СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број I.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у среду 1. јануара 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, Архиепископ карловачки, Митрополит и Патријарх српски Георгије Бранковић, благоизволео је патријаршког протосинђела и мандатара у будимској епархији Лукијана Богдановића, дана 29. децембра пр. г., произвести за архимандрита манастира Бешчина; а јеромонаха и намесника манастира Гргетега Јосифа Јовичића одликовати црвеним појасом и дозволити му, да може носити камиланку од црне кадифе.

Његово Високопреосвештенство господин епископ бачки *Герман Опачић*, благоизволео је дана 25 децембра пр. г. рукоположити свршеног богослова Милутина Григоријевића за ђакона.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

МИРОН
ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЕПАРХИЈЕ НАКРАЋКЕ
епископ

благочестивом и благовјерном клиру и народу богохраниме Епархије своје мир и благослов моли од свемогућега и милостивога Бога и Спаса Исуса Христа, а од смјерности своје шаље архипастирски поздрав и братско цјеливање.

Данас, кад се послије примљеноја овдје у Цркви са часне трапезе дијела милости Божје, сакупите око домаће трпезе своје, да ломите чесницу своју, и дадете и тијелу својем дио радости Божићње, молим вас, браћо, сјетите се, да је дапашња чесница наша, ономена наша, да нам је код Бога, један и једнак дио милости свима, и то, по добрим дјелима нашим.

Само добра дјела наша, као плод добре и вјерне душе наше и срца, дају нам вриједност, као и дрвету што даје вриједност добар плод, што га носи и доноси дрво на себи.

Не доноси ли дрво плода добра, ни вриједности му није праве, имало оно лишћа ма како лијепа и велика.

Христове су ријечи: да ће се *посјекти дрво, које не доноси плода.*

А то је судба и свакога од нас, који проводи живот без ике бриге и рада, без рода и плода за се и за ближње своје

То слушамо и у св. Еванђелију више пута, кад нам се говори о оној великој промјени, ушљед које *први буду пошљедњи, а пошљедњи први.*

Род људски до Христа, није имао пра-

на о животу своме и раду рачуна, и тако живећи и радећи без рачуна, задужио се Богу толико, да је сам Господ наш Исус Христос морао доћи на земљу, да подмири рачуне презадуженог гријехом рода људског. И Господ Исус Христос дошао је на земљу на данашњи дан, и отпочео отплаћивати дуговину отаца наших, и послједњи оброк отплатио је давно на Голготи на крсту.

На пиак и данас још, многи и многи живи без рачуна, као да Христа није ни било међу нама, као да није ни учио, ни засвједочио науку своју дјелима и смрћу мученичком на крсту.

Али тај нашега времена перачун, тишти нас кудикамо више, него ли онај оне наше, по самима Христа Спасителя ријечима, да ми *гријеха не би имали* да није Он *дошао и говорио*, и да није међу нама *творио дјела, која други нико не сатвори*. И с тога, што је Он дошао и говорио и творио све што је требало, то се ми сада више немамо чиме *изговарати за гријехе своје*.

Данас више не смијемо живјети без рачуна, јер имамо поуздан кажипут у науци и примјеру Спасителя нашег и Господа Исуса Христа. Наука је Његова и примјер пред нама, и сваки изговор за нас престаје. А наука је та богата и примјер многостручан, и *да се једно по једно исписује, написане књиге не би стале ни у вас свијет*. Но пиак, при свој тој опширности и величини науке и примјера Исус Христова, има једна ријеч, која је кадра, да смјести у се сву ту опширност и величину, а та је ријеч: *љубав!*

Кад се праштао Христос са свијетом прије драговољне смрти на крсту, рекао је: „*Заповијест нову дајем вам, да љубите друг другa... По томе ће свијет знати да сте моји ученици, ако љубав међу вама буде.*“

Љубав је дакле биљега, по којој се познају они, који су ученици Христови. Љубав је душа Христова у нама, и ко више таквом душом дише, ближи је, сличнији је Христу.

А немамо ли у себи те душе Христове, нисмо подобни Христу, и не вриједимо ништа. „*Говорили ми људским и анђелским језицима, шкиавали сва пророштва и раздали све имање наше, а љубави ако немамо, ништа нисмо ништа*“, каже св. Апостол Павле.

Не вриједи по томе ништа ни молитва наша, ни милостиња наша, ако није од срца, из љубави, ако није плод чисте вјере наше и вруће жеље, да учинимо добро, добра ради, Бога ради, а не, да се види дјело наше и награди ма чиме и ма од кога.

Та љубав, којој нас је учио Спаситељ наш, треба дакле да је чиста, некористољубива, и да се огледа на дјелу, на служби Богу и ближњима.

Но још и данас чини се многима и многима тешко дисати таквом душом Христовом. Још и данас трује многе и многе себичност, гордост, равнодушност, ма да је Христос те праотаца наших бодести најјачно у нама, и ма да је данас у власти *нашој* дисати онако, како је то за душу нашу боље, а не како је то ћудљивом срцу нашем повољније.

Христос Спаситељ наш, који је *дошао да послужи, а не да му служе* дао је нама и у томе лијепу науку и још љепши примјер. Треба само, да се као и Он *смиримо*, па ћемо тиме врата срца нашега отворити *љубави* на сву ширину. Треба само да се препашемо смиреношћу, па ћемо се моћи увијек да сагнемо пред ближњим нашим и до земље, и да му оперемо ноге, као што је и Христос, Господ наш и учитељ, опрао ноге ученицима својим, а тиме дао примјер и свима нама, да служимо један другога, и перемо један с другога рђу, нечистоту духовну: гордост, самољубље, завист, и свако друго зло. И само треба да се *смиримо* и одмах ћемо бити и кадри и готови да помажемо, и срцем нашим пуним љубави и саучешћа, и службом нашом пуном воље, срдачне помоћи наше сваком, ко треба, када треба и у чему треба. И то је она *љубав*, којој нас сва наука Христова учи, и на коју нас сви примјери Његови упућују. „*Мени сте учинили, када сте учинили једном од најмање браће моје*,“ вели Христос, Господ наш и учитељ.

А прилика за такав рад наш, има сваки од нас, на свакоме мјесту, у сваком положају нашем, па био тај и најнижи и најнезнатнији, јер се не мјери према ономе шта је ко урадио, него, шта је ко могао да уради, *према дару кога смо примили од Бога.*

Коме је више дано, више се и иште од њега. Већи дар изискује од нас и службу и већу и свесрдњију. А коме је мало дано, и тај може и тим малим да послужи ближњега свога, као што нас учи то онај из св. Евангелија примјер удовице, која је приложила мало, само двије лепте, али је учинила много, јер је дала све што је имала. Сви смо по томе дужни служити, сви давати, сви помагати један другом *по дару, кога смо примили од Бога.*

Рад, службу, благословио је, осветио је сам Исус Христос, Господ наш и учитељ, својом службом за спасење наше, и оставио нам примјер, да и ми службом својом спасавамо себе и ближње наше. У примјер Христов угледаше се Ученици и Апостоли и толики до данас последователи Христови по свима крајевима крстом Христовим прекрштенога, и вјером Његовом и љубављу просвијећеног свијета. И данас натјечу се државе, натјечу народи и племена и појединци, ко ће боље да послужи, ко више да уложи бриге своје и љубави за срећу и добро сугрђана, сплеменика и уопште ближних својих.

И у томе богоугодноме натјецању у служби многих и појединаца за добро ближних својих, одликовао се досада, а одликује се Богу хвала и данас, православни српски народ наш.

Свједоци су томе толики наши народни Светитељи, краљеви, патријарси, јерарси и деспоти српски, толики ктитори и добротвори наши народни од времена светитеља Саве, па све до дана данашњега.

У толикима Њима имамо ми примјер добрих ученика Христових, примјер истинске службе Богу и роду, и сада нам више не може и не смије бити тешко слушати ријечи Христове и љубити — служити један другога, као што нас је то научио Христос Спаситељ наш, и дао нам у томе примјер Он и толики ученици Његови и последователи, међу којима су народа нашега угодници Божји и добротвори наши народни, који нам засвједочише, како се лијепо може извршити заповијест о служби ближњему нашем.

И зато ломећи данас чесницу нашу, ломимо је у духу са свом браћом нашом. У духу, али са срцем пуним љубави, кадре дијелити са ближњима нашима свако добро наше у доказ вјере наше хришћанске и љубави братске.

Молићу Бога ја, а молите Га и ви сви, благочестиви христијани, да пошаље свима нама такву Духа и срца и овијех празника Божићњих, Богојављења Господња и светитеља Саве и цијеле идуће нове године, и у све дане живота нашега, јер су нам пуни само они празници наши, које проведемо у духу са Богом и ближњима нашима, и јер су нам весеље само оне славе наше, на којима дијелимо весеље наше са браћом нашом, са ближњима нашима, онако, као што нас учи то сам Исус Христос учитељ наш и Спаситељ.

Бог мира и љубави био са свима вама. Амин.

У Пакрацу, пред Божић 1896.

Гореспоменути смирени Епископ

Мирон.

Беседа

високопреосвећеног господина Епископа пршачког

Гаврила Змејановића,

при посвећењу свећеника *Душана Гајића* на дан св. оца Николаја год. 1896.

По стенографским белешкама Н. Брашованца поправљено.

За православног Хришћанина је права наслада бити сведок благодати Божије; за добру и племениту душу нема веће радости од среће свога ближњега. Лепше прилике не може бити да нам се душа зарадује, него што је ова данас; јер ево на очиглед свију нас изли се велика благодет Божија и задеси ретка срећа овог брата нашег Душана На кад се сви радујете, колико тек моја душа велича трихипостастног Бога, колико су моја уста пуна хвале имена Господа и Бога нашег Исуса Христа, који је мене грешног Свог роба изабрао за посредника, да преко мојих руку

пређе сила свевишњега Духа Светог и усели се у овог нашег брата.

Ево народе мој, приводим ти слугу олтара Божијег и проповедника јеванђеља Христовог, приказујем ти правог пастира духовне паствe Христове, представљам ти сина мога љубазнога, којега данас у Духу Светом и по дару Господа Исуса Христа родих, да му дадем у наследство један добар део оне власти и онога блага, које ја од Господа и преко светих апостола примих.

Не презај, сине мој, од тог очиљства. Чисто је срце моје а душа ми покорна Богу; нога ми је свагда спора била на зло а рука ми хитра на свако добро дело. Ово чело није жигосало ни неверство ни издајство. Венац овај није ми дао ни цар ни краљ, ни великан ни жупан, него ми га даде сам Бог, Господ мој и твој. Као и овај жезал што примих од божанственог архипастира и власт, да пасем духовно стадо Његово. Не положих руку мојих на главу твоју ни по страху ни по миту, већ што је страха Божијега и што ме је подмитила твоја чиста вера, твој непорочан живот и љубав твоја к православљу.

Као законити прејемник светих апостола, као правилни епископ овостране српске православне цркве, рукоположих те за презвитера православне цркве а за таковог ево те признаје и прима свештенство и народ. Дајем ти власт у име Исуса Христа, да проповедаш јеванђеље мира, љубави и царства небеског а уз обећање, да што вежеш на земљи, да ће бити везано и на небесима и што разрешиш на земљи, да ће бити разрешено и на небесима. Дајем ти власт, да стројиш велике и страшне тајне и да будеш учитељ вере. Дајем ти власт, да будеш посредник између милости Божије и покајаног човека, да у молитвама твојима призиваш Свемогућег у помоћ слабом и искушаном човеку. Дајем ти власт, да станеш ногом на гују отровницу и да изгониш зла духа.

Све ово рекох, да и ти, мој мили народе, чујеш, те да се научиш у свештенику љубити јединог твог пријатеља, пастира и духовног оца, да у њему штујеш представника закона Божијег. Немој да вређаш посланика Божијег и раденика Његовог, немој да вређаш онога, који Богу служи и којега Бог у свако доба чује, јер ће Господар да освети свог слугу и тешко ономе, на којега свештеник уздахне. Немој да му тражиш мане и да му судиш по слабостима људским; јер добро дете окреће главу од голотиње свог родитеља и мудар не ће судити ономе, кога ће Господ подићи ако и падне.

Ти си, сине мој, као војник Исуса Христа пошао, да бијеш љути бој. Но овај бој не иште крви, осим мученичке, ово није борба тела, него борба духа. Зли дуси, који су испод небеса, непријатељи су свете цркве Христове, непријатељи су твоји. Одушеви се за ову борбу а ево ти оружнице, коју ти је отворио свети апостол, те прихвати убојито оружје: обуј се у приправу јеванђеља мира, опаши бедра истином, обуци се у оклоп правде, штит нека ти је вера, кацига — спасење, а мач духовни — реч Божија. Тако наоружан храбрено стражари, бди, чувај, брани али и слушај заповести старешине твога, јер војска, која свог војводе не слуша, не ће победити. А старешина сам ти ја. Војник, ако је свог војводу оставио, не зове ли се кукавица; а који је уз војводу стао, борио се на ћуме и нао, не зове ли се јунак? И док кукавицу стиже суд и клетва, пропоси се име јунака и слави с колена на колено и господар га његов увенчава. Бирај сине од тог двога на остани уза ме, док ме видиш у борби. Видиш ли ме пак, да сам задремао, снавај и ти; видиш ли да сам се предао непријатељу, бацај и ти оружје, ако ти савест допушта

Ти ниси пошао за господством, јер ако си пошао за господством, ступио би био у службу земаљских кнежева Ти си стао у службу Исуса Христа, за то не тражи услуге, него буди слуга свима. Ти немаш одређених дана службе твоје, него служи Богу Твоме дан и ноћ.

Разумем срце твоје, сине мој, јер је, као и у сваког човека, свагда весело, расположено, ако га срећа прати и ако му је у дому изобила; тужно и унижено, ако га несрећа походи и ако му на дому оскудица влада. Но не дај се, сине искушавати и да ти се не поведе срце и ум за оним

чиме ћеш заложити, напојити и заоденути чељад твоју. Имај свагда на уму, да Бог који рани црног гаврана и одева голуждраво птиче, да ће Он, милостиви отац, наситити и заоденути и твоју чељад. Сети се и тога, да у св. писму назначено стоји: свештеник живи од олтара Божијега, и да је добар радник достојан прво окусити од плода. Сети се овога, а ослони се на дарежљивост Србина; јер ко принесе на олтар, принео је хвалу Богу за све оно, чиме га је Он благословио. А ко остави олтар Божији празан, биће му и душа празна од мира и свакога пада. Но ти налази, сине мој, свагда наслађе у дому Господњем, дому Божијем. Кад полазиш у храм Божији, сети се да си пред престолом Свевишњега. Па кад се знадеш наћи у дому којега штујеш, што да ти кажем како ваља да се понашаш у дому Божијем? Не прелази прага Господњег а да се писи измирио с Богом и ближњим својим, да се писи очистио од злоће, пакости и од свега зла. Треба да си образ вернима, с тога нека ти је брига, да дом твој тако устројиш, да се верни твоји угледају на тебе и твој дом, и да према томе своју децу одгајају и васпитају. Љуби ближњег свога од свега срца, а особито паству своју, без разлике је ли ко учен или прост, је ли васпитан или није, је ли властник или потчињен. Ако љубиш, биће ш и ти љубљен; кога штујеш, тај ће и тебе штовати. Штуј у сваком човеку достојанство човечије и значај Хришћанина. Знај се опходити са својим ближњим: са старцима, као са оцевима; с младима, као са браћом; са старицама, као са материма; са младима, као са сестрама. Прати и дању и ноћу живот пастве твоје. И тешко теби ако ти се досади служити простоме. Особито посећуј домове твојега народа, да видиш како вера и хришћанска вриина на дому успева. То је најбоље пође, да проповедаш еванђеље; тамо поучи, умоли, опомени, укори. Посећуј домове твојих верних и звао и незван. Мири, где на распру наиђеш; учи љубави и слози; напомињи страх Божији, што је извор сваке мудрости; пази на ред и чистоту и учи млађег да слуша и покорава се старијима. Походи, дакле, домове твојих верних и звао и незван, и не дај се одбити ни хладноћом ни негодовањем. А ако ко затвара пред тобом врата, закуцај и два и три пута, па ако ти се ни онда не отвара, а ти отреси прашину са обуће твоје и остани га Богу и Божијем суду, који ће страшан бити.

Посећуј и домове болних звао и незват. Не остављај болнога твога на мукама, него га утеши, да му се подигне душа, а тело спасе. А видиш ли да је воља Божија да се сели са овога света, склони га на покајање и спреми га за вечни живот. Добар буди и опрезан, кад нечистог изгањаш из православног стада твога. Покажи власт његову, и истичи речи јер су Божије: „Пропаст од тебе Израјљу“! Па да ли ћу погрешити, ако кажем и српском народу: Народе, пропаст је од тебе! И биће ти, ако устрпиш власт нечистог духа, те се будеш поводио за сластима његова царства.

Буди увек опрезан; пази, посматрај, стражари, праштај! Али не праштај никоме, који је увредио хришћанску цркву. Буди добар пастир, буди син православни и син српског народа. Пази на свој народ, пази да му користи донесеш. С тога све што је православно мора ти бити мило и драго, а *што је српско да ти је најмилије!*

Кадгод се говори о српском народу, ја ту свагда разумем ратара, који истина нема знања и оштре памети, али у кога је добро срце и мекана душа. Ратарски сталеж сачињава величину и снагу нашега народа. Он чува светиње народне: веру, језик, обичаје. Њега да ми чуваш и браниш. Не дај нечистоме да се усели у тај добар, непокварен, честит и красан народ. И чувај га од сваког порока: сећај, опомени, моли, укори.. Пази и на занатлијски и трговачки сталеж, који исто тако савесно чувају и с колена на колено предају вриине народне у свакој чистоти и безазлености. Пази на сваког сина православног српског народа, већ као што ти напред казах, без разлике, био он учен или прост, богат или сиромах, властник или почињен.

То сам ти имао казати, да те упозорим на најглавније дужности твоје. У прочем прочитај писма апостола Павла, да те и

боље поучи како ти ваља ходити по стази уској и трновитој, ако хоћеш да примиш господа Бога венац. Амин.

На нову годину.

На данашњи дан се прошлост сабира, садашњица премерава, а будућност прижељкује и нагађа, уз откуцај лепих жеља и слатких нада, уз тиње гласе топлих молитава и осећај вере и уздања, без којег осећаја и најјача снага човекова малаксава и подлеже у борби живота.

Колико човек мисли не измене на данашњи дан; куда му све ум не полеће, докле му жеља не досеже, каква ли сва питања не излазе пред њега?! Па и она, којима одговор крије најгушћа копрена неиспитане и увек загонетне будућности.

Да, и на та би питања човек хтео наћи одговора, јер човекова је најјача тежња, па баш на данашњи дан, хтети продрети у тајне и најдаље будућности хтети сазнати: шта ће бити и како ће бити Но, и ако је будућност често њерка прошлости, те бива каква јој је прошлост била, њени су пути ипак неиспитани, њезина је књига запечаћена, за њезина слова азбуке нема.

Будућност је тајанствена; људи је не могу знати. За то и јесте увек пуна драги. За то је људи увек и воле и жељно јој очекују сваку реч За то је тако радо и нагађају. А највише онда, кад има да донесе нешто необично, нешто важно, што људи дуго и горко чекају, од чега се многоме чему надају, од чега можда зависи и: остати или не, бити или не бити.

Тако то бива код појединих људи; тако то бива и код целих народа. Народи мисле о својој будућности као и поједини људи о својој. Мисле умом својих мислених синова, својих изабраника и представника. И наш народ није без њих, а ови нису без мисли о народној будућности.

И данас, баш, испуњена је њихова душа том мишљу; данас, кад ступамо у годину 1897., која — ако редовне прилике буду — има, да нам донесе срећу јал несрећу; да нам живот народно-црквени окади миром и напретком, или да га загорча кавгом и пеленом.

Што не могосмо, не умедосмо, или не хтедосмо исправити, допунити и намакнути услова, начина и средстава за правилан, пробитачан, успешан и осигуран живот народно-црквеног нам автономног организма, кроз толике деценије, па ни године 1892., понуди ће нас још једном — можда и последњи пут — ево, и година 1897., да то учинимо. Да учинимо онде, где је томе место легално, народу и цркви нашој заједничавано; да учинимо уз сутицај фактора, који су за то надлежни и потребни.

Ево, велимо, још и год. 1897., са истом понудом. Она ће нам отворити врата наше саборишце, затворена још од г. 1892.

Представништво цркве и народа нашег наћи ће се за који месец на окупу, да предузме организаторни посао наших народно-црквених автономних односаја, посао значајан и по себи самом, значајан по понуди, којом се за свршавање нуди; али значајан и по очигледним последицама, које ће неминовно наступити, ако се тај посао ни онда не сврши мудро и успешно.

И кад улазимо данас у годину, тако важну и судбоносну за будућност наше цркве и народа; кад стојимо пред народно-црквеним нам Сабором, који ће имати тако значајан посао да сврши на умирење и срећу целе наше цркве и народа, или, да се, не свршивши га успешно, огреши грдним грехом о будућност њихову, — зар онда има мислена а родољубива Србина, који се, већ на почетку ове године, неће дубоко замислити и озбиљно забринути за будућност ту.

Зар има така Србина, који на почетку ове године неће забринуто запитати: Боже, шта ли ће нам цркви и народу ова година донети? Толико исто ће Срба, без сумње и данас, са свег срца Промислу Божјем подићи молитву: и Спасе, спаси нас!

Таку молитву и ми подижемо Богу. Њега, Његову љубав и милост, Његову бескрајну доброту и свемогући Промисао, призивамо у помоћ и молимо, да нас умудри, да нас опламени, да нас освети, и прикупљене укрепи и оснажи за велики посао, у славу једног дела спасоносне Му Цркве Синовљеве, а рад среће и напретка једнога од народа Његових, који је за ту Цркву и душу полагао.

После молитве Богу, одводи нас мисао нашем високопреосвештеном Епископату, на челу са Његовом Светости, патријархом *Георгијем*. Епископат је један од три фактора, без којега се организација цркве и народно-црквених нам аутономних односаја не може установити ни спровести. То је неоспорна истина и тако мора бити, где год је реч о цркви, њезином устројству и њезиним односима код нас. Надлежност и одлучујући глас у тим питањима припада Епископату, по његовом догматичном и каноничком положају у цркви. Он ту надлежност врши и тај глас подиже по дужностима и обвезама, које је примио на себе положеном заклетвом. Тражити од њега да ту надлежност врши површно, према разним променљивим струјама времена попуштајући, и да свој глас уњуткује пред бујицом и шумом тих струја, ма из ког обзира, на штету цркве, њезине сврхе и определења, значи: тражити од Епископата, да погази заклетву своју, да изневери цркву. А наше је најдубље уверење, да истинито и правилно ни родољубље ни слободоумље нашега народа то не жели, јер би извршена така жеља била не само издајство према цркви, него издајство и народне нам среће и напретка, саме будућности и егзистенције. Напротив, чување поменуте заклетве и њоме примљених обвеза и дужности, без разлике према свакоме, у цркви и изван цркве, најсигурнија је гаранција за нашу цркву и наш народ у тој цркви.

Не улазећи у појединости истакнутог питања, што ћемо учинити другом приликом, наглашујемо само, да су захтеви нашега Епископата, које ће он у име цркве и за цркву, а рад добра народног, при предстојећем организаторном послу постављати, такви, да су науком и духом наше цркве оправдани, обзиром на потребе нашега народа неопходни, а за правилан живот нашег аутономног народно-црквеног организма и за очување и осигурање наше автономије спасоносни. И ко год предстојећи организаторни посао са та три становишта буде проучавао и хтео га вршити, тај ће се са својим Епископатом срести, сложити и споразумети. А озбиљност тога посла, као и прилике и стицаји околности, под којима ће се он имати предузети и крају своме привести, одлучно захтевају, да се тај посао предузме и сврши у том споразуму. Да до тога споразума дође, треба се чувати и избегавати распиривања страсти и алармовања по народу, те а priori везивања руку, потребних за тај споразум.

Саборски Одбор, по припадајућем му делокругу и дужности, утаначио је начелне стране организаторног статута, ког ће као свој предлог подастрети Сабору нашем на решавање. Стилизација и утаначење појединости тога статута поверени су засебном пододбору, који на том послу ради.

Нама нису познате ни начелне установе и одредбе тога статута, и зато се у претрес и говор о истима не можемо за сада ни упуштати. Али сумње не може бити, да ће се статут изнети пред Сабор по претходном споразуму са нашим Епископатом, и да ће такав примљени статут наћи потпоре у св. Архијерејском Синоду.

Договорењи статут, као и остали предлози за Сабор, изнеће се на јавност путем штампе. До тога времена, интерес ствари захтева, да се он мирно сачека, а предан јавности, да се узме, колико то потреба саме ствари захтевала буде, у претрес објективан и стваран, под руководством истините љубави и оданости општем нам послу и добру народно-црквеноме.

Свака анимозност, ма с које стране се она појавила, сваки партајски субјективизам, са ексцентричним својим егоизмом и емеровима, ма под којом фирмом родољубља они истицани били, биће само убитачан предудикат успешном раду предстојећег Сабора, биће само на штету онога добра, које сви желимо нашој цркви и народу, на штету оних интереса, којима желимо себе сви у службу предати.

Ако се тога чували будемо и сачувати знали и хтели, радња предстојећег нам Сабора донеће нашој цркви и народу потребна и жељена мира и задовољства, организму њиховоме неопходне услове за напредан и спасоносан развитак, а нашој аутономији јамства за сигуран и истинити

опстанак и њезину несумњиву фактичност.

Државна влада ће таку радњу нашег Сабора прихватити готовошћу правдољубља и искреног поверења, какву праведност и поверење патријотичка лојалност православне цркве и српског јој народа несумњиво заслужује, а какво би витештву мађарског народа и доликовало.

Стекавши уверење, да радња Сабора нашег има једини смер, да сходно регулише и организује устројство наше цркве и народно-црквених односаја, а привилегијалним правом стечену и државним законима признату и зајемчену автономију да постави на основу легитимитета и сигурних гаранција за њезину фактичност и стварност, правдољубље и слободоумље државне наше владе без сумње ће бити вољно таку радњу нашег Сабора препоручити превишњој санкцији.

А позната превишња милост и прослављена владалачка мудрост и сраведност нашег премилостивог Владара, пара и краља *Франца Јосифа I.*, као и превишње изражена Му жеља, да се коначно уређење наше цркве и народно-црквених автономних односаја изврши, испуњује нас одлучним уверењем, да ће така радња нашег Сабора, препоручена по државној влади на највишу санкцију, ову и получити.

Спремимо се, дакле, за *таку радњу* на предстојећем Сабору. А то није немогуће. Дуготрајну школу смо прошли, горка искуства смо преживели; био, је времена доста, да се многом чему научимо. Школовање наше плаћено је изобилно штетом наше цркве, народа и народно-црквене нам автономије. Последње је време, да им штету надокнадимо и од скупог школовања користи дамо. Мало се од нас тражи, па да много, много дамо.

Но из колико се тражило, увек је мало, кад онај који тражи има права на то. А зар црква наша нема права, кад од нас тражи, да смо јој истинити и верни синови, и *као такови да ју устројство чувамо?*

Зар народ нема права, кад од својих синова тражи: да одбаце међусобни гнев и кавгу, особне обзире и партајске рачуне онда, кад највиши интерес народни захтева да су сложни и споразумни?

Зар блажена успомена наших праотаца, и дужност наше благодарности им нема права, кад од нас потомака тражи, да жртвујемо себе и своја „ја,“ оној тековини, коју су нам они жртвама најузвишенијим стицали и у аманет предали?

Јест, имају права да од нас то траже, и они то данас потражују. А за православног Србина у Митрополији карловачкој није и не сме то бити много за даваље. Својој цркви, народу и њиховој автономији, дужни смо ми и много више жртвовати.

А ко не уме, не ће и не може, да жртвује, нека се не напажа на поље где жртава треба; нека се не лаћа посла народно-црквеног онај, који себе прегорети није вољан ни кадар Општем добру се мање штети нерадом, него рђавим и незгодним радом појединих му синова.

Како ко може, нека се спрема, да готов буде у службу стати општем добру своје цркве и народа и народно-црквене им автономије, кад ове године томе земан дође. И дао Бог, да нас спремне затече, како би на крају ове године могли, дух и широм карловачке Митрополије и миле нам домовине, рећи Србину сваком, као што на почетку њезином желимо:

Сретна нам година 1897!

Кратки историјски преглед црквенога песништва.

1. Историја црквенога песништва може се поделити на два дела: први део обухвата првих девет векова хришћанства, а други време од десетога века до данас. Најважније богослужбене песме и највише потичу из првог дела, који се може поделити на три периода: 1.) прва три века, 2.) следећа четири и 3.) осми с деветим. Каснији векови су сразмерно сиромашнији.

2. Прва три века хришћанства не беху подесни за развој хришћанскога песништва. У време апостолско и апостолских мужева био је правац хришћанског рада управљен на проповедање јеванђелија, распространење и утврђење царства Божја на земљи. Беше то доба

полагања темеља згради, коју ће касније векови дозидати и уљепшати У II. и III. веку морадоше пастири бранити хришћанство од напада незнабожних и јудејских и других непријатеља па врло често и својом крвљу заседочавати божанственост и светост хришћанске вере, коју вероваху и проповедаху. Пре свем том је историја забележила по нека имена првих хришћанских мученика, који доспеше, да и песмом прославе Господа. Тако Дионисије Ареопагит хвали *Јеротеја*, ученика апостола Павла, епископа Атинског и мученика, те вели, да је Јеротеј надмашио све друге појце и песнике хвалбених песама и да су га сви, који су га чули признавали за духовита и божанствена песника.[1] — Јевсевије епископ Кесаријски наводи у својој историји цркве,[2] да је свети мученик *Јустин* († 166) написао књигу Појац (ψαλτής), у којој беху песме састављене у славу Исуса Христа, какве већином беху старе хришћанске песме, а можда се у њој налазило и упутство како да се исте пеју на богослужењу.[3] — Свети *Климент Александријски* († 220.) завршује своју књигу „Педагог“ писану 190 године славопојем или химном Христу, а химна је писана дактилским размером. — Дионисије Александријски хвали духовите песме *Непота* епископа Нентапољског († 246.), које је писао у славу Господа Исуса против јеретика Валентинијана и Вардесана.[4] — Много се старао око песме у својој цркви свети Григорије[5] епископ Неокесаријски (254 до 270). Неке од његових песама пеје православна црква и данас, а те су: **Достойно и правѣдно есть.... Свѧтъ, свѧтъ, свѧтъ Господь... Единъ свѧтъ, единъ Господь ... Тебѣ поемъ...** оне су песме увеле у литургију свети Василије велики и Јован Златоусти, а свети Кипријан и Тертулијан говоре о тим песмама као о већ познатима у Картагинској цркви.[6] — *Атиноген* епископ Иракијопољски (у Јерменској) савременик Диоклетианов (311.) саставио је песму о Божјем Сину, коју и данас пеје црква на вечерњу. То је химна **Свѣтъ тихій**.[7]

Најстарије хришћанске песме беху: кратко славословље — **Слава Отцѣ и Сынѣ и свѧтомѣ Дусѣ.** — Велико славословље — **Слава тебѣ показавшимъ намъ свѣтъ**, у ком се пева хвала Спаситељу који се родио, слично анђелима који поздравише рођење Христово истим речима Та се песма спомиње већ у Апостолским Установама као јутрења песма (ὕμνος ἑωθινός). Она се пеје у православној цркви на јутрењу[8] и данас. О њој спомињу многи свети оци[9] Трисвето — Аминја. Значи: Хвалите Господа; појало се још у старом завету. Ныне су обележени и неки псалми. У хришћанској се цркви прво почело употребљавати у Јерусалиму, а одуда га је примио и запад. — **Аминь**. Тако је. Употребљава се од најстаријих хришћанских времена. Алилуја и Амин не преводи се на друге језике већ се чувају као старина. — Песма Симеона Богопримца — **Нынѣ отпущаеши**, појана је на вечерњу.

Предмет песама прва три века беше уопште слава тројичнога Бога, нарочито Богочовека Христа; уз то су стари Хришћани прослављали у својим песмама по свој пролици и Божје угоднике. Истина да код списаца прва три века нема указа о овим потоњим песмама; али стално учење цркве о поштовању и призивању светих, свршавање богослужења на гробовима мученика, — не противрече претпоставци, да су хришћани првих векова оцењали и подизге оних, који су крвљу својом засведочили истину учења Христова. Томе у прилог говори и свети Василије велики у беседи на светога мученика Варлаама.[10]

Карактер песама овога периода је свечан, а облик сличан старозаветним песмама. Песници не само да нису подражавали незнабожним химна, но не хтедоше употребљавати ни назив „химна“, да не би дали ни најмањег повода за испорођење хришћанскога богослужења с незнабожним.

3. Погодније доба за хришћанско црквено песништво настало је са добивеном слободом

[1] Гавријал.
[2] Кн. 4. гл. 18. (У срп. преводу стр. 215.)
[3] Гавријал, стр. 133.
[4] Ib., стр. 132.
[5] Обзор, стр. 71.
[6] Гавријал, стр. 135.
[7] Неки приписују ову песму Созомену патријарху Јерусалимском († 658.) Ib. о њој спомиње већ свети Василије Велики, па се налази и у списку тропарима IV. века. Испор. Гавријал, стр. 134.
[8] У римској цркви је пету већином на литургији у Недељу, на шесту и друге свечане дане и на рођење Христово, и то само епископи, а на Пасху и свештеници.
[9] Атанасије Велики, Кирило Јерусалимски, Василије Велики, Јован Златоусти и др.
[10] Гавријал, стр. 142.

цркве: стога се у IV. веку умножише како црквене песме тако и песници. За предмет песамама служило је величанство једнородног Божјег Сина или домостроj нашега спасења. Упоредо с тима множе се и песме за част светих. Песме су употребљене против јеретика, који криво мислише о тајни ваплоћења Бога Слова. Због опадања хришћанске побожности а умножења греха и порока међу вернима, јавља се у овом периоду много покајних песама. Потоме је и карактер песама овога времена свечан, но растворен и тугом: од радосних узклика прелази песма често у плач, а у овом опет одјекује благодатна утеха хришћанске вере и наде. У облику се прихећује века вештина но у прошлим вековима, а по тону и духу врло су сличне псалмима и песмама минулих векова. Песме се састављају често према каквој већ познатој арији.[11]

Између многих песника одликују се: *Синесије*, епископ Птоломејски, философ. Написао је десет химни, у којима се прославља Божје величанство, свемогућство, тројично јединство, искупљење душâ; опева се и крај крвних жртава а почетак новог благодатног закона за васељену. — *Јефрем Сирски* († 378.) сузбијао је песмом и музиком гностике Вардесана и Армонија, састављајући химне догматичког и моралног садржаја о рођењу Христову, Његову крштењу и страдању о ускрсу, о покајању, за част мученика.[12] — Свети *Василије Велики* († 379.) аналан је у историји црквеног песништва тиме, што је још пре но што је постао епископом, састављао песме за посебно богослужење.[13] Из његових се беседа види, да је и за посебно богослужење било доста песама, којима су се хришћани називавали.[14] — Свети *Григорије Назијанзин* († 390.) Писао је у дубокој старости химне пуне живости и силе, каквих је тешко наћи у цветној младости. Збирка неколико његових песама догматског обележја звала се τα ἀπόρρητα — тајне песме, јер их нису давали да поје огласници и слични.[15] Међу многима особито је знатна химна Богу, које је садржина послужила светом Амвросију Миланском за његову химну **Тебе Бога хвалимъ**. — Свети *Јован Златоусти* († 407.) Он је насупрот аријевским песмама и церемонијама, које су мамиле православне, састављао сам кратке песме и увео ноћна бденија, на којима су исте за певницама појане. Тих се песама није сачувало; но држе, да је свети Јован Златоусти установио нову врсту песама познату под именом тропара.[16] Свети *Епифаније Кипарски* († 407.) савременик Златоустога. У његовим се делима налази много места, која су по наложењу и тону једнака с химнама. Тако је из његове беседе на Велики Петак узето за песму од речи до речи: **Тебе ωдѣвыйгосп свѣтомъ...**, и **Пріидите оукланяимъ Іисѹсѣ пристопамѣтнаго...**; из беседа на Ускрс и Спасов дан узети су стихови за песме на те празнике.[17] У IV. веку се појављују и на западу црквени песници, но сразмерно мање него на истоку.[18] *Илариј Пиктавијски* (340.—398.; Поатје у Галији.) Он је саставио књигу псалама, коју су примили шпански епископи на сабору у Толеду (633.) и утврдили, да се употребљавају у цркви. — Свети *Амвросије Милански* († 391.)[19] Врло заслужан светитељ за црквено песништво западне цркве. Увидевши у појању химни важно и моћно средство за јачање православних у вери, почне их и сам састављати и помоћу њих успешно сузбијати аријанство, те коначно (386.) одржа победу, на да аријевци имађаху потпоре и на самом двору. Тада је — пише блажени Августин — установљено појати псалме и химне по источном начину.[20] Једну од његових химни — **Тебе Бога хвалимъ** — поје православна црква и данас на крају благодарења. За Амвросијем пођоше на западу многи други песници, због чега се умножише химне под именом Амвросијевих, но сами Венедиктовци признају од сачуваних у делима светитељевим и богослужбеним књигама за Амвросијеве само дванаест.[21] (Наставиће се).

[11] Candela ex 1884.
[12] Испор. Гавріилъ, стр. 139.; Флоринскій, стр. 81.
[13] Испор. Флоринскій, стр. 85.
[14] Ib., стр. 86.
[15] Испор. Обзоръ, стр. 129.; Флоринскій, стр. 86.
[16] Флоринскій, стр. 93.; Гавріилъ; стр. 138.
[17] Флоринскій, стр. 87.—89.
[18] Ib., стр. 95., 97.
[19] Ib., стр. 98.
[20] Обзоръ, стр. 133.
[21] Флоринскій, стр. 98.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Архијерејска литургија.**) Његова Светост преузвишени господин *патријарх Георгије*, служио је први дан Божића литургију у саборној цркви карловачкој.

(**На дан св. архиђакона Стефана**), као патрона „карловачког благодејанија,“ освећено је, и ове године, свечарско коливо, а за тим је свршен парастос у спомен и за душу блаженопочивших митрополита Стратимировића и других почивших добротвора гимназијских. По свршеном парастосу говорио је у славу истих добротвора гимназијских осмошколац *Живко Костић*.

После богослужења у цркви, освећена је свечарска водица и пререзан свечарски колач у благодејанију, у присуству многобројне публике и ђака благодејанаца.

(**Саборски Одбор**) држао је своје седнице од 12. (24.) децембра до 18. (30.) децембра 1896. г. под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха српског *Георгија*. Присутни су били преузвишени г. Дане Станковић, преосвећени г. епископ Мирон Николић, г. г. архимандрит Иларион Руварац, прота Ђ. Влаховић, Др. Н. Максимовић, Др. Т. Недељковић, Мих. пл. Рогулић и Јосиф Јагић. — Од главнијих предмета имамо напоменути то, да је одређени пододбор за грађење устројног статута поднео извештај о свом раду и у главним начелима поднео предлог, како би се ове автономне ствари коначно уредити имале. Саборски Одбор је овај предлог подвргао свестраном претресу, исти у главном примио и упутио поменути пододбор, да статуте према томе има израдити односно прерадити и у целости поднети га идућем сабору. — Инвентарисање свих српских народно-црквених добара, које је превишњом одлуком Њег. ц. и ап. кр. Величанства пре пола године наређено било, довршено је код свих автономних наших власти, завода, манастира и црквених општина, те су исте своје инвентаре и послале, изузев неколико црквених општина, против којих су ради тога од стране епархијске власти на њихов трошак изасланства одређена, но што су ускоро поновљеном позиву небрезљиве остале. Статистичка податци о инвентарисаним добрима имаће се у своје време засебно, када исти срачунавањем установљена буду, што ће дуже времена потребовати. — Против решења Саборског Одбора гледе распуста српске црквене општине темишварскградске због неправилног руковања са општинским имањем и таковим фундацијама, као и у погледу накнаде штете на терет крижића досуђене, уложен је био непосредан уток на г. министра-председника, који је одлуку Саборског Одбора у главном потврдио, но умолио је уједно Саборски Одбор, да учини сходно расположење, да се штета не само по количини, него и по имењице на терет дотичним крижима као и по времену, када је штета проузрокована, установи. — У дисциплинарној ствари против Стевана Павловића бившег помоћника у књиговодству народних фондова донесено је решење, по којем је исти званичник коначно отпуштен. — Министарство богочасти и јавне наставе потврдило је избор барона Ђорђа Рајачића за епархијског епитропа у Темишвару. — У своје време саопштен је био у овом листу резултат дебате парнице Срба и Румуна у срп. вел. сентмиклушкој општини. Румуни незадовољни са куријалном пресудом, тражили су код српске православне епархијске конзисторије темишварске, да им се и сви измакли плодови од заплењених сесија такође накнаде, но пошто су одбијени били, то су против поменуте конзисторије поднели тужбу непосредно на Његово ц. и ап. кр. Величанство, тражећи накнаду за измакле плодове, но исти им је тужба према правоснажној куријалној пресуди као безпредметна враћена, што је уједно и Саборском Одбору саопштено. — Жупанијска област личко-крбавска представком својом, преко своје кр. земаљ. владе, умолила је Саборски Одбор, да би исти ради наплате таманшњег српског православног сентендрејског предујмио из народних фондова целу годишњу потребу, пак да се онда тај предујам на таманшњих парохијалних имања уз одбитак мањка обрачуна; но пошто овај захтев стоји у супротности са рескриптом, по којем се мањак дотације има накнадно исказати и накнадно подмирити, то се није овој молби удовољило. — Основно писмо закладе Бањанина за више богословско образовање одобрено је од кр. хрватске слав. далм. земаљске владе, та ће сад и ова заклада у живот ступити. — У овој седници је расправљено до 40 разних утока и приватка, од којих су сву решења надлежних епархијских административних одбора потврђена у следећим предметима: у погледу утока чурушке црквене општине, ради накнаде мерничких трошкова парохијске сесије; у погледу тужбе Јована Бороте из Чемернице против Марка Милојевића пароха у Чемерници; у погледу утока црк. општине сурчинске против новог избора способнијег перовође; у погледу тражбине Николе Савића пароха земунског против манастира Фенека; у погледу утока удове попадије покојног јереја Паје Недељковића ради досуђивања удовичких берина; у погледу утока српске православне црквене општине новосадске против бирачког права јеромонаха Михаила Миловановића катихете на гимназији; у погледу утока црквене општине деспот-сентиванске ради намеравања перозаконског приноса за земљу таманшњег па-

роха; у погледу утока црквене општине арадске гледе накнаде задатка на закладе „златне звезде“; у погледу утока Василија Кадића пароха кокрицког због накнаде бира; у погледу утока црквене општине новосадске у предмету избора $^1/_4$ скупштинара; у погледу утока црквеног одбора пивничког због разрешења талошње црквене управе; у погледу утока црквене општине вршачке о прегледању књига и сконтровању благајнице; у погледу утока Петра Вуковића и другова против обављене реорганизације црквене општине старо-бановачке; у погледу утока пароха у Добрици ради повишења рескриптуалне дотације; у погледу утока села Крушедола у предмету ужинања тамошњем пароху подељеног земљишта; у погледу утока црквене општине кокрицке против наплаћивања за наводе на матица; у погледу утока црквене општине новосадске против досуђеног отправљења Илији Гајином бившем општинском. — Остала нападнута решења надлежних епархијских административних одбора пак изменута су пак делом у целости, а делом само у неким тачкама, неки су пак упућена на допуну и односно на даља испитивања. — Подељене су некојим спроманим црквеним општинама приношћи на јерархијског фонда у допуну свештеничке дотације, а некима умировљеним пароснима одређена је годишња мировина. — Установљени су прорачуни Саборског Одбора као и прорачуни манастирски за 1897. годину. — Услед кандидације епархијске конзисторије техничарске подељена је стипендија пок. Петра Божића од 150 фор. гимназисти Васи Стајићу из Мокрина и то у смислу основног писма, по којем првенство имају они, који су родом из техничарске дијецезе. — Стипендија Петровић-Харина од 300 ф. подељена је Ђури Кирјаку из Сомбора, који је свој дар у сликарству као самоук поднесеним цртежима исказао, но ову стипендију ће само тако моћи уживати, ако се упише за слушаоца обртничке школе, где се и сликарство поучава, но што је ова фундација намењена само за обртничке, занатлијске и ратарске науке. — Приликом колаудације нове патријаршијске резиденције пронађени су некоји недостатци, те је допуна истих недостатака наређена. — Поводом извештаја архидијецезалне конзисторије, а из основе општирног извештаја од стране исте конзисторије изасланог повереника архимандрита Митрофана Шевића и протосинђела Лукијана Богдановића, који су манастире фрушкогорске прегледали, и у погледу манастирских књига више нама пронашли, решио је Саборски Одбор наредбе своје о вођењу манастирских господарствених књига поновити, а уједно и остале епархијске управе позвати, да своје подручне манастирске управе на тачно вођење господарствених књига упуте. — Расправљани су многи извештаји фискала народних фондова, о којима је исти фискал општирно референсао, те су приљени у смислу реферате фискалске; у овим стварима је од важности био извештај о напицама др. Ј. Грујића, као и мњење фискалско у погледу захтева кр. министарства, да му се рачуни фундације Васе Радосављевића непосредно од црквене општине панчевачке имају на ревизију поднети; Саборски Одбор је у овом последњем предмету остао на становишту рескриптуалном, по ком то право припада епархијској управи вршачкој, а државна власт има се ограничити само на право државног надзора, по којем министарству стоји на расположењу исте рачуне по потреби на увид поискати. — Решени су интеркаларни рачуни будимски и вршачке дијецезе. — Поводом „Централног кредитног завода“ у Новом Саду гледе конверзије некојих вредносних папира издана је једном пододбору на проучење. — Дозначена су берина поновоставленим привременим професорима и конзисторијалних дневничарина и одређени су квинквенали некојим гимназијским професорима. — Одобрено је хипотекарних зајмова у своти од 130.000 фор. а. вр.

(Радња архидијецезалних епархијских власти) *Седница архидијецез. конзисторије држана је 18. (30). децембра 1896.* — Узет је на знање извештај Његове Светости, да је на место саданег мандатара будимског, а бившег конзисторијалног бележника патријаршијског протосинђела Лукијана Богдановића постављено за конзисторијалног бележника патријаршијског архимандрита Димитрија Бранковића, који је тог прилком пређашњу заклетву положио. — На донис преузвишеног господина Бана грофа Куен-Хедервариа у погледу његове наредбе, издане 6 децембра 1896. под бр. 6180 преш. подручним политичким областима ради редовитог сабирања података за статистику мене житељства (веичања, порода и помора) у подручју краљевина Хрватске и Славоније, која наредба даном 1. јануара 1897. у живот ступа, — познато је својим путем подручно свештенство обојега реда, да ће том наредбом средње статистичке пописивање односно вањске рубрике ваљалом тачно, разговетно и читљиво исписивања и дотичну наредбу њима проучи. — Познато је пароајско звање у Опатовцу, да нада сведорбу о морално-религиозном владању богослова у Задру Душана Блидовића. — Узет је на знање и даље

знаничење достављени од саборског одбора примерак правилника за давање предуџа автономним чиновницима од стране саборског одбора. — Извештен је јереј Јован Ластавица, протопрезвитерски помоћник у Земуну, да му је српски православни саборски одбор са 1. октобром 1896. односну плату у течај ставио. — Послат је списак свију овоподручних манастирских настојатеља верификационалном одбору жупаније сремске у Вуковару, у сврху састава именика скупштинара велепрезвитерија жупаније сремске за 1897. годину. — Узети су на знање извештаји подручних протопрезвитера о обављеној исповести са парохијским свештенством у год. 1896. — Узети су на поволно знање извештаји окружног протопрезви тера у погледу прелаза из других вероисповести у православну веру, по којима су 35 особа у 1895/6. год. примиле православну веру, дочим прелаза из православне у другу вероисповест није било. — Одбија се јереј Јован Ластавица, протопрезвитерски помоћник у Земуну са својом молбом ради полагања стечајног испита, пошто исти у смислу §. 3. VI. прев. кр. рескрипта од 10. августа 1868. није испунио прописано време у парохијској служби. — Извештај протопрезвитера земунског у погледу тужбе Л. Сервацића против пароха у Ш. јереја Н. Н. узет је на знање и тужба се одбија. — Узима се на знање извештај администратора протопрезвитерата карловачког, да је О. Корнелија Будића на манастира Мале Ремете за личног помоћника пароху пришком С. М. приставио, а досадањи лични помоћник О. Василијан Поповић из Раковца поставља се у истом својству пароху у Мањевцу. — Уважена је молба јеромонаха раковачког Георгија Бугарског, да се због болести разреши од службе личног помоћника пароху нештинском, те је томе пароху опредељен за личног помоћника јеромонах раванички Михајило Филиповић. — Стављена је за сада in suspenso молба јереја Д. Н., администратора парохије у О. ради поделења му парохије ваљачке у администрацију. — На место покојног јереја Павла Новаковића, систематизованог парохијског помоћника у Шиду, постављен је за администратора тамошње парохије досадањи лични му помоћник јереј Жарко Ђукић. — Поводом утока од стране неких настојатеља и јеромонаха овоподручних манастира, уложених против одмеравању тециварине IV. разреда за 1896. год., ухваљено је кр. финанцијално равнатељство у Вуковару, да у будуће никакве тециварине тога разреда манастирској братији не одмерава, пошто не уживају никакве сталне плате. — Подастрте се кр. замаљској влади у Загребу, одеду за богоштовље и наставу, писње ове конзисторије у погледу правног уређења од исте кр. владе онамо стављеног питања: „како се с обзиром на угарски закон о грађанском браку а са становишта у краљевинама Хрватској и Славонији постојећег посебног црквеног и брачног права, правоваљаним сматрати ова женидба, што су овоземи припадник склопа у Угарској.“ — Спроваја се епарх. конзисторији накрачкој молбеница јереја Д. П., пароха у Б. ради припуста набору пароха Вараждинско-кањишког. — Одбија се прижа пароха у Ш. јереја П. Н. уложен против решења ове конзисторије, којим је исти суспендован ab officio et beneficio од половине парохијских берива extra dominium — Узима се на знање пајасњење јереја Љ. Р., пароха у Б., поднесено на притужбу тамошњег општинског поглаварства. — Упућен је јереј Ј. П., парох у К., да има тамошњу похарану цркву осветити. — Наложено је јереју К. М., пароху у Р., да има у смислу наредба саборског одбора од 22. јуна (4 јула) о. г. бр. СО 327, 1828, 1532, 2665 1023 ex 1896. свој улог односно приносе у мировински фонд уплаћивати, који ће му се у противном случају од његове парохијске плате устегнути. — Одбија се јереј М. П., администратор парохије у С. Г. са молбом, да му се парохија баноштарска у администрацију дозели, јер је против њега фискална акција поведена. — Уважена је молба црк. општине опатовачко-сотинске, те је за врехе Божићних празника на дан св. Саве одређен за вршење св. богослужења један јеромонах из Кувеждина — Тужба Л. Л. против О. И С., администратора парохије у В., уступљена је истоме на пајасњење. — Тужба Ј. Б. против Д. Б. јеромонаха у Х. уступљена је истоме на пајасњење. — Познан је парох у Ш. јереј Ј. З., да има што пре поднети пајасњење на тужбу неких парохијана. —

(Добротворна Задруга Српкиња Карловкиња.) Честите наше Српкиње Карловкиње, руковођене гласом своје хришћанске љубави, српске свести, те нежности и доброте женске, пођоше примером својих ирлих сестара по другим местима, и обрадоване нас прошлих дана лепим Божићним даром: оснивањем „Добротворне Задруге Српкиња Карловкиња.“

Мисао оснивања те племените Задруге прихватише и покренуше ђе Јелена Лазићева, Милева Гојковићева и Ангелина Станковићева, те у њиној доброј вољи преточе, око њезина остварења.

У ту сврху буде одржан претходни договор неких карловачких госпођа и ирлих женскиња, 12 децембра пр. г. Договор је отпочео управитељ ги-

ивазије г. *Васа Вујић*, кратким лепим говором, којим је истакао сврху тога договора, поздравио скуп и жељно му сретан напредан рад. После тога је решено, да се позову све Српкиње госпође у Карловцима на уписивање у чланство те Задруге, а професор богословије г. *Милутин Јакшић* замољен, да спреми нацрт друштвених правила. На том скупу изабране су одмах госпође и госпођице, које ће позивати на уписивање у чланство и обавити први попис чланица. Изабране госпође и госпођице су свој посао извршиле брзо и ревно, а са лепим успехом тако, да се је већ 22 децембра могла сазвати прва скупштина уписаних чланица. Скупштина је тога дана и одржана у гимназијској великој дворани, ради привременог конституисања и претреса друштвених правила.

За председницу изабрана је на тој скупштини гђа. *Милева Тојковићева*, за подпредседницу гђа. *Анђелина Станковићева*, за перовођу гђца. *Мара Хаџићева*. Изабран је и привремени Одбор друштвени, а за благајницу гђа. *Катица Красојевићева*.

Правила по нацрту г. Јакшића прихваћена су са малим изменама, и подастрће се кр. земаљској влади на надлежно одобрење, после којег ће задруга отпочети свој племенити рад.

Честитим госпођама, нашим карловачким Српкињама, нека је у име свију оних племенитих цели и сжерова које задруга на себе прима, лепа хвала. Живеле! Усвоше племенитом послу немалаксале него напредовале и најлепше успехе показивале.

Изасланство новоосноване Задруге предстало је други дан Божића Његовој Светости преузвишеном господину патријарху Георгију. Његова Светост је благоизволела изасланство врло милостиво примити, похвалити дело госпођа карловачких Српкиња, ободрити их на истрајност и Задруги обећати своју најмилостивију потпору.

Као што дознајемо вишечасни г. архимандрит Платон Телечки уписао се за члана оснивача са прилогом од 25 фор. тако исто и вишеч. г. архимандрит Лукијан Богдановић.

С обзиром на племенити задатак „Задругин,“ препоручујемо „Добротворну Задругу Српкиња Карловкиња,“ њежни цветак нашег народа. —

(**Прослава у Црној Гори.**) По одлуци Књаза Николе, прославиће се 200 годишњица династије Петровића Његоша, која је легос одгојена била, дана 2 (14.) јануара т. ј. сутра.

(† **Јереј Јован Димић.**) парох у Српској Капели, преминуо је 20 децембра пр. г, после кратке болести у 60 години свога живота. Вечан му спомен!

(**Изгорела црква.**) На Бадњи дан у вече појавила се ватра у српској православној саборној цркви у Котору, и црква је сасвим изгорела. Штета износи на 100 хиљада форинти.

(**2 број „Српског Сиона“**) ради празника изаће ће 12-ог јануара у недељу.

Свима поштованим сарадницима и претплатницима овога листа поздрављамо нову годину. Сретна им била и добра им донела!

Уредништво и Администрација „Српског Сиона“.

Објава.

Многи прав. срп. свештеници и други пријатељи епархије будимске обраћају се на ме с молбом, да им један примерак „првог Шематизма прав. срп. епархије будимске за год. 1896“ бесплатно на расположење ставим..

У одговор на ове молбе, част ми је овим објаснити, да се поменути шематизам, као издање епархијске управе будимске, уз наплату своте од 60 новч. по свима српским књижарама добити може и да ће се чист приход у сврху потпоре сиромашних прав. срп. вероисповедних школа епархије будимске употребити.

У Сент-Андрији дне 19. (31.) дец. 1896.

протођакон **Георгије Марјановић.**
епарх. бележник.

Јавна захвалност!

Имадох сина — јеромонаха дра. Симу — надо и утјеху своју, сина пуна чисте и жарке љубави према родитељима и родбини својој, сина одана светој матери цркви православној српској, за коју се дуги низ година спремао ријетком марљивошћу и прибрао обилато знање, да и њој и народу своме послужи. Имадох га, али га, — јао мени и ојађеној родбини — брзо изгубих. Изгубих га онда, кад је, као потпуно спреман човјек почео живити. Изгубих га и ја и сва родбина његова, на челу са милим ујаком његовим Митрополитом Дабро-босанским Николом Мандићем, који га је као и ја, једна му мати, као тужни брат и кукавне сестре, као зеницу ока свога пазио, и све чинио, што у људској снази стоји, да љубимца свога спасе себи и нама; али, на велику жалост нашу не успеђе. Његова и наша „десна рука клону за увијек“ како но болно узвикну на прву црну вијест о смрти његовој.

Мјесто наде, да га видимо у служби цркве и народа свога, радина и угледна, остаде нам туга на срцу, које никад прежалити не ћемо;

остаде нам гроб његов далеко од ока родитељскога, да га ни сузама оросити не можемо.

У големој нашој тузи падало је као мелем на ојађено срце наше сазнање, што нам га, истичући врлине покојникове, милостиво и благонаклоно изказаше: Високопреосвештена Г. Г. Епископи Михаило и Мирон, пресвијетла г. г. барон Јован Живковић и Буде пл. Будисављевић, високопреч. г. г. Архимандрит Иларион Руварац, патр. мандатар Лукијан Богдановић, ректор богословије карловачке прота Јован Вучковић, високосл. богословски факултет Черновички, те многе остале славне корпорације, и многобројни одлични пријатељи, познаници и другови његови и наши.

Смјерна хвала Њима свима!

Захваљујемо од срца милој браћи свештеницима: високопреч. г. протосинђелу Григорију Живковићу, и преч. г. г. Николи Радошевићу, Георгију Видицком, који уз тугом савладаног сродника нашега протУ Рајачког Николу Косановића, милог покојника по обреду св. цркве достојно и свечано матери земљи предадоше, а милом другу покојникову, г. Видицком и на топлим ријечима, с којима се у име своје и другова својих, у име сродника и пријатеља, у име цркве и народа опрости с њиме.

Хвала сродницима и пријатељима, који на одар покојников вијенце положише.

Лијепа хвала славним редакцијама свију цијењених листова, који губитак милог покојника топлом симпатијом проратише!

Хвала свима многопоштованим члановима српске православне црквене општине на Ријеци, који нам у тешкој тузи нашој обилато учешће своје разним начином указаше; као и славном магистрату Ријечком на љубезној предусретљивости!

Нарочита и велика хвала високоученом госпи. лијечнику на Лушпиникулу Др. Вету, који је све дубоко знање своје са највећом пожртвовношћу употребљавао, да милом покојнику нашем тешке болове ублажи и драгоцјени живот продужи, као и тамошњем хотелијеру г. Хофману, који га је родитељском његом његовао.

Свевишњи нека све награди!

У Грачацу 18. (30.) Децембра 1896.

Мојсије Мајсторовић
парох Грачачки,
администратор протопрезвитерата Личког.

Прилози на фонд „Св. Саве“.

Уредништву овога листа стигли су и ови прилози *„фонду св. Саве“.*

Бр. 1. Од српске православне црквене општине у Јасенови (темишварска епархија) 20 фор.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад бр. К. 928/654 ех 1896. 1 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај ради попуњења упражњеног парохиј. места V. разреда у Брестачу.

Компетенти имају своје ваљано устројене молбенице путем својим овој конзисторији до 1. 13.) фебруара 1897. поднети.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 18. (30.) децембра 1896.

Архидијецезална Конзисторија.

Ад бр. К. 943/660 ех 1896. 2 1—3

Е Д И К Т.

Услед бракоразводне молбе Александра Мијановића из Митровице, против супруге му Сидоније Мијановић рођ. Поповић, сада непозната боравишта, овим се позива речена супруга Сидонија, да има у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог увршћења овог едикта у новинама, овој конзисторији или сама лично представити или место свога пребивања пријавити, јер ће се у противном случају против ње поведена бракоразводна парница и без ње свршити.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловцима 18. (30.) децембра 1896.

Архидијецезална Конзисторија.

К. 611 ех 1896. 190 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњену парохију II. разреда у Српском Итебеју; интеркалара нема.

Молбенице ваља поднети подписаној епархијској конзисторији до 1. (13-) фебруара 1897. год.

Епархијска Конзисторија Темишварска.

Бр. Ек. 269. ех 1896 188 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај на парохију I. разреда у Шкарама у протопрезвитерату вилићком.

Интеркалара нема.

Рок пријавама до 14. (26.) Јануара 1897.

Из сједнице Епарх. Конзисторије држане у Плашком, 28. Новембра 1896.

Михаил
епископ.

Број Ек. 286- ех 1896. 189 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на парохију I. разреда у Бјелопољу, протопрезвитерата кореничког.

Интеркалара нема.

Рок пријавама до конца Јануара 1897 по нов. кал.

Из сједнице Епарх: Конзисторије држане у Плашком, 28. Новембра 1896.

Михаил
епископ.

СТЕЧАЈ. 181 2–3

Овим се расписује стечај на упражњено место учитеља на српској четвороразредној мешовитој верозаконској сеоској школи у Сенти, која се издржава из „закладе блаженог угледног Бепе Брановачког и супруге му Иде рођ. Вујић“.

Ово место сеоског учитеља сенћанског скопчано је у смислу опоруке и основног писма са годишњом платом од 500 фор. кар. и у непосредним зградама са слободним из две собе, кујне, кућера, (шпајза) подрума и тавана сметођеним се станом са шталом и шупом. Ове зграде налазе се на земљишту од два дистриктска ланца земље, од којих један део сачињава њиву, а од другог дела дужан је учитељ четврт ланца земље у смислу основног писма на воћарску и повртарску башту за обучавање школске деце употребити. —

Остатак од поменуте непокретности — на коју закладна глава порезу — има право да ужива учитељ. —

Изабрани учитељ биће дужан у смислу постојећих народно аутономних уредаба и законских определења звање своје одправљати, осим тога школску децу у вероауци и црквеном појању, а тако исто и у повторној школи обучавати, даље колико му према удаљености те школе околности допуштале буду, особито у пролеће и јесен, са школском децом кад и кад свецом и недељом цркву посећивати, тамо као и остали учитељи појати, односно појање црквено подпомагати и испомагати. —

Који жели ово место получити има исказати, да је Србин православне вере, и да одговара свима законом прописаним захтевима. Молбенице са дотичним школским и осталим сведочбама снабдјевене имају се управити на местни школски одбор у течају од 6. недеља почињући од првог уврштења овог стечаја у дотичним листовима. —

Из седнице месног школ. одбора срп. сенћанске правосл. црквене општине држане у Сенти 14. децембра 1896. год.

Ђ. Теодоровић
перовођа.

Милош Николић
председник школског одбора.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ОСНОВАНА 1866. ТРГОВИНА ОСНОВАНА 1866.

ШПЕЦЕРАЈА-ДЕЛИКАТЕСА И ВИНА

Љ. СТЕФАНОВИЋА СИНА

У НОВОМ САДУ

ГЛАВНА УЛИЦА БР. 27. — ТЕЛЕФОН БР. 76.

Препоручује своје обилато снабдевено стовариште **шећера, каве, пиринца, свећа, зејтина, бадема, грожђа, француска и мађарска коњака и шампањера, ликера** у сваковрсном избору, **прашке шунке**, пресне и куване, фришких **сардина, руса**, ostsee-heringe, **јегуља мариниранихи** у **сулцу, рака, форелни, ајвара, тунфиша, Rheinlachs, конзервираног бифтека** и **паприкаша**, фришких **маслина, малага грожђа** и **Princess-бадема, кандираног воћа** у великом избору. Доброг **руског теја** и разна **енглеског теј-брода**. Француске **чоколаде** и особито финих **Салон-бонбона**. Пањчевачког **пива** у флашама, **Märzen** и **königs — Баварског „Spaten“ пива у флашама**. Разна десерт-вина: **Malaga Sherry, Chablis Madeira, Medoc, Bordeaux, Lacrimae Christi, Volnay, Токајског, Liebfrauenmilch, Nicrsteiner, бела талер-вина, старог** и гарантирано чистог:

Ermellekér у бутељама по . . . 50 нов.
Magyaráder „ „ . . . 55 „
Neszmelyer-Tischwein у флашама по 58 „
Burgunder црно вино у бутељама по 60 „

Сунђера, разна **Toilette сапуна, глицерина, викса** за **паркетне, Bernsteinlack-фарбе** у разним нијансама, за **патосе, лака** енглеског у сортама и т. д. 182 6–10

Послуга брза и тачна, цена јефтина.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 2.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 12. јануара 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, Архиепископ карловачки, Митрополит и Патријарх српски Георгије Бранковић, благоизволео је поставити: досадањег управитеља манастира Бесчина архимандрита Платона Телечког управитељем манастира Крушедола, а архимандрита и патријаршког мандатара у будимској дијецези Лукијана Богдановића управитељем манастира Бесчина.

Његово Високопреосвештенство господин епископ бачки *Герман Опачић*, благоизволео је на Богојављење 6. јануара о. г. рукоположити Милутина Григоријевића, који је одређен за личног помоћника пароху бегечком, за презвитера, а Стевана Темеринца, који је изабран и потврђен за протопрезвитератског канелана у Жабљу, за ђакона.

Наредба

кр. хрв.-слав.-далм. земаљске владе, одјела за богоштовље и наставу, од 13. сијечња 1897. број 4237/1896., у погледу начина прославе празника св. Саве по грчко-источној школској младежи при овоземаљским пучким школама.

Савезно с овостраном наредбом о 15. сриња 1889, бр. 6798. (школ. и наставни ред) §. 10. точ. 9. сл. б), којом је одређено, да ученици грчко-источне вероисповијести имају учествовати при опходу на дан празника св. Саве (26./14. сијечња) налази кр. хрв.-слав.-далм. земаљска влада, одио за богоштовље и наставу, дозволити, да се и светосавска школска свечаност може прославити по садашњем обичају и у пучким школама т. ј. да на тај дан може литија доћи из цркве у школу и да се тамо може послије прописно обављеног обредног дијела свечаности декламовати, пјевати и пригодни говор држати, ну само под тим увјетом, ако надлежни православни свештеник-вјероучитељ или његов замјеник споразумно са учитељем одабере и установи текст декламација, пјесама и пригодног говора строго према односним одредбам предпостављене му духовне власти, те се чине обојица и одговорним за сваку славе ове недостојну згоду.

Учитељ пако дотичне школе дужан је помагати свештеника при припређивању ове свечаности; нарочито у погледу уређења школске собе, у којој ће се прослава обавити, и настојати, да дјеца одабране комаде ваљано науче. А замоли ли дотични свештеник учитеља православне вјере за савјет у погледу избора пјесама, декламација и дјеце, која су за извађење

истих најспособнија, има се исти драговољно одазвати.

За управу дотичне школе одговорна учитељска особа без обзира на вјероисповјест има такођер присуствовати оному дијелу свечаности, који се обавља у школи.

И у оним школама, гдје православна школска дјеца неби могла присуствовати светосавској литургији због превелике удаљености од цркве или због зла времена, може се приредити дјеломична јавна светосавска школска свечаност пјевањем, декламовањем и говором, ако се о том надлежни свештеник-вјероучитељ са дотичним учитељем споразумије и договори, пак је за дотичну прославу и овакве свечаности одговоран.

Светосавску свечаност слободно је приредити и прославити у свакој школи, у којој број православне дјеце износи барем петнаесторицу (15) школских полазника.

За вријеме школске ове прославе празника св. Саве, има се школска обука за дјецу других вјероисповјести сасвим обуставити те исту разпустити.

Наредба ова ступа данашњим даном у крјепост, пак се је овоземаљске области и управе школа точно држати имају.

У Загребу, 13. сијечња 1897.

Гроф *Куен-Хедервари.*

Ad C. O. $\frac{5941}{2208}$ ex 1896.

Правила

о употреби списа митрополијско-патријаршке и народно-црквене архиве.

Чл. 1.

Средишње митрополијске народно-црквене автономне власти и звања могу у свако доба за време службених часова — а кад је потреба и ван службених часова — списе митрополијско-патријаршке и народно црквене архиве разгледати и по потреби из архиве извадити, али само зарад службене употребе.

Чл. 2.

Пријем списа потврђује односна власт (звање) у посебном архивском записнику, а мимо то даје о примљеним списима реверз, који архивар ставља у фасцикли на место, са којег су списи узети.

Чл. 3.

Кад власт или звање извађене списе у реду врати, добија натраг свој реверз; у противном случају дужан је архивар на реверзу и у архивском записнику забележити, у каквом су стању списи враћени, и обвезан је о свему народно-црквеног тајника, као шефа свих средишних митрополијских паратрка звања — и то у важнијим случајима писмено — известити.

Чл. 4.

Приватна лица могу само по дозволи народно-црквеног тајника у архиву улазити, списе разгледати и од истих изводе и преписе добити.

Чл. 5.

Ради получења ове дозволе обраћају се приватна лица народно црквеном тајнику писменом, у којем треба сасвим тачно да обележе на коју се личност, који догађај или предмет односе списи, које су вољни развидити, и од којих извод односно преписе желе добити.

Чл. 6.

Дозвола се напише на писмено и молитељ то писмено предаје архиварy.

Чл. 7.

Архивар по пријему писмена са дозволом ставља приватном лицу на разгледање архивске записнике, те пошто исто на ових забележи списе које жели развидети, означује архивар дан и час, када ће односне списе у архивској писарни моћи разгледати.

Све такве дозволе имају се сачувати.

Чл. 8.

Приватни не могу архивске списе ни у каквој прилици изван архивске писарне разгледати односно ради употребе собом понети, него их могу једино под надзором и одговорности архивара прегледати односно преписати.

Чл. 9.

Изводе и преписе архивског списа, у колико се то дозволи, добиће приватни преко митрополијско-патријаршког и народно-црквеног архивара, а на свој трошак и то по приложеном додатку под *). Ну дозвољава се, да страника и сама преписе дотични списе под надзором архиварним.

Чл. 10.

Верност извода односно преписа архивских списа потврђује митрополитско-патријаршки и народно-црквени тајник потписом својим и жигом оне митрополијске власти, у чији делокруг спис спада уз приложбу по додатку под *).

Чл. 11.

Приватна лица дужна су у архивском записнику својим именом потврдити, да су изве-

сне списе разгледала и од њих извод односно преписе добила.

Чл. 12.

Архивар је дужан у истом записнику забележити, да ли су приватни архивске списе након прегледа у реду вратили, или нису. У потоњем случају извештава о томе без одлагања нар. црквн. тајника.

Чл. 13.

Почетком сваке године подноси митрополијско патр. и нар. црквени архивар Његовој Светости господину митрополиту-патријарху односно заменику његову тачан извештај о употреби архиве по средишњим митроп. властима и заводима, као и по приватним особама.

Чл. 14.

Ова одређења имају се на згодном месту, пред писмохраном и у самој писмохрани, истаћи на увид.

Чл. 15.

Правила ова ступају у живот 1. јануара 1897. год.

Из седнице срп. прав. нар. црквеног Саборског Одбора, држане у Карловцима 17. (29.) децембра 1896. год.

За верност:
Др. Лаза Секулић
нар. црквени тајник.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

НИКАНОР

ПО БОЖЈОЈ МИЛОСТИ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП ТЕМИШВАРСКИ, ВЕЛИКО-БЕЧКЕРЕЧКИ, ВЕЛИКО-КИКИНДСКИ И АРАДСКИ

Свему пречасном свештенству и васкомном богочастивом народу Епархије наше благодат, милост и мир од Господа Бога и Спаса нашег Исуса Христа, а од нас Архијерејски поздрав и благослов!

Нинѣ и земля днесь пророчески да торжествуетъ. . . .

Велики Божићњи празник слави данас црква наша, слави народ наш.

Велика и значајна је реч Божић; светло и заносно је Божићње славље — у свем свету рода хришћанског.

На данашњи је дан, Бог-Син сишао с неба!

Вечни Божји савет, узнео се на врхунац небеске милости и свемоћи своје кад је одлучио: да с неба на земљу сиђе *Син Божји*, да се из духовног огрљаја неба са земљом роди *Богочовек, Спаситељ света*.

Земљи је ово најлепши, најдрагоценији дар, којим је небо земљу обдарило, земљу усрећило.

Тим неоценљивим даром, засновано је ново сједињење човека с Богом, неба са земљом, па зато црква наша данас и припаљује кандила са врелих и заносних срдаца духовних синова и кћери својих, зато и поздравља Божићњу зору одабраном, гласном и прикладном песмом својом: „нинѣ и земля днесь пророчески да возвеселятся, ангели и человѣцы дѣтокиим да торжествуютъ: яко Богъ во плоти явися“. . .

Христос се роди!

Запоји радосно и из све душе мила духовна паство моја, „Рождество твое Христе Боже нашъ“; заноји узвишеним гласом и „нася ко ради родися отроча младо“, јер је из науке Тога првог и највећег Учитеља, и из крви Тога највећег и највећег Мученика поникла света вера наша.

На осећеним недрима цркве, однијано је свето Православље наше, а на заносноме крилу светог Православља — одпеговано је и очувано је српско име наше.

Божић је дакле празник свег духовног блага нашег и кад Божић славимо, славимо свој духовни препород, славимо духовну тековину, славимо срећу своју.

Јест, срећу!

А шта мислиш духовна паство моја, шта је то срећа?

Милу и примамљиву реч ову, сви ми волемо, тражимо, очекујемо, па ту „срећу“ и један другом — бар речима желимо.

А где је она?

Лежи л' у слави, богатству, сили, сјају и раскоштву? Где су јој двори, где станује стално, и где је можеш наћи, да је загрлиш и да те загрли?

Срећу ако не сретне, не стиже — вели се у народу нашем.

А куда и којим путем путује она, да би је срести могао, и где се заустављала, да би је стићи могао, то је од наших очију заклоњено, те јој према томе ни у траг ући не можемо.

Толико само знамо, да као што је већ по самом називу своме — заносна и ча-

робна, да је тако исто нестална, превртљива, варљива, и тек што рећеш: Боже помози ево је, она те је већ изневерила, оставила.

Какви су год попеки људи, таква је и срећа.

Не гините дакле за променљивом и варљивом срећом, већ тражите среће стално, среће поуздане, која векује у поштеној души, племенитом срцу, чистој савести и у промишљеном раду и животу људском.

Јест, у промишљеном раду и животу а на врелу чисте, истините и божанствене науке највећег Учитеља и јединог Спаситеља нашег, подигла је срећа своје дворе беле; ту станује, ту је можеш наћи.

И ко се на том чистом и вечном извору правде, истине, љубави, мудрости и истрајности — умива, снажи и разгаљује, у тога је душа ведра, срце једро, дух јак и непоколебив — и поред најтежих дана и часова у животу његову.

Јест, јак и истрајан дух, то је стапац-камен, о који се разбијају и у млево сатиру све напасти, све невоље, све малодушности и сва страховања овога света.

Не стрепи праведник од грома; не страши се вредан и чуваран сиротиње, не уклања се муци и пожртвованју онај, у чијим грудима бије: побожно, родољубиво, патријотско срце, кад то затражи добробит цркве, народа, домовине.

Све смогне и у свему се разабере, утеши и охрабри онај, који има снажног хришћанског погледа на свет и живот у свету, ко је вечне истине — претворио у чисто и кренко уверење своје.

Па ко таким погледом прати свет и човека у свету, ко се носи на крилима таког уверења свога, тог срећа грли овога света, а грлиће га и блаженство онога века.

А да се ко развије у правцу основног закона бића људског, те да постане онаким, какав треба да је, није се колико науке — као расадника просвете умне, толико и религиозног моралног и домаћег васпитања, које најмоћније уздиже душу, најпоузданије оплемењује срце — у нежног подмлатка нашег.

Васпитавајте, дакле, децу своју још из мале малени најбрижљивије, најсмишљеније, и предњачите им светлим примерима и у разговору, и у раду, и у животу вашем. Тиме ћете — и утрти пут пашенику учитељу у мучној настави школској, и притећи у помоћ трудбенику свештенику, кад вам децу пригрли у пастирска наручја своја, да у младосној души, у младосном срцу њиховом залива, негује — кућом и школом засађене врлине хришћанске, врлине народне, врлине грађанске, кућом и школом засађене аманете свете: веру, језик, име наше српско.

Јест, веру, језик, име!

Од та три аманета света, саградили су претци наши светао живот у православном српском срцу своме, и опточили га самосвојним народним обичајима својим. На том животу грејали су душу, величали срце своје.

Тако се Србин од памтивека осећао у вери, у цркви својој; тако се заносио материним језиком својим, тако се дичио народним именом својим, поносио народном историјом својом!

Па такав да Бог да и остао, док и једно Србче: *„рождество“*, *„ускликнимо“*, *„стару славу и старе јунаке“* појало и певало буде.

Па чувајте, цените и негујте ово Богомдано — неоцењено благо своје! Чувајте, цените и једнаком љубављу негујте — и наслеђене од јуначких предака наших — врлине грађанске, и останите и од сад верни и одани светлој круни, земље Господару нашем, искрени и одани општој милој домовини нашој, да на та светла обележја не падне ни сенка, од које би потамнеле — одабране црквене, народне и грађанске особине наше.

Поред ових и оваких особина врлих, нек вам вазда лебде пред очима: разборитост, увиђавност, вредноћа и штедња, јер и најлепше врлине губе у животу од праве вредности своје, ако поред ових не седи у прочељу — здрав ум, здрава памет!

Осећајте најлепше, најузвишеније, али и радите мудро, промишљено, јер је и Божја рука — изнад срца као живог извора осећања људских — на прво место уздигла и посадила памет.

Па ко је кадар, да оба ова дара Божја — срце и памет — здружи и у склад доведе, ко је кадар, да уочи, схвати и да позна замашај својих поступака, то је прави човек!

После ових из душе узабраних, и са срца и ума поскиданих речи и савета својих — честитам вам Рождество Христово, ново лето, свето Богојављење и светли данак светитеља и просветитеља српског светога Саве са најчистијом и најтоплијом жељом: да опасани врлинама хришћанским, народним и грађанским, пауживате се — и у цркви лепе славе Божје, и на дому мира миленога, и на њиви рода обилнога; те да се отуда — и приносе цркви паскурица бела, и заложе чељад хлебом насушним, и подмире кућни и јавни издатци, и излишни принос — бедну и убогу.

Нека се излије на вас велика и богата милост Оца небеснога, нека вас штити и нек вас благослови света и свемоћна десница Божја. — Амин.

У *Темишвару*, на Рождество Христово 1896 г.

Горепоменути смирени Епископ

Никанор.

Његова Светост, патријарх Георгије

добротвор лепе књижевности и вештине.

Широко срце и пространа љубав Његове Светости преузвишеног господина патријарха нашег *Георгија Бранковића*, према народној нам просвети, не заустављају се на подизању, потпомагању и осигуравању школа и просветних завода. Она мисли, осећа и брине се о напретку народне нам просвете и у свима другим правцима, у којима народна просвета треба и има да се развија, па да се, у хармоничном развитку и унапређењу свију тих праваца, општим напретком својим похвалити узмогне.

Име Његове Светости, патријарха нашег *Георгија*, чувено је данас већ на свима странама нашег народа, са Његове љубави и дарежљивости, којом притиче у помоћ књижевности нашој и лепим вештинама, без које би љубави и дарежљивости много мање имали него што имамо.

Без Његове дарежљивости не би нам патријарашке дворе красила дворска богомоља, у којој се сликарски вештачки дар и труд уметника нашег *Уроша Предића* прелива у лепоти и богатству сјаја свога са красног му сликарског рада у богомољи тој. Без те дарежљивости не би се Српство могло поносити, да и његов вештак сликар може у народу своме наћи прољу и кућа слици својој са 10.000 форинти. Без дарежљивости *св. патријарха Георгија*, не би се Српство и наша Митрополија могла подичити са дивном сликом „Сеоба Срба“, са које се блиста истински богодани сликарски таленат првака нашег сликара *Павла Јовановића, а коју је слику исплатио са 10.000 форинти, из својих средстава, — св. патријарх Георгије.*

Без дарежљивости Његове не би ни уметник вајар наш *Петар Убавкић* имао прилике, да и вештину вајарства нашег обогати са две верно и вештачки израђене бисте двојице српских патријараха Кулинаца, пред којима ће и садашњи добри нараштај и благодарно потомство наше са пијететом и захвалношћу сећати се великих дела Њихових, за цркву и народ наш и за просвету њихову учињених.

Без дарежљивости *св. патријарха Георгија*, и без Његове љубави и пожртвоване готовости, према нашој разних грана књижевности, не би се овострана наша књижевност могла похвалити са три органа своја у средишту саме нам Митрополије.

Без те дарежљивости и љубави *Његове Светости патријарха Георгија*, многи би уметник и књижевник наш често уздахнуо, а можда и покајао се, што се латио пера и кичице, књиге и вештине

Св. патријарх Георгије има ума и срца за све што је лепо и узвишено; Он је данас добри отац наше просвете, велики добротвор наше књижевности и вештине.

И о новој години је то посведочио, исплативши са хиљаду форинти досадашњи дефицит „*Бранкова Кола*“, без које би дарежљиве потпоре, тај врсни, озбиљно, трудно и красно уређивани, а једини наш овострани белетристички лист, са недостатне претплате, морао престати излазити. Исплативши вољно и дарежљиво горњу своту, *св. патријарх Георгије* и надаље је обећао нај-

милостивију потпору *„Бранкову Колу“*, које је и почело излазити на великодушну Његову реч.

Поводом тога доноси „Бранково Коло“ у 2. броју своме ову захвалницу:

„Слава и хвала Његовој Светости српском патријарху преузвишеном Господину *Георгију Бранковићу!*

Његова Светост, поред толико досад доказа своје љубави према Народној Просвети, показао је ту љубав и према Лепој Књижевности српској, као одличном средству за васпитање народно, те је поклонио *хиљаду форината а. вр.* „Бранкову Колу“ на досадашњи дефицит, обећав листу и надаље своју потпору. Тим је омогућио, да лист и даље излази и напредује Уредништво, а, уверени смо, и читаоци ће кликнути: Слава и хвала“!

Том усклику захвалности придружујемо се и ми, и кличемо:

Живео патријарх српски *Георгије Бранковић*, добротвор наше лепе књижевности и вештине!

Кратки историјски преглед црквенога песништва.

(Наставак).

Најславнији писци V. века и бранитељи православља против јереси Несторијеве и Евтихијеве јесу: свети Анатолије и преподобни Роман Слаткопевац, који испеваше православне песме о вачовечењу Бога Слова и о тајни нашега спасења, које је он написао. У богослужбеним књигама православне цркве има много песама светога *Анатолија*.[22] — Није искључена могућност да су његовим настојањем донесена на Халкидонском сабору и нека правила о црквеном појању. Његови су васкрсни тропари те стихире на **Господи воззвахъ**... и **Хвалите**... с натписом **Восточны**,[23] песме пуне високих хришћанских мисли и осећаја, због чега их Грци и зову слаткима. У пентикостару се приписују Анатолију: једна стихира на Томину Недељу, три на Недељу о Мироносицама и једна на Преполовљење. Осим тога има их доста и у Минејима на дане светитељске. У недељним песмама час позива свети песник небо и земљу да се радују нашем спасењу, час верне, да пођу васкрслога живодавца и да му се поклоне као Богу Слову, које је безначетан као и Отац и свети Дух и који се родио од Дјеве за наше спасење; а најчешће се обраћа самоме Исусу Христу и ватреном љубављу и благодарношћу исповеда Његова доброчинства роду човечјем. А у песмама на празнике Христове и Богородичине и неке светитељске износи своја висока посматрања тајне вере, и живе хришћанске осећаје. Из свих песама светога Анатолија види се, да је он невао у Христу правога Бога и правога човека — Богочовека, и тако својом свештеном песмом опровргнуо не само несторијевско нечашће, већ и евтихијевску лажну науку, која се касније изврнула у јерес докета, који учише о привидном оваплоћењу Христовом. Осим тога има од њега неколико песама и о сједињењу две природе у Исусу Христу наперених против евтихијевске јереси. Дуже песме добиле су име „**стїхира**“ (στιχηρά т. ј. ᾠδή), састављена из више стихова.[24] — Жив и необорив доказ каквог је добротворног утицаја црквена песма на верне јесте преподобни *Роман Слаткопевац* (у 2. половини V. века), којем црквена песма даде све образовање великога богослова и песника. Он је саставио много песама за празнике Христове, Богородичине и светитељске. Само кондака оставио је више од 1000. У православним богослужбеним књигама носе његово име хвалитне стихире 20. децембра, но могуће, да је он саставио и оне, што се пођу на хвалите од 21. до 24. децембра. Из службе преподобникове види се, да има много његових песама и за друге празнике. У свима песмама преподобнога Романа спојена је са узвишеном свечаношћу луцка простота, која је у стању свакога расположити на размишљање о највишој тајни вачовечења Божје Речи. Свети Слаткопевац позива анђеле, да спреме јасле у Витлејему; довикује горе, да пуштају из себе сласти; јавља живима и мртвима, да се рађа силни и велики владика Христос, Цар небески да на земљу силази; моли анђеле, да се и они радују и пају, што се непријатељска пре-

[22] Свети Анатолије саставио је неке песме још као презвитер Александријски, од г. 449. па до 458. био је патријарх Цариградски. Живео је за доба цара Маркијана, којег је 451. крунисао, па је дочекао и пређемника му Лава I. Тракијина (Великог) 457. год. Православна црква светкује спомен св. Анатолија 3. јула.

[23] Од неправилнога превода грчке речи ἀνατολικά, која долази од Ἀνατολίς — Анатолије, а не од ἀνατολή — исток.

[24] Флоринскій, стр. 103.—111.

града срушила, што је дошао Очекивани, што је Бог постао човеком и узноси човештво на небо; учи Израиља, да позна у рођеноме у вертепу Створитеља и чекање народа, прориче казну непријатељу братства Божја — сатани.[22]

Писац црквене историје Теодор чатац (из VI. века) спомиње, да су његови савременици, презитери *Антим* и *Тимокле* саставили многе тропаре за свеноћно богослужење. У истом веку написао је *Стефан* епископ Светоградски пет стихира за дан рођења Богоматере, прослављајући њено рођење од неплодне утробе као почетак нашега спасења. Три од ових стихира поју се на **Господи воззвахъ** а две на литији. У овом веку почеше у манастирима појати осим песама још и понеке ставове из празничних беседа светих отаца Тако постаде на пр. песма **Христосъ раждается, славите!**... из беседе св. Григорија и др. Овога века почеше појати на литији **Единородный Сыне Божій**, коју је певао цар Јустинијан, **Иже Херувимы** и Символ вере, а на Велики Четвртак — **Вечери твоея тайныя.**[24] Символ вере чита се на литурги и, повечерју и данас. — Преподобни *Симеон Столпник Дивногорац* († 596). Писао је покајне песме, те стихире о земљотресу, које се поју 26. октобра. Алацију су били познати још неки тропари на пети дан. У његовим се песмама прославља величина, светост и правосуђе Божје; и призивају на заштиту анђели.

У западној цркви баштине се у IV. веку песмом *Фортунат* епископ Пиктавијски, чије су неке песме преведене пред реформацију и на немачки, и свети *Григорије Велики*, који је написао осам нових, које се налазе у римским службеницима.[27]

Богатији од VI. века и самосталнији у песништву хришћанске цркве јесте VII. век. Он даде много песама, којима беше циљ неке да утеше, неке да у вери утврде, а свима да пружи покајну молитву у неприликама спољашњим[28] и унутрашњим.[29] — У овом се веку појављују повеће строје песме као: акатисти и канони, као претече најсавршеније и најбогатије века хришћанскога песништва, који за овим долази. Знатни песници јесу: *Георгије Писидијски*, ђакон велике цариградске цркве, референдар патријархов, који је уживао љубав цара Ираклија (610.—640.) и патријарха Сергија (610.—638.) Имао је ванредан песнички дар; звали су га чудним, а служио се јамбским стихом Он је написао дело о створењу света. О таштини света, Похвала Ираклију, О перзијској навали, О Аварској навали, На Ускрс. и много Епиграма. Њему се с правом приписује Акатист пресветој Богородици написан јамбским стиховима. А што неки приписују ту химну патријарху Сергију, може значити само то, да ју је Сергије одредио за пету недељу великога поста. Његова ће бити песма и **Нынѣ силы**.... и **Да исполнатся уста наша хваленія твоегѡ Господи**... које је патријарх Сергије такође у богослужење увео.[30] — Свети *Софроније* патријарх *Јерусалимски*[31] (634.—644.) Он је писао беседе, поуке, житија неких светитеља као и свете Марије Египатске, химне на разне празнике и трипеснеце, који до Студијских песника у цркви употребљавали,[32] неколико тропара за царске часове уочи Божића и Богојављења, које је он и уредио, као и сами чин Богојављенског освећења воде Свети Софроније има заслуге и за уређење црквеног устава и разјашњење свете литургије.[33] У исто доба и нешто доцније у истом светом граду испева многе своје песме, већином тужне, свети *Андрија* Јерусалимски потоњи архиепископ *Кришки* († 712.) Кад је свети Софроније писао житије преподобне Марије Египатске, састављао је свети Андрија свој велики канон и друге покајне песме да пробуди дух покајања код палестинских хришћана. Главни умотвори његови јесу: поменути велики канон; канон Сирне Среде; пет трипеснеца, што се поју на повечерју првих пет дана великога поста; канони: на Лазареву Суботу, Недељу Мироносица, на Преполовљење, на зачеће свете Ане, на Малу Госпојину, на Ивањдан, апостолу Петру и Павлу, Игњатију Богоносцу, мученицима Теофилу и Трофиму, и на Усековање; много песама и стихира за празнике. У свима проневјана дубок уздисај скрушеног духа.

[22] Ib., стр. 115.

[24] Држе, да ју је саставио Јован Схоластик.

[27] Флоренски, стр. 118.—124.

[28] Навале Перзијанаца и Авара. Ib., стр. 147.

[29] Напрт римских првосвештеника да покоре себи источну цркву.

[30] Обзоръ, стр. 223.—237.

[31] Родом из Дамаска, рођак Јована Милостивога, патријарх Цариградскога, сам отменик и побожних родитеља.

[32] Обзоръ, стр. 228.

[33] Ib. стр. 229.

4. Свој врхунац у обиљу и складу достигло је црквено песништво у VIII. и IX. веку, и дало правац и образац за песме свих следећих векова до данашњих дана. Усавршењу црквеног песништва и утврђењу сталног тока песама на богослужењу, особито вечерњу и јутрењу, приносиле су многе и разноврсне прилике, као: потреба једноликости у погледу свечаности богослужења једнаких празника, и истицања разлике међу њима; умножење празника због иконоборачке јереси, због које је међу хришћанима почела слабити вера, јер се јеретици не задовољише само оричањем важности поштовања икона, већ пођоше и даље: сађоше одрицати и поштовање анђела и светих и раскидати свезу између цркве војиствујуће и торжаствујуће, па се устремили и на поштовање тела и крви Христове — свете евхаристије. Установљујући нове а дајући већу свечаност старим празницима, побринула се црква да иазове у људма осећај и потребу и будућега века, опомињући их на дане кајања; отуда и јесу песме погребне и на спомену умрлих скроз прожикнуте духом покајања. Ма да су песме овога доба и биле нове, ове су уједно и продужење минулих векова, с којима су по духу и карактеру врло сродне. Предметом песмања VIII. и IX. века служи сав докострој нашег спасења, све свето на небу и на земљи; заједно с тим показује се у овим вековима молитва љубави и песма покајања. Облик песме добија већу вештину. Карактер песме је где висока свечаност, где дубока скрушеност.

Период нових песама започиње славни цариградски патријарх свети исповедник *Герман* († 740.). Написао је похвале светитељима,[34] мученицима,[35] апостолима,[36] преподобнима,[37] и похвале делима, којима је устројено наше спасење, а наиме: канон Благовештенски, састављен у облику разговора између Архангела и Марије,[38] стихире на Сретење, хвалитну стихиру Богородици 1. септембра, самогласну стихиру на Малу Госпојину и др. Као Германово дело познато је Иајашњење Литургије. У веким спомеиицима носи његово име и литургија пре-

[34] Пророку Изији и на Успеновање.

[35] Евстатију, Димитрију Пашгелеимону, Прокопију и Сергију.

[36] Јовану, Андрији, Петру и Павлу, и Филимону.

[37] Симеону Столпнику, Симеону Дивногорцу, Јеетимију Великом.

[38] Овога у садашњим прквеним службама нема.

ћеосвећених дарова. У исто доба кад и свети Герман дивно проповеваше и пропојаше у Палестини два брата Јован Дамаскин и Козма Мајумски. Свети *Јован Дамаскин* написао је каноне на празнике Христове,[39] Богородичине[40] и светитељске[41]; осим тога многе стихире како на поменуте тако и на друге празнике. многе погребне песме, те претежни део садржине октоиха. Њему се приписује и песма Ὁ τῆκε ρα-δάτσα . . . Најмилији му је предмет васкрсење Христово. Канони се одликују високим мислима, живим осећајима, снажним изразима и великом вештином. У погребним песмама оплакује краткоћу живота и празне бриге људи за земаљским предметима, јавља о смрти и сврака погледа на гроб умрлога. И у осталим му песмама владају јаки осећаји и узвишене мисли, а све у духу божјих пророка и богомудрих отаца. У његовим песмама превлађује лирски тон, којим или исповеда догмате православне вере или налива осећаје верујуће душе, која се радује Богу Спасителу или се каје и скрушава или се моли. Свети *Козма*[42] саставио је каноне на празнике Христове[43] и Велику Госпојину, те тришесиеце[44]

[39] На Ускрс, Недељу Томину, Божић, Богојављење, Преображење, Прва канон на Спасов дан, други на Духове.

[40] На Успеновање, и Богородичине каноне што су у Октоиху.

[41] Великомученику Стефану, Василију Великом, Јеетимију Великом, апостолу Петру и Павлу, на дан зачећа Јована Претече, Бесребреницима Косми и Дамјану, Мученику Евстатију, Анкеетипју, Евгенију, Мардарију и Оресту, Павлу Тивејском, Максиму Исповеднику, Иполиту, 40 мученика. Епифанију Кипарском, мученику Леонтију, Јулијану Тарсејском, на Иван дан, на Усековање, на Нову Годину, Симеону Столпнику, великомученику Вавили, првомученици Текли, апостолу Ананији, два канона архангелу Михаилу, канон мученику Мини, Виктору и Викеетију, апостолу Андрији и великомученику Теодору Тирону.

[42] Родом из Јерусалима. Оставши као дете без родитеља, би примљен у кућу Дамаскинову, те је с њим одрастао и васпитао се. После смрти Дамаскинових родитеља, кад Јован заузе више свога оца, оде Козма у манастир, од куда је позиван другда на одбрану светих икона, а и сам је радио против иконоборачке јереси. У манастиру је почео писати и каноне, али нећиу их је спевао као епископ у Мајуму, јер их мало има с натписом Козма, а претежно много с натписом кир (οὁ κύριος) господин. Година смрти Козмине није позната. Света црква га слави 12. октобра.

[43] Божић, Богојављење, Преображење, Воздвижење, Сретење, Недеља по Божићу, Цвети, Велики Четвртак, Духови.

[44] За понедељак, уторак и среду страсне седмице; четвронеснеце за Цветну Суботу и Велику Суботу.

и много стихира[45] у његовим песмама превлађује епископски тон; а тропари у канонима су му уређени тако, да почетна писмена истих дају какву реченицу,[46] у чему су се угледали на њега и други црквени песници па и сам Јован Дамаскин, а особито Јосиф песмопевац. Још једну особину имају његови канони, а та је да се сваки тропар завршује последњим стихом прмоса дотичне песме, због чега су добили име округли. Осим досад наведених црквених песника долазе у поменутом веку још и ови: свети *Стефан Саваит* творац канона,[47] којег света црква слави 28. децембра; *Теофан Исповедник*, који је написао каноне празнике. Света црква га слави 12. марта, и *Теодосије* епископ *Сиракуски*, коме припадају неке песме у посном тріоду.[48] На западу се појавише у VIII. веку само: *Беда* с надимком часни (venerabilis † 735. године), од чијих је једанаест песама прилагођена у богослужење латинске цркве једна,[49] и *Павле Ђакон* († 801). (Свршиће се.)

[45] За поменуте и друге празнике.

[46] То се зове κρυπτωνύμιον или ακροστιχίς.

[47] На обрезанје, муч. Кирилска и др.

[48] Испор. Флоравскій стр. 174. и 175.

[49] На Спасов дан: Pueblum sanctum gloriae . . .

Изјава.

Поводом тим, што овдашњи лист „Српство“ од дуже времена на личност и достојанство Његова Високопреосвештенства Господина Епископа Гаврила Змајановића, на најнедостојнији и најподлији начин напада, налазимо се побуђени свечано изјавити, да се сви ти напади на неистини оснивају, да су исти напади проста клевета и излив мржње и развратности. — С тога све те нападаје одбијамо са највећим гнушањем и презрењем а нашем опште уваженом по цркву и народ заслужном Високопреосвећеном Господину Епископу изричемо наше безграничнo поверење, привржености и синовљу одапост.

У *Вршцу*, 18. децембра 1896.

Љубомир Рајић, Коста Гренчарски, Коста Обрадовић, Стеван Радак, Коста Деметер, Коста Стефановић, Лука Павков, Пера Стојковић, Светислав Цвејић, Васа Лукић, Ника Ђурић, Лаза Радованов, Ника Бајић, Светозар Радак, Мита Паунов, Ања Веселиновић, Пера Радак, Стеја Петров, Коста Богосављевић, Васа Радак, Жива Дудин, Жива Миросављевић, Таца Јованов, Јоца Лазаревић, Светислав Димитровић, С. Г. Петровић, Јоца Кешански, Ђока Вакареско, Танасија Павлов, Марко Вукмиров, Ђока Максимов, Коста Бенин, Тоза Бугаринов, Светозар Кљајин Мита Михајлов, Таца Настић, Светозар Радуловац, Ђура Богдановић, Јоца Јорговић, Васа З. Обрадовић, Стева Марјановић, Светозар Урошевић, Стеван Поповић, Аксентије Јованов, А. Паунов, Стефан Стефановић, Васа Аћимов, Стеја Јованов, Таца Јеличин, Пера Филипов, Таца Инош, Жива Маринков, Ника Јованов, Паја Вишацки, Жива Вакареско, Васа Глигорјев, Дача Макарић, Јоца Тешн, Коста Стојанов, Арса Јеличин, Јоца К. Обрадовић, Стеја Мојсејев, Јоца Варјашки, Ниа Месицки, Жива Ђорђев, Жива Месицки, Мита Ставојев, Ђорђе Месицки, Ђока Мојсејев, Никола Бајичев, Васа Месицки, Лаза Ђорђев, Ђока Ђорђев, Ника Радивојев, Васа Михајлов, Ђорђе Смедеревац, Коста Месицки, Лаза Мијатов, Коста Паунов, Милан Михајлов, Мита Ранков, Жива Николић, Жива Павков, Ђока Павков, Ђока Николић, Паја Мијатов, Мита Калиновић, Пера Пузин, Светозар Јованов, Ника Балашевић, Пера Бошњачки, Арса Војнов, Стеван Паунов, Сава Стојанов, Лаза Оморац, Вита Оморац, Урош Оморац, Никола Десинчки, Никола Паунов, Коста Попов, Јова Рапшављев, Светозар Акимовић, Васа Војнов, Жива Рајић, Мита Рајић, Јоца Антонијев, Васа Бугарчић, Мита Мојсејев, Јоца Николајев, Ника Николајев, Илија Радак, Пера Радак, Лаза Десинчки, Ђока Лукић, Светозар Паунов, Пера Митрован, Јоца Митрован, Коста Стефанов, Јоца Митрованов, Ђорђе Трусник, Жива Алексић, Ника Богић, Јеја Влајков, Стеја Влајков, Светозар Радованов, Стеја Струјин, Паја Месицки, Зака Дудин, Коста Николић, Јоса Бајић, Лаза Петров, Ђока Ерски, Никола Ђирић, Ђока Ђирић, Мита Митрованов, Јоца Маринков, Жива Митрованов, Стеја Докљан, Јова Николић, Ђока Каначки, Ђока Радак, Арса Радак, Анта Радак, Ј. Н. Богдановић, Светозар Њагуј, Мита Димитријевић, Ника Бошњачки, Пера Николић, Коста Николић, Васа Ђорђевић, Паја Бошњачки, Јова Радивојев, Паја Бељин, Сава Аврамов, Жива Попов, Пера Ђорђев, Коста Цангрић, Стеја Цангрић, Жива Ерски, Зака Дудић, Жива Рајић, Коста Рајић, Мита Рајић, Пера Стојаков, Светозар Живанов, Која Мијаилов, Јова Курила, Матеја Ивашковић, Ђока Станивуков, Васа Величко, Мита Пузин, Ника Петровић, Никола Радованов, Пера Вака-

ров, Паја Константинов, Ђока Несторов, Жива Пузин, Ника Петров, Коста Петров, Сава Петров, Светозар Бошњачки, Коста Чебзан, Сима Максимов, Лаза Радак, Стеја Маринков, Лаза Дивљаков, Јефта Дивљаков, Ђока Маринков, Васа Нешин, Ива Рашић, Пера Толин, Стеја Томић, Панта Попов, Јоса Митрованов, Ђока Попов, Светозар Попов, Инча Клаин, Љуба Клаин, Илија Вујин, Пера Спасојев, Васа Спасојев, Аца Новаков, Јова Клаин, Пера Клаин, Наум Митрованов, Ђока Митрованов, Стеја Николајев, Васа Нешин, Пера Трнавчев, Јоца Стојаков, Васа Веселинов, Ђока Веселинов, Аца Веселинов, Тоша Статијев, Сава Радосављев, Мита Статијев, Илија Кретин, Пера Новаков, Жива Веселинов, Ника Веселинов, Лаза Тодоров, Лаза Веселинов, Анта Бакић, Лаза Нешин, Аца Коцић, Урош Дудин, Васа Рашић, Жива Мијатов, Аца Николић, Коста Марић, Коста Јованов, Јефта Дудић, Богољуб Завишин, Светозар Алексић, Ива Станковић, Тодор Рибаров, Лаза Клајин, Гига Марков. Мита Јованов, Жива Томић, Ђока Туркан, Душан Марић, Пера Николић, Пера Јованов, Тоша Бошњачки, Светозар Јанчин, Пера Кречун, Дача Талнеш, Ђока Талнеш, Илија Талнеш, Лаза Талнеш, Сава Талнеш, Емил Стефановић, Танасија Павлов, Јоца Ивошев, Ника Предић, Ђока Максимов, Таца Ивошев, Мита Јеличин, Ђока Радулов, Мила Милосављев, Паја Павлов, Мита Јованов, Милан Миљков, Васа Николић, Јоца Јованов, Сима Глигоријев, Ђока Павлов, Мита Предић, Јосим Миљков, Инча Вишацки, Мита Марјанов, Светозар Марјанов, Жива Гојков, Јоца Милков, Јоца Јеличин, Јоца Бона, Јоца Барбулов, Наум Вишацки, Мита Станивуков, Миша Каначки, Паја Павлов, Паја Младенов, Танасије Каначки, Лаза Илкић, Марко Соколовац, Пера Соколовац, Васа Новаков, Јоца Рибаров, Светозар Вукмиров, Коста Бутаринов, Јоца Алексић, Ника Настић, Сава Мужић, Ђорђе Михајлов, Ђока Јованов, Панта Николић, Јоца Николић, Васа Ђорђев, Јоца Ковић, Мита Ђурђев, Васа Милошев, Јефта Рибаров, Ђорђе Никашинов, Александер Константиновић.*

* Потписи су власторучни.

Дописи.

Вршац, *на дан проломчетника св. Стевана* 1896. Већ од дужег времена подигла се хајка грдње, подметања и опадања у вршачком радикалном листићу, против Његова Високопреосвештенства господина епископа-дијецезана вршачког *Гаврила Змејановића*. Нападаји ти — познати нашем читалачком свету — изазвали су у већем делу вршачког грађанства гнушање, те се пре две недеље дана састаде до педесет одличних свесних и родољубивих грађана ове вароши, и одлучише, да се на дан Рождества Христова, приликом честитања празника Његову Високопреосвештенству, нашем господину епископу, уједно преда писмена повереница и изјава синовље одданости а да се споменути нападаји одлучно одбију.

Што одлучише то и учинише.

Први дан Божића после архијерејске литургије, испратише Његово Високопреосвештенство преко четири стотине заступника овдашње интелигенције, трговаца, занатлија и ратара и предстадоше му под водством општег уваженог умировљеног судског већника г. *Љубомира Рајића*, председника привременог заступства црквене општине вршачке.

Кад се Његово Високопреосвештенство појавило у великој дворници епископског двора, поздрава га речева депутација са бурним „Живио наш св. владика“, а г. *Рајић* у име њихово овим говором:

Ваше Високопреосвештенство!

Свети владико!

Непобитна и на повесници је основана истина, да су вера и народност Србину увек највеће светиње биле и да су оне име и језик Србину сачувале. Али је и то непобитна истина, да су у свима мучним неприликама и љутим бојевима ради опстанка нашег, наши духовни оци, наши архипастири вође нам биле, а кад су дани радости, славе и веледелпности наступили, онда су нам опет наши духовни оци на челу стојали, с њима смо ми све те радости заједнички делили. И данас славећи празник рођења Христова скупили смо се, *свети владико*, око Тебе као нашег благог пастира и љубљеног оца свог, да с Тобом радости овог благог дана делимо, да се у храму Божјем с Тобом заједно Богу помолимо, и од Свевишњега измолимо, да благодат Своју над нама изли̇је и међу нама мир, љубав, добру вољу, слогу и споразум утврди. У томе нам Ти, свети владико, најлепшим примером предходиш: похађајући цркву најревносније, и овом Твом узвишеном примеру следујемо сви ми, јер од кад си Ти, свети владико, међу нама и цркве су пуне Твојих добрих синова. Ти нас учиш свему

ономе што је племенито, Ти нам најлепше показујеш како треба да нам је света вера и народност мила, за то си Ти свети владико међу нама чувен и виђен, *а ко на Тебе и на Твоје достојанство напада, тај напада и на салу веру и народност нашу.* (Бурно одобравање).

На жалост и међу нама овде у месту нашло се неколико заблуделих синова Твојих, који Те по јавним листовима вређају и на Твоју личност и на Твоје достојанство на најнедостојнији начин нападају, али за то они и не деле радости данашњег великог празника мира и љубави с нама, њихова је савест немирна, у њихове душе усељо се сатански дух и тешко би њима било кад би их твој праведни гнев постигао, јер од Тебе зависи, да их се рука правосуђа дотакне. Али Ти се, свети владико, знаш над њиховим пакленим страстима узвисити. Ти си благ архипастир и добар отац, па им прашташ њихова недела; јер они не знају шта чине, они Теби не могу у ничем наудити; јер је истина и правда на Твојој страни. Али ради чега управо они нападају на Тебе? Зар за то што ти тежиш за тим, да у цркви и школи и општини влада ред?! Зар за то, што Ти не допушташ, да се црквено имање харчи и тлачи већ, да се са црквеним имањем савесно управља? Томе се само њихово беснило и њихова развратност противити може.

Ово све спомењух нерадо, али морадох ради мира и угледа Твог.

Сад прими, свети владико, наш синовљи поздрав на овај благи дан и ми недрим челом а чистим срцем желимо, да Те небески Творац, здрава, чила и у доброј вољи до крајних граница живота човечјег одржи, да узможеш сву снагу Твоју уложити, како би нашу свету цркву, школу и народност спасао, и тиме благостање Твог милог српског народа унапредио. Уједно Ти као Божићњи дар, свети владико, предајемо ову повереницу,* у којој Ти више од 300 овдашњих грађана изјављују своје безгранично поверење, привржености и синовљу оданост, одбијајући све против Тебе наперене нападаје са гнушањем и презрењем. А Тебе, свети владико, молимо, та као деца Твоја, да не клонеш у Твом светом позиву, већ да се и од селе за нашу милу веру и народност својски заузимаш. *Живио!*“

Громко „живио свети владико“ понаштило је лепе речи г. *Рајића*, а често су га прекидали усклици: „Тако је.“

Пошто се завесни усклици стишали проговорило је Његово Високопреосвећенство, видљиво гануто, овим речима:

„Хвала Вам, господине председниче, на тој лепој речи, на топлом том поздраву. Хвала Вама, браћо моја, на овако лепом Божићњем дару, као што је ова повереница. На бону душу моју пао је благи мелем, а тешка брига уступила је лепом паду, да ће се Србиново зло окончати, да ће се сљубити пастир и стадо, да ће се намирити брат с братом и пасти један другом у загрљај. Не замерите ми, што Вам у овако простој речи изјављујем хвалу моју; у другим приликама умео бих Вам бољег и јачег израза моје благодарности и љубави дати, али сад ми је потресено и срце и душа; јер знам, шта Вас је скупило око мене, видим Вас, добру децу на окупу, да убрзпете сузу ојађеном оцу своме и да му ублажите бол душе његове. Ево ми се од узбуђености грло стеже и тешко ми је говорити; суза ова пек Вам даље каже . . .

Добро сте рекли, господине председниче, да је народно име и православна вера највећа светиња Србинова. Добро сте рекли и нико не може порећи, да су у првом реду и по најбоље позване српске владике, да ту светињу чувају. Да ко ће чувати народ ту светињу, ако не ће српски владика? Ко ће бранити народ, ако не ће српски владика? Ко ће водити народ, ако не ће српски владика? Па како је прирасла за срце моје та српска светиња? За српски образ и српску веру стао сам пред турски топ и пошао сам на оштри нож лутог Арнаута, за српску цркву и школу, за српску сиротињу давао сам често и последњу пару. Па може ли ово срце данас неосетљиво бити према тој светињи, могу ли ја оно у бесцење дати, за што сам главу залагао и залогај од уста откидао? Ја се Бога бојим и верујем у Његов суд, штујем и љубим спомен оца свога и мајке своје. Па могу ли ја ма и потајно наневерити ово, на што сам се пред Богом заклео, кад знам, да се испред ока Божјега ништа сакрити не може. Које благо, која слава, које достојанство, могло би ме склонити, да попредим гробове мојих милих родитеља, који су ме учили вери православној и дали ми у аманет српско име и српску славу!

Још рекосте, господине председниче, да осим ове дружине, још и многи прпачки грађанин негодује, што се моја личност на најпростији на-

* Сазнајући пред овим дописом. Ур.

чин погрђује и достојанство српског владике бесомучно обара. Што се моје личности тиче, будите спокојни, браћо моја, јер ме се простота дотаћи не може, јер високо стојим над њом; ни злоћа, ни пакост, ни потворa, не може заприти душе моје, која се одлучила у правду, у истину и у мир Божји. Живот је мој отворена књига, где се сваки лист бели у чистоти. Жалим до душе ону дружину, која нам бусије стоји и осим што ругли измеће лепо и поштено име појединца, врећа на дивљачки начин чак и част једне српске свештеничке породице. Што се њихова нападаја на моју личност тиче, извињавље ме до душе, јер ја никад у моме животу никог нисам навлаш вређао, па ни овде у Вршцу, али ме не вређа, јер знам да не пасрћу по уверењу, него по тренутној страствености, које ће престати, док се уверс, да онај, који жели реда и рада и који чува ове паре што их сиротиња на олтар Божји приноси, не вређа закона. Просто им од мене било и молићу се Богу, да им опрости, јер не знају што чине.

Што је пак до угледа и достојанства српског епископа, ту бих се могао заузставити. Но зар данас, кад се небо и земља љубе, зар на овај дан, кад се мирбожају најљући непријатељи, зар данас да им суд изричемо? Не браћо, просто им било од нас, а Бог милостиви да им помогне да пођу правим путем, да се сете свог образа и своје части, па да поштеде невине у њиховој части, да се сете своје деце и свога огњишта, па да се не дотичу ничијег образа, а најмање српскога. Још једном, браћо моја, срдачна Вам хвала!“

Говор Његова Високопреосвештенства саслушан је с великом пажњом и учињено је силан утеглај, а поправљен је бурним усклицима „Живио!“

Пошто се Његово Високопреосвештенство љубазно разговарало са многим члановима ове депутације, разишли су се они својим кућама весела срца.

На други дан Божића, после архијерејске литургије у успенској цркви, поздравило је преко стотине грађана, под водством тутора исте цркве г. *Арона Торбарског*, Његову Високопреосвештенству празник и благодарило Му што је тога дана изволео одслужити свету литургију у храму њихова краја. Његово Високопреосвештенство изволело се леним речима захвалити на тој лепој пажњи, поучно је сакупљене, да чувају своју прадедовску веру и народност српску и благословив их архијерејским благословом, опрости се с њима уз њихово клицање: Живио свети владико!

—.—

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Честитања нове године св. патријарху Георгију.) У очи нове године, после вечерњег богослужења, предстали су Његовој Светости, преузвишеном господину патријарху *Георгију*, да Му поздраве и честитају нову годину, представници местног свештенства православног и и римокатоличког; представници политичке и судске власти, автономно чиновништво, просветни заводи, грађанство и изасланици занатлијског удружења. Његова Светост је благоизволела све честитке са задовољством примити и саслушати, те на све најмилостивије одговорити. Сутра дан, на саму нову годину, по утврђеном обичају, поздравили су нову годину Његовој Светости архидијецезални манастирски настојатељи, међу којима и г. г. архимандрити Иларион Руварац, Платон Телечки, Митрофан Шевић и Лукијан Богдановић. У име свију поздравио је Његову Светост вчреч. г. архимандрит Руварац у лепом и срдачном говору, који се Његове Светости најпријатније дојмио.

Његова Светост се топло захвалила на честитци својих подручних и одавних му манастирских настојатеља, и том приликом метнула им опет на срце напредак поверених им кућа, чистоту живота и добру дисциплину кућевну.

(На дан св. Богојављења) служио је св. патријарх *Георгије* литургију и обавио велико водоосвећење у саборној цркви. И ове године су богослужењу присуствовали питомци војничке кадетске школе у Каменици и њих 18 били гости на ручку код Његове Светости, којом приликом их је Његова Светост подучила и посаветовала очински о дужностима њихових у верности према превишњем престолу и најмилостивијем цару и краљу нашем и милој домовини, а тако и о дужностима у односи вери, цркви и народности их.

(Из Темишвара) нам пишу: Његово Високопреосвештенство господин *српски Никанор* присуствовао је свечаном богослужењу, одржаном првог и другога дана светога празника Рождеста Христова, у градској односно фабричкој срп. прав. цркви у Темишвару: и у обема је, сам стојећи на амвону, изговорио

дивни свој оногодишњи Божићњи поздрав, намењен захвалној му пастви дијецезе темишварске.

Појава љубљеног Дијецезана очарала је све присутне, који на вест о доласку његову листом похиташе у цркву, а кренки и звонки глас његов текућу је и потресао из дубине душе сваког вернога, који је, без разлике свакн, слагао у срце своје мудре савете хришћанског поуком и српским родољубљем прожиане речи епископа свога.

Жнино нам милн архипастир и дао би Свемогући, да још много година има прилике проговорити Божићњи поздрав свој! **В. В.**

(Радња епархијских власти у Новом Саду.) *I. Епархијска конзисторија бачка* одржала је 19. (31.) децембра 1896. г. под председништвом високопреосвећеног господина *епископа Гермаиа* своју седницу, у којој је између осталога референсано и решено: Поводом извештаја управе епархије будимске о смрти епископа Јеремије Мађаревића уведена је у записник туга за ближеиопочившим епископом. — Узет је на знање отпис Његова Високопреосвећенства господина Дијецезана, да је свршеног богослова Ђорђа Белића, који је за протопрезвитератског капелана у Новом Саду закључен, дана 16. (28.) новембра са Ђакона, 23. новембра (5. децембра) о. г. за презвитера рукоположио. — Од високог министарства просвете достављена на њене молбе ради поделења државне припомоћи свештеника Т. Д. праћења је натраг с тим, да се исти, будући је под дисциплинарном истрагом, не може за получење исте препоручити. — Одговорено је високоистог министарству, да се у црквеним матицама ове епархије није нашло трага породици Бадурдја. — Саопштиће се јереју К. П. Ј. у Р. одлука високоистог министарства, којом му је молба ради получења државне припомоћи одбијена. — У смислу захолбе истог министарства упућено је српско православно парохијско звање у Товаришеву, да учини нужну исправку у матици рођених од год. 1873. — Наређено је да се за епархијску канцеларију набави књига под насловом: Magyarország rendeletek tárá. — Поводом захолбе кр. уг. државног статистичког звања затражени су од подручних парохијских звања статистички податци о кретању православног становништва у овој епархији. — Услед одлуке МЦСавета, којом је признату јереју Ж. П. из С. место дато и исти прнступтеи избору систематизованог парохијског помоћника у С. упућен је окружни прота у С. да и овог приликом упитног избора у кандидацију стави. — Наређено је, да се од Саборског Одбора достављени „Правилник о давању предујама код српског православног народног црквеног саборског одбора“ као управитељства српских народних црквених фондова и закада, подручном чиновништву објародује. — Узет је на знање извештај епископа Дијецезана, да је за привременог православног душепопечитеља у државним казионама у Сегедину именован јереј Л. Ш. администратор парохије сегединске. — Упућена је црквена општина у Ш. да против тамошњег становника Т. Кр, ако би и надаље у забрањени црквени стол улазио, кривичну пријаву код надлежног суда учини. — Извештаји истражних конзисторијалних комисија у предмету спроведених дисциплинарних истрага против С. Д. из С. и Т. Д. из С. надати су конзисторијалном фискалу на њене и предлог. — Потврђени су избори: јереја Ивана Јелчића за систематизованог парохијског помоћника у Ст. Бечеју и свршеног богослова Степана Телеринца за протопрезвитератског капелана у Жабљу. — Узет је с одобрењем на знање платонеузиским одбором обављени избор једнога питомца те стипендијске закладе. — На основу извештаја истражне комисије, одређено је, да се јереју Ј. А. у П. пристави лични помоћник. — Пријава јереја Т. Д. из С. против јереја М. П. из Ш. због упадања у парохију надата је овоме на најсањење. — Услед жалбе Н. Б. из Ковиљ Сентивана, да га тамошњи парох није хтео исповедити и причестити — познан је исти парох на најсањење. — Извештаји окружних протопрезвитера о проповедању свештенства у П и Ш четврти 1896. год. узети су на знање. — Није одобрен закључак црквене скупштине у Ж. у погледу преселе после којега би се црквени столови за упражњене сматрали.

II. Епархијски административни одбор бачки држао је 20. децембра 1896. г., под председништвом високопреосвећеног господина епископа *Гермаиа*, своју седницу, у којој је између осталога референсано и решено: Услед позива високог министарства просвете упућена је црквена општина у Б., да поднесе оверовљени препис тестамента пок. Јована Ружића-Американца и рачун о досадашњем манипулисању са заветајем његовим. — Саопштиће се црквеној општини у П., да јој је високо министарство 100 фор. државне припомоћи за оправку цркве поделило. — А црквеној општини у Ст. Ш., да јој је истопредметна молба одбијена из разлога, што је 1892. год. добивену државну припомоћ употребила на другу страну а не у ону, за коју је молила и добила. — Саопштиће се црквеној општини у Баји, да јој је министарство подарило 150 ф. на црквено-

општинско сирче. — Узет је на знање извештај бележников, да је по налогу Саборског Одбора достављен муниципијама списак оних црквених општина, које су у име верозаконског прираса и саборских трошкова дужне остале ради наређења егзекуције против истих општина. — Узет је на знање извештај бележников, да је на позив Саборског Одбора приказан такође пекар о најновијем попису српских православних душа у овој епархији. — Сазнавши се јереју М. Т. из С. да му високословани Саборски Одбор није уважио молбу ради повишења приномоћи из јерархијског фонда. — Од високословног Саборског Одбора достављена известија о стању српских народних фондова и закласа за год. 1895. разаслаће се црквеним општинама. — Потврђен је избор $^1/_3$ скупштинара у К. С. Ивану. — Узет је на знање извештај бележников, да је Илија Мијатов становник шајдорски положио завештану своту од 500 фор. на издржавање капеле, коју је он подигао, те је учињено расположење у погледу руковања са том своту до смрти фундаторове. Основно писмо фундаторово издато је фискалу на преглед. — На основу извештаја истражног повереника у предмету спроведене истраге против председника црквене општине у Ђ. суспендоване је тамошњи веровођа са свог знања због пражњења пределе у црквеној општини. — Дозвољен је црквеној општини у Н. С. отпис неутеривог парохијала у своти од 545 фор. 41 нов. — Црквеној општини у Ст. К. дозвољен је отпис камате једном свом дужнику. — Потврђен је избор 8 скупштинара у Ч. и двојице одборника у Ж. и Б. и 1 одборника у С. — Сазнавши је кадузов одобрења више купопродајних уговора. — Одобрена је попуна једног одборничког и једног скупштинарског места у Т. — Истој општини одобрен је привремени зајам од 2500 фор. — Услед признања вероучитеља Ж. П. у С. упућена је тамошња црквена општина, да на исто вероучитеља разрезани парохијал и др. отпише, будући су свештеници и учитељи, у колико приватног иметка не би имали, ослобођени од тих прираса. — Потврђен је избор веровође у Вилову. — Умољена је надзупанијска власт, да од немарних пиштичана егзекутивним путем утера парохијал. — Узет је с одобрењем на знање избор веровође и подпредседника црквене општине сегединске, — а одобрење избора 1 одборника и 4 скупштинара остављено је in suspenso, док општина не разјасни, на који су начин та места упражњена остала. Уједно је упућена ista општина, да *своје поднеске на целом табаку са потпуним рубрумом подносити има*, као и да се веровођа тамошњи има називати и потписивати веровођа а не „бележник.“ — Снабдевене су клаузулом одобрења неке брисовне дозволе. — Узет је на знање рад црквених скупштина у Н. С., у А., у Ж., у М., у П. С., у С., у Ст. и у Суб. — Подноси се министарству на одобрење основно писмо за закладу Ђене Брановачког и супруге му Иде рођ. Вујић, којом управља црквена општина у Сенти. — Закључено је, да се она парохија у Ади, која би се редуцирати имала, не редуцира, те ће се у том смислу и највисокославном Саборском Одбору поднети извештај и предлог. — Спровешће се највисокославном Саборском Одбору уток Ј. К. на М. против овдашњег решења, којим је исти скупштинарске части лишен. — Наређена је истрага против црквене општине у К. — Одбијено је више црквених општинских прорачуна за год. 1897. — Утврђен је прорачун епархијског фонда бачког за 1867. год.

III. Епархијски школски одбор бачки држао је дана 21. децембра 1896. г. (по ст. к.) под председништвом господина епископа Дијецезана своју седницу, у којој су референсани и решени они предмети: Услед окружнице високог министарства просвете бр. 60.764 ех 1896. у предмету оснивања економских нофторних школа — умоли се Школски Савет за нужно упутство. — Услед односних захолница кр. државног школског надзорништва у Сомбору саопштено је истом: да у овој епархији нема никаквих учитељских удружења и да је за попуњење упражњеног учитељског места у Бођани учињено нужно расположење, — а поводом захолнице жупанијског управног одбора у Сомбору одговорено је истом, да је упражњено учитељско место у Бајши попуњено оспособљеним учитељем. — Умоли се Школски Савет, да за недостатно дотирана учитељска места у Бођани, Р. Милетићу Касачу и Гложан-Чебу потребну приномоћ надјејствовати изволи. — Узета је с одобрењем на знање попуна двају упражњених места у месном школском одбору ст. сиваčком. — Подељен је једногодишњи допуст оболелој учитељици начарској В. В. и попуђена њене напуштена Љ. Б. је за такову постављена. — На предлог дисциплинарне комисије ослобођени су од тужбе месног школског одбора у Т. тамошњи учитељ Ј. З. М. и забављала Ј. Л. — Наређен је дисциплинарни поступак против учитеља М. К. у С. због пренебрегавање школске дужности. — Потврђен је избор Танасије Костића за учитеља новосадског. — Потврђен је избор Катице Максимовићеве за забављу у новосадском српском забавишту. — Одбијена је молба општине у Т., да у тамошњој упражњеној

школи припремену наставу прими умировљени учитељ Ђ. К. — Услед извештаја општине у С. да се тамо нико за школског управитеља као и за председника месног школског одбора није хтео примити, — постављен је за привременог управитеља тамошњи учитељ Д. М., и вођење дужности председника месног школског одбора привремено је поверено председнику црквене општине; уједно је општина упућена, да поново покупа место то на редован начин попунити. — Дозвољено је учитељу у Д. С. И., да се преводачке дужности у тамошњој црквеној општини прими. — Узет је с одобрењем на знање извештај црквене општине у Ст. Ф., да је за школског управитеља изабрала тамошњег пароха П. Л. — Упућена је општина у П. да своме учитељу С. Т. надаје потпуну плату, која је с његовим местом скопчана. — Месни школски одбор у Т. решен је због ренитенције и пренебрегавања својих дужности на уштрб школске наставе, и упућена је тамошња црквена општина, да нов месни школски одбор изабере — У истој општини дана 20. октобра 1896. обављени избор учитељске уништен је и нов наређен. — Извештај месног школског одбора у Ф. у погледу премештаја тамошњих учитеља у друге разреде узет је на знање. Што се пак тиче попуњења новоотворене школе упућена је општина, да исто место учитељицом попуни. — Умољена је епархијска конзисторија бачка, да изволи свештеника П. А. у Ж., као катихету у I. и II. разреду тамошње комуналне школе, уштрб, да из веронауке све оно предаје, што је наставном основом за те разреде прописано. — Подељен је допуст ободелом учитељу И. П. у С. и тамошњем месним школским одбором учињено расположење у погледу замене тога учитеља узето је на знање. — Наређено је црквеној општини у Ф., да овдашње сад већ правоснажно решење у погледу награде за обучавање деце у црквеном појању извршити има — Одобрен је распис стечаја за попуњење упражњеног учитељског места закладе Ђене Бранковачког и Иде рођ. Вујић у Сенти. — Учитељица А. Б. у Т., која се ради неуспеха у прошлој школској години извињавала, упућена је на већи труд после којега ће успех неће изостати. — Позван је председник месног школског одбора у М. да овдашње решење бр. Ш. О. $\frac{1900 \text{ и } 1312}{207}$ ех 1896. без одлагања члановима тога одбора публикује. — Позван је Љ. М. учитељ у Ст. Б., да одступи од уређивања листа, што га је до сад уређивао, пошто нема довољне за то. — Молба учитељице З. Д. из С. ради исплате на дугу заостале плате њезине код црквене општине у П., где је дотле учитељевала, надата је овој општини на изјашњење. — Потврђен је избор Марије Печеновићеве, Софије Радићеве и Катарине Поповићеве за учитељице на соморским салашима.

(**Високопреосвећени Паладије митрополит петроградски и ладошки,**) извршио је 18. децембра прошле год. 30 година своје епископске службе. Свештенички син, Павле Ивановић Рајев (световно име митрополитово) као васпитаник нижње-новгородског семинара и казанске духовне академије, коју је свршио са степеном магистра богословља, предан као је у истом семинару логику, филозофију, психологију и дидактику. 1856 прими свештенички чин, а кад му 1860. год. умре жена, постриже се за монаха, добивши име Паладије. После две године, као архимандрит, буде премештен у Петроград, где наскоро постаде ректор духовног семинара. 18. децембра 1866. год. беше хиротонисан за епископа ладошког, најстаријег викара петроградске митрополије. Одликујући се у свему, доби, после две и по године, самосталну вологодску катедру. Сад је разви сав свој рад у корист своје епархије, бринуо се о благостању народном у свима гранама, подизао школе, помагао сироте и удове свештеничке, отворио комитет мисионарског друштва, једном речи сав свој рад и имање утрошио је једино на корист св. Православља и свога народа. 1873. буде премештен на тамбовску катедру. У то време се у Русији зачне покрет за ослобођење Јужних Словена, а Паладије, загрејан љубављу и према Православљу и словенској браћи својој, поче најмарљивије скупљати прилоге за „Црвени Крст“ и добровољну флоту, прилажући и сам грдне своте на исту страну. Тиме обрати на себе пажњу и цара и царице, који му зато више пута најавише благодарност, те буде постављен 1876. за епископа рјазанског. Ту подиже братство св. Василија Рјазанског са засебном школом за мухамеданце. 1881. доби чин архијепископски, а идуће године б де премештен на једну од најстаријих архијепископских катедара — у Казан. Овде му се особито жора истаћи рад на обраћању мухамеданаца, ради чега је и сазвао у Казан 1885 г. помесни епископски сабор. Када наста немири између свештенства и народа у егзархату Грузинском, Паладије доби то високо место, да мири завађене. Као егзарх Грузински, архијепископ картлински и кахетински, особито се одликовао за време колере 1892 г. поњкињи народу и саветом и новцем. 18. окт. 1892. г. буде Паладије позван за митрополита петроградског, где и сада врши свој архипастирски позив на задовољство и цара и народа.

(**Из Моноштра**) нам пишу: Познато је, да су се Срби Моношторци (Тамишка жупанија) од једноверне браће Романа оцепили. — и да, од њих, не најмању судску одлуци, нијају примити свој део у новцу у пет годишњих оброка. Оплојећена браћа Романа, још прве године набавише новац, положише и ускратише Србима употребу тамошње цркве. Заузимањем Мите Бурназа, купише Срби лепо здање, где сместише школу, а по нужди и цркву По овлашћењу Његова Високопреосвећенства господина епископа Никанора освећена је та црква 22. децембра пр. г. Чин освећења обавио је бездински настојатељ високопречасни госп. архимандрит Исак Дошен уз асистенцију Гедеона Бобића капелана кетфелског и Василијана Петровића јеромонаха и администратора манастирске моношторске. Овлашћени је својим лепим говором побудио у Срба дух православља и посејао љубав и слогу. Е, хвала му! Стране, српске православне црквене општине биле су заступљене, као: Кетфељ, Варјаш и Најфала. И тако — стекосмо још једну чисту српску православну црквену општину. Срећно да Бог да. **Д. В.**

(**Они оспособљени учитељи или учитељице, свршени приправници или приправнице**), који би вољни били привремено примити наставу у упражњеним школама у Товаршићу односно Пирошу уз уживање потпуних плата, које су с тим местима скопчане — нека се јаве што пре *епархијском школском одбору бачком*.

(**За пок. јерођакона дра Симеона Мајсторовића,**) како јављају: служен је у суботу дне 11. (23.) јануара о. г. шест нељелни парастос у српским православним црквама: на Ријеци, у Грачацу, Сарајеву, Плашком, Загребу, манастиру Гомирју и Госпићу.

(**Српска банка у Загребу**) одржала је своју главну скупштину 5. (17.) јануара о. г. под председништвом преузв. г. *Дра Љубија Радмиловића*. На скупштини је присуствовало 93 акционара са 8800 акција.

Чиста добит Српске Банке до конца 1896. износи 126.945 ф. 01 н. од којих је, по једногласном закључку скупштинском а на предлог управног одбора банчиног, унесено у резервни фонд 110 хиљада фор. а по одбитку чиновничке тантијеме од 1904 фор. 18 н., свота од 15.041 ф. 33 н. пренесена је у г. 1897. на рачун добитка и губитка. Чланови управног и надзорног одбора, одрекли су се у интересу резервног што већег фонда, тантијеме, која би им по статуту припадала, што им служи на част. — Решено је, да се дала уплата по акцији. од 16 фор., са разних обзира не потражује и не уплати ове године и да се пре састанка друге редовне скупштине не може позвати. — На предлог управног одбора решено је: да се у смислу § 77. штатута из акцијске главнице одвоји *200.000 фор.* као законом прописани *јамчевни фонд за хипотекарне послове са заложницима*. Надаље је решено: да се од банчине зараде у резервни фонд неће сако 5% а не 10% као до сад, али скупштина ће сваке године од чисте добити одредити, према околностима, једну своту, за које се има начинити „деоначарски фонд“, који ће се указатити са 4%, и кад главна скупштина закључи, фонд ће се употребити за попуњење основног капитала, наиме оних осталих 50%. — За пренос акција плаћаће се од сад једна а не две круне.

За тим је, на предлог *Николе Петровића* из Ст. Пазове, решено, да се од своте 15.041 ф. 33 н. одвоје 2000 фор. и стави управном одбору на расположење за културно-просветне и добротворне цељи.

После скупштине се састао одмах управни одбор, те је одлучио, да се тих 2000 фор. овако разделе: 500 фор. српској учитељској школи у Пакрацу за оспособљење коњика за приправнике; 200 фор. учитељском коњику у Новом Саду; 100 ф. Матици Српској; 75 ф. Српској Књижевној Задруги као утемељачки улог; 100 ф. Српском Народном Позоришту у Новом Саду; 100 ф. Фонду св. Саве у Карловцима; 80 ф. Друштву за помагање Срба ђака на свеучилишту у Загребу; 100 ф. за поплављенике у Србији; 100 ф. за поплављенике у Црној Гори; 50 фор. за поплављенике у Босни и Херцеговини; 595 фор. за разне више црквене и просветне цељи.

Честита и ревна управа банчина је заслужала, да јој се од најлепше признање на досадашем труду, ревности и љубави за завод. А дао Бог да рад банчин узнапредује све више и разноврсније!

Но би стајвили управи на ум, да другу скупштину не заказује у доба, кад је свештенству са свим онемогућен долазак на скупштину; а тек је оно заслужило, да се и о њему води рачуна. А држала се скупштина који дан дуље, мислимо, да не може бити од штете за завод и његов рад.

(**Гимназијска беседа у Карловцима**) припрема се на дан св. Три Јерарха о. г. у гимназијској дворани, у корист сиромашних ученицима српске велике гимназије карловачке. — Добровољни прилози примају се са захвалношћу. Програм је овај: 1. Г. Љовески: *Херувимска песма*, пева мешовити лик гимназијски. 2. Рубинштајн: A moll, (I. део) свира на гласовиру М. Јовановић VIII. З. Мокрањац: *Из моје домовине*, I. руковет, пева мушки лик гим. 4. Боалдје: *Увертира из опере „Багдадски Ка-*

ДАЉЕ У ДОДАТКУ

Додатак 2 бр. „Српског Сиона“

лимба“ свира оркестар. 5. „„ Декламује Ђ. Жакић, VI. 6. Гуно: *Молитва из Фауста*, свира у флауту В. Зима VIII., прати га на гласовиру М. Јовановић. 7. О. Славјанскова: *„А из лука . . .“* пева г. В. Николић, богослов. 8. Верди: *Арија из опере „Травијата“*. свира оркестар. 9. Пец: *Шетња по зимчају, а) Молитва, б) Рибарева песма*, пева мешовити лик гимназијски. 10. Андрејевић: *„Српска зора“* марш, свира оркестар. — Ором гимназијским управљаће коровођа г. Бобрић, богослов, а оркестром г. М Недељковић, професор, који је и оркестарско кожаће инструментовао. У оркестру су ови ученици: Прва виолина: а) Б. Јеремић V., Ј. Јевтић III., б) Ј. Вучековић V., М. Хајдин VI., друга виолина: М. Јаковљевић VI., Св. Петровић VII., К. Илић VII., Д Стојановић VII.; виола: М. Георгијевић VII., чело: Ј. Марчетић VIII., контрабас: В. Плавшић VIII.; виоло: В. Зима VIII, флаута: Р. Марковић VI.

Дар Његова Високопреосвећенства господина епископа Мирона.

Његово Високопреосвећенство господин епископ пакрачки Мирон, побуђен лепим напретком младежи православне српске, која редовно недељом и празницима полази хришћанску науку у *парохији Горњо Средичкој* (протопрезвитерат Беловарски) благонарочито је о новој години даровати *102 комада лепих поучних књига*, што их је издала „Матица Српска“ за народ, са жељом, да се деци поразделе

На томе красном дару и одликовању најтоплије благодари Његову Високопреосвештенству: цела парохија и свештеник њезин јерej **Светозар Грубач.**

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

„БРАНКОВО КОЛО“

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Власник и уредник:

Паја Марковић Адамов.

Излази сваког четвртка у Ср. Карловцима.

Од нове године улази „Бранково коло“ у трећу годину. За ово време што излази прикупило се у „Бранково Коло“ скоро све што у српској књижевности има лепога имена, било као песник или приповедач било као књижевник од науке — што свакако служи листу на препоруку, па је стекао и леп број претплатника.

Од нове године излазиће „Бранково Коло“ с истим програмом и увећаним бројем сарадника. Од радова, које ћемо поред осталих у новом течају донети, споменућемо *Чеде Мијатовића* приповетку из Косовских дана: *„Кнез Градоје од Орлова града“*, *Драгутина Ј. Илића*: *„Светле слике из српске борбе за крст часни“* (Хаџи Рувим, Ђурђе Кратовац, Игуман Најсије и т. д.) *Андре Гавриловића* друштвени роман: *„Ватра се гаси“*. *Ст. Матијевића* историјски роман: *„Трофима Анђела Јанковићева“*, од Марка Цара путопис: *„Уз разно приморје“*, и т.д.

На странима књижевности почеће одмах у 1. бр. *Ернеста Доде* роман из француске револуције: *„Журдан Главосеча“*, на *Едгара По-а* приповетка с енглеског: *„Златна буба“*. и имаћемо као и досад у сваком моћи ћа броју по једну жалу причу или слику. У поучном делу донећемо приложака и од досадашњих и од нових сарадника.

Молимо и позивамо српски читалачки свет, да се што обилатије претплати на овај *једини српски белетристички лист* у Аустро-Угарској.

Цена је листу за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 5 фор. а. вр., на по године 2 фор. 50 н., на четврт године 1 фор. 25 н. За Србију и све остале земље 6 фор. а. вр., на по године 3 фор., на четврт године 1 фор. 50 нов. (За ђаке у пола цене)

Јављамо да имамо за 1896. год. још подпуних примерака по *подпуној годишњој цени*. Ко је рад да има „Бранково Коло“ за 1896., нека се изволи обратити само на администрацију „Бранкова Кола“ у Ср. Карловцима.

Претплата се шаље *унапред*. Од сваког молимо *тачну* адресу и разговетно написану. Друштвима (ни ђачкима) нећемо ниште слати листа ни бесплатно ни по икаквој спуштеној цени.

У Ср. Карловцима, 22. дец. 1896.

Уредништво и администрација „Бранкова Кола.“

Изашао је *први* и *други* број са овим садржајем: Змајева: *После Божића 1896* — Алекса Шантић: *Не могу...* (Песме) — Драгутин Ј. Илић: *Светле слике из српске борбе за крст часни* — И. Н. Потапенко (Д.): *Љубавно писмоце* (Приповетке.) — Ernest Daudet: *Журдан Главосеча* (Историјски роман.) — А, Г. Матош: *На осмину 1897.* — *Умеиост: Православно српско црквено пјеније по старом Карловачком напеву.* — *Књижевник*: Књижевне белешке. Просветни и друштвени гласник.

Јавна благодарност.

Страшан и пакаднан удар, задесио нас је дана 4. (16.) децембра о. г. изгубивши у Будиму за увек супругу, односно посестра, таста и т. д. јереја Павла Новаковића пароха шидског у 50 год.

Ову у сваком погледу прерану смрт драгог нам покојника у толико нам је теже подњети, што нам милог покојника задеси тај горки час удаљена од куће.

Губитком овим ми остајемо за увек ожалошћени, но превелику и незамерну тугу нашу у неколико је ублажило нам ово топло и искрено саучешће, које нам многобројни пријатели овог, но нас тужном приликом указаше.

Немамо речи, којима би могли изразити нашу највећу благодарност Његову Високопреосвештенству господину Мирону Николићу епископу шабачком и Његову Високопреосвештенству господину Гаврилу Змејановићу епископу пршачком, који нам писмено топлим речима најанише своје дубоко саучешће.

Остајемо вечито захвални српској православној црквеној општини у Митровици, која нам записнички најави саучешће за милим и драгим нам покојником, а осим тога још звоногласењем у свом месту засведочи уважење, кога је покојник код њих имао.

Најпосле нека приме искрену захвалност и благодарност сви пријатељи и познаници покојникови и наши, који нам било усмено, било писмено изразише своје искрено саучешће у овој жалости нашој.

Овом приликом сматрамо још за свету дужност захвалити се на готовости, пречасној господи: Димитрију Рајићу капелану будимском и Божидару Бобеа румунском војничком капелану у Будиму, који драгог нам покојника по обреду свете православне цркве опојаше и у свему нас унутише, да би потреб био што лепши. Хвала им!

У Шиду месеца децембра 1896.

У име ожалошћене родбине
Софија Новаковић
тужна супруга.

ПОЗИВ

у свечану седницу друштва „Кола младих Срба“, која ће се држати у недељу 12. (24.) јануара 1897. равно у 11½ сати пре подне у Будимпешти у мањој дворани варошке редуте, у славу 30-годишњег књижевног рада члана друштва *Чика-Стеве В. Поповића*. Дневни ред свечане седнице:

1.) Председник отвара седницу, одређује пасланство, које ће спровести члана Чика-Стеву В. Поповића у свечану седницу, поздравља га именом друштва.

2.) Певачка дружина „Кое“ пеје св. Духовску стихиру: „Царју небесни!“

3.) Професор Иван Поповић говори: „О књижевном раду Чика-Стеве В. Поповића од год. 1867—1897.

4.) Председник увенчава лавор-венцем друштва „Кола младих Срба“ наложене књижевне радове славеникове.

5.) Певачка дружина „Кое“ пева песму: „Боже братинства.“

6.) Председник затвара свечану седницу друштва.

Из седнице друштва „Кола младих Срба,“ држане у Будимпешти на св. Богојављења 1897.

Стеван Тишма
II. тајник.

Др. Божа Јовтић
председник.

Објава.

Јављам свима мојим поштованим муштеријама, да сам мог момка Стеву Писаревића, који је дуже времена код мене био, отпустила.

Ово јављам тога ради, да неби који од поштованих мојих муштерија, који га познају као из моје радње, њему рачун мој подмирили.

Уједно молим све моје поштоване муштерије, да ми и у будуће исто поверење поклоне, које сам и до данас имала.

У Новом Саду С поштовањем
1—3 МАРИЈА ВАСИЉЕСКА

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад бр. К. 928/654 ех 1896. 1 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај ради попуњења упражњеног парохиј. места V. разреда у Брестачу.

Компетенти имају своје ваљано устројене молбенице путем својим овој конзисторији до 1. 13.) фебруара 1897. поднети.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 18. (30.) децембра 1896.

Архидијецезална Конзисторија.

С Т Е Ч А Ј.

4 1—2

Смрћу учитељице Видосаве Партићеве остало је једно учитељско место на овд. српској вероисповедној школи упражњено, на које се овим стечај расписује.

Редовна плата је учитељице 400 фор. за држање повторне школе 40 фор., за грејање и чишћење школе 60 фор. писаћег паушала 10 фор.; осим тога још и уживање слободног стана и баште.

Дужности учитељице прописане су зак. школ. Уредбом од 1872. год., а изабрана обучавање дечу у оним разредима, које јој шк. одбор доделио буде.

Молбенице са пуним сведобама снабдевене имају се до 16. (28.) фебр. 1897. год. потписаном шк. одбору поднети.

Из седнице шк. одбора држане у Турији 29. децембра 1896. год.

Авакум Травањ
зам. пароп.

Богољуб Јојкић
председ. шк. одбора.

К. 611 ex 1896. 190 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију II. разреда у Српском Итебеју; интеркалара нема.

Молбенице ваља поднети подписаној епархијској конзисторији до 1. (13-) фебруара 1897. год.

Епархијска Конзисторија Темишварска.

СТЕЧАЈ. 181 3—3

Овим се расписује стечај на упражњено место учитеља на српској четвороразредној мешовитој верозаконској салашкој школи у Сенти, која се издржава из „закладе блажене успомене Ђене Брановачког и супруге му Иде рођ. Вујић“.

Ово место салашког учитеља сењанског скопчано је у смислу опоруке и основног писма са годишњом платом од 500 фор. авр. и у новоизданим зградама са слободним из две собе, кујне, кућера, (шпајза) подрума и тавана састојећим се станом са шталом и шупом. Ове зграде налазе се на земљишту од два дистриктска јутра земље, од којих један део сачињава авлију, а од другог дела дужан је учитељ четврт јутра земље у смислу основног писма на воћарску и повртарску башту за обучавање школске деце употребити. —

Остатак од поменуте непокретности — на коју заклада плаћа порезу — има право да ужива учитељ. —

Изабрани учитељ биће дужан у смислу постојећих народно аутономних уредаба и законских определења звање своје одправљати, осим тога школску децу у веронауци и црквеном појању, а тако исто и у повторној школи обучавати, даље колико му према удаљености те школе околности допуштале буду, особито у пролеће и јесен, са школском децом кад и кад свецом и недељом цркву посећивати, тамо као и остали учитељи појати, односно појање црквено подпомагати и испомагати. —

Који жели ово место получити има показати, да је Србин православне вере, и да одговара свима законом прописаним захтевима. Молбенице са дотичним школским и осталим сведочбама снабдјевене имају се управити на местни школски одбор у течају од 6. недеља. почињући од првог објављења овог стечаја у дотичним листовима. —

На седнице месног школ. одбора срп. сењанске правосл. црквене општине држане у Сенти 14. децембра 1896. год.

Ђ. Теодоровић
перовођа.

Милош Николић
председник школског одбора.

СТЕЧАЈ. 3 1—2

На српском-православном задружном забавишту има се привремено до свршетка ове школ. године попунити упражњено место забављље.

Плата је забављље 25 фор. или 50 круна месечно, која се унапред тачно из задружне благајне исплаћује. Рок је стечају до 18. (30.) јануара о. г., а звање се има одмах по избору наступити. Молбе са сведоџбама потпуног оспособљења имају се на председницу задруге упутити.

На главне скупштине Просветне Задруге Српкиња 2. (14.) јануара 1897. у Ст. Бечеју држане.

Стеван Жекић
перовођа.

Емилија Јоцић
Председница Задруге.

Ad C. O. 1928 зап. ex 1896. 5 1—3

СТЕЧАЈ.

Потписано председништво расписује стечај ради попуњења једног систематизованог помоћничког места код књиговодства и благајнице срп. нар. црквн. фондова и заклада у Карловцима, са којим је скопчана плата од год. 1000 фор. и станарина од год. 150 фор. авр.

Постављање ће бити у привременом својству.

Срби, који желе получити ово место, имају своје сходно иструпсане молбенице потписаном председништву поднети најдаље до 1. (13.) фебруара ове године.

Доставерно се има исказати нарочито, да је молитељ свршио са успехом трговачку школу. Првенство сем тога имају они, који су бар неко време већ били у служби код којег финансијског завода.

У Карловцима 8. (20.) јануара 1897. год.

Председништво
срп. прав. нар. црк. Сабореског Одбора.

СТЕЧАЈ. 6 1—3

Ради попуњења учитељског места у Бођани овим се расписује стечај. Плата је у готовом новцу 50 фор. који ће новац дотични учитељ примати квартално на политичне општине, за неповођство 12 фор., које ће од црквено-школске општине примати, 2 хвата тврдих дрва за огрев, од великог укопа 1 фор., од малог 50 нов. и 13 јутара катастралних по 1600□ оране земље и 11 јутара јаруга рита по 100□, на коју земљу учитељ сам пореза плаћа, слободан стан са 2 собе, кујном и баштом.

Учитељу спада у дужност све законом прописане предмете предавати, у цркви појати, и децу у цјенцју обучавати, и повторну школу одржавати. Рок је до 2. фебруара о. г., када ће се и избор обавити. Ко се лично пријави црквено-школском одбору имаће првенство.

У *Селу Бођани*, 7. јануара 1897. год.

Милош Иванов
председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ОСНОВАНА 1866. ТРГОВИНА ОСНОВАНА 1866

ШПЕЦЕРАЈА-ДЕЛИКАТЕСА И ВИНА

Љ. СТЕФАНОВИЋА СИНА

У НОВОМ САДУ

ГЛАВНА УЛИЦА БР. 27. — ТЕЛЕФОН БР. 76.

Препоручује своје обилато снабдевено стовариште шећера, каве, пиринца, свећа, зејтина, бадема, грожђа, француска и мађарска коњака и шампањера, ликера у сваковрсном избору, прашке шунке, пресне и куване, фришких сардина, руса, ostsee-heringe, јегуља мариниранихи у сулцу, рâка, форелни, ајвара, тунфиша, Rheinlachs, конзервираног бифтека и паприкаша, фришких маслина, малага грожђа и Princess-бадема, кандираног воћа у великом избору. Доброг руског теја и разна енглеског тејброда. Француске чоколаде и особито финих Салон-бонбона. Панчевачког пива у флашама, Märzen и königs — Баварског „Spaten“ пива у флашама. Разна десерт-вина: Malaga Sherry, Chablis Madeira, Medoc, Bordeaux, Lacrimae Christi, Volnay, Токајског, Liebfrauenmilch, Nierssteiner, бела талер-вина, старог и гарантирано чистог:

Ermellekér у бутељама по . . . 50 нов.
Magyaráder „ „ „ . . . 55 „
Neszmelyer-Tischwein у флашама по 58 „
Burgunder црно вино у бутељама по 60 „

Сунђера, разна Toilebe сапуна, глицерина, викса за паркетне, Bernsteinlack-фарбе у разним нијансама, за патосе, лака енглеског у сортама и т. д. 182 7—10

Послуга брза и тачна, цена јефтина.

ЛИВНИЦА ЗВОНА И МЕТАЛА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушцима провиђена звона,

која имају луготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на више има увек готових на стоваришту.

28 20—27 Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 3.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АУТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 19. јануара 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његово Високопреосвештенство господин епископ бачки *Герман Опачић*, благоизволео је, на св. Саву 14. јануара о. г., рукоположити за презвитера ђакона Стевана Темеринца, који је постављен за протопрезвитератског капелана у Жабљу.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

МИХАИЛЪ

БОЖЈОМ МИЛОСТИ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП СРПСКЕ ЕПИСКОПИЈЕ ГОРЊЕ-КАРЛОВАЧКЕ:

свом возљубљеном свештенству и духовном у Христу стаду:

Христосъ се роди!

Ето нам, по милости Божјој, и опет дана у години најмилијега, ето дјеци Божјој празника прерадоснога! Его нам небеснога Подложника Божића пашег, који нам „носи пуну киту злата, да позлати врата, и обоја побоја, и сву кућу до краја!“

С тога нека је: „слава и хвала на земли Рожденномъ, и вложившимъ земнородныхъ свѣщество, Христъ Богъ нашимъ!“ (Сѣдален гл. 3. 25. дек.)

Да, на земљи Рођеному, Богу нашему! У прастарој давнини, прије овога и утјешљивог и радоспог дана, чуо се кичељивог ума човјечјег подругљив приговор: гдѣ есть Богъ ваших? (Псалм. 41. 4. 11)

Данас, не може бити питања тога, јер „безплотный исполнителъ, слово ѡдекѣкѣлетъ: невидимый видится, и неизслѣдимый ѡсязается“ (на стїховнѣ гл. 8. 26. дек.)

Ако је некада тек некима, одабраницима Божјим, дано било, да у духу виде „Господа сѣдяща на престолѣ высоцѣ и превознесенѣ“ (Ис. 6. 1); данас се отвара пут *свима*, да од „сѣтлыя звѣзды водими“ оду до Витлејема и Витлејемског вертепа, да ту са Витлејемским пастирима и источним мудрацима, виде рођеним очима својим „младенца покита, лежаща во яслехъ“ (Лук. 2, 12), „раждаема w жены“ (Гал. 4. 4), „иже есть Христосъ Господь (Лук. 2. 11). Видите и разумијте: гдѣ Богъ ваших! Он, Који је створио и небо и земљу, Он, Који „промислом својим строенїе мїра“ и „своею державою содержитъ тварь,“ сиђе са престола вјечне славе своје, на „зракѣ рака пріимъ“ (Филип. 2, 7) „якисѧ во плоти“

(1. Тим 3, 16) и „на земли сѣ человѣцы пожиже!“ (Вар 3, 38) „Таинство странно кидимъ и прекланое, небо кертеих“. Да, љубазни моји, велика је тајна то!

Ми знамо, што је небо и како је оно величанствено и прекрасно. Знамо ми, да је оно „престол Бога живога“ (Мат. 5, 34) Којега „поетъ солице“ и Кога „славитъ лѣна“ и Коме „присѣствиютъ звѣзды“; али ми знамо још боље шта је „вертеи.“ То је ледена стијена, мрачна и пуста, пећиста и задушљива пећина, у коју се од жеге сунчане или непогоде бурне завлачи и склања горско звијерје и друго животно. И у тај и мрачни и тијесни простор „козлеже“ и смјестити се изволи, неизѣстимый Христос Бог! Од вертепа постаде небо, јер у њем ето, заједно са пастирима и источним мудрацима, видимо ми „младенца повита, лежаща во ѣслехъ“ (повијено дијете, гдје лежи у јаслицама), а то је Спаситељ наш, Христос Господ!

То је, ето, љубазни моји, тајна васплоћења Сина Божјега, тајна у којој се Бог и човјек у једном Лицу, Лицу Исуса Христа, нераздвојно, нераздијељено састају и неслитно сједињују. Како да то достигне троми дух, како да разумије ограничени ум наш? „Родъ же его кто исповѣсть?“ (Ис. 53, 8)

У вертепу се родио Спаситељ наш! Каква нас чувства обузимају, браћо, кад погледамо на убоги вертеп тај? До јуче мрачна, незнатна, пуста пећина, а данас — небо, престо, пун красоте, сјаја и небеске славе! О! непостижими Спасе слава тебѣ!

Па ко да не помисли при том на душу човечију? Шта би она, јадна, била, да није у њој *вјере* у Исуса Христа, да није Њега самога? Заиста, ништа друго, до вертеп пусти, ледена, мрачна и загушљива пећина.

Како је красно, величанствено небо, на ком трепте милијарде сјајнијех звијездица; како је дивна остала природа Божја са преразличним и прекрасним сликама и бујним шарењем цвијећа свога; све то заштворено је погледу из тавне пећине, јер у њу не допире зрака сунца Божјега!

Тако је, љубазни моји, и душа, у којој не живи Христос, то истинито, право виђело, (Јов. 8, 12. 12, 46) затворен поглед на величанствено и прекрасно небо *духовно* и његове преразличне, вјечне и неисказане красоте, „иѭже око не видѣ и ѹхо не слыша, и на сердце человѣкѣ не взыдеша, ѥже оуготова Богъ любящымъ его“ (1. Кор. гл. 2. ст. 9)! Таква душа, у коју не допире зрака „сунца правде,“ зар није у тами (Јов. 8, 12), у вертепу, зар она није вертеп сам?

Има, душа вала, и осим те свјетлости, друга нека искрица, што тиња у души човјечијој. Но од те свјетлости мало се види, по у многој прилици, и не сја, како би требало. Свјетлуцање то — савијест је људска!

Ну та је толико већ ослабила, да се при свјетлости тој не могу уочити *све* оне опасности и мреже, што их један човјеку плеће и баца под ноге, вјечни непосник свакога добра, сатана клети! Колико је људи, који не мисле, не говоре или и не чине ништа против савијести своје?!

Има нешто, љубазни моји, изван и око нас, што би могло освјетљавати путове и стазе живота нашега, овђе на земљи.

То је, попаприје, дивна природа Божја! Са ње нам одсијева величанство и сила, премудрост и благост Божја. Па како се служимо ми, у животу, свјетлошћу том?

Да ли изучавамо природу, што нас окружује, и да ли оком ума свога проничемо у дубљину ствари, што су око нас? Да ли смо спознали премудрост и силу Створитеља неба и земље, у свима створењима Његовим? Чујемо ли како „нѣбеса повѣдаютъ славѹ Божію, творениѥ же рѹкъ его возвѣщаетъ твердь?“ (Псал. 18, 1).

Видимо ли, како „невидимаѧ его творениихъ помышлѣемаѧ видима сѣтъ и присносѹщиаѧ сила его и Божество? (Рим. 1, 20). (Ово, што се на њему не може видјети, од постања свијета могло се познати и видјети на створењима и Његова вјечна сила и Божанство)? Бојим се, да не! — Осим савјести и видљиве природе има јача свјетлост нека. Откривена наука Божја! —

Па да ли слушамо Ријеч Божју? Да ли нам она свагда свијетли на свима путевима живота и рада нашега? Бојим се, да

се и том свјетлошћу не служимо, како би требало! Колико нас је, што читамо, слушамо и распитујемо, **что есть воля Божія** (Рим 12, 2), па да према вољи Божјој, удесимо и живот и рад свој!

Мудрост земна, хоће да се истави над премудрост Божју. Оно, што је било *закон* кроз вијекове, обара и руши горди ум човјечји, да покаже, како је независан и од Бога и од науке, коју је Син Божји крвљу Својом запечатио!

Порок и гријех потискују врлину и сваку добродјетел, да покажу, како је човјек, слободан, само свој, без икаквих веза и обзира!

На док је надрикьигама вјера — безумије, неписменом нашем свијету она је у многом непозната, неразумьива ил' нејасна.

Како мало позна он науку вјере своје о Богу и о себи и о свијету око себе? Колико је празновјерице и предрасуда у простодушнога и лаковјернога сељачкога свијета нашега, које му закланьају, као у мрачној пећини каквој, поглед на свјетлост истине и правде Божје, понижујући достојанство и убијајући здрави дух народа нашега. Зар то није јасан знак, како је, љубљени моји, мало свјетлости небеске у мрачним просторијама душе наше, кад се, као у вертену (пећини) каквом, састају саблазни таке: безвјерије и надутост; празновјерица и ропство душевно?! — Из пећине леден бије зрак, и у њој влажан је задах. Зар није тако и у души, коју неосвећьује свјетлост разумнога Сунца правде? Брига за безбрижним животом и сластима тјелесним, са којих је пребогат овај свијет и вијек; грабљивост и грозничава потрка за богатством земним, да што боље послужи безбрижну животу и што више задовољи незаситьиво срце нововијеког човјека; учиниште, да је оладьело срце многога и многога нас тако, да у њем, као у каквој влажној загушьивој пећини, не можеш распирити искре нити наложити ватре чисте љубави према Богу и ономе, што је Божје, према ближњем своме и ономе, што је не само његово него и наше.

На зар није тако, љубљени моји? Заронимо, бар за час, сваг у се, размислимо и рецимо колико нас је што се уздамо у Оца небескога, а не „**на князи и на сыны человѣческія**,“ колико, што у Сину Његовом тражимо прибјежишта (скровишта), кад нас поздену бијесни вијорови разбјешьених страсти људских, да под сигурним кровом Духа Светога подигнемо огњиште мирног, поштеног и Богу угодног домаћега живота, око кога огњишта кући се и састаје сва чељад кућна, да принесе на жртвеник срца свога „**жертвы дѣхновны**,“ хвале и славе, „**благопріятны Богови Ісѹсе Христомѣ**» (I Петр. 2, 5)?!

Љубазни моји! Црква је спас наш и осим ње нема, ко ће нас спасти! Љубити Цркву света је дужност наша, јер љубећи њу, љубимо самога Бога, Који нам ју даде, да се у њој спасавамо и за вјечни живот приправљамо. На да ли све установе Цркве те свето поштујемо? Споменимо једну само: јавно Богослужење. Да ли према овој у животу Цркве најважнијој установи Божјој, вршимо дужност своју здушно и савјесно? Да ли нам је мило **жити въ домѣ Господнимъ и посѣщати храмъ святый** (т. ј. живити у дому Господњем и долазити у храм Његов свети)? (Псал. 121, 1; 26, 4)

На то питање подајте одговор ви, љубљени моји, животом, чином својим.

А како и зашто да нам не буде мило и угодно долазити у храм Божји, кад знамо, да је то дом опште, свију нас, молитве Оцу небеском?

Све што је у том дому Божјем, и олтар свети, и иконе свете и служба свештеникова, сав украс и накит, пјесма православног пјенија дивног, на анђелски ход невине у чираке и рипиде обучене дјечице наше; све то казује нам о Богу и дивним дјелима Његовим, све то унућује мисао нашу к небу и вјечности, све узноси душу на крилима чисте молитве небеском отачаству њеном и ту је, макар и за часак, освјежава Божанственим дахом, као што се за пови лет освјежава са трудног пута и непогода лутих уморена и изнемогла тичица „**оборѣшила храминъ или горлица — гнѣздо свое**» (која је нашла кров или грлица гнијездо) (Пс. 83, 4).

Гријеше и великога се добра лишавају они, што било из лијености или лажног закључивања надувеног високоумља свога,

не хтијући зар „плѣнити оумъ свой къ послѣшанїю вѣры“ (умовање своје подврћи заповиједи вјере). говоре: могу се ја молити и код куће. не треба ићи за то у цркву. „Вараш се друже.“ одговара на то св. Јован Златоусти. „Истина је, да се и код куће молити можеш, ну знај, да не онако, као у цркви, ће у друштву браће своје, осјећаш јединство духа, јединство вјере и љубави и наде христијанске. Молитва, која долази из тога и таквога јединства, молитва свију, здружена са молитвом Божјега слуге. узноси се спасиније и живље пред престо Оца небеснога.“

Како и за што, да нам није мило и угодно долазити у храм Божји, кад треба да знамо, да је он најближа нам *школа*, у којој се поучава у светој нам вјери православној. Не може сваки од нас, да код куће своје изучава истине вјечне и непромјењиве, правила побожности и доброга живота вјере Христове, нити се у оне може проучавати дух Православне науке о вјери без руководства и надзора цркве православне, јер је једино Њој и ником другом на свијету, повјерена с више дужност учења, а с тим и право непогрешивога тумачења истина вјере и благочестија. Како, дакле, љубљени моји, да нам није и мило и угодно долазити у храм Божји, кад као православни само у Цркви својој и од Ње једине, можемо чути „глаголь, исходащїй изъ оустъ Божїихъ“, како као бистри поточић струји врело благодатне воде, „текоущїа къ животъ вѣчный“ (која тече у живот вјечни) (Јов. 4, 14)., „и аще кто жаждетъ, да прїидетъ и піетъ“ (Јов. 7, 37) (и ако је ко жедан, нека дође и пије). Ту, само у Цркви својој и од Ње једино, можемо и треба да учимо науку вјере своје, да не будемо у рођеној кући цркве своје, страни и пришелци, поводећи се за сваким туђе науке и поуке вјетром преласним. Па кад све, што нам казује црква православна, помно сложимо дубоко у срце своје, онда ће нестати вертепског мрака из душе наше, јер ће се засјати свѣтилникъ ногамъ и свѣтъ стезамъ (пс. 116 108) нашим.

Љубазни моји! И ако ће то, што споменусмо, казивати о љубави нашој према Богу, знајте, да ће цијена тој љубави знатно одскочити, будемо ли се ми међу собом пазили и љубили. Без љубави према ближњем, нема ни љубави према Богу (1. Јоан. 4 2), нити ту користи ни пророштва ни чудотворства дар (1 кор. 13, 2). А ће се проповиједа, љубљени моји, љубав према ближњем, него у цркви и у храму светом? Па и за то треба да нам је угодно и мило долазити у дом Божји, у кућу љубави братске.

Већ на прагу дома Божјега, као да спада с нас шаренило и разноликост свјетске одјеће, и ми преобучени у свјетлу одежду правде Божје, улазимо у дом Очев, као дјеца, коју Он једнако милује и љуби; ништа нас више не дијели, ни разлика у звању и достојанству, узрасту и стању, сви ми, без разлике те, припадамо ко Христу, пјевајући му: аллилоуіа“: њесму славословља и благодарности Господу, — Који нас обасипље милостїю и щедротами

А у заједничкој просби износимо пред Љубави Његовом и оне и посебне скорбы и нѣжды“ (шкрби и невоље) своје и кои ѿ єдинагѡ хлѣба причащаемсѧ и из једне те исте чаше кријепимо душу своју за пут у живот вјечни.

Има ли, игдје, под небом, друго које мјесто, на ком се, као у цркви Христовој, а у храму молитвеном, живље и спасније у срце уцијепити може наука и науке те истина: да смо сви ми дјеца једнога Оца небеснога и да смо сви — вдно тѣло (1. кор. 10, 17) и да смо, као браћа, дужни „дроугъ дроуга любити, ыкоже возлюбилъ есть насъ Богъ (1 Јоан. 4, 11), а храм Божји био је свагда живом школом љубави према ближњем; главним прибјежиштем и уточиштем страдалника и патника!

Па ако нам, љубљени моји, не свијетли ни савијест, ни спољашња природа Божја, па ако при том не слушамо нити изучавамо откривене науке, Ријечи Божје, ни код куће ни у цркви (храму Божјем), зар тим душа, без свјетлости знања тога, није слична вертепу, у ком влада страшна помрчина — непријатно попћено мртвило? У вертепу пак не чујеш ријечи људске; тек подмукло рикање дивљачи прекида гробну тишину пустоши те. Па тако је и међу нама

често, да не чујеш ријечи озбиљне и разумне, живе и достојне човјека, тог образа и подобе Божје! Колико се просте ријечи пустих, безумних, ништавијех? Колико се тога избаци, што каља туђе име, образ, што је вредно, да подреже крила тићу полетарцу, да убије здрав дух и раструје српе једро? Колико их је измишљенијех, да се погоди у живац туђи, да се раскопа и распе огњиште недужнога сабрата, огњиште мира и среће домаће? Зар се, заблуђела браћо, не сјећате, да ћете: „за кѡ́лико слово праздное“, морати дати „слово къ́ день сѣ́дный“ (Мат. 12, 36).

О, браћо моја! сађимо чешће у мрачне просторије душе наше, разгледајмо добро, како је дивље и сурово срце наше, и да Бог да, да осјетимо како је тешко, како је горко, живити без Бога, па да зажелимо у молитвѣ, да нам изведе, Господь, из тѣ́мницы дш҃ѝ нашѝ! Па као што је великим подвижницима нѵ́же не бѣ́ достоинх весь мі́ръ, да тако и нама грешницима, Господ наш, ко вертепѣ́ родникійскѣ и во ꙗслецѣ́ козлігій нашегѡ ради спасенія, услиша вапаје наше и саће под смирени кров душа наших најчешће и свјетлошћу Лица Својега разгледе тмину душе, и тако из мрачнога вертепа учини достојним обиталиштем својим — небом. Нѣко — вертепъ!

Просвјетли, Господе, и очисти сиротињски вертеп душе наше и дај да буде душа наша небесно обиталиште Твоје!

Христос се роди! љубљени моји!

Ваш

У *Плашком*, на дан св. оца Николаја 1896. г.

У Христу смирени горе поменути Епископ

Мѝхаилъ

Реч

коју је говорио **Јован Живановић** професор о св. Сави 14 јануара 1897 у дворници српске православне вел. гимназије у Карловцима.

Ваша Свештости!

Многоштована господо!

Данас нам је радостан дан првога просветитеља српскога, светитеља Саве, првога у свима струкама књижевника српскога, светитеља Саве, првога архиепископа српског и утемељитеља јерархије српске светитеља Саве, највећега поред оца својега државника српскога, светитеља Саве, зато се и разлеже данас по свима крајевима српскога народа радосна песма. Ускликнимо с љубављу светитељу Сави. Зато сам и ја данас изашао пред вас — многоштована господо! — да кажем неколико речи у славу нашега првога просветитеља, светитеља Саве, који је први ударио на српској земљи све ступове, на којима се подиже просвета једнога народа. Ја несам данас ништа могао лепше изабрати да вам говорим него да вам нешто изнесем из живота трудољубиве и неуморне пчелице, чију је трудољубивост у раду имао св. Сава увек пред очима, јер као што неуморна пчела не зна ни за какве насладе ни уживања, него јој је једно једито уживање и наслада у неуморном раду и труду, тако се и св. Сава одрекао свих уживања и свих наслада светских, па му је једино — као оно у пчелице — било уживање у неуморном раду и труду око подизања оних ступова, на којима се подиже просвета српскога народа. Моја је намера да у овом својем говору покажем и од каквога је благотворног утецаја забављање с природом, познавање пчеле и рада око ње на морални развитак и напредак омладине наше. Класични филолози говоре и пишу како је њихова наука од неисказаног утецаја на облагороћавање срца, душе и ума младежи наше. Кад се класична филологија схвати онако, као што треба, онда њихови браничи заиста и имају право, јер она учи нас како ћемо познати живот и дух народа грчкога и римског. А заиста нема ништа лепше, нема ништа узвишеније него што нам показују примери из живота грчкога и римскога народа. У делима грчкога и римскога народа наћи ће младић неисцрпни извор, који ће му крепити и спажити душу и срце његово. Ту ће наћи узвишених примера како се за отаџбину слатко умире, како се цени пријатељство, упознаће се са савршеним умотворинама њиховим и т. д. и без сваке сумње дела грчкога и римскога народа пружају нам примере дивне за сна-

жење и крепљење срца и душе младежи наше. Са истога је извора црпао и наш филозоф Доситије Обрадовић изнашајући примере, али не само из грчкога и римскога живота него и из живота других народа, желећи тим користити својему народу. Тако на једном месту каже: „Колико је благополучније, да се човек може лепим прикладом давнашњи људи, њима подражавајући, позовати и чрез исто њихово наденије, од подобног паденија чувајући се, себе исправљати.“ (Собр. раз. првоуч. вещей гл. 6.). Шта видимо из тих речи Доситијевих? Видимо да је историја учитељица живота, јер она говори о делима људским, која служе за пример равнању и живљењу нашему. Али историја казује нам само дела људска, а ми имамо још једну књигу, која је још узвишенија од историје, јер нам казује дела Божја. Каква је то књига? Та је књига природа, та је књига природне науке. Ја не ћу даље да идем, него ћу се држати нашега првога филозофа Доситија Обрадовића, који изнаша примере из грчкога и римскога живота, и из живота других народа, да њима учи свој народ, да њима утече на морални развитак својега народа. Па тај исти Доситије, који високо цени грчки и римски живот и примерима из грчкога и римскога живота и из живота других народа хоће да свој народ морално окрени и уздигне, тај исти Доситије отвара нам у исто време књигу у којој су дела Божја, коју је сам творац небески саставио. Ја молим — поштована господо! — да саслушате шта је Доситије осећао и мислио кад је као дечак утекао из Баната тежећи за испосничким животом, и кад је ступио на земљиште манастира Хопова. Ево шта каже: „Како нам је год рекао Тодор капамаџија, како пређемо на манастирску земљу, учини нам се као да смо у рај дошли. Иде се све покрај једнога поточића, поред кога стоје велики ораси и друга дрвета, која осењавају и чувају од сунца. На левој страни виде се брда и брежуљци покривени виноградима и воћњацима. С десне стране потока пружила се једна веселовидна долина, сва покривена и украшена ливадама пуним траве и цвећа пољскога, која се протегла до близу манастира, а с оне стране долине рекао бих да су царске баште: виноград до винограда окружени и накићени свакојаким плодовитим дрветима. Брдо над брдом и брежуљак над брежуљком, као да се један над други другољубно наслонио и као да је један сврх другога своју поноситу главу помолио, како ће лакше ону красновидну долину сестру своју, и поток, њена љубитеља, који је загрљену држи, и оне који покрај њега пролазе, гледати и сматрати. Брежуљак од брежуљка лепши и дичнији, а сви заједно неисказане красоте: тихославко и љупко шуштање потока, весело певање различних птица, кротко и прохладно дување ветра и његово с лишћем преметање дају ушима једну тако слаткослишну музику, да доведе човека у савршено заборављење себе и у истушење ума; благовоње мирис ливаднога цвећа и свакојакога воћа обалзамљавају онај кроткопитоми ваздух. Не зна ко како том блаженом долином проће, како ли к манастиру дође, а кад дођосмо к мом љубљеном Хопову, шта ће ко пре гледати? Шта ће расматрати? Чему ли ће се више дивити и чудити? Да сам био сав око, пак да сам на све стране у један мах могао гледати, ни тако се не бих оне красоте нагледао. Ко би хтео знати, шта бих ја рад овде описати, а не могу, нека само оде од пролећа до јесени кад му драго у Хопово, пак кад се дома врати, видеће, хоће ли моћи све што је осећао, исказати; осим оних, који предати неким страстима, све им је остало једнако, та ишли покрај рита та покрај ливаде, та слушали жабе та славује. Ја говорим за оне, који имају срце чуствително, сваке красоте божјег створења. О родитељи, и ви учитељи и управитељи безлобне младежи! Ову вечну књигу отварајте у свако време вашој деци и ученицима, привикавајте их израна, да осећају, да познају и чуствују, премудрост, благост и богате дарове Творца свога у створењу. Ову саму књигу без икакве друге Мелхиседек читајући постао је свештеником вишњега Бога. Ово је књига Аврамова, Јаковљева и свију патријараха, кад још није било никакве друге,

коју читајући достигли су до високе мудрости, до познања Бога. То је жива и истинита књига, из које у свако доба сваки час и свако тренуће ока к очима, к ушима, к свим чустима, а особито к срцу нашем Бог говори. Небо са сунцем, месецом и звездама, земља са свима, што се на њој види, ваздух, облаци, ветрови, мунье и грмљавина, вода и све што се у њој миче; пролеће, лето, јесен и зима, све што дише, свако створење до најмањег мрављка и мушице, из све ове књиге Бог говори к свима људима: познај човече Творца твога, Творца вечнога и јединога, праведнога и милостивог. Ову књигу ко чита са здравим, богоданим разумом, и ко њојзи следује, мора доћи к истином богопознанству и он је делом Христићанин, ако се речју и не назива Христићанин живећи праведно и богоугодно. Ко ову књигу не види, више је слеп него онај, који је слеп рођен. — Обичавајте дакле млада срца да осећају и у најмањем листу, травици и цветку Творца свога да познају. Учите их најпре овима малима стварима, док с временом не буду кадра к сунцу и к звездама ум свој узвисити.“ — Ето тако цени Доситеје ту живу књигу Божју, у којој су дела Божја написана. Ја сам немоћан да још додам што овој апотеози, коју је Доситеје написао природи а тим и природним наукама, нити сам кадар боље их осладити младежи него што је он овим запосним и пуним осећаја реченицама. Али ипак и ја ћу отворити ту неизмерну књигу Божју, па ћу вам из ње прочитати неколико редака, у којима је написан устав једне државице, устав савршен, који се никад није мењао, који је непроменљив остао кроз векове и векове, против којега се није ни један држављанин те државице никад подигао нити ће се подићи. Ја мислим овде заједницу пчелину. Молим дакле — поштована господо — да ме с пажњом саслушате шта ћу казати о заједници њеној. — (Свршиће се).

Кратки историјски преглед црквенога песништва.

(Свршетак)

Песница, који су у IX. веку с успехом продужили рад светога Јована и Козме, и својим животом и радом утврдили углед и поштовање светим иконама, јесу: свети Теодор и Јосиф Студити, те свети Теофан Начертани и Јосиф Песмопевац. — Свети *Теодор* († 826.) *и Јосиф* Студити писаху већином покајне песме. Они уредише великопосне службе у посном Триоду, додавши покајним песмама прошлих векова много својих. Канон у Недељу блуднога сина те скоро сви свакидашњи тринесници великога поста и сиропусне недеље, и други канон на Спасов дан су Јосифови умотвори; а светога Теодора су канони у суботу и недељу месопусну, недељу Крстопоклону, тринесници на разне дане свете тридесетнице и многе стихире. Њихове песме су дирљиве и пуне утехе. — Свети *Теофан Начертани*,[50] написао је многе каноне од којих су неки у Октоиху,[51] други у Триоду,[52] трећи у Пентикостару,[53] а неки у Минеју.[54] Осим тога има од њега и стихира[55] и знаменити канон на исход душе, због којега га и западни хвале.[56] Особито је диван му канон благовештенски и стихире богојављенске. — *Јосиф Песмописац* († 883.). Писао је много канона, од којих се налази неки у Октоиху,[57] други у Триоду,[58] а у Минеју 180.[59] Најлепши су му тринесници и четворопеснеци у Пентикостару. У њима је спојио песмописац узвишеност Дамаскинову и свечаност Анатолијеву. Особитом се лепотом одликују тринесници, у којима опева Ваинесење Господње

[50] Исповедник и бранилац светих икона; по том Никејски митрополит. Света црква га слави као исповедника 11. октобра.

[51] Канони анђелима, апостолима и мртвима.

[52] У Недељу православља два (на јоүтарју и повечерју), у Среду четврте недеље поста, и четир почетна тропара првога канона Велике Суботе.

[53] Пресветој Богородици у Недељу Миропосница, на Преполовљење и на повечерју Недесетнице.

[54] На Благовести, Патријарху Софонију, епископу Никомидијском Теофилакту, Кирилу Александријском, Мученику Сави, Мученицима Хризанту и Дарији, Стефану Чудотворцу, Великомученику Георгију и своме брату исповеднику Теофану Начертанин, с којим је заједно радио и и патио за православље.

[55] Четврта на литургији 14. септембра и на хвалите: 2., 3., 4., 5. и 6. јануара, шеста стихира на Благовести.

[56] Испор. Флоријевић, стр. 18[1].

[57] Покајни канони Господу Исусу Христу, светом Јовану Претечи, светоме Крсту, светоме Николи, и свима светим.

[58] У недељу о Самарјанци, 8. и 9. песна Спасовског канона, и тринесници за све радне дане од недеље Томине до недеље свих светих.

[59] На празнике Христове и светитељске дане.

и силазак светога Духа на апостоле.[60] Осим споменутих песника састављали су црквене песме још и ови: свети *Методије* патријарх цариградски;[61] написао је две стихире Константину Великом. Цар *Лав Мудри* (филозоф), син Василија Македонанина, ученик Фотијев. *Симеон Студијски* ученик Теодора Студита; саставио је много песама, од којих се неке налазе у посном триоду но без натписа његова имена. *Монах Исидор*, који је саставио канон светоме Димитрију. *Моносшиња Касија* саставила је прве четир песме Велике Суботе, стихиру на Велику Среду,[62] две стихире на Иван дан и по једну мученицима Мардарију, Оресту, Евагрију и Авксентију. *Марко* епископ *Иидрунски* допунио је Касијине прилоге Велике Суботе. *Митрофан* митрополит *Смирнски* заштитник патријарха цариградског светог Игњатија, саставио је канове пресветој Тројици што се налазе у Октоиху, и *Георгије* митрополит *Никомидијски* написао је много песама, које се налазе у месечним минејима. — На западу постало је свога века само две песме, које је написао *Винфрид*, свременик Карла Великога.[63]

5 У периоду од X. века до данас постало је сразмерно мало црквених песама, али се много од њих по снажним мислима, дубљини осећаја, лепоти израза могу мерити са онима на доба цветања црквенога песништва. Оне се јављају поводом особитих Божјих милости, често и случајем тужног посећења Божје љубави, а карактер као излив силних осећаја, мисли, тежња и надâ похваљених Божјих људи. Предмет су им у главном оне исте истине хришћанске вере, као и прошлих векова, дакако примењене приликама времена. Тон и облик им је сасвим као и у песама претходних векова, а то с тога, што су се песници овог периода наслањали богатом садржином црквенопоучних и богослужбених књига својих претходника, те своје религиозне осећаје исказивали сличним а често и истоветним стиховима старих песама православне цркве.

[60] Испор. Флоринскій, стр. 183—186.

[61] Исповедник на свете иконе при Льву Јерменину.

[62] Господи, иже во многа грѣхи впадшая жена.

[63] Fratres alacri pectore..... Ut queant laxis... Од ове потоње узео је у XI. веку Гвидо Аретски прве слогове стихова прве строфе за назив шест тонова своје диатонске скале, наиме: Ut queant laxis | Resonare fibris | Mira gestorum | Famuli tuorum, | Solve polluti | Labii reatum, | Sancte Joanes.

Знаменитији су:

α.) Међу грчким песницима: *Јован* митрополит *Евхаитски*, који је живео у XI веку и саставио многе канове Господу Исусу (13 на броју), пресветој Богородици, светоме Јовану Крститељу, Анђелу Хранитељу, који је потоњи врло знамените због јачине осећаја и дубљине схватања тајана духовнога света и њихова односаја према Хришћанима, те службе: Трима Јерарсима (30. јануара) и светом Великомученику Теодору Тирону (17. фебруара). — Цар *Теодор Ласкар* (XIII. век), који је закалуђеривши се саставио молбени канон пресветој Богородици, што се налази у додатку октоиха. — У XIV. веку написа преподобни *Григорије Синаит* песне пресветој Тројици, што их црква пође недељом на полунoћници, те канон часном и животворном Крсту.

β.) Међу руским свештеним песмама знатне су иене у част и славу Богоматере, као усрдне заштитнице свих Хришћана и као нарочите покровитељке руског царства.[64] Најзнаменитији руски црквени песници јесу ово: *Прохор* епископ Ростовски (XIV. век),[65] *Питирим* четврти епископ пермски (XV. век),[66] *Пахомије* Логотет, Србин, јеромонах светогорски, који оде (1460.) у Новгород,[67] *Маркел* игуман Хутиња Новгородскога манастира,[68] *Епифаније* јеромонах, прозван премудри,[69] *Продром* игуман Александро-Свирског манастира,[70] *Епифаније* Славинецки.[71] *Амон Инок*,[72] Св. *Димитрије* митрополит *Ростовски*,[73] *Мелетије Сирк* родом с Крита, јеромонах, који оде 1643. из Цариграда у Кијево,[74] *Теофилакт*

[64] Флоринскій стр. 201.

[65] Написао је канон светом Петру митрополиту московском.

[66] Написао канон Алексеју митрополиту московском — 20. маја.

[67] На запонест архиепископа Новгородскога Јоне, за чије је време Пахомије и дошао у Русију, написа многе црквене канопе.

[68] Написао је службу св. Никити сп. Новгородском — 21. јануара.

[69] Написао службу своме учитељу и пређеднику, св. Никону.

[70] Написао службу своме учитељу преподобноме Александру Свирском.

[71] Написао службу Алексеју митрополиту московском.

[72] Написао службу преод. Јосифу Волоколамском.

[73] Написао службу на девет мученика ковачких.

[74] Написао службу поклапању нешевене ризе Христове, коју посла персијски Шах Абас цару Михаилу Теодоровићу.

Лопашински архиепископ Тверски,[75] *Јован Красовски*, протојереј веће придворне цркве.[76] — Осим ових беше и других песника у руској цркви, о којима се не зна кад су живели, као: *Иноксентије Пинок*,[77] *Михаило* нови творац канона,[78] *Јован Екиски*[79] и *Исаијије јеромонах*.[80] Потоње три службе налазе се у минеју месеца маја.[81]

γ.) Српски: Свети *Сава* први српски архиепископ и просветитељ († 1237.), написао је благословом духовног светогорског сабора службу своме оцу Стефану (у калуђерству Симеону) Немањи, кога је исти сабор за светитеља прогласио. — *Григорије Цамблак* (посрбљен?) Бугарин[82] (семиплах) написао је службу Стефану (Симеону) Дечанском. — *Попз Пеја*[83] — службу Ђурђу Кратовцу. У наше дане: митрополит Београдски *Михаило* — службу светоме Петру Цетињском

Песме овога периода сличне су, како по својој унутрашњој вредности, тако и по облику, песмама старих векова; у стању су висином мисли, лепотом слика и израза узбудити душу, која се моли, а назидавати темељним догматичким посматрањем. Све су пуне и духовног мириса и власти за религиозне душе, да им се не може непризнати присутност благодати свесветога Духа, који својим животворним дисањем и сада одушевљава свету, саборну и апостолску цркву православну. Особитом се милином, топлотом и лепотом одликују у овом периоду црквене песме оних народа, који су крајем минулога периода примили хришћанство — руског на пр. служба на празник покрова Богородице и службе руским светитељима, и српског — у службама Србима Свецима.

Разлика руских и српских црквених песама од грчких састоји се у томе, што нису написане ритмички као грчке, већ у прози. Канони немају акростихона као грчки, а писци им се нигде не потписују нити натписују, можда зато што не сматраху своје производе дораслима грчким, ма да не заостају иза ових.

6. Све песме православне цркве стоје у тесној вези са њеним учењем о вери и моралу. Њихови творци су Духом светим обдарени учитељи православља, који у својим списима налажу, слично пророцима и апостолима, науку пророка и апостола. Оне су у богослужењу православне цркве поучна, љупка, утешна и души слатка проповед о вери и моралу хришћанском, најживљи извор за народну поуку. Стога је света дужност сваког православног пастира, да своје стадо што више унесна са богослужбеним песмама. Оне нас као и библијске свештене песме не само уче божаственим истинама Хришћанства, него нас и чине Хришћанима, те су тако једно од првих и најбољих средстава, којима се побеђује зли дух неверства у Исуса Христа и Његово божаствено откривење. **Ј. Д.**

[75] Написао службу за дан победе под Полтавом — 27. јуна. Ову је службу разгледао и одобрио Петар Велики.

[76] Написао службу појави чудотворне иконе Теодоровске.

[77] Написао канон преподобноме Пајсију Бороњском.

[78] Написао канон кнезу Константину и његовој деци Михаилу и Теодору Мурмењском.

[79] Написао канон Јеронимију митроп. Ростовском.

[80] Написао канон за дан јављења Смоленске Чудотворне Иконе *Одигитрије*.

[81] Види Историч. обзор. богосл. книгъ Кіевъ 1836. стр. 132.—140.

[82] Архимандритъ Леонидъ, О славянс. переводахъ церк. устава, Москва 1867.

[83] Новаковић, Историја српске књижевности, Београд.

Дан св. Саве

у средишту српске Митрополије Карловачке.

Дан св. Саве прослављен је и у средишту српске православне Митрополије Карловачке побожношћу и пијететом, у поносу и одушевљењу истом, какво се тога српског дана тадасало по целој Митрополији, а широм света, где Србина има, ширило Србину груди, росило му око сузом радосницом, челичило срце вером, надом и уздањем.

Дан св. Саве, дан је Српства; српске цркве, српске школе, српске књиге и просвете, српског народа, целог целцатог. Тога дана црква поје и кади, школа поје, пева и велича, српска књига и просвета, превазноси и слави, а сви заједно, са српским народом целим, са благодарношћу и поносом спомиљу име и помен, живот, дела и заслуге: *Српског Просветитеља и Просветитеља, светога нам Саве.*

А колико је срдаца задрхтало у узбуђењу радости своје; колико је зеница креснуло у напредној сузи одушевљења, колико ли душа укрепљено вером, надом и уздањем, погледајући само на милу Српчад, са уверењем, да Српство има на коме остати и да га св.

Сава благосиља и пред престолом цара царствујућих заступа.

Дан св. Саве је књига, која учи, која одушевљава, која крепи цео народ. Дан св. Саве је снага и сила; у њему је чудотворна моћ. И зато га Србин тако свети и слави, и у цркви и у школи, и у кући и у кући, у целоме друштву и животу своме. Зато тако и кличе:

„Пођте њему Срби!“

И ми песму отпојасмо, благодарност принесосмо, помен Му прослависмо, и ове године, уз своју љубљену Поглавицу, цркве нам Поглавара, последника светосавске љубави за српску православну цркву, школу и просвету, — патријарха *Георгија Бранковића*. У саборној цркви архијерејском литургијом, на путу на цркве у школу свечаном литијом, и архијерејским водоосвећењем у дворани миле нам гимназије карловачке, те наше столетне расадинце умних работника по народу и цркви нашој.

После водоосвећења, освећене су све гимназијске и богословске просторије, што је извршио протојереј Јован Јеремић са ђаконом и гимназијским катихетом Иваном Машировићем.

У дворани је говор држао професор гимназијски г. Јован Живановић, а после њега управитељ г. Василије Вујић, а гимназијски кор певао је светосавске песме.

Прошле године учинисмо напомену, да би требало, том приликом, пресећи и славски колач у дворани гимназијској и спремити славско кољиво, но наша напомена прошлогодишња није помогла. Надајмо се, да ће нам се до године и то уживање спремити.

У 1 сахат после подне отпочео је свечани ручак у двору патријаршком. Његова Светост, преузвишени господин патријарх *Георгије* благоизволео је, по досадашњем обичају, тај дан угостити професорски збор богословије и гимназије, и учитељски збор српских православних народних школа са свештенством заједно.

Преузвишени домаћин наздравио је у славу Светитеља Саве, а онда у здравље својих милих гостију, усрдним речима, бодрећи их, да истрају увек у ревносном вршењу свога узвишеног задатка и посла, на част и славу просветних завода, у којима су наставници.

Његовој Светости се први захвално и наздравио, у име богословије карловачке и њеног професорског збора г. професор Милутин Јакшић (у одсуству ректора); у име гимназије и професорског јој збора управитељ г. Василије Вујић, а у име основних школа и учитеља им, управитељ г. протојереј Василије Константиновић. Здравицу г. Вујића доносимо дословце:

„Ва истину велики је дан Савин: њега поје црква, њега проповеда школа, њега слави кућа српског патријарха — тројако тржаство; и ми, одајући се, једно за другим, на дома светиње у дом просвете, од просвете Светости, — испред двери храма у дворану гимназије, из дворане у двор, учествујемо у тој слави целокупним својим бићем — срцем и главом, чувством и умом у цркви и школи, а за тело, које нико не мрзи него га пита и греје, синсходио је наредити нам ову господску трпезу Онај, који нам је спремио и духовно и душевно уживање — троскрука му хвала, оданост и благодарност на свем томе троме. На ако на тај велики дан небеснога патрона свесрпске просвете и славе, светитеља Саве, пред лицем врховнога патрона свију српских школа у овим земљама у опште, а наше гимназије на посе, као њен управитељ, први пут узимајући реч с Вашом дозволом многоштов. г.г. на овом месту, покажем се не мало узбуђен, немојте се томе зачудити: моје је расположење весма необично, но оно је разумљиво. Мисао моја односи ме, у овај мах, без мало за 40 година натраг у оно време, кад сам, као неизатан ђак карловачке гимназије, погледао са поштовањем на своје професоре, с дивљењем на свога управитеља, а српскога патријарха, који ме јамачно није ни познавао, према да ми је као благодјејанцу био добротвор, ја сам тек у врло ретким и свечаним приликама тек из далека могао уочити. Но данас је то са свим друкчије Више од 300 ђака, који су све и сва својим родитељима, узданица свога народа, обраћају се мени као своме старешини и ја њих љубим као своју децу; с професорима се обходим братски и пријатељски, као први међу равнима; а српски патријарах, личност исторична, одликовао ме је, незнам зашто, својим повереньем и преко мене управља овим нашим на далеко чувеним заводом. Кад не бих био свестан не мало одговорности свога звања, ја бих се морао њиме само поносити; овако чуство, које многе сада и назада влада, јесте, осим озбиљности и често пута велике бриге, чуство признања и захвалности Његовој Све-

тости на томе, што ме је нашао достојна и свога повереља и мога звања

Али моја благодарност, колико је велика, не испрљује моју душу до дна и у толикој мери, да бих могао и за часак заборавити шта дугујем, или боље шта дугујемо сви за оно, што је учинила Његова Светост и за остале професоре, за гимнасију као таку, следователно за просвету свега народа српског овде. Један мој пријатељ и колега обратио се јесенас у сличној прилици Његовој Светости за моћну заштиту и покровитељство другом не мање важном заводу, богословији Карловачкој, којој још доста треба да буде оно, што треба да буде. Ми, ако ћемо по души рећи, ту смо у много бољем положају. Питање гимнасијално у нас је данас решено, а решио га је и привео концу патријарх *Георгије Бранковић*. За њега је подигнута, намештена и нужним училима добро снабдевена она монументална зграда, која је намењена за векове; за њега су наравнати професори у положају, платама и доплацима са својим колегама на државним сличним заводима; и за њега је, најпосле но не најпоследње, уређена и ујемчена њима, њиховим женама и деци пристојна мировина. Нека ми нико не каже (онако као што ми умемо): патријарах Бранковић није то учинио од свога, и није тешко туђим бити добар. Дао је патријарах Бранковић и даје и на школу и на цркву где је нужно као што се врло лепо зна; а урадити штогод веће за народни напредак и просвету опет није увек ни лако као што се мисли, па макар то било и из општих средстава: сведоџба је томе, што је пропуштено толико да се само наради, да професори себи почну стварати фонд за мировину. Јесу и предходници, Бог да их прости, иначе сви за гимнасију такође старали се и боље но за богословију; али да се изврши ово како је данас, хвала Богу, за то је, осим предуслова, које су они створили, требала јака и родољубива воља и, да кажемо, срећа патријарха Бранковића, коме је то канда с више дато, да тако одлучно и одважно ступа за добро, срећу и напредак народни. За то дај да Му на дан св. Саве, на чијој столици тако достојно седи, од срца пожелимо, кад као Ненадовић оснива фондове за школе, кад као Стратимировић пази гимнасију и богословију, као Рајачић подиже штампарију, а као Анђелић зида палате српској просвети, — да му Бог да среће и здравља, да до краја изведе све своје великодушне основе и добре намере!“

Преузвишени домаћин наздравио је и присутном своме и народно-црквеном тајнику г. Др. Јази Секулићу као бележнику Школског Савета и сатруднику око напретка школе; затим књижевницима и уредницима листова: „Српског Сиона“, „Бранкова Кола“ и „Српског Пчелара“, на којој се здравици, кратко али срдачно и врло допадљиво, захвалио уредник „Бранкова Кола“ г. професор Паја Марковић Адамов.

Све наздравице, Његовој Светости изречене, пратили су бурни усклици: „Живио“, са којим усклицима је Његова Светост патријарх *Георгије* при поласку у своје одаје и испраћен.

— И ако смо седили за столом за којим се пита и тело, нисмо се могли растати са осећајем службе и прославе, коју чинисмо у цркви и школи спомену *Првосветитеља* свога, са осећајем признања школи и просвети, које им одасмо у храму просветном. Крај свега „житејског“, око богата стола, нас је испуњавао осећај и уздизале су мисли, да смо у наставку оне духовне службе Првосветитељу, прослављању Његове просветне мисли и тежње, и великог културног задатка, кога је у аманет оставио Првосветитељ српској православној цркви и под њезиним окриљем српској школи и књизи.

А како да нас такви осећаји не испуњују, такве мисли не обузимају, гледећи у дому црквене нам Поглавице око Њега искупљене, под крилима Његове очинске архипастирске љубави окрепљене, заступнике својих највиших и најнижих просветних завода, здружене са пастирима цркве и другим радницима на њиву школства нам и књижевности.

То је заиста био наставак духовне службе помену Првосветитеља, то је био наставак прославе намењене школи и књизи, то је био акт узвишеног а милог и драгог признања просветним трудбеницима, који се у дому српском, и са највишег места народно-црквеног нам достојанства најдостојније и извршити могао, и који за собом оставља дубоки траг у души оних, који раде и непрестано раде, и који су признања највећег заслужни.

И зато, и рад многог другог, што нам је свето и мило, што желимо и за чим чезнемо, и што нам је потребно, и рад цркве, народа

и будућности њихове, откида нам се са срца и навире из душе усклик свагдањих наших жеља:

Да живи патријарх српски **Георгије Бранковић!**

Дописи.

Срем. Карловци, 15. јануара о. год. *(Прослава св. Саве.)* У Срем. Карловци слави св. Саву све Српство, слави га патријаршија српска, слави гимназија српска, слави га богословија српска, славе га основне школе српске, слави га Српска Манастирска Штампарија, славе га листови српски, који ту излазе, а сви га славе заједно у гимназији по старом обичају, и према томе свечана је то слава. Ове године слава је лепа била. Сам дан и сунчев сјај увеличао је српску славу особито у оним моментима кад је ишла литија из св. саборне цркве у дивну зграду гимназијску која је заставама искићена била. Гологлави ученици гимназије у лепом реду са својим наставницима под својом заставом, затим ученици богословије, а за њима свећеносци, свештенство и под небом српски Патријарах, сви обасјани светлим зрацима сунчевим, а уз пратњу звона и светосавске песме уђоше у храм просвете, да нас и опет подсети све ово, да црква и школа, Православље и Српство једно без другога не може бити, или бити али без живота бити.

Ту се осветила водица и њоме присутни Срби и дворане школске; учинио се помен умрлим добротворима гимназије, а по обичају да увек један од наставника гимназије, просветитеља омладине, у славу Првопросветитеља и Светитеља српског прозбори што, рекао је кратко и смишљено, разумљиво за ову прилику згодну беседу г. проф. Живановић. После тога говорио је пр управитељ гимназије г. В. Вујић о заслугама св. Саве по просвету српску све до данас; он је управо потпуно тиме ланьски свој говор о св. Сави. На свој говор надовезао је и прочитао ученике, који су изабрани за стипендисте, које се сваке године о св. Сави деле. За овим је кор гимназијски заневао светосавску песму „Усликнимо с љубављу . . .“ и литија се вратила у цркву уз пратњу ученика гимназије.

Така је у главним цртама била свечаност св. Савска у Ср. Карловци. Но колико је била моја намера, да ово забележим толико више, да учиним од своје стране неке примедбе на ову и пређашње св. Савске свечаности у Карловци са жељом да се у будуће усвоје. Не можемо се потужити да се у овај дан не скупи у цркву доста Срба, а још мање би се могли потужити да се доста не скупи у школу, али ја бих волео кад би се тај велики број оставио пређашњих ружних обичаја, да се жури у гимназију пре литије „да украби места“, него да дочека литију и по добром и лепом обичају заједно са литијом дошао у гимназију у најбољем реду. Исто тако лепо би било видети сав народ, да се са литијом и врати у цркву, речју да више пази на ред особито у таким свечаним приликама.

Друга примедба била би ми, да се при свечаности у дворани гимназијској виде на окупу, као тело, куратори гимназије, а госте да примају тек после свечаности или бар после водоосвећења.

Трећа жеља била би ми, да до године на св. Саву приреди богословска заједно са гимназијском омладином *Духовни концерат*. Ми у Карловци не можемо на дан св. Саве држати велику беседу, са два дела, због Н. Сада, а кад то не можемо, онда нека бар у Карловци буде и овака свечаност на други згодан начин. Згодније, лепше, боље не може бити особито у Сиону Српском него на дан св. Саве редовно да се после подне одржи *Духовни концерат*.

Левит.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**„Матица Српска“**) и ове је године држала свечану седницу свога књижевног одељења на дан св. Саве. Седници је присуствовао и високопреосвећени господин епископ бачки *Герман Опачић*, дочекан врло симпатично од председника и свију присутних. У седници је држао говор ректор карловачке богословије впреч. г. протојереј *Јован Вучковић* у помен блаженопочившег митрополита дабро-босанског *Ђорђа Николајевића*. Говор г. Вучковића примљен је са особитом пажњом и допадањем.

(**Управу манастира Беочина,**) за време бављења настојатеља његова впреч. г. архимандрита *Лукијана Богдановића*, као патријаршког мандатара у св. Андрији, вршиће, по високом решењу Његове Светости преузвишеног господина *патријарха Георгија*, и надаље, привремено и до даљег расположења, впреч. г. архимандрит крушедолски *Платон Телечки*.

(**Из Св. Андрије**) нам пишу: „Поводом тим

што је Његова Светост, св. наш патријарх *Георгије Бранковић*, благоизволео упречасног и високодостојног господина мандатара свога у будимској дијецези *Лукијана Богдановића* произвести на степен архимандрита, а побуђено љубављу и оданости према овоме, околно српско православно свештенство, под водством администратора будимског протопрезвитерата г. Корнелија Чупића, представло му је 9. (21.) јануара о. г. и подастрло своје усрдне и радосне честитке уз изразе своје љубави и оданости. Високодостојни господин мандатар изволео се свештенству своме захвалити и са лепом поучном речи на вршење дужности и задатка му усрдно га упутити, а после удостојити га својим гостопримством. Радост поводом унапређења упречасног г. мандатара и архимандрита Лукијана Богдановића дели цело свештенство будимске дијецезе.“

(Двадесетпетогодишњица) Бивши уредник „Глас Истине“ и „Српског Сиона“, други секретар „Матице Српске,“ г. *Сава Петровић*, навршио је двадесетпетогодишњицу свога књижевног рада. Честитом и ревном књижевном раденику, неуморном трудбенику „Матице Српске“, и свом некадањем драгом уреднику, кличе и „Српски Сион“: живио и слава му! —

(Патронат монашке школе) у манастиру Хопову држао је у Карловцима 2. Јануара 1897 год. своју редовну седницу под председништвом Његове Светости преузвишеног Господина *Патријарха српског Георгија Бранковића*. Од чланова били су присутни Иларион Руварац, архимандрит гргетешки, Платон Телечки, архимандрит крушедолски и Митрофан Павловић, игуман шишатовачки; даље Митрофан Шевић, архимандрит хоповски као управитељ монашке школе и Валеријан Прибићевић, јеромонах и наставник монашке школе као перовођа. Пошто је оверовљен записник седнице патронатске од 31. Августа 1896 г. узео је патронат на знање навештај управе монашке школе о постављању Милете Јакшића за наставника у монашкој школи и решио је, да му се нада декрет. — Узео је на повољно знање: „Рачун сврху прихода и расхода монашке школе у манастиру Хопову за време од 1893—1896 г.“ што га је патронату поднела Њ. Светост Преузвишени г. Патријарх српски. — Одбио је молбу управе манастира К.. у којој иста моли, да јој се опрости прирез за монашку школу за г. 1896. — Решио је да се позову управе манастира, које дугују прирез монашкој школи, да свој дуг чим пре исправају. — Решио је да се нађаду архидијецезалном ревизору на преглед рачуни монашке школе за г. 1896., што их је патронату поднела управа монашке школе: — Установио је прорачун монашке школе за г. 1897 по предлогу управе монашке школе. — Решио је, да се позове управа манастирске штампарије да своје рачуне подноси на преглед патронату монашке школе. — Узео је на повољно знање постављање упреч. г. Анатолија Јаиковића, архимандрита новиљског за члана патроната на место, упражњено иступом из заједнице ове митрополије, члана патроната Мирона Ђорђевића, игумана Бођанског. Решио је још неке предмете од мање важности.

(Радња епархијских власти у Темишвару.) I. *Епархијска конзисторија у Темишвару* држала је своју редовну седницу дана 8. (20). јануара 1897, под председништвом Његова Високопреосвештенства господина *Никанора Поповића*, епископа дијецезана и донела је између осталих и ове закључке: Узети су на знање односни отписи високог кр. угарског министарства богочасти и јавне наставе у Будимпешти о поделењу прилозима из дотације, вотиране установним путем за цељи источно православне цркве у Угарској, у години 1896: јеромонаху Серафиму Рајковићу, администратору парохије у Чакову, јереју Кости Јовановићу пароху у Пирду и удовој попадији Ани Поповић на Мокрина, о чему ће се дотичне особе, путем надлежних окружних прота, ради подигнућа на исплату дозначених им износа знања и равнања ради известити. — Узет је на знање отпис споменутог високог министарства, којим високо исто саопштава, да је пашло на штампе дело: стварни регистар о законима и наредбама, које су отштампане у зборницима закона и наредаба у времену од 1884 до 1894 године, па ће се исти регистар евентуално и за овоепархијску књижницу касније наручити. — Узета је на знање председијалним путем учињена одредба о достави јереју Богољубу Петровићу двеју одлука епархијских власти у Вршцу. Достављене се Марији удовој иза покојног Мите Долге решење исте епархијске власти, којим је одбијена молбеница споменуте удове за поделење милостиње из епархијског фонда вршачког. — Одбијене су молбеније јереја: Луке Дождуђа и Јована Чичулића, првог из краљевине Србије, другог из Миклушеваца (Архидијецеза) за поделење по једне парохије у овој епархији у администрацији. — Поделена је свршеном богослову Александру Бранковићу, сада у Сомбору, у администрацији парохија у Јозепову под условом, да има у року од три месеца дана исказати, да је испунио све услове за руко-

положење за свештеника потребне, како би службу у тој парохији касније наступити могао, иначе ће се с истом парохијом друкчије располагати. — Препоручује се високом кр. угарском министарству богочасти и јавне наставе у Будимпешти ради олучења државне припомоћи: јереји Милан Жан, администратор парохије у Мехали, Коста Чолак, администратор парохије у Лукајевцу, јеромонах Самуило Поповић, администратор парохије у Фењу, сви због слабе их свештеничке дотације; даље удове покојаје: Софија Петровић на Срп. Пардања, Јулијана Николић из Мехале и Наталија Лонгиновић на Срп. Итебеја, све три због врло неповољних материјалних им околности; даље срп. прав. црквена општина у Срп. Вел. Св. Миклушу, да би могла лакше подмирити велике издатке, што су јој потребни за оправку тамошњег за трајање заједнице с Романима тамошњим врло запећареног св. храма. — Поверено је члану овоепархијске конзисторије протојереју Николи Николићу, пароху у Кикеју, да обави још једном извиђење у предмету тужбеном против јереја Јелисеја Вапеу-а администратора парохије у Краљевцу у смрху установљења неких нових околности у тој ствари. — Услед односне замолнице издавачке књижаре А. Најенића у Новом Саду препоручује се „Правила православне цркве, с тумачењима“ од преосвећеног господина Никодима Милаша, епископа задарског, подручном свештенству и црквеним општина, као и управама подручних манастира, с упутом, да свако свештено лице треба да има то дело, које се уз попуст од 25% од истакнуте му цене у споменутој књижари добити може. — Услед односне замолбе јереја Александра Поповића, администратора парохије у Кашаку, умољено је проведење овршне против јереја Василија Лучића, протопрезвитератског капелана у Вел. Бечкереку ради једне тражбине пређ против потњег. — Узета је на знање пријава романске православне конзисторије у Араду, да су моноштерски Романи вољни да исплате потпуно тамошње Србе с потраживањем ових потоњих потпуњима на имовинско-јерархијске дообе њихове, да би се свака заједница међу Србима и Романима тамошњима коначно прекинула у којем су предмету учињене пужне мере, те је већ свака заједница међу Србима и Романи у Моноштору престала. — Упућује се српска-православна црквена општина у Шурјану на стрпљење у предмету молбе њезине за приставање посебног свештеног лица, док не наступи своје службено место на парохију малобечкеречку закључени администратор парохије, којим ће чином једно свештено лице у располагање епархијске конзисторије доћи и у Шурјам се послати моћи. — Узета је на знање захвала срп. прав. црквене општине у Араду, што је уклоњен с администрације тамошње парохије јереј Стеван пл. Видак, и постављен на администратора тамошње парохије јереј и протонамесник Јован Новаковић. — Одбијена је односна молба Васе Мијина, апотекара на Меленаца, којом је замолио да буде препоручен подручним црквеним општинама и подручном свештенству његов фабрикат по њиљеву односних свештеника, који су покусе с њим у цркви правили, препоруке не заслужује. — Умољене се високославни срп. прав. нар. црквени сабороски одбор у Карловцима, да подмири овамо у сврху исплате достављени рачун администрације листа „Српског Сиона“ за уврштење у тај лист стечаја на једно упражњено стипендијско место у закладу пок. Петра Божића; о чему ће се и администрација споменутог листа знања и равнања ради известити. — Учињено је сходно расположење путем срп. прав. црквене општине у Вел. Бечкереку услед тужбе тутора св. наведеског храма у Великом Бечкереку против учитеља тамошњих Миливоја Бугарског и Душана Грујичића, због касног и неуредног долажења у цркву односно због неуредног и несавесног испуњавања појачких дужности у истоме храму. — Узет је на повољно знање извештај јереја и протонамесника Светозара Дражића пароха у Срп. Крстуру, да је измирио и на даљње брачно склоњу несагласно бивше супруге Неду и Кату Бегош; исто тако извештај окружног протопрезвитера Вел. Бечкеречког, да је у администрацију парохије у Срп. Чењеју уведен јереј Јован Јовановић дана 17. (29). децембра 1896. — Издано је сходно уџетво окружном протопрезвитеру Вел. Кикиндском у предмету одузимања односних овоепархијских списа од јереја Стевана пл. Видака, администратора једне парохије у Араду. — Достављене се крал. судбеном столу у Вел. Кикинди списи овданшњи под бр. А 230 191 ех 1893 на тамошњу службену употребу. — На односни допис поджупанијског звања торонталске варошје у Вел. Бечкереку у предмету забране доношења заразно болесних лица у цркву у Тиса Хиђошу, која лица у св. храму лека својој белетици траже, одговорише се истом звању, да би издање такове забране од стране духовне власти стајало у опреци са религиозно васпитном задаћом исте власти, и да се с тога такова забрана издати не може. — Издаће се на појашњење срп. прав. црквеној општини у Сиригу колбеница јереја Сретена Јовановића, пароха тамошњег ради повишења његове парохије из IV. у III. плаћевни разред. — Издаће

се овоепархијском фискалу на противодговор јерејем Лугом Станкићем као постављеним скрбником на чин за јереје Александра Јовановића и Димитрија Кирића поднесени одговори на односне против истих свештених лица подигнуте фискалне акције. —

(**Архимандрит Фирмилијан**) повраћен је на ректорско место у београдској богословији. —

(† **Иван М. Поповић**,) учитељ сентомашке српске вероисповедне народне школе, сарадник овога листа, преселио се у вечност. Био је одушевљен раденик народне нам школе, вредан и радећи и на њиви српској, а одликовао се искреном побожношћу и љубављу према црквеној појезији, коју је и преводио стихом народног нам језика. Слава му и вечни покој!

(† **Јереј Лазар Јовановић**) парох старо-футошки преминуо је у очи. прошле године, а сахрањен је 2 јануара о. г. Лака му земља, мир души његовој!

Приложи на фонд „Св. Саве“.

Уредништву овога листа стигли су и ови прилози *„фонду св. Саве“*.

Бр. 2. Од сл. управе ман. Крушедола 20 динара и 10 ф 40 н.

Приложише г.г.: Ђура Јовановић 1 ф., Божа Јовановић професор из Београда 1 ф., Рада Чобанић судац 1 ф., Др. Милорад Рођевац из Београда 10 динара, Бока и Душан Петровић из Марадика 1 ф., Пера Павловић, поселник из Београда 10 динара, а скупљено приликом славе Мајке Анђелије 6 ф. 40 н.

Бр 3. Од сл. управе манастира Хопова . . . . . 29 ф. — н

Приложише н. н. господа: Мисионер-јерохонах Севастијан 3 ф., др. Веселин Николајевић из Прага 5 ф., Исидор Дебељачки из Старога Бечеја 5 ф., Јован Татић из Руме 1 ф., Владислав плем. Николић Србоградски из Бача 5 фор., Исидор плем. Николић Србоградски из Жабља 5 ф., Риста Телечки и синови из Велике Кикинде 5 фор.

Бр. 4. Од сл. управе манастира Ку веждина . . . . . 25 ф. и 1 дукат

Приложише н. н. господа: Митрофан Павловић игуман бешеновачки 2 ф., Теофан Косовац игуман привиногласки 5 фор., Јован Мирковић управитељ кот. области у Илоку 2 фор., Стеван Вељаревић парох бингулски 2 фор., Богомил Ивошевић пристав код кот. области у Митровици 2 фор., Јоца Л. Турчанин 2 фор., Никола Бошњаковић 5 фор., Ђорђе Мркић 2 ф. Душан Цикоција 1 фор., Александра и Душан Радосављевић 1 дукат, Милисав Костић трговац из Митровице 2 фор.

Из бр. 1. „Српског Сиона“ . . 20 ф. — н.

Свега . . 20 динара 84 ф. 40 н. и 1 дукат.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад бр. К. 928/654 ех 1896. 1 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај ради попуњења упражњеног пароха. места V. разреда у Брестачу.

Компетенти имају своје ваљано устројене молбенице путем својим овој конзисторији до 1. 13.) фебруара 1897. поднети.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 18. (30.) децембра 1896.

Архидијецезална Конзисторија.

С Т Е Ч А Ј. 4 2—2

Смрћу учитељице Видосаве Партићеве постало је једно учитељско место на овд. српској вероисповедној школи упражњено, на које се овим стечај расписује.

Редовна плата је учитељице 400 фор. за држање повторне школе 40 фор., за грејање и чишћење школе 60 фор. писаћег паушала 10 фор.; осим тога још и уживање слободног стана и баште.

Дужности учитељице прописане су вис. школ. Уредбом од 1872. год., а нарочито обучавање децу у оним разредима, које јој шк. одбор доделио буде.

Молбенице са пуним сведоџбама снабдевене имају се до 16. (28.) фебр. 1897. год. потписаном шк. одбору поднети.

Из седнице шк. одбора држане у Турији 29. децембра 1896. год.

Авакум Травањ
пан. пароховође.

Богољуб Јојкић
председ. шк. одбора.

С Т Е Ч А Ј. 3 2—2

На српском-православном задружном забавишту има се привремено до свршетка ове школ. године попунити упражњено место забављље.

Плата је забављље 25 фор. или 50 круна месечно, која се унапред тачно из задружне благајне исплаћује. Рок је стечају до 18. (30.) јануара о. г., а звање се има одмах по избору наступити. Молбе са сведоџбама потнуног оспособљења имају се на председницу задруге упутити.

Из главне скупштине Просветне Задруге Српкиња 2. (14.) јануара 1897. у Ст. Бечеју држане.

Стеван Жекић
перовођа.

Емилија Јоцић
Председница Задруге.

С Т Е Ч А Ј. 2 2—2

Ради попуњења учитељског места у Бобанцима се расписује стечај. Плата је у готовом

новцу 50 фор. који ће новац дотични учитељ примати квартално из политичке општине, за пероводство 12 фор., које ће од црквено-школске општине примати, 2 хвата тврдих дрва за огрев, од великог укона 1 фор., од малог 50 нов. и 13 јутара катастралних по 1600□ оране земље и 11 јутара јаруга рита по 100□, на коју земљу учитељ сам порез плаћа, слободан стан са 2 собе, кујном и баштом.

Учитељу спада у дужност све законом прописане предмете предавати, у цркви појати, и децу у појењу обучавати, и повторну школу одржавати. Рок је до 2. фебруара о. г., када ће се и избор обавити. Ко се лично пријави црквено-школском одбору имаће пречество.

У Сеги Бобани, 7. јануара 1897. год.

Милош Иванов
председник.

Ad C. O. 1228 зап. ex 1896. 5 2—3

СТЕЧАЈ.

Потписано председништво расписује стечај ради попуњења једног систематизованог помоћничког места код књиговодства и благајнице срп. нар. црквене фондова и заклада у Карловцима, са којим је скончана плата од год. 1000 фор и станарина од год. 150 фор. авр.

Постављање ће бити у привременом својству.

Срби, који желе получити ово место, имају своје сходно иструјисане молбенице потписаном председништву поднети најдаље до 1. (13.) фебруара ове године.

Доставерно се има исказати нарочито, да је молитељ свршио са успехом трговачку школу. Првенство сем тога имају они, који су бар неко време већ били у служби код којег финансијског завода.

У Карловцима 8. (20.) јануара 1897. год.

Председништво
срп. прав. нар. црквене Саборског Одбора.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ОСНОВАНА 1866. ТРГОВИНА ОСНОВАНА 1866.

ШПЕЦЕРАЈА-ДЕЛИКАТЕСА И ВИНА

Љ. СТЕФАНОВИЋА СИНА

У НОВОМ САДУ

ГЛАВНА УЛИЦА БР. 27. — ТЕЛЕФОН БР. 76.

Препоручује своје обилато снабдевено стовариште **шећера, каве, пиринца, свећа, зејтина, бадема, грожђа, француска и мађарска коњака и шампањера, ликера** у сваковрсном избору, **прашке шунке, пресне и куване, ¾ фришких сардина, руса, ostsee-heringe, јегуља мариниранних и у сулцу, ракa, форелни, ајвара, тункфиша, Rheinlachs, конзервираног бифтека и паприкаша**, фришких **маслина, малага грожђа** и **Princess-бадема, кандираног воћа** у великом избору. Доброг **руског теја** и разна **енглеског тејброда. Француске чоколаде** и особито финих **Салон-бонбона.** Панчевачког **пива** у флашама, **Märzen** и **königs — Баварског „Spaten“ пива у флашама.** Разна десерт-вина: **Malaga Sherry, Chablis Madeira, Medoc, Bordeaux, Lacrimae Christi, Volnay, Токајског, Liebfrauenmilch, Niersteiner, бела талер-вина, старог** и гарантирано чистог:

Ermellekér у бутељама по . . . 50 нов.
Magyaráder „ „ „ . . . 55 „
Neszmelyer-Tischwein у флашама по 58 „
Burgunder црно вино у бутељама по 60 „

Сунђера, разна **Toilette сапуна, глицерина, викса** за **паркетне, Bernsteinlack-фарбе** у разним нијансама, за **патосе, лака** енглеског у сортама и т. д. 182 8—10

Послуга брза и тачна, цена јефтина.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За страни земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 4.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 26. јануара 1897.

ГЕРМАНЪ

ПО БОЖЈОЈ МИЛОСТИ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП БАЧКИ,

Своме освећеном клиру црквеном и свима православнима хришћанима богохраните епархије бачке мир и благодат од Господа и Бога и Спаса нашега Исуса Христа, а од Нас поздрав и благослов!

Бити ће Богу угодно, а нама свима од велике користи, ако данас из овога светога храма Божјег собом понесемо што више онога блага које нам је рођење Спасителя нашег Христа, Сина Божјег, донело, и које се у овој Христовој православној цркви ради наше утехе и вечне среће чува. То благо никада не тавни, никада не пропада, то је благо срца и душе, које се само истинитом вером у Исуса Христа, Сина Божјег стиче. Без тога блага нема правог ни трајног добра ни у појединца, ни у породици, па ни у целом народу; јер где не познају и не поштују Бога, где нема душе ни савести, ни хришћанских осећаја, ту ћемо узалудно тражити добра и надати се чему бољему, јер ту је царство греха, у коме нема ничега светога ни частнога

То и јест оно, чега ради посла Бог Сина Свога јединороднога, да нас изведе из ропства порока, и да нам поврати изгубљено достојанство људско.

Станимо дакле и расудимо, како стојимо с вером и делима својима према Богу и души својој, јер каква нам је корист, ако цео свет задобијемо, а душу своју оштетимо. Где су она златна времена када се је код нас више ценило небесно него земаљско благо, кад се је свако старао за душу, на није жалио никакве жртве, на ни самога живота, само да њу спасе. Ту су цркве од сребра и злата, а ми многе своје једва одржавамо, да се не сруше. Ту народ гине за свето Еванђеље и веру православну, а наши се неки одричу те исте вере, па и мајчина млека. Ту се поштују старији и памте речи старешина, а код нас се данас једва и знаде ко је старији, а ко ли млађи. Ту су девојке чедне као горске виле, а ми се доста пута саблажњавамо гледајући нагрђена девојачка лица, и слушајући којекакве речи. Ту су момци скромни и трезвени, а ми се често ужасавамо, од гадне хуле и бестида. Ту

се брат брату на невољи палази, а овде се разбратише. Ту су деца као анђели, — а код нас једва има више деце. Ту се своје цени и поштива, а ми по туђини кунимо, што је већ тамо одбачено. На где су нам она кумства и пријатељства, оне својте и срдачности, и оне друге чувене врлине народне и хришћанске? Како да се не ожалостимо гледајући, како нам она дивна слика дичне прошлости наше тавни, како нам она испред очију ишчезара, како нам нестаје свега, што нас негда одушевљаваше, како нас снага оставља, и живот како нам се гаси. Очајање и мртвило посвуда је. На шта је томе узрок друго, него слаба вера, рђаво васпитање, мањкаво а често и лажно образовање, које место да оплемењује чувства ово их затупљује тако, да је све ређе видити човека са неизопаченим образом и подобијем Божјим. А и где је тај који се може без хришћанског духа и просвећења узети на достојанство Сина Божјег. Само једина црква Христова има ликова светитељских!

Но и ако нас зло наше тишти, ипак се тешимо тиме, што оно није наследство наше, није особина наша. То је туђа болест, туђа зараза, пренесена из туђине к нама. Теши нас, да је срце народа српског још увек живо и здраво, чисто и неокварено, као што је свагда и пре било; да је још и данас главни и већи део народа нашег одан и веран син свете своје прадедовске вере православне, да храни и цени све врлине наслеђене од отаца својих, те да и данас живи и пада за светиње своје. Теши нас да је прави Србин још и данас у души својој дичан и поносан, какав је свагда био пред лицем целога света. Само тај и такав народ може нас утешити, да не очајавамо са зла овога, јер такав народ има духа, има снаге и наде за живот.

На шта ће онда на тако здравом телу народном она рана, и на чистом лицу народа нашег шта ће она ругоба? Хоћемо ли живота и спасења, хоћемо ли да оја чамо духом и снагом, потражимо светилишта, у којима се хране светли споменици великих и дичних отаца и праотаца наших — нека нас њихова жива вера православна задахне, и њихова нада укрепи и њихова љубав оживи. Очистимо домове своје од зла и порока, да нам домови буду чиста станишта вере православне, топла огњишта љубави хришћанске, врстна васпиталишта здравог и доброг подмлатка, честно храниште светиње и чистоте брака и породичног живота. Пазимо на децу и научимо их страху Божјем. Не дајмо, да у безпослици дане проводе, да се скитају, да пијанче, да се друже са неваљалима и покваренима, да се уче неваљалству, да хуле, да виде и слушају рђаве примере, било у кући или ван куће, било на ком другом месту, него их шаљимо у школу и у цркву, и унуђујмо их на добро и речју и примером

Велика ће бити заслуга наша пред Оцем нашим небеским, ако будемо таку љубав према својима показивали. Сам Господ наш Исус Христос дао нам је за то најузвишенији пример, када је тражио изгубљене, тешио очајне, исправљао грешне, обавештавао неуке, снажио немоћне, подизао клонуле. Па и ми као ученици Христови дужни смо то исто браћи својој чинити. Тако, ко је свештеник, нека буде отац и апостол народу, ко је учитељ, нека буде ревностан и благи васпитатељ подмлатка народног, ко је газда и господин, нека претходи деним примером своме народу у свакој хришћанској врлини, ко је ратар, нека не заборави ни на цркву своју, ко је мудар, нека обавештава и саветује неуке ко је сретнији, нека надгледа бедног, на ћемо тако у заједничком раду и узајамном помагању наћи снаге и живота. Нама не може нико наудити, ако будемо сами своји, ако милујемо и негујемо оно што нас је одржало, и ако не буду цркве и школе запуштене, управе без реда, судови без закона, послови без воље, ако нам не буде образовање без срца и душе, братство без срдачности и искрености, хришћанство без вере и живота хришћанског.

С тога, љубезни моји, пригрлите врлине својих старих, и негујте их новом снагом и настојте и ви, да вам остане дичан спомен имена у потомству, на ће те тако прославити и Име Спасителя свога, Сина Божјег, коме својом вером и бого-

угодним делима треба да припадамо и угађамо.

То очекујемо од вас и тиме поздрављамо вам Рождество Христово, наступајуће Ново Љето и Богојављење, желећи вам свако право и савршено добро и вечно спасење. Амин!

Дано у *Новом Саду* о празнику Рождества Христова, љета Господња 1896.

Горепоменути смирени Епископ:

Германъ,

Реч о св. Сави.

(говорио у Пазчеву на дан св. Саве **Лука Поповић** парох)

„Усликнимо љубављу св. Сави...

Побожна браћо! Овако данас милимице поје и пева, и весело грло српско, и пуно срце српско, и раздрагана душа српска, широм целога Сриства, по својим светим храмовима, по народним школама својим и по домовима својим, штујући и славећи своју најсјајнију звезду међу светитељима, свога Светитеља и Просветитеља Немањића Саву, крв од крви своје, и лозу корена свога.

Наш народ, и ако раскомадан и поцепан, па данашњи дан сав је уједињен и удружен духом Савиним; једно мисли и једно осећа.

Од најмањег Срчета, што се данас у стихар облачи, па до највећег Србина, који се заодева духом академске одлике, све се то данас натиче, да памети мудром и лепореком речитости својом, искаже своју велику и дубоку захвалност успомени св. угодника Божјег, а највећег Србина и свога Добротвора.

Ја осећам слабост свога духа — према јачини духа његовога; ја сам светлан своје грешности — према светлини његовој; слабомоћна је реч моја, да би вам могао испричати, изрећати, опртати и исписати заслуге његове и, сплести му достојан венац славе и похвале.

Велики Светитељ и Просветитељ наш Сава Немањић, задужио је народ српски, и животом и радом, и мислима и делом, и срцем и душом, за све векове, за сва времена, за све параштаје.

Побожна браћо! Што данас Србин у својој св. цркви својим лепим језиком поје, слави и велича име Божје, и суштину вере Спасове — љубав братску, језиком народним проповеда — то је заслуга Немањића Саве. Што је Србину омилело свето и дивно Православље, у којем слатко и мило одишу осећаји народне мисли и духа народног — то је заслуга Немањића Саве. Што је добра мати наша, св. православна црква, својим сопственим животом задисала, без задаха грчке притворности и латинска лукавства, те и данас својим самосвојним животом живи и плодује — то је заслуга Немањића Саве. Што нам се по Сриству дигоше и подигоше, лепе и свете задужбине, свети наши манастири, да се у њима Србин песмом црквеном око свога народног свештеника, и око њих песмом народном око народног гуслара свога, соколи и храбри у св. вери и имену народном — то је заслуга Немањића Саве. Што су око цркве поникле народне школе, расаднице знања и умења; што је Србину омилело лепо слово, свето слово Ћирилово, да њиме пише, казује и вековеци своју мисао, ту свету искру Божјег у њему рукосада, — све је то заслуга Немањића Саве.

Ко да рећа, ко да броји, ко да казује и да прича и исприча, велику *веру* Савину, голему *љубав* његову, силно *поштовање* његово, *умну* видовитост његову, неуморан *рад* његов, одлично *родољубље* његово, неувеле *заслуге* његове, око највећих светиња, око најдрагоценијих адиђара, око најмилијег аманета српског: *вере*, *имена* и *просвете* нам народне.

Побожна браћо! Кад бих се сред оваке данашње славе и свечаности у помен великог Светитеља и Просветитеља нашег упитали на дверима савести и свести наше, како смо прихватили и како прихватамо мисао и врлине, које нам је Просветитељ наш, среће нам и напретка верског, просветног и народног, прописао и указао? Шта би смо радили, да се Просветитељ наш може да појави у средини нашој? Каквом ведрином чела, веселошћу лица, топлотом срца, могли би смо му погледати у очи и, замолити благослова деснице му свете? Су чим би му се могли похвалати ми?

Ми би смо до душе показали ове дивне и прелепе богомоље наше, што их је подигла љубав и милошта наша у славу имена Божјег; показали би му лепе зграде и просторије школа нам народних, које подигосмо, да се деца наша уче књизи и науци; отворили би му и књигу просветоношу нашу, у коју бележимо плодове знања и умења, најсилнијег оружја данашњега века. И Светитељ наш, могао би нас похвалити па и загрлити, могао би нам рећи: лепо, децо моја мила, тако ваља српска крви моја!

Али, како би нам било, побожна браћо моја, кад би нас после свега овога Просветитељ наш упитао: а како синови моји, Срби соколови, како стоји с вашом унутарњом црквом, с вашом вером у срцу, с вашом љубави и заједничком слогом вашом? Да ли су ове прелепе цркве ваше пуне побожног света, да ли се вољно одзивате позиву свештеника вашег, да страху Божјем научи вас? Отварате ли срце ваше, да на њ пада дробни бисер из еванђелске школке љубави Божје? Је ли вера ваша, свето Православље ваше, чврсто и постојано? или се љуља и повија за ветром туђим, који на чист олтар српске вере наноси кукољ и лажи науку, туђе памети и туђих рачуна, да угаси кандило вере у срцу вашем? Је ли у вас љубави братске, љубави хришћанске, која по апостолској речи: све сноси, све трпи, све прашта, све воли, свему се нада, или се у срцу вашем угњездила злоћа и завист, те грешним језиком запињете за име и поштење ближњега свога и разривате и поткопавате мир и срећу, срца и душе, у домовима и друштву вашем?

Шта би смо, побожна браћо моја, одговорили Светитељу нашем, кад би нас упитао: је ли у вас децо моја, међусобне и заједничке слоге, која гради и подиже, прави јаким и виђеним и у рођеним и у туђим очима, или сте зар, и онако раскомадани, неслогом се разбратимили и завадили, те од једне мајке рођени и једним млеком задојени, лакомством и мржњом растровали себе, на штету имена и среће вам народне? Је ли *школа* ваша, расадница науке и знања, будилник српске мисли, чуварица вере и св. Православља, хранилац народних врлина, бранич депот нам имена, или се може бити она, неодноси оном топлином љубави према својој мајци, каквом је она своје чедо подигла и одњеговала? Је ли вам књига народна, верно и чисто огледало душе и духа српског, је ли вам срцу омилела подижете ли њоме снагу и величину српску, или је може бити и она посукнула са задаха нечистоће туђег духа и туђих прилика?

Побожна браћо! На овака питања Просветитеља нашег, паша би савест пала у тешко искушење, душа би наша задрхтала, одговарајући искрено и отворено; исповест би наша може бити, била тешка и горка. Може бити да би нашем Просветитељу заблистала у оку суза тугованка, може бити не би смо одговором у свему задовољили учитеља и Светитеља нашег.

Но ја нећу, побожна браћо, да вашу данашњу духовну радост срца и душе вам српске, мутим и реметим; не желим да на небу данашњег вам ведрог и веселог расположења, навлачим суморне облаке, наших тешких верских и народносних прилика и неприлика садашњице наше.

Свиколици ми, и као синови св. православне цркве, и као Срби, данас више него икада на догледу свију тежких и немилих прилика и неприлика, што се витлају над главом нашег бедног народа, руку на срце, па уз искрену исповест и признање, својих погрешака и недостатака, прионимо вољно, озбиљно, пламеном чистог одушевљења и жаром правог родољубља, на препороћају лепшег и бољег нам живота, црквеног, просветног и народног.

Сви ми, славећи помен и успомену Просветитеља нашег, вала не само радосном и веселом песмом, да се одужујемо Сави Немањићу, већ животом и радом, ходећи стопама и следећи саветима његовим, да обгрлимо оне идеје и врлине, које је он на застави свога рада истакао.

Сви и свуда, претимо драговољно, да што је на пољу живота и рада нашег нало — подигнемо; што је успавано — пробудимо; што је малаксало — охрабримо; што је застрањило — на пут прави изве-

демо; што је охладнело — загрејемо; што је завађено — измиримо.

Чувајући наше највеће светиње: веру, име и језик, гајећи међусобну љубав и подижући слогу у народу, Просветитељу нашем одуживали би дуг, њему би то била служба најдостојнија, радост најмилија, утеха најслађа. Само тако радећи и живећи, могла би нам из пуних груди, веселијих срдаца, мирније душе, одјекивати на све стране милопојна химна:

Усликнимо љубављу Свештитељу Сави!

Реч

коју је говорио **Јован Живановић** професор о св. Сави 14 јануара 1897 у дворишти српске православне вел. гимназије у Карловцима.

(Свршетак).

Ваша Светости!
Многопоштована господо!

Пчеле су у својој домовини главни стуб. Оне су дојиље и дадиље, оне су радилице, које излећу напоље, сабирају медљани сок, цветни прах, лем, воду носе, брину се дакле за хлеб насушни. Оне су неимари, вештачки зидари, које граде себи дивне зграде у облику саћа, којем се диви и сам човек и једва се у данашње дане довио да у том послу имитује пчели. Оне су наоружани војници, који бране јуначки своју домовину презирући живот свој кад је домовина у опасности. Свака је пчела неуморни раденик, свака је пчела дадиља и дојиља, свака је вештачки зидар, свака је храбар војник, који је привезан за своју домовину неисказаном љубављу, оданошћу и крајњим пожртвовањем. Али оне су и саветници санитета. Оне се брину да је највећа чистоћа у њиховој кући. Оне пазе на ред у кошници. Свака пчела мора радити. Свака је вредна и од пчела нема вреднијег створа под овим сунцем на земљи. Свака ради без престанка и без санка дању ноћу. Никад нема мира, никад нема одмора. Могао бих скоро рећи: Пчелина је вредноћа апсолутна. Она живи само да ради и она се за шест недеља тако изради да постане неспособна за даљи рад. Пчеле ће овакога инвалида одмах из своје заједнице таки искључити. Истераће га из кошнице и тим ће га изложити непријатељима да му животу учине крај. Пчеле немају болница него своје болеснике и инвалиде излажу шпартански њиховим непријатељима на погибао. За члана њихове заједнице, који не може радити, оне немају милосрђа. Свака пчела мора радити, свака мора бити чила, здрава и само као така има места у заједници, у рою. Рој је пчелињем једина наслада рад, јер се само радом могу одржати. Без рада нема напретка у друштву. Рад је извор свему напретку друштвеном, рад је извор свију врлина њихових. Кад оваку заједницу пчелињу узмемо на око, онда морамо запитати: има ли какво друштво људско на земљи, које би овако било уређено као што је друштво пчелиње? Многи држе да је друштво пчелиње налик на апсолутну монархију и веле да је у кошници друштво уређено као што је апсолутна монархија код људи. Они веле: Матица је господарица у кошници. Њој се покоравају све пчеле, њу служе, хране и негују. Она има увек око себе пратиоце своје. Речју она управља целим друштвом и њој се цело друштво покарава. То пак није истина Ко је добро познат са пчелом, са животом пчелињим, тај мора то порицати. Најмање је матица у кошници господарица. Што неки хоће да је матица господарица у друштву, то долази отуда што су површно рад и живот пчелињи посматрали, те стога несу ни дошли до потпунога сазнања живота и развитка пчелињега. Матица никако није господарица у кошници. Она има свој одређени круг делања. Она је она мајка целога друштва и више ништа, а пчеле чланови друштва, које раде, хране, бране и заповедају. Пчеле хране, негују, лицкају и чувају матицу донде, докле она свој одређена посао ради и докле може радити. Како пак матица изгуби плодовитост и постане неспособна у свом кругу делања, пчеле ће је убити и заменити другом плодном матицом, која ће друштво умножавати и не ће дати да друштво угине. У кошници је подељен рад. Матица је одређена да само умножава друштво, да је права мати друштву. Није ли кадра то бити, друштво ће је убити и заменити онаквом, која ће

моћи од користи друштву бити извршујући оно, што друштво множи, без чега не може бити никаквога напретка у заједници њиховој. Други опет као н. пр. Бихнер, вели о заједници пчелињој овако: По свима установама изгледа пчелиња држава као монархија са врло демократским институцијама. Ми бисмо је могли назвати комунистичком или социјално-демократском монархијом, као што је Наполеон III. хтео установити кад је са радницима кокетирао. Из тога се види да Бихнер ни је никад познавао пчеле и његови су извори, откуда је он црпао своје знање о пчели, сасвим несигурни, зато је и све то што је о држави пчелињој казао празна слама. Зато ћу ја дакле још једанпут покушати да опишем заједницу пчелињу, не бисмо ли могли наћи сличности у људским установама. Пчела сама за себе није ништа. Она само у заједници има вредности. Заједница је пчелиња нешто, а свака пчела за себе не вреди ништа, нити је кадра што радити, нити може сама за себе живети. Све пчеле дакле раде за заједницу, за државу своју. У заједници пчелињој не ради се за поједине чланове, него сви чланови раде само за државу. Свака поједина пчела што заради, то донесе у кошницу и полаже у државну ризницу. Из те заједничке, државне ризнице свака пчела добива онолико хране, колико јој треба. Свака пчела мора радити за опће благо државно, а не за себе, јер у опћем напредовању државном види се напредак и живот, а сама за себе пчела нити сме нити по природи може сабирати блага. Кад то узмемо на око, онда нам се чини као да су пчеле ученице социјалнога демократе Ласала,* као да им је он учитељ био, као да су код њега у школу ишле. Какав Ласал? Каква социјална демократија? Није ни налик друштво пчелиње на то, јер кад се узме на око да сви чланови заједнице пчелиње имају једнаку способност, т. ј. сви су чланови вешти, храбри војници, сви су готови у свако доба жртвовати се за заједницу државну, сви неизмерно љубе своју домовину, сви обављају све послове с једнаком вештином и једнаким трудом у заједници државној, сви су једнако извршни неимари у архитектури, сви раде с једнаком љубављу за заједницу државну, а не сваки за себе, сви су једне партаје, раздора и себичности међу њима нема, свима је постављен заједнички сто као некад код Спартанаца, за којим они седе у највећој љубави једући умерено, само онолико, колико им треба, лениваца међу њима нема нити може бити, него сви с једнаким трудом и напором непрестано дању, ноћу раде и у раду налазе свој спас, одржање заједнице своје, кад се све то узме на око — онда нам тек може бити јасно да таке заједнице људи на земљи немају, и људи могу само тежити да се полако њој приближавају А кад јој се једанпут приближе, кад се једанпут тако уреде као што је пчелиња заједница, онда ће заиста бити рај на земљи. Али то не ће бити никад. А зашто? Зато што је сваки устав људски дело људско, те зато не може бити никад савршено, него ће се увек поправљати и кварити, а устав је пчелињи устав Божји Бог је пчели написао устав, зато је и савршен, зато се никад и не мења, зато и нема ниједнога држављанина, који се подигао против њега нити ће се икад подићи. Не могу да не усклинем сад са псаламским певачем: Ѩкѡ возвеличишасѧ дѣлá твоѧ господи, всѣ премѫдростїю сотворилъ еси. О како су велика дела твоја, Господе, све си премудро створио. Ја сам у својој занесености* за пчелом држао пре више година да пчела све ради по својој памети и вољи, али кад сам се боље упознао са пчелом кад сам боље загледао у кошницу, нашао сам да то није истина. Њом Бог управља. Нема места, да то овде доказујем. Али допустите ми — поштована господо! — да наведем речи славнога пчелара барона Еренфелза, који је имао хиљаду кошница и који је имао доста да посматра живот пчелиња, те који је и могао онда казати: „Творац је организовао пчеле по инстинкту, да би ваљда гордога човека осрамотио, што се хвата својим умом.“ На завршетку морам још казати

* Вид. „Српски Пчелар“ од Јов. Живановића стр. 83. О подели рада и државном устројству код пчела; Bilder und Skizzen aus dem Leben der Bienen v. Tony Kellen.

* вид. Српски Пчелар од Јов. Живановића 182: Духовна страна у пчела.

да су сви људи, који се разумеју око пчеле, сложни, да су они, који се баве пчелом, добри, честити, ваљани и морални људи, јер имају пчелу увек пред очима, која им говори: *у раду је и вредноћи ваш спас.* Без свакс сумње утеше пчела на облагорођење срца и душе човечје, зато је не могу доста младежи препоручити, а поред ње да читају ону књигу, која пеѣдлтъ славѣ Божію и творенїе рѹкъ егѡ. Још да споменем Dr Берзона, најсјавнијега пчелара свију времена, који каже: „Забављање око пчела буди у свакој пријемљивој души укус и љубав према делима свемогућства и чудâ у природи, и онај, који воли природу, заљело није рђав човек.“ А ја велим: Сваки пчелар треба да се поноси, јер он не само да се пчеларењем материјално подиже, него он подиже и религиозност у својем народу, подиже љубав према Богу и његовим делима — према природи, подиже морал и показује пут к благостању народном. Још напослетку да наведем речи славнога песника римскога Вергилија, који је написао у стиховима о пољској привреди. о свима радовима пољске привреде тако пуно поезије дидактично дело, које и данас стоји непадмашено. На у IV. књизи пева он и о пчели и радовима око ње. Од свију књижевника, које сам навео досад, који су писали о пчели, нико није тако кратко, а тако лепо казао за њу, као што је то казао Вергилије: In tenui labor, at tenuis non gloria. То је место превео наш многозаслужни стари директор Стеван Лазић и велики зналац латинскога језика врло лепо:

Биће посао око ствари мале,
Али слава не ће бити мала.

После таких речи још говорити у похвалу пчеле ја мислим да би било излишно.

То све што рекох досад, рекох у славу нашега првога просветитеља светитеља Саве, а за науку онима, који оваке науке требају и примају, и да покажем да су поред класичне филологије и историје, и природне науке од пенизмерног утецаја на васпитање наше младежи. И тим сам ја готов са овим својим говором. Али треба још да га завршим. А како да га завршим? Ја мислим да га не могу боље као пчелар завршити него кад речем: Да живи заштитник пчеле, Његова Светост патријарах српски Георгије Бранковић.

Иродијада.

Звонки звуци песама, уз сосаним едут и жице, вили су се из побочне одаје Иродове палате. Шум и звека позлаћених пехара и сребром окованих рогова, из којих се испија медено вино из Енгадских винограда, громко се разлеже по свима одајама Сионске палате.

— Суламка!

— Чујем, госпођо!

— Реци, девојкама, нека певају што. Неспосна ми је она вика тамо!

— Како желиш! Хоћеш ли што из псалама Асафових, или „о немој голубици на далеко“?

Госпођа заниђека.

— Или синова Корејевих?

— Пусто!

— Или да ти певамо: „ја сам ружа Саронска“?

Госпођа одмахну са досадом, уздахну дубоко и загледа се у плавичасти дим, што се из сребрне бочице испарава и пуни одају најпријатнијим мирисом парда.

Она је лежала на ниској, приземној софи, застртој пурпурном тканином, па налакћена главом на скупоцена узглавља, расејано се титра са огрлицом бисера, у коју су где где подизана зрна драгих каменова, ретке величине, која, као слеђене капљице дутарње росе преливају светлост најлепших дугиних боја. Са палакћене руке спао је широки рукав до лаката, те показује као филдиш белу и облу руку. Глава, што се опире о шаку, покривена је тамном као црна смола косом. која расплетена, густа и бујна, пада на снежна гола плећа; а лице, под таласима ове косе, било је необично бело. Томе лицу дивно одговарају танко уцвијеће обрвице, испод којих расејано лутају крупне црне очи, и врло румене, мале уснице, испод правога умереног носа. Цела структура ове лепотице, којој је могло бити око 25 година, показује раскошну драж, која поред свег охолог израза напомиње на разбљуду. па и да јој лице

не осењује неки мучан израз, што опомиње на притајану срчбу, и да се око мало напуђених усана не огледа упорно јогунство, инак би познали да ова жена неограничено господари својом околином.

Према њојзи седи неколико девојака, са разним свирачким направама за песму и игру, и две малене девојчице, које су мало час по такту песама играле. А на једној разастртој тигровини, уза саму софу, седи њезина робиња и повереница, Суламка, хлади је махалицом, или јој по који пут додаје златну куну, из које она еркуће сладак и миришљави сок исцеђених воћака.

А то је Иродијада, жена Иродова

У овоме часу, када се замишљено загледала у плавичасто испарење мириса, трже је из заноса бурно плескање длановa, из побочне одаје, а за овим напово зазвоните жице, песме се захорите и зачу се хитро клепетање коштаних каскањета. То је играчица довршивала своју игру.

На усхићено пљескање и грају Иродијада само узви обрвама, презриво погледа оној страни и стисну усните.

— Ти си зловољна, госпођо? — запита је Суламка брижно.

— О, да нисам никада дочекала овај дан!

— Ти си царица.

— Реци боље, робиња, на коју сваки узмахује штапом и чијим именом улица испира уста, јер нема никога да јој закрати.

— Али твој муж . . .

— Кукавица! — зашкрипа Иродијада. — Филип је био са свим друкчији. О, он би већ умео шчупати жаоку несретнику што ме клевета.

Суламка чисто занеме. Знала је она да њезина госпођа неограничено влада и да је њезин муж и до сада био роб њезиним ћудима, али још никада није било прилике да о њему пред својим слушкињама и тако говори.

А грађа и весеље све се више и више разлегала из одаје веселих гостију.

На завесама, што између широких асирских стубова деле Иродијадину одају од трема, зазвечаше сребрни прапорци, — знак да неко улази — и уз песму и звецкање звончића, на маленом дахирету, улете у одају девојчица од својих 11—12 година, па као вихар поигравајући долете софи, загрли Иродијаду и поче је осипати пољупцима.

— Саломија, мир! Утишај се! — узвикну Иродијада.

— Још мало, мајко, још мало! — одговори девојчица. — Твој муж, Ирод, толико се усхитио мојим играњем, да ми је пред свима војводама и кнезовима казао: „Иштн што год желиш, па ма то било и половину моје царевине, ја ћу ти је поклонити.“

— Па онда? — запита Иродијада презривом немарношћу.

— На ето, доћох теби да ме посаветујеш шта да тражим.

Иродијада се подиже мало из удобна положаја и оштро гледаше у очи кћерине.

— Је ли то истина?

— Истина мајко! Он је пред кнезовима позвао Јехову за сведока, ако не испуни обећање.

Злуради осмех затрепта на уснама ове жене, чије лице поче да пламти у нервезној дрхтавици, поглед јој севну, накосном радошћу, она ухвати кћер за руку и пригушеним гласом рече:

— А ти иштн . . .

— Шта? — запита кћи радознало.

— Тако ми Јехове, то ће добро бити! — прошапута жена, погледа оштро на своје девојке и руком им даде знак да се удале. Суламка и девојке усташе, поклоните се и изгубише за тешким завесама одаје.

— Јеси ли ми кћи? — запита је за овим грозничавим гласом.

— Мајко, зар сумњаш?

— Не сумњам. — Иштн Јованову главу.

— Пророкову?

— Ко каже то? — гневно узвикну она.

— Он није Пророк, он мене вређа.

— Мајко!

— Ако си кћи Филипова тако ћеш урадити. — Знаш ли зашто је у тамници, што је окован? — Знаш! јер је јавно говорио, како Тора забрањује човеку да се ожени братњевом женом, ако је она с првим мужем имала деце. Па знаш ли кога се то тиче?

Девојче обори очи доле и окрете главу на страну да негледа у страховит поглед очију по којима је крв пасела.

— Тиче се твоје рођене мајке, мене! — узвикну жена гневно и као бесна скочи са софе. — Витаварски клеветник био је толико дрзак да узбуни уличне гладнице и да Ирода јавно укори. На му ни тога не би доста него је осрамотио и мене. На сред улице, пред Синедријом, где се искупила бесносрдна светина, заустависо је моје дворкиње и мене, па је онда пружио палицу према мени и узвикнуо . . .

Жена застаде. Груди јој се надимаху као таласи што их бура заоштрава. Очевидно борила се собом да ту реч искаже.

— Шта ти је узвикнуо, мајко!

— Блуднице!

Девојче пресину и сакри лице шакама.

— Да, то, то ми је узвикнуо, а раздражена светина заурлала је исту погрду и шакама бацала прашину на мене и моју пратњу.

— Боже, Боже! — простења девојче не дижући шака с очију.

— То је био узрок што га је Ирод бацио у тамницу; али је ли то све? Тај клеветник ваља да плати главом за ову увреду. И ја искох од Ирода да то учини, а он не хте. Кукавица! Плаши се уличне руље, боји се кнезова, које он може ако хоће и побити, па да ни Рим ни Јерусалим ни престо не макну.

Девојче, које је све ово слушало покривена лица и не дочека крај, оно се истрже из мајчиних руку па као стрела полете и нестаде га за завесама изласка.

II.

Крупним корацима ходала је узбеснела жена кроз одају, застрту дебелим, трагастим саговима, па се час по губила између високих и дебелих аспреских стубова што се опиру о мраморна лавовска плећа са девојачким главама. Њезине усшице дрхтале су гневно а поздрве су се час купиле а час ширале. Знак бурe што бесни у души опаке жене. Сав израз успламтела лица и бурно кретање тела напомињао је, у овоме часу, на раздражену тигрицу, која осећа мирис крви на узнемирено чека из заседе, да јој се жртва примакне. На један мах заста и ослухну. Весели шум, што се до овога часа хорио сад је умукао. Она ослушкује али нечује ништа. По томе непадноме ћутању слутила је да је то њезина кћи исказала своју жељу, и њено пркосно лице осмехну се неприметно. Да ли се одупире? Не, не! Он је пред кнезовима обећао да ће јој испунити жељу, па је и Јехову позвао за сведока. Али ако шак одбије? О! — Узбеснела жена стиште обе песнице и шкрипну зубима. — Само ако одбије, ако погази заклетве, иљунућу га, презрећу га, отићи ћу у Рим. О, знам ја добро где је Тиберије, а и то, како он са Тиберијевим саветником, Сејаном, мути противу Римског Престола.

Успламтела жељ да се освети, било Јовану, који је засу именом блудинце, било своме мужу, који се одупире крвавој жељи њезиној, толико је распињаше, да она између Ирода Антипе и Јована не налажаше више никакве разлике. Те две личности стапаху се једна у друго и она их поче подједнако мрзети. Првога за увреду, а другога што не спира увреду.

— Само немој учинити! Само немој учинити! — јекну жена, стисну усшице и подигнутом песницом пређаше према страни од куда се до мало час песма хорила.

Лаки шум завеса трже је и она се окрете према изласку. Пред завесама стоји човек, висока стаса, прне коврџаве браде и косе, у позлаћеној одори и обућама по којима се осуло драго камење. За појасом је имао окраћи нож, чија је дршка такође посута бисером и скупоценим камењем, а косу му опасује узан златни обруч, на врху кога трепери у драгоме камену укрштени Соломунов трокут.

Жена одсудно стаде преда њ и не сводећи очију посматраше га осорно и пркосно.

— Шта тражиш овамо?

— Жену! — одговори човек јетко и крочи у одају.

— Потражи је у себи, она је за цело тамо, — одазва се жена и презриво му леђа окрете.

— Тако ми Јехове, сад си истину казала, Иродијадо! У речима ти је увек пуно жаока, али кад жаока такне у срце, онда и „жена“ постаје човек, разумеш ли ме, и „жена“ постаје човек!

— А ти постани! — одговори Иродијада с подсмехом. — Две жене не могу становати под једним кровом. Ја тражим човека а не жену!

— Верујеш ли у чуда?

— Кад постанеш човеком вероваћу.

— Ти искушаваш судбину Јован је свет пустиник, њега народ поштује, има и таковних, који веле да је он пророк, ... Илија . . .

— Или Обећани? — Прсну жена у смех и презорно га погледа Ирод Антипа мора да је окусио јорданске воде на Витавари: он заштићује сумахнута пустињака, који хули на веру праотаца, свештенике и левите зове аспидиним породом, а жену пареву назива блудницом, чујеш ли, блудницом!

— За то сам га казнио, — одговори човек блажим гласом.

— Боље реци склоњио од гнева своје жене О, да га ниси склоњио, он би главом платио!

— И то би учинило да се светина још више узбуни. Знаш ли да се у таким метежима често и крупа изгуби.

— Али у оваком кукавичлуку жена, за цело! — плану Иродијада.

— Жено!

— Ја ти рекох већ. Не учиниш ли како приличи, не одржиш ли заклетву, коју си дао Саломији пред самим Јеховом, изгубићеш и круну и жену и Јехову.

— Ко ће ми их отети?

— Ја! — одговори жена и претећи га гледаше.

— Тигрице моја! — прошапута Ирод у полу шијаноме заносу — како се жестиш! Јехове ми ја ти завидим тој чаролијској моћи, којој се не могу опирати . . .

— И немој! јер ти не остаје друге него да бираш између мене и тога клеветника. Он те је осрамотио, он ме је ињувао. Он или ја!

Антипа је гледаше чудним погледом. Ова прелепа жена, која га толико занесе да је погазио Тору Отаца, а која га и сада онија лудилом страсне љубави, титрала се његовим срцем и њом као дете играчком. На престолу Галилеје изгледала му је она као да се вози на златним, победним колесницама, смела и поуздана као Исус Навин пред зидовима Јерихонским, а он привезан за златне колеснице ступа као роб, који у очајноме напору гризе гвоздене ланце, којима је привезан, гризе и ломи зубе и баца крваве пене око себе.

Иродијада је осећала његову слабост и своју моћ, па га је охоло и пркосно гледала.

— Имаш право Иродијадо, он те је увредио, али . . .

— Не заборави заклетве! Ниси ли позвао Јехову за сведока? — Хајд' пореци, царе! —

Антипа дубоко уздахну и ћутећи обори главу на прса.

— Па сад? — запита га она — кога жртвујеш? Царску заклетву и мене, или...?

Очајан израз пређе преко лица Иродова пред ованковом сугубицом, он заусти да каже нешто, али не изговоривши, окрете се и одсудним корацима изгуби из завеса.

Овај одсудни покрет изненади је мало. Шта оде тако непадно? Да ли зато, да је неслуша, или?

Она пониче. Гнев и понижење што га осећаше скаменили су сваку даљу помисао. Више није ни на што мислила, само је осећала како јој бубња у ушима и како јој се груди распињу и надимају са необуздана једа који је кључао у њојзи.

III.

Весео усклик трже је из запиљености.

— Мајко, мајко, добила сам.

Иродијада задрхта. Угушени врисак задовољства истрже јој се из грла.

— Где је? — узвикну она и пружи обе руке кћери, која у тај пар улете у одају.

Саломија разгрте завесе и победничком веселошћу гледаше у очи мајчине. На улазу је стајао човек, који на бакреном кругу носаше главу Претече. Бледа као восак почивала је она мирно и склопљених очију, као да је овога часа заспала.

— Остави је тамо! — заповеди жена, а очи јој севаху необичним пламеном задовољства.

Џелат спусти зделу на сто на се брзо удали. Иродијада и Саломија осташе саме.

— Саломија, — рече Иродијада, шпијући се журно по косама — имаш ли ти код себе иглу-укосницу?

— Ево ти је! — одговори ова и извуче из коса једну иглу

— Добро је! А сада иди и ти!

— А ти?

— Ја ћу остати.

— Сама са овом главом?

— Иди, рекох ти! — викну ова и погледавши је мрко готово је изгура на поље.

Ноћ је већ у велико покрила домове града. Жижак у бакреној ушаници светлео је нејасном светлошћу. Кад оста сама, Иродијада крочи ниском, каменом банку, на коме стајаше ушана светилька, узе је и пуна пакосног задовољства приђе столу, поднесе жижак Претечиној глави па с наслађом гледаше у немо лице њезино. Црте њезиногa лица и плахи огањ што је у очима светлео, напоминьали су у овоме часу на хијену што се прикрада.

— Па сад? — запита она и спусти светильку на сто. — Јеси ли задовољан са наградом? — Ниси, је л? — Чекај, сада ћеш добити још!

И поче накленом брзином бости језик Претечин.

— „Блудница! Блудница!“ Ха, што не говориш? — јекну као шакал, па када јој се учини да је довољно бољи пљуну у мртво лице и шаком одгурну зделицу. Глава са зделицом претури се на светильку, ова се изврте, уље се разли по столу и жижак утрну.

Густа тама захвати одају.

Иродијада прену. Тек сада у овоме мраку такну је помисао, да је остала сама са осеченом главом. На место задовољног беса њу подиђе нејасни страх и она полете завесама да позове Суламку. Неколико месечевих зракова, што продиру у мрачну одају бацају једва приметну светлост на тампе завесе. Иродијада пружи руке завеси и таман да је разгрне цикну као прострављена и побеже за редове широких стубова. Она угледа како у одају уђе човек без главе, који јој лагано и без шума приступа.

— Јован! — вриспу она и устукну. Човек без главе стајаше пред њом. Необична гробна тишина владала је свуда око ње и она у грозничавом страху нечујаше ништа друго осим ивокотања својих зуба. У силној безумици која крв слеђава освртала се на све стране, како да избегне, да не види ову лешину без главе која на својим ногама стоји и још јој приступа.

— Бежим! — зачу она потмули глас.

Укочена од страха, преплашена лица и разрогачених очију, гледала је она у ову лешину.

— Охола блудницe! — Загрме глас — Убила си онога, који ти је истину казао. Пролила си невину крв да угушиш глас ваљујућега. „Не уби, не учини блуда, љуби ближњега као себе,“ — то су ти налагале Божије заповести и ти си их све погазила. —

Иродијада дрхташе. Лешина је стајала пред њоме, али она осећа добро да тај глас не долази из лешине; она га чује као подземну грмљавину око себе, у ваздуху, свуда, свуда.

— И крај ће ти страшан бити, и твоја душа, када се с муком и очајањем исчупа из блудничкога тела, неће се смирити у крилу праотаца. Хиљадама година вући ће се она над земљом, у бесу и помаму. Окужена кужиће свет, и што више буде кужила све ће више патити и мучити се. И као махнита улетаће у тела гадних шакалова, па ће се шткућући вући око гробова и раскопава ће гробове своје деце, да им и пепео прождере. И твој блуднички живот и невина крв што си је пролила и раскопани гробови вапијаће за правдом, и правда ће доћи хијено, а ти ћеш погинути од мача Господња!

Страшна лешина, која стајаше пред њоме и из чијега рамена прскаше крв по њезиним рукама и лицу, приступи јој ближе и дотаче је руком, која је накленим жаром опече

— Блудницe! — Загрми глас

— Суламка! Антипа! — Цикну пеструпица и онесвештена паде на земљу.

* * *

На тако је и било. Прве године *Калигулине* владе. Ирод *Агрипа*, цар Јудејски а синовац Ирода *Антипе*, оптужи стрица,

да је био у завери са Сејаном противу Тиберија. Калигула ухвати Антипу; његову Галилеју и земље иза Јордана поклони Агрипи, а њега са Иродијадом посла у заточење, у Галију у град *Лион*, где је Иродијада као последња робиња испаштала. За дугих болештина и самртних мука што јој утробу, растрзаху, гризла је усне и руке, узвикивала: „Јоване! Јоване!“ па је тек после скончала. Небо се затворило пред њезиним духом, а Христова Црква, која моли за спас душе и најокорелијих грешника, затвара уста и срце своје пред именом Јуде и ове крвнице.

Карловци на дан св. Јована 1897.

Драг. Ј. Илић.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Седнице епархијских власти у Архидијецези.**) Административни одбор држао је, под председништвом Његове Светости, патријарха српског *Георгија*, своју седницу 21 јануара (2 фебруара), а конзисторија 22 јануара (3 фебруара) о. г.

— (**Радња епархијских власти у Темишвару**). *II. Епархијски административни одбор у Темишвару* држао је своју редовну седницу дана 10. (22.) јануара 1897. под председништвом преосвећеног господина епископа дијецезана *Никанора Поповића*, и решио је у њој, између осталих, и ове предмете: Известиће се црквена општина у Малом Бечкереку о односном отпису високог кр. угарског министарства богочасти и јавне наставе, којим је истој општини подељена, на дотације вотиране установним путем у цели источно православне цркве у Угарској, прилошкъ у износу од 100 фор., у сврху оправке тамошње цркве и парохијског дома. — Поднеће се извештај високославном Саборском Одбору у предмету пријаве Ђуре Мирковића поднесене у своје време против епархијског ревизора Ђуре Ђуровића као и у погледу молбе јеромонаха Самуила Поповића, администратора парохије фењске ради преузимања тамошње парохијске сесије у његово руковање. — У смислу односног отписа високославног Саборског Одбора учињено је сходно расположење, ради предложења од стране неких подручних црквених општина инвентара о црквено-општинском и школском иметку истих општина. — Узето је на знање решење Његове Преузвишености, господина кр. угарског министра председника, донесено услед утока српске православне црквене општине темишварско-градске и дра Светозара Димитријевића против односне решидбе високославног Саборског Одбора у предмету распуста данашње црквено-општинске управе у темишварско-градској црквеној општини, па је како на основу споменутог високог решења као и на основу споменуте нападнуте одлуке високославног Саборског Одбора пређени распуст данашње црквено-општинске управе у споменутој црквеној општини и именован привремени управни одбор у тој општини с одређеним делокругом, у који су одбор ушли: судија кр. табле у Темишвару др. Јован Лалошевић као председник, за тим као чланови: прота Кузман Станић, протођакон Ђорђе Звекић, судија код кр. судбеног стола у Темишвару Јован Ристић, епархијски фискал др. Светозар Димитријевић, учитељ Душан Бернић и трговац у Темишвару Стеван Живковић. Привременим манипулантом црквено-општинских домова, као и осталих закладних домова, постављен је протођакон Ђорђе Звекић. Ревизија десетгодишњих рачуна споменуте црквене општине као и закладâ, које под њезиним руковањем стоје, поверена је: протојерејеу Тривуну Бранковићу, пароху фабричком, умировљеном капетану Мити Петровићу, члану епархијске управе и епархијском ревизору Ђури Ђуровићу. Повереником за распуст садашње црквене општинске управе и за предају управних послова постављеном привременом управном одбору именован је протојереј Тривун Бранковић, парох фабрички. — Одређена је достава односних примерака инвентара црквених општинама у Беодри, Моноштру и Соки, којих су општина инвентари у прописаном броју примерака накнадно достављени високославном Саборском Одбору у Карловцима. — Узет је с одобрењем на знање рад скупштински црквене општине темишварско-градске, обављен у скупштинским седницама од 14. (26.) јула 1896. и 3. (15.) новембра 1896., изузев закључка донесеног у предмету подмирења трошкова око оправака обављених на Макри Стојковићкином закладном дому, у погледу којих имаће иста црквена општина предходно пружити доказ о неопходности оправака и потреби односних радатака. — Учињено је сходно расположење у предмету уплате односне осигуравајуће пристојбе од стране неких подручних општина. — Узети су на знање односни дописи поджупанијских звања темишварске и торонталске као и аradске варошице, да су учињена од стране тих звања сходна расположења ради никасовања дуговина у име саборских трошкова и верозаконског приноса, као и то, да никасовању томе

смета јако та околност, што је уништа оврха у невреме замољена, кад се народ у доста неповољним материјалним приликама налази. — Узет је на знање односни извештај српске делегационе комисије, да су Романи у Моноштру исплатили Србима тамошњима у име одштете за бивше заједничке предмете и остатак одштетне своте у износу од 6800 фор., који је износ примљен у руковање ове епархијске власти у корист српске православне црквене општине моноштерске, до даљег расположења о употреби тога новца у корист исте црквене општине. — Упутиће се српска православна црквена општина у Гаду, да на основу у своје време одобреног разреза о своти потребној за оправку тамошњег парохијског дома у свом делокругу разрезање износе прикупља, па да ове дужнике, који односних износа добре воље платити не би хтели, пријави епархијској власти ради никсовања тих износа посредовањем административних власти. — Услед односне молбе неких чланова српске православне црквене општине меленачке познаће се окружни протопрезвитер велико-кикиндски, Ђорђе Влаховић и члан овоепархијске управе Риста Телечки, да поднесу што пре извештај свој о резултату напређења, обављених у меленачкој црквеној општини, у стварн женичних дугова исте црквене општине, а прота Ђорђе Влаховић уједно, да спроведе што пре обнову управних органа споменуте црквене општине. — Учињено је предходно сходно расположење у предмету продаје кућишта једног од 200□* за износ од 280 фор. од стране српске православне црквене општине у Срп. Елемиру, да би се односни купопродајни уговор касније одобрити могао. —

(Свршиће се).

(Избор пароха у Сомбору.) Из Сомбора јављају о томе ово: „Деветнајстог овог месеца одржан је овде избор пароха код св. Претечеве цркве. Кандидата смо имали два, поштo је трећи, Сава Поповић. парох на Негославцима, још пре избора своју молбу повукао, — и то: Жарка Ј. Поповића, катихету овдашњег, и Ђорђа Павковића, ђакона. Борба је била врло жестока у тој жељи, да је гласало 121 скупштинар, а то се овде не памти да је икада било. На Жарка Поповића је пало 70, а на Павковића 51 глас; према томе остаје на конзисторији, да она коначно реши овај избор. У истој овој седници изабран је и протопрезвитерски капелан у лицу С. Чамирага, а за учитељицу ручног рада на вишој девојачкој школи, изабрана је ђаница Олга Петровић, кћи заслужног професора и књижевника српског пок. Мите Петровића.

(Избор пароха) 11 јануара о. г. изабран је за Вараждинско-Вел.-Кањишког пароха у Вараждину *Велимир Јанковић*, парох Чанглићки, са већином гласова, а потврђен је у конз. седници 16. о. м.

(Прослава Св. Саве у Цариграду). — У цркви Св. Николе у Галати била је св. служба божја, коју су одслужили г. прота Гргговић са јеромонахом Макаријем и ђаконом Севастијаном. Служба је била у великом храму; на јектенија одговарали су ђаци овдашње српске гимназије, који су, за велику њихова вредноћ и вештог наставника, г. Саве Томића, тако дивно певали, да су дубоко ганули побожне богомољце, а очарани странце који су на почасти присуствовали при овој светој служби божјој. После Јеванђеља г. прота изговорио је једну дивну беседу. Црква је била препуна света. Били су сви чиновници посланства Србије и војени изасланик. Била су два чиновника из посланства Аустро-Угарске, главни агент и инспектор агенције аустријског Лојда и т. д.

У школи. На цркве скоро сви чланови српске насебине отишли су у гимназију на школску славу. По стародревном обичају било је свечење водице и сечење колача; чиподејствовали су г. Гргговић, јеромонах Макарије и ђакон Севастијан. И овом приликом ђаци су својим певањем очарали присутне. Ову свечаност удостојио је својом посетом посланик Србије, г. Др. Владан Ђорђевић, с особљем посланства, војни изасланик потпуковник Радојчић и огроман број чланова српске насебине. После светих обреда г. директор гимназије држао је беседу о важности Свето-Савске прославе; на завршетку беседе ђаци су испевали химну Њ. Ц. В. Султана, коју су присутни стојећи саслушали. Затим је настало послужење гостију, а међутим ђаци су певали и декламовали. Свечаност је произвела леп утисак.

На заједничкој вечери и забави. У вече била је заједничка вечера у просторијама „Societa Operaja Italiana“, која је отпочела у 7 часова, и на којој је било доста света. После вечере био је концерат који је трајао до 11 часова и ког је почастио својим присуством и посланик Србије г. Ђорђевић. Било је и особље посланства, које је остало и за играчку, која је трајала до 5 часова у јутру. кад су се сви гости задовољни разишли својим кућама. Тако је прослављен дан Св. Саве у Цариграду.

Прослава у Кади-Кеју. — Црногорци су у Кади-Кеју такође прославили Савин-дан. У јутру била је св. служба у цркви тамошњој, при којој је присуствовао посланик Црне Горе, г. М. Бакић. После службе било је народно веселье. „*Ц. Гл.*“

(Пренос костију Вука Стеф. Караџића). Српска

краљ. Академија у Београду предложила је министарству просвете, да се са бечког гробља пренесу кости Вука Ст. Караџића у Београд. Тај пренос стао би 15.000 динара. Држимо, да ће српско министарство успети овај родољубиви предлог Српске Академије и одобрити трошак за пренос Вукових костију.

(За поплављенике у Босни и Херцеговини) примили смо од г. архимандрита Корнелија Живковића 2 ф. 40 н., а од г. јеромонаха Германа Бошковића, војног свештеника у Петроварадину 9 фор. 23 н.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

У накладу Српске Манастирске Штампарије изашла је I. свеска: **Светле Слике из српске борбе за крст часни**, у којој је прича: **Хаџи-Рувим.** Написао *Драгутин Ј. Илић*. Цена 15 новчића или 2 гроша. (Прештампано из „Бранкова Кола.“) Добити се може у истој штампарији, у књижари Арсе Пајевића у Новом Саду, Мите Стојића у Београду, Јована Радака у Вел. Кикинди, Браће Јовановића у Панчеву. Једанаеста књига купцима на дар.

Изашла је 6. свеска **Декамерона** с овим садржајем: *Златовласа Маргарита* (Anatole France), *Што је, управо, љубав* (И. Н. Потапенко), *Растанак* (Иван Шчеглов), *Запад и Исток* (Н. А. Лухманова), *Луда* (Betczik Arpád). *Прва кукавичлук* (Holger Drachmann), *Пресилна жеља* (Р. К. Rosegger), *Пушак у магли* (Ј. Р. Jacobsen). Претплатницима ће се ово дана разаслати. Нови претплатници нека се изволе обратити на Српску Манастирску Штампарију. Претплата се шаље унапред, а може се послати и за више свезака уједаред. Свеска стоји 20 новч.

Прилози на фонд „Св. Саве“.

Уредништву овога листа стигли су и ови прилози *„фонду св. Саве“*.

Бр. 5. Од г. Милоша Бракуса председника црквене општине у Марици. Скупљено на дан св. Саве од разних приложника	1 ф. — н.
Из бр. 3. „Срп. Сион“ 20 динара	84 ф. 40 н.
Свега . . 20 динара	85 ф. 40 н. и 1 дукат.

За поплављенике у Србији и Црној Гори:

достављене уредништву *„Српског Сиона“*

Бр. 19. Г. Др. Петар Станковић адвокат у Карловцима	10 ф. — н.
Бр. 20. Г. Милан Рајић председник црквене општине у Црквеној Цркви . . Скупили одборници: Живан Ђорђевић и Мита Новаковић о Божићним празницима 7 ф. 70 н., један црквеник, а 5 ф. 21 н. на таксу у цркви.	12 ф. 91 н.
Приложише: по 50 н.: Мита Новаковић, Павле Милишић, Госпа Новаковић, Милан Рајић, Стеван Михајловић, Сава Поповић, Коста Лера, Илија Савковић, Живан Андрејић; по 30 н.: Тома Маринковић Милош Михајловић и Сима Марковић; по 20 н.: Илија Стојшић, Жива Ђорђевић, Жика Рајић, Милан Никашиновић, Авакум Ђурђев, Свет. Радосављевић, Љуба Савковић Алекс. Лера и Јос. Божанић; по 10 н.: Добра Ђурђев, Ан. Павловић, Паја Јанковић, Пера Спасојевић и Тома Каменарски.	
Бр. 21. Г. Пантелејмон Хорват у Волману. Скупљено о Божићним празницима	5 ф. 80 н
Бр. 22. Г. јеромонах Герман Бошковић, војени свештеник у Петроварадину	18 ф. 47 н
Приложише: по 3 ф.: Г. Бошковић; по 2 ф.: гђа Марија Коларић, г. Едуард Подања, Шуица, Поповић, Шашић, гђа Дорослић; по 1 ф.: Барбарић, Угрнов, Емилна Грунд. Лазић Баић, Петровић, Радинички, Узелац, Јован Ђорђевић пивар, Јован Крстић пивар, Владетић; по 50 нов.: Јефта Морар, Бошковић образусер. Даница Цропајачка учитељица; но 20 нов.: Сима Грујић.*	
Бр. 23. Богословска дружина „Слога“ у Карловци	5 ф. — н.
Из бр. 52. „Срп Сиона“ од г. 1896.	59 ф. — н.
Свега .	111 ф. 18 н

Новци су послани на своје определење.

* 9 фор. 23 н. од ових прилога је означено у белешкама овога броја. Ур. —

†

С тужним срцем јављамо, да је наш врли друг

Иван М. Поповић

српски народни учитељ у Сентомашу

после кратког боловања у 29. години живота своја 11. јануара о. г. преминуо у Новоме Саду.

Вечан му спомен!

У *Сентомашу* 12. јануара 1897. год.

Збор срп. народних учитеља у Сентомашу.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 6 3—3

Ради попуњења учитељског места у Бођани овим се расписује стечај. Плата је у готовом новцу 50 фор. који ће новац дотични учитељ

примати квартално из политичне општине, за перводство 12 фор., које ће од црквено-школске општине примати, 2 хвата тврдих дрва за огрев, од великог укова 1 фор., од малог 50 нов. и 13 јутара катастралних по 1600□ орање земље и 11 јутара јаронa рита по 100□, на коју земљу учитељ сам порез плаћа, слободан стан са 2 собе, кујном и баштом.

Учитељу спада у дужност све законом прописане предмете предавати, у цркви појати, и деcу у њеној обучавати, и понорну школу одржавати. Рок је до 2. фебруара о. г., када ће се и избор обавити. Ко се лично пријави црквено-школском одбору имаће првенство.

У *Селу Бобини*, 7. јануара 1897. год.

Милош Иванов
председник.

Број 66. СТЕЧАЈ. 9 1—2

На парохију VI класе у Српском Мишкољцу. Интеркалара нема.

Молитељи имају своје потребним свједоџбама обложене молбенице поднијети овамо преко надлежних окружних протопресвитератских звања најкасније до 5. (17.) фебруара 1897.

Из сједнице Епархијске Конзисторије
У Панкрацу 16. (28.) јануара 1897.

Број 66. СТЕЧАЈ. 10 1—2

На парохију V. класе у Кобашу. Интеркалара нема,

Молитељи имају своје потребима свједоџбама обложене молбенице поднијети овамо преко надлежних окружних протопресвитератских звања најкасније до 5. (17.) фебруара о. г.

Из сједнице Епархијске Конзисторије.

У Панкрацу 16. (28.) јануара 1897.

Ад бр. К. 943/660 ех 1896. 2 2-3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Александра Мијановића из Митровице, против супруге му Сидоније Мијановић рођ. Поповић, сада непозната боравишта, овим се позива речена супруга Сидонија, да има у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог увртитења овог едикта у новинама, овој конзисторији или сама лично представити или место свога пребивања пријавити, јер ће се у противном случају против ње поведена бракоразводна парница и без ње свршити.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловцима 18. (30.) децембра 1896.

Архидијецезална Конзисторија.

Ад С. Ф 1728 зап. ех 1896. 5 3—3

СТЕЧАЈ.

Потписано председништво расписује стечај ради попуњења једног системизованог помоћничког места код књиговодства и благајнице срп. пар. црквене фондова и закладе у Карловцима, са којим је скопчана плата од год. 1000 фор и станарина од год. 150 фор. авр.

Постављање ће бити у привременом својству.

Срби, који желе получити ово место, имају своје сходно иструјисане молбенице потписаном председништву поднети најдаље до 1. (13.) фебруара ове године.

Доставерно се има исказати нарочито, да је молитељ свршио са успехом трговачку школу. Првенство сем тога имају они, који су бар неко време већ били у служби код којег финансијског завода.

У Карловцима 8. (20.) јануара 1897. год.

Председништво
срп. прав. пар. црк. Саборског Одбора.

СТЕЧАЈ. 8 1—2

Услед поднесене оставке овд. забавље ђаце. Јованке Летићеве, остало је место забавље на овд. срп. вероисповедном забавишту упражњено, на које се овим стечај отвара.

Плата забавље је 300 фор. годишње уз то још слободан стан с баштом и зимски огрев.

Молбенице, са сведоџбама оспособљена за забављу снабдевене, имају се искључиво до 20. фебр. т. г. поднисаном црквеном одбору поднети.

Из седнице м. црквеног одбора држане у Турији 18 Јануара 1897. год.

Авакум Травић
перовођа.

Милан Јојкић мл.
председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ОСНОВАНА 1866. ТРГОВИНА ОСНОВАНА 1866.

ШПЕЦЕРАЈА-ДЕЛИКАТЕСА И ВИНА

Љ. СТЕФАНОВИЋА СИНА

У НОВОМ САДУ

ГЛАВНА УЛИЦА БР. 27. — ТЕЛЕФОН БР. 76.

Препоручује своје обилато снабдевено стоваришше **шећера, каве, пиринца, свећа, зејтина, бадема, грожђа, француска и мађарска коњака и шампањера, ликера** у сваковрсном избору, **прашке шунке**, пресне и куване, фрашких **сардина, руса**, ostsee-heringe, **јегуља маринираних** и у **сулцу**,

рâка, форелни, ајвара, тунфиша, Rheinlachs, конзервираног бифтека и паприкаша, фрипких маслина, малага грожђа и Princessбадема, кандираног воћа у великом избору. Доброг руског теја и разна енглеског тејброда. Француске чоколаде и особито финих Салон-бонбона. Панчевачког пива у флашама, Märzen и königs — Баварског „Spaten“ пива у флашама. Разна десерт-вина: Malaga Sherry, Chablis Madeira, Medoc, Bordeaux, Lacrimae Christi, Volnay. Токајског, Liebfrauenmilch, Niersteiner, бела талер-вина, старог и гарантирано чистог:

Ermellekér у бутељама по . . . 50 нов.
Magyaráder „ „ „ . . . 55 „
Neszmelyer-Tischwein у флашама по 58 „
Burgunder црно вино у бутељама по 60 „

Сунђера, разна Toilett сапуна, глицерина, викса за паркетне, Bernsteinlackфарбе у разним нијансама, за патосе, лака енглеског у сортама и т. д. 182 9—10

Послуга брза и тачна, цена јефтина.

7 1—

ЛУКА К. АЛЕКСИЈЕВИЋ

подузимач и одправљач свих срп. прав. црквених утвари

У НОВОМЕ САДУ.

Препоручује своје право подузимање као: сваковрсних светлих и црних одежда, литија, црквених барјака, школских и свијух задружних застава и барјака, неба, дверских и трпезних застрача, стихара, путира, рипида, кретова, чирака, кандила, кадионица, пестохлебница, ћивота, венчаница, полијелеја, плаштаница, као и свију икона.

За преч. г. г. свештенике доњи и горњи хаљина, дејака, шешира, кељепуша, појасева Поставља нове дворедне иконостасе са и без икона, прима нове иконостасе да позлаћује, а већ постојеће као и иконе очишти и обнова, по умереној цени и најсолиднијем послутом. За готово, на почек и на одплату.

На захтевање шаље обавештаје и различите мустре, а код већих послова на позив подноша снаковреше мустре, робу, цртеже и предрачуне на увид и избор лично, о своме трошку, без да је дотична позиватељ обвезан трговину учињати.

ЛИВНИЦА ЗВОНА И МЕТАЛА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, произведено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по волји и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене израђена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем коже за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од ковапога гвожђа. — Звона у тежини од 500 килогр. на више има увек готових на стоварипту.

28 21—27 **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За странк земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединп бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 5.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 2. фебруара 1897.

ГАВРИЛ,

ПО БОЖЈОЈ МИЛОСТИ СРПСКИ — ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП ВРШАЧКИ, БЕЛОЦРКВАНСКИ И ПАНЧЕВАЧКИ и т. д.

Прочасном свештенству обојега реда и васколиком побожном народу богоспасајеме епархије вршачке без разлике положаја, пола и узраста благодат од Господа а од себе свој архијерејски поздрав и благослов.

„Слава ех вишњих Богу и на земли мир ех человецех благоволенје."

Сретан ти био и радостан, мила паство моја, данашњи торжаствени празник мира и љубави, на којем си по урођеној ти побожности похитао у дом свемогућега Бога, да уз топлу молитву анђеоском песмом а радосним срцем, поздравиш новорођеног Господа Спаса.

Сретан ти био и радостан овај свети дан, када се свака душа небу ближе осећа, када се правда и мир Божји благовешћује; био ти сретан и по душу спасоносан.

Стотинама година стечено искуство од свега јасније доказује, мила паство моја, како треба да схватиш значај празника рођења Христова, као празника испуњења мира и љубави. О, да се хоће данашњим даном и у твоје домове уселити мир и љубав! да се хоће одиста остварити и међу нама славној анђеоски!

Нема нигде на свету друштва, коме неби био нуждан мир и слога. Сами најбоље знате, шта вреди сложан рад, а шта инат. Па шак, кад се обазремо око себе, видимо жалосну појаву, где скоро свуда највећи раздор и неслога влада, где се један од другог туђимо, где за напеченом увредом по кад и кад одмах и грозна освета следи!

Да ли си побожни роде српски икад размишљао о том, куда нас тај раздор и неслога води? Многи, од нас бројно куд и камо претежнији, народи су нестали са попришта земаљског због неслоге, многе су породице пропале, у којима је раздор корена ухватио.

Жалосни пример тих несретника, које је казна Божја због неслоге постигла, може нас освестити, да у неслози нашој застанемо, да се измиримо са сваким а понаособ сами са собом. Да, љубазни моји! Јер нико други није узрок жалосној нашој неслози него ми сами, наше претеране жеље и захтеви, наша неспокојивост и

непослушност према старијима. Да смо цјоле скромнији у захтевима нашим, да смо сношљивији, да смо послушнији на спрам наших старијих, ми би срећнији били, јер би се слагали; па љубазни моји, препимо се једном, одбацимо немир из наше средине, слажимо се у напредак. Принесимо новорођеном Господу Спасителју са источним мудрацима и ми и наш дар и то: у место земаљског блага завет, да ћемо се слагати, „друг друга тјаготе“ трпељиво сналати и љубити.

Где је љубави ту је и слоге. Узми књигу св. писма, мила паство моја, на ћеш наћи у њој, да је цео земаљски живот данас рођеног Господа Исуса Христа оличена љубав, наћи ћеш, да је главно начело науке Његове: љубав, видећеш, да је својим св. апостолима и ученицама понајвише препоручивао: љубав На и ја, смирени проповедник свете науке Његове, од свег срца ти препоручујем међусобну искрену љубав.

Благо оном дому, благо оној породици, коју узајамна љубав везује! Тврд је то кућни темељ и благослов Свевишњега чува га од сваке нечастиве напасти. Ох, да само има љубави међу нама, како би свет друкчије изгледао! Како би били један другом услужни, како би се радо међусобно без очекивања икакве награде потномагали, како би један другог бранили а не нападали, како би нам срце и душа задовољни, а ми добре воље били!

Тужимо се љубазни моји, да су тешка времена наступила, а старци често спомињу, да су претходна времена лакша и сношљивија била. Одиста имају право. Ал тад је било више искрене љубави у људи него данас, тада су постојале јаке, сложне задруге, које је љубав спајала и из љубави проистичућа помоћ, која се од срца давала. Ту вам се једнодушно, сложно, у миру са љубави радило, па је на том раду и било благослова Божјега.

Жалосно би било рећи, да данас нема љубави; има је, она постоји и постојаће до века, као драгоцени дар Божји али је данас канда охладнело срце на спрам ње, данас су људска срца другим жељама и тежњама испуњена, а не пламеном божанске љубави. Када је љубазни моји сам небесни Отац наш све нас назљубио, када се Спаситељ наш ево из превелике љубави према нама понизио и као Бог, тело човечје на себе узео, када је на сваком кораку своме љубав нама препоручивао, ходите, на овај свети дан празника љубави, пођимо духом до Витлејема и поклонимо му се са љубављу, очистимо се од порока и унесимо у срца наша љубав према Богу и према ближњем.

„Нову вам заповед дајем, да љубите друг друга, потом ће се познати да сте моји ученици“, рекао је Господ и Спаситељ наш Исус Христос. Ходите, љубазни моји, пригрлимо свим срцем, свом душом и свом мишљу нашом божанску ову заповед и помолимо се новорођеном Спаситељу, да одстрани између нас неслогу, сваку злобу и грех, који од туд излази, и да нам дарује дарове Духа светога: мир и љубав, да нас утврди у тим врлинама, да би живели као добра браћа у свему напредни и од Бога благословени.

Желећи вам љубазни моји од благога Господа, да наступајуће светле празнике Рождества Христова, Обрезања и Богојављења Господњег, са свима вашим милим, укрепљени у вери, чврсти у добродетељи, стални у миру и љубави, у постојаном здрављу, побожном радошћу проведете: поздрављам вас све без разлике са топлом молитвом, да вас Бог мира и љубави у све дане живота вашега благослови.

Амин.

Дано у Вршцу у епископском двору Нашем, године по васплођењу Бога Слова хиљаду осам стотина деветдесет и шесте — а епископовања Нашег прве.

Горепомењути смирени епископ:

Гаврил с. р.

Школски Савет и школске књиге.

Поштовани г. уредниче!

Пре свега молим Вас, да уврстите ове редове у Ваш цењени лист, ма да је ово, претежно, чисто школска ствар.*) Одабрах за то „*Срп. Сион*“ с тога, што он путем

*) Интересања које су, по програму овога листа, и његова ступци увек на расположењу. Ур.—

наших црквених општина и иначе долази у руке свима особама и факторима, који у нашем аутономно-просветном животу имаду удела при радњи око напретка срп. конфесионалних школâ.

Мислим, не ћу се преварити, ако кажем, да је питање о школским књигама од толиког значаја, е је потребно, да се сви позвани озбиљно удубе у њега. Изнеси дакле своје назоре о том питању зато, да се упознаду њима сви, који треба, па ће валда и то — бар у неколико — допринети повољном решењу овог предмета.

Не велим, да ја овђе први покрећем ово питање. Са задовољством мора се констатовати, да су наше компетентне аутономне области почеле живље да се забављају овако важним школским питањима. А то најбоље доказују ова два факта.

Једне исте године у двапут је код нас на меродавним аутономним местима потакнуто то питање, од чијег сретног решења, неоспорно зависи напредак школског — дакле и народног образовања.

Дне 6. (18.) априла 1895. састао се у седницу нарочити одбор Школског Савета у Карловцима ради претресања новосастављеног и предложеног наставног плана за српске конфесионалне школе. Но овде је за нас најважнији овај његов закључак: Нека се поднесе предлог Школском Савету, да издавање учевних средстава за све конфесионалне школе преузме у своје руке сâм Школски Савет, а наклада да се препусте на српску митрополију.

Дне 23. септембра исте године закључио је Св. Синод, да се приступи саставу нових вероучних књигâ, како за средње, тако и за основне школе.

То су дакле та два знаменита појава, која заслужују нашу особиту пажњу.

Као што нам је познато, питање о саставу вероучних школ. књигâ, почело се полазним кораком примицати своме решењу. У томе смо сретно дотерали дотле, да се — у име божје — приступило и самом састављању тих књигâ. Али у погледу издавања других учевних средстава — дакле осталих школ. књигâ, не опажа се (бар према јавности) кретање у напред. Из јавних гласилâ зна се о томе само толико, да је речени нарочити одбор поднео Школском Савету предлог, уз опширно извешће и о томе предмету. Али шта је даље учињено и у коме се стадиуму данас налази питање о издавању школ. књигâ у наклади срп. митрополије, не могах из јавности о томе ништа разабрати.

У исто се дакле доба покренуло питање о саставу и издавању *свију школ. књигâ*. Свакако је онда потребно, да се, бар приближно, у исто доба коначно реши цела ствар, пошто *све школ. књиге*, као најважније наставно средство треба да репрезентују неку органичку јединицу. С тога је данас свакако врло подесно доба, да се у јавности измену мисли и о осталим школ. књигама, када знамо, да се вероучне школ. књиге већ израђују.

С тога одлучих, да упознам наше стручне кругове и остале меродавне факторе својим назорима и о осталим школ. књигама, пошто сам у своје време већ рекао, шта мислим о вероучним школским књигама.

Сасвим је наравно, што се овде одмах сусрећем с питањем: Ко треба да пише и да издаје школске књиге?

Чуо сам у више прилика, да се на прво питање овако одговара: Школске књиге нека пише когод хоће. А чија је реч у томе меродавна одлучиће, која ће књига као најбоља, да се прихвати и за школе пропише.

Видећемо касније, у колико је овакав одговор на месту. А биће говора и о другом питању, које је за наше данашње прилике особито важно.

Имаде земаља, где не постоји монополисање при писању и издавању школских књигâ. Ту се заступа ово начело. Која је год школска књига кадра да успешно реализује прописана наставна начела и сврху, а написана је, да удовољава и другим захтевима, може се слободно увести у школу, те по њој настављати. Не велим да овакав поступак нема добрих страна. Али у њему је и незгода, које не могу повољно утицати на наставу и на родитеље. Да споменем само неке од ових:

Данас се у свима културним државама иде на то, да се у једнаким просветним заводима постигне једнообразност у настави

васколиког подручја. У то име прописује се за све односне заводе једно исто наставно градиво. А уз то се обраћа пажња, да и најважнија наставна средства за све буду једна иста. Да су школ. књиге једно од најбитнијих наставних средстава, о томе нема спора. Слободним дакле увођењем разноликих књигâ за исту врсту завода, а у једној истој земљи, та једнообразност не дâ се апсолутно осигурати.

Да узмемо даље случај, који се свуда тако често и неизбежно јавља. Дете из I. разреда у половици школ. године, особом родитељâ дође у другу школу, где се употребљује са свим други, по другој методи и друкчем распореду написани „Буквар“. Наравно, ту ће му даље учење по том другом „Буквару“ бити отештано, а и учитељу ће то да задаје посла и неприлике. Тај исти случај наступиће и код деце, која н. пр. из II. у III. или из III. у IV. разред прелазе из једног места у друго. Претпоставља се, наравно, да све читанке једног писца стоје у тесној међусобној свези у погледу методе, избора и распореда градивâ. Али та, методички оправдана свеза, не може се довести у склад са читанкама другога писца, које су у свему друкче сложене и удешене.

Осим тога проузрокује се на тај начин и сувишни трошак родитељима, који, ради сеобе у току исте школ. године морају да купују деци поново исте школ. књиге.

У осталом, тако је врло отегочен посао и надзорним органима и пригодом инспицирања и референсања о прегледаним школама.

Све ово и још много ситније прилике, кадре су знатно да прече правилном развитку у настави. У томе се може доскочити уважењем истих књигâ за све школе и разреде целог подручја.

После овог летимичког осврта на писање школ. књигâ, биће на месту да се запитамо: кога се је правца и начина Школ. Савет до данас држао у овим пословима?

За наше вероисповедне школе писао је књиге сваки, који се осећао способним за тај посао. А сваки је спроваћао у тим књигама своја лична начела и назоре о настави. Те књиге апробовао је Школ. Савет, и онда су се морале исте књиге употребљавати у свима школама. А овако одобрене књиге издавао је сваки, који је имао расположивих средстава за то, и који је могао да нађе и придобије кога стручног писца. На тај начин, наравно, да је сву материјалну добит вукао и вуче појединац накладник. Писци добивају од свега по неку мрвицу, а Школ. Савет, који би са приходом од школ. књигâ могао учинити доста добра општој ствари, од свега тога нема ни пребијене паре. Па да ли је то добро и оправдано?

Као што се види, Школски Савет држи се при апробовању и издавању школских књигâ половних мерâ. У томе је нека смешавина о монополисању и слободној конкуренцији. А та мешавина — особито у овако важним питањима — не може доносити добра. Ја у начелу писам противник слободној конкуренцији ни у оваким пословима. Али за нас, особито у данашњим приликама, оправдано је и потребно, да Школ. Савет узме сасвим у своје руке издавање школских књигâ на начин, који ћу одмах изложити.

Разлози, који говоре против досадањег начина, у главном су ови;

Унификација школске наставе код нас за сву нашу децу данас је потребнија, него што је можда икада била.

Зато је неопходно потребно, да се наставом реализују она начела, да се постигну они циљеви, које ће установити — не једна особа према своме индивидуалном схваћању, него људи као представници целине, која је позвана за такове послове

Приходи од школских књигâ не смеду имати ту циљ, да служе личној користи појединих спекулативних подузимачâ. Напротив њихова је главна намена, да се отуда унапређује и потпомаже опште народно добро.

Обзиром на децу родитеље школске књиге морају бити што јефтиније, али и што солидније израђене. А то ће се најпре постићи тамо, где је посве искључена спекулација појединацâ и т. д.

Но сада је питање: Како да се удеси посао око писања и издавања књигâ за српске конфесионалне школе?

Рекао сам, да се у школ. књигама морају огледати она наставна начела и циљеви, који не потичу од једне особе, него од људâ, чије одлуке треба да су израз општег суврменог становишта педагошко-дидактичке знаности.

Ове људе имао би да одабере Школски Савет. Први посао пак био би им тај, да саставе план, по коме би требало написати школске књиге. А тај план садржавао би у себи, по прилици ово:

1. Из кога извора и у ком обиму да се узме материјал за школ. књиге.

2. Како тај материјал да се раздели на поједине разреде, обазирајући се на душевни развитак школ. деце.

3. Какав распоред ваља да се усвоји при разређивању градивâ за сваку појединy читанку.

4. Општа начела, по којима да се управља рад око састава свију читанакâ као једне наставне целине.

На темељу предложеног и усвојеног плана расписао би Школ. Савет конкурс за састављање школ. књигâ. У њему би се потанко све објавило, чега се писци — према односном плану — морају придржавати.

После утврђеног рока, Школ. Савет би приспеле рукописе доставио истим оним људима, који су и план установили. А дужност би им била, да примљене рукописе помно, савесно, критички и зналачки прегледе и претресу. Рукописе, који би после строгог и свестраног расуђења били пронађени, да одговарају свима захтевима добрих школ. књигâ, препоручили би се Школ. Савету ради апробирања. Овај би после тога узео издавање свију тих књигâ у своје руке.

Ово држим за најсходнији начин, да срп. конфес. школе дођу до ваљаних својих књигâ. Јер нарочито читанке спадају у такову врсту књигâ, које појединац, упућен лих на своје искуство и знање, не може ваљано написати.

А сад да одговорим на ово врло важно питање: зашто да се издавање школ. књигâ узме из руку појединацâ.

На жалост, код нас се у јавности још никако не зна, колико наше деце полази срп. конф. школе у оносту карловачке митрополије. Бог зна, зашто се то чува као нека велика тајна од јавности. Зато, у тој оскудици, морам се испомоћи на другој страни.

Узимимо дакле, да све наше конф. школе полази исто толики број, колико је свега деце у комуналним школама сремске жупаније. По моме суду биће, да је у првим школама деце много више, кад се узме у обзир величина и имућствено стање српских сеоскâ и вароши у Бачкој и Банату. Али за овај случај рецимо, да је број једнак.

По томе било би у срп. конфес. школама деце, и то:

У I. разреду:	—	—	10.531
„ II. „ :	—	—	8.559
„ III. „ :	—	—	7.960
„ IV. „ :	—	—	5.693
„ V. „ :	—	—	635

Свега дакле: 33.378 деце.

А колико сва та деца издаду годишње на школ. књиге?

Већ знамо, које се књиге употребљују у нашим конфес. школама. Знамо и то, шта стоји свака од тих књигâ. А ти су нам податци довољни, да сазнамо, колико дечји родитељи издаду годишње за те школ. књиге. Но ја сам у стању, да одговорим овде и на то: колика би била чиста добит од свију проданих књигâ, што управо и јесте најглавније да се зна.

За све дакле књиге примало би се и то:

За „Срп. Буквар“	—	1.684 ф.	96 н.
За „Слов. Буквар“	—	1.369 „	44 „
„ Читанку II. разр.	—	5.154 „	16 „
„ „ III. „	—	2.238 „	80 „
„ „ IV. „	—	1.935 „	63 „
„ „ V. „ (иста)		102 „	— „
За Часловац III. разр.	—	796 „	— „
„ Катихизис II. „	—	1.027 „	08 „
„ „ III. „	—	1.911 „	42 „

Цео примитак: 16.219 ѣ. 48 н.

Израда пак свију ових књигâ стајала би, по рачуну меродавног стручњака у главном оволико:

Срп. Буквар	у 10.531 ком.	стоји:	606 ф.	50 н.
Слов. „	„ 8.559 „	„	536 „	75 „
Читанка II. р.	у 8.559 „	„	516 „	65 „
„ III. „	„ 7.960 „	„	687 „	50 „
„ IV. „ V. р.	у 6328 „	„	426 „	75 „
Часловац III. р.	у 7960 „	„	118 „	— „
Катихизис II.	„ 8559 „	„	106 „	50 „
„ III.	„ 7960 „	„	118 „	— „

Укупни издатак: 3.116 ф. 65 н.

На овом издатку морају се придодати још неке ставке.

Данашњи накладници наших школ. књигâ исплаћују писцима годишње по *један новчић* од сваке штампане књиге у име хонорара. Школ. Савет као накладник учинио би правицу, кад би писцима нешто пристојнији хонорар одредио. Нека би дакле тај хонорар годишње од сваке књиге износио по *три новчића*. Онда би се у то име годишње издавало по 1.001 ф. 34 н.

Особи, која би водила бригу око експедирања књига и о преостатку нека би се одредио по *један новчић* по комаду. То би годишње износило го 333 фор. 78 новч.

Поштарина по комаду не би сигурно више стала од *два новчића* једно на друго. То би опет изнело годишњих по 667 ф 56 н.

Цео дакле годишњи издатак по томе износно би:

За штампу:	— —	3.116 ф. 65 н.
Хонорар писцима	—	1.001 ф. 34 н.
Пословођи	— —	333 ф. 78 н.
Поштарина	— —	667 ф. 56 н.
Свега		5.119 ф. 33 н.
Одбив дакле од примитка		16.219 ф. 48 н.
Укупни издатак од	—	5.110 ф. 33 н.
Остаје чисто		11.100 ф. 15 н.

Но овај добит мора бити и много већи. Ја овде писам узео у обзир рачунице, катихизисе за 4. и 5. разр. па Часловац за 4 разр. Ове две последње књиге не уврстих овамо с тога, што су исте прописане у два разреда Много ће их дакле деца сачувати за догодине. Но тај приход од рачуница, Катихизиса и Часловца нека би се утрошио за раздавање бесплатних књигâ сиромашној деци и на друге непредвиђене трошкове.

На шта да учини Школ. Савет са чистим годишњим приходом од 11.100 ф. 15 н.?

Његова Светост, срп. патријарх Георгије, у бризи за опстанак српских вероисповедних школâ положио је темељ „*Фонду св. Саве*“. Каква је сврха томе фонду, познато нам је свима. Мислим, да нема природније и разложније жеље, него што је то, да се од школе добивени новац, школи и приложи. С правом се очекује, да приложником „*Фонда св. Саве*“ постане цео народ. А где да нађемо веће репрезентације народног учествовања у овој благодати, него што су родитељи школске деце?

С тога би, по моме мишљењу било најумесније, да Школски Савет са годишњим тим приходом од 11.100 фор. 15 н. овако расположи:

Половица од укупног дохотка нека се прибија капиталу „*Фонда св. Саве*“. Друга половица од 5.550 фор. имала би се употребити као потпора за издржаване срп. конф. школа у сиромашним општинама. А корист од свега тога била би у овоме:

После десет година — не рачунајући нарасле камате — умножио би се „*Фонд св. Саве*“ са 55 5000 фор

Са другом половицом намиривала би се плата конфесијоналним учитељима у општинама, које ради свога сиромаштва пису кадре давати својим учитељима прописани минимум од 300 фор. на годину. А тиме би се спасло око **16 школа**, да се не отргну из руку и управе наших аутономних школских власти.

Осим тога, према овом предлогу наше вероисп. школе дошле би до ваљаних наставних књигâ, које би биле израз суврем ене педагошко-дидактичке знаности

Састављачи ових књига били би награђени за свој труд онако, како се код нас књижевни радници — на жалост — још не награђују.

Наша школ. књижевност и Школ. Савет, као покретач овога дела и као врховна аутономна школска власт репрезентирали би се као фактори, који су добро схватили потребу и захтеве данашњег културног доба.

„*Фонд св. Саве*“ био би у извесном добу кадар — не само да подупире сиромашне општине у издатцима око школе, него да извршује и друге благодети срп. конф школама и вредним, заслужним срп. учитељима.

Ја дакле држим, да би са оваким резултатима и успесима могли бити задовољни.

И тиме изнесох овде што мислим о овом — рекао бих — животном питању наших вероисповедних срп. школâ.

Али сви људи знају све. Зато је сад ред на друге, да ове моје назоре поцуне

и прошире, ако су умесни, а да их оборе, ако су несходни и неизведљиви.

М. Нешковић.

Српска православна црква св. Ђурђа у Вараждину

Написао

Лазар Богдановић парох вараждинско-вел. кањишки.

Nescire, quid antequam natus sis acciderit, id est semper puerum esse. Tullius.

Незнати, што је било пре тебе, значи остати увек дететом

М. Тулије Цицерон.

I. Што се зна о Срнству, нарочито о Православљу у Вараждину до конституисања прве српске православне црквене општине у њему.

Ван сваке је сумње, да је Србаља било у Вараждину још у другој половици XV. века. Под Матијом Корвином, краљем мађарским, (1458—1490), доселило се добрано Србаља из Македоније и Босне у Вараждински ђенералат, на поштo је међу тим Србима, — нарочито онима из Маћедоније — било доста трговаца, а ти Срби трговци све до скора имали трговину по свима већим местима у Мађарској, Хрватској и Славонији, искључиво у својим рукама, то је вероватно, да је, почашши од пресељења њихова у поменути ђенералат, свагда морало бити и у главном граду — Вараждину — по неколико породица српских, а за јамачно и по гдекоја с њима досељена грчка.

Но историјска је чињеница, да је у Вараждину залутала, и ту се станила, многа породица српска из доцнијих сеоба народа српскога у ове крајеве из Босне, Србије, Маћедоније и Тракије, за време цара Максимилијана (1564—1576.) и наследника му Рудолфа (1576—1608.) под водством Вуковића, а нарочито Пејашиновића, за кога Лопашић* вели, да је „своју спољу од Пакраца и Черника довео у крићанску (!) Хрватску.“ Да је у Вараждину од тога доба било увек Срба, доказују нам и диптиси, а доцније и матрикуле манастира Лепавине, па и сачувани гробни споменици у гробљу тога манастира, као и у гробљу око цркве св. Николе у Ђуковцу, под којима довољан број Вараждинских Срба и Грка вечни санак борави.

Тешко је да богме одредити, колики је број православнога становништва у Вараждину свагда бивао. Можда је њихов број кадгод и знатан био, али се трага не може наћи, да су Срби и Грци у Вараждину кадгод самостално црквену општину сачињавали, а још мање, да су кадгод какву год, ма само дрвену, богомољу ту имали. До ове они нису могли никад доћи, јер им не дадоше ни војничке, а још мање римокатоличке више духовне власти, којих и некад седиште у Вараждину било, да је сагради. Православни становници Вараждински су увек били упућени поглавито на калуђере Лепавинске, да им они разне духовне и верске потребе врше; — дакле бијаху увек у духовној одвисности од манастира Лепавине. Кад је у прошлом веку сагрђена православна црква у граду Копривници, потпадоше Вараждински православни становници под парохијалну заједницу с Копривницом, коју је готово увек братство манастира Лепавинскога обслуживало и обслужује и данас.

Приповедао ми је администратор парохије Болфанске, Моја Матош, да је неко време и црква св. Николе у гробљу Ђуковачком била о већим празницима стециште православних становника, Вараждинских, Лудбрешких и Чаковачких (Чаковец — Csakathurn у Међумурју). Потоњи калуђер њихов, који им и разне потребе духовне обављаше, беше неки Григорије Димос родом из Катиглоса, а умро је 4. Априла 1777 у Ђуковцу, и сарањен у гробљу св. Николе; што сведочи још и данас каменити надгробни споменик са грчким му натписом. Беше свештеником 12 година. После смрти његове нема трага у Болфанским (камо и Ђуковац спада) матицама, да су Болфански свештеници православним Вараждинцима какве пастирске функције вршили, све до 1850. г. Те и следећих година спомињу се у матици крштених ова имена породица Вараждинских: Аидин, Урица, Перенчевић, Јакшић и т. д.

Александар Стојачковић,* а за њим Француз Пико,** позитивно тврде, да се је 1751. г. силни Србаљ (око 100.000 душа) због гоњења вере православне, из Мађарске, Срема и Хрватске, — нарочито из Вараждинског ђенералата, — у Русију, под водством Текелије и Хорвата, иселио, и да су ти исељени Срби у својој новој отаџбини — у јужном

* Карловац, стр. 144.

* Черте живота народа српскога стр. 55, у примедби.

** „Срби у Угарској“, у преводу од Дра Ст. Павловића, стр. 139.

делу Русије, која је прозвана „Нова Србија,“ — местима, која су населили, наденули онаква имена, каква су носила и нсе још и данас она места, из којих су се исселили били, па међу остали да су једном наденули и име Вараждин.

Ова околност овлашћује нас, да тврдимо, да се је тада из Вараждина морало доста Срба иселити, дакле, да је Вараждин у то доба био пун Срба. О овом нас уверавају још и данас многа чисто српска презимена данашњих католичких становника Вараждинских, чији се прадедови, у време гоњења тог, у Вараждину задржаше, те се, било ради сиромаштва, било малодушности и страшљивости, поримише, као што су: Радаковић, Јован, Јанковић, Петровић и др С овим Србима из Вараждина иселила се и силна Србадија не само из најближе Вараждинске околице, него и из целог Вараждинског ђенералата у Русију, а биће вероватно, да је ова с Вараждинским Србима заједно населила Вараждин у Новој Србији. Број тих исељених Срба беше свакако врло голем, јер сам предео у најближој околици Вараждинској, наиме између Лудбрега и Копривнице, беше у то време густо насељен Србима, што очито доказују чисто српска имена села, у којима они обитаваху, као: Суботица, Расиња, Цветковац, Колединци, Војводинци, Мартинчић, Кузминци, Буковац, Петровац* (данас св. Петар) и т. д. а и саме цркве у тој околици, које су махом олтаром на исток окренуте, које некад православне беху, а данас су римске. Доказују то и успомене на стара „влашка гробља,“ које данас у памети потомака тих, тада силом покатоличених Србаља, живу. А понајглавнији и живи сведок је томе и црква Мајке Божје Мучилске, која се налази у шуми с десне стране данашњег друма између Суботице и Копривнице, где су језуити у то кобно доба начинили били мучила, и на њима инквизиторски мучили православне Србе, који не хтеше, ни силом ни милом, да се изневере св православљу и пређу у латинство. У доба тога љутога гоњења отеше језуити богомољу ову од Срба (и данас је у римским рукама), а да би се утро траг на нечастива и безбожна дела језуитска, која су ту над јадним Србима извршили, прозваше ју језуити уместо мучилска, под којим је правим именом она околном српском народу од онда до данас позната, мочилском.

Што Срба из ове сеобе у Русију, оста у Вараждину, то се све, с малом и частном изнимком, поримши, склапајући бракове с римокатоличким живљем. Пар породица, с одличном кућом Кировићевом на челу, одржаше се у православљу све док се не устроји прва српска православна црквена општина у Вараждину.

Велика је штета, што у Вараждину никад не беше сталнога српског православнога свештеника, који би у данима искушења стадо своје знао храбрити и соколити, и тако га Српству и православљу сачувао, него се је оно — удаљено од свог центрума Лепавине — помало крњило и у католицизам, а с тим и у Хрватство, претапало. Примера ради само, навешћу овде један случај, па да се види, колико је Српство и православље изгубило тим крњењем православнога стада тога.

Један од главних покретача, да се у Вараждину оснује црквена општина и озида српска православна црква, покојни бравар Коста Јанковић, узевши у оно време за жену римокатоличкињу, мораде дати свога два сина покрстити и васпитати у римокатоличкој вероисповести. Један му је данас професор у гимназији Вараждинској, а други — римски поп у једној жупи близу Вараждина — у Јалжабети. Па и самог тога старог Косту, који, беше срцем и душом православни Србин, чак и њега нагонише римски попови Вараждински, а по заповести арцибискупа загребачког, да остави своју прадедовску веру православну, и да прими римску у часу, кад је ваљало, да му се син за римског свештеника посвети, јер да арцибискуп не смије рукоположити клирика рођена од оца шизматика! И то не беше тамо негде у средњем или бар у прошлом веку, него у овом просвећеном — XIX. веку — и то пре 15—20 година. Али старац Коста прожман српским православљем, који већ дотле беше жртвовао женицу ока свога — сам свој пород, — не хте ништа и себе принети на жртву, но се одупре речима: „ако га неће арцибискуп запопити, хоће га патријарх карловачки, па нека буде српски поп!“ Услед

* У Петровцу као и у Лепавину на утоку Муре у Драву постојаху, пре сеобе у Русију, православне парохије; данас у тим местима нема ниједне православне душе. Чујем, да се и данас у Петровачкој — данас римској — цркви налази православна икона св. ап. Петра и Павла из оног доба.

оваког категоричког одговора старог Косте, ринци попустише и запопише му сина.

(Наставиће се.)

Дописи.

Из Гомирског диштрикта. Као Перој у Истрији, тако је и Тук у Хрватској осамљена капљица православног Српства. Прије сто и више година неколике породице српске населиле су тај шумовити крајичак иза Мркопља, па данас већ разгранале су се толико, да сачињавају цијело село до близо 300 православних душа. И ако су удаљени до 10 сах. возиле од прве матице своје Гомирја, а околењи све самим иновјерним католичким живљем, ипак су Тучани потпуно очували и вјеру своју прађедовску и народност српску. Највећа их оскудица пече, гдје немају свога свештеника. Велика удаљеност била је разлогом, што су ријетко виђали свештеника у својој средини, па и данас када о њима душестараћељску бригу води честити парох моравички, исти разлог на путу стоји. Ове године на Богојављење доживише Тучани ријетку срећу, да први пут у свом животу виде у својој малој капелици архијерејску службу и у њој свога љубљеног архијереја; јер одкад је Тука, ни један архијерej није зашао у њ. Високопреосвештени епископ Михаило није пожалио великог труда, да у најгоре доба године по врло рђавом и далеком путу дође међу брда сиромашних Тучана и својом их посјетом обвесели. На Крстов дан кренуло је Њ. Високопреосвештенство из своје резиденције и сутра дан на Богојављење приспјело у Тук. И ако бијаше жеља Његова Високопреосвештенства да извиђа дође у Тук, те тим евентуални трошак Тучанима око дочека заштеди, то ипак Тучани, ма да сазнадоше само два сахата прије за долазак свога владике, досједоше, да своје куњице иските застављу и спољашњим начином покажу радост своју. Раздрагано чувство народно није имало граница, кад је Његово Високопреосвештенство приспело у Тук, а френетични усклици: „живио св. владика“, одбијаху се јеком својом о тиморна брда тучка. Архијерејској служби, коју је високопреосвећени одслужио са моравичким пароком г. Јакшићем и плашчаничким капеланом г. Радмановићем, присуствовао је сав народ. Побожној православној души није могло бити већег уживања, него бити учесником у овој светој заједничкој молитви. Она побожност и скруженост при св. богослужењу, којом су се молили Тучани, удивљавала је и саме иновјерце из околице, којих такођер бијаше доста. Пета побожност и запета пажња пратила је и лијепу проповијед Његова Високопреосвештенства, која је лакоћом слога и лијепим садржајем својим занијела сав побожни народ. При свршетку проповиједи обрадовало је Његово Високопреосвештенство највећом радошћу све Тучане, кад им рече: да је висока Влада дозволила, да се од нове године успостави самостална капеланија у Туку, а у изгледу је, да и школу добију. Блажено чувство радости могло се читати са лица сваког Тучанина. Добити свештеника и учитеља, за чим они вапију одкад их је, највећа је жеља њихова, — а сад ето чују из уста свога владике, да ће им се жеље остварити. Били смо свједоком чисте народне благодарности и благосиљања, којом сви Тучани пратише владику — добротвитеља свог! Кад је Његово Високопреосвештенство послије освећења воде и кратког одмора кренуло на пут из Тука, сав народ срдачним поздравима и топлом благодарношћу, испратило Га је, остављши дубоко урезану у срцу свом пријатну успомену на свога доброг владику, који је овим Својим теготним путем у најгоре доба године, а у најзабитнији крај Своје дијецезе, показао, да је заиста пастир добри, коме сиромашни народ Његове Дијецезе на срцу лежи и о чијим потребама Он највећу бригу води. **Долгодишњи**, свети Владико! —р—

Књижевност.

По поводу перехода въ католичество княжны Елены Черногорской. *А. Александрова* (професора славистике Казанског Универзитета). *Казань.* Типо-литографија Императорскаго Универзитета 1896. стр. 25. (Прештампано из журнала „Православный Собеседникъ“ за г. 1896.).

Удаја црногорске кнегињице Јелене за талијанског наследника престола заталасала је не само политичко новинарство већ и црквено-научно, чему нам је поред досад већ познатих доказ и књижица горњега наслова, рад ученога професора Казанског Универзитета А. Александрова, одштампан из црквено-богословског листа „Православный Собеседникъ“, што тамо излази као богословски орган истога Универзитета. Поред своје политичке важности привукла је удаја та на себе пажњу, особито претходним пре-

лазом невесте на римокатоличку веру, и то кћери владара једнога од увек православнога народа, који за сву своју самосталност има благодарити погланито и највише Православљу и цркви православној, која му очува и српско име и појача моћ и осоколи јунаке, који не презају ни ода шта, кад ваља мрети за крст часни и слободу златну. (Писац је доказао важност православне цркве по Србе уопште а Црну Гору на по се спасним доказима по историје. Стр. 9.—18.).

И баш због таке важности Православља и православне цркве по српски народ кроз све вековс историје му, православно руско новинарство, сећајући се сталности у вери Јелене кћери московског кнеза Јована III. (1462.—1505.) удате за литавског кнеза Александра римокатолика, гледаше на прелаз црногорске княгиње Јелене као на чудо нечувено, и осуђиваше корак тај.

Писац цитира значајне чланке што их поводом прелаза донесоше **Русское Слово** — стр. 5., и **Русскій Листокъ** — стр. 6.—7, чије назоре и сам дели, па га не поколебаша ни она Кнежева: „Или да убијем срећу своје кћери или да јој допустим прелаз“ (стр. 19.), јер види у том прелазу почетак унашања духовно-религиознога растројства у народ, који слуша своје вође, а растројство у духовно-религиозном погледу штетно ће деловати у Црној Гори и на чврстоћу општесловенске свезе (стр. 19. и 20.). За доказ тога штетног утецаја, који прети, наводи писац познати нам већ чланак Католичког Листа,* који, поводом прелаза княгиње Јелене пажње руског цара бискупу пароиком, те делегату папском приликом крунисања, доби вољу да приликује тобож о „зближењу великих двих црквама, источне и западне око једнога пастира“, у самој пак ствари о уништењу Православља, а све за љубав ненаситимости грешне тежње римпанске за *светском свевлашћу*.

При свој озбиљности ствари не сматра писа саљарије Католичког Листа за готов чин, стога му у одговор завршује:

„Брак и прелаз црногорске княгиње Јелене кћери кнеза Николе у католиштво . . . . . је лична ствар кнеза Николе а никако општесловенског одобрења и Православља, како га је желео представити свету католички орган, који у томе види знака уније Христанства око столице светога Петра, око једног пастира — римскога папе. Словенство уопште и Православље понаособ није у том никако суделовало.

Пажња руског цара према папском епископу у Паризу, а тако исто и посланику за време крунисања у Москви, није особита пажња папству и римокатолицизму, како мисли Католички List. Руски цар као највиши представник религиозности и уважења цркве у Русији, показао је с тим љубав и вереску сношљивост Православља према човечанству уопште. Пажња и одликовање, што их руски цар указује у сличним случајевима представницима других вероисповести, не тиче се вероисповести већ представника вере (религије) као једног од основа живота оне власти, којој дотични представник припада. У Паризу је својом пажњом пажња према њиховој цркви као једном од основа управног живота области, у којој му је гостопримство указано.

Историјска непустљивост учињена конкордатом Црне Горе с Римом у погледу допуштења католичке службе на славенском језику, што Католички List такође броји у доказе зближења православнога Словенства са западном црквом, је нешто друго, то је политичко дело кнеза Николе, с народносног гледишта, и ниже у ту сврху, да језик одликује словенство (римског закона) које због вере на туђем (латинском) језику, тоне и нестаје у мору германизације и романизације. Кнез Никола је углавно конкордат у нади, да се свезњу о народносној сродству изазове и свест о заблудама римокатолицизма..... С гледишта религије у том конкордату видимо ми уступање папства и зближење отпалога католицизма к цркви православној . . .

На послетку, лично на династију Петровић-Његуша и у браку княгиње Јелене, кћери црногорскога кнеза Николе, са принцем напуљским, сија лепша будућност, јер тим она добија значај династије не само славенске већ и европске.“

Писцу, који нам је имао љубав доставити своју брошуру на приказ, благодарни смо и на историјским подацима у овој књизи, те је својски препоручујемо коме може бити, да је и прочита. **Ј. Д.**

* види 42. број „Српског Сиона“ год. 1896.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Његова Светост, патријарх српски Георгије Бранковић**) благоизволео се уписати за члана утемељача добровољног патрогасног друштва у Карловци са прилогом од 100 фор. и поделити истом друштву свој благослов.

(**Радња архидијецезалних епархијских власти.** *I. Административни одбор* у седници својој од 21. јануара (2. фебруара) о. г., под председ-

ништвом Његове Светости, преузвишеног господина патријарха *Георгија*, решио је и ове предмете: Узети су на знање високи отписи кр. угар. министра председника, којима саопштава, да је одбио уторе П. Ј. и А. Р. чланова овоодборских, уложене код њега против одлука Саборског Одбора, којима су потврђене овоодборске одлуке у погледу установљења односних трошконика утецатељских, а нападнуте одлуке потврдио. О чему ће се известити утецатељи с тим, да је овај одбор исте утецатеље П. Ј. и А. Р., — пошто су као чланови овог одбора, уласкући уток против одлука вел. Саборског Одбора на кр. угар. министарство показали, да решења срп. правосл. народно-црквених автономних власти не респектују, — као чланове овога одбора суспендовао, о чему ће се у своје време епархијска скупштина известити. — Узето је на знање и саопштење се управи манастира Маче Ремете, да је вис. кр. зем. влада одел за унутарње послове приопћила овом одбору, да се је обратила на кр. кот. суд као грунтовну област у Иригу молбом, да установљене од земљишта, откупу десетка подврженог, откупнине, које су на посредовања земљишно-откупне закладе излучене, у корист истог манастира са правом залога укњиже. — Узето је на знање и обавештење се црквене општине у Прогару, Сибачу и Острову, да ни вис. кр. зем. влада не може поделити замољене потворе, јер има много цркава, које на оправке једва чекају, а дотацијона средства тако су скучена, да се тек најпотребнијим захтевима удовољити може. — Узета је на знање одлука Саборског Одбора, којом је уток П. В. и др. из Ст. Б. против овоодборског решења, у погледу обављене тамо реорганизације црквене општине, одбијен, а нападнуто овоодборско решење потврђено, о чему ће се утецатељи известити. — На вслбу парохијског звања у Грку, и пошто је тамошња црквена скупштина закључила да не може одобрити подизање тамошње парохије из П. у I. разред, а на основу разлога у молби наведених и докумената молби приложених, решено је, да се парохија у Грку из П. у I. разред подиђи има, а црквеној општини тамошњој наложено је, да према тоже новоустановљену парохијску плату, од 1000 ф. годишњих, има у овогодишњи прорачун уврстити и исту од 1. јануара о. г. своме пароху у течај ставити. — Путем кр. котарске области у Осеку, враћена је црквеној општини у Чепину обвезница падина по овој за дугујући верозаконски принос и саборске трошкове с тим упутством, да је црквена општина дозвољено, да могу издати одговарајуће обвезнице само на дугујући до укључиво 1889. год. верозаконски принос, и на саборске трошкове дугујуће до 1884., дочим су верозаконски принос од г. 1890. и саборски трошак од г. 1895. дужне у готовом безодлачно уплатити у благајницу српских народно-црквених фондова. — Дозвољено је управи манастира Шишатовца, да може купити некретнине Т. М. у тамошњој општини лежеће, а које ће се на јавној дражби продавати. — Одобрен је закупни уговор управе манастира Крушедола и М. Кл. из К. у погледу риболова манастирског „Кувалово“ на Дунаву за време од 1897—99. г. — Препоручени су Саборском Одбору на одобрење закључци братства манастира Крушедола, да издаје годишње 180 ф. за манастирског ђака М. Н., кога ће управа истог манастира послала да научава машинарији занат, у цели, да исти, научивши тај занат и примивши монашки чин, води надзор над манастирским машинама и радионицама; надаље да може узети сталног зидара, који би пришао све потребне зидарске послове уз одговорност за њихову ваљаност, и да се у економији истог манастира установи место сталног економа са годишњом платом и потпуним деунтатом. — Одобрен је закупни уговор управе манастира Хопова и Ј. С. из Иригa, у погледу даљег овоме у закуп крсног жидања за 1897. — Одобрен је прорачун црквене општине у Белегишу за г. 1897. — Узети су на знање извештаји окружних протопрезвитера земунског и митровачког о уплати пореза на парохијске сесије у тим протопрезвитератима за г. 1895. — Није одобрен распоред парохијала и других црквено-општинских потреба за г. 1897. у црквеној општини Доњеној и Будинци с разлога, што је кључ распореза одређен по дућанима, услед чега би сиромашнија класа јако оптерећена била, те је упућена иста општина, да други праведнији распоредни кључ установи и прорачун како за чисто црквене тако и за парохијалне и ине црквено-општинске потребе по прописаним образцима састави у 2 изворна примерка, и овом их одбору са односним скупштинским закључком на одобрење поднесе. — Одобрени су прорачуни за г. 1897. црквених општина у Добринци, Мартинци, Петровци, Бечмену, Шимановци, Обрежи, Угриновци, Огару, Гргуревци, Земуну, Шиду и Мирковци; а у Грку са неким наменама. — Прорачун црквене општине у Петровци, Черевићу, Брестачу није одобрен. — Одобрен је купопредајни уговор између црквене општине у Иригу и А. те А. М. — Поводом тужбе М. Б. и др. из Шушма против Ж. Ј. црквено-општинског председника, који не хтеде дати пароху тамошњех кључ од цркве на Божић, да служи службу, решено је поднети грађану кр. државном од-

ветништву у Митровици против истог председника ради злочина сметања вероизнања. — Изаслан је администратор протопрезвитерата нуковарског у црквену општину Габош, да на основу онамо поднешене пријаве против бившег председника Ст. Т. истрагу спроведе. — Одобрени су рачуни црквених општина, и то: у Апатин за 1895. у Врдник за 1892 — 1895; у Купиново за 1895, у Моровић за 1893 — 1895; у Шушару за 1890—1893.

II. Конзисторија у седници својој од 22. јануара (3. фебруара) о. г., под председништвом Његове Светости, преузвишеног господина патријарха *Георгија*, решио је и ове предмете: Парох у Ш. јереј П. Н. одбијен је са молбом, да се против њега поведена дисциплинарна парница без суспензије доврши. — Позвана су окр. протопрезвитерска звања, да известе оне особе, које су добиле потпору из земаљ. средстава за 1896. год., да исту код надлежних кр. пореских звања дићи могу. — Јереј Н. С. парох у З. позван је на одговорност, што је неким грађанима стране државе издао отпусно писмо из правосл. вере. — Узето је на знање расположење кр. владног одела за богомтовље и наставу у Загребу против римокат. жупника у Винковцима Јакова Стојановића, што је католика Л. Ф. са православном К. Д. венчао без сведодбе о обављеним наповедима у православ. цркви. — Узета је на поновно знање и подручном свештенству проглашена наредба кр. земаљ. владе, одела за богомтовље и наставу у погледу начина прославе св. Саве у комуналним школама. — На молбу кр. владног одела за унутарње послове у Загребу позвано је подручно свештенство, да и оно од своје стране саветима и поуком одвраћа народ од убитачног пушавања у Бразилију. — Искази свештеника Архиђецезе карловачке као будућих чланова општег митропол. митровичког фонда устуљени су Саборском Одбору на сходну употребу. — Извештаја се Саборски Одбор о смрти умировљеног пароха путничког јереја Петра Јовановића. — Уњена је црквена општина у Грку, да у тамошњој цркви изведену проналину крађу одмах политичкој власти пријави. — Узима се на знање извештај окр. протопрезвитера митровачког, да је О. Јустина Којића у администрацији парохије шушаначке увео — Узима се на знање извештај протопрезвитерског звања карловачког, да је О. Михајила Филиповића за личног помоћника ободелом пароху нештинском приставио, а О. Василијана Поповића за личног помоћника пароху у Манђелосу упутио. Подељен је строги укор администратору парохије у В. јеромонаху И. С. ради неких преступа. — Узет је на знање извештај протопрезвитерског звања митровачког, да је јереју Стевану Јовановићу предао у администрацију парохију у Сибачу. — Узет је на знање извештај протопрезвитерског звања карловачког у погледу неких неуредности у матицама св. Теодоровске цркве у Иригу. — Решен је спор у погледу потраживања неког дуга јереја В. Д. од пароха у И. јереја С. М. — Молба црква. општине у О. у предмету доделења сталног администратора, уступљена је јереју Ј. З. на изјашњење. — Упућен је надлежни протопрезвитер да обави избор пароха у Адашевци. — Одбија се јерej С. М. парох у И. са молбом, да може додељеног му личног помоћника с времена на време употребљавати. — Уступљена је протопрезвитерском звању нуковарском на изјављење пријава Ј. М. пароха у Ч. против тамошњег учитеља В. К. — Узето је на знање изјашњење Ј. З. пароха у М. на тужбу неких парохијана. — Уступљене су протопрезвитерском звању карловачком на изјављење неке притужбе на Б. против тамошњег администратора и црква. председника. — Одбија се црква. општина у Рачи са молбом ради расписа стечаја на своју упражњену парохију с разлога, што садањем администратору дугује парохијала из прошле године и што није парохијал за 1896. год. распоредала. — Уступљена је архид. административном одбору на надлежно уредовање притужба јереја П. Н. пароха у Ш. против црква. одбора, што му није допустио о Божићу служити у цркви. — Уступљени су сви списи у предмету спора око црквеног стола у Д. протопрезвитеру земунском ради извида. — Две пресуде митрополитско-црквеног Савета, гласеће на коначни развод брака, публиковане су уз доставнице странкама. — Донесене су две бракоразводне пресуде гласеће на развод брака, а једна на сажитије.

— **(Радња епархијских власти у Темишвару).** *II. Епархијски административни одбор.* (свршетак.) Упућена је српска православна црквена општина у Тиса Хиђошу, да поднесе извештај у погледу школског прираза одређеног барону Бајњу. — Достаниће се на изјашњење српској православној црквеној општини у Арадгају односна тужба јеромонаха Митрофана Шољмошанова ради платежа дужног му парохијала. — Одобрен је, према односном мњењу и предлогу епархијског фискала, напрт уговора, што га је одлучила склопити управа манастира св. Ђурђа с кр. државном шумаријом у предмету стручног руковања и надзора истог манастиру припадајућег шумског поседа кроз државни стручно-шумарски орган, и позвана је уједно управа манастира Бездина, да

у интересу ваљаног стручног руковања и она у преговоре с надлежним државним шумарским знањем ради склопљења сличног уговора ступи. — Узета је с одобрењем на знање, на темељу односног извештаја протопрезвитера Кузмана Станића, шиме обављена организација црквене општине у Иванди. — Известиће се услед односних молбеница црквене општине у Батањи и Срп. Пардању, да епархијске власти нису надлежне обустављати поведене овршне радњи ради никасовања дужног верозаконског прилоса и саборских трошкова, већ да се у овој ствари ваља обраћати на високосавани Саборски Одбор у Карловцима. — Саопштиће се поджупанијском звању терористичке варнице, да су дужни платити и судскосуду и конвенцију у благајницу српских народно-црквених фондова у Карловцима и Румуни саравољски, који су до почетка 1896. године били у јерархијској заједници с тамошњим Србима, на ће се умолити исто знање за проведење овршне и против Романа у Сарановли. — Узет је с одобрењем на знање избор Аркадија Бугарског за председника српске православне црквене општине у Срп. Мартону. — Издаће се односно снабдеће се нужном потврдном клаузулом овамо предложена сведоџба српске православне црквене општине у Срп. Кларији о томе, ко је прави власник оних некретнина, што их иста општина жели опотретити правом залога за зајам, којега јој је подигнуће дозвољено у износу од 5000 фор. — Одобрен је и снабдеће се клаузулом одобрења уговор поднесен од стране српске православне црквене општине у Турској Кањижи о навлантењу 505□° црквене земље. — Издаће се српској православној црквеној општини у Вел. Бечкереку затражени изворни отправци овдашњих двеју одлука у предмету стипендије Јована Стојшића. — Упућен је на исплату из овоепархијског фонда односни рачун тврдке Кремер о лиферованих тискашцама овој епархијској власти. — Поднеће се високославном Саборском Одбору на надлежно решење молба српске православне црквене општине у Вел. Кикинди, да јој се дозволи дуговину у име верозаконског прилоса исплатити у десет једнаких годишњих оброка без камате. — Учиниће се сходно расположење, да се разреже на српске православне вернје у Печки износ од 200 фор., што га они дугују јереју Димитрију Кирићу, да би се иста свота овршним путем од њих наплатити могла. — Узет је на знање извештај епархијског фискала у предмету треће парохијске сесије у Парду, на ће се о стању ствари поднети извештај високосавланом Саборском Одбору у Карловцима. — Издаће се на изјашњење јереју Димитрију Којићу, пароху у Срп. Боки, тужба поднесена против њега због незаконитог побирања штоле и због неправедног нахетања бира међу вернима тамошње општине. — Саопштиће се српској православној црквеној општини у Карлову мишљење епархијског фискала у предмету парнице, коју мисли подићи иста општина због признања права власности на неким некретнинама. — Саопштиће се српској православној црквеној општини у Петровом Селу мишљење епархијског фискала у предмету плаћања општинског нанета од црквене земље, за тим од земље, што ју уживају вероисповедни учитељи и свештеници, као део своје дотације. — Саопштиће се у своје време руководитељу овоепархијског фонда број српско православних душа у црквеној општини моноштарској ради прописа дужности исте општине у епархијски фонд. — Известиће се јереј Глигорије Стајић и ђакон Милош Челекетић, оба у Мокрању, о томе, колико имају примити у име камата од свота, која се код епархијске управе рукује као еквивалент за њима припадајући део односних парохијских сесија. — Узета су с одобрењем на знање, због журности ствари преседајалним путем учињена, расположења у предмету молбе српске православне црквене општине батањске, ради обуставе овршне због дужног верозаконског прилоса; у предмету позива јереја и протонамесника Драгољуба Живковића, пароха моделског, да пошаље доставнику, о примитку једне одлуке епархијског административног одбора вршачког, у предмету списа једног српске православне црквене општине у Новом Св. Ивану, што га надлежна политична власт овде потражује; у предмету никасовања овршним путем дуговине у име верозаконског прилоса и саборских трошкова у српских православним црквеним општинама: Араду, Арадгају и Рудни; у

предмету доставе високославном Саборском Одбору у Карловцима прорачуна за годину 1897. манастира Св. Ђурђа; у предмету обавештаја краљ. котарског суда у Араду, ко је оказатен по закону постављати заступника за вођење парница пред судом у ове црквених општина; у предмету упутства даног српској православној црквеној општини у Тарашу због набавке образца потребног за издање обвезнице врху дужних саборских трошкова и верозаконског прилога. — Узет је на знање упис у епархијски фонд односних прилога од стране српских православних црквених општина: у Карлову, Великој Кикинди и Петровом Селу, као и од стране управе манастира св. Ђурђа. — Издаће се руководитељу епархијског фонда признаница издана надлежном пореском влашћу о уплати пристојбеног еквивалента за залишну парохијску сесију у Кетфељу. — Издаће се истоме руководитељу сходно упутству ради плаћења пристојбеног еквивалента од парохијске сесије у Фенлаку, која је прешла у заједничко власништво српске и румунске црквене општине у Фенлаку. — Известиће се српска православна црквена општина у Турском Бечеју о прошлој дужности њезине за епархијски фонд. — Узети су с одобрењем на знање закључци, што их је донела српска православна црквена општина у Мохалу у седници тамошњег управног одбора, држаној дана 7. (19.) јануара 1897. — Узете су на знање односне одлуке краљ. котарских судова у Батањи, Великом Св. Миклошу, Болману и Турском Бечеју, којима је одређена на основу односних својеврсмених овданших одлука укњижба права власности на неким некретнинама у корист односних купаца истих некретнина, односно одређено рочиште на једну тужбу против црквене општине неленачке. — Узета је на знање пријава српских православних црквених општина у Великој Кикинди и Српском Итебеју о заказаним скупштинским седницама истих општина. — Саопштиће се учитељу Милошу Ковиничићу изјављење српске православне црквене општине арадске на његову тужбу због исплате дужне му појачке плате. — Узети су с одобрењем на знање закључци црквене општине арадске о поведењу односних парница против наследника Саве Поповића и против Димитрија мл. Продановића. — Позваће се српска православна црквена општина арадска, да достави овамо извод из записника тамошње скупштинске седнице од 14. (26.) септембра 1894. о закључку бр. 90. — Расправљено је и одобрено више рачуна подручних црквених општина за годину 1895.

(**За куратора карловачке гимназије**) изабрани су г. Јован Станковић и г. Марко Поповић. Избор куратора као и патрона карловачкој гимназији обављају 20 карловачких грађана, које на то позове сватањи митрополит-патријарх. Избор бива по трој-ној кандидацији, коју овој 20-рици чини митрополит. И овај последњи избор је тако учињен; а после избора су сви грађани, који су избору присуствовали, били при ручку гости Његове Светости. —

(**За пароха у Сомбору**) именовала је епархијска конзисторија бачка јереја Жарка Ј. Поповића.

(**Гимназијска беседа у Карловцима**), приређена прошлог четвртка, на дан св. Три Јерарха, задовољила нас је. Гимназијски оркестар лепо напредује, а то је заслуга ревног и вољног професора г. Недељковића. Уживање наше у отпеваним нумама било је као и прошле године. Познати љубимци наше публике, и украс певачког збора нашег, сопрани Јаковљевић и Цвејић, својим дуетом, и басиста М. Ђукић и ове године осташе јунаци у опште лепо изведеног програма. Сваку хвалу заслужују и Младен Јовановић на гласовиру и Вл. Зима флауташ.

Беседу је благоизволела посетити и Његова Светост преузвишени г. патријарх *Георгије*, дочекан и испраћен са „тон деспотин“. — Забава је била необично посећена гостима са стране. Прилога је пало 800 фор.

(**У корист поплављеника**). Српска академска омладина у Будимпешти приредила је на дан св. Три Јерарха о. г. беседу с играном у корист поплављеника у Босни-Херцеговини, Србији и Црној Гори. Председник приређивачког одбора је г. *Ст. В. Поповић*.

(**Управни одбор „Матице Српске“**) држао је 25. јануара (6. фебруара) о. г. своју редовну седницу под председништвом г. *А. Хаџића*, председника „Матице Српске.“ У тој седници решено је до шездесет различитих предмета, од којих ћемо споменути неке важније: Кр. угарско министарство унутрашњих послова одобрило је избор *А. Хаџића* за председника „Матице Српске“. — Поднесени су министарству различити извештаји о неким потраживањима и о исплати неких дугова. — Послат је министарству од Текелијевих дужника прибрани новац. — По одлуци кр. котарског суда у Карловцима уњето је пореско знање у *Румо*, да нада „Матици“ уложну књижицу за „благотворителски фонд Анастасије Коларовићке“ из Карловаца. — С хвалом је примљена свота од 100 фор., коју је послала „*Српска Банка у Загребу*“ у ине чланарине. — Фискал државног др. *Илија Вучетић* јавно је, да је кр. курија као највиши суд, у корист Матичину решила све четири парнице, које су биле подигнуте против фонда Јо-

вана и Марије Трандафиље. Фискалу је пречена захвалност на ревносном заузимању око повољног решења тих парница, које већ седам година трају. — Кр. окружни суд у *Белој Цркви* издао је накнадну одлуку у ствари оставине пок. Јулијане Обрадовићке из Вршца и према истој добила је и благајница, а и фискал, нужна упутства. — Фискал друштвени поднео је различите извештаје у парницама и ванпарничним стварима, који су или узети на знање, или је фискал упућен, шта му ваља радити, да би се могли што боље очувати интереси фондова. — Узети су на знање извештаји *Д. Савића*, старатеља Матичних и фондовских добара, о надзиљу неких земаља под закуп. — Упућено је књиговодство, да се постара о наплати неких лозова, који су изгубљени, али који нису добили никакав згодитак. — Неким укућанима Матичне куће дошушено је, да могу портале подићи на својим дућанима. — Узет је на знање исказ књиговодства о стању готовине и улога. — Дате су дозволе за делимично брисање неких дугова. — Учитељски збор у Сентомашу за седнице своје најавио је своју захвалност како председнику тако и члановима Матичним, који су били на опелу и спроводу у Н. Саду преминулог *Ивана Поповића*, некадашњег учитеља сентомашког, „признајући тиме увишени положај српског учитељства.“ — По молби „Хрватског академског друштва за помоћ сиромашних грађана у Загребу“ поклоњена су за књижницу му Матична књижевна издања.

(**Књижевни одбор „Матице Српске“**) држао је седницу 23. јануара о. г., у којој су решени ови предмети: На расписану награду из задужбине Јована Наке стигло је од непознатог писца дело „*Жртва*“, слика у 4 чина. За оцену се умољавају чланови Јован *Грчић* и Радивој *Врховац*. — К. *Петровић* у Београду шаље своју драму „*Материна кри*“ с тим, да је Матица у повољном случају наградн и о свом трошку шиша. Писцу се има јавити, да Матица не издаје дела о свом трошку; уједно му се дело ставља на расположење. — Расправа „*Књиженост у Чеха*“ од др Стев. *Павловића* издаје се на оцену члану Радивоју *Врховцу*. — Састанак „*Гусле и Гуслари*“ од непознатог писца издаје се на оцену члану Јовану *Грчићу* — Расправа „*Последњи пророк*“ од непознатог писца издаје се на оцену члану Милутину *Јакшићу*. — По препоруци секретаревој прима се на Летопис прича *С. Матавуља* „*Приморска обличја и разлучја*.“ — Тако се исто прима за Летопис говор члана проте Јована *Вучковића* „Митрополит Ђорђе Николајевић“. — Прима се предлог пододборов у ствари повишења стипендије и умножена стипендиста у задужбини Нестора Димитријевића. — Опима се питомцима обустављена стипендија, који на опомену нису одговорили својим дужностима. — Прима се предлог члана Ђорђа *Магарашевића*, да се предложи Књижевном Одељењу, да се ове године прослави 50-годишњица препорођаја српске књижевности.

Од Администрације.

Једна црквена општина послала нам је претплату од 4 ф. не означив место свога седишта. Новац је предан на пошти *Новом-граду*. Молимо, да нам се јави која је.

Прилози на фонд „Св. Сава“.

Уредништву овога листа стигли су и ови прилози *„фонду св. Саве“*.

Бр. 6. Од г. Емануила Радошевића капелана у Буфановци	4 ф. 80 н.
Приложише: Станојевић 1 ф.; по 50 н.: Кокић, Лепотић, Лалошевић, Ракић, П. Симеоновић, Радошевић, по 30 н.: Кромпић, Антонијевић и 20 н. Формаћ.	
Бр. 7. Новак Локић Госпођинци .	1 ф. — н.
Из бр. 4. „Срп. Сиона“ 20 динара	85 ф. 40 н.
Свега . . . 20 динара	91 ф. 20 н. и 1 дукат.

Јавна захвала.

Госп. Петар Николић, ветеранац и издавалац српских историских слика у Загребу, наволио је Вараждинској српско-православној црквеној општини даровати икону „Свети Сава благосиља Срнчад.“

Општина ова, ганута овакним дивним поклоном, нарече овим путем врломе родољубу г. Петру Николићу своју најусрднију благодарност са најискренијим жељама, да га милостиви Бог још дуго и много чила и здрава своме народу на дику и понос уздржи!

Из одборске седнице српско-православне црквене општине, држане у Вараждину 11. јануара 1897. г.

Изворе: **Лазар Бодгановић.** Потпредседник: **Мита Лазаревић.**

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. Е. 111. l. 29. ex 1897 11 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на упражњену парохију IV. разреда у Брестовцу. Интеркалара нема.

Молитељи имају своје ваљано снабдевене и биљеговане молбенице путем претпостављених им власти до 1. (13.) марта 1897 г. овамо поднети.

На седнице срп. прав. епарх. конзисторије, држане у Вршцу 20 јан. (*1. Февр.*) 1897.

Епарх. конзисторија вршачка.

Број 66. СТЕЧАЈ. 9 2—2

На парохију VI класе у Српском Михољу. Интеркалара нема.

Молитељи имају своје потребним свједоџбама обложене молбенице поднијети овамо преко надлежних окружних протопресвитератских звања најкасније до 5. (17.) фебруара 1897.

Из сједнице Епархијске Конзисторије

У Пакрацу 16. (28.) јануара 1897.

Број 66. СТЕЧАЈ. 10 2—2

На парохију V. класе у Кобашу. Интеркалара нема,

Молитељи имају своје потребним свједоџбама обложене молбенице поднијети овамо преко надлежних окружних протопресвитератских звања најкасније до 5. (17.) фебруара о. г.

Из сједнице Епархијске Конзисторије.

У Пакрацу 16. (28.) јануара 1897.

Ад бр. К. 943/660 ex 1896. 2 3—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Александра Мијановића из Митровице, против супруге му Сидоније Мијановић рођ. Поповић, сада непозната боравишта, овим се позива речена супруга Сидонија, да има у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог увршћења овог едикта у новинама, овој конзисторији или сама лично предстати или место свога пребивања пријавити, јер ће се у противном случају против ње поседена бракоразводна парница и без ње свршити.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловцима 18. (30.) децембра 1896.

Архидијецезална Конзисторија.

СТЕЧАЈ. 8 2—2

Услед поднешене оставке овд. забавиље ђуе. Јованке Летићеве, постало је место забавиље на овд. срп. вероисповједном забавишту упражњено, на које се овим стечај отвара.

Плата забавиље је 300 фор. годишње уз то још слободан стан с баштом и зимски огрев.

Молбенице, са свједоџбама оспособљена за забавиљу снабдевене, имаџу се искључиво до 20. фебр. т. г. подписаном црквеном одбору поднети.

Из седнице м. црквеног одбора држане у Турији 18 Јануара 1897. год.

Авакум Травањ, Милан Јојкић мл.
вероноћа. председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ОСНОВАНА 1866. ТРГОВИНА ОСНОВАНА 1866.

ШПЕЦЕРАЈА-ДЕЛИКАТЕСА И ВИНА

Љ. СТЕФАНОВИЋА СИНА

У НОВОМ САДУ

ГЛАВНА УЛИЦА БР. 27. — ТЕЛЕФОН БР. 76.

Препоручује своје обилато снабдевено стоваришше **шећера, каве, пиринца, свећа, зејтина, бадема, грожђа, француска и мађарска коњака** и **шампањера, ликера** у сваковрсном избору, **прашке шунке**, пресне к куване, фришких **сардина, руса**, ostsee-heringe, **јегуља маринираних** и у **сулцу, ракa, форелни, ајвара, тунфиша, Rheinlachs, конзервираног бифтека** и **паприкаша**, фришких **маслина, малага грожђа** и **Princess-бадема, кандираног воћа** у великом избору. Доброг **руског теја** и разна **енглеског теј-брода**. Француске **чоколаде** и особито финих **Салон-бонбона**. Панчевачког **пива** у флашама, Märzen и königs — Баварског „Spaten“ **пива у флашама**. Разна десерт-вина: **Malaga Sherry, Chablis Madeira, Medoc, Bordeaux, Lacrimae Christi, Volnay, Токајског, Liebfrauenmilch, Nicrsteiner, бела талер-вина, старог** и гарантирано чистог:

Ermellekér у бутељама по . . . 50 нов.
Magyaráder „ „ „ . . . . 55 „
Neszmelyer-Tischwein у флашама по 58 „
Burgunder црно вино у бутељама по 60 „

Сунђера, разна Toilette **сапуна, глицерина, викса** за **паркетне, Bernsteinlack-фарбе** у разним нијансама, за **патосе, лака** енглеског у сортама и т. д. 182 10—10

Послуга брза и тачна, цена јефтина.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** и остали рукописи **уредништву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Хер. цеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За страни земље: на годину фор. На Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 6.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 9. фебруара 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Високи отпис преузвишеног кр. угарског министра богочасти и јавне наставе у предмету превишњег именовања Лукијана Богдановића архимандрита и настојатеља манастира Бечина за администратора будимске епископије.

Превод с мађарског језика.

Краљевски угарски министар богочасти и јавне наставе.

Бр. 7855.

Преузвишени Господине Архијепископе. Митрополите и Патријарше!

На цењену представку Вашу од 14. јануара ове године број 2. имам част с пуним поштовањем повољнога знања ради известити Вашу Преузвишеност, да је Његово царско и апостолско краљевско Величанство превишњом својом одлуком, изданом у Бечу 27. јануара ове године, на управу српске православне епископије будимске до правилног попуњења епископске столице за администратора исте епископије најмилостивије благоизволело именовати Лукијана Богдановића архимандрита и настојатеља манастира Бечина уз уживање дневница по 8 форинти, које се имају из интеркаларних прихода поменуте епископије подмирити.

О овоме именовању сам једно сходно известио и поменутог администратора.

Примите, Ваша Преузвишености, искрени израз моје особитога поштовања.

У Будимпешти 11. фебруара 1897.

Влашић с. р.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Из омилија св. Јована Златоустога.

На прву посланицу Коринћанима.*

омилија прва.

Павле, волом божјом позвани апостол Исуса Христа и Состен брат, цркви божјој у Коринту, осветившима у Исусу Христу, позваним светима, са свима, који призивају име Господа нашега Исуса Христа на сваком месту, и њихову и нашем; благодат вам и мир од Бога Оца нашега и од Господа Исуса Христа.

1. Гледај како одмах почетка обори на-

* У оно старо и сјајно доба грчке величине беше Коринт један од најзнатнијих градова читаве Јелладе, а пред

дутост и о тле баци све њихово сленило, називајући се позваним. Јер не пронађох сам, нели, ито научих, нити сам то својом мудрошћу докучио, већ када цркву гоњах и пустошах био сам позван. У том је све онога, који позива, а позваном, рећи, ништа не остаје до једина покорност. *Исуса Христа.* Ваш је учитељ Христос, а ви зар људе наименујете за прве учитеље? *Вољом божјом.* Бог је наиме то тако хтео да се спасете; јер ми не учинисмо никакво велико дело, него божјом вољом најбоље спасења, и кад је Бог изволео бисмо позвани, не зато што смо заслужили.

И Состен брат. Сад се опет смирава, једначећи се са много нижим од себе; та велика разлика беше између Павла и Состена. А кад је при толикој разлици изједначио са собом незнатнијега, како да се оправдају они, који презиру људе према себи? *Цркви божјој.* Не онога или онога човека, него божјој. *Која је у Коринту.* Видиш ли како сваком речју обара њихову надутост, и свим и сваким њиховим духом к небу упућује? Црквом божјом назива их, хотећи показати да треба једна да буде; јер ако је божја, уједињена је и једна је, не само у Коринту, него по свој васељени, будући да име „црква“ не значи цепање, него јединство и складност. *Освећенима у Исусу Христу.* Опет име Исусово, а нигде не ставља име људско. А шта је освећење? Крштење, очишћење. Сећа их наиме њихове нечистоте, од које их избави, и учи их да буду смерни; нису се богме посветили у својим заслугама, него у божјем човекољубљу. *Позваним светима.* Та то баш ито сте вером спасени, нели, није ваше дело; јер нисте први приступили, него сте позвани, тако да ни то мало није све ваше. Па ни да сте сами собом дошли, ви који сте били подложни безбројним гресима, ни тако не бя *вас* имла хвала него *Бога.*

Због тога и Ефесцима у посланици[1] говораше: *Милошћу сте спасени кроз веру, и то није ваше дело.* Ни вера ваша није сва ваша, јер ви не претекосте вером, него тек позвани послушасте. *Са свима, који призивају име Господа нашега Исуса Христа.* Не онога или онога човека, него *име Господње. На сваком месту, и њихово и наше.* Јер и ако је ова посланица написана само Коринћанима, сећа се и свих верних по целој земљи, хотећи показати да треба једна црква да је по свој васељени, ма да је многим местима одвојена, а много више црква у Коринту (да буде једна). А ако место дели, то Господ саставља верне, јер је један; због тога јединећи их додаде оно *„и нашега и њихова“*; а ово је много важније од онога.[2] Као што су наиме становници једнога места разбијени кад имају много противних господара, и ништа им не користи место за слогу, кад од господара један ово а други оно заповеда и сваки вуче на своју страну (*јер не можете*, вели се, *Богу служити и мамону*);[3] тако и онима, који на разним местима живе, ако немају различите господаре до једнога само, ништа не уде места за слогу, док их један Господ удружује. Не кажем дакле, вели, да ви као Коринћани само с Коринћанима треба да сте једномишљеници, него и са свима по свој васељени, имајући једнога Господа. Због тога и по други пут

[1] 2, 8.

[2] Т. ј. што је црква једна у Господу, ништа што је раздељена по местима.

[3] Мат. 6, 24.

начно је свима нарочито трговином и индустријом, господарећи двема хорама (bimaris). У непарству и єликарству чини се да су Коринћани учитељи осталим Грцима. Било је у њему иекда преко по милијуна становника, рачунајући велик број робова. Пошто га Римљани разорише 146. год. пре Хр., дижаше за стотину година, рекли, у рушевинама, докле се за Јулија Цезара опет не подиже, а за врех царева римских опет не процвета. У време апостолско беше то опет угледан трговачки град, богат, раскошан, поносит и неморалан. Уп добро стање разборито се био толико неморал у том граду, да је од имена његова постала реч, која је значила „неморално живети“ (κορινθιάζεσθαι). Цвала је ту у то време и софистична єилозофија, и по свем и свачем беше то врло неугодно земљиште за семе божанственог Христове науке; а колико им је требало те науке, то су Коринћани једна особина. На инак је св. Ап. Павле створио онде хришћанску општину, задржавши се у граду преко годину и по дана. Лавио му се у сну Христос и опоменуо га да се не боји, него да ради. (Дела ап. 18, 9—11). После њега наставио је радити учени Аполос, Јудејин из Александрије, прије ученик св. Јована Крститеља, али тако да је одмах имао и своју страиику, којој се ниште свиђала његова учеиост него простота Павлова учења. Тако се јавише неколике странке међу Хришћанима Коринтским, од којих једна уже на утаед св. Ап. Петра. Мучно је било држати ову малу цркву у заједници и утврдити јој верне како треба; зато им Ап. Павле пише ову посланицу из Ефеса (?), удараЈући нарочито на неморал и немир у друштвеном животу и на субјективност у схватању вере, а обарајући прецењивање људске мудрости пред божјом вечном истином. — Омилије Златоустога на ову посланицу спадају међу најзрелија дела великог беседника и тумача св. књига. — Превод је по тексту у Migne-a. Прим. прев.

додаде оно *„нашега“*. Пошто наиме рече *„име Господа нашега Исуса Христа,“* да се не би учинио неразумнима да раздваја, додаје опет *„Господа и нашега и њихова“*. И да буде јасније што кажем, прочитаћу[4] по смислу овако: Павле и Состен цркви божјој, која је у Коринту и свима, који призивљу име Господа и нашега и њихова на сваком месту, било у Риму било ма где да су; *благодат вам и мир од Бога Оца нашега и од Господа Исуса Христа.* Или пак овако, што мислим да ће бити и тачније: Павле и Состен посвећенима у Коринту, позваним светима са свима, који призивљу име Господа нашег Исуса Христа на сваком месту и њихову и нашем. То јест, благодат вам и мир вама, који сте посвећени у Коринту и који сте позвани, не само вама, него са свима, који ма где призивљу име Господа Исуса Христа, нашега и њихова. А ако мир долази благодаћу, шта си се узохолио, шта си се надуо ти, који си милошћу спасен? А ако си с Богом у миру, што се наслањаш на друге? Јер то значи бунити се. Па шта ако сте у миру с овим или с оним и у љубави? Ја желим да вам то буде и једно и друго од Бога, и од њега и према њему. Јер не ће дуго трајати, ако не ужива небеске потпоре, нити ће вам шта користити, ако није према Богу. Нема нам богме користи ако смо и са свима у миру, а с Богом смо се завадили, као што нам нема шкоде ако нас и сви нападају, а с Богом живимо у миру; и опет ништа не помаже ако смо и свима по људи, а Бога вређамо, као што нема опасности ако и сви окрећу од нас главу и мрзе нас, а Бог нас прима и милује. Јер права милост (благодат), прави мир долази од Бога. Онај богиње, који уживa благодат код Бога, никога се не плаши, па ма трпео тешка невоља, ни самога сотоне као ли човека; а ко се с Богом завађа, од сваког зазире, ма колико да се види сигуран. Јер нестали је род људски, и не само пријатељи и браћа, него и очеви често из незнатних узрока мењају ћуд, па онога, кога родише и задојише, одбацише горе но какав непријатељ, и деца очеве изгнаше. На пази.

2. Давид уживаше милост код Бога, Авесалом уживаше милост код људи, па знате како је који завршио и који се боље показао. Аврам уживаше милост код Бога, а Фараон код људи; јер угађајући овоме издадоше жену праведникову; па свако даборите знаде који је био виђенији и срећнији. Ну шта говорим о праведницима? Израиљани су уживали милост код Бога, а мрзили су их Египћани, па ипак обладаше и савладаше своје мрзиоце, и сви знате врло добро како је то било. Отимајмо се сви, дакле, за то: ако је слуга, прво нека се моли да умилостиви Бога на својега господара; ако је жена, прво милост божју нека тражи на мужевљеву; ако је војник, прво небеску благодат нека тражи па онда у краља и старешине; тако ћеш богме бити мио и људима. А како може човек наћи милости код Бога? Како друкчије ако не смерношћу? *Јер се Бог,* вели се,[5] *ионосителима сурости, а смернима даје благодат,* и *„жртва је Богу скрушен дух, и иокајнога срца Бог не ће одбацити“*.[6] Јер ако се код људи смерност толико тражи, то онда много више код Бога. Тако су се и неки незнабошци милости достајали, тако и Јудеји испали из милости: *„јер се не покорише правичности, која врли пред Богом“*.[7] Смеран је човек свима мио и драг, живи у непрекидном миру и нема зашто да се свађа. Јер ма да га и осрамотиш, ма да га и наружиш, ма шта да му рећеш, ћутаће и благо ће подносити, и живеће у неисказаном миру са свима, а и према Богу. Бог је наиме заповедио да с људима живимо у миру, и сав нам је живот тако најбоље уређен ако смо један с другим у миру; јер Богу без сумње нико не ће моћи наудити; вечна је оно природа и узвишена над сваком страшћу. Ништа тако не чини Хришћанина дивним као смерност. Чуј н. пр. Аврама шта говори: *Ја сам прах и пепео,*[8] и шта опет Бог казује о Мојсију да је био најпитомији од свију људи. Нико богме не беше смернији од њега, који толики народ вођаше, и краља и сву египатску војску као мухе потопи, и толика чудеса што у Египту што на Црвеном мору што у пустињи почини, и тако сјајно сведочанство[9] доби, па се тако владаше као да је један од народа; као зет беше тасту покоран, и примаше савет од њега. Па нити

[4] Текст.

[5] I. Петр. 5, 5.

[6] Псал. 51, 17.

[7] Римљ. 10, 3.

[8] I. Мојс. 18, 27.

[9] Божје милости.

се срдно нити рече: шта, зар после таких и толиких славних дела, мени ти дође савете давати? Као што чине многи, па ма им неко и најбољи савет пружио, јер презиру гледајући на низак положај и углед. Али он не беше такав, него смерношћу све стизаше. Зато презре и краљевски двор, што беш доиста смеран, јер смерност чини здраво и узвишено мишљење. Јер шта мислиш, колико требаше уме и душевне величине да се презре краљевски двор и трпеза? Та у Египту се поштују краљеви као богови, и уживају небројено благо и богатство. Па ипак све то презревши, и одбацивши и сам престо египатски, робовима и јадницима, онима што се муче у блату правећи опеке и којих се слуге краљеве грожаху (јер их се грожаху Египћани, вели се,[10]) тима прибеже и уздиже их над њихове господаре. Отуда је јасно да само смеран човек може бити узвишен и племенит. Тă дрскост долази од слабе разумности и од ниске душе, а скромност од велеумне, од веледушне разборитости.

3. Па ако вам је по вољи, да испитамо и једно и друго на примерима. Реци ми ко је био већи од Аврама? На ипак он је оно говорио: *ја сам прах и пепео;* он је оно говорио: *немој да се свађамо ја и ти.*[11] И тај тако скромни човек презре плен перанијски, и није марио славити победу над варварима, а то чињаше од велике душевности и племенитости. Јер заправо смеран човек велик је, не удворица нити претворица. Друго је нешто велеумље, а друго високоумље, и то је јасно из овога. Кад неко иловачу држи за иловачу и не сматра је ни за што, а други се неко диви иловачи као злату и много је цени, који је од њих узвишен? Зар не онај, који се не диви иловачи? А који је низак и прост? Зар не онај, који се диви иловачи и држи је за нешто велико? Баш тако и овде сматрај да је онај велик, који себе назива прахом и пепелом, ма да то каже по својој смерности; онај пак, који себе не сматра прахом и пепелом, него се прецењује и велича се, то је низак човек, јер незнатне ствари држи за велике. Отуда је јасно да је патријарх говорио ону реч „*а ја сам прах и пепео*“ од велеумља, не од високоумља. Јер као што је друго нешто у телу бити стасит и једар, а друго бити поднапирен, ма да једно и друго надаље пуноћу тела, само ово друго болесногa а оно прво здравога; тако и овде друго је бити поносит: исто што и поднапирен, а друго је бити узвишен: исто што здрав и једар. Па онда, неко је н. пр. висок од природе а други мален, па латински високу обућу буде вишу; реци ми кога ћемо звати високим и великим? Зар не онога, који је од природе висок? Јер онај малиша туђим је велик, и успевши се на којекакве ствари узвисио се. Од тога многи пате, који су успињу на новац и на част, а то није величина. Велик је наиме онај, који свега тога не треба, него презире све и сам је собом велик. Будимо дакле смерни, да будемо велики, јер *ко се понижава, узвисиће се*, вели се [12] Али није такав надувен човек, него је најнижи међу свима људима; та и водени је мехур напухан, али не траје дуго; због тога и људе такове називамо тим именом. Јер ко смерно мисли, не поноси се ни својим великим подобностима, зато што познаје своју слабост, а низак човек и уз незнатне способности замишља се великим. Стецимо дакле величину смерношћу; посмотримо природу људских ствари, да се ужежемо љубављу за оно, што ће доћи. Јер прако не постадосмо смерними него љубављу према ономе, што је божје, а презором онога, што је земаљско. Као што ће неко, кад ваља да буде краљ па му се наместо краљевскога плашта понуди неко оиписко звање, сматрати ово за ништа; тако ћемо се и ми смејати свему земаљском, ако смо се ужелели оне части. Зар не видите деца кад се играју војске и војника, па напред иду трубачи и коњаници, а у средини корача дечак тобоже војсковођа, како је смешно што раде? Тако је и са земаљским стварима, и још лошије од тога; данас јесу сутра нису. Дижимо се дакле изнад њих, и не само да их не треба желети, него се снебивајмо и кад нам их ко пружа. Јер тако само, ако ту љубав изгонимо, стећи ћемо ону божју и уживаћемо вечну славу, која никому од нас да се не ускрати, благодаћу и човекољубљем Господа нашега Исуса Христа, са којим Оцу и св. Духу слава, држава и част, сада и ваздa и за све векове Амин.

Вх.

[10] II. Моје. 1, 14.

[11] I. Моје. 13, 8.

[12] Мат. 23, 12.

Реч противу: псовке и клетве.

(говорио у Панчеву **Лука Поповић** парох.)

„Језик је натра, свет је пун неправде..... Јер сав род звериња и тица, и бубина и риба, припитомљава се и припитомио се роду човечијему, а језика од људи нико не може припитомити, јер је немирно зло, пуно једа смртоносиога. Њим благосиљамо Бога и оца, и њим куњемо људе који су створени по обличју Божијему. Из једних уста излази благослов и клетва. Не ваља браћо моја, да ово, тако бива“. (посл. ап. Јак. гл. 3.)

Побожна браћо! Оно, што човека одликује од свију других створења, што га чини силним и умним, великим и разборитим, што га гради господарем света — то је онај најдрагоценији дар Божји, којим је Бог окитио и уресио слику и прилику своју, то је *говор*, печат светле сведоџбе божанског порекла човекова.

Велики и добри Бог даде нам памети и разума, помоћу којег мислимо, даде нам језика, помоћу којег говоримо. Говором исказујемо своје мисли, своје жеље; говором испричавамо своје расположење, на било то радосно или жалосно; њиме измењујемо своје мисли, узносимо се небу и, општимо са Створитељем својим.

Поред све лепоте и дивоте тога дара, те једине одлике човекове, човек често, врло често, тај драгоцени дар Божји, на зло употребљује. Језиком, говором вређамо и псујемо, лажемо и оговарамо, грдимо и куњемо; са необуздана и лака језика, завадише и омразише се, мужеви и жене, браћа и сестре, другови и пријатељи, људи и народи; са непромишљених и неразборитих речи, падају са усана људских бестидне псовке и клетве, које не само кваљу и срамоте образ људски, понижавају достојанство човеково, већ трују и убијају срце и душу човекову.

Побожна браћо! Од многих рђавих и злих навика, има у нас два црна греха, која се прилепише за срце и душу нашу, ухватише дубока корена у животу нашем, на срамоту образа и грехоту душе наше; та два порока, греха, то су *псовка* и *клетва*.

Шећи по варошима, селима, по путеви и раскршћу, прошетај по тргу, завири у кафане и гостионе, па ће крвца у образе да ти појури од стида и гњева, кад чујеш бестидне и срамне псовке, богомрске речи што излазе из уста људских, без разлике дал су ги људи одевени кожухом или капутом, опанцима или ципелама. Не само то, малена деца, које родитељи нису научила честито прекрстити се, псују, мислиш, да су где год годинама псовати учили. Ружном и гадном псовком не штеде људи име и поштење ближњега свога, већ грешним језиком својим шапћу и за свето име Божје, ругају се светињама вере и титрају се установама свете мајке цркве своје. То је, побожна браћо моја, ужасан грех, гадна навика, која понижава човека до животиње, и ниже од животиње — јер животиња то не зна, то не уме.

Зар језиком, којим зборимо и говоримо, којим се Богу молимо за здравље наше, за његову милост, за хлеб потребни, — да шапћемо за његово најсветије име и да га вређамо? Зар устима, којима примамо свето тело и крв Спасову, душевног спасења ради, — зар тим устима да проспшамо богомрске речи? Зар да се језиком ругамо светињама вере наше, и титрамо лакомислено установама св. цркве, која нас својом љубави и милошћу, од колевке до гроба прати? Зар нам је Бог дао језика и речи, да њима кваљамо име и поштење ближњега свога? Не, побожна браћо моја, не ваља ово, тако да бива. То шити је лепо, шити достојно Хришћанина и човека, који је створен по слици и прилици Божјој; то је неупутно, то је ружно, то је грех противу Бога и његове свете воље, његова закона, а ко против њега, његова закона греши, тешко ли се њему, јер ће сваки човек, по речима Спасителевим: „*за сваку празну реч дати одговор у дан страшнога суда.*“ Мат. 12. 36.), а нама мудра пословица народна лепо вели: *Божја је сиора, али достижна.*

Псовка и богомрске речи, трују срце човеково, гризу душу човекову, а кад је у човека срце отровано и душа покварена, он није више човек није за друга, није за пријатеља.

Побожна браћо! Чувајте се псовке, те ружне, те грешне навике; чувајте се молим вас очински, да ни у шали, ни у

збиљи, ни у гњеву, ни у тузи, не изговорите речи, којима би вређали Бога и ближњега свога. Нарочито вас молим, назите на омладину вашу, на децу, на слуге ваше, и недајте им да псују, јер псовка се учи једно од другога, то је зараза која заражује и мало и велико. Опомињите, карајте, па и казните их за времена, да се у срце њихово не би залегла ова зла и стидна навика. Клоните се људи гадног и накосног језика, који је многу срећу и мир нарушио —

Ударише једном године пародице, болест нека спопала људе и животиње у Цариграду. Сбушило се и скаменило се и велико и мало, те дај шитај и распитуј, јао и запомагај. Шта ће људи, већ хајд епископу своме, старешини духовној, св. Јовану Златоусшоме. „Свети владико! Молим те и преклињемо, реци нам по души и по срцу, каква ли је ово казна Божја сишла на нас; говори оче свети, шта и како да чинимо, да мйне ова ужасна невоља град наш и куће наше“! Светитељ, који је добро познавао стадо своје и живот стада свога, погледа их, те ће им рећи: „Молим вас, престаните псовати и грдити, па ће без сумње бити одмах боље!“. И послуша га стадо, отресоше се људи гадне навике псовања, зло попусти, невоље се умалише. Није ли, побожна браћо, многим нашим невољама, болестима, пародици, неудачама, кривица та, што тако ружно, тако гадно, тако срамно псујемо, да бих и ја грешан с овог светог места по пут златних уста Јованових довикнуо псовачима: Молим вас, престаните псовати — па ће Бог дати, да и нама буде боља живота и среће.

Друга, тако исто зла навика и тежак грех — то је *клетва*. Врло често, у најмањој ствари, богмимо се и кунемо именом Божјим; а богмити се, то је ружан обичај који је отео маха у нас, а то пити је Богу право, пити је драго. Име Божје узалуд употребљавати, грех је. Спаситељ нам вели: „Не куни се ни небом, јер је то престо Божји, ни земљом, јер је подножје ногама Његовим, ни Јерусалимом, јер је град цара великога, ни главом својом не куни се, јер ниси кадар власи беле или црне начинити. Нека буде слово твоје: Што јест, јесте, што није, није.“ Чусте ли ове речи, заповест ову? Тако би ваљало у животу, у речи, у мисли, у делу поступати ако волимо, као Бога поштујемо — а волимо га и поштујемо, браћо моја, не само онда, кад то речима казујемо, већ кад делима засведочавамо, кад заповести његове вршимо и испуњујемо.

Поред те грешне навике, којом лакомислено потрзамо име Божје, црни је и неопростиви грех чути оне страшне речи *клетве* и *проклињања*, којима обасипамо грешним језиком, децу, пријатеље и ближње своје. Тај црни грех, клетва, отела је маха у срцу нашем, са срца полази на уста, те као гуја присојкиња сикће и трује. У клетви и проклињању, на жалост ми Срби као да смо највећи вештаци, као да од нас у томе нема већих вештака на свету. А ваљда неће бити баш тако, помислиће који од вас, браћо моја? А како да не! А зар ухо ваше није чуло и не чује страшне клетве: *Гром те убио! Ватра те спалила! Муња те ваљда однела! Куга те уморила! Земља ти кости измекала!* и т. д. Јесам ли погодио, је л' тако? ето ја читам с лица ваших, да је на жалост тако. Па дал ми проминљамо, кад кунемо, бојимо ли се ми Бога ако се људи не бојимо, и Његова — страшног суда? Зар нам је зато језика Бог дао? Да ли у истини то и мислимо? Да ли родитељи помишљају кад проклињу пород срца свога? Знате ли ви, побожна браћо, да се клетва често пута може да испуни, па камо нам душе и образа нашег. „*Ништа горег и шшетнијег по децу од родишељске клешве*,“ вели стари мудрац грчки Платон; „*Благослов очев уврбује домове дечије, а клешва мајчина разорава их до шемеља*,“ вели Дух свети, устима Сираха.

Један од највећих учитеља црквених, коме пуно веровати можемо, св. Августин, у овом погледу прича ову ужасну и страшну причу. У Тесалији у Египту, живљаше нека удовица, са шесторо своје деце. У скоро по смрти мужа њезина а оца дечијег, стаде је најстарији син ружити и псовати погрдним речима и напослетку подиже руку на мајку своју, а остала деца гледећи

све то, ни да би речи проговорили, а још мање у обрану устали. Мати до крајности разљућена поступком деце своје, у гњеву ноће сина и осталу децу проклињати и рече: „потуцали се да Бог да по свету, од немила до недрага, нигде мира и заклона не имали“. И где, на жалост, клетва се мајчина испунила У скоро, спопаде децу тешка дрхтавица, шкрипање зуба, болест, која ни ноћу ни дању мира не даде. Кад мати види то, паде у тешко очајање, и од туге и жалости обеси се, деца луташе по свету тражећи лека по гробови мученика по црквама и литијама. Двојица мушкараца и једна кћи Палладија после многих година излечише се, шта је од остале деце било, не зна се. Ову је децу и сам св. Августин видео у вароши Ипу.

Побожна браћо! Чусте ли ове речи моје, поуку моју? Размислите о свему што чусте добро, те се, преклињем вас, чувајте ове ружне навике, ириог греха, клетва и проклињања. Ако вам дечица ваша скриве, опомените их с почетка благим речима и саветом, ако не помогне, строжије, ако и то не помогне, у кутић, на напоследку и прутић, боље је и пометније, него клети и проклињати. Како браћо, да нас Бог благосиља, кад ми кунемо. Зар на једна уста да излази благослов и клетва. Ето како нам Апостол оштре речи казује, оштре али истините, говорећи о језику.

Побожна браћо! Знајте да је онај, највећи јунак на свету, који себе уме да обуза и надвлада, те се чувајте гњева и јарости, обуздавајте језика свога. Ви требите кукољ из пшенице, — дела требите ружне и богомрске речи из говора ваших; ви крците трње и коров са ливада ваших, — крците злочесте и накосне речи са усана ваших; ви чистите хаљину и обућу вашу од нечистоће и прљежи, — чистите срце и душу своју, од отровног задаха, псовке и клетве. Чувајмо језик и уста своја да не казују лаж, да не вређају Бога и ближњега свога, јер ко Бога вређа Бог му окреће леђа. Благосиљајмо, а не кунимо, поштујмо се и љубимо; одвикавајмо се ружних навика и чувајмо се греха као ватре живе; меримо и премеравајмо речи, пре него што из наших уста излете, те ће у животу нашем бити више љубави и поштовања, слоге и напретка, среће и задовољства.

Желећи, побожна браћо, да ове моје речи, савета и поуке, падну на плодно земљиште срца ваших, и уроде добрим плодом, плодом послушности, нека благослов Господа Бога и Спаса нашег Исуса Христа, буде са свима вама Амин.

Српска православна црква св. Ђурђа у Вараждину

Написао

Лазар Богдановић парох вараждинско-нед. каљишки.

(Наставак).

Но није то једини случај. Затекао сам ја заманшан број таквих парохијана, који су пре мога доласка nolens volens сву децу из смешаних бракова у римокатоличкој вери дали крстити и васпитати. С тим нарантајем, наравно, да Српство и Православље нема више ништа да рачуна!

Зато треба да се вечито пале кандила пред душе онима прегаоцима, који пре 14—15 година својски прегоше, да се у Вараждину прво: организује црквена општина српска православна, а друго: сагради нешто богомољште и сталан свештеник намести, те се тако стане на пут постепеном тамањењу и губљењу православног Српства, како у Вараждину самом, тако од чести и у околици му. Слава им!

Одгор споменусмо, да су понајвише калуђери Лепавински вршили разне пастирске функције Вараждинским православним становницима. Али ни све потребе нису они смели да врше сународницима и једноверцима својима. Зна се на пр., да је до најновијега готово времена римски катихета у оним местима у Хрватској, где православног не беше, катихизирао и православну школску младеж. На тако беше и у Вараждину. Тек у новије време браћено им је то, а нашим православним ученицима од стране школ. управа наложено, да морају од својих свештеника доносити уверења о положеном испиту из науке вере. Ученици су се обраћали на овог или оног православног свештеника и добијаху од њих уверења, да су код њих испит из науке вере положили, пре дотични свештеници, у најпише случајева, ђака

ни видили нису, а камо ли их испитали. Може се судити, колико су ти ученици од своје вере знали, а и да не говорим о томе н.пр , како о прошлости свог народа, од ког поникоше, и о својој народној свести врло слаба или никаква појма нису имали. При оваквим околностима није се чудити, да је било Срба ђака у Вараждинској гимназији, који су се јавно за православне Хрвате признавали.

Трагова бар нешто уредном предавању науке у школама Вараждинским по калуђерима Лепавинским нашао сам у неким списима из год. 1876 —1888., које ми је игуман Лепавински Тихон Џебић на послугу дао. Велики жупан жупаније Вараждинске и дворски саветник — Србин Огњеслав Утјешеновић-Остожински — први виде, како се Срнчад, која за његова боравка у Вараждину полажаше школе Вараждинске, у сасвим безверском духу одгаја, па се у име тадањих Срба Вараждинских обрати представком од 17. Августа 1876. на кр. земаљску владу у Загребу, замоливши ју, да дозволи, да српску-православну младеж на гимназији Вараждинској (а сигурно и на осталим местним школама) катихизује духовник кр. зем. казнионе Лепоглавске, Василије Војновић. Земаљска влада уважи ту представку и дозволи, да поменути духовник сваких 14 дана једаред оде у Вараждин ради предавања вероиаука и за сваки појединн пут његов одређује му награду од 8 фор. 50 н. и то: 3 фор. 50 н. за подвоз (тада још није било железнице између Лепоглаве и Вараждина) и 5 фор. дијурне. И Војновић отпочиње катихизацију 1. Марта пр. рим. 1877. год.

Поверавање катихетске дужности у Вараждину духовнику Лепоглавском не беше право Лепавинским калуђерима, јер ови то право присвајаху себи, пошто Вараждин од вајкада спадаше у духовно подручје манастирско. Они се потужише на то конзисторији, и успеше оспорити то право духовнику Лепоглавском. Поводом те притужбе конзисторија закључи, да се катихизација школске младежи на Вараждинској гимназији има поверити тадањем игуману Лепавинским Герасију Јагазовићу. И 1. Октобра 1878. преузе катихизацију игуман Герасије, коме кр. влада накнадно, решењем својим од 10. Маја 1679; одреди у то име годишњу награду од 160 фор.

Кад игуман Герасије већ у Октобру 1879. г. умре, то конзисторија, споразумно с владом, повери катихизацију, почам од 1. Октобра 1879. јеромонаху и тадањем управитељу Манастира Лепавинског Тихону Џебићу, уз награду од 160 фор. годишњих, коју му је влада из својих средстава као и пок. игуману Герасију давала. Катихизацију је имао обављати једаред у месецу.

Не знам, шта је био разлог, да је предавање науке вере отац Тихон нагло прекинуо. То је у Децембру н. г. опет пороперена духовнику Лепоглавском Војновићу. Сигурно: зимско доба, далина пута, старост и слабост оца Тихона!

Овако су од прилике стајале ствари Срба Вараждинских до постанка прве црквене општине, т. ј. до 5. Децембра 1882. г., а сад ћемо коју реч о постанку саме црквене општине, у колико смо о том буд из усменог причања још живих црквених општинара, буд из сачуваних писмених докумената могли сазнати.

II. Конституисање прве црквене општине. Избор првог одбора. Привремена капела у градском тоторишту.

Сам промисао посладе у 7. деценији овога века у Вараждин за великог жупана жупаније Вараждинске Србина срцем и душом и искреног љубитеља и истинитог поборника св. Православља — дворског саветника — Огњеслава Утјешеновића-Остожинског.*) Да њега не беше у Вараждину, Бог свети зна, би ли у Вараждину, и данас поред већег броја српског становништва било српске-православне црквене општине и одбора, ... би ли пропојала у њему православна богомоља и био намештен сталан српски свештеник!

Кад је Утјешеновић жупановао у Вараждину, бројао је сам Вараждин нешто јаче од 100 српско-православних душа. Њега и остале вараждинске Србе болело је у души, што у Вараждину немају своје богомоље, где би се бар о већим празницима Богу помолити и души својој утехе наћи могли, . . . болело их, што у месту српског свештеника нема, који би им у даним приликама обавио ову или ону свештенопастирску дужност, а нарочито да би поучио Срнчад малу у вери и побожности,

*) Купим дати, да изнесем опширнију биографију овог заслужног покојника.

него је Србин морао очима гледати и ушима слушати недела римских катихета и калуђерица, који су српску дечицу својој вери учили и својој цркви привољавали, који су их гонили у своју цркву, да тако клече и моле неке њине крунице и т. д.; — болело их је, што у случајевима кад нашег човека у Вараждину и смрт снађе, сродници му нису знали, како ће и од куда ће свога свештеника да добаве, да учини што смртну треба; нит' како ће с друге стране срце непилостивих римских свештеника умилостивити, да дозволе да се у њиховој цркви смрт дотичнога звоном огласи и тело до вечне куће испрати. Све ово гануло је у првом реду побожно срце Огњеслављево, па је смишљао и размишљао, како би и Вараждински Срби до свију оних благодети дошли, које њихова друга браћа широм Србства у пуној мери уживају. У то име сазва он у очи Николја дне (5. Децембра) 1882. г. све тадање виђеније Србе Вараждинске на збор и договор, на им предложи, да се с обзиром на приличан број Србадије устрои црквена општина, којој ће бити задатак, да се постара о уређењу ма како скромне приремене капеле у Вараждину, где би по гдекоји калуђер Јеванђелски макар само о већим празницима богослужио колко ради одраслијег дела Срба, толко ваше ради школске младежи, да се ова у безверју не би одгајала. И збиља на овом збору поче Утјешеновић за руком, да се удари темељ првој црквеној општини у Вараждину. Са даном 5 Децембра 1882. г. почиње управо живот и делање српске православне црквене општине Вараждинске!

На збору овом учествовало је 23 Србина, који се проглашене скупштинарима и као такви приступише одмах избору црквенога одбора, у који бијаху изабрани:

Огњеслав Утјешеновић за председника, *Милан Врабчевић*, градски начелник за потпредседника, *Мојa Књежевић* кр. хусарски потпуковник, *Константин Јанковић*, бравар, и *Стеван Магош*, капетан, за одборнике, и *Милан Милинковић* за перовођу.

О конституисању црк општине Вараждинске и избору и одбору јој, извести председник Утјешеновић 11. Јануара 1883. Саборски Одбор у Карловци и надлежног Епархијског Епископа Пакрачког Никанора Грујића.

(Наставиће се.)

Једно решење

ради знања и равнања.

Поводом случаја, да је један слушалац карловачког богословског училишта добио апсолуторну сведоџбу задарског богословског училишта, и ако је правомоћним закључком професорског збора прног училишта био релегован на годину дана и имао положити поправни испит за трећу годину; а да се тако добивеним апсолуторним сведоџбама не би изгубним чинила као дисциплинарна осуда тако и школска оцена карловачког богословског училишта, доставила је Његова Светост, преузвишени господин патријарх *Георгије Бранковић*, свима овомитрополијским епископима дијецезанима, ово своје високо решење:

М. 397. ех 1896.

(Наслов.)

Управа подручног Нам српског православног богословског училишта у Карловцима пријавила Нам је, да је *(име и презиме)*, који је закључком професорскога збора истога богословскога училишта од 21. септембра 1895. бр. 7., лотврђеним Нашом одлуком од 7. октобра 1895. бр. М. 652., због прекршаја дисциплинарних правила био релегован на годину дана, међутим отишао у Задар, па је онде концем исте школске године 1895/6. добио апсолуторну сведоџбу о свршеним богословским наукама, а тим чином пошао на то, да изагра осуду, која је почетком школске године 1895/6. над њим изречена.

Обзиром на то, што је смисао Нашој одлуци бр. М. 652. ех 1895 био и јесте то, да речени *(име и презиме)* услед релеговања губи право да му се 1895/6. школска година урачуна у богословски течај, који четири године траје, даље, што је исти имао да положи још и поправни испит за трећу годину богословије тако, да може истом у почетку школске године 1896/7. том поправном испиту приступити и тек после тога се у четврту годину богословије уписати, те тако концем школске године 1896/7. доби до апсолуторне сведоџбе, и обзиром на то, што је речени богослов у намери изигравања наложене му казнице показао такав чин, који се за ову митрополију никако не сме дозволити, јер би настала опасност за ред и дисциплину у подручном Нам богословском училишту, а врло лако и погибао за свест будућих свештеника, који би тако још у младости долазили на мисао, да се одредбе

закона и претпостављених власти смеју и могу изигравати, — нашли смо тај поступак *(име и презиме)* у опсегу ове митрополије неправилним и апсолуторну сведоџбу његову коју је неправилним начином добио, неваљаном и односно ништавом прогласити.

Услед тога имамо част умолити Ваше Високопреосвештенство, да Ваше Високопреосвештенство реченога богослова на основу те сведоџбе рукоположити, односно к рукоположењу припустити не изволи, већ истога (ако би се пријавио) упути, да прво редовним путем доврши богословију издржавши каноничну релеговања.

У *Карловцима*, 6. (18.) новембра 1896.

Георгије с. р.
Патријарх.

Ово високо решење доносимо ради знања и равнања како управа богословских училишта, тако и слушалаца њихових.

Реч над самртним одром
КУЗМАНА МУНЧИЋА,

народ. добротвора, † 6 децембра 1896 год. у В. Бечкереку.
Рекао: **Жарко Станић**, свештеник.

„Где су светске страсти, где земаљске бриге, где је злато и сребро, где множина слугу и жагор: све је то земља, све пепео, све сенка! Но ходите, заваимо безсмртноме цару: Господе вечних твојих блага удостој умрлога међу нама, упокојивши га у блаженству твоме, које не стари.“

„Наши дани све су блеђи а јунаци све су ређи.“

Да, покојниче драг, јунак си био, ко те год познаво а познавасмо те сви. Та овај живот наш и није ништа друго, но борба љута, разбојиште људско и у свој дугој борби тој борио си се ти часно, вредно, поштено, јуначки, српски. Поштен на речи, челичан карактером, вредан на делу, у свему и свачему чистих руку, прожет љубављу ка цркви и школи нам српској, — свагда си се борио са чашћу, да нам процветају и ослове те светиње наше, та два ока у глави нам српској. А за све те труде и подвиге твоје ниси ни могао друго пожељети што, до љубав и поштовање народа свог. За то те је за часна живота твога и стављено на угледно место одборника, старатеља па и председника општини нам црквено-школској. А колико си се бринуо за добро и процват општине ове, појмићемо, кад се сетимо, да си — и ако болан — вршио тешку дужност црквеног старатеља. Под твојом бригом и надзором никла је из рушевина велелепна црквена кућа у главној улици. Где год је требало рада и реда, вредноће и истрајности, — ту се о твоме имену с поштовањем и признањем говорило вазда. Међу првима први си био, где се тицало добра општег.

И за све ове врлине твоје, покојниче мио, са светога места овог *полажем ти овај венац признања — неувеле славе твоје* — оплетен љубављу и захвалом местнога Сриства — на уморне скрштене беле руке и родољубиве груди твоје, да ти црна земља што лакша буде!

Изгубисмо те, покојниче врли. Терет ми је то изрећи, кад помислим како ј' тешко заменика теби стећи“. Људи твога положаја, твога значаја у нашем су месту ретки, мало их је као воде на длану: „За то и туже за тобом наши рукосади, *старче*, на ког су се угледали *млади*“.

На тебе ће се млађе поколење угледати, ти ћеш му пример и узор бити: „И у злу и у добру — то нам нико не закрати, име твоје, *лето вам*, дуго ће се спомињати.“

Полазиш, покојниче драг, у хладни гроб. Самрт те спашла, не носиш собом ништа до: скрштене беле руке и праведна дела своја. Но дела та славније те и заступати не само пред лицем божјим, већ ће и далека поколења српска спомињати име твоје дично. Са сузом признања заливаће гроба твога, палиће воштанице свеће пред спомеником твојим, а на гробу твоме учиће се и деца српска, како треба свој род љубити.

Да, дела, та *добра* дела, која су у последњој вољи твојој пробила кроз зидове самртне ти одаје, и која ће одјекнути надалеко: широм целога Сриства, јасно и гласно ће казивати за светло и дично име *добротвора народног: Кузмана Мунчића*! Велик дар: *две стотинеланаца бечкеречке земље* наменуо си у последњој вољи сиромашној просвети српској, а родољубива душа племените и честите љубе твоје светлу замисао твоју привешће још дичнијем крају!

Блажени сени: Саве Текелије, Вуковића, Сабова, Гереског, Нестора Димитријевића и Гаје Адамовића шире руке и грле те у духовном колу свом и љубе те целивом браћким. А захвале усне народа твог шапућу молитву тиху за спасење и покој велике и родољубиве душе твоје!

Са овога, дакле, места светог, по превасходству у храму просвете јеванђељске — прими

на дару твоме топлу хвалу од народа свог. А глас тај хвале овако се чује: „За живота и на часу смртном љубио си народ сав, по смрти твојој љубиће те и носити у срцу свом народ ваш. Благо оном, ко довијек живи, имао се рашта и родити.“

Господ Бог даровао ти велик таланат — благо земаљско — *али га ти ниси закопао, дао си га, поклонио народу свом на вечна времена*, за то те и хоће сусрести десница божја и милост ти његова овако рећи: „Слуго добра и верна, у малом си ми веран био, над многим ћу те поставити, уђи у радост Господа твога.“

Полазни гробу хладном, матери земљи. Па шта је гробље?

„Гробље ј' земља, ком се ходи, гробље ј' вода, ком се броди, гробље врти и градине, гробље брда и долине, свака стопа: гроб до гроба. Нема броја у земљици гробовима. Милијоне прогутала ј' тама, нико их се више и не сећа — *но то сдекле увек гори свећа*, из' је свећа из' је *ипак* светло, из' су *дело*, која се не гасе, на редове недогледног гробља својом зраком красе. *Ти гробови*, стари нови, *они сјају својом нараштају*“

И *твој ће гроб сјати* и потоњем нараштају српском, никада га заборавити не ће, из год у год *побуђиће* га венцем славе и хвале *љубав* народа српског!

Умр'о си, — ал' не, *ниси умр'о, ти живиш*, и живићеш с колена на колено, у хиљадама срдаца српских, у којима ће вечно уписано бити незаборављено име *родољупца Мунчића Кузме*.

Одужио си дуг и Богу и народу своме. За то му, молимо ти се Господе Боже, прими душу у насеља рајска и удостој га блаженства вечна. А тебе, покојниче велики, на растанку земном овако напшем: пођи мирно вечно спати, благослов и љубав народна те и за гробом прати. Вечна ти памет!

Записник.

Збора, одржаног у Иланчи 2. фебруара 1897.

Пошто је г Душан Јанковић из Добрице Збор поздравио и овај позвао да председника изабере, буде за председника једногласно изабран г. Коста Кочоба из Самоша.

Председник заузевши своје место, благодари се на поверењу и позива збор, да из средине своје 2 перовођа и 4 повереника изабере, који ће рад обављати односно на ред пазити. —

Усљед тога буду за перовође Душан Ламбрић из Иланче и Живојин Д. Касапиновић из Добрице, а за поверенике Тоша Дрндарски и Гига Дрндарски из Добрице, Ђока Максимов из Маргитице и Петар Гајчанин из Иланче изабрати.

Пошто је Збор конституисан донесена је следећа једногласна резолуција:

„Ми Срби срп. нст. прав. вере, братски сакупљени из општина: Иланче, Добрице, Фердина, Самоша, Алибунара и Маргитице, гнушањем и негодовањем извештени смо о оним подлим нападајима, којима су вршачки т. з. радикални Срби нашег љубљеног архипастира Његово Високопреосвештенство Господина, Господина, *Гаврила Змејановића* тадно напали. —

Када на ове гадне нападаје изражава сакупљени Збор Срба своје негодовање, уједно сакупљени изражавамо Његовом Високопреосвештенству нашем љубљеном епископу госп. госп *Гаврилу Змејановићу* своју искрену љубав и сиповљу одданост и поред истога умољавамо Његово Високопреосвештенство, да у својем — Свевишњим Творцем — благословеном раду и даље истрпе и да Своме стаду и на даље учитељем буде, да би истоме у срце усадио најглавније дужности, тј. да верује у Свевишњега Творца, у својој прадедовској вери истрајно буде и да своју — нама свима милу — домовину и отаџбину Угарску љуби. —

Са одржаног збора у Иланчи 2. (14.) фебруара 1897. год. —

Коста Кочоба с. р. председник збора, *Душан Ламбрић* с. р. перовођа збора. *Живојин Д. Касапиновић* с. р. перовођа збора, *Тоша Дрндарски* с. р., *Гига Дрндарски* с. р., *Петар Гајчанин* с. р. *Ђока Максимов* с. р. повереници.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Радња епархијских власти у Вршцу). *I. Епархијска конзисторија* вршачка држала је дана 20. јан. (1. фебр.) о. г. своју редовну седницу, којој је услед болести Њ. Високопреосвећенства г. епископа *Гаврила*, председавао најпреч. г. Сава Стојшић, окр. протопрезвитер панчевачки. На седници решено је, преко 50 предмета, међу њима неколико важнијих. Међу осталима решено је: Узет је на знање извештај окр. протопрезвитера вршачког, да је јер. Душана Гајића у администрацију парохије Алибунарске увео. — Расписане се стечај на упражњену паро-

хиду IV. разреда у Брестовцу. — Одређен је избор пароха међу двојицом кандидата у Нов. Селу, а међу тројицом у Банашишту. — Узето је на знање, да јер. Ст. М. Р. пароx у О. ступа у свешт. мирод. фонд са улогом од 200 фор. — Одобрен је поступак црк. одбора у Ујми, гледе издавања једнога црк. стола. — Умољене се држ. школ. надзорништво, да неке ком. учитеље, којима би у дужност спадало, да у цркви поје, и децу у појању обучавају, а то неће да чине, на вршење дужности примора. — Известиће се високосл. Саборски Одбор у погледу наследника пок. пароха у М. Викент. Угриног. — Због оскудице парох. свештенства није уважена молба црк. општинâ у Ф. и у Вл. да им се стални душестаратељ одреди. — Препоручиће се подручном парох. свештенству за набавку књига епископа Н. Милаша „Правила прав. цркве са тумачењем“. — Узето је на знање, да је преч. епарх. управа будимска послала свој I. шематизам. — Узето је на знање предм. расположење високопресв. господина епископа против двојице свештеника у В. и наређен овоодносни даљи поступак. — Позвати су неки несагласни супруги на помирење.

II. Епархијски административни одбор држао је сутра дан 21. јануара (2. фебруара) такође под председништвом вирек. окр. протопрезвитера панчевачког госп. С. Стојшића своју редовну седницу, на којој је решено преко сто предмета. Међу њима: Прегледани су и на знање узети закључци црк. скупштинских, односно одборских седница многих црк. општинâ. — Одобрен је избор председника црквене општине у Сакулама и у Борчи. — Наређена је организација црквене скупштине и одбора у П. и у К. — Одобрен је црквеној општини у Перлезу куп 11 л. 1367 □° оранице. — Одобрени су прорачуни неких црквених општинâ, а некојима као непотпуни враћени. — Поднеће се уток црквене општине у Панчеву против овостране начелне одлуке у погледу плаћања парохијала за приватним имањем свештенства и учитељства. — Поднеће се уток становника у Панчеву II. П. против овдашње одлуке, због плаћања парохијала. — Наређена је истрага против црквене општине у Н. — Укорена је црквена општина у С. због непристојног писања претпостављеној власти. — Из седнице споменута је црквена општина II—а, да у будуће пошаље на тачност својих извештаја. — Одобрено је црквеној општини у Ф. да зајам подигне може. — Узет је на знање допис велесл. Саборског Одбора у погледу инвентара народног црквеног иметка. — Одговорено је на неке интерпелације члана г. Ђ. Цвејића. — Перо је водио и извештавао у обема седницама епарх. бележник Дим. Јанковић, у рачунским предметима извештава ревизор: Васа Гренчарски.

III. Епархијски школски одбор држао је своју седницу 23. јануара, на којој је под председништвом високопреосвећеног г. дијецезана Гавриила, а уз извесне новога школског референта Ј. Поповића решено неколико предмета мање важности.

Д—е Ј—ћ.

(Радња епархијских власти у Н. Саду). *I. Конзисторија.* У одржаној 27. јануара (8. фебр.) о. г. седници својој, под председништвом високопреосвећеног господина епископа *Германа*, између осталога решила је: Узет је на знање отпис г. Епископа Дијецезана, да је за православ. душепопечитеља у државним казионама новосадским именован новосадски свештеник Н. Т. — Узет је на знање отпис г. Епископа Дијецезана о рукоположењу Милутина Григоријевића и Стевана Темеринца, од којих је први пристављен за личног помоћника пароху бегечком, а други за протопрезвитерског помоћника у Жабљу. — Узет је на знање отпис г. Епископа Дијецезана, да је бођанском јеромонаху М. Н. и јеромонаху Г. К. каноничан отпуст из дијецезе ове подељен. — Уњчен је системизовани парохијски помоћник у Ж., да као вероучитељ у I. и II. разреду тамошњих основних школа предаје на веронауке све оно, што је за те разреде наставном основом прописано. — Узет је на знање извештај стечајно-испитне комисије, да је Јован Радивојчев, администратор парохије гложанчебске, стечајни испит с добрим успехом положио. — За системизованог парохијског помоћника у Сомбору, пошто ниједан од компетената потребне $^2/_3$ гласова није добио, именован је већином гласова бирани Жарко Поповић, дотадашњи вероучитељ у Сомбору. — Потврђен је за протопрезвитерског капелана у Сомбору свршени богослов Ст. Чавпрат, који је за таковог од црквене општине сомборске једногласно примљен. — Расписаће се стечај на парохију у Обровцу. — Осуђен је поступак једног свештеника, који је, напавши се од једног парохијана свог увређен, истога парохијана од св. причешћа одбио.

II. Административни одбор одржао је дана 28. јануара (9. фебр.) о. г. под председништвом г. Епископа Дијецезана своју седницу, у којој је између осталог решено: Пошто је високосл. Саборски Одбор одбио призив општине у Н. С. против овоодборске одлуке у предмету потраживања њеног бившег ексекутора, — упутиће се ета општина на извршење истог сад већ правомоћног овоодборског

решења. — Наређено је црквеној општини у В., да тамошњем комуналном учитељу, који у цркви појачке дужности врши, за исту дужност награду одреди. — Узет је на знање извештај оводборског члана Мл. Ј. о разрешењу црквено-општинске управе и именовању привременог одбора у Кули. — Црквеној општини у Моноруну дозвољено је, да започету оправку цркве продужи и сврши а тако исто и црквеној општини у Парага, да своју цркву оправити може. — Црквеном општином у Ч. сачињени штатут одобрен је фискалу за преглед. — Узет је на знање рад црквене скупштине у Т., Ч. М., и Г. и С. — Спровешће се високосл. Саборском Одбору неки приговори против оводборских решења; напротив призван црквене општине у Ст. П. против решења од 14./26. маја 1896. бро АО — пратиће се исто као закључен. — Узети су на знање избори пероноше у Т. и Ъ. — Снабдевени су клаузулом одобрена некоји купопродајни уговори и брисовне дозволе. — На основу извештаја изаслане комисије у црквену општину у Суботици издата је истој општини наредба у погледу руковања црквено-општинским и закладним имеком у напредак. — Уништен је избор $^{7}/_{8}$ скупштинара у Д. као неправилан. — У спору између црквене општине пирошке и њезиног становника Ъ. П., који има иметка и у новосадском хатару — одлучено је: да исти Ъ. П. има парохијал у Пирошу (а не у Н. Саду плаћати), школски прирез пак тако исто у Пирошу, али не и на новосадски иметак, будући да на исти плаћа већ школски прирез у општинском прирезу, од куда се новосадске школе издржавају. — На пријаву и молбу неких пирошких становника, који у Ст. Футогу непокретности имају, да се ослободе од плаћања парохијала и у Ст. Футогу — учиниће се код жупанијске власти нужни корацаји, да политичка општина у Ст. Ф. у будуће не разрешује на исте пирошке становнике парохијала.

III. Школски одбор имао је дана 28. јан. (9. фебр.) о. г. под председништвом високопреосвећеног господина Епископа Дијецезана своју седницу, у којој је између осталог решено: Доставиће се од високосл. Школског Савета назади декрети Дариници Калићевој учитељици у Н. Саду на Клиси, Страхињи Прњаичком учитељу у Бегечу, Стевану Влајковићу учитељу у Рибници. — На позив високославног Школског Савета поднеће се истом исказ свих како оспособљених тако и неоспособљених учитеља у овој епархији. — Одлука високославног Школског Савета, којом се Р. М. учитељ на Келебији (у Суботици) одбија са потраживањем за сталност, — саопштиће се како истом учитељу тако и местном школском одбору с упутством, да то место до почетка идуће школске године са оспособљеним учитељем попуни. — На предлог дисциплинарне комисије подељен је сомборском учитељу М. К. писмен укор због прене брегавања својих учитељских дужности. — Извештај црквене општине у Т. да је на упражњено тако учитељичко и забавиљно стечај расписала, узет је на знање. — Признин местног школског одбора у Ф. против оводборске одлуке враћен је истом као неспадлежно поднесен. — Искаће се од оних општина, чији учитељи још декрета добили нису, ма да већ од много година у том месту учитељују, односни изборни списи, ради надаљствована декрета. Исто је тако наређено, да они учитељи, који прописану заклетву на своје звање положили нису, то накнадно учине. И напослетку наређено је, да они учитељи, који још у државни маировински фонд ступили нису, то чим пре учине. — За привремену учитељицу на упражњено учитељичко место у Пачиру именована је Љубица Будимљевна.

(**Оставка цариградског патријарха Антима VII.**) У напредној синодској седници цариградске патријаршије, држаној дана 20. јануара о. г. поднео је патријарх Антим VII. извештаје митрополите, Ираклијског и Ефеског, да иду у своје епархије. Одмах после седнице дошла је Патријарху једна депутација, са молбом, да опозове своју наредбу у тој ствари изданој. И споменути митрополити успротивише се наредби Патријарховој, те у договору са својим једномишљеницима, а члановима Синода, пошаше заједничко писмо Патријарху, да тргне своју наредбу натраг. Патријарх не хтеде попустити од своје наредбе, а синодалци од свога захтева. Чланови Синода поднесу министру правде и вероисповести писмену тужбу против Патријарха, а овај против њих. Од стране министарства Зивер-беј, начелник министарства, чинио је све покушаје, да намири Патријарха и чланове Синода. Патријарх је у погледу Ефеског митрополита и попустио, али од Ираклијског је одлучно тражио, да се упути на своје опредељење. Чланови Синода остали су при своме захтеву и у погледу овога. Дана 28. јануара састали се чланови Синода у своју седницу заједно са члановима мешовитог Савета. Председавао је Ефески митрополит као најстарији међу свима, а Патријарх се повукао у своју канцеларију. После прочитаних односних аката, која се на овај спор односе, донесено је решење, да се изашље Патријарху изасланство, које ће га позвати да дође оставку. Изасланство је то и учинило, и Патријарх му је одговорио,

да ће дати одговор после 24 сата. На то су чланови Синода пристали и разишли се.

У пуној седници Синода, одржаној сутра дан 29. јануара, прочитана је оставка патријарха Антима VII., у којој најављује, да је сав рад Синода и женовитог Савета незаконито изведен. Скуп синодски и женовитог Савета примио је Патријархову оставку и одмах приступио избору његова заменика. За истог је изабран митрополит Ефески Константин, члан Синода. О свему је послан извештај министарству. — Ми региструјемо ову жалосну појаву у *васељенској* Патријаршији, но се уздржавамо о њој казати своје мишљење, које не би ни мало могло бити повољно ни за чланове Синода, који своје личне интересе и страсти претпостављају интересима цркве, а ни за целу цариградску Патријаршију, која би нам имала у свима правцима свога живота и задатка светлити, а не растуживати нас, те које мишљење не би било утешно ни за нас ни за цариградске Патријаршије, а можда ни за сву браћу у њој.

(**Прослава 50-годишњице препорођаја српске књижевности.**) У извештају о прошлој седници Књижевног Одбора „Матице Српске“ јавили смо, да је г. проф. *Борђе Магарашевић* изнео предлог, да се ове године прослави 50-годишњица препорођаја наше књижевности. Тај предлог гласи: „Ове године навршује се *педесет година* епохалној у српској књижевности години 1847., јер је у њој срећно завршен читав низ трудних књижевних радова, а уједно је у њој и срећан почетак бољих дана. Те године, 1847., угледа света епохално књижевно дело Ђуре Даничић: „*Рат за српски језик и правопис*“, красан плод Вукових тежња и књижевних напора. Те године излиће од самога Вука његов превод „*Новога Завјета*“, у ком је делу подпуно развио своје мисли о српском књижевном језику. Та два дела беху звезде преподнице у српској књижевности, показујући пут, којим ће ићи потоњи нараштаји у српској књижевности. Омладина српска беше прва, коју је природно морала захватити та нова струја, а 1847. година беше прва, у којој се јавише и књижевни раденици и њихова књижевна дела, која својом садржином и својим обликом прекидају са старом књигом, и ударају основу новој српској књизи. То су нам сведоци *Бранкове песме*, које изиђоше 1847. године. Поред Бранка јавља се и остала српска омладина са својом „*Славјанком*“ (у Будиму 1847. г.) и „*Невеном Слоге*“ младежи Лицеја београдског (у Земуну 1849. г.) Те године угледа света *народном духу* сплетени „*Горски вијенац*“ владике Петра Петровића Његоша. Те године се јавља и прва књига „*Гласника*“ књижев. органа друштва „Српске Словесности“, а те се године јавила и Јоксима Новића „*Загарица*“. — За овакове књижевне појаве можемо се послужити речма г. Ст. Новаковића, које је написао још пре двадесет година, да су „*почетак бољега напретка или као моменат времена, у ком набијају на површину из раније сазрели родови разумнијега правца . . . . . Овакови су дани свагда згоди да на њих погледамо, чега смо урадили и шта нам још за рад остаје, да потражимо недостатке, па да смишљамо како ће ослабити и ишчезнути, а да се довијамо, како ћемо добрим странама надвити и унапредак још више снаге и крепости . . . .*“ — Ови моменти и ове мисли потичу ме, да поднесем предлог сл књижевном одељењу „Матице Српске“ да ово одреди у ту сврху ове године једну седницу, у којој би се *згодно могла прославити педесетогодишњица* 1847. године.

(**Важније наредбе кр. уг. министарства гледе нових државних закона**). Држимо да неће бити згорег, ако од времена на време, на основу званичних података прибележимо, оријентовања и знања ради, важније наредбе, дефиниције и упутства, која потичу од кр. уг. министарства гледе нових држ. закона, које ваља на уму и предочити да има и свештенство наше у оним крајевима, где ти нови закони имају законске силе и крепости. — Тако гледе вођења држ. матрикула (XXXIII. зак. чл. 1894.) отпустио је кр. угар. министр. унутарњих дела 1896. г. наредбу ову: I. Брак који се склопи између римо-католика с једне, и грчко-католика (унијата) с друге стране, неће се сматрати *мешаним браком*, пошто се обе конфесије разликују само по обредној (церемонијалној) страни. У смислу пак једног кр. патента од 1841 г. деца на овог брака следе увек вери оченој. II. Водиоци државних матица приликом склапања грађ. брака, **не смеду тражити ни искати**, од оних лица која брак склапају, да пред-а-њ долазе у *свечаном руху и с опаком свечаношћу*, како то бива, кад у цркви брак склапају, може само то захтевати, да му пристојно обучени дођу. (На ову околност ваља да пазе свештеници по селима, где потарани, силом гоне заручнике да дођу под венцем и у свечаном руху, те да у смислу ове наредбе отпор дају). Ако странке, које су грађ. брак склониле, одреку своја потписа на записнику, сматра се брак иначе правноваљаним и законитим, само водилац има то одрицање потписа у записник прибележити.

(**Sans Religion**). Дакле има их већ, који себе проглашују, безконфесионалним; плодови и после-

дице опажају се у ужој Угарској у приличној мери код свију конфесија, а тове је доказ, што је прошле недеље кр. уг. министарство богочасти издало наредбу, да у жупанијама и округима солгабирови, а у варошима и муниципијама градоначелници морају водити тачан списак свију оних особа које се изјасне sans religion — безконфесијоналним, и тај списак имају уредовно слати земаљском статистичком авању у Будим-Пешту. Интересантно ће бити, кад једном статистичко авање буде публиковало те бројке, које ће казивати, шта су нови државни закони конфесијама донели, ма да ће на ову жалост наш, по нека бројка на тих и наше крви бити и ако — надамо се — ретка.

(†) **Јереј Кирил Обрадовић**), парох у Адашевци, преминуо је 1. (13.) фебруара о. г. Покојник је био, за здравља и снаге своје, врло реван, и увек примеран свештеник. Рођен је 1829. год., за презитера рукоположен 1857., а 1893. одликован чрвеним појасом. Ове је године, на своју молбу, стављен био у мировину. Сарањен је 3. (15). о. м. уз велико саучешће околног свештенства, својих парохијана и многих поштоналаца из околине. Из Адашеваца нам о томе саопштава тамошњи један парохијанин ово: „Ван на дан „праведног старца Симеона“ сахрањено и предасло матери земљи нашег четрдесетогодишњег пароха, честитог српског свештеника, оца Кирила Обрадовића. Опело и цео погреб беше величанствен, каког у нашем месту још досад не видесмо. По одслуженој светој литурђији, на којој присутно Шидско певачко друштво дивно појаше, започе опело начелствујући преподобни отац Теофан игуман Привиноблански, те га је свечано обавио, уз асистенцију преч. г. г. свештеника из Шида, Илинаца, Моровића, Беркасова, Бачинаца, Товарника и јеромонаха Привинобланског оца Теофана Узелца. Преч. г. Илија Шумановић, свештеник Товарнички, опростио се с покојником у цркви, у врло дирљивом говору, којим је многу сузу назвао; а на гробу покојниковом опростио се с њиме у лепо смишљеној надгробној беседи, Моровички парох г. Ђорђе Ивановић, на завршетку које је нама парохијанима препоручио чување нашег доброг четрдесетогодишњег пастира са речима: „Аманет нам његов гроб“. А ми нећемо запета чувати и гроб као и милу увек успомену на свога доброг свештеника, који нам је многу мудру казивао, многу очинску учинио.“

Лака му црна земља и вечан помен!

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Накладом књижаре Велимира Валожића у Београду изашла је „Зорица“ нова књига за децу, коју су уредили учитељи Јовић и Путниковић. У њој има 63 слика, 15 песама, 51 прича и 22 ситнице; стаје 1 круну. Препоручујемо је пажњи родитеља и учитеља.

Српска Књижевна Задруга издала је пето коло својих издања. И у овом колу имаће седам које забавних које поучних књига, и то: *Басне Доситија Обрадовића*, св. II.; *Друга Невенчића Змаја Јовановића*, св. II.; *Слике из сеоског живота*, написао Јанко М. Веселиновић, св. I.; *Тодор од Сталача*, написао Милош Цветић; *Бојени Роланд*, св. II.; *Девајтис*, друштвени роман, написала Марија Рођевичевна превео с пољског Никола Манојловић-Рајко и *Књига о здрављу*, српско издање приредио др. М. Јовановић-Батут.

ПОЗИВ.

Последњи пут позивамо и опомињемо све, који су примили *Српски Учитељски Календар* за год. 1896. на растуривање, *да новац што пре пошаљу Сл. Управи Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловце*. Досада неправљене календаре не прижамо, већ само новац. Ко не пошаље новац, биће утужен.

У *Панчеву*, месеца фебруара 1897.

Јов. Јанко Кнежевић,
власник и уредник календара.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 12 1—3

На упражњено парохијско место V. разреда у Обровцу овим се стечај расписује.

Компетенти имаће своје правилно инструсане молбенице путем својих претпостављених власти потписаној Конзисторији до 19./31. марта о. г. поднети

Из седнице епарх. Конзисторије бачке држане 27. јануара (8. фебруара) 1897.

Председништво.

СТЕЧАЈ. 13 1—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на I. и II. р. м. срп. вер. школе у Срп. Црњи.

Плата је: 800 круна; у име стана: 100 круна; за огрев: 50 круна; у име паушала 12 круна и 50 нотура ливан села башта са шпалиром и воћем засађена. Осим тога у изгледу је да ће и перорачуновођа бити, за које би 100 кр. имао.

Дужности учитеља су школ. уредбом прописане. Осим тога дужан је децу у појању обучавати; Недељом и празником као и у вел. пост на пређеосвећену литургију долазити и за лёвом певницом појати.

Компетовати могу они, који су сомборску препарандију свршили и испит из мађареског језика положили.

Рок стечају истиче 1. марта о. г. по нашем календару.

У Срп. Црњи, 6./18. фебруара 1897.

Председник:
Милош Милошев.

Перовођа:
Милан Петковић.

Бр. Е. 111. I. 29. ex 1897 11 2—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњену парохију IV. разреда у Брестовцу. Интеркалара нема.

Молитељи имају своје ваљано снабдевене и биљеговане молбенице путем претпостављених им власти до 1. (13.) марта 1897 г. овамо поднети.

Из седнице срп. прав. епарх. конзисторије, држане у Вршцу 20 јан. (1. фебр.) 1897.

Епарх. конзисторија вршачка.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

7 2—

ЛУКА К. АЛЕКСИЈЕВИЋ

подузимач и одправљач свих срп. прав. црквених утвари

У НОВОМЕ САДУ.

Препоручује своје право подузимање као: сваковрсних светлих и црних одежда, литија, црквених барјака, школских и свијух надружних застава и барјака, неба, дверских и трапезних застирача, стихара, путира, рипида, крстова, чирака, кандила, кадионица, петохлебница, кивота, венчаница, полијелеја, плаштаница, као и свију иконa.

За прев. г.г. свештенике доње и горње хаљине, дејака, шешира, ђеђепуна, појасева Поставља нове дрворезне иконостасе са и без икона, прима нове иконостасе да позлаћује, а већ постојеће као и иконе очисти и обнови, по умереној цени и најсолиднијом послугом. За готово, на почек и на одплату.

На захтевање шаље обавештаје и различите мустре, а код већих послова на позив подноси сваковрсне мустре, робу, цртеже и предрачуне на углед и избор лично, о своме трошку, без да је дотични позиватељ обвезан трговину учинити.

ЛИВНИЦА ЗВОНА И МЕТАЛА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по волји и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торању слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на више има увек готових на стоваришту.

28 22—27 **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 6 фор. На Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 7.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 16. фебруара 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Окружница

Архидијецезалног Административног Одбора поводом опажених мана у управи подручних црквених општина.

А. О. $\frac{26}{\text{јан.}}$ ех 1897.

Овоподручни окружни протопрезвитери и администратори окружних протопрезвитерата поднели су овом одбору своје извештаје о обављеној протопрезвитерској визитацији у српским православним црквеним општинама, које су њиховом надзору поверене.

Пошто се из ових извештаја увидело:

1., да су у многим општинама црквене скупштине и одбори незаконити и крњи, јер се скупштине сваке 2. године са $^1/_3$, а одбори сваке 3. године са $^1/_2$ не обнављају, и јер се на место оних, који су изабрани у одбор, надаље, који су умрли или иначе изгубили својства за скупштинаре и одборнике прописана, не бирају други чланови;

2., да се у гдекојим општинама, када изабраним скупштинарима и одборницима мине шестогодишња изборна периода, цела скупштина и одбор нису организује, место да се поступа по наредби, коју је високославни српски православни народно-црквени Сабороски Одбор у обзиру обнове органа српских православних црквених општина г. 1884. под бр. С. О. 886. издао;

3., да се у многим општинама не држе уредно скупштинске и одборске седнице, а и онде, где се држе, не убележава се свуда у записнику, који су чланови у дотичној седници присутни били, нити се на много места у скупштинском записнику убележава, који су од присутних чланова одборници, а који су скупштинари, надаље да записнике одборске не потписују сви присутни одборници, а скупштинске осим одборника и онолико скупштинара, колико их скупштина одреди, него такове на више места потписују само председник и перовођа;

4., да се у неким општинама држе одборске седнице и онда, ако није сакупљена барем половица одборника, а скупштинске држе се и онда, ако осим

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СРБИЈЕ

одборника није присутна барем $^1/_3$ скупштинара, и ако и није уредно и благовремено сазвана седница;

5., да се не воде у свима општинама засебно (у посебном протоколу) записници одборских, а засебно скупштинских седница, нити се поједини закључци обележавају непрекидним бројевима од почетка до свршетка године;

6., да ретко која општина пријављује овом одбору, када ће се црквена скупштина одржати и шта ће у истој на дневном реду бити и да многе општине не подносе на одобрење овом одбору своје закључке, донесене у предметима обележеним у §. 23. одс 2. Б. прев. кр. рескрипта од 10. августа 1868. под сл. г., д., ж., з и ј., нити дају путем свога пароха у цркви на 8 дана у напред обнародовати дан, који је заказан за одржавање црквене скупштине;

7., да у неким општинама нема црквено-општинских перовођа, него дужности перовођа обављају председници под изговором, да се способан перовођа наћи не може, ма да то не стоји, јер су исти или ради сами да примају плаћу за перовођу одређену, или желе избећи контролу од стране перовође при обављању црквено-општинских посала;

8., да има још неколико председника и подпредседника црк. општина, који нису писмени, те ради тога нису у стању према прописима вршити уредно своје дужности, а осим њих има и неспособних перовођа при свем том, што би се и способнијих људи за перовођу у дотичном месту могло наћи;

9., да се у многим местима ни данас не воде по прописаном обрасцу благајнички дневници, искази обвезница и тражбина, уруџбени записници и циркуларни протоколи, нити се званични списи на сигурном месту, сложени по текућим бројевима уруџбеног записника, чувају;

10., да се благајнички дневници и онде, где се исти воде, не пришивају дебелим концем, нити се исти на корицама печатом утврђују, а ни председник са два одборника не потврђује, колико исти страна има; осим тога не закључује се свуда благајнички дневник свака три месеца, нити тутори и сви они, којима је поверено примање и издавање новца црквено-општинског, полажу тромесечни рачун месном цркв. одбору, а на многа места се и не уводи у благајнички дневник оно, што је течајем једне седнице примљено и издано, ма да је то строго прописано, јер се без тога не може нигда тачан рачун склопити;

11., да се документи ретко где обележавају одма, чим се приме, текућим бројем благајничког дневника и ретко се где у каси чувају;

12., да се у свима општинама не састављају по прописаним обрасцима пред измак управне године прорачуни, нити се исти, — и ако се саставе по неким општинама, — подносе овом одбору на знање односно одобрење, а у неким општинама се установи прорачун односно распорез парохијала и иних црквено-општинских потреба и онда, ако у дотичној скупштини није био присутан изасланик пол. области;

13., да неке општине не састављају сваке године инвентаре по прописаним обрасцима, нити их подносе овом одбору заједно са годишњим рачунима;

14., да ретко која општина даје обвезнице врху датих у зајам главница приватним дужницима, — хипотекарно осигурати и камате и ине тражбине од дотичних дужника, ма и судом истеривати;

15., да у свима општинама нема гвоздених каса са 3 браве, а где их и има, не налазе се кључеви од исте код особа у §. 44. прев. кр. рескрипта од 10. авг. 1868. означених, нити се свуда држи новац у каси, него се на многим местима исти држи или код председника или код тутора и то више пута по неколико стотина форината, бесплодно и без икакве сигурности;

16., да се свуда, где је потребно, не састављају дражбени записници и најамни уговори, нити се исти прилажу рачунима;

17., да се у свима општинама не састављају по прописаним обрасцима годишњи рачуни, нити се исти са пропи-

саним документима подносе овом одбору на одобрење;

18., да у неким општинама није купљени или дарован или наслеђени иметак на цркву односно црквену општину или закладу, на коју спада, грунтовно са правом власништва преведен;

19., да се многе општине не брину, да своје цркве, парохијалне домове и не црквено-општинске зграде оправе, порте и гробља ограде и чисто држе, а неке се нису још побринуле ни да парохијални дом за свога пароха набаве и онако га удесе, као што је то у §. 18. одс. I. Б. прев. кр. рескр. од 10. авг. 1868. прописано;

то се налаже, путем окружних протопрезитерских знања, свима опонодручним општинама, којих се тиче, да преднаведене мане, под личном одговорношћу председника, отклоне и озбиљно на томе настоје, да се свима законским прописима и наредбама претпостављених власти удовољи и жељени ред једном заведе.

Из седнице Архидијецезалног Административног Одбора, држане у *Карловцима* 21. јануара (2. фебруара) 1897.

Георгије
патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Архидијецезални пензијони свештеничко-удовички завод.

I.

Скупштина архидијецезалног пензијоног свештеничко-удовичког завода закључила је, у седници својој од 31. октобра 1895. године, да се мировински фонд његов, односно чланарински његов иметак, слоји са општим мировинским фондом за удовице и сиротну децу српског православног свештенства у онсегу српске Митрополије карловачке, а легатарни иметак тога завода, да и на даље остане управи и располагању његовом. Тај скупштински закључак је вел. Саборски Одбор, у фебруарској седници својој од прошле године, узео на знање и пристао на такво спојење, а позвао је бригоководство споменутог завода, да му поднесе исказ иметка и стања његова и списак његових чланова.

Бригоководство је то учинило из седнице своје, држане 12. новембра 1896., али односни иметак још ни до данас није упешен у благајницу општег фонда. Узроци томе нису нам познати, но наше је мишљење, да би то требало што пре да се уради, те да се спојење архидијецезалног са општим мировинским фондом коначно изврши, као што је то случај већ са фондом дијецезе горњо-карловачке, из које је двема удовицама мировина већ стављена у течај из благајне општег мировинског фонда.

Коначно изведење тога спојења потребно је из три главна разлога. Прво, оно је у интересу многих удовица и сирочади, које су до сад примале мировину из архидијецезалног фонда; друго, да благајна општег мировинског фонда сазна с коликим средствима може располагати; а треће, да и архидијецезални фонд, изучењем чланаринског иметка свога, може приступити располагању са дохотцима иметка му легатарног.

Ушли смо већ у другу годину од како је вел. Саборски Одбор прихватио спојење архидијецезалног са општим мировинским фондом, а као што нам је познато, целе прошле године исплаћивало је мировине односним удовицама бригоководство архидиј. завода, исплаћивало је по установама свога Штатута, а не према погодностима, које тима удовицама и сирочадима заједчава 29. §. мировинске уредбе општег мировинског фонда. А кад би се са коначним изведењем тога спојења, закљученим по скупштини архидијецезалног завода и прихваћеним по вел. Саборском Одбору, и даље отезало, примале би исте удовице и сирочад своју мировину и ове године из благајне архидијецезалног мировинског завода. А то би било и опет на штету неких удовица и сирочади, као и на штету и терет легатарног иметка тога завода. На штету неких удовица и њихових сирочади је за то, јер им се тиме ускраћује споменута у 29. §. мировинске уредбе погодност, а то значи 50—100 фор. годишње мировине; а на штету и терет легатарног иметка заводског је за то, јер и он партиципује при издавању односних мировина из архидијецезалног мировинског

фонда, а партицииовао не би, да је спојење овога са општим фондом коначно изведено, односно, да је иметак архидијецезалног фонда уручен и уњешен у благајну општег мировинског фонда, јер би те мировине онда она подмиривала.

Но пошто је бриговодство архидијецезалног мировинског завода изјавило на надлежном месту, да је од његове стране за предају односног иметка општем мировинском фонду све спремљено, (и ако, по нашем мишљењу, те изјаве није требало чинити, него одмах управи народно-црквених фондова све, што се на спојење односи, предати,) без сумње ће се та предаја на скоро и извести, те спојење архидијецезалног са општим мировинским фондом коначно извршити и односним удовицама примање мировина из општег овог фонда у течај ставити са споменутим погодностима. А после овога остаће архидијецезалан фонд са својим легатарним иметком. И онда настаје питање: *какво ће се расположење учинити с тим имењком, односно какво се расположење учинити може?*

То је питање врло важно, њега треба одмах узети у решење, а на то је позвана у првом реду скупштина архидијецезалног завода. Јер, до год се то питање не реши, све дотле ће легатарни иметак тога завода бити мртав, без користи.

А много око свештеничке удовице, замрено плачем; многа јој рука изломљена пословима, ради којих се декоја попадија мора да стиди и затајива, да је жена некада српског православног свештеника; и многа сирочад њезина, бедна и јадна, уз надом саломљену мајку своју, даномице ће очекивати — и с надом и без наде — помоћ од тих легатарних капитала, а они јој помоћи неће, неће моћи, јер бриговодство завода неће знати: шта сме и шта да чини са годишњим дохотцима тих капитала. Новаца ће бити, и њима се неће моћи сасушити ни једна суза свештеничке удовице и њима се неће моћи олакшати ни један уздај свештеничке сирочади. А је ли то завештајна мисао племенитих завешталаца! Није; него је њихова завештајна мисао и племенити аманет, да се дохотцима тога иметка потпомогне и олакша невоља свештеничких удовица и сирочади.

И ми би се огрешили о њихову мисао и завет, и горку би одговорност понели на души својој, кад би одуговлачењем онемогућили, да се тој сиротињи и невољи за времена не притекне у помоћ.

Но да пређемо на питање, које се има решити, а наиме: какво се расположење може учинити са легатарним иметком архидијецезалног свештеничко-удовичког пензијоног завода, односно са дохотком његовим?

II.

У последњој скупштини чланова архидијецезалног завода тангирано је то питање и наговештена су нека мишљења о томе, на што да се употреби легатарни иметак његов по спојењу осталог му иметка са општим мировинским фондом. Но већина тих мишљења долазе у опреку са опредељењем тих легата и последњом вољом завешталаца, а тако исто и са Штатутом самога фонда или завода, чији су саставни делови и својина ти легати. Предлози, који би тима легатима мењали опредељење, могли би се остварити само онда, кад би пошло за руком у правцу истих предлога изменути Штатут архидијецезалног завода. А како ми мислимо о могућности *такве* измене тога Штатута, казали смо у свом чланку у 42. броју овога листа од г. 1895., а наиме: да „уставна влада неће никада крај углављењих и усвојених начела правне науке о иметку са установљеном сврхом (Zwäckvermögen), а док постоји општи мировински фонд (као извршилац те сврхе), препоручити измену опредељења архидијецезалног завода“, дакле, ни његових легатарних капитала. Може се покушати, али наше је уверење, да успеха неће бити. И зато ћемо ми поћи путем могућности, те потражити оно, што је могуће, да се учини са легатарним иметком нашег архидијецезалног завода и помогне онима, којима су ти легати намењени. —

§. 1 односног Штатута установљује и одређује његову сврху и опредељење завода, а та је: „Конец сего Института јест, Вдовици и Сироти своих Членов годишнеју пензиеју подпомагати“.

Архидијецезални пак завод спојењем свога чланарског иметка са општим миро-

виским фондом, уписао је све своје досадање чланове за чланове овога фонда, са погодностима у § 29. мировинске уредбе означенима. Надаље, и подмиривање мировина удовицама и сиротанима, који су их досада примали из његове благајне, пренесено ће бити, од дана коначног спојења, на благајну општег мировинског фонда, а према установи §. 20. исте уредбе.

По томе, обвезу, коју је досад имао архидијецезалан завод према тим својим члановима, односно удовицама и сиротанима, у погледу права им на пензију, примио је на себе општи мировински фонд, а архидијецезалан је решен те обвезе. Али он је решен само те обвезе у толико, у колико ју установљује први део 20. §-а његова Штатута, а наиме, да је удовицама односно сиротанима годишња мировина 200, 150 или 100 фор.

Али, је ли решен оне обвезе, која је установљена у другом делу тога 20. §-а, а наиме: „да се умноженьем капитала (Института) могу те пензије и повисити“? Да се одговори на ово питање морамо знати најпре ово: да ли чланови архидијецезалног фонда, односно удовице и сиротани, имају неког права и потраживања од архидијецезалног завода (у колико овај постоји и располаже неким имецтком) и после тога, како их је тај завод уписао за чланове општег мировинског фонда и пренео на овај фонд обвезу подмиривања редовне им годишње мировине? По нашем мишленьу: они то право имају, јер они уписом у чланство општег мировинског фонда, — и то, извршеним не истуном њиховим из овога завода, него решењем његове управе, а на темељу надлежног примања у општи тај фонд, — нису престали бити чланови архидијецезалног завода, него је тиме само обвеза подмиривања редовних мировина им, на основу мировинске уредбе општег фонда, пренесена са архидијецезалног на општи мировински фонд.

Према томе они су остали чланови архидијецезалног завода, а као такви имају права на сва бенефиција, која им он према својим средствима може, а према установама свога Штатута и дужан је пружати. А кад ствар тако стоји, онда имамо одмах *за сада* решење питања: шта има чинити управа архидијецезалног завода са приходом легатарних капитала. А наиме: кад тај завод постоји са својом првобитном сврхом и определењем, и кад његови чланови имају права на бенефиција, која им он може дати, онда је тај фонд дужан *помоћовати свештеничке удовице и сиротане* **својих чланова.**

Но сад настаје питање: у којој форми и на који начин може то чинити? У форми сталне мировине не може, јер ову њезини чланови, односно удовице и сиротани, уписом и у општи мировински фонд, примају из овога фонда, те им овај подмирује право, које су чланарином својом, а према првом делу 20. §-а Штатута, односно 29. и 30. §-ом мировинске уредбе, стекли у погледу мировине. А то право није на две, него на једну мировину.

У којој, дакле, форми може архидијецезалан завод потпомагати данас удовице и сиротане својих чланова? *У форми годишње приномоћи, која би се имала сматрати као повишица, односно саставни део оне мировине, коју они примају из општег мировинског фонда.* Ту форму, дозвољава одредба другог дела 20. §-а односног Штатута и она је, дакле, могућа. Но по својој дозвољености и могућности она није и једина. Има још једна, а на ту нас упућује 32. §. поменутог Штатута. По томе §-у: „Кад се фонд Института тако умножи, да се опасност нарушавања предначених определења (у 1. и 20. §-у) не може предвидети, Одбору (управи, данашњој скупштини) припада искључиво право, да сразмерном штипендијом потпомаже ону децу умрлих чланова Института, која би се желила посветити вишим наукама, а која су за то даровитошћу снабдевена“.

Дакле, давање годишње приномоћи као повишице мировинама и давање штипендија деци умрлих чланова ради вишег образовања, то су две форме, у којима ће се за сада једино моћи располагати са приходом легатарних капитала архидијецезалног фонда.

И тиме смо одговорили на постављено питање; одговорили по нашем схватању и мишленьу.

III.

Али, и кад би се све ово и тако учинило, — а у том правцу је данас једино могуће нешто учинити, — тиме још питање сврхе, опредељења и располагања са легатарним иметком архидијецезалног нам завода не би било *за увек*, на ни за дуже време, решено, и то би питање у своје доба и опет морало избити. А ево зашто. Штатут архидијецезалног завода категорички — и без икаквих дозвољених изнимака — одређује, да се извесна бенефиција средствима тога завода могу чинити *једино и само удовицама и сирочанима његових чланова.*

Но докле ће бити тих удовица и сиротана њихових? *Дотле, док је оних, који још данас јесу*, јер нових чланова архидијецезалан завод, по коначном спојењу свога чланаринског иметка са општим мировинским фондом, не може више имати, из разлога, које смо нагласили у споменутом свом чланку из г. 1895. и разлога ког ћемо сад навести. А наиме: Са уписом својих чланова и уносом њихових чланаринских удога и осталог свог чланаринског иметка у општи мировински фонд: *архидијецезалан завод је престао бити пензијоним фондом, он као такав више de facto и не постоји*, дакле, не може више нико ни постати његовим чланом.*) А кад не може, онда ће доћи време, кад ће број удовица и сиротана, који би имали по данашњем Штатуту права на дохотке његове, бити врло мален и сасвим га нестати. А дотле ће данашња свота његових легатарних капитала од 35 бити умножена са 20, а можда и 29 хиљада форинти, дакле биће 55 или 64 хиљаде, па коју би своту камата са 6% износила 3840 фор. годишње. А хоће ли ту камату, услед све мањег броја удовица и сиротана, ужинати и најмањи број ових? Не: јер тек неће се вальда на њих 5 или и на 1. и 2. давати свих 3840 фор. приномоћи. А кад то неће моћи бити, јер не би било оправдано да буде, онда настаје питање: на што ће се та камата употребити онда, кад се број удовица и сиротана, који данас још имају права на тај доходак, смањи на мален број, односно кад га и нестане?

Полазећи са становишта, које смо обележили у погледу основне измене сврхе и опредељења архидијецезалног фонда и његових легатарних капитала, да се наиме та измена неће дозволити, пошто постоји општи мировински фонд, као извршилац означене том заводу и тим капиталима сврхе; а имајући у виду, да ће доћи време кад архидијецезалан завод дохотком својих легатарних капитала неће имати коме бенефиција пружати, јер ће нестати удовица и сиротана његових чланова, који по његову Штатуту једини имају права на та бенефиција, — ми и данас остајемо при тврдњи својој, да ће архидијецезалан завод, кад томе дође време, постати безпредметан, илузоран и мртав, те да ће се и његови легатарни капитали, по захтеву нужности и природности, а сродности са општим мировинским фондом, морати с овим спојити и у његову благајницу прећи. А тако ће, у своје време, морати бити и са партикуларним мировинским фондом епархије бачке.

Корист, дакле, од досадањег неспојења легатарног иметка архидијецезалног завода са општим мировинским фондом има ће, привремено, удовице и сиротани чланова тога завода. А кад дође доба, — а доћи мора, — да се тај иметак споји са капиталом општег мировинског фонда, онда ће од њега користи и помоћи имати удовице и сиротани целокупног свештенства наше Митрополије, јер ће општи мировински фонд спојењем тога иметка ојачати у тој мери, да ће моћи мировине удовицама својих чланова, према 22. § мировинске уредбе, повисити, или их бар неће присиљен бити по истом §-у смањивати. Можда ће управа архидијецезалног завода и онда, кад спојењу његова легатарног иметка са општим мировинским фондом дође време, имати пред очима само интересе или невољу свештеничких удовица и сиротана из Архидијецезе, те ће, приликом спроведбе споменутог спојења, као еквиваленат за уступљени иметак, а позивајући се на провинцијализам његова опредељења, тражити нека преимућства за чланове општег мировинског фонда из Архидијецезе, и. пр.: да се дохот-

*) Од данас још постоји формално као такав фонд, јер није спроведена измена његова Штатута, и према данашњем фактичном стању акомодација његова опредељења. А кад се то спроведе уједно ће се и сам назив тога завода према тим изменама морати прекинчити.

ком уступљеног иметка повисују годишње мировине *њихових* удовица и сиротана.

Да ли ће се такви услови стављати кад томе дође време, зависиће од појимања и срца тадањих чланова управе архидијецезалног завода. А дали ће се ти услови моћи примити од стране управе општег мировинског фонда? О томе је сад још рано говорити.

* * *

Но да завршимо.

Потребно је, да бриговодство архидијецезалног завода одмах изврши предају чланаринског иметка управи народно-црквених фондова, а што пре да сазове скупштину архидијецезалног завода, и за ову да спреми предлоге и то:

1. у погледу одсадањег располагања са годишњим дохотцима легатарних капитала, — дотле, док измена или допуна Штатута не би уследила;

2. предлог у погледу те измене или допуне, којом би се евентуална измена определења фондовског хтела покушати.

Захтевамо од бриговодства, да те предлоге спреми зато, јер без готових конкретних предлога скупштине обично не свршују таких својих послова. А бриговодство је и позвано, да те предлоге спреми.

А напред смо казали своје мишљење о правцу, у ком се могу ти предлози са успехом оживотворити. Ако бриговодство не дели то мишљење, оно ће спремити предлоге у своме правцу, а то ће моћи учинити и иначе сваки члан скупштине, ако то буде хтео. Но ми би препоручили бриговодству, да води при том рачуна само о могућностима, јер посао са немогућностима ако и нема — кад год — других рђавих последица, али он пропушта време, у ком је требало много добра учинити.

Јеремић.

Проповед у недељу месопусну.

Јеванђеље по Матеју гл. 25. ст. 31. 47. —

Исус Христос, Син вечног Оца, истина и пут, казује нам на многим местима св. писма, па и у сада прочитаном св. Јеванђељу јасно и очигледно у напред, да ће, када буде крај свету, бити свеопшти суд свима људима, и да ће Он бити тај, који ће судити. — А кад ће бити тај други долазак Христов, то ми за извесно не знамо. — То знамо, да му други долазак не ће бити као први. — Јер први пут дошао је Христос Спаситељ у стању понижења, да нас научи и на добар пут изведе, и да нас страдањем и смрћу избави од греха, а други пут ће доћи у слави својој са свима својим светим Анђелима, да суди свакоме, како је ко заслужио. — Тада ће божанствени Судија седити на престолу своје славе и сабраће се пред њим сви народи, и разлучиће их између себе као пастир што разлучује овце од коза. — Праведници ће бити стављени с десне стране, а грешници с леве. —

Ко може себи замислити ону радост оног дана, коју ће праведници осећати када чују глас Спаситеља свога: „*Ходите благословени Оца мога, наследите царство, које вам је приправљено од постања света.*“ — А ко је кадар описати страх и трепет оних у онај дан, који буду чули осуду вечног Судије: „*Идите од мене проклети у огањ вечни, приправљени ђаволу и анђелима његовим*“. —

Јест, браћо, сви ћемо ми изаћи на суд пред Христа, и тада ће судити свима по делима његовим. — Вера нам наша не допушта да ми у ову истину посумњати можемо, а и сам разум нам признаје, да мора доћи онај дан, који ће у склад довести оно, што је до сад несложно било; онај дан, који ће презрену, тлачену и угњетену врлину уздигнути из праха и крунисати ју; онај дан, који ће од људи криво и лажно вршену праведу успоставити у прави положај и ред. — Па кад је то тако, браћо, а оно дела заустављамо се данас мало код тога.

Последњи ће суд бити страшан и ужасан по грешника, јер тад ће бити све против њега. — Против њега биће Исус Христос, чије заповеди и науку није испуњавао и вршио, већ их је лакомислено газио и презирао, а кога је и животом својим вређао. Против њега ће бити онда и његова рођена савест, јер ће га она због најскривенијих грехова оптужити. — А како ће страшна бити тада оптужба? —

Охоли човече! све твоје поносите мисли, сви твоји трудн, да се над другим људима узвисиш, откриће се. — У очима целог света бићеш понижен, а онај од презрених узвисиће се. Онога дана увидићеш, да ниси ништ, већ пра и пепео. — *Сребролубче!* твоја несита жудња за богатством, твоје толико пута засведочено немилосрђе спрам сиротиње обелоданиће се. Сироти и убоги, које си ти угњетовао, удовице и сирочади, које си унесрећио, надничари и служитељи, којима си заслужену наплату откидао, — сви они, које си ти за живота варао и неправде им чинио, сви ће ти пред престолом вечног Судије гласа свог подићи против тебе и оптужиће те. — Тада ће сваки сиромашни презрени убоги Лазар доспети у лоно Аврамово, а ти, несити богаташу и сребролубче, доспећеш у муку вечну. — *Блудниче!* све твоје нечисте мисли и пожуде, сви твоји опаки и зли разговори, сва твоја тамна дела изнеће се на видик. — Невиност, коју си ти завео, жудиће за осветом; оне особе, којима си ти живот загорчио, устаће против тебе; сам Бог ће ти пребацити, што си најбоље године своје младости, провео у безнослености, блуду и сваком неваљалству. — *Завидљивче!* који си се том болешћу вечито запосио, који си се радовао, кад ти је ближњи пао у невољу, весело се туђој несрећи, — сви твоји поступци, сва твоја неваљала дела откривена ће бити онај дан. — *Неумерени у јелу и пићу!* твоја неумереност сазнаће се. Јер савест ће те рођена оптужити, да си својом неумереношћу свако добро презирао, а многа зла чинио; твоја жена и дена твоја оптужиће тебе, да си их неумереношћу својом увео у невољу и беду; твоја сопствена природа оптужиће те, да си своје телесно здравље рушно бекријањем, и да си живот свој за много година сам скратио. — *Осветљивче!* твоја жудња за осветом, твоје потајно и отворено непријатељство, сва твоја опадања изнеће се на видик у онај дан. — Узалуд ћеш очекивати опроштаја, јер и сам за живота ником опростио ниси; са истом мером, са којом си ти мерио другима, одмериће се и теби. — *Превртљиви Хришћанине!* твоја немарност и несталност у похађању свете цркве, несавесно испуњавање дужности и позива свог, непобожност и равнодушност према вери откривена ће бити у онај дан.

За то стрените сви ви, који сте у сваком пороку и греху истрајни били, који у вреви живота само за слашћу и уживањем тежите. — Стрените, браћо, али се и обраћајте! Јер сад су још дани покајања После смрти не ћете се више моћи кајати, нити опроштају надати. —

Као год што ће бити последњи суд страшан по грешника, тако ће он бити утеха и радост праведнику. Јер ће онда бити све за њега и с њиме. С њиме ће бити Христос. — А чему се све може праведник надати од Онога, Који је нас толико више љубио, него што смо и кадри њега љубити? С њим ће бити онога дана и његова савест, која га ничим морити неће, већ ће му само добра дела на видик износити. С тога радуј се скромни и побожни Хришћанине, који си себе за живота вечито понижавао. Тамо ћеш бити узвишен Радуј се милосрдни Хришћанине, који си дела милости у животу свом радо и свесрдно вршио, који си, као што стоји у данашњем св. Јеванђељу — гладног похранио, жедног напојио, нагог оденуо, страног у дом увео, болног посетио, сужног у тамници походио, мртвог сиромаха сарањо, који си грешног исправљао, незналицу поучио, за спасење ближњег Богу се молио, ожалошћеног тешио, увреде трпељиво подносио и праштао — тамо ће ти вечни Судија све то надокнадити. — Радуј се невини и безазлени, који си овде на земљи све пожртаје тела, све телесне жудње и светска искушења храбро победио. — Тамо ћеш крупном правде, венцем невиности украшен бити. — Радуј се и ти, који си за века свога само љубио, а никад мрзио ниси. — Који си са радосним радовао се, са жалосним плакао. — Тамо ће ти љубав та богато награђена бити. — Радуј се и ти, који си живот свој проводио умерено и скромно, који си водио бригу о свом телесном здрављу, који си се старао за домаћи напредак, који си био умерен у јелу и пићу, тамо ћеш се наситити небесних

блага. — Радуј се и ти стални и побожни Хришћанине мој, који си за живота крст свој и своја страдања с хришћанским пожртвовањем сносно, који си непријатељу своме радо и свесрдно праштао. Тамо ће ти за све те заслуге бити признат као верни и прави војин Христов и вечно награђен. — Радуј се и ти марљиви и савесни Хришћанине, који си радо и пријежно похађао св. храм Божји, који си често с Богом својим у молитви разговарао се, који си савете, опомене и науке свештеника свог марљиво слушао и према тим поукама живот свој управљао. — Тамо ће сви твоји подвизи и труди награђени бити. —

Браћо! Помишљајте често на страшни суд и ту мисао усадите дубоко у срца ваша! Будите уверени о томе, да ће доћи једнога дана небески Судија, и то у дан, који је и самим светим анђелима непознат, и тада ће сви народи и људи овог земаљског шара гледати Господа Христа у великој слави и величини, где ходи на облацима небеским! Тада ће нам свима судити као људима и Хришћанима! — Као људима с тога, е дали смо у свачем по унутству нашег разума и наше савести радили и поступали; као Хришћанима с тога, е да ли се наш живот слагао са науком св. Јеванђеља и са основним правилима цркве наше. —

Или је зар то много кад се од једног разумног човека иште да *разумно*, — а од Хришћанина, да *хришћански* живи? Коме је много дано, много ће се и искати од њега. — Благо, дакле, свима нама ако смо тако живили и ако тако узживили будемо, да на страшном суду будемо убројани међу изабране и да се удостојимо оног дана чути речи живота и позив вечног Судије: „*Ходите благословени оца мога, наследите царство, које вам је приправљено од постања света!*“

Амин.

Михаило Ракић
парох Доловски.

Са опела младеначког.

† ИВ. М. ПОПОВИЋА.*)

Из канона.

Воду, море прошавши ка' сушно,
Од зла, беде египатске спасен,
Израиљац вапијаше: појмо
Богу своме и избавиоцу.

Упокоји, Господе, младенца!
Слове Божји, ка' спромах телом
У вертепу на слами си рођен,
И дететом без промене бити
По благости изволео јеси,
Узми ово, молимо Те, чедо
Примио си, сједини га, Боже,
С праведнима у Авраáма крилу!

•

Као мален Ти си вијен био,
А прије си од свакога века . . .
Деци Своје по доброти рајско,
Небесно си обећао царство.
Тамо уброј невинашце ово!

Пре искуса сладости земаљских
Примио си, Спаситељу Христе, —
Вековечних сподобљаваш блага —
Непорочно, безгрешно детенце
Ка' љубилац човечанског рода.

Мудрост вељу и Очево Слово,
Богомати, родила си, како
Ни изрећи, казати се не да.
Љуту рану душе ми исцели,
Укроти ми болове срчане!

Врхотворче небеснога круга,
О, Господе, Саздаоче Цркве,
У љубави Својој ме учврсти,
Крају жеља, утврђење верних!
Један људе неизмерно љубиш.

Највећега савршенства Слове!
Ти си ка'по младенац савршен
Јавио се међ земнима доле,
К Себи данас преставио јеси
Несвршеном величином дете.
Упокоји га са праведници,

*) Покојник нам је ове песме послао прошле године, напомнув их успомени својих почивших синова младенаца. Доносимо их сад као посмртан његову. Ур.—

Угодили сви који су Теби,
Љубитељу човечји једини!

Непораслог умрлога малог —
Он од сластй на овоме свету
С кратка века окусио неје —
Покажи-де причесником, Благи,
Надземаљских дивотних добара!
Молимо Те, удостој и њега,
Својом си га божанственом речи,
Заповећу претворио, Боже!

Светлих двора небесних и мира,
Збора Светих — најсвештенијега —
Дсоником, Господе, учини
Најчистијег свога младенца!
Ко' што Сам си изволео, Спасе,
Примио га, преставио Ти си.

Лишен свега, к Твоме и једином,
О, пречиста Владичице! гредем,
Прибегавам покрову и штиту.
Помози ми, скупљено је много
У менека богатство греховно,
А васцео испуњен сам празним
Од врлинâ сиромаштвом само!

Јектенија.

Опет, с нова тихо, мирно
Господу се помолимо!

Тако још и за покој
Тог блаженог детенцета,
По истинској да и њега
Обећања речи Својој
Небеснога царства миљем
Удостоји, сподоби га.

Да његову духу места
Господ Бог нам дâ, одреди,
Сви праведни угодници
Где заједно почивају.

Милости му Свевишњега,
Раја го́ре на небеси,
Мир, блаженство са Светима
Престављеном и за себе
У бесмртног цара, Бога,
Исус-Христа запросимо!

Свемогући Спаситељу,
Свакоме си, ко од воде,
Духа јесте препорођен,
А у жићу, у поштеном
Ка Теби се преселио,
Небеску си томе вечност
Обећао и рекао:
Нек долазе деца к мени,
Оставите, пустите их,
Такових је царство Божје!
Сакрушено молимо се:
Умрломе слузи Своме —
Детенцету без порока —
Истинитим обећањем
Део тамо дај у њему,
А нас живе удостоји:
Без греха нам живот прећи,
Хришћански га окончати
И са свима Светима Ти
У сјајани двори Твоји, —
Узнесени да смо, Творче!
Ти си васкрс, жиће, покој,
Свих небројних слугу Својих,
Па и овом престављеном
Чеду овде маленоме.
Славимо Те, Христе Боже,
Са Оцем Ти без почетка,
И с пресветим, благим Твојим
Животворним Духом смерно —
Сад и свагда и до века!

Српска православна црква св. Ђурђа у Вараждину

Написао

Лазар Богдановић парох вараждинско-вел. капелнички.

(Наставак).

Конституисање ово црквене општине и избор одбора одобрава Епархијска Управа Пакрачка у седници својој од 17. фебруара 1883., а што се тиче истицања у записнику жеље црквене општине: да се гради капела, то конзисторија обећаје, да ће настојати, да се иста у Вараждину подигне, и да ће јој у то име исходити и новчану помоћ од земаљске владе у Загребу, а богослужбене књиге неке даће и сама.

По примеру Епархијске Управе Пакрачке одобри и Саборски Одбор устројење ове црквене општине и избор одбора у седници својој од 17. Марта 1883. (бр. С. О. 89./88. ex 1883.) и изјави готовост своју, да ће оп-

штини овој по могућству своју рукопомоћ пружити.

Већ у овој првој седници саопшти председник Утјешеновић сакупљеним општинарима, да се је — сматрајући да је од преке потребе, да се каква позећа пристојна соба гдегод у граду најми, која би се за привремену капелу удесити дала, где би калуђери Лепавински (а нарочито сам игуман Тихон, који је своју готовост на то изјавио), долазећи у Вараждин ради катихизације, могли бар неколико пута преко године одслужити св. литургију, колико ради самих одраслијих Срба, толике више ради школске младежи, која би тако прилике имала да се поближе упозна са својом православном вером и богослужењем, те заволела га, и тако се спасла од индиферентизма према цркви, вери и српској народности своји — да се је, дакле, у име општине 6. Децембра по рни. обратно на местно градско поглаварство с молбом, да оно црквеној општини бесплатно уступи две собе у градском позоришту, које би се уредиле за привремену православну капелу, те да је он у друштву са Миланом Врабчевићем градским начелником и Мојом Кнежевићем потпуковником у градског заступства већ исходио уступ двеју соба у П. кату градског позоришта. О овом уступу, на који је градско заступство у седници својој држаној 7. Децембра 1882. по нов. пристало, известило је градско поглаварство Вараждинско Утјешеновића, својим отписом од 12. Дек. по новом 1882. г.

Добивши тако бесплатан локал, предлаже Утјешеновић у седници тој, да се за набаву нужнога материјала, за уређење капеле, одмах приступи међусобном сакупљању добровољних прилога. Не прође пар дана и међу Вараждинском Србадијом сакупи се у ту свету цел стотињак форинти, и привремена капелица у две собе у П. кату градског позоришта беше већ до нашег Божића 1882. г. готова.

За време уређивања ове скромне капелице стајао је Утјешеновић у непрестаној преписци са Лепавинским игуманом Тихоном, договарајући се с њиме о разним потребама, и добри игуман и срцем и душом изазвано је у сусрет овом богољубивом делу Утјешеновићевом, те о свему, што се у Вараждину у том погледу радило, извештавао владику Никанора. И владика сам беше врло заузет за ову свету ствар, и колко могаше, потпомагаше ју одмах с почетка њена, а особито доцније кад је црквена општина озбиљно и својски прегла, да се у Вараждину подигне и права богомоља, о чему ћемо на свом месту већ имати говора.

Уређену ову привремену капелицу по дозволи тадањег Пакрачког владике Никанора од 16. Децембра 1882. бр. 581., освети игуман Тихон на други дан Божића*) 1882 г. и то по жељи Вараждинаца у славу св. Ђурђа. Тај дан је и прва служба одслужена у њој, а појали су чланови неког српског позоришног друштва, које је те зиме давало представе у градском позоришту.

Другу службу служаше игуман. Тихон у тој капели 9 Јануара 1883. г Доцније се служило по једаред у месецу и то тада, кад је долазио калуђер на катихизацију.

III. Договори о градњи праве цркве у Вараждину. Набавка градилишта за цркву.

Србима Вараждинским се наскоро та привремена капелица показа тескобном и малом, те се ради тога већ 9. јануара 1883., кад је и игуман био присутан, почеше озбиљно договарати и с ветовати с њиме, како би и на који начин дошли до праве цркве у Вараждину.

Ову племениту жељу беше тешко остварити, јер црква. општину сачињаваху махом чиновници и војени часници, који у Вараждину бијаху од данас до сутра, а и не беше их толик број и тако ајело богатих, да би могли о свом трошку богомољу — па ма како скромну — саздати. Једина богата српска кућа беше Кировићева, али од ње не мораше нико тражити толику жртву, да сама подигне цркву из темеља; остале 2—3 српске куће бијаху доста оскудне. Но да би се ова племенита замисао и жеља остварила, договорише се тадањи општинари, да најпре сами међусобно скупе у ту цељ, колико могу, а затим да се обрате на српски народ, на потом да покуцају и на врата кр. зем. владе у Загребу и свију властелина и велепоседника у земљи без разлике вере, да им новчаним прилозима приспеће у помоћ и помогну остварити ту њихову богоугодну намеру.

*) Из концепта једног писма игумнина, писаног 23 I. 1883. из Лепавине владици Никанору, види се, да је капелица освећена трећи дан Божића, дочим на извешћа председникова Епарх. Конзисторија разабире се, да је освећена други дан. — Коме да верујемо?

[Зар Вараждинци не знате у који је дан освећење било? А њиховој сведоџби би морала веровати.] Ур.

Но пре но што ће се обраћати ради сакупљања добровољних прилога у ту циљ, постараше се они као наметни људи за нужно градилиште, на ком ће се црква подићи. Куд ће, камо ће, него опет замолити градско заступство, да им оно бесплатно уступи комад градског земљишта на прикладном месту, да себи богомољу подигну Молбу црквеног одбора, датирану 24. јуна 1883. г., узе заступство у претрес у седници својој од 28. новембра 1883. и правим братским сусретањем уважи молбу одборову, те преко градског поглаварства извешћује са отписом од 10. децембра о. г., да је једногласно одобрило, да се православној црквеној општини поклони у сврху градње православне капеле земљиште од 40□°*) на „Банском тргу“, а поред баждарског уреда и шта више, обећаје да ће за градњу ту потребан материјал, као: цигљу, креч, песак, камен и др. уступити по производној цени, што је младу црквену општину до усхићења раздрагало.

Како је те исте године Загребачка срп. православна црквена општина отпочела управљати своју парохијску цркву, ухватише Вараждински Срби прилику, да се и они користе том њиховом управком. Загребачка црква. општина одлучила беше, да стари, још добро сачувани, иконостас своје цркве замене новим — лепшим и богатијим. Чувши то Вараждинци, потакоше свој црквени одбор, те се овај представком својим од 14. марта и. г. обрати на црква. општину Загребачку молећи ју, да свој стари иконостас уступи за капелу, коју мисле Вараждински Срби наскоро подићи у Вараждину. Загребачка се општина радо одазва овој молби Вараждинског црква. одбора, те му писмом својим од 5 јула 1883. јавља, да је спремна да уз иконостас поклони и други наметнтај из своје цркве као: столове, певнице, владичин стô, полијелеј и др. и пославши у Вараждин почетком 1884. г. сав обећани наметнтај, часно искупи задану реч. Овај наметнтај заштедио је Вараждинцима у средњу руку трошак од 7—800 фор.

IV. Израда плана и трошковника за градњу цркве. Конзисторијално одобрење. Сакупљање добровољних прилога.

Док се је црква. општина с једне стране, старала, како ће да бесплатно прикрби градилиште и намакне наметнтај за своју црквицу, дотле је она с друге стране дала израдити по жупанијском мернику Жиги Балочанском план и трошковник за цркву и послала га Пакрачкој Конзисторији на одобрење. Колико је градња цркве ове лежала на срцу тадањем владици Пакрачком Никанору, судити је по томе, што је Конзисторија одмах у првој седници својој 14. јула 1883. ову ствар узела у разматрање и градњу цркве по предложеном јој плану и трошковнику одобрила и благословила.

Надаље црква. општина у седници својој од 10. јуна 1883. г. закључи, да се започну скупљати добровољни прилози за градњу цркве. Жупан Утјешеновић, и начеонік Врабчевић први дадоше своје прилоге сваки са 100 фор. Црквена се општина понајпре обрати кр. зем. влади, да јој дозволи сакупљање добровољних прилога, а по том 24. јула и. г. надастире она своју молбу и Саборском Одбору у Карловци, да јој новчаном припомоћи из народних фондова притече у помоћ, да може градњу цркве чим пре отпочети.

Влада решењем својим од 30. студенога 1883. бр. 46.730 дозволава сакупљање добровољних прилога, а Саборски Одбор под 6. септембра бр. 955. 353. A. 1113. ex 1883. саопштава, да се новчана припомоћ црква. општини не може дати, јер да у ту циљ нема извора, али изјављује уз то своју готовост, да ће свештенику, ако такав у Вараждину наметнтај буде, радо припомоћ из народних фондова дати.

Живљем сакупљању добровољних прилога приступила је црква. општина тек под конац 1883. године иза смрти Србина капетана Јосифа Мандића. Кад је умро овај капетан, то тадањи администратор Вараждинске рим. католичке жупе каноник Јосип Лехпамер, поред свега настојања и молакања родбине покојникове и пријатеља му, на чак ни на заповест црквеног поглавице свога — арцибискупа Загребачког — не даје смрт Србина овог звоном огласити у својој цркви. Овај акт крајње интолеранције тога свештеника у толико ожалоји Србе Вараждинске, да они од тога дана сву бригу посветише набавци новчаних средстава за зидање цркве. Поводом тим издаде црквени одбор 6. децембра 1883. на сав овострани народ српски, на црква. општине и друге родољубе, штампани позив на прилагање и ктито-

*) Дање земљиште на ком је црква с портом износи de facto 139□°.

рисање у ову свету цељ. Затим сѣ црквена општина обраћа ради поделења новчане припомоћи с молбом и на кр. зем. владу у Загребу. Влада повољно реши ову молбу и 4. априла 1884. бр. 3536. извештава општину, да јој је за градњу цркве поделила припомоћ од 500 ф. Сем тога обраћао се црк. одбор на све стране: на властелине, црквене достојанственике обадвеју вера, градске општине, разна друштва и корпорације, молећи их за помоћ. И Бог је труде црквене општине и њеног одбора благословио и прилози су, хвала Богу, са свију страна стизали, тако, да је председник Утјешиновић у одборској седници 13 Маја 1884. г. био кадар известити, да је до тог дана прилога са разних страна општини стигло 3400 ф.

15. Јануара 1884. г замоли црквена општина Саборски Одбор, да јој ону своту, што но ју је из народних фондова вољан пружити за издржавање пароха у Вараждину, подели у ине градње, али молба ова као неоснована беше одбијена. (Наставиће се.)

Карловци, 12. (24.) фебруара 1897.

Извештени смо, да је са надлежне стране благовремено поднесена представка ради састанка св. Архијерејског Синода за 16. (28.) фебруар о. г., и ради састанка народно-црквеног сабора за 11. (23.) мај о. г. Састанак св. Синода горе означеног дана, неће бити. Хоће ли се пак народно-црквени сабор на пријављено време сазвати, о томе позитивног још ништа не знамо, но сви су изгледи, да ће се и његов сазив и састанак — ако то иначе прилике дозволе — одгодити до јесени.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Високопресвештени г. епископ Вршачки Гаврило Змејановић**,) посетио је прошле недеље Његову Светост преузвишеног господина патријарха Георгија.

(**Из патријарашког двора**). Прошле недеље 9-21.) о. м. био је свечани обед, којег је Његова Светост, преузвишени господин *Патријарх Георгије*, благоизволео дати у част овогрдског целокупног чиновништва, а на којем су имали част учествовати и патријарашки и народно-црквени секретар, г. Др Л. Секулић, протојереји г. г. Вучковић, Константиновић и Јеремић, архитект г. Влада Николић, римокатолички карловачки жупник г. Бич уз леп број својих жупљана. Истога дана представља је Његовој Светости депутација из Руме, у питању градње тамошњег парохијског стана, а за Митровице адвокат и кр. јавни бележник г. Милан Симуновић, те су и ови имали част бити гости Његове Светости на истом обеду. — Данас у недељу је свечани обед, којег Његова Светост даје у част овоградског автономног чиновништва.

(**Седнице архидијецезалних епархијских власти**) сазване су, и то: административног одбора за 25, а конзисторије за 26 фебруар о. г.

(**Оставку патријарха Антима VII**) царинградског потврдио је Султан својом прадом, а тако исто набор заменика му Ефеског, митрополита Константина, који је већ био код Султана и поднео му изразе своје благодарности на тој потврди. — Патријарх Антим VII иселио се већ из Патријаршије.

(**Избор пароха**). За пароха у Адашевци (код Шида) изабран је једногласно парох у Малој Вашици јереј Владимир Обрадовић.

(**Нови православни мисионари у Северној Америци**). Константин Васильевић Попов, млад свештеник (21. г.) са женом Људмилом Николајевном (20 год.) и Рафаил Николајевић Кедровски (27 г.) са женом Маријом Михајловом и двоје мале деце отпутоваше 22. дец. пр. год. као православни мисионари, у крајеве Алеутско-Аљаске и Северној Америци. Млади мисионари имаће да се боре с великим не приликама. Само за неколико летњих месеци стоје у вези са осталим светом, јер се само у то време може допловити до Сједињених Држава, а све остало време су напуштени себи самима. Уз то им још прети велика опасност од фанатичке неправославне пропаганде, која се не стиди ни најсрамнијих средстава само да дође до своје сврхе. Ми се само можемо дивити и поштовати патрено одушевљење младих мисионара и пожелити и им сваку срећу и успех у њиховом тешком раду. Руски Цар их је одликовао златним крстовима.

(**Електрично осветљење у цркви**.) У најновије доба је покренуто у Русији питање, не би ли добро било, кад би се наши, доста мрачни, храмови осветлили електрицитетом. Противници електричног осветљења као свој најјачи протуразлог наводе то, што би се тиме уништила разлика између осветљења храма и паљења свећа и кандила пред иконама, и што би, најпосле, пред иконе дошле електричне лампе место кандила и свећа. То би, веле, био један чин, који би народ, који је у томе посла конзервативан, отпадао од цркве и пошао на руку раз-

ним сектантима. Но овај разлог је веома слаб, јер, прво, нема страха, да ће електричне ламне истиснути свеће из цркве, пошто би црква могла тачно одредити, да се пред иконама, и већ где треба, имају палити кандила и свеће. Друго, не стоји ни то, да би се народ ради тога отпадио од цркве, већ би напротив радије долазио, привучен величанственим осветљењем електричним. Додаће ли још, да је електрична светлост и по здравље најбоља, тешко да се може наћи који озбиљнији разлог против ње.

(Запис из једног протокола манастира Хопова о кући у Иригу 1795. године.) У 1795 лѣтѣ, ѿ м(есе)ца Јѣлиа 8 дне. Почела се напрасная смертъ у вароши Иритѣ, то есть просто рѣчи кѣга, и одъ те кѣжне болести почели људи из' вароши Ирига бѣгати, и на грѣнтъ М(а)н(ас)тырскій излазити, и изишлое ихъ преко 111 фамилія, у коима фамиліама было дѣша више одъ 400, и одъ ови дѣша доволнѡ помрло на грѣнтѣ М(а)н(ас)тырскомѣ, а нещо и живи остало; и тако како кой код свое колибе умирао, тако се и закопавали код колеба. А потомъ ѿ Цесаро-Кралевскагѡ Комиссара Г(оспо)дина Хофрата ѿ Ловасъ заповѣдъ падата, да се морају сви из' гробова ископати, и у особито кужно гробљѣ закопавати. За кое и Мы 1796 года, ферфара 1, на М(а)н(ас)тырскомъ грѣнтѣ кѣжно гробљѣ у Цигань Брдѣ до Петра, и Павла Вѣнча винограда и обале допѣстили есмо, у коемѣ гробло 10 фати ширине и 10 фати дѣжине, то есть квадратни 100 фати, где ће се сви съ нашега грѣнта мертви на гробова нападити, и у то исто кѣжно гробљѣ закопати есѣ, и чрез мене Самѣила Неиковича Игѣмена, и Старшей братіи дозволено есть, више реченнагѡ 1796 года, ферфара 1. дне.

Прпошћно А. М. Ш.

(† **Лазар Азуцки**), умировљени јеромонах крушедолски, преминуо је 24 јануара о. г. у Сентомашу и тамо је сахрањен. Покојник је пре ступања у монашки чин био парохом у Т. Бечеју. Вечна му памет!

(Исправак.) У последњем извештају о радњи епархијских власти у Новом Саду погрешно је саопштено, да је односним седницама председавао високопреосвештени господин епископ Дијецезан, него је председавао потпредседник високопречасни г. протопрезвитер Јован Борота. А у наслову о именовању јереја Жарка Поповића за пароха Сомборског треба да стоји: да је именован већином гласова. Што се овим исправља. —

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изашла је у Нишу **Слава** св. XI. и XII. књигом и последња, са овом садржином: У славу Божју, песма Пик. Д. Илића. — Шта треба стално штампати у нашим календарима од Ар-ова. — Једно патриотско писмо † Игњата Васића, бив. проте лозничкога, (из Ускога) — Храбро Херцеговче, песма Ж. Рафаиловића. — Св. Сава о правој верн. од Ш. Ко шири српску књигу — српску просвету, од Др. М. Л — Рањени соко, песма Максима Радосављевића. — Слава Скопљу, од Р. Ат. — Српски народни обичаји и умотворине: 1. Божић у Мокрој (срез белопаланачки, окр. пиротски), од Љубе Лаковића учитеља. — 2. Манастир Св. Јована и замак Кожотин, превод од Мар. — Српски народ: Краљевина Србија; Кнежевина Црна Гора; Стара Србија и Маћедонија; Босна и Херцеговина; Срем, Банат и Бачка (Српско Војводство); Краљевина Хрватска и Славонија и Краљевина Далмација, од Б. и А. Одјеци догађаја у Скопљу. — Белешке. — Нашим читаоцима.

Од уредништва.

Г. Н. Н. у Р. и А. П. у О. — Питате нас, да ли је дужна свака црквена општина држати „Српски Сион“, и своје огласе или стечајеве у њему саопштавати односно публиковати? Јесте, дужна је. Та дужност потиче на високе наредбе од 8./20.) јануара 1891., бр. М. 10. ех 1891. На вршење те дужности упућене су црквене општине у Архидијецези, нарочитим решењем односно наредбом њезиног Административног Одбора од 10. (22.) јануара 1891. бр. А. О. 1. ех 1891., којом су познате, да се на званични лист српске православне Митрополије карловачке, „*Српски Сион*“, на трошак црквене благајне претплате и да своје огласе у тај лист шаљу, пошто ће Архидијецезални Административни Одбор у званичном своме пословању у напредак само оне огласе црквених општина за публиковање сматрати, који су у том листу („Српском Сиону“) публиковани били, не бранећи тиме црквеним општинама, да оне своје огласе и у другим листовима, *поред званичног листа*, публиковати могу. Према томе црквена скупштина у Р. односно њезин председник, нису добро урадили, што су односни дражбени оглас у погледу градње тамошњег парохијског стана публиковали само у листу „Застава“, а у званичном овом листу не. Тако исто ни црквени одбор у О. није добро урадио закључком својим, да тамошња црквена општина неће више држати „Српски Сион“, јер тај се закључак потчињеног органа

противи решењу и наредби претпостављене му власти. Или мисле господа у црквеном одбору у О. да автономни делокруг црквених одбора иде тако далеко, е може игноровати наредбе виших му и претпостављених власти? Ако се такви автономни појмови могу наћи у црквеној општини као што је у О., онда се не чудимо таквим појмовима н. пр. у Габошу. Но о свему томе сазнаћете више из чланка, кога ћемо у тој ствари донети у једном од идућих бројева.

Г. П. П. у Меленцима. У горњем одговору наћи ћете и ви одговора вашем питању у погледу стечаја тамошњег црквеног одбора од 13. (25.) јануара т. г. уврштеног у новосадском једном листу, а без да је уврштен у овом званичном.

Јавна захвалност!

Високородни Господин *Јосиф Јагић* адвокат и посланик у Мохачу, изволео је срп. прав. општини Борјадској поклонити учила за ново саздану школу, у вредности 100 форинти. —

Општина ова изненађена овим поклоном, изриче овим путем врломе родољубу и добротвору високор. Госп. *Јосифу Јагићу* своју најтоплију благодарност са жељама, да га милостиви Господ још дуго здрава, своме народу на диву и понос, као правог добротвора барањских школа, уздржи.

Из скупштинске седнице држане 2 фебруара 1897. год. у Борјаду.

Димитрије Грујић, парох. Милан Новаковић, председник.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПАРИЈА

У СР. КАРЛОВЦИМА

КЊИГЕ ЗА НАРОД:

ЈОВАН ДАМАСКИН

ИЗВОД ИЗ ПОЈЕМА

ГРОФА А. К. ТОЛСТОЈА

ПРЕПЕВАО

поп ЛУКА ПОПОВИЋ

парох панчевачки

ЦЕНА 3 НОВЧИЋА

СВЕТЛЕ СЛИКЕ

ИЗ СРПСКЕ БОРБЕ ЗА КРСТ ЧАСНИ

НАПИСАО

ДРАГУТИН Ј. ИЛИЋ

Цена 15 новч. или 2 гроша

ГЛАС ИЗ ЦРКВЕ

ПРОПОВИЈЕДИ

проте Јована Вучковића

проф. богослов. училишта карловачког.

— Цена је књизи 1 круна. —

Српска Манастирска Штампарија.

ПРИПОВЕТКЕ ЈЕДНОГА КАПЛАРА

из српско-бугарскога рата г. 1885.

НАПИСАО

Бранислав Ђ. Нушић.

Садржај: Позив. Опроштај. Под шатором. Први плотун. Пгичице Божје. Капетан Милић. Трубач. Бела застава. Пусто огњиште. На привијалиште. На разбојиште. Свети Арханђел Михаило. Ко је то? Петар Дабић. Дуња. Шпијел. Број 23. Мој ђак. Спровод. На одеуство.

Ово је издање друго, али поправљено и многим новим причама допуњено. Цена је књизи 60 нов. и за поштарину 5 нов.

Молимо свакога, ко би желио у распродају узети ове приповетке, да нам се што пре јави. Рабат 25%.

Господу која желе један комад, ма које књиге нашег издања, најбоље је да пошљу у напред новац за књигу и поштарину, јер слати једну књигу у паточ само је излишан трошак а што га до сад многи учињаше себи.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 13 2—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на I. и II. р. м. срп. вер. школе у Срп. Црњи.

Плата је: 800 форинта; у име стана: 100 круна; за огрев: 50 круна; у име паушала 12 круна и 50 потура изван стеча башта са пашалиром и воћем засађена. Осим тога у изгледу је да ће и перорачуновође бити, за које би 100 кр. имао.

Дужности учитеља су школ. уредбом прописане. Осим тога дужан је децу у појању обучавати; Недељом и празником као и у вел. пост

на пређеосвећену литургију долазити и за лепом певницом појати.

Компетовати могу они, који су сомборску препарандију свршили и испит из мађарског језика положили.

Рок стечају истиче 1. марта о. г. по нашем календару.

У Срп. Црњи, 6./18. фебруара 1897.

Пероваћа: Милан Петковић. Председник: Милош Милошев.

СТЕЧАЈ. 12 2—3

На упражњено парохијско место V. разреда у Обровцу овим се стечај расписује.

Компетенти имају своје правилно инструисане молбенице путем својих претпостављених власти потписаној Конзисторији до 19./31. марта о. г. поднети

Из седнице епарх. Конзисторије бачке држане 27. јануара (8. фебруара) 1897.

Председништво.

Бр. Е. 111. I. 29. ex 1897 11 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњену парохију IV. разреда у Брестовцу. Интеркалара нема.

Молитељи имају своје ваљано снабдевене и биљеговане молбенице путем претпостављених им власти до 1. (13.) марта 1897 г. овамо поднети.

Из седнице срп. прав. епарх. конзисторије, држане у Вршцу 20 јан. (1. фебр.) 1897.

Епарх. конзисторија вршачка.

СТЕЧАЈ. 16 1—3

Поводом смрти Г'ђе. Виде Вукадиновић овим се расписује стечај за учитељичко место срп. прав. вероисповедној основној школи у Пачиру за I. и II. разред мешовите школе.

На исто место тражи се учитељица са годишњим платом од 320 фор. а. вр. а за повторну школу 40 фор а. вр., нуз то слободан стан и сламе за огрев колко потребно буде.

Изабрана учитељица дужна је све, на основу школ. наставног плана одређене предмете — као и ручни рад деци предавати.

Рок избору је 30. март о. г.

Из седнице школског одбора држане у Пачиру 2 фебр. 1897. год.

Школски Одбор.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 14 1—3

На основу закључка црквене скупштине у Шиду од 19. (31.) Децембра 1896 и одобрења велеславног архид. Админ. Одбора у Карловци од 21. Јануара (2. фебруара) 1897 год. бр. А. О. 5./39. ex 1897 расписује се дражба на мањи ради поправка цијеле цркве кавана и извутра.

По прорачуну износе:

Зидарске радње са материјалом	505	фор.	28 н.
Кровареске „	56	„	17 „
Тесареске „	179	„	56 „
Столареске „	570	„	07 „
Бравареске „	474	„	18 „
Лимареске „	790	„	66 „
Лончареске „	168	„	92 „
Клесареске „	21	„	— „
Сликареске „	2375	„	84 „
Укупно	5141	фор.	68 н.

А) Дан дражбе јесте 23. Марта (4. Априла) 1897 год. у 2 сата после подне.

Б) Дражбовање се са усменим понудама у црквеној писарни у Шиду: дражбовател дужан је од горепомењуте своте 10% у име јамчевине у руке председништва положити.

В) Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

Г) Сликарске радње ће се посебном вештаку повјерити.

Д) Јамчевина ће се повратити подузимачу после обављене калаудације.

Е) Ближи услови тако исто нацрт и трошковник могу се код председника ове црквене општине до дана дражбе видити.

У Шиду дана 8 (20) фебруара 1897.

Председништво црквене Општине.
Јован Воиновић
председник.

Ad K. 37. 68. ex 1897. 15 1—3

СТЕЧАЈ.

На парохију IV. разреда у Сарајоли. Интеркалара нема.

Молитељи имају своје ваљано иструисане молбенице путем својих претпостављених власти до краја месеца априла 1897 године потписаној епархијској власти поднети. —

Из седнице епархијске конзисторије држане у Темишвару 4. (16). фебруара 1897. године.

Епархијска конзисторија.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Хер. цеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 8 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 8.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 24. фебруара 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његово Високопреосвештенство, господин епископ бачки *Герман Опачић*, благоизволео је свршеног богослова и изабраног протопрезвитератског капелана у Сомбору Стевана Чампрага рукоположити дана 15. фебруара о. г. за ђакона.

Његово Високопреосвештенство господин, епископ вршачки *Гаврило Змејановић*, на молбу и по овлашћењу Његова Високопреосвештенства господина епископа темишварског *Никанора Потковића*, благоизволео је свршеног богослова и постављеног администратора парохије у Сарволи Душана Путника дана 15. фебруара о. г. рукоположити за ђакона, а 16. и. м. за презвитера; а свршеног богослова и постављеног администратора парохије у Малом Бечкереку Светозара Јеврића дана 16. и. м. рукоположити за ђакона, а 17. и. м. за презвитера.

Бр. $\frac{15}{\text{прса}}$ 1897.

МИРОН,

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ ПРАВОСЛАВНЕ СРПСКЕ ЕПАРХИЈЕ ПАКРАЧКЕ ЕПИСКОП,

аустријско-императорског ордена гвоздене круне II. степена кавалјер,

свему пречасном и часном свештенству Богом чуване епархије своје жели од Бога свако добро, а од смирености своје шаље братски поздрав и архипастирски благослов.

Знаци времена у којему живимо, пишу баш, пречасна и часна господо и браћо моја, најповољнији.

Не можемо рећи то за опстанак Цркве Христове, јер Она је вјечна и несакрушима, ал' можемо рећи за њену науку, која не успјева у данашњем времену онако, као што би требало да успјева у опште, а особито у животу оних, који се у Господа Исуса Христа крстише и дјецом Цркве Његове назваше.

У таковом по унапређење и утврђење Цркве неповољном времену, дужност је пастирâ Њених, да подобно уздигнутима на високо свјетилницима свијетле што јаче и сталније, јер попусти ли у таково доба свјетлост њихова, то настаје по Цркву штета кудикамо већа и осјетљивија.

Свјетлост та пастирâ Цркве Христове долази поглавито са њиховога хришћанскога свештенопастирскога живота. С тога, чим су дани за Цркву неповољнији, треба да је и живот пастирâ Њених свјетлији и пуније средстава, којима се по Милости Божјој постизава и појачава свјетлост живота хришћанскога.

Једно од најуспјешнијих средстава у ту сврху јесте св. тајна *покајања*. Њоме се живот чисти и свјетлост живота хришћанскога подржава и умножава. И у

колико је свакоме Хришћанину личног његовог спасења ради нужно, да поправља живот свој свјесним и искреним кајањем, у толико је то још потребније пастирима, јер живот њихов не припада само њима, него и онима којима су пастири, и којима имају да свијетле на путу у царство Божје животом својим.

И зато, да би живот Ваш, пречасна и часна господо и сатрудбеници у винограду Господњем, што боље свијетлио засада још добром и побожном народу нашем, нашли смо за нужно и корисно, да Вас опоменемо на то од Бога нам дано средство и да Вас позовемо, да се што усрдније и што обилније послужите тим спасоносним средством, којим скидамо са живота нашега сваку љагу и нечистоту.

А уз Вас треба да се послуже тим средством и сви они који су Ваши и с Вама по домовима Вашима, на се као и на Вас угледа народ и на њих и очекује, да види и у њима примјер сваке врлине и добротиње хришћанске.

И зато и сви укућани Ваши, особито кри Ваша, родбина Ваша, треба да врши у свему заједно с Вама заповиједи и Божје и Црквене, да тако народ има у дому свештеникову примјер хришћанских добродјетеља, које ће одатле, као из какова расадника, да пресађује у душу и срце своје и да обнавља тако у себи Христову и Светосавску Цркву своју.

Подједно пак наређујемо, споразумно са епархијском консисторијом нашом, да се одсада па свагда унапредак имају држати и **заједничке свештеничке исповиједи** у свима протопресвитератима ове Богом чуване епархије Наше, сваке године, и то на овај начин:

1. Сваки окружни протопресвитер или администратор протопресвитерата, сазваће све протопресвитерата својега свештенство, било оно ма у којој служби (осим монашкога свештенства, што је по манастирима) на исповиједи једнога дана за вријеме трајања поста пред празник св. первоврховних Апостола Петра и Павла и то обично у другој половици поста.

2. Свештенство се има још у очи одређенога за исповиједи дана, најкашње до 7 сати у вече, пријавити надлежному протопресвитеру својему у парохијском звању одређенога за исповиједи мјеста.

3. У осам сати вечера, пошто звона зазвоне, поћи ће сви свештеници са протопресвитером на челу у мјестну цркву на молитву.

4. У светом храму најпре ће стати сви пред Царске двери, помолити се Богу, цјеливати св. престолне иконе Христа Спаситеља и Богородице, а по томе они који ће служити иду у олтар, а остали се раздјељују у обе пјевнице, које ће држати свештеници, пјевају вјешти.

Началствујући почима са „**Благословенъ Богъ нашъ**“ и поје се у обје пјевнице наизмјенце „**Канонъ святымъ Апостоломъ**“. Отпојаће се потпуно свих девет пјесама, а послије тога стаће сви свештеници тихо у ред на солеју пред царске двери, началствујући стаће на царске двери и пошто сви клекну читаће гласно и јасно *Молитву* на крају тога *Канона* написану, а свештеници ће ју у себи говорити за началствујућим. Послије молитве је прописани отпуст и по том свештеници и опет цјеливају св иконе и налазе из храма мирно и побожно као што су и ушли.

5. Да би сви свештеници могли учествовати у појању и читању на молитви овој, дужни су понијети са собом **Молитословъ** или **Канонікъ** у којему се налази споменути канон.

6. Сутрадан у 5 сати изјутра састаће се свештеници и опет у св. храму и свршиће најпре правило јутрење.

7. Послије јутрење не излазе свештеници из храма, него приступају св. тајни *покајању*, коју у олтару обавља духовник, којега на то одреди протопресвитер договорно са свештенством, а обзиром на његов чисти, благочасни и побожни живот. Духовнику пак меће се на срце, да службу своју обавља најсавјесније настојавајући да обрати пажњу особито на таква питања, која више одговарају данашњега времена грјесима, служби и потреби исповједника-покајника.

Духовником може бити и сам протопресвитер, а може их такође за то одређено бити и више од једнога. У том последњем случају вршиће се исповиједање на разним мјестима храма, као: у олтару, пјевницама и притвору. Они који су за духовнике одређени имају се такође исповиједити.

8. За цијело вријеме док се поједини исповиједају, остали ће сваки за себе тихо и скрушено, стојећи или сједећи у столовима из Молитвослова својега или Каноника читати **Послѣдованіе ко свѧтомѹ причащенію** и прибирати се за потпуну, искрену и достојну исповиједи, а послије исповиједи враћа се сваки поново на своје мјесто и наставља читање споменутога **Послѣдованіа** и пролази у мислима кроз живот свој и тражи у њему све гријешне мисли, ријечи и дјела, која није исповиједио, с намјером да се за све покаје још прије примања св. причести.

9. Свештеници који ће литургисати, кад су се исповиједили свршују прописано молитве пред царским дверима тихо и смјерно, а тако исто и проскомидију у олтару, и послије довршених тих припрема и исповиједи одпочима се света литургија са Ектенијама, Апостолом и Еванђелијем оне службе, која носи натпис **Сѣдѧщаго w ѹмноженіи любвє, и искорененіи ненависти и всѣкіѧ злобы** што је изложена и у књизи: **Ерейскій Молитвословъ**.

На литургији поју свештеници, а Апостол чита најмлађи од оних, који не литургишу

10. На литургији приступају свештеници св. причести на начин за пресвитере прописани, а то је у св. олтару с десне стране, под епитрахилом, који има сваки са собом донијети. Не ће се пак причестити само они свештеници, који су под каноничком забраном, или их какови важан разлог спријечи, да у онај мах не могу приступити св. причести.

Непосредно после св. причести прочитаће началствујући при литургији са свештенством у олтару **Молитвы по свѧтѣмъ причащеніи**, а послије тога сви који не литургишу излазе из св. олтара и стану на своја мјеста, и света се литургија даље наставља и свршава.

Према тима прописима желимо, молимо и наређујемо, да се заједничка свештеничка исповијед обавља, а од свештеничке свијести Ваше, пречасна и часна господо и браћо, очекујемо да ћете што тачније и савјесније одговорити свима овим прописима и тиме и души својој олакшати и повјереној пастви својој добрим примјером својим помоћи у вршењу дужности хришћанске.

Послије таковога измирења с Богом и собом, с Црквом и свом браћом својом, држимо да ће бити најприкладније, да том приликом уједно посветите који часак заједничкоме разговору и договору, о предметима свештенопастирске службе Ваше, и религиозно нравствених прилика пастве Ваше, јер чим су времена тежа, тим су пречи договори и разговори о томе, како да се доскочи неприликама, које сметају Цркви и Њенима свештеницима у постизанању задатка њихова.

Зато наређујемо даље, да се на дан исповиједи има држати у свакоме протопресвитерату уједно и **свештенички братски сабор** дотичног протопресвитерата и то овако:

1. Свештенички братски сабор држи се послије краткога одмора иза свршене св. литургије, на којој су се свештеници причестили, под предсједништвом окружнога протопресвитера односно администратора протопресвитерата, у затвореном простору, било у парохијском звању, или другоме коме за то прикладном мјесту, које предсједник означи.

2. За перовођу, који ће водити записник, именује предсједник једнога од млађих свештеника.

3. Дневни ред за свештенички братски сабор установљава се са епархијском влашћу, ушљед чега

а.) свештеник онај, који жели да се о некоме предмету или предлогу поведе расправа на свештеничком братском сабору, поднијеће најкасније до празника Благовијести надлежном протопресвитеру писмену пријаву, у којој ће дотични предмет или предлог тачно формулисати.

б.) Протопресвитер сакупиће све пре-

дмете и предлоге које му пријаве свештеници, а додаће ако има и сам шта изнијети пред свештенички братски сабор и поднијеће све скупа одмах послије празника Благовијести, а најкашње до конца мјесеца Марта епископу, односно епархијској консисторији, на увиђење и одобрење.

в.) Средишња епархијска власт установиће шта ће се од поднесеног расправљати на свештеничком братском сабору, а к томе ће и она додати са своје стране, ако буде имала каковијех за Сабор тај предмета, утврдити дневни ред и доставити га најкашње до празника св. Ђурђа окружном протопресвитеру.

г.) Протопресвитер ће бити дужан, утврђени дневни ред најкашње за осам дана разаслати подручном свештенству протопресвитерата својега на проучавање.

4. Свештеници су дужни на братском сабору референсати о предметима својима за расправу пријављенима и на дневни ред стављенима, и писмену реферату своју приклопити записнику.

5. За предмете што их епископ односно консисторија одреде за расправу на братскоме сабору, одредиће уједно и свештенике дотичнога протопресвитерата који ће референсати о истима.

6. И свештеници који неће референсати на свештеничком братском сабору, дужни су размишљати о свима тачкама дневнога реда и спремити се за расправу.

7. Овјеровљени препис записника, у који се има убиљежити дан држања свештеничкога братскога сабора, имена свештеника присутних и одсутних и да ли су ови и чиме одсутност своју оправдали, те редом предмети расправљања са кратким током расправе, при чему ће се истаћи, који је и уколико је који од свештеника у истој учествовао, и закључци који су у појединим предметима донесени, подноси протопресвитер епископу, на одобрење и даље располагање његово, односно епархијске консисторије, са својим извјешћем, у коме ће потанко извјестити о свему што је средишњој епархијској власти потребно знати о раду таковога братскога сабора, а није наложено, нити се можда могло наложити у записнику потанко.

8. Сви позвани свештеници дужни су доћи и на исповијед и на свештенички братски сабор, или недолазак свој ваљано оправдати, а који изостане са заједничке исповиједи, било оправдано било неоправдано, исповједиће се код протопресвитера својега, или његова замјеника, најкасније до празника Успенија Пресвете Богородице исте године.

9. Који од свештеника одредбе ове прекрше биће кажњени осјетљивом новчаном глобом у корист епархијске благајне наше. При поновном прекршају казна ће се одмјеравати тако, да буде што осјетљивија, а средишња епархијска власт, буде ли присиљена, чега нека нас Бог сачува, неће се зауставити да ма и најоштријим мјерама и казнама послушност налозима овим осигура. А она их надаје у пуној нади, да ће их свештенство хтјети тачно вршити, јер се дотичу славе Божје, користи св. Цркве православне и народа српскога, те спасења свију чланова Цркве и народа, у њима и чина свештеничког.

Подручно парохијално свештенство дужно је налог овај у циркуларни протокол свој увести, а сви којих се тиче по њему се тачно владати, окружни протопресвитери пак имају строго бдити, да се налог овај у свему тачно извршује. Пошто пак знамо, да ће појединих од овуде садржаних прописа браћи свештеницима дати повода, да о њима почну размишљати, па можда у могућност извршења истих и сумњати, то да предупредимо сваку излишну сумњу, напомињемо одмах овдје, да ћемо на једном састанку са протопресвитерима лично и усмено сва ситнија питања расправити и о свему им, колико би нужно било, потање напутке дати.

Бог мира и љубави нека буде са свима нама!

У **Пакрацу**, месопусне Недјеље 1897. године.

Гореспоменути смирени епископ

Мирон.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Значај црквеног обреда у питању о сједињењу црквах.

Јединство у вери и љубави чини основну, битну црту Хришћанства, оно је неопходна погодба за Хришћане у њиховом религијозно-нравственом усавршавању и тек на основу тога јединства ће они постићи своју високу сврху. Стога Христос и апостоли и основаше „једну“ васељенску цркву. На стога одмах после тога, како је јединство цркве, са човечјих распрâ и несугласица, било растргнуто, пониче у средини раскинутих делова некадање васељенске целине читав низ покушаја сједињења. Особито се у наше дане показују такове тежње. Али како се може доћи до законитог сједињења црквах, у чему оно има бити, кад су растављене гране васељенске цркве, као што је познато, и сувише надалеко једна од друге и у вероучењу, и у богослужењу, и у управи? Морају ли се све те појединe (националне) цркве слити — тако, да нестане њихових и најмањих особина, или ове последње могу бити и задржане — и у којој мери?

Специјално како треба гледати на њихове обредне разлике?

Да би се могло одговорити на ово питање, потребно је упознати се са тачним појмом о јединству цркве уопће.

Чврста веза јединства црквеног може бити само то, што чини суштину црквеног живота (религије) и што служи као израз коренитог убеђења црквеног. Прави смисао хришћанске религије од стране човекове, по речима самога Христа, састоји се у „поклоненiи Богъ дѣхомъ и истинною.“ То „поклоненiе“ бива на основу богооткривених истина вере и правила нравствености, која отуда потичу: а да би се оне спровеле у живот човечји, даје се благодат с више преко спољашњег посредовања јерархије и материјалних облика — у тајнама. Све то скупа чини оно, што се назива догматом.

Стога, што су основани на божанственом откривењу и што чине предмет васељенског предања, имају догмати безуслован и неизгладив значај за сва времена и за све чланове цркве Христове. Ако и постоји покрет у догматичкој области, то је у смислу чисто логичког развића: догмате, које је објавио Христос и апостоли, постепено раскрива сама црква (у главном на васељенским саборима), али таково развиће није замена једнога са другим или додавање нових догмата. Овде се у пуној снази примењује заповед апостола: „Аще мы, или ангелъ съ небесе, благов'ѣститъ вамъ паче, еже благов'ѣстисмомъ, анаѳема да бѫдетъ“ (Гал. 1, 8.)

Стога је свака помесна црква обавезана, да неизмењено чува догмате, који су једном установљени божанственим авторитетом; то је — главна погодба црквеног јединства, па дакле и сједињења раздељених цркава.

Али, даље, исповедање и спроваћање у живот вечних истина, духовног богопоштовања, јер то неопходно захтева духовно-материјална природа човекова, видљиво се исказује у спољашњим материјалним облицима, којима су установљени наши одношаји према Богу и ближњима — у богослужењу и благочињу, или уопће у црквеном обреду, кад се узме у значењу читаве спољашње стране религије. Али ако је неопходна спољашње — обредна страна у Хришћанству, што је засведочено од самог Христа (Мат. 6, 5—13; Лук. 6, 12; 22, 40), то још не значи, да је неопходан (па чак и могућан) потпуно тачан, одређени облик обреда, који би, као и догмати, имао безуслован значај. То је имало места у Јудејству — религији националној, а не у Хришћанству — религији васељенској, религији духа и истине. Строга одређеност спољашњих облика у религији претпоставља њихову тесну органичну свезу с догматима, чији су израз. Али та веза постоји у истини само у мало случајева — наиме за оне спољашње формуле, које су, по заповести самога Христа и апостела, неопходна погодба, да благодат сиђе на човека, и које су саме по себи битни део тајана, као н. пр. вода и призивање Св. Тројице у тајни крштења, хлеб и вино у евхаристији и т. д. У опће и нема такове

неопходне свезе извесног обреда с догматом, него може бити само релативног подурања обреда с догматом, веће или мање подобности спољашњег облика за реализацију религиозне идеје. Од те подобности и највећег подударања и зависи компаративна правилност или рационалност обреда. Обреди, који су рационалнији, т. ј. који више одговарају догматима, дакако да имају више предности пред мање рационалним и по преимућству се пред њима морају употребљавати у цркви.

Међу нерационалне спадају, међу осталим, обреди, који су остали под туђим и православно-хришћанском духу непријатељским утецајем — јудејства, незнабоштва и разних јереси (догматичких заблуда), — који (обреди) по својој унутрашњој садржини стоје у рђавом складу или и сасвим противриече божанственом закону. Васељенска црква не тражи употребу таквих обреда у помесним црквама и то је једна од препрека за сједињење појединих цркава, која се мора уклонити, ако се озбиљно мисли о сједињењу — Друга важна погодба за значај обреда јесте његова старина и дуговремена употреба, која, тако рећи, практички доказује његову подобност или рационалност. Мучно је и незаконито без икакове потребе мењати већ утврђени правилни обред са другим, и ако не мање правилним. С те стране, сасвим природно, прво место припада оним обредним облицима, који воде свој почетак од апостолских времена и уопће од првих векова хришћанских. Ти обреди заједно с битним формулама тајана, чине као основно зрно, из кога се органички развија сва црквена обредност. Додамо ли амо још и практичну згоду једноличног поретка у обредима, тада имамо три главне погодбе, које чине, да је до извесног степена могућна и потребна сталност и једноличност црквено-обредних облика, и које стају на пут приватној самовољи у њихову мењању.

Али, с друге стране, та сталност и једноличност не могу ићи даље од извесних граница. Догмат је непокретан, а обред се по самој суштини ствари креће. Једнака правилност једанпут може бити својина многих спољашњих формула, које изражује једну и исту религиозну истину; али међутим њихова измена у извесним случајевима бива неопходна. Једна и иста садржина догмата, апстрактне истине може бити изнета у разноличним материјалним облицима сагласно са приликама времена и места. Они се мењају према етнографским особинама разних хришћанских народа, према њиховој култури, историјским погодбама живота, географским особинама земље и т. д. Свакоме су народу, који чини помесну цркву, својствене и драге његове особине у богослужењу и црквеној дисциплини, на којима се одбија његов национални карактер, његов историјски склад живота, који му даје специфичну националну физиономију. Васпитан на крилу раскошне јужне природе, под дивним небом, усред живописних морских обала, Талијанац, сасвим природно, удара на богослужбени култ отисак естетичког укуса, блеска и ефекта, а тако исто, по баштини од старих Римљана, отисак практичности, — док с друге стране Византинац, који се навикао задубљивати се у суштину ствари, вртети се у области филозофских апстракција, упаша у богослужење дубоки символизам и величанствену простоту. Али при свој разлици спољашњег исказивања ипак могу једнако признавати и схваћати религиозну идеју. Нерационалне, т. ј. по својој догматичкој садржини, обредне особине сваке националне цркве ипак су драгоцене, за саму ту цркву, јер оне одговарају њеном карактеру, те стога су од великог утецаја по њено религиозно-нравствено развиће — зато би и било незаконито захтевати, да се она одрече тих особина и да се у свему изједначи с другим црквама. Таково насилно захтевање спољашње једноличности у име хришћанског уједињења, које га у истини не тражи, може му само стати на пут тамо, где се оно по суштини готово извршило, може још појачати преграду, која дели националне цркве. Дакако, да се обредна једноличност у свој цркви може желити, али пошто се до ње не може доћи без насиља над укорењеним националним особинама и пошто би се заподеле само препирке и неслога, мора се одступити од

ње на основу тога начела, да се хришћанско јединство не састоји у једноличности. Мудрост црквене власти ће у томе случају допустити и таковe обреде, који устушају другима и у правилности и у старини, у нади, да ће их временом исправити на добро. Захтев потпуне једноличности обреда тим је више незаконит, што и у случају, кад би се то постигло, не може бити потпуно уклоњена нацијонална боја обреда, него ће се тек одати предност једне нацијоналне цркве пред осталима, као што ми то у истини видимо на западу, где су све особине нацијоналних цркава принесене на жртву свеобузимајућем јединству римског обреда: римска црква није ништа друго него нацијонално, подигнута на достојанство васељенско. Место таковог јединства, као тамо, које носи карактер мртвог формализма, без унутрашње истине, без духа живота, нама је потребно живо духовно јединство — у вери и љубави, у догматима и тајнама, ма га и не пратила свагда једноличност спољашња.

Таково апстрактно-принципијелно гледиште на јединство цркава, по коме разлика обреда у појединим нацијоналним црквама може бити очувана, не пречећи им, да буду праве једне истините цркве васељенске, нимаде за себе фактичног основа у црквеној историји, и — што је за нас од особитог значаја — у историји цркве старе, нераздељене, на чијем је земљишту једино могуће законито измирење сада разједињених цркава, јер ниједна од њих нема права, да кида везу са својом историјском прошлошћу, ако не ће да се одрекне свести себе, као православне цркве.

(Наставиће се)

Коме да верујемо?

„*Босанско-Херцеговачки Источник*“, у свесци IV. и V. 1890. год., донео је чланак: „*Трописани антиминс*“, састав *оца Христофора*“, игумана манастира Завале, а сад ето изашла је у истом листу критика *јереја Луга Станишића* под насловом: „*Пабирци из Босанско-Херцеговачког Источника*“.[1]

Ко прочита једно и друго мора да зажели јасније образложење и снажнију мотивацију. Браћи нека је ово не за прекор, него да им припомогнемо; — „више очи више виде“!

Пре свега потребно је да истакнемо у чему се разилазе мишљење њихово. Отац *Христофор* пише: „У православној цркви има две врсте св. антимиса т. ј. Трописано-освештани у којем морају бити свете моштн, и само освештани, без светих моштију.“ Брат *Луг* побија га речима: „Назвати антиминс трописаним, и тиме хтети рећи, да су у антиминс св. моштн уложене — није дозвољено, јер се тиме указује на нетрописани антиминс, у ком св. моштију није, а таког антиминса нема и бити не може и не сме.“

Ове две сасвим противне пресуднје ваља у првоме реду интерпретирати, јер баш у томе лежи сав спор.

Најпоузданији је путевођа сам древни чин посвећења антиминса. Чин тај односи се к XII. веку а описан је *Теодором Валсамоном*.[2] При посвећењу храма (καθιερώσις) — по речима *Валсамона* — бива: „ἐγκαίνια“, „ἀνοξία“, „ἐνθρονισμός“ и потпуно устројење његово по помазању св. миром и примању *мученичких моштију*.[3] При посвећењу антиминса свршавало се све што и при посвећењу престола архијерејеи.[4]

Потање и јасније о чину посвећења антиминса говори *Симеон Солунски*, писац XV. века. „Посвећење антиминса — вели он — у свему је слично посвећењу храма. Потоме, при посвећењу његовом, произносе се речи и молитве као и при посвећењу храма... Све, што прима света трпеза примају и антиминси; и молитве, које бивају при посвећењу њиховом и спомен њихов творн архијерej, када произноси молитве и ради посвећења њиховог моли силазак св. Духа. Слично св. трпези пзмива их јерарх и кропи и маже миром, чинећи тринут крст на сваком антиминсу, као и на трпези припевајућ: „алилуја“. Најпосле, у антиминс мећу се и *честице св. моштију* помазане миром; ње ваља уложити у малу кесицу, у место сасудчића, и пришити на источној страни антиминса. Речју, све то, без изузетка, свршује се

[1] Год. X. св. X. и XI.

[2] К. Никольскій: Объ Антиминсахъ прав. русск. церкви.

[3] Canon. ss. apost. et concil. comment. Theod. Balsam. explic. Paris 1620. pag. 506. 507. S. Meursi Glossarium graeco-barbarum — Ἐγκαίνια. Euchologion. Goari, pag. 852.

[4] К. Никольскій: Объ Антимин. прав. русск. церкви, стр. 30. 40.

над антиминсом који се посвећава, што и над подигнутом божанственом трпезом; јер и сваки антиминс је божанствена трпеза испуњена славом божјом.“[5]

Овака пракса морала је свакако имати пред очима *древно учење о антиминсу, његово име, значај и околности ради којих је у цркву уведен и примљен*.

Антиминс са св. моштима разумева *Никифор исповедник* (IX. в.) тамо, где говори о полагању антиминса на трпезу неосвећену архијерејем.[6] Тако вели *Јован* (XII. в.), *епископ китарски*: „ако црква једна није била по чину освећена, то што јој услед тога не достаје, надопуњује св. антиминс; и према томе, у храму неосвећеном (од епископа) не може се никада без антиминса жртва приносити (οὐδὲ ἔξεστιν ἐν ἀκαθιερώτῳ ναῷ χωρὶς ἀντιμινσίου ἱερουργίαν γενέσθαι ποτέ).“[7] А *Манојло* (XIII. в.), *патријарх константинопољски*, одговара на питање једног епископа: „Антиминсе не треба стављати на сваку свету трпезу, него на оне, за које се не зна да ли јесу или нису освећене; јер антиминси су на место освећених св. трпеза, нити њих (антиминса) треба онде, где се зна да постоје освећене трпезе (καὶ ἐνθα εἰσὶ γνώριμοι καθαρωμέναι τράπεζαι, οὐ χρεία ἀντιμινσίων ἐκεῖ).“[8] Најпосле *Властар* у својој синтагми вели: „антиминси се управо на оне трпезе полажу, које нису биле освећене чином освећења (κυρίως δὲ ἐπ' ἐκείνων τῶν τραπεζῶν τίθενται τὰ ἀντιμίνσια, ἃς καθάρσεως οὔχ ὑγίασην).“[9]

Овде, као што видимо, говори се о антиминсу *са св. моштима* и није ни речи споменуто да се на престол освећен архијерејем меће, место таких, други антиминс *без св. мошшију*. Тумачење односног правила (31. трул.) завршује Високопреосв. господин писац овим речима: „У осталом, од најстаријих времена, а посебно од VIII. века, кад су иконоборци завели били освећење цркава без светих моштију,[10] *да би се предупредило за свагда да се јевхаристичка жртва не приноси на трпези, на којој нема светих моштију, установљено је, да и у црквама, које су од епископа освећене, те у којима су у светој трпезу положене св. мошши, буде увек св. антиминс*, као што то показују односна места у чиновнику архијерејскаго священнослуженія, у коме се при свима трима чинима св. литургије прописује, да се при узгласу „Да и тій сѫ нами славѧтъ“ има развити антиминсій.“[11] Ово је јасно

На опет поред свега тога, што иде у прилог тврдњи брата *Луке*, има нешто, чиме ће се, барем донекле, оправдати отац *Христофор*.

У православној цркви, у истину, најећи су антиминси *без св. моштију*.

Да и не спомињемо један антиминс из XII. века, у коме, по сведочанству историчара, не бијаху уложене св. мошти, јер се предпостављало, да су биле у материји која је пришита на угловима његовима[12] — ево овде и други позитивнији дата. У руској цркви говори се о чиновнику архијерејском са овакоом информацијом: „Идѣже церковь освятится самимъ архіереемъ, тамъ полагати антиминсій безъ св. мощей. Понеже мощи тогда, къ самомъ оскверненіи храма, полагаетъ самъ Архіерей, подъ св. трапезою, къ среднимъ столпцѣ, якw обычай есть.“[13]

У Русији, дакле, могло је бити и било је антиминса без св. моштију,[14] а и тамошњи богослови спомињу то у делима својима. *Иван Дмитревски*, писац дела „*Историческое, догматическое и таинственное изъясненіе божественной литургіи*“[15] пише у белешци под бр. 404.: „У делима сабора Московскога, при *патријарху Јоакиму* (1675 г.), одређено је да се и на освећенима од самога архијереја престолима полажу антиминси, како би се тиме одклонила сумња а навесно дознало о посвећењу храма, но иначе *без св. моштију*. — Где је црква освећена самим архијерејем тамо ваља полагати *антиминсе без св. моштију*,

[5] Гл. 127. Новаи Скрижаль: Ч. III. гл. 8. §. 10. стр. 315.—316.

[6] Juris graeco-romani Leunclavii. Francofurti 1596. p. 29.

[7] Ат. синт. V. 414, Др. Никодим Милаш: Правила (KANONEΣ) прав. цркве с тумачењима, стр. 511. 512.

[8] Ат. синт. V. 116. Др. Никодим Милаш, у истом делу, стр. 512.

[9] А. 8. (Ат. синт. VI. 81.) Др. Никодим Милаш, у истом делу, стр. 512.

[10] Валсамон, тумачење 7. пр. VII. вас. саб. (Ант. синт. II, 582.)

[11] Москов. изд. 1890. стр. 24. 65, 98.

[12] Срезневскій. Хрест. древн. изд. Прохоровымъ 1862. г. кн. 4. стр. Упореди: Дѣло Архив. св. Синода 1841. г. Nr. 639.

[13] К. Никольскій: Объ Антиминсахъ православной русской церкви, стр. 41. 42.

[14] Дѣло арх. при св. Сѵнодѣ.

[15] §. 87. стр. 85.

јер моштн — по обичају — полаже тада при освећењу храма сам архијерej под св. трпезу...“[15] *А. Ѳ. Хойнацкій* вели: „Ако је, по древноме уставу, и дозвољено свршати литургију на престолу освећеном од архијереја без сваког антиминса (упореди у нашим и грчким требницама чин великога или архијерејскога освећења храма), али је почак од Московскога сабора (1675. г.), при *патријарху Јоакиму*, установљено код нас, да се антиминси полажу и на престолима који су од самога архијерја освећени „да се одклони сумња а извесно дозна о посвећењу храма.“ Само што је тада одређено било, да у оним црквама, које посвећује архијерej, моту бити *антиминси без св. моштију*, јер код архијерejског освећења храма полаже св. моштн под престол сам архијерej[16] У књизи: „Пособіе къ извѣченію устава богослуженія православной церкви“, отштампана је „молитва при оскверненій храма, по положеній мощей къ Антиминсѣ и подъ престолъ“, па је одмах за тим додано: „Али када сам архијерej освећује храм, тада он и моштн полаже под престол, и у томе случају *не мешу се оне у антиминс*.“[17] На стр. 9. бележи. 2., у истом делу, пише: „честице св. моштију полажу се под престолом у том случају, када освећење свршује сам архијерej, и тада се *честице св. моштију не полажу у антиминс*. У делима московскога сабора, при *патријарху Јоакиму* (1675. г.), речено је: „идѣже церковь скатится самимъ Архіереемъ, тамъ полагати Антиминсій безъ мощей святыхъ; понеже мощи тогда, въ самомъ оскверненій храма, полагаетъ самъ Архіерей, подъ святою трапезою въ срединемъ столпѣ, якоже обычай есть.“ На најпосле за доказ узима се још и сам наслов чина за посвећење антиминса са св моштима, где је речено: „Козлѣдованіе, какъ освящати Архіерею антиминсы, на нихъ же священнодѣйствовати священникъ въ церкви, идѣже не имать скатая трапеза мощей.“[18]

И тако, када узмемо на ум све што смо довде казали, долазимо до закључка, да нам питање ваља решити на подлози каквог *позитивног закона*, који не могу порушити поменути обичаји. Закон такав, као што смо већ споменули, даје нам *7. правило VII. васељенског сабора*. У тумачењу тога правила на српском језику читамо: „Исто као што се при посвећењу цркве полажу св. моштн, тако се то мора чинити и при посвећењу антиминса.“[19] На тако схваћају ствар и руски извори: „Као што су у древна хришћанска времена подизали храмове на гробовима мученика, по примеру томе, опредељено је да се и у антиминс међу честице св. моштију, *без којих, по правилу VII. васељенског сабора, не смеју се посветити ни цркве ни антиминси*.[20] Према томе, обичај, да се *у антиминс не полажу св. моштн* код нас *„данас, готово, нигде не испуњава се.“*[21]

Остаје нам још једно питање. *О. Христофор*, узевши „рукописну Србљу — Номоканон или корчићу“ криво је схватио речи *„мали и велики Антиминси“* и за то је брат *Југ* врло добро опроверго мишљење његово, кад је рекао: „називати антиминс „мали“ за разлику од — тобож' — „великог“ антиминса — није потреба, јер „Србљански“ велики антиминс није ништа друго до ли „литон“.

К доказима брата *Југа* приклопићемо још нешто. Кад би на св. трпези требао бити велики антиминс каквог о. *Христофор* хоће, црква би забележила и његово значење, као што је то учинила са „плитоном“. Плитон — по речима *Симеона Солунског* — меће се на престо, да се означи смрт и васкресење Христово, исто тако, као што су апостоли по васкресењу видели међу погребним хаљинама и убрус „особь свитъ на единомъ мѣстѣ.“ Тачно тако слаже се и данас плитон, и на њ, место Спаситеља, ставља се евангелије.“[22] На онда даље, кад би на св. трпези стајала два атиминса (велики и мали) изгубио би антиминс право своје значење. „Он је — по речима

[15] Практическое руководство для священно-служителей при совершеній святыхъ таинствъ. Отд. III. ст. 1. § 31, стр. 65.

[16] стр. 8, цит. 2.

[17] Чинов. Архіер. служ.

[18] Др. Никодим Милаш: Правила (KANONES) православне цркве с тумачењима. Књига I. стр. 608.

[19] Иванъ Дмитровскій: Историч. догмат. и таинств. пьесся. божеств. литург. §. 87. стр. 86.

[20] А. Ѳ. Хойнацкій: Практ. руков. для священнослуж. св. таин. Отд. III. ст. 1. §. 31. стр. 65. Грческая корічака књига (Педалйон), наслѣдованіе Ивана Никольскаго. Москва 1888. стр. 180.

[21] Гл. 112. Новая Скрижаль: Ч. I. гл. 3. §. 5. стр. 14

св. Германа — гроб и погребење Христа Спаситеља нашега“ и за то је *патријарх Јаиније* одговорио *патријарху Никону:* „један само антиминс употребљавамо .... јер познајемо само један гроб Господњи.“[23]

Осим тога, зна се позитивно, да је постојао у православној цркви и такав помесни обичај, по коме се св. евхаристичка жртва приносила *директно на плитону*, док је антиминс био прошивен за срачицу под индитијом. То показује *Гоаров* грчки требник,[24] па и руски издан при *патријарху Никону*.[25]

Овакве антиминсе неки су прошивали за срачицу престола, а некад бијаху на престолима и ексерима учвршћени. Трагови томе могу се и данас наћи на угловима старих сачуваних антиминса. Таки су: антиминс из XIV. века, нађен у Новгородској цркви дванаесторице апостола;[26] на онда, неки антиминси XV.,[27] XVI. и XVII.[28] века. Пришивање антиминса к престолу спомиње и требник отштампани за *патријарха Филарета и Јосифа*. Тамо је нареком наведено: „и тако паки свєрхъ срачицы полагаютъ свящєнницы антимины и пришиваютъ єго на четыре єглы, да не како отстѣпитъ отъ мѣста своєго.“[29]

При тако заодевеном престолу срачицом, на њој пришивеним антиминсом на онда тек индитијом, морао је плитон бити горњи. У храмовима, дакле, са таким антиминсима било је могуће само плитон развити и савити, одатле је и пракса по којој се могло литургисати на плитону без антиминса. Али ваља знати, да пракса о којој говоримо није била општа у Русији и да устав московски у томе није био сагласан са уставом целе Русије и Грчке. На многим древним антиминсима, који су до данас сачувани, не може се видети да су икада били пришити или приковани на престолу. Па онда, пришивање антиминса за срачицу престола није никакво богослужбено дејство са симболичким значењем. Напротив, сакривање антиминса под одежду престола, било је, тако рећи, на уштрб значењу антиминса. Све то дало је повода сабору у Москви (1654. г.) е је установио, да се антиминс не полаже под индитију, него да се при служењу престоје под св. дарима.

Држи се, да је овакву праксу изазивала неконсеквенција у неким старим службеницима.[30] Реч *„плитон“* узета је ту доста пута за реч *„антиминс“*, па је лакко дошло до тога, да на св. трпези може први заменити другога и да се један назове *„великим“* а други *„малим антиминсом“*.

Јереј Светозар Грубач.

[23] Объ изящєнѣ, въ чинѣ литург. стр. 234—245.

Српска православна црква св. Ђурђа у Вараждину

Написао

Лазар Богдановић парох вараждинско-вел. кањишки.

(Наставак).

V. Градња цркве. Освећење темеља. Освећење звона.

Леп одзив српског народа и других фактора у китиорисању и прилагању у ову богоугодну сврху охрабри и осоколи Утјешеновића и црквени одбор, те већ почетком Јуна 1884. отпоче у име Божје градњу толико жељене цркве и то по већ одобреном од епарх. конзисторије плану и трошковнику, кога је, како горе споменусмо, саставио жупанијски инжињер Жига Балочански. Почетак градње јављен је Пакрачкој конзисторији. Чим су темељи цркви ударени, одмах је Утјешеновић путем Новосадске „Заставе“ и Загребачких „Narodnih Novina“ известио о том српски народ и остале приложнике. Ово он учини за јамачно за то, да не би когод од приложника мислио, е су му прилози отишли мутном водом; и да тиме и оне људе и општине, које са своје стране у ову циљ ништа не приложише, потакне на прилагање. Градњу цркве извађаше под личним надзором поменутога инжињера градитељ Радослав Ацингер.*)

Игуман Тихон споразумно са црквеним одбором, поднеском својим од 29. Маја 1884. бр. 48. умољава владику Никанора за дозволу

*) Причају, да је овај градитељ одмах по свршетку ове градње свишао с ума.

[23] Объ изящєнѣ, въ чинѣ литургіи: Іоанна Златоустаго, Василія великаго и Григорія Двоеслова, страна 237—238.

[24] Euchol. etc. 1647. pag. 844.

[25] К. Никольскій: Объ антиминсахъ русск церкви, стр. 38.

[26] Извѣст. Имп. Акад. Наукъ т. VI стр. 90.

[27] Исто, стр. 91, 90, 92.

[28] Дѣло арх. св. Синод. 1841. г. Nr. 693. стр. 72—78.; стр. 146—149.

[29] Треб. патр. Јосифа, листъ 30. на об.

и благослов, да се освети темељни камен. Дозволом својом паданом у Пакрацу 2. Јуна 1884. бр. 338. овлашћује владика игумана Тихона, да темељ цркве освети. У кратко након тога стиже игуман у Вараждин, те у недељу 17. Јуна 1884. у $11^1/_2$ сати у присуству целе црквене општине и многог броја иновераца освети камен-темељац. Том приликом изговорио је пригодно слово, које је штампано у 17 броју „Гласа Истине“ од г. 1884.

Градња храма лепо и брзо напредоваше, и Утјешеновић пун весеља — лицем на Иван-дан и. г. извести конзисторију, да су зидови храма већ 6 метара изнад земље подигнути.

Утјешеновић бојећи се, да градња ради нестатка новаца случајно не застане, обраћаше се течајем 1884. г. ради поделења новчане припомоћи и то: 23. Априла на Саву Косановића митрополита Добробосанског у Сарајеву, 5. Маја на Њег. Ц. и Кр. Величанство краља Франца Јосифа I., 16. Јула на кр. уг. министарство на земаљску обрану и на друге достојанственике и великаше, који му беху познати. Врло је похвална ревност Утјешеновићева, кад знамо, да је он поред својих свакидашњих званичних дужности, а у својим старим годинама, сам сакупи толике силне милоде на разне стране у име поделења припомоћи концинирао са автономним властима кореспондовао, градњу цркве помно пратио и надгледао. Заиста беше редак човек!

До 1. Октобра по ст. беше црква сасвим готова. Иконостас загребачке цркве доликоваше јој као да је кројен за њу. Само по један ред икона са лево и десне стране мораде отпасти. Столови, певнице, полелеј, најпше у њој своје место. 30. Септембра, по ст., игуман Тихон, по добивеном од владике Никанора благослову, освети 2 нова хармонична звона, која исти дан бијаху свечано подигнута на торањ. Тајно их је Вараждински звонолиевац Фердинанд Петрочи**) и то обадва за цену од 595 фор. Веће је тешко 142 кг. а мање 118 кг. Игуман пошто је осветио звона, изговорио је згодну беседу, која је штампана у 21. броју „Гласа Истине“ од год. 1884.

**) Наши људи, који Петроци-ја наближа познају, веле забавно, да њега грчеви у стомаку хватају, кад чује, да се у нашој цркви звона. Ово бива на превелике мржње према српском имену. Куђа му је у бављењу цркве.

VI. Освећење цркве 21. Октобра 1884. год.

1. Октобра Утјешеновић,, а 6. Октобра г. 1884 игуман Тихон саопштавају владици Никанору, да је богомоља Вараждинска — помоћу Божјом — сасим готова и изнутра скромно украшена, звона освећена и подигнута, те да су међусобним договором утаначили, да се црква у недељу 21. Октобра те године (т. ј. 1884.) освети. Игуман у свом писму умољава владику, да дође главом сам, и лично цркву троноше. Но како владика Никанор беше слаб и немоћан, то новој цркви поиље освећени антиминс а у место себе одреди 8. Октобра 1884. бр. 593. свога дворског архимандрита Мирона Николића, да освећење по уставу за јереје са игуманом Тихоном обави.

У суботу 20. Октобра дочекује црк. одбор Вараждински на колодвору Чаковачком (јер тада још не беше жељезничке свезе између Вараждина и Чаковца) владичина заменика и допрати га у Вараждин. Сутра дан — у недељу 21. Октобра — освети смирени архимандрит Мирон цркву Вараждинску уз асистенцију поменутог игумана Тихона, загребачког духовника и јеромонаха Лепавинског Амвросија Павловића, пароха Липовчанског Стевана Босанца, пароха Нарћанског Михајила Баришића, пароха Велико-Мучњанског Михајила Крајачића, администратора парохије Болфанске Мојсеја Магоша, и духовника парохије Велико-Кањишке иначе јеромонаха Лепавинског Методија Павлековића, и посветити ју у славу и част св. великомученика Георгија. Том приликом изговори архимандрит Мирон красну беседу, која је од свега присутнога народа са великом пажњом саслушана, а још већом симпатијом примљена.

Освећењу, уз силан народ из места, присуствоваху заступници свих местних цивилних и војених власти; а најближе српске православне црквене општине: Загребачка, Копривничка и Велико-Кањишка послаше своја изасланства. На кору је појало српско певачко друштво из Загреба.

У спомен овога свечанога дана и акта даван је исти дан после св. литурђије у ресторацији градског позоришта свечан банкет, који беше посећен од 65 одличних званица, већим бројем римокатолика, на ком је пало више лепих и одушевљених здравица. Понајпре је Утјешеновић напио у славу Божју и св.

Ђурђа као заштитника и покровитеља храмовног, затим су се ређале звравице у здравље цара краља, бана, патријарха, владике Никанора, градског заступства, ктитора и приложника, владичина заступника и т. д.

На сам дан освећења владика Никанор, руковођен, правом очинском љубављу према овом мезимчету свом — најмлађој цркви у епархији својој — овековечио је име своје у анналима цркве ове као велики ктитор њезин. Из скромних средстава својих утемељује он великодушну фундацију са главницом од 1000 фор. да се из интереса те главнице надржава и поправља црквица ова. Ова се фундација састоји из једне „Земљишно-растеретне задужнице краљевина Хрватске и Славоније“ датиране у Загребу 1. Новембра 1854. са бројем 1381. Мудро око владичино провидило је, да могу кад год наступити црни дневи за ову црквицу, да може кад год остати без својих чеда, или ако их и буде било, да их може притиснути немаштина, те неће можда имати су чим ни своје богомоље оправити, па да не би харана зубом времена пала и пропала, осигурава јој опстанак њезин горњом фундацијом, чиме је до века обвезао црквену општину Вараждинску, да му име као великог фундатора цркве своје вечито с најнежнијим пијететом спомиње и благосиља. Фундација ова уручена је епархијској конзисторији Пакрачкој, и пошто јој од оснутка њезина није интерес крњен, нарасла је главница до данас до близу 2000 фор. Осим овога дара поздравио је владика славу освећења цркве овим топлим телеграмом: „Благословио вам Бог труд ваш и задужбину црквене општине ваше! Примите благослов и архијерејски поздрав мој! Никанор.“

Ми данас не можемо зато друкчије да се захвалимо неумрлој сени његовој, него да му речемо: Слава таквом архијереју!

(Наставиће се.)

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Кажњена клевета.) Као што је познато, зао дух овостраног народа српског познат под именом Јоте (Др. Ј. Грујић), који је нашој цркви и народу починио разна и многа зла, чијег се имена гнушао сваки честит Србин и морални човек, до ког је допрети могла нечист његова имена и његових недела, није се у својој моралној развратности заустављао ни пред највишим достојанством наше цркве и народа, ни пред узвишеном особом наше народно-црквене поглавице, ни пред светлом увек личности Његове Светости, преузвишеног господина патријарха нашег *Георгија*. И то зато, јер је исти патријарх *Георгије*, по диктату свога узвишеног достојанства, своје чисте моралне свести и свога патријотског и људског поноса, с презиром одбио понуђене Му услуге тога нечовека, ма да су оне — по наводу истог нечовека — „22 године везане биле за престо српске патријаршије.“ (Види 5. бр. „Српског Сиона“ из г. 1894. стр. 67.).

И зато се његова презрена развратност и морална ништица светила најгадњим и најподлијим начинима витештву и моралној висини, пред којом се задовољени морал сваког честитог Србина и поштеног човека поклонити морао. И зато се она масом погда и клевета набацивала, у друштву себи равних, на Онога, Који је после „22 годишњих веза њезиних“ имао мужевне снаге, моралне моћи и крепости, *да ју са пуним презиром одбије са прага српске патријаршије* и тиме ову већ једаред ослободи гадних „веза“, на чему ће Му наша црква и наша митрополија вечито захвална бити.

И журналистика, — која у развратту своме може да буде веће зло него на висини својој што може да буде од користи — улазила је једним својим делом у гадну службу — а из гадних мотива — тој презреној развратности и моралној ништавости.

Но узвишено достојанство и здрава свест о своме положају, преузвишеног господина патријарха *Георгија*, није Му дозвољавала ни дозволити могла, да се против тако мучког насртања бори јавно, новинарском дискусијом, нити да задовољштину потражи јавном расправом пред поротом.

Али је Његова јака свест о потпуној невиности Његовој, овластила у изјави, штампаној у 5. бр. овога листа из год. 1894., свакога, да Га пријави надлежноме суду — ако има зашто — и да ће Он „за сва-

ко своје дело, већ по дужности грађанској, пред судом одговарати.“

Безакони Јота једини, који се Бога не боји, а људи не стиди, који је у бесу своје развратности себи замишљао, да на земљи суда и правде већ и нема, потегао је и на редован суд тужбом својих гадних клевета. Суд му је тужбу одбио. А јер је ствар изнео пред редован суд, то је после одбијене тужбе своје, био он тужен ради клевете нанесене Његовој Светости преузвишеном господину патријарху *Георгију*.

Било је одређено рочиште код кр. судбеног стола у Сомбору. На то рочиште Јота није смео предстати, претварајући се болесним. На брзо је одређено друго рочиште, на које је тужени Јота позван под претњом присилног приведења. На то је рочиште предстао. И расправа је одржана пред истим судбеним столом 5. (17.) фебруара о. г. Као заступник преузвишеног патријарха *Георгија* био је на расправи патријарашки адвокат Његове Светости г. Др. Павле Јанковић, а тужбу против Јоте заступао је сам државни одветник.

Након довршене расправе *Јота је осуђен због квалификоване клевете на три месеца затвора и 200 фор. глобе.* Државни одветник је апелирао за повишење казне, а Др Јанковић се у име Његове Светости задовољно с том казном, јер достојанству Његове Светости је споредна ствар висина казне.

И тиме је истина и правда задовољена, а подлост и клевета кажњена.

Нашој доброј, племенитој и узвишеној поглавици народно-црквеној, св. патријарху *Георгију*, који је у одбрани угледа наше патријаршије, интереса своје цркве и свога народа, морао искусити и жаоку људске подлости и разврата, пека Господ подари и од сада крепка здравља, срцу Његову пуно досадање љубави за цркву и народ, а души Његовој и блажене радости, у којој би Му благодарни народ што пре могао поздравити оживотворене велике и спасоносне тежње, којима жели своју цркву прославити, своме народу добра учинити, и у којој би Му радости могла и радосна црква и радостан народ клицати, као што ће Му клицати праведна историја њихова:

Слава патријарху Георгију Бранковићу!

(**Саборски Одбор**) сазван је у своје седнице за 10. (22.) март о. г.

(**За администраторе парохија**) постављени су: у Малој Вашиџи јереј *Ђорђе Иванић* досадањи пароx у Моровићу; у Моровићу досадањи администратор парохије у Горњем Товарнику јереј *Илија Шумановић*, а за администратора ове парохије јеромонах *Исидор Спасојевић*; у Баноштру досадањи администратору у Ст. Бановцима јереј *Никола Поповић*, а за администрацију ове парохије јеромонах *Арсеније Јеремић*.

(**Из Загреба**) „Бранику“ пишу ово: „У прошлу недељу, 16. фебруара, беше за ученике Србе средњих школа у Загребу дан највеће радости, јер се тога дана у српској цркви осветила икона *Рисајућије Христово*“, која ће стајати у школи, где се вероиаука предаје. – Како је ове јесени отворена огромна зграда за доњоградеску гимназију и реалну гимназију, то су и Срби ученици добили у одељку за реал. гимназију своју посебну собу, где им се предаје наука вере. Та је соба искључиво њихова и у њој се не предаје ни један други предмет. Праведност је дакле захтевала, да се нашој деци даде бар у њиховој соби њихова икона. Иницијативом нашега катихете г. *Петровића*, који је учињио пуне кораке код претпостављених, да му ученици до своје иконе дођу, добише ученици своју икону, која је у недељу свечано осве̂ћена, а у понедељак постављена на своје место у школи. Нека је овде нарочита хвала свима онима, који су на који год начин што допринели, да нам паша Спасад до своје светиње дође.“

(**Православље у Америци**). Покрет, који се зачео међу полуинјављеним Русинима у Америци у корист Православља, уродио је добрим плодом, и ако су сви непријатељи Православља, на челу са језуитима, устали на ноге, да тај покрет угуше. Као што јавља „Православни Американски Весник“, око 600 душа из заселака, што леже око Олдфорца, прешло је у Православље. Али од особитог је значаја то, што се с њима на челу обратио у Православље и месни свештеник Григорије Грушка. То је човек веома енергичан, доста образован и познат с новијим покретом у унијатској књижевности. Пре је уређивао „Свободу“, руско-унијатски лист у Америци, и кроз њене је ступце „дасао злобом и убиством“ на Православље, као његов најжешћи противник и најопаснији непријатељ. Али се сво с њиме догодио наравствени преврат; уништио је, да је његова борба била бесплодна и незаконита, те је пре-

на његовим речима, „благодат Божја изменила Савла у Павла“. Можемо се надати, да ће православна црква стећи у њему одлног служитеља Божјег олтара, а преосвећени Николај, епископ алеутски, епергичног и одушевљеног помагача у раду на утврђењу и проширењу светог Православља.

(**Слика „Своба Срба.“**) Ми смо у своје време јавили, да је трговина г. Петра Николића у Загребу у олеографском издању пародила слику уметника нашег г. Паје Јовановића под именом „Своба Срба“ и да ју распродаје по цену од 27 фор. Но ради равнања и оних који ту слику купују и оних који је виде, познајемо, да је та слика сниман са оне израде, коју је г. Јовановић израдио у први мах, а да није то снимак са слике, која је спештена у патријаршком двору а коју је исплатно преузвишени г. патријарх *Георгије Бранковић* са 10 хиљада форинти. Ову напоследу учинивши већ и ради препоруке „Школског Листа“ црквеним нашим општинама, по којој би ове требале да издаје г. Николића набаве за своје школе.

Јавна благодарност.

Свима пријатељима и познаницима, који нам својом присутношћу при погребу нашег доброг оца Кирила Обрадовића пароха Адашевачког, дана 3. (15.) фебруара, покушане ублажити преголему тугу, свесрдно благодаримо; нарочито преподобном г. игуману манастира Привине Главе Теофану Косовцу и тамошњем намеснику г. Теофану Узелцу; г. г. свештеницима: Николи Ковачевићу из Илинаца, Павлу Борићу из Кузмина, Јоакиму Анастасијевићу и Жарку Ђукићу из Шида, Ђорђу Ивановићу из Моровића, Љубомиру Ракићу из Беркасова, Илији Шумановићу из Товарника и о. Кипријану Грујићу из Бачинаца; кр. котарској Области и кралъ. котареском суду у Шиду; кр. јавном бележнику шидском и винковачком; кр. котарском и опћинском лечнику из Шида; г. г. учитељима из Шида, Илинаца и из места; опћ. поглаварству из М. Вашице и из места и свој осталој господи, која су у напој тузи учешћа показали.

Особита хвала нека је шидском црквеном певачком друштву „Јавор-гусле,“ које је при служби и опелу складно појало, исто тако и г. г. свештеницима И. Шумановићу, и Ђ. Ивановићу, који се са милим нам покојником у цркви и на гробу дирљивим говорим опростише. Хвала и свима овим пријатељима, који нам писмено изразише своје саучешће у тузи. А црк. општини — покојниковој пастви — која га је за живота му љубила и штовала, нека је велика хвала на многој сузи жалосници и лепо указаној последњој почасти.

У име ожалошћене родбине

син

Владимир Обрадовић

парох М. Вашички.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 13 3—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на I. и II. р. м. срп. вер. школе у Срп. Црњи.

Плата је: 800 форуна; у име стана: 100 круна; за огрев: 50 круна; у име паушала 12 круна и 50 потура изван села банта са шпанером и њом засађена. Осим тога у изгледу је да ће и перорачуновођа бити, за које би 100 кр. имао.

Дужности учитеља су школ. уредбом прописане. Осим тога дужан је деду у појању обучавати; Недељом и празником као и у вел. пост на пређеосвећену литургију долазити и за левом певницом појати.

Компетовати могу они, који су сомборску препарандију свршили и испит из мађарског језика положили.

Рок стечају истиче 1. марта о. г. по нашем календару.

У Срп. Црњи, 6./18. фебруара 1897.

Председник:
Милош Милошев.

Преводња:
Милан Петковић.

СТЕЧАЈ. 12 3—3

На упражњено парохијско место V. разреда у Обровцу овим се стечај расписује.

Компетенти имају своје правилно инструисане молбенице путем својих претпостављених власти потписаној Конзисторији до 19./31. марта о. г. поднети

Из седнице епарх. Конзисторије бачке држане 27. јануара (8. фебруара) 1897.

Председништво.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 14 2—3

На основу закључка црквене скупштине у Шиду од 19. (31.) Децембра 1896 и одобрења велеславног архид. Админ. Одбора у Карловци од 21. Јануара (2. фебруара) 1897 год. бр. А. О. 5./39. ех 1897 расписује се дражба на мањак ради поправка цијеле цркве изнана и изнутра.

По прорачуну износе:

Зидарске радње са материјалом	505	фор.	28 н.
Кровареске „	56	„	17 „
Тесареске „	179	„	56 „
Столареске „	570	„	07 „
Бравареске „	474	„	18 „
Лимареске „	790	„	66 „
Лићиларске „	168	„	92 „
Клесареске „	21	„	— „
Сликареске „	2375	„	84 „
Укупно	5141	фор.	68 н.

А) Дан дражбе јесте 23. Марта (4. Априла) 1897 год. у 2 сата после подне.

Б) Дражбоваће се са усменим понудама у црквеној писарни у Шиду: дражбовател дужан је од горепомепуте своте 10% у име јамчевине у руке председништва положити.

В) Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

Г) Сликарске радње ће се посебном вештаку повјерити.

Д) Јамчевина ће се повратити подузимачу после обављене колаудације.

Е) Ближи услови тако исто нацрт и трошковник могу се код председника ове црквене општине до дана дражбе видити.

У Шиду дана 8 (20) фебруара 1897.

Председништво црквене Општине.

Јован Вошњовић
председник.

Ad K. 37. 68. ex 1897. 15 2—3

СТЕЧАЈ.

На парохију IV. разреда у Сарајоли. Интеркалара нема.

Молитељи имају своје валано иструисане молбенице путем својих претпостављених власти до краја месеца априла 1897 године потписаној епархијској власти поднети. —

Из седнице епархијске конзисторије држане у Темишвару 4. (16). фебруара 1897. године.

Епархијска конзисторија.

СТЕЧАЈ. 16 2—3

Поводом смрти Гђе. Виде Вукадиновић овим се расписује стечај за учитељичко место на срп. прав. вероисповедној основној школи у Пачиру за I. и II. разред мешовите школе.

На исто место тражи се учитељица са годишњом платом од 320 фор. а. вр. а за повторну школу 40 фор. а. вр., пуз то слободан стан и сламе за огрев колко потребно буде.

Изабрана учитељица дужна је све, на основу школ. наставног плана одређене предмете — као и ручни рад деци предавати.

Рок избору је 30. март о. г.

Из седнице школског одбора држане у Пачиру 2 фебр. 1897. год.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 18 1—3

Овим се расписује стечај на мјесто пјевнице за овдашњу срп. правосл. цркву. Компетенти морају имати угодан глас и вијешти бити ср. карловачком пјењију.

Првенство имају неожењени и они, који су музикално образовани, те би могли саставити и обучавати кор.

Ко мисли, да има способности за ово мјесто, добро би учинио, кад би се општинарима у цркви особно приказао.

Плаћа је мјесечних 40 фор., а рок пријанама до 3. априла по нов. кал.

У Рајецу 18. фебруара (2. марта) 1897.

Срп. прав. црквн. одбор.
via porto 2.

ОБЈАВА ЛИЦИТАЦИЈЕ. 17 1—3

Решењем овомесне црквене скупштине од 11 Априла 1896 године и одобрењем високословног Епархијског Администрат. Одбора Бачког у Новом Саду од 28. Јануара (9 фебр.) 1897 год. бр А.О. 70 30 ex 1897. оправља ће се овдашња срп. прав. црква споља и изнутра, те се овим путем расписује лицитација на мањак.

Прорачун је за оправку цркве овакви:

Зидарски посао са материјалом	539	фор.	22	н
Дрводељски „ „ „	60	„	—	„
Столарски, браварски, стакларски, и мазачки посао са материјалом	1688	„	—	„
Златарски „ „ „	660	„	—	„
Молерски „ „ „	760	„	—	„
Сликарски „ „ „	650	„	—	„
Фарбарски „ „ „	110	„	—	„
Лимарски „ „ „	10	„	08	„
Оправка ограде са материјалом	67	„	45	„
свега	4544	фор.	75	н.

1.) Лицитација ће се одржати 27 Марта (8 Априла) 1897 год. у 10 сати пре подне у овдашњој женској школи.

2.) Лицитираће се усмено. Лицитант је дужан од горње своте 10% узме јамчевине у руке председништва положити, која ће се јамчевина подузетнику повратити после обављене колаудације.

3.) Сликарску и молерску радњу може општина посебном вештаку повернти или то исто споразумно са подузетником учинити.

4.) Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

5.) Ближи услови и све друго, што се на ову радњу односи, може се до дана лицитације видети и дознати код председника ове општине.

У Парага 19 фебруара (3 марта) 1896 год.

Председништво црквене општине.

Игњат Докић
председник.

ОГЛАС. 20 1—2

Доленодписана срп. прав. црквена општина продаваће на јавној дражби дана 9. (21.) Марта 1897. у 2. сата па подне својих 30. јутара добре оране земље, и једну кућу под бр. 98.

Кућа је на главном мјесту, у којој је више година трговина вођена, састоји се из две собе, кујне и дућана, затим кукурузара са житницом под којом се такође две собе, кујна и комора налазе, — надаље штала са шупом, и врт. —

Дотични који желе, могу горе наведени иметак на једну, или на три године у закуп узети. —

Српска православна црквена општина.

У Јамини дана 16. (28). Фебруара 1897.

Милован Сладојевић.
председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

1—3 19

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ

СВЕШТЕНИЧКОГ ОДЕЛА И ЦРКВЕНИХ УТВАРИ КРОЈАЧ

ДУНАВСКА УЛИЦА, НОВИ САД

Част ми је пречасној господи свештеницима и славним црквеним општинама до новољног знања ставити, да сам од 1. марта о. г. отворио радњу у којој ће се израђивати само свештеничке хаљине, камилавке и панакамилавке и црквене утвари, као: **одежде, неба литије, барјаци, стихари** и т. д. **Осим тога примам и старије ствари на оправку.**

Пошто сам у својој струци потпуно усавршен крој дуже годишње вежбање код г-ђе М. Васиљевског у Новом Саду, стога ћу као почетник гледати да П. Н. изустворје са кројом и нарадом, тако исто и са ценама задовољим. **Цене су врло солидне, мустре шаљем на углед бесплатно**

С поштовањем **Стеван Писаревић.**

7 3—

ЛУКА К. АЛЕКСИЈЕВИЋ

подузимач и одправљач свих срп. прав. црквених утвари

У НОВОМЕ САДУ.

Препоручује своје прво подузимање као: сваковрсних светлих и црних одежди, литија. црквених барјака, школских и свијух задружних застава и барјака, неба, дверских и трпезних застирача, стихара, путира, рипида, крстова, чирака, кандила, кадионица, петохлебница, ћивота, венчаница, полијелеја, плаштаница, као и свију икона.

За пред г.г. свештенике доња и горња хаљина, дејака, шешира, ђеденуша, појасева Поставља нове дворедне иконостасе са и без икона, прима нове иконостасе да позлаћује, а већ постојеће као и иконе очисти и обнови, по умереној цени и најсолиднијом послугом. За готово, на почек и на одплату.

На захтевање шаље објављује и различите мустре, а код већих послова на позив подноша сваковрсне мустре, робу, цртеже и предрачуне на углед и набор лично, о своме трошку, без да је дотични позивалац обвезан трговину учинити.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА

ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона но воли и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене израђена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушцима провиђена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260килограма.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала; **прављење старих звона** са крунама од коваиога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

28 23—27 Изустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 9.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 2. марта 1897.

Дисциплина у нашој автономној управи.

Као што би неоправдано било жалити за нашом дорешкриптуалном управом и бранити њезин систем, — ако је у опште и дозвољено говорити о неком систему у тој управи, — тако би било и неправедно осудити тежњу сабора од 1864./5. да дотадању управу измене. Измена је та била нужна, и с обзиром на то, томе ће сабору остати неоспорена заслуга, да је дотадању управу потиснуо. Али, тако исто ће остати основаном и необитном замерка и пресуда, да је тај сабор ту измену спровео погрешно и рђаво.

При изменьивању дорешкриптуалне и при грађењу нове управе имао је тај сабор пред очима више либералнијем својих принципа него потребу цркве и народа; руковођен је био више струјом тадањег доба и идеалима репрезентативног демократског система и конституционализма него познавањем прилика у нашој цркви и народу; рачунао је више са науком својих теорија него са науком своје цркве и фактичним стањем; више са својим тежњама него са средствима, која су на расположењу стојала; а радио је више *у журби*, да му не измакне плод тадањих тежња него у тихом, сталоженом и проницавом размишљању и срачунавању о томе: е да ли му је правац рада добро смишљен и погођен, е да ли ће му плод рада бити од користи животу народно-црквеноме. А зато такав и није био. Био је више штетан, него користан.

Осим тога што тај сабор, доносећи организацију нове управе, није водио довољно рачуна, да се та организација тиче не само једног народа, него и његове цркве, основе чије науке и устројства он није био кадар према својим принципима изменьивати, — тај сабор није водио довољна рачуна ни о томе: *за какву је управу наш народ способан; за какву управу у нашем народу има услова и средстава; каква се управа у нашем народу може успешно изводити.* Он је радио теоретски, *управо шаблонски.* Јер коме је познато како смо ми дошли до дорешкриптуалне уредбе, тај ће нам одобрити ако кажемо, да тај сабор и није донео уредбу, него примио тућ шаблон, без многог размишљања, да ли је он целисходан, да ли он не долази у опреку са учењем и устројством наше цркве и без многог премишљања

какве ће томе последице бити. Сабор је тај радио *у журби*, да спроведе своје принципе, а не да автономном нашем организму пружи ваљано, целисходно устројство и даде добру управу.

Погрешке сабора од 1864 /5. нису поправљали ни отклонили ни после њега сабори са уредбама, које постоје и данас, а тичу се наше автономне управе. Но осим свију других организационих недостатака и погрешака у нашим уредбама, које се тичу наше автономне управе, две су тако велике, да би њима скоро смели приписати понајвећи део неуспешности и рђавости те управе. Уредбама нашим нису осигурана материјална средства за извођење њезино, нити јој је осигурана потребна дисциплина. А без та два услова добре управе не може бити.

Обазрећемо се на дисциплину наше автономне управе, а специјално црквено-општинске. Но пре свега мало илустрације.

Колико су посла, управо муке, имале наше епархијске власти са потраживањем и прикупљањем од црквених општина у последње време тражених инвентара гледе покретног и непокретног им иметка, — о томе би нам знали много казати наши епархијски административни одбори.

Колико ли је у том послу написано налога, пожурница, претњи, опомена и т. д., и посао опет није ни у последњем, а прекораченом, року извршен! Пустићемо, да, место нас, о томе пружи слику окружница административног одбора епархије Пакрачке, која нам је добротом једног нашег пријатеља дошла до руку, а односи се на ову ствар. Ево шта пише у тој окружници:

„Овостраним наредбома од 12. марта и 25. августа 1896. број 226 и 60 позване су све подручне црквене општине, да саставе и овамо поднесу инвентаре цијелога свога покретнога и непокретнога иметка. Да се посао тај олакша и убрза, а у неколико и уљепша, пошло се одавде црквеним општинама на сусрет и помагало у томе послу својски. У прикупљање тих инвентара отишло је одавде на црквене општине заједно са овим дописом свега 768 комада, а дошло је овамо од црквених општина свега 334 комада, дакле, на овај један предмет примљено је и одаслано укупно 1102 комада, нерачунајући у то и она многа приватна писма одавде појединим особама писана у овоме послу. Кад се узме у рачун, да Епархија наша броји 103 црквене општине и да је по томе требало само толико писама одаслати одавде, а исто толико примити од црквених општина, онда је утрошено 896 комада више него што је требало, а то је прави ватор и срамота. Последњи од тих, још прошле године затражених и толико пута пожурниваних инвентара, стигао је овамо истом синоћ дне 17. (29.) јануара о. г.

А да се види како се осјећају понајпознанији по црквеним општинама људи у црквеној автономији нашој и како суде о тој, навешћемо примјера ради ријечи, којима су двојица председника црквених, попратила овамо извјешћа своја у предмету тих инвентара, и то бољега примјера ради навешћемо ријечи једнога свештеника председника и једнога свјетовњака председника. Свештеник председник у извјешћу своме међу осталим вели и ово: „споменути је подписаном председнику, да се он те диктиране глобе од 10 фор. баш не боји, да би ју морао платити .... онда фала на части и на аутономији. Међутим ће се у будуће побринути и ставити у такав положај, да му се неће моћи диктирати глоба, пошто исти високословни одбор неће имати те власти на мојој особи“. Тако свештеник — председник умствује у свештеничкој смирености својој а свјетовњак председник, и то једне од виђених општина, вели опет у извјешћу своме ово: „услед пожурбе ... извјешћује се, да ће дотични инвентари тек после Божића одавде одаслани бити ... једно је примјетити, да овој црквеној општини не стоје на расположењу никаква средства да може тако тачно и брзо налозима удовољавати .... те је тако свака претња са глобом излишна, а и за свакога је председничко мјесто терет, а никако почаст“. Тако је опет свјетовњак председник схватио одличан положај свој у слободној Христовој и светосавској цркви својој....“

Шта све и колико не казује ова окружница; а колико нам опет не казује окружница архидијецезалног административног одбора од 21. јануара о. г. бр. А О 26. зап. ех 1897, саопштена у 7 броју овога листа! У каквој нам слици она не приказује црквено-општинску нашу управу и дисциплину њезину! Но пођимо даље.

Школски Савет, као највиша автономна

школска власт, у седници својој од августа 1895., прописао је за уџбеник црквеног појања у свима српским православним народним основним школама, како у краљевини Угарској, тако и у краљевинама Хрватској и Славонији, „Малу Катавасију“ издања Српске Манастирске Штампарије. О томе решењу своме, са односним налозима, били су извештени сви епархијски, а путем ових и сви местни школски одбори. Г. 1896. Епархијски Школски Одбор Бачки — а сигурно и други — поводом тим, што му је дошло до знања (али не од његових надзорних органа), да су неке школе у наточ наредби Школског Савета набављале за школску потребу не „Малу Катавасију“, коју је овај прописао и наложио, него неке друге, наредио је поново, у својој седници од 4. (16.) јула 1896., свима подручним местним школским одборима, да се само „Мала Катавасија“ у издању Српске Манастирске Штампарије набавити има.

И после те поновљене наредбе, јесу ли се местни школски одбори наши одазвали дужном послушношћу решењу Школског Савета и налогу епархијске им власти? Тек подекоји, а који нису хтели и — нису. А јесу ли надзорни органи што чинили, да се наредбама претпостављених власти ауторитет прибави и налози њихови изврше? Нису. Знаду ли они у опште, који су местни школски одбори извршили односне налоге? Не знаду, јер нису то ни распитивали. А јесу ли школске власти што чиниле, да се увере, е да ли је и у којој мери њихова наредба извршена, а у случају не извршене наредбе да своје органе на то извршење притегну, и својој наредби важности и угледа прибаве? Нису.

Пођимо и даље.

„Закључком својим од 23 октобра 1890. М. 425. Син 12., изрекао је св. архијерејски Синод карловачке српске православне митрополије, да је за ову митрополију неопходно нуждан један званични лист, у којем би се службене публикаци е, окружнице, едикти и т. д. обнародњивали, а и расправе по црквеним питањима на јавност издавале“.

Св. архијерејски Синод је истим закључком својим овластио свога узвишеног председника, да тај лист оснује. И у ту сврху покренут је „Српски Сион“.

По св. архијерејском Синоду тако овлашћени узвишени му председник, митрополит-патријарх, известио је о томе, изданом својом високом наредбом од 8. (20.) јануара 1891. бр. М. 10 ех 1891., Саборски одбор, Митрополијски Црквени и Народно Црквени Школски Савет, преосвештену господу епископе и епархијске власти, с тим, да свима себи подређеним властима, својим подручним органима и заводима, црквеним општинама, свештенству и учитељству тај лист препоруче, и све своје званичне наредбе, огласе, едикте и друге публикације свагда томе листу ради увртшења достављају. „Нарочито нека изволи *(наслов)* — казује се у високој наредби — учинити нужно расположење, да се све подручне црквене општине и школе, свештенство и учитељство на тај лист претплате, и да црквене општине своје огласе у тај лист шаљу“.

Архидијецезални административни одбор (а сигурно су то учинили и други) наредбом својом од 10. (22.) јануара 1891. А. О. 1 ех 1891. и наредбом својом од 9. (21.) марта 1892. А. О. 85 ех 1892. позвао је подручне црквене општине и наложио им је, да званични лист „Српски Сион“ на трошак црквене благајне претплате и да своје огласе у тај лист шаљу.

А јесу ли све наредбе извршене? Нека је одговор у овим подацима. Од преко 600 црквених општина, толико исто парохијских и многих протопрезвитератских звања, претплаћују и држе овај лист 301 црквена општина, 8 парохијских и 2 протопрезвитератска звања, а основна школа *једна*. Црквених општина има, које не шаљу у овај лист своје огласе.

Јесу ли се надзорни органи наше аутономне управе, а то су окружни протопрезвитери, бринули о томе, ма на који начин, ма и једаред за време од шест година, да се односним наредбама за доста учини? Нама није познато. Је су ли се они, приликом својих прегледања црквених општина и парохијских звања, и распитивали бар о извршењу тих наредаба? Јесу ли непослушне и немарне општине пријавили вишим властима ради даљег поступка? У архидијецези бар није ниједан досад то чињено, но се надамо да ће то у будуће чинити.

Још један пример.

Св. архијерејски Синод прописао је нове обрасце за вођење матрикуларних и домовних протокола; за издавање матрикуларних извода и брачних извешћа. А јесу ли сва парохијска

звања снабдевена с тим обрасцима, јесу ли све општине набавиле им потребан материјал за вођење и надавање истих. Многе још нису и ако не би смело бити ниједног парохијског звања без прописаних матица, протокола и бланкета. А јесу ли бар надзорни органи епархијски — а то су и опет окружни протопрезвитери — констатовали, које су општине удовољиле наредбама у том погледу наданима, и јесу ли немарне опоменули и пријавили вишој власти епархијској? Колико их је то учинило? Са каквим резултатом? — —

Ето смо навели неке само суврсмене и крупније примере, но који су довољни да илуструју нашу управу, специјално црквено-општинску. Наводити те примере и даље, побројати их све, значило би написати једну мунструозну кронику једне недисциплиноване управе. А колико се наших црквених општина не би могло у тој кроници споменути? И шта све не би она испоставила?!

Ко је год познат са принципима добре управе и њезине дисциплине поноаособ, тоне ће изгледати скоро невероватно, да се у једној управи тако шта догађати може. Наша аутономна управа — доказује, да така управа инак може постојати. Шта више, она доказује, да се таква управа 30 година може трпити, па да се и после 30 година још налази озбиљних кругова, који о њезиној поправци неозбиљно мисле, подржавајући њезин status quo.

Но кад смо истакли горње примере, намера нам је била и та, да испитамо узроке, са којих су такве појаве у тој управи могуће, а да изнесемо и неке мисли, како да се ти узроци отклоне, таке појаве онемогуће, те наша управа, поправком црквено-општинске, сведе на основ реалнији, са условима, без којих добре управе бити не може.

Извор свију погрешака и рђавости наше управе, као што у почетку наговестисмо, јесте у односним нашим уредбама. Оне су конструисале наш управни апарат по неком теоретском шаблону, а без потребних услова за његово редовно и правилно функционисање. Јер као да се мислило, е је довољно теоретски замислити и уредбом установити управни организам и апарат, но се заборавило, да се добра управа неда декретовати писаним уредбама и законима, ма и најбољим, као што ни најсавршеније конструисана машина не може своју функцију вршити без довољне паре и зетина, и да би се и она онеспособила за функционисање под руком невештог и неспособног особља свога.

Наше односне уредбе своме управном апарату нису осигурале у довољној мери, ни паре, ни зетина, ни потребна особља; нису му поставиле потребне и довољне услове, да може правилно, редовно, брзо и успешно функционисати.

Да управа, ма која то била, овако функционише, да буде дакле добра, *она мора бити и дисциплинована*; јер без дисциплине у управи, добре управе не може бити. А да у њој дисциплине буде, ово су главни услови:

1. Да делокруг и дужности свију управних органа, у дотичном управном организму, буду тачно и јасно установљене и одређене.

2. Да су сви управни органи добро упознати са својим делокругом и дужностима, а способни да их вршити могу.

3. Да су ти органи проникнути свешћу о својим дужностима и свешћу о одговорности својој у погледу извршивања тих дужности.

4. Да виши органи врше тачан, брз и строг надзор над пословањем нижих органа.

5. Да виши органи имају средстава и могућности, да одстране свако немарно, некоректно и самовољно пословање нижих органа.

Која управа не располаже с овим условима, не може бити дисциплинована, дакле, ни добра. А има ли тих услова наша аутономна управа? Да видимо.

Ad I. У црквеној општини постоји „парохија у духовном подручју једнога пароха“; али у њој постоји и црквени одбор као „старешинство општинско, које општину представља у извањским односајима и управља непосредно делима општинскима, изузимајући она, која пароху као таквом пристоје“. Тако установљује решкриптуална уредба у 1 § I. А. и у 20 § II. А.

Према томе у црквеној општини постоје два управна органа, сваки са својом надлежношћу, а по томе и са правним делокругом. Надлежност и делокруг црквеног одбора су фиксирани, дочим су парохове фиксиране само дужности. Његово „подручје“ и његова надлежност само је споменута, те призната бар да постоји. Али, докле она допире, то се из решкриптуалних одређења не види и не може

знати. Дакле, недостатак, који се конзеквентно спровео кроз целу нашу автономну организацију!

Кад би код нас постојао обичај, који постоји иначе у управном свету и кад би и ми чинили што чини тај свет, кад би наше своје автономне уредбе — које ради својих недостатака и нејасности нарочито то требају — *интерпретирали спроведбеним наредбама*, можда би знали које су то границе, до којих се и у којима се простире надлежност и подручје парохово у црквеној општини. Без тих спроведбених наредаба остављени, ми то позитивно не знамо ни данас, нити се у погледу тога можемо позвати на позитивне одредбе. Постоје истина неке партикуларне наредбе, назване конкретним случајевима, односно несугласицама између пароха и црквених одбора, наредбе у појединим епархијама, којима се установљује надлежност парохова у овом или оном спорном питању, али те наредбе осим тога што не нормирају све случајеве, који се истичу у нашем црквено-општинском животу, и што не регулишу све односе међу парохом и црквеним одбором у погледу *црквене* управе, оне немају ни своја легални оправдања у решкриптуалној, па ни у осталим нашим автономним уредбама, и ако су оне иначе оправдане са гледишта црквеног.

А јер су те наредбе такве, питање надлежности парохове, као представника цркве у општини, отворено је, а изложено је субјективном схватању, те за собом повлачи непрестане конфликте и несугласице међу паросима и црквено-општинским другим управним органима.

То схватање се тим јаче изопачује, *на штету засебне надлежности парохове*, што је решкриптуална уредба односним својим наређењима изједначила пароха са осталим члановима црквено-општинске управе у погледу учешћа у тој управи. То изједначење подстиче већину, ако не махом чланове те управе, да у пароху, односно звању и положају кога он представља, не виде и не признају никакву засебну правну надлежност, а која пароху као таковом, по црквеноме гледишту, и с обзиром на његову репрезентанцију, и с обзиром на *унутарњу црквену* управу, припадати има.

То погрешно схватање бива и због тога, што решкриптуална уредба спомиње „духовно подручје“ парохово, те даје маха, да се под њим подразумевају само црквене функције, на вршење којих је једино парох као такав овлашћен, а које подручје да искључује било коју засебну надлежност парохову *у управи, ма се она тицала строго цркве, њезине дисциплине и реда*.

А јер пароху у такој управи, по њезиној строго црквеној природи, по свима основним принципима и јасном духу целог црквеног учења, и према самоме основном појму цркве, припада засебна *црквена* надлежност, — а јер је она решкриптуалном уредбом ако не анулирана, а оно у сумњу доведена и у практиковању својих права онемогућена, — то је пречка потреба, да се у предстојећој уредби та надлежност истакне и осигура, и границе њезине прецизно означе. *У колико* се ова прецизност не може изразити у свима својим појединостима у самој уредби, изразила би се она у спроведбеној наредби, издање чије би се пак у уредби имало ставити у дужност дотичној автономној власти. Да се све то учини захтева не само правилност и потпунест нашега устројства и народно-црквене нам организације, него то захтева целисходност, дисциплина и напредак наше автономне управе, која до сад није могла бити добра и дисциплинована ни у своме основу, у колико се општинска управа сматра основом сваке управе. Није могла бити, јер није имала ни први услов за то. —

Ad 2. Други услов добре и дисциплиноване управе јесте: да су сви управни органи добро упознати са својим делокругом и дужностима, а способни да их вршити могу.

Како наша управа стоји с тим условом, а с обзиром на органе црквено-општинске јој управе? Довољно је знати, да су председници и подпредседници наших црквено-школских општина и њихових одбора, да су црквени епитропи, благајници, а по негде и саме поповође, као и велика већина чланова црквених скупштина, црквених и школских одбора, људи скоро махом ако не ратари, а оно ипак по својим интелектуалним способностима без квалификације за вођење, па и за само делотворно учествовање у управи; већином неспособни за познавање свога делокруга и с њим спојених дужности, те *неспособни за вршење тих дужности*. Ово је непобитна истина, коју не може оборити релативно врло мален број оних, који такви нису. Но, као што се за сваки посао захтева нарочита и извесна спрема и искуство, дакле нека квалификација, захтева се она и

за вршење послова с којима је скопчана свака управа, па и наша црквено-општинска. Али, решкриптуална уредба (као и доцнија епархијска) *заменула је сваку другу квалификацију са изборном, са поверењем бирача и изборних тела.* Да се у нашој автономној управи извесна, а у црквено-општинској управи сва места заузму, не траже те уредбе никакве интелектуалне квалификације. Поверење бирача, односно бирачких тела, може код нас декретовати и најнеспособније личности на управне позиције. И кад тако бити може, и кад тако бива, може ли онда у нашој управи бити горе истакнутог услова за добру и дисциплиновану управу? Не може, па и нема га у великој већини наших црквених општина. Неспособност је карактеристикон наших црквено-општинских управних органа.

Ad 3. Може ли онда бити и говора о свести својих дужности и свести своје одговорности гледе вршења тих дужности? Не може; у истој мери и с истих разлога, с којих не може бити ни претходног услова. Јер ко не познаје своје дужности и нема способности да их врши, тај не може бити ни проникнут свешћу о њима. А у кога та свест није развијена, у тога је слабо развијена и свест и појмање одговорности ради невршења тих дужности.

Напред смо навели два егземплара те свести, коју нам приказује окружница Пакрачког административног одбора. И не ћемо затајити, да нас је до дна душе заболело, да је од њих и један свештеник. Ми га не знамо који је тај, али имамо пред собом његов поступак, који не само да је недостојан ма којег свештеника, него би он, кад би се њиме огрешило више свештеника, бацио грдну и гадну сенку на цело свештенство. Но се тешимо тиме, да таких свештеника, који би кадри били онаке изјаве чинити, и нема више. Али, кад се тако мало свести о дужности и одговорности може наћи ма и у једног свештеника-председника и у председника од „виђених“ наших општина, а код којих би се могло бар претпоставити, да имају способности за васпитање своје свести и стицање правилних појмова о својим дужностима и одговорностима, зар се може онда озбиљно и насигурно рачунати са свешћу и правилним тим појмовима код оних, који по своме интелектуалном њихову немају ни те способности, а који би у најбољем случају, тек по своме здравом моралном осећају, могли бити аутомати туђе добре иницијативе, туђе воље и туђег располагања са добром вољом њиховом.

Ко год познаје елемената на ког се регрутују органи црквено-општинске управе, тај ће нам признати, без навођења конкретних примера и других доказа за то, да се у велике већине ових не може говорити о услову, који је тако потребан свакој доброј управи; признаће да услов, ког истакосмо под 3., наша автономна црквено-општинска управа нема, и да га не може имати у данашњем свом управном елементу.

Но у нашој црквено-општинској управи, код велике већине оних, који ту управу руководе или у њој учествују, осим тога што нема нити познавања дужности, нити способних за њихово вршење, нити појмања одговорности за то вршење, односно невршење, постоје и неки погрешни и криви појмови о самој црквено-општинској автономији, а који нашој автономној управи сметају јако.

Ко није имао прилике да искуси безобзирност тих појмова и да се осведочи о њима, тај ће тешко и веровати, да се по нашим црквеним општинама (па декад и у најугледнијим) не само налазе, него са извесних страна култивишу и подржавају појмови и мишљења, који се сви своде на оно: „*што је наше*“, а по којима је црквено-општинска управа апсолутно автономна, а изван њезине власти да нема власти друге, којој би она потчињена, послушна и одговорна имала бити; и да је она у праву потпуно слободног располагања са собом и свиме што је њено, а да их више управне наше власти немају права ни контролисати, ни позивати их на одговор, нити им немарност и непослушност казнити; а тако исто, да не могу од њих тражити каквих новчаних прилога, ма ове захтевао и најпрешнији и најочигледнији интерес целе наше управе и народно-црквеног напретка.

Крај таких појмова и назора сасвим је природно, да оскудевају правилни и здрави назори, који признају, да је црквена општина са својом управом тек саставни део целокупног нам автономног и управног организма, устројству и дисциплини, сврси и напретку којега се она има покоравати и жртве подносити; надаље, да се права и компетенција автономности црквене општине и њезине управе не протежу у недоглед, како је коме воља и како их ко себи

замишља, него до извесних граница, које су омеђашене и одређене оним истим законом, који је црквеној општини и саму автономију дао и права јој прописао, а њиним управним властима одредио право надзора, дисциплине и суђења над њима, а у извесној мери и располагања са приносима црквених општина.

Таквих правилних и здравих појмова и схватања, таквог погледа на црквено-општинску автономију и њезин однош према њиним аутономним јој властима, као и на њезин задатак и опредељење у целокупном животу нам народно-црквеног нам организма, врло је мало по нашим црквеним општинама.

Где их има, ту је општинска управа и у реду, ту напредује све што је њојзи поверено, јер она врши своје послове и дужности, знајући шта може и сме, шта треба и шта је дужна чинити. Така црквена општина није никад сметња целини управног нам организма, него му она потпомаже ред и рад, и функционисање целе нам автономне управе. А јер је таких општина у нашој митрополији релативно мало, јер је мало правилних појмова и здравог схватања автономности црквено-општинске управе, дужности и одговорности њезиних органа, зато и нема у нашој црквено-општинској, нити може бити зато и у автономној нам управи, за напредак њезин потребне дисциплине, реда и рада. Зато нам нама општинска управа и пружа чудне и невероватне скоро слике велике недисциплинованости, и пружа ће све дотле, док управни њезини органи буду конструисани на данашњој широкој основи репрезентативног система, а цела њихова квалификација сјала само у поверењу оних, који су их на управу поставили. Све дотле ће те недисциплинованости бити, догод органи те управе не буду кадри појмити, да су они не само ради неке части, сласти и власти, него и ради вршења постављених им дужности, а да постоји неко изван и више њих, којима су они за вршење тих дужности и одговорни, а који су их власни за непрвшење њихово и казнити, и чијим наредбама су дужни они и покоравати се.

Желимо ли дисциплинованости у нашој управи, ми морамо имати управни елемената, *који се дисциплиновати даде*. А дисциплиновати се даде онај, који појми да реда, вршења дужности и одговорности мора бити, и да не постоји све ради њега, него он ради свију. А такав управни елемената за сада наш није и не може бити у данашњој нашој црквено-општинској организацији најшире основе.

Ad 4. Даљи услов добре и дисциплиноване управе јесте: брз, тачан и строг надзор. Постоји ли тај услов у нашој управи?

Ко су надзорни органи наше автономне управе? Окружни протопрезвитери. А кад они врше тај надзор? Једаред у години. *А како га и онда врше?* То знаду парохијска звања, то знаду црквене општине, а знаду то и епархијске власти. Знамо сви. Они први се не туже на тај надзор, јер лако излазе с њим на крај, а епархијске власти га изменути не могу, јер су му везане руке. *Но сви увиђамо, да тај надзор није ни брз, ни тачан, ни строг, да није ни иоуздан и да је управо без практичне вредности.* Данашњи надзор и не може друкчији бити. Институција окружних протопрезвитера, каква је данас, главни је узрок томе. Је ли рескриптуална уредба прописала дужности окружних протопрезвитера? Је ли им означила делокруг и надлежност? Је ли им дала какву егзекутивну власт? Је ли их учинила одговорним ма за што? Није ништа друго учинила, него установила и прописала начин њихова избора. Да богме, то је најглавније и једино потребно било за нашу автономну управу, то се једино тицало институције окружних протопрезвитера!! Избор, избор и опет избор, то је есенција највећих мислих и најродољубивијег старања градитеља рескриптуалне уредбе. То је карактеристикон мање више и других наших уредаба, тако, да би се могло доста оправдано казати, е нам је автономија: игра са изборима. А кад наша рескриптуална, па ни доцнија епархијска уредба, није у погледу делокруга, дужности, надлежности и одговорности окружних протопрезвитера ништа одредила, зар нам је чудно онда, што се цело пословање окружних протопрезвитера своди на достављање поднесака себи „подручних“ црквених општина и парохијских звања епархијским, и обратно, достављање наредаба и налога њихових оним првима, и на једнократно годишње пропутовање кроз протопрезвитерате им.

Установу окружних протопрезвитерата треба реформисати и организовати ју према потреби и целисходности наше целокупне управе. И по нашем личном мишљењу, *данашњи окру-*

жни протопрезвитери имали би бити епархијски чиновници и строго органи епархијске управе, а као такови стални референти за сва три епархијска одсека. Ова је мисао тангирана донекле, и у сабору 1892, а она је занимала умове и пре тога сабора. Ми у њој видимо здраву мисао, оживотворење које би, уз неку реорганизацију епархијске управе, било од велике и трајне еминентне користи за нашу автономну управу, специјално црквено-општинску и епархијску. Управа би та била бржа и темељнија, јер би јој, осим свега осталог, и надзор био чешћи, поуданији, бржи и успешнији, а информација темељнија и поузданија.

Материјална средства за издржавање такве установе, подмиривала би се делом из досадањих неких бенефиција, која окружни протопрезвитери и њихови помоћници уживају, делом пак из епархијских фондова, делом из фонда, који и данас субвенционише епархијске управе. Ако несумњиви интерес наше управе извесну установу потребује и захтева, питање набаве материјалних средстава не сме ни у једном случају бити препрека оживотворењу те установе. При томе треба да престане питање: има ли средстава и могу ли се лако набавити, него остаје само, да се пронађе најбољи и најсходнији начин за њихову набаву; дакле, остаје само питање: како да се набаве. Желимо ли бржа, тачна, строга и поуздана надзора у управи нашој, а темељније и поузданије информације, другим речима: добре и дисциплиноване управе, — *установу окружних протопрезвитера треба реформисати.* Ако има другог и бољег пута и начина да се то постигне, него што смо га овде истакли, треба га усвојити и њиме ту реформацију извршити.

Ad. 5. Као још један услов за добру и дисциплиновану управу навели смо, да виши управни органи буду кадри отклонити сваку немарност, некоректност, самовољу и ренитенцију потчињених им органа. А како бива у нашој автономној управи?

Је ли нашим вишим управним органима у опште и позната свака немарност и некоректност поступака нижих јој органа? Није, — а ради слабог и непоузданог надзора. Наше епархијске власти за ту немарност, и све друге неуредности и преступе црквено-општинских органа, дознаје или из пријава и притужаба приватних особа или из самих поднесака, које им подносе ти органи. Што из тих притужаба и поднесака не дознаду, све друго остаје не опажено, дакле и неотклоњено.

А какав је дисциплиниран поступак епархијских власти? Ренкриптуална и епархијска уредба не познаје других дисциплинарних лекова и казни за немарност и друге неуредности и преступе црквено-општинских органа, него само и једино: „црквену скупштину распустити, избор нов наредити, а немарнике искључити од тог избора за скупштинаре општинске“ (§. 33. II. Б) односно: „црквени одбор отпустити и уједно наредити, да се нов изабере“ (§ 53. II. В)

Неке епархијске власти практикују и друге начине дисциплинарног поступка, али они нису легални, и видели смо из окружнице пакрачке епархијске власти, како се одговара на те поступке.

Да дођемо до правилног и до сходног дисциплинарног поступка, односне уредбе морају установити дисциплинарне лекове и казни.

Али и кад се оне установе, питање је: да ли ће оне резултовати успехом, хоће ли се њима постизавати сврха? Има људи, којима не помаже ни осетљива казна, а који апсолутно немају осећаја за опомену, укор и такве казне, нити појме значај и домашај њихов. Наши црквено општински органи већином су такви. Запрети л' им се строжијом и осетљивијом казном, па и самим сергињем и губитком изборног права, они резонују, као и она двојица у пакрачкој окружници; слегну раменима и додаду: „ала нам је и стало до свега тога; идемо за својим послом и нећемо бар водити туђе бриге.“

А шта то значи? То значи: да наша автономна управа није кадра дисциплиновати недисциплиноване своје црквено-општинске органе, и да у данашњим околностима неће ни бити икад кадра то учинити у потпуној мери, ма какав иначе дисциплиниран поступак против њих прописала. А зашто? Јер јој надзор не ваља, и јер су црквено-општински органи већином људи, који немаду појма о дисциплини и потреби њеној, а у положају су, да изиграју сваки дисциплиниран поступак, и да се својих дужности и положаја опросте и реше, кад год им то воља и ћеф захте. Дисциплину, власти, ма које то биле, дакле и наше автономне, могу спровести само на својим чиновницима, а никад

са волонтерима. А какви чиновници у црквеним општинама стоје на расположењу нашим аутономним властима? Једини свештеници. Из тога треба извући логичну конзекванцију, а она нас упућује, да се наша аутономна управа по црквеним општинама може, у правилу, дисциплиновати само онда, ако се за председнике црквених општина поставе пароси, аутономна управна општинска тела реорганишу на што *ужој основи*, а надзор поправи реорганизацијом окружних протопрезвитера.

Да завршимо.

Недисциплинованост наших црквено-општинских управних органа и њезине управе, то је ахилова пета целе наше автономне управе. Ако тих ахилових пета има и више, ова је најосетљивија и са ње највише пати цео наш управни организам.

Изнели смо *мало* илустрације те недисциплинованости, но и то мало је доста, да сваког уверн, е је та недисциплинованост велика, каква се у ниједној добро организованој управи трпила не би.

Побројали смо неке услове за дисциплиновање управе, а тиме уједно указали на узроке са којих је нема и не може данас бити у данашњој нашој управи.

Изнели смо и неке мисли, како би се дисциплина и у нашу управу могла унети и у њој одомаћити. Имало би се о свему томе још много казати, али оно што хтедосмо то казасмо. А да се у надлежним круговима нашим води рачуна о дисциплиновању наше управе, доказује нам и предлог за дисциплинарну уредбу, која је била г. 1892. спремљена за саборску расправу. А сведочи то и озбиљна и ревна настојања епархијских и највиших управних власти, која израза свога добијају у њиховом данашњем пословању, но која крај све њихове и ревности и строгости не могу доћи до потребног успеха, догод се не поставе трајни и сврсрани услови за дисциплиновање наше автономне управе.

Дао Бог, да нам предстојећи сабор и у том правцу оснажи нашу автономну управу, те тако унапреди и цео наш народно-црквени живот.

Добра управа хоће реда, јер ред је душа сваког рада. А реда без дисциплине нема.

Јеремић.

Значај црквеног обреда у питању о сједињењу цркава.

(Наставак).

Коренити карактер старе цркве беше у хармоничком слагању унутрашњег јединства у вери и тајнама са спољашњом разноличношћу обреда помесних цркава. Неизменљив и општецрквени значај уживаху догмати, установљени од Христа и апостола и раскривени од цркве, а тако исто нераздвојно свезане с њима важније формуле тајана и основни канони, — али се на њиховом основу развијале и подизале обредне особине према временим и месним приликама црквеног живота. Вековима се свршавало органичко образовање и формисање обредности, оно се регулисало општим, основним васељенским предањем; али се при томе свагда остављало место слободи појединих цркава, — и није могуће указати на такав моменат, када би се тај процес потпуно завршио. Црква је сама израђивала обреде, сама их уводила у употребу и изводила из ње, мењала их, додавала им и одузимала — према потребама, које су се у току црквеног живота појавиле.

У првом периоду образовања обреда слобода беше широка, што је сасвим природно. Апостоли, чувајући неприкосновену, од самога Христа завештану општу схему евхаристије и спајајући с њоме обично читање св. писма, заједничко певање и молитву (Дела, 2 гл. ст. 42, 47), допуштаху како су прилике захтевале, велику разноврсност у појединостима богослужења, у избору места, времену његовог свршавања и т. д. Као карактеристичан и по наше питање веома важан пример поступања апостолског према црквеној дисциплини служи њихово гледиште на извршење од Хришћана Мојсеовог обредног закона: сматрајући његово извршење обавезним за себе и за све Хришћане од Јудеја, на апостолском сабору ослободише од тог „бремена“ Хришћане од незнабожаца.

После апостола је дух слободе у обреду ослабио, али га није нестало, нити га је могло сасвим нестати; с развитком обреда је уједно пошла и тежња, да се он

уједини, да му се даде више или мање одређен и једноличан вид за сву цркву, али у самом факту његовог развитка или образовања — а не божанственог установљења у почетку — налазаше се залог његове делимичне слободе, коју не одбациваше тежња његовом уједињењу. Разјаснимо то подробније.

Богослужбени чин је израстао из апостолског литургичког зрна путем заједничког стварања читаве цркве, у коме је узимала удела свака појединa црква. Обично је у овој или у оној цркви уласио у употребу извесни обред, молитва или песма, састављена ради исказивања религијозних осећаја или поводом какве му драго црквено историјске појаве, али у почетку не беху свуда раширени. Тако је цар Јустинијан унео у литургију „Херувимску песму“, тако исто „Јединородни сине“ — а све против несторијанске јереси. Јефрем Сирин је саставио стихове насупрот јеретику Хармонију, Тимоклије и Антим — тропаре, Роман Слаткопевац — Кондаке; „двоеперстије“ беше уведено ради контракације монофизитству, „троеперстије — аријанству и т. д. Тако је поникла незбежна разнозичност богослужбених обреда и чинопоследованија у поменим црквама. Али пошто су ти обреди појединих цркава, поред свег свог случајно-историјског смисла, почивали на догматичком и старом литургијском основу и пошто су имали општецрквени садржај, то су силом љубави и општења међу појединим црквама, ове последње у току времена размењивале своје обреде, који су каткад потврђивани санкцијом општецрквене власти те се ширили по читавој цркви. Тако се свршавало уједињење богослужбених облика. Али оно је било слободно од принуђивања и насиља и није имало места у тим случајевима када је која му драго посебна црква хтела сачувати своју месну особину. Обред једне цркве је могао бити усвојен од друге и чак од свију, али је могао остати искључивим достојањем ове, не правећи никакове саблазни и забуне код других. С друге стране, обред, који је већ примљен од све цркве и потврђен каноном васељенског сабора, укидао се каткад не само влашћу васељенском — за сву цркву, него и поместном — према потребама поместне цркве, јер није могуће било ударити одређене границе до којих је ишло уједињење обреда. Да се и не говори о свима посебним црквама, али није било ни две цркве, у којима би се постигла истоветност. Та се истоветност на истоку представљала у општим, главним цртама, мада је и ту било великих изузетака, али је запад створио много свога, кад се испореди с истоком. Али све те разлике, при јединству у вери и тајнама, не довођаху до спорова и несугласица, и ако би временом попикле расправе међу појединим црквама, остале би се пожуриле, да их прекину.

На то се исто односило и у области црквене дисциплине.

Свима је познат пример, како се није много односило на обред у ствари црквеног јединства, историја одређивања дана прослављања Пасхе до првог васељенског сабора. Малоазијске су цркве, на челу са смирнском, прослављале Пасху заједно с Јудејима — 14. дана месеца Нисана, позивајући се на предање апостола Филипа, а западне, на челу с римском, позивајући се на предање ап. Петра, светковаху у први недељни дан после тога времена. Ипак то није сметало Аникити, епископу римском, и Поликарпу Смирнском, да буду у заједници и да обаве заједно евхаристију; и када су у II. в. римски епископ Виктор а у III. в. Стеван показали у тој обредној разлици нетолеранцију, захтевајући од малоазијских цркава, да се покоре обичају римском, и претећи у противном случају одлучењем, тада праведно напђоше на енергични отпор од стране последњих — у лицу Поликарпа Ефеског (II. в.), Фирмилијана Кападокијског (III. в.), а тако исто и на опомену, да не руше црквени мир неумереним захтевима — од стране других цркава (Иринеј Лијонски).

Црквена практика у погледу свештеничког брака беше веома разнолика. 5. апост. правило забрањује свима свештенослужитељима, не изузимајући ни епископе, да се растављају са својим женама под изговором побожности. Не гледећи на то, већ у прво време беше у цркви ожењених и

неожењених клирика; а временом су и на истоку и на западу односно тог питања донета одређена правила, која су различна од апостолског и несугласна међу собом. Римска је црква, више из практичких, него ли нравствених побуда, постепено увела безбрачност клирика (елвирски сабор, блаж. Јероним, Сириције. Инокентије I.). А источна је црква у VI—VII. веку обвезала безбрачношћу једине епископе.

26. правило апост. забрањује клирицима, осим чатаца и појача, ступати у брак после примања свештеничког сана; али анкирски сабор 10-тим правилом допушта помени изузетак од њега за ђаконе.

Односно броја бракова за световњаке — источна је црква осуђивала поновне бракове и с разним ограниченьима (епитимијама) је допуштала само три брака, (Ориген, 1. прав. лаодик. сабора, Амфилохије Иконијски, Василије Велики, а западна се црква односила према таковим браковима сасиходљиво и допуштала је не само други и трећи брак, него и четврти, пети и шести (Тертулијан, Фулгенције, Августин, Иларије Пуатјерски, Амвросије Милански, блаж. Јероним).

У дубокој старини постило се преко недеље средом и петком (Климент Алекс., Ориген, Тертулијан, Епифаније Кипарски, Установе Апост. књига V. гл. 15), који је пост и касније задржала источна црква; али западна је (око IV. в.) место поста у среду увела пост у суботу (елвирског сабора прав. 25, Инокентије I.)

Још од првога века је постојала у цркви велика разлика у погледу броја недеља поста „четрдесетнице“. У једним црквама је трајао (према Установама Апост.) седам недеља, а у тај број није улазила страсна седмица; такове су цркве: антијохијска (по сведочанству Анастасија Антијохијског, цариградска и неке друге источне. А у црквама: александријској (пасхална посланица Теофила Алекс.) и јерусалимској (18. огласл. слово Кирила Јерусалимског). исто тако у римској и другим западним црквама (Лав Велики, Григорије П.) четрдесетница се, заједно са страсном седмицом, састојала је једва из шест педеља. У првим двема црквама је у VII. в. била придодана још једна недеља, а у последњима, по наредби Григорија Великог, 4 дана (од среде седме недеље преднасхалне — то је caput ieiunii).

(Наставиће се.)

Српска православна црква св. Ђурђа у Вараждину

Написао

Лазар Богдановић парох вараждинско-вел. кањишки.

(Наставак.)

VII. Опис цркве.

Испричавши, што смо могли исцрпљивије, акт освећења цркве, преостаје нам, да коју речемо о самој цркви.

Црква лежи на југоисточном делу такозваног „Банског трга“. С југа граничи с кућом, где је смештен градски баждарски уред (Eichamt), а с истока кућа или боље рећи двориште и стаје чивутина Дајча. Више би додушје приличило, кад би била подигнута на југозападном делу истог трга н. пр. уз кућу или башту Клеменчићеву, јер јој на овом месту, где је, баш чело олтара протиче отворен канал, што је мало неестетично за светињу, канал јест и каква троба да буде црква. И с другог разлога било би приличније, да је црква на западној страни сграђена, јер је у непосредној близини њеној од заманде градом одређено место за циркусе, менажерије, и разне комедије и др. Ал' сад је доцкан о том говорити, кад то није узето у обзир у своје време. У сно време били су Вараждинска Срби задовољни, да ма где добију бесплатан комад земље за своју богомољу!

Темељ цркве је каменит, а горњи део од печене циглье. Кров покрит црепом. Изнутра је бело окречена. Улази се у њу са запада преко три камените степенице кроз једина — велика двокрилна дрвена — врата. Прозора је на њој свега пет: један велики на олтару, два двострука — каменитим стубом раздељена — у мушкој препрати са сваке стране по један, и са прочеља су два мања у облику крста, којима је цео корпус а кроз то и цела црква и предоста осветљена. Изнутра је црква дуга 14^{50}, широка 7^{50}, а до свода висока 9 метара, с пола пак с прочеља од земље до врх звоника је висока 22^{75} м. Простора је у њој за 230—250 душа. Засебног темеља за звоник нема, но је малени звоничић изидан

над сводом што се уздиже над кором. Свод тај додуше доста је јак да издржи терет торња и звона над собом, пошто су зидови везани јаким гвозденим стопама, али би свакако пробитачније и много безопасније било, да је звоник из темеља зидан. Жеља је данашње црк. општине да се пред улазом у цркву засебан звоник изиђа, али ће та жеља њена остати још задуго само жељом, јер је црквена општина јако оскудна а да би могла ову жељу своју остварити На торњу је само један ред прозора, затворених капцима а гледе на све четири стране. Црква је зидана на свод. Солеја је врло кратка, у олтару нема изиђане проскомидије, умиваонице и потребнога банчића за ватру; а доста неспретне степенице на корон закрчиле су читаву леву страну женске препрате. По свему се види да свештеника не беше ту, кад се црква градила, који би градитељу рекао, што је у цркви нужно и где што долази, зато је унутрашњост цркве с тога гледишта и испала мањкава. Таданьој црк. општини наравно беше само стало до тога, да чим пре дође до своје какве такве богомоље; али да се ваше вешт човек, који би знао рећи, што све треба у цркви да се подигне, зацело би се подигло а и без једне крајцаре већега трошка.

Целокупна градња цркве са звоником заједно стојала је 6500 фор. До освећења цркве уплаћено је за њу 5000 фор. дочим се преостали дуг отплатио доцније. За исплату тога дуга даровала је кр. зем. влада у Загребу 1885. г. своту од 500 фор. а притекло је у помоћ и овом приликом народ српски а и понеки градови, међу којима је с похвалом споменути град Крижевац, који од мала даде мало — 20 фор., дочим главни град Хрватске — Загреб —, који, што има лепших зграда и културних завода, којима се као хрватскима хвалише, може захвалити и српској пари, — тај Загреб ни даде за ову богомољу српску ама баш ни пребијене потуре!

Црква не беше одмах после свога сагрђења и оградом ограђена, јер се није имало откуд. Пошто није доликовало светињи дома Божјег да остане неограђен, то црк. општина већ дотдуће године — 1885. — замоли преко Епарх. конзисторије кр. зем. владу, да јој и у то име подели новчану припомоћ. Влада на топлу препоруку конзисторијину даде 200 фор. те се до црквене славе — Ђурђева-дне 1886. г. подиже око цркве лепа жуто бојадисана ограда од дрвених летвица са једним двокрилним вратима са запада пред прочељем цркве.

После опет у години 1888. даде таданьи председник црквене општине Милан Бабић (таданьи председник кр. судбеног стола вараждинског) на трошак црквене благајне лимени кров на торњу црквеном масном бојом бојадисати, и метне лимене жљебове (олуке) испод крова црквеног, а ради сваке сигурности подиже и громовод на цркву. —

VIII. Снабдевање цркве црквеним утварима.

Нова ова богомоља беше с почетка, што је сасвим поњатно, оскудна на црквеним утварима, сасудима и књигама. Калуђери Лепавински, који су од времена до времена служили у њој, позајмише јој све потребне утвари и сасуде, а Конзисторија Пакрачка, по обећању своме, — поклони нешто књига бечког издања, што их је сама имала. Доцније неке честите душе дароваше јој по гдекоју утвар. Тако трговац загребачки Илија Гутеша (сада већ покојни) поклони г. 1885. једно комплетно свештеничко одјејанније руског кроја и једно евањеље; гђа удова Јелена Чавић рођ. Кировић из Вараждина такође једно цело свештеничко одјејанније од зелене свиле; гђа Јулијана удова Величковић из Вараждина велику икону на платном окиру, Јован Славнић из Вараждина велику икону на платну св. Ђурђа; капетан Прица из Беча 1887 позлаћен ручни крст од сребра са позлаћеном металном стопицом. Но с овима се даровима није потреба ни из далека подмирила. Тек по доласку пароха у Вараждин снабдевена је црква његовим настојањем са свима потребним јој црквеним утварима, као: одеждама, стихарима, покривачима на налоље, рипидама, чирацима, дивном плашчаницом, велелепним великим евањељем у кадифи и окову, сасудима, црквеним богослужебним књигама на великом колу и др као мало која сиромашија црква. У инвентару црквених утвари наћиће се забиљежена имена свију побожних и милосрдних дародавателя, сем имена једног од највећих и најглавнијих приложника, који, колко је велики, толико је скроман, да је писцу редака ових — као местном пароху — запретно проказати коме било поштено име његово за живота му.

Кад је овако разним даровима обогаћена и украшена богомоља ова, враћене су неке ствари манастиру Ленавинском, но још неке осташе и надаље, но и те ће се првом приликом са захвалношћу вратити.

IX. Богослужење у новој цркви и катихизација школске младежи.

У новој овој цркви богослужили су, као што већ мало више споменусмо, калуђери Ленавински Служили су пе 12—15 пута преко године. Редовно се служило тада, кад је калуђер долазио на катихизацију у Вараждин, а напредно о великим празницима: Божићу, Богојављењу, Ускрсу, Духовима и на дан црквене славе — 23. Априла. За напредна богослужења бивају калуђери засебице награђивани из црквено-општинске благајне

Како правог црквеног појца никад не беше а и данас га још нема у Вараждину, то су на јектенија одговарали и при богослужењу појали понајвише ђаци, а по кадшто по гдекоји чиновник. Но међу свима је био а и данас јесте стално бесплатан појац — Михајило Бекић, до 1893 г. пекарски калфа, а од тада самостални мајстор. Овом поштењаковићу црквена општина за пружење јој у том погледу у свако доба услуге много и много дугује, јер кад њега не би било, то се св. литургија доста пута — а нарочито у феријално доба, кад се ђаци својим кућама разиђу — не би могла служити. Почем од 1893. г. па до половице 1895 г. вршио је поред Бекића бесплатно појачку дужност неки Урош Јуришић, бивши пре тога ђак преосвештеног Накрачког владике Мирона. Год. 1895. изабра га због његовог лепог гласа фијуанска црквена општина за свог појца. Школску младеж искључиво је катихизирао и у цркви богослужио једини игуман Тихон, но кад га 1887. г. издаде телесна снага и орони здравље, те услед тога не могаше катихетске дужности редовно обављати, то Епарх. Конзисторија решењем својим од 14. априла 1888. бр. 257. поверава катихизирање гимназијске — а с њом и остале школске — младежи у Вараждину млађаном Ленавинском јеромонаху Гаврилу Боги уз услов, да надзор над деловањем и владањем његовим води и одговорност за то носи сам игуман. Катихизација је сад редовно све до доласка сталног пароха т. ј. до конца школ. године 189$^{1}/_{2}$. једаред у месецу вршена и то уз месечну награду од 18 фор. коју је кр. зем. влада у Загребу 1887. г. обзиром на даљину пута од Ленавине до Вараждина системизовала. Свеукупни број мушке и женске школске деце на вишим и нижим учевним заводима варирао је између 20 и 30. Највећи број гимназиста беше до 12.

Не треба ни да помињем, јер се то по себи зна, да је отац Гаврило, кадгод је у Вараждин због катихизације долазио, и богослужио; а осим богослужења вршио је он и друге дужности пастирске, кад су ове заједно с његовим доласком у Вараждин падале. Но кад би се десило, да је који наш прости војник или подофицир или који други сиромашак у болбници градској на самртној постељи жалио св. исповед и причешће, или умро, то би у том случају, ако се у Вараждину тада не би случајно отац Гаврило, десио, над болним тајну јелеосвећења, односно над умрлим опело, извршио римски свештеник. (Свршиће се.)

ЛИСТАК.

ВЕЛЕШКЕ.

(**Збор у Баваништу.**) Из Баваништа нам је послат прешс записника збора, одржаног тамо 20. фебруара (4. марта) о. г., по којем је исти збор, на предлог председника му г. Светозара Марићковића, а у ime сакупљених Срба на општина Баваниште и Плочице, изразио своје негодовање нападајима на високопреосвештеног г. епископа Вршачког Гаврила Жмајановића, и овоме, као своме општељубљеноме епископу, изразио сиповну одапост и љубав.

(**Диспензација од навештења код грађанског брака.**) По наредби министра унутрашњих послова за поделење ове диспензације надлежан је највиши чиновник оне муниципије, у чијем је округу седиште матричара. Против неповољног решења овог чиновника може брачни пар уложити уток управо на министра унутрашњих послова. Младенци, који улажу такав уток, треба утоку да приложе своја крштена писма и све оне исправе, на којих се врло лако може увидети, да између њих не постоје никакве брачне препоне, а уједно морају лично или писмено изјавити, да по њиховом знању између њих нема никакве брачне препоне. — Диспензација од навештења у грађанском браку подељује се само на *врло важних* разлога, па ако има таквих препона које се диспензацијом укључају, то се прво има ова издејствовати. За диспензацију од навештања у

грађанском браку не плаћа се ни званичнику, а ни држави ништа.

(**Школе у Русији**). На руској изложби у Нижњем Новгороду беше представљен развитак и садашње стање руских црквено-сеоских школа. Од особитог су значаја статистички подаци, који су изнесени том приликом, и према којима се број тих школа од 1883.—1893. г. умножио са више него пет пута: 1883. г. је било 5517 школа са 137.000 ученика, 1893. г. већ 29.945 школа са 931.400 ученика, а 1896. г. је нарастао тај број на 32.119 школа, а број ученика је био око милијон. Свега је ученика и ученица било за последњих 12 година око 5.500.000.

(**Нови Index папске цркве.**) У римокатоличким новинама су публикована нова правила о папској цензури, која се обично означује речју Index. Како је почео дувати други ветар, папа је одлучио да укине стара индексе, т. ј. да допусти католицима читање оних књига, које је забранила духовна цензура. У новом индексу је папа веома снисходљив и мек чак према сумњивим делима, само ако се отворено не дуже обитачног правца. Иза предговора долазе 49 чланака, који су подељени на два дела: први се дотиче забрањивања књига, а други њихове цензуре. Интересантан је десети чланак, где папа најављује, да се може допустити књига, ако је написана лепим стилом, па ма у њој и било чега убитачног, или непријатног, али под погодбом — не давати такове књиге деци у руке. И то је лепо. Али је папа зато строг према новинама и листовима, не допуштајући, да се без одобрења цензуре у њима шта штампа, што би се тицало религиозних питања и свештенства. Али и овде је учињена веома карактеристична опаска: „si ce n'est pour une cause juste et raisonable“ (ако није за ствар праведну и паметну) (у преводу Journal des Débats). Тешко је разумети, шта подразумева папа под „праведном ствари“, којој могу бити од похође дела, која су без цензуре дошла на свет. Али очигледно и овде више рогови познатом принципу: „Сврха оправдава средства“.

(**„Српско народно позориште“.**) Примили смо извештај о стању и радњи српског народног позоришта за последњих петнаест година, од 1881./2. до 1895./6. године, поднесен главној скупштини „Друштва за српско народно позориште“ од *Дра Лазе Стојковића*, председника и начелника тога друштва. Извештај је штампан и подан на свет на основу одлуке главне скупштине позориште, а украшен је ликом друштвеног председника и начелника.

Из извештаја се види, да је позоришна дружина за време од тих 15 година заслужила 362.932 ф. 27 новч., а потрошила 361.587 фор. 78 новч., по томе, да је за тих 15 година показан суфицит од 1344 фор. 49 новч. Субвенције за то време падао је позоришни фонд позоришној дружини 14.688 фор. 68 новч. За 35 година, откад постоји наше позориште, уписало се свега 434 члана му. Живих личних чланова има данас само 246., осим тога 54 корпорације.

По рачуну главне централне благајне позориште, износио је фонд српског народног позоришта, и то 31. маја 1896. г. 48.957 фор. 73 новч., а пензијони глумачки фонд 1580 фор. 23 новч. Легата је позориште примило за последњих 15 година 21.068 фор. 09 новч.

Од Администрације.

Молимо поштоване претплатнике, да нам изволе подмирити своју претплату за времена, како не би обустављањем листа бивало потешкоћа и неугодности у експедицији листа.

Нове књиге.

Владика Герасим Петровић Биографске црте приликом двадесет и пет година владичковања му. Написао: *Томо Крстов Поповић*. Прештампано из „Бос. Виле“. Сарајево. 1897.

Приповетке Миле Алексић-Гргурове. *Први део.* I Вера. II. Бердан од бисера. Београд. Државна штампарија краљ. Србије 1897. Цена 1 динар.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad K. 37. 68. ex 1897. 15 3—3

С Т Е Ч А Ј.

На парохију IV. разреда у Сарајоли. Интеркалара нема.

Молитељи имају своје ваљано иструисане молбенице путем својих претпостављених власти до краја месеца априла 1897 године потписаној епархијској власти поднети. —

Из седнице епархијске конзисторије држане у Темишвару 4. (16). фебруара 1897. године.

Епархијска конзисторија.

ЈАВНА ДРАЖБА. 22 1—2

Дана 10. (22.) Марта т. г. продаваће се на јавној дражби беочински пашњак састојећи се из circa 250 кат. јутара.

Условља могу се у манастирској писарни у Беочину сазнати.

Пашњанлук 200 фор.

У Ман. Беочину 28 фебр. (12 Марта) 1897. год.

Управа Манастира Беочина.

СТЕЧАЈ. 16 3—3

Поводом смрти Ђуце. Виде Вукадиновић овим се расписује стечај за учитељичко место на срп. прав. вероисповедној основној школи у Пачиру за I. и II. разред мешовите школе.

На исто место тражи се учитељица са годишњом платом од 320 фор. а. вр. а за повторну школу 40 фор а. вр., нуз то слободан стан и сламе за огрев колко потребно буде.

Изабрана учитељица дужна је све, на основу школ. наставног плана одређене предмете — као и ручни рад деци предавати.

Рок избору је 30. март о. г.

Из седнице школског одбора држане у Пачиру 2. фебр. 1897. год.

Школски Одбор.

ОБЈАВА ЛИЦИТАЦИЈЕ. 17 2—3

Решењем овомесне црквене скупштине од 11 Априла 1896 године и одобрењем високославног Епархијског Администт. Одбора Бачког у Новом Саду од 28. Јануара (9 фебр.) 1897 год. бр А.О. 70 30 ех 1897. оправља ће се овдашња срп. прав. црква споља и изнутра, те се овим путем расписује лицитација на мањак.

Прорачун је за оправку цркве овакви:

Зидарски посао са материјалом			539	фор.	22 н
Дрводељски	„	„	60	„	— „
Столарски, браварски, стакларски, и лимарски посао са материјалом			1688	„	— „
Златарски	„	„	660	„	— „
Молерски	„	„	760	„	— „
Сликарски	„	„	650	„	— „
Фарбарски	„	„	110	„	— „
Лимарски	„	„	10	„	08 „
Оправка ограде са материјалом			67	„	45 „
свега			4544	фор.	75 н.

1.) Лицитација ће се одржати 27 Марта (8 Априла) 1897 год. у 10 сати пре подне у овдашњој женској школи.

2.) Лицитираће се усмено. Лицитант је дужан од горње своте 10% узме јамчевине у руке председништва положити, која ће се јамчевина подузетнику повратити после обављене колаудације.

3.) Сликарску и молереску радњу може општина посебном вештаку поверити или то исто споразумно са подузетником учинити.

4.) Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

5.) Ближи услови и све друго, што се на ову радњу односи, може се до дана лицитације видети и дознати код председника ове општине.

У Парага 19 фебруара (3 марта) 1896 год.

Председништво црквене општине.

Игњат Дакић
председник.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 14 3—3

На основу закључка црквене скупштине у Шиду од 19. (31.) Децембра 1896 и одобрења велеславног архид. Админ. Одбора у Карловци од 21. Јануара (2. фебруара) 1897 год. бр. А. О. 5./39. ех 1897 расписује се дражба на мањак ради поправка цијеле цркве изнана и изнутра.

По прорачуну износе:

Зидарске радње са материјалом	505	фор.	28	н.
Кроварске „	56	„	17	„
Тесарске „	179	„	56	„
Столарске „	570	„	07	„
Браварске „	474	„	18	„
Лимарске „	790	„	66	„
Личилареке „	168	„	92	„
Клесареке „	21	„	—	„
Сликареке „	2375	„	84	„
Укупно	5141	фор.	68	н.

А) Дан дражбе јесте 23. Марта (4. Априла) 1897 год. у 2 сата после подне.

Б) Дражбоваће се са усменим понудама у црквеној писарни у Шиду: дражбователь дужан је од горепоменуте своте 10%, у име јамчевине у руке председништва положити.

В) Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

Г) Сликарске радње ће се посебном вештаку повјерити.

Д) Јамчевина ће се повратити подузимачу после обављене колаудације.

Е) Ближи услови као исто нацрт и трошковник могу се код председника ове црквене општине до дана дражбе видити.

У Шиду дана 8 (20) фебруара 1897.

Председништво црквене Општине.

Јован Воиновић
председник.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 22 1—1

Поводом добивене припомоћи од високе кр. земаљске владе, намерава подписана црквена општина предузети поправак своје цркве изнана и изнутра, на стога расписује дражбу на мањак.

ПРОРАЧУН:

I. Зидарска и тежачка радња 495 ф. 49 нов.
II. Ине радње . . . . . 637 ф. 58 нов.

Напомиње се, да је подписана општина рада и своју цркву сликати. Дан дражбе биће 23. марта (4. априла) у 2 сата после подне у српској школи. Дражбователи дужни су од горе поменуте своте 10% у име јамчевине у руке председништва положити. *Ближа* услова тако исто нацрти и трошковник могу се код председништва исте општине увидити.

Председништво срп. прав. општине.

У Марадику. 27. фебруара (12. марта) 1897

Перовођа: Душан Петровић.

Председник: Јован Одабашић.

СТЕЧАЈ. 20 1—3

Расписује се на парохију I. разреда у Небљусима, протопресвитерата кореничког.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 3. (15.) Априла 1897.

Из сједнице Епархијске Конзисторије, горње карловачке, држане у Плашком 6. (18.) фебруара 1897.

Михаил
епископ.

НАТЈЕЧАЈ. 21 1—3

Смрћу поч. уч. Миливоја Кристића, упражњено је мјесто једног учитеља на српско-православној основној четвероразредној школи у Прњедору (Босна).

Годишња плата учитељу 500 фор. ау. вр. коју ће у мјесечним оброцима у напријед примати, с' тим још и огријев у нарави и стан у школској згради имати.

Дужност му је — школском уредбом прописане предмете дјеци предавати, подучавати их у црквеном појању и с њима у нељељне и празничне дане у цркву долазити, и за једном њевницом појати.

Компетенти који би желили ово мјесто попунити, треба да докажу да су Срби православне вјере, нека своје молбе са свједоџбом да су свршили српску учитељску школу с' добрим успјехом, и свједоџбом политичке мјестне власти о свом моралном владању поднесној општини најдаље до 15 Јулија ов. год. послати изволе.

У Прњедору 24. фебруара 1897.

За српску православну црквено-школску општину.

Лука Радетић
предсједник.

СТЕЧАЈ. 18 2—3

Овим се расписује стечај на мјесто пјевчике за овдашњу срп. правосл. цркву. Компетенти морају имати угодан глас и вијешти бити ср. карловачком пјењу.

Првенство имају неожењени и они, који су музикално образовани, те би могли састављати и обучавати кор.

Ко мисли, да има способности за ово мјесто, добро би учинио, кад би се општинарима у цркви особно приказао.

Плаћа је мјесечних 40 фор., а рок пријавама до 3. априла по нов. кал.

У Ријеци 18. фебруара (2. марта) 1897.

Срп. прав. црквен. одбор.
via porto 2.

ОГЛАС. 20 2—2

Доленодписана срп. прав. црквена опћина продаваће на јавној дражби дана 9. (21.) Марта 1897. у 2. сата на подне својих 30. јутара добре оране земље, и једну кућу под бр. 98.

Кућа је на главном мјесту, у којој је више година трговина вођена, састоји се из две собе, кујне и дућана, затим кукурузара са житницом под којом се такођер две собе, кујна и комора налазе, — надаље штала са шупом, и врт. —

Дотични који желе, могу горе наведени иметак на једну, или на три године у закуп узети. —

Српска православна црквена опћина.

У Јамини дана 16. (28.) Фебруара 1897.

Милован Сладојевић.
предсједник.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

2—3 19

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ

СВЕШТЕНИЧКОГ ОДЕЛА И ЦРКВЕНИХ УТВАРИ КРОЈАЧ

ДУНАВСКА УЛИЦА, БРОЈ II. НОВИ САД

Част ми је пречасној господи свештеницима и славним црквеним општинама до новољног знања ставити, да сам од **1. марта о. г.** отворио радњу у којој ће се израђивати само свештеничке хаљине, камилавке и панакамилавке и црквене утвари, као: **одежде, неба литије, барјаци, стихари** и т. д. **Осим тога примам и старије ствари на оправку.**

Пошто сам у својој струци потпуно усавршен проз дуже годишње вежбање код г-ђе М. Васиљевске у Новом Саду, стога ћу као почетник гледати да П. Н. муштеријe са кројом и израдом, тако исто и са цјенама задовољим. Цјенке су врло солидне, мустре шаљем на углед бесплатно

С поштовањем **Стеван Писаревић.**

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у **Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а на жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 10.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 9. марта 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, Архиепископ Карловачки, Митрополит и патријарх српски Георгије Бранковић, благоизволео је декретом од 5. (17.) марта 1897. Ad бр. К 189 ex 1897. протопрезвитера *Јована Вучковића*, професора и привр. ректора богословског училишта карловачког најмилостивије именовати *председником архидијецезалног конзисторијалног повереништва за полагање стечајног испита.*

Окружница

Архидијецезалног Административног Одбора од 18. фебруара 1897. бр. А. О 119. зап ex 1897.

Свима окружним протопрезвитерима и управама манастирским

Пошто је овом одбору дошло до знања, да кр. финанцијалне области одмерују српским православним црквеним општинама и манастирима % пристојбу на купљене, наслеђене или добивене на дар непокретности, на које они, као јавне корпорације, нису дужни % пристојбу него само једначак (еквиваленат) плаћати, упућују се управе овлашћених манастира и српске православне црквене општине, да у будуће исправе о купљеним, наслеђеним или на дар добивеним непокретностима у прописаном року пријаве надлежном кр. пореском уреду, са изричним захтевом, да се на исте манастиру или црквеној општини, као јавној корпорацији, одмери једначак, а не % пристојба, па ако би исти ипак ову одмерили, то се упућују манастирске управе и црквене општине, да у том случају у року од 30 дана, од дана примљеног односног платежног налога, уложе против истога налога призив на вишу, а ако наступи потреба и на највишу финанцијалну област, са молбом, да се противзаконито одмерена % пристојба отпише, а једначак на односне непокретности одмери.

Из седнице Архидијецезалног Административног Одбора држане у Карловци 18 фебруара (2. марта) 1897.

Георгије с. р.
Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Значај црквеног обреда у питању о сједињењу цркава.

(Наставак).

Нова разлика међу појединим црквама беше свршавање тајне миропомазања. У

старини је миропомазање, које је долазило одмах иза крштења, обављао без икакове разлике епископ или презвитер; такав је обичај задржала источна црква. А у западној се почео утврђивати обичај, да се миропомазање обавља искључиво руком епископа (Блаж. Јероним, папа Геласије, Григорије Велики), „више да би се подигао углед епископа, него из неопходности.“

15. правило VII никејског сабора забрањује клирику, да служи при две цркве — у Никеји, а у другим градовима то допушта: „и ово нека буде у овом Богом очуваном граду; у другим пак местима због недостатка људи, може се допустити изнимка.“

Обред „лежања“ међу хришћанима при принашању дарова, у знак љубави и измирења, који уведоше сами апостоли (1. Петр., гл. 5. ст. 14; Тертул.), би укинут за цркву лаодикијску њеном поменом изнашћу (19. правил. лаодик. сабора), а овамо у читавој цркви није изашао из употребе.

Помесни картагински сабор правилом 46. допушта приносити олтару мед и млеко насупрот 3. апостолском правилу.

Не набрајајући даље факте из историје старе цркве, који сведоче о месним обредним разликама, навешћемо овде речи старог историчара Созомена, које јасно исказују свеопће гледиште старе цркве на месне, као и времените, измене обреда и очигледно га потврђују примерима (изрекао их је поводом несугласности о времену прослављања Пасхе).

„Лудо би било, да се Хришћани, који се слажу у главним тачкама вероучења, деле међу собом ради обичаја; јер се у свима црквама, ма да испповедају једно и исто учење, не могу наћи једна и иста, по свему слична предања. Познато је, да је у Скитији много градова, али у свих Скита је један епископ; међутим у других народа постоје епископи каткад и у селима. У Римљана још и данас нема више ђакона од седам, јер Римљани имају у виду број рукоположених од апостола, међу којима се налазио Стефан; а код других је њихов број неодређен. Осим тога у Риму сваке године само једанпут поје „алилуја“, наиме 1. дана пасхалног празника... Тамо нити епископ нити други ко говори поуке у цркви; а у Александрији проповеда једино епископ — обичај кога пре није било и који је ушао, вели, од оног времена, кад је Арије, као презвитер, почео говорити о предметима вере и уважати новотарије. Код Александринаца је чудновато и то, што при читању евангелија епископ не устаје, чега ја код других писам ни видео, ни чуо. Тамо ту свештену књигу чита један архиђакон, међутим у другим местима — ђакони, а у многим црквама — сами свештеници, о знаменитијим пак празницима епископи као н. пр. у Цариграду, на први дан Ускрса... Па није свугде ни исто време пити исти начин за црквене скупове. Познато је, да се једни скупљају и у суботу, исто као и први дан суботе, што бива у Цариграду и скоро свугде; али у Риму и Александрији није тако. Код Египћана у многим градовима и селима се скупљају суботом у вече и, већ ручавши, примају тајну. Исто тако не свршују сви једне и исте молитве и псаламске песме, пити у једно исто време... Али доста о томе. По градовима и селима имаде много и других обичаја, које свето чувају људи, у њима васпитани, из поштовања према лицима, која су их у почетку предала, или касније сачувала“... (Црк. истор. Созомена).

Црква је одлучно устајала само против оних обреда и обичаја, који су противречили божанственој истини, који су н. пр. поникли на земљишту незнабоштва и јереси. Тако 51. прав. апост. забрањује „уздржавати се од женидбе, меса и вина, не ради вежбања у добру, него из гнушања“; 21. апос. прав. и 1 прав. никеј. сабора — добровољно самог себе ушкопити; 32. прав. VI. вас. саб. устаје против обичаја јерменске цркве, где при свршавању евхаристије не мешаху вино с водом насупрот васељенском предању.

Тако се стара црква одликовала слободом у обредима, који још не беху узаконењи, и поштовањем обредних особина појединих цркава, који се већ беху учврстили; нетолеранција није имала места. Ако се у моменту раздељења две главне цркве хришћанске — источне и западне, међу

њима покрећу (у IX — XI. в.) ватрени спорови ради обреда (о свакидањем посту, о четрдесетници, о браку и безбрачју свештенства, о квасном и пресном хлебу), којима се каткад придаје неистинити значај у ствари раздељења црквах, узрок тим споровима треба тражити не толико у привезаности самим обредима, мртвој буквн, колико у општем карактеру свих односаја, који су се у то време утврдили између Грка и Римљана. Тада се већ јасно показала разлика тежњи и интереса две велике половине хришћанског света. Дух римске цркве, који се показао у грамжењу папа за апсолутним господством у цркви, и догматичка новотарија filioque, противречили су васељенској истини и одвили од себе цркву источну, која је остала верна васељенском предању. Обредне разлике су биле тек изговор, да би се изказало непријатељство, које је вековима кипело. Само се тим непријатељством могу довољно разјаснити они докази, којима се свака страна служила, да докаже искључиву правилност и превасходство своје обредне практике. Ако је збила нетолеранција према обредним разликама имала овде удела, то је било баш од стране римске цркве, која је уопће проникнута духом господства и насиља и која је још и раније исказивала такову нетолеранцију (Виктор, Стефан), али особито касније — већ после раздељења црквах — према свима црквама, које беху под њеном јурисдикцијом. Код Грка је реч „азимит“ обележавала већ доста утврђену представу о Латинима, као и онима, који су у многоме одступили од чистоте Православља и који су непријатељи свему грчком.

Источна црква је свагда била и до сада је остала верна чуварица духа старе цркве, те стога и допушта слободу обреда, само ако се очува догматично јединство. Ма да се у источној цркви — још до одељења западне цркве од источне — богослужбени чун образовао и уједипио у општим цртама, али је у појединостима свагда било измена и разлика. У њој су упоредо постојала два основна типа богослужбеног строја одређена јерусалимским и студитским уставом (у XIV—XV. в. је први био истиснут последњим), који су се уопће разликовали међу собом у томе, што је у јерусалимском уставу преобладивала великолепност, дужина богослужења, певање, а у студитском — простота и строгост, краткоћа, читање.

Обредност грчке цркве, пролазећи другим црквама, које од ње имају свој почетак, мењала се према месним потребама. Тако је било н. пр. у славенским црквама, у које иде и наша српска.

И ако су св. браћа Кирил и Методије превели грчко богослужење на словенски језик, ипак се оно мењало, исправљало и попуњавало према карактеру и животу српског народа. Само да споменемо службе Србима Свецима, које у главном носе српски карактер.

Слично је било и у руској цркви. До патријарха Никона је било доста обреда (и сад их се држе старообредци), који су се разликовали од обреда грчке и других православних цркава, али то нимало није нарушавало јединство грчке и римске цркве.

Гледиште источне цркве на обредне разлике јасно је и одређено исказано у посланици цариградског патријарха Најсија, писаној патријарху Никону поводом исправљања богослужбених књига: „Ми имадемо заповест апостолску клонити се само јеретика, по првој и другој поуци, као изопачених (Тит. 3, 11), исто тако и расколника, који, и ако изгледа, да се слажу с православнима у главним догматима, ипак имају своје посебно учење, туђе општем вероваљу цркве. Али ако се догоди, да се која му драго црква одликује од друге у неким уставима, не неопходним и не битним у вери, т. ј. који се не тичу главних чланова вере, него ствари од маленог значаја, као што је: време свршавања литургије, или којим престима да благосиља свештеник и слично, то не чини никакве деобе међу верним, само кад се непреложно очувала једна и иста вера. Није наша црква од почетка примила цео тај устав „чинопослѣдованіе“, какав данас има, него мало по мало... Пре су, као што говори св. Епифаније Кипарски, читали у цркви једанаест псалмова, а онда више, и имали разне степене поста и једења меса...

„И пре св. Јована Дамаскина, Косме Мајумског и других песмопеваца ми нисмо певали ни тропаре, ни каноне, ни кондаке. Али пошто се у свима црквама непреложно чувала једна и иста вера, та се разлика није држала за нешто јеретичко или расколничко. Стога и сада не треба мислити, као да се изопачује наша православна вера, ако когод чини „послѣдованіе“, које се мало разликује од другог у стварима небитним, т. ј. које се не тиче догмата вере; само нека се у потребном и битном слаже са саборном црквом.“

(Свршиће се).

Проповед
о спреми за св. причешће.

Вољан сам данас, да прозборим о томе, како треба да се спремите, како би пресвето тело и крв Христову могли што достојније примити, не на осуђење своје, него на спасење. —

Шта морате чинити и шта се изискује од вас пре примања св тајне причешћа? Пре свега ипште се, да се достојно спремите, како би св. причешће без страха примити могли. Спрема је нужна. Много од тога зависи, како ми св. причешће примамо, дали достојно или недостојно. Ко причешће достојно прима, тај задобија и праве душевне хране; ко га пак прима недостојно, тај не добија хране никакве, већ му служи на пропаст. Шта би ви, браћо, радили, кад би вам какав моћан владар, краљ или цар замаљски свратио у ваш дом? Ви би се ужурбали! Паштили би се, да га примите и дочекате с највећим почастима. — Па зар не би не опроштен грех био, кад би ми без икакве предходне спреме нашег највећег Цара и Господара и будућег Судију примили у срцу нашем? — А знајте: у св. причешћу — кад свештеник пре Достојног благосиља часне дарове са изговарањем од св. цркве наше прописаних речи, које бива у онај мах кад појмо: *„Тебе појем, Тебе благословим, Тебе благодарим Господа, и молимтисја Боже наш,“* тада се хлеб и вино претварају у тело и крв Христову. Шта је дакле св. причешће? Св. причешће је само суште тело и суштa крв Господа Исуса Христа, под видом освећеног на светој литургији хлеба и вина, које се крштеним и достојним Хришћанима преподаје. — А ову тајну св. причешћа установио је сам Господ наш Исус Христос на тајној вечери, коју је са апостолима у очи свога страдања и своје смрти држао, јер кад јеђаху, узе Исус хљеба благословивши преломи га и даде им говорећи: *„Узмите једите, ово је тело моје“*. — И узе чашу и давши хвалу даде им с речима: *„Пијте из ње сви, јер је ово крв моја новога завета, која ће се пролити за многе ради одпуштања грехова.* — Јест, браћо, у св. причешћу, као што се из горњих речи увераваше, даје нам Спаситељ своје суште тело и своју суштy крв, даје нам Себе самог под видом хлеба и вина, и хоће да је тако с нама сједињен. — С тога треба да је и спрема наша врло марљива и озбиљна. Но да видимо сада у чему се састоји та спрема? Спрема се та састоји, у колико се она коси душе наше, у чистоти ума и побожности срца нашег. Бог не тражи сјаја и красоте спољашње. Највећи прозјак кадар му је спремити достојан стан у срцу своме. —

Једна од свију могућих порока, од зависти, злобе, преваре и неправде, мржње и осветe, од чувствених жеља, и свакојаких неваљаства очишћена и пречишћена душа, Богу је најмилија спрема. — Према томе је чистота душевна прави услов за достојно примање свете тајне причешћа — *„Али човек да испита себе* — вели св. нисмо — *па онда од хљеба да једе и од чаше да пије. Јер који недостојно једе и пије, суд себи једе и пије, не разликујући тела Господња. — Тако који недостојно једе овај хљеб или пије чашу Господњу, крив је телу и крви Господњој“* (I. Кор 11—28). — Страшан грех био би, кад би ко хтео да приступи трапези Господњој, а овамо се свога греха и порока још није очистио. С тога испитајте увек, браћо моја, своју савест пре причешћа, на чистите срца ваша од свију грехова искреним кајањем и отвореном исповешћу, никакав грех у срцу вашем неесме више пребивати, у ком Христос најсветији треба да уђе. —

Друго је, што се захтева за достојно

примање св. причешћа, то је: *побожност*. Ова се састоји у томе, ако је душа наша испуњена вером, љубави и надеждом. — Хришћанин не види, када се хљеб претвара у тело, а вино у крв, па инак верује, јер га томе учи Христос, вечна истина. — И благо нама, ако се у нас налази та вера и љубав, та ће нам онда помоћи да ми извршимо достојно своје покајање и да очишћени тврдом вером слободно и без страха приступити можемо к чаши живота. — А кајање наше достигнуће свој врхунац, ако увидимо разлику, која између нас и Христа постоји. — Христос, чије тело и крв ми у себе примамо, Он је прави Син Божји, наш Спаситељ и Посредник, Искупитељ и Избавитељ; а ми смо заокружени толиким слабостима и немоћима, ми смо смртна створења, ми смо само грешници пред лицем Божјим. — Колико разлога налазимо ми, да морамо бити скрушени и понизни Спасетељу нашем. Са највећим страхопоштовањем и вером треба да исповедимо као и онај сатник у св. Јеванђељу што је рекао: *„Господе нисам достојан да под кров мој уђеш, него само реци једну реч и оздравиће душа моја.“* — Једном речи, шта се од нас управо иште при ступању к тајни причешћа? Иште се да брижљиво испитамо своју савест, да тражимо опроштаја од свију оних, које смо кад год увредили, да очистимо себе истинитим кајањем, да се исповедимо, а свему томе помоћна су средства пост и молитва. — А какву корист добија онај Хришћанин, који се достојно причешћује? Такав се сједињава са Христом, ступа с њим у најтешњу заједницу при том се умножава у таквом Хришћанину благодат св. Духа, утишавају се његове страсти, зле жеље и наклоности, даје му се снаге да може живити по Божјим заповестима. — Најпосле св. причешће достојноме причеснику је залог будућега васкресења и живота вечног, јер Спаситељ вели: *„Који једе моје тело и пије моју крв, има живот вечни, а ја ћу га васкрснути у последњи дан“* (I Кор. 20—21). —

Чули сте, браћо како се спремати морате и шта се од вас иште, да достојно можете приступати к чаши живота. — Спремајте се по том упутству. Ево ће свештеник ваш да отвори царске двери олтара и да све вас, који сте данас готови и спремни позове; да са страхом Божјим и вером приступите к светом причешћу. — Разбојник, који се у последњем часу своме помолио Спаситељу: *Опомени ме се Господе*, ушао је помилован у царство небесно. — Митар, који је искрено признао своје грехе, смирено се молио: *„Боже, милостив буди мени грешнику,“* изишао је из цркве оправдан. И ви браћо моја, треба тим стопама да пођете, да искреним кајањем себе Христу жртвујете! Ако тако будете приступали св. тајни причешћа, онда ћете и плодове те тајне окусити и задобити, придоби ћете снаге и моћи за сваку врлину, а божанствена храна ова служи ће вам на спасење и живот вечни, те ћете и ви помиловани примити достојно Господа Исуса Христа, коме нека је слава и чест од сад па до века. Амин.

Михаило Ракић
парох Долински.

Записи о смрти пакрачких епископа Никифора Стефановића (1722—1743.) и Софронија Јовановића (1743—1757).

Приопћио архимандрит **Митрофан Шевић.**

Рано преминули књижевник и вредни скупљач српских старина *Владимир Красић* написао је у „Narodnim Novinama“ од године 1889 у бр. 92. чланак под натписом: „Пакрачки епископи“. У том истом чланку изнео је у кратким цртама историјске податке о пакрачкој епархији и њеним епископима.

I. За епископа пакрачкога *Никифора Стефановића* међу осталим вели, да кад је јако остарио, да је оставио службу 1743. и да је живио неколико година по том у „Градишком шанцу“ („Старој Градишки“). После се опет преселио к своју духовном сину[1] у Пакрац, где су га звали „преосвештеним старцем“ до смрти његове, која га снађе *6. априла 1749.*

Исти дан и година (наиме 6. април 1749.), као дан смрти владике Никифора Стефановића наводи се и у VI. књизи Гласника друштва

[1] Наиме Софронију Јовановићу, који је још за живота му 23. маја 1743. посвећен био за епископа пакрачкославонскога.

српске словесности у чланку „Сказаніе о житіи преосвященихъ Архіепископовъ всея Сербскія и Поморскія земль“ на стр. 79., по коме је сказанију ваља и пок. Красић у своме чланку у „Narodnim Novinama“ забележио дан и годину смрти владике Никифора Стефановића.

У протоколу пак свето Николаевскаго монастыря Хопова число братіи въ монашество постригающіяся, и оумирающія содержащій, начатый же водитася лѣта Христова 1753. има један запис под бр. 4. по коме је владика Никифор Стефановић умро *1750. месеца априла 20.*

Сам запис гласи: Претставися во бл(а)ж(ен)ной памяти Никѵфоръ Стефановичъ Еп(ис)коп$ Шлавонійски, 1750-гw лѣта м(есе)ца априліа 20. напрасною смертію без исповѣданія и причащенія у Пакрац$ Тамw и погребенъ в ц(е)ркви Святыя Тр(оп)ди. Епископомъ биль 29 лѣтъ. Пострижникъ М(о)настира Хопова. Послѣжіо у М(о)на(с)тир$ Іерокwнахомъ, Іѳ$миомъ. Потомъ тогда Собори били Народъ, у м(о)на(с)тир$ жребій Еп(ис)копскимъ нареженъ Еп(ис)коп$ Шлавонійскимъ. Потомъ многа добра м(о)на(с)тир$ учиніо и ктѵтwръ быль М(о)настир$. Келіе выше жлтара созидао своимъ иждивеніемъ, такѡ и ц(е)рковь покрилъ плехомъ. Пожише лѣтъ 78. Родом биль из Грѣ$ревацъ.

Да је ова[ј] запис у протоколу манастира Хопова — и ако је протокол заведен истом 1753. године — више мање тачан и поуздан, док се не изнесу противни докази, могло би се казати и тврдити већ по овоме, што су и други записи у том истом протоколу на пример о патријарху Арсенију IV. Јовановићу и архиепископу и митрополиту Исаији Антоновићу тачнији и поузданији од других записа о истима, а којима ће записима бити другом приликом говора. А сви су ти записи забележени и записани једном те истом руком, и писац је доиста морао без сваке сумње тачно прибележити годину и дан смрти једнога од највећих добротвора и ктитора овога манастира — епископа Никифора Стефановића.

II За другога пак епископа пакрачкога *Софронија Јовановића*, пок. Владимир Красић у том истом чланку „Narodnih Novina“ исправљајући казивање Еинла Нико-а, који у књизи својој „Срби у Угарској“ (превод од др. Стевана Павловића) на стр. 461. вели, да је Софронје Јовановић умро 1759. навео је био, да је неки свештеник, који је био на погребу тога владике, забиљежио у своме протоколу за умрле, да је исти владика умро 1758. године. И да тој биљешци ваља више њере поклонити. И навео је за тим да у њој стоји ево ово: „Децембра 26. године 1758. престави се преосвештени господин Софронје Јовановић православни епископ пакрачки и славонски у епископији својој у Пакрацу, и погребен би децембра 30. у храму свето-тројичком, катедралном (који је он саградио), пред пријестолом архијерејским. Управљао је добро црквом Христовом четрнаест летах, умро је у 44 години својега живота“.

А у протоколу пак манастира Хопова под бр. 12. има забележен запис, по коме је Софронје Јовановић умро *1757. године децембра 26.* Сам запис гласи: Престависи в бл(а)женной памяти Софроній Іѡаннѡвичь, Еп(ис)коп Шлавѡнійски, на 1757-гw Декембра 26. Пострижникъ здѣшняго М(о)на(с)тира. Родомъ из Новога Сада. Слѫжитель биль Еп(ис)копа Шлавонійска Никифора Стефановича. Еще за живота Никѵфоръ дялъ сиѳ Епархію свою. На 1743. Лѣта поставленъ Еп(ис)копомъ чрезъ бл(а)женопочившагѡ Арсенія Іѡанновича патріарха петскагѡ и держалъ Епархію Славонійску, 15 лѣтъ В резеденціи пакрачкои погребенъ в ц(е)ркви с(вя)то Тр(оп)ческой. Болезново три м(есе)ца. В(ъ) м(о)настир$ своемъ ктиторъ Хопов$ биль. Созидао кѣлѳ ѿ ѡснованіа сасвимъ своимъ трѡшкѡмъ.

И у VI. књизи Гласника стр. 80. наводи се иста година рећима: преставился 1757., а та иста година наводи се и у „Гласу Истине“ за 1886. годину на стр. 303. међу важним догађајима из Памтара за месец мај по „Срп. Нов.“ А господин прота Димитрије Руварац у чланку „Старине и прилози за црквену историју у црквени живот српскога народа“ у листу „Гласу Истине“ за 1889 на стр. 347. вели за Софронија Јовановића да је умро 26. децембра 1758.

Запис у протоколу манастира Хопова, који је убележен истом руком као и горњи запис о Никифору Стефановићу, а по коме би епископ Софронје Јовановић умро био 26. децембра 1757., држим да је много тачнији и поузданији. него ли белешка онога свештеника у његову протоколу умрлих, по којој би умро био 26. децембра 1758.; и ако је био на погребу

тога епископа, иначе није тачно забележио *годину* смрти, а којој белешци, као што рече пок. Красић, ваља више вере поклонити, но Пикоу. Остављајући казивање Пико-а у преводу др. Стевана Павловића на страну, као сасвим нетачно и погрешно, не може се слепо вере поклонити ни опоя запису некога свештеника, чији нам је запис навео писац чланка „Пакрачки епископи“. А зашто? За то, што му наследник на епископској столици пакрачкој протосинђел Арсеније Радивојевић већ одмах *у почетку 1759.* године би посвећен за епископа пакрачкога, а не као што се наводи у Летопису Матице Српске књ. 7. стр. XIV. године 1756. Посвећен је у почетку 1759. Било сада да је посвећен *30. јануара* као што се вели у VI. књ. Гласника на стр. 80. и као што је по Гласнику ушло и у „Први Шематизам православне епархије будимске за годину 1896.;[1] било *7. фебруара* као што је навео пок. Красић у своме чланку у „Narodnim Novinama“, или као што исто као написа господин прота Димитрије Руварац у „Гласу Истине“ за 1889. стр. 347. или као што натшампа пок. Ђорђе Рајковић у „Летопису“ књ. 127. на стр. 45. Било најпосле — што ће бити најтачније и најпоуздање — *2. фебруара*, као што се јасно види по Рајковићу наведеној примедби на истој страници 127. књ. Летописа, где се од речи до речи цитира писмо митрополита Павла Ненадовића, што га написа реметком игуману Танасију Исаиловићу, као економу пакрачке епархије, под датумом 9. фебруара 1759. године, у ком се писму ово вели: „Понеже Их Ц. Кр. Величество на Нашѣ смиренѣйшюю Прозентацію Протосуттела Нашего Арсенія Радиновенича за Епіскопа тоя Пакрчкія Епархіи сопотвердити изволила, такw и Мы его Протосуттела поставленнаго Архимандрїта, настоящагw 2-гw во Епіскопа тоя Епархіи рѣкоположихомъ. . . .“ По речима писма тога јасно излази, да је Арсеније Радивојевић посвећен за епископа не 30. јануара или 7. фебруара, него *2. фебруара*. Вероватно је, да је у самом тексту чланка Рајковићева у 127. књ. Летописа на стр. 45. или штампарска погрешка у датуму **7.** фебруара, или је пак рђаво прочитао број **2** у раковачком протоколу где је исти написан слично броју **7** и то тим више, што он за потврду речи својих наводи оно писмо митрополитово, у ком се напротив вели 2. фебруара.[2]

Кад би дакле сада вере поклонили запису онога свештеника и узели да је Софроније Јовановић умро доиста 26. децембра 1758., то би до посвећења новога епископа пакрачкога Радивојевића протекло нешто више *од месец дана*, те неје могуће, а могло би се и поуздано тврдити да за тако кратко време ни у оно доба није могла бити попуњена једна упражњена епископска столица, која је смрћу свога дичепсана удова остала. Ни у каквој нас пак сумњи не оставља ни сам писац чланка „Пакрачки епископи“, јер нам пружа сигурне податке за истинитост и верност записа у протоколу манастира Хопова. Он нам одмах у вези са казивањем својим о епископу Софронију Јовановићу прича о пустоловини некога Прокопија Поповића, који је био једном неко време и секретар код владике Софронија. Те нам казује, да је 1758. био *митрополитски мандатар у пакрачкој дијецези* архимандрит Вићентије,[3] који је *15. новембра 1758.* разаслао свему свештенству у пакрачкој епархији циркулар, што га је написао митрополит Павле Ненадовић у Бечу *23. октобра 1758.* о томе пустолову Прокопију Поповићу.

По тим подацима може се за сигурно тврдити, да ће запис у протоколу манастира Хопова бити поуздан, истинит и веран, по коме је дакле *епископ Софроније Јовановић умро 1757. године 26. децембра*, а не као што се по некима наводи 26 децембра 1758.

[1] Испор. *Др. Милош Рајић*, Србски народни фондови. У Карловцима 1864. Стр 106.

[2] Наиме Вићентије Јовановић Видак, потоњи епископ темишварски 1759—1774., а по том архиепископ и митрополит карловачки 1774—1780., умро 18 (29.) фебруара 1780. у Дању, где и погребен буде.

О постанку јерменске (арменске) цркве.

Поводом избора новог јерменског цариградског патријарха Ормањана и потврде његове са стране високе Порте, донео је „Frankfurter-Zeitung“ чланак о постанку јерменске цркве, који ће за јамачно врло интересовати и читаоце „Српског Сиона“, у коју га циљ ево у преводу доносимо.

Благодарећи труду апостолâ Тадеја и Вартоломеја, хришћанство је продрло у Арменију још у I. столећу хришћанске ере. Али је оно

нпак наскоро потиснуто било отуда владајућом у то време у Арменији незнабоштком религијом. Но правом апостолу јерменском Григорију (који се зваше Лусаворићем т. ј. светлим) пође за руком наново одомаћити Христианство у Арменији при концу трећега века. Он је успео да склони у корист Христианства јерменског краља Тиридата III., и замало после тога сви Јермени морадоше примити нову веру. Око 286—296. године Христианство беше проглашено господујућом вером у Арменији, која се по томе и може сматрати првом христианском државом. Пошто је сам Григорије био посвећен за епископа митрополитом Кесаријем (у Кападокији), остаде тај обичај и после њега. Али тако не потраја дуго. Већ за време католикоса Нарзеса великога (351.—373. г.) обичај тај као застарео и као неодговарајући самосталности јерменске цркве беше замењен установом Синода. Од то доба постаде јерменска црква сасвим независна. Након 80 година иза тога она се сасвим одели од владајуће тада у царству вере, услед закључака халкидонског сабора, које Јермени не хтедоше признати.

С пропашћу јерменске државе „христианско апостолска црква јерменска“, како се она назива, постаде заједно са јерменским језиком једином везом и каријком међу Јерменцима Духовна поглавица потоњих, који носи наслов — „врховни патријарх и католикос свију Јермена,“ живи у Ечмиадзинском манастиру, који се налази у подножју Арарата. Од времена Григорија Лусаворића, који је основао тај манастир, Ечмиадзин служи готово непрекидно као место пребивања јерменских католикоса. Године 1828. потпаде он заједно с једном четвртином Армније под Русију. Ечмиадзинском католикосу потчињени су у јерархијском односају четири патријарха, Сиси у Киликији, Ахтамарски код језера Ван, Јерусалимски и цариградски, од којих прва двојица носе такође титулу католикоса (другог реда) и у црквеној јерархији стоје више него друга два патријарха.

Од ота четири патријарха пак се највећим уживањем користи патријарх Цариградски, коме су у политичком односају подчињена остала три патријарха. Патријаршку столицу у Цариграду основао је први пут Султан Мухамед II. Фати т. ј. „освојитељ“, који је наскоро после освојења Цариграда год. 1461. позвао у Цариград из Брусе јерменског архиепископа Јоакима и поставио га патријархом, поделивши му духовно поглаварство, а тако исто и световни надзор и јурисдикцију над целом јерменском „рајом“ (стадом) у турској царевини. Избор патријарха беше тада поверен јерменском народном сабору, који је затим имао султан потврдити. Доцније су овакве пререгативе његове све више и више ограничаване, а у потоње време су оне готово сасвим уништене, а захвалити се зато има турској политици, која иде за тим, да искорени Јермене у Турској.

Благодарећи ревној усталости католичких мисионара за време потоњих векова, незнатан део Јерменаца одрекао се старе своје вере и прешао у католичанство. Та католички Јермени, познати такође под именом папских или унијатских, добише 1838. год. као самостално, турском влашћу признано тело, засебног патријарха, којему је седиште — Цариград.

Сем тога, у првој половини овога столећа појавише се у Турској јерменско-протестантске општине, основане поизнове американским мисионарима, па и ове је Порте признала као засебну верску партију, те им 1847. год. дозволила, да имаду и своју засебну духовну поглавицу. Но при свем том Јермена протестаната и католика је пропорционално мало. Римо католичких Јермена има око 60 000, а протестаната — око 40.000 душа.

Л. Б

Српска православна црква св. Ђурђа у Вараждину

Написао

Лазар Богдановић парох вараждинско-вел. канижки.

(Свршетак)

X. Промена председника и подпредседника и потпуна одбора у год. 1885. Поновни избор председника 1886.

Под конац 1885. г. наступиле знатне промене у црквеној општини Вараждинској. Оне би се знатно осетиле и у већим нашим црквеним општинама, а камо ли неће у овој маленој општини, која је тек почела да живи и да се развија. Два права „spiritus agens-a“, два творца црквене општине Вараждинске: Огњеслав Утјешеновић и Милан Врабчевић полазе у стање мира и сасвим остављају Вараждин, тек што су почели осећати слатке плодове трудова својих. Први се сели у Беч, наскоро долази у Загреб, где је и умро. Други се директно из Вараждина сели у Загреб, где, хвала Богу, још и данас

здрав и крепак борави своје старе дане. У седници скупштинској од 17. новембра 1885. положу обојица част на својим досадањим црквено-општинским звањима: први на председништву, други на подпредседништву и благајништву, придржавајући себи право да и надаље остану само члановима црквене општине. Црквена скупштина им у истој седници најављује усмено, а после им и писмено издаје своје „највеће признање и најдубљу благодарност за њихов дотадањи успешан рад и пожртвован труд око сграђења Вараждинске цркве“. И тако даља брига и старање око напретка црквене општине и цркве Вараждинске паде на плећа других родољуба, који се у ревновању за своју цркву угледаше у своје вране и честите предшаснике. У истој седници беше предузет избор новог председника, подпредседника и благајника. На предлог мајора Паје Мандића (ово је рођени брат данашњег Тузланског митрополита Николе Мандића; живи у Новом код С. Андрије као умировљени пуковник) беше председничка част понуђена игуману Тихону Цебићу с мотивацијом, да је он овога одликовања једини достојан, пошто је стекао несцењених заслуга уједињујући са осталим општинарима Вараждинским живо учешће у светом и богоугодном делу — градњи цркве Вараждинске. Но скромни старац овај топло захваливши на поверењу и одликовању, отклони понуђену му част од себе. Сад се гласови сложаше и једногласно изабраше за председника мајора Пају Мандића.

Кад је избор новог председника обављен, обави се одмах избор и других чланова. За подпредседника беше изабран Јоцо Славнић (син чувеног некад проте петрињског Марка) управитељ помоћних уреда кр. судбеног стола Вараждинског, а за благајника Милан Херак, иначе градски рачунар, који још и данас благајничку част обавља; за перовођу пак грунтовничар Буде Беговић.

У истој седници беше и црквени одбор попуњен, те уз досадање одборнике: Стевана Бркановића, Митра Апостоловића, Стевана Магоша, Косту Илића и Александра Кировића, добише једногласним избором у њему места још: Чемерић, Митан Милић, капетан Ханибал пл. Богдановић, Марко Цвијетић, коњички сатник Јосиф Вељков, рачунарски сатник Теша Боца и надпоручник Адам Дурман.

Нови председник вршио је своју председничку службу врло вољно и ревносно, али му је као војнику много сметала његова тешка и трудна војничка служба, да председничку службу врши онако, како би он то хтео. Зато је изгледао погодну личност, којој би председничку част предао. И йаследао ју је.

У пролеће 1886. досели се у Вараждин за управитеља кр. судбеног стола Србин Милан Бабић. Он беше к о наручен да управу црквене општине у своје руке узме. Срцем и душом заузет за све оно, што је српско и православно, задоби он брзо љубав Вараждинске Србадије, која га у седници од 20. септембра 1886. г. у којој се Мандић на председништву захвално, једногласно и с великим одушевљењем изабра за председника. И дотадањи подпредседник Јован Славнић јако оболи, услед чега се и он у истој седници на подпредседничкој части захвали те тако на његово место би изабран тадањи кр. финанцијални тајник Коста Илић (који баш сад, кад ове редове пишем, постаде кр. финанцијалним директором у Вараждину). Пред долазак пароха захвали се и Коста Илић на подпредседништву а њега замене кр. поджупан Стеван Штрбац. Милан Бабић пак оста председником до пред своју смрт (због болести захвално се на председништву писмом својим датираним у Грацу 9. априла 1895. год. Умро је у Грацу 8 јула 1895. и тамо сарањен).

XI. Настојање црквене општине о намештењу сталног пароха у Вараждину.

Пошто је црква сграђена и освећена, поче црквена општина својски радити и на том, да се стални свештеник у Вараждину постави. У то се име црквени одбор обраћа представком својом од 22. новембра 1884. г. на конзисторију Пакрачку напађајући јој, да би се парох могао лако наплатити са наградом од 300 ф. коју би му давала кр. земаљска влада у име катихизирања школске младежи, са приномоћи од 300 фор. из народних фондова, и са годишњим хонораром од 200 фор. од заједничког ратног министарства за свештеноиастирске услуге, што би их свештеник имао обављати у Вараждину штационираним ц. кр. уланерима и кр. угар. домобранцима: пешацима и хусарима — дакле у свему са 800 фор. — и моли конзисторију, да она у том смислу учини предлог

односним областима. Но та се жива жеља црк. општине и одбора не мога одмах оживотворити, јер „тешко је од ничега нешто направити“ — вели Србин. Ову жељу ноће јој за руком остварити истом за 8 година доцније, а како и којим начином, рећи ћемо у одељку, што следи.

XII. Удружење црквених општина Вараждинске и Велико-Кањишке.

Све кад би се и мисло за дотацију свештеника исходити и сноћи оних 800 фор. што но их црквени одбор у својој представци на Епарх. Конзисторију од 22. новембра 1884. г. спомиње, не би се ипак могао стални световни свештеник, каквог општина захтеваше, за ту плату добити, јер за циглих 800 фор. без слободна стана и дрварине не би овај могао — због познате скупоће у Вараждину опстати. Вальало је дакле наћи modus, како би се до што веће свештеничке наплате дошло; а постићи то, беше врло тешко. Но благодарити је једном изненадном случају, да се је и то омогућило.

Малобројна црквена општина велико-Кањишка беше незадовољна са својим душепастирителем — калуђером Лепавинским — Методијем Павлековићем, па је гледала да га се пошто пото опрости, а у место њега да себи изабере световног свештеника за пароха. Но и њој није могла та жеља тако лако за руком поћи, јер који би се световни свештеник — као фамилијаран човек — усудио ићи у варош на 600 фор. годишње плаће, 5 хвати дрва и стан са 3 врло тескобне собице?!

Трговац кањишки Јован Вучкић беше највећи противник Методијев и њему лако беше на своју страну задобити још друга 2—3 скупштинара кањишка, да оборе калуђера, али је морао помишљати и на то, што ће даље да буде. Калуђера нису хтели дуље да трпе, а световног свештеника не могоше за малу плату добити, а више му се није могло дати. Морао се наћи неки други експедијенс, који се доскора и нашао.

Вучкић је сазнао, да се и Вараждинци умом боре, како би дошли до самосталног свештеника, па стаде размишљати, не би ли можда добро било, да се ове две црквене општине — вараждинска и кањишка — удруже и изаберу себи заједничког пароха, који би на измене једну службу у Вараждину а другу у Кањижи служио. Седиште пароха беше Вучкићу споредна стзар. Наплаћивање пароха не би ни једну општину стало скупо, а овај би прилично био наплаћен; дужности баш не би имао богзна како великих, јер је и једна и друга црквена општина малобројна; — једини терет можда би му био често путовање из Вараждина у Кањижу и натраг, али и то баш не би тако тегобно било, пошто између једног и другог града постоји повољна жељезничка веза. Овако умствујући скупи се он једног дана и бйне у Вараждин, да тамошњу црквену општину понуди на удружење и да чује, што ће ова на то рећи.

У Вараждину у то време уз председника црквене општине Милана Бабића (који већ тада беше председником кр. судбеног стола Вараждинског) беше врстан тајник црквене општине Аћим Ђермановић, иначе по звању своме контролор код кр. финанц. равнатељства вараждинског. Он се у јесен 1889. г. беше доселио из Загреба у Вараждин. Док се у Загребу бавио, узимао је он живог учешћа у црквено-општинским пословима Загребачке српске православне црквене општине, те црквена општина Вараждинска, познавајући његову окретност и вештину у том погледу, изабра га одмах за свога тајника на место грунтовничара Буде Беговића, који тада баш беше премештен у Прегораду. Ђермановић беше десна рука председнику Бабићу, те се њиховом заједничком својском заузимању има највише благодарити, да је у Вараждину наскоро намештен стални парох пре можда, него што би то без њих двојице било.

Саставши се Вучкић са Бабићем и Ђермановићем, саопшти им своју намеру гледе сједињења односно удружења црквене општине Вараждинске и Вел. Кањишке. Кад ова двојица чуше, да осим Вучкића има још Кањижана, који то желе, једва дочекају ову добро дошлу им понуду Вучкићеву, и одмах озбиљно прихвате и углаве удружење у главним тачкама.

Некако наскоро после тога њихова утврђења дође Његова Светост данашњи патријарх Георгије са данашњим високопреосвештеним владиком Пакрачким Мирошом у Загреб, те се тако председнику Бабићу указа лепа прилика, да с Вучкићем оде у Загреб, да се поклоне св. патријарху и високопреосвештеном владици, да им ствар о наумљеном удружењу

саопште и замоле их, да што одобре, и да им на сриде мету, да надјејствују обећану припомоћ из јерархијског фонда за издржавање сталног пароха у Вараждину. Св. патријарх и владика обећају, да ће им са своје стране у свему, у колко само буде могуће, ићи на руку.

Вративши се Бабић из Загреба пун најлепших нада, сазва за 1. децембар 1890. г. скупштинску седницу, у којој извештује о свом поклоњству св. патријарху и високопреосвећеном владици и о својој мисији ради удружења, па у име одбора предлаже, да црквена скупштина закључи, да се умоли Епархијска Конзисторија, да одобри и утврди ово удружење црквених општина у једну парохију са седиштем пароха у Вараждину с обзиром на то, што је у Вараждину 10 пута више православних душа но у Кањижи. Кад скупштина виде, да је удружење заиста озбиљна ствар, и кад се о том још боље уверала приликом изношења у исту седницу по трговцу Вучкићу очитованом већине скупштинара Кањишких, да пристају на удружење и да новом заједничком пароху од стране Кањишке црквене општине зајамчују годишњи приход од 600 фор. и једну уређену собу на расположење кад у Кањижу дође, тада прихвати она ово извешће председниково и предлог одборски једногласно и са бурним одобравањем.

На Никољ-дан (6. децембра) 1890. г. подастире већ црквена општина скупштински тај закључак епархијском административном одбору на уважење и одобрење. Административни одбор одобрава удружење, но доцније у 1891. год још захтева он, да се сједињење и удружене црквене општине међу се договоре о реду литурђије, кад се имају у једном, кад у другом месту служити. И овом захтеву црквена општина удовољава узначив у том погледу у скупштинској седници од 28. децембра 1891. г. споразумно с Кањижанцима врло подесан и праведан распоред тако, да свака друга служба припада Кањижанцима. И сад сједињење и удружење беше свршена ствар.

XIII. Избор заједничког црквеног одбора. Избор пароха.

Конзисторија Пакрачка из седнице своје од 17. марта 1892. бр. 177. расписа на парохију Вараждинско-Кањишку стечај са платом и свеукупном наградом од 1240 фор. уз дужност, да изабрани парох иде о властитом трошку у Кањижу служити сваку другу службу и обављати пригодне дужности свештеничке. Рок стечају беше 10. мај н. г.

Тих 1240 фор. састајаше се у овом:

1.) плата од кањишке општине 600 фор.
2.) припомоћ из јерарх. фонда 300 „
3.) награда од кр. земаљске владе за катихизацију гимн. младежи . . 180 „
4.) награда од града Вараждина у име катихизације школ. младежи на основним школама . . . . . 100 „
5.) релутум за дрва од вараждинске црквене општине . . . . . 60 „

На парохију Вараждинско-Кањишку компетоваху: Стеван Иванович, парох Велико-Поганички и Лазар Богдановић, администратор парохије Чепинске у Архидијецези.

Но пре избора пароха наложи Епархијски Административни Одбор од 9. априла 1892. црквеној општини, да се за сједињену црквену општину изаберу црквено општински званичници из оба метта У скупштинској седници 30. априла н. г. беху изабрани:

Милан Бабић за председника, Јован Вучкић за подпредседника, Аким Ђермановић за перовођу, Стеван Штрбац, Ђоко Илић, Коста Илић, Васо Босанац, Милан Херак, Александар Кировић, Аким Ђермановић из Вараждина и Пеја Апостоловић из Кањиже за одборнике.

У одборској седници држаној истога дана беху изабрани још и тутори и благајници за обадве цркве.

Кад је избор овог новог заједничког црквеног одбора Епархијски Административни Одбор одобрио, могло се тек тада избору пароха приступити.

Избор пароха обављен је у Вараждину у присуству конзисторијалнога повереника, окружног протопрезвитера Беловарскога — Јована Штековића 2 јуна 1892. Гласовало је свега 25 скупштинара. Компетенат Лазар Богдановић беше једногласно изабран.

Избор овај одобри Конзисторија у својој седници од 16. јуна 1892.

Примо-предаја парохије обављена је у Вел. Кањижи у присуству конзисторијалног повереника проте Ј. Штековића, свију општинара Кањишких и изасланика Вараждинских Ђоке Илића и Петре Штете 16. јула н. г.

По обављеној предаји калуђер Методије

одмах сутра дан одсели на Кањиже у парохију Сриједску, где након 2 године умре.

И тако први парох Вараждинско-Кањижки Л. Богдановић досели у Вараждин у среду 5. августа — у очи Преображења — 1892. и прву службу одслужи у Вараждину лицем на Преображење, а у Кањижи у прву недељу по Преображењу — 9. августа.

Узгред буди овде речено, да је појава првог српско-православног свештеника у Вараждину јако чудновата изгледала у очима местних и околних католика — Хрвата. Кад је свештеник пролазио улицом или преко пијаце, све је то с неком радозналошћу гледало у њега. Но није ни чудо, кад су римски попови и сестре Уршулинке раструбиле, да смо ми исто што и Чивути, да нисмо крштени, да нисмо Хришћани и др.

* * *

Овиме завршујем овај опис цркве Вараждинске, кличући свим трудбеницима, који су ма у чем било приврадили, да се она подигне и пропоја и да свог свештеника добије, и то онима, који су још у животу: добра се здравља наносили и среће наужили! — а онима, који су овај свет бољим заменули: слава им и вечан им спомен!

Вараждин у очи Мале Госпојине 1896.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Школски Савет**) држао је своју седницу дана 7. (19.) марта о. г. под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија*. Седници су присуствовали чланови: г. г. Др. *Михаило Полит*, *Стеван Лазић*, *Теофило Димић* и заменик главног школског референта *Никола Ђ. Вукићевић*.

(**Архидијецезални епархијски школски одбор**) држао је своју седницу прошлог четвртка 6. (18.) марта о. г. под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија*.

(**Избор пароха.**) За пароха у Баваништу (Вршачка дијецеза) изабран је 4. (16.) о. м. са огромном већином гласова досадањи администратор парохије у Крушедолу г. *Јован Протић*.

(**Радња архидијецезалних епархијских власти**). *1. Административни Одбор*, у седници својој, држаној под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија*, 18. фебруара (2. марта) тек. године решио је и ове предмете: Услед решења вел. Саборског Одбора, а поводом утока Гл. Сч., црквено-општинског председника у У., одређена је поновна истрага против овога. — Обавести ће се управа манастира Фенека и јереј Н. С. да је вел. Саборски Одбор одбио уток овога против овоодборског решења, којим је утецатељ одбијен са својим потраживањима, а осуђен на накнаду истражних трошкова. — Обавештиће се црквена општина у Габошу, да је вел. Саборски Одбор одбио њезин уток, поднесен против овоодборског решења, у предмету истражних трошкова против јереја Љ. М., јер није правовремено поднешен. — Известиће се црквена општина у Сурчину, да је вел. Саборски Одбор одбио њезин уток поднешен против овоодборског решења у предмету набора тамошњег пероводје. — Известиће се црквена општина у Крушедолу, да је вел. Саборски Одбородбио њезин уток поднешен против овоодборског решења којим је уважавање земљишта поред парохијског дома тамошњег дозвољено тамошњем пароху. — Узето је на знање решење вел. Саборског Одбора, којим су коначно одобрени рачуни манастира и то: Бешенова за г. 1893., Беочина за г. 1892./3., Јаска за г. 1893.-4. Раковца за г. 1893., Вел. Ремете за 1889., 1893—4., Хопова за год. 1892—3., Шишатовца за г. 1889—90. и Фенека за г. 1892—3. — Одобрени су закупни уговор манастира Ковеждина склопљен са У. В. из Д. у погледу кадиног му у закуп манастирског кречног каменолома за време до 1900. г., као и купопродајни уговор с њим склопљен у погледу манастирских дрва уа исту каменолом а за исто време. — Није одобрена дражба односно јефтимбена расправа, дана 2. (14.) фебруара о. г. одржана у црквеној општини у Руми, у сврху градње парохијског дома, с разлога, што оглас исте дражбе није, у смислу овоодборске наредбе од 10. (22.) јануара 1891. бр. А. О. I. био обнародован и у званичном листу „Српски Сион“, те с тога, а и обзиром на представку, коју су поднели многи грађани румски у погледу градње, односно набавке парохијског дома тамошњег, поправљени су истој општини сви на тај предмет односећи се списи, те је иста позвана, да све у поднесеној представци наведене околности у расторење узме и сходан закључак у том предмету, у властитом делокругу, донесе и овом одбору на одобрење поднесе у року од месец дана. — Услед пријаве, да је црквена општина у Шашинци дала оградити један део тамошње црквене порте за врт пучке школе, наложено је истој општини, да сваку радњу у том делу црквене порте има обуставити до даљег решења овоодборског, а

онако да има поднети у року од 14 дана своје изјашњење на горе поменуту пријаву. — Одобрен је набор $^1/_3$ скупштинара у црквеној општини у Мирковцима. — Наложено је свима овоподручним црквеним општинама, да имају држати и редовно претплаћивати званични лист „Српски Сион“, као што им је то већ наложено 10. (22.) јануара 1891 под бр. А. О. 1. и 9. (21.) марта 1892. под бр А. О. 85. и да имају све своје огласе упућивати у исти лист, пошто се неће сматрати ни један оглас као обнародован, који није био обнародован у истом званичном листу. Уједно је решено приволати подручним окружним протопрезвитерима неке ових општина, које не држе лист „Српски Сион“, с позивом, да именом овога одбора наложе свима у том изказу именованим општинама, да под личном одговорношћу председника пошаљу одмах претплату на тај лист дотичној администрацији, а да се имају осведочити и овај одбор известити о томе, да ли су исте општине овом налогу удовољиле. — Узет је на знање набор новог председника у црквеној општини у Лазнци, на место досадањег, пароха Д. Ј., који се на председништву захвалио. — Препоручена је молба црквене општине у Габошу, ради поделења јој годишње припомоћи, вел. Саборском Одбору на уважење. — Потврђен је набор председника, потпредседника, црквених одборника и скупштинара у црквеној општини у Лазаи. — Упућена је црквена општина у Рачи, да се обрати надлежном кр. котарском суду са молбом, да овај биншет јој председника И. М. присели, да има на основу §. 1012. о. гр. з. односне рачуне црквено-општинске тамошњој црквеној општини са документима предати, пошто исти И. М. то неће по дужности добре воље да учини. — Одобрен је набор $^1/_3$ скупштинара, председника и потпредседника у црквеној општини у Лединци, изузев набор Ј. К за скупштинара. — Одобрен је набор $^1/_3$ скупштинара у црквеној општини у Инђији. — Одобрен је најамни уговор, гласом којега је црквена општина у Илоку изнајмила кр. финанцијалном ерару своју једну кућу под најам до г. 1901. — Одобрена је организација црквене општине у Вогњу. — Одобрен је закључак црквене скупштине у Куманову у погледу оправка тамошње цркве, а молба исте општине, упућена на господарски уред петроварадинске имовне општине ради припомоћи, поднеће се истом уреду са препоруком на уважење. — Одобрени су прорачуни неких црквених општина за г. 1897.

II. Комисторија, у седници својој од 19. фебруара (3. марта) о. г. под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија*, решила је и ове предмете: Узима се на знање извештај кр. земал. владног одела за богоштовље и наставу у Загребу, да је притужбу парохијског звања виноваччког против римокатоличког жупника у Жупањи, који је једног римокатолика са православном девојком венчао без сведочбе о обављеним женидбеним напоредбама у срп. православној цркви — уступио кр. земал. владном одељу за православље. — Наредба кр. земал. владе. одела за богоштовље и наставу у предмету давања подзора окр. протопрезвитерима од стране црквених и политичких општина приликом прегледања религијозне обуке по комуналним школама, објављена је окр. протопрезвитерима равнања и знања ради. — Наредба кр. земал. владног одела за богоштовље и наставу, да се конкубинати, као предмети чисто редарствене природе непосредно пријављују кр. земал. влади одељу за унутарње послове у Загребу, узима се на знање и о томе окр. протопрезвитери равнања ради обавештавају. — Извештава се управа манастира К., да је кр. земал. влада тамошњем искушенику У. М. ради полученја свештеничког чина поделила опрост од малољетних година. — Доставља се одлука Саборског Одбора јереју Л. Р. администратору парохије у М. Р. и јереју Н. К. пароху у П. у погледу подарене им припомоћи на јерархијског фонда. — Молба јереја Д. Ђ. пароха у Н. ради умировљења уступљена је Саборском Одбору. — Услед пријаве кр. котар. области у Илоку позван је јерej М. П. администратор парохије у Г. С., да има допустити, да црквено звоне по данашњем обичају у школу на децу звони. — Позван је парох добановачки Ж. Т., да има администратору парохије у П. јерeју М. П., који је његова парохијанина венчао, уручити и женидбену дозволу за истог. — По протопрезвитеру А. С. из М. предложени нацрт за „Опште парохија и православног свештенства у Архидијецези уступа се на мнење протојерејима Ј. Ј. и В. К. — Потврђује се набор пароха жаловаичког Владимира Обрадовића за пароха у Адашевцима. — Уступа се на мнење окр. протопрезвитеру земунском жалба неколицине становника из Ст. Б. против црк. председника и подпредседника ради ускраће црквених столова. — Узима се на знање најасњење јереја Љ. Р. пароха у Б. на притужбу тамошњег општинског поглаварства те је кр. котар. област у Ш. замољена, да општинско чиновништво упути на дужно поштовање према свештеном чину. — Јерej Ђ. И. парох у Моровићу преузетта се на властиту молбу за администратора парохије у М. В., а јерej И. Ш. администратор парохије у Г. Т. на администрацију парохије у Моровићу, администратор парохије у Ба-

ноштру О. И. С. на администрацију парохије у Г. Товарник, администратор парохије у Ст. Б. јереј Н. П. за администратора баноштарског и напослетку лични помоћник пароха добановачког О. А. Ј. за администратора парохије у Ст. Бановце. — Јеромонах манастира Гргетега О. Г. С. премештен је и причишљен братству Ман. Ш. — Услед пријаве архидијецезалног административног одбора наложено је неким свештеницима под претњом најстрожије личне одговорности, да имају у скупштинске и одборске седнице уредно долазити. — Навештује се јереј С. Ј. администратор парохије у К., да му је одлуком Саборског Одбора плата као бившем протопрезитерском капелану обустављена. — Уступљена је надлежном окр. протопрезитеру на извршење пријужба јереја Г. В. пароха у Б. против тамошњег учитеља, што исти није једне недеље св. литургији присуствовао ни за невицом нојао. — Прикупштају се полагању стечајног испита јереји М. П. адм. парох у П. и Ј. Л. вероучитељ у Р. — Навештава се Саборски Одбор. да је умировљени јеромонах крушедолски Лазар Ацуцки у Сентомашу преминуо. — Пароху у Ш. јереју П. Н. одбија се са жалбом, да му се суспензија одгоди до решења његова рекурса на Његово цес. и кр. Апостолско Величанство. — Умољена је представком кр. земаљ. влада, одео за богоштовље и наставу у Загребу, да брисање деце римокатолика Ф. Б. и православне матере Ј. рођ. Р. у Земуну из православних матица крштених одгоди дотле, док се не реши у виглед стављено интерконфесијонално питање на хрв. слав. земаљском сабору. — Донесене су две браковаводне пресуде, једна на сажитије, а једна на развод брака гласећа.

(**Први шематизам епархије Темишварске.**) Као што дознајемо ушао је у штампу и први шематизам епархије Темишварске, што га је по налогу високопреосвештеног господина епископа *Никанора Поповића* састављо тамошњи конзисторијални бележник и протођакон г. *Евгеније Летица*. Шематизам се тај штампа у Српској Манастирској Штампарији.

(**Почасни доктор богословије**). Његово Величанство, превишњом одлуком од 16 новембра 1896, благоизволело је одобрити, да буде удостојен, од Черновичког универзитета, степена доктора богословије вишеч. г. архимандрит митрофор и подпредседник архиеп. Конзисторије Черновичке *Василије Репта*. Дана 31 јануара о. г. обављен је у Черновичком универзитету свечани чин проглашења новога почасног доктора.

(**„Православно црквено право“**) што га је написао данашњи преосвештени господин епископ *Др. Никодим Милаш*, превео је Dr. Alexander R. v. Pessić на немачки језик и штампао ове године у Бечу; а као што јављају, штампа се у Петрограду и руски превод истога дела, чему се на Србији можемо са поносом радовати.

(† **Сава Бјелановић**). Прва и тужна вест, да је 2. (14.) о. м. велики Србин, племенити родољуб, неуморни радник српски у крашој нам но и милој Далмацији, честити и први *Сава Бјелановић*, уредник „Српског Гласа“, испустио своју велику душу, растужила је на све стране честитог Србина сваког. А да смрт пита: кад треба да закуца на врата, уверени смо, да би јој цело Српство једним гласом казало: и сувише је рано, да Српству у Далмацији отклди са труда и отиме на даље Сану Бјелановића. Овако нам остаје, да са рањена срца и са ојађене душе уздишемо благодарно али тужно: лака ти земља, и вечан спомен врли *Сава Бјелановићу*!

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad бр. К 117, 144/110 ex 1897. 26 1—6

ЗВАНИЧНА ОБЈАВА.

Установљени су рокови за полагање стечајног испита пред ововонзисторијалним поверенством, први у пролеће око Ђурђева, а други у јесен око Митрова дана. Они, који се желе томе испиту подврћи, имају своје ваљано инструјирање и прописно биљеговане молбенице до укључиво 15. априла односно 15 октобра (по ст.) текуће године овој конзисторији приносити и прописану испитну таксу у своје време положити.

Председништво за полагање стечајног испита известиће благовремено молитеље о дану полагања.

У Карловцима 4. (16.) марта 1897.

Архидијецезална конзисторија.

Бр. К. 103 ex 1897. 24 1—3

СТЕЧАЈ.

На парохију II. разреда у Чазову с' платом од 800 фор. и станаринским еквивалентом од 200 фор. годишње.

Парохијску сесију почеће уживати изабрани парох тек почетком економске године 1897/8., звање своје пак има наступити одмах на потврде избора епархијском влашћу.

Молбенице ваља путем претпостављених власти поднети потписаној конзисторији до краја месеца марта 1897. по старом календару.

Епархијска конзисторија Темишварска.

Ad бр. К. 152/129 ex 1897. 25 1—3

ЕДИКТ.

Услед брачноразводне молбе Јована Никетића из Пријавора Крушедола против супруге му Катице сада непозната боравишта, — овим се позива речена супруга Катица, да у року од 6 месеци, рачунајући од дана први објављења едикта овог у новинама, или лично овој конзисторији предстане или место пребивања свога пријави, јер ће се у противном случају против ње поднијута брачноразводна парница и без ње окончати. —

Из седнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 19. фебр. (3. марта) 1897.

Архидијецезална конзисторија.

ОБЈАВА ЛИЦИТАЦИЈЕ 17 3—3

Решењем овомесне црквене скупштине од 11 Априла 1896 године и одобрењем високословног Епархијског Администр. Одбора Бачког у Новом Саду од 28. Јануара (9 фебр.) 1897 год. бр А.О. 70 30 ex 1897. оправља ће се овдашња срп. прав. црква споља и изнутра, те се овим путем расписује лицитација на мањак.

Прорачун је за оправку цркве овакви:

Зидарски посао са материјалом			539	фор.	22	н.
Дрводељски „	„	„	60	„	—	„
Столарски, браварски, стакларски,						
и мазачки посао са материјалом			1688	„	—	„
Златарски „	„	„	660	„	—	„
Молерски „	„	„	760	„	—	„
Сликарски „	„	„	650	„	—	„
Фарбарски „	„	„	110	„	—	„
Лимарски „	„	„	10	„	08	„
Оправка ограде са материјалом			67	„	45	„
свега			4544	фор.	75	н.

1.) Лицитација ће се одржати 27 Марта (8 Априла) 1897 год. у 10 сати пре подне у овдашњој женској школи.

2.) Лицитираће се усмено. Лицитант је дужан од горње своте 10% узме јамчевине у руке председништва положити, која ће се јамчевина подузетнику повратити после обављене количације.

3.) Сликарску и молерску радњу може општина посебном вештаку поверити или то исто споразумно са подузетником учинити.

4.) Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

5.) Ближи услови и све друго, што се на ову радњу односи, може се до дана лицитације видети и дознати код председника ове општине.

У Парагу 19 фебруара (3 марта) 1896 год.

Председништво црквене општине.

Игњат Дакић
председник.

СТЕЧАЈ. 20 2—3

Расписује се на парохију I. разреда у Небојшама, протопресвитерата кореничког.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 3. (15.) Априла 1897.

Из сједнице Епархијске Конзисторије, горње карловачке, држане у Плашком 6. (18.) фебруара 1897.

Михаил
епископ.

НАТЈЕЧАЈ. 21 2—3

Смрћу поч. уч. Миливоја Христића, упражњено је место једног учитеља на српско-православној основној четвороразредној школи у Приједору (Босна).

Годишња плата учитељу 500 фор. ау. вр. коју ће у мјесечним оброцима у напријед примати, с' тим још и огријев у нарави и стан у школској згради имати.

Дужност му је — школском уредбом прописане предмете дјеци предавати, подучавати их у црквеном појању и с њима у нељељне и празничне дане у цркву долазити, и за једном његовицом појати.

Компетенти који би желили ово мјесто попунити, треба да докажу да су Срби православне вјере, нека своје молбе са свједоџбом да су свршили српску учитељску школу с' добрим успјехом, и свједоџбом политичке мјестне власти о свом моралном владању подписаној општини најдаље до 15 Јулија ов. год. послати изволе.

У Приједору 24. фебруара 1897.

За српску православну црквено-школску општину.

Лука Радетић
предсједник.

СТЕЧАЈ. 18 3—3

Овим се расписује стечај на мјесто пјевчике за овдашњу срп. правосл. цркву. Компетенти морају имати угодан глас и вијешти бити ср. карловачком пјенњу.

Првенство имају неожењени и они, који су музикално образовани, те би могли саставити и оучавати кор.

Ко мисли, да има способности за ово мјесто, добро би учинио, кад би се општинарима у цркви особно приказао.

Плаћа је мјесечних 40 фор., а рок пријавама до 3. априла по нов. кал.

У Рујеци 18. фебруара (2. марта) 1897.

Срп. прав. црквени одбор.
via porto 2.

ЈАВНА ДРАЖБА. 23 2—2

Дана 10. (22.) Марта т. г. продаваће

се на јавној дражби беочински шињак састојећи се из сиса 250 кат. јутара.

Условља могу се у манастирској писарни у Беочину сазнати.

Пиштанлук 200 фор.

У Ман. Беочину 28 фебр. (12 Марта) 1897. год.

Управа Манастира Беочина.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

4-7

ЛУКА К. АЛЕКСИЈЕВИЋ

подузимач и одправљач свих срп. прав. црквених утвари

У НОВОМЕ САДУ.

Препоручује своје прво подузимање као: сваковрсних светлих и црних одежда, литија, црквених барјака, школских и синјух задружних застава и барјака, неба, дверских и трпезних застирача, стихара, путира, рипида, крстова, чирака, кандила, кадионица, петохдебница, Живота, венчаница, полијелеја, плаштаница, као и свију икона.

За пред г.г. свештенике доњи и горњи хаљина, дејака, шешира, Ђедепуша, појаса. Поставља нове дворедне иконостасе са и без икона, прима нове иконостасе да позлаћује, а већ постојеће као и иконе очиста и обнова, по умереној цени и најсолиднијем послугом. За готово, на почек и на одплату.

На захтевање шаље облицетаје и разначите мустре, а код већих послова на повиш подвана сваковрсне мустре, робу, цртеже и предрачуне на углед и набор лично, о своме трошку, без да је дотични познавалац обвезан трговину учинити.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање покупних звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушцима провиђена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

28 24—27 Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

Претплата, огласи, отетајени и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уреднишшву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За страни земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 11.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 16. марта 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његово Високопреосвештенство господин епископ Вршачки *Гаврило Змејановић* благоизволео је, приликом своје канонске посете у Гају 9. (21.) марта т. г., одликовати тамошњег пароха јереја Петра Димитријевића црвеним појасом.

Окружница

Епархијске Конзисторије Бачке од 3. (15.) марта 1897. бр. Aá K. 327/37. ех 1897. у погледу уписа подручних свештеника за чланове спитог мировинског фонда.

Свима окружним протопрезвитерима.

Поводом приказаног високославном Саборском Одбору именика оних свештеника ове епархије, на које се превишње потврђена мировинска уредба од 10 јуна 1895. односи, и услед исказане у њему изјаве неких свештеника, да нису вољни у чланство мировинског фонда тога ступати, односно молбе других, да им се §. 6. поч. уредбе прописана 6% камата опрости или да им се уплата мировинског улога и већ поменутих камата у више оброка дозволе, — изволео је високославни Саборски Одбор одлукама својим од 22 јуна (4. јула) 1896. бр. С. О. 327. 1828. 1532. и 2665/1023. ех 1896. и од 16. (28.) децембра 1896. бр. С. О 4154/1980. одлучити ово:

1.) да у смислу уредбе о мировинском фонду за удовице и сиротну децу срп. прав. свештенства у опсегу митрополије карловачке, донесене 18. (30.) новембра 1892. и превишњом одлуком од 10. јуна 1895. потврђене, §. 3., има *сваки* свештеник бити чланом овог сад поменутог спитог мировинског фонда;

2.) да се у погледу уплате мировинског улога може дати одгода најдуже за време од три године тако, да је за то време сваки члан дужан тај мировински улог уплатити заједно са 6% каматама, која се камата обзиром на §. 6. исте уредбе *никако* отпустити не може;

3.) да се уплате поменутог мировинског улога и 6% камата имају заједно са §. 8. прописаним редовним поступком *одмах* почети уплаћивати;

4.) да се сваки свештеник, који би желео да му начин уплате мировинског улога и §. 6. прописаних 6% камата одступи од наредбе §. 4. исте уредбе, има у том погледу засебном молбом непосредно високославном Саборском Одбору обратити.

Што се Пречасности вашој ради знања и даљег обнародовања у подручном протопрезвитерату саопштава.

(Изостављши специјално упутство за поједине протопрезвитере).

Из седнице Епарх. Конзисторије Бачке држане у Н. Саду 3. (15.) марта 1897.

Герман Опачић с. р.
епископ.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Православна панихида у Енглеској.

Поводом књиге војвоткиње Бедфордске „The World of Light“ (свет светлости) пише у „Московскихъ Вѣдомостяхъ“ неки Е. К. С.:

Када се пронела тужна вест о смрти у Богу почившег цара Александра III., заједно с уплаканом православном Русијом зажели, да се помоли о упокојењу његове душе и краљица Велике Британије, која је љубила и дубоко поштовала великога цара. У својој цркви није могла наћи никаквих песама, да би задовољила своју срдачну потребу, јер у англиканству до последњег времена не допуштаху молити се о упокојењу душа умрлих.

Али најпре се људи, који указаше на нашу дивну свештену песму „Со свѧтыми упокой“.

Песма та би одмах преведена на енглески језик, и њен енглески текст буде уђешен према нашем црквеном мотиву. То родно нам „Со свѧтыми упокой“ први пут је одјекнуло у енглеској цркви на дан погреба Александра III., и то у приватној дворској капели Виндзорског дворца, после засебног богослужења, које је било баш у оно време, кад се у Петропавловској саборној цркви свршавао чин погребења: Краљица Викторија са свима члановима краљевске породице присуствоваше богослужењу. Речи песме и наша црквена мелодија, уведена у англиканску службу, занесе молиоце.

У четрдесети дан по смрти Александра III., по краљичиној жељи, беше у Виндзору опет одржана „поминална“ служба с нашим „Со свѧтыми упокой“ али већ не у приватној краљичиној цркви, него у саборној цркви витезова реда Подвезице, која лежи тик уз двор и која се зове капелом Светог Георгија (St. Georg's Chapel); тада је сто Александра III, као витеза реда, био умотан у црнину.

14 јануара 1895. г. је „Со свѧтыми упокой“ опет огласило сводове исте саборне цркве, али тај дан је први пут било отпојано на дан парастоса Енглезу по вери, а наиме унуку краљичином, сину принца Велског војводи Кларенском, који је умро пре две године.

Када је умро зет краљичин, принц Хенрих Батенбершки, по жељи краљичиној и њене удове ћерке, принцезе Беатрице, „Со свѧтыми упокой“ је први пут било унето у чин англиканског погребења. Наиме наша црквена песма је и својим дубоким смислом и својом дивном мелодијом учинила на молиоце тако дубок утисак, да је краљица заповедила унети је у Anthem-Boock Виндзорске капеле Св. Георгија, т. ј. у књигу придворног црквеног ритуала с тим, да увек буде саставни део свих „поминалних“ и погребних богослужења енглеског двора.

Сад већ до двадесети пут певана у присуству краљичином православна „поминална“ песма нехотице је привукла на себе опћу пажњу Енглеза; она се преноси сада из храма у храм и временом ће, по свој прилици, ући у опћу употребу у енглеској цркви. Тако је смрт великог Мировторца била први одсјај зоре зближења цркава.

„Неколико речи, отпојаних из заносне источне црквене песме, зазвонише, као што се вели у предговору књизи војвоткиње Бедфордске, сасвим другим акордом“. Оне не стојаху у хармонији са опћим стројем „поминалног“ богослужења, у које беху унесене. У енглеза је много прекрасних црквених химни, које су изашле испод пера њихових најбољих народних песника; али не гледећи на песничку лепоту и искрени осећај хришћанске религиозности, оне ништа не говоре ожалошћеној души верног, који тежи, да се ослободи свега земаљског и да изиђе пред Творца топлу молитву о љубави, милосрђу и праштању упокојеном брату. „Оне су, по речима вој-

воткиње Бедфордске, несумњиво прекрасне у смислу размишљања усамљене душе, али уједно с тим ни најмање нису згодне, да изразе расположај хришћанског скупа, који се сабрао, да преда̀де свога покојника Жиноме Богу“.

На ту дисонанцију између англиканског богослужења и у њега уметнутог нашег „Со свѧтыми упокой“ прва је обратила пажњу војвоткиња Бедфордска, којој је особито омилило молитвено опћење с покојницима, од како је изгубила за последње две године оца и мужа. Добро владајући грчким језиком набавила је себи грчки Еухологијум и латила се по њему изучавати чин православног погребенија.

Плод тога изучавања беше књижица, у којој се износи англиканској цркви цео чин поминовенія усопшихъ, или, другим речима, панихида. Свој труд је војвоткиња посветила успомени три лица: оца, који је умро 1893 год., мужа, који је умро исте 1893. г., и архијепископа Кентебериског, који је изненадно умро 11. октобра 1896. год. — још је додала предговор, увод, поговор и у ноте стављени енглески превод „Со свѧтыми упокой“:

Недавно издана књига читавом својом садржином и особито саставом Енглезима предложене панихиде показује велико умеће и вештину, којима је једна могла владати војвоткиња Бедфордска.

Пројектирана англиканска панихида је у целини позајмљена из нашег „послѣдованія погребенія мірскихъ человѣкъ“. Она почиње молитвом Господњом, за којом иду по реду три тропара: Со дх҃и правед҃ныхъ скончавшихсѧ, Въ покоищи Твоихъ, Господи, и: Ты еси Богъ сошедый ко адꙋ, — заупокојна јектенија Помилꙋй насъ, Боже, с молитвом Боже дх҃овъ, смерть попрак҃ый и узгласом Ако ты еси воскресеніе, живот҃ и покой — стихови из псалма 90. Живый въ помощи Вышняго и 118. Блаженни непорочнїи въ пꙋт҃, ходѧщїи, — пет непорочних тропара од наших осам, с прилозима: Благословенъ еси, Господи, научи мѧ оправданіемъ Твоимъ. — петнаест песама из погребног канона Теофановог, у који је стављен кондак „Со свѧтыми упокой“ с потпуним икосом Самъ единъ еси безсмертный, — три песме из Блажена, прокимен Блажених пꙋть, въ оних же идꙋти днесь, дꙋше, и отпуст Воскресый изъ мертвыхъ.

За панихиду над свештеницима умеће се још један стих и три молитве из „послѣдованія погребенія свщенническихъ“ (На неб҃о очи мои возвед҃ѫ, Благодарим Тѧ, Господи Боже нашъ, Въ вѣрѣ, надеждѣ и любви и Господи силъ, скорбящихъ радосте).

Дакле ова пројектирана енглеска служба је у целини позајмљена из православног Требника

Ако у Лондону издана књига пробије себи пут у срца Енглеза и ако они у њој пројектирану панихиду уведу у практику своје цркве, онда ће заслуга војвоткиње Бодфордске у погледу зближења англиканске цркве с православном бити одиста велика.

С руског (Церковныя Вѣдомости).

М. В. Јов.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станишић** парох.

Старински је у Христианству обичај, да кад се на телу цркве Христове појави каква повећа, опасна и смртоносна рана, да духовни лекари сводски и озбиљно прегну око тога, да се рана отклони, залечи; те тога ради марљиво и брижљиво испитују рану ту, тражећи и разбирајући за згодан лек, којим би се рана отклонити, залечити могла. —

И данас једе и разједа тело цркве Христове опасна рана, управо рак-рана. Те није никакво чудо, кад видимо, да позвани сводски и слоге придоше око тога, да рану ту отклоне и залече, или бар даље ширење и дубље продирање њено спрече. — И милошћу и помоћу Онога, Који је обећао, да ће бити у цркви и са црквом својом „у све дане“; Који је рекао и прорекао, да црква његовој „врата адова одолети не ће“ — надржаће и прекужаће тело цркве Христове и рану ту. —

Рак-рана је та, да како, — назаренство, о којем сам рад неку реч, коју написати. Намера моја није, да пишем и износим историју „назаренства“. Ја сам управо рад, да разаберем учење назаренско и да покажем, колико је то учење криво и лажно Моја је, дакле, намера, да ма и најслабијим зрачком осветлим, истину Православља,“ да је на ме

св. Православље доиста вера права, вера стара, вера Христова, која се у свему оснива на речи Божјој, на св. писму.

Познато је, да назарени, — као и они њихови протестанти — примају и уважавају једино св. писмо, а одбацују св. предање и казивање св. отаца: те ћу се понајвише трудити и старати, да лажност њихова учења поглавито св. писмом покажем и докажем. После св. писма гледаћу да то засведочим и доказима здравога разума, које ће они свакако примити и уважити хтети; та они бар тврде, да св. писмо сваки разумети и тумачити може а тумачење се изводи и здравим разумом. Но како циљ и намера моја није само, да назарене са кринога им учења изобличавам; него и да наше Србе у св. Православљу њиховом утврђујем, — разуме се, да ћу кад и где то буде нужно износити св. предање и наводити речи св. отаца. —

I.

Пре него што бих почео разабирати поједине тачке учења назаренског, држим, да ће бити корисно, па и нужно, да се са назаренима упознамо.

Пословица каже: „птица се по перју, а човек по говору познаје.“ Ако је тако, као што и јесте, онда ни перје, односно говор наших „верних“ није баш онакав, какав они мисле да је. —

Назарени се хвале и хвастају, да се само они држе праве вере, те по томе, да је само у њиховој вери могуће владање и понашање науци Христовој сагласно; и да така владања и понашања у другим хришћанским вероисповедима не само да нема него ни бити не може. —

Колико назарени право имају, кад тако говоре; и колико они то трубити могу, показује и доказује онај читав низ згодних али не у духу хришћанске љубави склопљених израза, којима они називају ово или оно из других хришћанских вероисповеди. То склапање и ковање тих бого-христо и братољубивих израза започиње још код њиховог „вероначелника.“ Самуила Фрелиха и продужује се све до наших времена; а зар ни будућност у ковачима израза тих оскудевати не ће? —

А ево низа тих „згодних“ израза: 1.) Цркву називају: „гомила цигала“, — „каменити гроб,“ — „синагога антихристова“ — „воденица и сувача поповска“ („Назаренство“ стр. 147.) 2.) Звоно називају: „Васански бик“ (исто, стр. 149.) 3.) Путир називају: „Баволи пехар“ (иста страна). 4.) Крст називају: „вешала“. Тако ми се чини, да сам израз овај или негде прочитао, или баш и сам чуо. А да је овакав израз вероватан сведочи то, да они за израз тај налазе основа у самом св. писму; јер према речима св. јеванђелиста Луке: „и један од обешењијех злочинаца . . .“ (23., 39.) Али да они крст не сматрају и не називају „вешалима“ у неком вишем часном смислу, него у смислу обичном, погрдном доказује то, што га не поштују. — У осталом рећи ћу о томе коју више кад буде реч о крсту. 5.) мењање на се знака крста часнога називају „махање руком“ („О назаренству“ „Г. Н“. 1887. стр. 323.) 6.) свештеник: „жрец Валов“ („Назаренство“ стр. 49. „слуга Баволи“, стр. 62.) — „ђаволја труба“ — „грешни најамник“ — „фарисеј,“ — „књижевник“ (стр. 120.) 7.) Светковање недеље: „људска измишљотина“ (исто стр. 51.) коју измишљотину — нуагред буди речено — и они прихватише! 8.) Сваку другу верску заједницу, осим назаренске, називају: „Вавилон“. — „кула вавилонска“ (исто. 49.)

Доста је само прегледати тај низ „згодних“ израза, па да се одмах види и прича, да су назарени доиста — „верни“, али не „верни“ науци Христовој, која је пуна љубави не само хришћанске и братске, већ и човечанске. —

Доказивати, да апостоли нису тако чинили, тако се изражавали као наши назарени — био би грех; јест — грех, јер бранити апостоле од нечега значи претпостављати, па и допуштати — могућност и склоност апостола ка греху такоме.

Да приметим по што-шта на по неки од горњих назива.

Светковање недеље ту „људску измишљотину“ — као што рекох — прихватише и назарени. Држећи се искључиво св. писма нека нам из истога наведу назарени оно место, које светковање недеље одређује и налаже. Ако тога учинити не могу, нека нам кажу, ко им је и чега ради светковање недеље наложио. — Јесу ли пак ради чули и знати, за што ми недељу, а не суботу светкујемо, — рећићемо им, да ми то и тако чинимо на основу 29. правила Лаодикијског, помесног сабора, које каже и налаже, да „Хришћани не смију слиједити

обичајима јудејскима и суботом почивати, него морају у тај дан радити; недељу пак морају особито штовати . . .“ — На нека нам назарени покажу старију и од наведене вередостојнију одредбу — ми ћемо се истој покорити и исту држати. —

Црква, односно зграда црквена, има иногда „згодних“ назива код наших „верних“. — Не ћемо подсећати назарене на то, да су и њихови домови молитвени саздани од „цигала и камена“; не ћемо их уверавати ни о томе, да ми у својим црквама нити славимо „Вала“, нити служимо „антихристу“, није нужно, да их о томе уверавамо, јер је њима то познато још из оног времена, кад су се с нама заједно у тим истим црквама — *Богу* молили. — Запитаћемо их само: зашто они наше домове молитвене не називају онако, како их ми сами називамо, и како се они у св. писму називају? Та они бар „знају св. писмо на памет“, те ће знати зар и још боље од нас, да се дом молитвени у св. писму „црквом“ назива: „И уђе Исус у цркву Божју и изгна све, који продаваху и куповаху по цркви.“ (Мат. 21, 12.)

Све да допустимо, да наше богомоље нису достојне оног имена, којим се богомоље у св. писму „називају, — опак назарени не би ни смели, а ни требали називати наше богомоље разним погрдним именима, него би их морали називати онако, како их и ми сами називамо. У св. писму нов. завета јеврејске богомоље називају се онако како су их сами Јевреји називали: „синагогама, зборницама,“ а никако „поповским“, односно „левитским сунчама и воденицама“, поред свега тога, што су и јеврејске „зборнице и синагоге“ јеврејском свештенству — по одредби Мојсијевој — користи доносиле. Шта више, св. апостол Павле доласкши у Атину, међу народ незнабожачки, и видевши онде много богомоље, односно олтаре, подигнуте у славу разних *лажних* богова, закључује, да су „људи Атињани врло побожни“, кад имају толике „светиње“, па и — олтар „Богу непознатоме“ (Дела, 17., 22.—23.) Дакле: св. ап. Павлу су Атињани — и ако незнабошци — људи „врло побожни“, јер имају многе богомоље, олтаре; а ми нашим назаренима „побожни“ нисмо, нити бити можемо, и ако имамо толике богомоље, у којима славимо баш тога — „Бога непознатога“! Ап. Павлу су незнабожачке богомоље њихови олтари „светиње“ за то, што их они сами тако називају, такима сматрају, и као такове поштују; а нашим „верним“ су наше „цркве“ — које и ми за „светиње“ сматрамо и као такове поштујемо — „поповске сунаце и воденице“! —

Ни наше свештенике нису назарени оставили без лепих имена, „згодних“ израза. — Доста је, да назарен види „широку хаљину“, па да повиче, или бар помисли: „књижевник, фарисеј, грешни најамник, ђаволска труба, слуга ђеволји, жрец Валов“. Да, не пита се ту за дело, доста је и одело, на да се неко позна, које и какав је. Код назарена је зар могуће и по оделу познати — човека?: Можно, јер се они држе зар оне „Одело чини човека“. —

Истина да је Христос осудио, па и укорео „књижевнике и фарисеје;“ али их није осудио ни због „ширења амајлија, и грађења великих скута на хаљинама својима,“ па ни због „тражења зачела на гозбама и првих мјеста по зборницама“, па баш ни због жеље њихове „да им се клања по улицама и да их људи зову: рави! рави!“ (Мат., 23, 5—7.) него их је осудио и укорео због притворства, и пажних дела њихових, која је Он — као срцезналац — познавао, и која се у тој истој глави Матејева јеванђеља ређају. —

Па могу ли и назарени загледати у срце и душу нашег свештенства, те отуда видети и дознати, јесу ли наши свештеници збиља заслужили онога имена, које нам они дају?

Рећи ће се: дела говоре. — Лепо! Но још ни тада наши свештеници нису на одмет, нити му послушност одрицати вала. И ако је врло добро знао, ко су и какви су „књижевници и фарисеји“ опак Христос не рече „К народу“ — не слушајте их! на против заповедно му је: „Све дакле што вам реку да држите, држите и творите; али што они чине, не чините; јер говоре, а не чине“. (Ст. 3.) Христос дакле разликује дела „књижевника и фарисеја“, која су рђава, и због којих ће они „бити осуђени“ (ст. 14.) од науке њихове, која је била добра и спасоносна. — Па могу ли назарени осудити наше свештенство са криве, лажне и богомрске науке? А за дела своја — одговараће свештеници сами. —

Рећи ће се: свештеници својим рђавим делима више саблажњавају, него што својом добром науком саздавају и на стазу живота

упућују. — Нека је тако! Но шта каже св. писмо? Ево да чујемо: „Браћо! ако ко од вас заће с пута истине и обрати га ко, нека зна, да ће онај, који обрати грјешника с кривога пута његова спасти душу од смрти, и покрити мноштво грјеха.“ (Јаков. 5., 19—20.) — Па је су ли назарени уверени, да наше свештенство није ма једнога само „грешника с кривога пута његова обратило“ и то ако не делом, а оно науком својом? И ако је, не ће ли то свештенство тиме „спасти душу своју од смрти, и покрити мноштво грјеха“, које је на се навукло делима својима? —

Но обратило наше свештенство једнога „грешника с кривога пута његова,“ или не обратило баш ни једнога, — назарени не би требали, па ни смели судити наше свештенство из два разлога:

1.) што св. ап. Павле строго забрањује Хришћанима „судити туђем слузи“ (Рим., 14., 4.), јер сваки има свога господара, пред којим стоји или пада;

2.) што не знају и знати не могу, да ли се наше свештенство на смртној постељи, у последњем часу не ће тргнути, због својих срђавих дела покајати, и Бога за опроштај умолити; а баш и такога и у часу томе „Бог је кадар подигнути га“ (Рим. 14., 4.) — Та кад је помиловао, и у рај увео разбојника, који је при надписају Христа за „Господа“ признао и исповедио (Лука 23., 42.—43.) зар да не ће хтети помиловати и грехе опростити свештенику, који је читав век свој у служби Богу провео; и који и ако је у служби тој грешио — али се у последњем смртном часу за грехе своје срдачно покајао, и Господа свога топло за опроштај умолио?

Остале називе пуштам без примедбе; а последњег назива и дотаћи се само, био би — грех.

Но осим горњих назива, и праведних назива строго хришћанско владање и понашање наших назарена доказује још и то, што је пред њима „грешан човек“ сваки онај, који не верује онако, као они, па ма тај човек веру своју поткрепљивао и доказивао темељитим разлозима и доказима самога св. писма („Један разговор са назаренима“ стр. 24.)

(Наставиће се.)

Значај црквеног обреда у питању о сједињењу цркава.

(Свршетак)

При таковом односају православне источне цркве према обредним разликама, које постоје у њеној средини, природно је очекивати, да ће она раширити тај одношај и на обредне особине неправославних цркава, које су одељене од ње, у случају, кад би се ове сјединиле с њоме. У њихову корист она не може попустити ни једном јотом у своме догматичком учењу, које она од старине неприкосновено чува; али у искреној жељи да привиђе маслини од ње одсечене гране, она се мора сниходљиво односити према њиховим обредним разликама, уколико ове нису скопчане с њиховим догматичким заблудама. Што се тиче, специјално, обреда римске цркве, највеће од свих осталих од јединства с источно-католичком црквом, такав одношај је тим више законит и уметан, што су се многи образовали још до раздељења цркава. Такове су особине римске цркве опе, које се тичу постова преко седмице, поста четрдесетнице, дозволе брака за свештенослужителе, поновних бракова за световњаке, хљеба за евхаристију, „лица, која имају право свршавати мирономазање и т. д. И ако су те особине уведене у римској цркви без значајних узрока, и ако устушају православним обредима и по правилности, и по старини, али не садрже ништа јеретичког, противног божанственом откривењу, те их стога може трпити православна црква, као што их је трпила стара црква.

Истим се карактером одликују и касније обредне новотарије римске цркве, н. пр. употреба свирке при богослужењу и т. д.

Разуме се. да најозбиљнији значај имају особине римске цркве у свршавању литургије, које леже у основи читавог богослужења. Римска се литургија знатно удаљила од старо-апостолског чина литургије. Она је изгубила свој исконски карактер тајне општења земаљске цркве с небеском и сачувала је само значај жртве, која чисти за живе и умрле; верни су удаљени од суделовања у евхаристији, одбачене су многе евхаристичне молитве, речи уста-

повљења евхаристије су претпостављене молитви призивања св. Духа, измењен је вид евхаристистичког хлеба и др., у сврси неизменљиве једноличности, уведен је изнимни формализам Али све те самовољне и озбиљном потребом неоправдане измене не иду тако далеко, да је западна литургија сасвим одбацила апостолску литургичку основу, и нису по себи тако значајне злоупотребе, да би могле стати на пут црквеном сједињењу, особито ако има наде, да се временом могу исправити.

Ово што је речено о обредима римске цркве односи се и на друге западне цркве, које су постале из ње и које употребљују скоро исте обреде као што је црква — англо-американска. (Протестантство са својим границама не спада овамо, јер оно и није црква у правоме смислу).

Још лакше источна православна црква може примити у заједницу, уз очување обредних особина, оне источне цркве, које су пале у несторијанство и монофизитство: спро-јаковитску, перзијско-халдејску, јерменску и коптско-етијопску. Оне по својим обредима стоје веома близо нама. Требало би само неке уклонити, који су историјски свезани с погрешним догматима дотичних цркава; такови су н. пр. обичаји јерменске монофизитске цркве: у евхаристији се употребљава пресан хлеб, да би се означила једна природа у Христу, јер би се при дометању квасца, по мишљењу Јермена, означавала и друга природа у Њему (у римској се цркви, као што је познато, не даје пресном хлебу овај монофизитски значај); вино у евхаристији се, из истих разлога, не меша с водом, који је обичај био осуђен од VI. васељенског сабора; у трисвету песму је уметнуто: „распныйсѧ за ны,“ што је такође забрањено од VI. васељенског сабора; крсно знамење се прави једним прстом.

И одиста се православна црква, симпатишући с покушајима сједињења од стране неправославних цркава, свеходљиво односи према њиховим обредним разликама ако су само сагласне у догматима Тако је 1451. г. хуситски свештеник Константин Англик, дошавши у Цариград, кад је изложио своје догматично уверење, сагласно с Православљем, био примљен од патријарха (Цариградског) у општење, уз очување западног обреда, и тим поводом су чланови патријаршије писали у Праг чешком народу, да могу бити примљени од православне цркве у општење, не гледећи на разлике у спољашњим стварима, само ако су сви Чеси солидарни у вери с Константином Англиком.

Кад су англикански епископи почетком 18. века ступили у преговоре с источном црквом о сједињењу, патријарси: цариградски, антиохијски и јерусалимски послаше им 18 чланака јерусалимског сабора 1672. г. с овим знаменитим речима: „Они, који желе, да се сагласе с нама у божанственим догматима православне вере, морају с простотом, послушношћу, без икаквог испитивања и љубоштиства покорити се свему, што је одређено и установљено старим предањем отачким и утврђено светим и васељенским саборима од времена апостола и њихових приземника, богоносних отаца наше цркве; и ако се сагласите с нама, и не ће бити међу нама никакове разлике. А што се тиче осталих обичаја и уредаба црквених, свршавања свештених обреда литургије, и то ће се моћи лако и згодно исправити, кад се само једном с Божјом помоћи обави уједињење. Јер је из црквених историјских књига познато, да су неки обичаји и уредбе у разним местима били и бивају мењани: али јединство вере и једнодушност у догматима остају неизменьени.“

Већ је у наше време православна црква, примивши у своје крило Овербека и његове присталице, који су замислили, да васпоставе западну цркву у првобитној чистоти и да је доведу у заједницу с источном, допустила, обзирући се на њихову молбу, употребу западних обреда, на чак и литургије.

Поводом недавно на западу пониклог старокатоличког покрета источна црква још није изрекла свој решавајући глас, али с обзиром на све оно, што је речено о западним обредима и с обзиром на пример Овербеков, не може бити сумње у томе, да она не ће видети препреку за сједињење у природној жељи Старокатолика, да са-

чувају своје западне обреде; православни богослови баш говоре у томе правцу (протопрезвитер И. Јапшев, Осињин, Кирјејев и др.)

Источно православна црква је директна приемница старе цркве, која је, услед историјских незгода, изгубила не мало својих огранака. Усред религијозних колебања и лутања она је једина у свој чистоти сачувала васељенско предање и непоколебљиво стоји, као „столпъ и утвержденіе истины“. При таком свом карактеру она мора бити крајеугаони камен сједињења цркава. И она пружа братску руку љубави и измирења оним црквама, које су отпале од ње, не дотичући се њихових спољашњих обредних особина — човечанског, националног постанка. А како стоје према томе питању сједињења оне цркве, које су скренуле с правог пута, како гледају на значај обреда?

Источне цркве, које су се услед једних историјских прилика одвојиле од грчко-источне православне цркве (јерменска, коптска, абисинска и др.) очигледно теже сједињењу, али се не одричу својих национално-историјских особина.

Рим, отргнувши се од црквене заједнице услед духу васељенске цркве противне тежње папа за апсолутним господством, брзо је пошао по том кардиналном стрмом путу и сада је дошао још до веће немогућности сношења с православним истоком. Силом папског апсолутизма Рим захтева не јединства с њим, него покорност у свему: како у вероучењу, којим располаже папа по својој увиђавности, тако и у обреду. Што се тиче последњег, он не признаје појединим црквама право слободног, националног саморазвитка „Рим је — смрт националним црквама,“ с правом опазка један Старокатолик. Дакле, сједињењу Рима с православном црквом стоје на путу не само његове догматичке новотарије, него и његова нетолерација према обредним разликама других цркава, која се коси с њиховим законитим националним интересима, — и дакле оно се може остварити тек онда, кад се уклоне те препреке или — боље рећи — кад се уклони онај и једини узрок њихов — папски апсолутизам.

На срећу у недрима римске цркве се нашло људи, који су схватили погрешку папства, кад је оно учврстило све своје злоупотребе проглашењем догмата папске непогрешивости (у 70. год. овога века), и који су одбацили те злоупотребе, не падајући у другу крајност (као протестанти XVI. века.) Поставивши себи за девизу правило Викентија Лиринског: држаћемо се тога, што се признавало од свију, свагда и свуда, јер то је истинито и одиста католичко, они су, сасвим природно и логично, управили свој поглед на исток и у њему траже потпоре и ослонца с њим. Али они не ће, да се слију с којом му драго од источних цркава, изгубивши све своје националне особине; они нам теже, да васпоставе старо Православље у западној цркви очистивши га од папских накарада, и у таковом виду поставити је у заједницу с источним црквама, као самостални део васељенске цркве. На земљишту старе нераздељене цркве ти „Старокатолици“ очистили су догматичко учење од незаконитих папских прирастака и тим самим га привели у сагласност с вероучењем источне цркве; али држећи се истог земљишта нераздељене цркве они заступају своје национално-обредне особине, које се не тичу суштине вере мада и не претендују, као оно крајне папште, на њихову искључиву правилност и господство у читавој цркви. „Јединство се не може састојати у једноличности; националне особине се морају сачувати. Ни запад ни исток не смеју захтевати прост прелаз к себи. Ми желимо, да наша црква буде црква националана, што се потпуно слаже с начелима старих источних цркава, да су цркве националне“. Ето то је гледиште Старокатолика на питање, које расправљамо, и оно је потпуно сагласно с православним. Они не сматрају спољашњу разлику међу истоком и западом за препреку њиховом сједињењу, тим пре, што такова разлика постоји и међу самим старокатоличким општинама различних западних држава (Немачке, Холандије, Швајцарске).

Што се тиче појединости, резултати старокатоличког покрета, како су се они

исказали за двеестогодишњег његовог постојања inclusive до луцериског конгреса (1892 г.), с обзиром на ово питање овакови су: свакој од западних и источних помесних црква (управо њиховој духовној власти) мора се оставити слобода у избору према месним потребама, богослужбеног језика; може се без разлике употребљавати, који је коме мио од источних или западних типова литургије, који су се образовали у нераздељеној цркви; евхаристија се може свршавати и на квасном хлебу, и на пресном — под оба вида, што је правилније, или под једним: у крштењу је правилније погружење, особито за одрасле, али је умесно и обливање; миропомазање се може свршавати и над децом, и над одраслима, како презвитер, тако и епископ; клирици по жељи могу ступити у брак или остати у девичанству, — и т. д.

С руског превео М. В. Јов

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Рођен дан Његове Светости) Прошлога четвртка, 13. (25.) марта, дожинио је св. патријарх *Георгије* сретно 68 рођен дан. Дао Господ да га наша љубљена и добра поглавица, св. патријарх *Георгије*, дочекује са радосном својом црквом и народом још дуго и много!

(Канонична визитација). Његово високопреосвештенство г. епископ Вршачки *Гаврило Змејановић* отпочео је 8. о. м. своју каноничну визитацију, у пратњи свога ђакона, епархијског бележника, протопресвитера белопаланачког и панчевачког, и то у ова места: *Гајак, Ковин, Делиблато, Баваниште, Долово и Ново Село.* У Гајаку, одслужио је високопреосвештени г. епископ *Гаврило* архијерејску службу на дан св. 40 мученика. — п. п. —

(Депутација из Вршца код Његове Светости.) У прошли понедељак представа је једна депутација из Вршца, око 30 њих, пред Његову Светост, преузвишеног господина патријарха *Георгија* и предала тужбу Буре Цинејића и другова против свога високопреосвештеног епископа Дицезеана, „због разних преступа“, набројаних у 9 тачака. На тужби има 40 потписа. Његова Светост је примила тужбу, а депутација изразила, очинском искреношћу и благошћу, своје незадовољство, да је до односног спора дошло, и да се тај спор са извесне стране расправља на демонстративан и страствен начин, који се са сваког становишта мора осудити, тим више, што се целој ствари даје неки усмерен и намишљен облик, а по интересе цркве убитачан правац. Посаветовала је Његова Светост депутацију и упутила на стрпљивост и мирно чекање надлежног решења тога спора, чије спорне тачке нису Му у појединостима познате но ће их испитати, али за решење којег спора није позвана никаква демонстрација него автономним нашим устројством установљени за то форум. Цела ствар, рекао би св. патријарх, да се креће око суспензије с Вршачке црквене скупштине и одбора. Ту је живац целог спора. А овај се може решити и решење се само својим легалним путем. Ако односна суспензија није оправдана и основана, она ће се доказити и бивша скупштина са одбором реконструисати; ако је пак основана, она ће се одобрити и ствар својим легалним путем даље спровести. Тим путем ће се испитати и остале спорне тачке. Таку *какви је*, треба целу ствар представити тамошњем народу нашем, а особито неуком који се у својој добродушности даде често завести на крив пут. Народ је наш добродушан, али као срећа да су добри сви они, који га руководе и за собом повоље. Кад би му се цела ствар односног спора предочила у правој боји и облику његовом, не би долазило до демонстрација, каквом се донекле мора сматрати и сама ова депутација. Спор би се односно пред надлежне области и чекала би се њихова решења. Сви други поступци, демонстративног и страственог обележја, не помажу самој ствари, а убитачног су последица по опити нам народно-црквени интерес кога је грех заностављати личним прохтевима.

Чланови депутације, после очинских и благих архипастирских речи, савета и науке своје врховне поглавице, св. патријарха *Георгија*, оставиле патријаршије дворе задовољни, јер и бистрији погледа на ствар, а у многоме чему у добром правцу разочарани.

(Саборски Одбор) држао је, под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија*, своје седнице целе прошле недеље пре и после подне. Присутни су били чланови: високопреосвештени господин епископ пакрачки *Марон Николић*, преузви-

шени господин *Данило Станковић*, вереч. г. архимандрит *Иларион Руварац*, и протопрезвитер *Ђорђе Влаховић*, г. г. *Др. Ника Максимовић*, *Михаило пл. Рогулић* и *Др. Теодор Недељковић* а од четвртка и г. *Јосиф Јагић*.

(**Школски савет**) држао је седницу 7. (19.) марта 1897. под председништвом Његове Светости преузвишеног г. патријарха *Георгија Бранковића*. У овој седници решено је 60 предмета, од којих су главнији ови предмети: Поводом отписа преузв. г. министра богочасти и јавне наставе, којим је умољен Школски Савет, да му достави списе што се односе на избор Милоша Ковинчића за учитеља у Араду, као и на истрагу против епархијског школског одбора темишварског спроведену, решено је да ће се списи тек онда моћи г. министру доставити, кад предмет истраге територно и коначно буде код Школског Савета решен. — На представку бачког епархијског школског одбора гледе оскудног стања народних школа у Кисачу, Гложан-Чебу, Рац-Милетићу и Бођану, решено је поменуте школе препоручити Саборском Одбору ради одређења прилога. — Одбијена је молба црквене општине горњо-карловачке ради накнаде доплатка учитељу такошње вероучбе, пошто је општина дужна такову вероучбиницу сама издржавати. — На предлог епархијског школског одбора Вршачког, да се Николи Брашовану одреди награда за замењивање у пословима школског референта, упућен је исти, да о свом раду навештај поднесе. — Услед пријаве управе више девојачке школе Новосадске, да црквена општина ни до данас није проширила потребне просторије у тој школи, упућена је црквена општина, да то у кратком року учини, јер ће се у противном случају учинити предлог, да се субвенција тој школи укине. Дело Јована Благојевића „Српска граматика“ и Мите Ђорђевића „Наука о српском језику“ примљено је с тим, да се прво дело као граматика, а друго дело као читанка има устројити и у вишим девојачким школама употребљавати, но уједно су упућени писци, да се пишу пре штампања поменутих књига са професором Јов. Живановићем у непосредан споразум ставити, како би та дела што потпунија и згоднија на свет изашла. — Решени су следећи прилози: Милана Босића ради накнаде селидбених трошкова за привременог учитеља у Арад; прилози црк. општине Новосадске у предмету стављања Јована Марића учитеља на трећег у нижи разред; прилози Кузмана Миловановића као бившег учитеља Силбашког због накнаде огрева и врта; прилози местног школског одбора Молског гледе уништеног збацивања Проке Суботића председника; прилози Јована Петровића учитеља Туријског у дисциплинарном предмету; прилози Мил. Павловића у дисцип. предмету; — сви ови прилози одбијени су, а решења надлежних епархијских школских одбора потврђена су. — Издани су декрети овим учитељима односно учитељицама: Димитрију Стојановићу, Душану Гуцуљи, Софији Радић, Марији Попић, Атанасији Костићу, Ђ. Михајловићу, Лепосави Вукановој, Даринки Димић и Олити Петровић, а Кат. Максимовићевој, која је на мађарском заводу оспособљена, наложено је, да има своје оспособљење из српског језика на српској препарандији надопунити. У погледу жетвиних школских одборова у Бајши именоване учитељице Рахиле Павловићеве пак наређено је, да се таково пристављање има само за привремено сматрати, но да се то место има редовним избором попунити.

(**Радња епархијских власти у Темишвару**). *I. Конзисторија* у седници својој, држаној 4. (16.) марта т. г. под председништвом Његова Високопреосвештенства господина епископа *Никанора*, решила је и ове предмете: Узети су на знање одношни отписи вис. кр. угар. министарства богочасти и јавне наставе у Будимпешти, да је високо исто поделило на установни путем за цели источне православне цркве у Угарској у год. 1897. потврђене дотације државну прилогом: црквеној општини у Вел. Св. Миклошу, у износу од 200 фор. а општ у Нов. Св. Ивану у износу од 100. обадвема за оправку њихових св. богомоља; даље јерејима Георгију Вујићу, Исидору Николићу и Кости Чолићу, као и јеромонаху Самуилу Поповићу, свакоме по 50 фор.; даље удовим попадијама, Софији Петровић и Наталији Лонтиновић, свакој по 30 фор. — Подноси се предлог споменутом високом угар. министарству у погледу поделе државне потпоре из горепоменуте дотације јерејима: Драгољубу Живковићу, Кости Хаџу, Петру Аграми, даље јеромонаховима Серафиму Рајковићу, Гедеону Бојчину, као и удовим попадијама Ани Бошковић, Петри Давидовић, Милици Јакшић, Милеви Милетић и Јелени Веселиновић, као и црквеној општини у Хрњакову. — Узет је на знање односни отпис горепоменутог министарства о томе, да су јереји Миливој Милошевић, Константин Стевуловић и Вељко Белеслијин 31. децембра 1896. иступили, као дотадањи војнички свештеници на свезе свештенства кр. уг. домобранства. — Са општине се српској православној црквеној општини у Соки односни отпис горепоменутог вис. министарства о томе, да се истој општини не може поделити мољена прилогом из државних средстава све дотле,

док иста општина не буде положила рачуне о употреби сличне потпоре од 200 фор., поделене истој општини у год. 1895. — Саопштиће се протопрезвитерима Љубомиру Пашићу, Кузману Станићу, као и јерејима Леонтију Петровићу, Велизару Тубићу и Стевану пл. Видаку односне одлуке Митрополитског Црквеног Савета, којима су одбијени утоци споменутих свештеника односно дато места утоку једног од тих свештеника против односних овдашњих одлука у предмету осуђења на сношење истражних трошкова, обложена фискалном акцијом, кажњена укором и у предмету администрирања једне управљене парохије батањске. — Саопштиће се ученику VII. гимн. разреда у Ср. Карловцима Василију Стајићу, да му је високославни српски православни народно-црквени Сборски Одбор у Карловцима поделио штипендију из закладе Петра Божића у износу од 150 фор. годишње. — Саопштиће се подручном свештенству односна наредба високосл. Сборског Одбора, да сви, у смислу односне мировинске уредбе на то обвезани свештеници, морају постати члановима општег митрополијског фонда за мировине удовица и сирочади свештеничких и да се са уплатом прзивањених чланарских улога има одмах отпочети. — Узет је на знање односни допис о руконоположењу за ђакона и презвитере сиршених богослова: Душана Путника и Светозара Јеврића и учињено је сходно расположење, да јер. Светозар Јеврић буде уведен у администрацију парохије у М. Бечкереку, а јереј Душан Путник, који је постављен администратором парохије у Нађлаку у администрацију парохије Нађлачка, уједно је досадањи администратор Мало-Бечкеречке јеромонах Митрофан Шолмошан постављен администратором парохије у Шурјану. Одбијена је, као за сваничење неприкладна молба Саве Срданова и другова из Толвадија ради премештаја јереја Исидора Николића, администратора тамошње парохије. — Доставиће се магистрату сл. кр. вароши Арада, уреда ради стављени један извод из протокола крштених прав. источне српске цркве храма св. апостола Петра и Павла у Араду, односећи се на Јована Чорокова, на тамошњу службену употребу. — Ухолиће се луготина кр. судбени сто да назначи годину, у којој је изречена њиме тражена пресуда у брачноразводној парници Павла Рајичког против Јелене Николић. — Даће се сходно упутство јереју Милану Димитријевићу пароху у Г. Кањижи у предмету забиљежбе легитимације неке набрачно рођене деце; уједно је узет на поновљено знање извештај споменутог пароха о преведеву у свету православну цркву једнога лица римокатоличке вере. — Дат је јереју Константину Стануловићу, пароху бочарском отпуст на свеце клира епархије темишварске, на основу односне његове молбе и на основу односног дописа епарх. конзисторије вршачке, да је исти јерej за пароха у Баранди постављен. Уједно је администрација парохије бочарске поверена привремено јереју Петру Перићу пароху башаидском. — Одбијена је молба јереја Петра Атрине пароха у Срп. Св. Миклушу, да се његовој супрузи, као покојној, уступи на употребу бесплатно први сто с леве стране женске препрате тамошњег храма и одобрен је поступак српске православне црквене општине тамошње, у предмету продаје првога стола с десне стране у женској препрати истога храма за напос од 500 фор. Уједно ће се издати споменутом јереју на најшњење тужба тамошње црквене општине, подигнуте против њега због разних недозвољених и противзаконитих чина. — Упућује се Јефта Пиликућа, да против своје законите супруге, која га је већ одавно напустила тужбу код надлежног грађанског суда на развод брака подигне. — Одбијен је окр. прота Великобечкеречки Љубомир Пашић са својим захтевом, да јереј Василије Лучић буде осуђен, да му плати награду за време отсуства истог јереја Василија Лучића из његове парохије. — Узети су на знање односни извештаји окружних протопрезвитера у Вел. Бечкереку и Вел. Кикинди у предмету описа подручних им парохија и народа, као и подручног им парохијског свештенства, па су услед тога издане опомене неким свештеницима ради што ревнијег и савеснијег испуњавања свију њихових свештеничких дужности. — Позваће се српска православна црквена општина у Сирмгу, да поднесе извештај о томе у којој се даљини од тамошње свете цркве и школе налази једна крчма и да ли рад исте крчме сметa мирном обављању богослужења и наставе школској. — Упућује се јереј Сретен Јовановић пароx сирмшки, да се са својим односним захтевом у предмету пожакињања његове парохије у један плаћевни разред више обрати путем ове епархијске власти на српски православни народни црквени сабор, који ће се наскоро састати, и који је позван, да пита таке врсте дефинитивно решава. — Издаће се надлежном окр. проти на најшње тужба Пере Живановог и другова против Милана Димитријевића пароха Т. Кањишког у више дисциплинарних ствари. — Упућује се јереј Исидор Николић, да он нма исплатити у данох му року, под претњом административне опрхе, пристојбе за регулисање Бегеја, која је у години 1892. на тамошњу парохијску сесију прописана, будући је он

већ те године администратор исте парохије био. — Издаће се на најашњење парохијском свештенству кетфељском односна тужба српске православне црквене општине тамошње због нетачног и несавесног испуњавања свештеничких дужности. — Исто тако издаће се на најашњење јереју Станку Жупанском тужба надлежног му окружног проте због преступа једног каноничног прописа у обављању свештеничких дужности. — На основу на лицу места проведених извиђења, у предмету једне тужбе, подигнуте против јеромонаха Митрофана Шољошанова због глобљења, осуђен је исти јеромонах на шестонедељну епитимију у манастиру Бездину, на повратак неприпадно примљених износа дотичних странкама и на сношење истражних трошкова. — Поднеће се високославном Саборском Одбору на надлежно решење молба јеромонаха Самуила Поповића ради получења прилошћи из јерархијског фонда. — Исто тако високом кр. уг. министарству богочасти и јавне наставе молба управе манастира св. Ђурђа, ради опроста за свештеничко рукоположење маљкавших година тамошњем искушенику Сретену Јовановића. — Упућен је протојереј Милош Рајковић, да у сврху класификација парохије Српско-Бокинске у присуству месног црквеног одбора и тамошњег пароха тачан попис српских православних душа тамошње српске православне парохије сачини. — Даће се захтевана обавест јереју Петру Агрими у предмету канцеларијског паушала за парохијско звање. — Примљен је са захвалношћу поклон Св. Маргитског друштва за сахрањивање мртвих састојећи на три црквене иконе које ће се уступити српској православној црквеној општини у Моношгру на употребу при предстојећој градњи тамошње св. богомоље.

(Радња епархијских власти у Новом Саду). *I. Епархијска конзисторија бачка* одржала је дана 3. (15.) марта о. г. под председништвом високопреосвештеног господина епископа *Германа* своју седницу, у којој је између осталога решила: — Узето је на знање саопштење високопреосвештеног господина епископа Дијецезана, да је за сомборског протопрезвитератског каделана изабран и потврђен Стеван Чамприг дана 15. (27.) фебруара о. г. за Бачка, а 17. фебруара (1. марта) и. г. за презвитера рукоположен. — Високих кр. уг. министарством богочасти и јавне наставе достављена на њене молба манастира Бођана ради получења државне прилошћи у сврху оправке храма — повратиће се високоистом с препоруком. — Препоручени су за получење државне прилошћи сва до сад пријављени свештеници и свештеничке удовице. — Поднеће се високом министарству правосуђа захтеване пресуде духовних власти, донесене у једној бракоразводној парници. — У смислу одлука високославног Саборског Одбора познаће се подручно парохијско свештенство, на које се црквинска уредба од 10. јуна 1895. односи, да своје црквинске улоге заједно са прописаним §. 6. и §. 8. поменуте уредбе комитама одмах почну уписивати. — За вероучитеља на српској вишој девојачкој школи у С. постављен је Бачки Ђ. П. — Расписаће се стечај на упражњену парохију у Сегедину. — За администратора упражњене парохије системизованог парохијског помоћника у Ст. Ф. постављен је за време интеркаларне године тамошњи парох П. К. — Издато је подручном свештенству упутство, којега се има придржавати када прими, да би у црквеним матицама кашало нешто исправити или накнадно увести. — Решено је више дисциплинарних ствари, од којих су све окончане осим две, од којих се у једној пређује надопуна истраге, а у другој одређује фискална акција. —

II. Епархијски административни одбор Бачки одржао је дана 4. (16.) марта о. г. (пре подне) под председништвом високопреосвештеног господина епископа Дијецезана своју седницу, у којој је између осталог решено: — Препоручиће се за получење државне прилошћи црквене општине у Локу и Кисачу; а општина у Деронји и Кулпину, које су такође искале прилошћи, позваће се у смислу министарског упутства, да претходно сачине предрачун о оправкама, на које моле државну прилошћи. — Публиковаће се: црквеној општини у Ч., да је ниже високог. Саборски Одбор одбио њен уток против изводбрског решења, којим је општина упућена, да подмири мерничке трошкове око парохијских сесија, које је бивша поплава окрњила; црквеној општини у Н. С., да је Саборски Одбор одбио њен уток против изводбрског решења, којим је обављен тамо набор $^1/_3$ скупштинара ех officio уништен и нов нарећен: црквеној општини у Д. С. И., да је исти Саборски Одбор потврдио решење овог одбора, којим је поништено по истој општини учињено накнадно распоређивање прилоса на црквено-школске потребе на приватан иметак тамошњег пароха; црквеној општини у И. С., да је и Саборски Одбор признао вероучитељу гимназијском Јерон. Мих. Мил. вирилно бирачко и скупштинарско право; црквеној општини у М., да је исти Саборски Одбор изменивши односну изводбрску одлуку уништио набор 10 скупштинара, 4 црквених и 2 школских одборника и наредио, да се исти избори по обављеној обнови $^1/_3$ скупштинара предузму; црквеној општина у П.,

да је високосл. Саборски Одбор потврдио одлуку овог одбора, којом се тамошњи црквени одбор и скупштина због ревитенције и инсистовања претпостављених власти и њених наследника разрешују. — Од високосл. Саборског Одбора достављени потврђени као и оспорени рачуни подручних манастира — доставиће се управама дотичних манастира на сахрану, односно надопуну. — Истим Саборским Одбором утврђени прорачун за подручне манастире за 1897. доставиће се дотичним манастирским управама на знање и равнање. — Одобрена је продаја једног празног плаца у црквеној општини у К. Ć. И., — као и делимична поцука скупштине у истој општини. — Одобрене су обнове $^1/_2$ скупштинара у Г. К., Ст. К., Мош., Ст. Ш., Ст. П. и Ш., а обнова $^1/_2$ цркв. одбора у Ф., Пар., Ст. Б. и М. (делимично); као и попуна једног црквено-одборничког места у Ст. С. — Црквеној општини у Ст. П. дозвољено је обзиром на пријаст душа у њој, да у будуће 19 место досадашњих 17 изборника за избор народно црквених посланика бирати може. — Позивање се оне општине, које за претплату званичног овохитрополијског листа „Српски Сион“ и за уврштене у њему стечајеве и огласе дугују — такове дуговање чим пре подмире, једно ће се позвати и оне општине, које се на исти лист још до сад претплатиле нису, да то накнадно учине. — Одбијена је молба црквене општине Сегединске, да неке своје црквене утвари продати и добивени новац на отплату свог дуга употребити може. — Против двојице учитеља, који су поднесени овом одбору тужбу на црквено-општинску управу на исту потписали двојицу чланова без њихова знања а једно лице, које је још пре $1^1/_2$ године умрло, учињене је пријава епархијском школском одбору. — Одобрен је прирез, што је у црквеној општини у П. ради подмирења трошкова око градње школске зграде учињен. — Одобрен је приказани план за градњу парохијског дома у Пачиру. — Црквена општина у Г. упућена је, да прво обави обнову $^1/_3$ скупштинара и по том тек предузме неке изборе. — Одобрени су неки црквено-општински рачуни за 1896. и прорачуни за 1897., једно су оне општине, које још свој прорачун за 1897. на одобрење поднеле нису, позване, да то што пре учине. — Наређен је извидај манипулисања са црквено-општинским имењем у Ш. — Осим тога решено је још много мање важнијих предмета.

III. Епархијски школски одбор Бачки одржао је дана 4. (16.) марта о. г. после подне под председништвом г. *Васе Пушибрка* потпредседника своју седницу, у којој је између осталог решено: Достављење се Зорки Дикићевој учитељици у Силбасу и Катици Срећковићевој учитељици у Пирошу надати им од високосл. Школског Савета декрети. — Издани пак декрет за Видосаву Вукадиновићеву учитељицу Пачирску, пошто је иста међувремено умрла, доставиће се заједно са смедербалка њеними родитељима. — На позив високословног Школског Савета поднесен је тамо потребан извештај о стању свих подручних школа за 1895./6. школ. годину. — Узета је на знање одлука високосл. Школског Савета, да је избор Даринке Срећковићеве за забавиљу у Сентомашу остављено нетакнут за сад, док иста забавиља не стече оспособљење из српског језика на једној од наших вероисповедних учитељских школа — те ће се према томе истој забавиљи сходно упутство дати. — Узета је на знање одлука високосл. Школског Савета, којом је тужба Н. П. на И. С. против свог одбора одбијена. — У смислу §. 2. XXVI. зак. чл. од 1893. позивање се све подручне црквено-школске општине, да својим учитељима (учитељицама) петогодишње доплатке од 50 фор. одреде. — Растумачено је управном одбору вароши Н. С., да српско забављиште у том месту носи вероисповедно обележје. — На основу спроведене истраге против председника местног школског одбора у Товаришеву због тога, што је исти са председништва и искључен из чланства тога одбора, и уједно како на сложене истражних трошкова тако и на накнаду осталих њим проузрокованих издатака црквене благајне осуђен. — Избор местног школског одбора у Д. потврђен је само делимично. — Узет је на повољно знање извештај истог одбора у О., да ће се тамо и женска школа отворити и да је будућој учитељици одређена плата према платама досад постојећих тамо учитељских места. — Извештај истог одбора новосадског о одржаној свечаној седници у почаст умировљеном учитељу Урошу Лугумерском, коме је том приликом предат златан сахат као видљив знак захвалности те општине на многогодишњем учитељском труду, узет је на повољно знање. — Није подељен тражени по њима не мотивисани допуст К. Ч. учитељу у Г., те је исти позван да место своје, које је већ напустио, одмах заузме, пошто ће се у противном случају место то за упражњено прогласити. — Узета је на знање попуна местног школског одбора у Суботици. — Није потврђен избор учитеља Л. Д. у С. за председника местном школском одбору, пошто је иста пошта са његовим учитељским звањем никомпатибилна. — На молбу местног школског одбора у С. дозвољено је да тамошњи вероучитељ на основним школама, који је међувремено постао сп-

стеновани парохијским помоћником у месту том, вероучу још до краја године предавати може, но је под једним исти одбор упућен, да учини нужно расположење, да се исто место до почетка идуће школске године стално попуни. — Спровешће се с препоруком високом министарству молба оболеле учитељице И. Т. ради получења државне припомоћи у сврху лечења. — Осим тога решено је још више мање важних предмета.

(**Певачка дружина „Станковић.“**) У прошлу недељу певала је у саборној цркви београдска певачка дружина „Станковић“, а после подне је дала концерат, који је био добро посећен. Извежбаност певачке дружине и вештачко извађање свију отпеваних композиција, како црквених тако и других песама, изван сваке је сумње и пуне хвале вредно. Али саме композиције су таке, да нас нису загрејале ни у цркви, а све ни на концерту. Певање на литургији дало нам је и опет прилике, да се уверимо, како новији композитори имају на уму ако не само и једино, а оно много више продуцирање свог композиторског умећа, него карактер и задатак црквеног појања. Певачка дружина „*Станковић*“ би се много више одушевила и назину и задатку своме, кад би културисала у цркви чисте композиције свога имењака, још непадшаног до данас *Корнелија Станковића* и његових последњалаца, н. пр. Тихомира Остојића. Изгледа нам готова прошња, да дружина *Станковић* њихује и потискује *Станковића* и да затвара путе оним слатким, милим и побожним мелодијама, којима је Корнелије Станковић освајао дуги низ година срца православних Срба, подизао им мисли у небеске светове и питао им душе побожношћу, — коју црквена песма и треба увек на крилима својих *црквених* мелодија и души православног Србина *сродних* мотива и акорада да назива, узноси и подиже до оних висина, до којих не допире мелодија и тон ма како иначе вештачке композиције, која се није у црквеном духу и народном осећају окупала. Зато смо се и осећали за време певања дружине Станковић изван цркве; зато је и било могуће, да крај тако извежбаног певачког кора побожну радост и уживање наше назове тек ријос ѡ тѣѣ ꙗдѣѣтсѧ, но кога не отпева дружина него наши богослови и гимназисте — без нота, али онако, како је то цркви мило, а нашој православној души и народном осећају угодно.

Да, није довољно бити само композитор, или бар имати композиторске амбиције, знати правила вештачке музике и распустити своју машту у полет. У црквеном *појању* мора се водити рачуна и о цркви, религијозној потреби, духу црквеном и срцу народном. А о томе новија наши неки композитори и коровоће баш неће да воде рачуна. Но без тога ће нас свака композиција и најлепши гласови оставити хладне, па и незадовољне, какви смо остали и после певања у прошлу недељу, а каквн нисмо остали год. 1895., кад смо исто друштво на истом месту слушали, уз незаборављено појање рано преминуле Марије Вукићевићеве.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

О главној особи Срба под Арсенијем III. Чарнојевићем и о првим српским привилегијама (1689—1690.). Написао Dr. phil. *Каменко Суботић*. У Земуну штампарија Јове Карамате 1897.

Изашла је из штампе књига. „Памстно назарепство“, политичко економска студија од Јаше Томића. На 82 стране. Цена 20 новч. Нови Сад Српска штампарија др. Светозара Милетића. Растуривачи имају уобичајен процепт. Ко поручи једну књигу, треба да дода 3 новч. поштарине.

У књизи се расправљају ова питања: Зашто наш свет иде у назарене? Ко је узорао земљиште назарепству? Напутпеност српског земљорадника. Паметно „Назарепство“.

Изашао је 4. број „**Босанске Виле**“ са овим садржајем: Пјесме: Из харема, од Соколанина. — Несретница, од Степ. Николића. — Приповијетке: Калуђер, од Ник. Арсеновића. — Заробљеник на кавказу, по Лермонтову удесила Вукосава Ивапишевићева. — Поука: Свети Сава у народном предању, забиљ. Н. Т. Кашиковић. — Мода, пише Софија Пушић-Плетиковић. — Бранислав Ђ. Нушић (са сликом), од М. — Српске народне умотворине: Женидба бега Омербега, забиљ. Омер-бег Сулејманагић. — Женидба сина Махмуд ефендина, забиљ. Хикаја Темим. — Листак.

Максим. шаљива игра у три чина с певањем. Написао *Мита Калић*. — Цена 40 нов. Ову је шаљиву игру наградила „Матица Српска“ са 200 фор.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПАРИЈА

У СР. КАРЛОВЦИМА

ГЛАС ИЗ ЦРКВЕ

проповиједи проте Јована Вучковића

проф. богослов. училишта карловачког.

— **Цена је књизи 1 круна.** —

Добити се може у **Срп. Манастирској Штампарији.**

КЊИГА ЗА НАРОД:

ЈОВАН ДАМАСКИН

ИЗВОД ИЗ ПОЈЕМА

ГРОФА А. К. ТОЛСТОЈА

ПРЕПЕВАО

поп ЛУКА ПОПОВИЋ

парох панчевачки

ЦЕНА 3 НОВЧИЋА

СВЕТЛЕ СЛИКЕ

ИЗ СРПСКЕ БОРБЕ ЗА КРСТ ЧАСНИ

НАПИСАО

ДРАГУТИН Ј. ИЛИЋ

Цена 15 новч. или 2 гроша

ДЕКАМЕРОН

СТО ПРИЧА ОД СТО НАЈСЛАВНИЈИХ ПИСАЦА СВЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Уз сурадњу сурадника „Бранкова Кола“

Изашла је седма свеска и с њом је прва књига са педесет прича завршена.

Цена је свесци 20 новч.

Ко жели I. књигу или првих седам свезака „Декамерона“ имати, нека изволи управи ове штампарије послати 1 ф. 50 н. уз тачну ознаку своје адресе. — Осма свеска, с којом отпочиње II. књига „Декамерона“ у радњи је већ и скоро ће изаћи и она из штампе. Молимо досадање претплатнике да изволе продужити своју претплату на ову красну књигу многих прича.

Српска Манастирска Штампарија

у Карловцима.

СВЕТЛЕ СЛИКЕ

ИЗ ПРВИХ ДАНА ХРИШЋАНСТВА

од

Драгутина Ј. Илића.

I. Свеска. Садржај: Прва божићна ноћ. Богојављење. Стефан. Талита куми. Бура на мору.

Цена је књизи 50 н. За поштарину ваља послати 5 нов.

II. Свеска. Садржај: Трнов венац. Воскресење. Сапље. Аванџе. — Цена је 30 новч. и 5 новч. за поштарину.

Српска Манастирска Штампарија.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад бр. К 117, 144/110 ех 1897. 26 2—6

ЗВАНИЧНА ОБЈАВА.

Установљени су рокови за полагање стечајног испита пред овоконзисторијалним повереништвом, први у пролеће око Ђурђева, а други у јесен око Митрова дана. Они, који се желе томе испиту подврћи, имају своје ваљано инструјирање и прописно биљеговане молбенице до укључиво 15. априла односно 15 октобра (по ст.) текуће године овој конзисторији приносити и прописану испитну таксу у своје време положити.

Председништво за полагање стечајног испита известиће благовремено молитеље о дану полагања.

У Карловцима 4. (16.) марта 1897.

Архидијецезална конзисторија.

СТЕЧАЈ. 20 3—3

Расписује се на парохију I. разреда у Небљусима, протопресвитерата кореничког.

Интеркалара нема

Рок пријављивању до 3. (15.) Априла 1897.

Из сједнице Епархијске Конзисторије, горње карловачке, држане у Плашком 6. (18.) фебруара 1897.

Михаил
епископ.

НАТЈЕЧАЈ. 21 3—3

Смрћу поч. уч. Миливоја Кристића, упражњено је мјесто једног учитеља на српско-православној основној четвероразредној школи у Приједору (Босна).

Годишња плата учитељу 500 фор. ау. вр. коју ће у мјесечним оброцима у напријед примати, с' тим још и огријеч у нарави и стан у школској згради имати.

Дужност му је — школском уредбом прописане предмете дјеци предавати, подучавати их у црквеном појању и с њима у нељеље и празничне дане у цркву долазити, и за једном њевницом појати.

Компетенти који би желили ово мјесто попунити, треба да докажу да су Срби православне вјере, нека своје молбе са свједоџбом да су свршили српску учитељску школу с' добрим успјехом, и свједоџбом политичке мјестне власти о свом моралном владању поднесеној општини најдаље до 15 Јулија ов. год. послати изволе.

У Приједору 24. фебруара 1897.

За српску православну црквено-школску општину.

Лука Радетић
предсједник.

Бр. К. 103 ех 1897. 24 2—3

СТЕЧАЈ.

На парохију II. разреда у Чакову с' платом од 800 фор. и стварничким еквивалентом од 200 фор. годишње.

Парохијску сесију почеће уживати изабрани парох тек почетком економске године 1897/8., звање своје пак има наступити одмах иза потврде избора спархијском влашћу.

Молбеније ваља путем претпостављених власти поднети потписаној конзисторији до краја месеца марта 1897. по старом календару.

Епархијска конзисторија Темишварска.

Ад бр. К. 152/129 ех 1897. 25 2—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Јована Никетића из Пријавора Крушедола против супруге му Катице сада непозната боравишта, — овим се позива речена супруга Катица, да у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог уврштења едикта овог у новинама, или лично овој конзисторији представе или место пребивања свога пријави, јер ће се у противном случају против ње подигнута бракоразводна парница и без ње окончати. —

Из седнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 19. фебр. (3. марта) 1897.

Архидијецезална конзисторија

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ПРАВОСЛАВНИМ СРПСКИМ

ЦРКВЕНИМ ОПШТИНАМА

и господи свештенству.

Част ми је до знања ставити, да на мом стоваришту, у великом избору имадем материје, као у свиленим и вуненим као и. пр. за одежде, небо истрахиле, путире, налоње, стихаре. и све што иесој потреби припада.

За г. г. свештенике разноврсних материја за горње и доње хаљине: као и сваке потребне боје **појасева, шешира, ђелеруша**, у великом избору на стоваришту имам.

А уз то сваком мануфактуром као чојом, платном и куренпом робом из првих производа богато снабдео сам се. Такођер имам на стоваришту красних чирака, путира, нетохлебница, кадионица, крстова и рипида.

Особито примећујем, да на стоваришту разне врсте и квалитета **у великом избору готових одежда** како црних тако и у разноврсним бојама и разноврсних засебних готових **епетрахиља налоња** и црквених **барјака** имам.

Писмене наруџбине неодложно се отправљају.

Цена је умерена, а послуга тачна.

Најпосле ваља да веленпоштовану публику пажљивим учиним, да ја као власник и газда од своје трговине целу радњу сам руководим и управљам: а тиме и јамство веленпоштованим купцима дајем, да ће у сваком обзиру поуздање послужени бити, исто у трговинама, где то није случај.

За захтеваље шаљем од горенаведених материја, мустре бесплатно и франко.

С поштовањем

Г. ГЕОРГИЈЕВИЋ

1—1 код „Златне диње“ у **НОВОМ САДУ** на главној пијаци број 7. у сопственој кући.

3—3 19

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ

СВЕШТЕНИЧКОГ ОДЕЛА И ЦРКВЕНИХ УТВАРИ КРОЈАЧ

ДУНАВСКА УЛИЦА, БРОЈ II. НОВИ САД

Част ми је пречасној господи свештеницима и славним црквеним општинама до новољног знања ставити, да сам од **1. марта о. г.** отворио радњу у којој ће се израђивати само свештеничке хаљине, камилавке и папакамилавке и црквене утвари, као: **одежде, неба литије, барјаци, стихари** и т. д. **Осим тога примам и старије ствари на оправку.**

Пошто сам у својој струци потпуно усавршен кроз дуже годишње вежбање код г. М. Васељевског у Новом Саду, стога ћу као почетник гледати да П. Н. муштеријо са којом и израдом, тачно исто и са јевтина задовољим. **Цене су врло солидне, мустре шаљем на увид бесплатно.**

С поштовањем **Стеван Писаревић.**

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова и за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 12.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 23. марта 1897.

Познајмо и отклонимо узроке, и нестаће последица.

Ни Поганац се није смирио, јавио се Баноштар. Тек се овај смирио, узнемирио се Моровић. Помозило се Делиблато, а није се стишао ни Шуљам. Још није свршено ни у Баваништу, а отпочело је у Пргомељу.

А узроци свему томе, и још многом чему у отпадништву у назарење, на многим странама наше цркве и народа, који су? *Много је тих узрока*, но као да се један највише истиче, јер је најочигледнији, на неке изгледа и да је најјачи на и једини. А тај узрок је *свештеник*, односно незадовољство са дотичним свештеником. Тај узрок се истиче у Поганцу, Баноштру, Моровићу, Шуљму и Пргомељу и на многим другим местима поводом прелаза у назарене или унијате. У Делиблату и Баваништу се тај узрок а priori изнео, пре него што су односни свештеници и дошли у парохију, пре него што су *сами собом* и могли изазвати задовољство или незадовољство. А по нашем схватању, осим тога узрока, постоје још многи други узроци, *целе групе узрока*, са којих се дешавају горе поменуте појаве. Те, ако и падаље тим појавама узрок будемо гледали само у рђавим, непогодним и необазривим свештеницима, ми не ћемо никад доћи до сигурна и потребна устука тим појавама, нити ћемо их спречити, него ће се оне и даље, а све више, развијати на земљишту својих основних узрока. А какав ће им, напослетку, бити свршетак, није тешко предвидети, и ако је за честита Србина најстрашније и помислити.

Бивало је и до данас свештеника с којима парохијани нису били задовољни. То незадовољство је долазило и до огорчења. Па, или је народ те парохије трпио, свеје зло, незгодан и немио положај и стање, тужно се црквеним властима, тражио помоћи и законске заштите и задовољштине и чекао их, а и сам казнио свога немила свештеника својом нељубави, неповерењем, не оданошћу, па и непоштивањем, (при чему је дакако интерес цркве и њезина задатка оштећен бивао), или је свештеник, увидив своју онемогућеност, за њега и за

цркву опасан и убитачан положај, и сам тражио премештај на другу парохију, на којој је после стеченог искуства бивао друкчијим и бољим. Тога је бивало и биће. Јер и свештеници су људи, а међу људима има нас свакојаких.

Али се Србин ради таког свештеника није одметао од своје вере и одрицао цркве, није се светио Православљу и Сриству, ни у највећем огорчењу; бар не у маса ма као што бива данас. Знао је Србин чинити разлику између Православља, цркве и Сриства и — рђавих свештеника. Појмио је он, да су Православље, црква и Сриство светиња његова, која са делима грешних људи нема никаких веза, а и недостојан свештеник, да је грешник, који ће своју казну кад тад стећи и примити. Знао је Србин, да су његове светиње вечне, а њихов свештеник прах и пепео суђена дана.

Био је Србин прожман уверењем, да је Православље и црква његовој души што и мајчино млеко чеду сваком, и да му само под крилима Православља и у топлоти цркве српско име и живот српски сјати и постојати може, а душа спасена наћи.

Био је Србин у том уверењу одушевљен за своју веру и цркву, а спреман и кадар, за светиње своје и за своје мило име и добро народно, жртвовати не само новац, снагу и труд, него и крв и живот.

Такав је Србин био. И зато је бивало Марче. Дишника, Ласовца, а не: Погапца, Баноштра, Моровића, Шуљма, Баваништа, Мокрина, Беодре и Пргомеља, и којих све нема места, са којих нас туга и срам бије. Од уста се откидало, крв се пролевала, на мукама се издисало за свето Православље и цркву светосавску, — док је Србин такав био! А данас? Као да нисмо синови тих некадањих Срба. Јер, сви знаци казују, да смо заборавили жртве и крв својих отаца, да смо неблагодарни мукама њиховим, које отрпише за Православље, цркву и Сриство, само да нам их целе и неокаљане као светињу и аманет сачувају и предаду. Сви знаци казују, да смо и у том правцу — дегенерисани. Ако не сви и свуда, а оно у многим деловима народне нам целине.

Јер, данас се подекоји Србин из ината на цркву каменом баци, из мржње према свештенику Православља одриче, ради 2—3 форинта црквено-општинских прилога са небом и земљом завађа и Сриство напушта, за варку лажних учитеља образ српски баца у блато назаренско, па шарена језуитска обећања — тих трговаца у Христовој цркви — жедан преко воде прелази, а за сребрнике душу продаје, Св. Саву издаје и Сриство расцвељује.

Па је ли свему томе и може ли бити узрок томе само у незадовољству његову са свештеником? Је ли, зар, огорчење само на свештеника кадро да толиким Србима и српским породицама преврне и раструје душу, промене мисли, уништи верску и народносну свест и понос, од јунака да начини кукавице, од мученика издајице, моралне слабиће, који са вером и црквом, са душом и образом својим тргују и срам терају? Зар је то огорчење кадро толиким Србима натурити нож у руке, да њиме бију посред срца и цркву и народ свој? Може да буде и таких душевних слабића, али то не могу, из тих узрока бити масе у народу, јер ове своме огорчењу друге одушке дају, а не издајством целине, којој припадају.

Не обмањујмо се, дакле. Није томе узрок само у рђавом свештенику. Има оваких, још какових, и у римокатоличкој цркви и у другим црквама, и у осталим верописповестима, па не бива што бива код нас и међу нама. Отворимо очи, нађимо истину. Она је горка, љута и оштра. Тиче се многих нас; кога мање, неког више. Али њоме се можемо користити, она ће нам помоћи, ако нам помоћи има.

Неупутни и недозвољени поступци понеких рђавих или необазривих свештеника, те огорчење повереног им народа против њих, последњи је тек узрок, управо непосредни повод, вероломству и издајству наших јадника и њиховом продавању душе и гажењу образа. Последњи је то узрок, и служи као маска осталих узрока, који су нагомилани у души тих јадника. Ту образину треба здерати, и ми ћемо видети једну грозну ругобу у души тих вероломника и издајника светога нам Православља и милога Сриства. Та душев-

на ругоба ће нам приказати с једне стране: *запуштеност* верског и религиозног моралног васпитања; *нерад* оних, у чијим је рукама запарложена душевна њива тих јадника, и *несавесност* оних, који су им требали и дужни били озарити душу, отворити умне очи, опламенити срце, разбистрити мисли, охрабрити и оснажити осећај, веру утврдити, наду окрепити, љубав загрејати, идеале народне омилити, светиње народне светињама душа њихових учинити.

Страшна је то пустош и запарложеност душевна! Ту ругобу душевног стања тих вероломника и издајника треба анализовати, на њој дијагнозу душевне им болести спровести, и онда ће нам брзо пући пред очима, да назаренство није само питање леба и тела као што би хтео да га и нама представи својом политичко-економском студијом писац „Наметног (!) назаренства“, него да је то и еминентно питање душе и душевног стања.

Биће мо, онда, брзо на чисто с тиме, да претња са назаренством и унијом, те прелази у њихов табор, пису последица само огорчености на свештеника и његове кривице, него да је то неминовни плод с једне стране нерада наше г, а с друге стране оног семења, што га на душевну њиву нашег народа немилице бацају, већ неколико деценија, пером, живом речи и својим делима, осим других, баш и они, којима је у своје доба предњачио у томе баш и сам мало час поменути писац.

Узроци, дакле, горе поменутим појавама јесу с једне стране: у душевној запарложености, а с друге стране у душевној растрованости оних, који нам те појаве приказују, Цркви и Српству јада задају. А виновници те запарложености и растрованости, који су? Све зар да их набројимо? То ће учинити историја наша. За саму ствар је довољно, да их и данас знаду они, који то треба да знаду, а који нашој невољи и помоћи могу. За саму ствар је довољно да се запитамо само: колико је за последњих 50 година рађено код нас у правцу религиозно-нравственог, верског и црквеног васпитања нашег народа; колико се бринуло за набаву радења, давало средстава и употребљено начина у раду тога правца?

Довољно је да се на овом месту запитамо само: јесу ли црква, школа и књижевност средствима, која су им на расположењу стајала, и радом каквог су га развијали, — јесу ли могли на свима странама својим одбијати, или бар слабити убитачне утецаје по то васпитање, и борити се са утецајима, који су у народ наш долазили, а од 30 година овамо подекад буји ом продирали, са струје материјалистичког, отворено или замотано атеистичког „духа времена“?

Одговор на ова питања, разјасниће нам једну групу узрока данашњим појавама у народу нашем одметања од вере и цркве, и грубог материјализма, којем није ништа свето, а лако је и најцрњу бруку и најгаднији питковлук починити; одговор тај осветли ће нам групу узрока, коју нам приказује душевна запарложеност на многим странама нашег народа. Одговор на ова питања прстом ће нам показати и кривце те запарложености.

А запитајмо се даље: јесу ли убитачни утецаји „духа времена“ долазили у наш народ само са опште му струје, са које је цело друштво запљускавано? Не. Рођени синови његови навели су и довели буји ицу материјалистичких и атеистичких теорија у народ наш, порушивши вековну уставу, која је све дотле штитила народ против свега и свачега, што би његову оданост и љубав вери, цркви, народним идеалима и његовом идеализму вреда нанети могло.

Са цркве и вере цинички су скидали нимбус вечне истине и светиње; са представништва верског и црквеног немилице и душмански су кидали значај авторитета, поштовање и поверење народно. Цркву и веру изврга вали су, а свештенство и целу Јерархију излагали руглу и мржњи, и увлачили их у вртлог политичко-страначких страсти. Вредност једног бунара, позорнице и магазина истицали су пред немерањем Божјих храмова и прадедовских цркава и задужбина; аршин њиве своје пред целу Отаџбину, лични интерес пред народну мисао, а царство тела и земље прокламовали на негацији душе и неба.

Ето, то су радили многи рођени синови народа нашег, и пером и живом речи и

животом својим, па и са самих саборских седишта. Па од ових многих и они, који су као „воље“ народне позвани и дужни били, да руку под руку са својом Црквом и Јерархијом пораде на православно-црквеном васпитању свога народа и на подизању његова идеализма, јер дужни знати, да само тако васпитан и идеализмом напојен народ наш може Српству сачуван и користан бити. Но не само да то радили нису, не само да су радили у противном правцу, него су шпагурисаном страсном борбом против Јерархије *пречили и ову, да у непрестаној тржавици те борбе, са својим рођеним народом, не узмогну предати се раду и послу, који је цркви и народу тако нуждан, а на штету цркве и народа вековном пропуштен до данас остајао, баш ради те страсне, страначке, братоубилачке борбе.*

Ето, дакле, и друге групе узрока, којих је плод душевна растрованост на многим странама нашега народа, која је спремала појаве о којима је реч.

Ни једно слово не написасмо овде, да чинимо коме год рекриминације или кога да судимо. Хтели смо само, да укажемо на *основне и праве* узроке горе поменутим жалосним појавама одметања од вере, цркве и Српства и лутања многих наших јадника по назаренству и претњи њихових са уништом.

А није нам ни на уму било, да узимамо ма којег кривца овим појавама у одбрану, па ни оне свештенике, који су, било својом необразривошћу, било иначе чиме, дали повода и омогућили огорчење народа свога. За таке свештенике ми имамо само реч прекора и братског савета, а тај је: да увек имаду на уму своје звање, свој задатак и позив, цркву и Српство, — а тек онда себе; на да су кадри као војници Христови себе прегоревати, неправду трпити, увреде праштати и непријатеље љубити, а све рад Христа, рад цркве и Српства, а и ради своје савести, душевног мира и спокојства.

Показали смо извор нашег једног великог зла и невоље, и не можемо, према показаним узроцима, ни бити другог мишљења, него да смо дужни „сви скупа да приногемо, своје погрешке увидимо, па отклонимо овај *унутарњи узрок*, оно зло међу нама самима, ради којег се болест појавила да се одмећемо од наше свете прађедовске вере.“

И кад отклонимо овај унутарњи узрок, отклонићемо и последицу *његову*. „Спољне најезде душеловаца, који за паре душе купују“ или их претњом и силом хоће да отимају, не бојмо се онда. *Народ који је свестан своје вере, познаје и васпитан у црквеном свом учењу; који у својој цркви душу своју може да задовољи*; а уз то народ, чија је народност тако преткана, са његовом вером, и црквом, а будућност му тако условљена њима, као што је народу српском, тај се спољне најезде не треба да боји. Најјачу и најдуготрајнију најезду он савлађује.

И зато: приногимо, сви позвани на то, *око верског и црквеног и моралног васпитања свога народа, око задовољавања душе његове у цркви и његових верских душевних потреба.* Излагати, чиме и како се то чини и постизава, није задатак овога чланка. Али већ сад можемо нагласити, да се тај рад не састоји у непрестаном спомињању светог Православља и светосавске цркве, него у упознавању народа са науком његове цркве и вере, њиховим благом, њиховим вечним и божанским истинама. Ту науку и њезине истине ваља унети у душу народа, срцу му омилити и с њиме их сродити, а онда пружити прилике народу, да у животу и раду, и својих учитеља и целе цркве те истине види сјати и остваривати.

Тако наша црква може *сама собом* отклањати поменути унутарњи узрок постојећем злу одметања од ње и Православља. А како ће јој у томе помоћи њена деца „сви скупа“? У томе као да није са собом на чисто загребачки лист „Србобран“ чије смо речи мало час навели. А да није сведоче завршне речи његова уводног чланка у 29. броју, које не само да то сведоче, него доказују, да се и он још није ослободио опог начина писања, који му и крај иначе добре намере оставља утисак противан тој намери, а да, и против воље своје, стоји ипак у служби оне убитачне агитације, која је немилице тровала душу нашег народа, и систематски у њему убијала — уз поштовање и поверење у Јерархију — љу-

бав и оданост и према самој вери и цркви, а која је агитација тиме, као magna pars, баш много допринела, као што рекосмо, одметању од Православља и свете цркве у нашем народу.

„Нека народ српски изневјере и наши архијереји и наши свештеници и нек ма шта чиње да га од вјере православне отуђе, — он нек јој остане вјеран,“ вели „Србобран“.

Ове би речи могле бити на месту онда, кад би наши архијереји и наши свештеници заиста хтели изневеравати народ и кад би чинили нешто да га од православне вере отуђе. А смели „Србобран“ узети на своју душу тврдњу, да архијереји и наше свештенство то хоће и да на томе што раде у правцу, какав се из тих речи претпоставити даде? Не. Србобранов је писац те речи лакомислено написао. Олако их је и уредништво Србобраново пропустило. А то значи, да се у уредништвима наших листова доста не размишља, колико зла може у народу починити овака реч и такво писање.

Ето, видите, то је једна фраза, којом се хтело народ учврстити у Православљу и одвратити од вероломства и верског издајништва! А та је фраза, место тога, кадра утврдити и распростерти у народу криву и врло кобну претпоставку и сумњу, да су наши архијереји и наше свештенство ако не већ издали, а оно да су на путу да изневере народ, цркву и Православље. А зар се онда и таком фразом постизава сврха и тенденција намере, да се народ у вери и цркви крепи и утврђује? Да је та фраза избачена у другом којем листу, ми би рекли, да је то намерно, да се под видом чесности и одбране Православља поткопава свака вера и љубав према цркви а пропагује атеизам, као што се чини у неким листовима. Но родољубиви иначе правац Србобранов овлашћује нас једино на то, да конштатујемо, е се и у његовој редакцији не пази довољно шта ће се и како ће се рећи.

Таква одбрана Православља каква је у поменутим завршним речима Србобрановим, у последици својој, је баш нападај на Православље и цркву. Јер као што је до данас сумњичење, опадање и клевета Јерархије по нашим многим листовима састављи, али великих и важан, део узрока, који су нашем народу спремили душевно расположење за одметање од цркве и вере. тако и завршне речи Србобранова чланка спадају у број оних лакомислених и деструктивних фраза, којима се то расположење васпитало и развијало, систематски до данас; као што га васпитавају и данас н. пр. и Браникови од времена до времена високообразовани инзулти на поједине чланове нашег Епископата. И зар има много, по утецају свом, разлике међу речима Србобрановим, инзултима и речима на пр.: „црно бездушно калуђерство, владавина бестидног и крволочног калуђерства .. идеал свију зверова у човечјем облику“; зар има те разлике између Србобранових речи, Бранкових инзулта и Заставиног глорификовања француске револуције, а то ће рећи опог одушевљеног одобравања укидању хришћанског календара, затварању цркви хришћанских, претварању истих у магазине, скидању Бога хришћанског са Његова престола и подизању на исти „богиње разума“: или између Заставиног „сабијања рогова бездушном калуђерству“? Јер, утецај им је сличан.

Таким речима, инзултима, фразама, агитацијом и дражењем против и сумничењем на Јерархију нашу, нећемо отклонити *„унутарњи узрок“* верском одметништву, него ћемо спремати и даље земљиште и успех *сиољашњим непријатељима* на Православље и Српство и разним забављама и лутању раскиданих и растроваих душа наших вероломника и јадника.

Да је таквог новинарства, као што га деломично данас имамо, било за доба Марче, Ласовачке, Дишничке и негда Пргомољске уније, верујте не би се данас са поносом Марча сиомињала, него са стидом и тугом, која нас обузима и уз данашње Пргомоље, Поганац, Баноштар, Моровић и друга места. Или ће ко правдати се, да би данашње новинарство и онда хвалило тадању јерархију, јер да је боља била него данас. Не; данашње би новинарство и тадању јерархију, клеветало и сумњичило, као што чини и са данашњом. Није тадања јерархија била боља од данашње. Него, није тада било данашње „автономне“ борбе са страстима, које данашњу борбу на сваки безобзир наводе и распаљују. Није било тада либералне, радикалне, самосталне

и каквих све странака немамо.

Није било тада лажног либерализма, правог материјализма и атеизма. Не, него је било и у цркви, и у школи, и на свима странама и на свима дужностима, а у свако доба — православних Срба, *око своје Јерархије*, пуних самопрегорења и идеализма, као сноп јаких у своме истинитом родољубљу, у одбрани својих народно-верских идеала и светиња.

Будимо такви као што су нам стари били: *челични и истинити православни Срби, а радимо према данашњим потребама и са данас потребним средствима*, познајмо и отклонимо горе споменуте узроке својих невоља на телу црквеном и народном, као што је Мокрин, Беодра, Поганац и Пргомеље, и доћи ће време да се оне неће појављивати.

А пре свега, што пре и мудрије завршимо своју унутарњу „автономну борбу“, јер баш нас она ослаби и уморевши, јер баш нам она неда, да подигнемо главе и да прегнемо на миран, свестран, постојан и што већи рад у горе истакнутом правцу. А у таквом раду спас је наш. Уз такав рад, а — без унутарње „автономне борбе“ и непрестаног гложења и тражења разних, прекужикемо онда и назарењство и Пргомеља. А без тога свршетак — ко зна?

—·—

Caveant consules!

Поводом вести, да ће се наш народно-црквени сабор овог лета усигурно састати, дошло је „Наше Доба“ чланак од г. *Ђ. В.*, на који хоћемо да учинимо неколе приходбе — ни по бабу ни по стричевима, већ по правди Бога истинога.

Госп. писац помиње, како су послови свагдањег саборског заседања двојаке природе: административни и организаторни. Због размирица око потоњих занемаривани су дојако први. Те су то, дакако, и црква и школа и фундације морали штетно осетити. Отуд је нар. црк. иметак делимице отуђен и фундус оштећен. Сабор ће ту морати тражити рачуна и пружити лека за даље.

За тим очитује г. писац, да би сабор требао да напусти сваки организаторни рад, па да „прионе око уређења практичних потреба и невоља.“ „Јер, вели г. писац, ако се постарамо, да појединн органи у нашем народно-црквеном животу добро функционишу, и да су снабдевени условима, који су им за опстанак и тачно вршење њихових дужности потребни, онда се празнина у савршеном (нађа: савременом?) склопу организама наше нар. црк. автономије неће тако тешко осећати и онда се и коначно уређење наших организаторских послова може слободно и с мирном душом до бољих времена оставити.“

Узроке овоме назору налази г. писац „у другим политичким и друштвеним приликама данашњег времена.“ Уверен је, да би се организаторски рад, наиме у погледу односа наше нар. црк. автономије према држави, само на горе могао обратити. С тога је, вели, боље чувати „ове мањкаве институције,“ него новим организаторним радом и новим октројкама изгубити и ове пробити.

И друштвене прилике у нас навешћују, по г. писцу, фијаско организаторног рада. Госп. писцу је ово сасвим природно, и то, по њему, не може ни бити друкчије.

С тих разлога је г. писац тог уверења, да докле од државе не добијемо гаранције, да ће наша народ. црк. автономија бити права и истинита, т. ј. од државе независна, да је дотле залишан сваки даљи говор о њеном унутрашњем уређењу. Тек кад се тај услов оствари, онда ћемо моћи говорити о томе: „хоћемо ли конзервативне или радикалне институције да уводимо у оквиру наше народ. црк. автономије.“ Госп. писац исповеда да је он за прве, али да нема ништа ни против других. „Јер, вели он, практичан живот показаће шта је боље и целисходније, а што се у практичном животу не опроба, то се врло лако бољим заменити може, нарочито ако смо у својој кући господари.“

Отуд извире, по г. писцу, за све странке дужност, да „прво од државе стеку признање наше праве и истините автономне независности, наравно под врховним државним надзором,“ и тек онда се може мислити и на унутрашње уређење исте автономије.

Да се то све што лакше и боље оствари треба будући посланици да уђу добро спремљени у сабор. Овога ради нуждан је договор, али не договор по редакцијама, клубовима и странкама, него општи договор послу том до-

разних сународника без обзира на партијски положај. Тај договор да се одржи „чим се сазив сабора позитивно утврди.“ Сазивач да буде свети патријарх Збору да се поднесу по саборском одбору за саборску расправу спремљени предлози. Ту да се утврди шта будући сабор да расправља, па да се углави и modus procedendi. Резултат такве конференције био би, по г. писцу, и резултат сабора самог. Без тога договора, завршује г. писац, неће бити ништа, макар саборски одбор „најлепше и најсјајније предлоге спремио.“

Тако г. Б. В. у „Нашем Добу.“

Неоспорно је, дакако, да су са размирица око организаторних послова патили подједнако и црква и школа и фундације. Али је исто тако неоспорно, да те размирице нису врела свога имале у организаторном раду као таквом, него у мотивима, који су, то из личних то опет из страначких обзира, у тај рад у велу увлачени, са чега је он свој прави значај скоро сасвим био изгубио. Таквим назови радом створена организација, дакако, да није могла бити подлога савршене и успешне администрације, у колико је и ту неоспорно, да је прва, стварно и смишљено изведена, услов потоњој. И баш у увиђању тога и лежао је узрок, да је потоњем нар. црквн. сабору у облику народно-црквеног устава поднесена организација „једног кова“, као јемство успешне администрације и напретка свега што од ове зависи.

Кад то уважимо онда се не можемо довољно начудити г. писцу, да он у исти мах тражи од будућег сабора да напусти сваки организаторни рад и „чува ове мањкаве институције,“ а пак да поједине автономне органе снабде са условима, који су им за опстанак и успешан рад потребни! Кад, пре свега, тих услова нема, зар то није доказ да организација на којој су ти органи заснивани не ваља? А после: зар набавка тих услова није то исто што и допуна па и реорганизација основе на којој ти органи почивају, дакле рад организаторни?

Госп. писац хоће, истина, узрок овом свом назору да нађе у другим политичким и друштвеним приликама данашњег времена. Ми би ту само толико да напоменемо, да у нашој држави већ од преко 20 година постоји исти политички сустав, а и наше друштвене прилике од 10 година овамо у главном су непроменуте. Ипак г. писац отпре, а наиме уочи сабора 1890—92., када су друштвене прилике у нас биле још више заоштрене, није мислио и писао и казивао, као што сада чини, да би се организаторни рад, особито у погледу односа наше нар. црквн. автономије према држави „само на горе могао обратити,“ и да је фијаско организаторног рада због друштвених прилика ни мање ни више него — нешто посве природно, што друкчије не може ни бити!

Још више се зачудисмо г. писцу, да он, као озбиљан човек и реалан политик може тврдити, да је о унутрашњем уређењу наше нар. црквн. автономије налишно говорити, све док држава нема гаранцију, да ће та наша автономија бити права и истинита т. ј. од државе независна, према чему и истаче гесло, да је свију странака прва дужност да „од државе стеку признање наше праве и истините автономне независности, наравно под врховним државним надзором.“

Наше је непоколебимо уверење, да наш нар. црквн. автономни организам само на темељу здрава компромиса између хијерархије, народа и државне власти може бити сведен у свој правилан колосек. Начело тог компромиса искључује да буде који од та три фактора један у другог тражи у погледу нар. црквн. организма какав му драго „фрајнас“ за рад и поступак на автономном терену. Смерови сваког појединог фактора морају бити јасно изнесени, тачно познати, ако се хоће стварно сређивање организма автономног да изведе. Тога ради и у питању односа државне власти према автономији, морају бити несумњиви основи за заокружење делокруга једног и другог фактора. Ти основи морају јасно бити изведени у организаторним предлозима, потврдом којих се и стиче тражена гаранција. Како се ту може говорити о излишности сваког организаторног рада, то ми у толико мање разумемо, што је г. писац и о томе уочи потоњег сабора сасвим противно — доказивао!

Ако смо се због досад реченог морали чудити г. писцу као озбиљном човеку и реалном политику, нисмо знали и не знамо како да окарактеришемо данашње његово расположење по ком је г. писцу све једно, хоће ли унутрашње уређење наше автономије бити конзервативно или радикално! Нас је ово признање г. писца у толико већма задивило, што је он у овом

питању све до сад заузимао сасвим противно становиште, и што он не наће за вредно ни цигло један разлог навести за ту интересантну метаморфозу своје автономне индивидуалности. Изјава, да ће практичан живот показати шта је боље — не доказује ништа њему у прилог, него баш напротив: она бије одлучно г. писца, који свесно и хотиће затвара умне очи своје испред наука, што нам га искуство од преко 20 година баш у том питању несумњиво пружа. А држимо да је експериментисања у автономном организму у нас било већ и сувише. Само ко хоће да се чини невешт стеченог искуства може очекивати, да би радикализам у автономном нам животу могао бољим плодом уродити него што пониче из досадашњег слободумља. Народноцрквена автономија и радикализам! Само би нам још тај покушај требао! Уверени смо, да у том случају ускоро не бисмо шта имали бољим да замењујемо, све кад би то замењивање тако лако ишло, како г. писац *сад* истиче, ма да прилике и ту противно доказују.

Потписујемо што г. писац рече о потреби спреме у будућих посланика, јер без тога нема потпуна успеха на сабору, који не треба да буде прост — Abstimmungsaparat, где неколико људи зборе и творе, а остали — само гласају на памет. Али се разилазимо са г. писцем у погледу начина и пута, како ту спрему будући посланици да набаве. Ми смо уверења, да ко те спреме нема, односно ко њу себи проучавањем постојећих автономних институција, и даље упознавањем прилика и потреба у цркви, школи, фундацијама и народу и држави још није набавио — да таквом никакви изборови и договори не могу стварно помоћи, јер и овде се још Божића прасе не угоји. Послаништво саборско није и не треба да буде средство за параду и задовољавање сујети и другим слабостима или чак спекулацијама, него је то бреме пуно теретно и одговорно, које би само свестрано спремним и дораслим људима и опробаним родољубима требало понудити и предати.

Признајемо важност општег збора родољуба, који су дорасли за расправу питања о сређивању односа на терену нар. црк. нам автономије. Али се разилазимо са г. писцем у времену за састанак таквог збора за договор. По нашем уверењу, такав је збор требао да буде раније, још пре познатог збора код садашњег председника угарског министарства. Кад то тада није учињено — позвани на онај збор световни суделовачи могли су искати одгоду збора, док се претходно између себе и са Јерархијом не посаветују, — нема стварна разлога, да се збор тај сазове „чим се сазив сабора позитивно утврди.“ Такав би збор могао само отежати изборну акцију и иначе бити више од сметње него од користи. Јер узимимо да тај збор успостави споразум: ко јамчи да ће дотични о изборима бити изабрани те да ће у сабору моћи порадити да се оствари што збор докона? За то о таквом збору и договору, где би се поднели и предлози саборског одбора о нашој автономној организацији, може бити говора тек после спроведених избора, јер истом тада биће гаранције да ће на таквом збору узајамним компромисом успостављени споразум и на сабору моћи бити остварен. На том збору, по успостави споразума, могло би бити говора и о томе, шта сабор да ради и какав у томе да буде modus procedendi. Само успешан резултат овакве конференције могао би значити и успешан резултат рада саборског.

Тежиште ситуације је по свему у изборима. Како народ ту буде поступао, тако ће му и бити. Пошље ли он у сабор људе озбиљне, искуством сталожене и прекаљене, уз то и поврх свега темељне знање наше нар. црк. автономије, народа и његових потреба уопште, — онда се може и за автономију и за се добру надати. Ако тако не учини, биће и њему и автономији према томе.

Не буде ли после саборских избора а пре састанка сабора поменуте конференције, то ово не значи и не мора значити, да, како г. писац тврди, неће бити ништа од рада, макар саборски одбор „најлепше и најсјајније предлоге спремио,“ јер кад би се то и тако збило, онда би тиме било доказано, да дотичне посланике не руководи ствар и корист црквe и народа, већ пркос и инат, и ми јако жебемо да би резултат отуда био по нас још куд и камо гори од ништа, јер не заборавимо да је прејасна круна сабор за ову годину управо одредила, као коначни покушај, да сами своје нар. црк. автономне односе средимо.

Не буде ли тако, биће друкчије, а ми смо уверени — *на горе*.

За то: caveant consules!

Е.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Његова Светост**) преузвишени господин патријарх *Георгије*, отпутовао је јучер, у суботу, брзим возом у Будимпешту. Повратак Његове Светости очекује се одмах почетком ове недеље.

(**Седнице архидијецезалних епархијских власти**). Конзисторија је држала своју седницу 18. о. м., дочим се седница административног одбора, заказана за 20. о. м. није могла одржати, јер позвани у седницу световни чланови нису у седницу дошли.

(**Архидијецезални епархијски школски одбор**), у седници својој, држаној 6. (18.) марта т. г., под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија*, решио је и ове предмете: Известиће се високи Школски Савет о оспособљени и неоспособљеним учитељима на српским вероисповедним школама у Архидијецези. — Замољена је кр. жупанијска област у Вуковару ради оврховног утеривања дуга бившој учитељици Ј. Ђ. од црквене општине у Б. — Позвано је старатељство закладе Кузмана Папулића у И., да има рачуне исте закладе за 1894/5. годину поднети. — Одбија се скипитинар А. Л. из З. са својих утока, уложених против закључка црквене скупштине у З. у погледу давања петогодишњег доплатка својим учитељима. — Постављен је за привременог учитеља на српској вероисповедној школи у Бесчину Ђ. Ј., бивши учитељ у Моровићу. — Одбија се са својих правима месни црквено-школски одбор у Б. у погледу исплате потрживања Ј. Ђ. бивше учитељице на тамошњој срп. вероисповедној школи. — Позива се црквена општина у Ст. Бановцима, да у три примерка поднесе основно писмо, којим је школски фонд од 10.000 фор. за издржавање тамошње српске вероисповедне школе утемељен. — Подноси се Школском Савету предлог В. П. учитеља у З., да при изборима учитељских посланика на епархијске скупштине учествују и учитељице са правом гласања. — Одбија се уток учитеља Ј. Б. из К. гледе назива „равнајућег-учитеља“.

(**Саборски Одбор**) држао је седнице своје 10., 11., 12., 13., 14. и 15. (22.—27.) марта 1897. под председништвом Његове Светости преузвишеног господина *Георгија Бранковића* патријарха српског. Од главнијих предмета напоменути нам је следеће: Преузвишени г. министар-председник умољава, да му се саопшти резултат предузетих оштрих мера гледе истеривања верозаконског прииноса и саборских трошкова од немарних црквених општина и каква су расположења учињена ради што скорије и енергичније истеривања, и да се у том погледу имају најстрожије мере предузети. Саборски Одбор је решио одговорити преузвишеном г. министру-председнику на тај његов отпис, да су политичне власти тек сад пре кратког времена почеле овруху, те да по томе резултат не може бити још познат, нити се може још сада знати, у колико су заостали приноси истерани, а што се тиче строгих мера ради истеривања дуговина, Саборски Одбор је путем својих подручних власти учинио све, што је у ту сврху потребно било. — Преузвишени г. министар-председник на доприношење инвентаре о српским народно-црквеним добрима, фундацијама, црквено-општинским и школским добрима саопштава, да је намеран о свима тим добрима у свом звању такозване основне књиге (Stammbücher) водити, услед чега је и Саборски Одбор одлучио такове књиге овде завести, те је у ту сврху наложио свима подручним епархијским административним одборима и осталим властима, да сваку промену у иметку крајем сваке године овамо пријавити имају. — Министар-председник у споразуму са преузвишеним баном Хрватске-Славоније и Далмације одобрио је избор Атанасија Марковића за епархијског епитропа накрачког. — Министар богочасти и јавне наставе саопштио је превишњу одлуку Његова Величанства, по којој је накнада плате професорима гимназије новосадске одређена. Саборски Одбор је у смислу те превишње одлуке исту ствар наступајућем сабору поднео. — Пошто се стипендијска заклада Нестора Димитријевића знатно умножила, те је Саборски Одбор на предлог књижевног одбора „Матице Српске“ не само стипендије повисио него и број стипендијских места умножио и то: 4 места за ученике доње гимназије по 200 фор. уместо досадашњих 150 фор., 4 места за ученике горње гимназије по 300 фор. уместо досадашњих 200 фор. и 4 места за слушаоце права, медицине или филозофије по 600 ф. уместо досадашњих 250 фор. Према томе ће сада број стипендиста износити 12 место досадашњих 9 питомаца; овом приликом је одређено и то, да се запуштени гроб овог народног добротвора у Вел. Бечкереку оправи и на гробу достојан споменик подигне. — На представку богословског училишта одређена је извесна свота за набавку другог (латинског) дела Миње патролегије за богословску библиотеку; ово огромно дело, којем је цена са 1160 фор. установљена, набавиће се које на употребног новца што је у сврху те библиотеке пре две године одређен био, које пак надопуном из клирикалног фонда. — Пожурена је жупанијска

област торонталска ради предаје дистриктског фонда за препарандију сомборску установљеног. — Одређена је приложи црквеној општини у Вел. Маргити и Моноштору из фонда за помагање српско-румунске општине ради лакшег испуњавања обеза, које су услед дообних парница са Румунима на терет тамошњих Срба одређене. — Српска црквена општина Аљанска поднела је Саборском Одбору представку у којој моли, да се тамошња упражњена парохија не редуцира, но да се сесија ради подржавања парохијског помоћника, којег место системизовати намеравају, остави. Саборски Одбор није могао ту молбу уважити, него је остао при рескриптуалном наређењу. — Издана је окружница свима епархијским управама, да имају своје подручне манастирске управе строго упутити, да никакве дугове на терет манастира не чине без знања и одобрења манастирског братства и епархијске власти. — У овој седници је решено до 20 приватна, који су поднесени против решења надлежних епархијских административних одбора и то: приват Заке Тешића против избора Луке Арадског за подпредседника црквене општине у Суботици. — приват црквене општине деспотсентиванске гледе дотације тамошњег пароха. — приват Евице и Стевана Гергурова против избора једног патохца у стипендијској закладі Јована и Терезије Остојић из Суботице, — приват Пантe Познана мајора у миру против распоређивања парохијала у Панчеву; — у свима овим предметима потврђена су решења епархијских административних одбора; у другим осталим приватним предметима пак наименута су приостепена решења које у целости које пак делимично, неки предмети пак (као у погледу суспендованих општинара црквених и још неких мање важности) враћени су на доцнију спеса. — На молбу неких црквених општина за обуставу оврхе ради наплате заосталих верозаконских прииоса и саборских трошкова позване су исте црквене општине, да имају најдаље за месец дана поднети образложење о тим дуговима, па ће се тек онда оврха моћи обуставити. — Пошто се услед умножења послова и умножења званичничког особља при управи српских народно-црквених фондова и закладй показала неопходна потреба, да се званични локали прошире, и пошто је зграда, у којој се звања налазе, за проширење незгодна, а поред тога се повела реч и о томе, да ли та зграда припада искључиво на уживање сваштањег српског митрополита-патријарха или пак фондовима. то је Саборски Одбор учинио расположење у том правцу, да се правно стање те зграде нанди а уједно је одредио да се ствар гледе проширења званичних локала, евентуално новог става за звања, испита. — На расписан стечај за помоћника у књиговодству народних фондова пријавило се 26 стеченика, од којих је Никола Симоновић бивши контролор и рачуновођа петроварадинске имовне општине изабран, уједно је овом приликом крајрано једно место за практиканта у књиговодству са годишњом платом од 500 фор., на које ће се у своје време стечај расписати. — У овој седници су решени многи фискалски извештаји о некојим парницама фондовским као и мањева фискалска од правног значаја, од којих је извештаја вредно споменути један општиран извештај фискалов о свима досадашњим парницама укупно, и који је извештај приложеним списима и књигама фискалских документован. — Подељене су приложи неким црквеним општинама у доњуну свештеничке дотације. — Дозвољено је зајам у своти од преко 155.000 фор. — У овој седници је решено свега 703 предмета.

(Покрет за унију у беловарској парохији). Село *Пргомеље* у беловарској парохији изашло је и опет на глас. Године 1880., баш некако у исто доба као и ове године, протурио је био неко међу људе тога села вест, да ће плаћати преко две форинте парохијала по порезној форинти (а дотле су плаћали око 30 нов. по порезној форинти). Неуки свет одмах је поверовао, и да се од толикот плаћања спасе, пође у *Крижевце*. Враћивши се из Крижевача, коловође тога покрета протуривали су међу своје сељане вест, да ће се тамо платити за сваку душу, која пређе у *унијате* 400 фор. И коловођама је пошло за руком скупити око 60 потписа људи, жена и деце, који ће у унију. Остали становници тога села, а има их око 800 душа, не хтедоше пристати у ту срамотну трговину. На послетку смирише се и они који су нагли били у Крижевце по новце.

Тај покрет имао је и својих последица. У неким другим селима тога краја, као у Пашијану, Дишнику и још неким дочули су људи, да су Пргомељци добили у Крижевцима новце, и то баш равно 400 фор. за поунијаћену душу, па се и ту нађе по три четири човека, који се упутише у Крижевце по новце. Али и ти су се брзо смирили.

Ове пак године ударио је опет неки немир у онај крај. Најпре се људи ужурбане, да ће у *Бразилију*, наравно по злато! И како су тамо нагли били не само православни Срби, него и римокатолички Хрвати, то се са свију

страна радило против тога покрета. Уплив нији људи одговараху свет, новине га плашише коначном пропашћу, власти не дадоше пасоша, и они који су сегли за Бразилијанским златом остадоше код куће, многи и жалостан у срцу, што му спречише да брзо до великог богатства дође.

Било их је и у Прогонељама, који су у својим рукама сневали већ велике груде Американског злата, које им изначе. Али се они сетише блага Крижевачког, до којега се може доћи и без пасоша и без икаквих сметња. И ти брже боље потрчаше тамо, да их не би ко претекао. А како и најневаљалији човек ипак осећа у поквареној души својој, да је *трговање са вером* нешто стидно, ружно и гадно, то и ти Прогонељци истакоше, да хоће у унију ради тога што *председник општине црквене*, прота Штековић, не сазива уредно *црквену скупштину* и *одбор* и што један *поглед* није на преме обављен. Надлежна власт чувши о том испитала је, шта је у ствари, те је сазвала, да је упитни погреб обављен по свештенику, по којега су ишла протина кола, а пошто је изгледало, да је свет незадовољан са протом председником црквене општине, то је позвана власт наредила, обнову црквене скупштине и нови избор председника. И збиља скупштина је обновљена и изабрани скупштинари изаберу опет проту за председника. То побуњеницима није било по вољи. Али они, не улажући уток против избора скупштине и председника, ако је можда неправилно извршен, најпоше у том опет повода, да сељане своје драже и буне на прелаз у унију. Опет су ишли у Крижевце.

Међу народом протурили су глас, да ће сваки ко на унију пређе добити преко 100 фор. Сад су дакле јефтинији. Али за то ће бити у другом чему отштете. Донесоше наиме из Крижеваца и ову вест: *бискуп Крижевачки кумче је нашега Цара и Цар Ке њему за вољу све учинити, па Ке и новим унијатима дати туме колико им је воља, добиће бесплатну пашу и т. д.* Хвалили су се, како их је у Крижевцима један каноник почастио, а бискуп им дао новаца на пут.

Човек не може веровати, да су ти људи такову проповед у Крижевцима слушали. Заблудели људи измишљају сигурно сами свакојаке басне, само да се имају чиме хвалисати пред својим сељанима, који им се хоће и да наругају.

Смутње те прешле су из Прогонеља и у оближња села нека, те их је са Прогонељима било у Крижевцима по двојица тројица из суседних парохија.

„Србобран“ јавља, да су се ти људи већ и поунијатили. Да ли је то истина, нисмо могли досад дознати. Оно што смо горе споменули дознали смо из поуздана извора.

Доносила је тако „Застава“ 1880. године о Прогонељима, да су се поунијатили, премда се тада баш ни једна душа није одметнула од православне цркве. Дај Боже, да и овај пут буде „Србобранова“ вест онолико истинита, колико је тада била „Заставина“.

Поуздани наш пацртао нам је црну слику потомака негдашњих лутих бораца за православну цркву у генералату вираждинском, али нас он уверава и о том, да у том крају има и добрих људи, који ће употребити све што могу, да се побуњени и заведени део тамошњег народа опамети. Нека им Бог благослови труд њихов за свету ствар цркве наше православне и имена нашег српског.

Свештенство пак тамошње валља сада види, шта значи запустити катихизацију, проповед и ред црквени, у чему са старији нађе огрешио, па ће удвојеном снагом прегнути, да старе ране лечи и народ свој од заразе да чува. Јесте то тешко радити у народу, који одмах чим се потера убирање парохијала, верозаконског приноса, саборских трошкова, или трошка за оправке храма, одмах прете *унијом*. Служба међу таквим народом у толико је тежа, кад су у догледу *Крижевци*, наиме штена ступица за слабе и покварене душе. Све је то истина, али истина је и то, да *дужности своју треба поштено и савесно вршити и извршити*, а успех је у Божјој руци.

(**Избор пароха**). Из Српског Итебеја нам јављају, да је за тамошњег пароха изабран досадањи администратор парохије јереј Павле Милићев са 67 против 7 гласова.

(**Парастос**). Јучер, у суботу, дат је парастос почившој добротворци српске велике гимназије Карловачке Јелени Коска рођеној Милутиновић. Парастос је на благодарности приредило старатељство исте гимназије.

(**Избор васељенског цариградског патријарха.**) У једном Цариградском листу читамо ово: 6.

фебруара позвао је Св. Синод васељенске патријаршије Цариградске 60 митрополита и 28 епархија: прве, да у најкаснијем року од 41 дан у затвореном писму пошљу у патријаршију име кандидата за патријаршки престо, кога ваља да изберу између митрополита потчињених патријаршији, који имају све услове што их захтевају правилници; а друге, да свака појединa одреди по једног светског заступника, који ће у уречени дан имати да присуствује у скупштини за бирање патријарха.

Друге формалности су ове: Чланови Св. Синода и провинцијални митрополити, који се случајно нашли у Цариграду, имали су да пошљу у запечаћеном писму на пет дана пред састанак скупштински т. ј. до 14. марта — свој глас за кандидата. Истога дана заступник патријаршког престола — Константин — писмено је позвао у седницу све чланове изборне скупштине. Ова се састоји обично од 85 чланова, но услед одсуства или услед непотврђеног (неверификованог избора, број чланова може да буде и нижи.

До данас познати изборници су ово:

1.) Чланови Св. Синода, т. ј. митрополити: Ефески, Ираклијски, Никејски, Смирненски, Ганогорски, Лемноски, Силанијски, Карпатоски, Елевтеруполски и Елисонски.

2.) Митрополита, који се случајно налазе у Цариграду, наиме: Гребенски, Литицки и Преспански.

3.) Чланови мешовитог Савета, а ти су: Фенерли-паша, К. Фотиади беј, Милтиади ефенди Јаково, Константин Петриди, Александар Ганго, Антоније Ефенди Сурла, Хочи Ефенди и Косеоглу.

Преостаје још да се одреди 62 члана, наиме:

1.) Двадесет и осам световних епархијских заступника и то епархијâ: Кесаријске, Ефесе Ираклијске Кизичке, Никомидијске, Никејске, Халкидонске, Деркоске, Солунске, Одринске, Самсунске, Јанинске, Бруске, Битољске, Босанске, Кандијске, Трапезунтске, Пловдинске, Сјерске, Иконијске, Родоска, Смунске. Хилске, Скопољске, Адалијске и Кастамболске.

Ваља приметити, да епархије: Никомидијска, Деркоска, Родоска и Иконијска пре не испраћаху нарочите своје делегате у скупштину, но после се именују правилник у оном делу, који се односи на личан састав изборне скупштине, и четири епархије: Трновска, Ларисска, Видинска и Софијска су замењене горњима.

2.) Велики логотет и два друга виша патријаршијска чиновника.

3.) три чиновника грађан. реда до друге класе.

4.) два војена члана са ипралијским (пуковничким) чином.

5.) Три грађанска чиновника.

6.) Заступник Самоског кнеза.

7.) Четири научењака.

8.) Пет највећих трговаца

9.) Један банкир

10.) Десет заступника од најглавнијих заната.

11.) Два заступника из престонице.

Бирачи прве категорије назначују се у смислу наредаба и обичаја, који владају у епархијама; бираче других категорија, са искључењем заступника Самоског кнеза, кога бира сам кнез, — назначује Св. Синод и мешовити Савет у пленарној седници.

Тада се приступа избору 28 световних епархијских заступника. Међутим се напише списак изборника Цариградских. Кад су ти списци готови, одмах се приступа избору двојице заступника из Цариграда.

Л. Б.

(**Новосадска црквено-школска општина**). Црквени одбор српске православне црквене општине Новосадске пада је на г. 1896. штампани *Извештај о приманју и издавању и о завршном стању исте општине као и парохијалне благајнице и свих заклада, којима она рукује.* Из тога извештаја се види, да материјално стање те општине и њезиних фундација напредује. Тај напредак је не мали, јер је она општина за сада „*чиста од дуга*, који ју је притискивао кроз дуги низ година“, што више, показује у готовини, папирима и сигурном потраживању *сувишак* у своти од 10.396 фор. 84 новч. — Вредност иметка Новосадске српске православне црквене општине износила је, концем год. 1896., 1,146.932 фор. 11 новч. Прираштај у г. 1896. био је 10.059 фор. 56 новч.

(**Нови лист**). Некадањи уредник „Заставе“ и познати наш журналиста г. Т. Бекић издаваће од 1. (13.) априла о. г. у Панчеву политични лист „Народност“. Излазиће трипут недељно, а стаја ће 12 ф. на годину. Најтоплије препоручујемо тај лист.

Српском народу

Међу многим незгодама и невољама, које ради несређености наших просветних и друштвених прилика узнемирују и тиште родољубна срца, једна је од најтежих: незбринуто стање Српске Новосадске Гимназије.

Неколицина захвалних синова народних прегла је, да изведе дело колико тешко, толико и дично: да подигне српској просвети споменик, на којем ће се поколења учити како се љуби род.

Данас већ не сумњамо, да је један од

главних чинилаца, који су наш народ, гоњен толиким злим удесима, одржали до данашњега дана — просвета. Добра је то срећа нашега племена, што је од увек марило за ту силу, која народе ствара, држи, усрећује. Наши стари су од уста откидали, прегоревали се, само да саграде храмове, у којима ће луч просвете буктети. Ми, њихови потомци и наследници, и данас смо сведоци њихове муке и љубави к роду, уживајући у њиховим тековинама у толиким просветним заводима и школама, закладама и задужбинама. Само је тако подигао Српски Народ просвећену војску, која га је соколила и бранила од многих и разноврсних непријатеља, од којих је понајстрашнији: умни мрак, незнање.

Ево сад треба један просветни бедем утврдити, зановити и удесити према приликама и захтевима данашњега доба. Наше напредно време иште, да је школа светла, пространа, висока, пуна богодана здрава ваздуха. А каква је зграда у којој је Новосадска Гимназија?

Просторије, које беху одређене за четири разреда, служиле су и онда, када се отворише шест, седам па и осам разреда. Зграда, у којој је с муком могло стати стотинак ученика, сада мора да прими у се три до четири стотине. У собама, у које би сретнији свет уз најбољу вентилацију пустио једва 20—30 ђака, мора да седи без икакве вентилације преко 50 наше деце. Патос је у свима разредима давно дослужио, прозоре и врата вечином продухује ветар, скамије, особито у неким разредима, никако нису удешене према захтевима хигијене и педагогије. Ето у таким је просторијама смештена наша омладина, родитељска нада, народна уданица, да се телесно и умно развија!

Додајте томе још да нема дворишта за играње и гимнастику, да нема просторија ни учионица за природне науке, да су књиге у библиотеци скоро згомилане због оскудице у месту, да нема дворишне за заједничке скупове и свечане прилике — једном речју, да нема свега онога, што је преко потребно средњој школи иоле добро удешеној, а да и ово што има, данас већ никако, или једва којекако, одговара својему одређењу — пак ћете имати верну слику о згради Српске Новосадске Гимназије.

Последњи је час, да се том злу учини крај. Са свакоје стране се види и осећа, да се овако више не може. Управа гимназијска мора да одбија децу од школе, јер нема где да их смести, а тако се и нехотице огрешује о свети аманет врлих оснивача и прилагача гимназијских и о вољу свега народа. С друге стране државна власт непрестано навалъује да се гимназијска зграда удеси онако, како су направљене све сличне школе у Угарској. А како тескоба огромно смета школском раду, то тешко осећају учитељи наше гимназије.

Старешине и старатељи Српске Новосадске Гимназије или не могоше, или не умеше, или не хтеше да ову ствар доведу у ред онако, како иште корист ове народне школе и достојанство целога народа.

Ми, који бесмо ученици Српске Новосадске Гимназије, који кроз њу улегосмо у царство доброга, истинога и лепога, који с њеном помоћу дођосмо до својега садашњега места у друштву и народу, који дакле од ње добисмо све — можемо ли допустити, да наша гимназија, то наше топло гнездо, падне и испод висине осталих јој друга, а камо ли оставити, да јој и егзистенција досне у опасност?

С овим кобним питањима у срцу састала се у Новом Саду неколицина некадашњих ученика Српске Новосадске Гимназије, те се својски поразговорила о овој невољи, које допаде наша гимназија, и одлучила је, да сву своју снагу заложи, те да се ово хитно питање реши тако, да се прилозима, у првом реду ученика ове гимназије, а по том и дарежљивих руку свакога просвећена родољуба и целога народа, сагради овом светилишту наука достојан храм, који би у свачем могао задовољити данашње потребе и захтеве.

Мисао је у најближем кругу радосно поздрављена и прихваћена. То нас је осоколило те потегосмо још један корак у напредак. На другом састанку се установило и одбор, који ће предузети рад руководити и изводити.

Ево нас дакле, миљи Српски Народе, пред твоје светло лице, обраћамо се твојој јакој руци, да нам притече у помоћ. Српске општине и сва друга удружења српска! родитељи, који дадосте своју уданицу на школе или ју наменисте њој! браћо другови Новосадски и старији и млађи! народни потомци! и сви редом Срби браћо, који љубите народну просвету! ево дивна прилика: једнима да учините себи задужбину, другима да се одужите на видљив

начин колико толико народу и његовим добротворима! Похитајте са својим прилозима, да се подигне споменик који ће дичити и Сриство и овај просвећени век! Промислите, да је ова ствар признаменита, да је посао велик, а да нам осим нас самих нико неће помоћи.

Али како се за велика дела иште и веће жртве, Одбор је мислио, да се ова крупна мисао не би могла остварити малим прилозима; стога је једнодушно одлучио, да најмањи прилог буде 50 фор. Тим је већ јасно казано, да се Одбор у првом реду обраћа онима, којима је Бог дао земаљскога добра те им ова жртва на просветни олтар неће пасти тешко.

Српски Народе! Ученици Новосадске Гимназије! Родитељи и родољуби српски! Пренимо се! Отресимо се уских погледа! Разгонимо из својих срдаца ситне обзире! Уздигнимо се на висину данашњега времена! Нећемо стопама својих просвећених предака те се збринимо за потомство бар толико колико су они за нас! Похитајмо с прилозима, како би се питање о зидању гимназијске зграде могло решити што пре. А све ће жртве добро уређена и потпуно обезбеђена српска гимназија стоструко накнадити народу гајећи му просвећен и здрав подмладак.

Прилози, молимо, да се шаљу управитељу Српске Велике Гимназије Новосадске г. Васи Пушибрку, благајнику Одбора који скупља прилоге на зидање гимназијске зграде.

Ми верујемо у свест, тврдо се уздамо у дарежљивост и снагу Српскога Народа.

С тим уверењем и уздањем полазимо на посао. Боже помози!

У Новом Саду 10. (22.) марта 1897. год.

Одбор некадашњих ученика Српске Новосадске Гимназије, који скупља прилоге на зидање гимназијске зграде.

Председник.
Стеван Поповић Пеци,
кр. саветник, градски начелник Новосадски.

Потпредседник
Др. Илија Огњановић
Перовођа

Др. Сима А. Ћирић

Благајник
Васа Пушибрк,
управитељ Срп. Новосадске Гимназије.

Душан М. Јовановић
прив. Милан А. Јовановић
Др. Александар Кода
Др. Душан Милић
прив. Стеван Милованов
Михајло Миковановић
гимн. катихета
прот. Тихомир Остојић
Ђорђе Радовановић
Др. Душан Симић
Др. Бранислав Станојевић
Вељко Стратимировић
Др. Милан А. Ћирић

Нове књиге.

Збирка уредаба, у стварима српске православне народно-црквене автономије. Приредио *Др. Илија Вучетић*. Издање српске књижаре и штампарије Браће М. Поповић.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад бр. К 117, 144/110 ех 1897. 26 3—6

ЗВАНИЧНА ОБЈАВА.

Установљени су рокови за полагање стечајног испита пред овоконзисторијалним повереништвом, први у пролеће око Ђурђева, а други у јесен око Митрова дана. Они, који се желе томе испиту подвргћи, имају своје ваљано инструјиране и прописно биљеговане молбенице до укључиво 15. априла односно 15 октобра (по ст.) текуће године овој конзисторији приподслати и прописану испитну таксу у своје време положити.

Председништво за полагање стечајног испита известиће благовремено молитеље о дану полагања.

У Карловцима 4. (16.) марта 1897.

Архидијецезална конзисторија.

Ад бр. К. 152/129 ех 1897. 25 3—3

Е Д И К Т.

Услед бракоразводне молбе Јована Никетића из Пријавора Крушедола против супруге му Катице сада непозната боравишта, — овим се позива речена супруга Катица, да у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог увртења едикта овог у новинама, или лично овој конзисторији предстане или место пребивања свога пријави, јер ће се у противном случају против ње подигнута бракоразводна парница и без ње окончати. —

Из седнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 19. фебр. (3. марта) 1897.

Архидијецезална конзисторија.

Ад бр. К 206, 216/166 ех 1897 31 1—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњену парохију IV. разреда у Лединцима овим се стечај расписује. Интеркалара нема.

Компетенти имају своје прописно инструјисане молбенице надлежним путем до укључиво 1. (13.) маја 1897. овој конзисторији приподслати.

Из седнице Архид. Конзисторије, држане у Карловцима 18. (30.) марта 1897.

Архидијецезална Конзисторија.

Бр. 9. ex 1897. 32 1—3

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

Срп. прав. црква, општина моторинска на темељу скупштинског закључка а по одобрењу слав. Епар. Адм. Одбора од 28 јан. т. г. бр. А. О. 1764 ex 1896. 14 ex 1894. расписује овим дражбу ради позлаћивања, сликања и малања своје цркве.

Посао је процењен:

1. а) Злаћење и мраморирање нова иконостаса, трона св. Богородице и епископска стола — а иконостос из олтара да се двапута мастном бојом премаже. . . . . 1800 фор.

б.) Сликање иконостаса и свода над певницама . . . . . 1700 фор.

в.) Малање и мраморирање целе цркве. . . . . 500 фор.

Укупно 4000 фор.

2. Дражба држаће се 15. (27). Априла (трећи дан ускрса) о. г. пре подне у 10 сати у основ школи код цркве.

3. Дражби ће се припустити само стручњаци, који сведоџбом докажу, да су сличне послове с похвалом радили.

4.) Дражбоваће се усменим понудама на целокупан посао или на сваки за се.

5. Одбор задржава право поверења према подузимачу.

6. Подузимач дужан је од горње своте 10% у име јамчевине у напред црк. општини положити.

Даљи услови могу се до дана дражбе код црк. општинског звања видети.

Из одборске седнице срп. прав. црк. општине држане. —

У Моторину 23. фебруара (7. марта) 1897.

Илија Марковић
поповођа.

Ђока Бачкалић
председник.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 33 1—1

На основу закључка црквене скупштине у Дубовцу од 26. јануара (7. фебруара) 1897. и одобрења Административног Одбора у Вршцу од 18. фебруара (2. Марта) 1897. бр. Е. 213. II. 116. 1897. расписује се дражба на мањак ради оправке парохијског дома. Предрачун оправке је у своти од 503 фор. 11 нов.

А) Дан дражбе јесте 3. (15.) априла 1897. у 9 сати пре подне.

Б.) Дражбоваће се усменим понудама у општинској писарници у Дубовцу. Дражбоватељ дужан је од горе поменуте своте 10% у име јамчевине у руке председништва положити.

В.) Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

У Дубовцу дана 17. марта 1897.

Живан Секулић
црквени поповођа.

Аца Секулић
председник.

СТЕЧАЈ.

30 1—3

Овим се расписује стечај на парохију II разреда у Заслужници, протопрезвитерата вилићког.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до Ђурђева дана 1897.

Из седнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 6. марта 1897.

Михаило
Епископ.

Бр. 67. а. 19. ex 1897. 28 1—1

ОГЛАС ДРАЖБЕ.

Српска православна црквена општина Петрињска изнајмљује своју кућу Бр. 282. „свратиште к цару Аустријскому“ са правом точења пића, почев од 1. јула 1897. по нов. к. на шест евентуално на три године. Дражба ће се обдржавати 2. (14). априла о. г. у 10 сати пре подне на лицу места. Дражбени увети могу се дознати код председништва, а и читат ће се на дан дражбе.

Српска православна црквена општина.

У Петрињи 5. (17.) марта 1897.

Председништво.

Киселевић.

29 ОБЛАВА ЛИЦИТАЦИЈЕ. 1—3

Закључком црка. скупштине од 11. фебруара т. г. и одобрењем слав. епарх. административног одбора у Вршцу од 18. фебруара. о. г. бр Е. 211. II. 115. ex 1897. покрива ће се овданшњи црквени торањ бакаром, те се овим путем расписује лицитација на мањак:

Прорачун је укупно за сву дотичну дунђерску и лимарску радњу крст и јабуке са златом (Feuer Vergoldung) 2204 фор. 05 новч.

2.) Лицитација ће се одржати 7. (19.) априла 1897 у 10 сахати пре подне у овданшњој црквеној кући.

2.) Лицитара ће се усмено, а лицитант је дужан од горње своте 10% јамчевине у руке председништва положити, која ће се јамчевина подузетнику повратити после обављене коллаудације.

3.) Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

4.) Ближи услови и све друго што се на ову радњу односи, може се до дана лицитације видети и дознати у писарници месне црквене општине.

У Врачевгају 15. (27.) марта 1897. Пошта Fehértemplom.

Светозар Стојић
председник.

Бр. К. 103 ex 1897. 24 3—3

СТЕЧАЈ.

На парохију II. разреда у Чакову с' платом од 800 фор. и станарићским еквивалентом од 200 фор. годишње.

Парохијску сесију почеће уживати изабрани парох тек почетком економске године 1897/8., звање своје пак има наступити одмах иза потврде избора епархијском влашћу.

Молбенице ваља путем претпостављених власти поднети потписаној конзисторији до краја месеца марта 1897. по старом календару.

Епархијска конзисторија Темишварска.

Ad C. O. 1768. 651. ex 1897. 1—3 34

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај ради попуњења места вежбеника (практиканта) код књиговодства срп. нар. црквене фондова и завода у Карловцима са платом од годишњих 500 фор. а. вр. и постављањем у привременом својству.

Срби, који желе получити ово место, нека поднесу своје ваљано инструјисане молбенице срп. прав. нар. црквеном саборском одбору најдаље до 14 (26.) априла 1897., имајући сваки нарочито исказати, да је са успехом свршио трговачку школу. Првенство сем тога ће имати, који су неко време били у служби код којег финансијског завода.

У Карловцима 19. (31.) марта 1897.

Георгије
Патријарх.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушцима провиђена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; **прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

28 25—27 **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 13.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 30. марта 1897.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станкић** парох.

(Наставак)

Признаћемо, признајемо, а признати и морамо, да у нашој св. правосл. цркви има грешника; да има доста, па и великих и тешких грешника; али — боме — има и скроз и скроз честитих и ваљаних људи, какових је — баш да не рекнемо немогуће, — но каквих је, свакако, мучно наћи међу „верним.“ Па шта? — Назарени знају, и то поудано знају, да баш и у таковом „староверцу“ има — „ђавола“! Па не само, што то знају, него „ђаволе“ те и на прсте броје и избројати могу, те им број математички тачно означују; „сваки староверац, као што знамо, има у себи шестдесет и шест сатана“ (Ibid. стр. 43.)

Па и ако је већ и то нешто страшно и ужасно, ипак нам назарени знају рећи и казати још нешто и грђе и горе. Кад неки староверац постане нововерцем, тада у њему да како — нема ни једног ђавола; свих 66 ђавола разбегоше се куд — који. (Добро би било, да нам назарени тачно одреде и време, када ђаволи напуштају, бегају из староверца; да ли одмах, чим изјави, да ће постати нововерцем, или тек пошто је прошао неко време као „пријатељ“, односно „пријатељица“, или тек пошто се крстио, те ушао међу „браћу“, односно „сестре“?) Но дели ли се — по несрећи, — да се неки нововерац поврати у староверце, — што може да буде, па и бива: тада се у њега усељавају осим оних „облигатних“ 66, још и 7 нових ђавола. (Ibid.) — тако бар кажу, то тврде назаренске „старешине“, које су то прејемствено примиле из ранијих времена, чуле од старијих својих.

Кад то знамо, онда се ни најмање чудити не ћемо, што човек прост, плитка ума и кратке памети, лако прелази у назарене; та како не би кад се само тако може опростити оних млогих ђавола; исто тако јасно нам је за што се нововерац у староверце ретко и тешко повраћа; та није то шала, трпити у себи ни више, ни мање, него равно — 73 ђавола!!

Ми знамо, јер нам св. писмо каже, да су неки људи, нека лица збила патила и страдала од злих духова; знамо и то, да је Христос Спаситељ из тих патника и страдалника гонио бесе, зле духове, тако је из Марије Магдалине изагнао „седам ђавола“. И то бележе и казују два јеванђелиста: Марко 16., 9. и Лука

8., 2.; а то бележе они свакако, као неку реткост, као нешто необично страшно.

Св. нам писмо казује, три јеванђелиста нам наводе само један једини случај, да се у једном (Мар. 5., 2., Лука, 8., 27.) односно у два човека (Мат., 8., 28.) били уселили „многи ђаволи“, које је Христос Спаситељ изагнао, али им дозволио, да се у свиње уселе.“ —

Но где! По знању и уверењу назарена у сваком је старовернцу — тако рећи — „легеон“ (ђавола)!!

Врло је згодно на то приметно брат, Владимир Димитријевић: „Да дивно ли ти назарени тумаче науку Христову! Цео остали свет напунили милијунима милијуна ђавола, само да на њих не би остао ни један, ама баш ни један сатана!“ (иста страна).

„Тешко вама књижевници и фарисеји, лицемјери, што преходите море и земљу, да би присвојили једнога, и кад га присвојите, чините га сином пакленијем у двоје већијем од себе.“ (Мат. 23., 15.)

Ако би се свештенство св наше мајке, цркве православне баш и са свих других грехова корети и осуђивати могло, но због греха у приведеним речима св. писма садржаног ни бар мало. Заистину, православни свештеник не „преходи море и земљу да би присвојио једнога“; то су признали и потврдили људи, који су и хтели и смели истини у очи погледати. — Православна свештеника мал' те не бисмо могли укорети и осудити, а са греха — баш противног. — Радећи тако православни свештеник — пуно свестан своје узвишене, истините и спасоносне науке — има свакако на уму оне речи Христа Спаситеља: „ко је жедан нека дође к мени и пије“ (Јов. 7., 37.) — Желиш ли добро — потражи ме, а не да те потражим.

Не ћемо бедити назарена ни „књижевништвом, ни фарисејством, а ни лицемерством“; јесу ли они то, или нису, то најбоље зна, Онај, „који испитује срца и утробе“ (Псал. 7., 9.) али ћемо рећи оно што јест, и што је добро познато; да они „преходе море и земљу да би присвојили једнога,“ и да тога ради не пропуштају ничега, што би цељи довести могло. — Шта све они чине, само да би „присвојили једнога“ то навести, далеко би нас одвело; рећи морамо, да и службу своју према томе удешавају. Је ли у „скупштину“ дошао какав љубопитљивац, кога би они „присвојити“ ради били, и за кога су осетили, да га задобити могу; тада певају само оне песме своје, које прелазу дотичнога у њихово коло највише допринећи могу; па не само песме, него и читање св. писма тако удешавају, и ако га иначе читају, где се расклопи књига („Назаренство“ стр. 156)

А тога у православ. цркви не само што нема, него ни бити не може, а баш и не сме. Био у цркви странац или не био; хтео он пећи у крило православне цркве, или не хтео: у цркви, а на богослужби има се обдржавати одређено правило, и читати за тај дан прописани апостол и јеванђеље. —

Назарени ће нам, свакако, показати апостоле, који су ишли „преходили море и земљу“ проповедајући науку Христову. То је истина, али је истина и то, да је међу Христовим и назаренским „апостолима“ грдна разлика: апостоли Христови нити чињаше, онога нити говораше онако, што чине и како говоре „апостоли“ назаренски. На онда, сам је Христос наложио својим ученицима, да се ником силом не намећу, да науке своје, односно Христове не натурују, него „ако вас ко не прими и не послуша вас (назиђите) излазећи одатле отресите прах с ногу својијех за свједочанство њима“. (Марко 6., 11.) На слушају ли назаренски „апостоли“ Христа; чине ли они тако? — И одвише је познато, шта и како они чине. —

(Наставиће се.)

Проповед

У трећу недељу Часног Поста. —

(Постом приближујмо се Богу и ходимо путем крста Христовог.)

Јеванђеље по Марку гл. 8 ст. 34—38 и гл. 9 стр. 1—2. —

Поклонили смо се данас часноме крсту Христовоме. — Још се нисмо ни исправили од поклона тог, а из св. Јеванђеља зачусмо данас позив Господа нашег: *„Ко хоће за мном да иде, нека се одрече себе и узме крст свој и за мном нека иде.“* —

Пре него што вам растумачим то ношење крста, почујте ме мало, браћо, с пажњом!

Често у животу са завишћу посматрамо птице небесне. — Човек, као најразумнији створ прикован је стално на овој груди земљи-

ној и с великим трудом и напором гамиже по пржавом и прашњавом путу. — А птица, на против, сваког тренутка, кад год јој је воља, кадра је узлетити; раширена крила јој брзином стреле носе ју и уздижу у висину, где се до миле воље песма, као кад би знала и као да осећа, да онде над облацима борави Онај, који се и о њој брине. — И у човеку ја велика жудња урођена да, кад би могао, као и птица узлети, да се, бар за тренут ока, растане ове тешке груде земљане, на којој се толико пута спотиче. Сваштa пронађе човечји ум, те жели да му се и ова жеља испуни. И праведно је желити то, али не телесно, као што то многи желе, већ духовно, јер духовно носимо обележје небеско. — А тешко земаљским становницима. А горњи Јерусалим слободан је, који је мати свима нама (Гал. 4—26). — С тога: „*Тражите оно што је горе где Христос седи с десне стране Бога* — вели ап. Павле — *мислите о ономе што је горе а не што је на земљи*“. (Колош. 3, 1—2). —

„**Горе имаћемо срдца!**“ А то значи: горе управимо срца наша! Тим нас речима опомиње св. црква на св. литургији. А ми? Ми до душе одговарамо: „**имамы ко господѕ**“, т. ј. ми имамо срца наша Господу управљена. Можемо ли дакле узлетети у висину? Можемо! „*Све могу у Исусу Христу, који ми моћ даје*“, вели ап. Павле. — Све нам је могуће, дакле и узлетити, али само са душевним крилима. А ова два крила наша то је душеван и телесан пост; истрајна снага, која покреће. Помоћу Божјом: „*дух самопрегорења*“ је то. —

„**Горе имаћемо срдца!**“ Горе управимо срца наша! Ко је свет нека буде још светији, ко је савршен нека буде савршенији! „*Будите савршени, као што је савршен Отац ваш небески*“ (Мат. 5. 48). — А небески је Отац бескрајно савршен, а пут савршенства је исто тако безграничан, као и само небо. — Души су потребна крила, да на недогледну висину савршенства узлетити може. — А ова два крила то су двојаки пост, *телесан и душеван*, о којима сам вам већ говорио. — Једно рађа друго. Јер телесним постом морамо пре свега побеђивати наше жеље и страсти, па онда долази душеван пост сам по себи. „*Развежи најпре свезе безбожности*“ вели пророк Исаија.

Значајно је код ових душевних крила наших и то, да кад се помоћу њих уздижемо, онда свету изгледа као да падамо. А на против, када падамо, онда се пред светом уздижемо. Но ми знамо да се светски дух сасма разликује и у противности је од Духа Божјег. Што је у Бога мудрост, то је у очима света лудост; што је пред Богом маленкост, то је пред светом велико. — Но пред нама је најлепши и најузвишенији пример: „*Христов крст*“. Јест! пред нама лебди крст понижења, мука и неописаних страдања, са којим су га непријатељи његови на смрт мучили.

Спаситеља је нашег светски ум тада сматрао за најмањег, када је на крст разапет. А баш онда је био најузвишенији, најбожанственији, онда се узвисио највећма. У очима света понижен је био највећма, а баш тада му је Отац одредио место себи с десне стране. Непријатељи су његови онда с подсмехом савијали колена пред њим; а данас побожно и с трепетом савија се свачије колено на небу, на земљи и под земљом.

Тим истим путем морамо поћи и ми, ако хоћемо у врлини да се уздигнемо до неба. А то је пут самопрегорења, пут крста. И то самопрегорење захтева Спаситељ од нас, када нам у данашњем св. Јеванђељу вели: „*Ко хоће за мном да иде, нека се одрече себе и узме крст свој и за мном нека иде.*“

Циљ телесног и душевног поста је самопрегоревање и ношење крста, награда је живот вечни. Тежак је и стрмени пут крста, јер је испуњен честим трњем, пун мука и труда. Моћи самопрегорења потребна су два крила. А ова два крила, као што вам рекох, то су душеван и телесан пост. — За тим нам је још потребан путеводља, а то је сам Исус Христос. Да видимо најпре: како је ходио он.

Св. ап. Павле вели; „*би однесен до трећег неба*“ (II. Кор. 12—2). Ово хоће да определи крајни степен висине, до које смртан човек достићи може. Према томе и пут крста води нас кроз три станице.

На првој станици сусрећамо се са Спаситељем у врту Гетсиманском, где се Христос молио Богу, па кад га је спопао тренутан страх; када је с једне стране молио Оца небеског, да га мимоиђе чаша горка, а с друге стране се опет повињавао Божјој вољи. — То је ето и наш пут крста до првих станица, до првог степена нашег савршенства; када смо до

душе готови на жртву, али се ипак молимо Оцу небесноме, да нас сачува у животу сваких беда, мука и невоља. — Врлина је још што ми борбе живота спаљамо без роптања, а у добру и радосним данима умемо бити умерени. Једно је плод телесног — а друго душевног поста. И за једно и за друго потребно је једнаке душевне снаге. У погледу телесног поста налазимо диван примера код Александра великог и његових војсковођа, када се он једном са својом војском налазио у грдној пустињи, где ни капи воде не могаше наћи. Страшна и горућа жеђ га је мучила. — У том неколицини војника испадне за руком да за своја краља само неколико капи воде пронађу и када му их пружише: тада је Александар велики и то мало воде просуо, јер сматраше за грех, да се он једини подкрепи, када му је овамо цела војска трпила жеђ. Тако је исто и цар Давид једном урадио. Сулејман, турски један цар, када је освојио град Дамаск, док му је војска улазила у град, донде је он са Салахијског брда посматрао тај славан и величанствен град и очаран његовом лепотом узвикнуо је у усхићењу свом: „*Због мога земаљски рају мој! Кроз твоје врапчиште никад ући небу, да неби никад због твоје лепоте заборавио небо!*“ Турски је султан онде себе победио. — Као што рекох свет од ове врлине већу не познаје, на и овој тако радо не следује, колико јој се само диви. А све нам је могуће учинити крстом, јер нам он моћи даје. — Пођимо само даље душевно пут Христов и његовог крста. На другој станици сусрећамо се с Христом, када је оклопљен наоружаним војницима, питао их: „Кога тражите? а они му одговорили: Исуса Назарећанина. — А Исус им рече: ја сам. Када им је рекао: ја сам; они се изнакоше натраг и попадаше на земљу. — Онда их опет запита Исус: кога тражите? А они рекоше: Исуса Назарећанина. Исус им одговори: казах вам да сам ја. Ако дакле мене тражите, оставите ове нек иду“ (Јов. 18—48). — Тада су га тек ухватили; Петар је пак извадио нож и одсече десно уво једном слуги поглавара свештеничкога; тада је Христос рекао Петру: „задени нож у ножнице. Чашу коју ми даде Отац зар да је не пијем? Или мислиш ти, да ја сад не могу умолити Оца свога да ми пошље више од дванаест легеона анђела?“ (Јов. 18—11)

Христос је овде своју божанствену моћ последњи пут показао: Примерао је своје непријатеље да су на колена пред њим попадали, па их је после опет ободрио против себе. — Могао се ослободити, али није хтео, само се за своје ученике молио. И анђели су га могли спасти и тешити, али је он готов био да себе жртвује *и за себе је сасма равнодушан.*

Ова тиха и сталожена равнодушност јесте други степен савршенства, када невоље и беде не само трпељиво сносимо, када се умемо не само у свему умерити, већ када смо неосетљиви према обојима, као да међу њима нема никакве разлике. Слични смо мртвом телу, коме је свеједно; хвалили га, или кудили га. — Ово је оно стање, за које ап. Павле похвално вели: „*Умристе, и ваш је живот сакривен с Христом у Богу*“ (Кол 3—3.) — Овако је савршенство захтевао и св. Игњатије од својих духовних синова и хтео је, да у делима покорности буду онакови, као и самртник, с којим се све чинити може, без да се противи. Тим се начином јачамо ми у вери и уверавамо се, да је свему и свачему сврха та, да било са знањем било незнајући служимо Богу. — Да је човеку, као најсавршенијем створу и разумном духу на овој земљи све, али све могуће дато само рад те цељи. — Отуд се рађа онда та света равнодушност, од самртна неосетљивост; у радости, у жалости, срећи и несрећи, у болести, у части као и у срамоти. Све је само средство рад цељи; свакта има свој начин, само треба разумети. — Тако само узимамо ми крст Христос на себе и полазимо достојно за њим. — Јер само преко Голготе, т. ј. преко мука и страдања долазимо до савршенства.

Али свет као да данас слабо цени и мари, а камоли да тежи за оним савршенством. Слабо је данашњи свет вољан да узме крст Христов на слабачка плећа своја, па да путем тога крста ходи у животу своме. — Но ја нећу да сумњичим, браћо! Већ хоћу да верујем апостолу, који вели: „*Све ја могу у Исусу Христу, који ми моћ даје* (Филип 4—13)“. А да пут крста с потпуним успехом пређи узможемо и да се од Господа нашег Исуса Христа поучимо, како нам ваља крст на себе узети, морамо се с њим успети и до треће

станице чак на Голготу. Следујмо му дакле и даље на његовом путу.

За смртни одар изабрао је крст, који је сам и носио. Хиљадама светине, која Га је окружавала и пратила, сваки се радовао на Га је још и исмевао. — Само неке жене беху изузетци, које су Га са великим саучешћем оплакивале. — Али Он ни то сажаљење не прима, већ обазревши се на њих одбија их с овим строгим речима: *„Кћери Јерусалимске! не плачите за мном, него плачите за собом и за децом својом* (Лук. 23—28)." — Тако је дошао на висину брега и у оном страховитом тренутку, када Му је крст већ исправљен с Њим стајао, са пуно жучи помешано сирће пружаху Му, да занесен тим не би осећао те страшне муке. Али Он и то одбија од себе баш тога ради, како би до дна испио горку чашу ради нас и нашег спасења. Уздигнувши крст и Он висаше на њему. Сваки од Његових непријатеља пред Њим радује се и плива у радости. Осећа у чисто, као да им се тежак камен са срца свалио. Рачунају сигурно пре но што је и умро, да су Га се за навек ослободили.

Тако су се радовали; тако су ликовали непријатељи Христови од подне па до три часа по подне. *А Исус повикавши гласа рече: Оче! у руке твоје предајем дух свој. И рекавши ово издахну*" (Лук. 23—46). Јест! умре али тешко тебе грешниче! Посмотри и диви се свима знацима и весницима, који Његову невину смрт и смрт богочовека објавише. Сунце је помрчало, завеса се црквена раздвоји, земља се потресе, попуцало је страшном хуком каменито стење, гробови се отворише и мртви на велико чудо живих ускрснуше. На уснама бесомучне светине занемела је погрда и подсмех; са страхом пада сваки на колена и покајно бије прса своја. Велики и страшни догађаји морали су се збити у истини! Па шта се збило?

О, мудрости свеска и овде си се преварила *Пост, самопрегорење, крст* светкује своју највећу победу овде. Христос је онда био најузвишенији, када су Га непријатељи држали за најмањег. Онда се узнео на највећу висину, када су Га гледали где упада у највећу дубину срама и понижења. Отац Га је Његов баш онда и баш с тога уздигао, што је и што се понизио до своје смрти на крсту. Од тада се тек човештво узвисило до свог савршенства и приближило своме најсавршенијем бићу; од тада прима Отац наш милостиво наше побожне молитве, на све до данашњег дана, када смо у вери нашој, у побожности нашој преклонили колена наша и клањали се том животворећем крсту. У тој вери нашој, у тој побожности нашој раћа се опет у нама ирлина самопрегорења и то је онај *крст наш*, који ми на себе узети морамо. Ова трећа станица сасма је противна првој. Овде не сносимо ми муке, невоље и беде, страдања и понижења с тегобом, већ вољно и противни смо свакој почасти, сваком признању. Свет ово не само да не разуме, већ слепом ревношћу баш гони. Зато и вели ап. Павле: *Боже сачувај да се чим другим хвалим осим крстом Господа нашег Исуса Христа, којега ради разапе се мени свет и ја у свету*" (Гал. 6—14)— За то се и мого осећати у трећем небу. Тако ћемо се и ми одвојити и ослободити земаљских окова. Тако постаје и нама бреме тешког крста и самопрегорења лаким и јарам Христов сладак. Примера самопрегорења и ношење крста налазимо и у свију скоро светитеља и угодника Божјих.

Љубазна браћо! Пост је од увек постојао, јер то је била прва заповед; јер ову је заповед Бог ставио у дужност још првим људима. И од тога доба налазимо га свуда како у старом тако и у Новом Завету, шта више и у незнабожачких народа. Чудисте, да постити ваља двојако: телесно и душевно. А ово двоје, заједно раћа плод самопрегорења и ношење правога крста, даље тим путем ходимо ми за Христом, којим је путем Он са Својим ученицима толико пре нас онако славно ходио и на који нас у данашњем св. Јеванђељу онако озбиљно позива. Пут је овај тежак и скопчан са многим душевним борбама, али овде на овој плачевној долини нашој шта је живот наш друго, *него борба?* Крстом нак побеђујемо све тешкоће! А кад се већ борити морамо, боримо се за награду, боримо се за победу. Бићемо нак награђени путем победоносног самопрегорења свог признањем својих грехова, одрицањем својих страсти. Тешка је дужност пост, али је он користан. Створени смо за вечно блаженство. За то је Спаситељ увек и наглашавао пут у небо, јер је онде место наше. Али што нам с једне стране крчи пута у небо, то друга нека потајна снага привлачи нас за земљу на

с тога по неки после привидне борбе, пада у понор, не може да избегне судбу своју.

„Горѣ имѣкимъ сердца!“ Тамо морају бити управљене мисли наше. Не смемо тражити оно, што је на земљи, већ што је на небу, камо је Христос Спас наш отишао. Све нас небу опомиње; да, душа би нам и улетала, али нам је тело слабо и трошно: тело нам нагиње више к земљи, јер је од земље. Шта да радимо, дакле? Зар душа да нам до века гвоздене ланце овог грешног света сноси и да без надежднo малавше? Не! Не! У Бога ништа није могуће. „*Све је могуће ономе, који верује.*“ Као год што се узнео Христос, тако ћемо се узнети и ми, само што то не смемо ми нашим светским мудровањем пресудити Јер што је пред светом узвишено, то је пред Богом понижено, а што је у очима света понижено, то је пред Богом узвишено. — Крст је Христов сведок, да је у очима света и сам богочовек сматран као понижен, када је: „*Понизио себе поставивши послушан до саме смрти, а смрти крстове. Зато и Бог њега повиси, и дарова му име које је веће од свакога имена. Да се у име Исусово поклони свако колено оних који су на небу и на земљи и под земљом*“. (Фил. 2, 8—11). Пут самопрегорења и крста, којим је Христос ходио, телесан и душеван пост чељачи нам и кречи трошност и слабост нашу. Дела, тим путем понизимо и ми себе у очима овог ништавог света, али ће нас милостиви Бог све више и више узвисити: у савршенству нашем, у светости живота нашег. Савимо се, послушајмо потпуним самопрегорењем глас и позив Христа Спаситеља нашег: „*Ко хоће за мном да иде, нека се одрече себе и узме крст свој и за мном нека иде.* — Амин!“

Михаило Ракић
парох Доловски.

Назаренство односно безверје у Срп. Црњи у Темишварској епархији.

У новинама пронесена је била недавно вест, да је 12 српских православних породица у Српској Црњи иступило из крила православне цркве и одметнуло се у назаренство. Тим поводом управио је преосвећени господин *Никанор Поповић* епископ Темишварски, под бр. 57. през. ех 1897. на српско православно парохијско звање у Српској Црњи отпис овога садржаја:

„*Српском православном парохијском звању у Српској Црњи.*

По неким нашим и немачким новинама проносе се вести инспириране из Вел. Бечкерека, као да су 12 српских православних породица у Српској Црњи иступиле из свезе православне цркве и прешле у назаренство. —

Позива се с тога наслов, да нам обратном поштом поднесе извештај о томе, колико су горње новинарске вести на истини основане, и ако су истините, да Нам се саопште узроци, који су дотичне породице на иступање из свезе православне цркве побудили, даље, да ли је то парохијско звање чинило какве кораке и предузимало какове мере, да дотична лица задржи у свези православне цркве, односно, да их од заблуде назаренске обрати опет у крило св. Православља, и у опште, да Нам се цело стање ове ствари потанко и истинито у историјско-хронолошком реду представи и опише.“

На овај позив, достављено је у горњој ствари српско православно парохијско звање у Српској Црњи, Његову Преосвећенству допис овог садржаја:

Ваше Високопреосвештенство! Новинарске вести, да су 12 породица из св. православне вере иступиле и прешле у секту назаренску на жалост истините су. — Узроци зашто су те породице прешле у назаренство ови су: Године 1888. дође један Енглез са једним берберином Мишом Марковим, родом из Српске Црње, из Цариграда овамо, те прво обрати своје родитеље Петра и Савету у назаренство, па своја три брата, доцније пређу и два зета Петрова у ту секту; па то су почели долазити назарени из Кикинде, те још неке породице преведу у назаренство, а мамили су их с тим, да неће плаћати парохијал. — Свештенство је чинило све могуће да их поврати у свето Православље, али без успеха. —

Ови назарени нису сви у један мах прешли у ту секту, него кад који, само су сада сви скупа званично изјавили солгабирову, да иступају из православне вере и остају за сада безверци. Господин солгабиров је званично јавио парохијском свештенству, који су иступили. У осталом ја сам господину протопрезитеру Љубомиру Паннћу још 23. децембра прошле године поменуте јавио, који су у назаренство прешли, и држао сам да је он прем. конзисторији јавио. Акт, који сам од г. солгабирова онамад добио,

могу Вашем Високопреосвештенству у препису послати ако Вам је повољи.“

Из приведенога се види, да су то већ старији назарени, који су улучили само прилику ноћења оврхе ради нерозаконског приноса и саборских трошкова, да и формално истуне из свезе Православља, коме у ствари већ одавно не припадају.

Зар истина — реакција, а грдња и денунцијација разлог?

На ваш чланак у 9. броју „Српског Сиона“, под насловом: *„Дисциплина у нашој автономној управи“*, одговорила је „Застава“, *а за њом* и „Бранник“. Ниемо се изненадали, јер нам је Фадбова таблица критичких дана наговештавала сплан пљусак баш тих дана, кад ће 33. број Бранников да изађе. А пљуску смо се неком надали и зато, јер су избори за народно-црквени сабор у изгледу, па треба замаглити што јаче, *да се истина не види;* а своје непартизане што већма наружити, *да што више мандата падне у крило партизанима.*

Знали смо како уме, зна и може одговорити „Застава“, зато се са њеним одговором нећемо ни бавити.

Бивало је прилике, истина, да нас и „Бранник“ увери, е се и он са своје образоване висине уме да спусти и падне дубоко, у својој солидности да се уме и за пресеки револвер машити, а својим вишим и „објективним“ гледиштем упређи и у најсеоске тарџице ситничареских партијских, па и самих личних обзира. Нека нам изволи отворити своје стуџе за доказивање сада реченог, а ми се обвезујемо, за случај недоказа, на сваку отштету.

Али, да ће се високообразовани „Бранник“ на поменути наш чланак тако ополчити, тако позелењети и сикнути једом, те у своме одговору *и самој „Застави“ заденути за тијас*, томе тек сад вервујемо, кад га је тај одговор у потпуном негликеју приказао у његову 33. овогодишњем броју.

И тако смо *изазвани и присиљени*, да се разрачунамо са једним блистателним делом „образованог света“.

Озај разрачун не тиче се никога више, него потписаног и „Браника“. Витештво и хонеститост захтева, да ни „Бранник“ у тај разрачун не увлачи никога другог, него да нам стане на бољеву сам, као што му стојимо ево ми. Одговорност за овај обрачун нека прими за свој део на себе, као што свој део примамо ми. Нас двоје смо ту и нико више. Ако тај обрачун чинимо у овоме листу, чинимо га *то својој вољи и на своју личну одговорност*, а са правом на ступце овога листа, које нам право као уреднику припада, особито у овој прилици, кад нас „Бранник“ као уредника оптужује, односно високообразовано и солидно, широкогледно и широкогрудно — денуцира. *Званичност* овога листа с нашим одговором нема везе, *као што није имала ни са нашим чланком.*

Овај разрачун чинимо у интересу више општем, а врло мало личном. У општем интересу, јер предмет који ћемо расправљати, тиче се опште ствари. У личном интересу одговарамо „Бранику“ само у толико, у колико нам мушки образ налаже, да његов изјут одбијемо. А при том ћемо се строго држати објекција, које су истакнуте у нашем чланку и Браникову одговору.

А сад на ствар.

Није „Бранику“ доста, што је он, без узрока, позелењо од огорчености на наш чланак, него хоће, неком сугестијом и хипнозом, да пренесе ту огорченост, сигурно, и на цео наш народ, јер вели, да је „тај несретни чланак на све стране изазвао ту огорченост.“ „Охо“, помислио сам ја грешник, после ових Браникових речи, „дед прочитај *још једаред* тај твој чланак. Можда је ко учинио каку смицалицу, па ти на ма који начин подметнуо, што ти ниси ни мислио, ни написао, а ни при коректури ни при ревизији чланка приметио ниси.“ Јер, и ако су моји декији чланци и до сад Браникову огорченост возбуждавали, душе ми, овим чланком нисам мислио његову огорченост узнемиривати, а никад ми неће ни пасти на ум изазивати „огорченост на све стране.“ Хтео сам својим чланком само неке истине да предочим и на њих пажњу да свратим. Знао сам шта сам написао и хтео, на крај сам, још једаред прочитао свој чланак, да се што боље уверим, да ли високообразовани „Бранник“ може бити заиста тако несолидан, да нас, не само својом него и измишљеном огорчености „на све стране“, хоће да *денунцира и нагу нам подмеће;* и нама лично и овом листу и, у његовој уобразиљи „понамиреној црној реакцији“.

И? Шта сам у *своме* чланку казао и тврдио? Ево ово:

1. Да ће сабору од 1864—5. остати неосно-

рена заслуга, да је дотадању управу потиснуо, али да је ту измену спровео погрешно и рђаво.

2. Да је тај сабор руководећи био више либерализмом својих принципа, струјом тадањег доба и идеалима репрезентативног демократског система и конституционализма, — него потребом цркве и народа нашег, него познавањем прилика њихових, него науком своје цркве и фактичним стањем.

3. Да је тај сабор радио више у журби, него у тихом, сталоженом и проницавом размишљању и срачунавању о томе: е да ли му је правац рада добро смишљен и погођен, е да ли ће му плод рада бити од користи животу народно-црквеноме.

4. Да је тај сабор радио без довољно рачуна о томе: за какву је управу наш народ способан; за какву управу у нашем народу има услова и средстава; каква се управа у нашем народу може успешно изводити.

5. Да је тај сабор радио теоретски, *управо шаблонски.*

6. Да уредбама нашим нису осигурана материјална средства за извођење наше управе, нити да јој је осигурана потребна дисциплина.

7. Да је *извор* свију погрешака и рђавости наше управе у односним нашим уредбама, јер да су оне конструисале наш управни апарат по теоретском шаблону, а без потребних услова за његово редовно и правилно функционисање.

8. Да је недисциплинованост наших црквено-општинских управних органа и њезине управе ахилова пета наше автономне управе.

9. Изнели смо *мало* илустрације те недисциплинованости.

10. Побројали смо неке услове за дисциплиновану управу и доказали, да тих услова у нашој автономној управи нема, неких их мало, а неких не довољно.

11. Изнели смо неке мисли *своје*, како би се дисциплина и у нашу управу унети могла и у њој одомаћила; и —

12. Зажелили смо, да нам предстојећи сабор и у том правцу оснажи нашу автономну управу, те тако унапреди и цео наш народно-црквени живот; јер да добра управа хоће реда, а реда да нема без дисциплине.

Како смо ми то све у појединостима казали и разрадили, сваком је наш чланак отворен, па нека га прочита, пре него што би сверовао нама или „Бранику“. А ко хоће, да објективно, без страсти и жучи, о нашем чланку пресуђује, тај ће признати: да је наш чланак написан мирно и стварно. А ко хоће да га просуђује с разумевањем ствари о којој чланак расправља, а без страначког предубеђења и анимозитета, тај ће признати, да је о свему оном, што побројасмо у горе изложених 12 тачака, казана *сушта истина.*

Далеко би нас одвело, да истинитост свију тих 12 навода и тврдњи поново доказујемо. И зар би нам то помогло? Зар би нам, ма и једној речи, веровао ко год од оних, који су огорченошћу Бранковом већ хипнотисани, те и сами, против своје воље, постали огорчени због нашег чланка, кога многи од њих ни прочитали нису. Не. Не би нам веровали, ма им говорили, писали и доказивали у љубави апостола св. Јована, а са ревношћу апостола св. Павла, убедљивошћу св. Јована Златоустога и авторитетом свију васељенских сабора.

Да, заман би ми све чинили, заман би се позивали на све оне, који су мислили и писали или који још — хвала Богу — мисле, пишу и говоре, нимало друкче него ми, али нису овенчани нимбусом високообразованог блистателног света Бранкова. Е на шта ћу онда? Ко да мени „сирку тужном без игђе никога, једној сламци међу вихорови“, незнатном и малом, а далеко од светлости тога света Бранкова, узверује и највећу истину ма, а на моју само реч?! Јер ако би се познао на ближене сени Никанора Грујића, Теофана Живковића, Александра Стојачковића, а наопако ми једном и на Германа Анђелића; јер ако би се познао на мисли и речи једнога Данила Станковића, Нике Максимовића,* на још и Тоше Мандића, Ђуре Вукићевића или, наопако ми једном, још и Ђурковића, зар би се могао жив наносити главе, а камо ли да ми верују „на све стране“ хипнотисани огорчењем Бранковим синови Бранкова света? Једна реч Бранкова и ја би био смлављен. „Браник“ би на пример загрмио: „То су рекли први реакционари, издајице народне; тако мисли „новампирена црна реакција“. Тако не мисле и неговоре „опробани родољуби, дугогодишњи жестоки и огорчени борци,“ т. ј. људи око „Бранка“. И то би довољно било да огорчење „на све стране“ поново плане, а речи и мисли оних људи, да се

* На ма да је за њега и сам г. Др. Полит признао, да је „један од најбољих и најтемељитијих познавалаца наших народно црквених односаја“.

на свим тим странама анатемишу као непетините и издајничке. Јер, само је оно истина, што свет Браников мисли, говори и пише; само је оно родољубље, што тај свет жели и твори.

Па зар мени, сто, није онда суђено, да ме прегази и сломи, смрви и уништи силни бахат „огорчености на све стране“? О хвала теби Господе! Избављен сам. Смислио сам на кога да се позовем, па да ми и „Браник“ „на све стране“ узверује, осим ако је и тако високообразован, да и сам себи и свима својима може довикнути: Ниемо говорили истину, ни ја, а ни моји.

Ево речи Браникових и људи око „Бранника“.

„Можемо ли бити ми задовољни, како су нам уређене црквене општине? *Јесу ли уређене како ваља?* Како су нам уређене епархије и шта цвета у њима? *Какви су односаји између душетопитеља и црквених оваина* и епархије?“

„И како стојимо са автономним властима и органима; наиме како стојимо с њима у погледу *дисциплине, ауторитета и у опће, у обзиру потребне автономне свести код свих тих органа?*“

„Како стојимо са радом автономних органа и власти у свакој грани автономног живота? Или да указујемо н. пр. на тачно извађање прописа о дотирању нашега свештенства?“

Ето тако, и још много другог, питао је „Браник“ године 1892. у свом 74. броју. А одговор на та питања није ни смео, од страхоте његове, да испише.

А ево шта је у свом говору, у седници саборској од 7. новембра 1892., рекао г. Др. Михаило Полит Десанчић:

„Кад смо ми оно пре 25 година почели градити нашу народно-црквену автономију, у оно бујно доба прве уставности, *на нас је утицало то бурно доба* прве уставности. *Ми смо гледали, да наши општи односаји црквени буду стављени на темељ што слободоумнији што демократскији.* Кр рескрипт од г. 1868. учинио је готово *неки преврат* у тим нашим односајима. Ми смо створили *по извесним обрасцима, који нису поникли у крилу наше цркве,* врло слободоумне и демократске установе, створили смо врло *комплициран и административан и репрезентативан апарат?* (Курзив је свуда наш.)

„Ја себи разјашњавам, да се епископат (Али не као Синод, него појединци епископи. Прим. наша) у г. 1864—1865., кад се градила установа потоњега краљ. рескрипта, није противио тим установама и то из разлога, што у колико би српски народ тим установама *одјекао* у свом народном животу, да би тиме и црква и јерархија јачега осјећа имала. *Наравно да искуство од последњих двадесет и пет година није оправдало ту претпоставку, јер демократске установе, особито у цркви, ако су на сувише широком базису, може да се изопаче на штету цркве и народа*“.

Ево шта је опет рекао г. барон *Јован Живковић*, у своме говору, на истом сабору, 10. новембра.

„Господо! или ћемо овај наш трошни и недоготовљени брод автономије наше, — трошан са несугласија са нашом јерархијом, *што ради непрактичности и неизведивости некојих створених институција*, а прорешетан и подеран неовлаштеном интеренцијом државне власти, закрпити (!) и саставити, да на њему слободно и сигурно (на закрљеном?) даље пловити узмогнемо, или ћемо га оставити пучини неизвесности, да се сасвим распадне! Tertium non datur!“

А г. *Др. Илија Вучетић* је признао ово: „*Нама је врло добро познато, колико силних мана и недостатака има у тим нашим (досадањим) уредбама*“.

Ето, дакле, речи и Браникових и речи његових људи. Треба сравнити те речи са тврдњама нашега чланка, а које смо горе изложили у тачкама 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. и 8.

И ко год има од Бога здрава вида и неомућене памети, а од људи још не покварена срца и душе, зар неће признати, да смо ми у нашем чланку о послу сабора од 1864—6 рекли, другим речима *али оно исто, што је рекао и г Др. Полит, г барон Живковић и г. Др. Вучетић*, па и сам „Браник“.

Они рекоше: да нам црквене општине нису добро уређене, тако исто ни епархије; да су силне мане и недостатци у нашим (досадањим) уредбама; да нам је автономија трошна и ради непрактичности и неизведивости некојих створених институција, да нам је врло компликован административан и репрезентативан апарат, а да је он удешаван и конструисан по извесним обрасцима, који нису поникли у крилу наше цркве. Рекоше, да је на аутере тога апарата утицало бурно доба прве уставности, те под тим утецајем да су гледали, да нам општи односаји црквени буду стављени на темељ што слободоумнији и што демократскији“.

А зар смо ми шта друго тврдили? Не, него — *баш то исто.*

Но ми смо казали, да је сабор од 1864—5., измену дотадање управе спровео погрешно и рђаво, и да је његов рад зато био више штетан него користан.

А зар то није признао и сам г. Др. Полит, пред целим представништвом народно-црквеним, сред сабора нашег, кад је рекао: „да искуство од последњих двадесет и пет година није оправдало претпоставку, у којој је сабор од 1864—5 г. радио. Зар то није признао и потврдио речима својим: „да демократске установе, особито у цркви, ако су на сувише широком базису, хоће да се изопаче на штету цркве и народа“. Зар се те речи и та изјава не тиче сувише демократских, дакле, и нецелисходних установа по нашим уредбама, а специјално организације наше црквено-општинске управе? Зар те демократске установе нису на сувише широком базису баш у нашој цркви и њезином устројству? Зар се нису изопачиле баш код нас на штету цркве и народа? Јесу. Тако је тврдио г. Др. Полит, а ништа више нити горе не учинисмо ни ми у своме чланку. Ал' ипак не учинисмо нешто. Нисмо досадање 25 годишње искуство, иза решкриптуалне уредбе, и све утецаје и последице њезиних установа, подвргли потпуној, свестраној и искрној студији и анализи. Нисмо извели сва зла, која су ти утецаји починили, а која зла последице тих утецаја унеше у нашу цркву и народ. Није то учинио ни г. Др. Полит. Он није учинио зато, што му оквир његова говора и карактер дебате саборске то није дозвољавао. Он то неће никад ни учинити, јер би тиме одузео сваки на и последњи разлог својој опозицији. А ми то нисмо учинили у своме чланку зато, јер се то у једном чланку не може учинити, и јер тај чланак наш није имао ту циљ. Хоћемо ли то кад учинити? — друга је ствар. Али ако учинимо, или кад се уопште то, ма с које објективне стране, учини, установиће се једна непобитна истина, да многа данашња зла у нашој цркви и народу, да многи болесни и растровани односаји и прохтеви последњих тридесет година међу нама, имају свој извор и први узрок у радњи баш сабора 1864—5.

И зато, осим свега другог, и тврдили смо, да је радња тога сабора више штетна него корисна била.

Па кад смо о том сабору и његовој радњи рекли оно, што су већ рекла и г.г. Др. Полит, барон Живковић и Др. Вучетић, директно или индиректно, зар је онда имао „Бранник“ разлога и резона, да нас онако шиварозерски, онако сокачки и цинички нападне, и нас и овај лист?!

Но нећемо даље у разрачун

Казали смо да нема довољне дисциплине у нашој автономној управи, и донесле смо ју илустровали.

А зар нисмо казали истину? Зар је друкче што рекосмо и што наведосмо? Није. Ми смо казали и навели оно што постоји, а што постоји то се испрати неда и затајити не може. И зар то исто — без илустрације, само — није казао и сам „Бранник“ у своме 74. броју 1892., кад је, у оправдању тада огорченьу, узвикнуо: „И како стојимо са автономним властима и органима; наиме како стојимо с њима у погледу дисциплине, аукторитета и у опће: у обзиру потребне автономне свести код свих тих органа?!“

Казали смо даље, да нема код већине органа црквено-општинске нам управе те свести ни способности за познавање и вршење односних дужности.

А зар је г. Др. Илија Вучетић рекао што друго, кад је у 34. броју „Бранника“ од г. 1892. рекао ово: „Не смемо сметнути с ума ни то, да у већини српских места нема ни људи, који би знали и кадри били покренути питање о томе, да се српска автономна школа подигне?“

Зар смо ми и г. 1893., кад нисмо ни мислили бити уредник овога листа, него у Бачинци свој век вековати, другче говорили и писали? Не; и онда смо, зна „Бранник“ врло добро где, без зазора од грдње, денунцијација, анатемисања и остракизма, тврдили јасно и гласно: о немарности, недисциплини и неспособности као карактеристикону у нашој црквено-општинској управи.

И, онда је „Бранник“ ћутао, јер је сабор прошао, а сад сикће, јер је сабор у изгледу, па треба буру завитлавати, и воду замутити, како би се лакше дошло до саборских мандата.

Побројали смо у своме чланку и неке услове за добру и дисциплиновану управу. Навели смо донесле у колико тих услова нема, а како би се наћи могли.

Је ли „Бранник“ у своме одговору, ма чиме или ма једном речи бар, покушао, да ослаби истинитост и докаже неоснованост наших навода и мисли? Није. Него се размахнуо страшћу свога размаженог беса, свога патентованог цинизма, своје уображене величине и досад култивисане му дрскости, и стао у својој огорчености као

сумањит око себе ударати, не мислећи и не видећи: да л' удара себе или другога.

Место, да је задним разбором побијао и стварно расправљао питање и предмет о ком се ради, као што би доликовало „високообразованом свету“ и као што би дужност била „солидног“ и родољубивог листа, који би хтео да докаже, е он хоће да „чини услугу општој нашој ствари“, — место свега тога: шта је учинио „Браник“? Крв му ударила у главу, пао у несвестицу своје нервозности, разгизнво се, замлатао рукама и ногама, па као сумањит стао да дречи: ајао људи и помагај, ево новампире ће црне реакције! Као ехо тој вици и дреци причу: „огорченост на све стране“, па охрабрен њоме, машио се за пресеки револвер и стао пуцати, не би ли и нас и ту „црну реакцију“ дохватио међу пуца где нам срце куца.

И шта се могло после свега тога очекивати? Како је Бранкова странка многобројна, к'о у мору песка, а добро организована и дисциплинована, могло се очекивати, да ће та странка, хиљадописана са огорчене жиће Бранкове редакције, а на избачену паролу, са свију тих „многих страна“ загушити брзојавне апарате са својим извештајима о „указаној на све стране огорчености“.

Но пошто свега тога није било, и ако још сретно прође јака конштелација 5. априла, Фалбовом таблицом предсказана, онда ћемо моћи безбрижно ставити питање: колико је Срба, који су читали наш чланак, ради њега огорчено, и колико је њих у том чланку, а крај своје памети и здравих очију, видило у том чланку оно, што се нервозном „Бранику“ причинило? На то ће нам питање остати „Браник“ дужан одговора, јер би одговор морао бити за њега врло жалостив и многопечалан. Био би такав и онда, кад би „Браник“ скупио и изјаве свију оних црквено-општинских органа, о којима рекосмо, да их је већина, који свој делокруг и своје дужности не познају, а способности за вршење њихово да немају. Али он то чинити неће, јер што смо ми рекли, то је пре нас рекао и г. Др. Илија Вучетић, за те исте органе.

Дакле, зашто је и како је смео „Браник“ опако сикнути једом и погрдом на наш чланак, кад су у њему казане *истине*, које је изнео пред сабор наш, целом свету на видику, и сам г. Др. Полит, па и г. барон Живковић, па и г. Др. Вучетић, а признао их г. 1892. и он сам — главом он, данас на те истине огорчени „Браник“? Зашто? Зато, да се квалификује за алирање и фузију са „Заставом“, и јер је већ време, да се алармира наш свет, да се потпале страначке страсти, да се зазвони на ватру, и онда подвикне као што се већ и подвикивало: „Бојна труба труби“. Та, избори су близу, сабор је на дохвату. На не би за нашу цркву и народ, за сређивање и уређење њихове автономије било ни корисно ни мудро, да се ти избори спроведу без страсти, а у саборницу да посланици уђу нераздражени.

Добро, али, како *сме и може „Браник“ да од истине гради реакцију*, да тако безочно сипа народу песак у очи, да *ради истине* гради и погрђује без зазора и стада онога, *који те истине није помагао стварати*, него их у најбољој вољи и намери изнеси на видик? Е, како! Прво, „Браник“ је заборављив, па не зна шта су други о тим истинама, на баш његови људи, говорили. Не зна ни шта је он сам — као што горе видесмо — о тим истинама написао. Друго, претпоставља, да су сви људи заборавни, а о „својима“ држи, да нису никад ништа ни знали. А напослетку, ако није ни прво ни друго, а оно је треће: за такав..... за тако гадан поступак, као што је Бранков, треба имати само — згодан образ. А „Браник“ је доказао, да га и он има, —

То је први део разрачуна, а сад пређимо на други.

(Свршиће се.)

Јеремић.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(О сазиву народно-црквеног сабора).

У седници угарског сабора интерпелисао је посланик г. Јосиф Јагић преузв. г. кр. угарског министра председника у погледу сазива нашег народно-црквеног сабора. Између осталих питања стапио је он г. министру и ово питање: Да ли намерава да даде прилике, да се наш сабор ма и ван редовног рока, али још ове године и то што пре састане, да би своје текуће послове обавио и да своју самоуправу законито потпуно доведе у ред? Г. министар одговорио је на ово питање и ово: *„још у току ове године, можда у току лета, можда на крају лета, но свакако у оно доба, када редови у њиху неке сметати, учинићемо кораке, да се сабор састане, и свој рад, који му је законом и уредбама уређен, от-*

почне, а надам се и желим и да га заврши.“ У наредном броју донећемо опширније како интерпелацију г. Јагића, тако и одговор г. министра председника.

(**Радња епархијских власти у Темишвару.**) *Епархијски административни одбор* у седници својој држаној дана 5. (17.) марта 1897., под председништвом преосвештеног господина епископа Дијецезана, између осталих решио је и ове важније предмете: Известиће се управа манастира Бездина и Св. Ђурђа о односној решидби високословног српског православног народног црквеног Саборског Одбора у предмету тачног вођења господарствених књига манастирских; даље управа манастира Св. Ђурђа о односној одлуци високоспост Саборског Одбора у предмету заметнуте парнице на развргнуће закупног уговора с дотичним закупником манастирске земље; даље црквена општина у Соки о односној одлуци високословног Саборског Одбора у предмету обуставе овршне ради никасовања дуговине у ње веросаконског прииоса и саборских трошкова; даље управе подручних манастира о односној решидби ни сокословног Саборског Одбора у предмету снагдањег сачињења и предлагања манастирских предрачуна. — Позваће се у смислу односне наредбе Његове Светости преузвишеног господина Георгија, патријарха српског, све подручне црквене општине, да се имају барем на један примерак листа „Српски Сион“ претплатити; уједно ће се позвати све црквене општине које управи споменутог листа што дугују, да односну дуговину своју у данош их року под претњом вођења административне овршне уплате. — Позваће се овоепархијски фискал, да у смислу односних решидаба високословног Саборског Одбора поднесе евентуално и на основу предходно обављених расправа известај о иносу дуговина, које у ime веросаконског прииоса и саборских трошкова тереле српску страну у бивши српско романских мешовитим општинама: Вел. Св. Миклушу, Сарароли, Мехали, Кнезу, Фенлаку, Кечи, Чакову и Мађарском Чанаду, да би се никасоване односне дуговине што пре провести могло. — Издаће се на најашњење српској православној црквеној општини у Вел. Кикинди пријава Паје пл. Ерекића против управе споменуте црквене општине због наводних нереда у крилу исте црквене општине. — Поднеће се високословном Саборском Одбору у Карловцима исказ о стању уплате држ. пореза и других јавних даћа и намета на актуалних парохијским сесијама и позваће се сви дужници свештеници, да у данош их року дуговине своје исплате и о томе се код епархијске власти искажу, ако желе набећи вођење овршне на приходе парохијских сесија до подмирења тога дуга. — Позваће се српска православна црквена општина у Нечки, да исплати правомоћну тражбину јереја Димитрија Ђирића или да сачини разрез у сврху прикупљања тога дуга од појединих верних; јер ће иначе о трошку председникову сачињење тога разреза бити поверено посебном изасланику епархијске власти. — Упутиће се јереј Божидар Милошевић на црквену општину Меленачку с молбом његовом у предмету начина отплате предујма примљеног из благајнице исте црквене општине. — Упутиће се црквена општина у Варјашу, да имаде без одлагања осигурати црквено-општински иметак код означеног јој осигуравајућег друштва, и да се имаде о извршењу тога налога, у данош јој року, кед епархијске власти исказати. — Упућена је српска православна црквена општина у Бочару, да имаде обавити разрез црквеног и школског приреза на тамошње верне у смислу § 14. Б. I. правилник кр. решкрипта од 10. августа 1868. године. — Обављена је разделба износа од 82 фор. 89 новч., што припада од камата Дамаскинове закладе за годину 1885. свештеству Арадском, међу оне свештенике, који су 1894. год., у Араду свештеничке дужности вршили, будући је за 1894., њима припадајући износ камата примио онај свештеник, који те године на парохији у Араду био није. — Позвана је српска православна црквена општина у Меленцима на најашњење, за што није дала огласити у „Српском Сиону“ стечај свој ради попуњења места кантонове тамошње. — Дано је сходно упутство српској православној црквеној општини у Мокрину у погледу никасовања износа од 2200 фор. у корист црквене благајнице тамошње. — Позвано је српско православно парохијско звање у Соки, да саопшти, из којих би се извора могли покрити трошкови потребни за градњу тамошњег парохијског дома. — Уважено је кр. уг. финанцијално равнатељство у Темишвару за разјашњење у предмету наводне дуговине у ime кр. пореза на Фенлачку залишну парохијску сесију у износу од 173 фор. а. вр. — Умољен је високословни Саборски Одкор за доизолу овршне на приномоћ јеромонаха Самуила Поповића из јерархијског фонда у корист Пајаде Удицки рођ. Поповић рада 57 фор. 13 новч. — Дано је сходно упутство српској православној црквеној општини у Сри Св. Мартону у предмету препора с подузетником оправка тамошње св. цркве због непотпуно изведених оправака. — Упућен је члан ове епархијске управе Јован Малетић, да на лицу места у Меленцима преда управу црквено-општинских по-

слова новоизабраном црквено-општинском председнику тамошњем Светозару Николићу. — Издано је сходно упутство српској православној црквеној општини у Кетфељу у предмету прикупљања дужног веровакоског прилога и саборских трошкова. — Снабдевена је клаузулом одобрења и послата високословном Саборском Одбору на даље званичење обвезница српске православне црквене општине у Тарашу, издана о дуговини исте општине у име веровакоског прилога и саборских трошкова. — Дозвољено је српској црквеној општини у Фењу, да може учествовати као драгобователь при јавној дражби земље тамошњег школског фонда, и издано јој је сходно упутство у томе погледу. — Одобрен је и послан је на даље званичење магистрату слеб. кр. варош Темишвара нацрт основног писма закладе Марије Бибић, Шафранове за удаваче. — Позвана је српска православна црквена општина у Нађлаку, да предложи на увид односи записник списан о избору данашњег редовног заступства у истој општини. — Одобрен је уговор српске православне црквене општине у Иванди у предмету оправака на тамошњој св. цркви. — Дано је сходно упутство српској православној црквеној општини у Араду у предмету исплате једног трошковника тамошњег адвоката Антона Петерфија. — Позвана је управа манастира св. Ђурђа, да поднесе исказ о исплатама куповине кр. државном ерару за куп 150 лањаца земље од истог ерара. — Узето је на повољно знање, да су овогнархијски списи, који се односе на време од 1851—1864. године, и које је блаженопочивши епископ Бачки Василијан Петровић још 1864. године однео собом у манастир Хопово, за тим у Беочин и Нови Сад, трудом и заузимањем данашњег архивара епархијске управе Бачке јереја Ђорђа Велића, епархијској власти Темишварској у расположење дошли и изражена је записничка захвалност на труду споменутом архивару, који је уништене списе, наиђе их, пребрао средио и у Темишвар послао. — Дозвољен је удовој Марији Долга из епархијског фонда зајам од 50 фор., с тим да се исти има де у месечних оброчима по 5 фор., на име чега ће износе истог фонду вратити; исто тако дозвољен је из истога фонда предујам епархијском ревизору Ђури Ђуровићу, с тим да се исти предујам има де у месечним оброчима по 10 фор. одбијањем од плате дужникове истог фонду повратити. — Умољена је надлежна политична власт, да проведе овриу против Максе Манојловића на Фабрике, који епархијском фонду у ите закупнине за једну сесију на године 1895. 140 фор. дугује. — Одобрен је закључак српске православне црквене општине у Фабрици, којим је поклонила удовици пок. Мите Долге бившег епархијског школског референта износ од 100 фор. за подмирење погребних трошкова и уједно одлучила због покањања сваког иметка оставинског отписати тражбину исте општине против покојника у износу од 95 фор. а. вр. — Позвано је парохијско звање у Црној Бари, да поднесе извештај о данашњем стању заостатака пореских на тамошњој парохијској сесији. — Уњућена је српска православна црквена општина у Карлову, да надопуни односне уговоре о извлаштењу тамошњег црквено-општинског земљишта. — Одобрен је купопродајни уговор за српску православну црквену општину у Срп. Елемиру у предмету продаје једног кућишта за 280 фор. а. вр. — Поверено је протојерејеу Милошу Рајковићу, пароху Врањевачком, извршење приправљених нереда у крилу црквене општине у Фењу. — Умољена је надлежна политична власт да никасује за српску православну црквену општину у Срп. Елемиру овршним путем односну разрезану дужност општинског богоштовног прилога, јер дужници добре воље своју дужности неће да удовоље. — Дозвољено је српској православној црквеној општини у Вел. Бечкереку, да може купити једну кућу у месту за 600 фор., и да на исплату куповине узме за сад меничин зајам с упутом, да иначе исти зајам што пре у хипотекарни зајам конвертирати. — Уњућена је српска православна црквена општина у Вел. Бечкереку, да иначе јереју Жарку Стакићу, који администрира две тамошње парохије, а ужива плату само једног пароха, надавати и скрћу јереја Паје Недељковића слободном постаљу једну половину берива друге ове администриране парохије. — Узет је с одобрењем на знање избор новог црквено-општинског председника и ове паскураче у Београду, даље избор тутора, новог перовође и једног скупштинара у Кувашима; обнова једне половине црквеног одбора у Сирмгу и једне трећине скупштинара у Срп. Св. Петру; даље закључак црквене општине у Араду у предмету повишице хонорара тамошњем учитељу за катихизанцију на основним конфесионалним школама; закључак исте црквене општине у предмету издане брисовнице Николи Калићу и поделе новог зајма истоме дужнику; избор тутора и једног скупштинара у Срп. Падеју; избор новог црквено-општинског председника и обнова једне трећине скупштинара и половине црквеног одбора у Варјашу; обнова једне половине црквеног одбора у Бега Св. Ђурђу; избор новог црквено-општинског председника и тутора у Новом Св. Ивану; обнова једне половине црквеног одбора и избор новог црквено-оп-

шгинског председника у Мелецима; обнова једне трећине скупштинара у Тиса Хиђошу; избор новог председника и подпредседника у Батањи; избор гробара у Неуанин; разрез прираза црквеног и школског у Срп. Елемиру; избор нових црквено-општинских председника у Овсеници и Толвадији; извештај епархијског фискала у предмету ректификације грунтовног стања Механске парохијске сесије и поседа манастира Св. Ђурђа. Осим још великог дела незнатнијих предмета административне природе решено је преко 30 рачунских предмета у овој седници.

(**Радња архидијецезалних епархијских власти.**) *Конзисторија*, у својој седници од 18. (30.) марта о. г., под председништвом Његове Светости, преузвишеног господина патријарха *Георгија*, решила је и ове предмете: Поводом високог отписа Његове Светости, којим се она Конзисторија извештава, да је вис. кр. земаљска влада, одео за богоштовје и наставу одлучила и за 1897. годину на земаљских прилога на сврхе српске православне цркве 14000 фор. за подручје бившег т. зв. старог провинцијала, а 8000 фор. за подручје у г. 1881. утеловљене хрв. слав. војне крајине, а осим тога за ово последње подручје на прихода крајишке имовне узгоје и образовне закладе још 8000 фор. у име потпора за свештенике, свештеничке удове и сирочад, те црквене општине на исплату дозначити. — обавиће се то овима с позивом да своје на те потпоре односеће се молбе до 13. (25.) априла о. г. овој конзисторији односно административном одбору поднесу. — Поводом тим, што је вис. кр. земаљска влада одео за богоштовје и наставу овамо известио, да кр. земаљски владни одео за православје није обиашао против одлуке кр. кот. суда Винковачког, којим је Винковачки жупник Јаков Стојановић решен од оптужбе, да је обавно венчање без писменог сведочанства о претходно обављеним напештењима и у православној цркви — даље поступити с тога, што је та одлука правоможном постала, те пређа је њене закон поврђен, нпак се против реченог жупника казнено поступати не би могло, него је наложено бискупском духовном столу у Ђакову, да реченог жупника на одговор позове, — умољује се вис. кр. земаљски владни одео за богоштовје и наставу, да резултат званичења истог бискупског стола Ђаковачког против реченог жупника и овој Конзисторији саопштити изволи. — Саопштиће се подручном свештенству најновија одлука вел. Саборског Одбора од 16. (28.) децембра 1896. бр. СО. 4154./1980. ex 1896. у погледу ступања свештеника за чланове општег митрополијског мировинског фонда. — Узета је на знање и саопштиће се интересенту пресуда вреч. Митрополитског Црквеног Савета, којом се одбија признање јереја Ст. М. пароха у И. уложен против овостраног решења, којим је на тужбу његову у дисциплинарном предмету против братства манастира Врдника сваки даљи поступак обустављен. — Узета је на знање и достављене се истом јереју и одлука вреч. Митрополијског Црквеног Савета, којом је одбијен признање његов против овоконзисторијалног решења у погледу његова умировљења, а овоконзисторијално решење у целости потврђено. — Узета је на знање пресуда истог вреч. Савета којом је у целости потврђена пресуда овоконзисторијална у дисциплинарном поступку против јереја А. А. Н. о чему ће се овај известити са односним налозима. — Узета је на знање пресуда истог вреч. Савета, којом је одбијен признање Ж. Радив. и др. на Моровића против овоконзисторијалне пресуде у погледу дисциплинарног поступка против јереја Ђ. И. — Узет је на знање извештај надлежних протопрезвитератских звања, да је јерej Лазар Богдановић као парох Осечког парохије пристављен; а јерeју Душану Поповићу да је предана у администрацију парохија у Вишњу; администрација парохије у Баношгру да је предана привремено јеромонаху о. М. Сп., а јеромонах о. Г. Милошевић, да је упућен у свој постриг манастир Бешеново. — Молба свршеног богослова Стевана Дејановића, да се додели за личног помоћника пароху Добановачком јерeју Ж. Т., устуљена је тамошњој црквеној општини на изјашење.

(**Ламбетска конференција**“). Сваке десете године скупљају се у Ламбетском дворцу кентерберијског епископа на збор сви епископи англиканске цркве са свих страна света — из Европе, Америке, Азије, Аустралије. Сврха је овог сабора, колико да покаже величину и снагу англиканске цркве, толико, а још и више, да учврсте јединство између појединих њених огранака, који су раширени по туђим крајевима. Мисли се, да ће се ове године сабрати до 200 епископа. Конференција се требала одржати тек до године (1898.), али је пренета на ову годину, јер се сад навршује 1300 год., како је главни апостол Хришћанства у Енглеској, Августин, дошао у те крајеве. Хришћанство у Енглеској су прво почели ширити проповедници са истока у II. а можда већ у I. веку, и то и служи англиканској цркви као основ у борби са Римом за своју независност. Устројство сабора и израда програма поверена је познатом писцу богословцу Фарару, канонику кентерберијском.

Од уредништва.

Г. Јовану Јовановићу парохије администратору *у Брестачу*. Послатих нам 3 фор. 70 н. као прилог за поплавом пострадале у Србији достависли смо дотичном Одбору у Београду. Потврђујемо, да су приложили осим Вас 1 фор. и ова г.г.: Миле Шојат 50 н., Аркадије Стефановић и Стеван Петковић по 30 н., Радивој Зорић, Урош Зорић по 20 н., а по 10 н. Рада Стојаковић, Ђорђе Сретковић, Никола Радосављевић, Ранко Сретковић и Петар Зорић.

Од Администрације.

Сх. чрквеној општини у Бедењику. Ваша је претплата подмирена за времена за г. 1895. и 96.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad бр. К 117, 144/110 ex 1897. 26 4—6

ЗВАНИЧНА ОБЈАВА.

Установљени су рокови за полагање стечајног испита пред овоконзисторијалним поверенством, први у пролеће око Ђурђева, а други у јесен око Митрова дана. Опш. који се желе томе испиту подврћи, имају своје ваљано инструјисане и прописно биљеговане молбенице до укључиво 15. априла односно 15 октобра (по ст.) текуће године овој конзисторији приносити и прописану испитну таксу у своје време положити.

Председништво за полагање стечајног испита известиће благовремено молитеље о дану полагања.

У Карловцима 4. (16.) марта 1897.

Архидијецезална конзисторија.

Ad C. O. 1768. 651. ex 1897. 2—3 34

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај ради попуњења места вежбеника (практиканта) код књиговодства срп. нар. црквн. фондова и заклада у Карловцима са платом од годишњих 500 фор. а. вр. и постављањем у привременом својству.

Срби, који желе получити ово место, нека поднесу своје ваљано инструјисане молбенице срп. прав. нар. црквн. саборском одбору најдаље до 14 (26.) априла 1897., имајући сваки нарочито исказати, да је са успехом свршио трговачку школу. Првенство сем тога ће имати, који су неко време били у служби код којег финансијског завода.

У Карловцима 19. (31.) марта 1897.

Г е о р г и ј е
Патрријарх.

С Т Е Ч А Ј. 30 2—3

Овим се расписује стечај на парохију II разреда у Заслужници, протопрезвитерата вилићког.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до Ђурђев дана 1897.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 6. марта 1897.

М и х а и л о
Епископ.

Ad К 250/44 ex 1897. 35 1—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњено парохијско место у Сегедину, са којим је скопчана плата од 650 фор., 100 фор. у име огрева, 200 фор. у име накнаде за сеснју (из јерарх. фонда) 60 фор. од легата Елефтерије и 4 фор. од легата Марије Фоти и уживање 10 јутања земље — овим се стечај расписује с тим, да ће изабрани парох евентуално уживати и награде за вршење катихетских дужности у Сегединској реалци (300 фор.) и душепопечитељске дужности у тамошњој држав. казнини (500 фор.), ако се за вршење истих дужности способним нашао буде.

Компетенти имају своје као што треба инструиране молбенице путем својих претпостављених власти овој конзисторији у року од 4 недеље поднети.

Из сједнице епарх. конзисторије бачке, држане у Новом Саду 3. (15.) марта 1897.

Председништво.

С Т Е Ч А Ј. 37 1—3

Овајем се расписује стечај на парохију IV. класе у Пашињану.

Интеркалара нема.

Молитељи имају своје прописно инструјиране молбенице најкасније до 14. (26.) априла 1897. надлежним путем Епархијској Конзисторији овој поднијети. —

Из сједнице Епархијске Конзисторије Пакрачке у Пакрацу 18. (30.) марта 1897.

Бр. 9. ex 1897. 32 2—3

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

Срп. прав. црквн. општина моноринска на темељу скупштинског закључка а по одобрењу слав. Епар. Адм. Одбора од 28 јан. т. г. бр. А. О. 1764 ex 1896. 14 ex 1894. расписује овим дражбу ради поплаћивања, сликања и малања своје цркве.

Посао је процењен:

1. а) Злаћење и мраморирање нова иконостаса, трона св. Богородице и епископска стола — а иконостос из олтара да се дванпута маслом бојом премаже. . . . . 1800 фор.

б.) Сликање иконостаса и свода над певницама . . . . . 1700 фор.

в.) Малање и мраморирање целе цркве. . . . . 500 фор.

Укупно 4000 фор.

2. Дражба држаће се 15. (27.) Априла (трећи дан ускрса) о. г. пре подне у 10 сати у основ. школи код цркве.

3. Дражби ће се припустити само стручњаци, који сведоџбом докажу, да су еличне послове с похвалом радили.

4.) Дражбоваће се усмени понудама на целокупан посао или на сваки за се.

5.) Одбор задржава право поверења према подузимачу.

6. Подузимач дужан је од горње своте 10% у име јамчевине у напред црк. општини положити.

Даљи услови могу се до дана дражбе код црк. општинског звања видети.

Из одборске седнице срп. прав. црк. општине држане. —

У Моштерину 23. фебруара (7. марта) 1897.

Илија Марковић перовођа. Ђока Бачкалић председник.

29 **ОБЈАВА ЛИЦИТАЦИЈЕ.** 2—3

Закључком црк. скупштине од 11. фебруара т. г. и одобрењем слав. епарх. административног одбора у Врпцу од 18. фебруара. о. г. бр. Е. 211. II. 115. ex 1897. покрива ће се овдашњи црквени торањ бакаром, те се овим путем расписује лицитација на маљак:

Прорачун је укупно за сву дотичну дунђерску и лимарску радњу крст и јабука са златом (Feuer Vergoldung) 2204 фор. 05 новч.

2.) Лицитација ће се одржати 7. (19.) априла 1897. у 10 сахати пре подне у овдашњој црквеној кући.

2.) Лицитира ће се усмено, а лицитант је дужан од горње своте 10% јамчевине у руке председништва положити, која ће се јамчевина подузетнику повратити после обављене колаудације.

3.) Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

4.) Ближи услови и све друго што се на ову радњу односи, може се до дана лицитације видети и дознати у писарници месне црквене општине.

У Врачевгају 15 (27.) марта 1897. Пошта Fehértemplom. Светозар Стоинић председник.

Ad бр. К. 206, 216/166 ex 1897 31 2—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију IV. разреда у Лединцима овим се стечај расписује. Интеркалара нема.

Компетенти имају своје прошено инструјисане молбенице надлежним путем до укључно 1. (13.) маја 1897. овој конзисторији приносити.

Из седнице Архид. Конзисторије, држане у Карловцима 18. (30.) марта 1897.

Архидијецезална Конзисторија

ОБЈАВА ЛИЦИТАЦИЈЕ. 36 1—2

На основу закључка црквене скупштине у Пачиру од 16. (28.) фебруара 1897. год. и одобрења велеславног Епарх. Адм. Одбора. Бачког у Новоме Саду од 4. (16.) марта 1897. год. бр. А. О. 315/117 ex 1897. градиће се нов парохијски дом — и оправља ће се срп. прав. црква споља и изнутра, те се овим путем расписује лицитација на маљак.

Прорачун за градњу парохијског дома овакви је:

1. Зидарски посао са материјалом	1843 фор.	11 н.
2. Дрводељски	663 „	92 „
3. Столарски и браварски	596 „	46 „
4. Стакларски	56 „	„
5. Лимарски	36 „	20 „
Укупно а вр.	3195 фор.	69 н.

Прорачун је за оправку цркве овакви:

1. Зидарски посао са материјалом	642 фор.	54 н.
2. Дрводељски	966 „	96 „
3. Лимарски	879 „	60 „
Укупно а. вр.	2489 фор.	10 н.

1. Лицитација ће се одржати Априла 15. (27). 1897. г. у 1. сат послеподне у овд. срп. школи.

2. Лицитира ће се усмено. Лицитант је дужан од горње своте 10% у име јамчевине у руке председништва положити.

3. Јамчевина ће се повратити подузимачу после обављене колаудације.

4. Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

5. Ближи услови, тако исто и нацрт и троШковник могу се код председништа овс црквене општине до дана дражбе видети.

У Пачиру 25. марта 1897 год.

Перовођа Јован Чупић. Председник Максим Видић.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 14.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 6. априла 1897.

Треба ли приступити организаторној радњи на предстојећем сабору?

Године 1892. постојало је такође мишљење у опозиционим круговима, да се не треба упуштати у измењивање постојећег Саборског Устројства, односно у расправљање и доношење предложеног Устава, који се и данас још тенденциозно, у кортешке сврхе, назива „јединственим штатутом“. И онда се за то мишљење наводили разлози по којима би приступање организаторној радњи било ризично и опасно, јер да би државна власт добила маха, да себи присвоји још шире и јаче интеренције у стварима наше автономије, него што ју данас практикује, другим речима: да нам автономију још више окрњи и сузи.

Тако мишљење о ризичности и опасности приступања организаторној радњи постоји и данас с обзиром на предстојећи нам сабор. И данас се та ризичност и опасност истиче као императиван разлог против приступања организаторној радњи на предстојећем сабору.

Намера нам је, да о томе мишљењу кажемо шта мислимо ми, да кажемо, шта мислимо и о горе постављеном питању.

Је ли уклањање од организаторне радње било оправдано године 1892? Је ли те године била основана бојазан? Није. Странка, која је предлагала Устав и хтела да ради на градњи његовој истицала је пред бојазни опозиције уверавање, да је расположење свију надлежних фактора за добар и успешан исход организаторне радње повољан. Опозиција није томе веровала; а ми смо тога уверења, да није хтела веровати не зато, што се заиста бојала октројака од стране државне власти, него зато, што није хтела да чини уступке јерархијском принципу своје цркве и да напусти неке принципе постојећих уредаба, који се противе духу и науци цркве и црквеног устројства, а осим тога и самој целисходности тога устројства. А да је уверавање већине саборске било искрено и основано, доказивале су онда изјаве свију надлежних фактора, а које су изјаве биле познате тада и људима из опозиције. Шта више, да је било и у опозицији људи, који су уверени били о тадањим повољним прили-

кама, имамо класичан доказ у говору г. барона Живковића. Њега самог смо у страну као пример навести зато, јер је он само томе своме уверењу израза дао и у самом сабору, ма и у доста завијеној форми. Други су то или тајили, или заиста нису могли или хтели да до тог уверења дођу.

Да је опозиција послушала многоискусне савете свога тако угледног члана, као што је г. барон Живковић, кад је већ била неприступна разлозима и уверавању саборске већине, или, да је г. Живковић имао тада потребне енергије за излазак из *таквог* опозиције, те да се приступило специјалној дебати предложеног Устава, он би данас био већ закон, и ми би били смирени бар у толико, у колико не би стајали данас пред нерасположењем и непогодним приликама за свој организаторни посао, какве прилике опозиција изводи из изјава данашњег министра председника. Не би стајали пред „бомбом“, какву она види у тим изјавама.

А овако, историја нашег напаћеног и истрзаног народно-црквеног живота каже нам је немилом дужношћу, да забележи после Етвеша и опет пропуштену прилику из времена владе Сапарија-Чакија.

Кад нам је то време излазило на сусрет ми смо га одбили, и организаторну радњу своје цркве и народно-црквене аутономије оставили смо за сабор, који после тога дође.

Ево смо пред сазивом и тога сабора. У нашем јавном мњењу већ се пропагира, и сад, да се ни предстојећи сабор не упусти у посао организаторног штатута. Као разлог томе износе се горе споменуто нерасположење и непогодне прилике, просто рећи, — не више бојазан, него тврдња, да ће државна власт, ма какву организацијону уредбу сабор наш донео, ову употребити, да нам аутономна права што више скреше, аутономију што више сузи.

Они, који ту тврдњу постављају, и као што изгледа, који су о тим смеровима државне власти мање више као уверени, оснивају то своје уверење и ту своју тврдњу највише на изјавама данашњег кр. угарског министра-председника, које је исти учинио како у конференцији Срба код њега одржаној прошле године, тако и у својим досадањим саборским говорима у ствари наше цркве, народно-црквене автономије и њиховог устројства и уређења.

Кад кажем, да смо у питању наше автономије, у односајима наше цркве, те њиховог устројства према државној власти, стајали и досад, и да ћемо стајати и сад на истом становишту, што га је обележио и изнео пред угарски сабор заступник и наш сународник г. Јосиф Јагић, а пре њега у прошлогодишњој конференцији како г. Др. Ника Максимовић, тако и г. Др. Ђура Вукичевић и г. Др. Илија Вучетић, а које је становиште конкретно изложено и формулисано још г. 1892. у предложеном сабору Уставу, — онда држимо, да је наше становиште у том погледу јасно. Као што је, с друге стране, тако исто јасно, да се ми ни издалека не можемо приближити становишту, по којем би Декларација имала бити основ за градњу организацијоног штатута наше цркве, којој је автономија њезина *у земљама угарске круне* призната и ујемчена не Декларацијом, него основним државним законима. Кад нам је та автономија ујемчена уставним IX. законским чланком од 1868, није се овај законски чланак позивао на Декларацију него на државни основни закон, познат под именом XX. законског чланка од 1848, чијим § 8. су нам *„ујемчена аутономна права“*. Не одређује IX. законски чланак од 1868 године, да та ујемчена аутономна права вршимо, уз придржај Његову Величанству права *највишег надзора, које се има уставно вршити*, и да своје црквене школске и на ове односне закладне ствари на својим црквеним саборима (конгресима) самостално решавамо, уређујемо и по својим органима самостално рукујемо и управљамо у смислу правила *што смо их на тим конгресима установили*, а Његово Величанство потврдити, — не одређује, велимо, IX. зак. чл. од 1868., да та своја автономна права вршимо у границама Декларације, *него „у границама државних закона“*. Ако се и данас још практикују неке установе Декларације као и Конзисторијалне Системе, *што не лежи основ и разлог нити у природи нити у оквиру ујемчених нам авто-*

номних права, нити у духу и садржају државних закона. Узроци су томе практиковању друге природе, за које велики део одговорности, истина, пада баш на наше саборе, који су у привременим својим уредбама, а у журби и површности свога рада, и због својих неупутних расправа, задржавали неке поступке и одредбе Декларације и Конзисторијалне Системе — крај свију евидентних контрадикција, у које долази и сам појам автономије као и државно, а особито уставно законодавство, са рескриптима из доба највећег апсолутизма. Али ти узроци нити сами по себи, а особито не с обзиром на ове контрадикције, и јасна паређења државних закона, не могу томе практиковању придати никад и никакву законску форму и важност. Тим практиковањем не долази ни издалека у сумњу заједменост наших автономних права и уређење њихове практике на темељу државним законима признате нам автономије. Но, у осталом, то је засебно питање.

Овим смо хтели само, да обележимо своје становиште према становишту, по којем би Декларација имала бити основ за устројство наше цркве и с њоме спојене народно-црквене автономије.

Но и ако разумемо бојазан, коју може, донекле, да изазове ово становиште и односне с њим учињене изјаве неке, али ни онда, кад би томе становишту и тим изјавама морале баш бити конзеквенције, какве им опозиција приписује, а које ми за сада још не сматрамо неизбежнима, — и онда би морали бити одлучно противни неприступању организаторној радњи на предстојећем сабору. Ми смо мишљена, да томе послу приступити треба и да то управо морамо учинити, баш у интересу нашем, без обзира на све оно, што би се из односних изјава изводити дало и што се са неке стране изводи.

А ево зашто.

Из говора кр. угарског министра председника, изговореног у заступничкој кући угарског сабора 12. (24.) априла прошле године, сазнали смо ово: „Његово Величанство је благоизволело решити, да се у своје време поднесе представка за сазив сабора у г. 1897. А нарочито је краљ наредио, да се изврше претходни послови, што су потребни за установљење дефинитивног штатута“.

О свему томе је преузвишени министар-председник учинио саопштење и Саборском Одбору.

У одговору пак на интерпелацију заступника Јагића, рекао је исти г. министар отворено и јасно ово: „*Морам изјавити, да ако овај штатуш, као што је до сад било, не буде донесен, да ће влада у најгорем случају бити приморана, да се врати строгих мера, које је до сад избегавала*“. *А ми држимо, да се не варамо ако кажемо, да ће нам у том случају устројство — октроисати.* Шта више, ми тврдимо, да је свако друго тумачење те изјаве — погрешно.

Ако предстојећи сабор не усхте приступити градњи организаторног штатута, октроисаће нам га државна власт. Далеко је од нас песимизам — али нас на ову тврдњу овлашћује и присиљава све оно, што смо чули, што знамо и видимо. А држимо да би чинили грех, да то тако јасно и отворено и — не кажемо.

И кад ствар тако стоји, кад знамо шта нас чека у горњем случају, онда, по нашем личном уверењу, интерес наше цркве и автономије забрањује управо питање: треба ли приступати организаторној радњи коначног уређења наше цркве и автономије и донашању дефинитивног штатута им на предстојећем сабору.

Неприступање тој радњи, и крај дилеме пред којом ми данас стојимо, и крај свега што смо навели, по нашем схватању, не би била никаква одбрана автономије, него напуштање борбе и старања за ту автономију. То би била једна нова врста пасивитета, који борце повлачи са попришта у најодсуднијем тренутку. То би било *изазивање* државне власти да се „дати тако строгих мера, које је досад избегавала“. Али, то би уједно било и *олакшање* државној власти, да нам — устав октроише.

Наша опозиција може у односним изјавама представљати какве хоће „бомбе“; могу нас те изјаве испуњавати ма каквом зебњом и бојазни, али не смеду нас натерати на страх, не смемо пред њима пасти

у — панику, положити оружје, скрстати руке и повући се у — перад. Морамо остати на мегдану својих права, ослоњени на законе, који нам та права зајемчавају. *Али још нешто. Морамо доказати, да смо способни сами своју цркви и автономији штатуте сагранити.*

Неприступањем градњи тога штатута ми би ту способност у сумњу довели, и пред државном власти, и пред самим Његовим Величанством. И зар онда државна власт не би своју октројку квалификовала као *вршење своје дужности* према једној цркви, која није кадра сама себе да уреди? И зар би се могао тај поступак државне власти квалификовати *насиљем?* Нас, истина, не може нико *натерати*, да приступимо организаторној радњи, као што не може нико никога натерати на вршење његових права. Али, не треба заборавити, да ни ми не можемо државну власт задржати, нити јој ускратити, да учини у том случају своју дужност и да изврши своје право, које јој се *у том случају* не може оспорити у погледу уређења ма које цркве, која је у њој и под њезином врховном надзором. О томе треба добро, и без обмањивања самог себе, промислити.

А на приступање градњи организаторног штатута на предстојећем сабору упућују нас ови разлози:

1. Потреба коначног уређења наше цркве и народно-црквене автономије.

2. Изрична жеља Његова Величанства, да сабор наш то уређење донесе.

3. Изрична дозвола Његова Величанства за сазив сабора баш ради тога уређења.

4. Изрична изјава Његова Величанства, да не може дозволити, да останемо и даље без тога уређења.

5. Изјава државне власти, да ће се, у случају да сабор то уређење не донесе, „латити строгих мера, које је до сада избегавала“.

Да, ми морамо доказати, да признајемо потребу коначног уређења нашег, да смо вољни и кадри то уређење донети. Морамо изаћи са пуном поданичком готовошћу на сусрет превишњој жељи; а својим мудрим и озбиљним радом саборским достојни се показати превишњег старања о уређењу наше цркве и автономије и превишње дозволе за сазив сабора у циљу тога уређења. Морамо у дужном и искреном поданичком и синовском страхопоштовању потпуни доказ пружити, о најодлучнијем вођењу рачуна са авторитетом превишње изјаве. И не смемо државној власти дати повода, да се лати строгих мера, које нам је у изглед ставила; не смемо јој пружати *са своје стране* оправдања за предузимање таквих мера. А то све можемо учинити, ако на предстојећем сабору приступимо организаторној радњи, т. ј. доношењу дефинитивног штатута, односно устројства своје цркве и с њоме спојене народно-црквене автономије, *и ако то устројство на сабору своме и — донесемо.*

Кад то учинимо, онда се октроисаног штатута немамо бојати. За њ неће бити онда ни повода ни разлога нити му може бити каква основа. Октројисање штатута онда је немогуће.

Али, шта ћемо радити ако нам државна власт кроз сабором донесени штатут буде октроисала своје претензије, које би дошле у сукоб са постојећим уредбама и са, законима државним „зајемченим нам, автономним правима“? То је питање, које иде на други лист. У то питање је за сада рано улазити. Али, ако и кад би то питање дошло на претрес, ми ћемо бити и онда на становишту легалне заштите и одбране својих автономних права према државној власти, и ту би одбрану и заштиту изводити свима уставним и легалним средствима.

За сада је, као што рекосмо, то питање прерано. Овом приликом бар не ћемо да улазимо у њега. Али већ сад изјављујемо своје мишљење: да би тек октројка, тим путем учињена, била акт силе државне власти, што пак не би могли доказати за октројку, на коју би државна власт била изазвана и овлаштена нашим неким новим пасивитетом, нерадом, или неизрађеним радом, какав је био г. 1869. и 1892.

Неприступању, дакле, организаторној радњи на предстојећем нам сабору *нема основана разлога; оно би било кобно за целу нашу цркву и автономију.* Све околности и сви разлози говоре, и императивно нам на-

лажу, да приступимо тој радњи, али уједно и да се спремимо за њу, *како би доказали, да смо способни и кадри да је и извршимо.*

У том ћемо знаку победити! △

Одзив на позив.

У чланку којим хтедосмо упозорити на некоја очитовања г. Ђ. В-а у Нашем Добу, између којих је најзанимљивија исповед да је њему, г. Ђ. В-у, све једно, хоће л' унутрашња организација наше и ц. аутономије бити конзервативна или радикална, рекосмо између осталог и то, да је наше најдубље уверење, да се односи на пољу н. ц. аутономије могу успешно средити само на темељу здрава компромиса између хијерархије, народа и државе. Тога ради и у питању односа државне власти према н. ц. аутономији, морају несумњиви бити основи за заокруженье делокруга једног и другог фактора. Ти основи морају бити јасно изведени у организаторним уредбама, потврдом којих се и стиче тражена гаранција.

Госп. Ђ. В. вели у својем пространом одговору на наш чланак, како је то што ми рекосмо тек фраза, која хоће да каже све, а не казује ништа, те пребацујући Срп. Сиону што не износи која питања обухвата компромис између народа и државе, чика га, да рекне макар своје приватно мњење о томе. Ну нечекајући да С. Сион односно ми, којих се то као писца односног чланка у првом реду тиче, своју рекнемо на тај позив, истиче г. Ђ. В. у односу државе и народа на пољу н. ц. аутономије три кардинална питања у којима влада грешн, наиме: мериторно решавање у пословима нар. црквене аутономије, утецај прекомерни — чак до именовања — на избор црквене поглавице, постављање администратора митрополији и епископијама, те поново чика С. Сион за мњење му по тим питањима.

Из чланка нашег у 12. бр. Сиона видео је и види свако јасно, да смо у оној мах хтели тек уопште да нагласимо правац којим по нашем уверењу треба да се креће рад око сређивања односа међу факторима који су у нашој н. ц. аутономији заинтересовани. Више нам није ни требало за примедбе на чланак г. Ђ. В-а, пошто ни њему, како сам рече, није смер био расправљати о тим односима. Кад је г. Ђ. В. о тим односима, а посебице о односу државе према н. ц. аутономији, од нас хтео да чује коју више, тад му је требало сачекати наш одговор на његово чикање, јер тек ваљада он није с тога одма и одговорио да после узмогне рећи, како је он ово ил' оно већ раније рекао.

Како ми судимо о односу државе према народу у питању н. ц. аутономије, о томе смо ми у своје време на најмеродавнијем за то месту између осталог рекли и ово:

„Ја сам тог осведочења, да *наша народно-црквена автономија има и мора имати тај смер, да регулише и обезбеди односај оних фактора, који су у цркви, а то су јерархија и народ, сировину државе*, као фактора изван наше цркве, како би црква и школа нам у овој држави, својим животом могле битисати.“

„Кад је према томе држава нашој цркви и народу нашем признала автономно право на народно-црквеном пољу, то је она тиме признала нама право, да своје црквене, школске и фундационе послове, самостално и независно од државне власти, можемо уређивати, у оквиру основних државних закона. Отуд излази, да *поред узакоњене народно-црквене автономије држави на пољу те исте автономије не припада никакво друго право, до ли право врховног државног надзора.*“

„Но *врховни надзор не даје државној власти право, да утиче у рад наших автономних власти и органа, или да закључке њихове одобрава или прекинаћује, да, дакле, у нашим народно црквеним пословима мериторно решава*, него: она има једино то за извиди, да ли је закључак донесен у оквиру автономије, па ако је тако, онда га просто призна као правоваљан, ако није, онда има са својим примедбама да га врати натраг, како би га дотични органи, а на посе народно црквени сабор у свом самосталном делокругу но ново мериторно решио, т. ј. са автономном правом у склад дошао.“

„Из узакоњене народно-црквене автономије извире по државну власт двоје:

прво обвеза, *да једном призната наша права не може мењати једнострано* т. ј. без саизволења нашег народно-црквеног сабора, па ни донашањем нових земаљских закона, који би се косили с нашим автономним правом; друго, *дужност, да автономијом признату самосталност и самосталан рад, као и све по сабору донесене законе и уредбе, мора сваћу свакога у држави бранити.*“

„Из свега овога излази, да је у првом реду нужно, да цркву као такову и народно право на н. ц. самоуправу *са што широм автономијом према власти државној обезбедимо.*“

То ми тада рекосмо и то и сада, после црквених реформа, исповедамо најодлучније.

И баш за то и прихватисмо ми тада оберучке потоњем н. ц. сабору поднесени предлог за н. ц. устав, о којем рекосмо, да је њиме *„повучена правилна и закона демаркација утицају јерархије и народа у цељи, да на темељу начела: „сваком своје“, довемо до мира, реда и слоге у сопственој кући, те да удруженом снагом потиснемо на полу автономном сваки незаконит страни утицај, и постанемо што пре господари у својој цркви и школи, ковачи своје среће, што данас нисмо, а не можемо ни да будемо.*“

У овоме је већ и наш одговор и на кардинална питања г. Ђ. В-а. Желили он подробно да упозна и сва друга кардинална и мање кардинална питања сва до најситнијих, и хоће ли да се обавести и о томе, како та питања, и све друго, повољно да се реше — ено нека пропита и нека пажљиво проучи потоњем н. ц. сабору поднесени н. ц. устав, који ми за се начелно ни данас нисмо напустили, него и данас као и пре у њему видимо сигурно средство које ће, једном узаконјено, нас убрзо привести мети којој сви тежимо и треба да тежимо: да у својој н. ц. автономији постанемо и своји господари.

А да се г. Ђ. В. ни после овога не би како год о чему сумњао, очитујемо да ми за се нити смо кад пристали нити ћемо икад пристати — нити на сабору нити изван њега, — да власт државна може и сме у послови автономни мериторно решавати, а тако исто црквену поглавицу и администраторе митрополија и епископија именовати, јер све ово је тек логична консеквенција оног нашег начелног убеђења. Ми њему и сада дајемо израза с' уверењем, да и гледе одговора преузвишеног председника уг. министарства на интерпелацију посл. Јос Јагића нпак вреди изрека: од речи до дела — има пођи. Вреди ово већ за то, што автономија искључује сваку октројку, што *о декларатурији као тобожњем темељу за нашу н. ц. автономну организацију не може ни говора бити*, у колико је њоме у своје време та ита автономија управо насилно покошена — ако посланицима у сабору државном није позната прошлост нашега народа и посебице историја постанка декларатурије, ми једно и друго тек одвећ знамо, — те се влада и с обзиром на управи њеној поверену државу мора омишљати, да васкрсавањем и применом таквих октројака ствара неугодне... прејудице.

Ми при овом убеђењу остајемо у толико пре што смо баш у ове дане разабрали и за ову значајну изјаву Његова Величанства у разговору с једним државником: „Европа од данас, рече краљ, није Европа од пре 50 година. Гордијски чворови — (а такав је и овај наше н. ц. автономије) — више се не пресецају, *него се траљемо дреше. Ми све јаче залазимо у еру компромиса и узајамних уступака, који састављају цео живот.*“ Ово осведочење носиоца врјасне круне, по нашим меродавним факторима: св. синоду и н. ц. сабору у своје време и на свој начин *целисходно* употребљено имаће, држимо, ваљада бар толиког утецаја при одлучивању судбе наше н. ц. автономије, колико у одговору на интерпелацију посл. Јагића наглашене мисли, тим пре, што је по среди „ваздa верни и одани народ српски“, којем је и пригодом интерпелације Јагићеве од стране власти државне најлепша сведоџба издата, и што не учинемо да је и преузв. г. министар председник рекао, како то г. Ђ. В као позитивно износи, да у она три кардинална питања „ни јоте неће попустити“.

То је наш одговор на она три карди-

нална питања г. Ђ. В. Уважавамо и од сад као и до сад речи Ф. Деака о т. ме, како се и кад губе права народна. Ми те речи препоручујемо г Ђ. В-у и за онај други огранак нашег народног живота, који са автономним чини једну органску целину. Како се ради овде, тако треба и тамо, и обратно, јер рад на једноме одјекује по последицама посве логично и на другоме. Не иде овде побости првену заставу а тамо белу, јер то би значило онај чувени првен барјак од зелене свиле, те би и успех према томе *морао* бити.

О другом по том. Б.

Интерпелација и одговор у ствари сазива народно-црквеног сабора.

У седници заступничке куће угарског сабора од 25. марта (6. априла) о. г., заступник г. *Јосиф Јагић* интерпелисао је, као што смо јавили, г. кр. угарског министра у ствари сазива нашег народно-црквеног сабора, на коју је интерпелацију г. министар одмах и одговорио. Значајна и красна интерпелација г. *Јагића* гласи:

Поштована заступничка кућо! Дозволите ми, да за кратко време, само на неколико тренутака замолим и у обзир узмем вашу благонаклону пажњу на интерпелацију, коју ћу управити на г. министра-председника у погледу једног предмета, који скоро од тридесет година стоји на дневном реду нашег јавног живота, који је проживео читав низ либералних влада, но који је ни данас није до решења дошао.

Та је ствар, п. кућо, питање о устројству и уређењу автономије православне српске цркве и са тим у свези о извршењу IX. зак. чл. од 1868. г.

Са тим питањем су се већ веома често, са објективношћу, која заслужује признање, занимали надлежни и на то позвани фактори, јавно мњење и штампа ове државе; сама православна црква принела је жртава, које иду на стотине хиљада, да би то питање решењу привела, па ипак се — на жалост — само то питање још увек налази тек у оном стању, које се може назвати тек почетком почетка!

Не мислим, п. кућо, занимати се са тим питањем са гледишта страначке политике, нећу чинити ни рефлексије на владајући систем државне управе, која тако штетно утиче на наш јавни живот уопште, те која по природи ствари није оставила нетакнуту ни православну српску цркву; уздржаћу се колико год могу и од тога, да критикујем политику, коју су досадашње владе према автономији православне српске цркве досад водиле и да само питање пренесем на поље рекриминација и оптужбе; јер ваљада није усамљено моје уверење, да на пољу вере и морала ниједно од тих гледишта није згодно, да културне сврхе и задаће нити унапреди нити осваја.

Ја ћу се, п. кућо, баш на темељу напред наведеногa у оквиру своје интерпелације укратко ограничити само на то, да прикажем данашњи систем православне српске цркве, који стоји ван закона и који се баш с тога не може ни држати ни трпити, и истаће, које је из тог система поникло, да без забашуривања покажем на праве узроке такога стања — да изнесем даље, по свом смерном схватању, законити правац и законите начине и средства, која стоје при руци, те са којима би требало, из добро схваћеног интереса државе и цркве, ствари брзо и без одлагања помоћи и лека пружити — најпосле, да из свега тога изведем оне тачке, на које би одговор г. министра-председника могао дати упутства односно умирења о становишту, које влада у том питању заузима и о њеним одлукама, које ће о томе учинити.

Автономија православне српске цркве, п. кућо, уврштена је у наше законе, како је познато, IX. законским чланком од 1868. г. на темељу привилегија, наданих српском народу при досељењу у нашу домовину 1690. године, на темељу XXVII. зак. чл. од 1791. и на темељу великих и слободоумних установа од 1848. г. Тај зак. чл. поделио је донде јединствену православну српску карловачку митрополију у две међусобно независне и равноправне, у православну српску и православну романску митрополију. Овлашћено је верно, тим начином на двоје подељене цркве, да уз одржање крунног врховног права надзора у границама уставних закона, своје црквене, школске и фундационалне ствари, на темељу уредаба, које ће на саборима доносити и које ће Његово Величанство санкционисати, преко својих сопствених изабраних органа самостално решавају и уређују.

У нашем зборнику закона, п. кућо, једва да има закона, у којем би воља народног зако-

нодавства јаснијег и разумљивијег израза нашла дословце у тексту закона, него што је то у IX. зак. чл. од 1868. г. Одкако нам је устав повраћен, једва да је донесен закон, који су топлије и искреније поздравили сви, без разлике странака, народности и вероисповести као тековину слободоумности, него што је тај закон. То сведоче дневници сабора од 1868. г., по којима је при стварању тога закона дедстворно учествовао и велики син ове отаџбине Фрања Деак, а пок. барон Јосиф Етвеш, министар просвете, је у свом уводном говору, којим је законску основу заступничкој кући приказао, у своје и владино име најавио уверење, да жели автономију православне српске цркве устројити на потпуној слободи вероисповести и на основима најшире самоуправе, јер је сматрао да то заиста одговара начелу слободне цркве у слободној држави.

На нашег законодавства узижу се две основне мисли, нарочито из нарећења тога закона: прва је: неприкидно право државног надзора, које свагдашња влада уставним путем врши, а друга је: право самоуправе, омеђашено државним законима нашим, на темељу којег права се верни православне српске цркве самостално организују у својим црквеним културним и црквено-административним стварима, слободно могу располагати и своје закључке сами извршивати.

Томе закону, п. кућо, претходница владини, крај свега тога што сам напред рекао, ни до данас нису знали или нису хтели пажљивости стећи ни у једном ни у другом правцу. Извршили су само половину, или трећину тог закона. Док је с једне стране романској митрополији дана прилика, да устрои своју автономију у најширем кругу, и она ту автономију заиста и ужива, дотле је с друге стране самоуправа православне српске цркве, која извире из истог правног основа, одкако је IX зак. чл. од 1868. г. санкционисан и у живот ступио, бачена у ланце тако силног апсолутизма, да та црква није већ више у стању да одговара нити моралном позиву своје властите вероисповести, нити културним обвезама, које дугује домовини.

Прих година иза санкционисаног закона, п. кућо, конгреси, који су сазвани били тога ради, да тај закон у живот приведу, поставили су већином привремене и због те привремене суштине већином непотпуне уредбе. Сврха и нада им је била, да у првом реду установе тако звано саборско устројство, у којем су хтели наразити и оцртати основна начела за јединствено и потпуно устројство автономије, но у том погледу се владе год. 1870. и 1871. нису могле да погоде.

Та саборска уредба, п. кућо, изготовљена је 1874. год., а поднесена је највишој санкцији 1875. год., но влада ју је без преслушања црквеног заступства, дакле против устава одобрила са клаузулом, да се свака ствар без разлике, дакле најобичнија питања поретка и управе, ако би у оквиру автономије постала предметом парнице, може путем парнице подносити влади као највишем форуму.

Тиме је, п. кућо, тадашња влада установила призив од права на силу, ставила је зант силе на црквени самоуправни живот, учинила је немогућим коначно устројство, које је законом гарантовано и које су тадашњи сабори мислили да постигну, убила је живот и способност за рад у свима жилама самоуправног организама, али је оставила отворена врата насилној и противуставној интеренцији владе, којом је временом одузела законом осигураној автономији најосновније предуслове.

Ту је и тиме је, п. кућо, настала од стране владе збрка и криво тумачење појма, садржине и простирања права државног надзора према основним начелима и делокругу автономије, а тиме се у православној српској цркви одомаћила практика, противна IX. зак. чл. од 1868. г., позивајући се на „jura quaesita majestactica“, утемељена на апсолутистичким, већином застарелим наредбама из прошлог столећа, практика, која се сасвим противи не само преднаведеном закону него и најосновнијим начелима автономије.

Ту је и тиме је настао кад негативно кад активно утецај владине силе на автономију православне српске цркве, одакле је после наступило наименовање патријарха Анђелића, постављање администратора митрополије и епархија, мериторно решавање услед призива у појединим конкретним предметима, отуђење црквених добара без преслушања народно-црквеног заступства, сабора, једном речи наступила је практика такве интеренције од стране владине силе, која је сасвим непозната не само у равноправној романској цркви и у протестантским црквама наше домовине, које уживају право

аутономије, него, смело можемо рећи, у слободним црквеним аутономијама свих уставних држава у Европи.

Томе, само томе се, п. кућо, има приписати, да доцније сазивани конгреси нису били у стању доћи са владом до споразума у погледу устројства аутономије. Само се томе има приписати, да су доцнији конгреси сасвим непосредно радили, не расправљајући о устројству, него о односају владе и државе према цркви и да је бачено семе оној несретној борби са владом и јерархијом, којој је борби, на жалост, црква постала ратиште!

А сама ствар, односај православне цркве према угарској држави, сасвим је јасна сваком државнику и политичару, који стоји на висини задаће.

На темељу закона цркви припада право устројавања, слободног располагања и извршавања у пословима, који се ње тичу. Владин је позив много виши, много узвишенији, да уставним и трајним вршењем права надзора бдије над самоуправним животом цркве. Суверенство, достојанство и углед круне и државе треба да се појави у свој својој тежини тамо и тада, кад би црквена аутономија, прешавши границе закона, постала извором и колевком опасности по устав, по општи интерес или по оправдани приватни интерес!

Грешиле су прећашње владе, грешила би и данашња влада, када би у угарској држави то право, које јој припада по уставу, које је дакле непрепорно, хтела очувати и остварити путем признања, који би јој се у појединим стварима подносио! Та тиме би држава своје право надзора на штету самоуправе свела на свакидашње обично средство ове потоње, а тиме би ћутећки и implicite и то важило, као да држава нема више никаква права у оним стварима, које и ако су очевидно противне уставу и општем интересу, нису путем признања пред њу дошле.

Нека изволи замислити пошт. кућа и пошт. влада, шта би постала круна, шта би постало право надзора, које извире из државног суверенства, и шта би било са угледом владе, кад би се они имали бавити формалним и материјалним пресуђивањем у свакидашњим парницама свих вероисповести?! Кад би тако тумачење и примењивање права надзора било умесно, онда би га баш из начела слободе, вероисповести и узајамности — на сваки начин на већу славу либерализма — ваљало применити на сваку цркву у нашој домовини.

Ако влада мисли такову аутономију створити католичкој цркви од 8—9 милијона верних — ако то скрива у себи обећање г. министра богоштовља и наставе, које је пригодом мисленичке светковине нашим чивутским сугрђанима у тој ствари учинио — онда искрено и озбиљно опомињем припаднике тих вероисповести, нека не теже за аутономијом; јер ће услед ње још мање моћи оживотворавати како интересе своје властите цркве, тако и свој позив, који дугују према нашој домовини!

Него узимо ствар са гледишта црквеног позива ученике.

Усвојене и признате цркве, односно вероисповести у нашој држави — in fine finali — нису сврхе само за себе. Кад цркве рачунају у своје верне мањи или већи број државних грађана, и кад развијају своју делатност на верском, моралном и културном пољу, тада управо врше државну задаћу, тада су оне некако орган државни; с тога са гледишта вишег државног општег интереса сама држава треба да иде за тим, да се тим њеним quasi органима самоуправни живот сваком гаранцијом опште слободе на уставном темељу тако устрои, да они на културном пољу без сметње могу развијати потпуну делатност.

Основно правило је самоуправном праву као гаранцији јавне слободе, да се право државног надзора подели између државе и верних тако, да унутрашњи живот самоуправе саме цркве контролишу преко својих аутономних органа и корпорација, а влада да са вишег гледишта уставним путем пази да се одржавају устав и државни закони. То се има остварити. Толико поверења дугујемо запета државним грађанима без разлике вероисповести и народности, јер у томе лежи једна од основних и стожерних мисли нашег домовинског устава.

Пошто сам оцртао односај православне српске цркве према држави и приказао садашње несносно стање њене аутономије, дужан сам, правде и истине ради, учинити још једну изјаву, а то је то, да се због садашњег стања православне српске цркве најмање што може пребацивати садашњој влади. Напротив верни православне српске цркве дугују признање влади барона Банфија, што је употребивши

најпозваније и најбоље снаге, узео подробно и темељно проучавати државноправни одношај, развитак и садашње стање православне цркве, дугују јој признање и с тога, што је, проучивши и уверивши се, да се то стање не може одржати, сам учинио предлог круни, да се све то темељно поправи, дугују јој најпосле признање и с тога, што је баш услед највише милости и одлуке свију прошле године зрак наде, да ће се автономија православне цркве довести већ у обим закона од 1897. године у недра закона привести.

Но пошто нити ова н. кућа, нити православна црква нису још никако обавештени о становишту, које влада у тој ствари заузима, пошто г. министар-председник није пристао на предлог митрополита-патријарха, да се сабор 1897. године између Ускрса и Духова у редовно време ради обављања текућих послова и уређења автономије састане, и пошто није неразложна и она забринутост, да ће се сазив опет на непавесно време одгодити и да ће се са пословима око организације онако исто противуставно поступати, као и пре,

питам г. министра-председника:

1.) Чиме образлаже свој поступак, што није пристао на учињени му предлог ради сазива сабора у редовно време?

2.) Намерава ли дати прилике, да се сабор састане у доба, које и ако од редовног времена одступа, ипак још у овој години и што скорије, ради уређења текућих послова потпуног уређења црквене самоуправе?

3.) Је ли вољан ради уређења и остварења автономије, стављши се на наређења IX. зак. чл. од 1868. г. ограничити се само на остварење оног делокруга, који извире из права врховног државног надзора?

4.) Је ли вољан закључке народно-црквеног сабора, који се имају ради устројства и уређења автономије на одобрење поднети, подастрети највишој санкцији тако, како одговара начелима уставности и автономије?

На ту интерпелацију одговорио је кр. угарски министар-председник г. барон *Банфи* ово:

Влади у опште није намера, да и даље подржава неодржано стање у крилу српске цркве, које постоји већ 30 година, јер је увидела, да те ствари треба безусловно довести у ред. Но примећује, да се грађење автономије српске цркве у оном размеру, како се то учинило у православној румунској цркви, не може дозволити ни на државних ни из политичких разлога, а и с тога гледишта, да о онаковој автономији, каква је дата протестантима, не може бити ни говора.

У том погледу нису ни пређашње владе ништа пропустиле, јер с обзиром на наредбу од 1875. године желеле су не једаред, да доведу у ред ту ствар, и краљ је не једаред дозволио сабране, али се баш на тим саборима осујетило коначно устројство, чему је последица неумесна привременост, која и данас постоји.

Г. посланик пита, чим образлажавам то, што нисам пристао на пријаву за сазив народно-црквеног сабора у редовно време. Њ. Величанство је још 1896. у начелу решило, могу рећи дозволило, да се сабор сазове 1897., и пре сазива сабора 1897. нема у опште никаквих знатних тешкоћа, које би се односиле на сабор и његов рад. Просто су, н. кућо, блиски избори за хрватски земаљски сабор узрок, који је дао повода влади, да не предложи дозволу за одржање сабора у времену између Ускрса и Духова, као што то прописују уредбе. Мандат за хрватски сабор изабраних посланика до скора истиче, те ће се до скоро, могу рећи заједно у мају месецу, наредити избори у Хрватској. На сад, да ли држите за умесно да раздражење два избора, да утицаји двојаког кортеповања у исто доба овладају у једном крају? А како, као што знате, више од две трећине угарских Срба живи у Хрватској, мислим да је то довољан узрок за то, да се одступи од времена, установљеног у уредби, као што се то у осталом и други пут догађало, те да се одржање сабора изузетно одгоди до тог времена.

Но то у опште не значи, као да влада не би хтела, да се народно-црквени сабор одржи ове године, не значи, да влада неће учинити предлог Њ. Величанству за дозволу сабора; напротив, још ове године, можда још док траје лето, можда на крају лета, но свакако у тако доба, кад неће сметати пољски радови, учинићемо што треба, да се сабор састане и да може отпочети свој законом и уредбама одређени рад и надам се, а и желим, да га и доврши. Али, н. кућо, 3. и 4. питање г. посланика жели од мене већ неке начелне изјаве, на које је одговорити можда мало и тешко, јер он напослетку хоће да зна, ка-

ково ће бити владино становиште према статуту, који ће се тек после установити, и како ће се понашати у погледу преиначње потврде тога статута, што ће се донети и како ће га изнети пред Њ. Величанство.

Држим, да на то питање овом приликом не могу одговорити онако позитивно, као што то тражи г. посланик. Не могу ни зато одговорити, што би то или изгледало као упутство, или приморавање, а безусловно је потребно, да се од тога свакако уздржавам. Но свакако морам рећи, да има много тешкоћа; има нарочито с тога, што се за досадањи црквени сабор, који је радио на основу привременога устројства, не може рећи, да се бавио само црквено-школским стварима и контролисањем основних правила, него бих могао рећи, да се он услед раздора и противности у српској цркви претворио као у неко политичко тело и то је можда била главна тешкоћа, што своје ствари коначно није могао да доведе у ред. И тек оно, што ћу сад рећи, може бити као упутство или објашњење, шта влада од прилике хоће, шта жели, шта држи, да је добро

Друга невоља је и у томе, што је сабор у свом садањем устројству и административан орган; а таквом телу, које се састаје једанпут у 3—4 године, па и онда остаје на окупу највише до 6 недеља, а ваља да посвршава много ствари, не могу се поверити административни послови, јер они се не могу поверити тако великом телу, него каквом мањем, као што је н. пр. саборски одбор, па да може с успехом радити. Моје је мишљење дакле, да то саборско устројство треба да буде таково, да црквеном сабору оснгура правни круг за доношање уредаба, а административна питања да одузме из његова оквира. То устројство треба тако да се оствари, да одговара не само захтевима IX. зак. чланка од 1868. — јер овима безусловно мора одговарати — него и осталим државним законима, који се при стварању устројства морају држати у виду, оним законима, који се н. пр. односе на уређење школских ствари, шта више у закону о равноправности народности (LXIV. зак. чл. 1868.) У том се устројству треба старати и за то, да се краљево врховно право надзора несумњиво осигура као безусловно право Њ. Величанства, али да се осигурају и она права и надлежни кругови, што су безусловно потребни у цркви јерархијског обележја. Могу уверити г. посланика, ако онај статут буде одговарао ономе, што сам ја овде у крупним потезима рекао, влада се неће устезати, да га прими и крун ради потврде поднесе. Али опет морам најавити, ако тај статут онако, као што се досад догађало, не буде донесен, или буде установљен у таком облику, да не одговара ни угарским државним ни угарским политичким гледиштима, ни јерархијском обележју, ни гледишту крунног права надзора, да у том случају влада неће моћи пристати на потврду тог статута и у најгорем случаји биће приморана, да се лати тако строгих мера, које је досад избегавала, и сада жели, да их избегава, но које су најпосле безусловно потребне с тог гледишта, да у српској цркви најпосле наступи здраво, сређено стање, пред кога ће се моћи решавати ствари српске цркве. Но будите уверени, да влада не избегава, него шта више тражи уређење у границама закона, у интересу осигурања автономије, али се без условно имају осигурати и државна и крунина права.

Молим, да изволите узети на знање мој одговор.

Јосиф Јагић: Узима на знање одговор на прву и другу тачку интерпелације; у погледу одговора на друге две тачке погрешно је, да автономно устројство православне српске цркве може само у том случају рачунати на потврду, ако, крећући се у границама уставних закона, очува државно односно владино право врховног надзора Говорник вели, да је баш то кроз читавих 30 година било узрок распрама на црквеном сабору и да се због тога автономија није могла средити. Автономија има правног основа, а то је IX. а. чл. од 1868. Влада нека не захтева, да се у статуту реши право врховног надзора, јер је досад потицање тог питања онемогућило посао сваком црквеном сабору, него нека поднесе влада законски чланак и тако да се установе основна начела како треба поступати са православном црквом.

На ону најаву министра-председника, да се српској цркви из политичких разлога автономија не може дати на оном основу, на коме јој је добила романска црква, вели, да не може да разуме, из каквих политичких разлога то не може да буде? Или је можда православни српски народ политички опасан? Много опаснији могао би у том погледу бити

романски народ, који живи у гомилама. Православни српски живаљ пак живи децентрализан, и, од како је повраћен устав, није једаред засведочио своје родољубље и своју љубав према једноликој (egységes) отаџбини.

На две последње тачке министар-председник му није одговорио. Он само жели, нека министар-председник изјави, да се ставља на становиште устава и закона, донесених на уставном темељу, и да ће уставним средствима поступити према сваком. Како министар-председник то није учинио, не може узети на знање његов одговор.

Министар-председник, барон *Банфи*: Г. заступник има потпуно право, да српска народност у погледу привржености домовини, родољубља и поузданости, има такву прошлост — говорим о последњих 30 година, о уставном времену — против које не може бити приговора, и у погледу које г. посланик без сумње има право, да није оправдано неповерење према њој, тој истој народности или рецимо цркви, те могу рећи тако, јер то је исто. Али сасвим искрено и отворено хоћу да кажем: из тога, што је на основу IX. зак. чл. од 1868. аутономија романске православне цркве тако уређена, како ја то не одобравам и држим, да се не може дозволити са гледишта угарске државе, — не налази то, да оживотворимо и дозволимо за Србе то исто уређење; јер и ако у политичком погледу сматрам Србе, да су изнад сваке критике, немам никакве замерке њихову родољубљу и поузданости, ипак не држим за разложно, да се погрешка, коју су учинили у оно доба пре 30 година, са романском православном црквом, поновим сада са српском црквом. То сасвим искрено и отворено велим, без сваког утецања и тенденциозности ни у погледу самих Романа, јер је заиста тако. А једна учињена погрешка не повлачи за собом то, да се само на обзира на једнакост још један пут учини.

Што се тиче друге примедбе г. посланика, да је тешкоћа, противност увек у томе, како да се право врховног надзора осигура држави односно владару, и у томе има право. Али то треба одредити у оквиру уредаба, где престаје автономија, и где почиње оно право надзора, које припада државној власти и Њ. Величанству.

Признајем, да у том питању има тешкоће, али ћу врло жалити, ако би то питање остало нерешено због тога, што се ми не би знали сложити, у том питању. У осталом у погледу садањег стања ваља знати, п. кућо, да је declaratorium illyricum основа, на којој се строго узевши основа цео организам српске цркве; ту основу данас и ми морамо одржавати односно имати у виду, и она треба, строго узевши, да буде основа и будућем устројству.

Више не знам казати, п. кућо. У осталом за суштину ствари доста је оно, што сам рекао Молим, да узмете на знање мој одговор.

Зар истина — реакција, а грдња и денунцијација разлог?

(Свршетак)

У другом делу свога одговора на наш чланак „Браник“ тврди: „да званични лист српске митрополије отворено и без зазора напада све уредбе досадашњих наших сабора, који су наши сабори у споразуму са епископатом (?!) установили, а Његово Величанство највишом потврдом снабдело,“ а „у целом образованом свету признато је правило, да званични лист једне власти не сме никад нападати законе и уредбе, које постоје.“

Даље тврди „Браник,“ да наше казивање, да код нас има неких партикуларних наредаба у поједним епархијама, које немају ни своја легалног оправдања у рескриптуалној, па ни у осталим нашим автономним уредбама, — „није ништа друго, него изазивање на то, да тим наредбама не треба нико да се покорава нити да их извршује.“

Неправо је „Бранику“ што је наш чланак, „онако реакционаран“, могао угледати света у овом званичном листу. И ето, због тога просу „Браник“ пљусак погрде на овај лист. На ни тиме се задовољо није, него га *денунцира* црквеним општинама, а уредника му његовој власти. А оним патетичким истицањем, да је односне уредбе и Његово Величанство снабдело највишом потврдом, можда је — *какав је* — мислио уреднику дати посла још и са државним одветником!

Слатко смо се насмејали тој Бранковој огорчености и тој његовој патетичности, а њехотице нам се са језика превалило питање: „Браниче“, quae te dementia cepit!

Јесмо ли *нападали* законе и уредбе? Јесмо ли позивали или упућивали кога на непослушност и неуважавање истих? Нисмо. Него смо учи-

нили оно, што су досад 20 и више година чинили сви митрополити и епископи, већина свештеника и родољуба српских; што чине већ 20 и више година сви Срби митрополије наше, који признају потребност и нецелисходност односних наших уредаба; учинили смо оно, што су чинили сабори 1879. и 1892. са својим Сабореким Одборима и са својим саборским расправама. Чинили смо оно, што ће учинити по свој прилици и данашњи Сабореки Одбор, а ако Бог и срећа наша даде, и сабор који нам предстоји. А шта? Критиковали смо један део радње сабора 1864—5., принципе решкриптуалне уредбе и њезине непрактичне установе, мане и недостатке, па и осуђивали их. А то се чини 20 и више година. Па је ли когод *тиме* био изазван или упућен на непослушност и неуважавање те уредбе и њезиних установа? Није. Где год је те непослушности и тога неуважавања бивало, било га је из оних узрока, које смо ми у своме чланку истакли. И што је те непослушности било и пре нашег чланка, и у оним круговима, у које никакви чланци не допиру, па ни поједини њихови утецаји, то је најбољи доказ, да су тој непослушности узроци *у самим онима, који су непослушни*.

Кад би постојало правило поимања Браникова, онда се о постојећим законима не би смела дискусија водити не само у званичним листовима, него *ни у једном*. Њихове мане и недостатци неби се смели пертрактовати *нигде*. Јер ако би та дискусија изазивала непослушност законима, она би ју изазивала без обзира: је ли та дискусија у званичном или незваничном листу. Та непослушност изазивала би се онда и *сваком именом постојећих закона*, јер сваког имени претходи дискусија на многим странама. И онда, према логици Браниковој, измене постојећих закона не би ни могло бити.

Кад се извесни закони покажу нецелисходним, спрема им се измена. Тим изменама се спрема земљиште и у јавном мњењу. И баш су званични листови и позвани и дужни на првом месту за то спремање. На првом месту зато, јер су на извору интенција за те измене, и јер су у служби тих интенција. А земљиште за измену постојећих закона, не спрема се нигде, хвалом и слављењем постојећих закона, него истицањем њихових мана и недостатака. Или је „Браник“ тако високообразован, да би он друкчије чинио! Зар н. пр. и он вођује за отклону кобне по нашу автономију клаузуле у Саборском Устројству тиме, што ту клаузулу хвали и оправдава, или тиме, што ју назива секвестрацијом наше автономије, као што чинимо и ми. Али нарадон! Како би званичан лист могао ту клаузулу тако назвати. То се, по „Бранику“, не слаже са „признатим правилом у целом образованом свету,“ јер та је клаузула саставни део једне основне наше постојеће автономне уредбе највишом санкцијом снабдевене. Ето видите г. „Браниче,“ куд води ваша високообразованост! И ми инак вођујемо против те клаузуле, као што чините и ви. Разлика је између нас та, што су се ваши људи за ту клаузулу ватали некад, а неки и сад, као утопљеник за сламку, у својим личним интересима, а ми то чинили нисмо никад.

Кад смо ми и после највише санкције закона о грађанском браку писали н. пр. и ово:

„Кад би нас питали шта мислимо о закону грађанскога брака, ми би као православни Срби одговорили: он се противи вери и цркви нашој, противи се религиозно моралној свести, верској савести, свим осећајима душе и срца нашег; противи се поноћу нам народноме; противи се целом духовном бићу нашем.“

„Он се противи нашој верској савести, а ову нам не може нико променити, декретовати, ни октроисати; он се противи установама наше цркве, а ове су за нас — верне њезине — светиња, коју нам нико нема права скрнавити; он се противи нашој народно-црквеној автономији, која је исто тако државним авторитетом призната, као што је и закон о обавезном грађанском браку донесен, и за то, расположење нашег уверења и суђења о њему остаће увек њему противно“ — онда нам то „Браник“ није замерао. Онда је то било дозвољено. Онда нисмо изазивали на непослушност и неуважавање постојећих закона. Не, јер је онда тако писао и „Браник.“ А сад, кад о нашим уредбама пишемо друкче, (и ако „Браник“ о њима *мисли* као и ми) а не као што о њима *пише* „Браник,“ сад је то писање „изазивање на непослушност тим уредбама“. Ето Браникове логике!

Но ће нас „Браник“ питати: а је ли о тим законима црквено-политичких реформа тако писао званични лист угарске владе? Није. Али зашто није? Не зато што је званичан лист, него што су влада, а с њоме и он, били задовољни с тим законима. Али, ако кад дође влада, која ће хтети те законе изменути, ево главе, да ће и

званични и полузванични листови угарске владе писати против тих закона.

Кад би важила правила високообразованог Браниковог света, онда би се и радње наших Сабораских Одбора и расправе саборске морале подгласити изазивањем на непослушност постојећих уредаба наших. Јер, зар су на саборима од 1879. и 1892. мане наших уредаба биле изнесене на јавност, мање и штедљивије критиковане и осуђиване, него у нашем чланку?

Кад би н. пр. наши саборски предлози, који би се тицали измене постојеће које уредбе, били штампани у званичном листу *са исцрпним мотивацијама својим, као што се штампају законске основе са потребним мотивацијама у осталом званичном свету*, (а које мотивације, како кад треба, износе и упозорују на мане и недостатке постојећих, за измену зрелих закона,) зар би и онда званични лист изазивао непослушност и неуважавање постојећих уредаба? Не.

Цео свет данас зна па и сами наши ратари, да критика постојећих закона, и њихове мане и нецелисходности, па можда и саме неправичности, не ослобађају никога од послушности, уважавања и вршења прописа законских и њихових установа. И зато „Браник“ својим високопарним и багреноширним резоновањем и оптуживањем овога званичног листа, ради сличне критике радње сабора од 1864—5. и нецелисходних установа у репкриптуалној уредби, ставља цео наш народ испод нивоа најобичнијег данас света, кад му импутира, да се таком критиком може изазвати на непослушност и неуважавање постојећих уредаба и наредаба. Изгледа, по томе, да „Браник“ свој народ не сматра делом образованога света, него једном масом, из које се тек „Браник“, пре 13 година, излучио као кристалисан, дијаманатски образовани свет!

Држимо, да смо довољно доказали, да и „Српски Сион“ као званичан лист, може постојеће уредбе наше, односно њихове мане, недостатке и нецелисходности, под критику и дискусију стављати, особито онда, кад предстоје измене односних уредаба, дакле у интересу отклањања тих мана. Зна то добро и „Браник“, али како би иначе могао да избаци пљусак своје погрде на овај лист? Како би иначе могао да денунцира овај лист црквеним општинама и да потегне агитацију против њега у њима? Како би иначе могао да денунцира уредника овога листа? Како би иначе могао да изазове „огорченост на све стране“ против — њиме уображене реакције?

„Браник“ се огорчио и зато, што рекосмо, да има неких партикуларних наредаба у неким нашим епархијама, које немају свог легалног оправдања у репкриптуалној, па ни у осталим нашим автономним уредбама. Ми и данас остајемо при тој тврдњи, јер смо и онда знали шта смо написали. Али ми смо то написали са племенитом намером, да се одредбама и интенцијама тих наредаба, које су иначе „оправдане са гледишта црквеног“, и са гледишта управне дисциплине, и са гледишта целисходности, при градњи нових уредаба поставе и легалан основ. А легалан основ може имати само она наредба, ма које власти, која не долази у колизију са духом и сдовом закона, односно код нас, уредбе. Или правичка свест Браникова друкче суди о томе? О томе је сувишан сваки разговор.

Питање је само: има ли код наших епархијских власти наредаба које стоје у колизији са постојећим уредбама? Има. Те су наредбе изазване силом околности и неотклоњивих потреба, а непотпуношћу и непредвиђеним одредбама наших уредаба. Но ни сад их нећемо именовати, као што их нисмо ни у нападнутом чланку. А из истог разлога. Јер кад би их именовали, онда би нам тек „Браник“ могао добацити изазивање на непослушност тим наредбама. А пошто су те наредбе у интересу наше автономне управе, то их њихова практично добра страна оправдава. А то оправдање бива довољно у многим и многим односима и радњама управних власти, а особито онда, кад се *добро* учињени неда на други начин.

И сад питамо: ко изазива непослушност и непокоравање наредбама наших епархијских власти? Да ли ми, који смо, у интересу наше управе и ради доношања потпунијих и целисходнијих уредаба, у којима би и односне наредбе, као потребне и целисходне, своје оправдање стекле, — навели, да има засад неких наредаба, које у постојећим уредбама немају свог легалног оправдања, а рекли за њих да су у интересу управе и са гледишта црквеног оправдане; или то непокоравање постојећим наредбама изазива баш „Браник“, кад на свој начин агитује код црквених општина, да не држе званичан лист, а које је држање у дужност стављено снима црквеним општинама, односно парохијским звањима, досадa изданим а и у најновије време пооштреним наредбама епархијских административних одбора?

Нека изводи „Браник“, или ма ко други, таку

агитацију покупати код политичких управних, а међутим *автономних*, општина, против држања званичних листова угареске или тројединске владе, пак ће се уверити, да ће му се и деца по селима насмејати срдитој немоћи. Па и нама не остаје друго да учинимо. Него ћемо да запитамо сада: а јесу ли и ти званични листови само „званични“, за публиковање званичног пословања односних власти, наредаба, закона именовања и т. д? Или и ти званични листови имају и свој незванични део, као што га има и „Српски Сион“? А шта се пише и шта се ради у том незваничном делу и тих и свију других званичних листова? Оно исто што и у незваничном делу „Српскога Сиона“. И зар у том незваничном делу не може и не сме уредник листа износити и *своје мисли*, у колико оне, у свом правцу, не би биле у опрећи са интенцијама власти, чији је тај лист орган, па и оне своје мисли, са којима та власт нема свезе, него су иницијатива самог уредника, а за које власт не одговара, него сам уредник? Или шта је уредник по појмовима Бранковим?

Тако је, као што напедосмо, „*у целом образованом свету*“, г „Бранче“, а само би ви *према вашим автономним појмовима, који се у сваком случају ни мало не разликују од оних, које смо приказали у нападрутом нашем чланку* ad 3., желели, да буде друкче, да буде онако, — *како би ви хтели*.

По вашим високообразованим појмовима, морао би и званичан лист српске православне митрополије карловачке, доносити чланке како: „Труба труби“; морао би адвоцирати за најмиру и најдемократскију, за „најнародскију“ управу у нашој автономији, а писати против природног председништва пароховог у црквеним општинама, против измене саборског изборног реда и т. д., ма да Сабрски Одбор доноси пред Сабор предлоге за то председништво и за ту измену.

По вашим автономним појмовима морао би и тај званични лист брутално и цинички нападати и сумњичити Епископат и целу Јерархију, и систематски и постојано радити на дискредитацији Јерархије, те мражењем народу Јерархије мразити му и веру и цркву.

По вашим слободоумно-автономним појмовима као да би на челу овога листа имало стајати н. пр. овако: „Српски Сион орган српске православне митрополије карловачке са благословом светога Синода *уз програм српске народне слободоумне странке, као филијал Бранков.*“

По вашим автономним појмовима не би можда ни то било доста. На врьети „Српског Сиона“, место грба митрополијског, имао би бити лик којег вође Бранковог, а у њошковима виђете ликови бар двојице, ако не четворице генерала, ваших протектора.

Све црквене општине би онда имале држати тај лист, јер би им то у родољубну дужност спадало, а и строжајши би им налог за то био издан из редакције Бранкове. И, разуме се, свештенство српско и православно имало би онда ревносно и со свјаким вниманијем учити на памет садржину таквог званичног листа и уза се га носити место требника.

Онда би вам „Бранче“, ваљада, „Српски Сион“ био прав и по вољи!*)

У таком званичном листу српске православне митрополије карловачке, разуме се, да „не би могао и смео угледати света овакав реакционаран чланак“, као што је нападнути наш чланак, *који вољује против недисциплине у нашој автономној управи и износи мисли о дисциплиновању њезином*; него би се у таквом званичном листу, а ради очувања и напретка наше автономије (!) и њезиних одношаја и пословања, штампали чланци, *који би ту недисциплинованост и све друге мане управне нам организације и администрације у звезде ковали и подржавали, као једини спасавајући* status quo. Ето, то је логична конзеквенција Бранкова умовања и његових високообразованих појмова и правила! И онда је сасвим природно, да би се данашњем уреднику „Српског Сиона“ одмах пружила прилика, „да заборави, да је кадгод уређивао званичан лист српске митрополије“, јер би се онда *таком* званичном листу морао уредник ли феровати из редакције Бранкове, јер данашњи му уредник, пре би камење дунао, него што би своје перо огадио писањем неких Бранковских чланака, и своју душу огрешио издајством свога бољег уверења.

Још једну. „Бранић“ се, изморен и искидан после силног огорчења, свуда, па нарче: да се „оваквим писањем, као што „Српски Сион“ пише, не чини добра услуга општој нашој народној ствари.“ Да је „Бранику“, па и у овом спорном случају, стало заиста до те опште ствари, он би пре свега утишао своју крв, уњуткао своје партајске прохтеве, претензије и рачуне;

*) Али какав би, *тек онда*, био н. пр. „Застава“?! Ој свете, ко је теби још умесио колача!

размишљао би, што чешће, о последицама свога понеког писања, вежбао би се у признавању истина и рачунању са чињеницама, спрао би са себе и последњи траг демагогштва, презрео би таштину сваке сујете, оснажио би се за спољње трењутног и неувређивог одијума, ма с које стране долазио, наоружао би се врлинама борбе за истину и опште добро, борио би се разлогом и доказом, — а не би, у огорчењу своме, личној мржњи, и нервозној брзини за саборске мандате, грађно од истине реакцију и размахивао се грдњом и денунцијацијом, те изазивао на спор и борбу, која данас има најмање смисла, и која општој ствари може бити само штетна. —

Да завршимо.

Ми смо у своме нападнутом чланку изнели тек један део слике и прилике наше автономне управе. Показали смо им узроке, ако не све и у потпуној светлости, али тако довољној, да се у њој виде и они узроци, које нисмо изриком истицали. Изнели смо и неке начине, да се ти узроци отклоне. Никога нисмо изазивали, никога вређали; расправљали смо ствар мирно и стварно. На где су онда разлози, те се „Браник“ онако разгневио, те се онако једнто осуо и гадно понео?! Где је разлог и повод оваком његовом чланку?! Ми се тако у чуду питамо, јер нам је заиста чудна прашина, каква је „Браник“, па за њим чак и „добро обавештени“ Београдски „Народ“, подигао после нашег чланка! Ми те разлоге не видимо у *самом чланку нашем*, нити га у њему има. *Они су изван тога чланка*, а рекли смо и који су; ал' не све. Осим наведених има још томе узрока. Ево још само један. Не може „Браник“ да заборави чланке наше „После сабора,“ које смо писали 1893. у овоме листу. Од то доба нас лично мрзи, и тој мржњи одушке даје, кад год нас се сети. Отуда онај елемената личног на нас нападаја и у његову одговору. Ми то само конштатујемо, а јер личне ствари наше не ћемо да расправљамо у овом листу, а до најмање невоље и нигде, то их и сад остављамо на страну. Само упозорујемо „Браник,“ да нас не изазива, јер нисмо сигурни, да не би пали кадгод у искушење, те се латили пера, које обапра нема. А томе је сад најмање време.

Време је сад борбе, бриге и рада за спасавање наше народно-црквене автономије, за уређење и за ојачање њезино. И то у два правца У правцу њезиних спољашњих и у правцу унутарњих односа. *У првом правцу сви смо ми као један, и треба да будемо и морамо бити.* Ако нас и у том правцу нешто дели, то је само *пут, начин и такт борбе*, али циљ нам је исти. Иста жеља и тежња, исти захтеви, исти народно-црквени идеал! У тој борби не треба да се сумњичимо, јер се сумњичењем слабимо и дискредитујемо.

Убитачно је да се сумњичимо и у раду другога правца, јер сумњичење не може довести никад до споразума и повољног резултата. При склапању и доношењу унутарње наше организације може међу нама бити разних противних мишљења, али интерес опште ствари захтева, да се та мишљења износе са разлозима, а не да се противна мишљења сумњиче и потискују страшћу раздражених живаца, и анимозитетом партајских прохтева и претензија.

Је ли се наш нападнути чланак огрешио о тај захтев опште ствари? Или се огрешио чланак Бранков као одговор нашем чланку? Нека изволе то просудити они читаоци, који су прочитали и један и други чланак.*) И са објективном пресудом — ми смо задовољни.

Јеремић

*) А Београдски „Народ“ би добро урадио: да се о нашим стварима и односајима најпре сам добро обавести, а онда тек да о њима пише и своју публику обавештава. И онда му се у расправљању питања дисциплине у нашој автономији неће никад причинити устајање против саборских одлука и против сабора, па шта је још горе — и против народа свога. Него ће и он у том расправљању видети само оно што јест, а то је: тежњу за изменом оних уредаба и установа наших, које су се показале нецелисходним и штетним за нашу цркву и народ. Али, то ће „Народ“ моћи тек онда видети, кад те уредбе и установе, као и њихове последице, добро упозна, те не буде више осуђен, да се води туђом памећу и странчким побудама.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Царска милост.) Из „Гласника“ православне далматинске и истријске епархије доносимо ову бележку: У часу, кад под притиском големе несреће горко заплакаше православна браћа наша у Котору над згаришћем освећеног храма Божјег сиђоше Архинастир. преосвештени г. Герасим, намјесник и он на разваљинама катедрале своје, храбрио је дјецу своју и полагао наду у милост Божју и штедру руку Помазаника Божјег, премилостивог Цара и Краља нашег Франц-Јосифа I. истичући како Он

ДАЉЕ У ДОДАТКУ

Додатак 14 бр. „Српског Сиона“

сваким даном обасипље доброчинствима свакe врсте све без разлике вјерне народе простране и моћне Царевине Своје, радујући се добру и срећи њиховој, а тужећи у невољама њиховим, те их је тјешио да ни њих сироте неће Царева милост мимоићи.

Тешки уздисаји из хиљада ојађених срдаца тргали се и пратили молбу, коју је, орошену сузама, подастро преосвештени владика Герасим премилостивом Оцу и Господару своме молећи помоћ, е да би усрећио ови вјерни народ бокешки новом богомољом, на којој би чим прије засјао часни крст, радост и утјеха хришћанским душама.

Витешко и очинско срце Његова Величанства Цара и Господара нашег *Франц-Јосифа I.*, осјетило је тугу и бол вјерних Бокеља Својих, пружио је штедру руку Своју и отрó сузе њихове . . . Његово Величанство удостојило се најмилостивије наредити, да се одмах у Котору државним средствима величанствена катедрала сазида, и у ту сврху и Он сам из приватних средстава Својих милостиво је даровао *десет хиљада форинах*.

Пред оваким великодушним чином и милошћу Царевом застаје свака ријеч; необична радост, као и превелика туга, има само суза . . . . С тога наша браћа Бокељи, а и ми сви с њима, топећи се у сузама благодарности, и проникнути осјећајима искрене љубави и вјерноподаничке оданости, шаљемо усрдне молитве преблагоме Богу за дуг, срећан, славан и миран живот Његова Величанства и свега узвишеног Абсбуршког Дома.

(**Његова Светост**) преузвишени господин патријарх *Гоеријс* бавио се целе прошле недеље у својој резиденцији у Дању.

(**Са карловачке гимназије.**) Кр. земаљски школски надзорник средњих школа, свеучилишни професор г. *Др. Франо Мајснер* бавио је прошле недеље преглед наше карловачке гимназије према праву надзора, које припада кр. земаљској влади.

(**Интерпелација г. Јагића**). Напред доносимо интерпелацију г. *Јагића*. Интерпелација г. *Јагића* је управо импозантна и красна, ма с које је стране узели. Њезин достојанствен и одмерени тон задовољава и најосјетљивије захтеве најфинијег парламентаризма. Њезини докази материјал, уз елегантни такт, не дозвољава противљење. Њезино бистро, искрено и објективно државничко-филозофско становиште и налагање, импонује. Њезино легално, одлучно и хумано заступање кардиналних права наше народно-црквене автономије, заслужује благодарност свију синова православне српске цркве наше. Између његова и нашег становишта разлике нема. И нама остаје само још, да у пуном задовољству констатујемо ту околност, да је вриједноштовани г. *Јагић* члан оне странке из нашег сабора од г. 1892, и члан овог Саборског Одбора, и бивши повјереник оног „јединственог штатута“ (*Устава*), које, све скупа, наша добра опозиција назива и приказује народу целом као: „црну реакцију“, „са очитим наказама да нам главно тријебе нашега аутономнога стабла скрепе.“ (Као што није сметало „Србобрању“ да каже и у чланку бити поводом интерпелације Јагићеве.)

(**Православље у Америци**). На Америке непрестано стижу гласови о напредовању Православља, све један од другога. Сада већ и мухамедани и вођенци Американци почињу водити бригу око св. православне цркве. Недавно је један богат Американац у држави Висконсин записао на ове преосв. Николаја, епископа алеутског, 40 јутара земље, да се ту подигне капела или црква. Затим је бивши сенатор државе Илиноис, Едвард Т. Нуман, устушио у Чикагу комад земље, да се на њему подигне православна црква. Међутим пак међу руско-галичким досељеницима, униатима, Православље све више осваја терен. Тако је недавно на униатске колоније у Канади, са отприлике 50 породица, дошла колоја преосв. Николају, да их прими у крило православне цркве. Изгледа, да ће овај покрет међу поуниатеним Русинима, који су се настанили у Америци, бити од великог утецаја не само на оне у Америци него и на оне у њиховој старој домовини Аустро-Угарској. Дај Боже!

Члановима архидијецезалног свештенично-удовичког сиротинско-пензијског завода.

Управа овог завода издала је на чланове његове овај:

Позив.

Пошто је стање свештен. удов. сирот. фонда архид Срем. Карловачке на основу в. наредбе висс. слав. православ. народ. црквеног саборског одбора од 23. августа (4. септ.) бр. 1162. ех 1895. год. сходно §-у 28. I. мировинске уредбе од 10. Јуна 1895. те закључком одржане скупштине свештенике од 31. окт. 1895. — бр. 11. и 12. — прешло дана 17./29. марта о. г. у руке и управу општег мировн. фонда целе митрополије, а легати, који нашем архид. фонду припадају остали су и надаље искључиво у руковање архид свештенству; — то да би се о томе нужна уредба и одређење донети могло, а

уједно и ново бригоуводство са деловођом за исто изабрало, — позивате се овим да дана 28. Априла (10. Маја) о. г. у скупштину свештеничку, која ће се у Карловци држати, доћи изволите.

У *Карловци* 31. марта (12. априла) 1897.

У име управе свештен. удов. сирот. завода
Василије Константиновић
деловођа.

Препоручујемо браћи свештеницима, којих се овај позив тиче, да у што већем броју у ову врло важну скупштину дођу. Управа завода је сигурно спремила своје предлоге за уредбу и одређење тога завода. По нашем мишљењу требало би те предлоге и штампати, како би их г. г. чланови благовремено сазнали и проучити могли. Ако управа мисли, да је овај захтев оправдан, још је времена, да се и задовољи.

—Ур.—

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad C. O. 1768. 651. ex 1897. 3—3 34

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај ради попуњења места вежбеника (практиканта) код књиговодства срп. пар. црквн. фондова и заклада у Карловцима са платом од годишњих 500 фор. а. вр. и постављањем у привременом својству.

Срби, који желе получити ово место, нека поднесу своје ваљано инструисане молбенице срп. прав. пар. црквн. саборском одбору најдаље до 14 (26.) априла 1897., имајући сваки нарочито исказати, да је са успехом свршио трговачку школу. Првенство сем тога ће имати, који су неко време били у служби код којег финансијског завода.

У Карловцима 19. (31.) марта 1897.

Г е о р г и ј е
Патријарх.

Ad бр. К 117, 144/110 ex 1897. 26 5—6

ЗВАНИЧНА ОБЈАВА.

Установљени су рокови за полагање стечајног испита пред ововконсисторијалним поверенством, први у пролеће око Ђурђева, а други у јесен око Митрова дана. Они, који се желе томе испиту подврћи, имају своје ваљано инструисане и прописно биљеговане молбенице до укључиво 15. априла односно 15 октобра (по ст.) текуће године овој конзисторији приносити и прописану испитну таксу у своје време положити.

Председништво за полагање стечајног испита известиће благовремено молитеље о дану полагања.

У Карловцима 4. (16.) марта 1897.

Архидијецезална конзисторија.

Ad бр. К. 206. 216/166 ex 1897. 31 3—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњену парохију IV. разреда у Лединцима овим се стечај расписује. Интеркалара нема.

Компетенти имају своје прописно инструисане молбенице надлежним путем до укључиво 1. (13.) маја 1897. овој конзисторији приносити.

Из седнице Архид. Конзисторије, држане у Карловцима 18. (30.) марта 1897.

Архидијецезална Конзисторија

Бр. Е. 495. I. 32. ex 1897. 40 1—3

Е Д И К Т

Потписана епарх. конзисторија вршачка позива под њену власт спадајућег протосинђела дра Емилијана пл. Радића, чије се боравиште незна, да се за *осам* дана од последњег увртења овога едикта под теретом могућих, тешких последица овој конзисторији пријави, или своје место пребивања саопшти, те овдашње одлуке прими.

У Вршцу, 3. (15.) априла 1897.

Епархијска конзисторија вршачка.

С Т Е Ч А Ј. 30 3—3

Овим се расписује стечај на парохију II. разреда у Заслужници, протопрезвитерата вршачког.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до Ђурђев дана 1897.

Из седнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашкој, 6 марта 1897.

М и х а и л о
Епископ.

С Т Е Ч А Ј. 37 2—3

Овијем се исписује стечај на парохију IV. класе у Пашијану.

Интеркалара нема.

Молитељи имају своје прописно инструисане молбенице најкасније до 14. (26.) априла 1897. надлежним путем Епархијској Конзисторији овој поднијети. —

Из сједнице Епархијске Конзисторије Пакрачке у Пакрацу 18. (30.) марта 1897.

ОФЕРТУАЛНА ДРАЖБА. 39 1—3

Панчевачка српска правосл. црквена општина расписује овим офертуалну дражбу ради оправка на својој св. преображенској цркви, које по предрачуну износе:

1.	посао око демолирања	ф.	554·59
2.	„ зидарски	„	1576·26
3.	„ каменорезачки	„	5471·82
4.	„ покривачки	„	655·85
5.	„ лимарски	„	657·40
6.	„ браварски	„	135·—
7.	„ стакларски	„	34·26
8.	„ мазалачки	„	6·85
9.	„ сликарски	„	120·75
10.	„ дуњерски	„	1544·99
		укупно	ф. 10.757·77

Дражбени услови могу се сваки дан за време званичних часова у општин. писарници заједно са мустром од мраморног камена увидети. Према тим условима имају се оферти у запечаћеном писму, одресовани: „Оферт за примање рада или набављања (Lieferung) ради оправака на срп. правосл. св. преображенској цркви у Панчеву“, до закључног дана 1. (13.) маја о. г. у општин. писарници заједно са 5% од предрачуњене своте као пишманина уз потврду предати.

Оферти се могу поднети како на укупан посао, тако и на поједине струке, а општина ће решити, који оферт усваја.

Панчево, 1. априла 1897.

Председништво
срп. прав. црквене општине.

---

29 **ОБЈАВА ЛИЦИТАЦИЈЕ.** 3—3

Закључком црк. општине од 11. фебруара т. г. и одобрењем слав. епарх. административног одбора у Вршцу од 18. фебруара, о. г. бр. Е. 211. II. 115. ех 1897. покрива ће се овдашњи црквени торањ бакаром, те се овим путем расписује лицитација на мањи:

Прорачун је укупно за сву дотичну дуњерску и лимарску радњу крст и јабука са златом (Feuer Vergoldung) 2204 фор. 05 новч.

2.) Лицитација ће се одржати 7. (19.) априла 1897. у 10 сахати пре подне у овдашњој црквеној кући.

2.) Лицитира ће се усмено, а лицитант је дужан од горње своте 10% јамчевине у руке председништва положати, која ће се јамчевина подузетнику повратити после обављене колаудације.

3.) Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

4.) Ближи услови и све друго што се на ову радњу односи, може се до дана лицитације видети и дознати у писарници месне црквене општине.

У Врачевгају 15. (27.) марта 1897. Пошта Fehértemplom.

Светозар Стојић
председник.

Бр. 9. ех 1897. 32 3—3

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

Срп. прав. црквена општина моторинска на темељу скупштинског закључка а по одобрењу слав. Епар. Адм. Одбора од 28 јан. т. г. бр. А. О. 1764 ех 1896. 14 ех 1894. расписује овим дражбу ради позлаћивања, сликања и малања своје цркве.

Посао је процењен:

1. а) Злаћење и мраморирање нова иконостаса, трона св. Богородице и епископска стола — а иконостас из олтара да се двапут маслом бојом премаже, ... 1800 фор.

б.) Сликање иконостаса и свода над певницама . . . . . 1700 фор.

в.) Малање и мраморирање целе цркве. . . . . 500 фор.

Укупно 4000 фор.

2. Дражба држаће се 15. (27). Априла (трећи дан ускрса) о. г. пре подне у 10 сати у основ. школи код цркве.

3. Дражби ће се припустити само стручњаци, који сведоџбом докажу, да су сличне послове с похвалом радили.

4.) Дражбовање се усменим понудама на целокупан посао или на сваки за се.

5. Одбор задржава право поверења према подузимачу.

6. Подузимач дужан је од горње своте 10% у име јамчевине у напред црквеној општини положити.

Даљи услови могу се до дана дражбе код црквене општинског звања видети.

Из одборске седнице срп. прав. црквене општине држане. —

У Моторину 23. фебруара (7. марта) 1897.

Илија Марковић
перовођа.

Ђока Бачкалић
председник.

Ad K 250/44 ех 1897. 35 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњено парохијско место у Сегедину, са којим је скопчана плата од 650 фор., 100 фор. у име огрева, 200 фор. у име накнаде за ресију (из јерарх. фонда) 60 фор. од легата Елефтерије и 4 фор. од легата Марије Фоти и уживање 10 јутара земље — овим се стечај расписује с тим, да ће изабрани парох свештено уживати и награде за вршење катихетских дужности у Сегединској реалци (300 фор.) и душепопечитељске дужности у тамошњој држав. казнионици (500 фор.), ако се за вршење истих дужности способним нашао буде.

Компетенти имају своје као што треба инструиране молбенице путем својих претпостављених власти овој конзисторији у року од 4 недеље поднети.

Из седнице епарх. конзисторије бачке, држане у Новом Саду 3. (15.) марта 1897.

Председништво.

ОБЈАВА ЛИЦИТАЦИЈЕ. 36 2—2

На основу закључка црквене скупштине у Пачиру од 16. (28.) фебруара 1897. год. и одобрења велеславног Епарх. Адм. Одбора. Бачког у Новоме Саду од 4. (16.) марта 1897. год. бр. А. О. 315/117 ех 1897. градиће се нов парохијски дом — и оправља ће се срп. прав. црква споља и изнутра, те се овим путем расписује лицитација на мањак.

Прорачун за градњу парохијског дома овакв је:

1. Зидарски посао са материјалом	1843	фор.	11 н.
2. Дрводељски	663	„	92 „
3. Столарски и бравареки	596	„	46 „
4. Стакларски	56	„	— „
5. Лимарски	36	„	20 „
Укупно а вр.	3195	фор.	69 н.

Прорачун је за оправку цркве овакв:

1. Зидарски посао са материјалом	642	фор.	54 н.
2. Дрводељски	966	„	96 „
3. Лимарски	879	„	60 „
Укупно а. вр.	2489	фор.	10 н

1. Лицитација ће се одржати Априла 15. (27). 1897. г. у 1 сат послеподне у овд. срп. школи.

2 Лицитира ће се усмено. Лицитант је дужан од горње своте 10% у име јамчевине у руке председништва положити.

3. Јамчевина ће се повратити подузимачу после обављене изградње

4. Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

5. Ближи услови, тако исто и нацрт и троШковник могу се код председника ове црквене општине до дана дражбе видети.

У Пачиру 25. марта 1897 год.

Перовођа Јован Чупић. Председник Максим Видић.

Бр. 42 ех 1-97 **СТЕЧАЈ** 38 1—2

Усљед одлуке високог краљевског домобранског министарства бр. 17845/XIV. ех 1897. на добр. војничке закладе Јована и Тарсизије Остоић рођ. Зозук ва полученье једног закладног стипендиског места почетком идуће 1897/8. школске године, у војничкој академији бечког новог места, у бечкој техничкој академији (bécsújhelyi Theresia fèle vagy a bécsi müszaki) или у речкој мрварској академији (fiumei haditengerészeti) овим се расписује стечај.

Просиоци дужни су у молбеници означити да од наведени у коју војничку академију мисли ступити за редовног слушаоца, и дали још коју стипендију уживају.

Од стране дотичне власти настављеном сведочбом засведочити да су им родитељи аустро-угарске монархије грађани.

Правилом прописане године, и то за оне који мисле у I разред војничке академије ступити да су 18 година навршили а 20 нису прешли, а који жеље у I разред речке мрварске академије ступити да су 14 година навршили а 16 нису прешли, своје године дужни су засведочити са породичним изказом од свога пароха, у којем и број чланова породице треба да је означен.

Стање здравља и развитак телесни засведочити се има сведочбом настављеном од ц. и кр. активног војничког или домобранског лечника, у којој сведочби има се и то доказати дали су пакалаљске богиње, даље дали је вид добар, а висина тела и ширина прсију са бројенима треба тачно да је означена.

Који желе ступити у I разред војничке академије дужни су приклучити сведочбу да су свршили више реалне или гимназијалне школе, или да ове године свршавају, а који пак мисле у I разред речке мрварске академије ступити, дужни су засведочити да су доље разреде реалке или гимназије свршили.

Родитељи или старатељи дужни су себе обвезати, да ће годишње у име школарине 12 фор, а у име осталих школских потреба 6 фор. почетком школске године плаћати тако исто и да ће путни трошак они сносити.

Просиоци морају пријемни испит положити, и од успеха испита зависиће дали се примају за питомца.

У смислу основног писма војничке закладе стипендију ову која годишње 800 фор. износи, поред прописаних захтева могу искати и получити само Срби православне вероисповести, а првенство имају у првоме реду субатички сродници са завештатељима, у другом реду сродници ван Суботице, у трећем реду субатички синови, а напослетку Срби православне вероисповести ма из ког краја Аустро-Угарске монархије. Сродство са завештатељима треба са правоваљаном сведочбом засведочити.

Који желе ово стипендијско место получити нека своје са наведеним сведочбама добро снабдевене молбеницје најдуже до 18. (20.) Априла текуће 1897 године поднесеноме у Суботицу послати непропусте.

У Субатици 27. Марта (8. Априла) 1897.

Стеван Манојловић
управитељ добр. Остоићеве закладе.

„Српски Сион" излази свако недоље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона" у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 15.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 13. априла 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његово Високопреосвештенство господин епископ Вршачки *Гаврил Змејановић* благоизволео је наслову протонамесника одликовати јереја Арсенија Јовановића пароха у Крушчици и јереја Александра Николића пароха у Паланци.

Окружница

Епархијске Конзисторије Бачке од 3. (15.) марта т. г. бр. Ad K. 375/51. ex 1897. у погледу поступка при матрикулским исправкама.

Ad K. 375/51. ex 1897.

Пречасни Господин Протопрезвитер!

Поводом тим, што се конзисторија ова из једног конкретног случаја уверила да подручном парох. свештенству није опште познат поступак, којега му се приликом опажених неправилности у црквеним матицама придржавати ваља, а у цели, да би се за будуће свака некоректност у том погледу предупредила, одлучила је конзисторија ова, у својој данашњој седници под горњим бројем: путем окружних протопрезвитерата публиковати подручном парохијском свештенству наредбу, што ју је високо кр. уг. министарство богочасти и јавне наставе у предмету овом под 26. мајем 1893. бр. 17143. надати изволило, са строгим упутством, да се у случајевима, када се у црквеним матицама какове неправилности примете одмах то овамо пријавити и упутство сачекати има, као и напоменом, да ће се сваки томе противан поступак најстрожије казнити.

Што се Пречасности Вашој уз доставу под ·/ упитне министарске наредбе у доставерном српском преводу знања и даљег сходног поступања ради саопштава.

Из седнице епархијске конзисторије бачке држане у Новом Саду 3. (15.) марта 1897.

Герман Опачић с. р.
Епископ.

Окружница

кр. уг. министра богочасти и јавне наставе у ствари поступања, који се има одржавати при наћадњим матрикулским убележењима и матрикулским исправкама.

Бр. 17.343. 26. маја 1893.

Поводом различитих случајева, што су се већ у више епархија односно округа појавили, да појединци свештеници случајеве рођења, брака или смрти, којих нема у матрикулама — без

претходнога измољенога наређења више црквене, односно своје политичне власти, по својој сопственој увиђавности — накнадно матрикулирају, част ми је Ваше Високородије ради знања известити, да се од мене до сада практикован поступак у стварн таковнх накнадних матрикулских убележавања — по коме се изналажење и констатоване случајева рођења, брака или смрти, што се имају накнадно иматрикулирати, обавља путем наредаба управљених надлежним административним властима (политичним) које потребне податке у споразуму са интересованим црквеним званьима, односно уа њихово суделовање набављају, дочим, на основу на тај начин састављеног и поднесеног расправног материјала, о извршењу матрикулске забележбе непосредно располаже министарство, што стоји под мојим руковођењем — не само са гледишта јавнога права и администрације, него и праксе целисходним показао и зато се против таког поступка до сада ни с једне стране није учинио приговор. Но како је у стварн вођења матрикулâ и надзора над њима опште законодавно наређење постало потребно, а док то у живот не ступи, од мене заведен горњи поступак променити, или у појединим епархијама или окрузима различитој пракси места дати не би било подесно: част ми је умолити Ваше Високородије, да сва подручна парохијска звања, што воде матрикуле изволите упутити, да о сваком таком случају што им дође до знања — кад се какав случај рођења, брака или смрти накнадно вала да иматрикулира или какво у своје време погрешно убележење накнадно да се исправи — поднесу одмах извештај Вашем Високородију, који ће по том Ваше Високородије, ради наређења истраге, што се има на горепоменути начин обавати, и ради извршења накнадног матрикулског забележења или исправке, имати доброту мени поднети.

По себи се разуме, да се после сваког накнадног матрикулског забележења или исправке, правобављани извод дотичне ставке забележења, ради допуне матрикулских књига, што се чувају у муницинијским архивама, има на уобичајени начин и дотичним муницинијама поднети.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Христос Васкресе!

Зора данашњега дана заталасаће и опет у милијонима хришћанских православних срдаца — радост. Од те радости, за та срца, веће и драгоценије и нема. Од те радости за Хришћанина и не може веће и милије бити; од радости, која му душу озарује са отпечаћена гроба Христова, и која ју испуњује са усклика: Христос васкресе!

Радосни усклици свете православне цркве Христове, пуни свести и поноса са божанске победе Христове и вечне победе Истине и Правде небеске, — подижу данас и ону децу њену, која су малаксала, храбре и ону, која су уплашена, а испуњују надом и ону, која су већ очајала.

Пред победним и громким гласом Христове православне цркве: да воскреснетъ Богъ и расточатсѧ врази егѡ и да бѣжатъ ѿ лица егѡ ненавидящіи егѡ — застрене данас и непријатељи њени, непријатељи истине и правде сваке.

Пред пресудом вечне Истине и Правде: ꙗкѡ изчезаетъ димъ да изчезнетъ ꙗкѡ таетъ воскъ ѿ лица огня такѡ да погибнетъ грѣшницы ѿ лица божіа а праведницы да возвеселатсѧ — сетиће се данас и силници и насилници, да је људска сила за времена, а победа истине и правде вечна и неизбежна.

А позив свете нам цркве и Невесте Христове, којим позива децу своју да се радују, јер да је овај дан и створио Господ, да се радујемо и веселимо у њему — разгониће данас радошћу васкресенске зоре са срца њихова јад и уздисај, а небеском росом радости те зановиће у души њиховој веру и над у милост и помоћ Божју.

Зато се и не ћемо данас сретати са тугом и замишљеном туробном збиљом свагдашњице људске. Са лица своје једноверне браће, и оне, коју у данима обичним притискује невоља и јад, данас ће нас сретати осмејак радости, и ми ћемо их весело поздрављати. Јер данас се заборавља шта смо поднели, шта нас притискује и шта нас све још чека.

А зар Христос није васкрсао да нас обрадује и радошћу испуни?

Зар Син Божји, Господ наш Исус Христос, није зато баш и узео на себе смртно тело људско; зар није баш зато и понео крст Голготски, — да нас реши окова и терета, којима нас је притискивао и сте-

зао прародитељски грех, којима нас тиште и сви греси грешности и слабости људске у којој нам је ум без светлости, душа без чистоте, срце без љубави?

Зар нам није донео и дао Своју науку, а истинитост и спасоносност ове зар није потврдио чудесима многим, страсним мукама, крстном смрти и светлим Васкрсом баш зато, да њоме човештву целом обасја пут, који води спасењу, који доводи до среће и блаженства?

Зар нас није учио љубави, истини и правди, и зар нам није оставио та три вечна светила зато, да на њима загревајући срца, озарујући ум и обасјавајући душу, овај земни живот проведемо у што слађем миру, у што већем добру и потпунијем задовољству, што спремнији за вечност?

Јесте, зато.

Па и ако сви то не чинимо, и ако неки од светила тих бегају, светлости се њихове клоне и топлоту њихову не подносе, — светлост и сјај њихов пламти непрестано, обасјава живот човештва целог, шири царство љубави, истине и правде на све стране.

Топлоту љубави, снагу истине и вечност правде осећају велики и мали, силни и слаби, богати и сироти, славни и незнатни. Јер свима сима оне требају, без њих нико не би хтео бити. И онај, који љубави не показује жељан је љубави туђе; и онај, који истину од других не прима тражи победу истинама својим, и онај који неправдом греши хоће за себе правду.

А јер сви знамо, да је непсцрина љубав, да је потпуна истина и савршена правда на земљи засјала у животу Господа Исуса Христа и победили светлим Васкрсом Његовим; и јер сви осећамо, да је у Васкрсу Христовом вечно јамство, да ће те три небеске и божанске снаге и одсада побеђивати са престола Оца небеског уз кога десно седи у пуној слави Својој Јединородни Син и Господ наш Исус Христос —

зато се сви и радујемо данашњем дану, сви без разлике. Зато и певамо весело и раздрагано **Воскресеніе твое Христе Спасе**. Заборављамо данас све што нас тиште и што нам људи чине, јер нас светлост и данашње васкрсне зоре испуњује вером, да ће нам Твоја љубав надокнадити, што нам ускраћује људска, да ће нам Твоја победа истинама победу донети, да ће нас Твоја правда обасути после неправди људских.

Та вера нека крепи и испуњује сваког Србина и нека се њоме радује!

У тој радости и у тој вери поздрављамо целом милом нашем народу српске православне митрополије Карловачке данашњи победни празник:

Христос васкресе!

На велики петак

(од др. Крела.)

Превео с немачког *Милош Поповић* у Рељеву.

Ѳгда же пріѣхъ сщтїй Іисѹсъ, рѣчи: совершишася и приклонь главѣ, предаде дѹхъ (Јован 19, 30.)

Никакав нас празник православне цркве живље не опомиње, да размишљамо о смрти, као дан тихе туге, када приступамо на Голготи крсту Спаситеља свијета. Јер божанско провиђење бијаше тврдо закључило да Исус пожртвовањем својега тијела понесе гријехе свијета, и да се вјечном жртвом посвети за вјечног првосвештеника. И та се жртва имала принијети под великим патњама и неисказаним боловима, да би тиме њезина вриједност била одлучна по наше осјећање. Због тога нам ништа друго не преостаје, но да се с тужним срцем приближимо мјесту, гдје се Исус са животом бори; и морамо заплакати, колико, кад посматрамо повод и властите узроке, толико и, кад имамо у виду начин и неизмјерне смртне борбе, којима је Спаситељ извржен био. Њега не туку с његове кривње, већ с наше; осуђује се на казну, а ми се наслађавамо миром; ох, па не само да га туку, већ Га доиста муче. Њега најузвишенијег; он нати, што вечина не пати.

На њак тај поглед, што нам га пружа страдалник на Голготи, узвишен је и буди у нама свете осјећаје. Ради тога нек нам није ни на крај памети, да своје око са зловољом окрећемо од тога мјеста, већ шта више тежимо к њему; на све да нијесмо научили Господа поштовати, њак нас поворно посматрање његових болова, његове пошљедне борбе, његове смрти испуњава с поштовањем и обожавањем.

Никаква смртна постеља није кадра сличне осјећаје побудити. До душе смртна борба је за сваког посматрача важна и поучна; неодоливо нас обузима моћна језа, ако примјећујемо, како се душа од веза тјелесних мало по мало ослобађа, како се колиба од праха разорава и раствара; како долази благи сан иза борбе, да даде души мира, у коју се она умотала растварањем тијела, док најзад укочена смрт не обузме све племенитије дијелове тјелесне, срце све спорије и спорије куца, и с посљедним дахом душа невидљиво исчезне испред наших слијепих очију, да се више никада не поврати. Но како је све то примамљиво за посматрајући дух, срце се само тада прожиже светим осјећајима, само ако вјера болесникова побиједи бол; и ако се његово поуздање не поколеба страхом и ужасом смрти.

Зарад тога није ни чудо, што на Голготи плачемо, а ипак се ублажимо; што сузе лијемо, и ипак радосно чувења осјећамо; што је племенито, велико и узвишено. Јер Исус умире смрћу праведника! Та нам истина пружа све узроке, с којих нам погледа на овај дан побуђује много више срећних осјећаја него ли жалосних; а ти исти узроци и нас тако радо заустављају, да погледамо на увишеног мученика. Нама свима без разлике смрт предстоји; она нас може скоро, може нас још данас спопасти својом грозном жестином. Благо нама, ако и ми можемо умријети смрћу праведника! Колико ће то допринијети ублажењу наших болова; колико ће нам олакшати растанак с овим свијетом; како ће нам бити успомена часна, коју за собом остављамо; како ћемо спремно, како мирно, како радосно кроз сјене смрти, кроз таму гроба у вјечни живот ући. Горе, дакле, упримо своје погледе на многопрослављеног, који на Голготи трпи и умире. Одстранимо свако лакоумље, јер ово ће бити свето посматрање, с којим ћемо се данас позабавити. Тишину, свету тишину пусти у наше срце, Ти суче умрлих, који ћеш нас смрћу у живот зовнути.

До душе горе споменуте ријечи нашег текста могу само на онога утјецати, који познаје историју патња, и чије срце није отврдло према жалости коју свако осјећа у своме непоквареном срцу, кад му се дирљиво прича о посљедним часовима Господњим, и кад год помисли на њих, једнако осјећа жалост. Сада је до душе извјесно, да несразмјерност, која је наступила ту између заслуге и плате, нема мањег учешћа у том болном осјећају; а смртна борба сама собом побуђује сажаљење; но што ми плачемо и жалимо, на шпак се у исто вријеме поносимо, шта више чудимо, томе је само узрок то, што Исус умире праведничком смрћу.

Смрт праведника

данас ће бити предмет нашег разматрања; ми ћемо се из примјера Христова научити, чиме се праведник на смртном часу од свију одликује. Има пет тачака, о којима ћемо опширније прозборити. Ми примјећујемо,

I. да је и праведникова задња борба често врло тешка, али

II. његова се вјера не може поколебати;

III. свијест испуњене дужности бол му ублажује,

IV. уздање у Божје милосрђе уздиже га над свом страхотом смрти и гроба; и

V. и најпослије и по смрти оставља иза себе благословену успомену.

*

I. Посљедна борба, коју мора човјек да надржи прије но што се роди за нови живот, час је краћа, час дужа, час лакша, час тежа. Једни бивају нанеспада и брзо, скоро у једном магновењу, отргнути са земље живих; код других је кратко и лако боловање једва слућени њесеник блиске смрти; код других долази смрт полако; облијепљена колиба душе мало се по мало разорава; с тешким и дубоким боловима душа се мора откупити од службе тамнини. Но у свима тима разноликим облицима смрти ми нијесмо кадри открати никакав строги закон правичности. Мудре Божје намјере служиће нам и овдје за основ; само ако их нијесмо у стању познати. Јер често је посљедња борба неправедникова лака и без бола, док праведник кроз много недјеља и мјесеци трпи патње смрти. Глед'те Спаситеља гдје умире! Можете ли порећи, да овдје праведник умире? Но под каквим је мукама његова душа мучена до смрти? „**Егда же пріѧтъ оцтъ**“, вели нам текст и посјећа нас на оне ријечи, које је узвикнуо, кад је умирао: „**жажда**“.

Ипак жеђ, која је његов језик палила, бијаше само незнатни дио неизмјерних његових болова; ипак се има захвалити најодлучнијој доброти војника, који бијаху код његова крста

на стражи, што су му сирће, једино што имаћаху, у сунђеру пружили. Ах, тако и ми стојимо често пута дршћући крај смртне постеље праведника, кога провиђење испитује дугом и тешком смртном борбом. Какви се жалосни осјећаји при том буде у нашој души, од каквих се болова најискреније сажаљења при томе парају груди наше, кад гледамо његове борбе, и кад слушамо његове с јецањем испрекидане гласове, ко је то кадар описати, ко то може друкчије осјећати, него онај, који је то већ осјећао. Да, бол се још тиме умножава и увишује, што нам се чини божанско провиђење сасвим непојмљивим, кад смо принуђени, да примијетимо, да оно и праведника тешким боловима подвргава, да ни побожнога од патње не заштићава, коју проузрокује дуга и болна смртна борба. На инак се то ријетко не дешава! Припазите на ово, љубезни моји! Ма колико ја желио, да свај живот доконча тихо и лако, а нарочито, ако се одликује врлином и побожношћу, инак вас не може нико на овој земљи, ни ваша врлина ни побожност, не може вас, велим, заштитити од дуге, с болом скопчане смртне постеље. Божанском провиђењу се допада, и ако сте дуго добро и срећно живјели, да вас пита још на смртном часу, и да вас ушљед боловања приведе савршенству. Нек вам није ни на крај памети, да ће вас тада дјеца, пријатељи и лијечници моћи утјехама окријепити и љековитим средствима ојачати. У плачу, јауку, у болу, који груди кида, они ће стајати око ваше постеље; ништа неће моћи вашем јадном стању посветити, него опоро сажаљење, ништа неће моћи вашем јадном стању посветити, него опоро сажаљење, нијеме сузе, љубезна храбрења, топле молитве; они ће с вама бол сносити и утјехе тражити; они имају да надзре борбу, која буди њихове најдубље осјећаје, и која их чини жалосним и невеселим.

II. Без обзира на то, код те тешке смртне борбе праведника појављује се знаменити случај, да он сам самцат стално пати, док све око њега дршће и стријепи. То је силна снага вјере, што то чудо твори, јер не може нико праведним бити без вјере у Бога и Његову свету вољу, без чврстог убјеђења, да вријеме суда и вјечне отплате предстоји. За то нам може послужити и примјер Спаситеља, који на крсту умире. А како се чврсто Бога држао у ведрим данима; како се искрено с Њиме сједињио био; како Га је сталним учинио поглед на Бога, да свако кушање на зло савлада, то није нужно доказивати. Но то је једино разлог, зарад чега Га и у најстрашнијим мукама крсне смрти гледате тако спремна, тако мирна и тако љубазна расположена. До душе Он призива Оца с ријечима: „**Боже мој, Боже мој, ѥскѣю мѧ еси ѡставилъ**“, али Он моли и за своје непријатеље и вели: „**Оче, опрости имъ, ни вѣдѧтъ бо что творѧтъ**“, Он заборавља сам на се и стара се о својој мајци, која под крстом плачући стоји, и кроз њено срце мач са двије оштрице продире. Приступите смртној постељи праведника, па ћете опазити сличну сталност. Вјера је то, што произлаћа иста дјеловања. Може му који пут и бол и тешка смртна борба изазети страшљиво јецање, тужно уздисање: али он не гуња на Бога; он се не сваћа с провиђењем; он није, мирно и спремном оданости вољи Божјој, горку чашу патња. Бог дао, Бог узео, име Господње нека се слави и хвали, то су његове ријечи. Макар колико он желио, да се опрости и да буде код Господа у ријечном насељу; ма каква бол са још окрутнијом снагом на њега навалъивала и у његовим жилама рила; макар га дуго држала страшна борба смрти: њега не потреса ништа; он има на уму, да је Бог из мудрих намјера успоставио зао покрај доброг дана; он је захвалан за примљено добро и ради тога и зло прима из очиниче руке; осведочен је, да онима, који Бога љубе, све иде на добро; да се човјек тек ватром кушања обистињује и чисти; да патње овога свијета нијесу достојне величанства, које ће се на нама показати. Да, вјера, она је палица и штап, која нас тјеши, ма да ходимо по мрачној долини смрти, која нам свијетли као сјајна звијезда, када окружени са свију страна од патња и болова, ка небу мутне очи подижемо; која нас чини сталним и јаким, кад други дршћу, стријепе и без наде тугују и нарич у. О, зарад тога нек нам буде света смртна постеља праведникова. Овдје можемо научити, како је снага божанске вјере у слабоме моћна и јака; како га она попут штита брани од ватрених стријела смрти; како га чини јунаком, који се с најгрозничијим непријатељем земног живота срчано и храбро бори, и који величанствену побједу баш тада прима, када се сруши на земљу без снаге и моћи, те постане предмет најискреније сажаљења за све, који га у задњим часовима жи-

вота не напуштају, који су му спремни сваку услугу учинити, којом се даде познати љубав и захвалност, али и бол стишати.

III. Но узаман је све, што се чини за олакшање посљедње смртне борбе од стране пријатеља и захвалника, ако се грижа савјести здруже с патњама тјелесним, да ономе, који се раставља с овим свијетом, отежају излаз из овога свијета и да горчину смрти повећају. Јер тужни приговори савјести боли осјећаји доцног кајања: ах они муче и здравога и веселога на ужасан начин; они учине, да је његова душа жалосна до смрти, и ма да је снага живота још јака и чила. Узмите још у обзир и то, што он само на једнине јаде дисати може, што његов језик од жеђи, која га пали, гори, што његово срце бојажљиво куца, што крв његово тијело неписказана језа струји, што су све његове кости малаксале, што никакво средство није кадро опријети се болови ма, и додајте у мислима и то, што му и савјест вели, да је грешник, који има да очекује казне страшног суда, на коме ће се нагомилати гњев Божји, жалост и страх, и ако мисли, да је савладан: свети и милостиви Боже, предохрани душу моју од те грозне патње; ах избави нас од тог предосјећања паклене муке, која ће порочног обузети; ах штити нас од тог умножавања болова, у које се смртна борба и сама собом утапља; јер истина је, да и праведник пати, кад се са смрти бори; али свијест, дубоко осјећање њерио испуњене дужности за њега је балсам, који бол ублажава; оно га окрепљује тада, кад земља нема за њега никаква окрепљења. Управите своје посматрајуће погледе на Спаситеља, Који на крсту умире! **Совершишася**! Узвикује Он у сјенама смрти, и гле, оне ишчезавају испред Његова преображеног лица. Јер то „**совершишася**“, које узвишени побједилац узвикује, не односи се само на патње, којих гледа крај, гдје се приближује, већ на цијело спасоносно дјело, чији се крај састоји у помирењу свијета с Богом Његовом крвљу; а осјећање да је сада све учињено и свршено, то је то, што Му и у најдубљим боловима служи за ублажење. Сличну снагу има свако, у кога савјест није окаљана с крвљом. Примакните се овамо смртној постељи праведника, ви Јете га често нађи весела и ведра барем утјешена и спремна, у што не би требали ни најмање посумњати. Чак у боловима бива посјећање на добро-проведени живот, на њерно испуњене дужности, на величанствене плодове савјесне дјелатности, богато вредо најчвршће утјехе; што није кадро никакво средство, то чини унутрашње задовољство, мирна савјест. Она нас чини спремним у свако доба, да се растанемо с овим свијетом; она сњањује смртни страх, она заслађује болове надом. **Совершишася**! То може и праведник рећи, јер он је с њером у Христа одавно настојао, да слабост и нарав тељу немоћ преобрати у живот и снагу. И кад праведника у смртној борби обузме тешка напаст, пак се радује, кад подигне своје уморне очне капке, кад његово ломно око може да почива на тужној жени, на плачном сину, на кћери, која за њим кука и јадикује; кад угледа око своје смртне постеље њерне и сажаљиве пријатеље, захвалне примаоце његових доброчинстава, који са тихом тугом посматрају борбе његове, или моле Оца небеског, да га Себи узме; кад заиста знаде, да ће се и у близини и у даљини горко жалити његов губитак и оплакивати његова смрт. Одиста, добра савјест, осјећање да је поштено радио, свијест да је њеран био у свом позиву, у кућним и јавним одношајима, то заслађује и смртну невољу, и ради тога је смрт праведникова поучан и спасоносан поглед.

IV. Таква она мора у толико више бити, јер праведника његово уфање у милосрђе Божје узвисује изнад свих гроза и ужаса смрти. Јер грозна је смрт, грозан је гроб, грознији је од обојега страшни суд. На њему ћемо полагати рачун за сваку некорисну ријеч, те ћемо примити, што смо са својим радом и дјелом заслужили или загријешили. Но ниједан није потпуно чист међу онима, јер нема ни једног чистог; ми смо грјешници и немамо оне славе, коју ћемо код Бога имати. Због тога и праведник би морао дрхтати, кад не би знао, да је Бог милосрдан, милостив и стрпљив; да он не отплаћује нама по нашем злочинству; да се као Отац не сажалава на све оне, који га се боје.

Ради тога страх може обузети неправедника: али праведник не стрпјени! Њега уздиже уфање у милосрђе Божје над ужасом смрти. Он се тјеши истином, да имамо посредника код Бога у лицу Исуса Христа, Који је свет, праведан и неокаљан; он њерује, да Бог због заслуге Сина свог Исуса Христа грјехе прашта

и наше пороке лијечи; он се радује, што ће на скоро ступити у коло спашених, који су у вјери побиједили и круну праведности стекли. О, ради тога се не клоните смртне постеље праведникове. Ту ћете се поучити, окуражити и јако ојачати. Снага повјерења, чврстока наде, највећа сигурност, коју ћете ту опазити, она ће вас и силно обузети, она ће вас утјешити и умирити, она ће вас ојачати и охрабрити. Како је величанствен тај плод! Да, докле нам иде за руком, докле нас оживљава чувство онеослабљене снаге, докле год прокосимо моћи уништења, докле ваљада можемо мирни, срчани, и с пуном надом бити. Но како се зорли потресемо, када смрт своју хладну руку испружи за нама, кад угледамо отворени гроб, који ће нас примити: како ће тада бити мало наше уфање, како слаба наша храброст, како неизвјесно наше надање, докле год се с праведношћу не опашемо; јер није лако умријети, нарочито тада, кад је смртна борба тешка, дуга. Али праведник остаје и у тој биједи и невољи побједилац, јер је живио у уфању у милосрђе Божје и концем овога живота не малаксана, шта више у вјери у Бога и Исуса заклана своје око, да га отвори новом сунцу и новој земљи.

V. Најпослије, смрт праведника није престанак његова живота на земљи: шта више његова успомена траје и даље послије смрти; он оставља иза себе благословену успомену.

„**И поклонь главѣ предаде дѣхъ**“. Судби човјештва није могао дакле ни Богочовјек избјећи; он би осуђен на смрт и умрије. Ах ради тога плакаху за њим тако јако Његови ученици, и бијаху без наде; због тога сјећаху побожне жене на Његову гробу и туговаху за престављеним. И овдје видите преимућство, с којим се смрт праведникова одликовала. Сузе му теку низ лице; јаук се разлијеже у близини и даљини; оплакује се, што је отргнут од земље, од својих и што га је изгубило човјечанство. И та жалост, она не престаје након мало дана; чак кад су се мрави од плијена његова тијела већ одавно наситили, још се говори о врлинама праведниковим; његова успомена држи се у части, синовима и унучима ставља се као примјер, а у каснијим покољењима хвали се и слави.

О блажена плаго врлине и праведности, невиности и побожности! То су својства, која успомену племенитог у благослову држе. Може дакле и природа своја права доказати: може и мирна утроба крачног гроба наше кости чврсто запечатити; може и трулеж све разорити, што је било смртно на нама: али у срцу захвалне дјеце и љубезних пријатеља у памети племенитих и болећих сугрђана, у успомени добрих људи праведник не залази; његова слика свијетли у благом сјају врлине; изнад смрти и гроба извија он сам себе са земље, а потомство га благосиља.

Почивајте мирно, ви, који сте се одликовали овдје на земљи побожношћу и праведношћу. И спавање је у гробу слатко; оно долази као окрепљење с неба након тешке смртне борбе; оно је често топло измољено набављење од патње, која онога, који умире, притјешњава и мучи. Ви сте до душе са ове земље ишчезли, и с драгих црта вашег лица не одсијева више мир, који је у вашим грудима владао и с небеским вас свјетилом преображавао; али ваша успомена непрестано траје и остаје благословена; зрна добра, која сте посијали, и која сте од чести видјели, где до усјева дозријевају, та зрна неће иструнути; вашу ће љубав, вашу врлину, вашу срећу унуци хвалити и славити; ваш благослов примиће се и донијеће плодове, и ако сте сами постали плијеном смрти!

Боже дај, да ми сви умремо смрћу праведника!

О благодатном огњу „Нур“.

Саопштио **Ст. С. Икић.**

Држимо да ће познато бити уваженим читаоцима овога часописа, да се на гробу Господа Исуса Христа у Јерусалиму сваке године на велику суботу пре свечане литургије појављује небесни благодатни огањ, који се назива „Нур.“ — И ако многи од уважених читалаца зна за ову појаву ипак држимо, да неће на одмет бити ако овде у кратко изнесемо суштину, а у неколико и историју ове заиста необичне појаве, којом небески Отац и данас показује превелику љубав према св. цркви православној.

*

На велику суботу у подне долази многобројни народ у храм гроба Господња, да буде присутан овом чуду. Пре него што би се започео обред измољавања благодатног огња, Арапи православне вере посе литију око грчког воскресенског храма — која је литија врло старог порекла — и у

великој радости и душевном заносу кличу неописано бурно: „*Нема боле вере од вере православне*“!

Патријарх у пратњи свештенства долази мало касније — око ½ 2 часа, — а пре његова доласка један чиновник политичке турске власти званично прегледа гроб Христов и кувуклију — која се пред њим налази — да не би у њима било спремљена каква запаљива материја. У целом храму па и на гробу погашене су све свеће и сва кандила, а сваки верни држи у рукама по један или више свежањâ свећа, у сваком свежњу по 33 свеће (број година Спаситељевих). Кад се гроб од стране турске власти прегледа, онда под надзором истог чиновника игуман васкресенског храма уноси у гроб једно велико незапаљено кандило и затим турски чиновник затвори кувуклију и запечати јој врата, те код њих чува стражу.

На брзо по патријархову доласку у храм, додаси му један јерменски епископ — посланик јерменског патријарха — а за њим такође епископ коптски, абисински и сирски, који сви, одавши патријарху дужну почаст, моле га, да им по појави благодатнога огња, од истога да. Као у одговор на њихове молбе, патријарх их позива, да се и они моле Богу за појаву небеснога огња. По томе патријарх у потпуном орнату у пратњи свештенства долази с литијом пред кувуклију пред којом скида један део црквеног одела, а турски га чиновник учтиво прегледа, да не носи собом какве запаљиве материје, те по томе отпечати врата од кувуклије и пушта патријарха унутра који иде управо у гроб Спасителъев и клечећи моли се за појаву огња; с патријархом улази у кувуклију и јерменски епископ, али онај не иде у гроб. Чим се у гробу небеским и тајанственим начином појави благодатни огањ, патријарх од њега запали оно велико кандило што је унео игуман васкресенског храма, затим одмах кроз један прозорчић од кувуклије пружи небеским огњем запаљене свеће једном свештенику, који одмах одлази у олтар васкресенског храма и запали свеће што стоје на престолу; јерменски епископ пак примивши од нашег патријарха благодатни огањ, додаје исти кроз други прозорчић од кувуклије представницима оних цркава, које поштују благодатни огањ. Одмах за тим излази патријарх из кувуклије носећи у обе руке по један свежањ од 33 свеће. Арапи узимају патријарха на руке и тако га однесу у васкресенски храм, где се тада сви верни поздрављају *благодаћу* и уживају у неописаној радости. За овим следује свечана великосуботна литургија.[1])

*

О истинитости појаве небеског благодатног огња уверени су осим православних и Јермени, Копти, Абисинци и Сирани и они се сви за сретне сматрају, када га од Господа преко молитава свете православне цркве задобију. Једнако римљани одлучно одричу истинитост благодатном огњу и сви њихови путописци који су описивали Палестину, почињући од Кварезмија па даље редом, јавно трубе, да је то само варање народа од стране православних Грка и да се на гробу Господњем не појављује огањ с неба, него да га произведе један раније у гроб сакривени Арапин.

Да је ова гадна измишљотина, гадна лаж и дрска профанација православне светиње уверење се свако на врло прост начин:

1.) Турски чиновник, који званично прегледа гроб и кувуклију баш у циљу да осујети могућност сваке преваре, морао би наћи у оном малеиом простору на тог „сакривеног Арапина“; па све када би и пошло за руком Грцима, да поткупе једног или двојицу тих чиновника, али им не би пошло за руком поткупити баш све од реда, који из давних времена врше ово званично осмотрење. Опште је познат фанатизам Турака у верским стварима, те се не може претпостављати, да би чиновници и за мито пристали да пређуте варање хришћанско, те тако својим ћутањем, да потврђују истинитост онога о чему су уверени, да је гола лаж.

2.) Године 1835. био је чувени руски путник Аврамъ С. Норовъ баш том приликом у Јерусалиму и при измољавању благодатног огња био је *припуштен у кувуклију* један епископ православни и један епископ јерменски, Норов, руски конзул и још два руска путника. Када би дакле било какаог варања природно је, да ове потоње приватне људе, лајике, не би пустили унутра да виде и обзнане таку превару под којом се тобож издаје највећа светиња, управо велико чудо; јер ма колико да је ко побожан, када се једном разувери о истинитости онога што за светињу држи и поштује, постаће баш највећи противник и хитаће да сваког увери како се такова у ствари лажна светиња осниша на гадној превари.

[1]) В. „Бос. Херц. Источник“ 1895. св. VI. стр. 218—219. и „Хр. Весник“ од 1895. г.

3.) Сами римљани не оповргавају истинитост појаве благодатног огња с тога, што су баш уверени о томе, да је исти огањ посљедица преваре и обмане, него највише из мржње, што благодатни огањ с неба непосредно добива православна а не римска црква. А да су некада и римљани веровали у истинитост и светост овога огња, о томе нас несумњиво уверава историја. Игуман Данило (један врло стари путник) забележио је, да је и за време крстоносаца у присуству краља Балдујина, на велику суботу православно (грчко) свештенство измољавало благодатни огањ; тада римљани још нису називали благодатни огањ „*грчком злоупотребом*“, него је што више и сам краљ Балдујин с највећом побожношћу примио од православног грчког епископа прву — благодатним огњем — запаљену свећу и од ње су сви остали запалили своје свеће.[2])

*

Време у које се први пут појавио овај благодатни огањ не може се определити. У овом погледу постоје предања, која немају позитивне вредности. Причају, да су једном лицем на велику суботу јавили епископу јерусалимском Нарцизу — који је чувен био са света и чудотворна живота — да нема доста уља за кандила у цркви гроба Господња. Он нареди да донесу воде и очитавши над њом молитву нареди, да се ста вода усне у кандила и узали место уља. — У овом предању се још не спомиње дакле благодатни огањ.[3])

О благодатном огњу као таковом, први је писао *монах Бернард* при крају IX. века. Он говори овако: „На велику суботу у очи Пасхе, на јутрењој служби у храму гроба Господња пошто се отпоје „*Кирије елеисон*“ силази анђео и пали кандила, која висе над гробом Господњим Патријарх додаје тај огањ епископу и на поклетку целом народу, да би свако могао тим огњем осветлити свој дом. Садашњи патријарх зове се Теодосије (од 863.—870. г.); он је са своје побожности постављен на то место[4])

На сабору, који је сазвао у Клермонт папа *Урбан II.* ради покретања крсташке војне, изговорио је сам папа значајан говор у коме је између осталога и ово рекао: „У том храму (гроба Господња) заиста почива Бог; у том храму је Он за нас умро и сахрањен био. И сада Он још никако не престаје показивати своја чудеса онде, јер у дане посвећене светим страстима Његовим када су сви огњи погашени над гробом Његовим и у храму, та погашена кандила се из ненада запале. Чије се срце — па ма колико окорело било — неће умекшати при овој појави.“[5])

О благодатном огњу пишу на поклетку и сви историци, савременици крсташких војни.

Епископ рагуски *Бонифације* врло лепо говори о овом предмету, а уједно нам описује и ред у старој јерусалимској цркви. Ево му описа: „Ради сазидања верних саопштићу, да је пре пет стотина година на велику суботу око шестог часа из јутра силазио огањ с неба и запаљивао једно или више кандила у нећиим гроба Господња, за време док је сво свештенство и народ искупљен био у цркви. Тада су тим огњем пре почетка литургије палили свеће на престолу. Патријарх, свештенство, цар и народ долазили су са свећама гробу Господњу, побожно су му се клањали, обилазили су око њега три пута и започињали су литургију са живом радошћу, шиљући благодарност Оцу светлости и Сину светлости, вечној Чистоти и Духу Светом, који се у виду огњених језика спиао на апостоле и на оне који су с њима били на светој гори Сиону. При очекивању небесног огња и при паљењу истога, владао је следећи поредак: У храму васкресења Христова скупљали су се патријарх, цар, свештенство и народ, и то врло рано у јутру, пре онога часа, — који је обично бивао шести — у који је Господ сазвољевао да пошаље огањ у светилиште. После дуге молитве изабрали би једног од епископа, као на пример: епископа горе сијонске, горе јелеонске, витлејемског, хевронског, цркве пророка Авакума, Јована Крститеља, Спаситеља с Јордана, Назаретског, горе кармилске или цркве св. Јована Крститеља из Севасте или других места, — онога дакле за кога су знали, да је најпобожнији међу њима и слали су га да прими св. огањ. Ако овај у св. гробу није налазио кандила запаљена, тада се враћао патријарху, цару, свештенству и народу вичући громким гласом: још нас није посетио Господ Својом небесном светлошћу! — Тада су се почињале молитве с плачем и ваздасима, да би их удостојио Господ по обичају посетити. По свршетку тих молитава, слали би другог

[2]) в. Игум. Данила, стр. 116—118.

[3]) Fleury. hist. Ecclesiast. T. I. p. 182. Edit. de 1840.

[4]) Mabilon. Acta Sanctor. S. III. P. II. p. 473.

[5]) Baldricus in Geste Dei per Francos p. 87. b. Quaresm. II. 590.

епископа све дотле, док Господ не би послао огањ или дар светлости. Добивши га, палили би свеће у доховној радости и предавали би свети огањ прво патријарху, ђакону и подђакону, а они би прво цару, а потом свима, који су присутни у храму.“*) —

Из свега до сада наведеногa види се, да се у истинитост небесне појаве благодатног огња сумњати не може и да је римску цркву једино богомрска злоба навела на грешни корак, да одрече светост ове појаве и да прогласи за лаж и злоупотребу ову небеску благодат.

*

При крају не можемо пропустити а да не споменемо нешто и о пореклу литије, коју носе Арапи пре појаве благодатнога огња, тријумфално, славећи тиме свету веру православну. То је било овако: За време када су православни Грци јако потиштени били од стране Турака, Јермени скупе много новаца и поткупе турске власти у Јерусалиму да истерају православне из васкресенског храма а уједно да Јерменима предаду право измољавања благодатног небесног огња. Турци то и учињише. На велику суботу Јермени отидоше у цркву и стадоше се Богу молити, да им пошље небесни огањ; православни пак с патријархом и осталим свештенством стајаху на пољу испред храма. Јермени су се дуго молили али благодатни огањ никако да се појави. Православни пак с патријархом и свештенством на челу смерно стајаху испред црквених врата, молећи се Богу и тражећи од Њега јединог заштите. На велико чудо свих присутних од један пут пуче нешто из ведра неба као гром и на левом стубу при уласку код црквених врата појави се пукотина и у њојзи свештени огањ; патријарх с највећим страхопоштовањем први запали своју свећу а од њега и сви други православни Хришћани. Тада се сви јако обрадују и почну се веселити, а Арапи стану скакати и викати: „*Ти си један Бог наш Исус Христос, једина је истинита наша вера, коју држе православни Хришћани*“ — У овом догађају налазимо ми почетак тријумфалне православне литије арапске, која се — као што горе споменусмо — сваке године свечано пре појаве благодатног огња на гробу Господњу — око православног воскресенског храма носи и коју иноверци ужасно не трпе; али поред свих интрига и поткупљивања турских власти не могу, да је униште, јер осим тога што Арапи имају за ношење исте литије од султана потврђене фермане, они би толико у свом одушевљењу и у својој ревности за светињу пили, да би пре своју крв пролили и живот жртвовали него што би се те свечане литије одрекли.

На свршетку напоменути морамо да благодатни огањ јако поштују и сами Турци.

*

Изнесосмо сво ток и повест појаве благодатног огња. Жао нам је да не могосмо сазнати шта управо значи реч „Нур“ и коме језику припада. — За избећи сваки неспоразум изјављујемо, да смо овај чланак састављали по овим изворима: 1) *Бос. Херц. Источник* од 1895. св. VI. стр. 218.—219. „Великоспосне и ускршње свечаности у Јерусалиму“ од игумана *Хаџи-Тимотија Стефановића;* 2.) **Пѣтешествїа А. С. Норова. Томъ III. Пѣтешествїе по свя̀той землѣ въ 1835. годѣ** стр. 213.—222. и 3.) *Хришћанске светиње на Истоку* израдио АЕ и Митрополит српски *Михаил.* Нови Сад 1888. стр. 72—75. — Наводе из страних писаца наводили смо по Норову. —

У Сомбору марта 1897.

*) Bonifac. liber de perenni cultu Ferae sanctae. 1573. pag. 43.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станишић** парох.

(Наставак)

Назарени радо говоре о својој „вери“; права им је сласт истицати своја дела, која су плод њихове вере.

Тако читамо у „Једном разговору са назаренима“:

„Ех, идемо већ ми на молитву Богу, али не у ваше цркве, у те гомиле цигала, где су понамештени неми ликови и где се куше свакојаки грешници, него у наше скупштине, где долазе само Богу угодни људи . .“, и даље . . „Ето, ми не пушимо, не опијамо се, не крадемо, не псујемо, не хулимо Бога, не лажемо, не свађамо се, не чинимо прељубе . .“, због чега, да како, „хвале Богу на његовој превеликој милости“,*) што тако раде, а не греше као ми.

Но ко не ће увидети, па и признати, не само сличност, него баш истоветност ових речи са оним — фарисејевима: „Боже! хвалим

*) стр. 6.—7.

те, што ја нисам као остали људи: хајдући, неправедници, прељубочинци, или као овај цариник. Постим двапут у недељи; дајем десетак од свега што имадем.“ (Лука, 18, 11. —12.)

И ако фарисеј ређајући и набрајајући своја добра дела, није лагао: ипак из цркве „оправдан кући својој отишао није,“ а само за то, што је прецењујући своја дела „сам се подизао.“ А цариник — и ако ни једнога дела доброга учинио није — ипак је из цркве „оправдан кући својој отишао“ (ст. 14.), а само за то, што је знајући и признавајући своје грехе, „прси био“ и скрушено се молио: „Боже! милостив буди мени грешноме.“ (ст. 13.)

Па ко је ближе „фарисејству“, нововерац, који тако говори, или староверац, који на уста свеца Златоуста ово признаје: „Верујем Господе, и исповедам, да си ги заиста Христос, Син Бога живога, који си дошао на свет, да спасеш грешнике, од којих сам први ја“?

То, што се у нашу „цркву купе свакојаки грешници“ још не значи, и значити не може, да вера, које се држи св. наша мајка, црква православна, није вера права, вера истинита, вера Христова. Јер ако ћемо истинитост вере по томе просуђивати хтети, може ли у њој бити грешника, или не: онда ћемо баш са св. писмом у руци доказати моћи, да ни вера апостолска не беше права, не беше истинита; па чак и то, да ни наука самога Христа не беше — истинита!

Св. ап. Павле у првој посланици својој Коринћанима казује, да се у цркви Коринтској, а међу Коринтским Хришћанима „гласи“ такав један грдан грех, какав се „ни међу незнабошцима не чује.“ (5, 1.) Шта дакле? — Хришћанска је вера од незнабожачке грђа, лошија: јер се ето у Хришћанству, не само „гласи“, него и чини такав грех, који се код незнабожаца, не само не чини, него и „не чује“?! Боже сачувај.

Христос Спаситељ учи и разлаже науку своју о „хљебу живота“ (Јов., 6., 48.) о „хљебу, који сиђе с неба“ (ст. 41.) Па што видимо? „Многи од ученика Његовијех, који слушаху, рекоше: ово је тврда беседа! које може слушати? те отидоше натраг и више не иђаху с њим.“ (ст. 60. и 66.) —

Но да се баш и у правој и истинитој вери грешити може, па и греши — хоћемо и можемо ли желити и искати бољег и јачег доказа од св. апостола Петра и Јуде Искариотског, који стојећи крај Бога — греше!! Јест, Петар и Јуда живе са Христом, Божјим Сином, слушају Његову божанску науку и гледају Његова божанска дела: па и опет, Петар га се из страха са заклетвом три пута одриче (Мат. 26., 74—75.), а Јуда га из сребролубља продаје и издаје за тридесет сребреника (Мат. 26., 15.)

Ми признајемо и исповедамо — да верујући веру праву и истиниту — ипак греха имамо, јер „ако речемо, да греха немамо, себе варамо, и истине нема у нама“ (I. Јов., 1., 8.); исто тако признајемо и исповедамо да „сви погрешујемо много пута“ (Јак. 3., 2.) — Али смо тврдо уверени, да „ако признајемо грехе своје, веран је и праведан, да нам опрости грехе наше, и очисти нас од сваке неправде“ (I. Јов. 1., 9.), те се и молимо сваког дана, и у дану више пута оном истом молитвом, којој нас је преко Својих апостола сам Христос научио: „Оче наш . . . и опрости нам дугове“ (Мат. 6., 12.) другим речима „грехе наше“ (Лука, 11., 4.); још се молимо чешће и молитвом, којој нас је научила св. наша мајка, црква православна:

„Помилуй мя сегрѣшающихъ тебѣ многи на кождый часъ, и Христе мой, и даждь образъ прежде конца покаятися тебѣ“ (I Антифон 2-ог гласа)

(Сиплуј се на нас, који ти сваког часа много грешимо, о Христе мој, и дај (нам) прилике, да се пре свршетка (пре смрти) покајемо).

*

И сад, кад смо мало ближе загледали у очи нашим назаренима, те их по говору прилично познали — приступимо разбору њихова учења. —

II.

О светом писму.

Како назарени примају једино св. писмо, а одбацују св предање; и како Ју разабирајући учење назаренско и доказујући, колико је њихово учење криво и лажно, служити се поглавито наводима и доказима св. писма: то је не само корисно, него и нужно, да прво будемо на чисто са св. писмом.

Дакле: шта је св. писмо?

Најкраћи, но за то пак тачни и јасни одговор на питање то даје нам „с јелинског језика преведени Катихизис" протојереја и професора богословије, Јована Бороте: „Светим писмом зову се књиге, које су написали свети и Богом надахнути људи — пророци и апостоли" (стр. 3.). Са оваким одговором сагласиће се с нама и задовољити свакако и назарени.

Како се завет т. ј. завез и односно уговор Божји с људима дели на двоје: на стари и нови, то се и књиге св. писма деле на двоје: на књиге старога и на књиге новога завета. — Књиге старога завета писали су пророци; а књиге новога завета писали су апостоли. —

Но књига је могло бити, па је доиста и било много и то како у старом, тако и у новом завету. Све књиге нису написали пророци и односно апостоли; него у име и под именом пророка и апостола други људи, и то не у доброј и богоугодној намери, него са жељом и намером том, да људе заведу и постигну оно, што желе. — За то и вели св. отац Амфилохије Селевку: „Особитим начином треба да и ово знадеш, да није поуздана баш свака књига, која име светога Писма носи; јер има књига, које су лажно насловљене, пак неке заузимају средину, и, како би се рекло, близу су ријечи истине, а неке су лажне и са свијем неповодане, што као крини и лажни новац, који има натпис царски, али је по суставу своме варљив" (Зборник правила, Дра Н Милаша, стр. 312.)

Требало је дакле, знати, које су књиге правилне, истините, или као што се то обично каже, које су књиге „Каноничне", другим речима, које су књиге доиста пророци и апостоли написали; — да, требало је то знати и дознати, па то и назначити и навести, потомства и будућности ради.

На то је доиста и учињено. Прошлост је садашњости и будућности од старозаветних књига ове као правилне, истините, каноничне навела и предала:

1.) Књига постања; 2.) Излазак; 3.) Левитска; 4.) Бројеви; 5.) Закони поновљени; 6.) Књига Исуса Навина; 7.) Књига о судијама; 8) Књига о Рути; 9.) Четир књиге о Царевима (од којих се прве две називају и „прва и друга књига Самуилова) 10.) Две књиге дневника; 11.) Књига Јездрина и књига Немијина; 12.) Књига о Јестири; 13.) Књига о Јову; 14) Псалми Давидови; 15.) Приче Соломонове; 16.) Књига Проповедникова; 17.) Песма над песмама; 18.) Књига пророка Исаије; 19. Књига пророка Јеремије; и Плач Јеремијин; 20.) Књига пророка Језекиља; 21.) Књига пророка Данила; и 22.) Књиге дванаест пророка: Осије, Јоила, Амоса, Авдија, Јоне, Михеја, Наума, Авакума, Софронје, Агеја, Захарије и Малахије.

Истинитих, каноничних књига старога завета има дакле свега 22; толиким бројем означаваху старозаветне књиге још Јевреји, и то из узрока, што су они у својој азбуци толико писмена имали; но да би старозаветне књиге изашле на броју 22, Јевреји су под једним бројем, односно у једну књигу по више књига убрајали; тако н. пр. последња, 22-га књига састоји се из књига дванаест пророка.

Да су наведене књиге старога завета доиста истините, каноничне, дознајемо по томе, ко их је написао.

Прних пет књига старога завета — постање, излазак, левитска књига, бројеви и поновљени закони написао је угодник Божји Мојсије, с тога се тих пет књига називају једним именом „Мојсијево петокњижје". Писца шесте књиге каже нам сâм наслов Седму и осму књигу написао је пророк Самуило. Половину девете књиге прву и другу књигу царства написао је и опет пророк Самуило, због чега се оне и називају „прва и друга књига Самуилова"; другу половину трећу и четврту књигу царства написао је свештеник Јездра. Десету књигу две књиге дневника написао је и опет Јездра. Писце једанаесте књиге каже нам наслови. Дванаесту књигу написао је Мардохеј. Писца тринаесте књиге каже наслов. Већу половину четрнаесте књиге, већину псалама написао је Цар Давид, а има псалама, које је написао Мојсије, Соломон и други. Петнаесту, шеснаесту и седамнаесту књигу написао је премудри Соломон. Ко је написао осталих пет књига то нам кажу наслови књига тих.

Да нам те и толике књиге старога завета држати и поштовати ваља, то нам кажу и налажу правила св. наше цркве православне, и то: 85. правило апостолско, 60. правило Лаодијског и 24. правило Картагенског помесног сабора; а то нам саветују и препоручују и св. оци црквени, као: св. Атанасије велики, св. Григорије Богослов и св. Амфилохије.

Чули смо већ како св. Амфилохије каже, да има и таких књига, које „заузимају средину и близу су речи истине“, а то су т. зв. неканоничке књиге; књиге, које по важности својој нису једнаке са горе побројаним књигама, „али у погледу којих оци установише, да их читају, који изнова придолазе и који се желе упутити у науци благочастија“, као што то вели св. Атанасије велики.

Таквих књига има у старом завету шест, које су, као корисне, и нама за читање препоручене; а то су: 1.) Књига премудрости Соломонове; 2.) Књига премудрости Исуса, сина Сирахова; 3.) Књига Јудите; 4.) Књига Товита; 5.) Три књиге Макавејске; и 6.) Друга и трећа књига Јездре.

Осим ових 28. старозаветних књига 22. строго каноничких и 6 неканоничких, али за читање корисних све су друге апокрифне, лажне, које ни читати не треба.

(Наставиће се.)

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Његова Светост**) преузвишени господин патријарх *Геогргије* богослужио је у саборној цркви прошле велике недеље у четвртак, петак и суботу.

(**Избор Васеленског Цариградског Патријарха**). — „Цариградски Гласник“ доноси о том избору овај извештај: У недељу 30. марта био је у Вас. Патријаршији први општи скуп изборног тела за избор Васеленског Патријарха који је нарочито тога дана њако на дневном реду да састави (каталог) протокол кандидата према оним гласовима, који су из епархија од просвећених митрополита послани. Кад су пред скупом отворене цедуљице гласача, видило се да су за кандидате Васеленског престола истакнути ови посвећени митрополити: Дерконски с 5 гласова, Ефески са 16 гласова, Ираклијски са 12 гласова, Јаоким III. са 13 гласова, Смирнијски с 1 гласом, Дриндопољски с 1 гласом, Амасијски с 1 гласом, Кизички са 2 гласа, Никомидијски са 5 гласова Никејски са 2 гласа, Неофит VIII. бивши патријарх са 5 гласова, Једренски са 2 гласа, Бруски с 1 гласом, Дидимотички с 1 гласом, Карпатски с 1 гласом, Варнински с 1 гласом Халкидонски с 1 гласом, Берцијски с 1 гласом. Свега 18. Ови су од самога општег скупа додати још двојица и то: Кесарцијски и Анхијалски; дакле свега су у каталог ушли 20 кандидата. Од скупа је примљен такав каталог, и одмах је истога дана састављено писмо (азбата), запечаћено с каталогом, и према правилнику изборном послато Султану и његовој Влади на преглед и искључење оних кандидата који не би били подесни према времену за положај Вас. Патријарха. — У изборном телу сад има 82 члана, а двојица још фале, што би било свега 84. Пошто је каталог прегледан на Порти према чл. 8. изборног правилника, враћен је после 24 часа и виђело се да су од 20 њих кандидата искључени 5 и то митрополити: Дерконски Калиник, Ираклијски Берман, Тесарцијски Јован, Андријанопољски Кирило, и Смирнијски Василије, а остали су још њих петнаест. Како је стигао акт и каталог о овоме с Порте, одмах је администратор нарочитим позивом позвао све представнике и оба управна тела у Патријаршију, да представу у среду 2. априла у Патријаршију и држе последњу седницу, у којој да се Патријарх изабере из заостањих у каталогу 15 кандидата. И тако тачно у $10^{1}/_{2}$ часова пре подне у среду састало се изборно тело и од 15 њих кандидата истакло је изборно тело, ову тројицу: Ефеског Константина са 47 гласова, Никомидијског Филотеја са 44 гласа и Јоакима III. бив патријарха са 42 гласа. После овога пошто је изборно тело нагласало речену тројицу, Св. Синод — њих 11 митрополита, и још тројица у дејству, који се налазе сад у Цариграду свега њих 14. пошли су у Св. Храм Св. Вел. Мученика Георгија, и од њих тројице изабрали за Васеленског Патријарха са 10 гласова Ефеског митрополита Константина, досадањега администратора Цариградског патријаршијског Престола, а противу 3 гласа који су били за Јоакима III. Избор је текао доста мирно. После избора начињен је акт (азбата), којег је Велики Логотет Аристархис-бој однео одмах Порти. Новоизабрани Цариградски патријарх Константин родио се на Острву Хиосу 1833. године, васпитао се у Цариградској гимназији а више науке учио је на Атинском свеучилишту, те је општe образован човек. Када је из Атине са науке дошао, одмах је постављен био за секретара тадашњем Цариградском патријарху Софронију, који га је после кратког времена послао у Француску ради усавршавања својих наука. Онда је био једну годину дана у Швајцарској, те одатле је посетио после све европске престонице и онда се 1872. године опет повратио у Цариград, где га је патријарх Јоаким II. именовао за свога првога секретара и рукоположио за јеромонаха, а већ 1876. године постао је митрополитом милитинским. Године 1893. премештио се у

Ефес а када је патријарх Антим III. дао оставку на патријашеској столици — Константин је био постављен за администратора Цариградске патријаршије, коју је дужност вршио све до сада. Он је био кандидат фанаријота, дакле људи, који су противни задовољењу српских захтева а као такав познат је особито са противљења свога да се у Скопљу постави Србин за митрополита. Сад још има Порта његов избор да потврди.

(**Јерej Павле Милин**) парох у Башахиду, био је онтужен од кр. државног одветништва у В. Кикинди на пријаву приватних неких тужилаца, ради велеиздаје, коју да је починио говорећи својим на забави, која се одржала у Башахиду приликом миленијске светковине. Главна расправа у тој ствари одржана је пред кр. судбеним столом у В. Кикинди 29 и 30 марта о. г. и г. Милин је проглашен невиним. Заступао га је, као бранилац, адвокат тамошњи г. Душ Шандор. Као што смо извештени, кр. државни одветник је приликом расправе безобзирно нападао на наше свештенство тако, да га је и председник судске расправе морао опомињати на ред.

(**Народна забава**). Српска црквена певачка дружина у *Сентомашу* припређује и ове године „Народну забаву“ други дан Ускрса, уз пријатељско суделовање ученика српске вел. гимназије Новосадске. На овој забави је на првом месту распореда говор, што ће га држати тамошњи честити свештеник г. *Тура Страјић*.

(**Српска православна црквена опћина у Панчеву**), издала је XIII извештај о своме раду и стању. По томе извештају било је крајем 1896. стање блатајнице и заклада: у реалитетима 60.536 фор. 65 нов.; у обвезницама државним 40.115 фор. 12 нов., приватним 101.998 ф. 53 нов.; у активним дуговима 110.457 ф. 93 н.; у готовини 23.902 ф. 06½ нов., свега: 337.010 фор. 29½ нов. Укупно стање увећало се од године 1895. са 16.359 фор. 13 нов.

(**Разпростирање конфискованог листа.**) У 27 броју земунског „Новог Времена“ саопштена је пресуда кр. судбеног стола у Митровици, којом се конфискује 25 број истог листа, од 27 марта (8 априла) о. г. ради уводног чланка његовог, токорсе у Будимпешти писаног, под насловом „Ситуација“. Но упркос те конфискације, 25 број „Новог Времена“ ми смо добили, *и то: 5. (17.) априла о. г.*, а као што смо извештени, добили су тај број и друге личности. Упозорујемо на тај поступак како кр. судбени стол у Митровици тако и надлежну власт у Загребу.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. Е. 495. I. 32. ex 1897 40 2—3

ЕДИКТ

Потписана епарх. конзисторија вршачка позива под њену власт спадајућег протосинђела дра Емилијана пл. Радића, чије се боравиште незна, да се за *осам* дана од последњег увршћења овога едикта под теретом могућих, тешких последица овој конзисторији пријави, или своје место пребивања саопшти, те овдашње одлуке прими.

У Вршцу, 3. (15.) априла 1897.

Епархијска конзисторија вршачка.

СТЕЧАЈ.

37 3—3

Овијем се исписује стечај на парохију IV. класе у Пашњану.

Интеркалара нема.

Молитељи имају своје прописно инструјирање молбенице најкасније до 14. (26.) априла 1897. надлежним путем Епархијској Конзисторији овој поднијети. —

Из сједнице Епархијске Конзисторије Пакрачке у Пакрацу 18. (30.) марта 1897.

ОФЕРТУАЛНА ДРАЖБА

39 2—3

Панчевачка српска правосл. црквена општина расписује овим офертуалну дражбу ради оправака на својој св. преображенској цркви, које по предрачуну износе:

1.	посао око демолирања	ф.	554·59
2.	„ зидарски	„	1576·26
3.	„ каменорезачки	„	5471·82
4.	„ покривачки	„	655·85
5.	„ лимарски	„	657·40
6.	„ браварски	„	135·—
7.	„ стаклареки	„	34·26
8.	„ мазалачки	„	6·85
9.	„ сликарски	„	120·75
10.	„ дувђерски	„	1544·99
	укупно	Ф.	19.757·77

Дражбени услови могу се сваки дан за време званичних часова у општин. писарници заједно са мустром од мраморног камена увидети. Према тим условима имају се оферти у запечаћеном писму, одресовани: „Оферт за примање рада или набављања (Lieferung) ради оправака на срп. правосл. св. преображенској цркви у Панчеву“, до закључног дана 1. (13.) маја о. г. у општин писарници заједно са 5% од предрачунске своте као пошшманина уз потврду предати.

Оферти се могу поднети како на укупан посао, тако и на поједине струке, а општина ће решити, који оферт усваја.

Панчево, 1. априла 1897.

Председништво
срп. прав. црквене општине.

Ad бр. К 117, 144/110 ex 1897. 26 6—6

ЗВАНИЧНА ОБЈАВА.

Установљени су рокови за полагање стечајног испита пред овоконзисторијалним повереништвом, први у пролеће око Ђурђева, а други у јесен око Митрова дана. Они, који се желе томе испиту подврћи, имају своје ваљано инструјиране и прописно биљеговане молбенице до укључиво 15. априла односно 15 октобра (по ст.) текуће године овој конзисторији приносити и прописану испитну таксу у своје време положити.

Председништво за полагање стечајног испита известиће благовремено молитеље о дану полагања.

У Карловцима 4. (16.) марта 1897.

Архидијецезална конзисторија.

Ad K 250/44 ex 1897. 35 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено парохијске место у Сегедину, са којим је скончана плата од 650 фор., 100 фор. у име огрева, 200 фор. у име накнаде за сесију (из јерарх. фонда) 60 фор. од легата Елеутерије и 4 фор. од легата Марије Фоти и уживање 10 јутања земље — овим се стечај расписује с тим, да ће изабрани парох евентуално уживати и награде за вршење катихетских дужности у Сегединској реалци (300 фор.) и душепастирске дужности у тамошњој држав. казници (500 фор.), ако се за вршење истих дужности способним нашао буде.

Компетенти имају своје као што треба инструиране молбенице путем својих претпостављених власти овој конзисторији у року од 4 недеље поднети.

Из седнице епарх. конзисторије бачке, држане у Новом Саду 3. (15.) марта 1897.

Председништво.

42 **ОБЈАВА ЛИЦИТАЦИЈЕ.** 1—1

Услед дозволе надлежних власти предузеће се оправка овдашње манастирске цркве, здања, и односних манастирских стаја, те се овим путем расписује лицитација на мањак.

Прорачун за све потребне оправке износи своту од 10.279 фор.

Лицитација ће се одржати у манастирској канцеларији дне 20. априла (2. маја) 1897. у десет сахати пре подне.

Сваки лицитант је дужан од прорачунске своте 10% јамчевине пре лицитације положити.

Ближи услови и све друго што се на ову радњу односи може се до дана лицитације видети и дознати у писарници манастирске канцеларије.

У манастиру Грабовцу 3. (15.) априла 1897. пошта (Bonyhád). **Управа М. Грабовца.**

СТЕЧАЈ. 43 1—3

Овим се расписује стечај на парохију I. разреда у Ријеци (Фијума).

Интеркалара нема.

Рок пријављивању је до 8. (20.) маја 1897.

Из седнице Епархијске Конзисторије, држане у Плашком, 3. (15.) априла 1897.

Михаило.
Епископ.

Бр. 42 ex 1897 **СТЕЧАЈ.** 38 2—2

Услед одлуке високог краљевског домобранског министарства бр. 17845/XIV. ex 1897. из добр. војничке закладе Јована и Тарсизије Остојић рођ. Зозук на полученје једног закладног стипендиског места почетком идуће 1897/8. школске године, у војничкој академији бечког новог места, у бечкој техничкој академији (bécsújhelyi Theresia fêle vagy a bécsi műszaki) или у речкој морнарској академији (fiumei haditengerészeti) овим се расписује стечај.

Проситељи дужни су у молбеници означити да од наведени у коју војничку академију мисли ступити за редовног слушаоца, и дали још коју стипендију уживају.

Од стране дотичне власти изстављеном сведочбом засведочити да су им родитељи аустро-угарске монархије грађани.

Правилом прописане године, и то за оне који мисле у I разред војничке академије ступити да су 18 година навршили а 20 нису прешли, а који желе у I разред речке морнарске академије ступити да су 14 година навршили а 16 нису прешли, своје године дужни су засведочити са породичним изказом од свога пароха, у којем и број чланова породице треба да је означен.

Стање здравља и развитак телесни засведочити ће има сведочбом изстављеном од ц. и кр. активног војничког или домобранског лечника, у којој сведочби има се и то доказати дали су наказамљене богиње, даље дали је вид добар, а висина тела и ширина прсију са бројевима треба тачно да је означена.

Који желе ступити у I разред војничке академије дужни су прикључити сведочбу да су свршили више реалне или гимназијалне школе, или да ове године свршавају, а који пак мисле у I разред речке морнарске академије ступити, дужни су засведочити да су доње разреде реалке или гимназије свршили.

Проситељи морађе пријемни испит положити, и од успеха испита зависиће дали се примају за питомца.

У смислу основног писма војничке закладе стипендију ову која годишње 800 фор. износи, поред прописаних зактева могу искати и получити само Срби православне вероисповести, а првенство имају у првоме реду субатички сродници са завештатељима, у другом реду сродници ван Суботице, у трећем реду субатички синови, а напослетку Срби православне вероисповести ма из ког краја Аустро-Угарске монархије. Сход-

ство са завештательима треба га правоваљаном сведочбом засведочити.

Који желе ово стипендијско место получити нека своје са наведеним сведочбама добро снабдевене молбенице најдуже до 18. (20.) Априла текуће 1897 године подписаноме у Суботицу послати непропусте.

У Субатици 27. Марта (8. Априла) 1897.

Стеван Манојловић
управитељ добр. Остојићеве завиаде.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

5—7

ЛУКА К. АЛЕКСИЈЕВИЋ

подузимач и одправљач свих срп. прав. црквених утвари

У НОВОМЕ САДУ.

Препоручује своје прво подузимање као: сваковрсних светлих и црних одежда, литија, црквених барјака, школских и свијух жадружних застава и барјака, неба, дверских и тронавних застирача, стихара, путира, рипида, крстова, чирака, кандила, кадионица, петохлебница, Ђивота, венчаница, полијелеја, плантаница, као и свију иконе

За пред. г. свештенике доње и горње хаљина, дејака, шешира, Ђеденуша, појасева Постиља нове дрворезне иконостасе са и без икона, прима нове иконостасе да позлаћује, а већ постојеће као и иконе очисти и обнови, по умереној цена и најсолиднијом послугом. За готово на почек и на одплату.

На захтеваше шаље објашњење и разлачите мустре, а код већих послова на поиси подпана сваковрсне мустре, робу, цртеже и предрачуне на углед и набор лично, о своме трошку, без да је дотични позиватељ обвезан трговину учинити.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА

ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављене старих звона са крупама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

28 26—27 **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За страни земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 16.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 20. априла 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, Архиепископ Карловачки, Митрополит и патријарх српски Георгије Бранковић, благоизволео је рукоположити, дана 13. априла о. г., ђакона и катихету српске велике гимназије Карловачке Ивана Машировића за презвитера и монаха манастира Крушедола Луки-јана Михајловића за ђакона; а дана 14. априла о. г. овога за презвитера и монаха манастира Гргетега Никодима Сережанова за ђакона.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Одзив на позив.

II.

Рекосмо своју на три кардинална питања г. Ђ. В—а.

У своме чланку рекосмо и то, да је баш зарад санирања недостатака и празнина у постојећој н. цр. автономној организацији преко потребан рад организаторни. Ми и данас, после изјаве г. министра председника бар. Банфија у државном сабору, немамо разлога по тој ствари друкчије судити. Но пошто је међутим баш у томе лист овај и г. Ђ. В—у већ подробно одговорио, с којим се одговором ми потпуно слажемо, то ћемо се ограничити на неке рефлексије о тактици г. Ђ. В—а у одбрани својега становишта.

Ми смо потребу организаторног рада г. Ђ. В—у доказали и његовим сопственим резоновањем. Он се тада изјавио против сваког организаторног рада, а опет је тражио, да се на предстојећем сабору *„постарамо да поједини органи* у нашем пар. црк. животу добро функционишу, и да су *снабдевени условима, који су им за опстанак и тачно вршење њихових дужности потребни“*, што, како доказасмо, без организаторна рада *није* могуће. Госп. Ђ. В сада тврди, да је он у првом својем чланку рекао, да нам треба „за тим ићи, *да наша аутономија као што се „затекла“* функционише у колико боље“. Не треба никакве вештине па да човек уочи, да г. Ђ. В. у ове две изреке, које дословно наведосмо, *не казује једно исто.* Ово што сад рече, значи нешто сасма друго, него оно „снабдевање са условима“. Ово што г. Ђ. В. сад рече, то би значило што и

изјава, коју је пок. гр. Таффе дао у аустријском парламенту, кад је ондашња опозиција својим фракционим поступком осујетила по Таффеу смерано снабдевање државног организма са условима за правилно функционисање. Гр. Таффе рекао је тада: „so werden wir fortwursteln“, што би на српски отприлике значило: таворићемо се и кварићемо и натезаћемо како будемо могли. Госп. Ђ. В. увидио је и сам, да „снабдевање са условима“ није могуће без организаторна рада, па вољан по што по то извући се из ћор сокака, и још и нас безразложно укорети, изнеси накнадно да је у првом чланку рекао, чега тамо нема у том накнадном значењу.

Иначе могли бисмо ми овде, баш с обзиром на нама без разлога учињен прекор, госп. Ђ. В—а упитати, за што он не каза чиме и како да се без организаторна рада помогне макар само правилном функционисању автономије, оно о снабдевању са условима да не потежемо? А баш г. Ђ. В. је то требао учинити, јер се сећамо да је он у јавности доказивао да је н. пр. администраторству врло на и потреба у нејасности, непотпуности и противности постојећих уредаба. Нећемо да тврдимо, да је можда и такво писање допринело, да се озго и даље практиковало администраторство. Ах' баш за то што желимо, да се та и друга слична врла трајно затоме, баш за то мора бити сабора и на њему организаторна рада, јер ми не знамо како иначе у автономији да пође на боље, ако се узроци злу данашњем не уклоне. Без тога остаће у најбољем случају све по старом, остаће погрешке и празнине и поврх свега кобна клаузула у саб. устројству, на благо си га и нама и автономији, којој ће и даље врховно судите бити изван автономије, особито ако и даље онамо буду притицали и они врховни радикални родољуби, који за автономију на речи главу залажу а у животу куцају халком на врата пештанских дворова. . . .

У вези с питањем о уништању у рад организаторни на предстојећем сабору, пита г. Ђ. В.: „Верује ли он — (С. С., односно ми) — збиља, да се организаторски рад на нашем скорашњем сабору успешно предузети и довршити може, ако по његовим речима доћу на наш сабор разборити, стручни и родољубни посланици?“ Одговарамо јасно: верујемо. Верујемо јер смо убеђени, да би такви и *само такви* посланици и умели и могли отклонити *све* сметње успешном раду саборском, као што би за случај невоље, која у тим приликама тешко да би наступила, знали повући логичне конзеквенције аксионе, да автономија искључује сваку октројку. Ако овакви посланици не би успели да *разреше* гордијски чвор наше автономије, ко онда? Ако у ово да не верујемо, у шта онда? Где је у нас силе, која би тај чвор по нас успешно пресекла? А у злу добра чекајући, тешко и нама и нашој автономији!

Ми ову веру гајимо и по резоновању самог г. Ђ. В—а. Он сам вели, да би „први задатак нашег скорашњег сабора био, да се обрати Њег. Величанству са адресом, где би се чисто и јасно навело и показало шта је управо узрок што ми законом гарантоване автономије управо немамо и шта је узрок, што за пуних 30 година своју аутономну зграду не можемо да озидамо и своје автономне послове у нормални колосек доведемо“. А на крају чланка очитује, да „са оправданим тегобама нашег овостраног народа треба пред лице Њег. Величанства да изиђу најбољи, најугледнији и најуплив нији синови народа нашег.“

Кад бисмо хтели бити малициозни могли би сада г. Ђ. В—у рећи, како је то, што он рече о садржини адресе, „фраза, која хоће да каже све а не казује ништа“, и за што он није навео бар најглавније узроке, са којих автономије немамо. Акопрем би ми ово г. Ђ. В—а могли питати; акопрем мисао о депутацији није ни нова — читасмо је ово дана у прогласу Народности — а овако инсценирана ни добра; акопрем је врло замашно питање, које се не ломи преко новинарска чланка, да ли је опортуно и савесно све као свршен и непроменљив чин узети, те са таквим интенцијама ући у изборе и после у сабор — ми то све овде и за сада остављамо на страну и питамо само толико: кад г. Ђ. В. по горњим речима од оваквих посланика

по депутацији очекује успех, како да му се ни бар мало не нада него да га с' главе порице раду организаторном на сабору а по таквим истим народним синовима?!

А сад к правом поводу нашем писању у 12 бр. С. Сиона. Рекосмо онде, да нас је врло изненадила изјава г. Ђ. В—а, по којој је њему свеједно, хоће ли унутрашње уређење наше н. ц. аутономије бити конзервативно или радикално. Високи, да не рекнемо детки тепер одговара г. Ђ. В—а вибрира у овоме најјаче. Довикује нам, да „метаморфозе у политичком и црквеном животу сме бити, ако потиче из чистог осведочења“, што ми писмом ни порицали. Ми се г. Ђ. В—у, баш с обзиром на ово правило, писмо неоправдано чудили, јер држимо да човеку од стања осведочења не може бити свеједно, хоће л' се н. ц. аутономија наша организовати конзервативно или радикално. Разумемо, да неко може бити за један од та два правца, али не разумемо и не одобравамо да ко може бити и за једно и за друго или за ма које. У томе се може све пре огледати, него — стално осведочење! Г. Ђ. В. рекао је у овој ствари у својем првом чланку да кад будемо имали праву автономију да „тек онда може бити говора о томе, хоћемо ли да конзервативне или *радикалне* институције уводимо у оквиру наше н. ц. автономије. Ја сам свакако за прве, али *не* бих има *ништа* ни против тога *да се у другом правцу* (дакле по горњем „*радикалске*“) спроведу“. Сад пак, пошто је рекао да је наша унутрашња ствар хоћемо ли се у н. ц. аутономији организовати „*више* у конзервативном или радикалном правцу“ вели дословно: „Ја сам сва како за конзервативне институције, борио сам се за њих непрекидно у прошлости *а борићу се и у будућности*; али немам *ништа* ни *против* тога, да се автономне установе *и у радикалнијем* смислу спроведу“. На ово надовезује тада: „Из ових мојих речи изводи С. С. чудни закључак о метаморфози моје автономне индивидуалности“. Свако види на први поглед, да се и ове две изјаве г. Ђ. В—а не слажу потпуно. Г. Ђ. В. је за потребно нашао да од „*радикалних институција*“ у првом чланку узмакне за „*установе у радикалнијем смислу*“ у другоме! Насупрот овом ублажавању и акопрем је г. Ђ. В и то за нужно нашао, да ово о *врло лакомисленом* замењивању *лоших* установа замени тиме, како „нико од нас *ни ми радикали* неће захтевати да се одржавају и такове установе које су се у практичном животу као погрешне и штетне показале“ — која тврдња поново доказује потребу организаторна рада, јер такових установа има и сада —, ми данас морамо још више да се чудимо г. Ђ. В—у. По првом чланку његовом могли смо још тако узети, да је она промена следила по каквом начелном разочаравању и отуд новом осведочењу. Могли смо се овоме чудити, али би морали с тиме за даље рачунати. Но кад г. Ђ. В сад најављује, да је се борио, и *да ће се и од сад борити за конзервативне* институције, и то још потврђује уверењем, да у њега „*нема никакве метаморфозе*“, а опет у исти мах изјављује, да „нема *ништа* против тога“ да се *те исте* установе „*у радикалнијем* смислу спроведу“ — онда питамо: кад то по жељи г. Ђ. В—а није и не сме бити метаморфоза, *да шта је онда?* Ко *такву* „борбу“ за конзервативне институције и *такву* „борца“ да узме озбиљно у рачун? На кога ће *такви* „борба“ и *такви* „борци“ утицати, шта ће и кога ће они у стању бити разуверити, задобити и освојити? Иначе ми и према „радикалнијем смислу“ остајемо при своје уверењу о неумесности и штетности радикализма у нашој н. ц. организацији, већ и за то, што нам је г. 1892. коју г. Ђ. В. истиче као „доба које је било много повољније, да се погодан статут спроведе“, показала да опозиције, а посебице по г. Ђ. В—у истакнути радикали, нису оправдали уверење које он у њих претпоставља у питању неодржавања погрешних и штетних установа.

На заједљиве алузије г. Ђ. В—а начелно не залазимо. Ту хоћемо само да га унозорамо, да је Фр. Деак и то рекао, да се врхунац родољубља огледа у томе кад ко општег добра ради може и најмиље мисли своје па и себе сама да прегоре, и да повуче на делу логичне кон

зеквенције отуд Ко хоће да види могао је уочити, *ко је за потоњих година, и у најтежим околностима, мал' не искључиво, стојао и истрајао стварно на бранику цркве и народа.* Историја ће о томе казивати и најдаљим потомцима, кад давно од нас и г. Ђ. В—а не буде ни пепела, и кад ни трага од трага не буде ни његовој неметаморфози.

Што о конференцији рекосмо, немамо разлога ни у чему мењати Баш и с обзиром на оно, што г Ђ. В. истиче као први задатак сабора, не би било целисходно да буде конференције пре избора, све да развој прилика и ону акцију затражи...

С радошћу поздрављамо изјаву г. Ђ. В—а, да у заступању, права наше н. ц автономије према држави треба да будемо сложни и одлучни, или како он вели „радикални“.

При крају још једну примедбу. Г. Ђ. В. хтео је и тиме да нас побије, што је он свој први чланак написао *„познавајући врло добро назоре данашње угарске владе према нашој н. ц. автономији.“* Кад је тако било, онда је г. Ђ. В и народу целом, и у њему и С. Сиону и нама, требао те назоре одмах и у свој подробности изнети, да се сви знамо равнати То ниште родољубље и корист авт помиње. Но за то и сад није доцне, јер се то даје извести и без конференције и без сабора.

Завршујемо и сада изјавом, да је тежиште ситуације у изборима, који ће одлучити о свему. Е.

Омладина.*

ВЕЛИКА НЕДЕЉА.

Баба.

Унук.

Баба је у својој соби што гледа у врт. Седи до прозора па чита књигу укорачену црном свитом, па кадкад погледа на прозор, како вранци кљуцају мрвице што им она сваки дан понуди. У то уђе њезин унук са шеширом на глави.

Унук. — Помоз' Бог, драга мајко.

Баба. — То си ти? Бог ти помогао, синко.

* Тај разговор донео је на Велики Петак париски политички лист „Le Journal,“ место уводнога чланка. Написе је оригинално „Les Jeunes,“ а потписао га је Henri Lavedan.

Унук. — Шта? Зар ти навек тако затворена у соби? Зар не видиш, како је красно време?

Баба. — Па била сам ја већ на пољу. Тек што сам дошла.

Унук. — А где си била? Опет у цркви, онкладио бих се?

Баба. — Па, велика је Недеља, да куда бих иначе?

Унук — О! Велика или не велика. Ти си навек тамо. Теби, драга мајко Велика Недеља траје управо годину дана. Сваки си боговетни дан у цркви.

Баба. — Па још неколико пута на дан, дакако!

Унук. — То не разумем! А зашто то?

Баба. — Ја идем и за оне, који никад не иду.

Унук. — То ће рећи, за мене?

Баба. — Не него за суседова унука.

Унук. — Ако је тако, добра моја мајко, ја бих морао бити најбољи и најсрећнији човек на свету. Јер, на послетку, од двога једно: Или ми твоје молитве помажу? Или ми не помажу? Ако ми помажу, то би се морало видети бар с поља, јер унутра?... Ако ми тек не помажу..

Баба. — Помоћи ће ти.

Унук. — А кад?

Баба. — Доцније

Унук. — Кад будем у гробу?

Баба, погледа га озбиљно. — Може бити.

Унук. — Заиста, ти пиеи весела.

Баба. — Ја и нећу да сам весела.

Унук. — Видим. Ти хоћеш само да си жалостива. О! то је најстрашније у цркви: не можеш бити весео.

Баба. — Ти се вараш. Ја сам жалостива са твоје неверице. Моја је вера мени само врело радости.

Унук. — Моја неверица? Али Боже мој, ја нисам неверник, нимало, ни једне мрвице.

Баба. — На жалост.

Унук. — Ти би ваљда да сам ја.... Љути безбожник?

Баба. — Да, можда би ми то милије било. Љути безбожници бар се могу покајати, обратити на пут спасења, а тада благо њима. Али они други...

Унук. — А што ћу ти драга мајко?

Жао ми је, ал' не могу ти помоћи. Ја нећу никад бити ни богомољац ни безбожник. . . Не. . . . ја нисам за крајност.

Баба. — Ти ниси ни за што.

Унук. — „Ти глаголеши.“ Ја нисам богодушан, немам вере. Не може је свако имати

Баба. — А је ли ти бар жао што је немаш?

Унук. — Није.

Баба. — Није ти жао?

Унук. — Ма није.

Баба. — Кад би те ко питао: „Можеш је имати, ако хоћеш. Рећи, хоћеш ли?“ Шта би ти одговорио?

Унук. — Ја бих узео шешир.

Баба. — Па кад је тако, прво га скини.

Унук. — О! опрости. . . навикао сам. . . у клубу... немој ми замерити! (Скине шешир.)

Баба. — Нећу Да ти немам више што замерити, него само непоштовање према мени, ја бих била сретна и пресретна! Јадно дете моје! Јадни мој Перице!

Унук — О! драга мајко! Је ли то „плач матере божје“?

Баба. — Чује ме, синко.

Унук. — Хоћу, ал' немој ме карати.

Баба. — Ти ме бацаш у велику бригу.

Унук. — Немој се жалостити због мене. Ти знаш, како си ми мила.

Баба. — Ти мени још више, синко. С тога бих и желела. . .

Унук. — Да се угледам у светог Јована Крститеља?

Баба. То не.

Унук. — Да, твоја је права жеља, да ја будем прави богомољац.

Баба. — Не, синко, бар не одмах сад.

Унук. — Охо!

Баба. — Не питем да идеш на исповест.

Унук. — Па баш и да идем. . .

Баба. — Ал' ти би бар у недељу могао ићи у цркву. Па не би морао одстојати ни целу литургију .. Тек толико да те људи виде.

Унук. — Ту ли смо? Да ме људи виде? Дакле само ради света, је ли? Само да се тако чини, да се о мени говори како сам побожан? Зар је то лепо? Драга мајко, зар је то твоја црквена свест?

Баба. — Од сиромашних ручица, као што је твоја, ја не иштем више, него оно што су подобне да учине. Нека се што учини само света ради, и то је више него ништа. Ја више штујем човека који иде у цркву, него онога који никад у њу не завири, па то ти је.

Унук. — Па и тада, ако се тај човек не би у цркви молио Богу?

Баба. — И тада.

Унук. — Па и ако би у цркви мислио на друге ствари, на светске, на „житејска попечења?“

Баба. — И онда.

Унук. — Па тим би вређао Бога?

Баба. — Мање него недоласком својим. Ма како да је слабо и мајушно, и најситнија ситнина, заслуга је пред Богом. Ти ни не слутиш, колика је милост Божја; од ситне душице доста му је свашта, па и оно што се тек само чини.

Унук. — Може му бити. Али ја нисам тако милостив као он, ја водим рачуна о достојанству човека и о поштовању самога себе. Ја нећу ићи у цркву док ме не нагони неодољива жеља за Богом и за молитвом, те да се тако својски, тако душевно помолим Створитељу света, као ти, драга мајко. Али док сам овако, без више потребе и жеље, Бог ме неће видети.

Баба. — Не говори тако синко!

Унук. — Говорим, како мислим.

Баба. — Немој ни мислити тако!

Унук. — Ако баш хоћеш. Али знаш, да ти управо кажем, није ми ништа стало до свега тога. Па још да знаш колишња је то мени бесмислица!!

Баба. — О! О!

Унук — Бог! будући живот, бесмртност душе, пакао и рај, света мајка црква. . . . Кад прођем, поклоним се. . . О! ја сам пун поштовања из учтивости, али ја на то не мислим ни за два гроша, ни једанпут у години дана. Па ипак живим. Јер моја са вест није пуна гриже. — Не. Не велим да сам ја врело врлине и доброте. Али ја знам и кажем, да нисам зао човек, да не чиним никоме зла, да никога не вређам.

Баба — Вређам мене.

Унук, осетљиво. Тебе? Моју драгу мајку? То је друга ствар У осталом, радили ми

што му драго, наши ће се родитељи навеки бринути. То не може бити друкчије, такав је живот. Кад родитељи неби имали деце, били би сувише сретни.

Баба. — На шта да се ради, да ти будеш други човек, нов човек?

Унук. — А како да ти ја то кажем?

Баба. — Ја се толико молим Богу, да ће ме кад било услишати.

Унук. — Мислиш?

Баба. — Јамачно.

Унук. — Видиће ко доживи.

Баба. — Ја нећу доживети, сувише сам остарила. Ја радим на твом спасењу, али га нећу видети, већ ако мртви . . . а и то може бити . .

Унук. — Па што ти мени замераш управо?

Баба. — Што нећеш да верујеш, и не желиш да верујеш, па кад већ не желиш, бар да се кајеш. Па и то је сувише, ни то не иштем да се кајеш, рецимо само да ти је жао, што немаш исту ту веру што је има твоја добра мајчица. Ето то је све што ме мучи.

Унук. — Мој отац и моја чика нису бољи Хришћани од мене.

Баба. — Истина. Ал' за то и пате. Твој отац, што старији, све је брижнији од судбине. Он тражи себе. И ја тврдо верујем да ће на послетку себе и наћи

Унук. — То показује да је остарио и да је с тога невесео. Кад ја дођем до његових шездесет година, тада ће и мени доћи време да идем на вечерње. Тако је цео свет. Ја нисам изузетак, тако је цела Француска и сав остали свет. Јер знаш, драга моја мајчице, ја не бих да ти чиним на жао и да се користим својом јачом снагом, јер ја те јако волим, а твоја је вера толико угодљива колико безазлена . . . али ћеш ми много угодити, ако ми кажеш: осим велике литурђије у недељу, у један час по подне (la messe chic), можеш ли никога од бољега свега видети у цркви? Никога. Сами сиромаси и богаљеви, који зими дођу да се загреју, а лети да се склоне од сунца; кухарице, људе двадесетог реда, и навек жене, на жене. Никад мушке главе или врло ретко, по који кукољави старац, у костобољи, једном ногом у гробу, те више га и не броје у свет. Ја никад нисам видао другог света у цркви.

Баба. — То је с тога, што нисн добро гледао. Ја сам навек видела у цркви много света, у сваки час. Иди само ма кад у цркву *Notre-Dame-des-Victoires*, па ћеш видети. Ти си само још дете, а говорили већ којекаква страшила. Ти хоћеш да си као читава Француска? Да ми је до смеја, ја бих се смејала твојој цркви гољаћа и богаљева. Само да си био јучер у храму Светога Филипа. Дакако да је било и сиротиње, о! много сиротиње! она је ту код куће било је кухарица, било је слугу. . .

Унук. — Шта ће они у цркви?

Баба. — Да науче служити нас И њима треба исто толико снаге да поднесу нас, колико нама да поднесемо њих. На је било жена од сваке руке. Могао си видети и милијонарке, маркизе и мајсторице у принци и у шаренилу, шеширa за сто форинатa, крај капа од два гроша. Свако је то плаћало свој сто, да чује проповед оца Рока, која би те јако занимала, на можда и поправила, и ако прћиш уста. На и мушких је било доста, и њих од сваке врсте. Беше ту господе виђене у свету, политичара, министара, великих судија, саветника, ђенерала, књижевника.

Унук. — Наравно, ти су дошли да чују лепо појање . . . моде ради.

Баба — Не бих рекла, да је то био једини разлог њихову доласку. Јер су остали и после појања, на поздраву и благослову. Да си био тамо, ти би се јако зачудио кад би видио, како се људи крсте оним истим рукама, којима се ти рукујеш на тркама и у позоришту. Ти не знаш, јадни мој синко, да сваки човек има свој час кад мора у цркву! Тај час куцне сваком, пре или после. И теби ће брзо куцнути, као да га чујем.

Унук. — Не бих рекао

Баба. — Хоће, боме. И пре него што би мислио.

Унук. — А ко ће ме натерати?

Баба. — Ја. И то ће бити на мом укопу. Један три дана, на осамдесет и пет, мој синко. Ти ћеш у цркву, веруј ми. Ићићеш за мном, али тада са шеширом у руци. Ти ћеш прелити мој гроб пре прве врбице.

Унук. — Немој то спомињати! Што да ти на то одговорим? То није лепо, наговарати ме на вероваље спомињањем твоје смрти. Томе се дакако не могу противити. То је као кад Француз спомене отаџбину и народну заставу. Запушиш му уста.

Баба. — Тући! Ходи загрли ме! Ти си певао, али ти си мој драги Перица и ја те волим. Ти видиш ону моју стару књигу у црним корицама, пуну светих слика? . . .

Унук. — Видим.

Баба. — То је моје подражаваље Исусу Христу. Сад чуј! Наумила сам да ти подвалим. Остави ћу ти ту књигу по смрти својој. Ја сам са свим спокојна, ти ћеш је храпити са највећом пажњом. Ти ћеш је кадгод читати, тамо касније, кад и ти остариш. Читаћеш је са сузама, тражећи узалуд глас мога грла . . . тек да се сетиш. . . Колике успомене! Колико кајаље! Читав свет јада и чемера. Биће прекасно. Али неће, имаћеш још кад. Никад није прекасно. Како ћу ти тада бити мила. Сву ћеш бригу накнадити. Мени те је жао, сиако мој, мислећи како ћеш патити што си био узрок мојој патњи! Молићеш ме да ти опростим. Ја ти праштам већ овога часа. Али верују, да у Француској свет још иде у цркву, бар толико колико у Folies Bergère. Цркви су навек отворена врата. То је кућа, то је изба, у коју се склања душа у невољи, као у свој завичај. Црква је добра половина домовине. Тако је, мој сиако!

Чији су легати бившег свештеничко-удовичко-сиротинског фонда архидијецезе Срем. Карловачке?

У броју 14. „Српског Сиона“ о. г. управно је деловође удовичко-сиротинског завода преч. господин Василије Константиновић „Позив“ на архидијецезално свештенство, да се дана 28. априла (10. маја) сакупи ради уређења и одређења легата свештеничко-удовичко-сиротинског фонда, који пису општем мировинском фонду припали.

По позиву преч. госп. В. Константиновића излази, да се све архидијецезално свештенство у ту скупштину позива, дакле и они свештеници, који пису били чланови бившег архидијецезалног завода, јер „легати . . . остали су и надаље искључиво у руковању *архидијецезалног свештенства.*“

Но смисао тога позива — који ја сасвим коректним сматрам — измењује надпис томе позиву: „Члановима архидијецезалног свештеничко-удовичког сиротинско-пензијоног завода“, као и примедба сл. уредништва, у којој препоручује „браћи свештеницима, којих се овај позив тиче, да у што већем броју у ову врло важну скупштину дођу.“

Пошто легати бившег архидијецезалног мировинског завода пису прешли општем мировинском фонду, пошто је скупштина за уређење тих легата сазвана, пошто су већ приликом пређашње скупштине за овај случај — ако легати општем мировинском фонду не припадну — неке мисли за уређење тих легата саопштаване, то би по мом мишљењу прва и најглавнија ствар била: бити на чисто о горе истакнутим питањем: Чији су легати бившег свештеничко-удовичког сиротинског фонда архидијецезе Срем. Карловачке?

С тим питањем треба најпре свршити, па онда тек дискусију о одређењу и сврси тих легата повести.

Неопходно је, као што сл. уредништво „Српског Сиона“ мисли, да се предлози за ту скупштину штампају, како би их чланови благовремено сазнати и проучити могли, а по мом мишљењу требало би прво, пре свију предлога, па и пре скупштине, да се реши питање: „Чији су легати . . .?“ Оне мисли сл. уредништва дотаћи ћу се мало ниже.

Нека ми дозволи славно уредништво у овоме цењеном листу моје мисли изнети односно горњег питања, шат оне покрену и другу браћу свештенике, да се тај појам о својини легата бившег архидијецезалног мировинског завода како треба разбистри и реши.

Моје је мишљење (можда зато, што нисам био члан бившег завода), да су *легати својина целокупног архидијецезалног свештенства.* Јер до сад, и ако пису тако сматрани, док је завод егзистирао, ал' од престанка тога завода легати ти постају *неоспорна* својина целокупног свештенства архидијецезе Сремско-Карловачке.

Немам при руци овог тренутка завештајно писмо блаженопокојног патријарха Германа, ал' се добро сећам, да је завештај тај учињен удо-

вицама и сиротама *архидијецезалног свештенства*, а само на руковање предато је таданьем заводу, који се за удовице и сироте свештеничке брину. Легати дакле бившег архидијецезалног мировинског завода су својина целокупног архидијецезалног свештенства.

Друкчије пак то не може никако ни бити. Јер узмимо, да се уатврди и да чланови бившег архидијецезалног мировинског завода остану при томе, *да су легати својина ли* бившег завода мировинског, односно својина чланова тог бившег завода — сво до чега ћемо најпосле доћи!

Нека се расположи с легатима како се хоће (осим ако се не закључи, да се на чланове поделе!), па нека благодети тих легата уживају сви садањи чланови бившег завода — , но пита ће доцније бити?! Чланова ће сваком годином нестајати, а нових нема и не ће бити; после 100 година не ће бити на свету ни једног члана бившег архидијецезалног мировинског завода — и легати би ти *пусти* остали.

А случај тај никад наступио не би, ако се призна, да су легати својина целокупног архидијецезалног свештенства.

Легати ти никако не могу бити својина *ли* чланова бившег архидијецезалног мировинског завода већ и за то, што сваки појединн члан своју својину, своју честицу, коју је био у тај завод депоновао, у општи мировински фонд улаже.

Она дакле преграда — улог чланова — која је делила остало архидијецезално свештенство од легата, сад је отклоњена, ergo јасно је, да су легати сада приступачни целокупном архидијецезалном свештенству.

Ако се призна — што би се признати морало — да су легати бившег архидијецезалног мировинског завода својина целокупног архидијецезалног свештенства, онда би по мом мишљењу нужно било у „Српском Сиону“ пре свега изнети целокупно стање тих легата, а браћа свештеници би после тога у петом овом листу износили своје мисли и предлоге, шта да се почне и како да се почне с легатима.

Кад би се на тај начин дошло до најповољнијих мисли и предлога, до једнодушности, тада би се тек могла сазвати скупштина целокупног архидијецезалног свештенства (на ма то било и мало доцније), која би тада на познатим и проученим назорима и предлозима врло лако и врло брзо ствар односно легата довршити могла.

Ја сам рекао, што сам држао да је било врло нужно рећи пре састанка скупштине — а браћа чланови бившег архидијецезалног мировинског завода нек рекну своју!

С. Д—ћ.

Ево одговора.

И ако се не слажемо са назорима и мислима овога чланка, пропустили смо га у тој цељи, да исправимо погрешност тих назора, у којима г. писац, можда није — усамљен.

Приписујући списао односног позива, као што га је схватио г. писац, случајној и погрешној стилизацији његовој; не знајући да се њиме смерало у сазвану скупштину познати све архидијецезалне свештенике, а знајући да управа завода за такав позив и за сазив „свештеничке“ скупштине нема надлежног овлаштења; и напослетку, нехтијући претпоставити, да сазивач односне скупштине не зна, какву је скупштину управа завода овлаштена сазивати и кога у ту скупштину позивати, те вољни односном позиву дати смер и смисао какав треба да има, — ми смо на тај позив и на сазвану скупштину упозорили само чланове односног завода, јер само ови могу на скупштини тога завода имати било саветујући, било решавајући глас.

Доцније смо сазнали, да су у скупштину позвани заиста сви архидијецезални свештеници, и ако је сазвана не „свештеничка“ него скупштина поменутог завода.

Г. писац горњега чланка назива тај поступак коректним, а ми га сматрамо некоректним. Г. писац горњега чланка заведен је односним позивом с једне, и погрешним својим сећањем на завештајно писмо блаженопочивших патријарха Германа с друге стране. Заведен односним позивом, он је дошао до мисли и закључака, да архидијецезални споменивани завод више не постоји, јер да је „*стање* његово прешло на управу општег мировинског фонда,“ и „легати да су остали искључиво у руковању архидијецезалног свештенства.“ У тим мислима га је утврђивао сазив „свештеничке“ скупштине и позив у њу свију архидијецезалних свештеника.

И ако је г. С. Д-ћ тако стилизованим позивом, као што је сврх погрешно стилизован односни позив, но као актом заводског једног представништва и његове управе, био донекле овлаштен на горње мисли, претпоставке и закључке, тиме се ипак не може потрти погреш-

ност њихова, јер она постоји, као што ће одмах видити, и он и сваки други брат, који је као и он, наведен тим позивом, дошао можда на исте мисли и закључке.

Заведен пак погрешним сећањем на односно завештајно писмо, или пак недиствицијом одредбе његове у погледу односног власништва, он се утврдио још више у већ споменутим погрешним закључцима.

Све ово најбоље ће показати само завештајно, основно писмо. Оно гласи до словце овако:

Нто През. 96
ex 1887.

Куратору свештеничко-удовичко-пензионалног завода богохранимe Архидијецезе карловачке

у Месту.

По гласу приложене уз потврду пријема књижице уложио сам и код овомјестне задруге за узајмно воспомагање и штедно двадесет хиљада фор. а вр. на 5% у корист православног свештеничко-удовичко-пензионалног завода богоспасаемe Архидијецезе карловачке. Интерес од реченог капитала уживаће почињући од 1-ог јула п. р. 1888. свештеник у Шиду Ј. Павле Новаковић доживотно.

По смрти истог свештеника расположе са односни интересы односный завода тога орган, дјељи такве међу удовице свештеничке и њихову сирочад по своме благонахођењу и то да бина снагда с обзиром на тых убого материално стање исто тако, као и с обзиром на њихово религиозно-морално поведење.

Администрација и манипулација с предкоснутым капиталом стоиће у рукама куратората, но отдељно од прводбытног капитала заводског, и то уз контролу прописану односным завода тога штатутом.

Очек истый кураторат настоћен ради точног испуњивања испунити се изнијећих предозначевых опредељења увђомљивши с тым, да о тыма и словутог свештеника Ј. Новаковића путем и начином своим ради свога ну равнања навјестити непропусти.

Дано у Сремским Карловцыма 6. окт. п. р. 1887.

ГЕРМАН с. р.
патріярх.

Кад не би друго ништа постојало у доказ, да архидијецезални споменьани завод постоји и да мора постојати, доказивало би то ово основно писмо. Тај завод, дакле, постоји; постоји већ и зато, јер није разрешен. Он постоји, јер има свој штатут, има своју управу, има свој иметак, и осим споменутог легата. Тај завод има своје опредељење, своју сврху, свој задатак, који у границама свога постојећег штатута, а средствима својих доходака, данас може вршити, и несме га престати вршити; нити га сме вршити на друге начине, него што му прописује постојећи штатут, односно последња воља завештаоца, и досада практиковани начин.

По јасној наредби наведеног основног писма искључено је и питање: чије је властништво односни легат? Дискусија о томе је, дакле, излишна. То питање и не постоји, јер основно писмо изричио наређује и установљује то властништво *у корист односног завода*, а не удовица и сирота архидијецезалног свештенства. Г. писац горњега чланка постављајући питање о властништву легата, није чинио потребну правну разлику и дистинцију између властништва и сврхе. *Властник* легата је овде архидијецезалан завод, а *сврха* томе легату је дељење годишњих интереса његових удовицама свештеничким и њиховим сирочадима у Архидијецези нашој. А крај тако установљене сврхе тога легата, признаће сад и г. писац, да је сувише неделикатна, и ако нађа не озбиљно учињена, претпоставка, да би чланови завода, било могли, било хтели, тај легат поделити међу собом.

Тако ствар стоји и са осталим легатима. Кад, дакле, архидијецезалан завод постоји, и кад су легати његово властништво, коме онда припада право руковања с тим легатима, коме припада право установљавати начин, на који да се изврше наређења завештаоца у погледу тих легата? Управи тога завода, односно представништву тога завода, а то је *скупштина чланова његових*, а под надзором, који је штатутом тога завода прописан.

Излучењем, односно спојењем чланаринског иметка тога завода са општим мировинским митрополијским фондом, није прешло *стање* завода у руковање тога фонда, као што односни позив сасвим погрешно истиче, нити је „отклоњена преграда, која је делила остало архидијецезално свештенство од легата“, као што погрешно мисли г. С. Д—h. Не, него је тим излучењем, односно спојењем, одељен само један део заводског иметка и тиме пренесена на општи мировински фонд она обвеза према заводским члановима, у којој је обвези досад према њима био завод. Али преносом те обвезе на општи мировински фонд остала су и морају остати

нетакнута сва права заводских чланова, која су они по штатуту у том заводу имала и про тога преноса. А о каквом новом праву архидијецезалног свештенства на легате, који су остали под управом завода, — у колико који члан тога свештенства није члан завода — осим права његових, установљених односним основним завештајним писмима, не може бити ни говора са правног гледишта.

Осим мало час споменутог преноса односне обавезе завода на општи мировински фонд, наведеним изузећем и спојењем чланаринског иметка заводског у овај фонд, настала је у заводу још једна промена. Том заводу измењено је његово основно и првобитно опредељење, а по томе престао је у њему и *досадањи начин извршавања његове сврхе*, те тиме су и неке установе његова штатута постале илузорне. Поводом тога, а и због тога, што је завод у најновије доба дошао у располагање и горе поменутог завештаја, са засебним му опредељењем, настала је потреба, да се измоном тога штатута установи опредељење, сврха и начин вршења те сврхе, према данашњим измењеним околностима и потребама, а у оквиру наређења односних завешталаца.

Ко је пак овлашћен све то учинити? Из досад већ наведеног, а и по одредби 30. §. заводског постојећег штатута, јасно је, да у том питању спора не може бити. Све је то овлашћена учинити *скупштина чланова* архидијецезалног завода.

И зато је позив свију архидијецезалних свештеника у сазвану скупштину — не „свештенички“, него тога завода — некоректан.

Бриговодство завода, односно његов деловођа као орган истог завода, могао је — уз надлежно овлашћење — сазвати само скупштину чланова завода, дакле, у њу позвати само те чланове. Друге скупштине и других чланова њезиних штатут завода не дозвољава. А што је деловођа завода друкчије урадио, него што штатут и сва досадања пракса дозвољава, о томе ће он сигурно дати разјашњења оним свештеницима, нечлановима завода, ако га запитају: зашто их је позвао у скупштину *у којој* не могу имати нити саветујући нити решавајући глас?

—Ур.—

Неверни Тома.

Лекција из Библије.

Карактер апостола Томе откривају нам нарочито три момента из Библије. Ти су: 1.) Евангеље Јованово, гл. 11, 16. Исус се спрема да походи Лазара, а Тома вели: „Хајдемо и ми да помремо с њим“.

2.) Еванђ. Јов. гл. 14, 5. Исус говори о становима у кући свога Оца и т. д., а Тома одговара: „Господе! не знамо куда идеш; и како можемо пут знати?“

3.) Еванђ. Јов. гл. 20, 24—28. Кад му ученици казују: Ми смо видели Господа, одговара он: док не видим на рукама његовим рана од клина и т. д. А кад се Исус опет појави, повиче он: „Господ мој и Бог мој!“

Опомена Исусова: „Не буди неверан него веран“, дала му је обележје: неверни Тома. Да ли с правом?

1.) „Хајдемо и ми да помремо с њим“. Те речи очитују велику љубав и оданост Исусу. Тома је баш Исуса опомињало на опасност у Јудеји, али кад се Исус није дао одвратити, и Тома се бе боји опасности и не ће да остави Исуса, ма га живота стало. Да како, да не може да увиди мудрост Исусове одлуке, да опет иде у Јудеју, те износи то слободно и отворено на видик речима: „Баш кад идеш да те убију, онда хоћемо и ми бар с тобом да умремо.“ Лишен сваке наде, тужан и у очају рече: „Ми смо се надали да ћеш ти дићи царство, и Израиљ великим учинити, а сад — не остаје нам што друго, но да с тобом умремо“. Тај губитак наде не може се одобрити, јер је Исус знао за савет, кад су ученици пропаст очима гледали, јер кад су га Јевреји хтели каменьем да убију, није ли он неповређен изашао? Тома се могао и сад мирно ослонити на њега. На инак и те речи његове морамо ми да уважавамо. И други су ученици Исуса опомињали, и они нису ништа боље ничекивали од путовања у Јудеју него Тома, али су се бојали да истину кажу, или се нису усудили, да њихове мисли Спасителју открију. Тако се прво јавља Тома, као човек неограничено одан Учитељу, слободан, склон да највећи укор прими, али и одважан, да се ничега не застраши.

2.) „Господе! не знамо куда идеш, и како можемо пут знати?“ — И ту се види његова отвореност и тежња, да ствар до темеља упозна. Остали ученици нису исто тако разумели реч о

поласку Учитељевом к Оцу, али њихово незнање нису признавали. Тома хоће да је на чисто. Симон Петар запита Исуса: Господе, куда идеш? Са одговором нису ученици задовољни, а Тома то изражава Он би радо с Њим умро, нишао би с њим на место мучења, само кад би знао пут, и што тачније кад би био извешћен о оном што ће доћи. Петар ће да удара пожем, и да брани Господа; а Тома хоће с њим да умре. Па ипак је Тома тврдоглав! Зар није Исус већ јасније говорио о Његовом одласку, зар ученици збиља ништа не знадоше за пут?

3.) Што је Тома предсказао, збило се. Исус је умро. На ипак се све друкчије догодило, него што су ученици представљали. Они нису с њим умрли, одмакли су и више но икад била им је смрт Исусова неразумљива. Опет је од свију Тома, тај ценидлак и меланхоличар, који се са свим одаје свом болу, те се у тужним мислима повлачи у самоћу. Оног вечера, кад су се ученици скупили, њега нема. То заиста није било случајно. Посао га није могао тако касно у вече задржати, а још мање оног дана, кад су ученици услед вести Маријине били тако узбуђени и радознали, те су хтели међусобно да се поразговоре. У његовој тужној самоћи појаве му се на једном ученици са тврдњом, да су видели Господа. Он не може или не ће да верује. Па зар му можемо да замеримо што испрва сумња? Зар нису могле жеље изродити мисао? Баш он, који је тако цепидлачио, прегледао је најлакше вањредни знаћај те чињенице. Он не ће о том ништа да зна, он не ће своју веру да поткани историчкој вести ученика. То је квасац његовог одвратног понашања, а то начело не може бити у опреци са црквом; јер проста авторитативност туђег убеђења није меродавна по наш односај спрам Бога. Хришћанин мора бити сам уверен, те и сам бити одговоран за своје вероваље. Јован. еванђ. гл. 4, 42. Јер сами чусмо и познасмо, да је овај заиста спас свету, Христос. Они нису веровали жени.

Ипак Тома не чини право, јер сувише сумња. Измењено биће ученика, њихова радост и поуздапност, која је стресла са њих сваку жалост и страх, морало му је још више сведочити но речи њихове, да се нешто необично догодило. Његово је држање морало болети ученике. Он се узвишује над свима: Сви се ви можете обманути, и само сам ја, који то може потврдити и расудити! Његова сумња прелази у упорство. Марија је казала, да је Господ забрањио, да га ко додирне, па је то без сумње и Тома знао, па ипак ставља за увет своје вере баш дотакнуће Исусова тела. Куда би и водило то, кад би сваки Хришћанин за услов свог вероваља захтевао увек нешто особено. Томи је баш и требало да буде више унутрања извесност но спољашње дотакнуће. — На ипак не смемо Томине речи тако строго тумачити као што оне гласе. То можемо знати већ по томе, што се он већ из своје усамљености отргнуо, и што се после 8 дана већ напао у кругу ученика. Види се и на ученицима да су свога друга добро познавали, и да се нису осећали увређени рад његових речи. Они налазе да је са свим у реду, што је и Тома већ њима Тад се појави Господ и њему, па да би га застидно, испуни до словце његово упорно захтевање. То јако дирне Тому и скрха његово упорство. Сагнут пада на колена, и исповеда пун радости и весеља на љубави Учитељској: „Господ мој и Бог мој!“ — Тома, неверни, стаде поврх свију ученика. Он је био први, који се васкрснутом спаситељу тако неповедно.

Радивој Поповић.

Дописи.

Из Веловара. *(Прогимназијска унија.)* Овогодишњој Прогимназијској унији посветисте — осим једне белешке — и уводни чланак у цењеном „Срп. Сиону“. А било је о томе говора и у другим листовима, што зна ти, да се с правом придаје овој немилој појави велика важност Зато ћете ми без сумње дозволити, да вам опишем овај догађај верно и истинито, без „лицезрења“ лево на десно. А ако чије име мора бити спомснуто, то је само зато, што сам догађај собом доноси. Сазнав право фактично стање, дајс нам се могућност, да много успешније можемо радити око лечења оваких заразâ.

Код нас је, на жалост у изобиљу новинарских извештача, који у оваким и осталим приликама са особитим апетитом измишљају и увеличавају кривице, бацајући их после на поједине, често и недужне особе. А тиме се ствар само замрсује и истина замуђује. Тако се почини много штете, а никоме се не користи — ван можда извесним рачуницима. Колико би у нашем народу било мање зла, немира, страсти и освете, када би наши листови били опрезнији према таквим својим „позданим“ извештачима.

Овогодишњи подухвати око унијачења Пргомељаца засновани су и покренути већ поодавна, али у највећој тишини. Но данас је та практика видљива, а садржана је у овоме:

Злодуси, који не ће да имаду појма ни срца према љубави хришћанској, ни према трпељивости братској, а још мање према поштивању туђих светиња, наћоше неколицину несретника, који су за велика обећања и сићушну награду готови изнети и своју душу на пазар. Таких је, на жалост свуда, — дакле које чудо, ако их је и у Пргомелима. Така, дакле, четворица-петорица Пргомељаца истакоше се као вође апостоли унијаћења, обмањујући и заслепљујући своју браћу и сасељане оваким лажима:

Бискуп Крижевачки је кумче Његова Величанства (нечувена дрскост!) Као такав он ће поунијаченим Пргомељцима исходити велике олакшице. Отвориће им шуме, да по њима агују. Сагради ће им школу, ослободивши их сваког школског намета. Парохијала не ће ни новчића плаћати. Исходиће им издашне потпоре и т. д.

Овакав мамац за Пргомељане био је у толико снажнији, што им је летос село од туче грозно пострадало, те многи остадоше готово без игде ичега. Горња обмањивања су нам позната отуда, што се тиме хвастају сами заведени људи. Но шта им је још осим тога од правих зачетника овог покрета обећавано, не ће још да кажу; али сигурно, да ни то не ће остати дуго у тајности.

Последња оваког недостојног прозелитског бургијања беше та, да је у недељу 21. марта о. г. отишло у Крижевце 59 заведених особа, од којих беху после мисе у римо католичкој цркви од унијатског жупника одрасли исповеђени и причешћени. Присутни приповедају, да је том приликом дотични унијатски жупник у својој придици најнедостојнијим изразима хулио и нападао на наше свето Православље.

После ове церемоније почаститше унијатски мирољупци новопечене своје вернике са — парчетом сланине и комадићем хлеба уз чашицу џаварке, ваљда у прославу великог часног поста. Сада је унијатски кантол држао, да је тиме извршен законити акт прелаза тих људи. Зато се, на неколико дана после тога обрати жупни унијатски уред у Крижевцима срп. правосл. парохиј. звању у Беловару с молбом, да му се пошаље извадак из матице свију оних Пргомељана, који „иступише из заједнице грчко-источне цркве.“ Ово је потраживање поновљено, када је у Крижевцима исповеђено и причешћено још око 20 Пргомељана.

Али Крижевачки унијатски кантол, није застао на томе. У том чудном уверењу, да су ови људи већ свршени унијати, буде изаслан један унијатски жупник у Пргомеље, да наће и погоди згодну кућу у селу за служење унијатске мисе. Кућа је, додуше, нађена и погођена; али власник њезин, обавештен о незаконитој овој намјештености на Православље, одустане од погодбе, услед чега унијатски жупник не могаше у целом селу наћи друге куће. Назови унијати су листом гола сиротиња, који једва да имају и за себе парче крова, а многи су бескућници. Остали не ће о томе ни пита ни да чују.

Други пут је покушано, да се у Пргомељима служи унијатска миса сада о Цветима. У оскудици куће, подигоше у селу сеницу. Али унијатске мисе ипак не беше у Пргомељима нити о Благовестима, нити о Цветима. А зашто? — Видеће се касније.

Но шта је услед снега тога чињено од стране срп. православног парохиј. звања у Беловару, па да се сузбије ово необуздано наступање на наше Православље?

Чим је сазнало исто звање за ову немилу појаву, прота, г. Штековић, као парох Беловарски, изађе одмах на лице места, заведене искуни око себе, стаде их испитивати за узрок томе непромишљеном кораку, те је покушавао, да покрет у самом зачетку угуши. Обавештен ту о неким злоупотребама, које се чине људима у шуми, те испитав подробно о невољи, која их је летошњом тучом пестигла, позове скупљене, нека из села међу собом одаберу око 50 угледнијих газда, који нека у заказани дан дођу у Беловар. Он ће их предвести пресв. г. великом жупану Беловарско-Крижевачком и замолити га, да евентуалне злоупотребе по шумама наложи одстранити, а осим тога, да својим моћним уплива код вис. власти, да се бескаматни зајам ради исхране пострадалих људи.

Тако је и било. Изасланство под водством г. Штековића буде дне 1. апр. н. р. примљено од пресв. г. великог жупана, који је изволео врло љубазно обећати, с ће порадити на томе, да се њихова оправдана молба уважи. Али у исти мах је уместно изобличио и све оне, који су ради неке личне користи наумили да мењају своју веру.

Овај успех изасланства није био по ћуди

апостолима унијe. Побојаше се, да ће тако изгубити право на обећану награду. Зато ударише у нова измишљања и завараванља. Но сада се видело, да су се с овим „апостолима“ уније алирали и људи, који су у овај покрет ушли и своје политичке смерове. Ако су у то умешани Срби, онда треба да их је стид.

Г. Штековић је и народни заступник у Загребу, већ 32 године, а као такав је присталица владине странке. Ја знам да има, па је и потреба, да имаде странакā по саборима. Знам да је опозиција противно, да код избора г. Штековић опет продре. То све разумем. Али не могу разумети, како да има Србā, који ради својих политичких, а можда и ради личних рачунā, имаду образа излагати опасности верска осведочења и осећаје простог народа, бацајући у његову средину семе унијe. Ја држим, да веће несавесности, неродољубља и заслењености нема, него што се огледа у оваком поступку. И тако, када овако отровно семе ухвати корена у народу на штету Српства и Православља, онда, наравно, да томе не може бити нико други крив, него свештеници и епископи.

Да су Пргомељску унију прихватили у своју корист и политички прети, ево неколико доказā.

Заведени људи отворено говоре, да они морају у унију зато, што их је прота Штековић продао Мађарима; — што он не ће, да долази у полит. општину, те да контролише општинске чиновнике и општинске благајне; — што он рас порезује и утерује дупли парохијал; — што је новац, који је добио за њих (какав?) потрошио на себе и Мађаре и пуно таких кодситарија и бесмисицā.

Г. прота је одмах о стању покушаваног унијаћења, по дужности својој, поднео опширне извешће надлежној Конзисторији. А у исто доба поднео је пријаву о томе кр. жупанијској и котарској области у Беловару уз молбу, да се заштита народ у Пргомељима од наертаја верских агитаторā и заводникā.

На неколико дана пред Благовести обавештено је парох. звање у Беловару, да ће тога дана доћи у Пргомеље један унијатски жупник, да одслужи своју мису. Да се то предупреди, г. Штековић се у двапут брзојавно обрати с молбом у Загреб, да се назад лојални народ српски и његова црква заштите против прозелитског наертаја тим пре, што Крижевачки кантол у Пргомељима ни једнога свога легалног припадника нема. О тој брзојавној молби извештена је брзојавно и надлежна Конзисторија и Пакрацу, на је замољена, да и сама од своје стране уложи свој утицај.

Ово је помогло; јер у место унијатског мисника стиже у Пргомеље на Благовести писмо из Крижевацā, да жупник ради мисе не може доћи. Исто таково писмо је стигло и на Цвети.

Сада се дотични уверише, да она исповест, причест и хуљење на Православље не значе то исто, што и довршени чин преласа на унију. Зато упутише заведене људе Беловарском пароху и проти, да изиште своје крсне листове. Услед тога дође у понедељак, 7. априла, око 20 Пргомељацā са својим вођама у Беловар. Сви покушаји, разлози и обавештаји не помогоше. Људи су научени, нека се не упуштају ни у какав разговор, него нека само траже нужне исправе. И збиља, сви су ћутали као заливени, сушти Назарени. Само су вође по каткад одговарали: „Кад смо већ наумили, ми сад идемо“. Ехо беше: „Да, да, ми идемо!“ Када видеше, да исправа добити не ће, одоше, захваливши се г. проти на савету, а неки га пољубише и у руку.

Међутим стижу гласови, да се ова Пргомељска унија почела распадати. Њих петнаесторица су се унијатског благочестија већ сасвим и одлучно одрекли. Неки су се сада о ускршњем посту у својој православној цркви исповедили и причестили. Други најављују, да би се и они врло ради повратили својој матери цркви, али их је стид од своје браће. Луче сазнадох, да се већ и један од колоноћа покајао, стидећи се свога поступка, те је дао поштену реч и руку, да ће се свега манути. По свему се дакле види, да су овој новопеченој Пргомељској унији дани избројани.

Гласови, да је главни узрок унији у незадовољству народа према своме свештенику, ради његова нерада и нерада у парохији, тенденциозно су измишљени и пронешени. Сами „унијати“ отворено изјављују, да они против г. проте, као свога свештеника ништа немају, а још мање против вршења његових свештеничких дужности. О оваким изјавама уверише се и сами лични противници г. Штековића. Исто је тако злонамерно пронешена вест, да је једно дете у Пргомељима преко прописа мртво, не сахрањено, дежало, о чему се сваки може најбоље уверити из односне смртовнице. Да неки од наших листова

овакс неистините вести процесу, ту су готови као баба на кађ. Али, да неистину после исправе, то ће учинити само онда, ако буду силом закона на то присиљени. За љубав истине, то ће најмање хтети учинити. Доиста жалосно!

Овим дакле намера ми је једино та, да се сазна право стање ове поновљене Пргомељске уније. Зато се и надам, да ће ови редови што пре добити места у цењеном „Срп. Сиону", уз обећање, да ћу у своје време — дао би Бог — о сретном свршетку ове немиле по нас појаве, штоване читаоце, обавестити.* —*К.*

* Доносимо овај допис и немамо разлога да и у једну реч писца његова посумњамо. Желимо од срца, да се заведеним Пргомељима отворе очи, те упознаду грешност, коју чине својом лакомисленошћу. Желимо, да увиде, колико својом лаковерношћу чине себи срамоте, а својој прадедовској цркви и њеној српском исправде и увреде. Али желимо још нешто, на што нисмо, такође, прави. Желимо од надлежних земаљских власти, да стану на пут гадно. трговини с душама и савешћу људском; да стану на пут верском проселитизму, који се не држи ни најгаднијих средстава, да до своје нехришћанске циљи дође. Ми то желимо у уверењу, да у Краљевинама Хрватској и Славонији није дозвољено витрање са верском савести, ни трговина у ње вере и цркве ма које то било; да није дозвољена профанација вере и цркве. А ту профанацију чини она вероисповест, која у проселитској својој безобзирности заборавља на најелавнија морална начела Христова Јеванђеља, те сама себе тиме профанише. А кад нависна вероисповест дође већ до тога, да свој хришћански задатак, дужност и углед заборавља, обленивши пред проблематичним неким нужерчићем својим добитком, онда је државна власт позвана и дужна, у интересу оне узвишене сврхе, коју црква у друштву и ради саме државе има да врши, да дотичну вероисповест не само ничим не узима у заштиту, него да јој упозори на свој морални задатак и дужност. А Пресвети г. Дрохобецки и његов капитол не треба да заборави, да се играју с ватром, кад међу Србима потичирују огњиште унијатских прохтева. Ако понекад нађу на лаковерност појединаца, нека се њоме не обмањују, јер српски народ зна и може то и — да каже. Нека пролистају књигу унијаћења; ниа ће чему да се науче и да у њој нађу и свој — memento. А нека се сете и у каквом смо добу и у којем веку. Толико за сада. — Но најнеки.ије нас је дирнуло казивање горњег дописа, да је у Пргомељском покушном унијаћењу уплетена и нека политичко-страначка агитација, на још, као што изгледа, од стране и неких, на жалост, Срба. А то би тек гадно и одвратно било. Жао нам је, да г. дописник није у погледу тога јаснији. Но ми хемо о свему томе, надамо се, добити скоро опширнији извештај, и онда ћемо казати своју. Засад и ми познајемо речи г. дописника: дао Бог, наскоро чули веселије гласе из Пргомеља и тамошње околице. —*Ур.*—

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Његова Светост) преузвишени господин патријарх *Георгије* служио је први дан Васкрса Христова у саборној цркви јутрење и литургију, а други дан у горњој цркви литургију уз велику асистенцију свештеничку. При свима овим богослужењима присуствовао је многобројни побожни народ. У горњу цркву довезла се Његова Светост на свечани кола, поздрављена и испраћена од присутног народа са радосним усклицима: живио!

(Саборски Одбор) сазван је у извапредну седницу за 24. април (6. мај) о. г.

(Митрополитски Црквени Савет) сазван је у седницу за 30. април (12. мај) о. г.

(Из Скопља). У своје време јавили смо, да је св. Синод Цариградске васељенске патријаршије изабрао за митрополита обудовљеној епархији Скопљанској Грка Амвросија, крај свију праведних жеља и захтева тамошњих Срба, и енергичног заузимања краљевске владе у Србији и књажевске у Црној Гори, а потпомагана и руског Цариградског посланика, да се за митрополита у Скопљу изабере и постави Србин митрополит. Но сад можемо споменути нпак радосну вест, да су жеље српске задовољене и у тој ствари. А наиме, по налогу Султанову, испраћен је покојни митрополит Амвросије под полицијском пратњом из Скопља, те се очекује да ће за митрополита тамошњег бити постављен архимандрит Никифор, кога су Срби и желили.

(Проповедање.) У саборној цркви проповедао је ове године на Велики Петак професор богословије јереј *Јован Живковић*, а на први дан Васкрса протојереј *Јован Јеремић* уредник овога листа.

(Г. Стеван В. Поповић,) надзорник Текелијанима и познати српски књижевник, одликован је, поводом књижевничке му тридесетогодишњице, орденом Св. Саве III. степена.

(† Јеромонах Теофан Жакић) администратор парохије Коморанско-Бурске премину је 15. априла о. г. у 54 години својој. Лакха му земља!

(Одгођена скупштина). Упозоравају браћу свештенике у Архидијецези, на оглас деловође архидијецезалног свештенично-удовичко-сиротинско пензијоног завода којим се одгађа по њему сазвана за 28. април о. г. скупштина.

Табеларни исказ

о крстењу односно женитву српског православног народа у протопрезитератву „Личком“ (1896.)

Година	Број душа: мушких	Број душа: женских	Број душа: свега	Број свих православних народа	Ове године родило се: мушких	Ове године родило се: женских	Ове године родило се: свега	Ове године умрло: мушких	Ове године умрло: женских	Ове године умрло: свега	Више се родило: мушких	Више се родило: женских	Више се родило: свега	Више умрло: мушких	Више умрло: женских	Више умрло: свега	Ове године вјенчало се	Број школа (комуникација)	Број ученика: Срба православ.	Број ученика: свега	Број учитељских снага: Срба православ.	Број учитељских снага: свега	Број срески православне младежи, која се учи у: пјевачком	Број срески православне младежи, која се учи у: стрељачкој	Број срески православне младежи, која се учи у: женском занату	Број срески православне младежи, која се учи у: домаћином	Примједба
1896	27258	24432	51670	8618	911	884	1795	642	610	1252	269	274	543	—	—	—	387	26	2698	1738	46	28	63	7	2	1	6	9

* *У Грочацу*, 24. марта 1897. године

Мојсило Мајсторовић,
намјесник, администратор протопрезитерата личког.

На Знање.

Позив, који је изашао у броју 14. о. г. Српског Сиона на свештенство архидјецезално, ради одржања свештеничке скупштине дана 28. Априла (10. Маја) — у Карловцима, не важи; — пошто ће тога дана, на опште захтевање, одређени одбор да спреми предлоге за скупштину, који ће се у своје време, овим путем и начином свештенству ради скупа, означити.

У **Карловци**. 16. (28.) Априла 1897.

у име управе свештен. удов. завода.

Василије Константиновић
деловођа.

Јавна захвалност.

Овим најављујемо нашу топлу и срдачну захвалност, свима онима, који напињући глас и наш саслушаше, и у помоћ нам притекоше новчаном свотом, на цел задаћа свете нам цркве.

У Тек. Моноштору, 29. марта 1897.

Јеромонах Василијан Петровић парох. адм., Михаил Бурмазов црк. председник, Аркадија Нешин потпредседник.

Приложили су:

Црквена општина у Ади 20 ф., црквена општина у Молу 10 ф., црквена општина у Кругледолу 5 ф., црквена општина у Елемиру 5 ф., црквена општина у Новом Саду 25 фор., црквена општина у Делиблату 5 фор. — Затим из Делиблата г.г. по 1 ф.: Велимир Сперњак и Пера Јанић; по 50 н.: Лека Јеличин, Стеја Добрић, Коста Јанча, Прока Бутгаш, Гига Ритопечки, Јока Инков, Ђока Шљивић, Жика Јанчи, Светислав Ивачковић; по 20 н: Милан Рајић. — Укупно 76 фор. 70 нов.

Позив на претплату.

Како је прво издање моје књижице,

Један разговор са назаренима

још с продаја године 1894 распачано, а како се, нарочито у потоње доба, назаренство међу нама све јаче шири, то сам намеран, да приредим и друго издање те књижице, у којој се побија назор назаренски *о дељем крштењу*.

Ја сам за ово издање припремио и расматрања таких питања, за која пре три године нисам ништа знао, те би сада и књижица била већа, стога јој и цену стављам на 20 новч.

Молим дакле све, који се воле бринут о борби Светога Православља против назаренштине — нарочито п. н. г. свештенике, учитеље и богослове, да се изволе заузети око скупљања претплате, јер се у штампање немогу упустити дотле, докле не будем претплатом осигурао *минималне* штампарске тро-

шкове, на које је, у петини родољубива књижара Браће Јовановића у Панчеву, из обзира према тенденцији подузећа, као и први пут, тако и сада драговољно пристала, куда ваља и наруџбине слати.

У манастиру Беочину трећи дан Ускрса.

С поштовањем

Владимир Димитријевић.

Молим најучтивије све српске листове, да овај позив на претплату изволе препштампати.

СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПАРИЈА

У СР. КАРЛОВЦИМА

ДЕКАМЕРОН

СТО ПРИЧА ОД СТО НАЈСЛАВНИЈИХ ПИСАЦА СВЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Уз сурадњу сурадника „Бранкова Кола“

Изашла је седма свеска и с њом је прва књига са педесет прича завршена.

Цена је свесци 20 новч.

Ко жели I. књигу или прих седам свезака „Декамерона“ имати, нека изволи управи ове штампарије послати 1 ф. 50 н. уз тачну ознаку своје адресе. — Осма свеска, с којом отпочиње II. књига „Декамерона“ у радњи је већ и скоро ће изаћи и она из штампе. Молимо досадање претплатнике да изволе продужити своју претплату на ову красну књигу многих прича.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. Е. 495. 1. 32. ex 1897. 40 3—3

ЕДИКТ

Потписана епарх. конзисторија вршачка позива под њену власт спадајућег протосинђела дра Емилијана пл. Радића, чије се боравиште незна, да се за *осам* дана од последњег увртења овога едикта под теретом могућих, тешких последица овој конзисторији пријави, или своје место пребивања саопшти, те овдашње одлуке прими.

У Вршцу, 3. (15.) априла 1897.

Епархијска конзисторија вршачка.

ОФЕРТУАЛНА ДРАЖБА 39 3—3

Панчевачка српска правосл. црквена општина расписује овим офертуалну дражбу ради оправака на својој св. преображенској цркви, које по предрачуну износе:

1.	посао око демолирања	ф.	554·59
2.	„ зидарски	„	1576·26
3.	„ каменорезачки	„	5471·82
4.	„ покривачки	„	655·85
5.	„ лимарски	„	657·40
6.	„ браварски	„	135·—
7.	„ стакларски	„	34·26
8.	„ малзалачки	„	6·85
9.	„ сликарски	„	120·75
10.	„ дунђерски	„	1544·99
	укупно	ф.	10.757·77

Дражбени услови могу се сваки дан за време званичних часова у општин. писарници заједно са мустром од мраморног камена увидети. Према тим условима имају се оферти у запечаћеном писму, одресовани: „Оферт за примање радја или набављања (Lieferung) ради оправака на срп. правосл. св. преображенској цркви у Панчеву“, до закључног дана 1. (13.) маја о. г. у општин писарници заједно са 5% од предрачунске своте као виппмапиа уз потврду предати.

Оферти се могу поднети како на укупан посао, тако и на поједине струке, а општина ће решити, који оферт усваја.

Панчево, 1. априла 1897.

Председништво
срп. прав. црквене општине.

СТЕЧАЈ. 43 2—3

Овим се расписује стечај на парохију I. разреда у Ријеци (Фијума).

Интеркалара нема.

Рок пријављивању је до 8. (20.) маја 1897.

Из седнице Епархијске Конзисторије, држане у Плашком, 3. (15.) априла 1897.

Михаило.
Епископ.

Бр. 1./3 ex 1897. школ. одбор 44 1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на два учитељска места, и то: за учитеља V. и VI. разреда у центруму са платом од 600 фор. и за учитеља I. четвртне школе (вањски крај) с платом од 500 фор. Оба учитеља имају стан по пропису и у име огрева сваме колико потроше. Од компетената се ште прописана квалификација. Дужности у школи и у цркви су прописане школ. уредбом од 1872. год. Рок стечају траје месец дана од првога увртења овога стечаја.

Из седнице школ. одбора држане у Меленцима 3. априла 1897. год.

Светозар Николић
председник

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 17.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 27. априла 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, Архиепископ Карловачки, Митрополит и патријарх српски Георгије Бранковић, благоизволео је одликовати протојереја Јована Јеремића и протојереја Василија Константиновића надбедреником, а пароха Даљског јереја Милоша Рајачића крстом појасом.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Проповед
о св. иконама и поштовању истих.

Данашњи мој разговор с вама, православни Хришћани, биће: о светим иконама. Лахко ћете се сетити, за што баш св. иконе за предмет свога разговора узимам, јер вам је, на жалост, познато, да у месту нашем има, и то доста, и таквих људи, којима св. иконе нису свете, него богумрске; који св. иконе идолима, а нас идолопоклоницима називају. Ви зовете људе те нововерцима, и добро сте им име дали, јер напустише стару веру, Христову, па стварају сами себи веру — нову. Са људима се тима ви често састајете, или боље да кажем, људи таки радо око вас облећу и много вам против цркве свете и установа њених говоре, не би ли само и од вас кога у коло своје примамили. А, рекао бих, да је срво, против чега вам у цркви нашој почну говорити, то, што ми св. иконе употребљујемо и поштујемо; јер сам слушао и знам, да чим когод, по слабости својој, к њима пређе, прва му је брига та, да св. иконе, које је до тада у дому своме имао, уништи. И чисто им је неко уживање, када се који од таквих може да похвали, како је овога или онога светитеља спалио.

На шта говоре нововерци за св. иконе? Говоре то, да су св. иконе идоли, а они, који их поштују, да су идолопоклоници. Ви неслушате Божју заповед, кажу нам они, јер је Бог казао преко Мојсеја: „**не сотвори себѣ кумира и всякаго подобія, елика на небеси горѣ, и елика на земли низѣ, и елика къ водахъ, подъ землею: да не поклонишися имъ ни послужиши имъ.**“* (Исх. XX. 4.) Зар

* И ако српски превод св. писма није изворизовао, наше је мишљење, да у проповедима, а особито оне врсте, ради свие њихове сврхе, треба места из св. писма сноштавати слушаоцима проповеди на српском језику. Ур.

то није јасно довикују нам они, да иконе не треба држати ни поштовати, а ви их опет имате и поштујете? Ви сте дакле идолопоклоници, па с тога се немојте надати, да ћете се спасти. Ето, кажу они, то нисмо ми измислили, него то пише у св. писму. Ми се дакле владамо по св. писму, а ви се не владате.

Тако отприлике они мудрују, а многи незналица, који у своју цркву вальда од како се крстио завирио није, који нема ни најпотребнијег појма о учењу своје цркве, а камо ли да појми значај и циљ поштовања св. икона у њој,[2] збуњен са речима таким, приклони им се у томе; а када су у томе успели, онда је тај већ њихов. За то баш и хоћу да вас поучим и упутим, како вас, који сте овде, тако исто преко вас и остале, који нису у св. храму, шта и како ћете одговорити тим самозваним учитељима. Хоћу да вам докажем да је далеко од истине оно, што они говоре против св. икона; да они не разуму другу Божју заповед, и да не грешимо ми против те заповеди, када св. иконе поштујемо, него баш да ће они бити криви Богу, што се св. иконама ругају. Нећу вам ништа своја говорити, него ћу баш речима св. писма, на које се они толико позивају, потврдити, да употребљавање икона није против св. писма, него баш по св. писму.

Кажу: иконе су идоли. Али је велика разлика између иконе и идола. Икона је слика ствари истините, која је или била, или јесте, или ће бити. Икона очигледно представља поједине догађаје или лица из св. писма, или пак св. Божјих угодника. На пример: Св. Тројица се слика у лицима трију анђела, а то је заиста и било, када се Бог јавио Авраму „оу дѣбы Мамврійскы, сѣдѧщіѧ предѣ двєрми сѣнни своєѧ. (Бит. XVIII. 2.) Слика се Бог отац, као старац, а и то је у истини било, када су пророк Данило и Исаија видели „вєтхаго денми сѣдѧща на престолѣ високѣ и превознесенѣ." (Дан. VII. 9.; Ис. VI. 1.) Слика се Бог син, како се родио и живио на земљи, како је страдао и како је погребен, како је васкрсао и узнео се на небо, и како седи с десне стране Бога Оца, и како ће опет доћи да суди живима и мртвима. А и то је у истини било, и јесте и биће. И Дух се св. слика у виду голуба, а и то је у истину било, када се приликом крштења Христова Св. Дух у виду голуба на Христа сишао. А тако исто треба мислити и о осталим иконама св. Божјих угодника, који су међу људима по Божјој вољи живели и делали.

А да шта је идол? Слика лажног, измишљеног бога. Идоле су људи измишљали и правили, и они по себи не беху ништа, као што и св. апостол Павле говори: „вѣмы, ыкѡ идолъ ничтоже єсть въ мірѣ. (I. Кор. VIII. 4.) Таке измишљене богове имали су незнабошци, па су им се клањали и жртве приношали, као да су баш ти идоли били богови, јер правог и истинитог Бога познавали нису. За то се у св. писму скоро на сваком месту, где се спомиње реч идол додаје још и реч „языкъ", што значи незнабожачки. Сваки скоро од старих народа имао је своје врсте идоле и богове. На шта више и сами Јудејци падали су понекад у идолопоклонство. Има ли дакле смисла кад ово знамо, испорећивати иконе са идолима, или поштовање икона са идолопоклонством? Смемо ли рећи да су иконе идоли? Не ћемо ли се побојати проклетства онога, којим је седми васељенски сабор проклео сваког оног, који рекне да су свете иконе идоли?

Нововерци се позивају на другу Божју заповед и вели да ми ту Божју заповед нарушавамо. Знамо ми, поштујемо и исповедамо и дужни смо чувати заповед ту; но ту заповед не разумеју баш ти, који сматрају, да се поштовањем икона противимо Божјој заповеди. Јер, ако добро размотримо саму ту заповед, као и прилике оне, када је она људима дата, видећемо, да она није управљена против св. икона, као што их ми имамо, нити против поштовања истих на онај начин, као што их ми поштујемо. Видећемо да је она управљена у првом реду против идолопоклонства, а за тим против обожавања предмета небеских и земаљских. Јер шта се каже у

[2] Али, којим појмовима и којем појмању је требао бити научен и са којим је значајем требао бити упознат за време детињства помоћу катихизације у школи, а после и у цркви са амвона. Ур.

тој заповеди? Каже се то, да не правимо себи идоле, нити ликове предмета небеских, или земаљских, или оних, који су у води — под земљом, па да се *њима* — тим идолима не клањамо у место Богу, или као Богу. У њој се, дакле, спомињу идоли и ликови предмета небеских и земаљских, као оно чему се не треба клањати. Ту је реч само о идолима и ликовима предмета небеских и земаљских, као што је: сунце, месец или каква животиња земаљска, што су многи стари народи обожавали, а никако о иконама, као ликовима самога Бога истинитог, Његових св. анђела и угодника. Бог је свезнајући знао, да су Израиљци, којима је баш та заповед и дата, живећи у додиру са незнабожачким народима, присвојили себи многе њихове обичаје и били наклоњени идолопоклонству („*смѣшишасѧ во њзыцѣхъ и навыкоша дѣломъ ихъ и поракоташа истѣканнымъ ихъ и бысть имъ въ соблазнъ*“ Пс. 105. 35. и 36.), па је хтео, давши им заповед ту, кад их је из Мисира извео, да их сачува, да у будуће тако што не чине.

А да се још боље уверимо, да ова друга заповед Божја не забрањује правити иконе, какове ми данас правимо, или да се њима на начин, као што ми чинимо не клањамо — то ћу вам навести још и ово. Када је Бог давао упутства Мојсеју, како да устроји ковчег завета, он му је изречно наложио, да направи „*два херѵѵїмa злата извлана*“ и да их постави „*ѿ обоихъ странъ ѡчистилища*“ (Исх. 25. 18.) Тако исто му је рекао да „*дѣломъ тканымъ*“ начини на завеси херувиме, а та завеса да одваја „*свѧтаѧ свѧтыхъ од свѧтилища*“ (Исх. 26. 31 и 33.), баш као што данас иконостас дели олтар од осталог храма.

Па шта на ово да кажемо, како ово да разумемо?

Овамо Бог заповеда, да не правимо идоле нити какве ликове, а овамо опет баш он налаже истоме Мојсеју да направи слике херувима. Хоћемо ли тако узети, да Бог у први мах наређује једно, а одмах затим сасвим противно томе? То би значило да Бог сам против себе говори. А то опет мислити био би највећи грех, јер, који тако мисле, не познају Бога, а не знати Бога велики је грех. Видите ли дакле да нововерци не разумеју Божју заповед, јер да ју разумеју, увидели би, да у њој Бог не забрањује правити иконе ове, које ми имамо, него идоле. Но још један пример. Када је Соломон подигао велељепни храм Богу, направио је у њему не само херувиме, какови беху у првобитном храму, него је и све зидове храма са херувимима измалао (3. Цар. 6. 29.). Па је ли га Бог зато покарао? Не само да га није покарао, него га је још похвалио за то: „*оуслышахъ гласъ молитвы твоеѧ и молитвы твоеѧ, имиже молимсѧ ѥси придомною: сотворихъ ти по всей молитвѣ твоей: и ѡсвѧтихъ храмъ сей егоже с здалѣ ѥси, ѥже положити имѧ моѥ тамо во вѣки* (3. Цар. 9. 3.). Да је Бог у другој својој заповеди забранио правити иконе, то зацело да не би осветио храм Соломонов присуством својим, нити би услишао молитву његову.

Ко, дакле, после свега нарушава другу Божју заповед, да ли ми, који св. иконе по домовима својим и у св. храму држимо и на прикладан начин штујемо, или нововерци, који се св. икона ругају и из домова их својих избацују? Зар ми не испуњавамо ову Божју заповед; зар се ми клањамо идолима у место Бога? Зар ми држимо иконе за богове? Та данас и мало дете зна, да сама она слика није Бог. Зар ми не правимо разлику између поштовања икона и обожавања истих? Зар ми не односимо поштовање оно, које св. иконама указујемо, на онога, кога та икона представља? Та зар се ми, клањајући се и молећи пред иконама, не молимо онима, што су на иконе насликани? Зар баш ви сами, када се пред иконом каквом Богу молите, не кажете: Боже помози, или: Господе, молим ти се, и ако знате да икона та није можда баш самога Бога, него светитеља каквог? Али, њима као да не помажу разлози и докази. Они баш неће да увиде, да је разлика међу идолима и иконама, и да се у другој Божјој заповеди не говори о иконама, које се у св. цркви поштују и употребљују. Они неће да увиде, да је друго поштовање икона, а друго — божанско поштовање. Они неће да увиде, да ми не поштујемо иконе саме по себи, т. ј. оно

дрво или боју, од чега је икона направљена, него да поштовање то односимо на оно лице, које је на икони насликано. Заиста се мора човек чудити толикој њиховој неувиђавности, или боље да рекнем упорству против истине. Они кажу да се Бог гневи на нас и да ћемо ми бити криви Богу с тога, што на достојан начин част иконама одајемо, а они ће тобоже угодити Богу, што на св. иконе пљују и погама их газе. То би тако исто било, као када би се ми љутили и замерали онима, који, из поштовања према нама, слике наше радо себи набављају и чувају. Или зар да се љути отац на сина свога, што овај лик његов у дому своме на прикладно место меће и као драгоценост чува? Пада ми овде на ум пример један, како је у време оно, када су неки грчки цареви, из себичних намера, хтели забранити поштовање св. икона, те су гонили све оне, који су св. иконе поштовали, — како је, велим, један од св. мученика, који је баш и пострадао због св. икона, изоблично гонитеље св. икона. Истога мученика доведоше, наиме, пред цара и овај му заповеди, да икону Спаситељеву ногама изгази. На то ће св. мученик запскати новац неки и запита: чија је ово слика на новцу? Када му одговорише, да је то слика царева, он удари новац о земљу, стаде га газити и пљувати. Када то виде цар и остали, што ту беху, наљутише се врло, а св. им мученик рече: „Видите ли, како ви лудо расуђујете: Љутите се на мене, што сам погазио слику вашег земаљског цара, који је прах и пепео; а како да се не љути цар над царевима, када ви његову слику ногама газите! Зар нисте читали апостолско правило: што сами не желите, немојте ни другима чинити? Када вам није по вољи да се ваше слике ногама газе: зашто газите ногама св. иконе, а то су слике самога Спаситеља нашег и његових св. угодника?“

Нововерци се позивају још на нека места из св. писма, помоћу којих да свој поступак оправдају, а наш — осуде. Места су та већим делом из старог завета, а најглавније је баш друга Божја заповед, о којој сам вам већ досада разложио, и све то, што сам о тој заповеди рекао, — све то вреди и за друга места из старог завета, која би вам они можда навели. На и она места, на која се они у новом завету позивају, као што су: дела ап. XVII. 29.; Гал. IV. 8.; I. Кор. VIII., не говоре о иконама и о поштовању икона, него и опет о идолима и лажним, незнабожачким боговима. Јер оне прве речи говори апостол Павле Атињанима, који беху незнабошци и који су поштовали много богова, које су правили од злата или сребра или камена. И ту се говори само о идолима и обожавању истих, а никако о иконама. Но на то се место у делима апостолским нововерци, канда, најрадије позивају, и чисто ће вам у усхићењу рећи: „не говори се ту о идолима, него се ту баш реч *икона* спомиње. Е, али на то им ви ово кажите: јесте, ту се баш каже тако: „немојте мислити, да је Божанство као иконе златне или сребрне или камене, које су људи мајсторски начинили по смишљању своме;“ али само што апостол Павле, кад је говорио Атињанима није ни споменуо реч икона, јер ево како каже ап. Павле: „*не должни есмы мнѣпіяти подобно кыти Божіество златѣ, или сребрѣ или камению хѵдожествомъ начертанѣ по смышлянію человѣчѣ*“. Она дакле реч — *икона* дометнута је у српском преводу св. писма од онога, што је превео св. писмо на српски, а није ју баш св. апостол Павле изрекао. Но не само да те речи — *икона* нема у словенском, него је нема ни у грчком, с ког је језика и преведено на словенски и на ком су језику баш и написана дела апостолска.

Исто тако оно, што пише Галатима и Коринћанима не тиче се икона, него лажних богова, од којих их ап. Павле одвраћа, јер и они беху незнабошци, а ни ту се ни у српском не спомиње реч икона.

Шта видимо, дакле, православни Хришћани, из свега, што вам до сада рекох? Видимо то; да писмо ми на кривом путу, што свете иконе имамо и поштујемо, него они, који се св. икона ругају и избацују из својих домова. Видимо, да они не могу наћи у целом св. писму баш ни једнога места, у ком би забрањено било правити и поштовати св. иконе онако, како их ми правимо и поштујемо; а на против,

да ми за поступак свој имамо тврда основа баш у св. писму. — Ко је дакле на криводе путу: ми или они? Ја сам уверен, да сваки, коме је Бог дао, да здраво и паметно мислити може, увиђа заблуду њихову, само ју они увидети не могу и неће. Помолимо се Богу, да им отвори ум и просвети срце, да што скорије дођу до познања истине и да се обрате. Амин.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише Југ Станимиић парох.

(Наставак)

Прелазимо к новоме завету.

„Кад се наврши време“, кад се заврши стари завет, кад истече стари уговор Бога са људима, те кад књиге старога завета не беху довољне, да човека к спасењу упуте, и кад дела закона за човечје оправдање не беху доста снажна, тада „посла Бог сина свога једнороднога, који је рођен од жене и покорен закону“; а посло га је за то „да искупи оне, који су под законом, и да примимо посиновство“. (Галат. 4., 4—5.)

Доласком Сина Божја престаје стари, а започиње нови завет. На као што су у старом завету људе к спасењу упућивали, па и књиге писали пророци; тако су у новом завету науку Сина Божјега проповедали и међу људима ширили, па ту науку, будућности ради, и на писмено излагали ученици Христова, апостоли.

Да је и у новом завету могло бити, па доиста и било више књига, него што их ми данас имамо то нам сведочи баш само св. писмо: „Будући да многи почеше описивати догађаје, који се испунише међу нама, као што нам предаше, који испрва сами видеше и слуге речи бише: намислих и ја испитавши све од почетка, по реду писати теби, честити Теофиле, да познаш темељ оних речи, којима си се научио“. (Лука, 1., 1—4.) То, што „многи почеше описивати догађаје, који се испунише“; и што неки између тих „многих“ стадоше зар криво и лажно „описивати догађаје“ те и навело и приволело св. јеванђелиста Луку, да напише своје јеванђеље, и да у њему покаже „темељ“ истините речи Христове.

Писаца новозаветних књига има свега осам. Св. писмо казује, да је Христос изабрао себи прво 12 ученика (Лука, 6., 13.), а за тим још других 70 ученика (Лука, 10., 1.) Од осам новозаветних писаца њих петорица су на броја првих 12 ученика, а то ту: Матеј, Јован, Јаков, Петар и Јуда. Остала три писатеља: Марко, Лука и Павле, и нису били апостоли Христови; они су тек после вазнесења Христова у Христа заверовали и науку Христову проповедати и ширити стали.

Како писатеља новозаветних књига нема много осим Луке још њих седморица, и како су неки од те седморице своје књиге написали онда, када је већ Лукино еванђеље написано и познато било: јасно је, да св. јеванђелист Лука под оним „многима“, који „почеше описивати догађаје“ није разумео само апостоле, него и друге који у злој намери „почеше описивати догађаје“ изврћући их и криво наводећи; па да би њихово казивање и описивање исправно, и „темељ“ истините речи показао, написао је св. Лука своје јеванђеље.

Требало је, дакле, означити, које су књиге новога завета истините, каноничке. На и означено је. Истинитих, каноничких књига св. писма новога завета имамо свега: двадесет седам, а поименце: 1.) Јеванђеље, које је написао апостол Матеј; 2.) Јеванђеље, које је написао апостолски сатрудник Марко; 3.) Јеванђеље, које је написао други апостолски сатрудник, Лука; 4.) Јеванђеље, које је написао ап. Јован; 5.) Дела Апостолска, која је описао Лука; за тим долазе посланице, које је написао чудним начином од самога Христа у апостолство позвани Павле, и то: 6.) Посланица Римљанима; 7. и 8.) Прва и друга посланица Коринћанима; 9.) Посланица Галатима; 10.) Посланица Ефесцима; 11.) Посланица Филибљанина; 12. Посланица Колошанима; 13. и 14.) Прва и друга посланица Солуњанима; 15. и 16.) Прва и друга посланица Тимотеју; 17.) Посланица Титу; 18.) Посланица Филимону; и 19.) Посланица Јеврејима. За овима долазе седам саборних посланица, и то: 20.) Посланица Јаковова; 21. и 22.) Прва и друга посланица Петрова; 23., 24. и 25.) Прва, друга и трећа посланица Јованова; и 26.) Посланица Јудина, на послетку 27.) Откривење Јованово.

Да је толики број књига, и да су то истините каноничке књиге св. писма новога завета кажу нам она иста три правила црквена, и опет иста она три св. ода црквена, која су

нам и број књига св. писма старога завета навела и који су истинитост, каноничност књига св. писма старога завета потврдили и засведочили.

Дакле: истинитих, канонических књига св. писма има свега: четрдесет девет: 22 књиге старога, и 27 књига новога завета.

Но осим већ наведених и побројаних књига новога завета има у новом завету још много књига т. ј. од рођења Христа Спасителя па до данас написане су многе књиге, и од тих књига многе се забављају вером и лажу науку Христову. Па од тих књига, које говоре о вери и науци Христовој нису све добре и корисне; многе су од тих књига написали јеретици, који изврћу и лажно износе науку Христову, с тога је св. наша мајка, црква православна, у својој петој заповеди и наложила: „Јеретичке књиге не читати“. Те књиге могао би, па и може читати само онај, који добро познаје истине вере Христове, те који може знати и познати, те и одделити лаж од истине; али кад би те књиге читао човек, који у вери није довољно чврст, и који не познаје све истине вере Христове, такав би могао лако на путу спасења поклизнути, стазу живота изгубити и примити лаж за истину; за то је и добро и нужно, да такав човек своја добра и своје душе ради јеретичке књиге и не чита.

Јеретичких књига је много, с тога их све овде набрајати и не ћемо; навешћемо од њих само неке, и то оне, које се истичу и износе ништа мање него као књиге самога св. писма, а то су: Јеванђеље од Томе, Јеванђеље од Петра, Јеванђеље Јеврејима, Јеванђеље Василида, Јеванђеље Тацијана, Јеванђеље од Јуде и др

Но има у новом завету и истинитих, добрих и корисних књига, које је књиге читати не само корисно него и нужно. У тим књигама нема ништа кривога, ништа лажнога, ништа св. писму противнога. Те су књиге написали пастири и учитељи првих времена цркве Христове; то су тако звана дела, или списи св. отаца. Таких је списа и опет много, те их све набрајати и набрајати не можемо.

Но има у новом завету књига таких, које су написане на основу св. писма и списа св. отаца; у тим је књигама свака истина вере Христове засведочена и доказана местима, која су узета из св. писма, или из списа св. отаца.

Таких књига није велик број, те их је лако навести и побројати; а и нужно је за те књиге знати, јер не мора неки човек, неки Хришћанин хотимице јеретичку књигу тражити у жељи и намери, да ју прочита; него може он у животу и друштву чути таку мисао и тврдњу, која би га у вери његовој пољуљати, и у двоумицу бацити могла, те је нужно да зна, где ће моћи наћи доказа о истинитости вере своје, како ће и чиме ће двоумицу отклонити моћи.

Те, на основу св. писма и списа св. отаца написане књиге, поред којих није могуће у вери погрешити и са пута истине и живота сићи, јесу ове:

1.) „Православно исповедање католичанске и апостолске цркве источне“, коју је написао митрополит кијевски, Петар Могила, и коју су прегледали и као истиниту признали на сабору цариградском (1643.) сва четири васељенска патријарха: цариградски, александријски, антиохијски и јерусалимски; ова је књига и на српски језик преведена и стаје 50 новч.

2.) Посланица источних патријараха о православној вери.

Ове се две књиге називају „симболичким књигама православне цркве“ и у питањима вере оне су најважније и најмеродавније.

Осим те две „симболичке“ књиге још су добри и корисни и „Катихизиси“, од којих је најпространији и најпотпунији „Пространи Хришћански Катихизис“, што га је написао Митрополит московски Филарет, и који је и на српски језик преведен и 1877. у Београду штампан; наслов му је: „Хришћански катихизис православне источне цркве“ и стаје 80 пара.

(Наставиће се.)

Наша завршна.

Госп. Ђ. В. обнародовао је о положају на пољу наше и ц. автономије и трећи чланак у Н. Д—у, који ми у интересу ствари, која је за нас искључиво меродавна, не можемо и не смемо ћутке квитирати.

Почшше г. Ђ. В. своја расматрања очитовањем, како се целокупно јавно мњење изјавило за то, „да скорашњи *сабор не треба да се упушта у организаторну радњу.*“ Колико ово овако одговара приликама, сно Заставе од 2. (14.) априла, која у том обзиру рече јасно и несумњиво, да „лозинка

бирача, кандидата и будућег сабора мора бити“ у томе, да се „мора на досадашњим темељима дозиђивати и допуњавати“, што је свакако рад организаторни, те *не* одговара становишту и казивању г. Ђ. В—а по овом питању.

За тим истиче г. Ђ. В, како министри Банфи и Влашић и неки неимени тајанствени а свемоћни трећи фактор имају то осведочење „да она права наше автономије, које је држава већ присвојила, *никако* не отпушта“, те „ако наш сабор не усвоји устав *у том смислу*, данашња је влада вољна и готова, искати дозволу од угарског земаљског (!) сабора... да нам путем наредбе црквени устав октројише“, из чега излази, да нам је „влада везала и руке и ноге, те нам вели: сад или сам скочи у Дунав па се удави, или ћу те ја тамо бацити, да се удавиш“. Па да о извесности и непроменљивости овакове ситуације и оваковог исхода нико не двоуми, вели г. Ђ. В. да „о томе не треба нико да се посумња, бар о томе се не сумњају ни мало они — г. Ђ. В. овде сад већ не кажи: ми т. ј. он, као пре —, који добро и поближе познају назоре и убеђења“ већ поменутих министара и оног његовог свесилног трећег фактора.

Нећемо да кажемо да би ово и овако позитивно могао тврдити само такав орган струје, о којој г. Ђ. В тврди да несумњиво постоји, који је већ добио дефинитиван налог и сва потребна средства, да ту струју у дело приведе по сваку цену. Нећемо да понављамо што у овој ствари већ рекосмо о размаку између речи и дела. Нећемо да истичемо и што поменусмо о утицају круне — која је in der Erscheinungen Flucht сталан фактор, док владе данас јесу сутра нису — на успешно по све нас решење гордијског чвора наше автономије. Нећемо да упитамо, ни да ли је то сасвим случајно, да полузванична Пол. Кор.* некако одвија. То све и друго остављамо овде и сада на страну, јер то г. Ђ. В. не само да није побио, него хотимице затвара очи испред свега што њему не годи, док друго опет не износи како је речено, већ како би се њему хтело да смо ми мислили

Да је по г. Ђ. В—у извршено моловање баука у најцрњим бојама бар преухитрено т. ј. да наш народ још не стоји пред неизменљивом пресудом: или се дави или ћемо те удавити, како г. Ђ. В. казује „ не доказује, то он сам потврђује, јер одмах рече како „фактична сила може много учинити, али и она има своје границе, преко којих *не може* прелазити.“ Зар то не доказује, да г. Ђ. В. као конзерватиац не ради смишљено, кад на „први дим“ удара најрадикалније у сва звона не на ларму већ одмах на јуриш? Даље рече, како би сабор требао крупи рећи да „постоји *бојазан* да би се стварањем новог статута при данашњим приликама изгубила и она автономна права, која су нам до данас највишом санкцијом Њег. Величанства потврђена: Ова „*бојазан*“ и оно императивно: дави се или ћемо те бацити да се удавиш — то двоје тек *није и не значи једно исто*, а побија тиме г. Ђ В—а. А је ли г. Ђ. В. овде и о томе расудио, не би ли овакав корак сабора, све да постоји она струја, без претходна рада на сабору, на највишем месту, према отуд истакнутој жељи: *да сабор ради*, могао одјекнути као знак неповерења и према том месту, које је звано да о свему рекне потању и одлучно, те шта би отуд могло настати т. ј. не би ли се *баш тиме* утро пут бедн, коју желимо отклонити од наше н. ц. автономије? За тим вели г. Ђ. В.: „Што се пак строгих мера тиче, те претње *нису* тако страшне, као што изгледају.“ И даље: „Њег. Величанство ... одбиће *заувек* неуставни поступак угарске владе, којој би се прохтело, да се једино српскоме народу без икаква резона и стварног основа одузме вршење црквен. авт. права његових“ Кад је тако, чему онда одмах и без икаква рада на сабору, који круна тражи, на исту јуришати, што би могло да се узме као неповерење баш *у ту* веру? Најзад исповеда г. Ђ. В .... „а да ће то (т. ј. октројку) у данашњем уставном времену и Србима моћи спровести, то ми *никако* не верујемо.“ Кад г. Ђ. В., који о себи рече, да познаје врло добро смерове владе угарске,

* У допису свом из Будимпеште, што га доносимо у белешкама. Ур. —

баш са тог темеља очитова. да смо у аутономији пред дилемом дали се или ћу те бацити да се удавиш, те кад он сада све ово што поменусмо *сам* износи, каква је у томе само логика. да наочигледсвему томе може да тврди, да се не може и не сме те не треба ни да мисли на буди какав организаторни рад у сабору? Ми то нисмо у стању логично склопити, али, све друго за сад на страну, видимо да је г. Ђ. В. овим накнадним писањем и у њему унатраг концентрисањем, извршеним у пељи, да се извуче из њор сокака у који је у првој ватри залетио себе сам у млево сатро.

Истакосмо овде, као и до сад, сопствене речи г. Ђ. В—а, и не судимо по ономе што произвољно мислимо да је он мислио, како то он чини, не у стварну корист свога становишта, на ни личности своје.

Г. Ђ. В. је накнадно увидио, да је он, пребацујући нама безразложно фразе, сам у овима огрезао, говорећи о правом задатку предстојећег сабора, без да ништа рекне о садржини адресе. Сад се и у томе исправља Ми држимо да је прерано и неопортуно о томе на широко и на дугачко расправљати. већ за то, што је у томе г. Ђ. В. посве усамљен, а после и с тога, ово у нас претеже, што ситуација и по самом накнадном резоновању његовом *није* таква, да из ње не би било другог излаза, него или да се давимо, или ће нас удавити. Ово питање биће звани да реше посланици саборски, како то већ у први мах рекосмо, ако по ложај *и то* од њих затражи. Они ће га успешно моћи решити само ако у сабор уђу онаки посланици какве ми затражисмо, јер ми смо осведочени, да и у овоме и *ире свега* у овоме не само да није доста него је баш опасно, ако би у сабор ушли „ма који и ма какови елементи“ г. Ђ. В—а, о којима он ненавидно мисли, да би морали поступити како он казује и предлаже. Кад би по несрећи у сабор ушли ти ма какви елементи, они би можда и ударили путем, који г. Ђ. В. истиче као једноспасавајући. јер таквим елементима је увек своја циљ освештавала свако средство. Но посланици какве ми тражимо, ти би се предомислили, да се, без крајње невоље, која данас још није извесна а тек ни неуклоњива, отисну на клизаву стазу, зар да оправдају бар прерано јупаштво г. Ђ. В—а, које би и. ц. автономија врло лако и прескупо морала платити, кад би се остварило по његову рецепту. Предомислили би се већ и за то, што не могу жудити за одликом — макар каквих елемената г Ђ В—а.

А сад да рекнемо своју о најглавнијем поводу, са кога се пера латисмо још у овај мах.

По среди су пематоморфоза г. Ђ. В—а, здрав компромис као јемство и подлога за успешно срећивање односа између и. ц. автономије и власти државне, и тактика г. Ђ. В—а у затрпавању својих а стварању туђих грешака у томе.

При крају нашег одговора на три кардинална питања г. Ђ. В—а, потписани смо узгред по њему истакнуте речи Фр. Деака о томе, кад се и како се губе права народна, на смо г. Ђ. В—у с обзиром на његово „радикалство“ у автономији — како гледе односа њена према влади тако и особито у погледу њене унутрашње организације — рекли ово: „Ми те речи (Деакове) препоручујемо г. Ђ. В—у и за онај *други* огранак нашег *народног* живота, који са *автономним* чини органску целину. Како се ради овде. тако треба и тамо, јер рад на једноме одјекује у последицама посве логично и на другоме. Не иде овде побости црвену заставу а тамо белу, јер то би значило онај чувени црвен барјак од зелене свиле, пак би и успех према томе *морао* бити.“

Ма да овде и паивши и скромни могу без икакве муке разабрати, да тај други огранак народна живота јесте политички, а није и не може бити онај н. ц. нам автономије, који се посебице истиче и с тим другим у везу доводи, — г. Ђ. В. то не види.

Ми нисмо паивши и скромни а да бисмо могли претпоставити, да г. Ђ. В. ово није могао разумети. Напротив, писање његово доказује нам, да је он нас добро разумео, али да јавно неће да нас разуме. Јер кад би нас и ту разумео, неби у стању био у Н. Добу озидати ону картару фишкалских книфова, којима би себе да

извуче а нас да сургунише. Само што и ту — не решавају речи.

Тек г. Ђ. В—у, који хоће да важи за реална политика, њему тек није потребно доказивати да рад на политичком пољу одјекује у последицама и на автономном. То није никаква новина, јер у томе увиђењу је и врело оног савета, што га је још г. 1790. на знаменитом сабору темишварском неумрли *Сава Текелија* дао народу српском: да у политици не тера ветар капом! Тек г. Ђ. В—у није потребно опширно доказивати, да је и садашњи положај наше н. ц. автономије претежно проузрокован погрешкама на пољу политичком, и последицама тих погрешака, по којима је екстремна струја за неуспехе у политици хтела тражити отштете на пољу автономном! Тек г. Ђ. В—у није нужде разлагати, да је у оних горе баш због неразбора наших екстремних политичара ускрсла бојазан о којој се и из речи мин. Банфија уверисмо да још постоји, да би под утеђајем последица тог екстремног рада из весних наших политичара и наша н. ц. автономија могла доћи у опасност, да непостане макар тек посредно средство за аспирације, које на пољу политичком нису имале никаква изгледа, услед чега и непостоје оне мере државне власти, по којима је наша н. ц. автономија у својим кардиналним правима управо конфискована! Ко то хоће да измени, мора пре свега уклонити узроке разним корективама, мора бити и за измену оног политичког правца, који нас је и у автономији дотерао већ сасвим до дувара. Не можаше ту позивање на теорију о слободној цркви у слободној држави, и да автономија и политика не мају никакве везе, јер факта су и ту јача од речи, а реалан политик с њима *мора* рачунати.

Тиме смо дошли на земљиште, са ког може да се оствари компромис између нас и државне власти у послу успешна спређивања наше н. ц. автономије. Сменимо д' екстремни правац у политици правцем реалним, отпаднемо и узроци садашњем стању у н. ц. автономији, и ми ћемо ту ступити и пре и лакше у посед данас конфискованих права својих. Зар је наивно претпоставити, да има пута и начина да се и спређивањем унутрашњих односа у н. ц. автономији на солидној основи, спречи експлоатисање те автономије но демагогији? Зар је наивно уверење, да у автономној унутрашњој организацији несме превладавати начело апсолутна суверенитета поводљиве и у с е м у непорачунљиве масе? Зар за то што радикализам тој маси начелно и непосредно гове, док јој други са личних и партајско-партизанских мотива посредно повлађују, а трећи се свему невешти чине — зар с тога да пустимо да за све то автономија главом плати? Зар је неродољубиво, или баш на против: зар није дужност свију родољуба, да и поменутим спређивањем автономије на солидној основи, пруже и власти државној гаранцију за ред и рад на пољу н. ц. автономије у општу и нашу посебну корист? И ту ми такођер налазимо базис за здрав компромис, а до сабора ће бити, да према ситуацији евентуално и ту мисао, у колико иде у сферу н. ц. автономије, разради и среди. Сад о томе у јавности на широко и на дугачко расплетати, било би посве нецелисходно, баш зарад ствари, која је по среди.

Ма да је г. Ђ. В. нас добро разумео, опет му то није сметало, да као старији и искуснији на оба ока зажмури, па да оно што ми рекосмо о *другом* политичком огранку *народна* живота пренесе самовољно на спољашњи огранак н. ц. автономије, па да онда по фишкалски на нас се испречи: „Он (т. ј. ми) мисли, да конзервативат у унутрашњем устројству аутономије, не сме заступати законито становиште потпуне аутономне независности према држави, и даље: „Он мисли, ко је конзервативат унутри, тај мора попуштати и влади“.

Ми позивамо г. Ђ. В—а да остави на страну своје мисли о томе што ми тобоже мислимо, па да наведе и докаже нашим изјавама, *где* смо *ми* рекли, што *он уноси у наше мисли без икаква стварна разлога*. Ми њега нисмо анотрофирали због његова такозвана радикализма*) у односу н. ц. ав-

*) Гледе тог радикализма хоћемо да напоменемо, да ми нисмо за наступање најновијег становишта наше н. ц. автономије према државној власти, остало је све права игра с речима, коју г. Ђ. В. од неког времена радо прак-

тономије према државној власти, него због тога, што је њему као конзервативцу и реалну политику по сопственој му исповеди све једно, хоће л' унутрашња организација те наше н. ц. автономије бити конзервативна или радикална. Ту лежи! Ту је врело нашем чуђењу и прекору по држању г. Ђ. В—а у тој ствари. И ту нас г. Ђ. В. није разуверио, јер нас није могао побити, јер га ми у два пута његовим сопственим изјавама побисмо. Показасмо тим путем јасно, да је г. Ђ. В. у својем II. чланку са радикалних установа устукнуо за установе у радикалнијем смислу. А сад у овом III. чланку чини се невешт сваког радикализма, те истиче једино свој конзервативзам, чиме је и оно претходно писање и себе, што би он рекао — најрадикалније дезавуисао.

Колико су у осталом горње премисе г. Ђ. В—а основане, доказује најбоље онај наш одговор на три кардинална питања његова, који одговор он у истом чланку наводи. Само што је ту, без сумње случајно, а не да се читаоци Н. Доба не досете, заборавио споменути да је то наш одговор, него уместо нас, које иначе у његовом фишкалском маневрисању по *својим* мислима свуда истиче, спомиње С. Сион! Оним нашим очитовањем сатрте су горње премисе г. Ђ. В—а у млево, и да је он и код оног јединог верног цитата нас споменуо, а не С. Сион, што баш за то упада у очи, уверили би се и читаоци Н. Доба, да такав поступак одиста није наивност. Шта је, нек се упитају у писца Н. Доба.

Овде хоћемо г. Ђ. В—у да напоменемо ово. Да он у првом свом чланку није јасно очитовао да као конзервативац *нема ништа против тога*, да *унутрашња организација наше н. ц. автономије буде радикална*, него да је онда, као што сада чини, уместо оног признања очитовао: „да се радикали у грдној заблуди налазе мислећи и тврдећи, да се наша православна црква оснива на начелу народне суверености и да су за нашу цркву добре и погодне оне институције које из тог начела проистичу“ — ми не би добили повода да се чудимо његовој „неметаморфози“ и да помињемо црвен барјак од зелене свиле. Тако би и он остао сачуван да самог себе овом потоњом изјавом унатраг метаморфозира, и да у извлачењу из ћор сокака прибегава фишкалским книфовима и финтама, те да са таке посве груле основе избаци без икаква зазора не суморну фразу него жалосну клевету: „Зависни људи могу тако говорити, јер су дужни и морају тако говорити, као што им се данас или сутра заповеда?“

Ми би овде г. Ђ. В-у могли отшалити оном изреком, која карактерише оне, који туђе уверење олако и охоло хоће да кваљају. Но ми држимо да ће довољно бити ако овде нагласимо, да ми у томе разметању не видимо израз никаква јунаштва, нити чиста ничим непомућена осведочења, нити сталожене и прекаљене старости и у овој стечена неста таква искуства, што све он сам себи приписује! Г. Ђ. В-у биће доста, да смо ми у своје доба на најмеродавнијем месту, на догледу свију којих се тицало, дакле очи на очи, имали моралне снаге, да изнесемо сваком своје грехе, као што смо и своје увек признавали, те да смо баш због тога на истом месту о сумњичењу могли и смели рећи: „Не треба заборавити, да *сумњичењу прибегавају само они, који или немају разлога, или се боје исте изнети*. Осумњичити можете све и свакога, али ко то чини, треба да зна, да је *та работа знак одсуства морална интегритета и предзнак реакције*.“

Ово смо и сада тим пре власни рећи, што смо свуда г. Ђ. В-а побијали тачним цитатима из његових чланака, а нисмо ишли његовим трагом: да казујемо произвољно како он ово и оно мисли, и да те мисли тако удесимо, како би га с тих тенденцијозно скованих премиса по својој вољи могли приказивати и нападати. Ако је ишта и најмање суморно, онда је то такова одбрана. Томе може бити места, можда, у заступању извесних клијената на судским расправама, али овде се тиме не постизава никакав стварни успех — ни особно. Овакова тактика може се разумети, али се мора осудити, особито кад потиче

тикује, без икакве стварне потребе и користи, сем да је наоснована у локалним односима новосадска радикалима и обзирима отуда. П.

од стране старијих и искуснијих и непаљивих, који истичу своју моралну снагу, јер има младих који не жуде за поуком и славом по таквој пракси. Такав поступак се могао очекивати само од оних, којима је лична сујета или партајско партизанство идол, ал' који у томе друге осуђују — несму сами тим путем.

При крају приметити нам је још г. Ђ. В-у, да ми нисмо непогрешиви ни тесногруди, те радо примамо са сваке стране — поуку. Та знано је да се *човек*, и најстарији и најискуснији, учи док је жив! Али ипштемо да нам се пружи поука. Међутим поука са Чесина промашила је адресу, јер поступак г. Ђ В а доказује, да је њему баш најпужнија. Он сам вели како у Чеха појединe странке „своје посетно становиште *стално и доследно заступају*.“ Ту лежи! То је што и ми од г. Ђ. В а тражимо. Јер и ми смо имали приликe лично упознати прилике у Чеха и чути њихове праваке, и ове који су и сад живи и који су већ помрли, али нисмо никад чули, да је н. пр. Ригер рекао, ја сам конзерватиpац ал немам ништа против тога да буде све што хоће радикал Вашати; нисмо чули да су младочеси Сладковски, Грегр, Барак и други икад рекли, ми смо младочеси, али чека буде све по жељи конзерватиpца Ригера, или феудалца Клам-Галаса ил' Шварценберга; нити смо чули да су феудалци рекли да као такови немају ништа против, да буде све како ова или она од осталих странака хоће — као што г. Ђ. В. као конзерватиpац нема ништа против радикалних установа у унутрашњој организацији наше и ц. автономије, што нити је било нити ће икад бити — „сталност и доследност“ и „чисто и ничим непомућено осведочење“... Сад смо без сумње начисто и у томе, ко треба да пази и шта и како пише. **Б.**

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Манастирски настојатељи**) предстали су на дан Томине недеље, по обичајеном начину, Његовој Светости преузвишеном господину патријарху *Георгију*. У име свију настојатеља поздравио је Његову Светост вирч. г. архимандрит Гргетешки Иларион Руварац, и поразио у име њихово љубав, одданост и страхопоштовање, које их испуњује према узвишеној им Поглавици, св. патријарху *Георгију*. Његова Светост се топло захвалила на лепом поздраву говорникову, те пробавила са г. г. настојатељима у подужем разговору о односајима и потребама наших манастира.

(**На Ђурђев дан,**) служио је у саборној цркви литургију високопреосвештени господин епископ Вршачки *Гаврил Змејановић* уз асистенцију три архимандрита, једног протојереја, два презвитера, те патријаршког архиђакона и протођакона После литургије предстало је свештенство под водством високопреосвештеног господина епископа Његовој Светости, преузвишеном господину патријарху *Георгију*, и поздравило Његовој Светости свети и мили Ђурђев дан. Политичко, судбено и автономно чиновништво, чланови професорских колегија и учитељских зборова у истој цели предвео је пред Његову Светост градоначеник г. Светозар А Јанковић. Осим других и усмених и силних браојавних честитака, примила је Његова Светост особито милостиво и честитку наше Учитељског Конвикта, којем је Његова Светост и покровитељ. У име Конвикта поздравили су Његову Светост, наслани у то име чланови управног му одбора: г. Аркадије Варађанин управитељ више девојачке школе у Новом Саду, г. Вељко Петровић учитељ у Земуну и г. Гавра Путник учитељ у Руми. Иста господа су имали част бити тога дана гости Његове Светости.

(**Саборски Одбор**) држао је своје седнице, под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија* 24, 25. и 26. априла Присутни су били сви чланови осим члана заменика г. Јосифа Јагића. Извештај о радњи у тим седницама донећемо у наредном броју.

(**Радња епархијских власти у Новом Саду.**) *I. Епархијска конзисторија бачка* одржала је, под председништвом високопреосвештеног господина *Епископа Германа* дана 1. (13.) априла о. г., своју седницу, у којој је решено: Узети су на знање и саопштење се дотичнима отписи високог кр. угарског министарства просвете, којима је саопштило, да је јереју М. В. пароху у Б. 60 фор., а свештеничким удовицама, и то М. Ј. на С. 50 фор. и А. С. на Н. С. 30 ф. у име државне припомоћи подарило. —

Кажњени су црквеним казнама неки становници из Вилова и Чуруга због држања свадбе у време великог поста, а уједно су ради даље казне и административном одбору пријављени. — Узета је на знање и саопштиће се свима, којих се тиче, одлука Митрополитског Црквеног Савета, којом се измењује овострано решење у погледу пристављања личног помоћника Ст. Палавачким паросима. — Узето је на знање и саопштиће се свима, којих се тиче, одлука Митрополитског Црквеног Савета у погледу поделе парохија и парохијских сесија у М. — Препоручени су за државну припомоћ још и ови свештеници. Ст. Т. капелан у Г., Ј. М. парох у Н. С., М. Б парох у Р. М., С. Ч. капелан у С., В. Н. парох у Б., М. Т. администратор парохије у К. — а од свештеничких удовица још и С. П. из Ч. и К. Ј. из Ст. Ф. — Упућен је окружни протопрезвитер Новосадски да обнови избор пароха у О., па које је место самошњи администратор парохије компетовао. — Умољиће се министарство за дозволу, да се у Тителским црквеним матицама уведено једно дете као незаконито, на законито прогласи и на очево име упише. — Признато је право бившем администратору парохије у С. и на половину прихода од сесије, те је у том смислу издато упутство дотичном пароху. — Потврђено је решење црквеног одбора у Ж. у погледу поделења једног стола у женској цркви. — Тужба М. В. становника Ст. Шовског против тамошњег председника и пароха, издата је опима на изјашњење. — Тужба конзисторијалног фискала против јеромонаха Г. К. на лишење чина и извршење таковога — издата је оптуженом на изјашњење. — У предмету дисциплинарне истраге против јереја М. Б. затражена је допуна фискалног мњења.

II. Епархијски административни одбор бачки држао је, под председништвом високопреосвештеног господина *Епископа Дијецезана*, дана 2. (14.) априла о. г. своју седницу, у којој је решено: Сходно одлуци високославног Саборског Одбора известиће се општина у П. С., да јој је дозвољено, да дуговине своје у име верозаконског прииоса и саборских трошкова до 1. октобра о. г. исплатити може, ако ту исплату уредном обвезницом осигура. — Сходно налогу Саборског Одбора познаће се све подручне општине у спези са већ издатим им налогом, да крајем сваке године, а најдаље до краја месеца јануара подносе овамо извештај о евентуалним променама у погледу умножења или опадања у цветку црквеном, црквено-општинском и школском. — На пријаву епархијске конзисторије бачке кажњени су неки Чурушки и Виловачки становници због помањкања црквене свести шестогодишњим губитком активног и пасивног — бирачког права и свике части и службе у цркви, у колико су такове имали. — Подноће се Саборском Одбору извештај о резултату наређених и до сад спроведених ексекуција ради прикупљања заосталих верозаконских прииоса и саборских трошкова. — На основу спроведене истраге разрешени су црквени одбор и скупштина у К. и наређена реорганизација те општине. — Нису одобрена правила, што их је општина у Ч. за себе сачинила. — Дозвољено је црквеној општини у Новом Саду, да у својој зимској цркви по приказаном плану и прорачуну кор преустројн; даље, да проширује своје више девојачке школе проширн; даље, да награду гимназијској управи за обучавање гимназиста у црквеном појању од 200 фор. на 400 фор. повиси; и и напослетку, да у сврху набавке плана и прорачуна за генералну оправку своје саборке цркве претходне кораке предузети и нужне издатке чинити може. — Одобрен је избор председника и двојице скупштинара у Сомбору. — Одбијена је молба Ђ. П. из П. да се за новосадског становника сматра и верозаконске приносе сноси. — Дозвољено је црквеној општини у Ст. К., да неуредне дуговине у износу од 740 фор. на рачуна отпише, и порташку ограду оправи. — Одбијене су молбе црквених општина у Ст. Ф. и К. ради препоруке високом министарству просвете у сврху полученја државне припомоћи. — Одобрен је избор потпредседника у Ђ. и председника у Д. К. — Узето је на знање изјашњење управног одбора у Ст. Ст. на жалбу тамошњег свештеника Ст. М у погледу отказаног стана у једној црквено-општинској кући. — Потврђен је избор $^1/_3$ црквеног одбора и 4 скупштинара у С. — Није дозвољено управном одбору у К., да дугивање своје пароху и учитељима подмири зајмом из школског фонда, него укупљавањем дугујућег парохијала и школског приреза. — Потврђен је купопродајни уговор врху једног земљишта у Д. С. И., што га је тамошња црквена општина купила. — Наређено је, да се црквена скупштина у смислу закона обнови ина. — Потврђен је избор $^1/_3$ скупштинара, $^1/_2$ одбора и попуна некојих места у црквеном одбору и скупштини у Нарабуљу. — Потврђен је избор $^2/_3$ скупштинара и избор председника и потпредседника у Дероњи. — Потврђен је избор $^2/_3$ скупштинара у Товаришеву и Госпођинци, као и у Жабљу и то у овој последњој с тим, да се накнадно има тамошња црквена скупштина надопунити на број, који је §. 12. II. Б. прев. кр. рескрипта од 10. августа 1868.

одређен. — Није потврђен него као неправилан учињен избор ½ скупштинара у Ст. и С. и у овој последњој општини с тим, да се црквена скупштина има надопунити до броја, који је §. 12. П. Б. горе споменутог кр. рескрипта одређен. — Узет је на знање рад црквене скупштине у неколиким општинама. — Није одобрен прорачун црквене општине у Сомбору, а потврђен је прорачун црквених општина у Парага и Ст. Кањижи — Одобрени су рачуни црквене општине у Вилову за г. 1895.; општине суботичке за 1888. и 1889.; црквене општине шандорске за 1896.; општине ковилсентиванске за г. 1889.; општине ст. керске за год. 1896., општине фелдвачке за годину 1895 и ман. Бођана за 1896. — Враћени су на објашњење и односно допуну рачуни Рибички за г. 1896. и рачуни оставине Марије Рацфф. Хариш у Јегри за 1896. — Осим тога решено је још и других наше важних предмета.

III. Епархијски школски одбор бачки одржао је, под председништвом високопреосвештеног господина *Епископа Дијецезана*, дана 3. (15.) априла о. г. своју седницу, у којој је решено: На замолницу административног одбора бачког одговорено је тиме: кад је и на основу којега је стечаја изабран Ст. Палавички учитељ Ј. М., кад је у службу уведен и од кад се за тамошњег учитеља сматрати има. — Узет је на знање извештај државног надзорништва жупаније бачке о умировљењу Сентомашког учитеља Ј. М. и учињено расположење у погледу привремене настање у његовој школи до краја ове школске године. — Упућен је жестни школски одбор у С. да исказнице о уписаној и школу неповођеној школској деци, као и исказ оне деце, од којих се има укупити уписна пристојба од 15 новч. у корист учитељског мировинског фонда, без одлагања месном општинском поглаварству достави. — На предлог дисциплинарне комисије, каквом је један од учитеља у Т. новчаном глобом од 50 фор. и сношењем истражних трошкова, а други писменим укором. — У предмету истраге против месног школског одбора у Кули због неправилног руковања са школским иметком — затражени, на предлог епархијског фискала, још неки податци. — Потврђен избор Ж. С. за учитеља у Ф. — Узет је на знање извештај месног школског одбора у Ст. Б. у погледу набора привремене забавиље на тамошњем српском забавишту. Уједно је познана тамошња црквена општина, да свој одношај према томе забавишту у смислу постојећег закона уреди. — Пријава административног одбора бачког против двојице учитеља у П. С. издата је дисциплинарној комисији на сходан поступак. — Молби Силбашке учитељице З. Д. као бише учитељице у П. у погледу неиздате јој плате делом је удовољено, а делом је са својим потраживањем одбијена. — Подиеће се високославном Школском Савету сви списи, што се односе на тужбу умировљеног учитеља П. Д. против месног школског одбора у Ст. Б. и овог епархијског школског одбора. — Потврђен је избор месног школског одбора у Парагу и узето на знање конституисање истога. — Тужба привремене учитељице у Ст. Ш. због неиздавања награде за поновну школу падата је општини на пајасњење.

(Српкиње Сомборкиње — своме Патријарху.) Добротворна Задруга Српкиња Сомборкиња, којој је Задругин начелница гђа. *Катарина Вујић*, изабрала је Његову Светост преузвишеног господина патријарха *Георгија првим својим почасним чланом*. Тај свој избор достанише до високог знања Његовој Светости у књизи споменици, дивно увезаној у везове кадифи окованој укусном сребрном нарадом. У споменици је штампана ова адреса:

Ваша Светости,

Најмилостивији Господине!

Доброчинства, којима обилато обасипље Ваша света десница, овостранн народ српски, да би му се душевне очи отворише, те да би и он окорчетно се културним напретком сретнијих народа, а да би и сам заузео Богом му опредељено место међу осталим просвећеним народима: особитом благодарношћу испуњавају срца чланица „Добротворе Задруге Српкиња Сомборкиња“ према узвишеној особи Ваше Светости.

Да би пак видљива знака даље кћеринској љубави и дубоком поштовању, којим су им испуњене груди према Првосветитељу своме, а добротвору народа српског, чланице овомесне српске добротворне задруге у својој првој редовној скупштинској седници с бурним одушевљењем и једногласно решиле, да пред престо Ваше Светости ставе, у знак свога високог поштовања и дубоке одапости, по Вашу Светост неснатно, а по правилима Задруге наше највеће одличије, којим је ова кадра удостојити узоре и прваке народа свога, да: Вашу Светост изаберу за свога првога „почасног члана“.

Слава и част врлим Српкињама Сомборкињама!

(Политичка кореспонденција.*) Овај полузванични лист саопштио је у једном свом броју, после одговора кр. уг. министра председника на интерпелацију г. Јагића, овај врло значајан допис из Будимпеште: Одговор министра председника *бар. Банфија* на интерпелацију посл. *Јагића* живо се претреса у круговима, којих се *аутономија српске православне*

црквe тиче. Нарочито се опширно расправља њиова хиништра председника, да се не може дозволити исти такви статут као што је у Романа. Статут који уређује автономију угарских романских кругова *темељи се на посве радикалној основи* тако, да интелигенција нема скоро никаква уплива у црквеним пословима. Та автономија је неједнаке девастоваких тежња а занемарује културни задатак, нарочито старање око наставе. Нешлемењито грамежење за популарношћу агитатора, који имају превеликн уплив на црквеном пољу, пречи све одлуке, којима се од верних нпшу материјалне жртве за школске и васпитне цељи. Услед *ове злоупотребе автономије* у првом реду пате сами Романи и оиазађују се њиове културне тежње. Нарочито са тога гледишта устројство автономије, као што се развило у романској цркви, не може се одобрити или као пример препоручити. Држава ће краљевска права, по којима врши *врховни надзор* у свима околностима, одржати и влада има увек моћи, да сваћије евентуалне премашаје, ако би се автономија злоупотребила. Није дакле у првом реду у интересу државе, него је у интересу просветног и моралног напретка српске народности, да се статутарно установи такова автономија, којој ће тежиште бити у просветним цељима а не у политичкој агитацији. Као на пример, на који се угледати ваља, указујемо на протестанску автономију, која је знала развити велику снагу, ма да нема јерархијске организације. У протестантској цркви има интелигенција и они слојеви, који воде, знаменити уплив, и под оваким своје цели свесним водством угарски протестанти су незамерно много урадили да се развије и унапреди просвета њихова.“

Од уредништва.

Уредништву „Новог Времена“ у Земун. Наша белешка у 15. броју, озлојеђила вас је љуто, те се још љуће осућете на уредника нашег поглавом, која никад не оскудева у вашем уредничком резервоару. Погрдисте га на основу тога, што велите: *да је твр̑дња наше белешке неистинита.* Ради се, дакле, о истинитости или неистинитости наше твр̑дње, а наиме: да смо, упркос конфискацији ваших 25. броја, који је изашао 27. марта (8. априла) о. г., тај лист добили 5. (17.) априла о. г.

Да потврдимо истинитост те твр̑дње ви нас позивате на један само доказ — задовољавајући се и њим. Велите ово: „ми позивамо Јеремића, нека покаже штампапу нашу плаћену на којој стоји 5. април (разуме се 17. п. м.), те ако нам је покаже, а њу је морао сачувати, *кад би било истина а не денунцијација* поменута његова твр̑дња.“ Шта више надовезујете и ово: „— ево ми изјављујемо, *да ћемо одмах престати са даљим издавањем нашег листа.*“ Курзив је наш, сигурно зато, да се свет што више увери о озбиљности ваше обавезе, те о неистинитости наше, односно истинитости ваше твр̑дње, по којој ви нисте 5. (17.) априла, после конфискације, послали по други пут 25. ваш број, него да сте тај број послали свима својим претплатницима и уредништвима, па и нама, 27. марта (8. априла) и то са оним возом, који из Земуна полази у 9 сахати изјутра.“

Тај егземплар ми примили нисмо, нити знамо, да га је ико у Карловци примио.

Него смо примили 25. број вашег листа, као што већ рекосмо, 5. (17.) априла. То сведочи плаћена са тог броја. *Ту плаћбу ми имамо у својим рукама.* Сачували смо је, јер знамо с ким имамо посла. *Та је плаћба нама, штампана је, и на њој је убрачајени поштарски жиг од 17. (5.) априла 1897.* Изволите изаслати опуномоћенике своје и ми ћемо је показати. Дакле, *ми ту плаћбу показати можемо.* А тиме смо вам пружили доказ о истинитости наше твр̑дње, доказ, кога сте тако тражили. Но ћемо вам за истинитост наше твр̑дње о распростирању вашег 25. броја, *после конфискације његове*, осим тога што сту тај број као и ми примиле и друге личности, навести још један штампан доказ. Ево га у 32. броју Вршачког „Српства“, који — тек не ћете рећи, да нама држи страну. Ево шта казује у истој спорној ствари у својој белешци под називом: „Српски Сион“ и „Ново Време: . „ми смо добили тај број (25.) *„Новог Времена“ али тек пошто смо примили 27. број, дакле баш на Лазареву Суботу.* Но ми нисмо хтели отуда да градимо капитал против „Новог Времена“ и ако оно није заслужило никаква обзира. *Треба знати, да је то исто „Ново Време“ 1893. године денунцирало неке српске исполитичке листове да бајаги пишу политичке чланке, на основу чега су ти листови добили поруџбе на врат.* Ми смо дакле ћутали *и ако смо добили 25. број „Н. В.“ тек на 10 дана по шаљоску му,* јер нисмо хтели да нам се пребаци: денунцијација, но кажемо и опет, да, „Н. В.“ није заслужило обзира.“ Тако „Српство“ — сад.

Али *ми нисмо ћутали ни пре тога.* Ми смо

јавно, под личном одговорношћу за истинитост нашег поступка, на тај поступак упозорали надлежна судишта. Дакле, не под видом денунцијације, *него пријаве*, а то је и нама као и сваком грађанину дозвољено. Учинили смо то у интересу *не личном, него у интересу јавног морала* и у општем интересу наше цркве и народа, без икаквог обзира на „Ново Време“, *а једино с обзиром на пресутни и неродољубиви смер и садржај конфисканог чланка*, и опет — по нашем мишљењу — токорече у Будимпешти писаног. Ми смо извршили једну дужност и то баш *родољубиву дужност*. И наша је савест мирна.

Толико о спорној ствари.

А личним погрдама, на и питингама, ма које оне врсте биле и ма откуд долазиле, можемо, и ми и наш уредник, увек само једну част указати: индигнацијом их презрети, и на њи се — не осврнути.

На Знање.

Позив, који је изашао у броју 14. о. г. Српског Сиона на свештенство архидијецезално, ради одржања свештеничке скупштине дана 28. Априла (10. Маја) — у Карловцима, не важи; — пошто ће тога дана, на опште захтевање, одређени одбор да спреми предлоге за скупштину, који ће се у своје време, овим путем и начином свештенству ради скупа, означити.

У **Карловци**. 16. (28.) Априла 1897.

у име управе свештен. удов. завода.

Василије Константиновић

деловођа.

Нове књиге.

Паметно „Назаренство“ (II. књига). Садржај је: „*Правила земљорадничке задруге*“ с тумачењем од Јаше Томића. Књига је 71 страна а цена јој је 20 новчића. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.

Главни одељци у књизи ови су: Да се још боље споразумемо. — Правила „земљорадничке задруге.“ — Сравњивање разних правила „земљорадничке задруге“. — Како да почнемо?

ПЕСМАРИЦА

ЗА

православне вероисповедне српске народне школе.

Према наставној основи изданој од вел. Школског Савета. Израдио *Александар Јорговић* учитељ у срп. вишој девојачкој школи Новосадској. Издање Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловци. 1897. стр. 47 цена 30 новч.

Ова је песмарица решењем вел. Школског Савета одобрена за школску књигу при настави у певању за срп. народне школе, а решењем вел. Саборског Одбора одређен јој је дар од 200 фор.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 43 3—3

Овим се расписује стечај на парохију I. разреда у Ријеци (Фијума).

Интеркалара нема.

Рок пријављивању је до 8. (20.) маја 1897.

Из седнице Епархијске Конзисторије, држане у Плашком, 3. (15.) априла 1897.

Михаило,
Епископ.

Бр. 1./3 ех 1897. школ. одбор 44 2—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на два учитељска места, и то: за учитеља V. и VI. разреда у центруму са платом од 600 фор. и за учитеља I. четвртне школе (вланки крај) с платом од 500 фор. Оба учитеља имају стан по пропису и у име огрева сваке колико потроше. Од компетената се иште прописана квалификација. Дужности у школи и у цркви су прописане школ. уредбом од 1872. год. Рок стечају траје месец дана од првога увртења овога стечаја.

На седнице школ. одбора држане у Меленцима 5. априла 1897. год.

Светозар Николић
председник.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 46 1—2

Срп. прав. црк. општина кленачка закључком својим од 9-тог марта 1897. расписује овим дражбу на мањак ради оправке своје цркве с поља и изнутра

Посао је процењен и то:

Зидарски	665 ф.	20 н.
Столарски	185 „	— „
Бравараски	67 „	— „
Мазалски	275 „	— „
Стакларски	26 „	40 „
Позлаћивање иконостаса и чишћење	710 „	— „
Укупно	1928 ф.	60 н

Дражба ће се одржати дана 8. (20.) Маја т. г. у 10 сати пре подне у школи.

Дражбовање се на цео посао и то устменим понудама.

Подузимач дужан је од горње своте 10% јамчевине у руке црк. председника положити, која ће му се свота после обављене колаудације натраг повратити.

Даљи услови могу се до дана дражбе код ове црквене општине дознати.

У Кленку 22. Априла (4. Маја) 1897.

Председништво
срп. прав. црквене општине.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ОБЈАВА. 45 1—3

Овим јављам пречасном свештенству српском православном, да сам стојећу радњу снабдела са опробаним радничким особљем и да сам вољна радове примати и обављати **уз попуштене цене**, а за ваљаност сваког посла јамчим.

С поштовањем
Марија удова Василескова
у Новом Саду.

ПРАВОСЛАВНИМ СРПСКИМ
ЦРКВЕНИМ ОПШТИНАМА
и господи свештенству.

Част ми је до знања ставити, да на моме стоваришту, у великом избору имадем материје, као у свиленим и вуненим као н. пр. за одежде, небо, петрахиље, путире, налоше, стихаре, и све што нетој потреби припада.

За г. г. свештенике разноврсних материја за горње и доње хаљине: као и сваке потребне боје **појасева, шешира, ћелепуша**, у великом избору на стоваришту имам.

А уз то сваком мануфактуром као чојом, кратном и курентном робом из првих производа богато снабдео сам се. Такођер имам на стоваришту красних чирака, путира, петохлебница, кадионица, крстова и рипида.

Особито примећујем, да на стоваришту разне врсте и квалитета **у великом избору готових одежда** како црних тако и у разноврсним бојама и разноврсних засебних готових **епетрахиља налоња** и црквених **барјака** имам.

Писмено-наручбине неодложно се отправљају.

Цена је умерена, а послуга тачна.

Најпосле вала да великопоштовану публику пажљивим учиним, да ја као властник и газда од своје трговине целу радњу сам руководим и управљам: а тиме и јамство великопоштованим купцима дајем, да ће у сваком обзиру поуздање послужени бити, него у трговинама, где то није случај.

На захтевање шаљем од горенаведених материја, мустре бесплатно и франко.

С поштовањем
Г. ГЕОРГИЈЕВИЋ
код „Златне диње“ у **НОВОМ САДУ**
1—1 на главној пијаци број 7. у сопственој кући.

„РУСАНДА“

блатно купатило у Меленци, Торонталској жупанији у Банату, отвара се сваке године 1. (13.) маја, а сирнава се 3. (15.) септембра и лечи најпоспешније: скрофулозу у свима њеним многоврсним видовима, као: отечене жљезде, кожне болести, запаљење у костима и т. д. даље реуму, костобољу, заостале отоке после запаљења у зглавковима и жилама, старе ране, особито при запаљењу и трулежу у костима; хроничне кожне болести — суве сврабове; невралгије и у опште болове у жилама и још друге.

Купатило је ове године знатно проширено и по модерном укусу наново и уређено. Има три хотела, од којих су два општинска, са свим нова и елегантно намештена, велике дворане за ручавање и забаве; добра кујна и подрум. Купатила са кадама од цемента и порцелана; леп парк, чист ваздух и стална музика.

Цене су у сваком погледу врло умерене.

Меленце има жељезничку пругу, која се спаја у Вел. Кикинди са државном угарском, а у Вел. Бечкереку са вршачком и панчевачком пругом. У Т. Бечеј, који је 1½ сата удаљен, може се на Тиси лађом доћи.

На захтевање шаље бесплатно опис купатила и даје радо могућа навешћа

41 1—1 **УПРАВА КУПАТИЛА.**

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: за годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стаје 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 18.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 4. маја 1897.

Исток и одношај запада према њему.

Написао: Никола Кочубаш. — „Церковныя Вѣдомости“.

Православноме је човјеку природније, да се интересује за исток него ли икојем другом Хришћанину. Називајућ се сином источне, православне католичке цркве и клањајућ се тројединоме Богу у храмовима, који су окренути истоку, он треба да и тијелом и душом својом тежи онамо, у тај далеки завјетни крај, гдје је, као сунце, које узлази на небески свод, засијало свијету Сунце Правде — Христос. Он ваља да поуздано знаде, да нам је благодатна свјетлост дошла с истока, а не са запада, и да се је неопходно потребито не престано обраћати пажњу те свјетлости, ради правилнога развијања духовнога човјечјег живота. Тă, црква непрестано упућује у својим пјесмама Хришћане, да је исток — име Ономе, Који је обасјао тамни запад човјечје природе и постао Спаситељ свјетски. То је име тако драго свакоме, да је заиста достојан пажње тај дио земаљске кугле, коју је ушло у обичај називати истоком. Рећи ћемо ћешће. Нема на земљи друге стране, која заслужује толико велике пажње, као исток. И стари се и нови свијет слажу, као што видимо из историје, у увјерењу, да је исток јединствен, чудан крај земаљски, који побуђиваше особиту пажњу појединијех лица и народа. Тежња запада на исток — бјеше у овоме или у ономе облику стална у старим и новим временима — и њему је особито обвезан свијет ради већине онијех великих открића и пропадазака, који уједно с Хришћанством положиште основ нашој култури.

Коме је непознат онај основани на библији и наукама факат, да је исток — колијевка човјечанства, прадомовина свијех раса, што их има на земљи, а међу тима и аријске, којој припадају Грци, Словени и други европски народи? Расељавање народа послије зидања куле Вавилонске и велика сеоба народа, о којој говори историја, јасно свједоче, да је прадомовина свијех људи у свијету — исток. Истина, неки народи у старини, на пр. Грци, држаху себе за прасједиоце, урођенике мјестă, у којијем становаху, али је савремена наука сравњивањем знања о јези-

цима непобитно доказала, на темељу филологијских и других истраживања, да се правим старосједиоцима могу признати само наши прародитељи и њихови најближи потомци, који су живјели у једноме углињу истока, па да су сви свјетски народи, не гледајући на разлику географских и етнографских животнијех услова, сродни међу се, јер их је одгојила једна домовина, а за такову се признаје исток *Источна врата омиловала је* на тај начин све, а по што миловање за дјецу и младиће има чаробни чар, не треба се чудити, што у свакога мора бити природно, свјесно привлачење рођеној колијевци. Ето с чега је мисао о томе, да је негдје тамо, на далеком, далеком истоку, чудна рајска страна, особит мио човјечјем срцу живот, — од искони била код људи, те видимо, да с прва стари народи — Мисирци, Грци, Македонци и Римљани, а за тијем касније Шпанци, Португалци и други предузимају путовања и троше огромна материјална и морална средства, да нађу на завјетну источну страну. Познато је, до каквих су великих открића довела та путовања; између њих можемо показати на откриће Америке, Индије и других крајева. Нема никакве сумње, да у тежњи човјечјега рода, коју смо показали, према истоку ваља видјети одеке библијско-историјских прича о становању наших праотаца у рају и о првобитноме животу народа у азијским крајевима, особито у Хималајским горама, у т. зв. Бактријани. Сличне одјеке сретамо и у неким производима старе, византско-словенске књижевности, на пр. у „*животу преподобнога Макарија Римскога*“ грчке редакције, у „*посланици пресвитера Јована грчкоме императору Манулу*“ (или „*Прича о индијском царству*“),* у „*посланици новгородског архијеп. Василија тверскоме епископу Теодору XIV. в.*“ Те тако интересовати се за исток и проучавати га, прије свега потребно је с тога, јер је он као домовина човјечанства, — извор светских завјетних предања и културна колијевка. Без познавања старога и савременога источног живота не може се замислити културна самосвијест народа и појединијех лица, немогуће је појмити прави начин живота. Но особит интерес, да проучавамо источни живот, истиче из хришћанске историје.

По особитоме Божјем промислу о свијету ваљало је, да се на истоку „*кнесѣ́дєкъ днїй сѝхъ*“ сврши спасење људског рода. Страна, гдје је човјечанство најприје угледало зору свога природног бића, требала је да постане *кание* његова *покаѧнїѧ*, друго, нарављено његово рођење, нова домовина свијех будућих синова небескога царства. Тамо, гдје је Божја десница у лицу првог Адама Свој дивни виноград посадила, другоме Адаму — Самој Превјечној Ријечи, — било је угодно, да насади нови виноград, непорочну, благодатну цркву, *ѥ́же стяжа кровїю Сво́ею*. Домовина грјешнога пада ваљало је да постане домовина искупљења. О, каква тајна, каква премудрост! Господ се не устручава родити се у отаџбини палога праоца за то, да га дозове и избави човјечанство од Еванових суза.* Он је благоизволио препородити човјека на мјесту његова рођења и благословио извор, почетак нарављеног бића тамо, у ономе дијелу свијета, гдје излази сунце — извор свјетлости и природнога и човјечјег живота, да тиме покаже, да је Он — Извор новога, бољег живота. Његово рођење на истоку представљаше изласак новога сунца, које не заходи, нематеријалнога сунца, којега свјетлост требаше, да обасја својим зрацима вас грјешни свијет. Као што зраци материјалног сунца, рађајући се на истоку, обасијавају и дају живот свој природи, коју видимо, тако и благодатне зраке нематеријалне свјетлости Христове, засијавши на истоме истоку, ваљаше да обасијају сву васељену од краја њезина до на крај, и таким начином саопће виши живот, духовну моћ, неопходну њезином правилноме развијању. И заиста се свјетлост Христова с истока распространила по свој васељени и просвјећује сад и увијек свакога човјека, који долази у свијет.

На тако, ако је светлост с истока, онда је исток — извор истине Христове науке, чувар апостолских завјета и предања светих отаца, браћа Православља. Растума

* Гл. „Фил. Зап.“ 1874. г., св. III—VI.; 1876. г., св. III. и V.

* Гл. акатист Пресв. Богородици.

чићемо, што рекосмо. Најближи Христови пошљедоваоци — божанствени Његови ученици и апостолски људи распространињаху своју благу вијест прије свега у источним странама „начиньше ѿ Іерѹсалима“, а за тијем већ су они преносили своју проповијед на запад, сјевер и југ, тако да „въ всю зємлю ѩзыцѣ вѣщаніе ѥгѡ и въ концы вселенныя глаголи ѥгѡ“. У Јерусалиму, Антиохији и по другим источним градовима и селима посија се прво сјеме науке о вјери нади и љубави. Овдје је био положен темељ светој васељенској цркви, којој ће одољети ни адова врата, јер јој је глава сам Христос, Који је обећао бити уз вјерне у све дане до свршетка вијека. Овдје је на првоме сабору (51. године) у Јерусалиму установљен најсавршенији у духу хришћанске љубави ред ријешења најважнијих дјела црквених и пружено је боље средство, којијем ће стајати у свези посебне цркве. Овдје су на саборима светих изложене на писмено вјероване истине —, а та је вјера утврдила васељену. Најпослије, овдје су добиле почетак церемоније, обреди и све унутрашње и спољашње добро црквено уређење. Сад се да појмити, колико је исток мио свакоме Хришћанину. Ми не сумњамо, да особито истоку треба бити тачка, од које морају добијати религијску самосвијест сва хришћанска друштва на земљи у оне и сваки поједини Хришћанин посебно. Без знања историје и савременога стања хришћанског истока, без разумијевања догмата, обреда и предања васељенске цркве на истоку, не да се замислити разумијевање Христове вјере и свјестан одношај разних облика хришћанског исповиједања, који постоје.

Уједно нека се неки не буне тиме, што се црквени непријатељи усуђују изражавати сумњу у васељенску истину, која се налази на истоку. Нека ти пошљедњи, ѥмѣх же ѩмя легіѡнъ у мислима преносе тачку или средиште религијске самосвијести с истока на запад. Али, суште не излази нигда на западу, а истина говори сама за себе. Ми знамо, да црква, утврдивши се „на ѳснованіи апостолъ и пророкъ, сѫщѹ краеѹгольнѣ Самомъ Іисѹсѣ Христѣ“, постоји на земљи једна и не ограничава је нити вријеме, ни мјесто, нити народ. Она је била, јесте и биће је до краја вијекова. Њој припадају без разлике народности сви истински вјерни, који захватају из извора благодати, што се излијева у бескрвној жртви и тајнама, које се сваки дан свршавају на спасење вјерних. Од ње се, по клеветама кнеза овог свијета и завидљивца човјекова — ђавола, одијелише и од времена до времена одјељују поједина лица и цијела друштва, која криво вјерују, а она остаде ista — једна света и неповријеђена, до сад, по тврдоме обећању, она и на челу јој Христос... Она жали, као добра мајка, са одијељенима и моли се, да се придруже светоме и избраноме стаду.

По неиспитаној Божјој судбини особито има много онијех, што се оцијепише од цркве, на западу — томе културноме наљедству гордога Рима. Као што су некада Римљани грмјели својим оружјем и физичком снагом над свима свјетским народима, а особито нагрнули на исток, тако и у наше доба хришћански запад баца своје подмукле стријеле по свима крајевима свијета, а особито на исток, желећ себи славу римскога господства. Но с друге стране како је Римљане покорила културна снага истока, тако ће и запад, по Божјој вољи, покорити истина, која се без промјене налази на истоку. Источни народи, међу којима Грци и Словени заузимају прво мјесто, чврсто се држе васељенских предања, православно исповиједају вјеру, те таким начином сачињавају језгро једне, свете, саборне и апостолске цркве. Поштo је не ограничава, као што рекосмо, ни вријеме, нити мјесто, ни народи, очевидно је, да је она особито представљена на истоку, у источној, православној католичкој цркви. Бити сви те цркве — значи бити у крилу Христове цркве. Истина Православља јесте истина васељенска, с тога сумњати у ту истину, ратовати против ње — то значи: ићи противу ражња, као што је некада било речено Савлу, који се противио истини.

Из тога, што споменусмо, излази, да се интерес изучавања истока састоји не само у томе, што је он — извор културних предања, већ и у томе, што је истина, за коју је некада питао Пилат, дошла с

истока и што се непрестано чува на истоку, те што је он извор свих религијозних предања, који се тичу догмата и обреда васеленске цркве.

А како ћемо се владати према томе драгоцјеноме извору, ми — православни синови истока и како се према њему односи запад, који је отпао? Што се пас тиче, ми, разумије се, црпамо из истока моралну храну, која нам је потребита. Свезе једномислености, мира и љубави, ἑ̑дина κ҃ра, ἑ̑дина дх҃а, спајају пас с Јерусалимом, Антијохијом, Александријом, Цариградом и свим православним истоком. Није било таквога времена, у којем је *велика и славна црква Русије, коју Бог спасава**), прекинула општење с истоком. Историја свједочи, да се то општење *љубазне шкери* с *мајером* узражаваше не само у чувању једних и истих догмата и обреда, већ и у разним облицима покровитељства и добротворности, а нарочито у тако названом „ходању", поклоништву или путовању. Ово посљедње заслужује нашу пажњу. Та света мјеста, која је Христос осветио Својим животом и радом, а такође и такова средишта Православља, као: Цариград и Атон одавна мамљаху погледе наших прелака — и где, већ мало послије увођења Хришћанства, снсно се развија у Русй потреба и љубав за путовање по разним источним мјестима с намјером, да у првоме реду одаду дужно поклоњење светињама, а у другоме, да се упознају са животом источних Хришћана и да се с њима држе у духовној вези. У средњем вијеку руске историје путоваху на пр. — *Данило*, черниговски игуман, из XII. вијека, Новгородјанин *Стефан* — поклоник XIV. вијека, митрополит *Пимен* — XIV, вијека, *Јосим* — монах Тројице-Сергијевски из XV. в. и неки други, о којима се сачуваше успомене у литератури. А што се тиче распрострањеног обичаја у народу, да се путује по светим мјестима, о њему се сачувала успомена, међу осталим, у народноме пјесништву. Т. зв **калики-перехожіе** — то су руски поклоници, такови *ијуманци*, који путоваху у Палестину и разна друга мјеста, те, вратив се отуда, распрострањиваху код куће културне идеје и религијска предања хришћанског истока. Они се спомињу у беседама новгородског епископа Луке Жидјата (XI. в.) и у калуђерским поукама преподобног Теодосија Печерскога (XI. вијек). Обичај путовати на исток, излазећ из религијско-моралних побуда, морао се, најпослије, све више и више ширити у Руса. У очима руског православног народа поклоништво се сматрало за такав труд као и монаштво, писање књига и *књижевна заслуга*. И у самој ствари поклоништво је имало огромно значење, јер није само задовољавало изјесне потребе, већ је и помагало ширењу просвјете. Многи писмени поклоници за пријеме дужег бављења у источним странама занимаху се читањем и писањем књига, изучаваху мјесне обичаје и предања, те послије повратка у домовину, просвјећиваху своје земљаке како усменим приповиједањем о светим мјестима, тако и писменим, ширећ међу њима руковисе и своје примједбе. Тако се држао дух општења међу православнима, који живљаху далеко један од другога, но који сачињаваху једну велику саборну цркву. Тако се држи тај дух и у наше доба. Ми се не ћемо дотицати нити савременога великог поклоништва, ни путовања многих знатних лица, која су нам оставила своје прибиљешке.* — примијетићемо само, да та путовања помогоше, да се уздигне Православље међу иновјерцима, да се установи *Палестинско друштво*, којега је значење на руску добро познато, да се успјешно размјењују мисли и чувства међу православнима и да се обогате разнице отачаственс литературе материјалом, који нас познаје с хришћанским старинама истока и са свјема појавама савременога његова живота. Лако је појмити, да се сваки православни, био из којег му драго мјеста и ма које народности, благодарећ разним облицима општења с истоком, осјећа тамо као код куће. Врло је важно напредовати у врери и љубави, за **созиданіе тѣла Христова**. А каква се пеисцрпива храна религијској самосвијести може читати и видјети, јер свако побиже познанство са

*) Ријечи 22. тачке „Окружне патријаршијске и сиподалне посланице Цариград. Цркве". Спб. 1896 г.

* На пр. епископа Порфирија и А. Н. Муравјова.

старим и савременим источним животом потврђује васељенску истину догмата и обреда православне цркве! И рукописи и исконавања и фреске првих хришћанских вјекова и савремена практика старијех источних цркава на чак и неке битне особине источних иновјерања — што је врло важно — све говори у корист Православља. Пређутавши факте, који су свакоме познати, за доказ тога, што рекосмо, навешћемо само мало од онога, што оправдава догматичко учење и обредну практику православне цркве.

(Наставиће се).

Реч на летњег св. Николу!

Говорио у Долову **Михаило Рашић**, парох.

„*Стражарите и молите се Богу да не паднете у напаст!*“ (Мат. 26—41.)

Помоћу Божјом дочекали сте и опет данашњи дан, који је за вас свечан дан, јер слави црква ваша, која је посвећена данашњем празнику св. оцу Николају; и као што видим, искупили сте се данас у лепом броју, да овде у цркви вашој одате хвалу Господу своме за васколика добивена доброчинства, и да од Њега просите милости и за у будуће; даље да умолите заштитника и снажног покровитеља храма овог св. оца Николаја, да лебди над црквом овом, над општином овом.

О, браћо моја, не можете себи ни замислити, како вам је веома потребно покровитељство и заштита св. оца Николаја. Често ходимо и јуримо по грешном путу искушитеља ђавола; склизнемо тек с правога пута и упадамо у провалију греха; на сваком кораку изложени смо душевним и телесним опасностима, и кад нас моћна рука силнога Бога не би кад и кад сачувала, пропали би за навек. Искушења, завођења окружавају и спаћу нас и дању и ноћу, те ако не стражаримо и ако се не молимо, доспевамо у руке заводитеља сатане, на губимо вечно блаженство своје.

„*Стражарите и молите се Богу, да не падете у напаст*“, рекао је Спаситељ, Исус Христос, својима ученицима у врту Гетсиманском. — А колико тек нас опомињу ове божанствене речи, који смо окружени толиким кушитељима, који по слабој људској природи својој радије слушамо и примамо зло, него добро; а ви, браћо моја, двоструко морате стражарити и молити се, јест ви, који сте у овој општини одстрањени и напуштени од света, који сте до скора остављени били сами себи, на пошто сам вам ја на данашњи дан већ више пута говорио о животу данашњег светитеља као и о крсном имену, то држим, да ћу најбоље одговорити данас својој дужности, ако вас упутим: како треба и можете ви разне кушитеље и сотоне, који вас окружавају, савладати и у вери вашој стални и непоколебиви остати? То је предмет говора мог. — Почујте ме дакле?

Стражарите и молите се, браћо, јер данас живимо у добу заводитеља и лажних пророка. — Није доста, што нас сам сотона, ђаво, мами на зло; није доста, што нам се тело и очи наслађују разним грешним делима; већ започиње и грешан, слаб и један створ човек да вреба ближњега свога и да га заводи, јер завиди његовом блаженству, његовој срећи, његовом душевном миру, који мир му божанствено учење његове вере пружа, па је рад, да учини и од њега безбожника, као што је он. — Данас, браћо, живимо у таком добу, у ком је многима стало до тога само, да мир и спокојство ближњега свога наруше, да складан породичан живот заведу, а начело им је: кад писам срећан ја, да не будеш ни ти! Кад ја вере немам, да немам ни ти! На да такови заводитељи своју циљ и постигну, не презају ни од каквих средстава; облаче се у овчије одело, ласкају, обећавају тушта, слатким речима наговарају и блаженством наслађују. — Зар не примамљујемо и не хватамо тице с примамљивим залогајем најлакше, те их после затварамо и лишавамо њихове слободе и задовољства? Зар муве не хватамо шећером и не наводимо их медом на отровни папир? Па кад су мед посркали, упиле су уједно и смрт. — И тако даље. Тако то бива и с људима, браћо! Обећање, ласкање, новина, рђаве књиге јесу таква средства, са којима заводитељи и безбожници, побожну браћу своју заводе. — С тога вас опомињем речима св. апостола Павла: „*Будите трезвени и нази-*

ште, јер супарник ваш ђаво, као лаз ричући ходи и тражи кога да прождере!“ (I Петр. 2. 8. 9). Браните се тврђом у вери. Нека је тврда вера ваша, тврда и јака као челик, а непоколебива као стена. јер само тако можете супрот стати данашњој безбожности.

Коме није познато, ко не зна борбу, која се данас води између цркве и појединих њених безбожних синова. Многи је и од вас већ доста пута био изложен тој опасности и кушан био од појединих лажних пророка; јер ето од скора и између вас појавише се неки лажни пророци и заводници, који слаб и неразуман народ наш воде на страшутницу, одвраћају га од прадедовске вере. *Стражарите и молите се*, браћо, јер вас само то може сачувати и одржати.

Знам и уверен сам, да многи од вас слуша и чује гадно опадање, лаж и погрду, којима се црква наша од тих лажних пророка напада; знам, да слушате од њих, како се исмева вера, обичаји и обреди наши. Али се ти лажни пророци ругају и исмевају не само вери, закону и обичајима, већ у безумљу чак вређају и Бога.

На где је лек томе? Заштаће који од вас? *Стражарите и молите се!* Јер молитва ће вас оснажити и укрепити у вери. Не слушајте и не верујте тим лажним пророцима, који долазе к вама у оделу овчијем а унутра су вуци грабљиви, не верујте њиховим ласкавим речима, не узимајте од њих никаквих књига, јер ће вас оне завести, отроваће вам душу вашу. Одбаците од себе такове отровне, опасне страче!

Блажени су, који верују; јер је њихово царство небеско. Без вере нема блаженства, нема среће на земљи. Она је онај спасоносни чун, који нас на мору греха наших, кроз земаљски живот наш преноси и доводи до вечног живота; вера је она сјајна светлост, која нам по мрачним путевима живота нашег светли све стазе и богазе к небесном блаженству; вера је наша она небеска варошица, која нас на овој јадној плачевној долини од сваког зла беде и напасти чува и одржава; вера је тврд темељ: науци, правди и родољубљу народњем и она је непоколебиви стожер у свим приликама око кога се често креће политичан живот наш Благодат вере теши нас и храбри, када нас слалазе тешки дани судбине; вера нас креши у болести и она нам даје снаге да муке и болове сносимо трпељиво. Вера је наша за нас: све и сва.

Не малакшите, љубазна браћо, не губите вере ваше, ако вас ма и разни ударци тешки снађу. И они су по живот наш потребни, као и буре и олује у природи. Бог шаље невоље баш онима, које љуби. И ко зна, да ли нису ти тешки ударци баш окушаји вере наше? које, ако јуначки прекужимо, спасићемо душу нашу. Царски цвет, ружу, двојако можеш узабрати: или на струку или у цвету; који ју узабра на струку — кида трње, али на крају напилази на благодетни и свеж мирис; ко пак најпре кида цвет, на крају напилази на трње. Истина људи осећају у животу трње, али получе за то цвет вечног живота; наслађивања, уживања и таштине злих људи завршују се трновитим путем. Као год што се чисто жито треби од кукоља, тако се прави и истинити поштоваоци Бога и његова закона спремају и приуготовљавају разним тешким ударцима за вечно блаженство. Не малакшите, не двоумите, љубезна браћо, ни у јаду и тузи, беди ни у невољи; већ чувајте веру ваших отаца и праотаца, а уништавате ли ју, сачуваћете највеће благо ваше, па ма земаљско и изгубили, јер шта би вам вредило да сав свет задобијете, ако души својој наудите? У данима искушења и страдања непрестано стражарите и молите се! Ове речи Христа Спаситеља нашег нека вам лебде увек пред очима, тако ћете бити само његови достојни следбеници.

А највише чувајте се лажних пророка, рекао је Христос, који долазе к вама у оделу овчијем, а унутра су вуци грабљиви. Ваљда никад у свету није било толико лажних пророка, као данас; јер данас ти се ма ко дигне, те исмева стари закон и обичаје, па ствара нову веру, а такав многи не разумева се у вери баш ни мало. Но такав и не говори против вере наше, што разуме; не, јер кад би разумевао се у вери, кад би грешним умом својим могао и умео да схвати узвишено и бо-

жанствено учење вере наше, никад се не би дрзнуо, да јој грешним устима ма у чему противуслови, већ би пред њом на колена падао. Али баш за то, што није у стању да схвати узвишену науку Христову, да појми значај и важност православне вере наше по име, језик и народност нашу, баш за то се одаје заблуди и лута по помрчини, те и друге још за собом зивка. Таки лажни пророци раде само за своју корист, а на вашу штету, љубазна браћо моја; с тога *стражарите и молите се.* Ето деветнаест векова како се бори сотона и лажни пророци са црквом нашом, на гле, непобитно стоји црква наша и стојаће, јер је Христос рекао за њу: да јој ни врата адова неће наудити. Нестало је свега, сви су пропали, а црква наша још постоји. Још од постанка било је јереси, постојали су лажни пророци, па и ако су и многе, који су у вери својој били слаби — за себе придобили: али су и многи плачући и показани повратили се својој мајци православној цркви. Јест црква је наша прекужила многе невоље, одржала победу над многим јересима и лажним пророцима и учитељима, па ће побеђивати и на даље. Постојаће наша света, православна црква и на даље, шта више, многи, који је од ње одступио, повратиће се натраг кад себи дође. Јест, постојаће наша црква, јер је божанствени Оснивалац њен рекао: *„Ја сам с вама до свршетка века!“*

Љубазна браћо! данашњи светли празник, данашњи храмовни дан употребите на ваше душевно спасење; што ће бити, ако добро промислили будете, ако сте добро утубили и усадили у срца ваша речи моје данашње, па ако мушки, одважно испуните то, што вам ја данас рекох. Нека су запушене уши ваше свагда од лажних пророка и сваки њихов насртај одбите; будите постојани, чврсти у вери вашој, као оно стогодишњи храст, који ће пре на пола се распасти и пребити, али се савити не ће; јест, пре се и ви пребите, али веру вашу не напуштајте; ма све изгубили благо, имање, и ма се живота растали, али веру вашу не погазите. Рад твог спасења, рад твоје среће и будућности опоминем те данас, Србине мој, *стражари и моли се!* Двоструко пазите, браћо, и будите будни! Рад ваше светлије и лепше будућности преклињем вас, примите к срцу савет мој, па ви, који се још двоумите и сумњате — натраг! Приступајте и скупљајте се што чешће онамо под кров ове свете куће Божје, па се крепите и снажите у вери прадедовској.

Стражарите и молите се непрестано! Обраћајте се молитвом заштитнику и покровитељу храма овог св. оцу Николају, да вас штити, чува и брани од разних искушења. Он ће молитве ваше услишати и за вас код Бога посредовати, вас од могућих опасности чувати и бранити, ако и ви будете: „стражарили и молили се!“ Амин!

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Луг Станимић** парох.

(Наставак)

III.

О светом предању.

„Извор назаренскога религијознога сазнања сачињава искључиво св. Писмо, и то по преимућству Нови Завет... Стари Завет има више тек историјскога значаја... Они веле, да је Библија самостални и једини скуп Божјега Откривења роду људском и једини извор Богопознања; све то са свим је довољно, да човек сазна, шта му ваља чинити, па да се спасе“. („Назаренство“ стр. 106.) С тога назарени и тврде: „Нами је довољно, да извршујемо оно, што је написано у св. писму, а за оно, што нам казује „наша црква“ не ћемо да знамо“, јер „што је осим св. писма, то је „филозофија и празно казивање човечије“, чега се ми морамо чувати“. („О Назаренству“ — „Глас Истине“ 1887. стр. 212. и 213.)

Чудновато! Назарени одбацују св. предање, и не само да за њега „не ће ништа да знају“, него за њега не ће ни чак ни да чују, него им се св. предања „чувати“, од св. предања бегати ваља; а онамо св. предање не само да је важно, него је управо неопходно нужно: без св. предања просто нисмо у стању у вери се мањи, и тако рећи једног богоугодног дела учинити, а извршити „ксе колю Божіе“ (Дела, 20., 27.) по све је немогуће.

По важности и неопходности можемо св.

предање сравнити са ваздухом: као што је ваздух за живот тела, тако је исто и св. предање за живот душе важно; као што тело без ваздуха, тако и душа без св. предања бити не може; као што ваздух баш и ако не би хтели удисати, исто тако св. предање ма и против воље примати морамо; као што ваздух удишемо, а да то и не осетимо, исто тако и св. предање неосећајно примамо.

Увиђајући и признавајући важност и неопходност св. предања ми га примамо и њега се придржавамо, те нам и не пада на памет, да га одбацимо; а на то не помишљамо, нити помишљати можемо просто за то, што хтети одбацити св. предање значило би ништа мање, него из света ваздух истиснути!

Али, да се св. предања и назарени придржавају, истина је то од бела дана јаснија, од јарка сунца светлија. Сад: или се назарени св. предања придржавају по незнању, или са знањем, а против своје воље. Ако по незнању: онда назарени тако несавесно св. предање примају, као што несавесно и ваздух у себе удишу; ако са знањем а против своје воље: онда признају и потврђују, да без св. предања баш као ни без ваздуха бити и опстати не могу.

Свакако би какав „верни“ на ове речи, на ову тврдњу са осмехом рекао: „но и тога бих видети волео, који би доказао, да се ми осим св. писма још чега придржавамо, и то да се придржавамо баш „философије и празног казивања човечјег“, онога, што т. зв „црква“ казује и предаје“.

Но рекох већ, да је то истина од дана јаснија, од сунца светлија; те но томе ту истину није тешко доказати

Човек живи на овоме свету за то, да би Богу угодити, и тиме себи вечни живот задобити могао; да би пак Богу угодити могао, човеку је нужно да сазна вољу Божју, да дозна, шта Бог од њега иште и жели; да би пак човек вољу Божју сазнати могао, нужно му је да зна, где је та воља Божја исказана и наведена. Воља Божја је свакако изречена и наведена у св. писму. Које књиге сачињавају св. писмо то је речено у прошлом одељку; св. писмо сачињавају 49 књига, од којих су 22 књиге старога, а 27 књиге новога завета; онде су и поименце поређање све књиге св. писма.

А од куд ми знамо, да је књигâ св. писма свега 49 и да у тај број улазе баш оне књиге, које су онде наведене, а не друге које?

Речено је већ, да смо то дознали из 85. Апостолског правила, из 60. правила Лаодикијског, и 24. правила Картагинског помесног сабора, као и из списа и посланица три св. оца и учитеља црквена: св. Атанасија, сп. Григорија богослова и св. Амфилохија. —

Овде ћемо нешто на тих правила и на тих дела св. отаца исписати. — Картегински сабор — пошто је у своме 24-том правилу наређао и побројао каноничке књиге старога и новога завета — завршује исто правило овим речима: „Нека се о овоме извјести брат и саслужилац наш Бонифацију и остали на оним странама епископи, да чврстим остане изложено правило, јер смо ми од Отаца примили, да се има ово у цркви читати.“ Св. Атанасије велики у својој посланици пак овако говори: „ . . . ради оправдања моје смиљености послужићу се примјером Евангелиста Луке, говорећи и сâм: Пошто њеки почеше састављати за себе такозване апокрифе и мијешати их са богонадахнутим Писмом, о коме ми имамо пуно увјерење, као што предаваху Оцима, који су испрва очевидци и слуге ријечи били, намислих и ја, који сам од искрене браће побуђен и научен, да из почетка пак редом изложим књиге, које су у канон примљене и предане, и које сви признају божанственима, да сваки, који је у заблуду заведен, осуди оне, који су га завели, а онај, који се чистим сачувао, да се обрадује новој овој напомени. („Зборник правила“ стр. 167. и 263.)

Шта видимо и чујемо? — Колико књига има св. писмо и које књиге сачињавају св. писмо — то нам је одредило и означило св. предање, које нам св. оци, пастири и учитељи из првих и ранијих времена цркве Христове на својим саборима, а у саборским правилима, или баш и у својим списима забележише и оставише. — Да не би св. предања, не би било ни св писма, не би знали за „вољу Божју,“ јер не би знали, где и у којим књигама нам ту вољу тражити треба.

На кад назарени прима у оне исте књиге св. писма које примамо и ми; кад назарени с нама заједно траже „вољу Божју“ у једним и истим књигама: није ли зар онда истина — од дана јаснија од сунца светлија — да наза-

рени примају и држе се оног истог св предања, којега се држимо и ми? — Да ли се назарени држе св. предања само у одређивању броја и означавању књига св. писма, или још и у другом чему видићемо на своме месту.

Ако назарени не ће да признаду, да се у томе с нама заједно држе св. предања нека нам кажу: како су они дознали, колико има књига св. писма, и ко им је посведочио, да баш те књиге св. писмо сачињавају, које они за свето писмо и држе? Или зар они број књига св. писма, дознати могу?!!

Збиља! Бејах једном у „скупштини“ назаренској, те их замеђу другога запитах: од куд они знаду и знати могу, да је прву књигу св. писма новога завета, Матејево јеванђеље, баш ап. Матеј написао? И на то своје питање добих баш од самога „старешине“ њиховога оригиналан одговор: „тако пише“!!

И ако је то оригиналан одговор, ипак ће бити вредно, да се њиме мало забавимо.

Чусмо већ, како св. Амфилохије вели, да „има књига, које су лажно насловљене“ и које су као „криви и лажни новац, који има натпис царски, али је по суставу своме варљив“. А св. Атанасије велики „боји се, да неке замеђу простијих не заведе хитрост људска од простоће и чистоће своје, и услијед тога не почну заносити се другим књигама, таковзваним апокрифима, доведени у заблуду сходством назова њихова са књигама истинитима“ („Зборник правила“ стр. 263.)

Дакле: на то, како „пише“ не смемо се ослонити и томе поверовати. Може нека књига насловљена бити именом којег апостола; може се за неку књигу у наслову рећи, да ју је сам Христос написао; ипак ми ту књигу примити не можемо, ипак се том књигом служити не смемо, ако неимамо поуздани сведока, који би нам потврдили, да је ту и ту књигу збиља овај или онај апостол написао. Ми ту књигу примити, ми се том књигом без поузданих сведока служити не смемо баш ни онда, када нам наука, која се у њој налаже, са свим правом и истинитом изгледа. Јер има књига, које одмах на први поглед као јеретичке познати можемо; али има јеретичких књига, које је мучно од истинитих и православних распознати. Са свим је јасно и разумљиво, да су јеретици своје књиге као апостолске издавати и да су у излагању своје криве и лажне науке врло смотрени бити морали, како их у лажи лако ухватити не би могли, и како би своју криву и лажну науку лакше ширити могли.

Па и било је таких књига, које су носиле име апостолско и ако их ни један апостол написао није. Тако нам св. Климент александријски каже, да је била књига, која се звала „јеванђеље од Јуде“; св. Никифор Исповедник спомиње у свом 40. правилу књигу, која се звала „апокалипсис (откривење) Павла“. („Правила с тумачењима“ књига прва, стр. 129.; и књига друга, стр. 532.) Осим тих двеју, било је још књига, које су носиле име „јеванђеље од Томе, од Петра и др.“ (Упутство за читање св. писма“ Протосинђела Никанора. стр. 11. прим. 32.)

На и ако те књиге носиле име апостолско, ипак их св. оци као неистините и лажне одбацише и нас опоменуше, да их не примамо и не читамо, јер су то „лажно насловљене књиге нечастивих“ (60. апостолско правило.)

Да ми по томе како „пише“ судити не можемо и не смемо каже нам и сама наша св. мајка, црква православна.

У прва времена цркве Христове познате су биле тако зване „апостолске установе“; и у 85. правилу апостолском наређено је, да се те „установе“ имају примати и држати, али да их само „епископи“ као они, који истине вере боље познају, читати могу, а да их не треба „међу свима распростирати, јер у њима има тајанственога,“ које сваки разумети и схватити могао не би. А кад су временом те „установе“ изопачене и у њих много што-шта кривога и лажнога унесено било, црква је „установе“ те одбацила; вредно је да наведемо, за што су те „установе“ одбачене „ . . . А пошто нам је у тим (апостолским) правилима заповједјено, да примамо Климентом издане Установе истих св. Апостола, у које су одавна већ неправославни на штету цркве унијели њеке подметнуте и неблагочестиве ствари, које су нам узвишену љепоту божанствених наредаба покварили; ради поправљања и обезбеђења христијанске пастве исте Установе разборито одбацисмо, не примајући којим начином поруде јеретичке лажи и не уводећи их у чисто и савршено Апостолско учење“ то и тако вele св. оци шестог васељенског (трулског) сабора у свом 2 правилу („Зборник правила“ стр. 69.)

И ако „Установе“ те носе име апостолско; и ако 85. правило налаже, да се те „установе“ примају: ипак их ми данас не примамо, и не придржавамо их се; за што? чули смо већ из наведених речи.

А да ми из самога св. писма знати и дознати не можемо, колико има књига св. писма и које су то књиге сведоци баш то, што сви хришћани не примају толики број књига св писма, и не признају за св. писмо све оне књиге, које ми признајемо; а не примају толики број књига, и не признају све наведене књиге баш они, који св. предање одбацише. Тако протестанти не примају ове књиге новога завета: 1.) посланицу апостола Јакова; 2.) другу посланицу апостола Петра; 3.) другу и трећу посланицу апостола Јована; 4.) посланицу апостола Јуде; 5.) посланицу апостола Павла ка Јеврејима и 6.) Откровење Јованово; ово прима у они и те, али их не примају као и друге књиге св. писма новога завета; не приписује тим књигама оне исте важности, коју приписују осталим књигама, примају их и усвајају их као неканоничке, или као „девтероканоничке.“

На кад то знамо, онда питамо назарене: чиме ће они својим најближим рођацима, својим очевима протестантима показати и доказати, да су и горе побројане књиге исто тако важне и истините, као и остале књиге св. писма новога завета? А збиља! Вредно би било чути тај спор сина са оцем: назаренства са протестантсивом! А као што знамо, има и међу протестантима назарена.

Но како су назарени и протестанти блиски рођаци: то ће ако баш не нужно но свакако врло корисно бити, да се мало позабавимо и са протестантским учењем о св. писму.

(Наставиће се.)

8.600 примерака „Харфе Сиона“!

Минулога лета дознам у Банату од самих назарената, да су они у „Милетићевој“ штампарији наручили треће издање своје „појанице“, т. ј. „Харфе Сиона“, и то у *осам хиљада триста и неколико* примерака. Како је пак баш у то доба пукао по престоницким и нашим новинама глас, да се у Баваништу 108 српских породица пријавило надлежним властима за крајње иступање из крила наше цркве и за ступање у назаренску верску заједницу, то ја, на пријатељски позив од стране вреч. г. уредника „Српскога Сиона“ напишем за 39 и 40. бр. овога цењеногa листа чланак „Назаренство напредује!“ расматрајући ту, као што ће се штовани читаоци вилада још сећати, оне услове, који леже у самој назаренштини, да је кадра тако напредовати у крилу нашем; или другим речима: износећи свеколике оне чињенице, што сам их могао увардати, да из самога духа назаренштине утичу као неки привлачни моменти на кратковида проста човека, те служе као моћна средства против нашега светога Православља. Ту сам дакле набројио у четвртој тачки и „Харфу Сиона“, па напоменуо и ту вест о трећем издању у „Милетићевој“ штампарији — надајући се, да ће та штампарија такову вест у најкраћем року заиамачно *демантовати*.

Било је наиме год. 1895., некако у ово доба, када сам ја у Панчеву напшао у некаквој чивутској књиговезници до 2.000 прим. „Харфе Сиона“ у *румунском преводу* — до зла бога рђава банатскога дијалекта и пуно штампарских погрешака. Али је мени и једно и друго било јасно. *Превод* румунски нису извели ни из близу онако славни књижевници, као што се то догодило у нас Срба са пок. Ђорђем Рајковићем и Змајем Јованом Јовановићем, него га је скројио новосесски ратар Јоне Балножину; *а штампу* је дала штампарија Zürcher & Furter у Цириху, у Швајцарској, у којој су штампане и неке работе самога Самуила Хемрика Фрелиха, оснивача вере назаренске. Румунски нововерци наиме ни најпоше ни једне једине румунеке штампарије, која би се примила била да им штампа њихову појаницу; па како су онда и Браћа Јовановићи у Панчеву, само из обзира према једноверној нам цркви румунској, просто одбили штампање те књиге — то су је онда морали штампати чак у Цириху, где није посао ни могао испасти да ваља.

Еле сам ја из такова случаја у румунскога штампарскога света изводио сличну појаву и у српских штампара, те нисам ни могао веровати у горњи абер од стране нововерске, сматрајући то за једно од осталих њихових величања.

Али су назарени говорили истину. Јер речена „Милетићева“ штампарија не само да није „свечано одбила од себе инсинуацију од моје стране, као да она штампа назаренима треће издање њихове појанице у неких 8.300 примерака“ *него се сада баш на против чак то знаде, да је*

тѣ штампарија израдила нашим нововерцима округли број од осам хиљада и шест стотина примерака Харфе Сиона.

Сада смо, дакле, начисто. Год. 1876. штампали су назарени своју појаницу у првом издању у 800 прим.; већ након десет година, год. 1886., штампају је они у *другом* издању у 2.000 прим., и прошле год. у *трећем* издању у 8.600 примерака*) — свега дакле 11.400, т. ј. ***једанаест хиљада и четири стотине примерака*** „Харфе Сиона“ курзира данашњим даном у рукама српских нововераца!

Године 1893. судио је у 13. бр. „Српскога Сиона“ тадашњи му уредник, покојни свећео Сергије Шакрак-Нишић, као да међу нама Србима има око 4.000 нововераца, на је онда томе броју надовезао оне очајне речи: „Не значи-ли то — шопшако по нас, по цркву и народ наш — *да назаренској секти баш ми православни Срби дајемо највећи тријумф?!* . . . 1.000.000 срп. правосл. народа одлучно је и одбио од себе, те за навек и изгубио 3—4000 душа, које су назаренском заблудом заражене, а можда за навек за Христово изгубљене! . . Је-ли то могуће, и је-ли то истина? Ако је истина, зашто је кобно и ужасно!“ Када је пак покојни Шакрак већ због 4.000 нововераца тако пометао, како би тек ми морали задиховати са обзиром на тако големи и огромни број појаница у рукама нововерских! Ми би морали почети са пророком Јеремијом: „О када би ми имали доста воде у главама нашим и очи наше када би биле извори сузни, да плачемо дану и ноћу са неудаше народа свога!“ . . . (9, 1.)

Јер када узмемо у обзир, да су нововерци штампали треће издање своје појанице у *8.600* примерака, а не у округло 8.000, или 8 500, онда већ и из тога можемо закључити, да њима толико примерака и треба. Када пак узмемо још и то у обзир, да у наших нововераца има сада већ и утеклих број деце, која су у тој секти рођена, а која још нису дорасла до појања из „Харфе Сиона“; и да међу њима има и старијих чланова, који не носе узасе појанице, јер незнају читати — онда се човек мора у истини ужаснути и од саме помисли, да покупца бар приближно одредити број отпадника, не само од вере, него канда уједно и од народности наше!

Толико пак стоји, да инвазија и агресија назареиска отима у нас рапидно маха. Како који дан, а оно се у томе погледу разносе све црње вести. Поједини чланови, читаве породице, па богме и поноки крајеви неких села наших прелазе затомице у ту опаку секту. Села наша са две-три стотине нововераца нису реткост, а имамо ми већ и таковпх села, у којима нмаде нет, шест, па богме и — *седам стотина двадесет назарепаца!*

И докле нововерци раде, што-но реч, и ногама и рукама, докле њихови мисионари крстаре по селима и по друмовима, ловећи неуки нам народ, и докле не прође ни један њихов састанак, а да се ту озбиљно не прозбори и о напасничкоме лову по нашој цркви — дотле код нас о каком систематичном сузбијању те напасти и немаш, у оваким нашим бедним и тражавим приликама у сваком погледу, као да не може ни говора бити.

Нека се нико не обмањује! *Назарепство је наш домаћи душманин, који нам руши и разарава огњишта наша!* Бујица је страховито набујала, и нала отласити највећу опасност и погибију, те да сви скупа кренемо на спасавање нашега света од такога душманлука! Иначе мучно је и помислити на оно, што може да буде.

М. Бечпи, 4. (16.) Апр. 1898.

Владимир Димитријевић.

Дописи.

Из Баната. Ђурђевску славу своју славио је ове године, особитијим начином, манастир св. Ђурђа у Банату, само се на њега, да ће на тај дан и Њ. Високопреосвештенство г. епископ, предобри наш дијецезан *Никанор*, св. задужбину ту посетити, слегло не само из најближе околине, већ и из дальих крајева, старо и младо, да у усрдној молитви и у непомућеном искреном српскоме весељу прослави славу манастирску Св. Георгија, а провеселн у братском састанку о красном Ђурђеву данку.

*) Као и друго издање од год. 1896. свештен се и ово треће, „поправљено“, на два дела, т. ј. прва носи натпис: „Нова Харфа Сиона. Збирка појања и слављења на скупштине вернућих у Христа. Треће поправљено издање. Нови Сад. Српска Штампарија Дра Светозара Милетића 1896.“ — са 376 стр. Друга је део „Нови додатак уза Харфу Сионску“, са 103 стр. Свих 8.600 прим. те работе раздељено је већ по „старешинама“ ових „скупштина вернућих у Христа“, ком 10, ком 20, 30, и продају их они „вернима“, неувекано, по 52 новч комад. Ја сам једном „старешини“ нудио 5 крунина за примерак, али ми он рече, да нема тога новца, по који би до њихове „појанице“ могао дођи човек „неверан“. Та „појаница“ међутим, рече, не би ни користила ништа оном, „који не верује у Господа; она спасава (!) само оне, у чијем срцима Господ живи.“

Његово Високопреосвештенство г. епископ *Никанор*, одвезао се из Темишвара један дан раније у пратњи г. архимандрита Бездинског Исака Дошена и више својих дворских чиновника и био је како при доласку, тако и за време целога свога тродневног боравка, предмет најискренијих и најбурнијих овација.

Милина је било видети каквим је одушевљењем праћена узвишена и мила му појава, каквом се је побожношћу и радошћу слушала његова очинска реч, а до суза је свакога ганути морала она њему својствена и урођена, до самопрегорења тако речи сведена доброта, којом је и ниско и убого оделовио, њиме о потребама му прозборио, и истоме по нужди помогао. Од силне светиње сваки је са славе најлепшу успомену понео, успомену на ода свога предоброг г. Дијецезана *Никанора*, а у свачијем раздраганом срцу поникла је једна једина жеља, да Га свемогући Бог још дуго и много одржи на срећу и напредак цркве и српског народа, овако крепка и снажна, здрава и чила. Живео!

При литургији, коју је одслужио високопречасни г. архимандрит Исак Дошен, појало је мешовито Чаковачко српско певачко друштво, које је како са прецизним и у православном духу извађењем црквеног појања, исто тако и са знањем многобројних српских народних песама, у пуном смислу осветлало српски образ.

Говор је говорио г. архимандрит Дошен Г. архимандрит познат је са свога лепога говорничког дара, но овом приликом рекли би: сам је себе превазишао.

Г. архимандрит Дошен беше тих дана по превасходству српски говорник. Говорио је за ону мртву стражу. Говорио је о Ђурђев дану, о српскоме састанку; говор му беше прожман мудрим саветима о српским осећајима.

Лепшега признања не можемо му одати од речи онога Србина — сељака, који рече: „ао да је то наш попа, стидео би се сваки у селу, да је Румун“. —мир.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Кондоленција). Његова Светост преузвишени господин патријарх *Георгије*, у име своје и у име заседавајућег Саборског Одбора, изјавио је *Његовом Величанству*, најмилостивијем нашем цару и краљу, путем врховног дворског маршалата, најдубље саучешће поводом превелике жалости превишњег нам двора, која Га је задесила приликом страховитог пожара у добротворном базару у Паризу, којега је великом жртвом постала и сестра Његова Величанства наше премилостиве царице и краљице — краљевска принцеза војвоткиња *Аламанова*.

(Добротвор народне просвете). За градњу наше велике гимназије у Новом Саду, скупљено је до сад преко 12 хиљада форинти, а треба много још. То је већ и саме покретаче замисли ове велике аз' тако потребне градње, бацало у бригу: да ли ће се жељена градња гимназије у живот привести? Но на њиви Ђурђев дан нестало је сумње и бриге и племенитих покретача и свију нас, који нашој гимназији у Новом Саду добра и лепа напретка желимо. Српска велика гимназија у Новом Саду засијаће ето — у лепоти своје нове зграде. Јер тога дана заиграло је у пуном родољубљу велико срце дичног унука Кнеза Милоша, те нећака великога Кнеза Михаила Обреновића — **барона Милоша Бајића.** Груди му се раширише под великим отклоцајем племенитог српског срца; очи му погледаше на цео народ И он га цела загрли и пољуби — *даром од 100.000 форинти на зидање зграде српске велике гимназије у Новом Саду.*

Ех, хвала Богу, кад још Србство има таких родољуба! Светао му образ! *Слава барону Милошу Бајићу великом народном добротвору.* **Слава му!!!**

(Саборски Одбор,) у последњим својим седницама, спремао је елаборате за предстојећи Сабор. Ради тога посла и био је сазван. Осим тога решио је и неке најпрешније текуће административне предмете. Дозволио је зајмова на 50 000 фор. — Поводом отписа кр. уг. министарства у ствари познате накнаде професорских плата у Новосадској нашој гимназији, наслат је био један пододбор, који је у тој ствари имао поднети Саборском Одбору свој извештај са њиховим односно предлогом. После поднесеног извештаја решено је, да се поменута накнада дозначи на исплату, с обзиром на постојеће околности, а о свему да се извештај поднесе Сабору. — Предузета је ствар епископске резиденције у Будимпешти и накнаднот тражења архитекта, који је ту резиденцију зидао. Дата су нужна упутства фискалу. — Одређене су најнужније оправке по поднесеном прорачуну за епископску резиденцију у Вршцу. — Архитект Партош из Будимпеште, који је у своје време начинио планове

за зидање резиденције патријаршке, те који је за те планове искао награду, упућен је на ону своту, коју је по његовом трошковнику грађевински одсек унутрашњег одељења земаљске владе у Загребу установио. — Саборски Одбор држао је своја саветовања и у прошлу недељу, после св. литургије, од 10 пре до $1^1/_2$ сахата после подне, те одмах од 4 сата до 9 сахати у вечер. Саборски Одбор састаће се наскоро опет у своје седнице, да доврши још неке елаборате за сабор.

(**Митрополитски Црквени Савет**) држао је своје седнице прошле среде и четвртка под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија*. Присутни чланови беше сви; Високопреосвештени господа епископи *Мирон* и *Гаврил*, г. г. протојереји Јован Вучковић и Василије Константиновић, Др. Стева Павловић и Лаза Обреновић. Решено је између осталога: Списи у погледу рашчињења јеромонаха Б. праћени су на доцнију. — Уток црквене општине у Великој Кикинди у погледу постављања јереја Ст. В. за администратора такошње парохије одбијен је, јер је у том погледу већ донесено решење. — Уток Ђ. Цв. и другова из Вр. у погледу конзисторијалног решења, којих су утуженици осуђени на губитак активног и пасивног права бирачког на 10 година, решен је тако, да је конзисторијално решење у погледу пореченог да утуженици немају црквене свести потврђено, а у погледу казне, због немарности, досуђено и ствар ради пореченог казне упућена надлежном епархијском административном одбору.

(**Свештенство Митровачког протопрезвитерата**) било је скупљено ради годишње своје исповеди прошлога четвртка у Митровици. Окружни протопрезвитер тамошњи пореч. г. *Авакум Стајић* поздравио је своје сакупљено свештенство са усрдним речима. Сакупљено тако свештенство је брзојавним путем дало израза свога синовњег страхопоштовања и своје непоколебиве одданости Његовој Светости, св. патријарху свом *Георгију*, као и израз искрене одлучне готовости, да ће стајати увек уз своју Поглавицу и љубљеног патријарха *Георгија* у борби за славу и напредак цркве и народа.

У 10 сахати отпочела је у красном Митровачком храму св. литургија при богослужењу које началствовао је сам г. окружни протопрезвитер, а проповедао врло лепо администратор Моровичке парохије јереј г. Илија Шумановић.

(**† Јереј Димитрије Малетић**) умировљени парох у Буђановци (Митровачки протопрезвитерат) преминуо је 8. априла о. г. Покојник је био рођен 1805. а рукоположен 1833 године. Лака му земља и вечан спомен!

(**Јереј Василије Кротић**), пароh Румски (протопрезвитерат Митровачки) преминуо је 30 априла о. г. Рођен је био 1820. а рукоположен 1845 године. Лака му црна земља и вечан спомен!

Нове књиге.

Шематизам православне епархије далматинске и истријске за годину 1897. Стр. 75. Задар 1897.

У овом Шематизму побројани су епископи исте епархије од времена установљења њезиног, уз односне белешке овако:

1. Венедикт Краљевић, 1810-1829, родом из Маћедоније. До маја 1823. управљао је непосредно епархијом. Те године, кад му се осјетио покушај да поцијепати православне Далматинце, побјегне из Далмације и настани се у Млецима, од куда је до октобра 1829. номинално управљао епархијом, а у ствари само управљао је њом са именом генерал-викара синђел *Спиридон Алексијевић*.

2. Јосиф Рајачић, 1829-1834, из Лучана у Хрватској, — послије српски патријарх у Ср. Карловцима.

3. Пантелејмон Живковић, 1834-1835, из Ср. Карловаца. — Послије овог епископа није било у Далмацији епископа за осам година, него су зато прије управљали епархијом, као викари Карловачког митрополита: а) *Симеон Тркуља*, архимандрит Крупски, од почетка 1836. до маја 1841. б.) *Силвестар Вучковић*, пароh скрадински од јуна 1841. до јуна 1842. За прије овога викара пренесена је 8. октобра 1841. епископска катедра из Шибеника у Задар, в) *Стеван Крагујевић*, архимандрит Ходошки, од јуна 1842. до марта 1843. г) *Атанасије Чурлић*, јеромонах и професор богословије, од марта 1843. па до краја исте године.

4. Јеротеј Мутибарић, 1844-1853, из Бегеча у Бачкој.

5 *Стеван Книжевић*, 1853-1890, из Обућстова код Кијна. За прије овога епископа (1870). одвојена је била Бока Которска и Дубровник од далматинско-истријске епархије.

По статистичком прегледу истога Шематизма било је у далматинско-истријској епархији свршетком 1896. године: 3 манастира, 5 протопрезвитерата, 53 пароhије, 3 капеланије, 81 црква, 10.218 домова, 73.800 душа, 27 презвитера монашког и 41 световног чина, ђакона ниједног. — Родило се законите 2639., а незаконите 129 деце. Венчало се првобрачних 451, другобрачних 96., умрло је свега 1930.

Прешло је у православну веру 15 женских а из православне вере 2 мушка и 17 женских душа. Најстарији по рођењу и рукоположењу свештеник јесте у епархији тој јерej *Илија Поповић* рођен у Бискупџи 1810., рукоположен за ђакона и за презитера 1835. године. Парох је у Бискупџи.

СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПАРИЈА

У СР. КАРЛОВЦИМА

ДЕКАМЕРОН

СТО ПРИЧА ОД СТО НАЈСЛАВНИЈИХ ПИСАЦА СВЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Уз сурадњу сурадника „Бранкова Кола“

Изашла је осма свеска с овим садржајем:

О. Федьковичъ, *Сафат Змиј* (с руског); П. Гиљдичъ, *Из бележнице једног несрећног пасажера* (с руског); Jean Reibrach, *Лутка* (с француског); К. Ставковичъ, *Помућена радост* (с руског); Jean de Rouge, *Сведок* с (француског); Ј. Л. Грдина, *Последњи поздрав*, Renato Fucini, *Један значајан дан* (с талијанског) Svatopluk Čech, *Разочарење* (с чешког); И. С. Тургењев, *Препелица* (с руског). — Ово је прва свеска друге књиге.

Цена је свесци 20 новч.

Ко жели I. књигу или првих седам свезака „Декамерона“ имати, нека изволи управи ове штампарије послати 1 ф. 50 н. уз тачну ознаку своје адресе. — Молимо досадање претплатнике да изволе продужити своју претплату на ову красну књигу многих прича.

ПЕСМАРИЦА

ЗА

ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРОИСПОВЕДНЕ СРПСКЕ НАРОДНЕ ШКОЛЕ

према наставној основи изданој од вел. Школског Савета

израдио

Александар Јорговић

учитељ у срп. вишој девој. школи новосадској

У ноте стављене су ове песме, за:

Први разред 1. Весело сам дете, 2. Ми смо деца весела, 3. Тичија песма. 4. Пчелица. — *Други разред*: 5. Ми смо деца весела, 6. Станови 7. Пчела, 8. Завет, 9. Голуб седи на стрешици, 10. Хајд у школу!, 11. Млади занатлија I. 12 Млади занатлија II. — *Трећи разред*: 13. Мио ми је цветак, 14. Боже благи, Боже свети!, 15. Песме божићне I., 16. Песме божићне II, 17. Слава прамалећа, 18. Сунце се рађа, 19. Јутрењи радови, 20. Пчела и голуб, 21. Поточара, 22. Народна имна, 23. Мајска песма, 24. О косидби, 25. Завет, 26. Песма ковачу. — *Четврти разред*: 27. У пролеће, 28. Циц, 29. Домовина, 30. Голуб, 31. Пролеће, 32. На уранку, 33. Где птичице, 34. Србин, 35. Српкиња, 36. Песма тежакова, 37. Гусле, 38. Мајска песма, 39. Позив ђака на игру. — Ова је песмарица решењем Вел. Школског Савета од 17. (29.) августа 1896. бр. III. С. 298/196 за школску књигу при настави у певању за српске народне школе одобрена; а решењем Вел. Одбора бр. 4512/1397. ex 1896. одређен јој је дар од 200 фор. а. вр. Цена је књиги 30 новч. Издање и штампа Српске Манастирске Штампарије у Срем. Карловцима, којој ваља наручбине слати.

Позив на претплату.

Са жељом, да се српски народ и његово свештенство што више користи и из ближе упозна са богатом духовном књижевношћу руског народа, превео сам:

СУВРЕМЕНИ ЗАПАД

са

РЕЛИГИОЗНО-МОРАЛНОГ ГЛЕДИШТА.

Јавна предавања, читана у пређеле часног поста 1885. и 1886. године у „Друштву за распростирање религиозно-моралне просвете у духу православне цркве“, у корист ученика С. Петроградске духовне академије. Од А. П. Лопухина, проф. духовне академије у Петрограду.

Српска је духовна књижевност доста сиромашна, па за то је сваки нови приложак велика добит за њу. Ја сам одабрао ова предавања не само за то, што им име и положај њихова аутора највише јамче за њихову пређност, него највише ради тога, што је предмет, који расправља учени писац, сам по себи тако занимљив, да мора побудити интерес сваког образованог Србина, а напосе српског свештеника. Бистар поглед, дубан ток мисли и красна дикција одликују ова предавања, која говоре о западу, а ми православни Срби треба, да се баш у ово задње пређеле озбиљније занимамо западом и упознајемо га са гледишта религиозно-моралног.

За то сам уверен, да ће сваки образован Србин и српски свештеник радо проучити јасну слику савременог запада, како ју је насликао учени руски професор познати богослов А. П. Лопухин.

Намерао сам, дакле, да по Петрову дану о. г. дадем у штампу ова предавања, која ће изићети до 10 штампи. табака. Али, да би избегао свима могућим непријликама, одлучио сам, да овијем путем позовем браћу свештенике и у опште српску читалачку публику, да ми до Петрова дана јаве писмом, који желе имати у српском преводу ова предавања — Ово чиним због тога, да знам у колико бих примјерака могао дати штампати књигу.

Скупљачима дајем десету књигу на дар. Цијене књиги не могу за сада одредити, али држам да неће бити већа од 1 фор.

У *Брчком*, (Босна) од Ђурђеву дану 1897. год.

Мих. К. Јовичић

срп. правосл. свештеник.

ПЧЕЛАРСКА БИБЛИЈОТЕКА

СВЕЗАК II

ВОСАК И ВЕШТАЧКО САЋЕ

(са сликама)

НАПИСАО

ИВАН МАШИРЕВИЋ

Издање и штампа Српске Манастирске Штампарије

Ср. Карловци 1897

ЦЕНА 15 НОВЧИЋА

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. 1./3 ех 1897. школ. одбор 44 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај на два учитељска места, и то: за учитеља V. и VI. разреда у центруму са платом од 600 фор. и за учитеља I. четвртне школе (влашки крај) с платом од 500 фор. Оба учитеља имају стан по пропису и у име огрева сваме колико потроше. Од компетената се иште прописана квалификација Дужности у школи и у цркви су прописане школ. уредбом од 1872. год. Рок стечају траје месец дана од првога увршћења овога стечаја.

Из седнице школ. одбора држане у Меленцима 3. априла 1897. год.

Светозар Николић
председник.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 46 2—2

Срп. прав. црквена општина кленачка закључком својим од 9-тог марта 1897, расписује овим дражбу на мањак ради оправке своје цркве с поља и изнутра

Посао је процењен и то:

Зидарски	665	ф. 20 н.
Столарски	185	„ — „
Браварски	67	„ — „
Мазалски	275	„ — „
Стакларски	26	„ 40 „
Позлаћивање иконостаса и чишћење	710	„ — „
Укупно	1928	ф. 60 н

Дражба ће се одржати дана 8. (20.) Маја т. г. у 10 сати пре подне у школи.

Дражбоваће се на цео посао и то устмсним понудама.

Подузимач дужан је од горње своте 10% јамчевине у руке црквене председника положити, која ће му се свота после обављене колаудације натраг повратити.

Даљи услови могу се до дана дражбе код ове црквене општине дознати.

У Клеику 22. Априла (4. Маја) 1897.

Председништво
срп. прав. црквене општине.

Број 564./К. 117. 47 1—3

С Т Е Ч А Ј.

На звање катихете у кр. учитељским и стручним школама у Загребу са привобитном за учитеље средњих школа платом од 900 фор. и 280 фор. станарине, а даље по закону.

Конкуренти морају имати потпуну квалификацију и катихетски испит за средње школе и бити потпуно вјешта за обучавање како у обичном осмогласном тако и поталном пјевању.

Молбенице имају се поднијети овамо најкасније до 15. (27.) Маја о. г.

Из сједнице Епарх. Конзисторије.

У Пакрацу 17. (29.) 1897.

Бр. П. пр. о. 173. и 209. — 1897. 48 1—1

ДРАЖБЕНА ОБЈАВА.

У смислу решења срп. православне црквене општине аћанске од 25 фебруара (6. марта) о. г. бр. 17. и од 11. (23.) априла о. г. бр. 209., а према одобреном прорачуну од сл. епарх. административ. одбора баког, доле потписана општина расписује дражбу на мањак ради издавања дунђерског, (дрводељског) лимарског и зидарског посла око оправе свога св. храма.

По гласу поднешених и достављени јој трошковника (предрачуна).

1. дунђерски је посао прелиминиран на	ф.	988·80
2. лимарски „ „ „ „	„ ф.	211·50
3. зидарски „ „ „ „	„ ф.	642·44
свега	ф.	1·842·74

Рефлектанти, који горње послове подузети желе, дужни су у име — пишманлука — председништву овеопштинском положити 10% прелиминиране своте; трошковнике пак могу у реченог председништва у свако доба видети и прочитати.

Сама дражба на мањак одржаће се у недељу 4. (16.) маја о. г. у два сата по подне пред црквеним одбором, као повереником општинским при чину дражбеном.

Општина задржава себи права у случају искупљеном лицитанту посао издати у ком би већу гранцији имала или стекла.

У Ади, 18. (30.) априла 1897. год.

Српско-православна црквена
општина Аћанска.

Број 589 К. 160. 49 1—2

С Т Е Ч А Ј.

Овим се исписује стечај на парохију V. класе у Книн. Интеркалара нема.

Молитељи имају своје ваљано иструјисане молбенице преко надлежних им црквено-автономних власти најкасније до 13. (25.) маја 1897. Епархијској Конзисторији овој поднијети.

Из сједнице Епархијске Конзистрије

У Пакрацу дана 17. (29.) априла 1897.

Епарх. Конзисторија Пакрачка.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ОБЈАВА. 45 2–3

Овим јављам пречасном свештенству српском православном, да сам своју радњу снабдела са опробаним радничким особљем и да сам вољна радове примати и обављати **уз попуштене цене**, а за ваљаност сваког посла јамчим.

С поштовањем

Марија удова Василеснова
у Новом Саду.

6–7

ЛУКА К. АЛЕКСИЈЕВИЋ

подузимач и одправљач свих срп. прав. црквених утвари
У НОВОМЕ САДУ.

Препоручује своје право подузимање као: сваковрсних свилних и прних одежда, литија, црквених барјака, школских и свијух војружних застава и барјака, неба, дверских и тронених застирача, стихара, путира, рипида, крстова, чирака, кандила, кадионица, петохлебница, ћивота, венчаница, полијелеја, плаштаница, као и свију икона

За прев. г.г. свештенике доњи и горњи халиџи, дејака, шешира, хеленушка, појаска Поставља ноше дворске иконостасе са и без икона, прима ноше иконостасе да позлаћује, а неће постојеће као и иконе очисти и обнови, по умереној цени и најсолиднијом послугом. За готово, на почек и на одплату.

На захтевање шаље обштитаје и различите мустре, а код већих послова на позив подиања сваковрсне мустре, робу, цртеже и предрачуне на углед и избор лично, о своме трошку, без да је дотични позиватељ обвезан трговину учинати.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање покуцитих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од коованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која имају дуготрајнији, свежнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од коованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од коованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

28 27—27 **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у **Карловце**. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 19.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 11. маја 1897.

Ускршња посланица

Православног епископа далматинског и истријског, пречасном клиру и свему православном народу епархије своје.

НИКОДИМ,

по божјој милости православни епископ далматински и истријски, пречасноме клиру и свему православном народу епархије своје, мир и благослов од свемогућега и благога Бога.

Безрадовашеся ученици, видѣвше Господа (Јов. 20, 20).

Потешко је и мучно било стање светих Христових ученика у оне страшне дане, кад је Господ наш Исус Христос страдао, умрьо на крсту и мртав у гробу лежао. Знали су они, да је све то тако морало да буде, да се испуни до пошљедње ријечи пророчанство о Месији о Искупитељу рода људскога; па знајући то, они су дијелили са божанственим Учитељем својим страдања Његова, и у срцу су своме трпјели исто као и Он, осјећајући душевно мученье, које је можда теже било и од самог тјелесног мученья. Али то су мученье они испитивали као људи, те су се дакле уједно и бојали за себе и за свој живот; бојали су се, да ће бјеснило Јудејско, послије смрти Исусове, обратити се на њих, да ће Јудеји и њих гонити, мучити и најпослије и смрти их предати. Тешко и очајано је морало бити, као што је и било стање њихово, — и тијем теже што су као неопћени људи, почели били у очајању своме и сумњати у васкресење Христово. Али ето од једанпут краја свој тузи и свима мукама њиховим. Испунило се некадање пророчанство Христово ученицима Његовим: **печальни бѣдете, но печаль ваша въ радость бѣдетъ** (Јов. 16, 20). Видјеше жива, ускрснулог из мртвих Господа Исуса Христа ученици Његови, и **возрадовашеся**, обрадоваше се; и то тако, да је та радост пратила их кроз сав живот њихов, нити је ико кадар био икада лишити их те радости (Јов. 16, 22). Радост та света била је при њима и кад су послије морали да за Христа страдају, исто као што су ту радост они осјећали кад су за Христа умирали. Успомени ове свете радости своје Христови су ученици посветили за живота свога особити дан у години, свечкујући тај дан и прослављајући га, као дан искупљења свијета. Спремали су се за тај дан особитом побожношћу, те се скупљали у одређено мјесто да ту заједничком молитвом Богу захвале на милости Његовој и да прославе успомену по-

четка људског препорођаја, да прославе празник Христовог васкресења.

На јесмо ли се ми, драга браћо, по примјеру св. апостола спремили као што треба, да достојно прославимо велики овај дан, овај свијетли празник? Јесмо ли по хришћанској дужности нашој учинили све оно, што би нам дало права да будемо дионици данашње свеопће радости хришћанске? Јесмо ли испунили оно, што нам Бог и света црка заповиједа, да би могли слободно, са пуном свијести и са чистом савјести један другоме казати: **сей день егоже сотвори Господь возрадѣмся и возвеселимся въ онь?**

Одговарам: неки јесу, а многи и врло многи нијесу. И одмах додајем: јесу они, који су по пропису свете цркве провели дане св. четрдесетнице у молитви и посту, и који су молитвом и постом спремили себе за овај свети дан. А нијесу они, који су слаби у молитви били, који су пост и заповијед вјечне Истине о посту пренебрегли. Међу тијем, само **молитвою и постомъ** може човјек хришћанин да постане син благодати, само молитвом и постом може човјек хришћанин да се нада васкрснути са Христом, само молитвом и постом може да се човјек одупре напасти ђавола и да се од њега сачува. **Сей родъ ничимже можетъ изыти, токмо молитвою и постомъ** (Марк. 9, 30), поучава Исус Христос ученике своје.

О молитви и значају молитве у животу христјанина ја сам више пута с вама бесједио. Хоћу данас да говорим *о посту*. Имам ове године особити разлог да баш о томе говорим. Ја сам прошлог љета обишао већи дио моје епархије, и имао сам прилике да изближе упознам живот Богом повјереног ми народа. Видио сам и на велику моју жалост сам опазио, особито код оних, који себе броје међу изображенијима, како се почео запустати пост и како се почело о посту олако судити, а доцнедно томе, како се почело напустати најзгодније и најпоузданије средство, којим се човјек може од зла сачувати и спасења душе своје удостојити се, а уједно и здравље своје боље уздржати. Ово што сам видио и опазио, дало ми је ето повода, да по учитељској дужности мојој, као духовни поглавица ваш, управим свима и свакоме ову моју ријеч и да свима напоменем дужност, коју нам о посту налаже вјечна Истина и света наша матер црква. Примите, молим вас браћо, ову ријеч к срцу, јер вам је управља онај, коме су на првом мјесту душе наше повјерене и који је за спасење ваших душа дужан и мора по положају своме да се свагда и у сваком часу стара А само **молитвою и постомъ** може човјек добити спасење души својој и од зла се сачувати и у овоме и у ономе свијету.

Божја Ријеч исто као и света црква наша спомињу међу највећим врлинама *пост*, или одређену умјереност у јелу и пићу. Спомињу пост као врлину, која је потребита и корисна, колико за земаљски живот, толико а и још више за живот духовни, јер постом најлакше може човјек да се приближи Богу и постане дионником благодати.

Између темељних заповиједи свете цркве наше ми чујемо заповијед њезину о посту, коју заповијед она налаже свима члановима својима без разлике, били они богати или сиромаси, стари или млади, мушко или женско. Свак без икаквог изузетка дужан је покоравати се тој заповиједи о поштењу, дужан је извршивати је. А та заповијед цркве наше, исто као и све друге, тако је обвезна за нас, да ако не ћемо да је испуњујемо, ми немамо више права називати се члановима цркве немамо права да у цркви будемо: ми смо тада ван цркве. Јер ако признајемо свету цркву за матер нашу, која се стара о спасењу душа наших, и себе сматрамо за синове цркве, тада морамо слушати заповиједи њезине и покоравати се њезиној духовној власти над нама, коју јој је власт дао сам Оснивач њезин, Господ Исус Христос. Кад нам дакле света црква заповиједа, да морамо у одређена времена постити, а она то налаже као непогрешива власт на земљи, јер је она **церковь Бога жива, столпъ и утвержденіе истины** (I. Тим. 3, 15), тада се безусловно томе покорити мора свак, који жели да и даље остане сином цркве, који хоће да се православним христјанином зове.

И доста би већ и ово било, а да свак види и разуми колико је, као син цркве, дужан испуњавати заповијед о посту, а уједно и колико гријеши, кад се тој заповиједи не покорава, кад пренебрегава пост. Али ја хоћу још о овоме, браћо драга, да говорим, па да се овједочимо и видимо да заповијед цркве наше о посту јест у исто вријеме и Божја заповијед и заповијед природнога закона, и

да она строго одговара и природној потреби човјека.

У самоме почетку, кад је Бог стварао свијет овај, ми чујемо већ Божју заповијед о посту. Заповиједа на име Бог прародима нашима у рају, да могу слободно јести од свега што тамо има, а од једнога дрвета да се морају уздржати и не јести га. **Ꙋ всякаго дрвета еже къ раи снѣдіе снѣси**, каже Господ, те спомињући друго одређено дрво додаје: **не снѣсте ѿ него** (I. Мојс. 2, 17). Израиљском народу налаже Бог одређени дан у години, кад су сви имали да посте, и тај се дан сматрао даном строгога поста и опћега кајања. Од вечера у очи тога дана па до вечера слиједећега дана нико није смио ништа да окуси (III. Мојс. 14, 23). Кад је израиљски народ згријешивши пред Богом и покајавши се, жарко и молио се Богу да му опрости, Бог кроз пророка Јоила каже народу: **нынѣ ѡбратитеся ко мнѣ всѣмь сердцемь вашимь съ постомь и съ плачемь и рыданіи** (2, 12). Послије пораза од Венијаминовог племена, **изыдоша**, пише у св. писму, **вси сынове Израилевы и вси людіе къ Вседилу и плакашася предъ Господемь и постишася въ той день до вечера** (Суд. 20 26). Слиједећи заповиједи Господњој, молитвом и постом у опће старао се увијек изабрани народ при сваком већем народном догађају, особито жалосном, да умилостиви Бога свога. Коме је згријешио. Кад су једном Израиљци изгубили били једну битку са непријатељем, пророк Самуил тјешећи заплашени народ да ће га Бог сачувати, ако Му се од срца обрате и поколе Му се; и народ се обратно Богу, признао је гријехе своје и постећи Му се молио: и Бог је сачувао народ (I. Цар. 7, 6.) Становници Јависа, које је једном Саул спасао био од Амонитâ, кад је Саул погинуо пред Филистејима, не само што му тијело најљепше прихватише и погребоше, него као што је тада обичај био при великој тузи, и **постишася седмь дней** (I. Цар. 31, 13). Кад је на злобну оптужбу Амана пријетило Израиљцима у Персијском царству, да сви буду погубљени, Јестира поручује Мардохеју, нека сви Јудејци што су у Сусану посте, и за три дана ни дању ни ноћу ништа да не једу, нити пију (Јестир. 4, 16). Особито живу слику свеопћега кајања за гријехе и поста представља нам пророк Јоил. **Ꙋсвятите постъ**, каже Јоил свештеницима, **проповѣдите цѣлбѣ, соберите всѣ старѣйшины жительствія на земли въ домъ Бога вашего и воззовите ко Господу усердно** (I, 14). На као што је данас заповијеђено нама црквом нашом, да у одређене дане морамо постити, тако су исто и у старозе Завјету одређени били особити дани у години, кад је сав изабрани народ имао да пости.

Постом спремали су себе увијек свети људи, кад су имали да велико и свето какво дјело направе, увјерени да ће им пост дјелу успјех олакшати и зајамчити. Мојсије, прије него што ће примити од Бога закон Божји, провео је на гори Синајској у строгоме посту четрдесет дана (II. Мојс. 24, 18. V. Мојс. 9, 9). Пророк Илија, пошто је четрдесет дана провео у посту, удостојио се да му се Бог открије на гори Хориву (III. Цар. 18, 18). Пророк Данил, молећи се Богу да опрости њему и народу гријехе, каже: **въ тѣхъ рыдахъ три седмицы, хлѣба вождѣленнаго не ѣдохъ, и мясо и вино не вниде въ устта моя** (10, 3). У вријеме поста Дух свети је казао апостолима, да Му одвоје Варнаву и Савла на дјело на које их је позвао, и апостоли **постившеся и помолившеся, и возложше рѣки на ня, отпѣстиша ихъ** (Дјел. ап. 13, 2. 3). Сам Господ Исус Христос хтио је, да постом од четрдесет дана спреми себе на велико дјело спасења рода људскога (Мат. 4, 2). Наравно је, да Исусу Христу, безгријешном по природи Својој, свесветом и најневиннијем, није требало ни најмање да мори тијело своје постом. Али пошто је Он то хтио учинити, није то учинио ради себе, него ради нас, и не што је Њему требало да пости, да Бога Оца умилостиви Себи, него да даде нама примјер и да нама покаже корист и потребу поста; да нам покаже, да кад је Он само с тога, што је узео на себе гријехе наше, сматрао нужним да постом почне да те гријехе наше изглађује, тако да морамо и ми постом настојати, да нове гријехе наше перемо, те чисти да пред Богом будемо.

Ако ми сада, браћо, обратимо пажњу нашу на прилику, у којој је Исус Христос надржао поменути четрдесетодневни пост, отвориће нам се широко поље да видимо и познамо сав значај поста и сву корист што човјек себи од поста добива. Исус Христос, каже св. јеванђеље, **возведенъ бысть дѣломъ ихъ пѣстію, искѣситися ѿ дїавола**; одвео је дакле дух Исуса

у пустињу, да га ђаво куша, — и ето тада, том приликом Христос се предаје посту за четрдесет дана. Ђаво је на све могуће начине кушао Исуса да Га на своју страну привуче; али Исус није подлегао искушењу, него је ђавола победио, и победио га је *постом*. Тиме нам је Господ наш најбољу поуку дао о томе, шта је пост, и зашто нам пост треба. Он нам треба, да кадри будемо одупирајући се искушењима ђавола, да кадри будемо сачувати себе чисти од гријеха и да не паднемо у мрежу ђавола, коју нам он лукаво разиђе на сваком кораку живота нашега. Пост је најјачи штит противу ђавола, — каже *Златоуст*. Пост је најпоузданији лијек за духовну болест нашу, — каже *Атанасије велики*. Пост може једини да сачува чистом душу човјека и да доведе човјека у рајско насеље, — каже *бл. Јероним*. Пост једини кадар је да човјеку Бога умилостиви и да човјека учини дионником благодати, — каже *бл. Августин*. Пост је добра страна душе, поуздани сапутник тијелу, — каже *Василије велики*.

Као таквоме, посту мора човјек да се подвргава и по закону природноме, и по закону Божјему, и по закону црквеноме. Пост нам налаже природни закон, јер смо ми дужни покоравати тијело наше духу, и дух наш Богу уздизати. Налаже нам пост Божји закон, јер морамо да умилостивимо вјечну правду за уврједу, коју смо јој гријесима нашим нанијели и морамо да савлађујемо оно тијело, које нам је узроком било, да у гријех паднемо. Налаже нам пост закон црквени, као тумач Божјег закона, коме се закону морамо као синови цркве да покоравамо.

Пост, као уздржљивост од свега што је гријешно и по коме чисти духовни морају да се уздржавају у границама, које им духовни закон одређује, а духовни који су у тијелу морају да осим тога чувају и уздржност тјелесну, пост, као такав, има дубоку основу и саставља неопходну дужност и потребу за свакако човјека. Основа је та његова у слабости и ограничености самога човјека, по којој су и ограничене и потребе његове, ограничена су и права његова да употребљава средства, којима ће тим потребама задовољити. Од Створитеља његовога зависи сва дјелатност његова, и према томе он мора, као разумно и слободно биће, сам да управља и умјерава ту своју дјелатност у складу са прописима воље Божје. Пост је неопходни услов правилнога развића сваког разумнога бића и човјек би поступио противу себе самога, противу своје природе и тежње да се усавршни, кад би хтио да пориче пост, као средство да себе обуда и страсти своје. И ако је добро све што је Бог створио, и ако Бог није створио ни зла, ни смрти, ипак неумјерено и неограничено употребљавање и добра мора неизбјежно да изазове зло и штету човјеку, који га неразборито употребљује Слобода је велико добро; али ако човјек почне њу употребљавати ван законитих граница, тада се она претвара у самовољу, а за тијем већ у штетно по човјека робовање гријеху. Знање пружа човјеку велико уживање; али ако ограничени ум човјеков почне прелазити границе, које је Бог положио уму човјековом, тада се и знање претвара у заблуду и лаж, која ће најпослије само да погуби човјека. Земаљска добра пружају човјеку згоду за уживање на овоме свијету, ако разборито употребљује та добра; али ако се преко мјере он преда томе уживању, било у забавама, било у јелу и пићу, тада та добра дјелују зло на живот и здравље човјека, и постају изворои болести и брзе смрти. Само тада моћи ће човјек поступати и развијати се правилно и по себи благотворно, када се он буде старао да поступа и развија рад свој у границама, које је Бог установио и да увијек испуњава закон Његов, управљавајући жеље своје према томе закону и задовољавајући тим жељама у онолико, колико му то треба погледом на христјански значај његов И најузвишенији створени дух, по потпуној зависности својој, од Створитеља, није неограничен у дјелатности својој, него мора да ограничава себе, ако не ће да себе упропасти пријеступом воље Божје и своју природу изопачи. Ову су истину засвједочили најочитије догађаји у почетку свијета са анђелима и прим људима. Законом и условљем правилног развића њиховог био је стављен баш пост, духовни и тјелесни. Анђелима је објављено било да не смију дирати у Божје величанство и у Божју власт над свим што постоји, и да морају у свему зависни бити од Створитеља свога, и смирено и понизно испуњавати вољу Његову. Дакле, чувати се гордости, непослушности и чежње за независношћу, — то је био духовни пост, који је наређен био анђелима и који

им је морао послужити условом правилног њиховог развића. А за прве људе на свијету, за праоце наше, условом правилнога развића њихове душе исто и тијело, био је по Божјој заповиједи тако исто пост, пост духовни и тјелесни, да се на име морају чувати да не окусе од забрањенога плода. На шта се догодило? Анђели, који су узели за правац своје дјелатности наређени им од Бога пост, и који су се дакле сачували од непокорности и гордости, служећи свагда вјерно Богу, ти анђели утврдили су се на вијеки у добру и добили су блаженство вјечно. На против анђели, који нијесу хтјели чувати наложени им пост, који дакле нијесу хтјели пазити на наређену им покорност и смиреност, ти анђели падоше на вијеки у пропаст. Што пак први људи нарушише заповиједени им пост, духовни и тјелесни, постало је то и за њих, и за нас, док траје свијета овога, извором непрестаних невоља и биједа, а за многе и вјечних биједа. И ово есто, што сам сада навео, најјасније и најочитије показује, колико је природан и неопходан пост. На ако су први људи дужни били у рају, у стању невиности, да чувају одређени пост, то колико ли не морамо бити дужни на то ми остали људи, чија је природа толико ограничена и слаба према вјечности?

Праотачаски гријех, који прелази ево има толико много вијекова од првога човјека на све потомке његове, и који сваким даном јача и множи се нашим гријесима, тај праотачаски гријех бацио је све човјечанство у бездан зла. Он је унио у човјечанство други закон, противни Божјему закону, који човјека само робом својим чини. Страшно је тај закон разапратио сав морални живот човјеков; и човјек сам већ не зна, шта чини, јер не чини оно што би хтио, него оно што сам мрзи. *Ап.* Павао овако о томе пише у посланици својој Римљанима: „Ја сам тјелесан, продан под гријех, јер не знам шта чиним, јер не чиним оно што хоћу него на што мрзим оно чиним; ако ли оно чиним шта не ћу, хвалим закон да је добар; а ово више ја не чиним, него гријех који живи у мени; јер знам да добро не живи у мени, то јест у тијелу мојем; јер хтјети имам у себи, али учинити добро не налазим; јер добро што хоћу не чиним, него зло што не ћу оно чиним; а кад чиним оно што не ћу, већ ја то не чиним, него гријех који живи у мени“ (7, 14—20). Па како ће човјек да поступа у таквом жалосном положају своме? Како да се бори са страшним злом, у које је пао, како да га савлада? А савладати га са свијем, и успоставити у правилно стање изврашену природу своју, човјек није по силама својима моћан, јер је то у власти самога Бога, који је човјека створио и који је сам у стању новим животом да га препороди; али може човјек имак и сам да томе у неколико допринесе, и да бар ослаби власт гријеха над душом. А може ово човјек учинити, ако послуша закон цркве о томе, како се има владати да поправи себе, и дакле ако буде настојао, да на срца свога искорењени зло оним путем, којим се оно ту угњездило. Тај пут пак показан му је законом у посту, посту духовном и тјелесном. Ми смо већ навели шта кажу Оци цркве о посту и значају његовом за човјека. Додајемо још. Пост је најпоузданије средство да се ослаби и умањи зло, које је проникло човјекову природу, кад је човјек нарушио пост рајски, и које сваким даном расте у човјеку, јер он пренебрегава духовни и тјелесни пост. Пост са својом строгошћу према јелу и пићу, најбоље је кадар да напомене човјеку, да је он грјешник и да је за гријехе своје постао робом зла. Пост ће најбоље моћи да узбуди у човјеку осјећај кајања за гријехе своје. Пост, по коме човјек лишава себе обичних својих угодности и савлађује тијело са свима његовим страстима и жудњама, пост ће најуспјешније моћи да умањи, запријечи, и најпослије савлада гријех тијем управо, што је пост једини кадар да савлада тијело, тога сапутника гријеху и да даде души згоду да се у њу на мјесто зла добро усели. Јер, обично само тада слабе страсти и жудње, и тијело постаје мирним, кад оно није отешчано јелом и пићем, кад је оно постом ослабљено. Језик је наш обуздан, нити се чују оговарање и клевета међу нама, кад смо посту се одали, и када размишљајући о њему, размишљамо уједно и о гријесима својима. Само постом може човјек да гријеху протустане; само постом он може да ослаби снагу гријеха, која му је у природи; само постом кадар ће бити човјек да се од гријеха ослободи и себе спреми на пут спасења.

У разним незгодама живота пост за човјека постаје нека природна потреба и он тада најусрдније му се предаје. Кад је у туђ неког,

заборавља човјек на тијело своје и на потребе његове, заборавља на јело и пиће, и постаје му све у наоколо несносније. Исто тијело човјеково у таквим приликама, да задовољи најпречнијим својим потребама, ниште најсуровије јело и најпростије пиће, клонећи се чисто по нагону пића и јела изискапога. И ово знадемо по искуству сви ми, кад смо били у туги за којим милим нашим, или кад нас је снашла каква већа невоља. С друге стране пост, тај неразлучни сапутник у тужним догађајима, најбоље је у стању да узбуди у човјеку жалост у ономе часу, кад дужност и савјест позива човјека да жали; а жалост се не ће показати никада, кад се човјек добро најео и напио, и кад је дакле само на веселье расположен. На против, кад се он уздржава од јела и пића, и посту се одао, он ће лакше примити к срцу тугу, живље ће је осјетити сам, и искреније и јаче подијелиће тугу и брата свога.

Него, говорећи ја ово о посту и размишљајући о њему, по себи се само разумије, да ја ту мислим о правоме посту, а не лицемјерном, и мислим о посту, који прате добра и богоугодна дјела.

Чудновато некако изгледа, да и пост, то најизразитије дјело праве побожности, може претворити се у лицемјерство. Али природа је човјекова толико изопачена, да је инак и то могуће. Спаситељ наш у св. јеванђељу напомиње, да је било, а сигурно има и данас људи, који начине блиједа лица своја ради тога само, да их виде људи гдје посте. На да изобличи и осуди такав пост и да предупреди истините ученике Своје од истога, каже им Он: **егда же поститеся, не бѣдите якѡ лицемѣри сѣтніи**е (Мат 6, 16); и то не стога, што би им тијем хтио забранити да истините сјетни буду кад посте, јер пост, прави пост без сјете немогуће је и замислити, него с тога, што прави христјански пост не треба да тек спољашња сјета показује. **Ты же постяся**, каже Спаситељ, **помажи главѣ твою и лице твое оумый, якѡ да не явишися человѣкѡмъ постяся, но Отцѣ твоемѣ, иже втаинѣ** (ст. 17). И збиља, к чему показивати сјетно лице при пошћењу? зар ради тога, што је тешко постити? ала тад није никаква врлина оно што се противну воље и на силу чини; или зар ради тога само да нас други виде и да нам се диве? али у таком случају сујета одузимље врлини сваку цјену и сваки значај — и пост сами претвара се у грјешно дјело.

Да пост наш не буде као пост оних лицемјера, које је Исус Христос онако изобличио, он мора да буде изражен колико у тјелу нашем, толико и у духу; он мора бити пост тјелесни, а уједно и духовни. **Постимся браті҃е тѣлесн҃ѣ, постимся и дх҃овн҃ѣ**, каже нам света наша мајер црква. Може неки човјек бити велики посник, а у исто вријеме бити одан свакој страсти; може постити, а уједно бити частољубив, те ради частољубља, и поред пошћења свога, чинити дјела Богу мрска. Зар нема данас оних, који ће запалити, украсти и слично недјело учинити, а међу тијем најревносније посте сваки пост? А има их много, који су толико изопачени у мислима својима о посту, да држе да им је слободно и недјело неко учинити, само кад се њијесу тобоже омрсили. Осуђујући овакав пост, исто као и лицемјерни, св. писмо жигоше га најоштрије и изобличава га. Ево шта сам Бог кроз пророка Исаију говори онима, који посте, а који уједно раде ствари, које су Богу противне: „Ишту од мене судове праведне, желе се приближити к Богу, те веле, за што постисмо, а ти нас и не погледа, мучисмо душе своје, а ти не хтје за нас ни знати? Али ви кад постите, чините своју вољу и изгоните све што вам је ко дужан; ви постите да се препирете и свађате, и да бијете песницом безбожно. Немојте постити тако као данас, да би се чуо глас ваш. Таки ли је пост који назвах да човјек мучи душу своју један дан? да савија главу своју као сита и да стере пода се кострјет и пепео? То ли ћеш звати пост и дан угодан Господу? А није ли ово пост што назвах: да свежеш свезе безбожности, да раздријешиш ремење од бремена, да отпустиш потлачене, и да изломите сваки јарам? Није ли да преламаш хљеб свој гладноме, и спремахе прогнане да уведеш у кућу? кад видиш гола, да га одјенеш, и да се не кријеш од свога тијела? Тада ће сијнути видјело твоје као зора, и здравље ће твоје брзо процвасти, и пред тобом ће ићи правда твоја, слава Господња биће ти задња стража. Тада ћеш призивати Господа, и Господ ће те чути“ (58, 2-9). Вијерни тумач Божје ријечи св. црква наша осврћући се на што је Бог казао народу своме у староме Завјету, казује оно нама данас то исто: „Постимся

постомъ пріятнымъ, благоугоднымъ Господеви; истинный постъ есть злыхъ отчужденіе, воздержаніе языка, дрести мложеніе, похотей млъчніе, оглаголаніе, лжи и клятвопреступленіе, сихъ мсякдкеніе постъ истинный есть и благопріятный“. Ка се тако влада у вријеме поста, ко таким дјелима духовним прати тјелесни пост, тај може сигуран бити, да ће му пост бити користан души; да ће му Бог милостив бити и да ће под закриљем свете цркве добити од Бога свако добро.

У наше вријеме многи дижу глас свој противи поста, наводећи између другога, како тобоже шкоди здрављу пост. Ја на то ево одмах одговарам, да то није истина; него је то само наговор пањежених или духовно покварених људи. Ја не ћу сада да доказујем, јер сви знамо, да је много и много више људи у свијету умрло од неумјеренести у јелу и од пијанства, него ли од пошћења. Не ћу казивати, како лијечници налажу баш умјереност у јелу и пићу, дакле неку врсту поста, и лијече разним травама човјека, који је неумјереном употребом јела и пића покварио здравље своје. Навешћу шта нам повјесница и искуство казује. Искуство нам показује, да чувањем умјерености у јелу и пићу, тијем се најбоље и најпоузданије чува здравље своје, и тијем ће најсигурније моћи човјек да дочека дубоку старост. Повјесница пак нам казује, да сви готово без изузетка велики посници, које црква наша као свештеље штује, живјели су много година, покрај свега тога, што су сав живот свој у најстрожијем посту провели. Готово једнот од св. пустињака нема, који није 90, па и преко 100 година доживио. *Св. Пафнутије, св. Сава егинатски, св. Јован егинатски* по 100 година су живјели. Исто тако и за *св. Симеуна столпника* повјесница нам, казује, да је доживио 100 годину, покрај свега мучнога на стубу једном живота свога и непрестаног поста. Први оснивачи калуђерства нашег, познати велики исповници *Антоније велики* и *Павао тивјски*, први је 105, а други 113 година живио. Милост Божја дакако помагала је тим св. људима, на покрај свега исповиничког живота тако дубоку старост дочекају, али није могуће порећи, да је умјереност у јелу и пићу, и доњедно умјереност и тишина живота њиховога, другим ријечима, пост тјелесни и духовни да је много томе допринио.

Завршујем.

Истакао сам ја потребу и значај поста за нас, и показао сам, како смо га дужни чувати и по Божјем закону, и по закону црквеном и по закону природном. Показао сам, како нам је пост потребит и ради спасења душе наше, а и ради очувања здравља нашег тјелесног на земљи. Показао сам, да пост наш мора бити и тјелесни и духовни, да ние, да кад тијелом постимо, морамо да то чинимо искрено и не лицемјерно, и да тај пост наш морају пратити добра дјела, ако желимо да нам он буде угодан. **Постимсѧ жи**, браћо, **постомъ пріятнымъ и благоугоднымъ Господеви, а постящесѧ тѣлесне, постимсѧ и дѹховне**. Свијест о нашој природној слабости и зависности нашој од Бога, нека нас располаже да постом покажемо послушност нашу Богу. Свијест о гријешности нашој нека нас побуђује на пост, да очистимо себе од гријеха и да ослабимо у нама силу те наше гријешности. Љубав к Искупитељу нашем, Који је за нас толико страдао, и тежња наша да дионици будемо великога блага, које је данас Христовим васкресењем даровано човјечанству, нека нас свагда располаже на пост, који нам је толико благотворан и за овај и за онај живот.

Многи се од нас огрјешио о заповијед о посту, а можда и кроз минули свети велики пост. Покајмо се, који смо то учинили; али не очајавајмо, јер је данас **трапеза исполнена** и на њу црква данас зове да дођу и **воздержницы и дѣвицы**, и **постившисѧ и непостившисѧ**, а васкресењем Христовим све је данас свима праштено. Не очајавајмо, и надајмо се у милост Божју, да ће нам гријех опростити. Али не злоупотребљујмо стрпљењем Божјим, премда је Бог и **многотерпѣливъ**, јер не знамо ни дана, ни часа, када ће нас вјечна Правда пред свој суд позвати. Завјетујмо се, да ћемо свето чувати закон о посту и тиме се удостојити плодова искупљења нашега, којему је вјенац положен данашњим великим свијетлим празником, који вам празник са архијерејским благословом честитам свима и свакоме из дубине срца мога. **Ѧмінь**.

У *Задру*, 1897. године

Никодим.

епископ.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише Југ Станимић парох.

(Наставак)

Да оправдају своје поступање у одбацивању и неуважавању наведених књига св. писма новога завета протестанти не хотећи никако примити св. предање и увидети и допустити потребу истога вели: „Онај, који има у себи Духа Божија може врло лако разликовати св. књиге од оних, које немају тога карактера, онако од прилике, као што ми разликујемо светлост од таме, слатко од горког, бело од црног“.

Ако је збиља тако: онда никако не можемо разумети, за што протестанти одређују и означују, које су књиге каноничке, а које нису, кад је то нешто са свим излишно?! На што, и управо имали смисла некоме говорити, некога уверавати о томе, да је ово светлост, а ово тама, ово слатко, а оно горко, ово бело, а оно црно, кад се то и само „врло лако разликовати може“. Држећи се строго своје науке и остајући досљедними себи самима протестанти би имали просто само крстити своју децу и тиме низвести на њих Духа светога, који ће им „кад одрасту и разиспеле“ казати, које су књиге каноничне, а које нису.

Но сви људи нису једнаки, разликују се они међу собом у многоме, па и у томе, како суде о стварима; тако, што је једноме светло, другоме није; што је једноме слатко, другоме тек сладне, а трећем чак мало и горчи; некоме је ово чисто бело, а другоме није. На кад би сваки човек судио и размишљао о каноничности књига св. писма, не би ли могло бити, да се двојица не слажу потпуно у томе, да је нека књига св. писма каноничпа? На код протестаната доиста то и тако и бива; н. пр. Лутер и Калвин не слажу се у суду о каноничности посланице апостола Јакова: Лутер вели, да та књига св. писма новога завета није канонична, дочим Калвин тврди, да је канонична. Па друкчије бити и не може; с тога је са свим појмљива и разумљива она Лутерова реч: „Нека мисли о њој (т. ј. о књизи „откривење Јованово“) ко што хоће, ја не могу примити ове књиге. Питати Лутера, за што му „Откривење Јованово“ није канонично, значило би то исто, што и питати некога да нам каже, за што му је нешто горко, а није слатко.

И ако би протестанти имали довести човека пред извесну гомилу књига и рећи: ево ти ове књиге; које су од њих каноничне, а које нису дознаћеш и познаћеш врло лако, јер ће ти то рећи св. Дух, који је у тебе: нпак они тако не чине, него одређују, колико књига има, и које су књиге каноничке. Но они то и тако и морају чинити. Одредив у напред шта веровати могу, а шта не, протестанти удешавају св. писмо према тој вери својој, а не веру своју према св. писму: која књига св. писма потврђује веру њихову та је каноничка; а која не иде у прилог њиховом учењу неканоничка је. С тога и не могу допустити, да свакп верни њихов суди о каноничности књига св. писма, јер би који од њих могао признати каноничном и ону књигу, која се са протестантским учењем не слаже.

Како се и учење назарепско у многоме слаже са учењем протестантским: то би се и они морали угледати на ове, те оним књигама св. писма новога завета, које њиховом учењу не годе, мању важност приписивати и одавати. И неки од њих као да су већ ударили путем тим, јер у чланку „О Назаренству“ читамо, да се назарени „на пастирске посланице апостола Павла слабо осврћу, јер се онде јасно говори о свештенству; а то њима не иде у рачун („Г. И.“ 1887. стр. 213.)

Поред свега тога, што протестанти вели, да немају, и да се они не држе и не ће да се држе предања: нпак немају предање и држе га се. Одређивање броја каноничких књига, и означавање истих шта је друго, него предање, само предање много млађе од онога, кога се држи св. наша православна црква. А које је предање истинитије и важније, и кога нам се држати ваља? Кад је реч о нечем, што се збило пре стотину и више година чије је казивање истинитије и важније: синовљево, или очево, или дедино, или прадедово? Свакако прадедово. Међу тим протестанти одбацују сведочанство прадедово као неистинито, лажно, а примају и признају казивање праунуково!

Но као да се протестанти држе оног истог предања, кога и ми, и то бар онда, када одређују број каноничких књига св. писма новога завета, и када исте књиге означују и наводе; а да се они и више пута осврћу на св. предање онда, када им своје учење одбранити и истинитост истога доказати ваља видићемо касније.

Чулисмо већ, која правила и који св. Оци броје и ређају каноничке књиге св. писма; а знамо и то, које књиге новога завета сматрају протестанти неканоничкима и мање важнима.

Упада у очи, да протестанти баш оне књиге св. писма новога завета неканоничкима проглашују, о којима свети Амфилохије говори, да су у каноничност тих књига неки сумњали. А ево шта каже исти св. Отац црквени: „... Њеки .. кажу, да је лажна она Јеврејима“ (т. ј. посланица Павлова); и даље: „Њеки говоре, да има седам свеопћих посланица, а њеки, да треба примати само три, Јаковљеву једну, једну Петрову, и Јованову једну“; и на послетку: „Откривење пак Јованово неки примају, али многи га називају лажним“. („Зборник правила“ стр. 313.) И св. Григорије Богослов не броји „Откривење Јованово“ међу каноничке књиге новога завета. Св. Амфилохије каже, да се сумњало у каноничност шест новозаветних књига; тим књигама додали су протестанти још и седму „посланицу апостола Јакова“, у осталом, о каноничности ове књиге не слажу се ни сами протестанти.

Шта дакле: хоћемо ли и ми сумњати у каноничност побројаних књига, кад ето чусмо, да св. Амфилохије казује, да су у каноничност тих књига и у прва времена цркве Христове сумњали?

Никако! Пре свега сâм св Амфилохије сведочи, да је посланица Јаковљева, каноничка, истина; о посланици св. апостола Павла ка Јеврејима исти св. Отац црквени наводи, да они, „који кажу да је лажна“ та посланица, „не говоре добро, јер је истинита у њој благодат“. За другу посланицу Петрову, другу и трећу посланицу Јованову и посланицу Јудину сведочи св. Григорије Богослов и св. Атанасије Велики, као и 85. правило апостолско, па и 60. правило Лаодикијског и 24. правило Картагинског помесног сабора. Остаје још „Откривење Јованово“. Да је и та новозаветна књига истинита, каноничка сведочи св. Атанасије велики и 24. правило Картагинског сабора. А да су сви 27 књига св. писма новога завета истините, каноничне, то најбоље доказује и засведочава 2. правило шестог васељенског, тако званог „трулског сабора“. У том су правилу 227. св. отаца црквених навели и изређали сва она правила васељенских и помесних сабора, као и правила св. отаца, која имају важити и „остати у крјепости за корист душа и за лечење страсти“; па међу тим правилима су и 85. правило апостолско, 60. правило Лаодикијског и 24. правило Картагинског помесног сабора, као и правило св. Атанасија великог, св. Григорија Богослова и св. Амфилохија. И како је међу тим правилима као што видесмо нека разлика, што су у једнима од њих набројане свих 27 књига новозаветних, а у другима нису: што је разлику ту уништио и загладио шести васељенски сабор својим 2. правилом и тиме сваку сумњу отклонио у погледу каноничности новозаветних књига, признав и потврдив, да су свих 27 књига истините, каноничке. А да су св. оци тога сабора о каноничности ове или оне књиге новога завета сумњали, или о неканоничности неке књиге тврдо уверени били, они би то у своме правилу рекли и навели, другим речима, не би унели у своје правило оно правило саборно или кога св. оца, које наводи као каноничку ону књигу, која то у истини није.

Овде нам каноничност свих 27 новозаветних књига засведочавају 227 св. отаца сакупљених из свију крајева цркве Христове; па сад коме више да верујемо: или њима двеста двадесет седморици, или једноме Лутеру, Калвину и другом учитељу протестантском? Јест, коме више да верујемо: њима двојици-тројици, или „толикој гомили свједока“ (Јевр., 12., 1.)? А већ то, кад су живили св. оци, а кад Лутер, Калвин и др.; и ко је од њих био ближе времену, кад су новозаветне књиге написане, те по томе, ко је могао боље знати, која је књига каноничка а која не, да и не узимамо у рачун.

Дакле: без св предања нисмо у стању знати и дознати ни за изворе вере, за књиге св. писма; па и да није ничега другога, доста би било и то једно, па да се увиди и призна важност и неопходност св. предања.

Но св. предање тумачи и разјашњује нејасна места св. писма. На ево једнога места такога, св предањем протумаченога.

У оно време, кад ће праведни Јосиф и пресв. Дјева Марија донети младенца Исуса у храм Јерусалимски, да га по „закону Господњем мету пред Господа“ живио је „у Јерусалиму човјек, по имену Симеон, и тај човјек бјеше праведан и побожан, који чекаше утјеху Израиљеве, и Дух свети бијаше у њему. И

њему бјеше св. Дух казао, да не ће видјети смрти, док не види Христа Господњега“. И кад родитељи донесе Исуса у цркву, дође по унутству св. Духа и Симеон, позна Исуса и „узе га на руке своје и хвали Бога и рече: Сад отпушташ с миром слугу својега Господе, по ријечи својој, јер видјеше очи моје спасеније твоје . . .“ (види целу повест ту; Лука, 2., 22—39.)

Само собом намеће се питање: за што Симеону, човеку „праведном и побожном“, у коме и „Дух св. бијаше“, не беше можно умрети пре Христова рођења? За што му је Дух св. казао, да не ће умрети, док не дочека и не види „Христа Господњега“?

Одговора на ово питање не даје св. писмо; и ми би се на том месту св. писма могли задржавати годинама, управ вековима, и мучити се решењем тога питања, али га никад решити могли не би. Но то, што ми никад решити могли не би, решило је још одавна св. предање; ово је дало одговора на горње питање.

Цар египатски, по имену Птоломеј Филаделф, скупљао је са свију страна књиге за своју књижницу у Александрији. Чувши за верске књиге народа јеврејскога, жељо је и њих у својој књижници имати, али са јеврејског на грчки језик преведене. И да би жељу своју задовољио, пошље цар 277. год. пре Христа посланике са поклонима у Јерусалим, уједно им даде и писмо, које су имали предати тадашњем првосвештенику јудејском, Елеазару; у писму је цар молио првосвештеника јудејског, да одабере и да му пошље људе веште, који ће перске књиге јеврејске на грчки језик превести, и које ће он у своју књижницу сместити. Првосвештеник Елеазар радо се одазове молби царевој, те из 12 колена Израиљевих изабере из свакога по 6 вештих људи, свега њих 70, те их пошље цару заједно са жељеним књигама.

Да би посао око превађања тих књига брже шао, поделе тих 70 тумача књиге међу собом, тако да је сваки имао по једну књигу да преведе. Међу том седамдесеторицом био је и Симеун; њему падне у део, да преводи књигу пророка Исаије. Кад је са превађањем дошао до седме главе, а стиха четрнаестога, где пише: „ето дјевојка ће затрудњети и родиће сина и над енуће му име Емануило“ Симеон састаде, поче о томе мислити и размишљати, како би то бити могло; на послетку рече сам у себи: ја то не верујем, то бити не може; с тога узе ножић, да стругне и избрише речи те; но у том осети, да му неко руку задржава и чује, као да му неко говори: за то, што не верујеш, не ћеш видети смрти, не ћеш умрети, док то не дочекаш и својим очима не видиш.

(Наставиће се.)

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Његова Светост**) преузвишени господин патријарх српски *Георгије*, бавио се прошле недеље у Будимпешти, да своје поклоностно учини Његову Величанству прехилостивом нам цару и краљу, који борави сад у својој престоници Угарској.

(**Радња архидијецезалних епархијских власти.**) 1. *Архидијецезални Административни Одбор* држао је своју седницу 28. априла под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија*. Осим осталих предмета решено је: Известиће се црквена општина у Адашевци, да вис. кр. земаљска влада није могла уважити молбу њезину ради поделења приположи јој од 2000 фор. у сврху подмирења трошкова око сграђења тамошњег парохијског дома са разлога, што је иста црквена општина на свој нови парохијски дом сградила без одобрења тога закључка по претпостављеној духовној власти и без најмањег знања кр. зем. владе, те што је градња наведена мимо усвојених прописаних поравнавних операта, што је њалало све пре саме градње у обзир узети, а не са готовим чином на среду ступити и за помоћ молити. — Узето је на знање решење вел. Саборског Одбора, да је закључке братства и управе манастира Крушедола ради изучавања манастирског ђака Милана Ножинића у машинеријиском занату и ради уманљења сталног зидара и уста новљена економског места одобрио и према томе прорачун истог манастира за г. 1897. допунио. — Узето је на знање, да је вел. Саборски Одбор одбио молбу црквене општине у Габошу ради поделења јој приположи из јерархијског фонда, са разлога, јер се из истог фонда издаје већ свота од годишњих 400 фор. у име мировине тамошњег умировљеног пароха Миловука. — Узето је на знање решење вел. Саборског Одбора, којим је дозвољена оправка на манастирској кући у Крушедолу и у ту сврху прорачунени издатак од 4743 фор. 30 новч. одобрен, с тим, да се по свршетку наведених оправака о извршеном послу има спровести колаудација и колаудацијони записник у своје време истом Саборском

Одбору поднети. — Узето је на знање, да је вел. Саборски Одбор дозначио на исплату црквеној општини у Лединцима подарену за г. 1897. и 1898. приповеђ од годишњих 200 фор. из јерархијског фонда у сврху допуне парохијске дотације. — Замољена је кр. жупанијска област у Вуковару, да изволи путем кр. котарске области у Шиду известити ликвидацију дуговина на парохијалу, верозаконском приносу и саборским трошковима. — Позвана су окружна протопрезвитерска звања у Карловцима, Митровици и Вуковару, да прикупе захтеване податке и на основу истих по одношем образцу саставе и овом одбору што пре поднесу исказ о уплаћеном и неуплаћеном верозаконском приносу за време од 1869—1876. прописаном и до конца г. 1876. побираном. — Известиће кр. котарске области у Руми у погледу убраног парохијала у црквеној општини у Грабову са безусловним пљенидбеним записницима доставиће се истој општини с налогом, да гледе оних, од којих се парохијал не може укупити, даде донети по црквеној скупштини закључак, да се на дугу налазеће се своте стишу, те да отписану тако своту расподеле поново на оне, који су у стању парохијал плаћати. — Одобрен је закупни уговор манастира Крушедола у погледу издавања воденице на Банковци под најам за време од 1. јануара 1898. до 31. децембра 1903. године. — Одређен је овоодборски члан Л. О. да спроведе реорганизацију црквене општине у Беочину. — Одобрен је закупни уговор манастира Беочина у погледу изнајмљеног земљишта за пашу марве на једну годину за своту од 1200 фор. — Наложено је црквеној општини у Банопштру, да спроведе потребне оправке на парохијском дому тамошњем. — Одобрен је закључак црквене општине у Руми у погледу градње парохијског дома на месту, где се и сада постојећи парохијски дом налази. — Препоручена је молба црквене општине у Моровићу упућена на иновну општину бивше Петроварадинске пуковније у Митровици ради поделења јој приповеђи у сврху оправке тамошње цркве. — Одобрен је избор чланова црквеног одбора, председника и подпредседника у црквеној општини у Брестачу с искључењем П. Ђ., који није могао бити изабран за одборника, јер није био тада скупштинар, када је за одборника изабран. — Одобрени је оправка св. храма у црквеној општини у Апшањи и препоручена молба исте општине иновној општини бивше Петроварадинске пуковније ради поделења јој молење приповеђи. — Одобрени су прорачуни неких црквених општина за г. 1897. — Примљена је свота од 1292 фор. 70 новч. коју је овамо послало уг. француско осигуравајуће друштво у Темишвару, у име 40% од укупљене од црквених општина пристојбе за осигурање црквено-општинских зграда. — Поводом пријаве против председника црквене општине у Марадику изаслато је тамо поверенство овоодборско да извиди пријављење противуредности. — Молба администратора парохије у Врднику јереја Л. Д. М. ради поделења приповеђи из јерархијског фонда препоручена је вел. Саборском Одбору на удовољење. — Поводом оставке председника црквене општине у Апшањи с разлога, јер да су чланови тамошње црквене скупштине и одбора немарни и неће своје дужности да врше, упућен је надлежни окружни протопрезвитер да извиди наводе те пријаве и оставке. — Одобрен је купопродајни уговор црквене општине у погледу куће јој једне куће. — Уток члана овоодборског П. Ј. из Ст. П. против суспендовања његова као члана овоодборског поднеће се у своје време епархијској скупштини. — Поводом учињене пријаве против неких неуредности у црквеној општини у Лаза изаслат је тамо окружни протопрезвитер да ствар извиди. — Поводом пријаве, да је црквена општина у Ст. Павови приступила администрацији „Српског Сиона“, да више тај лист неће држати, позвана је ета општина, да овом одбору у року од 8 дана поднесе оверовљени препис закључка, који је решено, да се не држи више званични лист, и да се оправда, како је могла доћи у опреку са овоодборским наредбама, по којима су црквене општине дужне држати званични лист „Српски Сион“. — Поводом жалбе развијућег учитеља у К. против тамошњег црквеног одбора, који је наводно решио, да у будуће пешкири с ћирака, при потребу, што је он до сада добијао, цркви приналају, упућена је црквена скупштина у К., да у тој ствари закључак донесе, пошто сада у делокруг њезин. — Поводом пријаве председништва црквене општине у Грабову, да скупштинари и одборници тамошњи неће да долазе у седнице, осим њих троје, позван је надлежни протопрезвитер, да ствар извиди. — Одобрен је закључак привременог црквеног одбора у Карловцима, да се једна наслеђена црквена кућа и неке наслеђене некретнине путем јавне дражбе продаду. — Одобрена је реорганизација црквене општине у Беркасову и Доњсину. — Одобрени су рачуни црквених општина у Вучевцу, Доњсину и Копривни за г. 1896., Дивошу за г. 1890 до 1894., у Илоку за 1894., у Лежимиру и Руми за г. 1895. —

II. Архиђијецезална конзисторија држала је под председништвом Његове Светости патријарха

српског *Госпојина* седницу своју 29. априла 1897., у којој су решени и ови предмети: Узет је на знање отпис кр. земаљ. владе, одела на богоштовље и наставу у Загребу у погледу поделе „veniam aetatis“ искушенику М. Хопова Д. П. у сврху подучења свештеничког чина, те је управа тог манастира позвана, да се ради замоњења реченог искушеника обрати за благослов на Његову Светост. — Наложено је парохијском звању у Прогару, да у смислу отписа кр. земаљ. владе односни додатак у матице крштених код Драгутина Петровића унесе. — Извештена је кр. земаљска влада, да је на администратора парохије у Моровићу постављен јереј И. Ш. те да се истом има дозначити на уживање и онај део земље, којих је кр. земаљски ерар парохијску сесију у Моровићу попунио. — Овостране решење у предмету паданог по пароху земунском Н. С. отпуста из православне вере неким поданицима краљевине Србије, доставља се кр. земаљској влади, са односним списима, ради уручења Београдском епархијском духовном суду, путем министарства спољашњих послова у Бечу — Умољава се архидијецезални административни одбор, да одлуком Саборског Одбора дозволено оцењење Старих и Нових Бановаца од Горњег Товарника и образовање самосталне из црквене општине својим путем спроведе и ову конзисторију у своје време извести ради образовања самосталне парохије у Ст. и Нов. Бановцима. — Достављају се одлуке вел. Саборског Одбора у погледу подарења припомоћи из јерархијског фонда јереју Ђ. М. пароху у Ч. и јереју Д. З. личном помоћнику у Р. — Узет је на знање отпис вел. Саборског Одбора, да је умировљеном пароху у Дивошу јереју Александру Николићу дозначена напомена из јерархијског фонда од годишњих 400 фор. — За администратора парохије у Дивошу умировљењем пароха јој упражњене, одређен је свршени богослов Ђорђе Николић, родом из Гложана, те позван, да се ради рукополагања молбом обрати на Његову Светост, патријарха, као надлежног Дијецезана. — Узет је на знање отпис вел. Саборског Одбора, да је дозначена напомена и пароху у Илији јереју Николи Ковачевићу, а на његових умировљењем упражњену тамошњу парохију расписане се стечај. — Узет је на знање извештај настојатеља манастира Кувеждина, да је досадањег настојатеља манастира Бешенова Митрофана Павловића од управе истог манастира разрешио, а јеромонаха и намесника манастира Крушедола О. Нестора за привременог управитеља манастира Бешенова приставио, по наданом му за то налогу. — Узет је на знање извештај надлежног протопрезвитера, да је јереја Владимира Обрадовића у парохију у Адаљевци увео, а бившег пароха у Моровићу јереја Ђорђа Ивановића за администратора парохије у Малој Вашици и јереја Илију Шумановића за администратора парохије у Моровићу приставио. — Узет је на знање извештај надлежног протопрезвитера, да је од суспендованог пароха у Ш. матичне књиге и парохијског звања печат одузео и администратору тамошње парохије предао. — Известише се вел. Саборски Одбор, ради обуставе хировине, да је умировљени парох у Буђановци јереј Димитрије Малетић преминуо. — На основу поднешеног поверенственог извештаја, стављен је у мир парох у Равици јереј Константин Милутиновић. — Узет је на знање извештај надлежног протопрезвитера, да је јереја Николу Поповића разрешне од администрације парохије у Ст. Бановцима, и ову предао јеромонаху Арсенију Јеремићу. — Узет је на знање извештај надлежног протопрезвитера, да је наврмно суспендоване администратора парохије у Св. јереја М. П. и администрацију исте парохије предао јеромонаху Гедеону Петањеку. — Представка свештеничког збора протопрезвитерата Земунског управљена на вис. кр. зем. владу у погледу законског уређења односаја законом признатих хришћанских вероисповести у Тројединици, стављена је међу списе с разлога, јер је у тој ствари истој влади поднешена већ представка оне Конзисторије. — За овоконзисторијалног изасланика у испитном поверенству у Осеку при испиту кандидата за учитељску службу у нижим пучким школама, а уједно и као члана истог поверенства, — именован је јереј Лазар Богдановић систематизовани парохијски помоћник у Осеку, а за испитача на вероначе, као члана истог поверенства, предложен је на именоване вис. кр. земаљској влади ђакон Александар Живановић, катихета на кр. средњим заводима у Осеку. — На основу поверенственог извештаја одбијена је притужба С. К. на Војке у погледу издавања односног црквеног стола. — Узет је на знање извештај надлежног протопрезвитера, да је од администрације парохије у Баноштору, разрешио јеромонаха Исидора Спасојевића и исту администрацију уручио јереју Николи Поповићу. — Дозвољен је допуст, ради лечења, пароху у Негославци јереју Сави Поповићу с тим, да се има за заменика себи постарати. — Узет је на знање извештај надлежног протопрезвитера, да је администрацију парохије у Горњем Товарнику уручио јеромонаху Исидору Спасојевићу. — Молба пароха у Острову јереја Јована Јанковића, ради његова умировљења, препоручена је вел.

Саборском Одбору на уважење, а истом пароху по-дељен допуст од 6 недеља ради лечења с тим, да се има постарати себи за заменика. — Молба свршеног богослова Ж. Тр. ради опроста од полагања испита зрелости препоручена је вис. кр. зем. влади на уважење.

(**Радња епархијских власти у Новом Саду**) *I. Управа епархије бачке* (духовни, административни и школски одсек заједно) одржала је дана 5. (17.) маја о. г. под председништвом високопреосвештеног господина епископа Дијецезана *Германа Опачића* своју пленарну седницу, у којој је решила: 1) да се ради попуњења упражњених места у појединим одсецима и решавања других предмета, још овог лета сазове епархијска скупштина и то са сасвим нова, и 2) да се за сва три одсека сачини пословни ред, те је одмах изабран и пододбор на свију одсека, да нацрт таквог пословног реда сачини и пленуму епархијске управе односно и епархијској скупштини ради усвојења предложи.

II. Епархијски административни одбор бачки одржао је дана 5. (17.) маја 1897. године, под председништвом високопреосвештеног господина *Германа Опачића* епископа, своју пленарну седницу, у којој је изабрао себи за потпредседника члана *Дра Илију Вучетића* адвоката у Новом Саду.

III. Епархијско конзисторија бачка одржала је дана 6. (18.) маја о. г. своју редовну седницу под председништвом високопреосвештеног господина епископа Дијецезана, у којој је између осталог решено: Узет је на знање извештај о издатој наредби Његова Високопреосвештенства господина *Германа Опачића* у погледу дочекивања иновери их црквених достојанственика, по којој исто дочекивање може само на грађански начин бити. — Саопштење се управи манастира Бођана, да је високо министарство просвете том манастиру 100 фор. државне припомоћи на оправу храма подарило. — Саопштење се надаље пароху у Ш., да му је високопсто министарство 60 фор. а свештеничким удовицама и то: Катарини Станимировић, Катарини Ковачевић и Јулијани Петровић из Сентомаша по 30 фор. у име државне премоћи поделило. — Саопштење се приправљеном администратору парохије Сегединске *Гргуру Јовановићу* да ће Саборски Одбор асигнирао на исплату накнадну за недостатну парохијску сесију. — Саопштење се администратору парохије Гложан-Чебско, да га је Саборски Одбор одбио са молбом ради опроста од уплате у општи митрополијски мировински фонд. — Наредбе се српском православном парохијском звању у Чепељу, да учини нужно убележење у матице венчаних обзиром на то, да је један брачни пар коначно разведен. — Подељен је тромесечни допуст пароху Лочком у сврху лечења. — Препоручени су за државну припомоћ парох Н. Н. у Б. и сист. парох. помоћник Н. К. у С. — На образложену молбу пароха Бајманског Н. Николића решено је, да се исти умирови и код Саборског Одбора мировина му подејствује; уједно је учињено расположење у обзиру вршења црквених и душепопечитељских дужности у парохији тој и до оног времена, докле се ово умировљење коначно не спроведе. — На молбу црквене општине Ст Бечејске расписане се стечаји на упражњено тамо место протопрезвитерског капелана. — Изаслана је комисија ради прегледа и оцене слика, што их је за Чурушку цркву сликао Ђорђе Крстић. — Потврђено је решење црквеног одбора у Суботици у погледу подељења једног упражњеног женског стола у цркви. — Разјашњене се Саборском Одбору под којима је условима садашњи привр. администратор Сегединске парохије постављен и на основу тог умолити, да се он, као лични помоћник пок. Ј. П. пароха Аџанског, остави у уживању половине залишног у Ади постале парохијске сесије остави све дотле, док изборни стално ухљебљен не буде или док се другом пароху, где се потреба нојави, за личног помоћника не придода. — Осим тога решено је више других мање важних предмета, а у погледу две дисциплинарне ствари — у једној је затражено фискално мњење, а у другој најављене оптужене странке.

(**Испит зрелости**). На нашој Карловачкој гимназији обављене су прошле недеље писмене радње матураната.

(**Душан Поповић**) ископшник и питомац четвртог разреда Монашке Школе у манастиру Хопову, који је пре ступања у први разред Монашке Школе претходно свршио шест гимназијских разреда у Новом Саду, ступио је у истом манастиру у недељу дана 4. (16.) маја о. г. у монашки чин, те га је по претходно добивеној дозволи и архимандритском благослову Његове Светости преузвишеног господина *Георгија Бранковића*, патријарха српског и Архиепископа и Митрополита карловачког, тога дана на божанственој литургији постригао у чин мале схиме високопречасни господин настојатељ архимандрит Митрофан Шевић, под именом *Досшеј*. Нови монах Досшеј већ је други, који је замонашен из прве кола питомаца 1893—4. шк. године новоотворене монашке школе у манастиру Хопову. —h.

(**Међународни старокатолички конгрес.**) Ове године, 20. августа (1. септембра) састаће се у Бе

чу четврти међународни старокатолички конгрес. Предрадње за тај конгрес чине се у велико, а многи су се већ пријавили, са разних страна, да желе присуствовати томе конгресу. Утврђен је већ и цео програм конгреса, који ће радити 4 дана. Као што „Немачки Меркур," јавља конгрес ће претресати и расправљати, између осталога, и њихове Петроградске комисије о питању Старокатолицизма и сједињења Старокатолика са матером православном црквом. То њихове Петроградске комисије саопштили смо ми у овом листу од прошле године бр. 46. и др.

Орган старокатолички нада се, да ће се на овом конгресу окупити изасланици и представници свију цркава са истока, особито из Србије, Бугарске и Румуније, па и Аустрије и Угарске.

Желимо сазваном конгресу најлепше успехе у славу светога јединства Христове цркве и њеиног вечног задатка, чуваног и оличеног у светом Православљу.

(**Пренос Вукових костију.**) Београдске „Српске Новине" донеле су овај Указ: „На предлог нашега министра просвете и црквених послова, а по саслушању Нашега министарскога Савета, желећи заседочити Наше и Нашега народа истинито признање сјајних заслуга ода српске књижевности, неумрлога Вука Ст. Караџића, решили смо и наређујемо: 1. Да се посмртни остатци Вукови пренесу из Беча и сахране у Београду. 2. Да се овај пренос учини месеца септембра ове 1897. године. Потребан за то трошак да се да из државне благајне. 3. Да о овом преносу узме на се старање Српска Краљевска Академија, која се овлашћује, да овом приликом, о државном трошку, подигне и пристоје бедеге на гробовима Доситија Обрадовића и Ђуре Даничића. Наш министар просвете и црквених послова нека изврши овај указ". У Београду, 2. маја. 1897. год. *Александар* с. р. Министар просвете и црквених послова, *Анд. Николић* с. р.

(† **Славко Поделъковић**) богослов IV. године сарајевске је у Каленици 6. (18.) маја о. г., оплакан саучешћем многобројног света и великом тугом својих другова, учитељског старог родитеља, брата и сестара и остале родбине. Са покојником опроштено се на гробу, у име свију другова, богослов Влајко Николић. Пре времена покојнику — Бог да душу прости, а црна му земља лака била!

(**Награђена композиција**). У недељу 27. апр. (9. маја) о. г. после подне одржана је код нас дечија забава у спомен спаљења тела св. Саве. На забави су певане и оних 5 песама, које су стигле на награду, коју је друштво „Гусле" расписало за једну песму за децу у два гласа. По свршетку беседе гласало се, која песма да добије награду. Предато је свега 163 гласачице, од којих је пало:

на песму	„Јутарњи радови"	(бр. 6.)	12,
„ „	„Ко је господар?"	(бр. 7.)	2,
„ „	„Домовина"	(бр. 8.)	2,
„ „	„Попутница"	(бр. 14.)	110,
и „ „	„Цин"	(бр. 17.)	37,

гласова, те је по том највише гласова добила песма „Попутница". Пошто су прво спаљена писма са именима композитора ненаграђених песама, отворено је писмо композитора „Попутница" са натписом *„Пријатељ деци"*, који се натпис и на композицији налазио. У писму беше написано име: *Туна Осваљд*, учитељ певања Ст. Бечеј, а испод тога још ово неколико речи: „Славни Одборе! У случају да ова песма буде награђена, молим да своту употребите на одело за неторо сиротне кикиндске српске деце". Друштво „Гусле" је по жељи композиторовој награду од 25 ф. предало в.-кикиндској срп. добротворној женској задруги, да их употреби у смислу жеље композиторове, а г. Туни Осваљду је у записнику изразило захвалност на племениту дару његову, о чем је дописом и њега известило. Част и хвала г. Осваљду!

Некролог.

† **Василије Крстић**, парох св. вознесенске цркве у Руми преминуо је након тромесечне тешке болести дне 30. Априла о. г. у 77. години живота свог, а трећи дан 2. (14.) Маја — опојало га је у св. вознесенској цркви Румској 15 свештеника и окружни протопрезвитер Митровачки високопреч. госп. Авакум Стајић. Ма што је кућа немилице падала, црква и пространа порта била је дупком пуна народа, међу којим су и све местне власти и друштва заступљене биле, дочим је преко хиљаду школске деце, које немачке а које српске, заузело цео сокак од цркве до гробља, док их није нагла киша још пре свршетка отерала кући. Опело су појали преч. г. г. Сергије Попић, управитељ ман. Врдника и Богољуб Дејановић админ. парохије у Стејановци, а на јектењије одговарало је срп. певачко друштво Румско. После трећег јеванђеља опростио се са покојником личан му капелан Димитрије Зековић а над отвореном раком високопреч. госп. Авакум Стајић као са својим сапарохом, с којим је 23 године у Руми у највећој љубави и слози живио. Опроштај г. проте Ста-

јења дирљив је био, да је у свију присутних сузе изазвао.

Покојник се родио у Руми 1820. године Јуна 20. и од рукоположења му — од год. 1845. фебр. 2. — па све до смрти био је парохом Румским код св. вознесенске цркве. Стотину и педесет година — одкако је св. вознесенске цркве Румске — непрекидно су свештеници из породице Кретића ту цркву служили, долазећи на парохију увек по смрти оца сви му: Тридесетим Априлом о. г. прекинула је смрт ту свештеничку лозу Кретића.

Своје свештеничке дужности вршио је покојник марљиво. Орган за појање и служење имао је пријатан и у млађим годинама често је и проповедао, те има у рукопису врло лепих проповеди, задахнутих правим духом црквеним и осећајима српским. Блаженопок. патријарх Прокопије одликовао га је црвеним појасом. По природи тих, благ и скроман, као што се само свештенику пожелити може, није се истицао ни онде где је позван био, а камо ли да је тражио признање за свој рад. Са те скромности и био је поштован како од сугрђана тако и од свију сапароха својих, почем од Лазара Циковца, Авакума Стајића, Душана Писаревића и Марка Шауле. Са блаженопокојним епископом Јеремијем Мацаревићем био је школски друг и кад је за смрт његову чуо прорекао је своју смрт рекавши: „сад видим скори конац и мог живота, али само, да ми се смилује Бог да не умрем, док невидим: Хоће ли овај сабор ставити нашу цркву на њен прави првобитни темељ“!

Мир пепелу твом врли покојниче — последњу жељу твоју испуни ће нама Бог. Ш.

СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПАРИЈА
У СР. КАРЛОВЦИМА

ПЕСМАРИЦА
ЗА
ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРОИСПОВЕДНЕ СРПСКЕ НАРОДНЕ ШКОЛЕ
према наставној основи изданој од вел. Школског Савета
израдио
Александар Јорговић
учитељ у срп. вишој девој. школи новосадској

У ноте стављене су ове песме, за:

Први разред 1. Весело сам дете, 2. Ми смо деца весела, 3. Тичија песма. 4. Пчелица. — *Други разред*: 5. Ми смо деца весела, 6. Станови 7. Пчела, 8. Завет. 9. Голуб седи на стрејници, 10. Хајд у школу!, 11. Млади занатлија I. 12 Млади занатлија II. — *Трећи разред*: 13. Мио ми је цветак, 14. Боже благи, Боже свети!, 15. Песме божићне I., 16. Песме божићне II, 17. Слава прикалења, 18. Сунце се рађа, 19. Јутрења радост, 20. Пчела и голуб, 21. Поточара, 22. Народна химна, 23. Мајска песма, 24. О косидби, 25. Завет, 26. Песма ковачу. — *Четврти разред*: 27. У пролеће, 28. Цвиј, 29. Доконица, 30. Голуб, 31. Пролеће, 32. На уранку, 33. Где птичице, 34. Србин, 35. Српкиња. 36. Песма тежакова, 37. Гусле, 38. Мајска песма, 39. Позив ђака на игру. — Ова је песмарица решењем Вел. Школског Савета од 17. (29.) августа 1896. бр. III. С. 298/196 за школску књигу при настави у певању за српске народне школе одобрена; а решењем Вел. Одбора бр. 4512/1397. ех 1896. одређен јој је дар од 200 фор. а. вр. Цена је књизи 30 новч. Издање и штампа Српске Манастирске Штампарије у Срем. Карловцима, којој ваља наручбине слати.

ГЛАС ИЗ ЦРКВЕ
проповиједи проте Јована Вучковића
проф. богослов. училишта карловачког.
— Цена је књизи 1 крума. —
Добити се може у Срп. Манастирској Штампарији.

КЊИГА ЗА НАРОД:
ЈОВАН ДАМАСКИН
ИЗВОД ИЗ ПОЈЕМА
ГРОФА А. К. ТОЛСТОЈА
ПРЕПЕВАО
поп ЛУКА ПОПОВИЋ
парох панчевачки
ЦЕНА 3 НОВЧИЋА

СВЕТЛЕ СЛИКЕ
ИЗ СРПСКЕ БОРБЕ ЗА КРСТ ЧАСНИ
НАПИСАО
ДРАГУТИН Ј. ИЛИЋ
Цена 15 новч. или 2 гроша

ДЕКАМЕРОН сто прича
од сто најславнијих писаца светске
књижевности
Изашло је до сад осам свезака. Цена свесци 20 новчића.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Број 564./К. 117. 47 2—3

СТЕЧАЈ.

На звање катихете у кр. учитељским и стручним школама у Загребу са пребивштем за учитеље средњих школа платом од 900 фор. и 280 фор. станарине, а даље по закону.

Конкуренти морају имати потпуну квалификацију и катихетски испит за средње школе и бити потпуно вјешти за обучавање како у обичном осмогласном тако и ноталном појењу.

Молбенице имају се поднијети овамо најкасније до 15. (27.) Маја о. г.

Из сједнице Епарх. Конзисторије.

У Пакрацу 17. (29.) 1897.

Број 589 К. 160. 49 2—2

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на парохију V. класе у Кпеви. Интеркалара нема.

Молитељи имају своје ваљано иструјисане молбенице преко надлежних им црквено-автономних власти најкасније до 13. (25.) маја 1897. Епархијској Конзисторији овој поднијети.

Из сједнице Епархијске Конзисторије

У Пакрацу дана 17. (29.) априла 1897.

Епарх. Конзисторија Пакрачка.

СТЕЧАЈ. 51 1—3

За попуњење места учитеља на српско вероисповједној четвороразредној школи у Черевићу расписује се стечај и имају се молбе обложене прописно поднети подписаном школском одбору до конца Јуна о. г.

Дужности учитеља јесу уз своје учитељске обвезе у школи, такођер обављати дужности црквеног појца, дечу у црквеном појењу поучавати, при погребима са дјецом судјеловати уз постојећу награду, попторну школу држати, даље имаће приправљати младиће за црквене појце те ће с тога исте три сата недељно поучавати у осмогласном и великом појењу и то безплатно.

Берива учитеља јесу следећа и то: плаћа стална 460 фор. За попторну школу 40 фор. стан у нарави крај школе; 6 хвати дрва или 54 фор. и 5½ јутара добре оране земље.

Пошто се тражи добар певач то нека изволе молитељи бар једанпут пре избора у овданшњој цркви појати, те као такови имају пречество.

У Черевићу 7. (19) Маја 1897.

Георгије Максимовић
парох и председник школ. одбора.

СТЈЕЧАЈ. 50 1—4

Овим се расписује „стјечај“ на упражњено учитељско мјесто на овд. Срп. прав. основној школи за идућу 1897./8. школску годину. —

Дужности су: обучавање ђака у сва IV. разреда у свима наставним предметима као и у пјењу и појање за пјевницом сваке недеље и празника. —

Плата је: у готову 660 фор. (шест стотина и шесет фор.), слободан стан у новој школској згради, огрнјев у нарави, те право на повишицу од 50 фор сваке треће године службовања и на путни трошак 40 фор.

Који жели ово мјесто заузета нека најдаље до 10. (22). Јула о. г. пошаље на потписату општину: крсни лист, свједоџбу оспособљења и свједочбу свога моралног и политичког владања од надлежне своје власти. —

Грачаница, (Босна) 6 Маја 1897.

Српско-Православна Црквено-Школска Општина.

Михаило Х. Стевић
председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ОБЈАВА. 45 3—3

Овим јављам пречасном свештенству српском православном, да сам своју радњу свабдела са опробаним радничким особљем и да сам вољна радове примати и обављати **уз попуштене цене**, а за ваљаност сваког посла јамчим.

С поштовањем

Марија удова Василескова
у Новом Саду.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 20.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 18. маја 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Превишња одлука

Његова ц. и апостолског кр. Величанства од 20. маја 1897. у предмету сазива српског православног народно-црквеног сабора, достављена у званичном препису Његовој Светости преузвишеном господину патријарху уз високи отпис преузвишеног господина кр. уг. министра-председника

(Званичан српски превод) од 24. маја 1897. бр. 8955. / М. П.

„Услед представке Мојега угарског министра-председника дозвољавам, да се српски православни народно-црквени сабор сазове у Карловце на дан 11. јула (29. јуна) 1897. године, и стављам у дужност сабору, који ће се сазвати, да на основу законског чланка IX. од 1868. год. узме у расправу у првом реду предлоге, који се односе на коначно установљење српског православног народно-црквеног устројства.

За Својега краљевског повереника на овом сабору именујем барона Федора Николића од Рудне, Својега правог тајног саветника, наследног члана великашког дома угарског сабора, и овлашћујем Својега угарског министра-председника, да му изда овде приложено упутство ради управљања.

Поменутом краљевском поверенику Мојем управљени отпис, снабдевши га Својим потписом, овде прикључујем.

Дано у *Будимпешти*, 20. маја 1897. године.

Франц Јосиф с. р.

Б. Банфи с. р.

Окружница-наредба

Његове Светости г. патријарха српског Георгија, којом се архидијецезалним и осталим овомитрополијским епархијским административним одборима објављује превишња одлука о сазиву сабора и наређује поступак око избора.

М. 158./ех 1897.

Његово царско и апостолско краљевско Величанство благоизволило је превишњом одлуком Својом изданом у Будимпешти дне 20. маја 1897. год. најмилостивије дозволити, да се српски православни народно-црквени сабор сазове у Карловцима на дан 29. јуна (11. јула) 1897. године.

Саопштавајући *(име власти)* ову превишњу одлуку, о којој сам високим отписом преузвишеног г. кр уг министра председника од 24. маја 1897. бр. 8955./М. II извештен, позивам *(име власти)*, да ради избора заступника како свештеничкога тако и световнога реда за овај сабор у смислу изборнога реда, потврђеногa највишим решењем од 29. маја 1871. год. према одредби §-а 11. исте уредбе потребна расположења учинити и изборне одборе упутити не пропусти, да имена и карактер изабраних заступника *(напишу)* одмах по избору јаве, како би их *(напише)* мени бар 12 дана пре састанка сабора саопћити могао и да изабране заступнике, снабдевши их сходно §-у 30. изборног реда једним примерком изборног записника, као веродајницом упуте, да у Карловце на сабор благовремено дођу.

У *Карловцима* 17. (29.) маја 1897. године.

Георгије с. р
Патријарх

Његова Светост, Архиепископ Карловачки, Митрополит и патријарх српски Георгије Бранковић, благоизволео је у манастиру Хопову рукоположити монаха Доситеја Поповића дана 13 маја о. г. за ђакона, а дана 14 маја о. г. за презвитера.

Његово Високопреосвештенство, господин епископ Вршачки *Гаврил*, извољео је свршеног богослова Василија Обреновa, одређеног за администратора Мраморачке парохије, рукоположити 3. (15.) маја за ђакона, а 9. (21.) за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Превишња Одлука.

У званичном делу овога броја саопштена је Превишња Одлука премилостивог нам Цара и Краља, којом се најмилостивије дозвољава сазив надлежно пријављеног нашег српског православног народно-црквеног сабора за Петровдан ове године.

Најузвишенија Владарска милост, која одсијаје и са овога Превишњега Акта, позекновог, срећно и славно владајућег нам љубљеногa и премилостивогa Владара Франца Јосифа Првога, чоновo крени никад неколебљиву вековима увек верног овомитрополијског православног народа српског — веру у очинску праведну Владарску бригу и за његово добро и напредак; и загрева га јаком надом у лепшу будућност његова народно-црквеног културног и просветног развитка и напретка под сигурним кровом осигуране му и уређене тако миле а и заслужене народно-црквене аутономије.

Суморну душу доста напаћеног, а увек светла лица и витешке верности поданичке, овомитрополијског православног народа српског, разгалиће и разведриће топлота очинске Владарске љубави и блага роса Превишње милости, којом је преплављена драгоцена нам Превишња Одлука.

И век под врлим уписима топлоте и љубави, милости и драгоцености те, чврстом вером и леном надом окрепљена и утешена, досад забринута, црква наша и у цркви народ њен, отвара широм груди благодарности своје и кличе на захвалног срца свога:

Хвала Ти витешки и љубљени Владару наш! Да живи свима народима својим праведни отац премилостиви Цар и Краљ наш Франц Јосиф Први!

Сабор.

Превишњом Одлуком од 8. (20.) маја о. г. изданом у Будимпешти благоизволело је Његово Величанство најмилостивије дозволити сазив надлежно пријављеног нашег српског православног народно-црквеног Сабора.

Испуњени радошћу са узвишене Владарске милости, која нас обасипа са Превишње Одлуке и у Њојзи најмилостивије изражене превишње очинске Владарске бриге и старања за цркву нашу и њезину народно-црквену автономију, а после изјављеног усклика благодарности и захвалности своме премилостивом *Цару и Краљу*, кличемо и своме доброме Архипастиру и народно-црквеној Поглавици св. патријарху *Георгију Бранковићу:* слава и хвала Ти свети и љубљени наш Патријарше, Који си, не скретајући ни лево ни десно, него правцем Своје увек сјајно засведочене верности Превишњем Престолу нашег премилостивог *Цара и Краља* и непоколебивом љубављу, Својом и Свога народа, домовини нашој и њезиној величини и напретку, заслужно очинску и узвишену Превишњу Владарску милост цркви и народу Твоме, сјајно и силно изражену и у најновијој драгоценој нам Превишњој Одлуци.

Изразима изјављеног сад усклика, придружујемо, у име задовољног и радосног, увек искреног патријотског чувства и осећаја, домовини својој оданог и верног Митрополије Карловачке православног народа српског, — израз искрене захвалности и високој кр. угарској влади и њезиноме преузвишеном Министру Председнику на праведној готовости и државничкој мудрости, којом је изводео премилостивом нам Краљу предложити издану Превишњу Одлуку.

Ако је досад неке кругове у нашем народу и притискивао облак истините бојазни и страховања од приступања организаторној радњи на предстојећем нам Сабору, сјајни зраци Владарске милости са Превишње Одлуке од 8. (20.) маја о. г. тај облак разгоне. Тој бојазни и страховању више нема разлога никаквог, као што га ми нисмо видили ни досад, нити јој сме бити места у души нашег народа, после узвишене Владарске Превишње Одлуке, по којој ће предстојећи наш Сабор имати свој организаторни посао да предузме и доврши на темељу IX. законског чланка од 1868. године; дакле на темељу „уједначених нам автономних права у границама земаљских закона.“

Ако је ради досадање неке неоправдане бојазни и страховања досад и постојало у неким круговима нашега народа искрено мишљење, да не морамо и да не требамо приступити да предстојећем нам Сабору организаторној радњи и градњи организаторног штатута нашој цркви и автономији, то мишљење губи од данас сваки разлог за себе, а оправданост мишљења израженог у 14 броју овога листа, о кобности неприступања и одлучној потреби приступања радњи и градњи тој, — данас је изван сваке сумње, пред истинитим родољубом и паметним човеком сваким.

А према томе, и после овако узвишене и пријасне Превишње Одлуке, свако подржавање досада ширене у народу бојазни и страховања од неког скресавања заједначених нашој цркви автономних права, било би цинички бездушно, с обзиром на интересе наше автономије, цркве и народа, а с обзиром и на саму његову лојалност, која увек треба, да је чиста и светла као сунце, и невина као роса јутрења, изван сваке сумње и прекора.

Ако у наше опозиције има истинитог родољубља, она ће уважити домашај и признаће оправданост ових речи и знаће своју дужност. Нека је не руководи и не заноси прохтев за њеном већином у сабору.

Родољубиве опозиције имају такође свој часан задатак у градњи добра и напретка народног.

Оне га морају само схватити и знати извршити, те неће никада пасти у заблуду, по којој је кулминација задатка опозицијоног *онемогућивање и спречавање оних синова народних, који по стицају околности* **могу** *да користе општем добру народном.* Данас је код нас та група људи у странци, која се назива „автономном“ и која ће изаћи пред Сабор нам — не са јединственим неким штатутом него са предлогом Саборског Одбора, назив којега предлога је: „*Народно*

црквени Устав источно-православне српске цркве у земљама угарске круне“.

Частан опозиционни задатак данашњој нашој опозицији налаже, а истинити интерес наше автономије, цркве и народа с правом од ње тражи, да своје партајске обзире и смерове потчини томе општем интересу, те да не изазива бојазни и не прави баука где им места није. Тако исто тај частан задатак нашој опозицији налаже и тражи од ње, да *ради свога прохтева за већином у сабору*, не приказује и не сумњичи, без икаква основа и разлога, као издајице и диндушмане народне, оне његове синове, који му данас *једини могу помоћи и његову толико драгоцену автономију на висину стварне автономије подићи, осигурати и обезбедити*. А да то *могу* ти синови народа нашег и ти браничи цркве наше, и да у томе правцу свој рад заиста и извршују, еклатантан доказ је сво већ и у значајном и за нашу аутономију *драгоценом садржају премашосване Привишње Одлуке*. Такав доказ имају за себе наши фактори, који нам данас руководе народно црквене послове, и у постигнутом успешном резултату преговора својих са фактором државне власти, који ће резултат изражен бити у самом предлогу Саборског Одбора. Са таквим доказима срешће се народни посланици и кад се нађу на окупу саборском.

И после свега овога, ми имамо и разлога и права да апелујемо на нашу опозицију у име мира, напретка и среће на родне, у име славе наше цркве, *да буде на висини свога часног задатка, на висини истинитог и стварног родољубља*. То родољубље, којим треба да се испуни и оснажи наша опозиција, казаће јој и — *како таква бити може, и шта као таква треба да ради*, на да буде дионником оне радости и блаженства, које испуњава цео народ после постигнутих успеха.

Кад наша опозиција не би ни сада увидела и не би схватила, или не би хтела учинити оно, што би јој истинито родољубље морало диктирати; и кад се не би тргла, ма и у дванаестом часу, са свога раздраженог и страсног партајског и неродољубивог агитаторског пута, те кад би успела обманути народ свој, те у прохтеву за већином својом на сабору избезумила свој народ и при изборима за сабор наш добила већину мандата, — зла коб нашег народа и цркве пала би на њезину душу.

И ми би, истина болне родољубиве душе али мирне савести, могли онда нашим Бранковљима и Заставашима довикнути, као Пилат руљи пред судницом Христовом: **ви видите**.

Али ми се уздамо, да ће свест нашег народа сачувати нашу опозицију од тога тешког греха!

Исток и одношај запада према њему.

Написао: **Никола Кочубин.** — „Церковныя Вѣдомости“.

(Наставак.)

Свуда се по истоку причешће свршује под оба вида. Јермени, Копти и Арапи, који de jure не припадају православној цркви (има их и православних), причешћују се православно. Све су источне литурђије — јерменске, сиреске, јетиопска, месопотамска и др., врло на близу с православним литурђијама св. Василија и Св. Јована Златоуст. Очигледно је, да канон тијех литурђија води оњем апостолскоме почетку. У православној се цркви сачувао прекрасан обичај, да се свећеносљужитељи љубе за вријеме литурђије. Тај се обичај појављује у дубокој старини и чисто је источног карактера. И данас Турци и Арапи поздрављају једни друге пољупом у десно и лијево раме. У прво Хришћанско доба тако љубљење било је по свуда у цркви, — те смо га и ми наслиједили као вјерни синови истока.

Наслиједили смо и облик одежда и духовну ношњу. Тај облик није нико измислио по својој ћуди, већ има своју историју, а правда га савременост. На читаву простору од Мале Азије до Египта и Етиопије путник може срести и сад Арапе, Фелахе и др. тамошње становнике одјевене вуненим или лаженим хаљинама бијеле и црне боје, које опомиње на наше кафтане и расе. Сличност иде дотле, да често држиш свјетовно лице за духовно, особито ако носи мјесто чалме прну капицу. Најзначајнија је хаљина, која опомиње на ефон; она је налик на јудејску свећеничку

халину т. зв. *талас*, чије је почетак, разумије се, стари источни; предњи је њеров дио дугуљаст и уздиже се, као што је то обичај у јерусалимских Грка, гдје свећењици прибадају т. зв. *звонолике фелоне*. Треба примијетити, да се фелони, као и све у опће црквене халине, на истоку шију из лаке, вунене или лапене материје; кадифа, која није за жарку климу, срета се овдје местимице и често служи за знак Хришћанске љубави Русије према православном истоку. Да ли да говоримо даље о крсном знамењу, које је свуда по истоку учвршћено печатом православља?... Најпослије хоћемо ли говорити о богатим источним књижницама, о томе, да у њима има старих православних књига, фрагмената и палимпсеста, о ископавању сваке године старих храмова, о налажењу фреско слика, мозаика и т. д.** — кад све најљепше свједочи за то, да су догмати и обреди старих св. Божјих цркава једнаки са садашњима и да је православна, источна вјера била, јесте и остаће — једна, васељенска вјера заиста је *сїа вкра апостолскаѧ, сїа вкра отєчскаѧ, сїа вкра вселєнскїѧ оутвєрди*.

И тако наш је одношај према истоку такав, да ми, који смо с њиме у јединству вјере и љубави, радимо на њиви Христовој у име једне истине, која се без престанка чува у источној православној цркви. Само кад опћимо с истоком, црпамо себи паду, да ће благодат Божја бити с нама увијек и да ће нас она довести у небески стан, који нам је Христос спремио.

Обратимо се сада гордоме западу и погледајмо, како се он влада према томе истоку, откуда је дошла свјетлост људима. Ми смо већ примијетили, да он баца на њега грозне стријеле и напада га не у име васељенске истине, него због своје користи, земаљске славе и на угодност *„непријателу добра и човјекољубија од некони, који не престаје нигда сијати различиту плеву по њиви Господњој, да угуши пшеницу“* (ријечи *„окружне посланице Цариград. патријарха“*). То потврђује историја. — Василије Велики још у IV. вијеку жалио се на западну гордост, те у својој посланици италијским и галским епископима изјављује, да православни на истоку *„стоје на straži oнкег достојанства отачке ризнице здраве вјере“*. У IV. в. запад закашњује с признањем васељенског значења 2. васељенском сабору (381. г.), на којем су, међу осталим, признали власт епископа Новога Рима — Цариграда исту као и епископу старога Рима — папе. 484. г., послије 4. васељенскога сабора (451. г.). папа Феликс непромишљено баца анатему на цариградског патријарха Акакија — и запад не опћи с истоком 35 год. То је први расцјеп међу црквама, који је настао из гордости и частољубља римскога епископа. Кад се опћење поновило (579. год.), нарочито за царевања императора Јустинијана, који је освојио Италију, западна се гордост за неко вријеме стишава, те римске папе — Јован (525. г.), Агапит (536. г.) и Василије (597. г.) чак и Цариград посјећују, остају у њему неколико година и свршавају у храмовима царскога града литургије, не износећи ни какве врховне власти над источним јерарсима, нити говоре, да они зависе од свјетске власти.

Али гордост и самољубље скоро узеше мах. Папе с прва ступају у борбу са свјетском, а за тим с духовном влашћу истока. Они добијају царску повељу на имања римске цркве, до краја VI. в. не ће да признају одредаба V. васељенског сабора (553. г.), на којем предсједаваше цариградски патријарах и свијем силама теже, да исток потчине своме ауторитету. Знаменити римски епископ — папа Григорије Велики признаје V. васељенски сабор; називајући се servus vervorum Dei, показује примјер смирености и братског односаја према истоку, а при томе вели, да од поглаварства једног епископа над другим пријети опасност цркви... Али се његови насљедници користе политичким и сваким другим прили-

** У граду *Солоники* или Солуну — тој источној Разени — прије 3—4 год. пронашла су се важна открића. Послије пожара у цркви св. Софије нашло се толико богатство мозаика, каква нема ни у једној источној цркви до св. Софије у Цариграду; тај је мозајик, разумије се, стари, византијски. Послије пожара показало се, да стражара, која је била уз цркву, — није ништа друго, већ стара црква; у њезиној свачкашње се *фреске* и *колоне*; као што се види, црква није била велика, али висока. У Солуну су нашли још 2 подземне *цркве*. Све су цркве сазграђене, као и св. Димитрија Солунског и св. Георгија (сада џамије) не касније од V. вијека, те тако доказују о старини православља.

кама за то, да подигну ауторитет римског епископа над патријарховим ауторитетом и да стеку на истоку такав утецај као и на западу. Већ се у VII. в. појављују тугови мухамедански на граници византијске империје, већ се поче колебати политичка моћ грчка — и папе се користе свима згодама, да рашире свој ауторитет. Тако се докопавају византијским царем Фоком титуле „*васељенски*“, а међу тијем су рано устали на цариградског патријарха, кад се је назвао васељенским за патријаршитва Јована Посника... Тако у то вријеме папа Хонорије прелази на страну монотелитске јереси. У VIII. вијеку папе задуго не признају ауторитет 7. васељенског сабора (778. г.) и остају тако при упорности свој их претходника. У истоме вијеку, уз згодне политичке прилике, папа Стефан II. добија од Карловића Пипина Малог равенски екзархат као баштину св. Петра, — те римски епископ тијем постаје господар и признањем свјетовног поглавара. Та околност, а такођер и то, што је западно римско царство подигнуто за Карла Великога, којега је крунисао папа Лав III., нарочито побудише горде сањарије — и ге у IX. вијеку, папе почеше свијетати, како ће поткинити своме ауторитету сирва свјетску власт на западу, а затијем свјетску и духовну власт на истоку. Да се те фантазије остваре, помагаху т. зв. *лажне Исидорове декреталије* 839. г., које карактеришу слијепе папске жеље: папе заборавише, да је највећа власт у цркви вазда припадала саборима (1. сабор, како знамо, био је у Јерусалиму) и почеше сад спомепутијем декреталијама доказивати, да је папа — заступник Христов на земљи и независна глава свијех цркава у свијету, да он поставља, суди и збацује епископе и стоји над саборима Папа Никола I., користећ се слабошћу пашљедника Карла Великога и лажним Исидоровим декреталијама, први се од римских папа усудио 875 г. установити ово двоје: 1.) царска се круна не даје по праву пашљедства, већ по вољи римскога епископа, 2.) римска је црква — глава свијех цркава, а њезин епископ — свесвјетски папа, коме се морају покоравати сви јерарси. Исти папа, болујући од неизмјерне жеље за влашћу, не могаше допустити, да на истоку постоји таква духовна власт, која њега не признаје за главног вршиоца црквених дјела. И гле, он заборавља заповијед о Хришћанској љубави, те замеће распру међу римским и грчким мисионарима око тога, ко је у праву обратити Бугарску у Хришћанство. Мало му је и то било, те се, противно апостолским установама, мијеша у избор на патријаршки пријесто знаменитог свјетилника Христове цркве Фотија (857. г.), не признајући га за патријарха, одбацује га од цркве и квари општење с истоком. Таким гордим и непромишљеним поступањем папе Николе I. удара се темељ жалосној диоби римске цркве од једне, свете, католичке и апостолске Цркве. Исток је дубоко жалио гледајући, како се запад према њему неправилно понаша. Он отворено издржаваше своју тугу, доказујући у разним полемичким дјелима неправедност папских жеља и увјеравајући папу, да се стиша. Али мир и љубав, које нам је Спаситељ завјештао, већ су били толико нарушени да се запад ријешио у својим односајима према истоку ићи и на даље низбрдо. Разумије се, то је ријешење довело до жалосних резултата. Запад је могао само у општењу с истоком црпсти из живог извора васељенске цркве. Тек што се то општење почело рушити, благодатне струје живога извора престадоше нападати запад. У брзо се овдје почеше заборављати одредбе 7. васељенских сабора и предања светих отаца. Појави се криво „Filioque“, уведе се у свјетовњаке причешћивање само под једним видом, пријесан хљеб и т. д. Исток, чувајући јеванђеоску заповијед о љубави, обличаваше нове западне установе и увјераваше папе, да не сију пљеве у цркви. То обличавање особито одјекну у XI. вијеку, кад је запад допустио себи много новине. Папа Лав IX., не уздајући се на именьака Лава III.,* већ идући по лажноме путу папе Николе I., као одговор на источно обличавање, ријеши се на крупан корак за одношај према истоку. Он дрско по легатима изјави, да је у Цариграду и

* Заштитник православља, који је устао против додатка у символу вјере израза „Filioque“ (и Ф сина).

по свему истоку неопходно потребито признати њега — римскога папу — за главу цркве... Уједно с том изјавом захтијеваше од патријарха, да се у свему покорава римскоме пријестолу и проријети анатемом за случај, ако се не би то захтијевање испунило. Сличан корак од стране папине, као израз највеће гордости и скрајњег безумља, морао је довести коначноме расцјепу међу црквама и дноби 1054. год западне цркве од општења са васељенском Црквом. — Такав одношај гордога запада према православноме истоку доведоше до жалосне у Хришћанској историји каноничне диобе западне цркве од јединства с васељенском православном Црквом.

Такође није тешко представити себи, какав је одношај запада према истоку био послије 1054. г. Тај је одношај — прије био неугодан и од времена на вријеме ови или они римски нови проналасци мијењају се у ужасне стријеле за њихове противнике.

(Свршиће се.)

Проповед
о љубави према непријатељима.

(По нем. од **Стевана Стевановића**, пароха.)

„*Љубите непријатеље своје*“
(Матеј V. гл. 44. ст.)

„Чули сте да је казано: Љуби ближњег свога а мрзи на непријатеља свога; а ја вам кажем љубите непријатеље своје“ (Мат. V. 43. 44.) — рекао је Христос Јудејима.

У доба прехришћанско, наука о љубави к непријатељу не беше позната. И ако незнабожачки мудраци овде онде говоре против гнева, против освете; и ако овде онде саветују, да би ваљало добра желети и непријатељу, ипак те речи и ти савети нису чврста стална и опредељена правила, но су то усамљени појави онога осећаја, што га је Бог природи човечијој приценио. Морална наука ових мудраца излазила је у ово правило: „Љуби онога, који тебе љуби, мрзи на оног, који тебе мрзи“.

Мојсеов закон забрањује освету, и вели да дужност узајбности ваља вршити према сваком ближњем, па и према — непријатељу. Ту има истина речи о мржњи према овима, но ту се неразумеју непријатељи личности наше, но грешници, безбожници и богохулници; па и њих толико не осуђује, колико осуђује њихова грешна и безбожна дела

Јудејске старешине, фарисеји и књижници, говораху својима: „Љуби ближњег свога, а мрзи на непријатеља“. Ове речи слушаху Јудеји тако често из уста својих учитеља и старешина, да најпосле повероваше, да су оне тако и у закону написане. И зато баш Христос Спаситељ вели Јудејима: „Чули сте да је казано“... т. ј. но ономе, како вам је досада тумачен закон Мојсеов, требали би да мрзите непријатеље, „а ја вам кажем: љубите непријатеље своје; благосиљајте оне који вас куну; чините добро онима, који на вас мрзе; молите се Богу за оне, који вас гоне“ (Мат. V. гл. 44.)

Кад погледамо, браћо, данас по свету хришћанском, а оно као да је или нестало сећања на ову заповед, или ју ми баш силом изврћемо. Јер — погледајте — има ли гдегод, има ли у кога љубави ове? Не видите ли зар свуда: пркос, инат, освету, непријатељство?

О, браћо, не тако, то није човечно, то није хришћански!

„Љубимо непријатеље своје“ — то је заповед света, заповед је то Божја. Послушајмо ју, па ће у свету бити више мира, више споразума, више благослова Божјег!

Па хајде, браћо, да видимо, шта је то љубав к непријатељима.

Пре свега запитајмо се, кога треба да сматрамо за непријатеља свога? Одговор на ово питање, треба да разбије предрасуде оних, што веле, да је немогуће непријатеље своје љубити. — Ове предрасуде, долазе већином отуда, што ми оне за непријатеље своје држимо, који нам то нису, те тако љубав ову погрешно схваћамо.

Ко су, дакле, наши непријатељи? Да ли нам је онај непријатељ, који се сместио тамо, где би ми желели бити? Не, он је тражио своју корист, не хотећи нами шкодити. Да ли нам је онај непријатељ, што нас је речју или делом разједно или увредио? Не, он је то можда у непажњи учинио.

Да ли старији наш, кад нас за погреш-

ке наше покара? Не, он је чинио, само дужност своју. Или да ли нам је непријатељ онај, који је својој вери, својим начелима — која су супротна нашим — одан срцем и душом?

О, колико би у свету, овом мање неправде, мање неслоге а више мира, више споразума било, кад би сваки своје назоре бранио и чувао, а туђе штовао!

Па ко нам је дакле непријатељ? Онај који нас вазда и на сваком кораку злонамерно оштећује, те спасу душе наше уди. Ето то је непријатељ наш. Па да ли је могуће према овоме и овакоме испунити заповед Спасову, да ли је могуће овога љубити?

Но — браћо — да ли ова заповед иште од нас да неправду, — коју нам је непријатељ нанео — правдом назовемо? Не, неправду за правду признати значи огрешити се цигло о — истину.

Да ли заповед ова иште, да сагнемо главу под неправдом? Не, има пута и начина, којим се до правде долази. И сам Христос и апостоли његови, бранише се од непријатеља својих. Па у чему се дакле састоји љубав ова? Труди се Хришћанине, да убијеш у себи све грешне покрете зловоље, мржње, огорчења и освете; опраштај од срца: не враћај зло — злом; буди свагда готов, да непријатељу своме у помоћ притечеш, — ето то иште од нас љубав к непријатељу.

Па зар је то заиста немогуће учинити?

Кад би тако било, онда у прехришћанско доба не би било ни трага љубави ове. Но има је! Чујте само. Једног Атињанина осудише сугрђани му — на смрт. У последњем часу запиташе га пријатељи његови: има ли што да поручи сину своме? „Кажите му — рече он — хоћу да заборави Атињанима увреду ову“. Ликургу избије неки млад човек — око. Народ хоће да казни овога, но Ликург заиска, да он сам свога непријатеља казни. Узме га к себи, добро га васпита, па га изведе пред народ и рече: „Овај беше злочинац, а сад ће ето бити ваљан члан друштва“. Кад је Фурије именован владарем у Шпанији, молио је римски сенат, да му баш два непријатеља његова за саветнике даде. Ово су — браћо — заиста леп примери љубави к непријатељу своме; и баш зато што су то плодови природног нравственог закона, баш тиме нам пружају доказа, да се љубав к непријатељу не коси са природом нашом и да није — немогућа.

Љубав к непријатељу, то је општа дужност, која све Хришћане подједнако веже, јер је она изричка заповед Христова, Њу је изрекао — Христос Бог. Кад је Петар запитао Исуса Христа у име осталих апостола, колико се та љубав простире, и да ли је доста седам пута опростити непријатељу, рекао му је Господ: „Не велим ти до седам пута, него до седам пута седамдесет“ (Мат. XVIII. 22.) Ево дакле разјашњења заповеди ове! Тако, браћо, и никако друкчије!

Христос Спаситељ је овој заповеди, ударио печат савршенства рекао ученици ма својима:

„Љубите се као што сам вас ја љубио“ — а међу њима беше и Јуда, који га је већ издао. У оном трепутку, кад је Јуда дошао да изда Исуса, предусрета га Господ речима: „Пријатељу, шта ћеш ти овде“? (Мат. XXVI. 50) Христос умире на крсту, а са усана му лете ове речи: „Оче опрости им, јер незнају, шта чине“. Он дакле умире, мучен, пљуван и поруган, а последња му реч не клетва, но благослов.

Љубав к непријатељу је одлична врлина, која треба сваког Хришћанина да краси, јер се њоме баш разликује од — неверника.

„Ако ви љубите оне, који вас љубе вели Христос, какову подлазу имате? Не чине ли то и царинници? И ако Бога називате само својој браћи, шта одвише чините? Не чине ли тако и незнабошци?“ (Мат. V. 46. 47.). Каква дакле разлика између Хришћана и неверника! Како је дивна ова врлина, којом треба Хришћани да се разликују и одликују од осталих! О како их је нпак мало са овом врлином, а како их много што су мржњом и осветом заражени, те су гори од незнабожаца!

„Љубите непријатеље своје, да будете синови Оца свога, који је на небесима“ — ето и тако браћо треба, да свакога од нас ова врлина краси.

Само они, који слушају реч Божју, само ти могу бити, и јесу, мила деца Божја избраници Божји; напротив „који говори да је у виделу, а мрзи на брата свога, још је у тами“ (I Јов. 9.) јер „ко не љуби брата свог, остаје у смрти“ (I Јов. III. 14.)

*

„Љубите непријатеље своје, благосиљајте оне који вас куну; чините добро онима, који на вас мрзе; молите се Богу за оне који вас гоне“. (Мат. V. 44.)

Посмотримо, браћо, изближе ову заповед Спасову!

„Љубите непријатеље своје“ — то значи, опростите им, измирите се; опростите од срца, опростите онако, како желите, да вама Бог грехе ваше опрости.

Но, ко је то кадар учинити? — запитаћете.

Не велимо, да је лако, али је могуће, браћо, само мало борбе, мало само прегорења.

Добар Хришћанин, како напред рекосмо, треба само оног да сматра непријатељем својим, који му спасењу душе његове уди. Увреду пак, која није оваквог врсте, не треба ни узимати за увреду, но за нешто обично, што се међу људима догађа; треба ју сматрати за искушење, у коме треба да покажемо, колико као Хришћани вредимо. Увреду не треба увек мерити на — тешку страну, нити ју једнострано узимати; вала имати искрености, те један део кривице и на свој рачун уписати. Грешне речи и дела непријатеља свога и ако не треба одобравати, али их не треба ни оштро судит, но их треба судити онако, како желимо, да и нами други суде, па ће нам после тога и таког поступка лакше пасти — измирење с њим. Да, измирење искрено и срдачно! А на пут измирења ти први коракнути мораш — јер то се зове бити на висини хришћанских врлина!

„Чините добро онима, који вас мрзе“ — вели даље Христос. Најмање је што овде учинити можемо то, да непријатеље своје најобичнијим знацима учтивости предусретамо, јер кад ни тога учинили не би, огрешили би се о правила природне уљудности, коју и незнабошци имадоше. Но Господ иште од нас Хришћана више; он вели: „Чините добро онима, који вас мрзе“, а то значи: пријатељујмо и непријатељу; указујмо и непријатељу услуге своје, где год за то прилике имамо. Овако чинећи, изазвали би и у њиховом срцу љубав, задобили би у Бога милости, учинили би велики корак савршенству своме, — а то баш и јесте циљ сваке па и ове заповеди Божје.

„Благосиљајте оне, који вас куну; молите се за оне који вас вређају“.

Ја му од своје стране — вели један — нећу никаква зла чинити; но ако га какво зло снађе, нека му буде, то је и за мене.

Ја му опраштам, рећи ће други, но кад га видим, а у мени крв узавре и ускипи.

Шта, зар је то љубав к непријатељу? Зар се тако чини добро онима, који нас мрзе? Зар се тако благосиља? Зар се тако моли Богу за непријатеље?

О, ко овако говори, у тога ни искре љубави није, у тога је срце пусто, и без зрачка светлости хришћанске.

Чујмо браћо Хришћанска! Кад помислимо на непријатеља свога, те нам накост хоће да посукти из груди — а ми за чачак застанимо и погледајмо крст Спасов! Поруган, мучен, бијен, пљуван, на крсту разапет и опет: „Оче опрости им, јер незнају шта чине“. Ево, браћо, узора, ево наука жива! Угледајмо се, послушајмо реч његову.

Отворимо груди своје, и сместимо у њих љубав хришћанску, па ће нам дани живота нашег потећи реком мира, среће и задовољства, па ћемо стећи тиме — благослова Божјег. Љубимо непријатеље своје, па ћемо бити мила деца, избрани синови Оца небеснога — Амин!

О назаренима и њиховом учењу.

Паше **Југ Станишић** парох.

(Наставак)

Тако ето св. предање. — На имали у томе предању чега нејасногa, неразумљивога, непојмљивога, невероватногa, св. писму противногa?

Баш ничега. То, што је Симеун посумњао у истинитост речи пророкових, са свим је јасно и разумљиво. Кад је анђео Гаврил благо-

вестио пресв. Дјеви Марији, да ће „затруднети и родити сина“, она сумњајући у истинитост речи тих пита самога анђела: „Како ће то бити кад ја не знам за мужа?“ (види целу повест: Лука, 1., 26—38.) То, што је Симеун потегао ножић, да њиме сатруже и избрише из књиге пророчке оне речи, у чију истинитост није веровао, и опет је са свим схватљиво и појмљиво. Кад је пресв. Дјева Марија „испрошена била за Јосифа, а још док се нијесу састали, нађе се, да је она трудна од Духа светога. А Јосиф муж њезин, будући побожан (а не схваћајући и не појимајући, како је она затруднила) и не хотећи је јавно срамотити, намисли је тајно пустити“ (Матеј, 1., 18—19.) То, што је Симеуна од намишљеног дела невидљива рука задржала, и опет је са свим вероватно. Праоца Аврама задржава анђео, да не закоље свога сина Исака, као што он то учинити хтеде; (I. Мојсиј. 22., 11—12.) а анђео Господњи одвраћа и праведнога Јосифа од мисли, да напусти испрошену девојку Марију. (Матеј, 1., 20.). То, што је Симеун за неверство своје слову Божјем, речи пророчкој кажњен тиме, да не ће „видети смрти, док не види Христа Господњега“ потпуно се слаже са св. писмом. Отац Предтече Јована, праведни Захарија за то, што није поверовао речи и свести анђеловој, да ће му жена Јелисавета ма и у старе дане, родити сина, кажњен је био тиме, што је био нем, све док му се син родио није (види целу повест о томе: Лука, 1., 5—25.). То, што је Симеун више стотина година живети морао, да би се на њему казна Божја испунити могла није ништа необично, ништа чудновато. У храму Јерусалимском срета дете Исуса, осим праведног Симеуна, још и пророчица Ана, која је као обична старица имала преко сто година, јер је „седам година живјела с мужем од дјевојаштва свога, и удова око осамдесет и четири године“ (Лука, 2., 16—37.) На кад је она, као обична старица, преко сто година имати могла: онда је Симеун, коме при погледу на дете Исуса беше прва помисао и једина жеља: смрт, свакако необично дуго живети морао. У осталом данашње нам време показује више пута људе са животом од 120—150 година; а не врло давнашња прошлост забележила нам је човека, који је живио преко 200 г. („Народни лечник“ од дра Милана Јовановића 1880. г., књига II. стр. 67.)

Ако би се нашим назарењима, или њихним рођацима, протестантима чинило наведено св. предање о праведном Симеуну као неверовано, неистинито; нека нам кажу, за што је праведном Симеону обећано, да „не ће видети смрти, док не види Христа Господњега“; и за што он доиста пре рођења Христова умре и умрети могао није? И нека нам кажу и докажу, од куда су и како су то дознати могли? А да је томе узрока, и то важна узрока било и бити морало, у томе ће се, свакако, и они с нама сагласити.

Јест, ми без св. предања свето писмо разумети у стању нисмо; за то св. Василије Велики и каже у свом 91. правилу: „Догмате и проповиједи, које су у цркви сачуване, једне ми имамо из написане науке, а друге смо примили тајно из повјереног нам Апостолскога предања; нити ће ово ико хтјети порицати, који је и најмање вјешт црквеним установама. Јер ако станемо одрицати ненаписане обичаје, као да немају велике силе, хотимично ћемо повриједити Евангеље у главним предметима, или просто свешћемо на голу ријеч, што је тамо проповиједано“. А у свом 92. правилу св. Василије Велики сравњује св. писмо са писменом доказима, а св. предање са усменом свједоџбом, и вели: „... Ista је ствар, као на суду: кад би ми, неимајући доказа писмених, привели вам мноштво свједока, не би ли зар добили од вас ријешење опроштаја? . . .“ („Зборник правила“ стр. 301. и 304.)

Све да се у св. писму ни једном речцом, ни једним словцетом не спомиње св. предање: опак би нам већ из до сад реченога јасно и разумљиво било, колико нам св. предање чувати и уважавати ваља. Но св. писмо баш нарикоме спомиње св. предање и јасно нам одређује, да га примати, да га се држати имамо.

„Хвалим вас, браћо, што све моје памтите, и држите заповијести, као што вам предадох“. (I. Коринћ., 11., 2.) и опет: „Тако, браћо, стојте и држите уредбе, којима се научисте или ријечју или из посланице наше“ (II. Солун., 2, 15.).

Искати јаснију свједоџбу, од горњих речи св. ап. Павла, о томе, да доиста постоји св. предање, и да је држање предања не само похвално, него баш и нужно значило би желити и тражити: да јарко сунце лепше светли, јаче грије.

Осим горња два места могла би се још и друга навести за доказ, да предање збиља постоји, и да га се држати ваља; но горња су два места најглавнија и најјаснија. Ипак ћемо за доказ, да апостоли нису све на писмено ставили, него да су неке уредбе и лично, усмено казивали и предавали, навести још једно место св. писма. У другој посланици својој „изабраној госпођи и дјеци њезиној“ вели на крају св. апостол Јован: „Много бих вам имао писати, али не хтједох хартијом и мастилом; јер се надам, да ћу доћи к вама и из уста говорити, да радост ваша буде испуњена“ (ст. 12.); то исто и још јасније говори и у трећој својој посланици „Гају љубазноме“ (ст. 13—14.)

А да је св. црква и у прва времена своја за усмене уредбе знала, и да се тих уредаба и држала, сведочи св. Василије Велики. Једног празничног дана служио је Василије у својој цркви, у којој је био и блажени Амфилохије, епископ Иконијски; у цркви је било осим многих верних још и јеретика, и то много, а ови су Василија мрзили и тражили су сваку прилику, да га било у чем ухвате и окриве. Служећи службу Василије је читао славословље час овако: „славу Оцу кроз Сина у Духу светом“, час опет што је једно те исто: „слава Оцу са Сином заједно са светим Духом“. На ово јеретици стану викати на Василија, као да он не исповеда право божанство Духа светога; Амфилохије упозори на то Василија. Због тога напише св. Василије блаж. Амфилохију књигу „о Духу светом“, у којој између другога наводи и ово: „У погледу пак онога, да нема ни свједоџбе, нити је написано шта о славословљу „са Духом“, кажемо то, да ако не треба примати ни друго, што није написано, онда ни ово; али ако су се веома многе тајне усвојиле код нас, а нијесу биле написане, то са многим другима признајмо и ову. И ја мислим, да је то баш Апостолско, да се обдржавају ненаписана предања. Јер „хвалим вас“, каже, „браћо, што све моје памтите, и како што вам предадох, предања држите“; и опет: „Држите предања, која сте добили или ријечију, или кроз посланицу“, између којих на особити је начин једно и ово, које ученицима предадоше они, који га у почетку установише, и који трајном употребом у течају времена, кроз дуготрајни обичај у цркви укорјенише. Иста је ствар као на суду; кад би ми, не имајући доказа писмених, привели вам мноштво свједока, не би ли зар добили од вас ријешење опроштаја? Ја мислим да би, „јер на ријечима два или три сведока има остати сваки говор“. Пак ако вам јасно покажемо, да ми имамо на нашој страни дуготрајност времена, не ћемо ли вам тиме показати, да право говоримо, и да спор не може бити ријешен противу нас? А стари догмати заслужују особито уважење управо тијем, што у својој старини, као у некој сједини, узбуђују поштовање к себи“. („Правила с тумачењима“ књига II. стр. 436—437. и 439—440.)

Показивати, на она места св. писма, која тобоже говоре и сведоче, да нема предања, и да га се држати не треба значи: доказивати, да св. писмо противу речи, само себи говорећи, час овако, час онако! На таково што ни помислити, а то веровати још и мање можемо и смемо.

Да св. писмо говори о „предању“ и о „уредбама, којима се (људи) научили (апостолском) ријечју“ то је јасно, то смо видели; према томе она места св. писма, која тобоже говоре противу предања морају се правилно протумачити и добро разумети; и кад то буде, видиће се, да у св. писму никакве противности, никаква противуречја, никакова дволичја нема, јер бити и не сме.

На да размотримо које од тих места. Таких је места више, али ћемо навести и расматрити ова три:

1.) „А ово, браћо моја, приговорих себи и Аполосу вас ради, да се од нас научите, да не мислите за себе више него што је написано, и да се ког ради не надимате један на другога“. (I. Коринћ. 4., 6.) Ако би смо већ некако и могли веровати, да два апостола један другоме противно говоре, али можемо ли веровати, да ће један те исти апостол сам себи противуречити?! Је ли могуће, да апостол Павле са овим речима осуђује усмено предање, а на другом месту „хвали браћу“, која не само „памте“, него се и држе оних „уредаба, којима су се научили“ не из посланице, него „из речи“ његових?!

2.) „И будући да из малена умеш света писма, која те могу умудрити на спасење у Христа Исуса“ (II. Тимот. 3., 15.) Но шта више и вели ап. Павле у стиху одма пред

тим, т. ј. у стиху 14-том? „Али ти стој у томе, што си научио и што ти је поверено, знајући од кога си се научио". Је ли било нужно да неко „учи" Тимотија који је још „из малена знао света писма, која су га могла умудрити на спасење у Христа Исуса?! Него шта је? Ап. Павле вели: ти, Тимотије, умеш још из малена св. писма, и она те могу умудрити на спасење у Христа Исуса, али само онда, ако ти та писма разумеш; а да би их разумети могао, а, ти стој у томе, што си научио и што ти је поверено, знајући од кога си се научио".

3.) На молбу богаташеву: „молим те, оче, да пошљеш (Лазара) кући оца мога, јер имам пет браће: нека им посведочи, да не би и они дошли на ово место мучења", Авраам одговара: „имају они Мојсија и пророке нека их слушају". (Лука, 16., 27—29.) Дакле: доста је „слушати Мојсија и пророке" па да се неко спасе, да не оде „на место мучења". Но је ли могао сваки разумети „Мојсија и пророке"? Ево одговора на то питање Христа самога: „варате се, не знајући писма ни силе Божје". (Мат, 22., 29.). Садукеји наводе речи Мојсијеве, а Христос им вели, да они те речи не разуму. Ако већ „Мојсија и пророке" сваки разумети не може, биће свакако, да ни књиге св. писма новога Завета сваки разумети не ће моћи, јер у њима „имају неке ствари, тешке разумети, које ненаучени и неутврђени изврћу, као и остала писма, на своју погибао" (II. Петр. 3., 16), за то св. апостол Павле и вели, да само онај, „ко мисли, да је пророк или духован нека разуме" оно, што он пише, „јер су Господње заповести. Ако ли ко не разуме, нека не разуме" (I. Коринћ. 14., 37—38.). Дакле: св. писмо, реч Божју разумети, и по томе другоме казивати и тумачити може само „пророк или духован", који је у разумевању и тумачењу речи Божје „научен и утврђен." А да такав у разумевању и тумачењу речи Божје буде „научен и утврђен" морао га је у томе неко поучити, те му осим онога, што је у св. писму, још нешто усмено, или као што само св. писмо вели: „из уста у уста" предати, рећи и напоменути; за то баш и вели св. апостол Павле Тимотију: „ти стој у томе, што си научио и што ти је поверено, знајући од кога си научио".

Да докажу, да нема никакова предања, и да се никакове усмене наредбе држати не смеју, протестанти, а с њима и назарени показују на то, што је Христос Спаситељ на приговор књижевника и фарисеја: „за што ученици тво и преступају обичаје старих? Јер не умивају руку својих, кад хлеб једу" одговорио им: „за што и ви преступате заповест Божју за обичаје своје?" те додао речи пророка Исаије за њих речене: „Ови људи приближавају се к мени устима својима, и уснама поштују ме; а срце њихово далеко стоји од мене. Но залуду ме поштују учећи наукама и заповестима људскима". (Мат. 15, 2—3. и 8—9.) Дакле: није нужно, па чак и грешно је држати „обичаје старих"? А шта вели и опет сам Христос Спаситељ, а за те исте књижевнике и фарисеје и у том истом Матејевом јеванђељу? „Тешко вама књижевници и фарисеји, лицемери, што дајете десетак од метвице и од копра и од кима; а остависте, што је најпретежније у закону: праведу и милост и веру; а ово је требало чинити и оно не остављати" (Мат. 23., 23.) То исто сведочи и св. јеванђелист Лука (11., 42.) Дакле: и ако „давање десетка од метвице и од копра, и од кима" није закон, односно „Мојсије и пророци", него „обичај старих" валагао; инак Христос Спаситељ не рече, да га није требало држати, на против рекао је, да га не треба „остављати". Према томе: „обичај старих" и односно „науке и заповести људске" ако су само добре и корисне и Богу угодне не само да се држати могу, него и треба да се држе. А по себи је јасно, да наредба и обичај књижевника и фарисеја, но коме је неко могао оцу и матери рећи: „прилог је, чим бих ти ја могао помоћи" (Мат., 15., 5) т. ј. оно, што бих ти, ја, оче или мајко, у твојој нужди и невољи дати могао, то сам цркви као „прилог" наменуо, те ти то дати не могу, баш ако ће те нужда и невоља и убити и уморити наравно да такав „обичај", да така „наука", да така „заповест људска" није могла бити Богу мила и угодна, те се таким „обичајем, науком и заповешћу људском" Бог ни поштовати могао није; то је, да како, „устима и уснама поштовати Бога, а срцем далеко стојати од њега". А какви су „обичаји", какве су „науке и заповести људске" у св. предању сачуване, то ћемо види и дознати, кад на то ред дође.

(Свршиће се.)

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Превишња захвала). Његовој Светости преузвишеном господину патријарху *Георгију* достављено је преузвишени министар а латере превишњу захвалност на кондоленцији, коју је Његова Светост подастрла Његову Величанству, поводом превелике жалости превишњег нам двора, услед смрти краљевске принцезе војвоткиње Аланзанске.

(Предићеве слике за Перлеску цркву). Прошле недеље пружио и и је наш уметник г. Урош Предић и опет богато уживање, без којег се душа човекова не може вратити испред његових слика. Изложио нам је у гимназијској великој дворани шест слика својих, које ће, као иконе, красити иконостас Перлеске цркве и уздизати мисао Перлеских православних Срба Богу и небу. *Рођество Христово, Крштење, Васкрс, Преображење и Вазнесење, те силазак св. Духа на апостоле* (Духови) су шест слика Предићевих, које су два дана заносиле гледаоце и из њихових душа изазивале хвалу и признање уметнику и узвик: Живио нам што дуже, и што више се народно прваче уметниче црквеног нам сликарства Уроше Предићу!

Уметник је учинио своје поклоњење Његовој Светости, св. патријарху Георгију и узео си част, да Га позове пред изложене слике. Његова Светост се позиву врло радо одазвала, и уметнику своје велико допадање изразила.

После изложених слика благоизволеле је Његова Светост прегледати све кабинете и књижницу гимназијску и остале дворане.

Уметник је био тога дана мио гост Његове Светости.

(Радња епархијске власти у Вршцу.) *I. Епархијска конзисторија* држала је 28. априла (10. маја) о. г. своју редовну седницу, у којој је међу осталима решено: Узето је на знање извешће протир. звања у Панчеву о смрти Омољичког пароха, члана епархијске конзисторије Стев. Радосављевића и одата је покојнику последња почаст тстајањем. Тим поводом одређен је за администратора Омољичке парохије Е. С. из М. — Свршени богослов В. Об. одређен је за администратора парохије у Мр. — Одређен је набор на обе парохије у Опову, са три кандидата. — Узете су на знање најаве неких подручних свештеника у погледу ступања односно у погледу уплаћивања улога у свешт. удов. мировински фонд, те ће се поднети вел. Саборском Одбору. — Упућено је парохијско звање у А. на исправак једнога записа у матицама крштених, који је званс већ после увођења државних матрикула погрешно заведен био. — Издата је на најављење тужба Л. М. и др. из В. због једног црквеног стола на најављење. — Позвата је црквена општина у В. С. да пошље уобичајену пристојбу за распис стечаја на тамошње парохијско место. — Умољен је високославни Саборски Одбор, да у течај стави досад издавану прилошћ на јерархијског фонда новопостављења администраторима јер. о. Т. С. у Ј. и јереју П. С. у Д. — Узета су на знање председничко подарена одликовања тројице овоепархијских свештеника. — Одговорено је државним школским надзорницима у предмету држања катихизације у неким комуналним основним школама. — Расписане се стечај на место систематизованог парохијског помоћника II. разреда у Панчеву.

II. Административни Одбор, држао је идућег дана 29. априла (11. маја 1897. седницу, на којој је решено преко сто предмета. Међу њима: Позвати су дужници епархијског фонда и ревизорски приступбља, да дужности својој, што пре задосте учине. — Узети су на знање многи седнички закључци многих подручних црквених општина. — Узето је на знање више дописа и решења вел. Саборског Одбора, која се већином на опоствране рекурирање одлуке односе. — Дозвољен је црквеној општини у Вр. Г. зајам од 1500 фор. а. вр. за покриће трошка око оправке тамошњег црквеног торња. — Поднеће се вел. Саборском Одбору уток М. Д. и др. из Б. против опозиране одлуке, а упозорен је високославни исти Одбор на неприступан тои писања утецатељева. — Издати су неки предмети епархијском фишкалу на правно мњење. — Одобрени су неки купови земље за црквену општину у Перлеју и Делиблату. — Умољене су надлежне жупанијске области за егзекутивно истеривање заосталог парохијала у неким црквеним општинама. — Узет је на знање извештај окружног протопрезвитератског звања у Белој Цркви о уплаћивању црквеног пореза и еквивалента од стране тамо подручног парохијског свештенства и унућено је исто звање, да свој извештај што пре допуни — Потврђена је обнова црквено-општинске управе у З. и С. — Извештена је црквена општина у Б. З и М., да јој је узета на знање уплата пристојбе за епархијски фонд и епархијског ревизора рачуна. — Изаслат је повереник у Б. и у З. на

истрагу. — Објављује се манастирским управама наредба вел. Саборског Одбора у погледу дугова манастирских. Д. Ј.

(**Одговор Цариградског патријарха Митрополиту Србије**). На писмо Њег. Високопреосвештенства Митрополита, Господина Михаила, којим је протестовао против неправде и незаконитости, које чини Патријаршија Србима у Турској, одговорио је патријарх Цариградски тек сада. Садржина тога одговора врло је неповољна. Патријаршија оповргава јасна историјска права народа српског, која је и она сама у прошлости признала и освештала као законита и канонична. Она негира очигледна факта у погледу словенског богослужења. Одговор патријаршије искључује сваки споразум са патријаршијом цариградском односно српског црквеног питања у отоманској царевини. „С. З.“

Нове књиге.

Житија српских светаца као извор историјски. Написао *Петар С. Протић*, професор Богословије. Београд. 1897. Стр. 182. Цена 1 дин. 20 пар. Ову је књигу наградио Архијерејски Сабор Краљевине Србије са 350 динара из црквеног фонда. У предговору писац напомиње, да је рад у овој књизи написан био још 1890. г., пређен на руском језику и такав предат Кијевској Духовној Академији, која га је огласила као врло добар. Без икаквих додатака и без измене штампа га, ето сад. Писац на српском језику у горе означеној књизи, те се у њој налазе, осим неких излагања о нашој агиобиографији до XIII. и после до XVII. века, и још неких података, житија: српског краља св. Јована Владимира св. Симеона (Немање), (од св. Саве, од Стефана Првовенчаног и трећа редакција житија св. Симеона од Доментијана); св. Савве (од Доментијана и од Теодосија); архиепископа Данила, краља Милутина (од Данила) краља Стефана Уроша III. Дечанскога, друга редакција житија Дечанскога од Григорија Цамблака; житије св. Арсенија архиепископа од Данила, св. Савве II. архиепископа од Данила, св. Евстатија шестог српског архиепископа, св. Никодима, св. Стефана Високог (неканонизован), цара Уроша од Архиепископа Пајсија.

Препоручујемо ову књигу свештенству нашем и свакоме, ко се жели упознати нашом агиобиографијом.

Изгубљено дете. Приповетка за младеж од Хр. Шкинда, превео Мих. М. Станојевић учитељ. Београд 1897. Стр. 58. Цена 60 пар. дин.

Деца путници. Приповетка за младеж. Написао Мих. М. Стефановић учитељ. Београд 1897. Стр. 57. са илустрацијама. Цена 60 пар. дин.

Обе ове књиге нека су препоручене родитељима за набаву деци.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПАРИЈА
У СР. КАРЛОВЦИМА

ДЕКАМЕРОН сто прича
од сто најславнијих писаца светске књижевности

Изашло је до сад осам свезака. Цена свесци 20 новчића.

Претплатни позив
на књигу:

ПЕСМЕ И ПРИПОВЕТКЕ
Милутина Трбића.

Радови су сви изворни, а налазили су у разним српским белетристичким и политичким листовима и неки су од истих преведени на немачки и на мађарски језик, а у њима је верно оцртан наш народни живот и његови леси и штетни обичаји. —

Књига ће изићи до 10 штампаних табака, а цена ће јој бити **једна круна.** — Разашиљање књига биће о трошку издавача.

Књига се неће дотле дати у штампу, док се не скупи довољан број претплатника.

Скупљачима дајемо на сваки 10 примерака по 1 комад, или по једну круну, а овај рабат у новцу могу одмах и задржати.

Вршац, 14. маја 1897.

Књижара и штампарија
Милана Петка-Павловића.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Број 564./К. 117. 47 3—3

С Т Е Ч А Ј.

На звање катихете у кр. учитељским и стручним школама у Загребу са приобитном за учитеље средњих школа платом од 900 фор. и 280 фор. станарине, а даље по закону.

Конкуренти морају имати потпуну квалификацију и катихетски испит за средње школе и бити потпуно вјешти за обучавање како у обичном осмогласном тако и потаном појењу.

Молбенице имају се поднијети овамо најкасније до 15. (27.) Маја о. г.

Из сједнице Епарх. Конзисторије.

У Пакрацу 17. (29.) 1897.

С Т Е Ч А Ј. 51 2—3

За попуњење места учитеља на српско вероисповедној четвороразредној школи у Черевићу расписује се стечај и имају се молбе обложене прописно поднети подписаном школском одбору до конца Јуна о. г.

Дужности учитеља јесу уз своје учитељске обвезе у школи, такођер обављати дужности црквеног појца, децу у црквеном појењу поучавати, при погребима са децом судјеловати уз постојећу награду, поторну школу држати, даље имаће приправљати младиће за црквене појце те ће с тога исте три сата недељно поучавати у осмогласном и великом појењу и то безплатно.

Берива учитеља јесу следећа и то: плаћа стална 460 фор. За поторну школу 40 фор. стан у парави крај школе, 6 хвати дрва или 54 фор. и 5½ јутара добре ораће земље.

Пошто се тражи добар певац то нека изводе молитељ бар једанпут пре избора да-у ов њиој цркви појати, те као такови имају првенство

У Черевићу 7. (19). Маја 1897.

Георгије Максимовић
парох и председник школ. одбора.

Е. 476. I. 89. ex 1897. 55 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на место сист. парох. помоћника са платом II. разреда при св. преображенској цркви у Панчеву. — Интеркалара нема. —

Молитељи имају своје ваљано постављене, биљеговане и снабдевене молбе путем надлежних им власти овамо најдаље до 15. (27.) јуна о. г. поднети.

Епарх. Конзисторија Вршачка.

Бр. 89. ex 1897. 56 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Услед налога вел. Патроната од 9. (21.) августа 1896. бр. 89./88. а на основу одобрења вел. Саборског Одбора бр. 649./209. ex 1894. расписује се стечај на једно ново установљено место професора за природопис и геометрично цртање на српској великој гимназији новосадској. По потреби могу се та два предмета и одделити једно од другог.

Годишња плата редовног професора ове гимназије установљена је по IV. зак. чл. од године 1893. и износи 1200 ф. а. вр., станарина 280 фор. и сваких 5 година петогодишњи доплатак од 100 фор. Редован професор има право на мировину. Годишња плата суплент професора износи 800 фор. без сваког доплатка.

Молитељи треба да поднесу потписаној управи своје молбене и документе, којима доказују своју способност за то место, до 18. (30.) јунија ове године.

У Новом Саду 25. маја 1897.

Управа срп. вел. гимназије.

С Т Е Ч А Ј. 53 1—1

Услед закључка редовне главне црквене скупштинске седнице од 6. Октобра 1896. тачка 6. упражњено је место једног црквено-општинског чиновника код ове црквене општине, коме ће у дужност спадати рачуне црквене и све остале канцеларијске послове водити, а уједно и на ред у новом црквено општинском дому пазити.

Годишња плаћа је нетоме 300 фор. а. в.

Ко ово место добити жели, нека се молбом на српску православну црквену општину до 24. маја 1897. обрати.

У Митровици 13. маја 1897.

Српска православна црквена општина.

Председништво.

Аб К. 204 ex 1897. 54 1—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњено место систематизованог парохијског помоћника с беривима пароха IV. разреда у Батањи.

Инструисане молбенице ваља путем претпостављених власти до укључиво 2. (14.) јуна 1897. потписаној епархијској власти поднети.

Из седнице епархијске конзисторије држане у Темишвару 6. (18.) маја 1897.

57 ЈЕФТИМБЕНИ ОГЛАС. 1—2

Српска православна црквена општина Фелдварска издаје — на темељу закључка своје главне скупштине од 1. (13.) маја 1897. бр. 24. односно црквеног одбора од 11. (23.) маја 1897. бр. 79. око своје св. Преображенске цркве — путем јефтимбене дражбе тврдену ограду — односно испод ограде зид од цигала и камена подићи.

I. Сав браварски посао процењен је на 1467.40 н.
II. Сав зидарски посао процењен је на 1040.— н.

Свега: 2507.40 н.

Јефтимбена дражба оба горња посла одржаће се у општинској дворани дана 8. (20.) јуна 1897. год. у 2 сах. после подне.

1. Дражби ће се припустити само они дражбеници, који сведоџбом докажу своју стручност и односно подузимачи, који су сличне послове са похвалом радили.

2. Дражбеници и једног и другог посла имају пре почетка дражбе 10% пшеничлука положити.

По гласу 4. тачке дотичних условија општина задржава себи право повераења према личностима на којима би посао остао.

Прорачун са условијама и нужним нацртима за оба посла могу се сваки дан, а и на дан саме дражбе у општинској дворани видети.

Из седнице црквеног Одбора, држане у Фелдварцу 11. (23.) маја 1897.

Богдан Поповић
општ. перовођа.

Стеван Кирић
председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

7—7

ЛУКА К. АЛЕКСИЈЕВИЋ

подузимач и одправљач свих срп. прав. црквених утвари

У НОВОМЕ САДУ.

Препоручује своје прво подузимање као: сваковрсних свећлих и црних одежда, литија. црквених барјака, школских и свијух задружних застава и барјака, неба, дверских и трпезних застирача, етихара, путира, рипида, крстова, чирака, кандила, кадионица, нетохлебница, ћивота, венчаница, полијелеја, плаштаница, као и свију икона.

За прец. г.г. свештенике доње и горње хаљина, дејака, епитрпа, ђелењуша, појасева. Поставља нове дворедне епископске са и без икона, прима нове на-постасе да позлаћује, и исћ постојеће као и иконе очиети и обнови, по умереној цени и најсолиднијем послугом. За готово, на почек и на одплату.

На пазтезање шаље обиспитије и различите мустре, а код већих послова на позив подвиша сваковрсне мустре, ребу, цртеже и предрачуне на углед и набор лично, о своме трошку, без да је дотичии позиватељ обвезан трговину учинити.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА

ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провићено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провићена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торању слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 1— **Илустроване ценовнике и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион" излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уреднишшву „Српског Сиона" у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. **Број 21.**

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: **Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.**

УРЕДНИК: **Протојереј Јован Јеремић.**

У Ср. Карловцима у 25. недељу маја 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, Архиепископ Карловачки, Митрополит и патријарх српски Георгије Бранковић, благоизволео је у манастиру Хопову рукоположити дана 14. маја о. г. ђакона тамошњег Арсенија Поштића за презитера а Ђорђа Николића, одређеног администратора парохије у Дивошу за ђакона; дана пак 15. маја истог Ђорђа Николића за презитера и монаха Доситеја Поповића за ђакона. Затим је благоизволео, у Карловцима, рукоположити 21. маја: свршеног богослова Стевана Дејановића за ђакона; 22. маја истога Стевана Дејановића за презитера и монаха Кувеждинског Герасима Мојића за ђакона; 23. маја, овога за презитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Карловци, 23. маја 1897.

У некојим српским политичким листовима се у сваком погледу беспредметно расправља о садржини *предлога саборскога одбора за уредбу о устројству наше народно-црквене автономије* и напада се саборски одбор опет са свим без основа, што се предлог не износи на јавност, него се „крије“ и што се тим „тајним“ нацртом одузимају права народу и даје превласт јерархији и друго.

Беспредметним и неоснованим смо назвали то расправљање и нападање с тога, што се у јавности не знају ни основна начела, ни појединости тога предлога, те се о истима без поговора не може изрицати суд: ни повољно, ни неповољно; а према том се не може ни саборски одбор нападати, сем ако се не ће, a priori, по што по то, да напада.

Обзиром на све то и да би смо одузели темељ и најмањој сумњи, која би могла поништи и јачати у нашем народу у поводу таквог прераног, неоснованога и беспредметнога писања — по свој прилици — необавештених новинских аутора, дакле *једино ради обавештаја нашега народа*, по информацији са *надлежнога* места, изјављујемо:

1.) Саборски је одбор израдио такав предлог за народно-црквени устав, да ће *потпуно* задовољити и автономне тежње српскога православног народа, а и кр. влада ће га моћи примити. О превласти јерархије и одузимању права народу и односно о односима према јерархији не може бити ни говора а камо ли спора; јер се саборски одбор у том погледу строго држао

одредаба садањега саборскога устројства.

2.) Обнародоване предлога саборскога одбора, који се подноше сабору, у свему зависи од пресуђења саборскога одбора, те се нема што пребацивати саборском одбору. Ну ми већ сад најављујемо, да ће се устав за најкраће време штампати и обнародовати, што до сад није било могуће, пошто се непрестано радило на њему.

Из горњега ће се свако непристрастан уверити, да *тако расправљање* ове ствари, као што то чине некоји српски листови ове митрополије, може, а по прилици и мора само ствари *једино шкодити*; а то је неоправдано, неосновано и за осуду.

Поступак при избору заступника на српски православни народно-црквени Сабор.

Ради бољега упутства и равнања наших црквених општина и одбора, изборних скупштина и одбора, те сваког бирача, било у црквеној општини било на изборној скупштини, доносимо ево односне §§ из Изборног Реда, који се односе на горе споменути избор заступника, односно црквено-општинских изборника. Односне одредбе Изборнога Реда за српски православни народно-црквени Сабор, превишње потврђеног Највишим Рескриптом од 29. маја 1871. а обнародованог у Сабору нашем 13. јула 1871. гласе овако:

§. 7. Право бирача од свештеничког реда имају изузимајући личне чланове сабора, сви свештеници без разлике чина и степена, који дотичном изборном месту или срезу припадају.

§. 8. Право бирача од световног реда имају сви исповедници православне вере, који православној црквеној општини истог изборног места или среза припадају, и који по црквено-општинској уредби имају право, да бирају општинске скупштинаре.

§. 9. Попис бирача, који имају право да бирају скупштинаре црквене општине, служи за исказ бирача, који имају право да бирају заступника за сабор; но сваки, који општини црквеној припада, има право искати, да поводом сазива редовног сабора за бирача уписан буде, ако је донде својства добио, и да се онај избрише, који је донде та својства изгубио, или их као новопријављен нема.

Кад приспе распис за сазив сабора, биће дужан одбор општине црквене и односно председник јој, да што пре, најмање пак 14 дана пре дана за избор заступника одређеног, списак општинских бирача ради јавног прегледа изложи на месту, које је сваком бирачу приступачно, и да о томе дотичне становнике извести огласом у цркви преко пароха, или на други у месту уобичајени начин, како ће се сваки; осведочити моћи, је ли сам за бирача уписан, и није ли уписан који није имао или је међутим изгубио право бирача.

Ко мисли, да има право искати, да буде сам уписан, или да други пре уписани, или новопријављен исписан буде, може то за 8 дана учинити. За три дана после тога решиће црквени одбор о рекламацији једне и друге врсте, и објавиће успех приликом листине новоуписаних и исписаних на црквено-општинској кући, или на други уобичајени начин.

§. 10. Где не би било пописа општинских бирача, дужан ће бити одбор црквене општине, да исти по пропису црквено-општинске уредбе изготови најдаље две недеље дана пре дана бирања заступника, и да даље на начин у §. 9. означени поступи.

§. 12. Избори заступника једна су непосредни, други су посредни.

§. 13. Непосредни су избори у местима, која сама за себе по једног заступника бирају и шаљу. У њима имају сви у бирачку листину уписани бирачи право, да заступника за сабор бирају.

§. 14. У другим изборним срезовима, у којим више општина једног заступника бирају, обавља се избор посредно; *у њима бирају бирачи општине најпре изборнике у оном броју, који јој припада*, да онда ови у назначени дан и на опредељеном месту са изборницима других општина заступника за сабор бирају.

§. 15. За посредне изборе бирају се у свакој општини **на 200 душа по један изборник**, *а на надполовични сувишак тога броја такође један.**

У општинама, где нема 200 душа бира се један изборник.

У општинама: Карловцу, Загребу, Реци,

* На пример општина која броји 1105 душа бира на 1000 душа 5 (т. ј. 5×200=1000) и на преосталих 105 још једног изборника, дакле свега 6.

Суботици, Сегедину и Јегри са својим филијалима (подручјем) бирају бирачи на 50 душа по једног изборника, а на надполовични сувишак тога броја једног.

§. 16. Изборе ове** руководи одбор местне црквене општине.

§. 17. Дан и час, у који ће се избор изборника обавити, објавиће местни црквени одбор најмање 3 дана напред од куће до куће, а једно и другим уобичајеним начином.

Избори ови обављају се у јавној седници и усмено.

О бирању изборника води се записник, а води га перовођа скупштински.

§. 18. Записник изборни саставља се у два примерка: један остаје у општинским списима, а други се шаље епархијској-административној власти. (§. 11.)

Сваком пак изборнику издаје се за исказницу доставерни извод изборног записника.

§. 19. За изборника у посредним изборима може изабран бити и члан ма које друге општине православне истога изборнога среза, само ако, изузимајући становање, остала бирачка својства има, где је међу општинске бираче уврштен.

§. 20. Бирачи свештеничког реда (§. 7.) и световни изборници једног изборног среза (§. 14. и 15.) на одређеном биралишту скупљени, бирају заједно једног световног заступника на сабор.

§. 21. Избор у местима, која непосредно бирају, бива под руковођењем одбора местне црквене општине; *у срезовима пак отвара изборну скупштину по годинама најстарији писмени изборник*, за тим се под председништвом истога и пероводством најмлађега писменога члана састави (конститује) изборна скупштина тиме, што ће изабрати: *председника, довољни број перовођа и чланова за изборни одбор.*

Одборних чланова нађа да буде *најмање четворица*, осим председника и перовођа.

§. 22. Избор заступника предузима се на опредељеном месту у одређеном дану *и не сме се пре заказаног сахата почети.*

§. 23. У изборним срезовима имају се пре свега *изборници код изборних одбора пријавити и исказницама исказати.* Где се породи сумња о истоветности особа, та ће се сведоцима на чисто извести.

§. 24. За тим се позивају бирачи, да пријаве своје кандидате и примају се пријаве, које се на изборни чин односе.

§. 25. *Кандидата може сваки бирач, дотично изборник именовати, кад га нет других бирача у томе подупру.*

§. 26. *Ко кандидата означи, има право означити двојицу од бирача, да при уписивању гласова контролу воде.**

§. 27. Изборне седнице јавне су.

§. 28. *Кад се гласа мора бити потпун мир и тишина.* Ред и мир председник ће изборног одбора одржати. *Њему је дужан сваки покоравати се.* У случају да се странке не би дале умирити, председник ће их на дворане удалити и једног по једног унутра пуштати.

§. 29. Гласа се јавно без прекидања. Ако 20 бирача то зашту, тајно цедуљом. Цедуљу мора сваки лично изборном одбору предати.

§. 30. О изборном чину води се записник. У записнику овом означује се година и дан избора, имена чланова изборног одбора и кандидата, број бирача, дотичних изборника уписаних, број присутних бирача и најпосле и број гласова, које је који кандидат добио. Записник потписује председник са члановима изборног одбора у јавној скупштини.

Записник се води у два примерка; *један се издаје изабраном заступнику као вероданица*, други се заједно са свима исказницама изборника шаље епархијско-административној власти.

§. 31. Политички чиновници не могу бити чланови изборног одбора.

§. 32. Председник изборног одбора не може бити кандидат тога среза исто тако и кандидат среза не може бити члан изборног одбора свог.

§. 33. Одлучује надполовична већина дати х гласова.

§. 34. *Само присутни могу гласати и то сами за себе.*

§. 35. Председник изборног одбора брине се за то, да се при сваком гласању забе-

** Т. ј. изборе изборника.

* А то не треба да пропусти учинити ни једна странка на биралишту, како би могла водити контролу над уписивањем гласова а и да се избегну све могуће злоупотребе и ради њих приговори и несугласице.

лежи тачно број гласајућих бирача и број гласова, који сваки кандидат за себе добије. *По председниковом изрицању има то бележник изборног одбора забележити и чланови одбора иначе, да то право чини.*

§. 36. Кад се гласање сврши, изборни одбор ће гласове пребројати и успех огласити.

§. 37. Ако ни један кандидат нема надполовичне већине гласова (изузимајући случај, где је ово у изборном реду друкчије одређено) или ако су гласови на двојицу подједнако подељени: избор ће се обавити између двојице, који највише, дотично једнаки број гласова имају, и онда ће се успех новог гласања објавити.

§. 38. Ако се и сад једнаки број гласова појави, онда се коцком решава, који ће као заступник проглашен бити.

§. 39. Избор заступника од свештеничког реда предузима се онде, где поједини срезови по једнога заступника бирају, у исто време и на исти начин, као и избор заступника од световног реда.

Где пак на више изборних места и срезова један таки заступник пада, обавља се избор на овај начин:

Изборни срезови, који су за избор световних заступника означени, гласају сваки засебно на заступника, од свештеничког реда и то у исто време, на истом месту кад и на заступника од световног реда и на исти начин.

Успех гласања обележава изборни одбор у записнику. Председници и перовође појединих изборних скупштина састају се трећи дан по избору, који је у дотичним срезовима најкасније обављен у изборном месту овога среза, који је за свештеничке изборе на прво место стављен, и сравнивши записнике и успех гласања о њима, проглашују онога за изабраног заступника од свештеничког реда, који је релативно највише гласова добио и издају му уз доставерени препис свију дотичних записника веровницу о избору. Ако гласови подједнако подељени буду, решава коцка.

Где она места, која световне заступнике непосредно бирају, у избор заступника свештеничког реда сутичу са изборним срезовима, који посредно бирају, ту бирачка скупштина истога места бира за избор заступника свештеничког реда толико изборника, колико их по мерилу за посредне изборе опредељеноме на број душа долази, и ови изборници заједно са свештеницима, који по §. 7. право бирача имају, гласају на заступника од свештеничког реда а даље се поступа, као што је горе опредељено.

Наше опозиције.

(Глас из народа и свештенства).

Док и наш народ није окусио варљиву сладост уставних пословица, и пре него што је знао за марифетлуке данашњег модерног партајског штеберства, он је слао у своје Саборе најумније и најродољубивије своје синове. Слао је оне, о којима је уверен био, да љубе своју цркву, да искрено желе добро народу своме и да му добро и учинити могу. Зато и данас с поносом и уживањем спомињемо наше Саборе, у којима је бивао искупљен цвет народне интелигенције и великих родољуба.

Чим смо дубље улазили у уставно доба и јаче бивали заплускивани бујицом и таласима уставно-страначких изборних тенденција, састави наших Сабора добијали су све већи тип страначких група, а све мање бивали скуп умних и родољубивих синова наше цркве и народа, окупљених једино око и ради општег добра своје цркве и народног напретка. Виша интелигенција је бивала, мање више, заступљена тек у неким члановима односних странака, према томе, у којем је броју која странка могла ући у Сабор и у којој је мери та странка и располагала са умним бројем својих чланова; јер старије генерације су се проређивале, а новије, богме, слабо су народу надокнадиле што је губио старијим генерацијама.

Некад је народ наш слао у Саборе синове своје, који су уживали поштовање и цењу и у његовим круговима и у круговима државних власти, или као што би данас рекли — који су важили и доле и горе.

Данас је друкчије у многоме чему. Заслужени углед у народу замењен је данас страначком новинарском рекламом. За углед према горе опозицијони кругови, у своме демократизму и својој опозицијоној „популарној“ охолости и — не верују. Место угледа и важења истинитог, и горе и доле, задовољавају се данас неки наши кругови — нарученим више пута брзојавним поздравима и поверењем својих партизана. Место умности и спреме за јавне послo-

ве народне, данас се тражи оданост странци. Место родољубља — ропска послушност страначким дисциплинама. Тако је у главном. То је данас правило, које не кваре ни неколико појединаца у нашој либералној, а које правило потврђују махом сви у радикалној нашој опозицији. Зато од неког времена и нема успеха од наших Сабора.

Лозинка наше опозиције је већ давно: *„за странку“*. Узвици „за народ“ тек су маска узвицима првим, а ради мистификовања баш самога народа. Усклик „за веру и за цркву“ и не чује се од наше опозиције и ако се писао на народно-црквеним Саборима нашим тичу еминентно баш саме цркве. Зато црква наша и страдава са уредаба под кривим лозинкама донашаним.

Под лозинком „за странку“ и са свима погрешкама мало час истакнутима улазе, ево, наше опозиције и у предстојеће изборе за наш Сабор. Под том лозинком жеље ући и у Сабор.

Зато и хоћемо да о њима говоримо.

Наше опозиције јесу: „српска народна радикална странка“ и „српска народна слободоумна странка“. Оне су се коалирале само „погледом на изборну борбу која нам предстоји“. У колико ће и у том послу бити искрене једна према другој, — не би смели гарантовати ничим. Дакле, само ради тога су се коалирале, да у предстојећој изборној борби за народно-црквени Сабор добију што више мандата за своје присталице. После избора радикална ће странка себи, а либерална опет себи. Свака на своју страну. А то значи: ако избори, колико толико, и њима даду мандата посланичких, у нашем сазваном већ Сабору имаћемо част видети опет *радикалну* и *либералну* странку као опозицију странци, названој „автономној“, која ће без сумње бити у огромној већини на том Сабору.*)

*) Коалиране тако наше опозиције, да одобровоље и одушеве наш народ за њихову коалицију, показују му најновији изборни успех коалираних опозиција хрватских, те изгледа, да наше опозиције хоће да подражавају коалирање хрватских опозиција — на пољу и *наше* изборне борбе По нашем мишљењу оне не чине добро. Оне греше у тој имитацији. Оне хоће да имитују, а раде баш противно ономе, што подражавају. Јер коалиција наших опозиција узета са општег интереса, у последњој линији, у резултату своме значи: *коалицију против самога себе*, што коалиција хрв. опозиција, по њиховом барем рачуну, не значи, него значи коалицију против трећега. Ал нашто да се наше опозиције угледају на

Но и кад не би имали ништа друго, да приговоримо нашим опозицијама, већ им не ваља фирма, под којом желе ући у изборе, већ им је кабав барјак под којим мисле седити у Сабору нашем.

Радикализам и либерализам у нашем Сабору! У Сабору еминентно црквеном, са еминентно црквено-школским делокругом и задатком! Зар није довољна већ та заблуда, па да нашим опозицијама пореске сваку квалификацију за наш Сабор. Зар та њихова радикално-либерална фирма није већ довољна, па да им свестан, религиозан и православан народ српски ускрати улаз у Сабор свој, у сабор народно-црквени, православни српски!

Нити радикалној нити либералној странци, *као такевима*, нема места у том Сабору. Јер у том Сабору нема смисла ни радикализму ни либерализму.

На Сабору нашем ради се о цркви и школи, о фондовско-фундационој управи нашој, — и о нормирању односаја наше автономне цркве и народно-црквене автономије према државној власти.

Има ли, ма и у једном од ових послова, радикализам и либерализам, као такав, свој разлог, свој смисао? Нема. Истакнути одношај према државној власти установиће се према коректним и у целом образованом и уставном свету признатим појмовима автономије и постојећим државним законима у том погледу с једне и односним прерогативима државне власти с друге стране. Предлог Саборског Одбора, у том погледу спремљен, такав је, да мора задовољити сваког разложног родољуба као што ће задовољити и државну власт. О *радикално-либералним* каквим захтевима у том погледу не може бити говора већ зато, јер се ту ради о односају и једне цркве према државној власти. А шта радикализам има са црквом, а у интересу цркве, заједничког? Зар либерализам пријатељ самосталности и независности цркве на које, баш према државној власти?! Не.

У питању фондовско-фундационе наше аваша кога. Наше опозиције су баш у најновије дане имале прилику, да баце поглед на другу страну, а у другој једној — *српској* коалицији, да нађу за себе углед и пример. Ђурђев дан је био ове године доста јасан и светао, да су могле тај углед и пример уочити. Њему су требале следити и подражавати, јер то би била коалиција *за себе, а не против себе*. Такву коалицију наш општи интерес и тражи, а зове се она иначе — наш споразум.

тономне управе не може бити говора о радикалној или либералној него само о доброј и коректној самосталној управи.

У питању цркве поричемо и радикалној и либералној странци, *као таквима* сваку компетенцију и квалификацију. Јер — радикализам је негација и Бога и вере и цркве; а либерализам је протест против Бога и вере као што црква о њима учи; либерализам је протест против цркве, и њезиног сакраменталног карактера, против њене слободе и независности. У питању школе тако исто, јер је радикализам и либерализам негација религиозног и вероисповедног правца у школи.

Дà, радикализам је негација цркве, за њега црква и не постоји, јер за њега не постоји ни Бог, ни Христос, као Бог и божански Оснивалац њезин.

Дà, либерализам је протест против цркве као божанске установе Либерализам је тежња: цркву потчинити људским прохтевима, а скренути је и даље са темеља вечног и божанског

То нам пореći и противно доказати не може нико у свету, па ни цела наша радикално-либерална опозиција. А да је истина ово што рекосмо о радикализму и либерализму, сведочи радикализам и либерализам властитим делима по целоме свету где год шири свој барјак. И у Француској и у Немачкој, и у Аустрији и у Италији.

А кад је тако, није ли онда грозна пронија и најочигледнија опасност дозволити, да се у наш Сабор уноси барјак радикализма и либерализма? Зар наш народ и наше свештенство може онда, и зар сме — ако је цркви својој и народу добру рад — бирати на наш Сабор људе, који с тим барјацима завитлавају?

Зар ће наш народ и његово свештенство и његово учитељство дозволити — зар још и потпомоћи! — да им цркву и школу уређују и организују људи испод таких барјака?!

Такво устројство цркве било би разнашање крова, кидање стубова, разваљивање темеља, црквеног, било би — рушење цркве.

Такво устројство школе било би уништење њезиног хришћанског васпитног задатка, уништење Светосавске школе српске!

Па мисле ли наше опозиције узети на себе те Херостратске послове на предстојећем нам Сабору? Ако не мисле, зашто им онда у руци барјаци радикализма и либерализма? Ако мисле, зашто онда не кажу народу своме и нашем — шта хоће и шта желе у име свога радикализма и либерализма? Зашто онда атеизам, безбожство и непријатељство према вери и цркви Христовој, које лежи у радикализму и либерализму, прикривају и маскирају борбом „за автономију“, „за права народна?“ Зар автономију цркве мисле осигурати рушењем саме цркве? Зар се права народна у цркви проширују — развaљивањем цркве?

С истином на среду, велимо сад ми. Истину ваља говорити своме народу. То је родољубље. А говорити о шареним луткама, разметати се са сменним већ фразама, и набацивати се са шупљим „бомбама“ — лаж је. То је обмањивање народа свога. То може бити рентабл и корисно „страници“ и страначкој агитацији, али је таква работа кобна за цркву и народ наш и за њихову автономију, а у опреци је и са најблажим родољубљем и моралом.

Ако наше опозиције верују у своје радикалске и либералске принципе, морају изводити и њихове конзеквенције. Јер фирма радикализма и либерализма без тих принципа и њихових конзеквенција значи: лаж. Ако их желе изводити, онда — на среду пред народ с тим принципима и њиховим конзеквенцијама. На ако их народ и онда изабере и пошље у Сабор свој, да му цркву и црквену автономију са тим принципима уређују, ми ћемо се заплакати над несрећом свога народа и злим удесом Светосавске цркве у народу нашем, али нашим опозицијама бар не ће моћи нико довикнути, да — нису оно за што се издају и какву су фирму узели на себе.

Ако пак наши опозиционалци нису радикали и либерали на пољу црквеном, онда не смеду са барјаком радикализма и либерализма ни на биралишта наша ни у Сабор наш. Јер ко ће им вере поклонити тамо, кад им је већ само име: лаж!

Дакле, или доле с барјаком радикализма и либерализма, или отворено и јасно пред народ са принципима и конзеквенцијама њиховим. То је дужност наших опозиција.

И ако у народу нашем није нестало љубави за своју веру и цркву православну, добрих мисли и мудра рачуна о својој будућности и напретку, — он ће на биралиштима својим за две недеље дана тај барјак радикалски и либерални прегазити, а радикалима и

либерализма довикнути: српска православна црква не треба радикала и либерала него православних родољубивих синова и ћетића.

Или ће се зар наш народ дати обманути од самозваних вођа својих, те одобрити њихову недоследност и непромишљеност, њихову обману и превару, која против радикализма и либерализма према цркви вођује на зборовима, а развија им барјак у народно-црквеном Сабору и њихове принципе уноси у цркву! Зар ће и наш народ пасти у недоследност и клизаву стазу, те своју цркву *Цветне недеље бранити, а на Петров дан сам је рушити!* То наш народ не сме и не ће учинити, ради душе и образа, ради будућности и опстанка свога.

Мирне душе чекамо реч народа на биралиштима. Она ће нашу тежњу одобрити, она ће нам дати снаге, да постигнемо што заједнички с народом желимо на корист народа наше и његове цркве.

А радикализму и либерализму, којима се барјак вије по „Застави“ и „Бранику“, можда ће тек онда пући пред очима: да наша црква и народ треба истините вере и чистог родољубља својих синова, а не црвених барјака, шарених лутака и китњастих речи, којима га жеље усрећити синови око „Заставе“ и „Бранике“, а које су га и довеле до данашњег стања.

Наше опозиције: или морају своје радикалске и либералске барјаке савити и оставити их за политичка поља, или морају рећи народу шта на тим барјацима пише кад се они носе у цркву и школу. И онда нека народ пресуди: Хоће ли цркву без крста и Јерархије, а школу без иконе и катихизиса, или хоће цркву и школу — какву му је дао Светитељ Сава.

Ако опозиције наше не учине ни једно ни друго: онда им народ може само једно рећи: Овакви какви сте — недостојни сте благослова народа свога и Светитеља Саве. То ће наше опозиције и чути од народа свога на биралиштима. То су и заслужиле — под барјаком радикализма и либерализма пред црквом и школом својом.

Можда ће ко хтети рећи: не улазе наше опозиције са својим радикализмом и либерализмом у цркву, нити је црквено устројство под домаћајем нашег народно-црквеног сабора. Дакле, да од радикализма и либерализма не прети цркви никаква опасност, јер да се он не пипа у науку и суштину цркве, него само у спољашњу црквену управу.

На тај приговор, односно оправдавање радикализма и либерализма у нашем Сабору одговарамо ово: Спољашња управа црквена саставни је део црквеног устројства и живота црквиног. Радикализам и либерализам слабећи дух црквин у њезиној спољашњој управи, — слаби цркву и разорава је у њезиној сврси и цељи, ради које црква постоји. Ту не може и не сме бити полутанства. Црква се мора као црква респектовати како у њезином унутарњем, тако и спољашњем устројству. Не може се у оном првом признати вечни јој конзервативзам, а у овом другом давати маха свему оном — што немирном уму људском у његовим толико грешним експериментацијама на ум падне.

Црква са радикализмом и либерализмом не може дозволити ништа заједничког. Црква би престала бити црква, кад би се са радикализмом и либерализмом ма у ком погледу ухватила под руку, или им ма и један прозор свој отворила, ма и један чошак им уступила. До год хоћемо да смо у цркви и да цркву своју сачувамо, не смемо радикализму и либерализму признати никаквог права на њу. Тако исто морамо одрећи квалификацију и надлежност ма и у спољашњој организацији црквеној свакоме — ко ту организацију хоће да спроводи у име радикализма и либерализма.

Нашој опозицији као једном делу народа нашег не одричемо то, ал им одричемо то као радикалима и либералима. А јер хоћемо, да су и они у цркви народа свога и да с нама заједно раде на слави и бољитку њезином, те и свога народа, ми им кажемо браћи и српски: маните се, браћо, радикализма и либерализма и приђите уређивању своје цркве и народно-црквене автономије умивених руку од радикализма и либерализма, њихових принципа и конзеквенција, приђите као деца српске православне цркве и синови српског православног народа.

Умите својој странци назив други — а за то бар није невоље — ал не улазите у свој Сабор под фирмом и барјаком радикализма и либерализма.

То од вас има права да захтева и ваша православна Светосавска црква и у њојзи српски народ. А кад то учините ви ћете и другчије хтети и ми ћемо се моћи браћки око

среће и напретка своје цркве и народа — споразумевати.

Ако тако не ћете, не замерите нам, ал ваш цркву недамо по вашим принципима уређивати. Не замерите ни народу своме, ако вам при изборима посведочи, да сте недостојни и неповазни да му цркву његову Светосавску, православну — уређујете и браните.

△

Из „Србобрана“.

„Србобран“ у своме 55 броју доноси уводан чланак под називом „У очи српског народно-црквеног сабора“ са потписом §. Ми познајемо врло поштованог писца по његовим мислима израженим у том чланку, но ми га не ћемо именовати, јер су нам довољне и његове мисли, па да се заустављамо дужном пажњом на томе чланку. Ми ћемо шта више, други део тога чланка и да отштампамо. Гласи овако:

„Наш саборски одбор, како чујемо, припремио је по својој дужности некоје предлоге за предстојећи сабор, а међу онима — опет како се поговара — и тај т. зв. „јединствени штатут“, за који је г. Јагић недавно онако красан одговор од г. мин. председника добио. Не прими ли сабор тај штатут у своју расправу, онда без икаквога обзира на друге могуће последице, остаје у томе погледу у најбољем случају status quo ante; а то ће рећи, *да немамо аутономије*,

Уме ли пак сабор тај ма како припремљени штатут у своју расправу и доготови га, онда ствар овако стоји:

Узмимо: ми се сви сјећамо чланова сабора у свему сложимо и погодимо са хијерархијом, учинимо једно другом ма и начелне уступке, само да се црква и народ једном сложе, и по свеопштој жељи *елиминирамо се* у том новом штатуту *све оно* што се на праћа држави *коси* са узакоњеном аутономијом т. ј. са потпуном самоуправом како то и овај основни закон сасвим јасно установљује; — *ко*, да! *ко нам стоји добар*, да се тај штатут, у ком сво ми можда слози за вољу некоје начелне уступке хијерархије учинили, неби и опет потврдно са каквом „запорком“: — да круна односно влада као већ „стечено право“ придржава све оно, што си је и оном правашном запорком у саборском устројству и с последњом министарском наредбом присвојила?

То је не само лако могуће него, по antecedenciama, и сасвим вјероватно. Тако би и у томе случају овдје били, гдје се и сад налазимо — без аутономије, а сами смили на склизаво поље *погодба у невријеме*.

На још је ту и ово питање: би ли наша *јерархија* у томе случају октројке одозго стала са цијелим сабором заједно и сложно на браник аутономије, — т. ј. не примивши на знање такову повреду аутономије, учинила са сабором заједно нужне и сходне кораке за њезино отстрањење? Имамо на жалост довољних разлога посумњати у такову одлучност наше јерархије у њезином отпору против повреда аутономије.

Што би дакле, кад немамо нагледа ни без расправе а ни са расправом јединственог штатута, у ком би државна власт само и искључиво на своје право „врховног државног надзора“ ограничена била, ваљало чинити да се спасе аутономија?

На то важно питање врло је тежак одговор. За то нека сваки по својој савјести добро промисли, прије него се одлучи.

У одговору на то горње као најважније у ствари питање имамо ево *два начина*: Или уз поравнање и погодбу са *хијерархијом* уједно погодити се и са *владом*; другим ријечима — *капитулирати* пред јачим од себе и на тај начин довести једном у потпуни ред и правилан ток наше народно-црквене и школске аутономне ствари и све у то спадајуће аутономне установе наше; *или*: ако држимо да нисмо ни вољни а нити власни својевољно напустити оне крвљу наших праотаца стечене, најприје у царско-краљевским привилегијама и онда и у државним установама и основним законима ујемчене народне тековине наше, које се још једино у нашој народно-црквеној автономији огледају; онда, — е онда не преостаје нам друго, него да наш предстојећи сабор, стојећи чврсто на законитом темељу, првом приликом, која му се код расправе аутономних посала на пр. код расправе *извјештаја* саборског одбора или другог предмета и случаја, који флагранту повреду аутономије покаже, поступи по закону свакако припадајући му одлучан корак на правна горе путем *претпонизне представке* за санирање тих повреда, пак према посљетку тога корака свога, да отуда повуче и *правне посљедице* у погледу свога даљега држања, на — шта Бог да!

Једно или друго од то двога, само не оно *треће*, које се је приликом прве октројке у саборском устројству догодило, пак сто видимо, куда смо на томе путу досјели.

Врло поштовани писац признаје, дакле, сасвим јасно и отворено, да ми крај данашњег нашег саборског устројства и осталих уредаба *немамо автономије*. Ако се не варамо он би

вољан био, а препоручио би и свима световним члановима Сабора (односно опозицијама заједно са њиховим свештеницима у колико их на Сабору буде) да се у свему сложе и погоде са Јерархијом, учинии својој Јерархији ма и начелне уступке, у интересу цркве и народа, а под условом, да се по свеопштој жељи елиминира у новом штатуту све оно, што се у односају наше автономије према држави коси са узаконьеном автономијом, т. ј. са потпуном самоуправом како то и односни основни државни закон сасвим јасно установљује. Другим речима под условом, да нам се автономија осигура и обезбеди. Но он не налази гаранције за то; напротив по антецеденцијама суди, да је то немогуће, него да би и у ново устројство унешена била „заморка“ (клаузула) из саборског постојећег устројства. Поштовани г. писац Србобранова чланка, према учињеној најави у шестој алинеји приведеног овде дела његова чланка, задовољно би се, кад би у новом устројству право државне власти било сведено у границе припадајућег јој „врховног државног надзора.“ Дакле, кад би се поната клаузула одстранила.

Ми смо у стању уверити и г. писца и сваког другог, а уверићемо се за кратко време и сами, да је Саборски Одбор учинио све потребно, да се и испуни та жеља, која је општа свима нама, а која је једина у складу и са заједченом нам автономијом у државним законима, са самим појмом автономије с једне и са коректним појмом врховног државног надзора у автономији ма које то било цркве, с друге стране. У колико је оправдано у том погледу страховати од антецеденција, дало би се о томе per longum et latum дискутовати. А држимо, да је и сам г. писац доста уверен о томе, е је тима антецеденцијама узрок не рђаво расположење државне власти, него и саме наше автономне уредбе, које су задржавајући у својим појединим определењима декларативске и конзисторијално системеке установе (на и у самом Саборском Устројству, да не спомињемо Рескрипт и Епархијску Уредбу), те које су изазивале саме собом и омогућавале досад те антецеденције.

Да је пак у државне власти добро расположење и у том погледу, да се те антецеденције санирају и за будуће отклоне, имамо ми класичан доказ баш у речима преузвишеног данашњег угарског Министра Председника, изреченим у познатој прошлогодишњој конференцији код њега, којој је присуствовао, ако се не варамо, и прлопоштовани г. писац приведеног овде чланка, а по којим речима:

„Да влада у стварима српске црквене автономије поступа у свему по пракси коју је кроз више од двадесет година непрекидно пришла, те на преговоре, који су учињени због њеног мешања у автономне ствари, примењује (министар) да баш за то треба да се установи један једноставан статут, у коме ће се моћи за све случајеве одредбе учинити, и много шта наменити од онога, што сада постоји и на што се поједини говорници туже.“

А какву би хтео г. писац гаранцију, да ће се ново устројство вратити са превишње санкције онако какога Саборски Одбор предложи, односно Сабор донесе?

Ми имамо истина и других гаранција, али држимо, да нама мора бити најсталнија и највећа гаранција у државним законима, којима нам је автономија призната и с њом скопчана права заједчена, а до којих ми досад нисмо фактички досневали и са своје кривице, јер их нисмо умели својим властим автономним уредбама у живот и крепост привести. То је горка, али сушта истина. Сам преузвишени Министар Председник нам је рекао: отклоните сметње да до тих права дођете и ви ћете до њих доћи. Саборски Одбор је још г. 1892. у своме предлогу то учинио. То је учињено и у свом новом предлогу, а који опозиције крај свега тога анатемишу као неки издајнички за нашу автономију и ако га још и не знају.

Осим осталих још гаранција, које би хтео г. писац, а са којима ће се посланици народни кад се окупе на Сабору упознати, ми са поносом и пуним задовољством указујемо на највишу и најауторитативнију гаранцију, а та је у Превишњој одлуци Његова Величанства од 8. (20.) маја о. г. А мислимо, да ће се и г. писац с њом задовољити и признати, да после те гаранције не може више бити говора о бојазни ради антецеденција.

Према томе сама по себи отпада онда и коњектура, нта би Сабор, односно Јерархија, чинили, у случају октројке одозго. Но морамо одговорити г. писцу, поводом сумње у одлучност Јерархије у њеином отпору против повреда автономије, ово: немате права ни разлога пребацивати Јерархији у погледу те одлучности ништа. Јер нас питамо: кака је од-

лучност била Сабора нашег после споменуте јој октројке у Саборском Устројству? Знали би још ставити таквих питања. Но доста је, да вам кажемо: да је одлучност наше Јерархије у отпору против повреда автономије наше цркве богатија доказима него одлучност Сабора. Будите искрени и — признајте то, ако вам је радња наше Јерархије позната. Ако није, упознајте ју и не ћете наћи у погрешку, без које, као што видимо, не можете бити ни онда, кад хоћете да сте без ње.

Да завршимо. Кад признајемо да смо крај данашње автономије, по њезиној стварној вредности, као и без автономије; кад признајемо да би у случају по Сабору донесеног, а са постојећом клаузулом враћеног, новог устројства „онде били где се и сад налазимо“, дакле, да немамо ништа изгубити; а кад знамо да нам предлеже гаранција за Устројство којим би нам автономија била елиминирана неавтономне интеренције државне власти; и кад нам је пред очима најновија гаранција у Превишњој Одлуци, којом је дозвољен сазив Сабора, зар онда може бити друге логичке, политичке и мудре конзеквенције: него приступити дужности коју нам круна поставља, а тако исто и интерес наше цркве и народа и народноцрквене нам автономије налаже.

Али, приступити томе послу баш „уз поравнање и погодбу са Јерархијом“, за какву се г. писац најавно спремаш, а не са упртим копљем у Јерархију, као што га упире радикално-либерална опозиција. Поравнањем и погодбом са Јерархијом постићемо погодбу и са државном владом, као што је с наше стране већ и постигнута — на стварну и истиниту корист наше автономије. А то не би значило капитулацију с ни једне стране. Значило би: мудрост, мужевност, родољубље и патријотизам. А тих врлина се не треба бојати, ма их неко преме пратила и неблагодарност и неувиђавност с које год стране. Јер доћи ће брзо време: да ће пред успехом тих врлина црвенити и кајати се они, који се нису умели узвисити над партајским прохтевима и личним обзирима.

О назаренима и њиховом учењу.

Напис **Југ Станишић** парох.

(Свршетак)

Да има „уредаба, којима се (Хришћани) научише речју“ св. апостола то смо видили; да се такове „уредбе“ држати и чувати имају, то смо чули. Сад је само питање: јесу ли те „уредбе“ биле важне и нужне? Ако те уредбе нису биле ни важне, а још мање нужне: за што су их онда апостоли вернима и предавали и казивали? И каква је смисла имало, да апостоли „хвале браћу“ неку за то, што су те уредбе „памтили“? Или још више: каква је смисла имало, да апостол спомиње „браћу“ неку, да „стоје“ и да „држе“ такове уредбе?! Јесу ли пак те уредбе биле важне и нужне, тако да се спомен о њима и у св. писмо унети имао, онда се намеће питање: може ли се веровати, да те тако важне и толико нужне уредбе после апостола нико покупно, у књиге их исписао и млађима и потомству их предао, није, да се држе и чувају? Таково што веровати, значи: тврдити, да су Хришћани у времену одмах после апостола, били према вери и науци апостолској крајње нехатни и немарни! А имамо ли узрока и разлога, да у тај и такав нехат и немар првих Хришћана не само посумњати, него и веровати морамо? Да у то не верујемо, и у таково што веровати не можемо каже нам то, што се у цркви Христовој доста рано старији и добри обичаји кварити, и нови, а рђави обичаји уводити стали; те су Хришћани принуђени били добре обичаје покупити, и тиме их од рђавих одделити.

Колико је св. предање корисно и нужно сведочи и то, да се само њиме јединство црквено одржати и сачувати могло; а где св. предања било није ту је овладало растројство и расуло.

Црква је једна, али се по месту дели на цркву н. пр. Јерусалимску, Антијохијску, Александријску, Цариградску; а по народима на руску, српску, грчку и др., као што и св. апостол Јован у свом „Откривењу“ дели малоазијску цркву на Ефеску, Смирнску, Пергамску, Тијатирску, Сардску, Филаделфијску и Лаодикијску. (1, 11.) Па што и како учи и верује један ма који део, то и тако исто уче и верују и сви делови цркве Христове; а друкчије бити и не може, јер су сви ти делови међу собом везани једном везом, св. предањем. Но и оне цркве хришћанске, које не стоје у заједници са црквом православном, али се држе св. предања, и то чистог и непомућеног св. предања, слажу се са православном црквом у науци вере; тако н. пр. старо-католичка црква

врло се слабо разликује од прав. цркве, те с тога се данас и ради на томе, да се та црква споји са православном.

А како је онде, где нема, односно где се не држе св. предања? Ту се цркве деле на многе делове, који се сви један од другога разликују у науци вере; прва је одбацила св. предање протестантска црква, и та је црква раскомадана и расута на многе, једно од другог различне делове, тако да је све те делове мучно и побројати и наређати; па и наши назарени нису ништа друго, него једна грана цркве протестантске, која се као јача грана дели већ на мање и ситније гранчице; и тако ће та деоба ићи све даље и даље

Но друкчије бити и не може, јер шта и да држи у заједници те многе делове? Јединство вере? Али одбацујући св. предање и учећи, да сваки може разумети св. писмо, сваки га тумачи по своме разуму; а како ко разуме, онако и верује, те ту јединства вере бити и не може.

Вредно је овде споменути, шта о протестантској цркви вели један учени Србин, професор Лазар Т. Петровић: „ . . Давши свакоме потпуно слободу, да по вољи тумачи св. Писмо, Лутер мишљаше, да ће то уродити добрим плодом, јер имађаше у виду тек наравствену поуку, коју ће вјерни сваки за себе према душевним способностима црпити, јер мишљаше Лутер, да од тог читања осим доброг и корисног, неће изаћи ничега ружног; бојати се нових јереси, или каквих год секта, нема смисла, пошто онај исти св. Дух, што руководјаше св. писце при писању св. књига, научиће вјерне, да правилно разумију све, што се у њима налази. Тако расуђиваше Лутер; но да ли би тако у самој ствари? При разумјевању разних мјеста св. Писма јави се шареница међу самим друговима и највећим помоћницима реформаторовим и то одмах у почетку реформације. Да би стао на пут тој жалосној појави, Лутер саветоваше своје другове и поштоваче, да тумаче св. писмо самим Св. Писмом. Али из овога искочи са свим нова Лутерова заблуда: пошто је сами Лутерани морао трижити сходна мјеста Св. Писма, којима би објасио неразумљива, то суштина ствари није се могла измијенити: сваки је протестант добио право, да своје личне мање више разумне мисли приписују Богу. Из овога што налази? Циљ протеста била је, да се обори један апсолутни и непогрјешими папа, а Лутер је мјесто тога створио сијасет таких папа, с том само разликом, што ови имађаху мања права на свој положај, него римски Папа. Краће: све је изашло са свим обратно ономе, за чим је тежио Лутер . . . .“ („Просвјета“ 1896. стр. 249.)

Е па размислимо зрело и сами, на којој ће страни бити истина, да ли на оној, где се уз св. предање одржава јединство и целина цркве; или где се без св. предања тело цркве Христове растрза, тако рећи, на хиљаду страна? Само нам се каже.

Лутер је мислио, да ће онај исти св. Дух, који је руководио св. писце при писању св. књига, научити вернe, да правилно разуму све, што се у тим књигама налази; на даље је Лутер препоручивао, да се св. писмо тумачи самим св. писмом; на послетку је хтео и желео, да његови посљедователји разуму св. писмо онако, како га он разуме, и да га тумаче онако, како је он то мислио.

Да сами св. Дух руководи вернe у разумевању св. писма то верују и данас протестанти и односно назарени; те за доказ тога приводе и речи св. писма: „И ви помазање, што примисте од њега у вама стоји, и не требујете да вас ко учи; него како вас то само помазање учи у свему, и истинито је, и није лаж, и као што вас научи останите у њему.“ (I. Јован., 2., 27.)

А није ли зар и прве Хришћане, и св. оце у разумевању св. писма руководио св. Дух, и односно „помазање“ које је у њима? Па ако је, као што и јесте: за што протестанти и назарени не верују и не примају разумевање и тумачење св писма онако, како су га св. оци и то не један, него многи, па и сви, разумевали и тумачили? Или је зар св. Дух Хришћане у разумевању св писма варао, не хотећи им правога смисла открити и казати све до године 1520, када се појавио са својима тумаченьима Лутер; или још и даље, све до године 1830., када је Самуило Х. Фредих, отац данашњих назарена, утврдио своју науку?! Ако ћемо то веровати, онда морамо признати и веровати и то: да праве и истините цркве Христове на земљи било није за пуних 1520., односно 1830. година!!

Смисао св. писма јесте и може бити само

— један; па кад тај смисао у делима ранијих Хришћана, у списима св. отаца погођен није: онда је јасно, да тога смисла ранијим Хришћанима, па ни учитељима и пастирима њиховима Дух свети открити и показати хтео није.

А ако Дух свети није варао, као што варати и није могао, јер се то не би слагало са његовом светошћу, него је одма у почетку, још првим Хришћанима прави и истинити смисао речи св. писма откривао и казивао: од куда онда можемо и долазити смемо на ту мисао; да је смисао речи св. писма у списима пастира и учитеља првих времена цркве Христове — крив и неистинит?!

Лутер препоручује, да се св. писмо тумачи самим св. писмом. А нису ли св. оци баш тако чинили; нејасна и неразумљива места св. писма другим јасним и разумљивим местима тумачили?

Лутеру је криво и жао, што његови последователи не ће да схваћају и разумевају поједина места св. писма онако, како их је он схватио и разумео. А не би ли св. оци, и односно читави сабори св. отаца још и више на Лутера зажалити могли, што и он не хтеде св. писмо разумети онако, како су га они разумели и протумачили?

Свакако је на извору вода најбистрија; без сумње је вера на почетку најчистија. Па кад Лутер не верује и не прима учење св. отаца, који су воду на извору пили, који су у почетку вере живили: којим правом захтевати може и сме, да ми верујемо њему, који је од извора, од почетка вере и одвише удаљен?!

Остаје нам још да видимо: ко нам је и где св. предање забележио.

Св. предање, или другим речима, оне „уредбе“, којима су се Хришћани првих времена цркве Христове научили „из речи“ апостолских; које су апостоли говорили појединим Хришћанима „из уста у уста“ записали су нам св. оци, пастири и учитељи првих Хришћана; а записали су их у својим списима, у својим умним делима.

Протестанти и њихови синови назарени означују св. предање „филозофијом“, од које св. апостол Павле одвраћа Хришћане речима: „Браћо! чувајте се да вас ко не зароби филозофијом и празном превари, по казивању човечему, по науци света, а не по Христу.“ (Колош., 2., 8.)

Дакле су св. оци са св. предањем имали цељ и намеру ту, да нас преваре, да нам — као људима слабима и страсним — угоде, да нас у вери заведу и од праве и истините вере одврате и кривој и лажној вери одведу.

Но је ли могуће то веровати? Је ли могуће само и помислити, а камо ли веровати, да ће нас хтети и желити преварити и од истините вере одвратити баш они исти св. оци, који су нам-наворе истините и праве вере означили; који су нам побројали, колико има књига св. писма, те и навели све поједине књиге истога?! Је ли и помислити, а камо ли веровати, да су нас хтели и желили варати и од истините вере одвратити они св. оци, који у одређивању, која је књига канонична, истинита, — беху и одвише смотрени и строги, те ако је само неко у каноничност неке књиге сумњао — они то означише и рекоше (као св. Амфилохије); или ако нису ни од кога позданога чули и дознали, за неку књигу, да је канонична, а они пошто су изређали њима познате каноничке књиге, додају: „И сада имаш све; и ако има каква ван ових, не сматрај је изворном“ (као св. Григорије Богослов); и који тек по свестраном и поузданом осведочењу искупљени на сабору одређују тачан број и означују књиге св. писма?) Је ли и помислити, а камо ли веровати, да св. оци нису могли видити и увидити, да те књиге, које су они као каноничке, истините означили, не иду у прилог оној науци, коју они у својим списима налажу?! Та да су свети оци имали какву рђаву намеру са бележењем и скупљањем усменог предања — не би ли зар они ону књигу св. писма, која би ту њихову злу намеру открити и јасном учинити могла — просто изоставили; или би какву књигу као каноничку, истиниту подметнули, онако, као што су то хтели учинити јеретици са јеванђељем од Томе, од Јуде и др., а које су баш ти исти св. оци као неканоничке, неистините и лажне означили и као такове одбацили?

*

После свега реченога ми св. предање примамо и уважавамо: 1.) за то, што се без св. предања не може одредити број, ни знати, које су књиге св. писма каноничке, истините; 2.) св. предање тумачи и разјашњује она места св. писма, која се без њега никако схватити и разумети не би могла; 3.) о св. преданју, т. ј. о уредбама предатима „из уста у уста“ јасно

говори и сведочи само св. писмо; 4.) само се помоћу св. предања дају одржати и сачувати јединство и целина цркве; јер се без употребе св. предања црква Христова распада у — тако рећи — безбројне делове и делиће; и на послетку 5.) није могуће веровати, да су св. оци уз одређење броја и означење канонических, истинитих књига св. писма — тих извора праве и истините вере Христове својим списима пили на то, да нас преваре, да нас од праве вере одврате, а лажној вери одведу.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Архидијецезални Административни Одбор) држао је 19. (31.) маја о. г. своју седницу под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија*. Решио је и ове предмете: — Одређен је избор заступника на сазвани народно-црквени Сабор у целој Архидијецези за 12. (24.) јуни 1897., те су издана на овај избор одношења се упутства свима парохијским звањима, црквеним општинама и манастирским настојатељима. — Наложено је војводоруцким црквеним општинама путем надлежних протопрезвитератских звања, да се при доношењу закључака, у свруху расподеле парохијалног намета придржавају у том погледу постојећих прописа, јер ће исте општине, буде ли се морао поново, радо њихове кривце, изашиљати изасланик политичке области у црквене скупштине, морати истоме изасланику накнадити путне трошкове. — Прочитана је одлука вел. Саборског Одбора, којом је уток М. Р. бившег председника црквене општине у Д. Товарнику, у предмету његова сврставања са председништва, одбијен, а војводорско решење потврђено, те ће се утврдити путем тамошње црквене општине известити. — Прочитано је приношење пред Архидијецезалне Конзисторије, да је вел. Саборски Одбор одлучио, да се Стари и Нови Бановци могу оцепити од црквене општине и парохије у Горњем Товарнику и образовати самосталну општину и парохију; те да је општини у Г. Товарнику одобрио припомоћ од 200 фор. из јерархијског фонда у свруху допуне свештеничке дотације, која ће се у течај ставити од онога дана, кад речено оцепљење спроведено и у ново образованој парохији душепопечитељ правилно и фактички пристављен буде. Поводом овога приношења упућен је администратор протопрезвитерата Вуковарског, да учини све што се на поменуто оцепљење односи, а да организацију самосталних црквених скупштина у поменутим црквеним општинама спроведе, те о томе записнике овамо на одобрење поднесе. — Одобрен је купо-продајни уговор, гласом којег је црквена општина у Бешки купила од Филипа Кинала кућу. — Одобрен је прорачун у погледу опраске цркве у Сурдуку. — Препоручено је црквеним општинама скупљање прилога ради подизања цркве у црквеној општини Фенлаку (код Арада). — Наложено је привременом црквеном одбору у Моровићу — Батровци, да спроведе организацију тамошње црквене скупштине, и о томе овамо поднесе свој извештај са односних записника на одобрење. — Одобрени су рачуни црквених општина и то у Баноштру за 1895., у Будимци за г. 1895 6., у Гргуревци за г. 1895., у Иригу рачун закладе Персиде Николићеве за г. 1896., у Крушедолу за г. 1894., у Кузмину за г. 1894—5., у Лазама и Лединцима за г. 1894. — Као правилно састављени прописани су рачуни манастира Бешенова за г. 1895. и манастира Врдника за 1-во полугође г. 1896. и манастира Мале Ремете за г. 1894. и 1895., те ће се поднети вел. Саборском Одбору на надзирање.

(Радња епархијских власти у Новом Саду). *IV. Епархијски Административни Одбор Бачки* одржао је дана 7. (19.) маја о. г. своју редовну седницу, у којој је између осталога решено: Саопштиће се црквеној општини у Парабућу, да јој је високо министарство просвете на опраску портанске зграде 100 фор., поделило. — Узето је на знање и саопштиће се и црквеној општини Аџанској одлука Саборског Одбора, којом се одбија молба исте општине, да се тамо сврху протојереја У. П. упражњена парохија не редуцира но у систематизовану капеланију обрати. — Саопштиће се подручним манастирским управама наредба Саборског Одбора, по којој настојатељи без знања братства и без одобрења надлежне власти немају правити дугова на терет манастиру. — Саопштиће се појединим црквеним општинама одлуке Саборског Одбора донесене услед пријава њихових или њихових чланова против појединих решења овог одбора. — Упућена је црквена општина у Ст. П., да трошкове око комасирања учитељске земље, што ју сада учитељ Ј. М. узима, плати на неутрошене учитељске плате, за време упражњености учитељског места, са којим је та земља скопчана. — Узет је на знање и саопштиће се црквеној општини у Ст. В. извештај поджупанијског звања у Сомбору о спроведеној ексекуцији против дужника парохијала у реченој општини. — Поднеће се

Саборском Одбору извештај окр. проте Жабаљског о спроведеној ликвидацији дужног верозаконског прииноса и саборских трошкова у Ж. — Извештај изасланог повереништва у прегледу рачуна ово епархијског фонда за 1896. годину узет је на знање и епархијском ревизору као књиговођи и благајнику тога фонда опроснца издато. — Извештај окр. проте Новосадског о разрешењу црквене општине у П. и постављању привременог управног одбора узет је на знање. — Уништен је закључак црквене општине Сомборске, по коме би се кроз авлију парохијског дома при св. Претечевој цркви имао слободан пролаз на другу улицу оставити. — Упућена је ista општина под претњом суспензије црквеног одбора, да тамошњем вероучитељу за српској нишој девојачкој школи припадајућу плату у течај стави. — Затражиће се политичка ексекуција против нехатних парохијана у Кулпину. — Узет је с одобрењем на знање рад скупштинске седнице црквене општине П. Селске од 30. марта о. г. — Одобрена је намера црквене општине у Јегри, да на задање српске велике гимназије, Новосадске 50 фор. приложи. Исто су такс одобрени и закључци црквене скупштине у Сентомашу, по коме се на исту цел има 1500 фор. приложити, и црквене општине Госпођиначке, којим је у исту сврху 200 фор. приложено. — Дозвољено је црквеној општини у Ст. Керу, да на разне оправке и ниште, по што се предвиђало, утрошити може. — Потврђен је избор једног одборника у Сегедину, избор пак једног скупштинара није. — Одобрена је дражба одржана у црквеној општини Парашкој у предмету оправке цркве. — Упућена је црквена општина у С., да у будуће приликом пријављивања о сазиву напредних скупштинских седница увек и дневни ред саопшти. — Није потврђен избор $^1/_3$ скупштинара у Ч. — Узет је на знање рад црквене скупштине у Ст. П. одржане 5. (17.) априла о. г. — Уток против обављег избора у Т., упућен је црквеном одбору на приоступено решење. — Црквена општина у Д. К. препоручује се високом министарству ради полученља државне приноюши. — На молбу црквене општине у П. и Г. К. дозвољено је истина, да према умноженом броју душа и већи број изборника за избор посланика за народно-црквени сабор бирати могу. Уједно је закључено, да се приликом расписивања избора за народно-црквени сабор, кад тоже време дође, ради отклоњења сваког неспоразума саопшти свакој општини број изборника, колико могу бирати. — Дозвољено је црквеној општини у Ст. В., да по потреби и судским путем поврати откупљеној и залишној парохијској сесији приноју црквено-општинску земљу. — Рад црквене скупштине у Бр. од 2 (14.) и 16. (18.) марта узет је на знање. — Одобрен је избор $^1/_3$ скупштинара у Парагу. — Црквеном општином у Ади поднети на одобрење кодицил основног писма завета П. Дудварског издат је претходно епархијском фискалу на мњење. — Црквеним општинама у П. и К. дозвољено је, да неке веће оправке предузму, ако се накнадно на то сагласи и црквена скупштина, којој о томе црквени одбор никаква предлога поднео није. — Дозвољено је црквеној општини у Ст. Ст., да своју цркву опрашити може. — Одобрен је избор $^1/_3$ скупштинара, затим избор два црквена одборника и избор председника у Ст. В. — Наређено је црквеној општини у Сенти, да избор $^1/_3$ скупштинара чим пре обави. — Одобрени су прорачуни за 1897. црквених општина у Ст. Ф., Локу, Бођани, Надаљу, Обровцу, Кисачу и Пивници. — Одобрени су рачуни црквене општине Ђурђевачке за 1894. и 1895., Сенћанске за 1895. Новосадске за 1896., Лочке за 1896., Сегединске за 1896., Јегарске за 1896., Парашке од 1889—1895., Горњо-Ковилске за 1896., Чурушке од 1896., Бођанске за г. 1895. Позваће се све оне општине, које још својих рачуна за прошлих година на преглед поднеле нису, да такове чим пре поднесу. — Подиење се путем Саборског Одбора представка Сабору ради умножења чиновништва при епархијској управи и повишења плате чиновницима. — Осим тога решено је још много мање важних предмета.

(**Епархијски Административни Одбор Бачки**) држао је своју напредну седницу 19. (31.) маја о. г. у којој је прочитана окружница Његове Светости, преузв. госп. патријарха *Георгија* о сазиву Сабора. Решено је да се избори заступника обаве у целој Бачкој епархији 9. (21.) јуна о. г. те су у том погледу падала односна упутства подручним црквеним општинама и свештенству.

(**Испити на срп. прав. богословском Училишту у Ср. Карловци**) отпочели су и држаће се, по одобрењу Његове Светости, преузв. г. патријарха српског *Георгија* ове године од 23. маја (4. јуна) до 7. (20.) јуна, овим од збора професорског углављеним редом, и то: 23. маја: I. година Исагогика, II. год. Историја хришћ. цркве, IV. год. Литургика; 24. маја III. год. Моралка, IV. год. Црквено-словенски језик, I. год. Пјење; 26. маја: II. год. Догматика, III. год. Омилетика; 27. маја: I. год. Егзегетика, IV. год. Пјење; 28. маја: III. год. Полемика, IV. год. Катихетика; 29. маја: I. год. Црквено-словенски језик, II. год. Грчки језик, III. год. Црквено-словен-

ски језик; 30. маја: I. год. Грчки језик, II. год. Изагогика; 31. маја: III. год. Пјенје, IV. год. Педагогија; 4. јуни: III. год. Црквено-Право, II. год. Катехетика; 5. јуни: I. год. Основно богословље, II. год. Црквено-словенски језик, IV. год. Омолитика; 6. јуна: III. год. Историја српске цркве, IV. год. Пастирско богословље; 7. маја: I. год. Пчеларство, II. год. Пјенје.

(**Избор митрополита Тузланско-Зворничког**). Као што јавља Цариградски лист „Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια“, изабрао је св. Синод васељенске патријаршије у Цариграду, у седници својој 29. априла о. г., за митрополита Тузланско-Зворничког председника Сарајевске српске православне Конзисторије архимандрита *Григорија Живковића*.

Нове књиге.

Први Шематизам српске православне епархије Темишварске за г. 1897. Саставио *Протофакон Евгеније Летица*, пр бележник епархијски. Издала епархијска управа Темишварска. Штампа Српске Манастирске Штампарије у Карловцима. Стр. 159.

По табличном исказу, који је природан на крају Шематизма, има у епархији Темишварској:

80 црквених општина, 79 цркава, 3 капеле, Парохија има: 17 првог разреда, 20 другог, 13 трећег, 13 четвртог, 10 петог и 30 шестог разреда. Свега има парохија 103.

Пароха има 52, администратора парохије 21, систематизованих парохијских помоћника 17, протопрезитератских капелана 2, личних капелана 4, умировљених свештеника 6, ђакона 4. Укупно свештеника: 114.

Душа има 71.716 мушких и 70.943 женских; укупно 142 699. Српских православних домова 37 146. Законитих брачних парова 30.682. Дивљих бракова 1.406. мешовитих 164. Назарена 668. Грађанских црквом неблагословених бракова има 20.

Вероисповедних школа има 77 мушких, 46 женских, 59 мешовитих; укупно 182. Оспособљених учитеља има 101, учитељица 46; свега 147. Неоспособљених учитеља 27, учитељица 2; свега 29. За школу одвезне деце има 10.968 мушке, 9709 женске; свега 19.877.

У почетку Шематизма штампан је један чланак под називом „Православља српска епархија Темишварска“, у коме писац износи кратке историјске податке о тој епархији, а више се бави разјашњавањем разних појава и околности у истој епархији, бацају ћих у њи светлост својих умних и темељних рефлексија, које су сасвим својствене мислиоцу, какав је честити састављач Шематизма г. Евгеније Летица, а које се у *власт могу* и треба да се прочитају. Ради наших читалаца, којима можда не ће допрети до руку овај Шематизам, отштампаћемо овај чланак у једном од идућих бројева овога листа.

Шематизам је овај брижљиво и исцрпно састављен. Штампарска парада је његова управо красна, каквом се Српска Манастирска Штампарија и досад увек одликовала и која својим нарадама навлаши и изван граница наше државе на заслужено признање и похвалу. Његову Високопреосвештенству г. епископу *Никанору Поповићу* припада хвала и захвалност, јер је Шематизам по Његову налогу и Његовом иницијативом састављен. Састављачу Шематизма г. *Летици* нека је велика хвала на уложеном мару и послу.

(**Исправак**). У прошлом броју поткрала се погрешка вест о рукополагању монаха Десетија Поповића, а исправља се споштењем у данашњем броју.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЈЕЧАЈ. 50 2—4

Овим се расписује „стјечај“ на упражњено учитељско мјесто па овд. Срп. прав. основној школи за идућу 1897./8. школску годину. —

Дужности су: обучавање ђака у сва IV. разреда у свима наставним предметима као и у пјенију и појање за цјевницом сваке недеље и празника. —

Плата је: у готову 660 фор. (шест стотина и шесет фор.), слободан стан у новој школској згради, огријев у нарави, те право на повишицу од 50 фор. сваке треће године службовања и на путни трошак 40 фор.

Који жели ово мјесто заузети нека најдаље до 10. (22). Јула о. г. пошаље на потписату општину: крсни лист, свједоџбу оспособљена и свједочбу свога моралног и политичког владања од надлежне своје власти. —

Грачаница, (Босна) 6 Маја 1897.

Српско-Православна Црквено-Школска Општина.

Михаило Х. Стевић
председник.

Ad K. 204 ex 1897. 54 2—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено место системизованог парохијског помоћника с бериквима пароха IV. разреда у Батањи.

Инструисане молбенице ваља путем претпостављених власти до укључиво 2. (14.) јуна 1897. потписаној епрхијској власти поднети.

Из седнице епархијске конзисторије држане у Темишвару 6. (18.) маја 1897.

57 -ЈЕФТИМБЕНИ ОГЛАС. 2—2

Српска православна црквена општина Фелдварска издаје — на темељу закључка своје главне скупштине од 1. (13.) маја 1897. бр. 24. односно црквеног одбора од 11. (23.) маја 1897. бр. 79. око своје св. Преображенске цркве — путем јефтимбене дражбе гвоздену ограду — односно испод ограде зид од цигала и камена подићи.

I. Сан браварски посао процењен је на 1467.40 н.
II. Сан зидарски посао процењен је на 1040.— н.

Свега: 2507.40 н.

Јефтимбена дражба оба горња посла одржаће се у општинској дворани дана 8. (20.) јуна 1897. год. у 2 сах. после подне.

1. Дражби ће се приступити само они дражбеници, који сведоџбом докажу своју стручност и односно подузимачи, који су сличне послове са похвалом радили.

2. Дражбеници и једног и другог посла имају пре почетка дражбе 10% шипманлука положити.

По гласу 4. тачке дотичних условија општи на задржава себи право поверења према лично стима на којима би посао остао.

Прорачун са условијама и нужним нацртима за оба посла могу се сваки дан, а и на дан саме дражбе у општинској дворани видети.

Из седнице црквеног Одбора, држане у Фелдварцу 11. (23.) маја 1897.

Богдан Поповић
општ. пароњаћа.

Стеван Кирић
председник.

Е. 476. I. 89. ex 1897. 55 2—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на место сист. парох. помоћника са платом II. разреда при св. преображенској цркви у Панчеву. — Интеркалара нема. —

Молитељи имају своје ваљано нетављене, биљеговане и снабдевене молбе путем надлежних им власти овамо најдаље до 15. (27.) јуна о. г. поднети.

Епарх. Конзисторија Вршачка.

СТЕЧАЈ. 51 3—3

За попуњење места учитеља на српско вероисповедној четвороразредној школи у Черевићу расписује се стечај и имају се молбе обложене прописно поднети подписаном школском одбору до конца Јуна о. г.

Дужности учитеља јесу уз своје учитељске обвезе у школи, такођер обављати дужности црквеног појца, децу у црквеном пјенију поучавати, при погребима са дјецом судјеловати уз постојећу награду, поштарску школу држати, даље имаће приправљати младиће за црквене појце те ће с тога исте три сата недељно поучавати у осмогласном и великом пјенију и то безплатно.

Берива учитеља јесу следећа и то: плаћа стална 460 фор. За поштарску школу 40 фор. стан у парави крај школе, 6 хвати дрва или 54 фор. и 5½ јутара добре оране земље.

Пошто се тражи добар певац то нека изволе молитељи бар једанпут пре избора да у ов њиој цркви појати, те као такови имају пркенство

У Черевићу 7. (19). Маја 1897.

Георгије Максимовић
парох и председник школ. одбора.

Бр 89. ex 1897. 56 2—3

СТЕЧАЈ.

Услед налога вел. Патроната од 9. (21.) августа 1896. бр. 89./88. а на основу одобрења вел. Саборског Одбора бр. 649./209. ex 1894. расписује се стечај на једно ново установљено место професора за природопис и геометрично цртање на српској великој гимназији новосадској. По потреби могу се та два предмета и одделити једно од другог.

Годишња плата редовног професора ове гимназије установљена је по IV. зак. чл. од године 1893. и износи 1200 ф. а. вр., стапарина 280 фор. и сваких 5 година петогодишњи доплатак од 100 фор. Редован професор има право на мировину. Годишња плата суплент професора износи 800 фор. без сваког доплатка.

Молитељи треба да поднесу потписаној управи своје молбенице и документе, којима доказују своју способност за то место, до 18. (30.) јунија ове године.

У Новом Саду 25. маја 1897

Управа срп. вел. гимназије.

„Српски Сион“ излази сваке недеље па целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За страни земљи: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а на жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 22.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 1. јуна 1897.

Проглас наших здружених опозиција.

Либерална и радикална народна странка изашле су пред бираче са својим прогласом. Смер и циљ тога прогласа јесте, да задобије бираче за кандидате тих странака. Начин и средство тога смера у овом је прогласу онај исти, којим се наше опозиције и иначе служе у борби својој против Јерархије и начелних својих противника у народу нашем.

А наиме: државна власт је нацртана са замахнутом гвозденом песницом, којом жели да поништи нашу автономију и унесе своју превласт и у цркву и у школу нашу. Јерархија је представљена да стоји у служби те гвоздене песнице и тежње државне власти. А синови нашег народа, који не припадају нашим опозицијама, него излазе у сусрет основаним захтевима своје Јерархије и воде рачуна са правима и прерогативама и државне власти, и који желе, да се самосталност и стварност наше автономије осигура, а спољашње устројство наше цркве и уређење наше целокупне автономне управе спроведе на основу карактера наше цркве с једне и на основу утилитета с друге стране, ти синови нашег народа приказани су у прогласу наших опозиција као залутали синови српског народа те неспособни да стану на одбрану автономије или да своме народу добро какво учине.

Странке, које и сам свој опстанак, целу своју вредност, резон в успехе базирају на фаворизовању свога народа, на сумњичењу и погрђивању својих начелних противника, и не могу друкчији проглас издати, него што га издадоше наше опозиције.

Ево шта наше опозиције приповедају нашим бирачима, своме народу:

„Саборски одбор је у свој предлог, којега мисли изнети сабору на претрес, унео такве установе, које би автономију поткопавале и државној власти врата широм отворише."

„Спрема се нови нападај и на ону нашу народно-црквену автономију, коју према државној власти још уживамо."

Наше опозиције тврде тако, и ако нису још прочитале тај предлог Саборског Одбора. Дакле, тврде — на сумње. Јер њима није

стало до истине, њима треба застрашити народ, а бираче раздражити против кандидата наше странке и одушевити их за кандидате опозиционе. То је задатак њихова прогласа.

И г. 1892. су оне изван Сабора нападале предложени Устав, и подизале у народу буру против њега. И г. 1892. су говориле изван Сабора, да се њиме отварају државној превласти врата у нашу автономију.

А шта су говориле у самом Сабору? Хвалиле су га, баш с погледом на интерпелацију државне власти у нашој автономији. И нико се није ни усудио, да тај Устав баш с те стране нападне.

Зар није заступник др. Илија Вучетић рекао, да Устав тај „садржи много целисходних установа“?

Зар заступник др. Богдан Медаковић није казао: „У Уставу има врло лепих ствари. *Елиминирање утицаја државне власти, избор митрополита*, све драго камење, а уз то многи ситан бисер“?

Зар један трећи заступник опозиције није изјавио: да „*није од оних, који тврде, да је овај устав опасан нашој автономији.*“?

Па зар је, дакле, опозиција г. 1892. говорила истину народу с тиме кад је изван Сабора анатемисала Устав? Изван Сабора цела странка проклиње нешто, а у Сабору генерали странке то исто хвале?!

Но узмимо, да тројица именованих заступника нису одобравали писање странкина органа „Бранка“ о Уставу и његово и странкино алармирање народа против Устава, и да су по свом чистом уверењу одали хвалу предложеном Уставу у Сабору, те по томе не би били одговорни за противсловље и неосновано погрђивање тога Устава изван Сабора, а хвалења истог у Сабору.

Али шта да кажемо о странкином органу „Бранику“, који је и онда а који и сад нема доста гадних погрда на тадањи Устав и данашњи предлог Саборског Одбора.

1892 г. он је био канал у који су се сливале све погрде на тадањи предложени Устав. Кроз њега су народу проглашивана сва проклетства на тај предлог. „Браник“ је и онда фаворизовао и застрашивао народ са превлашћу државне власти у нашој автономији, а ево што је баш он главом о том предложеном Уставу штампао у 124 броју своме од 1892. Његове су властите ове речи:

„У том се статуту регулишу сви односаји у цркви и школи, управо је наша нар. црквена аутономија добила свој јасан облик и јасно су обележене границе, докле допире делокруг свију меродавних фактора.

Тај једноставни статут обележава с једне стране положај наше народне цркве и њене автономије према државној власти, а с друге стране тој *аутономији даје стварну подлогу*. Нема сумње да нар. црквена аутономија може само тако постојати, ако је према спољним факторима самостална.“

И кад данашњи предлог Устава буде у јавности саопштен, ми смо уверени, да ће орган либералне странке и о њему морати тако писати, ако буде хтео истину да каже. Тако ће о њему морати изјавити се у Сабору бар прваци међу првацима, потписаним на прогласу коалираних опозиција. Па зашто га данас већ анатемишу, зашто застрашују њиме народ наш а још га и не знају? Где је, ту морал, где родољубље?! Зар интерес партијски тако далеко надмаша народно-црквени нам интерес, да наш народ несме чути ни сазнати ништа истинито, него да се мора кључати и обмањивати неистинама и којештаријама?

Тако се морамо питати и после прочитаног прогласа здружених наших опозиција, које и ако још нису прочитале спремљени предлог за сазвани Сабор, морају знати бар то, да овај не може бити гори од онога 1892.

Па кад су им вође хвалиле онај, на основу чега проклињу овај? На основу чега телале „да се у овај предлог мисле унети установе, које би аутономију потконавале и државној власти врата широм отвориле“? Шта не кажу које су то установе, ако их знаду? Ако их не знаду — зар имају разлога, и зар доликује на прогласу потписаним првацима неосновано сумничити своју Јерархију и своју врховну аутономну власт перфидијом према цркви и народу? Могу ли они тај поступак оправдати пред својом болом савести? И шта ће радити, кад их предлог Саборског Одбора обеснажи и демаскира? Какву ће он-

да нађи формулу за своју пурификацију и умирење савести? Или се та господа не женирају нимало ући у Сабор пред своју Јерархију, којој у прогласу своме ни мање ни више не довикују, него да стоји у служби однарођивања народа свога? Јер зар то не значе речи прогласа, по којима је: „државна власт према струји за образовањем једнолике племенске државе прихватила тежње наше Јерархије под изликом, да то лежи у интересу и српске цркве и српског народа“?

Зар бар неке потписнике прогласа неће нимало женирати стати у Сабору према заступницима народа, према својој браћи и сатрудницима, којима су у прогласу довикнули: да су „залутали синови српскога народа“, а који ће им са поносом моћи показати — предлог Саборског Одбора, око којег ће се окупити, а којем ће се и разборита опозиција морати поклонити?

Прогласе опозиција наших и ово вели: „Српски се народ мора уџети, да само одржи оно мало автономије, што је има, те да неда државној власти, да и то мало автономије покоси“.

Тако опозиција у прогласу. А пре прогласа па и у Сабору од 1892. говорила је и тврдила непрестано, на уста својих баш првака, да ми данас и немамо автономије, да је она секвестрована и т. д. Зар није то написано и ономад баш у „Бранику“ и „Србобрану“? На откуд сад уједаред имамо ма и мало автономије. А зашто опозиција не каже у чему је та автономија, и шта предлог Саборског Одбора и ти залутали синови српског народа са нашом Јерархијом и државном влашћу хоће да покосе и од то мало автономије? Кад би нам све то казала, онда би јој могли бар ad oculos доказати, да она нема пред очима автономију него себе и своје сад мандате.

А да опозиција нема пред очима автономију, и да ју она није ни кадра ни воља очувати, унапредити и осигурати, доказ је томе већ њезино задовољавање и са „оно мало автономије што је имамо“.

И у томе се разилазимо с нашим опозицијама. Ми нисмо задовољни с тим што имамо. А нисмо зато: јер немамо ништа. Нашој цркви и народу не припадају мрвице с којима се задовољавају данашње наше опозиције. А задовољавају се, јер су свесне, да оне више шта извојевати своме народу и не могу. Али, нашој цркви и народу припада стварна и истинита автономија, каква једна црква, уз респектовање прерогатива државне власти, може и треба данас у уставним државама да ужива. И кад ту автономију на основу правном и легалном тражимо, ми не тражимо милости и не кукумо мрвице, него тражимо оживотворење свога права. То право наше постоји, а што није ефектуисано, није томе крив барон Банфи и министар Влашић, него баш она народна гарда, коју хоће још и данас наше опозиције да имитују, и ако ни за ту имитацију нису више способне. Криве су баш те опозиције, које су и г. 1892. одбиле оживотворење тога права, а сад се задовољавају и са мрвицама, које нам са стола тога права падају.

Да, ми тражимо оживотворење автономије наше, на основу оживотворења права, које нам припада на темељу XXVII. зак. чл. од 1790., XX. зак. чл. од 1848. и IX. зак. чл. од 1868, са свима њиховим конзеквенцијама, без којих тим законима заједчене автономије и с њом скопчаних права нема и не може бити. Ми нисмо задовољни „с овим мало што имамо,“ јер то није ништа, а наша црква и наш народ има права да тражи, а има и легалне могућности да и добије автономију — каква јој припада и с каквом може бити и задовољна. И добиће је, али не под заставом либералне и радикалне странке, него по превишњој праведности премилостивог нам *Краља*, по државничкој мудрости кр. угарске *Владе* и Светлога нам *Бана*, а мудрим и истрајним старањем љубљене нам поглавице патријарха *Георгија*, и њему до колена данашњег *Саборског Одбора*, а помоћу свести свога *народа*, која има да се изрази на предстојећим изборима заступника за сазвани Сабор Петровдански.

А тешко народу и нашој цркви и автономији крај упињања, да им се одржи оно мало што имају, а што не значи и не вреди — а ма баш ништа.

И наше опозиције чувајући (?!) ово мало што имамо и задовољавајући се са мрвицама наших данашњих автономних пра-

ва — могу још да се размеђу са својом одбраном автономије наше! Кад не би било жалосно, било би смешно! Тешко нашој автономији крај такве одбране!

Да се наше опозиције бесмртно прославе потписале су и ове речи у своме прогласу:

„Зато је опасна ствар прихватити и најбоље израђени једноставни статут, јер би влада у њега могла уметнути такве октројке, такове самовласне уредбе, којих у досадањим нашим установама било није“. Није ли то једна самоубијствена фраза. Није ли резигнација и признање државној власти да она то може и сме учинити? Тако мислити могу политичари, којима није базис право и закон, а мудрост и искуство — кажипут.

Државна власт, међутим, крај данашње наше автономије, и нема ништа више уносити у њу, што би јој требало за проширење своје интеренције у њој. Ако данас ко може бити задовољан са нашом автономијом, могла би бити баш државна власт, кад би јој стало до других права у тој автономији, осим оних што јој припадају по државном праву. Она у том случају нема шта да уноси више у наше уредбе, крај Декларације, Конзисторијалне Системе, клаузуле у Саборском Устројству и крај његова 28. §-а, те чл. XXVI. привременe Епархијске Уредбе и чл. XI. уређења митрополитско-црквеног и народно-Школског Савета.

Разуму ли то наше опозиције? А смеду ли рећи народу, ко је крив, да су ти §§. ушли у наше уредбе?

„На колена, Богу се молите“... јер је кривац томе она црквена политика, коју опозиције и данас још терају, и у чије поноре и данас још гурају своју автономију, цркву и народ.

А ми смо они, који хоћемо да са автономије наше скинемо секвестар, да је ослободимо тих §§-а, те цркви и народу нашем дамо мира и потребних услова за просветни напредак, којим данас баш мали народи осигуравају и свој националин опстанак.

При крају свога прогласа опозиције су се морале показати у потпуној светлости своје рационалне и зреле политике, а и уобичајене им недоследности.

Тек што су потписале мало час цитиране речи о опасности прихваћања и најбоље израђеног Устава, ено их где потписују, да су вољне, да се дате данашња, за том истом Сабору, крај исте данашње Владе и Јерархије, таковић уредаба, које још нису створене, а велика је потреба за стварање истих; или да неке уредбе, које су привремене природе, сабор поправи и претвори у дефинитивне, те поште за исте превишњу потврду.“

Ми не знамо, да ли је још која странка у парламентарном свету, доказала овакву нелогичност и овакву лакомисленост, — каква се мора изчаурити у топлоти фраза и празног разлагољствија, и раздражености страначких амбиција, — а каква се, ево, изчаурила у прогласу коалираних опозиција. Ко уме мислити спаљње је и познаке јој величину и монструозност. Кад би је ми под своју секцију метули могао би нам ко пребацити, да хоћемо да — мрцварimo побеђеног противника. Ми то нећемо, али инак морамо на наше опозиције ставити ова питања:

Ако државна власт може, сме и ако је вољна, да своје октројке протури кроз Устав, зар то исто не може учинити и кроз парцеларне, поједине уредбе?

Ако од тих октројака прети опасност, да се оне могу спровести кроз Устав, зар та опасност не прети и са појединим уредбама?

Ако траже гаранције од Саборског Одбора, да се те октројке неће унети у Устав, — имају ли наше опозиције гаранцију да неће бити унешене у поједине уредбе?

На инак ове би уредбе опозиције наше хтеле на сабору да претресају. Устав не ће. Шта при том руководи наше опозиције? Молимо одговора на ова питања, јер — dunkel ist der Rede Sinn!

И сад још пека питања: мисле ли наше опозиционе странке, да у нашем народу нико ништа више не зна; да је цео наш народ такав, да га могу поједини његови синови из тих странака жедна преко воде преводити? Мисле ли те наше опозиционе странке, да српски овострани

народ постоји само зато, да буде трља њихових рачуна, сујета и жеља? Мисле ли зар, да наш народ верује и данас још, да се народу помаже само пружањем песнице државној власти (и то често у цену), а погрдом своје Јерархије? Мисле ли зар, да је сво наше свештенство наивно и безазлено, па да од ужинања, радости и одушевљења пада у несвест чим се са опозиционе стране узвикне, да „црна калуђерштина, удружена са државном влашћу, хоће да газдује, да пашује и над народом и над мирским свештенством“?!

Некад је и тако бивало; често и на многим странама нашег народа и једног дела свештенства. Али, данас је друкчије. Данас народ другим очима гледи, јер му је поглед разбистрила баш неудаља са лакомисленог вероваља у моћ и снагу разметања, у разложност и истинитост обећавања, којима га још и данас хоће да обмањују рачунима својим данашњи „опробани борци“, а који некадањим подобним борцима бар да су слика из' прилика! Данас свештенство више не верује тим „борцима,“ којима је свештеник добар, док га требају, којима је свештеник, и најсавеснији и најбољи у служби својој, издајник народа ако некулучи њиховим рачунима, и ако се неда купити од њих за зрачак популаритета, којега им могу дати новинарске редакције и пролазне рекламе њихове.

И зато ни здруженим опозицијама нашим неће данас већ помоћи сва сумњичења и погрде, које су у свом прогласу бациле на своју Јерархију. Неће им помоћи приказиваље државне власти са подигнутом гвозденом руком на нашу автономију и са тежњом за њезином превлашћу у тој автономији и располагањем у нашој цркви и школи.

Не ће им помоћи, јер су та сумњичења и погрде неосноване и излив страсти, а приказиваље државне власти у горњој слици колико безразложно, толико нетактично.

У прогласима, какве је природе проглас наших опозиција, странке обично износе пред бираче програм својих негативних и позитивних тежња. Наглашавају: шта желе отклонити а према томе конзеквентно што треба постићи. Осим тога ако дотичне странке прожима истинито уверење о убитачности онога што треба отклонити, а о несумњивој користи онога а што желе постићи, онда у таквим прогласима добија јаког израза и вера односне странке у победу свога програма. А како је са прогласом наших здружених опозиција?

Наше опозиције са својим прогласом нити знаду шта хоће ни шта неће, а најмање верују у то, да што могу.

Ако им је стало до тога, да историја овостраног нашег народа и цркве кадгод о том прогласу на срамоту данашње коалиране опозиције своју пресуду рекне — ту су цељ постигле. Ону другу, да дођу до мандата — тешко ће постићи, јер и народи имају границе свога стрпљења. =

Православна Српска Епархија Темишварска.

Ова епархија основана је, судећи по привилегији што ју је дао император и краљ Леополд I. српском народу 4. марта 1695. тек после избора Исаије Ђаковића, тадашњег јенопољског владике за митрополита српског владике за митрополита српског народа, који се је избор збио на сабору у манастиру Крушедолу 1707. године. А то се даје извести на оног места споменуте привилегије. у коме се Исаија Ђаковић назива епископом темишварским, јенопољским и архимандритом крушедолским, дочим је он иначе за време преговора, што их је водио пећки патријарх Арсеније III. Чарнојевић с аустријском владом односно с бечким двором у предмету давања помоћи ратне аустријској војсци од стране српског народа, називао вазда јенопољским владиком; на чега се даје закључити да је он морао у Јенопољу и своје седиште имати, и исто седиште епископско задржати и онда, кад је у свој наслов добио и име темишварског епископа. Тек после избора Исаија Ђаковића за митрополита српског нестаје епископа јенопољских, који су дакле били уједно и епископи арадски и темишварски, па се појављују засебни епископи арадски и темишварски.

Док је постојала јерархијска заједница међу Србима и Романима, заузимала је ова епархија територијално велики простор и бројала је, како се то види из једног Шематизма, који је

1845. године издан у латинском језику о целој источно-православној цркви у земљама круне св. Стевана, преко 450.000 православна душа.

Из проведене јерархијске деобе међу Србима и Румунима износио је тај број душа, како се то види из прилога б) к. §. 9. I. превишњег кр. рескрипта од 10. августа 1868. године, 161.864 душа. Но овај број у толико је неисправан, што је у њему садржано и 6562 душе неких у подручје епархије темишварске увршћених општина, које фактично не припадају тој епархији, већ епархији арадској и вршачкој. Наиме општине: Дента, Велики и Мали Гај припадају епархији вршачкој, а општине: Брестовац, Липово и Дубоки Надаш припадају фактично епархији арадској.

Неисправан је горњи број и за то, што у њему није садржан број душа црквених општина: Арад, Арадгај, Печка, Торња, Батања, Срп. Чанад и Наљак, које су у споменутом превишњем кр. рескрипту увршћене међу оне општине, које у подручје епархије темишварске спадају.

У Шематизму, изданом године 1878. за целу митрополију карловачку, исказан је број душа ове епархије са 150.776, дочим данас износи број српско-православних душа у овој епархији, не рачунајући овамо 792 православне душе, камеларних моравица, Берекуце и прњавора манастира св. Ђурђа, које сачињавају парохију истог манастира, 141.065.

Према томе мањи је данас број српских православних душа у овој епархији за 10.096, него ли је био године 1878. Узрок овоме појаву лежи у томе, што су се од тога времена поделиле јерархијски црквене општине: Кнез, Мехала, Чаково, Фенлак, Саравола и Срп. Вел. Св. Миклуш, којих су Румуни отпали од епархије темишварске и придруживши се јерархији румунској потпали под јурисдикцију румунско-православне епархијске власти арадске А број тих Румуна износи око 10.000 душа.

Изгледа према томе, да је у растењу и множењу српског православног елемента у овој епархији стагнација наступила. Но није тако, јер констатовано је из односних свакогодишњих исказа, поднашаних епархијској власти, да је укупан број рођења сваке године био већи, него ли број смртних случајева. Да је при свем томе тако рећи стагнација у приросту српско-православног становништва ове епархије у последња два деценија наступила, може се разјаснити само исељавањем народа из подручја ове епархије. Побли̇же узроке и поводом томе исељавању истраживати и установити не спада овамо. То је ствар опште државне статистике научне, која свакоме појаву зачетак и прави узрок има да истражује.

Да је пак исељавање узрок мало час споменутој стагнацији, ако нећемо рећи умањењу српско-православног живља у овој епархији, даде се с доста поузданости закључити из умањеног броја српско-православних домова од оног времена; јер данас имаде за 843 српско-православне куће мање у овој епархији, него ли их је било 1878. године.

У овој епархији имаде данас 79 цркава и 3 капеле; дакле црква једна мање него 1878. године, а то долази отуда, што је у Фењу старо црквено здање због трошности изван употребе стављено.

Парохија имаде данас 103, дакле 42 мање него ли 1878 године. Ово се даде протумачити редукцијом парохија у појединим општинама, која је редукција наступила од оно доба које на основу превишњег кр. рескрипта од 1868. године, које пак услед проведене јерархијске деобе међу Србима и Румунима у неким општинама.

Таква редукција парохија наступила је од оно доба у овим црквеним општинама: Мали Бечкерек, Кнез, Мехала, Чаково, Диљаш, Срп. Вел. Св. Миклуш, Саравола, Фенлак, Срп. Св. Петар, Кетфељ, Арад, Срч. Чанад, Сириг, Турска Кањижа, Санади, Меленци, Кумани, Нови Бечеј, Београд, Карлово, Бочар, Тиса Хиђош, Тиса Св. Миклуш, Чока, Јозефово, Мокрин, Вел. Бечкерек, Срп Неузина, Бока, Пардањ, Срп. Ченеј, Срп. Црња, Срп. Итебеј, Бега Св. Ђурађ. — Вероисповедних школа имаде данас у овој епархији 182, дочим их је 1878 било само 111. Према томе је број истих порастао од то доба за 71.

Број за школу обвезане деце износио је 1878. године 12.843, дочим данас износи тај број 20.557, према томе види се у овоме погледу прираст од 7714.

Само у шест школа нема учитељских снага, већ врши једна учитељска снага дужност у по две школе. Иначе имаде 146 оспособљених учитељских снага, дочим 30 их је неоспособљених, рачунајући овамо и неке свештенике,

који за нужду учитељске дужности у неколико места обављају.

Неоспособљене учитељске снаге намештају се с тога, што је због сиромаштва дотичних општина плата учитељска у новцу врло незнатна, тако да се ниједна оспособљена учитељска снага не ће да јави за учитеља на слабије дотираном месту. У осталом учитељство је у опће слабо наплаћено, тако да је ова околност узрок помањкању учитељских снага у опће, тако да и државне власти немају довољно сила на расположењу за своје комуналне школе.

У епархији темишварској нимаде свака црквена општина барем једну вероисповедну школу или више таковиx. Изузетак чини само црквена општина у Овсеници, која због малобројности своје (92 душе) а у помањкању сваке фундације за издржавање такове школе, није у стању плаћати ни учитеља ни свештеника, па с тога деца исте црквене општине посећују комуналну школу тамошњу.

За сада обустављен је привремено рад и вероисповедне школе у Торњи, будући је политична власт поднела приговоре своје противу употребљивости дотичног здања за школу. Но у овој ствари биће на скоро довршени преговори, који ће у колико се сада предвидети даје, свршити с тим, да ће се у питању стојеће школско здање опет на школску употребу отворити.

У свима црквеним општинама епархије ове намештено је и посебно свештеничко лице за обављање душепастирских дужности у истима. Изузетак чине само црквене општине и Овсеница и Бир, које због малобројности и сиромаштва свога нису у стању дотирати прописно свештеника свога. У Овсеници обавља дужности душепопечитељске свештеник сочански а у Биру свештеник толвадијски; што могу исти свештеници због врло мале удаљености односних места од њиховога званичнога седишта без икаква ућрба душепопечитељства чинити.

У осталом има још много општина у епархији овој, у којима је дотација свештеничка због сиромаштва и због малобројности верних врло слаба. Та дотација ће се на скоро поправити, јер је високо кр. уг. министарство богочасти и јавне наставе у Будимпешти већ прошле године 1896. ставило у изглед допуну те дотације до износа од 800 фор. а. вр. годишње из државних средстава, у коју сврху је послан високоисток већ у првој половини 1896. година исказ потребан о оним црквеним општинама, у којима би та допуна потребна била, уз назнаку износа, који би се на садашњу дотацију из државних средстава додати имао. Ствар се налази на споменутом високом месту још у расправи, али по неким околностима судећи изгледа, да ће се већ течајем 1897. године ово питање уредити.

Особито требају овакве припомоћи с малом изнимком скоро све црквене општине темишварског протопресвитерата као и један део црквених општина арадског протопрезвитерата. Због досадање слабе дотације тешко је добити у тим општинама формално потпуно оспособљено свештено лице, па се епархијска власт морала до сад испомагати и с мање квалифицираним свештеним лицима, у којих се ретко може наћи правог сналања узвишености позива свештеничког; па онда није чудо, ако наступе отуда ређе последице за религиозно-моралне снаге верних, у средини којих делају таква свештена лица, која нису ни примила свештеног чина у свести о узвишености задаће, коју преузимају на себе, нити о тежини одговорности, коју носе у служби својој за последице, што наступају од рђаво схваћене задаће у служби њиховој. Но сва је срећа, да је верско чуство у народа ове епархије доста дубоко и чврсто усађено у срце и душу појединих верних, тако да се данас евентуалним искушењима и саблазнама с оне стране, с које би требало да се примерним животом светли, у главном без штете за верски осећај одољева.

(Свршиће се.)

Православни српски епископи темишварски.

1. *Јанкије (Јован) Владисављевић*; мисли се, да је дошао на столицу епископску 1710. године и да је потврђен за епископа темишварског тек 1722. године.

2. *Никола Димитријевић*; од 1726—1744. које је године исти епископ и умро.

3. *Георгије Поповић*; од 1745. до смрти му 1757. За овога је епископа зидана данашња епископска резиденција у Темишвару; исто тако и катедрална црква храма Вазнесења Господњег, коју је он осветио 1748. године

и која је обновљена изнутра 1840. године.

4. *Викентије Јовановић Видак;* постао епископом темишварским 1759; изабран за митрополита карловачког на сабору карловачком 1774; умро у Даљу 1780. год.

5. *Мојсије Путник;* најпре 1757. бачки владика, 1774. постао темишварским епископом; изабран за митрополита на карловачком сабору 1780. године; умро 1790. године.

6. *Софроније Кириловић;* (види Шематизам епархије будимске за годину 1896.), најпре ердељски, за тим будимски и најпосле 1781. темишварски епископ; умро је 1786. у Темишвару, и сахрањен је у цркви Вазнесења Господњег.

7. *Петар Петровић;* најпре 1784. арадски епископ; 1786. постао темишварским епископом. За његово време обновљена је 1791. с поља катедрална црква храма Вазнесења Господњег.

8. *Стеван Авакумовић;* 1798. постао горњокарловачким, а 1801. темишварским епископом; умро је 25. јуна 1822 у Темишвару, и погребен у цркви Вазнесења Господњег.

9. *Јосиф Путник;* 1808. постао пакрачким а 1829. темишварским епископом; умро је 4. новембра 1830. и погребен је у цркви Вазнесења Господњег у Темишвару.

10. *Максим Манојловић;* 1829. постао пршачким а 1833. темишварским епископом; умро је 7. фебруара 1838. у Темишвару и погребен је у цркви Вазнесења Господњег.

11. *Пантелејмон Живковић;* (види споменути Шематизам за будимску епархију), најпре далматински за тим будимски и најпосле 1839. темишварски епископ.

12. *Самуило Машировић;* 1853. постао епископом темишварским, изабран за митрополита карловачког 1864.; умро као такав 1870.

13. *Антоније Нако;* постао епископом темишварским 1865.; одрекао се те своје службе 1871.

14. *Георгије Војновић;* постао епископом темишварским 1874.. умро као такав 1881.

15. *Георгије Бранковић;* постао епископом темишварским 1882. и био таквим до 1890., када је изабран за патријарха српског, архиепископа и митрополита карловачког.

Бесједа на Спасовдан.*)

Возшедъ на небеса Господь и сѣдѣ одесную Бога Отца.
(стихира на стих.)

Овако завапише апостоли, кад видјеше свога Господа, гдје се на гори Јелеонској а из њихове средине узноси према небу, а нарочито, кад видјеше, да Га облаци небесни сакрише од очију њихових. Овако завапише они Господу за то, што онај страх, који их обузе, кад оно разјарена и необуздана маса јудејскога народа ухвати и најсрамотнијом смрћу умори њиховог драгог учитеља и Господа, још их није оставио; шта више, чини се, као да је тај страх у њима још увијек тињао, јер је Христос Спаситељ, састајући се послије свога васкрсења па до дана данашњега са ученицима својима више пута и на разним мјестима и тумачећи им тајне царства божјега, говорио им и о томе, шта ће их све снаћи у вршењу њихове апостолске службе. *Ако мене изагнаше, и вас ће изгнати . . изгониће вас из зборница својих, шта више, доћи ће вријеме, кад ће сваки, који вас убије, мислити, да службу Богу чини* (Јов. 15, 20 и 16. 2).

Та, браћо, кад нам добар пријатељ из дальње у госте дође, ми смо некако нерасположени кад дође вријеме растанка нашега и све нам се намећу нова питања, нови разговори, само да нам наш пријатељ дуже код нас остане. А и сваком је родитељу тежак онај час, кад чедо своје испраћа у бијели свијет на науке, те не смаже довољно ријечи, да што боље посавјетује и упути чедо своје, како да се влада у туђини, како да *„иде мудро и не почине лудо“*, — на ће многи од нас помислити: како да не буде жао апостолима, кад се ево Господ и учитељ њихов дијели данас од њих а послије опроштаја на гори Јелеонској. Та они остадоше сада као сироте, без обране, без покровитеља, без сваког добра свога.

Али, као год што смо ми, и иако смо се растали од пријатеља, од чеда свога, од свију оних, који су нам мили и драги, били само за час тужни и жалосни, јер

*) Ова је бесједа имала бити говорена на Спасовдан у цркви загребачкој али због неког случаја није. — Писац.

смо и падаље остали с њима у свези, и то свези духовној, — исто тако и апостоли бјеху само за час невиђени, кад облак сакри испред очију њихових Господа Спасителја, па се одмах *„вратише у Јерусалим с радошћу великом“* и тврдим увјерењем, да ће Господ, и ако се одвојио од њих данас тјелесно, опак с њима бити духовно. У тој вјери утврдио их је сам Спаситељ кад је рекао: *Гдје сте два или три сабрани у име моје, онде сам ја међу њима.* (Мат. 18 20). *И ево ја сам с вама у све дане до свршетка вијека* (Мат. 28. 20).

Ове ријечи Спаситељеве бјеху апостолима лозинка, шта и како треба да раде, да изврше оно дјело, ради кога су позвани у апостолску службу. Ове ријечи бјеху апостолима увјерење, да ће свако дјело, које они буду заједнички, братски предузимали, договорно и споразумно рјешавали за будуће Хришћане, бити таково, као да га је сам Христос Спаситељ установио. Ове ријечи Спаситељеве бјеху и апост. пријемницима, св. оцима и учитељима цркве, водиља код сваке установе, која и данас постоји у св. нашој православној цркви. јер су се и они сваки пут сабирали на једно мјесто, да ријеше ово или оно питање црквено с тврдим увјерењем, да је Христос Спаситељ међу њима и да сам Он невидљиво руководи њихово вијећање. Плодове тих заједничких састајања ужива и данас св. наша мати црква са свом духовном дјецом својом. Ено нам *„Символа вјере“*, који се на свакој литургији код нас гласно и јасно чита. Њега саставише св. оци, сакупивши се на сабору Никејском, а допунише на сабору цариградском, утврдише на првом науку о божанству Исуса Христа, а на другом — науку о Духу светом. Ту вјеру примила је цијела Христова црква на сва четири краја свијета, ту вјеру држи и данас св. наша православна црква у свој цијелости својој. — Ено нам, браћо, науке о поштовању пречисте Богородице утврђене коначно на III. в. сабору у Ефесу од пријемника апостолских са свију крајева свијета. Те науке држи се и данас св. наша мати црква, и ми славимо и поштујемо пречисту Дјеву Марију као *часнију од херувима и славнију без сравњења од серафима* . . И све, браћо, што постоји данас у нашој цркви како на догматичком тако и на каноничком и обредном пољу, — плод је оног међусобног збора и договора св. отаца и учитеља цркве из онога времена, кад су сви хришћани сачињавали једну Христову цркву. А кад је то тако, питам вас, би ли се могао ико жив међу нама наћи, који би занесен, било својом ученошћу, било својим богатством, било другим којим околностима, понео се хладнокрвно према својој матери цркви, који би могао макар за часак посумњати, да у православној цркви нема спасења; који би могао хладнокрвно гледати нападе на своју матер цркву, који би могао оспорити, да православна црква, која води своје поријекло од Христа и апостола, није кадра повести цео род људски већој и срећнијој будућности, да није кадра довести га у оно срећно пристаниште, које је вазнесавши се данас основалац њезин Христос Спаситељ спремио свима онима који га искрено љубе? Ја, браћо држим, да међу нама таковога члана нема.

Е па кад га нема, онда немојмо ни ми тужити ни жалити, као што нису тужили ни жалили ни апостоли, што се Христос данас вазнесао, него се сјетимо ријечи Христових, које је казао апостолима: *„Гдје сте два или три сабрани у име моје ту сам ја међу њима* (М. 18, 20) па се тих ријечи и држимо на сваком збору и договору нашем. Ако дођемо у цркву, дођимо ради молитве а не ради разговора или пречкања времена; ако дођемо у школу ради рјешавања црквених, школских или општинских ствари, рјешавајмо их мудро и обзирно, без икакве искре себичности, при страсности, *„ни по бабу ни по стричевима, већ по правди Бога истинога.“* Ако смо код куће у породици, у тој нашој домаћој цркви, сјетимо се да је и ту Христос Спаситељ па се владајмо по његовим заповједима, а и своје млађе томе учимо.

Тако су живјели апостоли па је и Господ био увијек с њима, а зато су и могли проширити науку његову по цијеломе свијету. Тако су живјели и стари Хришћани, па је и с њима Господ увијек био, па зато су и могли не само издржати све

оне биједе и гоненја, која су на њих подизана, него су и своје најљуће непријатеље обратили у пријатеље и привели их у вјеру своју. Тако су живјели наши дједови и очеви, па је Господ и с њима био. Они су свако дјело започињали и довршавали с молитвом, цркву су своју као зјеницу ока свога пазили и чували, — а кад је требало мријети за отаџбину, за *„за крст часни и слободу златну,“* црква им је помогла, и они су с мачем у руци показали да су достојни потомци Милоша и Марка, да су Срби, да су људи, да су прави Немањини сој.

Па за то, браћо! као што су се апостоли повратили са горе Јелеонске у Јерусалим „с *великом радости, славећи и хвалећи Бога*;“ — тако и ми говорећајмо се са наших дневних послова нашем Јерусалиму. А тај наш Јерусалим — ова је светиња наша. Не долазимо у њу само обичаја ради или што морамо, него с радости великом. Подајмо одушке срцу нашем, отворимо га пред Господом, помолимо се Богу за све па и за оне који нас мрзе, јер нам тако заповиједа Христос: *љубите непријатеље ваше, благосиљајте оне који вас куну, чините добро онима, који вас мрзе, и молите се Богу за оне који вас гоне* (Мат. 5, 44 и 45); исцјевајмо се у пјесмама духовним и нахранимо се храном духовном — тијелом и крвљу Христовом, — напојмо се науком јеванђеоском — том живом водом, која тече у живот вјечни, — наоружајмо се часним крстом, — па будимо увјерени, да ћемо лакше сносити све приговоре и пребацивања, која на сваком кораку чујемо: да немамо ни Исуса, ни матере Божје, ни крста, ни шта вам ја све знам. Будимо чврсти као станац-камен у вјери православној, оној вјери, којој нас научи Христос и апостоли, па нас се не ће пријељепити никаква пљотина, којом нам се каља и образ наш и црква наша и све што је наше. Сјетимо се ријечи, које рекоше св. словенски апостоли Кирил и Методије Сараценима кад ови нагрдише хришћанске куће: „Гдје је нечистоћа с поља, нема је изнутра, а гдје је нема с'поља, ту је изнутра.“ Посјећујмо овај наш Јерусалим што чешће и молимо се усрдно Господу! „Гдѣ силѣ сѫ нами кѣдѣ, иногѡ ко радѣѥ такѡ помощника кѫ скорбѣхѣ не имамы,“ — па ћемо и ми чути, као негда апостоли што су чули, глас Господа Спасителя *Азъ есмь сѫ вами и никтоже на вы*. — Амин.

У Загребу 1896.

Ј. Петровић
кр. проф. и катих.

Исток и одношај запада према њему.

Написао: **Николај Кочубеј.** — „Церковныя Вѣдомости“.

(Свршетак.)

Није се још свршила ни друга половица онаког XI. вијека, а започеше знаменити крсташки ратови, којима се папе не пре стадоше користити, да покоре себи православни исток и учврсте своју духовну и свјетску власт. Заборави се племенита циљ војнй заборавше се сузе и уздисаји хришћана, које угњетаваху фанатици Сарацини, — те се у борби с овима не пролијеваше обилата крв хришћанска с циљу, да се ослободи гроб Господњи и Св. Земља, већ скоро само у корист тада моћнијех папа и неколиких свјетских држава које су радиле са папским знањем.

Тај факат, да су крсташи у почетку XIII. вић. заузели Цариград (за 4. крсташке војне) и основали т. зв. латинско царство (које трајаше 50 год.) ништа друго не доказује, до то да крсташке војне нијесу одговарале циљеи, која им је прије била одређена и да су их водили с другом, подузетничком намјером. Истина оне имаћаху по својим резултатима културно значење али Света Земља остаде у сарацинским рукама. У осталом, на срећу, и она циљ, коју су себи папе биле одредиле, није се постигла. Њихова власт не само да се није раширила по истоку, него је почела падати и на западу. Узалудни бијаху њихови покушаји, да уведу црквену унију, коју је лионски сабор 1274. год. био понудио императору Михаилу Палеологу, што је ратовао с Турцима. Крајем XIII. и у XIV. вић. већ престају вјеровати у папски ауторитет и они, као за казан, што су покушали да отму вјерску слободу православноме истоку, 70 година трпе т. зв. *вавилонско ропство* у граду Авињону (1305.— 1377). 1378. г. поче т. зв. *велики раскол*,

т. ј. на папскоме пријестолу појавише се у исто доба три непогрешиве, горде главе, које сијаху раздор и саблазан, но које збаци 1414. год. Сабор у Констанци, јер је признао саборну власт над папском. Виклефова проповиједь у Инглеској (XIV. в.) Хусова у Чешкој (XVI.—XV. в.) и Савонаролина у Италији (XV. вић.), а такођер и морални пад папства, који се догодио послије папе Александра VI. Борџија (XV. в.) као уточишта свакога гада, мораде до вести дотле, те су папе у очима западних народа посве изгубиле свој ауторитет. Нитша им не може — ни рад т. зв. *просјачких монашких редова*, ни повећање црквене власти за Сикста IV. (XV в.), нити напорна борба са свјетским владама. Желећ надокнадити нанесену штету, уредише своје сплетке, колико су год могли, на исток. Положај истока у XV. вијеку бјеше критичан. Османлије, утврдив се у Европи од 1359. г. постепено рушаху византијску царевину и најпослије јој стадоше пријетити потпуним уништењем. Узалуд се императори из куће Палеолога обраћаху западу за материјалну и моралну помоћ. Запад им, и свему истоку по папским сплеткама, мјесто помоћи нуђаше, да преврну вјером. На познатом флорентијском сабору 1439. г. прогласише унију, на коју су хоћеш не хоћеш привучене биле духовне и свјетске власти источне. Достојни вјечите успомене Марко Ефески и многи други источни јерарси одбацише унију. Послије 11 година папа поново удара на вјерску слободу истока. Посљедњи византијски император Константин XI. Палеолог био је у најтјешњем положају са свијех страна јер се појављиваху грозни тугови ислама. Запад не гледајућ на молбе за помоћ, као и прије равнодушно гледаше на страдање пред смрћу Византије, те она помоћ, коју послаше неке незнатне државе (Генуа и Венеција) бјеше некорисна против силе Мухамеда II. Тада папа, као да исмијева мртваца, пошље у Цариград 50 својих дворских војника под водством протјерана руског митрополита Исидора — тада већ римског кардинала — и понуди цару помоћ под условом сједињења цркава и признања римскога епископа за главу васељене. Император и сви Грци од реда одлучише раје умријети под развалинама драгога свог града, него ли превртути истином и вјером својих отаца. До три године — 1453. г. — Цариград испи своју горку чашу, пошто је показао у лицу императора и својех бораца чудеса сталности и храбрости, Свету Софију претворе у џамију, — али православље остаде као ступ, који се не миче, — оно стоји таково и сада.

Чинило би се, да би даљи покушаји, да себи папе покоре исток, били узалудни, јер је с падом другог Рима приступно на страну православља трећи могућан Рим — религијско и културно нашљеће Византије, која је изгубила своју политичку моћ. Али папе не закаснише, да напере своје стријеле на сјеверо-исток и, склопивши брак царевне Софије Палеологове с московским великим кнезом Јованом III. (1472. г.), смислише, да себи покоре руску цркву, а с њоме и сав исток. Но најпослије мисли им се не остварише. У половини XVI. вијека, кад се појавише науке и вјештине и настаде реформација, нанесе се силан ударац папској власти, по у њихову заштиту ступи најмоћнији орден језуитски, који основа 1540 г. шпањолски монах Игњатије Лојола. Језуити се разиђоше по свјема странама свијета, да дозвољеним и недозвољеним средствима уздигну папски ауторитет и привуку под римску религијску заставу све хришћане, а особито православне. Познате су њихове сплетке и штетан рад. парочито на југо-западу Русије. Брестовска унија 1596. г. одвела је ка Риму знатан дио православнога руског становништва. А што се тиче грчкога истока то се језуити тамо појављују 1600. године. Али прије него ли рашире међу православнима своју мрежу, увјеравају папу Григорија XIII да оснује особиту школу, у којој би се учили млади Грци — будући прозелити р. католичке цркве. И заиста, 1583. г основаше у Риму школу св. Атанасија, која и постаде оруђе папских жеља за православним истоком. Уз језуитску помоћ папа Григорије XV. оснива 1622. г. особиту конгрегацију за ширење латинске вјере (congregatio de propaganda

fide“, која је морала служити као повод оруђе папских жеља, да завлада свима народима свијета, а нарочито православнима. Почевши језуити свој рад на истоку, главну пажњу обратише на млади параштај, те отворише по разним градовима и мјестима школе, да се у њима уче дјеца и младићи у латинскоме духу. Но ипак не постигоше особит успијех на истоку; већ сијући пљеву по доброј пшеници угушиваху народно рођење Грка у XVIII. вијеку, те с тога бијаху много и много опаснији непријатељи од Турака. Научни, друштвени и религијско-морални напредак XIX. вијека нанио је одрјешити, смртоносан ударац папству. Ни напорни грозничави рад језуитски у свима странама земаљске кугле а нарочито на истоку, нити вјерско-политичке сплетке и упорна борба са р. католичким државама европским, могоше одбити тај ударац. Папа Пије VIII. и Григорије XVI. воде борбу за папску власт и de facto губе око 1831. г. свјетовну власт, која је, под видом свеопћег повјерења у папска дјела, била нека одбрана духовне власти. Папа Пије IX. појачава борбу, да уздигне свој авторитет, али му се на свакоме кораку не да и уз највећи ужас предвиђа скори свршетак ствари. 1848. год. бјеше за пану критична, на ипак не гледајући на то, папа се Пије IX. те године обраћа православноме истоку с намјером да оствари завјетну и грјешну идеју, — да покори под своју власт синове праве Цркве. Позната је енцикликa источним народима, познате су и сплетке, којима се та енцикликa остваре, те које учинише, да се 1855. г. оснује „*источко хришћанско друштво.*“ У осталоме, то је друштво у брзо и платило животом, али је јасно показало, колику упорност показује папство у своме властољубљу и гордости и како је далеко од покајања чак у тешкој години искушења. Мјесто покајања, оно ad maiorem Dei gloriam сије сплетке и саблазан, умјесто смирености оно смишља, како би се уздигло над авторитетом 7 васељенских сабора. За много стољећа папе унаказише разним новинама науку васељенске цркве, — па и папа Пије IX. не хтједе се тога одрећи. Шта више трудно се, да у томе погледу превазиђе сво е предходнике, — те 1854. г. прогласи као догмат ново учење о безгрјешном зачећу Божје Матере; ваљало је прокушати ново, крајње средство, да се сачува авторитет папске власти — показати *непогрешивост* тога авторитета и заплашити оне који налијећу на цијелост црквене власти. Западна је црква запста признала нови догмат, те тијем самим исповједила папу за непогријешива. . . Међу тијем постепено уједињаваше Италије пријећаше у блиској будућности пропашћу црквене власти и поглашењем Рима за столицу новога, с јетовног краљевства. Папа је морао осјећати близину развезивања Гордијева чвора. 1860. г. одбаци од цркве своје непријатеље, а до годину му остаде у власти само Рим, па и тај прогласише за будућу столицу краљевства. Али гордост сиљаше папу, да остане упоран. Он обнародова с прва, у облику протеста, енциклику и syllabus, а за тијем одреди сазвати у Ватикан сабор да на њему потврди нови догмат о непогр ешивости папе као црквене главе. Тијем је крупним кораком хтио изазвати на борбу са својим непријатељима сву западну цркву и пади, да ће то средство бити најбоље, да се спасе папски авторитет од опасности, која пријећаше. Ми не ћемо говорити о том, како су сједнице ватиканскога сабора, који се отвори 1869. г., благодареће језуитима, биле веома бурне. већ ћемо само примијетити, да је непогрешивост папска проглашена 1870. г, али ни по што уз оћи глас, јер је опозитивна странка у сабору била одвеће јака, — те је одвела дотле, као што је познато, да се образовала т. зв. *стара католичка* црква, која је одрекла признање папске непогрешивости. Још се нијесу биле ни довршиле сједнице наопаког сабора, а Рим освојиште, — те папа осјети, да је сужањ.

У положају сужањства налази се и садашњи даровити папа Лав XIII. Истина он је напустио правац свога предходника, те с тога није непријатељ талијанске владе, али јој не може прошло опростити и води тајну, вјешту политику, мислећ не само, како би скинуо окове и подигао своју свјетску власт, већ и на ону моћ, коју су имале некада папе. Та се мисао и данас

појављује са жељом продријети на исток, да му се отме религиозна слобода. То је појмљиво. Та чим би се и наградио за сав историјске недаће и губитке и чиме би залијечио толике ране, које му дадоше католикански окови, ако не привлачењем православних источних народа у јаки тор р. католичке цркве? . . . Побијеђеној гордости требало је наћи за себе храме и ето Лав XIII., не заостајући иза својих претходника и користећи се разним политичким приликама, управља подмукле стријеле на завјетну папскоме пријестолу страну и онамо шаље своје енциклике. Разумије се, оне напазе на отпор и немају никаквих добрих посљедица за папу. Кад су се већ на р. католичкоме западу одавно навикнули равнодушно гледати на папске разне жеље, шта ћемо рећи о православноме истоку, који нигда не признаваше папски ауторитет?! Он се владаше оштро, како и треба, према енцикликама и увијек напоси њихову непстипитост. Чудновато је послије тога, како папа може и помишљати да ће исток урадити по његовој жељи! „Окружна патријаршијска и синодална посланица Цариградске цркве“, која се појавила у августу 1895. г; да побије прву енциклику од 1894. г. не само да није задовољила папу, већ се чини, да га је још више раздражила и пређашњи тихи, вјешти тон замијенила у другој енциклици одрјешитим и горднм тоном. Ваљало је очекивати, да ће та посљедња енциклика бити одговор на „окружну посланицу“ али се папа окано труда говорити против истне и одао се на оне, каткад чак и на магловите, фразе. У осталом је смисао овијех посљедица појмљив; све православне позива у унију са западом под тијем условом, да преврну васељенском истином православља и признају папу за непогрјешиву главу цркве. . . Стар али одавно познат позив православнима!

Нека горди запад знаде, да докле год истина, која је дошла с истока, жарко свијетли свему свијету, дотле ће православни бити у окриљу, пуну наде, свете, католичке и апостолске Цркве и поштоваће божански глас јединога Пастира и Главе — Христа. . .

Превео с руског:
С. Славков.

Рељево,

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(**Школски Савет**) држао је своју седницу дне 29. маја (10. јунија) 1897. под председништвом Његове Светости, преузвишеног господина *Георгија Бранковића*, патријарха српског. У тој седници присуствовали су чланови: прем. г. протa Јов. Борота, Ник. Ђ. Вукићевић, др. М. Полит, Ст. Лазић и Т. Дамић. Између главних предмета напоменути нам је пре свега Превишњи Отпис, којим се Уредба о уређењу митрополитскоцрквеног и народношколског Савета тумачи тако, да је §. 25. 4. одсек прев. крал. Рескрипта од 1868 г., којим сви признани предмети иначе на решавање кр. угарској влади подносити се, у крепости одржан. Школски Савет одлучио је овај Превишњи Отпис високом Сабору уз подробни извештај даљег расположења ради поднети. — Прочитан је Министарски допис, којим се признаје некојих општинара у Молу против избора С. Лудајића за учитеља одбацује. — Молба управе препарандијске школе у Панчеву и Сомбору ради подизања препарандијског семеништа односно припомоћи упућена је путем Саборског Одбора високом Сабору. — Божидар Борђошки досадањи суплент на препарандији Горњо-Карловачкој проглашен је за редовног професора, пошто је испит оспособљења положио. — Услед оставке Светозара Мирче на проф. месту у препарандији Сомборској расписаће се стечај на то место. — На упражњена места главног као и на два места епархијских школских референата у дијецезама Бачко-Будимској и Темишварско-Вршачкој расписан је стечај. — Упућене су епархијске власти да законски чланак 26. од год. 1893 гледе одређеног квинквенала за нар. учитеље имају у обзир узети и у специјалним случајевима поступати. — Одређене су награде заменицима епархијско-школског референта бачког. — Издат је декрет Каменку Чешљару. — Одбијена је молба некојих учитељица, које су молиле да их се право гласа на епархијским скупштинама подели. — Ради надзора школа у епархији Панчачкој одређен је Никола Шушњић садашњи управитељ Панчачке препарандије. — Преноручена је песпарница Алекс. Јорговића за основне школе. — Укинуто је решење епархијскошколског одбора бачког гледе награде Атанасију Костићу, учитељу фелдварском за држање католога и спремање деце за појање, те је наређено да у том предмету има пре свега дотична црква. општина сходно поступати и мериторно решење до-

нети. — Прочитани су извештаји од некојих епархија о стању подручних школа у 1896. год. те су исти надати главном референту за стављање главног извештаја на сабор. —

(**Превишење именовање Тузланско-Зворничког митрополита.**) Његово Величанство, премилостиви наш цар и краљ, благоизволео је за српског православног митрополита Тузланско-Зворничког именовати председника Сарајевске српске православне Конзисторије архимандрита вирећ. г. *Григорија Живковића*, поште га је, као што јависмо, за таквог изабрао св. Синод васељенске патријаршије Цариградске. И тако је и то питање решено. Нови митрополит Живковић родио се 1839. у Мемшинској у костајничком котару (Хрватска). Послије свршене богословије у Ср. Карловцима произведен је Живковић 1861. за ђакона и свештеника и служио је до 1863. као капелан у Дубици. Исте године именовало је ц. кр. ратно министарство Живковића катихетом у горњој реалци у Раковцу, где је у истом својству служио све до 1893. и то од 1871. у чину професора. Још 1868. изабран је Живковић за члана конзисторије горње-карловачке епархије, а 1887. је поручио чин протојереја. Послије тридесетгодишњега службовања као професор његоваука пређао је Живковић у мир, а за тијем је ступио у јеромонашки чин, у којем је произведен за протосинђела и наименован настојателем манастира Гомирја. Са тога положаја именовало је Њег. Величанство синод Живковића прим чланом конзисторије у Сарајеву, где га је одмах по доласку преосв. госп. митрополит *Мандић* произвео за архимандрита.

Јавна захвала.

Становник Осечки г. Лазар Еркић даровао је цркви Чепинској два сребрна чирака и једно сребрно кандило.

Овим му изричем срдачну благодарност на даровима.

У име српске православне црквене општине.

У Чепину, 23. маја 1897.

Јован Магарашевић
парох и председник црквене општине.

Високородни госп. Глигорије Маринки племенити Сремослав цес: и кр. Генерал-Мајор, домородац наш и духовни син свете наше источно-православне цркве Мартинчаке, изволео је цркви нашој светој дивно и богато украшено небо надарити, и тиме крунисати пређашњи велељепни дар свој, састојећи се из часне трапезе од мермер камена, којим је благородним и узвишеним чином својим ступио у први ред одличних ктитора светог храма нашега и целоме свету на видику јавно показао синовље своје страхопоштање и жарку љубав према светој својој источно-православној матери цркви.

Овим заиста високим и веледушним даровима дубоко гануги, налази се овомесна црквена општина чедно и пријатно побуђеном изразити путем јавности своју синовљу благодарност и оданост горехваљеном високородном дародавцу своме са искреном и срдачном жељом, да га предблаги Творац небески са узвишеном породицом још дуго и много поживи на дику и понос рода и народа свога.

Из одборске седнице црквене општине.

У Мартинци 18. (30.) маја 1896.

Марко Кораћ
перовођа.

Грујa Рунтић
председник.

Станимир Будим
парох.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПАРИЈА
У СР. КАРЛОВЦИМА

ДЕКАМЕРОН сто прича
од сто најславнијих писаца светске књижевности

Изашло је до сад осам свезака. Цена свесци 20 новчића.

ПЕСМАРИЦА
ЗА
ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРОИСПОВЕДНЕ СРПСКЕ НАРОДНЕ ШКОЛЕ
према наставној основи изданој од висл. Школског Савета
израдио
Александар Јорговић
учитељ у срп. вишој девој. школи новосадској

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad III. C. $\frac{107}{\text{зап.}}$ ex 1897. 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Да би се звање главног школског референта српских народних школа као и обадва звања епархијског школског референта бачко-будимског и темишварско-вршачког у своје време на наступајућем срп. прав. нар. црквеном сабору попунити могла,

расписује се овим стечај на сва три горенпомената места.

Плата је главног школског референта 2000 фор. годишње, 300 фор у име стана, 400 фор. у име путних трошкова и десетогодишња повишица од 150 фор. годишњих, и после 30 годишњег службовања мировина постигнуте плате.

Плата је епархијском школском референту пак 1200 фор. годишње, 200 фор. у име стана, 300 фор. у име путних трошкова, петогодишња повишица од 100 фор. и после 30 годишњег службовања мировина постигнуте плате.

Натецатељи имају своје, сведоџбама о свршеним наукама и евентуално досадањем службовању своме обложене молбенице српском правасл. народном школском савету до 15. (27.) јуна 1897. поднети.

Из седнице српског православног народног школског савета, држане у Карловцима 29. маја (10. јуна) 1897. год.

Председништво школског савета.

Бр. 89. ех 1897. 56 3—3

СТЕЧАЈ.

Услед налога вел. Патроната од 9. (21.) августа 1896. бр. 89./88. а на основу одобрења вел. Саборског Одбора бр. 649./209. ех 1894. расписује се стечај на једно ново установљено место професора за природопие и геометрично цртање на српској великој гимназији новосадској. По потреби могу се та два предмета и оделити једно од другог.

Годишња плата редовног професора ове гимназије установљена је по IV. зак. чл. од године 1893. и износи 1200 ф. а. вр., станарина 280 фор. и сваких 5 година петогодишњи доплатак од 100 фор. Редован професор има право на мировину. Годишња плата суплент професора износи 800 фор. без сваког доплатка

Молитељи треба да поднесу потписаној управи своје молбенице и документе, којима доказују своју способност за то место, до 18. (30.) јунија ове године.

У Новом Саду 25. маја 1897.

Управа срп. вел. гимназије.

Е. 476. I. 89. ех 1897. 55 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на место сист. парох. помоћника са платом II. разреда при св. преображенској цркви у Панчеву — Интеркалара нема. —

Молитељи имају своје ваљано остављене, биљеговане и снабдевене молбе путем надлежних им власти овамо најдаље до 15. (27.) јуна о. г. поднети.

Епарх. Конзисторија Вршачка.

Ад К. 204 ех 1897. 54 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено место системизованог парохијског помоћника с бериквима пароха IV. разреда у Батањи.

Инструисане молбенице ваља путем претпостављених власти до укључиво 2. (14.) јуна 1897. потписаној епрхијској власти поднети.

Из седнице епархијске конзисторије држане у Темишвару 6. (18.) маја 1897.

Ад број К. 213/217. ех 1897. 58 1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на упражњену парохију V. разреда у Илинцима. Интеркалара нема.

Компетенти имају своје ваљано инструјиране молбенице путем надлежног протопрезитератског звања овој конзисторији до 29. јуна (по старом) 1897. припослати.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 29. априла (11. маја) 1897.

Архидијецезална конзисторија

Бр. 12. ех 1897. 59 1—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено место за учитељицу у срп. нар. женској школи сиришкој овим се отвара стечај.

Плата је: 300 фор. (тристотине фор.); за држање пофторне школе: 40 фор. (четрдесет ф.); у име станарине: 50 фор. (педесет фор.); за писаћи прибор: 5 фор. (пет фор.); огрев: сламе колико је преко зиме нужно.

Дужности су учитељице школском уредбом прописане.

Рок пријаве је 6. (18.) јули т. г. када ће се и избор обавити.

Изабрана учитељица наступа своје звање 1-ог септембра т. г.

Молбенице са нужним сведоџбама ваља слати на потписаног председника.

Примедба: Ако у случају изабрана буде досадашња привремена учитељица ђа Марина Никашиновић-Тополац — онда отпада станарина и огрев.

Из седнице м. школског одбора, држане у Сиригу 25. маја (6. јуна) 1897. г.

Рад. Тополац
учитељ-перовођа.

јереј Сретен П. Јовановић
парох-школски председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично уређење звоњење, провиђено са крупном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. па ниже има увек готових на стоваришту.

52 2— Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

ПРАВОСЛАВНИМ СРПСКИМ
ЦРКВЕНИМ ОПШТИНАМА
и господи свештенству.

Част ми је до знања ставити, да на мом стоваришту, у великом избору имадем материје, као у свиленим и вуненим као н. пр. за одежде, небо, петрахиље, путире, палоље, стихаре, и све што истој потреби припада.

За г. г. свештенике разноврсних материја за горње и доње хаљине које зготовљавам по својим властитим кројачима: као и сваке потребне боје **појасева**, у великом избору на стоваришту имам.

А уз то сваком мануфактуром као чојом, кратном и курентном робом из првих производа богато снабдео сам се.

Особито примећујем, да на стоваришту разне врсте и квалитета **у великом избору** са свим нових зготовљених **одежда** као црних тако и у разноврсним бојама и разноврсних засебних готових **палоња** и црквених **барјака** имам.

Писмене наруџбине неодложно се отправљају.

Цена је умерена, а послуга тачна.

Најпосле вала да веленоштовану публику пажљивим учиним, да ја као властник и газда од своје трговине целу радњу сам руководим и управљам: а тиме и јаметво веленоштованим купцима дајем, да ће у сваком обзиру поузданије послужени бити, него у трговинама, где то није случај.

На захтевање шаљем од горенаведених материја, мустре бесплатно и франко.

С поштовањем

Г. ГЕОРГИЈЕВИЋ

1—1 60 код „Златне диње“ у **НОВОМ САДУ** на главној пијаци број 7, у сопственој кући.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 23.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: **Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.**

УРЕДНИК: **Протојереј Јован Јеремић.**

У Ср. Карловцима у суботу 7. јуна 1897.

Карловци, 5. јуна 1897.

Одмах после свршених избора заступника за нашу народно-црквени Сабор Његова Светост преузвишени господин патријарх српски Георгије Бранковић намеран је сазвати конференцију изабраних заступника народних, без разлике странака, у ту сврху, да покуша постићи споразум њихов у погледу предстојећег им деловања на сазваном сабору.

Кандидати

српске православне народно-црквене автономне странке.

I. Архидијецеза

а. Свештенички.

Архимандрит **Иларион Руварац** за срез *Румски.*
Прота **Авакум Стајић** за срез *Митровачки и град Земун.*
Прота **Василије Константиновић** за срез *Ст. Пазовачки и град Карловци.*
Прота **Јован Јеремић** за срез *Ердевички.*
Прота **Илија Перкаћански** за срез *Далски.*

б. Световни.

Др. **Петар Станковић** за град *Карловци.*
Др. **Тоша Поделковић** за град *Земун.*
Никола Петровић за срез *Ст. Пазовачки.*
Милан Симуновић за срез *Ердевички.*
Миша пл. Рогулић за срез *Далски.*

II. Пакрачка дијецеза

а. Свештенички.

Архимандрит **Анатолије Јанковић** за срез *Пакрачки.*
Прота **Јован Вучковић** за среза I. и II. *Беловарски.*
Јереј **Коста Милић** за срез *Слатински.*

б. Световни.

Др. **Шобат** за срез *Пакрачки.*
Тоша Ђорђевић за срез I. *Беловарски.*
Мита Пешковић за срез II. *Беловарски.*
Васа Ђурђевић за срез *Слатински.*

III. Горњо-карловачка дијецеза.

б. Световни.

Јован Живковић за срез *Петрињски.*
Милан Николајевић за срез *Костајнички.*
Данило Станковић за срез I. *Глински.*
Професор **Прица** за срез II. *Глински.*
Гаша Девић за срез I. *Слуњски.*
Никола Б. Вукичевић за срез II. *Слуњски.*
Стеван В. Поповић за срез I. *Плашчански.*
Крагуљац за срез II. *Плашчански.*
Миле Пејиновић за срез *Оточки.*

Др. Павле Јанковић за срез *Коренички.*
П. Димић за срез *Госпићки.*
Буде пл. Будисављевић за срез *Доњо-Грачачки.*

IV. Бачка дијецеза.

а. Свештенички.

Прота Љубомир Купусаревић за срез *Сталаћки и за град Сомбор.*
Архимандрит Анатолије Јанковић за срез *Ст. Бечејски и Жабаљски.*

б. Световни.

Др. Паја Дракулић за град *Сомбор.*
Др. Ника Максимовић за срез *Суботички.*
Др. Сима Павловић за срез *Сталаћски.*
Исидор Николић за срез *Жабаљски.*

V. Вршачка дијецеза.

а. Свештенички.

Прота Стојадиновић за срез *Ујлмански и Вршац.*
„ Сава Стојшић за срез *Ковински и Панчево.*
„ Константин Цицук за срез *Белоцрквански.*

б. Световни.

Стеван Јовановић за *Вршац.*
Јован Јагодић за *Панчево.*
Др. Лаза Костић за срез *Вршачки.*
Др. Јован Јалошевић за срез *Белоцрквански.*
Др. Стеван Димшић за срез *Ујлмански.*
Петар Деспинић за срез *Ковински.*
Др. Лаза Секулић за срез *Пречајски.*
Ђорђе Бекић за срез *Перлески.*

VI. Темишварска дијецеза.

а. Свештенички.

Архимандрит Исак Дошен за срез *Темишварски и Вел. Кикиндски.*
Прота Ђорђе Влаховић за срез *Мокрински и Врањевачки.*
Протопр. намесник Светозар Дражић за срез *В. С. Миклушки.*

б. Световни.

Др. Живко Богдан за *Кикинду.*
Др. Светозар Димитријевић за срез *Темишварски.*
Риста Телечки за срез *Мокрински.*
Риста Предраговић за срез *Врањевачки.*
Богомил Јагодић за срез *Модошки.*
Паја Димитријевић за срез *В. С. Миклушки.*
Јован Поповић за срез *Арадски.*

VII. Будимска дијецеза.

а. Свештенички.

Архимандрит Лукијан Богдановић за срез *Ст. Андрејски.*
Прота Свет. Гојковић за срез *Мохачки.*

б. Световни.

Евген Думча за срез *Ст. Андрејски.*
Јосиф Јагић за срез *Мохачки.*

ГОВОР
ДР. НИКЕ МАКСИМОВИЋА
ДРЖАН
на бирачком збору у Суботици у питању народно-црквене аутономије.

У Суботици на други дан Духова имали су Срби бирачи збор, на коме су поставили за посланичког кандидата др. Нику Максимовића На позив бирача дошао је кандидат у бирачку скупштину и држао је говор, који је трајао читав сахат и који су бирачи пропратили са честим усклицима одобравања.

Др. Максимовић објашњено је заплетено питање наше аутономије тако јасно, да смо сада са свим на чисто о чему и како ваља да се ради. Ја вам саопштавам овај говор у изводу колико ми је могуће према мојим белешкама.

Др. Максимовић почео је свој говор с тим, да му је врло мило, што му се дала прилика, да може развити своје мисли и своја начела јавно, пред лицем целог народа. Ово непосредно општење са народом он није никад избегавао, шта више готов је у свако доба и ма где, ако га позову, заступати она начела, која нам ваља извести у оквиру наше народно-црквене аутономне организације.

За тим је у општим потезима исторички објаснио с државо-правног гледишта положај свих цркава и по томе и равноправни положај српске православне цркве у Угарској. Нарочито је истакао XX. зак. чл. 1848. као најважнији државни закон, који је укинуо дотадашњи господујући положај једне цркве и изрекао велико начело потпуне верозаконске слободе и једнакости свих цркава у држави. Но на жалост већ у самом овом закону, контрадикторно његовој основној мисли, повређено је кардинално право српског народа у погледу састава свога сабора. И тиме се држава, на још у доба кад је дух слободе провејавао свет, неупутно умешала у нашу цркву и аутономију.

Прва парламентарна влада после успоставе земаљског устава увидила је ову погрешку и тадашњи министар барон Етвеш предложио је 1868. угарском сабору садашњи IX. зак. чланак, који је требао да буде репарација повређене слободе самоопределења српске цркве и српског народа. Но и сам овај закон, такође контрадикторно својој основној мисли, у колико је ујамчио народно-црквену нам аутономију у оквиру државних закона, огрешио се о главно начело најважнијег државног закона, нарочито XX. зак. чл. 1748., и по томе истакао је државу као највишег судију између српске јерархије и српског народа. *И у овој интервенцији лежи клица данашњем неуређеном стању нашем.*

Но ово је данас закон, коме се ми повиновати морамо, који не можемо изменити, те тако дужни смо ограничити се његовим одредбама и према томе задатак нам је, да употребимо у своју корист његове добре стране, што му се не могу одрећи.

Српски сабор, који се 1869. састао, прешао је ћутке поменуте повреде и тај сабор, који је имао задатак, да према одредбама овога закона изради своје аутономно устројство, није то учинио, већ је мислио, да му пре свега ваља ухватати за браду патријарха и то таковог, који је ван сваке сумње био пријатељ аутономним тежњама српског народа и који је нарочито тиме засведочио, да стоји на висини свога задатка, што је изјавио, да су угарски уставни закони — по његовом тумачењу — повратили српској цркви и српском народу у добу апсолутизма ускраћена права. Но у ово доба прваци нису разумели огромни заманај ове изјаве, јер тада била је погрешна лозинка наша: слободан избор саборског председника, исто тако, као што је и данас погрешна девиза: неупуштати се у организиторан рад — а да је била погрешна, сведочи сабор од 1874., који је једнодушно напустио мисао сабора 1869., ма да су ту исти људи били и у једном и у другом сабору.

Као год што се од горе није, а можда и није хтело, да схвати узајамни одношај између XX зак. чл. 1848. и IX зак. чл. 1868., наравно у тој цељи, да се подјарми и слобода цркве и слобода српског сабора, исто тако од доле не схваћа се а можда и неће да схвати неразлучна конексија ова два закона и према томе и разлика између црквеног и народно црквеног устава. Кад би се ова збрка појмова расчистила, кад би нам се отворише очи, које је заклопила страначка страст, *не би ни могло бити данашњега спора у народу, који се силом изазива* а на општу неизмерну штету и цркве и народа.

Православна наша црква има своје особено устројство, свој хиљадугодишњи *црквени устав*, који је засновао сам Исус Христос и кога су даље развили његови пређемници, свети апостоли и васељенски сабори, и тај устав ваља да буде а и мора бити свет и неповредив, ако хоћемо да останемо православни и као такови у заједници са осталим православним црквама. Но овај устав не искључује а да се неки известан круг права и послова не преда и световњацима, и у ту цељ да се створи *и народно-црквени устав*. И сто, о том је реч, а данас још и о томе дали да градимо и какав да градимо народ.-црквени устав.

Пошто је говорник исторички објасно досадањи рад око грађења организаторних статута односно народно-црквеног устава, наставио је даље:

Мисао дакле о градњи једног устава није у нас нова и ко је још и данас томе начелно противан, већ хоће да гради поједине статуте, тај нема способности, да може заступати народ у овом преважном послу.

IX. зак. чл. 1868. не само да нас је императивно упутио на организацију, него је прописао и облик нашој аутономној организацији. У том закону одређена *система појединих статута* дала је држави преко сваке мере прилику, да одлучујући суделује како у најкрупнијим тако и у најситнијим, дакле у свима законодавним па и статутарним пословима почињући од саборског устројства па до статутића о ручној благајни, а може да буде и преко тога без краја и конца.

Самовољом државне извршне власти безумно тумачена је ова нагубно и од данашње опозиције наше несвесно прихваћена система појединих статута тако далеко, да се и сама *суставна целина аутономног организма навалише кидала на поједине саставне ња и ова на поједине делове* а свако овако кидање било је — и закидање аутономних наших права. Дробило се, да се дроби.

Осим тога државна је ексекутива у аутономној организацији нашој стегла нас *тешким оковима противуставних октројака* и најпосле као да јој је и то мало било: бацила нам је на врат *јарам познате огрешене клаузуле* у саборском устројству, за коју слободно може се рећи особито онако, како се кад тумачила, да је огромна злоупотреба утока против злоупотреба.

Но уз ове невоље грдна је невоља наша још и спор између сабора и јерархије. У овом спору судила нам је држава, најпре звана а после ни звана ни позвана: али ваздa уз обилну провизију а из ризнице аутономног и црквеног блага нашег.

Утицајем и сутицајем ових околности *темље окренута је аутономија наша у властитој организацији нашој* тако, да је садржина XX. зак. чл. 1848. и IX. зак. чл. 1867 у очитој опреци са садржином данашње народно-црквене аутономије наше, или другчије казано, аутономна права у државном закону обезбеђена, у нашим аутономним статутима су повређена, што је заиста нечувено; а томе је последица, да је данас *аутономија наша потпуштена у законодавству — уништена у управи.*

Но то није све!

Тиме се још није навршила мера наших губитака. Држава је имала још неког обрачуна с нама, а при овом обрачуну тражила је, да јој се одмере *њене тековине* као тобож законито наслеђство из прошлога и овога века, из доба свемогућег абсолутизма. И овај превазван део аутономије остао је и дан данас онако као што је и био, а у њему садржана најважнија права привидно су у нашим а у ствари у државним рукама, на уштрб самосталности и неодвисности наше народно-црквене аутономије.

Према оваком безпримерном растројству био је прошломе сабору 1892. први, главни најважнији но и најтежи задатак, *да свима могућим уставним средствима најодлучније ступи за реституцију у темељу и у врашку разривене народно-црквене аутономије.*

Сваком народу, задахнутом духом слободе и свесном својих права, био би то први захтев, чим би му се отворила врата саборнице, а не би му било ни на крај памети, да се упушта у даље пређудијозне послове, док не би дошао *до потпуног уживања узаптених му права*, без којих му нема ни опстанка а камо ли даљег успешног рада, слободоумног развитка и савременог напретка. Само робски духови оћутали би овакове повреде, те би и преко прегажених права народних прешли на дневни ред просјачења, отимајући се о мрвице, што им се милостиво добаце а са рођеног стола паховог! И данашња реакционарна опозиција наша не тражи успоставу повређених народних аутономних права, већ се задовољава — овим мрвицама.

По томе на прошлом је Сабору било, да доврши аутономну организацију, што је била уједно и најбоља прилика, да се *преустроје* садашње *вештиком* привремене уредбе тс сведу у један устав и тим *радикално уклоне све постојеће и онемогуће будуће повреде.*

И ето, то се хтело, на то се и сад хоће да постигне народно-црквеним уставом. Народно-црквени устав је суставна целина органских делова народно-црквеног организма. Овај је устав, дакле, по свом облику реконструкција злосретном системом појединих статута и статутика кроз и кроз повређене целокупности тога организма; по своме садржају реституција октројкама, клаузулама и незаконитим владиним наредбама које потпустених, које уништених аутономних права, — а по облику и садржају уједно и законита гаранција против будућег кидања аутономног тела наших и закидања аутонотних права наших. Овим уставом стало би се на пут свакој самовољи на и оној, која би имала привидног наслона у државном закону, *стало би се на пут неуставном, бескрајном, од дана на дан све више и више осваја̂чком, по нашу аутономију дакле убитачном утеривању државне власти у све послове, па и оне, што искључиво спадају у правни круг унутарње народно-црквене аутономије.*

По томе је неоспорно светла страна овога устава, да је питање одношаја аутономије према државној уредби у корпет народно-црквеној аутономији. А то је најглавније, најважније, животно питање; све друго јесу важна и преважна питања али ипак релативно споредна, *која безусловно морамо потчинити овоме првом најважнијем и најбитнијем питању.*

Пошто је говорник разложио потање све важније одредбе устава, по којима је клаузула саборског устројства збрисана и као гаранција томе такав параграф уведен у устав, који искључује свако мешање, збрисана даље противаутономна установа администратора и т. д. једном речи сва питања коректно решена са аутономног гледишта тако, да не може бити замерке, настанио је говорник даље:

Исто тако неоспорно је светла страна народно-црквеног устава, што је одношај аутономије и према јерархији уређен у корист народно-црквеној аутономији. Овај устав *далеко је превазо у постојећем саборском устројству заокружење границе значајним проширењем народних права према јерархији*, без којих би донуна остала народно-црквена аутономија још увек крња и прекарна, све кад би се и успостављала целокупност јој према држава. За тим је говорник опширно разложио питање о избору владика, што је све бираче потпуно задовољило. За тим је овако продужио:

Епископат по устројству цркве и по црквеном уставу највиши ауторитет у цркви, мероданан фактор у уставотворном аутономном законодавству, вршак аутономне управе — није више данас оно, што је некада био, кад је убојним копљем ултраклерикализма сузбијао аутономију, заштићен штитом државне власти, кад је за време изванног стања подривао и сам опстанак аутономије; тај векини опасни противник негдашњи опријатељо се данас са аутономним тежњама српског народа толико, да му не само признаје већ и проширује круг аутономних права, не тражи више заштите у државе већ постаје заштитом аутономије и *као најјачи савезник нам војује за велику народну мисао: мисао самосталности и независности народно-црквене аутономије.*

Неправедни су дакле напади на епископат, а нарочито лажне су подвале на српског патријарха, који исто тако заступа право цркве и народа, као и некада, и који и срцем и душом и свом снагом својом тежи, да се већ једном уреде наши запљетени одношаји и успостави мир у цркви и народу.

Према овој радосној појави каква жалосна заблуда на другој страни. Реакционарна коалиција на аутономно поље неумесно пренесених политичких странака, овај пут склоњена негацијом и скептицизмом, која и нема свога аутономног програма — напушта ову велику народну, традиционалну мисао, заборавља на сва досадашња горка искуства, руши и опет за успешну акцију безусловно нуждан унутрашњи мир и стопама сабора 1869. нераложно ступа и опет у фаталну опозицију — против јерархије!

На кад би још само то било. Ал ова реакција иде још даље, *опире се целокупности, самосталности и неодвисности — овоме тројственом основном камену народно-црквене аутономије, који је у народно-црквеном уставу добио свога најјаснијег израза.*

Заиста не може се овакав безуман поступак разумети друкчије, него да тим људима није стало до стварн већ до својих страначких циљи. Тешка је ово оцуда, али ова јединствена појава само се тако а никако друкчије не да тумачити.

Та има ли још гдегод на свету такове опозиције, која се гради народном, а овамо хоће силом бога да *одржи данашње стање, што значи*

данашње безаконе у нашој аутономији и сина свакојако ругло на оне људе, који су са одушевљењем прегли, *да се та безакона уклоне* и *изводјење права аутономија*. Ми се боримо за успостављање наше аутономије, реакционарна опозиција војује против нас, — није ли то борба против борбе за најсветије народно право!

На под каковом ништавом изликом. Граде некаког баука октројке, који ће нам ограбити и она права, што их сада имамо. А шта да се још граби кад је и онако све ограбљено.

На како сами себе побијају, а хоће да нам у главу утуку аутономију за сва времена — неће народно-црквени устав, већ хоће жалосне статуте. На зар том приликом не може бити октројака? Траже као бајаги нека јамства. Зар није гаранција закон, највиша воља у уставној држави, на који се позива цар и краљ, највиши господар у земљи?

На каквим средствима боре се та господа. Телале, да је једном члану саборског одбора изјављено у Будапешти, да ако се у устав не уведу неке очевидно противаутономне одредбе, да ће следовати октројке. Проста неистина — од речи до речи. Баш противно. Саборски одбор има са тог места такова уверења, која га потпуно умирују и са којим ће се — о томе нема сумње — и сам сабор задовољити. И није истина, да саборски одбор народно-црквени устав покрива неком копреном тајанствености; нарочито главним вођама опозиције дала се прилика, да сазнаду све што је у уставу, — но они ту прилику нису употребили. Не хтедоше прихватити пружену руку споразума, него просуше семе раздора у народу а у часу, у коме се сви свесни народи хватају у једно коло.

Заиста, овај данашњи отпор не може се појмити, но било како му драго, толико је сигурно, да ће тешко бити успеха, ако се сабор и опет растроји на странке. Ми немамо узрока међу собом цепати се на странке, а на црквеном пољу и не треба да буде странака, јер наша аутономија није страначка већ општа народна ствар; на српском сабору вала да је представљен српски народ у својој целини и једнини и само на тај начин можемо доћи до коначног уређења наших аутономних одношаја. *У данашњим околностима може бити само једна странка, али врела држави, и то аутономна странка, која тражи, да јој држава даде аутономију, коју други по закону имају, а ми — немамо.*

Крајње је време, да се једном сврши овај тридесетогодишњи рат и дође до позитивног рада. Опасан је овај застој данашњи, јер у данашњем добу напредује се, а ко стоји биће немилице прегажен.

Но ми и не смемо више чекати. Времена, што иду, све су гора. Имајмо и то на уму, да су се у данашњем добу безверја црквенополичке реформе тек отпочеле, а краја им се не да догледати. Политичка мудрост захтева, да склонимо брод наше аутономије у пристаниште закона — јер маленим народима од закона немају ни друге, ни веће обране.

Све ово необорими су разлози, да се утврди народно-црквени устав. Под утиском ових разлога и сама реакција у свом програсу попушта и допушта, да је нужно, да се све народно-црквене аутономне уредбе сведу у један органичан статут, на признање и могућност, да је саборски одбор лепо израдио устав и у њему одстрањо мешање државне власти. Али, вели се у програсу, то је неки лепак за сабор. Из овога се види, да напој реакције не треба устав, ма да је златан.

Али може ли се и смели се и помислити, да је у нас толико пао јавни морал, да ће се оваким ниским средствима послужити и они људи, којима је српски народ поверио највишу управу у цркви и аутономији? Ово није разлог, већ недостојна потвора. Кад је већ говор о лепку, онда саборским одбором израђени устав није и не може ни бити лепак за сабор, већ је овакова потвора лепак за избор, који се данас — на жалост — мање више обично употребљује.

Проста је фикција, дакле, баук октројке, којим се хоће да оправда бојазност реакције, а сузбије засведочена одважност градилаца устава.

Но рецимо, да ће бити октројке. Па шта онда? Онда ћемо имати можда нешто бољу, а можда и пету намет-аутономију као и данас, ал гору зацело не, — али са каквом разликом? Онда ћемо имати сабором установљени народно-црквени устав а нећемо имати у средини нашој највеће зло наше, појединe странке, и за тај устав борићe се цео народ српски, уједињен у једноме снажном колу, све дотле, докле год не престане самовоља, а не испуни се воља закона и народа и не извојујемо праву аутономију.

Говорник позивајући се на своју прошлост и на свој рад, који је скоро искључиво намењен српској народно-црквеној аутономији, уверава браће, да ће у случају ако и опет буде изабран за посланика, наставити тај рад у истом духу и правцу као и до сада, и нада се овај пут добром успеху, ако српски народ поиће на сабор људе одане ствари а не страначким целима. То се може тим више очекивати, што су народу догрдиле невоље данашње и растројство на све стране, а крајње је време, да се сви ухватимо у једно коло и створимо дело, што ће бити једно од најважнијих, од како смо дошли у ове земље.

Уз бурно одобравање бирача завршује говор свој тим, да се понуђене му кандидације прима.

Наши опозиционi свештеници.

Намерно писмо говорили о положају нашега свештенства, нити чинили икакав апел на њ у ствари предстојећих избора. Избегавали смо приговоре неких можда

свештеника и приговоре изван свештенства.

Нашао би се можда брат, који би и најискреније нашу реч и најбољу нашу намеру небратски одбио, сматрајући себе изван домашаја сваком упутству са овога места и потпуно слободна у располагању са својим бирачким правом и у својим симпатијама са постојећим странкама нашим.

Чуо би се можда глас и изван свештенства, који би и најбратскији наш апел на свештенство извргнуо у неки притисак на њ.

Ми смо све избегавали и — ћутали смо. Не би ни данас проговорили, нити нам је и данас намера, да свештенству нашем говоримо о поступању његову приликом избора, да није појава, које нам управо налажу да говоримо.

Не би проговорили ни једне речи свештенству ради избора, јер смо уверени, да наше свештенство, у огромној већини, добро схвата свој положај, своје становиште и своју — дужност. Али морамо проговорити, ради оне браће наше, која мисле, да 90 постотака њихове браће не знају шта раде, а да раде издајнички за своју цркву и народ, јер пису — у опозицији.

Зар има браће наше, која тако о нама мисле? Зашта ће тих 90 постотака нашега свештенства. Та то је тешка оптужба за нас, за ту огромну већину свештеника наших. Јесте, тешка је, врло тешка, ал' ју дижу на нас она браћа наша, која су у — опозицијама нашим. Где, на ком месту, на који начин?

Ми их не можемо, а и не ћемо да пратимо по срезовима, па да бележимо речи појединих свештеника опозиционалаца о својој браћи не опозиционалцима. Они пису штампали своје говоре, које су на основу опозиционих програма говорили по срезовима и зборовима опозиционим, па из тих речи и говора не можемо доказа изнети за оптужбу њихову против нас, која постоји и у име њихово. Али ми ипак тврдимо да та њихова оптужба постоји.

Ми знамо чиме све терете и оптужују Јерархију нашу опозиције наше. Чули смо то и опомад из прогласа њихова на бираче. Читамо то сваки дан из разних и што — каквих чланака појединих чланова опозиционих. И ако ни на прогласу опозиција нема ниједног потписа свештеничког, па ипак ми тврдимо, да се све оно, што опозиције кажу и чиме оптужују Јерархију, тиче свију нас свештеника, који писмо у опозицији, а да оптужбу против нас дижу *и свештеници, који су у — опозицији.*

А ево зашто и како.

Као што ми себе сматрамо солидарним са свима онима, које опозиција мисли под Јерархијом и „автономном“ странком, и са предлогом Саборског Одбора, кога ће на Сабору да прихвати та странка, јер смо чланови те странке, тако морамо све чланове наших опозиција сматрати солидарним са свима и сваким, што те опозиције чине, дакле, и са оптужбама, које подижу на Јерархију и целу автономну странку, коју потпомаже данас огромна већина нашега свештенства.

Те оптужбе знамо које су. Не требају нам многе по броју; довољне су оне по тежини својој, а које су истакнуте баш у званичном акту коалираних наших опозиција — у њиховом прогласу на бираче.

По прогласу том: Јерархија наша и автономна странка, са предлогом Саборског Одбора и са пристајањем својим на организаторни рад у сазваном Сабору, чини издајничку и измећарску службу угарској влади, којој је стало да покоси и „ово мало“ автономије што имамо.

Јерархија хоће превласт у цркви и *ради те превласти* чини издајничку службу влади против своје цркве и народа.

Мађарска влада под изликом потпомаже ту Јерархијину тежњу за превлашћу, јер у истини хоће она, да путем Јерархије дође до превласти државне власти у цркви и школи нашој, а помоћу те превласти да изврши и у нашем народу ону највишу тежњу мађарске власти, наиме, „образовање једноплеменске државе“.

Преведено то на чисто српски језик и говор значи ово: Јерархија је наша у служби мађаризације српског народа, хоће свој народ да помађари, а цркву бар — поунијати. То је оптужба опозиционог прогласа против Јерархије више, и против нас свештеника, који стојимо уз свој Епископат.

На том прогласу, истина, није потписан ниједан свештеник. Али јер су под тим

прогласом означени и свештенички кандидати опозицијони и јер су ови на основу тога и такво прогласа своју кандидатуру од опозиције прихватили, а шичим се против оптужаба на Јерархију подигнутих од опозиција, и у том прогласу и изван њега, нису оградили, то смо ми овлаштени тврдити, да су та браћа свештеници са тим оптужбама потпуно споразумни и солидарни, као што ће се солидарним изјавити и показати и сви они свештеници, који за опозиционе кандидате буду гласали при изборима.

А шта то значи? То значи: један маленi део нашега свештенства оптужује цело остало свештенство и цео свој Епископат са издајништвом цркве и народа. То је та појава, која нам неда ћутати, а за коју ми немамо довољно речи, да је сажалимо и осудимо.

Кад би запитали: на зар дисциплина у нашој цркви толерира такву појаву? Зар канонички одношај свештеника према своме Епископату дозвољава такав поступак појединим свештеницима? Зар општи интереси цркве, авторитет Јерархије, узвишеност Епископства, углед свештенства, зар и јаван морал дозвољава појединим свештеницима и такве привилегије, којима се интереси цркве поништују, авторитет Јерархије обара, узвишеност Епископства профанише, углед свештенства руглу извргава, а јаван морал саблажњава? Зар све то подноси узвишена служба свештеникова учитељевања и светлења народу своме у вери и свакоме црквеноме реду и закону? Кад би тако питали рекло би нам се са неке стране — стране кривацa и њихових протектора — да је то денунцијација „слободоумног“ опозиционог свештенства. Дакле, ми тако питати не ћемо, и ако на та питања имамо права. Шат последице тога „слободоумља“ опозиционих свештеника саме собом избаце на површину горња питања?

Но не може нас нико и ништа одвратити, да запитамо:

Та браћо, која сте у опозицијама, зар сте ви у том колу заиста из уверења? *Зар вас је уверење српског православног свештениковања могло одвести под барјак радикализма и либерализма, а у коло опозиционих наших странака?* Зар вас уверење тога свештениковања води против своје Јерархије и велике већине браће своје? Зар против предлога Саборског Одбора, којега још и не знате? Зар и ваше уверење потпирује љуту осаду и гадну клевету на Јерархију бачену; уверење зар, вас тамо — који сте у своје време „удружење свештенства“ извртали у неко презвитеријанство? О реците, шта је ближе презвитеријанству: или тежња за својим удружењем с свештеничким под благословом и заштитом свога Епископата или — удружење са радикалним и либералним опозицијама против свога Епископата?! Мала питања — аљ' доста о њима да мислите.

Не ћемо вас наговарати, да пребијете копље које упирете кроз венац новинарске лаворике и таште популарности на своју Јерархију; а против воље своје и сазнања можда: и на интересе народно-црквени нам. Ако вам је мило њиме се цилитати под немирном савешћу свештеничком, како би вам ми, браћа рођена, и ту радост могли ускратити! Удрите тим копљем сву своју браћу, која се тога оружја гаде, који нисмо у колу у којем сте ви. Удрите нас, аљ' нас и послушајте.

Реците нам бар: која вас је невоља у то коло окупила? Реците нам: која ви то права народна и црквина браните, а наш и ваш Епископат и ми, браћа ваша, рушимо? Кажите нам које ви то интересе црквене и народне желите да унапредите, а које ми хоћемо да оштетимо? Реците нам, гласно, јасно: шта ви то хоћете да спасете, а ми да издајнички прочердамо?

Кажите бар својој браћи, лепо, братски, шта ви то хоћете на славу цркве и корист народа свога, а ми да не ћемо? Једном речи: зашто сте се оделили од нас, и ниште с нама? Изнесите нам кривице наше, али и — ваше врлине.

Но, ако вас је у опозицију окупила жудња за „славом“, коју неки свет види у опозиционом јунаштву, и ако вам свештеничку српску савест блаженом чини „осана“ са зборова, из редакција и у кругу људи, којима ви угађате и за којима ви, пастири и учитељи, идете, — сетите се, да Христос, да апостоли, да су св. оци

и учитељи цркве ту таштину презирали. Ако се бојите гнева оних, који вам могу место „осана“ викнути и „уа“, — зар хришћански идеали наши нису и то поднели? Зар је и Хаџи Рувима и Хаџи-Ђеру за живота сваки Србин хвалио и славио?

Мирна и весела савест, испуњена истинска служба, то је једина сигурна њива, на којој цвате цвеће и славе и хвале. Који је тражи, наћи ће је на тој њиви за увек. А слава на пољу страначких чефова и на мору страсти страначких, ретко кога да не нагони на кајање. Или је међу вама и таких, који дају: „за један часак радости“ — све што дати могу.

Имате свој „возраст“, и радите како хоћете и како умете. А доћи ће дан и разрачунавања, па благо оном, кога савест не постиди.

Одговорите себи на мало час постављена вам питања: на Бог и душа вам. Али одговорите искрено, све, све.

А најбоље ћете одговорити — ако оставите барјак радикализма и либерализма — ма и у дванаестом часу — а ступите под барјак, што га развија св. Православље у цркви и црквеној политици, нашој, под којим барјаком је наш Епископат, под којим је огромна већина ваше браће, под којим је и — ваше место, под којим је место сваком православном Србину! Под тим барјаком одужити можете свој дуг цркви и народу, а под барјаком под којим сте сад — љута сте рана наша, велика туга и срамота.

Не рекосмо, да вас коремо, него да нам не пребаците кадгод — да вам казали нисмо.

Православна Српска Епархија Темишварска.

(Свршетак.)

Судећи по броју дивљих бракова, којих имаде у епархији 1450, за тим по броју Назарена, којих имаде у целој епархији 668, и најпосле по броју грађанских, црквом не благословених бракова, којих имаде свега у епархији 20, могло би се рећи, да не постоји потоња тврдња. Али у ствари она стоји напак, кад се узме у обзир, да су споменути појави последица прилажњих времена, јер се не да ни замислити, да ће верски индеферентизам у оне или специјално спрам учења православне цркве од један пут преко ноћ зачети се, сазрети и на површину избити. Треба ту времена за појав и спољашњи израз таковог душевног расположења. Нису криве томе дакле данашње управне прилике у епархији, као што се то некима хоће да тврди. Истина да има данас и учитеља и свештеника, који нису позвани, да обављају, тако узвишену службу, за коју се иште у потпуном смислу цео човек. Но ко је томе крив? Дубок посматрач ствари мора мало дубље тражити узроке ономе жалосном појаву, него што их наше новинарство тражи. Зар може једна тако рећи јучерашња управа искоренити са свим зло, које је посејало рђаво васпитање кућевно, слабо васпитање школско у оне, и не према циљу, дакле нецелисходно и промашено васпитање богословија и учитељских школа, које су до пре коју годину спремале питомце своје за све, само не за учитеља и свештеника. На кад се узму онда у обзир пропусти аутономне управе до сада, па уз то особујност автономних уредаба наших у опште, по којима се често и поред најбоље воље онога, на кога се прти одговорност за разне неупутности, не може дисциплинарна власт вршити онако, како би то специјалитет случаја изискивао захтевао, онда није чудо, да се налазе неупутности данас у свештенства парохијског.

Но ту треба узети у обзир још и ту околност, да у свештенству имаде и таквих лица, која по својим природним наклоностима и по своме душевном расположењу у оне не би могла бити ни примљена у свештенички чин, јер већ a priori можда не пружају довољно гаранције за могућност вршења свештеничке службе у смислу црквених прописа без уштрба за верски дух повереног им стада. Но где је то време, у ком ће се моћи квалификирати младићи за извесне позиве према душевним наклоностима и природним наклоностима својима? Данас се једва чека, да ко год богословију сврши, па се без икаквог претходног испитивања и разбирања, је ли само формалности задовољио, одмах рукополаже. У таким приликама, где је тако рекући, јагма за радницима, не може разборит човек осуђивати никакву управу за изгреде и неупутности радника. То показују јасно и примери државно-чиновнич-

ког и војничког живота. Колико их је тамо право позваних за извесну струку? Разлика је само та, што се у цркви по оном начелу црквеног законодавства, да се не треба никоме светити, нити некога само ради одмазде казнити до крајних граница могућности предузимају опетовано средство за исправљање и изведење на прави пут дотичног радника, па се исти опак не искључи из клира, што у државно чиновничком и војничком животу не бива, већ се кривац у смислу закона лиши без икаквог милосрђа и самога хлеба. Држава не гледа на породицу кривчеву, где је у питању интерес јавни. Наравно да и црква по својој задаћи не сме постигнуће својих циљева заснивати интересима појединаца, и не би се смела обазирати на породицу индивидуа, који не само да не доприноси к постизавању њезиног циља, него својим радом и животом још отежава то постизавање и ништа више пречи исто, кад би имала накнаде за губитак тога лица, односно кад би могла другим згоднијим и способнијим лице испунити место, које се упразни свргнућем неспособна и неваљала радника. Но где је та накнада, и ако је има, у чем лежи гаранција у данашњим приликама, да ће следник испунити то место сходно жељи и задаћи цркве?

То су прилике, које мисаон свет мора имати пред очима при руковању дисциплине свештеничке. Знају добро и они, који се налазе на челу управе епархијске, где боле; али то знати, не помаже, кад за место дотично, где боли, мелема нема. С тога ваља чекати боља времена и боље прилике у овоме погледу, у којима ће се моћи тражити строга употреба дисциплинарних правила на кривце без штете за службу и за постизавање главних службених интереса.

Религиозност и моралност народа је у главној поводља. Верни посећују ревно богослужења у цркви, приступају с малим изузетком скоро сви одрасли бар једанпут у години к светој тајни покајања и причешћа.

Интересоване за цркву и њезина богослужења показују се у великом делу црквених општина у томе, што знатан део мушкараца обавља уз учитељство и функцију црквеног појца. Особито радо посећују верни јутрења богослужења, тако да у већим црквеним општинама свештеник може једва бити готов с миропосављем верних, да би се за литургију одморити и за времена спремити могао.

Свештенство живи већином у добром споразуму с верним. Но од уведења грађанског брачног законодавства поремећени су били у неколико у неким општинама односаји тога доброга споразума за то, што је поводом ступања у живот грађанског брачног права настала потреба у интересу што јачег привољубљивања верних к свим установама црквеним наредити, да се свештенство за обављање функције венчања несме наплаћивати од верних. А пошто је штола за венчавање сачињавала знатан део прихода свештеничких, које приходе свештенство услед споменуте законске новости губити мора, морала се је увести у свим црквеним општинама и рескриптурална плата у новцу за свештенике, будући да штоларне пристојбе за остале функције свештеничке (осим за венчање) не би изнеле ни половину прописане плате у новцу. Односна наредба епархијске власти, да се свештенство има плаћати у новцу, изазвала је јак насиван отпор у свим црквеним општинама, којих су свештеници захтевали, да им се у новцу њихова плата издаје Наравно да је епархијска власт морала на захтев дотичних свештеника употребљавати сва могућа средства, да односној својој наредби важности прибави и да свештенику дотичном опстанак и живљење осигура, јер је било и таквих свештеника, који од 1. октобра 1895. све до месеца фебруара 1897. ни новчића од црквене општине у име своје плате добили нису. Присилне оврше мере против упорних црквених општина ослабиле су у неколико и за неко време оне тесне везе, које морају везивати верне за њиховог духовног старешину; али су верни најпосле увидели, да се праведном захтеву свештеника задовољити мора, па су наступили опет стари односаји добра споразума међу њима и њиховим свештеником.

У опште опажа се јака проникнутост свешћу автономном у верних оне епархије. Тиме се даде и растумачити и гореспоменути отпор односној наредби епархијске власти у погледу плаћања свештенства у новцу. Црквене општине понеке мисле, да могу свештеника плаћати како они хоће и да та могу кренути кад год хоће. На иду чак тако далеко, да завиде свештенику на оно мало плате у новцу, наводећи, да је он, имајући сесију земље и награди, богатији од већине верних, па нашто му још плата у новцу. Жалосна појава као последица нецелис-

ходно уређених нам автономних односаја, који тако јаку интеренцију у управу црквено општинских послова дају и елементу с руским душевним хоризонтом, који није у стању по својој интелигенцији просуђивати право ни оно, што га се у првој линији тиче, а камо ли да би могао судити о црквено-управним проблемима од тако великог значаја, о којима може одлучити само онај, ко зна тачно задаће и циљеве те установе, и за чега сазнање треба непрекидног размишљања о томе и искључивог бављења само тим пословима.

Из табеларног исказа може се видети доста велики број администратора парохија. Таковних имаде свега 31, дочим парохија има свега 103. Те администрације као привремена именовања односних свештеника, даду се растумачити само тиме, што дотичне општине због слабе дотације не могу добити формално потпуно оспособљеног свештеника, па с тога обављају код њих свештеничке дужности јеромонаси манастира Бездина и Св. Ђурђа и такови свештеници мирски, који због мањкаве формалне квалификације нису припуштени били к стечајном испиту, па не могу ни компетовати за парохе у бољим црквеним општинама.

А осим тога опажа се у новије време од стране самих црквених општина тенденција небирати свештенике за парохе, да би могле у случају потребе лакше добити друго лице за свог свештеника И управа епархијска ову тенденцију може само потпомагати, јер јој је лакше у случају, да се један свештеник онемогући у једном месту, преместити истога у друго место, где ће можда моћи успешно у своме знању деловати.

Иначе имаде у епархији 52 пароха, 17 системизованих парохијских помоћника. 2 протопресвитератска помоћника, 4 лична помоћника и 4 ђакона.

Неке општине издржавају свештенство и учитељство из постојећих заклада као: Темишвар, В. Кикинда, Арад, Срп. Крстур, Башахид, Врањево, Лозеново, Фабрика; дочим остале плаћају своје званичнике црквено-општинским прирезом. Но неке не купе никаква приреза за плаћање свештеника, јер неће да уведу плате због своје малобројности, па је свештеник упућен на приходе саме сесије, јер бир и штола код малог броја верних не долази у обзир као: Наћлак, Печка, Бир, Овсеница, Торња. Свештеници ових општина доћи ће до неке плате у новцу тек онда, кад високо кр. угарско министарство буде одредило припомоћ дотичним општинама у доцнуну дотације свештеничке им до износа од 800 фор. Иначе добијају и сада од споменутог високог министарства свештеници слабије дотираних парохија припомоћи сваке године услед властите молбе око 50—60 фор. годишње, а осим тога у накнаду намакнутих прихода услед уведења новога грађанског брачног права уреда ради по 100 фор. а вр годишње.

У епархији нема ни једног вишег просветног завода нити има и једног српског вероисповедног средњег завода. Државних, муниципалних и страних вероисповедних средњих завода имаде у више места епархије ове, па су ти заводи код дотичних општина наведени. Исто тако споменуто је тамо и колико српско-православне деце те заводе посећује и ко прими дужности вероучитељске у истим заводима.

Црквених општина имаде у епархији 80. Од 1878. године добивене су услед јерархијске деобе од две црквене општине, којих је српски живаљ био подвлашћен епархијској власти арадској, наиме Торња и Моноштар. Осим тога налази се у Ходиезе-Вашархељу на службованју свештеник епархије темишварске, будући је високо кр. угарско министарство услед ове епархијске власти потакнутог питања о подсудности споменуте црквене општине, која је до сад стојала под јурисдикцијом епархијске власти арадске, суспендирало привремено вршење управних чина у тој црквеној општини од стране епархијске власти арадске и поделило истој црквеној општини потпуну самоуправу под надзором политичне власти и препустило јој, да се сама за душепопечитељство своје побрине; услед чега је иста општина свештено лице епархије темишварске за свога душестарателя узело, док се извиђења у горњем питању не проведу.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Конференција народних заступника). Као што напред јављамо, св. патријарх *Георгије* намеран је сазвати конференцију изабраних народних заступника за наш народно-црквени Сабор, одмах после свршених избора.

Мишљу сазива конференције првака у народу, без разлике странака и мишљења њихова, бави се и св. патријарх *Георгије* и Саборски Одбор већ од две године, увиђајући одлучну потребу непосредног договора и измене мисли међу народним првацима. Но сазив те конференције увек се разбијао о помисао на непрактичну страну и вредност конференције људи, за које се није могло унапред знати, који ће од њих и да ли ће бити изабрани за заступнике у Сабор. Зато је мисао сазива конференције увек остављана до самих избора заступника на Сабор. У конференцији заступника народних видила се увек једина гаранција за ефектуисање жељеног споразума, дакле, и једина практична вредност конференције.

Избори су ту, они ће за који дан бити свршени. Изабране народне заступнике намерна је позвати Његова Светост у конференцију, која ће бити врло значајна по својој намени, а одлучног утицаја на радњу сазиваног Сабора и за будућност наше цркве и народа и њихове народно-црквене автономије. Господа, која изабрана буду за заступнике, добро ће урадити, ако свој избор одмах пријаве Његовој Светости, како би се та конференција што пре могла сазвати, а да не би Његова Светост морала чекати на извештаје административних епархијских одбора о избору појединих заступника, што би сазив конференције само одуговлачило.

Уверени смо, да ће сваки Србин радосно примити и поздравити ову вест о сазиву конференције народних заступника око свога патријарха, те с нама заједно кликнути: да живи патријарх српски *Георгије Бранковић!*

(**Архијерејска литургија**). Његова Светост, преузвишени господин патријарх Георгије служио је први дан св. Духова литургију у саборној цркви. Други дан је била литургија у дворској капели.

(**Свештенство Карловачког протопрезвитерата — своме Епископу.**) Из *Коренице* саопштен нам је благодарно, ради штампања, овај благодарни: „Високопреосвећеном господину епископу *Михајлу Грујићу* Плашки. Данас сабрано свештенство протопрезвитерата Кореничког код заједничке своје исповиједи кличе једнодушно доброме своме архијерејеу Михајлу уз пожелу своје неисказљиве љубави и одданости, живио! А најсвечаније одбија све неумјесне новинарске као и у оне нападаје на бриљног и доброг поборника за добро цркве и народа свога кличући му поновно живио сретан владико! Свештеници: проте: Стакић, Трбојевић, Алагић, Прица и Кнежевић, бјелопотоски, Оклобџија тутински, Илија и Симо Рашета јапачки, Вуктировић и Вурдеља крбавачки, Томчиловић комички, Медић средњогорски, Оклобџија врељски, Косановић јошански, Машић брапчки, Будисављевић дебелобрдски, Будисављевић текиноварски, Трбојевић петровоселски, Габић подлапачки, Крајновић кулешки.“ — Евала и свето образ свештеном свештенству Кореничког протопрезвитерата!

(**Саборски Одбор**) држао је своје седнице под председништвом Његове Светости преузвишеног г. патријарха *Георгија*, прошле среде и четвртка пре и после подне. Решавани су већином неки текући послови, а један део седница знузео је припремни посао за сазвани сабор. Присутни су били чланови: високопреосвештени г. епископ Пакрачки Мирон Николић, вспреч. архимандрит Иларион Руварац и протопрезвитер Ђорђе Влаховић, те г. г. Др. Ника Максимовић, Миша пл. Рогулић, Др. Теодор Недељковић.

(**Радња епархијских власти у Темишвару.**) Епархијска Конзисторија у Темишвару држала је редовну месечну седницу своју дана 3. (15.) јуна 1897. под председништвом преосвећеног господина *Никанора*, епископа дијецезана, и решила је у њој између осталих и ове важније предмете: Достављене су високославном Саборском Одбору у Карловци на надлежно му званичење високим кр. угарским министарством богочасти и јавне наставе у Будимпешти на њиме послана молбеница јереја Захарије Стојановића, пароха у Варјашу ради опроста приноса, што би их исти јереј имао платити у општи мировински фонд за свештеничке удовице и сирочад свештенства митрополије Карловачке. — Препоручује се високом кр. уг. министарству богочасти и јавне наставе молба јереја Јакова Михајловића, администратора парохије у Бега Св. Ђурђу ради полученља државне приноћоћи. — Учињене се сходно расположење ради убиљежбе у односној матици крштених позакоњења незаконито рођене деце Тодора Свирчева и Емилије Адамов услед касније склопљеног брака међу споменутим лицима. — Известиће се јереј Милан Жан, администратор парохије у Мехали, путем надлежног окружног проте о добивеној државној приноћоћи у износу од 60 фор., исто тако српска православна црквена општина у Моношгру о добивеној државној приноћоћи у износу од 200 фор. у сврху зидања тамошње цркве. — Известиће се јерођонах Самуило Поповић администратор парохије у Фењу о односној одлуци високославног Саборског Одбора у Карловцима, којом је одбијена његова мол-

ба ради подељења примерене приномоћи из јерархијског фонда. — Издаће се на најзаслуженије споменутом јеромонаху тужба Богољуба Павловића из Фења ради наводног прекоприступљеног наплаћивања при погребу пок. Боре Поповића. — Издаће се на најзаслуженије администратору протопрезвитерата Арадског Јовану Новаковићу пријава црквеног одбора у Варјашу против Маринка Поциног као и пријава јереја Јована Гавриловића пароха у Десци против Александра Јанковића општинског бележника у Десци, у предмету наводног поманкања црквене свести у припријављених лица ради искључења истих из суделовања у управи с црквено-општинским пословима у дотичним црквеним општинама. — Издаће се дру Милошу Ђорђевићу као већ ad hoc у једној ствари постављеном фискалу на евентуалну употребу најзаслуженије јереја Стев. пл. Видака, администратора једне системизоване капеланије у Вел. Кикинди на тужбу управе српске православне црквене општине Арадске због наводног улетања споменутог јереја у црквену општину Арадску. — Подељен је јерејУ Василију Лучићу, системизованом протопрезвитерском помоћнику у Великом Бечкереку допуст у трајању од шест недеља дана у сврху опорављања нарушеног му здравља. — Издаће се на најзаслуженије споменутом капелану пријава окружног протопрезвитера Вел. Бечкеречког Љубомира Павића поднесена против истог капелана због неких међу њима постојећих несугласица. — Узета је на знање пријава окружног протопрезвитера Вел. Кикинског Ђорђа Влаховића, да је у администрацију парохије Јозеповачке увео дана 11. (23.) маја 1897. јереја Александра Бранковића. — Упућен је јерej Петар Перић, администратор парохије у Бочару, да нађе укупне приходе парохијске сесије тамошње за екон. годину 1896/7, по одбитку свих трошкова произвођење, по нола поделити с пријашњим парохом Бочарским Константином Стануловићем, сада парохом у Баранди. — Узета је на знање пријава окружног протопрезвитера Вел. Кикиндског, да је дана 15. (27.) маја 1897. одржао свештенички исповест са свештеницима свога протопрезвитерата, и позван је уједно исти протопрезвитер, да с оним свештеницима његовог протопрезвитерата, који споменутог дана к исповести свештеничкој приступили нису, накнадно исповест обавити нађе у дан, који он као за сходан одредио буде. — Издаће се на најзаслуженије јерејУ Јовану Цуцићу, пароху у Карлову, као и тамошњој црквеној општини пријава једна поднесена у ствари исплате износа од 150 фор. на црквено-општинске благајнице за споменутог јереја у име глобе на коју је исти јерej судски правомоћно осуђен. — Послаће се у благајницу српско народно црквених фондова и закладе у Карловцима износ од 10 фор., што га је у смислу односне уставне мировинске уредбе за свештеничке удовице и сирочад положио у мировински фонд јерej Павле Милићев, изабрани и потврђени системизовани парохијски помоћник у Срп. Итебеју. — Издаће се на најзаслуженије јерejу Божидару Милошевићу, системизованом помоћнику у Меленцима пријава српске православне црквене општине у Меленцима због наводног немарног испуњавања свештеничких дужности, у парохији. — Постављен је према односној молби телесно немоћног јереја Јована Цуцића пароха у Карлову, привремено личним помоћником његовим јерej Симеон Величковић тамошњи системизовани парохијски помоћник, с тим, да се у погледу хонорара имају оба споменута свештеника међусобно споразумети и погодити. — Упућена је српска православна црквена општина у Карлову, да обзиром на слабо материјално стање јереја Јована Цуцића подмири из црквено-општинске благајнице трошкове настале услед лечничког прегледа истог јереја крајем године 1896. — Издаће се молбеница јереја Јефте Петровића личног парохијског помоћника у Батањи, којом је компетовано на упражњено место системизованог парохијског помоћника у Батањи, тамошњој црквеној општини с позивом, да се изабором на то, што осим споменутог молитеља на то место нико други компетовао није, најаснији, да ли жели истог јереја имати као тамошњег системизованог парохијског помоћника или жели, да се на ново стечај ради попуњења тога места распише. — Упутиће се српска православна црквена општина у Печки, да неке продавати столове за певницама црквеним, и да има појединима тамошњима без одлагања ставити на расположење места за певницама у св. цркви тамошњој. — Издано је сходно упутство српском православном парохијском звању у Рудни у предмету једног замољеног исправка у матици крштених тамошњег св. Храма. — Закључено је оставити за сада и даље привремено и на неизвесно време јереја Јелисеја Балеу као администратора парохије у Кралеупцу.

(**Српски правосл. народно-црквени Сабор.**) „*Гласник*“ Задарски поводом сазива нашег Сабора пише ово: Превишњом Одлуком од 8. (20.) маја о. г. наволело је Његово Величанство најмилостивије дозволити, да се на Петров-дан ове године сазове српско-православни народно-црквени Сабор у Карловцима, који ће се, поред осталог, имати главно да бави, по гласу Превишње одлуке, питањем о

„коначном установљењу српског православног народно-црквеног устројства.“ — Радосни глас овај и нови доказ неизмерне очинске милости, одушевљено поздравили су наша браћа у Угарској, коју браћу чека тешка али света задаћа. Црни облаци, који су се надвили над народно црквеним животом у Угарској, почели су се већ разилазити и ми се надамо да ће браћу нашу обасјати сунце лепших дана у њиховом народно-црквеном животу, буду ли сви трезвено, свестрано и озбиљно радили на очувању своје народно-црквене автономије. Сви су они прави синови свете православне цркве, наше, а родољубље је њихово опробано, па с тога свак се и нада успешном и корисном раду њиховом. — И ако ни православни Срби у овој половини царевине наше нијесмо позвани, да се ближе о важном предмету овоме бавимо, ипак, радосно поздрављајући сазив Сабора, искрено желимо да Сабор радом својим постигне потребити успјех по свету православну цркву и народ српски у Угарској; а та искрена радост и жеља наша поред осталог, валаи оправдања и у томе, што православна далматинска црква наша у стварима догматичким и чисто духовним признаје Српског Патријарха Карловачког с његовим синодом за врховну власт своју.

(**Прелазак у Православље**). При крају прошле године прешло је у сјеверо-американском граду Олфорду око 500 руских унијата у крило своје матере васељенске православне цркве заједно са свештеником Григоријем Грушком. Нескадашњи унијатски свештеник Григорије Грушка био је уредник унијатског листа „Свобода“, те је најжешће нападао на Православље, али га је морала победити светлост истине праве цркве, те је, као што сам вели, „од Саила постао Павле“. Велики поборник Православља, високопреосвештени епископ у Сан Франциску Николај, послао је тим поводом посланицу новим синовима православне цркве, коју напред доносимо у преводу г. Славкова из Ријева. — Њег. Величанству руском цару Николају II. пријавио је скоро у аудијенцији др. Бадмајев, рођени Бурјат, који живи у Чити и у великом је поштовању међу Манџурцима и Монголима, — да су бурјатски кнезови закључили, да приме православну веру, а њега су послали, да им замоли од цара дозволу за то. Тако св. Православље лагано али сигурно све више и више напредује, како у Америци, тако и у коленци људског рода (Азији).

(**Изборно оружје наших опозиција.**) Да наше опозиције не бирају средства у изборној агитацији и борби о томе сведоче доста јасно разне намишљотине, којима њихови органи делектирају своје читаоце, а којима се набацују сад на овога сад на онога кандидата автономне странке. Да намишљотинама својим не штеде ни поглавицу своје цркве и народа — разуме се, јер иначе би изгубиле тим српских опозиција. Велико је срце и широке су груди нашег Патријарха. Дрскиће и не може бити крај широког погледа, којим св. патријарх *Георгије* погледа на своју поверену му цркву и народ. Њега вређају и погрђују, а Он сиилља да окупи око Себе праве синове Своје, да се с њима споразумева. Његове су мисли све у цркви и око будућности народне, а Његовој некој духовној деци прва је брига и сада — да Га без разлога нечистивом нападају. Но добри Геније српски даће снаге нашој љубљеној поглавици, да ни у одсудним часима за цркву и народ наш не малакше Његова велика љубав и брига за напредак њихов. Шат дође време да — добро и истина победи!

Не ћемо набрајати све намишљотине којима пострекавају опозиционални агитатори наш народ против Јерархије своје и автономне странке. Гадан би то и нежно посло био. Али не смемо прећутати да се баш у Карловци опозиције не жеприју народ обмањивати н. пр. и оваким намишљотинама: Хоће да нас продаду Мађарима, да нас помађаре, да уведу грађански брак и хатише мађарске; хоће да пренесу у Пешту фондове, патријаршију, гимназију, богословију и т. д. Чудо, не рекоше још да би се и карловачки магистрат пренео у Дебрецин — да није само „браћа“ Лазе. Таквим гадним и хоментних људи недостојним начином кортешују овде не само господа радикали, него и сам карловачки војвода — Бранкиљски.

Е па и треба да се наједиаче браћа у свему. Но доћи ће време кад ће се бар неко света тога — стидети. А свестни Карловчани знаће шта ће и пре тога радити.

(† **Јереј Јован Марковић**) парох сп. успенске цркве у Новом Саду, преминуо је у 87 својој години дана 31 маја о. г; а сарањен је уз велико саучешће Срба Новосађана 2 јуна о. г. На опелу началствовао је високопреосвештени г. епископ *Герман Опачић*, а погребу је присуствовао и Новосадски велики жупан. Покојник је рукоположен био за ђакона 1839 г. Лака му земља и вечан спомен!

Од уредништва.

Брату П. М. у Б. Сад није време распредању па ни самом осврталу на нападаје као што су оног брата у „Бранику“ и на вашој прошлој исповести. Кад

свршило озбиљније послове дођи ћемо и на ту ствар. Али је не ћемо износити и решавати у овом листу, као ни до сад што личне своје ствари не расправљасмо у њему, и ако смо толико изазивани, и толико повода и права имали. Извешћемо ми ту, и још једну, ствар пред надлежни епархијски и епископски суд. Шат видимо: докле допире тамо слобода односно безобзирност једног свештеника. На онда о томе — по томе. Зато и нашу најаву не хоћемо штампати.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПАРИЈА
У СР. КАРЛОВЦИМА

ГЛАС ИЗ ЦРКВЕ

проповиједи проте Јована Вучковића
проф. богослов. училишта карловачког.
— **Цена је књизи 1 круна.** —
Добити се може у **Срп. Манастирској Штампарији.**

ДЕКАМЕРОН сто прича
од сто најславнијих писаца светске књижевности

Изашло је до сад осам свезака. Цена свесци 20 новчића.

ПЕСМАРИЦА
ЗА
ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРОИСПОВЕДНЕ СРПСКЕ НАРОДНЕ ШКОЛЕ
према наставној основи изданој од вел.
Школског Савета
израдио
Александар Јорговић
учитељ у срп. вишој девој. школи новосадској

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад Ш. С. $\frac{107.}{\text{зап.}}$ ех 1897. 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Да би се звање главног школског референта српских народних школа као и обадва звања епархијског школског референта бачко-будимског и темишварско-вршачког у своје време на наступајућем срп. прав. нар. црквен. сабору попунити могла, расписује се овим стечај на сва три горепоменута места.

Плата је главног школског референта 2000 фор. годишње, 300 фор у име стана, 400 фор. у име путних трошкова и десетогодишња повишица од 150 фор. годишњих, и после 30 годишњег службовања мировина постигнуте плате.

Плата је епархијском школском референту пак 1200 фор. годишње, 200 фор. у име стана, 300 фор. у име путних трошкова, петогодишња повишица од 100 фор. и после 30 годишњег службовања мировина постигнуте плате.

Натецатељи имају своје, сведоџбама о свршеним наукама и евентуално досадањем службовању своме обложене молбенице српском правасл. народном школском савету до 15. (27.) јуна 1897. поднети.

Из седнице српског православног народног школског савета, држане у Карловцима 29. маја (10. јуна) 1897. год.

Председништво школског савета.

Ад број К. 213/217. ех 1897. 58 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај на упражњену парохију V. разреда у Илинцима. Интеркалара нема.

Компетенти имају своје ваљано инструиране молбенице путем надлежног протопрезватератског звања овој конзисторији до 29. јуна (по старом) 1897. приполати.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 29. априла (11. маја) 1897.

Архидијецезална конзисторија

Бр. 12. ех 1897. 59 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњено место за учитељицу у срп. нар. женској школи сиришкој овим се отвара стечај.

Плата је: 300 фор. (тристотине фор.); за држање пофторне школе: 40 фор. (четрдесет ф.); у име станарине: 50 фор. (педесет фор.); за писаћи прибор: 5 фор. (пет фор.); огрев: сламе колико је преко зиме нужно.

Дужности су учитељице школском уредбом прописане.

Рок пријаве је 6. (18.) јули т. г. када ће се и избор обавити.

Изабрана учитељица наступа своје звање 1-ог септембра т. г.

Молбенице са нужним сведоџбама ваља слати на потписаног председника.

Примедба: Ако у случају изабрана буде досадашња привремена учитељица гђа Марина Никашиновић-Тополац — онда отпада станарина и огрев.

Из седнице м. школског одбора, држане у Сиригу 25. маја (6. јуна) 1897. г.

Рад. Тополац
учитељ-перовођа.

јереј Сретен П. Јовановић
парох-школски председник.

СТЕЧАЈ. 60 1—3

Овим се расписује стечај на једног учитеља на овомесној српској вероисповедној 4-веро разредној мешовитој основној школи, са којом су скопчана она берива: 200 фор. у готовом новцу, 13½ катестралних јутара оране земље на коју учитељ и терете сносити има, а јутар од земље најмање 20 фор. годишње аренде доноси, 40 фор. за поштарско предавање, 20 фор. за перовођство ако способан и изабран буде, — слободан стан, са 2 собе, кухињом, јеловником, подрумом, шталогом и баштом, за огрев сваке колико треба, и 10 фор. за дрва — од укопа 1 фор. од имућнији, а 50 н. од осталих где позван буде.

Изабраном учитељу спада у дужност сву поверену му децу у свима законом прописаним наукама обучавати, црквеном појању их учити и у цркву водити, те и сам учитељ при сваком богослужењу присуствовати и за певницом појати има.

Компетовати могу:

Који су Сомборску препарандију свршили (са дипломом) и који су испит из мађарског језика положили а при том су моралног владања; лична пријава узима се у обзир; а молбенице имају се на овомесни школ. одбор управити. Рок стечају истиче о св. Илији о. г. ког дана ће се и избор учитеља обавити.

Из скупштинске седнице држане 2. (14.) јуније 1897.

У Маћ. Чанаду 4-ог јуније 1897.

Симеон Шешевић
учитељ и перовођа.

Мирко Недучић
школ председник.

Број 43. ех 1897. 61 1—3

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

На основу скупштинског закључка од 31. Марта (13. Априла) 1897. српске православне црквене општине Ст. Бановачке, а усљед одобрења славног архид. админ. одбора у Карловци од 28. Априла (10. Маја) 1897. бр. А. О. 446/202 расписује се дражба на мањак ради оправљања споља и изнутра цркве и црквене ограде.

По прорачуну износи:

1. Зидарска радња	963 ф. 40 н.
2. Столарска, бравараска и лимарска радња	1030 ф. — н.
3. Сликарска радња	846 ф. — н.
4. Звоноливничка, за преливање великог пукнутог звона . . .	400 ф. — н.
Укупно	3239 ф. 50 н

а.) Дражба држаће се 26. Јуна (18. Јула) 1897. у 9 сати пре подне у већници срп. православне црквене општине.

б. Дражба ће се припустити, само они дражбеници, који сведоџбом докажу своју стручност односно подузимачи ових радња, који су сличне послове са похвалом радили.

в.) Дражбеници свију ових радња имају пре почетка дражбе 10% пашманлука положити.

г.) Јамчевина ће се повратити подузимачу после обављене колаудације.

д.) Општина задржава себи право поверења према подузимачу.

Ближи услови, тако исто нацрт и прорачун могу се сваки дан у писарни ове црквене општине, а и на сам дан дражбе видети.

Из скупштинске седнице држане у Стари Бановци и (Дунаву) 3. Јуна 1897.

Живко Бута
перовођа.

Павле Зелуг
подпредседник.

СТЕЧАЈ. 62 1—3

Овим се расписује стечај на учитељско место српске вероисповедне школе у Станчеву.

Плата учитеља је у новцу 137 фор.; у депутату 15 хектолитара жита, 15 хктл. кукуруза, 8 хвати тврдих дрва од куд се уједно и школа грејати има; 20 фор: у име перовођства и 5 фор. наушала: 6 кат. јутара оранице на које учитељ терете сносити има.

Дужности у школи о у цркви су прописане школском уредбом од 1872 год.

Рок стечају траје до св. Илије када ће се и избор обавити, молбе ваља слати подписаноме председништву.

У Станчеву 3. (15.) јуна 1897. г. (Sztancsofalva p. t. Rékás

Спиридон Оберкнежевић
парох адм. председник.

СТЈЕЧАЈ. 59 3—4

Овим се расписује „стјечај“ на упражњено учитељско мјесто на овд. Срп. прав. основној школи за идућу 1897./8. школску годину. —

Дужности су: обучавање ђака у сва IV. разреда у свима наставним предметима као и у појању и појање за пјевницом сваке недеље и празника. —

Плата је: у готову 660 фор. (шест стотина и шесет фор.), слободан стан у новој школској згради, огријев у нарави,

те право на повишицу од 50 фор. сваке треће године службовања и на путни трошак 40 фор.

Који жели ово мјесто заузети нека најдаље до 10. (22). Јула о. г. пошаље на потписату општин»у: крсни лист, свједочбу оспособљења и свједочбу свога моралног и политичког владања од надлежне своје власти. —

Грачаница, (Босна) 6 Маја 1897.

Српско-Православна Црквено-Школска Општина.

Михаило Х. Стевић
предсједник.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушцима провиђена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крупама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 3— Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

—1 19

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ

СВЕШТЕНИЧКОГ ОДЕЛА И ЦРКВЕНИХ УТВАРИ КРОЈАЧ

ДУНАВСКА УЛИЦА, БРОЈ II. НОВИ САД

Част ми је пречасној господи свештеницима и славним црквеним општинама до новољног знања ставити, да сам од 1. марта о. г. отворио радњу у којој ће се израђивати само свештеничке хаљине, кампилавке и панакамилавке и црквене утвари, као: **одежде, неба литије, барјаци, стихари** и т. д. **Осим тога примам и старије ствари на оправку.**

Пошто сам у својој струци потпуно усавршен кроз дуже годишње вежбање код ђе М. Васиљевског у Новом Саду, стога ћу као почетник гледати да П. Н. муштерије са кројом и израдом, тако исто и са ценама задовољим. Моје су врло солидне, муштре шаљем на углед бесплатно

С поштовањем **Стеван Писаревић.**

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За страни земље: на годину 5 фор. На Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уреднишшву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 24.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: **Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.**

УРЕДНИК: **Протојереј Јован Јеремић.**

У Ср. Карловцима у недељу 15. јуна 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његово Високопреосвештенство господин епископ Пакрачки *Мирон Николић*, благоизволео је пароха у Горњим Средицама јереја Светозара Грубача одликовати црвеним појасом.

Његово Високопреосвештенство, господин епископ Вршачки *Гаврило Змејановић*, благоизволео је први дан св. Духова о. г. Гаврила Ананијевића рукоположити за ђакона.

ПРЕДЛОГ

СРПСКОГ ПРАВОСЛАВ. НАРОДНО-ЦРКВЕНОГА

САБОРСКОГ ОДБОРА

ЗА

НАРОДНО-ЦРКВЕНИ УСТАВ

источно-православне српске цркве у опсегу српске митрополије у земљама угарске круне

—

Опште одредбе.

§ 1. Источно православна српска црква, која се у земаљским законима грчко-источном назива и за коју овај народно-црквени устав важи, обухвата источно-православни српски клир и народ у опсегу српске митрополије у земљама угарске круне.

§ 2. Област митрополије српске састављају подручне јој епархије, а појединим епархијама, као црквеним областима, саставни су делови: црквене општине и манастири.

Митрополија и сваки саставни део јој има своје народно-црквено заступство и своју народно-црквену управу.

Према овом народно-црквени органи су:

1.) у црквеној општини: црквена скупштина, црквени одбор, школски одбор и парохијско свештенство;

2.) у манастиру: сабор манастирског братства, манастирско настојатељство и манастирски економат;

3.) у епархији: епархијска скупштина, епископ (архиепископ), епархијски управни одбор епархијски школски одбор и епархијска конзисторија;

4.) у митрополији: српски народно-црквени сабор, митрополит-патријарх, митрополијски управни савет, митрополијски школски савет и митрополијски духовни савет.

§ 3. Православни српски народ у опсегу митрополије српске властан је уз врховни надзор Његова Величанства, који се врши уставно, да поставља народно-црквене органе своје и да по овим органима самостално решава, уређује и управља послове своје црквене, школе, просвете и добротворства, као и на ове односних завода, фондова, заклада и добара.

Црквена власт у духовним, наиме догматичним, вероучевним, обредним и литургичним ства-

рима, и у стварима црквене дисциплине, припада источно-православној српској јерархији, која ту власт врши преко епархијских конзисторија, митрополијског духовног савета и у највишем степену преко архијерејског синода.

§ 4. Законодавну власт у свима народно-црквеним пословима врши, уз врховни надзор Његова Величанства, православни српски народно-црквени сабор, као заступство српског православног народа у опсегу српске митрополије у тим пословима.

§ 5. У уређивању послова, који засецају у црквену власт и српске православне јерархије и српског православног народа, суделују споразумно црквено-јерархични и народно-црквени органи у смислу овога устава.

§ 6. Митрополија и сваки саставни део јој самостално решава, уређује и управља своје послове у границама овога устава и других народно-црквених уредаба и законитих наредаба народно-црквених власти.

§ 7. Митрополија и сваки саставни део јој, даље задруге, породице и поједине особе имају право уз одобрење врховне народно-црквене школске власти основати источно-православне српске школе сваке врсте од најнижег до највишег степена као и просветне и добротворне заводе и поставити им наставничко, односно чиновничко особље, ако искажу: да могу испунити законито прописане захтеве, нарочито да имају довољно средстава за њихово издржавање.

Свака источно-православна српска школа или завод има се устројити обзиром на постојеће земаљске законе по прописима народно-црквеног школског закона и стављти под управу и надзор народно-црквених школских власти.

§ 8. Митрополија и сваки саставни део јој по својим органима самостално управља уз врховни надзор Његова Величанства својим или повереним му фондовима, закладама и добрима и употребљава их према одређеној цели.

Све ово имање, као и добра учитељска парохија, епископија и архиепископија, која уживају учитељи, попови, епископи и архиепископ и митрополит-патријарх српски, даље добра појединих завода, школа, иркава, фондова и закада, јесу народно-црквена добра и као делови целине стоје под врховним старатељством митрополита-патријарха српског и под заштитом српског народно-црквеног сабора.

По томе ако престане која област или саставни део јој, припада имање му поступно вишем саставном делу односно митрополији српској; ако престане која црква, школа или завод, припада имање му надлежном саставном делу. Изузимају се редукцијом парохијског свештенства заузимима постале парохијске сесије, које припадају митрополијском јерархијском фонду.

Надлежни народно-црквени органи уз одобрење своје врховне власти односно српског народно-црквеног сабора и Његова Величанства одређују цел, на коју ће се залишним постало народно-црквено имање употребити, у колико је за такав случај основна писма или статути не одређују.

§. 9. Сваки је орган у делима управе, суђства и дисциплине, поступно подређен непосредно вишем а посредном врховном по делокругу му надлежном органу.

Врховне народно-црквене власти решавају коначно у последњем степену у свима случајевима а ниже народно-црквене власти решавају само у толико, у колико им је одлука обележена као коначна.

Решења, што се у смислу овога устава не могу даље призвати, могу се са гледишта државног надзорног правног круга подврћи вишем разгледу само онда, ако интересоване странке поднесу жалбу за 30 дана, рачунајући од дана уручења, и влада може таква решења уништити уз наређење новог поступка само у том случају, ако су донесене можда надлежно и противно земаљском закону.

Правоваљана решења по истеку горе одређеног рока не могу више бити предметом вишег разгледа.

10. Сваки орган властан је, уз одобрење своје надлежне поступно више власти, у обиму свога делокруга, установити посебни статут о својим пословима и посебна упутства за своје чиновнике у границама § 6 овога устава.

§ 11 Сваки орган има право своје жеље, жалбе и предлоге, што се тичу послова или очувања права народно-црквене автономије, надлежном вишем органу ради даље расправе или непосредно српском сабору ради решења поднети.

§ 12. Свако народно-црквено заступство има право уз одобрење своје поступно више власти разрезати прирез на народ у своме опсегу, да подмири своје потребе, но у случају, да се прирез разрезује на дуже од једне године, или да се може путем државне управне власти екскекутивно истерати или ако се простире на цео опсег митрополије, потребна је дозвола Његова Величанства.

§ 13. Сваки власт сама извршује одредбе уредаба, наредбе, одлуке и пресуде своје и сама побира своје црквене, школске и друге приходе и пристојбе, као и прирез на народ; ну у колико не би биле у стању, могу потражити, да им државна управна власт у томе помогне или да иста сама поступи, што им ова не може одрећи.

§ 14. Свима органима је расправни и пословни — унутрашњи и спољни — језик: српски са ћирилицом, уз одржање одредаба дотичних земаљских закона нарочито 44. зак. чл. од 1868. и од 14. маја 1887. године.

§. 15. Сваки власт има свој званични печат са натписом својега имена и са ликом својега светитеља, а епархијске и митрополијске народно-

црквене власти са грбом епископије односно митрополије.

Народно-црквена је застава: црвено-плаво-бела, у среди са грбом митрополије, који обухвата све три боје.

§ 16. Само српски народно-црквени сабор може мењати овај устав и друге сабором донесене и највише потврђене уредбе уз одобрење Његова Величанства.

Свака овака промена ступа у живот после обнародовања, а њој противне одредбе стављају се ван крепости.

ГЛАВА ПРВА

ЦРКВЕНА ОПШТИНА

§ 17. Источно православна српска црквена општина је заједница породица и појединих особа источно-православне вере у одређеном опсегу једног или више места, којој је смер да издржава своју цркву и школу, свештенство и учитељство и да се стара о потребама своје цркве и школе.

§ 18. Места, која броје најмање 600 душа источно-православне вероисповести, и имају своју цркву; а исто тако и она места, која броје мање од 600 душа, али су своју цркву и школу до сада издржавала или их у напредак буду могла издржавати из црквених или других извора и прихода, дужна су сачињавати самосталну црквену општину.

§ 19. Места са мање од 600 душа имају се по правилу с другима у једну црквену општину удружити.

Ну ако источно-православно српско становништво таког места искаже, да може само за себе одговарати обвезама, које су у §-у 18. прописане, може постојати као самостална црквена општина.

У колико би се пак у појединим местима са мање од 600 душа, која њиху у стању поменутим обвезама одговорити, показала потреба, да се као самосталне општине одрже, има им се прибавити на то потребна приномоћ из дотичног народно-црквеног фонда.

§. 20. У једном месту постоји само једна црквена општина, ма колико било цркава у њој

§ 21. Више места, од којих свако за се није у стању своје цркве ни школе издржавати могу се удружити у једну црквену општину, ако се у том сложе; ако пак једна црквена општина потражи, да се с другом удружи, а она на то не пристане, решава о том епархијски управни одбор по саслушању обе стране.

§ 22. Више места, која су удружена у једну црквену општину, могу се раздружити и образовати свако за се самосталну црквену општину, ако се скупштина црквене општине у том сложи и ако се искаже, да и после деобе може свака страна одговорити захтевима, који су прописани у §§ у 17.; а ако се скупштина црквене општине у том не сложи, решава епархијски управни одбор.

§ 23. Закључак како о удружењу више места у једну црквену општину, тако и о раздружењу и образовању нових самосталних општина, као и поделе црквеног и школског имања, може се извршити тек по одобрењу епархијског управног одбора; а у колико би против решења овога поднесен био у законитом року призив, тек по одобрењу митрополијског управног савета.

§ 24. Сваки Србин источно-православне вере мора бити члан једне источно-православне српске црквене општине овога места, у којем стално станује; а ако у том месту такве општине нема, онда друге које оближње источно-православне српске црквене општине.

§ 25. Сваки Србин источно-православне вере, који се настани у општини, у којој није рођен, дужан је, да се у року од шест недеља дана од настањења пријави надлежном пароху, који је дужан о том известити црквени одбор.

§ 26. Сваки члан црквене општине има право на уживање цркве, школе и других користи, које су члановима општине намењене; али је уједно сваки члан црквене општине дужан сносити све терете за црквене и школске потребе, које установи црквена скупштина или виша народно-црквена власт.

Ови терети за црквене и школске потребе имају се подмиривати у овој црквеној општини, у којој је ко настањен; ну ова црквена општина ће учинити на појединце разрез ради подмиривања тих терета обзиром и на ово имање, које се налази и у другој односно другим црквеним општинама.

Свештеници и учитељи источно-православних српских народних школа сносе општинске терете само од својег приватног поседа.

§ 27. Чланова црквене општине, уведени у сталан списак општинских бирача (§. 31.), као изборна скупштина, бирају:

1.) чланове црквене скупштине;

2.) пароха, парохијског помоћника и ђакона;

3.) учитеља, учитељицу и забавиљу.

§ 25. За обављање послова црквене општине постоје:

1. црквена скупштина као заступство црквене општине;

2. општинске власти, наиме а) црквени одбор б) школски одбор и в) парохијско свештенство.

(Наставиће се).

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Архипастирска посланица Олфорцанима.*

Приликом њихова сједињења с православном црквом.

Молю же вы братіе, блюдитеся тѣхъ творящихъ расколи и раздоры, кромѣ ученія, еммже вы навчистеся, и уклонитеся отъ нихъ (Рим. 16, 17.).

С таковим се речима обраћаше некада св. апостол Павле младој римској цркви, у крилу које се, као и другим поносним црквама онога доба, рађаху разне несугласице, које изазиваше или то, што сами хришћани јасно не појимаху верске истине или долажаху од злонамерних људи, који се одељише од верског јединства, од душевних људи, а не духовних, од људи, који у то време обећаваху другима слободу, а међу тим сами беху робови трулежа (Јуд. 19; 2. Петр. 2., 19. 10.—14). Апостол Павле не тражи само од римских хришћана, да се свега тога пазе и држе само науке, коју им предаде св. апостоли, већ их шта више — моли.

Примајућ вас сада у крило једне, свете, саборне и апостолске цркве, од које су некада ваши дедови и прадедови, а по њима и ви, отргнути лукавством и насиљем, — шта вам и ја могу рећи друго на поуку, осим истих речи св. апостола Павла римским хришћанима?! — С тога вас и ја, браћо, молим — блюдитеся отъ творящихъ расколи и раздоры, кромѣ ученія, еммже вы навчистеся, и уклонитеся отъ нихъ!

Те вам апостолске речи понављам с особитим наглашивањем, јер, прво, знам одакле долазите, а друго, с тога, што сам у неколико видио, шта се и у нас недавно догађало.

Ви нам долазите одавде, од куда само и долазе гласови о „расцрама и раздорима“, где још нема мира и љубави не само међу стадом, већ и у пастира . . . Божа же, рећи ћу вам речима истога апостола Павла, ѣда какѡ принесеши, не іщущихъ же хощь, отвращь васъ, и азъ отвращюся вамъ, іакоже же не хощете: да не какѡ (кѣдѣтѣ) ревнію, завистію, ярости, рѣти, клеветы, шептанію, кичінію, нестроенію (2 Кор. 12., 20.). С тога, да избегнете све то, све оно, што је било тамо, већ сад — останите, заборавте, — почните нов живот уз потпун преображај . . . Помислите само на то, да не долазите у наше друштво лукавством и обманом, него добре воље, — да вам није нико никаквих обећања никада дао, нити вам даје, — да долазите у крило ове православне цркве само с тога, што сте се уверили о заблудама уније и папства, а увидили истину у православљу. Даље. Ви обећасте, и то не један пут, да ћете издржавати своју цркву, своју школу и свештенике, ништа не тражећи од руске владе, т. ј својим средствима. И то не заборављајте, да не бисте, у противном случају, упали у какве било распре и несугласице. И тако, љубазни, по што вам ово напоменух, велим вам опет речима апостоловим, али сад Петровим — предѣдящіе храните, да не летнію беззаконныхъ сведени бывше, отпадете своегѡ отъ утвержденія (2. Петр. 3, 17.).

Унија је много унела у верску науку некад православних Русина и Словака заблуда, па чак и јереси; гледајте сада, да се очистите од те нечисте латинске пене, учећ истине православне вере читањем православних књига, — разговарајућ се с православним пастирима и учитељима . . . Посматрајте, шта се и како спроводи у православним црквама, — па се бринте, како ћете и сами у свему њи за тим!

Кад су ваши дедови и прадедови прелазили у унију, Рим им је обећао, да ће им све неповређено чувати: и обреде православне цркве и верску науку; тада се тражило од оних, што прелазе, да само признаду римског епископа (папу) за врховног архипастира — и ништа више! Но ево већ прође од тога времена триста година — па шта сад видимо?! У вас наказише не само верску науку, већ чак и саме обреде . . . Православни ваши преци никада не знађаху ни признаваху, да је римски папа видљива глава цркве, намесник не само Христов на земљи, већ и тројединог Бога, — они знађаху само, да је римски папа исто тако архијереј као и сви архијерејци, да је он, (према 28. прав. четвртога васељенског сабора Халкидонског), по величини власти једнак цариградске патријарху, — а сада?! Сад су већ и аустријским Русима језуити убили у главу, да папа није само први свештеник, већ и цар, да је он намесник божји на земљи, — да је непогрешив и т. д. Прије су ваши дедови и прадедови читали символ вере, — као и ми без

* Превео с руског *С. Словое* у Рељеву.

додатка у осмоме члану. **И ѣх дѣла свѣтаго**, без дометка „**и ѿ Сына исходящаго**“ (Filioque), а сад су те речи унете и у ваше молитвенике . . . Али узмите своје старе молитвенике, погледајте у њих, да ли ћете наћи тамо тај додатак, који је јерес римске цркве и који источна црква није никада примила?

Ваши преци, ма да су већ били прешли у унију, за дуго нису знали — о чистилишту, индулгенцијама (опроштање гријеха за новце), за догмат о непорочном зачећу св. Дјеве Марије (immaculata), за то, да се свештеници не смеју женити и др. и др: — а сада?! Сад је то већ све полагано уведено и у ваш катихизис и у практику, ето, на пр. овде — у Америци нагоне унијатске свештенике, да се не жене као и латински патери, — као да је, тобож, тајна брака грешна и да кља друге тајне, које свршује свештеник!

Тако се искварише у кукавних унијата римски папе и њихове слуге — језуити! Сад ето — чује се — отимају им и рођени језик у богослужењу, замењујући га мађарским у Угарској, а латинским или пољским у Галицији!

Пре су руски унијати имали право васпитавати своје свештенике у руским семинаријама, а сад су и њих узели језуити у своје руке, те већ васпитавају руске свештенике посве латински, тако да одатле излазе свештеници ни налик на прећашње унијатске свештенике . . . већ праве латинске удворице. Но је ли с тога сва та унија само проста обмана, или како се ви изражавате „цигански посао“?! Да, то је „цигански посао“ — и ништа више. Она не може довести спасу, јер води паду установа св. васељенских и помесних сабора, које заменити или изменити нико не може под страхом: — клирици — збацивања с чина, а световни — одлучења од цркве.

У 7. правилу 3. васељенског сабора ево шта на пр. читамо: „Да се не допусти никоме проповедати или писати или састављати другу веру, осим оне, коју одредише св. оци у граду Никеји, што их сабра Свети Дух. А који се усуде саставити другу веру: епископ да остане без епископства и да се збаци; клирик исто тако нека се избаци из клира; а ако је световњак — нека се преда анатеми, као што је речено. У 1. православног 6. васељенског сабора — пошто су св. оци наложили у кратко верску науку прећашњих св. сабора, — закључују овако: „ако ко било од свих не држи и не прими споменутих догмата човекољубивости, да не само да мисли и проповеда, већ покушава и да иде противу њих; тај нека буде проклет по прије састављеној наредби пред споменутим и блаженим оцима и из хришћанског друштва, као туђ, нека се искључи и избаци. Јер смо ми, обазрући се на оно, што је прије одређено, савршено решили, — да ништа што му драго додајемо, ни одузимамо . . . никаквим начином.“

Сада судите сами, под што потпадају они, који изменише 8. члан символа вере, који уведоше нове верске догмате о безгрешном зачећу, о чистилишту, поглаварству папину у цркви и о његовој непогрешивости и т. д.!

Тамо, у староме крају[1]) — папе искварише веру и обреде наше цркве, а овде и унијатски свештеници почеше изврћати правила св. отаца и сабора, — на чак и световњаци . . . Ево примера: свештеници, против 15. и 39. правила апостолског, својевољно прелазе с једног места на друго, а председник „сединења,“ неки Иван Смит чак издаје и циркуларе свему унијатском свештенству и световњацима, — па и у погледу црквених дела . . . На чему је основана та самовоља, — на каковим правилима[2])?

Прошле је године тај председник издао чак под својим потписом циркулар, којем је изменио време празновања светитеља Николе, пренесав тај празник у недељу (ове године, срећом, већ нема његова потписа под сличним циркуларом!). То је већ чисто папски! Требало би још, да исти председник одређује свештенике на места и запрећује им свештену службу! . . . А погледајте у правила, не само у она на која гледа О. Сабов, већ у она св. Отаца — па ћете видети, какове тешке грехе чине ти људи, кад раде тако, како заиста раде!

Не жалите, што сте оставили самовоље зборове и прешли у православље . . . **Царство разд҃ѣлившееся на сѧ**, по Спаситељевој речи, — **запꙋстѣетъ** (Мат. 12., 25) — мислимо, да и сви ти „савези“ и „сједињења“ тако једни друге гледајућ у својим жалосним органима, — не ће дуго трајати и неће им ни трага остати, па чак, и ако их нико не узнемирује, ако само у њима и даље узвладају као до сада, распре и раздори.

[1]) Т. ј. у Европи. Примедба преводиочева.

[2]) Гледај на овај случај, 64. пр. шестога васељенског сабора.

А сад се Вама обраћам с речју, многопоштовани оче Григорије[3])! — Неку да од Вас кријем: врло сам нерадо од Вас примио молбу, — то сте у неколико и сами видели — у погледу Вашег сједињења с православном црквом. Узрок је томе ваше пређашње владање према православној цркви и руској влади . . . Да, Ви сте нам нанели много туге и жалости својом „Свободом“, коју би правилније било назвати „незаузданом самовољом.“ Само једна Ваша, врло симпатична црта склонила ме је у Вашу корист, то је Ваша љубав за сиротог, заборављеног и потиснутог Русина . . . Ја сам слушао од тих добрих људи, да сте Ви с њима делили последњи залогајчић хлеба, — те то је у мојим очима учинило Вашу личност више симпатичну него сва ваша филозофија . . . Слушајући од убогих људи о Вашој љубави за браћу, ја не помињах само један пут: не може бити, да је тај човек сасма зао; невероватно он није такав, каква га себи представљам по његовој „Свободи“. . . Кад ми се јависте, рекосте, да хоћете од Савла да постанете Павле, — т. ј. од мучитеља православне цркве — њезин слуга, који све за њу жртвује и као доказ тога, пристадосте на све моје услове међу којим је главни: бити „неплаћен мисијонар“, што сам вам предложио због *ваших* непрестаних напада на наше мисијонаре, — док сте још били уредник „Свободе“. . . Сећајте се свога обећања и чврсто се држите намере, коју сте означили.

Поздрављујући на Вас сад божји благослов, искрено и од срца Вам срца желим, да се трудите у славу Божју на њиви православне цркве и да загладите пређашње своје грехе против ње! Од мене Ви, осим најбољих жеља и братске љубави у Христу, нећете добити ништа више!

И тако с Богом и будите здраво!

Призри съ небесе, Боже, и виждь, и посѣти виноградъ сей, и оўтверди й, ѓегоже насади десница Твоя. Аминь.

У гр. *Сан-Франциску*, 13/25 дец. 1896. г.

Николај,
епископ алеутски и аљашкински.

[3]) Свештеник бивших уније, који највише заслуге има, те се толико стотина душа повратило на праву пут.
Примедба преводиочева.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Стаменкић** парох.
(Наставак.)

IV.

О св. дому молитвеном. —

Од како је века и у веку света, на свету људи, а у људи вере — увек су људи имали нарочито место, где су се Богу молили, и то не сваки за се и појединце, него скупно и заједнички. —

Богу се молити беше јесте биће и остаће потреба душе вером проживане. Човек, као створ Божји, и дужан је молити се Богу, творцу своме. Да се Богу моли на то нуди и позива човека прошлост и будућност. За прошлост одаје човек Богу захвалност на бићу[1]); за будућност пак иште човек Богу молбу за одржање.[2]) Како је садашњост човечија и одвише кратка, јер човек живи само један трен: то настаје за човека дужност и потреба, да се сваког часа Богу моли; да своју молитву, свој побожни разговор душе са Богом преноси и продужује с трена на трен, с тога св. апостол Павле и опомиње вирне, да се „моле Богу без престанка“ (I. Сол. 5, 18.) Тој нашој непрестаној молитви ништа не смета наш свакидашњи рад, јер исти апостол вели: „Ако једете, ако ли пијете, ако ли друго што чините, све на славу Божију чините“ (I. Кор. 10., 31.); па ако се ми при раду и не можемо молити без престанка телом: устима и спољашњим видљивим знацима, али се можемо „молити Богу духом без престанка“ (Ефес. 6., 18); а већ и сама добра дела наша Богу су молитва. —

Човек се, дакле, може, на се доиста и моли Богу двојако: или засебно и скривено, или у скупу и јавно. Оба та начина мољења Богу налазимо ми и у св. писму. Христос Спаситељ у проповеди својој са горе учи „народ“: „И кад се молиш Богу, не буди као лицемјери, који радо по зборницама и на раскршћу на улицама стоје и моле се, да их виде људи. Заиста вам кажем, да су примили плату своју. А ти кад се молиш, уђи у клијет своју, и затворивши врата своја, помоли се оцу својему, који је у тајности: и отац твој, који види тајно, платиће теби јавно.“ (Мат., 6., 5.—6.) Но има времена, прилике и случајева, да човек

[1]) и примљени доброчинствима;
[2]) и продужење милости и неускраћење помоћи.

осећа у себи потребу душе, да се на само Богу помоли. Тако је Христос Спаситељ наранивши са 5 лебова и 2 рибе око 5 хиљада душа, и отпустивши нараљени народ а отранивши лађом и ученике своје, „попео се на гору сам, да се Богу моли“ (Мат. 14., 23.). Исто је то чинио и пред сами час своје предаје „у руке људи грјешника“ (Лука, 24 , 7.), када је са својим ученицима дошао „у село, које се зове Гетсиманија,“ те од њих свију изабрао њих тројицу „Петра и оба сина Зеведејева“ и пошао „да се Богу помоли“; па оставивши и њих тројицу од њих се удаљио и сам самцит се топло Богу помолио. (Мат. 26., 36.—39.)

Но баш Христос, син Божји, који је учио, па и налагао, да се нађа „у затвореној клијети“ Богу молити, те који се и сам у извесним приликама насамо Богу молио, рекао је и тврдио: „Још вам кажем заиста: ако се два од вас сложе на земљи у чему му драго, за што се узмоле даће им отац мој, који је на небесима. Јер гдје су два или три сабрани у име моје онђје сам ја међу њима“ (Мат. 18., 19 —20). С тога и видимо; да апостоли „сви једнодушно бијаху једнако на молитви и у молењу са женама, и с Маријом, матером Исусовом, и браћом његовом.“ (Дела, 1., 14.) — На збиља, и заједничка. јавна богослужба има велику своју вредност, па и лепоту; јер на таковој богослужби — као што то дивно и врло згодно каже Златоусти светац — верни „љубећи друг друга“, а „имајући срца горе — благодаре Господа“, те „једним устима и једним срцем славе и васпевају пречасно и великолепно име. Отца и Сина и светога Духа.“ (златоустова литургија). —

Према томе са свим је умесна и оправдана заједничка, јавна молитва, те св. наша мати, црква православна каже и налаже деци својој, да су дужни „молити се Богу и слушати службу Божју сваке недеље и празника“ (I. зап. Бож.)

За заједничку, јавну молитву у сваком вереском, па и у хришћанском друштву одређено је било нарочито место. То је место имало своје нарочито име, а и украшавало се друкчије од осталих места и домова. Према томе, треба рећи коју 1) о називу, 2.) о украсу дома молитвена. —

1.) *О називу св. дома молитвеног.* — Говорећи о називу св. дома молитвеног не мислим се и опет дотицати оних, духу хришћанске љубави скроз противних назива, које назарени нашем дому молитвеном придевају; доста је и оно, што сам у I. одељку навео. Овде хоћу да наведем, како дом молитвени називамо ми, а како, назарени. Истина, да назив дома молитвена није нешто нужно и врло важно, не сачињава суштине ни основа вере; али ипак и расматрање о називу дома молитвена показаће нам и доказати, колико назарени право имају, кад говоре да се они строго и у свему придржавају — св. писма.

Православни називају св. дом молитвени обично „црквом“. Тако га пак називају с тога, што се тим именом дом молитвени и у св. писму назива: „И уђе Исус у цркву Божију и изгна све, који продаваху и куповаху по цркви.“ (Мат. 21., 12. — види: Мар. 11., 15.; 13., 1.; Дела 2., 46; 3., 1.; и др.)

Пре него што наведем, како назарени називају дом молитвени добро ће бити да напоменем, како се назарени радо хвале и тиме, како они „знају св. писмо напамет;“ и то они радо истичу, као неку превагу над нами и нарочиту заслугу пред Богом, јер из особитог поштовања к Богу и нарочите тежње да му угоде, они реч Божију научише — „напамет“. Све да је и тако, ипак то не би било нешто необично, чудновато, непојмљиво; јер држећи се искључиво св. писма и читајући га непрестанце, није ни чудо, ако га и знају „напамет.“ Међу тим православна црква при богослужби употребљује многе и опсежне књиге а уз св. писмо; па све то знати, има и само св. писмо „напамет“ научити — свакако је тешко, па и немогуће; па има у православљу људи, који су не само у св. писму, него и другим књигама црквеним дост' окретни и брзо се нађи могу. Али колико је истина то, да назарени знају св. писмо „напамет“ доказаће следеће. —

Отимавши једном у назаренску богомољу запитах их: како они називају дом молитвени? На што „старешина“ одговори: „скупштина“ или „кућа скупштинска.“ Кад их запитах: а зашто га не називају „црквом?“ на које „старешина“ — некако иронично — одговори, да они дома молитвена с тога тако не називају, што реч „црква“ значи заједницу оних људи, који у Христа верују, и што се зграда дома молитвена тим именом назвати не може; ово потврдише још неколико угледнијих и у вери

вештијих назарена. Чувши то запитам: немали у св. писму места такова, на коме се баш сâми дом молитвени, т. ј. зграда или зидови „црквом“ називају? — Што они још са већим чуђењем и још већом иронијом — одрекоше. Кад сам своје питање и по други, па и трећи пут поновио; и кад сам видео, да они при своме остају, и са све већом и већом поуздањношћу тврде, да места такова нема — расклопим св. писмо и прочитам им наведени 12 стих 21. главе Матејеве. На што они — лицем већ не тако, као пређе веселни — признаше и потврдише, да се дом молитвени у св. писму „црквом“ назива и да би га и они тако називати и називати — могли.

Дакле: назарени знају и признају, да би они дом молитвени „црквом“ називати могли; па ипак га тако не називају, и ако га би га тако називати не само могли: већ и требали — из уважења св. писма и његових назива, него га називају „скупштином“.

За што? А за што би друго то чинити и могли, него само за то, да већ и називом самим покажу не само разлику, него и одлику свога, од нашега дома молитвеног, а тиме, да како и превагу нововерства над староверством. Клонећи се и бегајући од свега староверскога не ће они ни самим називом староверскога дома молитвеног да окаљају чистоће и светости свога дома молитвеног; јест, не ће они тога да чине баш ни онда, кад знају и признају, да су староверци назив дома молитвеног из св. писма узели, а да њихов назив дома тога у св. писму основа нема. —

Кад год се у св. писму — бар новога завета — хоће да означи молитвени дом увек се и искључиво употребљава назив „црква“, а никад који од других назива, као: зборница, сабор или скупштина — Зборницом се назива старозаветна богомоља; сабором и скупштином назива се скуп људи, сакупљених обично у стварима световним, грађанским (Дела 5., 34. — 13., 43. — 19., 32. и 39. — 22., 30. — 23., 1. 15. 20. и 28.); а — колико је мени познато — само се на једном једином месту св. писма именом „скупштине“ означује молитвени скуп људи, тако св. ап. Павле опомиње верне, да „не остављају скупштине своје као што неки имају обичај . . .“ (Јевр. 19., 25.)

Да како, да се именом „црква“ означава и верска заједница људи (Дела 14., 17. — Еф. 2., 21. — Гал. 1., 13.) Но то ништа не сиета, да се и сâми дом молитвени тим именом називати може. Но назарени бегају и од овог, као и од свију других староверских назива.

2.) *О украсу св. дома молитвеног.* —

Као место искључиво за молитву одређено св. молитвени дом и украшава се тако, како, ће и видљиво показивати, на коју је цељ одређен, као и да кроз око утиче и доприноси што већем молитвеном расположају оних, који су у њему сакупљени. —

Говорећи о украсу дома молитвена не ће се дотицати спољашњих, него само унутрашњих украса. Молитвени дом, а нарочито хришћански украшава се унутрашње: иконама, литијама, барјацима, рипидама и крстовима. Све се ово да свести на двоје: икону и крст, јер се литије, барјаци и рипиде дају подвести под „икону“, јер се они не уносе и не сметнају у дому молитвеном ради оне материје, на које су направљени, него једино ради оних светитељских образа, који су на њима. —

Од главна два украса дома молитвена — икона је старијег а крст млађег порекла; икону је црква примила из старозаветне цркве, а крст је украс строго цркве Христове. Према томе рећи ћу коју прво о икони, а за тим о крсту. —

а) *О светим иконама.* —

Тек што је Бог ослободио изабрани народ Израиљски ропства Фараонског, извео га из Мисира, превео преко црвеног мора, довео га у пустињу Синајску и дао му преко изабраника свога Мојсија законе, којих ће се у животу своме придржавати имати — сложити Бог Мојсију, да би желио имати у народу, своме „светињу“, да тако у своме народу, а међу синовима Израиљевима „настава“ (II. Мојс. 25., 8.); с тога заповеди Мојсију, да од „синова Израиљевих скупи прилог“ (2.) и да тим прилозима „начини шатор и ковчег од дрвета ситима“ (10.) а да га начини по „слици“, коју ће му Бог „показати“ (9.) У тој светињи, у том „шатору“, а на заклопцу од ковчега, у ком ће бити положена „сведочанства“ од Бога дата (16. и 21.) имао је Мојсије — према Божјој одредби „начинити два херувима златна . . . једнога на једном крају, а другога

на другом крају“ (18.—19.); та два херувима имали су „бити лицем окренути један другом и раширити крила у вис, да закањају крилима заклопац“ (20.) И кад се Бог буде јављао синовима Израиљевима, састајао са Мојсијем и разговарао с њиме — јављаће се састајаће се и разговарати са Мојсијем баш у тој „светињи“ у „шатору“ том, и то над ковчегом „озго са заклопца између два херувима“ (22). — Но не само да херувими беху начињени на заклопцу ковчега завета, него и на завесама шатора, којих беше на броју десет, беху извезени херувими, да како, многи (26., 1.) —

Исто тако беху извезени херувими и на завеси, која је делила у шатору „светињу од светиње над светињама“, у којој беше „ковчег од сведочанства“. (31. и 33.). —

На како је Бог Мојсију заповедио, тако је Мојсије све и направио односно по вештим људима направити дао. А кад је све то изготовљено и освећено било, Бог се дошта јављао и разговарао са Мојсијем и овоме наредбе издавао „из шатора од састанка“ (III. Мој. 1., 1.—IV. Мој. 12., 4.)

„Шатор од састанка“ са „ковчегом од сведочанства“ беше прва и једина „светиња“ изабранога народа; и то светиња покретна, коју је народ са собом носио, куд год је ходио. И тако је то било све док Соломон не сазида „дом Господу“ (I. Цар. 6., 1.) И у Соломоновом храму у „светињи над светињама“ беху два велика златна херувима (23.), а и све зидове дому у наоколо исекти (Соломон) „разним херувимима“ (29); па и на двокрилним вратима, како онима, која воднше у светињу над светињама“, тако и онима, која воднше у цркву беху „изрезани херувими“ (31.—32. и 33—35.)

Као што видимо, „светиња“ старозаветна, и то како она покретна, „шатор од састанка“, тако и она стална, зидани храм Соломонов, беху испуњени иконама, сликама херувима, или од дрвета начињеним, или у дрвету изрезаним, или на платну извезеним.

Преко 400 година постојао је храм Соломонов, а тада Навуходоносор, цар Вавилонски, освоји Јерусалим, и однесе све благо дома Господњега . . . и полупа све судове златне, које беше начинио Соломун, цар Израиљев, за цркву Господњу . . (II. Цар. 24 , 13.), а после неког времена „Невузардан, заповједник стражарски, и слуга цара Вавилонскога дође у Јерусалим и попали дом Господњи“. (25 , 8.—9.) Када је после 70 год. Кир, цар Персијски, учинио крај царству Вавилонском, те завладао и земљом изабранога народа Божјега, одма на почетку царовања свога дозволи он Јудејима повратак у Јерусалим и да подигну порушени храм, те им изда и све златно и сребрено посуђе, које су Вавилонци из храма Јерусалимског однели. (Јездра, гл. 1.) И тако храм буде наново подигнут. Какав беше тај други храм, не каже се; али да је он лепотом заостао иза првога храма сведочи то, што „многи од свештеника и Левита и главара домова отачких, старци, који бјеху видјели прећашњи дом, плакаху иза гласа гледајући дом, који се осниваше (3., 12.) Но и ако други храм лепотом и велелепношћу својом не беше раван првом храму, ипак закључивати и веровати смемо, да је и други храм иконама, односно сликама херувима украшен био; јер кад је Бог изређао Мојсију, шта има на правити и напоменуо му како то има направити, додаде: „То нека је уредба вјечна кољенима њиховијем међу синовима Израиљевим“ (II. Мој. 27., 21.)

И ако је други храм од првога сјајем лепшји био ипак је „слава овога дома посљедњега била већа, него она првога“ (Агеј, 2., 9.); јер је овај други храм Христос, син Божји, походио: у њега је донет као дете од 40 дана, да буде „метнут пред Господа“ (Лука, 2., 22) у њега је дошао као дечак од 12 година први пут на празник пасхе са својим родитељима (42.); у њега је долазио са ученицима својима о празнику пасхе. (Јов. 2., 13.—5., 1.—6 , 4. и 7., 10.—11., 55. и 12., 12.—18.)

(Наставиће се.)

Сечуј некад и сад

Написао

Јер. **Димит. Јанковић**, епарх. бележник вршачки

Неоспорна је ствар да је варошица Сечуј (у Барањи на Дунаву) у опште, а посебице за нас овопределне православне Србе место историјске знаменитости.

Не дотичући се *општег* историјског значаја, после мухачке битке (1526.), ове, по положају свом пријатне варошице, рад сам, да

о њој, као за нас Србе знаменитој, некадањој престоници патријарха српског коју рекнем.

Неки Срби су се у Сечуј још почетком 16. столећа могли доселити, кад је махом насељена Србима сва Барања. Ти су Срби дошљаци пре тога живели у Бачкој и у Срему, па „немајући уздања, да ће их краљ од навале турске, која се год. 1521. августа под Београдом искупила, одбранити, напустише Срем и Бачку, па се доселише у Барању.“ (Види: Прошлост, установа и спом. уг. краљ. шајкаша од Газр. Витковића, Београд 1887. стр. XXXIII.)

Није дакле искључено, да су се, како овом приликом тако и пре и после тога. течајем XIV. века н. пр. са св. Стеваном Штиљановићем 1508-е године насељени у Барањи и по сведочби дворског спиритника Цара Максимилијана: Стевана Герлаха од Толне до Бугарске границе налазећи се Срби (Szalay S. Adalék a magy. nemz. tört. Pest 1861. стр. 221.) бар делимице и у већ и по положају своме згодном Сечују настанили.

Међу тим главна сеоба Срба у Сечуј била је у последњим деценијама XVII. века кад се оно, које навалом турском гоњени, које привилегијама зајамченом лепом будућности примамљени предци наши у ове крајеве, које ми данас заузимамо у мањим већим групама доселили. Тада се настани и у Сечују са патријархом Арсенијем око 900—1000 правосл. душа. — Сечуј је тада био на измаку своје искоријске славе. Прогоњени Турци оставише свој град, који се звао „Караула“ и места скоро сасвим опустошише. Остало је тек неколико породица Хрвата и то су били са мождa већ тамо налазећима и неколицином Срба, староседеоци места, које дошљаци Срби затекоше. Настанивши се претци наши брзо се прилагодише начину живота. Барањани, што им је у Сечују већ тим лакше пошло, јер су у месту они били по броју свом неродавне чињенице А да је заиста до 1000 душа православних Срба доселило, може се закључити и израчунати из постотка са којим народ од године до године као систематично бројно на жалост опада.

Како је положај места на Дунаву згодан, како су земље плодне, поднебље здраво, а наслетку, што је блажене памети патријарх Арсеније III. Чарнојевић био са овопределним околностима задовољан, за добро је нашао да замоли цара и краља Леополда I. да му (т. ј. патријарху) поклони у властелинство замак Сечуј.

Цар се даровним својим писмом, од 28. априла 1697. у Бечу датираним, тој молби одазове и поклони патријарху Арсенију III. као и свима његовим у архиепископству пројемницима, замак и град, и ујамчи сигурност и очување права на посед „cum facultate per anni decursum quatuor nundinas celebrandi,“ а год. 1698-е „jure perenuali“. Према томе патријарх био је власник само замка и града, а не уједно и земала које је цар Леополд неком свом верном, племићу Петру Јагошићу још 1660. за учињене царској породици заслуге даровао. (Gosztonyi: D. Szekcsőmonogr.). И тако варош Сечуј постаде патријаршком престоницом год. 1698-е. Добивши патријарх право властелинства над замком и градом, сигурно је саздао себи и придворнима сходан дом. Обично се држи да је тај дом и данас постојећи у Сечују т. зв. резиденција. Но ниже ћемо видети да се тешко може веровати, да је наводно патријаршком зидани дом све до данас остати могао.

Када је већ стан за патријарха саздан био, и кад је патријарх у месту становао, морамо претпоставити да је и цркве било. Но кад је, и ко је исту подигао, не зна се сигурно. Тек год. 1721. налазимо прве податке о цркви, где се вели, да постоји и да је посвећена св. о. Николају.

Иста је црква по предању — забележеном млогогодишњим заслужним парохом поч. Јованом Бољарићем — била јако широка и пространа тако, да је садања тек половина старе цркве. У цркв. порти имаде једна надгробна плоча, од год. 1734. која је од садање цркве ширином исте удаљена, а „црква наша стара била је над истом гробницом“ пише пок. Бољарић; према томе налази, да је стара црква толико широка, колико је садања дугачка. Но то би била заиста колосална зграда, а невероватно је, да од таке зграде до данас ништ' не остане. Ништа мање, стара, патријархова црква ипак била је шира од данашње, што се види по садашњем иконостасу, који је већ наводно и стару цркву красно. Наиме у место 12 тек 10 ликова апостолских имаде, што сведочи, да су у своје време, кад је исти иконостас у нову (садању) цркву наметнут, због тесноће, две му крајње, подоста велике и широке иконе одстранили.

Како је била иста црква снабдевена, незна се, јер нам осим иконостаса ништа није из ње остало. Утвари су новијег порекла. Судећи пак по одношењим и данас махом у Карловци у саборној цркви налазећим се неким драгоценостима, а и иначе, претпоставити је, да је као патријаршка, архијерејска црква лепо украшена и снабдевена морала бити.

Познато је, да патријарх Арсеније III. ни је дуго био властелин сечујски. У првој деценији 18. века пресели се у Сентандреју, по том у Карловце. — Кад је патријарх Сечуј оставио, постаје исти епископском резиденцијом. Епископи су становали у патријарховом дому а издржавали се из прихода лепог винограда, земље и ливаде (исти и данас чине добро и приход епископа будимског) и осталих својих штолариих прихода.

Не спада на ствар, ал држим да је занимљиво забележити плату будимског епископа у почетку 18. века. —

Епископ је имао од сваког пароха по броју душа у парохији годишње 1—3 царска дуката; исто је тако плаћао и народ од сваког брачног пара до 6 фор.; свака је општина имала давати епископу извесну количину жита или у место семена платити 8, 12, 16, 20 фор. — Кад се ко жени, имао је епископу положити 2, 4, или 6 шестака према томе у који је брак ступио. За освећење дома имао је епископ 4 или 8 фор.; за разрешење од епитимије могао је искати, колико је хтео, од парничара добивао је 10—30 фор. за укоп по једно теле или јуницу (Gosztonyi: Dszkesö monogr).

Српски је живаљ у та времена у месту једнако владајући био. Истина, да се број душа увек на једној мери налазио, док се остали, т. ј. иноверци које досељењем које природним путем од године до године множили. Међу тим природна је ствар што наши нису јако напредовали. Тадање околности, положај Срба међу народом који га је непријатељским оком гледао, учиниле су, да су Срби, као и увек, сами себи остављени били. Нису се мешали са туђином, што је после узроком било, да се као племенита раса нису јако ни плодили. —

Све до 1736. године живео је српски народ у Сечују доста пута узнемирен нападајем т. зв. куруца, а није се баш ни са сугрђанима својим слагао. За ово време становали су епископи стално у Сечују; међу њима најзнаменитији био је епископ Никанор (Мелентијевић) у трећој деценији прошлога века.

1736. године букне пожар, које постаде жртва скоро цела варош, изгоре и наша и римска црква. Да је тај пожар 1736. г. био сведочи о том архив варошки. Међу тим у књизи евангелија, која је штампана 1701 у Москви, царској типографији за Петра Великог, на корицама изнутра стоји о истом пожару белешка **Къ лѣто гнїе ѕа҃ѳ҃ма: срѣчно пошадшымъ намъ у ..(?) сѣчи се г(оди)не о(кто)вр.. Дг. нощївали намъ къ богомъ сшедѣвшемъ варош(и): Сичѣ где любезно че(ст) єдрхъ Сумеонъ и Гер. кирокъ съ остали гдри Хрїсїани насъ пріѣше коѓъ имъ къ благи желаемаѧ исполнїю и дарокло имъ по .... радость и весѣлїе (.....) ... кеше немало цела варошъ и цркъвы погорѣли. Сѣж .. пислъх гене 1741.**

Ѣ М. Архїепископъ пекскы късемжи Сркво-Славѣномъ Кѣлгарскомъ. Далмацїи, Босны, Шлакон, ѡконпомъ Дѣнава и целагѡ Іллурїка Патрїархъ.

Арсенїй Чтврти с р. рѣкою “

Тешко је претпоставити да се патријарх, ако је он ту белешку писао (бар иануроприје имаде!) у години помео; да је година једанпут само забележена, ма да тешко, ал' ипак би могао човек допустити, да је погрешно забележена. Ал у почетку белешке јасно стоји ѕа҃ѳ҃ма, као и на крају исте 1741 — Белешка пак у варошкој архиви јасно бележи, да је пожар био 1736-е. Које је истинито? Или је ово други неки велики пожар био? Невероватно! Или можда оно и није аутентична патријарха Арсенија IV. белешка?

Како предање и горња белешка сведоче, у то време, кад се овај пожар десно становао је у резиденцији неки ексарх Симон, који је био заменик епископа. (Сигурно је имао административан делокруг, био је као окр. протопрезвитер), те је као такав не једанпут саизвано подручно му свештенство у резиденцију да се о потребама посаветују.

Настојањем његовим, а и урођеном им нагнем вере своје одношењу побуђени, почели су Срби Сечујци да граде нову цркву а са црквом по свој прилици и дом онај, који и данас постоји.

Предање каже, да је кућа у којој данас

парох станује, зидана још патријархом Чарнојевићем Рекао бих, да је то тешко веровати, кад се следеће у обзир узме. Како је стара црква још ближе стојала истом дому него данас (а и сад није веће растојање од 15 м.) и како је приликом пожара 1736 (?) црква изгорела на скоро и цела варош, некако је чудно, откуд да је двор спасен од ватре а црква да није?! По свој прилици изгорио је онда Чарнојевићев дом, а овај, који и данас постоји, јесте производ доцнијега времена, и то зидан је са црквом заједно око 1740 – 50-е године, иницијативом екарха Симона, и епископа Василија (Димитријевића). Тај дом управо и није једна кућа, него три куће. Прва, која је на улици броји три собе, од којих је једна јако пространа, сигурно је служила за трапезарију, а у другим двема је епископ становао. — Друга је кућа служила за стан придворнима, а трећа је била стаја. Народ се и данас као са неким поштовањем и пијететом односи ка истом дому и „двором, резиденцијом" га назива. Изгледа је е ће се на томе дому стражњи део за 2 – 3 године сам од себе немаром не зна се кога срушити Зидови су му се већ тако провалили да би човек на коњу могао ући а да се не сагне (Свршиће се.)

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Избор посланика). У Карловцима је изабран, са већином од 109 гласова, кандидат автономне странке г. *Др. Петар Станковић* против кандидата коалиране опозиције г. *барона Јована Живковића*. Избори у свима епархијама — осим Вршачке — по приватним вестима, испали су у корист сједињене радикалне-либералне опозиције. У Вршачкој епархији обављени су избори јучер — у суботу. Пошто до данас још нису стигли званични извештаји о обављеним изборима, то ћемо резултат избора моћи саопштити тек у наредном броју.

(Радња епархијских власти у Темишвару.) *II. Епархијски административни одбор* у Темишвару држао је редовну месечну седницу своју дана 4. (15.) јуна 1897., под председништвом преосвећеног господина *Никанора*, епископа дијецезана и решио је у истој између осталих и ове важније предмете: Услед односног отписа високог кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе позваће се црквена општина у Лукареву да предложи изворне документе е употреби државне припомоћи, добивене у прошлој години од споменутог високог министарства. — Извештаје се црквене општине у Ђиру и Кечи о односним одлукама високославног Саборског Одбора, којима су одбијене односне молбе истих црквених општина ради опроста дужног верозаконског приноса и саборских трошкова; даље црквена општина у Ченеју о томе, да је високославни Саборски Одбор одбио њезину молбу „ради уклањања наредбе у ствари оврхе дужног верозаконског приноса и саборских трошкова", али да јој је дозволио да о учињој дуговини може надати обвезницу у прописаној форми, на ће се ради исте дуговине поведена оврха обустављати моћи. — Достављене се управама подручних манастира Бездина и Св. Ђурђа високославним Саборским Одбором установљени прорачуни истих манастира за годину 1897., и познаће се споменуте управе манастирске, да прорачуне поднесу свагда до 30. септембра надлежној епархијској власти. — Известиће се Сава Савин из Арадгаја о односној решидби високославног Саборског Одбора, који је одбијен уток његов против две одлуке епархијског административног одбора у ствари накнаде црквеноопштинској благајници Арадској у износу од 15 фор. и 5 фор. ан. пр. — Достављене се јереј Светозар Павловић о односној одлуци високославног Саборског Одбора, којом је с молбом својом у предмету проширења парохијског дома упућен на надлежну епархијску власт. — Достављене се високославном Саборском Одбору списи у уточном предмету јереја Светозара Павловића против одлуке епархијске власти у предмету плаћања половине стапарине личном помоћнику његовоме. — Познаће се Пера Јовановић из Парца закупник тамошње залишне парохијске сесије, да се најасни о томе кад је од споменуте сесије одузето 7 јутара земље, којим поводом и на који начин се је то збило. — Достављене се високославном Саборском Одбору у Карловцима закупни уговор склопљен са Симоном Бриком 1884. године у погледу пустаре Цере. — Узето је на знање, да је високославни Саборски Одбор дозволио обуставу оврхе наведене ради дужног верозаконског приноса и саборских трошкова против црквене општине у Вел. Бечкереку и да је обустава те оврхе президијалним путем код надлежне политичне власти заповељена. — Достављене се високославном Саборском Одбору на ново изготовљени инвентари о иметку епископије Темишварске. — Достављене се јереју и протонамеснику Драгољубу Живковићу, пароху Модошком, од епархијског административног одбора у Вршцу

враћени приниж његов против једне одлуке исте епархијске власти у ствари станарине. — Достављене се подручним црквеним општинама и подручном свештенству с препоруком позив епархијског школског одбора Пакрачког позив на пријављање за подизање и надржавање интерната за српску вероисповедну учитељску школу у Пакрацу. — Одобрен је закључак црквене општине Темишварско-градске у предмету надзирања под најм најдражбеним путем једног стана у предњем црквено-општинском дому. — Познаје се црквена општина у Ињачаку, да се има потпуно на нова организовати, будући није у стању доказати, када се је то последњи пут било. — Издаће се сходно упутство црквеној општини у Ђали у предмету постојања веких стајаћих часова. — Донесено је сходно решење у спорној ствари јереја Велизара Тубића и црквеног одбора Срп. Елемирске. — Узет је на знање избор новог председника у црквеној општини Чока. — Издаће се на најамљење црквеној општини у Фењу пријава јеромонаха Самуила Поповића због неуредног надзирања илате му свештеничке. — Познаће се црквена општина у Араду, да саопшти на каквих средстава мисли она подмирити приносом од 100 фор. вотирану на зидање српске гимназије у Новом Саду као и приносом од 50 фор. вотирану своме црквењаку. — Издаће се сходно упутство удовој попадији Милеви Недељковић у ствари њезиног потраживања против црквене општине Качанске односно против неких бивших свештеника Качанских, који су порез од сесије парохијске остали дужни, па га је пок. јереј Павле Недељковић исплатио. — Упутиће се црквена општина у Сиригу да накнади јереју Сретену Јовановићу тамошњем пароху трошкове путовања ради дошашања св. мира. — Донесено је сходно решење у ствари збацивања Стевана Жупанског са звања деловође у црквеној општини у Меленцима као и у предмету сталног попуњења места деловође у тој црквеној општини. — Узети су с одобрењем на знање закључци црквене општине у Карлову у погледу купа једне куће као и у предмету класификирања и начина продаје црквених столова. — Издаће се на најамљење црквеној општини у Меленцима пријава поднесена против исте општине због суспензије тутора и отпуштања купалишних органа неких. — Узета је с одобрењем на знање обнова неких управних органа у црквеној општини у Рудни. — Узети су с одобрењем на знање закључци скупштински црквене општине у Срп. Итебеју сд 27. априла 1897. године. — Познаће се јереј Иван Алексић, да даде нека разјашњења у ствари пореских терета на парохијској сесији у Сарајоли. — Саопштиће се угарском деоничарском друштву за асфалтовање у Будапешти пријава црквене општине у Срп. Вел. Св. Миклушу у предмету тражбине против исте црквене општине за асфалтовање подигнуте. — Упућен је руководитељ епархијског фонда, да исплати из истог фонда, Српској манастирској штампарији у Карловцима рачун њезини за штампање епархијског шематизма; уједно су донесени сходни закључци у предмету цене и продаје истог шематизма, да би се трошкови око издавања истог шематизма покрити могли. — Изаслан је овоепархијски фискал др. Светозар Димитријевић, да изнађи пријављене нереде у крилу црквене општине Сока. — Узети су с одобрењем на знање закључци црквене општине у Вел. Бечкереку, донесени у скупштинској седници исте општине од 2. (14.) и 9. (21.) марта 1897. године. — Познаће се црквена општина у Турској Канижи да у ствари замољеног снижења тимошње парохије на II. у IV. плаћевни разред допринесе сведочбу политичне власти о имовинском стању своме као и о имовинском стању појединих верних својих; уједно ће се показати парох тамошњи да се најаснији у ствари споменуте молбе. — Упућена је црквена општина у Кањижу, да нађе продужити најамни уговор у погледу једног тамошњег црквено-општинског здања са садашњим најмопримцем, а свештенику своме да нађе и на даље плаћати станарински еквивалент. — Предложиће се високославном Саборском Одбору у Карловцима на надлежно решење уток јереја Миливоја Шимића, против једне одлуке у ствари наједнаčења плате од двају свештеника у Срп. Итебеју као и уток Јована Ристића и другова из Темишвара против једне одлуке, којом су наређена извиђења у ствари организације црквено-општинске управе у Темишвару. — Издаће се на најамљење црквеној општини у Ињачаку тужба Лазе Петровића због нереда у крилу исте црквене општине. — Позваће се иста црквена општина, да на ново избор П. тутора кроз орган, по закону на то позвани, изабрати даде. — Издаће се администратору протопрезвитерата Арадског на извиђење пријава Јефте Ракића и другова из Печке против председника тамошње црквене општине због наводних злоупотреба у председничкој му звању. — Одобрена је организација црквено-општинских управних органа у Бочару и познала је иста општина да изврши овдашњи налог у погледу праведног разреза црквено-општинских прилога. — Умољиће се надлежна политична власт, да проведе окруж ради неузаконског прилога и саборских трошкова против црквених општина у Печки, Станчеву и Батањи, које

пису до сад одговориле односном позиву високославног Саборског Одбора у ствари издавања прописаних обвезница за осигуране у питању стојећих дуговина. — Враћене се црквеној општини у Срп. Св. Петру, пошто њезин поднесен, на високо кр. уг. министарство против ног решења високославног Саборског Одбора у Карловцима, којим је ета општина упућена, да изаде разрезати на имућне прилошнике своје и онај део дуговине верозаконског приноса и саборских трошкова, који би имали платити сиромашни верни тамошњи, али га због сиротиње платити не могу, с тим да исти прилози може непосредно на споменуто високо место подастрети, будући литокопне власти такове правне лекове не спроводе на место опредељена њихова. — Упутиће се црквена општина у Десци, да ина изабрати новог црквено-општинског председника. — Одобрени су уговори склопљени о извлаштењу неког дела црквено-општинског земљишта у црквених општинама Шурјан, Бир и Толвадија у сврху грађења жељезница. — Издаће се црквеној општини у Моноштру у руковању епархијске власти налазећи се депозитум њезин, који јој је потребан за подизање трошкова око градње црквс тамошње, и упутиће се ета општина, да у свом делокругу означи, које су још радње на цркви потребне да се изведу осим оних, што су већ у напред као потребне означене. — Узето је с одобрењем на знање обзнова једне половине одборника у црквеној општини Батања.

(**Г. Евген Думча**) познати родољуб и добротвор наших школа у Будимској дијецези одликован је од Његова Величанства крстом ордена Франца Јосифа, за стечене заслуге 25 годишњег градоначелниковања његова у Св. Андреји. Живио, и дуго се њиносно превишњег одликовања!

(**Испит на богословији карловачкој**) довршени су. Од 19 слушалаца IV. године један је остао неспитан (ради болести), један је полагао испите, али му је издавање сведоџбе обустављено док не поднесе писмену радњу, тројица су одбијени на *два* месеца; од осталих 14 добили су сведоџбу са *одликом*: Вујин Јован (бачке дијец.), Стошић Милан (пакрач. дијец.), Витковић Димитрије (бачке дијец.) и Рајић Милиној (будим. дијец.); са просечно *добрим* успехом: Брусин Обрад, Пантелић Душан, Поповић Светислав, Марковић Душан, и Максић Никола; остали са просечно *довољним*.

(**Сточајни испит.**) Пред архидијецезалним повереништвом за полагање стечајног испита положили су тај испит: јерej *Милош Поповић*, администратор парохије у Петровчићу, јерej *Јован Латинкић*, катихета основних школа у Руми и јерej *Жарко Вујкић* администратор парохије у Шиду.

(**Пчеларски курс у Карловцима**). Врли професор карловачке наше гимназије и познати српски пчелар г. *Јован Живановић*, одазвао се молби неколицине учитеља и одржаће 6. и 7. нашег јула о. г. пчеларски курс на своме конаку у Карловцима.

(† **Александар пл. Николић од Рудне**,) бивши и краљевски комесар на народно-црквеном Сабору нашем, преминуо је. Лака му земља!

(† **Јерej Стеван Булић**) парох у Брњашаници (Пакрачка дијецеза) преминуо је после дугог боловања. Сарањен је уз велико саучешће свештенства, својих парохијана и народа из околних парохија, 10. (22.) јуна о. г. Лака му земља и вечан спомен!

Нове књиге.

Глас пастира. Прво коло проповеди свештеника *Григорија А. Николића*, протопрезвитератског поноћника. Разних проповеди има у овој књизи 41. — Цена 70 новч. или 1 динар 80 н. д.

Материјалъ и нѣкоторыя послѣдованія **По исторіи Черногорья.** *А. Александрова*, ордин. професор Императорскаго Казанскаго Университета. Казань. Типо-литографія *Императорскаго* Университета 1897.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

П. н. Господи учитељима и слв. црквено-школским општинама.

Саопштавамо, да смо спремили довољан број „Мале Катавасије“ за основне школе, како би могли задовољити све наруџбине, које нам стигну, а које и очекујемо.

„МАЛА КАТАВАСИЈА“

наша је одобрена и прописана

ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

како нашим вел. Школским Саветом, тако и вис. кр. зем. владом у Загребу.

Она је уређена (редигована) као ниједна до сад по стручњацима на то познавима и надлежнима. *Стоји само 20 новч. а велика је 8 штампаних табака са јаким корицама и на доброј хартији.* Кад се у више купи дајемо 25% рабата.

Молимо п. н. господу учитеље и сл. црквено-школске општине, да нас потпомогну својим наруџбинама, јер само тако ће се стати на пут уплачењу у школе наше и таких катавасија, које за школу нису.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад III. С. $\frac{107}{\text{1897}}$ ех 1897. 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Да би се звање главног школског референта српских народних школа као и обадва звања епархијског школског референта бачко-будимског и темишварско-вршачког у своје време на наступајућем срп. прав. нар. црквен. сабору попунити могла, расписује се овим стечај на сва три горепоменута места.

Плата је главног школског референат 2000 фор. годишње, 300 фор у име стана, 400 фор. у име путних трошкова и десетогодишња повишица од 150 фор. годишњих, и после 30 годишњег службовања мировина постигнуте плате.

Плата је епархијском школском референту пак 1200 фор. годишње, 200 фор. у име стана, 300 фор. у име путних трошкова, петогодишња повишица од 100 фор. и после 30 годишњег службовања мировина постигнуте плате.

Натецатељи имају своје, сведоџбама о свршеним наукама и евентуално досадањем службовању своме обложене молбенице српском правасл. народном школском савету до 15. (27.) јуна 1897. поднети.

Из седнице српског православног народног школског савета, држане у Карловцима 29. маја (10. јуна) 1897. год.

Председништво школског савета.

Ад број К 2'3/217. ех 1897. 58 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај на упражњену парохију V. разреда у Илинцима. Интеркалара нема.

Компетенти имају своје ваљано инструјиране молбенице путем надлежног протопрезитератског звања овој конзисторији до 29. јуна (по старом) 1897. приспелатн.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 29. априла (11. маја) 1897.

Архидијецезална конзисторија

Бр. 12. ех 1897. 59 3—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњено место за учитељицу у срп. нар. женској школи спишкој овим се отвара стечај.

Плата је: 300 фор. (тристотине фор.); за држање пофторне школе: 40 фор. (четрдесет ф.); у име станарине: 50 фор. (педесет фор.); за писаћи прибор: 5 фор. (пет фор.); огрев: сламе колико је преко зиме нужно.

Дужности су учитељице школском уредбом прописане.

Рок пријаве је 6. (18.) јули т. г. када ће се и избор обавити.

Изабрана учитељица наступа своје звање 1-ог септембра т. г.

Молбенице са нужним сведоџбама ваља слати на потписаног председника.

Примедба: Ако у случају изабрана буде досадашња привремена учитељица ђа Марина Никшиновић-Тополац — онда отпада станарина и огрев.

Из седнице м. школског одбора, држане у Сиргу 25. маја (6. јуна) 1897. г.

Рад. Тополац
учитељ-перовођа.

јереј Сретен П. Јовановић
парох-школски председник.

С Т Е Ч А Ј. 60 2—3

Овим се расписује стечај на једног учитеља на двомесечној српској вероисповедној 4-веро разредној мешовитој основној школи, са којом су скопчана ова берива: 200 фор. у готовом новцу, $13^1/_2$ катестралних јутара оранице земље на коју учитељ и терете сносити има, а јутар од земље најмање 20 фор. годишње аренде доноси, 40 фор. за пофторно предавање, 20 фор. за перовођство ако способан и изабран буде, — слободан стан, са 2 собе, кухињом, јеловником, подрумом, шталогом и баштом, за огрев сламе колико треба, и 10 фор. за дрва — од укупа 1 фор. од имућнијн, а 50 н. од осталих где позван буде.

Изабраном учитељу спада у дужност сву поверену му децу у свима законом прописаним наукама обучавати, црквеном појању их учити и у цркву водити, те и сам учитељ при сваком богослуженију присуствовати и за певницом појати има.

Компетовати могу:

Који су Сомборску прешпрандију свршили (са дипломом) и који су испит из мађарског језика положили а при том су моралног владања; лична пријава узима се у обзир; а молбенице имају се на овомесни школ. одбор управити. Рок стечају истиче о св. г. ког дана ће се и избор учитеља обавити.

Из скупштинске седнице држане 2. (14.) јунија 1897.

У Мај. Чанаду 4-ог јунија 1897.

Симеон Шешевић
учитељ и перовођа.

Марко Недучић
школ председник.

Број 43. ех 1897. 61 2—3

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

На основу скупштинског закључка од 31. Марта (13. Априла) 1897. српске православне црквене општине Ст. Бановачке, а услед одобрења славног архид. админ. одбора у Карловци од 28. Марта (10. Маја) 1897. бр. А. О. 446/202 расписује се дражба на мањак ради оправљања спола и изнутра цркве и црквене ограде.

По прорачуну износи:

1. Задарска радња . . . . . 963 ф. 40 н.
2. Столарска, бравараска и лимарска радња . . . . . 1030 ф. — н.
3. Сликарска радња . . . . . 846 ф. — н
4. Звоноливничка, за прелијање великог пукнутог звона . . . . 400 ф. — н.

Укупно 3239 ф. 50 н

а.) Дражба држаће се 26. Јуна (18. Јула) 1897. у 9 сати пре подне у већници срп. православне црквене општине.

б. Дражба ће се прикупити, само они дражбеници, који сведоџбом докажу своју стручност односно подузимачи ових радња, који су сличне послове са похвалом радили.

в.) Дражбеници свију ових радња имају пре почетка дражбе 10% пишмањука положити.

г.) Јамчевина ће се повратити подузимачу после обављене колаудације.

д.) Општина задржава себи право поверења према подузимачу.

Ближи услови, тако исто нацрт и прорачун могу се сваки дан у писарни ове црквене општине, а и на сам дан дражбе видети.

Из скупштинске седнице држане у Стари Бановци и (Дунаву) 3. Јуна 1897.

Живко Бута
перовођа.

Павле Зелуг
подпредседник.

СТЕЧАЈ. 62 2—3

Овим се расписује стечај на учитељско место српске вероисповедне школе у Станчеву.

Плата учитеља је у новцу 137 фор; у депутату 15 хектолитара жита, 15 хктл. кукуруза, 8 хвати тврдих дрва од куд се уједно и школа грејати има; 20 фор: у име перовођства и 5 фор. паушала: 6 кат. јутара оранице на које учитељ терете сносити има.

Дужности у школи о у цркви су прописане школском уредбом од 1872 год.

Рок стечају траје до св. Илије када ће се и избор обавити, молбе вала слати подписаноме председништву.

У Станчеву 3. (15.) јуна 1897. г. (Sztancsofalva p. t. Rékás

Спиридон Оберкнежевић
парох адм. председник.

СТЕЧАЈ. 63 1—2

За стално попуњење учитељског места, овим се стечај расписује. Плата је учитељу, 400. фор. а. вр. 40 фор. за дрва, 20 фор. за црк. школ. перководство, и 20 кибли жита.

Молитељи, који би желили ово место получити, само се таки тражити могу, који су свршили са добрим успехом учитељску школу у Сомбору, те испит из мађареског језика добро положили, а пуа то су са чистим јасним гласом, који у цркви добро поје, који су вешти ноталном певању, де нашу младеж у томе поучавати имаду и могу: — песка своју молбу и сведоџбе до св. Илије подписатој општини поднесу, када ће се и избор учитеља обавити. Сваки се молитељ мора у цркви на дан 22. Јуна и 13. Јуља препоручити, јер му се неће иначе молба у обзир узети; друге недеље или празника нетреба да на препоруку дође, будући је служба Романска.

У име српске школ. општине.

У Фенлаку, 10. јуна 1897.

Fönlak. u. p. Új Arad. Temesmegye — Banat. —

Матија Адамовић
школ. старатељ.

Григорије Ђорђевић
парох и председник.

Ad K. 662/108 ex 1897. 64 1—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног места протопрезвитератског капелана у Ст. Бечеју овим се расписује стечај

Компетенти имају своје ваљано инструиране молбенице путем својих претпостављених власти конзисторији овој у року *од 30 дана* рачунајући од првог увртења овог стечаја поднети.

Из седнице епарх. конзисторије бачке држане у *Новом Саду* 6. (18). маја 1897 године.

Председништво.

СТЕЧАЈ. 65 1—4

Расписује се стечај на два учитељска места и једно учитељице, на Вероисповедне Школе. Плата је учитељу на III. и IV.разред 600 круна, за поотворну школу 80 круна. за перовођство 100 круна 5 ланаца добре ораће земље, на коју учитељ порез плаћа, од погреба где позван буде 1 круна, 6 метери дрва, сламе за огрев по потреби, стан са две лепе собе, кујном, шпајзом и великом баштом. Плата учитељу на I. и II. разреду 800 круна 6 метери дрва, сламе за огрев по потреби, стан са две собе јеловником кујном и баштом. Плата учитељици 600 круна 6 метери дрва, сламе за огрев по потреби, стан са две собе кујном и баштом.

Компетовати могу на сва три упражњена места и свршене учитељице, у случају ако би учитељице биле на учитељска места изабрате дужне су о свом трошку певца узети, дужности учитељске означене су школском уредбом Рок стечаја траје до светог Илије када ће се и избор обавити. Молбенице имају се са пужним сведоџбама на ово месно школ. председника послати.

Из седнице месно-школ. одбора држане у Срп. Кларији дана 2. Јуна 1897. год.

Светозар Петровић
перовођа.

Радојко Николин
школ. председник.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 25.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 22. јуна 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

ПРЕДЛОГ

СРПСКОГ ПРАВОСЛАВ. НАРОДНО-ЦРКВЕНОГА

САБОРСКОГ ОДБОРА

ЗА

НАРОДНО-ЦРКВЕНИ УСТАВ

источно-православне српске цркве у опсегу српске митрополије у земљама угарске круне

(Наставак.)

I. Црквена скупштина.

§ 29. Црквену скупштину сачињава известан број скупштинара по избору и по звању. Број општинара по избору одређује се према броју душа сваке општине и то тако, да

1.) у општинама до 2000 душа има 20
2.) у општинама од 2001 до 4000 душа 30
3.) у општинама од 4001 до 6000 душа 40, а
4.) у општинама од преко 6000 душа 50 скупштинара.

Где нема више од 20 бирача, онде су сви бирачи скупштинари.

§ 30. Чланови црквене скупштине по звању јесу: свештеници без разлике чина, а исто тако и управитељи источно-православних српских народних, средњих и виших школа у месту, као и по један учитељ односно професор од сваке те школе, којега изабере учитељски односно професорски збор, на време скупштинске периоде.

§ 31. У свакој црквеној општини постоји стални списак општинских бирача.

Списак тај има црквени одбор у сутицају парохијскога свештенства сваке године од 15. до 30 септембра сачинити односно исправити, за тим га 1. октобра истаћи на углед у црквеној општинској писарници или, где такве нема, на другом којем сходном и сваком бирачу приступачном месту и о том бираче тај исти дан сходним начином известити с позивом: да сваки онај, који мисли, да је незаконито из списка изостављен, или да је други когод незаконито у списак уведен, поднесе црквеном одбору своје приговоре најдаље за 7 дана т. ј. од 2. до 8. октобра.

Црквени одбор је дужан да реши све такове приговоре за три дана т. ј. од 9. до 11. октобра и странке најдаље до 20. октобра писмено обавести. Незадовољној странци остаје у року од 7 дана право призива на епархијски управни одбор, који коначно решава.

Призив се има предати код црквеног одбора који је дужан исти са односним списима поднети епархијском (архидијецезанском) управном одбору у року од 7 дана. Управни одбор је пак дужан решити такове призиве у најближој седници, која се, ако је потреба, има и ванредно сазвати тако, да се црквени одбори о односним одлукама управнога одбора известе

најдаље до 15. децембра. Црквени одбори ће такве одлуке саопћити странкама најдаље до 31. децембра.

Тим путем коначно установљен сталан списак општинских бирача вредиће за идућу годину од 1. јануара до 31. децембра.

Списак се има сачинити у два примерка; један остаје код црквене општине, а други се подноси надлежном епархијском управном одбору.

§ 32. Бирачи су сви мушки чланови црквене општине, који су навршили 24. годину живота и који су за претходну годину исплатили своје прилоге за подмирење народно-црквених автономних потреба, где се такови плаћају, а уведени су у сталан списак општинских бирача.

Не могу вршити бирачког права они, који су решењем надлежне народно-црквене власти од тога искључени, који стоје под старатељством или стецаштем; који због простог преступа или злочина стоје под правоснажном оптужбом и који, су због простог преступа или злочина осуђени, док стоје под последицама те осуде.

§ 33. Изабран може бити за скупштинара сваки у списку општинских бирача уведени бирач, који је навршио 30 година, а стално станује у дотичној црквеној општини најмање годину дана, даље који је непрекорног моралног владања, и који делом доказује, да се за цркву и школу заузима, нарочито пак да се и приčешћује и покорава црквеним односно нар. црквеним законима и наредбама као и законитим вишим народно-црквеним автономним властима.

Не могу бити изабрани за скупштинара они, који имају да положе рачун о каквом општинском, црквеном или школском добру, па то у одређеном року нису учинили; даље слуге и чељад, који стоје у јавној или приватној служби.

§ 34. Дан и место за нов избор скупштинара одређује црквена скупштина, која већ постоји и то тако, да то буде свагда у месецу јануару.

Дан и место бирања објављује парох у цркви по свршетку службе божје најмање на 7 дана у напред, а осим тога има се то обнародовати према околностима места и другим уобичајеним начином.

§ 35. У одређени дан има се избор отпочети у 9 часова пре подне и траје без прекидања, докле год долазе бирачи, да гласају, но свакако се мора довршити до 6 часова после подне.

Избор руководи изборни одбор, који се састоји из председника и два члана и перовође; све ове бира скупштина. По потреби може бити и више изборних одбора. У тој прилици прво изабрани зове се главни изборни одбор.

Избор бива јавно и гласа се листићима и то на тај начин, да сваки бирач преда изборно-одборском председнику листић, на којем су имена оних, које жели имати за скупштинаре.

Кад се гласање сврши, односно кад буде 6 часова после подне, председник изборног одбора (односно главног изборног одбора) најављује, да је избор свршен, затим се чланова изборнога односно изборних одбора прегледа предане листиће, саставља списак имена изабраних скупштинара и проглашује их по реду, колико је који гласова добио. Ако двојица добију једнак број гласова, решава коцка.

Ако се пребрајање гласова не би могло одмах свршити, може се одложити на други дан; али се у тој прилици морају сви листићи запечатити.

§ 36. О изборном чину води се записник, који потписује председник и чланови изборног односно изборних одбора, а затим се цео записник са списком имена изабраних скупштинара доставља пароху, где их нак више има по руководењу најстаријем пароху, који је дужан да о том извести сваког скупштинара појединце и да их најдаље за 7 дана позове у седницу ради конституисања скупштине.

§ 37. Приговори против изборног чина или изабраних лица могу се у течају од 7 дана рачунајући од дана избора предати пароху, који их подноси најдаље у року од 3 дана епархијском управном одбору на решење; до решења званичи стара црквено-општинска управа.

§. 38. Скупштинари се бирају на шест година.

У течају тога времена престаје право скупштинарско: смрћу, својевољном оставком, губитком својства за скупштинаре прописаних и правоснажним искључењем.

§ 39. Председник скупштине јесте месни парох, а где ових више има, најстарији по рукоположењу.

§ 40. Скупштинари сви без разлике, како по избору, тако и по звању састају се на позив председника у седницу и бирају себи под његовим председништвом из средине својих световних чланова потпредседника и то или усклим или тајним гласањем натполовичном већином гласова; а перовођу и ван ове. У овој скупштини вала да буде присутна најмање половина свих скупштинара.

За потпредседника може бити изабран само онај, који зна српски ћирилицом читати и писати.

§ 41. У општинама, где има више пароха, имају исти како у скупштини тако и у црквеном одбору почасно место поред председника.

§ 42. У делокруг црквене скупштине спада:

1.) Саветује се о средствима за подмирење црквених и школских потреба, те по потреби одређује прирез на ту цељ и установљује кључ, по којем ће се исти порезати.

2.) Установљује годишњи прорачун свих црквених и школских потреба, као и појединих фондова, заклада и добара, што су поверени црквеној општини на руковање; а ако је потребно решава да се могу чинити напредни издаци, који нису предвиђени у годишњем прорачуну.

3.) Решава о набави, продаји, промени и оптерећењу каквог непокретног добра; о зиданју, обнављању, украшењу цркве, школе, забавишта,

чуварништа и других зграда; о подизању зајма и бришању сумњивих и непотребних потраживања.

Продаја добара може бити само путем јавне дражбе или понудбене расправе.

Решава о умесности и условима поравнања и о разрешењу појединих уговора.

Одлуке о свима под 1., 2., 3., и 4., наведеним пословима, имају се поднети епархијском управном одбору на одобрење и могу се извршити тек по добивеном одобрењу. У обзиру закладнога добра има се издејствовати превишња дозвола.

5.) Установљује особље општинских чиновника и служитеља, одређује плате им и поставља ближа правила и упутства за пословање им.

6.) Контролише деловање црквеног и школског одбора и прима од њих извештаје о њихову раду.

7.) Прегледа и решава рачуне црквеног одбора и подноси их заједно са свима исправама епархијском управном одбору ради коначног решења.

8.) Подноси по петечају сваке године епархијском управном одбору извештај о стању фондова, заклада и добара, што стоје под руковањем црквене општине.

9.) Бира чланове црквеног и школског одбора.

§ 43. Скупштина се држи редовно сваке године месеца марта и октобра; ну председник може и дужан је по потреби и ванредну скупштину сазвати услед одлуке црквеног одбора или на захтевање једне петине свих скупштинара. Ови су дужни уједно означити предмете, ради којих желе да се сазове скупштина.

У редовној скупштини месеца октобра има се установити прорачун за годину, што долази; а у редовној скупштини месеца марта имају се прегледати и решити закључни рачуни од прошле године.

Дан и час редовне скупштине објављује парох у цркви по свршетку службе божје на 7 дана у напред, а осим тога има се обнародовати држање скупштине према околностима места још и другим уобичајеним начином.

Дан и час ванредне скупштине заједно са предметима, који ће се у њој расправљати, објављује парох у цркви по свршетку службе божје; а црквени одбор писменим огласом на 7 дана, а само у ванредно хитним случајима на 3 дана у напред.

§ 44. Седнице црквене скупштине су јавне.

§ 45. Да би скупштина могла решавати, потребно је, да је у седници присутна бар полозина скупштинарâ и половина одборникâ.

Ако се на том првом састанку не би искупио горе означени број, сазваће председник уз означење предмета у року од 7 дана скупштину по други пут, у којој решавају присутни скупштинари без обзира на број.

Одлуке се доносе натполовичном већином гласова; ну ако су гласови на једнако подељени, одлучује глас председников.

§ 46. Сваки скупштинар може чинити предлоге у свези са предметом, што је на дневном реду, а самосталне предлоге само тако, ако га још најмање пет скупштинара потпомогну.

§ 47. Гласање бива по правилу јавно и то или устајањем или поименце.

Тајно се гласа и то давањем листића, само у личним питањима, или ако се ради о користи или штети које скупштинара, у којем случају има овај из седнице иступити; или ако је тајно гласање нарочито прописано.

§ 48. Поименце се има гласати:

1.) ако то нет присутних чланова захтевају;

2.) ако председник изјави, да другим начином не може да разабере већину гласова о стављеном питању;

3.) ако се решава о једном од оних предмета, који се подносе епархијском управном одбору на одобрење.

§ 49. Ако би у скупштини настао такав немир и неред, да се због тога не би могло саветовање уредно водити, председник је властан седницу на неко време, али најдаље на по сата одгодити; ну ако се и после тога не би мир и ред повратио, у тој прилици може седницу и закључити, али је дужан за 7 а најдаље за 14 дана другу сазвати.

§ 50. У свакој црквеној скупштини води се записник, у који се уписују: дан и час држане скупштине, имена скупштинара који су ту, предлози од речи до речи, питања о којима се гласало, при гласању поименце име сваког, који је гласао и како је гласао, одлуке заједно са разлозима.

Одељено мишљење сваког скупштинара мора се на његово захтевање уписати у записник, ако је предао председнику тачно формулисано.

§ 51 Записник скупштински оверава скупштина, ако се у течају исте приреди за оверење. Иначе одређује скупштина три члана који ће са председником и перовођом записник оверити и потписати. Записник сваке скупштине подноси се најдаље за 14 дана после седнице скупштинске епархијском управном одбору у оверено препису; а где се иште одобрење какве одлуке скупштинске подноси се та одлука и са засебним образложењем.

§ 52. Изводе из записника скупштинског издаје председник са својим и перовођиним потписом под печатом црквене општине.

§ 53. Председник црквене скупштине је представник црквене општине према властима и према странним телима, он прима све списе, који на општину гласе и долазе, сазива седнице скупштине, црквеног и школског одбора и председава у истима, руководи саветовања и износи закључке; означује ред, којим ће се предмети у расправу узимати; стара се, да се у саветовању одржи ред и мир, с тога може говорника, који се удали

од ствари опоменути, да се држи ствари, а који чини неред, упутити га на ред; води бригу и надзор да се законска наређења као и закључци скупштине, црквеног и школског одбора тачно извршују; пази и настојава да се држи у реду архива црквене општине.

§ 54. Потпредседник има сва права и све дужности председникове, кад председника нема, или кад је овај препречен.

§ 55. Перовођа води перо у скупштинама и црквеном одбору, држи у реду све списе и води о њима тачан списак, обавља све манипулације послове по упутству председникову.

Перовођа има у скупштини односно у црквеном одбору право гласа само тако, ако је члан скупштине, односно члан црквеног одбора.

§ 56. Ако би црквена скупштина очевидно занемаривала своје дужности или би хотимице пречила извршење законитих правобављања и правомоћних наредаба, или би намерно прекорачивала границе свога делокруга или би због непрекидне међусобне распре дошла у такво стање, да више пута не би могла доћи ни до каквога закључка, властан је епархијски управни одбор, у колико се о том увери из званичних списа, одмах, иначе пак само на основу претходне истраге црквену скупштину разрешити и нов избор наредити.

II. Општинске власти

А. ЦРКВЕНИ ОДБОР

§ 57. Црквени одбор састоји се осим председника и потпредседника скупштине у општинама до 2000 душа из 6; од 2000 до 4000 душа из 8; од 4000 до 8000 душа из 10; а од преко 8000 душа из 12 чланова.

Осим тога су пароси и парохијски помоћници чланови црквеног одбора по своме звању.

У малеким општинама, где скупштину сачињавају сви бирачи, ако ових нема више од осам, скупштина врши све послове, који спадају у делокруг црквеног и школског одбора.

За најмање пак општине издаће надлежна епархијска власт наредбу, како ће се у њима обављати црквени и школски послови.

§ 58. Одборници се бирају из средине скупштинара на шест година дана.

Ако се у течају тога времена које место одборника упразни смрћу, или својевољним иступањем, или правомоћним искључењем, има га попунити прва скупштина новим изборном на остало трајање шестогодишње периоде.

§ 59. За чланове овога одбора могу бити изабрана само такови скупштинари, који знају српски ћирилицом читати и писати; ако пак таквих нема, могу се по дозволи надлежног епархијског управнога одбора бирати изванредно и неписмени. Ну не могу бити изабрани у црквени одбор дед и унук, отац и син, рођена браћа и најпосле таст и зет.

§ 60. У делокруг црквеног одбора спадају ови предмети:

1.) Извршује одлуке црквене скупштине и наредбе претпостављених народно-црквених власти.

2.) Спрема предлоге за црквену скупштину и заказује дан држања исте.

3.) Поставља, надзирава и отпушта општинске чиновнике и послужитеље.

4.) Поставља правног заступника или стално или за поједине парнице.

5.) Стара се и настоји, да се тачно и уредно издају плате и приступе свештеницима, учитељима, учитељицама, забавиљама и чуварицама и другим чиновницима и послужитељима.

6.) Чува, умножава и управља имањем црквеним, црквено-општинским, као и појединим засебним фондовима и закладама и стара се, да се све непокретно имање општинско и имање појединих фондова и заклада у земљишним књигама као властитост источно-православне српске црквене општине, односно дотичних фондова и заклада укњижи. Сачињава инвентаре свега покретног и непокретног имања и понавља их сваке године, о чему уз поднесак потребног броја примерака инвентара с допунама односно преписима извештава епархијски управни одбор.

7.) Издаје у смислу наредаба митрополијског управног савета капитале уз пупиларну сигурност под камату, а непокретна добра под закуп или најам.

Издавање под закуп или најам бива по правилу путем јавне дражбе најдуже на шест година дана; а свако одступање од тога зависи од одобрења епархијског управног одбора.

8.) Закључује у смислу скупштинског решења уговоре сваке врсте (§ 41. 3.)

9.) Решава, да се каква парница подигне.

10.) Стара се и настоји, да се појединим засебним фондовима и закладама према њиховим целима засебно рукује и да се о њима засебни рачуни воде и полажу.

11.) Установљује за сваки поједини фонд и закладу засебно основно писмо (закладницу), у којем се поближе одређује смер, којем су намењени, као и начин њихова употребљавања, те подноси на одобрење надлежној епархијској власти.

12.) Прегледа све рачуне, који му се имају тога ради сваки три месеца подносити и саставља при крају године свеколике годишње рачуне, те их подноси црквеној скупштини на преглед и одобрење.

13.) Саставља годишње прорачуне свих црквених и школских потреба, као и појединих фондова и заклада, те их подноси црквеној скупштини на расправу и установљење.

14.) Прегледа благајнице редовно свака три месеца, а по околностима и чешће.

За вођење рачуна и руковање благајницама прописаће митрополијски управни савет потребна упутства.

15.) Пази, да се уредно уплаћује порез и

једначак (еквивалент) на парохијску сесију и на сав непокретан иметак општински и појединих фондова и заклада.

16.) Надзирава зграде црквене, парохијске и школске, да су све чисте и у добром стању и да су осигуране против штете од пожара; исто тако надзирава порте и гробља.

17.) Пази, да свештеници и учитељи, који уживају какво народно-црквено добро у опсегу дотичне општине, исто у добром стању држе, и настоји, да се исто не оштети.

18.) Набавља у споразуму са парохом потребне иконе, књиге и утвари црквене.

19.) Стара се, да се искорењују рђави и раскошни, народу морално и материјално шкодљиви, обичаји.

20.) Води бригу о сиротим удовицама и убозима.

21.) Поставља из или ван средине своје тутеле црквене и старатеље сирота и убогих на време својега трајања; издаје им упутнице ради подмирења већих трошкова и пази, да приходе од капитала и других добара тачно побирају.

22.) Расположе столовима у цркви на начин, како то пропише митрополијски духовни савет (§ 252).

23.) Подноси црквеној скупштини сваке године извештај о својем раду.

§ 61. Дужности црквених тутора у главном су ово:

а.) они примају приходе и подмирују трошкове по упутству одборову;

б.) полажу рачун одбору свака три месеца;

в.) воде нарочити надзор над дотичним покретним и непокретним имењком; чине предлоге, како би тај иметак могао веће користи доносити, као и о томе, ако би требало каква обнављања или какве грађевине предузимати, и подносе одбору годишње извештаје о стању тог иметка.

§ 62. Дужности старатеља убогих у главном су ово:

а.) воде бригу о сиротама и убозима општинским;

б.) скупљају добровољне приклоге за сироте и убоге;

в.) воде рачун о приходима и расходима, чине издатке на сироте и убоге по упутству одборову, полажу рачун одбору свака три месеца; подлеже одбору у обзиру прегледања благајнице и чине предлоге одбору, да се дотични иметак умножи.

§ 63. Црквени тутори и старатељи сирота и убогих одговорни су за свој рад одбору. Имају права да учествују у саветовањима одборским, ако нису изабрани за одборнике.

§ 64. Готовина, обвезнице и правни документи имају се чувати у сигурној благајници на сигурном месту.

Ако готовина прелази своту од 500 фор., има се уложити на приплод у онај новчани завод, који за то одреди црквени одбор.

Благајница мора имати три кључа, од којих један држи председник, други потпредседник, а трећи главни тутор.

§ 65. Седнице одборске држе се редовно једанпут месечно, а по потреби, или ако то захтева половина одборника, дужан је председник сазвати ванредну седницу.

§ 66. За доношење одлуке потребно је, да је ту половина уредно сазваних свих одборника. Ако се први пут не скупи за решавање довољан број одборника, сазива председник у року од 3 дана поново седницу уз означење свих предмета, који ће се у расправу узети и тада решавају присутни ма колико их се искупило. Одлуке се доносе натполовичном већином гласова; ну ако су гласови на једнако подељени, решава председник.

Гласање бива на исти начин, као што је прописано и за црквене скупштине.

§ 67. У свакој седници одборској води се записник, који има у себи садржавати дан и час држане седнице, имена одборника, који су ту, даље предмете, који су предложени ради знања или расправе и донесене одлуке.

Одељено мишљење сваког одборника мора се на његово захтевање уписати у записник. Тако одељено мишљење не пречи извршење донесених одлука; али решава дотичног члана одбора сваке одговорности, ако настане каква штета из тих одлука.

§ 68. Записник одборски оверава се у истој или најдаље у првој седници одборској, која за том дође, и потписују га председник, перовођа и чланови, који су били у тој седници.

Изводе из записника издаје председник и перовођа под печатом општинским и са својим потписима.

§ 69. Сви чланови одбора одговорни су како црквеној скупштини, тако и надлежној епархијској власти за сав свој рад, као и за сваку штету, која би се њиховом кривицом панела.

Накнада штете може се тражити само судским путем.

§ 70. Ако би који члан црквеног одбора стално занемаривао своје дужности може га црквена скупштина на предлог одбора разрешити даље дужности и његово место новим избором попунити.

Ако би пак сам одбор поступио небрижљиво у вршењу својих дужности, или ако би више пута прелазио границе својега делокруга, пак ако у том погледу црквена скупштина не би хтела одмах да начини реда, то је властан епархијски управни одбор такав црквени одбор разрешити и наредити, да црквена скупштина изабере нов одбор.

Против сваког решења има одбор право призива на митрополијски управни савет; али тај призив не обуставља извршење тога решења.

Б. ШКОЛСКИ ОДБОР

§ 71. Школски одбор састоји се од најмање

6, а највише 12 чланова, које бира црквена скупштина и ван средине своје на шест година дана; у обзиру писмености и средства вреде одређења §-а 59. овог устава.

Осим тога су у општинама, где је само један парох и један учитељ, ови по својем звању чланови школског одбора. У општинама пак, где има више пароха и учитеља, бирају свештеници између себе једнога пароха, а учитељски збор једног учитеља за члана школског одбора на шест година дана.

Управитељи источно-православних српских народних, средњих и виших школа у месту, чланови су школског одбора по својем звању.

§ 72. Председник је школском одбору председник црквене скупштине, потпредседника бира одбор из своје средине, а поповођу и ван средине своје; али може зато изабрати и поповођу црквене скупштине и црквеног одбора.

§ 73. У делокруг школском одбору спада:

1.) Старање о школској деци и настави њиховој, и по томе поштује с пароснма и учитељима сву српску источно православну децу у општини, која су по годинама обвезана, да походе забавиште, чувариште или народну школу, а тако исто и шегрте и слушчад и стара се, да уредно долазе на свакидању и повторну наставу; настојава, да сва деца имају потребне школске књиге и опрему; прегледа забавишта, чуваришта, народне и више девојачке школе преко своје поверенства сваког месеца; присутан је испитима и изазиље своје чланове, да буду на испитима у оним другим јавним и приватним заводима у месту, у којима има источно-православне српске деце.

2.) Старање о учитељима, учитељицама, забављама и чуварпљама и по томе надзирава, да исти врше све прописане им дужности у школи, забавишту, чуваришту и у цркви и ван ових; потпомаже их у вршењу тих дужности њихових; стара се, да им се уредно потпуно и на време издају плате и пристојбе; спрема све, што је нужно за избор учитеља, учитељица, забавље и чуваріље и препоручује изборној скупштини најспособније стечевике ради избора.

3.) Старање о школама, за школски намештај, за учила, библиотеку и школски врт; одређује школарину у вишој девојачкој школи, ако ту издржава црквена општина; чини предлог црквеној скупштини ради зидања и оправка школских зграда и ради закључења школског приреза и подноси црквеном одбору прорачун свих школских потреба.

§ 74. Школски одбор бира у оним општинама, где има два или више учитеља источно-православних српских народних школа једнога од ових за школског управитеља, који управља свима унутрашњим односајима општинских народних школа и забавишта и води непосредно стручни педагошко-дидактички надзор над њима.

Избор општинског школског управитеља подноси се епархијском школском одбору на одобреље.

У општинама, где има само један учитељ, ту врши дужности школског управитеља сам школски одбор

§ 75. Школски одбор подноси црквеној скупштини и епархијском школском одбору на крају сваке школске године извештај о своје раду.

§ 76. Одредбе о држаљу седница, донашању одлука, вођењу записника и одговорности чланова одборских, што су садржане у §§ 63. до 69. овога устава, вреде и за школски одбор с тим додатком, да је истом надлежна власт епархијски школски одбор, односно митрополијски школски савет.

В. ПАРОХИЈСКО СВЕШТЕНСТВО

а.) Уређење парохијског свештенства и парохија.

§ 77. Парохијско свештенство сачињавају протопресвитери, пароси, парохијски помоћници, протопресвитерски помоћници, лични помоћници и ђакони.

§ 78. Парох је свештено лице, које је стално намештено ради вршења душестарательства у опсегу једне парохије.

§ 79. Парохија је скуп верних источно-православне вероисповести, који су у опсегу једне цркве, а у духовном подручју једног пароха.

§ 80. У свакој источно православној српској црквеној општини по правилу мора постојати једна парохија.

Ако једна парохија обухвата више места, одређује епархијска конзисторија по саслушању црквене скупштине, где ће бити седиште парохово.

§ 81. Код једне парохијске цркве има бити само једна парохија. Где у једној црквеној општини има више цркава, може код сваке бити парохија, ако општина жели и у стању је, да по уредби о дотацији парохијског свештенства издржава толико пароха, колико је у њој цркава, иначе се те цркве своде на филијале, о чему одлучује епархијска конзисторија односно митрополијски духовни савет.

§. 82. Оним пароснма, који се налазе на већим и пространијим парохијама, те услед тога не могу сами тачно извршивати дужности душестарательске, додаје се потребан број парохијских помоћника. За основ размеру, колико може бити таковнх парохијских помоћника у једној парохији, односно код једне парохијске цркве, служиће:

1.) број источно православних душа и то тако, да овде, где је преко 2000—3000 душа, може, а где је 3000 - 4000 душа, има се придодати један; где је 4000 - 5000 душа, може, а где је 5000—6000 душа, има се придодати два; где је 6000—7000 душа, може, а где је 7000 до 8000 има се придодати три; где је 8000—1000 душа може се, а где је преко 10000 душа има се придодати четири парохијска помоћника;

2.) особине предеоне и месне прилике појединих парохија и без обзира на број душа.

§ 83. У општинама, где је више парохија, има епархијска конзисторија по преслушању црквене општине у колико је могуће подједнако и по крајевима дотичне цркве поделити парохије и то обзиром на породице, које су којој цркви од старине припадале, и у колико исте породице желе, да и даље остану при истој цркви.

§ 84. Колико је у којем месту парохија, толико мора бити парохијских звања.

По том има свака парохија односно парохијска црква своје засебне матице и свој засебни званични печат.

Руковођење парохијског звања припада пароху, који као предстојник парохије и парохијског звања заступа у ваљским одношајима месно свештенство, које тој парохији припада и одговара за тачан рад у звању.

Службене одношаје свештенства одређује архијерејски синод.

§ 85. Ако је место пароха упражњено, поставља надлежна епархијска конзисторија администратора, који ће парохијом привремено управљати, док се место пароха стално не попуни.

На већим парохијама, где поред пароха има парохијских помоћника, има се привремена управа упражњене парохије поверити по рукоположењу најстаријем парохијском помоћнику.

§ 86. Старом и немоћном пароху, који је сам на парохији, има се поставити лични помоћник, који ће вршити парохијске дужности под одговорношћу пароха, којем је пристављен.

Ако пак овај због веће телесне или душевне немоћи не би могао парохијом управљати под својом одговорношћу, стављене га епархијска конзисторија у стање мира.

§. 87. Ђакони су помоћници свештеницима у црквеним службама и кандидати за парохијске свештенике.

Ђаконе може имати свака црквена општина, која га је вољна и кадра издржавати и уредбом о дотацији парохијског свештенства прописану му дотацију издавати.

У седиштима епископа као и онде, где постоје на ту цељ одређене закладе, дужна је црквена општина ђакона имати.

6.) Начин постављања парохијског свештенства.

§ 88. Места парохијског свештенства бивају упражњена:

1.) смрћу,
2.) оставком на звање,
3.) умировљењем,
4.) премештајем и
5.) губитком звања.

§. 89. Упражњена места протопресвитера-пароха, пароха, парохијских помоћника и ђакона, имају се попунити најдаље за три месеца; међутим стара се епархијска конзисторија, да и до тога попуњења душестарателство не трпи ништа.

§ 90. На упражњено или новоустановљено место пароха, парохијских помоћника или ђакона, расписује епархијска конзисторија стечај у митрополијском службеном и другим јавним листовима, а по својој епархији још и окружницом.

На упражњено место пароха и парохијских помоћника могу се тражити само свештеници из дотичне епархије, који су положили стечајни испит пред надлежном испитном комисијом. На место ђакона могу се тражити свршени богослови источно-православне вероисповести из цеље митрополије.

Сваки мора својој молби приложити сведочанства о свршеним претходним и богословском наукама и о религиозно-моралном владању од своје надлежне духовне власти.

§ 91. У погледу избора пароха, парохијских помоћника и ђакона испитује епархијска конзисторија, по истеку прописаног рока, у првој редовној седници својој молбенице стечених и од оних, који имају сва прописана својства, бира, ако их има више, тројицу, који су најбоље оспособљени и предлаже их црквеној општини на избор.

Ако би од стечених само двојица имали прописана својства, предлаже обојицу; ако је пак само један оспособљен, то се има стечај поновити, па ако и по други пут не буде више него само један оспособљени кандидат, предлаже се исти општини ради избора, а у колико га општина не би хтела за стадног изабрати, поставља епархијска конзисторија администратора на годину дана.

§ 92. Избор пароха, парохијских помоћника и ђакона предузима дотична изборна скупштина у седници, на ту цел законито сазваној и под председништвом окружног протопресвитера или његова заменика.

Избор бива тајним гласањем, и то давањем листића.

Који од предложних кандидата добије натполовичну већину гласова, сматра се за изабраног и избор се подноси епархијској конзисторији на потврду.

У случају том, да ниједан од предложених кандидата не добије при првом гласању натполовичну већину, предузима се уже гласање међу оном двојицом, који су при првом гласању добили највише гласова, пак ако се и том приликом гласови на једнако поделе, сматра се, да је изабран онај свештеник за пароха односно парохијског помоћника, који је по рукоположењу старији; а исто то вреди и код избора ђакона; ако су пак оба кандидата богослови, решава коцка.

§. 93. О целом течају избора води се записник у два равногласна примерка, који има у себи садржавати место, дан и час држане седнице, попис присутних бирача, имена предложених кан-

дидата, течај и успех гласања са тачним означењем онога, који је изабран.

Обадва примерка тога записника имају се одмах у истој седници сачинити и прочитати, те их за тим црквени одбор и епархијски изасланик потписују. Један примерак тога записника остаје код црквене општине, а други примерак подноси изборни председник неодложно епархијској конзисторији заједно са својим извештајем.

§ 94. Приговори против избора могу се у року од 8 дана рачунајући од дана избора поднети епархијској конзисторији. По истеку тога рока не могу се приговори у обзир узети.

§ 95. Епархијска конзисторија узима у првој редовној седници својој изборни чин, и случајне приговоре у расправу, па ако пронађе, да је избор уредно текао, потврђује онога, који је изабран.

Ако се пак епархијска конзисторија из изборног записника или из поднесених приговора увери, да је избор неправилно текао, да су злоупотребе чињене, то ће тај избор уништити и други нов наредити, којом приликом може потпуно искључити па и дисциплинарној истрази и казни подврћи оног кандидата, који је при избору какве злоупотребе чинио.

Ако је пак злоупотребу учинио који бирач, може епархијска конзисторија и њему одузети право бирања за случај новога избора.

§. 96. Оне парохе и пароховске помоћнике, који најмање половину плате своје стално примају из јерархијског фонда, даље администраторе парохија, протопресвитерске и личне помоћнике поставља епархијска конзисторија услед по прошеу §-а 90. овог устава расписаногa стечаја или без стечаја.

в) Стечајни испит за пароха.

§ 97. Парох може бити само онај, који је пред надлежним испитним повереством успешно положио стечајни испит, што је за пароха прописан.

Од полагања стечајног испита за пароха слободни су само редовни професори богословије, ако су најмање пет година службовали.

§ 98. Ради полагања стечајних испита за пароха постоји у свакој епархији једно испитно повереиство. У ово повереиство бира епархијска конзисторија два свештена члана, а епархијски управни и епархијски школски одбор сваки за се по једног свештеног и по једног световног члана из своје средине и за време свога трајања. Председник је епископ дијецезан, односно његов местозаступник.

Сваком испиту присутни су осим председника још најмање три члана и то од сваке епархијске власти бар по један.

§ 99. Стечајном испиту за пароха приступају се само они свештеници, који су као пароховски администратори, пароховски, протопресвитерски и лични помоћници, ђакони и као вероучитељи најмање једну годину дана службовали.

§ 100. Стечајни испити држе се редовно двапут у години, и то у месецу мају и октобру у седишту епархијског епископа.

Молбенице ради приступања стечајном испиту подносе се епископу односно његову местозаступнику као председнику испитног повереиства, и имају им се приложити оригинална сведочанства о свршеним претходним и богословским наукама, о деловању у душестарательским или вероучитељским дужностима и о религиозно-моралном владању.

§ 101. Стечајни испит за пароха полаже се усмено и писмено. Усмени испит полаже се из ових предмета: пастирске, литургике, катихетике, правила и обреда црквених, проповедања, црквеног права и познавања државних закона, као и закона, уредаба и наредаба црквених и народно црквених власти, што се на парохијске звање односе.

Писмени испит састоји се из састављања проповеди, званичних извештаја и исправа, из тачног вођења матрикуларних и других прописаних записника.

Писмене задаће израђују се у присуству и под строгим надзором једнога члана испитног повереиства. Кандидати се могу при писменом испиту послужити само св. писмом, кормчијом, државним законима и народно-црквеним автономним уредбама.

При стечајном испиту за пароха има се нарочито исказати, да приступени кандидати знају не само теоретично, него поглавито практично све оно, што им је потребно за вођење и отправљање парохијског звања.

§ 102. По свршеном испиту издају се дотичним кандидатима сведочанства о положеном испиту.

Ко једном положи стечајни испит, не мора се истом више подвргавати. (Наставиће се.)

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

ГОВОР
др Ника Максимовића

на биралишту у Суботици.

Поштована господо и браћо!

Пре свега хвала вам на вашем поверењу, које ја сматрам не само као признање мога јавнога рада него и као дужност, да и даље послужим своме народу.

У данашњим околностима значи овај избор вољу народа, да коначно уредимо нашу аутономију, и велику одговорност, ако би се и опет вратили са сабора несвршена посла.

Тежак је положај наш, заплетено је питање наше.

Цел је нама да остваримо народну мисао: мисао самосталности и независности наше аутономије. Ова мисао вала да нас све одушевљава, јер само је тако остварити можемо, ако смо сложни. Ако будемо сложни, близу смо томе, ако будемо несложни — даље него икада.

Праведни су захтеви наши. Ми живимо у уставној држави, у којој вала да је закон највиша воља. Ако није, нит је уставна, ни правна. Ми признајемо држави што је по закону државно, нека нам и она не ускраћује, у напоч закону, што је наше. Сви смо у овој отаџбини нашој равноправни, захтевамо дакле да имамо и ми, што други имају, јер глас закона једнако говори за све; једном речи: хоћемо да смо у аутономној згради ми господари — а не укућани.

И у тој тежњи нашој архијереји наши нису нам противници, већ савезници. Признају што је народно, не поричимо ни ми што је њихово. Они су највиши представници цркве, а црква је мати, аутономија мила ћерка њена.

Не ћемо, да је та аутономија — државна слушкиња.

Греше дакле они, који навалице сеју семе раздора у народу. У раздору нема разбора. Посред вике страначке страсти не чује се глас мудрости, а кад би се тај глас чуо и послушао, стишали би се вали данашњег покрета и довели би брод наше аутономије у сигурно пристаниште.

Трошан је брод те аутономије наше и преко је нужна свестрана репарација. Аутономија наша, скроз и скроз је повређена. Таквих повреда има у самом закону, има их у нашим статутима и уредбама, а понајвише у самовољи државне власти.

Повреде у закону остају засад, јер закон не можемо мењати, повреде у нашим уредбама можемо уклонити, а самовољи не ћемо се никада поклонити.

Народно-црквени устав био би лек тим повредама. Он је најјачи бедем наших права, ограда против неупутног утицаја и сутиција државне власти, обрана против сваке самовоље.

Било је доба, кад нас је државна власт спречила у том погледу; некад нам је везала, а данас ево одрешила руке. Већ то је знак, да и државна власт хоће да се уреде наше ствари по закону и по нашој жељи. Ми поштујемо државно надзорно право и ако и она узпоштује наше право располагања, држимо, да би по нас штетно било изазивати сукоб са државом. На црквеном пољу то не иде; то не чине ни јаче цркве, а овај пут нема разлога за то, јер нам је државна власт на сусрет изашла.

Споразумели смо се са државном власти, споразумели са јерархијом, остаје још да народ каже своју пресудну реч.

И ја се надам да ће пристати и народ на дело, које очевидно иде у његову корист.

Но први услов успешном раду је, да народ пошље на сабор људе, који су делом и животом посведочили, да су у истини одани цркви и народу, људе спремне и искусне, обзирне и независне, јер само такови људи могу пронаћи правога пута, којим вала поћи, а у случају нужде и одољети невољама, долазиле оне ма с које стране.

Што тражимо од народа, то сте ви учинили, на мени је сада да чиним своју дужност. Признајем слабачку снагу своју и подпуно схваћам терет и одговорност, што на себе примам, а окрепљен снагом вашом ево готов сам да станем и опет на брапик народних права.

Знам, јер то није прва, да још и данас има људи, који, ни звани ни позвани, као каква црна сенка узастопце прате погрдом и клеветом мој рад на јавном пољу. Јадно је то робље, које не зна, шта је права слобода, а у којој сам ја никао и одрастао, живио и радио и која ме је толико узвисила, да сам вазда заступао своја начела и своје, на разлозима основано, уверење, на сваком месту, и према власницима, које не требам, и према народу, у чијој сам служби, јер прави родољуб не ласка, већ говори истину своме народу.

Не гони мене ништава сујета, да идем на сабор, већ дужност старог војника, који полази у одсудну битку тридесетогодишње војне; идем као путовођа, који познаје путеве, што нас воде к цели, познаје стр-

мени и поноре, са којих ил у које се сурвати, страшутице на којима залутати можемо; идем као будан стражар, који ће бити вазда на опрезу и идем као раденик, који се радо прихвања народног посла.

Још једанпут, господо и браћо, хвала и дај Боже, да се и опет састанемо, да вам могу дати рачуна о своме и ако Бог да и о успешном саборском раду.

Сечуј некад и сад

Написао

Јер. Димит. Јанковић, епарх. бележник вршачки

(Наставак).

Кад су 1736—1741. Срби почели цркву градити, градили су је, уместо већом него стару, мањом. Зашто? Вађда нису имали средстава да велелепну цркву саздају? или су прозрели у будућност, па можда рекли, доћи ће време, када ће и ова црква пространа бити! Доста то, да се црква почела градити мањом. Тада је био епископ сечујски Василије Димитријевић.

Међутим дође на престо Марија Терезија. О њеном расположењу наспрам православља нећу да говорим, оно је познато. Но споменути ми је, да су под Марија Терезијом Срби Бараньци, православне вере, око 1730—1750. год. и поред свога епископа, и ексарха (заменика) му и ако не сви, а оно неки под печујског (Fünfkirchen) римокатоличког владику потпадали. Кад су православни Сечујци око 1740. почели цркву зидати, хтели су је зидати на оном месту, где је и пре стајала стара црква. Међутим 1738., даклем две године после пожара, саздаше месни римокатолици цркву, која је свега 40 корачаја од наше удаљена. Њима нико није сметао. Кад су пак почели наши да зидају истакне се тадањи римокат. парох, и побуни своју паству, да спрече Србима „низиатицима“ градњу цркве, која ће на намераваном месту римској побожности сметати! (Sic!) Док је тај стуб папизма тако бунио, Срби су скупили за зидање нуждан прибор, што видећи отац Николаус (тако се звао тај ватрени поборник Рима) напише на бискупа у Печуј писмо, да како исти епископ неким грчким неунијатским црквама заповеда, не биди могао изградити, да се макар на супрот царске дозволе спречи зидање цркве „низиатика, који су направили Сечуј вертепом разбојника“! Бискуп је био сигурно сношљивији, да не кажемо, паметнији од свога духовнога сина, на је остављо то писмо без одговора. Но шта би! Срби почеше зидати, а патер Николаус, који је по свој прилици хтео да буде „правоверинији“ од самога овог епископа, са неким присталицама дође до зидара да им својим ауктоританом забрани зидање цркве. Зидари су га баш слабо послушали, на што он стаде ружити и грдити, које опет присутном ексарху Симону не би право. Реч по реч, те се њих двојица, као што пок. Бољарић пише, „посвађају и потуку, и за то њихов поп буде премештен“ Заиста дивна карактеристика Римљанима вађда на усти лебдеће толеранције! — Градња се ипак довршн и црква би троносна преносу мошт. светитеља Николаја. Држи се, да ју је осветио епископ Василије, који је тада овде становао. Исти је епископ поклонио цркви сечујској више црквених књига, међу њима два пролога, у којима баш нарочито стоји, да су његов дар.

Пошто је епископ у месту становао, или се бар почешће овде бавио, црква а нарочито олтар грађен је за архијерејске службе. И доиста како је олтар наспрам осталих делова цркве несразмерно пространи, и како је св. трапеза велика, широка, доказује, да су у овој цркви некад архијереји приносили бескрвну жртву и да је ту над многима намољена благодат св. Духа, која **немогућношћа крчбетх.** — У опште олтар је тако пространи, да му је ретко равна наћи, несразмерно је пространији од женске преграде.

Па и поред свега тога и поред толиких епископа ипак једва имаде данас у цркви свих потребних утвари. Драгоцености у опште и нема. Узроком тога јесте сигурно околност, да је последњи епископ однео са собом све у Будим и односно у Св. Андрејеу, а сечујској цркви остаде само успомена на некадање богатство.

За споменутог епископа Василија, или коју годину после њега, између 1748—1758 подигнута је парохија сечујска. После његове смрти (1748.) нису више епископи стално у Сечују боравили, али су ипак често долазили. Тако се зна за епископа Арсенија Радивојевића (1770—1775.) и епископа темишварског а администратора епархије будимске Софронија Кириловића. Владика је Софроније неко време

седео у „резиденцији“. Његовим настојањем почеле се у овој парохији редовно водити матрикул. протоколе 1777. и то по формулару од њега састављеном. Приметити је, да су и пре протоколе водили, јер има остатак овомесног матрикул. протокола крштених од год. 1755 у осам листи, но уредно се протоколи од 1777. воде

За време администратора епископа Кирловића десило се, да је год. 1784. на дан св. великомучен. и цјел. Пантелејмона ударио гром у двор и запалио га Срећом се спусти киша и тако са тешком муком спасу кућу од пожара. Догађај тај служио је поводом, да епископ Софроније препоручи народу, да светкује св. Пантелејмона као заветан дан. У старије доба је народ и држао учињени завет, ал' у најновије доба већ и зато што у највеће радно доба пада, не светкује тога дана.

Како су епископи све ређе долазили, а како је парохија подигнута, то се „резиденција“ преда паросима, да исти у њој станују Предаја та могла је бити још за време владике Арсенија Радивојевића, јер у старом неком службенику — у ком осим обичног му садржаја има апостола и евангелија воскресних, страсних, празника господских и богородичних, и који је штампан у Мљеткама 1654. а „*изложење в рацѣ Бж. Божидар*“. — стоји једна белешка на корицама, да је поп Павле парох сечујски у резиденцији становао. Исти био је парохом око 1770—1776. — Од тога времена са малим изузетком (1848—1850, кад су жандари заузели) свагдашњи су пароси у „резиденцији“ обитавали.

Поред пароха имао је стан у „резиденцији“ и економ дворски, кога су епископи за надзирателя дворских добара поставили онда, кад су већ ретко у Сечуј долазили. Последњи економ био је владиком Дионисијем Поповићем да то одређени јеромонах о Анатолије, који је по званичном једном извешћу од 18 сент. 1808. на будимског епископа жалосно скончао.

Поменуто извешће од речи до речи овако гласи:

„*Високопреосвашченьеји и пр.!*

Наше би желаније било особито, когда би ми ваше В. Пр. и болшими њедомостии увједомили; но сије нечастије судбини Небеснојвала приписати, које се нашему Брату Анатолији под 16-им. Сент. с. л. — случило в' Резид. Сечујској. Он униче у кујну, при вшествији јего дувар стане и греда служанча одјаку пуцати, тако наш Брат нешчастијем јего није знао на кујнска врата побећи, но бједни побегне под одјак, не видјевши от страха, да ће одјак на њега пасти, као что је и пао и от јего паденија и смерт получил јест, а не спасеније. В' прочем и т. д. во С. Арх. обшчеж Ман. Грабоције 18. Сент. 1808.

всенижајши раб,

Никифор Георгијевичь с. р. с' Братством.

(Свршиће се.)

Именик

изабраних заступника за српски православни народно-црквени сабор у г. 1897.

I. Архидијецеза. *Од свештенства:* 1. Карловци и ст.-пазоваčки срез: Максим Живковић, парох. 2. Земун и митовачки срез: Антоније Апостоловић, парох. 3. Румски срез: Стеван Моловић, парох. 4. Дањски срез: Јован Ђуришић, парох. 5. Ердевички срез: Дамјан Прерадовић, парох. — *Од свештених:* 1. Румски срез: Др. Ђорђе Красојевић, адвокат. 2. Ердевички срез: Др Влада Чобанић, адвокат. 3. Дањски срез: Васа Мушчевић, веленосденик. 4. Земун: Петар Петровић, умировљени чиновник. 5. Карловци: Др. Петар Станковић, адвокат. 6. Митровачки срез: Др. Миша Михајловић, лекар. 7. Пазоваčки срез: Никола Петровић, веленосденик.

II. Бачка дијецеза. *Од свештенства:* 1. Нови Сад и ст.-паланачки срез: Божа Поповић, парох. 2. Ст. бечејски и жабањски срез: Јован Борота, прота. 4. Сомбор, стапарски и суботички срез: Љубомир Купусаревић, прота. — *Од свештених:* 1. Нови Сад: Др. Славко Милетић, лекар. 2. Сомбор: Др. Паја Дракулић, адвокат. 3. Суботички срез: Др. Ника Максимовић, веленосденик. 4. Ст. бечејски срез: Др. Стеван Малешевић, адвокат. 5. Жабањски срез: Др. Милан А. Ћирић, адвокат. 6. Стапарски срез: Др. Сима Павловић, лекар. 7. Паланачки срез: Павле Гостовић, адвокат.

III. Будимска дијецеза. *Од свештенства:* 1. Св. Андрејски срез: Лукијан Богдановић, архимандрит. 2. Мохачки срез: Стеван Михаљчић, парох. — *Од свештених:* 1. Св. Андрејски срез: Евген Думча, градски начеоник и веленосденик. 2. Мохачки срез: Младен Љубојевић, економ.

IV. **Темишварска дијецеза.** *Од свештенства*: 1. Вел. Кикинда: и темишварски срез: Миливој Радовић, парох. 2. Мокрински и врањевачки срез: Иван Јелчић, парох. 3. Вел. Бечкерек и модошки срез: Драгољуб Живковић, парох. 4. Арадски и в. с. миклушки срез: Младен Јосић, парох. — *Од световних:* 1. Темишварски срез: Др. Миливој Миладиновић, адвокат. 2. В. Кикинда: Паја пл. Еремић, управитељ штедионице и велепоседник. 3. Мокрински срез: Љубомир Лотић, учитељ. 4. Врањевачки срез: Др. Љубомир Павловић, лекар. 5 В. Бечкерек: Др. Емил Гаврила, новинар. 6 Модошки срез: Мата Косовац, учитељ. 7. В. с. миклушки срез: Аркадије Варађанин, управитељ. 8. Арадски срез: Стеван Вукадиновић, учитељ.

V. **Вршачка дијецеза.** *Од свештенства:* 1. Вршац, вршачки и ујмански срез: Јован Гавриловић, парох. 2. Панчево, пречајски и перлески срез: Лаза Каћански, парох. 3. Белоцрквански и ковински срез: Стеван Стевановић, парох. — *Од световних:* 1. Вршац Барон Јован Живковић, умировљени предстојник земаљске владе. 2. Вршачки срез: Др. Жарко Миладиновић, адвокат. 3. Белоцрквански срез: Др. Михајло Полит-Десанчић, адвокат. 4. Ујмански срез: Мита Клицин, учитељ. 5. Ковински срез: Др. Милан Божески, адвокат. 6. Панчево: Др Илија Вучетић, адвокат. 7. Пречајски срез: Др. Бранислав Станојевић, адвокатски кандидат. 8. Перлески срез: Милан Стојшић, професор.

VI **Пакрачка дијецеза.** *Од свештенства:* 1. Пакрачки и новоградишки срез: Сава Стојаковић, парох. 2. I. и II. Беловарски срез: Сава Теодоровић, парох. 3. Слатински срез; Никола Манојловић-Рајко, парох. — *Од световних:* 1. Пакрачки срез: Јоца Марковић, трговац. 2. Новоградишки срез: Др. Платон Чуповић, адвокат. 3. I. Беловарски срез: Др. Паја Теодоровић, адвокат. 4. II. Беловарски срез: Коста Јовановић, трговац. 5. Слатински срез: Др. Никола Ђурђевић, адвокат.

VII **Горњо-карловачка дијецеза.** *Од свештенства:* I Петрињски и костајнички срез: Јован Борота, прота. 2. I. и II. Глински срез: Петар Велебит, парох. 3. Карловачки заједнички, два слуњска и I. Плашчански срез: Јован Јовановић, парох. 4. II. Плашчански, оточки и кореничкн срез: Илија Машић, прота. 5. Госпићки и доњо-грачачки срез: Биће ужи избор. — *Од световних:* 1. Петрињски срез: Др. Јован Радивојевић-Вачић, адвокат. 2. Костајнички срез: Игњат И. Димић, новинар. 3 I. Глински срез: Лаза Обреновић, велики бележник. 4 II. Глински срез: Никола Милић, ц. и кр. капетан у миру. 5 I. Слуњски срез: Сима пл. Богдановић, ц. и кр. пуковник у миру. 6. II. Слуњски срез: Сима Мимчевић, ц. и кр. потпуковник у миру. 7. I. Плашчански срез: Стеван В. Поповић, школски надзорник у миру. 8. II. Плашчански срез: Радош Крагујац, општински начелник. 9. Оточки срез: Милан Пејановић, учитељ. 10. Кореничкн срез: Стеван Калембер, трговац. 11. Госпићки срез: Игнат И. Димић, новинар 12. Доњо-грачачки срез: Др. Милан Мандић, адвокатски кандидат. 13. Карловачко-загребачки срез: Др. Богдан Медаковић, адвокат и велепоседник.

Карловци, 20. јуна (2. јула) 1897.

Његово Величанство, премилостиви наш цар и краљ, благоизволео је превишњим решењем од 23. (11.) јуна о. г. најмилостивије дозволити, да се истодобно са сазваним за Петров дан народно-црквеним Сабором сазове у Карловце и св. Архијерејски Синод, именован најмилостивије краљевским повереником и за овај Синод *барона Федора Николића од Рудне*, правога тајнога саветника, наследног члана угарске великашке куће. У званичном делу наредногa броја саопштиће се на ово односећи се отпис.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Његова Светост**), преузвишени господин патријарх *Георгије* боравио је прошле недеље у Будимпешти и вратио се у своју резиденцију у прошли петак.

(**Богословија у Карловцима.**) Завршена је и школска година 1896—97. у православном српском богословском училишту у Карловцима. Управа тога училишта издала је *Извештај*, што га је саставио професор богословије и привремени ректор протопрезвитер г. Јован Вучковић. По томе извештају било је концем школске године у богословији слушалаца: на архидијецезе 33, из горњо-карловачке дијецезе 6, из пакрачке 2, из бачке 25, из вршачке 6, из темишварске 10 и будимске 3.

Апсолуторне сведодбе течајем 1896—7. школ-

ске године добили су њих 17., и то из архидијецезе 3, из бачке дијецезе 9, из накрачке 1, из вршачке 1, из темишварске 2 и будимске 1. — Прошле школске године радили су слушаоци наше богословије писмене радње из разних дисциплина — за награду, те је награђена радња слушаоца III. године Лазара Киријака. „О флорентијској унији (I. део)“ са шест, дуката а радња слушаоца II. године Милорада Мијатовића „Историјска достојерност повјести о савезничком рату (**Бытіа**, гл. 14.)“ са пет дуката: дочим су радње њих осморице позвољене. Ову новину у нашој богословији истичемо са особитим задовољством, јер је са својих многих добрих страна заслужила похвалу и признање. Свала, дакле, свима, који су ту новину дали нашој богословији, а нарочита хвала управи и професорском збору наше богословије, који је у ту цел уступио 181 ф. 50 н., као што је толику своту уступио и племенитом „Друштву Св. Јована Милостивог“. Само — напред!

(**Гимназија у Карловцима**). Школска година 1896—97. на српској великој гимназији Карловачкој завршена је у прошлу недељу. Управа гимназије дала је *Програм*, у којем је на првом месту штампан историјски приложак под називом: Карловачке школе у прошлом веку, а написао га професор Ђорђе Магарашевић. На другом месту штампана је живописна црта о Василију Пластићу грофовину Трнавском и народном добротвору, који је био добротвор и наше Карловачке гимназије. Ту црту је написао у Црквеници (код Сењске Реке) Др. Никола Крстић. По статистичким подацима било је концем школске године у гимназији Карловачкој ученика, православних Срба, 278, а римокатолика 32. Свега 310. По завичају из Хрватске 38, из Славоније (са Срема) 204, из Доње Аустрије 1, из Угарске 40, из Босне 21, из Србије и Црне Горе 6. — По изврстку добило је сведоџбу с одликом 36, I. реда 203, привремену (с дозволом поправка) 37, II. реда 20, III. реда 14. Овом приликом упозорујемо на једну праксу у класификовању ученика у Карловачкој нашој гимназији. Пракса је та, да се оцена успеха у наукама под називом „изврстан“ даје врло ретко, тако, да у свих осам разреда добије ту оцену њих 12 на науке хришћанске и 3 из нехаћког језика Као што смо дознали та реткост у оцењивању успеха ученика у наукама са „изврстан“ потиче из погрешног практиковања постављеног принципа, да оцену „изврстан“ може добити само онај ученик, који покаже веће познавање дотичног предмета (дисциплине) него што га захтева прописана научна основа, дакле, који покаже већи успех у дотичним наукама, него што га сама школа захтева у максимуму. Је ли овај принцип оправдан и темељан остављамо то стручњацима да пресуђују. Ми ову напомену учинисмо само зато, да се зна каква је пракса у нашој Карловачкој гимназији у том погледу. Учинисмо ту напомену у интересу завода и у личном интересу ученика; да не би когод помислио, да наша Карловачка гимназија не може своје ученике да подигне до оцене „изврстан“, или да су ученици њезини такви, да нису кадри личним својим трудом или способностима заслужити такву оцену, коју њиховим другови по других гимназијама у много већем — управо чудном према Карловачкој — броју добијају.

Лични интереси ученика наше гимназије су захтевали ту напомену и с тога разлога, што би им напоменута пракса у Карловачкој гимназији, кад се не би знало за што постоји, могла особито и специјално шкодити при конкурисању са ученицима осталих гимназија при потраживању штипендија, потпора или ма којих других бенефиција, а доцније и позиција.

Но пошто ова наша напомена неће допрети до свију и свакога, те би отуда за учењике, у истакнутом случају, могла и надаље постојати штета и опасност, да узмогну одржати конкуренцију својих другова из других завода, то би, по нашем скромном мњењу, било најбоље, да се и у Карловачкој гимназији одустане од досадање праксе у погледу оцене „изврстан“, те поступа *као и у другим гимназијама*.

(**Испит зрелости**) обављен је са 24 кандидата на нашој Карловачкој гимназије од 17—20 овог месеца. Изасланик кр. земаљске владе био је и ове године ведем. госп. Др. Фрања Мајснер.

(**Новосадска гимназија**). По Извештају о српској великој гимназији у Новом Саду за школску годину 1896—97. уписало се свега 372 ученика, а на крају године полагало је испит 361. од испитаних ученика било је јавних 355 и приватних 6., православних 344, римокатолика 14, грко-католика 1 и мојсијевацка 2. Успех је показало на свију предмета врло добар 23, најхање добар 102, најмање довољан 183., из једног предмета недовољан 33, из два 10 из више предмета недовољан 9. ученика је било на Новог Сада 49, из бачке жупаније 134, из других жупанија угарских 58, из Славоније и Хрватске 105, из Босне и Херцеговине 11, из Црне Горе 0 из других земаља 1.

Од уредништва.

Г. Ца. Т. у Л. Дозвољено вам је.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 70 1—3

На учитељско место на српско-православној вероисповедној мушкој школи у Бечичу.

Плата за свагдању обуку 410 фор. за недељну 40 фор. од потреба где позван буде 1 фор. у правом стан. —

Осим законом школским за српске вероисповедне школе прописаних предмета дужан је учитељ у цркви појати и децу школску у појању обучавати. —

Рок пријаве 20. јули (1. август) када ће се и избор обавити. —

У Бечичу 15. (27.) јуна 1897.

Председништво.
привр. одбора.

СТЕЧАЈ. 71 1—3

На новоустановљено учитељско место за I. и II. раз. вероисповедне мушке школе у Бегечу.

Плата је: 355. фор. за писаћи прибор 5. фор. огрев преко зиме колико је потребно и 2 фата дрва за своју потребу; 4. јутра (по 1200□) ритске земље и врло леп стан у новој школској згради са свима потребним стајама.

Дужности учитеља су прописане школском уредбом.

Жеља је општине, да се молиоци и лично представе.

Молбенице треба слати на црквено-школски одбор *до 20. јула*, ког ће се дана и избор обавити.

Из седнице црквено-школског одбора у *Бегечу* од 15. јунија 1897 год.

Ст. Црнојачки
перовођа.

Тоша Мутибарић
председник.

СТЕЧАЈ. 72 1—3

Овим се расписује стечај на овоместу срп. вероисповедну четвороразредну мешовиту осн. школу, са којим, местом скопчана су следећа берива:

У готовом новцу 340 ф., који ће новац изабрани квартално унапред примати; 15 јанаца оранје земље на коју земљу учитељ порезу плаћа од венчања, парастоса и укопа по 50 н. и других штолариних прихода, што заједно годишње износи око 40 ф. 500 пиргари или у име огрева 25 ф.; за перовођство 12 ф.; слободан стан састојећи се из 2 собе, кујне, коморе, штале и баште.

Осим свакидашње школе обвезан ће бити изабрани и поћорну школу држати, децу у црквеном појању обучавати, при сваком богослужењу за певницом појати и перовођске послове обављати.

Компетенти имају доказати, да су учитељску школу свршили и испит из мађарског језика положили. Лична пријава узеће се у обзир. Молбенице имају се на доленодписаног председника до 27. јула (8. авг). т. г. принослати када ће се и избор обавити. Изабрани ће имати 1. септембар место заузети.

Примећује се, да је горе наведена земље издата на 6 год. за 158 ф. у аренду, те по томе изабрани ће до септембра 1902. год уживати плату од 500 фор. а од 1902. год. када уговор са закупницима земље престаје, земља ће се изабраном на слободно располагање предати.

Новац за земљу примаће изабрани по истеку сваке године 3. (15.) септембра уједанпут. —

У *Ловри* (Lóré. Pestmegye, u. p. Ráczkeve) 15. (27.) јунија 1897. —

Цветко Ћирић
привр. учитељ и перовођа.

Милош Видак
председник

СТЈЕЧАЈ. 50 4—4

Овим се расписује „стјечај“ на упражњено учитељско мјесто на овд. Срп. прав. основној школи за идућу 1897./8. школску годину. —

Дужности су: обучавање ђака у сва IV. разреда у свима наставним предметима као и у пјенију и појање за цјевницом сваке недеље и празника. —

Плата је: у готову 660 фор. (шест стотина и шесет фор.), слободан стан у новој школској згради, огријев у нарави, те право на повишицу од 50 фор. сваке треће године службовања и на путни трошак 40 фор.

Који жели ово мјесто заузети нека најдаље до 10. (22). Јула о. г. пошаље на потписату општину: крсни лист, свједоџбу оспособљења и свједочбу свога моралног и политичког владања од надлежне своје власти. —

Грачаница, (Босна) 6 Маја 1897.

Српско-Православна Црквено-Школска Општина.

Михаило Х. Стевић
предсједник.

СТЕЧАЈ. 74 1—3

Овим се расписује стечај на учитељској срп. вероисповедној мешовитој школи у Црнојбари.

Плата учитељска 300 фор. а. в. које учитељ у напред квартално прима. 2 јанца оранје земље на коју учитељ нема плаћа, за перовођство 1 празан грунт, 2 собе са кујном и шталом огрева колико устреба. Рок стечају траје до св. Илије када ће се избор обавити. Молбенице са свеџобама ваља слати на потписаног председника.

Из седнице школског одбора држане у Црнојбари 25 маја (6 јуна) 1897.

Ђурица Вујић
председник.

Број 43. ex 1897. 61 3—3

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

На основу скупштинског закључка од 31. Марта (13. Априла) 1897. српске православне црквене општине Ст. Бановачке, а уељед одобрења славног архид. админ. одбора у Карловци од 28. Априла (10. Маја) 1897. бр. А. О. 446/202 расписује се дражба на мањак ради оправљања спола и изнутра цркве и црквене ограде.

По прорачуну износи:

1.	Зидарска радња	963 ф. 40 н.
2.	Столарска, браварска и лимарска радња	1030 ф. — н.
3.	Сликарска радња	846 ф. — н
4.	Звоноливарница, за преливање великог пукнутог звона	400 ф. — н.
	Укупно	3239 ф. 50 н

а.) Дражба држаће се 26. Јуна (18. Јула) 1897. у 9 сати пре подне у већници срп. православне црквене општине.

б. Дражба ће се припустити, само они дражбеници, који сведоџбом докажу своју стручност односно подузимачи ових радња, који су сличне послове са похвалом радили.

в.) Дражбеници своју ових радња имају пре почетка дражбе 10% пиринанлука положити.

г.) Замчевина ће се повратити подузимачу после обављене колаудације.

д.) Општина задржава себи право поверења према подузимачу.

Ближи услови, тако исто нацрт и прорачун могу се сваки дан у писарни ове црквене општине, а и на сам дан дражбе видети.

Из скупштинске седнице држане у Стари Бановци и (Дунаву) 3. Јуна 1897.

Живко Бута
перовођа.

Павле Зелуг
подпредседник.

СТЕЧАЈ. 62 3—3

Овим се расписује стечај на учитељско место српске верозаконоучне школе у Станчеву.

Плата учитеља је у новцу 137 фор., у депутату 15 хектолитара жита, 15 хктл. кукуруза, 8 хвати тврдих дрва од куд се уједно и школа грејати има; 20 фор: у име перовођства и 5 фор. паушала: 6 кат. јутара оранице на које учитељ терете сносити има.

Дужности у школи о у цркви су прописане школском уредбом од 1872 год.

Рок стечају траје до св. Илије када ће се и избор обавити, молбе ваља слати подписаноме председништву.

У Станчеву 3. (15.) јуна 1897. г. (Sztancsofalva p. t. Rékás

Спиридон Оберкнежевић
парох адм. председник.

СТЕЧАЈ. 63 2—2

За стално попуњење учитељског места, овим се стечај расписује. Плата је учитељу, 400. фор. а. вр. 40 фор. за дрва, 20 фор. за црк. школ. переводство, и 20 кибли жита.

Молитељи, који би желили ово место получити, само се таки тражити могу, који су свршили са добрим успехом учитељску школу у Сомбору, те испит из мађарског језика добро положили, а пуз то су са чистим јасним гласом, који у цркви добро пеје, који су вешти поталном певању, де нашу младеж у томе поучавати имаду и могу: — нека своју молбу и сведоџбе до св. Илије подписатеј општини подшесу, када ће се и избор учитеља обавити. Сваки се молитељ мора у цркви на дан 22. Јуна и 13. Јула препоручити, јер му се неће иначе молба у обзир узети; друге недеље или празника нестреба да на преноруку дође, будући је служба Романска.

У име српске школ. општине.

У Фенлаку, 10. јуна 1897.

Fönlak. n. p. Új Arad. Temesmegye — Banat. —

Матија Адамовић
школ. старатељ.

Григорій Ђорђевић
парох и председник.

Ad K. 662/108 ex 1897. 64 2—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног места протопрезитератског капелана у Ст. Бечеју овим се расписује стечај.

Компетенти имају своје ваљано инструмране молбенице путем својих претпостављених власти конзисторији овој у року *од 30 дана* рачунајући од првог увртења овог стечаја поднети.

Из седнице епарх. конзисторије бачке држане у *Новом Саду* 6. (18). маја 1897 године.

Председништво.

СТЕЧАЈ. 65 2—3

Расписује се стечај на два учитељска места и једно учитељице, на Вероисповедне Школе. Плата је учитељу на III. и IV.разред 600 круна, за поффорну школу 80 круна. за перовођство 100 круна 5 јанаца добре оранице земље, на коју учитељ нема ништа, од погреба где позван буде 1 круна, 6 метери дрва, сламе за огрев по потреби, стан са две лепе собе, кујном, шпајзом и великом баштом. Плата учитељу на I. и II. разреду 800 круна 6 метери дрва, сламе за огрев по потреби, стан са две собе јеловником кујном и баштом. Плата учитељици 600 круна 6 метери дрва, сламе за огрев по потреби, стан са две собе кујном и баштом.

Компетовати могу на сва три упражњена места и свршене учитељице. у случају ако би учитељице биле на учитељска места изабрате дужне су о свом трошку певца узети, дужности учитељске означене су школском уредбом. Рок стечаја траје до светог Илије када ће се и избор обавити. Молбенице имају се са нужним сведоџбама на ово месно школ. председника послати.

Из седнице месно-школ. одбора држане у Срп. Кларији дана 2. Јуна 1897. год.

Светозар Петровић
перовођа.

Радојко Николин
школ. председник.

СТЕЧАЈ. 73 1—3

Овим се отвара стечај на учитељско место I-II. разр. срп. вероисповедне мушке школе у Батањи.

Плата је учитељу 800 круна; у име огрева 12 метери (6 фати) дрва или 144 круне, од чега се има и школска дворана грејати; у име реквизита 35 круна. Осим тога лен, пространа и удобан стан са 250□ фати баште.

Дужности учитеља у школи и цркви јесу прописане школском уредбом од 1872. године.

Компетовати могу потпуно и добро оспособљени сеоморски свршени приправници.

Рок стечају траје до св. Илије (20. јул. по ст. кал.) т. г.

Молбу са нужним прилозима ваља слати на подписано председништво м. школ. Одбора.

Молбе, које дођиле стигну, као год и оне, које не буду по пропису с' нужним исправама потврђене не ће се у призрење узети.

У Батањи 17. (29.) јуна 1897.

Андрија Ненадов
председник м. школ. Одбора.

ДРАЖБЕНА ОБЈАВА. 66 1—1

У смислу закључка црквено-школског скупштине од 6. Априла о. г. а одобрењем славног Епарх. Адм. Одбора Е. 713. II. 52. од 27. маја о. г. доле-подписана општина расписује дражбу на мањак ради оправке своје цркве. —

По предрачуну износи:

1. Зидарски посао са материјалом .	Ф.	1081·80
2. Дунђерски посао са материјалом	„	1284·45
3. Лимарски посао са материјалом .	„	218—
4. Столарски посао са материјалом	„	287—
5. Непредвиђени посао	„	129·95
Свега:	Ф.	3001·20

Рефлектанти, који горње послове предузети желе, дужни су 10% од прелимиране своте председништву ове општине положити.

Предрачун и све друго може се код председника овог сваки дан видети и проучити.

Дражба ће се одржати у уторак 24. Јунија п. с. (6 Јулија п. н. к.) т. ј. на Иван-дан у 2 сахата после подне. —

Општина задржава себи права у случају искупљеном лицитанту посао издати у ком би већу гаранцију имала или стекла.

У Торонтал-Сигету (Сакуле) Торонтал жупанији 11. (23.) Јунија 1897 год.

Сима Жигић
парох администратор. и
призр. перовођа.

Коста Легетић
председник.

ОБЈАВА. 67 1—1

На основу одлуке скупштинске од 30 марта о, г. бр. 2. и по одобрењу славног епархијског административног одбора у Новом Саду од 7. (19.) маја о. г. бр. 542 232 држаће се на Петров дан 29. јуна (11. јула) о. г. у 2 сахата по подне у школи г. уч. Алексића минуендо лицитација за зидарски посао око репарације овдашње цркве споља, који је процењен на 745 ф. 31 н. Услови лицитације могу се дознати у свако доба код подписаног председништва.

У Бачком Петровомселу 16. (28.) јуна 1897.

Милош Алексић с. р.
перовођа.

Вељко Рацковић с. р.
председник.

СТЕЧАЈ. 68 1—3

Поводом оставке, овим се расписује на упражњено место књиговође код српске православне црквено-школске општине новосадске.

Плата је 1000 (хиљаду) фор. годишње, коју ће изабрани књиговођа примати у месечним оброцима у напред.

Дужност књиговође су подробно наведене у „Правилима за чиновнике у српској прав. цркв. шк. општини у Новом Саду“ која сваки компетент може на захтевање да добије ради проучења.

Изабрани књиговођа дужан је још да положи кауцију у износу своје годишње плате у готовом новцу или у вредносним папирима, који су на берзи признати.

Молбеније с документима ваља упутити на потписаног председника.

Рок стечају истиче крајем четврте седмице рачунајући од првог увртења овога стечаја.

Из седнице црквеног одбора српске православне црквено-школске општине у Новом Саду, 11. (23.) јуна 1897. год.

К. Миловановић
перовођа.

Петар Попадић
председник.

Ad Ш. С. 44/25. ex 1897. 69 1—1

ОБЈАВА.

Управа српске учитељске школе сомборске решењем својим од 20. фебруара 1897. бр. 165. ex 1896. издала је Љубомиру Арсину оспособљеном учитељу у Срп. Елемиру дупликат сведоџбе о учитељском оспособљењу, пошто му је првобитна сведоџба од 30. јуна 1892. под бр. 9. к. Ш. ex 1890/1. случајем поцепана и као неупотребљива уништена.

Из седнице срп. прав. нар. школског савета, држане у Карловцима 7. (19) марта 1897.

Др. Лаза Секулић с. р.,
народно-црквени тајник.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За страни земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 26.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.
СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у четвртак 26. јуна 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Високи отпис преузвишеног г. кр. угарског министра-председника, којим се саопштава превишња дозвола за сазив св. архијерејског синода.

Краљевски угарски министар-председник.

1:129/М. П.

Преузвишени и Пречасни Господине Архиепископе-Митрополите и Патријарше!

Његово царско и апостолско краљевско Величанство благоизволело је превишњом одлуком Својом од 23. јуна ове године најмилостивије дозволити, да Ваша Преузвишеност може сазвати православни српски архијерејски синод, напоредо са православним српским народно-црквеним сабором, сазваним за 11. јули о. г. ради расправљања предмета, обележених у представци Ваше Преузвишености од 14. јануара ове године под бр. М. 1. као и ради попуњења

Преузвишеном и Пречасном Господину

Георгију Бранковићу,

правом тајном саветнику, карловачком православном архијепископу-митрополиту и патријарху српском

у Карловцима.

православне српске епископске столице будимске.

За овај епископски синод благоизволело је Његово царско и апостолско краљевско Величанство најмилостивије именовати краљевским повереником Својим барона *Федора Николића* Рудњанског, правог тајног саветника, наследнога члана великашког дома угарскога сабора и краљевскога повереника за 11. јули о. г. сазванога сабора.

О чему уз саопћење реда за обдржавање церемонија приликом архијерејскога синода, позивно на Вашу представку од 15. маја о. г. бр. М. 124. имам част с поштовањем известити Вашу Преузвишеност даљега расположења ради.

Примите, Преузвишености, искрену изјаву мојега одличнога поштовања.

У Будимпешти, 27. јуна 1897. год.

Б. Банфи с. р.

Његова Светост, Архиепископ Карловачки, Митрополит и патријарх српски Георгије Бранковић, благоизволео је привременог конзисторијалног бележника архиђакона Димитрија Бранковића, професора богословије, бележничке дужности решити, те за привременог конзисторијалног бележника именовати монаха Данила Пантелића.

ПРЕДЛОГ

СРПСКОГ ПРАВОСЛАВ. НАРОДНО-ЦРКВЕНОГА

САБОРСКОГ ОДБОРА

ЗА

НАРОДНО-ЦРКВЕНИ УСТАВ

источно-православне српске цркве у опсегу српске митрополије у земљама угарске круне

(Наставак).

ГЛАВА ДРУГА

МАНАСТИРИ

§ 103. Манастир је пребивалиште лица монашког реда, здружених у једну духовну заједницу на ту цел: да живе по монашким правилима, освештаним источно-православном црквом, и да помоћу манастирских добара издржавају своју кућу и цркву и потпомажу црквене и просветне цели.

§ 104. У области српске митрополије постоје ови манастири:

1.) У архидијецези: Велика Ремета, Крушедол, Гргетег, Хопово, Беочин, Мала-Ремета, Раковац, Врдник, Кувеждин са филијалом Бишином, Шишатовац, Бешеново, Јазак, Привина-Глава и Фенек.

2.) У епархији пакрачкој: Пакра, Ораховица и Лепавина.

3.) У епархији горње карловачкој: Гомирје.

4.) У епархији будимској: Грабовац.

5.) У епархији бачкој: Бођан и Ковиљ.

6.) У епархији темишварској: Св. Ђурађ, Бездин и Ходош.

7.) У епархији вршачкој: Месић, Војловица и Златица са филијалом Бајашем.

§ 105. Послове манастира уређује и решава: а) сабор манастирског братства као заступство манастира, б) настојатељство манастирско, које управља свим манастирским пословима и в) економат манастирски, који под надзором манастирског братства рукује манастирским добрима.

§ 106. Сабор манастирског братства састоји се из манастирског настојатеља или његова местозаступника као председника и чланова манастирског свештенства јеромонаха, јерођакона и монаха, као чланова истога сабора.

Перовођу бира сабор из средине своје.

§ 107. У делокруг сабора манастирског братства спадају — осим оних предмета, који му по одредбама монашких правила у чисто духовним и дисциплинарним црквеним пословима припадају, ови предмети:

1.) бира, у колико у дотичном манастиру нема архимандрита, на основу предлога епархијске конзисторије манастирског игумана-настојатеља и подноси тај избор епархијској конзисторији на потврду;

2.) бира манастирског намесника, као начелника манастирског економата, између својих чланова;

3.) одређује оног јеромонаха, који ће у манастирској парохији вршити душеститељске дужности;

4.) контролише управу манастира у свим економским пословима и одређује, што је нужно ради унапређења господарства;

5.) установљује годишњи прорачун прихода и расхода манастира и односно манастирских добара и то сваґда у месецу октобру и подноси га преко надлежног епархијског управног одбора на одобрење митрополијском управном савету, као главној управи народно-црквених добара;

6.) закључује закупне уговоре до шест година и подноси их надлежном епархијском управном одбору на одобрење;

7.) испитује манастирским намесником састављене годишње рачуне о манастирским приходима и расходима и то сваґда у месецу марту и подноси их, потписане свим члановима сабора, епархијском управном одбору на одобрење;

8.) чини предлоге у погледу отуђења, оптерећења или конвертирања манастирских добара преко надлежног епархијског управног одбора митрополијском управном савету, као главној управи српских народно-црквених добара;

9.) поставља и отпушта стручно газдинско особље;

10.) води бригу о источно-православној српској народној школи у подручју манастира, бира учитеља и подноси избор епархијском школском одбору на потврду, и врши све послове општинског школског одбора.

§ 108. Сваки члан сабора манастирског братства има једнако право гласа при решавању.

Одлуке се доносе већином гласова, а ако су гласови на једнако подељени, решава председник.

§ 109. У свакој седници води се записник, који потписује председник, перовођа и сви чланови сабора, који су ту.

Изводе из записника издају председник и перовођа са потписима својим и под печатом манастирским.

§ 110. Управу над манастирским добрима врши манастирски настојатељ (архимандрит или игуман) односно његов местозаступник.

§ 111. У манастирска добра спадају:

1.) куће, цркве и остале зграде;

2.) оранка земља, ливаде, пашњаци, виногради, воћњаци и шуме;

3.) камени и кречни мајдани;

4.) ритови и рибољови;

5.) воденице и млинови;

6.) државне и друге артије од вредности, добивене за откупљена земљишта или права, која су с тим добрима била скопчана.

§ 112. Цел је сваком манастирском добру у првом реду, да приходима својим издржава манастирско братство, куће и цркве, а у другом реду, да потпомаже црквене, просветне и хуманитарне

цели источно-православног српског народа у области српске митрополије.

§ 113. Ради потпомагања црквених и просветних цели дужан је сваки манастир сваке године 5% својег укупног чистог прихода уносити у благајницу српских народно црквених фондова; од тих 5% иде половина манастиреком, а половина фонду за потпомагање источно православних српско-народних школа.

§ 114. Манастирском добру припадају и драгоцености, украси, црквено одело, стварине, манастирска архива и књижница, што све служи на употребу манастира и манастирског братства и завода и не сме се отуђити.

§ 115. У делокруг манастирском настојатељу као управитељу манастирских добара, спада:

1.) води бригу о свима манастирским добрима и непосредно надгледа исте;

2.) чини предлоге манастирском братству о унапређењу манастирске економије;

3.) намешта и отпушта ниже особље;

4.) пази на то, да манастирски економат врши своје послове уредно и на време;

5.) предлаже преко епархијског управног одбора митрополијском управном савету, као управитељству народно-црквених фондова и добара, господарску основу за сваку годину на одобрење;

6.) издаје наредбе економату у погледу економских радова према господарској основи, одобреној митрополијским управним саветом, као управитељством народно-црквених фондова и добара;

7.) Чува манастирску имовину од сваке штете и пази особито на то, да се господарски прибор (fundus instructus) у целости и добром стању налази;

8.) настојава око тога, да манастиреко братство, као и чиновничко и послужничко особље уредно добија своје дневнице, плате и друге пристојбе;

9.) настојава, да се манастирске рачунске и друге књиге уредно воде, у то име прегледа их у свако доба и чини расположења, да се манастирски рачуни на време саставе и манастирском братству на испитање, а претпостављеној власти на одобрење поднесе;

10.) настојава, да се годишњи прорачуни манастирских прихода и расхода уредно и на време сачине, братству на установљење, а претпостављеном епархијском управном одбору на даљи поступак поднесу;

11.) склапа купопродајне и закупне уговоре и поднеси их манастиреком братству на усвојење;

12.) чини продаје споразумно с братством;

13.) пази, да се разни манастирски приходи на време побирају, а порез и други јавни терети на време исплаћују;

14.) застуна манастиреко добро према црквеним и другим властима;

15.) чува један кључ од манастирске благајнице;

16.) подчиси преко надлежног епархијског-управног одбора сваке године митрополијском управном савету, као управитељству народно-црквених фондова и добара, извештај о стању манастирских добара и о послецима економије за прошлу годину.

§ 116. Манастирска управа дужна је у економији држати се у свему упутства митрополијског управног савета, као главне управе народно-црквених фондова и добара.

§ 117. Манастирски економат сачињава манастирски намесник, као начелник економата, са манастирским економским особљем.

§ 118. У делокруг економату манастирском спада економско руковање манастирског добра, по упутствима, која издаје митрополијски управни савет, као главна управа српских народно-црквених фондова и добара.

§ 119. Нарочито спада у делокруг манастирском намеснику:

1.) да непосредно руководи господарске послове по манастирским добрима;

2.) да води рачун о приходима и расходима манастира и такав по завршетку године да поднеси сабору манастирског братства на испит и преглед;

3.) да саставља прорачун годишњих прихода и расхода манастирских и да га поднеси сабору манастирског братства на установљење.

Манастирски намесник, као начелник манастирског економата, чува други кључ манастирске благајнице.

§ 120. Чланови манастирске управе су одговорни за све поверене им послове у смислу дисциплинарних правила.

ГЛАВА ТРЕЋА

ПРОТОПРЕСВИТЕРАТ

а.) Уређење протопресвитерата и постављање протопресвитера и протопресвитерских помоћника.

§ 121. Протопресвитерат је скуп више парохија, које стоје под надзором једнога протопресвитера.

Протопресвитер је духовни старешина извесног округа, орган епархијског епископа и свих епархијских власти, преко којега оне воде надзор над црквеним општинама, свештенством и учитељством и над њиховим званичењем и преко којега објављују истима и извршују своје наредбе и одлуке.

§ 122. Протопресвитерски округи одређују се овако:

1.) У архидијецези карловачкој: карловачки са седиштем у Карловцима, земунски са седиштем у Земуну, митровачки са седиштем у Митровици, шидски са седиштем у Шиду, и осечкодањски са седиштем у Осеку.

2.) У епархији пакрачкој: пакрачки са седиштем у Пакрацу, вођински са седиштем у Вођину, новоградишки са седиштем у Новој Градишци и беловарски са седиштем у Беловару.

3.) У епархији горњо-карловачкој: лички са седиштем у Госпићу, крбавски са седиштем у Доњем Грачацу, кореничкн са седиштем у Кореници, вилиħски са седиштем у Оточцу, плашчански са седиштем у Плашком, будачки са седиштем у Карловцу, кирнески са седиштем у Топуском, глинички са седиштем у Глини и петрињско-костајнички са седиштем у Петрињи.

4.) У епархији будимској: будимски са седиштем у Будиму и мохачки са седиштем у Мохачу.

5.) У епархији бачкој: новосадски са седиштем у Н. Саду, сомборски са седиштем у Сомбору, жабаљски са седиштем у Жабљу и старобечејски са седиштем у Ст. Бечеју.

6.) У епархији темишварској: темишварски са седиштем у Темишвару, велико-кикиндски са седиштем у В. Кикинди, велико бечкеречки са седиштем у Вел. Бечкереку и арадско-сентмиклушки са седиштем у Араду.

7.) У епархији вршачкој: вршачки са седиштем у Вршцу, панчевачки са седиштем у Панчеву и белоцрквански са седиштем у Белој Цркви.

§ 123. Окружног протопресвитра бирају сва три органа епархијске управе путем стечаја у заједничкој седници тајним гласањем натполовичном већином гласова између пароха дотичног протопресвитерског округа, који су положили протопресвитерски стечајни испит и имају за обављање протопресвитерског звања потребна својства.

Упражњено протопресвитерско звање мора се поцрнити најдаље за годину дана.

Привремене заменике окружних протопресвитара поставља епископ (архиепископ).

§ 124. Поред сваког окружног протопресвитра има се поставити помоћник, који ће га испомагати у душестарательским дужностима у његовој парохији, и обављати писарске послове у протопресвитерском звању, а по потреби и остале свештенике у протопресвитерату на краће време замењивати.

б.) Стечајни испит за протопресвитре.

§ 125. Протопресвитер може бити само онај, који је пред надлежним испитним поверењством успешно положио стечајни испит, што је за протопресвитра прописан.

Од полагања стечајног испита за протопресвитра слободни су само редовни професори богословије, ако су најмање пет година службовали.

§. 126. У огледу полагања стечајног испита за протопресвитра надлежно је у § 98. установљено испитно поверење.

§ 127. Стечајном испиту за протопресвитра приступају се само они свештеници, који су после положеног стечајног испита за пароха, најмање три године дана обављали душестарательске, вероучитељске или професорске дужности на јавним заводима.

§ 128. У погледу држања ових испита, као и у погледу молбеница ради приступања к истима, преде одређења §-а 100. с тим додатком, да се уз молбенице ради полагања стечајног испита за протопресвитра мора прилити још и сведочанство о положеном стечајном испиту за пароха.

§ 129. Предмети стечајног испита за протопресвитра јесу: уредбе архијерејског синода и српских народно-црквених сабора, нормативне наредбе српског народно црквеног саборског одбора, митрополијског духовног и школског савета, нормативне наредбе епархијских скупштина и епархијских власти дотичне епархије, државни закони, који се односе на цркву и школу у опсегу српске митрополије и административна пракса.

§ 130. Одређења § 102. вреде и за ове испите.

ГЛАВА ЧЕТВРТА.

ЕПАРХИЈА.

§ 131. Епархија је црквена област коју састављају црквене општине и манастири и која са епископом на челу има своје народно црквено заступство и своју народно-црквену управу у стварима цркве, школе, просвете, заклада и добара.

§ 132. У подручју српске митрополије постоје: сремско-карловачка архидијецеза са столицом у Сремским-Карловцима; даље ове епархије: пакрачка са столицом у Пакрацу; горњо-карловачка са столицом у Плашком; будимска са столицом у Будиму; бачка са столицом у Новом Саду; темишварска са столицом у Темишвару и вршачка са столицом у Вршцу.

§ 133. Епархијски органи су: епархијска скупштина и епархијске власти.

I. ЕПАРХИЈСКА СКУПШТИНА.

§ 134. Епархијска скупштина је заступство епархије, а чланови су јој:

1.) епархијски епископ (архиепископ);

2.) свештеници округни протопресвитери;

3.) епархијски школски надзорник;

4.) свештеници протопресвитерски школски надзорници:

5.) четири заступника свештенства световног реда из сваког протопресвитерата, које бира засебно из своје средине световно свештенство једног протопресвитерата;

6.) осам заступника световног реда из сваког протопресвитерата, које бирају засебно изборници црквених општина једног протопресвитерата из средине световних бирача у опсегу епархије;

7.) заступници монашког свештенства, и то четири у архидијецези, по два у вршачкој и пакрачкој епархији, а у осталим епархијама по један заступник, које засебно бира монашко свештенство епархије из своје средине у манастиру, који одређује епископ (архиепископ);

8.) један заступник сваке поједине источно-православне српске средње или више школе у епархији, којега бира засебно из своје средине дотично професорско особље;

9.) један заступник источно-православних српских учитеља из сваког протопресвитерата, којега бирају учитељи источно-православних српских народних и виших девојачких школа једног протопресвитерата засебно из своје средине.

Заступници епархијске скупштине бирају се односном већином гласова а по начину, како се бирају изборници, односно саборски посланици.

Избори под 5. 6. и 9. свршавају се у месту, које одреди епархијски управни одбор.

§ 135. Заступници епархијске скупштине бирају се на шест година.

§ 136. Редовни чланови и чланови заменици, известиоци и одветник епархијских власти, имају места и право говора у епархијској скупштини.

§ 137. Епархијску скупштину сазива епископ (архиепископ) у место својега седишта.

Дан и час избора заступника епархијске скупштине, одређује епархијски управни одбор и извештава о том расписом протопресвитере, манастире, црквене општине, управитеље наставних завода и школске надзорнике.

§ 138. Епархијска скупштина састаје се редовно сваке шесте године у време, које установи епархијска скупштина; напредно по увиђењу епископа (архиепископа), или услед одлуке епархијске скупштине по наредби епархијског управног одбора или митрополијског управног савета, или на писмени захтев једне трећине чланова.

§ 139. Председник је епархијској скупштини епископ (архиепископ).

Потпредседника бира епархијска скупштина на цело време своје постојања из средине заступника световног реда, који председника заступа у свима случајевима.

Потребни број веровођа бира епархијска скупштина из своје средине у једнаком броју из свештеничког и световног реда за сваки састанак.

§ 140. Епархијска скупштина проглашује се за састављену, чим се оверови натполовична већина изабраних заступника и изабери скупштински часници.

§ 141. Епархијска скупштина, кад је састављена, може доносити одлуке ма колико чланова присутно било; а одлуке доноси натполовичном већином гласова присутних скупштинара.

§ 142. Седнице епархијске скупштине су јавне.

§ 143. У делокруг епархијској скупштини спада:

1.) саветује се о свестраном стању епархије, нарочито о користима цркве и свештенства, школе и учитељства и о религиозно-моралном напретку народа; о установљењу протопресвитерских округа и изборних срезова у своје опсегу односно њиховим променама, о премештају епископске столице, — о укидању епархије, односно о спајању са другом или о поделн на више епархија има се свагда предходно саслушати;

2.) одлучује, да се оснује и како да се издржавају школе ма које врсте, просветни и добротворни заводи у њезину опсегу;

3.) стара се, да се оснују, очувају и умноже епархијски фондови, одређује им цел и у погледу фондова, закладa и добара врши права и дужности у смислу овога устава;

4.) располаже приходима епархијских фондова, закладa и добара и установљује прорачун о својим потребама, као и о фондовима и закладама епархији поверени;

5.) закључује рачуне о реченим фондовима, закладама и добрима и на основу закључног решења издаје разрешницу руководитељима;

6.) установљује чиновничко особље епархијских органа, њихову плату и пристојбу;

7.) установљује свој пословник;

8.) расправља извештаје епархијских власти о стању епархије и о њихову раду и одлучује у својем делокругу о предметима тих извештаја;

9.) расправља жалбе против епархијских власти и њихових чиновника;

10.) бира, и ван средине своје, чланове епархијског управног одбора, епархијског школског одбора и епархијске конзисторије.

§ 144. Записници епархијске скупштине подносе се у доставерном препису митрополијском управном савету.

II. ЕПАРХИЈСКЕ НАРОДНО-ЦРКВЕНЕ ВЛАСТИ.

§ 145. Епархијом управљају ове епархијске власти: епископ (архиепископ), епархијски управни одбор, епархијски школски одбор и епархијска конзисторија.

§ 146. Чланови епархијских власти бирају се на шест година и за сваки случај послује дотле, док се не изабере други.

§ 147. Епархијске власти држе седнице своје у месту, где је седиште епископа (архиепископа), редовног сваког месеца, напредно по потреби.

§ 148. Редовни чланови и чланови заменици епархијских власти, позивају се у све седнице; чланови заменици имају право говора у свакој седници, а кад замењују редовног члана, имају и право гласа.

§ 149. Да се одлуке могу доносити, нужно је осим председника, присуство најмање четворице од уредно позваних свих чланова, а одлуке се доносе натполовичном већином присутних.

Кад се гласови на једнако поделе, одлучује глас председников.

§ 150. Редовни чланови и чланови-заменици, кад замењују редовне чланове, ако нису из места, где је седиште епископа, (архиепископа), добијају за време својег деловања дневнице и накнаду путних трошкова из епархијске благајнице, како то одреди епархијска скупштина.

§ 151. Све три епархијске власти имају заједничког епархијског бележника и епархијског одветника, а свака власт има својег засебног известиоца. У оним епархијама, у којима, је обим послова мален, може се уз одобрење митрополијских народно-црквених власти поставити један заједнички епархијски известилац.

Епархијског бележника, као и особље епархијске писарнице именује епископ (архиепископ).

Епархијског одветника, који мора имати одветничко оспособљење и област, да може одветовати у Угарској односно у краљевинама Хрватској-Славонији-Далмацији, као и заједничког епархијског известиоца бирају у заједничкој седници све три епархијске власти, на тројин предлог епископа (архиепископа) натполовичном већином гласова.

§ 152. Епархијску власт, коју заменари своје законите дужности или незаконито поступа, може надлежна врховна народно-црквена власт разрешити, но дужна је уједно наредити, да се сазове епархијска скупштина ради новога избора.

А. Епископ (архиепископ).

§ 153 Епископ као начелник епархије, председник је свима епархијским властима, он је врховни надзорник православних српских школа и других завода, и старатељ и заступник народно-црквених фондова, заклада и добара, којима управљају епархијске народно-црквене власти, истима подређени народно-црквени органи, за себно аутономна тела и поједине особе.

Епископ (архиепископ) као такав врши своја права и своје дужности у смислу овог устава, саборских уредаба и законитих наредаба врховних народно-црквених власти.

§ 154. Упражњена епископска столица има се попунити за три месеца дана.

Б. Епархијски управни одбор.

§ 155. Епархијски управни одбор састоји се, осим епископа (архиепископа) као председника, из шест редовних чланова, и то два свештеничког и четири световног реда.

Редовним члановима бирају се заменици, и то свештеницима два из свештеничког, а световнима четири из световног реда.

§. 156. Потпредседника бира епархијски управни одбор из средине својих чланова свештеног реда, који председника заступа у свима случајевима.

§ 157. Делокруг је епархијском управном одбору:

1) пази, да народно-црквени органи црквених општина свршују послове своје по закону и прописима и издаје у том погледу наредбе, упутства и решења;

2.) извршује наредбе, одлуке и решења митрополијског управног савета;

3.) извршује у делокруг му спадајућа наређења и одлуке епархијске скупштине;

4. прописује службена упутства за своје чиновнике и за окружне протопресвитере, у колико се тичу послова његова делокруга;

5.) располаже сводама, што су установљене прорачуном епархијске скупштине и у оквиру тога прорачуна дозвољава расположиве своте на напредне и непредвиђене цели;

6.) управља епархијским, односно руковању му поверених фондовима, закладама и добрима и врши надзор и контролу о стању и руковању црквено-општинских или црквеним општинама поверених фондова, закада и добара као и над добрима манастира, парохија појединих црква школа и учитељских места и завода у опсегу епархије у смислу овога устава;

7.) одобрава годишње прорачуне, прегледа и коначно решава, закључне рачуне црквених општина и подручних му завода;

8.) прегледа и уз своје примедбе подноси митрополијском управном савету прорачуне и рачуне манастира;

9.) подноси сваке године митрополијском управном савету извештај о стању фондова, закада и добара, у тачци 6. овога §-а наведених, у прошлој години;

10.) расправља и решава као прво односно другостепена власт међусобне распре између свештенства, црквених општина, црквених одбора и чланова им, ако се не односе на духовне ствари;

11.) одобрава статуте, одлуке и решења црквених општина;

12.) припрема предлоге за расправу епархијској скупштини;

13.) подноси епархијској скупштини годишњи извештај о стању епархије, о својем раду и о извршењу одлука епархијске скупштине;

14.) бира својега известиоца и друге чиновнике, које установи епархијска скупштина;

15.) бира два своја члана у епархијски дисциплинарни одбор;

16.) суделује при бирању окружних протопресвитера;

17.) суделује при избору епархијског одветника.

§ 158. Епархијском управном одбору врховна призивна власт је митрополијски управни савет.

В. Епархијски школски одбор.

§ 159. Епархијски школски одбор састоји се осим епархијског епископа (архиепископа) као председника, из шест редовних чланова, и то два свештеничког и четири световног реда, од којих је један професор православних српских средњих или виших девојачких школа и један учитељ православне народне српске школе; а ако у епархији нема средњих или виших девојачких школа, два српска народна учитеља.

Епархијски школски надзорник је по звању члан епархијског школског одбора.

Редовним члановима бирају се чланови-заменици, и то свештеницима два из свештеничког, а световнима четири из световног реда

§ 160. Потпредседника бира епархијски школски одбор, из средине својих чланова, који председника заступа у свима случајевима.

Известилац је епархијском школском одбору епархијски школски надзорник.

§ 161. Делокруг је епархијском школском одбору:

1.) надзирава управу подручних му православних српских школа и завода, као и све спољне и унутарње односаје ових школа и завода и делање учитељског и наставничког особља; ради тога наређује, да му подручни школски органи редовно подносе извештаје о стању, а школски надзорници и протопресвитери о свагдањем прегледању школа и завода, нека о њима и доноси потребне одлуке;

2.) извршује наредбе, упутства и решења митрополијског школског савета;

3.) извршује у делокруг му спадајуће наредбе и одлуке епархијске скупштине;

4.) одобрава укадање или осниваље или преустројење школа и завода и потврђује дотична решења и основна писма;

5.) стара се, да се нове школске зграде зидају по школским прописима, а старе сходно преуструје;

6.) уверава се преко својих надзорних органа, да се школским имањем уредно рукује и да се исто према својој цељи употребљава;

7.) води непосредан надзор о томе, како народно-црквени органи црквене општине издају стипендије из средстава црквених општина, или њој поверених заклада, и како питомци успевају и подноси годишњи извештај о том митрополијском школском савету;

8.) расправља и решава међусобне распре између учитеља, школских старатеља, управитеља, школских надзорника, свештенства и народно-црквених општинских власти, у колико се тичу школских и наставних односаја;

9) поступа и суди у делима дисциплине против подручних му учитеља и учитељица, школских старатеља, управитеља, школских надзорника и школских одбора црквених општина;

10.) потврђује избор учитеља и учитељица православних српских школа, забавиља и чувалиља и именује им по потреби заменике и заменице;

11.) подноси митрополијском школском савету и епархијској скупштини извештај о спољном и унутарњем стању школе у опсегу епархије као и о својем раду сваке године, или кад се нареди;

12.) бира епархијског школског надзорника путем стечаја и по исказаној стручној способности у настави и школској управи, а избор одобрава митрополијски школски савет;

13.) бира протопресвитератске школске надзорнике путем стечаја из круга учитеља православних народних српских школа, који су најмање десет година учитељевали и радом се својим одликовали;

14.) суделује при избору окружног протопресвитера;

15.) суделује при избору епархијског одветника.

16.) бира два своја члана у епархијски дисциплинарни одбор.

§ 162. Епархијском школском одбору врховна призивна власт је митрополијски школски савет.

Г. Епархијска конзисторија.

Епархијска конзисторија састоји се осим епископа (архиепископа) из шест редовних чланова, и то два протопресвитера, два свештеника без разлике чина и реда, и два члана световног реда, који су свршени правници.

Редовним члановима бирају се чланови-заменици, и то свештеницима четири из свештеничког, а световнима два из световног реда.

Редовне чланове и чланове-заменике бира епархијска скупштина на тројни предлог епископа (архиепископа.)

§ 164. Потпредседника епархијској конзисторији именује епископ (архиепископ), који председника замењује у свима случајевима.

§ 165. Епархијски је одветник уједно и бранилац брака.

§ 166. Чланови, известилац и други чиновници епархијске конзисторије полажу заклетву на своје знање у седници епископу (архиепископу), по пропису архијерејског синода.

§ 167. Делокруг је епархијској конзисторији:

1.) нади, да се обдржава веропучење у чистоти својој;

2. нади, да се обдржавају црквени обреди у целости својој;

3.) стара се, да световно и монашко свештенство врши дужности своје у цркви и ван цркве;

4.) нади на црквено-морални живот;

5.) стара се за поуку у вероваоци, предлаже односно именује веропучитеље и обавештује се путем својих органа о религијозно-моралном стању школа;

6.) расправља и решава међусобне распре манастирских настојатеља и братства, протопресвитера, пароха, помоћника и ђакона, у колико се тичу духовне службе и службених односаја, и решава у свима споровима, који се тичу реда у светим храмовима, црквених ствари и утвари, столова и звона и њихова употребљавања;

7.) суди у свима дисциплинарним стварима, које се односе на црквени зант и ред;

8.) суди у стварима, које се односе на стројење светих тајана;

9.) стара се, да се нове цркве и капеле у источно-српском стилу и у смислу канона зидају и да су снабдевене црквеним књигама, стварима и утварима;

10.) стара се, да су цркве и капеле посвећене, а гробља освећена;

11.) суди у брачним парницама;

12.) установљује број парохија и душестарателских срезова у појединим црквеним општинама;

13.) расписује стечаје за попуњење парохија и протопресвитерских места и чини предлог за избор.

14.) потврђује изборе пароха, парохијских помоћника и ђакона;

15.) поставља привремене парохијске администраторе, протопресвитерске и личне помоћнике;

16.) решава о умировљењу свештеника;
17.) суделује при избору сарадника протопресвитера и епархијског одветника;
18.) суделује при избору окружних протопресвитера и епархијског одветника;
19.) прописује службена упутства за протопресвитере у својем делокругу;
20.) чини предлог манастирском братству за избор игумана и манастирског настојатеља и потврђује избор;
21.) поставља испитно повереништво за стечајни испит пароха и протопресвитера;
22.) одређује седиште пароху, ако парохија обухвата више места, по саслушању црквене скупштине;
23.) настојава, да се воде уредно инвентари о црквеним стварима и утварима;
24.) пази, да се црквене матице воде по прописима;
25.) наређује годишњи попис црква и капела, парохијског и манастирског свештенства и подручних душа и домова и издаје повремено сматризам епархије;
26.) надзирава да народно-црквени органи црквених општина врше своје дужности у предметима, што су означени у овом делокругу;
27.) бира два члана своја у епархијски дисциплинарни одбор.
28.) извршује наредбе, одлуке и решења митрополијског духовног савета и архијерејског синода;
29.) извршује наређења и одлуке епархијске скупштине.
30.) подноси епархијској скупштини, митрополијском духовном савету и архијерејском синоду извештај о својем раду.

Световни чланови епархијске конзисторије не утичу у решавање предмета, означених у овоме §-у под бр. 1—10, у којим случајевима доносе ваљане одлуке присутни чланови свештеничког реда.

§ 168. Епархијској конзисторији призивна је власт митрополијски духовни савет.

ГЛАВА ПЕТА.

Митрополија.

§ 169. Митрополија је црквена област коју састављају епархије и која са митрополитом патријархом на челу има своје народно црквено заступство и своју народно-црквену управу у стварима цркве, школе, просвете и заклада и добара.

§ 170. Митрополијски су органи:
Српски нардно-црквени сабор и митрополијске власти.

I. СРПСКИ НАРОДНО-ЦРКВЕНИ САБОР.

§ 171. Сабор је заступство митрополије, а чланови су му:
1.) по достојанству: архиепископ карловачки и митрополит-патријарх српски и епархијски епископи;
2.) по избору: саборски посланици и то 25 свештеничког и 50 световног реда, који се бирају по начину, како се одређује у §-има, што за овим долазе.

§ 172. Област митрополије српске дели се на 25 изборних срезова, који бирају посланике свештеничког и 50 изборних срезова, који бирају посланике световног реда.
Сваки изборни срез бира једног посланика.

§ 173. Један или више протопресвитерских округа са придељеним манастирима чине изборни срез, који бира посланика свештеничког реда.
Према том установљавају се ови изборни срезови:

у архиепископији карловачкој:
1.) карловачки, који чине протопресвитерски округ карловачки и манастири: В. Ремета, Крушедол, Гргетег, Хопово, Беочин, Мала Ремета, Раковац и Врдник;
2.) земунски, који чине протопресвитерски округ земунски и манастир Фенек;
3.) митровачки, који чине протопресвитерски округ митровачки и манастир Кувеждин, са филијалом Бишом, Шишатовац, Бешеново и Јазак;
4.) шидски, који чине протопресвитерски округ шидски и манастир Привина-Глава;
5.) дањски, који чини протопресвитерски округ осечко-дањски;

у епархији пакрачкој:
6.) пакрачки, који чине протопресвитерски округи пакрачки и ново-градишки и манастир Пакра;
7.) вођински, који чине протопресвитерски округ вођински и манастир Ораховица;
8.) беловарски, који чине протопресвитерски округ беловарски и манастир Лепавина;

у епархији горњо-карловачкој:
9.) плашчански, који чине протопресвитерски округи плашчански и будачки и манастир Гомирје;
10.) госпићки, који чине протопресвитерски округи лички и крбавски;
11.) коренички, који чине протопресвитерски округи коренички и вилићки;
12.) глински, који чине протопресвитерски округи глински и кирински;
13.) петрињски, који чине протопресвитерски округ костајнички;

у епархији будимској:
14.) будимски, који чини протопресвитерски округ будимски;
15.) мохачки, које чине протопресвитерски округ мохачки и манастир Грабовац;

у епархији бачкој:
16.) новосадски, који чини протопресвитерски округ новосадски;
17.) сомборски, који чине протопресвитерски округ сомборски и манастир Бођан;
18.) ст. бечејски, који чине протопресвитерски округи старо-бечејски и жабаљски и манастир Ковиљ;

у сархиђи темишварској:

19.) велико-кикиндски, који чини протопресвитерски округ велико-кикиндски;

20.) велико-бечкеречки, који чини протопресвитерски округ велико-бечкеречки;

21.) темишварски, који чине протопресвитерски округ темишварски и манастир св. Ђурђа;

22.) велико-сентмиклушки, који чине протопресвитерски округи арадски и велико-сент-миклушки и манастир Бездин;

у сархиђи вршачкој:

23.) вршачки, који чине протопресвитерски округ вршачки и манастир Месић;

24.) панчевачки, који чине протопресвитерски округ панчевачки и манастир Војловица;

25.) бело-црквански, који чине протопресвитерски округ белоцрквански и манастир Златица са филијалом Базјашем.

§ 174. Једна или више општина чине изборни срез, који бира посланика свештеног реда.

Изборни срезови, које чини једна општина, јесу ово:

1.) карловачки,
2.) земунски,
3.) новосадски,
4.) сомборски,
5.) вел.-бечкеречки,
6.) вел.-кикиндски,
7.) вршачки,
8.) панчевачки.

Изборни срезови, које чине више општина, јесу ово:

у архиђаћесији карловачкој:

9.) румски,
10.) шидски,
11.) вуковарски,
12.) ст. пазовачки,
13.) митровачки;

у сархиђи пакрачкој:

14.) пакрачки,
15.) ново-градишки,
16.) I. беловарски,
17.) II. беловарски,
18.) златнички;

у сархиђи горњо-карловачкој:

19.) петрињски,
20.) костајнички,
21.) I. глински,
22.) II. глински,
23.) I. слуњски,
24.) II. слуњски,
25.) I. плашчански,
26.) II. плашчански,
27.) оточки,
28.) кореничкн,
29.) госпићки,
30.) доњо-грачачки.
31.) заједнички горњо-карловачки;

у сархиђи будимској:

32.) мохачки,
33.) будимски;

у сархиђи бачкој:

34.) ст. палапачки,
35.) ст. бечејски,
36) сшапарски,
37.) суботички,
38.) жабаљски;

у сархиђи темишварској:

39.) темишварски,
40.) мокрински,
41.) врањевачки,
42.) модошки,
43.) вел. ст. миклушки,
44) ст. арадски;

у сархиђи вршачкој:

45.) вршачки,
46.) бело-црквански,
47.) ујмански,
48) ковински,
49.) пресајски,
50) перлешки.

Садашње заокружење ових изборних срезова узакоњује се; а промене у том погледу установљује сабор, пошто најпре преслуша дотичне епархијске скупштине.

§ 175. Изборно је место изборном срезу она црквена општина, по којој је изборни срез назван, осим оба слуњска, којима је изборно место Карловац.

§ 176. Бирачи свештеничког реда су свештеници без разлике реда, чина и степена, који нису под каноничком запреком, а изабран може бити сваки свештенички бирач, изузимајући чланове сабора по достојанству.

§ 177. Бирачи световног реда су у изборном срезу, који чини једна општина, у сталном списку општинских бирача (§ 31.) уписани световни бирачи те општине, а у изборном срезу, који чине више општина, световни изборници тих општина. Изабран за посланика може бити сваки световњак, који је бирач у једној црквеној општини у области српске митрополије, који је навршио 30-ту годину, а зна читати и писати.

§ 178. Свештеници оба реда једног изборног среза у одређени дан и час скупљени у изборном месту на биралишту, које одређује надлежни окружни протопресвитер, чине изборну скупштину.

Надлежан је овај протопресвитер у чијем је округу изборно место

Изборна скупштина бира тајним гласањем а односном већином гласова из своје средине изборног председника, једног перовођу и два одборника. Ови чине изборни одбор, који руководи избор.

При бирању изборног одбора председава надлежни окружни протопресвитер, а перо води најмлађи свештеник.

§ 179. Посланик свештеничког реда бира се тајним гласањем Бирање ужиком искључује се.

§ 180. При избору посланика свештеничког реда поступа се даље у смислу §§ 190, 193, 195, 197, и 198 овог устава.

§ 181. Избор посланика световног реда је непосредан у изборном срезу, који чини једна општина, а посредан је у изборном срезу, који чине више општина.

§ 182. За посредан избор бира се у свакој општини на 200 душа један, а на натполовични сувишак тога броја такође један изборник. У општинама, где нема 200 душа, бира се један изборник.

У општинама: Карловцу, Загребу, Реци. Будим Пешти, Св. Андрији, Суботици, Бају, Сегедину, Јегри, Араду и Темишвару са филијалима бирају се на 50 душа по један изборник, а на натполовичан сувишак тога броја такође један.

Мерило је броју општинских изборника свагдањи број душа општине, приликом општих посланичких избора.

§ 183. Дан и час, у који се бирају изборници одређује црквени одбор и објављује га писменим огласом најмање три дана пре избора изборника.

Ако се које место изборника упразни ово ће се место избором попунити.

§ 184. Изборнике бирају у сталном списку општинских бирача (§ 31) уписани световни бирачи јавно, или на захтев 20 бирача листићима односом већином гласова; а за изборника може бити изабран сваки световни бирач ма које општине из тога изборнога среза.

Изборе ове руководи црквени одбор.

§ 185. Записник о избору изборника саставља се у два примерка, један остаје у општинским списима, а други се подноси епархијском управном одбору.

Доставерни извод изборног записника издаје се као исказница сваком изборнику.

§ 186. Световни бирачи, односно изборници једног изборног среза, у одређени дан и час скупљени у изборном месту на биралишту му, које одређује надлежни црквени одбор, чине изборну скупштину.

Надлежан је црквени одбор оне општине, у којој је изборно место.

Изборна скупштина је јавна.

§ 187. У изборном срезу, у којем је избор посланика непосредан, изборни одбор је црквени одбор заједно са повереницима кандидата осим оних члан ва му, који по §-у 189. не могу бити чланови изборног одбора.

§ 188. У изборном срезу, у којем је избор посланика посредан, изборна скупштина бира из своје средине изборног председника, два перовође и два одборника, који чине заједно са повереницима кандидата изборни одбор.

При бирању овога одбора председава најстарији, а перо води најмлађи писмени изборник.

§ 189. Посланички кандидат не може бити члан изборног одбора својег изборног среза.

§ 190. Изборни одбор руководи избор. Спорна питања при избору решава председник, који је за то одговоран, али је дужан свагда најпре саслушати чланове изборнога одбора.

§ 191. Изборници имају изборном одбору лично предати своје исказнице.

§ 192. На позив председников предлажу бирачи посланичке кандидате.

Посланичког кандидата може предложити сваки бирач, ако уз њега пристају пет других бирача.

Ко предложи посланичког кандидата, има права уједно означити и два бирача као повереника.

§ 193. Само присутни могу гласати и то у своје име. Истоветност бирача, ако се посумња, доказује се и сведоцима.

§ 194. Нико не може ни изборника ни посланика бирати на више од једног места. Овакав је глас ништав.

§ 195. Кад се гласа, мора бити ред и мир. При гласању стара се изборни председник, да се ред и мир одржи. Свако је дужан, да се њему покорава.

Ако се бирачи не би дали умирити, наређује изборни председник, да се из дворане удале и један по један приђу, да гласа.

§ 196. Гласа се јавно или тајно без прекидања.

При јавном гласању именује бирач посланичког кандидата, за којега гласа, изборном председнику, к ји гласање управе, а перовође бележи у записник уз контролу чланова изборног одбора.

Ако 20 бирача захтевају, гласа се тајно листићима.

§ 197. Кад се гласање сврши, изборни одбор јавно пребраја и прегледа гласове, који се морају са бројем гласатеља свагда подударати, а изборни председник оглашује успех и проглашује за изабраног посланика оног, који добије натполовичну већину гласова; а ако се гласови међу двојицом на једнако поделе решава се коцком.

Ако се при првом избору не добије натполовична већина, бира се међу двојицом, који су добили највише гласова. Ако су више њих добили једнак број гласова, одређује се између оних ужи избор.

§ 198. Записник о изборном чину води се у два примерка, по обрасцу који прописује митрополијски управни савет; један примерак издаје се одмах после свршеног избора изабраном посланику као веродајница, а други се са прилозима подноси епархијском управном одбору.

§ 199. Ко буде приликом општих избора изабран за посланика у више изборних срезова, дужан је за 8 дана после избора пријавити митрополијском управном савету, који избор прима; ако то не учини, одлучује митрополијски управни савет и уједно наређује у најкраћем року нов избор у упражњеном изборном срезу.

§ 200. Ако се за трајање саборског течаја или саборског састанка упрази место саборског посланика, наређује непосредно нов избор председништво сабора.

Избор за трајања саборског састанка има се

обавити свакако за времена тако, да ново изабрани посланик може што пре учествовати у седницама сабора.

При овим међувременим изборима, ако је избор непосредан, гласају бирачи уписани у најновијем општинском бирачком попису; ако је посредан, гласају првобитно изабрани изборници, а избор руководи такође првобитно изабрани одбор.

§ 201. Жалбе против избора посланика могу поднети најмање њих 10 бирача дотичнога изборнога среза сабору све дотле, докле се посланик не овери.

§ 202. Сабороки посланици бирају се на шест година. Овлашћење првобитно и међувремено изабранима престаје у исто време.

§ 203. Упутства од стране бирача не вежу сабороке посланике.

§ 204. Сабор се сазива најмање шест недеља дана пре, него што ће се отворити.

Дан и час у који ће се бирати посланици, одређују свархијски управни одбори, најраније на три, а најкасније на две недеље пре састанка саборског, и извештују о том расписом протопресвитере, манастире и цркве општине.

Дан и час избора има се свагда обнародовати у општинама, а протопресвитери и манастирски настојатељи извештују о том подручно им свештенство.

§ 205. Сабор сазива у место својега седишта митрополит патријарх, или ако је столица му упражњена, митрополијски управни савет уз претходно учињену пријаву Његову Величанству и после добивеног одобрења Његова Величанства.

§ 206. Састанци сабора су редовни и ванредни.

Редовни је састанак сваке треће године у време између ускрса и духова.

Ванредно се састаје сабор по потреби, коју пресуђује сам сабор или митрополијски управни савет или председник му или ако то захтева једна трећина саборских посланика уз означење расправних предмета.

Ванредни саборски састанци имају се претходно Његову Величанству пријавити.

§ 207. Његово Величанство има право, да одгоди сабор, а исто тако и да га распусти.

У овом последњем случају престаје и овлашћење саборским посланицима; али је митрополит-патријарх односно митрополијски управни савет дужан ради сазива новог сабора Његову Величанству за три месеца извештај поднети.

§ 208. У том случају, ако Његово Величанство жели вршити право свога врховног надзора преко кр. повереника, онај никојим начином не утиче у расправу, донашање закључка ни изборе сабора, нит може пречити законите радње његове.

§ 209. Сабор пресуђује ваљаност посланичких избора.

Према том је властан, да изашље повереника своје, да воде истрагу о спорном избору.

§ 210. Сабор установљује свој пословник.

На једном сабору установљени пословник стоји у живот на сабору, који за њим дође.

§ 211. Сабор одређује свој дневни ред.

§ 212. Сабор се проглашује за састављен, чим се натполовична већина свих изабраних посланика овера и саборски часници изаберу.

§ 213. Председник је сабору архиепископ карловачки и митрополит патријарх српски, или ако је столица му упражњена, епископ, који је члан митрополијског управног савета односно заменик му.

§. 214. Сабор бира на цело време сабороког течаја из световног реда потпредседника, који заступа председника и свршује послове му, кад је овај спречен.

Исто тако бира сабор четир бележника, два свештеничког и два световног реда за сваки појединн састанак.

§ 115. Да сабор може доносити одлуке, мора бити присутна натполовична већина саборских чланова, а одлуке доноси натполовичном већином присутних.

§ 216. Представке сабора потписује председник, потпредседник и бележник.

§ 217. Одлуке сабора обнародује и извршује председник сабора односно митрополијски управни савет.

§ 218. Сабор не прима никаквих изасланства. Свако опћење сабора са особама, телима или властима иде путем председника саборског.

§ 219. Седнице су сабора јавне.

Председник има право и дужност, да одржава ред и мир.

Слушаоци су дужни, да се мирно понашају.

§ 220. Саборски посланици имају за време својег деловања дневнице и накнаду путних трошкова по мери и начину, како то сабор одреди.

(Свршиће се.)

Церемонијал

по којем се на српски православни народно-црквени сабор изаслани краљевски повереник има дочекати.

1. Пошто краљевски повереник њиме одређеног дана и сахата у Карловце приспе, уз звоњење звона и пуцњаву топова позади у опредељени му стан, пред којим је почасна војничка компанија са музиком постављена и која кр. повереника, при доласку му, са прописаном почашћу дочекује.

Пред стан краљевског повереника поставља се двострука стража.

При уласку у стан дочекује краљевског повереника градско поглаварство као и на-

тријарх на челу епископата и дворског свештенства.

По свршеном поздраву прати краљ. повереника у његов стан патријарх са епископима.

У случају, да кр. повереник приспе у Карловце жељезницом или паробродом, поздравља га градско поглаварство као и почасна војничка компанија на станици.

2. Краљевски повереник по доласку својем прима изасланства.

3. На свечано отварање сабора позива краљевског повереника једно изасланство и прати га у седничку дворану, при уласку које дочекује га патријарх на челу епископата.

Пред здањем заузима место почасна компанија са музиком и при читању превишњег декрета о именовању даје прописану почаст.

4. Краљевски повереник покривене главе долази к седишту под балдахином, које је за њега на узвишеном месту уђешено, и декрет о својем именовању предаје својем тајнику ради прочитања.

За време читања превишњег декрета о именовању краљевски повереник скине капу, но том поново метнувши капу на главу, стојећи држи говор, којим отвара сабор и у којем позива сакупљени сабор, да што пре обави оверовљење мандата посланичких и конституисање сабора изборм једног потпредседника од световног реда и потребног броја бележника.

За тим се кр. повереник оставивши сабор под председавањем патријарховим, праћен до улаза патријархом и епископима, удали.

5. После подне, евентуално други дан, краљевски повереник враћа посете.

6. Пошто се сабор конституисао, једно изасланство позива краљевског повереника и прати га у саборску седничку дворану. Том се приликом краљевски повереник дочека поново на начин у тачци 4. означени. При ступању у дворану даје војништво прописану почаст. Краљевски повереник стојећи покривене главе слуша поздравни говор оданости. По том поздравља сабор и у име Његова Величанства прима израз оданости сабора.

Затим заузевши место у смислу тачке 4. изданог му превишњег упутства даје саопштења сабору, на послетку позива сакупљене епископе и посланике, да пођу у цркву на службу ради призивања Светог Духа, по том се, праћен на начин у тачки 4., удали.

У случају, да се горепоменуте и у тачци 4. наведене церемоније не свршавају у оном здању, у којем краљевски повереник станује, прописно поздравља краљевског повереника војништво како при доласку тако и при одласку.

7. Пошто му се пријави, да су епископат и посланици у цркви сакупљени, и сам полази у цркву, и пред уласком исте буде дочекан од патријарха на челу епископата и свештенства и одведен на место за њега опредељено.

Пред црквом заузима место почасна компанија и за време службе даје прописане почасти.

По свршетку црквеног обреда свечано буде испраћен од службовног свештенства и епископа као и од патријарха и напослетку даде, да војништво дефилује.

8. Закључење сабора чини се по сличним церемонијама.

9. Приликом одласка краљевског повереника имају се односне сличне церемоније одржати.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Карловци, 23. јуна 1897.

У 23. броју саопштили смо, да је Његова Светост, преузвишени господин патријарх српски *Георгије Бранковић* намеран био, одмах после свршених избора заступника за народно-црквени Сабор, сазвати их у конференцију, без разлике странака, у ту сврху, да покуша постићи споразум њихов у погледу предстојећег им деловања на сазваном Сабору. Узвишена намера Његове Светости није се могла извршити, јер Његова Светост ни до данас није званично извештена о резултату избора у свима епархијама, нити су поједини изабрани заступници свој избор Његовој Светости пријавили. Можда ће Његова Светост о изабраним заступ-

ницима бити потпуно извештена за који дан, али с обзиром на то, да ће се и сам Сабор састати већ за осам дана, сазивање наумљене конференције пре Сабора било би теретно за саме посланике. Према томе та конференција би могла бити кад се г. г. посланици окупе на Сабору. Ако г. г. буду вољна да се окупе и у наумљеној конференцији око своје народно-црквене Поглавице, Његова Светост је вољна ту конференцију са г. г. посланицима, из свију странака, одржати.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Кр. повереник**), преузвишени господин барон *Федор Николић од Рудне*, стиже у Карловце у суботу, у осм Петров-дана, особним возом у $^3/_4 5$ после подне. Дочек преузвишеног кр. повереника биће по наданом церемонијалу.

(**Отварање Сабора**) биће на Петров-дан у 11 сати пре подне, по церемонијалу, напред саопштеном.

(**Архидијецезалан Административни Одбор**) сазван за 23. јуни о. г. није могао седницу одржати, јер од повазних чланова одазвао се позиву у седницу *само један члан*.

(**Архидијецезална Конзисторија**) држала је своју седницу јучер, у среду под председништвом Његове Светости.

(**Замонашен.**) Свршени богослов и праваик г. Душан Пантелић примио је монашки чин 22. јуна (4. јула) о. г. у манастиру Гргетегу и добио монашко име: Данило.

(† **Јерej Добривој Моловић**) парох Иршки преминуо је у 35. години свога живота, након кратког боловања, 22. јуна о. г. а сарањен 23. јуна. Лака му земља и вечан спомен!

(† **Ђура Радичевић**), син протођакона Четињског Филипа, медецинар универзитета Московског, убио се после неуспешног испита, у једном парку у Москви.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 77 1—3

На учитељско место срп. вероисповедне мешовите школе у Субетици.

Плата је учитељу годишње у готовом 300 фор. за повторну школу 40 фор. паушала 12 фор., 4 ланца оранје земље, на коју учитељ порез плаћа, 6 хвати дрва за себе и за школу. Осим тога стан ван школе, састојећи се из 2 собе, кухиње, шталe и баште.

Дужности учитељеве су прописане школском уредбом од 1872. год.

Компетовати могу само оспособљени из мађарског језика.

Рок стечају траје до 1. (13.) августа 1897.

У Суботици, п. п. Јам (Банат) 19. јуна 1897.

Ђока Стојшић — Јерej Владисл. Ристић
перовођа. — председник.

СТЕЧАЈ. 79 1—3

Овим се расписује стечај на *учитељско место срп. правосл. вероисповедне школе у Новом Св. Ивану*.

Плата је учитељу: 400 фор., за повторну школу 40 фор., за перовођство и састављање црквено-школских рачуна 25 фор. *Свега: 465 фор. (или 930. крунa)*; два јутра добре оранје земље, на коју учитељ порез плаћа; леп слободан стан са две собе, кујном, шпајзом, подрумом, шталом и пространом баштом; сламе за огрев по потреби. Од укопа, где позван буде 50 новч.

Учитељ је обвезан школ. уредбом прописане предмете предавати и децу у црквеном појању обучавати.

Компетовати могу само они, који *поднесу диплому са Сомборске препарандије*. Општина жели, да се компетенти лично пријаве, што ће се јако у обзир узети.

Рок стечају је 3. (15.) август, кога ће се дана и избор обавити.

Из скупштинске седнице, држане у *Новом Св. Ивану* 22. јуна (4. јула) 1897. год.

Јерej Ђура Николић — Милан Путник
парох и перовођа. — црквено-школ. председник.

СТЕЧАЈ. 80 1—3

На упражњено учитељско место четвороразредне мушке школе у Модошу. С тим је скопчана следећа учитељска плата: У готовом новцу 510 фор.; с тим је урачунато досадашња четир ланца школске земље и повторна школа. Ову ће своту г. учитељ у месечним оброцима примати. Осим тога 10 фор. паушала, три фата тврдих дрва с подвозом и $^1/_4$ ланца пољске баште. Код куће пространа башта. А ако буде биран за перовођу 50 фор., буде ли вичан у ноталном пјењају од цркве 60 фор. годишње. Осим тога слободан стан са 3 собе, 1 комором, с таваном над собама и једном шталом. Учитељу у дужност пада све по закону прописане предмете предавати; повторну школу држати, децу у црквеном појању обучавати; десну певницу сваке недеље, празника и у време поста при пређеосвећеној литургији држати. Где се позове од већег погреба 1 фор. а од мањег 50 новч. Изискује се, да је сомборску учитељску школу свршио, и мађарском језику потпуно вичан.

Који жеље на поменуто место компетовати нека изволе своје инштруиране сведодбе најдаље до Преображења 6. авг. овомесном школском одбору поднети.

У Модошу, 24. ог јуна 1897. год.

Живота Гигић,
управитељ.

СТЕЧАЈ. 75 1—3

Ради сталног попуњења учитељског места у српској верописној школи на суботичким салашима-Келебији — овим се расписује стечај.

Плата је учитељска 400 фор., годишње и петогодишњи доплатак од 50 фор. уживање два јутра баште (винограда и воћњака) слободан стан, зимњи огрев за школу и учитеља, и 10 фор. паушала.

Дужности учитељске су прописане у школ. уредби од 1872. године. у које спада и држање повторне школе, *но без особене наплате*

Првенство при избору имаће она кандидати, који веродостојно засведоче, да су вешти у воћарству, виноградарству, пчеларству и т. д. као и да разумеју рационално газдинство.

Који желе место ово добити, нека правовалано инструиране молбенице своје до 1. августа т. г. правосл. српској црквеној општини суботичкој приполељу.

У Суботици, 18. јуна 1897.

Школски Одбор.

Ad K. 662/108 ex 1897. 64 3—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног места протопрезвитератског канцлана у Ст. Бечеју овим се расписује стечај

Компетенти имају своје ваљано инструиране молбенице путем својих претпостављених власти конзисторији овој у року *од 30 дана* рачунајући од првог увртења овог стечаја поднети.

Из седнице епарх. конзисторије бачке држане у *Новом Саду* 6. (18). маја 1897 године.

Председништво.

СТЕЧАЈ. 78 1—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на четвороразредној школи. Учитељска је плата: 400 фор. у готовом, 4 јанца оранје земље, на које учитељ сам терете сноси, 20 фор. у име огрева и паушала, 50 новч. од погреба и парастоса, где позван буде, слободан стан (2. собе, кухиње јеловник, — штала и шупа,) с баштом.

У дужност му спада: предавање по прописима, црквеном појању децу обучавати, држати певницу у цркви, попторну школу и при седницама сва три одсека општинске управе перо водити.

Уједно се расписује стечај на упражњено место учитељице. Плата јој: 300 фор. у готовом 10 фор. у име огрева и 5 фор. у име паушала и слободан стан; предавање по прописима, рок стечају Св. Илија, када ће се и избор обавити, личне пријаве узимају се у обзир.

Из седнице школ. одбора држане у Срп. Чешеју 22. јуна 1897.

Милан Бакић
перовођа.

Исидор Бачван
председник.

СТЕЧАЈ. 76 1—3

На две новоосноване четворне школе у Мокрину овим се расписује стечај за учитеље.

Плата је: 500 фор., станарина — дотле, док општина не буде имала станове на расположењу: — 120 фор.; у име огрева 50 фор. и за писаћи прибор 7. фор.

Дужности учитељ су Уредбом и наредбама школским прописане.

Рок стечају траје до Преображења, 6. (18). августа т. г.

Из седнице срп. правосл. Школског Одбора држане у Мокрину 17. (29.) јуна 1897. год.

Ник. Николајевић
перовођа.

Михаил пл. Рибички
председник.

СТЕЧАЈ. 60 3—3

Овим се расписује стечај на једног учитеља на овомесечној српској верописној 4-веро разредној мешовитој основној школи, са којом су скопчана ова берива: 200 фор. у готовом новцу, $13^1/_2$ катестралних јутара оранје земље на коју учитељ и терете сносити има, а јутар од земље најмање 20 фор. годишње аренде доноси, 40 фор. за попторно предавање, 20 фор. за перовођство ако способан и изабран буде, — слободан стан, са 2 собе, кухињом, јеловником, подрумом, шталогом и баштом, за огрев сламе колико треба, и 10 фор. за два — од укона 1 фор. од пмуњији, а 50 н. од осталих где позван буде.

Изабраном учитељу спада у дужност сву поверсну му децу у свима законом прописаним наукама обучавати, црквеном појању их учити и у цркву водити, те и сам учитељ при сваком богослужењу присуствовати и за певницом појати има.

Компетовати могу:

Који су Сомборску препарандију свршили (са дипломом) и који су испит из мађарског језика положили а при том су морални владања; лична пријава узима се у обзир; а молбенице имају се на овомесни школ. одбор управити. Рок стечају истиче о св. Илији о. г. ког дана ће се и избор учитеља обавити.

Из скупштинске седнице држане 2. (14.) јунија 1897.

У Мађ. Чанаду 4 ог јунија 1897.

Симеон Шешевић
учитељ и перовођа.

Мирко Недучић
школ председник

СТЕЧАЈ. 65 3—3

Расписује се стечај на два учитељска места и једно учитељице, на Верописоведне Школе. Плата је учитељу на III и IV.разред 690 круна, за попторну школу 80 круна. за перовођство 100 круна 5 јанаца добре оранје земље, на коју учитељ порез плаћа, од погреба где позван буде 1 круна, 6 метери дрва, сламе за огрев по потреби, стан са две лепе собе, кујном, шпајзом

и великом баштом. Плата учитељу на I. и II. разреду 800 круна 6 метери дрва, сламе за огрев по потребн, стан са две собе јеловником кујном и баштом. Плата учитељици 600 круна 6 метери дрва, сламе за огрев по потреби, стан са две собе кујном и баштом.

Компетовати могу на сва три упражњена места и свршене учитељице, у случају ако би учитељице биле на учитељска места изабрате дужне су о свом трошку певца узети, дужности учитељске означене су школском уредбом. Рок стечаја траје до светог Илије када ће се и избор обавити. Молбенице имају се са нужним сведоџбама на ово месно школ. председника послати.

Из седнице месно-школ. одбора држане у Срп. Кларији дана 2. Јуна 1897. год.

Светозар Петровић
перовођа.

Радојко Николин
школ. председник.

СТЕЧАЈ. 68 2—3

Поводом оставке, овим се расписује на упражњено место књиговође код српске православне црквено-школске општине новосадске.

Плата је 1000 (хиљаду) фор. годишње, коју ће изабрани књиговођа примати у месечним оброцима у напред.

Дужност књиговође су подробно наведене у „Правилима за чиновнике у српској прав. црквшк. општини у Новом Саду“ која сваки компетент може на захтевање да добије ради проучења.

Изабрани књиговођа дужан је још да положи каућију у износу своје годишње плате у готовом новцу или у вредносним папирма, који су на берзи признати.

Молбенице с документима ваља упутити на потписаног председника.

Рок стечају истиче крајем четврте седмице рачунајући од првог увртења овога стечаја.

Из седнице црквеног одбора српске православне црквено-школске општине у Новом Саду, 11. (23.) јуна 1897. год.

К. Миловановић
перовођа.

Петар Попадић
председник.

СТЕЧАЈ. 70 2—3

На учитељско место на српско-православној вероисповедној мушкој школи у Бечкереку.

Плата за свагдашњу обуку 410 фор. за недељну 40 фор. од потребе где познан буде 1 фор. у нарави стан. —

Осим законом школским за српске вероисповедне школе прописаних предмета дужан је учитељ у цркви појати и децу школску у појању обучавати. —

Рок пријаве 20. јули (1. август) када ће се и избор обавити. —

У *Бечкереку* 15. (27.) јуна 1897.

Председништво.
привр. одбора.

СТЕЧАЈ. 71 2—3

На новоустановљено учитељско место за I. и II. раз. вероисповедне мушке школе у Бегечу.

Плата је: 355. фор. за писаћи прибор 5. фор. огрев преко зиме колико је потребно и 2 фата дрва за своју потребу; 4. јутра (по 1200□) ритске земље и врло леп стан у новој школској згради са свима потребним собама.

Дужности учитеља су прописане школском уредбом.

Жеља је општине, да се молиоци и лично представе.

Молбенице треба слати на црквено-школски одбор *до 20. јула*, ког ће се дана и избор обавити.

Из седнице црквено-школског одбора у *Бегечу* од 15 јунија 1897 год.

Ст. Црнојачки
перовођа.

Тоша Мутибарић
председник.

СТЕЧАЈ. 72 2—3

Овим се расписује стечај на овоместну срп. вероисповедну четвороразредну мешовиту осн. школу, са којим местом скопчана су следећа берива:

У готовом новцу 340 ф., који ће новац изабрани квартално унапред примати; 15 јанаца ораће земље на коју земљу учитељ порезу плаћа од венчања, парастоса и укопа по 50 н. и других штолариних прихода, што заједно годишње износи око 40 ф. 500 пиргли или у име огрева 25 ф.; за перовођство 12 ф.; слободан стан састојећи се из 2 собе, кујне, коморе, штале и баште.

Осим свакиданње школе обвезан ће бити изабрани и поподневну школу држати, децу у црквеном појању обучавати, при сваком богослужењу за певницом појати и перовођеске послове обављати.

Компетенти имају доказати, да су учитељску школу свршили и испит из мађарског језика положили. Лична пријава уколе се у обзир. Молбенице имају се на доленаведеног председника до 27. јули (8. авг.) т. г. приносати када ће се и избор обавити. Изабрани ће имати 1. септембар место заузети.

Примећује се, да је горе наведена земље издата на 6 год. за 158 ф. у аренду, те по томе изабрани ће до септембра 1902. год уживати плату од 500 фор. а од 1902. год. када уговор са закупницима земље престаје, земља ће се изабраном на слободно располагање предати.

Новац за земљу примаће изабрани по петоку сваке године 3. (15.) септембра уједанпут. —

У *Ловри* (Lőré. Pestmegye, u. p. Ráczkeve) 15. (27.) јунија 1897. —

Цветко Ћирић
привр. учитељ и перовођа.

Милош Видак
председник

СТЕЧАЈ. 74 2—3

Овим се расписује стечај на учитељској срп. вероисповедној мешовитој школи у Црној-Бари.

Плата учитељска 300 фор. а. в. које учитељ у напред квартално прима. 2 јанца оране земље на коју учитељ пореза плаћа, за пероводство 1 празан грунт, 2 собе са кујном и шпајзом огрева колико устреба. Рок стечају траје до св. Илије када ће се избор обавити. Молбенице са сведоџбама ваља слати на потписаног председника.

Из седнице школског одбора држане у Црној-Бари 25 маја (6 јуна) 1897.

Ђурица Вујић
председник.

СТЕЧАЈ. 73 2—3

Овим се отвара стечај на учитељско место I-II. разр. срп. вероисповедне мушке школе у Батањи.

Плата је учитељу 800 круна; у име огрева 12 метери (6 фати) дрва или 144 круне, од чега се има и школска дворана грејати; у име реквизита 35 круна. Осим тога лен, пространа и удобан стан са 250□ фати баште.

Дужности учитеља у школи и цркви јесу прописане школском уредбом од 1872. године.

Компетовати могу потпуно и добро оспособљени семборски српски приправници.

Рок стечају траје до св. Илије (20. јул. по ст. кал.) т. г.

Молбу са нужним прилозима ваља слати на подписано председништво м. школ. Одбора.

Молбе, које доцније стигну, као год и оне, које не буду по пропису с' нужним исправама поткрепљене не ће се у призрење узети.

У Батањи 17. (29.) јуна 1897.

Андрија Ненадов
председник м. школ. Одбора.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушцима провиђена звона,

која имају дуготрајнији, свежнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма надмашује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; **прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 4— **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 27.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у уторак 1. јула 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његово Високопреосвештенство епископ Вршачки *Гаврил Змејановић*, овлашћен од Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија Бранковића*, наволео је на дан св. Апостола Петра и Павла рукоположити за ђакона монаха Данила Пантелића привр. конзисторијалног бележника.

ПРЕДЛОГ

СРПСКОГ ПРАВОСЛАВ. НАРОДНО-ЦРКВЕНОГА

САБОРСКОГ ОДБОРА

ЗА

НАРОДНО-ЦРКВЕНИ УСТАВ

источно-православне српске цркве у опсегу српске митрополије у земљама угарске круне

(Наставак и свршетак).

§ 221. Делокруг је сабору:

I. Стара се, да се очува слобода вероисповести, равноправност са другим вероисповестима, целокупност српске митрополије и народно-црквена автономија; према том расправља предлоге, што се тиче равноправног положаја православне српске цркве у држави и односаја јој према другим вероисповестима, као и повреде православном народу уједчених автономних права и подноси о томе представке земаљској влади, државном односно земаљском сабору и Његову Величанству.

II. Врши законодавну власт у свима народно-црквеним пословима, и по том доноси, укида, мења и тумачи народно-црквене законе, нарочито:

1.) поставља народно-црквени устав.

Устав се може изменити само предлогом у сабору и законитом одлуком са две трећине свих чланова сабора.

Промене устава, које се тичу установљења броја и опсега епархија, одређења столице епископа, и уређења епархијске конзисторије и митрополијске духовног савета; оснивања и укидања манастира, одређује сабор споразумно са архијерејским синодом.

Ако се сабор и архијерејски синод не споразуму, остаје дотадање стање.

2.) уређује напаству пароховјеском свештенству, манастирском братству, епископима и митрополиту-патријарху;

3.) уређује источно-православне српске школе сваке врсте од најнижег до највишег степена, просветне и добротворне заводе, и установљује им наставни сустав у границама земаљских закона, изузимајући богословске школе и њихов сустав, које уређује архијерејски синод;

4.) установљује дисциплинарна правила за народно црквене органе и њихове чиновнике, а за свештенство оба реда у толико, у колико се не тиче свештеничког делокруга.

пак ако и овом приликом гласови међу двојицом наједнако подељени остану, решава избор потпредседник коцком;

б.) ако се пак гласови на више кандидата тако поделе, да ни један не добије натполовичну већину гласова, то ће се бирање у другој седници поновити по начину горе прописаном и ако се ни том приликом не постигне натполовична већина гласова за једног кандидата, него се гласови међу двојицом на једнако поделе, то ће се поступати као што је за такав случај под а.) установљено; ако се пак у другој седници гласови на три или више кандидата поделе, то ће се бирање у трећој седници предузети међу двојицом, који су у другој седници релативно највише гласова добили;

в.) ако се само за једног кандидата постигне релативна већина, то овај постаје првим кандидатом, а међу другом двојицом или више њих на које су гласови на једнако подељени, предузимају сви присутни чланови сабора ужи избор, и који овом приликом добије натполовичну или релативну већину гласова, постаје другим кандидатом.

Затим се у истој седници обавља избор архиепископа и митрополита патријарха између ова два гласањем постављена кандидата; ако се горе наведеним начином други кандидат не добије, него се гласови и опет на једнако поделе, предузима се међу оном двојицом или више њих, на које су гласови наједнако подељени, бирање све дотле, док се други кандидат не добије, а за тим предузима се избор између тим начином постављеног првог и другог кандидата.

Ако ма у којем од тих случајева један од кандидата добије натполовичну већину гласова, огласиће потпредседник избор за свршен и саопштава сабору резултат гласања.

После сваког гласања уништују се листићи (гласанице) пред лицем сабора.

§ 224. Потпредседник сабора објављује у јавној седници саборској епископа, који је добио натполовичну већину гласова, односно за којега је решила коцка, за изабраног архиепископа карловачког и митрополита-патријарха српског.

§ 225. Изборни записник саставља се одмах после избора у саборској седници и уз саборског потпредседника и бележника потписују га и чланови одбора за прибирање гласова.

Ако који члан овога одбора не потпише записник, то ће се забележити у записник уз потпис саборског потпредседника и бележника и то замењује потпис дотичног члана.

§ 226. Изборни записник се подноси са представком, коју потписује саборски потпредседник и бележник, путем угарског министра-председника Његову Величанству ради превишње потврде новоизабраног архиепископа карловачког и митрополита-патријарха српског.

§ 227. Епископ, којега српски народно-црквени сабор изабере, а Његово Величанство потврди, постаје архиепископом карловачким и митрополитом-патријархом српским. Превишња одлука обнародује се у једној седници саборској.

Превишње потврђени архиепископ карловачки, митрополит-патријарх српски полаже у митрополијској саборној цркви, пре него што се уведе у своје звање, свечану заклетву, да ће Његову Величанству и уставним законима веран бити, а уз то још, да ће чувати, бранити и заступати автономна права православног српског народа око уређења и управљања послова цркве, школе и на ово односећих се закона, и своје ручно потписује ову заклетву у два равногласна примерка, од којих се један ставља у саборску писмохрану, а други подноси државној влади.

§ 228. Сабором изабраног и превишње потврђеног архиепископа карловачког и митрополита-патријарха српског, уводи у архиепископски и митрополитско-патријарашки престо кр. повереник, а ако овог не би било потпредседник саборски односно на то сабором одређени заменик му, заједно са присутним епископима, а у присуству чланова српског народно-црквеног сабора.

§ 229. Сваки други начин постављања архиепископа карловачког и митрополита-патријарха српског, који би био противан одредбама овога устава, искључен је.

II. Митрополијске власти.

§ 230. Митрополијом управљају ове митрополијске власти: митрополит-патријарх, митрополијски управни савет, митрополијски школски савет и митрополијски духовни савет.

§ 231. Чланови митрополијских власти бирају се на шест година, а за сваки случај послују дотле, док се не изберу други.

§ 232. Митрополијске власти држе седнице своје у месту, где је седиште митрополита-патријарха.

§ 233. Да се одлуке могу доносити потребно је, осим председника, присуство најмање четворице од уредно позваних свих чланова; одлуке се доносе натполовичном већином гласова оних чланова, који су ту.

Кад се гласови на једнако поделе, одлучује глас председников.

§ 234. Чланови митрополијских власти добијају за време својег деловања дневнице и накнаду путних трошкова, како то сабор одреди.

§ 235. Свака митрополијска власт установљује свој посебни пословни ред, који одобрава сабор.

A. Митрополит-Патријарх.

§ 236. Митрополит-патријарх, као начелник митрополије, председник је свима митрополијским властима; он је врховни надзорник источно-православних српских школа и завода у опсегу митрополије и врховни старатељ и заступник свих народно-црквених фондова, заклада и добара,

Митрополит-патријарх, као такав, врши своја права и дужности у смислу овога устава, саборских уредаба и законитих наредаба врховних народно-црквених власти.

Б. Митрополијски управни савет.

§ 237. Митрополијски управни савет састоји се осим митрополита-патријарха као председника, из девет чланова, и то једног епископа, два члана свештеничког и шест чланова световног реда.

Чланове бира сабор из своје средине, и то једног епископа без обзира на предео, једног свештеничког и два световна члана из Угарске; другог свештеничког и друга два световна члана из краљевина Хрватске, Славоније и Далмације; а два световна члана без обзира на краљевине.

Члановима овима бира сабор, без обзира на краљевине такође из средине своје заменике и то епископу епископа, свештеничким члановима једног свештеника а световним три световна.

§ 238. Заменик је председнику у митрополијском управном савету члан-епископ, односно заменик му, који заступа митрополита-патријарха у свима случајевима.

Потпредседника бира митрополијски управни савет из средине својих световних чланова на време, док постоји, који замењује председника, односно заменика му, кад су ови спречени.

Деловођа је митрополијском управном савету народно-црквени тајник, а известиоци они чланови или чиновници, које митрополијски управни савет одреди.

§ 239. За доношење одлуке потребно је, осим председника, присуство четворице од уредно позваних свих редовних чланова, а одлуке се доносе са натполовичном већином оних чланова, који су ту.

Кад се гласови на једнако поделе, одлучује глас председников.

§ 240. Председник и чланови митрополијског управнога савета одговорни су за свој поступак сабору.

Они су дужни накнадити штету, коју сами проузрокују тим, ако намерно пређу границе својега делокруга, или намерно раде против одредаба народно-црквених закона, или кривичном намером занемаре своје у народно-црквеним законима обележене дужности.

Не може се на одговор позвати због чина онај члан, који при истом није суделовао, нарочито због одлуке, која је донесена у његову одсуству или противу гласа му.

Накнада може се тражити само редовним судским путем на основу саборске одлуке, донесене са већином од две трећине гласова.

Накнада се не може тражити после три године, рачунајући од времена, кад је овлашћење дотичном члану престало.

§ 241. Митрополијски управни савет састаје се сваке године редовно месеца марта, јуна, септембра и децембра; а напредно по потреби на позив председника или његова заменика.

§ 242 Митрополијски управни савет врши права и дужности врховне управе и контролне власти, и по том је делокруг му, осим овог што је обележено у другим §§-има овог устава, нарочито:

I као врховној управној и контролној власти:

1.) обнародује и извршује народно-црквене законе, саборске уредбе и одлуке, које спадају у његов делокруг, при том издаје по потреби и прелазне наредбе;

2.) у прешним случајевима чини до првог саборског састанка привремена, у закону основана, наређења о пословима, што спадају у делокруг сабору;

3.) контролише народно-црквене органе, који су народно црквеним законима постављени, у њихову раду и наређује, да му се о стању ствари или извршењу његових наредаба поднесу извештаји, односно је властан ради тог изаслати из своје средине повереника;

4.) располаже свотама, које су саборским прорачуном установљене и у оквиру тога прорачуна дозвољава расположиве своте на напредне и непредвиђене потребе;

5.) одређује службени делокруг својим чиновницима и издаје подробна упутства за потчињена му звања, као и за сталне поверенике за надзор добара епископија;

6.) управља митрополијским односно руковању му поверени фондовима, закладама и добрима и врши надзор и контролу над свим народно-црквеним фондовима, закладама и добрима, овамо рачунајући и она, којима рукују митрополит-патријарх и епископи, и може ради тога периодично изаслати своје поверенике;

7.) припрема предлоге за расправу саборску и властан је ради тога стручњаке преслушати; важније и опсежније предлоге штампа и пре састанка саборскога саопштава саборским посланицима;

8.) подноси сабору сваког саборског састанка извештај о својем раду и записнике на разви-ђење;

9.) издаје званичну збирку народно-црквених закона, саборских уредаба и наредаба врховних власти, које имају опште важности;

10.) обнародује путем штампе сваке године извештај о стању свих народно-црквених фондова, закалада и добара, којима управља, односно које надзирава.

II. Као врховној призивној власти:

коначно решава у последњем степену о оним стварима, које епархијски управни одбори решавају у првом, односно у другом степену.

III. Осим тога бира:

1.) путем стечаја и по исказаној способности своје сталне чиновнике: преводне, одветничке, књиговодне, благајничке, надзорничке и господарске;

председник поставља привремено нужне субституте и именује писарничко и послужитељско особље;

2.) за сваку епархију по два стална повереника за надзор добара епископија на тројни предлог дотичнога епископа;

3.) два своја члана у митрополијски дисциплинарни одбор.

§ 243. Делокруг је митрополијском управном савету у погледу управе и надзора народно-црквених фондова и заклада нарочито:

1.) непосредно управља фондовима и закладама митрополије, односно митрополијској управи повереним.

Према том:

а) стара се, уз признање врховног државног надзора, да им се главнице плодоносно сместе, нарочито одређује каматни постотак, отплате главнице и остале погодбе при давању зајмова; дозвољава зајмове, о којима подноси годишњи пеказ кр. уг. министру-председнику; стара се о побирању односно утеривању камата; купује непокретности, продаје папире од вредности, продаје оне непокретности, које је куцио ради тог, да се очува потраживање којега фонда и закладе, као и сесије јерархијског фонда, које према вредности им не носе сразмеран приход; и подноси влади о том извештај; за обављање ових послова властан је митрополијски управни савет, да на своју одговорност изађе из своје средине пододбор;

б.) установљује основна писма о закладама његовој управи повереним;

в.) саставља прорачуне о приходима и расходима ових фондова и заклада, и подноси их сабору да их установи;

г.) прегледа за сваки фонд и сваку закладу подручним му рачуноводством заседно вођене и испитане рачуне и подноси их сабору ради рачунског закључења;

2.) надзирава руковање фондова и заклада митрополиту-патријарху поверених;

3.) надзирава управу фондова и заклада епархија или епископима поверених, као и црквених општина и епархијских односно црквено-општинских завода; ради тога може наредити по потреби, да дотични руководаоци поднесу извештај са рачунским изводом, односно и дупликате рачуна;

4.) врши надзор, односно сутиче при управи фондова и заклада оних наставних завода, који имају своју автономну управу, а добијају потпору из митрополијских фондова, како то сабор одреди.

§ 244. Делокруг је митрополијском управном савету у погледу управе и надзора, народно-црквених добара нарочито:

1.) управља непосредно епископским добрима, која служе на цел дотације српских православних епископа, са изузетком оних добара, која су у смислу уредбе о дотацији архиепископа карловачкога и митрополита-патријарха српскога и епархијских епископа руковању њихову поверена; а за време, док је митрополитска или која епископска столица упражњена и добрима, која су митрополиту-патријарху односно епископима ради уживања и руковања предана, према том:

а.) поставља управитеље за поједина добра;

б.) издаје их под закуп или најам и побира им приходе;

в.) саставља им предрачуне и подноси их сабору ради даље расправе;

г.) закључује интеркаларне рачуне о приходима и расходима митрополијских и епископских добара за време, док је била упражњена столица митрополита-патријарха односно епископа;

2.) надзирава добра и управу добара, која су митрополиту-патријарху, односно епископима предана ради уживања и употребе, руковања и чувања; нарочито:

а.) настојава, да се о тим добрима сачине и редовно поправљају инвентари у три примерка, од којих се један предаје уживатељу, други митрополијском управном савету, а трећи кр. угарском министру-председнику;

б.) да се очува коренито имање;

в.) да се сваки прирастак у инвентар упише, неупотребљиве ствари продаду и из инвентара избришу;

г.) да се здања одржавају у добром стању;

д.) да се заседно попише приватно имање уживатеља, које су стекли својим приходима или својим имањем и којим могу по својој вољи за живота располагати;

3.) у случају смрти уживатеља, да се попсано приватно имање одели од имања епископског односно архиепископијског, а ово и дотле, док се судски не попечати, сачува и преда епархијским епитропима односно код архиепископије заменику у председништву митрополијског управног савета, пошто се најпре подмире умесни погребни трошкови;

4.) да се воде исправама снабдевени рачуни о руковању оставином;

5.) врши надзор к контролу над добрима манастира, нарочито:

а.) пази, да се коренито имање наиме непокретни и покретни господарски прибор у целости и добром стању одржи, допушује и без више дозволе не отуђи;

б.) прописује господарске основице и одређује, према каквоћи земљишта, која врета господарства да се заведе, а која да се укине и како да се обделава;

в.) одобрава закупне уговоре о закупима преко шест година дана (§ 107. тачка 6.) и пази, да су закупници уговорену кауцију положили;

г.) пази, да се шуме не пустоше;

д.) наређује, како да се приходи повасе, плодови у бесцење не продају и уштеђени новац плодоносно смести;

е.) установљује господарско особље и по-

тврђује постављење стручне господарске чиновнике;

ж.) прописује начин економског и рачунског књиговодства; начи да се рачунске књиге и записници уредно воде, годишњи рачуни на време састављају и на преглед подносе;

з.) прегледа и одобрава прорачуне о приходима и расходима манастира;

и.) коначно решава епархијским управним одборима претходно прегледане манастирске рачуне;

ѳ.) надзирава добра и управу добара црквених општина, појединих цркава, парохија и завода, нарочито да постоје и да се редовно поправљају инвентари, да су добра у земљишним књигама укњижена на име власника, да су куће и зграде осигуране и да се приходи према намени употребљавају.

§ 245. Под непосредном управом митрополијског управног савета стоје:

I. митрополијски фондови:

1.) неприкосновени фонд на потребе епископских дотација и резиденција, катедралних цркава, митрополијског духовног савета и епархијске управе;

2.) клирикални школски фонд на потребе школске и просветне;

3.) школски фонд на потребе источно-православних српских основних школа;

4.) јерархијски фонд, на потребе оскудног и за службу неспособног парохијског свештенства;

5.) манастирски фонд, на потребе манастирског свештенства и одржавање манастира;

6) мировински фондови, за професоре свих источно-православних средњих и виших српских школа и завода, као и за епархијске и митрополијске чиновнике, њихове и свештеничке удовице и сирочад;

7.) фонд за градњу односно за одржавање архијепископско-митрополитске и патријаршке резиденције и побочних јој зграда у добром стању.

Под управу митрополијског управног савета стављају се и оне закладе, које немају опредељеног старатељства или би постојећа старатељства то захтевала или на то сагласовела.

II. Народно-црквена добра:

1.) добра митрополијских фондова и заклада;

2.) пустара Сириг у Бачкој;

3.) пустара Церa у темишварској епархији.

§ 246. Чланови митрополијског управног савета и народно-црквени тајник имају у сабору места и право говора, ма да и нису саборски заступници.

В. Митрополијски школски савет.

§ 247. Митрополијски школски савет састоји се осим митрополита патријарха као председника из девет редовних чланова, и то: једнога епископа, два свештеника без разлике чина и реда и шест чланова световног реда, од којих су тројица из наставничког особља источно-православних српских школа и завода.

Митрополијски школски надзорник је по звању члан митрополијског школског савета.

Редовним члановима бирају се чланови-замењици и то епископу епископ, свештеницима један свештеник, а световним тројица световног реда.

Редовне чланове и чланове заменике бира сабор и ван средине своје.

§ 248. Потпредседника бира школски савет из средине својих световних чланова, који замењује председника у свима случајевима.

§ 249. Известитзац је митрополијском школском савету митрополијски школски надзорник, а бележник народно-црквени тајник.

§ 250. Митрополијски школски савет састаје се редовно сваког трећег месеца у време, које одређује председник, а ванредно по потреби.

§ 251. Митрополијски школски савет је врховна управа свих источно-православних српских школа и завода и по том је делокруг му нарочито:

1.) извршује уредбе о источно-православним српским школама и заводима;

2.) врши главни надзор над свима школама и заводима а над школским управама општинским, епархијским и посебним и издаје у том погледу наредбе, решења и одлуке;

3.) решава сва дидактично-педагошка питања и све оно, што се односи на унутарњу школску дисциплину;

4.) прописује наставне основе;

5.) одобрава, прописује и издаје школске књиге и учила;

6.) поставља наставно особље свих школа и завода, који се издржавају из народно-црквених фондова;

6.) потврђује учитеље, учитељице и забавиље, протопрезвитерске и епархијске школске надзорнике и издаје им декрете;

8.) уверава се у току школске године и приликом испита о унутарњем и спољашњем стању оних школа и завода, која примају потпоре из народно-црквених фондова;

9.) одобрава подизање нових школа и просветних завода, потврђује им основна писма и коначно решава о укидању тих школа и завода;

10.) потврђује основна писма нових просветних заклада;

11.) решава и суди као последњи суд у свима школским пословима и дисциплинарним парницама;

12.) саставља годишњи предрачун оних школско-просветних потреба, које се подмирују из народно-црквених фондова и подноси га митрополијском управном савету ради даље расправе;

13.) подноси сабору о сваком састанку његову извештај о својем раду и о стању подручних му школа и завода;

14.) установљује свој пословни ред;

15.) бира митрополијског школског надзорника и прописује му службена правила;

16.) бира два своја члана у митрополијски дисциплинарни одбор;

17.) води врховни надзор над свима стипендистима, који уживају стипендије и потпоре из оних фондова и заклада, којима рукују црквене општине.

Г. Митрополијски духовни савет.

§ 252. Митрополијски духовни савет састоји се осим митрополита-патријарха, као председника из девет редовних чланова, и то: два епископа, пет чланова свештеничких без разлике чина и реда и два члана световног реда, који морају бити доктори права; одветници или судије.

Редовним члановима бирају се чланови заменици и то епископима један епископ, свештеницима два из свештеничког, а световнима један из световног реда.

Редовне чланове епископе и заменике им бира архијерејски синод, а редовне чланове и чланове заменике свештеничког и световног реда бира сабор и ван средине своје.

§ 253. Потпредседник је митрополијском духовном савету први члан епископ, а кад је овај спречен, други члан епископ, који председника замењује у свима случајевима.

§ 254. Бележник је и редовни известилац митрополијском духовном савету народно-црквени тајник.

Митрополијски духовни савет може за поједине предмете, који се свршују у једном течају седнице, из своје средине одредити и више известилаца.

Одветник митрополијског управног савета уједно је одветник митрополијског духовног савета.

§ 255. Чланови и чиновници митрополијског духовног савета полажу заклетву на своје звање у седници митрополиту-патријарху како одреди архијерејски синод.

§ 256. За доношење одлука потребно је осим председника најмање шесторица ма којега реда од уредно позваних свих чланова; а одлуке се доносе натполовичном већином гласова оних чланова, који су ту.

Кад се гласови на једнако поделе, одлучује глас председников.

§ 257. Митрополијски духовни савет састаје се редовно сваке године двапут, а ванредно по потреби.

§ 258. Делокруг је митрополијском духовном савету:

1.) решава и суди у другом степену о догматичним, обредним, вероучевним, литургичким и дисциплинарним стварима свештенства, у колико се односе на црквени зант и ред (§ 3.);

2. коначно одлучује и суди у последњем степену о свим осталим стварима, што спадају у делокруг епархијског конзисторије;

3.) пази, да епископи и епархијске конзисторије врше своје дужности и надаје у том погледу наредбе, решења и одлуке;

4.) подноси сабору извештај о својем раду;

5.) бира своја два члана у митрополијски дисциплинарни одбор.

Световни чланови не утичу у решавање предмета наложених у овоме § у под бр. 1 као ни у оним призивним предметима, при којима не суделују световни чланови епархијске конзисторије, у којим случајевима доносе њихове одлуке епископи и чланови свештенства, који су ту.

Из седнице српског православног народно-црквеног саборског одбора, држане у Карловцима 25., 26. и 27. априла (7., 8. и 9. маја) 1897. год.

Георгије с. р.
Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Отварање Сабора

Карловци, 28 јуна 1897.

Дочек краљевског повереника.

Данас после подне у $^{3}/_{4}$ 5, у пратњи свога придодана му секретара г. Павла Јовановића, министарског тајника, стигао је кр. Повереник преузвишени г. *барон Федор Николић од Рудне* у Карловце и одсео у патријарашке дворе.

На железничкој станици би дочекан преузвишени кр. Повереник по прописима церемонијала, од градског поглаварства и почасне компаније у присуству многа радозналца света, уз пуцање топова и свирање војничке банде.

Његова Преузвишеност довезла се са железничке станице пред патријарашки двор на свечаним дворским четворопрежним колима.

Његову Преузвишеност дочекала је Његова Светост преузвишени г. патријарх *Георгије*, иза улаза у двор, са високопреосвештеним епископатом и дворским свештенством. Његова Светост је преузвишеног кр. Повереника поздравила бираним и топлим речима, а Његова Преузвишеност је тако исто срдачно одговорила, назавив, да „увек радо овамо долази, а најрадије онда, кад може да донесе народу своме срећу, а цркви њезину автономију да потпомогне у чврстити“.

Преузвишени кр. повереник би поздрављен усклицима живио, и отпраћен уз његову Светост до улаза свога у двору Му спремљена стана.

Његова Преузвишеност је одмах за тим примила посету високопреосвештеног Епископата на челу са Његовом Светости. После је бла-

гоиаводелa љубазно примити подворења свештенства, војничког часнишшва, градског поглаварства, котарског суда, автономног чиновништва, Новосадске и Карловачке гимназије и других корпорација. Од високопреосвештених епископа су сви у Карловци осим високопреосвештеног г. епископа Темишварског, који се налази на лечењу у Русанди Меленачкој.

Карловци, 29. јуна 1397.

У $^{3}/_{4}$11 кренула се *Његова Светост* са високопреосвештеним епископима, праћени од дворског и осталог свештенства, из патријарашког двора у саборницу, која је сад приређена у великој гимназијској дворани.

Његова Светост заузе председничко место и поздрави саборске посланике овим говором:

Велепштована Господо!

У свечаном трепутку овом, кад вас као духовни старешина, као патријарх и председник црквено-народног сабора нашег, око себе сакупљене видим; част ми је преосвећена, частна и поштована господо народни заступници, свесрдном и искреном добродошлицом поздравити вас, и уједно замолити: да у свечаном трепутку овом, кад нам срца у општој радости пливају, кад се жеље свију нас уједно сливају, да свемогући Господ благослови, да са данашњим даном сине сунце лепше среће по цркву и народ наш; и кад нам се душа са вером и надом на бољу будућност к' Престолу Свевишњега узноси, — одбацимо све оно, што нам лепој слози и општем споразуму на путу стоји, на као синови једног Оца небеског, и синови једног оца земаљског, употребимо згодну ову прилику, да тај жељени споразум и слогу постигнемо, како би предстојеће нам велико и животно дело по цркву и народ наш већ једном у пожелани ред довести и срећно докончати могли.

Са тим искреним осећајима, и у то име поздрављајући долазак и састанак овај наш из дубине душе своје — позивам вас и молим, да изволите из средине своје једно изасланство изабрати, које ће Његову Преузвишеност г. кр. Повереника у средину нашу позвати и овамо допратити. (Живио!)

У изасланство буду изабрани по два посланика из сваке епархије.

Изабрано изасланство под водством преосвеш. г. епископа Вршачког, одлази и враћа се у Сабор са преузвишеним г. кр. Повереником, којем почасна компанија пред гимназијском зградом на пијаци одаје прописану почаст. Његова Преузвишеност г. кр. Повереник улази у саборницу дочекан са бурним „живио“. Заузима место под балдахином и на мађарском језику наговори ове речи:

Поштована Господо!

Његово царско и апостолско краљевско Величанство, наш Господар најмилостивији, благоволно је својом, дана 20. маја 1897. у Будапешти даном, превишњом одлуком именовати ме за краљевског Повереника за српски православни народно-црквени Сабор, који је за данашњи дан сазван.

Поводом тим дајем, да се прочита најмилостивија превишња исправа и позивам Вас, да исту са исто опаким хомагијалним поштовањем саслушате, са каковим сам ја исту примио.

Секретар кр. Повереника г. Павле Јоановић чита на мађарском језику овај превишњи отпис:

(Изнутра)

МИ ФРАНЦ ЈОСИФ ПРВИ.

По милости Божјој

цар аустријски, краљ чешки и т. д.

и

апостолски Краљ угарски.

Љубазни Верни! Данашњега дана изданом одлуком Својом дозволили смо најмилостивије, да православни српски архиепископ-митрополит-патријарх сазове у Карловце православни српски народно-црквени сабор на дан 11. јулија (29. јунија) ове године.

Краљевским Повереником Својим на овај сабор на предлог угарског Нашег министра-председника најмилостивије именујемо *Твоју Верност* и поверавамо Својем министру-председнику, да Твојој Верности даде потребна упутства.

Којем у осталом остајемо са краљевском милошћу стално наклоњени.

Дано у Будимпешти, 20. маја 1897. године.

Франц Јосиф с. р.

Б. Банфи с. р.

(С поља)
Бр. 8955
М. П.

Нашем љубазном верном, *барону Ђорђу Николићу од Рудне*, Нашем правом тајном саветнику, наследном члану великашкога дома угарског земаљског сабора, витезу Нашега реда гвоздене крупе првога степена.

У Будимпешти.

(М. П.)

Исти превишњи отпис чита народно-црквени секретар г. Др. Лаза Секулић на српском језику.

После прочитаног превишњег отписа прочитао је преузвишени кр. комесар овај говор:

За одличну и своју срећу сматрам што ме је Његово Величанство наш премилостиви Господар и Краљ у овој важној прилици, од великог — шта више неизмереног — замашаја по живот српске народне православне цркве, одликовало Својим превишњим поверењем, јер услед тога могу и ја, — који истом српском народу припадам, исту православну веру исповедам, коју и ви, поштована господо, — допринети, да очинско старање Његова Величанства што га посвећује своме верном српском народу, уроди жељеним плодом.

Но сматрам и вас за сретне, поштована господо, који сте — добивши поверење српскога народа — позвати, да верношћу и поданичком одношћу остварите мудре тежње нашег искрено љубљеног Краља, и да тиме на столећа зајемчите српској православној цркви автономију, што је столећима жудно жељена.

У пуној нади, да ће помоћу Божјом наш заједнички рад успешан бити, дајем израза и том уверењу своме, да ћете — имавши у виду, при своме раду, земаљске законе и наше уредбе — и делом посведочити, да сте проникнути осећајем најтоплије благодарности према небројено пута поновљеном милостивом старању Његова Величанства нашег најмилостивијег апостолског Краља.

Његово царско и апостолско краљевско Величанство наш премилостиви Господар и Краљ Фрања Јосиф Први Живио! Живио! Живио!

И сада проглашујем **за отворен** српски народни сабор, што је за данашњи дан сазван.

Спомен превишњег имена Његова Величанства и у овом говору био је праћен са бурним усклицима и посланика и публике. Говор Његове Преузвишености бивао је прекидан на више места такође са усклицима „живио.“

После овог говора Његове Преузвишености ступила је Његова Светост патријарх и председник Сабора на кр. Повереника ове речи:

Преузвишени Господине кр. Поверениче!

Племенито, узвишено и милостиво срце Његова царског и Апостолског краљевског Величанства најмилостивијег Господара и Краља нашег Фрања Јосифа I., било је свагда па и данаске јесте извор неисцрпљене милости по свету православну цркву нашу и верно одани му народ српски.

Поред небројених доказа највише милости, са којима је св. православна црква наша и верно одани народ српски, као топлим и неугасимим сунчаним зрацима обасипан бивао, блиста се и овај данашњи свечани чин, који је Његово царско и Апостолско краљевско Величанство милостиво одобрити благоизволело.

Па као што је свагда највишој милости Његова царског и Апостолског краљевског Величанства, верно одани му народ српски са благодарношћу и непоколебином верношћу и лојалношћу на сусрет излазио; тако и данас сакупљени овде епископи и посланици народа српског, благодаре у најдубљој понизности на превишњој милости овој, по којој нам се дозвољава жељно очекивани састанак народно-црквеног Сабора нашег, ради уређења народно-црквених и просветних потреба наших.

На као што смо свагда на нашим Саборима са највећом готовошћу, поверењем и дубоким поштовањем заступницима освећене особе Његова Величанства на сусрет излазили; тако и сада излазимо са неограниченим поверењем и дубоким поштовањем Вашој Преузвишености, као кр. Поверенику на сусрет, препоручујући себе и свој рад високом благоволењу Вашем, и кличући из дубљине душе наше: Да живи Његово

царско и Апостолско краљевско Величанство најмилостивији Господар и Краљ наш Франц-Јосиф I!

Да живи Његова Преузвишеност краљевски Повереник, барон Федор Николић од Рудне! —

Речима Његове Светости придруживали су се усклици одобравања и „живио“, после којих се Његова Преузвишеност кр. Повереник обрати саборским посланицима овим речима:

Поштована Господо!

Пре, но што отпочнете стваран рад, треба да се у смислу уредаба конституишете под председништвом Његове Светости, господина митрополита-патријарха, то јест, да мандате своје предложите Његовој Светости, и да по обављеном оверовљењу, изаберете једног световног потпредседника и нуждан број бележника

Врло би добро било, да се оверовљења што пре заврше, да би узмогли својски и, из дубине душе своје желим — успешно радити на задовољство Његова Величанства, нашега љубљеног Краља, а у корист наше миле домовине, као и свете нам цркве и народа српског. (Живио!)

Вашу Светост пак умољавам, да бисте благоизволели, конституисање сабора и списак оверовљених посланика — као и списак изабраних чланова саборских у своје време, но по себи се разуме, одмах по обављеном избору, мени саопштити.

Даље вас умољавам, да чим буде Сабор за конституисан проглашен — исти одмах позовете, да из своје средине изаспе депутацију к мени, која ће ме позвати ради тога, да сабору саопштим упутства, добивена од стране Његова Величанства.

Кр. Повереник уз усклике живио оставља саборницу, испраћен по Његовој Светости и преосвештт. г. г. епископима до излаза из саборнице, и изабраним изасланством до стана Му у патријарашком двору.

Његова Светост заузима председничко место.

Барон Живковић: Ваша Светост, преузвишени г. Председниче! Као најстарији члан међу посланицима изјављујем у име моје и мојих 65 једномишљеника, да жалимо што је преузвишени г. кр. Повереник прве речи на овај народно-црквени Сабор управио на језику, који према нашем устројству саборском и пословнику није језик овог Сабора, те што већина сабора није могла разумети те прве речи кр. Повереника.

Његова Светост. Желите ли, да ту изјаву доставим на надлежно место?

Барон Јован Живковић. То не. Нека се то сматра само као наша изјава.

Његова Светост. Нека Сабор према пословнику изволи изабрати два најмлађа посланика за привремене перовође.

Изабрани: *Др. Бранислав Станојевић* и *Др. Милан Мандић* заузимају место за бележничким столом.

Његова Светост. Позивам г.г посланике, да изволе предати своје вероданице саборским перовођама

Посланици предају вероданице. Предало је свега 69 њих.

Његова Светост позива Сабор, да приступи избору верификационог одбора.

После свршеног гласања *Његова Светост* позива Сабор да изабере 4 члана скрутиниџа.

Изабрани су двојица перовођа, те *Др. Богдан Медаковић* и *Васа Мудачевић.*

Установљује се, да је предано 61 гласовница, од којих је 59 гласало за: Максима Живковића, Божидара Поповића, Младена Јосића, Саву Стојаковића, Петра Велебата, Др. Красојевића, Др. Чуповића, Пају пл. Еремића, Др. Бран. Станојевића, Др. Божеског, Евгена Думчу, Др. Ник. Ђурђевића, Симу пл. Богдановића, Др. Богдана Медаковића, Др. Петра Станковића. — Прима се.

Његова Светост проглашује ове посланике за изабране чланове верификационог одбора и позива их, да се конституишу и свој рад што пре доврше, како би конституисање Сабора могао обавити и саборски рад што пре отпочети.

Његова Светост затвара седницу.

Свечани ручак

у патријарашком двору на дан отворења Сабора.

У 2 сахата после подне отпочео је свечани ручак у патријарашком двору. Његовој Светости на десно седно је преузвишени *кр. повереник*, а с леве г. *барон Јован Живковић.* Пред двором је за време ручка свирала војничка банда.

У здравље Његова Величанства подигла је Његова Светост ову здравицу:

Цркви Христовој, која учи: *„да дамо Богу што је Божје, а цару што је царево,“* у поглавиту дужност спада, да Богу и себи самој добре и побожне Хришћане, Краљу као земље Господару, верне и одане поданике, а држави и домовини послушне, трудољубиве и ваљане грађане одгаја. То чини свака црква хришћанска, па то чини и наша овопределна српска православна црква.

У тој пријатној нади, да сви верни синови овопределне српске православне цркве наше, у данашњем свечаном трепутку увиђају свечани знак божанственог Промисла и љубави доброг Владаоца нашег, премасв. прав. цркви и народу српском, подигао сам се, да као Митрополит и Патријарх, као духовни поглавица овостраног народа српског, у име свете прав. цркве наше, и верно оданог народа српског, благодарим Богу на тој милости, коју нам је даровао, и да Његовом Помазанику нашем најмилостивијем Краљу и Господару на овом новом знаку Његова благоволења и очинске љубави, најтоплије признање и благодарност изјавим.

У таком расположењу благодарне ми душе, подижем чашу ову са најусрдијом жељом да милостиви Господ поживи Његово Ц. и Ап. кр. Величанство најмилостивијег Краља и Господара, нашег доброг оца Фрања-Јосифа првог, на славу, дику, радост и понос драге нам домовине и свих верно-оданих му народа! — Живио на многаја љета!

Ова топло наречена здравица Његове Светости би попраћена френетичким усклицима „Живило Његово Величанство“, „Живио краљ!“ Војничка банда свирала је царску химну, а топови су грували и звона звонила.

Другу здравицу подигла је Његова Светост у здравље и славу земаљским владама овим речима:

При свечаности овој за пријатну дужност своју сматрам подићи чашу у здравље високих земаљских влада Његова Ц. и Ап. кр. Величанства, наиме пак: у здравље Преузвишеног кр. угар. Министра Председника барона Банфи Дезидерија, као врховног представника обе кр. владе, а заједно с тим Његове Преузвишености Грофа Куен-Хедервари-Драгутина, Бана троједне краљевине, као мудрих саветника Његова Величанства, са жељом, да крмило поверене им управе у повољном здрављу на задовољство Његова Величанства, а на корист и срећу драге нам домовине дуго и дуго управљају.

Да живи кр. уг. Министарство!

Да живи Бан Хрватске и Славоније на многаја љета!

Трећу здравицу подигла је Његова Светост у здравље преузвишеног кр. Повереника овако:

Од првога дана, када је Ваша Преузвишеност пре седам година као кр. Повереник први пут у средину нашу дошла и деловање своје мудро и тактично отпочела, освојила је и очарала срца свих нас, те је сасвим природно, што се доласку Вашем и овога пута, сви без разлике, радујемо и што искрено желимо, да се предстојеће нам велико дело, — уређење народно-црквене автономије наше, — за време Ваше узвишене и части пуне мисије, на задовољство Његова Величанства, у корист св. православне цркве и народа српског, а на славу имена Ваше Преузвишености срећно и доврши.

И тада ће срећан и задовољан народ српски, причати са колена на колено поздном потомству, да је Ваша Преузвишеност као Представник светле Круне, била највећи поборник интереса своје цркве и свога једнокрвног и једноверног народа српског, — а то ће уједно бити и највећа награда за труд положени Ваше Преузвишености.

У то име подижем ову чашу и кличем, да живи Преузвишеност Ваша на дику и понос рода и народа свога, на многаја љета! — Живио!

Четврту здравицу подигао је преузвишени кр. Повереник у здравље Његове Светости и саборских посланика овим речима:

Поштовани Господо! Није ми дато, да чувства моја у лепим фразама изустим, — аз' тешко би и било такве лепе речи наћи, које би то изразиле што у дубљини срца мога при данашњој свечаној прилици осећам.

На дан светог Петра, чувара небеских кључева, сам, по налогу возљубљеног нашег

Владаоца, наш српски народно-црквени Сабор малочас за отворен изјавио, — Сабор, који ће под председништвом светога Патријарха што скорије свој, ако Бог да, плодоносан рад започети.

Si licet parva componere magnis, ово бих рекао, да је и наш свети Патријарх чувар кључева нашег народног развитка, наше народне свете православне цркве. Он је отворио врата Сабору, моливши Његово Величанство, да дозволи Сабор који ће нашој православној цркви автономију обезбедити.

Величанство је благоизволело испунити молбу Патријархову, а народ изабра посланике своје, који ће великом и узвишеном задатку свом са Патријархом заједно одговорити.

Да се то оствари, то је моја топла жеља; жеља свију нас. И у то име подижем чашу у здравље Његове Светости и у здравље посланика овог данас отвореног Сабора. Живили!

У име посланика захвалио се Његовој Преузвишености на овој здравици г. барон *Јован Живковић*.

Шесту здравицу подигла је Његова Светост у здравље и славу високопреосвештене господе епископа. Све су ове здравице стојећи саслушане. Високопреосвештени господин епископ Вршачки, је наздравио војништву, на којој здравици се лепо и допадљиво захвалио г. обрштар Ребергер, истичући врлине верности и јунаштва у царско-краљевској војсци војника баш српске народности, изјавив, „да је наша војска дична и поносна са војницима српске народности“, те напив здравицу узвишеној Поглавици те дичне народности: Његовој Светости преузвишеном господину патријарху Георгију.

Пошто се високопреосвештени господин епископ Вршачки Гаврил Змејановић захвалио на здравици Његове Светости, високопреосвештеним епископима намењеној, подигла је Његова Светост трпезу.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Саборски Одбор**) држао је своју седницу у прошли четвртак под председништвом Његове Светости, преузвишеног господина патријарха *Георгија*. Присутни су били од чланова: Високопреосвештени г. епископ Пакрачки *Мирон*, впреч. г. г. архимандрит *Иларион Руварац* и протопрезвитер *Ђорђе Влаховић*, г. г. *Михаило пл. Рогулић* и *Др. Теодор Недељковић*. Саборски Одбор је решио текуће послове.

(**Коалиране народне странке**) држе своје заједничке клубске седнице. Верификацијони саборски одбор ради свој посао. Седница саборска биће по свој прилици у четвртак.

(**Избор пароха.**) У Опави изабрани су за пароше јереј *Михаило Рајин*, парох Секферински и јереј *Александар Ђурђић* администратор тамошњи.

(**Овогодишњи испит зрелости у Карловачкој гимназији**), који је био од 29. јунија до 2. јулија т. г. показао је овакав резултат. Од 24 ученика, који су се пријавили за испит, положили су *с одликом* ових *седам*: *Томпарски Славко* из Београда, *Георгијевић Светолик* из Шида, *Ковачевић Душан* из Мокрина, *Симић Љубомир* из Д. Тузле, *Јаковљевић Марко* из Карловаца, *Бесаровић Петар* из Сарајева и *Коњевић Димитрије* из Вуковара. *Једанаест* њих проглашени су за зреле, а од осталих шест двојица на јесењи рок одбијени, четворица *након годину дана могу поновити испит*.

(**Ради својих претплатника**) издајемо овај напредан број.

Нове књиге.

Изашао је из штампе **Тумач** повластица, закона, уредаба и других наређења српске народно-црквене автономије у Угарској Хрватској и Славонији што га је написао Др. Жарко Миладиновић адвокат у Руми. Књига износи скоро 32 штампана табака са 486 стр., а цена јој 2 фор. Књига се може добити у свима српским књижарама.

Зборник наредаба. *Горњо-Карловачке Епархијске управе у години 1896.* Наштампала Епарх. конзисторија. У Сењу 1897. Ово је већ четврта свеска наредаба, коју преч. Епархијска Конзисторија Горњо-Карловачка издаје. За сада региструјемо појаву ону, а у своје време проговорићемо опширније о њој.

Општа педагогика. Написао *Др. Војислав Бакић* професор Велике Школе у Београду. Државна штампарија 1897. Издање учитељског удружења (из фонда пок. Јована Гавриловића.) Честити и умни писац изразио је ово своје дело у главном на основу Вунтове и Бенове психологије и логике и Хербартове етике, задржавши, у осталом дух Хербартовске филозофско-педагошке школе, нарочито у оном смислу, како га је схватио самостални и слободумни Хербартовац пок. Др. К. Ф. Стој.

Писац је радио своју „Општу педагогику“ самостално, по свом уверењу. Трудио се, као што сам вели, да у овом делу изнесе педагогику као *науку*, која и по важности предмета, и по основаности ни-

сли, и по начину излагања мисли, може слободно стати упоредо с другим признатим наукама, нарочито с онима наукама, које су јој сродне.

Најновије ово дело г. Дра В. Бакића нека је најтоплије препоручено сваком ко се књигом и науком бави, као дело прилога нашега научника педагога. А г. писцу част и хвала што је њиме обогатио и подигао нашу научну књижевност. ═

Поштованим претплатницима.

Молимо наше поштоване претплатнике, који претплату још не подмирише и не поновише да то учине.

Администрација „Српског Сиона“.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 81 1—3

На умировљењем местног г. учитеља I. и II. раз. мушке срп. вероспенов. школе српско-крстурске упражњено учитељско место овим се отвара стечај. Плата је 500 фор. пет стотина фор а. вр. слободан стан у школ. здању, за огрев сламе колико буде нужно, 2 јутра оранице земље, и $^1/_4$ јутра баште ван села. Осим дужности учитељске, која је школ. уредбом прописана, дужан је учитељ и у цркви појати. Рок пријаве је 1. август о. г. Изабрати ће учитељ наступити у звање 1. септембра т. г. Молбенице са нужним сведоџбама ваља упутити мест. школ. одбору.

Из редовне седнице мест. школ. одбора одржане у Српском Крстуру дана 10. јуна 1897. године.

Сима Моцић перовођа. јереј Л. Св. Дражић председник.

СТЕЧАЈ. 82 1—3

Налогом сл. ЕПОдбора под ЕНо 587 ЕПО 1896, овим се расписује стечај на упражњено учитељичко место у овдашњој срп. вероисповедној женској школи.

Плата новоизабраној учитељици јесте: 300 ф за држање свакидашње и 40 фор. за држање повторне школе, које ће у месечним ратама из школ. благајне примати. Стан врло удобан састојећи се из две натосане собе, кујне, шпаиза, шталога и шупе; даље врло лепа башта у дворишту са виновом лозом засађена. Огрева пак колико буде нужно.

Компетовати могу само оне, које су и не пит из мађарског језика положиле. Дужности су школ. уредбом прописане. Новоизабрана ће 1-ог септембера по ст. к. ступити у звање.

Добро инструисане молбенице треба управити на мест. школ. одбор до 31. јула о. г., кад и рок стечају истиче.

На седнице школ. одбора, држане у Тиса Св. Миклошу дана 2. (14.) јуна 1897. године.

Владимир Љ. Торбански учитељ и перовођа. Дана Бапов председник.

Ad E. 635. I. 114. ex 1897. 83 1—3

СТЕЧАЈ.

На парохију IV. разреда у *Фердинц*. Рескриптувална плата ступа у живот 1. јан. 1898.

Молитељи имају своје биљеговане и ваљано снабдевене молбе путем претпостављених им власти најдаље до 27. јула по ст. к. овамо поднети.

Епарх. конзисторија вршачка.

СТЕЧАЈ. 84 1—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на српској вероисповедној мешовитој школи у Најфали.

Плата је учитељу 800 круна годишње — без дрва, а плату прима сваког првог јануара. Осим тога 4 јанца добре оранице земље и $^1/_2$ јанца баште на излазу, на коју ће земљу учитељ сам држ. порезу плаћати, а уживаће стан у нарави са 2 собе, кухињом, комором за смок, шупом, шталом, и поред стана лепа и пространа башта.

Осим тога, у име перовођства и рачуноводства 10 фор. а у име великог погреба 1 фор., а малог 50 новч. где позван буде.

Дужности су учитеља школском уредбом прописане, поред тих, дужан је учитељ и децу у појању обучавати. Недељом и празником — као и у часни пост, средом и петком децу у цркву водити и за десном певницом свагда појати.

Компетовати могу само на горњу плату они, који су Сомборску препарандију свршили и испит из мађ. језика положили.

Молбенице своје управити ваља на потписани црквено школски Одбор. (u. p. Szekesit).

Првенство ће имати они, који се у једну недељу или празник лично овој општини прикажу; а рок стечају 6 август но стар. кал. у који ће се дан и избор обављати.

У Најфали 24. јуна 1897. год.

Црквено-школ. Одбор.

СТЕЧАЈ. 85 1—3

Овим се расписује стечај на овоместну срп. вероисповедну школу у Батти.

Плата учитељска је: у готовом новцу 300 ф.; 5 јанаца оранице земље, на коју општина порез плаћа за перовођство 5 фор., у име огрева 23 ф., од великог укопа 1 фор. од малог укопа, нарастоса и венчања 50 новч.; слободан стан: од 2 собе, кухиње и баште.

Осим законом школским за срп. вероисповедне школе прописаних предмета, дужан је учитељ у цркви појати и децу у школском појању обучавати.

Од компетаната се тражи, да су учитељску школу свршили и испит из мађарског језика положили. Молбенице имају се на доспотписани црк. школски Одбор упутити, рок стечају је 27. јули (8. авг.) т. г.

У Батти (Batta, Fehérmegye) 27. јуна (6. јула) 1897 год. Црк. школски Одбор.

ДРАЖБА НА МАЊАК. 90 1—1

Срп. прав. црквн. општина у Кању, по дозволи Сл. Епарх. Адм. Одбора бачког, бр. АО 671 263 ех 1897. намерава спровести дражбе оправке код црквено-општинских здања, исте оправке стале би по предрачуну 800 фор. Сваки лицитант дужан је 5% у име пашмаилука положити.

Дражба ће се одржати 20 јула (1 авг.) сата после подне.

Ближа условија могу се видити у писарни црквене општине.

Из седнице управног одбора црквене општине, држане у Кању 22. јуна (4. јула) 1897. године.

Председништво.

СТЕЧАЈ. 76 2—3

На две новоосноване четвртне школе у Мокрину овим се расписује стечај за учитеље.

Плата је: 500 фор., станарина — дотле, док општина не буде имала станове на расположењу: — 120 фор.; у име огрева 50 фор. и за писаћи прибор 7. фор.

Дужности учитеља су Уредбом и наредбама школским прописане.

Рок стечају траје до Преображења, 6. (18), августа т. г.

Из седнице срп. правосл. Школског Одбора држане у Мокрину 17. (29.) јуна 1897. год.

Ник. Николајевић, перовођа. Михаил пл. Рибички, председник.

СТЕЧАЈ. 70 3—3

На учитељско место на српско-православној вероисповедној мушкој школи у Бечкереку.

Плата за свагдању обуку 410 фор. за недељну 40 фор. од погреба где позван буде 1 фор. у парави стан. —

Осим законом школским за српске вероисповедне школе прописаних предмета дужан је учитељ у цркви појати и децу школску у појању обучавати. —

Рок пријаве 20. јули (1. август) када ће се и избор обавити. —

У *Бечкереку* 15. (27.) јуна 1897.

Председништво. привр. одбора.

СТЕЧАЈ. 74 3—3

Овим се расписује стечај на учитељској срп. вероисповедној месовитој школи у Црној Бари.

Плата учитељска 300 фор. а. в. које учитељ у напред квартално прима. 2 ланца оране земље на коју учитељ пореа плаћа, за вероподучено 1 празан грунт, 2 собе са кујном и шпајзом огрева колико устреба. Рок стечају траје до св. Илије када ће се избор обавити. Молбенице са сведоџбама ваља слати на потписаног председника.

Из седнице школског одбора држане у Црној Бари 25 маја (6 јуна) 1897.

Ђурица Вујић председник.

СТЕЧАЈ. 73 3—3

Овим се отвара стечај на учитељско место I-II. разр. срп. вероисповедне мушке школе у Батањи.

Плата је учитељу 800 круна; у име огрева 12 метери (6 фати) дрва или 144 круне, од чега се има и школска дворана грејати; у име реквизита 35 круна. Осим тога дан, пространа и удобан стан са 250□ фати баште.

Дужности учитеља у школи и цркви јесу прописане школском уредбом од 1872. године

Компетовати могу потпуно и добро оспособљени семборски свршени приправници.

Рок стечају траје до св. Илије (20. јул. по ст. кал.) т. г.

Молбу са нужним прилозима ваља слати на подписано председништво м. школ. Одбора.

Молбе, које доцније стигну, као год и оне, које не буду по пропису с' нужним исправама поткрепљене не ће се у призрење узети.

У Батањи 17. (29.) јуна 1897.

Андрија Ненадов председник м. школ. Одбора.

СТЕЧАЈ. 87 1—3

Овим се расписује стечај за деловођу црквено-школске општине Меленачке с платом од 600 фор. а. вр.

Деловођи спада у дужност, да води рачуноводство и преповедство у општини и осим тога да сврши рачуне за 1896. год. и евентуално све старије ликвидације и друге старије послове. Рок стечају 6 недеље од првог увршћења.

Из седнице црквено-школске скупштине држане у Мелени 22. јуна 1897. год.

Светозар Николић председник.

Број 830. К. 202. 88 1—3

СТЕЧАЈ.

На парохију III. класе у Бршљаници.

Интеркалара нема.

Молитељи имају своје прошено инструира не молбенице надлежним путем Епархијској Конзисторији овој поднијети најкасније до 12. (24.) јула 1897. год.

Из сједнице Епархијске Конзисторије.

У Пакрацу, 17. (29.) јулија 1897.

Мирон епископ.

Ad K. 414. 485./295 ех 1897. 86 1—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију II. разреда у Руми овим се стечај расписује. Интеркалара нема.

Компетенти имају своје ваљано инструиране молбенице путем претпостављене власти до 31. јуза (12. августа) 1897. укључно овој конзисторија подастрети.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 25. јуна (7. јула) 1897.

Архидијецезална конзисторија.

СТЕЧАЈ. 71 3—3

На новоустановљено учитељско место за I. и II. раз. вероисповедне мушке школе у Бегечу.

Плата је: 355. фор. за писаћи прибор 5. фор. огрев преко зиме колико је потребно и 2 фата дрва за своју потребу; 4. јутра (по 1200□) ритске земље и врло леп стан у новој школској згради са свима потребним стајама.

Дужности учитеља су прописане школском уредбом.

Жеља је општине, да се молиоци и лично представе.

Молбенице треба слати на црквено-школски одбор *до 20. јула*, ког ће се дана и избор обавити.

Из седнице црквено-школског одбора у *Бегечу* од 15 јунија 1897 год.

Ст. Црнојачки
неровођа.

Тоша Мутибарић
председник.

СТЕЧАЈ. 72 3—3

Овим се расписује стечај на овоместну срп. вероисповедну четвороразредну мешовиту основну школу, са којим, местом скопчана су следећа берива:

У готовом новцу 340 ф., који ће новац изабрани квартално унапред примати; 15 лањаца оране земље на коју земљу учитељ порезу плаћа од венчања, парастоса и укопа по 50 н. и других штолариих прихода, што заједно годишње износи око 40 ф. 500 пиргли или у име огрева 25 ф.; за неровођство 12 ф.; слободан стан састојећи се из 2 собе, кујне, коморе, штале и баште.

Осим свакидашње школе обвезан ће бити изабрани и поћорну школу држати, децу у црквеном појању обучавати, при сваком богослужењу за певницом појати и неровођске послове обављати.

Компетенти имају доказати, да су учитељску школу свршили и испит из мађарског језика положили. Лична пријава усмене се у обзир. Молбенице имају се на доленодписаног председника до 27. јула (8. авг). т. г. приноелати када ће се и избор обавити. Изабрани ће имати 1. септембар место заузети.

Примећује се, да је горе наведена земље издата на 6 год. за 158 ф. у аренду, те по томе изабрани ће до септембра 1902. год уживати плату од 500 фор. а од 1902. год. када уговор са закупницима земље престаје, земља ће се изабраном на слободно располагање предати.

Новац за земљу примаће изабрани по истеку сваке године 3. (15.) септембра уједанпут. —

У *Ловри* (Lóré. Pestmegye, п. р. Ráczkeve) 15. (27.) јунија 1897. —

Цветко Ћићић
прнир. учитељ и неровођа.

Милош Видак
председник

СТЕЧАЈ. 77 2—3

На учитељско место срп. вероисповедне мешовите школе у Суботици.

Плата је учитељу годишње у готовом 360 фор. за повторну школу 40 фор. паушала 12 фор., 4 лаица оране земље, на коју учитељ нореза плаћа, 6 хвати дрва за себе и за школу. Осим тога стан ван школе, састојећи се из 2 собе, кухиње, штале и баште.

Дужности учитељеве су прописане школском уредбом од 1872. год.

Компетовати могу само оспособљени из мађареког језика.

Рок стечају траје до 1. (13.) августа 1897.

У Суботици, п. п. Јам (Банат) 19. јуна 1897.

Ђока Стојшић
неровођа.

Јереј Владисл. Ристић
председник.

СТЕЧАЈ. 68 3—3

Поводом оставке, овим се расписује на упражњено место књиговође код српске православне црквено-школске општине новосадске.

Плата је 1000 (хиљаду) фор. годишње, коју ће изабрани књиговођа примати у месечним оброцима у напред.

Дужност књиговође су подробно наведене у „Правилима за чиновнике у српској прав. црквеној општини у Новом Саду“ која сваки компетент може на захтевање да добије ради проучења.

Изабрани књиговођа дужан је још да положи каућију у износу своје годишње плате у готовом новцу или у вредносним папирима, који су на берзи признати.

Молбенице с документима ваља упутити на потписаног председника.

Рок стечају истиче крајем четврте седмице рачунајући од првог увршћења овога стечаја.

Из седнице црквеног одбора српске православне црквено-школске општине у Новом Саду, 11. (23.) јуна 1897. год.

К. Миловановић
неровођа.

Петар Попадић
председник.

СТЕЧАЈ. 89 1—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место у Срп. Ст. Мартону Плата је годишња, месечно у напред, 450 фор. У име паушала 5 фор, као неровођа 10 фор. дрва 10 мет. оране земље 3 ½ лаица, на коју учитељ сваковрсни порез плаћа; од погреба где позван буде 50 н.; 6. великих подвоза преко године; слободан стан са две собе, кујне, коморе и пола баште.

Дужности су учитеља школ. Уредбом од год. 1871. одређене, а доказати има да је испит из мађареког језика с добрим успехом положио; поћорну школу држата, у цркви појати и децу црквено појању учити. Рок пријаве св. Илија т. г. када ће се избор и обавити.

Из седнице Школ Одбора држане 24. Јуна у Срп. Ст. Мартону.

Аркадије Бугарски
председник

СТЕЧАЈ. 80 2—3

На упражњено учитељско место четвороразредне мушке школе у Модошу. С тим је скопчана следећа учитељска плата: У готовом новцу 510 фор.; с тим је урачунато десадашња четир ланца школске земље и поћорна школа. Ову ће своту г. учитељ у месечним оброцима примати. Осим тога 10 фор. паушала, три фата тврдих дрва с подвозом и $^{2}/_{4}$ ланца пољске баште. Код куће пространа башта А ако буде биран за перовођу 50 фор., буде ли вичан у ноталном пјенању од цркве 60 фор. годишње. Осим тога слободан стан са 3 собе, 1 комором, с таваном над собама и једном шталом. Учитељу у дужност пада све по закону прописане предмете предавати; поћорну школу држати, децу у црквеном појању обучавати; десну певницу сваке недеље, празника и у време поста при пређеосвећеној литургији држати. Где се позове од већег погреба 1 фор. а од мањег 50 новч. Изискује се да је сомборску учитељску школу свршио, и мађарском језику потпуно вичан.

Који желе на поменуто место компетовати нека изволе своје инштуриране сведоџбе најдаље до Преображења б. аут. овомесном школском одбору поднети.

У Модошу, 24. ог јуна 1897. год.

Живота Гигић
управитељ.

СТЕЧАЈ. 74 2—3

Ради сталног попуњења учитељског места у српској вероисповедној школи на суботичким салашима-Келебији — овим се расписује стечај.

Плата је учитељска 400 фор., годишње и петогодишњи доплатак од 50 фор. уживање два јутра баште (виноград и воћњак) слободан стан, зимњи огрев за школу и учитеља, и 10 ф. паушала.

Дужности учитељске су прописане у школ. уредби од 1872. године, у које спада и држање повторне школе, *но без особене накнаде.*

Првенство при избору имаће они кандидати, који веродостојно засведоче, да су вешти у воћарству, виноградарству, пчеларству и т. д. као и да разумеју рационално газдинство.

Који желе место ово добити, нека правовално инштуриране молбенице своје до 1. августа т. г. правосл. српској црквеној општини суботичкој припошљу.

У Суботици, 18. јуна 1897.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 79 2—3

Овим се расписује стечај на *учитељско место срп. правосл. вероисповедне школе у Новом Св. Ивану*

Плата је учитељу: 400 фор., за поћорну школу 40 фор, за перовођство и састављање црквено-школских рачуна 25 фор. *Свега: 465 фор. (или 930. круна);* два јутра добре оране земље, на коју учитељ порез плаћа; леп слободан стан са две собе, кујном, шпајзом подрумом, шталом и пространом баштом; сламе за огрев по потреби. Од укопа, где позван буде 50 новч.

Учитељ је обвезан школ. уредбом прописане предмете предавати и децу у црквеном појању обучавати.

Компетовати могу само они, који *поднесу диплому са Сомборске преваранџије.* Општина жели, да се компетенти лично пријаве, што ће се јако у обзир узети.

Рок стечају је 3. (15.) август, кога ће се дана и избор објавити.

Из скупштинске седнице, држане у *Новом Св. Ивану* 22. јуна (4. јула) 1897 год.

јереј Ђура Николић	Милан Путник
парох и перовођа	црквено-школ. председник.

СТЕЧАЈ. 78 2—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на четвороразредној школи. Учитељска је плата: 400 фор. у готовом, 4 ланца оране земље, на које учитељ сам терете сноси, 20 фор. у име огрева и паушала, 50 новч. од погреба и парастоса, где позван буде, слободан стан (2. собе, кухиње јеловник, — штала и шупа,) с баштом.

У дужност му спада: предавање по прописима, црквеном појању децу обучавати, држати певницу у цркви, поћорну школу и при седницама сва три одсека општинске управе перо водити.

Уједно се расписује стечај на упражњено место ујитељице. Плата јој: 300 фор. у готовом 10 фор. у име огрева и 5 фор. у име паушала и слободан стан; предавање по прописима, рок стечају Св. Илија, када ће се и избор објавити, личне пријаве узимљу се у обзир.

Из седнице школ. одбора држане у Срп. Чењеју 22. јуна 1897.

Милан Бакић	Исидор Бачван
перовођа.	председник.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., за по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединa бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, отечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 28.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 6. јула 1897.

БЕСЕДА

ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ ПРЕУЗВИШЕНОГ ГОСПОДИНА

ГЕОРГИЈА БРАНКОВИЋА

СРПСКОГ ПАТРИЈАРХА

држана у седници Српског Народно-црквеног Сабора од 3. (15.) јула 1897. год.

Славни Сабре!

Годинама жељени и са нестрпљењем очекивани час приспео је: Његово царско и апостолско краљевско Величанство, наш премилостиви краљ и господар, благонаволио је најмилостивије дати пречишњу Своју дозволу, да се сазове српски православни народно-црквени сабор, и славни сабор се, у име Божје, ево састао и конституисао. —

Истицати значај овога сабора за уређење наших народно-црквених автономних односаја, држим да није потребно; јер је тај значај познат и јасан пред сваким поштованим чланом славнога сабора. Тај значај не налази својега основа само у превишњем краљевском рескрипту од 20. маја 1897. године, којим се најмилостивије дозвољава сазив сабора; него се тај значај показује још као општа последица рада, подухвата и тежња народно-црквених сабора од преко двадесет година амо; и још више: значај овога сабора стоји у тесној вези са радом и завршетком рада народно-црквенога сабора од године 1890—92.

И кад погледам на значај овога саборскога састанка, не могу, а да као природни председник народно-црквеног сабора, који стоји изнад повремених, или иних странака, који пред собом има само заступнике српског православнога народа и цркве, српски православни народно-црквени сабор, — не могу, а да на догледу велике задаће и замашај решења те задаће, која овај сабор чека, не рекнем неколико речи пре, него што славни сабор приступи к самом решавању своје тешке задаће.

У низу бригâ, које као поглавица овомитрополијске српске православне цркве имађах и имам без престанка да бринем, као најтежа се указује брига и размишљање о том, *како би вољало најбоље да уређамо своју народно-црквену автономију* без повреде права: јерархије и народа, а уз очување права прејасне Круне; а све да буде у корист цркве, школе и просветних наших односаја с једне, а миле нам отаџбине с друге стране. Питао сам се и питам, да ли у нас има услова за то? Какви узроци спречавају такво уређење? А кад сам у мислима прегледао толике безуспешне покушаје, са тешким уздахом сам се питао: да ли нам је у опште суђено, да једном дођемо до таквога уређења?

У тој мучној бризи, размишљању и питању долазио сам и долазим пре свега увек на једну појаву, симптому и скоро да кажем, систему, и то ову.

Кад год је време састанку нар. црк. сабора, ту је одмах напоредо и *опште позната узрујаност*, изазвана и подстакнута на разне па и недозвољене начине. Избори се спремају и обављају ненадмашном жестином: у мисли и намери, да се заштити опстанак (како се каже) угроженом праву, забораве се и одбаце се том приликом сви обзири, агитација без контроле отме мах, изазива се и гаји увек нека зебња, шта ће донети саборски састанак — post equitem sedet atra cura — грозничаво расправљање прекрили цело изборно поље и — избори се обаве. А кад тако изгледа изборна борба и кад се таква предигра збива пред састанак сабора, нек ми је дозвољено одмах и отворено изјавити, да моја брига о уређењу народно-црквене автономије не губи ништа од тежине своје, него је шта више још мучнија. Јер нека свако по души пресуди, да ли се тако може с успехом истраживати и наћи истина? Да ли се тим путем може доћи к оном циљу, којем теже овопредеона српска православна црква, јерархија и народ? Да ли ће наша црква са јерархијом и народом доћи до жељеног обезбеђења и уређења народно-црквене автономије, до мирног заклона и пристаништа, кад раду и покушајима за рад око тога уређења, кад жестоко, кад жешће, *али увек пратиоци* грозничава предигра узбурканих страсти?!

Моје је уверење, славни саборе, да не може доћи. Не може, а то је јасно, што узрујаност у опште, а овако голема још силније, потискује и поништава хладни разбор. У такој узрујаности је довољна ситница, *без обзира бачена речица*, да самој ствари, која хоће да се заштити, грдно шкоди. Довољна је речица, па да се створи најдубље неповерење, најљуће непријатељство, па чак и најжешћа мржња!

А та појава је код овога велеважнога задатка и његова решавања, славни саборе, кобна појава и права несрећа за саму ствар. Несрећа је, јер без правих, основаних разлога посејано и заметнуто неповерење, семе непријатељства и мржње, уништава све покушаје, па чак и наду саму, да се дође к истакнутом циљу.

Други узрок, који потпомаже нашу коб састоји се у том, што изабрани нар. црк. заступници и у опште чланови сабора, стојећи под свежим утиском изборне грозничавости и узбуђења, једва могу за кратког трајања седница саборских доћи у положај, да своју задаћу уму у расправу са оном хладношћу, објективношћу и опрезношћу, која се изискује еминентно код решавања овако многостране тешке задаће. Под утиском те грозничавости и узбуђености изгубе и најумнији и најобјективнији чланови нашега народа и сабора потребну мирноћу. А то је природно. Али је онда и то природно, што сабори долазе и пролазе, а успеха се не показује.

Није ми намера, славни Саборе, да у кратком својем говору нарећам све, што служи као извор и узрок горе додирнутој, опште познатој узрујаности, а по том неповерењу и непријатељству. Довољно ће ми бити истаћи наглашена два главна узрока, који у изборној борби, у јавној дискусији и при самом решавању главне задаће одвајају у свему између осталих узрока.

Као први узрок се истиче јерархија.

Као други узрок висока влада.

Да видимо, шта је у ствари.

На питање, откуд и за што је јерархија крива упитној узрујаности и неповерењу? одговара се са многих страна: отуд и зато, што јерархија иде за тим, да силом (а помоћу високе владе) одузме од народа стечена аутономна права.

Славни сабране! Ја потпуно схватам и сасвим разумем, шта је то, кад се каже, јерархија хоће *силом да одузме, дакле да отме*, од народа неко право. Ја то, као што рекох, потпуно разумем; али не разумем и не могу, славни сабране, да разумем, од куд се долази до таквога тврђења? И незнајући тога, ја морам то не само одлучно пореки, него управо као увреду за целу јерархију свечано и најодлучније одбити.

А за што?

За то, што ни ја, ни епископи ове митрополије не идемо за тим, да се право што збуде, то јест, да се од народа отме буди какво његово право. Али пра́во пра́во. Оно, за чим идемо ја и епископи, састоји се у том, да се народно-црквене аутономне уредбе донесу у складу са основним правилима наше свете православне апостолске цркве; дакле, *да се одређења коначнога народно-црквенога аутономнога устројства не косе са правилима, учењем и карактером једне, свете, саборне и апостолске цркве наше.* Ако у којој уредби аутономној има таквих одређења, разуме се по себи, да ми морамо ићи за тим, да се то уклони, јер је црква мати наша, и чувајући њезина права очуваћемо и своја. Но дакле, је ли то отимање? Је ли то надаја? Ни једно, ни друго. Ту је пре свега питање уверења, којега без сумње може слободно имати и епископ као и сваки други члан наше цркве и нашега народа. Али и да нема тога уверења — имамо и морамо имати смелости, да кажемо, да је то неоспорно и наша еминентна дужност, дужност неминовна; јер нас веже на то пред лицем целе цркве положена епископска заклетва наша.

То су наше тежње. Но ја одмах и ово додајем. Те своје тежње хоћемо одлучно, али *законитим путем* да остваримо. *Не можемо ми их законитим, ни једним правим путем, овладлошити — ја и господа епископи не ћемо ударити странпутицом, ни у безаконје; јер нам је пречи* **мир у цркви**, *него насилни повратак баш од јерархије одузетих права.* Ми то чинимо и чинићемо не само мира ради, него и са тврдом вером, да ће *праведна ствар*, најзи, кад било, *мирно решење* своје.

Све то пак, славни сабране, нит је наперено против народа ни његових права; нити данашња јерархија има жеље или намере, да се бори против народа, своје рођене браће; а најмање се може тврдити, да јерархија хоће, да нада, коме год било, аутономна права. Јерархија се мора против таквога тврђења оградити, и ја се ево у име њезино са овога места пред лицем целога сабора најсвечаније ограђујем против те злонамерне тврдње.

И кад сам то са свим отворено и искрено најавио, мислим, да сам рабно један, и то главни део, из разних узрока поникле неосноване сумње у погледу грађења народно-црквеног аутономног устројства, — надам се, да сам довољно утро пут к споразуму ради повољнога коначнога решења оне задаће, коју је и Његово царско и апостолско краљевско Величанство, наш премилостиви краљ и господар, у сталној бризи за благо наше свете цркве и народа српскога, најмилостивије благоизволио ставити у прву дужност овом народно-црквеном сабору.

Да, али висока влада! Заиста тежак приговор, кад се каже: „можемо ми начинити и најбоље устројство, влада ипак не ће допустити, да се наша народ црки. аутономија уреди, како ваља; а за то и јесте била толика узрујаност пред и о изборима“.

Нема сумње, славни сабране, нит се може пореки, да је у нашој народно-црквеној аутономној прошлости било дана, кад органи државне власти нису били

темељно обавештени о суштини, битности државноправнога положаја наше цркве, ни о истинитом расположењу нашега народа, те су и неки чини те власти из таквих дана имали на себи обележје необавештености, што је било на штету права наше нар. црк. автономије. Ти моменти су без поговора оставили многу горчину у души нашега народа и многа зебња и добар део неповерења наших из тих времена. То је жалостан, али истинит факт. Дај Боже, да можемо рећи да је то све било и, да бити не ће.

Али, славни саборе, зар није било и повољних момената и расположења за уређење наше народно-црквене автономије? Да ли је влада била *спољна сметња*, да се деценијама не може да дође у ред наша нар. црк. автономија? Зар баш никад не бејаше повољне прилике? Било је, било. Та колико пута се зачује узвик из душе и са усана родољубаца наше цркве и народа, узвик, који гласи: „Пропустила се онда згодна прилика!“ или „Била је повољна ситуација!“, и том слично Било је дакле и повољних прилика.

Да, славни саборе, било је, само је једна коб наша, што су наши сабори и *зле и добре прилике мерили једном мером, мером неповерења*, тако, да су и добре, згодне и повољне прилике прошле, и то по нас без успеха. У нас као да се није ни у што узимала нарека великога немачкога историка, (Ранке) да *треба знати разликовати прилике, ма дошле икад, докле прилике допуштају, а не даље.* Изгледа, да се у нас поштује аксијом: *све или — ништа!* Моје, скромно мишљење је, да неуспеси наших сабора у главном извиру из тога неразликовања прилика.

Све нас то, славни саборе, упућује, да опрезно поступамо и побринемо се, да нам ниједна дата повољна прилика не оде као и претходнице јој.

И ја, славни саборе, мислим, да је и данас повољна прилика за наше уређење баш у колико се тиче момента, где је реч о кр. влади.

Молим, да ме изволите саслушати, јер ћу одмах рећи у кратко и зашто сам уверен.

Уверен сам за то, што је Његово Величанство, наш премилостиви Господар, као врховни чувар закона у драгој нам отаџбини, у своје превишњем рескрипту од 20. маја о г., којим је најмилостивије благоизволио допустити сазив народно-црквенога сабора, изрично нагласио, да стања у дужност сабору, да узме у расправу у првом реду предлоге, који се односе на коначно установљење народно-црквенога устројства, ну све то *на темељу, дакле, у смислу IX зак. чланка од 1868.*

Кад врховни чувар закона наглашује, да се уредба гради на темељу наведенога основнога закона, може ли се, славни саборе, зепсти, да ће висока влада Његова Величанства, влада врховнога чувара закона у земљи, хтети силом своје власти наметнути што год овопредеоној српској православној цркви и народу, што би и једно и друго морало сматрати за повреду ујемченога автономног права? Ја сам тога уверења, да таква зебња данас не може имати места, не може, јер чим би смо дошли на такову мисао, у исти мах би смо допустили, да краљевска влада хотимице, навалице или ма како друкчије иде за тим, да се опире и противи не само наречној вољи Његова Величанства, својега господара, него и многобројним одредбама земаљских закона, и да хоће да пође путем и употреби начин, које је превишњи кр. рескрипат од 20. маја о. г. обележио недозвољеним у онај мах, чим је у садржину му ушао став, да се има радити на основу зак. чл IX. 1868. Овај зак. чланак пак, као што је познато славном сабору, ујемчава нама самостално уређивање, располагање, решавање, управљање и руковање нашим црквеним, школским и фундацијонним пословима и имењем — разуме се у границама земаљских закона. Данас, дакле, после прев. кр. рескрипта од 20. маја о. г., држим, да су препирке о тако званим октројама беспредметне.

Али, господо, ја вас још и засебно уверавам, да висока влада ни не гаји такве

намере. Појмљиво је, да у оквиру овога мојега кратког говора не могу разлагати каквоћу овога момента; али у току мериторне расправе ћу зар имати прилике, да се о том поближе изјасним. Но нема сумње, да ће држање високе владе у многом зависити од рада славнога сабора; а то је са свим природно и то не треба разјашњавати.

И сад преосвећена, часна и поштована господо, кад сте чули и разумели, какве интенције гаји пређасна круна и висока влада према нашој народно-црквеној автономији и како мисли јерархија о грађењу народно-црквеног автономног устројства — уверен сам, па се и надам, да вам неће бити тешко, да се ослободите онога утиска најновије изборне грозничавости и узбуђења, разних сумња, па може бити и неповерења према јерархији и државној власти; да ћете лакше доћи до потребне и сувише потребне мирноће и објективности, те са том потребном мирноћом приступити к расправи саборским одбором поднесенога предлога за то устројство.

Ну шта је тај предлог саборскога одбора?

Одмах ћу рећи, шта је.

Саборски одбор је *по закону дужан*, да спрема предлоге за расправу саборску у опће; а за овај предлог, који је славном сабору поднео, била му је дужност још повећана превишњом одлуком од 12. априла 1896., којом се то спремање предлога још и засебно изричо налаже, као што се славни сабор може уверити из поднесенога му извештаја саборскога одбора о раду му за 1892—1897. год. Тај предлог, дакле, не треба сматрати некаквим *страначким* предлогом, који ваља одбацити већ зато, што су га градили и поднели ти и ти људи; него га треба узети за оно, што јесте, то ће рећи: *за предлог саборскога одбора, као изасланога саборскога органа.* Ако је саборски одбор према саданьим автономним уредбама и саданьем стању узео у свој предлог и такова уређења, која се једној или другој страници не свиде — то не значи још, да је рад тај за осуду, а предлог за одбацивање. Саборски одбор га је радио по најбољем знању своме, по уверењу и савести својој, те се и са тога гледишта мора тај рад оцењивати. А да на што је извојевано начело слободе мисли, уверења и савести? На што је измена мисли? И на што је међусобно поштовање, љубав к ствари и тежња и воља за сложним братским и заједничким радом? Ако све то не вреди *на делу*, него само на збору т. ј. да се тек каже — онда је несумњиво, да српски народно-црквени сабор не ће никада или барем скоро уредити народно-црквену автономију своју.

Али, славни сабране, ја идем крају. Није ми потребно подсетити вас, господо, на то, да су времена и сувише озбиљна и тешка. А кад су времена таква, не могу представити, да ће славни сабор без многих замашних битних разлога и опет сабирсати, а главнога посла не свршити. Времена су сувише озбиљна и тешка, па и велика, *тешка одговорност* почива на свима нама. Наша црква и народно-црквена автономија и сви ми са свима својим црквено-просветним односајима тражимо мира, сталности и рада без трзавица. Хоћемо ли све то наћи?

Не ће нам, славни сабране, бити тешко, да дођемо до свега тога. Покушајмо само, да се приближимо и споразумемо једно с другим. Нека нам не буде теготно одбацити несигурно, а шкодљиво бреме каквих зар личних захтева. Погледајмо своју народно-црквену прошлост, мучну борбу и неуспех. Удубимо се у књигу те прошлости и борбе, па помно проучимо, шта смо изгубили, а што нас чека или може очекивати, ако се, тешком заваном занесени, што пре не ослободимо кобнога заноса. Као добри синови наше свете православне цркве, помислимо, да ће се дати неуспех у нашем раду, да ће се штета из међусобног неповерења, завађе и борбе у првом и најпрвом реду окомити против наше српске православне цркве и народа, дакле и против свих нас. Трвење у цркви је увек опасно и убитачно било, и бити

ће. Па хоће ли се изабраници народни ставити у службу заваде, борбе и штећења матере цркве и народно-црквене автономије? Уверен сам, да не ће. Као добра браћа треба да тежимо за добрим, па ћемо га и постићи. А добро, које постигнемо, уверен сам, не ће нам се *ни с које стране* уписивати у зло, него ће се са сваке стране предусрести са симпатијама и одобравањем!

Славни Сабране!

Ми треба да се покажемо захвалним и оданим синовима наше свете цркве и нашега српскога народа, а не мање и Његова царског и апостолскога краљевскога Величанства, који као добар и нежан отац бдије над нашом црквом и народом. То ћемо тако учинити, *ако од себе одбацимо сваку сумњу и међусобно неповерење, па искрено отворимо срца своја и мисли своје и покушамо, да исказане мисли и жеље заједнички пречистимо, заједнички одаберемо, у овима се сложимо* и на крају рада покажемо, да смо сачинили дело угодно нашој светој цркви, пробитачно нашем српском православном народу — дело лепо и велико, а којег не могоше произвести претходници наши, не могоше, јер не нађоше, што ми нађосмо: заједничку озбиљну вољу, искрено поверење између јерархије и народа и онај главни моменат: братски споразум. . . Дело, које ће бити трајно, аеге perennius; а поврх свега још и дело, које ће наћи и превишње благоволење и одобрење у Његова царскога и апост. краљевског Величанства, нашега премилостивога краља и господара Франца Јосифа првога! . .

То је моја, а без сумње и жеља свих вас.

Па зато нека Господ Бог Свемогући послуша сложни глас наш и нека благослови рад наш. —

С тим мислима и уверењем приступимо к' раду, а добар успех изостати неће. Дај, Боже, да тај успех обвесели душе наших славних предака у рајским висинама и да буде на векове сталан извор нашој народно-црквеној автономној слободи!

Ја завршујем:

Од мудрости и родољубља славнога сабора зависи ће судбина наше народно-црквене автономије. —

Отварање Св. Архијерејског Синода.

У прошлу среду 2. (14.) јула о. г. свечано је отворен у престолној дворани патријаршког двора Св. Архијерејски Синод.

У 11 сахати, пре подне, ушао је у дворану, спремљену за седнице св. Синода, Његова Светост, патријарх српски Георгије и високопреосвештена господа епископи, а за њима народно-црквени и патријаршки секретар г. Др. Лаза Секулић. При уласку Његове Светости и високопреосвештених епископа клицала је многобројна, публика: Живели!

Високопреосвештени епископи: господин *Герман Опачић* и господин *Гаврил Змејановић*, по прописима церемонијала, одоше одмах у стан преузвишеног краљевског *Повереника* и допратише Га у синодалну дворану, на улазу које дочекаше Његову Преузвишеност *Његова Светост*, и високопреосвештени епископи: господин *Мирон Николић* и господин *Михаило Грујић*. Преузвишени краљ. Повереник господин барон *Федор Николић од Гудуље* дочекан је са усклицима: Живео!

Ступивши на узвишено место под красним балдахином окруженим са ликовима Њихових Величанстава, Преузвишени краљевски Повереник изговорио је ове речи, под калпаком:

Свети Митрополите-Патријарше!

Преосвештена Господо Епископи Дајсезански!

Његово Царско и апостолско краљевско Величанство, најмилостивији Господар и апостолски Краљ, благоизволио је превишњим решењем својим од 11. (23.) јуна 1897., даним у Бечу, најмилостивије дозволити, да српски Епископски Синод напоредо са народно-црквеним сабором може

седнице своје држати и скромност моју краљевским повереником за овај свети синод најмилостивије именовати.

Најмилостивију исправу, која се на ово односи прочитаће мој тајник. —

Затим предаде Његова Преузвишеност своме секретару Превишње Решење на мађарском језику, да Га прочита: После тога прочитао је исто Решење секретар г. Др. Секулић на српском језику, Превишње Решење гласи на српском језику овако:

МИ

ФРАНЦ ЈОСИФ ПРВИ.

По милости Божјој

цар аустријски, краљ чешки и т. д.

и

апостолски Краљ угарски.

Љубазни Верни! Данашњега дана издаком одлуком Својом дозволили смо најмилостивије, да се православни српски архијерејски синод сазове напоредо са православним српским народно-црквеним сабором, сазваним у Карловце на дан 11. јулија 1897. године.

На овај архијерејски синод најмилостивије именујемо, на предлог Својег угарског министра-председника, Својим краљевским повереником *Твоју Верност* и поверавамо Својем министру-председнику, да *Твојој Верности* у *Наше име* даде потребна упутства.

Којем у осталом остајемо краљевском милошћу Својом стално наклоњени.

Дано у Бечу двадесет трећега јуна хиљаду осам стотина деведесет седме године.

Франц Јосиф с. р.

Б. Банфи с. р.

Бр. 11.129
М. П.

Нашем љубазном верном, *барону Федору Николићу од Рудне*, Нашем правом тајном саветнику, наследном члану великашкога дома угарског земаљског сабора, витезу Нашега реда гвоздене круне првога степена.

У Будимпешти.

(М. П.)

При читању Превишње Решења стајао Преузвишени Краљ. Повереник голослав. Војничка банда је пред двором свирала химну а почасна компанија одала прописану почаст и испалила сложан плотун пушчани, дочим је $^1/_2$ батерије набацивало 33 топовска метка.

После прочитаног Превишње Решења наставио је Преузвишени Краљевски Повереник свој говор овим речима:

Уверен сам, да како Ваша Светост, тако и високопреосвештена господа епископи благодарним срцем и понизним поштовањем примисте овај понован знак милости превишњег нам Господара и апостолског Краља, којим је Његово Величанство на представку Ваше Светости допустити благоизволело, да се овај свети Синод састане, рад свој отпочне, и на задовољство нашег превишњег Господара и Краља, а у корист свете нам цркве, — исти и сретно заврши.

Не сумњам, да можемо и овом приликом, као и до сад увек рачунати на вашу лојалност и верну оданост, према превишњем престолу и светој нам православној цркви, и с тога вас позивам да самном заједно узвикнете:

Живио наш вернопшњу и оданости љубљени Господар и апостолски Краљ Франц Јосиф Први. Живео! Живео! Живео!

А сада проглашујем свети Синод за отворен.

Говор Његове Преузвишености попраћан је са бурним Живио особито при спомену имена Његова Величанства.

По свршеном говору Његове Преузвишености изговорила је Његова Светост, преузвишени господин Патријарх *Георгије* овај говор, управљен на преузвишеног краљевско Повереника.

Ваша Преузвишености!

Господине краљевски Поверениче!

У поданичком страхопоштовању усуђујем се изјавити, како своју, тако и своје сабраће господе епископа, најтоплију благодарност Његову царском и апостоском краљевском Величанству, најмилостивијем Господару и Краљу нашем Францу Јосифу Првом, на превишњој владарској милости, са којом је Његово Величанство дозволити благоизволело, да се Архијерејски Синод ове православне српске Митрополије под мојим председништвом састати и велеважни по цркву и државу задатак попуњења

упражњене православне српске епископске столице у будимској епархији обавити, а уз то и друге у делокруг светог Синода спадајуће послове у претрес узети и свршавати може.

Свевишњи Господ нека награди, за то очинско старање, Његово царско и апостолско краљевско Величанство својим најобилатијим благословом, нека Му продужи дане драгоценог живота до крајњих граница човечјег живота и нека Му обвесели милостиво владарско срце најсјајнијим успехом у свима деловима Богом дароване Му простране Монархије, и овенча чело венцем неутасиве славе, на утеху, срећу и радост не само Његову и прејасног владајућег Дома Његова, него и свих под моћним скиптром Његовим живећих.

А што се самога Синода тиче, ми ћемо се потрудити, да поверени нам задатак помоћу Божјом, а уз моћну заштиту и владарско-очинску благонаклоност Његова царског и апостолског Величанства, како на корист цркве и државе, тако и на превишње задовољство Његова Величанства, сретно решимо, и то тим пре, што су оне тешкоће, које су до сад спречавале попуњење упражњене те епископске столице, сасвим отклоњене.

Но повољан успех зависиће и од високе благонаклоности Ваше Преузвишености, као Повереника Његова царског и апостолског краљевског Величанства, којој се и овом пригодом препоручујемо са то већим поуздањем, што смо и до сад у више прилика срећни били благодатну потпору Ваше Преузвишености, и као Његова Величанства Повереника, и као верног и оданог сина наше свете православне цркве и нашега народа уживати

А сад, на довршетку ове поздравне речи, усклицимо из дубине душе наше:

Да живи Његово царско и апостолско краљевско Величанство, Премилостиви Господар Краљ наш Франц Јосиф Први!

Да живи висока Краљевска Влада!

Да живи Преузвишеност Ваша!

Усклицима Његове Светости одговарала је публика са одушевљењем и бурним „Живео!“

После отворења Св. Синода публика се одстранила, а Св. Синод је остао да настави свој рад.

Сабор.

I. Седница, 3. (15.) јула 1897.

Седница отпочиње у 10 сахати пре подне

Председава Његова Светост Патријарх *Георгије Бранковић*. Висопреосв. епископи присутни.

Привремени бележници Др Бр. Станојевић и Др. Милан Мандић

Његова Светост отвара седницу и позива перовођу, да прочита записник састанка при отварању Сабора

Др. Бр. Станојевић чита записник.

Његова Светост. Има ли ко приметити што на записник?

(Један глас: Је ли у записнику изјава барона Живковића?)

Др. Милан Мандић чита из записника изјаву барона Живковића.

Записник се оверовљује.

Др. Милан Божески као известилац верификационог одбора чита извештај о раду истог одбора, те саопштава односне предлоге одборске, по којима, верификациони одбор предлаже, да се протести уложени против избора у срезовима, против Николе Милића, Др. Ника Максимовића и Косте Јовановића не уваже, а протестовани избори Др. Симе Павловића, проте Љубомира Купусаревића, те избор Илије Машића и Пејиновића не верификују.

Његова Светост. Пошто је натполовична већина заступника верификовона позивам сабор да се конституише, наиме, да изабере потпредседника и 4 перовође. Жели ли сабор бирати потпредседника засебно, а перовође засебно, или све заједно?

Бира се засебно. Најпре потпредседник. Посланици предају гласовнице. По обављеном скрутинију, *Његова Светост* проглашује резултат избора, по којем је барон Јован Живковић добио 62 гласа, 10 гласовница предано је празних; изабран је г. *барон Јован Живковић*. (Живео!)

Барон Јован Живковић Ваша Светост, славни сабореˆ Захваљујући се на поверењу најављујем, да ћу, у колико ми у део част падне, председничко место заузети и своју дужност тачно и савесно вршити

Његова Светост. Позивам славни Сабор, да приступи избору перовођа.

Гласање отпочиње.

По обављеном скрутинију, *Његова Светост* проглашује резултат избора, по којем су добили Лаза Обреновић 65. Др. Љубомир Павловић 62 Младен Јосић 62. Јован Јовановић 62, Лукијан Богдановић 3. Моја Мајсторовић 2, Др. Милан Мандић 2 и Стеван В. Поповић 1 глас.

Лаза Обреновић се захваљује у име изабраних на поверењу сабора.

Његова Светост проглашује прву четворицу изабраними.

Изабране перовође заузимају свој сто.

Његова Светост позива заступнике, да изволе поћи на призивање св. Духа.

*

Високопреосвештена господа епископи *Герман Опачић* и *Гаврило Змејановић* одоше у стан по краљевског Повереника и допратише Га у саборну цркву, пред којом је смештена била почасна чета и банда.

Његовој Светости је пред саборном црквом почасна компанија одала почаст, а Он ју је благословио.

Његова Светост са вспреосв. г. г. епископима *Мироном* и *Михајлом* дочекане кр. *Повереника* у цркви пред улазом. Преузвишени краљевски Повереник, помолив се Богу, заузео је своје место, смештено испред леве певнице.

Богослужење призивања св Духа обавила је Његова Светост и високопреосвештена г. г. епископи Мирон и Герман уз асистенцију архимандрита Лукијана Богдановића, проте Бороте, проте Илије Машића, јереја Јелчића, те архиђакона Димитрија Бранковића и Ђакона Данила Пантелића.

Многољетствије за Његово Величанство попратила је почасна компанија са плотуном из пушака и топови својом салвом.

Преузвишени кр. Повереник испраћен је на храма као што је и дочекан у свој стан.

*

Седница саборска се наставља у 12 сахати.

Његова Светост допраћена од барона Ј. Живковића, дра Полита, проте Бороте, Др. Божеског, проглашује седницу настављеном и прочита Свој говор, која у целости доносимо на првом месту овога броја, а који је био на више места праћен одобравањем, а на крају попраћен са „Живео“!

Барон Живковић предлаже, да се говор Његове Светости уведе у записник, штампа и посланицима раздели како би саборски посланици могли на исти говор своју најаву поднети.

Прима се.

Др. Илија Вучетић предлаже, да се изабере одбор 15-рице, који ће саставити нацрт адресе на Његово Величанство, у којој ће дати Сабор израза непоколебивој верности и свагда осведоченој оданости Његову Величанству овог Сабора и по њему заступаног народа.

Прима се једногласно. На предлог барона *Јована Живковића* у одбор су изабрани: Др. Богдан Медаковић, Игњат Димић, Јован Јовановић, Др. Н. Ђурђевић, Др. Илија Вучетић, Др. Стеван Малешевић, Јован Борота, Др. М Подит, Стеван Михаљчић, Др. М. Божески, Др. Славко Милетић, Др. М. Михајловић, Др. Ј. Радивојевић, Стеван Моловић и Др. П. Станковић.

Др. М. Божески као известилац верификационог одбора извештава о радњи и предлозима верификационог одбора. У име одбора предлаже да се избор световног посланика у Старо-Сланарском срезу, Др. Симе Павловића, не верификује, и избор проте Љубомира Купусаревића, јер је у вези са изборои у Сомбору и Суботици, да се прогласи као непотпун, док се не обави поновни избор световног посланика у Старом Станарском срезу.

Др. Емил Гаврила говори за предлог верификационог одбора и предлаже, поводом тим, што у том срезу било случајева да појединн изборници нису могли вршити своје бирачко право ради тога што један председник црквене општине није хтео изборницима потписати вередајнице, а ради егземпларног поступка, да се изборни списи Ст. Станарског среза предаду надлежном епархијском административном одбору на уредовање против дотичног председника. Прима се и предлог верификационог одбора и предлог Дра Гавриле.

Др. Божески предлаже, у име верификационог одбора, да се избор световног посланика у Оточком срезу Пејиновића не верификује, а избор проте Илије Машића прогласи непотпуним док се не обави поновни избор световног посланика.

Пејиновић. Ваша Светости! Славни Саборе! Ја ћу бити слободан, да у погледу избора нас двојице посланика на Оточкога изборнога среза објасним оспорени изборни чин, сасвијем мирно и објективно без икакве страсти, знајући, да

су страсти окови душе, који пријече, да свијетло истине и вјечне правде допре до човјечјега ума и срца.

Многопоштовани госп. извјештач верификационога одбора Др. Божески упире једино своје разлоге за уништење нашега избора о изборни записник, у коме стоји црно на бијелу писано, да је 20 изборника захтијевало тајно гласање на основу §. 29. изборнога реда, а већина не пристајући на овај законом уљемчени постулат огријешила се о чистоћу изборнога реда, што са формалне стране чини таков избор ништетнијем.

Јест, славни сабере! Изборни записник је вјаистину огледало изборнога чина

Кад је стављен приједлог по Дану Бањанину о тајном гласању са листићима, устали су неписмени изборници-сељаци, говорећи, да они не ће да буду слијепи код очију, већ да ће они гласати јавно, а писмењаци нека гласају тајно.

Пошто у изборном реду није обзиром на тајно гласање за неписмене изборнике предвиђено, како и којим начином да они врше своје изборно право, а да не буду јонклергије са подметањем листића са буд' које стране обманути као што је то искуством и утврђено, стано је изборник парох г. Андрија Зобеница предлог, нека се овде јавно гласа.

На овај предлог пристала је и једна и друга партија, гласовавши јавно, што бјелодано и изборна листина доказује.

Ја као лајик не могу залазити анатомскијем ножем у правне танчине овога питања, али мислим по здравом разуму и правди Божијој, на којој је и правна знаност засновала своје засаде, да би заиста био атентат на здрави разум, истину и правичност, кад би се израз слободне воље изборника, декларирам без притиска јавнијем гласањем, уништио зато, што изборни ред у том смислу и смијеру нема јаснијех опредијељења, као што их садржи §. 16. алинеја II. и III. саборске уредбе, потврђене превишњијем рескриптом од г. 1868. за неписмене бираче, који бирају црквене скупштинаре.

Наши изборници из 7 парохија, наиме: Костић, Кленовац, Шкаре, Дабар, Сеч, Шипца и Оточац гласоваху слободно по својој савјести као један човјек за мога пријатеља пречасногa г. проту Машића и моју маленкост, изузев предлагача за тајно гласање Дану Бањанина-Шкаранина.

Изборници друге 4 парохије, наиме Врховине Горње и Доње, Дољани и Брлог гласаху за протукандидате г. пароха Петровића и врховскога начелника Делића.

Једино су се изборници парохије Залужничке расположили. Један дио, који потпада под политичну општину Врховску гласао је за свога начелника од 5 гласова, а други дио, који спада политичној општини Шкаре, гласао је за нас су 6 гласова.

Ово распоређење гласова односно парохија бијелодано показује, да није могао бити резултат избора други, него што је овај, ускоч живе агитације с противне стране, обилазећи села нашијех присташа, с разлога, што наши изборници не имађаху никаковијех обвеза напрам становитијем лицима.

Ја се у опште чудим, да је против овога избора и уложен протест, кад се сав изборни одбор састојао из присташа противне странке, који је потписавши изборни записник након обављена избора прогласио нас двојицу изабранијем посланицима, а противна странка (њихова) примила је исход избора мирно и без приговора.

Или мене високи сабор верификовао или не, мени је највећом утјехом повјерење и љубав народна, ти најљепши дари под небом, драгоцјенији од алем-камена и сунчанога трака. А та љубав и повјерење потјече отуда, што моји изборници непосредно мотре и прате моје скромно а несебично и патријотско дјеловање.

Прије него докрајчим, напоменућу, да се чини, да верификација у државијем парламентима носи на себи више обиљежје партајизма, него правде, истине и патријотизма.

Боже сахрани, да би то претпостављао код овога нашега представништва, у које је љубав и повјерење народно оправило свијетле и прокушане умове, пожртвоване и жарке родољубе, који без разлике сви желе срећу и напредак овоме српскоме народу, а спремни су да као зеницу ока чувају и бране крвљу најмлађи витешкијех праотаца искупљене тековине народно-црквенога бића.

Ја не молим, него апелујем на славни сабор, да према наложењем чињеницама обзиром на правду и правичност изволи верификовати избор мога пошт. пријатеља г. проте Машића и мој, јер је чисти излијев слободне воље, изјављене јавнијем гласањем изборника Оточкога изборнога среза.

У противном случају, уништењем овога избора, показала би славна већина, да је не надахњују начела слободе, правде и истине према мањини, већ она партијичности.

Расписом новога избора навалиће се изборницима велика а сувишна материјална штета, морајући у највећем јеку пољских радова остављати своје куће и њиве на бираличе, од кога су многи бреговима и планинама преко 50 километара удаљени

Стеван В. Поповић. Ваша Светости! Славни Сабране! При просуђивању: да ли је избор заступника на овоме нашем народно-црквеном сабору по закону обављен или не — ваља нам имати на уму *битне* одредбе Изборног реда од године 1871.

У те битне одредбе убраја се: попис бирача који бирају изборнике, правилни избор изборника, правилни избор изборнога одбора, почетак бирања на заказаном месту и у одређено време, ред и мир при гласању без уплива и мешања органа политичке власти, оспособљење избранога лица и исправност изборнога записника. То су битне одредбе а форма бирања заступника двојака је и то по правилу бирање је јавно и тек по изузетку, на захтев 20 изборника, бира се тајно.

При избору у изборном срезу Оточкоме поступак је био у битним одредбама Изборног реда од год. 1871. у свему правилан, само што није већина изборника пристала на тајно гласање него је избор обавила јавно. То је учињено у доброј намери, и ако је погрешено против § 29. Изборнога реда од год. 1871 Није то учињено mala fide (злонамерно), јер иначе не би то било обележено у изборноме записнику; изборници, који су са својим искањем да се тајно гласа остали у мањини нису уложили протеста, (вика: Има протеста!) нису се са бираличта удалили него су гласали и остали су са својим кандидатом у мањини.

Признајем да је при овоме избору повређена једна одредба Изборнога реда али она није битна, јој се тиче само форме гласања. Поштована већина овога Славнога Сабора која пресуђује ваљаност овога избора огромна је, снажна је — а снажноме треба да је племенита нрлина — умереност. Правници у овом Славноме Сабору знају из свога живота и рада: да је често пута summum jus summa injuria. То ће бити и у овом случају. Народ у оточком изборном срезу је сиромашан, раштркан је по ономе личкоме кршу по свих пепели, тешко ће, скупо ће му бити поново долазити на биралиште. Уштедите народу тај излишан труд и трошак! Предлажем: да Славни Сабор одобри избор свештеничког и световног заступника Оточкога у лицима г. г. Машића и Пејиновића. (Вика: гласајмо!)

Сима Богдановић говори за предлог одборски.

Илија Машић говори против одборског предлога и брани ваљаност избора свога, а одбија од себе да за одобрење свога избора тражи милост, него правду. Изборни одбор, вели, није био наш него противнички и кад тај одбор потписује изборни записник, који сведочи да је избор текао у реду, и да су и они који су тражили тајно гласање огласили јавно, онда је тај изборни одбор својим потписима изборног записника легализовао законитост и правоваљаност избора у Оточком срезу.

Др. Божески чита протест.

Др. М. Миладиновић говори за неверификовање избора.

Гласа се. Већина прима предлог одборски.

Др. М. Божески предлаже да се избор Косте Јовановића и Николе Мандића верификује, а протести против њихових избора одбију.

Прима се.

Др. М. Божески реферише о избору Др. Нике Максимовића у Суботици. Чита протест Глише Остојића и 19 другова, те предлаже, пошто се из уредног записника изборног види да је избор уредно текао, а пошто наводи протеста нису аподиктно ничим поткрепљени ни доказани, да се избор Дра Н. Максимовића верификује.

Младен Јосић, као члан мањине, у верификационом одбору ставља противпредлог, да Сабор одреди претходну истрагу и стварн спорног избора и после обављене истраге своју одлуку донесе.

Барон Живковић, нити види у протесту нита у наводима предговорника наведене какве флагрантне узроке против спорног избора, нити види у том избору фалзификовање народне воље. Ако стоји, као што стоји, правоваљан изборни записник, отнада све што је предговорник навео. Кад би протест био оправдан, то би био протест против изборног записника, а његову ваљаност протест оборити не може.

У протесту ниједан доказ није наведен. Нема, дакле, подлоге за истрагу. Одбија предлог Јосићев, а прима верификационог одбора.

Стеван В. Поповић: Ваша Светости! Славни Саборе! Српска православна Општина Суботичка јесте једна од оних ретких црквених општина наше митрополије, која богата имањем, а одлична, својим жарким родољубљем, подмирује све трошкове на црквене и просветне цели из прихода свога иметка, не разрезује дакле на своје чланове никакове црквено-просветне порезе ни намета. У црквеној општини Суботичкој сваки православни Србин који је навршао 24 годину живота свога бирач је, само ако није осуђен због каквог злочинства или ако није због истога под казненом оптужбом, односно истрагом или ако није положио рачуне о општинском добру у даном му року. (Тако је!)

Ја сам срећан што познајем прилике у тој честитој и одличној црквеној општини нашој. Не може се ни замислити: да у тој и такој општини не постоји списак црквено-општинских бирача, и да тај списак — чим је стигао налог да се учине све по закону прописане наредбе које претходе избору народнога заступника — није био изложен по пропису закона на јавном месту. (Делимично одобравање — поричање са левице).

Председник је црквеној општини Суботичкој др. Петар Радић, човек у народу нашем одличан, ум и зналац закона — перовођа је суботичкој црквеној општини већ 30 година Ђура Гојковић, одличан учитељ; узорити, најстарији перовођа црквено-општински у целој нашој митрополији, оличена савесност и тачност у вршењу сваке службене дужности — и не може се, не сме се, ни замислити: да би ти тако одлични и савесни општински чиновници, крај свесног црквеног одбора, сакрили списак бирача и то где — у фијоку бившега председника Црквене Општине г. Миле Милосављевића. — као што се у томе поднеску без икаквог доказа наводи. Ја познајем врло добро и уваженога родољуба г. Милу Милосављевића, јер је он недавно, на указану му потребу: да Срби на суботичком селишту Келебији немају школе, о своме трошку са 10.000 фор. подигао им српску православну народну школу. Ја одбијам одлучно ту осваду, која се набацује без икаква основа и доказа на тога одличнога родољуба и заслужнога бившега председника црквене општине Суботичке. (Жагор на левици.)

А шта да речем за овај навод у овоме поднеску који лучи Србе православне у честитој Општини Суботичкој по боји, којом им је јарко сунце лице њихово преплануло, те исте, честите и поштене људе, који имају своје куће и ратари су и занатлије, — називље из погрде — Циганима!

Славни Саборе! Ја знам да је сваки члан честите црквене општине Суботичке православан Србин и кад знамо колико нас је мало, и кад би требало да од једнога градимо тројицу, онда је заиста срамота и да се чује у овоме Славноме Сабору: да у нас има и таких жалосних Срба, који заслепљени страначком страшћу, браћу своју православне Србе називљу погрдним именом Цигана само за то, што им је образ мало црњи од њиховога — али свакако је много бељи и светлији од многога у оних који их тако погрђују. (Жагор и вика: То су најодличнији Суботичани!)

О избору др. Нике Максимовића сачињен је и поднесен је правилан изборни записник, избор је текао у реду, једногласан је. Поштовани известилац верификационога одбора казао нам је: „да ових 20 Суботичана нису ни један навод у своме поднеску апсолутно ничим поткрепили, да наводи њихови немају ни вероватности“ — према томе ја овај поднесак не узимам за основани протест него за прост памфлет — (велика вика: То је протест!) и подупирем предлог верификационога одбора: да се избор др. Нике Максимовића оверови. (Одобравање делимично а и живо поричање с левице.)

Др. Жарко Миладиновић говори за Јосићев предлог, између осталог и за то, што ће потписивачи протеста трошак истраге платити, па ако су неистину навели, пек се науче истину говорити.

Др. М. Драгутин. Кад би и најмању повреду закона видио у спорном избору био би за истрагу. Али пошто у протесту ниједног доказа не види, него проста навађања и казивања гласа за верификацију Дра Максимовића, јер протест сматра за излив личног нерасположења и негодовања.

Др. Ст. Малешевић говори за предлог Јосићев.

Гласа се.

За предлог верификационог одбора гласа

28, а за Јосићев предлог 40.

Др. Божескги. Стигао је баш пред саборску седницу још један протест из Руме против избора Др Жарка Миладиновића у Вршцу но предлаже да се одбије.

Прима се.

Пошто је већ 2 сахата после подне, Председник *Његова Светост* закључује седницу и другу заказује за 5. (17.) јули — у суботу.

II. седница 4. (16.) јуло 1897

Седница почиње у 10 сахати. Присутно 60 посланика.

Председава *Његова Светост Патријарх Георгије Бранковић.*

Високопреосвештени епископи нису присутни.

Његова Светост отвара седницу и позива бележника да прочита записнике прошле седнице.

Перовођа Јован Јовановић чита записник.

Његова Светост. Има ли ко примедбе на записник?

Стеван В. Поповић: Ваша Светост! Славни Саборе! Имам једну примедбу на записник. При предмету избора Суботичког заступника није гласање у записник уведено онако како је оно текло. Гласало се наиме у два пута. Прво се гласало на предлог верификационога одбора, да се др. Н. Максимовић оверови. За тај је било 28 заступника, а против тога предлога 33. Затим је противни предлог пароха Јосића примљен са 39 гласова. Записник треба да је верно огледало рада саборскога. — Молим да се записник исправи.

Л. Обреновић. У записник долази само оно што је прихваћено.

Записник се оверовљава са примедбом Ст. В. Поповића.

Његова Светост одређује за вођење записника перовођу, Лазу Обреновића а за бележење говорника перовођу јереја Јована Јовановића.

Његова Светост. Заказао сам седницу за сутра, суботу, но пошто су ме 15 посланика молили, да ради избора потребних саборских одбора дозволим седницу за данас, уважио сам ту молбу и сазвао сам је за данас.

Његова Светост. Позивам г. г. посланике проту Јована Бороту и Игњата Димића, пошто су изабрани у два среза, да се изјаве, који мандат задржавају а који напуштају?

Протa Јован Борота изјављује, да задржава срез Старо-Бечејски-Жабаљски, а напушта срез Петрињеско-Костајнички.

Његова Светост. Према томе има се у Петрињеско-Костајничком срезу расписати нови избор.

Игњат Димић изјављује, да задржава срез Госпићки а напушта Костајнички.

Његова Светост. Према томе има се у Костајничком срезу расписати нов избор.

Његова Светост. Пошто је Сабор одредио истрагу у предмету избора Др. Максимовића у Суботици има се изабрати поверенство истражно, а према пословнику Саборском, одредити и свота предујма, коју протестиоци имају поднети у сврху спроведења истраге.

Изабран је за повереника *Евген Думча*, а за предујам одређена свота од 100 фор.

Његова Светост. Према дневном реду има се предузети избор ових одбора: стални верификацијони, петнацјони, финанцијални и одбор за дневни ред.

Др. Илија Вучетић предлаже, да се одмах изабере скрутиниј за ове изборе.

Његова Светост предлаже за скрутиниј барона Живковића, проту Бороту и Симу Богдановића.

Прима се.

Приступа се избору сталног *верификационог* одбора гласа се гласаницама.

Његова Светост, по обављеном скрутинију, саопштава резултат избора, по којем је од 56 предних гласовница гласило 55 и то за: Симу Богдановића Др. Божеског, Др Станојевића, Саву Стојаковића и Др. Дракулића.

Једна гласаница предана је са више разних имена. Према томе су изабрани мало час споменути. Приступа се избору *нотационог* одбора.

Његова Светост, по обављеном скрутинију, саопштава резултат гласања, по којем је од 57 гласаница гласало: Др. Н. Ђурђевић, Сава Стојаковић, Др. П. Теодоровић, Сима Богдановић, Др. Н. Мандић, Др. Б. Станојевић, Др. В. Чобанић, Стева Стевановић, Др. М. Ћирић, Др. Ж Миладиновић, Милан Стојшић, Др. П. Чуповић, Др. Е. Гаврила, Др. Ј. Радивојевић и Стева В. Поповић, а 3 гласанице са изузетком Стеве В. Поповића а за

Др Славка Милетића. Према томе за изабране проглашује прву 15-рицу.

Његова Светости. На дневном реду је избор одбора *за ревизију рачуна.*

Приступа се избору.

Његова Светости, саопштава резултат избора, по којем је предано 58 гласаница, од којих је гласало 58: Јоца Марковић, Коста Јовановић, Е. Думча, М. Муачевић, Петар Петровић, Драг. Живковић и А. Апостоловић а за Пају пл. Еремића, 50, Николу Петровића 56, и Стевана В. Поповића 2. Према томе за изабране проглашује прву 9-рицу.

Његова Светости На дневном реду је избор *финанцијалног одбора.*

Приступа се избору.

Његова Светости саопштава резултат избора, по којем је предано 60 гласаница, од којих је гласало: Никола Милић, Стеван Калембер, Сл. Мишчевић, В. Муачевић, П. Петровић, Д. Прерадовић, М Косовац, Љ. Лотић, а 51 за Пају пл. Еремића, према томе проглашује исте изабранима.

Његова Светости. На дневном је реду избор *одбора за дневни ред.*

Приступа се избору.

Његова Светости саопштава резултат избора, по којем је предано 60 гласаница, од којих је гласало свих 60: Др. Б. Медаковић, Др. В. Ђурђевић, Др. В. Павловић, Сава Стојаковић, Лаза Обреновић, Др. С. Малешевић, Јован Борота, Е. Думча, А Варађанин, Др. Е. Гаврила, Др. Ђ. Красојевић, Др. М. Миладиновић, Мита Клицин, Моја Мајсторовић, Др. И. Вучетић. Према томе изабрани су ова господа у одбор за дневни ред.

Његова Светости. Пошто је дневни ред исцрпљен, затварам седницу и другу заказујем за сутра у 10 сахати пре подне.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Седница архидијецезалне конзисторије**) држана је под председавањем *Његове Светости, преузвишеног господина Патријарха српског Георгија* дана 25. (7. Јула) 1897. — На позив Његове Светости положе новоименовани привремени конзисторијални бележник Д. П. прописану заклетву. — Извештава се јереј П. Н. парох у Ш., да му рекурс на Његово Величанство против одлуке митрополијског црквеног савета уложен у погледу његове суспензије није уважен. — Узима се на знање извештај окр. протопрезвитере Земунског о постављању јереја С. Д. за личног помоћника пароху у Д. — Узима се на знање извештај окр. протопрезвитера Митровачког о разрешењу умировљеног јереја А. Н. од администрације парохије у Дивошу, те се о томе и Саборски Одбор ради испуњавања односне мировине извештава. — Узима се на знање извештај кр. земал. владе у погледу доказе парох. сесијоналне земље у Моровићу на уживање тамошњем администратору јереју И. Ш. — Извештава се Саборски Одбор о дану суспензије администратора парохије у Г. С. јереја М. П. — Умољава се Саборски Одбор ради доказе мировине Ј. Ј. удовој умировљеног пароха у П. јереја П. Ј. — На основу истражних списа против јеромонаха Ман. Шишатовца О. Ј. Ј. упућен је конзисторијалан фискал, да против истог подигне фискалну тужбу на лишење свештеничког чина. — На молбу М. П. игумана Ман. Ш. ради поделења дефинитивности, извештен је исти, да ће Његова Светост у своје вр.ме у том погледу расположење учинити. — Одбија се Ј. Љ. из Д. са својом неоснованом тужбом против тамошњег пароха С. Љ. — Молба јереја Ј. Ј. као једног конпетента услед расписаног стечаја на упражњену парохију у Б. уступа се тамошњој црквеној општини на евентуалне уважење, те се иста позива, да у противном случају поново стечај на исту парохију распише. — Молба црквеног одбора за филијале парохије Јаменске ради оцепљења од своје матице Јакова у сврху оснивања самосталне засебне парохије у Рајеву Селу, уступа се окр. протопрезвитеру Митровачком на знање. — Молба јереја Ж. Ј. администратора парохије у С. ради поделе 200 фор. припомоћи из јерарх. фонда у сврху његова лечења, уступа се Саборском Одбору на уважење. — Извештај окр. протопрезвитера Митровачког о смрти пароха Руњског В. К. узима се на знање те се на тамошњу упражњену парохију стечај расписује. — Извештај администратора протопрезвитерата Карловачког о смрти пароха Иришког јереја Д. М. као и учињеном расположењу гледе администрације исте парохије узима се на знање, уједно се умољава Саборски Одбор, да удовој реченог упокојеног пароха односну мировину у течај стави. — Подељује се допуст у сврху лечења јереју Ј. Ј., пароху у О. — Тужбе М. П. и другова из М. против тамошњег администратора парохије јереја Ј. Ч. уступају се протопрезвитератском знању у Вуковару на испледовање. — Извештава се кр. котар. суд у Осеку у погледу спо-

собности јерохонаха В. П. из Ман. Р. да прими наследство. — По кр. котарском суду у Загребу овамо поднесено родословље породице Крстић, надаје се јереју Стевану Моловићу пароху у Пригу на дотуну. — Извештај председништва конзисторијалне комисије за стечајне испите о одржаном дне 13. (25.) маја 1897. стечајном испиту узима се на знање. — На молбу кр. земаљ. владе подноси се потпуно мнење и предлог ове конзисторије у предмету уређења односаја међу сектом назарена према римокатоличкој и православној цркви. — Једини конпетенат на расписани стечај на упражњену парохију у Л. јереј Б. Д. администратор парохије у С. не примушта се набору те се црквена општина у Лединцима позива, да неродостојно искање, да је садањем свом администратору дужни парохијал исплатила. — На пријаву парохијског звања у Осеку умољава се кр. земаљ. влада, да римокатол. духовника кр. земаљ. болнице у Осеку Јосифа Краљичка ради тога, што је исти једног православног болесника на самрти у римокатоличку вероисповест превео и по римском ритусу сахранио по строгости закона казни. — Молба катихете С. Т. из З ради издања наредбе у споразуму са кр. земаљ. владом у предмету светковања празника „Усековенија“ и Возвиженија часног крста од стране православних ученика на средњим училиштима у Тројединци уступа се Његовој Светости на више расположење. — Молба јереја П. Б. пароха у П. ради поделења приломожи из јерархијског фонда у сврху лечења препоручена је Саборском Одбору. — Молба јереја Н. П. администратора парохије у Б. ради преиначе конзисторијалног решења у предмету секвестрације поделене му приломожи из јерархијског фонда, одбија се као прекасно поднешена. — Молба јереја М. П. администратора парохије у Грабону ради укупљања дужног парохијала уступа се архидијецезалном административном одбору на надлежно званичење. — Дозвољава се црквеној општини у Ст. Кановцима, да може грађу своје старе цркве због опасности од поплаве дунавске у порту нове цркве пренети. — Тужба С. Л. из Г. против јереја М. П. администратора парохије у Г. уступа се истом на најаснење. — Упућује се црквена општина у Прхову, да на притужбу тамошњег општинског начелника Ј. Ј. њему о већим празницима место за певницом у цркви даде. — Притужба Г. Ш. из Адашенаца ради незаконите поделе црквених столова уступа се председништву исте општине на најаснење. — Тужба Ј. С. из Руме против администратора парохије у Ш. јерохонаха В. Ј. уступа се истом на најаснење Фискална тужба против јереја Н. Н. пароха у Ш. уступа се истом на одговор. — Умољава се кр. котар. суд у Илоку ради прослушања неких сведока у дисциплинарној парници против јереја М. П. администратора парохије у Г. —

(Од богословитва епарх. конзисторије бачке) добили смо овај оглас с молбом, да се у овај лист унесе: У државном заводу за сеље у Будимпешти упражњено је бесплатно питомачко место за једно дете православне вере без разлике пола. Који би то место хтели полутити, нека се обрате што пре на управу реченог завода (A vakok budapesti országos intézetének Igazgatósága.) Услови, под којима се деца у завод тај примају, могу се у канцеларији епархијске управе бачке у свако доба дознати.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад III. С. зап. 83 ех 1897. 96 1—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњено професорско место српске учитељске (мушке) школе у Сомбору за математику и природне науке овим се отвара стечај.

Изабрани професор имаће дужност да предаје: математичне науке: аритметику, геометрију и алгебру као и природне науке: зоологију, ботанику, минералогију, физику и хемију с погледом на домаће пољоделске, занатлијске и трговачке прилике српскога народа у најмање 20 седничних часова.

Са овим местом, ако је изабрани — за горњу струку потпуно оспособљени гимназијски или препарандијски професор, скопчана је годишња плата од 1000 фор. а. вр. и 10% те плате у име станарине, после сваких пет година успешне професорске службе годишња повишица од 100 фор. а. вр., а после 30 година службовања мировина у износу постигнуте плате. Ако је постављени без прописане потпуне квалификације, имаће плату од годишњих 800 фор. а. вр.

На ово место могу компетовати само они Срби православне вере, који су стекли оспособљење за предавање односних горепомењутих наука у којем свеучилишту или у којем вишем педагогијском заводу или те науке у тим заводима слушали; али првенство имају оспособљени за горње струке гимназијски, или препарандијски про-

фесори. За случај ако таковић компетената не би било, има ће дотични постављени за годину дана положити испит за професорско оспособљење.

Оспособљени професор ће се у смислу школске уредбе сматрати за две године дана службовања као привремено постављени, а суплент се у опште поставља у привременом својству

Молбенице своје, којима се имају прикључити: крштено писмо, сведочанство о професорском оспособљењу односно о свршеним наукама, сведоџба о досадањем службовању и најпосле о религијозно-моралном и политичном поведењу — ваља да компетенти поднесу подписаном председништву најдаље до 3. (15.) августа 1897.

У Карловцима 4. (16.) јула 1897.

Председништво

срп. прав. пар. школског савета.

Ad III. C. 91. и 117./95. ex 1897. 97 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења упражњеног учитељског места за рачун, геометрију, географију и историју, а по потреби још и за који други предмет у срп. вишој девојачкој школи у Сомбору овим се расписује стечај.

Молбенице за ово место имају се најдаље до 3 (15.) августа 1897. поднети срп. пар. школском савету у Карловцима.

Молитељи имају доказати да су Срби православне вере, да су оспособљени за грађанске школе, односно да су бар испитани (оспособљени) учитељи, и да потпуно владају српским језиком. У тој прилици, ако дотични нема стручнога оспособљења за грађанске школе (спомоћни учитељ), дужан ће бити и ово после избора у року, који му се буде одредио, себи набавити.

У дужност изабраног спадаће односне предмете у најмање 20 седмичних часова предавати.

Плата редовном учитељу је према § 7. уредбе о срп. вишим девојачким школама од 1872. године, а спомоћном учитељу годишње 800 фор. а. вр. без станарине и доплатака.

У Карловцима 4. (16.) јула 1897. год.

Председништво

срп. прав. пар. црк. школског савета.

С Т Е Ч А Ј. 98 1—3

Овим се отвара на упражњено учитељско место у Шароку (Bárapya megye) последња потпа (Főhercg lak).

Плата је у готовом новцу за свакадашњу школу 300 фор. — а за повторну 40 ф. — даље има лен угодан стан са две собе, две кујне, има један комад земље 1230□ фати и једну баштицу за кућу од 200□ фати осим тога има 13 метера трвди дрва — из којих мора и дужан је школу грејати.

Учитељ који хоће да потражи ово мјесто мора имати оспособљење из мађарског језика и да је свршио прописане учитељске науке.

Рок је стечају до 15 августа 1897. када ће се и избор обавити.

Из седнице школског одбора држане у Шароку 22. Јунија 1897.

Павле Гавриљ, перовођа. Божидар Кресић, предсједник

С Т Е Ч А Ј. 91 1—3

Поводом смрти ћуце Зорке Грујићеве, овим се расписује стечај за учитељичко место на срп. прав. вероисповедној четвороразредној основној женској школи у Сенади.

На исто место тражи се учитељица, са годишњом платом 300 фор ам вр. пуз то слободан стан, лепом баштом и сламе за огрев колко потребно буде.

Изабрана учитељица дужна је све на основу школ. наставног плана одређене предмете — као и ручни рад женској деци предавати.

Рок је 10 Август о. г. ког ће се дана и избор обавити.

Из седнице школ. одбора држане у Сенади 29. Јуна 1897.

Школски Одбор.

С Т Е Ч А Ј. 92 1—1

На упражњено учитељско место у Р.-Алмашу овим се стечај расписује.

Плата је из разних извора свега 300 фор и штоларин приход поред свештеника до 15. фор. као и слободан стан.

У дужност учитељу — који само оспособљена личност нпр срп. приправник сомборски бити може — спада не само држање свакадашње и повторне наставе, као и појање у цркви и обучавање деце у пјеснју, — него је дужан у црквено-општинским седницама и перо водити.

Од наведене плате 18 ф. прима месечно у напред, а остало у течају године.

Рок стечаја траје до св. Илије, докле се ваљано инструисане молбенице на подписано председништво приносити имају.

У Р.-Алмашу (Rácszalmás, Fejér m.) 30. јуниа 1897.

Председништво,
црквено-школске општине.

ДАЉЕ У ДОДАТКУ

Додатак 28 бр. „Српског Сиона"

СТЕЧАЈ. 93 1—2

На упражњено учитељско место у Товаришеву (Бач-Бодрошка жупанија) овим се стечај расписује. Са истим местом скопчана је годишња плата од 360. фор. а. вр.; у име повторне школе 40 ф. а. вр.; у име оворођства 30. ф а. вр.; од потреба где позван буде 1. ф. а. вр. зимски огрев; осим тога слободан стан — састојећи се из две собе, једне кујне, коморе и штале и баште. —

Изабрани учитељ предаваће у овим разредима, које му овомесни црк. школ. одбор дели. У дужност спада новоизабраном учитељу: при сваком богослужењу у цркви у левој певници појати, школску децу у црквеном појању обучавати, све школском уредбом прописане предмете у школи предавати. —

У обзир се узимају само они компетенти, који су из мађарског језика испит положили; а првенство имају они, који се и лично представе.

Рок пријаве траје до 24. Јула (5. Авг.) т. г. када ће се и избор обавити.

Молбенице ваља упутити подписаном школском председнику.

Из седнице црк.-школског одбора у Товаришеву 29 Јуна (11. Јула) 1897. г. држане.

Димитрије Лазић — Лазар Милићев
перовођа ад hoc. — председник школ. одбора.

СТЕЧАЈ. 84 2—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на српској вероисповедној мешовитој школи у Најфали.

Плата је учитељу 800 круна годишње — без дрва, а плату прима сваког првог уваиред. Осим тога 4 јанца добре оране земље и $^1/_2$ јанца баште на излазу, на коју ће земљу учитељ сам држ. порезу плаћати, а уживаће стан у згради са 2 собе, кухињом, комором за смок, шупом, шталом, и поред стана лепа и пространа башта.

Осим тога, у име перовођства и рачуноводства 10 фор. а у име великог погреба 1 фор., а малог 50 новч. где позван буде.

Дужности су учитеља школском уредбом прописане, поред тих, дужан је учитељ и децу у појању обучавати. Недељом и празником — као и у часни пост, средом и петком децу у цркву водити и за десном певницом свагда појати.

Компетовати могу само на горњу плату они, који су Сомборску препарандију свршили и испит из мађ. језика положили.

Молбенице своје управити ваља на потписани црквено школски Одбор. (u. p. Szekesut).

Првенство ће имати они, који се у једну недељу или празник лично овој општини прикажу; а рок стечају 6 август но стар. кал. у који ће се дан и избор обављати.

У Најфали 24. јуна 1897. год.

Црквено-школ. Одбор.

СТЕЧАЈ. 95 1—5

Но упражњено учитељско место на срп. вероисповедној осн. школи у Дероњи расписује се стечај. Плата је учитељу: 300 (три стотине) фор., 6 катастралних ју тара оране земље, на коју учитељ порез плаћа, 2 хвата дрва, даље пространи и врло леп стан с баштом. — Примећује се да је у изгледу повишење учит. плате за 100 фор. —

На ово место могу компетовати само они, који су учит. школу у Сомбору свршили и испит из мађ. језика положили. —

Дужности учитеља прописане су шк. уредбом од 1872. г.

Рок стечају траје до Преображења о. г. кога ће се дана и избор одржати. —

Из седнице школског одбора држане 29. јуна 1897. у Дерона. (u. Hodságh, B. B. m.)

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 81 2—3

На умировљењем местног г. учитеља I. и II. раз. мушке срп. вероспов. школе српско-крстурске упражњено учитељско место овим се отвара стечај. Плата је 500 фор. пет стотина фор. а. вр. слободан стан у школ. згради, за огрев сламе колико буде нужно, 2 јутра оране земље, и $^1/_4$ јутра баште ван села. Осим дужности учитељске, које је школ. уредбом прописана, дужан је учитељ и у цркви појати. Рок пријаве је 1. август о. г. Изабрати ће учитељ наступити у звање 1. септембра т. г. Молбенице са нужним сведоцбама ваља упутити мест. школ. одбору.

Из редовне седнице мест. школ. одбора одржане у Српском Крстуру дана 10. јуна 1897. године.

Сима Моцић — јереј Л. Св. Дражић
перовођа. — председник.

СТЕЧАЈ. 86 2—3

Овим се расписује стечај на овоместу срп. вероисповедну школу у Батти.

Плата учитељска је: у готовом новцу 300 ф.; 5 јанаца оране земље, на коју општина порез плаћа за перовођство 5 фор., у име огрева 23 ф., од великог укона 1 фор. од малог укона, парастоса и венчања 50 новч.; слободан стан: од 2 собе, кухиње и баште.

Осим законом школским за срп. вероисповедне школе прописаних предмета, дужан је учитељ у цркви појати и децу у школском појању обучавати.

Од компетаната се тражи, да су учитељску школу свршили и испит из мађарског језика положили. Молбенице имају се на доленотписани црк. школски Одбор упутити, рок стечају је 27. јули (8. авг.) т. г.

У Батти (Batta, Fehértmegye) 27. јуна (6. јула) 1897. год. Црк. школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 80 3—3

На упражњено учитељско место четвороразредне мушке школе у Модошу. С тим је скопчана следећа учитељска плата: У готовом новцу 510 фор.; с тим је урачунато досадашња четир ланца школске земље и пофторна школа. Ову ће своту г. учитељ у месечним оброцима примати. Осим тога 10 фор. паушала, три фата тврдих дрва с подвозом и $^3/_4$ ланца пољске баште. Код куће пространа башта А ако буде биран за нерповођу 50 фор., буде ли вичан у ноталном цјенају од цркве 60 фор. годишње. Осим тога слободан стан са 3 собе, 1 комором, с таваном над собама и једном шталом. Учитељу у дужност пада све по закону прописане предмете предавати; пофторну школу држати, децу у црквеном појању обучавати; десну певницу сваке недеље, празника и у време поста при пређеосвећеној литургији држати. Где се позове од већег погреба 1 фор. а од мањег 50 новч. Изискује се, да је сомборску учитељску школу свршио, и мађарском језику потпуно вичан.

Који желе на поменуто место компетовати нека изволе своје инштруиране сведоџбе најдаље до Преображења 6. аугг. овомесном школском одбору поднети.

У Модошу, 24. ог јуна 1897. год.

Живота Гигић
управитељ.

СТЕЧАЈ. 75 3—3

Ради сталног попуњења учитељског места у српској вероисповедној школи на суботичким салашима-Келебији — овим се расписује стечај.

Плата је учитељска 400 фор., годишње и петогодишњи доплатак од 50 фор. уживање два јутра баште (виноград и воћњак) слободан стан, зимњи огрев за школу и учитеља, и 10 ф. паушала.

Дужности учитељске су прописане у школ. уредби од 1872. године, у које спада и држање повторне школе, *но без особене накнаде.*

Првенство при избору имаће они кандидати, који веродостојно засведоче, да су вешти у воћарству, виноградарству, пчеларству и т. д. као и да разумеју рацион. газдинство.

Који желе место ово добити, нека правовално инштруиране молбенице своје до 1. августа т. г. правосл. српској црквеној општини суботичкој приноше.

У Суботици, 18. јуна 1897.

Школски Одбор.

Ad E. 635. I. 114. ex 1897 83 2—3

СТЕЧАЈ.

На парохију IV. разреда у *Фердин.* Рескриптуална плата ступа у живот 1. јан. 1898.

Молитељи имају своје биљеговине и валано снабдевене молбе путем претпостављених им власти најдаље до 27. јула по ст. к. овамо поднети.

Епарх. конзисторија вршачка.

СТЕЧАЈ. 82 2—3

Налогом сл. ЕПОдбора под ЕП^{o} 587 ЕПО 1896. овим се расписује стечај на упражњено учитељичко место у овданшњој срп. вероисповедној женској школи.

Плата новозазбраној учитељици јесте: 300 ф. за држање свакданшње и 40 фор. за држање повторне школе, које ће у месечним ратама из школ. благајне примати. Стан врло удобан састојећи се из две патосане собе, кујне, шпаиза, шталога и шупе; даље врло лепа башта у дворишту са виновом лозом засађена. Огрева пак колико буде нужно.

Компетовати могу само оне, које су и испит из мађарског језика положиле. Дужности су школ. уредбом прописане. Новозазбрана ће 1-ог септембера по ст. к. ступити у звање.

Добро инштруиране молбенице треба управити на мест. школ. одбор до 31. јула о. г., кад и рок стечају истиче.

Из седнице школ. одбора, држане у Твсв Св. Миклошу дана 2. (14.) јуна 1897. године.

Владимир Љ Торђански учитељ и нерповођа. Дана Банов председник.

СТЕЧАЈ. 84 1—3

На српско вероисповедној школи у Фењу, овим се расписује стечај, на учитељско место са годишњом платом од 600 круна, слободан стан у нарави са баштом, два хвата дрва и два хвата сламе.

Учитељ треба да се искаже да је свршио сомборску препарандију.

У дужност спада учитељу појати у десној певници и повторну школу одржавати уз исту плату.

Рок течају истиче на Преображење, ког ће се дана и избор обавити.

У Фењу (Fény, Torontal) 29 јуна 1897.

Лазар Кирић
председник.

СТЕЧАЈ. 99 1—3

Овим се отвара стечај на срп. вероисповедној школи у Срп. Парђању. Плата је 400 ф. слободан стан са две собе, кухињом, шпаиз, подрум, штала и пространа башта. Два и по ланца земље на коју учитељ порез плаћа, за стављање црквено-школских рачуна 15 ф. паушал 10 ф. нероводство 12 ф. два хвата дрва, и од погреба 80 нов.

У дужност спада учитељу уз горњу награду десну певницу држати, децу у појању обучавати, и пофторну школу држати.

Компетовати могу оспособљени из мађарског језика. Рок је стечају Преображење.

Из седнице школског Одбора држане 22. јуна 1897 год. у Срп. Парђању.

Васа Којић
председник.

СТЕЧАЈ. 79 3—3

Овим се расписује стечај на *учитељско место срп. правосл. вероисповедне школе у Новом Св. Ивану*

Плата је учитељу: 400 фор., за поотворну школу 40 фор., за неровођство и састављање црквено-школских рачуна 25 фор. *Свега: 465 фор. (или 930. круна)*; два јутра добре оране земље, на коју учитељ порез плаћа; леп слободан стан са две собе, кујном, шпајзом, подрумом, шталом и пространом баштом; сламе за огрев по потреби. Од укопа, где позван буде 50 новч.

Учитељ је обвезан школ. уредбом прописане предмете предавати и децу у црквеном појању обучавати.

Компетовати могу само они, који *поднесу диплому са Сомборске преваранције*. Општина жели, да се компетенти лично пријаве, што ће се јако у обзир узети.

Рок стечају је 3. (15.) август, кога ће се дана и избор обавити.

Из скупштинске седнице, држане у *Новом Св. Ивану* 22. јуна (4. јула) 1897. год.

јереј Ђура Николић
парох и неровођа.

Милан Путник
црквено-школ. председник.

СТЕЧАЈ. 78 3—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на четвороразредној школи. Учитељска је плата: 400 фор. у готовом, 4 ланца оране земље, на које учитељ сам терете сноси, 20 фор. у име огрева и паушала, 50 новч. од погреба и парастоса, где позван буде, слободан стан (2. собе, кухиње јеловник, — штала и шупа,) с баштом.

У дужност му спада: предавање по прописима, црквеном појању децу обучавати, држати певницу у цркви, поотворну школу и при седницама сва три одсека општинске управе перо водити.

Уједно се расписује стечај на упражњено место учитељице. Плата јој: 300 фор. у готовом 10 фор. у име огрева и 5 фор. у име паушала и слободан стан; предавање по прописима, рок стечају Св. Илија, када ће се и избор обавити, личне пријаве узимају се у обзир.

Из седнице школ. одбора држане у Срп. Ченеју 22. јуна 1897.

Милан Бакић
неровођа.

Исидор Бачван
председник.

Ad K. 414. 485./295 ex 1897. 86 2—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију II. разреда у Руми овим се стечај расписује. Интеркалара нема.

Компетенти имају своје ваљано инструиране молбенице путем претпостављене власти до 31. јула (12. августа) 1897. укључно овој конзисторији подастрети.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 25. јуна (7. јула) 1897.

Архидијецезална конзисторија.

СТЕЧАЈ. 87 2—3

Овим се расписује стечај за деловођу црквено-школске општине Меленачке с платом од 600 фор. а. вр.

Деловођи спада у дужност, да води рачуноводство и неровођство у општини и осим тога да сврши рачуне за 1896. год. и евентуално све старије ликвидације и друге старије послове. Рок стечају 6 недеље од првог увртења.

Из седнице црквено-школске скупштине држане у Меленци 22. јуна 1897. год.

Светозар Николић
председник.

Број 830. К. 202. 88 2—3

СТЕЧАЈ.

На парохију III. класе у Брињашици.

Интеркалара нема.

Молитељи имају своје прописно инструиране молбенице надлежним путем Епархијској Конзисторији овој поднијети најкасније до 12. (24.) јула 1897. год.

Из сједнице Епархијске Конзисторије.

У Пакрацу, 17. (29.) јулија 1897.

Мирон
епископ.

СТЕЧАЈ. 76 3—3

На две новоосноване четвртне школе у Мокрину овим се расписује стечај за учитеље.

Плата је: 500 фор., станарина — дотле, док оићина не буде имала станове на расположењу: — 120 фор.; у име огрева 50 фор. и за писаћи прибор 7. фор.

Дужности учитељâ су Уредбом и наредбама школским прописане.

Рок стечају траје до Преображења, 6. (18), августа т. г.

Из седнице срп. правосл. Школског Одбора држане у Мокрину 17. (29.) јуна 1897. год.

Ник. Николајевић
неровођа.

Михаил пл. Рибички
председник.

СТЕЧАЈ. 77 3—3

На учитељско место срп. вероисповедне мешовите школе у Суботици.

Плата је учитељу годишње у готовом 300 фор. за поотворну школу 40 фор. паушала 12 фор., 4 ланца оране земље, на коју учитељ порез плаћа, 6 хвати дрва за себе и за школу. Осим тога стан ван школе, састојећи се из 2 собе, кухиње, штале и баште.

Дужности учитељеве су прописане школском уредбом од 1872. год.

Компетовати могу само оспособљени из мађарског језика.

Рок стечају траје до 1. (13.) августа 1897.

У Суботици, п. н. Јам (Банат) 19. јуна 1897.

Ђока Стојшић
неровођа.

јереј Владисл. Ристић
председник.

СТЕЧАЈ.

89 2—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место у Срп. Ст. Мартону Плата је годишња, месечно у напред, 450 фор. У име паушала 5 фор. као перовођа 10 фор. дрва 10 мет. оране земље 3 1/2 јанца, на коју учитељ сваковрсни порез плаћа; од погреба где позван буде 50 н.; 6. великих подвоза преко године; слободан стан са две собе, кујне, коморе и пола баште.

Дужности су учитеља школ. Уредбом од год. 1871. одређене, а доказати има да је испит из мађарског језика с добрим успехом положио; пофторну школу држати, у цркви појати и децу црквено појању учити. Рок пријаве св. Илија т. г. када ће се избор и обавити.

Из седнице Школ. Одбора држане 24. Јуна у Срп. Ст. Мартону.

Аркадије Бугарски
председник

П. Ш. О. бр. 266. ех 1897. 100 1—1

ДРАЖБЕНА ОБЈАВА.

У смислу решења свога од данашњег дана и под горњим бројем, а по основу одобреног прорачуна од сл. српск. администр. одбора бачког, доленаведена општина расписује овим драшбу на мањак (са кратким роком), ради издавања накнадног зидарског и бојадисарског посла око оправе: свога св. Храма и ограде му, као и свога општинског дома и ограде дворишта истог дома.

По гласу поднесених јој троншковника 1) зидарски посао прелимин. је на 275 ф. — н. 2) бојадисарски посао прелим. је на 187 ф. 20 н. свега: 462 ф. 20 н.

Рефлектанти, који горње послове подузети жеље, дужни су у име напомалука председништву овоопштинском положити 10% прелиминиране своте; троншковнике пак могу у истог председништва у свако доба видети и проучати.

Сама драшба на мањак одржаће се у недељу 13 (25.) јула о. г. у два сата по подне пред црквеним одбором као повереником општинским при драшбеном чину.

Општина задржава себи право посао издати оном од пријављених драшбеника, у коме највећу гаранцију имала буде.

Из седнице ванредне главне скупштине држане у Ади 27. јуна 1897. год

Председништво.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по волји и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене израђена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која имају дуготрајнији, свежији и дубљи звук, него звона по старој системи израђена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове од метала; израђене старих звона са крунама од кованога гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 5— **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион" излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона" у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 29.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојерej Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 13. јула 1897.

Адреса

српског народно-црквеног Сабора.

Ваше Царско и Краљевско Апостолско Величанство!

Најмилостивији Господару!

Верно одани српски народно-црквени сабор који се услед превишњег одобрења Вашега Величанства дана 29. јуна о. г. у Ср. Карловцима састао, налази за своју прву, патриотску дужност, да даде израза од предака наслеђеној непоколебивој верности и оданости у њему заступљеног српскога народа према Вашем Величанству и према пређасном владајућем дому.

Под закрилјем Вашега Величанства живе многобројни народи разне вере и народности и српски се народ поноси, што је према повесници пређасног владарског дома — свагда и у најкритичнијим временима уживао благоволење владалачкога дома и Вашега Величанства. На томе владалачком благоволењу имамо захвалити, да се Ваше Величанство и према разним струјама државнога живота у нашој отаџбини, сетило верно оданога српскога народа, да се милостиво сетило онога, што је српски народ толико тиштало, на име, да је крајње време, да српски народ на пољу свога народно црквеног живота дође *до поштунога уживања оних права*, која му државни закони зајемчују.

Тој очинској брижљивости Вашега Величанства имамо да захвалимо, што је дигнута она запрека, која је учинила, да се српски народно-црквени сабор није могао у своме законитом року састати, а брижљивост Вашега Величанства учинила је, да су се државни фактори у нашој отаџбини жељи Вашега Величанства одазвали, те нам је омогућено, да се и после пет година опет у нашем народно-црквеном сабору у Карловцима састанемо.

Молимо Ваше Величанство, да буде уверено, ако нам се могућност буде дала, *да наше народно-црквене ствари и према духу наше цркве и према уједначеним правима српскога народа уредимо* — да ћемо најсрећнији бити, ако узмогнемо одговорити очинским интенцијама Вашега Величанства!

Српски народ у својој непоколебивој привржености к заједничкој домовини и постојећем уставу, као свагда тако ни овом

приликом, неће на своме народно-црквеном сабору прекорачити оне границе, које су народно-црквеним стварима по себи стављене, него ће се у духу своје цркве у духу права, која су српскоме народу за спољне односаје његове цркве уједчена — са свим законито кретати, те ће му најжешља жеља бити, да своју народно-црквену автономију дограђи, и слободан и правилан развитак народно-црквеног живота осигура.

Захваљујући на брижљивости Вашега Величанства, којом је омогућило састанак овога сабора, молимо Ваше Величанство, да благоизволи примити израз наше хомагијалне верности и неограничене одности.

Да Бог поживи и благослови Ваше Царско и Краљевско Апостолско Величанство!

У Ср. Карловцима, 5. (17.) јула 1897.

Верно одани

Српски народно-црквени сабор.

Сабор.

III. Седница, 5. (17.) јула 1897.

Седница отпочиње у $^1/_4$11.

Председава Његова Светост преузвишени господин патријарх *Георгије Бранковић*.

Присутни су високопреосвештена г.г. епископи: *Мирон*, *Михаило*, *Герман* и *Гаврил* и 70 посланика?

Његова Светост отвара седницу и позива бележника да прочита записник прошле седнице.

Перовођа јереј *Младен Јосић* чита записник.

Његова Светост. Има ли ко примедбе на записник?

Др. Миливој Миладиновић вели, да је у записнику погрешно наведено, да је он изабран у петиционом одбор, него је изабран Др. Жарко Миладиновић, те у смислу 47. § пословника моли, да се записник према томе исправи.

Записник се исправља.

Др. Бр. Станојевић. Пошто се у записнику као и у неким уредбама употребљује назив: посланик и заступник, предлаже, да Сабор реши: који се назив има употребљавати, а по његовом мишљењу је правилнији назив посланик.

Предлог се не прима, него се задржавају оба досад употребљена назива.

Његова Светост одређује за вођење записника у овој седници бележника јереја Младена Јосића, а за бележење говорника Др Ненадовића.

Његова Светост пријављује конституисање разних саборских одбора у прошлој седници изабраних. Према извештају тих одбора:

За председника адреског одбора изабран је прота Јован Борота, а за референта Др. Михаило Полит.

За председника верификационог одбора изабран је Сима пл. Богдановић, за референта др. Бран. Станојевић.

За председника финансијалног одбора изабрая је Никола Милић, за референта Љубомир Лотић, а за благајника Стево Калембер.

За председника ревизионог одбора изабран је Евген Думча, а за референте: Васа Муачевић и Павле пл Еремић.

За председника петиционог одбора изабран је Симо пл. Богдановић, а за референта др Жарко Миладиновић.

Одбор за дневни ред конституисао се овако: Председник др. Илија Вучетић, референти: др. Ђорђе Красојевић и др. Стеван Малешевић.

Прота *Јован Борота* надопуњује извештај адреског одбора тиме, да је исти одбор за другог референта свог изабрао Др. Мишу Михајловића поштo је Сабору поднесена на расправу, као предлог, и адреса одборске мањине.

Његова Светост. Кад предлози адреса дођу на дневни ред може о томе бити говора; сад не. Извештај, који је председништву Сабора поднесен гласи као што је саопштен.

Његова Светост саопштава, да је, по извештају саборске писарнице, Његова беседа, држана у седници од 3. (15.) јула, према решењу Сабора из те седнице, отштампана и међу посланике раздељена. — Узима се на знање.

Његова Светост. Ови поднесци стигли су Сабору, (од којих су упућени одбору за дневни ред):

1.) Извештај саборског одбора о његову раду.

2.) Предлог саборског одбора о народно-црквеној уставу.

3.) Извештај саборског одбора о потврђеним двема саборским уредбама.

4.) Саборски одбор подноси враћене и непотврђене уредбе о дотацији свештенства.

5.) Извештај саборског одбора о исплати 24.974 фор. 71 новч. ради побољшања дотације свештенства горњо-карловачке дијецезе, као и ради накнаде пенстерина парохијала у тој дијецези.

6.) Исто о продаји 29 јутара земљишта за њење цемента (каје) у манастиру Беочину.

7.) Исто о продаји неких непокретнина манастира Беочина у износу 4^{720} јутара земље.

8.) Исто о исплати накнаде професорима срп. вел. гимн. новосадске у износу од 30.000 фор.

9.) О истој ствари отпис угарског министарства.

10.) О истој ствари решење Њег. Величанства.

11.) Извештај саборског одбора о накнади плате професорима на срп. вел. гимназији карловачкој.

12.) Извештај саборског одбора, који подноси представку Школског Савета о одобрењу субвенције од 10,000 фор. за покриће минималне плате срп. нар. вероисповедних учитеља.

13.) Представка Школског Савета о осигнању интерната у учитељским школама у Горњем Карловцу и Пакрацу.

14.) Извештај саборског одбора о кадавању стипендије за ученике пакрачке и горњо-карловачке дијецезе.

15.) Представка саборског одбора у предмету сталности нар.-црквених чиновника.

16.) Исто за двојицу додијељ изабраних чиновника.

17.) Исто, да се Стеван Павловић, бивши чиновник код фондова, не уврсти међу сталне чиновнике.

18.) Саборски одбор подноси молбу бачког епископа Герман Опачића ради подизања епископске резиденције у Новом Саду.

19.) Саборски одбор предлаже, да се одобрена маровина директора Стевана Лазића уврсти у прорачун.

20.) Саборски одбор подноси представку адмін. одбора вршачког, да се за свештенике у вршачкој дијецези, који врше званичне дужности, установе писарничке приходе.

21.) Извештај Школског Савета о реактивирању §. 20. IV. Рескрипта од 1868.

22.) Извештај саборског одбора о прорачуну прихода и расхода 1897. године.

Петиционом одбору упућени су ови поднесци:

1.) Саборски одбор подноси извештај епархијске управе горњо-карловачке о оцењеву срп. православне парохије у Трсту и селу Бољанчу (у Крањској).

2.) Саборски одбор подноси Школским Саветом одобрену молбу наставника српске више девојачке школе у Панчеву ради одобрења сталне годишње приномоћи због скупоће.

3.) Саборски одбор подноси Школским Саветом одобрену молбу професорских зборова срп. учитељских школа у Карловцу и Сомбору ради повишице плате и станарине.

4.) Саборски одбор подноси на надлежно решење молбу неких Белобрђана ради откупа земљишта од 48 јутара, које се налази у власништву дољског властелинства.

5.) Молба срп. црквене општине у Г. Карловцу за приномоћ од 600 фор. годишње ради одржања учитељске школе у добром стању.

6.) Саборски одбор подноси признв Николе Рашковића на Бекапиље у ствари избора изборника, који су бирали посланика у Ст. Пазови.

7.) Школски Савет доставља представку епарх. школ одбора бачког за приномоћ неких црквених општинама ради допуне минималне плате срп. вероисп. учитеља.

8.) Саборски одбор спроводи с препоруком представку Школског Савета о осигнању митрополијске штампарије у Ср. Карловцима.

9.) Саборски одбор подноси молбу о потпори срп. вероисповедних школа у Гложани, Чебу, Рац-Милетићу и Бобањи.

Његова Светости Има ли од господе посланика који, да пријави поднесак?

10.) *Др. Михајло Полит-Десанчић* подноси молбу, управо жалбу Јов. Ђурића, ц. и кр. капетана и још 6 њих на Кусића.

11.) *Др. Бранислав Станојевић* подноси молбу срп. црквене општине у Старчеву ради установљења самосталне парохије.

12.) *Стеван Михаљчић* подноси молбу општине сечујске, да јој се за општинске послове уступи стара епископска резиденција у Сечују.

13.) *Аркадије Варађанин* подноси молбу неколико свештеника из Бачке, да се 27. §. уредбе о маровинском фонду за свештеничке удовице и сирочад свештенства у опсегу срп. митрополије карловачке укине, односно преиначи.

Ревизионом одбору упућени су рачуни срп. нар. фондова и завода од год. 1885—1896.

Његова Светости. Извештава Сабор, да је, по молби писарничког особља Саборског Одбора, а по припадајућем Му праву, истоме дао писарнички посао Сабора уз хонорар, кога ће Сабор у своје време одредити. — Узима се на знање.

Његова Светости извештава, да је пре састанка саборског наредио штампање пословника саборског, који је раздељен међу посланике, јер од старог издања није их више било. — Узима су на знање.

Његова Светости позива перовођу, да прочита извештај адреског одбора.

Перовођа јереј *Младен Јосић* чита:

Славни Сабране! Част ми је овим известити славни Сабор, да се је изаслани одбор за нацрт адресе конституисао и свој рад довршио.

За председника одбора изабран је прота Јован Борота, а за известитеља, пошто су у самом почетку два нацрта пријављена, за нацрт већине др. Мих. Полит, а за нацрт мањине др. Мина Михајловић.

У *Карловцима*, 5. (17.) јула 1897.

Јован Борота.

Узима се на знање.

Перовођа јереј *Младен Јосић* чита адреске

нацрте и то најпре нацрт одборске већине, а онда мањине.

Др. Михаило Полит-Десанчић: Високи сабране! Изволели сте саслушати нацрт адресе већине адреског одбора. Према садржини те адресе ја могу бити кратак и бићу врло кратак. Већина одбора за адресу држала се закључка овог сабора, да се има поднети чиста адреса лојалности. Такове врсте адресе не могу бити оно, што су адресе на државним и земаљским саборима, јер не предстоји никаква престолна беседа, која уједно садржава програм дотичне владе и на који ваља адресом на круну одговорити. На народно-црквеном сабору то нити је могуће нити целисходно. Но кад сам казао, да се већина одбора за адресу држала строго упутства, да састави адресу чисте лојалности, не могу прећутати, да је читав одбор за адресу био сагласан у том, да овај сабор има много тегоба да изнесе и да их мора изнети, само се у томе разликовала већина од мањине, да је већина била тога мњења, да те тегобе ваља изнети на овом месту и у своје доба. И из оних поднесака, које је изволела Његова Светост као председник изнети пред сабор, могли сте видети, да и ти поднесци пружају велики материјал за тегобе ради повреде наше народно-црквене автономије. О свима тегобама ваља да овај сабор расправља и закључке донесе но већина одбора за адресу држала је, да томе није место у адреси, јер онда наша адреса не би била адреса лојалности већ грађаминална адреса, што би стајало у опреци са упутством, које је адресни одбор добио.

Но и у тој адреси лојалности рекло се оно, што нас је тиштало, и да се нашао узвишен фактор у државном животу, који је као чувар закона омогућио, да се овај народно-црквени сабор састане и да наше народно-црквене ствари у правилан, законити колосек дођу. Захвалило се узвишеном владару, што је и према разним струјама у државном животу наше отацбине омогућио састанак овог сабора. То је главна садржина наше адресе и према тој садржини не би требало, да она буде предмет дебате, а још мање да се води расправа о адреси већине и мањине адреског одбора. Препоручујем нацрт већине адреског одбора.

Др. Миша Михајловић, као референт мањине адреског одбора, хоће, с обзиром на важност овога чина, да буде што краћи. Истина је цела, да је и у адреском одбору и у самој страници исказано, да има врло много грађамина, но да их можемо расправити касније, ако нам се даде прилика. Адреса мањине садржи много тегоба, које нас тиште, док је у адреси већине исказана само једна. Што се тиче редољубивог духа нема између ове две адресе разлике. Оне се разликују само с тактичног гледишта. Мањина је за то хтела да у адреси буду напоменуте наше тегобе, да се не би ова згодна прилика пропустила, а да их не искажемо. Напомиње, да се не може определити тачна демаркациона линија између адресе лојалности и грађаминалне адресе. Ту је само градуелна разлика, т. ј. да ли има више или мање тегоба наведено. Његово је уверење, да је и нацрт адресе мањине само адреса лојалности: он сматра за свету дужност сабора, да рефлектира на све наше тегобе и да управо не сме то баш овом приликом да прећути. Поданичка дужност и верност захтева од нас, да краљу, као оцу своме, искрено рекнемо, какве нам се неправде учиниле и шта нас тиште. Да смо ми лојални, то сведоче наше привилегије, у којима су признате наше заслуге и наша непоколебива верност према пређашној круни и домовини. Па и сам барон Банфи, који нам, жали Боже, баш није наклоњен, признао је у угарском сабору, да лојалност српског народа стоји изван сваке сумње. Проливена крв наших предака најбољи је доказ наше истинске лојалности. Но после изјаве барона Банфија у угарском сабору на стављену интерпелацију, нарочито не можемо пропустити ову прилику, а да не споменемо краљу, шта нас тиште. Као најглавније тегобе, које треба краљу да саопштимо, јесу ове: Пречило нам се, уз пркос позитивном наређењу закона, да се сабор редовно састаје, а ми нисмо заслужили, да се тако с нама поступа. Говори о увађању црквено-политичких реформа, којима је повређена наша црква и црквена јурисдикција, подсећа на скорашње октројисање 25. §. IV. одсека, одбија обеду као да ми нисмо хтели уредити своју автономију и осуђује барона Банфија, који би хтео да уведе деклараторију, најзад изјављује: да се после свега тога ми не можемо упуштати у расправљање једноставног статута, док нам се не даду с нередавног места гаранције. Топло препоручује адресу мањине.

Др. Никса Максимовић. Пошто овде предлеже

два нацрта адресе, у кратко ћу обележити начелно убеђење своје. И у једној и у другој адреси се изражава непоколебива верност Њ. Величанству, и не само овде, него ни у целом Србству нема ни једног, који није ту верност и речима и делом осведочио. Тај део у обе адресе са одушевљењем примам. Но између обе адресе има велике разлике. Адреса већине је чисто израз лојалности и против ње немам никаквога приговора. И у њој је додирнут један гравамен, али у тако заниљеној форми, да се једва и примећује. Али адреса мањине је граваминалина. Да у нашем народно-црквеном животу има тегоба, које се никако не смеју пређутати, о томе смо сви уверени, а за то има небројено доказа и у самим законима, нашим уредбама, октројама и клаузулама. Има случајева, у којима је влада очито погазила те уредбе и самовољно прелазила у сферу наше народно-црквене автономије и присвојила себи право располагања у нашоч уредбама. Октројама нађи ћемо лека у нашем организаторном раду, на баш за то што адреса мањине унапред, сувише прерано баца сенку на наш рад, не могу бити за њу. О гравамінама ћемо онда говорити, кад буду овде изнесена. Што се тиче самоволе владине према нашој автономији, и о том ће бити овде разговора, кад се буде расправљао извештај о раду Саборског Одбора, јер су оне садржане у томе извештају, а и сваки посланик има права да их изнесе и о њима овде говори, те тражи њихово санирање. Потпуно се слажем са својим пошт. пријатељем дром Политом, да је подношење граваминалне адресе за сад прерано, и да није сад прилика за већање о том. Изјављујем, да са своје стране примам адресу одборске већине.

Његова Светост упозорава на то, да је у предлогу дра Вучетића за изношење адреског одбора нарочито наглашено, да овај има израдити адресу хомагијалне верности према Његову Величанству, и то је Сабор усвојио. Према томе одбор није упућен, да у адресу меће и гравамина. Адреса већине је састављена према упутству Сабора, које је дато адреском одбору. И он признаје да има гравамина, и он их је у свом говору, и ако не таксативно, али у опште споменуо; али не треба их сада ређати у адреси. Мањина не треба да се ње увређена, ако каже, да њена адреса није управо адреса, него представка тегоба. Држи, да, пошто није нико више пријављен да говори, нађа да се једногласно прими адреса већине, јер једногласно усвојена адреса имаће и више утиска на највишем месту. (Гласови: гако је, нека се гласа).

Гласа се. За адресу већине гласало је 47 а против ове гласало је 17 гласова.

Његова Светост Пошто је за нацрт адресе већине одборске гласало 47 а против ње 17 то проглашујем нацрт адресе одборске већине прињеним.

Његова Светост предлаже депутацију, која ће ићи по Његову Преузвишеност краљевског Повереника.

У депутацију су по том предлогу изабрани: виспреосв. епископ Мирон, прота Борота, Петар Велебит, потпредседник барон Живковић, др. Михајло Полит-Десанчић, др. Мина Михаиловић, др. Владимир Чобанић и др. Бранислав Станојевић.

После кратког времена улази кр. повереник, дочекан усклицима „живео краљ“ и „живео“!

Његова Светост је управио на кр. Повереника овај говор:

Ваша Преузвишености!

Кр. Поверениче!

Заступници верно-оданог народа српског, сакупљени у редовни састанак народно-црквеног Сабора, следујући лојалном примеру својих славних предака и претшаших Сабора наших, чувством особите благодарности воћених, закључише у седници својој, дана 3. (15.) јула држаној, једнодушно, да се свечани израз даде сврху хомагијалне верности, и неограничене поданичке оданости према освећеној особи Његова Царског и Краљевског Апостолског Величанства, најмилостивијег Господара и Краља нашег Франца Јосифа I., па и према целом прејасном владајућем Дому Његовом, и да се закључак тај, вечнога спомена ради, у саборски записник стави, са изјавом најтоплије благодарности, што нам је по очинској љубави и доброти Својој, после толиког очекивања и ишчекивања нашег, састанак овај народно-црквеног Сабора нашег, најмилостивије дозволити благоизволело.

Изјављујући ово по жељи и налогу

славног Сабора Преузвишености Вашој, част ми је у једно замолити Вас, да благоизволите ону најаву хомагијалне верности и непоколебиме поданичке одности, на подножје престола Његова Величанства, својим путем и начином доброхотно положити.

На завршетку говора предаје Његова Светост кр. Поверенику адресу народно-црквеног Сабора на Његово Величанство.

Кр. Повереник барон *Федор Николић од Рудне* чита стојећи, на мађарском језику, овај говор:

Поштовани Сабране!

У име Његова царског и апостолског краљевског Величанства, нашег најмилостивијег Господара и апостолског Краља, радо примам најаву лојалности српског народно-црквеногa сабора и сматраћу за своју најстрожију дужност, да је поднесем на постоље превишњег престола. Напрема истој могу да Вас уверим о непроменљеној и сталној милости превишњега Господара и краља нашега.

По том. седнувши, рекао је кр. Повереник на српском језику ово:

Поштована Господо!

Вашем се позиву тим радије одазвах, јер хоћу да будем тумач оних најмилостивијих намера Његова Величанства нашег љубљеног Господара и апостолског Краља, ради којих је Његово Величанство благоизволело дозволити да се овај српско народно-црквени сабор сазове.

Позната је околност, да српски народно-црквени и школски послови на жалост, — још једнако нису уређени у таквом облику, да би сте могли мирно уживати автономију свете православне цркве и слободе ваше. С тога је превишња и јасно изречена жеља Његова Величанства, — а та је жеља по нас, верне и покорне подајнике Му заповест, — да се *пре свега*, и *запостављајући сваки други предмет*, опетујем, *пре свега*, и *запостављајући сваки други предмет*, а на основу IX законског чланка од године 1868., — дакле на начин који је уставом државе не само допуштен, но и прописан, — састави једноставна српско народно-црквена организација, јер баш је *то* велика незгода за српску народну цркву и школу, да нема једноставне организације и да се управља засебним, — и често непотпуним уредбама, — међу којима не постоји органичка веза и систематичка постепеност, и из којих је уредаба, не само тешко, но скоро и немогуће стећи јасан појам, о правима српске народне православне цркве у домовини нашој.

Ишчекујем, дакле, од вас, штована господо, саборски посланици, — које је поверење народа послало на ово место, да ћете сматрати за своју свету дужност, да према *јасно израженој* жељи Његова Величанства, — одмах и пре свега започнете претресање једноставног устава, што га је израдио саборски одбор, — те да и тиме дате израза својој благодарности према очинском старању, којим је Његово Величанство, као увек, тако и овом приликом усрећити благоизволело свој верни и одани му народ српски.

Немогуће је, да онај понован најмилостивији знак превишњег очинског старања не пробуди у души сваког поданика Србина осећај благодарности, — и зато јесам уверен, да ћете и ви поштована господо, — по хладнокрвном, промишљеном и родољубивим осећањем проникнутом расправљању, пронаћи такво решење ове ствари, — које ће, — одговарајући тежњама превишњег нам Господара и апостолског краља, — зајемчити напредак и благостање српској народној православној цркви, као и автономију њезину.

Што се пак мене тиче, будите уверени, штовани саборски посланици, да ћу вас, од моје стране, искреношћу и непристраношћу потпомагати у раду нам, управљеном на благостање православне нам цркве и отаџбине нам миле, и надам се из дубине душе своје, да ћете при своме раду пред очима имати, — законе земаљске и срећну будућност наше православне српске цркве. То нека би Бог дао!

А сада вас молим, да самном заједно дадете израза топлом и искреном осећају срдаца наших, узвикнувши:

Његово царско и апостолско краљевско Величанство, наш премилостиви Го-

сподар и апостолски краљ

Франц-Јосиф Први

живео, живео, живео! (Бурно „живео!“)

Пре но што отпочнете расправљање више споменутог устава, умољавам вас, штована господо посланици, да ми изволите путем председништва писмено саопштити дневни ред вашег деловања, пошто га будете установили. —

Др. Илија Вучетић, упозоравајући на то, да је говор кр. Повереника ко разумео, ко није, а говор је тај тако важна енунцијација, да се о њој овако с ногу не може расправљати — предлаже, да се тај говор Повереников одмах штампа и међу посланике разда. — Прима се једногласно.

Његова Светост. Пошто је дневни ред исцрпљен, затварам седницу, а другу ћу заказати, кад одбор за дневни ред установи дневни ред за идућу седницу и поднесе ми о том извештај.

Седница се завршила у 12 сахати.

IV. Седница 9. (21.) јула 1897.

Отпочиње у $^1/_2$11 пре подне.

Председава *Његова Светост* патријарх, преузвишени господин *Георгије Бранковић*.

Присутни: високопреосвештени г. епископ Вршачки Гаврил Змејановић и 65 заступника.

Његова Светост позива перовођу, да прочита записник прошле седнице.

Перовођа јереј *Младен Јосић* чита записник.

Његова Светост. Има ли ко какве примедбе на записник.

Записник се оверовљује.

Његова Светост. Част ми је известити славни Сабор, да је говор Његове Преузвишености господина кр. Повереника, по закључку саборском, штампан и господи заступницима раздељен.

Узима се на знање.

Његова Светост. Саопштава, да су на Сабор стигли ови поднесци:

1.) Српска православна црквена општина у Рудни моли, да јој се наплата верозак. приноса од 1134 фор. 26 нов. и саборских трошкова од 405 ф. 42 н. на више оброка дозволи исплаћивати.

2.) Арад-гајска српска црквена општина моли, да се њеном свештенику устуни залишна сесија арадска, јер и она припадају под јурисдикцију арадске вароши.

3.) Мита Калић, проф. учит. српске школе у Сомбору, моли да му Сабор од Школског Савета још 1885. год. урачунатих пет година, на реалкама пробављених, признати односно то решење потврдити изволи с тим, да му се уједно и један квинквенал више уз остале у течај стави.

4.) Српска православна црквена општина у Млакама на Сави моли, да се нареди, да се они дарови односно прилози, који приликом мировосања, причешћивања и др. прилажу, одузму од пароха и цркви уступе.

5.) Молба Александра Јанковића, немоћног, болног и умировљеног учитеља бајског ради сталне годишње припомоћи бар у износу од 120 фор.

6.) Молба Мирка Марјановића, умировљеног учитеља кишфалудског у Барањи, сад становника белобрдског ради доживотне припомоћи.

7.) Молба Ане Антићеве у Рибници ради припомоћи.

8.) Молба пароха Томе Оклобџије из Мутилића за повишење мировине.

9.) Јосиф Вукелић, суспендован парох из Приминља, моли за обнову његове дисциплинарне истраге, те подједно, да му се стави у течај половина свију са парохијом скопчаних доходака од дана суспензије.

10.) Српска црквена општина у Костајници моли за годишњу помоћ од 250 фор. за одржање своје српске вероисповедне четир-разредне школе.

11.) Православна српска црквена општина у Скраду моли припомоћ од 2000 фор. за градњу парохијалне цркве.

12.) Представка Мите Ђорђевића, учитеља у српској вишој девојачкој школи у Новом Саду, у којој моли, да сабор § 9. Школске Уредбе од 1872. и §. 1. Миров. Уредбе за народно-црквене чиновнике и професоре аутентично интерпретира.

Осим тога поднеси посланик *Божа Поповић* молбу удове Катарине Јовановић, попадије из Ст. Футога ради подарења мировине.

Стеван Калемберг поднеси молбу становника у Кореници и околини ради подигнућа више срп. гимназије са седиштем у Кореници, трошком срп. народних црквених фондова.

Сви ови поднесци упућени су петиционом одбору.

Сава Теодоровић поднеси лекарском сведоџбом снабдевену молбу болесног члана сабора Николе Манојловића, у којој моли за допуст на непзвесно време. Допуст се подељује.

Аркадије *Варађанин*, напомињући, да је Школски Савет још пре 25 година упућен, да сачини мировинску уредбу за наше вероиспо-

једне учитеље и истичући, да су комунални учитељи у Угарској већ збринути, а вероисповедни учитељи су остали сами себи — подноси пречан предлог, да се и за вероисповедне учитеље сачини мировинска уредба, и моли, да се тај предлог по исцрпљењу установљеног дневног реда узме у претрес.

Милан *Стојшић* упућује на јадно стање наше просвете, те не може да пропусти без речи, што Школски Савет није поднео извештај о свом раду. С тога подноси пречан предлог, да се председништво Школског Савета позове, да тај извештај што пре састави.

Оба ова пречна предлога потписало је 15 посланика.

Његова Светост вели, да све оно, што је посланик Стојшић рекао, не стоји. Извештаји Школског Савета су увек састављани, само на жалост сабор никад није дошао да их узме у претрес. И најновији извештај је готов и изнеће се пред Сабор.

Његова Светост. Реч има г. заступник Сима Богдановић, да стави две интерпелације.

Сима пл. Богдановић уз подужи говор ставља ову интерпелацију.

С разлога, што је недостојним понашањем беловарског проте *Штековића* православна вера и српска црква у пакрачком владичанству у великој опасност дошла;

с разлога, што пакрачка конзисторија ову убитачну појаву олако узима;

с разлога, што је душоловни поступак бискупа Дрохобецког и његова кантола противан постојећим законима, по којима једна конфесија против друге ровити и дражити не сме, бар овако како то криженачки кантол ради;

с разлога, што је уласком владиног комесара у беловарску срп. православно-црквену скупштину повређена српска автономија, која је ујамчена и зак. чл. IX. од 1868. и законом краљевине Хрватске и Славоније од 14. маја г. 1887;

напослетку с разлога, што је крајњи час, да се у горњим крајевима, успостављањем верског мира узрујани духови умире и опасност судбоносних сукоба отклони, — питам Вашу Светост:

1.) Је ли пакрачка конзисторија о стварима у Пргомељу Вашу Светост информисала?

2.) Шта је учинила или шта мисли учинити Ваша Светост, да се сувише уња и да се уклони њезин прави узрок: прота Јован Штековић?

3.) Какве кораке мисли Ваша Светост учинити против бискупа Дрохобецког, као главнога виновника, што је тамо верски мир нарушен? Напослетку:

4.) Шта мисли Ваша Светост учинити против повреде автономије, учињене увађањем владиног комесара у беловарску срп. прав. црквену скупштину?

Сима пл. Богдановић уз подужи говор ставља ову интерпелацију.

С разлога, што преосвећени горњо-карловачки владика код свештеника не разликује кривице, које спадају пред световни суд, од оних, које спадају под црквени;

с разлога, што се у горњо-карловачком владичанству протањају свештеници петрињеско-костајничког протопопијата зато, што су приликом избора за политички сабор хрватско-славонски вршили своју грађанску дужност и гласали за кандидата по својем уверењу;

с разлога што је владика Михајло самовољно без истраге и суда неке свештенике, поимице данашњега администратора у Мариндолу јереја Медаковића, од епитрахиља суспендовао па га затворио у манастир Гомирје на невиђесно прије, где је морао за незачињен пасуљ мјесечно 15 фор. плаћати, а онако самовољно затварање јест против канона VII. васељенског сабора;

с разлога, да пресуда на невиђесно прије у данашњем законодавству нигђе нема, него само у силовитој самовољи владике Михајла:

с разлога, на посљетку, да се у данашњем вијеку окривљени само онда у истражни затвор меће, кад је опасност и сумња, да би могао утећи или кад је злочин тако експлантно доказао и тако тежак, да ће судбена пресуда јамачно гласити на вишегодишњу тешку тамницу, а у овом случају све да је била на Медаковићу доказана кривица, она би повлачила казну укора или највише затвора 2—3 дана — стављам ја на Вашу Светост ову *интерпелацију:*

1.) Јесу ли Вашој Светости ове и друге сличне незаконитости преосвећеног владике Михајла познате?

2.) Шта мисли Ваша Светост учинити, да се лична слобода свештеника у истој дијецези обезбједи?

3.) Шта мисли Ваша Светост предузети против преосвећеног владике Михајла, који је она и друга слична безакоња учинио?

Његова Светост. То није интерпелација него тужба против епископа. Пошто је епископима суд Архијерејски Синод, а не Сабор не могу одговорити на ову интерпелацију. Епископ није одговоран за своје дјелање сабору нити појединим његовим члановима. Још једном ве-

лим, ја ово не сматрам за интерпелацију. Доста је жалосно, што смо до тога дошли, да се овде таке тужбе износе.

Сима пл. Богдановић. Не могу се задовољити с овим одговором.

Његова Светост. То је свеједно задовољили се ви или не, али тако стоји као што сам рекао.

Др. Славко Милетић. Почиње свој говор којим жели попратити своју интерпелацију. Почиње да критикује решење епархијског административног одбора Вршачког и на ово односеће се решење Митрополитског Црквеног Савета у ствари губитка бирачког права 29-рице Вршчана ради помањкања црквене свести.

Његова Светост. Г. говорник подвргава критици црквено-судска решења. Критика тих решења није дозвољена у Сабору. Судови за своја решења нису одговорни Сабору, зато не могу дозволити ни г. говорнику да и даље говори у правцу критике црквено-судских решења, нити у том правцу да стави интерпелацију.

Др. Славко Милетић. Ја хоћу своју интерпелацију само да разложим.

Његова Светост. Не могу вам дозволити.

Др. Славко Милетић. Сабор има о томе да одлучи, и ја питам славни Сабор дозвољава ли он, да говорим и ставим своју интерпелацију?

(Гласови: чујмо, нека говори).

Његова Светост. Одузимам вам реч и не дозвољавам да ставите интерпелацију, која не спада у делокруг Сабора.

Др. Славко Милетић. Али молим да прочитам моју интерпелацију, јер се још не зна каква је.

Његова Светост. Дакле, наполите прочитати без даљег образложења.

Др. Славко Милетић чита интерпелацију.

Митрополијски Црквени Савет, коме председава Његова Светост, г. митрополит и патријарх српски Георгије, решио је под бр. М. 146./М. Ц. С. 15. ех. 1897., да се 29-орици угледних вршачких грађана одузме црквена свест и упутио је епарх. адм. одбор, да донесе пресуду.

Питам Његову Светост г. митрополита и патријарха: 1., Која су то правила наше православне цркве или автономне уредбе, које тумаче, шта је то црквена свест?

2., Која су правила православне цркве или автономне уредбе, на којима се неко може лишити те т. зв. црквене свести?

3., Која су то правила наше православне цркве или автономне уредбе, која прописују казну за нежање т. зв. црквене свести?

4., Које су то автономне власти, којима по нашим автономним уредбама спада у делокруг лишавање те т. зв. црквене свести?

5., Ако свега тога нема, на основу чега је М. Ц. Савет могао одузети црквену свест 29-орици Вршчана?

6., Шта мисли Његова Светост чинити као председник саборског одбора, коме је ствар упућена?

7., Шта мисли Његова Светост као председник М. Ц. Савета чинити у будуће, да се овакве ничим неоправдане и по углед саме наше свете српске прав. цркве штетне аномалије не догађају више.

Његова Светост. Пошто ова интерпелација, као што већ рекох, не спада пред овај Сабор, изјављујем одмах: да не мислим поводом ње ништа чинити.

Др. Ј. Радивојевић-Вачић. Је ли то онај мир што га препоручујете?

Његова Светост: То је ваша немир кад се упућујете на закон.

Његова Светост. На дневном реду је: Извештај одбора за дневни ред са његовим предлогом. Предлог одборски је врло важан и опсежан, а пошто 14. §. пословника императивно одређује, да се важнији и опсежнији предлози имају штампати и најмање 48 сахати пре претресања међу чланове Сабора исделити, то се овај извештај са предлогом одбора за дневни ред има штампати и међу посланике поделити, како би сваки посланик имао прилике, да га проучи и упозна. За сад нек се прочита.

Др. Ст. Милешевић чита извештај одбора за дневни ред, који гласи:

Славни Сабоpе!

Од овога сабора изаслани одбор за дневни ред примио је од славног Сабора свега 22 предмета, о којима ваља да поднесе предлог, којим ће редом да се стане на дневни ред за саборску расправу.

При одређивању дневног реда морао је овај одбор учинити предметом свога саветовања с једне стране садржај најновијег кр. решења од 20. маја 1897. којим је овај сабор сазват, а с друге стране изјаву Његове Преузвишености Господи-

на кр. Повереника у саборској седници од 5. (17.) о. г.

Сви предмети за саборску расправу, који су овом одбору предлежали, могу се поделити на две врсте 1.) на предмете административне и 2.) на предмете законодавне.

Овај одбор држи, да сабор овај пре свега ваља да расправи предмете административне зато, јер су ти тако важни и хитни, да не само не трпе никакву одлагања, него је шта више не сумњиво да би одлагање решења тих предмета од штетних и убитачних последица било по нашу народно-црквену автономију и њене животне интересе, те с тога предлаже, да се пре законодавног рада, ти предмети узму у расправу.

Нарочито сматра овај одбор, да је избор саборског одбора један од најпречих таковних послова и зато предлаже да се исти стави на прво место. По §. 21. саборског устројства овлаштење саборског одбора траје само за време саборских периода и тек изузетно само донде, док се изборомъ других чланова не замени: пошто је пак већ давно истекла саборска периода ономе сабору, који је још год. 1890. досадашњи саборски одбор изабрао, то је овом сабору прва и најпречa дужност, да изборомъ нових чланова замени тај саборски одбор, те да тако постављањем свога новог врховног управног органа одмах у почетку заборисања свога дође у положај, да с истим својим врховним управним органом долази у потребни додир.

Сем тога сматрамо за дужност своју још нарочито образложити за што предлажемо да се на друго место дневнога реда стави извештај саборског одбора о раду му. Српски народно-црквени сабор као врховни контролни орган целе наше народно-црквене автономне управе, мора према установи § 24. саборског устројства сматрати за једну од најпречих својих дужности, да разниди и просуди цело управно деловање саборског одбора за време минуле периоде, као и управу народно-црквених фондова, закладâ и добара, па пошто то не само од године 1890. од кад је овај последњи саборски одбор изабрат, него још све од године 1879. никада није учињено, то би било од велике штете по цео наш народно-црквени автономни живот кад би се расправљање тога извештаја и сада, овом приликом, пропустило или одложило.

На трећем месту предлаже овај одбор да се стави на дневни ред предлог школског савета ради одобрења субвенције од 10 000 фор. за покриће минимума учитељске плате зато, што прети опасност да се до 60 српских народних вероисповедних школа затворе, а сабор је дужан томе свим могућим средствима на пут стати и те српске вероисповедне школе по сваку цену одржати.

После тога предлаже овај одбор, да се на дневни ред ставе они разни извештаји из којих види, да су учињене грдне повреде наше народно-црквене автономије. Сабор би се овај огрешио о своју најсветију дужност и о свој задатак, који му је нарочито у §. 18. тачка 1., саборског устројства прописана, кад не би одмах у првом реду постарао се, да тим повредама наше народно-црквене автономије што брже и што поуздање лека потражи.

Остале предмете административне природе поређао је овај одбор према важности њиховој оним редом, који ће имати част мало ниже предложити; а затим је предложио на дневни ред предмете законодавне природе и то: 1.) предлог саборског одбора за народно-црквени устав, односно питање о коначном уређењу устројства наше народно-црквене автономије, 2.) уредбу о дотацији парохијског свештенства, епископа и митрополита патријарха и 3.) школску уредбу. Има још многих и разноврсних предмета законодавне природе, које би ваљало овај сабор да расправи, али пошто исти још нису славноме сабору поднесени, нити овоме одбору предложени, то ће се о стављању истих на дневни ред саборске расправе моћи тек доцније предлог поднети.

Према свему овде наведеном слободан је овај одбор славном Сабору предложити, да у погледу одређења дневног реда ону одлуку донесе

По што је Његова Преузвишеност Господин кр. Повереник у саборској седници од 5. (17.) о. м. изјавио захтев, „да се пре свега, заостављајући сваки други предмет — састави једноставна српска народно-црквена организација“, и да то има бити баш онај „једноставни устав, што га је нарадно саборски одбор“;

по што је даље у истој седници сабора ставио и тај захтев, да му се „путем председништва писмено саопшти дневни ред деловања“ што га сабор буде установио,

по што се та изјава Његове Преузвишености госп. кр. Повереника очевидно коси са одредбом § 8. саборског устројства потврђеног највишим решењем од 14. маја 1875. „по коме кр. Повереник не утиче у расправу саборску и доношење закључака, нити може пречити закониту радњу његову;

по што даље по §. 10 истога саборског устројства сам сабор одређује свој дневни ред, те по томе не може никако допустити, да му кр. Повереник тај ред цензурира, а још мање прописује.

по што сабор има сам да просуди, да ли је целисходно, да се гради једна једноставна уредба у којој ће бити садржана цела организација наше народно-црквене автономије, или ће и даље остати на томе становишту, да гради засебне уредбе за сваку поједину установу, као што су и досадањи наши народно-црквени сабори чинили; а то се не противи ни јасним речима превишњега кр. решења од 20. маја 1897., у коме се нарично наводи „да сабор има узети у расправу у првом реду *предлоге*, који се односе на коначно установљење народно-црквеног устројства,“ дакле се не захтева нарично, да то мора бити једна једноставна уредба;

и по што се наносл[illegible]тку сабору не може одузети могућност, да пре свога законодавнога рада узме у расправу оне многобројне предмете административне природе, који се још од год. 1879. нагомилали, и који се без велика уштрба по цео наш народно-црквени автономни живот већ не могу дуже одлагати;

то сабор овај закључује:

да се не може одазвати жељи Његове Преузвишености госп. кр. Повереника, да пре свега и заостављајући сваки други предмет, на прво место стави на дневни ред предлог саборског одбора за један једноставни устав, као и да му саопшти дневни ред свог деловања; јер се не може одрећи свога права, које му саборско устројство даје, да сабор сам одређује свој дневни ред, самостално; те стојећи на овом једином законском становишту, сабор установљује свој дневни ред овако као што следује:

I.

Предмети административни

1.) Избор саборског одбора.

2.) Извештај саборског одбора о раду му у 1892., 1893., 1894., 1895., 1896., и 1897. години.

3.) Представке школскога савета ради дозволе 10.000 до 12.000 фор. субвенције за школе чији учитељи немају минималне плате од годишњих 300 фор.

4.) Извештај саборског одбора о купопродаји $29^{341/1600}$ јутара земље манастира Беочина, где се вади цементо (каја). С тим у свези извештај саборског одбора о оптерећењу и продаји неких непокретности манастира Беочина у износу од $4^{672/1600}$ јутра $6^{1076/1600}$ јут. земље.

5.) Извештај школског савета и допис госп. кр. уг. министра богочасти и јавне наставе бр. 21867/897 у предмету реактивирања §. 25. IV превишњег кр. рескрипта од 10. августа 1868 г. (рекурси на владу против одлука школског савета.)

6.) Извештај саборског одбора о потраживању професора новосадске гимназије у износу од 30288 фор 21 новч. као накнаду непримљених повишица за време од 1. јануара 1875. до 31 децембра 1889. заједно са списима и министарским решењем, којим се та свота досуђује. Одлука Његовог Величанства и одлука министра богочасти у тој ствари.

7.) Представка школског савета за оснивање интерната код српских учитељских мушких школа у Сомбору и Пакрацу.

8.) Извештај саборског одбора и оправдање у ствари исплате своте од 24.974 ф. 31 новч. из неприкосновеног фонда парохијском свештенству горњо-карловачке епархије, и то као накнаду за не истерани парохијал у годинама 1882.—1888. (савезно са бр. С 156/247 ех 1892.)

9. Извештај саборског одбора на одлуку народно-црквеног сабора бр. 358 ех 1892. у предмету стипендијске своте од 4800 фор., која би се имала давати из клирикалног школског фонда сиромашним ученицима срп. вел. гимназије у Карловцима и Н. Саду, који су из епархије накрачке или пак из горњо-карловачке.

10.) Представка саборског одбора у предмету накнаде професора карловачке срп. вел. гимназије за мање примљене плате од 1. јануара 1885. до 1. јануара 1890.

11.) Молба преосвећеног госп. Епископа бачког Германа Опачића ради грађења епископске резиденције у Новом Саду.

12.) Извештај петиционог одбора.

13.) Извештај саборског одбора, којим подноси главни прорачун потреба црквених и просветних цељи као и њихових покрића, прорачуне свих фондова и фундација и прорачуне прихода и расхода манастира за годину 1897. као предлог за расправу. У вези с тим одлука о умировљењу Стевана Лазића бившег управитеља српске велике гимназије карловачке ради употребе при састављању прорачуна; представка саборског одбора због сталности народно-црквених чиновника; представка саборског одбора бр 5140/1815 ех 1895. у погледу сталности још двојице народно-црквених чиновника; извештај саборског одбора, да се Стеван Павловић бивши чиновник у књиговодству народних фондова не узме у обзир при решавању о сталности чиновника; молба админ. одбора вршачког у погледу писарничке приступбе парохијском свештенству у ваничким пословима.

14.) Извештај саборског одбора о ревизији саборских рачуна од год. 1885. до год. 1896.

15.) Представка саборског одбора у погледу оцењења села Тука.

II.

Предмети законодавни.

1.) Предлог саборског одбора на нар. црквени устав источно-прав. срп. цркве у земљама угарске круне, односно питање о коначном уређењу устројства наше народно-црквене автономије.

2.) Извештај саборског одбора о праћеним уредбама за дотацију срп. прав. мирског и манастирског свештенства, епископа и митрополита-патријарха и уредба о срп. прав. автономним школама.

Др. Илија Вучетић
председник.

Др. Стеван Малешевић
известилац.

Барон Јован Живковић ставља у допуну извештаја одборског овај предлог, који је потпомогнут од 15 чланова саборских:

Предлог.

У надопуњењу оне тачке предлога одбора за дневни ред, која говори о извештајима у погледу извесних повреда автономије и представке за санирање истих, част ми је подупрт прописаним бројем чланова, учтиво предложити, што следи:

Бира се и упућује одбор двадесеторице, да састану препонизну представку у погледу свих стварних повреда наше народно-црквене автономије од оживотворења њезина погледом на зак. чл IX 1868. до данашњег дана, која ће се препонизна представка наложни цело данашње стање цркве и школе наше својим путем поднети Његовом Величанству, нама премилостивом краљу и владару том најсмернијом молбом: да, као врховни чувар и заштитник закона и права, узме у заштиту узаконьена права њега верног народа српскога под круном Св. Стевана у погледу санирања тих повреда и очувања српском народу зајамчене народно-црквене автономије као и нужне уставне гаранције.

Сима Богдановић предлаже да се у тај одбор изаберу ових 20 лица.

Његова Светлост. Досадања је пракса увек била, да се у одбор бирало највише 15 лица.

Но за сад је у опште рано било излазити са предлогом за избор лица у одбор, пошто још ни сам предлог за избор тога одбора није усвојен. (Гласови: Много је чланова. Др. Красојевић. Није много. То треба да буде после депутација.)

Не приступа се избору одбора.

Др Милићој Мил.ановић. Говори на пословник, те позивајући се на 4 §. пословника тврди, да Сабор има решити: хоће ли се који предлог штампати или не. Није за штампање предлога, јер не сматра исти тако важним, да би га требало штампати, пошто није каквог законодавног значаја него просто уделавање дневног реда. Зато није за предлог Његове Светости, него да се предлог одбора за дневни ред одмах узме у претрес.

Његова Светост. То није мој предлог него моје наређење, односно императив пословног § 14.

Др. Е. Гаврила такође је, на основу §. 4. пословника за то, да се предлог одборски узме одмах у претрес.

Др. П. Вучетић. Ја сам тога мишљења да дебате не треба да буде у чредлежењем питању, кад се високо председништво позива на пословник. Може се тумачити и §. 4. и §. 14. пословника, но због сваке ствари не треба дебате. Ми баш овом предлогу приписујемо велику важност и значај. Подајмо сваком прилике да га проучи. Пошто је предлог важан и не треба га преко колена сломити и решити, а да нам ниједан од господе посланика не пребаци, да му нисмо дали времена да га проуче.

Др. Гаврила. Остаје при своме предлогу и тражи да се пређе на гласање. Сматра предлог важним, али не сматра га каквим законодавним предлогом, и за то не треба за њ какве особите студије, па да би га требало штампати и на размишљање остављати. На основу § 16. пословника он га као пречан износи и предлаже, те тражи да се као пречан одмах узме у претрес. Молим господу, која потпомажу пречност предлога нека се сама пријаве. —

Устају више од 15 радикалних посланика.

Барон Живковић. Поричем свој господи да имају право кад тврде, да овај предлог није важан. Предлог је врло важан, јер у њему има једна тачка, која нам омогућава, да једном онима горе довикнемо: Нисмо ми криви! Зар тачка у одборском извештају, у којој се говори о повреди автономије, није важна? Ми узимамо овде позицију против становишта кр. Повереника. Крај таког замашаја ствари чуди се сваком оном, који тај предлог не сматра важним и хоће о њем да дебатује. Он неће никога да иберумлује. Да Његова Светост није рекла што је казала, он би то исто рекао. Препоручује штампање предлога.

Др. Ника Максимовић. Сећам пажњу славног Сабора, да одредбе пословника не могу бити предмет свагдашњег закључивања. Председник извршује пословник, а Сабор контролира, но председник увек решава. Пословник је гаранција за саветовање и за најмању мањину и према најогромнијој већини. Од овога предлога зависи судбина даљег саветовања овога Сабора. Треба нам дакле дати довољно времена, да се о њему размислимо и посаветујемо.

Да је предлог важан позивам се на један argumentum ad hominem, а тај, да сте се ви о овом предлогу пуна 4 дана саветовали, а нама, који смо ван ваше странке и који га сад чујемо први пут, дајете свега два минута. Да је овај предлог опсежан позивам се на други argumentum ad hominem, а тај је, да је известилац одбора за дневни ред читајући овај предлог гласом изнемогао. (Смеј.) Предлог је, дакле, важан и опсежан, те треба по одредби пословника да се штампа.

Прота *Јован Борота* Ово је 11 дан како је Сабор на окупу, а тек је држао 4 седнице (Један глас: а 7 дана седница клупских?!). Сваки дан стаје новаца (Глас: а клупски дани?!). Што мање седница то већи је прекор, да се ништа не ради и да се новац троши узалуд. Ако се овај предлог одмах расправи без да се штампа уштеђиће се народу 800 фор. (Стеван В. Поповић: и штампарски трошкови! Смеј.). Ми треба да радимо, а не да се провађамо по Карловцима (Стеван В. Поповић и Сима пл. Богдановић: и по Новом Саду! Смеј.). Треба да одузмемо повода приговорима, да посланици долазе на Сабор само ради дневнице. Ако ни се зајемчи да је ово последњих 800 набачено за нерад, (Један глас: а 2800 за клупски рад?! Жагор), онда пристајем, да се штампа овај предлог, али са најавом, да наш досадањи рад показује мало резултата. Гласам за предлог Др. И. Вучетића.

Др. Вл. Чобанић. Чуди се да старији чланови Сабора траже времена за размишљање,

а ми млађи дошли смо потпуно спремни те знамо шта нам ваља радити. Где се ради о добру народу, ту се не гледа на неколико стотина форинти. Гласа за предлог Др. Е Гавриле.

Његова Светости. Не стоји тврдња г. проте Бороте, да се је мало радило. Радили су одбори. Ево сам овај одбор за дневни ред просуђивао је предмете на њега упућене пуна 4 дана. Што се тиче самог предлога одборског примећујем, да стављање саветовања о Уставу о црквеном устројству није захтев преузвишеног г. кр. Повереника, него изрична жеља Његова царског и апостолског краљевског Величанства, већ и због тога морамо се о овом предмету добро размислити. За 48 сахати не ће се време харчити, јер је готово цео Сабор подељен на одборе, те нека одбори раде свој додељени им посао. Да ли ће се овај предлог штампати или не, то не може бити предмет гласања, нити се може на њега применити § 16 пословн. Одборски је предлог и важан и опсежан, а 14 § пословника налаже императивно, да се, као такав, мора штампати. Кад бих друкчије одредио, огрешио бих се о пословник.

Др. Ж. Миладиновић. Позива се на § 8, 9, 14 и 16 пословника и пите да се гласа.

Његова Светости. Рекох, да је 14 § пословника императиван и да ту не може бити гласања.

Васа Мутачевић. Набор Саборског Одбора је проста одредба, о којој не треба много промишљати. Прикључује се предлогу Др. Гавриле.

Његова Светости. Треба дати сваком времена да се овом предмету промисли. (Узвици: коме?) Онима, који нису у вашем клубу.

Др. Јован Рајковићевић-Вачић предлаже средњи пут: да се одборски предлог штампа, а међутим Сабор да одмах поведе реч о повредама, које су нанесене нашој нар.-црквеној автономији говором кр. Повереника.

Др. Гаврила. Нема ту средњега пута. §. 16. пословника је императиван. Ништем да се гласа. Мора се гласати. Свако друго тумачење пословника насиље је. Ја се позивам на пречност, а противници на важност предлога. Не поричем неку важност одборском предлогу, али поричем важност ономе, на што се одлука односи. Инструкција кр. Повереника је његово лично мишљење, није изјава Краљева, јер на њој нема ни потписа Краљева, ни премапотписа владиног.

Барон Јован Живковић. Пословник изричком заповеда, да се извештај одбора за дневни ред штампа, и тога треба да се држимо, а после у првој седници после ове, може се предлог дра Гавриле одмах узети у претрес. (Више њих вичу: Нека се гласа!)

Његова Светости. Ово не може бити предмет гласања. (Узвици: ми хоћемо да гласамо). Хоћете? Ја наређујем, на основу 14. §. пословника, штампање одборског предлога са допуном г. барона Ј. Живковића. (Др Гаврила: То је насиље).

Његова Светости. Затварам седницу и заказујем идућу за петак 10 сахати пре подне. (Жагор, вика: то је изигравање. Др. Емил Гаврила: А шта је с мојим предлогом?)

Протупредлог

Др. Нике Максимовића у седници саборској 11. јула о. г.

На разлога што наређење, да Сабор има у првом реду расправити предлоге, који се односе на коначно установљење народно-црквеног устројства, вређа у § 10. саборског устројства 1874/5. јасно обележено право овог Сабора, по коме Сабор одређује свој дневни ред, а и у очитој је опреци са одредбама самога земаљскога закона, наиме IX. зак. чланка од г. 1868.;

из разлога пак што је са погледом на 7. §. IX. зак. чланка 1868. коначно установљено саборско устројство од 1874/5. противуставно одобрено на уштрб земаљским законима уједињених автономних права српскога народа, те је по томе преко нужна ревизија тог устројства, односно реинтеграција повређеног автономног организма;

из разлога што овај сабор још у течају овог саборског састанка има да обави многобројне послове и тиме омогући закониту и редовиту автономну управу;

Сабор закључује:

1. да се ради очувања повређених автономних права, нарочито права иницијативе Сабора, као и ради тога, да се уклоне сметње законитом и редовитом раду овога Сабора, поднесе представка Његову Величанству;

2. да се пре свега од саборског одбора поднесени нацрт народно-црквеног устава стави на дневни ред и унутр једном установотворном одбору 15-ице уз упутство, да га свестрано

претресе и спреми за мериторну расправу саборску, како би се још у течају овог саборског састанка Сабором установити могао за случај, ако би се уклониле наведене сметње;

3. да Сабор и дотле, док уставотворни одбор не сврши свој задатак обави навесне послове, које означи као пречне.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Св. Архијерејски Синод**) целе прошле недеље држао је конференцијалне седнице ради претходног претреса предмета, који ће у синодалним седницама доћи на дневни ред.

(**Преузвишени кр. повереник**) г. барон Федор Николић отпутовао је 9. о. м. вечерњим влаком из Карловаца у Будимпешту, а повратио се бравм возом у Карловце данас 11. о. м.

(**Из Сабора**). У данашњој саборској седници (11. о. м.) поднео је г. *Др. Ника Максимовић*, уз диван и запаљиван говор, предлог свој, против предлога саборског одбора за дневни ред и допуне г. барона *Живковића*, које предлоге доносимо напред.

Протупредлог г. *Максимовића* препоручујемо особитој пажњи наших читалаца. Њиме се погодио пут, који је требао наш Сабор поћи, па да сретно пређе ову грдну клисуру, поред које је имао да мудро проведе брод наше автономије. Предлог г. *Максимовића* био је једини, дакле, према постојећој ситуасији. Њиме се избегава конфликат с Крупом, њиме је очувано наше право, а Сабору омогућен био би рад.

О горепоменутим предлозима расправљао је Сабор данас и расправља ће сутра, у суботу; но као што је на сигурно, а дај Боже не на неудају наше автономије, цркве и народа, не ће бити примљен предлог г. *Максимовића*, него предлог коалираних народних странака. Шта ће нам тај предлог, кад се усвоји, донети, знаћемо за који дан. Радовали би се, да нам донесе добра и напретка. Ако не — будућност ће показати: на којој страни је било шири груди и погледа, показаће, да је тај, у најновије време толико прононсирани и оптуживани *Др. Ника Максимовић* — имао право.

(† **Јереј Александар Кенгелац**) умировљени парох у Великом Средишту преминуо је у 66 години свога живота. Лака му црна земља!

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 116 1—3

Овим се расписује стечај на учитељско место срп. православне вероисповедне школе у Јабуци.

Плата је учитељу 300 фор. 2 фата дрва, једно јутро оране земље на коју учитељ порез плаћа и слободан стан.

Учитељ је обвезан школском уредбом прописане предмете у школи предавати, децу у црквеном појању обучавати и при одборским седницама рад водити.

Компетовати могу само они, који су сомборску учитељску школу с врло добрим успехом свршили и из мађарског језика испит с одликом положили.

Рок траје до 6 (18.) августа, кога ће се дана и избор обавити.

Новоизабрани учитељ ступа 1. септембра у звање. Молбенице се шаљу на црквено школ. одбор.

Из одборске седнице држане у Јабуци н. р. Versecz 6. (18.) јула 1897.

Ђура Месински, перовођа. Светозар Станишић, председник.

СТЕЧАЈ. 93 2—2

На упражњено учитељско место у Товаришеву (Бач-Бодрошка жупанија) овим се стечај расписује. Са истим местом скопчана је годишња плата од 360. фор. а. вр.; у име повторне школе 40 ф. а. вр.; у име перовођства 30. ф а. вр.; од потребе где позван буде 1. ф. а. вр. зимски огрев; осим тога слободан стан — састојећи се из две собе, једне кујне, коморе и шталета и баште. —

Изабрани учитељ предаваће у оним разредима, које му овомесни црквено-школ. одбор додели. У дужност спада новоизабраном учитељу: при сваком богослужењу у цркви у левој певници појати, школску децу у црквеном пјењу обучавати, све школском уредбом прописане предмете у школи предавати. —

У обзир се узимају само они компетенти, који су из мађарског језика испит положили; а првенство имају они, који се и лично представе.

Рок пријаве траје до 24. Јула (5. Авг.) т. г. када ће се и избор обавити.

Молбенице ваља унутити подписаном школском председнику.

Из седнице црквено-школског одбора у Товаришеву 29 Јуна (11. Јула) 1897. г. држане.

Димитрије Лазић, перовођа ad hoc. Лазар Милићев, председник школ. одбора.

СТЕЧАЈ. 111 1—3

На овдашњој срп. прав. вероисповедној женској школи отвара се стечај. Учитељичина је плата са огревом заједно 350 фор. (700 круна), слободан стан у школ. згради. Дужности су школ. уредбом прописане.

Рок пријаве до 23. августа (4. септембра) 1897, Тарап, 6. (18.) јула 1897. год.

Школски Одбор.

ОБЈАВА. 105 1—1

Управа српске црк. општине у Фенлаку решењем својим од 4. маја 1897. год повјерила је привременом местном учитељу Г. Тимотеју Н. Добрином да састави писмене молбе на народ широм сретења, ради прилагања за градњу св. цркве овде у месту и у име награде за то опредељена износ од 50 ф. коју своту му и издала. Но почем у неколико месеца одма изгубли повјерење од народа због невољалих својих радова што их на штету црк. општине донео, побудила се овдашња сведна општина и натраг од горе поменутог учитеља узела, и сада има скоро месец дана од како ходи лично по селима да он као бојаги скупи милостињу за нашу свету цркву, а новце на своју цељ да потроши, тако је радио о Духовима у Кнезу скупио до 20 ф. и новце потрошио и на више места. С тим нека се зна да нема никакве потврде од црквене општине, а ако их има сигурно их је варао и себи задржао и није их црквеној општини повратио и немају никакву вредност.

Из седнице срп. правосл. црк. одбора држане у Фенлаку 6. Јула 1897.

Место нероводе:

Матија Адамовић
потпредседник

Григорје Ђорђевић
парох и председник.

ОБЈАВА. 106 1—1

На основу закључка слав. Епарх. Адм. Одбора Темишварског од 11. (22.) Јуна 1897 издаје Срп. Модошка црквена општина своју сопствену кућу ло предрачуну на хаваљ јавне дражбе која ће се одбржати 1 Августа по н. к. 1897: у школској дворани и то о свом материјалу, осим столарске радњу:

1. за зидарски рад	573	ф. 05 н
2. за дрводељски рад	154	„ 50 „
3. за столарски рад са својим материјалом	538	„ — „
Свега.	1265	ф. 55 н.

Подузетници су дужни пшиманлук положити 10%. Уговор се има склопити о свом трошку.

Ближа условља могу се видети код госп. председника ове општине.

Општина задржава себи право обављеној дражби.

У *Модошу*, 20. Јула по н. к. 1897.

Српска црквена општина.

Драгомир Гаћански.
председник.

СТЕЧАЈ. 107 1—3

Овим се расписује стечај на учитељско место срп. правосл. вероисповедне мушке школе у Пирошу.

Плата је учитељу: 300. фор.; за поћторну школу 40 фор. за перовођство и састављање црквено-школских рачуна 30 фор. 5 фор. у име паушала 21. фор. у име огрева и 3907□ хвати оране земље, на коју учитељ порез плаћа; слободан стан без подрума, а са пространом баштом; Где позван буде, од укона 75. нов. а од парастоса 50. нов. —

Учитељу у дужност спада све школ. уредбом прописане предмете деци предавати у црквеном њеној их обучавати; и сваке недеље и празника као и у време поста на пређеосвећеној литургији деспу певницу држати.

Компетовати могу, који су *солиорску* учитељску школу са успехом свршили, и испит из мађар. језика положили. Првенство имају који се лично пријаве.

Рок стечају је 24. Август по ст. кал. 1897 год.

Из скупштинске седнице, држане у Пирошу 24. Јуна 1897.

Јован Шијачки
председник

СТЕЧАЈ. 108 1—2

На упражњено учитељско-певческо место у Вемену. Плата је ова: из државне благајне 126 фор. а вр. од прав. општине од шара 1 ф. 50 нов. (шари има 80.) свега: 120 фор. за повторну школу од политичне општине 21 фор. Ово ће учитељ свака три месеца редовно примити. Даље, 6 ла наца оране земље, или 60 фор. комад ливаде, или 12 фор., комад земље или 4 фор; на ово учитељ државни порез, а општина еквивалент плаћа; даље, 20 метери дврдих дрва, — или 50 фор. (ово је учитељев огрев, а школа се обавка греје); угодан квартир, са два комада баште. Дужност је учитељу децу учити и певческе дужности обављати; могу компетовати само свршени препарандн; првенство имају који су испит из мађарског језика положили; рок је стечају Преображење; молбенице и сведодбе треба слати на председника, Вемен (баранья) рег Mohács.

Лазар Радивојевић.

СТЕЧАЈ. 109 1—3

Ради сталног попуњења учитељског места, на српској вероисповедној школи у Арадгају овим се стечај расписује.

Плата учитељу 300 фор., са перовођство 25 фор., за чишћење и грејање 25 фор., 2. фата тврдих дрва за своју потребу слободан стан с баштом и ритом (мали комад чело баште), од великог укона 1 фор., а од малог 50 нов. и од парастоса 50 нов. где позван буде.

Дужности су изабраном учитељу у школи и у цркви прописане уредбом од 1872 год.

Молиоци могу само они бити, који су оспособљени и испит из мађарског језика положили.

Рок стечају траје до Преображења.

Молбенице ваља слати на подписаног председника.

Из скупштинске седнице држане у Арадгају 6. Јула 1897 год.

Владимир Радосављевић
перовођа.

Мија Иванов
председник.

ДАЉЕ У ДОДАТКУ

Додатак 29. бр. „Српског Сиона“

Ad III. C. зап. 83 ex 1897. 96 2—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено професорско место српске учитељске (мушке) школе у Сомбору за математику и природне науке овим се отвара стечај.

Изабрани професор имаће дужност да предаје: математичне науке: аритметику, геометрију и алгебру као и природне науке: зоологију, ботанику, минералогију, физику и хемију с погледом на домаће пољоделске, занатијске и трговачке прилике српскога народа у најмање 20 седмичних часова.

Са овим местом, ако је изабрани — за горњу струку потпуно оспособљени гимназијски или препарандијски професор, скопчана је годишња плата од 1000 фор. а. вр. и 10% те плате у име станарине, после сваких пет година успешне професорске службе годишња повишица од 100 фор. а. вр., а после 30 година службовања мировина у износу постигнуте плате. Ако је постављени без прописане потпуне квалификације, имаће плату од годишњих 800 фор. а. вр.

На ово место могу компетовати само они Срби православне вере, који су стекли оспособљење за предавање односних горепоменутих наука у којем свеучилишту или у којем вишем педагогијском заводу или те науке у тим заводима слушали; али првенство имају оспособљени за горње струке гимназијски, или препарандијски професори. За случај ако таковних компетената не би било, има ће дотични постављени за годину дана положити испит за професорско оспособљење.

Оспособљени професор ће се у смислу школске уредбе сматрати за две године дана службовања као привремено постављени, а суплент се у опште поставља у привременом својству.

Молбенице своје, којима се имају прикључити: крштено писмо, сведочанство о професорском оспособљењу односно о свршеним наукама, сведоџба о досадањем службовању и најпосле о религиозно-моралном и политичном поведењу — ваља да компетенти поднесу подписаном председништву најдаље до 3. (15.) августа 1897.

У Карловцима 4. (16.) јула 1897.

Председништво

срп. прав. нар. школског савета.

Ad III. C. 91. в 117./95. ex 1897. 97 2—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњенога учитељског места за рачун, геометрију, географију и историју, а по потреби још и за који други предмет у срп. вишој девојачкој школи у Сомбору овим се расписује стечај.

Молбенице за ово место имају се најдаље до 3 (15.) августа 1897. поднети срп. нар школском савету у Карловцима.

Молитељи имају доказати да су Срби православне вере, да су оспособљени за грађанске школе, односно да су бар испитали (оспособљени) учитељи, и да потпуно владају српским језиком. У тој прилици, ако дотични нема стручнога оспособљења за грађанске школе (спомоћни учитељ), дужан ће бити и ово после избора у року, који му се буде одредио, себи набавати.

У дужност изабраног спадаће односне предмете у најмање 20 седмичних часова предавати.

Плата редовном учитељу је према §. 7. уредбе о срп. вишим девојачким школама од 1872. године, а спомоћном учитељу годишње 800 фор. а. вр. без станарине и доплатака.

У Карловцима 4. (16.) јула 1897. год.

Председништво

срп. прав. нар. црквен. школског савета.

СТЕЧАЈ. 87 3—3

Овим се расписује стечај за деловођу црквено-школске општине Меленачке с платом од 600 фор. а. вр.

Деловођи спада у дужност, да води рачуноводство и пероводство у општини и осим тога да сврши рачуне за 1896. год. и евентуално све старије ликвидације и друге старије послове. Рок стечају 6 недеље од првог увртења.

Из седнице црквено-школске скупштине држане у Меленци 22. јуна 1897. год.

Светозар Николић
председник.

СТЕЧАЈ. 95 2—5

Но упражњено учитељско место на срп. вероисповедној осн. школи у Деронји расписује се стечај. Плата је учитељу: 300 (три стотине) фор., 6 катастралних јутара оране земље, на коју учитељ пореза плаћа, 2 хвата дрва, даље простран и врло леп стан с баштом. — Примећује се да је у изгледу повишење учит. плате за 100 фор. —

На ово место могу компетовати само они, који су учит. школу у Сомбору свршили и испит из мађ. језика положили. —

Дужности учитеља прописане су шк. уредбом од 1872. г.

Рок стечају траје до Преображења о. г. кога ће се дана и избор одржати. —

Из седнице школског одбора држане 29. јуна 1897. у Дероња. (n. Hodságh, B. B. m.)

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 81 3—3

На умировљењем местног г. учитеља I. и II. раз. мушке срп. вероспов. школе српско-крстурске упражњено учитељско место овим се отвара стечај. Плата је 500 фор. пет стотина фор. а. вр. слободан стан у школ. згању, за огрев сламе колико буде нужно, 2 јутра оране земље, и $^1/_4$ јутра баште ван села. Осим дужности учитељске, која је школ. уредбом прописана, дужан је учитељ и у цркви појати. Рок пријаве је 1. август о. г. Изабрати ће учитељ наступити у звање 1. септембра т. г. Молбенице са нужним сведоџбама ваља упутити месг. школ. одбору.

Из редовне седнице месг. школ. одбора одржане у Српском Крстуру дана 10. јуна 1897. године.

Сима Моцић, перовођа. — јереј Л. Св. Дражић, председник.

Број 830. К. 202. 88 3—3

СТЕЧАЈ.

На парохију III. класе у Бршљаници.

Интеркалара нема.

Молитељи имају своје прописно инструпране молбенице надлежним путем Епархијској Конзисторији овој поднијети најкасније до 12. (24.) јула 1897. год.

Из сједнице Епархијске Конзисторије.

У Пакрацу, 17. (29.) јулија 1897.

Мирон епископ.

Ad E. 635. I. 114. ex 1897 83 3—3

СТЕЧАЈ.

На парохију IV. разреда у *Фердинц*. Рескринтуална плата ступа у живот 1. јан. 1898.

Молитељи имају своје биљеговине и ваљано снабдевене молбе путем претпостављених им власти најдаље до 27. јула по ст. к. овамо поднети.

Епарх. конзисторија вршачка.

СТЕЧАЈ. 82 3—3

Налогом сл. ЕПОдбора под ЕН° 587 ЕПО 1896, овим се расписује стечај на упражњено учитељичко место у овдашњој срп. вероисповедној женској школи.

Плата новозабраној учитељици јесте: 300 ф. за држање свакидашње и 40 фор. за држање повторне школе, које ће у месечним ратама из школ. благајне примати. Стан врло удобан састојећи се из две патосане собе, кујне, шпајза, шталога и шупе; даље врло лепа башта у дворишту са виновом лозом засађена. Огрева пак колико буде нужно.

Компетовати могу само оне, које су и испит из мађарског језика положиле. Дужности су школ. уредбом прописане. Новозабрана ће 1-ог септембра по ст. к. ступити у звање.

Добро инструиране молбенице треба управити на мест. школ. одбор до 31. јула о. г., кад и рок стечају истиче.

Из седнице школ. одбора, држане у Тиса Св. Миклошу дана 2. (14.) јуна 1897. године.

Владимир Љ. Торђански, учитељ и перовођа. — Дана Банов, председник.

СТЕЧАЈ. 94 2—3

На српско вероисповедној школи у Фењу, овим се расписује стечај, на учитељско место са годишњом платом од 600 круна, слободан стан у парави са баштом, два хвата дрва и два хвата сламе.

Учитељ треба да се искаже да је свршно сомборску препаранџију.

У дужност спада учитељу појати у десној певници и повторну школу одржавати уз исту плату.

Рок течају истиче на Преображење, ког ће се дана и избор обавити.

У Фењу (Fény, Torontal) 29 јуна 1897.

Лазар Кирић председник.

СТЕЧАЈ. 99 2—3

Овим се отвара стечај на срп. вероисповедној школи у Срп. Пардању. Плата је 400 ф. слободан стан са две собе, кухињом, шпајз, подрум, штала и пространа башта. Два и по јланца земље на коју учитељ пореза плаћа, за стављање црквено-школских рачуна 15 ф. паушал 10 ф. перооводство 12 ф. два хвата дрва, и од погреба 80 нов.

У дужност спада учитељу уз горњу награду десну певницу држати, децу у појању обучавати, и повторну школу држати.

Компетовати могу оспособљени из мађарског језика. Рок је стечају Преображење.

Из седнице школског Одбора држане 22. јуна 1897 год. у Срп. Пардању.

Васа Којић председник.

СТЕЧАЈ. 101 1—3

У *Текелијином будимпештанском стипендијском заводу* упражњена су за школ. год. 1897./98. *два* евентуално и више питомачких места на која се овим стечај отвара

Сваки питомац ужива слободан стан у заводу, лечење, огрев, послугу и осветљење за 7 зимских месеци и 300 фор., ако слуша науке на универзитету или политехници, а 250 фор., ако је гимназиста VII. или VIII. разреда.

Од питомаца Текелијина завода тражи се ова квалификација; а) да је сиромах, и да је савршено здрав; б) да се добро владао и да је врло добар успех у наукама показао; в) да је грађанин земаља круне св. Стевана, да је српске народности и православне вере; г) да је свршио барем VI. гимназијски разред или да је свршен реалац или да слуша правне, медецинске и филозофске или пак политехничке науке на свеучилиштима у Будимпешти. Првенство — при избору — при једној квалификацији имају слушаоци факултетних наука.

Потражитељи на питомачка места дужни су да искажу ову квалификацију крштеним писмом, сведоџбом о материјалном стању родитеља али потврђеном среском области; гимназисте и реалци сведоџбама о испиту зрелости; универзитетски слушаоци сведоџбом о испиту зрелости и сведоџбама односно колоквијама од последње две године.

Сваки питомац је прво условно изабран, док га заводски лечник не прегледа, да ли је телом и душом савршено здрав.

Молбенице се имају послати до 18. (30.) авг. 1897 год. Надзорништву Текелијина Завода у Будимпешти (Zöldfa utcza 25 sz.)

У *Будимпешти*, 16. (28.) јула 1897. год.

Надзорништво Текелијана Завода.

СТЕЧАЈ. 85 3—3

Овим се расписује стечај на овоместну срп. вероисповедну школу у Батти.

Плата учитељска је: у готовом новцу 300 ф.; 5 лањаца оране земље, на коју општина нема плаћа за перовођење 5 фор., у име огрева 23 ф., од великог укопа 1 фор. од малог укопа, паракоса и венчања 50 новч.; слободан стан; од 2 собе, кухиње и баште.

Осим законом школским за срп. вероисповедне школе прописаних предмета, дужан је учитељ у цркви појати и децу у школском појању обучавати.

Од компетаната се тражи, да су учитељску школу свршили и испит из мађарског језика положили. Молбенице имају се на долепотписани црк. школски Одбор упутити, рок стечају је 27. јули (8. авг.) т. г.

У Батти (Batta, Fehérmegye) 27. јуна (6. јула) 1897. год.

Црк. школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 102 1—3

Отвара се стечај на учитељско место четворо-разредне вероисповедне основне мешовите школе у Бајши.

Плата је учитељу: у новцу 160 фор., у земљи 20 кат. лањаца по 1600□° и 1097□° од које се земље има годишње по 4 ланца оставити за угар, а на земљу ће учитељ плаћати порез, — учитељски стан са вртом. Од укопа, где буде позван, имаће 50 нов.

Изабраном учитељу у име наведене плате спадаће у дужност школском уредбом прописане предмете у наведеној школи предавати, школску децу у црк. појању обучавати, у цркви за певницом појати, у одборским и скупштинским седницама перо водити, црк. рачуне склапати и поштрну школу држати.

Сваки молитељ има исказати, да је учитељски испит и из мађарског језика са успехом положио.

Молбенице ваља слати на потписано председништво најдаље до 3. (15.) августа, када ће се и избор обавити.

У Бајши (Бачка) 1. (13.) јула 1897 год.

Стеван Чампраг, администратор. Рада Брашков, председник.

СТЕЧАЈ. 103 1—3

Овијем се расписује стечај на упражњено учитељско место у срп. вјероисповједној школи у Јасеновцу.

Дужности су учитеља прописане уредбом за вјероисповједне школе. Осим истијех спада му у дужност и држање повторне школе, појање у цркви и црквено-општинско перовођство.

Плаћа је учитељу 500 фор. годишње, које прима тачно у мјесечнијем оброцима унапријед, затим слободан стан, башта, 6 фати огријевнијех дрва за себе, а 6 за школу.

Компетовати могу само они, који имаду прописану квалификацију, а предност имаду они, који се разумијевају у нотално пјевање.

Рок стјечају јесте 31. јули (12. август) 1897.

У Јасеновцу на Сави 2 јула 1897.

Црквено школски одбор,

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 104 1—1

Српска православна црквена општина у Ср. Карловцима расписује дражбу на мањак ради оправљања горње, св. наведенске, цркве споља и изнутри као и црквене ограде.

Прорачун износи:

1. Зидарски посао	618 ф. 97 н.
2. Остали посао	150 „ — „
Укупно:	768 ф. 97 н.

Дражба ће се одржати 20. јула (1. августа) т. г. у срп. основној школи у 11 часова пре подне а дражбовати могу само стручњаци. —

Остали услови могу се сваки дан, до дана дражбе, код председника дознати.

Ср. Карловци, 6. (18.) Јула 1897.

Председништво.

Ad K. 414. 485./895 ex 1897. 86 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију II. разреда у Руми овим се стечај расписује. Интеркалара нема.

Компетенти имају своје ваљано инструиране молбенице путем претпостављене власти до 31. јула (12. августа) 1897. укључно овој конзисторији подастрети.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 25. јуна (7. јула) 1897.

Архидијецезална конзисторија.

СТЕЧАЈ. 89 3—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место у Срп. Ст. Мартону. Плата је годишња, месечно у напред, 450 фор. У име паушала 5 фор, као перовођа 10 фор. дрва 10 мет. оране земље 3 1/2 јанца, на коју учитељ сваковрсни порез плаћа; од погреба где позван буде 50 н.; 6. великих подвоза преко године; слободан стан са две собе, кујне, коморе и пола баште.

Дужности су учитеља школ. Уредбом од год. 1871. одређене, а доказати има да је испит из мађарског језика с добрим успехом положио; поћторну школу држати, у цркви појати и децу црк. појању учити. Рок пријаве св. Илија т. г. када ће се избор и обавити.

Из седнице Школ. Одбора држане 24. Јуна у Срп. Ст. Мартону.

Аркадије Бугарски
председник

СТЕЧАЈ. 98 2—3

Овим се отвара на упражњено учитељско место у Шароку (Bárapya megye) последња пошта (Főherceglák).

Плата је у готовом новцу за свакидашњу школу 300 фор. — а за повторну 40 ф. — даље има леп угодан стан са две собе, две кујне, има један комад земље 1230□ фати и једну баштицу за кућу од 200□ фати осим тога има 13 метера тврди дрва — из којих мора и дужан је школу грејати.

Учитељ који хоће да потражи ово мјесто мора имати оспособљење из мађарског језика и да је свршио прописане учитељске науке.

Рок је стечају до 15 августа 1897. када ће се и избор обавити.

Из сједнике школског одбора држане у Шароку 22. Јунија 1897.

Павле Гаврић
перовођа.

Божидар Кресић
председник.

СТЕЧАЈ. 84 3—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на српској вероисповедној мешовитој школи у Ињфали.

Плата је учитељу 800 круна годишње — без дрва, а плату прима сваког првог унапред. Осим тога 4 јанца добре оране земље и 1/2 јанца баште на излазу, на коју ће земљу учитељ сам држ. порезу плаћати, а уживаће стан у нарави са 2 собе, кухињом, комором за смок, шупом, шталом, и поред стана лепа и пространа башта.

Осим тога, у име пероводства и рачуноводства 10 фор. а у име великог погреба 1 фор., а мало 50 новч. где позван буде.

Дужности су учитеља школском уредбом прописане, поред тих, дужан је учитељ и децу у појању обучавати. Недељом и празником — као и у часни пост, средом и петком децу у цркву водити и за десном певницом свагда појати.

Компетовати могу само на горњу плату они, који су Сомборску препарандију свршили и испит из мађ. језика положили.

Молбенице своје управити ваља на потписани црквено школски Одбор. (u. p. Szekesut).

Првенство ће имати они, који се у једну недељу или празник лично овој општини прикажу; а рок стечају 6 август по стар. кал. у који ће се дан и избор обављати.

У Ињфали 24. јуна 1897. год.

Црквено-школ. Одбор.

СТЕЧАЈ. 91 2—3

Поводом смрти ћуце Зорке Грујићеве, овим се расписује стечај за учитељичко место на срп. прав. вероисповедној четвороразредној основној женској школи у Санади.

На исто место тражи се учитељица, са годишњим платом 300 фор. ав пр. пуз то слободан стан, леном баштом и сламе за огрев колко потребно буде.

Изабрана учитељица дужна је све на основу школ. наставног плана одређене предмете — као и ручни рад женској деци предавати.

Рок је 10 Август о. г. ког ће се дана и избор обавити.

Из седнице школ. одбора држане у Санади 29. Јуна 1897.

Школски Одбор.

„Српски Сион" излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уреднишшву „Српског Сиона" у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 30.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у четвртак 17. јула 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Високопреосвештени господин епископ Вршачки Гаврил благоизволео је, по надлежном овлашћењу Његове Светости преузв. г. патријарха *Георгија*, свршеног богослова Жарка Трифуновића руконоложити дана 16. јула о. г. за Ђакона, а 17. јула за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Сабор.

V. Седница, 11. (23.) јула 1897.

Седница отпочиње у $^1/_2$11 сахати.

Председава Његова Светост патријарх, пренашени господин *Георгије Бранковић*.

Присутни: високопреосвештена г. г. епископи Мирон, Михаило, Герман и Гаврил, те 65 заступника.

Његова Светост позива перовођу, да прочита записник прошле седнице.

Перовођа *Др. Љ. Павловић* прочита записник.

Његова Светост, има ли ко примедбе на записник?

Др. Славко Милетић протестује, да у записнику није наведено, да је он бранио своју слободу говора, кад му је председништво одузело реч.

Његова Светост. Ја сам вам одузео реч у мотивацији ваше интерпелације. То је наведено у записнику као и ваша интерпелација. Више није могло бити наведено.

Др. Славко Милетић. Али из записника се не види, да сам ја бранио слободу своје речи и да ми је Сабор дозволио реч. Ви немате права да ми одузимате реч.

Његова Светост Ја сам себи то право узео!

Др. Јован Радивојевић-Вачић. Не може у целости одобрити записник с разлога, што у њему није споменут и његов посредујући предлог.

Његова Светост Записник није дневник, дијарију, те с тога и не може у њему бити наведено све што се у Сабору говори и каже. Ако Сабор жели дневник да се води, морао би да набави стенографе. § 45. пословника јасно одређује да перовођа има у записник увести предлог, који је стављен и решење, како га је председник објавио. Ваш предлог није могао ући у записник већ ни зато, јер га нисте писмено ставили, нити је о њему што

решавано. Према томе приговор г. заступника је неуместан.

Перовођа *Лаза Обреновић*. У записник улази оно, што Сабор закључи. Перовође нису стенографи и не воде дневник. Предлози се морају писмено поднети, ако се хоће да уђу у записник. О предлогу г. Радивојевића није било ни закључка. У осталом ако немате поверења у нама готови смо уступити места другим перовођама (Гласови: То не ћемо.)

Записник се оверовљује.

Његова Светост одређује за вођење записника јереја Јована Јовановића, а за бележење говорника јереја Младена Јосића.

Његова Светост. Саопштава, да је извештај одбора за дневни ред штампан и посланицима подељен, а на Сабор да су стигли ови поднесци:

1., Представка „добротворне задруге загребачких Српкиња“ на високи српско-прав. сабор у погледу оснивања срп. женског нижег лицеја у Загребу.

2., Молба Нике Ђ. Грујића из Мола у Бачкој да би високи Сабор одредио, да покојне уд. Лепке Ајдуковићке учитељке укинуту мировину, надају њеној малолетној сирочади. (Поднеси Мата Косовац.)

3., Архијерејски Синод препоручује сабору молбу богословског училишта да се дотација за богословску библиотеку од 300 фор. на 500—600 фор. повиси.

4., Архијерејски Синод препоручује молбу професора богословије, да се истима место десетогодишње, петогодишња повишица од 200 фор. издаје и у прорачун стави.

5., Бирачи срп. прав. црквене општине у Госпићу моле, да вис. Сабор благоизволи тумачити наређење §. 13. I. Б. највишег рескрипта „тако и опредијељен кључ прореза од 20 новчића не ралу обдржава“ у свези са § 7. II. А. § 13. II. Б. највишег рескрипта према унутра наведеним разлозима.

6., Изборници госпићког среза моле, да благоизволи сл. Сабор одредити, да се што пре реши питање о оскрби личког протопрезвитера, који је због старости постао немоћан за рад, и да се попуни то место са седиштем у Метку.

7., Бирачи госпићког среза моле високи срп. нар. Сабор, да благоизволи сам или преко саборског одбора позвати Високодостојну Ен. Конзисторију горњокарловачку, да према јасном слову § 54. П. Г. највишег рескрипта од 10. августа 1868. попуни упражњена места пароха, у овим крајевима, па и у целој дијецези.

Ови су предмети упућени петиционом одбору.

Др. М. Миладиновић хоће да говори на § 23. пословника, али, кад је чуо, да се на пословник може говорити само за време расправе, одустаје од речи и задржава себи право да после говори.

Др. Бр. Станојевић уз подужи говор ставља ову интерпелацију:

1.) Да ли је Његовој Светости познато, да је Господин Епископ Вршачки пре избора за овај сабор разаслао циркулар подручном свештенству и у њему препоручио кандидате автономне странке и да је и лично и писмено управљао на свештенство да ради и гласа на кандидате автономне странке, и да се ни један од свештеника не сме кандидовати с програмом нар. странке и тим утицајем на подручно му свештенство уништио слободу убеђења и слободу избора, што се види и из тога, да у сабору нема ни једнога свештеника из епархије вршачке.

2.) Ако је познато, да-ли Његова Светост одобрава овај корак? И ако не одобрава, да-ли је Његова Светост вољна, да учини нужна расположења, да се у будуће слични случаји не десе, и тако заштити слобода убеђења и слобода избора?

3.) Ако није познато, да ли је Његова Светост вољна, да набави у овој ствари потребне информације, те уверив овај сабор и по њему заступан народ ове митрополије, а по наособ вршачке епархије?

Његова Светости. На ову интерпелацију могу дати одмах одговора. Није ми ништа познато о наведеном циркулару. О њему чујем сад први пут. Држим, ако је г. епископ и издао тај циркулар, да се једном епископу не може порицати право, да приликом избора своје свештенство информише и препоруке му чини; јер кад је другима слободно кортешовати, и то на разне недозвољене начине, о којима нећу да чиним рекриминације, онда је слободно и епископу своје свештенство упућивати. Г. епископ је то учинио по својој дужности и он је одговоран у том погледу једино својој савести и своме убеђењу, а не Сабору. С тога ја у тој ствари нисам дужан и не мислим чинити никакве кораке, и држим, да није било ни места ову ствар овде износити.

Др. Станојевић се не задовољава одговором председништва.

Др. И. Вучетић. Пошто се интерпелант не задовољава с одговором високог председништва, мисли, да о том одговору треба гласати, да ли ће Сабор прима на знање.

Гласа се.

Већина не узима на знање одговор председништва.

Његова Свечиости. На дневном реду је извештај саборског одбора за дневни ред.

Известилац *Др. Ст. Малешевић* у подужем говору разлаже извештај и предлог одборски. (Говор г. Малешевића доносимо у додатку. Ур.).

Барон *Јован Живковић* препоручује свој предлог у допуну предлога саборског одбора за дневни ред. Његов предлог је јасан и кратак, а односи се на ону тачку саборског устројства, која говори о томе, како да одржимо нашу народно-црквену автономију. Предлогом својим, вели говорник, хоћу то, да прикупимо све повреде, нанесене нашој народно-црквеној автономији, да их нанесемо на основу IX. зак. чл. од 1868., и да видимо, како се тај зак, чланак, којим је гарантована наша автономија, вршио од постанка његова до данас. Његова Светост је у својем, заиста племенитим осећајима прожиманом, говору рекла, да треба споразумно да радимо, да дадемо држави што је државино, а цркви што је њено. Тако и треба да буде. Но Њ. Светост је рекла у свом говору и то, да је на изборима за народно-црквени сабор владао раздражење. Ја на то одговарам, да то није било раздражење, него то беше одушевљење једнога народа, који је устао у одбрану своје народне и црквене автономије (Бурно одобравање и тапшање.) Реци ћу Њ. Светости још и то, да му је заједно с његовим народом, још једнно уточиште народно-црквена автономија. (Усклици: Живео!) На овај став у беседи Ваше Светости, у ком се говори о одузимању права, велим само то: ми, Ваша Светости, нити можемо штогод од Вас одузети, нити Ви од нас. Што имамо није ни наше ни Ваше, него неког трећег. Нама се не може пребацити нелојалност Бивши угарски министар-председник Коломан Тиса, који је уједно био куратор своје калвинске цркве, једном приликом је, још док је био министар-председник, устао у одбрану своје цркве, и онда никоме није пало на ум, да Тиси пребаци, да је нелојалан. Па и данашњи министар-председник, мора у души својој бити веран син своје цркве, па ко обојици овој може пребацити нелојалност? На, si licet parva comparare magnis, може ли мени кога пребацити да сам нелојалан, ако ја устанем у одбрану своје цркве. Један богат човек у Пакрачкој дијецези рекао је једном приликом једном Несрбину: „Узмите ми све, само ми веру не дирајте.“ Тако уверење, господо, служи само на утеху цркви и народу. (Бурно одобравање.) Речено је у беседи Ваше Светости и то, да су световњаци преотели јерархији права њена. Ја нисам канонист, али не знам, на основу чега се може тврдити, да смо ми одузели од јерархије штогод, али могу тврдити, да, ако ми можда имамо што више од јерархије, то је само на сигурност вере и цркве.

Што се тиче држања државних власти, то смо не давно чули једну најаву министра-председника, и ја као стари државни чиновник и јурист снебивао сам се, кад сам разумео ту најаву, и чудно сам се, како у уставној држави један министар може тако што рећи. Па кад смо у таким приликама, шта нам друго остаје, него да се представком обратимо Њ. Величанству, да му се потужимо и да га замолимо, нека дозволи, да своју народно-црквену автономију сами доведемо у ред. Та представка никако не носи на себи обележја демонстрације.

Толико сам имао да кажем, да би уљажно сумњу Њ. Светости, и да нагласим, како смо сви готови, да своја права бранимо свим уставним средствима. (Бурно одобравање.)

Др. Никa Максимовић. Славни Саборе! Ја ћу се строго држати предмета, што је стављен на дневни ред и без икакве диверзије на другу ствар гледаћу, да мој протупредлог мотивујем. Унапред најављујем, да ја први део мотивације г. Др. Малешевића известиоца одбора за дневни ред усвајам, у погледу другог дела не могу се с њим сложити, а трећи део примам са оним истим одушевљењем, са којим га је исказао.

Ми имамо овде пред собом краљевско решење, те нам је дужност на чисто да кажемо шта мислимо о њему.

Свакојако држим за нужно, да се према овом кр. отпису заузме одређено становиште, да Сабор не може прећи ћутке преко њега и да мора исказати шта мисли о њему и шта да се ради?

Г. известилац је пресудно овај кр. отпис са гледишта наших автономних уредаба. Што год је он рекао, позивајући се на наше автономне уредбе, то ја са своје стране потписујем. И тако држим, да ће бити најбоље, ако у том погледу не тро-

ним време славном Сабору, и да могу одмах прећи на даљу мотивацију свога протупредлога.

Ми знамо врло добро, славни Саборе, да живимо у држави, у којој је изречено велико начело слободе цркве и равноправности међу појединим вероисповестима. Но ми на жалост видимо, да ово велико начело, изречено у земаљским законима, у нас није остварено, него је остало гола реч, ма да се могло и требало остварити. Но особито нама чиниле се и чине сметње, те нама се још и данас ускраћују благодети, које потичу из овог великог начела. Друге вероисповести дошле су до слободе своје вероисповести; само нама није још то дано.

Кад видимо, дакле, да је другим вероисповестима дана потпуна слобода и да је у њих проведена узајамна равноправност; надаље кад посматрамо питање то са гледишта праксе, којом се поступило према другим народима и вероисповестима, онда се морамо запитати: зашто није тако и код нас?

Да бих ово питање што боље разсветлио позваћу се најпре на оне, који су своју организацију најпре спровели, а то су католици у Ердељу. Од како је у нашој домовини уведен устав са парламентарном владом, први су Ердељски католици себе организовали. Ова је црква у доба апсолутизма исто тако патила као и наша. И у тој цркви, ма да је имала своју старо давну автономију, мешала се апсолутна држава разним рескриптима, резолуцијама и т. д. Та је црква, после дуге борбе, године 1848. позвала се на XX. зак. чл. од 1848. и на основу верозаконске слободе, у том закону изречене, просто је изјавила у своме Сабору, да она сматра све наредбе и решкрипте, који су јој октројисани у време апсолутизма, као незаконите и сама собом ставила се у потпуно уживање своје стародревне автономије. Овде, дакле, при новој автономној организацији Ердељске католичке цркве, није било никакве ингеренције државне власти. Сабор је свој устав самостално установио, а тај устав одобрио је епископат, а не — државна власт.

Протестантска автономија оснива се, напомињући уговоре мира итд., на закон. чл. XXVI. г. 1790/1., и ти протестанти, од како је донесен тај законски чланак, па све до 1882. г., једнако су се борили за своју автономну организацију. Тек 1882. могли су успети, да дођу до организације, коју су израдили на своме Синоду, и коју је Краљ одобрио.

И њима су чињене препреке као и нама, али најпосле пустили су их, да се могу слободно саветовати, и они су 1882. свој автономни устав утврдили такође без утецаја државне власти.

Мимогред да споменем, кад је тако снажном елементу чињена препрека, да су требали скоро сто година, док нису добили свој једноставни устав, нека се нико не чуди, што ми Срби до данас још писмо дошли до своје коначне автономне организације.

Осим ових наведених примера још ћу само да напоменем најновију појаву, где се хоће да створи автономна организација у католика у Угарској. Није нужно, да о о томе опширније говорим, јер то нам је познато, шта је држава при том учинила, ништа друго, него да им је дала овлашћење, да се могу слободно организовати.

Из овога славни Сабора, следује то, да су све друге вероисповести имале потпуну слободу, да себе организују, само се нама стављају препреке. А и овај најновији акт државне власти није ништа друго, до ли и опет мешање у наше послове. Славни Саборе! Није министар повредио само наше уредбе, није се он огрешио само о онај поступак, који је одржао према другима, него ја идем даље, и ја ћу експлатантно да докажем, да је повређен и сам земаљски закон, за који закон одговара министар пред земаљским угарским сабором.

А да је министар повредио заиста и сам земаљски закон, а наиме IX. зак. чл. 1868., ништа друго не треба, него да бацимо ретроперспективан поглед: како је постао онај законски чланак, а нарочито онај §. 7. који нас уцењује, да се морамо автономно организовати.

У IX. зак. чл. 1868. каже §. 7., да ће

Сабору први задатак бити, да израдимо своје конгреско устројство. У оно доба постајао је тако звани средоточни одбор, који је најпре претресао министарски предлог и тај одбор предложио је угарском сабору, да се у министровом предлогу изоставе реч: „први задатак“.

Тадањи министар барон *Етвеш* устао је у одбрану првобитне министарске редакције и том приликом изговорио је он такав говор, за који, кад би се овде у Сабору у целини прочитао, морао би човек мислити да је он сам овде у Сабору и да нам казује своје мнење. Ја не могу стављати стрпљење славног Сабора на пробу, нећу да читам цео тај говор, ал' ћу свакојако од речи до речи да наведем главне моменте тога говора (чита):

„Истина, први задатак конгреса биће, да се саветује о томе, хоће ли досадашње устројство да задрже и надаље, или хоће ли друго устројство себи да утврде; али ван тога, да ће се моћи већ и на овом првом конгресу разговарати о својим нужним црквеним и школским пословима.“

„Могуће је“ вели даље министар „да Срби неће ништа мењати на своме устројству, него ће рећи, да ће га да задрже.“

Шта из овога следује?

Из овога следује то, да смо ми 1868. имали већ организовану автономију, и пошто смо имали и своје старо устројство, које се тиче састава нашег Сабора, министар није сматрао да је безусловно нужно, да се ми морамо упустити у нов организаторни рад. Узимимо антитезу томе; данас министар, и поред саб. устројства 1874/5, које је на основу §. 7. зак. чл. IX. 1868. донесено, заповеда: ви морате претрести народно-црквени Устав. Из овога се види, да је захтев овај противан закону, а нарочито 7. §. зак. чл. од 1868. По речима министра Етвеша нисмо били дужни градити никакво устројство, ал ми смо га ипак установили према одредби §. 7. и то коначно; ми можемо мењати то устројство, ако хоћемо, ал не морамо особито онда, ако нам се чини, да би то било штетно по наша аутономна права.

Мислим, дакле, да сам, са своје стране, не само са гледишта наше автономије и њених уредаба, и са гледишта практике према другим вероисповестима, па и са гледишта самога земаљског закона, доказао, да се Сабору не може императивно наложити, да се упушта у организаторни рад. Сабор има и других послова и нико му не може закратити, да посвршава своје најнужније послове, а особито оне, што су нужни за даљу редовиту аутономну управу.

Што сам до сада говорио у том се сви слажемо, и ја држим, да на Сабору нема ниједног од нас, који би могао бити против највеће светиње наше, против автономије наше и који не би стао у одбрану повређених права наших.

Али сад ћу да дођем на једно тугаљиво питање, и не ћу ни да кажем, да се бојим, него сам уверен, да ћу доћи са огромном већином Сабора у противност. Али, славни Саборе, допустите ми, баш с тога, што смо ми у незнатној мањини, да у овом Сабору исто тако слободно кажем своје мнење као што смо нас неколико Срба некад у угарском Сабору без зазора устајали против њих 400 посланика. Допустите, да и овде слободно устанем против вас, особито кад је то у доброј намери да изнађемо прави пут, (чујмо!) којим нам ваља поћи, и начин којим да се извојује права автономије, онака, која садрже у себи све услове нашег слободног, самосталног и напредног рада. Нека се не каже, да је слобода речи већа била у угарском, него у српском Сабору

Но прије него што прећем на ову ствар, обазрећу се само у кратко на говор пошт. г. потпредседника барона Јована Живковића. Више ћу се обазрети на његов предлог, него на говор, који нисам могао добро чути из ове даљине.

Овај предлог хоће, да се изабере један одбор, који ће сва наша грамамина поднети Круни. У начелу се потпуно слажем с овим предлогом, јер су се та грамамина толико нагомилала, и тако су сваку меру превршила, да би било недостојно овога Сабора, кад би се опет разишао, а не би дигао свога гласа против највећих повреда својих автономних права.

Не бих имао ништа против тога, да се изашље неки одбор, у ком би се изнела и обележила сва наша гравамина, само не би био зато, да тај граваминални одбор већ сада поднесе на претрес Сабору свој предлог, него да причекамо шта ће бити са судбином народно-црквеног Устава, за тим, док се не расправе главни извештаји саборског одбора као и остали посебни извештаји, који се тичу повреда и т. д., па онда да се сва та гравамина упуте одбору, да их претресе и поднесе Сабору свој предлог.

А сад ћу да пређем на онај предмет, који сам напред означио. У овом извештају одбора за дневни ред каже се, кад већ сви предмети буду расправљени, да ће тек онда доћи на дневни ред наша коначна организација, или управо питање о њој. Ако се ово узме са гледишта формалног, онда ја на то пристајем.

Формално још Сабор није изрекао, да ли је нужна, или не ревизија данашњих уредаба. Ако ли се пак мисли као што се у разлозима извештаја вели, да нам најпре ваља пресудити, хоће ли се градити једна једноставна уредба, ил ће се и надаље градити поједине уредбе, онда сам ја са своје стране на чисто, да морамо установити један устав, јер — или устав, ил нема автономије Не могу то питање овом приликом опширно разлагати, јер то питање није сад на дневном реду. Само хоћу у напред да нагласим ма да је јавно мишљење у Српству против овога Устава. да ћу ја који се никад нисам огрешио о ниједну своју автономну дужност, ипак сматрати за своју родољубиву дужност, да заступам, мисао једног Устава, не само у овом Сабору него и на сваком месту.

Заузимајући дакле становиште, да се само једноставним уставом може обезбедити наша автономија, а друкчије никако, из оних разлога, који су наведени у извештају одбора за дневни ред, природно долазим до сасвим друге конклузије.

Ја држим, да је управо неопходно нужно, да се Устав претресе. Разуме се да ни ја предложени напрт Устава. у целости, опакав какав је, примити не бих могао, јер и ја имам приговора против неких установа његових. Но пошто је у јавном мнењу толика противност против тога Устава, неопходно би нужно било и то, да се Устав преда једном одбору, да га свестрано претресе, а дотле да Сабор свршава друге своје послове.

Ја. дакле хоћу, славни Саборе две ствари са својим протупредлогом. Хоћу, да омогућним уставотворни рад овога Сабора, а хоћу да омогућним рад око текућих послова наших.

Јест, одређивањем дневнога реда од стране државне власти повреда је учињена, али није првина, да се то нама чини. Видимо такве повреде на све стране и на политичком и на автономном пољу. Ја са своје стране тога сам мишљења, да људи особито они, којима је народ поверење поклонио, треба да гледају и испитују, има ли још какве могућности, да се и очува право, а и да се пређе на рад. Па ако има, да се упусте у рад под неким извесним каутелама, што нису ништа необично у уставном животу.

Шта више, ја држим да поступак одбора за дневни ред не одговара уставним појмовима, јер када Крупа путем одговорне владе своје изјави своју жељу онда је — по мом мишљењу неуставно, да се ми ставимо у опреку с том изјавом, на тај начин, да просто прелазећи преко те жеље, без икаквог обзира на ту изјаву, пређемо на рад у противном правцу. Учинимо ли то, онда је неминован сукоб између државне власти и онога тела, које је носилац права; а такаљ сукоб не може нам донети никаква добра. У таком случају морају се употребити уставна средства, да се покуша, да ли је могуће доћи до онога стања, да можемо пећи на законит и редовит рад. У таковим случајевима употребљују се обично два средства у уставном животу, а та су: да се или уложи ограда на пређе на одређен дневни ред, или — што је још боље уставно средство, особито у овом нашем случају — да се реможтрује против наредбе, која вређа автономно право.

Из овога кратког разлагања видите то, да ја са своје стране свакојако идем за тим, да изнађем начин, како би се омогућно рад овога Сабора.

Тај рад само тако омогућити, а уједно и своје право очувати можемо, ако се Његову Величанству поднесе представка, у којој би молили, да се уклоне стављене сметње законитом и редовитом раду сабора, а уз то, да се у смислу највишег решења пре свега стави на дневни ред напрт народно-црквеног устава и упути једном уставотворном одбору, да га претресе и спреми за мериторну расправу саборску.

Кад би ово, славни Саборе, учинили, нико нам не може закратити, да обављамо друге своје послове у своме делокругу.

Из ових разлога слободан сам поднети славном Сабору овај протупредлог: (Штампан у 29. броју о. л.)

Молим славни Сабор, да усвоји овај мој протупредлог.

Др. Миша *Михајловић*. Говори о првом делу говора Н. Максимовића, о тегобама, са чиме се потпуно слаже. Не може да се сложи с његовим предлогом. Рефлектира на једну крупну ствар, коју је говорник врло мирно изговорио, а то је, да се морамо или упустити у градњу устава, или неће бити автономије. То је крупна ствар и није је могао из своје иницијативе изрећи, него мора бити у договору с меродавним факторима. Или је Угарска уставна држава и има своју уставну власт и тада се мора с нама уставно поступити, или ми не живимо у уставном добу и онда за нас нема ни закона ни устава, и српски народ и автономија стављени су ван закона. За српски народни црквени сабор постоје законите санкционисане установе, које морају за све нас важити и које подједнако вежу и нас и меродавне факторе. Што се тиче уставних конфликата, о којима је говорио предговорник, то држим да не може бити говора о конфликту са одговорном уставном влашћу. Кад дакле дође до конфликата, онда је по његову мишљењу главно ко је кривац томе уставном конфликту. Српски народ стоји на законитом темељу своје автономије. Ова не пориче државно врховно право надзора. Али се противи мешању државне власти у наш управни и законодавни посао. Српски народ задобио је своју автономију на основу привилегија, које су искупљене силном крвљу наших праотаца, а која је гарантована државним законима и у томе је велика разлика између народне црквене автономије и автономије коју су задобили ердељски католици и угарски калвини. Српски народ држи се чврсто законитог темеља, а државна власт преко краљевског комесара улеће и руши наша права самоуправе. На угарском сабору рекао је угарски министар председник, да стоји на темељу декларације и претпо је да ће октројисати народу нашем устав, ако га сами у том духу не примамо. А кр комесар, који нам пружа једностави статут на првом кораку ступио је са октројама и поништава нам једно од кардиналнијих права сабора, октројисао нам је дневни ред. Но српски народ тога се не боји и довикује: претње се не бојимо и попуштати нећемо. Читав наш автономни живот за последњих 200 година само је дуги низ борбе народа за автономију против мешања државне власти. У тој борби често нас је помагала наша јерархија, али на жалост била је често и против свога народа, а на страни противничке државне власти. Саборско устројство израђено је, као што многи историчари говоре у самом министарству угарском, као што држи, да је и овај једноставни статут такође у Пешти састављен, — дало се дакле с правом претпоставити, да ће то по влади израђено сабор устројство бити санкционисано без икаквих примедаба. Но десило се противно том. Влада је у своје властито дело унела врло крупне октројке. Ко нам дакле може гарантовати, да неће тако бити и са нар. црк. уставом? Не може се никако опријатељити са предлогом предговорника, да се ради уз ограду, јер нам је свима врло добро познато, да су и пређашњи неки наши сабори радили уз ограду, а државна власт у награду за то и поред свих тих ограда послужила се новим октројкама, новим гажењем автономних права наших. Није противан у начелу градњи јединственог статута, али би била грдна погрешка и неопростив грех, кад би се сабор овај без предходних гаранција упустио у градњу овог статута. Нека нам се са истог оног места, са кога су и претње потекле, у угарском сабору од угарске владе јавно рече, да ће се с нама уставно поступати, и да ће се статут, кога ми по најбољем знању и савести израдимо просто потврдити или са примедбама нар. црквен. сабору на поновно расправљање вратити, а да ни у ком случају неће прибећи октројкама; или нека бар то овде јавно у сабору у име краља или одговорне владе изјави кр. комесар и тада

ћемо се мирне душе упустити у градњу устава.

Одобрава, што је одбор за дневни ред показао предусретљивости према жељама меродавних фактора, те од законодавних посала на прво место метнуо претрес о народно-црквеном уставу. Но претња комесарових и меродавних фактора он се не боји, јер свака сила за времена, те ће брзо и меродавни фактори увидети, да се са српским народом и његовим оправданим жељама не може титрати и дозволиће се, да се нар. црква автономија онако уреди, како то одговара потребама и жељи народа. С тога не прихвата предлог Н Максимовића, него топло препоручује предлог одбора за дневни ред.

Др. Павле Дракулић. Пре набора је стајао на истом становишту, на којем стоји и данас Др. Ника Максимовић. Имао је до данас наде, да ће се моћи нешто урадити. Но данас после оне интрансигентне изјаве кр Повереника, ма да је стојао на становишту на којем Др. Н. Максимовић, не може примити предлог Др. Максимовића. Предлог одборски сматра предусретљивим, те гласа за њега.

Др. Ника Максимовић говори на пословник те вели, да је нужно да исправи криво схватање његових речи: или устав или не ћемо имати автономије. Он је те речи казао без икакве алузије на данашње прилике.

Др. Илија Вучетић је после дугих и дугих година у прилици, да овде може рећи, да се слаже са говором др Ника Максимовића, али само с оним правим делом његовим, у коме је тако јасно обележено стање, у коме се налази српски народ и наша автономија, тако драстично оцртане повреде, које су учињене наметањем дневног реда, и говорио је управо из дубине душе свију. Закључак из тог његовог говора не може бити други, него онај, до кога је и одбор за дневни ред дошао, шта више из говора др Максимовића морао би се још много одлучнији и енергичнији закључак извести. Др Максимовић се слаже са говором барона Живковића, али мисли да треба причекати. Но он није изнео за то разлоге, а сви знамо да управо то треба да кажемо: наша су права повређена, нама се сметa у раду. Тај део говора др Максимовића никако не може усвојити, већ прима предлог барона Живковића. Речи др Максимовића, које је он сам исправно, говорник је одмах у први мах друкчије схватио него др. Михајловић. Писао речи: „ако не градимо устав, немамо автономије“, јесте тај, да ми немамо појединих уредаба, које су пуне октројака, и сад би била прилика за градњу једног устава, те да у њему исправимо све, што је октројисано, па да се опростимо октројака. Таково мишљење др Максимовића је врло велика самообмана и сваки се јако вара, који тако мисли као др. Максимовић. Доказаће то са два разлога. Прво, кад нама дневни ред октројишу, ко нам гарантује, да нам неће октројисати и донесене уредбе? Друго, сам овај предложени нацрт устава има већ у себи нешто од оног, што се налази у октројама. То је главно; ко је пратио рад сабора, тај види, да је овај нови устав превиначен in pejus. Ако би ми усвојили овакав устав, какав је поднесен ми онда баш не би имали автономије; овако имамо бар нешто. Што нам је одузето, силом нам је одузето.

У самом предлогу др Максимовића каже се, да треба да се ожучљив уставотворни рад и то тако, ако преко повреда пређемо са оградом а статут ставимо на прво место дневнога реда, и после обавимо друге послове. То би, како је г. др. Дракулић згодно казао, било становиште опортунитета, али такво је становиште оправдано само онда. кад би успех био сигуран, но ако тај успех није сигуран, онда је опортунитет сасвим неоправдан. У превишњем решењу за сазив овог сабора стоји истина, да сабор пре свега има узети у расправу оно, што се односи на коначно уређење автономије. али то је друго од онога, што је кр. комесар рекао. Према интрансижантном држању кр. комесара не може бити места опортунитету, већ ми морамо стајати на оном становишту, на ком можемо радити, ослањајући се на своја права Вара се др Ника Максимовић кад каже, да се ми стављамо у опреку са Круном, ако не усвојимо оно, што влада хоће. Ја се ограђујем и против поимсли таке; ми долазимо у опреку са уставном влашћу, долазимо у опреку са комесаром, али никако са Круном. И у краљевском и у превишњем отпису, а и по мађарском оригиналном тексту тога отписа стоји, да ми ваља да узмемо у претрес предлоге, који се односе на коначну организацију цркве, а то није исто што и устројство. Ако се дакле сабор не би упустио у грађење устројства, он не би никако био у опреци са превишњим

отписом. Но ни речи кр. комесара не могу се узети у буквалном смислу, јер ако би се буквално узеле, онда ми не би могли овде ни једам једини одбор, нити шта друго бирати, већ би после отварања Сабора, признавања св. Духа, одмах морали у претрес узети статут. Тако то није схватио ни онај, који нам хоће да пропише дневни ред. Један од најважнијих задатака овог сабора је избор саборског Одбора, јер и то спада у конституисање сабора. Сабор је само онда конституисан, кад изабере све одборе, чији рад стоји у оригиналној свези са радом сабора. Ми никако не стојимо у опреци ни са Круном, шта више ни са кр. рескриптом, који је управо акт владин, него смо само у опреци са речима кр. повереника. Но ми томе нисмо криви, те с тога не можемо заузети становиште дра Максимовића; какво се становиште према нама заузима, исто тако одлучно становиште морамо и ми заузимати. Овај сабор мора бранити своје достојанство и и светиње народне. Ако се са ентрансижантног становишта даде уверење, да ће нам се изићи на сусрет, готови смо и ми то учинити. Препоручује предлог одбора за дневни ред и барона Живковића

Др. Милан *Божески*: Да др. Максимовић увери сабор, да неће бити рад саборски октроисан, могао би прихватити Максимовићев предлог, али будући се уверио, да таких гаранција нема и да доношење устава не би могло уклонити сва гравамина, то не може бити за предлог дра Максимовића, већ прима предлог одборски.

Његова Светост. Пошто још има пријављених говорника, а већ је 1¼ сахата затварам седницу и заказујем идућу за сутра у 10 сахати пре подне.

VI Седница 12. (24.) јули 1897.

Седница отпочиње у 10 сахати.

Председава *Његова Светост* патријарх, преузвишени господин *Георгије Бранковић*.

Присутни су високопреосвештена г. г. епископи *Мирон*, *Михаило*, *Герман* и *Гаврил*, те 63 посланика.

Чита се записник прошле седнице.

Његова Светост. Има ли ко примедбе на записник?

Нема примедбе Записник се оверовљује.

Његова Светост: Славни саборе! Пре свега имам да саопштим тужну вест, да је заступник златиског среза, свештеник Никола Манојловић, по гласу телеграма преминуо. (Посланици одају честитом покојнику почаст устајањем с места и с усклицима: Слава му!)

Затим је Његова Светост прочитао ове поднеске:

1., Молба срп. прав. ц. о. у Боки за припомоћ из јерарх. фонда.

2., Молба Живана Белобабића и другова из Кусића, да се са неоснованом тужбом Јов. Ђурића и другова из Кусића, наперене против тамошњег пароха Милутина Јорговића, и ова његова молба у претрес узме.

3., Молба Стевана Павловића, бившег помоћника при књиговодству фондова против одлуке саборског одбора под бр 3828,3830/ех 1896. Ове три ствари петиционом одбору.

4., Молба Гервасија Теодоровића, бившег јеромонаха Лазачког, и сада следбеника аугсбуршке конфесије, против Његове Светости патријарха Георгија и архимандрита Илариона Руварца, одбачена је без да је ушла у претрес.

Др. Илија Вучетић ставља ову интерпелацију:

С обзиром на то, што у епархијској управи вршачке дијецезе постоји незаконито стање, јер се у седнице епарх. управе не позивају редовно и искључно законито изабрани чланови управе, него од стране госп. епископа именовани супститути, којима по нашим автономним уредбама нема места;

с обзиром на то, што је тако незаконито састављени епарх. администр. одбор на основу само једног писма председника црк. општине панчевачке изјаве под истрагу ставио, за тих још пре извештаја о спроведеној истраги суспендовао; да је како против истраге, тако и против суспензије у законитоме року ток уложен, и да је саборски Одбор услед непосредно њему поднесеног тока наредно извиђај целе ствари, иак је пре решења поднесених тока и пре подизања извештаја саборском Одбору председника општине коначно скинуо са председништва, слободан сам Вашу Светост упитати:

1., да ли је Вашој Светости познато, да у епарх. управи вршачке дијецезе таково незаконито стање постоји, и да госп. епископ-дијецезан самовласно именује чланове — супституте, те с њима у седницама решава.

2., да ли је Вашој Светости познато, да тако састављен епарх. админ. одбор није ни поднео саб. Одбору, као надлежном апелационом форуму, тоуке председника панчевачке црк. општине, како против

одређене истраге, тако и против суспензије од председништва, него је шта више, не сачекавши решење саб. Одбора на те уточке њега од председништва коначно разрешио?

3., Ако је то све Вашој Светости познато, да ли је воља учинити нужна расположења у споразуму са саб. Одбором, да се спама тим незаконитостима на пут стане;

4., ако пак то Вашој Светости није познато, да ли је Ваша Светост као председник саб. Одбора вољна, да о свему томе себи подробна извештаја, евентуално и путем истраге набави, те тим незаконитостима на пут стане, и о свему овом Сабору извештај поднесе:

Његова Светост. Славни Сабране! Ова је интерпелација сасвим друге природе, јер она није управљена лично против епископа, већ се у њој износи тужба против епархијског административног одбора. (Др. Славко Милетић Нисмо ни ми против њега ништа лично износили.) Што се добра учини, приписује се административном телу, а што год се учини рђаво, то се увек баца на председника тог тела Мени није познато, да бивају у Вршачкој епархији онакве незаконитости, какве се спомињу у првој тачки ове интерпелације, али ћу од своје стране извидети, у чему се састоји та ствар. Што се тиче друге тачке интерпелације, та ми је ствар позната непосредно из приказа, поднесеног на саборски Одбор. На ову интерпелацију могу за сад само толико одговорити, да ћу ствар извидети, и Сабору што скорије извештај поднети.

Др. Илија Вучетић са захвалношћу прима на знање одговор Његове Светости, а нарочито онај део Његов, у коме најављује, да ће ову ствар извидети.

Његова Светост: На реду је продужење јучерашњег дневног реда: извештај одбора за дневни ред. Пошто јуче пријављени говорници др. Миливој Миладиновић и др. Милан А. Ћирић одустају од речи, узима реч.

Стеван В. Поповић: Ваша Светости! Преузвишена господо Епископи! Славни Сабране! Бићу срећан ако будем кадар да се, излажући скромно своје мисли, уздигнем на ону висину, на коју су претрес предмета о дневноме раду славнога Сабора уздигнули говорима својима моји поштовани другови у јучерашњој нам седници. Таки је претрес овога преважног предмета и достојан овога Сабора.

Узимљући реч ја стојим под непосредним утиском овога свечанога тренутка када је оно, пре осам дана, Његова Светост, Преузвишени председник овога Сабора, изразила непоколебиву верност и најдојалнију оданост овога славног Сабора и у њему заступљеног српског православног народа на према освећеној особи Његовог Величанства, премилостиног цара и краља нашега и оданост нашу према милој и заједничкој домовини нам. На мене још и сада утиче величанствени и свечани израз дубоке захвалности наше Његовоме Величанству на оној превишњој владарској милости, којом је састајање Сабора овога дозволити благоизволело и исто тако свечано уверење наше: да ћемо се трудити да своје народно-црквене ствари и према духу своје свете цркве и према ујамченим правима српскога народа уредимо — а напокон да ћемо бити најсрећнији ако узмогнемо да одговоримо очинским интенцијама Његовога Величанства.

Славни Сабране! По IX. закон. чланку од год. 1868. Његово Величанство, краљ наш, врши врховни надзор над свима оним пословима, које ми на овоме Сабору нашем, по §. 8. XX. закон. чланку од год. 1848 ме ујемченом нам аутономном праву, око уређења своје цркве, школе и заклада, које се на њих односе, самостално решавамо, уређујемо и по својим органима рукујемо, а све по оним уредбама и правилима, које ми овде на Сабору овоме доносимо, а Његово Величанство их потврђује.

По одредбама нашега аутономнога закона, саборскога устројства од год. 1874. и 1875. припада Његовом Величанству, краљу нашем, неоспорно право: да Сабор наш сазове, на оно место које је Њему угодно, да Сабор наш одгоди и распусти.

Исто је тако неоспорно превишње право Његовог Величанства краља нашега, да одобрава све штатуте, уредбе и одредбе које Сабор наш по саборскоме устројству доноси у делокругу своме; краљ потврђује Сабором нашим правилно избраног митрополита и српског патријарха, одобрава избор главног школског референта и епархијских школских референата, надзорника црквено-

народних добара наших; краљ дозвољава и отуђење, оптерећење, конвертирање, промену сврхе тих црквено-народних добара наших. То су, славни Саборе, краљевска, мајестетична права, која и по државним законима и по нашем автономном Саборском устројству, припадају јасно и неоспорно Његовом Величанству, краљу нашем, у пословима цркве наше, а права ова врши Његово Величанство, краљ наш, уставним путем.

Исти ти државни закони и саборско устројство наше прописују краљевској државној влади извесне дужности. Наиме: IX. закон. чланак од год 1868. налаже државној влади, да она настоји, да српски митрополит патријарх сазове што пре српски православни народно-црквени Сабор, коме ће бити најпрви задатак да установи Саборско устројство. — Устројство то састављено је год. 1874. и ступило је год. 1875. са оном познатом октројисаном конфискаторном клаузулом у живот. — По §. 19. тачци 9-тој овога устројства дужан је краљ. угарски министар председник да се увери из прорачуна, који Сабор наш установи у погледу трошкова на потребе црквених и просветних цели, о томе: да ли су код руковања са нашим фондовима и фундацијама одржавани постојећи статути и уредбе. Исто је тако дужан исти министар председник да се из закључних рачуна наших, пре експедиције заглавног решења, увери о томе: да ли су ти рачуни у складу са прорачуном Сабора нашега и да ли су се ти рачуни и формално правилно прегледали.

Кад се, дакле, обазрем на сву правну област наше митрополије, ја уз краљевска права, уз аутономна права нашега народа и цркве, не видим, да државна власт има у области тој икаквих других права до ли и само оне дужности, које сам мало час подробно побројио. — (Поницање, жагор).

Ја не делим дакле мишљење оних својих поштованих другова народних посланика, које су изразили у Сабору овоме: да ми напрама превишњем отпису од 20. маја 1897., којим је Његово Величанство краљ наш сабор овај сазвао и у дужност му ставио да на основу IX. зак. чл. од год 1868. узме у расправу у првом реду предлоге који се односе на коначно устаповљење српског православног народно црквеног устројства — стојимо пред изјавом уставне, одговорне владе, *јер сам ја, по јасним речима тога превишњега отписа, уверен о томе: да славни Сабор овај стоји пред — јасно изреченом жељом Његовог царског и апостолског краљевског Величанства премилостивог краља нашега.* (Поницање и узвик: По уставу влада за то одговара!).

Ја и нављам да је мени јасно: да Краљ наш жели то, да Краљ наш ставља нама, Сабору овоме, у дужност: да доврши једном све оне послове, које треба да уради око коначнога уређења цркве наше — и зар ја смем и зар ја могу и да претпоставим: да премилостиви Краљ наш тражи то од сабора овога у намери тој, да покоси, да одузме аутономна права наша, она права, која су светли претци Његови привилегијама својим нема милостиво даровали; она права, која нам је Његово Величанство, краљ наш, државним законима и саборским устројством нашим утврдио и ујемчио.

Не смем и не могу ја то ни да замислим, славни Саборе, да је то за то учињено, јер сам дубоко уверен о томе: да је Његово Величанство, краљ наш, благоизволео изразити поменуту превишњу жељу своју једино с тога, што је Његово Величанство препуњено очинском, бригом због тешкога стања у којем се црква наша налази и што топло жели, да се коначним уређењем свете цркве наше отворе обилни извори нашем културноме напретку, који служи уједно и узвишеним целима наше домовине и државе.

Та сваки члан овога славнога Сабора знаде исто тако, као што то знадем и ја, у каквом се жалосном стању налази наш црквено-просветни живот по појединим црквеним општинама; знаде какав је застој у раду наших епархијских скупштина и њихових органа; зна како је према одредбама судскога поступка из прошлога столећа — илузорно суђење и самих врховних митрополијских власти у нас према праву диспозиције, које је себи присвојила државна власт. Па зар је потребно да

предочавам славном Сабору жалосно стања наших школа (Вика: Па ви сте били школски референт!) уз оно, што су овде о томе већ у кратко напели моји млађи другови? Цео автономни живот наш, читаве црквене области једва чекају да се заврши организаторни облик нашем црквеном и просветном раду, па да се отпочне уставни и смишљени рад на свима автономним областима нашим — јер су области те жудне рада тога, који би био што је сухој њиви блага кишица с неба.

Да не помињем административне и судске мане на пољу нашег црквеног и школског рада, помињемо само, славни Сабране, колико грдну штету трпе автономне финансије наше годишње у изгубљеним каматама са старог и стештаног издавања капитала фондова наших на приплод!

Стање наше цркве, наше школе, фондова и фундација наших познато је и Његовоме цар. и апост. краљевком Величанству, краљу нашем, јер се бистром владарском оку његовоме не отима тако крупна и жалосна појава, а у низу тешких очинских брига његових, уверен сам, није последња нити је баш најмања брига стање и напредак свете цркве наше и религиозно културни напредак васда верно оданог му православног српског народа нашега.

По томе ја судим, да није умесно оно што наводе овде у Сабору неки другови моји а то је: да немају поверења према данашњој уставној влади, да не могу да приступе уставотворноме задатку овога Сабора пре сваког другог посла, јер презају од нових октројака владиних. Ја не мислим тако као они, јер се уздам највише и чврсто у витешко, племенито и правдољубиво срце нашега премилостивога Краља, који у низу својих многих и великих владарских брига не заборавља на свој васда му верно одани српски народ и Који, кад једном ступи пред моћни престол Његов цео овај Славни Сабор, са својим патријархом и свима владикама, па положи смерно и одано на постоље превишњега престола левом руком низ повреда наших автономних права, а десницом нови и бољи устав цркве наше — неће заборавити на оне привилегије, које су нам славни претци његови даровали, не може заборавити на оне потоке крви, које је верни српски народ пролио и које је васда готов да проли је за прејасну владалачку кућу, за моћни престол Краља милостивога и за своју миљу домовину. Ја сам уверен, да ће Његово Величанство пружити блага мелема тешким рапама нашим и наградити непоколебиву верност и оданост нашу новим доказом своје владарске милости — новом, свечаном потврдом стечених автономних права наших. —

Те очинске и милостиве интенције светлога Цара и Краља нашега добро су по знате краљевском Поверенику, преузвишеном господину барону Федору Николићу, јер је Преузвишеност Његова прво и прави тајни саветник Његовог Величанства, који по високом достојанству своме излази често пред светло лице свога владара, а друго зна се: да није Његова Преузвишеност ни министарски, ни владин повереник, него је Краљев повереник, дакле је баш онај орган, преко кога Његово Величанство врши уставно право свога врховног надзора над радом овога Сабора.

По овоме, као што рекох, изјава коју је учинио преузвишени краљевски Повереник у овом нашем Сабору у погледу дужности ради овога Сабора, не садржи у себи владину, него садржи у себи Краљеву озбиљну опомену како да радимо да приступна овоме великом делу коначног уређења своје свете цркве удостојимо се оне на овај наш Сабор поново изливене краљеве милости.

Ова жеља Краљева позната је и Његовој Светости патријарху српском Георгију — јер је и Његова Светост прави тајни саветник Његовог Величанства, и као поглавица свете цркве наше често пута предочава Његова Светост премилостивом Владару своме потребе своје свете цркве, заступа и брани краљу стечена права њезина. Према тима очинским интенцијама дала је и Његова Светост именом својим и именом светог Епископског Синода нашега славноме Сабору овоме свечано уверење: да Епископат свете цркве наше не иде за тим да руши уредбама овога Сабора обележена права народа свога, јер је њему

прва и највећа брига, да у цркви нашој влада мир и законити поредак. —

Према овоме што сам навео, ја сам се поуздано надао, да ће онај одбор, кога је овај славни Сабор изаслао, да му предложи дневни ред, у вршењу задатка свога имати пред очима, пре свега, жељу Његовог Величанства, изражену Сабору овоме у превишњем му отпису од 20 маја о. г., даље и ону усрдну предусретљивост Његове Светости; преузвишеног српског патријарха и Епископата цркве наше, којим су они Сабору овоме на сусрет изишли —

Но ако је исти одбор за утврђење дневна реда држао да не стоји пред Краљевом него пред владином жељом, те му се може и да се не осврне на њу, да је био бар бацио један поглед у назад, у историју ових наших народно-црквених Сабора, те би нашао у њојзи на онај негда врло знаменити узвик *„прво црква и школа па онда избор!“*

Испитујући ту историју нашао би исти одбор, да су прваци наши, посланици на угарском сабору др. Светозар Милетић, др. Ника Максимовић и др. Стеван Поповић у раздобљу му год. 1869—1873 својим уништима на државну владу стављали њојзи у строгу дужност, да изведе IX. зак. чланак од год. 1868 у погледу коначног устројства народно црквене аутономије наше цркве. —

Мени, као да је јуче било, тако ми још и данас стоје у памети оне знамените речи, које је изрекла чувена, велика и родољубива црквена општина Новосадска у својој представци, коју је пре 25 година, 20 авг. 1872, поднела Његовом царском и апостолском краљевском Величанству. Тој су општини били онда на челу славни Стеван Бранковачки и славни др. Светозар Милетић — а речи те гласе дословно: *„Док се устројство Сабора и у њему установљени начин избора митрополита не реши — не ће усахнути извор сукоба између држване власти и српског нар. црк. сабора; народ ће оштећеним сазнавањем Сабора само имати трошка а посланици само труда и дангубе без успеха.“*

Те речи важају и за данашње наше прилике — јер као што је онда био организаторни рад овога Сабора овог најречи јер је био најважнији, тако је то и данас. Да сам ја са овим својим мишљењем на правоме путу одобриће ми свако, који год бацн дубљи поглед на читав низ уредаба, по којима се управља данас наш народно-црквени живот. Неке су од њих привремене н. пр. уредба о уређењу епархија, неке пак противне једне другој (вика: на пример које?) Изволите сравнити Изборни ред, Устројство Сабора и Пословнике Сабора, на ће те се уверити да не говорим у ветар него са основом (др Миша Михаловић: Нека нам даду гаранције — поправићемо их!)

То су стварни разлози, који мене убеђују, да је одбор за дневни ред саборски ваљало да стави законодавни рад овога Сабора а наиме онај око коначног устројства наше народно-црквене аутономије у први ред на прво место.

Но осим ових стварних разлога не могу ја да се сложим са поделом расправних предмета овога Сабора у административне и законодавне — и са формалне стране. Пре свега избор Саборског Одбора није административни посао него је то изборни чин, као што је изборни чин Сабора и избор митрополита. Тај избор требао би већ и с тога да остане на послетку, што се у тај Одбор бирају најопробанији чланови Сабора, а који су то, сазнаће се у току рада и расправа. За обавештаје и извештаје подеснији је стари Одбор, који по стоји док се нов Одбор не изабере, него нов, јер стари зна скроз и скроз све расправне предмете а нови би их морао истом проучавати. Исто тако није ни установљавање саборског прорачуна административни посао него је то баш законодавни посао. У сваком парламенту, па ако је слободно с њима упоредити у том бар погледу овај наш Сабор, свуда се прорачун установљује парочитим законом. —

Но ја не могу да пристанем на оваку поделу послова наших, на административне и законодавне, још из других важних разлога, које овде не могу потање да излажем. Само ћу напоменути да ми је са дугог поља мога јавнога рада врло добро познато: да има једна струја у нашем државном животу, која није пријатељ нашој народно-црквеној аутономији и ради на томе, да

изучи из делокруга нашега Сабора ове тако зване административне послове. Ја нисам рад да се делокруг славнога Сабора сужава, па ето и зато не одобравам овакву поделу расправних предмета.

Не слажем се са својим поштованим другом известиоцем одбора за дневни ред ни у ономе његовоме мишљењу, којим поткрепљује ову поделу расправних предмета и ставља административне послове напред из разлога што многе наше породице годинама чекају на решење својих поднесака, па би било нечовечно да их овај Сабор пусти да још и дуже чекају.

Ја уважавам те осећаје човечности, али ја упирем свој поглед пре свега на оне многе и тешке ране од којих болује наша аутономна црква и школа па осећам на себи свету дужност, да тим ранама тражим прво и пре свега лека, јер ме мори страх, да ће те ране растровати цео наш народно-црквени организам у тој мери, да ће му тешко лека бити.

Та ме бојазан мори при расматрању предлога одбора за дневни ред тим пре, што ме је страх да ће славни Сабор овај, ако га прими, доћи не у сукоб са државном влашћу, *него да ће доћи у очиту опреку са жељом Његовог царског и апостолско краљевског Величанства, што је тим теже, јер је наш премилостиви Краљ и по државном закону и по нашем у саборском устројству први и најглавнији фактор при уређењу наше народно-црквене аутономије, пошто без превишњег краљевског одобрења ни једна наша уредба не може ступити у живот — ма била она и најпреча и најбржа.*

Славни Саборе! Ако ми примимо протупредлог мога друга др. Нике Максимовића, ако средимо с једне стране све до јакошње велике и тешке повреде наше автономије у једну представку, а с друге стране израдимо себи, споразумно са својим Епископатом, а сложни у просуђивању наших потреба, нови и добро смишљени коначни устав, устав, који обухвата организацију целе наше народно црквене автономије у једној целини — ја сам уверен да ће Његово Величанство премилостиво и радо одобрити ту уредбу славнога Сабора, у коју буде уложен труд, знање и искуство толиких светлих умова у овоме Сабору. (Вика: Свршујте!)

Сад ћу свршити. Славни Саборе! И мене терети као сваког другог члана Сабора велика одговорност и према Његовом Величанству нашем премилостивом Краљу, и према својој светој цркви и милом српском народу, коме треба ново и млађе, свежије и одушевљеније поколење да нађе поуздана лека за стотине рана наше тешке садашњости, зарад живота и рада нашега у бољој и срећнијој будућности. Зато ме и при просуђивању овога расправнога предмета мори тешка брига.

Борба је тешка и мучна ствар, јер је често пута неплодна; и ако човек и народ у њојзи и победи, а он клоне од тешких рана. Којим се да света црква наша не клоне за време док траје та борба — јер има на жалост много појава, да тело наше цркве болује од многих рана. Сви их знате добро, па није потребно да их набрајам а уверени сте самном заједно: да је развитак и утврђивање унутарњег живота нашег лепог Православља наша најпреча потреба.

Зар рад око тога развитка треба и мира и снаге и воље и одушевљења — а тога нема и не може бити док је борбе. (Вика: Крају!)

Ево ме дошао сам крају. Све што рекох, рекох скромно и искрено: да олакшам души својој, да не клоне под теретом тешке одговорности пред Богом, Краљем и Народом — а Ви, Господо моја, учините како знате и судите како ће бити најбоље Учините како Вам савест Ваша налаже, јер на Вама ће бити одговорност за све ово, ја је скидох с душе своје!

Гласам за предлог с ога поштованог друга др. Нике Максимовића, јер је то по моме скромном мишљењу, најпречи пут, којим ћемо доћи до успешнога рада. (Вика: Гласајмо!)

Барон Јован Живковић. Стојећи под непосредним утиском говора г. посланика Поповића, не могу пропустити, а да са неколико речи не рефлектирам на тај говор. Пре свега нека г. предговорник буде уверен, да сваки од нас потпуно схвата тешки положај, у ком се налазимо. Из закона сваки другчије изводи

конклуаније, па тако и из IX. зак. чл. од 1868., којим је гарантована наша народно-црквена автономија. На тај се закон позива и краљ. Повереник, и г. Поповић, и др. Ника Максимовић, али ни један није хтео дубље да завири у тај закон. Шта је управо наша дужност? Ви принисујете све државној власти, а ми? Зар смо ми ништа? Ако се кр. Повереник огреши о који земаљски закон, неће он одговарати, него ће у државном сабору узети на одговор министра, а у земаљском сабору бана, а будући је наша црква под крилом св. Стевана јединствена, то је за све одговоран министар-председник. Краљ. Повереник јесте истина прави тајни саветник Његовог Величанства, али његов савет не сме ићи мимо фактора, који је за све чине на овом Сабору једино одговоран. IX. зак. чл. од г. 1868. је јавне природе, и он установљава положај наше цркве према држави и на основу тога је стварано наше саборско устројство. Тај закон вели, да ми самостално уређујемо своје автономне ствари и ако државна власт не буде хтела схватити тај закон, онда ми немамо автономије и стојимо на сокаку. На будући да државна власт непрестано крши наша права, онда тај факат најбоље говори за мој предлог. Рашчистимо једаред ту ствар.

Г. др. Максимовић је за политику опортунитета. У политици игра опортунитет велику улогу, само ако се њоме може доћи до цели. А је ли овде оправдан опортунитет? (Др. Ника Максимовић: Нисам ја говорио о опортунитету.) Ми немамо ни управног ни финансијалног судишта, него се све решава у овом Сабору, и онда онај, који замера што је на прво место дневног реди стављен избор саборског одбора, — смело тврдим, не иде за уређењем своје цркве. Нама је дужност била да ставимо избор саборског одбора на прво место. На даље ми још не знамо како стоје наши фондови; једна банка сваког месеца више пута прегледа стање, а ми више година не можемо да чинимо то. Ако каква просветна установа тражи на пример 10.000 фор., ми не можемо да дамо јер не знамо, какво нам је стање. Што се тиче самог устава, мени овај начин устава, што је предложен, не решава оно питање за којим ми тежимо. Наша је дужност према народу и цркви, да на највишем месту изнесемо своје тегобе и у закону тражимо заштите автономији. Будимо једнодушни у изнашању тегоба, и ако наш апел буде једнодушан, тако ћемо моћи наћи лека против повреда

Др. Ника Максимовић наводи да би га врло далеко одвело кад би се упустио сада у дискусију положаја наше цркве према IX. зак. члану од год. 1868. Ако дође до претреса нацрта нашег нар. црк. устава што га је поднео Саборски Одбор, даће се за ту дискусију довољно прилике. Говорник иде у томе далеко даље него барон Јован Живковић јер по његову схватању IX. зак. чл. од год. 1868 вређа нашу аутономију и самим оним упутством, којим нас упућује, да је организујемо и означивањем облика те организације. Даље се он не слаже са бароном Јованом Живковићем ни у томе, да овај наш Сабор има, као и други парламенат, да доноси законе. По говорниковој схватању Сабор нам има да донесе само устав који организује целу нашу народну црквену аутономију. Устав тај има да одобри Краљ, а све уредбе и наредбе које истичу после из тога устава уноси Сабор аутономно без ичијег даљег одобрења.

Да је цео Сабор овога уверења о за машности и важности устава као што је говорник о томе уверен, Сабор би тражио изласка, да омогући расправу устава. На глашује се, да би Сабор био готов да узме у претрес тај устав само да му се пружи гаранција, да не ће бити октројака. Но ко да пружи те гаранције кад је пољуљана вера и у сам закон као што рече г. барон Живковић, а из тога следи, да те гаранције не могу нама дати ни садањи ни ни будући носиоци државне власти, кад је већ не даје ни закон. Гаранција лежи, дакле, у нама самима, у споразумном раду нашем; ми треба сложно да формулишемо и средимо све односаје наше народно-црквене автономије, а кад влада уђе у круг рада нашега ми треба сложно да одбијемо то улетање. Бригу, да ће бити октројака отклања предлог, јер кад би се изасло одбор за претрес устава, он би радио и спремао материјал за саборску расправу, а дотле би на представку о повредама аутономије дошло уверење, да не

ће бити више октројака. Становиште већине Сабора је чисто негативно (жалор) јер је она ставила грађење устава за доцније — а краљевски Повереник тражи да се устав узме одмах у претрес. Та становишта једно другоме искључују, а говорников предлог је посредујући, он је експедовање између Краљеве жеље и воље већине Сабора. Већина носи одговорност за последице. Говорник скида ту одговорност са себе, јер зна шта је бивало и зна шта може да буде. (Вика: Гласајмо!)

Његова Светлост наређује одмор од $^1/_4$ часа. — После одмора Његова Светост отвара седницу.

Известилац, *др. Ст. Малешевић*. Славни Сабор! Као известиоцу одбора за дневни ред дужност ми је, да узмем у одбрану предлог одборски против приговора. Пошто је дневни ред, одборски предлог и протупредлог довољно исцрпен, допустите, да будем краћи него што сам мислио бити, и то тим пре, што је мој поштовани предговорник пресветли г. барон Живковић исцрпно говорио о том предмету. Али не могу пропустити, а да не рефлектујем на речи г. Поповића, који је, по мом мишљењу, врло неуместо унео у дискусију и личност Његовога Величанства. Он се трудио да докаже, да је краљ. Повереник изасланик само Његовог Величанства, и да за његове изјаве и поступке влада не одговара. Г. Поповић те речи у угарском државном сабору, кога је члан, не би смео изустити, и ја сам уверен, да би против таке његове изјаве сви посланици угарског сабора најенергичнији протест подигли. Радо сам чуо речи г. Поповића и предлагача протупредлога, да се слажу са главним начелима одбором предложеног дневног реда, особито се пак радујем, кад сам чуо, да се мој поштовани пријатељ Стева Поповић и у томе самном и са мотивацијом одбора за дневни ред слаже, да су многобројне повреде нашој народно-црквеној автономији од стране државне власти више пута, а особито овом приликом са прописивањем дневнога реда нанесене. Мило ми је, да и он налази у томе повреду и ограничење слободе рада и самоопределења овога Сабора. И пошто је он члан угарског државног сабора и земаљског сабора хрватско-славонско-далматинског, то се тврдо од њега надам, да ће на тим саборима своја гласа против тих еклатантних повреда и насиља првом приликом подићи и дотичне владе на одговор позвати.

Он је напоменуо, да би грађење једноставног статута већ и с тога било нужно, што многе постојеће установе једна с другом у опреци стоје. И ми смо за то, да се те противности, у колико постоје, изједначе, али то не мора бити у једноставном уставу, него може бити и са појединим уредбама, а и кад би било у јединственом статуту, могло би се онда исправити, кад на дневни ред дође.

На говор др Ника Максимовића, као предлагача протупредлога, прелазећи, напоменьем, да хоћу пре свега да се осврнем на неке примедбе мањег значаја, као што је она, да има у овој држави вероисповести, које се већ 100 година за своју црквену автономију боре, а ми само 30 година амо имамо прилике да се на народно-црквеном пољу за своју автономију заузимамо. Та тврдња не стоји, јер наш народ за самосталност и независност своје православне цркве и своје народно-црквене самоуправе има да надржи тешку борбу у земљама угарске круне све од онога дана кад се у ове крајеве преселио. Кроз тај дуги низ од 200 година налазио се народ наш у непрекидној борби са државном влашћу против утецаја и самовласног располагања њеног. Разлика је само у томе, што је пре тога борба та била против апсолутне, а сада се од 20—30 година амо та борба води жешће и чешће против навале уставне владе.

У погледу модуса, како да Сабор овај очува интегритет свога рада против утецаја државне власти, најавио је поштовани предлагач протупредлога, да одлука, коју препоручује одбор за дневни ред, није уобичајен начин у таким случајевима, него т. зв. каутела, која се у томе састоји, да се само ограда уложи против прекршаја државне власти, на да се у осталом наређењу њеном задоста учини, које и у овом случају препоручује, јер би иначе у опреку дошли с Крупом.

Реквши то, г. Ника Максимовић дошао је у опреку са самим собом, јер у уставној држави не може се доћи у опреку са Крупом, него само са одговорном државном влашћу, а ако с њом и дођемо у сукоб, то неће бити кривица овога славног Сабора, него је то кривица садашње државне владе, која је, против постојећег закона и санкционисаних уредаба, спречила слободу рада и самоопределења овога Сабора.

ДАЉЕ У ДОДАТКУ

Додатак 30. бр. „Српског Сиона"

Есенција његовога предлога састоји се у томе, да се представком на Његово Величанство против свију повреда уложи ограда, па да се уједно овај сабор налогу кр. комесара у погледу дневнога реда безусловно подвргне.

На тај начин мисли он, да би се грађењем једног једноставног статута могла постићи реинвидикција свију оних права, која нам је државна власт приликом санкције појединих установа октројкама својим преотела. Али ако је то истина, да би се само са једним организационим статутом могло доћи до реинтеграције привојених права, онда не могу да разумем, зашто би се то тек онда могло постићи, ако би тај статут на прво место дневног реда дошао, а зашто не и онда, кад би на оно место дошао, на које га је по природи му овај одбор на дневни ред ставио. Но г. предлагач сасвим губи из вида, да није доста само сградити тај устав, него је нужна и највиша санкција за њега. Па баш кад би ми у споразуму са св. Синодом, нашим епископатом, таки један автономни устав саставили, који би свима захтевима потпуно одговорно и на најширем и најслободоумнијем темељу основан био, и онда је велико питање, би ли га државна власт у том облику усвојила, или би унела у њ самовласно и једнострано не само оне старе октројке, које су се већ у пређашњим установама налазиле, него и друге, сасвим нове, те би тај наш, заједничким споразумом утаначени и израђени устав тако осакатила и унаказила, да би старој декларацији у свему раван био. Без гаранције упуштати се у грађење таке једне важне установе била би велика лакомисленост, за коју би само Ника Максимовић смео примити одговорност, јер он мисли, да је позитиван закон сам по себи довољна гаранција против повреда. Он то отворено тврди, и онда, кад у истом тренутку вели, да се мимо тога закона непрекидне повреде догађале.

Поштована господо посланици! Предлог дра Ника Максимовића, да се уз једну грађаминалну представку усвоји октројка кр. комесара у погледу дневнога реда, то је политика опортунитета. То је она несрећна политика, коју су наши народно-црквени сабори у установној ери наше отаџбине кроз ових 30 година на жалост увек упражњавали, али без успеха. Но време је, да се једаред прекине са том политиком опортунитета; време је, да се пређе на пуне одлучности, јер тај опортунитет дотерао нас је дотле, да државна власт корак по корак све ближе ступа срцу наше автономије, те нам ево сада већ и дневни ред опредељује.

Тим вечитим попуштањем дали смо државној влади основа, да може и ако не с правом, говорити о „стеченим правима!" Обазирајући се на то наше вечито попуштање нарекао је на државном сабору министар-председник значајне речи, да од „стечених права" државна влада попустити неће. Па шта разуме он под стеченим правима? Ево шта разуме.

Државна власт непрестано и сваком приликом под изговором врховног државног надзора улазила је у сферу или у круг наших автономних права. Наши сабори су то трпили, нису тај улазак суђијали, него су се само просто ограђивали и остављи су у државну власт унутри у сфери тога права. Државна влада држи, да је тако мало по мало постепеном окупацијом наших права дошла до неког законитог облика, да може ту своју узурпацију назвати „стеченим правом".

Овај сабор сада неће прав пут да трпи државну власт у сфери свога права, него неће да донесе одлуку. Ако овај сабор предстојећи предлог наш усвоји, онда ће то бити обртна тачка у нашем народно-црквеном животу, којом се прекида досадашња опортунитетска и инаугурира одлучна народно-црквена политика.

Право на то имамо у првом навору права, па затим у нашим автономним установама. По том природном праву добила је и чивуцка вероисповест равноправност у овој установној држави. И нама би државна морала према модерном схватању равноправности и независности конфесија онда дати автономију, кад је не би имали. Али ми је од вајкада немамо, и нисмо је ни од кога на поклон добили, него смо је крвљу предака својих извојевали. Па кад би поред толикостручнога права, поред — тако рећи — читаве гомиле права, после оноликог одушевљења народног, после онако једнодушног избора готово свију посланика на овом сабору и сада, у овом тренутку, савили пред безаконитим насиљем своју главу, то би било не само недостојно онога племенитог на-

рода, који нас је овамо послао, него би било тако кукавички, да би нам се цео свет тога ради смејати морао.

Славни Сабране! Ми се сад налазимо на распућу; промислите се добро, господо посланици, и решите се. Два су пута пред вама, један вам препоручује др. Ника Максимовић, а други саборски одбор за дневни ред. Један вас води испод каудинског јарма да жмуречки уђете на другу страну, на којој можете наћи можда светлост, али пре мрак, — други вас води са отвореним очима кроз тежак, трновит пут, али прав, чист и светао, са сигурним погледом, да морате доћи жељеној мети. Бирајте, господо посланици!

Његова Светост наређује гласање и већина усваја предлог одбора за дневни ред и допуну барона Јована Живковића.

Затим Његова Светост прекида седницу, да мањина може спремити цедуљице за избор одбора, који ће саставити грађаминалну представку. Кад је после 10 минута седница отворена изабрани су по предлогу посланика Симе пл. Богдановића са 59 гласова у тај одбор ових 20 посланика: Барон Живковић, Др. И. Вучетић, Ј. Борота, Др. М. Полит, Др. Б. Медаковић, Ст. Михалџић, Др. Ђ. Красојевић, Божа Поповић, Др. М. Михајловић, Др. С. Малешевић, Др. М. Божески, Милан Стојшић, Др. Е. Гаврила, Лазар Обреновић, Мата Косовац, Др. Ж. Миладиновић, Лазар Каћански, Др. П. Чуповић, Евген Думча и Васа Муачевић.

На дневном реду беху још пређни предлози посланика Аркадија Варађанина о грађењу мировинске уредбе за срп. вероисповедне учитеље, и посланика Милана Стојшића у погледу изнашања извештаја Школског Савета.

Оба су предлога усвојена, и то први да се упути једном нарочитом одбору, у који су, по предлогу посланика дра Бран. Станојевића, изабрани: Прота Ј. Борота, Паја Гостовић, Арк. Варађанин, Мата Косовац, Стеван Вукадиновић, др. Ж. Миладиновић, Милан Стојшић, Љубомир Лотић, и Мита Клицин, — а с обзиром на Стојшићев предлог решено је, да се извештаји Школског Савета од г. 1890—1896. укључно, штампају и поднесу сабору.

Његова Светост затвара ову седницу и заказује идућу за понедељак у 10 сахати пре подне. Седница је завршена у 1 сах. по подне.

VII Седница 14. (26.) јула 1897.

Седница почиње у 10 сахата.

Председава *Његова Светост* патријарх, преузвишени господин *Георгије Бранковић*.

Присутни високопреосвештена господа епископи: *Мирон, Михаило, Герман и Гаврил*, те 64 заступника.

Перовођа, јереј *Младен Јосић*, чита записник прошле седнице.

Његова Светост. Има ли ко примедбе на записник?

Примедбе нико не ставља. Записник се оверовљује.

Његова Светост одређује за вођење записника у овој седници перовођу Лазара Обреновића, а за бележење говорника јереја Младена Јосића.

Његова Светост јавља, да је одбор за израду грађаминалне представке изабрао себи за председника барона Јована Живковића, за известиоца дра Мишу Михајловића, а за перовођу Стевана Михалџића. Одбор за израду мировинске уредбе за вероисповедне учитеље српске у Хрватској и Славонији, изабрао је себи за председника Павла Гостовића, а за известиоца Аркадија Варађанина.

Затим, да су стигли ови поднесци:

1., молба Димитрија Радојчића, умировљеног учитеља из Липова, који станује у Дув. Сечују, ради повишења годишње припомоћи из старог учитељског мировинског фонда.

2., молба удове Ђуре Јеврића рођ. Марије Јанић, становнице сегединске, у ствари досуђења сесионалне накнаде.

3., телеграфска представка проте Јована Штековића из Беловара, који поводом интерпелације посланика Симе пл. Богдановића (Синише) јавља ово: „О Пргомељском покрету има конзисторија до сада извешће. За неистиниту, неплемениту интерпелацију, којом сам подло нападнут и лично тешко увређен на месту, где се бранити не могу, повући ћу племенитог интерпеланта пред суд.“ (Неколико усклика: Живео Синиша!)

4., посланик др. Љубомир Павловић подноси молбу Софије удове Андрије Мирковића некадањег учитеља срп.-карловачког сада становнице Куманске, у којој моли, да би јој се подарила годишња припомоћ у износу, који славни Сабор одреди.

Његова Светости: Има ли ко да поднесе какву интерпелацију?

Јереј *Младен Јосић*, илуструјући стање

у црквеној општини Арадској, ставља на Његову Светост, у ствари тамошњег незаконитог стања, ову интерпелацију:

1. Да ли је Његовој Светости познато, да у српској православној црквеној општини Арадској постоји незаконито стање управом привременог одбора, које административни одбор епархије Темишварске већ од две године без икаквих препона за организацију, а на ушрб општине подржаје?

2. Да ли Његова Светост зна за узроке, зашто административни одбор епархије Темишварске подржава то незаконито стање и не спроводи организацију општине?

3. Да ли је Његова Светост вољна, да учини нужне кораке, да се у српској православној црквеној општини Арадској спроведе законито стање?

Његова Светост. Познато ми је, да постоји привремено стање у црквеној општини Арадској, но нису ми познати узроци тога стања. Даћу навидити ствар.

Јереј *Младен Јосић.* Ваша Светости, задовољавам се с одговором.

Његова Светост: Саопштавам славном Сабору, да Преузвишени г. краљевски Повереник жели доћи у Сабор, да учини нека саопштења. По прописима церемонијала, кад год краљевски Повереник долази у саборску седницу има се по Њега изаслати изасланство. Молим, да изволи Сабор одредити изасланство. А до доласка Његове Преузвишености одгађам седницу.

Седница се одгађа.

Његова Преузвишеност, краљевски Повереник долази уз пратњу саборског изасланства у Сабор, заузима председничко место и одмах прочита ово саопштење:

Поштовани Сабори! Као изасланом Поверенику Његова ц. и ап. кр. Величанства ради вршења превишњег надзорног права — спада ми у задатак и у најстрожију дужност старати се, да се *поштунно* изврши превишња наредба Његова ц. и ап. кр. Величанства од 20. маја г. 1897.

Та превишња наредба ставља у дужност Сабору, да на основу зак. чл. IX. од год. 1868. узме у расправу у *првом реду* предлоге, који се односе на *коначно* установљење српског православног народно-црквеног устројства.

Пошто је пак овај Сабор у својој, дне 12. (24.) јула држаној седници у погледу установљења дневнога реда, донео такав закључак, који се противи наредби Његовог ц. и ап. кр. Величанства, нашег најмилостивијег краља и господара, и која се наредба односи на зак. чл. IX. од г. 1868;

пошто се је Сабор тим закључком својим не само противио, да врши законску своју дужност, него и очито одрекао послушност према краљевској превишњој заповести:

то, по даној ми власти, као кр. Повереник *овај* у погледу установљења дневног реда донесени закључак Сабора, проглашујем неважним и невољаним, и *одлучно* позивам Сабор, да још *из ове данашње* седнице изађе одбор, који ће узети у претрес предложени нацрт Устава, и коме ће после дужност бити, да о своме раду у своје време Сабору поднесе свој извештај.

На чим одбор свој извештај поднесе дужност ће бити Сабору, да расправљање тога Устава заустављајући сваки други предмет, који иначе спада у делокруг Сабору, одмах стави на дневни ред.

Његова Преузвишеност краљевски Повереник оставља саборницу праћен по изасланству.

Његова Светости. Држим, да би саопштење Његове Преузвишености, ради важности његове, требало још једаред да Сабор чује и зато да се прочита.

Др. Ђорђе Красојевић моли, да се констатује, да кр. Повереник своје саопштење није учинио у Сабору, јер седница није била отворена после Његова доласка.

Његова Светост одговара, да краљ повереник може чинити саопштења кад год дође у Сабор. За тим. по жељи Сабора, патријарх позива перовођу, да наново прочита изјаву кр. Повереника.

Перовођа јереј *Јосић* чита.

Др Илија Вучетић, предлаже, да се седница одгоди на један сахат, ради конферисања посланичког, поводом саопштења кр. Повереника. — Прима се.

Најпре је држана клупска, а после саборска конференција.

После 12 сахати *Његова Светост* отвара седницу.

Барон Јован Живковић: Ваша Светости! Славни сабори! Стојећи ми сви, од Његове Светости почевши, не изузимајући ни јед-

ног члана ове куће, под бременом тешке одговорности пред Богом, народом и његовом судбином, у овом одсудном часу, схватајући и осећајући озбиљност времена, у коме се данас налазимо, али уједно и светињу оне ствари, коју заступамо, не очекујте од мене другог образлагања, већ, на ону изустену поруку г. кр. Повереника, чујте нашу одлуку и озу нашу, можда последњу, реч. Нека је чују сви, па и они, којих се највише тиче. (Бурно и дуготрајно: Живео!)

Његова Светост (звони). Опомињем публику, да се уздржава од изражавања свог одобравања или неодобравања, иначе ћу приморан бити дати је удаљити.

Барон Јован Живковић. Господо, мир и тишина, јер то озбиљност ствари захтева!.. Бићу слободан, дакле, да поднесем од 61 посланика потписан предлог као отворуку на озбиљне речи кр. Повереника.

Предлог за Одлуку.

Српски народно-црквени Сабор, држећи се строго закона, наиме зак. чл. IX. од г. 1868. и на основу тога донесеног, превишњим решењем одобреног саборског устројства свога од 1875., као и закона од 14. маја од 1887. сабора краљевина Хрватске, Славоније и Далмације, на којем је темељу и његов, у питању стојећи, сабор ски дневни ред установљен, и у саборској седници од 12 (24.) о. м. закључен, — колико из његове са највишег места признате, а крвљу својих праотаца толико пута засведочене верности и оданости према своме премилостивом Краљу и Господару као врховноме чувару и заштитнику државних уставних закона и отуда извирућих права народних, толико и из дужног штовања истих закона и са њима у нечобитној законској вези стојеће српске народно-црквене автономије његове, као још једног позитивног правног темеља, бедеме и светиње православног српског народа, под крилом Св. Стефана, — није у стању позиву Његове Преузвишености г. кр. Повереника, у погледу прекинућа свога дневног реда задоста учинити; те ослањајући се на своје, у томе сасвим јасно право и закон, као и преко свега живу потребу неодложног решавања већ годинама запуштених уставних предмета, а за тим и коначнога уређења своје народно-црквене автономије на законитом путу, остаје и надаље код свога у томе погледу у саборској седници од 12. (24.) о. м. установљеног и закљученога дневнога реда.

Сабор је тога најдубљег убеђења, да се овај његов поступак не коси са дужном послушношћу према Његовом ц. и ап. кр. Величанству, те никако не може допустити таково тумачење, као да се он овим својим закључком и најмање огрешио о узвишене интенције Његова Величанства, и Сабор стоји овде једино према чину одговорне државне владе, а своју непоколебиву верност и оданост према Његовом ц. и ап. кр. Величанству и своју љубав према домовини доказао је српски православни народ и овај Сабор сваком приликом, а нарочито је дао томе израза у преноћишној адреси овога Сабора од 5. (17.) о. м.

Барон Јован Живковић, др. Михајло Полит-Десанчић, др. Илија Вучетић, др. Милан Божески, прота Јован Борота, др. Миливој Миладиновић, др. Бранислав Станојевић, др. Никола Ђурђевић, др. Јован Радивојевић-Вачић, Јован В. Марковић, др. Владимир Чобанић, Никола пл. Милић, др Емил Гаврила, Стеван Вукадиновић, Сима Мишчевић, др. Миша Михајловић, Јован Гавриловић, Сава Стојаковић, Сава Теодоровић, Јован Јовановић, др. Платон Чуповић, др. Милан Мандић, др. Стеван Малешевић, Петар Велебит, Милан Стојшић, Стеван Стевановић, Стеван Михаљчић, Мита Клицић, Максим Живковић, Иван Јелчић, Игњат И. Димић, Лаза Обреновић, Младен Јосић, Сима пл. Богдановић, Коста Јовановић, Евген Думча, Паја Гостовић, Миливој Радовић, Љубомир Лотић, Јован Ђурић, Божидар Поповић, Лаза Кањански, Драгољуб Живковић, Паја Теодоровић, Антоније Анастоловић, Мата Косовац, Младен Љубојевић, др. Ђорђе Красојевић, Дамјан Прерадовић, др. Љубомир Павловић, др. Милан А. Ћирић, Стеван Мојовић, Стеван Калембер, Никола Петровић, др. Славко Милетић, др. Жарко Миладиновић, Аркадије Варађанин, Паја пл. Еремић, др Паја Дракулић, Васо Муачевић, др. Богдан Медаковић.

Овај се предлог проглашује као прешан. За прешност предлога тога гласало се устајањем с места и за предлог гласали су на предлогу потписани, огромна већина посланика.

Његова Светост. Данас се више не може ништа предузимати. Одгађам седницу на $^1/_4$ часа, да се Његова Преузвишеност г. кр.

Повереник извести о отпоруци славног сабора.

За тим је Његова Светост, прекинувши седницу, отишао сам, краљ. Повереніку, да га извести о закључку саборском. После ½ часа.

Његова Светости поново отвара седницу Славни Сабоpe! Ја сам по жељи славног Сабора известио Његову Преузвишеност г. кр. Повереника о решењу саборском. Како се пак Његова Преузвишеност г. кр. Повереник слабим осећа, то је молио да идућу седницу саборску закажем за сутра у 10 сахати пре подне, и у њој ће г. кр. Повереник одговорити на саборски закључак. (Усклици: А дневни ред је?) Дневни ред је најава кр. Повереника. Закључујем ову седницу.

Седница се свршује у 1 сахат по подне.

VIII. Седница 15. (27.) 1897.

Седница почиње у 10 сахати пре подне.

Председава *Његова Светости* патријарх, преузвишени господин *Георгије Бранковић*.

Присутни владе. господа епископи *Михаило, Герман и Гаврил*, те 60 посланика. Перовођа Младен Јосић чита записник прошле седнице.

Записник се оверовљује без примедбе.

Његова Светости саопштава, да су на Сабор стигли ови поднесци:

Сима вл. Богдановић подноси молбу одбора за градњу правосл. српске капеле у Крижевцима, којом моли 2400 фор. из народних фондова као припомоћ за зидање капеле. Напомиње, како у Крижевцима има много српске православне деце у разним школама, која немају православне цркве, иду у упијатску. Тај одбор добио је у ту сврху припомоћи од земаљске владе, те има сад на расположењу до 4000 фор., а треба још 2400 фор. да би се капела могла назидати. С обзиром на важност места, у коме се капела треба да сагради, вајало би да сабор даде припомоћ. За то топло препоручује ову молбу.

Уступа се петиционом одбору.

Јован Борота подноси две молбе српске православне црквено-школске опћине у Рац-Милетићу. У једној моли опћина припомоћ из народних фондова за зидање вероисповедне школе, а у другој припомоћ за издржавање свештеника Препоручује обе молбе

Уступа се петиционом одбору.

Барон Јован Живковић предлаже, да и приликом овог заседања саборског посланици добивају 5 ф. дневнице, а толико исто имаће и перовође. Усваја се с допуном Његове Светости, да посланици у име подвоза на железници примају ценом друге класе, на лађи прве класе, а на коли 18 нов. по километру.

Васа Мутавџић подноси ову интерпелацију:

1.) Да ли је Вашој Светости познато да је клица назарејства у православном живљу у Далу корена ухватила и да прети опасност велике заразе?

2.) Да ли је Вашој Светости познато, да су узроци томе стању тамошњи свештеници, који своје дужности савесно не прше и садашња управа властелинства, која немилостиво са светом поступа?

3.) Ако је то Вашој Светости познато, да ли је Ваша Светост предузела већ какве мере против тога? или ако није, да ли кани Ваша Светост у том погледу шта учинити?

4.) Каквих заслуга парох Милош Рајић, поред свих тужаба, има да га је Ваша Светост црвеним појасом одликовала?

После ове интерпелације одлази депутација по кр. Повереника и после се враћа с Њиме у Сабор.

Његова Преузвишеност, кр. Повереник чита:

Поштовани Саборе! Пошто Сабор у његовој јучерашњој седници — и на мој поновљени позив, није хтео за доста учинити наредби Његова п. и ап. кр. Величанства нашег најмилостивијег Господара и апост. Краља, од 20. маја 1897 год., то сматрам за своју дужност, у овом предмету донесени закључак сабора Његову цар. и ап. крал. Величанству на превишње знање поднети и дотле, док превишња одлука Његова Величанства у том погледу не стигне, обустављам даље делање и седнице Сабора овог. —

Његова Преузвишеност одлази из Сабора. (Усклици: живио Краљ!

По одласку кр. Повереника држана је конференција саборска. После свршене конференције наставља се саборска седница.

Његова Светости одговара на интерпе-

лацију Васе Муачевића тиме да ће у погледу назаренства извиде учинити, а тако исто и у погледу другог дела интерпелације.

Интерпелант се задовољава с одговором. Сабор узима одговор на знање.

За тим перовођа јерej *Младен Јосић* прочита записник данашње седнице, који се без примедбе оверовљује.

Његова Светост јавља, да је приватно дознао од кр. Повереника, да ће краљевско решење стићи за осам дана. С тога не може тачно означити дан, кад ће се седница одржати, него ће је у своје време и уобичајеним начином објавити 24 сата пре са станка саборског. Они посланици, који отпутују, нека пријаве перовођама своје адресе, да би им се на време могао објавити сазив саборске седнице.

Његова Светост затвара седницу у 11½ сати.

Говор

Дра Стевана Малешевића

у саборској седници од 11. (23.) јула 1897.

Ваша Светости!

Преосвештена господо епископи, славни сабо̀ре! Од овога народно-црквеног сабора изаслати одбор за дневни ред, имао је необичан задатак да реши. У редовним приликама и околностима његов је посао обичан и лак, али ми се сада, господо посланици, налазимо у изузетном стању.

И овај народно-црквени сабор, и наша народно-црквена автономија стављена је држављем државне власти изван редовног стања. С тога је одбору за дневни ред допала тако тешка задаћа, којом ће се решити судбина овог сабора.

Према таком стању, према великом значају ствари, која се неминовно истакла пред овај одбор при склапању дневног реда, морао је исти рачунати са свима догађајима, који су на то утицали, да се створи овако стање.

С тога је морао узети у обзир пре свега државне државне власти с једне стране, а постојеће позитивне законе и автономне уредбе с друге стране. Државна власт манифестирала је свој положај прво највишим отписом Његовог Величанства, којим се овај сабор сазива, а друго свечаном најавом Његове Преузвишености г. краљ. комесара у седници овога сабора од 5. (17.) јула о. г.

Да би на чисто могао изаћи са ова два противположена питања, морао их је овај одбор учинити предметом свога озбиљног и свестраног посматрања и саветовања.

У првом реду сматрао је за дужност, да проучи законе и уредбе, које се на то односе, и свашта је у њима нашао! Нашао је, да у основном државном закону, т. ј. у IX. законском члану од г. 1868., којим се наша народно-црквена автономија ујемчава, у 3. §-у од речи до речи стоји ово:

„Придржавајући Његовом Величанству право највишег државног надзора, које се има уставно вршити, верни гореречене митрополије имају право, да своје црквене, школске, и на ове односне закладне ствари „самостално“ решавају, уређују и т. д.“

Из текста овога јасно састављеног параграфа, даје се несумњиво извести ово двоје: Прво, да се врховни, државни надзор само „уставно“ може вршити, а друго, да имамо право „самостално“ решавати и уређивати своје ствари. (Опште кретање.)

Па кад је то тако, славни сабо̀ре, онда ми у погледу вршења врховног државног надзора немамо посла са освећеном особом Његовог Величанства нашег премилостивог краља и господара, (бурно: Живео краљ!) него са врховним органом државне власти, са постојећом уставном одговорном парламентарном државном влашћу, чијим саветом и премапотписом сви државни чини постају. — (Живо одобравање.)

Према тако јасно изреченом слову закона, овај одбор није могао ни најмању Његове Преузвишености г. крал. комесара друкчије узети и тумачити, него, како то горе поменути, од Његовог Величанства санкционисани државни закон наређује и заповеда, те је по томе и споменуту спунцијацију сматрао и сматра као акт државне власти.

Поштована господо посланици! Као уставни грађани ове домовине ниемо је могли, ниемо смели друкчије тумачити, јер би се тиме огрешили о сам земаљски устав, који свако друкчије тумачење осуђује и забрањује. (Живо одобравање.)

Кад смо до тог закључка дошли, онда смо били на чисто с тиме, да и ако од крал. комесара овом сабору октроисани дневни ред, ослањајући се на постојећи закон, не усвојимо, да се ни најмање нећемо огрешити о лојалност према своме владару, који је највиши и најозваничнији чувар закона.

А најпосле мислили смо, да, ко брани своја права и тражи поштовања и заштиту закона, не може никога увредити тиме, најмање пак може бити то овај сабо̀р, који је своју лојалност спрам особе Његовог Величанства у својој адреси већ изјавио.

У осталом ја држим, славни сабо̀ре, да је од нас заступљени српски православни народ, не речима — него делима небројено пута своју верност и лојалност показао, кроз више стотина година он је у часима највеће опасности за престо и династију хабсбуршку крв своју, имање

своје и живот својих синова жртвовао. О томе сведочи златним словима повесница хабсбуршке монархије, и сва бојна поља Европе. (Тако је!)

Тврдо је дакле убеђење овога изасланог одбора, да у овом спорном питању освећена особа нашега доброга Краља мора над сваком дискусијом узвишена остати, и да ми овде једино са државном влашћу посла немамо. (Одобравање.)

Славни сабране! Кад је изаслати одбор и ово питање расчистио, ој је пошао корак даље, да види, да-ли у нашим потврђеним и у живот приведеним уредбама има каквог одређења, које би краљ. комесару права дало, да нама самовласно дневни ред одређује. (Чујмо!)

Узели смо преда се саборско устројство и нашли смо у њему два параграфа, који се на то питање баш директно односе. То је §. 8. и §. 10. саборског устројства.

У 8-ом §-у изричио стоји ово: „У том случају ако Његово Величанство жели вршити право свога највишег надзора преко кр. повереника, овај не утиче у расправу саборску и доношење закључака, нити може пречити закониту радњу његову.“ Јасније од овога не може се ништа рећи.

(А у 10-ом §-у истога устројства стоји опет на крају изричио наведено: „да сабор сам одређује свој дневни ред.“)

Државне влада је дакле повредила, не само више пута поменути позитивни државни закон, него и наше постојеће уредбе у § 8.-ом и 10.-ом онда, — кад је преко свога крал. комесара хтела да октроише сабору дневни ред, и да га морално присили на корак, који његово слободно самоопредељење искључује.

Славни Сабране! Овим чином Његове Преузвишености г. краљ. комесара, барона Федора Николића, хтела је државна власт утицати у расправу саборску и доношење његових одлука — силом своје моћи државне, а не на основу права и закона. (Живо одобравање).

Кад је одбор за дневни ред све те околности испоставио, нашао је, да захтев Његове Преузвишености, да се на прво место дневног реда стави онај јединствен статут, кога је саборски одбор поднео — стоји у опреци са законом, и то у толико пре, што је г. краљ. комесар то још и као „заповест“ декларирао, те тиме очевидно слободу рада ограничити намеравао. (Одобравање).

Сад је настало питање, шта да се ради? Положај овога одбора био је врло тежак, јер је био дужан у свему овоме образложен предлог сабору поднети. Но одбор је био тако сретан, те је нашао исходишта из тога тешкога положаја опет у закону. Нашао га је у 16. §-у саборског устројства, као делокруг сабора означен у првој тачци овако: у делокруг сабора спада:

„1. Стараше око одржања грчко-источне српске народно-црквене автономије.“

По томе је сабор „дужан“ старати се око одржања автономије, дакле увек онда, кад се против одржања те автономије когод ма у коме облику окоми, „дужан“ је сабор сваки таки нападај одбити, а сваку повреду автономије, ма с које стране она долазила, суздити. (Живо одобравање.)

Државна власт прекорачила је границе врховног државног надзора, и улегла је у сферу наших автономних права онда, кад је противно IX. законском чланку, противно §-у 8. и 10. саборског устројства, силом своје моћи, овом сабору дневни ред прописати и натурити хтела.

Овај одбор држи, да је сабор дужан са повереног терена своја права државну власт на сопствени јој терен суздити, да богме са средствима, која му закон на расположење даје, а то је саборском одлуком (Одобравање).

Тако је постао овај предлог за одлуку, који вам на усвајање подносимо, и који је у прекључарашњој седници прочитан.

Но није наша дужност била према држању државне власти само овај предлог за одлуку вам препоручити, него и фактично тај дневни ред, према потребама наше автономије и стању текућих послова установити.

Славни сабране! При фактичном установљењу дневног реда тражио је овај одбор инак начина, да се, ако је само могуће, одазове жели државне власти и њу представљајућег г. краљ комесара, у особи Његове Преузвишености г. барона Федора Николића; но само тако, ако тиме не ће мети интересе своје автономије, и не забацује свршавање најпречих послова. И кад је прочно свих 22 на расположење му стављених предмета, нашао је, да се сви ти предмети, и по природи својој, и ради бољег прегледа и у интересу једноставнијег рада, у две главне групе могу поделити: у врсту административне природе и врсту законодавне природе, те мисли, да је у тој подели нашао и начин како би и горе споменуту цел постигао.

Пошто од саборског одбора поднесени устав за народну-црквену автономију спада међу законодавне послове, то га је према горњој подели, а по жељи г. краљ. комесара, на прво место међу законотворним предметима истакнуо.

Славни сабране! Далеко би ме одвело кад бих овде све оне разлоге наводио, који су код појединих административних предмета руководили овај одбор, да их је за пречне и неодложне сматрати морао. То је тим маље нужно, што је то у самој мотивацији предлога доста опширно додирнуто. Доста ми је само напоменути, да су 60 српских вероисповедних школа луто пропиштале, тражећи од нас помоћи, да их од пропасти спасемо, а има и таквих предмета, од којих решења зависи и често опстанак многих породица српских. Те су породице жељно и тужно упрле поглед свој овамо, очекујући од нас спаса свога. Била би од нас највећа нечовечност

кад би те и таке ствари морали запоставити за љубав јединственог статута. (Живо одобравање!) Та све те административне као текуће ствари обавиле би се за врло кратко време на сабору, и онда би се могло приступити законотворном раду. Зар не би било све једно, или се томе раду сада одмах приступило, или после две три недеље, а до сад се могло за тим годинама чекати, и државној влади није никад пало на памет, да таке законодавне ствари за тако пресантне прогласи, него их је на против поред свију ургирања сабора и саборских одбора сваком приликом забацивала. (Одобравање.)

Славни саборе! Овај је одбор желео, да сабор, стављањем једностаног статута на прво место дневнога реда међу предметима законотворне природе, покаже пред целим светом, да њему није стало ни до прокса ни до празних демонстрација, него само до очувања свога права и интереса автономије онда, кад се захтеву г. крал. комесара одазвао није; а предусретљивошћу том према државној влади показао би, да му је јако стало до тога, да створи себи прилике и могућност за рад.

Ако државна влада ову предусретљивост не буде хтела уважити, она ће понети одговорност за неуспех овог сабора и показаће, да баш њој само није стало до рада, него да само тражи начина, како ће, — под изговором, да сабор врши репитенцију против краља и владе, спречити моћи законити рад сабора, па можда и противзаконитим, насилним чином каквим, изван закона ставити нашу автономију.

Поред јединственог статута, од саборског одбора поднесеног, стављено је уједно на прво место дневнога реда у другом одељењу и коначно уређење наше автономије, као што се то у претпишњем решењу налази, којим се овај сабор сазива и у коме о једном једностаном уставу ни спомена нема. Сви смо ми уверени о очинском старању и бризи Његовог Величанства за благостање нашег народа, те би се томе у толико радије одазвали, што се та жеља о коначном уређењу автономије слаже не само са жељом овога сабора, него и целога православног народа српског.

Но установљење дневнога реда, које спада у искључиво право сабора, не може припустити сабор државној влади, јер би се тиме отрешио о најсветију дужност своју, која му налаже, да има да очува сва автономна права своја, тиме би се сабор деградирао за простог извршитеља воље владине на пољу наше автономије, и она би по своје уобичајеном начину из те неопрадане попустљивости и слабости сабора, деривирала за себе опет основ за једно ново „стечено право“: право државне владе за опредељење дневнога реда. (Живо одобравање.)

Из свих тих разлога одлучно је одбор за дневни ред, да предложи сабору, да се према овој агресији државне власти стави на строго законито замљиште.

Господо посланици! Закон је највиша воља, коме се и у свакој правној, а несколи уставној држави, сваки покорити мора.

Држимо се тога чвршће становишта непоколебиво, и одбимо агресију на права наша, и сваки нападај, па ма он с које стране долазио, истина са пужним респектом, али мушки, одлучно и достојанствено, као што се приличи синовима дичног рода српског, као што се приличи оном одушевљењу, оној једнодушности, са којом нас је наш народ овамо послао.

Своје недамо а туђе не ћемо, држимо се тога гесла, па се ничега не бојмо, држимо се закона и права свога, па ће нам и Бог бити у помоћи! (Живио одобравање).

А сада, у овом свечаном тренутку, када дух српског православља над нама лебди, нека ми је допуштено пред лицем целог сабора обратити се на Његову Светост патријарха и преосвештену господу епископе, да се и они придруже жељи овога сабора, да се одазову гласу народа свога. Да се као први и најпозванији представници српске православне цркве, њене самосталности и независности, ставе на чело оној акцији, која иде за тим, да у једној представци на Његово Величанство све тегобе српског православног народа поднесе на подножје пређасног престола.

А ви, господо и браћо посланици, пре него што се решите, пре него што изречете свој закључак, добро се промислите, јер ће закључак наш бити од судбоносног, одсудног значаја. Но пре него што се решите, погледајте мало у наш траг, претрчите у мислима невесницу српску, кравним словима исписану, па ћете наћи у њоја да ово није први пут, где заступници народе стоје на бранику његових права, наћи ћете да је цео живот народа нашег дугачак низ непрекидне борбе, али пуне части и славе — па је и сад дужност наша, да стечена права потомству очувамо. Но погледајте и у напред — у будућност, и ту не ћете видети пред собом пут ружама обасут, него трњем и тешким искушењем, али ћете видети, — можда у даљину — али ћете ју видети: достојанствену слику правде, ту утеху свију потпштених, то истрајно чедо вечитог промисла, — како вам руком маше и довикује: „Моја ће бити победа.“

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Кр. Повереник.**) Преузвишени г. *барон Федор Николић* отпутовао је у уторак у Пешту. Повратак његов очекује се за осам дана.

(**Подзорење**). Поводом бављења високопреосвештеног г. епископа Темишварског *Никанора Поповића* у Меленачком куратулу Русанди, закључила је црквена општина Велико-Бечкеречка једнодушно, да

се своме високопреосв. Дијецезану тако поклони и поздрави Га изасланством својим. Свој закључак изразила је 9. (21.) о. м. путем многобројног изасланства, под вођством свога пароха јереја *Марка Стакића*, који је испреосв. г. епископа ословио подужим сходним говором, после којега се испреосв. г. епископ са члановима изасланства љубазно разговорио.

(**Код кр. Повереника.**) У прошлу суботу, после саборске седнице, у којој је већина саборска примила дневни ред, што га је предложио одбор за дневни ред, изаслао је клуб народних странака преузвишеном г. кр. Поверенику своје изасланике, да дозна-ду и чују, шта мисли и намерава чинити после тако устањеног дневног реда и не би ли се могло доћи још до рада саборског.

Одговор преузвишеног кр. Повереника је био отворен, јасан и одлучан. Кр Повереник је изјавио, да је conditio sine qua non: да се пре свега уђе у дневни ред и у фактички претрес по Саборском Одбору предложени Устав, и тек онда да може бити речи о избору Саборског Одбора и других пословима.

И за предлог дра *Ивке Максимовића* изјавио је преузв. г. кр. Повереник, да ни тај предлог не би могао примити, већ би да би га морао претходно поднети ad referendum.

Изасланици клуба су на то изјавили, да клуб на то никада неће и не може пристати. Кр. Повереник је рекао на то, да ће седнице саборске одгодити.

(**Конзисторија у Митровици**). Митрополит Херцеговачко-Захумски (Мостарски) Серафим издао је под број 375. М. ову Окружницу пречасном српско-православном свештенству оба реда и благочастивим српско-православним општинама богохранимe епархије Херцеговачко-Захумске: „Завлажо свему милом Нам и драгом српско-православном свештенству и народу Наше богохранимe епархије, да је на Наш предлог Његово Величанство наш премилостиви цар, краљ и господар *Фрању Јосиф I.* највишом својом одлуком од 21. априла ове године благоизволио поставити Конзисторију за Нашу богохранимy епархију. Исту смо јуче 25. маја у име Божје званично протласили и прењели смо на њу отправљање свију званичних послова, које је до сада отправљала Наша Канцеларија.“

(**Историјски догађај за далматинску епархију**). Његово ц. и кр. Ап. Величанство врховном одлуком од 23. јуна о. г. изволило је најмилостивије наредити, да српска православна црквена општина царског и привилегованог града Беча буде уздигнута на православну далматинску епархију. Врховна ова најмилостивија Царска наредба биће извршена кроз најкраће време. Међу тиме, на глас ове Царске милости, представништво српске општине бечке управило је Његовом Преосвештенству нашем гл. Епископу овај телеграм: „Ради очувања народне индивидуалности Срби у Бечу основаше српску општину, а ради одржања народносног карактера наше цркве жељеше да за архијастира добију Србина епископа. Послије дуге борбе домаћи напредњаци милошћу Његовог Величанства жељеном циљу, а пуни наде, да ће ова општина под окриљем Вашег Високопреосвештенства бујно процвјетати, кличемо: Живио наш дичјецезан Срби Епископ Никодим“. На овај је телеграм Његово Преосвештенство изволило одмах одговорити, захваљујући представништву општине на поздраву, и обећавши, да не ће никаквога труда пожалити, да заједнички са општинским представништвом допринесе напретку, процвјетању и угледу општине. — Дознајемо, да ће Његово Преосвештенство на скоро кренути у Беч, да се лично упозна са стањем општине и са потребама њеним, те да уреди и установи што буде нужно. „Гл“.

(**Царско одликовање.**) Из Задра јављају: Његово ц. и кр. Ап Величанство врховном одлуком 23. маја о. г. изволило је најмилостивије допустити, да се прими у ц. и кр. породичну фидејкомисну библиотеку најпонизније поднесени од Његовог Преосвештенства нашег гд. Епископа егземплар књиге „Православно црквено право“, и у исто прије изволило је најмилостивије наредити, да се преосв. писцу изрази Царска захвалност.

(**Др. богословије протођакон Георгије Летић.**) Са пуном радошћу и са разложним поносом споменимо, да је патријарашки протођакон г. *Георгије Летић* у прошлу суботу, на свеччишту у Черновици, положио и други ригорозум, и тиме постигао степен доктора богословије. Вредни г. Летић положио је и први и други ригорозум *са највећим успехом.*

Познавајући г. дра Летића не само са његове вредноће, тежње за науком и јаке воље за радом, него и са многих других његових личних врлина, а особито са његове одлучне одзнаке свему оном, што цркви и народу нашем напретка донети може, као и са његове жиле и енергичне тежње, да томе напретку посвети сву снагу и сво умеће своје, — ми познавајући, да се његову најновијем успеху радујемо и да се њиме поносимо!

Г. др. *Георгије Летић* ће заузети почетком идуће школске године професорску катедру на нашој Богословији, којој у напред можемо честитати на новој њеној активацији. Нека му Господ подари крепка здравља и што дуга века, да узалуде и учинити: што хоће и што је започео. Живео!

(**Испит на монашкој школи у Хопову**). 23. и 24 јунија (5 и 6. јулија) одржали се испити на Хоповској монашкој школи. Испиту присутни беху, са стране, Високопреосвећени господин Гаврило епископ Вршачки, високопречасна господа архимандрити Иларион Руварац и Платон Телечки, затим г. г. протојереј Василије Николајевић на Ириги, професор Јован Живановић и Иван Машировић на Карловцу.

Кад би се опширније говорило о успеху постигнутом код питомаца овога завода морали би поновити од речи до речи ласка похвални изречитај о испиту истога завода, који је штампан у овоме листу. Успех је, дакле, у опће врло добар. Сва присутна господа најповољније се изразише о успеху испита. Нам добро познати зналац проф. Ј. Живановић сам је стављао питања питомцима из црк. словенског и српског језика и био је потпуно задовољан, особито на црк. слов. језика. Странац који посматра

питомце Хоповске монашке школе, ван дужности, са уживанъем ће пратити њихово спорно и естетично кретање, ко их посматра на дужности школској, са уживанъем ће видети паметне, смерне и озбиљне младиће, ко их посматра на дужности црквеној, опазиће на њиховој сполашњости праву побожности, која им и приличи. Но још ћу нешто и да допуним лањском извештају. Слушао сам питомце појати и певати у кору и појединце, у цркви и ван цркве; писао толико верзиран у теоретској музичкој вештини, да би могао оценити њихово појање са вештачке стране, него ћу рећи по осећају онако, како је појање њихово на мене утицало. Лепи гласови красних младића косу ти дижу на глави од пријатног осећања дивно појање у кору и у цркви манастирској од гречића човека претвара те у „тајно образујући“ анђела.

Под утисцима неочекиваног успеха завршујем ову белешку, са својим уверењем, да је то све створио интернат; зато нека је хвала мудроме оснивачу тога завода, родољубивом патријарху српском *Георгију*; нека је признање савесном и вештом управитељу завода, Архимандриту Митрофану Шевићу и вредној колегији, не мање и добрим питомцима, који ће у јавном животу својом спремом и животом знати оправдати институцију српских калуђера, против којих се већ позвани и незвани дигоше.

Дај Боже, што пре, да се оствари давнашња жеља нашег св. Патријарха, да се оснује интернат за богослове карловачке, *и за гимназијалце*, који би такође велике користи донео. **Лев.**

(**Гласови**) и разне комбинације, које стоје у свези са изборот Будимског епископа, неосноване су.

(† **Павле Балта.**) 13 јула у јутру преминуо је Павле Балта, почасни прота и парох алмашке цркве у Новом Саду у 81. години живота свог. Покојник је сад најстарији свештеник у бачкој дијецези, а с њим је легао у гроб последњи онданшњи свештеник, који је постао парохом пре краљ. решкрипта од 1868. год. Покојна Балта беше од оних наших старих свештеника, који је ревносан у служби, тачан у вршењу црквених обреда и примеран у животу.

Покојник је био родом Новосађанин, а по пореклу Грк. Отац му је био даскала (учитељ) у некадањој грчкој школи, која је овде постојала. Гимназију је учио онде, богословију у Карловцима, те је онда постао 1844. године учитељ и ђакон код алмашке цркве. У педесетим годинама постао је парох код саборне цркве, где је онда било три пароха. После смрти поп Мојине, презентиран је за пароха код алмашке цркве, а 1887. године пок. епископ Василијан произвео га је за почасног протУ.

Покојник је сахрањен уз велико саучешће грађанства. На опелу је начаљствовао епископ бачки Герман. На гробље испратило је свог брата све овдашње свештенство, и Петроварадински војени свештеник Герман Вошковић и ђакон сомборски Ђорђе Павковић.

Нека је покојнику лака црна земља и вечан му спомен!

(† **Јереј Никола Мапојловић — Рајко**) парох у Слатини и заступник слатинског среза на народно-црквеном Сабору преминуо је 10 (22.) јула о. г. у 32. години својој. Покојник је био најпре администратором парохије у Болчу. Кад је отворена српска учитељска школа у Пакрацу, именован је тамо за катихету, а после две године постаде парохом у Слатини. Покојник се одликовао предношком својом. Још као ђак почео је радити на књижевном пољу. Као апсолвент словенских језика, па и пољског, преводио је бирање радове са тих језика. Српска књижевна задруга у Београду издала је 1896 г. у 34. свесци својих издања његов превод друштвеног пољског романа под називом: *Девојтус*, што га је написала Пољкиња Марија Рођевићева. Ко је прочитао тај роман, неће никад заборавити ни његова преводиоца — Рајка. Заступници на народно-црквеном Сабору приредили су покојнику, свом садругу, парастос у саборној цркви, дана 15. јула о. г., којем је парастосу присуствовала Његова Светост са висповсв. епископима. Лака му земља и рајско насеље!

(Овај број „Српског Сиона“) налази место у недељу данас.

Поштованим претплатницима.

Како је већ и трећа четврт у велико отпочела, молимо поштоване претплатнике, да своју претплату подмире, како им не би присиљени били обустављати лист.

Уједно молимо и оне славне црквено-школске општине и друге поштоване претплатнике, који нам дугују и прошлих година претплату, да нам је подмире и ослободе нас непријатних поступака против њих.

Администрација „Српског Сиона“.

„МАЛА КАТАВАСИЈА“

паша је одобрена и прописана

ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

како нашим всл. Школским Саветом, тако и вис. кр. зем. владом у Загребу.

У препоруку нашег издања „Мале Катавасије“ приводимо ево и оцену стручног ваљаног и познатог часописа „Новог Васпитача“.

У II. свесци овогодишњој оцењује „Нови Васпитач“ наше издање овако:

У VIII. ком. „*Књижевног Прегледа*“ нашег од прошле године приказасмо ову књижицу, а после тога замолисмо једног од наших српских стручњака, да нашим кратки реферад о тој књизи за наш лист. У место формалног реферада, стиже нам од истог господина писмо, у коме је — по своме суду — истакао оне добре стране „*Катавасије*“, ради којих она *заслужује прво место међу својим друговима*. То место из писма овако гласи:

1.) Ова је књига потпунија од свију дотадањих; јер има за вечерње, јутрење и литургију све најважније ствари, које су школској младежи нужне, и то све у правилном реду.

2.) У њој су тачно исправљени текстови у свима произвољним песмама о великим празницима и по-

прављене су оне многе погрешке у плиц, које су написале на прогу-православне поредко, као н. пр. „**кезъ гѣхъ зачета**“ у песми божићној „**Днесь Сіонъ!**“ и т. д.

3.) У овој катавасији попуњена је једна празнина, која се налази у свима досадањим књигама те врсте; а то је, увршћени су тропари и кондаци за све оне свеце, о којима се обично у нас Срба „Крсно име“ слави. Тако је дана прилика, не само сваконе ђаку, него и његовим родитељима и старијима, да о сном свечарству могу научити и отпојати тропар свога кућног патрона, који је главна карактеристика српског племена у опће, а особито међу туђинцима.

Најпосле, сравни ли се та катавасија са свима досадањим њеним другарицама, сваки свештеник и учитељ моћи ће одмах на први поглед видети, у чему и колико је она боља, потпунија и срећенија од свију осталих. Врло је лако навести баш и појединце све њене предности и преимућства.

Према свему овоме, књига је заиста у својој врсти до сада *најбоља* и *најпотпунија*.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

С. О. 3733/ex 1897. 117 1—2

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења једног питомачког места *у новоу стипендијској закладн шок. Мојсила Моловића и супруге му Христине и то за ученике више гимназије* са годишњом стипендијом од 200 фор. а. вр. овим се расписује стечај.

Молитељи могу бити само Срби православне вере, припадници земаља угарске круне и морају сведоџбом исказати добро владање и добар успех у наукама, даље сиромаштво и најпосле лечничком сведоџбом да су здрави. Синови српских православних свештеника поред једнаке квалификације, имају предност пред другим молитељима. Изабрани питомац мора слушати своје науке у срп. прав. вел. гимназији карловачкој.

Молитељи имају поднети своје ваљано инструјисане молбенице потписаном ради избора *најдаље до 8. (20.) августа 1897. год.*

У Карловцима 14. (26.) јула 1897.

Георгије
Патријарх.

Ad Ш. С. 158/118 ex 1897. 118 1—2

С Т Е Ч А Ј.

Услед отварања трећег разреда српске учитељске школе у Пакрацу као и услед упражњености једног досадањег редовног професорског места на истој школи потребно је поставити два редовна професора — те се овим отвара стечај на ова професорска места:

Један од професора за горе поменуту школу имаће дужност, да предаје математику и природне науке (физику), а по потреби и друге које сродне предмете.

Други професор за исту школу имаће дужност, да предаје: српски језик, историју и географију, а по потреби и друге које сродне предмете.

Са сваким од горњих места, ако је изабрани за горње струке потпуно оспособљени гимназијски или препарандијски професор, скопчана је годишња плата од 1000 ф. а. вр. и 10% те плате у име станарине, после сваких пет година успешне професорске службе годишња повишина од 100 ф. а. вр., а после 30 година службовања мировина у износу постигнуте плате. Ако је постављени без потпуне квалификације имаће плату од годишњих 800 фор. а. вр.

На ова места могу конкетовати само они Срби православне вере, који су стекли оспособљење за предавање односних горепоменутих наука у којем свеучилишту, или у којем вишем педагогијском заводу, или те науке у тим заводима слушали, али првенство имају оспособљени за горње струке гимназијски или препарандијски професори. За случај. ако таковних компетената не би било, имаће дотични постављени за годину дана положити испит за професорско оспособљење.

Оспособљени професори ће се у смислу школске уредбе сматрати за две године дана службовања као привремено постављени, а супленти се у опште постављају у привременом својству.

Молбенице своје, којима се имају приложити: крштено писмо, сведочанство о професорском оспособљењу, односно о свршеним наукама, сведоџба о досадањем службовању и најпосле сведоџба о религиозно-моралном и политичком поведењу — ваља да компетенти поднесу потписаноме председништву најдаље до 3. (15.) августа 1897. г.

Из седнице срп. прав. нар. Школског Савета, држане у Карловцима 14. (26.) јула 1897. године.

Председништво
срп. прав. нар. Школског Савета.

Ad III. С. вап. 147/116 ex 1897. 112 1—3

С Т Е Ч А Ј.*)

На упражњено професорско место српске учитељске женске школе у Сомбору за математику и природне науке овим се отвара стечај.

Изабрани професор имаће дужност да предаје: математичне науке: аритметику, геометрију и алгебру као и природне науке: зоологију, ботанику, минералогију, физику и хемију с погледом на домаће пољоделске, занатлијске и трговачке прилике српскога народа у најмање 20 седмичних часова.

Са овим местом, ако је изабрани — за горњу струку потпуно оспособљени гимназијски или препарандијски професор, скончана је годишња плата од 1000 фор. а. вр. и 10% те плате у име стапарине, после сваких пет година успешне професорске службе годишња повишица од 100 фор. а. вр., а после 30 година службовања мировина у износу постигнуте плате. Ако је постављени без прописане потпуне квалификације, имаће плату од годишњих 800 фор. а. вр.

На ово место могу компетовати само они Срби (Српкиње) православне вере, који су стекли оспособљење за предавање односних горепомепутих наука у којем свеучилишту, или у којем вишем педагогијском заводу, или те науке у тим заводима слушали; али првенство имају оспособљени за горње струке гимназијски, или препарандијски професори. За случај ако таковић компетената не би било, имаће дотични постављени за годину дана положити испит за професорско оспособљење.

Оспособљени професор ће се у смислу школске уредбе сматрати за две године дана службовања као привремено постављени, а суплент се у опште поставља у привременом својству.

Молбенице своје, којима се имају прикључити: крштено писмо, сведочанство о професорском оспособљењу, односно о свршеним наукама, сведоџба о досадањем службовању и најпосле о религијозно-моралном и политичном поведењу — ваља да компетенти (компетенткиње) поднесу подписаном председништву најдаље до 3. (15.) августа 1897.

У Карловцима 14. (26.) јула 1897.

Председништво

срп. прав. пар. школског савета.

*) Услед решења Ш. Савета под бр. 147/116 ex 1897 напубио је важност стечај у бр. 28. и 29. „Српског Сиона“ расписан ради попуњења ове катедре за мушку учитељ. школу у Сомбору.

С Т Е Ч А Ј. 116 1—3

На упражњено учитељско место у Кишфалуби на српско-народној вероисповедној школи — стечај се расписује.

Бернна су следећа: учитељска плата 340 ф. ав. вр. коју своту добија из местне црк. благајне у месечним оброцима у напред; у име поворине школе 36 фор. из мест. пол. благајне у напред; за перовођство и рачуноводство — ако га води 20 фор. Изабрани учитељ уживаће 3 ланца добре оране земље, удобан стан, са две собе, кујном, комором, шупом, шталом, и поред стана башту од 1 ланца и најпосле 4 хвата тврдих дрва. Од венчанице 40 нов. од великог укопа 40 нов. а малог 20 нов. од парастоса 40 н.

Изабраном учитељу спадаће у дужност све дужности црквеног певца тачно обављати.

Молитељи нека се обрате са добро инструисаном молбом на доле подписаног председника, прикључивши документат, који ће доказати, да су вични и државном језику.

Рок стечаја 24. августа о. г. по старом кал. у Кишфалуби 13. Јула 1897.

п. по. (Вагања m. Kisfalud.)

Роман Косић

председник школ. одбора.

С Т Е Ч А Ј. 119 1—3

На новоустановљено учитељско место на срп. нар. вероисповедној школи у Варјашу расписује се стечај.

Плата је 360 фор. у готовом новцу, 20 кибли жита, 20 кибли кукуруза у варави, 4 хвата тврдих дрва, $^{3}/_{4}$ ланца баште ван села, за држање повторне школе, сваке друге године 40 фор., 1 фор. од погреба кад буде позван, слободан стан састојећи се из 3 собе, кујне, коморе, подрума, шупе и штале, све под једним кровом. Поред стана башта од 150 квадрата.

Учитељу у дужност спада предавање свих школ. уредбом прописаних предмета у разредима, које му школски одбор буде доделио; појање у једној певници и обучавање школске деце у појању.

Компетовати на ово место могу само они, који су свршили сомбореку препарандију и који владају мађарским језиком.

Лична пријава ће се у обзир узети.

Рок стечају траје до 15. (27.) августа 1897.

Из седнице школског одбора држане у Варјашу 13. (25.) јула 1897.

Коста Вујковић
перовођа.

Живко Едодин
председник школ. одбора.

СТЕЧАЈ. 103 2—3

Овијем се расписује стечај на упражњено учитељско место у срп. вјероисповједној школи у Јасеновцу.

Дужности су учитеља прописане уредбом за вјероисповједне школе. Осим истијех спада му у дужност и држање повторне школе, појање у цркви и црквено-општинско перовођство.

Плаћа је учитељу 500 фор. годишње, које прима тачно у мјесечнијем оброцима унапријед, затим слободан стан, башта, 6 фати огријевнијех дрва за себе, а 6 за школу.

Компетовати могу само они, који имаду прописану квалификацију, а предност имаду они, који се разумијевају у нотално пјевање.

Рок стјечају јесте 31. јули (12. август) 1897.

У Јасеновцу на Сави 2 јула 1897.

Црква. школски одбор.

СТЕЧАЈ. 102 2—3

Отвара се стечај на учитељско место четвороразредне вероисповједне основне мешовите школе у Бајши.

Плата је учитељу: у новцу 160 фор., у земљи 20 кат. јанаца по 1600□° и 1097□° од које се земље има годишње по 4 јанца оставити за угар, а на земљу ће учитељ плаћати порез, — учитељски стан са вртом. Од укопа, где буде позван, имаће 50 нов.

Изабраном учитељу у име наведене плате спадаће у дужност школском уредбом прописане предмете у наведеној школи предавати, школску децу у цркв. појању обучавати, у цркви за појницом појати, у одборским и скупштинским седницама перо водити, црк. рачуне склапати и пофорну школу држати.

Сваки молитељ има исказати, да је учитељски испит и из мађарског језика са успехом положио.

Молбенице ваља слати на потписано предсједништво најдаље до 3. (15.) августа, када ће се и избор обавити.

У Бајши (Бачка) 1. (13.) јула 1897. год.

Стеван Чампраг
администратор.

Рада Брајков
предсједник.

СТЕЧАЈ. 91 3—3

Поводом смрти ђце Зорке Грујићеве, овим се расписује стечај за учитељичко место на срп. прав. вероисповједној четвороразредној основној женској школи у Савади.

На исто место тражи се учитељица, са годишњом платом 300 фор. из вр. нуа то слободан стан, леном баштом и сламе за огрев колко потребно буде.

Изабрана учитељица дужна је све на основу школ. наставног плана одређене предмете — као и ручни рад женској дјеци предавати.

Рок је 10 Август о. г. ког ће се дана и избор обавити.

Из седнице школ. одбора држане у Савади 29. Јуна 1897.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 98 3—3

Овим се отвара на упражњено учитељско место у Шароку (Bárányа mеgye) последња пошта (Főhercеg lák).

Плата је у готовом новцу за свакидашњу школу 300 фор. — а за повторну 40 ф. — даље има леп угодан стан са две собе, две кујне, има један комад земље 1250□ фати и једну баштицу за кујну од 200□ фати осим тога има 13 метера трави дрва — из којих мора и дужан је школу грејати.

Учитељ који хоће да потражи ово место мора имати оспособљење из мађарског језика и да је свршио прописане учитељске науке.

Рок је стечају до 15 августа 1897. када ће се и избор обавити.

Из седнице школског одбора држане у Шароку 22. Јунија 1897.

Павле Гаврић
перовођа.

Божидар Кресић
председник.

Ad III. C. 91. и 117./95. ex 1897. 97 3—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног учитељског места за рачун, геометрију, географију и историју, а по потреби још и за који други предмет у срп. вишој девојачкој школи у Сомбору овим се расписује стечај.

Молбенице за ово место имају се најдаље до 3 (15.) августа 1897. поднети срп. пар школском савету у Карловцима.

Молитељи имају доказати да су Срби православне вере, да су оспособљени за грађанске школе, односно да су бар испитани (оспособљени) учитељи, и да потпуно владају српским језиком. У тој прилици, ако дотични нема стручнога оспособљења за грађанске школе (спомоћни учитељ), дужан ће бити и ово после избора у року, који му се буде одредио, себи набавити.

У дужност изабраног спадаће односне предмете у најмање 20 седмичних часова предавати.

Плата редовном учитељу је према §. 7. уредбе о срп. вишим девојачким школама од 1872. године, а спомоћном учитељу годишње 800 фор. а. вр. без станарине и доплатака.

У Карловцима 4. (16.) јула 1897. год.

Предсједништво
срп. прав. нар. црквеног школског савета.

СТЕЧАЈ. 107 2—3

Овим се расписује стечај на учитељско место срп. правосл. вероисповедне мушке школе у Пирошу.

Плата је учитељу: 300. фор.; за поћторну школу 40 фор. за церковњаство и састављање црквено-школских рачуна 30 фор. 5 фор. у име паушала 21. фор. у име огрева и 3907□ хвати оранице земље, на коју учитељ пореза плаћа; слободан стан без подрума, а са пространом баштом; Где позван буде, од укопа 75. нов. а од парастоса 50. нов. —

Учитељу у дужност спада све школ. уредбом прописане предмете деци предавати у црквеном пјеснју их обучавати; и сваке недеље и празника као и у време поста на прељеосвећеној литургији десну певницу држати.

Компетовати могу, који су *сомборску* учитељску школу са успехом свршили, и испит из мађар. језика положили. Првенство имају који се лично пријаве.

Рок стечају је 24. Август по ст. кал. 1897 год.

Из скупштинске седнице, држане у Пирошу 24. Јуна 1897.

Јован Шијачки
председник.

СТЕЧАЈ. 94 3—3

На српско вероисповедној школи у Фењу, овим се расписује стечај, на учитељско место са годишњом платом од 600 круна, слободан стан у парави са баштом, два хвата дрва и два хвата сламе.

Учитељ треба да се искаже да је свршио сомборску препарандију.

У дужност спада учитељу појати у десној певници и повторну школу одржавати уз исту плату.

Рок течају истиче на Преображење, ког ће се дана и избор обавити.

У Фењу (Fény, Torontal) 29 јуна 1897.

Лазар Кирић
председник.

СТЕЧАЈ. 99 3—3

Овим се отвара стечај на срп. вероисповедној школи у Срп. Пардању. Плата је 400 ф. слободан стан са две собе, кухињом, шпаја, подрум, штала и пространа башта. Два и по јутра земље на коју учитељ порез плаћа, за стављање црквено-школских рачуна 15 ф. паушал 10 ф. неповодство 12 ф. два хвата дрва, и од погреба 80 нов.

У дужност спада учитељу уз горњу награду десну певницу држати, децу у појању обучавати, и поћторну школу држати.

Компетовати могу оспособљени из мађарског језика. Рок је стечају Преображење.

Из седнице школског Одбора држане 22. јуна 1897 год. у Срп. Пардању.

Васа Којић
председник.

СТЕЧАЈ. 101 2—3

У Текелијином будимпештанском стипендијском заводу упражњена су за школ. год. 1897./98. *два* евентуално и више питомачких места на која се овим стечај отвара.

Сваки питомац ужива слободан стан у заводу, лечење, огрев, послугу и осветљење за 7 зимских месеци и 300 фор., ако слуша науке на универзитету или политехници. а 250 фор., ако је гимназиста VII. или VIII. разреда.

Од питомаца Текелијина завода тражи се ова квалификација; а) да је сиромах, и да је савршено здрав; б) да се добро владао и да је врло добар успех у наукама показао; в) да је грађанин земаља круне св. Стевана, да је српске народности и православне вере; г) да је свршио барем VI. гимназијски разред или да је свршен реалац или да слуша правне, медицинске и филозофске или пак политехничке науке на свеучилиштима у Будимпешти. Првенство — при избору — при једној квалификацији имају слушаоци факултетних наука.

Потражитељи на питомачка места дужни су да искажу ову квалификацију крштеним писмом, сведоџбом о материјалном стању родитеља или потврђеном среском области; гимназисте и реалци сведоџбама о испиту зрелости; универзитетски слушаоци сведоџбом о испиту зрелости и сведоџбама односно колоквијама од последње две године.

Сваки питомац је прво условно изабран, док га заводски лечник не прегледа, да ли је телом и душом савршено здрав.

Молбенице се имају послати до 18. (30.) авг. 1897. год. Надзорништву Текелијина Завода у Будимпешти (Zöldfa utcza 25 sz.)

У *Будимпешти*, 16. (28.) јуља 1897. год.

Надзорништво Текелијана Завода.

СТЕЧАЈ. 108 2—2

На упражњено учитељско-певческо место у Вемену. Плата је ова: из државне благајне 126 фор. а вр. од прав. општине од пара 1 ф. 50 нов. (пари има 80.) свега: 120 фор. за поћторну школу од политичне општине 21 фор. Ово ће учитељ свака три месеца редовно примити. Даље, 6 ланаца оранице земље, или 60 фор. комад ливаде, или 12 фор., комад земље или 4 фор; на ово учитељ државни порез, а општина еквивалент плаћа; даље, 20 метери дврдих дрва, — или 50 фор. (ово је учитељев огрев, а школа се обавезна грејс); угодан квартир, са два комада баште. Дужност је учитељу децу учити и певческе дужности обављати; могу компетовати само свршени препаранди; првенство имају који су испит из мађарског језика положили; рок је стечају Преображење; молбенице и сведоџбе треба слати на председника, Вемен (баранја) per Mohács.

Лазар Радивојевић.

СТЕЧАЈ. 113 1—3

На упражњено учитељско место на срп. вероисповедној мешовитој школи у Канаку.

Плата је учитељу у готовом 300 фор. а. вр.; наушај 6 фор. а. вр. у име перовођства 15 фор. а. вр. даље: 2 хвата тврдих дрва за кухање, 3 хвата сламе за грејање учитељског стана; 4 јанца оранге земље на коју учитељ порез плаћа, $^1/_2$ јанца баште изван села; слободан стан са 2 собе, кухињом, јестиваром и баштом. Од погреба где позват буде 50 кр, а ако се носи у цркву онда 1 фор., од парастоса 20 нов. —

Учитељ је дужан у школи децу подучавати у предметима школ. уредбом од 1872 г. прописаним, у цркви десну певницу држати, за време ускршњег поста на пређеосвећену службу долазити и појати, у седницама како одборским таке и скупштинским перо водити, на крају године туторима и школском касиру рачуне склапати.

Компетовати могу само оспособљени учитељи, који су сомборску препарандију свршили. Првенство имају, који се лично пријаве и у цркви успоје.

Рок стечају је 10. (22.) август, када ће се и избор обавити.

Компетенти нека своје прописно инструисане молбе попашу на школ. одбор срп. прав. општине у Канаку, Торонталска ж.

Из седнице црквено-школског одбора држане у Канаку на Петров-дан 1897 г.

Лаза Радосав
председник.

Бр. 21 ex 1897. 114 1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место, на овд. срп. прав. вероисповедној четвороразредној основној школи. —

Са тим местом скопчана је плата од 400 фор. у готовом новцу, 15 фор. за огрев, 5 фор. за писаћи прибор, 20 фор. за перовођство, 5 фор. за наушај, — осим тога 4 јанца оранге земље, на коју порез и еквивалент учитељ плаћа, $^1/_2$ јанца баште ван села и у школској згради слободан стан с' баштом. —

Учитељу у дужност спада школ. уредбом прописане предмете предавати, пошторну школу држати, у цркви за десном певницом недељом, празником и пређеосвећеним службама појати и децу појању обучавати. —

На ово место могу компетовати само оспособљени учитељи, који су у Сомбору учитељску школу учили и испит из мађарског језика положили. —

Рок стечају истиче 15. (27.) Августа, којег ће се дана и избор обавити. —

Првенство имају они, који се лично пријаве и у цркви буду појали.

У Рудни 12. (24.) јула 1897 год.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 115 1—3

Пошто је учитељско место само привр. попуњено, овим се на четвороразредној вероисповедној мушкој школи у Срп. Неувини отвара стечај.

Плата је учитељу: 500 фор. авр. у готовом новцу четири јанца оранге добре земље, на коју учитељ сам порез плаћа, 30 фор. авр. у име школске послуге, четири одвосно шест хвати тврдих дрва, од којих има и школу грејати, 5 фор. авр. у име наушала, ако је вичан за склапање црквених рачуна добија ће 15 фор. авр., леп слободан стан са две собе, предсобљем, кујном, шпајзом и 200□ хвата баште. Од великог укопа 1 ф. од малог 50 нов. где позван буде.

Учитељу у дужност спада све по закону прописане предмете предавати, повторну школу држати, децу у цркв. појању обучававати, десну певницу сваке недеље, празника и у време свечаног поста при пређеосвећеној литургији држати, место перовође бесплатно заступати као и састав пореза протокола парохијала и школарине сваке године порезати и при крају године закључити.

Који желе на поменуто место компетовати, нека изволе своје инструиране молбенице до 6. (18.) Августа овомесном школском одбору поднети.

Из ванредне седнице школ. Одбора држане у Срп. Неувини 13. (25.) Јула 1897. год.

Живан Марковић
пр. учитељ и перовођа.

Мита Николић
председник.

СТЕЧАЈ. 111 2—3

На овдашњој срп. прав. вероисповедној женској школи отвара се стечај. Учитељичина је плата са огревом заједно 350 фор. (700 круна), слободан стан у школ. згради. Дужности су школ. уредбом прописане.

Рок пријаве до 23. августа (4. септембра) 1897, Тараш, 6. (18.) јула 1897. год.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 95 3—5

Но упражњено учитељско место на срп. вероисповедној осн. школи у Деронји расписује се стечај. Плата је учитељу: 300 (три стотине) фор., 6 катастралних јутара оранге земље, на коју учитељ порез плаћа, 2 хвата дрва, даље пространи и врло леп стан с баштом. — Примећује се да је у изгледу повишење учит. плате за 100 фор. —

На ово место могу компетовати само они, који су учит. школу у Сомбору свршили и испит на мађ. језика положили. —

Дужности учитеља прописане су шк. уредбом од 1872. г.

Рок стечају траје до Преображења о. г. кога ће се дана и избор одржати. —

Из седнице школског одбора држане 29. јуна 1897. у Деронја. (u. Hodságh, B. B. m.)

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 109 2—3

Ради сталног попуњења учитељског места, на српској верозаконској школи у Арадгају овим се стечај расписује.

Плата учитељу 300 фор., са перовођство 25 фор., за чишћење и грејање 25 фор., 2. фата тврдих дрва за своју потребу слободан стан с баштом и ритом (мали комад чело баште), од великог укопа 1 фор., а од малог 50 нов. и од парастоса 50 нов. где позван буде.

Дужности су изабраном учитељу у школи и у цркви прописане уредбом од 1872 год.

Молиоци могу само они бити, који су оспособљени и испит из мађарског језика положили.

Рок стечају траје до Преображења.

Молбенице ваља слати на подписаног председника.

Из скупштинске седнице држане у Арадгају 6. Јула 1897 год.

Владимир Радосављевић
перовођа.

Мија Иванов
председник.

СТЕЧАЈ. 110 2—3

Овим се расписује стечај на учитељско место срп. православне верозаконске школе у Јабуци.

Плата је учитељу 300 фор. 2 фата дрва, једно јутро оране земље на коју учитељ порез плаћа и слободан стан.

Учитељ је обвезан школском уредбом прописане предмете у школи предавати, децу у црквеном појању обучавати и при одборским седницама перо водити.

Компетовати могу само они, који су сомборску учитељску школу с врло добрим успехом свршили и из мађарског језика испит с одликом положили.

Рок траје до 6 (18.) августа, кога ће се дана и избор обавити.

Новоизабрани учитељ ступа 1. септембра у звање. Молбенице се шаљу на црк. шк. одбор.

Из одборске седнице држане у Јабуци 11. р. Versecz 6. (18.) јула 1897.

Ђура Месицки
перовођа.

Светозар Станишић
председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушцима провиђена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма надсвачаује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; **прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоварништу.

52 6— **Изустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За страни земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 31.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.
СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 27. јула 1897.

Опроштајна реч

ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ ПРЕУЗВИШЕНОГ ГОСПОДИНА

ГЕОРГИЈА БРАНКОВИЋА

СРПСКОГ ПАТРИЈАРХА

при одгађању саборских седница 26. јула 1897.

Ваша Преузвишености,
Господине краљ. Поверенице!

Као што сам срећан био при састанку овога српско-народног-црквеног Сабора, у име своје, у име епископата и заступника народних, Преузвишеност Вашу поздравити и замолити, да благоизволите најпознију изјаву хомогијалне верности и непоколебиме поданичке оданости наше, на подножје престола Његова Величанства најмилостивијег Господара и Краља нашег Франца-Јосифа првог — положити — са изјавом најтоплије благодарности наше, што нам је по очинској љубави и доброти својој састанак народно-црквеног сабора овог, најмилостивије дозволить благоизволео; — тако и сада у трепутку овом, када се седнице сабора тога, на највишу заповест Његовог царског и апостолског краљевског Величанства, по Преузвишености Вашој, на неизвесно време, и не свршивши свога посла одгађају — част ми је у име своје, у име епископата и заступника народних, и на тој очинској милости топлу благодарност пашу најавити, јер се надамо, да ћемо прекинуте седнице саборске и опет, у најкраћем времену, по милостивој дозволи Његова Величанства наставити и продужити моћи, како би већ једном, народно-црквене автономне послове своје, на задовољство Његова Величанства, на корист и унапређење св. цркве наше и опште наставе, а на душевно сазидање васцелога народа нашег докончати и уредити могли.

Усљед чега и молимо Вашу Преузвишеност, да и овом приликом будете веран тумач наше лојалне поданичке верности и оданости према Његовом царском и апостолско краљевском Величанству најмилостивијем Господару и Краљу нашем Францу-Јосифу првом!

Благодарећи још и Вашој Преузвишености на положеном труду и стрпљењу, као и на осведоченој љубави и благонаклоности, према народним заступницима овога Сабора, молимо вас, да нас и на

даље задржите у љубави и благонаклоности, као што ћемо се и ми свагда радосно сећати и спомињати Вашу Преузвишеност. —

А сада на растанку усликнимо сви једнодушно: да живи Његово царско и апостолско краљевско Величанство наш милостиви и добри краљ Франц-Јосиф први!

Опроштај од Сабора

ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ ПРЕУЗВИШЕНОГ ГОСПОДИНА

ГЕОРГИЈА БРАНКОВИЋА

СРПСКОГ ПАТРИЈАРХА

дне 26. јула 1897. године.

После кратког, мучног и јаловог саборисања нашег, дошло је ево време, да се разлазимо, и сваки својој кући пође.

Признати морам, да сам поред свих околности, са далеко већом и лепшом надом у Сабор овај ушао, него што из њега излазим, те да сам се, и ако не Бог зна каквом, али тек далеко бољем успеху надао, него што је постигнут.

Жао ми је, искрено вам исповедам, што немогосмо рада свога, тако рећи ни отпочети, — а камоли довршити, или што-то, свршити, — на корист цркве и народа нашег.

Ја не ћу да кривим никога, нити ми је намера да коме пребацивања чиним са неудаће наше, и што је ствар нашега Сабора до тога доведена, да се без успеха разлазимо, али не ћу ни да правдам кога. — Сваки од нас, нека да рачуна савести својој! — па ће видити и сам, на коме је кривица!?

Но ја се ипак тешим и не очајавам, јер се надам, да ћемо користећи се овом бесплодном борбом на првом доцнућем састанку нашем, бити обазривији, хладнокрвнији, поверљивији и родољубивији, — те да ћемо прекинути рад свој, са више љубави и узајамног поверења, ако Бог да, продужити и жељеноме крају привести. —

У то име и у тој нади, да ћемо се наскоро опет састати, и да ће нам се могућност продужити, да обустављени рад наш, око уређења наше, народно-црквене автономије продужити узмогнемо, те да лакше и успешније, на корист цркве и народа, а на задовољство Његова Величанства, најмилостивијег Господара и краља нашег Франц-Јосифа првог, па и васцелог народа нашег, сретно решити и довршити можемо. — Праштам се од вас вележтована Господо заступници народни, са жељом да се и опет у повољном здрављу и добром расположењу овде сакупљени на послу црквено-народном видимо и узајамно поздравимо.

Бог мира и љубави нека буде са свима вама, и нека нас све без разлике благослови! —

Сабор је одгођен.

I.

Превишњом одлуком од 20. маја о. г. дозвољава се сазив Сабора. *Стављамо му се у дужност* да у првом реду узме у расправу организаторан штатут.

Наше опозиционе странке одговарају на то тиме, што улазе у изборну борбу са лозинком: не ћемо организаторна рада, „доле са јединственим штатутом!“

Воља народна, која може да буде фалзификат обмањивања и терора страначких агитација, као што бива и фалзификат силе и терора управних апарата, — поклања своје поверење *тим* нашим опозиционим странкама.

Оне улазе у Сабор, пуне самопоуздања и гордости; свесне снаге, коју им даје народна воља. Али без довољног осећаја одговорности народном поверењу и његовој будућности, и без икаква обзира на факторе, који крај Сабора, још имају и своју реч, своја — права.

Кр Повереник отвара Сабор. Позива заступнике народне да „верношћу и поданичком одношћу остваре мудре тежње нашег искрено љубљеног Краља *и да тиме на столећа заједно* српској православној цркви *автономију, што је столећима жудно жељена.*“

Већина саборска држи клупске седнице и расправља питање: хоће ли то учинити, или ће славу своју и срећу народа свога пронети светом на, други који начин?

Изборној лозинци морао се покорити и закључак клупски. То је била логика. И тако бист. То је био извор „јунаштва,“ којим народне странке дошиње „задивљују“ свет са своје преухитрености, а — ради једног часка радости. . .

Клуб народних странака сам себе тероришe својим прејудикатом; тероришу га младе и ватрене новајлије саборлије, тероришe га „јуначки“ радикални елеменат, и клуб закључује: да учини „јунаштво“ — ма све пропало.

Кр. Повереник долази у Сабор да прими саборску адресу лојалности, и том приликом казује отворено, јасно и одлучно, да је жеља *Његова Величанства* „јасно изречена,“ те наставља:

„а та је жеља — по нас верне и покорне подајнике Му заповест — да се пре свега *и заостављајући сваки други предмет, онеспређем, пре свега и заостављајући сваки други предмет*, а на основу IX. законског чланка од г. 1868., састави једноставна српско народна црквена организација.“

Да Сабору буде још јасније, наставља кр. Повереник овако: „Ишчекујем, да према *јасно израженој* жељи Његова Величанства одмах и пре свега започнете претресање једноставног устава што га је израдио саборски одбор.“

А већина саборска?

Види у најава кр. Повереника повреду 8. и 10. § Саборског Устројства и више — ништа. Не види — ништа више Не осећа друге дужности, него да брани слободу Сабора у располагању са „дневним редом“; јер само ту слободу треба сачувати, а друго је све у — слободи. Његин ум ништа више не тражи, него да задовољи и изврши оно, што пише у 8. и 10. § Саборског Устројства. Не премерава висину, тежину и значај превишње жеље, да се **устав** подвргне расправи на првом месту, запостављајући све друге предмете. и то у Сабору, који је изрично дозвољен баш ради расправљања тога Устава. — Не размишља ни о начину: како да се и жеља Крунина испуни и право Сабора очува? Не. Саборска већина, узев ту жељу као диктат државне власти, ставила се на најидеалније и најбукваније становиште параграфске правде и законитости, убеђена, да закон и правда мора победити, (ма и после пропасти наше) и на земљи још и у овом свету, и у овом друштву људском, и у царству политике — које снагу јачега ставља над сваки закон, а на правду у доколици, кад и кад, с иронијом помишља! Да узвишена је вера у победу правде. Вера у победу законитости — једина је снага и уздање потиштених Тешко онима, који те снаге и уздања немају. Али, тешко и онима, који крај те вере и уздања немају способности, да до те победе избегну што више ударца неправде и незаконитости и да се до те победе одрже непобеђени — неуништена. Саборска већина није показала то умеће. Она је сву мудрост своју приковала за 8. и 10. § Саборска Устројства; и њен ум не сеже даље, не би еластичан — укочио се. Она не умеде наћи експедијенс и не имаде дипломације, да се извије ни онда, кад је то тако лако било, а опште добро императивно налагало. Или је она тако учинила само зато, да се не приступи градњи Устава, а да се овенча „јунаштвом,“ каквог досад не учини ни један Сабор? А да пред народом то изгледа мудро и родољубиво, и њезино јунаштво што веће, саборска већина је градила од поруке кр. Повереника грдно и што веће насиље и октројисање саборских права. И саборска већина и учини јунаштво. Њезин одбор за дневни ред донесе предлог Сабору са установљењем саборског дневног реда, који расправу предлога Саборског Одбора о Уставу *неће нпак на прво место*, али после административних послова, у које убраја и избор Саборског Одбора па и сам саборски прорачун! И то постаје саборски закључак.

Саборска већина, одушевљена својим закључком, свесна свога јунаштва у одбрани права Сабора, да сам себи установљује дневни ред, награђена са јунаштва свог бурним усклицима публике, а уверена о лаворикама, које ју већ чекају међу њиховим комитентима, нпак — бледи и стреши, на лица својих некусницих вођа: шта ли ће на све то кр. Повереник да каже? Те

су вође осећале и знале шта је тим закључком учињено. Али — јаја данас кокодаћу!

Кр. Повереник долази сутра дан у Сабор И — констатујући, да се закључак саборски противи наредби Његова Величанства, *а која се наредба оснива на зак. чл. IX. од 1868*; надаље поставив тврдњу, да се је Сабор својим закључком не само противио, да врши своју законску дужност, него и очито одрекао послушност према краљевској превишњој заповести, прогласи *овај* закључак, у погледу установљења дневног реда донесени. *неважним и невалјаним* и *одлучно* позва Сабор, да stante sessione изађе одбор, који ће узети у претрес предложени напрт Устава, и да га узме у претрес, запостављајући сваки други предмет, чим одбор поднесе Сабору свој извештај.

Шта чини на ту изјаву већина саборска?

Доноси одлуку, да није у стању позиву кр. Повереника у погледу прекинућа свога дневног реда, задоста учинити, а изјавив своје убеђење, да се тај поступак њезин (односно Сабора) не коси с дужном послушношћу према Његову Величанству, јер да Сабор са својим закључком стоји једино према чину одговорне државне владе

Разуме се, да је већина саборска сад морала бити све јуначнија.

Сутра дан долази у Сабор кр Повереник и констатујући поново, да Сабор није хтео за доста учинити *наредби Његова Величанства*, — обуставља даље делање и седнице Сабора, док не стигне Превишња Одлука поводом тога поступка Сабора.

Саборска већина, уверена о родољубљу свога рада, јер уверена о неизбежној победи правде и закопитости, а свесна своје одлучности и сталности, свога јунаштва и доследности — приређује заједнички банкет.

На банкету пало је више здравица. Величала се слога и споразум сједињених „народних“ странака. Наздравио је и Др Миша Михајловић — Дру Михаилу Политу Десанчићу. Као ехо те здравице одјекну у „Застави“: *„Сабор је заузео радикално становиште.“* Либерала, дакле, више и — нема.

Утврђена је нада на победу и — кр. Повереник дана 26. јула (7. августа) о. г. одгоди Сабор прочитав на то односећи се свој говор:

Поштовани Сабране!

Пошто сабор унаточ најмилостивијем упутству, садржаном у превишњој одлуци Њег. царског и апостолско краљевског Величанства од 20. Маја ове године, није узео *у првом реду* у расправу предлоге, који се односе на коначно установљење српског православног народно-црквеног устројства, на основу IX. законског чланка од године 1868. — то на темељу налога, добивеног у превишњој одлуци Његовог царског и апостолско краљевског Величанства, изданој у Ишлу 3. августа ове год. — седнице — на дне 11. Јуза (29. Јуна) ове године сазванога, овога српског православног народно црквеног сабора, на неизвесно време одгађам.

Тако је било.

II

Народни заступници саборске већине се разиђоше, потписав проглас на народ, који ће на гомилу тешка камења, које притискује наш народно-црквени живот, још један да свали; а јамачно неће пропустити и јаз између народа и Јерархије да — прошири. Јер, ко ће свему злу, које се починило „јунаштвом“ саборске већине, бити крив — него Јерархија!

А ми, који бејасмо мирни посмотриоци саборског рада, остадосмо, да — жалимо свој народ, да оплакујемо своју цркву и наричемо над својом народно-црквеном автономијом, — јер их је Сабор — у црнину завио

Задржао је стање, које преко два деценија можди и подгриза, разрива и трује цео наш народно-црквени организам, заустављајући му напредак, бацајући га у назадак.

Задржао је односе наше народно-црквене автономије према државној власти, који целу автономију чине илузорном и смешном, а *експлоатисање* којих односа, као што све јаче бива, — не само кривњом насиља чијег, него кривњом и автономних наших уредаба, које подржавамо, и неавтономних на-

редаба, које отклонити нисмо знали и још неотклањамо, — нашу автономију своди на просту шкртицу, и без икаквих новихъ октројака, којих се „народне странке“ убојавају, а које државној власти нису ни потребне крај данашње наше автономије, и данашњих у њој права државне власти.

Али, није то цео јад, што нам га прошли Сабор спреми и даде. Стари је то јад, а грех „народних“ странака. И Сабор од 1892. није га излечио. Нови грех „народне странке“ почињиће, нови нам јад спремиће, нове ране задаће нашој автономији.

Што за 200 година није на српски нам образ пало — већина прошлог Сабора је тиме образ народа свога окаљала. На образ тај паде прекор, да је Сабор очито одрекао послушност према краљевској превишњој заповести.

Разуму ли народне странке тај прекор, схватају ли домаћај његов? Не. Оне виде само своје „јунаштво“, и доминирајући свој положај. А ми у том прекору назиремо узрок могућих кобних последица.

Што за 200 година није било у Сабору и са саборским закључком, то учиниће народне странке да буде 1897. *Закључак Сабора проглашује кр. Повереник „неважним и неваљаним“!*

А шта је саборска већина учинила на то? Је ли показала своје јунаштво? Је ли се бар оградила против тога? Ћутала је као заливена. Ћутала је — а закон, правда, сјајна победа, одлучност, сталност, јунаштво?! На све се заборавило. Мужевног разбора није било, да каже своју реч. А ту је била баш прилика да се покаже и да се развије „јунаштво,“ одлучност — слобода. Да, ал' није било рентабл.

Је су ли, дакле, народне странке сачувале својим закључком, у погледу дневнога реда, самосталност Сабора, образ народни, његова права? Нису. Него су образ народни изложили ударцу, самосталност Сабора уништили, а права народна, заједно са целом автономијом, довели до кобног питања — шта ће сад бити? *И то је, сто, сва корист од прошлог Сабора. То је та „сјајна победа“ коју гласила народних странака разносе по народу и свету, а које се ми, дај Боже узалуд, — ужасавамо.*

А зашто је, и је ли морало до тога доћи?

Народ је тако хтео, јер је послао у Сабор људе: који за један часак радости дају хиљаду дана жалости. Послао и младу бујност, да се размеће и разиграва по саборници, у којој се одлучује будућност и срећа народна! Послао ју, да подмлади и понеке седе главе.

Да је послао друге људе, које смо му ми препоручивали — друкчије би и било.

Ко? Народ? Како се злоупотребљује то узвишено и за нас увек мило име! Народна воља? Ми не знамо данас већег фалсификата, него што се гради од народне воље.

Како се гради воља народна? Казао нам је и — у својој психологији гомила.

Како се градила та воља народна при прошлим изборима нашим? Саберимо све што су новине „народних“ странака писале, што су радили и говорили народу неки његови учитељи и свештеници, неки адвокати и доктори, неки трговци и грошчари, неке надри-књиге и бесповичари — и једна грозна истина изаћи ће пред нас: воља народна створена је сугестијом најдрскијих пенистина и измишљотина, обманом и преваром народа. А циљ је био: да се потисну људи, који би својом већином у Сабору могли добра учинити, а да се у Сабордоведу људи, који су јуначни у разоравању, а неспособни или нерасположени за градњу.

Народне странке су хтеле доминирајући положај за себе. Грозничави прохтев за изборе новог, њиховог Саборског Одбора, одузео им је вид и сажегао — савест. Или доминирати — или све упропастити. То као да је било начело последње саборске већине. Тако се она одужила поверењу народа!

Ето зато смо и дошли, и доћи морали, пред питање: шта ће сад бити?

Кобно је то питање, леди нам се пред њим душа. Ако одговор буде поразан, као што је и питање кобно, онда и опет вама, народне странке, довикујемо, тужне православне душе и рањена српског срца: *кукајте!* На вашу душу грех.

А буде ли на то кобно питање, кад тад, утешан одговор, — спреми ће га ју-

ди и фактори, које су „народне“ странке, не мож гадније, ружније и још руже.

Ми не знамо како „народне“ странке мисле спремити, и на основу чега се надају да ће наступити време, кад ће *оне* моћи у Сабору донети устројство и обавити организаторан рад, потребан нашој цркви и народно-црквеној автономији, и у њега унети све оно, *што оне желе и за чим оне теже.*

Али ми знамо и тврдимо; да то време *неће никад доћи.* А зашто? Зато, јер су оне и досада биле у опреци са два фактора, која осим Сабора, као трећег, имају своје — не слабије од Сабора — да кажу при донашању наших народно-црквених уредаба. Ти фактори постоје и постојаће док је цркве и државе. Без њих и против њих ни Сабор не може ништа. То је истина, коју надутост и игнорација може игнорисати, о њу се искрзати и расути, али која постоји, и с којом ће памет и разбор увек рачунати, да до свога циља дође. А јер су се народне странке својим радом, изван Сабора и у прошлом Сабору, стављале у још акутнију опреку према тим факторима, па и према самој Круни, то ми најодлучније тврдимо, да је време жељеног и успешног организаторног и сваког другог саборског рада данашњих народних странака — *једна апсолутна немогућност.* И до год народне те странке буду *овакве какве су данас* и оне *као такве,* још кадгод, чиниле саборску већину — *ми ће немогућности постојати!*

А с њоме ће постојати немир и трзавица у народу и цркви, постојаће сви услови за наше опште пропадање.

А могућност, да се све то отклони, те нашем народно-црквеном организму пружеуслови за спас и напредак, лежи — у споразуму са Јерархијом. А са Јерархијом, у чије име Поглавица цркве и народа мисли, осећа, тежи и хоће онако, како је то изражено у патријотичном и родољубивом говору Његове Светости, данашњег патријарха *Георгија Бранковића, — с том и таквом Јерархијом споразум је могућ,* а грех је и злочин, према народној срећи и будућности, такав споразум — одбијати и спречавати.

Споразум са Јерархијом је **једини** *наш спас.* Он је *једина* стварна нада, да се избавимо из лавиринта своје потиштености и свога пропадања. Све *друге наде,* лепи су снови — љуте обмане. Ко не ради, да тога споразума дође — тај ради против цркве своје и народа.

Народне странке су доказале, да оне тај споразум неће Хоће ли кад год хтети? Видићемо. Али, кад га искрено буду хтеле — наћи ће га.

Да су га хтеле и пред последњи Сабор, нашле би га, и Сабор од 1897. донео би цркви и народу добра, напретка и мира. А овако — ако буде добра од прошлог Сабора признаћемо вам га; ако буде — зла признајте, да сте га спремили, народу своме ви, — народне странке! =

Нацрт правила

ЗА ОСНИВАЊЕ ДРУШТВА

„Конвикта архидијецезалног православног свештенства у Срем. Карловцима.“*

—o—

I. Име и цел друштва.

§ 1. Православни српски свештеници архидијецезе сремско-карловачке склапају друштво под именом: „Конвикт архидијецезалног православног српског свештенства у Сремским Карловцима“ у цели, да подигну завод, у ком ће питомци имати бесплатно или уз посве умерену цену: стан, огрев, осветљење, храну, а у случају болести и лечење.

II. Средства за остварење цели.

§ 2. За оснивање горње цели оснива ово друштво фонд, из чијег ће се прихода подмиривати свеколике потребе тога завода.

У овај фонд уноси се $^2/_3$ од свих легата бив-

* На молбу одбора, којем је скупштина архидијецезалног свештеничког удовичког мировинског фонда повериła састав овог нацрта, штампамо га у ту цељ, да се чланови тога фонда упознају с њиме за времена уносити и спремити евентуалне примедбе своје за њ, односно мењавке и допуне, за расправу његову у скупштини, која се намерава, као што дознајемо, сазвати око Велике Госпојине.

За сад нека је, с наше стране, примећено, да овај нацрт правила сасвим губи из вида надзеност и права Патрона архидијецезалног постојећег фонда, имећког којега се мисли основати Конвикт. Ур. —

шег свештеничко-удовичко-сиротинско-пензионалног завода у архидијецези сремској, дочим ће од прихода остале ½ тих легата, којим ће се засебно руковати, издавати ово друштво потпоре у првом реду оним свештеничким удовицама и сирочадима, који не уживају пензије, а за тим свештеничким удовицама и сирочадима, који уживају пензију испод 200 фор., а сиромашног су стања. У фонд за надржавање конвикта утецаће:

а.) чланарина друштвених чланова;

б.) камате од уложених главница;

в.) приноси од стране самих питомаца (§ 28.) и

г.) добровољни прилози и легати.

III. Чланови друштва, њихова права и дужности.

§ 3. Чланови овог друштва јесу: а.) чланови оснивачи, б.) чланови помагачи и в.) почасни чланови.

§ 4. Члан оснивач може бити сваки православни српски свештеник у архидијецези сремско-карловачкој, који се обвеже, да ће своју чланарину уредно плаћати (§ 5.)

§ 5. Чланови оснивачи плаћају у име чланарине једаред за свагда 100 фор. или у десет годишњих оброка по 10 форинти.

§ 6. Чланови помагачи јесу они Срби и Српкиње, који уплате у фонд друштвени најмање 50 форинти.

Ови чланови имају и у скупштинама друштвеним информативан глас.

§ 7. Почасни чланови јесу они Срби и Српкиње, који се ма у ком погледу за ово друштво заслужним покажу и који буду за такове примљени од скупштине.

§ 8. Ступање у друштво, а исто тако и иступање из овог, има се управном одбору писмено пријавити.

У случају иступања из друштва припада сва дотле уплаћена чланарина у корист друштвеног фонда.

§ 9 Права чланова оснивача јесу:

а.) учествују и одлучују у скупштинама;

б.) активно и пасивно право избора часника и одборника; и

в.) право уживања питомачких благодети у друштвеном конвикту за своју децу, која се у Карловцима на наукама налазе, а по способности одговарају прописима ових правила (§ 35. и 36.), но ово под в.) тек онда, кад члан сву чланарину уплатно буде.

§ 10. Дужности чланова оснивача јесу:

а.) уредно уплаћивање чланарине (§ 5.);

б.) вршење часничких и одборничких дужности; и

в.) морално потпомагање друштвених циља.

§ 11. Све своје послове врши ово друштво преко својих органа и часника.

IV. Органи друштва.

§ 12. Органи друштвени јесу: а.) скупштина и б.) управни одбор.

A. Скупштина.

§ 13. Скупштина се држи сваке године једаред редовно у месецу јулу, али на захтев 15 чланова дужан је председник друштвени сазвати скупштину и ванредно. У сваком случају дужни ће бити чланови, који захтевају ванредно сазивање скупштине, означити и предмет председнику, ради којега желе ванредно сазивање скупштине.

§ 14. У делокруг скупштине спада:

а.) избор часника друштвених и чланова управног одбора на годину дана;

б.) решавање призива против одлука управног одбора;

в.) решавање жалби против управног одбора и часника.

г.) надпрегледање друштвених рачуна и поделивање опросиаце рачуноводним органима;

д.) издавање упутства управном одбору и друштвеним часницима у погледу административних послова;

ђ.) одобравање кућевног реда за друштвени Конвикт;

е.) одређивање броја питомачких места;

ж.) одређивање плате и хонорара друштвеним часницима и служитељима;

з.) избор питомаца и разређивање у категорије;

и.) поделивање потпоре свештеничким удовицама и сирочадима;

ј.) одобравање уговора са странкама;

к.) одобравање годишњег прорачуна; и

л.) закључивање о препнакама или изменама ових правила и о разлазу друштва (§ 48.)

§ 15. Редовну скупштину сазива управни одбор.

§ 16. Сазивање скупштине бива путем јавних листова и позивницама на сваког члана посебице и то: најмање за десет дана пред састанак скупштине.

§ 17. У позиву има бити назначен и дневни ред саветовања.

§ 18. За доношење правоваљаних закључака потребно је да буде у скупштини бар једна четвртина укупних чланова оснивача присутна. Ако се на први позив не скупи потребна четвртина чланова, дужан је председник најдаље за 14 дана нову скупштину сазвати, на којој ће искупљени чланови, без обзира на број, правоваљано закључивати моћи.

§ 19. Скупштина доноси закључке већином гласова.

При једнакој подели гласова одлучује председник.

§ 20. О расправама скупштинским води се записник, који ако се не прочита у самој скупштини и не оверови, имају та оверовити три члана, које скупштина у то име изабере.

Б. Управни одбор.

§ 21. Управни одбор састоји се из: председника, потпредседника и 8 чланова, од којих морају бити четворица из најближе околице Сремских Карловаца.

§ 22. Чланове управног одбора бира скупштина на годину дана (§ 14. чл. а.), а председава им председник скупштински.

§ 23. Управни одбор састаје се редовно свака три месеца, а по потреби и више пута. За доношење правоваљаних закључака треба осим председника или потпредседника половина чланова.

§ 24. У делокруг управног одбора спада:

а.) сазивање скупштине и извршивање закључака скупштине;

б.) руковање фондом друштвеним у смислу скупштинских упутстава;

в.) управљање друштвеним Конвиктом;

г.) прегледање друштвених рачуна и подношење истих редовној скупштини ради надпрегледања и поделења опросинце;

д.) састављање годишњег прорачуна и подношење редовној скупштини на одобрење;

ђ.) састављање и подношење извештаја о стању друштва и друштвеног Конвикта, о успеху и напредовању питомаца у наукама, као и о њихову религиозно моралном владању;

е.) склапање уговора са странкама и подношење истих скупштини на одобрење;

ж.) расписивање стечаја на упражњена питомачка места;

з.) прегледање за поделивање потпоре свештеничким удовицама и сирочадима;

и.) примање и отпуштање служитеља друштвених;

ј.) подношење предлога скупштини, који сметају на корист и унапређење друштва;

к.) састављање кућевног реда и подношење скупштини на одобрење.

V. Чланови друштвени.

§ 25. Чланови друштвени јесу: председник, потпредседник, тајник и благајник.

А. Председник.

§ 26. Председник друштвени сазива седнице скупштинске и управног одбора, председава овима, руководи расправе њихове и заступа друштво пред властима и судом.

Б. Потпредседник.

§ 27. Потпредседник замењује председника у свима правима и дужностима, кад је овај у времену истих спречен.

В. Тајник.

§ 28. Тајник је уједно и надзорник друштвеног Конвикта, а спада му у дужност:

а.) да води записник у седницама управног одбора и скупштине;

б.) да обавља укупну преписку друштва и да чува друштвене списе и архиву;

в.) он надзирава питомце Конвикта и пази, да се ови по пропису кућевног реда владају и бдије над тим, да им се све, што им припада у своје време и у потпуној мери издаје;

г.) у мањим прекршајима опомиње и упућује питомце на ред, у тежим пријављује управном одбору;

д.) води и чува инвентар друштвеног иметка;

ђ.) чува заводску књижницу и рукује њом; и

е.) пази на тачно извршивање уговора склопљених са странкама.

Г. Благајник.

§ 29. Благајник прима сав на друштво упућен новац и издаје врху тога потврде, а исто тако исплаћује плате и хонораре друштвеним чиновницима и службеницима, као и све издатке упућене од стране председника на друштвену благајницу ради исплате.

§ 30. Сва примања и издавања заводи он у друштвене књиге, саставља и подноси рачуне свака три месеца управном одбору, које овај након прегледања подноси редовној скупштини на прегледање и ради поделења опросинце (§ 14).

§ 31. У колико није предвидети, да ће новац за покриће друштвених потреба у најзгоднијем времену требати, има се исти уложити у какав новчани завод, а дотична уложна књижица у друштвену благајницу ставити.

§ 32. Сви чесници врше своје дужности бесплатно, али скупштина је власна одредити им плату или хонорар.

§ 33. Тајник и благајник могу бити и изван круга друштвених чланова.

VI. Друштвени Конвикт.

§ 34. Питомци друштвеног Конвикта уживају у заводу бесплатно или уз по све умерену цену: стан, огрев, осветљење, храну и у случају болести лечење.

§ 35. Право на уживање ових благодети имају свештенички синови, који се у Карловцима у гимназији и богословији уче и имају у наукама најмање довољан успех, а родитељи су им чланови оснивачи овог друштва (§ 9. в.)

§ 36. И деца ових чланова имају такође право на уживање питомачких благодети, који су као чланови оснивачи умрли, све ако и нису целу чланарину исплатили.

§ 37. Ако се на расписан стечај не пријави довољан број компетената у смислу § 35. и 36. ових правила, могу бити примљени у завод као питомци и синови чланова помагача као и синови православних српских свештеника из осталих дијецеза у митрополији карловачкој.

Број питомачких места у Конвикту и начин примања њиховог одређује скупштина према новчаној снази фонда.

§ 38. Погодности у Конвикту уживаће једни питомци бесплатно; а други по умерену цену, коју скупштина одреди.

§ 39. При попуњавању питомачких места и разређивању истих у категорије има се обзир узети на број деце и материјално стање родитеља, као и на напредак дотичне деце у наукама.

§ 40 Примање у завод бива на темељу расписаног стечаја, а избор питомаца и разређивање истих у категорије спада у делокруг скупштине (§ 14 3.).

§ 41. Стечај на упражњена питомачка места расписује управни одбор и у своје време поднаша све пристојне молбенице молитеља са својим прилогом скупштини ради избора.

§ 42. Уживање питомачких погодности у Конвикту траје за сво време докле се дотични добро владају и у наукама бар довољно напредују.

§ 43. Сви питомци Конвикта морају се тачно владати по пропису кућевног реда, који ће скупштина у своје време прописати (§ 14. b)

VII. Завршне установе.

§ 44. Ово друштво почиње своје деловање чим ова правила задобију потврду код надлежних власти, а завод пак „Конвикта архидијецезалног православног српског свештенства“ отвара се чим друштвена средства то допусте.

§ 45. До остварења друштвеног Конвикта прибијаће се сви друштвени дохотци главници друштвеног фонда.

§ 46. Кад се број удовица и сирочади архидијецезалног свештенства, који по овим правилима (§ 2.) имају право на потпору из прихода $^1/_2$ легата бившег свештенично-удовичко-сиротинско-пенсионалног завода у архидијецези сремској, смањи, има се преостатак од прихода те трећине издавати као стална годишња потпора сиромашној, неудомљеној женској деци архидијецезалног свештенства.

§ 47. Ако би ово друштво ма из којег разлога престало, сав друштвени иметак прелази у руковање управи српских народно-црквених фондова у Сремским Карловцима, која ће сав приход иметка из чијег се издржава Конвикт претворити у стипендије и такове свештеничким синовима и кћерима и то: у првом реду потомцима чланова оснивача овога друштва поделивати. Са приходом пак од $^1/_2$ легата бившег свештенично-удовичко-сиротинско-пенсионалног завода у архидијецези сремској поступаће у смислу ових правила (§ 2 и 46.)

§ 48. О разлазу друштва, преиначама или изменама друштвених правила закључује скупштина друштвених чланова у којој су две трећине укупних чланова присутни. Предлог о разлазу друштва мора бити примљен са $^2/_3$ од присутних гласова. Закључци пак, који се односе на промену правила и на разлаз друштва, имају се пре извршена поднети надлежној власти ради знања односно потврде.

Разночтенія
въ скорописныхъ церковно-словѣнскихъ книгахъ.

У 12. глави од Марка гласи 10. и 11. стих овако: **Ни писаніа ли сего чли вести;**

камень вгоже не ѣх рѧдѣ сотворишя зиждѧщїи, сей кыстъ ко главѣ оугла. ✠ Гда кыстъ сїе: и есть дивно ѣх очїю нашею. То мјесто гласи тако у наданју од год. 1864., које је изашло **благословенїемъ свят-кїшагѡ прокитєльствѣю-щагѡ всероссїйскагѡ Сѵнода** и тому одговара пријевод Вуков: Зар нијесте читали у писму ово: камен који одбацише зидари, онај посташе глава од угла; *што* би од Господа и *дивно* је у нашијем очима? Али у матици гласи то мјесто овако: Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε; Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. Παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἐστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν. Из матице види се да су ријечи αὕτη, θαυμαστή привезане за κεφαλήν и по томе споменути словенски пријевод не одговара потпуно матици. Али у старом наданју из пређањега вијека од год. 1755. гласи то мјесто овако: **Ни писанїа ли сегѡ чли есте; камень вгѡжє не ѣх рѧдѣ сотворишя зиждѧщїи, сей кыстъ ѣх главѣ оугла. ✠ Гда бысть сей, и есть дивна ѣх очїю нашею.** Овдје је **дивна** θαυμαστή лијепо привезано за **главѣ**, али **сей** је привезан за **камень**, а требало би да је и то по матици привезано за **главѣ** и да гласи **сїя**. Та неједнакост и нетачност у слагању исправљана је у Сарајевском јеванђелију и обје ријечи **сей** и **дивенх** привезане су за **камень**, и то је свеједно по садржају биле привезане за **камень** или **главѣ**. То мјесто гласи дакле у Сарајевском наданју овако: **✠ Господа кыстъ сей, и есть дивенх ѣх очїю нашею.** То мјесто у Сарајевском наданју слаже се са истијем мјестом у Никољском јеванђелију, које гласи: **✠Отъ господа бы си, и есть дивань ѣх очїю нашею.** Издање дакле, по којем је рађено Сарајевско јеванђелије, тачније је од другијех наданја и то иде у похвалу онијем, који су се бринули око штампања Сарајевског јеванђелија.

Јован Живановић.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Св. Архијерејски Синод.**) Данас у недељу одслужено је призивање св. Духа у саборној цркви ради приступања избору епископа за будимску дијецезу.

(**Саборска седница**) је сазвана и одржана јучер 26. јула (7. авг.) у суботу у 12 сахата пре подне. Преузвишени кр. Повереник стигао је у Карловце исти дан особним возом у $^{3}/_{4}$10 пре подне.

Сабор је — одгођен говором кр. Повереника, који доносимо у чланку.

(**Архидијецезални Административни Одбор**) држао је своју седницу дана 17. (29.) јула о. г. под председништвом Његове Светости патријарха, преузв. г. *Георгија Бранковића*, и решио је, међу осталим, и ове предмете: — Узета је на знање одлука вел. Саборског Одбора, којом су одобрени манастирски прорачуни за год. 1897. — Известиће се црквена општина у Бачинцима о одлуци вел. Саборског Одбора у погледу њене молбе у предмету избора изборника на народно-црквени Сабор. (Ову одлуку ћемо саопштити у целости ради равнања и осталих црквених општина. Ур.) — Известиће се управа манастира Гргетега о одлуци вел. Саборског Одбора, којом су управи тога манастира одобрени неки издатци ван прорачуна за год. 1897. — На основу истражних списа у предмету подвесене тужбе против председника црквене општине у Угриновци, скинут је исти са председништва. — Узета је на знање пријава оводобрског члана С. П. из З., да не може долазити у седнице оводобрске, спречен службом својом, коју обавља у З. — Одобрена су основна писма састављена у погледу заклада црквене општине у Карловцима и поднеће се у преписима вис. кр. зем. влади на прописано званичење. — Одобрени су прорачуни црквених општина у Нерадину, Ст. Бановцима, Павловцима, Краљевци. — Одобрени су куно-продајни уговори, склопљени између црквене општине у Карловци и Ј. М. из Петроварадина, црквене општине у Иињији и Н. М. из Иињије. — Из разлога, јер парохијски дом у Руми није за становање, наложено је тамошњој црквеној општини, да пароху М. Ш. има платити годишњу станарину, од 300 фор., док се нови парохијски стан не сазида. — Одобрени су рачуни манастира Беочина и Гргетега за г. 1896. — Поводом утока многих становника црквене општине у Тењи против закључка тамошње црквене скупштине, којим су дужни саборски трошкови и неросаконски приноси распорезани на душе, исти је закључак укинут, јер се не може дозволити, да се на који намети распорезују на душе, и тиме сиромашија класа сувише оптерећује. —

(**Школски Савет**) у седници својој, држаној дана 14. (26.) јула 1897. под председништвом Његове Светости, патријарха српског, преузв. г. *Георгија Бранковића*, а у присуству чланова прев. г. протопрезвитера Јована Бороте, Ник. Ђ. Вукићевића, Др.

Мих. Полита, Стевана Лазића и Теофила Димића, решио је све предмете: Претресан је поднесени напрт извештаја Школског Савета на Сабор, о раду Школског Савета и о стању српских школа у митрополији Карловачкој, но пошто се нашло, да тај извештај не садржи у себи званичне податке о стању школа у дијецези Темишварској и Вршачкој, који податци поред свег покушавања још нису од тамошњег епархијског школског референтског звања приспели, и пошто је тај извештај по годинама, а не по предметима састављен, те му је и преглед јако отежан, то је наређено, да се извештај у том смислу надопуни и преиначи. — За место главног школског референта пријављено се 7, а за места епархијских школских референата у дијецезама Бачко-Будимској и Темишварско-Вршачкој пријављено се 8 стеченика, те су их молбе Сабору на избор поднесене. — Молба српских народних учитеља у Хрватској и Славонији, ради уређења учитељске мировине, поднесена је такође Сабору. — Узет је на знање извештај епархијског школског одбора Вршачког, да је поднео представку на министарство богочасти и јавне наставе против поступка градске области у Вршцу, који је приноше од тамошњих српских школа одузета. — Одбијена је молба професора препарандије Сомборске ради повишења професорске плате. — Расписан је стечај за две професорске катедре на препарандији Пакрачкој. —

(**Преузв. г. Данило Станковић**,) предстојник кр. зем. владе, одела за унутарње послове, умировљен је, на своју молбу, а том приликом одликован од Његова Величанства великим крстом Франц-Јосифова ордена, у признање његових заслуга за време дуготрајне му службе. Преузвишени г. Станковић, напуштајући свој високи положај званичења, не напушта своје јавно деловање у другим правцима. А његова висока образованост богато знање и обилато искуство и потребно ће бити и од сад, домовини и народу српском. Сабор краљевина Хрватске, Славоније и Далмације изабрао га је за свога председника. Бог га живио, на корист и домовини и народу његовом!

(**Нов подбан.**) Одељни предстојником кр. зем. владе одела за унутарње послове преузвишење је именован пресветли г. *Отон пл. Крајчовић-Илочки*, досадањи предстојник владиног одела за богоштовје и наставу.

Познавајући досад пресветлог г. *Крајчовића* као човека широких груди, мудра и објективна, немамо разлога побојавати се ни његова нова положаја. Али као Срби не можемо прећутати жалење, да са највишних позиција у нашој домовини Срби неставају, где су досад најчасније своју службу вршили, а не постављају се нити на места, на којима никад Србина није било.

(**Секретар кр. повереника**) г. кр. министарски тајник Павле Јовановић, приспео је у Карловце у прошли понедељак.

(**Избор пароха.**) За системизованог пароховског помоћника у *Панчеву* изабран је, са 78 против 21 гласа парох Јасеновачки јереј *Александар Миломировић*.

(**Са патријарашког двора**). На дан св. Илије дао је св. патријарх *Георгије* свечан ручак у почаст српске народне позоришне дружине. Његова Светост је познатом својом предусретљивошћу и љубазношћу примила све чланове дружинске, а при здравици, коју им је поднео у здравље, изјавио радост, да може угостити српске уметнике, који одушевљено и са покрпвењем, а марљиво и ужетнички вршс своју културну мисију у народу своме, под мудрим руководством многозаслужног управитеља свога. На красној и топлој здравици овој, захвално се Његовој Светости преузвишеном домаћину г. управитељ дружински, у подужем и китњастом говору. Дружина је, певајући црквене и народне песме, провела у двору патријарашком до пет сахата и разишла се задовољно, понесав лепу успомену на високо признање свога Патријарха којим је и овом приликом одликовао.

(**Вршачке српске школе**). Као што јављају из Вршца: министарство је потврдило решење Вршачког варошког представништва, којим се тамошњим српским вероисповедним школама одузима надзирање из варошке благајне. Јели и то победа закона?! Или последица прослављеног „ђуначења“. Неправда је велика. Сила га је учинила. Али, силу не треба — називати не правду, јер носиоци и вршиоци силе — људи су. Вршачки орган српског радикализма сад запомаже, и уверен је да би српском (разуме се не данашњи — него који после њега дође!) могао ову ствар у српску корист код дотичних фактора испословати. Мило нам је то признање; и ми би могли из њега једно велико право-учење извести за нашу журналистику и све оне, који за своје српске послове немају лепе речи, или — догађаји и чињенице су најбољи учитељи.

(**Митрополит у Скопљу**). Питање: ко ће бити митрополит у Скопљу, Србин или Грк, примиче се своме решењу, после толиких чуда и покора, од којих су господа у Фанару могла поштедити православну Цркву. Као што јављају доста сигурни гласови, питање ће се то решити тако, да св. Синод

Цариградски одржи своје право и да буду задовољни сви, који су за Скопљанску Митрополију тражили Србина митрополита, као што је познато нашим читаоцима, св. Синод је изабрао за тамошњег митрополита Грка — Амвросија, но Султан му не хтеде издати берат, који је потребан, да изабрани митрополит добије пуну јурисдикцију у митрополији. Изабрани митрополит Амвросије отишао је у Митрополију и без берата. Но познато је, да је о Васкрсу Христовом био под ескортом удаљен из Скопља, а за администратора митрополије постављен Србин Нићифор. Но овом не би суђено да буде изабран и постављен и за Митрополита.

На заузимање српских влада у Београду и Цетињу, а исто тако и силне православне Русије, више политичко него ли црквено то питање митрополита Скопљанског решено је сад тако, да ће Султан издати изабраном по св. Синоду Митрополиту Амвросију потребан берат, но овога ће св. Синод, по потреби црквеној и своме расположењу премештити одмах у другу Митрополију, а Митрополију скопљанску попуниће Србином архимандритом Фирмилијаном, који ће предходно бити постављен тамо за администратора, а онда изабран и потврђен и за митрополита. Г. *Фирмилијан* је био ректор богословије у Београду. Човек образован, способан и раден. Ако је Митрополија Скопљанска морала чекати — имала је рашта и чекати. Сретно јој било!

(**Чешка православна црква у Бечу.**) Бележимо радосну вест, да покрет наше браће Чеха за прелазом у св. Православље бива све јачи, и да је градња чешке православне цркве и оснивање чешке православне општине у Бечу питање најкраћег времена. У име св. Православља, желимо браћи својој Чесима што већи, и сјајнији успех! Досад су православни Чеси у Бечу припадали тамошњој српској православној црквеној општини.

(**Црквени Сабор**) православних Румуна Сибињске митрополије сазван је у Сибиње за 1. (13.) октобар о. г.

(**Чудно намере**). „Србобран“ у своме 83 броју доноси неку вест, да је „Њ. Св. српски патријарх Георгије предложио влади, да народно-црквеном сабору никако не дозволи да бира нови Саборски Одбор“. Ту вест доноси „у намери“, да ју ми побијемо. Ми то ово и чинимо. А „Србобран“ ако има доказа за своју вест, нека их изнесе. Ако нека — као што их не може имати, јер је вест неистинита — онда би му саветовали и препоручили, да такве вести не проноси на основу — на каквог било — „јављања“ или казивања. Из два разлога му то препоручујемо. Прво, јер поштује сумњу, да он такве вести проноси из других намера, а не само да их ми побијамо; а друго, јер ћемо такве вести од сада игнорисати, а не побијати и демантовати. Кад би овај лист дужан био да демантује којекакве вести, као што је и ова „Србобранова“, морао би за то отворити сталну и повећику рубрику, јер наши су листови — на част наше журналистике и срећу народа — пуни таквих „родољубивих“ вести, које иду за тим, да се копа што шири јаз између Јерархије и народа. Неизбор Саборског Одбора на данашњем Сабору нека „Србобран“ потражи у његовом празом навору“, а нека не баца крвницу — на другога; јер тиме се ништа не добива, а нешто се има губи.

(**Из Сабора**). У саборској седници 5. (17.) јула о. г. било је и тога, чиме се не можемо поднчити. Но између осталога нека господа заступници, на баш градуирани правници, доказаше неразумевање саборског пословника. Желимо их исправити, ако нас послушају, а да и други не падну, кад тад, у исту погрешку.

Високо саборско председништво је, одмах по прочитаном извештају, односно предлогу, саборског одбора за дневни ред, учинило одредбу, да се тај извештај и с њим спојени предлог, на основу **14.** §. саборског пословника, штампа и међу посланике подели.

Да је у неких посланика било више парламентарног искуства, та би се одредба имала одмах узети на знање, као одредба, о којој не може, бити никакве дебате.

Но нека господа посланици ради партајских назора својих, хатиме се адвокатског доскакивања.

Да отклоне извршење председничког наређења, изреченог на основу §. 14., ставише овоме усупрот §. 4., што наше и §. 16. пословника, тумачећи их по својој вољи.

§. 4. гласи: „Сабор закључује, што да се с којим предлогом ради.“

§. 14. пак: „Важнији и опсежнији предлози имају се штампати и најмање 48 сахата пре претресања међу чланове сабора поделити“, а §. 16: „Ако 15 чланова сабора предлог какав као прешан изјаве, онда ће се одмах расправа о том *питању* повести, те ће сабор изјавити, да ли тај предлог сматра за прешан или не, пак у случају првог одређује кад да дође на дневни ред“.

Кад би постојала *за једне и исте предлоге* одређења сва три она §-а, онда би се за такав пословник могло рећи, да је конфузан. А односна господа заступници као да су чинили ту претпоставку. Али није пословник конфузан. Он је сасвим коректан.

Одређење сваког од поменутих §-а расположе са предлозима засебне врсте.

§. 14. расположе са предлозима који се, по својој важности и опсежности, нису штампати. Он је императиван; не дозвољава дебате, јер по својој императивној природи не може ни бити предмет њима.

§. 16. расположе са претпостављу предлога, *али оних, о којима није посланником иначе прописано.* Са предлозима, о којима је прописано у §. 14. не може се у противном правцу располагати.

§. 4. расположе са предлозима, о којима није прописано нити у §. 14. нити у §. 16.

Према томе високо саборско председништво је било овлашћено на основу 14 §. наредити штампање односног предлога, и та се одредба по свима правилима парламентарима нимала узети на знање, а противно томе је било назначати у том потању дебату.

(**Г. Жарко Савић**) познати оперски певач, одликован је од Њ. В. Краља Србије Александра I. таковским орденом IV. степена.

(† **Др. Душан Ружић**) професор на богословији у Рељеву преминуо је 11. (23.) јула о. г. у Великом Бечкереку у 30 својој години. Лака му земља и вечан спомен!

(**Исправак**). У 118 броју Београдског листа „*Реч*“, у чланку под насловом „Карловачки сабор — свршио“ саопштено је и ово: „Пре почетка седнице подељен је штампан патријархов говор. И у том штампаном говору најсасо да има многог што није казао, и да је много далеко опширније написано, но што је казано у сабору.“ А то не одговара истини. Његова је Светост, преузвишени господин патријарх *Георгије* свој односни говор у Сабору прочитао; Сабор је закључио да се говор штампа, Његова је Светост, по прочитању, одмах Свој говор уступила саборском бележништву, а ово одмах предало у штампу. Дакле, што је у том говору штампано, то је у Сабору и казано, односно — прочитано. Каквог интереса има горе поменути лист, да својим читаоцима саопштава немогућности, — то је његова ствар, ми га само исправљамо.

Од уредништва.

Г. В. К. у М. Одвратно нам је читати и у другим листовима погрђивање свештеника; још одвратније кад свештеник погрђује свештеника. А ви захтевате да таквом погрђивању отворимо и овај лист. Не можемо. Па ма да се је г. И. Б. огрешио и овај лист и о нас. За решавање спорова између свештеника, кад већ до њих дође, по нашем мишљењу није јавност, него су надлежни црквени форуми. И зато нам не замерите, што вашу изјаву не можемо уврстити у овај лист.

„МАЛА КАТАВАСИЈА“

наша је одобрена и прописана

ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

како нашим вел. Школским Саветом, тако и вис. кр. зем. владом у Загребу.

У препоруку нашег издања „Мале Катавасије“ приводимо ево и оцену стручног надзора и посетног часописа „Новог Васпитача“.

У II. свесци овогодишњој оцењује „Нови Васпитач“ наше издање овако:

„У VIII. кол. „*Књижевног Прегледа*“ нашег од прошле године приказасмо ону књижицу, а после тога замолисмо једног од наших врсних стручњака, да напише кратки реферат о тој књизи за наш лист. У место формалног реферада, стиже нам од истог господина писмо, у коме је — по своме суду — истакао оне добре стране „*Катавасије*“, ради којих *она заслужује прво место међу својим другима.* То место из писма овако гласи:

1.) Ова је књига потпунија од свију досадањих; јер има за вечерње, јутрење и литургију све најважније ствари, које су школској младежи нужне, и то све у правилном реду.

2.) У њој су тачно исправљени текстови у свима произвољним песмама о великим празницима и поправљене су оне многе погрешке у њима, које су мирисале на проту-православно порекло. као н. пр. „**кезк гоѣха зачета**“ у песми божићној „**Днкѣй днесь Сїѧетъ**!“ и т. д.

3.) У овој катанасији попуњена је једна празнина, која се налази у свима досадањим књигама те врсте; а то је, увртени су тропари и кондаци за сне оне свеце, о којима се обично у нас Срба „Крсно име“ слави. Тако је дана прилика, не само свакоме ђаку, него и његовим родитељима и старијима, да о свом свечарству могу научити и отпојати тропар свога кућног патрона, који је главна карактеристика српског племена у опће, а особито међу туђинцима.

Најпосле, сравни ли се та катавасија са свима досадањим њеним другарицама, сваки свештеник и учитељ моћи ће одмах на први поглед видети, у чему и колико је она боља, потпунија и сређенија од свију осталих. Врло је лако навести баш и поједине све њене предности и преимућства.

Према свему овоме, књига је заиста у својој врсти до сада *најбоља* и *најпотпунија*.“

Молимо п. п. господу учитеље и сл. црквено-школске општине, да нас потпомогну својим наруџбинама, јер само тако ће се стати на пут увлачењу у школе наше и таких катавасија, које за школу нису.

Садржи осам табака. — Цена је 20 нов. — На више са рабатом.

Српска Манастирска Штампарија.

У Ср. Карловцима.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

С. О. 3733/ex 1897. 117 2—2

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења једног питомачког места *у новој стипендијској закладѝ пок. Мојсила Моловића и супруге му Христине и то за ученике више гимназије* са годишњом стипендијом од 200 фор. а. вр. овим се расписује стечај.

Молитељи могу бити само Срби православне вере, припадници земаља угарске круне и морају сведоџбом исказати добро владање и добар успех у наукама, даље сиромаштво и најпосле лечничком сведоџбом да су здрави. Синови српских православних свештеника поред једнаке квалификације, имају предност пред другим молитељима. Изабрани питомац мора слушати своје науке у срп. прав. вел. гимназији карловачкој.

Молитељи имају поднети своје ваљано инструјисане молбенице потписане ради избора *најдаље до 8. (20.) августа 1897. год.*

У Карловцима 14. (26.) јула 1897.

Георгије
Патријарх.

Ad III. C. 158/118 ex 1897. 118 2—2

С Т Е Ч А Ј.

Услед отварања трећег разреда српске учитељске школе у Пакрацу као и услед упражњености једног досадашњег редовног професорског места на истој школи потребно је поставити два редовна професора — те се овим отвара стечај на ова професорска места:

Један од професора за горе поменуту школу имаће дужност, да предаје математику и природне науке (физику), а по потреби и друге које сродне предмете.

Други професор за исту школу имаће дужност, да предаје: српски језик, историју и географију, а по потреби и друге које сродне предмете.

Са сваким од горњих места, ако је изабрани за горње струке потпуно оспособљени гимназијски или препарандијски професор, скопчана је годишња плата од 1000 ф. а. вр. и 10% те плате у име стапарине, после сваких пет година успешне професорске службе годишња повишица од 100 ф. а. вр., а после 30 година службовања мировина у износу постигнуте плате. Ако је постављени без потпуне квалификације имаће плату од годишњих 800 фор. а. вр.

На ова места могу компетовати само они Срби православне вере, који су стекли оспособљење за предавање односних горепоменутих наука у којем свеучилишту, или у којем вишем педагогијском заводу, или те науке у тим заводима слушали, али првенство имају оспособљени за горње струке гимназијски или препарандијски професори. За случај, ако таквих компетената не би било, имаће дотични постављени за годину дана положити испит за професорско оспособљење.

Оспособљени професори ће се у смислу школске уредбе сматрати за две године дана службовања као привремено постављени, а супленти се у опште постављају у привременом својству.

Молбенице своје, којима се имају приложити: крштено писмо, сведочанство о професорском оспособљењу, односно о свршеним наукама, сведоџба о досадашњем службовању и најпосле сведоџба о религиозноморалном и политичком поведењу — ваља да компетенти поднесу потписаноме председништву најдаље до 3. (15.) августа 1897. г.

Из седнице срп. прав. нар. Школског Савета, држане у Карловцима 14. (26.) јула 1897. године.

Председништво
срп. прав. нар. Школског Савета.

С Т Е Ч А Ј. 109 3—3

Ради сталног попуњења учитељског места, на српској вероисповедној школи у Арадгају овим се стечај расписује.

Плата учитељу 300 фор., са перовођство 25 фор., за чишћење и грејање 25 фор., 2. ћата тврдих дрва за своју потребу слободан стан с баштом и ритом (мали комад чело баште), од великог укона 1 фор., а од малог 50 нов. и од нарастоса 50 нов. где позван буде.

Дужности су изабраном учитељу у школи и у цркви прописане уредбом од 1872 год.

Молиоци могу само они бити, који су оспособљени и испит из мађарског језика положили.

Рок стечају траје до Преображења.

Молбенице ваља слати на подписаног председника.

Из скупштинске седнице држане у Арадгају 6. Јула 1897 год.

Владимир Радосављевић
перовођа.

Мија Иванов
председник.

СТЕЧАЈ. 124 1—3

На упражњено учитељско место у Срп. Арадцу овим се расписује стечај. Са истим местом скопчана је плата од 400 фор.; у име школског послужитеља 24 фор.; у име рибања школе 10 фор.; у име школ. писаћег прибора 15 фор; земског огрева колико потребно буде, осим тога слободан стан састојећи се из 3 собе, 1. писарнице, 2 кујне, 1 коморе, 1 штале, 1. шупе и баште до стана.

Изабрани учитељ предаваће у I. и II. разреду.

У дужност му спада: при сваком богослужењу у цркви у левој певници појати, школску децу црквеном пјенију обучавати и све школском уредбом од 1872. год. прописане предмете предавати.

Право компетовања важи и за оспособљене учитељице.

Рок стечају траје до 10. августа и ст. кал.

Молбенице ваља упутити на овомест. школ. одбор.

У Срп. Арадцу 10. јуза 1897. год.

Војин Цукић председник. Александар Торњански перовођа.

СТЕЧАЈ. 130 1—3

Овим се расписује стечај на мешовиту школу I. и II. разреда и тражи учитељ, а компетовати могу и учитељице те у случају, да неби који учитељ или свршен приправник компетовао, биће изабрана учитељица.

Плата је за предавање у свакидашњој школи 300 фор. авр. а у повторној школи 40 фор. авр. слободан стан и огрева колико потребно буде.

Дужности учитеља су све школском уредбом прописане предмете предавати и за левом певницом у цркви појати, а учитељице, осим предавања прописаних предмета сву женску децу свих разреда у ручном раду обучавати.

Компетовати могу само они, који су свршили сомборску препарандију и испит из мађарског језика положили.

Молбенице се имају до 31. августа 1897. године школ. одбору послати, када ће се и избор обавити.

Из одборске седнице држане у Десци (Deszka, per Szöreg, via: Szeged) 22. јула 1897 год.

Платон Ј. пл. Подградски учитељ — перовођа. Стева Момиров председник

СТЕЧАЈ. 110 3—3

Овим се расписује стечај на учитељско место срп. православне вероисповедне школе у Јабуци.

Плата је учитељу 300 фор. 2 фата дрва, једно јутро оранице земље на коју учитељ пореза плаћа и слободан стан.

Учитељ је обвезан школском уредбом прописане предмете у школи предавати, децу у црквеном појању обучавати и при одборским седницама перо водити.

Компетовати могу само они, који су сомборску учитељску школу с врло добрим успехом свршили и из мађарског језика испит с одликом положили.

Рок траје до 6. (18.) августа, кога ће се дана и избор обавити.

Новоизабрани учитељ ступа 1. септембра у звање. Молбенице се шаљу на црквено-шк. одбор.

Из одборске седнице држане у Јабуци м. р. Versecz 6. (18.) јула 1897.

Ђура Месински перовођа. Светозар Станишић председник.

С. О. 3736. ex 1897. 121 1—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења једног евентуално двају места за струку *трговачку*, једног места за струку *економску* и евентуално једнога места за струку *обртничку*, у *стипендијској закладу Петровић-Харишка*, овим се стечај расписује.

Стипендију из ове закладе, која износи год 300 фор. а. вр. могу получити само младићи српске народности и источно-православне вере из земаља угарске круне, а изабрани питомац моћи ће своју стипендију уживати само у којем наставном заводу истих земаља, а само изнимно и по допуштењу вис. кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе и у којем наставном заводу у иноземству.

При једнаком својству молитеља имају првенство они, који су без имања, пред онима, који таковога поседују; а у истим околностима имају првенство пре свих молитеља сродници оснивача Марије Харишка рођ. Петровићеве и мужа јој пок. Григорија Харишка из Земуна.

Молитељи имају своје молбенице крштеним писмом, лечничком сведоџбом о каламљењу богиња и стању својег здравља, школском сведоџбом о досад свршеним наукама и најпосле сведоџбом о својем имовном стању од политичке власти — инструјисане саборском одбору у Карловцима најдаље до 19. (31.) августа 1897. подчети.

У Карловцима 14. (26.) јула 1897 год.

Председништво

срп. прав. нар. црквеног саборског одбора.

С. О. 3737 ех 1897 120 1—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења једног упражњеног питомачког места *у стип. закладу блаженопок. А. Е. М. Мојсија Путника* овим се расписује стечај.

За стипендисту ове закладе са годишњом стипендијом од 200 фор. а. вр могу бити изабрани само ученици српске народности и православне вероисповести и то ученици гимназије, реалке и виших и нижих разреда, занатлијских; трговачких, економских и рударских школа и виших наука и исти уживају стипендију све до свршетка наука, ако добар успех у науци и добро владање искажу, што исказују концем сваког течаја. Ко ужива већ коју стипендију, не може бити у исти мах и питомац ове стип. закладе.

Питомци слушају своје науке у отаџбинским заводима, у Угарској и Хрватској (Славонији) пу но благовремено полученој дозволи од вис. кр. уг. министра богочасти и јавне наставе могу слушати своје науке и у иноземству.

Ваљано иструјисане молбенице имају се поднети саборском одбору у Карловцима најдаље до 19. (31.) августа 1897. год. а уз молбеницу треба привити крсни лист, школску и лечничку, као и сведоџбу о сиромаштву.

У Карловцима 14. (26.) јула 1897.

Председништво

срп. прав. нар. цркн. сабореког одбора.

СТЕЧАЈ. 103 3—3

Овајем се расписује стечај на упражњено учитељско место у срп. вјероисповједној школи у Јасеновцу.

Дужности су учитеља прописане уредбом за вјероисповједне школе. Осим истијех слада му у дужност и држање повторне школе, појање у цркви и црквено-општинско перовођство.

Плаћа је учитељу 500 фор. годишње, које прима тачно у мјесечнијем оброцима унапријед, затим слободан стан, башта, 6 фати огријевнијех дрва за себе, а 6 за школу.

Компетовати могу само они, који имаду прописану квалификацију, а предност имаду они, који се разумијевају у нотално пјеваље.

Рок стјечају јесте 31. јули (12. август) 1897.

У Јасеновцу на Сави 2 јула 1897.

Цркв. школски одбор.

Ш. С. 188 ех 1897. 122 1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на једно упражњено питомачко место *стипендијске закладе нок. Атанасија Бале* са годишњом стипендијом од 63 фор. а. вр.

Стипендије из ове закладе, које су у три разреда, по 63 фор., 84 фор. и 105 фор. подељене, могу се поред постепеног промицања из нижег разреда у виши, подарити само таковим православним ученицима гимназије, богословије, свеучилишта или академије, који спадају у онсег српске митрополије карловачке, а који не уживају нити друге какве потпоре, нити пак стипендије, што су истим основатељем код протестантских наставних завода у Дебрецину, Шарошпатаку и Пожуну установљене.

Сродници основатељеви имају првенство пред другим молитељима.

Молитељи треба да поднесу своје крштеним писмом, школском сведоџбом и сведоџбом сиромаштва снабдевене молбенице најдаље до 19. (31.) августа 1897 год. срп. прав. нар. школском савету у Карловцима

У Карловцима 14. (26.) јула 1897.

Председништво

срп. прав. нар. школског савета.

СТЕЧАЈ. 102 3—3

Отвара се стечај на учитељско место четворо-разредне вероисповедне основне мешовите школе у Бајши.

Плата је учитељу: у новцу 160 фор., у земљи 20 кат. јутара по 1600□° и 1097□° од које се земље има годишње по 4 ланца оставити за угар, а на земљу ће учитељ плаћати порез, — учитељски стан са вртом. Од укопа, где буде позван, имаће 50 нов.

Изабраном учитељу у име наведене плате спадаће у дужност школском уредбом прописане предмете у наведеној школи предавати, школску децу у цркв. појању обучавати, у цркви за невицом појати, у одборским и скупштинским седницама перо водити, црк. рачуне склапати и пофторну школу држати.

Сваки молитељ има исказати, да је учитељски испит и из мађарског језика са успехом положио.

Молбенице ваља слати на потписано председништво најдаље до 3. (15.) августа, када ће се и избор обавити

У Бајши (Бачка) 1. (13.) јула 1897. год.

Стеван Чамприг, администратор. Рада Бранков, председник.

ДАЉЕ У ДОДАТКУ

Додатак 31. бр. „Српског Сиона“

СТЕЧАЈ. 101 3—3

У *Текелијином будимпештанском стипендијском заводу* упражњена су за школ. год. 1897./98. *два* евентуално и више питомачких места на која се овим стечај отвара.

Сваки питомац уживa слободан стан у заводу, лечење, огрев, послугу и осветљење за 7 зимских месеци и 300 фор., ако слуша науке на универзитету или политехници, а 250 фор., ако је гимназиста VII. или VIII. разреда.

Од питомаца Текелијина завода тражи се ова квалификација; а) да је сиромах, и да је савршено здрав; б) да се добро владао и да је врло добар успех у наукама показао; в) да је грађанин земаља круне св. Стевана, да је српске народности и православне вере; г) да је свршио барем VI. гимназијски разред или да је свршен реалац или да слуша правне, медецинске и филозофске или пак политехничке науке на свеучилиштима у Будимпешти. Првенство — при избору — при једној квалификацији имају слушаоци факултетних наука.

Потражитељи на питомачка места дужни су да искажу ову квалификацију крштеним писмом, сведоџбом о материјалном стању родитеља или потврђеном среском области; гимназисте и реалци сведоџбама о испиту зрелости; универзитетски слушаоци сведоџбом о испиту зрелости и сведоџбама односно колоквијама од последње две године.

Сваки питомац је прво условно изабран, док га заводски лечник не прегледа, да ли је тёлом и душом савршено здрав.

Молбенице се имају послати до 18. (30.) авг. 1897 год. Надзорништву Текелијина Завода у Будимпешти (Zöldfa utcza 25 sz.)

У *Будимпешти*, 16. (28.) јуна 1897. год.

Надзорништво Текелијана Завода.

СТЕЧАЈ. 128 1—3

На српској основној верозаконској салашкој школи у Молу, упражњена су три места учитељска, на која и учитељице компетовати могу, а плата је у готовом (за свако место) 600 круна и 40 круна за огрев, слободан стан, са две собе, кујном, шталом и баштом.

У изгледу је повишица од 200 круна, за свако место.

Учитељу или учитељици спадаће у дужност законом прописане предмете у школи предавати. Од компетента се иште, да су испит на мађарског језика положили.

Молиоци имају своје молбенице поднети од данас за шест недеља овоме одбору.

Из седнице месног школ. одбора држане у Молу 20 јуља (1. августа) 1897.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 123 1—3

Расписује се стечај на једно упражњено стипендијско место у закладу народног добротвора Луке *Миланковића* и сестре му Марије Петровићке, за слушаоца *реалске* или *техничке*.

Годишња је стипендија 500 фор., која се добија у десет месечних оброка, т. ј. од почетка до свршетка школске године.

Молбенице ваља приложити: крштено писмо, сведоџбе о свршеним наукама, сведоџбу сиромаштва и лекарску сведоџбу.

Рок стечају је *четири* недеље од првог објављења.

Из седнице црквеног одбора срп. прав. црквешкол. општине у Новом Саду 16. (28.) јуна 1897.

К. Миловановић, перовођа. Петар Попадић, председник.

Ad E. бр. 179. и 285. К. 58. 126 1—3

СТЕЧАЈ.

На парохију VI. разреда у Шиклушу овим се стечај расписује. Интеркалара нема.

Компетенти имају своје ваљано исправне молбенице путем претпостављене власти до 20. авг. (1. сент.) 1897., укључно, потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске држане у Сент-Андреји дне 26. јуна (8. јула) 1897.

Епарх. Конзисторија будимска.

СТЕЧАЈ. 107 3—3

Овим се расписује стечај на учитељско место срп. правосл. вероисповедне мушке школе у Пирошу.

Плата је учитељу: 300. фор.; за пофторну школу 40 фор. за неровођство и састављање црквено-школских рачуна 30 фор. 5 фор. у име паушала 21. фор. у име огрева и 3907□ хвати оране земље, на коју учитељ поред плаћа; слободан стан без подрума, а са пространом баштом; Где позван буде, од укопа 75. нов. а од парастоса 50. нов. —

Учитељу у дужност спада све школ. уредбом прописане предмете деци предавати у црквеном појењу их обучавати; и сваке недеље и празника као и у време поста на прећеосвећеној литургији десну певницу држати.

Компетовати могу, који су *солморску* учитељску школу са успехом свршили, и испит из мађар. језика положили. Првенство имају који се лично пријаве.

Рок стечају је 24. Август по ст. кал. 1897 год.

Из скупштинске седнице, држане у Пирошу 24. Јуна 1897.

Јован Шијачки, председник.

Ад Ш. С. вад. 147/116 ех 1897. 112 2—3

СТЕЧАЈ.*)

На упражњено професорско место српске учитељске женске школе у Сомбору за математику и природне науке овим се отвара стечај.

Изабрани професор имаће дужност да предаје: математичке науке: аритметику, геометрију и алгебру као и природне науке: зоологију, ботанику, минералогију, физику и хемију с погледом на домаће пољодељске, занатлијске и трговачке прилике српскога народа у најмање 20 седмичних часова.

Са овим местом, ако је изабрани — за горњу струку потпуно оспособљени гимназијски или препарандијски професор, скопчана је годишња плата од 1000 фор. а. вр., и 10% те плате у име станарине, после сваких пет година успешне професорске службе годишња повишица од 100 фор. а. вр., а после 30 година службовања мировина у износу постигнуте плате. Ако је постављени без прописане потпуне квалификације, имаће плату од годишњих 800 фор. а. вр.

На ово место могу компетовати само они Срби (Сркиње) православне вере, који су стекли оспособљење за предавање односних горепоменутих наука у којем свеучилишту, или у којем вишем педагогијском заводу, или те науке у тим заводима слушали; али првенство имају оспособљени за горње струке гимназијски, или препарандијски професори. За случај ако таковних компетената не би било, имаће дотични постављени за годину дана положити испит за професорско оспособљење.

Оспособљени професор ће се у смислу школске уредбе сматрати за две године дана службовања као привремено постављени, а суплент се у опште поставља у привременом својству.

Молбенице своје, којима се имају прикључити: крштено писмо, сведочанство о професорском оспособљењу, односно о свршеним наукама, сведоџба о досадањем службовању и најпосле о религијозно-моралном и политичном поведењу — ваља да компетенти (компетенткиње) поднесу подписаном председништву најдаље до 3. (15.) августа 1897.

У Карловцима 14. (26.) јула 1897.

Председништво

срп. прав. пар. школског савета.

*) Услед решења Ш. Савета под бр. 147/116 ех 1897 изгубио је важност стечај у бр. 28. и 29. „Српског Сиона“ расписан ради попуњења ове катедре за мушку учител. школу у Сомбору.

СТЕЧАЈ. 116 2—3

На упражњено учитељско место у Кашфалуби на српско-народној вероисповедној школи — стечај се расписује.

Берива су следећа: учитељска плата 340 ф. ав. вр. коју своту добија из местне црк. благајне у месечним оброцима у напред; у име поторне школе 36 фор. из мест. пол. благајне у напред: за перовођство и рачуноводство — ако га води 20 фор. Изабрана учитељ уживаће 3 ланца добре оране земље, удобан стан, са две собе, кујном, комором, шупом, шталом, и поред стана башту од 1 ланца и најпосле 4 хвата тврдих дрва. Од венчанице 40 нов. од великог укопа 40 нов. а малог 20 нов. од парастоса 40 н.

Изабраном учитељу спадаће у дужност све дужности црквеног певца тачно обављати.

Молитељи нека се обрате са добро инструисаном молбом на доле подписаног председника, прикључивши документат, који ће доказати, да су вични и државном језику.

Рок стечаја 24. августа о. г. по старом кал. у Кашфалуби 13. Јула 1897.

п. по. (Вагапуа m. Kisfalud.)

Роман Косић.
председник школ. одбора.

СТЕЧАЈ. 119 2—3

На новоустановљено учитељско место на срп. нар. вероисповедној школи у Варјашу расписује се стечај.

Плата је 300 фор. у готовом новцу, 20 кибли жита, 20 кибли кукуруза у парави, 4 хвата тврдих дрва, $^1/_4$ ланца баште ван села, за држање повторне школе, сваке друге године 40 фор., 1 фор. од погреба кад буде позван, слободан стан састојећи се из 3 собе, кујне, коморе, подрума, шупе и штале, све под једним кровом. Поред стана башта од 150 квадрати.

Учитељу у дужност спада предавање свих школ. уредбом прописаних предмета у разредима, које му школски одбор буде доделио; појање у једној певници и обучавање школске деце у појању.

Компетовати на ово место могу само они, који су свршили сомборску препарандију и који владају мађарским језиком.

Лична пријава ће се у обзир узети.

Рок стечају траје до 15. (27.) августа 1897.

Из седнице школског одбора држане у Варјашу 13. (25.) јула 1897.

Коста Вујковић
перовођа.

Живко Едодин
председник школ одбора.

С Т Е Ч А Ј. 113 2—3

На упражњено учитељско место на срп. вероисповедној мешовитој школи у Канаку.

Плата је учитељу у готовом 300 фор. а. вр.; паушал 6 фор. а. вр. у име перовођства 15 фор. а. вр. даље: 2 хвата тврдих дрва за кухање, 3 хвата сламе за грејање учитељског стана; 4 јанца ораће земље на коју учитељ порез плаћа, ½ јанца баште изван села; слободан стан са 2 собе, кухињом, јестивпром и баштом. Од потреба где позват буде 50 кр, а ако се носи у цркву онда 1 фор., од парастоса 20 нов. —

Учитељ је дужан у школи децу подучавати у предметима школ. уредбом од 1872 г. прописаним, у цркви десну певницу држати, за време ускршњег поста на пређеосвећену службу долазити и појати, у седницама како одборским таке и скупштинским перо водити, на крају годипо туторима и школском касиру рачуне склапати.

Компетовати могу само оспособљени учитељи, који су соморбску препарандију свршили. Првенство имају, који се лично пријаве и у цркви успоје.

Рок стечају је 10. (22.) август, када ће се и избор обавити.

Компетенти нека своје прописно инструисане молбе пошаљу на школ. одбор срп. прав. општине у Канаку, Торонталска ж.

Из седнице црквено-школског одбора држане у Канаку на Петров-дан 1897 г.

Лаза Радосав
председник.

Бр. 21 ех 1897. 114 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место, на овд. срп. прав. вероисповедној четвороразредној основној школи. —

Са тим местом скопчана је плата од 400 фор. у готовом новцу. 15 фор. за огрев, 5 фор. за писаћи прибор, 20 фор. за перовођство, 5 фор. за паушал, — осим тога 4 јанца ораће земље, на коју порез и еквивалент учитељ плаћа, ½ јанца баште ван села и у школској згради слободан стан с' баштом. —

Учитељу у дужност спада школ. уредбом прописане предмете предавати, пошторну школу држати, у цркви за десном певницом недељом, празником и пређеосвећеним службама појати и децу појању обучавати. —

На ово место могу компетовати само оспособљени учитељи, који су у Сомбору учитељску школу учили и испит из мађарског језика положили. —

Рок стечају истиче 15. (27.) Августа, којег ће се дана и избор обавити. —

Првенство имају они, који се лично пријаве и у цркви буду појали.

У Рудни 12. (24.) јула 1897 год.

Школски Одбор.

С Т Е Ч А Ј. 115 2—3

Пошто је учитељско место само привр. попуњено, овим се на четвороразредној вероисповедној мушкој школи у Срп. Неузини отвара стечај.

Плата је учитељу: 500 фор. авр. у готовом новцу четири јанца ораће добре земље, на коју учитељ сам порез плаћа, 30 фор. авр. у име школске послуге, четири односно шест хвати тврдих дрва, од којих има и школу грејати, 5 фор. авр. у име паушала, ако је вичан са склапање црквених рачуна добија ће 15 фор. авр., леп слободан стан са две собе, предсобљем, кујном, шпајзом и 200□ хвата баште. Од великог укопа 1 ф. од малог 50 нов. где позван буде.

Учитељу у дужност спада све по закону прописане предмете предавати, пошторну школу држати, децу у црк. појању обучававати, десну певницу сваке недеље, празника и у време часпога поста при пређеосвећеној литургији држати, место перовође безплатно заступати као и састав прирела протокола парохијала и школарине сваке године порезати и при крају године закључити.

Који желе на поменуто место компетовати, нека изволе своје инструпране молбепице до 6. (18.) Августа овомесном школском одбору поднети.

Из ванредне седнице школ. Одбора држане у Срп. Неузини 13. (25.) Јуна 1897. год.

Живан Марковић
пр. учитељ и перовођа.

Мита Николић
председник.

С Т Е Ч А Ј. 111 3—3

На овдашњој срп. прав. вероисповедној женској школи отвара се стечај. Учитељичина је плата са огревом заједно 350 фор. (700 круна), слободан стан у школ. згради. Дужности су школ. уредбом прописане.

Рок пријаве до 23. августа (4. септембра) 1897, Тараш, 6. (18.) јула 1897. год.

Школски Одбор.

С Т Е Ч А Ј. 95 4—5

Не упражњено учитељско место на срп. вероисповедној осн. школи у Дероња расписује се стечај. Плата је учитељу: 300 (три стотине) фор., 6 катастралнрх јутара ораће земље, на коју учитељ порез плаћа, 2 хвата дрва, даље простран и врло леп стан с баштом. — Примећује се да је у изгледу повишење учит. плате за 100 фор. —

На ово место могу компетовати само они, који су учит. школу у Сомбору свршили и испит из мађ. језика положили. —

Дужности учитеља прописане су шк. уредбом од 1872. г.

Рок стечају траје до Преображења о. г. кога ће се дана и избор одржати. —

Из седнице школског одбора држане 29. јуна 1897. у Дероња. (п. Hodságh, B. B. m.)

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 127 1—3

Овим се поново расписује стечај на учитељско место за I. и II. раз. вероисповедне мушке школе у Бегечу.

Плата је следећа: 355 фор. за писаћи прибор 5 фор. огрев преко зиме колико је потребно и 2 хвата дрва за своју потребу; 4 ју̀тра (по 1200 □) ритске земље, која ја изложена поплави и за коју општина у случају поплаве не прима одговорност; осим тога леп стан у новој школи са свима потребним стајама.

Дужности су учитеља редовну школу држати у цркви за левом певницом појати и децу појању обучавати.

Компетенти имају доказати, да су учитељску школу свршили и испит из мађарског језика положили. Лична пријава узеће се у обзир.

Рок стечају је Велика Госпојина, ког ће се дана и избор обавити.

Из седнице црквене скупштине у Бегечу од 20. јула 1897 год.

Ст. Црнојачки, перовођа. Тоша Мутибарић, председник.

СТЕЧАЈ. 125 1—3

На упражњену учитељску штацију у Рац-Аљмашу отвара се поново стечај с тим, да ће се место ово — у оскудости оспособљених стеченика — засад само привремено попунити.

Плата је привременом, неоспособљеном учитељу: 1/8 сесије земље, за коју данас месечно у напред 18 фор. прима; од брачних парова по 1 ф. 20—30—32 фор.; као перовођа 5 ф. и као певач поред свештеника има приход до 15 фор. — и слободан стан.

Дужности учитеља означене су у штампаном стечају у броју 27. овог листа.

Сваки молитељ има своје пород. стање, своје стечене учитељ. и певческе способности и знање мађар. језика са доставерним сведоџбама исказати и сведоџбу о беспрекорном моралном владању приложити. Од стеченика захтева се, да се предходно о свом трошку општини прокажу и у цркви поје. — Рок стечаја до Вел. Госпојине. — Молбенице на подписано председништво. У Аљмашу, (Raczalmás, Fejer m.) 17 јулија 1897.

Председништво црквено-школске општине.

СТЕЧАЈ. 129 1—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на српској вероисповедној школи *у Илочају (Бачка)*.

Плата је 300 фор. минумум. Слободан стан са 1 лепом патосаном собом и комором. Једно ју̀тро добр баште. Од великог укопа 40, а од малог 20 н. Од венчанице 40 н.

Учитељу спада у дужност, у цркви појати и уз свештеника свазу дужност вршити.

Рок молби: 18. августа о. г. Молбе вазе слате на школски одбор.

Из седнице м. школског одбора држане 22. јула 1897. у *Илочају* (u. p. Lapáncsa.)

Максим Поповић, перовођа. Милан Недић, председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

Темишвар златна и сребрна медаља 1896.

Почасна диплома Букурешт

ЕВГЕН ШПАНГ

ПОЗЛАТАР

ТЕМИШВАР — ФАБРИКА.

Букурешт златна медаља 1894.

Препоручује своју радњу за извађање свију врсти позлатарског посла и радова у црквама као позлата иконостаса, њива, рипида, Христових гробова и т. д.

уз гаранцију за најсолиднију израду и уз најјефтинију цену.

☞ Привремено се бави сад у црквеној општини у Моноширу. 1—6

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 32.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 3. августа 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Св. Архијерејски Синод православне српске Митрополије Карловачке благоизволео је досадање привремене професоре на православном српском Богословском Училишту: јереја Јована Живковића, јеромонаха Илариона Земешког и патријарашког архиђакона Димитрија Бранковића, те патријарашког протођакона дра Георгија Летића именовати сталним професорима, а јерођакона Гаврила Ананијева привременим професором на истом Училишту. Именовању пак досадањег привременог професора на истом Училишту Милутина Јакшића, благоизволео је поставити као услов његово ступање у духовни чин.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Сабор.

IX. Седница 25. јула (6. августа) 1897

Седница отпочиње у 12 сахати. Председава *Његова Светост* патријарх, преузвишени господин *Георгије Бранковић*.

Присутни су: високопреосвештени г. епископ бачки *Герман Опачић* и 50 заступника.

Записник води: перовођа Лаза Обреновић, говорнике бележи перовођа јереј Младен Јосић.

Његова Светост саопштава, да су Сабору стигли ови поднесци:

1., Школски Савет подноси молбу учитеља и учитељица срп. основ. верозак. школа у Хрватској и Славонији, да се оснује мировински учитељски фонд. (Упућује се одбору за састављање мировинског штатута.)

2., Школски Савет подноси молбе компетената, који моле, да буду изабрани за главног, односно за епархијске школске референте бачко-будимског и темишварско-вршачког. (Одбору за дневни ред.)

3., молба удовице некадањег српског православног пароха у Банат-Моноштору, рођене Марије Ристић, становнице сегединске, ради одређења мировине, или припомоћи једаред за свагда. (Петиционом одбору.)

4., притужба речких (фијуманских) становника против решења епарх. управе горњо-карловачке у ствари речког пароха. (Петиционом одбору.)

5., молба свештенства протопресвитерата вилићког, горњо-карловачке дијецезе, да Сабор једном његовом плаћању парохијала крај учини, те свештенство из јерархијског фонда месечно исплаћује. (Петиционом одбору.)

6., молба Јелисавете Црнобарићеве, свеште-

ничке удовице из Винковаца, ради одобрења сталне мировине на темељу уплаћене своте у удовички мировински фонд, а њезиној Керци, Смилки удовој Гредељ, ради сталне годишње припомоћи. (Петицијоном одбору.)

7., молба црквене општине водотечке, у горњокарловачкој дијецези, ради припомоћи од 1000 ф. из нар. фондова, да може своју цркву уредити и од руине сачувати. (Петицијоном одбору.)

8., молба Анђелије удове Јована Ђурића ради мировине и ради васпитне припомоћи за децу. (Петицијоном одбору.)

9., молба Јосифа пл. Јулинца, бившег учитеља, ради припомоћи. (Петиционом одбору.)

10., молба Мирка Петровића, пароха у Горњим Врховинама, ради накнаде за вршење парох. дужности у више суседних општина. (Петицијоном одбору.)

11., молба Ђорђа Бечејића, умиров. учитеља ловранског, у којој моли за припомоћ годишњу или једном за свагда. (Петицијоном одбору.)

12., молба филијалне црквене општине у Крњаку ради установљења самосталне парохије у том месту. (Петицијоном одбору.)

13., посланик Младен *Јосић* подноси молбу срп. правосл. црквене општине у Орославошу, ради припомоћи за зидање школске зграде, и још једну молбу исте општине, у којој моли, да је Сабор ослободи од плаћања саборских трошкова и верозаконског приноса. (Обе молбе се упућују петицијоном одбору.)

14., посланик Васа *Мутавџић* подноси:

а., молбу 250 житела дањских против дањских свештеника, у којој моле, да приложену тужбу Сабор архидијецезалној конзисторији с препоруком уступи и да захтева, да конзисторија строгу истрагу спроведе.

б., молбу житела дањских, да се аграрни односаји у Дању, Белом брду и Борову између властелинства и житеља реши путем нас. закупа, а без штете плодоуживателя тог народног добра и да Сабор у том буде посредник. (Обе се ове молбе упућују петицијоном одбору.)

15., посланик Мита *Клицин* подноси притужбу отпуштеног учитеља туријског Јована Петровића против решења Школског Савета и поступка у спроведеној дисциплинарној истрази, те моли, да се истрага на ново одреди. (Петицијоном одбору.)

16., посланик др. Јован *Радивојевић-Вачић* подноси пријаву Јове Клобучара и другова парохије свињичке, против незаконитог поступка епарх. адм. одбора горњо-карловачког. (Петицијоном одбору.)

Његова Светости: Славни саборе! Њег. Преузвишеност г. кр. Повереник жели да дође у седницу, да приопшти највише решење у погледу овог Сабора. Молим, да се изашље једна депутација, која ће њих по Њ. Преузвишеност.

Др. М. Михаиловић ставља на Његову Светост ову интерпелацију:

Како је одређивањем дневнога реда од стране кр. Повереника, а за тим уништењем у том погледу донесене одлуке Сабора повређен не само основни државни закон него и 8. и 10. §. Саборског Устројства, а тиме повређена и народноцрквена автономија у битности својој, то сам слободан на Вашу Светост следећу интерпелацију ставити:

Сматра-ли Ваша Светост за своју највећу дужност као председник овога Сабора и врховни чувар аутономних права срп. правосл. народа на највишем месту порадити, да се ове повреде санирају и у будућности спрече? („Живео!“).

Његова Светост: И досад сам се заузимао, а и од сад ћу се заузимати, да се права цркве, епископата и Сабора чувају. Што то увек није могло поћи за руком, писам ја крив. (Један глас: Али у овом специјалном случају је повређа!) То је била жеља Њ. Величанства, а то је нама заповест. У грађаминалној представци ће се навети жалба и ја ћу као председник овог Сабора потписати ту представку. (Одобравање.) Ја сам чувао и увек ћу чувати права цркве, епископата и Сабора.

Др, М. *Михаиловић* узима на знање онај део одговора Његове Светости, у коме је изјавио, да ће чувати права срп. нар. црквеног Сабора и нада се, да ће Његова Светост, као што је мало час обрекао, потписати грађаминалну представку, а цео Сабор би волео, да сама Његова Светост, председник овог Сабора, предводи депутацију, која ће поднети Њ. Величанству наше тегобе.

Сабор узима на знање одговор Његове Светости.

Његова Светост одгађа седницу док не дође кр. Повереник, по којега одилази депутација под водством високопреосвештеног г. епископа *Германа Опоичића.*

Праћен депутацијом и својим секретаром и

уз почасти, које му као заступнику Његова Величанства приступе, дошао је кр. Повереник барон *Федор Николић* у саборницу, на чијем улазу Га је дочекала Његова Светост.

Кр. Повереник заузима председничко место, те је на српском језику прочитао ово саопштење.

Поштовани Сабори! Пошто Сабор, уназад најмилостивијем упутству, садржаном у превишњој одлуци Његовог Царског Апостолског Краљевског Величанства од 20. маја ове године, није узео у први ред у расправу предлоге, који се односе на коначно установљење српског православног народно-црквеног устава, на основу IX. законског чланка од године 1868. — то на темељу налога, добивеног у превишњој одлуци Његовог Царског и Апостолског Краљевског Величанства, паданој у Ишлу 3. августа ове године — седнице на дне 11 јула (29. јуна) ове године сазванога овога српског православног Сабора, *на неизвесно време одгађам.* (Живео Краљ!)

Његова Светост прочита опроштајни говор Свој управљен на Његову Преузвишеност, кр. Повереника. (Саопштен је у 31. броју о. л. Ур.)

По одласку кр. Повереника заготовљен је седнички записник.

Његова Светост позива перовођу да прочита записник ове седнице.

Перовођа јерej *Младен Јосић* прочита записник, који буде без примедбе оверовљен.

Његова Светост прочита Свој говор, којим се опраштa са заступницима народним са жељом, да се и опет у повољном здрављу и добром расположењу овде сакупљени на послу црквеном и народном виде и узајамно поздраве. (На ове речи Његове Светости заорило се дуготрајно: Живео!)

(И овај смо говор Његове Светости саопштили и 31. броју о. л. Ур.)

Седница је завршена у 1 ½ сат после подне.

Сечуј некад и сад

Написао

Јер. **Димит. Јанковић**, епарх. бележник прпачки

(Свршетак.)

Од тога доба после није ни било економа, већ се епископска добра надзираху под закуп — као и данас.

Од епископа Дионисија, који је у будимској епархији последњи каноничку посету чинио. Сечуј и поред своје знаменитости није видео свога архијереја. (Валда ће у најскоријој будућности да буде срећнији!)

Парохија је подигнута, као што сам напласно око 1745. Од тога доба до данас било је правих пароха 9, са 3 капелана; самосталних администратора, који су у месту седели било је два. Први парох био је ексарх Стеван Милин, око 1749. (?) Иза њега долази горепоменути поп Павел, од 1770. до од прилике 1776. Иза овог дошао је на парохију син му Теодор Михајловић, који је водио парохију до 2. фебр. 1789. када је у месту у Господу почануо. Погребен је на јужној страни цркве, у зиду стоји надгробна плоча са именом и карактером покојника.

Поп Теодора наследио је у звању јерej Прокопије Поповић, који бијаше парохом до 17. марта 1806 Исти је имао и капелана, јер. Василија Радана, који умре 1799. За пароха Прокопија, подигнут је 1794. поред цркве леп звоник и набављено 3 харионична звона. Иза Прокопија долази за пароха син му Феодоръ. Исти је био најдуже парохом у Сечују, т. ј. од 1806—1957. У годинама 1820—1830 био му је син његов Данило, капелан његов. — У почетку пароховање јереја Феодора по свој прилици је школа подигнута, јер се у црквеном рачуну од 1812. год. спомиње 24 ф. „шајна“ издатка на школу; а пре о школи нигде ни спомена нема.

1857 ступи поп Феодоръ у мировину, а душестарателство води јерej Бранко Миличъ, капелан који је до 25. окт. 1859. као администратор парохије у Сечују делао. — На Митров-дан 1859. дође за пароха из Острогона јерej Јован Бољарић, који је све до сирти своје ревносно делао у винограду Господњем. Његова је заслуга што је 1871, лепа, целисходна школска зграда саздана. Био је тачан свештеник и Сечујци се и данас радо сећају лепе и правилне службе његове. Преминуо је, у дубокој старости од 76 год., 18. априла 1881. — На три четврти године после тога дође на његово место јерej Урош Марковић, који је до 1885 пароховао. Тада се пресели у Мајиш где је и умро. Исте 1885. године децембра дође на Трста на ову парохију јер. Богољуб Топонарски, који се после непотпуних шест година 1891 врати у Трст. Иза Топонарског парохија остаде скоро 4 године непо-

пуњена, што је јако утицивсало, да се и онако замршено материјално стање црквене општине још јаче замрси. Тек месеца маја 1895. год. буде попуњена парохија писцем редака ових, а од септембра месеца 1896. администрира исту јер. Јован Пачарић.

Што се тиче кретања народа у Сечују никад није било више од 900—1000 православних душа; а већ 80 година имаде, од како се број душа свеједнако између 6—700 креће. Ова околност јасно доказује, да народ иде у назад, јер му жив капитал његов никаква плода не доноси. Са жалосним срцем морам овде приметити, да народ не само бројно већ још више материјално пропада; српских сесија сваке године мање, чему много доприносе стари дугови, и околност, што је у околини новац јефтин, т. ј. лако је позајмити. Свет, и то баш наш свет, лако се задужује, и не мислећи, да се дуг има вратити, и не мислећи да му је безусловно немогуће поред толиких намета и поред луксуријозне му ношње стећи 3—400 фор. чистога прихода, да дуг свој исплати. На онда шта бива? Веровник зашто своје, дужник му не може узајмљени новац вратити, иначе, ако не прода ланац земље; на поред таке економије није се чудити жалосној истини, што се број српских сесија за последњих 10 година са $^1/_4$ смањио. А није изглед да ће и будућност боља бити, јер је свет задужен, презадужен.

Све до половине прошлога века били су православни владајући у овом месту елеменат, но у 1760-тим годинама доселе се многи Немци, римокатолици који преотму српску превласт. У осталом ево бројеви нај јасније говоре. Године 1738.-е било је у Сечују у општe становника 1500 душа, православних 860, даклем 58%

1760.	станов:	2050;	правосл:	800.	— 39%
1780.	„	2374;	„	700.	— 29%
1810.	„	2800;	„	725.	— 26%
1830.	„	3700;	„	682.	— 18%
1860.	„	4550;	„	660.	— 14%
1890.	„	5400;	„	623.	— 11%
1895.	„	5600;	„	612.	— 10%

Од прилике свуд такову жалосну за нас будућност — каква се одавде даде навести — показује статистика кретања народа у целој Барањи. —

Православни Сечујци већином су ратари; има и по који занатлија; има их свега 129 домова. — У цркву сразмерно добро долазе (једно на друго сваки пут до 25%.) а и св. тајнама покајања и евхаристије махом приступају. Добри и свесни су Срби. Штета, што се лепо црквено општинско имање у последњих 10 година запустило, те ће доста времена протећи, док се поспрула у општ. имању равнотежа успостави.

Ев' овако је стајао Сечуј некад, а овако стоји данас. И ако је од патријаршије временом постала парохија VI. класе, — Сечуј као некадање главно место спомињало се у наслову свагдањег будимског епископа, све до 1847; од тога пак доба изоставили су га. Зашто су га изоставили? незнам, ал' то знам, да је за нас православне увек од веће важности, него н. пр. Столни Београд у наслову *палазм*.

Жељан, да пред шт. читаоце изнесем скицу историје Сечујске цркве и општине, оволико сам могао, које по предању, које из општ. архиве, које из старих бележака, које по упутству мог ирлоштованог кума г. М. Лудајића, да забележим, а све се надам да ће шт. читаоца побудити, да се за некадањи наш Сион заинтересује. Ако ми је то испало за руком писам бадава радио.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станишић** парох.

(Наставак.)

Доласком Христа Спаситеља завршује се стари, а отпочиње нови завет, нови уговор Бога са људима. Са Христом и у Христу започиње „нова твар“, јер „старо прође и све ново постаде“. (II. Кор. 5., 17.) Христос Спаситељ је за то и узео на себе човечје тело и сишао на земљу, да „учини вољу Божју,“ те да „укине прво, а постави друго.“ (Јевр. 10., 9.) Још пре страдања и смрти своје рекао је Христос ученицима својима, да ће „на камену саздати цркву своју,“ и за ту је цркву прорекао, да ју „врата паклена надвладати не ће“ (Мат. 16., 18.) На ту цркву и установио је Христос науком својом, саздао делима и чудесима својима, а утврдио страдањем, смрћу, а највише васкресењем својим; и после васкресења свога јављао се Христос још 40 дана ученицима својима „и говорио о царству Божјему (Дела, 1., 3.) т. ј. о цркви својој.“ Чланови цркве те, који се по имену оснивача

исте — прозваше „хришћанима“ (Дела, 11., 26.) моли се Богу одељено од осталих Јевреја, који у Христа не завероваше; те по времену и своје богомоље подизаше и имаше.

Те хришћанске богомоље беху у главном онако сграђене, као и храм Соломонов; и ту беше „светиња над светињама“ — оттар, која је од „светиње“ — храма, преградом одељена била. Па као што обликом, сградом, беше хришћанска богомоља слична старозаветној, исто тако и украс старозаветне богомоље беше задржан и унет и у новозаветну богомољу. Као и старозаветна, тако се и новозаветна богомоља украшавала иконама, али не само са сликама херувима, него и иконама Бога, Богомајке, апостола и других Божјих угодника. —

Преко 700 година осећао се Хришћанин добро у својој богомољи; вољно је у њу одлазио и радо посматрао светитељске ликове у њој смештене; ничега не беше у богомољи тој што би га вређало, што би му око боло.

И тако би то и даље трајало, да се неверни мусулманин, калиф Језид II. не окоми противу хришћанских икона, гледајући у њима незнабожачке идоле. Што неверник не поштује хришћанских икона, то није било необично ни чудновато, нити би то било по мирни живот цркве Христове страшно и опасно; али је невернику пошло за руком, да мржњу своју противу светих икона и на неке Хришћане пренесе, који заведени устане и сами противу поштовања св. икона. И међу Хришћанима отпоче борба: једни нападаху, други бранаху св. иконе и поштовање истих. Борба беше дуга и жестока, у којој је не само просута многа реч, него је проливена и многа крв заштитника св. икона, јер међу противницима св. икона беху и цареви. —

Ко је нападао, а ко бранио св. иконе, шта су непријатељи наводили противу поштовања светих икона, а како и чиме су заштитници св. икона те наводе рушили и обарали — то исписивати и казивати није овде место. Рећи ћу и навешћу само, да је грчка царица Ирина сазвала 787. год. сабор у Никеји, у тој цељи, да се навиди и испита ствар о поштовању св. икона. На том, по броју седмом васпонском сабору, њих преко 300 св. отаца, сакупљених из све цркве донеше и издадоше сљедећи догмат о поштовању св. икона: „Не допуштајући никакве новотине, ми чувамо сва црквена предања, која су се, било кроз писмо, било без писма утврдила; а једно између таквих је живописно цртање икона, које је сагласно са историјом Евангелске проповиједи, и служи потврдом, да је Бог Слово истинито, а не само привидно постао човјеком, и нама је то на корист. Јер оне ствари, које једна на другу показују, очито је, да се међусобно једна са другом и доказују. Поштo је то тако, ступајући као по царскоме путу, а слиједећи богорјечивоме учењу св отаца наших и предању Посвудне Цркве (а знамо, да у њој Дух Свети станује), са пуним поуздањем и марљивошћу установљујемо: на онај начин, као слика часног и животворног крста, исто се тако имају стављати у светим Божјим црквама на свештеним сасудима и одеждама, на зидовима и даскама, по кућама и на путевима часне и свете иконе, биле оне изведене у бојама, или мозаички, или из друге какве прикладне материје, и то иконе, колико Господа и Бога и Спаситеља нашега Исуса Христа, тако и непорочне Владичице наше свете Богородице, часних Анђела и свију светих и блажених људи. Јер чим се чешће они на иконама насликани виде, тим ће се живље код дотичних, који на њих гледају, забудити успомена и чежња к њиховом прототипу, цјеливаће их и одаваће им разборито поштовање, — али не оно пуно поклоњење, које по вјери нашој, припада јединој Божанственој природи, него ће им се одавати част на онај начин, као што се одаје слици часног и животворнога крста, светим Евангелијама и осталим свештених предметима, приносећи им наиме тамјан и свијеће, као што је то у древних благочастивих обичај био. При чему част, која се одаје икони, прелази на прототип њезин, и који штује икону, штује лице, које је на њој нацртано. Таким ће се начином утврдити учење светих Отаца наших, то јест, предање Посвудне цркве, која је од једног, до другог краја свијета примила Евангелије“. (Зборник правила — II. издање — Пристуи стр. XXXVIII.—XXXXII.)

Радом седмог васпонског сабора и догматом на том сабору утврђеним није прекинута борба око св. икона. Борба је та — после врло кратког примирја — са прекидањем жестином продужена и вођена и протезала се све до год. 842., које је године грчка царица Теодора сазвала сабор у Цариграду, који одобри

и утврди одлуке седмог васионског сабора од год. 787., и тиме оконча борбу и утврди поштовање св. икона. — („Хришћански Весник“ 1883 стр. 654.—661.)

Скоро 700 година после тога красиле су хришћанске богомоље св. икона и одавано им је од почетка цркве Христове указивано, а догматом седмог васионског сабора утврђено поштовање. Али 1520. год. римокатолик, и члан реда августинског, а уз то и доктор богословије, Мартин Лутер, озлојеђен папином злоупотребом вере Христове, а на име од папе наређеном продајом индулгенцијâ, иступи из римске, па отрже цркви тој и велики број верних, и оснује засебну верску заједницу, која се — по имену оснивача свога — и назва Лутеранском или протестантетвом. Та нова, од старе православне и новије римо-католичке различна верска заједница окоми се и противу св. икона, на име, Лутерани као и стари иконоборци стадоше тврдити и учитити, да иконама не треба одавати никакова поштовања, јер је то грех.

Но Лутерани учећи, да је грех поштовати иконе ипак их не одбацише, са свим, него их задржаше као „украс у цркви и кући и као историчке слике“ („Историја цркве од Н. Гр. Живковића стр. 146.“) Али назарени, који се и од Лутерана одвојише, пођоше још и даље, те одбацише иконе са свим; но њиховом учењу грех је, и то велики, трпити икону не само у цркви него и у кући; од туда њихова ревност у спаљивању и уништавању икона. —

Из до сада реченога види се постепено удаљавање од првобитне науке црквене о св. иконама. Прво су иконе — предмет поштовања достојан; за тим су — прост украс, на послетку се иконе ни као украс употребити не сиу.

Шта вели назарени о св. иконама?

„Ваше иконе исто тако изображавају Божанство, као и незнабожачки идоли. Па као што се могаше рећи за те идоле незнабожачке, да су сребро и злато, дела руку человечијих: имају уста, али не говоре; имају очи, али не виде; уши имају, али не чују; имају руке, али не могу с њима ништа да учине, и имају ноге, али не могу ходити — све се то може рећи и за ваше иконе.“. . . Уз све то они нам још врло радо приказује као превелику глупост већ и сами покушај, да се човек драже, да између осталога ма и само покуша насликати и самога Бога Оца. „Та Бог, је, вели, Дух и Њега још нико видио није (I. Јов. 4., 12.) нити га видети може (I. Тим. 6., 16.) или видети Га, па остати жив (Исх. 33., 16.) А јесте ли ви крај свег тога ради, да Га чему сравните, е на чему ћете Га сравнити (Исаија 40., 18. 19.)? Ми не треба да мислимо, да је Божанство као иконе златне или сребрене или камене, које су људи мајсторски начинили по сиишљању своме (Дела 17., 29.). Још ви преступате ту прве две заповести Божје, претворивши славу вечнога Бога у обличје смртнога човека и птица и четвороножних животиња и гадова и у лаж, и вечна поштујете тварь него Творца, који је благословен на век — на је за то и Он вас предао жељама срдца ваших у нечистоту, да се погане телеса ваша међу вама самима (Рим. 1., 23—25.)“ („Назаренство“ стр. 142—143.)

Остављајући за касније претрес и разбор овога навода назаренскога противу наших св. икона, одбићемо прво назаренски нападај на св. иконе, а то ћемо учинити разбором учења св. наше цркве о св. иконама.

Кад се неко учење као криво хоће да жигоше и као лажно одбаци, онда треба прво то учење свестрано испитати, добро проучити и правилно разумети па онда, ако је криво и и лажно, одбацити. А нешто негледуш и жмурећки одбацити; нешто и неиспитано или, олако и површно испитано осудити то је више него неправда.

Чусмо већ догмат седмог васионског сабора о св. иконама. Да нам наука св. наше цркве о св. иконама буде још јасније и разумљивија, добро ће бити да прочитамо молитву црквену при освећењу св. икона. Најпотпунија је, те по томе најтачније излаже науку св. наше православне цркве о св. иконама молитва у „чину благословења и освећења катапетазме или иконостаса, т. ј. свију икона у цркви на свом месту стављених“. („Допунителный требникъ“ стр. 20—20.) А ево у српском преводу молитве те:

„Господе Боже наш, Боже Богова и Господе Господарâ Боже Саваоте, Творче и створитељу сваке тварн, видљиве и невидљиве, Оче Господа нашег Исуса Христа, познајући твојих људи, Израиља, од тебе истинаго Бога к туђим, лажним Боговима врло склоно срце, чувајући их од идолослужења, а хотећи их спа-

гда непомично задржати у познању и служењу тебе јединога истинитога Бога, претњом си им бранио правити себи слике и ликове теби истиноме Богу противне; а у цељи тој) да им се као Господару клањају и служе. А наложио си прво угоднику своме, Мојсију, да по слици, на гори му показаној, направи слике и ликове, којима се не туђих лажних богова и оних, који не постоје, него тебе, јединога истинитога Бога пресвето и великољепно име слави (неограничавајући људе своје самим писмом завета и закона), као и кивот завета од дрвета које не трухне, златом опточен, у који су за тим положене биле таблице завета, златан суд и Аронова палица, и над њим (кивотом) два златна херувима, а на завесама радом вёаним множину херувима, а два херувима у угловима очистилишта, а за тим да се и у Соломоном теби подигнутом храму два херувима од кипарисног дрвета златом опточена поставе; и наложио си, да се као твоје с људма борављење и као знаци величине славе твоје и као оно што у себи има и собом показује спомен твојих превеликих и преславних чуда и доброчинства (и ако дела људских руку беху) страхом и дрхтањем, па и богољепним клањањем, и кађењем и молењем пред њима, поштују, а поштовање си то милостиво примао као теби самоме указано; а оне, који су их бешчастили, или их довољно поштовали нису различно си мучио и морио, као онога Озана. А у време Илија свештеника и судије израиљског показао си јасно разлику и одлику поштовања богумилих од богумрских слика, и то обарањем идола Дагона и помором иноплеменика. А кад се испунило време послао си јединороднога Сина твога, Господа нашега Исуса Христа, рођенога од жене свагда Деве Марије, који је примивши лик слугин и бивши у облику човечјем слику свога пречистога лика сликнио тиме, што је убрус своме лицу приложио и њу (слику) послао Авгару, кнезу Едеске и њоме опростио њега од болести и свима, који су к њој долазили и вером се клањали безбројна исцељења и многа доброчинства чудним начином даваше. . . .“

Ова молитва црквена јасно казује и сведочи, да св. прав. црква у св. иконама не види и не гледа идоле, него са сим друго нешто; јер кад би она у њима гледала идоле, она се у молитви при свечењу иконе не би смела ни дотицати онога места св. писма, којим се идол забрањује, а још би га мање наводити смела иначе би о себи сведочила да је или слепа или неразумна. А кад се св. прав. црква у молитви својој не само дотиче, него баш и наводи оно место св. писма, којим се идолопоштовање „претњом“ забрањује: то је онда јасан доказ, да она прави разлику између идола и иконе. А постоји ли збиља разлика између идола и иконе? Да та разлика у истини постоји сведоче она места св. писма, која се у приведеној молитви наводе. На разјаснимо горњу молитву односним местима св. писма.

(Наставиће се.)

Одлука Саборског Одбора

у погледу броја изборника за избор заступника на народно-црквени Сабор.

Поводом тога, што је у Изборном Реду од 1871. г. уврштен и број душа црквених општина, многе су црквене општине тога мишљења, да за избор заступника на наш Сабор могу бирати само онолики број својих изборника, колики отпада на број душа у Изборном Реду означени.

Па и многа изборна поверенства су тога мишљења бивала, те су појединим општинама ускраћивала, да гласају са бројем изборника према постојећем броју њихових душа, него су припуштала гласању само број изборника према броју душа дотичне општине, означеном у Изборном Реду.

Црквена општина у Бачинци, у уверењу, да број душа у Изборном Реду означени не може ништити одредбу § 15. у истом Изборном Реду, нити с њом у колизији бити, те ускраћивати црквеним општинама право, да при изборима заступника учествују са оним бројем својих изборника, на који их овлашћује фактични број душа њихових, — а не у Изборном Реду пре 30 година означени — обратила се она вел. Саборском Одбору молбом, да јој се дозволи избор историце изборника, према данашњем броју њезиних душа. (Јер су јој досад избора поверенства у Ердевику приликом избора заступника припуштала гласању само четворицу, према броју њезиних душа у Изборном Реду са 840 означених).

Вел. Саборски Одбор, поводом те молбе, донео је одлуку, коју ниже саопштавамо. А саопштавамо је за то, да према њој поступе од сад и остале наше црквене општине.

Пошто је у тој одлуци *начелно изречено, да*

у погледу броја изборника важи одредба § 15. Изборног Реда, а не у овом означеном броју душа, а наиме, да се на сваки 200 душа има изабрати по један изборник, и то *према фактичном броју душа* у општини, то држимо, да од сада више не може у том погледу бити сумње, разних мишљења и разне праксе, него да треба једнообразно по целој Митрополији поступати. А да се то једнообразије и уведе, а свака сумња у том погледу отклони, слободни смо приметити, да би вел. Сабореки Одбор требао у том погледу да изда једну нормативну наредбу на све епархијске административне одборе.

Одлука вел. Саборског Одбора гласи:

Ad C. O. 2668/830 ex 1897.

Славном Архидијецезалном Административном Одбору

у Карловцима.

У решење тамошњег поднеска од 28. априла (10. маја) 1897. бр. А. О. 510/269, односно молбе срп. прав. црквене општине у Бачинцима, гледе новог установљења броја изборника за избор заступника на народно-црквени Сабор, одлучно је Саборски Одбор одлуком својом од долезначеног дана и под горњим бројем: „Обзиром на на § 15. Изборног Реда од 29. маја 1871., по којем се за посредне изборе бирају у свакој црквеној општини на 200 душа по један изборник, а на натполовични суишак тога броја такођер један, и обзиром на то што срп. прав. црквена општина у Бачинцима заједно са филијалом Гибарцем сада броји 1060 душа, то је према овоме броју душа иста власна и дужна број изборника допунити, услед чега унутити помешуту црквену општину, да сходно овом поступи.

Из седнице срп. прав. народно-црквеног Саборског Одбора, држане у Карловцима 4. (16.) јуна 1897.

Георгије
Патријарх.

Честити роде Српски!

„Богу узајмује, ко сиромаху даје“
Премудри.

Била је прека православне цркве и српскога народа нашега у Хрватској и Славонији потреба, да се овде у Пакрацу поново отвори мушка учитељска школа наша.

Тој потреби удовољено је јесени 1894. године, и данас у три разреда своја броји учитељска школа овдашња до 60 ученика, 20 од прилике у сваком разреду. Ти ће ученици, ако да Бог, већ догодине, да отпочну као свршени приправници разилазити се по Хрватској и Славонији и попуњавати наша по закону мјеста учитељска, међу којима има празних, има попуњених учитељима римокатолицима, има попуњених неспособљенима нашима учитељима, а има опет попуњених и учитељицама мјесто учитеља, а то све зато, што није могло друкчије да буде. Није било довољно оспособљених наших учитеља, па је онда било боље и овако, него ли никако; боље него школа празна, затворена са свим.

Како су прилике данас за школе у опште благопријатне, можемо се доста поуздано надати, да ће и наша обновљена учитељска школа овденња, живити одсада љепшим, пунијим, самосвојнијим животом.

Ту наду даје нама и досадањи учитељске школе овденње живот и рад, који је без сумње много допринио томе, да се умножио број ученика њених овако, као што се умножио за ове прве три године од како се поново отворила.

Но да се та нада наша испуни што пре и потпуније, треба, да ју потпомогне љубав наша, али не „језиком и ријечима“, него „дјелом и истином“ као што вели св. Апостол Јован.

Клирикални Карловачки фонд наш, подмирује све потребе учитељске школе овденње — осим стана — и даје 1200 ф. годишње припомоћи приправницима њеним.

Толико даје годишње припомоћи приправницима и добровољним прилозима честитих отаца наших основани препарандски фонд пакрачки, који поврх тога даје годишње 300 фор. а и више, на оправке богословскога здања у коме је учитељска школа, и на разни намјештај њен.

Није томе давно, како се пружила прилика препарандском фонду нашем, да куши овде у мјесту згодну, пространу двокатницу — досада болницу земаљску — са лијепијем и пространијем унаоколо вртом, и тако је сада учитељска школа овденња дошла до своје властите куће, које досада није имала. А како је иста двокатница пространа, у четворокуту, кога су двије стране дуге по 34 метра, а друге двије по 37.5 метра, то је епархијски школски одбор овај тога мишљења, да би најбоље одговарало потребама овденњима, да се иста двокатница удеси за интернат — завод, у коме би се учитељски при-

правници обучавали, а уједно имали у њему и стан и рану своју. Тиме би се помогло приправницима и материјално.

Материјално, јер би у заводу имали приправници добар, чист и уредан стан; добру, чисту и уредну рану, што сада рђавство који од њих да има, јер су скоро сви из реда сиротиња, која живи послужише од оно мало приноћи што ју добивају из споменута два фонда, или са друге које стране у новцу, или у рани коју добивају њеки од приправника овде у мјесту по кућама са душама божјима, при чему наш једно с другим пролазе као она сирота дјевојка, за коју вели народна пјесма наша:

„када руча онда не вечера.
„кад састави ручак и вечеру,
„онда јој је рука недостало“

А покрај материјалне имали би приправници од интерната помоћи и морално, кад се узме, колика су данас на свијету искушења, и од чега све нема да брани младеж данашња срце своје и душу млађану, особито без добра, непосредна, непрекидна надзора у туђини, а к томе сиротиња, које се зло лијени као звања свога и друга радо и често.

Та су искушења кудикамо већа онде, гдје нема довољно за ученике подесних станова, као што је то случај и овде у мјесту. И зато је интернат за учитељске приправнике овденње од пријеке потребе. Али откуда интернат основати и издржавати га?

Препарандски фонд овдашњи у куповање и поправке горње дворатнице и учитељски намјештај њен, утрошиће од своје главнице од прилике онај дио, који је доносио досада интерес што су га примали до данас приправници као приноћ.

А и даље крњити главницу тога фонда, или само спријечавати и одсадашње напредовање његово, неби било савјетно. А клирикални фонд све ако и повећа садашњу приноћ своју, то ипак неће моћи сам да подмири све трошкове интерната, који се мора основати према досадашњем рачуну за 80. приправника.

Нешто ће моћи и морати принијети и сами приправници, као што раде то њеки и сада, но при свему томе још ће доста недостајати до онога износа, који ће требати за толики број учитељских приправника, па откуда недостатак тај да се намакне? Епархијски Школски одбор овај тога је мишљења, да се недостатак тај може да намакне добровољнима прилозима имућнијих црквених општина и појединих чланова православнога српскога народа нашега из Архидјецезе Доњокарловачке и Епархија Горњо-Карловачке и Пакрачке, јер те три Епархије наше имају, може се рећи, подједнаку корист од учитељске школе овдашње, а доследно томе биле би им подједнаке и дужности према тој заједничкој школи њиховој.

Ту заједницу њихову у учитељској школи овденњој свједочи и размјер ученика тих трију Епархија наших у нетој школи, а тај размјер стоји за сада овако.

У учитељској школи овденњој има са сада:
Епархија Пакрачка . . . 7. ученика,
Архидјецеза Карловачка . 9. „ а
Епархија Гор. Карловачка 33. „
Остали су ученици из других крајева наших.

А и ван граница Хрватске и Славоније могуће да се нађе по која црквена општина, и по која душа Христјанска, вољна приложити на ту човјекољубиву и по цркву и народ наш овде у Хрватској и Славонији од особите важности цијел, која се не би дала тако лако постићи без подесна интерната, у коме би приправници били поштеђени од разних невоља и тразвица, које недјељују добро ни на душу, ни на тијело њихово. С тога је епархијски школски одбор овај слободан ио закључку, донесеноме у данашњој сједници својој, обратити се путем овим и начином на све православне српско-црквене општине, православне српске манастире, новчане заводе и на појединa имућнија лица Епархије своје, Архидјецезе Доње Карловачке и Епархије Горњо-Карловачке с најучтивијом молбом, да својим добровољним годишњим прилозима, или једанпут за свагда, потпомогну основање и издржавање интерната уз овденњу учитељску школу нашу, и тиме учине онима који требају, дјело милости тјелесне а себи душевне, и уједно допринесу свој дио, да нам овде у Хрватској и Славонији и цркве наше боље напредују, а епархијски школски одбор овај стараће се живо, да се примљени дарови на добро употребе и да донесу плода и добра и обила.

Ако нас при томе потпомогне и која ван граница Хрватске и Славоније црквена општина наша или појединa душа Христјанска, тим ће више обвезати нас, а себи осјетлати образ српски.

Имена приложника, осим што ће бити напи-

сана на Небеси, уписаће се и у посебну књигу и читати свагда приликом Славе заводске, у знак благодарности, а уједно ће се и јавности редовно предавати.

Из сједнице епарх. школ. одбора у Пакрацу 17. (29.) Априла 1697.

Мирон Николић
Епископ Пакрачки.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Св. Архијерејски Синод) обавио је избор епископа обудовљеној дијецези Будимској, и у прошлу среду завршио своје седнице. Седницама св. Синода присуствовали су сва господа високопреосвештени епископи.

(Његова Светост,) Преузвишени г. патријарх *Георгије* бавиће се наступајуће седмице у Будимпешти, ради присуствовања у седницама горње куће угарског сабора. Са Његовом Светости отпутовао је у Будимпешту и високопреосвештени г. епископ Вршачки Гаврило Змејановић.

(Кр. Повереник) преузвишени г. *барон Федор Николић* отпутовао је из Карловаца, у пратњи свога секретара г. *Павла Јовановића*, особним жељезничким возом у прошли четвртак у $^{3}/_{4}$ 6 после подне, а уз почасти, којима је био и дочекан.

(Одлазак из Карловаца) Високопреосвештена господа епископи: *Мирон Николић*, *Михаило Грујић* и *Герман Опачић*, отпутовали су из Карловаца својим резиденцијама у прошлу среду, а високопреосвештени г. епископ Темишварски *Никанор Поповић* у петак. Високопреосвештени г. епископ *Никанор* налази се у потпуном здрављу.

(† Барон Милош пл. Бајић), велики добротвор народне просвете и српске Новосадске гимназије, преселио се у вечност. Вечан му спомен и лака му земља!

(Митрополит Тузлански). У прошлу недељу посвећен је и устоличен за митрополита Тузланског високопреосвештени г. *Григорије Жиљковић*. Посвећење извршили су у Тузли преосв. г. г. митрополит Сарајевски *Николај Мандић*, Мостарски *Серафим Перовић* и преосв. епископ Вршачки *Гаврило Змејановић*.

(На лечнички конгрес у Москви) отишли су лечници Др. Јован Великировић и Др. Младен Јојкић, те професори Др. Ђорђе Дера, Стеван Лекић и Јован Грчић из Новог Сада и архитект Влада Николић из Карловаца.

(† Љубица Радашинћка) народна добротворка из Сегедина умрла је у Срп. Крстуру. Врла покојница даровала је 5000 фор. за стипендије сирочанским богословима, 4000 фонду Св. Саве и 2000 учитељском конвикту у Новом Саду. Бог да јој душу прости! Вечан јој спомен и лака земља!

(Дубока старост.) У Варнси, варошици на Каспијском језеру, живи један грузијански свештеник по имену Георгадзе, који је ове године прославио 140. рођендан. Георгадзе је већ о великој кући год. 1809. био парох у Варнси. Понадија му умрла тек пре шест година. Нису имали никад деце. Старац је и данас здрав, није никад боловао. И данас још добро види и чује и иде без штапа.

III. Исказ скупљених прилога за „Фонд Св. Саве.“

(Наставак из бр. 47. год. 1896.)

Кукујевци: По 1 фор. г. г. Петар Зукановић, Светислав Тодоровић, Васа Тодоровић, Стојан Ђорђан, по 50 нов. г. г. Ђура Јовановић, Игњат Леви, Тома Јовановић, Петар Баиић, по 30 нов. г. г. Иван Вондрак, по 20 нов. г. г. Илија Врачаревић, Јово Свиларевић, Рада Спасикапа, Андрија Јајић, Ђуро Баиић, Стево Рокић, Дане Петровић, по 10 нов. г. г. Јово Вогуновић, Стево Везмар, Којо Везмар, Раде Калаба, Стојан Миљковић, Тома Жуничић, Мило Ромић, Тома Марушевић, Илија Оклобџија, Коста Миросављевић, Персида Вук, Јован Радаковић, по 05 нов. г. Јово Милановић. Укупно 8 фор. 95 нов. одбијено 25 нов. поштарине, остатак 8 фор. 70 нов.

Легат г. Велимира Крстића Руха 100 фор.

Срп. школски фонд, Земун 50 фор.

Г|а. Ана Најић, Грац 2 фор., Г. Марко и Г|а Евица П. Шимић, Нови Сад, 32 фор. Г. Софронија Јаконић скупио о св. Сави у Дероњи 8 фор. 50 нов. Српска прав. црк. општина Дивош I рата 10 фор. Срп. женска задруга Суботица 10 фор.

Г. Мојсило Мајсторовић скупио у Грачцу 51 фор. (ово је штампано у 13 броју „Срп. Сиона“ год. 1896 у своти од 53 фор. по поште је са 2 фор. погрешно више послато, то се овим исправља.)

Преч. г. г. Милош М. Пашић, окр. прота жабаљски 10 ф 50 н. Никола Бељански, парох 7 фор 50 нов., Ђорђе Иванић, парох 7 фор. Емил Степанов, парох 6 фор., Сима Николић парох 5 ф. 50 н. Стеван Стевановић, парох 5 ф. 50 н. Но 5 ф. — г г. Светозар Влашкалић, парох, Јаков Исаковић парох, Павле Алексејевић парох, Васа Вуковић парох, Мита Ковачевић парох, Светозар Гавриловић парох, Душан Петровић парох, Васа Теофановић парох, Васа Стојадиновић с. п. помоћник, Ђока Михајловић парох, по 3 ф. г. Тодор Јованов с. п. помоћник

по 2 ф. 50 н. г. Васа Јојкић л. помоћник. по 2 ф. г. г. Влада Буковић парох и Светозар Влашкалић парох. Укупно 101 фор. 50 нов

Преч г Серафим Николић упр. ман. Б. сен. Ђураћ 100 ф.

В. сент Ђураћ: г. г. Колоним Ђорђевић ум. игуман 5 фор. Серафим Журковић јером. 10 фор. Укупно 15 фор.

Г. Урош Ђурић скупио у протопопијату Вуковарском 62 ф. Гђа Даница Радосављевић, Војка 1 ф. 50 н. Срп. прав. црк. општина Крњешевци 10 фор. Др. Св. Димитријевић, Текелијар 20 ф. Питомци новашке школе у Хопову 5 ф. Старобечејска ђачка омладина Ст. Бечеј 38 фор. Укупно 136 ф. 50 н.

Маринци: Преч. г. Ђ. Мишић парох 1 ф. г. Милеи Бракус учит. и председ. црк. општине 6 ф. Остали верни 1 ф. 74 н. Укупно 8 ф. 74 н.

Пресвс. Г. Епископ Нишки Димитрије 15 фор. Срп прав. црк. општ. Г. Ковиљ II 10 ф. Св. Николајевска црква у Пригу у место венца на одар умрлом Мити Обреновићу доброт. и приложнику 20 фор. Г. Др. Јовановић Панчево скупио у сватовима Др. Николе Григоријевића и Милице Николићеве, у крушама и динарима 43 ф. 60 н. Г. Гига Гершић, Београд 1 дукат, продат 5. ф. 50 н. Г. Емил Марињонић, ц. и кр. капетан у ирву Фелдмаршал 1 ф. Г. Јован Живковић проф. богосл. Карловци 6 ф. 66 нов. Г. Милутин Алексић скупио у сватовима Г. Душани Димитријевића Панчево, а послао по „Браниковом Колу“ 12 ф. Преч. г. Младен Поповић парох Буковац 1 фор. Укупно 114 ф. 76 н

Срп. прав. црк. оп. Сомбор (III рата) 100 ф.

Срп. прав. црк. оп. Вел. Кикинда 200 ф.

Срп. прав. црк. оп. Ст. Бечеј 100 фор.

Управа ман. Привине Главе, скупљено о слави 1896. г. 38 фор. 60 нов.

Срп. прав. црк. оп. Јасеново 20 фор.

Преч. г. Митрофан Павловић игуман ман. Бешенова уиео о слави манастирској скупљене прилоге: преч. г. игумаи Мирон Ђорђевић, Бођани 1 ф.; по 5 фор. г. г. Бока Обрад Милутиновић (кум славски), и Анатолије Димитријевић, Зекуш; по 2 фор. Гђа Дарииха Вујић; по 1 фор. г. г. Василијан Поповић, јером. Доротеј Јовановић, јером, Василијан Стакић јером. Никанор Даниловац јером.. Милан Б. Дожић правник из Црне Горе, Лаза Надбандић, Мита Стојковић правник. Др. Дика из Руме, Павле Војновић, бележник, Сава Парабак бележник из В. Радинаца, Јован Антоновић благајник Гргуревци, Емил Марињонић ц. и кр. капетан и супруга, гђе Анђелија Лукић роћ. Станковић и Софија уд. Крстић; по 50 нови. г. г. Светозар Ковачевић, Андрија Стојшић, Јосиф Даниловац из Бечеа. Паја Пајић и гђа Дарииха Мајсл. Укупно 29 фор. 50 нови.

Преч. г. Митрофан Павловић игуман ман. Шишатовца уноси скупљене прилоге: Управа ман. Шишатовца 10 фор. Отац калоним Мађаревић, намесник 5 фор. Г. Јован Татић, инжинир из Руме 3 фор.; по 1 фор. — г. г. Веселин Гргуров, Ердевик, Јован Вучанов, учит. Митровица, Алберт Вејић уч. Митровица, Капетан Хајкман, уч. Митровица, В. Мацек уч. Митровица, Фрања Мауер уч. Митровица, Ст. Јовановић уч. Митровица, Пера и Ленка Бојкић Митровица, Теодор Рогулић, Ириг, Милан Цвијачки уч. Ердевик, Жарко Ђукић, Шид, гђа Дарииха Ђукић учитељица Карловци и гђа Јелена Хајкман Митровица. Укупно 31 фор.

Од посетиоца ман Хопова 1896. год.: По 5 ф. — г. г. Др. Веселин Николајевић, Ириг, Исидор Дебељачки, Ст. Бечеј, Влада пл. Николић, Беч. Исидор пл. Николић Жабаљ. Риста Тедечки и синови Вел. Кикинда; по 3 фор. — г. Мисионар јером. Севастиан; по 1 фор. — г. Јован Татић Рума. Укупно 29 фор.

Од посетиоца ман. Гргетега 1896. год.: Г. Димитр. Бранковић, архић. 10 фор. Илариои Рупарац за браћу Лазара и Димитрија 5 фор. Иван Машировић, катихета 1 ф. Н. Н. 1 ф. Укупно 17 ф.

За ман. Кувеждин у готову 25 ф. и 1 ♯ укупно 30 фор. 50 новч.

За ман. Крушедол 18 фор. 40 новч.

Српска банка Загреб 100 фор.

(Наставиће се).

Позив на претплату.

Потписани с уљудном понизношћу и молбом, обраћам се на све искрене пријатеље *школе* и њеног унапређења, нарочито пак на учитеље и свештенике, да се браћи зауму, за скупљање претплатника на моју *педагошку* расправу:

„Значај народног домаћег одваспитавања“

коју сам намјенуо: родитељима, учитељима и васпитачима, што ће се распространити на 4—5 штампаних табака, коју сам већ и у штампу дао и која ће — ако Бог даде — на нашег *Св. Плашу* т. г. готова бити, кад ћу је цијењеним претплатницима *о својем трошку отпослати*.

У тој расправи сам јасно истакао по природнијем правилима педагогије, кад и како ваља подмладак одваспитавати, да од овог, у правом смислу постану добри *људи*.

Цијена је овој књижици *само* 25 новчића, из чега се јасно даје видјети, да нисам само толико жели имати, како би могло штампарске и поштарниске трошкове подмирити.

Сваком брату и сестри скупљачу, дајем *осми* примјерак на уздарје.

Претплату ваља слати поштанском упутницом на ову адресу: Tekintetes Majszki Sáczá úr — a gör. kel. szerb egyházközség gondnokának Szegeden.

С поштовањем јесам

У Сегедину (Ungarn) о Видов-дан, 1897.

Јован Ђ. Косић с. р.
српски народни учитељ.

Јавна захвалност.

Високопреосвештени г. *Мирон Николић* српски накрачки благоизволео је платити за седамнаест срп. сиромашних школа моју књигу: „*Историју срп. школа у аустро-угарској монархији*“.

На оволикој пажњи према моме скромном књижевном раду, побуђен сам налазим јавно изрећи своју најтоплију захвалност преосвешт. г. епископу, као мужу, који је у много прилика доказао своју истинску љубав према просвети нашег народа.

Беловар, 1897. *М. Нешковић.*

Нове књиге.

Изашла је из штампе књига:

ЗБИРКА ПЕДАГОШКИХ РАДОВА

МИТЕ НЕШКОВИЋА

Књига трећа

Историја Српских школа у Аустро-Угарској Монархији

Ово је дело добило по „Српској Матици“ расписану награду од 50 дуката.

Садржина: 1. Пристуи. — 2. Од Српске пропасти до себе. — 3. Од себе нашег народа у ове крајеве до владавине царице и краљице Марије Терезије. — 4. Од владања царице и краљице Марије Терезије до оснивања прве српске учитељске школе у Сент-Андреји (1740—1811.) — 5. Од оснивања прве учитељске школе у Сент-Андреји до проглашења Краљеве Уредбе од 10 августа 1868. године. — 6. Од проглашења Царског рескрипта до данас. — Завршетак.

Цена је књизи 70 новч. — Може се добити код писца јој г. *Мите Нешковића*, кр. школског надзорника у *Беловару* (Хрватска).

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

„МАЛА КАТАВАСИЈА“

наша одобрена је и прописана

ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

како нашим всл. Школским Саветом, тако и вис. кр. зем. владом у Загребу.

У препоруку нашег издања „Мале Катавасије“ приводимо ево и оцену стручног ваљног и познатог часописа „Новог Васпитача“.

У II. свесци овогодишњој оцењује „Нови Васпитач“ наше издање овако:

„У VIII. ком. „*Књижевног Прегледа*“ нашег од прошле године приказасмо ову књижицу, а после тога замолисмо једног од наших врсних стручњака, да нашише кратки реферад о тој књизи за наш лист. У место формалног реферада, стиже нам од истог господина писмо, у коме је — по своме суду — истакао оне добре стране „*Катавасије*“, ради којих *она заслужује прво место међу својим другима*. То место на писма овако гласи:

1.) Ова је књига потпунија од свију досадањих; јер има за вечерње, јутрење и литургију све најважније ствари, које су школској младежи нужне, и то све у правилном реду.

2.) У њој су тачно исправљени текстови у свима произвољним песмама о великим празницима и поправљене су оне многе погрешке у њима, које су вирисале на проту-православно порекло, као н. пр. „**безъ грѣха зачата**“ у песми божићној „**Дикій днесь Сіонъ!**“ и т. д.

3.) У овој катавасији попуњена је једна празнина, која се налази у свима досадањим књигама те врсте; а то је, уврштени су тропари и кондаци за све оне свеце, о којима се обично у нас Срба „Крсно име“ слави. Тако је дана прилика, не само свакоме ђаку, него и његовим родитељима и старијима, да о свом свечарству могу научити и отвојати тропар свога кућног патрона, који је главна карактеристика српског племена у опће, а особито међу туђинцима.

Најпосле, сравни ли се та катавасија са свима досадањим њеним другарицама, сваки свештеник и учитељ моћи ће одмах на први поглед видети, у чему и колико је она боља, потпунија и сређенија од свију осталих. Врло је лако навести баш и поимење све њене предности и премућства.

Према свему овоме, књига је запета у својој врсти до сада *најбоља* и *најпотпунија*.“

Молимо п. н. господу учитеље и сл. црквено-школске општине, да нас потпомогну својим наруџбинама, јер само тако ће се стати на пут увлачењу у школе наше и таких катавасија, које за школу нису.

Садржи осам табака. — Цена је 20 нов. — На више са рабатом.

Српска Манастирска Штампарија.

У Ср. Карловцима.

ПЕСМАРИЦА

ЗА

ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРОИСПОВЕДНЕ СРПСКЕ НАРОДНЕ ШКОЛЕ

према наставној основи најновијој од всл.

Школског Савета

израдио

Александар Јорговић

учитељ у срп. вишој девој. школи новосадској

У ноте стављене су ове песме, за:

Први разред 1. Весело сам дете, 2. Ми смо деца весела, 3. Тичија песма. 4. Пчелица. — *Други разред*: 5. Ми смо деца весела, 6. Станови 7. Пчела, 8. Завет, 9. Голуб седи на стрејини, 10. Хајд у школу!, 11. Млади занатлија I, 12. Млади

азнатлија II. — *Треби разред*: 13. Мио ми је цветак, 14. Боже благи, Боже свети!, 15. Песме божићне I., 16. Песме божићне II, 17. Слава прамалећа, 18. Сунце се рађа, 19. Јутрењи радови, 20. Пчела и голуб, 21. Поточара, 22. Народна химна. 23. Мајска песма. 24. О косидби. 25. Завет, 26. Песма ковачу. — *Четврти разред*: 27. У пролеће. 28. Цвиц, 29. Домовина, 30. Голуб, 31. Пролеће, 32. На уранку, 33 Где птичице, 34. Србин, 35. Српкиња. 36. Песма тежакова, 37. Гусле, 38 Мајска песма, 39. Поаш ђака на игру. — Ова је несмарница решењем Вел. Школског Савета од 17. (29.) августа 1896. бр III. С. 298/196 за школску књигу при настави у пенању за српске народне школе одобрена; а решењем Вел. Одбора бр. 4512/1397. ех 1896. одређен јој је дар од 200 фор. а. пр. Цена је књизи 30 новч. Издање и штампа Српске Манастирске Штампарије у Срем. Карловцима, којој ваља наручбине слати.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 124 2—3

На управљено учитељско место у Срп. Арадцу овим се расписује стечај. Са истим местом скопчана је плата од 400 фор; у име школског послужитеља 24 фор.; у име рибања школе 10 фор.; у име школ. писаћег прибора 15 фор; зимског огрева колико потребно буде, осим тога слободан стан састојећи се из 3 собе, 1. писарнице, 2 куће, 1 коморе, 1 шталеа, 1. шупе и баште до стана.

Изабрани учитељ предаваће у I и II. разреду.

У дужност му спада: при сваком богослужењу у цркви у левој пенници појати, школску децу црквеном пјењу обучавати и све школском уредбом од 1872. год. прописане предмете предавати.

Право компетовања важи и за оспособљене учитељице.

Рок стечају траје до 10. августа и ст. кал.

Молбенице ваља упутити на овомест. школ. одбор.

У Срп. Арадцу 10. јула 1897. год.

Војин Цукић председник. Александар Торњански поповођа.

СТЕЧАЈ. 139 1—3

У смислу правила задужбине Атанасије П. Гереског расписује се овим стечај на једно штипендијско место по 150 ф. на годину.

Ову штипендију уживају само ученици ове гимназије, Срби православ. вере из земала угарске крупе, но нису искључени ни Срби православ. вере из Беча, Трста и краљевине Далмације.

Молитељи имају поднети своје молбенице потписаној управи гимназијског најдаље до 8. (20.) септембра о. г. и приключити им школске сведоџбе од последње две године, сведоџбу сиромаштва, сведоџбу лекарску и крштено писмо.

Примедба. Осим тих штипендија даје се сваке године из прихода од светосавских беседа приномоћ шеснаесторици сиромашних ученика ове гимназије по 100 ф. у месечним ратама по 10 фор. у напред.

У Новом Саду, 1. августа 1897.

Управа
Српске Велике Гимназије.

ШКОЛСКА ОБЈАВА. 140 1—3

Идућа школ. година 1897./8. почеће 1. септембра по рим. кал.

Ученици, који први пут у ову гимназију ступају, морају исказати сведоџбом, да су свршили главну основну школу, а сваки ученик без разлике, кад дође да се упише, има донети собом сведоџбу школску од последње године, крштено писмо и сведоџбу, да је у смислу XXII. зак. чл. од год. 1887. наказамљен.

Од школарине могу бити опроштени само они, који докажу сведоџбом сиромаштва, да су сиромашни и сведоџбом школском, да се добро владају и добро успевају.

Поповни испити држаће се 31. августа.

У Новом Саду, 1. августа 1895.

Васа Пушибрк,
управитељ.

СТЕЧАЈ 141 1—3

Услед останке госпођице Миле Јовановићеве учитељице у Модошу, расписује се стечај на четворо-разредној женској школи. —

Овим је скопчана годишња плата у готовом новцу од 300 фор. за држање пофторне школе 40 ф. у име паушала 10 ф., 2 фата тврда дрва с подвозом, врло угодан стан са 2 собе, једно предсобље, кујна, комора, таван, — с леном пространом баштом, и осим овог, пољске баште $^{3}/_{4}$ јанца. —

Изискује се, да све прописане предмете предавати има. —

Са децом редовно црквену походу и право појање изучавати. — Захтева се, да је свршила сомборску препарандију и мађарски језиком, да одлично влада. —

Која жели ово место получити, свака своје инструисане молбенице, до 8. Господње овомесном школском одбору поднети има. —

У Модошу 25. јула 1897.

Школски Одбор.

С. О. 3736. ех 1897. 121 2—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења једног евентуално двају места за струку *трговачку*, једног места за струку *економску* и евентуално једнога места за струку *обртничку*, у *стипендијску закладу Петровић-Харишћа*, овим се стечај расписује.

Стипендију из ове закладе, која износи год. 300 фор. а. вр., могу получити само младићи српске народности и источно-православне вере из земаља угарске круне, а изабрани питомац моћи ће своју стипендију уживати само у којем наставном заводу истих земаља, а само изнимно и по допуштељу вис. кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе и у којем наставном заводу у иноземству.

При једнаком својству молитеља имају првенство они, који су без имања, пред онима, који таковога поседују; а у истим околностима имају првенство пре свих молитеља сродници основатеља Марије Харишћа рођ. Петровићеве и мужа јој пок. Григорија Харишћа из Земуна.

Молитељи имају своје молбенице крштеним писмом, лечничком сведоџбом о каламљењу богиња и стању своје здравља, школском сведоџбом о досад свршеним наукама и најпосле сведоџбом о својем имовном стању од политичке власти — инструјисане, саборском одбору у Карловцима најдаље до 19. (31.) августа 1897. поднети.

У Карловцима 14. (26.) јула 1897 год.

Председништво

срп. прав. нар. црк. сабореког одбора.

С Т Е Ч А Ј. 115 3—3

Пошто је учитељско место само привр. попуњено, овим се на четвороразредној верозаконској мушкој школи у Срп. Неузини отвара стечај.

Плата је учитељу: 500 фор. а. вр. у готовом новцу, четири ланца оранице добре земље, па коју учитељ сам нема плаћа, 30 фор. а. вр. у име школске послуге, четири односно шест хвати тврдих дрва, од којих има и школу грејати, 5 фор. авр. у име паушала, ако је вичан за склапање црквених рачуна добијаће 15 фор. авр., леп слободан стан са две собе, предсобљем, кујном, шпајзом и 200□ хвата баште. Од великог укопа 1 ф. од малог 50 нов. где позван буде.

Учитељу у дужност спада све по закону прописане предмете предавати, повторну школу држати, децу у црк. појању обучававати, десну певницу сваке недеље, празника и у време часнога поста при пређеосвећеној литургији држати, место перовође безплатно заступати као и састав приреза протокола парохијала и школарине сваке године порезати и при крају године закључити.

Који желе на поменуто место компетовати, нека изволе своје инструиране молбенице до 6. (18.) Августа овомесном школском одбору поднети.

Из ванредне седнице школ. Одбора држане у Срп. Неузини 13. (25.) Јула 1897. год.

Живан Марковић, пр. учитељ и перовођа. Мита Николић, председник.

С. О. 3737 ех 1897 120 2—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења једног упражњеног питомачкога места *у стип. закладу блаженопок. А. Е. М. Мојсија Пушника* овим се расписује стечај.

За стипендисту ове закладе са годишњом стипендијом од 200 фор. а. вр. могу бити изабрани само ученици српске народности и православне вероисповести и то ученици гимназије, реалке и виших и нижих разреда, запатлијских, трговачких, економских и рударских школа и виших наука и исти уживају стипендију све до свршетка наука, ако добар успех у науци и добро владање искажу, што исказују концем сваког течаја. Ко ужива већ коју стипендију, не може бити у исти мах и питомац ове стип. закладе.

Питомци слушају своје науке у отаџбственим заводима, у Угарској и Хрватској (Славонији), ну по благовремено полученој дозволи од вис. кр. уг. министра богочасти и јавне наставе могу слушати своје науке и у иноземству.

Ваљано инструјисане молбенице имају се поднети саборском одбору у Карловцима најдаље до 19. (31.) августа 1897. год. а уз молбеницу треба привити крсни лист, школску и лечничку, као и сведоџбу о сиромаштву.

У Карловцима 14. (26.) јула 1897

Председништво

срп. прав. нар. црк. сабореког одбора.

С Т Е Ч А Ј. 131 1—3

Овим се расписује стечај на упражњено место учитељице, плата јој је у готовом 300 ф. а вр. 10 ф. у име огрева, 5 ф. у име паушала и — слободан стан.

У дужности јој спада уредбом прописане предмете предавати. Рок стечају Вел. Госпојина, када ће се и избор обавити, личне пријаве узимају се у обзир.

Из седнице црквено-школ. скупштинске седнице држане у Срп. Чешеју 20 Јула 1897.

Милан Бакић, перовођа. Иса Бачван, председник.

ШКОЛСКА ОБЈАВА. 1—1 136

Уписивање ученица у *српску вишу девојачку школу у Панчеву* за идућу школску 1897—98. годину почиње 1. септембра и траје до 6. сент. по нов. кал., када отпочињу редовна предавања.

У ову школу примају се девојчице, које су завршиле 10-у годину живота свога, а свршиле су четири разреда осн. народ. школе најмање са довољним успехом.

Ученице из V. и VI. разреда основне народне школе могу бити примљене у старије разреде ове школе, ако на пријемном испиту покажу, да су научиле бар са довољним успехом и по плану за срп. више дев. школе све оно, што би у пређашњем разреду у срп. вишој дев. школи имале научити.

Ученице, које први пут у овај завод ступе, плаћају 1 фор. уписнине, а осим тога плаћа свака ученица у име школарине за целу годину 5 фор., односно 2 фор. 50 новч. по течају. Осим тога дужна је свака ученица без разлике да при уписивању положи још 15 новч. као прилог у државни мировински учитељски фонд.

Који родитељи или старатељи желе своје женско дете послати овамо, умољавају се, да понесу собом детиње крштено писмо, школску сведоџбу од последње године као и уверење, да су детету у своје време каламљене богиње.

Родитељи са стране умољавају се, да се у погледу стана и препитања изволе обратити на управу ове школе, која ће им у ту цељ више бољих кућа препоручити.

У Панчеву. 1. (13.) августа 1897.

Милан Мандровић
упр. управитељ.

С Т Е Ч А Ј. 130 2—3

Овим се расписује стечај на мешовиту школу I. и II. разреда и тражи учитељ, а компетовати могу и учитељице те у случају, да неби који учитељ или свршен приправник компетовао, биће изабрана учитељица.

Плата је за предавање у свакидашњој школи 300 фор. авр. а у повторној школи 40 фор. авр. слободан стан са баштом и огрева колико потребно буде.

Дужности учитеља су све школском уредбом прописане предмете предавати и за левом певницом у цркви појати, а учитељице, осим предавања прописаних предмета сву женску дену свих разреда у ручном раду обучавати.

Компетовати могу само они, који су свршили сомборску препарандију и испит из мађарског језика положили.

Молбенице се имају до 31. августа 1897. године школ. одбору послати, када ће се и избор обавити.

Из одборске седнице држане у Деску (Deszka, per Szöregh, via: Szeged) 22. јула 1897. год.

Платон Ј. пл. Подградски, учитељ — перовођа. Стева Момиров, председник.

Ш. С. 188 ex 1897. 122 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај на једно упражњено питомачко место *стипендијске закладе пок. Атанасија Бале* са годишњом стипендијом од 63 фор. а. вр.

Стипендије из ове закладе, које су у три разреда, по 63 фор., 84 фор. и 105 фор. подељене, могу се поред постепеног промицања из нижег разреда у виши, подарити само таковим православним ученицима гимназије, богословије, свеучилишта или академије, који спадају у опсег српске митрополије карловачке, а који не уживају ништа друге какве потпоре, нити пак стипендије, што су истим основатељем код протестантских наставних завода у Дебрецину, Шарошпатаку и Пожуну установљене.

Сродници основатељеви имају првенство пред другим молитељима.

Молитељи треба да поднесу своје крштеним писмом, школском сведоџбом и сведоџбом сиромаштва снабдевене молбенице најдаље до 19. (31.) августа 1897 год. срп. прав. нар. школском савету у Карловцима.

У Карловцима 14. (26.) јула 1897.

Председништво
срп. прав. нар. школског савета.

СТЕЧАЈ. 134 1—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на I. и II. р. м. срп. вер. школе у Срп. Црњи.

Плата је: 800 круна; у име стана: 100 круна; за огрев: 50 круна; у име наупала 12 круна и 50 потура, изван села башта са шпалиром и воћем засађена. За поотворну школу сваке друге године 80 круна. Осим тога у изгледу је да ће и неорачуновоћа бити, за које би 100 круна имао.

Дужности учитеља су школ. уредбом прописане. Осим тога дужан је децу у појању обучавати; недељом и празником као и у вел. пост на пређосвећену литургију долазити и за левом певницом појати.

Компетовати могу они, који су сомборску препарандију српски и испит из мађарског језика положили.

Рок стечају истиче 20. август о. о. по нашем календару.

У Срп. Црњи, 27. јула 1897.

Председник:
Милан Савин.

Деповођа:
Милан Петковић.

СТЕЧАЈ. 1—3 137

Расписује се стечај на два стипендијска места из закладе покојног Јефте Михајловића Јанковог. Свака стипендија састоји се из годишње 300 фор. коју своту питомац у месечним оброцима у напред прима

Просители стипендија имају своје молбенице подкрепити:

1.) Сведоџбом, да су православне вере, од срп. православних родитеља у Сомбору рођени или да су им родитељи најмање 10 година стално у Сомбору живили.

2.) Сведоџбом о примерном владању.

3.) Сведоџбом о положеном испиту зрелости.

4.) Сведоџбом, да су телесно подпуно здрави.

5.) Сведоџбом о сиромашном стању.

Рок стечају траје до 1. септембра ове године по новом календару.

Молбенице се имају до одређеног рока подписаном подиети.

У Сомбору 28. јула 1897.

Љубомир Купусаревић

окр. протопрезитер Сомборски и председник управ. одбора зададе Јеф. Михајловића Јанковог.

СТЕЧАЈ. 1—3 135

Сходно решењу епарх. школског одбора овог од 3. (15.) авг. 1896. бр. ШО 75. овим се расписује стечај на следећа учитељска евентуално учитељичка места и то:

1.) за вероисповедну спојену школу у **Грабовац-Салки.** Плата се састоји из 14 кат. јутара земље, 120 фор. у готову, слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 150 фор.

2.) за вероисповедну школу у **Дољој-Нани.** Плата се састоји из 1^{1402}□ хв. кат. јутара земље и 1221 □ хв. винограда, 20 пожунских мерова жита, 5 пожунских мерова кукуруза, 3 хв. дрва, слободног стана, 80 новч. од пара и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 163 фор.

3.) за вероисповедну спојену школу у **Борјад-Почи.** Плата се састоји из 16 кат. јутара земље, 20 фор. у готову, депутата у вредности од 230 фор. слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 80 фор.

4.) за вероисповедну школу у **Литобк.** Плата се састоји из 3^{111}□ хв. кат. јутра земље, депутата у вредности од 200 фор. слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 100 фор.

5.) за вероисповедну школу у **Мађар-Бојн.** Плата се састоји из 4^{1532}□ хв. кат. јутр земље, 40 фор. у готову, 18 пожунских мерова жита, 18 пожунских мерова кукуруза, слободног стана и потпоре из епарх. потпорног школског фонда у износу од 100 фор.

6.) за вероисповедну школу у **Виљану.** Плата се састоји из 2^{1107}□ хв. јутра земље, 20 фор. у готову, 15 пож. мерова жита, 15 пож. мерова кукуруза, слободног стана и потпоре из епарх. потпорног школског фонда у износу од 100 фор.

7.) за вероисповедну школу у **Батосеку.** Плата се састоји из 10^{890}□ хв. кат. јутара земље, 72 фор. у готову, депутата у вредности од 50 фор., слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 60 фор.

8.) за вероисповедну школу у **Ланчугу.** Плата се састоји из 2 кат. јутра земље, 52 фор. и 50 новч., у готову, 18 мерова жита и 18 мерова кукуруза, 2 хв. дрва, слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 100 фор.

9. за вероисповедну школу у **Будмиру.** Плата се састоји из 6^{1476}□ хв. кат. јутара земље, 50 фор. у готову 28 мерова жита, слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 100 фор.

10.) за вероисповедну школу у **Рац-Гарчину.** Плата се састоји из 2^{200}□ хв. кат. јутра земље, у готову новцу 85 новч. од пара, депутата у вредности од 150 фор., 2 хв. дрва, слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 100 фор.

Компетовати могу само они, који имају прописану квалификацију, а предност имају учитељи. Рок стечају траје до 19. (31.) авг. 1897.

Ваљано инструисане молбенице имају се до означеног дана непосредно потписаном одбору доставити.

У Сент-Андреји дне 24. јула (5. авг.) 1897.

Епарх. Школски Одбор будимски.

ДАЉЕ У ДОДАТКУ

Додатак 32 бр. „Српског Сиона“

СТЕЧАЈ. 129 2—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на српској верозаконској школи *у Илочцу (Барања)*.

Плата је 300 фор. минумум. Слободан стан са 1 леном натосаном собом и комором. Једно јутро добр баште. Од великог укопа 40, а од малог 20 н. Од венчанице 40 н.

Учитељу спада у дужност. у цркви појати и уз свештеника сваку дужност вршити.

Рок молби: 18. августа о. г. Молбе ваља слати на школски одбор.

Из седнице м. школског одбора држане 22. јуна 1897. у *Илочцу* (п. р. Lapáncsa.)

Максим Поповић
перовођа.

Милан Недић
председник.

СТЕЧАЈ. 128 2—3

На српској основној верозаконској сплашкој школи у Молу, упражњена су три места учитељска, на која и учитељице компетовати могу, а плата је у готовом (за свако место) 600 круна и 40 круна за огрев, слободан стан, са две собе, кујном, шталом и баштом.

У изгледу је повишица од 200 круна, за свако место.

Учитељу или учитељици спадаће у дужност законом прописане предмете у школи предавати. Од компетента се иште, да су испит из мађарског језика положили.

Молиоци имају своје молбенице поднети од данас за шест недеља овоме одбору.

Из седнице месног школ. одбора држане у Молу 20 јуна (1. августа) 1897.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 95 5—5

Но упражњено учитељско место на срп. верозаконској осн. школи у Деронји расписује се стечај. Плата је учитељу: 300 (три стотине) фор., 6 катастралних јутара оране земље, на коју учитељ порез плаћа, 2 хвата дрва, даље простран и врло леп стан с баштом. — Примећује се да је у изгледу повишење учит. плате за 100 фор. —

На ово место могу компетовати само они, који су учит. школу у Сомбору свршили и испит из мађ. језика положили. —

Дужности учитеља прописане су шк. уредбом од 1872. г.

Рок стечају траје до Преображења о. г. кога ће се дана и избор одржати. —

Из седнице школског одбора држане 29. јуна 1897. у Деронји. (п. Hodságh, B. B. m.)

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 123 2—3

Расписује се стечај на једно упражњено стипендијско место у заклади народног добротвора Луке *Миланковића* и сестре му Марије Петровићке, за слушаоца *реалке* или *технике*.

Годишња је стипендија 500 фор., која се добија у десет месечних оброка, т. ј. од почетка до свршетка школске године.

Молбеници ваља приложити: крштено писмо, сведоџбе о свршеним наукама, сведоџбу сиромаштва и лекарску сведоџбу.

Рок стечају је *четири* недеље од првог објављења.

Из седнице црквеног одбора срп. прав. црквшкол. општине у Новом Саду 16. (28.) јуна 1897.

К. Миловановић
перовођа.

Петар Попадић
председник.

СТЕЧАЈ. 127 2—3

Овим се поново расписује стечај на учитељско место за I. и II. раз. верозаконске мушке школе у Бегечу.

Плата је следећа: 355 фор. за писаћи прибор 5 фор. огрев преко зиме колико је потребно и 2 хвата дрва за своју потребу; 4 јутра (по 1200 □) ритске земље, која је изложена поплави и за коју општина у случају поплаве не прима одговорност; осим тога леп стан у новој школи са свима потребним стајама.

Дужности су учитеља редовну школу држати у цркви за левом певницом појати и деду појању обучавати.

Компетенти имају доказати, да су учитељску школу свршили и испит из мађарског језика положили. Лична пријава узеће се у обзир.

Рок стечају је Велика Госпојина, ког ће се дана и избор објавити.

Из седнице црквене скупштине у Бегечу од 20. јула 1897 год.

Ст. Црнојачки
перовођа.

Тоша Мутибарић
председник.

ОБЈАВА. 132 1—3

Српско-православна црквена општина у Канаку рада је на основу одобрења сл. ен. адм. одбора темишварског од 19. (31.) маја т. г. бр. А. 748 597 ех 1897. своју цркву оправити. Посао ће се падати на јавној дражби на мањак, која ће се одржати 10. (22.) августа т. г. у школској дворани. Цео прорачун износи 2600 ф.

Подузетници су дужни положити 10% у име шпицманлука.

Ближа условља могу се дознати од председника или у парох. звању.

Општина задржава себи право поверења по обављеној дражби.

У Канаку 22. јула (3. августа 1897.

Лаза Радосав
председник.

ШКОЛСКА ОБЈАВА. 1—3 133

У Српским учитељским школама сомборским започиње се школска 1897/8. година 1 септембра по ст. календару.

У мушку учитељску школу примају се: младићи православне вере, здрави телом и душом, смерни и благе нарави, који су петнајсету годину навршили и четврти гимназијални, четврто реални или четврти разред грађанске школе с *довољним* успехом свршили.

Такође могу бити примљени и они, који немају сведочанства од ових разреда, али ће они дужни бити овде пријамни испит полагати. из науке вере, срп. мађ. и немачког језика, историје, географије и рачуна у обиму у колико се у грађанским школама исти предмети предају. Овај пријамни испит држаће се 30. и 31. августа у 8 сати пре подне.

У женску учитељску школу примају се Српкиње православне вере, које су четнајсету годину живота навршиле и IV. разред српске више девојачке школе с *добрим* успехом свршиле, а при том су здраве и примерног моралног владања.

Једни и друге имају пријамни испит из славенског читања, молитава, из малог црквеног појања овде с добрим успехом положити.

Сваки, који у овај завод ступити жели, дужан је са собом донети крштено писмо, лекарску сведочбу о добром здрављу и сведочбу о свршеним горенаведеним или вишим школским разредима.

Они, који су пре једне или више година школу оставили, морају донети са собом сведочбу свога пароха о моралном и религиозном владању свом.

Женске имају још непозставно донети писмену изјаву својих родитеља или добротвора да ће их они за време бављења у овом заводу о свом трошку издржати, на којој изјави мора бити и потврђење местне политичне власти, да су дотични доиста у стању своју обвезу испунити.

Стан и храна само се у приватним кућама, са знањем и одобрењем управитељевим, или по препоруци овога, погодити може.

У Сомбору, 1. августа 1897.

Н. Ђ. Вукићевић,
управитељ српских учитељских школа сомборских.

Ad K. 341. ex 1897. 1—1 138

СТЕЧАЈ.

На парохију IV. плаћевног разреда у Срп. Ченеју с одговарајућом наплатом у биру и у за поједине функције установљеној штоли. Интеркалара нема.

Молбенице ваља путем претпостављених власти до 1. (13.) септембра 1897. потписаној епархијској власти поднети.

Из седнице епрхијске конзисторије држане у Темишвару 29. јула (10. августа) 1897.

Епарх. Конзисторија у Темишвару.

СТЕЧАЈ. 113 3—3

На упражњено учитељско место на срп. вероисповедној мешовитој школи у Канаку.

Плата је учитељу у готовом 300 фор. а. вр.; паушал 6 фор. а. вр. у име перовођства 15 фор. а. вр. даље: 2 хвата тврдих дрва за кухање, 3 хвата сламе за грејање учитељског стана; 4 јанца ораће земље на коју учитељ порез плаћа, $^1/_2$ јанца баште иван села; слободан стан са 2 собе, кухињом, јестиваром и баштом. Од погреба где позват буде 50 кр, а ако се носи у цркву онда 1 фор., од парастоса 20 нов. —

Учитељ је дужан у школи децу подучавати у предметима школ. уредбом од 1872 г. прописаним, у цркви десну певницу држати, за време укрштњег поста на прећеосвећену службу долазити и појати, у седницама како одборским таке и скупштинским перо водити, на крају годину туторима и школском касиру рачуне склапати.

Компетовати могу само оспособљени учитељи, који су сомборску препарандију свршили. Првенство имају, који се лично пријаве и у цркви успеју.

Рок стечају је 10. (22.) август, када ће се и избор обавити.

Компетенти нека своје прописно инструисане молбе пошљу на школ. одбор срп. прав. општине у Канаку, Торонталска ж.

Из седнице црквено-школског одбора држане у Канаку на Петров-дан 1897 г.

Лаза Радосав
председник.

Бр. 21 ex 1897. 114 3—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место, на овд. срп. прав. вероисповедној четвороразредној основној школи. —

Са тим местом скопчана је плата од 400 фор. у готовом новцу, 15 фор. за огрев, 5 фор. за писаћи прибор, 20 фор. за перовођство, 5 фор. за паушал, — осим тога 4 јанца ораће земље, на коју порез и еквивалент учитељ плаћа, $^1/_2$ јанца баште ван села и у школској згради слободан стан с' баштом. —

Учитељу у дужност спада школ. уредбом прописане предмете предавати, поуторну школу држати, у цркви за десном певницом недељом, празником и прећеосвећеним службама појати и децу појању обучавати. —

На ово место могу компетовати само оспособљени учитељи, који су у Сомбору учитељску школу учили и испит из мађарског језика положили. —

Рок стечају истиче 15. (27.) Августа, којег ће се дана и избор обавити. —

Првенство имају они, који се лично пријаве и у цркви буду појали.

У Рудни 12. (24.) јула 1897 год.

Школски Одбор.

Ад Ш. С. зап. 147/116 ех 1897. 112 3—3

С Т Е Ч А Ј.*)

На упражњено професорско место српске учитељске женске школе у Сомбору за математику и природне науке овим се отвара стечај.

Изабрани професор имаће дужност да предаје: математичне науке: аритметику, геометрију и алгебру као и природне науке: зоологију, ботанику, минералогију, физику и хемију с погледом на домаће пољоделске, занатлијске и трговачке прилике српскога народа у најмање 20 седмичних часова.

Са овим местом, ако је изабрани — за горњу струку потпуно оспособљени гимназијски или препарандијски професор, скопчана је годишња плата од 1000 фор. а. вр. и 10% те плате у име станарине, после сваких пет година успешне професорске службе годишња повишица од 100 фор. а. вр., а после 30 година службовања мировина у износу постигнуте плате. Ако је постављени без прописане потпуне квалификације, имаће плату од годишњих 800 фор. а. вр.

На ово место могу компетовати само они Срби (Српкиње) православне вере, који су стекли оспособљење за предавање односних горепоменутих наука у којем свеучилишту, или у којем вишем педагогијском заводу, или те науке у тим заводима слушали; али првенство имају оспособљени за горње струке гимназијски, или препарандијски професори. За случај ако такових компетената не би било, имаће дотични постављени за годину дана положити испит за професорско оспособљење.

Оспособљени професор ће се у смислу школске уредбе сматрати за две године дана службовања као привремено постављени, а суплент се у опште поставља у привременом својству.

Молбенице своје, којима се имају приключити: крштено писмо, сведочанство о професорском оспособљењу, односно о свршеним наукама, сведоџба о досадањем службовању и најпосле о религијозно-моралном и политичном поведењу — ваља да компетенти (компетенткиње) поднесу подписаном председништву најдаље до 3. (15.) августа 1897.

У Карловцима 14. (26.) јула 1897.

Председништво

срп. прав. нар. школског савета.

*) Услед решења Ш. Савета под бр. 147/116 ех 1897 августа је важност стечаја у бр. 28. и 29. „Српског Сиона“ расписан ради попуњења ове катедре за мушку учитељ. школу у Сомбору.

С Т Е Ч А Ј. 116 3—3

На упражњено учитељско место у Кишфалуби на српско-народној вероисповедној школи — стечај се расписује.

Берива су следећа: учитељска плата 304 ф. ав. вр. коју своту добија из местне црквн. благајне у месечним оброцима у напред; у име потворне школе 36 фор. из мест. пол. благајне у напред: за перовођство и рачуноводство — ако га води 20 фор. Изабраник учитељ уживаће 3 ланца добре оране земље, удобан стан, са две собе, кујном, комором, шупом, шталом, и поред стана башту од 1 ланца и најпосле 4 хвата тврдих дрва. Од венчанице 40 нов. од великог укопа 40 нов. а малог 20 нов. од нарастоса 40 н.

Изабраном учитељу спадаће у дужност све дужности црквеног певца тачно обављати.

Молитељи нека се обрате са добро инструисаном молбом на доле подписаног председника, прикључивши документат. који ће доказати, да су вични и државном језику.

Рок стечаја 24. августа о. г. по старом кал. у Кишфалуби 13. Јула 1897.

п. по. (Вагапуа m. Kisfalud.)

Роман Косић.

председник школ. одбора.

С Т Е Ч А Ј. 119 3—3

На новоустановљено учитељско место на срп. нар. вероисповедној школи у Варјашу расписује се стечај.

Плата је 300 фор. у готовом новцу, 20 кибли жита, 20 кибли кукуруза у парави, 4 хвата тврдих дрва, $^1/_4$ ланца баште ван села, за држање повторне школе, сваке друге године 40 фор., 1 фор. од погреба кад буде позван, слободан стан састојећи се из 3 собе, кујне, коморе, подрума, шупе и штале, све под једним кровом. Поред стана башта од 150 квадрати.

Учитељу у дужност спада предавање свих школ. уредбом прописаних предмета у разредима, које му школски одбор буде доделио; појање у једној певници и обучавање школске деце у појању.

Компетовати на ово место могу само они, који су свршили сомборску препарандију и који владају мађарским језиком.

Лична пријава ће се у обзир узети.

Рок стечају траје до 15. (27.) августа 1897.

Из седнице школског одбора држане у Варјашу 13. (25.) јула 1897.

Коста Вујковић
перовођа.

Живко Едодин
председник школ одбора.

Ад Е. бр. 179. и 285. К. 53. 126 2—3

СТЕЧАЈ.

На парохију VI. разреда у Шиклушу овим се стечај расписује. Интеркалара нема.

Компетенти имају своје ваљано исправне молбенице путем претпостављене власти до 20. авг. (1. септ.) 1897., укључно, потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске држане у Сент-Андреји дне 26. јуна (8. јула) 1897.

Епарх. Конзисторија будимска.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

Темишвар златна и сребрна медаља 1891.

Почасна диплома Букурешт

ЕВГЕН ШПАНГ

ПОЗЛАТАР

ТЕМИШВАР — ФАБРИКА.

Букурешт златна медаља 1894.

Препоручује своју радњу за извађање свију врсти позлатарског посла и радова у црквама као позлата иконостаса, ћивота, рипида, Христових гробова и т. д.

уз гаранцију за најсолиднију израду и уз најјефтинију цену.

Привремено се бави сад у црквеној општини у Моторину. 2—6

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене извађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушцима провиђена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крупама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 7— **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За страни земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 33.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 10. августа 1897.

Проповед.

О „лажним учитељима.“*

Треба да се сећамо и прошлих времена, а да размишљамо и о данима нашим. У времена прошла одводи нас мисао: како је некад било? На размишљање о приликама и неприликама данашњим, упућује нас много, што се збива и догађа међу нама и с нама, а у св. цркви православној милога ми народа српскога.

Па да учинимо, браћо, и једно и друго, а за часак који.

Вратимо се у прошлост. Господ наш Исус Христос оставио је, по светом Вазнесењу, ученике и апостоле Своје, да наставе, где је Он престао. Да пронесу кроз народе светлост Јеванђелску, да их упознаду са божанством Христовим, да их просвете вером у једног истинитог Бога и препороде врлинама, којима је Христос учио и које је чинио.

Знајући своју судбу међу људима, Христос је таку судбу прорекао и Својим ученицима. „*Ја вас шаљем као овце међу вукове. И сви ће мрзити на вас имена мога ради. Чашу коју пијем ја, пићете и ви.*“ Тако је говорио и проричао Христос апостолима Своје науке. Тако је и било, јер Божја свака бива.

Апостоли пођоше на свој посао. Прозашше места и градове, земље и народе, проповедајући слово Божје, учећи народе истини и добру, крчећи пута правди и љубави. Апостоли чињше што им је Христос наложио. Говорили су народима што им је говорио и Христос.

Христос је учио: Љубите Бога више свега; љубите Га свом душом, свим срцем, свима мислима својим. Тако су учили и апостоли.

Христос је учио: љуби ближњега свога као себе самог. Тако су учили и апостоли.

Христос је учио: што ниси рад да други теби чини, не чини ни ти другоме; а што си рад да ти чини други, чини и ти њему. Тако су учили и апостоли.

Христос је учио: помири се с братом твојим, мири се са супарником својим брзо; праштајте један другом. Тако су учили и апостоли.

* Говорена г. 1896. у Карловцима, на храмовни дан у храму св. Апостола Петра и Павла.

И зар то није наука, која људе везује љубављу, мири правдом и на свако добро упућује? Зар та наука не племени душу и срце човеково, и зар не ствара добру вољу међу људима? Зар не упућује човека да буде *човек*, да човеку буде брат; да човеку сваком добра жели и чини, како би међу људима био мир, задовољство и напредак сваки?

Лепа је то наука; нит' је има лепше, нит' је може бити боље. Наука је то Божја, реч Сина Божјег. Па ипак је било људи, који је не послушаше и не примише.

У место отворена срца и жељне душе да приме Божју реч и науку, грешни људи дочекаше Христове апостоле погрдом, а испраћаху каменьем. Уместо, да их приме као посланике Божје милости, као пријатеље и истините учитеље своје, грешни људи прогоне апостоле, муче их, и на саму смрт судише.

Тако чињаше тада грешни људи, но апостоли Христови претрпише до краја. И благо њима; благо човештву целом, благо и нама свима! Христова је наука победила: издржала је борбу са свима тадањим гресима, страстима и заблудама људским, а човештво повела љубави, напретку, братству, слободи, истини и врлини. А тога напретка дионици смо и ми, љубазна браћо и мила децо Христове цркве православне. Просвећени Божјом речи Христа Спаситеља из благодарности Хришћанске душе своје, зато и палимо воштанице у славу Божју, у славу Сина Божјег, у славу Његових апостола и светитеља, у славу победне светлости и истине Христова Јеванђеља, — јер смо и ми постали дионици те Небеске светлости и деца те вечне истине.

Али, да се запитамо: зашто св. апостоли беху гоњени, мучени и на смрт суђени? Зашто им људи за лебац вратише камен? Зашто им беху тако зли, кад су они људима били тако добри?! Зашто сви не примише науку Божју, која је тако лепа, тако слатка, тако корисна, истинита и вечна? Зато, јер и тада беше људи, „*који претворише истину Божју у лаж, и вевма поштоваше ствар него творца*“. Јер то беху људи, којима светлост Јеванђелска није годила.

Очи њихове, застрте греховном и заблудном тамом, нису мариле небеске зраке божанскога сјаја; мрзиле су светлост истине и сјај врлине. У мраку и тами тражили су рачуне своје. Лаж је требала њиховом греховању.

Правду су презирали, јер су се неправди покоравали. Добро су одбацивали, јер су у злу огрезнули. Љубав нису разумевали, јер им је срце врило у пакости и мржњи на ближњега, а кипило у страсној жудни за киньењем слабијега.

Апостолима, посланима од самога Господа Бога, нису веровали неки људи опет зато, јер по грешности својој свеверовање „лажним учитељима“ и пријатељима, који су их од истине и добра одвраћали, како би их лакше ватали у лукаве замке својих превара, а који су им гресима и страстима њиховим ласкали и угађали, да то лакше учинити могу.

Слушајући њих, не послушаше ти људи св. апостоле. И зато одбацише реч Божју, а примаху казивање људско и варку лажних учитеља. Да, таквих учитеља беше и онда, у оним временима прошлим. О њима је говорио Христос кад је казивао: чувајте се фарисеја!

Било је лажних учитеља увек, и увек је страдавао сваки, ко им је на варку налазио. Страдавао је сваки човек и онај, који је одбацивао истину, која га је лечити хтела, а примао лаж, која му је ласкала и страстима годила из устију лажних учитеља — људских варалица.

Таких људи има и данас. Тако пролазе они и данас. И данас има тога зла, да човек страда ради другога, слушајући туђу лаж, идући за туђом заблудом или преваром; јер и данас има лажних учитеља, лажних пријатеља у народу сваком, а има и људи, који им верују, па их и слушају, те одбацују истину а примају лаж, презиру добро а чине зло.

Зато се и данас „*претвара слава вечнога Бога у обличје смртнога човека*“, и људи се неки „*уз пркос проливе истини, а покоравају неправди*“.

И данас! Зато, да бацимо један поглед и на данашње време и на данашње људе. Али, не излазимо из своје куће; не расни-

туђмо како је у других народа и у кући туђој. Останимо у својој. Јер и у кући нашој није све, као што би требало да буде, па да нам је све добро и напредно. А наша се кућа нас најзаиме и тиче. Свештеника особито. Јер зар српском свештенику може бити веће бриге, зар га се може што више тицати, него његова света црква православна и у цркви светој мили му народ српски!

Зар српском свештенику може радосније срце заиграти, а душа веселије проневати, него кад види, да му је стадо на окупу, да му је народ у вери чврст, постојан и поносан; у цркви својој весео и задовољан; на дому блажен и светао; на сваком послу вредан, истрајан и напредан; од Бога благословен, а од сваког поштован; свагде виђен и славан?!

Али, тако свуда није. Много нам је стадо расуто; није свуда на окупу око свога пастира, око часна крста и света олтара. Многа се овца одвојила и лута тужно по планини и брегови заблуда разних, замамљена преварама лажних учитеља, лажних пријатеља свакојаких, поколебана у светој вери праотаца својих.

А таких учитеља и пријатеља народних је данас много, који назазе рачуна свога, да грешност, лаковерје и неукост браће своје, — на своју руку, а на њихово зло — употребе лукаво и вешто. А доста је опет — туго нама — и Срба, којима је милија лаж од истине, а слађе зло од добра ма којег; који затварају очи да не виде светлост, затварају уши да не чују истину, одбацују добро да могу чинити зло.

Има Срба, који бегају од цркве своје, а траже скупштине људске; који одбацују реч Божју, а примају за готово каливање људско, јер им је милија грешна мудрост људска, него вечна и најсветија истина Божја.

И зато су многа места у светим храмовима празна, а празнина та јечи, као што лелече јадна и растужена мајка, кад јој се чедо одметне и каменом на мајчину љубав баца.

И зато у многим храмовима тужно и сетно песма одјекује, јер црква парице за неком децом својом, као што тужи мајка за изгубљеним сином.

И зато се у неким домовима српским не чују свечарски тропари, нити се деца крсте пред иконом, крстом и босиљком. Не напаја се душа чељади њихове мирисом измирне, нити јој срце заиграва пред трепетом божићне воштанице. И зато бива у Србина много јада, који му напредак пресе, дане загорчавају, а невољу множе...

И зато глас српског пастира и пролази данас крај затворених ушију, јер је по неки Србин, слушајући глас лажних учитеља и пријатеља народних, затворио душу и срце већ и гласу цркве своје. Не слуша се реч ни Архипастира, јер се данас по неки Србин, за љубав тих учитеља и пријатеља, одриче и светога Саве...

На то је оно што болети мора свакога Србина, који на Бога мисли, а коме је срећа и будућност Српства мила и најмилија од свега на свету. Јер, колико би Српство сретније, а Светосавска нам српска црква православна славнија била, кад би се слушала реч са олтара Божјег и са овога светог места, кад би се слушала реч Богом постављених пастира и Архипастира црквених и народних, а не реч лажних учитеља и пријатеља по зборови и будући, — реч, која се противи и Богу и срећи народној!

Па зар српски свештеник да не процвили јадом највећим, кад види Србина свога, да се одродио, прадедовске вере одрекао, веру оставио, образ погазио и поносе српски изгубио? Зар да не проплаче душа српскога свештеника. Богом дапог учитеља и пријатеља народу своме, кад види Србина свога, да је на зло пошао, у пропаст срљуо; да му лажни учитељи и пријатељи трују и кидају душу, а срећу разоравају? Зар да не пуца срце у грудима српског свештеника верног, кад види Србина свога, е више верује ма коме на сокаку и по зборови разни, а да не слуша ни пастира ни Архипастира свога, кад му, испред олтара Божјег и иначе увек, а са срца и из душе српске и свештеничке, казује реч Божје истине и љубави српског осећаја?

Зар, да нас не заболе љуто, све нас мила браћо, кад и помислимо, да има и таких Срба, који рад Николе мрзе на св.

Николу, који у гневу срца свога, или из пркоса ма којег и ћефа ма каквог, каменом се бацају на веру и цркву своју и одричу љубави св. Православља, гробова прадедових, крсног имена и светитеља Саве и заборављају на будућност Србства нам милог?!

Е, браћо драга, доста је и ово што рекох, па да видите каква све зла и јада има и у нашој кући народној. Доста је и то, па да самном заједно горко узданете и сузом туге око оросите.

Али, бивало је зла и биће међу људима, а Христос је рекао: *„треба и јереси да буде.“*

Па, не очајавајмо браћо мила. Браћа су наша залутала. Ал' ће их светлост вечне истине Божје опет осенути. Пред њом ће се разићи мрак њихове заблуде. Светлост истине ће победити. Болест ће проћи и наша браћа ће оздравити. Отвориће им се очи, и видеће лаж. Омекшаће срце њихово и они ће се вратити нама. Душа ће њихова оздравити и они ће се опет молити Богу пред светим олтаром Спасителя свога, у светој цркви светитеља Саве. Вратиће се истинитим учитељима и пријатељима својим, и биће себи и Србству од користи.

Па, помолимо се и данас Богу за сву браћу нашу и за све оне Србе, *„који се предадоше у покварен ум, да чине шшо не ваља.“* Помолимо се за браћу своју, и за ону, која припадају овоме храму, која су ову крштена, а шесу с нама на окупу, да прославе данашњи дан, и с нама се заједно Богу помоле.

Али, браћо и сва мила децо св. цркве православне, који сте овде на окупу и са свима својима на домови, ви останите увек чврсти у вери својој и нади у Бога, поносни у имену српском, и напредни у добру сваком, да браћу своју са заблуде, залутала пута и почињена зла — светли дочекати и у братска недра, кад тад, примити узмогнете.

Понесите и данас својим сретним домовима побожни осећај, којим сте напојили своје душе. Окадите њиме своје домове и окрените мисе своје у породицама вашим. Тај побожни осећај сачуваће и вас и њи од искушења многих; чуваће вас од грешних стаза и кривих путева. Сачуваће вас и од лажних учитеља, лажних пријатеља.

Од лажних учитеља, који војеваху против Христа и Његових апостола и ратоваху против Христове Цркве и Божјих истина, против сваког добра и врлине; а који су и данас сејачи зла многог и у народу српском, војујући против светога Православља и светиња нам прадедовских, против поштовања Божјих служитеља и светитене службе њихове, а тражећи грешно за себе све оно, што одричу и не дају другоме.

А по том ћете их и познати и — чувајте их се! Не верујте им, јер им је душа ладна, срце празно, а мисао грешна. Чувајте их се: *јер благо човеку, који не иде на збориште безбожничко и на шуту грешничком не стоји и у друштву невалмлих људи не седи.* Чувајте их се, на благо и вама и вашима, а благо и целоме Србству, које нек вам је мило, као што је мио човеку живот и срећа.

Јеремић.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станишић** парох.

(Наставак.)

Тек што изабрани народ Израиљски, по изласку из Мисира, стаде у „окó под гором Синајском“ (II. Мој. 19., 2.) „изађе Мојсије на гору к Богу“ (ст. 3.) и Бог му стаде рећати и казивати, какве ће законе дати изабраноме народу и каквих се уредаба има држати Израиљ. „Ја сам Господ Бог твој... немој имати других Богова уза ме. Не гради себи лика резана нити какве слике... немој им се клањати нити им служити.“ Тако вели Бог у другој књизи Мојсијевој, глави 20-ој, стиховима: 2., 3. 4. 5; а већ у 25. глави стиху 18. каже Бог Мојсију; „И начини два херувима златна...“ а у глави 26-ој, стиху 1.: „А шатор ћеш начинити од десет завеса... и по њима да буду везени херувими.“ Да нам ово буде још јасније треба рећи, да Бог говорећи Мојсију, одмах у почетку свога говора, вели: „Не гради себи лика резана нити какве слике,“ а у даљем току тог истог говора каже; „и начини два херувима златна,“ а „по завјесама шатора да буду везени херувими.“ Дакле: прва реч — „не гради лика резана,“ а већ,

тако рекъи, десета реч каже: „и начини два херувима златна.“

„Не гради — и начини“. Ову, као сунцу јасну разлику између идола и иконе само један видети и опазити не може, а то је — слепац и то слепац прави, који збиља не види, или хотимични, који не ће да види.

Но да би нам разлика између идола и иконе била још јаснија превернимо у тој истој књизи Мојсијевој још који листак, пођимо са још неколико глава у напред, прећимо на главу 32. Ту се каже: „А народ видјевши да Мојсије за дуго не слази с горе, скупи се народ пред Арона, и рекоше му: хајде, начини нам богове, који ће ићи пред нама, јер томе Мојсију, који нас изведе из земље Мисирске, не знамо, шта би. А Арон им рече: поскидајте златне обоце што су у ушима жена ваших, синова ваших и кћери ваших, и донесите ми. И поскида сав народ златне обоце, што им бијаху у ушима, и донесоше Арону. А он узев из руку њихових, сали у калуп и начини теле саливено. И рекоше: ово су богови твоји, Израиљу, који те изведоше из земље Мисирске. А кад то виде Арон, начини олтар пред њим; и повика Арон и рече: сутра је празник Господњи. И сутра дан уставши рано принесоше жртве паљенице и жртве захвалне; и поседа народ, те једоше и пише; а после устадоше, да се играју.“ (ст. 1.—6.)

Ово нам место јасније од сунца и јаче од грома казује, шта је идол; и сведочи истинитост речи молитве црквене, да је Бог забранио Мојсију правити слике и ликове „лажних богова, који у истини не постоје,“ али никако слике и ликове „којима се слави пресвето и великољепно име јединога истинога Бога.“ Од злата саливено теле беше слика и лик бога, који не постоји, који је лажан; или још боље, то теле беше само по себи — Бог, и народ јеврејски клањао се њему као Богу самоме; — а два златна херувима, постављена на ковчегу завета беху слика и лик истинитих херувима, и клањање пред њима и поштовање, које се њима указало, односило се и тицало не тих древних херувима, него оних истинитих херувима, који су они собом представљали, а којих је слику и лик Бог Мојсију на гори показао.

Да два златна херувима не беху тек просто златно дрво, него да то беху слика истинитих херувима и да представљаху поштовања достојну светињу, молитва црквена сведочи тиме, што указује на то, да су они — који ковчег завета те по томе на ковчегу два златна херувима, који беху битни саставни део ковчега, довољно не поштоваше — мучени и погубљени били, па по имење споменше Озана. На да прочитамо повест ту. Вршити службу свештеничку у старом завету смеђаше и могаше само Левити; једна од свештеничких права, а и дужности Левитских беше и то, да при прелазу Израиљаца с једног места на друго, они сложе шатор, како би се преносити могао, а кад на место стигну, да га разапну. „А ко би други приступио, да се погуби.“ (IV. Мој. 1. 51.) — Једном цар Давид хтеде пренети „ковчег Божји из Ваје Јудине у град Давидов;“ тога ради „скупи све људе изабране из Израиља“ и оде по ковчег; сложе га и метну, „на нова кола“ и повезу граду Давидовом. Оза или Озан (у српском: Уза) са браћом својом управљаше колима. „А кад дођоше до гумна Наховнова, Уза се маши за ковчег Божји и прихвати га, јер волови потегоше на страну. И Бог се разгњеви на Узу, и удари га Бог онде за ту непажњу, те умре онде код ковчега Божјега“ (II. Сам. 6., 1.—7.)

Кад би ковчег завета и односно два златна херувима, који на ковчегу беху, био тек просто дрво, а не нешто више, нека светиња; то Бог не би казнио Озана — Узу, — а само за то, што се ковчега дотакао. —

Да покаже и докаже разлику између идола и иконе, молитва се црквена дотиче и повести о ковчегу завета и идолу Дагону. На да св. писмом разјаснимо и то место молитве црквене. Израиљци бише бој са Филистејима; у боју томе „ковчег Божји би отет.“ И Филистеји однеше ковчег у свој град Азат „унесоше га у дом Дагонов и наместише га до Дагона. А сутра дан, кад уставше Азоћани рано, а то Дагон лежаше ничице на земљи пред ковчегом Господњим; и они узеше Дагона и метнуше га опет на његово место. А кад сутра дан рано уставше, гле, опет Дагон лежаше ничице на земљи пред ковчегом Господњим, а глава Дагону и обе руке одсечене бијаху на прагу; само труп од Дагона беше остао,“ још уз то отежа рука Господња Азоћанима и мораше их и удараше их шуљевима у Азоту и међама његовим.“ Видећи све то, Азоћани и одно-

сно филистеји се договорише и повратише Израиљцима „ковчег Господњи“ (види целу повест: I. Сам. гл 4., 5, и 6.)

Ето доказа истинитости речи молитве црквене, да нешто „и ако дело руку човечијих“ може имати, па доиста и има на себи и у себи „знаке Божје величине и спомен преславних и пресланих чудесних дела Божијих“. И ако ковчег Господњи, баш као и идол Дагон беше дело руку људских, ипак међу њима беше разлика голема: у Дагону не беше силе никакове, а у ковчегу завета беше сила Божја, а само за то, што Бог, којега је Дагон представљао беше лажан, није ни постојао, а ковчег завета беше светиња Бога истинога. —

(Наставиће се.)

Канонизација светитеља ✓ код римских католика и откриће св. моћију код православних.

У базилици св. Петра у Риму обављен је 15. (27.) маја о. г. обред канонизације двојице нових светитеља римско-католичке цркве.

Свечаност је свршена с необичном помпом и народном црквеном славом. Са свију страна света дошло је неколико хиљада поклоника. Све мере беху предузете, да се одржи узоран ред. Многобројни полицијски чинови расуше се по целом делу града, где се налази Ватикан, и у самом храму св. Петра. Сва пијаца пред базиликом беше ограђена читавом војском полиције. У храм су се пуштали само они, који су имали улазнице.

На путу у храм сусрете папу Лава XIII. читава маса поклоника (око 40.000 људи), који га поздрављаху веселим усклицима, махањем марамама и шеширима. Храм беше прекрасно украшен и осветљен са 18.000 свећа у кристалним канделабрима У храму се стече више од 400 кардинала. 300 архиепископа и епископа, дипломатско тело, многи представници вишега друштва, а у том броју беше — особито много женских. Прва два дела церемоније обавио је сам папа. У канонизацији имаху учешћа како „конгрегација обредâ“, тако и адвокат ђавола, који се старао да докаже, да су светитељски кандидати недостојни за канонизацију. Да се одбаце приговори адвокатови, наводила су се чудеса, што их светитељи ти почињше и износила се најтачнија извешћа о сваком делу светитеља, који су се имали канонизирати.

Први између нових римско-католичких светитеља је — „Лотаринџки апостол“ Фурје; он је живео у време Ришеље-а. Други светитељ је Захарија, родио се почетком XVI. столећа и познат је као оснивалац ордена Барнабита.

Пошто је свршена церемонија канонизације светих, следила је свечана „миса“, коју је Лав XIII. по савету свога телесног лечника Лапони-а уступио кардиналу Орељу, да ју он сврши. Миса је свршена око $^{1}/_{2}$2 сата. На повратку у Ватикан поздрављаше публика папу бурним усклицима, на које је он одговарао благосиљањима.

Таквих свечаних случајева канонизације, забележених вередостојно у црквеној историји, беше у Риму 144. Свака је канонизација, како сада, тако и сваћа коштала силне новце. Папа добија 100.000 франака, кардинал — префект обреда — 70.000 франака, асистента престола — 50 000 фран., удешавање и украшавање у храму св. Петра — 200.000 фр., осветљење храма — 50.000 фр. Трошак за сами процес канонизације износи до 200.000 фр., трошак за прављење икона канонизирајућих се светитеља до 150.000 фран. и разни други трошкови до 50.000 франака. Трошак имају повајшише да сносе она лица, која су заинтересована за канонизацију нових светитеља, — већим делом знатни сродници њихови. Кад је канонизиран Јулијан Фалкоњери, примио је на себе трошак канонизације потомак његов, кнез Фалкоњери. Но кад је после свију свечаности сручкао трошкове, рече својој деци: „Децо моја, будите макар живели, — само немојте светци, јер проналажење за светце стоји страшно много.“

У вече на дан канонизације нових римо-католичких светитеља храм св. Петра беше богато осветљен.

Ватиканске новине пуне су дугих чланака, који прослављају величину и славу римског првоосветника. Но при свем том не могу оне да без лутње не спомену, да је он — „ватикански сужањ,“ и да ће то сужањство трајати све дотле, док „свети отац“ не постане опет независним, световним господаром вечнога града...

Врло је занимљиво, да сравнимо церемонију канонизације у римске-католичкој цркви са свечаношћу проглашења светаца по православном чину, које је обично спојено са дизањем откривем моћију, особито ако су то моћи светитељске (т. ј. умрлих архијереја). На неколико дана до откривања моћију служи се парастос за лица, која су у духовни сан посветила дотичника, који се мисли за свеца прогласити, за цареве, у време којих је живео свети, и за њихове почивше пријемнике и за родитеље светога. Затим бива велико свеноћно бдење са парастосом, и другог дана — заупокојна литурђија и последњи

парастос. У одређени дан свршава се само откриће моћију после всеноћног бденија, на ком се поју песке, написане у част дотичном светом. После литијног изласка свете се моћи уносе у цркву, а после величанија најстарији служећи свештеник отвара сандук с моћима и клања се пред њима. Други дан, на литурђији, после малог входа, уносе сандук с моћима у олтар, и проглашени за светитеља, тако рећи, сам учествује у богослужењу и стоји пред престолом Божјим као први међу свештенослужницима. Архијереји стоје с једне и друге стране сандука с моћима. С молебним пењањем светоме обноси се сандук око храма.

Тако се свршава та свечаност у нашој — православној цркви.

„Русскій Паломникъ“. Превео **Л. Б.**

Писма цариградског патријарха Константина.

Поводом Превишњег именовања архимандрита и првог члана архиепископско-митрополитске конзисторије у Сарајеву *Г. Глигорија Живковића* српско-правосл. митрополитом у Д. Тузли (Зворнику) стигао је Архиепископу и Митрополиту *Николи Мандићу* у Сарајеву од Архиепископа Константинопољског и васељенског патријарха *Константина* овај допис:

Константин,

по милости Божјој Архиепископ Константинопољски, Новога Рима и Васељенски Патријарх.

Високопреосвештени Митрополите Дабро-Босански, пречасни екзарше целе Далмације, у св. духу љубазни брате и саслужитељу наше смерности Господине Никола Мандићу благодат нека буде са Вашим Високопреосвештенством и мир од Бога.

С радошћу јављамо Вашем Високопреосвештенству, да је високопреподобни Архимандрит Господин Глигорије Живковић, који се налази код Ваше св. Митрополије као члан конзисторије, изабран при каноничком гласању за Митрополита најсветије Митрополије Зворничке, и на ово високо место именован наредбом Његова свемилостијешег цар. и краљ. Апостолског Величанства. Честитајући Вашем Високопреосвештенству на поменутом овог достојног клирика, за чије смо врлине најповољније сазнали из посланога нам Вашег удостоверителног документа, ми Вас умољавамо братски, да изволите предати Његову Богољубију, нареченом митрополиту Зворничком, наше Патријаршеско послање, које овде прилажемо. А благодат Божја и немажерна милост нека буде са Вашим Високопреосвештенством.

21. јуна 1897.

Ваш у Христу љубазни брат

Патријарх Константинопољски:

Константин.

Истим поводом примио је Митрополит зворничко-тузлански Глигорије Живковић од васељенског патријарха Константина овај допис:

„Високопреподобни Архимандрите, господине Глигорије Живковићу, који сте позвани на митрополитску столицу Зворничку, нека је милост и мир Божји с Вама.

Како је бивши Митрополит Зворнички, Његово Високопреосвештенство Господин Никола Мандић именован за Митрополита у Сарајеву, те је услед тога прво споменута столица остала упражњена, то је наш св. Синод испунио прописане формалности за одлену нашег унапређеног брата у Христу.

При каноничком гласању у нашој светој патријаршеској саборној цркви, добило је Ваше Високопреподобије првенство, те сте свечано проглашени за Митрополита свете столице Зворничке.

Ваше Високопреподобије већ је именовано на ово достојанство царском и краљевском наредбом, као што нам је то саопштено потом Његове Преузвишености пуномоћника Аустро-Угарске у Цариграду.

Ми овим честитамо Вашем Високопреподобију поводом Вашег избора и именовања на ово високо место, а уверени смо, да ће се Ваше Високопреподобије својом ревношћу за нашу православну веру и њена предања, као и другим својим одличним врлинама, које су нашој великој хришћанској цркви добро познате, одликовати као побожан пастир исто као и достојан работник на њиву Господњем. На тај начин Ви ћете знати, да своје духовно стадо поведете на благословене ливаде.

Придржавајући себи, да Вам скорим пишемо због светога чина Вашега посвећења и да Вам пошаљемо каноничко опуномоћење (егдозију) за она три епископа, који ће свечано извршити то посвећење, прилажемо на Ваше Високопреподобије милост и благодат Божју.

Дне 20. јуна 1897.

Ваш ревносни молитвеник у Господа

Патријарх Константинопољски:

Константин.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Превишњи рођен-дан.**) Његова Величанства наш мученствовиот цара и краља *Франца Јосифа Првог*, прослављен је и ове године у Карловци молебствијем у свима храмовима.

(**Архидијецезална Конзисторија**) сазвана је у седницу своју за уторак 12. (24.) августа. Седници ће председавати Његова Светост, преузвишени г. патријарх *Георгије*, чији се повратак очекује у недељу из Даља, куда се сватно са пута свога на Будимпеште.

(**Са Карловачке гимназије.**) Патронат српске велике гимназије у Карловцима именовао је г. *Душана Котура* за редовног професора музике на истој гимназији. И тако ће српска Карловачка гимназија имати систематизовано професорско место за музику, какво место досад нема ниједна гимназија у Троједници, а не знамо да ли га има и у Угарској. А да га има српска Карловачка гимназија, те да је и тиме свој, и досада леп глас, ојачала и умножила, заслуга је Његове Светости, патријарха српског *Георгија Бранковића*. Пријатељ књижевности, уметности, свакe вештине и просвете у опште, не пропушта Његова Светост ниједну прилику, да њима не користи своме народу и цркви. Схватајући потпуно васпитни утицај музичке вештине и желећи тим утицајем умножити и допунити образовање народног подмлатка у нашој драгој вам и угледној Карловачкој гимназији с једне, а с друге стране, у жељи и настојању, да се таким образовањем гимназијске, а с њоме и богословске, омладине поставе услови усавршавању и култивисању што веледушнијег црквеног њеџења у нашој цркви Његова Светост, патријарх српски *Георгије* изабрао је, пре четири године, свршеног богослова Душана Котура за питомца штипендијске закладе блажено почившег народног добротворке *Марије Трандафилове* у ту цел, да на Пражком конзерваторију проучи музичку вештину, теоретски и практички развије и образује свој музички дар, што га је показао већ као богослов, а који бодром оку Његове Светости није могао остати сакривен.

Г. *Душан Котур* је досада оправдао очекивања Његове Светости. Марљиво и успешно учећи и слушајући музику у поменутом конзерваторију четири прошле године, г. *Котур* је положио и прописани државни испит. Сад је на реду, да прибрано знање и умеће окуша и на практичном пољу, као професор музике у нашој Карловачкој гимназији, која ће му и за песму и за свирку пружити доста благодарног материјала, и новог, а и досад већ спреманог и вежбаног, у свирци од г. професора гимназијског *Милана Недељковића*, а у певању од богослова, сад већ свршеног, г. *Владислава Бобернића*. Овој двојици нека је хвала на свему добром што учинише, свако у своје правцу, досада у гимназији нашој и са њезином омладином, а г. Котуру желимо тим већег успеха у оба правца, јер му је то и задатак и позив — да га покаже, на славу наше гимназије, а ради цељи — којој му је позив и задатак намењен.

(**У Задарској православној Богословији**). Испити су почели ове године 30. јуна, под председништвом Његова Преосвештенства госп. Епископа Никодима, а довршени су 10. јула, и за тим је држано прописано благодарење Богу. — Слушалаца Богословије било је у 1896—97 школ. години 40. Полагало је испит 37, од којих је 35 добило легалне оцене, а 2 њиху да поправе почетком нове школске године слабу оцену на једног предмета.

(**Прослава Вишњићева.**) „Бранику“ пишу из Митровице: „Како се ове године на Вел. Госпојину навршује десет година од открића споменика Вишњићева, то намерава Митровачка српска црквена певачка дружина да, у заједници са родољубивом црквеном општином у Грку, прослави тај дан. У овој би скромној слави требала бар околина, а вероватно околна певачка друштва, да учествују. Митровачка дружина приредиће тај дан Филипу Вишњићу парастос и учиниће помен на гробу му. После подне приредиће се народно славље. Ако би која од певачких дружина хтела појати тај дан св. литургију у Грку, нека то благовремено објави Митровачкој дружини. Јављало још, да се од преосталог новца за подизање споменика Вишњићева, а поглавито од прилога Петроварадинске пивовине општине, подиже око споменика лепа гвоздена ограда, иницијативом и под надзором Митровачке певачке дружине. Надати се је, да ће околина обилато посетити ову лепу и значајну славу“.

(**Смртна осуда над Исусом Христом.**) У једним Парижким новинама маркиз Као саопштава следеће:

Случајно нам је дошао до руку врло важан судбени документат, о коме су тешко кад споминали летописи, а то је, смртна осуда над Исусом Христом. Иста гласи овако: Судбена осуда, коју је издао Понтије Пилат, намесник доње Галилеје, и која одлучује, да Исус Христос има умрети на крсту 17. године царевања Тиберијева. Осуђен је у граду Јерусалиму, кад су Ана и Кајафа били првосвештеницима набраног народа Божјег и кад је Понтије Пилат био намесником доње Галилеје и био

председником судбене палате, Исус Назарећанин на крсну смрт међу два разбојника. Велика и доставерна сведочанства народна сведоче ово: 1.) да је Исус Христос варалица; 2.) да је бунтовник; 3.) да је непријатељ закона; 4.) да издаје себе за Сина Божјег; 5.) да се издаје за цара јеврејског; 6.) да је узео у храм у пратњи народа, који је носио палмове гранчице у рукама... Заповеда (Пилат), да Га Корнилије, први центурион (стотник) спроведе на место казне. Налазе се свима богатим и убогим лицима, да не бране смрти Исусове. Сведоци, што су потписали ову осуду, ови су: 1.) Данило Тобаи, фарисеј: 2.) Јован Зоросавељ; 3.) Рафаило Тобаи; 4.) Капет, чиновник.“

Осуда је навајана на кованој плочи. Таква кована плоча послана је свакоме племену. Плочу, о којој је реч, најбоље француски краљевски комесари у једном суду од белог мрамора, приликом раскопавања у Акцили, у краљевству Напуљском. Коштју с ње кућно је лорд Говорд за 2.890 франака Но колико је овај с вишег гледишта важни документат доставеран, тешко је просудити пре, него што о њему своју речену учени богослови и историци. Л. Б.

Припослано.*

Славном уредништву „Заставе“

у Новом Саду!

У уводном чланку 118. броја „Заставина“, пита писац тога чланка и ово: „А где је приход од манастирске штампарије? Зар о њој нигде рачун да се полаже? Зар је она основана о Јеремићевом трошку, па да он њеним приходима располаже и никоме рачуна не даје? (с. ех.) О овој ствари хоћемо разјашњења.“

Кад хоћете, хоћемо и да вам га дамо, у колико се питања тичу нас. Али не каквог *хоћете* него каквог заслужујете. Ево вам га.

Горе именовани управитељ Српске Манастирске Штампарије је такав од 1. јануара 1895. За г. 1895. и 1896. положио је — *кад је требало и коме је требало* — рачун о приходима и расходима, као и о целокупном стању те штампарије, са на то односећим се извештајем. Рачун за г. 1897. положиће, тако исто, кад томе време буде. А ти рачуни јесу и биће тако чисти, јасни и потпуни, да са њихове чистоће и уредности може управитељ ове штампарије плунути у лице свакој хули и моралном кесепији, који га ма чиме и ма на који, па и на овај „Заставин“ напамни начин, жели да осумњичи у погледу тих рачуна.

Да то уредништво и његова писца сматрамо достојним, рачуне поменуте штампарије прегледати, овластили би их, да дођу у канцеларију ове управе, да им се ти рачуни и покажу. Свакоме конвентном човеку спремни смо то учинити уз надлежно за то овлашћење.

А писца „Заставина“, до год не докаже, да управитељ са штампаријским приходима располаже тако, као да је штампарија његовим трошком основана; и до год не докаже да он о штампаријским приходима (а сигурно и о расходима?) никоме рачуна не даје, и да се у опште о штампарији нигде рачун не полаже — овлашћени смо сматрати једном гадном и проституисаном индивидуом, недостојном, да јој икаквог даљег разјашњења дајемо и с њом се у разрачунавање упуштамо. Овлашћени смо на то, инфамним смером његових питања и тврдња, каквима кукавице и бандити револвер-штампе обичају нападати људе из журналистичких бусија, а којима писац „Заставин“ хтеде напасти и напаса управитеља. А и славно то Уредништво, које се показало солидарним са тим поступком журналистичког бандитства свога сарадника, сматраћемо све дотле сукривцем његовим, те по томе и морално идентичним с њиме.

Ако је славно то Уредништво мислило, да је требало и да се имало о манастирској штампарији „потегнути питање“ и у Сабору (115. бр. „Заставе“), сигурно у правцу наведених у 118. броју „Заставином“ тврдњи, онда је само одгодом Сабора уштеђена брука оном заступнику, који је хтео и намеран био на себе примити тако гадан и бесраман посао.

Да је том Уредништву стало до напретка ове штампарије, не би ју омаловажало црквеним општинама и т. д.; не би њене интересе штетило и спречавало, као што је — чинило. Али, њему није стало *до тога*.

То Уредништво се до данас показало непријатељем ове штампарије, и ако је знало, да је она *добро опште*, да јој је цел и сврха *интереса општег*, а никако спекулативна. И зато је смешно, а и дрско, кад се сад о њеном напретку тококоре брине. Но и без његова пријатељевања ова је штампарија напредовала. Има ко се за њу брине. Напредоваће и од сад. И њени чисти рачуни биће јој и од сад познавени — пријатељ.

У *Карловцима*, 7. (19.) августа 1897.

Управа Српске Манастирске Штампарије.

* Без сваке одговорности уредништва. Ур. —

Изјава.

У интерпелацији, коју је ставио г. Сима пл. Богдановић Синпша у седници српског православног народно-црквеног сабора, од 9. јула 1897. н. ст. кал., а штампаној у „Србобрану“ од 12. (24.) јула о. г. бр. 79., има навода, који се мене посредно и непосредно тичу, те на које сам дужан, за љубав правде и истине, одговорити.

У интерпелацији се описује ситуација почев од избора госп. Ерасма Барчића и с тим наводно у свези стојећег „праведног страдања“ бившег капелана Петрињског Михајла Медаковића, па све до Гомирске „брашнаре“.

Изрично се пак у 79. бр. „Србобрана“, а у Синишиној интерпелацији, између осталог доловце вели ово: „Тако је тај несретник, т. ј. капелан Медаковић, чамио 18 дана, једући неслан и незачињен пасуљ, а имао је за исти плаћати мјесечно 15 фор., а за вршење службе прети, владичину тетку, — 20 фор., остало је дакле за дјецу његову словом 6 (шест) фор. мјесечно.

Даље се, како у „Србобрану“ тако и у осталим српским листовима, а у истој интерпелацији вели, да је капелан Медаковић морао у манастиру сам се служити, чистити, па и пећи ложити, и т. д.

Пошто сам ја за вријеме Медаковићеве епитимије био једини онда тамо пребивајући брат и манастирски намјесник, част ми је — тако ми Бог помогао, — истини за вољу изјавити, да су сви они наводи чиста пређијећена неистина, јер:

1.) По г. интерпеланту названи „несретни“ капелан Михајло Медаковић благовао је за истом софром, за којом и манаст. намјесник.

2.) Није — до сада бар — манастир од њега, Медаковића, ни за што никакве одштете ни тражио, нити је што Медаковић плаћао.

3.) Није Медаковић, нити против Кукињу, нити катихети Јовану Воркапићу, који га је у служби замјењивао, нити икоме живоме, ни новчића платио, нити платити морао, већ је сам све што је њега унапред дигао.

Што се тиче онога, како је Медаковић сам у манастиру послуживао се, чистио, пећи ложио, и т. д имам примјетити, да су два манастирска ђака била на расположењу, и то Васо Чавић и Светозар Ланчевић, те један стајао на услузи мени, као ман. намјеснику, а један томе, по г. интерпеланту названом „несретнику“, капелану Медаковићу.

Је ли се он ипак чистио сам, то не знам, али увјеравам свакога, да „пећи“ ложио није, није бар с манастирским дрвима, јер манастирске шуме нијесу зато, да праве конкуренцију нетровском сунцу и јулским врућинама.

При концу молио бих још „несретника“ г. Медаковића, да уђоде перо у образ (свој), те одговори: је ли ово све истина или није; те ако јест, тко ли онај неслани пасуљ потказа и високом Сабору, да и он о њему слушати мораде? при онако иначе доста важном послу.

Ја своје учиних, не желећи тиме ничију савјест узнемирити.

*Петрињ*а, 19. јула 1897.

Митрофан Вукчевић
јеромонах и капелан.

ДЕКАМЕРОН сто прича
од сто најславнијих писаца светске
књижевности

Изашла је до сад девета свеска. Цена свесци 20 новчића.

ПЕСМАРИЦА

ЗА

ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРОИСПОВЕДНЕ СРПСКЕ НАРОДНЕ ШКОЛЕ

према наставној основи одобреној од в. с.

Школског Савета

израдио

Александар Јорговић

учитељ у срп. вишој девој. школи новосадској

У ноте стављене су ове песме, за:

Први разред: 1. Весело сам дете, 2. Ми смо деца весела. 3. Тичија песма. 4. Пчелица. — *Други разред*: 5. Ми смо деца весела, 6. Станови 7. Пчела, 8. Завет. 9. Голуб седи на стрешици, 10. Хајд у школу!. 11. Млади занатлија I, 12 Млади занатлија II. — *Трећи разред*: 13. Мио ми је цветак, 14. Боже благи, Боже свети!, 15. Песме божићне I., 16. Песме божићне II. 17. Слава прамајеђа. 18. Сунце се рађа. 19. Јутрењи радови. 20. Пчела и голуб, 21. Поточара, 22. Народна химна. 23. Мајска песма. 24. О косидби. 25. Завет, 26. Песма ковачу. — *Четврти разред*: 27. У пролеће. 28. Цвиц, 29. Домовина. 30. Голуб, 31. Пролеће, 32. На уранку, 33 Где птичице, 34. Србин, 35. Српкиња. 36. Песма тежакова, 37. Гусле, 38 Мајска песма, 39. Позив ђака на игру. — Ова је песмарица решењем Вел. Школског Савета од 17. (29.) августа 1896. бр. III С. 298/196 за школску књигу при настави у певању за српске народне школе одобрена; а решењем Вел. Одбора бр. 4512/1397. ех 1896. одређен јој је дар од 200 фор. а. вр. Цена је књиги 30 новч. Издање и штампа Српске Манастирске Штампарије у Срем. Карловцима, којој ваља наручбине слати.

„МАЛА КАТАВАСИЈА“

наша одобрена је и прописана

ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

како наším вел. Школским Саветом, тако и вис. кр. зем. владом у Загребу.

У препоруку нашег издања „Мале Катавасије“ приводимо ево и оцену стручног ваљзног и познатог часописа „Новог Васпитача“.

У II. свесци овогодишњој оцењује „Нови Васпитач“ наше издање овако:

„У VIII. књ. „*Књижевног Прегледа*“ нашег од прошле године приказасмо ову књижицу, а после тога захолисмо једног од наших врсних стручњака, да нашише кратки реферад о тој књиги за наш лист. У место формалног реферада, стиже нам од истог господина писмо, у коме је — по своме суду — истакао ове добре стране „*Катавасије*“, ради којих она *заслужује право место међу својим друговима*. То место из писма овако гласи:

1.) Ова је књига потпунија од свију досадањих; јер има за вечерње, јутрење и литургију све најважније ствари, које су школској младежи нужне, и то све у правилном реду.

2.) У њој су тачно исправљени текстови у свима произвољним песмама о великим празницима и исправљене су оне многе погрешке у њима, које су написале на штету православно порекло, као н. пр. „**кезк грѣха зачета**“ у песми божићној „**Ликѣй днесь Сіонѣ!**“ и т. д.

3.) У овој катавасији попуњена је једна празнина, која се налази у свима досадањим књигама те врсте; а то је, увршћени су тропари и кондаци за све оне свеце, о којима се обично у нас Срба „Крсно име“ слави. Тако је дана прилика, не само сваком баку, него и његовим родитељима и старијима, да о свом свечарству могу научити и отпојати тропар свога кућног патрона, који је главна карактеристика српског племена у опће, а особито међу туђинцима.

Најпосле, сравни ли се та катавасија са свима досадањим њеним другарицама, свако свештеник и учитељ моћи ће одмах на први поглед видети, у чему и колико је ова боља, потпунија и сређенија од свију осталих. Врло је лако навести баш и поједине све њене предности и превасходства.

Према свему овоме, књига ће заиста у својој врсти до сада *најбоља* и *најпотпунија*.“

Молимо н. и. господу учитеље и сл. црквено-школске општине, да нас потпомогну својим поручбинама, јер само тако ће се стати на пут увлачењу у школе наше и таких катавасија, које за школу пису.

Садржи осам табака. — Цена је 20 нов. — На више са рабатом.

Српска Манастирска Штампарија.
У Ср. Карловцима.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

С Т Е Ч А Ј. 123 3—3

Расписује се стечај на једно упражњено стипендијско место у закладу народног добротвора Луке *Миланковића* в сестре му Марије Петровићке, за слушаоца *реалке* или *технике*.

Годишња је стипендија 500 фор., која се добија у десет месечних оброка, т. ј. од почетка до свршетка школске године.

Молбеници ваља приложити: крштено писмо, сведоџбе о свршеним наукама, сведоџбу сиромаштва и лекареку сведоџбу.

Рок стечају је *четири* недеље од првог објављења.

Из седнице црквеног одбора срп. прав. црквошкол. опћине у Новом Саду 16. (28.) јуна 1897.

К. Миловановић, перовођа. Петар Попадић, председник.

С Т Е Ч А Ј. 148 1—3

Овим се отвара стечај на упражњено учитељско место на срп. православној народ. основној школи у Ватину са платом од 309 фор., слободан стан са пространом баштом, два хвата, или 8 метара тврдих дрва за огрев; пут укону, где буде позват, 50 нов. тако и на парастосу; за перовођство од цр. стране 5 фор. Молитељи имају своје сведоџбе, како о свршеној срп. учитељској школи, тако и о положеном испиту из мађарског језика и сведоџбу понашања, до дана бирања т. ј. 24. августа т. г., на потписани одбор послати. Првенство имају, који се лично представе.

Учитељу спада у дужност предавање по пропису деци у школи, као и у црквеном пјењу децу учити, и у цркви сваке недеље и празника за невицом певати.

Из седнице срп. прав. црквошкол. општине у Ватину држане дана 3. августа 1897.

Школски Одбор.

С Т Е Ч А Ј. 144 1—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на српској вероисповедној школи у Ињјлаку (Чанадска ж.)

Плата је 400 форинти, за перовођство 30 форината, за нотторну школу 50 фор., за паушал 20 фор. свега 500 форинти 4 хвата тврдих дрва, од којих се има и школа грејати, осим тога има и слободан стан. Од великог укопа 1 фор. од малог 50 новч. т. ј. где позван буде

Учитељу спада у дужности у цркви појати и децу у црквеном појању поучавати.

Компетенти могу само они који су у Сомбору препарандију свршили и испит из мађарског језика положили.

Рок молби: 24. август о. г. по старом кал., којег ће се дана и бирање одржати. Молбе ваља слати на доле потписаног председника.

Из скупштинске седнице држане 3. августа 1897. у Ињјлаку.

Паја Мудрић
председник црквошколске општине.

С Т Е Ч А Ј. 127 3—3

Овим се поново расписује стечај на учитељско место за I. и II. раз. вероисповедне мушке школе у Бегечу.

Плата је следећа: 355 фор. за писаћи прибор 5 фор. огреч преко зиме колико је потребно и 2 хвата дрва за своју потребу; 4 јутра (по 1200 □) ритеке земље, која ја изложена поштавн и за коју општина у случају поплаве не прима одговорност; осим тога дан стан у новој школи са свима потребним стајама.

Дужности су учитеља редовну школу држати у цркви за левом невицом појати и децу појању обучавати.

Компетенти имају доказати, да су учитељску школу свршили и испит из мађарског језика положили. Лична пријава узеће се у обзир.

Рок стечају је Велика Госпођина, ког ће се дана и избор обавати.

Из седнице црквене скупштине у Бегечу од 20 јула 1897 год.

Ст. Црнојачки, перовођа. Тоша Мутибарић, председник.

С Т Е Ч А Ј. 129 3—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на српској вероисповедној школи *у Илочку (Барања)*.

Плата је 300 фор. минимум. Слободан стан са 1 лепом патосаном собом и комором. Једно јутро добр баште. Од великог укопа 40, а од малог 20 н. Од венчанице 40 н.

Учитељу спада у дужност и у цркви појати и уз свештеника сваку дужност вршити.

Рок молби: 18. августа о. г. Молбе ваља слати на школски одбор.

Из седнице м. школског одбора држане 22. јула 1897. у *Илочку* (п. р. Ларинсса.)

Максим Поповић
перовођа.

Милан Недић
председник.

Ad гр. К. 359/333. ex 1897. 146 1—3

С Т Е Ч А Ј.

На два упражњена места у стипендијској закладе пок. Петра Божића, свако са стипендијом од годишњих 150 фор. ав. вр., расписује се овим стечај.

Питомац споменуте стипендијске закладе може од ученика, који посећују средње заводе бити само онај Србин православне вере, који служи, или се обвезе служити, науке у срп. прав. гимназији Карловачкој. — Првенство на ову стипендију имају уз иначе једнаке услове синови Арадски, а за овима ученици, припадници срп. прав. епархије Темишварске.

Молбенице поткрепљене потребним сведоџбама о свршеним наукама, о имовинском и здравственом стању као и крсним листом молитеља, ваља код потписане епархијске власти до укључиво 1. (13.) септембра 1897. поднети.

Из седнице епархијске конзисторије држане у Темишвару дана 29. јула (10. августа) 1897.

С Т Е Ч А Ј. 147 1—3

Расписује се стечај за учитељицу на новооснованој срп. вероисповедној школи у Обровцу. — Плата је следећа: 400 фор. за редовну и поћорну школу; 50 фор. у име стана; 3 јутра и 1224/1600 □ хвати земље, на коју ће изабрана учитељица све спадајуће терете дужна бити сносити, и 6 фор. за писаћи прибор

Плату ће примати месечно унапред из политичне благајне. Компетовати могу оне, које су учитељску школу у Сомбору свршиле и испит из мађарског језика положиле.

Дужности су прописане Школском уредбом од 1872 год. — Изабрана особиту пажњу има ће обратити на обучавање женске деце у ручном раду. — Молбенице имају се упутити председедништву Школског Одбора

Рок стечају је 7. (19.) септембар 1897.

Из седнице Школског Одбору држане у Обровцу 1. (13.) августа 1897. год.

Мл. Ђурошевић
учитељ, перовођа.

Стеван Николић
парох, председник.

Ц. О бр. 141. од г. 1897. 143 1—1

С Т Е Ч А Ј.

У стипендијској закладе *баронице Еуфимије Јовикс* отвара се стечај *на два места за слушаоце нижих разреда средњих школа*, са годишњом стипендијом од 250 форинта или 500 круна.

Молиоци нека приложе уз молбу: а.) крштено писмо, за доказ да су православни Срби; б.) школску сведоџбу од последњег течаја; в.) лекарску сведоџбу о своме здрављу; сведоџбу сиромаштва и о моралном владању.

Рок пекаву траје до 17. (29.) августа о. г., те само оне молбенице долазе у обзир, које дотле стигну.

По закладном уставу, питомци морају слушати науку на јавним заводима у земљама св. Стевановс круне. *Првенство имаџу они, који су родом Старо Бечеџи, ако им је оцена бар добра.* Тек ако ових не буде, онда — по реду оспособљења — долазе у обзир и други ученици, који су православни Срби а из земаља св. Стевановс круне.

Ни један питомац не сме у исто време уживати још коју стипендију.

Из црквено-одборске седнице српске правосл. општине у *Старом Бечеју* 2. (14.) августа 1897.

Јован Михајловић
перовођа.

Др. Арон пл. Војновић
председник.

О Б Ј А В А. 132 2—3

Српско-православна црквена општина у Канаку рада је на основу одобрења сл. еп. адм. одбора темишварског од 19. (31.) маја т. г. бр. А. 748 597 ex 1897.. своју цркву оправити. Посао ће се надати на јавној дражби на мањак, која ће се одржати 10. (22.) августа т. г. у школској дворани. Цео прорачун износи 2600 ф.

Подузетници су дужни положити 10% у име шпиманлука.

Ближа условља могу се дознати од председника или у парох. звању.

Општина задржава себи право поверења по обављеној дражби.

У Канаку 22. јула (3. августа 1897.

Лаза Радосав
председник.

Број К 915. 145 1—1

С Т Е Ч А Ј.

На место системизованога капелана у Бјеловару са платом у готовом свега од 600 фор. и осталим изгредним приходима.

Молитељи имаџу своје инстурпране молбенице надлежним путем Епархијској Конзисторији овој најкасније до 31. августа (12. септембра) 1897. поднијети.

Из сједнице Епархијске Конзисторије у Пакрацу дана 31. јула (12. августа) 1897.

С. О. 3736. ех 1897. 121 3 3

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења једног евентуално двају места за струку *трговачку*, једног места за струку *економску* и евентуално једнога места за струку *обртничку*, у *стипендијској закладн Петровић-Харшна*, овим се стечај расписује.

Стипендију из ове закладе, која износи год. 300 фор. а. вр., могу получити само младићи српске народности и источно-православне вере из земаља угарске круне, а изабрани питомац моћи ће своју стипендију уживати само у којем наставном заводу истих земаља, а само изнимно и по допуштењу вис. кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе и у којем наставном заводу у иноземству.

При једнаком својству молитеља имају првенство они, који су без имања, пред онима, који таковога поседују; а у истим околностима имају првенство пре свих молитеља сродници оснивателя Марије Харшна рођ. Петровићеве и мужа јој пок Григорија Харшна из Земуна.

Молитељи имају своје молбенице крштеним писмом, лечничком сведоџбом о калемљењу богиња и стању својег здравља, школском сведоџбом о досад свршеним наукама и најпосле сведоџбом о својем имовном стању од политичке власти — инструјисане, саборском одбору у Карловцима најдаље до 19. (31.) августа 1897. подчети.

У Карловцима 14. (26.) јула 1897 год.

Председништво

срп. прав. нар. црквс. саборског одбора.

С. О. 3737 ех 1897 120 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења једног упражњеног питомачкога места *у стип. закладн блаженопок. А. Е. М. Мојсија Пушника* овим се расписује стечај.

За стипендисту ове закладе са годишњом стипендијом од 200 фор. а. вр. могу бити изабрани само ученици српске народности и православне вероисповести и то ученици гимназије, реалке и виших и нижих разреда, занатлијских, трговачких, економских и рударских школа и виших наука и исти уживају стипендију све до свршетка наука, ако добар успех у науци и добро владање искажу, што исказују концем сваког течаја. Ко ужива већ коју стипендију, не може бити у исти мах и питомац ове стип. закладе.

Питомци слушају своје науке у отачаственим заводима, у Угарској и Хрватској (Славонији), пу по благовремено получењој дозволи од вис. кр. уг. министра богочасти и јавне наставе могу слушати своје науке и у иноземству.

Ваљано иструјисане молбенице имају се поднети саборском одбору у Карловцима најдаље до 19. (31.) августа 1897. год. а уз молбеницу треба привити крсни лист, школску и лечничку, као и сведоџбу о сиромаштву.

У Карловцима 14. (26.) јула 1897.

Председништво

срп. прав. нар. црквс. саборског одбора.

Ad E. бр. 179. и 285. К. 53. 126 3—3

С Т Е Ч А Ј.

На парохију VI. разреда у Шиклушу овим се стечај расписује. Питерквлара нема.

Компетенти имају своје ваљано иструјисане молбенице путем претпостављене власти до 20. авг. (1. сент.) 1897., укључно, потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске држане у Сент-Андреји дне 26. јуна (8 јула) 1897.

Епарх. Конзисторија будимска.

С Т Е Ч А Ј. 128 3—3

На српској основној верозаконској салашкој школи у Молу, упражњена су три места учитељска, на која и учитељице компетовати могу, а плата је у готовом (за свако место) 600 круна и 40 круна за огрев, слободан стан, са две собе, кујном, шталом и баштом.

У изгледу је повишица од 200 круна, за свако место.

Учитељу или учитељици спадаће у дужност законом прописане предмете у школи предавати. Од компетента се иште, да су испит из мађарског језика положили.

Молиоци имају своје молбенице поднети од данас за шест недеља овоме одбору.

Из седнице месног школ. одбора држане у Молу 20 јула (1. августа) 1897.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 184 2—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на I. и II. р. м. срп. вер. школе у Срп. Црњи.

Плата је: 800 круна; у име стана: 100 круна; за огрев: 50 круна; у име наушала 12 круна и 50 потура, изван села башта са шпалиром и воћем засађена. За поћурну школу сваке друге године 80 круна. Осим тога у изгледу је да ће и перорачуновођа бити, за које би 100 круна имао.

Дужности учитеља су школ. уредбом прописане. Осим тога дужан је децу у појању обучавати; недељом и празником као и у вел. пост на пређеосвећену литургију долазити и за лепом невицом појати.

Компетовати могу они, који су сомбореку препарандију свршили и испит из мађареског језика положили.

Рок стечају истиче 20. август о. о. по нашем календару.

У Срп. Црњи, 27. јула 1897.

Перовођа: Милан Петковић. Председник: Милан Савин.

СТЕЧАЈ. 2—3 137

Расписује се стечај на два стипендијска места из закладе покојног Јефте Михајловића Јанковог. Свака стипендија састоји се из годишње 300 фор. коју своту питомац у месечним оброцима у напред прима.

Просители стипендија имају своје молбенице подкрепити:

1.) Сведоџбом, да су православне вере, од срп. православних родитеља у Сомбору рођени или да су им родитељи најмање 10 година стално у Сомбору живили.

2.) Сведоџбом о примерном владању.

3.) Сведоџбом о положеном испиту зрелости.

4.) Сведоџбом, да су телесно потпуно здрави.

5.) Сведоџбом о сиромашном стању.

Рок стечају траје до 1. септембра ове године по новом календару.

Молбенице се имају до одређеног рока подписаном поднети.

У Сомбору 28. јула 1897.

Љубомир Кујсаревић
окр. протопрезвитер Сомборски и председник управ. одбора закладе Јев. Михајловића Јанковог.

СТЕЧАЈ. 2—3 135

Сходно решењу епарх. школског одбора овог од 3. (15.) авг. 1896. бр. ШО 75. овим се расписује стечај на следећа учитељска евентуално учитељичка места и то:

1.) за вероисповедну спојену школу у **Грабовац-Салки.** Плата се састоји из 14 кат. јутара земље, 120 фор. у готову, слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 150 фор.

2.) за вероисповедну школу у **Доњој-Нани.** Плата се састоји из 1^{2402}□ хв. кат. јутара земље и 1221 □ хв. винограда, 20 пожуњских мерова жита, 5 пожуњских мерова кукуруза, 3 хв. дрва, слободног стана, 80 новч. од пара и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 163 фор.

3.) за вероисповедну спојену школу у **Борјад-Почи.** Плата се састоји из 16 кат. јутара земље, 20 фор. у готову, депутата у вредности од 230 фор. слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 80 фор.

4.) за вероисповедну школу у **Литоби.** Плата се састоји из 3^{1113}□ хв. кат. јутра земље, депутата у вредности од 200 фор. слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 100 фор.

5.) за вероисповедну школу у **Мађар-Боји.** Плата се састоји из 4^{1622}□ хв. кат. јутр земље, 40 фор. у готову, 18 пожуњских мерова жита, 18 пожуњских мерова кукуруза, слободног стана и потпоре из епарх. потпорног школског фонда у износу од 100 фор.

6.) за вероисповедну школу у **Виљану.** Плата се састоји из 2^{1197}□ хв. јутра земље, 20 фор. у готову, 15 пож. мерова жита, 15 пож. мерова кукуруза, слободног стана и потпоре из епарх. потпорног школског фонда у износу од 100 фор.

7.) за вероисповедну школу у **Батосену.** Плата се састоји из 10^{806}□ хв. кат. јутара земље, 72 фор. у готову, депутата у вредности од 50 фор., слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 60 фор.

8.) за вероисповедну школу у **Ланчугу.** Плата се састоји из 2 кат. јутра земље, 52 фор. и 50 новч., у готову, 18 мерова жита и 18 мерова кукуруза, 2 хв. дрва, слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 100 фор.

9. за вероисповедну школу у **Будмиру.** Плата се састоји из 6^{1474}□ хв. кат. јутара земље, 50 фор. у готову 28 мерова жита, слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 100 фор.

10.) за вероисповедну школу у **Рац-Гарчину.** Плата се састоји из 2^{800}□ хв. кат. јутра земље, у готову новцу 85 новч. од пара, депутата у вредности од 150 фор., 2 хв. дрва, слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 100 фор.

Компетовати могу само они, који имају прописану квалификацију, а предност имају учитељи. Рок стечају траје до 19. (31.) авг. 1897.

Ваљано инструисане молбенице имају се до означеног дана непосредно потписаном одбору доставити.

У Сент-Андреји дне 24. јула (5. авг.) 1897.

Епарх. Школски Одбор будимски.

СТЕЧАЈ. 139 2—3

У смислу правила задужбине Атанасије П. Гереског расписује се овим стечај на једно штипендијско место по 150 ф. на годину.

Ову штипендију уживају само ученици ове гимназије, Срби правосл. вере из земаља угарске крупе, по њису искључени на Срби правосл. вере из Беча, Трста и краљевине Далмације.

Молитељи имају поднети своје молбенице потписаној управи гимназијској најдаље до 8. (20.) септембра о. г. и приључити им школске сведоџбе од последње две године, сведоџбу си романства, сведоџбу лекарску и крштено писмо.

Примедба. Осим тих штипендија издаје се сваке године из прихода од светосавских беседа приноше шеснајстораци сиромашних ученика ове гимназије по 100 ф. ў месечним ратама по 10 фор. у напред.

У Новом Саду, 1. августа 1897.

Управа

Српске Велике Гимназије.

СТЕЧАЈ. 131 2—3

Овим се расписује стечај на упражњено место учитељице, плата јој је у готовом 300 ф. а вр. 10 ф. у име огрева, 5 ф. у име паушала и — слободан стан.

У дужности јој спада уредбом прописане предмете предавати. Рок стечају Вел. Госпојина, када ће се и избор обавити, личне пријаве уваижају се у обзир.

Из седнице црквшк. школ. скупштинске седнице држане у Срп. Чепељу 20 Јула 1897.

Милан Бакић, перовођа. Иса Бачван, председник.

СТЕЧАЈ 141 2—3

Услед оставке госпођице Миле Јованновићеве учитељице у Модошу, расписује се стечај на четворо-разредној женској школи. —

Овим је скопчана годишња плата у готовом новцу од 300 фор. за држање поћторне школе 40 ф. у име паушала 10 ф., 2 фата тврди дрва с подвозом, врло угодан стан са 2 собе, једно предсобље, кујна, комора, таван, — с лепом пространом баштом, и осим овог, пољске баште $^{3}/_{4}$ ланца. —

Изискује се, да све прописане предмете предавати има. —

Са децом редовно црквену походу и право појање изучавати. — Захтева се, да је свршила сомборску препарандију и мађарским језиком, да одлично влада. —

Која жели ово место получити, свака своје ишгрурране молбенице, до В. Госпојине овомесном школском одбору поднети има. —

У Модошу 25. јула 1897.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 130 3—3

Овим се расписује стечај на мешовиту школу I. и II разреда и тражи учитељ, а компетовати могу и учитељице те у случају, да неби који учитељ или свршен приправник компетовао, биће изабрана учитељица.

Плата је за предавање у свакидашњој школи 300 фор. авр а у повторној школи 40 фор. авр. слободан стан са баштом и огрева колико потребно буде.

Дужности учитеља су све школском уредбом прописане предмете предавати и за левом певницом у цркви појати, а учитељице, осим предавања прописаних предмета еву женску децу свих разреда у ручном раду обучавати.

Компетовати могу само они, који су свршили сомборску препарандију и испит из мађарског језика положили.

Молбенице се имају до 31. августа 1897. године школ. одбору послати, када ће се и избор обавити.

Из одборске седнице држане у Деснци (Deszka, per Szőregh, via: Szeged) 22. јула 1897 год.

Платон Ј. пл. Подградски, учитељ — перовођа. Стева Момиров, председник.

(Ш. С. 188 ex 1897. 122 3—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на једно упражњено питомачко место *стипендијске закладе пок. Атанасија Бале* са годишњом стипендијом од 63 фор а. вр.

Стипендије из ове закладе, које су у три разреда, по 63 фор., 84 фор. и 105 фор. подељене, могу се поред постепеног промицања из нижег разреда у виши, подарити само таковим православним ученицима гимназије, богословије, свеучилишта или академије, који спадају у опсег српске митрополије карловачке, а који не уживају нити друге какве потпоре, нити пак стипендије, што су истим оснивателем код протестантских наставних завода у Дебрецину, Шарошпатаку и Пожуну установљене.

Сродници оснивателеви имају првенство пред другим молитељима.

Молитељи треба да поднесу своје крштеним писмом, школском сведоџбом и сведоџбом сиромаштва снабдевене молбенице најдаље до 19. (31.) августа 1897 год. срп. прав нар школском савету у Карловцима.

У Карловцима 14. (26.) јула 1897.

Председништво

срп. прав. нар. школског савета.

ШКОЛСКА ОБЈАВА. 140 2—3

Идућа школ. година 1897./8. почеће 1. септембра по рим. кал.

Ученици, који први пут у ову гимназију ступају, морају исказати сведоџбом, да су свршили главну основну школу, а сваки ученик без разлике, кад дође да се упише, има донети собом сведоџбу школску од последње године, крштено писмо и сведоџбу, да је у смислу XXII. зак. чл. од год. 1887. пакаламљен.

Од школарине могу бити опроштени само они, који докажу сведоџбом сиромаштва, да су сиромашни и сведоџбом школском, да се добро владају и добро успевају.

Поновни испити држаће се 31. августа.

У Новом Саду, 1. августа 1895.

Васа Пушибрк,
управитељ.

СТЕЧАЈ. 124 3—3

На упражњено учитељско место у Срп. Арадцу овим се расписује стечај. Са истим местом скопчана је плата од 400 фор.; у име школског послужитеља 24 фор.; у име рибања школе 10 фор.; у име школ. писаћег прибора 15 фор; зимског огрева колико потребно буде, осим тога слободан стан састојећи се из 3 собе, 1. шпајзнице, 2 кујне, 1 коморе, 1 штале, 1. шупе и баште до стана.

Изабрани учитељ предаваће у I. и II. разреду.

У дужност му спада: при сваком богослужењу у цркви у левој певници појати, школску децу црквеном појењу обучавати и све школском уредбом од 1872. год. прописане предмете предавати.

Право компетовања важи и за оспособљене учитељице.

Рок стечају траје до 10. августа и ст. кал.

Молбенице ваља упутити на овомест. школ. одбор.

У Срп. Арадцу 10. јула 1897. год.

Војин Цукић председник. Александар Торњански перовођа.

ШКОЛСКА ОБЈАВА. 2—3 133

У Српским учитељским школама сомборским започиње се школска 1897/8. година 1 септембра по ст. календару.

У мушку учитељску школу примају се: младићи православне вере, здрави телом и душом, смерни и благе нарави, који су петнајсту годину навршили и четврти гимназијални, четврто реални или четврти разред грађанске школе с *добрим* успехом свршили.

Такође могу бити примљени и они, који немају сведочанства од ових разреда, али ће они дужни бити овде пријамни испит полагати из науке вере, срп. мај. и немачког језика, историје, географије и рачуна у обиму у колико се у грађанским школама исти предмети предају. Овај пријамни испит држаће се 30. и 31. августа у 8 сати пре подне.

У женску учитељску школу примају се Српкиње православне вере, које су четрнајесту годину живота навршиле и IV. разред српске више девојачке школе с *добрим* успехом свршиле, а при том су здраве и примерног моралног владања.

Једни и други имају пријамни испит из славенског читања, молитава, из малог црквеног појања овде с добрим успехом положити.

Сваки, који у овај завод ступити жели, дужан је са собом донети крштено писмо, лекарску сведочбу о добром здрављу и сведоџбу о свршеним горенаведеним или вишим школским разредима.

Они, који су пре једне или више година школу оставили, морају донети са собом сведоџбу свога пароха о моралном и религиозном владању свом.

Женске имају још неизоставно донети писмену изјаву својих родитеља или добротвора да ће их они за време бављења у овом заводу о свом трошку издржати, на коју изјави мора бити и потврђење местне политичне власти, да су дотични донета у стању своју обвезу испунити.

Стан и храна само се у приватним кућама, са знањем и одобрењем управитељевим, или по препоруци овога, погодити може.

У Сомбору, 1. августа 1897.

Н. Ђ. Вукићевић,
управитељ српских учитељских школа сомборских.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За страни земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 34.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АУТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 17. августа 1897.

Саборски Одбор.

Данашњи Саборски Одбор изабран је од Сабора г. 1890. По одредби 21. §-а Саборског Устројства од г. 1875: „Овлашћење Саборског Одбора траје за цело време саборске периоде, а у сваком случају дотле, док га новосаставши се Сабор избором других чланова не замене".

Одредба Саборског Устројства сасвим је јасна. Петровдански Сабор имао је, по праву и дужности, да изабере нове чланове Саборског Одбора, или, како се то већ каже, — нови Саборски Одбор. Сабор није могао то своје право и дужност извршити, јер је био одгођен пре, него што је изабору новог Саборског Одбора могао приступити.

Тиме је у нашој аутономној управи и опет настао случај, досад непознат, који је изазвао питање: шта сад? Питање, које нас сретa на много страна после Петровданског Сабора.

Томе питању, а у погледу Саборског Одбора, већина јавног нашег мњења даје одговор, по којем би чланови досадањег Саборског Одбора имали дати оставке на своме чланству. То од њих да захтева родољубље, односно респектовање аутономног Саборског Устројства, дакле и интерес саме аутономије.

Није лако, а још мање је пријатно, стављати се у противност снази, која се изражује у већини јавног мњења. Но и у овом случају као да би се могло оправдано применити и послушати Цицеронове речи: plurimi non plurimum valeant. Па смо слободни и ми не придружити се томе суду већине нашег јавног мњења у погледу давања оставке чланова досадањег Саборског Одбора; и то: са формалних, са стварних и практичких разлога.

Питање одгоде Сабора, оправданости или неоправданости узрока који су ту одгоду изазвали, разлога и основа са којих је та одгода учињена, — остављамо ми на страну, јер све то не спада у круг питања, којем хоћемо да понудимо свој немеродаван одговор.

Питање је сад: да ли би пословање постојећег, досадањег, Саборског Одбора и после Петровданског Сабора било легално; да ли његови чланови треба да дају оставку или не?

Одредба Саборског Устројства у погледу овлашћења Саборског Одбора, изабраног по једном извеснем Сабору, јасна је, но она располаже са тим овлашћењем само за редован случај, у ком новосастављи се Сабор избором других чланова замењује дотле постојећи Саборски Одбор, односно његове дотадање чланове. У том редовном случају Сабор изабере нови Саборски Одбор и тим актом његовим престаје овлашћење дотадањег Саборског Одбора. Али, Саборско Устројство није предвидело и прилике изванредне и *немогућност*, да новосастављи се Сабор изабере нови Саборски Одбор. А пошто могу да наступе и нередовни, изванредни, случајеви и та немогућност, а наиме, да се Сабор правом Његова Величанства (§. 9. Саборског Устројства) одгоди или распусти и пре, него што Сабор узмогне изабрати нови Саборски Одбор, као што је случај са Петровданским Сабором, горња одредба Саборског Устројства је непотпуна, без расположења за те случајеве. Саборско Устројство не одређује ништа за тај случај; а наиме, не одређује: да ли у том случају престаје овлашћење досадањег Саборског Одбора или не; као што не одређује нити о том: на кога би прешло то овлашћење, кад би оно престало досадањем Саборском Одбору А на неког прећи мора.

Саборско Устројство није ништа предвидело за данашње прилике наше, но којима је Сабор одгођен пре обављеног избора новог Саборског Одбора. Такве су прилике, ето, наступиле. Па шта сад? Тумачити горњу уставову Саборског Устројства тако, да досадањем Саборском Одбору престаје овлашћење већ тиме, што новосастављи се Сабор има право да изабере нови Саборски Одбор, а без икаквог обзира, је ли тај Сабор и изабрао нови Саборски Одбор или није, значило би — *остати без Саборског Одбора. А то би била тек флагрантна повреда и очигледна опасност автономије*, да автономна управа остане без свога највишег органа, највише власти.

Дакле? И за овај случај важи она мудра реч: mundus se expedit, свет се испомаже. И ми се морамо испомоћи. Како?

Наше је скромно мишљење ово: *Досадањи Саборски Одбор треба да наставља своје пословање и да га врши све дотле, док Сабор не узмогне заменити га избором других чланова.*

Све дотле је његова егзистенција и пословање не само легално, него и категорички потребно — у интересу саме автономије и њезине управе.

Легалитет тога Саборскога Одбора, *до избора новог*, не може се правно спорити, јер Саборско Устројство на то не овлашћује. На основу онога, што мало час рекосмо о непотпуности Саборског Устројства у погледу конкретног нашег случаја, интерпретација Саборског Устројства против тога легалитета једностране је и усиљена, без стварног основа. Саборско Устројство није предвидело данас постојећи случај. Оно за конкретан наш случај ништа не одређује. Позивати се, дакле, на Саборско Устројство за тај случај — не може се. А што Саборско Устројство није предвидело конкретни данас случај, не може бити разлогом, да останемо без Саборског Одбора. Управа не може остати без свога прописаног, легалног, дакле, и потребног органа. Тај орган је, у овом случају, Саборски Одбор. Постоји само досадањи из г. 1890. Нови није изабран и не може се још изабрати. Ergo, досадањи Саборски Одбор, као једини који постоји и постојати данас још може, једино је и овлашћен, до избора новог, вршити агенде и права, Саборском Одбору Саборским Устројством прописана.

Ако постојећи Саборски Одбор и неће бити онакав, каквог прописује 21. § Саборског Устројства, а наиме, *изабран од новосастављег се Сабора*, и какав би требао да је у редовним приликама, он је ипак излив автономне воље и власти, носи на себи тип автономни, јер је од Сабора изабран. А легалан је, јер против његова легалитета, с обзиром на изванредне прилике, нема у Саборском Устројству доказа. Легалан је, *јер не постоји други Саборски Одбор*, који би својим легалитетом његов легалитет потирао и илегалитет потврђивао и доказивао.

Приговара се, да би досадањи, посто-

јеки. Саборски Одбор био незаконит већ и по томе, што осим Дра Нике Максимовића (и епископа) ниједан други његов члан није добио мандат за новосаставши се Сабор; те да би већ с разлога установе 21. § Саборског Устројства, алинеа прва, по којој чланове Саборског Одбора, бира Сабор из своје средине, досадањи чланови Саборског Одбора имали положити своје мандате на чланству тога Одбора, јер пису ни чланови Сабора. Тај приговор не може издржати критике. Данашњи чланови Саборског Одбора примили су свој мандат одборски из руку Сабора, као чланови оног Сабора, који их је за чланове Саборског Одбора изабрао. Изабрани су, дакле, са формалном квалификацијом. Ту квалификацију не губе они дотле, док постоји досадањи Саборски Одбор, односно, док се не изабере нови. Нису је изгубили, ма да нису чланови Петровданског Сабора зато, јер тај Сабор није изабрао нов Саборски Одбор, а јер један мора постојати, ако нећемо да останемо без и једног.

Уобичаје се у нашим јавним гласилима наглашавати и истицати, а нама је реч и у Сабору, да је Саборски Одбор наша „влада“. То се чини сигурно ради конзеквенције, која се тим истицањем намеће. А наиме, да са Саборима, односно њиховим већинама и мањинама, постају и падају односне владе; дакле, да би постојећи Саборски Одбор већ и зато имао демисионирати, јер нема своје већине у Сабору.

Та мишљења не само да су некоректна, него су и нелојална према самој нашој автономији. Нелојална, јер пружају извесним круговима материјала и маха, да нас сумњиче, е хоћемо од нашег Сабора да градимо политички парламенат, а од наше автономије и цркве, политичке установе. А познато нам је свима, колико су нам та сумњичења до сад већ нанела штете и колико јада. А по нашем скромном мишљењу требало би такве сумње отклањати, а не нове градити.

Ми поричемо да је Саборски Одбор наша автономна „влада“. Поричемо то и из разлога некоректности. Саборски Одбор није никаква „влада“, него наша највиша автономно-управна власт; тако исто, као што је, у свом делокругу, највиша власт св. Архијерејски Синод, Митрополитски Црквени и Школски Савет.

Кад би Саборски Одбор био „влада“ наша, аналогно би биле то и све ове друге највише наше власти. И ми би, према томе, у исти мах и непрестано, имали не једну, него четир владе. Дакле, називати Саборски Одбор неком владом, то је и non sens.

Да је потпуни non sens доказала би одмах и ова могућност.

Сабор изабере Саборски Одбор у првом свом састанку, разуме се, као што је то код нас, на уштрб мира и саме управе, већ обичај, — искључиво из саборске већине. Али у другом састанку исте саборске периоде, заступници односно странке — из разних узрока, који се дешавају — групишу се тако, да у првом састанку већина остане у мањини. Саборски Одбор не би више уживао поверење саборске већине, чији је излив. Према појмовима о „владама“, морао би демисионирати — одступити. И кад би то хтео који Саборски Одбор учинити, дошао би тај његов поступак у неки сукоб са установом 21. § Саборског Устројства, алинеа трећа, по којој овлашћење једном изабраног Саборског Одбора траје за цело време саборске периоде и т. д. А установе Саборског Устројства ваља респектовати увек, а не само док иду неком у рачун.

Саборско Устројство, дакле, мандат и овлашћење једног већ изабраног Саборског Одбора не чини зависним од саборских већина и страначких груписања у Сабору. Саборски Одбор постаје вољом и поверењем саборске већине, али не пада с њезиним евентуалним, мало час претпостављеним, мањинитетом. Он може постојати и ако нема у Сабору своје већине, што не може бити иначе код „влада“. Конзеквентно, и данашњи Саборски Одбор, — *а ради нередовних прилика и нужне потребе, јер није изабран нови Одбор,* — може постојати и без поверења саборске већине, а с обзиром баш на конкретан наш случај, ма и да није излив данашњег Сабора, јер Саборски Одбор није „влада“, која служи и једном систему, него је врховна власт, ко-

јој само закон прописује дужност и посао.

Али, кад би Саборски Одбор баш и био, узмимо, наша автономна „влада“, шта жели онда већина данашњег нашег јавног мњења и њихови органи? Жели и тражи од чланова данашњег Саборског Одбора, да положе мандате своје. *Хоће, дакле, да останемо без своје владе, без Саборског Одбора.*

И сад настаје питање практичне мудрости: би ли то било добро и би ли то било мудро и родољубиво? Погледом на конзеквенције таквог поступка, ми се усуђујемо рећи: *да је жеља и тај захтев односног јавног мњења некоректан и неродољубив, као што би такав био и поступак чланова постојећег Саборског Одбора, кад би се одазвали тој жељи и томе захтеву.*

Са таквог захтева и таквог поступка могло би се баш оправдано споменути издајство према автономији, кад би нам ту реч дозвољавало досад несумњиво родољубље и доказана оданост автономији чланова постојећег Саборског Одбора и нашег јавног мњења.

Ми ту реч не ћемо да потрзамо, јер смо уверени, да ниједном поштеном Србину — био он ове или оне странке — није до издајства. Међу Србима је најмање издајица, и ако је данас угодно неким јавним листовима издајством сумњичити сваког, ко је изван ове или оне странке.

Па ипак и опет тврдимо, да би давање оставке на чланству Саборског Одбора у данашњим приликама било издајство автономије и општих наших интереса. Зато, јер би остали без Саборског Одбора, а у место свог аутономног највишег органа, добили би — комесеријат или њему нешто подобно. А би ли тиме утврдили нашу автономију? Би ли је тиме сачували? Шта би автономија тиме изгубила? То би баш значило автономно самоубиство. О томе као да нису размишљали ни они, који и данас још пишу: „да је већ сам резон захтевао, (од данашњих чланова Саборског Одбора,) да су у последњој својој седници пред састанак Сабора дали оставке на своме чланству.“

Ниједан резон није већи од највиших интереса општега добра. А испуњење резона, који се намеће данашњим члановима Саборског Одбора, са познатих страна, било би — попуштање општега добра.

Но кад би се ставили баш и на становиште резона, онда би могли запитати: А је ли био резон седити у Саборском Одбору под „Његовом Наименованошћу“, кад је његовим именовањем било повређено кардинално право автономије нашег народа и цркве, и автономија та у вршку и у целом организму њеном разривена? Водила се о том мушка и озбиљна реч тада. Разбор је победио, и осим осталих — и Др. Илија Вучетић је седио у тадањем Саборском Одбору. И није му то нико уписао у грех, а сам се највише хвалио с тим временом — не напуштања, него мушког бранења автономије. А данас? O tempora! Ако не у истим, али сличним околностима и потребама њиховим, исти људи, али други појмови и обзири, захтевају, да се испразни Саборски Одбор, да останемо без њега и да се остави автономија на милост и немилост догађаја, који би неминовно морали наступити — кобно и судбоносно за нашу автономију.

Ми те људе више и — не разумемо. Ил' се не разумемо сви редом? Као да градимо Вавилонску кулу — а не бранимо своју автономију!

А ствар је сасвим јасна, бар са практичког гледишта. Расветлили смо је и са других страна. Али, оставимо на страну изгредна питања. Главно је питање у спорном овом случају: Захтева ли интерес наше автономије, да досадањи Саборски Одбор и даље фунгира, до избора новог Саборског Одбора или да одступи и за собом остави tabulam rasam? Пре одговора на ово питање треба запитати: а шта ће онда наступити? Која ли ће рука и чиме ли ту tabulam rasam заменити?

Ми смо своје мишљење казали А чланови досадањег и постојећег Саборског Одбора треба да кажу и своју. Далеко је од нас и помисао, да им намећемо савета. Ми смо изван сваке сумње, да ће они као чланови Саборског Одбора своју дужност вршити до избора новог Саборског Одбора, и тај свој родољубиви поступак мотивисати на начин, којега они за најбољи

пронаћу, а коју мотивацију треба свакако да сазна цео народ. А кругови, који су досад ширили мишљење, да чланови Саборског Одбора треба да дају оставке, треба да престану с тим мишљењем. Сад није време агитације, него врло озбиљне ситуације. Није питање: ко ће седити у Саборском Одбору, него: хоће ли Саборског Одбора бити из' не бити.

□

О назаренима и њиховом учењу.

Пише Југ Станкић парох.

(Наставак.)

Молитва црквена спомиње још и на убрус изображени лик Спасителев, Авгару, кнезу Едеском послани — но како о томе говоре св. предање, коме протестанти и односно назарени вере не поклањају: с тога о томе опширније ни говорити нећемо. А није нам ни нужно, јер смо већ речима самога св. писма показали и доказали, да је између идола и иконе разлика, и то голема разлика, као и то, да св. наша мати, црква православна не види и не гледа у иконе — идола.. Идол није ништа на свету (I. Кор. 8.. 4.), онај или оно, кога или што идол представља, тога на свету и нема, то не постоји; дочим је икона слика и прилика онога, што јесте, што постоји, или што је било, што је постојало, н. пр. икона анђела показује нешто што јесте, а икона светитеља сећа нас на човека, који је у истини био.

Да засведочимо истинитост и других речи молитве црквене навешћемо још и ова места св. писма. Бог је заповедио Мојсију: „И намести сто пред завес, а светњак према столу на јужној страни шатора..“ (II. Мој. 26, 35.), светњак тај требао је имати седам жижака. (25., 37.) Још је заповедио Бог Мојсију, да „начини олтар кадини.. И нека кади на њему Арон кадом мирисним; свако јутро нека кади, кад спреми жижке. И рече Бог узми мириса, статке. ониха и халвана мирисавога, и тамјана чистога... и од тога начини кад, састављен вештином апотекаском, чист и свет“ (30., 1. 7. и 34.—35.)

Кад смо видили разлику између идола и иконе; кад смо дознали, шта је идол, а шта икона; кад смо чули, да је била наредба Божја, да се у шатору од састанка, а пред завесом, на ком беху везани херувими, пале жисци и кади кадом мирисним — као што ми то и данас у својим молитвеним домовима чинимо, и тиме не грешимо, нити грешити можемо; да видимо можемо ли се и смемо ли се пред иконама клањати, њих целивати и пред њима се молити.

Имајући правилан појам и добар суд о икони, наиме, да икона није оно, што се види него оно, што она показује и представља — је ли могуће да грешимо онда кад се иконама клањамо, кад иконе целивамо и кад се пред њима молимо? Ми би грешили само онда, кад би се клањали и целивали оно што видимо, не мислећи ни на што друго. —

Коме се клањамо и кога целивамо онда, кад се икони клањамо, кад икону целивамо показује наведени догмат седмог вас. сабора о поштовању св. икона, где се каже: „част која се одаје икони, прелази на прототип њезин, и који штује икону, штује лице, које је на њој нацртано.“ Да ми клањајући се и целивајући икону, не клањамо се и не целивамо ону дрво или ону материју, из које је икона начињена, него оно „лице, које је на њој нацртано“, то доказује св. писмо и искуство. —

Св. апостол Јован богослов у „Откривењу“ своме каже: „ И би ухваћена звер и с њом лажни пророк, који учини пред њом знаке, којима превари оне, који приме жиг зверин и који се поклањају икони њезиној...“ (19., 20.) Дакле: ко се клања икони звериној, не клања се материји иконе те, него звери самој. На као што они, који се клањаше икони звериној, клањаше се њој самој, и тиме грешише; тако исто они, који се клањају икони јагњетовој, не клањају се и опет материји иконе, него самоме „јагњету“ (5., 6.), а тиме, дакако не греше.

А шта нам искуство говори? Покажимо родитељима — оцу и мајци — слику чеда њихова, и ми ћемо видети, како они са радошћу и уживањем посматрају слику ту; а ако им је чедо у даљини, те га већ дуго времена не виђеше, или им чедо њихово баш и ладна рака скрива — они ће слику ту са сузом радости и односно жалости посматрати, па и љубити је; а да ће слику ту на пристојно и згодно место поставити, како би ју чешће гледали и чеда се свога сећали, о том не треба ни говорити, а још мање то доказивати.

То нам јасно казује и сведочи, да родитељима није мио и драг папир онај, него слика чеда њихова, која је на папиру том; а скинимо са папира тог слику чеда њихова, родитељи на папир тај — поред све његове лепоте и шаренила — ни погледа свога обратити неће. — Да пак слика и односно икона није тек прост украс, него предмет мио и драг, пажње и поштовања достојан, па и свет, — уверићемо се овако. Узмимо какав предмет, за украс врло згодан и прикладан, рецимо какву велику и дивно израђену слику, а уз то узмимо и слику чеда неких родитеља, са свим обичну и малену, и ставимо обе слике те на избор родитељима; родитељи ће се — о том сумње нема — машити оне малене слике чеда њихова, а да им је само до украса стало, они би се машили и машити морали оне велике и лепо израђене слике. Још и овако. Ми знамо, да сви људи лепотом спољашњом једнаки нису, има људи ружних, па и одвратних, са манама и недостатцима у телесној лепоти, на лицу. Па кад би родитељи хтели сликама своје домове само красити, они би узимали и у своје домове уносили само слике лепих лица, а не слике деце своје о чијој лепоти зар ни говора бити не може. Па ипак родитељи тако не чине; они пуне своје домове сликама деце своје баш и онда, кад им деца лепа нису; и уколико су слике верније, у колико је на њима јасно представљена свака телесна мана и недостатак деце њихове — у толико им је милија, јер тад гледају не лепа лица, него лица деце своје. — На тако је и код икона. Узимо н. пр. слику распећа Христова; је ли то нешто лепо? Нити је лепо, нити лепо бити може: голо тело на крст разапето, избодено, израњено, искрављено: око главе трнов венац, а на лицу исписани јасни трагови унутарњег бола ужаснога. Па то је зар нешто лепо?! Па ипак, баш у тој нелепоти и јесте лепота и укупна вредност иконе распећа Христова.

Кад нас неко упита за слику какову: ко је то? а ми одговарамо: то је мој отац, моја мати, мој син и др и ако сваки, па и луд знати може, да то дрво, то платно, тај папир није и бити не може: мој отац, моја мати, мој син и др. А да ми пажњу и поштовање указивано слици не односимо на дрво, платно и папир слике неке, него на лице, коју је на слици тој, доказује и сведочи то, што ми волемо и радујемо се томе, кад код својих познаника и пријатеља слику своју или кога од својих видимо на угледном и пристојном месту; а криво би нам и противно било, када би те слике нагрђене и подеране видели, или их где-год на каквом ружном и непристојном месту нашли. Дакле: поштовање или непоштовање слике наше или кога од наших, ми сматрамо као поштовање нас самих, или кога од наших; и то с пуним правом, јер ко поштује нас, не може а да не поштује и слику нашу; а ко не поштује нас, ни слике наше поштовати неће. —

Кад оно бејах у „скупштини“ назаренској ја их на то упозорих, и они признадоше и потврдише, да је то тако; али додадоше: „тако је њекад било, а данас то није нужно.“ —

Но тако говорити, то тврдити могу само луда деца и неразумни људи. Дакле: тако је било негда, тако је било код Јевреја, тако је то онда код њих бити могло, а и требало; али данас то није нужно, данас то бити не мора, па и не сме?! Чудновато! Тако је то могло бити негда, тако је то могло бити онда, када је сав свет у самој слици и односно у идолу гледао само божанство; а не може бити данас, кад на свету — тако рећи — нема човека, који би само и помислити, а камо ли веровати могао, да је слика, да је икона — сама по себи — божанство?! Тако је то било и бити могло код Јевреја, којима Арон, пружајући прст на златно теле, вели: „ово су богови твоји, Израиљу!“ а не може и не сме бити код нас Хришћана, који знамо и имамо — васплођену икону, Исуса Христа у човеку — Бога?!

Па има ли не човека, него детета, које иоле мислити може, које ће то назаренско кањавање, ту тврдњу њихову признати и примити моћи?

Јест, ми имамо и знамо за васплођену икону, јер св. оци седмог вас. сабора у догмату своме о поштовању св. икона кажу, да „живописно цртање икона служи потврдом, да је Бог Слово истините, а само привидно постао човеком.“ Нас је сам Христос Спаситељ својом појавом, својим телом поучио и научио, да не гледамо на спољашност саме ствари, на оно, што се види; него да гледамо на оно, што се не види, на суштину саме ствари; тако у њему по спољашности савршеном човеку, имали смо гле-

дати истинита Бога, Богу Оцу једносушна. Тако учитељ црквени, св. Јован Златоуста у „огласителном слову“ своме на пасху наводи речи пророка Исаије „ад се огорчио, кад те је срео доле“ (14., 9.), те разјашњује огорчење то тиме, што је ад био поруган, оборен и упражњен; даље каже, да је ад примајући Христа, Божија Сина „примио тело, а нашао се према Богу; примио земљу, а срео небо; примио оно, што је видио, а упао у руке онога, кога није видио.“

Па и сама је тајна евхаристије (причешћа) у неколико икона, и она нас учи, да не гледамо на спољашњост, видљиву страну ствари, него на невидљиву, на суштину ствари. Јер у тајни св. причешћа под видом леба и вина примамо ми само истинито тело и крв Христову. Управо тајна св. причешћа још надмашује икону; јер док икона Христова представља и подсећа само на Христа, дотле лебац и вино у тајни св. причешћа јесу само тело и крв Христова. — На кад можемо свратити и правилно разумети списао леба и вина у тајни св. причешћа, што је више: за што да не разумемо и не примамо списао св. иконâ, што је ниже?

И ако код Јевреја шатор од састанка и у њему ковчег завета — само по себи — беше „светиња“, у којој Господ „наставаше“ (II. Мој. 25., 8.) ипак је Бог Јеврејима своју светињу и односно своје „наставање“ видљиво засведочавати морао тиме што је дању „облак покривао шатор до састанка“ (40., 34.) „а у вече беше над шатором као огањ до јутра“ (IV. Мој. 9., 15.). На кад је поред свега тога бити могло, па доиста и било иконâ; зашто да њих не може бити данас код нас Хришћана, који не тражимо, да нам се истинитост тела и крви Христове у лебу и вину видљиво засведочава?

Шта су иконе и на што су оне, то нам кажу и св. оци т. зв. „трулског“ сабора: „Очи твоје нека гледају управо“ и „Сврх свега што се чува, чувај срце своје“ светиље Премудрост (Приче Сол. 4., 25. и 23.); јер телесна чувства лако преносе своје утеџаје у душу. За то забрањујемо, да се немају ни на који начин у напред цртати слике, било на даскама или на чему другом, које замаљују очи и ум развраћају, и које узбуђују пламен нечисте похоти“ (Прав. 100.).

Нико не ће хтети, а ни моћи пореći, да телесна чула не утичу на расположење и стање човечје душе; као ни то, да је око најважније чуло, и да кроз њега улази, ако баш не све, а оно највише у душу. Па знајући то св. оци и забрањују „цртати слике, које очи замаљују и ум развраћају, и које узбуђују страст нечисте похоти.“ А кад су непристојне и скаредне слике по душу штетне и убитачне: онда иконе, које нам показују и доносе нешто лепо и добро, свакако на душу благотворно утичу. А кад је тако онда се важност и потреба икона никако одрећи не може.

После свега: икона се разликује од идола; јер „идол није ништа на свету“, оно што идол показује, тога управ и нема, то не постоји; а икона је слика бића, које у истини постоји (слика анђела), или лица, које је доиста некад било (слика светитеља) или догађаја, који се баш збио (слика васкресења Христова); а поштовање, које се указује икони, односи се не на материју иконе, него на оно, што је на икони.

А сад да разаберемо приговор назарена противу св. икона. Незнабожачки идоли изображавају божанство лажно, неистинито; а наше иконе божанство истинито, — а то је управ толика и така разлика, колика и каква је између смрти и живота. Истина, да су наше иконе дела руку човечјих; но ни ковчег завета и на њему два херувима не беху нешто друго, него и опет дело руку човечјих, па и опет то беше „светиња“ Господња. Истина је то, да је Бог дух, но и анђели су суштаства духовна, па је за то Мојсије ипак „начинио два херувима.“

Није нужно, да ми хотећи имати слику Божју мислимо и размишљамо „с ким ћемо га изједначити? и какву ћемо му прилику наћи?“ (Исај. 40., 18.), јер „прилике“ Божје на земљи није, и онога, „с ким би га изједначити“ могли — нема; та сам је Бог изволео себе „изједначити старцу, на ком беше одело бело као снег, и коса на глави као чиста вуна“, и у таковој „прилици“ показао се Он пророку Данилу (7, 9.) а ми сликајући Бога не ћемо, да Га насликамо онаково, каква Он у истини јесте, него онако, како се Он човеку показати изволео; а кад се Бог показао човеку не онаков, какав је у истини, него онако, како Га је човек видети могао — је ли то онда грех,

ако ми Бога сликамо онако, како се човеку показао; и значи ли онда то, Бога „с ким наједначивати“ и на земљи Му „прилику“ тражити? Та откуд би ми и могли Бога „с ким наједначивати“, кад ми ни умом не можемо да појмимо какав је Бог у истини; па оно, што не можемо умом, не ћемо ни покушавати руком. — Јесу ли назарени кад кога од нас чули, да је само и говорио, а још мање тврдио, да ми „мислимо, да је Божанство као иконе златне или сребрне или камене, које су људи мајсторски начинили по смишљању своме“, или смо слику Божанства нашли у речи Божјој, у св. Писму: Бога Оца у виду „старца“ (Данило 7., 9.), Бога Духа светог у виду „голуба“ (Мат. 3., 16.) а Бога Сина — у виду човека, како је и живио међу људима? Да ли ми иконама преступамо прве две заповести Божје — то смо чули и видили напред. — Је ли назаренима добро позната наука наше цркве о иконама? Ако јесте, како могу говорити, да смо ми „претворили славу вечнога Бога у обличје смртнога човјека и птица и четвороножних животиња и гадова“ и да „поштујемо истину Божију у лаж и већма поштовасмо и послужисмо твар, него творца“? И које су то „четвороножне животиње и гадови“, којима се ми клањамо и које као и твар већма поштујемо и служимо, него ли Творцу?“ А ако им није позната, и то добро позната, — онда тако говорити и то тврдити не би смели, него би морали — ћутати. (Наставиће се.)

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Школски Савет**) састао је у своје седнице за 18. (30.) август о. г., — понедељак.

(**Са погреба барона Милоша Бајића.**) Велики добротвор народне просвете барон Милош Бајић сарањен је 7. августа о. г. у Варадину (источно од Вршца) у породичној костурници, која се налази на брегу Килији крај старинске капеле, која је пронађена у половини а реновирана концем XVIII. века. Ту је капелу наново оправила у овом веку Петрија, кћи кнеза Милоша Обреновића а мати поч. барона Милоша Бајића, и уз њу у камену дала исећи гробницу за породицу Бајића.

Истог дана одслужена је у тој капели св. литурђија. У 11 сахати, пре подне, стигао је високопреосвештени г. епископ Вршачки *Гаврил Змејановић* и чинодејствовао је при опелу. са многобројним свештенством. Појала су најмање певачка друштва из Вршца и Темишвара.

Са великим добротвором и врлим покојником опростише се, бираним речима, у име патроната српске велике гимназије Новосадске, патрон њезин г. А. Хаџић, а у име професорске јој колегије професор г. Милан А. Јовановић. На погребу учествовало је много Срба из Вршца, Темишвара и Беле Цркве и других околних места, и сви се опростише са великим народним добротвором усклицима: „Слава Ти великi покојниче“! Слава барону Милошу Бајићу! Вечан му спомен!

(**Радња епархијских власти у Темишвару**). *Епархијско Конзисторија* држала је своју редовну месечну седницу дана 29. јула (10. августа) 1897., у којој је, у отсуству преосвећеног господина епископа дијецезана, који се због заседања св. архијерејског Синода у Карловцима бавио, председавао високопречасни господин Исак Дошен архимандрит и настојатељ манастира Бездина. У тој седници решени су, између осталих, ови важнији предмети: Узети су на знање односни отписи високог кр. угарског министарства богочасти и јавне наставе у Будимпешти, којима је подељена државна прилошк, за дотације вотиране уставним путем за цели источно-православне цркве у Угарској за годину 1897., и то по 50 фор. свештеницима: Константину Хаџи-ју, Серафиму Рајковићу, Гедеону Бобићем, Васи Петровићу, Љубомиру Поповићу, Василију Лучићу, Јоакиму Суваџићу, Милутину Јосићу, Јовану Јовановићу, Светозару Јеврићу и Сави Фемићу, за тим по 25 фор. удовим попадијама: Марији Ђурић, Сари Вуковић, Јулијани Томић, Анастасији Предић, Марији Огњанов, Јелени Веселиновић, Даници Милетић, Милици Јакшић и Петри Давидовић, и најпосле српској православној црквеној општини у Хрњакову у износу од 100 фор. за оправку тамошње св. цркве, да ће се о односним високим отписима известити сви интересенти, путем надлежних окружних прота. — Известиће се подручно свештенство епархијско о односној решидби св. архијерејског Синода митрополије Карловачке у предмету вођења евиденције о деци рођеној од назаренских родитеља. — Известиће се путем надлежних окружних протопресвитера јереји Георгије Вујић и Светозар Јеврић, као и јеромонах Митрофан Шолмошанов о односним отписима високославног Саборског Одбора у пред-

мету стављања у течај и доношење на исплату приложби из јерархијског фонда у допуну свештеничке дотације у црквеним општинама: Арадгају, Малом Бечкереку и Шурјану. — Известиће се о односним решидбама високословног Саборског Одбора у предмету оброчне уплате односних улога с камагама у мировински фонд за свештеничке удовице и сиротну децу свештенства митрополије Карловачке: протојереји: Љубомир Јовић и Ника Николић, за тим јереји: Александар Трујић, Василије Кадић, Григорије Стајић, Милан Жан, Јован Продановић, Станко Жупански, Стеван Мирковић, Захарија Стојановић и Светозар Дражић. — Подноће се у истом предмету мњење високог кр. угарског министарству богочасти и јавне наставе о односној молби Захарије Стојановића, пароха Варјашког, ради опроста од уплате горе споменутих улога. — Издаће се на најашњење јереју Кости Лазићу, администратору парохије у Соки, пријава тамошњег учитеља Ђуре Мирковића поднесена против споменутог свештеника. — Известиће се јерej Светозар Јеврић, администратор парохије у Малом Бечкереку о односном решењу епархијске конзисторије Бачке, гласом кога споменути јерej није пришутен избору пароха у Сегедину. — Умоліће се поджупанијско звање Тамишке градомеће да упути надсолгабироватско звање у Рекашу на опозив односне наредбе, којом је забрањено свештенству среза Рекашког, да прилаже у цркву ради опојавања уноса. — Расписаће се стечај ради сталног попуњења парохијског места у Станчеву: уједно ће се изаслати надлежни окружни протa. да услед поднесене пријаве обави извиђења у притужбеном предмету против садашњег администратора тамошње парохије. — Одбијена је овршна молба Адолфа Рајхсфелда против јеромонаха Самуила Поповића ради вођења овршне административним путем ради дужних 50 фор. с припатцима. — Издаће се на извиђење надлежном окружном проти пријава српске православне црквене општине Кетфелске против тамошњег српског православног свештенства због наводних неких неисправности при руковању парохијског звања. — Издано је сходно расположење надлежном окружном проти Арадском због накнадног одржања свештеничке исповести с оним свештеницима истог протопресвитерата, који нису приступили к односној исповести, одржаној дана 29. маја 1897. — Одбијена је молба свештенства протопресвитерата Арадског, да се упуте подручне црквене општине, да имају свештеницима накнадити путне трошкове приходом путовања на свештеничку исповест. — Донесено је решење о томе, у који плаћевни разред има спадати српска православна парохија у Српској Боки. — Издаће се на најашњење јеромонаху Самуилу Поповићу тужба учитеља Ђуре Мирковића, против истог јеромонаха због наводних неких преступа поднесена. — Позвана су парохијска звања у Бочару и у Кумавина, да упуте сходно Мирјиу Дарабуц рођ. Барачков у њеним брачноразводном предмету с њеним супругом Дрaгутином Дарабуц. — Препоручиће се ради полученја државне помоћи код високог кр. угарског министарства богочасти и јавне наставе јеромонаси: Исихијом Гаћански, Василијан Петровић, Исидор Михајловић и Митрофан Шољмошанов, затим удове попадије Марија Петровић и Христина Ковачић. — Узета су с одобрењем на знање председијалним путем учињена расположења у стварн премештаја српске православне парохије у Сиртву у један виши плаћевни разред, у стварн подељења допуста јерejу Лугу Станишићу и у стварн попуњења једног упражњеног питомачког места у немаљском заводу на глухонеме у Будимпешти. — Издаће се на најашњење дру Живку Богдану, председнику српске православне црквене општине Вел. Кикиндске тужбе јереја Ивана Темића против споменутог председника поднесена. — Послаће се у благајницу српских народно-црквених фондова и закладе износе од 10 фор., што га је у смислу односне мировинске уредбе платно јерej Милош Милошев као постављени парох Чаковачки у мировински фонд за свештеничке удовице и сиротну децу свештенства митрополије Карловачке. — Доставиће се високом кр. угарском министарству богочасти и јавне наставе у Будимпешти тражена четири извода о ректификовању неких уноса у матицама крштених, што их води српско православно парохијско звање у Турској Кањижи. — Издаће се на најашњење српској православној црквеној општини у Лозенову пријава поднесена због дозволе да ватрогасно друштво тамошње своју стражу на торњу тамошњег св. храма поставити може. — Учињено је сходно расположење ради уређења питања о накнади извода из матичних књига, што ће их романско-православни свештеник у Моноштру српско-православним странкама издавати. — Свршени богослов Обрад Брусни постављен је, по рукоположењу његовом за пресвитера, администратором парохије у Бочару. — Расписаће се стечај на два упражњена стипендијска места у стипендијској закладе пок. Петра Божића, свако са стипендијом од годишњих 150 фор. а. вр. — Издаће се сходно упутство српском православном парохијском звању у Ђали у предмету брачног спора Вељка Павлова и Викторије рођ. Момиров. — Свршени богослов Душан Имбровић пришутен

је к полагању стечајног испита, и учињено је сходно расположење ради одређења рока за полагање споменутог испита. — Подељен је једногодишњи допуст јереју Станку Жупанском за Рељево у Босни, где је исти постављен професором у тамошњем српском православном богословском училишту. — Достављене се истом јереју у оверовљеном препису овдашња одлука бр. К. 773. ех 1894. у предмету приношења из Давидовићева фонда. — Расписане се стечаји ради сталног попуњења парохијског места у Срп. Чешељу. — Одбијен је признати јереја и протонамесника Леонтија Петровића, пароха у Батањи, против односне овдашње одлуке у предмету расписа стечаја на место системизованог парохијског помоћника у Батањи, као и против односне одлуке у предмету бирања истог јереја као администратора једне упражњене парохије у Батањи. — Послане су с препоруком епархијској конзисторији Вршачкој на уважење молбенице јереја: Александра Поповића, Драгутина Мојића и Душана Путника ради припуштања к избору пароха у Ферднну. — Послана је високославном Саборском Одбору на надлежно решење молбеница Васе Стајића сирпеног ученика VII. гимназијског разреда, и питомца стипендијске заводе Петра Божића, да му се уважење односне стипендије дозволи и као слушатељу једне приморске гимназије. — Издаће се на најамљење јеромонаху Исидору Михаиловићу тужба јереја Георгија Вујића ради наводног прекршења уговора у предмету уживања парохијске сесије у Нађфалу. — Подељен је четирнедељни допуст односно отсуство на парохије јерају и протонамеснику Леонтију Петровићу ради опорављења нарушеног здравља.

(**Педесетогодишњица**). 10. августа о. г. навршило се равно 50 година свештено монашке службе данашњем игуману и настојатељу манастира Кувеждина *Генадију*.

Генадије (Глиша) Поповић унук је Јевстратија Поповића пароха Негославачког, а син Гаврила и Јелдокеије Поповића. Рођен је у Негославци 25. јануара 1828. године, те је у месту рођења свршио основну школу, у Винковцима, Oberschul и 3 разреда гимназије. За тим је био у манастиру Кувеждину као ђак код игумана Герасима Новаковића (Ћаће), а када је овај 1845. премештен за игумана у Бешеново поведе и Глишу са собом, те га 1847. 10. августа уведе у монашки чин давши му име Генадије. Септембра 30. литургисао је архијерејску литургију у ман. Бешенови еп. Стефан Крагујевић; те на истој рукоположио Генадија за јерођакона. Беочински тада архимандрит, чувени Сергије Каћански, уочио је у младом Генадију лепих врлина, које су га красиле, те позове га к себи у Беочин, што је духовна власт и дозволила. Септембра 30. 1850. рукоположи епископ Горњо-Карловачки Евгеније Јовановић Генадија за презвитера. Намесником је био у Беочину арх. Сергију Каћанском, Лукијану Николајевићу, Гервасију Петровићу и Дионисију Поповићу, а код свију уживао је велико поверење, а то поверење оправдао је Генадије радом својим, те је и похвале од својих настојатеља добивао.

Лепе врлине његове препоручише га патријарху Рајачићу за економа и капелана, те је ту службу вршио у Карловцима вољно и савесно 6 година. После смрти игумана Шишатовачког Будића тешко је било наћи особу у калуђерству, која би се примила управе ман. Шишатовца, јер је кућа и економија на ивици пропасти била. И тако запуштену кућу и управу предадоше Генадији уз декрет игумански 4. децембра 1869. год. Горких и мучних дана проживео је Генадије у Шишатовцу до 1882. год., када му је 23. априла предата управа ман. Раковца, којим манастиром је управљао до 28. априла 1891., а затим му је поверена управа и настојатељство манастира Кувеждина, где и данас, на част и славу и понос, служи, како св. задужбини тако и околном народу, који у њему види честитог игумана и настојатеља.

Црквеним појасом одликовао га је патријарх Иванковић на „Томину недељу“ 1878. год. а хиротесију завршио је над њим патријарх Герман у ман. Кувеждину 1884. год. Изабран је од архидијецезалне епархијске скупштине за члана конзисторије, а св. патријарх Георгије одликовао га надбедреником на Томину недељу 1897. — Служећи још у младим годинама најузоритије калуђере као што је био Сергије Каћански и Лукијан Николајевић, а који су били узори калуђерске дисциплине, видимо у Генадији као ученику горње двојице дисциплинирана калуђара, човека од реда и рада, а због тога свога држања много је Генадије провео тешких дана са појединим калуђерима, који су противници манастирског реда. За време свога настојатељства он је више младића својом руком постригао у монашки чин од живих су: Архимандрит Георгије Магарашевић председник сарајевске конз. у миру. Протођакон и конзисторијални бележник у С. Андрији Георгије Марјановић, прото-

ђакон и конзисторијални бележник у Темишвару Евгеније Летица, који припадају вишем монашком клиру, од манастирских: Јустин Ђурчић капелан у Гргуревци, Сергије Попић управитељ у Раваници и Герасим Мојић јеромонах у Кувеждину. Генадију је сад 70 година али је и духом и телом крепак, те дај Боже, да још дуго послужи св. Савској обитељи Кувеждинској. —ћ.

Нове књиге.

Шематизам епархије Бачке за годину 1896. Издала управа епархије Бачке У Новом Саду Штампарија Ђорђа Николића 1897. Цена 50 новч.

Шематизам је овај украшен са укусно израђеним ликом високопреосвештеног епископа Дијецезана. На првом месту штампана је „Кратка историја Бачког владичанства“ написао, г. *Милан Ђурић*. окружни прота Новосадски. Ова „Кратка историја“ штампана је први пут на мађарском језику у „Монографији Бачко-Бодрошке жупаније“, за коју је управо и написана. Преведена је по дозволи писчевој. Стр. III—X.

На другом месту, стр. XI—XXXVIII., штампани су податци за животописе епископа бачке дијецезе под натписом: „Епископи Бачке епархије“. Написао *Митрофан Шевић* архимандрит Ковиловски. Ови податци су одломак из повеће радоте истога писца, која ће ускоро угледати света под натписом: „Податци за животописе православних српских архијереја митрополије Карловачке после себе под Арсенијем III. Чрнојевићем“.

По табели главног статистичког прегледа о црквама, свештенству, парохијама и народу у српској православној епархији Бачкој у години 1896., било је света: црквана 65, капела 13, пароха 63, системизованих парохијских помоћника 13, администратора парохија 7, протопрезвитерских помоћника 3, а личних 9, ђакона 3. (света свештеника 65.) Парохија 65. Српских православних душа мушких 68.255, женских 66.951., света 135.206. (Г. 1892. било је света душа 130 383. Дакле, и крај исељавања 4823 више за 4 године). *Погрешна 2029.* (Г. 1892. било их је 1555. Дакле, за 4 године 474 више). Мешовитих бракова склопљено је 20. Удоваца 3381. удовица 4855. Брачних парова 28.426. Домова 23.557. (Г. 1892. било их је 22.473. Дакле, за 4 године 1084 више!). Парохијских домова 39., активних парохијских сесија 72., а залишних 31. Родило се 5841., а умрло 3564 душе. Више се родило 2277 душа. Венчало се брачних парова 1869.

По табеларном исказу о школама, учитељству и школској деци, забавиштима и забављама било је у г. 1896. школа: мушких 46, женских 34 мешовитих 105, света 185. Школских здања 126, учитељских станова 125. Редовних учитеља 120, а учитељица 50., привремених учитеља 8, а учитељица 7. Света учитеља и учитељица 185. За школу способне деце од 6—12 год. света 17.429., од 12—15 год. 7507., а деце која су ишла у школу од 6—12 год. 12.666, од 12—15 год. 3703. Према томе није полазило школу за школу способне деце од 6—12 год. 4763, а од 12—15 год 3804., дакле, $^1/_4$ и $^1/_2$. Забавишта је било 7, забављала 7.

Активно стање епархијског фонда износило је крајем 1896. године света 16.680 фор. 23 новч.

Вредно је да забележимо и ово. Срачунали смо, да иметак црквана, и црквених општина, те заклада којима ове рукују, а осим парохијских сесија и земље, коју учитељи уживају, износи и то:

црквана и црквених општина
у новцу: . . . . . 235.921 ф 58 н.
у земљи 3470 јутара
у кућања предност . . . . . 350.700 ф. — н.
Закладни иметак износи у новцу: 134.572 ф. 49 н.
у земљи 606 јутара
у кућања вредност . . . . . 71.500 ф. — н.
осим црквене општине у Новом Саду, чији укупни иметак износи 847.069 ф. 30 н., а рукује са иметком разних закалада, који опет иметак износи 298.975 ф. 84 новчића.

Једном речи: иметак којим рукују наше црквене општине у епархији Бачкој износи преко три милијона форината Црквена општина у Новом Саду рукује са $^1/_3$ тога иметка.

Шематизам је марљиво израђен. Примећује се, да није штампан у Српској Манастирској Штампарији.

Захвала.

Потписани захваљује у име своје и осталих православних чесника и појница у Петроварадинској посади племенитим душама, које даривање на скромну православну гарнизону капелу, те тиме овековечиле име своје међу војницима православне вере, а у намери, да и друге подстакну на овако племенита дела.

Приложили су:

1. Гђа *Верица*, кћерка г. *Тирке* и гђе *Анђелине Поповић* из Н. Сада увез у плаву кадиву са оковом за св. еванђеље;

2. Деца покојне гђе *Љубице Јовановића* рођ. *Шијачки* из Н. Сада, свилени покривач за налоњ, а у спомен покојнице;

3. Гђа *К. Матић* из Н. Сада две китe уметна цвећа за часну трпезу;

4. Гђа *Е. Шилић* из Н. Сада две завесе за мале двери;

5. Гђце *Софија и Јелена Месаровић* из Петроварадина два посребрена светњака и покривало на иконе за целивање;

6. Г. *А. Давидовац* из Н. Сада икону св. Николе за целивање;

7. Г. *А. Пајевић* из Н. Сада икону св. Тро-и икону св. Саве, обе за целивање;

8. Г. *Ј. Добановачки* из Петроварадина икону св. Три Јерарха за целивање;

9. Гђа *Шапић* из Петроварадина икону св арх. Гаврила за целивање; и

10. Г. *М. Стојин* ц. и кр. оберслајтнант из Доње Ковиља већу икону св. Стевана.

Хиљадили се овакі родољуби!

У Петроварадину 12. августа 1897.

Герман Вошковић, с. р
Јеромонах и војни капелан.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 147 2—3

Расписује се стечај за учитељицу на новооснованој срп. вероисповедној школи у Обровцу. — Плата је следећа: 400 фор. за редовну и пофорну школу; 50 фор. у име стана; 3 јутра и 1224/1600 □ хвати земље, на коју ће изабрана учитељица све спадајуће терете дужна бити сносити. и 6 фор. за писаћи прибор

Плату ће примати месечно унапред из политичне благајне. Компетовати могу оне, које су учитељску школу у Сомбору свршиле и испит из мађарског језика положиле.

Дужности су прописане Школском уредбом од 1872 год. — Изабрана особиту пажњу има ће обратити на обучавање женске деце у ручном раду. — Молбенице имају се унутити председништву Школског Одбора.

Рок стечају је 7. (19.) септембар 1897.

Из седнице Школског Одбору држане у Обровцу 1. (13.) августа 1897. год.

Ма Ђурошевић
учитељ, перовођа.

Стеван Николић
парох, председник.

СТЕЧАЈ. 151 1—3

На упражњено место учитељско у Срп. Елемиру, овим се расписује стечај. Са истим местом скопчана је плата од 400 фор. з. вр., за пофорну школу 30 фор. з. вр. 8 фор. паушала, 4 хвата сламе за огрев. Стан са 3 собе, кујном, шпајзом, шупом и ипталом, лен врт, дозом и облагорођеним воћем засађен. Изабраном учитељу у дужност спада све по закону прописане предмете предавати, пофорну школу држати, децу црквпојању учити, за једном певницом појати, сваке недеље и празника и у време часнога поста при пређеосвећеној литургији.

Уз ту плату дужан је при свакој одборској и скупштинској седници перо водити и цркврачуне концем године саставити. На ово место могу компетовати само оспособљени учитељи, који су у Сомбору учитељску школу свршили и испит из мађарског језика положили.

Молитељи нека се обрате са инструисаном молбом и документима на председништво. Рок стечаја трајаће до 8 септ. т. ј. Мале Госпојине, којег ће се дана и избор одржати.

Из седнице школског одбора држане у Срп. Елемиру 10. августа 1897. год.

Мина Еремић
перовођа.

Обрад Еремић
школ. председник.

ГИМНАЗИЈСКА ОБЈАВА.

Школска година 1897/8. почиње 1. септембра по нов.; 28., 30. и 31. августа биће поправни испити, уписиваће се ученици и примати у I. разред, који докажу крштеним писмом, да су навршили 10. годину, и положе пријамни испит.

У остале разреде примаће се на темељу школске сведоџбе.

Уписнину од ф. 2 10 плаћају само они, који први пут ступају у гимназију; школарину од 12 фор. на год. сви, осим по 1 фор. на библиотеку и по 1 фор. у фонд за набавку лекова болесним а сиромашним ученицима

Ученици похвалног владања и доброг успеха у наукама могу поднети молбеницу, последњу школску сведоџбу и сведоџбу сиромаштва, која не сме бити старија од године дана — преко управе гимназијском патронату до конца месеца септембра ради опроста од плаћања школарине; а могу бити опроштени само доиста сиромашни ученици са сведоџбом I. реда с одликом, доброга I. реда без и једне оцене довољне, и то само за једну годину односно за један течај, ако би дотични ученик нао у II. ред. Првошколцима не опраша се школарина за I. семестар.

Необлигатни предмети, француски и мађарски језик, хармонијско певање, музика и гимнастика предају се ученицима бесплатно. Родитељима је дужност да своју децу сами доведу, и да им погоде стан у споразуму са управом.

У Карловцима, 19. августа 1897.

В. Вујић
152 1—1 привр. управитељ.

ШКОЛСКА ОБЈАВА. 140 3—3

Идућа школ. година 1897./8. почеће 1. септембра по рим. кал.

Ученици, који први пут у ову гимназију ступају, морају исказати сведоџбом, да су свршили главну основну школу, а сваки ученик без разлике, кад дође да се упише, има донети собом сведоџбу школску од последње године, крштено писмо и сведоџбу, да је у смислу XXII. зак. чл. од год. 1887. пакаламљен.

Од школарине могу бити опроштени само они, који докажу сведоџбом сиромаштва, да су сиромашни и сведоџбом школском, да се добро владају и добро успевају.

Поновни испити држаће се 31. августа.

У Новом Саду, 1. августа 1895.

Васа Пушибрк,
управитељ.

ШКОЛСКА ОБЈАВА. 3—3 133

У Српским учитељским школама сомборским започиње се школска 1897/8. година 1 септембра по ст. календару.

У мушку учитељску школу примају се: младићи православне вере, здрави телом и душом, смерни и благе нарави, који су петнаесту годину навршили и четврти гимназијални, четврто реални или четврти разред грађанске школе с *довољним* успехом свршили.

Такође могу бити примљени и они, који немају сведочанства од ових разреда, али ће они дужни бити овде пријамни испит полагать из науке вере, срп. мађ. и немачког језика, историје, географије и рачуна у обиму у колико се у грађанским школама исти предмети предају. Овај пријамни испит држаће се 30. и 31. августа у 8 сати пре подне.

У женску учитељску школу примају се Српкиње православне вере, које су четрнаесту годину живота навршиле и IV. разред српске више девојачке школе с *добрим* успехом свршиле, а при том су здраве и примерног моралног владања.

Једни и други имају пријамни испит из словенског читања, молитава, из малог црквеног појања овде с добрим успехом положити.

Сваки, који у овај завод ступити жели, дужан је са собом донети крштено писмо, лекарску сведочбу о добром здрављу и сведоџбу о свршеним горенаведеним или вишим школским разредима.

Они, који су пре једне или више година школу оставили, морају донети са собом сведоџбу свога пароха о моралном и религиозном владању свом.

Женске имају још неизоставно донети писмену изјаву својих родитеља или добротвора да ће их они за време бављења у овом заводу о свом трошку издржати, на којој изјави мора бити и потврђење местне политичне власти, да су дотични донета у стању своју обвезу испунити.

Стан и храна само се у приватним кућама, са знањем и одобрењем управитељевим, или по препоруци овога, погодити може.

У Сомбору, 1. августа 1897.

Н. Ђ. Вукићевић,
управитељ српских учитељских школа сомборских

Ad гр. К. 359/333. ex 1897. 1 6 2—3

СТЕЧАЈ.

На два упражњена места у стипендијској закладі пок. Петра Божића, свако са стипендијом од годишњих 150 фор. ав. вр., расписује се овим стечај.

Питомац споменуте стипендијске закладе може од ученика, који посећују средње заводе бити само онај Србин православне вере, који слуша, или ће обвезе слушати, науке у срп. прав. гимназији Карловачкој. — Првенство на ову стипендију имају уз иначе једнаке услове синови Арадски, а за овима ученици, припадници срп. прав. епархије Темишвареке.

Молбене потврђење потребним сведоџбама о свршеним наукама, о имовинском и здравственом стању као и крсним листом молитеља, ваља код потписане епархијске власти до укључиво 1. (13.) септембра 1897. поднети.

Из седнице епархијске конзисторије држане у Темишвару дана 29. јула (10. августа) 1897.

СТЕЧАЈ. 139 3—3

У смислу правила задужбине Атанасије П. Гереског расписује се овим стечај на једно штипендијско место по 150 ф. на годину.

Ову штипендију уживају само ученици ове гимназије, Срби правосл. вере из земаља угарске круне, но нису искључени ни Срби правосл. вере из Беча, Трста и краљевине Далмације.

Молитељи имају поднети своје молбене потписаној управи гимназијској најдаље до 8. (20.) септембра о. г. и прикључити им школске сведоџбе од последње две године, сведоџбу сиромаштва, сведоџбу лекарску и крштено писмо.

Примедба. Осим тих штипендија издаје се сваке године из прихода од светосавских беседа приликом шеснаесторици сиромашних ученика ове гимназије по 100 ф. у месечним ратама по 10 фор. у напред.

У Новом Саду, 1. августа 1897.

Управа
Српске Велике Гимназије.

СТЕЧАЈ. 150 1—2

Смрћу овдашњег учитеља упражњено је једно учитељско место на овој вероисповедној школи, на које се са овим стечај расписује.

Редовна плата је учитељу 400 фор., за повторну Школу 40 фор. за перовођство 60 фор. од погреба где буде позват 50 новч.. 4 јутра оране земље на коју учитељ порез и еквивалент сам плаћа, леп стан са 2 собе, кухином, шупом, шталом, баштом са особитим воћем.

Учитељске дужности су: предавање школском уредбом прописаних предмета, школску децу поталном цјењу обучавати, у цркви на десну певницу појати, туторима школски и парохијски рачун тако исто и поредне главне књиге склапати.

Рок стечаја изнаси 31. августа у који дан ће се и бирање обавити у 3 сахата после подне, у овдашњој мушкој школи; првенство имају они, који се лично пријаве.

Молбенице имају се доле подписатом школском председнику послати.

У Дињашу, 8. августа 1897. год.

Пера Михаиловић
привр. перовођа.

Миша Николајевић
парох и школ. председник.

СТЕЧАЈ. 131 3—3

Овим се расписује стечај на упражњено место учитељице, плата јој је у готовом 300 ф. а пр. 10 ф. у име огрева, 5 ф. у име паушала и — слободан стан.

У дужности јој спада уредбом прописане предмете предавати. Рок стечају Вел. Госпојина, када ће се и избор обавити, личне пријаве узимају се у обзир.

Из седнице црквено школ. скупштинске седнице држане у Срп. Чешељу 20 Јула 1897.

Милан Бакић
перовођа.

Иса Бачван.
председник.

СТЕЧАЈ. 141 3—3

Услед оставке госпођице Миле Јовановићеве учитељице у Модошу, расписује се стечај на четворо-разредној женској школи. —

Овим је скопчана годишња плата у готовом новцу од 300 фор. за држање пофторне школе 40 ф. у име паушала 10 ф., 2 фата тврди дрва с подвозом, врло угодан стан са 2 собе, једно предсобље, кујна, комора, таван, — с лепом пространом баштом, и осим овог, пољске баште $^3/_4$ ланца. —

Изискује се, да све прописане предмете предавати има. —

Са децом редовно црквену походу и право појање изучавати. — Захтева се, да је свршила сомборску препарандију и мађарским језиком, да одлично влада. —

Која жели ово место получити, свака своје инструисане молбенице, до В. Госпојине овомесном школском одбору поднети има. —

У Модошу 25. јула 1897.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 148 2—3

Овим се отвара стечај на упражњено учитељско место на срп. православној народ. основној школи у Ватину са платом од 300 фор., слободан стан са пространом баштом, два хвата, или 8 метара тврдих дрва за огрев; при укону, где буде позват, 50 нов. тако и на паратосу; за перовођство од цр. стране 5 фор. Молитељи имају своје сведоџбе, како о свршеној срп. учитељској школи, тако и о положеном испиту из мађареког језика и сведоџбу понашања, до дана бирања т. ј. 24. августа т. г., на потписани одбор послати. Првенство имају, који се лично представе.

Учитељу спада у дужност предавање по пропису деци у школи, као и у црквеном цјењу децу учити, и у цркви сваке недеље и празника за певницом певати.

Из седнице срп. прав. црквб. школ. општине у Ватину држане дана 3. августа 1897.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 144 2—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на српској вероисповедној школи у Нађлаку (Чанадска ж.)

Плата је 400 форинти, за перовођство 30 форината, за пофторну школу 50 фор., за паушал 20 фор. снега 500 форинти 4 хвата тврдих дрва, од којих се има и школа грејати, осим тога има и слободан стан. Од великог укона 1 фор. од малог 50 новч т. ј. где позван буде

Учитељу спада у дужности у цркви појати и децу у црквеном појању поучавати.

Компетовати могу само они који су у Сомбору препарандију свршили и испит из мађарског језика положили.

Рок молби: 24. август о. г. по старом кал., којег ће се дана и бирање одржати. Молбе ваља слати на доле потписаног председника.

Из скупштинске седнице држане 3. августа 1897. у Нађлаку

Паја Мудрић
председник црквб. школске општине.

ОБЈАВА. 132 3—3

Српско-православна црквена општина у Канаку рада је на основу одобрења сл. сп. адм. одбора темишварског од 19. (31.) маја т. г. бр. А. 748 597 ех 1897.. своју цркву оправити. Посао ће се издати на јавној дражби на мањак, која ће се одржати 10. (22.) августа т. г. у школској дворани. Цео прорачун износи 2600 ф.

Подузетници су дужни положити 10% у име шпиманлука.

Ближа условља могу се дознати од председника или у парох. звању.

Општина задржава себи право поверења по обављеној дражби.

У Канаку 22 јула (3. августа 1897.

Лаза Радосав
председник.

СТЕЧАЈ. 134 3—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на I. и II. р. м. срп. вер. школе у Срп. Црњи.

Плата је: 800 круна; у име стана: 100 круна; за огрев: 50 круна; у име наумљала 12 круна и 50 нотура, изван села башта са шпалиром и воћем засађена. За поотворну школу сваке друге године 80 круна. Осим тога у изгледу је да ће и перорачуновођа бити, за које би 100 круна имао.

Дужности учитеља су школ. уредбом прописане. Осим тога дужан је деду у појању обучавати; недељом и празником као и у вел. пост на пређосвећену литургију долазити и за левом певницом појати.

Компетовати могу они, који су сомборску препарандију свршили и испит на мађарског језика положили.

Рок стечају истиче 20. август о. о. по нашем календару.

У Срп. Црњи, 27. јула 1897.

Председник: Милан Савић.

Перовођа: Милан Петковић.

СТЕЧАЈ. 3—3 137

Расписује се стечај на два стипендијска места из закладе покојног Јефте Михајловића Јанковог. Свака стипендија састоји се из годишње 300 фор. коју своту питомац у месечним оброцима у напред прима

Проситељи стипендија имају своје молбенице подкрепити:

1.) Сведоџбом, да су православне вере, од срп. православних родитеља у Сомбору рођени или да су им родитељи најмање 10 година стално у Сомбору живили.

2.) Сведоџбом о примерном владању

3.) Сведоџбом о положеном испиту зрелости.

4.) Сведоџбом, да су телесно подпуно здрави.

5.) Сведоџбом о сиромашном стању.

Рок стечају траје до 1. септембра ове године по новом календару.

Молбенице се имају до одређеног рока подписаном поднети.

У Сомбору 28. јула 1897.

Љубомир Купусаревић

окр. протопрезвитер Сомборски и председник управ. одбора зададе Јеф. Михајловића Јанковог.

СТЕЧАЈ. 3—3 135

Сходно решењу епарх. школског одбора овог од 3. (15.) авг. 1896. бр. ШО 75. овим се расписује стечај на следећа учитељска евентуално учитељичка места и то:

1.) за вероисповедну спојену школу у **Грабовац-Салки.** Плата се састоји из 14 кат. јутара земље, 120 фор. у готову, слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 150 фор.

2.) за вероисповедну школу у **Доњој-Нани.** Плата се састоји из 1^{1402}□ хв. кат. јутара земље и 1221 □ хв. винограда, 20 пожунских мерова жита, 5 пожунских мерова кукуруза, 3 хв. дрва, слободног стана, 80 нов. од пара и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 163 фор.

3.) за вероисповедну спојену школу у **Борјад-Почи.** Плата се састоји из 16 кат. јутара земље, 20 фор. у готову, депутата у вредности од 230 фор. слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 80 фор.

4.) за вероисповедну школу у **Литоби.** Плата се састоји из 3^{111}□ хв. кат. јутра земље, депутата у вредности од 200 фор. слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 100 фор.

5.) за вероисповедну школу у **Мађар-Бојн.** Плата се састоји из 4^{1552}□ хв. кат. јутр земље, 40 фор. у готову, 18 пожунских мерова жита, 18 пожунских мерова кукуруза, слободног стана и потпоре из епарх. потпорног школског фонда у износу од 100 фор.

6.) за вероисповедну школу у **Виљану.** Плата се састоји из 2^{1167}□ хв. јутра земље, 20 фор. у готову, 15 пож. мерова жита, 15 пож. мерова кукуруза, слободног стана и потпоре из епарх. потпорног школског фонда у износу од 100 фор.

7.) за вероисповедну школу у **Батосену.** Плата се састоји из 10^{606}□ хв. кат. јутара земље, 72 фор. у готову, депутата у вредности од 50 фор., слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 60 фор.

8.) за вероисповедну школу у **Ланчугу.** Плата се састоји из 2 кат. јутра земље, 52 фор. и 50 нов., у готову, 18 мерова жита и 18 мерова кукуруза, 2 хв. дрва, слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 100 фор.

9. за вероисповедну школу у **Будмиру.** Плата се састоји из 6^{1470}□ хв. кат. јутара земље, 50 фор у готову 28 мерова жита, слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорног фонда у износу од 100 фор.

10.) за вероисповедну школу у **Рац-Гарчину.** Плата се састоји из 2^{908}□ хв. кат. јутра земље, у готову новцу 85 нов. од пара, депутата у вредности од 150 фор., 2 хв. дрва, слободног стана и потпоре из епарх. школског потпорнјг фонда у износу од 100 фор.

Компетовати могу само они, који имају прописану квалификацију, а предност имају учитељи. Рок стечају траје до 19. (31.) авг. 1897.

Ваљано инструисане молбенице имају се до означеног дана непосредно потписаном одбору доставити.

У Сент-Андреји дне 24. јула (5. авг.) 1897.

Епарх. Школски Одбор будимски.

Ад К. 303. ех 1897. 149 1—3

СТЕЧАЈ.

На парохијско место VI. плаћеног разреда у Станчеву овим се расписује стечај. Интеркалара нема.

Молбенице ваља путем предпостављених власти потписаној епархијској конзисторији до 5. (17.) октобра 1897. укључиво поднети.

На седнице епарх. конзисторије држане у Темишвару 29. јула (10. августа) 1897. године.

Епархијска Конзисторија.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

Темишвар златна и сребрна медаља 1896.

Почасна диплома Букурешт

ЕВГЕН ШПАНГ

ПОЗЛАТАР

ТЕМИШВАР — ФАБРИКА.

Букурешт златна медаља 1894.

Препоручује своју радњу за извађање свију врсти позлатарског посла и радова у црквама као позлата иконостаса, ћивота, рипида, Христових гробова и т. д.

уз гаранцију за најсолиднију израду и уз најјефтинију цену.

☞ Привремено се бави сад у црквеној општини у Моторину. 3—6

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, проширено са крупном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излунало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене извађена и много пута одликована

☞ **патентирана са отвореним одушцима проширења звона,** ☜

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала; **прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 8— **Илустрована ценовника и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази свако подоље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 35.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 24. августа 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Високопреосвештени господин Епископ Вршачки Гаврил благоизволео је на дан Успења пресвете Богородице рукоположити за презвитера ђакона Мокрињског Милоша Челекетића, сада изабраног пароха у Сарaволи.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Проглас 60-рице народних заступника.

I

Проглас народних заступника коалираних народних странака штампан је и проглашен бирачима за српски народно-црквени Сабор. Удес тих странака и њихових заступника хтео је, да тај проглас изађе на светлост у две своје редакције, једне другој местимице врло диаметралне.

Тај удес је био немилостив. Странкама, којима је сва величина и снага у агитацији, не може бити угодно, да их народ позна у правој њиховој вредности. Коме је обмана најјаче оружје, тај не мари да се истина сазна. Удес је хтео и дозволио, да се наше народне странке бар донекле прикажу народу у правој својој вредности, и да се бар неке њихове „тајне“ открију под потписом баш 60-рице народних заступника.

Хвала том удесу ми имамо пред собом две редакције тога прогласа. Хвала и загребачком „Србобрану“, који је обе саопштио. Прву у 89. а другу у 91. своме броју, а без своје кривице.

У другој је много брисано и изостало, што је у првој било и штампано.

Да нам простор листа дозвољава, ми би саопштили оба прогласа. Али, и колико овде споменемо, биће довољно, да се наше народне странке карактеришу, њихово властито хвалисање уноснa, а вредност њихова деловања и њихових успеха на Петровданском Сабору оцени.

Ево најпре дотичних места из оба прогласа, која се разликују.

1.

Прва редакција. На све стране Српства одјекнуо је глас, да је петровдански сабор одговорио. Кобни овај глас *поразно* је у краљевинама

Угарској, Хрватској и Славонији цео народ наш, који је недахимпце упро био своје погледе на овај сабор свој, надајући се од њега, да ће моћи приступити стварном раду. Али се у њему место тога водила начелна борба, у њему се, као никад до сад, ломило копље у обрану автономних права православног народа српског, *а против напада и незаконитог утицаја државне власти.*

—

Друга редакција. На све стране Српства одјекнуо је глас, да је петровдански сабор одгођен. Кобни овај глас *изненадио* је у краљевинама Угарској, Хрватској и Славонији цео народ наш, који је недахимпце упро био своје погледе на овај сабор свој, надајући се од њега, да ће моћи приступити стварном раду. Али се у њему место тога водила начелна борба, у њему се, као никад до сад, ломило копље у обрану автономних права православног народа српског *под крунном св. Стевана.*

2.

Прва редакција. Али они (потписивачи проглаеа) нису могли допустити, да се натуривањем дневног реда сабор приспели на такав посао, који се противи свима појмовима самоуправе, и саму автономију потпуно илузорном чини, јер право самоопределења, право располагања у својим унутарњим пословима, потпуно уништава.

—

Друга редакција. — — (Брисано).

3.

Прва редакција. Ми смо хтели да радимо, али нам нису дали! Нису нам дали с тога, што нисмо хтели напустити оно право, — онај станац-камен, на коме почива цела зграда наше народно-црквене автономије, и које нам је основним државним законима ујемчено — право самоопределења, без кога автономија, није ни сенка автономије, *него несвесно и жалосно оруђе у рукама државне власти.* (?!)

—

Друга редакција. Ми смо хтели да радимо, али нам нису дали! Нису нам дали с тога, што нисмо хтели напустити оно право, — онај станац-камен, на коме почива цела зграда наше народно-црквене автономије, и које нам је основним државним законима ујемчено — право самоопределења, без кога автономија, није автономија.

4.

Прва редакција. Петровдански народно-црквени Сабор стао је пред државну власт на браник за своја права, те је овим јаким оружјем њен незаконит умишљај *и атентат на слободу сабора с пуним правом и достојанством одбио.*

—

Друга редакција. Петровдански народно-црквени сабор стао је на браник за своја права, те је овим јаким оружјем сваки незаконит умишљај *и утицај одбио.*

5.

Прва редакција. Но државна би влада *навалице* хтела, да *подметне* таки значај тексту тога параграфа, *који он никако нема.* Под саборским устројством она би хтела да се подразумева један органичан устав, који, осим сабореког устројства обухвата и све остале народне црквене уредбе.

—

Друга редакција. Но државна би влада хтела да *даде* таки значај тексту тога параграфа, да се саборским устројством подразумева један органичан устав, који, осим сабореког устројства обухвата и све остале народно-црквене уредбе.

6.

Прва редакција. Овде је влада тако далеко прекорачила границе државног врховног надзора, тако дубоко улегла у круг наше самоуправе, да томе равнога у целом свету нема. Оно, што ни код обичних приватних корпорација не би смела учинити, да им уништи у делокругу њиховом донесени закључак, — то је учинила код српског народно-црквеног сабора, који је законити представник читавог једног народа и целе једне вероисповести.

—

Друга редакција. — — (Брисано).

7.

Прва редакција. Неопходна потреба је била, да поред осталих предложених, важних и неодложних административних предмета, из наше средине у смислу саборског устројства, изберемо врховни орган наше автономне управе — саборски одбор. Али смо и у томе спречени наметањем дневнога реда од стране кр. комесара. Тиме је учињена *не само* флагрантна повреда автономије, него је уједно ударен темељ читавом низу незаконитих чина у автономној управи, пошто је овом, још 1890. г. изабраном саборском одбору мандат истекао, па и ако је могао своје дужности до састанка новог сабора отправљати, сада више нема права као врховни управни орган постојати, пошто је то право свим чином конституисања новога сабора ipso jure престало — не обзирући се на то, да,

осим једног оспореног, ни један члан тога одбора није задобио мандат саборски.

Према томе сматрамо, да је даље деловање тога одбора незаконито. Сматрамо, да би даљим деловањем његовим спречен био правилан и законити ток администрације, јер незаконити саборски одбор не може представљати највишу инстанцију према нижим, али законитим аутономним властима.

—

Друга редакција. Неопходна потреба је била, да поред осталих предложених, важних и неодложних административних предмета, из наше средине у смислу саборског устројства, изберемо врховни орган наше автономне управе — саборски одбор. Али смо и у томе спречени били наметањем дневнога реда од стране кр. комесара. Тиме је учињена флагрантна повреда автономије.

8.

Прва редакција. Но читав овај поступак према нашем сабору само је последица оне тенденције, која је означена у одговору министра-председника на познату интерпелацију о нашим народно-црквеним стварима. Тај је одговор био само предвесник незаконитих мера, које је садања угарска влада намерна била против наше автономије да спроведе.

—

Друга редакција. — — (Брисано).

9.

Прва редакција. Кад сте нас, браћо бирачи, послали на сабор, ви сте нам у аманет те светиње предали; зато се сада поред свију недаћа утешени кућама својим враћамо, предајући тај аманет — чист и неоскврњен — опет у руке ваше.

—

Друга редакција. — — (Брисано).

Не ћемо се упуштати у коментарисање свију разлика ове две редакције. Могла би нам се пребацити злурадост, а она је најдаље од нас кад расправљамо питања општег значаја, а особито важна, као што су нека питања, којих се дотиче односни проглас.

Ми смо прибележили разлику горњих двеју редакција, ради сећања на њих. Доћи ће време, кад ће бити потребно сетити се тих разлика, јер је у њима доста, што карактерише наше народне странке и уноси светлости у њихову јуначку борбу и велику моралну победу.

Обазрећемо се за сада само на једну разлику прогласа у две редакције, а у питању Саборског Одбора.

Проглас прве редакције бави се тим питањем опширније, друга редакција избегава то. Прва редакција тврди, да је даље деловање данашњег Саборског Одбора незаконито, друга редакција сасвим се уклања тој тврдњи и одустаје од ње, а задовољава се само с изјавом, да је учињена флагрантна повреда автономије. Па и та је изјава нејасна и умотана. Да ли је флагрантна повреда автономије у томе, што Сабор није изабрао нови Саборски Одбор; или је та повреда у поступку кр. Повереника, који да је наметањем дневнога реда спречио Сабор да изабере нови Саборски Одбор? То се не разабире из друге редакције прогласа. Двосмисленост односној изјави у том прогласу дата је можда баш намерно, да послужи, како би кад требало, и тежњања састављача прогласа, зар, одговарало.

Разлика у прогласима у погледу Саборског Одбора, не може се правдати ни тумачити „умеренијим“ тоном друге редакције, као што би можда ко хтео тумачити разлике двеју редакција. Не Овде је по среди нешто друго. Или прорачуната резервисаност или директна бојазан од расправљања тога питања... А ни једна ни друга није смела добити свог израза у тако јуначком и победоносном прогласу, какав тип хтеђоше том прогласу дати њихови састављачи, да би потписани посланици народних странака пред своје бираче изашли што већи победиоци и спасаоци наше автономије.

Као што и многа друга места у прогласу њихову, то баш ова разлика двеју редакција износи нам особито пред очи: поврвиност и несигурност тога прогласа и ону мору, која је лежала на њиховим састављачима и потписивачима. То се неда прикрити ни са свима оним чланцима новинарским, који су написани ради глорификације тог прогласа и победног рада његових потписивача на Петровданском Сабору.

Но питање је: зашто је друга редакција брисала односно место о Саборском Од-

бору? Са становишта народних странака у погледу тога питања о Саборском Одбору, које је обележено у списима њиховим органима, па и сад се још у некима истиче, а које је изражено и у самом Сабору, — то је место баш требало остати и у другој редакцији прогласа, и баш онако, како је било у првој његовој редакцији стилизовано.

Но без одговора на горње питање морали би се упустити у разне конјектуре и нагађања, а по својој природи већ, волемо имати посла са јасним подлогама и истинитим разлозима. Благодарни би били, да нам се изнесу на светлост. На то имају права бирачи, којима је прогласе упућен, а међу које спадамо и ми.

Кад добијемо што тражимо, и што је дужност посланичка да нам даду, вратићемо се на ту ствар. Ако тај одговор не добијемо, онда ћемо бити присиљени односну разлику у двема редакцијама, сматрати *као устук 60-рице народних заступника у мишљењу о поступљењем Саборском Одбору и његовом одступању; као устук односно њихово приступање нашем становишту у томе питању.*

После акта, каквим сматрамо прогласе народних заступника, и после устука у њему учињеног у питању Саборског Одбора, — писање радикалног органа, у погледу тога питања, може се обележити као нелојално према странци и неконзеквентно према изјави њезиних представника. А према томе, таково писање и расправљање односног питања не може више бити предмет озбиљне пажње. Може остати у служби извесне агитације, али је, после прогласа, престало важити као израз странкиног становишта.

А сад да кажемо коју о другим изјавама у прогласу и о њему у опште.

О назаренима и њиховом учењу.

Напи Југ Станкић парох.

(Наставак.)

6.) О часном крсту.

Крст је — као што рекох — по времену од иконе млађи: крст је украс само новозаветног дома молитвеног, или боље, крст је строго Христјанска светиња. Оно истина, има и у старом завету нејасних напомена и бледих слика крста часнога: али правога крста, онакога, како га ми данас имамо, и како га ми данас поштујемо — у старом завету нема, за такав крст стари завет не зна, а баш ни знати могао није, јер је крст — тако да рекнемо — донео Христос; па док Христос дошао није, ни за крст се знати не могаше.

Какве су то напомене, и какве су те слике о крсту часноме, дознаћемо из науке св. наше мајке, цркве православне о крсту; а наука та изложе се у молитвама црквеним при свећењу крста. Два су „чина“ освећења крста: једно је чин освећења онога крста, који има бити постављен на кров, и односно на звоник црквени; друго је чин освећења онога крста, који је начињен од злата, сребра или дрвета, или само на икони насртног крста.

Навешћу молитву из првог „чина“ освећења крста, а која гласи:

„Господе сведржитељу, Боже отаца наших, који си палицом Мојсијевом и дрветом оним — на ком си заповедио привезати змију бакарну, избављајући (њоме) људе у пустињи од уједа змијина — навештио лик часнога и животворног крста, ваљубљеног Сина твога, Господа нашега Исуса Христа, којим је ђаволја сила уништена, и прелукавом змијом оном старом уједени и умртвљени род наш оживљен: твоме безграничном човекољубљу смерно притичући молимо се и милимо се (умољавамо се), пошаљи сада твој небесни благослов и благослови ово крсно знамење, и дај му силу и снагу онога благословеног, крвљу Сина твога покропљеног (попрсканог) дрвета, да би (то крсно знамење) дому овоме, имену твоме сагрђаћаноме, било јак кров, тврда ограда, и од сваке зле прилике свагдашње избављење, уз то дика и украс, и видљивим и невидљивим празника знамење страшно и ужасно, а све, који у храм овај са вером улазе и на њега погледају, и који се на крсту распетоме Сину твоме клањају, благослови и огради их крсном силом увек их од сваког зла неповређене сачувај: јер је крст украс цркве, царевима снага, вернима утврђење, Павлова хвала и бесовска (демонска) рана. Јест, Господе Боже наш, све, — који на знамење ово са вером погледају и спасоносну страст Господа нашега, Исуса Христа. Сина твога, спомињу и марљиво ти се моле — милостиво

чуј и човекољубно им се смилуј, и здравље (им) са другим животом даруј, и царства твога удостој: благодаћу и добротом и човекољубљем једнородног Сина твога, са којим си благословен са пресветим и благим и животворним твојим Духом, сад и увек, и у векове векôвâ. Амин.“

У оном другом „чину“ освећења крста наводи се, да како. и опет то исто, само другим речима; ипак има нешто различно и ново; у том се „чину“ освећења праслика крста баца још натраг, смешта се у рај, и види се и гледа у „дрвету живота, које је посред раја“, те се каже:

„Господе Боже славе, Оче сведржитељу, Боже Саваоте, који си дрветом живота, које је посред раја, навестио животворни крст једнородног Сина твога и место дрвета непослушања (прекршаја), — којега је окусом прелукава змија праоца нашег, и с њиме сав род људски из раја изгнала и у смрт увукла — даровао си знамење онога животворног крста, на ком је љубазни Син твој прикован умро, и смрћу смрт умртвио, и сву силу ђаволску уништио, и живот свету даровао, које је (знамење) цркви твојој оружје непобедљиво, освећење и кров јак, и вере утврђење, и од свију ђаволских замака сахрана, и силно задаје спасења и нестидљива нада ради подучена живота.“

Да се разјасне ова места молитава црквених при освећењу крста.

Пошто је створио првог човека, Адама „насади Господ Бог врт у Едему на истоку; и онђе намјести човјека, којега створи. И учини Господ Бог, те никоме из земље свакојака дрвета лијепа за гледање и добра за јело, и дрво од живота усред врта и дрво од знања добра и зла... И запријети Господ Бог човеку говорећи: једи слободно са свакога дрвета у врту; али с дрвета од знања добра и зла, с њега не једи; јер у који дан окусиш с њега, умријећеш.“ (I. Мој. 2., 8.—9. и 16.—17.)

На сред „врта Едемскога“, на сред раја, беху два дрвета: дрво живота и дрво познања добра и зла. Од другог дрвета, од дрвета познања добра и зла беше Бог Адаму запретио јести, рекав му, да „у који дан окусиш с њега, умријеће.“ Али Адам не послуша заповести Божије, јер лукавством змије, а поводљивошћу и слабошћу, те наговором своје жене он окуси од забрањеног дрвета, од дрвета познања добра и зла. Тада „рече Господ Бог: ето, човјек постао као један од нас, знајући, што је добро, што ли зло; али сада да не пружи руке своје и узбере и с дрвета од живота, и окуси, те довијека живи.“ (исто, 3.. 22.)

Из ових речи видимо и дознајемо, да Адаму и жени му беше забрањено јести и са дрвета живота; бар Адам са тог дрвета плода још није, као што је иначе „слободно јео са свакога дрвета у врту.“ Али, да Адам плода са тог дрвета окусио не би „Господ Бог изагнао га из врта, Едемскога, да ради земљу, од које би узет.“ (ст. 23.)

Како је човек могао „живити до вијека“ само тако, ако буде јео од дрвета живота; а како опет изгнани из раја човек плода са дрвета живота — баш да му је и дозвољено — јести могао није: то да би омогућило човеку јести плод са дрвета живота и тиме му дао могућност, да „живи до вијека“, Бог је дао човеку друго дрво, до кога је човек доћи, и његова плода окусити могао, а то је дрво — крст „љубазног Сина“ Божијег, а „Господа нашега Исуса Христа“; а то крсно дрво — по речима молитве црквене — „навестио је Бог дрветом живота, које је по сред раја било.“

Но је ли доиста тако, као што каже св. црква у молитви својој? Је ли крст доиста дрво, којега плод човек треба да окуси, ако је рад, да „до вијека живи“?

Ми можемо, а и морамо, да се запитамо: за што је Христос баш на крсту, на дрвету страдао, и страдати морао? Је ли то тако већ у напред одређено, или је то тек случајно тако било? Није ли Христос, Божји Син, Богу, Оцу своме, и без страдања задовољштину за наше грехе дати могао? А ако је баш и страдати морао, није ли Он како друкче, а не на крсту страдати могао?

(Наставиће се)

Изјава.*

Поводом интерпелације народног посланика велемоћног господина **Симе пл. Богдановића** *у седници срп. прав. народ. црке. сабора од 9. (21.) јула о. г.*

Велемоћни г. *Симо пл. Богдановић*, ц. кр. пуковник у миру, ставио је, као народни посланик, у седници Високог срп. прав. нар. црквеног сабора од 9. (21.) јула о. г. интерпелацију *у предмету отпадања неких ста-*

* Ради нагомиланог материјала није ова изјава могла бити штампана пре. Ур.

повника села Пргомеља парохије бјеловарске, од православне вјере и цркве и прелаза њихова у унију.

У тој интерпелацији, као што се види на објелодањена текста исте у 79. броју „Србобрана“ од о. г., рекао је велеможни господин интерпелант:

1.) да је Преосвећени г. епископ Мирон sub couvert послао протопресвитеру и пароху бјеловарском Јовану Штековићу тужбе, које је покојни Павле Јовановић, као уредник „Србобрана“. на реченог протопресвитера добио, те не хтијући на видик износити нашу срамоту, са својим писмом све конзисторији пакрачкој послао;

2.) да је тужени све наводе те тужбе прогласио за лаж и измишљотину, и Преосвећени се тијем задовољио, а 70 Пргомељаца прије̂ђе на унију;

3.) да је у исто вријеме била *обнова предсједништва црквене* општине у Бјеловару, те да је том приликом тужени протопресвитер помоћу званичног апарата, а тај се састојао из госп. поджупана Ђорђевића и многих чиновника, поново за предсједника изабран;

4.) да пакрачка конзисторија немилу појаву (пргомељско — отпадништво у унију) олако узимље, и

5.) да је ујаском владиног комесара у бјеловарску срп. прав. црквену скупштину у лицу бјеловарског градског начелника, повријеђена српска автономија.

Пошто ни један од истакнутих пет навода у суштини својој не одговара фактичком стању ствари, то се као биљежник епархијске конзисторије пакрачке, а и осталих епархијских власти, осјећам донекле дужним исправити горње велеможног госп. интерпеланта наводе, те услиједтога најављујем.

Ad 1.) Колико је и каквих и од кога добио покојни уредник „Србобрана“ и члан епархијске конзисторије пакрачке, Павле Јовановић, тужаба против протопресвитера и пароха бјеловарског госп. Јована Штековића, то епархијској управи пакрачкој није познато, као ни то, да ли је он *све* то и куда послао.

Епархијска управа пакрачка примила је de facto 8. (20). фебруара 1897. покојним Павлом Јовановићем sub couvert 7. (19.) фебруара 1897. из Загреба послани *један* састав, на којему *није било ничијег потписа*, а у њему се искључиво говорило о њеким неуредним односајима у црквеној општини бјеловарској, ради којих је окривљиван предсједник исте, госп. протопресвитер Јован Штековић.

Ad 2.) Тај *анонимни* састав, или тужбу, није епархијска управа, као што је то у опште код власти у обичају, ставила ad acta, а није га ни sub couvert послала реченом господину протопресвитеру, нити се голим порицањем наведених тамо факата задовољила, него је исти захтев узела за подлогу *најозбиљније* званичења, обављеног код епархијске власти 10. (22.) фебруара 1897. Број 167 (К. 53.) и број 242 (К. 108.), које се свршило тијем, да је 28. фебруара (12. марта) 1897. обновљена *црквена скупштина са одбором и часницима* црквеноопштинским, а зато се управо у анонимном оном саставу и предирало.

Ad 3.) Обнова не само *предсједништва* црквене скупштине, као што велеможни госп интерпелант рече, него обнова и саме црквене скупштине бјеловарске није дакле бивала у „исто вријеме“ док се оно под 1. и 2. догађало, него је она, према горе изложеном, била свршетак онога, што је предходно рађено и што је под 1. и 2. овдје описано.

Обнова та, као што се види из односног записника, извршена је од 187 *општинара*, који су изабрали црквену скупштину са прописаним бројем чланова.

У броју присутних општинара био је и кр. поджупан, велеможни госп. Теодор Георгијевић, а било је присутно још и друге господе чиновника, али сви ти били су ту као законити припадници српске православне црквене општине бјеловарске, а не као жупанијски, градски, имовински, или општински чиновници. Они су били ту не у званичном свом својству, него су као интелигентни људи, и као православни Срби, који за своју цркву нијесу изгубили интереса, дошли да изврше своје право, које им аутономне наше уредбе дају, а којега вршење они, као свјесни синови православне цркве и српског народа, сматрају дужношћу својом најсветијом, ради чега свакако нису заслужили, да се у јавности, још мање у самом српском народно-црквеном сабору, а најмање од једног ц. и кр. *високог часника*, у њеку руку жигошу као неки бесвјесни „апарат“. Споменутих 187 општинара изабрали су у црквену скупштину међу 58

скупштинара њих *четворицу*, од којих је по занимању 1 жупанијски, 1 градски, 1 имовински и 1 општински чиновник, остали пак 54 су трговачког, обртничког и ратарског сталежа. „Апарат“ је дакле, као што се види, заступљен тек у најмањем броју и као „апарат“ није за нову скупштину могао много значити.

При избору *председника*, као што се види из 2. тачке односног записника, предложио је један скупштинар, да скупштина изабере за председника опет госп. протопресвитера Јована Штековића, за подпредседника Филипа Омчикуса, а за перовођу госп. Васу Довћа. Скупштина је *једногласно* предлог тај усвојила.

На тај тако обављени избор стигао је 5. (17.) марта 1897. уток, потписан у Беловару 8. марта 1897. од *двојице* општинара и *двојице* скупштинара, од којих је један изабран у црквени одбор.

Епархијски *административни одбор*, у сједници својој, држаној 18. (30.) марта 1897. године зап. бр. 137., узео је у претрес споменути изборни чин црквене скупштине бјеловарске и уток против истога. Не спада овамо саопштавање, како је о том текла расправа у сједници тој епархијског административног одбора и шта је опет, не с обзиром на ријеродостојност навода у утоку, него с обзиром на узнемирени један дио чланова у тој општини мањина у сједници тој одборској заступала, него је довољно навести овђе само закључак, а тај гласи, да се *избор потврди, уток одбаци* и о том извјесте они, који се извјестити имају, наиме црквена општина бјеловарска и уточници. (У тој сједници био је и данашњи саборски друг велеможног госп. интерпеланта, госп. *Јован Марковић.*)

Овђе се може напоменути још и то, да је од оних, који су уток потписали, један, и то црквени скупштинар, 14. априла 1897. издао властуручно потписану изјаву, да није знао шта су му други предложили, да потпише.

Ad 4.) Да је епархијска Конзисторија Пакрачка *олако* узела немилу појаву у Пргомељима, то је за ту Конзисторију, као автономну власт епархијску, држим, доста тешка оптужба, особито онако одлучно и на оном мјесту изречена.

Нијесам овлаштен а и немогу за сада још бити овлаштен ни ја, ни ико други, да на *равност* износим *све* и *дословно*, што је епархијска Конзисторија и њезин Преосвећени предсједник у тој ствари радила, која је све лица у радњи својој употребљавала, и шта је све и на које адресе писмено управљала.

Но и да јавност и сви они који су ту интерпелацију слушали или читали, или другим путем о њој сазнали, добију бар њеке податке о држању надлежних епархијских власти пакрачких у тој ствари, навешћу овђе бројеве званичних списа, који се на ту ствар односе Ти су:

Број 167. (К. 53.), 217. (К. 108.), 242. (К. 108.), 323. (А. О. 137.), 356. (А. О. 137.), 400. (К. 108.), 23. (презид.), 417. (К. 136.), 434. (К. 136.), 455. (К. 136.), 535. (К. 136.), 551. (К. 136.), 588. (К. 136.), 1028. (К. 256.), све из године 1897., а управљено је то на адресе надлежне пароха, високе кр. зем. владе и конзисторијалног фискала. Уз то је тијем поводом издана једна *пастирска посланица* и писма писана приватним лицима и њеким свештеницима. И онда, ствар на жалост није још готова. И ово што је наведено и што се навести могло, држим да ће кадро бити представити епархијску Конзисторију Пакрачку сасвим у другоме свјетлу, него што ју је представио велеможни госп. интерпелант. А да је господину интерпеланту до саме ствари — *ах' ни до чег другог* — стало било, лако је могао до праве представе горње о ствари доћи, да се је само ма на кога од цивилних саб. другова својих, а чланова те осуђене Конзисторије епархије ове у том за обавијештење обратио.

Ad 5.) Истина је, да је на једном сједничком записнику скупштине српско-православне црквене општине бјеловарске потписан Симо Блажевац, а то је онај *иновјерац*, којега велеможни госп. интерпелант споминье као *владина комесара* у тој скупштини. То је и начелник слоб. и кр. града Бјеловара.

Од куд је велеможни господин интерпелант поцрпио, да је госп. градоначелник бјеловарски у срп. православној црквеној скупштини бјеловарској био, *као владин комесар*, то ће он знати и сигурно ће то бити у стању и доказати, јер као господин високог положаја, великог угледа и племенитог стања, сигурно неће у лице цијелог једног сабора и на таквом једном нашем највишем мјесту хтјети, ни моћи, ни смјети рећи ријеч, о којој није потпуно увјерен,

да је на свом мјесту. Епархијска пак власт у Пакрацу није била у том положају, да било из односног записника, било пак иним путем и начином сазна што о присуствовању *владина комесара* у црквеној скупштини бјеловарској, те да стече заслугу у обрани наше автономије, или ако то не, а оно бар да потражи на надлежном мјесту разјашњења, на ком основу и којим поводом је висока кр. земаљска влада завела *комесаријат* у споменутој црквеној општини.

Епархијска власт држала је, да је присуство тога господина градоначелника у тој скупштини сасвим у складу са автономним нашим уредбама, јер из 5. тачке односног записника видјела је, да је у тој сједници распоређано 1663 фор. 50 нов. приноса на српско православне чланове општине и парохије бјеловарске, а знала је да § 14. 1. Највишег кр. рескрипта од 10. августа 1868. за такве случајеве одређује, да се распоред има обавити *у присутности полит. власти као законог свједока*“, о којем опет у ниједној нашој автономној уредби није казано, да не смије бити и *иновјерац*.

Ради тога није епархијска власт сматрала да је присуством г. градоначелника бјеловарског у сједници српске православне црквене скупштине бјеловарске, повријеђена автономија наша црквена, ни у цијелости својој, нити пак у којему и најмањем дијелу својем, а видећи по записнику те скупштине, да је то присуство фактично било *само присуство* и ништа више, она је легалан чин остављала као такав на миру и није из њега, ни могла, ни хтјела на силу правити питање о повриједи автономије.

И Епархијска власт Пакрачка, па и свака друга наша, било и највиша, власт, мора тако о уништој ствари судити све дотле, док јој или вјеломожни госп. интерпелант, или други ко, тачније и вјеродостојније податке о *том комесаријату* не пружи.

Толико ето морадох најавити ради истине и правде, а на знање сваком овом, које је до тих двију великих врлина у истину стало.

У *Пакрацу*, 7. (19.) Августа, 1897.

Ј. Бришић
конзисторијални бележник.

Ad бр. Ек. 173. ex 1897

Славном Уредништву

„Српског Сиона“

Карловци.

У сједници срп. пар. црквене Сабора у Карловцима од 9. јула о. г. поднио је нар. посланик умир. ц. и кр. пуковник, г. Симо пл. Богдановић-Санита, једну интерпелацију, и у њој, говорећи о јереју Михајлу Медаковићу, послужио се је пл. г. пуковник и неким нетачним наводима.

То даје повода овој Епархијској Конзисторији, да за љубав истине и онијех, који истину за светињу држе, те нетачности у интерпелацији пл. г. пуковника Богдановића, исправи.

Зато се умољава сл. уредништво „Српског Сиона“, да у свом листу уступити наводи мјеста овој

Изјави

1. *Није истина*, да је јереју М. Медаковићу стигао „указ из Плашкога, да се има наћи пред владиком лицем на 7. (19.) маја, т. ј. у исти дан, кад је уречен био избор у Петрињи.“

То је неистина. А истина је, да је јереј М. Медаковић позван у Плашки за 1. (13.) маја о. г. дакле за пуних шест дана прије „уреченога избора у Петрињи.“ Према томе, дакле, јереј М. Медаковић имао је довољно времена и одазвати се позиву свога епископа, па доћи у Плашки (као што је послије избора заиста и дошао, и ако „у буџелару није имао ни два е форинте“ по ријечима пл. г. пуковника) и опет досјети натраг у Петрињу, да „слободно врши своју грађанску дужност.“

2. *Није истина*, да је јереја М. Медаковића „владика motu proprio и без суда „осудио“ и послао у манастир Гомирје на епитимију на неизвјесно вријеме.“

То није истина. Него је истина, да је преосв. госп. епископ јереја М. Медаковића „због нарушења свештеничке и црквене дисциплине, као и упорства у том,‘ *по свом догматичко-каноничком положају у цркви*, само суспендовао од службе и лишио епитрахила „до даље консисторијалне одлуке;“ — а у манастир Гомирје посла га, и на епитимију, на неизвјесно вријеме, осуди га — не Епископ-Дијецезан — него Епархијска Конзисторија,

његов „законити суд“, рјешењем својим од 15. (27.) маја о. г. бр. Ек. 120. ex 1897.

А гледе осталих навода у уништој интерпелацији пл. г. пуковника било је већ јавнога говора у бр. 176. ex 1897. „Nar. Novina“ и бр. 33. ex 1897. „Српскога Сиона.“

Из сједнице Епархијске Конзисторије, држане у *Плашком*, 13. (25.) августа 1897.

Косановић.

Из програма „Српског Клуба“.

„Српски Клуб“ Срба посланика на сабору краљевина Хрватске, Славоније и Далмације ређиковао је нови свој програм. У прошли понедељак прочитао га је у саборској сједници председник „Српског Клуба“ и народни заступник г. *Васа Вујбешић*, приликом свога говора, држаног у истој сједници.

У колико се исти програм бави питањима, која спадају и у програм овога листа, ми га у изводу и саопштавамо.

Трећа тачка програма „Српског Клуба“ гласи овако:

3. У српској народно-црквеној автономији гледају Срби посланици изражену целину православног српског народа и јединство српске православне цркве у земљама круне св. Стевана, а у историјском основу, на којем се српски народно-црквени организам развио, и у зак. чл. IX. 1868. угарског сабора, те у закону од 14. маја 1887. сабора краљевина Хрватске, Славоније и Далмације, који тај организам зајамчују — налазе Срби чврст залог за народни живот и јавно-правни положај српске православне цркве.“

Даље се вели у програму ово:

„Посланици ће настојати:

д.) да се слободан и правилан развитак српске народно-црквене автономије очува, а нарочито, да се на српском народно-црквеном сабору донесене и по Његову Величанству краљу санкционисане законске норме свестрано уважују и извршују.

е.) да се српска народна застава као симбол српског народно-црквеног живота легалним путем признаје;

х.) да се проведба српског автономног школског закона омогући;

и.) да се из земаљских средстава размерна дотација српским народно-црквеним областима за српске црквене и просветне цељи издаје.

ј.) да се на темељу равноправности и слободе савести интерконфесијонални односаји уреде.

Радосно поздрављамо овај део програма „Српског Клуба“ са жељом: да од речи постане дело. У своје време проговорићемо поводом тога програма опширније.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Школски Савет**) држао је своју седницу дана 18. (30.) августа, под председништвом Његове Светости, преузвишеног господина патријарха српског *Георгија*. Присутни су Г. Г. *Др. Нико Максимовић*, *Др. М. Полит*, *Т. Дилић*, *Стеван Лазић* и *Н. Ђ. Вукићевић* заменик главног школског референта. Од главнијих предмета обављени су избори професора за Пакрачку препарандију, за коју је изабран: Ђура Поповић из Суботице, професорски кандидат, сада суплент-професор у гимназији у Капошвару, за редовног, а Богољуб Бакаловић, равнајући учитељ у Кушићеву, за суплену-наставника. — На катедру у женској препарандији Сомборској изабрана је Вера Петровић. Уједно је Душан Радић професор исте препарандије проглашен за редовног. — Поводом навештаја референтских заменика у епархији Бачкој, а пошто се видила потреба, да се за Бачку и Будимску епархију засебан референт постави, изабрао је Школски Савет за таквог, у привременом заменичком својству, до решења саборског, Александра Јорговића, наставника више девојачке школе у Новом Саду с тим, да своју досадању наставничку службу има обуставити и, уз право на повратак у исту службу, референтске дужности предузети. На његово место пак, као заменика, постављена је Анђелија Сандићева. — Ради избора наставника за вишу девојачку школу у Сомбору, кандидовани су: Светислав Берић и Анђелија Сандићева, на трећем месту пак није се кандидација могла учинити, пошто се није нико са довољним оспособљењем пријавио. — Услед навештаја Сомборске препарандије за школ. год. 1896—7., решено је жељу остали, и то, да се за ту школу сачини нов наставни план, према садашњи потребама, да сви наставници са ученицима имају ићи у цркву и да се настава у појању повери млађем катихети Радославу Бикару; а обзиром на то, што у Угарској школска година по свима заводима почиње са 1. септембром по римском календару, а у Сомборској препарандији

почињала се досад по старом календару, и обзиром на то, што за похађање школе они пријављени ученици, који су од примања у ту школу одбијени, због задоцнења у други завод ступити не могу. — одлучено је, да се школска година у будуће и у Сомборској препарандији са 1. септембром по рипском календару отпочиње и 30. јуном завршује. — Издани су декрети учитељима: М. Вртуеском и Ж. Секулићу. — Јанку Јовану Княжевићу, суплент-професору у Пакрацу, дозвољен је допуст ради полагања стручног испита. — На молбу Милана Мандрсвића, зам управитеља више девојачке школе у Панчеву дозвољено је, да може своје ученицима предавати латински језик, но без икакве обавезе наставе и без икакве плате тако, да не пада на уштрб других предмета. — Осим ових предмета било је још неколико молби ради дозволе полагања и поправљања испита на Пакрачкој и Горњо Карловачкој препарандији, као и ради примања ученика у исте препарандије, те су односне молбе све повољно решене. — Младен Борђошки катихета препарандије у Сомбору, подучио је други катихевенал. — Установљена је кандидација за штипендију закладе Атанасија Баје. — Услед извештаја Конзисторије Бачке, којим је у место упокојеног протојереја Павла Балте за катихету на вишој девојачкој школи Новосадској постављен Вељко Миросављевић тамошњи ђакон, одлучно је Школски Савет исти извештај за сада узети на знање, но с том примедбом, да се, у смислу уредбе о вишим девојачким школама § 9., има за таквог презватер поставити.

II. Административни Одбор држао је дана 30. јула (11 августа) 1897. редовну месечну седницу своју под председавањем потпредседника Косте Стефановића. У тој седници решени су између осталих ова важнији предмети: Издаће се на најамљење црквеној општини у Јозефову притужба Стев. Пакашког због неправедног разреза саборских трошкова и верозаконског прииоса. — Позваће се црквена општина у Фењу, да нада обвезницу по прошеканом обрасцу врху дуговине своје у име верозаконског прииоса и саборских трошкова, а известиће се уједно иста општина о томе, да је обустављено вођење овршне радја горње дуговине на иметак тамошње црквс потичући на легата Лауре пл. Мочоњи. — Известиће се путем надлежног окружног проте јереј Александар Поповић о томе, да му је високославни Саборски Одбор ставио с даном 1. јула 1897. у течај и дозначио на исплату приномоћ од 200 ф. годишњих из јерархијског фонда у допуну дотације свагдашњег свештеника Качичког. — Известиће се црквена општина у Сарајоли о односној одлуци високославног Саборског Одбора у предмету приномоћи истој општини из фонда за помешане српске и романске општине, које се јерархијски деле. — Известиће се црквена општина у Ђури о односној одлуци високославног Саборског Одбора, којом је одбијена молба исте црквене општине ради отписа дуговине у име верозаконског прииоса и саборских трошкова и позваће се иста црквена општина, да нада по прописаном обрасцу обвезницу врху те дуговине. — Позваће се црквена општина у Карлову, да у даном јој року исплати овај износ дужних саборских трошкова и верозаконског прииоса, који прелази надаком обвезницом осигурану своту од 4000 ф. а. вр. — Упутиће се у смислу односне одлуке високославног Саборског Одбора црквена општина у Нарцу, да се има придружити као тужитељ парници, која се има наставити, ради поседа треће парохијске сесије у Нарцу, од стране српског народног јерархијског фонда у Карловцима. — Доставиће се недручним црквеним општинама високославним Саборским Одбором приослани извештај о стању српских народно-црквених фондова и закалда за годину 1896. — Доставиће се високославном Саборском Одбору у Карловцима оверовљени преписе даровног писма о пустари у „Пери“. — Издаће се на извињење другу Светозару Димитријевићу овоепархијском фискалу пријава јереја Косте Лазића, поднесена против црквене општине Сочанске, због разних неуредности у управи с црквено-општинским иметком тамошњим, као и молба истог јереја у предмету обрачуна његова с истом црквеном општином због неких потраживања црквене општине против истог јереја. — Издаће се сходно упутству црквеној општини у Мехали у предмету дужности месних црквених одбора, да провађају и руководе изборе заборника са српски православни народно-црквени Сабор. — Дозвољено је црквеној општини у Београ на основу предходно на лицу места обављеног очевида, да може склопити погодбу промене у погледу своје старе порте с властеличиством Карачоња; уједно је упућена иста црквена општина, да за зидање својих школа има купити за то сходно градилиште. — Упутиће се овоепархијски фискал, да утужи Максу Манојловића на платеж односне дуговине у име закупнине за уживање једне залишне парохијске сесије. — Поднеће се високославном Саборском Одбору на надлежно решење уток јереја Вељка Белеслијнног против односне одлуке у предмету одржања обнове црквено-општинских органа у Сапади. — Одобрена је обнова $^2/_3$ скупштинара у црквеној општини у Вел. Бечкереку и

одбијен је против исте обнове поднесени уток Паје Поповића и другова из Вел. Бечкерека. — Исто тако је одобрена обнова $^1/_2$ скупштинара у црквеној општини у Турском Бечеју. — Дозвољено је црквеној општини у Меленцима, да може у кунатилу Русанди увести кунадлиште таксе, које су предиле тамо до 1896. године. — Одобрен је куповродајни уговор, што га је склопила црквена општина у Српском Крстуру у погледу куће једне куће за стан тамошњој сватданској учитељици. — Одобрен је закључак црквене општине Петровоселске, да своје немарне дужнике утужи на исплату односних црквено-општинских тражбина. — Издан је сходан налог црквеној општини у Ђали у предмету држања листа „Српског Сиона“. — Позваће се управа манастира св. Ђурђа, да се изјасни на молбу закупника земље истог манастира у погледу отпуста једног дела закупнине, у колико ће се та закупнина накнадити опростом једног дела пореза због поплаве на истом земљишту у години 1897. — Издаће се црквеној општини у Рудни сходно упутство у предмету тачног пошиса српских православних душа тамошњих као и попис школообавезне деце у Рудни. — Позваће се црквена општина у Турском Бечеју, да у данком јој року уплати своју дуговину у овоепархијски фонд. — Узет је с одобрењем на знање избор школског управитеља, председника школског одбора и једног скупштинара у црквеној општини у Турском Бечеју. — Умољене се против председника црквене општине општине у Београди овршна ради никасовања окружном протопресвитеру Ђорђу Влаховићу у своје време досуђених изасланичких трошкова. — Позваће се црквена општина у Великој Кикинди, да обичним начином писмену обвезницу врху дужних саборских трошкова и веровазонског приноса исправ. — Одобрен је, на основу претходно одржане јефтимбене дражбе, с односним подузетником склопљени грађевни уговор црквене општине Модошке, у сврху наведена оправака тамошње црквене куће. — Издаће се на изјашњење црквеној општини у Багаљу пријава Радоја Шевића поднесена против исте општине због неуредности у црквено-општинским рачунима тамошњим. — Исто тако издаће се на изјашњење тужба јеромонаха Самуила Поповића против црквене општине Фењске у предмету парохијског стана, отрема и плате истог јеромонаха. — Одобрен је избор $^1/_2$ одборника и једног скупштинара у црквеној општини у Срп. Крстуру. — Позваће се црквена општина у Меленцима, да дадо нека разјашњења у предмету зајма, што га имсли у износу од 70000 фор. подиђи код Сегединско-Чонградске банке у Сегедину. — Послаће се високом кр. уг. министарству богочасти и јавне наставе документован рачун црквене општине Лукарсвачке о употреби државне припомоћи добивене у години 1896. — Издаће се сходно упутство црквеној општини у Фењу ради осигурања и никасовања црквено-општинских тражбина. — Дозвољено је црквеној општини Мокринској, да може и без расписа јефтимбене дражбе повернти изведене оправке тамошње св. цркве зидару Матији Филанџу. — Упутиће се црквена општина у Фењу, да се даде заступати на судском рочишту дана 29. октобра 1897., на коме ће се расправљати о раздеоби куповине добивене за продају земље школског фонда тамошњег. — Упутиће се црквена општина у Пардању, да тамошњи парохијски дом у употребљиво стање поставити наиде. — Позваће се црквена општина у Араду, да даде обавештаја неког у предмету тамошње свештеничке новчане фундације. — Дозвољено је црквеној општини у Српској Црњи, да може овршним путем дати никасовати од појединих верних дуговине разних црквено-општинских и просветних прилога. — Одбијен је односни закључак управног одбора споменуте црквене општине у предмету избора председника и једног члана у истом управном одбору. — Узети су с одобрењем на знање односни закључци црквене општине Фабричке, донесени у њеиној скупштинској седници од 6. (18.) априла 1897. — Исто тако одобрена је обнова $^1/_2$ одборника и $^1/_2$ скупштинара у истој црквеној општини. — Упућена је данашња управа црквене општине у Краљевцу, да под претњом распуста данашњег заступства и управе тамошње успостави законити ред у крилу исте црквене општине. — Одобрен је односни закључак црквене општине у Дињану у предмету разреза парохијала и школског прираза на тамошње верне за годину 1896. — Упућена је удова попадија Милева Недељковић у предмету њезина потраживања против неких свештеника ове епархије на пријашње односне одлуке донесене у истоме предмету. — Поднеће се путем високославног Саборског Одбора високом српском православном народно-црквеном Сабору на надлежно решење инструисана молбеница црквене општине у Турској Кањижи ради премештења тамошње парохије из II. у IV. плаћенин разред. — Поднеће се високославном Саборском Одбору на надлежно решење уток Сике Драгана и другова против односне одлуке у предмету потврде Тоше Радивојца за скупштинара Тиса Хајошке црквене општине — Упутиће се црквена општина у Српском Св. Мартону да не разрезује никакног прираза на Јону Попова становника

Мокринског од иметка његова у Српском Св. Мартону. — Издаће се на најзаиљење председнику црквене општине Башаидске Пајн Бирнику пријава неких чланова тамошњег црквеног одбора због неподнашања црквено-општинских рачуна на преглед у законом прописано време. — Издаће се на извршење надлежном окружном проти Арадском пријава Лазе Петровића и другова на Најлака, поднесена против тамошње црквено-општинске управе због разних нереда. — Упутиће се неке црквене општине протопрезвитерата Кикиндског, да надлежном окружном протопресвитеру у даном им року исплате у смислу закона дугујући му протопресвитерски проценат. — Упутиће се црквена општина у Рудни, да у даном јој року исплати тамошњем свештенику од почетка године 1897. дугујућу му плату. — Упутиће се овоепархијски фискал др. Светозар Димитријевић, да што пре обави односном овдашњом одлуком поверена му испражења у Соки. — Одобрен је избор Паје Мудрића за председника, а Јована Пакурара за II. тутора у црквеној општини Најлачкој. — Упутиће се црквена општина у Пардању на пут редовне грађанске парнице због наводног одузимања једног комада тамошње црквене порте од стране политичне тамошње општине. — Позваће се црквена општина у Српском Великом Св. Миклушу, да преиначи, односно надопуни имених дужника црквено-општинских, против којих жели да се води овршна рада уплате односне дуговине. — Одобрен је односни закључак црквене општине Карловске у погледу разреза дужних саборских трошкова и верозаконског приноса и у погледу награде за прикупљање исте дуговине. — Одобрени су односни закључци црквене општине Арадске у предмету вотирања приноћи тамошњем црквењаку и прилога за зидање српске велике гимназије у Новом Саду. — Подиеће се високом кр. угарском министарству богочасти и јавне наставе у Будимпешти навештај и њезине у ствари подизања зајма код земљишно-вересијског завода за мале поседнике у Будимпешти од стране црквене општине Срп. Кларијске. — Дозволено је црквеној општини у Мехали, да може купити прилоге за оправку тамошње св. цркве и упућена је уједно иста општина, да се ради исхођења сличне дозволе обрати на надлежну политичну власт. — Известиће се јереј Владислав Веселиновић о пријави јереја Ивана Алексића у предмету дуга, који наводно тереги јереја Владислава Веселиновића као бившег уживаоца парохијске сесије у Сарамоли. — Издаће се сходно упутство црквеној општини у Мехали у предмету дужности њезине да додаје свештенику сав прибор писаћи потребни за обављање парохијског звања у нарави, или да му плаћа примерену паушалну своту годишње у то име, даље у предмету времена и начина плаћања пореза и других јавних дажа од тамошње парохијске сесије, с којом црквена општина рукује, и најпосле у погледу дужности плаћања неке штоларске пристојбе свештенику за обављање неких функција. — Дозволено је црквеној општини у Варјашу, да на основу предложеног плана и предрачуна може расписати јефтимбену дражбу ради изведења оправака потребних на тамошњој св. цркви. — Узета су с одобрењем на знање председијалним путем учињена расположења: у предмету обуставе овршне против црквене општине у Великом Бечкереку ради пликасовања дужних саборских трошкова и верозаконског приноса и ради стављања на расположење истој црквеној општини у име отплате горње дуговине већ пликасованог износа; у предмету поднашања депозитне молбе од стране црквене општине Феньске код кр. среског суда у Модошу, ради похране до правоснажне раздеобе куповине за продану земљу школског фонда у Фењу; у предмету молбе црквене општине Тарапке, да се ослободи у години 1897. од уплате односног оброка верозаконског приноса и саборских трошкова; у предмету постављања мећника на залипној парохијској сесији у Кетфељу; у предмету клаузулирања предрачуна трошкова потребних за оправку св. цркве у Ечки ради полученог државне припомоћи у ту сврху, као и најзаиљења председника црквене општине Карловске ради исправка једног уноса на властовници односне грунтовне књиге у корист црквене општине Карловске; даље обвезнице црквене општине Мехалске ради подизнуља зајма од 2000 фор у сврху исплате последње рате за тамошњу св. цркву жесним Романима; даље једне брисовинице, што ју је издала црквена општина Меленачка Милану Савином у сврху брисања дуга од 204 фор. а. вр.; и најпосле пеказа дужника црквеној општини у Тиса Св. Миклушу у име разреза за зидање тамошње школе и у предмету замољења овршне административним путем против тих дужника.

(Радња епархијских власти у Новом Саду.) *I. Епархијска Конзисторија Бачка* одржала је 7. (19.) августа 1897 год. под председништвом високопреосвештеног господина епископа Дијецезана своју седницу, у којој је између осталога решено: Отпише вас. кр. уг. министра просвете о поделељу држ. приноћи свештеницима: Ј. Р. у Г., В. Н. у Б., Н. К. у С. и свешт. удови: Е. М. у Н. узети на знање. — Препоручена је подручном свештенству ради набавке књига „Правила православне цркве“

од Дра Никодима Милаша. — Узето је на знање умировљење јереја Јакова Исаковића пароха у Локу, а администрација исте парохије поверена је привремено јереју Ст. Темеринцу протопрезвитератском капелану. — Узет је на знање извештај прич. Митрополитског Црквеног Савета: да је донесено решење против пароха у П. С. јереја И. пл. И. најновијим отписом изменуто тако, да се исти парох има одмах реноновати, као и извештај окр. протопрезвитера Старо-Бечејског, да је исти пароха увео у парохију. — Узета је на знање одлука Саборског Одбора, у смислу које се јереју Л. Ш. половина закупнине од залишне сесије у А. издавати има, све до даљег расположења истог Одбора. — Упућени су свештеници: И. К. у Ст. Б, И. А. у Ж. А. Г у Б, М. Т. у К, В. П. у М, и П. пл. П. у И. С. да су дужни члановима општег митроп. свештеничко-удовичког мировинског фонда са минималним улогом постати. — Подиже се Саборском Одбору обрачун наплата за канцеларијске потребе. — Узети су на знање извештаји конзисторијалног повереника, о одржаним испитима на веронауке на несрпским заводима. — Потврђен је за пароха Обровачког јереј Стеван Николић. — Узет је на знање извештај протопрезвитера Новосадског о смрти пароха Новосадских јереја Јована Марковића и протојереја Павла Балте, као и расположење о администрирању упражњених парохија. — Препоручена је кр. уг. министру просвете молба јереја Душана Марковића, ради награде за катихизирање на Ново-Врбашкој гимназији. — Молбе јереја В. Г. из Ст. Б; М. Г. из Б, и срп. богослова Ј. В. из Т., којима компетују на место протопрезвитерског капелана у Ст. Бечеју издате су окр. протопрезвитеру Ст. Бечејском Јовану Бороти, да обави избор. — Узети су на знање извештаји више парохијских знања о прелазу т. зв. назарена у безверје, уједно је решено жалити се кр. уг. министру на разне олакшице што се истима, противно закону, чине приликом прелаза у безверје. — Подељен је допуст некојим оболелим свештеницима ради лечења. — На основу спроведене истраге и доказаних факата подељен је најстрожији укор јереју М. Б. са угрожењем канонских последица због разних нагреда. Узети су на знање извештаји окр. протопрезвитера о проповедању свештенства. — Расписање се стечај на једно упражњено свештеничко место у Сенти. — За катихету на државној кат. гимназији у Н. Саду за православне ученике постављен је јереј Ђорђе Велић, а на срп. вишој девојачкој школи у Н. Саду Јакон Велко Миросављевић.

II. Епарх. Административни Одбор Бачки одржао је 21. (20.) августа седницу под председништвом високопреосвештеног госп. епископа Дијецезана, у којој је између осталога, решено: Отпис кр. уг. министра просвете о поделењу дрк прилога од 100 ф. црквеној општини у Дероња, узет је на знање. — Упућена је црква. општина у Ђурђеву, да оригиналном признаницом докаже, да је своту од 500 фор. на рачун старих саборских трошкова унела у благајницу нар. фондова. — У смислу наредбе високосл. Саборског Одбора, учиниће се нужно расположење у погледу прикупљања саборских трошкова и верозаконских прилога. — Одлуке истог одбора, донесене на молбе неких свештеника, у предмету уплате прилога у општи свештенично-удовички мировински фонд сваштиће се истима ради равнања им. — Уважена је оставка Стевана Поповића бив. прив. председника управног одбора у Кули, на председништву, и упућен је исти одбор да себи новог председника изабере. — Узет је на знање извештај окр. проте Новосадског Милана Ћирића о именовању новог управног одбора у Десног Сентивану. — Одобрена је допуна основном писму закладе Петра Дудварског из Аде. — Узет је на знање извештај Милоша Пашића окр. протопрезвитера Жабаљског о именовању прив. управног одбора у Кању, и истом одбору издато нужно упутство. — Одобрен је избор $^2/_3$ црк. скупштинара, $^1/_3$ црк. одбора, и председника у Сегедину. — Узет је на новољно знање прилог срп. прав. црквене општине у Н. Саду од 50 ф. подарен срп. прав. црк. општини у Касачу, ради оправке тамошње свете цркве. — Одобрен је избор тројице одборника и десеторице црк. скупштинара у Молу, и поднесени приговор као неоснован одбијен је. — Одобрен је план и прорачун за зидање св. Савског дома у Молу, а поднесени приговор против истог зидања одбијен је као неоснован. — Потврђен је избор председника и подпредседника у Ст. Шовама. — Избор $^1/_3$ односно допуна на законом прописани број црк. скупштинара у Сентомашу, потврђена је. — Узет је на знање извештај о оставци председника у Бајши, и наређено је, да се нов избор обави. — Послаће се на потврду основно писмо закладе Јована Руснћа-Американца вис. кр. уг. министарству богочасти и јавне наставе. — Одобрени су рачуни срп. прав. црк. општина: у Сегедину за г. 1883. 1884. и 1885, у Вилову за г. 1896., у Гардиновци за г. 1896, у Пачиру за г. 1896 , у Жабљу за г. 1896. у Кулпину за г. 1896, у Бајши за г. 1880. 1886, и 1892—1896. у Ковиљ Сент-Ивану за г.

1896. у Ст. Врбасу за г. 1896, у Ст. Бечеју за г. 1896, враћени су на допуну, односно разјашење, рачуни ових општина: Лалићке за г. 1896. Долњо-Ковиљске за г. 1894. 1895 и 1896. — Одобрен је прорачун црквено општине у Бајши. — Расписани су избори за епархијску скупштину за дан 22. септембра (4. октобра) о. г.

(**Извештај епархијских власти у Вршцу.**) *Епархијски Административни Одбор* Вршачки држао је, под председништвом Његова Високопреосвештенства господина епископа *Гаврила*, 12. (24.) августа о. г. редовну своју седницу, на којој је решено међу осталим предметима: Подноше се високом кр. угарском министарству богочасти и јавне наставе списи, што се односе на закладу поч. Терезије Кањижанице из Ујше, на одобрење. — Подноше се вис.-славном Саборском Одбору извештаје о рукоположењу јеромонаха о. Т. С. и у предмету одбијања призива црквеног одбора Панчевачке црквене општине гледе суспендовања тамошњег председника. — Становнику И. Р. из Панчева уважава се молба, да парохијал само у Панчеву плаћа. — Наређена је истрага против црквеног тутора у С. — Није одобрен начин пореза парохијала по душама у општини Ч. — Узети су на знање седнички закључци црквених општина у Орловату, Омољици и Јабуци. — Дозвољено је црквеној општини у Перлезу, да порту црквену огради може.

13. (25.) августа била је *Конзисторијална* седница. Председавао је високопреосвећени господин епископ. На истој седници донешени су и следећи закључци: Уступљене су неке странке, које су се са молбом ради накнадног уважања своје деце у матицу крштених овамо обратиле, да обзиром на нови државни закон о матицама молбу надлежном матичарском звању поднесу. — Потврђен је избор пароха у Опову. — На упражњену парохију у С. закључен је за администратора свршени богослов Св. Поповић. — Расписане се стечаји на парохије у Вел. Гају и у Ченти, а црквена општина у Јасенову позване се, да пристојбу за распис стечаја поднесе. — Реконструирање се на виспани Саборски Одбор због наредбе о полагању рачуна за канцеларијске паушал. — Узете су на знање неке високе одлуке св. Архијерејског Синода. — Жалиће се на жупанијску власт у В. Бечкереку, што политичка општина у В. М. није хтела примити српски допис ове власти.

14. (26.) августа о. г. држана је седница *Школског Одбора*, на којој је закључено, да се против одлуке министарства унутрашњих послова, којом одобрава закључак варошког муниципалног одбора о укидању издржавања овдашњих српских вероисповедних школа; жалба поднесе. Јанк.

(**Избори за епархијске скупштине**) одређени су у епархији Бачкој за 22. септембар, а у епархији Вршачкој за 30. октобар о. г.

(**Конференција**). Као што се говори, те и чује, прекан. г. министар председник барон *Банфи*, позвао је неке посланике на нашем Сабору, а неке и не посланике Србе, к себи на конференцију. У своје време јавићемо исход тих конференција.

(**За катихету**) у краљ. учитељским и стручним школама у Загребу постављен је свршени богослов г. *Димитрије Витковић*.

(„**Српски Пчелар**“,) чији 12. број приказујемо у данашњем броју, са његовом садржином, завршује тим бројем своју прву годину. Упозоравамо на тај наш лепи пчеларски лист наше поштоване читаоце, а особито г.г. свештенике и учитеље, а и сл. црквене општине и школе, које би требале да га прегледатом потпомогну, а у својим круговима читањем тога листа приномогну распростирању и унапређењу пчеларења. У данашње време оскудице и немаштине добро ће доћи и нашем народу зарада, јефтина и добра, која се постиже рационалним пчеларењем, а које се неда ни замислити без потребног за то упутства. То упутство пружа „Српски Пчелар“. Лист је као лепо уређиван досада, а нека уредника јамче, да ће и све боли бити. Најтоплије га препоручујемо.

(„**Наше Доба**“) се чуди, „да не чињимо повена о кобним последицама које би могле настати ако не би било никаквог саборског одбора.“ А зар није то учињено у нашем чланку у прошлом броју?

(**Алоје.**) *Алоје* (Agave americana.) је пореклом из јужне Америке, али га има и у др. тим тропским земљама, па је одомаћен и у јужној Европи. Тако н. пр. имаде у Далматинском приморју читавих брежуљака обраслих алојем. Ово је биљка без стабла, са у круг поређаним дебелим и меснатим лишћем. После извесног броја година избије из средине тога лишћа 6—7 мет. високо цветно стабло. Погрешно је мишљење, да ова биљка у 100 год. цвета. У сакције његована заиста споро расте, а треба јој читав низ година док цвета, али у доловини својој цвета после 9—10 год. своје старости.

Алоја има 100 врста (одника) а у главном има га две сорте: једна има само на врху листа по једну бодљу јаку, коју Американци место ексера употребљују за привођење стварн једне за другу; а друга имаде крупније или ситније бодљике по ивици са обе стране листа. Зеленило листа код Алоја врло је различно: а има га да је обично жутог

пицом, неки су опет опругани бледо-жутим пругама. Американци кувају месо од листа и једу или праве салуп, осушене кончиће употребљују за ткање и за пушење дуванских, јер ти кончићи су танки а кад се искувају мекани су као свила. Алоје врло лако неговати у сразмерно малим саксијама, а врло се лако размножава надданцима, који некад гомилаште из жила истерају. И за Алоје треба употребити ону смесу земље, која је за остале кактусе прописана, јер и Алоје не подносе јаку влагу, и стога тражи пропуштљиву земљу, а уједно треба и у саму земљу помешати по неки ситнији шљунак. Неки га зиме мање у подрум, но то није добро, јер и зими тражи Алоје сунца, и умерену топлоту; тако ће пре цветати. У патријаршијској башти Карловачкој прва је цветао г. 1881. Како је прецветао одмах се осушио. Други је цветао год. 1888. Ти цветови палане се и данас у дворској башти осушени. Треће ово цветно стабло почело је расти 4. јуна о. г., а цвет му се почео развијати 17. августа. Цвет може да траје шест недеља. Ко жели видети красан цвет Алојев, нека се пријави дворском баштовану и видеће га уз цену од 10 нов., ђаци уз цену од 5 новч.

ЧИТУЉА.

† Петар Григоријевић

протопрезвитерски намесник и парох у Деспот Сент Ивану,

преминуо је 16. (28.) августа 1897. а сарањен је у породичној костурници, која се у порти налази, 17. (29.) августа 1897. Родио се у Деспот Сент Ивану 24. јуна 1834. г.; свршио је гимназију и богословију; рукоположен је за ђакона 29. јуна 1859., а за презвитера 29. јуна 1862. од епископа Платона Атанацковића. Одликован је био црвеним појасом 1876. од епископа Германа Анђелића, а г. 1893. од НеговеСветости преузвишеног г. патријарха *Георгија* протонамесништвом. Био је члан епархијског административног одбора, вирилац бачке вармеђе и члан разних друштава. Иза покојника остала је жена и петоро деце. Син Милош био је код оца капелан.

На опелу чиводејствовао је преч. г. Милан Ћирић окружни протопрезвитер Новосадски са још 11 свештеника. На погребу му је говорио опроштајну реч јереј Душан Јаблановић свештеник из Ст. Паланке.

Покојник је као свештеник служио цркви и народу 38 година. Био је ревностан и тачан у својој служби, те због тога угледан и уважен као свештеник како од своје претпостављене, тако исто и од државне власти. Бачка га је жупанија више пута слала у разним депутацијама, да ју заступа. Јако се заузимао, да унапреди имовно стање своје општине, што му је у неколико и пошло за руком. У друштву беше врло омиљена личност, те га је свако, који га је познавао, волео, због његове добре и погодне природе. Томе је најбољи сведок оно велико саучешће, како од сабраће му по служби, тако исто од нархијана и од странаца. Покојник беше врло вредан и чуварап човек; својом вредноћом и чуваљем стекао је врло лепо имање тако, да је у целој Бачкој важио као један од најбогатијих свештеника. Нека је вечан спомен врлом покојнику!

Љубинко.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Српска Књижевна Задруга. *Својим задругарима, претплатницима и пријатељима.* Прошло је пола године, како је управа Српске Књижевне Задруге предала задругарима пето коло књига, које је због лепог одзива њихова и веће и пуније него и једно раније. За то време задругари су се и сами могли уверити о томе, колико су била оправдана њихова очекивања, када су се уписали за то коло, те да према томе одлуче и о томе, ваља ли им се одазвати и на даље управнику позиву. Уверена да ће одазив народни за шесто коло бити још и већи и да ће задругарима опет бити мило да књиге приме раније, управа је похитала и с набором и са штампањем дела за то коло, те мисли задругарима око Митрова дана предати ова дела: *Живот архимандрита Герасима Зелића*, у редакцији Пере П. Ђорђевића; *Босанчице, кратке приче из Сарајева*, испричао Мита Живковић (већ штампано); *Горски цар*, роман, написао Светолик П. Ранковић (већ штампано); *Бијесни Роландо*, витешки еп. написао Лудовико Ариосто, препевао Драгиша Станојевић (већ штампано); *Завјет*, драмат у 4 чина, написао Симо Матавуљ (већ штампано); *Историја Карла XII* од Волтера, превео Стојан Новаковић (штампа се); и *Издано и подземне воде*, написао др. Светолик Радовановић (са сликама). Према томе управа одређује уписни рок који никако неће продужити) до 1. децембра ове године и слободна је замолити све досадашње и нове задругаре да своје улоге одмах положе жесним повереницима или пошљу непосредно Задруги, јер од живог уплаћивања улога и броја задругара зависиће и уредно вршење и напредовање Задругиних послова. Улози за ово коло

остали су исти као и до сада: а) добротворски, који се даје једном за свагда, 150 динара или круна (што се може уплатити и у три узастопне годишње отплате по 50 динара или круна); б) осигурачки, који се даје само за двадесет узастопних година, 10 динара или круна; и в) улагачки, који се даје докле се жели књиге добити, 6 динара или круна. Уз то је управа слободна поменути да на стоваришту Задругину има још и старијих кола, и да задругари и њих могу набавити или преко повереника или непосредно од Задруге. Молећи све досадашње задругаре, да обнове свој улог и да се заузму, да се у Задругу упишу и нови чланови на њихове околине, управа их све моли да у своме личном интересу похитају с уплатом, а поверенике моли да се одазову прихвате свога посла и управу што чешће извештавају о успеху.

У Београду, 29. јуна 1897. године.

Управа Српске Књижевне Задруге.

Од уредништва.

Г. црквеном одбору у Араду. Ваша пријава ће изаћи у наредном броју.

IV. Исказ скупљених прилога за „Фонд Св. Саве.“

(Наставак.)

Часни г. Еман. Радошевић, капелан у Буфановци унео је следеће прилоге: По 1 ф.: г. Станојевић; по 50 нов.: г.г. Кокић, Лепотић, Лалошевић, Ракић, П. Симеоновић, Радошевић; по 30 нов.: г.г. Антонијевић, Крекић; по 20 н: Формаћ. Укупно 4 ф. 80 нов.

Српска прав. црквена општина Качинци 10 фор.

Новак Летић Госпођинци 1 фор.

Милан Папрић из Тења унеси скупљене прилоге: По 5 ф.: г. Светозар Красић опћ. благајник; по 1 ф.: г.г. Милан Папрић, свештеник, гђа Катарина Папрић. Исидор Јунгуч; по 50 нов: г.г. Ст. Шестановић уч., гђа Јел. Шестановић, Дамјан Михољац председник црквене општине, Дејан Папрић, Никола Тубић, Перса Радивој, Стеван Шамшаловић, Стеван Подбарац, Милош Савковић, Милош Видовић, Тома Миладиновић, Стеван Михољац, Јелена Савковић; по 40 нов.: г.г. Никола Танацковић мл., Грујо Вукић; по 30 н: г.г. Паво Миладиновић, Јово Стаменић, Кузман Стаменић, Тапа Сакрић; по 25 нов.: г.г. Никола Гајдашевић, Ката Гајдашевић; по 20 н.: г.г. Ђура Радивој, Никола Новаковић, Томо Радовић, Кузман Тубић, Марко Бјелобрк. Тода уд. Докић; по 15 н.: г. Пано Кнежевић; по 10 н: г.г. Васо Давидовић, Мишко Вукелановић, Стево Радовић, Крста Лалић, Марија Радовић, Ката Клипановић, Вежић Радовић; по 5 н. г. Владо Докић. Укупно 19 фор. 10 нов.

Г. Милош Бракус Марипиња 1 ф.

Г. Стева Л. Маиојловић Сентомаш 5 ф.

Г. Никола Ђ. Вукићевић и супруга му Мелапија Сомбор 50 фор.

Г. Амвросије Павловић унео скупљене прилоге: г. Миладин Милеуснић благајн зем. благ. 10 фор., г. Никола Бук трговац 10 ф., г. Кузман Будимировић пуковник у миру 5 фор., г. Ђорђе Петровић, апотекар у Митровици и Мита Кацин агенат 2 ф., г. Александар Суворов проф. из Русије 1 ф. 50 н., гђа Велебит удова, мајорица 1 ф. 50 н., М. Т. 1 ф. 70 н., гђа Софија Гиојић 1 ф., Л. Ј. 30 н.; к томе камата 2 ф Укупно 35 ф.

Српска прав. црква. опћ. Огар (III. и IV. рата) 30 фор.

Српско школски фонд 50 фор.

Преч. г. Јован Новаковић прота у Араду 30 ф.

Часни г. Васа Крстић парох у Руми 50 ф.

Часни г. Ачић игуман из Пакре, Коста Јовановић из Дарувара и Алекса Ковачевић из Копривнице приласку 1 деоницу „Српске Банке“ бр. 16694 са куп. бр. 1. — 34 фор.

Јован Живковић проф. богосл. Карловци 3 фор. 32 нов.

Српска женска задруга, Суботица (I., II. и III. рата) 30 фор.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН ЗА СРПСКЕ ПЧЕЛАРЕ

Бр. 12. — Год. I.

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

ЊЕГОВА СВЕТОСТ ПАТРИЈАРАХ СРПСКИ

ГЕОРГИЈЕ БРАНКОВИЋ

Главни уредник: Јован Живановић

Одговорни уредник: Иван Машкиревић

Садржај: Читаоцима „Српског Пчелара“ — Пчеларски календар — Како постају назовимајке — Пчеле и културни народи старога века. — Нешто о вештачком сачу — Набирци — Позив на претплату.

Цена за Аустро-Угарску 2 фор. а. вр., за Србију 5 динара.

Претплату треба слати бар за по године.

Изашла је из штампе и може се добити код писца **Читанка за српске више девојачке школе** састављено *Мита Ђорђевић*, учитељ у српској вишој девојачкој школи у Новом Саду. Издање првенчево. Српска штампарија Дра Светозара Милетића 1897. — Цена је књизи 1 круна. Књига је у тврдим корицама. Српска Православна Народно-Црквени Школски Савет у Ср. Карловцима, у седници 7. (19.) марта 1897. под бројем ШС. 36./57. ех 1897. примио је и одобрио ову књигу за српску читанку.

ДАЉЕ У ДОДАТКУ

Додатак 35 бр. „Српског Сиона“

ПЕСМАРИЦА

ЗА

ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРОИСПОВЕДНЕ СРПСКЕ НАРОДНЕ ШКОЛЕ

према наставној основи изданој од вел.

Школског Савета

израдио

Александар Јорговић

учитељ у срп. нашој девој. школи новосадској

У ноте стављене су ове песме, за:

Први разред 1. Весело сам дете, 2. Ми смо деца весела, 3. Тичија песма. 4. Пчелица. — *Други разред:* 5. Ми смо деца весела, 6. Станови 7. Пчела, 8. Завет, 9. Голуб седи на стрешици, 10. Хајд у школу!, 11. Млади занатлија I, 12 Млади занатлија II. — *Трећи разред:* 13. Мио ми је цветак, 14. Боже благи, Боже свети!, 15. Песме божићне I., 16. Песме божићне II, 17. Слава прамајчева, 18. Сунце се рађа, 19. Јутрењи родови, 20. Пчела и голуб, 21. Поточара, 22. Народна нива, 23. Мајска песма, 24. О косидби, 25. Завет, 26. Песма ковачу. — *Четврти разред:* 27. У пролеће, 28. Циц, 29. Домовина, 30. Голуб, 31. Пролеће, 32. На уранку, 33. Где птичице, 34. Србин, 35. Српкиња, 36. Песма тежакова, 37. Гусле, 38. Мајска песма, 39. Позив ђака на игру. — Ова је песмарица решењем Вел. Школског Савета од 17. (29.) августа 1896. бр. Ш. С. 298/196 за школску књигу при настави у певању за српске народне школе одобрена; а ре шењем Вел. Одбора бр. 4512/1397. ех 1896. одређен јој је дар од 200 фор. а. вр. Цена је књизи 30 новч. Издање и штампа Српске Манастирске Штампарије у Срем. Карловцима, којој вала наручбине слати.

„МАЛА КАТАВАСИЈА“

наша одобрена је и прописана

ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

како нашим вел. Школским Саветом, тако и вис. кр. зем. владом у Загребу.

П. н. Господи учитељима

и слв. црквено-школским оштинама.

Сазнитавамо, да смо спремили довољан број „Мале Катавасије“ за основне школе, како би могли задовољити све наруџбине, које нам стигну, а које и очекујемо.

У препоруку нашег издања „Мале Катавасије“ приводимо ево и оцену стручног ваљаног и познатог часописа „Новог Васпитача“.

У II. свесци овогодишњој оцењује „Нови Васпитач“ наше издање овако:

„У VIII. ком. „*Књижевног Прегледа*“ нашег од прошле године приказасмо ову књижицу, а после тога захолисмо једног од наших врсних стручњака, да нашише кратки реферад о тој књизи за наш лист. У место формалног реферада, стиже нам од истог господина писмо, у коме је — по своме суду — истакао оне добре стране „*Катавасије*“, ради којих она *заслужује прво место међу својим другима*. То место на писма овако тласи:

1.) Ова је књига потпунија од свију досадањих; јер има за вечерње, јутрење и литургију све најважније ствари, које су школској младежи нужне, и то све у правилном реду.

2.) У њој су тачно исправљени текстови у свима произвољним песмама о великим празницима и исправљене су оне многе погрешке у њима, које су мирисале на проту-православно порекло, као н. пр. „**кизи гоѣха зачета**“ у песми божићној „**Анкѣ днесь Сіоне!**“ и т. д.

3.) У овој катавасији попуњена је једна празнина, која се налази у свима досадањим књигама те врсте; а то је, увршћени су тропари и кондаци за све оне свеце, о којима се обично у нас Срба „Красно пие“ слави. Тако је дана прилика, не само сваком ђаку, него и његовим родитељима и старијима, да о свом свечарству могу научити и отпојати тропар свога кућног патрона, који је главна карактеристика српског племена у опће, а особито међу туђинцима.

Најпосле, сравни ли се та катавасија са свима досадањим њеним другарицама, сваки свештеник и учитељ моћи ће одмах на први поглед видети, у чему и колико је она боља, потпунија и сређенија од свију осталих. Врло је лако навести баш и позитивне све њене предности и преимућства.

Према свему овоме, књига је заиста у својој врсти до сада *најбоља* и *најпотпунија*.“

Молимо п. н. господу учитеље и сл. црквено-школске општине, да нас потпомогну својим наруџбинама, јер само тако ће се стати на пут улагању у школе наше и таких катавасија, које за школу нису.

Садржи осам табака. — Цена је 20 нов. — На више са рабатом.

Српска Манастирска Штампарија.

У Ср. Карловцима.

СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПАРИЈА

У СР. КАРЛОВЦИМА

ДЕКАМЕРОН сто прича

од сто најславнијих писаца светске

књижевности

Изашла је до сад девета свеска. Цена свесци 20 новчића.

ГЛАС ИЗ ЦРКВЕ

проповиједи проте Јована Вучковића

проф. богослов. училишта карловачког.

— Цена је књизи 1 крука. —

Добити се може у **Срп. Манастирској Штампарији.**

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад бр. П. Г. 51/45. ех 1897. 163 1—2

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај *на место учитеља гимнастике* на срп. правосл. Великој Гимназији Карловачкој. Плата је годишње 600 фор. и 200 фор. стапарине. Молитељи имају своје, са сведоџбом о положеним испитима из те струке инструјиране молбенице „Патронату српске Велике Гимназије Карловачке“ до укључиво 8. (20.) септембра 1897. поднети.

Изабраном учитељу спадаће у дужност гимнастику у Гимназији 8 сати, а у Богословији 4 сата недељно предавати.

Из седнице гимназијског Патроната, држане у *Карловцима* 22 августа (3. септембра) 1897.

Председништво Патроната.

Ад. бр. П. Ј. 51/пан. ех 1897. 164 1—2

СТЕЧАЈ.

На место књиговође код фондова срп. правосл. Велике Гимназије Карловачке овим се стечај расписује. Плата је на годину 600 фор. и 200 фор. стапарине.

Компетенти имају са сведоџбом о стручном оспособљењу инструјиране молбенице „Патронату српске Велике Гимназије у Карловцима“ до укључиво 8. (20.) септембра 1897. поднети.

Из седнице гимназ. Патроната, држане у *Карловцима* 22. августа (3. септембра) 1897. год.

Председништво Патроната.

Бр. Ек. 149. ех 1897. 155 1—3

СТЕЧАЈ

расписује се на мјесто пароха и подједно окружнога проте у Плашком.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 4. (16.) септембра 1897.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 13. (25.) августа 1897.

Михаил
Епископ.

Бр. Ек. 146. ех 1897. 156 1—3

СТЕЧАЈ,

расписује се на парохију I. разреда у Примишљу у протопресвитерату плашчанском.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 4. (16.) септембра 1897.

Из сједнице Епархијске Конзисторије, држане у Плашком, 13. (25.) августа 1897.

Михаил
Епископ.

Бр. Ек. 147. ех 1897. 157 1—3

СТЕЧАЈ

расписује се поново на парохију I. разреда у Небљусима, протопресвитерата кореничког.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 9. (21.) октобра 1897.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 13. (25.) августа 1897.

Михаил
Епископ.

СТЕЧАЈ. 150 2—2

Смрћу овдашњег учитеља упражњено је једно учитељско место на овој вероисповедној школи, на које се са овим стечај расписује.

Редовна плата је учитељу 400 фор., за повторну Школу 40 фор. за перооводство 60 фор. од погреба где буде позват 50 новч., 4 јутра оранје земље на коју учитељ порез и еквивалент сам плаћа, дер стан са 2 собе, кухином, шупом, шталом, баштом са особитим воћем.

Учитељске дужности су: предавање школском уредбом прописаних предмета, школску децу неталном пјенију обучавати, у цркви на десну певницу појати, туторима школски и парохијски рачун тако исто и поредне главне књиге склапати.

Рок стечаја пада 31. августа у који дан ће се и бирање обавити у 3 сахата после подне, у овдашњој мушкој школи; првенство имају они, који се лично пријаве.

Молбенице имају се доле подписатом школском председнику послати.

У Дињашу, 8. августа 1897. год.

Пера Михаиловић
привр. перооводја.

Миша Николајевић
парох и школ. председник.

Ад К. 303. ех 1897. 149 2—3

СТЕЧАЈ.

На парохијско место VI. плаћевног разреда у Станчеву овим се расписује стечај. Интеркалара нема.

Молбенице ваља путем предпостављених власти потписаној епархијској конзисторији до 5. (17.) октобра 1897. укључиво поднети.

Из седнице епарх. конзисторије држане у Темишвару 29. јула (10. августа) 1897. године.

Епархијска Конзисторија.

Ад гр. К. 359/383. ех 1897. 116 3—3

СТЕЧАЈ.

На два упражњена места у стипендијској закладе пок. Петра Божића, свако са стипендијом од годишњих 150 фор. ав. вр., расписује се овим стечај.

Питомац споменуте стипендијске закладе може од ученика, који посећују средње заводе бити само онај Србин православне вере, који слуша, или се обвеже слушати, науке у срп. прав. гимназији Карловачкој. — Првенство на ову стипендију имају уз иначе једнаке услове синови Арадски, а за овима учесници, припадници срп. прав. епархије Темишварске.

Молбеније поткрепљене потребним сведоџбама о свршеним наукама, о имовинском и здравственом стању као и крсним листом молитеља, ваља код потписане епархијске власти до укључиво 1. (13.) септембра 1897. поднети.

Из седнице епархијске конзисторије држане у Темишвару дана 29. јула (10. августа) 1897.

СТЕЧАЈ 151 1—3

Ради попуњења учитељског мјеста у *Бар. Моноштору*. Плата је: 300 фор. за свагдању и повторну школу с њевичеством, коју прима по $^1/_4$ у напријед; $1^1/_2$ л. земље (по 1200□) са кућом на истој, од које ће ученик најмање 50 ф. закупа и камату од 200 ф. депонираних у име одштете на земљу, што је железничка пруга одсјекла, приход од функција уза свештеника и 3 хв. дрва, којима се и школа грије. Сад му се зида угодан нови стан са школом, уз лијепу башту.

Ово је мјесто на железничкој станици.

Иште се оспособљење, и из мађарског језика, или да га положи за годину дана. Дужности су по Школ. Уредби од 1872. г. Молбеније ваља унутити потписаном, до 11. (23.) сент. т. г.

У Бар. Моноштру (Bagapya-Monostor) 16. (28.) авг. 1897.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ 154 1—1

На четвороразредној мешовитој основној школи отвара се стечај за учитеља. Плата је је следећа: 350 фор. а вр., 4 ланца оранве земље, на коју учитељ порез плаћати има, 30 фор. у име дрва, 5 фор. за паушал; стан у нарави састојећи се из 2 собе, кујне, коморе и шупе, и припадајућа башта уз стан.

Дужности су му школ. уредбом од 1872. прописане, у цркви при сваком богослужењу појати и децу црквеном појању обучавати.

Од компетента захтева се законом прописана квалификација; а рок је стечају 14 дана, кад излаже овај стечај.

Из одборске седнице држане у Великом Гају 6. (18.) августа 1897.

Васа Трњачев
перовођа.

Мита Бекић
председник.

СТЕЧАЈ. 148 3—3

Овим се отвара стечај на упражњено учитељско место на срп. православној народ. основној школи у Ватину са платом од 309 фор., слободан стан са пространом баштом, два хвата, или 8 метара тврдих дрва за огрев; при укопу, где буде позват, 50 нов. тако и на парастосу; за перовођство од пр. стране 5 фор. Молитељи имају своје сведоџбе, како о свршеној срп. учитељској школи, тако и о положеном испиту из мађарског језика и сведоџбу понашања, до дана бирања т. ј. 24. августа т. г., на потписани одбор послати. Првенство имају, који се лично представе.

Учитељу спада у дужност предавање по пропису деци у школи, као и у црквеном пјенију децу учити, и у цркви сваке недеље и празника за певницом певати.

Из седнице срп. прав. црквено школ. општине у Ватину држане дана 3. августа 1897.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 144 3—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на српској верпсповедној школи у Нађлаку (Чанадска ж.)

Плата је 400 форинти, за перовођство 30 форината, за пооторну школу 50 фор., за паушал 20 фор. свега 500 форинти 4 хвата тврдих дрва, од којих се има и школа грејати, осим тога има и слободан стан. Од великог укопа 1 фор. од малог 50 новч. т. ј. где позван буде

Учитељу спада у дужности у цркви појати и децу у црквеном појању поучавати.

Компетовати могу само они који су у Сомбору препарандију свршили и испит из мађарског језика положили.

Рок молби: 24. август о. г. по старом кал., којег ће се дана и бирање одржати. Молбе ваља слати на доле потписаног председника.

Из скупштинске седнице држане 3. августа 1897. у Нађлаку.

Паја Мудрић
председник црк. школске општине.

Ад бр. К. 654—422 ех 1897. 162 1—3

ЕДИКТ.

Услед брачноразводне молбе Латинке Игњатовић из Јакова против супруга јој Лазара Игњатовића, сада непозната боравишта — овим се позива супруг Лазар, да има у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог уврштења овог едикта у новинама, овој Конзисторији или сам лично предстати или место свога саданег пребивања пријавити, јер ће се иначе против њега поведена брачноразводна парница и без њега окончати.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловци 12. (24.) августа 1897.

Архидијецезална Конзисторија.

СТЕЧАЈ.

147 3—3

Расписује се стечај за учитељицу на новооснованој срп. вероисповедној школи у Обровцу. — Плата је следећа: 400 фор. за редовну и пофторну школу; 50 фор. у име стана; 3 јутра и 1224/1600 □ хвати земље, на коју ће изабрана учитељица све спадајуће терете дужна бити сносити, и 6 фор. за писаћи прибор.

Плату ће примати месечно унапред из политичне благајне. Компетовати могу оне, које су учитељску школу у Сомбору свршиле и испит из мађарског језика положиле.

Дужности су прописане Школском уредбом од 1872 год. — Изабрана особиту пажњу има ће обратити на обучаваље женске деце у ручном раду. — Молбенице имају се упутити председедништву Школског Одбора.

Рок стечају је 7. (19.) септембар 1897.

Из седнице Школског Одбору држане у Обровцу 1. (13.) августа 1897. год.

Мл. Ђурошевић
учитељ, перовођа.

Стеван Николић
парох, председник.

СТЕЧАЈ.

151 2—3

На упражњено место учитељско у Срп. Елемиру, овим се расписује стечај. Са истим местом скопчана је плата од 400 фор. а. вр., за пофторну школу 30 фор. а. вр. 8 фор. паушала, 4 хвата сламе за огрев. Стан са 3 собе, кујном, шпајзом, шупом и ајталом, леп врт, ледом и облагорођеним воћем засађен. Изабраном учитељу у дужност спада све по закону прописане предмете предавати, пофторну школу држати, децу црк. појаву учити, за једном певницом појати, сваке недеље и празника и у време часнога поста при пређеосвећеној литургији.

Уз ту плату дужан је при свакој одборској и скупштинској седници перо водити и црк. рачуне концем године саставити. На ово место могу компетовати само оспособљени учитељи, који су у Сомбору учитељску школу свршили и испит из мађарског језика положили.

Молитељи нека се обрате са инструисаном молбом и документима на председништво. Рок стечаја трајаће до 8 септ. т. ј. Мале Госпојине, којег ће се дана и избор одржати.

Из седнице школског одбора држане у Срп. Елемиру 10. августа 1897. год.

Миша Еремић
перовођа.

Обрад Еремић
школ. председник.

Ad E. 1034./I. 139. ex 1897. 158 1—3

СТЕЧАЈ.

На место пароха у Великом Гају са платом IV. разреда.

Рок пријављивања — путем претпостављених власти — 18. (30.) септ. о. г.

Епархијска Конзисторија Вршачка.

Ad E. 1147./I. 152. ex 18 7. 159 1—3

СТЕЧАЈ.

На место сиет. парох. помоћника у Ченти са платом V. разреда.

Компетенти нека поднесу своје правилно биљеговане и снабдевене молбе преко претпостављених им власти овој епарх. Конзисторији до 18. (30.) септембра о. г.

Епархијска Конзисторија Вршачка.

Бр. Е.К. 160. ex 1897. 160 1—3

СТЕЧАЈ

расписује се на парохију III. разреда у Славском-Пољу, у протопресвитерату кирино-глиниском.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 9. (21.) октобра 1897.

Из сједнице Епархијске Конзисторије, држане у Плашком, 13. августа 1897.

Михаил
Епископ.

ПЕРЛЕСКА СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВЕНА ОПШТИНА.

Бр. 35./1897. 161 1—2

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

На основу закључка овданње српске прав. црквене општине, од 17. јула о. г., а одобреног сл. Епарх. Адм. Одбором бр. Е. 1131. 1141./П. 28. ex 1897. расписује се дражба на мањак за ограђивање црквене порте, као и спољашње поправке цркве. Иста ће се одржати 1. (13.) септембра о. г у 9 часова пре подне, у општинској писарници.

Предрачун на исту радњу износи 7747 фор. 71 нов.

Нацрт радње као и други услови могу се дневно увидити у општинској писарници од 8 до 12 часова до подне.

Сваки дражбеник дужан је положити 10% горње своте пшшманлука. Одбор задржава себи право повереља.

У *Перлезу* 19. (31.) августа 1897. год.

Евгеније Илин
перовођа.

Георгијевић
председник.

„Српски Сион" излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона" у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 36.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 31. августа 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Окружница

Архидијецезалне Епархијске Конзисторије од 12. августа 1897. бр. К. 576/369. ех 1897. у погледу подмиривања путног трошка и дневница конзисторијалним изасланицима приликом увађања у парохију.

Ad K. 576./369. ex 1897.

Свима окружним протопрезвитерима.

Поводом једног специјалног питања, да ли има парох или црквена општина надлежном протопрезвитеру, који је новоизабраног пароха у парохију увео, односни путни трошак и дневнице платити, — решила је ова Конзисторија у седници својој од потписаног дана и под горњим бројем, сходног равнања ради, у опште наредити, да у будуће приликом увађања у парохију по црквеној општини изабраног пароха дотична црквена општина, а приликом увађања у администрацију новопостављени администратор званичњем конзисторијалном изасланику (окружном протопрезвитеру, администратору протопрезвитерата, и др.) проузрочени путни трошак — рачунајући на лађи подвоз I. класе, на железници II. класе, на колима 18 новчића по километру, те 3 фор. дневнице, — платити има, пошто је у првом случају интерес црквене општине, у другом интерес дотичног администратора у већој мери заступљен.

О чему не пропустите пречасност ваша подручно свештенство српске православне црквене општине знања и будућег равнања ради известити.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у *Карловцима* 12. августа 1897.

Георгије
Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Проглас 60-рице народних заступника.

II

У човеку се пораћа грижа савести, кад примљени посао не изврши по обећању, него на штету других а срамоту своју. Такав човек је узнемирен, несигуран, па и збуњен. Тражи и смишља извињења своме неуспеху. Ако је препреден, даје му вид и облик успеха, тим већег, чим му је

неуспех очигледнији, а препредност практичнија и безобзирнија.

Тако бива и са људима јавних послова; а како са појединим тако и са колективним индивидуама, са целим групама, са странкама.

Имамо пред собом коалиране наше народне странке, односно њихове представнике на Петровданском Сабору. Њихов проглас бар чини на нас утисак горе приказаног човека.

Шта су те странке обећавале пред избор? И ако у своме прогласу пре избора не изнесоше пред народ свој никаквог позитивног програма и обећања за свој рад на Петровданском Сабору, него само негацију за тај Сабор спремљеног најважнијег законодавног предлога и масу демагошких фраза и агитационих клевета и подметања, — ипак се у том прогласу налази бар нешто, што изгледа на обећање и наумљени задатак тих странака на томе Сабору.

И ако општом фразом одењуто, ипак је казано у прогласу: да ће посланици народних странака „с одважношћу стати у обрану наше народно-црквене автономије“, и да ће се „упети, да само одрже оно мало автономије што је имамо, те да неће дати државној власти, да и то мало автономије потпуно покоси.“

Па, како су народне странке испуниле то обећање? Пустићемо их, да најпре оне саме кажу. У прогласу свом после Сабора саопштавају оне бирачима, односно народу, најкрупнијим словима ове речи:

„Извојевали смо велику моралну победу: одбили смо с успехом најсиловитији нападај на независност и самосталност наше народно-црквене автономије.“

А обичним словима хвале се и овим:

„Враћајући се опет међу бираче своје, у крило милога народа свога, доносимо му неосвојене и неоскрњене те светиње народне, са тврдим уверењем, да смо свету дужност своју спрам народа, спрам потомства и спрам свете наше цркве православне учинили.“

Кад би те речи народних странака биле истините, благо нашем народу и цркви. Пољубили би у руку с реда све на прогласу потписане народне заступнике, не гледећи каквих их све има. А је ли тако као што они веле? Куку леле — није! Празне су то речи. Крупне су, ал се оне и бирају, кад се крупним неистинама обмањује народ, и кад се великим неуспесима навлачи образина великих успеха.

А да су то крупне, али празне. речи — ево и доказа.

Пре свега поричемо. да је на прошлом Сабору био учињен *најсиловитији* нападај на независност и самосталност наше автономије, у колико се под овим мисли „натурívање“ дневнога реда. Таква тврдња је нескромност, која је увек потребна ономе, који хоће да је велик и без великих дела.

Историја наших Сабора забележила је много озбиљније и теже ситуације од оне, у којој је био Петровдански *Сабор*.* Људи, који су онда водили народне послове знали су и у таквим околностима нешто позитивно, а у корист автономије, колико се дало, урадити. Нису наше постојеће уредбе донесене без борбе и тешких ситуација. Саборско Устројство пак, на које се тако радо позивамо сви, кад нам треба, донесено је испод многих, оштрих и тешких, ломљених копаља и буздована, али не рахатне и бесмислене негације и беспосленог кратковидог јуначења, него озбиљног рада и умног напрезања, којем се данас тако радо, а можда и с личним разлозима, многи уклањају.

Наметање и одређивање једне тачке дневнога реда, како је било на прошлом Сабору, спадало би у број најлакших тешкоћа. с којима се имали борити наши Сабори за прошлих 30, и за прошлих 200 година, колико је ове из неуставног доба слободно споменути.

Људи старог кова и опога ума, знали би ту тешкоћу савладати и препреку мудро обићи, ако не отклонити, те доћи до посла и рада, за којим и цела автономија, и це-

* Подвлачимо *Сабор*, јер би дозволити могли, да теже ситуације и тешње саборнице није било ни за коју до сад нашу странку, него што је била за народне странке на Петровданском Сабору. Но одмах примећујемо, да су те странке *саме себи* при уготовиле ту ситуацију и стесниле саборницу.

ла њезина управа, и толике потребе у нашој цркви и школи очајно вапију и плачно га траже и очекују. Знали би они то учинити, *и они би то и учинили.* Није то тешко било учинити ни данашњим народним странкама, *али оне то учинити нису хтеле.* Да су примиле и предлог дра Нике Максимовића, могло се до рада доћи, конфликт избећи, самосталност и слобода Сабора очувати Није кр. Повереник рекао, да се не би ни предлог дра Максимовића прихватио, него да би га узео ad referendum. А ми, који смо више знали, него што је кр. Повереник хтео или могао да каже дотичним изасланицима, ми смо слободни веровати, ако не тврдити, да би се прихватио и онај expediens, ког је препоручивао Др. Максимовић, јер узети нешто ad referendum, не значи а priori одбити, као што су разгласили органи народних странака у обрану свога нерада.

Било је дакле начина, да се конфликат, а с њиме и катастрофа избегне. Могао је Сабор motu proprio ставити на прво место дневнога реда предложени Устав, уз мотивацију, која је и сувише на расположењу стајала, а која би иницијативу Сабора при томе поступку изван сваке сумње ставила, те тако, с „правом и достојанством“ отклонити ненадлежну интерпелацију при установљењу саборског дневног реда.

Да су народне странке тако поступиле, дошао би Сабор до рада, а оне не би дошле у незгодан и врло сумњив положај, да из свога прогласа прве редакције буду присиљене брисати речи, да је Сабор „атентат на слободу Сабора с пуним правом и достојанством одбио.“ Јер, кад се брисање тих речи логички интерпретира, излази: или да није било атентата, или да га народне странке нису одбиле „са правом и достојанством.“

Да су народне странке мудро и тактично поступиле, као што се дало, и као што се могло, Сабор би остао на окупу и радио би свој посао.

Али, да су тако учиниле, народне странке би се нашле пред једним послом, ког су осудиле пре него што су га оцениле, пре него што су и ушле у Сабор. Нашле би се пред градњом Устава, коме су изрекле смртну осуду и викнуле pereat, доле с њим, онако тек, да им то послужи као агитационо средство, или из неког априористичког *страха* од његове градње, заборављајући, као и г. 1892., да су тиме учиниле предрасудак себи и своме положају у Сабору. Тај предрасудак — *које не би народне странке учиниле да су знале, да ће у Сабору имати већину, као што су имале* — није им дозвољавао нак, да приступе градњи Устава.

И сад долазимо до тачке, са које пада потпуна светлост на „целику моралну победу,“ коју народне странке, ad captandam bonevolentiam превареног у нади народа, тако поносно, ал' приметно у грижи своје савести, истичу.

Та светлост нам приказује борбу народних странака за дневни ред као једну фикцију, под којом се борба водила. Проказује нам сву обману, којом народне странке хтедоше да опсене народ и своме нераду дају значај неког јунаштва и пожртвовања, а себе да овласте на онај, пун неистине и извињавања поклич у своме прогласу: „Ми смо хтели да радимо, али нам нису дали.“

Та светлост, до које долазимо анализом поступка народних странака на Петровданском Сабору, неда тајити истину. А народ има права и треба да сазна истину. На среду, дакле, с њом. А истина је ово: *Народне странке нису хтеле градити Устав, и зато су инатењем дневнога реда изазвале одгоду Сабора. Волеле су, да се Сабор и одгоди и распусти; стављале су све на коцку, играле су га батриће са нашом аутономијом, с народом, црквом и школом, само да се Устав не узме у претрес и не донесе на Сабору.*

„Доле с Уставом“, то је била есенција борбе, која се одигравала на прошлом Сабору, а дневни ред је била тек финта. под којом се борба водила. А то је нехотице признао, без намере да призна, и проглас народних странака, односно њихових заступника у Сабору, кад вели „да је влада хтела Сабору прописати дневни ред, у цели, да му народно-црквени Устав наметне“, (дакле, не више јединствени штатут!) А кад је тако, где се онда *мора тражити*

прогласом 60 народних заступника проглашена „велика морална победа“?

Подвлачимо *мора тражити*, јер прогласе не казује у којем акту Сабора је та „победа“. Он је у том погледу нескрен као и у целини својој.

Но према изложеној анализи поступка народних странака мора се она тражити сасвим логично: *у откључању уставотворног рада, а не у одбијању наметаног дневног реда.*

О каквој победи у питању дневног реда не може бити озбиљна говора већ ни зато, што борбе ту није ни требало ни морало бити, јер се то питање дало решити, односно обићи, без икакве борбе. Победити у борби, какву је силом натегла већина на Петровданском Сабору, није нити јунаштво, нити умност каква. За таку победу — ако о победи може уопште бити говора још — довољна је проста кратковидост и каприца.

Али, узмимо да је цела ова ствар питања дневног реда решена већ, са уништењем саборског закључка и одгодом Сабора, питање је: да ли у томе свему има какве победе Сабора нашег и наших интереса? Зашто бити наиван на подсмех света? Зашто и себе обмањивати, кад се већ даду обмањивати од нас и немачки и мађарски и француски, па и сами руски листови, да о онима нашим у Србији и не говоримо. Браћа су, па нам добра желе и ако не знаду чиме да нам га учине. То, што проглас 60 народних заступника жели да прикаже, као велику моралну победу, није то ни Пирхова победа! То је победа онога небоџе, који се опкладно, да му не сме нико одсећи прст, па га пружио на касапницу. А кад му га одсеконе, он викну, у плачу победног заноса: А јао! добио сам (опкладу). Добио, ал' остао без прста.

И зар није таква победа и наша, са којом се наивно размеће проглас наших 60 народних заступника? Зар не би имали и ми разлога, да јаукнемо: „А јао, добили смо“? И сувише разлога имамо, да о свему томе дубоко и родољубиво размишљамо, а не да кикоћемо са нелогичним, лакомисленим и демагошким прогласима. За то размишљање пружа нам довољно материјала пребачена непослушност, уништени саборски закључак и одгода Сабора.

Или је заиста уверење 60 народних заступника, да смо, без невоље изазваним конфликтом питања дневног реда, нешто добили? Ми не можемо веровати да постоји озбиљно и истинито такво уверење. Осим, ако су нека господа, обмањујући непрестано и дуго друге, дошли већ до тога *да у своје обмане и сами верују.*

Саборски закључак у погледу дневног реда поништен је по кр. Поверенику. Тиме је флагрантно повређена, управо потпуно секвестрована и суспендована слобода и самосталност нашег Сабора. Ето, то је један „успех“ позитивног рада народних странака! И под таквим ударцем и са таком модрицом, певати о „великој моралној победи“ зар није наивност и самообмањивање? Је ли поништавање саборског закључка акт силе или права? Не мења практичну последицу његову. Ко може силом своје моћи такав акт да изведе једаред, извешће га кад год му се усхте, крај свију писаних закона, до год осећа за то моћи и снаге. Шта више, ништа нам не јамчи, да не ће и даље моћи. Ми то осуђујемо. То се зове уставни апсолутизам. То се противи свима појмовима права, праведности, законитости, уставности и либерализма и наше автономије, — али, *тако бива.* А да у то не сумњају ни народне странке, сведочи и онај насут њихова прогласа да су „**за сада** *одбили нападај.*“ А кад ствар тако стоји, онда треба да смо обазриви и мудри увек, па да не испречавамо, као у пркос, своја права сили и онда, кад смо уверени, да ће га поништити једним потезом пера, а без бојазни од последица, напротив у комбинацији, да својом праксом створи за себе закон, по коме, код неких аксиоми: ex facto oritur jus. Слабији не треба да дају јачима прилике, да им права крње и поништују силом своје моћи и да тиме стварају прецеденце, увек опасне и штетне по слабије. Ови морају то избегавати и уклањати се томе *до год могу. У* нашем конкретном случају *то се учинити могло, а није се хтело.* Казали смо и зашто. Народне странке нису хтеле да граде Устав. Видећи, да би га морале градити кад би Сабор остао

на окупу, изазвале су питањем дневнога реда, одгоду Сабора И ако има какве победе у раду, односно нераду, народних странака, та победа није, и по својим резултатима не може бити у питању саборског дневнога реда, него је та победа у томе: што Сабор ни г. 1897. није донео нашој автономији Устав.

А је ли то „велика морална победа,“ којом је „одбијен најсиловитији нападај на независност и самосталност наше автономије“ и којом су „донесене народу неосвојене и неоскрвњене светиње народне“?

О томе у трећем чланку.

Конференција код министра председника.

Као што је познато поштованим читаоцима, позвао је преузвишени г. угарски министар председник *барон Банфи* неке посланике на нашем Сабору и друге неке угледније Србе к себи на конференције.

На конференцију за 25. авг. (6. септ.) добили су позиве: барон Јован Живковић, др. Михаило Полит-Десанчић, др. Илија Вучетић, Евген Думча, др. Ђорђе Красојевић и др. Паја Драгојлић.

Позвани састали су се у здању министра-председника у Будимпешти у 5 сах. после подне, а конференција трајала је до скоро $^1/_2$8 у вече.

Ток ове конференције доносимо по „Бранику“.

Барон *Банфи* поздравио је присутне српске посланике разлажући, зашто их је замолио да дођу њему на договор, наиме главна му је по буда била, да се обавести о расположају већине саборске и узроцима, зашто народно-црквени сабор није могао успешно да ради, већ је морао бити одгођен. У том погледу мора особито нагласити, да не стоји она вест, коју је „Браник“ донео, наиме, да је он хтео конгрес расчистити, али да је упливом круне био принуђен да сабор само одгоди. Он, од кад је министар-председник, тако је срећан, да је Његово Величанство сваки његов предлог усвојило. На за то је он из сопствене побуде учинио препокорну представку, да се српски конгрес само одгоди, а не да се распусти а то је учинио за то, да се може међутим оријентовати о стању ствари, па ако је могуће, да српски конгрес свој рад и настави. Нека буду уверена господа, да он није непријатељ српске црквене автономије, него напротив, да живо жели да се српска црквена автономија што боље уреди. То је и била побуда, да се једном створи једноставан устав, који би српску црквену автономију уредио. А давнашња је жеља и Његовог Величанства, да се српска црквена автономија једном уреди. Што се тиче самог једноставног устава, то тај устав није дело угарске владе, већ га је израдио саборски одбор као на то позвани орган. Међ — вели барон Банфи — тај читав устав познат је тек од 3—4 дана, како сам добио у руке његов мађарски превод. Пошто је српски конгрес одгођен, то сам желио, да се свестрано и потпуно обавестим и за то сам вас, господо, позвао, да ми жељеног обавештаја са пуном искреношћу дати изволите. А да сам ја с моје стране с највећом вољом и потпуном искреношћу поступио, доказ је и то, што сам позвао чланове сабора и од крајних праваца.

Др. *Илија Вучетић*: Пре свега мора нагласити, да присутни чланови сабора не могу се називати посланицима крајних странака, јер бар либерална странка, којој он припада, не може се називати крајњом странком. Што се саме ствари тиче, то он држи, да је тешкоћа у томе, што се од стране владе хтело по сваку цену, да српско-народно црквени сабор прими безусловно т. зв. једнистевни устав, што га је саборски одбор израдио. Узрок, зашто је јавно мњење у Срба против тога јединственог устава — тај је, што се боји, да примањем такога устава може ставити на коцку и она стечена права, која се налазе у већ санкционираним статутима. Ваља знати, да ово стоји у свези и са односајем према јерархији. Санкционираним саборским устројством од 14. маја 1875. означен је тачно одношај јерархије према сабору. Кад би се нов устав градио, можда би јерархија себи опет виндицирала она права, од којих је она својевољно одступила, кад се градило саборско устројство, које је и привољом јерархије превишњу потврду добило. Чини се, да је целисходније, да се граде поједине установе, поједини статути, којих још немамо, а који су потребни, а тако исто да се поправе ове привремене установе, тако да одговоре према искуству нужним потребама. Грађењем једноставног устава могао би таки поводљи конфликт са јерархијом, наиме у главном питању изборног реда и од стране јерархије жељене промене, да свештенци свештенике бирају. У осталом предложени јединствени устав у многом погледу и ако има добрих установа — врло је непотпун. Не би имао ништа против, да се оне добре установе, које се у предложеном уставу налазе, као поједини статути изваде и као такови у живот приведу. Не стоји она тврдња, да наша црквена автономија није ни мало уређена, него ту нашу автономију само ваља допунити и доградити, за то држи, да није опортуно да се јединствени устав гради.

Др. *Михаило Полит-Десанчић*: Пре него што би се упустио у појединости, жели да означи главни узрок, зашто српски народ не може да дође до коначног уређења своје народно црквене автономије. Он од двадесет и више година има то жалосно искуство, да је читава политика сваг-

дањ угарске владе сасвим погрешна према српском црквеном питању. Позајна тачка сваке досадање угарске владе била је та, да је свагда силом тражила у српском црквеном питању неко политично питање. — Ја сам — наставља др. Полит — имао прилике на конгресу од г. 1879. нагласити, да се српско-народни црквени сабор нема бавити никаквим политичким питањима и да је то злонамерна подвала, која се чини српском конгресу, као што могу казати, да ни на једном од досадањих конгреса није никоме пало на памет, да тера политику. Но свагдања угарска влада од чисто конфесионалног и културног питања правила је политично питање, назирући у свакој манифестацији конгреса политичне намере.

Српско црквено питање сасвим је једноставно и даје се лако решити. То решење даје се свести на три речи: Изједначите нас са другим конфесијама, дајте нам ону слободу, што је друге вероисповести, а наиме лутерани и калвини уживају. Каже се, карактер источно-православне цркве није овај, што у лутерана и протестаната. Знамо ми врло добро, да наша источно-православна црква има епископалан карактер. Али наша православна црква није ни оно, што је католична црква. Источно православна црква прилагођава се одношајима дотичних народа. Православна црква у својим спољним одношајима друкчија је у Цариграду, друкчија у Букурешту, друкчија у Београду, друкчија у Русији и т. д. Баш она црква православна, која у многом погледу служи као образац, васељенски патријархат, има не само да респектује него и да се повинује оним правима, која лајички елемент у тој цркви има.

Српска народно црквена автономија има своју историјску подлогу као ни једна друга конфесија у Угарској. Орган те автономије, законити, легални орган те автономије био је и јесте свагда српско-народно-црквени сабор. Наша јерархија, ако хоће да респектује развитак православне источне цркве у овим крајевима, има и мора респектовати српски народно-црквени сабор.

Велика је, неизмерна је погрешка, што је свагдашња угарска влада давала извесну заштиту нашој јерархији против народно-црквеног сабора, дакле против оног органа, који своју историјску легалност има. Непојмљива је ствар, да је угарска влада, ако није имала каквих задњих мисли, могла давати такове заштите. Српски народ може се баш означити као овај, који живи и мре за своју православну веру. На тај народ да не зна да респектује своју сопствену веру, да респектује своју јерархију, већ да треба да га угарска влада упућује на респектовање своје вере! Ја могу рећи, да је сваки од нас, што се тиче православне вере, највећи клерикалац, јер да то нисмо, не би се тако живо заузимали били против политично-црквених реформа. Не могу се упуштати у то разлагање, зашто је наша јерархија свагда тражила заштиту угарске владе и зашто ју је наланила, али једно би вадало угарска влада да размисли, да јој мора више стати до тога, да задовољи један читав народ, једну читаву конфесију, него неколико владика.

Наш конгрес је легални орган наше автономије, који има и мора имати меродавну реч. На нека се не каже, да је садашњи конгрес изашао неке демагошке струје. Ја могу свакога уверити, да је данашњи конгрес изашао праве воље православног народа српског. У том конгресу представљен је цвет српске интелигенције. У истом конгресу имамо преко 20 доктора, имамо старих и младих посланика, мужева, који су у парламентарном и државном животу оседели. Таковим људима не могу се никакве претераности пребацивати.

Сад да пређем на сам тако звани јединствени устав, што га је одбор сабору предложио. Морам пре свега нагласити, да је врло сумњиво морало изгледати, што се за тај устав тако јако ешофирала угарска влада и што је нескако са свима средствима форсирала, да конгрес тај устав прими. Изгледало је врло сумњиво, да се угарска влада некако за нас више брине, него ми за оно, што у нашу корист иде. Ја, кад се сетим читавог поступка при последњем конгресу, немам доста речи, да га осудим. Мени, који сам био многогодишњи посланик на угарском сабору, кад сам слушао речи кр. комесара, чинило се, да сам сиао на гране једнога ђака у скамији, јер такав је био тон, с којим се говорило према представништву једног читавог народа, једне читаве конфесије.

За што се ми опиремо том једноставном уставу? Је ли могуће, да се ми опиремо томе, да се рђавије замени бољим? И ми би желели, да наша автономија има своју целину, своју округлину, али чега се бојимо, то је, да при тој целини и округлини изгубимо оно, што смо са санкционисаним статутима већ стекли. Не лежи сав спас у кодификацији закона. У неким државама превлађује начело кодификације, у другима противно начело. Познато је, да Угарска до скора није имала кодификираних закона, а у Енглеској и данас превлађује струја против кодификације.

Ја морам одлучно побијати, што се у мађарским новинама на широко расправља, да је наша народно-црквена автономија са свим не уређена и да ту влада неки дар-мар, а мора се уредити и то јединственим уставом, јер то захтева IX. зак. чл. од год 1868. Но оно, што тај законски чланак у свом §. 7. захтева, на име грађење саборског устројства, то смо већ давно и давно још пре 23 године учинили. Зато је сасвим неумесно позивати се у том погледу на захтев IX. зак. чланка од год. 1868. Ја могу рећи, да је наша автономија у три четвртине већ уређена и да би вадало само још једну четвртину доградити. Наглашује се као нека велика добит §. 9. јединственог устава, где је тобоже ограничен утицај и располагање државне

власти према нашој автономији. Но ја држим, да је тај §. врло опасан по нашу автономију, може бити опаснији него и сама ова октројка у нашем саборском устројству, јер и у тој октројци нашега саборског устројства установљен је само неки recursus ad abusu, али угарска је владала себи присвојила право решења као последња инстанција. У јединственом уставу §. 9. отвара широм врата, да сваки који није задовољан са решењем наших највиших автономних власти, може за 30 дана на министарство рекурисати. Истина, да би министарство имало само право касације, али знамо, како је по саборском устројству министарство решавало recursus ab abusu.

Ја, колико сам студирао државно право европских држава знам да се ни једној држави на свету не може одрећи право, да на оно, што је противдржавно, што се коси са законима и уредбама — има право уништења. За то држим, да је сасвим излишно, при органичком статуту какве црквене автономије држави резервисати право уништења, које право држава по себи има. За то, ако државна власт нема других умишљаја, таково резервисање је са свим излишно.

Морало је пасти у очи, да је саборски одбор градио тај јединствени устав без икаквог контакта са српском интелигенцијом, да је као неку тајну држао читав тај операт и да га је изнео на јавност тек неколико дана пре састанка сабора. Је ли онда чудо, да нико није могао бити оријентован о том јединственом уставу, а што је најглавнија погрешка, саборски одбор није нашао за нужно, да свој операт, као што је то при свима законским предлозима обичај, са мотивацијом сабору предложи. Но напослетку тај јединствени устав, као органички статут, врло је непотпун, јер много шта не садржава, што би морао садржавати, а као врло важну ствар не садржава уредбу о дотацији парохијског свештенства.

Познато је, да се деловање конгреса разбило о то, што се конгресу није допустило, да свој дневни ред установи, и да се захтевало, да узме у претрес у првом реду јединствени устав са искључењем свију других предмета. Ја могу уверити сваког, да конгрес осим јединственог устава, што га је као законотворни предмет на прво место расправе ставио — није ни обести друге предмете административне природе пре тога устава на дневни ред ставио. Наш народно-црквени конгрес није само законодавно тело, него је и највиши контролни орган. Од много и много година немамо ми од стране сабора установљеног прорачуна, немамо финализованих рачуна, није конгрес у положају, да пресуди рад свога органа, саборског одбора, а за пуних седам година није изабрао саборски одбор, коме мандат легално тече само за три године. А бирање саборског одбора спадало би у неку руку у само конституисање сабора. За то је сасим природно, што је конгрес пре расправе јединственог устава друге важне и прешне административне ствари ставио на дневни ред.

Но ја држим, да и у том погледу конгрес не би био интрасигентан, него да би се показао концилијантан. Можда би био излазак то, да конгрес стави збила на прво место дневног реда реда расправу једноставног устава, па да изабере један одбор ad hoc, који би му предлог о том уставу учинио, а међутим, док би тај одбор радио, да сабор друге административне послове у расправу узме. Наравно, да би услов за расправу јединственог устава тај био, да се добију гаранције, да у евентуално примљеном уставу неће бити октројака. Иначе, по мом мишљењу држим, да је целисходније, да се једноставни устав не гради, већ да се поједине потребне установе посебним статутима дограде. У том погледу ја се потпуно слажем са мишљем мога пријатеља др Вучетића.

Хоћу да завршим. Решење српског црквеног питања важна је ствар, и за то смо захвални Његовој Екселенцији г. министру председнику, што нас је позвао, да се о том и по нас и по нашу отаџбину важном питању посаветујемо.

Као многогодишњи посланик на угарском сабору имао сам прилике много пута општити са покојним министром председником баром Венкхајмом. Он ми је приповедао, да га је често Његово Величанство ословило с тим: „Хоћете ли задовољити народности? Хоћете ли задовољити Србе?“ Ја сам уверен, да Његово Величанство најжешће жели, да се српска црквена автономија што новољније уреди. То стоји у вези са традицијама дома Његовог Величанства, а стоји у некој вези и са положајем наше монархије на Истоку.

Кад сам још био послаником на угарском сабору, ја сам имао прилике у једном говору, да нагласим, да у Угарској конфесионална питања заузимају најважније место. О тим конфесионалним односајима, наравно, на западу Европе немају ни појма. Ја сам на угарском сабору рекао, да лутерани и калвини нису у своје доба тако живо и с великим пожртвовањем бранили своју конфесију, Бог зна, би ли Угарска била дошла до данашње своје самосталности. Зато би требало да је прво правило угарских државника: респектовати слободу сваке конфесије. Ја завршујем, е чим сам почео: Српско црквено питање лако је решити: Изједначите нас са другим конфесијама, оставите Србима, да се они сами за своју вероисповест брину, јер они најбоље могу знати, шта им је корисно и шта одговара психној православној вери.

Барон *Банфи* изјављује, да је баш давнашња жеља круне, да се автономија српске цркве у један устав сведе. Ево ја имам — наставља барон Банфи — у својим рукама решење Његовог Величанства од год. 1883., где се угарско министарство упућује, да од покојнога патријарха Германа Анђелића предложени операт предложи

конгресу, који би се имао сазвати. Тада се није могао сазвати конгрес, што су настале познате околности у Хрватској због грбова, те се није држало за целисходно у то време изборе за српски конгрес расписати. И најновија жеља Његовог Величанства била је, да се једноставан устав сагради. Па и ако министарство није учествовало никојим начином у том елаборату, већ га је са свим самостално саборски одбор израдио, то и министарство увиђа потребу такога црквеног устава, јер поједини постојећи црквени статути врло су непотпуни и стоје један с другим у противословљу.

* Барон *Јован Живковић:* Читава ова ваша расправа записи поглавито од тога, да смо на чисто, да-ли угарска влада безусловно остаје при томе, да се мора градити једноставан црквени устав. За то је он слободан запитати Његову Екселенцију какво становиште заузима у том погледу угарска влада? Он са своје стране заузима становиште против јединственог устава. Он тај устав држи у највећој мери за непотпун. Захтевало се од конгреса, да уме у расправу тај устав, а није му се дало ни времена да се о истом оријентира. Он је човеки стар и служио је још за време Бахове системе, па се сећа, да је и у оном апсолутистичном времену и најмањи законски предлог, што се подносио Његовом Величанству, па ма се тај предлог састојао и из неколико линија, морао имати своју мотивацију. Саборски одбор пак поднео је сабору такав опсежан елаборат без икакве мотивације. Не нојми, зашто је кр. комесар спречавао избор новог саборског одбора. То је таково природно право конгреса, да о томе не треба даље ни говорити. Инсинуирало се нама, да се грабимо за чланство саборског одбора. Ја могу сваког уверити, да ја не бих желео ући у саборски одбор и да бих се желео откунити с тога, јер бити члан саборског није врло пријатна ствар. Морали би бити на чисто, може ли конгрес административне ствари посвршавати, и да ли влада безусловно стоји на становишту да конгрес мора пре свега узети у претрес јединствени устав, да не ће бити октројака.

Барон *Банфи* изјављује, да он на стављена питања не може одговора дати, јер би то прелазило оквир саветовања данашње конференције.

Др. *Александар Дорди*, министарски саветник, разлаже, да је јединствени устав за то нужда, јер према данашњим појединим статутима готово је немогуће оцењење министарства са автономним властима. Има тако многобројних конфликата, што се саме компетенције тиче, да многа питања остају дуго нерешена. Угарска влада за то је пристала на §. 9. новог устава, да се баш компетенција владина строго ограничи и да се сведе само на право касације. И сама компетенција сабора сувише је широка и велика је неправилност, да је конгрес уједно и нека административна власт.

Др. *Илија Вучетић:* Мени није познато, да конгрес има тако велику компетенцију за административне ствари. Ја бих желео, да ми г. министарски саветник означи ту велику компетенцију конгреса у административним стварима. Ја знам, да, осим приволе за продаје народно-црквених добара и неких избора, конгрес, осим што је контролна власт, нема компетенцију административну него законодавну.

Барон *Банфи:* Конгрес би требао да је оно, што је у калвина Zsinat, који се сваке године састаје; а саборски одбор требао би да је оно, што је у калвина конвент.

Др. *Михајло Полит-Десанчић:* То је са свим различно. Саборски одбор је у нас орган сабора, којега и бира, дочим конвент не бира Zsinat, већ чланови истога постају прописаним изборним редом. У осталом наш конгрес има своју историјску подлогу, и та компетенција не да се пренети на какав други орган.

Др. *Ђорђе Красојевић:* изјављује да радикална странка не би се никако могла уништати у расправу јединственог устава, ако влада не би дала гаранције, да се у такав устав не би уметале октројке.

Барон *Банфи* изјављује, да он није у положају, да такове гаранције даде. Он још није оријентован о томе, да-ли би наступила потреба и могућност каквих октројака.

Др. *Паја Дракулић* слаже се са установом §. 9. новога јединственог устава, јер у истоме види ограничење утицаја државног. По његовом мњењу начин поступка би био овај. Присутни чланови, који уживају поверење конгреса и имаду меродаван утицај на читав конгрес, имали би прерадити предложени јединствени устав и тако прерађен ставити на расположење влади, да своје примедбе учини, па тек онда да се наново конгрес сазове, али на сваки начин да би влада имала пружити гаранције да неће бити октројака

Евген Думча држи да би поступак, који је др. Дракулић предложио, био целисходан. Но и он је тога мњења, да нема ни једног члана конгреса, који би без гаранције против октројака хтео расправљати јединствени устав.

Барон *Банфи* поново изјављује, да он никакве гаранције у напред не може дати, а и иначе не слаже се са предлогом др. Дракулића. Ви се, господо, — наставља барон Банфи — бојите појединих октројака, но влада би могла доћи у положај, ако се друкчије не може, да притече средству октројке за читав устав. С тим нећу да рекнем, да сам се одлучно за такову октројку, али ако би та мисао у мени сазрела као нужна, ја ћу имати и одважности, да је Његовом Величанству предложим.

Др. *Михајло Полит-Десанчић:* Таково што ми нисмо кадри предупредити, јер није у нашим рукама државна власт.

Барон *Јован Живковић:* Ја сам стар човек, ближе гробу него животу, и са болом у души

морам рећи, да не видим изласка и да према томе наша саветовања морају остати без резултата.

Барон *Банфи:* Моја је дужност била, да господи изјавим, да се по краљ. рескрипту пре свега предлог о јединственом уставу има у претрес узети и довршити пре свију других предмета. У осталом ја ћу, пошто сам мњења саслушао, ствар у расуђење узети и према томе моје одлуке равнати. Захваљујем се господи, која су се потрудила, да на мој позив у конференцију дођу.

У прошлу среду били су на конференсање позвати г.г. Др. *Ника Максимовић, Стеван В. Поповић, Јосиф Јагић, Теодор Мандић* и Др. *Сима Павловић.*

О овој конференцији донећемо извештај у идућем броју.

У прошли петак конферисао је г. министар председник са Његовом Светости преузв. г. *патријархом Германом,* на коју конференцију били су позвати и високопреосвештена господа епископи.

Бр. 195 П. О. ех 1897.

Изјава.*

Парламентарни лек или средство, употребљено на основу истине, правде и закона, мора имати благодетних последица за друштво, јер се њиме санира постојеће какво зло; али, када интерпелација једна не потиче из чистог и бистрог врела истине, већ из мутног извора грубе нечистине и себичности, онда такова интерпелација није морално оправдана, јер јој је основа: лаж, а садржина: увреда и клевета.

И ово је заиста велико зло и погрешка.

Па морамо на жалост, констатовати, да је у ову погрешку и наш саборски заступник, парох Младен Јосић, шао, да ли хотимице или нехотице, писмо кадри пресудити; али свакако својом кривицом, јер је он у интерпелацији својој, дана 14. јула о. г. у VII. седници нашега народно-црквеног сабора лакомислено, замачно по крвној и једностраној тенденцијозној информацији људи, којима је до тога стало, да и опет дођу на управу овдашње црк. општине, пуке нечистине, увреде и клевете изговорио, те на тако ружном и нечистином темељу интерпелацију своју заградио.

Интерпелант, Младен Јосић, мотивишући интерпелацију своју, рекао је пред лицем целог сабора, између осталог и ово:

Да арадска срп. православ. црква. општина рукује са неких 200.000 фор., да у овој општини данас влада велики неред и стање, да не може бити горе; — да тај неред подржава епарх. управа темишварска; — да је епарх. управа разрешила црква. општину још 1895. и именовала је овде привремени одбор, који већ две године управља; — да је рад овога одбора врло немаран; — да одбор овај држи школу једну већ годину дана затворену и неће стећаји да распише; — да је друга школа у тако жалосном стању, да полицијска власт прети, да ће је затворити; — да је одбор овај скинуо са перовођства учитеља и ово поверио једном трговачком агенту, који је врло имућан, а коме одбор овај перовођску плату повисује од 200 ф. на 600 фор.; — да је одбор овај повисио и црквењаку плату, само за то, да ову поједначи с платом учитељевом; — да је одбор овај и свештенику плату подигао; — и да је црква у тако трошном стању, да се човек прекрсти. — Ово и овако је интерпелант патетично у поменутој саборској седници.

Тешке и претешке су оптужбе ове, које је интерпелант против овога одбора јавно, на највишем месту наше црквеномије, подигао.

Одбор овај веома жали, што је Сабор наш одгођен, јер је тиме одузета могућност вис. Председништву Саборском, да интерпеланту на основу законитим путем набављене информације и извештаја, одговори и право и верно стање ствари, пред вис. Сабор изнесе, те би се интерпелант онда и сам уверио, да је лакомишљено интерпелисао, — и да су га инструктори његови злонамерно обманули и на странпутицу завели.

На стога, што Сабора више нема, одбор овај, да се о њему не би можда рекло: „Qui tacet, consentire videtur“, не може ћутке прећи преко интерпелације заступника Младена Јосића, већ истини у хатар и ради обавештаја читалачке публике с једне стране; — с друге пак стране, да би од себе одбио тешке оптужбе и клевете, којима је интерпелант црквени овај одбор пред лицем целог народа српског обасуо и оптужио, — изјављује:

да се најсвечаније отграђује против оних нечистина, злонамерних подвала, увреда и клевета, садржаних у упитној интерпелацији заступника Младена Јосића, и осуђује нелојалан и недостојан поступак његов најодлучније; јер:

није истина, а арадска црквена општина рукује са неких 200.000 фор. јер њене општине арадске са свима закладама и фундацијама, износи крајем децембра 1896. . . . . 97·326 ф. 13 н.
а потраживање општине у име разних одштета износи . . . 5.082 ф. 71 н.

Свега дакле 102.408 ф. 84 н.

није истина, да је рад овога одбора немаран и да у овој општини влада данас велики неред и ста-

* Без сваке одговорности уредништва. Ур.

ње, да не може бити горе; јер одбор овај вршн дужности своје, тачно и савесно, и нема више немира, трвења и ни једног случаја, да се брахијална сила морала употребити, а да се наредбе и налози предпостављених автономних власти могу извршити, као што то пређе, под разрешеном управом случај беше;

није истина, да је одбор овај на управи ове општине већ од 2 године дана, већ само од 1-ог марта 1896. године;

није истина, да је одбор овај у злој намери затворио овдашњу једну школу, и да неће стечаји да распише; јер се ова школа сама, силом околности затворила, пошто се школ. деца у ту школу никако уписала нису, те по томе се ни стечаји на учитељско место расписати није могао;

није истина, да је садашњи прив. црк. одбор, који није ни пуно годину и по на управи ове црквене општине, крив, што је друга овдашња школа такова, да се у њој не би смело више предавати; јер је то стара трошна зграда, коју је овај одбор од биште разрешене овдашње управе у наслеђе примио, но пред свега тога, ове године оправити дао, што је бивша управа пропустила учинити;

није истина, да је овај одбор перовођство поверио једном врло имућном трговачком агенту, који је плату од 200 на 600 фор. повисио; јер нити му је перовођа тај „врло имућан трговачки агент.“ нити му је плата перовођска на 600 фор. повишена, већ исти у име перовођства ужива само 150 фор. годишње; а жао нам је, што садашњи учитељ наш није у стању вршити дужности перовођске, јер он, према разграната у звању општ. администрацији овдашњој, која захтева и вредно и вешто перо, а према месним приликама, и знање мађарског језика, просто није способан за обављање перовођских дужности и послова у овој општини;

није истина, да је одбор овај повисио плату црквењакову, само за то, да је изједначи с платом учитељевом; јер црквењакова плата и данас износи годишње 200 фор. као и пре 20 година;

што је црква у доста лошем стању, није кривица овог одбора, већ старе разрешене општинске управе овдашње, која је пропустила дужност своју да у дугом низу година газдовања свога, цркву оправити даље; ко на умрење и утеху свију родољуба и штоваоца сени неуморног добротвора српског, славне успомене Саве Текелије, нека је знано, да се одбор овај већ побринуо, да се и црква ова, та светла и света задужбина поменутог добротвора, још овога лета оправи, па и нова школа сазида, што разрешена овдашња управа није за нужно нашла учинити, већ је тако радила и „манипулирала“ да је најпосле надлежна епарх. власт за нужно нашла, да исту управу на основу спроведене против ње истраге разреши, и то:

због доказане ренитенције: — због незнања звничења; и због несавесне манипулације, којом је општину ову са више хиљада форината оштетила, те је епарх. власт против виновника те штете, а ради накнаде ове, код надлежног суда парницу потегнути дала.

Ово решење епарх. власти потврдила је и другостепена автономна власт наша, високославни саборски одбор.

Што се најпосле повишења свештеничке плате тиче, ствар је у овоме:

Одбор овај имајући у виду владајућу велику скупоћу у месту, као и околност ту, да је Арад седиште окружног проте аradског, нашао је за потребно и оправдано, да плату протопресвитерске парохије овдашње са 800 фор. на 1000 фор. годишње повиси и поднео је односни закључак свој ради више одобрења надлежној епарх. власти; но ова није тај закључак одобрила, поглавито с разлога, што у овој општини још нередовно стање постоји, те нема никог органа, који је позван да реши питање о свештеничкој плати, већ је обзиром на познату владајућу скупоћу станова у Араду, и несугласицу, која је баш због станарине између овдашње црк. општине и изабраног окр. проте пок. Ђорђа Јеврића, настала била, повишицу станарине од 300 на 500 фор. годишње одобрила, тих пре што се пристојан, закону и достојанству једног протопресвитера одговарајући стан у близини цркве, испод 500 фор. ни не може добити.

На кад Вел. Кикинда, а без сумње још и друге мање вароши, могу својим протопресвитерима по 400 фор. у име годишње станарине плаћати, онда није ништа страшног у томе, што Арад, као много већа варош 500 фор. годишње станарине плаћа своме свештенику, који је као администратор протопресвитерата аradског, представник и заменик окр. проте, те као такав позван, да општину и Сриство овдашње према свима страним властима и дигнитарима заступа и репрезентује.

Оволико за нужно најпосле, да истини у хатар — и колико се одбора овог тиче, најмање; а на остале неистине енуницијације интерпелантове, тичући се епарх. управе наше, мислимо, да није одбор овај позван да одговара.

Из седнице управног црк. одбора, срп. прав.

црки. општине арадске, држане у Араду 30. јула (11. авг.) 1897.

Милош Станковић
привр. перовођа.

Арсеније Илић
председник.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Архидијецезална Конзисторија**) у седници својој од 12. (24.) августа о. г., под председништвом Његове Светости, преузвишеног госп. *патријарха Георгија*, решила је и ове предмете: Поводом високе одлуке св. Архијерејског Синода, да се подручном свештенству препоручи набавка потребног свештенству важног дела „Правила православне цркве“ (I. и II. део) с тумачењем од епископа Никодима, та је препорука и учињена. — Прочитан је високи отпис Његове Светости, преузв. г. патријарха српског Георгија, којим саопштава, одлуку св. Архијерејског Синода, којом је исти узео на поновно знање извештај митрополита херцеговачко-захумског, виспресв. г. Серафима, да је Његово Величанство врховношћу одлуком од 21. априла 1897. наволело одобрити и постанити му конзисторију, коју је већ и отворењем прогласно. — Узет је на знање извештај о рукоположењу монаха грчетешког Данила Пантелића за ђакона. — Узет је на знање извештај, да је вис. кр. земаљска влада одел за богоштовље и наставу поделила опрост од полагања испита зрелости свршеном богослову Ж. Т., те извештај о његову рукоположењу за ђакона, односно презвитера. — Узета је на знање дознака мировине од 400 фор. годишњих умировљеном пароху у Мзављелосу јерeју Стевану Вукосављевићу. — За администратора тамошње парохије постављен је јерej Жарко Трифуновић, а досадањи тамошњи лични помоћник, јеромонах Василијан Поповић, упућен је у манастир Раковац. — Обавештење се јерej Владислав Станисављевић, протопрезвитератски помоћник у Вуковару, да је всл. Сaборски Одбор дозначно за благајне јерархијског фонда, а по високовладином одобрењу у течај ставио, од 1. маја о. г. у сврху издржавања систематизованог протопрезвитератског помоћника у Вуковару годишњу приношћ од 500 фор. — Обавештење се супруга пок. јереја Добривоја Моловића пароха Иришког, да јој је всл. Сaборски Одбор у течај ставио припадајућу јој мировину из свештенично-удовичког мировинског фонда, а према томе, да јој се од дана, кад је почела мировину уживати, обуставља уживање половине своју односних парохијских прихода. — Известиће се супруга пок. Стевана Шимића пароха у Ст. Пазови, да је и њој стављено у течај уживање мировине на исто мировинског фонда. — Тако исто и супрузи пок. јереја Петра Јовановића бившег умировљеног пароха Путиначког. — Препоруче је молба архимандрита манастира Хопова, Митрофана Шевића, да се за тамошњег искушеника, свршеног питомца монашке школе Григорија Николића код кр. земаљске владе исходи опрост од маљкављених година за полученье свештеничког чина. — Позвати су окружни протопрезвитери, да у будуће своје протопрезвитерске визитације свагда у школско доба предузимати не пропусте, како би катихетички рад свештеника могли испитати и осведочити се о постигнутом у том раду успеху. — На основу правомоћног закључка црквене скупштине у Брестачу, потврђен је за тамошњег пароха једини на ту парохију компетенат јерej Јован Јовановић. — Подељен је једномесечни допуст ради лечења јерeју П. Б. пароху у Пошници. — Молба јереја Јована Протића за канонички отпуст из клира Архидијецезе Карловачке, уступљена је Његовој Светости преузв. г. патријарху Георгију на надлежно решење. — На молбу свршеног богослова Задарске богословије Д. Бл. опредељен је исти за администратора парохије у Опатовцу под условом, да има овој Конзисторији претходно поднети апсолуторију свеучилишну Задарске богословије и веродостојно се исказати, да је свима захтевима, који условљавају ступање у парохијску службу, потпуно удовољио, и по том, да се има на Његову Светост преузвишеног г. патријарха Георгија обратити молбом ради свога рукоположења. — Решено је расписати стечај на упражњену, сврху јереја Добривоја Моловића, парохију у Иригу. — Набор пароха у Руми одгођен је све дотле, док се законито стање црквене скупштине и одбора тамошњег не спроведе, а умољен је надлежни Административни Одбор, да у ту сврху учини сходна расположења.

(**Призивање св. Духа**) за ученике овошесних школа и слушаоце богословије, богослужено је у прошлу недељу у саборној цркви под началствовањем ректора богословије, г. протојереја *Јована Вучковића*, уз саслужбу свију наставника свештеног чина у Карловцима. Г. протојереј Вучковић изговорно је после молитве, са царских дверн, сходан говор.

(**Старокатолички конгрес у Бечу.**) Опомад био је у Бечу конгрес, којег су сазвали аустријски старокатолици. На исти дошли су многи одлични старокатолици: надбискуп из Утрехта (Енглеска), бискуп из Берна (Швајцарска), Бона (Немачка), Капра (Египат), Америке и т. д. Од гостију били су прото

Јанишев исповедник руског цара, славенофил ђенерал Кирјејев, од Срба: епископ Ружичић, архимандрит И. Весић и т. д. На конгресу примљене су једнодушно ове резолуције: Папски покушаји: да се постигне јединство цркве у римском смислу, и покушаји за поновно сједињење, који у овој намери леже, јесу пропали и увек ће пропасти, јер се с њима иде само привидно за сједињењем, а у истину почивају на покоравању; даље јер је римско начело у свим битним тачкама сагрђено на фалзификатима, и јер стално развијање цркве и човечанства може наћи корена једино у истини; најзад јер тежња цркве за влашћу, за световним црквеним господством стоји у противности како са бићем Христијанства, тако и са напретком и слободом човечанства.“

Занимљива је и теза, која говори о ултрамонтанству и ватиканизму римске цркве, који су њезин основ, и који се могу само тако срушити да „просвећени католици уђу ту чињеницу те раскину сваку заједницу са натражњачком црквом, те се прикључе старокатоличкој.“

(**Избор пароха.**) За пароха у Сегедину изабран је јереј *Лазар Шевић* са 22 гласа против јереја Јефте Петровића, који је добио 1 глас. Од присутних скупштинара један није гласао. Кандидати су били поновљена двојица и јереј Петар Агрића.

(**Српске задруге побожних људи.**) Из *Потисја* пишу: Већ је јављено, да се сва наш народ креће против назаренске секте, а креће се тихо, што је народ почео на најпримитивнијој основи подизати задруге побожних људи. Чланови тих задруга су дужни ићи сваке недеље у цркву и тамо се смерно Богу молити. Осим тога дужни су се честито владати, те се не слећу опијати, ићи у кръчму, пушити, нити иначе какво зло чинити. Дужни су даље један другог потпомагати, дакле потпомагати ближњег свог као што свето писмо и учи. Што је најглавније дужни су се недељом састајати да се заједно поучавају и да заједнички читају еванђеље и да га тумаче. Према томе је основа тих задруга и њихова циљ врло племенита и ако су подигнуте сасвим примитивно. Може се слободно рећи, да ће се тим назареска секта и сузбити. На поред свега тога и у тој тако племенитој работи има неке опасности, која се можда и нехотице појављује, али која и нехотице може бити описна ако се пусти да се развије и да зауме маха. У ствари је ово: Ти наши задругари, који су устали да бране Православље, повезују се међу собом *евангелицима*. — Ваљда с тога, што заједнички читају еванђеље. Као што се види, то ме нагледа сасвим невино, али ми држимо, да ово временом може бити и врло опасно с тога, што има *евангелиста* протестаната, који се битно с нама разликују. Дакле, добро би било, да се у томе правцу што учини те да се спречи то називање и да се од једнога зла не направе два зла. Свештеници, пазите!

(**Наивност и уображење.**) Да имамо места, претампали би цео уводни чланак на 130. броја „Заставе“, ког је донела поводом прошле конференције код угарског министра председника барона Банфија. Но ради регистровања наивности, којом се баве, и уображења, којим се заносе господа око „Заставе“, те ради карактеристике њихова вођења јавних послова довољан је и овај извод из тог чланка.

„Застава“ вели:

„Како јављају из Будимпеште, Петровдански сабор није одржањем свој живот завршио. Поново се потврђује наша прошла вест, да ће сабора бити још у октобру ове године, и онда је извесно, да ће сабор успешно радити. Поуздано се држи, да је начелна страна сукоба решена још пре бављења саборских посланика горе код Банфија, и да ће се сад сабору оставити одрешене руке. Никакви прописи од горе не могу више доћи, јер се видело, како они пролазе.

„Банфи у два маха држи конференсије због нашег сабора, и то јуче у понедељак с једним познатим посланицима, и у среду с другим. Хоће да буде свестрано обавештен и да изучне на тога саветована за себе, што је најбоље. Но ипак ће се уверити, да сви путеви воде поновном отварању сабору и слободном решавању у границама закона.

„Држање последњег сабора добило је већ сазивом сабора на конференсије одобравање. Успех конференсија доследно овом у данашњим приликама може само бити у отварању сабора, а какав ће рад у том сабору бити, то је већ унапред обележено досадашњим радом и назавама саборске већине.“

Можда то није више наивност. Ах тешко нашем народу крај таких му пријатеља!

(**Нова ракетла.**) Поводом исте конференције пуштена је у уводном чланку 100. броја „Бранковог“ нова ракетла са неког „вишег гледишта.“ „*Ми чекамо мирно без одушевљења и наде, али и без страха или зебње.*“ Dunkel ist der Rede Sinn! Бити без одушевљења на и саме наде, а у исто доба и без страха и без зебње, то је психолошки друкче неразумљиво, него бити без икаквих мисли. У таком стадију морао би се и налазити овај, који иде у сусрет догађајима, *да их види, па тек онда да се према њима равна.* А зар дотле, автономијо и народе, нек се о вама брину неки други, а не они око — „Бранка“! Красно јунаштво, дивно родољубље, мудро ли вођење народних послова — чекати жмурећки готове догађаје, па се према њима равнати, евентуално тражити завештину! Лепа ли је

то, и пуно за народ берићета, „више гледајте“: у својој кући чекати готове догађаје, да их други стварају и доносе, а комбиновати с оним, што „на Истоку ври, што се у Аустрији распада, у Тројединици расте, у Реци отуђује, а међу Румунима креће.“ Благо ли си га нама, и код таких пријатеља народних!

Од уредништва.

Г. Св. Гр. Ваша проповед мора *сложена* чекати идући број. Хвала на сећању. Јавите нам се чешће. Поздрав.

ПЕСМАРИЦА

ЗА

ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРОИСПОВЕДНЕ СРПСКЕ НАРОДНЕ ШКОЛЕ

према наставној основи оданој од вел.

Школског Савета

израдио

Александар Јорговић

учитељ у срп. вишој девој. школи новосадској

У ноте стављене су ове песме, за:

Први разред 1. Весело сам дете, 2. Ми смо деца весела, 3. Тичија песма. 4. Пчелица. — *Други разред:* 5. Ми смо деца весела, 6. Станови 7. Пчела, 8. Завет, 9. Голуб седи на стрејици, 10. Хајд у школу!, 11. Млади занатлија I, 12. Млади занатлија II. — *Трећи разред:* 13. Мио ми је цветак, 14. Боже благи, Боже свети!, 15. Песне божићне I., 16. Песне божићне II, 17. Слава пркијеђа, 18. Сунце се рађа, 19. Јутрењи радови, 20. Пчела и голуб, 21. Поточара, 22. Народна пјесма, 23. Мајска песма, 24. О косидби, 25. Завет, 26. Песма ковачу. — *Четврти разред:* 27. У пролеће. 28. Цвиј, 29. Домовина, 30. Голуб, 31. Пролеће, 32. На уранку, 33. Где птичице, 34. Србин, 35. Српкиња, 36. Песма тежакова, 37. Гусле, 38. Мајска песма, 39. Поиша ђака на игру. — Ова је песмарица решењем Всл. Школског Савета од 17. (29.) августа 1896. бр. Ш. С. 298/196 за школску књигу при настави у певању за српске народне школе одобрена; а ре шењем Всл. Одбора бр. 4512/1397. ех 1896. одређен јој је дар од 200 фор. а. вр. Цена је књизи 30 новч. Издање и штампа Српске Манастирске Штампарије у Срем. Карловцима, којој вала наручбине слати.

Српска Манастирска Штампарија.

У Ср. Карловцима.

Јавна захвала.

Српска православна општина у Дуна Сечују по својим слабим материјалним околностима оснивајући школску књижицу усрећила се ових дана да јој је славна „Матица Српска“ у Новом Саду изволела поклонити „Летописа“ и „Књига за народ“ у вредности до 60 фор. месној школској књижници у цели, да се и овде српска свест разгреје и учврсти, да би од ње славна Матица и материјалне користи имала; том намером доле потписани школски одбор побуђењем се налази на искреном дару ову јавну и срдачну захвалност изразити.

Школски Одбор

у Дуна Сечују (Барања) 24. августа 1897. год.

Душан Радојчић	Мика Бугарик
срп. нар. учитељ.	председник.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 167 1—3

Расписује се стечај на упражњено место учитељце за српску вероисповедну школу.

Плата је следећа: у готовом новцу 300 фор. а. вр. словом три стотине форинти; за поћорну школу 40 фор.; у име огрева 10 фор.; слободан нов стан из 2 собе, кујне, шпајза, штале и код стана башта.

Дужности учитељице прописане су школском уредбом, у школи децу обучавати и поћорну школу држати.

Рок стечају истиче после 3. недеље од првог објављења. Молитељице које би раде биле пријавити се, нека поднесу своје снабдевене молбене писме потписаном председнику.

Из седнице овомесног школског одбора држане *у Пивници* 24. августа 1897.

Тира Ђерић	Светозар Мирковић
привремени перовођа.	председник.

Ц. О. Бр. 185. од г. 1897. 166 1—1

СТЕЧАЈ.

У стипендијској закладе *баронице Еуфемије Јовшићке* отвара се стечај *на једно упражњено место за слушаоца нижих разреда средњих школа* са годишњом стипендијом од 250 форината.

Молиоци нека приложе уз молбу: а.) крштено писмо, за доказ да су православни Срби; б.) школску сведоџбу од последњег течаја; в.) лекарску сведоџбу о своме здрављу; г.) сведоџбу сиромаштва и о моралном владању.

Рок искању је до 5. (17.) септембра о. г. закључно, те само оне молбенице долазе у обзир, које дотле стигну.

По закладном уставу питомци морају слушати науку на јавним заводима у земљама св. Стевановс круне. *Првенство имају они, који су родом Старо-Бечејци, ако им је опште оцена бар добра.* Тек ако ових не буде, онда — по реду оспособљења — долазе у обзир и други ученици, који су православни Срби а из земаља Угарске круне.

Ни један питомац не сме у исто време уживати још коју стипендију.

Из црквено-одборске седнице српске правосл. општине *у Старом Бечеју* 26. августа 1897. г.

Др. Арон пл. Војновић	Јован Михајловић
председник.	перовођа.

ОБЈАВА. 165 1—1

Православна српска црквена општина у *Присној Цркви* намерава цркву своју из нова црепом покрити.

На ово је получила одобрење славне епарх. власти под Ad E. 1217. II. 424. ex 1897.

Радња иста овако је процењена:

I.	На кров 220 м. □ 10.000 црева à 10 фор.	фор. 100·—
II.	50 комада поклопица à 10 нов.	„ 15·—
III.	30 пак. Баскија à 80 нов. . .	„ 24·—
IV.	Јексера	„ 3·—
V.	Креч	„ 10·—
VI.	Сва радња и дуњереска и покривачка цигледекера	„ 50·—

Свега чини а. вр. фор. 202·—

Лицитација на мањак ове радње одржаће се 1. (13.) септембра у 10 сати пре подне о. г. у писарни црквене општине.

Посао ће се исплатити тек после обављене козаудације.

Општина задржава себи право поверења према подузимачу.

Присна Црква 26. августа 1807.

Заступство црквене општине.

ПЕРЛЕСКА СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВЕНА ОПШТИНА.

Бр. 85./1897. 161 2—2

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

На основу закључка овданње српске прав. црквене општине, од 17. јула о. г., а одобреног сл. Епарх. Адм. Одбором бр. Е. 1131. 1141./II. 28. ex 1897. расписује се дражба на мањак за ограђивање црквене порте, као и спољашње поправке цркве. Иста ће се одржати 1. (13.) септембра о. г. у 9 часова пре подне, у општинској писарници.

Предрачун на пету радњу износи 7747 фор. 71 нов.

Нацрт радње као и други услови могу се дневно увидати у општинској писарници од 8 до 12 часова до подне.

Сваки дражбеник дужан је положити 10% горње своте пипмаилука. Одбор задржава себи право поверења.

У *Перлезу* 19. (31.) августа 1897. год.

Евгеније Илин, перовођа. Георгијевић, председник.

Бр. Ек. 147. ex 1897. 157 2—3

СТЕЧАЈ

расписује се поново на парохију I. разреда у Небљусима, протопресвитерата кореничког.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 9. (21.) октобра 1897.

Из седнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 13. (25.) августа 1897.

Михаил
Епископ.

Бр. Ек. 149. ex 1897. 155 2—3

СТЕЧАЈ

расписује се на место пароха и подједно окружјога проте у Плашком.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 4. (16.) септембра 1897.

Из седнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 13. (25.) августа 1897.

Михаил
Епископ.

Ad K. 303. ex 1897. 149 3—3

СТЕЧАЈ.

На парохијско место VI. плаћевног разреда у Станчеву овим се расписује стечај. Интеркалара нема.

Молбенице ваља путем предпостављених власти потписаној епархијској конзисторији до 5. (17.) октобра 1897. укључиво поднети.

Из седнице епарх конзисторије држане у Темишвару 29. јула (10. августа) 1897. године.

Епархијска Конзисторија.

Бр. Ек. 146. ex 1897. 156 2—3

СТЕЧАЈ,

расписује се на парохију I. разреда у Приминљу у протопресвитерату плашчанском.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 4. (16.) септембра 1897.

Из седнице Епархијске Конзисторије, држане у Плашком, 13. (25.) августа 1897.

Михаил
Епископ.

Ad E. бр. 482 K. 80 ex 1897. 168 1—2

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај не место православног катихете у Пешти, коме ће спадати у дужност, да обучава сву децу, која полазе туђе основне и средње мушке и женске школе.

Са овим местом скопчана је плата у готову 500 фор. годишње и евентуално 100 фор. државне припомоћи, уз то 4 фор. пристојбе од сваког оног катихумена, који полази државну средњу школу, и слободан стан од једне собе и кухиње.

Компетовати могу свршени богослови, који су потпуно вични мађарском језику, пошто је знање овога језика но потреби службе неопходно нужно.

Компетенти имају своје ваљано инструисане молбе до 12. (24.) сент. 1897. поднесењ конзисторији подастрти.

Из седнице епарх. конзисторије будимске држане у Сент-Андреји дне 26. авг. (7. септ.) 1897. године.

Епарх. конзисторија будимска.

Ad бр. П. Г. 51/45. ex 1897. 163 2—2

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај *на место учитеља гимнастике* на срп. правосл. Великој Гимназији Карловачкој. Плата је годишње 600 фор. и 200 фор. станарине Молитељи имају своје, са сведоџбом о положеним испитима из те струке инструјиране молбенице „Патронату српске Велике Гимназије Карловачке“ до укључиво 8. (20.) септембра 1897. поднети.

Изабраном учитељу спадаће у дужност гимнастику у Гимназији 8 сати, а у Богословији 4 сата недељно предавати.

Из седнице гимназијског Патроната, држане у *Карловцима* 22 августа (3. септембра) 1897.

Председништво Патроната.

Ad бр. П. Ј. 51/зап. ex 1897. 164 2—2

СТЕЧАЈ.

На место књиговође код фондова срп. правосл. Велике Гимназије Карловачке овим се стечај расписује. Плата је на годину 600 фор. и 200 фор. станарине.

Компетенти имају са сведоџбом о стручном оспособљењу инструјиране молбенице „Патронату српске Велике Гимназије у Карловцима“ до укључиво 8. (20.) септембра 1897. поднети.

Из седнице гимназ. Патроната, држане у *Карловцима* 22. августа (3. септембра) 1897. год.

Председништво Патроната.

Ad бр. К. 654—422 ex 1897. 162 2—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Латинке Игњатовић из Јакова против супруга јој Лазара Игњатовића, сада непозната боравишта — овим се позива супруг Лазар, да има у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог уврштења овог едикта у новинама, овој Конзисторији или сам лично предстати или место свога садањег пребивања пријавити, јер ће се иначе против њега поведена бракоразводна парница и без њега окончати.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловци 12. (24.) августа 1897.

Архидијецезална Конзисторија.

Ad Е. 1147./I. 152. ex 18 7. 159 2—3

СТЕЧАЈ.

На место свет. парох. помоћника у Ченти са платом V. разреда.

Компетенти нека поднесу своје правилно биљеговане и снабдевене молбе преко претпостављених им власти овој епарх. Конзисторији до 18. (30.) септембра о. г.

Епархијска Конзисторија Вршачка.

Бр. Е.К. 160. ex 1897. 160 2—3

СТЕЧАЈ

расписује се на парохију III. разреда у Славском-Пољу, у протопресвитерату кирино-глинском.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 9 (21.) октобра 1897.

Из седнице Епархијске Конзисторије, држане у Плашком, 13. августа 1897.

Михаил
Епископ.

СТЕЧАЈ 163 2—3

Ради попуњења учитељског мјеста у *Бар. Моноштору*. Плата је: 300 фор. за свагдању и повторну школу с појачавством, коју прима по $^1/_4$ у напријед; $1^1/_2$ л. земље (по 1200□) са кућом на истој, од које вуче најмање 50 ф. закупа и камату од 200 ф. депонираних у име одштете на земљу, што је жељезничка пруга одсјекла, приход од функција уза свештеника и 3 хв. дрва, којима се и школа грије. Сад му се зида угодан нови стан са школом, уз лијепу башту.

Ово је мјесто на жељезничкој станици.

Иште се оспособљење, и из мађарског језика, или да га положи за годину дана. Дужности су по Школ. Уредби од 1872. г. Молбенице ваља упутити потписаном. до 11. (23.) септ. т. г.

У Бар. Моноштру (Baranya-Monostor) 16. (28.) авг. 1897.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 151 3—3

На упражњено место учитељско у Срп. Елемиру, овим се расписује стечај. Са истим местом скопчана је плата од 400 фор. а. вр., за поћторну школу 30 фор. а. вр. 8 фор. паушала, 4 хвата сламе за огрев. Стан са 3 собе, кујном, шпајзом, шупом и шталом, ден врт, лозом и облагороћеним воћем засађен. Изабраном учитељу у дужност спада све по закону прописане предмете предавати, повторну школу држати, децу цркв. појаљу учити, за једном недељом појати, сваке недеље и празника и у време часнога поста при пређеосвећеној литургији.

Уз ту плату дужан је при свакој одборској и скупштинској седници перо водити и цркв. рачуне концем године саставити. На ово место могу компетовати само оспособљени учитељи, који су у Сомбору учитељску школу свршили и испит из мађарског језика положили.

Молитељи нека се обрате са инструисаном

молбом и документима на председништво. Рок стечаја трајаће до 8 сент. т. ј. Мале Госпојине, којег ће се дана и избор одржати.

Из седнице школског одбора држане у Срп. Елемиру 10. августа 1897. год.

Миша Еремић — Обрад Еремић
перовођа. — школ. председник.

Ad K. 1034./I. 139. ex 1897. 158 2—3

СТЕЧАЈ.

На место пароха у Великом Гају са платом IV. разреда.

Рок пријављивања — путем претпостављених власти — 18. (30.) сент. о. г.

Епархијска Конзисторија Вршачка.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

Темишвар златна и сребрна медаља 1891.

Почасна диплома Букурешт

ЕВГЕН ШПАНГ

ПОЗЛАТАР

ТЕМИШВАР — ФАБРИКА.

Букурешт златна медаља 1894.

Препоручује своју радњу за извађање свију врсти позлатарског посла и радова у црквама као позлата иконостаса ћивота, рипида, Христових гробова и т. д.

уз гаранцију за најсолиднију израду и уз најјефтинију цену.

Привремено се бави сад у црквеној општини у Мошорину. 4—6

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крупама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 9— Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За страни земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 37.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 7. септембра 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Наредба

Његове Светости, преузвишеног Господина Георгија, патријарха српског, од 2. (14.) септембра 1897. бр. М. 298 ех 1897. о издавању дубликата од богословских сведоџаба.

Бр. М. 298 ех 1897.

На темељу §. 11. штатута о устројству богословског училишта од 22. септ. (4. окт.) 1895. бр. М. 620. Син. 35 налазимо ово наредити:

1. Дубликат апсолуторне сведоџбе може се (управом богословског училишта), ако је првобитна издана апсолуторна сведоба изгубљена, уништена, или у опће неупотребљивом постала — издати само по дозволи митрополита-патријарха односно sede vacante дозволом заменика митрополита-патријарха.

2. О (фактичном) издању таквога дубликата има управа поднети извешће митрополиту-патријарху (заменику) у року од осам дана.

3. Издавање дубликата са истодобним проглашењем, да је дубликат издан, те првобитно издана апсолуторна сведоџба тим уништена, има се једаред (и то у најближем броју) обнародовати у званичном листу српске православне митрополије карловачке. Сразмерну таксу за обнародовање мора молитељ у напред положити.

4. Дубликате годишњих школских сведочанстава од I. II. и III. године богословије издаје управа богословског училишта без претходне дозволе и без подношења извешћа митрополиту-патријарху (заменику). Ну и то издавање се има обнародовати у потпуно једнаком облику као и издавање под 3.; а и такса за обнародовање се има такође у напред положити.

5 За исправљање дубликата апсолуторне сведоџбе плаћа молитељ таксу од пет круна; а за исправљање дубликата, споменутих у тачци 4. плаћа се две круне.

6. Ове таксе иду управитељу.

Достављајући до знања управи правосл. срп. богословског училишта ово расположење упућујемо управу, да се до даље наредбе управља по истом од онога дана, када прими овај Наш отпис с тим. да таблицу о таксама у управитељској канцеларији на згодном месту истави.

У *Карловцима*, 2. (14.) септембра 1897.

Георгије с. р.
Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Проповед на успеније св. Богоматере.*

Гроб и смрт не могоше је задржати... *Кондак.*

Љубезни Хришћани! Овако пева данас св. наша православна црква, пева песму у славу пресвете Богоматере, која није умрла него је само уснула, и то нам је данашњи празник, празник успенија пресвете Богоматере. Да, *„гроб и смрт не могоше је задржати,“* она предаде дух свој у руке Спаситељеве, тако, да болове смртне ни осећала није и апостоли је лепо сарањше у Гетсиманији, ал' трећи дан долази ето апостол Тома горко плачући што код саране није био, а другови његови, да га утеше, отварају гроб да му покажу мртво тело, да види и целива земне остатке пресвете Богоматере. Јест, ал када одвале камен и погледају у гроб, чудом се зачуди ше — у место св. тела, нађоше само смртничке покрове. Помолише се Богу, целиваше часне остатке, а Бог даде, на видјеше на небесима оно што су у гробу тражили, видјеше пресвету Богоматер у неисказаној слави са мноштином анђела.

Ето, мила браћо, такав је данашњи празник еванђелског путовања Мајке Божје са земље на небо, и кад узмемо на ум то путовање и кад се сетимо, да је и нама умрети, морамо да застанемо часак, да питамо један другога: човече, зар не знаш да је живот путовање, да ти овде на земљи нема опстанка, да ти је права домовина тамо за гробом Тако је, браћо, живот је наш на земљи овој путовање од колевке до гроба. Ал' какво путовање? — Теготно, врло теготно путовање туђинца, који кроз различите крајеве и земље путује, на камо ногом крочи, камо га пут занесе, свуда нађе други ваздух, друге крајеве, друге људе и друге обичаје.

Ко може казати, да оно неколико годинница живота нашег на земљи нису дани човека путника, а она четири различита доба: *детињство, младост, мужевно доба, старост* зар нису разни крајеви кроз које путујемо? *Детињство* је доба игре и шале; то је домовина, у којој је ваздух чист и угодан; то су дани без бриге и жалости; то је поље засађено најкрасњим цвећем; то је јутро у ком се тек јавља звезда ново осванулог живота. — Одмах за тим брзим кораком ступа и жури се *младост* и то је наша друга нова домовина. То је красан перивој пун свакојаког уживања што срце човечје само пожелити може, али колико је красан толико је више и опасан. Сваку ружу, сваки цветак у башти тој обавила отровница змија, путеви су клизави и глатки, па за то благо оном, по сто пута благо, који путем овим сретно прође а да не повреди и не погази светињу младеначког живота: *стидљивост, чистоту срца и алем камен поштења.* — Тек што смо осетили младост а већ иде за нама треће доба, *доба мужевно.* Ово је оно озбиљно доба у ком се дела наша не просуђују више олакшо младошћу и лудошћу, него се ту тражи истинске збиље, мужевна рада и зрелости душевне. Ово је предео умереног поднебља и ко је сретно овамо стигао, лакше ће спасти душу своју. — Најпосле ето иде четврто и последње доба у животу нашем... кораци су му спори, лагано ступа, терет му притискује леђа, посрће и налицом одупире се. То ти је, брате, онај путник, који је у животу свом прошао три земље: три различита доба: детињство, младост и мужевно доба, а сад се уморио, нит га што весели, нит у чему ужива, к земљи гледи, на земљу спушта се, да легне, да отпочне, да га груда земље смири, да га гроб прими и да се раскрсти са овим светом. Али пре него што ће старац умрети сетно се и опет Бога, сетно се одредбе Његове, па руком хвата св. писмо, сухим прстом лагано листа странице, и гле, одједанпут застане, упро очи, а бледе му устне шапћу речи пророка Давида: *„Баш је ништа сваки човек жив, баш се узалуд кида, сабире; а не зна коме ће допасти“* (Псал. 39. 5. 6.). *„Дани су моји као сен који пролази и ја као трава осуших се“* (Псал. 102. 11.). Ту је старац тешко уздахнуо, признао истину Божанског откровења, окренуо неколико стра-

* Проповед ову говорио је *Светозар Грубач* парох Горње-Средички, на славу црквеној у манастиру Лопатњи, при крају св. литургије, а после опојаног појења за покој душа честитих калуђера, који пострадаше у борби са умијом.

ница па опет стао и прочитао другу опомену, опомену проповедника: *„суђета над суђетом све је суђета“* (Проп. 1. 2.) А када и то саслуша, затвори књигу, целива крст на њојзи, па лагано тек што се чути могло изговори ове речи многострадалног Јова: *године избројене наврћују се и ја полазим путем одакле се не ку враћам“* (16. 22.). То рече и душу пусти.

Страдај умрије, а иза њега оста спомен и сећање, оста поука нама, потоњем потомству Адамовом, да се њоме у животу нашем поучавамо, крепимо и утврђујемо, да се чувамо *седам страшних смртних грехова.*

Где сте људи горди, поносити и надувени, да вас питамо: јесте ли чули и разумели живот и згоде човека путника? Зашто не отворите и ви св. писмо па би тамо нашли ове речи: *„не мислимо о себи више, него што ваља мислити у смерности, како је коме Бог уделио“* (Римљ. 12. 3.), не знате ли зар, *„да се Бог иноситима противи, а понижените ма даје благодат“* (Пет. I. 5, 5)

Где сте људи, који за благом и богатством жељате; где сте, да се сећате путовања старца овога?! Не заборавите, да сте и ви на таком путу, ал да вам Бог не одобрава дело ваше и да вас осуђује св. еванђеље речима: *не сабирајте себи блага на земљи, где мољац и рђа кварн и где лупежи подкопавају и краду, него сабирајте себи блага на небу, где ни мољац ни рђа не кварн, и где лупежи не подкопавају и не краду, јер где је ваше благо онде ће бити и срце ваше“* (Мат. 6, 19.). Шта ће вам новац, шта куће, шта зидине хладне? Новац је искушење а куће су копаци само, у које сте ушли вечером да се одморите а већ јутром морате изаћи. Не заборавите, дакле, да сте тек путници и да ћете ту остати само тако дуго, док се Господару свиди, који може да вас у часу уклони и ваше место другоме подели.

Где су блудници и прељубочинци?! Зар не зпаду за оштру реч праведног и неумитног судије: *„женидбу да држе сви у чашћу . . а блудницима и прељубочинцима судиће Бог“* (Јов. 13, 4.)?

Где сте људи, који брату завидите?! Та брат је крв ваше крви, а Бог вели: *„ако имате грку завист и свађу у срцима својима, не хвалите се, не лажите на истину“* (Јаков. 3, 14.)

Где су песити јела и пића?! Зашто, да не послушају св. еванђеље, та оно их лепо учи: *„чувајте се, да како ваша срца не отежитају јелом и пићанством и бригама овога света, и да вам овај дан не дође изненада“* (Лука 21, 34.).

Где сте ви отровна срца, љутите и онаке људи?! Дођите овамо, приступите да чујете, е на путу, којим у животу ходимо, дужни смо један другога љубити, јер нас на то упућује реч Божја: *„сваки који мрзи на брата свога крвник је људски“* (Јов. I. 3. 15.).

Па најпосле, где су и лењштине, који се не брину ни зашто; па у небризи и лености својој, нити могу телу, нити могу души дати оно, што им закон Божји прописује и дужност хришћанска налаже?! Та св. апостол Павле каже: *„не знаше ли, да су телеса ваша црква св. духа, који живи у вама, којега имате од Бога, и ниете своји, јер сте куњени скупо? Прословите, дакле, Бога у телесима својима и у душама својима“* (I. Кор. 6, 15.—20.).

То је ето, браћо, за све нас овде општа поука, коју нам даје данашњи светли празник успенија пресвете Богоматере, али у тој поуци има нешто, што се тиче напосе нас православних Срба у протопресвитерату беловарском. Сваки од нас добро позна ране, које немило тиште Сриство и Православље у околини беловарској, позна ране, а позна и отров, којим су те ране напојене, позна љути мач, што ето прије неколико месеци јурну кроз срце сваког честитог православног Србина, који веру своју светосавску љуби, поштује и чува. Тешко нам је данас ћутећки прећи преко таке страшне појаве, тешко нам је да часак не застанемо. Та стаћемо, да у данашњој поуци празника потражимо мелема, потражимо лека боловима нашима. . .

Седам страшних смртни грехова, које смо данас овде побројали, седам су тешких рана наших, седам је разлога, који браћу нашу од вере њихове отргоше. Црква православна лије данас горке сузе, она осећа

болове своје, ал ће доћи време, а то ће бити време старца путника при крају живота његова, тада ће и они несмотрени путници, који су се у животу свом спотакли и поклизнули, зажелити, да их црква наша прими, да им даде да легну, да отпочину, да их груда земље смири, да их гроб прими, и да се раскрсте с овим светом, ал тамо на своме правом месту, тамо у оном гробљу православном покрај дедова и прадедова својих. Томе нека их поучи и ова данашња слава на гробовима калуђера, мученика за св. веру нашу. Та Србин је некада издисао на коцу и конопцу, али вере своје не даде, Србин је гинуо од пушке и ашцара љута, да обрани веру и светиње своје! Та вера његова била му је прва и најпоузданија другарица и сапутница, кад је путовао по стрмим и клизавим путевима овога земаљскога живота, та ноћ вера светлила му је у прошлости, светли му и данас, а светлиће и у будућности српској.

Немо је ово манастирско гробље, ал да говорити зна и може, верујте, браћо, срце би нам од туге па и од радости пукло; тамна је у земљици кућа његова, ал и у тој кући почивају путници овога света, почивају трудне кости браће наше по вери, крви и имену. Браћо, Србину је света свака груда земље ове, Србин горко проплаче, па се и утеши сваки пут кадгод оком погледа овамо на освећени овај простор, на ово гробље манастирско. А зашто? Ово су, браћо, наши дивни споменици, са којих читамо живот народа нашега у овим крајевима, са којих провидимо у срце и душу његову, на се дичимо и поносимо, да је Србин у одлучним часовима, кад је требало, да главу своју положи и св. веру православну сачува, свагда учинио то драговољно, одлучно и храбро. Та ено она врата црквена жив су пример колико Србин љуби и уважава веру своју, а она певина крв честитог *игумана Конграта*, што се просу насилним начином на прагу ове цркве 13. новембра 1735. и оне мученичке кости других калуђера вредних бораца за веру и народност своју, које почивају у паперти овога храма и у гробљу овоме, траже од нас достојног поштовања и сећања, траже и братског саобраћаја са честитом браћом и вредним наследницима манастира овога.

Зато смо данас, браћо, дошли овамо, за то смо стали овде, да се на гробовима мученика за св. веру православну и мило Србство наше Богу помолимо а за покој оних душа, којима данас ето одајемо поштоване наше: *молитвом, кољивом и песмом црквеном*. А сад слава вам и покој души вашој ви вредни борци за веру православну, ви мученици и пашенци народа свога, који сте нам у оно тешко доба искушења у овим крајевима, уз многе и горке жртве, знали и хтели сачувати св. наше православље, лепо име српско, обичаје и друге светиње наше!

А ако вас данас нема међу нама, ал спомен и трудне кости ваше, што ево око нас и у близини нашој земља ова крије, дадоше, дају и даће нам леп пример како треба да сваки прави и честити Србин љуби, поштује и чува своју веру, па ни смрт ни муке љуте, да га не могу од ње одвратити, да га не могу одродити од онога, што треба да му је увек најмилије и најсветије.

И тако свршујући данашњу славу црквену, одадосмо и у беседи нашој најпре дужно поштоване гробу пресвете Богомајке песмом црквеном, која доликује само њезином св. Успенију, речима: „*гроб и смрт не могоше је задржати*,“ па тек онда, кад смо на гробу њезином и души нашој поуку потражили, нисмо заборавили да се одужимо и гробовима честитих калуђера. Свршив славу свршисмо и беседу, а сад к небу горе вапимо и молимо: Пресвета Богородице! спаси, заштити и сачувај веру православну и мило Србство наше, а вама, мученици народа свога, нека је слава, нека је мир и покој душама вашима сад и свагда! Амин.

Проглас 60-рице народних заступника.

III.

Доказали смо, да се великим звоном разглашена победа, у погледу дневнога реда, не може сматрати победом, него губит-

ком наше автономије. А сад ћемо доказати, да и недонашање Устава треба сматрати губитком наше автономије а не победом.

Истина, проглас 60 народних заступника и не казује у чему је управо разглашена. „велика морална победа.“ Од силних фраза и бомбастичног самохвалисања, није можда на то досао; или у великој препређености није ни хтео да то каже, јасно и отворено. Али нас у П. чланку учињена анализа тежње и смерова народних странака на Петровданском Сабору и њихов проглас пред изборе овлашћује на претпоставку, а и на саму тврдњу, да 60 народних заступника заиста сматрају „великом моралном победом“ својом и тај факт, да се Устав није донео на Сабору.

А да је откланање Устава победа нека, ма каква, и да је њиме „одбијен најсловитији нападај на независност и самосталност наше народно-црквене автономије“, а народу да су њиме „донесене неоскрњене те светиње народне“, то не само да порицемо, него у одбрану и интересу наше автономије од ње одбијамо, јер не можемо дозволити, да се независношћу и самосталношћу наше автономије назива оно, што је повреда и конфискација те автономије, а тиме некако изриче и задовољство, ма и најмање, са таквом њезином независношћу и самосталношћу, каква данас постоји.

Независност и самосталност наше автономије није само у слободном установљивању саборског дневног реда, него је она *у скупу свију права наше цркве и народа према државној власти, и у њиховом самоопредељењу*, у оквиру автономије, признате и зајемчене им државним законима.

У тој автономији је свако наше право нама и важно и потребно, а наша тежња и борба мора бити вођена и одлучна за сва та права, а не само за фрагменте њихове и ситније делове. Много есенцијалнијих права — ако је дозвољена компарација — има наша автономија, него што је питање саборског дневног реда. Борба народних странака на Петровданском Сабору *била је борба за мање важна и мање угрожена права, а напуштање есенцијалних права, која су нам конфискована, а без којих автономије нема и не може бити.* И у томе је тежина одговорности са нерада наших народних странака, са неприступања њиховог донашању Устава. И зато је говор о одбијању најсловитијег нападаја на независност и самосталност наше автономије — проста неистина или наивност.

Кад се говори о независности и самосталности наше автономије, пре свега је питање: да ли оне постоје или не? Не постоје. То су признали не једаред и прваци народних странака.

То су они исто рекли, не само у својим органима, него и у Сабору па и у свом програсу пред изборе. То доказују постојеће установе из Декларације, доказује то и Саборско Устројство, не само познатом својом клаузулом, него и § 19., по којем и штатутић о ручној благајни код народно-црквених фондова потребује државну потврду и одобреље.

Није само Др. Ника Максимовић рекао, да „наша највиша автономна власт није овде у Карловцима, него у Будим-Пешти“, него су и прваци опозиције још г. 1892. признали и констатовали: „да је наша автономија обезглављена и осакаћена“, да је „брод наше автономије прорешетан и подеран интеренцијом државне власти.“ И зар нису гласно и јасно тврдили: да је „наша автономија од стране државне власти управо секвестирана и конфискована“?! Зар нису признале и коалиране народне странке у своме програсу пред изборе, да државна власт има данас превласт у нашој автономији?

А кад је тако било 1892., а остало до Петров-дана 1897. г.; и кад Петровдански Сабор није ништа урадио, *да се та и таква наша аутономија измене*, зар онда није смешан кикот о „извојеваној великој моралној победи“, а зар није жалосно самохвалисање са „донашањем народу неосвојених и неоскрњених светиња народних“? И то са Сабора, *који није хтео да поради на реинтеграцији те и такве автономије, него се разишао, оставив ту автономију под секвестром и конфискацијом државне власти*; *оставив и на даље ту автономију обезглављену и осакаћену, а чувши „брод наше автономије, прорешетан и подеран“, да и даље као лика уз Дунав плови, ударајућ о*

грђен клаузула, новијан вештром државне интеренције и бијен „располагањем државних власти и у оним стварима, у којима досад права располагања није имала“? Докле? Док се можда сасвим не разбије...

Да је Петроградски Сабор спровео потребну репарацију наше автономије, да је отклонио клаузулу из Саборског Устројства, да је интеренцију државне власти у нашој автономији ставио у њезине природне и легитимне границе, а елиминирао ју из автономије где јој правног основа према свима појмовима автономије, а особито наше, нема: е — онда би то била велика и морална и материјална победа, онда би се могли били 60 народних заступника вратити међу бираче своје, „у крило милога народа свога“, светла лица и мирне савести, да се и размахивати, кад већ волу, са успешима својим. Имали би бар и рашта, и ми би им признали: свала нам, јесте момци и јунаци, јесте пријатељи своје автономије, цркве и школе, свога народа. Ал' овако, као што урадише, оправдаше само Стерџине речи, да „без разума љубав чини роду квар!“ Али овако, поклич 60 народних заступника, да су донели народу своме „неосвојене“ светиње народне имају свој веран и истинит, правилан и практичан смисао само у томе: да су их заиста донели „неосвојене“ из руку државне власти, јер су их, наиме, оставили у рукама тим.

И кад ствар тако стоји, онда је јасно, да се 60 народних посланика као родољуби немају разлога хвалисати откљањем Устава, као са великом моралном победом. Ако је у опште то каква победа, онда је то победа можда *народних странака*, али не и победа наше опште ствари, наше автономије. А то значи, према горе изложеном: да *победа наших народних странака у данашњим приликама важи као: губитак наше автономије.* И што више таких победа буде, биће и више губитака. Дај Боже, да нас време опровргне.

А за сад још увек остајемо при одлучном уверењу, да је данашње народноцрквено Устава *прва потреба за нашу аутономију, а да је у недонашању тога Устава највећа опасност за њу.* Periculum in mora!

Уверење народних странака је обратно, т. ј., да ће нам одуговлачење бити од користи. Оне се нечем надају, само не знамо чему. Уз то оне страхују од донашања Устава. А зашто? Ради тога, што би државна власт могла кроз Сабором донесени Устав „увести располагање државних власти и у оним стварима у којима досад права располагања није имала“ Народне странке су уверене, да би то државна власт и учинила. За то јој је доказом изјава барона Банфија, министра председника, о којој изјави је била у своје време реч у овоме листу. Али народне странке су и 1892. патиле од тога страха.

Овогодишњи страх је само наставак онога из г. 1892., који је израза свога добио и у речима: да „није ваљало што ново стварати, да се не метне на коцку и оно, што смо већ задобили“. Ако је овогодишњем страху узрок у изјави министра-председника барона Банфија, — а доказали смо у своје време да је неоснован и опасан, — али шта је био узрок оном страху из 1892., кад те изјаве није било?!

Наше народне странке болују од страха, за који је Гамбета рекао, да се у политици не сме дозволити и да га у политици не сме бити. Гамбета је ту болест назвао „Maladie de la peur“.

А кад знамо, да је Гамбета, при намишљеној регенерацији потучене и очајне Француске имао повода својим Французима да пребаци тај страх, ту „болест страха“, зар да га онда не пребацујемо данашњим нашим народним странкама и данашњим њиховим вођама при градњи нашег Устава, који значи: реинтеграцију наше автономије? Они су овим страхом и трепетом задахнули и наш народ, и одржали су према *акцији уставотворца* сјајну победу.

„On a cherché à alarmer le pays, ce malheureux pays, que les partis retrogrades dominent et exploitent par la peur... C'est sur la peur qu'ils ont établi leur ascendant pour nous mener à la dégradation, à la mutilation. C'est toujours par la peur avec la peur, en exploitant la peur, que la reaction triomphe!“ (Ишло се за тим, да се побуни народ, тај несретни народ, којим владају

и којим се користе назадњачке странке задајући му страх. На том страху основали су своју моћ, да понизе и осакате народ. Вазда је то тако, да реакција побеђује бахом и страхом и тај страх употребљује на свој корист.)

Овако је повикао Гамбета у свом чувеном говору у Гренобли године 1872., а у цељи, да сабере, ослободи и препороди свој народ. Па и ми довикујемо нашем народу: не дајте се страшити и плашити, јер непрестани тај страх наших „народних странака“ у најбољем случају значи: *пренеражи интеренцију и превласт државне власти у нашој автономији.*

Тај страх значи и то: да народне странке, ма колико истицале важност и непобедивост легалитета, немају довољно вере у снагу и победу закона и законитости. Оне дакле доказују, да ту веру имају само онда кад не треба и неће ништа да раде, а кад треба радити и урадити, а оне онда као онај, који се бојао ветра, те не носеја пројо.

Наше народне странке као да се више уздају у то: што на „Истоку ври, у Аустрији распада, у Тројединци расте, на Реци отуђује, међу Румунима креће“, него што верују у победу законитости.

Тако бар изгледа крај свију њихових израза о вери у победу законитости и права. Но кад би и нама било дозвољено поћи тим путем „виших гледишта“ и високих политичких спова и слатког севдаха, онда би ми из свега тога извукли ову, држимо, сасвим логичну конклузију: Ако то све што бива на Истоку, Аустрији, Тројединци и т. д. има утецаја и на нашу автономију, и ако наша државна власт нема разлога да и нас Србе у незадовољство баца, зар је онда баш оправдан страх од — не знамо још каквих — октројака, којих се народне странке убојавају, да их може та државна власт спровести кроз Устав, ког би наш Сабор баш дапас у тој високој конгелацији донео на основу својих права и државних закона? Напротив, *баш у тој конгелацији*, какву цртају наше народне странке, а за које ми не знамо, пити је наше да их испитујемо, *налазили би ми згодно време за коначно уређење наше автономије, дакле, за доношење Устава.*

Но, ми смо далеко од сваке, па и високе политике. Ми имамо пред собом и рачунамо само с оним, што постоји за нас, а то је: право наше цркве и народа на своју истицију и стварну народно-црквену автономију, с једне, а с друге стране то су: државни закони, који нам ту автономију признају и зајамчују.

У то наше право и државне законе упрте су наше очи. То је темељ на којем ми стојимо и тражимо што је наше, што нам припада, и о чему смо уверени, да ћемо и добити. *Не са негацијом рада и са страхом од рада, него са мудрим, тактичним и достојанственим радом, који не искључује нити одлучност нити енергију борбе за неоспорно право наше.*

Данас државна власт стоји на становишту, на ком је пре 27 година стајала тадања народна странка. Па? Данас долазе народне странке, па се противе томе, а стављају се на некадање владино становиште и тумачење. Је ли то увиђавност?! Је ли то конзеквенција и континуитет борбе за автономију? Ми то узимамо ad notam, јер ће доћи време, да ће данашње народне странке порицати данашње своје становиште, као што су изневериле и дезавусале становиште старе народне странке. А пореће ће га, јер ће доћи време, да увиде, е је заиста потреба, да автономију уредимо и учврстимо једним статутом — Уставом. И онда шта ће наступити? Оне ће се онда позивати на данашње становиште Саборског Одбора, које је прихватила и државна власт. А шта може онда наступити? Да се влада опет стави на своје старо, а данас ново становиште народних странака, те им поручи: Кад смо хтели нисте хтели. Сад не ћемо ми један статут, него партикуларне уредбе.

Ми с признањем примамо данашњу владину аргументацију IX. законског чланка, и врло смо јој захвални кад га она тумачи тако, да нам по њему припада право и предлежи дужност да своју автономију коначно уредимо једним статутом, *јер тако тумачење одговара и жељи српског народа, појму и потреби автономије.*

А „народним странкама“ препоручујемо то на размишљање. —

Разговор

са Његовом Светости патријархом Георгијем.

„Буд. Таглат“ доноси ниже саопштени разговор, што га је имао његов један сарадник у Будимпешти са Његовом Светости, преузвишеним господином *Георгијем Бранковићем*, патријархом српским.

На питање у погледу сугласности између саборских посланика и српског народа, одговорила је Његова Светост патријарх:

„Као што добро знате, ја припадам умереној странци у сабору и кад то констатујем, морам назначити да је дограђивање српске црквене автономије изведљиво само у оквиру закона који постоји. Ми сви стојимо на законском становишту и од тога не ћемо попустити ни за длаку. Чланак што га је у „Будимп. Таглату“ писао барон Јован Живковић прочитао сам са великом пажњом и у многим тачкама слажем се с писцем Али се не сме превидети, да наша црква стоји на хијерархичном основу и да са тог хиљадугодишњег основа лако не сме бити удрмана. Чиме би радикална странка заменила хијерархички склоп српске цркве? Она то не зна; а ја то још мање знам. Ја држим, да она у главном неће ништа позитивно, само хоће да тера опозицију. Радикалима је опонирање постало навиком и у толикој мери прешло у крв, да им је опонирање главна задаћа. Они су мислили, да ће при саборским изборима задобити велику већину, али су се преварили и морали су ступити у савез са либералима да могу створити већину. И то доприноси да су радикали огорчени или рецимо на опонирање расположени.

— Зар радикали не рачунају с политичким тињеницама.

— Као што сам приметио, одговори Његова Светост патријарх, смерови радикала нису сасвим јасни; нека малоумитост их обвија и није искључено, па вероватно је да су им пред очима и политички смерови. Па могуће, да баш политички моменти по где где у њиховим поступцима одлучују.

— Је ли одгађање сабора било преко потребно?

— Сасвим и не, одговори Његова Светост патријарх. Кад се не би узело, да је сабор може бити које неке резултате имао пред очима, то би ипак расправе ситуацију разбистриле. Сада је она већма заплетена него икад. Морамо се са тињеницом измирити, да је сабор на неодређено време одгођен и задаћа нам је, да према тој тињеници исправно становиште унапређујемо.

— На које је то становиште које мислите да према тој тињеници унапређујете?

— Ја мислим, кад је сабор већ одгођен, да се са сазивом сабора све дотле чека, док се узрујани духови не смире, противни назори и мишљења не разбистре, па тада ће се тада моћи рачунати на успешан саборски рад. Ја сам проникнут жељом, да цркви, којој сам веран слуга, а исто тако одлучни заступник, колико више могу послужим. Ја нећу напустити ни једно, ни најмање ни највеће право црквено; али нећу трпити ни да други дира у законом зајемчена права наше цркве. Моје је најдубље уверење, да би у садашњим околностима за све нас било корисно чекање. У осталом то је мишљење и у јучерашњој конференцији код министра председника у опће владало и ја сам се за исто одлучно као за једино, које циљу води

— Не би ли се за време те, по свој прилици дуге, саборске паузе могао учинити покушај између саборских странака и владе, да се дође до споразума?

— Без сумње, одговори Његова Светост патријарх. И сам ћу се ја већ по моме положају, који у српској Јерархији заузимам, побринути о томе питању и рад на измирењу узети у своје руке. Ја ћу, већ унапред знам, изложен бити стога опет многом непријатељству, али преда мном лебде у првом реду истинити интереси моје цркве. С тога ме лични нападаји неће моћи задржати, да ту задаћу решим, јер интереси Срба изискују исто тако добар одношај са државном влашћу, као што је и у интересу државне власти, а понаособ угарске државе, да пази и испуни праведне, законите жеље Срба, који су добре патриоте.“

Конференција код министра председника.

Друга српска конференција код кр. угарског министра-председника барона *Банффија*, која се одржала 27. августа о г., трајала је око три сахата и текла је овако:

Министар-председник барон *Банффи*, отворивши

конференцију, поздравно је присутне, разлагао је, зашто је сазван црквени сабор, који је остао безуспешан. Вели, да су садање аутономне уредбе постале непотпуне недовољне и с тога се не могу одржати; па баш зато је потребна брза темељна помоћ. Аномалија је, да влада у трећој инстанцији решава о стварима црквене автономије. То се стање може само дотле трпити, док се не донесе статут, који ће довести у склад автономна права са епископалним карактером православне цркве. Ту намеру последњи сабор на жалост није постигао. Конференцију је говорник сазвао, да чује мњења свих странака, а он ће та мњења зацело озбиљно узети у оцену.

Др. И. Максимовић. У конференцији код министра-председника прошле године означена је, међу осталима, као најглавнија повреда автономије: позната клаузула у саборском устројству 1875. и злоупотребе што их је влада чинила на основу, а понајвише и против самога правога смисла те клаузуле. Даље је наглашено нередовно сазивање српског сабора, ма да је периодицитет сабора устројством саборским као сваке сумње установљен. Говорник изјављује своје признање, што је влада овај пут испунила општу и на закону основану жељу, имајући и сама намеру, да се наведене тегобе уклоне, а нарочито што је дала прилику, да се аутономна организација коначно изведе у овом облику, као што су негда сами Срби желили. Што и овај пут није било успеха, томе је узрок неповерење саборске већине према влади. Да су говорник и његови пријатељи имали већину било би друкчије, али они остадоше у такој мањини, да нису били никакви чиниоци на сабору. Познавајући пак јавно мњење данашње и темперамент српског народа, нема изгледа, да ће добити већину ни при новим изборима, шта више могуће је; да би се састао још радикалнији сабор. С тога је за то, да се дође до споразума са овим сабором, те опомиње владу, да *никако не сплази с пута законитости и особито да се уклони од сваке на ма какве окольне.* Истина да је аутономија данас и у управи и у законодавству потпуна, те је потпуно оправдан захтев, да и Срби једном дођу до праве аутономије, као што је имају и друге вероисповести, али кад се данашња већина представника српскога народа задовољава са данашњим стањем, нека буде по њеној вољи, и кад већ није друкчије, нека се одржи status quo. У том случају влада не губи ништа, државно врховно надзорно право остаје нетакнуто, као што је и до сада било, јер га сви признајемо, а уз то врши влада важна права на основу постојећих аутономних уредаба, *која јој никако не би припадала на основу надзорног права.*

Говорник је *одлучно за једноставан устав* и радује се, да и влада потпомаже тежњу, да се таковим уставом *не само уклоне повреде него и осигура будући слободан и самосталан рад и развитак на пољу аутономије.* Он је дакле одлучно противан мишљењу саборске већине и *никако се не може отрјатељити, већ у интересу саме аутономије, са досадањом системом појединих статута.* Уверен је о томе, да ће начело једноставног устава временом морати продрети, кад се народ обавести о његовој користи, и за то би био за то, да влада ништа не чини него да пусти, док се не разбистре нојмови и законитим мирним путем, природно не расплете овај чвор постојеће контроверсе. А сад није ни време згодно, да се ништа чини, духови су сувише узбуђени, вала дакле чекати, док не прође време. С друге стране познато му је, да у данашњој саборској већини има много умерених елемената, *има људи озбиљних и честитих, којима се без зазора може поверити највиша аутономна управа* као и садашњим члановима саборског одбора. Ти су људи већ били на тој управи и отправљали су своје дужности без замерке. С тога се нада, кад би се са овима ступило у договор, можда би се још могло доћи до жељеног споразума. Овај покушај вала би тим пре учинити, *што сви имамо једнака основна начела, само се у једном питању разилазимо, у избору свештеничке посланике.* Либерали и радикали хоће да одрже сада постојећи поступак при избору свештеничких посланика, а саборски одбор предлаже, да свештеници засебно бирају своје посланике. Противности у том питању јако су се изоштриле, али ипак држи, да би се још могао постићи споразум, кад би се ови умерени елементи *уверили, да се једноставним уставом народу не само не закидају већ вратају много до сад узакоњена права,* него да ће њиме *стећи и нека нова права, која се могу сматрати као компензација за оне уступке, који се од њих траже.* Кад би се они о свему томе уверили — а мислим да ће се уверити у течају договора — онда би јамачно одступили од свога досадањег становишта и ствар наше аутономије била би мирним и законитим путем коначно уређена.

Министар-председник барон *Бањи* допушта, да сабор дођупе има да посвршава разне по-

слове, који се скоро ни не могу одложити, али он ипак не може одустати од грађења јединственог статута, који и сама Круна захтева. Владa се не хвата за садржај новог јединственог статута, али евентуални нацрт морао би бити такав, да у њему остану потпуно сачувана аутономна права, али и врховни надзор Круне и владе. Влада мора гледати, да на сваки начин изађе на circulus vitiosus-a, што га је садањи сабор створио.

Стеван В. Поповић придружује се схватању Максимовићеву и држи, да је потребно стати на супрот инсинуацији, као да је автономна странка желела, да влада октројише статут, што га је саборски одбор израдио. Год. 1869. била је ситуација слична данашњој и веки резултат се постигао тек пошто се духови умирили, а тај је резултат и Круна санкционисала.

Др. *Сима Павловић* износи узроке, зашто су избори за црквени сабор показали неповољан резултат, и жали, што самовољно држање саборске већине није довело ни до каквог споразума у погледу јединственог статута. Говорник вели, да је јако желеть, да црквени сабор продужи свој рад, јер се иначе може појавити неповољан утицај на јавно мњење у политичком погледу. Он би био за концесије према данашњој саборској већини, ако би и јерархија била за то. Пут личнога споразума, којим је пошао министар-председник, врло је целисходан; то ваља продужити, док не буде изгледа на резултат. Говорник жали досадање држање саборске већине, којој да је више стало до власти у автономним стварима, него до судбине автономије.

Јосиф Јагић вели, да је уређење црквено автономних ствари и у државном интересу. Он признаје, да је влада сазвала сабор ради решења збрканих прилика, а жали држање већине, које се ипак може сматрати као последица нејасног и претешег становишта владиног, што се нарочито види из говора министра-председника од 6. априла о. г. Влада је врло неповољно утицала на изборе и на сам сабор. У краљ. отпису од 20. маја о. г. хтело се то поступање додуше да изглади, али ипак се и данас осећа неповерење јавнога мњења. Говорник пита, зашто министар-председник уз позив на IX. зак. чл. 1868. и на крај. отпис није дао саборској већини жељене гаранције? Можда би већина онда пристала на расправу статута. Говорник опомиње владу, да се не лаћа незаконитих мера, јер би оне вређале не само автономна права, него и државно право. У осталом слаже се са Максимовићем.

Министар-председник барон *Бањфи* изјављује, да су његову изјаву у заст. кући рђаво разумели. Круна захтева јединствени статут и влада хоће да то спроведе. За сад се не намеравају употребити напредне мере; оне можда неће бити ни потребне, влада је потпуно свесна своје одговорности према Круни и према парламенту и у том ће смелу одлуке доносити.

Министарски саветник *Дарваи* примећује Максимовићу, да би била заблуда веровати, да је влади данашњи status quo пријатан, јер она иначе не би сазвала ни сабор ни ову конференцију. Данашње прилике са безбројним сукобима између владе и автономних органа не могу се одржати; влада је 30 година чекала. Саборска већина није хтела да узме у претрес статут и нема наде, да би се већина за то још могла придобити. С тога говорник држи, да Максимовићев предлог нема изгледа. Др. Мандић најбоље зна, колико је безуспешних покушаја чинила влада ради сапирања тог стања. Не само да је право, него је и дужност владина, да се реши на еходне мере према упорној саборској већини.

Др. *Теодор Мандић* врло би се радовао, кад би се предлози Максимовића и Поповића могли извести, али он не верује да би се од данашњег сабора могла образовати умерена странка. Што су скоро сви сабори остали без успеха, то он приписује изборном реду од 1874. г., који је тада за време управљења митрополитске столице постресен и санкционисан. Говорник је као тадањи посланик на црквеном сабору био противан том изборном реду и упозорио је на шкодљивост његову и министра-председника грофа Андрашија, који је ипак изборни ред поднео на превишњу санкцију, јер он није хтео бити „клерикалијин од српских епископа.“ Епископат се додуше из почетка изјасњено против изборног реда, али је после повукао свој вотум. Сваки је знао тада, зашто је то било — наиме, јер је требало бирати патријарха! Тај изборни ред требало би у оквиру закона изменити, јер би сви евентуални покушаји били узалудни.

Министар-председник барон *Бањфи* пита предговорника, како он замишља целисходну измену изборног реда у оквиру закона?

Др. *Т. Мандић* одговара, да је министар просвете Трефор г. 1877. у том смислу намеравао донети реформу и да је мислио на то, да се један део 5. §-а зак. чл. IX. од 1868. стави ван крепости; тада би парламент дао влади право, да стави у крепост један изборни ред, по коме би свештенство имало да бира 25 свештеничких посланика, и по коме би у сабору осим 50 бираних световних посланика, имало бити још 8 вирилиста.

За тим се водила подужа дискусија о мање важним специјалним питањима.

Министар-председник барон *Бањфи* захвално је присутнима, што су дошли и уверавао је, да ће он пажња мњења зрело промислити.

*

Трећу конференцију имао је преузв. г. министар-председник са високопреосвештеним Епископатом нашим. Присуствовали су конференцији, осим преузвишеног сазивача: Његова Светост, преузвишени господин *Георгије Бранковић*, патријарх срп-

ски, и високопреосвештена господа епископи *Мирон*, *Никанор* и *Михајло*. Високопреосвештена господа епископи *Герман* и *Гаврило* извинили су своје одсуство. Присутан је био још и министарски саветник г. Др. Александар Дардаји.

По извештају „II. Лојда“ овај је ток конференције:

Барон *Банфи* благодари присутнима, што су дошли, износи своје утиске са последњих конференција и моли, да би се епископи изјаснили, како би се могле отклонити тешкоће. Само примећује, да поред надзорног права државног жели, да одржи Круњина права, а при том нема влада намеру на даље да за себе задржи право решавања у трећој инстанцији. Автономија даље, треба да се уреди без тежње владине, да свој досадашњи делокруг прошири. Желети би било да Јерархија са световњацима у том смислу дође до споразума, а ако то не би било могуће, онда би он позвао Сипод, да донесе предлог који би томе одговарао. Влада никако нема намеру да строго законити пут напусти и жели замишљене реформе да спроведе без октројака.

Његова Светост патријарх *Георгије Бранковић* жали што је сабор безуспешан био и боји се, да ће се по свима досадашњим најавама саборске већање са истом тешко моћи доћи до споразума у погледу расправе о јединственом статуту. Као главни узрок неуспеха сабору, означује Његова Светост патријарх изборни ред што постоји, који скоро чини немогућим, да се склопи умерена и конзервативна већина у сабору.

Високопреосв. госп. епископ *Михајло Грујић* налази, да цела зграда црквене автономије стоји на нездравој основи. Што се садашњег положаја тиче, сумња, да се може постићи споразум између странака, као и стварање сталног за живот способног статута, све дотле, док постоји изборни ред од 1871. год. и сабор остане у свом досадашњем склопу. О том да пресуди, како би се тај изборни ред променуо, већ за то није ствар епископата, јер је тај изборни ред некановичним путем постао, те га за то епископи не могу признавати. Изборни ред је до душе санкционисан од Круне, те има своје државноправне вредности, али му не достаје — остављајући на страну нецелисходност — црквено-правна вредност, јер је постао за време док је била управљења митрополитска столица. Канонично је на чело православне цркве, да за време управљење митрополитске столице не смеју се учинити никакве новине, које вређају цркву.

Саветник *Дардаји* се слаже с предговорницима у погледу изборног реда и склопа сабора, али тешкоћа је баш у томе, да се реши питање, како да се изборни ред промени у оквиру постојећих закона.

После овога је била дужа измена мисли о разним питањима која овамо спадају, по у којој су учествовали сви чланови конференције.

Високопреосв. госп. епископ *Мирон Николић* мисли, да је из разних мишљења, која су на обе предходне конференције пала, довољно до тог утиска, да би једна конференција свију странака, која би се под председништвом Његове Светости састала, ипак могла довести да се изравнају противности. Ако би и та била безуспешна, онда би се заиста морао тражити помоћу владе нов излаз.

Барон *Банфи* изјављује да пристаје на тај предлог и моли Његову Светост, да сазове на свију страначку конференцију на којој би и епископи и саборски одбор учествовали. Наравно да би та конференција морала имати пред очима као најглавнију задаћу саветовања и стварање једноставног статута. Тога се влада мора одлучно држати у смислу кр рескрипта.

Његова Светост патријарх *Георгије Бранковић* пристаје на то и обриче, да ће ту конференцију сазвати, све ће употребити, да се споразум постигне, али скида са себе одговорност, ако би конференција остала безуспешна.

Барон *Банфи* захваљује присутнима што су му се позиву одазвали.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Епархијска скупштина.**) Епархијски Административни Одбор епархије Темишварске решио је, да се епархијска скупштина сазове у јануару 1898 године.

(**У богословију карловачку**) уписало је 86 слушалаца и то: у IV. год. 21 (6 из Архидијецезе, 2 из дијецезе Горњо-Карловачке, 1 из Пакрачке, 6 из Бачке, 2 из Вршачке, 3 из Темишварске); у III. год. 25 (12 из Архидијецезе, 8 из дијецезе Бачке и по 1 из: Вршачке, Темишварске и Будимске и 2 из Горњо-Карловачке); у II. год. 21 (12 из Архидијецезе, 2 из дијецезе Вршачке и по 3 из Темишварске, Горњо-Карловачке и Бачке); у I. год. 19 (5 из Архидијецезе, 10 из дијецезе Бачке, 2 из Вршачке и по 1 из Темишварске и Будимске дијецезе.

(**Против безверја.**) Одушевљење безверског либерализма и безверске слободе, које је пре три четир године заносило познате кругове у Угарској и ликовало у своме тријумфу, кад је законодавство угарско отворило врата и „закону о слободи вероисповести“ или закону о безверју, брао се закон тога почело и гасити, а данас га и нема. Уместо одушевљења и ликовања наступа већ зебња и страх. А они, који су онда били најревноснији поборници црквено-политичких реформа, па и закона о сло-

бодри вероисповести, протестанти, почели су већ посипати главу пепелом, јер искусише, да ту слободу безверја не подноси ни протестантство. Бију се већ и у прса, јер та слобода десеткује и протестанте. Нису ни они без талога, који претпоставља форшту два здравој савести, спасењу, поносу и образу и сваком идеализму. Тај се талог и код њих појављује на површини, практичним извађањем закона о безверју. У крилу протестантства многи се одричу сваке вере и прелазе у безверје. Разуме се, да им тај гадни поступак не захтева религиозно и верско осведочење, него цинизам грубог материјализма њиховог. Али чињеница је ту, да они том материјалистичком цинизму подлежу, и закон о безверју да им га помаже извађати, те да су се протестантски надлежни кругови забринули због тога. Модерни либерализам протестаната страхује већ. У Харкању, у горњој Барањи, одржали су реформатски пастори збор, на ком је председавао Др. Десидерије Силађи, председник угарског сабора. Пастори су на једном пређашњем збору синули бир и остале дажбине, не би ли спречили ширење безверја, које се појавило после слободоумног „закона о слободи вероисповести“ или закона о безверју. Како то није помогло пастори су на Харкањском збору пошли и даље. Молили су Др. Силађија, да им *он* помогне и питали су га, не би ли држава могла и плаћати протестантске свештенике, како би народ био ослобођен од тог плаћања, те престао презирати у безверје. Наравно, Силађи је одговорио, да то не може бити. Збор се онда претворио у конференцију, која је решила, *да се ради на укидању закона о безверју.* Sic transit gloria mundi! За сад осећају вероисповести и цркве зле а предвиђене последице закона о безверју и траже укидање тога закона. Не ћемо дуго чекати, а осетиће неминовне последице тога закона и држава. Кад га осети на себи — она ће тај закон и укинути. Тоже укинуће идеко у сусрет. Није далеко.

(**Старокатоличка општина у Карлсруу**) због своје малобројности морађаше примати гостопримство у храму месне евангеличке цркве. Али недавно је општина стекла свој храм, на чему има да захвали великом војводи Баденском, који је поклонио потребно земљиште за храм, па онда градској управи, и најпосле једном професору месне политехничке академије, који је направио план и управљао сним пословима око градње. Храм који је већ и осећен подигнут је у старо-готском стилу и одликује се великом лепотом; стао је до 200.000 марака. Освећење новога храма побудило је велику радост код Баденских Старокатолика и они га прославише на најсвечанији начин. Стигло је безброј брзојавних поздрава, а међу осталим и од епископа швајцарске и холандске старокатоличке цркве.

(**Православни Чеси у Бечу**) сазвали су 13. авг. збор свих једноверника, а чешких суплемената. Ко се до тог дана одазвао позиву, уписан је за оснивача чешке православне цркве. Ко се доцније јави, платиће хиљаду круна. Према томе постаје жива истина чешка православна општина у Бечу. Око Божјега храма и његова дома, који ће се ускоро озидати, искупиће се чешки народ, и неће му се изгубити ни једна душа, јер ће је чувати аутохона црква и школа. Десетогодишња борба, вођена истрајно, свршена је победом, и нека сумње, да ће се сав православни свет одазвати са највећом љубављу — први чешко-православној општини у Бечу. Г. Шохај, главни сазивач збора, рекао је том приликом ово: „Ми смо доказали, да исповедамо веру св. Кирила и Методија словом и делом, противши се св. Православљу, и не ћемо престати радом да подигнемо храм Богу, у којем ће после толико и толико векова проговорити свети и дивни старохоравски језик у јеванђеоским речима: В начале бје Слово, и Слово бје у Бога и Бог бје Слово.“

(**„Британско и иностранo библијско друштво“**) имађаше прошле године до 200.000 рубља прихода, а пустило је у свет на Лондонске накладе 1,780.993 св. књиге и на других накнада 1,995.140 што све заједно чини 3,776.133 егземплара. Од свога постанка на до данас пустило је то друштво у свет 151 милијон егземплара. Недавно је дало превести Нови Завет на један од китајских дијалеката и приредило за Ескиме ново издање четворојеванђеља.

(**Свештенство вјатске епархије у Русији**) решило је, да из својих средстава поклања народу разне књиге побожног садржаја, којима би се утврђивало у народу религиозни осећај, а уз то је узело на себе обавезу, да при посети својих парохијана о великом посту, испитује своју духовну децу у знању символа вере, молитве Господње и 10 заповеди. Не би ли се могло што тоже слично и код нас покушати?

(**Богословско књижевно друштво „Слога“ у Ср. Карловцима**) на својој VIII. редовној седници, држаној 10. (23.) јула, конституисало се овако: Председник: В. М. Јовановић, богослов IV. год.; Потпредседник: Милорад Мијатовић, богослов III. г.; I. перовођа: Милорад Н. Човорда, богослов IV. г.; II. перовођа: Никола Мидић, богослов III. год.;

Благајник: Максим Николић, богослов III. год.; Књижничар: Павле Недељковић, богослов II. године.

(**Папа Лав XIII. песник**). Поред пасије за издавањем разноврсних енцикликa папа је усео и на Пегаза. Недавно је, наиме, папа написао једну песму на латинском језику. Елегеи до душе веле, да „непогрешиви“ није веома погрешно латински, али поврај свега тога римокатолички листови узносе овај нови умотвор папин. Повод је песми 1400 годишњица, од како су Франци примили Христијанство, а садржина је уношење подвига француских краљева, а особито оних, који уништише протестантство у Француској. Неки би хтели да виде у тој песми и опевање Вартоломејске ноћи, те да таме ослабе утецај папине појезије, која донеса није незнатна. Штета што се папа и пре није бацио на појезију, те би бар свет био поштеђен од силних енцикликa.

„Ц. В.“

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Српска граматика за српске више девојачке школе. Састависо Јован Благојевић, учитељ српске више девојачке школе у Сохбору. Ова је књига одлуком всл. Школског Савета под бројем 36/57 ех 1897. за школску књигу одобрена. Сомбор Издање писчево. 1897. Цена 80 новч.

Исправак. У исказу о скупљеним прилозима за „Фонд Св. Саве“, штампаном у *бр.* 35. овога листа има се додати код прилога: српско-школска фонд 50 ф. — *у Земуну;* код српске женске задруге у Суботици *„последње три рате,* а не I. II и III. рата, што се овим исправља.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Намеравам штампати *другу књигу* својих проповеди.

Молим браћу свештенике, да ме у тој намери потпомогну, како би је и извести могао.

Који брат има *прву књигу*, купиће сигурно и другу. А који нема ни прву, може је набавити код мене заједно с другом.

Цена првој књизи била је 60 новч.; цена другој биће 70 новч., а обема заједно, с поштарином 1 фор. 20 новч.

Друга књига неће бити мања ако не буде већа од прве. Формат биће исти.

Претплату ваља слати или пријављивати до конца октобра о. г. потписаноме.

Једанаеста књига иде скупљачима претплате као дар.

У Карловцима —

Протојереј **Јован Јеремић.**

БРАНКОВО КОЛО

ЗА

ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ

ВЛАСНИК И УРЕДНИК

ПАЈА МАРКОВИЋ АДАМОВ

III. год.	У Срем. Карловцима	Бр. 36.

САДРЖАЈ:

Оф, не зборн, песма. — *Вечерња звона*, песма. — *Перуни, фрижки перуни* — —, новела. — *Гробница Агнеше Јанковићева*, роман. — *Пријатељ господина апотекара*, приповетка. — Montenegrina. — *Из српских крајева.* — *Ковчежић*: Књижевни прикази, — Књижевне белешке. — Просветни и друштвени гласник. — Белешке о уметности. — Позориште. — Лица. — Народно здравље.

„*Бранково Коло*“ излази сваког четвртка уредно на великом табаку 63/95 сп. Стр. 1121—1152. Цена је листу за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину, и Црну Гору на годину *5 фор.* За Њемачке 3 ф. 50 нов. годишње. За Србију и остале земље 6 фор. на годину.

„МАЛА КАТАВАСИЈА“

наша одобрена је и прописана

ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

како нашим всл. Школским Саветом, тако и вис. кр. зем. владом у Загребу.

П. н. Господи учитељима и слв. црквено-школским оштинама.

Саопштавамо, да смо спремили довољан број „Мале Катавасије“ за основне школе, како би могли задовољити све наруџбине, које нам стигну, а које и очекујемо.

У препоруку нашег издања „Мале Катавасије“ приводимо ево и оцену стручног ваљаног и познатог часописа „Новог Васпитача“.

У II. свесци овогодишњој оцењује „Нови Васпитач“ наше издање овако:

„У VIII. ком. „*Књижевног Прегледа*“ нашег од прошле године приказасмо ову књижицу, а после тога захтелисмо једног од наших врсних стручњака, да нашим кратки реферад о тој књизи за наш лист. У место формалног реферада, стиже нам од истог господина писмо, у коме је — по своме суду — истакао оне добре стране „*Катавасије*“, ради којих она *заслужује прво место међу својим другама.* То место из писма овако гласи:

1.) Ова је књига потпунија од свију десадањих; јер има за вечерње, јутрење и литургију све најважније ствари, које су школској младежи нужне, и то све у правилном реду.

2.) У њој су тачно исправљени текстови у свима пропашлими песмама о великим празницима и неправилне су оне многе погрешке у њима, које су написале на проту-православно порекло, као н. пр. „Кнзѣ гр҃ѣха зачета“ у песми божићној „Дансь днесь Сіонѣ!“ и т. д.

3.) У овој катавасији попуњена је једна празнина, која се налази у свима досадањим књигама те врсте; а то је, увртени су тропари и кондаци за све оне свеце, о којима се обично у нас Срба „Крсно име“ слави. Тако је дана прилика, не само сваком ђаку, него и његовим родитељима и старијима, да о свом свечарству могу научити и отпојати тропар свога кућног патрона, који је главна карактеристика српског племена у опће, а особито међу туђинцима.

Најпосле, сравни ли се та катавасија са свима досадањим њеним другарицама, сваки свештеник и учитељ моћи ће одмах на први поглед видети, у чему и колико је она бољa, потпунија и срећенија од свију осталих. Врло је лако навести баш и поменуте све њене предности и преимућства.

Према свему овоме, књига је заиста у својој врсти до сада *најбоља* и *најпотпунија*.“

Молимо н. н. господу учитеље и сл. црквено-школске општине, да нас потпомогну својим наруџбинама, јер само тако ће се стати на пут увлачењу у школе наше и таких катавасија, које за школу нису.

Садржи осам табака. — Цена је 20 нов. — На више са рабатом.

ПЕСМАРИЦА

ЗА

ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРОИСПОВЕДНЕ СРПСКЕ НАРОДНЕ ШКОЛЕ

према наставној основи изданој од вел.

Школског Савета

израдио

Александар Јорговић

учитељ у срп. нашој девој. школи новосадској

У поте стављене су ове песме, за:

Први разред 1. Весело сам дете, 2. Ми смо деца весела, 3. Тичија песма. 4. Пчелица. — *Други разред*: 5. Ми смо деца весела, 6. Станови 7. Пчела, 8. Завет. 9. Голуб седи на стрејици, 10. Хајд у школу!. 11. Млади ђаци I. 12 Млади ђаци II. — *Трећи разред*: 13. Мио ми је цветак. 14. Боже благи, Боже свети!, 15. Песме божићне I., 16. Песме божићне II, 17. Слава правалеђа, 18. Сунце се рађа, 19. Јутрењи радови, 20. Пчела и голуб, 21. Поточара, 22. Народна изна, 23. Мајска песма, 24. О косидби, 25. Завет, 26. Песма ковачу. — *Четврти разред*: 27. У пролеће. 28. Цвиј, 29. Домовина, 30. Голуб, 31. Пролеће, 32. На уранку, 33. Где птичице, 34. Срби, 35. Српкиња, 36. Песма тежакова, 37. Гусле, 38. Мајска песма, 39. Поиа ђака на игру. — Ова је песмарица решењем Вел. Школског Савета од 17. (29.) августа 1896. бр. Ш. С. 298/196 за школску књигу при настави у певању за српске народне школе одобрена; а решењем Вел. Одбора бр. 4512/1397. ех 1896. одређена јој је дар од 200 фор. а. вр. Цена је књиги 30 новч. Издање и штампа Српске Манастирске Штампарије у Срем. Карловцима, којој вала поручбине слати.

Српска Манастирска Штампарија.
У Ср. Карловцима.

ГЛАС ИЗ ЦРКВЕ

проповиједи проте Јована Вучковића

проф. богослов. училишта карловачког.

— **Цена је књизи I круна.** —

Добити се може у **Срп. Манастирској Штампарији.**

СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПАРИЈА

У СР. КАРЛОВЦИМА

ДЕКАМЕРОН сто прича

од сто најславнијих писаца светске

књижевности

Изашла је до сад десета свеска. Цена свесци 20 новчића.

Садржај десете свеске је ово: Метеор (свршетак. — Вечера. — Сами. — Серафим. — Стечај. — Маларија. — Мали Божић. — Курјак. — Посета у руској ањсаи. — Ораси.

ХАЏИ-ЂЕРА

СВЕТЛА СЛИКА ИЗ СРПСКЕ БОРБЕ

ЗА КРСТ ЧАСНИ

НАПИСАО

Драгутин Ј. Жилић

Књига садржи 15 штампаних табака или 242 штампане стране — Цена 1 фор.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad E. 1034./I. 139. ex 1897. 158 3—3

С Т Е Ч А Ј.

На место пароха у Великом Гају са платом IV. разреда.

Рок пријављивања — путем претпостављених власти — 18. (30.) сент. о. г.

Епархијска Конзисторија Вршачка.

Бр. Е.К. 160. ex 1897. 160 3—3

С Т Е Ч А Ј

расписује се на парохију III. разреда у Славском Пољу, у протопресвитерату кириво-клипеком.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 9 (21.) октобра 1897.

Из седнице Епархијске Конзисторије, држане у Плашком, 13. августа 1897.

Михаил
Епископ.

СТЕЧАЈ.

172 1—3

Умировљењем је остало упражњено једно *учитељско* место у срп. нар. осн. средњиној школи *новосадској*, на које се овим расписује стечај

Плата је: 500 фор. у име редовне плате; 150 фор. у име станарине и 50 фор у име накнаде за огрев.

Дужности су прописане Школском Уредбом и наредбама школских власти.

Компетовати могу свршене учитељице, које су оспособљене и из мађарског језика.

Рок стечају истиче после *четири* седмице, рачунајући од првог увртиња овог стечаја.

Из седнице школског одбора српске правосл. црквшк. општине у *Новом Саду* 2. (14.) септембра 1897. године.

К. Миловановић
перовођа.

П. Попадић
председник.

СТЕЧАЈ.

167 2—3

Расписује се стечај на упражњено место учитељице за српску вероисповедну школу.

Плата је следећа: у готовом новцу 300 фор. а. вр. словом три стотине форинти; за поотурну школу 40 фор.; у име огрева 10 фор.; слободан нов стан из 2 собе, кујне, шпајза, штале и код стана башта.

Дужности учитељице прописане су школском уредбом, у школи децу обучавати и поотурну школу држати.

Рок стечају истиче после 3. недеље од првог увртиња. Молитељице које би раде биле пријавити се, нека поднесу своје снабдевене молбенице потписаном председнику.

Из седнице овомесног школског одбора држане *у Пивници* 24. августа 1897.

Ђура Ђерић
привремена перовођа.

Светозар Мирковић
председник.

Бр. Ек. 147. ex 1897. 157 3—3

СТЕЧАЈ

расписује се поново на парохију I. разреда у Небљусима, протопресвитерата коренићкога.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 9. (21.) октобра 1897.

Из седнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 13. (25.) августа 1897.

Михаил
Епископ.

Бр. Ек. 149. ex 1897. 155 3—3

СТЕЧАЈ

расписује се на мјесто пароха и подједно окружнога проте у Плашком.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 4. (16.) септембра 1897.

Из седнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 13. (25.) августа 1897.

Михаил
Епископ.

Бр. Ек. 146. ex 1897. 156 3—3

СТЕЧАЈ,

расписује се на парохију I. разреда у Примишљу у протопресвитерату плашчанском.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 4. (16.) септембра 1897.

Из седнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 13. (25.) августа 1897.

Михаил
Епископ.

Ad E. бр. 482 K. 80 ex 1897. 168 2—2

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај не место православног катихете у Пешти, коме ће спадати у дужност, да обучава сву децу, која полазе туђе основне и средње мушке и женске школе.

Са овим местом скопчана је плата у готову 500 фор. годишње и евентуално 100 фор. држање приномоћи, уз то 4 фор. приспојбе од сваког овог катихумена, који полази државну средњу школу, и слободан стан од једне собе и кухиње.

Компетовати могу свршени богослови, који су потпуно вични мађарском језику, пошто је знање овога језика по потреби службе неопходно нужно.

Компетенти имају своје ваљано инструисане молбе до 12. (24.) сент. 1897. поднисној конзисторији подастрти.

Из седнице епарх. конзисторије будимске држане у Сент-Андреји дне 26. авг. (7. септ.) 1897. године.

Епарх. конзисторија будимска.

Ad бр. K. 654 –422 ex 1897. 162 3—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Латинке Игњатовић из Јакова против супруга јој Лазара Игњатовића, сада непозната боравишта — овим се позива супруг Лазар, да има у року од 6 месеци, рачунајући од дана први увртиња овог едикта у новинама, овој Конзисторији или сам лично предстати или место свога садањег пребивања пријавити, јер ће се иначе против њега поведена бракоразводна парница и без њега окончати.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловци 12. (24.) августа 1897.

Архидијецезална Конзисторија.

Ad E. 1147./I. 152. ex 18 7. 159 3—3

СТЕЧАЈ.

На место спст. парох. помоћника у Чепти са платом V. разреда.

Компетенти нека поднесу своје правилно биљеговане и снабдевене молбе преко претпостављених им власти овој епарх. Конзисторији до 18. (30.) септембра о. г.

Епархијска Конзисторија Вршачка.

Ад III. С. 193/141. ex 1897. 169 1—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења једног наставничког места у српској вишој девојачкој школи Панчевачкој за математику и природне науке овим се расписује стечај, на које место могу компетовати они Срби и Српкиње, који су оспособљени за наставу у грађанским школама.

Стеченици имају крсним листом, сведоџбом о моралном владању, сведоџбом о оспособљењу и евентуално о досадашњем службовању снабдевене молбенице своје поднети непосредно срп. прав. нар. Школском Савету најдаље до 1. (13.) октобра 1897. год.

Са истим местом скопчана плата установљена је у смислу §. 7. уредбе за српске више девојачке школе за редовна учитеља са 800 фор. а за редовну учитељицу са 600 фор. годишње и 10% исте плате у име станарине.

Из седнице срп. прав. нар. Школског Савета држане у *Карловцима* 18. (30.) августа 1897.

Председништво
срп. прав. нар. Школског Савета.

СТЕЧАЈ 171 1—2

На упражњено учитељско место овим се расписује стечај. Плата је учитељу 500 фор., у име паушала 5 фор., 2 јутра земље на које дужности плаћа, 2 фата сламе и слободан стан, 40 фор. од пофторне школе кад ма њега ред дође.

Дужности су школском уредбом прописане, не мање у цркви је дужан појати, као и доказати да је оспособљен из мађарског језика. — Резреде школ. одбор додељује. Првенство ће имати онај, који може место одма заузети. Рок стечају и дан набора је 28. септембар по ст. календару.

Молбенице се имају упутити на председника.

Из седнице школ. одбора Карловског држане 29. августа 1897.

Милан Попов
перовођа.

Сима Величковић
свештеник, председник.

СТЕЧАЈ. 170 1—3

Оставком нашег учитеља, г. Љубише Јорговића, остало је учитељско место упражњено на српској верописеводној мешовитој школи у Најфали; то се поново на исто расписује стечај, на које могу и ђаце учитељице компетовати.

Плата је учитељу 400 фор. годишње, у коју се урачунавају 40 фор. у име његовог огрева, у име перовођства 15 фор. 4 јутра оране земље, по јутра пољске баште на коју ће земљу сам порезу плаћати, при погребу где позван буде 50 нов., и стан у нарави са 2 собе и пространом баштом.

Учитељице нак 300 фор. годишње урачунавајући у то и огрев, 4 јутра оране земље, по јутра пољске баште, на коју ће земљу сама кр. порезу плаћати и т. д. и т. д.

Компетенти и компетенткиње могу само они компетовати, који се са потпуном квалификацијом некажу.

Рок стечају је 3 недеље дана.

Молбенице ваља што пре на црквено школски одбор у Најфалу (темишв. жуп. последња пошта „Szekesut“) приносати.

Из седнице држане у *Најфали* 29. августа 1897. године.

Црквени Школски Одбор.

СТЕЧАЈ 153 3—3

Ради попуњења учитељског мјеста у *Бар. Моноштору*. Плата је: 300 фор. за свагдању и повторну школу с пјевачтвом, коју прима по $^1/_4$ у напријед; $1^1/_2$ д. земље (по 1200□) са кућом на истој, од које вуче најмање 50 ф. закупа и камата од 200 ф. депонираних у име одштете на земљу, што је жељезничка пруга одсјекла, приход од функција уза свештеника и 3 хв. дрва, којима се и школа грије. Сад му се зида угодан нови стан са школом, уз лијепу башту.

Ово је мјесто на жељезничкој станици.

Пште се оспособљење, и из мађарског језика, или да га положи за годину дана. Дужности су по Школ. Уредби од 1872. г. Молбенице ваља упутити потписаном до 11 ($2^1/_2$) септ. т. г.

У Бар. Моноштру (Bagaŋa-Monostor) 16. (28.) авг. 1897.

Школски Одбор.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. На Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 38.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 14. септембра 1897.

После Пештанских конференција.

I.

Шта смо чули на првој конференцији од заступника саборске већине? Ево. Не ћемо да градимо једноставан Устав, већ да се поједине потребне установе посебним статутима дограде. Устав не ћемо да градимо зато, јер се бојимо, да не изгубимо оно, што смо са санкционисаним статутима већ стекли. Бојимо се октројака. Влада би имала пружити гаранције, да не ће бити октројака и онда би могли приступити у расправљање Устава.

Шта је на све то одговорио министар-председник? Ево.

„Давнашња је жеља и Његова Величанства, да се српска црквена автономија једном уреди. И најновија жеља Његова Величанства била је, да се једноставан Устав сагради. И министарство увиђа потребу таковог црквеног Устава. Поново најављујем, да никакве гаранције у напред не могу дати. Ви се бојите појединих октројака, но влада би могла доћи у положај, ако се друкчије не може, *да пружене средстве октројисе за читав Устав.* С тим не ћу да рекнем, да сам се одлучио за такову октројку, али ако би та мисао у мени сазрела као нужна, ја ћу имати и одважности, да је Његову Величанству предложим.

По кр. Рескрипту има се пре свега предлог о једноставном Уставу у претрес узети и довршити пре свију других предмета".

II.

У другој конференцији чули смо од заступника народне автономне странке ово. Опомињу владу, да никако не силази с пута законитости, а особито да се уздржи од сваке, па ма какве октројке. Кад се данашња већина представника српскога народа задовољава са данашњим стањем, нека буде по њеној вољи, нека се одржи status quo. Влада не губи ништа с тим, јер у том стању вршећи и она права, на основу постојећих автономних уредаба, која јој никако не би припадала на основу надзорног права. Али они су одлучно за једноставан Устав, којим се уклањају не само повреде него и осигурава будући слободан и самосталан рад и развитак на пољу автономије. те се већ у интересу автономије не могу опријатељити са досадањом системом појединих статута. Начело једноставног Устава ће временом

морати продрети. А сад није време, да се ништа чини, док народ сам не увиди потребу једноставног Устава, јер се и сад осећа неповерење јавног мнења, које се, заједно са држањем саборске већине, може сматрати као последица нејасног и претешког становишта владиног у говору министра-председника од 6 априла о. г.

Од министра-председника чули смо пак ово:

„Аномалија је, да влада у трећој инстанцији решава о стварима црквене автономије. То се стање може само дотле трпити док се не донесе статут, који ће довести у склад автономна права са епископалним карактером православне цркве. Његову најаву у говору од 6. априла у заступничкој кући ријаво су разумели. *За сад* се не намеравају употребити ванредне мере; оне *можда* не ће бити ни потребне. *Круна захтева једноставан статут и влада хоће то да спроведе.* Влада је потпуно свесна своје одговорности према Круни и према парламенту и у том ће смислу одлуке доносити“.

Министарски саветник Др. Дардан најавио је: „Не само да је право, него је и дужност владина, да се реши на сходне мере према упорној саборској већини.“

III.

У трећој конференцији најавио је наш високопреосвештени Епископат ово:

Жали да је прошли Сабор био безуспешан, а који се, да ће се с њиме и моћи доћи до споразума у погледу расправе о једноставном статуту. Главни узрок неуспеха је у изборном реду, који скоро чини немогућним, да се у Сабору склони умерена и конзервативна већина.

Од министра-председника чули смо ово: „Жели да одржи Крунина права поред надзорног права државног, *а влада нема намеру ни даље да за себе задржи право решавања у трећој инстанцији.* Автономија дакле, треба да се уреди *без тежње владине, да свој досадањи делокруг прошири.* Не дође ли до споразума Јерархије са световњацима, **онда би он позвао Синод**, *да донесе предлог, који би томе одговарао. Жели замишљене реформе да спроведе без октројака.*“

IV.

Дакле, шта смо чули од заступника државне власти? Ево ово: Градња једноставног статута наше жеља је Његова Величанства, а влада хоће да ју извриши. Пре свега и пре свију других предмета има се статут увести у претрес и довршити. Влада *не може одустати од грађења тога статута. Могла би доћи у положај, ако се друкчије не може, да октроише чео Устав.* Ако мисао те октројке *сазре*, министар ће имати одважности да је Његову Величанству и предложи, *свесман своје одговорности према Круни и према парламенту*, јер не само да је право, него је и дужност владина, да се реши на сходне мере према упорној саборској већини.

После ових најава од стране државне власти на најаве наших заступника, ситуација је сасвим чиста и јасна.

Стојимо пред алтернативом. *Или градити Устав или ставити све на коцку.* Или још јасније да се изразимо. Све оно, што смо чули од ер. угарског министра-председника значи: Или донесимо сами себи Устав, или ће нам га државна власт донети.

И данас се још заваркивати и успављивати разним оптимистичким комбинацијама, може родољубиви песник, али политичар не. Ономе још и доликује, али за ове би то било и сувише — жалосно.

Но наше реакционарне, тако зване народне, странке и саборска већина као да овој алтернативи стављају усупрот другу, а наиме: „Је ли боље сами да се кољемо или да нас други закоље.“ Или ону: „Је ли боље да сами скачемо у Дунав или да нас други гурне“? Тако оне схватају ситуацију, у којој се налазимо. *Но то је схватање скроз погрешно.* То доказују најаве министра-председника.

Шта хоћемо да елиминирамо из досадањег Саборског Устројства и наше автономије? Познату клаузулу, односно постојећу праксу меритурног решавања и располагања државне власти у нашој автономији. На другом месту смо доказали, да се то постизава 9 § предложеног Устава. А шта за тај баш § рече на првој конференцији министарски саветник Др. Дардан. Ево: „*Угарска влада за то је* **пристала** *на § 9 новог Устава, да се баш компетенција владина строго ограничи и да се своди само на право касације.*“

А зар се и речи министра-председника, у другој конференцији, не односе, у истом правцу, на тај §, а наиме ове речи: „Аномалија је, да влада

у трећој инстанцији решава о стварима црквене автономије. *То стање се може само дотле трпити, док се не донесе статут*, који ће довести у склад автономна права са епископалним карактером православне цркве".

А да га донесемо до нас стоји.

И зар се на § 9 и на питање елиминирања интеренције државне власти не односе и оне речи истога министра, у трећој конференци и, а наиме, *„да влада нема намеру ни даље да за себе задржи право решавања у трећој инстанцији"?*

И зар се бојазан од октројака, у доносеном по Сабору Уставу, не доказује као неоснована, најавом барона Банфија, а наиме, „да влада жели замишљене реформе да спроведе *без октројака*"? И зар се могу од државне власти тражити и очекивати директније, свечаније и јасније гаранције против октројака и за елиминирање државне интеренције из автономије, путем Устава, него што их пружају наведене изјаве министра председника и у истој свечаној прилици министарског саветника?

Или шта хоће господа тако званих народних странака и саборске данашње већине?

Зар заиста, да министар падне пред њи на колена и да им се закуне? Или зар још и то, да они напишу владин предлог, који ова буде подастрла Круни Сабором донесени Устав и т. д.?

Горе истакнуто њихово схватање алтернативе пред којом смо, противи се и *становишту легалитета*, које не дозвољава никакав страх, а на којем становишту ми одлучно стојимо, у победу којег морамо веровати и надати се.

Но и саборска већина тврди, да стоји на том становишту. На чега се онда боји?! Зар октројака? Ни већих опасности се не требамо бојати. Јер, зар се бојазан и страх од октројака слаже са вером у законитост? Зар је то онда истинита и одлучна нада у крајну победу законитости, с којом се саборска већина онако јуначки разметала у Сабору и у прогласу после Сабора?

Но, сад је јасно, да саборска већина нема ни те вере, ни те наде. Сигурно за то, *јер не стоји на земљишту законитости црквене према својој Јерархији* и јер осећа, да се под њом земљиште љуља, а на законито не може да пређе, из мотива и разлога, и њојзи и нама добро познатих. *Нада јој то њезина агресивност против Јерархије.*

Да, саборска већина се не бори за автономију, не бори се против интеренције државне власти. Не. Него се она бори против своје Јерархије, што значи, у последњој конзекванцији: рат против своје цркве.

И зато она не ће Устав. Зато хоће status quo. Зато је онако индиферентна пред постављеном нам алтернативом. Нека и државна власт господари у нашој автономији; нека смо без автономије; нека лута и нек се распада обезглављени и разривени брод наше автономије; нека нам прокисава кућа, и нека нас бије и олуј и лед и камење у њој; нека пропадамо и надишемо у њој — само Јерархија да не дође до њезиних права, која су јој, било њезином, или чијом год кривицом, окупирана, али која јој по Богу, по цркви и њезиним законима припадају.

А је ли то родољубива борба; је ли то чување самосталности и независности автономије; је ли то љубав за цркву и веру; је ли то „респектовање своје Јерархије и своје вере" (Др. Полит), је ли то борба за нацијонални опстанак?! Није. То су све противности томе. *То је гнушам страначке заслепљености и страсног кампања.*

Тешко нам је било то рећи, али не можемо већ ни ћутати. Истина је.

А озбиљност и критичност кобног положаја, у којем се данас налази наша автономија, црква и народна будућност, налаже нам, да то отворено кажемо. Не да вређамо икога, но констатујући болест — која постоји, а прети заразом и недогледном опасношћу.

Пред алтернативом смо. Јерархија не може одустати од захтева, да се изборни ред промене. А захтева ту намену не из обести, као што јој се подиче, не из егоистичких и агресивних тежња, као што јој се подмеће, него присиљена на то убитачним и судбоносним појавама данашњег стања наше. Захтева измену изборног реда на основу *непобитних и неотклоњивих и крвних потреба цркве наше.* Захтева ју не против „животних права" народа свога, него *на основу законитог права свога заступства* на Сабору. Не зато што је непомирљива, него што је верна заклетви, цркви својој положеној, која јој *налаже*, да елиминира из цркве своје оне демократске установе, сувише широког базиса, које у њој, а по признању и самог Др. Михаила Полита Десанчи-

ка, постоје. Које хоће да се, и по признању истога Др. Полита, изопаче на штету цркве и народа, а изопачења којег већ увелико осећа црква и народ последице. *Јерархија хоће да стане на пут ширењу тих установа и њиховог изопачивања.*

А да те установе у нашој цркви постоје, признао је сасвим јасно и одлучно исти Др. Полит, и овима речима у саборској седници од 7. новембра 1892,:

„Ми смо створили по извесним обрасцима, *који нису поникли у крилу наше цркве*, врло слободоумне и демократске установе, створили смо врло комплициран и административан и репрезентативан апарат.“

На инак, и он и његова либерална странка, и крај признања, да обрасци тих установа нису поникли у крилу наше цркве, не дозвољавају и спречавају, да се и једна црта тих установа мења. Шта више и либерална и радикална странка отворено данас захтевају и теже за тим, да се демократски базис данашњег устројства нам црквеног *што више прошири*. Докле? Докле их однесе бујица тога демократизма с једне, а страст против Јерархије и страначка заслепљеност и каприца с друге стране.

А може ли Јерархија то мирно гледати, сме ли то дозволити? Не може и несме. Она мора болест демократизма у цркви лечити, па ма то било и самом ампутацијом. Не учини ли то, болест ће уништити цело тело. И зато њој нити могу импоновати претње новинарских ступаца, ни терор наших странака. Њезино је место на бранику цркве. Или ће на том месту надржати — или ће заклетву погазити и цркву своју издати.

Она се не боји клевете и лажи ма с које стране долазила. А клевета је и перфидна неистина, да она жели оглашавати рат своме народу. *Народ је српски и њезин народ.* И она га љуби, ако не више, а оно толико, колико и остала српска интелигенција. А да јој, ако не више, и толико добра чини, о томе је у стању увек положити класична доказа. Она стоји на бранику и наше автономије. А то доказују епархијске и митрополитска архива. По самој одбрани новинарској — автономије не би ни било.

Ако је безобзирно клеветање Јерархије помоћ народу, онда су му органи наших такозваних народних странака највећи пријатељи и добротвори. То ћемо радо признати; истина је.

Таква је клевета пала пљуском на Епископат наш и после његове конференције са министром председником. А шта је Епископат тамо учинио?

Увиђајући очигледну штету и опасност, коју трпи и која све јаче прети автономији, целом организму наше цркве и просветног народног живота, ради данашњег нам стања, изјавио је Епископат, да *жали* што је и прошли Сабор остао безуспешан. *Констатовао* је, да је постојећи изборни ред узрок, да не можемо доћи до умерене и конзервативне саборске већине, која би тај status quo могла изменути на боље. Један члан Епископата је изјавио осим тога и то, да је постојећи изборни ред без црквено-правне вредности, јер је неканоничним путем донешен, те да га епископи не могу признати. *Даље Епископат није ишао.* На против исти члан Епископата, високопреосвештени господин *Михаило Грујић*, *одлучно је одбио од Епископата сваки предлог за измену тога изборног реда*, рекав: *„О том да пресуди, како би се тај изборни ред променио, већ зато* **није стварЕпископата,** *јер је тај изборни ред постао неканоничким путем.“*

Па је ли то та велика кривица! Дакле, Епископат наше цркве не сме више ни своје мишљење изјавити. Одузели сте слободу мишљења свештенству, угушили сте његову слободну реч у Сабору, и сад би хтели, да и цео Епископат буде автомат ваш. Да нема ни свог мишљења, ни своје речи.

Его, то хоћете господо разних наших тако званих народних, а у истину данас, реакционарних и терористичких странака.

А ту вам љубав Епископат не може учинити пре, док не би погазио заклетву, изгубио душу и изневерио цркву. Захтевате ли то од свога Епископата? Ако то не захтевате, ви ћете одмах признати и потребу и основаност његовог захтева у погледу измене изборног реда. Признаћете, да се Епископат не бори против народа свога и за себе; него против опасности, која цркви грози, а за славу и напредак цркве своје!

Желите ли ви напредак цркве своје, — лако ћемо се споразумети, чим будете најпре на чисто с појмом цркве, њезином установом и њезином сврхом.

Пребачено је нама, да она од чисто конфесионалног и културног питања у нашој авто-

номији гради политично питање. Ако — и за невољу јој је. Али не градимо га ми. Није нам невоље. Док је цркве биће и Срнства. Цркву учврстимо, њу не рушимо, јер њу још једину имамо, а нико нам је одузети не може, па се не бојмо за Срнство никад. Црква је град наш, кога нам нико освојити ни порушити не може. Само га сами ми можемо падати и разорити. А борбом против Јерархије, и ширењем демократизма у цркви, и установа, које нису поникле у крилу православне цркве, та се црква не утврђује, него на темеља потреса и заноса разорава, а тиме руши темељ и националном нам опстанку.

Кад већина дође до тога уверења, а то је потребно, — лако ћемо се споразумети.

Не бојимо се, да ћемо погрешити, ако кажемо, да то уверење испуњава већ и сад оне елементе, о којима је Др. Максимовић на конференцији рекао, да су то „људи озбиљни и честити, којима се без зазора може поверити највиша автономна управа.“ А кад буду ти људи расположени, да своје то боље и једино уверење јавно заступају и да из тога своја уверења повуку и логичне конзеквенције, да га јасно и гласно делима потврде — споразум је сам собом постигнут.

Желимо, да те људе видимо на предстојећој конференцији у томе расположењу.

То би био једини родољубив и мудар, сретан и спасоносан одговор и решење на алтернативу, пред којом се налазимо.

Такав одговор на опасност пред којом смо, очајно тражи наша будућност. Не ради се данас више о власти и превласти Јерархије — која постоји и постојаће у цркви док је цркве, и која се уништити може само уништењем цркве — него се ради *о спасавању цркве наше, у цркви народа српског, и њихове автономије.*

А кад се ради о судбини народа и његове цркве — без које га не може бити — онда се не агитира и лакомислено не пискара по новинарским ступцима.

Пред судбоносним питањима, родољуби се повлаче најпре „у себе“. Одбацују од себе захтеве сујета светских и оглушују се диктатима страначких прохтева, те се разрачунавају само са најбољим знањем и мислима својима, са својим најплеменитијим осећајима и најидеалнијим тежњама, са својом свешћу и убеђењем, са својом душом и савешћу. И онда тек прогоговарају и приступају раду. И онда — погрешити не могу.

Такви родољуби спасавају народе из највећих опасности. *Таквих родољуба треба данас наш народ.* А има ли их?

Дао Бог, да их *таквe* видимо окупљене на предстојећој конференцији око своје и свију нас Поглавице.

Јеремић.

Један говор — много погрешака.

Да су те погрешке у говору каквог hominis novi, а не мужа, који је у парламентарном животу осеђео; обичног човека, без доктората, а не једног, и то најстаријег и највиђенијег, од оних 20 доктора, којима је тим говором спомен учињен 25. августа о. г., у конференцији Срба код министра председника, — ми би тај говор са свима његовим погрешкама просто регистровали као оно и „нову ракетлу“ у 100. броју „Браника“. Али, јер је то говор једнога *Дра Михаила Полита Десанчића*, којега ми, ради његове прошлости и некадањих његових родољубивих трудова, високо поштујемо, а који се и данас сматра шефом либералне странке наше, то ми његовом говору од 25. августа о. г. указујемо нарочиту, а погрешкама у њему заслужену пажњу. Зато смо га и саопштили у целости у 36. броју овога листа, да се наши поштовани читаоци најпре упознаду с њиме.

I.

Др. Полит замера угарској влади што је свагдашња та влада давала извесну заштиту нашој Јерархији против нашег Сабора, као органа, који има своју историјску легалност.

Високопоштовани г. Полит, при тој замерци, а као јуриста и некадањи врсни зналац државноправне науке, заборавља, да Јерархија, *на и наша*, ужива ту заштиту на темељу реципроцитета, који постоји у свима нормалним приликама између државе и цркве. Господин доктор се спушта до врло тривијалних појмова и примитивног схватања те заштите, кад приписује ту заштиту личностима „неколико владика“, а заборавља, да државна власт заштитујући Јерархију једне цркве, не чини то из обзира, нити на број, нити на личности највише њезине Јерархије, *него ради саме цркве*, односно *ради оне њезине моралне сврхе и задаће*, постизавање које лежи у интересу и потреби *и саме државе*. Чини то као

потребну дужност оне „тесне везе међу државом и црквом т. ј. узајамног потпомагања и узајамног доцњавања у ономе, чега једна и друга по својству своме нема у себи, и чиме не може да располаже, а ради једне опште цељи, ради временитог и вечног добра човекова“. Чини то ради оне „хармоније међу црквеном и државном влашћу, која је само добро свагда доносила друштву“. *(Др. Милаш.)*

Дакле, кад државна власт заштитује Јерархију и наше цркве. она не чини то ради „неколико владика“, као што је г. Др. Полит, ако не најнижо и тривијално, но баш анимозно рекао, него ради цркве, у којој је та Јерархија представник, без које те цркве не може бити, као што не може бити ни Јерархије, без њезиних права и прерогатива. Ту заштиту не даје државна власт нашој Јерархији против Сабора и народа, којега је та Јерархија крвни и неразлучни део, или против конфесије, којој је Јерархија представник, него ју даје против свију *оних тежња и смерова*, који пређе и онемогућавају постизавање горе споменуте сврхе и задаће црквине, у овом случају: слабљењем Јерархије у самој цркви, и потирањем авторитета њезиног, који је у цркви, а рад цркве и њезине задаће неопходан.

Против тих тежња и таквих смерова, *а не против народа свога*, бори се Јерархија наша, а државна власт јој пружа заштиту, по дужности узајамних односаја и горе поменуте тесне везе, а на основу реципроцитета и рад заједничке им моралне цељи. Ту заштиту пружа државна власт свакој Јерархији, кад год јој је потребна, па и нашој, против тих тежња и смерова, долазили они са демагошке струје, или са струје модерног либерализма, са струје увијеног или отвореног антицрквеног расположења или самог атеизма; били ти смерови у скупоценом костиму неистинитог „респектовања своје сопствене вере и респектовања своје Јерархије“ или у ординарној блуди сокачких атеиста; долазили они од 20 доктора или 40 недоктора, од старих или младих посланика.

Нарочито је погрешно г. Полит кад је заштиту, коју државна власт даје нашој Јерархији, приказао као заштиту против нашег Сабора, као органа, који има своју историјску легалност.

Пре свега, та заштита, у колико постоји, није наперена против Сабора *као институције аутономне и легалног органа аутономије наше*, него против истакнутих смерова оних елемената, који имају и данас одлучну реч у Сабору. Против Сабора као институције и највишег аутономног органа нити државна власт даје Јерархији заштите, нити ова те заштите треба, јер не стоји са том институцијом и с тим органом у никаквој борби, па нити у буд каквом рђавом расположењу према њему. А као класички доказ за то имамо ми, да се позовемо на најсвечанију и најсвечанију најаву Његове Светости данашњег патријарха нашег *Георгија Бранковића*, коју је учинио у саборској седници од 27. октобра 1892., а овим речима:

„*Ја се никад нисам тајно баш радо са Сабором нашим, којега положај у организму наше овопределне цркве за тако важан сматрам, и којега досад стечене прерогативе искрено уважавам и поштујем.*“

А колико Јерархија респектује легалност Сабора класичан је доказ и опет најава Његове Светости у саборској седници од 3. јула о. г. учињена овим речима:

„*Своје тежње хоћемо одлучно али* **законитим** *путем да остваримо. Не можемо ми их законитим, јини једининм правим путем, овамлотини, ја и господа епископи, не ћемо ударити странпутицом ни у безаконље; јер нам је пречи* **мир у цркви** *него насилни повратак баш од Јерархије одузетих права.*“

Дакле, нити може бити говора о заштити Јерархије против Сабора, нити спора о легалности његовој. Заштита је против антицрквених смерова и тежња, а у легалност Сабора нити ко сумња, нити је доводи у питање. Њу признаје и респектује у пуној важности њезиној и Јерархија. Али, кад је већ г. Полит истакао легалност Сабора, није требао заборавити и ону легалност, која је много историјскија и старија, а по своме извору и темељу и много јача и узвишенија, а то је *легалност Јерархије у цркви*, која постоји не на темељу људском, него на вечној божанској пуновласти. А хоће ли г. Полит, и свако други, да буде објективан и праведан, зар не ће онда признати морати, да је организација наше унутарње автономије, у погледу цркве, отпочета и спроваћана до данас са перхоресцирањем и обилажењем те легалности, те Јерархије, као најлегалнијег органа у цркви свакој, па и автономној. У цркви припада Јерархији не само одлучна реч у унутарњој и спољашњој управи њезиној, него *и инп-*

црквена у њезиној легислацији. То је једино здраво и коректно начело сваке црквене организације и с њом спојене легислације. То начело није руководило нас. И зато смо дошли до данашњих заплета. Ко је имао иницијативу и право предлагања при организацији автономије у Ердељу? Ко ту иницијативу узима и предлог спрема за организацију автономије католичке цркве у Угарској? Епископат. Да је тако чињено и код нас, не би било данашњих заплета, а најмање питања: је ли епископат пристао или није на наше автономне уредбе. А ко зна, да ли се још не ћемо морати враћати коректном почетку? Којим путем и начином, то се данас још не да предвидети, али смо склони веровати већ, да ће до тога враћања морати доћи, устрају ли поступци и смерови тако званих народних странака.

Ко зна: шта је црква и у цркви Јерархија, и коме је стало, да црква свој задатак успешно врши и своју задаћу постиже, а не ће истину да таји и против ње да поступа, тај не ће никад одрицати и порицати Јерархији меродавну и одлучну реч у питању и у послу уређења цркве и њезиног не само унутарњег, него и спољашњег живота; *јер су оба саставни и неразлучни делови црквеног тела, цркве као целине.*

И наш Сабор има своје меродавне речи као што наглашава г. Полит, али на другим странама наше автономије; у погледу школе, фондова и фундација; а на *терену црквеном,* треба да има меродавну реч у оном делу црквеног живота и њезине управе, *који му део, и у колико, сама црква устуни, крај њезине контроле,* у општој цељи црквиног задатка, а с обзиром на околности и захтеве времена, којима је православна црква увек била вољна сниходити и према њима се акомодирати, *до границa могућности и добровољности,* а да себе и свој епископални јерархијски карактер и свој позив не изложи, и у питање не доведе.

Код нас се врло и непрестано греши у расуђивању надлежности у унутарњој и спољашној црквеној управи. Ова последња се с неких страна сасим виндицира правној сфери световњака, а Јерархији одузима. Ту је извор свију наших „автономних“ јада и зала. Неки ипак жеље и траже демаркацијону линију у погледу те надлежности. То су умеренији елементи према оним неумереним. Али ни једни ни други не признају црквено-правну сферу Јерархије у спољашној црквеној управи. Они први никако, ови други не довољно. А једни и други зато, јер не виде и у спољашној управи црквеној *цркву и њезин задатак и позив;* јер не могу да појме, да црква свој позив и задатак врши и постиза не само путем и средствима, која јој стоје на расположењу у унутрашњој њезиној управи, него и у спољашној; јер не могу да схвате, да је и спољашња управа црквена саставни органични део тела црквеног, њезиног бића и опредељења. Са првима, ради њиховог искључивог гледишта, не може бити споразума; они су интрасигенти. С другима може бити споразума онда, ако признаду *да жељену демаркацијону линију има права да повуче и одреди црква сама, односно њезина Јерархија, као носилац свију права и целокупне власти у цркви.* А да она то учини до последње тачке, у границама споменуте могућности и дозвољености, то јој налаже већ општи интерес саме цркве, да не спомињемо и њезин виши лични моралны интерес. Она је то и вољна учинити

Са те демаркационе линије, и у границама њезиним, свака реч Сабора биће увек *онда* не само меродавна, него и одлучна и *извршена.* А у данашњим околностима биваће реч Сабора у неким стварима, а особито законодавним, увек слаба, да *сама себи* прибави важности и потребне снаге, јер ће, крај обичних састава Сабора, прелазити увек на терен туђих правних сфера, не увек и потискивана бити с њега, на штету авторитета и угледа, на штету и самог автономног права и карактера нашега Сабора.

II.

И г. Полит је дао израза бојазни и страху од градње Устава. А да су тај „страх“ и „болест страха“ неоправдани у политици, ма и црквеној, и недозвољени, показали смо у прошлом броју. А у колико је та „болест страха“ родољубива, јер стрепи више од реституције јерархијских права у нашем црквеном законодавству и администрацији, него и од самих октројака у корист државне власти у нашој автономији, којем страху је дао највидњег израза врлопоштовани г. Др. Вучетић у говору од 25. августа, — о томе смо рекли у уводном чланку.

Као трећу погрешку у говору г. Полита бележимо његову аргументацију IX зак. чланка од 1868. у погледу начина уређења наше ав-

тономије. Но и о томе је било речи у прошлом броју овога листа, с напоменом, да су данашње „народне“, а у ствари, према нашој автономији, реакцијонарне странке, изневериле у том погледу становиште некадање народне странке, стављајући се на некадање гледиште државне власти.

Четврта пирамидална погрешка у говору г. Полита, јесте у гледишту његовом на 9. §. предложеног Устава.

Г. Полит не дозвољава, да би тим § био „ограничен утецај и располагање државне власти према нашој автономији“. Шта више, сматра он тај 9. §. врло опасним, „може бити“ опаснијим од саме клаузуле у Саборском Устројству. Да баук буде што већи и страшнији, г. Полит вели, да би се тим §. отворила широм врата, да сваки, који није задовољан са решењем наших највиших автономних власти, може за 30 дана на министарство рекурисати.

Кад би рекли, да је г. Полит ово рекао на убеђења, држиће, да би га увредили. Не, г. Полит је учинио четврту погрешку у своме говору намерно. Зато, да народ не чује како Др. Михаило Полит Десанчић, као правник и зналац државноправне науке, мисли, него да види, како шеф либералне странке, против свога бољег уверења, уме да не заостаје у агитацији против предложеног Устава.

Дакле, г. Полит *неће да призна* огромну разлику између 9. §. предложеног Устава, познате клаузуле, те 3. §. Конзисторијалне Системе и VI чланка Уредбе за уређење митрополитско-црквеног и народно-школског Савета.

По досадањим уредбама наших *сваки странка* има права *утока* или *признва* против решења највиших автономних власти на државну власт, и то *без ограниченог рока*, и државна власт може *свако то решење* уништити. А по досадањој пракси она та решења и мериторно измењује, као да јој припада не само право касације него и право располагања. Шта више по клаузули Саборског Устројства као да *сваки* има право утока на министарство у погледу сваког решења Саборског Одбора. А шта установљује 9. §. тога озлоглашеног и анатемисаног Устава? Ево.

„Врховне народно-црквене власти решавају *коначно у последњем степену у свима случајевима*, а ниже народно-црквене власти решавају само у толико, у колико им је одлука обележена као коначна.

Решења, што се у смислу овога устава *не могу даље призвати*, могу се са гледишта државног надзорног правног круга подврћи *вишем разгледу* само онда, ако интересоване странке поднесу жалбу за 30 дана рачунајући од дана уручења, и влада може таква решења уништити уз наређење новог поступка *само у том случају*, ако су донесена можда ненадлежно и противно земаљском закону.

Правоваљана решења по истеку горе одређеног рока *не могу* више бити предметом вишега разгледа.“

А то значи, да само *заинтересоване странке* могу против решења највиших автономних власти, не уток или признв, који по природи правнога им лека неповлирају право и мериторног решавања те и располагања, него *жалбу* поднеситн државној власти, и то само у року од 30 дана. А државна власт та решења не може *као последња инстанција* узимати у претрес, него их само са гледишта државног надзорног правног круга може подврћи вишем разгледу, те их уништити и то *само онда* и оно решење, ако је „можда донесено *ненадлежно* и *противно земаљском закону*“.

И зар у свему томе један Др. Полит да не види елиминирање интерференције државне власти, елиминирање досадање њезине праксе мериторног решавања и располагања у нашој автономији? Зар у 9. §. томе, који *регулише и нормира* правне границе државног надзора у нашој автономији, и сваја их у круг, који му према појму и карактеру наше автономије једино припадати могу, а потискује га из круга, ког је себи ненадлежно и безправно, а против сваког автономног појма, силом хоћи и правом јачега државна власт узурповала и досад практиковала — зар у томе 9. §. предложеног Устава један Др. Полит заиста не може више да види ништа друго, већ опаснији за автономију нашу §., него што је и сама позната клаузула, за коју је у прошлогодишњој конференцији код министра председника рекао г. Др. Илија Вучетић, да је „*досе уништила сву нашу автономију?*“

Г. Др. И. Вучетић је истом приликом признао државној власти, да по односној клаузули може уништити и оно решење највиших наших автономних власти, у којима је каква „*формална погрешка*“, те рекао, да „*то још не би тако велико зло било.*“

А 9. §. предложеног Устава не даје и не признаје државној власти право уништења у случају „формалних погрешака“, јер ове се

погрешке могу односити на формалност у опсегу наших властитих, автономних уредаба, у којем *случају државна власт, по том 9. §-у, нема права уништити односно решење*; него право тога уништења ограничава се тим §-ом само на случајеве ненадлежности и противности земаљским законима. Дакле, и оно, што је Др. Вучетић, сигурно нехотичном омашком, признао државној власти на основу клаузуле, и то 9. § предложеног Устава *не уступа и недовољава*, јер се противи автономији, јер *крај ње* не може припадати државној власти. И опет је, и иначе, г. Политу тај §. опаснији од клаузуле!!

Др. Вучетић је рекао, да је поступак државне власти, што га наводи на основу клаузуле, „*оборио углед наших аутономних власти*“, што и ми потписујемо. Но §. 9. предложеног Устава хоће баш, *да тај углед подигне и осигура*. И г. Полит то не увиђа, и он опет воли клаузулу! Зар зато само, јер је тај §. у оном Уставу, ког предлаже данашњи Саборски Одбор, а на који је бачена анатема?

Г. Полит се боји, да би министарство задржало досадању праксу решавања recursus ab abusu; а неће да види, да се та пракса укида и онемогућује јасношћом и прецизношћу 9. §-а у предложеном Уставу. Њему је довољно, да се уплаши тога §-а, и да зебе пред њим, већ и то, што се њиме *резервише* државни ово право, које се „*ни једној држави на свету не може одрећи*“, и по његовом властитом признању. Њему сигурно ништа и данас још не кажу и не вреде речи Др. Дардаја: да је „угарска влада зато *пристала* на § 9. новог Устава, *да се баш компетенција владина строго ограничи и да се свеђе само на право касације*.“ А да је тако, *потврђују* исто и речи министра председника у почетку друге конференције.

Г. Полит сматра „*најважнијим* резервисање тога права државног у „органичком штатуту какве црквене автономије.“ Градитељи предложеног Устава сматрали су напротив то *врло потребним*, јер clara pacta boni amici. Где се ништа не одређује, даје се много одређивати. То је показала прошлост наше автономије.

Г. Полит пребацује Саборском Одбору, да је градио Устав „без икаквог контакта са српском интелигенцијом“. А је ли та интелигенција тражила контакта са интелигенцијом у Саборском Одбору, која је, признаће и г. Полит, такође српска, а квалитативно не мања од оне у Новом Саду и Загребу, а можда и у Сенти. И зар је имао разлога Саборски Одбор, да тражи контакта с оном интелигенцијом, која a priori анатемише Устав и пропагира нерад и неградњу Устава? По нашем мишљењу сви резони говоре зато, кад је већ реч о тражењу контакта, да су га требали тражити они изван Саборског Одбора, са онима у Саборском Одбору.

Погрешка г. Полита је и његово приговарање, да се операт Устава држао као нека тајна. Није. Чим је био штампан и обнародован је. А што није могао бити пре штампан, лежало је изван домашаја Саборског Одбора. У осталом тај приговор о тајанствености Устава био је сасвим излишан у устима једног Др. Полита, још на конференцији Пештанској. Тај приговор је своју улогу имао у изборној агитацији. А г. Политу смо захвални, што нас је уверио, да је и он био учесник *такве* агитације.

Не мања је погрешка г. Полита, и онај његов приговор о непотпуности Устава, непотпуности зато, што не садржава уредбу о дотацији парохијског свештенства!! Дотација није саставни део Устава, него је материјалан закон, који Сабор установљује *на основу Устава штатутарним правом својим*. Да се г. Полит сетио бар 221. §-а II. 2. у предложеном Уставу, није могуће да би и *такав* приговор учинио томе Уставу.

У друге погрешке г. Полита у његовом говору од 25. августа о. г. не ћемо да улазимо. Ако буде искрен признаће, да није требао учинити ни ово неколико, наведених у најбољој намери.

Јеремић.

Заставином „Дишкрећанину“.

У 133. и 135 броју „Заставе“ од ове године нашло се је побуђењем једно „момче од пера и умља“, да приказке читаоцима тога листа шематизам епархије темишварске за годину 1897; па пре него је садржину истог шематизма и представило читаоцима споменутог листа, изрекло је свој кратак, али за то „језгровит и одлучан“ суд, да тај шематизам „не одговара својој задаћи“. Од тако одлучног и одважног оцењивача очекивао би човек, да ће за своју тврдњу навести разлоге необориве и непобитне, који својом оном признатношћу и својом гвозденом логиком тврдњу ту у такову светлост стављају, да пред

њом сваки против-разлог пичезава и у ништа-ништа се претвара. Но место тога шта налазимо у доказивању те тврдње? Налазимо то, да господин оцењивач нема ни појма правог о једном шематизму, па се при свем томе лаћа посла оцењивачког и усуђује се, да одлучно и „ауторитативно“ мњење своје доноси о ствари, коју ни у појму њезином не разуме. Јер да он има појма о једном шематизму, не би се усудио навађати, међу разлозима за неваљалост тога шематизма и за неодговарање његово својој задаћи, у првом реду то, што у њему нема историје епархије темишварске, јер на шематизам, макар он био и први, као на таков не може нико, ко има појма о задаћи његовој стављати тога захтева као conditio sine qua non за његову ваљаност, будући је главна и битна задаћа сваког, па и првог шематизма, да представи фактично стање извесне целине у ономе времену, за које се тај шематизам издаје. Све остало што се у шематизме меће, небитно је и таково, да помањкање тих небитних ствари ни мало не наноси уштрба ваљаности шематизма као таковог, ако се само стање фактично представи истинито и верно. Истина обичај је метати у епархијске шематизме разне историјске ствари, које се тичу епархије дотичне. Али тај обичај даде се тим тумачити, што су шематизми обично испадали малени, а трошкова око издавања и тако малих књига сразмерно су велики, па се је налазило за сходно додавати што историјског у такове књиге, кад се тиме трошкови око издавања истих мало увећавају. Наравно да је такови додатак за расветљење извесних питања и ствари научних добро дошло, и свако би га са захвалношћу примио. Но онај, који држи, да без тога не може бити, требао би се потрудити па написати што таково за шематизам. Према смелости, с којом се госп. „Дишкрећанин“ усуђује сваку појаву друштвену оцењивати и на њу извесне захтеве стављати, судећи, мора се узети, да се он осећа позваним за писање таковних ствари, па за што није послао за у питању стојећи шематизам епархијски кратку историју епархије темишварске, јер судећи по његовој „писавији“ он је човек врло писмен, уз то „муж виспрен и учен“, а биће да се налази већ дуго година у епархији, сигурно много више него састављач у питању стојећег шематизма, који је тада био навршио у епархији тек годину дана своја борављења, а уз то је оптерећен званичним пословима тако, да му за ствари, за које се тако дубока, и дуготрајна студија иште, никако времена не достаје; а уз то можда је приказивач и сам епархије темишварске, па је жалосно, и не да се, обзиром на таково његово расположење према општим стварима, ничим ни оправдати, да је тако мало интереса показао до сада за ствар своје епархије, у којој је тако све забатаљено, како то он хоће да представи. На где су ти његови једномишљеници, који су му додавали податке за његову рецензију, господа, која се налазе увређена због штампарских погрешака у питању година и због тога, што св. архијерејски синод митрополије карловачке (код кога се ствар налази на решењу), не налази можда за сходно обзиром на данашње црквено-политичке прилике, да реши питање о томе, да ли водитељ матрикула може бити функционар у автономној нашој управи, о којој господи знамо према дотичним подацима ко су, одакле су, где се налазе и чиме се баве? За што није та дружина, живећи толико година у својој рођеној епархији, нашла за вредно, да с господином „Дишкрећанином“ расветљује поједина питања из прошлости ове, као њихове рођене епархије — на чему би им био свако захвалан — у место да се баве, можда заједно с господином „Дишкрећанином“ стварима, које најмање доликују једном свештенику, обзиром на задаћу свештенства: стајати у служби цркве и њезиних интереса?

Кад се узме дакле, да историјске ствари, које се често у шематизмима отштампавају, нису битни услов, дакле ствар, без које шематизам својој задаћи не одговара, шта преостаје онда као битно у једном шематизму? Ништа друго, него разни подаци о стању дотичне целине у свим правцима њезиним. По овима има да се просуђује, да ли шематизам те целине одговара својој задаћи. Но где ћемо наћи прописе за такове захтеве? Позитивних прописа о томе нема, већ ту има да одлучује делом пракса уведена, а делом пак савремене прилике и односаји, за које се јавност неког извесног времена интересује и на које јавност и друштво треба упозорити, да би се извесним невољама доскочило и извесним потребама у помоћ притекло. С те стране има се онда просуђивати, одговара ли један шематизам својој задаћи или не.

Но је ли господин рецензент с те стране у питању стојећи предмет просуђивао? Кад знамо, да он нема ни чиста појма о шематизму ни о

задаћи једног шематизма, онда не можемо нити хоћемо то од њега да очекујемо. Он у својој занесеној глави мисли, чим може перо у руци држати, да је позван и о свему да суди и да тај свој суд јавности, као меродаван и одлучан, путем штампе натурива, и да ненаведан чињеница, појава и околности, које у питању стојећи шематизам представи, изриче свој брзоплети суд о неваљаности тога шематизма, и ако читаоцима није изложио појаве, околности и т. д., које шематизам садржи, нити им је навео своје мишљење о томе, шта би требао један шематизам садржавати, да би читалачки свет себи самостални суд о ствари створити могао.

На будући у питању стојећи шематизам садржи код сваке дотичне општине и парохије оно, што се према данашњим приликама жели знати и што пиру публику и меродавне више автономне органе и власти интересира — јер то није ни г. рецензенат пропустио — јасно је, да тај шематизам својој задаћи одговара.

Друго је питање, г. оцењивачу, да ли су података верни и истинити. Да ли састављач може јемчити за исправност и истинитост података? По суђењу људи здравога мозга не може, јер састављачу су података одоздо долазили. Комодитет господе, која су достављала податке, крив је, да из многих општина није одговорено на сва стављена питања и да није на та питања одговорено истинито и верно. А кад се узму уз то још и штампареске погрешке, без којих код толиких силних цифара није могуће, да једна књига таковог опсега, каковог су обично шематизми, изађе у свет без погрешака, онда су одиста могуће неисправности, што их је рецензенат навео. Али то још не квари ваљаност целине као такове, кад се узме у обзир размер, у ком број тих неисправности према броју свеукупних података, што су у књизи напштампани, стоји.

Према овоме види се, колико стоји други наведени разлог за неваљаност у питању стојећем шематизма. А најмање може за те појединe неисправности одговарати састављач, на кога се је г. рецензенат тако окомио, да изгледа, да је он приказ шематизма хтео употребити само као згодан повод, да своје гневно срце на састављача шематизма пакали, као што се то из појединих заједљивих места дотичног прикала види, о којима ће заједљивима ниже бити говора.

Према томе јасно је, да господину рецензенту није пошло за руком, да обори ваљаност односно да докаже неваљаност у питању стојећег шематизма односно, да докаже, да исти не одговара својој задаћи, будући рефлексије састављача шематизма о појединим појавама у епархији темишварској не спадају у битну садржину шематизма, тако да према томе ни умовања о тим рефлексијама и закључивања његова не могу доћи у обзир при просуђивању питања о ваљаности шематизма.

Наставиће се

Изјаве.

Славном уредништву „Српскога Сиона“

Карловци.

Неки дио јавне штампе, а наиме „Србобран“ и „Hrvatska Domovina.“ наше повода, да мене, без моје привоље и допуштења, а због тога што сам од своје Духовне Власти суспендован био, узимље у заштиту, а мога преосвештеног епископа-Дијецезана и пречасну Епархијску Конзисторију напада и у јавном мњењу најцрњим бојама опрта. На умирење, тим новинама, поколебаних духова, и на исправљење искривљеног и извртнутога јавнога мњења, молим славно уредништво, да у цијењеном „Српском Сиону“ публиковати допусти ове моје изјаве.

I. Изјава.

У бр. 62. „Србобрана“ од 3. (15.) јуна 1897. у биљешкама: „Што чека свештенике у горњокарловачкој дијецези при побједи мрака“ и „Владика Михаило и канони,“ спомиње се моје име и приказује се „из поуздана извора“ као да је мој преосвештени епископ-Дијецезан *Михаило*, који ме је, полагањем архијерејских руку, увео у свети чин свештенички — *човјек*, „с (!) којим господари срџба и гнев, који срца нема за никога,“ па да је он такав *епископ*, „који због своје неке страсти забрањује (своме клирику) свету службу“ прије „законитога суда;“ а ја, да сам посве невин, само жртва Владичине срџбе и гнева, страсти и — незнања. Тако писати о моме епископу, не бих ја могао дозволити или шта више одобрити ни онда, када би све то тако и истинито било.

Јавност није форум за такве ствари.

Но, као свештеник цркве Христове, којој је *истина* и темељ и кров; као проповједник морала хришћанскога, коме је праведност тек негативна страна у области моралнијех дужности сваког Хришћанина, морам, по неодољивом захтијеву савјести своје, јавно ево изјавити, да

је моја суспензија била неизбјежна посљедица некоректнога мога владања, да сам ја то тако изјавио и на записник код саслушања у Плашком, молећи и преосвештеног епископа-Дијецезана и пречасну Епархијску Консисторију за опроштење, што сам се огријешио о дужну послушност и покорност према своме каноничком поглавици и о црквену дисциплину своје цркве.

Осим тога није истина, да сам ја морао од своје мјесечне плате дати 20 фор. „*владичином тетки*“, није истина, да ми је устегнуто 15 ф. „за манастирски грах у Гомирју“; нити је истина, да ме је владика *живом* послао у затвор у манастир Гомирје.

Мариндо, дана 3. (15.) септембра 1897.

Михајло Медаковић
администратор парохије.

II. Изјава.

Поводом интерпелације нар. посланика благородног господина Симе пл. Богдановића у сједници срп. прав. нар. цркв сабора од 9. (21.) јула о. г., у којој је поменути господин интерпелант узео у заштиту мене, без икаквог овлаштења са моје стране, изишле су већ двије изјаве у велеиспјевеном „Српском Сиону“; једна у броју 33. од о. г потписана од јеромонаха Митрофана Вукчевића, а друга у броју 35., коју је издао прев. господин Сава Косановић, консисторијални бележник, у име пречасне Епархијске Консисторије у Плашком.

Обадвије ове изјаве иду за тијем, да побију наводе и чињенице, што их је г. Богдановић у мотивацији своје интерпелације навео.

Што се тиче прве изјаве, коју је потписао јеромонах М Вукчевић, изјављујем, *да су све чињенице, што их је навео, истините*, но не мало ме је дирнуло оно разметљиво понашање тога г. јеромонаха у истој изјави. Он ме наиме позива, да „убодем перо у образ свој.“ а ја му одвраћам, да је мој образ чист и да ми је увијек девиза била: „Све за образ, а образ ни за што,“ а њему препоручујем, да најпре мете испред својијех врата. Скромност је лијепа врлина, и ако би је човјек икоме хтјео препоручити, то би на првом мјесту морао једном обичном јеромонаху, коме је сва науковна образованост била: Основна школа у Мариндолу и ђаковање у манастиру Гомирју.

Гледе друге „изјаве,“ што ју је прев. госп. Сава Косановић издао у име прев. Епархијске Консисторије, ја изјављујем, *да су све чињенице, што их је исти господин навео, сунта истина, те их и сам овијем начином потписујем.*

Што до сада не устадох сам у јавности, да побијем наводе г. интерпеланта, но су морала то горе поменута господа учинити, крива је та околност, што сам био љетос јако болестан и што сам се заузетовао био, да неко вријеме новине апсолутно читати нећу. Живећи у пустињи нијесам имао никога, ко би ме на то упозорио, и тако се тој неоспорној дужности својој ево тек сад одазивам, жалећи искрено, што за времена не могох то учинити.

Мариндо, дана 3. (15.) септембра 1897.

Михајло Медаковић
администратор парохије.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Саборски Одбор**) сазван је у своје седнице за 22. септембар (4. октобар) о. г.

(**Архидијецезалне епархијске власти**). Административни одбор држао је своју седницу 9., а Консисторија 10. августа о. г., под председништвом Његове Светости, патријарха српског, преузв. г. *Георгија*.

(**Парастос барону Бајићу**). Патронат српске велике гимназије у Новом Саду приредио је 13. (25.) септембра о. г. свечан парастос великом добротвору те гимназије, покојноме барону Милошу Бајићу од Вараждије. Слава му!

(**Архимандрит Фирмилијан**). Као што јавља „Цариградски Гласник“, св. Синод васељенске патријаршије у Цариграду, под председништвом Њ. Светости патријарха Константина V. решио је у седници својој, одржаној у суботу 30. августа о. г., да се за архимандрита Скопљанске епархије пошље Србин — г. архимандрит Фирмилијан, бивши ректор Богословије у Београду.

И тако као да се питање Скопљанске митрополије приличе своме праведном решењу, јер сви су изгледи, да ће г. Фирмилијан бити изабран за тамошњег митрополита. А то желимо и да буде

(**Прослављени интерпелант**) — то је данас у српском народу г. Сима пл. Богдановић (Синиша). Разуме се, та ће се слава пенушити још који дан, и онда ће је нестати као и друге — пене. А зашто је он прослављен интерпелант, то казују изјаве против његових интерпелација, на Петровданском Сабору пречених. Ту славу казују и изјаве г. јереја Медаковића у овом броју саопштене. Нема сумње

да ће и ове најаве ко год прочитати, и ако г. пл. Богдановић вели, да „и онако рђетко ко чита „Српски Сион.“ Прочитаће их и његово господство, Сима пл. Богдановић, јер ће од 1000 претплаћених примерака, који сваке недеље улазе у нашу публику, сигурно један и до његовог руку доћи; ако не други, а оно бар један од оних 10, који долазе у Загреб. Ако г. пл. Богдановић не чита (?) овај лист, откуда га онда спомиње и у својој прослављеној интерпелацији? Чита он њега, још те како га чита! Чита ће га и од сада; тражи ће га познатом његовом нервозом. Али о себи никад не ће наћи ништа у њему. С таквим слављеником се ми највише је-дамнут — позабављамо. А ко докаже да не зна, да и један градоначелник може бити пасалник политичке власти при расписању парохијала у црквено-општинској скупштини; и ко докаже да не зна правилно ни мислити, као што је доказао г. пл. Богдановић при крају свога писма уреднику „Србобрана“ (бр. 101.), и да није кадар разумети и схватити ни онако јасну пропозију при крају најаве г. Брешића у 35. бр о. г., с тим и таквим — доста је, па и сувише, и оволико забаве.

(**Немири у Хрватској**). Пре месец дана појавили су се неки немири у Слуњском котару, а као што и званичне „Narodne Novine“ јављају, догодили су се неки немири прошлих дана и у Писаровинском котару.

„Narodne Novine“ о томе навештавају ово:

„Чини се, да су ови немири настали поводом безбожне агитације радикалних Срба при изборима за црквени сабор. Тим је поводом међу иначе мирних српским становништвом рашириена глупа прича, да ће се на православним српским црквама истаћи мађарске заставе, а ако буду ове 24 сахата истакнуте, да ће онда морати сви Срби постати Мађари и католици.

Ради тога узнемирили су се људи и почели сакупљати у хрпама. У Перни навалили су на оружништво хитцима из пушака, на што су оружници узвратили ватру, те једну жену убили и 7 мушкараца ранили. У Сјеничаку, котару Писаровинском, дошло је на жалост још до веће несреће. Онде су били равнатељ грунтовнице Цвијановић, повереник за проведбу потајно раздељених задруга, кот. предстојник Брозовић и нижинир Ђаковић, службено забављени дисбинм пословима. На једном рашири се глас, да ова тројица носе са собом мађарске заставе. Становништво се на то сротило, те навалило на јавне званичнике и убило их ваљда. — Немири су само локалне нарави, те је онде реквизирани брахиум тако разметен, да ће се свако даље насиље у клици угушити. Истрага је, наравно, одмах поведена.“

„П. Лојд“ донео је вест, да је и у *Плевљима* та агитација своју страст опробала. Наша пак дична радикална „Застава,“ као да је то једва дочекала, те са њој својственим и доликујућим патосом и наслађом, односе изгреде занараног и заведеног нашег тамошњег света, истиче као „народни одговор владици Грујићу.“ — У често, да упозори наш иностранн народ, да „не гине лудо.“ да се неда варати од којекаквих пустолова, који су га и 1883. навлачила на зло, ова је већ расположена да илаудира томе злу народном. Или осећа и своје заслуге у том?

Док сазнамо истину целе ове ствари проговорићемо о њој опширније. За сад упозорујемо наше свештенство у Горњо-Карловачкој дијецези, да буде на будном опрезу и да сачувује наш народ од његовог очигледног зла и од њему душманских агитатора и пустолова. Можда ће у свему томе бити и других узрока, а не само агитација радикалних Срба за време прошлих избора за наш народно-црквени Сабор. Али свакако су то следствија и тога злодјејствија.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Намеравам штампати *другу књигу* својих проговеди.

Молим браћу свештенике, да ме у тој намери потпомогну, како би је и извести могао.

Који брат има *прву књигу*, купиће сигурно и другу. А који нема ни прву, може је набавити код мене заједно с другом.

Цена првој књизи била је 60 новч.; цена другој биће 70 новч., а обема заједно, с поштарином 1 фор. 20 новч.

Друга књига неће бити мања ако не буде већа од прве. Формат биће исти.

Претплату ваља слати или пријављивати до конца октобра о. г. потписаноме.

Једанаеста књига иде скупљачима претплате као дар.

У Карловцима —

Протојереј **Јован Јеремић.**

Молим славна уредништва српских листова, да овај позив донесу у свом листу.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС 174 1—1

На основу закључка овдашње срп. православне црквене општине од 6. (18.) јула

о. г. бр. зап. 239, а одобреног слав. епарх. админ. одбором бр. 1095. и 1097./407 ех 1897. од 8. (20.) авг., расписује се дражба на мањак за зидање „Светосавског дома.“

Дражба ће се одржати 3. октобра (21 септембра) о. г. у просторијама срп. забавишта.

Укупан предрачун на исту радњу износи 6893 фор. 26 новч.

Нацрт радње као и други услови могу се код потписаног председника видети.

Сваки дражбеник дужан је положити 10% горње своте пишманлука. Одбор задржава себи право повереља.

Из седнице црквеног одбора, држане 4. (16.) сент. 1897. у Молу.

Н. К. Максимовић
перовођа.

Лаза Јоановић
председник

СТЕЧАЈ 172 2—3

Умировљењем је остало упражњено једно *учитељичко* место у срп. нар. осн. средњној школи *новосадској*, на које се овим расписује стечај.

Плата је: 500 фор. у име редовне плате; 150 фор. у име стамарине и 50 фор у име накнаде за огрев.

Дужности су прописане Школском Уредбом и наредбама школских власти.

Компетовати могу свршене учитељице, које су оспособљене и из мађарског језика.

Рок стечају истиче после *четири* седмице, рачунајући од првог уврштења овог стечаја.

Из седнице школског одбора српске правосл. црквене шк. општине у *Новоме Саду* 2. (14.) септембра 1897. године.

К. Миловановић
перовођа.

П. Попадић
председник.

СТЕЧАЈ. 167 3—3

Расписује се стечај на упражњено место учитељице за српску вероисповедну школу.

Плата је следећа: у готовом новцу 300 фор. а. вр. словом три стотине форинти; за поуторну школу 40 фор.; у име огрева 10 фор.; слободан ноћ стан из 2 собе, кујне, шпајза, штале и код стана башта.

Дужности учитељице прописане су школском уредбом, у школи децу обучавати и поуторну школу држати.

Рок стечају истиче после 3. недеље од првог уврштења. Молитељице које би раде биле пријавити се, нека поднесу своје свибдевене молбенице потписаном председнику.

Из седнице овомесног школског одбора држане *у Пивници* 24. августа 1897.

Ћира Ђерић
привремени перовођа.

Светозар Мирковић
председник.

Бр. 9./22. ех 1897. — Школски Одбор. 173 1—3

СТЕЧАЈ

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место V. и VI. разреда мешовите школе. Плата је 600 фор. а. вр. слободан стан по пропису и огрев у слами.

Дужности су прописане школском уредбом од 1872. год. а првенство имају они, који су вешти потпуном појању, те који су кадри децу обучити појању у два гласа. Рок стечају четири недеље од првог уврштења овога стечаја.

Приметити је, да општина нема свога означеног кандидата; сваки молитељ има изгледа да ће бити изабрат.

Из седнице школског одбора држане у Меленцима 6. септембра 1897. год.

Светозар Николић
председник.

СТЕЧАЈ 175 1—3

Срп. прав. привремени заједнички градско-фабрички школски одбор у Темишвару расписује овим стечај — са роком до Митрова дне т. г. — на упражњено учитељско место у четворо-разредној срп. прав. основној мушкој школи у Темишвару у предграђу Фабрици, са којим су местом скопчани следећи годишњи приходи:

600 фор у име учитељске плаће,
60 фор. за поуторну школу,
36 фор. за школску послугу,
8 фор. у име писаћег паушала,
до 15 фор. од летата,
6 хвата дрва за учитељев стан и школу, слободан стан, који се састоји из три собе, кујне, коморе, тавана,
200 фор. у име црквеног појања с обвезом, да учитељ држи десну певницу у местној парохијској цркви и да у црк. појању обучава како своју школску децу, тако и ону српску младеж, која ондашње комуналне народне школе и средње школске заводе похађа.

(Ако би црквена општина кадгод за добро нашла, да мушку и женску школу споји — с укупним бројем деце до 50 — учитељ би дужан био и мушку и женску децу заједно обучавати.)

Изабраном учитељу може бити поверено и перовођство у срп. прав. црквеној општини, ако за тај посао довољно вештине покаже, за што ће добивати годишње 120 фор. Но општина задржава себи у томе случају право тромесечнога отказа.

Остале учитељске дужности прописане су „Школским Уредбама“ од 1872. год.

На ово место могу компетовати само они, који су српску учитељску школу у Сомбору са успехом свршили и који добро владају мађарским језиком.

У Темишвару 7. (19.) септембра 1897.

Душан Берић
перовођа

Јован Поповић
председник прав. шк. одбора.

Ad Ш. С. 193/141. ex 1897. 169 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења једног наставничког места у српској вишој девојачкој школи Панчевачкој за математику и природне науке овим се расписује стечај, на које место могу компетовати они Срби и Српкиње, који су оспособљени за наставу у грађанским школама.

Стеченици имају крсним листом, сведоџбом о моралном владању, сведоџбом о оспособљењу и евентуално о досадашњем службовању снабдевене молбенице своје поднети непосредно срп. прав. пар. Школском Савету најдаље до 1. (13.) октобра 1897. год.

Са истим местом скопчана плата установљена је у смислу §. 7. уредбе за српске више девојачке школе за редовна учитеља са 800 фор. а за редовну учитељицу са 600 фор. годишње и 10% исте плате у име станарине.

Из седнице срп. прав. пар. Школског Савета држане у *Карловцима* 18. (30.) августа 1897.

Председништво

срп. прав. пар. Школског Савета.

С Т Е Ч А Ј 171 2—2

На упражњено учитељско место овим се расписује стечај. Плата је учитељу 500 фор, у име паушала 5 фор., 2 јутра земље на које дужности плаћа, 2 фата сламе и слободан стан, 40 фор од пофторне школе кад на њега ред дође.

Дужности су школском уредбом прописане, не мање је цркви је дужан појати, као и доказати да је оспособљен из мађарског језика. — Резреде школ. одбор додељује. Првенство ће имати онај, који може место одма заузети. Рок стечају и дан набора је 28. септембар по ст. календару.

Молбенице се имају упутити на председника.

Из седнице школ одбора Карловског држане 29. августа 1897.

Милан Попов
перовођа.

Сима Величковић
свештеник, председник.

Ad Е. 1183. П. 79. ex 1897. 177 1—3

С Т Е Ч А Ј.

На место епархијског бележника у Вршцу са платом од год. 600 фор. а. вр.

Молитељи, који морају имати богословску и правничку спрему, нека поднесу своје инструјисане молбе потписаној власти до 1. (13.) октобра о. г.

Епархијска управа Вршачка.

Ad К. 683/469 ex 1897. 176 1—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњену парохију IV. разреда при св. успенској цркви у Иригу овим се стечај расписује. Интеркалара нема.

Молитељи имају своје прописно инструјисане молбенице путем претпостављених власти овој конзисторији до укључиво 19. (31.) октобра 1897. приподслати.

Из седнице архид конзисторије, држане у Карловцима 10. (22.) септембра 1897.

Архидијецезална конзисторија.

Ad Е. 1183. П. 79. ex 1897. 178 1—3

С Т Е Ч А Ј.

На место епархијског финкала у Вршцу са годишњом платом од 300 фор. а. вр.

Компетовати могу само дипломирани одветници до 1. (13.) октобра о. г. на потписану власт.

Епархијска управа Вршачка

Ad Е. 1183. П. 79. 1897. 179 1—3

С Т Е Ч А Ј.

На место епархијског ревизора рачуна у Вршцу са годишњом платом од 600 фор. а. вр из епарх. фонда.

У књиговодству и рачунарској струци потпуно извежбани молитељи нека поднесу молбу и исправе своје до 1. (13.) октобра о. г. потписаној власти.

Епархијска управа Вршачка.

Ad бр. К 644/387. ex 1897 180 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај на упражњену парохију IV. разреда у Малој Вашици. Интеркалара нема.

Молитељи нека своје ваљано инструјисане молбенице надлежним путем овој Конзисторији до укључиво 19. (31.) октобра 1897. год. поднесу.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у *Карловцима* 12. (24.) августа 1897.

Архидијецезална Конзисторија.

С Т Е Ч А Ј. 170 2—3

Оставком пашег учитеља, г. Љубише Јорговића, остало је учитељско место упражњено на српској верској-народној мешовитој школи у Најфали; то се поново на исто расписује стечај, на које могу и ђаце учитељице компетовати.

Плата је учитељу 400 фор. годишње, у коју се урачунавају 40 фор. у име његовог огрева, у име перовођства 15 фор., 4 јутра оране земље, по јутра пољске баште на коју ће земљу сам порезу плаћати, при погребу где позван буде 50 нов., и стан у парави са 2 собе и пространом баштом.

Учитељице пак 300 фор. годишње урачунавајући у то и огрев, 4 јутра оране земље, по јутра пољске баште, на коју ће земљу сама кр. порезу плаћати и т. д. и т. д.

Компетенти и компетенткиње могу само они компетовати, који се са потпуном квалификацијом искажу.

Рок стечају је 3 недеље дана.

Молбенице ваља што пре на црк. школски одбор у Ђаљаку (темишв. жуп. последња пошта „Szekesu“) приспослати.

Из седнице држане у *Ђаљаку* 29. августа 1897. године.

Црквени Школски Одбор.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

Темишвар златна и сребрна медаља 1891.

Почасна диплома Букурешт

ЕВГЕН ШПАНГ

ПОЗЛАТАР

ТЕМИШВАР — ФАБРИКА.

Букурешт златна медаља 1894.

Препоручује своју радњу за извађање свију врсти позлатарског посла и радова у црквама као позлата иконостаса, ћивота, рипида, Христових гробова и т. д.

уз гаранцију за најсолиднију израду и уз најјефтинију цену.

Привремено се бави сад у црквеној општини у Мошорину. 5—6

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провијено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене извађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провијена звона,

која имају дуготрајнији, свежнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; **прављење старих звона са крупана од кованога гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. па ниже има увек готових на стоваришту.

52 10— **Илустровани ценовници и прерачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у **Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 39.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 21. септембра 1897.

Беседа
на рождество пресв. Богородице

говорио у св. богородичној цркви земунској **Сава Теодоровић**, бр. професор и катихета.

„Рождество твое Богородице дѣво, радость возвѣсти всей вселенней, изыде тебе от тебе солнце правды Христос Бог наш“. . .

(*Тропар*).

Овим свечаним речима поздравља св. наша црква онај значајни догађај из историје Божјега старања о грешном човечанству, када је угледала света она необична дјева, којој је у превечном Божјем савету било одређено, да постане по телу матером Спаситеља света. У колико је дакле рођењем пресвете Богородице отпочето дело нашега спасења, у толико је оно навестило радост целоме свету, јер се од ње родило сунце правде, Христос Бог наш, који је скинуо клетву, која је на људима од греха Адамова почивала и дао им благослов, — уништио смрт, те нам даровао живот вечни. — Па као што је данас рођена дјева била *необична* појава у свету, тако се и њено рођење догодило у *необичним* приликама. Њени родитељи Јоаким и Ана, који су праведно и по Божијем закону свој живот проводили, поред својих врлина, подносили су у свом животу тај осетљиви терет, да су већ у старе године зашли, а од срца порода не видеше, па му се већ као стари људи више и не надаше. А како се та осетљива празнина особито у дужем животу и старијим годинама осећа и сноси, познато је најбоље онима, који свога порода нису имали; а могу га себи представити и они, који су дечицом од Бога благословени, те велике родитељске радости уживају, — па помисле, како је онима, који су те радости лишени.

Но туга родитеља пресв. Богородице била је тим већа, што је по оидашњем мишљењу у јудејском народу неплодност супруга сматрана као казна Божја, која је са неким зазором и прекором у друштву спојена била, тако, да су се и сами свештеници устручавали, да од таквих супруга жртве приме, сматрајући их за грешне.

Али по неиспитаној вољи Божјој на данашњи дан ослободише се Јоаким и Ана

своје досадање срамоте, јер им Бог услиша молитву и у старим данима им даде Јерку, коју они из благодарности Богу посветише, — те се њихова срамота претвори у поное, а њихова жалост у радост, која је обузела *цели свет*, јер се њеним рођењем не само њени родитељи опростише срамоте и зазора у друштву, него и Адам и Ева од вечне смрти, а сви њихови потомци од вечнога проклетства.

С тога је данашњи дан опште радости у хришћанском православном свету; а поред те опште радости особиту радост осећају у срцу оне православне општине, чији су св. храмови данашњем празнику посвећени и особитој заштити и покрову пресв. Богородице заједно са верним им синовима препоручени. Један од таковних храмова је ево и овај св. дом Божји, у коме се данас помолисмо Богу за спас душа побожних осниваоца и приложника овога св. храма и за здравље, срећу и напредак њихових потомака, који њихово богоугодно дело по могућству настављају, старајући се, да овај красан дом Божји у пристојном стању одрже на славу Божју, а себи на поное и духовну утеху. — Но кад помислимо, да се узвишена цел хришћанских храмова и намењена им прослава имена Божјег не постизава само *сиособашњим сјајем и украсом*, него ревносним посећивањем овога св. места, искреном молитвом и побожношћу, усрдним слушањем слова Божјег и вршењем хришћанских добрих дела, којима нас св. црква учи, — онда мислим, да се баш на данашњи дан треба са задовољством да се сетимо наших *бољих предака* и њихове узорне љубави и одности према својој св. цркви и њеним светињама, који нам толике видљиве доказе своје искрене побожности и ревности према св. православљу оставише, и коју нам тако живо доказује ево и овај красан дом Божји, којим се ова честита општина поносити може. Одајући, дакле, заслужену част и хвалу блаженим сенима наших честитих предака, ваља нам похвалить и наслеђену љубав к својој св. цркви и вери и у данашњих њихових потомака, који се ревно старају, да те наслеђене светиње у пристојном стању очувају, чему нам јасна доказа пружа ево и овај велељепно обновљени храм Божји, који целим својим узвишеним устиком чувство праве побожности у хришћанској души изазива.

Па ипак нас прошлост и предање старијих уверава, да је љубав наших старих према св. цркви и њеним прописима *потпуњија* и *усавршенија* била, него у данашњих им потомака; јер су се они трудили не само око тога, како ће своје свете храмове *с поља* велељепно украсити, него су се старали, да красоту својих св. храмова и узвишеност нашег ретког црквеног богослужења и благољепија и *ревносним посећивањем св. храмова и делотворном побожношћу* што већма уздигну, те су и целим својим побожним животом сваком приликом доказивали, да „заиста љубе благољепије дома Божјег.“ — А ми, њихови потомци, тек ћемо онда бити њихови достојни наследници и чувари оних светиња, које они великим трудом и жртвама на славу Божју, на своју и нашу духовну корист, а на дику овој општини подигоше, — ако поред овако примерне ревности у спољашњем украшавању својих видљивих храмова, будемо и своје *унутарње храмове, своја побожна срца* разгрејали оном искреном побожношћу и делотворном ревношћу према својој св. цркви и њеном благољепију, којом су се они одликовали, приносећи, заједно са својим свештенством, поред редовне бескрвне жртве удружену молитву Творцу, да и њихова побожна и срдачном молитвом раздрагана срца прима у свој наднебесни жртвеник као угодну жртву. А најмилија жртва Богу је чврсто срце, које искреном молитвом и побожношћу Бога слави, па ма то било у ниској и маленој сиротињској цркви, без икаква сјаја и украса.

Па где ћемо наћи најлепше поуке и примера за ту искрену побожност и ревност у испуњавању дужности, које нам наша св. црква налаже? Све то ћемо наћи у светом животу заштитнице овога св. храма, данас рођене пресвете Богородице, која је од своје ране младости заволела своју св. цркву и науку Божју, тако, да јој је побожност, љубав и поштовање Бога и св. храма и искрено испуњаваље за-

копа Божјег постало живом потребом њеногa чистога срца, из кога су се доцније развиле све оне врлине и красна својства, којима се она одликовала и Богу препоручила, тако, да се као сиромашна и незнатна девојка уздигла до нечувене славе и одликовања и на небу и на земљи, да је постала матером Сина Божјег, најсветијом међу светима, часнијом од херувима и несравњено славнијом од серафима, коју ће називати „*блаженом*“ сви нараштаји до века.

Узмимо дакле ту блажену матер живота, ту живу слику сваке врлине себи за углед, на се по Њеном примеру уместо сувишнога спољашњега сјаја и накита, што већма окитимо духовним благом, моралним накитом, узвишеним хришћанским врлинама: вером, љубављу, надеждом, побожношћу, скромношћу, милосрђем, чистотом, уздржањем, мирољубивошћу, и т. д. знајући, да Бог не гледи на спољашњи сјај и богатство, него на чисто и племенито срце, из кога се рађају све оне врлине, на којима прави хришћански живот, земаљско задовољство и вечна срећа човекова почива.

Имајући, дакле, пред очима узвишени пут, којим је пресвета Богородица до толике славе и код Бога и код људи доспела, — потрудите се и ви сретни хришћански родитељи, да својим животом послужите свом подмлатку као жива пример сваке хришћанске врлине и чистоте. Поучавајте своју децу св. вери и закону Божјем и савесном вршењу прописа и дених обреда и обичаја св. нам православља; ревно упућујте своју децу у св. цркву и школу, учећи их, да тамо буду пажљива, пристојна, прилежна и послушна; но при том заједно са свештеницима и пријатељима будно мотрите на правац дечијег васпитања и пажљиво пратите њихове особине и навике, старајући се, да добрим примером, мудрим саветима и поправком у својој деци одгојите добре хришћане и сваком врлином украшене људе, који ће и Богу на славу, вама сретним родитељима на радост, утеху и понос, а милом нам народу на корист послужити. — Вршећи пак ту богоугодну и племениту дужност, будите уверени, да ће вам и данас рођена општа хришћанска мајка свагда у помоћи бити и за вас се као моћна заштитница пред престолом свога Сина свагда топло заузимати.

А сада вам, као свечарима, честитам данашњу духовну свечаност, посвећену патрону овога дома Божјег, са жељом: да под окриљем пресвете Богородице, здрави, сретни и напредни још дуго и у повољнијим приликама прослављате данашњу храмовну светковину, на славу Божју и своју душевну корист, а на част и понос св. православљу и имену српском — Амин.

8. сент. 1897.

Прека потреба уџбеника

за религијозну наставу на средњим школама.

Ми живимо у абнормалном времену. То се опажа у свима правцима друштвеног живота, особито у религијозно-моралном, а то сваки који види, чује и осећа, опазити може. Истина, да те абнормалности у друштвеном животу налазимо у свима периодима историје Хришћанске цркве, али никад није било свега онога, што нам прича историја најближе прошлости и садашњости, јер је много лажне браће, који дођоше и привукоше се, да уходе слободу нашу, коју имамо у Христу Исусу, да нас заробе (Гал. 2, 4.).

Опасним струјама човечјег слободоумља, које негирају многе истине откривене религије, шта више негирају и сам темељ те религије и које струје јаком брзином јуре и разливају се и у животу нашега народа и цркве, те прете великом опасношћу, треба им препречити брзо и без оклевања ток и ослабити им снагу и брзину. Религијозна настава у нижим и средњим школама је најјачи бранич од силних нападаја лукавих дана и учитеља, који хоће да отму највеће благо из срдаца људских.

На зар да се чудом не чудимо, кад застанемо и разгледамо шта и како се све до сад радило и бринуло за религијозну наставу у нашим средњим школама! Немамо добро смишљеног и једнаког наставног плана, свуда је то друкчије, а уџбеници беху дуго белешке и скрипта, у новије доба тек штампане књиге. Какве су то књиге изрекли су о томе суд способнији и искуснији од мене прец. г. г. прота Јован Вучковић управитељ богословије и професор-катихета Сава Теодоровић у својим рефератима о наставним пла-

новима и вероучевним књигама, по којима се предаје веронаука у гимназијама и реалкама (види Српски Сион год. 1896.)

Ја бих рекао, да је суд споменуте господе о неким тамо наведеним књигама и сувише благ, но довољно је да се оба референта у томе слажу, да садашње књиге у садашњем облику нису за школску употребу и да је *„наставни план сагрђен према оним књигама које смо за средње школе као најгодније на расположењу имали без икаквог обзира на ту важну педагошку околност, у каквој методичко-дидактичкој свези једна с другом стоји и еда ли једна другу згодно допуњује и разјашњује или не.“* Дакле уместо, да се књиге састављају по одређеном наставном плану, наставни се план кроји према оним књигама које имамо! Има ли овога још где?!

Но хвала Богу у последње време поћосмо и у томе нешто на боље. Св. Архијерејски Синод у септембарским седницама 1895. године овластио је високопреосвећеног г. епископа бачког Германа Опачића, да сазове анкету ради решења питања о састављању и штампању вероучевних књига за основне и средње школе.

Анкета се сазвала, посао отпочела и издала извесним способним особама, да саставе поједине предмете или поправе и попуне неке старе.

Од то доба прође скоро две године, а ништа не знамо како стоји са овим важним радом.

Знам да добру књигу и то још за школу саставити не иде ни лако ни брзо, но инак осећајући пеку потребу тих књига и знајући рђаве стране и последице садањих књига, слободан сам овде замолити ону поштовану господу, која се примила тешкога посла око састављања или поправљања којег од уџбеника, да се, у интересу оних који те уџбенике требају, потруде ма и напорним радом, да што пре до тих уџбеника дођемо. Стављајући ову молбу на дотичну господу, упозорујем их уједно на нову невољу, коју је напоменую истина преч. г. прота Јован Вучковић у своме реферату, да неких књига и оваких каквим се до сад служимо *нема*. Тако н. пр Историју Хришћанске цркве ученици који је требају, никако не могу да набаве, па и та неприлика још више захтева, да ове књиге што пре у штампу уђу.

Мојој доброј жељи уверен сам да нико неће замерити, јер држим да сам учинио своју дужност.

Иван Машировић
гимн. катихета.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станкић** парох.

(Наставак.)

Св. наша црква у песми својој пева: „Дрветом је Адам, из раја исељен, а дрветом крсним је разбојник у рај уселен: јер онај окусив прекршио је Творчеву заповед, а овај заједно разапет исповедио је Бога, који се прикрио: сети ме се, велећи, у царству своме.“ (Блажена 4. гласа). А у другој песми опет каже: „леп је био (за око) и добар за јело плод, који ме је умртвио, Христос је дрво живота, од којега једући не ћу умрети, него ћу заваштати са разбојником: сети ме се, Господе, у царству своме.“ (Блажена 7. гласа.)

Дакле је Христос страдао на крсту, на дрвету за то, што је — како то и опет вели песма црквена — „требало дрветом дрво залечити“ (исцелити) (Слава на „Господи возвахъ“ о Крстову-дну, 14 Септем.) дрветом је човеку врђ нанет, дрветом је човека и излечити, спасти требало. На као што нам не може бити мило дрво, са ког смо страдали: исто нам тако не може бити мрско оно дрво, којим смо спасени. Као што човека није „умртвило“ дрво него „плод“ са тог дрвета уазбрани; исто тако човека није спасло дрво, само собом, него плод, који је на том дрвету био. „Христос је дрво живота“; но и дрво крсно дрветом живота назвати можемо, исто онако, као што „јабуком“ не називамо само плод, него и само дрво, на коме плод тај роди. Истина, да се Христос не може назвати строго плодом дрвета крсног, јер Он није родио на дрвету том, као што је на дрвету родио „плод, који је умртвио“ човека и као што јабука роди на дрвету свом; али да се крај свега тога Христос може у неколико сматрати плодом крсног дрвета, доказује то, што Христос на крсно дрво није дошао случајно, као што ни јабука не роди на дрвету свом случајно, него је Христос на крсту, на дрвету био, јер је бити морао.

Да је пак Христос на крсту, на дрвету био, јер је бити морао, то је потврдио и засведочио сам Христос, када је рекао: „Кад ја будем подигнут од земље, све ћу привући к себи“ (Јов. 12., 31.) или: „кад подигнете сина човечијега, онда ћете дознати, да сам ја, и да ништа од себе не чиним; него како ме научи отац мој онако говорим“ (исти, 8., 28.) или још јасније: „И као што Мојсије подиже змију

у пустињи, тако треба син човјечиј да се подигне, да ни један, који га вјерује, не почине, него да има живот вјечни.“ (исти, 3., 14—15.)

Чусмо већ, да молитва црквена и у тој „Мојсијевој змији у пустињи“ налази и види слику крста часнога; а на посљедњег навода Јованова јеванђеља дознајемо, да и Христос „ам себе са том змијом упоређује; па да рекнемо коју више о змији тој.

Прешав преко црвеног мора, и идући земљи обећаној народ Израиљски дуго луташе по пустињи; у том лутању „ослаби дух народу од пута. И викаше народ на Бога и на Мојсија: за што нас изведосте из Мисира, да изгинемо у овој пустињи? Јер нема ни хљеба ни воде, а овај се никаки хљеб (мана) већ огадио души нашој. А Господ пусти на народ змије ватрене, које их уједаху, те помријe много народа у Израиљу. Тада дође народ Мојсију и рекоше: згријешисмо, што викасмо на Господа и на тебе; моли Бога, нека уклони змије од нас. И Мојсије се помоли за народ. И Господ рече Мојсију: начини змију ватрену, и метни је на мотку, и кога уједе змија, нека погледа у њу, па ће оздравити. И начини Мојсије змију од мједи, и метну је на мотку, и кога год уједе змија, он погледа у змију од мједи, и оздрави.“ (IV. Мој. 21., 4.—9.)

Када је у народу Израиљском престао помор од уједа „змија ватрених“ она „змија од мједи“, коју је начинио Мојсије, није уништена, него је задржана и чувана, као предмет важан и поштовања достојан, јер је подсјећала народ Израиљски с једне стране на гњев и казн Божју, а с друге стране на милост и помоћ Божју. И та је змија чувана и пажена све до Језекије, цара Јудејска, који „разби змију од мједи, коју бјеше начинио Мојсије, јер јој до тада кађаху синови Израиљеви“; но осим што је разбио змију Језекија „обори висине, и наломи ликове и исијече лугове“ (II. Цар 18., 4.)

А за што је Језекија „разбио змију“? За то, што је народ Израиљски у то доба отпао био од вере у јединога Бога Саваота, те се клањао боговима лажним, што доказују „висине, ликови и лугови“, чега не беше прије у Израиљу, него само у незнабожаца. И „кађећи“ змији тој, Израиљци не кађаше Богу, који их је том змијом спасао, него кађаше баш змији самој, као да их је она сама собом, а не Бог преко ње спасао. Па да би народ од идолопоклонства и служења лажним боговима сачувао, и сваку им могућност грешења и клањања идолу одузео — Језекија поред тога, што је „оборио висине, наломио ликове, и исијекао лугове“ још „разби и змију од мједи, коју начини Мојсије.“ Но разбив змију, Језекија се није ни дотакао, нити се дотицати, те и разбити смео два златна херувима, који беху над ковчегом завета. Језекија је змију разбио, а два златна херувима оставио свакако само за то, што је змија била на таковом месту, где ју је народ видети, те и као богу се клањати могао; а два златна херувима беху у „светињи над светињом“, те их народ видети и као боговима им се клањати није могао.

Сумње нема, да није „змија од меди“ коју је Мојсије начинио, сама собом лечила људе од уједа змијина; него вера у Бога, са којом се на змију погледало, спасавала је људе. Па тако и молитва црквена каже, да Бог оне „благослови, крсном силом огради и неповређене од свакога зла увек сачува“, који на крст „са вером гледају и на крсту распетом се сину Божјем клањају.“ Ако неко гледа на крст, али уз то не мисли на онога, који је на том крсту разапет — узалуд му и гледање. Но може неко гледајући на крст и мислити на онога, који је на њему разапет био, али уз то не веровати, да је тај на крсту разапети био истинити син Божји — и опет му крст ништа помоћи не ће. Само гледање, а и клањање и целивање крста уз мисао на онога, који је на крсту разапет био, и веру, да то беше истинити Божји син — помаже и спасава. Ми знамо, да су са Христом била разапета и два разбојника; па један од њих, гледајући у Христу човека по све обична, а уз то грешна, те смртне казне потпуно достојна, ругаше се Христу говорећи: „ако си ти Христос, помози себи и нама“; други верује, да је тај са њима разапети човек — истинити Бог, и да као такав „никаква зла није учинио“, те му се и моли: „опомени ме се, Господе! кад дођеш у царство своје“; (Лука, 23., 39.—42.) па онај први разбојник буде осуђен, а други у рај уведен.

(Наставиће се).

Разговор с једним Русом.

Путовао сам. На путу се том упознам и са једним Русом.

„Дакле, и ви сте из *те* Митрополије Карло-

вачке“? рече ми мој нови познаник, одмах иза првих измењених конвенционалних фраза; а у очима му је одсевао поглед, пун сумње, помешан као са неким сажаљењем.

— Јесте, на православне српске Митрополије Карловачке, — одговорим ја, разумев његов поглед и смер његовог питања, пошто сам чуо, претходно, Русов разговор, са једним „доктором“ из наших крајева.

„А докле ће та Митрополија још постојати *као православна*“?

— Док у њој буде православних Срба, а дао Бог — то би било **вѣчѣ и присно и во вѣки вѣковъ.**

Русу заста скептични поглед, а заста му и реч. Био је очевидно изненађен мојим одговором. Око му поче опет сумњом заигравати. Наступи кратка пауза, коју ја прекинем.

— Дозволите ми, да вам приметим, да су ми ваша питања нешто чудна.

„Као и мени ваши одговори.“

— Ви сте зар очекивали друге одговоре?

„Јест. Очекивао сам, да ће ми ваши одговори потврдити истинитост оних вести, које се о Православљу ваше Митрополије проносе, те допиру већ и к нама у Русију, а на основу којих многи код нас мисле и страхују, да је Православље те Митрополије у распаду, боље рећи на измаку.“

— А те су вести?

„Ваших јавних листова и ваших дописника, који те вести протурују већ и у наше руске листове и кругове.“

— И на основу којих ви изводите?

„Да је измак Православља код нас питање кратког времена.“

— Те вести нису истините, а и закључак, што га из њих изводите, сасвим је песимистичан и претеран.

„Не, не, господине. Ја имам право. Мој је закључак основан, логичан и једини могућ на темељу писања ваших листова, који стварају јавно мњење и код нас, а и у страном свету о вама и вашој Митрополији. Је ли то писање и јесу ли сва казивања која — можда навесни агитатори — проносе и усмено кроз ваш народ, а која допиру и изван вашег домаћег круга, истинита или не, то дакако ми не можемо знати у Русији и иначе у свету изван ваше Митрополије. Ми их немамо пред собом и морамо на основу њиховом комбиновати и закључке изводити. А дозволићете свакој здравој логици, да из свега онога што ваши листови пишу и чиме оптужују вашу Јерхију, не може доћи до другог закључка, него до којег долазим и сам. То није песимизам, него би сваки други закључак био скроз оптимистичан. Било би најпвно или неучтиво од мене, да вас подсећам, а још више, да вам набрајам све оно, што је ваше новинарство досад казало и изнело против вашег вишег духовенства и каквог га приказује и вашем народу и страном свету. Ви то добро знате. Ми морамо држати то све за истину, јер не можемо претпоставити, да је новинарство једног народа, који је у тако тешком положају као што је ваш народ, толико заслепљено страначким страстима, да би достојанство своје цркве хтело поништавати и изигравати и у свом народу и у страном свету; да би хтело свој народ узнемиравати, верски и религиозни мир његов нарушавати, управо провоцирати га и харангирати на немир, као што чини ваше новинарство и ваши народни људи, већим делом ваша интелигенција. Не можемо претпоставити, да је већи део ваше интелигенције, која ствара јавно мњење код вас и у страном свету о вама, тако нетактична и без икаквих виших и општих обзира, да своју Јерархију, која важи као представник не само ваше цркве, него и целог српског народа у Карловачкој Митрополији, да ту, велим, Јерархију толиким погрдама и оптужбама дискредитује и у свом народу и у целом и православном и другом свету, кад не би, не само истините било све оно што се пише и разноси о вашој Јерархији, него кад не би осим тога још нечег и горег било. И кад то не можемо претпоставити, него сматрати неле те интелигенције и вашег новинарства поступак оправданим, онда зар није моје мишљење о измаку Православља у вашој Митрополији логично и основано?“

— И логично је и основано према претпоставкама вашим, односно према поступцима које наводите. Али је то ваше мишљење и мистификовано.

„Дакле, није истина оно, што се о вашој Јерархији пише?“

— Није; јер кад би било истина, онда би се из свега тога вашом дедукцијом дало извести: да ми већ и немамо православне Јерархије, јер је она по вестима неке наше интелигенције већ прешла — и ако потајно — у унију. А цркви

нашој да номинаван православан карактер и тип постоји још *само дотле*, док мађарски зидари не дођу на посао, да нам храмове наше не реконструишу по римо-католичком крою, док мађарски и ултрамонтански типлери не буду готови са прављењем оргуља, а шнајдери са прављењем ушијатских или римских одијељања, која би се имала, по казивању наших родољубивих агитатора, сместити и у храмове наше. Но кад се зна, да наше новинарство и известан део интелигенције нашу Јерархију бомбардује перманентно већ више од 30 година, истим инкриминацијама, погрдама и обедама, као и данас, онда већ сам тај 30-годишњи факат искључује сваку истинитост тих инкриминација и оправданост тих погрда. Признаћете, наиме, у свему томе две немогућности. Прво, да таква Јерархија постоји 30 година у цркви, чијим се Православљем и за тих 30 година српски народ њезин поноси и храбри, и у чије се Православље тако рећи једино узда, нарочито ради свога националног опстанка. Друга је немогућност, да једна црква остане православном, крај 30-годишње такве Јерархије, каквом се инкриминира наша Јерархија. Да, нити је могуће Православље у цркви с таквом Јерархијом; нити је могућа таква Јерархија 30 година у православној цркви.

„Сасвим је тако, кад ствари тако стоје. Али, молим вас, да ми онда разјасните могућност тога 30-годишњег, дакле и данашњег, нападаја и окривљивања ваше Јерархије.“

— А какво зло, каква заблуда, какве погрешке нису данас могуће? Цела 30-годишња хајка на нашу Јерархију, од рођених јој синова, могла би се укратко дефиновати као: необуздани прохтев за доминирањем у спољашњој управи црквеној. Док је било Војводине, нико није ни помишљао на то. Док смо важили као политичан народ, нико није ни помишљао на црквени терен. Све се то бавило политиком. Интелигенција наша и новинарство, у колико га је било, налазило је на политичком пољу довољно маха, да задовољи своју енергију и задовољи разне амбиције. Укинута је Војводина, а то задовољавање и задовољавање прекинуто је. Држава је знала, да бујном народу, као што је наш српски, треба брзо дати компензације за то. Еквиваленат за Војводину беше автономија. Са терена политичког бесмо потиснути на поље црквено. Из Војводине у цркву. Са ширег на ужи терен. Да су нам оставили бар две три жупаније, бујност и амбиција нала продрла би тамо. А овако, не задовољена бујност и амбиција пренесена је, без икаквог размишљања, са политичког терена на много ужи — црквени, али појачана са свима прохтевима тадањег либерализма и демократизма, који су заносили тадању нашу нову интелигенцију, а у којој је било јаких умова и једре, бујне енергије, која се преливала и у сам фанатизам модерних принципа, те њима отпочела модернизовати и нашу цркву, без дужног обзира на њезин епископални и традиционални основни базис. То модернизовање отпочело је одмах, постепеном окупацијом и анектирањем јерархијских компетенција и права у спољашњој управи црквеној, уважањем репрезентативног система у цркви. Световњаци наши нису се задовољавали учешћем у тој управи, него су тражили и виндиковали себи *доминирајући* положај у њој. Тадањи Епископат наш, *као такав*, није никад формално пристао на то. Поједини епископи, као чланови сабора — али не св. Синода — гласали су за постојеће наше уредбе. Зашто? То ће историја пресудити, али већ и данас се сме рећи, да то нису чинили из каноничког и црквеног свог убеђења. Јесу ли они санкцију тим уредбама омогућили — ћутањем у св. Синоду — ради тога, што су мислили тиме зар мир у цркви сачувати или су то чинили приморани тадањом струјом времена? о томе пресудивати кратко је сад време. Али, световњаци су своје претензије настављали и са неким прорачунатим континуитетом истичу их све јаче и више. Они данас одлучно траже организацију црквене спољашње управе на што ширем демократском базису. Границе својим претензијама још и не мисле постављати. Ваљда их и немају, или бар не знају. Јерархија пак наша данашња, увидив, да је пређашња, можда сасвим bona fide, погрешила, што није стала на пут, а могла је, ширењу цркви опасних доктрина и претензија световњачких; а с друге стране видећи, да те доктрине и те претензије немају граница, а да већ и до данас оживотворене прете цркви нашој опасношћу и деструктивношћу, та данашња Јерархија, подиже свој veto и вели: не даље! А да поправи постојеће погрешке у нашој цркви и отклони од цркве очигледну опасност од демократских и сувише либералних претензија, а можда и горих смерова, неких световњака, данашња Јерархија је примила на себе не угодну, али зато апостолску дужност, да круг

световњачког учешћа у управи црквеној сведе у његове границе, не уже, него што их епископалан карактер и основно учење православне цркве најшире дозволити може. И ето, зато сва хајка нашег новинарства и његове интелигенције против наше Јерархије. А из тога света можете и ви доћи сад до закључка, до којег сам ја већ дошао, а наиме, да је та хајка ништа друго, него један 30 годишњи систем убитачних за цркву доктрина и страначких претензија.

„А зар није можда тој хајци, као што ви велите, јер боље познајете начин и карактер борбе против Јерархије, узрок у попуштању њезином према државној влади, а на штету автономије и цркве? Тако бар ваше новине пишу и наши људи разглашују у свет.“

— Тога попуштања нема. Напротив, наша Јерархија непрестано има контроверса са државном влашћу, које настају поводом конкретних случајева, а ради непотпуности и непрецизности наших постојећих уредаба. И у тим контроверсама наша Јерархија, управо њезина Поглавица, св. патријарх наш Георгије Бранковић, *не попушта* нигде, него истрајно и доследно заступа права своје цркве и целе наше автономије. Државна влада му то и не замера, јер зна, да он врши тиме и своје право и своју дужност. Ви знате, да такво деловање власти не спада на јавност, да се ти случајеви не могу јавно дискутовати. То је посао историје. Али, то зна и наше новинарство, па злоупотребљује. Напада с оружјем, које се ради дискретне природе извесних објекција не може одбити, као што би се могло свесним уништити да није те дискреције. Нашу Јерархију то не буни, јер она зна, да њезин рад таквих природа, ни с ни надлежна пресуђивати необавештена садашњост. Она трпи критику садашњости, јер зна, да ће суд будућности бити на њезиној страни. То трпљење је судбина свију људи, у чији рад не може бити посвећена њихова садашњица и сваки онај, који данас има и ава да се судом својим размахује над свачијим радом, па и оним, којега није кадар ни појмити.

„Па зашто онда толика борба са државном влашћу?“

— У нашој автономији и цркви државна власт има данас широке и еластичне ингеренције. Елиминирање тих ингеренција и свођење њихово у правне и природне границе, то је есенција наше борбе са државном влашћу. У тој борби учествујемо сви. Но наше опозиционо новинарство и са тог терена баца камење на Јерархију и суњичи је. Тај нападај баш достиже кулминацију његове безобразности и неправедности. И то је највећи доказ, да нашем том новинарству нечистима служи за полазну тачку у његовој хајци на Јерархију. Наше опозиције признају да државна припада право врховног надзора и у нашој автономији. То признајемо и ми. Разлика је између Јерархије и опозиције у томе, што она тај надзор хоће да формулише и омогући само у постављеним границама његовим, а опозиција је показала да то не уме; што Јерархија на томе ради, а опозиција о томе само ларму диже. Предлог, који је био спремљен нашем прошлом сабору за донашање автономног устава, он тај надзор државни регулише према строгим појмовима наше автономије и не даје му никаквог еластицитета, да се може на штету автономије растегнути и проширити. Па зар је то попуштање државној власти и издавање автономије?

„Није. Али, молим вас, па зашто је онда народ ваш уз такву опозицију? Ето, то су доказали и избори заступника за прошли сабор.“

— Ти избори нису у погледу том ништа доказали. Доказали су само оно, што је толико пута већ доказано, а то је: да се и цели народи дају тако исто обманути као и поједини људи, а да су наши опозиционални агитатори ирло вешти у обмањивању и свог рођеног народа. Ти су избори доказали, да у изборној борби побеђује онај, који *не жали ништа*, а онога, који не ради ништа. Но ви као да заборављате, да и народна воља може бити фалзификована крај његовог мистификованог мњења и нечистијих обавештаја. Ви не знате, каквим се све нечистинама фабриковала воља нашег народа при прошлим изборима. Стидим се, да их набрајам. Резултат избора био је плод тих нечистина, а не победа начела и програма, којима би воља народа токорсе своје поверење и одобрење ветирала. Резултат тих избора био је акт необавештености народне с једне, а с друге стране агитационог сугестовања. Противници Јерархије приказују се народу као заштитници и браниоци вере и цркве, и то против његове народне Јерархије! Колика неприродност већ у томе! Последице тога бивају опасне за цркву и сам народ. Ако дуго још тако устраје биће

последица врло судбоносних и кобних. Али у свему томе има једна околност, која јамчи, да ће наш народ доћи до повереља у своју Јерархију, те спасти своју цркву од њезиних правих противника. Лаж не може бити дугог века и наш народ ће се уверити, да је Јерархија његова како природан, тако и истинит бранич цркве и вере православне. Народ је наш доказао своју одапост прадедовској му вери и цркви. Он је превареи био, да онима прети опасност од Јерархије. и за то га жалимо. Али он је доказао, да је против сваког опог, који би му у веру и цркву дирнуо, и с тим смо задовољни. Јер ће и наш народ доћи до истине, те упознати праве непријатеље своје вере и цркве, а праве браниоце њихове. А кад до тога дође, онда ће повереље народно и народна воља бити уз његову Јерархију и уз њезине тежње, које су посвећене Православљу и цркви, а ради будућности српског народа у Митрополији Карловачкој.

„Па зар то све да не види ваша интелигенција?“

— Види, јер није могуће да не види. Али, један део њезин је роб модерних принципа и партајских страсти, други део је страшљив, па не сме да наступа своје боље уверење, трећи је део неорганизован за борбу против очигледног зла, а четврти индиферентан према свему.

„И напослетку чему се ви надате?“

— Да ће нас зло научити добру. П. Ј.

Заставином „Дишкрећанину“.

(Наставак.)

Но кад је већ г. Дишкрећанин у свом високоумљу и уображеној величини свога духа напао за сходно, да и о споменутим рефлексијама умовања заподене, на основу којих он дозвао до којекакових софистичних закључака, која читаоце због маљкавог приказа стварн само обманути могу, нећи ћемо за тим „истицољубивим“ господином у излагању споменутих рефлексија, да видимо, колико је он у своме уображењу забраздио, тако, да и не види, на колико се је места огрешно о свету дужност истинитости и на колико је места стварн извргуо и читаоцима лажно представио, на шпак живи у том уображењу, да право има, јер као да истину говори. Пре свега није истина, да се у шематизму тврди, да данашње автономне уредбе не важају, као што се то господин приказивач усуђује тврдити. Шта је њега овластило, да он из тврдње о особујности наших автономних уредаба изведе закључак, да она садржи у себи тврдњу о невалаености тих уредаба, то може само он у својој мудрости знати. — Даље није истина, да у шематизму где год стоји, да су данашње епархијске управе тако везане, да се њима као таковима ништа у грех уписати нема, да би их требало због те тобожње тврдње нападати као што то господин приказивач ради, набрајајући неколико општина, којих се дугогодишње неуредно стање слабој епархијској управи приписује. — Сва та набрајања иду у прилог тврдњама шематизма, што брзоплети г. приказивач у својој душевној кратковидости ни опазио није, шта он својим наводима доказује.

У осталом господин приказивач приказује нам се у своме писању као човек особите, само њему својствене логике, чим је он кадар из места, где се у шематизму говори о немогућности вршити како треба дисциплинарну власт над свештенством, изводи, да се ту тврди, да невалају автономне уредбе, на хоће да опровргне ту тврдњу нередима у појединим црквеним општинама. Како он дозна до таковог закључка, то може он само знати.

О питању ваљаности или неваљаности, целисходности и нецелисходности наших автономних уредаба писало се је прилично доста код нас, тако да шематизму, у питању стојећем, није било потребно потанко образлагати тврдњу о таковој особујности тих уредаба, према којој се дисциплинарна власт над свештенством не може вршити како треба. Али ми можемо додати тврдњи шематизма, да се та власт дисциплинара према особујности автономних уредаба не може вршити, како треба, ни над црквено-општинским управним органима; јер да је то могуће, не би се ни збивала она чуда и покори по неким црквеним општинама, што их баш сам приказивач наводи, — јер сви ти примери говоре у прилог тврдње, постављене у шематизму само за свештенство, која преди и за црквене општине —, нити би се поред могућности вршења ваљане дисциплинарне власти над појединим црквено-општинским органима могло догодити —, што ће бити познато ваљда и господину рецензенту, чим су му прилике каначке онако у потанкостима познате — да председник црквене општине, баш онај, о коме је у приказу говор — затвори цркву пред свештеником, тако, да је овај у својој прехитрености донео мердевине и помоћу

њих кроз један прозор црквеног здања у цркву ушао и једно богослужење обавио. Да је могуће ваљано вршење дисциплинарне власти над таковим људима, зар би се тај председник био усудио да буде судија свештенику томе због једног непромишљеног његовог чина, кад је ту позвана духовна власт да суди. — Овде није место доказивати на широко и на далеко горњу тврдњу, за то, што је немогуће, већ доста је констатовати, да су и људи, који су и сами суделовали у доношењу и стварању данашњих наших автономних уредаба, кад су кроз неколико година те уредбе у практичном животу примењивали, да су дошли до уверења о нецелисходности многих установа тих уредаба, нарочито пак у питању вршења дисциплине над свештенством и црквеним општинама. Наше новинарство потеже у последње време многа имена наших великих људи, за које тврди, како су им те уредбе у свему биле по вољи и да нису имали ништа против истих за свога живота. Међу тима спомиње се и име једног од највећих умова у нашој цркви у недавно време, наиме име блаженог памети епископа горњо-карловачког Теофана Живковића, као да је и њему било целог му века по вољи све, што у нашој автономији постоји. За доказ, да то позивање нема смисла, кад се хоће споменута тврдња да докаже, навешћемо нешто из његове беседе, коју је био спремио за епархијску скупштину горњо-карловачку, коју је био у години 1888. сазвао, али је одржао није, и из чега ће се видети јасно, колико је могуће ваљано вршење дисциплинарне власти над нашим свештенством и над црквеним општинама. Ево шта вели тај духом ретки и велики јерарх цркве наше, на основу свога тринаестогодишњег искуства, стеченог у управи црквеној, о томе питању на страни 500 „Проповедника“ његовог:

„Али би се могла потужити и на своју тужбу епархијску скупштину позвати за сведока, сама епархијска управа, надлежног на највишем наше аутономије мјесту ријешена ради, ако у опште има и може бити изгледа и надежде, да ће нам се поред данашњих околности скоро и састати сабор.“

„*Тужба* нак та *била би управљена на сами овај данашњи ред*, по коме се управља црквом и дијецезом, и *којим редом наша црквена аутономија неће до своје праве циљи доћи*, а та јој је *циљ* salus ecclesiae. То су нак два узрока, један је нарави материјалне, а други је нарави формалне.“

„Материјалне је нарави то, што су данас епископу дијецезану и оној власти епархијској, којој он сам на челу стоји, руке везане скоро са свим, да му данас *није, и не може бити дисциплине скоро никакве. Нема ту власти према општинама*, које онај уди парохијал већином најнеуредније плаћају, и толике од њих личном низом својих коловођа вођене, једвога свештенике прогоне; истраге и распуштања скупштина и одбора — показала су се без успеха, јер *једнаки једнаке гамењују, а корективе за њих у рукама епархијске власти никакве. А нема ту власти ни чрез* оним, Богу хвала! само изузетним *свештеницима*, који се до крајности заборављају у дужностима својима. Јер такога свештеника, ако код њега све: и опомене и обличења, и укори и епитимије, и не користе ништа, данас и за његово исправљање и за корист службе црквене и мира у општини, ни владика са цијелом конспеторијом ни премјестити не може без најнормалнијега процеса, који имаде двије а свештуално и три инстанције. А и да би то и без тога, што не може, и могао, нема га куда премјестити, но што таковом премјештању свуда стоји на путу слободан избор пароха, који је у рукама општинске аутономије. Нека то добро чују и они свештеници, који код епархијске управе вапијући траже лијека и помоћи против самовоље општинских предсједника и одбора; а и оне опћине, које код исте епархијске управе тражећи и с пријезлом у уњиру грозећи, инту и навалују, да им се свештеник, кога су сами бирали, сада макне из њине средине на другу страну. А кад тако стоји са нашом скоро никаквом дисциплинарном облашћу: и наспрам неуређених општина и наспрам неуредних свештеника, онда *о правом и подобителном управљању у служби оне цијели, коју имаде аутономија, овдје тешко може говора бити*; и епархијске управе радња сва остаје ограничена само на бригу и старање, да нам у опште не стане машина нашег управног организма и оваквог, какав је, *докле се то законом не измијени* и не приправи на своме мјесту, *сходно цијели аутономије, која је могућа само у цркви и у духу православних установа њених, од кога ми са установама најмлађе на западу христијанске цркве (мисли протестантске) заведени, стојимо површично удаљени данас*. Томе факту и томе увјерењу не може се отети ни један *праве црквене* аутономије и народне у њој дужности пријатељ, ма

које странке и начела био он, ако је само *Србин*, ако је само *православан*.“

„Па и та брига и старање епархијске управе врло је тешко; и бојати се, да та машина не стане и пређе, него што нам у помоћ дођу нови закон и уредбе, и с њима нови ред у овоме погледу. А то за то, што је и томе старању епархијске управе још једна голема препона на путу, која је нарави формалне. То је пак то, што изабрани чланови епархијске управе не показују за ствар, за коју су се изабрати дали, скоро никаква интереса. Они у седнице не долазе готово никако. Буде и пленарних седница, да ту не дође ни један. И да се у тој големој неприлици не помаже дијецезан уредбама декларације и њене стогодишње праксе, управна би машина дакако морала стати са свим.“

„Па тако ће господо бити и у напредак, бирали ви за чланове управе које вам год драго, јер гласовитијих, речитијих пријатеља народне аутономије од оних, који су до сада бирани и изабрани, а дужности својој су леђа окренули, не ћете ви наћи у цијелој нашој дијецези. Тако ће то бити, док још узбуде, да га буде што, све дотле, *докле се ствар наша не поврати својој нарави натраг, а наше дијецезе не добијају сталну и онакву управу, какву је имаде црква наша у Задру, у Буковини, па чак и у Београду и Сарајеву.* Ја сам човјек стар, године моје ближе се концу своме, — *цркви, којој благодарим највише, народу, који ме дубоко обвезао,* (изабрао га је народ 7. децембра 1881. с 53 против 11 гласова за српског патријарха) *и љубим га из све моје душе, дужан сам истину.* А то је истина, *да овај данашњи строј и дјелокруг епархијских органа не дође на задовољштину управу црквену и за ред црквени никакве гаранције,* дапаче, да је *овој овога напредњака нијеси нијеси нијеси

стос у суботу 13. (25.) о. м. У цркви беше подигнут катафалк, око кога су гореле свеће, а на самма вратима црквеним су биле црне завесе. На парастосу је присуствовао и српски патријарх, Његова Светост *Георгије Бранковић*, који је за цело време парастоса стајао у архијерејском столу, те велик број грађанства, које је тиме показало свој пијетет према великом добротвору српског народа, барону Милошу Бајићу. На парастосу је чиновналствовао епископ Бачки, високопреосвештени г. *Герман Опачић* уз асистенцију архимандрита Хоповског Митрофана Шевића, архимандрита Ковиљског Анатолија Јанковића, затим целокупног Новосадског свештенства и Сомборског ђакона Ђорђа Панковића. На кору је под управом професора Јована Грчића дивно појао хор ученика гимназијских. Јеромонах Михаило Миловановић држао је беседу, у којој је одао признање покојном великом добротвору српског народа, барону Милошу Бајићу. — После парастоса примио је св. Патријарх Георгије професоре гимназијске у епископском двору.

(**Патронат монашке школе у манастиру Хопову**) држао је своју седницу у Срем Карловцима дана 15. (25.) септембра т. г. под председништвом Његове Светости преузвишеног господина *Георгија Бранковића* Патријарха српског и Архиепископа и Митрополита карловачког, те је решио ове предмете: Према извештају рачуноревизора Д. Николајевића одобрио је рачуне управе монашке школе за 1896. годину. — Узео је на знање оставку на наставничко место у монашкој школи јеромонаха Валеријана Прибићевића. — На мотивисану молбу управе манастира Фенека брисан је овоме прописани годишњи принос за г. 1897. — Извештај манастирске штампарије о стању и раду њеном у 1895. и 1896. години, као и рачуни манастирске штампарије за 1896. годину остали су in suspenso. — Потврђен је и за идућу школску 1897./98. годину за наставника у монашкој школи Милета Јакшић. — Учињено је расположење са питомцима IV. разреда, који довршише четворогодишњи течај монашке школе и путем управе монашке школе упућише се у одређене им манастире. — Обавио се избор на упражњених пет питомачких места и од 17 конкурената изабрани су за питомце монашке школе: Лађарац Богдан из Ердевика, Марић Стеван из Руме, Радосав Чедомир из Канака, Секулић Живан из Руднe и Путник Стеван из Сакоша. — Решени су још неки предмети.

(**Пренос Вукових костију.**) Од Српске Краљевске Академије добили смо овај извештај: „Да би се посведочило истинито признање сјајним заслугама оца нове српске књижевности *Вука Стеф. Караџића*, преписком указом од 2. (14.) маја о. г. наређено је да се посмрти остатци његови пренесу у отаџбину. Српска Краљевска Академија којој је истим преписком указом поверено да овај пренос изврши, има част известити уредништво „Српског Сиона“ да ће изношење праха Вукова из гробља Светога Марка у Бечу бити 28. септембра (10. октобра) ове године у 2 часа после подне, а сахрана у Београду, код саборне цркве, 30. септембра (12. октобра) у 11 часова пре подне.

Као што јављају, пред станицом железничком у Београду говорити ће председник Академије г. М. Ђ. Милићевић; пред Великом Школом великошколац Томић (из Дробњака); у Саборној цркви говориће митрополит Михаило; на гробу пак министар просвете г. Андра Николић. 30 сент. по подне биће свечана седница академијског савета Велике Школе, ту ће проф. Љуба Стојановић читати своју беседу.

(**У велику гимназију Карловачку**) уписало се света 300 ученика и то: у I. разред 58 ученика, у II. р. 47 уч., у III. р. 60 уч., у IV. р. 27 уч., у V. р. 37 уч., у VI. р. 26 уч., у VII. р. 20 уч., у VIII. р. 25 ученика.

(**Догматика барона Ј. Живковића.**) При свршетку листа дошао нам је до руку „Б. Таблат“ бр. 271., у којем је сашишен разговор парочитог дописника његовог у Загребу са бароном Јованом Живковићем. У том разговору рекао је *г. барон* и ово: „*српска црква је народна црква, црквена заједница српског народа, у којој су свештена лица само слуге а не господари цркве.*“

На ово догматизовање г. барона Живковића одговорићемо првом приликом.

(**† Игуман Доситеј Филиповић.**) 15. августа о. г. представио се у манастиру Враћевшници у Србији игуман истога манастира Доситеј Филиповић. Рођен је у Срему, у Радинци, а монашки чин примио је у манастиру Јазку. Када је покојни епископ Шабачки Самуило Пантелић пресао у Србију, повео је са собом и Доситеја, те му поверио управу манастира Петковице. За тим је и у другим манастирима био постављан за игумана, а свуда је ревносно радио на унапређењу манастирске управе Сахрањен је у манастирској порти, а опојало га је 12 свештеника и 2 ђакона, уз присуство многог народа. Покој му души!

(**† Јеромонах Герман Стајић.**) 12. септембра о. г. умро је у Рачи, јеромонах Герман Стајић, привр. администратор тамошње парохије. Припадао је у последње доба братству манастира Мале Ремете. Сахрањен је 14. септембра. Лака му земља!

Нове књиге.

Васељенска Патријаршија и српско црквено питање. Поводом писма Њ. С. Васељенскога патријарха Константина V. Њ. В. П. српскому Автокефалному Митрополиту Михаилу. Од архимандрита Н. Дучића. Београд. Државна штампарија Краљевине Србије 1897. Цена $^1/_2$ динара.

Као што је познато поштованим читаоцима „Српскога Сиона“, написао је прошле године високопреосвештени Господин митрополит Србије Михаило писмо бившем патријарху Царградском Антиму VII, у ком писму је препоручивао нетом Патријарху, да задовољи жељу Срба у Скопљанској Митрополији и доказивао основаност и оправданост те жеље, да се у Скопљу постави Србин митрополит. Како је наскоро за тим Патријарх Антим дао оставку на патријаршки престо, није дошао да одговори на то писмо Митрополита Михаила. Ал' је одговорио на исто писмо 25 априла о. г. његов пошљедник Патријарх Константин V.

Тај одговор дао је повода писцу означене књижице, да нету напише, критикујући тај одговор ради његове полемичне садржине, која да је без каноничне, историјске и практичне вредности, и ради његова тона, који се својом необичношћу и опорином надваја од свију досадањих сличних писама и одговора, који су писани између поглавара Васељенске Патријаршије и српске автокефалне Митрополије у Србији.

Честити писац и многознатни архимандрит г. *Дучић* осудио је, сасвим разложно, и у јеванђелском духу, тај тон, а не мање успешно оборио је и опровргао и наводе у садржини тога Патријаршеског одговора; приписав и необичан тон и садржину одговора тог грчком повишењу, који се шири и истиче у Цариградској Патријаршији, на штету њезина васељенства, па и самог Св. Православља.

У одговору Патријарха Константина пригорено је Митрополиту Србије неко „мешање у послове туђе епархије, које је канонима забрањено“. На тај приговор одвраћа г. Дучић, да „сарађати пажњу и у Господу братски молити није што и мешати се у послове туђе епархије. Да је Њ. С. Патријарх Константин хладнокрвно схватио *вишу црквену потребу* и правичност изражену у писму Српског Јерарха о питању постављања српскога архијереја на Скопљанску Митрополију, јамачно, не би томе приговору било места у његову писму“.

А ту вишу црквену потребу имао је заиста Митрополит Србије пред очима, у том питању. Ево како, то потврђује г. *Дучић*.

„Црква Православна на Истоку, нарочито на Балканском Полуострву, може још да се крши и страда, ако Цариградска Патријаршија остане *грчка филетистична*, и делима не потврди да је васељенска; да је мати свима православнима Решењем српскога владичанског питања у Скопљу најбоље ће посведочити: или је искључиво грчка или васељенска“.

„Ако постави архијереја српске народности на Скопљанску Митрополију, тим ће умирити узбуђени православни Народ Српски: утврдити га у Православљу; и одржати под својом врховном црквеноканоничном влашћу“.

„Ето јој дакле сада лепе прилике да упери православне Словене о својој васељености и трпељивости; да не тера својим искључивим филетизмом и Српски народ у свом подручју у шизму“ (као Бугаре 1872. г.)

„У томе је смислу и духу писао Автокефални Митрополит Српски Михаило Њ. С. Патријарху Антиму у 1896 год.“

„Очевидно, намера је његова племенита; задахнут духом Православља, духом догматичне заједнице и црквеног мира, а прожет осећањима српскога родољубља, сматрао је за свету архипастирску дужност да помогне матери Великој Цркви очувати лепу веру православну у Српском Народу, који је непосредно у подручју Цариградске Патријаршије, и наложен не једној верској пропаганди и утецају алога духа садашњега материјалистичког времена који руши сваку религију и сваки идеал“!

„Покрај тога Српски Јерарх није могао да не чује напаје тога дела поштенога Народа Српскога, јер што њега боле, то и друге његове делове и чланове тишти“.

„Да се одржи у прадедовској православној цркви, која му је и очувала: веру, језик, име и обичаје у најтежим данима петовековнога робовања азиском осојачу; и да хвали и слави Бога у Светој Тројици, — ваља му проповедати и поучавати га језиком који разуме“.

Да је Митрополита Михаила у питању Скопљанског Митрополита руководила мисао не само српска него и велика мисао и потреба св. Православља, потврђују то планови и агитација унијатске, односно римске пропаганде у Македонији и Старој Србији. Та пропаганда такође чини своје, да се незадовоље оправдане жеље православних тамошњих Срба. Зашто? Зато, јер рачуна да ће њој план у незадовољству тих жеља. Ето шта у погледу том спомиње и г. Дучић.

„Унијатски (бугарски) епископ у Кукушу једнако обсађава Србима у Македонији и Старој Србији: народне епископе, словенску службу у цркви и народне школе само да признаду Римскога Папу за главу своје цркве“.

„И да није најпосле прећашњи Васељенски Патријарх Антим VII. са својим Синодом, у којему је био и садашњи Патријарх Константин, (премда после дугога затезања и увијања) постанио у 1896 год. архијереја српске народности на Рашко-Призренску Митрополију, који је остао под врховном патријаршком влашћу, јамачно би унијатска пропаганда истргла многе у тој епархији из недара Православне Цркве. Тим је суз-

бијена та пропаганда у Рашко-Призренској Митрополији, а то се исто пите и за Скопљанску. И за њу су исти мотиви и исте потребе, као што су биле и за Рашко-Призренску“.

У шему Митрополита Михаила наговештено је, да би Срби у случају да им се жели не удовоље, тражили оцепљење Пећске Патријаршије од Цариградске, што ће једном и морати на ступити.

У одговору Патријарха Константина се на то одвраћа и приговара, да је Пећска Патријаршија неканонична, јер да је канонички укинута. Према томе, да не може бити ни говора о успостављању њезином.

Тај приговор је оборио и као неоснован опровргао саевим темељито г. *Дучић* у својој књижици на стр. 25—35. А завршује претрес тога питања, овим речима:

„Пећску Патријаршију укинуо је, као што смо споменули, султан Мустафа III ферманом 1766 год. по настојавању користољубивих чорбаџија Цариградских, повиниста грчких, и по сплеткама римске пропаганде на Балканском полуострву, приједињивши је Цариградској Патријаршији с погодбом да плаћа царској благајници данцију, која је на њој била.

Пећска Патријаршија није канонично укинута, него самовољом светске мусулманске власти. Према томе она се може у свако доба успоставити без икакве канонске препреке, само одобрењем власти, која ју је неправедно укинула, док је на њеној територији“.

Г. *Дучић* одбивши неосноване приговоре Цариградског одговора на односно писмо Митрополита Србије, завршио је своју работу са разлозима против оснивања Српске Екзархије да Стару Србију, на оснивање које се такођер у неким круговима у Србији помишљало па за њ и доста писало, а поводом питања Скопљанског Митрополита.

Разлози г. *Дучића* јесу ови:

1, Што Пећска Патријаршија није саборска ни канонично укинута, па није ни изгубила своја канонична и историчка права на успоставу; с тога је Екзархија непотребна и сувишна. Међутијем лакше је повратити оно на што се има незастарјело право, него добити оно што се није имало, макар и незнатније.

2, Што би Екзархија била нова установа у Српској Цркви, и једно више цјепкање српске црквене администрације, која је и без тога у пет засебнијех управа, и што је нижа од Патријаршије, коју је Српска Црква давно стекла, и цио Српски Православни Народ обухватила.

3, Што у садашњијем околностима, ако би се баш и одлучило за Екзархију, нема изгледа ни шанса да би се без шизме могла установити; а шизма би донијела Српској Цркви и Српскому Народу само штете. Нека је Бог од тога сачува! — Јер они Старо-Србијанци и Србо-Маћедовци, који су радије остали по својој савјести под Цариградском Патријаршијом него се приклонили Бугарској Екзархији, макар и по имену шизматичној, не би се прикупили ни око Српске Екзархије, ако би била и по форми оглашена за шизматичну; остала би дакле без стада празна, и непризнана од православнијех независнијех цркава.

4, Што би пређудиковала канонична и историска непогубљена права Пећске Патријаршије, која ће се успоставити раније или доцније.“

Г. *Дучић* је своју књижицу написао не из неке научне потребе и мотива. На писање њено понукало га је српско срце и љубав св. Православљу и истини, а да задовољи суврмености брзој потреби. Историјски наводи су његови темељни и основани; зато је истину и доказао. Добро је урадио. Хвала му.

=

Излази је на штампе **„Српска Самозаконија“**, лист за српске народне автономне ствари. Година I. Свеска прва. Јулија 1897. Власник и уредник *Др. Жарко Милодиновић*. Излазиће пред дана сваког месеца. Годишња цена 3 фор.

ПОЗИВ.

Позивају се сва она господа, која су ма у ком добу из књижнице митрополијско-патријаршке књиге на послугу примила, да у року од месец дана, почам од пред увртшења овог позива, потписаном неодложно исте књиге достане, јер ће се иначе те књиге морати судским путем од њих изискати.

Архиђакон **Димитрије Бранковић**
библиотекар.

ОД АДМИНИСТРАЦИЈЕ.

Молимо поштоване претплатнике да дужну претплату подмире, а нову обнове, јер ето наступа већ и последња четврт ове године, а да не би морали никоме лист обустављати.

Молимо славне црквене општине, које нам дугују пристојбе за огласе и стечајеве, да нам пристојбе за исте подмире.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад Е. 1183. II. 79. 1897. 17 2—3

СТЕЧАЈ.

На место епархијског ревизора рачуна у Вршцу са годишњом платом од 600 фор. а. вр. из епарх. фонда.

У књиговодству и рачунарској струци потпуно извежбани молитеља нека поднесу молбу и исправе своје до 1. (13.) октобра о. г. потписаној власти.

Епархијска управа Вршачка.

Ad Ш. С. 193/141. ex 1897. 169 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења једног наставничког места у српској вишој девојачкој школи Панчевачкој за математику и природне науке овим се расписује стечај, на које место могу компетовати они Срби и Српкиње, који су оспособљени за наставу у грађанским школама.

Стеченици имају крсним листом, сведоџбом о моралном владању, сведоџбом о оспособљењу и евентуално о досадашњем службовању снабдевене молбенице своје поднети непосредно срп. прав. пар. Школском Савету најдаље до 1. (13.) октобра 1897. год.

Са истим местом скопчана плата установљена је у смислу §. 7. уредбе за српске више девојачке школе за редовна учитеља са 800 фор. а за редовну учитељицу са 600 фор. годишње и 10% исте плате у име стапарине.

Из седнице срп. прав. пар. Школског Савета држане у *Карловцима* 18. (30.) августа 1897.

Председништво
срп. прав. пар. Школског Савета.

Ad Е. 1183. П. 79. ex 1897. 177 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На место епархијског бележника у Вршцу са платом од год. 600 фор. а. вр.

Молитељи, који морају имати богословску и правничку спрему, нека поднесу своје инструјисане молбе потписаној власти до 1. (13.) октобра о. г.

Епархијска управа Вршачка.

Ad бр. К 644/387. ex 1897 180 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај на упражњену парохију IV. разреда у Малој Ванши. Интеркалара нема.

Молитељи нека своје ваљано инструјисане молбенице надлежним путем овој Конзисторији до укључиво 19. (31.) октобра 1897. год. поднесу.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у *Карловцима* 12. (24.) августа 1897.

Архидијецезална Конзисторија.

Ad Е. 1183. П. 79. ex 1897. 178 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На место епархијског фискала у Вршцу са годишњом платом од 300 фор. а. вр.

Компетовати могу само дипломирани одветници до 1. (13.) октобра о. г. на потписану власт.

Епархијска управа Вршачка.

Ad К. 683/469 ex 1897. 176 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњену парохију IV. разреда при св. успенској цркви у Прагу овим се стечај расписује. Интеркалара нема.

Молитељи имају своје прописно инструјиране молбенице путем претпостављених власти овој конзисторији до укључиво 19. (31.) октобра 1897. приослати.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 10. (22.) септембра 1897.

Архидијецезална конзисторија.

С Т Е Ч А Ј. 170 3—3

Оставком нашег учитеља, г. Љубише Јорговића, остало је учитељско место упражњено на српској непотпуној мешовитој школи у Најфали; то се поново на исто расписује стечај, на које могу и ђаце учитељице компетовати.

Плата је учитељу 400 фор. годишње, у коју се урачунавају 40 фор. у име његовог огрева, у име перовођства 15 фор., 4 јутра оране земље, по јутра пољске баште на коју ће земљу сам порезу плаћати, при погребу где позван буде 50 нов., и стан у парани са 2 собе и пространом баштом.

Учитељице пак 300 фор. годишње урачунавајући у то и огрев, 4 јутра оране земље, по јутра пољске баште, на коју ће земљу сама кр. порезу плаћати и т. д. и т. д.

Компетенти и компетенткиње могу само они компетовати, који се са потпуном квалификацијом искажу.

Рок стечају је 3 недеље дана.

Молбенице ваља што пре на црк. школски одбор у Најлаку (темишв. жуп. последња пошта „Szekesut“) приослати.

Из седнице држане у *Најфали* 29. августа 1897. године.

Црквени Школски Одбор.

С Т Е Ч А Ј 175 2—3

Срп. прав. привремени заједнички градско-фабрички школски одбор у Темишвару расписује овим стечај — са роком до Митрова дне т. г. — на упражњено учитељско место у четворо-разредној срп. прав. основној мушкој школи у Темишвару у предграђу Фабрици, са којим су местом скопчани следећи годишњи приходи:

600 фор у име учитељске плаће,
60 фор. за поћерну школу,
36 фор. за школску послугу,
8 фор. у име писаћег паушала,
до 15 фор. од легата,
6 хвата дрва за учитељев стан и школу,
слободан стан, који се састоји из три собе, кујне, коморе, тавана,
200 фор. у име црквеног појања с обвезом, да учитељ држи десну певницу у местној парохијској цркви и да у црк. појању обучава како своју школску децу, тако и ону српску

младеж, која овдашње комуналне народне школе и средње школске заводе похађа.

(Ако би црквена општина кадгод за добро нашла, да мушку и женску школу споји — с укупним бројем деце до 50 — учитељ би дужан био и мушку и женску децу заједно обучавати.)

Изабраном учитељу може бити поверено и перовођство у срп. прав. црквеној општини, ако за тај посао довољно вештине покаже, за што ће добивати годишње 120 фор. Но општина задржава себи у томе случају право тромесечнога отказа.

Остале учитељске дужности прописане су „Школским Уредбама“ од 1872. год.

На ово место могу компетовати само они, који су српску учитељску школу у Сомбору са успехом свршили и који добро владају мађарским језиком.

У Темишвару 7. (19.) септембра 1897.

Душан Берић
перовођа

Јован Поповић
председник прим. шк. одбора.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 182 1—3

На основу закључка ове црквене општине од 6. (18.) јуна о. г., а с одобрењем славног архид. адм. одбора од 9. (21.) о. м. АО. 935/417. ех 1897., расписује се дражба на мањак за подизање новог иконостаса. Ита ће се одржати дана 28. септембра (10. октобра) о. г. у писарни црквене опћине.

Прорачун за изведење исте радње износи 2700 фор.

Нацрт радње као и други услови могу се дневно увидити код парохијалног звања.

Сваки дражбеник дужан је положити 20% горње своте пашманлука. Одбор задржава себи право поверења.

У *Бежанији* 18. (30.) септембра 1897.

Председништво.

СТЕЧАЈ. 172 3—3

Упразнило се једно *учитељско* место у срп. нар. осн. средњој школи *новосадској*, на које се овим расписује стечај.

Плата је: 500 фор. у име редовне плате; 150 фор. у име стапарине и 50 фор. у име накнаде за огрев.

Дужности су прописане Школском Уредбом и наредбама школских власти.

Компетенти могу свршене учитељице, које су оспособљене и из мађарског језика.

Рок стечају истиче после *четири* седмице, рачунајући од првог увршћења овог стечаја.

Из седнице школског одбора српске правосл. црк. шк. опћине у *Новоме Саду* 2. (14.) септембра 1897. године.

К. Миловановић
перовођа.

П. Попадић
председник.

Бр. 9./22. ех 1897. — Школски Одбор. 173 2—3

СТЕЧАЈ

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место V. и VI. разреда мешовите школе. Плата је 600 фор. а. вр. слободан стан по пропису и огрев у слами.

Дужности су прописане школском уредбом од 1872 год а првенство имају они, који су вешти потпалном појању, те који су кадри децу обучити појању у два гласа. Рок стечају четири недеље од првог увршћења овога стечаја.

Примећати је, да општина нема свога означеног кандидата; сваки молитељ има изгледа да ће бити изабрат.

Из седнице школског одбора држане у Меленцима 6. септембра 1897. год.

Светозар Николић
председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

181 1—3

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ

СВЕШТЕНИЧКОГ ОДЕЛА И ЦРКВЕНИХ СТВАРИ КРОЈАЧ

НОВИ САД, ДУНАВСКА УЛИЦА, БРОЈ 11.

Част ми је пречасној господи свештеницима до новољног знања ставити, да сам за **јесење хаљине** врло лепих и добрих за износ **штофова** набавио као: **первијена, доскина** и **камгарна** у свима ценама; тако исто и за **зимске хаљине** као **дејаке** са лепом фином постаром, **добром израдом** и **најумеренијим ценама**. Исто тако примам само на израду, када муштерија сама материју кући.

Част ми је и славним црквеним општинама до новољног знања ставити, да **одежде, литије, барјаке, стихаре, налоње** и све друге ствари, које у кројачку струку спадају, израђујем по најумеренијим ценама, а старије ствари примам на оправку.

Цене сам попустио у свему. Мустре на уплед шаљем фрај и франко.

С поштовањем

Стева Писаревић.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. На Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединa бројева стаје 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 40.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 28. септембра 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Високопреосвештени господин епископ Вршачки Г'аврил благоизволео је 8. септембра о. г. у манастиру Месењу рукоположити свршеног богослова Јована Бешлића за ђакона, а 21. септембра за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Јут Станкић** парох.

(Наставак.)

На кога мисле синови св. православне цркве, кад се пред крстом клањају и крст целивају; у кога верују, кад пред крстом стоје и моле се, клању и сведочи песма црквена. Тако се у првој стихири, која се поји „**по крстоме кездижнији**“ о Крстову-дну (14. сент.) кличе: крсту: „Кресте . . . тебе сада са страхом (ми) Христћани љубећи, на теби прикованога *Бога* славимо. . .“

Но рећи ће се: на што клањати се и љубити крст, на ком је Бог прикован? За што клањати се и славити Бога у дрвету и преко дрвета? А за што не клањати се Богу самоме, а дрвета се и не дотицати?

Одговорићемо одмах и на питање то.

Осим „дрвета живота“ у сред раја усађеног; осим „змије од меди, коју је начинио Мојсије“ — света наша православна црква у молитви својој наводи и „палицу Мојсијеву“ као слику крста и крсна дрвета. Да да наведемо она места св. писма, на којима се спомиње „палица Мојсијева“, да би видети и дознати могли, како и по чему се „палица Мојсијева“ сликом крста сматрати може.

Кад Бог хтеде изабрани народ свој, синове Израиљеве, извести из Мисира и ослободити га ропства Фараонског, а он изволи извести то преко изабраника свога, Мојсија; с тога му се јави у „купини“, која „огњем гори а не сагорева“, те му осим другога рече: „Хајде да те пошљем к Фараону, да изведеш народ мој, синове Израиљеве, из Мисира“ (II. Мој. 3., 2. и 10.) А кад Мојсије Богу одговори: „Али не ће ми веровати (синови Израиљеви) ни послушати гласа мојега; јер ће рећи: није ти се Господ јавио,“ Бог га запита: „Шта ти је то у руци? А он одговори: штап. А Бог му рече: баци га на земљу. И баци га на земљу, а он

поста змија. И Мојсије побеже од ње. А Господ рече Мојсију: пружи руку своју, па је ухвати за реп. И пружи руку своју, и ухвати је, и опет поста штап у руци његовој. То учини, рече Бог, да верују, да ти се јавио Господ Бог отаца њихових...“ А кад се Мојсије извињавао још и тиме, да „није речит човек, него је спорих уста и спорог језика“, Бог му рече, да ће му придружити брата Арона, који ће говорити у место њега, те ће Арон бити Мојсију „место уста,“ а Мојсије ће бити Арону „место Бога“; још рече Бог Мојсију: „А тај штап узми у руку своју, њим ћеш чинити чудеса.“ И кад се Мојсије најпосле покорио вољи Божјој, те у намери, да набави синове Израиљеве ропства Фараонског, пошао у Мисир „узе штап Божји у руку своју“. (Исто, 4, ст. 1.—5., 10., 14., 16., 17. и 20.)

А сад да видимо, је ли Мојсије „штапом Божјим“ збиља „чинио чудеса“ и каква је чуда учинио.

Да би приморали Фараона, да отпусти синове израиљеве Мојсије и Арон учиниће пред Фараоном између других ова чудеса: 1.) „баци Арон штап свој пред Фараона и пред слуге његове и прометну се у змију“ (Исто, 7., 10.) — 2.) „подигав Арон штап свој удари по води, која бјеше у ријеци пред Фараоном и слугама његовијем И сва вода, што бјеше у ријеци прометну се у крв.“ (ст 20.) — 3.) „Рече Господ Мојсију: кажи Арону: пружи руку своју са штапом својим на ријеке и на потоке и на језера и учиниће нек изађу жабе на земљу Мисирску. И пружи Арон руку своју на воде Мисирске и изађоше жабе и покрише земљу Мисирску.“ (Исто, 8., 5.—6.) — 4.) „Арон пружи руку своју са штапом својим и удари по праху на земљи, и посташе уши по људима и по стоци, сав прах на земљи претвори се у уши по цијелој земљи Мисирској!“ (ст. 17.) Овога чуда не могаше учинити „врачари Мисирски својим врачањем,“ као што прва три учинише; него „врачари рекоше Фараону: ово је прст Божји“ (ст. 18.—19.) — 5.) „Мојсије пружи штап свој к небу и Господ пусти громове и град, да огањ скакаше на земљу“ (9., ст. 23.) — 6.) „Пружи Мојсије штап свој на земљу Мисирску, и Господ наведе источку на земљу, те дува цијели дан и цијелу ноћ; а кад свану, донесе источка скакавце“ (Исто, 10., 13.)

Због упорства свога, да отпусти народ Израиљски, буде на послетку Фараон и сав народ његов кажњен тиме, што је „Господ побио све првенце у земљи Мисирској, од првенца Фараонова, који шћаше сједети на пријестолу његову, до првенца сужња у тамници и што год бјеше првенац од стоке“. (Исто, 12,, 29.) Тада Фараон отпусти народ Израиљски. Али кад Израиљци из Мисира одоше, раскаја се Фараон, те пође за њима у потеру, да их врати, и стиже их код црвеног мора. Када синови Израиљеви угледаше Фараона и множину оних, који их гоњаше, поплашише се врло и сташе викати на Мојсија, што их наведе из Мисира, јер ето Фараона у потеру за њима, те ће изгинути од силе Фараонове. Тада се Мојсије обрати ка Господу, а Господ му рече: 7) „дигни штап свој и пружи руку своју на море, и расијецни га, па нека иду синови Израиљеви посред мора сухим,“ (Исто, 14,, 16.) што кад је Мојсије учинио, те синови Израиљеви прећоше преко мора, тада и опет Господ рече Мојсију; пружи руку своју на море, нека се врати вода на Мисириће, на кола њихова и на коњанике њихове“ (ст. 26.) И тако тим чудним начином набегоше синови Израиљеви осветн Фараоновој.

Прешавши црвено море и изашви земљи обећаној дођу синови Израиљеви једном на место, где воде не беше; због чега и опет повикаше на Мојсија говорећи: „за што си нас извео из Мисира, да нас и синове наше и стоку нашу поморим жеђу;“ тада „Мојсије завапи ка Господу,“ а Господ рече Мојсију: 8.) „прођи пред народ, и узми са собом старјешине Израиљске, и штап свој, којим си ударио воду, узми у руку своју и иди. А ја ћу стајати пред тобом онђе на стијени на Хориву; а ти удари у стијену, и потећи ће из ње вода, да пије народ. И учини тако Мојсије пред старјешинама Израиљским.“ (Исто, 17., 1.—6. види и IV. Мој. 20., 1.—11.)

Тих осам чудних дела учини и изведе Мојсије штапом својим, „штапом Божјим.“ — На по чему се палица Мојсијева, „штап Божји“ може сматрати сликом крста?

По оној сили Божјој, која беше у дрвету том, у штапу Мојсијевом. Баш због те силе и назива се штап Мојсијев и „штапом Божјим“ (Исто, 4., 20) јер штап беше Мојсијев, а што беше Божје у штапу том, то беше — сила,

која је у штапу. И сумње нема, да је Мојсије небројена дела и чудеса штапом својим учинити могао само ради оне силе Божје, која беше у штапу том.

Да је у дрвету — по Божјој вољи — бити могло, на доиста и било силе Божје, то доказују још и друга места светога писма.

Тек што је Мојсије са народом прешао преко мора црвеног, путујући „три дана по пустињи“ стиже „у Меру, али не могоше пити воде у Мери јер бјеше горка. Тада стаде народ викати на Мојсија говорећи: шта ћемо пити? А Мојсије завапи ка Господу, а Господ му показа дрво, те га метну у воду, и вода поста слатка.“ (II. Мој. 15, 22.—25.) Мојсије је метнуо у воду дрво не какво било, и које је он хтео, него оно, које му и Господ показа;“ а Бог му је показао свакако оно дрво, у које је он прву силу своју улио.

Један пут неки „синови пророчки рекоше Јелисију: где мјесто гдје седимо пред тобом, тијесно нам је. Него хајде да отидемо на Јордан, па да узмемо онђе сваки брвно и начинимо мјесто (старо-словенско „обиталище“), гдје ћемо боравити.“ На позив пође и Јелисеј са синовима пророчким, „а кад један од њих сјецијаше дрво, паде му сјекира у воду; а он повика говорећи: авај господару још је у наруч узета. А човјек Божји рече му: гдје је пала? А кад му показа мјесто, он одсјече дрво и баци га онамо, и учини те сјекира исплива. А он рече: узми је. И човјек пружи руку, те је узе.“ (II. Цар. 6., 1.—7.)

Једном се неки између синова Израиљевих побунише и усташе на Мојсеја и Арона, тражећи за се свештенство (IV. Мој. 16., 10) а из разлога, што су „сви свети“ (ст. 3.) међу синовима Израиљевима. Због тога их је казнио Бог тиме, што је неке од побуњеника „земља живе прогутала“ а друге је „огањ од Господа сажегао“ (ст. 33. и 35.) Но да би потпуно умирио народ Израиљски и показао, да осим Арона и односно синова Левијевих нико други службу свештеничку вршити несме „рече Господ Мојсију говорећи: Реци синовима Израиљевим, и узми од њих по једну палицу од свакога дома отаца њиховијех, од свијех кнезова њиховијех, по домовима отаца њиховијех дванаест палица и име сваког напиши на палици његовој. А на палици Левијевој напиши име Ароново, јер је свака палица за једнога поглавара од дома отаца њиховијех. И остави их у шатору од састанка пред свједочанством, гдје се састајем с вама. И кога изберем, његова ће палица процвјетати.“ Што кад је учињено, те кад „сјутра дан дође Мојсије у шатор од свједочанства, и гле процвјетала палица Аронова од дома Левијева. А Господ рече Мојсију: донеси опет палицу Аронову пред свједочанство, да се чува за знак непокорнима, да престане вика њихова на ме, да не изгину.“ IV. Мој. 17.) Баш због силе Божје, којом је процветала палица Аронова, и сачувана је палица Аронова, те је као предмет поштовања достојан и унета била у шатор од састанка, а у одељење „светиње над светињама“ и постављена „пред свједочанством“, онде, где се Бог „састаје“ са синовима Израиљевима, односно Мојсијем и братом му Ароном.

Дакле: у дрвету је — као што видесмо — по вољи Божјој могла бити — сила Божја. С тога наша православна црква светећи крст и моли се у молитви својој, да Бог даде крсту „силу и снагу онога благословенога, крвљу Сина његова попрсканог дрвета.“

Сад је питање: је ли у дрвету, у крсту, на коме је Христос распет био, доиста била сила Божја? и од куд и за што у крсту сила та?

Кад се оно Бог, пре него што ће послати Мојсија Фараону, да изведе синове Израиљеве из Мисира, јавио Мојсију на гори „Хориву,“ а „у купини, која огњем гори, а не сагорије-ва“, Мојсије хтеде „да види ту утвару велику“, те се упути ка гори; но Бог му рече: „не иди овамо. Изуј обућу своју с ногу својих, јер је мјесто, гдје стојиш, света земља“ (II. Мој. 3., 1.—5.)

Кад Бог хтеде дати Мојсију законе по којима ће се владати и управљати синови Израиљеви, а Он сиђе на гору Синајску, међу тим је заповедио Мојсију: „А поставићеш народу међу у наоколо, и рећи ћеш: чувајте се, да не ступите на гору, и да се не дотакнете краја њеина; што се год дотакне горе, погинуће.“ (II. Мој. 19., 10.)

Једном се код Јерихона појавио Исусу Навину „човјек с голијем мачем у руци.“ Кад га је Исус запитао: ко је? а он рече, да је „војвода војске Господње“, те „рече Исусу: Изуј обућу с ногу својих, јер је мјесто, где стојиш свето.“ (Исус 5., 13.—15.)

Дакле: гора или друго које место, на коме је Бог а баш и „војвода војске Господње“ — тим самим постаје и јесте „свето.“ На и на крсту је био Христос, Божји Син и истинити Бог; с тога је и крсно дрво светим постало. С тога св. наша православна црква износећи о Крстову-дну (14. септ.) крст овако поји: „Данас се пророчка испуњала реч: јер се ево клањамо месту где су стојале ноге твоје Господи...“ (Други „сједален“ на јутрењу). А та „реч пророчка“ гласи: „Узвишујте Господа Бога нашега, и клањајте се подножју његову; јер је свет!“

(Овде ми је приметити, да је између српског и старословенског превода ове речи пророчке — разлика. У српском се вели: „јер је свет“ т. ј. „Господ Бог наш“; а у старословенском: „ꙗкѡ сто̀ ѥ̀сть“ т. ј. „подножїе ногъ̀ Господа Бога нашегѡ.“ Које је боље? Држим ово старословенско; јер по српском преводу нагледа, као да „подножје“ не може бити „свето.“ Међу тим ми смо из горе наведених места св. писма видили и осведочили се, да „подножје“ свето бити може, јер је „гора“ на којој је стојао Бог и „земља,“ на којој је био „војвода војске Господње била света.)

Ми се, дакле, клањамо крсту, јер је крст „подножје ногу“ Сина Божја; јер су на крсту стојале, односно прикован биле ноге, и и руке Исуса Христа, Господа нашега. Одбацимо ли крст — то како ћемо се клањати подножју ногу“ Христових?

Но Христос није само на крсту био, он је на њему и крв своју пролио, и својом божанском крвљу крсно дрво поштропио, што и молитва црквена спомиње. На зар дрво крвљу Сина Божја попрскано није свето, није нашег поштовања, клањања и целивања достојно? Зар у дрвету крвљу Сина Божја попрсканом није било силе Божје? Апостол вели: „Јер ако крв јунчија и јарчија, и пепео јуничин, покропивши њом опоганење, освећује на телесну чистоту; а како ли неће крв Христова, који Духом светијем себе принесе без крвнице Богу, очистити савјест нашу од мртвијех дјела, да служимо Богу живоме и истиноме? (Евр. II. 13.—14.) — Кад је Бог пређао Мојсију, како да уреси шатор од састанка, и шта у њега да смести и унесе, а Он му још рече: „Узми мириса набољих . . . и од тога начини уље за свето помазање, уље најбоље вјештином апотекарском . . . и њим помажи шатор од састанка и ковчег од свједочанства . . . тако ћеш их осветити, те ће бити светиња над светињом.“ (II Мој. 30., 23.—29.) На кад је „уље светога помазања“ могло „осветити“ онај предмет, који се њим „помаже“: зар крсно дрво краљу Божја Сина попрскано да не буде свето.“ А у чему је светост та, освећење то? Не зар у томе, што се у онај предмет, који се освећује, уноси сила Божја? А да је у освећеном „шатору од састанка“ и „ковчегу од свједочанства“ доста била сила Божја, то смо видили, кад смо о св. иконама говорили.

(Наставиће се).

Четврти међународни старокатолички конгрес.

Од 20. до 23. августа т. г. држао је четврти међународни старокатолички конгрес своје седнице у Бечу. На трећем конгресу, који је одржан 1894. г. у Луцерну, беше одлучено, да се идући сазове за две године у Бечу. Тако би се четврти конгрес имао одржати још прошле године, али се то не догоди ради разних непријлика и сметња, које су Старокатоличима особито пашете стављали на пут. Конгрес је био необично добро посећен; осим многобројног свештенства старокатоличких цркава у Аустрији, Немачкој, Швајцарској, Холандији, Француској и Италији, беху чланови конгреса и многа друга духовна и световна лица из разних држава западне Европе. Из Русије дођоше протопрезвитер И. Л. Јанишев, познати заступник сједињења Старокатолика са Православнима, професор Казанске духовне академије Керенски, генерал Кирјејев, професор јурјевског универзитета Краснојен, уредник журнала „Русскій Паломникъ“ Поповицки и др., као чланови присуствоваху још и настојатељи руских цркава на страни — протојереји Мальцев из Берлина, Николајевски из Беча, Кардасевић из Будимпеште, Аљенков из Дрездена и др.; познате руске списатељка Олга Новикова беше такође на конгресу; од Срба је присуствовао умировљени епископ Никанор Ружичић и Митрополитов изасланик архимандрит Иларијон Весић. Пре отварања конгреса скупише се сви чланови (око 200) у Рохаеровој концертној дворани, да би се узајамно поздравили и упознали међу собом. И ту је већ пало неколико топлих речи, а уједно

су прочитане и брзојавне честитке са стране. Представник старокатоличке општине у Аустрији, др. Чех, усрдно је поздравио сакупљене чланове конгреса и при крају свога топлога говора овим је речима окарактерисао сврху тога конгреса: „Наше је дело, дело мира; оно је свагда имало и имаће у виду унутрашње зближење источне и западне цркве, — зближење не на лажном и немогућем базису покорности свих цркава догмама или формулама једне, које му драго цркве, него на основу слободног и чврстог чувања и спажења суштине учења васељенске цркве, на католичком основу дејствовања духа хришћанске истине и љубави. Ми служимо делу васељенског мира.“ Председник швајцарског старокатоличког црквеног савета Филипи поздравио је веома топлим речима Русе, који дођоше на конгрес. Од Руса је говорио протопрезвитер И. Л. Јанишев. Међу осталим је рекао и ово: Утешно је бити на збору, који хоће да послужи хришћанским идејама мира, истине, слободе, јединства у вери и љубави. Да та једина велика блага у земаљском животу налазе симпатије и на истоку, — не само то, него да се она високо цене, — сведочи присуство духовних представника, који дођоше из Русије, па и са најдаљег севера. Но још више: у Петрограду постоји од св. Синода уређена комисија, која има узвишену сврху, да испитује могућност сједињења са старокатоличком црквом, и да према могућности потпомаже остварење те сврхе Као члан те комисије, којој су чланови два архиепископа, један епископ — сви су чланови такође св. Синода — ја сам добио налог, како од те комисије, тако и од првопрестојућег у св. синоду Палладија, митрополита Петроградског, да срдачно поздравим Бечке Старокатолике и све чланове овога конгреса и да им изјавим најтоплије жеље. Да благослови Господ све племените и истинске хришћанске тежње.“ Од стране англо-америчког епископата поздравио је Старокатолике и изразио симпатије старокатоличком конгресу епископ Хел (из Илиноиса). Викар Јајт (Колумбија) донео је поздрав и благослов конгресу од архиепископа Кентерберијског. Епископ Херцог (Берн) поздравио је збор у име швајцарских Старокатолика, ректор Ван-Тил у име Утрехтског архиепископа Јуда (који је такође присуствовао на конгресу), епископа Харлемског и холандских Старокатолика свештеник Гету (Пасава) у живим и одушевљеним речима насликао је положај старокатоличких општина у Баварској и Аустрији и исказао уверење, да ће овај конгрес оснажити Старокатолички покрет у тим крајевима. Проф. Ниполд из Јене у сјајном говору је окарактерисао је значај старокатоличког конгреса и у топлим, пуним осећаја речима, благодарио је представницима руске и српске цркве за њихове симпатије и помоћ у делу Старокатолицизма. За председника конгресу једногласно је био изабран Филипи (из Базела), који је председавао и на прошлом Луцерском конгресу, а за подпредседнике: депутат Бендел и ректор Ван-Тил. На прво место је било стављено питање о сједињењу цркава. Остале теме (свега на броју осам) тичу се питања о ултрамонтанству, о значају за римске католике Словене ове духовног наследства, које им је завештао од св. Кирила и Методија, о принципу национализма у цркви, о Хусу и Јерониму Прашком, о филозофији проф. Гинтера и др. Распру односно првог тезиса отворио је др. Вајбел (Weibel) из Луцерна. Говорник је у своме одушевљеном говору с правом указао на безплодност папских покушаја у погледу сједињења цркава, јер она потичу из принципа апсолутног господства римског папе над епископима других цркава. Кад би се папа одрекао принципа главенства, које противречи духу старе цркве, и догмата о папској непогрешивости, који се не да оправдати ни св. Писмом ни св. Предањем, тада би се могло ступити с Римом у преговоре. У допуну томе говору изјаснише се о првом тезису у истом духу и амерички епископи Хел и Риндел. Осим тога донесе они још и предлог да се обнови Бонска комисија ради преговора о измирењу догматских разлика у учењу англиканске, старокатоличке и православне цркве.

„Ц. В.“ М. В. Ј.

Дописи.

Плашки, 16. 28.) септембра 1897.

Несрећни и врло жалосни догађај који се овдје одиграо 20. и 21. о. м. тешко је ожалостио срце сваког родољуба, а нарочито нас свештеника. На само среће, да се та несрећа само овђе одиграла, и да није захватила сва српска мјеста по Крајини. Још на Велику Госпођину народила се у Слушници овака иста буна, која је стала неколико човјечја живота, и од то доба, она је као заразна болест пре-

лијетела из једног кордунског мјеста у друго, доносећи собом страх и ужас. Гдје би се год истакла српска застава, коју су стеклиши представили, да је мађарска, раздражена руља испарала је на комадиће, а гдје те заставе не би било силом је откарала молитвене домове, прометала их и стражарила, да се не извјеси. На неким мјестима, као што ће Ваи на новина бити познато, убила је та бојесна руља државне чиновнике и оружнике, а на неким, хвала Богу, прешло је без крви. Свештенство је било свагдје у опасности. — Главни удрок свој овој несрећи је коалирана хрватска опозиција, која је овом буном хтјела постићи више успјеха: 1. да изазове српски народ (кад су год подизали буну, подизали су је у срп. крајевима) на буну против данашње владе, и тако да компромитује владу, и српски народ пред владом; 2. да спријечи узакоњење српске заставе, што мисле, да ће се учинити у овој сабор. периоди; 3. да изазове мржњу и неповјерење масе у народу против свештенства, те да га тако обезглаве и лакше употребе за своје нечисте послове. Главном штабу коалиране опозиције за изведење овога, коме је сједиште у Карловцу, лако бијаше постићи свој циљ. С једне стране ишле су му на руку још неутишане трзавице од избора за земаљ. Сабор у Загребу и црквн. нар. у Карловцима, а с друге стране вјерно и снажно, српски радикали око „Србобрана“ и по другим крајевима, којима свака рјеч бијаше за епископа и свештенство горњокрајишко; „ниткови“. „продали народ“, „издајице“, „Мађарони“ и т. д. Многобројним стеклишким агентима, који су се као гамад разилила по чисто српским крајевима, лако бијаше побунити народ, наваћајући им рјечи, што говоре баш „прави“ Срби: „Не вјерујте чиновима, они су вас издали. Тако и у вашем „Србобрану“ пише. Сваки је од њих добио много новаца од Мађара, да вас продаду.“ Овој жалосној српској денунцијацији, додали су стеклиши: „На сваку цркву морају попови за те новце изјесити „*мађарску*“ заставу, а чим је изјесе, порез ће много више нарасти: мораћете плаћати за волове, за окна на кући, за пиле, па и јаје, што кокош снесе . . . . . за то не дајте, да вас продаду, — не дајте, да изјесе заставе!“ Необавјештену пуку спротиљу лако је било побунити. Већ онако грца под силним теретом сваких дацција, па јој рекли, да ће још и више плаћати, ако се „мађарска“ застава изјеси, што би попови ради, није требало више. Као слијепа хрлила је она, да је попови не продаду, да не изјесе те заставе, и не повиси се с њом данак. Тако су настала сва данашња зла. Тако се зло одиграло и у Плашком под руководством двојице овдашњих богатих стеклиша. Вино и ракија и мђене ријечи стеклишке учиниле су своје. На Малу Госпојину, рекли су им стеклиши, изјесиће се мађар. застава на цркву — не дајте! Још раном зором скупила се силна свјетина у Плашки. На прво звоно, кад је свештеник отишао у цркву, да спреми за богослужење, навриа је свјетина за њим у цркву, и кад су ђаци у чирјацима пошли пред госп. епископа, поврвила је сва руља на миг коловођа пред епископа на јужна врата. Г. епископ обавијештен је још у двору о стању ствари, те није ни дошао у цркву.

Народ је викао: „Не ћемо заставе! Ван Мађари!“ Општинско чиновништво, учитељи и свештеник Косановић покушали су на њиу да умире народ, ал' не могадоше. Служба Божја започела је, а раздражена руља утаборена на једним и другим вратима све више и више дерала се, и бранила улаз мирним и побожним душама у цркву. Вика је бивала све страшнија, док на пошљетку на **Блажени есте** . . . не улетише у цркву с батинама и кишобранима, и не ишћераше дјецу школску и оно народа, што је било унутра. У оној ужасној гунгули морао је и свештеник г. Радмановић прекинути богослужење и уклонити се. Раздражена руља је заузела цркву и порту, и ту чекала, да усмрти сваког, ко би донио ту као бајаги мађарску заставу. Послије подне прикупило се још свјетине, док није посјела тако рећи сав Плашки.

Читаво послије подне бјесомучно се дерали, а ноћу запаливши свијеће у цркви, звонили у звона на ларму, пуцали, пјевали. . . . И ако је већ било 7 жандара, ипак не могоше оној руљи око 2000 ништа учинити. Пред вече је дошао котар. предстојник са 40 жандара, а сутра ујутру једна компанија војништва. Пошто се бјеше свјетина повукла на звоник и у цркву, није је војска тјерала, док се сами после подне не разиђоше. Једино се може благодарити г. епископу, који је посредовао, да се крв не пролијева, а иначе, пролила би се крв

на све стране, пошто и народ бјеше оборужан. — Политичка власт показала се врло њешта и спремна, у угушивању нереда Котар. предстојник бави се и сад овдје, поджупан и вел. жупан долазили су такођер. У читавом котару проглашен је преки суд. Истрага је поведена. 130 њих леже већ у затвору. Судац истражилац тек је допро до средине расправе, и још ће требати доста времена, да се дође крају, а крај ће показати коловође. Војска је и сад овдје и мир потпун влада. *На Крстов-дан освећена је црква. Служена је архијерејска литургија, и високопреосв. госп. Епископ врло ганутљиво говорио. Доста бољег и отменијег сељачког народа отишло је у двор, и молило госп. Епископа за опроштење.* Народ ће се освијестити. Ми радимо дан и ноћ.

—вић.

Заставином „Дишкрећанину“.

(Наставак.)

Тако сто умује о целисходности данашњих автономних уредаба наших један велеум цркве наше, пред којим се Ви госп. „Дишкрећанину“ морате с целом Вашом тевабијом, која искуства никаквог у овом питању нема, у запећак повући, а не да противеловите у питањима такове врсте једном мужу, којега се величини духа, проницавости и разборитости, сав српски народ увек дубоко клањао и данас се клања, и позива се на њега као ауторитет у многим питањима, о којима је он имао прилике умовати. — Није потребно с тога састављачу у питању стојећег тематизма, да се упушта у доказивање у том тематизму о том питању постављене тврдње, када за истинитост и темељитост те тврдње говори на темељу дугогодишњег искуства у црквеној управи један великан душевни, какав је био блажене памети епископ Теофан.

Према томе се и може оценити, колики се степен дрскости и смелости налази у једнога „Дишкрећанина“, који и ако ни једнога дана није имао прилике суделовати у епархијској управи автономној, дакле ни искре искуства за своје тврдње навести не може, ипак он сме рећи, да је дрскост од једног референта код епархијске автономне управе — дакле од човека, који у томе правцу и искуства имаде — рећи, да епархијска управа може само потпомагати тенденцију општина, да оне не бирају себи пароха. У тематизму је наведен и разлог за ту тврдњу; треба га само прочитати. Па зашто да једном референту код једне епархијске власти није слободно имати самосталног мишљења о једном врло важном питању управне праксе, од повољног решења којег питања зависи велик део реда и мира, према томе и берићетна рада, у парохијама и општинама? То зна само „премудри“ приказивач с његовим пуним гвоздене логике разлозима за сваку постављену ствар; коме не импонује ни горње излагање о овоме питању једнога епископа Теофана, који је тада, када је горње речи написао, био човек од 63 године стар и већ у четрнаестој години епископ простране епархије горњо карловачке, у којој је имао због великог броја општина и свештеника прилике, да мало боље искуство за решење овога питања поцрпи, него „Дишкрећанин,“ коме то није могуће већ ни због тога, што ће по свој прилици мало више стојати од једног епископа међу радницима на њиву црквене автономије.

Али да, за Бога милога, тиме се руши установа § 54, II Г. кр. рескрипта од 10/VIII 1868.; довикује господин „Дишкрећанин“ хотећи поучити тако затученог референта једне епархијске управе, да му треба пабљудавати све законске установе, па и ову, за коју можда исти референат није ни знао или је барем при истицању горње ствари пред очима имао није. Благодаран човек треба да је сваки на поуци, јер поука је свака добро дошла, али то бива само онда, ако је добро мишљена, и ако је на свом месту та поука. Но поуке пакосне и заједљиве, а уз то у незнању и неразумевању ствари дане и избачене, боље да се не дају; јер само су на срамоту ономе, ко их даје и ко се њима хоће да прослави.

Знате ли ви, господине „Дишкрећанине“, за што се закони и уредбе доносе и како се прописи истих у животу примењивати имају? Горњом писанијом сте показали, да ви то не знате, чим држите, да се законски прописи и против воље интересената у животу примењивати морају. Прописи, који говоре о избору свештеника за пароха тичу се општина и епархијских власти, и издани су у интересу општина у толико, што им се зајемчује тим прописима право на слободан избор пароха тако, да епархијска власт не може против воље дотичне општине натурити њој неко извесно лице за пароха и да јој не може пароха изабраног против воље њезине макнути, ако то неће и не жели ни парох дотични. А с

друге стране везани су ти прописи за епархијске власти у толико, што су оне дужне на *захтев* дотичних општина стечајеве на упражњена парохијска места расписивати и цео за избор пароха потребни поступак провађати. О каковом интересу свештеника ту не може бити говора обзиром на позив његов, да има стајати на расположењу, да на сваком месту у служби своје цркве делује, где интерес цркве њега захтевао буде, под условом, да се црква за његово сходно издржавање на сваком месту побрине. У овој ствари не сме свештеник никаквог другог интереса имати, јер одмах пати службени интерес позива његова, као што то најновије искуство и код нас учи. — Како могу толики званичници и војнички часници задовољити се с једним тим интересом од свог намештења, да добијају само примерену и пристојну награду за послове свога звања, која их омогућује, да се безбрижно пословима тима посветити могу? Исто је то случај и са намештењем свештеничким. Разуме се, да ће увиђавна власт оставити једно свештено лице на једном месту службовања, док је год то у интересу службе могуће, јер само постизавање службених интереса има ту да одлучује. Нико не пориче, да су злоупотребе могуће, али за то су више надзорне и призивне власти ту код којих се лека за зло потражити може.

Ако дакле навесни прописи по нарави ствари имају постојати за општине и епархијске власти, за што да не буде могуће те прописе споразумом општина и епархијске власти у пракси не примењивати, кад се интереси службени без примене тих законских прописа боље постизавати могу. А да је то тако, доказ је предрескрипционална периода, где су свештеници били у погледу намештења свога у рукама епархијских власти, па црква за то није пропала, већ је напротив много снажније стајала. Где је дакле постизавање навесног службеног интереса и без примене законских установа могуће, ту се споразумом интересената ти законски прописи неприменљени оставити могу. А да је то боље у случају онемогућена свештеника у једном месту, доказ вам је господине „Дишкреханине“. баш случај Неметеки, о коме ви по вашој морској логици држите, да рђаво утиче на морално чувство у народу? По мишљењу људи здраве логике, баш на морал народа то добро утиче, а свештенику дотичноме даје прилике, да се у новом месту службовања свога освести, к себи дође и отресе се мана пређашњих, ако је донета имао оних мана, које га као проповедника слова Божјег и као потребан узор за сваку врлину Хришћанску у досадашњем месту службовања у толико немогућним чине, што поука човека, који у парохији једној углед изгуби, не може доносити потребних плодова; дочим у новој општини може дотични свештеник, ако промени начин живота, својим путем успешно и благотворно деловати.

Али да, ви наглашујете ту, да је *изабраног и потврђеног* пароха конзисторија *скинула са звања* (мислите парохијског) и послала га у Црну. Ту сте се опет мало спотакли о дужност говорити истину, јер ви болујете јако од те болести да истини песпицом у образ и у очи ударате. Јер да сте уништали дотичног, кога се тај случај тиче, он би вам, ако је човек од истине, казао био то, да је исти господин по проведеној истрази, којом је доказано против њега таквих чина, који му углед у парохији тако туку, да је апсолутно немогуће његово успешно деловање у тој парохији, уз приуздржање његовог права на парохију Неметеку, ако се на темељу те истраге поведена редовна парница у корист његову свршила буде, премештен као администратор у другу једну парохију. — Дакле није истина да је тај господин скинут био са звања парохијског, али је сврха процеса редовног, који се је против њега заподенути имао, била, да ако се течајем редовног процеса ствар против њега изнесена доказала буде, да парохију Неметеку изгуби.

Чини нам се, да се ваше автономно чувство буни против тога, да један изабрани и потврђени парох може у опште изгубити парохију, макар то било и после проведене редовне парнице, и отуд то чуђење на вашој страни. Ако то мислите, онда сте у великој блудњи, и онда, жао нам је што казати морамо, да сте се усудили писати о стварима, које не разумете и не знате, а то је онако прилична порција дрскости, постављати се за учитеља свету у стварима, које не разумете и о којима вашу тврдњу ничим не доказујете, дочим толики прописи и канонични и касније уредбе, које код нас вреде, познају казну губитка једне парохије. А зар је и могуће постизавање службених интереса без тога, и шта би била онда строжија казна за свештенство, које не би имало граница у разбацивању своме у дотичним парохијама и општинама.

Како је у споменутом специјалном случају споменута привремена мера епархијске власти

оправдана и умесна била, посведочиће вам најбоље дотични господин, који је касније и сам на парохији Неметској оставку дао, јер је дошао до уверења, да је боље уклонити се од зла, и не живати у нечистом раздражењу и непрестаној тразвици, јер нико не тврди, да он мора бити фактично крив, будући материјална истина у тој ствари истражној може бити још у питању, али је формална констатирала такове чињенице против њега, које му мирна часа у такој општини дозвољавале не би. Два без душе, трећи без главе. То иде на рачун дотичних сведока. Али власт у интересу мира, реда и успешног рада свештеничког мора чинити своје, говорило се макар колико, да служба свештеничка није исто, што су службе других звања, и да у служби свештеничкој треба да је наметење стално већ у интересу саме службе због особујности задаћа те службе. Нико не пориче, да је за напредан и спасоносан рад једног свештеника добро, ако је он стално у једној парохији, јер лечење душа и привађање истих спасењу иште познавање тих душа, а за то треба времена. То стоји и вреди, али само за свештеника лечника, не пак за онога, који је и сам болестан, па му лека треба; и коме је све пре него упознавање и лечење душа пастве. А друго то вреди не само у служби свештеничкој него и у свакој другој јавној служби. У појединој од њих не може се с успехом радити без предходног познавања прилика дотичног краја, у коме се делује. Па за то су премештаји пак могући, јер су потребни, а не по самовољи појединој.

Да ли је истинита тврдња шематизма о релативно доста повољном стању верског чувства припадника епархије темишварске, најбоље се даде испитати и установити сравњењем тога стања са суседном епархијом бачком. У најновијем шематизму те епархије изданом за годину 1897. исказано је, да у тој епархији на 135206 душа имаде 2029 назарена, дочим у епархији темишварској, која броји 142699 душа имаде само 668 назарена. Дивљи бракови и грађански црквом не благословени бракови нису у шематизму бачке епархије исказани, па се у томе правцу не може стање ни сравнити. Што се тиче умовања г. рецензента о уведењу рескриптуалне плате као као довољног услова за добити оспособљених свештеника у свима парохијама, и то је умовање могло изостати, јер га реална фактичност и постојеће стање ствари побија. Могли сте ви госп. „Дијкрећанине“ читати и у најновијим бројевима „Српског Сиона“ расне стечаја на парохију у Станчеву, где свештеник добија 400 фор. плате у новцу, има парохијски стан сходно законским прописима сграђен као и парохијску сесију у нарави. Па мислите ли, да се је ко год до данас пријавио ради получења те парохије. Нудило се је свршеним богословима, који су формално потпуно оспособљени, да ће који и у Краљевац, где су свештенику исто тако зајемчени сви приходи законски парохије VI. плаћеног разреда, на неће ни један да иде. Има још таковних парохија, на су исте судбине. Немојте дакле говорити на памет и судити о стварима, које не познајете нити о њима знања имате, јер то је видите, у очима паметних људи дрскост, којој равне нема. С тога и немају никакког смисла, јер су без основа сва ваша умовања о тврдњама шематизма у томе погледу. А најмање имају смисла тим поводом написана умовања, којима сте се окомили на калуђере, који се на парохијама налазе. Да ви имате и мало смисла за објективно суђење и да у вама има и мало само увиђења и да сте кадри и мало просудити, на какове мисли ваше тврдње о постављању калуђера на парохијске службе доводе човека, не би написали у вашем приказу оно, што сте тамо написали. Мислите ли ви, да само за калуђерство канони забрањују држање сумњивих женских у кући, зар не вреде исти канони у погледу таковних ствари и за мирске свештенике? Или ви можда држите, да управа црквена може од калуђера на парохији тражити да живи по канонима у данашњим приликама, кад се је удово мирско свештенство у томе правцу од каноских прописа на жалост са свим еманципирало? Или ви мислите, да калуђери тим начином живота у парохији саблажњивије делују на верне, него на жалост многи мирски свештеници, који својим друге врсте саблажњивим начином живота довађају у опасност сваки час веру и цркву? Тима калуђерима треба да је народ још благодаран, кад се уме у обзир то, да они стоје свагда на расположењу у служби цркве. Колико слабих парохија послужују калуђери само за то, што ни један мирски свештеник неће на такве парохије? Колико имате мирских свештеника, да се задовоље дуго с положајем личног парохијског помоћника? За што не траже такова места толики на расположењу стојећи богословци епархије бачке? Или за што не иду на слична службена места у

епархије: будимску, пакрачку и горње-карловачку? Просто за то, што је боље бити на парохијама са уносним сесијама парохијским, него у једном Хрњакову, где сесија не носи ни 150 ф. чистог прихода. — На онда и нема за данашње потребе црквене доста свршених богослова, макар се и увела свуда рескриптуална берива.

(Свршиће се.)

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Превишњи имен-дан.) Поводом превишњег имен-дана премилостивог нашег цара и краља *Франца Јосифа Првог*, подастрла је Његова Светост, патријарх, преузвишени господин *Георгије* Његову Величанству најпонизнију честитку у име Своје, епископата и клира, те је истога дана служено молебствије у саборној цркви за Његово Величанство. Молебствије богослужио је св. патријарх *Георгије* уз саслужбу целокупног местног свештенства, а у присуству представника свију местних власти, те просветних завода и њихових ученика.

(Саборски одбор.) Држао је седнице своје под председништвом Његове Светости, патријарха преузв. госп. *Георгија*, целе прошле недеље, доподне и пре подне, а завршио их у прошли петак. Седницама овим присуствовали су чланови високопреосвештени г. епископ Пакрачки *Мирон*, високопреч. г. архимандрит *Иларион Руварац*, вирч. г. прота *Ђорђе Влаховић* и преузв. г *Данило Станковић*, г. *Др. Ника Максимовић*, г. *Миша вл. Рогулић*, г. *Др. Тодор Недељковић*, те г.г. *Др. Михаило Полит* фискал народно-црквених фондова, *Др. Лаза Секулић* секретар и перовођа г. *Милан Меандић*.

Дакле сви чланови осим г *Јосифа Јагића*, који је долазак свој извинио.

Његова Светост отвори седнице и поздрави по обичају, присутне чланове. Саопшти, да је Сабор одгођен без да је нови Саборски Одбор изабран; но изјави уједно, да по Саборском Устројству има овај Саборски Одбор радити и даље док се нови не изабере. У осталом, позва чланове Саборског Одбора, да обележе у том погледу своје становиште и учине најаве своје. — Високопреосвештени г. епископ *Мирон* са своје стране усваја мишљење Његове Светости и сматра, да је законита дужност чланова Саборског Одбора, ма ни и не било мило, и даље радити, мотивишући то и тим, да се не чини од зла горе. — Сви присутни су без изузетка ову изјаву високопреосвештеног г. епископа *Мирона* прихватили и Саборски Одбор је отпочео свој рад, о којем ћемо накнадно известити донети. За сада саопштавамо, да је Саборски Одбор поводом превишњег имен-дана подастро Његову Величанству најпонизнију своју честитку.

(Радња архидијецезалних епархијских власти.) I. *Административни Одбор* у седници својој од 9. (21.) септембра о. г., под председништвом Његове Светости патријарха српског, преузвишеног господина *Георгија Бранковића*, решио је осим осталих и ове предмете: — Известиће се парох Кумински јерej П. Борић, да му је вел. Саборски Одбор дозволио трогодишњу отплату свештеничко-удовичког мировинског улога и камата. — Узета је на знање одлука вел. Саборског Одбора, којом је рачун управе манастира Мале Ремете за г. 1896 коначно одобрио. — Одобрен је у начелу закључак црквене скупштине у Бежанији у погледу градње новог иконостаса у тамошњој цркви, пошто је нацрт исте градње одобрен по Архидијецезалној Конзисторији, те је позвана иста црквена општина, да у своје време поднесе овом Одбору односни дражбени записник са евентуално склопљеним уговором на извођење и клаузулирање. — Молба манастира Шишатовца ради зајма од 3000 фор. из манастирског фонда, с обвезом повратка исте свота у року од 5 година, препоручена је вел. Саборском Одбору, из разлога у молби наведених. — Тако исто је препоручена и молба манастира Фенека ради зајма од 2500 фор. — Рачун манастира Врдника за друго полугође 1896. поднеће се вел. Саборском Одбору на надразвиђење. — У ствари станарине пароха у Руми поднеће се вел. Саборском Одбору сви на то односећи се списи на више разви ђење и расуђење. — Одобрен је прорачун црквене општине у Брестачу за г. 1897. — Молба пароха Ј. Гомирја у Јакову ради припомоћи из јерархијског фонда из разлога, јер му је парохијска сесија ове године пола изложена била, спроводиће се вел. Саборском Одбору на надлежно званичење. — Поводом молбе јереја Г. В. администратора парохије у Б., да се тамошњој црквеној општини наложи, да му котобању са амбаром сагради, пошто нема где раж сместити, — препоручиће се истој општини, да дужне зграде за раж ове јесени сагради. — Поводом пријаве парохијског звања у Бешенову, да председник тамошње црквене општине неће да парохијски ку-

хиљски ирт огради, како је то тамошњи црквени одбор закључком својим одредио, надаље се та пријава тамошњем председништву са препоруком, да односни закључак изврши у колико до сада то учињено није. — Поводом тужбе свештеника Дањских, а поштo ниједан црквено-општински председник не сме самовољно мењати прописан начин надавања парохијских плате, то је најстрожије позван тамошњи црквено-општински председник, да под претњом свргнућа тамошњим парохијским прикладајућу им плату по дојакошњем начину сваког првог по новом календару у напред надавати има. — Познаће се црквена општина у Шушњу, да у прорачун за г. 1898. стави трошак за градњу тамошњег парохијског дома. — Молба црквене општине у Јамени спроводиће се господарственом уреду Петроварадинске пловне општине с препоруком, ради полученја приполоби од 2000 фор. у сврху оправка тамошње цркве. — Одобрен је држављени заиисник са односним уговорима црквеној општини у Ст. Бановцима у погледу оправка тамошње цркве. — Одобрен је односни уговор црквеној општини у Јамени у погледу реновирања иконостаса у тамошњој цркви. — Замољена је кр. котарска област у Руми, за окружно истерпивање парохијала у црквеној општини у Краљевцима. — Одобрен је закључак црквене скупштине у Баноштру и дозвољено јој је, да кућу, у којој је сада схеитена основна пучка школа под именом „грчко-источна школска заклада“ на име „српска православна парохијална заклада“ грунтовно преведе, с разлога, што је њена исту кућу за парохијски дом определити, а још и с разлога, што се тамошњој црквеној општини од стране политичке општине и котарске области осигурава право власништва на уштиту кућу. — Одобрен је односни уговор црквене општине у Лаћарку у погледу оправке тамошње цркве. — Поводом притужбе Б. П. и другова против разних неуредности у црквеној општини у Осеку, изаслан је администратор тамошњег протопрезвитерата, да на лицу места, подробно испита наводе у притужби истакнуте. — Одобрени су рачуни неких црквених општина.

II. *Конзисторија* решила је у седници својој од 10. септембра о. г. под председништвом Његове Светости, патријарха српског, преузвишеног господина *Георгија*, између осталих и ове предмете. — Узет је на знање високи отпис Његове Светости, којим извештава, да је на основу уверења високопреосвештеног господина митрополита Београдског Михаила дао отпуст на клира Архидијецезе Карловачке јеромоваху Шишатовачком о. Јоаникију Јовановићу, о чем је извештен исти јеромонах с тим, да се има неодложно ставити на расположење високопреосвештеном господину Митрополиту у Београду. — Узет је на знање високи отпис Његове Светости, којим извештава, да је на молбу администратора Будимске епархије поделио отпуст на клира Архидијецезе Карловачке јеромоваху Крушедолском о. Лукијану Михајловићу, којем ће бити додељена у администрацији парохије у Сечују те јерођакону Хоповском Достеју Поповићу, који ће дужности економа при двору Сент-Андрејском водити. — Премештени су јеромонах Бенедиктовачки о Герман Милошевић у манастир Фенек и јеромонах Фенечки о. Висарион Стакић у манастир Крушедол. — Саопштена је пресуда вреч. Митрополитског Црквеног Савета, којом је брак између супруга Душана Планишића из Врдника и Лепосаве рођене Никшић разведен — Тако исто између супруга Душана Стојшића из Угриноваца и Лепосаве рођене Владисављевић. — Саопштена је одлука вел. Саборског Одбора, којом је умировљеном пароху Дивошком јереју Александру Николићу дозначена мировина од годишњих 400 фор. — Узети су на новољно знање извештаји окружних протопрезвитера, кр. равнатељства, те катихета, о обављеним испитима из веронауке и о успеху из катихисиса ученика православне вере на кр. средњим училиштима и на срп. правосл. великој гимназији у подручју ове Архидијецезе. — Повраћен је пароху у Попинци јереју Павлу Бошковићу натраг његов уток на кр. уг. министарство богочасти и јавне наставе против достављене му односне одлуке вел. Саборског Одбора с тим, да се са својим утоком, ако жели, обрати непосредно на односни форум, јер ова Конзисторија не сматра се позваном такове утоке спроводити. — Окружни протопрезвитер Митровачки извештава, да је јеромонаха о. Василијана Поповића разрешно од администрације у парохији у Мањелосу и упутно га у манастир Раковац, а у администрацији исте парохије да је увео јереја Жарка Трифуновића. — Поводом извештаја надлежног окружног протопрезвитера препоручена је Саборском Одбору молба православних становника филијалних места парохије у Јамени, у погледу поделења их приполоби у сврху установљења самосталне парохије у Рајевом Селу. — Упућен је надлежни окружни протопрезвитер, да освети капелу, св. Пантелији посвећеној, у тако звању Шумланској шумици с тим, да се у њој могу свршавати часови са свештеничком проповеди на дан св. Пантелије, 27. јула, а према приликама и у друге дане. — Изјаве једанаесторице свештеника у протопрезвитерату Митровачком у погледу уплате улога у општи мировински свештеничко-удовички фонд усту-

пљене су Саборском Одбору на надлежно знањење. — Дозвољен је једномесечни допуст јереју Димитрију Станисављевићу пароху у Војци, ради лечења. — Расписан је стечај на парохију IV. разреда при св. успенској цркви у Иригу. — За администратора парохије у Рача-Босут, са седиштем у Рачи, именован је свршени богослов Никола Максић, те је исти упућен, да се ради свога рукоположења има обратити молбом на Његову Светост, патријарха, пречувственог господина Георгија, коју молбу има инструисати крсним и венчаним листом и богословском сведоџбом, те признаницом, да је прописана §. 3. 4. 5. и 6. уредбе о општем митроп. мировинском свештеничко-удовичком фонду удовољило. — Препоручена је кр. зем. влади одела за богоштовље и наставу у Загребу молба свршеног богослова Војина Недељковића ради опроста маљкавућих година у сврху полученља свештеничког чина. — Донесена су наређења у погледу неких дисциплинарних и бракоразводних предмета.

(**Изабран за катихету.**) Српска црквено-школска општина Пештанска изабрала је за катихету Србина Ђацима на Будимпештанским средњим и основним школама г. Владимира Димитријевића, свршеног слушаоца Черновичког богословског факултета.

(**Избори за епархијску скупштину**) у епархији Бачкој су свршени. Изабрани су скоро махом радикали, који би хтели, да епархијска скупштина изабере нове чланове за све одеске епархијских власти, дочим либерална странка стоји на становишту, досадањом праксом и решидбом Саборског Одбора освештаном, по којем се имају само упражњена места тих чланова новим изборок попуњавати. У Жабаљском протопрезвитерату једва се смиловаше радикали, те изабраше г. Др. Илију Вучетића и свога заступника на народно-црквеном Сабору г. Дра Милана Ћирића, али и ту милост учинише, као што „Застава“ јавља, уз једну клаузулу у изборном записнику, по којој се ова двојица „бирају с том напоменом, да стоје на оном становишту, које је за промену свију епархијских одсека. У противном случају њихов мандат не ће бити израз народног поверења.“ Хоће ли се г. Др. Вучетић таког избора примити, то је његова ствар.

Др. Михајло Полит Десанчић добио је при избору у Новом Саду 1 глас.

(**„Слога“ наших либерала и радикала**) распрштала се, пре него што смо се и надали. Поводом свршених избора за епархијску скупштину у епархији Бачкој пише „Браник“ и ово: „Радикална странка је за себе спремала терен и радила против нас, па је себи „победу“ и извојевала. Но да ли ће се она својом „победом“ поносити, то је друго питање; ми се ни мало не стидимо. Свакојако ови избори пружили су нам велику поуку, којом ћемо се користити у будуће. „Жене-мироносице“ у нашој страници бар су коначно надлежне. Сад знамо, како стојимо са нашом „слогом“. А то је по нашу странку велика добит.

Не ћемо тражити препирке, јер су бесплодне, а једно другоме не можемо наштодити; али ћемо исто тако набегавати и сваку ближу свезу. —“

Хоће ли општа народна ствар од тога имати користи — видећемо. Да од „слоге“ није било користи, доказао је Петровдански Сабор.

(**Управни одбор „Матице Српске“**) држао је 20. септембра (2. октобра) о. г. своју редовну седницу под председништвом А. Хаџића, председника дотичног. Од многих предмета, који су се у тој седници расправљали, споменућемо неке главније. Српска краљевска Академија у Београду јавља, да ће сахрањивање остатака славног Вука Ст. Караџића у Београду бити 30. септембра (12. октобра) о. г., а кретање из Беча 28. септембра (10. октобра) о. г. па новина, да се делегати „Матице Српске“ са изасланицима Академије нађу у Београду 26. сент. (8. октобра). Према томе позиву умољен је председник матични А. Хаџић, да са секретаром дром Миланом Савићем, или, ако би он спречен био, са другим којим чланом, заступа „Матицу“ у Бечу на тој светковини. Уједно су умољени и сви чланови управног и књижевног одбора, који би хтели на ту светковину у Београд ићи, да се придруже изасланицима Матичиним, кад се исти из Беча врате буду, и да тамо под предвођењем председника заступају „Матицу“. — Наређено је, да се слике народних добротвора Јоце Обрадовића и жене му Јулијане из Вршца, које је изготовио наш уметник Урош Предић, уокваре и ставе у дворану Матичину. — Примљен је предлог фискала друштвеног дра Илије Вучетића о начини основног писма за стипендијску задужбину Петра Костића и по саслушању књижевног одељења подмеће се скупштини на одобрење. — Наређено је, да се за нову сад већ готову библиотеку изготове стелажи по поднесеном столарском прорачуну. — Узет је на знање извештај повереника Матичиног Милана Ј. Георгијевића из Вршца, да ће у споразуму са чланом Пером Мариновићем, дати извести нужне оправке на гробу Јулијане Обрадовићке, народне добротворке. — Узет је на знање извештај фискала друштвеног дра Илије Вучетића, да је у корист фонда Марије Трандафилке коначно решена парница, коју је подигао био Ј. Мика. — Распра-

књене су молбенице неких закупника Трандафилкиних земаља. — Према неким судским одлукама упућена је и благајница и фискал друштвени, шта ће ваља радити. — Према одлукама књажевног одбора одређена је исплата награда неким књиженицима. — Издано је више зајмова на пупиларну сигурност.

(**Богословија у Задру.**) *Извештај о православном богословском заводу у Задру* за школску годину 1896—97., штампан је, те смо га добротом управе истог завода примили. На уводном месту штампана је расправа коју је нарадио по немачком писац Р.(акетић?), под насловом „О јерејској појезији“. — Управитељ завода је високопреосвештени епископ г. *Др. Никодим Милаш*; наставници су: синђел *Никанор Ракетић*, протосинђел *Серафим Колак* и синђел *Кирил Митровић* као редовни, те јеромонах *Јеротеј Цвијетић*, као суплент професор. У заводу је било у школској години 1896—97., и то у I. години 5, у II. 17, у III. 15, а у IV. 13 слушалаца, свега 40; 25 редовних и 12 ванредних и 3 приватна; са испитом зрелости 9, без испита тог 31. Припремница за Богословију било је при Задарској гимназији 21, при котарској 11. Од слушалаца Богословије било их је 2 из наше Архидијецезе, 1 из Бачке дијецезе, 2 из Темишварске, 8 из Пакрачке и 7 из Горњо-Карловачке.

(**Добротворна друштва у Америци.**) Меркантилни интереси, практични правац у свему раду не бране тим истим Американцима, да се каткад руководе и идеалним побудама. О томе сведоче и тајне дружине, које постоје у Сједињеним Државама са циљу, да међу људима развију идеју братства и узајамне помоћи. Према статистичким податцима беше у децембру прошле године до 5400000 чланова тих дружина, а то је скоро сваки трећи мушки грађанин републике Новога Света. Она црта свих тих дружина је заклетва, која везује чланове, тајност, која прикрива њихов рад, и човекољубиви карактер. Те се дружине особито развише за последњих 20 година, и скоро је немогуће одредити цифру, коју троше на погребање болних, погреб умрлих, помоћ удовицама и сирочади и т. д.; али приближно та свота, од кад постоје те дружине, износи до 650 милијона долара. Човекољубиву делатност сних тих дружина врше поједини изабрани одбори и то тако тајно, да ни сама браћа не знају, ко прима помоћ. Не може се ни сумњати, од какове су огромне користи те дружине: оне развијају идеје законитости, братства, патриотизма, поштења, трезвености и коректног односаја једних спрам других, а то се види већ и отуда, што се у те дружине не примају људи рђаве репутације.

(**Стање свих фондова под управом „Матице Српске“ за год. 1896.**) „Матица Српска“ издала је извештај о стању свих фондова под управом „Матичином“. „Матица Српска“ управља двадесет и једним фондом односно закладом, који је чисто активно стање крајем 1896. године износило 995.564 фор. 78 нов. Године 1895 износило је то стање 948.806 фор. 71 нов., те је према томе прираштај у год. 1896. 46 758 ф. 07 нов.

(„**Србобран**“.) Откако је преминуо његов први власник и уредник Павле Јовановић, а други му уредник г. Димић оболео, примећују се више пута у ступцима „Србобранових“ „млада перад“, крај старих пензионираца. Ако је други чланак у 109. броју његовом написало које од „младих перади“, саветовали би му писцу, онако „српски и поштено“ као што он оно жели, ово: у школу дијете и најпре што научи, па онда на међан назанај. Ако је пак намишљени „поп К.“ као пензионирац (јер га активног у Загребу нема) њему велимо: бацај копље у трње, јер за тебе ваше није. Ако и није он пензионирац, нека ову поруку прими пензионисани писац „чланка in duplo“ г. Синиша, коме би иначе, да друге штете није, морали захвални бити, што нас, у овим туробним и кишовитим данима, мало разоноћује и натерује на — смеј.

Кад би ми на свашта одговарали, што се напискара по нашим новинама, на други посао не би ни доспели. А исправљати *незнање* какво је изливено у три ступца 109. броја, и пре и после њега још у више бројева „Србобранових“, о нашим автономним стварима, неблагодаран је посао. Против незнања се и други узалуд борише. „Србобранов“ писац, *ето*, не верује и не зна да у нашим автономним уредбама има декократизма Но пошто ми не можемо с њиме губити времена, упућујемо га на радикални програм саопштен у 144. броју „Заставе“. А ако мисли још кад год о цркви писати и уносити, нека прочита бар хришћанску дефиницију цркве.

(**Словим сувремено.**) У „Бранкову Колу“ броју 39. 40 саопштио је г. Јован Ђорђевић „Један дан с Вуком“ (Караџићем). Г. Ђорђевић га запитао: „Како нисте ступили у тој непрекидној борби?“ (са противницима правописа.) А Вук му одговори: „Е па, знаш тот, ја сам гледао, да ми глађе што не натруне, а на репове нисам се осврнао. Ко ти се ту није мешао у правопис? Ко се не одера ничући да ће нас још пошокчити? На зар да губим време уливајући сваком дуждаку у памет, у главу? Ако науваси неколицину, којима је вредно што доказивати, за све друге можемо слободно рећи: „понесено на упу-

штено“. Примењено речи Вукове на борбу против предложеног Устава и увераћемо се, да су, с обзиром на многе борце у тој борби, суврсене.

(**Конференција.**)-коју је сазвао св. патријарх *Георгије* за јучерашњи дан, држана је у патријаршком двору од 10 до 2 часа по подне. После заједничког ручка у патријаршком двору конференција је продужена у четири часа. Присутни су били осим Његове Светости, високопреосвештена г.г. епископ Пакрачки *Мирон*, епископ Темишварски *Никанор* и епископ Бачки *Герман*, те чланова Сабореског Одбора, осим г. Јосифа Јагића, за тим г.г. Др. Михаило Полит, Др. Илија Вучетић, Др. Богдан Медаковић, Др. Миша Михајловић, Др. Е. Гаврила, Др. М. Божески, Др. Ђорђе Красојевић, Др. Петар Станковић, Стеван В. Поповић, Васа Ђурђевић, Лаза Дунђерски, Др. Лаза Костић, Др. Светозар Димитријевић, Др. Теодор Мандић, Др. Ђура Вукићевић, Др. Лаза Секулић.

Пошто смо лист хорали завршити пре свршетка конференције, то ћемо резултат исте донети у идућем броју.

Од уредништва.

Г. Драг. Р. у М. Ви имате право.

Г. Б. П. у В. Г. Упућујемо вас на 23. број „Српског Сиона“ из г. 1893.

Исправак. У 39. бр. о. л. на стр. 654. у 15. реду одоздо у место чврсто треба да стоји *чисто*; а на стр. 655., у 12. реду одоздо место пријатељима треба *учитељима*; што се овим исправља.

Нове књиге.

Митрополит Ђорђе Николајевић. Написао прота *Јован Вучковић*. Ово је говор што га је г. Вучковић држао ове године на дан св. Саве у свечаној седници „Матице Српске“ у спомен блаженопочившег митрополита Сарајевског Ђорђа Николајевића, а којем говору се одмах критика изразила врло повољно. Говор је тај штампан у 192. књизи Летописа „Матице Српске“, те из њега прештампан. Цена му је с поштарином 30 новчића, а може се добити код писца у Карловцима. Препоручујемо ову књигу најтоплије.

позив.

Позивају се сва она господа, која су ма у ком добу из књижнице митрополијско-патријаршке књиге на послугу примила, да у року од месец дана, почам од првог увртења овог позива, потписаном неодложно исте књиге доставе, јер ће се иначе те књиге морати судским путем од њих изискати.

Архиђакон **Димитрије Бранковић**
библиотекар.

БРАНКОВО КОЛО

ПРАХУ

ПРЕПОРОДИЛАЦА СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

ДОСИТЕЈУ И ВУКУ

III. год.	У Срем. Карловцима	39. и 40.

САДРЖАЈ:

Алекса Шантић: *Илина у славу преноса Вукових костију.* — Змајова: *На новом гробу Вукову приликом преноса костију му из Беча у Београд* (За певање удесио у три хора: за мушки хор, за женски хор и дечији хор Ј. Марковић.) — С. А. Карабеговић: *Вуку Ст. Караџићу.* — Миле, гуслар: *Вук, Лукијан и Филип* (Песме.) — Александар Сандић: *Две звезде сјајне — два гроба светла.* — П. П. Ђорђевић: *Вук о Мушицком пре седамдесет и седам година* (једна до сад необјављена рецензија Вукова). — Љ. Ј.: *Држава и народна слава.* — Јован Ђорђевић: *Један дан с Вуком.* — Стеван М. Матијашевић: *Гробница Агнеша Јанковићева* 16. (Роман.) — Милан Будисављевић: *Јаков Секулић* (Приповетка.) — Max Nordau († Славко Недељковић): *Толстојизам.* — *Ковчежић:* Просветни и друштвени гласник. Народно здравље.

„*Бранково Коло*“ излази сваког четвртка уредно на великом табаку 63/95 сп. Стр. 1121—1152. Цена је листу за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину, и Црну Гору на годину *5 фор.* За ђаке 3 ф. 50 нов. годишње. За Србију и остале земље 6 фор. на годину.

ДЕКАМЕРОН сто прича
од сто најславнијих писаца светске
књижевности
Српска Манастирска Штампарија.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. 157. ех 1897/8. 184 1—1

ОБЈАВА.

Потписана управа издала је 19. септембра 1897. слушаоцу II. године богословије Рајачићу Душану дупликат свједочбе о годишњем успјеху за прву годину, пошто му је прворбитна свједочба под. бр. 86. ех 1896/7. (страна 42. матице) изгубљена.

Управа правосл. срп. богословског училишта у Карловцима 19. сент. 1897.

Прота Ј. Вучковић.

ЈАВНА ДРАЖБА. 187 1—3

Дана 15. (27.) октобра т. г. у 9 сахата у јутру продаваће се у ман. Беочину овогодишњи манастирски шумски турнус састојећи се из 22 кат. јутра букових и растових дрва на јавној дражби.

Лицитациони услови могу се у свако доба код ман. управе увидети.

Пишманлук 500 фор.

У манастиру Беочину 25. септембра (7. октобра) 1897.

Управа манастира Беочина.

ОД ВЕЛИКО-КИКИНДСКОГ СРПСКОГ ШКОЛСКОГ ОДБОРА.

Бр. Е. 84./Ц. Ш. О. 67: 1897. 184 1—3

СТЕЧАЈ.

Услед умировљења овданшњег учитеља Кристофа Ајваза упражњено је једно учитељско место на овој срп. нар. вероисповедној основној школи, на које се овим стечај расписује.

Плата је учитеља 550 фор., у име стапарине 200 фор. евентуално стан у парави и за случај избора му за црквеног појца у име награде 100 фор. а. вр.

Дужности учитеља прописане су школском уредбом.

Рок стечаја траје 4 недеље од првог увршћења у званичном листу „Српски Сион“.

Ваљано инструриране молбенице треба послати на предсједништво мест. срп. школ. одбора.

Из седнице мест. срп. школ. одбора држане у Вел. Кикинди дана 17. (29.) септембра 1897.

Паја Влаховић с. р. Ђорђе Влаховић с. р.
перовођа. председник.

Бр. 214. ех 1897. 185 1—3

СТЕЧАЈ

расписује се на парохију у Карловцу.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 6. (18.) новембра о. г.

Приходи скопчани са тим мјестом износе:

од црквене општине . . . . . 689 ф. 40 н.
од градске, кр. пореза. уреда, болничке управе и шваначке полит. општине, свега скупа за сад . . 505 ф. 30 н.

Из сједнице Епархијске Конзисторије, држане у Плашком, 4. (16.) септембра 1897

Михаил
Епископ.

ОГЛАС. 183 1—3

Од овогодишњег турнуса лежећег у опсегу општине манастира Бинше, продаваће се дана 6. (18.) октобра 1897. у 10 сахата пре подне на јавној дражби 10 јутара катастралних шуме у писарни потписане манастирске управе.

У Манастиру Кувеждину 18. (30.) септембра 1897. год.

Управа манастира Кувеждина.

Ad E. 1183. II. 79. ex 1897. 177 3—3

СТЕЧАЈ.

На место епархијског бележника у Вршцу са платом од год. 600 фор. а. вр.

Молитељи, који морају имати богословску и правничку спрему, нека поднесу своје инструисане молбе потписаној власти до 1. (13.) октобра о. г.

Епархијска управа Вршачка.

Ad E. 1183. II. 79. ex 1897. 178 3—3

СТЕЧАЈ.

На место епархијског финика у Вршцу са годишњом платом од 300 фор. а. вр.

Компетовати могу само дипломирани одвјетници до 1. (13.) октобра о. г. на потписану власт.

Епархијска управа Вршачка.

СТЕЧАЈ 175 3—3

Срп. прав. привремени заједнички градско-фабрички школски одбор у Темишвару расписује овим стечај — са роком до Митрова дне т. г. — на упражњено учитељско место у четворо-разредној срп. прав. основној мушкој школи у Темишвару у предграђу Фабрици, са којим су местом скопчани следећи годишњи приходи:

600 фор у име учитељске плаће,
60 фор. за пооторну школу,
36 фор. за школску послугу,
8 фор. у име писаћег паушала,
до 15 фор. од легата,
6 хвата дрва за учитељев стан и школу,
слободан стан, који се састоји из три собе, кујне, коморе, тавана,
200 фор. у име црквеног појања с обвезом, да учитељ држи десну певницу у местној парохијској цркви и да у цркв. појању обучава како своју школску децу, тако и ону српску младеж, која овданшње комуналне народне школе и средње школске заводе похађа.

(Ако би црквена општина кадгод за добро нашла, да мушку и женску школу споји — с укупним бројем деце до 50 — учитељ би дужан био и мушку и женску децу заједно обучавати.)

Изабраном учитељу може бити поверено и перовођство у срп. прав. црквеној општини, ако за тај посао довољно вештине покаже, за што ће добивати годишње 120 фор. Но општина задржава себи у томе случају право тромесечнога отказа.

Остале учитељске дужности прописане су „Школским Уредбама“ од 1872. год.

На ово место могу компетовати само они, који су српску учитељску школу у Сомбору са успехом свршили и који добро владају мађарским језиком.

У Темишвару 7. (19.) септембра 1897.

Душан Берић Јован Поповић
перовођа председник прив. шк. одбора.

Ад Е. 1183. П. 79. 1897. 177 3—3

СТЕЧАЈ.

На место епархијског ревизора рачуна у Вршцу са годишњом платом од 600 фор. а. вр. из епарх. фонда.

У књиговодству и рачунарској струци потпуно извештани молитељи нека поднесу молбу и исправе своје до 1. (13.) октобра о. г. потписној власти.

Епархијска управа Вршачка.

Ад бр. К 614/387. ех 1897 180 3—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на упражњену парохију IV. разреда у Малој Вашици. Интеркалара нема.

Молитељи нека своје ваљано инструјисане молбенице надлежним путем овој Конзисторији до укључиво 19. (31.) октобра 1897. год. поднесу.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у *Карловцима* 12. (24.) августа 1897.

Архидијецезална Конзисторија.

Ад К. 683/469 ех 1897. 176 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију IV. разреда при св. успенској цркви у Пригу овим се стечај расписује. Интеркалара нема.

Молитељи имају своје прописно инструјисане молбенице путем претпостављених власти овој конзисторији до укључиво 19. (31.) октобра 1897. приспелати.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 10. (22.) септембра 1897.

Архидијецезална конзисторија.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 182 3—2

На основу закључка ове црквене општине од 6. (18.) јуна о. г., а с одобрењем славног архид. адм. одбора од 9. (21.) о. м. АО. 935/417. ех 1897., расписује се дражба на мањак за подизање нове иконостаса. Нета ће се одржати дана 28. септембра (10. октобра) о. г. у писарни црквене општине.

Прорачун за изведење исте радње износи 2700 фор.

Нацрт радње као и други услови могу се дневно увидити код парохијалног звања.

Сваки дражбеник дужан је положити 20% горње своте шпиманлука. Одбор задржава себи право поверења.

У *Бежанији* 18. (30.) септембра 1897.

Председништво.

Бр. 9./22. ех 1897. — Школски Одбор. 178 3—3

СТЕЧАЈ

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место V. и VI. разреда мешовите школе. Плата је 600 фор. а. вр. слободан стан по пропису и огрев у слами.

Дужности су прописане школском уредбом од 1872. год. а првенство имају они, који су већити ноталном појачу, те који су кадри децу обучити појању у два гласа. Рок стечају четири недеље од првог увршћења овога стечаја.

Приметити је, да општина нема свога означеног кандидата; сваки молитељ има изгледа да ће бити изабрат.

Из седнице школског одбора држане у Меленцима 6. септембра 1897. год.

Светозар Николић
председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

182 1—3

МИХАЈЛО АЛФЕЛДИ

СВЕШТЕНИЧКИ, ЦРКВЕНИ И ЦИВИЛНИ КРОЈАЧ

У НОВОМЕ САДУ, ДУНАВСКА УЛИЦА БР. 24.

НА ПОВОЉНО ЗНАЊЕ. — Част ми је до повољног знања ставити сл. црквеним општинама и преч. господи свештеницима, да сам отворио

КРОЈАЧКУ РАДЊУ

за црквено и свештеничко одело, (у Дунавској улици бр. 24.) и примам све у ту струку спадајуће послове, као ел цркву: **одежде, стихаре, ђачке и ђаконске, налоње,** и т. д.; исто тако на господу свештенике: **мантије** горње или доње, **мантереса, камилавке, појасеве** и т. д. Даље примам на нарочу: **неба, митрје и бирјане.** Као дугогодишњи деловођа код пок. Соколовића и Св. Милошановића, стекао сам искуства, да сам у стању сваку, како најмању тако и најопсежнију поруџбину примити и на захтевање најтачније, најбрже и по врло умереној цени извршити. Исто тако примам и оправке црквеног и свештеничког одела.

Исто тако јављам и. п. публици, да примам и **грађанско цивилно одело** и израђујем строго по нарудбинама, најтачније и најсолидније а по врло умереној цени.

С особитим поштовањем **МИХАЈЛО АЛФЕЛД,** кројач.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 41.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 5. октобра 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Окружница

срп. прав. нар. црк. Саборског Одбора, упућена свима епархијским административним одборима, у предмету сазива епархијских скупштина и трајања мандата чланова епархијских власти.

Ad C. O. 1885./1388. ex 1897.

Поводом молбе епархијскога административног одбора вршачкога за обавештење, да ли епархијски административни одбор — обзиром на нејасност уредбе о привр. уређењу епархија, потврђене прев. одлуком од 29. маја 1871 — може наредити избор нових чланова епархијске скупштине, поново се достављa *натпису*, знања и управљања његова рада, у изводу записника, одлука саборскога одбора од 11. (23.) марта 1886. бр. С. О. 306. и 340/41. ex 1886., којом се овамо односна питања начелно решавају и коју одлуку саборски одбор и данас у потпуној снази одржава.

Из седнице српског правосл. нар. црквсаборског одбора, држане у Карловцима 23. септембра (5. октобра) 1897. год.

Георгије с. р.
Патријарх.

Извод

из записника седнице срп. прав. нар. црк. саборског одбора држане у Карловцима 11. (23.) марта 1886.

С. О. 306 и 340/41 ex 1886.

Епарх. админ. одбор будимски известајем својим од 13. фебруара т. г. бр. 35. услед овостране наредбе од 23. јануара (4. фебруара) т. г. С. О. 147 издане на темељу закључка од 29. нов. (11. дец.) 1885. бр. 671. у погледу сазива нових епархијских скупштина изјављујући свој назор, да се постојеће епархијске скупштине с тога, што се оне по смислу уредбе о привременом уређењу епархија, потврђене превишњим решењем од 29. маја 1871., на цело провизорно време, а не на известан број година изабраним сматрати имају, не би могле без законитог узрока све дотле разрешити и новим скупштинама заменити, докле предначртана уредба у крепости постоји, и даље, да ни нужде нема, да се нове епархијске скупштине сазову, почем је позвана уредба привремена, те се скорим другом заменити може, и почем оскудевајући у епархијској скупштини чланови у смислу исте уредбе у доцнију изабрани бити могу, моли за упутство, како у овом предмету поступити има.

Епархијски административни одбор темишварски поводом предпаведене овостране наредбе извештајем својим од 18. фебруара (2. марта т. г. А. О. 47./СН 52. најављујући свој назор, да би, пошто би избором нове епархијске скупштине стара епархијска скупштина престала, доследно томе имао са старом епарх. скупштином престати и мандат од ове изабраних и сада још постојећих чланова епарх. управе, што би опет у опреци стојало с чл. XXII. прив. уређења епархија, моли да му се ради равнања његовог става ствари објасни.

Поводом овим како епархијским адмін. одборима будимском и темишварском, тако и осталим епархијским административним одборима, равнања њиховог ради, следеће саопштити.

Што се тиче времена, на које се епархијске скупштине бирати и односно докле мандати изабраних чланова епархијске скупштине трајати имају, о томе привремено уређење епархија, потврђено превишњим решењем од 29. маја 1871., у себи никакве наредбе не садржава, и та уредба већ и по томе не пречи сазив нових епархијских скупштина.

На против, кад се уважи, да по смислу уводног одређења и чл. I. и II. предпаведене привремене уредбе свака епархија вала да све дотле, докле та уредба у крепости постоји, и докле сабор унутрашњи строј епархија, делокруг и одношај органа у њима коначно не уреди, има своју *епархијску скупштину* као епархијско заступништво, епархијску црквену и школску управу; кад се уважи правно правило, да се сваком законском и односно уредбинском одређењу има тако тумачење давати, како се поред тог тумачења свеколике наредбе односног закона или уредбе вршити могу, никако пак тако, поред каквог би могао наступити случај, да вршење тога закона или уредбе немогућим постане; кад се уважи да би оно тумачење прив. уредбе о уређењу епархија, као да би епархијске скупштине *за цело време* провизорије биране биле, и да се по томе нове епархијске скупштине на темељу прив. уређења епархија сазвати неби могле, могло с временом, поред врло дугог провизорног стања, и при околности тој, да у привременом уређењу епархија нема никакве наредбе, по којој би се смрћу или из другог узрока упражњена места чланова епархијске скупштине новим изобором попунити и тако епархијска скупштина допунити имала — имати за последицу баш то, да вршење наредбе чланка I. често споменуте привремене уредбе, по којој епархија вала да има своје у смислу те уредбе састављено епархијско заступство и епархијску црквену и школску управу, немогућим постало, јер би епархијске скупштине у законитом саставу своме могле престати постојати, а престанком законитих епархијских скупштина престали би постојати и они епархијски органи, који од избора епархијске скупштине зависе; кад се уважи даље, да кад се при горе напоменутој празнини у одређењима привременог уређења епархија претпоставити може, да је дозвољено, да се међутим упражњена и од избора зависећа места чланови епархијске скупштине могу новима изборима попунити, нема никаква разлога за претпоставку, да се по пстој уредби епарх. скупштина не би исто тако могла у свим својим од избора зависећим члановима обновити; кад се уважи, да се већ и из смисла чл. XIV. прив. уређења епархија даје извести, да је дозвољено нову епархијску скупштину сазвати, јер је по јасној одредби тога чланка право и дужност *прву* епархијску скупштину сазвати и дан избора и рок састанка јој одредити, припадало дијецезану, дочим после уређења епархијске административне власти то исто право и та иста дужност припада епархијском административном одбору, а то би право илузорно било по горе наведеном противном тумачењу, по ком би прва епарх. скупштина имала све до коначног устројства епархија постојати онда је јасно, да привремено уређење епархија, потврђено превишњим решењем од 29. маја 1871, не само да не пречи, него управо дозвољава сазив нових епархијских скупштина.

Што се тиче питања потребе, да се сада *нове* епархијске скупштине састану, та истиче већ из те околности, што су постојеће епархијске скупштине пре дугог времена конституисане, а у својим изабраним члановима по свој прилици знатно и не потпуне, и што после толиког дугог времена ваља дати црквеним општинама, свештенству и учитељству могућност, да својим жељама и тегобама преко људи свога поверења праза дају.

Најпосле што се тиче мандата постојећих изабраних чланова појединих одсека епархијс-

ске управе, исти мандати по смислу чл. XXII. привр. уређења епархија остају и даље у крепости, и тим се ниже може сматрати, да ти мандати сазивом и састанком нове епарх. скупштине престају, што се чланови епархијске управе и не морају бирати из средине епархијских скупштина.

С тога садашњи чланови епархијске управе остају и даље у својој функцији, и само упражњена места имају се попунити.

Услед свега тога епархијске админ. одборе поново позвати, да учине расположење, да се нове епарх. скупштине што скорије састану, конституишу и у овдашњој наредби од 23. јануара (4. фебруара) т. г. С. О. 147. обележеном раду своме приступе, и да исти одбори о резултату рада епарх. скупштина овамо извештај поднесу.

Читао и издао:

Др. Лаза Секулић с. р.
нар. црки. тајник.

(П. П.)

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Конференција код Његове Светости патријарха.

Конференција, коју је Његова Светост патријарх српски преузвишени господин Георгије Бранковић сазвао и која је одржана 27. септембра о. г. завршила је своја саветовања донесав ову

Одлуку.

„Конференција, која је позивом Његове Светости Преузвишеног Господина Патријарха *Георгија* 27. септембра (9. октобра) 1897. скупљена, пре свега споразумела се у томе: да се самосталност српске народно-црквене автономије на основу IX. зак. чланка угарског сабора од год. 1868. и закона за Хрватску, Славонију и Далмацију од 14. маја 1887. — неокрњена очува.

Што се пак унутрашње организације тиче, изаниће се један одбор од чланова ове конференције, који ће се састати, да покуша, да се постигне споразум и у другим питањима, која су на овом договору још спорна остала, те да онда у том погледу поднесе у своје доба овој конференцији на идућем састанку предлог и извештај.

У тај одбор изабрани су под председништвом Његове Светости Господина Патријарха *Георгија* високопреосв. г. г. епископи: *Мирон Николић* накрачки, *Михајло Грујић* горњо-карловачки и *Герман Опачић* бачки епископ, те г. г. др. *Михајло Полит-Десанчић*, барон *Јован Живковић*, др. *Илија Вучетић*, др. *Богдан Медаковић*, др. *Миша Михајловић*, др. *Емил Гаврила*, др. *Ђорђе Красојевић*, др. *Ника Максимовић*, *Стеван В. Поповић Васа Ђурђевић*, *др. Ђорђе Вукићевић* и др. *Тодор Недељковић*."

И ако, дакле одржана конференција одлуком својом није у погледу автономне организације ништа доконала, него преговоре ради споразумевања у том погледу тек у изглед и течај ставила, одлука конференције ипак има своју важност, као што и цела конференција има својих добрих страна.

После свега, што је тој конференцији претходило, тешко је било кога, да је од ње нешчекивао што добро. Било је, шта више, очекивања, да ће на конференцији пући и последњи обронак јаза, који нас је и без тога оценао јако; да ћемо се са конференције те разићи и без последње оне наде на споразум, која се још у неким родољубима не гаси. Те црне слутње, и ако су имале разлога свога, не испуниће се. Последњи зрачак наде није се погасио. Нада је појачана. Пред том надом утишаће се можда ватра страсти, распирена на многим странама. Наступиће, зар, неко примирје, у ком ће разлози заменути страсти. Дамаклов мач, који кобно прети не само автономији, него целом животу и напретку наше цркве и народа није пукао конац.

Ето то су неке добре стране одржане конференције. Докле ће оне бити на видику зависиће и од новинарских органа наших странака, односно од увиђавности првака страначких, који тим органима дају правац и одређују тон.

Важност и значај одлуке конференцијалне у томе је, да је манифестован и признат споразум и једнодушност свију чланова конференције, у погледу одбране и чувања автономије.

А то значи, констатовано је, да у погледу те одбране и тога чувања нема разлике између световног дела нашег народа и његове Јерархије.

Према томе, ако и код нас логике има, онда је тим актом конференције укинута досадања оптужба против Јерархије, по којој она не би била са својим народом у том погледу споразумна и солидарна. Поништен је ipso facto и онај приговор, који је морао своју улогу одиграти и у самој конференцији, наиме, да наша Јерархија нема довољно отпорне снаге према државној власти. Логика тога факта, логика конференцијалне одлуке, да не спомињемо и истинитост родољубља, захтева, дакле, да једном већ престане агитација са потчињеношћу наше Јерархије према влади и неким умишљеним „нагињањем“ њезиним „више влади него своме народу.“ Ако је истицање те „потчињености“ и тога „нагињања“ као и измишљавање неког „издајства“ у мишљењу за измену изборног саборског реда, досада било као озбиљан разлог у служби агитације против те измене, одлука конференције код Његове Светости патријарха Георгија, са својим првим делом доказује, да је оборен, те отклоњен, и последњи — највећи разлог против те измене.

А родољубива дужност народних првака после тога — сама се каже. Испуне ли ту дужност, изабраници из конференције лако ће свршити свој узвишени задатак и изаћи пред другу конференцију са предлогом, ког ће ова моћи усвојити и на темељу његовом споразумети се, на општу радост наше цркве и народа.

Наше је мишљење сад ово: не треба изабраном одбору предудикатима онемогућавати успех. Предудикати и везане руке и досад су нам квариле посао. Пазимо да нам не покваре и последњи. Поравњујмо пиву рада нашег, добром вољом, родољубивим осећајима и сталоженим мислима Наоружајмо се љубављу за своју цркву и опште нам добро народно Одбацимо од себе свако зло, да можемо учинити добро. Биће нам свима на радост и корист. *То нашој* цркви и треба, *то* народ наш и жели.

Реч

проф. Ђорђа Магарашевића

НА ПАРАСТОСУ

приређеном у Карловцима у спомен Вуку Стеф. Караџићу.

Са далека пута, а још више са давнашњег пута, кренуо се један велики путник: кренуо се да у својој постојбини своје кости остави — *једном за свагда*. Тај путник не путује сам. Њега прате земљаци његови; њега прате представници највиших просветних завода отаџбине његове; њега духом својим прати владалац постојбине његове; њега прате највиши и државни и црквени достојанственици; њега прати насколики народ домовине његове; њега прати данас васколико Српство, васколико Словенство и васколики научни свет. Њега дочекасмо и испратисмо и ми Карловчани јуче, да му се поклонимо; да величамо прах његових земаљских останака; да величамо дух његов, рад његов и живот његов, којим је свагда живео за род свој, од детињства свог до последњег часа дубоке старости своје. Јуче испратисмо тога великога путника, а данас му ево опет помен чинимо, баш у исте часове, када га српска земља у своја наручја прима, да даде вечна мира и покоја праху његову — земаљским останцима његовим.

Краљевина Србија слави данас великога сина свога, слави највећега Србина после светога Саве, слави и велича данас оца *нове* српске књижевности, а васколико Српство у духу свом не заостаје ни часак, јер *празник тај*, — *празник је васколиког Српства*, које данас захвалним срцем радосно прославља спомен преноса кости ју оца *нове* српске књижевности.

Па ко је тај *великан* по свом имену? Ко је тај, којега сведосмо назвати највећим Србином после св. Саве?

Име му сви добро знамо — јер је име његово знано сваком од нас — од малога па до великога.

Име *Вука Стеф. Караџића* не ће заостајати за именом првога српскога учитеља и просветитеља — Архиепископа св Саве — *оца старе српске књижевности. Ко знаде за име оца старе српске књиге, знаће и за име оца нове српске књиге.*

Велика је то реч, велика је то моћ, коју

придевамо неком, кад га именујемо оцем књижевности. Јесте, велика је, — ал су и велики људи ти, који се удостојише имена тог; велики су радови њихови, који за собом оставише вековна живота. Онај који ствара нешто — што вековима тако остаје, — тај се мора назвати оцем тога рада. То су епохални родитељи српскога народа — *а до данас их за ово 700 година двојицу набројисмо.*

У оно старо доба, када Срби отпочеше живовати својим историјским државним животом, отпочеше уједно и *просветни* живот свој. Почетник тога просветнога живота беше *син владаочев* — син краљевић — јер ствара народу свом, цркви и држави својој књижевни језик *српско-словенски*, отиснувши од народа, цркве и државе језик стари словенски, који *није приличио* говору српскога народа. Тај српско-словенски језик унесе у српску књигу намењену цркви и држави, намењену просвети српскога народа.

Као што отац владалац ствара *једну* државу српску, тако и син краљевић — а потоњи скромни слуга олтара Божјега — ствара *једну* цркву српску и *један језик у књизи српској*. Та српска књига и тај књижевни језик остадоше у српском народу пуних 400 година. Али се тај језик све више примицао чистом српском народном говору тако, да би још најдаље за један век имали *у српској књизи место српско-словенског језика — чисти народни језик*. То би и било, да преко српског државног живота не прођоше они бурни и црни облаци, после којих неста и српске државе и српске народне књиге. Поплава турска, сеоба великога дела српскога народа у земље и под заштиту *моћних и славних владалаца куће Хапсбуршке*, учинише велики преврат у српском и државном и просветном животу. И један и други спаваше мртвим сном за пуних 200 година. У таковим жалосним приликама морала се загубити и *српска књига, а с њом и српски књижевни језик.*

На када се српски народ од двеста година овамо опет почео из двовековног сна свог будити својим народним животом, почео се одмах будити и: *просветним*. Просветни живот више је отео маха у оном делу српскога народа, који се сеобом својом у ове крајеве аустроугарске монархије затекао у таковим приликама, да је одмах почео мислити о себи и о свом просветном напретку. Али тадање прилике донесоше собом *промашен и погрешан пут*, да се њим што пре и поуздање дође до жељене просвете, тога великога стуба народнога живота.

Место српскога књижевнога језика уђе међу Србе други књижевни језик, којим никада не постигосмо оно, за чим смо пошли, јер језик тај беше нека помешани: руски, црквено-словенски и српски тако, да су га једном речи назвали: *словено-сербским*.

Просветни напредак наш веома је рамљао, а још више застајао, док су други око нас у новој нам отаџбини буђиње културно цветали и напредовали. Узрок је том још већи, што је тај *неразумљиви језик ушао у српске народне школе*, да на тој основи Српчад тече знања и просветног напретка. Тужили се још тада умни људи на ту невољу народну, па кажу: „Сви сретнији народи у својим школама уче своју децу пре свега матерњем језику. Руси — руски, Чеси — чешки, Пољаци — пољски, *а ми не смемо учити и писати онако, како говоримо.* Ми се морамо служити језиком, који ни сами учитељи не разумеју, нити њим говоре, и који наша деца никад не ће научити, а очеви и матере њихове га не разумеју. . . Са неким страхом шаља је девојчица у школу, а са аловаљом се дечак кући из школе враћао. Четири, пет и шест година шаља је девојчица у школу, па тек је онда могла књигу читати, а дечак писмо написати — и то којим језиком? *Туђим.* Девојчица није разумевала шта је читала, а дечко није знао шта је писао. Мати је аловаљна била, кад је загледала у књигу своје ћерке, јер јој ова није знала рећи шта значе оне речи у њезиној књизи. — А отац? И он, који воли иначе свога сина, хладан је био према њему, што није разумео књигу, коју му је син учио. Тако су и родитељи и деца једно другом туђи постајали, а народ се тиме све више приближавао потпуном незнању и свом назатку. — “

Ово је, роде српски, очајнички српски вапај, овако вапију савременици тих жалосних прилика, када се сваки српски родољуб морао тешко забринути, шта ће бити од нас? *Очекивао се нови месија у српској књизи. И тај се доиста јавља, ако не у краљевској палати, као оно отац старе српске књиге, — а оно у сељачкој кућици, син простога сељака.* Да чудна ли контраста?! а да чудније

ли још армоније?! *Свети Сава штампи књигу од „старословенскога“, а Вук чисти од „славеносербске“ језика. Идеја св. Саве живела је и трајала стотинама година, а идеја Вука Караџића живеће и трајаће, докле траје и једнога Србина на овоме свету!*

Велики народни филозоф и претеча Вуков, који у своју вечну кућицу прима уза се данас Вука — негдањи попечитељ просвјећенија у у Србији — *Доситије* такође беше важно за српским народним језиком, али не показа сасвим тога народнога језика; а дође одмах за њим Вук, који казује тај народни језик — *дивним свједочанством српских народних песама*. С њима за то и отпочиње Вук свој спасоносни књижевнички рад. Српске народне песме певају стару српску славу и српске јунаке и слава та разнесе се њима по целом ученом свету. Срби постадоше народ, којега поштоваше од сад и словенски и несловенски културни народи, колико нам стекоше велике славе и признања изван дома нашега, толико још више донесоше користи у свом дому, међу своје. Гвозденом вољом и неуморним радом наоружао се Вук за дугу и љуту борбу за народни језик у књизи српској. Из те борбе излази он победником тако, да је плодове те борбе могао најјасније видети оне године, којој се данас навршује *педесетогодишњица*. Чудновато! *Године 1847. одржала је победу Вукова идеја, а педесетогодишњицом те победе смирују се вечито кости његове у постојбини његовој.*

Јесте, изнојевао је љути мејдан Вуче, јер стаде лечити љуте ране, под којима цвилесмо дуго време — читава подруг века. Место оног туђег језика, који Срнчад не разумеше, узиђи помало српски језик у српску књигу тако, да већ од пола века овамо нестаје оне страве и оне бојазни, с које смо се онако тешко забринули — шта ће бити од нас?!

Нестало је сад тога, јер имамо *српску* народну књигу као *основу*, на којој се просветно све више и боље дижемо. Напредак тај корача удвостручени убрзаним корацима према оном напретку, који достигосмо на нездравој и неприродној основи.

То је она најкорисније и најзначајније последица свега Вукова књижевнога рада.

Рад је тај огроман, књижевни су му појединн радови многобројни тако, да су слабе снле наше да их данас — у овом часу јасно изнесемо.

Али ипак, када видим данас овде ~~окупљени~~ окупљени многобројни подмладак српски, за који је Вук неуморно радио до последњега часа у животу свом, и данас, када чинимо помен преносу његових костију у отаџбину њихову, не можемо, а да помен овај о њему не завршимо овим речма:

Велики ли си био, Вуче, који нам сакупи, исписа и сачува за вечита времена бесцењбиго народно: српске песме народне, приче и пословице, загонетке и бројенице — те красне умотворе народне, јер си њима сачувао и име народно и на дому и ван дома!

Уман ли си био, Вуче, кад без школе даде српској школи по одређеним правилима сврстан српски народни говор, да га лакше Срнчад у школи научити може!

Свеглао нам примјер остајеш, Вуче, који у животу своме љубљаше цркву своју, у коју си, као што и данас живи причају, који те гледаху, својом побожном душом свагда заљано, кад год си могао, да се помолиш Богу истиноме за срећу и напредак милог рода свог!

Још свеглији примјер поставе, Вуче, јер љубав своју светој цркви својој и делом посведочи:

Ти не даде да зуб времена уништи светиње црквене, старе свете књиге наше, из којих на светосавском језику слављасмо Бога и његова Јединородна Сина, светитеље православне и српске цркве наше, јер си заиђао по Србству и спасавао старе наше Србуље, и, где год си за њих чуо, од своје си сиротиње откидао и њих искупљивао, да их сачуваш, да их прочиш, да нам покажеш на њима светосавски језик, да тако знањем својим користиш подмлатку својем, оставивши на млађима, да наставе и допуне оно, на што Ти доспео ниси.

Љубио си цркву своју и род свој, јер му даде свето писмо Новога Завета на језику његову, а тиме си, Вуче, у историји хришћанске књижевности подигао српском језику споменик, који ће свагда верно јављати ученом свету живи језик онога народа, за који је писан. А ради важности, која у животу сваког народа хришћанскога има свето писмо на његову језику, ово Ти је дело *круна* твога књижевнога рада!

И гле! Св. Сава живом српском речи казује роду свом, а Ти, Вуче, писаном српском речи разносиш по роду свом науку Бога истинога!

О, да дивне судбине, о да дивне везе међу оцем старе и међу оцем нове српске књижевности!

Св. Сава постаде зато првим српским учитељем и просветитељем, а Ти, бесмртниче, не заостајеш, него гредеш стопама Његовим, јер сав Твој књижевни рад, јесте школа за нас — јесте рад и за српску народну школу. Од првенчади своје — од мале простонародне славеносрпске песмарице, *од писменице* српског језика по говору простога народа написане, од прве српске граматике пред речником и од првог српског речника, од првога српскога буквара — па до посмрчади своје, — показао си и доказао, да Ти је српска народна школа прво на срцу лежала, јер си својим очима гледао и својим ушима слушао тадање јаде српских родитеља. За српску народну школу бринуо си се, Вуче, али би брига Твоја данас још већа била, кад би био међу нама и видео, како је све мање оних српских школа за које си књиге писао. Да си данас међу нама, Ти би још љуће заоштрио перо кореći и богато и убого, што им на живе очи пропада најважнија после св. цркве тековина, најјачи ступ на ком се држи српски народ.

Но ми, који смо после Тебе остали, дужни смо свагда помишљати на Тебе, јер си Ти за нас живео и за нас радио. Ми се бојимо клетве твоје, јер би она тешка за нас била. Ми поштујући сен Твоју, поштоваћемо и мисао Твоју, и молићемо се Богу, да нам помогне у овим тешким данима и да спасемо оно за што си Ти живео.

Овострани српски народ свагда је у својим духовним бољама, у својим Митрополитима и Патријарсима тражио заштитнике у свему оном, што ће штитити српску цркву и српску школу. Па као свагда, тако особито данас, *с пуном и оправданом надом гледа от данас у своју духовну поглавицу, основаоца Фонда Светославског и великог добротвора српске школе, да ће још више полета дати народу своме и заједнички ворадити, да се спасе српска народна школа, за коју си Ти, слављениче, живео и радио.*

Ти си за живота свог само за српски народ живео, а српски народ данас не ће се боље одужити праху Твом, него ако настави велико дело Твоје — обезбеђење и утврђење имена српског. *Без српске цркве и без српске школе ми Твоју аманет испунити не можемо, без тога се Теби одужити не можемо.*

Ту велику мисао Твоју разумела је и домовина Твоја, која Те данас прима у загрљај свој, и купи и последњи прах пепела Твога, да га сачува у земљи својој уз претечу Твога, Доситеја — и ученика Твога, Даничића.

Као што си Ти бесмртно дело иза себе оставио, тако и краљевина Србија данашњим даном учини бесмртно дедо, — дело најчистије захвалности према своме великоме сину, према своме оцу нове српске књижевности. А ми сви, живи смо учесници тога захвалнога одзива, и сваки од нас, како може, одаје Ти пошту и захвалност. Па и ови ево малени Карловци — ова престоница патријаршије српске, где си се пре 90 година учио у тадањим нејзиним школама, и где Те је неумрли Лукијан *први* позивао, да му песме народне бележиш, — ево ти Карловци, и на челу са српским патријархом *Георгијем*, данас се клањају великоме духу Твом, чине помен у славу преноса земаљских останака Твојих из далека краја у Отаџбину Твоју — и сви Ти из дна захвалнога срца свога са васколиким захвалним Србством довикују:

Вечан Ти спомен, оче нове српске књижевности,

Слава Ти, Вуче Караџићу,

Слава Ти и хвала Ти!!!

Пренос Вукових костију.

Првобитно је одређено било, да ће нам драгоцене Вукове кости стићи пред Карловце у прошли понедељак, у $^3/_4 5$ часова после подне, те је спремљено било, да цело време, док се воз железнички буде приближавао Карловцима, овде боравио и полазио из Карловаца, звона звоне на свима храмовима Карловачким, а од Срба Карловачких да се драгоцене кости дочекају на станици и испрате достојном пошћу нијетета оне благодарности, које Вуку дугује цело Србство. Но распоред важније се наменио. Па и ако је Карловчанима било познато, да ће драгоцене кости стићи пред Карловце тек у $^1/_2 9$ у вече, ипак се силан свет слегао на станици и после подне, помишљајући зар, на какву смицалицу и

мистификацију. Испративши воз у $^3/_4$5 и у њему миле Карловачке путнике за Београд, вратили смо се са станице, да спремимо што лепшу пошту драгоцености народној српској, кад нам стигне у вече.

Око 8 часова у вече већ је врвио Србин и Српкиња Карловачка на железничку станицу. Перон и цела дуж станице била је препуњена омладине и остарине, мушке и женске, а у сваком као да је ударало и заигравало три срца у грудима. У једном срцу свест српска запалила поност српски; у другом срцу, као у кадионици, запирисала памирна благодарности и пијетета, а у трећем срцу плануо осећај да Српство живи, да живи једним духом, који смрти нема.

Тај пламен запалио је масу буктиња, које су осветљавале станицу и спремале свето улазак драгоценостима српским у железничку станицу српскога Сиона. Чаробна је та светлост била! Пламен буктиња надмеће се са ватром, која сипа из очију свесне и српским поносом раздрагане Србадије. Стиже воз; стаде и заспа се у светлости тој. Изненађена госпоштина српска и дички пратиоци драгоценних костаљу Вукових скидоше капе пред тужним и тајанственим гласима трикратно отпеване **Вѣчнаа памать**, који гласи проламаху ноћну тишину из грла омладине богословске и гимназијске, и из грла Карловачких других Срба, а праћени и измешани са сузом њихових осећаја, који се заталасавају само онда, кад цело Српство осећа.

„Слава Вуку Караџићу“! беху три речи, које мога да изусти још сузама загушено грло.

Овим возом је отпутовао и изасланик српске гимназије професор г. Раде Врховац (дочим је други изасланик, професор г. Паја Марковић, отпутовао возом у $^3/_4$5.) и изасланик карловачког грађанства г. Ђорђе Секулић, носећи венац намењен новом гробу Вукову.

По одласку воза, пренула се Србадија за заставом српском и разбуктаним буктињама, те певајући „Боже братинства“ стиже пред патријаршијске дворе. Пред овима заставе, отпевав и царску и краљевску химну „Боже живи“ кличући Живео Краљ, Живео српски Патријарх, Живео народ српски, Живела слога. Слава Вуку Караџићу.

Његова Светост, преузвишени госп. патријарх *Георгије*, благоизволео се је појавити на прозору дворском.

Тако Срби Карловачки испратише драгоцене кости Вукове на путу им новој слави и својој отаџбини.

Сутра дан, уторак, извесена је црна застава на двору патријаршком и саборној цркви, гимназији, богословији и читаоници српској. У 11 часова одржан је парастос у саборној цркви, при којем је началствовао св. Патријарх *Георгије*, уз саслужбу целокупног местног свештенства. Говор у славу Вукову држао је професор г. *Ђорђе Магарашевић*, који је пропраћен са дуготрајним: „Слава Вуку Караџићу!“ Присутна је била богословија, гимназија и основне школе, те многобројно Карловачко грађанство. Видесмо на парастосу и велеч. г. жупника Бича, који ни једне прилике не пропушта, да посведочи своју коректност, а можемо рећи и љубав према својим православним српским сугрђанима.

„Бранику“ из *Београда* пишу: Нарочити воз с Вуковим костима, прошавши прекиноћ поред Н. Сада и Карловаца, где је приређен сјајан дочек — стигао у Земун, где је преноћио. У понедељак у 8 сати 42 м. у јутро кренуо у Београд, праћен изасланством Академије, Матице, Новосађанима и Карловчанима. У Београду дочекан свечано. Стојан Новаковић предао ковчег Академији. Милићевић примио и одговорио. У унутрашњем дворишту дочекали министри, великодостојници са свештенством. Пред станицом митрополит Михаило са епископима: нишким и тимочким учинили кратак помен. Милићевић говорио у име академије, па за тим се спровод кренуо. Све радње су биле затворене, вароши украшена заставама. Спровод пешице испозантно. Напред ишла силна омладина школска, носиоци венаца и дела Вукових, многобројно свештенство у златотканим одеждама с митрополитом на челу, за тим кола с ковчегом, запрегнута са 6 коња. Око кола академици. За колима изасланици краљеви, бугарски дипломатски агент, министри и изасланства, међу њима многи представници науке: српске и стране. У саборној цркви на парастосу чиподејствовао је митрополит Михаило са 50 свештеника. Певачко друштво дивно певало. Говор митрополитов начинио сензацију. После тога пошло се пред цркву, где су држали говоре министар Андра Николић и Милан Ђ. Милићевић, те је сандук спуштен у саркофаг. Сандук су изнели и спустили у гроб

и др. Лаза Станојевић и Александар Сандић, који су као ђаци пре 33 године пок. Вука у Бечу носили и у гроб спустили. После подне беше свечана седница Велике Школе, на којој је говорио професор Љуба Стојановић. У вече банкет, на ком је министар-председник Симић наздравио краљу, министар просвете Андра Николић гостима, а професор др. Маретић из Загреба захвалио се у име свију гостију на дочеку. При банкету свирала војничка музика. Банкет испао врло лепо.

Пре банкета беше свечана представа у позоришту. Давана је Малетићева апотеоза Вуку.

Цела светковина беше величанствена. Ред примеран, дочек срдачан. Прослава беше достојна заслуга Вукових. Гостију беше са свију страна Мађарску академију и пештанску универзу заступио др. Армин Вамбери. Бугарска влада беше званично заступљена; из Загреба беху П Будмани, др. Захрадник и др. Маретић; и из Русије био је изасланик. Стигли су безбројни телеграфски поздрави.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Изасланици Његове Светости). Као изасланике Своје, благоизволела је Његова Светост преузвишени г. патријарх *Герман* изаслати у Београд на Вукову светковину целокупно своје придворно свештенство: преч. г. г. архиђакона *Димитрија Бранковића*, протођакона *Др. Георгија Летића* и ђакона *Данила Пантелића*.

(**Саборски одбор**) у седницама својим, које су од 22. до 26. септембра (4 до 8. октобра) о. г. трајало, предузео је од главнијих предмета следеће: Поднеће се разјашњење на уплт преузвишеног г. министра-председника гледе основних писама о фундацијама за срп. више девој. школе у Н. Саду, Сомбору и Панчеву, као и о фундацијама Стратимировића, Рајачића, Ђорђа Миковића и Моје Моловића. — На уплт преузвишеног истог г. министра-председника о природи пустаре „Цере“ одговорено је, да се та пустара има у смислу даровног писма цара и краља Фердинанда Првог од 5. октобра 1845. год. као добро срп. прав. епископије сматрати — Послаће се г. министру-председнику захтевана писма о садашњем стању пештанских саборских трошкова и верозаконског прилога. — Угарски министар-председник шаље натраг без примедаба у своје доба њему поднесени прорачун за г. 1897. — Поводом извештаја о манастирима нашао је Саборски Одбор за целисходно, да из своје средине изаиље комисије у поједине манастире ради прегледања и подношења извештаја. Од свештених чланова за све манастире у Тројединци изаслат је архимандрит Иларион Руварац, а придружиће му се из сремске манастире члан Миша пл. Ротулић, за манастире пак у шакрачкој и горњо-карловачкој дијецези члан Данило Станковић. За манастире у Бачкој и Банату од свештених лица изабран је прота Ђорђе Влаховић, а придружиће му се члан др. Ника Максимовић. — Уследе утока високопреосвећеног г. епископа бачког Германа Опачића, уништило је министарство решење Саборског Одбора, којим је одбио молбу епископа ради оправке летњиковца на Исајлову. Пре него што би Саборски Одбор ново мериторно решење донео, изаслана су два члана ово одборска, да учине изнађења о потреби и начину односне оправке. Уследе решења Школ. Савета ради плата неких професора на препарандијама и нижим девој. школама дозначе су дотичне своте. — Саборски Одбор одобрио је поднесени нови прорачун за препарандију шакрачку са 6790 фор. Издана је наредба у погледу окружнице Саборског Одбора од 1886. године, коју у овом листу у званичном делу доносимо. — Молба професора на великој српској православној гимназији карловачкој, да им се затражена и већ од стране Саборског Одбора Сабору препоручена накнада за односни мањак плате у прошлим годинама прими̂ене, пошто је састанак Саборски непавестан, решењем Саборског Одбора на исплату дозначи, пошто је већ иста накнада неплаћена и Новосадским професорима — уништена је Сабору. — На молбу управе манастира Бођана ради приложења на оправљање истог манастира изасланог је повереништво, да стварно на лицу места изнађи. — Поводом ступања у живот свештенично-мировинске уредбе, а услед спора између свештеничких удовица и новопостављених душепопечитеља гледе уживања једногодишњег парохијског прихода и свештеничког стана пресечено је, да парохијски приход и стан сирчу дотичног пароха и почињући са 1. јануаром 1898. припада једнако новопостављеном свештенику у дотичном месту, ако што је сваки свештеник дужан осигурати своју породицу улогом у мировински фонд. — Поводом једног спорног питања изречено је, да свештеници све верозаконске терете (парохијал, културе, саборске трошкове и верозаконске приносе) и мају сносити по својем приватном имећу, дочим је парохијска дотација од свих ових терета сасвим ослобођена. — Подељене су стипендије на клири,

калног фонда за спомагање богослове и за оне гимназисте из епархије пакрачке и горњо-карловачке, који се спремају за богословију и за свештеничку службу. Из Зелићеве закладе за питомце из Боке Которске на предлог епископа Петрановића добио је стипендију од 300 ф. Стеван Трајановић за више богословско изображење, а осим тога подељена је стипендија из закладе Петровић-Харина по 300 ф. за трговачку струку: Николи Милутиновићу и Браниславу Марковићу, за економско-шумарску струку Лазару Јовановићу и за обртничку струку Кости Лазићу; — из закладе Мојсила Путника од 200 фор. Николи Мајинском, а Бранку Мутавчићу питомцу исте закладе дозволено је, да своју струку, у нади владног одобрења, ван Угарске, у Бечу, слушати може; из закладе Ђорђа пл. Сервијског по 105 фор. Јосифу Матејину и Милеику Араницком. Истом приликом, подељене су стипендије из закладе архимандрита Герасима Зелића за богослове из Далмације и то према предлозима г. г. епископа задарског и бококоторског. — Овом приликом решено је преко двадесет признаних предмета. Од ових су утоци одбијени а првостепена решења епарх. одбора потврђена у следећим предметима: Уток Н. Вуковића на Ст. Бановаца због скидања са председништва и свршена трошкова; — уток А. Радовановића због предузећа за изнашење сесијоналне оштете у Крушедолу; — уток Ђ. Кулачића и П. Вујића на Куле због разрешења кулске црквене општине (ово са незнатном изменом у погледу одмерења казне); — уток П. Поповића на Силбаша у погледу дотације; — уток Маре Јеврића удове пок. пароха сегединског ради накнаде берина; — уток црквене општине у Сакоцу због накнаде непотпуног бира; — уток црквене општине у Опани у предмету разреса парохијала; уток Мите Дамића и другова из Баваништа у предмету обнављања црквене општине; — уток црквене општине у Баранди због исплате заостале дотације тамошњем пароху; — у осталим признаним предметима су првостепена решења изменута а некоји су уточни предмети на доњу враћени; — предузет је извештај епархијског административног одбора вршачког у ствари свргнућа председника православне црквене општине панчевачке, Каменка Јовановића, те је Саборски Одбор после дужега саветовања, сматрајући да приватно писмо без публицитета не може бити предмет званичног истраживања, уништио дотичну одлуку вршачког епархијског административног одбора и одредио је реинтеговање председника православне црквене општине панчевачке; — потврђено је решење епархијског административног одбора вршачког, којом се неки скупштинари вршачки лишавају пасивног (са изменом у погледу активног) изборног права, пошто су како конзисторија тако и Митрополитски Савет решили, да немају црквене свести, те је како епархијски административни одбор, тако и саборски одбор нико да изврши оно, што су духовне власти решиле. — Установљено је основно писмо у ствари стипендијске закладе Емилијана Марго по предлогу фискалову. — Обустављено је извршење одлуке епархијског административног одбора бачког против сомборске црквене општине до решења утока исте општине, који за ову седницу није био још приспео, али о коме се уверно Саборски Одбор, да је поднесен. — Д. Т. Живановић агроном из Београда поднео је понуду са планом и прорачуном да један велики ритски комплекс манастира Фенека сасвим исуши и од воде ослободи тако, да земљу за користно обрађивање спреми. По стручном испитивању ове ствари, Саборски Одбор је ту понуду, по којој би поменути агроном уз поделу права на уживање тог рита на некоје време, униште послове о својем трошку извршио, приватно, и унутно управу манастирску, да обзиром на законска одређења о водном праву потребну дозволу код политичне власти исходи. — Подељене су приномоћи из јерархијског фонда у сврху допуне свештеничке дотације за спомагање црквене општине. — Донесена су решења у многим знатним фискалским предметима, и подељено је зајма од 220.000 фор. — У овој седници решено је 920 предмета.

(Радња епархијских власти у Темишвару). *I. Конзисторија* држала је редовну пеесчну седницу своју дана 2. (14.) септембра 1897. под председништвом преосвећеног господина епископа Дијецезана и решила је у тој седници, између осталих, и ове важније предмете: Узети су на знање односни отписи високог кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе у Будимпешти у предмету поделења приномоћи из државне дотације, потирање уставним путем за цели источно-православне цркве у Угарској, неких свештеницима, удовим попадијама као и неким црквеним општинама; уједно ће се код епархијске конзисторије у истом предмету поднешене молбенице неких подручних свештеника, црквених општина и неких удовим попадија с препоруком на уважење подастрети споменутом високом министарству. — Доставиће се до знања подручном свештенству односни отпис истог споменутог високог кр. уг. министарства, у предмету садржине наслова Његовог царског и апостолског-краљевског Величанства, који се има при разним богослужењима

употребљавати. — Узет је на знање односни св. Архијерејског Синода митрополије Карловачке у предмету оснивања и отворења конзисторије при херцеговачко-захумском митрополиту у Мостару. — Известише се српска православна црквена општина у Великој Кикинди о односном решењу високодостојног српског православног митрополитско-црквеног савета у Карловцима, који је одбијен прижи исте црквене општине, против односног решења епархијске конзисторије у ствари постављања јереја Стевана пл. Видака администратором једне парохије у Великој Кикинди. — Администрација једне упражњене парохије у Српској Црњи поверена је привремено и до даље наредбе епархијске конзисторије тамошњем пароху јереју Јовану Јакшићу. — Учињено је сходно расположење ради обаве набора систематизованог парохијског помоћника у Батањи. — Издано је сходно упутство парохијским званицима у Тиса Св. Миклушу и Сиригу у ствари несугласице међу два тамо припадајућа братска пара. — Поднеше се високом кр. угарском министарству богочасти и јавне наставе у Будимпешти управом манастира Св. Ђурђа издано сведочанство о спреми тамошњег искушеника Сретена Јовановића за ступање у монашко-свештенички чин, ради исхођења опроста година потребних за ступање споменутог искушеника у исти чин. — Јеромонах Исихијом Гаџански досадашњи администратор парохије Рудњанске постављен је администратором парохије у Шурјану, досадашњи лични капелан протојереја Трифуна Бранковића пароха фабричког, јеромонах Серафим Рајковић, постављен је администратором парохије у Рудни, дочим је јеромонах Митрофан Шолмошанов упућен у свој постриг манастир Бездин. — Оболелом пароху фабричком протојерејеву Трифуну Бранковићу постављен је привремено личним помоћником јерej Милутин Дунић, парох Меленачки. — Одбијена је молба Живе Савиног из Краљевца ради досуђења њему накнаде изасланичких трошкова настали пригодом једне вођене истраге у Краљевцу на терет Лазара Кеверешана и другова из Краљевца. — Позвано је парохијско свештенство у Меленцима, да се изјасни на тужбу тамошње црквене општине због несахране једног жртвања у винограднка Меленачкима. — Позвани су јереји Василије Лучић, протопрезвитерски капелан у Великом Бечкереку, као и Јован Петанек, парох у Срп. Неузини, да се изјасне на пријаву окружног протопрезвитера Великo Бечкеречког Љубомира Панића због удаљења из места службовања преко 24 сахата без претходно добивене за то дозволе од надлежног окружног протопрезвитера. — Упућен је јерej Александар Поповић администратор парохије у Канаку услед односне пријаве, да има падати једној страници један извод из матичних књига и без претходне наплате за труд око тога издавања. — Враћен је путем српске православне црквене општине Варјашке Маринку Поцином један поднесак његов као због нејасноће за званичење неприкладан. — Издаће се на изјашњење јереју Исидору Николићу пријава српске православне црквене општине у Ђуру због наведеног нетачног и несавесног вршења свештеничке дужности у тој парохији. — Узет је на знање односни отпис поџупанијског звања Тамишке градоначе у предмету забране носити у неким случајевима мртваце у цркву и дати пратити мртваце кроз школску децу, о којем су отпису подручне црквене општине и свештенство им путем месних политичких власти извештене. — Изабрани су за питомце стипендијске закладе пок. Петра Божића с годишњом стипендијом по 150 фор. а. вр. Душан Чонић, ученик IV. разреда у гимназији Сремско-Карловачкој и Коста Десимировић који је свршио III разред грађанске школе у Вел. Св. Миклушу, и поднесен је тај изборни чин на одобрење односно потврду високославном Саборском Одбору у Карловцима. — Учињено је сходно расположење ради завршена односне одлуке конзисторијалне, којом је јерej Милан Димитријевић постављен на основу претходно обављеног изборног чина српским православним пароком у Турској Канижи. — Узет је на знање односни допис о рукоположењу бившег Мокрињског ђакона Милоша Челекетића за пресвитера као и известитај надлежног окружног протопрезвитера о уведењу истог пресвитера као пароха у парохију Сараводску. — Узет је на знање односни известитај српске православне црквене општине у Јозенову о постављању црквењака тамошњег св. храма као стражара против опасности од пожара на торњу тамошње св. цркве. — Упућен је јерej Георгије Вујић, администратор парохије Арадске с његовим тражбовним захтевом, да му јеромонах Исидор Митајловић, администратор парохије у Најфали плати износ од 160 фор., у име штете нанесене му наводно необржављем једног међу њима склопљеног уговора у предмету уживања парохијске сесије Најфалске. — Примљени су к набору пароха у Српском Чењеју: јереји Драгутин Мојић, администратор парохије Неметске и Јован Јовановић, администратор парохије Српско-Чењеске, и упућен је надлежни окружни протопрезвитер Велико-Бечкеречки уз издање односних списа, да набор пароха у Срп. Чењеју обавити даде. — Поднеше се с препоруком

на уважење високославном Саборском Одбору у Карловцима молбеница српске православне црквене општине у Моноштру ради получења приноћи за подизање трошкова око градње иконостаса из фонда за помагање српско-романске општине, које се у деоби налазе. — Упућена је српско православна црквена општина у Најфали, да има јереју Георгију Вујићу платити износ од 40 фор. у име десетогодишњег канцеларијског паушала на набавку канцеларијског прибора за вођење парохијског звања потребног. — Подастре се с препоруком на уважење високославном Саборском Одбору молба јереја Јована Јовановића, администратора парохије Срп. Чешејске за доказ, да може потписати признаницу о приноћи. што је из јерархијског фонда за држање личног капелана уживао пок. јереј Димитрије Гаћански, парох Срп. Чешејски. — Узет је на знање извештај администратора протопрезвитерата Темишварског о исповести, одржаној са свештенством истог протопрезвитерата. — Учињене се сходно расположење ради руконоложења за администратора парохије у Бочару закљученог српског богослова Обрада Брусина. — Одређено је, да јереј Георгије Вујић, администратор парохије Арадске, има обављати катихетске дужности за српско-православну децу у основним и грађанским комуналним школама у Араду. — Позивље се јереј Јован Мишић, администратор парохије у Пардању, да се најасни као бивши администратор парохије Ђурске у ствари пореских заосталтака на парохијској сесији Ђирској из времена, док је он ту парохију администрирао. — Постављен је протођакон Ђорђе Звекић српским православним катихетом на новоотвореној државној гимназији Темишварској.

II. Административни одбор држао је дана 3. (15.) септембра 1897. под председништвом преосвећеног господина епископа Дионисија редовну месечну седницу своју, у којој су, између осталих, решени ови важнији предмети: Подиже се високославном Саборском Одбору у Карловцима извештај о правној природи оне поле парохијске сесије у Вел. Бечкереку, коју је ужинао умировљени парох тамошњи пок. јереј Павле Недељковић. — Узет је на знање извештај чланова српске делегације у деобини стварина Срба и Романа о проведеној јерархијске и имовне деобе међу Србима и Романима у Моноштру и учињена су на основу тога извештаја нека сходна расположења у тој ствари. — Одобрена је молба јеромонаха Самуила Поповића, администратора парохије у Фењу, да се тамошња парохијска сесија у наступајућој економској години на пола издати може. — Извештиће се кр. срески суд у Новом Арад о томе, ко је позван и властан установљивати износе плата свештеничких. — Учињено је сходно расположење у ствари инкасовања тражбине јереја Димитрија Ђирића, пароха Тиса Св. Миклушког, што ју има он у износу од 200 фор. против српске православне црквене општине у Печки. — Одбијена је као неоснована молба неких становника у Срп. Боки ради обнове садашњег црквеног одбора тамошњег и дан је обавештај истим становницима о броју тамошњих српских православних душа односно о плаћеном разреду тамошње парохије. — Узет је с одобрењем на знање односи закључак управног одбора српске православне општине у Араду у предмету надања др Светозару Димитријевићу предујма, потребног за вођење одштетне парнице реко 2440 фор. а. вр. — Упућен је руководитељ епархијског фонда, да исплати дужни порез за залишну парохијску сесију у Кетфељу. — Упућен је прота Милош Рајковић, да услед односне молбе учитеља Мелеваначког Стевана Жупанског извиди у тој молби наведене околности, које се односе на свршење колитељево са дотадашњега у црквеној општини Мелеваначкој. — Подиже се високославном Саборском Одбору у Карловцима на надлежно решење уток јереја Велизара Тубића, системизованог парохијског помоћника у Срп. Елемиру против овдашњег једног решења у предмету продаје повадијских столова у тамошњој сп. цркви. — Позивље се црквена општина у Јозефову, да се најасни на тужбу тамошњег пароха ради исправке парохијског стана и ради одузећа једног комада парохијске баште. — Упућене су српске православне црквене општине у Ивади и Београ, да се ради одгађања овуре у предмету инкасовања саборских трошкова и верозаконског приноса обрате с молбама на високославни Саборски Одбор у Карловцима. — Одобрен је на основу одржане јефтинбене дражбе склопљени грађевни уговор ради оправке цркве у Варјашу. — Позивља се српска црквена општина Темишварско-грчка, да се уз прилог односних списа најасни о непосредно поднесеном признању протођакона Ђорђа Звекића против односног решења црквено-општинског, којим је признатељ свршут са звања гробљанског надзорника. — Одобрен је резултат јефтинбене дражбе, одржане ради предузећа оправака на црквеном здању у Канаку — Одбијена је молба српске православне црквене општине у Ђали, да се стајаћи тасови црквени од свештеника одузму и црквеној благајници предају. — Одбијен је као ненадлежно поднесен признак јереја Димитрија Којића, пароха у Срп. Боки, признак његов поднесен против једног овоконзисторијалног решења. — Обавештиће се српска православна црквена општина у Парцу о томе, ко ће сносити трошкове, скопчане с парницом која се заподева ради треће парохијске сесије тамошње. — Позивље се српска православна црквена општина у Јозефову, да дође објашњења нека у ствари куљења саборских трошкова и верозаконског приноса од тамошњих верних. — Дано је сходно упутство истој црквеној општини у предмету надања личном парохијском помоћнику њему припадајуће половине сесијоналног прихода. — Позивље се српска православна црквена општина у Канаку, да предложи што

пре на клаузулирање прописно истављену обвезницу о дужним саборским трошковима у верозаконском приносу. — Дозвољено је управи манастира Св. Ђурђа, да може без уштрба за поправу садржину виноградског поседа свога на „Шумику“ нети виноград друкчије наокружити. — Одобрен је односни закључак српске православне црквене општине у Срп. Боки у предмету издатака потребних за оправке иеке на тамошњем св. храму. — Услед препора о броју српских православних душа у Соки упућен је администратор протопрезвитерата темишварског да на лицу места својим путем и начином поуздано истакнути број тих душа установити изађе. — Упућена је српска православна црквена општина у Соки, да одржи нову јавну дражбу ради издавања под закуп за идућу економску годину актуалне парохијске сесије тамошње. — Одобрен је напут уговора, што га мисли склопити управа манастира Бездина с кр. државном шумаријом у ствари предаје државних шумарских органика стручног надзора и руковања са шумарским поседом манастирским. — Упућена је српска православна црквена општина у Нађлаку, да на тамошњем парохијском дому без одлагања нужне оправке предузме. — Одобрен је односни закључак управног одбора српске православне црквене општине у Араду у предмету давања у хипотекарни зајам своте од 300 фор. из васпитне школске закладе. — Дано је сходно упућење председнику српске православне црквене општине у Тиса Св. Миклушу у предмету немирног држања односних чланова у одборске и скупштинске седнице тамошње. — Дозвољено је српској православној црквеној општини у Срп. Црњи, да може на основу добивене претходне приволе тамошњег парохијског свештенства снизити тамошње две парохије из II. и III. у IV. и V. плаћевни разред: исто тако да може разна на дугу заостала црквено-општинска потраживања у име разних богоштовних прииоса од тамошњих верних ма и путем овршне принудити. — Поднеће се високославном Саборском Одбору ради подношења на надлежно решење високом српском православном народно црквеном Сабору, инструисана молба српске православне црквене општине у Тиса Св. Миклушу, ради снижења тамошње парохије из III. у V. плаћени разред. — Издаће се сходно упућење српској православној црквеној општини у Бару ради прописног истављања обвезнице врху дужних саборских трошкова и верозаконског приноса. — Учињено је сходно расположење ради уведења рескриптуалне плате у новцу за српско православно свештенство у Срп. Св Петру. — Упућен је члан епархијске управе Паја пл. Еремић, да изиди дугогно стање српске православне црквене општине у Меленцима. — Умољене се подкупањцеко звање тороталске градоиеље у Вел. Бечкереку, да даде обуставити овруу ради уплате богоштовног приноса за романско-православну црквену општину у Качи против оних становника тамошњих, који су из романско православне у српско православну црквену општину почетком године 1897. прешли. — Узета је с одобрењем на знање обнова црквено-општинског часништва у српској православној црквеној општини и Вел. Бечкереку. — Учињена су сходна расположења ради прегледа поднесених рачуна о стању епархијског фонда крајем 1896. године као и ради никасовања истоме фонду дужних разних потраживања. — Умољена је код надлежне политичне области овруа против српске православне црквене општине у Фењу ради никасовања дужног нарохијала. — Одобрен је резултат јавне дражбе одржане у Рудни ради издавања актуелне парохијске сесије тамошње под закуп за идућу економску годину. — Упућен је члан епархијске управе протојереј Никл Николић, нарох киешки, да учини све нужне корике ради издавања под закуп за идућу економску годину залишних парохијских сесија у Малом Бечкереку и Кетфељу. — Упућена је српска православна црквена општина у Малом Бечкереку да тамошњем свештенику 6 фор. годишње у име писаћег прибора за вођење парохијског знања исплаћује. — Учињено је сходно расположење ради уведења рескриптуалне плате у новцу за свештеника у српској православној црквеној општини Модошкој. — Упућује се српска православна црквена општина у Пароду, да на тамошњем парохијском дому неопходно потребне оправке изведе. — Узет је с одобрењем на знање навештај администратора протопрезвитера Арадског о расположењима учињеним у црквеној општини у Нечки на основу тамо обављених испаћења због нереда у крилу исте црквене општине, па је наређено, да до нове организације редовне црквено општинске управе има јерej Григорије Букуровић, администратор парохије тамошње председничке функције у тој црквеној општини обављати. — Издаја је на најзаиљеније дотичном окружном проти пријава српске православне црквене општине Јосиповачке због узимања прекомерног протопрезвитерског процента. — Дано је сходно упућење удовој попадији Милеви Недељковић у ствари навијења њеиног потраживања против српске православне црквене општине у Канижу. — Одобрен је односни закључак српске православне црквене општине у Ороспому у предмету оправке тамошње црквене порте и издатка за набавку врата на исту порту. — Учињено је сходно расположење ради потпуног ковачког проведења јерархијске и имоине десбе међу Србима и Румунима у Фенлаку. — Учињено је сходно расположење ради омогућења извијења пријављених нереда у српској православној црквеној општини у Срп. Елемиру. — Издано је сходно упућење председништву српске православне црквене општине у Сиригу у предмету немарног пришења дужности од стране одборника и скупштинара тамошњих. — Позвана је нета црквена општина, да се изјасни на тужбу тамошњег пароха јереја Сретена Јовановића због накнаде калкулисаног му дела парохијске сесије као и исплате своте од 84 фор. а. вр. — Упућен је руководитељ овоепархијског фонда, да нека плаћања из истог фонда дотичним овлаштеницима исплати. — Закључено је, да се епархијска скупштина почетком идуће године одржи.

(„Застава.“) Није ли „Застави“ доста Сјенича-

ка; или јој је мало ала народног? Тако се морамо питати, јер иначе не можемо разјаснити смер њеиног писања у броју од прошле среде. И онда јој је криво, кад јој над запуштеном крвљу њеиних жртава покажемо прстом: „и твоје је ту заслуге“! На докле тако? Докле ће по ступцима „Заставиних“ прскати назиналчика страст? Зар то тражи данашња наша невоља на све стране? Зар се тако утире пут споразуму, за којим лелечемо? Не ћемо полемике, али морал и поштење захтева, да „Застава“ бар докаже чињеницама, да је „владика Грујић повод немирима у Сјеничку.“ Или доказ или опозиве те тврдње. Ни једно ни друго не дати и не учинити — значи онда треће. А шта? То ћемо рећи, ако баш узморамо. Ако родољубље код „Заставе“ није шупља фраза, она ће се оканути нападаја, који лично не могу директно нахудати, али који за собом повлаче опште зло.

Број 80. ех 1897.

Изјава.

П. н. Господину

Луки К. Алексијевићу

трговцу црквених утвари у Новом Саду.

Закључком овомесног црквеног одбора у држаној седници од 27. јула (8. августа) 1897. зап. бр. 7. Одбор вам на вашем реввом заузимању на изврсно лепом богато ткаиом прокату (материји) као и на без мане израђеној одежди и на свима дарцима припадајућим одежди као и на покривачу на налоћ једногласно своје најтоплије признање и благодарност изражава.

Срп. правосл. црквена општина у Иригу дана 14. (26.) августа 1897.

Председник
Васа Николајевић
прота.

Перовођа.
Младен Вуић

Сведоџба.

Господин **Евген Шпанг** дипломирани позлатар из Темишвар-Фабрике, који је у овдашњој цркви на новоме иконостасу, трону св. Богородице, епископском столу, певницама и столовима свој златарски и мраморски посао радио, — израдио је све на потпуно и опште задовољство тако, да је одбор у данашњој напредној својој седници под 37 бројем једногласно решио, овом сведоџбом приказати га јавности. — Као права стручњака и вештака у горепомењутоме послу, свима општинама које сличне послове радиле буду, препоручујемо га.

Из одборске седнице српске православне црквене општине, држане у Мошорину 24. септ. 1897.

Перовођа.
Илија Марковић

председник.
Ђока Бачкаић

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. 161. ех 1897/8. 191 1—1

ОБЈАВА.

Потписана управа издала је 2. (14.) октобра 1897. госп. администратору крушедолском Јовану Протићу дупликат његове абсолуторне свједоџбе, пошто му је изгубљена првобитна свједоџба, која је 11. (23.) јануара 1893. под. бр. 6. ех 1892/3. издана била.

Управа правосл. срп. богословског училишта у Карловцима 2. октобра 1897.

Протопресвитер Јован Вучковић.

СТЕЧАЈ. 188 1—1

На упражњено учитељско место у Товаришеву (Бач-Бодрошка жупанија) овим се стечај расписује. Са истим местом скопчана је годишња плата од 360 фор. а. вр.; у име пофторне школе 40 фор. а. вр.; у име перовођства 30 фор. а. вр.; од потреба где буде позван 1 фор. а. вр.; зимски огрев: осим тога слободан стан — састојећи се из две собе, једне кујне, коморе, штале и баште.

Изабрани учитељ предаваће у оним разредима, које му овомесни црк. школ одбор додели. У дужност спада новоизабраном учитељу: при сваком богослужењу у цркви у левој певници појати, школску децу у црквеном ценију обучавати, све школском уредбом прописане предмете у школи предавати.

У обзир се узимају само они компетенти, који су из мађарског језика испит положили; а првенство имаће они, који се и лично представе.

Рок пријаве траје до 9. (21.) октобра т. г. када ће се и избор обавити.

Молбенице ваља упутити потписаном школском председнику.

Из седнице црквеног школског одбора у Товаришеву 21. септ. 1897 г. држане.

Перовођа:
Милан А. Чешљар
учитељ.

Председник:
Лазар Милићев.

СТЕЧАЈ. 189 1—3

Услед решења Славн. епарх. шк. одбора бачког од 7. (19.) септ. 1896. г. бр. ШО. 228/зап. ех 1896. и одлуке Високославног народно-црквеног Школског Савета од 7. (19.) марта 1897. г. бр. ШС. 394. и 437/21 ех 1897., постало је у овој општини једно учитељско место, на одд. српској вероисповедној школи упражњено, на које се овим стечај отвара.

Плаћа учитеља је: 300 фор., за држање повторне школе 40 фор. за грејање и чишћење школе 60 фор. у име писаћег паушала 10 фор. и уживање 16 дниптр. лапаца (22 кат. јутра) оранве земље на коју сам учитељ плаћа кр. порез, еквивалеиат и друмарину; — ка томе још и уживање слободног стана и баште.

Изабрани учитељ дужан је Високом кр. шк. Уредбом од 1872. год. све прописане предмете предавати у оном разреду, односно разредима, које му шк. одбор доделио буде; осим тога, дужан је при свима св. црквом прописаним богослуженима у цркви за једном невицом појати, са чега се жели, да је компетенат — поврај осталих способности — и добар појац, што ће се при избору у обзир узети.

Молбенице са нужним сведочбама снабдевене, имају се до 21. окт. (2. нов.) т. г. потписаном шк. одбору поднети.

Из седнице м. шк. одбора држане у Турији 28. сепг. 1897. год.

Школски одбор.

СТЕЧАЈ. 190 1—3

Смрћу бивше овд. учитељице Видосаве Пајтићеве постало је једно учитељичко место на овд. српској вероисповедној школи упражњено, на које се овим поново стечај отвара.

Плаћа учитељице је 400 фор. за држање повторне школе 40 фор. за грејање и чишћење школе 60 фор. у име писаћег паушала 10 фор. осим тога уживање слободног стана и баште.

Дужности учитељице прописане су Високом Шк. Уредбом од 1872. год.

Изабрана учитељица дужна је примити разред односно разреде, које јој м. шк. одбор доделио буде.

Молбенице са нужним сведочбама снабдевене, имају се до 21. окт. (2. нов.) т. г. потписаном шк. одбору поднети.

Из седнице м. шк. одбора држане у Турији 28. септ. 1897. год.

Школски одбор.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 182 3—3

На основу закључка ове црквене општине од 6. (18.) јуна о. г., а с одобрењем славног архид. адм. одбора од 9. (21.) о. м. АО. 935/417. ех 1897., расписује се дражба на мањак за подизање новог иконостаса. Иста ће се одржати дана 28. септембра (10. октобра) о. г. у писарни црквене општине.

Прорачун за изведење исте радње износи 2700 фор.

Нацрт радње као и други услови могу се дневно увидити код парохијалног звања.

Сваки дражбеник дужан је положити 20% горње своте пшеничлука. Одбор задржава себи право поверења.

У *Бежанији* 18. (30.) септембра 1897.

Председништво.

ЈАВНА ДРАЖБА. 187 2—3

Дана 15. (27.) октобра т. г. у 9 сахата у јутру продаваће се у ман. Беочину овогодишњи манастирски шумски турнус састојећи се из 22 кат. јутра букових и растових дрва на јавној дражби.

Лицитациони услови могу се у свако доба код ман. управе увидети.

Пшеничлук 500 фор.

У манастиру Беочину 25. септембра (7. октобра) 1897.

Управа манастира Беочина.

ОД ВЕЛИКО-КИКИНДСКОГ СРПСКОГ ШКОЛСКОГ ОДБОРА.

Бр. Е. 81./Ш. О. 67. 1897. 184 2—3

СТЕЧАЈ.

Услед умировљења овдашњег учитеља Крштофа Ајваза упражњено је једно учитељско место на овој срп. нар. вероисповедној основној школи, на које се овим стечај расписује.

Плата је учитеља 550 фор., у име станарине 200 фор. евентуално стан у нарави и за случај избора му за црквеног појца у име награде 100 фор. а. вр.

Дужности учитеља прописане су школском уредбом.

Рок стечаја траје 4 недеље од првог умртења у званичном листу „Српски Сион“.

Ваљано инструпране молбенице треба послати на председништво мест. срп. школ. одбора.

Из седнице мест. срп. школ. одбора држане у Вел. Кикинди дана 17. (29.) септембра 1897.

Паја Влаховић с. р. Ђорђе Влаховић с. р.
перовођа. председник.

Бр. 214. ех 1897. 185 2—3

СТЕЧАЈ

расписује се на парохију у Карловцу.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 6. (18.) новембра о. г.

Приходи скопчани са тим місетом износе:
од црквене општине . . . . . 689 ф. 40 н.
од градске, кр. порез. уреда, болничке управе и пиварачке полит. општине, свега скупа за сад . . 595 ф. 30 н.

Из сједнице Епархијске Конзисторије, држане у Плашком, 4. (16.) септембра 1897

Михаил
Епископ.

ОГЛАС. 183 2—3

Од овогодишњег турнуса лежећег у округу општине манастира Бешке, продаваће се дана 6. (18.) октобра 1897. у 10 сахата пре подне на јавној дражби 10 јутара катастралних шуме у писарни потписане манастирске управе.

У Манастиру Кувеждину 18. (30.) септембра 1897 год.

Управа манастира Кувеждина.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

181 2—3

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ

СВЕШТЕНИЧКОГ ОДЕЛА И ЦРКВЕНИХ УТВАРИ КРОЈАЧ

НОВИ САД, ДУНАВСКА УЛИЦА, БРОЈ 11.

Част ми је пречасној господи свештеницима до новољног знања ставити, да сам за **јесење хаљине** прло лепих и добрих за шнос **штофова** набавио као: **первијена, доскина** и **камгарна** у свима ценама; тако исто и за **зимске хаљине** као **дејаке** са лепох финох постарох, **добром израдом** и **најумеренијим ценама**. Исто тако примам само на израду, када муштерија сама материју купи.

Част ми је и славним црквеним општинама до новољног знања ставити, да **одежде, литије, барјаке, стихаре, налоње** и све друге ствари, које у кројачку струку спадају, израђујем по најумеренијим ценама, а старије ствари примам на оправку.

Цене сам попустио у свему. Мустре на углед шаљем фрај и франко.

С поштовањем

Стева Писаревић.

Темишвар златна и сребрна медаља 1896.

Почасна диплома Букурешт

ЕВГЕН ШПАНГ

ПОЗЛАТАР

ТЕМИШВАР — ФАБРИКА.

Букурешт златна медаља 1894.

Препоручује своју радњу за извађање свију врсти позлатарског посла и радова у црквама као позлата иконостаса ћивота, рипида, Христових гробова и т. д.

уз гаранцију за најсолиднију израду и уз најјефтинију цену.

Привремено се бави сад у црквеној општини у Моторину. 6—6

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА

ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по волји и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене извађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крупама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на више има увек готових на стоваришту.

52 11— Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 42.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 12. октобра 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Високопросвештени господин српски бачки Герман Опачић благоизволео је свршеног богослова и поставленог личног помоћника пароху у Ади Љубомира Слепчевића рукоположити 29. септембра о. г. за ђакона а 30 и. м. за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Доказ Божјег бића кретањем свијета.

Од М. Фишера.

С француског превео Јован Узелац свештеник.

Господо! Има тако званих, па и правих ученака, који догматизујући на свој начин о опом чега не знаду, радо и често говоре, да је вријеме Божје истекло; да знаност и без њега растумачити може све на небу и на земљи; једном ријечи, да је Бог проста хипотеза, о којој више не треба водити рачуна.

Ми на против тврдимо, да напредак знаности није пољуљао ниједан традиционалан доказ о бићу Божјем, већ их још више утврдио, ојачао и повећао; и ма да су модерни ученјаци често пута мање религиозни од њихових предшасника, ипак је знаност религиознија нег икад; једном ријечи, немогуће је негирати Бога у име знаности. Ко то хоће, тај знаност презире, и ко хоће, да се зове атеистом, тај њу срди. Ви ћете господо, сами просудити, која се од те двије тврдње слаже са реалношћу факата; и ми без бојазни очекујемо праворијек вашег разума.

Доказивати биће Божје значи, уздићи се по принципу узрочности, од створења до Бога; јер само његова интервенција разјашњује егзистенцију и савршенства њихова. Не има ни једне једине ствари, која нас не би могла довести до створитеља свога, као што не има ниједног поточића — ма с какве висине он долазио — који нас не би уза се могао довести к извору своме. Но ми ћемо за доказ бића Божјег узети базис пропорционалан према његовој величини, спазн и према важности капиталне истине, о којој се говори. Узећемо, дакле неколико опћих и јасних факата, и доказаћемо, да су ти неизмјерни и дуго-

трајни факти, као и свијет сам, учинци неког првог, сувереног, моћног, премудрог и доброг узрока; а то може бити само Бог. Отуд ћемо закључити, да је биће Божје тако истинито, као и реалности о којима нико озбиљно не сумња.

I.

Први такав факт, који доказује биће Божје и ког анђеоски учитељ сматра најснажнијим и узимље за први доказ бића Божјег, јест кретање свијета.[1]) Заиста, цијели свијет се креће; ал он не има довољног узрока ил разлога своме кретању; дакле осим и изван њега постоји Биће, које има неизрециву моћ да покрене несмерну свјетску машину: једном ријечи постоји Бог, покретач свијета. То се порицати не може, а да се не порече и очигледни факт, да се свијет креће. То кретање, које својим бројем, простором, трајањем, комплекситетом, задивљује нашу мисао и надмашује наше рачуне, никад не престаје. Ми се не ћемо дуго задржавати код те тврдње; јер само оном, који не има ни најелементарнијег знања то би требало доказивати.

Земља нас наша у двоструком кретању своме, око своје осн и око сунца, окреће, и ми сваког дана обиђемо круг од 10 хиљада миља, а сваке године елипсу од 235 милиона миља, а то значи, да се крећемо по линији еклиптике са брзином од 29450 м. у секунди. Све се креће око нас. Планете, којих све више упознајемо, окрећу се као и наша земља, око своје осн и око сунца На и цар дана никад не почива. Непомичан међу својим поданицима, као на престолу свијетла, креће се и он око своје осн и то учини за двадесет и пет дана. На ни то није све. Као адмиралски брод, ког окружују сјајна ескадра, покреће се сунце, полако али стално повлачећи за собом сву сјајну флоту планета, према небеској тачки, која као да је смјештена у звијездишту Херкула.

Можемо дакле с правом казати, да нијесмо никад на истом мјесту. У једној години, истог дана и сата, ми ћемо заиста доћи на исту тачку с обзиром на сунце, али не ћемо бити на истом мјесту с обзиром на простор, јер се је цијели сунчани систем помакао. Па зар и звијезде стајачице? рећи ћете ви. Та и оне се ваљда не крећу. Ни то није истина. Звијезде које ми стајачицама зовемо, и које су дуго времена таковима сматране, стајачице су само привидно, због неизмјерне даљине од нас, због које њихово кретање за нас непримјетно. Али најоснованији закључак приморава нас, да и њима, као нашем сунцу, припишемо апсолутна и релативна кретања. Не ћемо узети ријечи св. Томе:[2]) „Има кретања у свијету,“ него ћемо раје казати: „Свијет се креће“. Сјећате ли се, господо, армоничких стихова, које је тај величанствени призор удахнуо једног дана нашем Ламартину? Ја сам увјерен, да ћете их ви поновном жељом слушати: (Превод у прози). Кажите сунца јарка и лутајући свијетови, куда идемо сви? Гдје је небеска лука, камо нас дах његов води? коју је означио међу, нашему брзоме лијету? Идемо ли на обале шупље и дуге, ударајућ по ноћи у огромну какву клисуру да посијемо васиону остацима бродолома? или ћемо, вођени руком његовом, у сјајно пристаниште стићи и на вјечном сидру, за увијек учвршћеном на пучини небеској отночињути?

Та нада дозвољена је само онима, који као и наш велик лирик вјерује у Бога, који дахом својим напред креће флоту небеску, а руком својом држи кормило једном ријечи, говорећ без фигура, дозвољена је онима, који вјерују, да је први покретач свијета Бог. Дај, ти се могу надати, да ће их кретање, којим Бог управља заиста привести Богу. Али атеисте не могу се задахнути том надом. Шта кажем? Они, не знајући камо свијет иде, не знаду ни како може ићи. Одкуда та величанствена кретања, чије се вријеме, простор, даљина рачуна увијек на милионе и милијарде? Зар од свијета самог? Зашто не, рећи ће атеисте? Довољно је предпоставити, да је принцип тога кретања, — снага и материја вјечита, неопходна и несторена. Ништа не изгледа појмљивије и једноставније.“ То ћемо сад видити.

[1]) Тома Аквински: „Prima et manifestior via sumitur ex parte motus.“ 1 p., 2. II, a. 3.

[2]) „Certum est aliqua moveri in hoc mundo“. 1 p. p. II. a. 3.

II.

Пошто материја ниje ни вјечита ни несторена, ми би могли одмах доказати, да њено кретање не може имати она савршенства, којих ни сама не има. Али тај доказ одвео би нас непосредно к питању стварања; а мы ћемо то питање оставити за после. За доказ да се свијет сам од себе не креће, ми би се могли, са св. Томом, послужити метафизичким разматрањем, основаним на разлици и супротности чина и моћи. Заиста, кретање према неком циљу, јест битни учин, неког моћног бића, које је кадро да постигне тај циљ; дакле ниједно биће не може у исто вријеме и под истим одношајима бити учин и узрок; дакле ниједно биће не може само по себи бити узрок свог кретања. Ма како јасни били ти докази, ми се не ћемо због наших модерних ученьака код њих дуго задржавати; јер су њима метафизички појмови или непознати, или их сувише презиру, а да могу поменуте доказе оцијенити. Остављемо, дакле, на страну сваку сколастичку аргументацију, која се на апстрактним принципима оснива, те ћемо статч на терен савремене знаности, и њу питати за узроке којим ће се ваљда признати ваљаност.

У хипотези, коју побијамо, држи се да кретање настаје од суштине (својства) материје Али кад би тако било, кретање ком би узроком били суштина материје морало би бити опредиљено у свом правцу и интензивности, те по том подвржено извјесним законима, то би и закони тог материјалног кретања били есенцијални као и само кретање. Они не би могли бити друкчији него какви су, нити се промијенити, а да се и сама материја битно не промијени и не постане што друго. Закључак је јасан. Ал добро, тај је закључак у формалној контрадикцији са мишљењем оснивалаца и учитеља механике. Они тумаче, са Лајбницом на челу, да су свјетски закони контигенти; да су без сумње слични неопходним истинама, и да по свом узајамном одношају сачињавају заједницу која потпуно задовољава дух; ал претпоставка, да је кретање, суштина материје, противи се закону устрајности тјелеса.

Ево формуле тог закона у елементарној механици: „Неко тијело у миру, не може се само од себе покренути; неко тијело у кретању, не може само од себе модификовати своје кретање“. Дакле у опће, ако се материја креће по својој суштности, закони њезина кретања били би битни и нужни, као и само кретање; ал они то нијесу, дакле ни материја се не креће по својој суштности.

Кретање материје, које не може бити есенцијално, може ли бити вјечито? Атеисте мисле тако; и вјечност материјалног кретања јест најглавнија тачка њихове системе. Они се оружају начелом постојаности енергије, по којој сума живе снаге пребива увијек иста у универзи. посред непрестаних измјена и бесконачних варијација, те се упињу, да докажу могућност вјечитог кретања.

У правом стању система васпоне, веле они, количина снаге покретача или живе силе не мијења се, већ се монифестира у стварном кретању, шта више, она остаје у потенцијалном стању у форми топлоте, електрицитета или магнетизма; ал се не увећава нити умањује. Па зашто те промјене не не би трајале вјечито?

Зато, јер је физички не могуће, а математички апсурдно.

(Свршиће се.)

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станкић** парох.

(Наставак.)

Знамо, да је Христос Спаситељ ослободио нас греха и искупио нас жртвом својом, Богу Оцу своме принетом; као што свједочи св. писмо: „Христос се једном принесе, да узме многих грехе“ (Евр. 9., 28.) „Ми смо освећени приношом тела Исуса Христа једном“, Христос „принесавши једину жртву за грехе седи свагда с десне стране Богу“. (Исто 10., 10. и 12.) А та жртва Христова јесте његова смрт на крсту. Према томе је крст жртвеник, на коме је Христос, Син Божји, сам себе принео на жртву „да узме многих грехе“, управ да узме грехе свега свега цијелога, људства васколикога. Па зар жртвеник, на ком је принета така велика, тако драгоцена жртва, да није свет, да није поштовања, клањања и целивања достојан?

Сад да видимо, како је било са поштовањем крста у ранија времена, у дане првога живота цркве Христове.

Догмата о поштовању крста часнога — нема, као што имамо догмат о поштовању св. икона. Из тога не треба закључивати, да се крст у прва времена цркве Христове поштовао није. Баш на против, то је најјачи доказ да о поштовању часнога крста нико ни сумњао није; те црква немаше нужде и потребе, да поштовање часнога крста догматом утврђује, као што је то са поштовањем св. икона чинити морала. Да је доиста тако, да о потреби поштовања крста Христова нико ни сумњао није, сведочи то, што је црква потребу поштовања св. икона поштовањем часнога крста доказивала па то и утврдила. Тако у догмату седмог васељенског сабора о поштовању св. икона читамо: „ . . . са пуним поуздањем и мислипошћу установљујемо: на овај начин, као слика часног и животворног Крста, исто се тако имају стављати у светим Божјим црквама . . . по кућама и на путевима часне и свете иконе . . .“ Шта више, сами иконоборци не дотицаху се поштовања часнога крста. Тако Лав Јерменин, грчки император, борећи се против поштовања св. икона, сазове 815. год. као неки сабор епископа у Цариграду; на том сабору беху махом епископи поштовању св. икона противни. На том тобожњем сабору буде закључено: „да се униште одлуке сабора II. Никејског, да се све мере употребе, само да се једном иконе униште; дозвољено је било само *крст* поштовати.“ („Хришћ. Весник“ 1883. стр. 655.)

Инак има и у правилима васељенских сабора речи о поштовању часнога крста. Тако је „трулски сабор“ својим 73. правилом хтео стати на пут тобоже што већем, а у самој ствари крста недостојном поштовању. Неки „желећи валда одати крсту чим већу част, цртали су свуда знак крста, па чак и на кућним подовима“, те оци сабора тога у свом правилу ово рекоше и ово заповедише: „Пошто нам је животворним крстом откривено спасење, ми морамо све стараље наше уложити, да се одаје достојна част ономе, средством кога смо се спасли од старога пада. Према томе, одајући часноме крсту поклоњење и умом, и ријечју, и осећајем, запомињедамо, да са свијем морају бити изглађене слике крста, што неки на поду цртају, да се, кад стају ногама они, што иду, не наноси увређда знамењу побједе наше. Ради тога наређујемо, да се одлуче сви они, који у напријед буду цртали на подовима слике крста“. („Правила с тумачењима“ I. стр. 560.—561.) У овоме правилу имамо сведоџбу о поштовању часнога крста у времену до 690 године, а исказану од стране 227 саборских отаца (Исто стр. 17.) Уз тако стару сведоџбу, а уз толики број сведока сумњати се о потреби поштовања часнога крста — било би неосновано, па и неразумно.

После свега овога, да видимо и чујемо, шта наводе назарени противу поштовања крста часнога.

„Христос је на крсту претрпио најгрозније муке, и на њему је издахнуо. Е сада дође неко, па ти са каквом батином убије сина — хоћеш ли ти тада моћи на ту батину гледати мирно, или чак чувати је за спомен и поштовати је?! Шта више крст је знамење греха, у најстрожијем смислу речи, јер на њему је Христос приковао проклетство — наше грехе (Гал. 3., 13.) А што Христос рече: „Ко не узме крста својега и не пође за мном, није Мене достојан“ — ту ми не подразумевамо какав крст од дрвета, него трпљење и страдање, што је Христос носио на себи (Мат. 10., 38,; 11., 28.—30.) А не крсте се с тога, што то подсећа на претрпљене муке Христове; на позивају се и на Исај. 44., 20.; Дела 25., 17.; Јевр. 6., 6.; Откр 13., 16.—17.; 14., 9. („Назаренство“ стр 144.)

И одавде негодне и неспретне присподобе и упоређења, те није ни чудо, ако су изводи и закључци — по све сакати!

Што пак назарени веле, да крст већ и с тога не треба поштовати, што је и Христос сам, од крста бегао („О назаренству“ — „Г. И.“ 1887, стр. 323.) — тога се ми дотицати не ћемо. Ако они доиста тако мисле, онда доказују, колико верују, да је Христос, који је „за то рођен, и за то дошао на свет, да сведочи истину“ (Јов. 18., 37.) а сведочанство истине награђује се смрћу, код Њега смрћу на крсту — сво истинити Божји Син и прави Бог, кад, ето, није знао на што иде, и шта га чека!

„Хоћеш ли моћи мирно гледати, или чак за спомен чувати и поштовати — батину, којом ти сина убише?“ — питају нас назарени.

Дакле — баш тако?! Нас је, дакле Христос — Боже опрости — батином и односно крстом по глави; нас је Христос крстом — убио?! — О ваистину, батину, којом нам сина убише, нити ћемо мирно гледати, а најмање ћемо ју за спомен чувати и поштовати. Ако је крст назаренска „батина“ та — онда ћемо и ми „од ње бегати“.

Али шта је? Је ли Христос дошао да нас спасе или убије? је ли Христос на крст разапет рад нашег спасења или смрти? — Христос је свакако дошао да нас спасе; Христос је спасења нашег ради на крсту разапет.

А кад је тако: онда крст није „батина“, са којом нам сина убише. Него ако већ крст са неким дрветом хоћемо да упоређујемо, онда то упоређење мора бити овакоко: е сад дође неко, да ти сина смртоносним каквим оруђем по глави удари; други видећи то притрчи, подметне дрво каково, или батину, и тако отклони смртоносни ударац од главе сина твога и сина ти спасе и у животу одржи — па хоћеш ли тада моћи мирно гледати на ту батину, или чак чувати је за спомен и поштовати је? — питамо сад ми назарене.

Како ће назарени на то питање одговорити — не знамо; али ће нама дрво то бити мило и драго, ми ћемо га чувати, ми ћемо га поштовати. Ми ћемо бити благодарни спасиоцу сина свога, али ће нам мило бити и средство, или оруђе, којим нам је он сина спасао. На тако је и са крстом: Христос је Спаситељ, а крсно је дрво оруђе спасења. Христос нас је могао и без употребе икаква оруђа спасти; а кад Он то учинио није, него је и оруђе употребио, онда нама то оруђе, којим је и на којем је Христос наше спасење извршио, не може бити мрско, напротив мора нам бити мило и драго.

Узмимо и овако: неки се човек дави у пучини морској; крају испливати не може, јер он обале и не види; не притече ли му нико у помоћ, он ће потонути и у мору се удавити. Неко опазивши борбу његову са таласима и сажаливши му се, уме чуњић, доплови до онога што се дави, метне га у чуњић, изнесе на обалу и спасе га. На хоће ли тај, што се давио, бити благодаран само своме избавитељу, те припасти ногама његовим, или ће од радости, што се спасао, а из веће захвалности према избавиоцу, — обгрлити и пољубити и онај чуњић, на коме је избавиоц његов и сам муке и борбе имао, док је њега спасао? — О хоће, свакако — хоће.

Е на исто је то са Христом и крстом његовим. Род људски давно се у мору греха и безакоња. Ни од кога и ни од куда му спасења не беше; сам се собом спасти не могаше. Христос, Божји Син, дође на земљу, узнесе се на крст, да спасе род људски од греха прародитељског. На зар роду људском, да је мрско дрво, које је Христос при спасавању његовом употребио? Род људски треба да је захвалан Христу — Спаситељу; али он и оруђе спасења мора волети, мора поштовати; на поштовање то не треба да га приморана Христос, већ његова захвалност Христу.

„Крст је знамење греха, јер је на њему Христос приковано проклетство — наше грехе.“

Ако је крст знамење греха: онда је и дело на крсту извршено — прикивање наших греха — само собом грех; јер дело је грех, а крст је знамење дела на њему извршена. Дакле: Христос је грешно дело учинио, кад је на крсту наше грехе приковао?!

Настављаће се

Псовка.

Школа се данас на много страна сматра за неку маџијску силу. Она мора да даде свему лека ма и тамо, где је нико не потпомаже а и за тако кратко време, за које се ни једна друштвена мана излечити не може. Да се у једној земљи спроведе и најмања, најнезнатнија реформа, тражи се много више времена, него што се даје рока школи, да искорени и најзабаченије зло друштвено. А уз то ваља нарочито и ово узети у обзир. У првом случају стоји на расположењу цео земаљски административни ма и судски апарат. А у другом — код школе — више их је, који јој посао кваре, него оних, који јој иду на руку. И то се све чини некажњено, ма да није неопажено.

Они, који трубе и шире то уверење по народу,да је школа сама за себе неки универзални лек против свију друштвених незгода и болести, више шкоде угледу те школе, него што јој помажу. Отуда после и бива, да се свуда криви школа, ако из

ње деца не изаћу као пречишћени анђели, ма да их ван школе свуда окружује натопљена атмосфера свакојаким покорима. Зато је крајње време, да се једном престане истицати школа као нека сила, која је кадра једним својим дахом, да отпирне све заблуде из душе и срца њезиних питомаца. Баш ми учитељи треба највише да се чувамо од тога, да наше деловање у школи и резултате тога деловања не прецењујемо. Тако онда сами себе излажемо, заједно са нашим деловањем тој опасности, те ће нам се моћи рећи, да не смо школом ни половицу постигли од онога, што смо сами обећавали учинити. Свакако је боље мање истицати а више постизавати, него обратно. Тако је и са школом. По углед њезин и њезиних ученика свакако је много пробитачније износити школу и њен значај у оној слици, која јој фактички одговара, него је узносити као неку волшебну силу, од чега она не може ни половице реализовати.

На оваке мисли морао сам долазити, кад год сам имао прилике уверити се, како се код нас грозно, како ли се мрско и гадно псује, почев од масе народа, па, богме, и до велике господе. И за чудо, ником се од ових не замера ради тих скарадних псовака. Али када ови исти чују школско дете, изван школе у њиховом псовачком друштву да што опсује, онда зло и наопако. Одмах га укоре, да га је томе школа и учитељ научио. Доиста, да горег и већег душевног слепила не може бити, него шта га ти људи манифестују таким својим прекорима.

Да наш народ уопште радо и безочно псује, то је већ, на жалост, позната ствар. Али што се овде у овим крајевима псује, то је нешто нечувеногa. Овај народ овде у том је можда ненадмашен — бар ја ништа грђега и горега у том погледу чуо несам. Па ко сузбија то велико зло у народу? Црква и школа — свештеници и учитељи; — и тиме смо готови. Иначе се и најскарадније псовка узима на знање готово свуда без и најмање негодовања. Родитељи псују пред децом, господа пред простим народом, каплар пред официром. Псује се често и у самим службеним моментима, псује се у огорчењу, псује се у шали, од обести, из јунаштва, псује се ради досетке из навике. И на све то нико ни прстом да макне. Али кад у целом томе мору од гнусних псовака и дете опсује, онда се то и похваљује и куди. Похваљује се, ако дете не иде у школу; јер у томе се гледа нека особита енергија његова. А куди се, ако је дете, ма тек пошло у школу; јер од тог га је школа морала одмах неком чаролијом одвикнути. Иначе наравно, да та школа не може ваљати.

Вели се, да је псовање — хуљење — и законом забрањено. Којим законом, ја не знам. Али ни то не знам, да је и ко био ради псовке кажњен, ма да се бестидно псује — не потајно, него јавно и безобразно на сваком кораку и готово у сваком мушком, а жалибоже често и у женском друштву. Псовка је дакле над свима законима; јер она се руга очигледно, демонстративно и најсмелије баш оном закону, који је забрањује.

Неки веле, да је псовка епидемија. И јесте, још те каква. Али кад ваљe каква епидемична болест, од које прети опасност нашем телу, онда се дигне и кука и мотика, да се тој епидемији стане за врат. Али псовка је епидемична болест за *душу* нашу. Па ко се миче, ко ли се стара око тога, да се тој епидемији стане на пут? — Али то није ни потребно. Веле, да је то поповска и школска ствар, па у то не ће други „непозвани“ да се мешају.

Ако неко свога сачовека телесно и најмање озледи, ако га само ћуши где на јавном месту, ево вам туце §. §. да га осуде. И он без казне не проће. Но псовка свакоме, — нарочито невиној деци — задаје у *души* вечином неисцеливе ране, које их по правилу целог живота у друштву и породици несретним чине. Па какву и од кога добија казну онај, који тако дубоке, неизвидане душевне ране задаје своме сачовеку? Ту су §. § односног закона глуви, неми и слепи; јер из таких рана, наравно, не пане ни капи крви. Из њих се просипе само онај „невини“ отров, који трује и заражује душе и све племените осећаје целе генерације. Али то је маленкост! Ту не види правда, да остаје неза-

довољена. Зато и јесте то зло у свим друштвеним слојевима заузело толике димензије, да му се границе и страшне последице одмерити не дају.

Псовка изгледа многима као нека невина ствар, — само као нека ружна навика, која у осталом никога не вређа, у особитој мери баш зато, што је та навика постала општом. То је доиста жалостан изговор, а за наше друштвене односаје и врло карактеристичан. Али баш на против, псовка је од врло замашних штетних последица. Да наведемо само неколике.

У псовци се кулминује сваки појам најразузданијег непоштовања и најгрубље суровости, што се икада замислити може. Када се човек већ толико острви, да погањим својим језиком може и сме хладнокрвно вређати највише, најсветије и најузвишеније биће што га је ум човечји кадар замислити, онда у таким створовима мора да је сасвим изумрло осећање сваке племенитости, љубави и саучешћа. Код таких је поштовање власти, људских закона и појединих особа сама притворност, или се то чини лих ради рачуна, или из страха. Псовка је највише допринела томе, да човека од злих дела данас не одвраћа више савест и помисао на Божју правду, него једино решпект од вешала, робије и глобе. Према томе је дакле псовка највећа препрека и сметња ширењу праве културе међу народом, пошто је она идентификована са дивљаштвом, а ово се не да спојити и спријатељити са културом.

Псовка је уз то највише допринела индиферентизму према вери и њезиним светињама. Бог, његова воља, правда, свемогућност и т. д. — то су појмови, на којима се оснива чиста, истинска унутарња верч и богоштовање. А пошто псовка све ове нежне и узвишене основе сваке вере немилице разорава, онда је она логично и најопаснији затирач свију побожних, узвишених и племенитих осећаја у животу човека и народа.

Псовка раскида и породичке најнежније везе међу члановима. У којој породици старешина својом псовком износи на видик непоштовање према највишем бићу, тиме он даје најпластичнији пример својим млађима, да ови и њега не поштују тим пре, што он није ни најблеђа сенка од оне узвишености, коју он хоће својим грешним језиком да каља. А где се не одгаји међусобна љубав и поштовање у породици, међу најрођенијим члановима, зар се у таком случају може рачунати на љубав према народу, према домовини и народним светињама — зар се ту могу очекивати какове жртве за домовину?

Као што се види, псовка је велика и веома замашна друштвена болест, која ће нам доносити све више зла и несреће, што год се буде на њу хладнокрвније гледало. И на против, затирањем псовке, цео наш народни живот би се препородио и пошао цветном, мирисном стазом наше лепше будућности. Зато дижимо се, удружимо се, бунимо се сви и свуда свом силом и знањем против овог великог зликовца наше заједничке среће. Удружимо се, те му навестимо рат до истребљења, подигнимо и узбуњимо све, што нам је на расположењу против авети, која од човека прави скота, која човека на сваком кораку тера у лаж, да је он најплеменитије и најсавршеније биће Божје.

Затирању псовке могу сви доста да допринесу. Наши политички листови, без обзира на странке и правац, могу начорчито у овоме много учинити. Ови су листови у најживљем дотицају с народом, па би честим писањем против ове погане заразе могли стећи лепих заслуга по морал, питомост, трезвеност и присебност простога народа. Црквени и педагошки листови већ према главном принципу свога деловања морали би што чешће и живље расправљати ову важну тему са сваке стране — они не би смели ни једне згодне прилике пропустити, а да не нападну, да не јуришају стварним, необоривим разлозима против овог друштвеног ругла. Листови локални, стручни, научни, забавни, листови за омладину и народ — сви би ови морали здруженим и појачаним силама износити, гадити и жигосати пред лицем целога народа зло, којега је он постао срамним робом. Народне забаве, свечарства, сватове, црквене славе, веће народне скупове — све то треба чланови родољубиве интелигенције

наше да употребе као згодну прилику за савлађивање и омражавање псовке, која нас је већ извикала као дивљаке и праве погане.

Тако удруженом акцијом и агитацијом могло би се и морало би се временом успети, да се псовка пред народом разголити као паклена авет, која удара жиг бесрамности, непоштења, скарадности и дивљачког лупештва на чело свакога онога, који је преко свога језика превљује. С друге стране ова удружена агитација имала би пред очима и то, да присили дотичне органе, да у дебелој прашини потраже, нађу и оживе и онај закон, који је написан и санкционисан у сврху савлађивања хуљења највећих светиња личних, породичних и друштвених.

На плећа народног учитељства натоварене су велике и разне дужности, које добрим делом не стоје ни у каквој вези са његовим правим позивом и делокругом. А која је наша најузвишенија учитељска дужност? Оплеменити, образовати и васпитати масу народа у духу праве, нелицемерне побожности, у духу хришћанске питомости и чистоте. А пошто свака бестидна и богохулна псовка попаднше стоји на путу извађању ових најзвишенијих и најплеменитијих задаћа наших, одважимо се ми учитељи, те први огласимо општи рат псовци, који нам понижује народ, а са народом и нас саме. Пишимо, говоримо, предајмо, делајмо, претходимо добрим примером, свима и свуда, чинимо све што се може и даје, па да пољуљамо пакленој основу, на којој се ово зло у нашем народу тако учврстило. Када су у учитељству добила истрајног и несебичног радника и прегаоца многа корисна установа и многа поља у животу нашег народа, истакнимо се у овом веленажном питању ми сами, макар као прости, одушевљени војници, како би оружјем разлога оружјем васпитања, пожртвовања и правог учитељског подвига, изгонили пркога врага из срца нашега народа, који нам код других народа потамњује наш национални понос. Хоће ли нас у томе искрено и издашно потпомоћи наши листови, родољуби, интелигенција, власти и т. д. то ће будућност показати. Али ми свакако треба озбиљно и енергично да загазимо у ту борбу. Тако ћемо у повести нашег културног учитељског рада оставити забележен један доказ више, да је народно учитељство приносило своје силе свагда и свуда на жртвеник боље народне будућности и среће.

Али — назимо врло добро на то, да *ником, нико* и *нигде* довикнути не може: „Крчи нецкајса сам!“ * М. Н.

* Овај крилат чланак поштатог нашег пријатеља г. Мите Нешковића, кр. жупанијског школског надзорника у Беловару преносимо из IX. св. „Новог Васпитача“, па се с њим упознаду и наши читаоци. Ур. —

Св. Андрија Критски.

Св. Андрија родио се на почетку VII. века у Дамаску нешто пре, него што ће исти град пасти под власт Агарена. До седме године своје беше он нем, и кад му се језик одреши чудним начином — после причешћа тела и крви Христове —, дадоше га родитељи да се учи св. Писму и разним наукама. У четрнаестој години својој дође у Јерусалим и посвети се калуђерском животу. Тада је на јерусалимском епископском престолу седио велики Софроније — образац пастирске мудрости и добродетељи. Он заволи младића ради светла ума, мирне нарави и чиста срца његова, те га постави за нотарпуса или писца црквеног. Кад је св. Софроније описивао живот преподобне Марије Египатске, Андрија састављаше свој велики канон. Можда су се она два света мужа по узајамном споразуму занимали — један покајничким приповедањем, други — покајничком песмом, да пробуде покајнички дух у палестинских Хришћана. Већ је муслимански јарам постепено падао на околне области и угрожавао св. земљи. Требало је припремити душе верних и отворити им уста к покајничкој молитви. Тада је, сигурно, преподобни Андрија саставио и друге своје покајничке песмотворе. А вероватно је, да је он и неке своје тржаственне песме саставио у то време ради утехе верних. Кад су свети град заузели неверници, умре св. патријарх Софроније исте године (636.) јер му је душу пекло опустошење св. места. По његовој смрти св. Андрија остаде непрестано у св. граду, док га патријарх Теодор не посла на шести васељенски сабор, који беше сазван против монотелита (680. г.) Бивши тада само ђаконом, свети муж овај, по речима живописца његова „прослави

се на том сабору пред св. оцима и пред самим царем, ради благодати св. Духа, којом испуњен беше: учините они у њему не само књижевну мудрост, и у православним догматима свете цркве искуство, него и богоугоднога живота светињу, и много св. отац сабору помагаше, живо бранећи веру.“[1]) Он донесе собом у Цариград Софронијев живот преп. Марије Египатске и свој велики канон покајања. Оба ова несмотвора уносена буду у службу великоносну[2] и од тада се непрекидно предлажу пажњи верних у четвртак пете седмице великога поста на јутрењи. Слава подигла св. Андрије у борби његовој с јеретицима и његова умилна красноречивост, учини те поста чувен у целој цркви, и побуде императора Јустинијана II. да га позове у престоницу из Јерусалима, куда је отишао по свршеном сабору, желећи у св. гроба окончати своје иночке подвиге. По избору цркве, буде он постављен за архиепископа острова Крита. Но и као јерарх задржа светитељ до смрти своје скроман назив „Јерусалимљанин“ или „инок јерусалимски.“ Умро је 712. г. Успомену његову светкује црква 4. Јула.

Св. Андрија Критскоме припадају ови покајнички несмотвори: велики канон, канон среде сирне и пет тријесенца, што се поју на вечерњима првих пет дана страсне седмице, и мноштво стихија покајничких. Осим покајничких песама он је саставио силесију празничких песама: али и у овим несмотворима његовим чују се по катшто дубоки уздисаји покајничког и сакрушеног духа. Њему припадају ови празнични несмотвори: канони: на васкресење Лазарево, у недељу мироносицâ, на преполовљење, на зачеће св. Ане, Рождество Богородичино, Рождество Јована Крститеља, Апостолима Петру и Павлу, Игнатију Богоносцу, мученицима Тесфилу и Трофиму, на Усековање главе св. Јована Крститеља. Он је такође саставио многе стихире за дане Господске и Богородичне празнике и за дане светитељске.[3])

Најзнаменитији несмотвор св. Андрије је велики канон, који се иначе назива каноном покајничким или умилителним. По речима цркве, он је испуњен умилности неизмерне и толико је слаткогласан, да је кадар умекшати и побудити на добро најокорелију душу.[4]) И ва истину та песма велика, како по узвишености мисли и сили изражаја, тако и по својој опсежности, у њиме степену кадра је побудити у човеку дубоко сазнање своје грешности и право, дубоко сакрушење, јер је она горка, продирући у дубљину духа и потресајући срце, плач за грехе човечије, али плач, који прати топла молитва хришћанског уздања у милосрђе Божије. „Откуда ћу почети оплакивати дела мог несретног живота? Како ћу почети, Христе, сада да ридам? Но, као милосрдан, даруј ми опроштење грехова.“ Овај први тропар канона је главна мисао, која се раскрива у свој пуноћи у 250 његових тропара.[5]) Плач песников је управо жалосно ридање човека, који сасвим јасно и подробно види бездан, у који се строваљо пали дух човеков; но пламенита молитва овога јасновидца и пева туге, то је молитва душе блиске Богу, који је кроз Христа свет собом помирио, и која познаје неисцрпно богатство милостî Христа Спаситела према кајућим се грешницима.

Сви остали несмотвори св. Андрије, а има их врло много, испуњени су истом духовном слашћу, каквом је испуњен и велики канон, и каква је својствена свим песницима, који су помагани Духом светим. Св. архипастир Критски јавља се у својим несмотворима час као велики богослов и богомудри учитељ вере православне, час као наставник покајања, и сва његова настављења падају на душу, као оживљавајућа роса; угушујући страсти, услађавајући и питајуће срце, оне побуђују св. мисли, чувства и жеље. Творац похвалне службе у част његову назива га „чудним Андријом, испуњеним божанственом благодаћу Духа; органом (музиком) словесним, који је сву васељену упозао својим несмама; верним правилом богословља, које је јасно проповедало славу опеване Тројице.“ Песме Андријине назива он „медоточним речима, невањем ненадмашним, које услађује свакога слушатеља; песмама Божанима; камењем драгим, које украшава венац црквени; божанственим слаткоцјењама.“[6])

[1]) Четї-Минеи 4. Јула.

[2]) Воскр. чт. годх IX. Nr. 50. стр. 453.

[3]) Bibl. Fabr. J. X. pag. 126. 127. et 138. Гледај напшасе у нашим богослужб. књигама.

[4]) Погледај: Синаксар у четвртак 5. седмице в. поста у Постном Триоду.

[5]) Осим тога у частан његов спадају песме у част преп. Мараје египатске, но две у свакој песми канона. И оне, свакако, припадају том истом писцу: у осталом оне састављају као нешто засебно са својим сопственим карактером: „Ев҃ѳ ѓ҃ѳѵѣ Μαρία ζοῤῥᾷς.“ (Ти преподобна Марије, поноси!)

[6]) 4. Јула на Господи возвахъ стих. 2; канона песма 1, 2, 4, сѝдальнъ и кондакъ. На он сведоча и о силесији песама, што је св. Андрија оставио цркви. „Господиве матерѝ ѳ҃ѳ҃ѵѣ̀ хвалѝ плачевныхъ похвале, медотечными словесы ѕлатокласна сего, Ѳеодоре, сплетшаго, апостолъ, и мч҃ныхъ же блаженныхъ соѕлобѣ.“ Ст. 2. на Ги҃ѳ возвахъ. „Страданїа господня ѕлата сего, Ѳеодоре прослѣдя, всѣхъ сладчайша.“ Канона п. 8.

Облик песмотвора „канон“ не беше баш нова појава у цркви. Разлика између канона и других песама црквених није баш велика и састоји се само у једином обиму: обично је канон дужи од других песама. Нама је познато, да су псалми Давидови од памтиве употребљавани при богослужењу хришћанском. Тако је исто црква хришћанска примила од јудејске и обичај појати песме св. Писма што се находе ван псалтира, додавши старозаветнима песме новозаветне т. ј. песму св. праведника Захарије, оца Претечева, и песму Пресвете Богородице. Доказом томе служи изнесено место св. ап. Павла, у ком говори он Хришћанима да пою псалме и песме (разумевајући под потоњима песме св. Писма). Од IV. века (бар колико је нама познато; можда је тај обичај постојао раније) хришћански песмотворци почеше стављати пред песме своје стихове псаламâ. Ту пада почетак наших стихира на Господи возвахъ, на Хвалите и на стиховнѣ. Кад се песме хришћанске умножише, требало им је назначити у богослужењу нова места; и тако песмотворци почеше већ метати своје нове песме не само међу псалмове, него и међу песме Св. Писма, које се налажаху изван Псалтира, тако да би после отпојаног стиха ових песама појали тропар хришћански. Ради разлике тих песмотвора од других, који се појаху између стихова псаламских, и ради означења времена њихове употребе при богослужењу, делиле су их песмотворци на одељке, према броју песама св. Писма, који се такође називаху песмама: а на почетку сваког одељка почеше стављати тако зване ирмосе, што означава свезу (εἱρμὸς, tractus), претстављајући садржајем његовим ма какво место из одговарајуће песме св. Писма. Те нове песме називаху се канонима само тада, кад се састављаху на пут број песама, који је садржан у св. канону књига св. Писма. А кад се састављаху само на две песме, звао се двоје̂сенци, кад на три — троје̂сенци и д. д. На такав начин канони, двоје̂сенци, троје̂сенци и четворое̂сенци, по спољашњему саставу своме нису ништа друго, доли збирка тропара, која је свезана са песмама св. Писма ирмосима. Од стихирних песама песме канона могу се разликовати само тиме, што су у њих строфе или тропари много краћи од строфа или одељака стихирних.

Из књиге: Исторія богослужебныхъ пѣснопѣній православной каѳолической восточной церкви, прот. П. П. Флоринскаго, превео:

Л. Богдановић,
парох Осечки.

Заставином „Дишкрећанину“.

(Свршетак.)

Вечито потезање стања арадске црквене општине пред јавност почиња опет на необавештености господе, која ту ствар непрестано потрзавају. О узроцима тога стања писано је потанко у последња два броја „Српског Сиона“ од године 1896, па да се такове ствари не би у тако кратком времену два пут публици изнашале, упозорује се свако, ко се за те ствари интересује, нарочито пак господин свештенички заступник арадског и св. миклушког изборног среза на нашем народно-црквеном сабору у Карловцима, који је нашао за сходно на основу ѓавне упуте у ствари и интерпелацију у сабору поднети у тој ствари, на последња два броја споменутог листа из године 1896, где ће видети јасно, ко је целом стању данашњем крив. Ако се господа незадовољна послуже по закону припадајућим им правним леком на високо кр. уг. министарство против односних решења автономних власти, па се њихов правни лек горе не реши дуго, ко је други крив нередовном стању ствари, него сами утецатељи, који су поднапањем правног лека отегли ствар у недоглед. Знају ли та господа, као и господа, која њихове речи и обавештаје за готов новац примају, колико је времена требало, да се изнова устрои редовна управа у црквеној општини темишварско градској из распуста пријашње управе редовне у тој општини? То је могло бити и у Араду, да се није пошло даље. А кад се је пошло, ред је чекати, а не сваком приликом безразложно нападати другог због ванредног управног стања у тој општини.

Болест је то давнашња нашег света представљати све у јавности изопачено и непстинито, да би се само извесне страначке или личне сврхе постигле и да би се други људи приказали у ѓавој и црној боји. Тако не зазире ни господин „Дишкрећанин“ од непстинитих тврдња, где год држи, да исте поднети могу. Али шта ћемо, кад му је то једно од главних својстава духа и срца његовога. Он је у стању, а да му не поцрвени образ, написати, да у шематизму, о коме је реч, о платама учитељским ништа на крају тога шематизма исправљено није. Ко год отвори исти шематизам и сравни код појединих општина дотичне наводе, моћи ће се уверити врло лако о томе, колико је госп. Дишкрећанин љубављу

према истини проникнут. А мисли ли он, да су исправци о платама учитељскима из пређег списани? Ако поједини учитељи у дотичним исказима, поднесеним епархијском школском надзорнику, не знају, колико и каквих берива имају, већ су требали запитати о томе г. Дишкрећанина, то је друга ствар. Онда ће г. приказивач имати право и говорити истину, а дотле је он у томе питању позван да ћути, а не да се плеће непозван и у ствари, које је њему у целости и немогуће знати.

Исто тако крупну је нетистину избацио г. приказивач у своме слепилу моралном и на оном месту приказа, где је рекао, да је састављач шематизма нашао за потребно, да натури свакој општини у дијецези по четири комада шематизма. Јер неда се квалификцирати та наклоност на изопачивање правог стања ствари, кад се може таково што у јавност избацити, да састављач натурује шематизам, кад је свака општина добила у тој ствари решење епархијског административног одбора, који је ради покрића трошкова око издавања шематизма нашао за исходно свакој општини *не четири него три примерка* шематизма послати. О великој разузданости и недисциплинованости рецензентовој сведочи његово питање „зар општине баш морају свашта плаћати што им се натури? као и позивање његово народа, да не слуша претпостављених власти“. Било би вредно сазнати, чиме се г. рецензенат у животу бави и од чега он живи? Јер човек, који и данас још замишља могућном било јавну било привредну какову управу без дисциплине и без покорности у стварима, које интерес дотичне службе имају пред очима тај се може назвати људим и пустим, и тај не спада у друштво просвећених људи. Мисли ли тај господин, да автономија општинска састоји у разузданости и самоволи општина или у томе, да се исте имају поучињавати постојећем реду и прописима, којима се иде за одржањем тога реда и за постизавањем извесних јавно-управних задаћа. Како замишља он себи односај нижих власти према надлежним им вишим властима? И мисли ли он, да би према његовом схваћању и непромишљеном харангирању народа могућа била икаква управа? Тешко народу, који људе таковог калибра слушао и за њиховим саветима пошао буде, који у својој кратковидости и не види, чему народ уче и какове му савете дају.

А да људи од врсте Дишкрећанинове нису због своје покварености ни позвани нити способни васпитати и руководити народ како треба, најбоље показује оно место приказа рецензентова, где каже, да још нико на свету није у шематизму доносио биографије бележника, писара и других чиновника епархијских. — Пре свега упитаћемо г. Дишкрећанина, како се може назвати и критити онај човек, који нема ни о најближим појавама књижевним неке врсте знања или не зна, како оне изгледају, а усуђује се ипак писати о најновијим појавама књижевним те врсте рецензије и критике и то са становишта неког громовника хтети судити непогрешиво и ауторитативно о појединим питањима истих појава? Држимо да човек себи веће порције дрскости, већег уображења и веће надутости замислити, не може. У очима људи здравога ума не може бити то надутост, кад неко не приписива себи својстава којих нема, већ обратно, кад он присваја себи способности којих нема, као што је случај с госп. Дишкрећанином, који неимајући способности ни за рецензије ствари од врсте у питању стојеће, јер нема знања о садржини ни најближих појава ствари те врсте, усуђује се ипак у своме незнању изрицати суд у ствари и изкаћати на основу тога свога „дисперног“ суда за другога својства, која су далеко од њега.

Ви г. Дишкрећанине хоћете, да критички приказујете шематизме, а из Вашег приказа види се, да не знате ни за оно, што је у томе погледу 1896 године у нашој митрополији изашло, или барем нисте имали у руци то. Јер да сте Ви узели у руку шематизам епархије будимске за годину 1896, не би сигурно имали образа тврдити, да нико на свету горе споменуте податке у шематизам до сад метао није, јер би у томе шематизму нисте податке нашли. Где Вам је дакле савест, где Вам је образ, где Вам је стид и смиреност, кад смете на поље рецензија ступати, а нисте имали у руци ни ствари тако недавне прошлости? То је господине, дрскост и надутост, а није надутост то, кад неко наведе оно, што стоји, а у намери, о којој ће ниже бити речи.

Или сте Ви можда, ваши рецензенте; имали у руци шематизам епархије будимске, па сте се ипак усудили горњу тврдњу написати? Ако то стоји, како онда да се назовете и каквим својством онда да се још окитите, ако сте против свог бољег знања и уверења ипак горњу тврдњу поставили? Сами ћете себи одговор на

то питање лако дати, па онда према положају, кога у друштву заузимате, изволите судити, да ли заслужујете, да се на томе месту налазите, на ком стојите, јер нам није познато, од кога сте звања и занимања човек.

А као за што, да се не наведу у једном шематизму у кратко податци из живота званичника епархијских, који се односе на спрему тих званичника, као и слични податци наводе за свештенство и учитељство? Зар јавност није позвана просуђивати и то стање у епархијама? Па онда, да ли је г. Дишкрећанину познато, да се у званичном свету свуда воде матичне књиге и за грунтовни листови о сваком званичнику, у ком имају бити забележени сви слични податци о сваком званичнику, као што су у шематизмима будимске и темишварске епархије наведени? И да ли тај господин зваде, да се те ствари за то само бележе, да би управа дотична према спреми и способностима сваког званичника њему службу одредити и њега према томе у званичном послу употребљавати могла? Службени су то, „премудри“ господине обзири, који то собом доносе. Па зар је то онда надутост, која се неда квалификирати, кад један званичник истините податке горње врсте и с горњом намером о себи наведе, особито код нас, где не постоје никакове књиге или листови горе споменуте врсте, у којима би се водила евиденција о спреми сваког званичника. С истом „премудром логиком“ надуто је сво свештенство, које о себи потребне податке у горњем правцу за састав шематизма доставља, а надут је сваки званичник у држави, који односи личне исказ за евиденцију личну потребни истинито испуњава. — Промућурни господин Дишкрећанин и не види, како сам себе у овоме питању погледом на састављаче шематизма епархије темишварске у главу бије, јер да је он тако надут и сујетан, као што се хоће из навода горњих задатака за њега да изведе, он би био радије полагао баш њиме споменути докторат, за који је времена било доста, него ли друге испите, који му титуле никакве недоносе, него имају пред очима само практичну употребљивост њезину у служби, у којој се он нађе. — У осталом чудновато је, да је састављач шематизма чекао читавих 38 година на „општроумног“ г. Дишкрећанина, да констатује код њега надутост и сујету, јер људи који су с њим до данас имали посла, могли су открити код њега баш својства, која у дијаметралној опреци с откривењима рецензентовима стоје. То доказује само, како је здраво кадар судити рецензент и колико је он по својој проницавости дорастао за критичне приказе књижевних појава.

Тенденцијозан сте Ви госп Дишкрећанине у целом приказу Вашем и да Вас не руководе гадне и ниске побуде, не би Ви течајем приказа цитирајући нека места шематизма у Ваше сврхе, навађали та места испрекидано. Јер толико барем морате знати, да је то разлика, и да различно утиче на разумевање ствари, кад се нешто приказе испрекидано и без тога прекидања. Тако је с изостављањем средине, потребне за право разумевање ствари, приказано и оно место из шематизма, где се говори о автономној свести у народа. Било би узалудно трошење времена и папира исписивати сада овде то место. Ко се интересује, нека га прочита из шематизма, па ће видети, да се из целине тамо написаних реченица неможе доћи до онога суда, до кога се у приказу долази. Јер у приказу се тврди, да је у шематизму речено, да је автономна свест народна жалосна појава; међу тим је у шематизму речено, да је тумачење и схваћање автономне свести од стране народа жалосна појава; за коју су наведени и примери на дотичном месту шематизма.

А што се тиче прљења мудрости са извора бачиначког Соломона, могао би се саветовати г. Дишкрећанину, да не би ни њему шкодило, да се напаја мудрошћу из Срп. Сиона, јер садржина једног листа с именом, какву има Српски Сион по свом опредељењу, добро је дошла свакоме без разлике сталежа и занимања, ко хоће да о јавним стварима нашима води реч, као што то хоће г. Дишкрећанин. —

Спомињање неких ствари на три места доноси собом систематика шематизма. И ко само завири у шематизам на дотичним местима, видеће, да је писање о две ствари на три места назначено самим приказивањем односног стања.

На основу свега напред реченог могли би саветовати господину Дишкрећанину, да у будуће, пре него што се навезе на за њега клизави пут приказивања ствари, којих не разуме, пође најпре мало у школу код добрих класика, који ће га научити логичном мишљењу те здравом схваћању и суђењу написаног, за тим да се обрати на доброга учитеља вере и морала, који би га могао наставити у првим и основним дуж-

постима правога Хришћанина, у које се дужности особито убројити мора љубав према истини, јер неистинитост и извртање стања ствари могу бити од врло штетног и још више убитачног утицаја по ближње, с којима се долази у дотицај, за тим би га могао научити исти наставник вршити смирености, која учи човека, да не уображава себи, да се на некој висини налази, с које је поваљ, да цео свет критикује, већ да мисли, да смо сви људи грешни и незнатни и да ништа нисмо у стању без помоћи Божје учинити и створити. Та смиреност могла би г. Дивкрећанина довести до увиђења, да је он далеко од онога, што се иште за човека, који под свој критични нож хоће све да узима, па да би с тога било боље за њега, да се држи свога занимања, које га лебом рани, да не би бавећи се стварима, које га се не тичу, пренебрегао дужности свога позива и донао можда с тога неприлика, које у таковим приликама обично људе спопадне.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Високопреосвештени г. епископ Далматински Др. Никодим Милаш**) учинио је 14 септембра о. г. прву каноничку посету у српској црквеној општини Бечкој. Као што смо у своје време јавали, ова је црквена општина пренашљив решењем Његова Величанства од 23 јуна о. г. придружена православној српској епархији Далматинској. И тако је 14 септембра о. г. први пут Србин Дијецезан дошао у Бечку српску православну општину као себи подручну. Као што јавља „Гласник“ Задарски у своме 9 броју, ита је општина најсвечаније дочекала и испратила свога епископа. Високопреос. г. Милаш је на Крстов дан у Бечкој српској православној цркви служио св. литургију и држао проповед архипастирску, која је оставила дубоког утиска.

(**Школски Савет**) сазвао је у седницу своју за 16. (28.) октобар о. г.

(**Јереј Милош Парента**) постављен је за суплента теоретских богословских наука у Задарском богословском заводу. Исти је именован и вероучитељем у новој ц. и к. српско-хрватској нижој гимназији у Задру.

(**Учитељ гимнастике на Карловачкој гимназији.**) Патронат српске велике гимназије у Карловци изабрао је и поставио за учитеља гимнастике на истој гимназији г. *Павла Милушевића*.

(**За професора**) математике на државној реалци у Бечу постављен је свршени слушалац филозофског факултета на Бечком свеучилишту *Душан т.з. Новић* из Новога Сада.

(**Пронесена вест**), по којој да Школски Савет намерава „поднети министарству на потврду сва три привремена школска референта“, наиме њега, дакле, — неистинита је.

(**Манастир „Благовештење Пресвете Богородице“ у Побужју.**) Овај српски манастир најлепши је и скоро највећи у Скопљанској Црној Гори. Он лежи на четврт сата, северно, од самога села. Пут је до њега приличан, јер се може и на колима доћи. Манастир је ограђен зидом, двориште му је доста велико, а у средини дворишта налази се један стари и врло гранати орах под којим је целога лета велики хлад. Ниже ораха извире чесма која је веома јака и хладна. У манастиру има и једна чудотворна икона о којој се у народу верује да може болне да лечи. С тога доводе и многе умоболне у овај манастир, а многи су се здрави враћали својим кућама. Пре 25 година, у овом манастиру не беше ничега осим мале црквице, која је, по причању хештана, прављена, у време, када су остали манастири српски прављени као: св. Архањел Кучевачки, и св. Никит Горњањски. Захваљењем вредних Побужана и епитропа: † Вељка Зенговића, Илије Бојчевића, Митра Стајковића и Ивка Стојановића, храм је повећан, проширен, и изнутра обновљен свецима, направљено је наше великих чардака са пространим собама и т. д. Манастир је у српским рукама; ниме управља Православна Васељена Патријаршија и калуђере у њему поставља Скопска Православна Митрополија. Овај манастир слави Малу Госпођу. На како сваке године тако и ове света обитељ ова спремала се у велико, само да што лепша и величанственија буде манастирска слава. Али на жалост натуткани нагредници не дођоше да се слава одржи као што треба. Ево шта су Цариградски страни и турски листови од прошлог четвртка, писали о тој слави у манастиру Побужју: „Политичка кореспонденција“ јавља о сукобу између Срба и Бугара који се десио 8 септембра у манастиру Побужју. Овога дана требала је да се служи литургија на српском језику али је настојник манастира хтео да нека само бугарски. Због тога се народи пред, и турски жандари морадоше се умешати да поврате ред у цркви. Бугари беху напољени на цркве. Ноћу су послате две чете војске из Скопља, и опколили су двориште, те су Срби неузнемиравани од неколицине Бугара могли у миру одстојати службу. Многи су Бугари

похапшени због нереда и многи су се и повукли. Држимо да овоме не треба са наше стране никаква објашњења. „Д. Гл.“

(**У спомен Вуку**). „Коло младих Срба“ у Будимпешти приређује у новом оца нове српске књижевности Вука Стефановића Караџића дана 12. (24.) октобра 1897. $11^1/_2$ сахата пре подне у срп. прав. цркви пештанској *свечани парастос* а са тим свечану седницу у дворани Текелијина завода. Дневни ред свечане седнице друштва „Кола младих Срба“ 1. Председник Милош Бокшан отвара свечану седницу. 2 Члан Петар Стојковић чита своју песму у славу Вука. 3. Члан Лаза Марковић говори „О књижевном раду Вука Стефановића Караџића.“ 4. Члан Ђуро Ј. Димовић излаже: „О преносу земних остатака Вукових у Србији. 5. „Кос“, певачка дружина Српске Будимпештанске Академске Уједињене Омладине пева: „Химну Вуку“ композицију Исидора Бајића. 6. Председник Милош Бокшан затвара свечану седницу.

(**Исправак**). У 40 броју о. л., а у допису из Плашког, изостале су и имају се уметнути после речи, на стр. 674. „тако се зло одиграло у Плашком“, ове речи: — „као што се говори.“ —

Нове књиге.

Изашао је из штампе

„Орао“

велики илустровани календар за годину 1898. Уз сарадњу српског књижевника уређује: *Паја Марковић Адамов*. Цена 1 круна (50 новчића) у Великој Кикинди штампа *Јована Радака*.

Уз календар су додана два лепа лика: Стефана Шупљикца, војводе српског, и Јосифа Рајачића, патријарха српског.

Осим осталих слика истиче се: „Мајска скупштина 1848.“ Садржина је добра и разноврсна. Препоручује се овај календар свакој српској кући.

позив.

Позивају се сва она господа, која су ма у ком добу из књижнице митрополијско-патријарашке књиге на послугу примила, да у року од месец дана, почам од првог увртења овог позива, потписаном неодложно исте књиге доставе, јер ће се иначе те књиге морати судским путем од њих изискати.

Архиђакон **Димитрије Бранковић**
библиотекар.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 192 1—3

На упражњено место *благајника* у српској правосл. црквено. шк. општини *новосадској*, овим се расписује стечај, коме рок истиче након три седмице рачунајући од првог увртења у „Српском Сиону“.

Плаћа је 600 фор. коју ће изабрани благајник примати у месечним оброцима у напред.

Дужности су набројане у правилима за чиновнике ове општине, која може добити сваки компетент.

Изабрани благајник дужан је положити каућију у износу двоструке своје годишње плаће у готовом новцу или у вредносним папирима, који су на берзи примани.

Молбенице с документима ваља послати потписаном председнику.

Избор благајника важиће до првог општег избора општинског чиновништва.

Из седнице црквеног одбора срп. правосл. црквено. шк. општине у Новоме Саду 3. (15.) октобра 1897.

К. Миловановић
перовођа.

П. Попадић
председник.

Ad К. 540. ех 1897. 193 1—3

СТЕЧАЈ.

На три упражњена места у стипендијској закладе пок. Петра Божића свако са стипендијом од годишњих 150 фор. ав. вр. расписује се овим стечај.

Молбенице поткрепљене потребним сведоџбама о свршеним наукама, о имовинском и здравственом стању, као и крсним листом молитеља ваља код подписане епархијске власти до искључиво 2. (14.) новембра 1897. поднети.

Молбенице поднесене услед стечаја под бр. 333 ех 1897. узеће се при одлучивању у обзир тако, да дотични компетенти не требају нових молбеница поднашати.

Компетовати могу на стипендију из горње закладе Срби источно-православне вере, припадници православне српске епархије темишварске, који се уче у срп. великој гимназији карловачкој, на којој академији или на којем универзитету.

Првенство имају рођаци оснивачеви, ако су источно православне вере.

Из седнице епархијске конзисторије држане у Темишвару 6. (18.) октобра 1897.

Епарх. конзист. темишварска.

СТЕЧАЈ.

189 2—3

Услед решења Слави. сварх. шк. одбора бачког од 7. (19.) септ. 1896. г. бр. ШО. 228/зап. ех 1896. и одлуке Високославног народно-црквеног Школског Савета од 7. (19.) марта 1897. г. бр. ШС. 394. и 437/21 ех 1897., постало је у овој општини једно учитељско место, на овд. српској вероисповедној школи упражњено, на које се овим стечај отвара.

Плаћа учитеља је: 300 фор., за држање повторне школе 40 фор, за грејање и чишћење школе 60 фор. у име писаћег паушала 10 фор. и уживање 16 диштр. ланаца (22 кат. јутра) оране земље на коју сам учитељ плаћа кр. порез, еквиваленат и друмарину; — ка томе још и уживање слободног стана и баште.

Изабрана учитељ дужан је Високом кр. шк. Уредбом од 1872. год. све прописане предмете предавати у оном разреду, односно разредима, које му шк. одбор доделио буде; осим тога, дужан је при свима св. црквом прописаним богослужењима у цркви за једном певницом појати, са чега се жели, да је компетенат — покрај осталих способности — и добар појац, што ће се при избору у обзир узети.

Молбенице са нужним сведоџбама снабдевене, имају се до 21. окт. (2. нов.) т. г. потписаном шк. одбору поднети.

Из седнице м. шк. одбора држане у Турији 28. септ. 1897. год.

Школски одбор.

СТЕЧАЈ.

190 2—3

Смрћу бивше овд. учитељице Видосаве Пајтићеве постало је једно учитељичко место на овд. српској вероисповедној школи упражњено, на које се овим поново стечај отвара.

Плаћа учитељице је 400 фор. за држање повторне школе 40 фор. за грејање и чишћење школе 60 фор. у име писаћег паушала 10 фор. осим тога уживање слободног стана и баште.

Дужности учитељице прописане су Високом Шк. Уредбом од 1872. год.

Изабрана учитељица дужна је примати разред односно разреде, које јој м. шк. одбор доделио буде.

Молбенице са нужним сведочбама снабдевене, имају се до 21. окт. (2. нов.) т. г. потписаном шк. одбору поднети.

Из седнице м. шк. одбора држане у Турији 28. септ. 1897. год.

Школски одбор.

ЈАВНА ДРАЖБА.

187 3—3

Дана 15. (27.) октобра т. г. у 9 сахата у јутру продаваће се у ман. Беочину овогодишњи манастирски шумски турпус састојећи се из 22 кат. јутра букових и растових дрва на јавној дражби.

Лицитациони услови могу се у свако доба код ман. управе увидети.

Пишманлук 500 фор.

У манастиру Беочину 25. септембра (7. октобра) 1897.

Управа манастира Беочина.

ОД ВЕЛИКО-КИКИНДСКОГ СРПСКОГ ШКОЛСКОГ ОДБОРА.

Бр. Е. 81./Ц. Ш. О. 67: 1997. 184 3—3

СТЕЧАЈ.

Услед умировљења овдашњег учитеља Кристофа Ајваза упражњено је једно учитељско место на овој срп. нар. вероисповедној основној школи, на које се овим стечај расписује.

Плата је учитеља 550 фор., у име станарине 200 фор. евентуално стан у натури и за случај избора му за црквеног појца у име награде 100 фор. а. вр.

Дужности учитеља прописане су школском уредбом.

Рок стечаја траје 4 недеље од првог увртштења у званичном листу „Српски Сион“.

Ваљано инструиране молбенице треба послати на председништво мест. срп. школ. одбора.

Из седнице мест. срп. школ. одбора држане у Вел. Кикинди дана 17. (29.) септембра 1897.

Паја Влаховић с. р. Ђорђе Влаховић с. р.
перовођа. председник.

Бр. 214. ех 1897. 185 3—3

СТЕЧАЈ

расписује се на парохију у Карловцу.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 6. (18.) новембра о. г.

Приходи скопчани са тим мјестом износе:

од црквене општине . . . . . 689 ф. 40 н.
од градске, кр. порез. уреда, болничке управе и шваначке полит. општине, свега скупа за сад . . 505 ф. 30 н.

Из сједнице Епархијске Конзисторије, држане у Плашком, 4. (16.) септембра 1897.

Михаил
Епископ.

ОГЛАС.

183 3—3

Од овогодишњег турнуса лежеће у опсегу општине манастира Бинше, продаваће се дана 6. (18.) октобра 1897. у 10 сахата пре подне на јавној дражби 10 јутара катастралних шуме у писарни потписане манастирске управе.

У Манастиру Кувеждину 18. (30.) септембра 1897. год.

Управа манастира Кувеждина.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

194 1—3

СРПСКА ШТАМПАРИЈА У ЗАГРЕБУ

јавља да је изишао из штампе

ВЕЛИКИ СРПСКИ НАРОДНИ ИЛУСТРОВАНИ И НАЈЉЕПШИ

КАЛЕНДАР

„СРБОБРАН“

УРЕДИО **ИГЊАТ И. ДИМИЋ** ЗА **1898.** ГОД. ЦИЈЕНА: **40 новчића или 1 динар**

КАЛЕНДАР „СРБОБРАН“

уређен је у родољубивом и српском духу и правцу. — Он доноси преко **24 најодабранијих књижевних радова**, од наших најбољих књижевника и пјесника. У њему ће читаоц наћи осим красних пјестачких и народних пјесама, приповједака правих приповједача из народног живота, и прошлости, још и поучних чланака из живота, историје, из народне привреде. Календар „Србобран“ доноси поучне саставе: „Шта сваком Хришћанинуваља знати из области православне цркве“, најважније податке о православном Србству на свих крајева и т. д. Осим књижевног и забавног дијела доноси календар „Србобран“ **50 најљепших слика** из свију Српских крајева, — знаменитих људи, и Срба родољуба, и 7 слика за лакше разумјевање ствари. Прочитао списатељ ће из ове илустрације од пуног чувеног сликара **Паје Јовановића: „Краљевић Марко и Вила“ и Бошко Југовић**, кад предводи војску на Косово, које је нарочито израђено за календар „Србобран“.

КАЛЕНДАР „СРБОБРАН“

донеси све слике израђене у чувеном и врло бечком умјетничком заводу Ангерер и Гешл, те ће бити пристале и за календар напреднијег народа. Осим забавних и поучних ствари календар „Србобран“ доноси најпотпунији и по азбучном реду састављени списак сајмова (вашара) из целе Тројединце, Далмације, Босне и Херцеговине, Истре, Међумурја, Угарске и Србије. — Календар „Србобран“ најмјењен је српском народу, и ако га српски народ буде зна и упозна са онолико љубави уважио и читао, са каквом је српском љубављу и пожртвовањем он надан, онда ће и овогодишњи календар проширити круг својих читаоца те на године у годину све љепши и усавршенији бивати. Зато се обраћамо са молбом како на више пређене растуриоце, тако и на све пр. г. свештенике, г.г. учитеље, трговце, ратаре и на сваког пријатеља српског братства и честита Србина, да поради у своме крају и околници да календар „Србобран“ што више продре у **српски народ** јер је он једино **њему намјењен!**

182 2—3

МИХАЈЛО АЛФЕЛДИ

СВЕШТЕНИЧКИ, ЦРКВЕНИ И ЦИВИЛНИ КРОЈАЧ

У НОВОМЕ САДУ, ДУНАВСКА УЛИЦА БР. 24.

НА ПОВОЉНО ЗНАЊЕ. — Част ми је до повољног знања ставити сл. црквеним општинама и преч. господи свештеницима, да сам отворио

КРОЈАЧКУ РАДЊУ

за црквено и свештеничко одело, (у Дунавској улици бр. 24.) и примам сва у ту струку спадајуће послове, као за цркву: **одежде, стихаре, ђачке и ђаконске, малове,** и т. д.; исто тако на господу свештенике: **мантије** горње или доње, **мантереса, камилавке, појасеве** и т. д. Даље примам на израду: **неба, митре** и **барјаке.** Као дугогодишњи дометник код пок. Соколовића и Св. Миловановића, стекао сам искуства, да ми у ставу сваку, како најмању тако и најпосезнију поруџбину примати и на захтевање најтачније, најбрже и по врло умереној цени извршити. Исто тако примам и **свјетовно цивилно одело** и израђујем строго по поруџбинама, најтачније и најсолидније а по врло умереној цени.

С особитим поштовањем **МИХАЈЛО АЛФЕЛД,** кројач.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништу „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 43.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 19. октобра 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, Архиепископ Карловачки, Митрополит и патријарх српски Георгије Бранковић, благоизволео је рукоположити дана 12. (24.) о. м. архиђакона Димитрија Бранковића за презвитера (свињела), а свршеног богослова Николу Макенића, именованог администратора парохије у Рачи-Бесут за ђакона; дана 13. (25.) о. м. истога ђакона за презвитера, а свршеног богослова и именованог администратора парохије у Опатовцу Душана Влидовића за ђакона; дана 14. (26.) о. м. истога ђакона за презвитера.

Наредба

православног српског светог Архијерејског Синода, упућена архидијецезанској и осталим епархијским конзисторијама у предмету произнашања знамења часнога крста.

Ad бр. 30./Син. зап. ex 1897.

Поводом тим, што је овом св. архијерејском синоду званично дошло до знања, да у учебницима за науку вере у православним српским школама ове митрополије постоје два (несугласна) учења о начину произнашања часнога крста на прсима и односно пошто му је ово питање предложено ради авторитативне одлуке — донео је овај св. архијерејски синод потписаног дана и под горњим бројем одлуку, коју у привитку под ·/. у овереном изводу седничкога записника достављамо *надлежну* с налогом, да *надлежне* учини расположење и бодро буде над тим, да се у подручним јој парохијама, црквама, манастирима и просветним заводима, а нарочито у основним школама, биле оне којега му драго обележја, произнашање часнога крста на прсима одмах и потпуно у смислу ове синодске одлуке изврши.

Из седнице православнога српског светог Архијерејскога Синода, држане у Карловцима, 29. јула (10.) авг. 1897. г.

Георгије с. р.
Патријарх.

Извод

из записника седнице православнога српског светог Архијерејскога Синода, држане у Карловцима 29. јула (10. августа) 1897. г.

Бр. син. 30.

Његово Преосвећенство господин *Михаило Грујић*, епископ горњо-карловачки, на ов-

давњу одлуку од 7. (19.) јула 1897. бр. М. 18. син. 13. уз повратак комуниката подноси свој предлог за одлуку ради решења питања о правилном произношењу знамења часнога крста на грудима, које питање је потакао срп. прав. народни школски савет поводом тим, што се у прописаној школској књизи: „Прва настава у вери за I. и II. разред основних школа од Н. Ђ. Вукићевића“ о том питању друкчије учи; а друкчије у наредби епархијске конзисторије горњо-карловачке од 8. фебруара 1896., којом се прописује: „Наставни план за науку о вјери у нељељне и празничне дане.“

По саслушању предлога г. епископа горњо-карловачкога и на питање: како треба да се знаменујемо знаком часнога и животворнога крста?

одлучено је:

У потпуној сагласности са осталим православним автокефалним црквама, које сачињавају једну свету, саборну и апостолску цркву одговорити ово:

Десном руком треба да чинимо крст, стављајући на чело три већа (прва) прста и да говоримо: **Ѥ҆ ймѣ Ѻ҆тца.** За тим спустимо руку на прса у истом виду и говоримо: **и С҃ына.** А одавде на десно раме говорећи: **и С҃вѧтаго Д҃ха** — *преносећи* у једно (руку) на лево (раме) *А кад смо се ознаменовали овим светим знаком крста* треба да завршимо овом речју: **Ѧмиѵь.**

Ово синодално решење о произношењу знамења часнога крста, као за целу овопредеону автокефалну православну српску цркву обавезно, сасвим ће знања, управљања и даље обавезне обзнане ради не само срп. прав. нар. школском савету, него и архидијецезанској и осталим овом св. Синоду подручним епархијским конзисторијама, управи овд. прав. срп. богословскога училишта и најпосле патронатима срп. вел. гимназија у Карловцима и у Новом Саду с тим, да се овим начин произношења часнога крста, како учи књижица: „Прва настава у вери за I. и II. разред“ од Н. Ђ. Вукићевића уништава и ван крепости ставља.

Разлози.

У прописаној школској књижици: „Прва настава у вери за I. и II. разред основних школа од Николе Ђ. Вукићевића“ стоји о том, како се ваља прекрстити, ово: „тако једно састављена прва три прста десне руке ставити ваља најпре на чело и рећи: **„Ѥ҆ ймѣ Ѻ҆ца“**, за тим принети их ваља на сред трбуха и рећи: **„и С҃ына**; после тога пренети их ваља на десну страну прсију к рамену и рећи: **„и С҃вѧтаго Д҃ха“** и на послетку пренети их ваља исто тако на леву страну прсију и рећи: **„Ѧмиѵь.“**

У „Наставном плану за науку о вјери“, пак што га је прописала епархијска конзисторија горњокарловачка наредбом својом од 8. фебруара 1896. бр. 54. за ваншколску младеж, а за недељне и празничне дане, пише о том истом питању ово: „Код произношања часнога крста ваља пазити, да код ријечи: **„Ѥ҆ ймѣ Ѻ҆тца“** буде правилно склопљена рука на челу, код: **„и С҃ына“** на утроби; а код: **„и С҃вѧтаго“** на десној страни, а код: **„Д҃ха“** на лијевој страни груди..“

Горња два несугласна начина произношења часнога крста на пређима били су узроком, да се управа срп. женске учитељске школе карловачке обратила срп. прав. нар. школском савету, а школски савет овом светом архијерејском синоду ради авторитативне одлуке.

Узевши на решење ово питање св. синод православне српске митрополије карловачке, као највиши представник православне цркве у земљама круне св. Стевана, стојећи у пуној сагласности и живећи у јединству вере са осталим православним автокефалним црквама, које сачињавају једну свету, саборну и апостолску цркву, и обзиром на то, што је ово питање *предмет вере*, нашао је означити за једино прави темељ решењу овамо односну садржину *симболичних* књига католичанске и апостолске цркве источне. У симболичној пак књизи: „Ὀρθόδοξος ὁμολογία τῆς πίστεως τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τῆς ἀνατολικῆς“. (Православное Исповѣданіе каоолической и Апостолской Церкви восточной) од Петра Могиле († 1647), кијевскога митрополита на питање: како треба да се знаменујемо знаком часнога и животворнога крста стоји одговор: „Десном руком треба да чиниш крст стављајући на чело три већа (прва) прста и да говориш; **„Ѥ҆ ймѣ Ѻ҆тца.** И за тим спусти руку на прса у истом виду и говори:

и Сына. А одавде на десно раме говорећи: и Светаго Дха, преносећи уједно (руку) на лево. А кад си се означеновао овим светим знаком крста треба да завршиш овом речју: Амин.“ Овом сходно је донесена горња одлука.

Из овога се види, како се вала прекрстити, а да се не огрешимо о науку своје свете цркве. Према том је јасно, да овај начин, како се прописује у споменутој школској књижици: Прва настава у вери за I. и II. разред, није правилан ни православан, јер се не слаже са опште-црквеном науком православне вере о том. А наука опште васељенске православне цркве та је, да се знамењем часнога крста исповеда и изражава *тајна св. Тројце*: Отца, Сина и Духа светога; а *амин*, као реч потврде не може бити *саставним* делом знамења часнога крста, јер не спада у састав и садржину саме тајне, која се у крсту изражава.

Ово потврђује и света заповед, коју је сам Господ дао свима својим вернима говорећи: „Крстите се во има Отца и Сына и Светаго Дха (Мат. 28. 19); а види се то и из примера самих св. Апостола, који су молећи себи и другима милост Божју, призивали „благодать Господа нашего Іисуса Христа и любы Бога и Отца и общение Светаго Дха....“ (2. Кор. 13., 13.) А најпосле потврђују то и древна сведочанства многих св. отаца, као св. Јефрема Сирина: „ма куд ишао, пре свега знаменуј себе у име Оца и Сина и Светога Духа....“ (De panoplia)

Услед свега овде наложенога морао се укинути и ван крепости ставити начин произнашања часнога крста, како учи књижица „Прва настава у вери за I. и II. разред од Н. Ђ. Вукићевића“ и одлучити, да се знак часнога крста има произносити онако, како уче симболичне књиге православне цркве и како је и у овој одлуци изречено и прописано.*

Георгије с. р.
Патријарх.

* Ова одлука начелне важности достављена је и срп. прав. нар. *Школском Савету*, управи овд. *Богословског Училишта* и *Патронатима* наших Гимназија у Карловцима и Н. Саду уз сходан допис.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Организациони штатут*
православне романске цркве у Угарској и Ердељу.

МИ ФРАЊА ЈОСИФ ПРВИ
Божјом милошћу цар аустријски, краљ чешки и т. д. и апостолски краљ угарски.

Краљевски поздрав свима, којих се ова ствар сада тиче, или којих ће се у будуће тицати.

По што се по §. 2. законског чланка 9-ог од године 1868.: за православне Романе установљена самостална, са српском равноправна митрополија, као и подизање ердељске православне епископије на архиепископију узаконило;

По што су по §. 3. истог законског чланка: православни вероисповедници уз одвојење на две једно од друге независне црквене области властни, да црквене, школске и на ове односне закладне послове своје, у границама земаљских закона сваки засебно и на њиховим црквеним скуповима, који се уз пријаву дотичног митрополита Нами поднесену од времена на време сазвати имају, самостално врше, уређују и у смислу на тим саборима донесених и од Нас потврђених правила путем својих органа рукују и управљају;

У погледу извршења ових законских одредаба за уређење црквених, школских и на све односне закладних послова православне романске митрополије подастро Нам је Наш угарски министар богочасти и јавне наставе православним романским сабором, који је наређењем Нашим од 14. августа у Сибињ сазван, под насловом „Организациони штатут“, донесене следеће уредбе, наиме:

За уводом, који о једноставности саставних делова црквене области расправља:

*) Мислимо, да ћемо задовољити своје поштоване читаоце преводом овога штатута, који се код нас често спомиње, а да ћемо њиме и ствари наше: автономног уређења нешто допринети. — Завазаће да ћемо донети у преводу и статут Ердељске римо-католичке автономије. Оба та превода отштампаће се онда у засебну књигу, која ће се моћи добити код Српске Манастирске Штампарије по цени, коју ћемо у своје време јавити. Ур.

I. о парохијама;
II. о протопрезвитератима;
III. о манастирима;
IV. о епархијама;
V. о митрополији;

са уређењем овамо спадајућих школских и закладних послова и са устројством народног црквеног сабора.

Ове уредбе на предложену представку Нашег угарског министра богочасти и јавне наставе — одобравамо и потврђујемо са следећим напоменама:

А.) Да у тачци I. општих уредаба има Наше највише надзорно право израза свог добити; тачка IX. пак има се напоменути у том смислу, да се заједнички споразум гледе установљења заједничког синода са српским православним сабором има учинити.

Б.) Да се у §. 6. за квалификацију чланства парохијског синода има условити пунолетност, и да се према томе и односни §§. 40. и 91. имају напоменути.

В.) Да се у §§-има 13. 55. и 122. садржане одредбе, које се на школске односно наставне послове односе, имају са наређењима законског чланка 38. од године 1868. у склад довести.

Г.) Да се у §§. 105. и 157. стави таково расположење, по којем изабрани епископ, односно митрополит — по потврђењу од Нас добивеном — пред Нама полаже заклетву верности.

Д.) 116. 159. и 162. §§. имају се напоменути у том смислу, да се приседници школског и старатељског савета дотичних конзисторија бирају само на време трајања синодског односно саборског изборног периода.

Е.) Да се у §§. 151. и 156. стави таково расположење: да се како за сазивање редовног сабора, тако и за сазивање сабора за избор митрополита — у смислу §. 3. законског чланка 9. од године 1868. — Нама претходна пријава учинити има.

Ж.) Да се §. 175. о употреби романског језика са наредбама зак. чл. 9. од 1868. и зак. чл. 44. од 1868. у склад доведе.

По свима напоменама састављене, и од Нас овим потврђене уредбе су следеће:

Опште одредбе.

I.

Православна романска црква у Угарској и Ердељу, као независна црква, по свом, такође законским чланком IX. од године 1868. заједченом, канонском праву, — уз неповређено одржање највишег надзорног права Његова Величанства — на основу заступствене системе самостално уређује, управља и врши своје црквене, школске и закладне послове, у сваком јој саставном делу и чињеници

По томе овај организацијони штатут расправља организацију православне романске цркве у Угарској и Ердељу, на целом простору митрополијске црквене области.

II.

Живаљ ове митрополијске области састоји се из свештенства и верних; саставни делови су јој пак следећи:

1. парохије,
2. протопрезвитерати,
3. манастири и
4. епархије.

III.

Положај, који митрополијско свештенство и народ у цркви заузима, даје право на лично или заступничко суделовање у расправи сваке црквене, школске и закладне ствари, а уједно обвезује на сношење свих оних дужности, од којих благостање цркве зависи.

Сваки саставни део митрополије има право, да своје црквене, школске и закладне послове самостално од другог с њиме једнаког саставног дела уређује, њима рукује и управља, и сваки мањи саставни део, путем својих заступника продужује своје на црквене, школске и закладне послове односеће се деловање у стварима виших саставних делова, све до митрополије.

IV.

Свако деловање у претходним чланцима поменутих саставних делова врши се путем парохијских, протопрезвитератских, епархијских синода и народног црквеног сабора (митрополијског синода).

V

Ради руковања и управљања црквеним, школским и закладним пословима поставља

се у свакој парохији и протопрезвитерату по један одбор и старатељство, у епархији и митрополији пак конзисторија.

VI.

Црквена власт у судским и управним пословима врши се у првом степену преко протопрезвитерских столова, у другом степену преко епархијских односно архидијецезалних конзисторија, и у трећем степену преко митрополијске конзисторије.

Они послови, у којима је жалбени степен измењут, обележиће се засебним одредбама.

VII.

При извршивању решидаба црквених судова или власти могу се само црквена и морална средства употребити.

Но у напредним присилним случајевима, а ради одржања реда, може се и светска власт у помоћ позвати.

VIII.

Горепоменути саставни делови митрополије унапред ће се постарати о оним душевним и материјалним средствима, која су за постизање црквених, школских и закладних цели потребна; а у колико се у митрополији и ван ње скупљеним прилозима нужни трошак не би могао покрити, могу се ради припомоћи обратити на државу.

IX.

Ради одржања догматичног и каноничког јединства двеју митрополија — романске и српске — као и ради обране заједничких интереса православне цркве признаје се потреба једног заједничког синода, који би се имао састојати из два митрополита, и из епископа из обадве митрополије.

Установљење овог синода поверава се узајамном споразуму, који ће се са православним српским сабором извршити

X

Према горенаведеним овај организационом штатут расправља следеће:

1. парохије,
2. протопресвитерате,
3. манастире,
4. епархије, и
5. митрополију.

Глава I.

Парохија.

§ 1.

Парохија, као црквена општина: заједница је Хришћана, ради издржавања једне или више цркава, школа и гробља, једног или више свештеника, учитеља и осталог потребног особља, са материјалним и моралним средствима.

Овака парохија зове се парох. матицом.

§ 2.

Она заједница верних, која није у стању једног свештеника, школу и остало потребно особље издржавати, прикључује се најближој парох. матици под именом „филијална црква“, а чланови њезини имају у црквеним, школским и закладним пословима иста права и дужности, које њихови другови парох. матице уживају.

§ 3.

Ако би која филијална црква парох. матицом постати хтела, има се ради тога протопрезвитерском столу с молбом обратити и исказати, да је у смислу § 1. способна као парох. матица опстојати.

Овака ствар има се по претходном саслушању парох. матице надлежној епархијској конзисторији на коначно решење поднети.

§ 4.

Ако би који странац хтео у парохији да се настани и чланом да постане, дужан је парохијском синоду исказати, да је православне вере; и само тек на тај начин и на основу тог доказа, а по истечењу рока од шест седмица, може се у црквену општину примити, и уживати права исте; али је уједно слично са осталима црквеноопштинским друговима дужан и терете сносити.

§ 5.

Послови парохије обављају се путем:

1. парохијског синода,
2. парохијског одбора, и
3. парохијског старатељства.

Чланак I.

Парохијски синод.

§. 6.

У парохијском синоду учествује сваки

члан парохије, који је пунољетан, самосталан, беспрекорног владања, и црквене дужности своје испуњава.

§. 7.

Послови парохијског синода су:

1. Избор чланова парохијског одбора;

2. бирање пароха, парох. помоћника, ђакона, парохијских старатеља, професора и учитеља;

3. прегледање и одобравање парохијским одбором стављених предлога за грађење, оправљање и постројење цркве, школе, парохијског дома, или других црквених, школских и закладних зградâ;

4. прегледање и одобравање одбором предложених начина за осниване фондова у црквене, школске и добротворне сврхе;

5. прегледање и одобравање од стране одбора стављеног предлога за дотацију пароха, парох. помоћника, ђакона, професора, учитеља и осталог потребног особља;

6. избор чланова за епархијски синод и народно-црквени сабор;

7. пази, да парохијски одбор и старатељство испуњавају задатке своје у смислу овог организаторног штатута;

8. подноси решења своја на даље расположење, путем протопрезвитера, надлежној конзисторији.

§. 8.

Први дан синода има се држати служба Божја за призивање светог духа.

§. 9.

Дан, када ће се парохијски синод држати, има се на осам дана напред у цркви од дотичног свештеника, заједно са предметима, који ће се расправљати, објавити, и о томе се има известити и протопрезвитер, да би евентуално и он могао у парохијском синоду учествовати.

§. 10.

Председник парохијског синода је редовно местни парох; а тамо, где је парохово место упражњено, парохов заменик. Но овај је дужан, ако је и протопрезвитер присутан, председништво овоме уступити, те у овом случају заузима он место потпредседника.

Ако је парох односно парохов заменик препречен, и ако у парохији више свештеника има, заузима председничко место најстарији по службовању; а ако у опште нема свештеника у месту, онда протопрезвитер има право поверити председништво свештенику из друге парохије.

Председник је одговоран за одржање реда и дужан је послове на расправу ставити. Послови, који нису њиме на дневни ред истакнути, не могу бити предметом расправе.

И чланови синода имају права, барем са друга три члана потпомогнуте предлоге стављати, а председник је дужан такове још за време трајања синода на дневни ред истаћи.

§. 11.

У случају каквог нереда има председник право парохијски синод распустити у којем случају дужан је он о томе протопрезвитеру, а овај надлежној конзисторији, пријаву учинити.

§. 12.

Парохијски синод држи се редовно сваке године једанпут, месеца јануара, но може се и напредно сазвати, ако се због каквог, у §. 7. наведеног, предмета на то потреба укаже, као н. пр. бирање пароха, парох. помоћника, ђакона, старатеља, професора и учитеља.

§. 13.

Парохијски синод, на којем ће се избор пароха, парох. помоћника, ђакона, професора и учитеља обављати, сазива протопрезвитер, који је уједно и председник таковог синода.

Пре него што ће синод отпочети, договара се протопрезвитер са парохијским одбором у погледу кандидовања личности. Ови пак када се ишту на свештеничко место, имају бити свршени богослови, који су и за учитељски позив спремни, и морају бити снабдевени сведоџбом од конзисторије, да су за свештенички чин способни (Вид. §. 121.).

Оне особе, које на професорско или учитељско место компетују, имају, поред у зак. чл. XXXVIII. од године 1868. прописаног оспособљења, такођер и од конзисторије стављену исправу о квалификацији приказати.

§. 14.

Парохијски синод бира из своје средине или између осталих чланова парохије једног или два бележника ради писмене манипулације, који, ако су уједно и синодски чланови, имају решавајући глас.

§ 15.

За доношење важних закључака захтева се, поред одржања у §§ 9. 10. и 13. садржаних правила, већина гласова присутних чланова.

Ако су гласови на једнако подељени, одлучује глас председников.

§ 16.

Против синодског закључка могу се за 14 дана уложити жалбе на протопрезвитератски стол, одакле се исте жалбе подносе епархијској конзисторији.

По истеку од 14 дана уложене жалбе не узимају се у обзир.

(Наставиће се).

Језуитска дрскост.

Само тако можемо назвати поступак „Katoličkog Lista“ Загребачког у његовом 42 броју, што је изражен у речима његовим, које ћемо ниже привести.

„Katolički List“ већ у два маха здвоцира за склапање конкордата међу краљевином Србијом и римском столицом — папом. Пожурује решење тога питања, којим би се доконало уређење односаја римокатоличке цркве и њезиних следбеника у Србији. Кад већ мисли „K. L.“, да решење тога питања потребује и његов савет и његове ступце, не би имали ништа против тога, и ако смо ми противног мишљења, а наиме, да је наметање „K. Lista“ у тој ствари колико сувишно, толико и смешно. За то се нисмо ни осврнали на први његов чланак о томе. Остали би равнодушни и после чланка у 42. броју, да у њему није почињен поступак, какав је кадар починити само Katolički List, за који је оспособљена само језуитска дрскост, која у њему тако често и обилно места налази.

Као једну корист, која би резултовала из односног конкордата, истиче „K. L.“ и ово:

„izbrani katolički popovi služili bi kao dobar i lijep primjer pravoslavnom sveštenstvu, te bi ga svojom izbranošću i valjanošću poticali, da se za njima povede u samozataji i muci, u sticanju za svećeničko zvanje potrebne nauke i spreme i u valjanom, za svećenika dostojnom životu.“

Шта значе ове речи? Да свију тих врлина нема у православном свештенству — бар не у краљевини Србији, и да се тамо нико не брине за спрему свештенства и т. д. И ако се тај гадни инсулт не тиче непосредно православног српског свештенства овостраног, ми смо уверени да ће га и оно са презиром највеће индигнације осудити, јер што се учини браћи нашој, чини се и нама. Браћа наша у Србији знаће тај гадни инсулт и сами одбити по заслузи. Али и ми га не можемо пустити само трагом индигнације. Ма како да је гадан, морамо га малој анализи подврћи.

У приведеним речима „K. L.“ изражена је погрда на православно свештенство у Србији и разметљиво хвалисање са свештенством римо-католичким.

Да се хвали ово, не можемо имати ништа против. Признаћемо увек, да у редовима његовима има ваљаних и узорних свештеника с разних страна их просуђујући. Али зар их нема и у православном српском свештенству Краљевине Србије? Признаћемо да и у православном свештенству има егземплара за осуду. Али зар их нема и у редовима римо-католичког свештенства? Смете ли рећи да их нема?! И то ако не у већој, али бар у истој пропорцији као и у сваком другом сталежу што их има.

Али „K. L.“ као да ће нам одмах хтети импоновати са „samozatajom“, „naukom i spremom“ свога свештенства, према нашем.

„Самозатају“ (самопрегор) римокатоличког свештенства — у Тројединци — не знамо чиме ће он доказати. Ако је целибат, установљен *ради постизавања* те крепости, уједно већ и доказ да „самозатаја“ *и постоји*, признаћемо, да је има у сваком жупном дому, под сваком реверендом у Тројединци. Али, признаће можда и „K. L.“, да целибат није такав доказ. Целибат је само један услов, да се нешто постигне. А шта све бива под фирмом целибата, то очекујемо да нам „K. L.“ каже.

Не тиче нас се „прљав веш“ римског целибата; нити нам га треба износити. Решавамо „K. L.“ те дужности, јер га свет зна и познаје, пошто нема ништа тајно што не постаје јавним. Знамо га ми и из живота појединих „мисијонара“. Него хоћемо и захтевамо ми од „Katoličkog Lista“, да нам изнесе из историје *хрватског* римо-католичког свештенства светле примере оне узвишене

и велике „самозатаје," којом се размеће, да би „изврани католички попови служили као добар и lieр primjer pravoslavnom sveštenstvu". На тим примерима и историјским доказима, најсигурнија и најистинитија биће мера и оцена самопрегора хрватског римо-католичког свештенства. А ми ћемо, ево, из пантеона српских православних свештеника да изнесемо своје светле примере, и то не све, јер их све побројати у оквиру овога чланка и не можемо.

„Католички Liste!" Скини кану и слушај са гусала српских славу српског православног свештенства. Слушај шта беседи бесни Фочић Мемед-ага.

„Док погубих *протопоп' Николу*
Из лијепа села Ритошека,
Он пашује, а ја субашујех....
Док погубих *протопопа Марка*
Из лијепа села Остружнице.
Он је паша, а ја сам субаша,
Док погубих *до два игумана*,
Аџи-Веру и Аџи Рувима,
Који знаду злато растапати
И са њиме ситне књиге писат',
Нас дахије цару опадати,
Око себе рају сјетовати,
Они паше а ми субаше....
И погубих *Аџи Мелентија*
Кој' је пи'о преко мора сиње.
Те је влашку Бабу полазно
Пак се узгред у Стамбол сватио,
И од цара ферман палатао
За стотину жутијех дуката,
Да власима богомољу гради,
Да је гради за седам година,
Начини је за годину дана,
Ево има шест година дана
Како зида покрај цркве куле,
А у куле набавља џебану
И по ноћи топове привлачи;
Видиш јолдаш, да се нечем нада!

Знаш ли „Католички Liste", не знали те јади, какви су ти светли примери, којима се ниједан народ нема да поноси. Зар ти оку подноси светлост тих великана личног хришћанског и националног самопрегора? А знаш ли, болан наш не био, за *прету Матију Ненадовића, зет поп Драговића, поп Јевтовића, ђакона Јована, игумана Пајсија* и непабројане још борце и мученике за „крст часни и слободу златну". Знаш ли за владике и све оне друге *соколове црногорске*, са часним крстом у левици и јатаганом у десници, а у борби њиховој „за крст часни и слободу златну". Знаш ли за оне *мученике Марчанске*, који падоше на муци и у самопрегору, *а под насиљем учености римо-католичких богослужбеника? Знаш* ли, море, из најновијег доба за архимандрита *Никифора Дучића* и поп *Богдана Зимоњића?*

Аз' ћеш нам рећи, можда, тако је некад било а сад није. Тако је некад било код нас, али код тебе и твојих — никад. Тако је и сад код нас — не дао Бог згоде, да ти се докаже — али код тебе никад бити неће. Јер шта твоји неки „самозатајци" умеју, на чине? Ено ти прошлих избора за земаљски сабор, ено ти Сјеничака — па се поноси с њима. Ено ти лекције жупана Ковачевића у сабору пречене, пак је заден за клобук. Ено ти Пргомеља и Дишника — па нек вам је свима тамо на част.

Гледим те, где бледиш и зелениш, но се још кочиш и довикујеш: аз' смо учевији од вас. Да ти је алал наука твоја и твојих! Наука, која по бунари тражи мајке Божје и залуђује неуки свет, и отвара механе, крај чудотворних бунара. Џаба ти науке, која са предикаоница говори и глупости којекакве, а одушевљава „пук" какво ће да доноси проповеднику „лукно", плеснке сирове а не суве и т. д.; на част ти наука, која тера из „редова" певаче у цркви, које су „непослушне" и т. д.

А зар да споменемо науку и учевност, која је чинила чуда и покоре, којих се историја човештва стиди и гроза; која је српском православном народу и његовом свештенству чинила насиља и градила неправду, коју Јеванђеље Христове љубави, истине и братства, не ће никад благословити, а којој је и данас највећи идеал папизам — а не Хришћанство.

Можете ви бити учевији колико хоћете, али никад не ћете заблистати у пројизму хришћанском и националном, као што сја српско православно свештенство у историји, и старој и најновијој. Не ћете никада имати ни св. Саве, ни хаџи-Рувима, ни игумана Пајсија, протопопа ни попа — каквима се Србство поносити може.

А зашто не? Јер вас не веже с народом вашим крв и срце, јер ниште народно свештенство, јер су ваши идеали изван народа вашег, или бар сви морају служити идеалу рим-папског апсолутизма. И кад сте у некој привидној борби начела ма којих, сва је та борба подређена једној цељи — папизму. А идеали, за које је гинуо српски православни свештеник и за које је увек спремао жртвовати све, заједно с народом својим, то су идеали хришћански, национални: „крст часни и слобода златна". Борба за те идеале, и

за све што је с њима везано и сродно — историја је српског православног свештенства, од св. Саве до данас. И ви хоћете у ту Србију — у историјско светилиште тих идеала — да учите тамошње наше свештенство „самозатаји и муци“! Како вас није стид разметати се таком дрскошћу. Језуитизам је и највећој шчави. Не, не. Останите ви где сте. За вас је терен при изборима за земаљски сабор. Ту сте момци, да харангирате „нук“ на онда, — у мишје рупе. Останите ви код Сјеничака, ту за вас роди лаворика. А где треба мушке и хришћанске „самозатаје“ — ту вас никад није било, бар не у таком броју, да сте довољни за експорт и у друге земље.

„Na papinom prijestolu ne sjede uvijek velikani širokog pogleda i srca Leona XIII,“ вели „K. List“. А кад га нема увек ни на папином престолу, — каквих све нема под престолом!

Да имамо простора прештампали би писмо* Др. Јурја Жерјавића жупника у Марији Бистрици своме једном сабрату, па да свет наш види како пише један велеучени жупник у Хрватској, те каква је учевност тога izbranika у Хрватској. Да смо пакосни као „K. List“, прештампали би и „приношено“ томе ученом жупнику, што му га писа овога лета у „Narodnim Novinama“ Мавро Гршвалд, па да се ad oculos уверн наш свет *о самозатаји* и „муци“ римокатоличког велеученог жупника. А зар је то једини егземплар?.. Но какви сте, да сте, ваша је то ствар, око „K. Lista“. Нама ни у цен, ни из цена. Али кад вас има таквих и градујоврних, онда се бар не намећите другима као учитељи.

Могли би им бити и учитељи, али само у језуитизму. Али, јер Србин, без разлике, био у мантији или у кануту, језуитизам презире као губу — останите где сте. На другом терену би се сасушили брзо.

Част римо-католичком свештенству, које част заслужује. Али не част „K. L.“, који не зна похвалити своје, а да не погрди туђе.

Образовање римо-католичког свештенства и његова учевност истиче се per regulam пред наше свештенство. Али у тој учевности, која се виндикује целом том свештенству, има доста неистине. Она се истиче на рачун појединаца. Али ми знамо, да у том свештенству има свакојаких, и с обзиром на учевност. А светлих примера учевности било је и има и у православном свештенству, па и у Србији. Образовање целокупног свештенства напредује и у Србији. Ако је заостало и за образовањем римо-католичког свештенства у Тројединици, било је и узрока. Али, дај Боже мира — постидети се неће напретком својим ни у том правцу, као што се данас може Србија мерити и у погледу науке друге са Тројединцом, па и за појас је задевати. Да је Тројединца проживела вековне у положају Србијином, а Србија у положају Тројединце — с бре, мерила би се Србија с њоме и са учевношћу свештенства. Но Србин уме џиновским кораком да корачне, кад му ора дође. Пазите, ви тамо око „K. Lista“, да вас не прескочи и са истинитом учевношћу свога свештенства.

Још једну. „Kat. L.“ рече и ово: Mi smo čitali i izvješća pravoslavnih misionata, o njihovom trudu, da u amerikanskim stranama privedu siromašne grko-katoličke Rusine iz unije na pravoslavlje, ali se njihov trud ne da niti po svrsi niti po sredstvima, a niti po požrtvovnosti prispodobiti sa katoličkim misionarstvom“. „K. List“ забрањује, да мисионарство православне Русије делује и у Азијским и Афричанским странама. Да ли тамо већег самопрегоревања показују римокатолички или православни мисијонари, о томе се је лако, и ако је сувише, препирати но удобним редакцијама. Част једнима и другима у нехришћанском друштву. Није ни једнима лако. Мисијонарство и самопрегор су тако рећи синоними. Обоје приводе Христу и у толико им је обојима част. „Kat. List“ у томе нема никакве заслуге, као што их не присвајамо ни себи. Обојици може нам бити право, да што више душа придолазе из незнабошке таме у хришћанску светлост. Где је крајна светлост, којој ће им потомци потећи, — оставимо времену да покаже. Наше је убеђење, да је Св. Православље Мисија православна руска у Американским странама није ради „сиромашних grko-katoličkih Rusina“ тамошњих. Не; него и опет ради незнабожаца. А ако ти Русини прелазе сад у Православље, пошто су се *осетили слободни* у располагању са својим душама и вереком савешћу, то је дока, да су досад и они и њихови претци у својој отаџбини били под неким притиском, који им није дозвољавао слободу савести. Ослободивши се тога притиска они постају оно што јесу и што хоће да буду, а што су им векова и праоци били. Ако при њиховом прелазу у Православље није требало по-

* Које су сасушитиле летос „Narodne Novine“.

жртвовања Gabriela Perboyra у Кини, нити оних sredstava, која се могу само prispodobiti sa katoličkim misijonarstvom, односно прозелитизмом, па ни „spletkarstva te lovljenja duša“, а ла оних: Пргомељских, Беденичких, Дишничких и Погановачких, нити насиља и покора и нехришћанских средстава, каквима се унија Марчанска спроваљала, и по другим страчама, те гонила православне Србе и из своје отаџбине, — ако свега тога није требало у Америци међу грко-католичким Русинима, све то значи једно, а то је: *да су ти Русини у потпуној слободи своје воље и свога верског убеђења и чежње прешли у Православље. То значи, да Православље само собом, светлошћу своје истине и светлошћу своје чистоте к себи приводи и себи осваја.* А то није и не сме бити хонестном Хришћанину никад, нити доказ, нити повод сумњи, у, можда, непожртвовање и самопрегор тако узорног Архипастира, као што је високопреосвештени старешина православне руске мисије у Америци — *Николај*. А језуитска дрскост Kat. Lista као да не преза ни од тога инзулта. Да, јер не преза она ни од горег и гадњег чега. Не преза она да омаловажити покушаја и *самог сврху* мисијонара православних. Прелазу у Православље није сврха хришћанска, није можда ни морална; то је последњи емисао речи „Kat. Lista“.

И сад смо на чисто с њим. То мирише на ону пашку: „Боље Ислам него Православље“. То ли је, дакле мисија — римског папизма! Кад Србин мора да се превија под батинама и разним мукама; кад мора да крв лије и да гине; кад мора да жив умире зазидан у храму своме; кад мора да бега из отаџбине своје ради свога светога Православља — то је, зар, сврха хришћанске истине, правде, једнакости и љубави!

Кад се „Іове“ душе православне по Погановцу, Пргомељу и Дишнику — на какав начин, казано вам је — то је зар сврха, с којом се не може сравнити сврха Православног мисијонарства! Да, то је онда, по „Kat. Listu“, светли пример истинитог хришћанског мисијонарства, јер му је сврха — римски папизам, којем се у таљиге упрегла и унија!

Из уније прећи натраг у прадедовску веру, то је, по „Kat. Listu“ грех. Из Православља примамљивати варком, лажју, вином, обећањима и т. д. „siromašne“ Србе у унију, то је „požrtvovnost“, која се даје „prispodobiti sa katoličkim misijonarstvom“. Је ли тако Католички Liste?! То је „апостолат мира и хришћанског духа?“ Је ли тако, нека господо у Крижевцима и Загребу? Тој „požrtvovnosti“ аплаудира се и тамо и амо; и са званичних места у незваничном руву.

Повратак извесних Дишничана у своју прадедовску веру, достојна је награда за то.

„Kupovanje i spletkarstvo te lovljenje duša protivi se duhu nauke katoličke crkve i savjestan katolički svećenik se takovim poslom ne bavi niti se smije baviti.“ Тако вели „Kat. List“, а историја друкче говори, дела противно доказују. —

Јеремић.

Осушене „сузе радоснице“.

После Пргомеља добиште господа Крижевачка апетит и на Дишник. На „свој начин“ уловиште неколико православних српских душа саградиште богомољу, поставиште свештеника свога у Дишнику. Приредиште славља и просуше „сузе радоснице“. Радост би велија, по Крижевцу и по Загребу. А ко ће знати где се и ко се све није тој радости придружио и у њојзи „сузе радоснице“ пролевао. Но као што је свако дело уније без благослова Божјег, јер против св. Православља удешено, судбина је унијатског радовања та, да увек закука: „Ала наше за мало бејаше“. Тако сто са Пргомељем, тако и са Дишником. Тако исто, као и оно 1823. године са Ласовцем, Дишником и Пргомељем. Покојном унијатском владици Станићу сад је ваљда лакше, што ће историја крај његове бруке забележити и бруку владике Дрохобецког. Ево шта о њојзи пишу „Srbobrana“:

„На 28. септембра, када се посвећивала унијатска црква у Дишнику, наш свештеник *Светозар Грубач* одредио је нарочито литургију у нашој матери цркви. Дишничани, који се не поколебаше лудим обећањима, дођоше у лијепом броју у своју цркву, искупише се око свога свештеника, па у часу када се тамо говорило, читало и махало, ми смо сви заједнички на коленима, према обреду св. наше цркве, молили се Богу да штити и чува св. Православље и мило Српство наше. А кад се тијело исправило да саслуша ријечи свога свештеника, тешке сузе лијевао је побожни народ, сјећајући се свега што су му прећи препатили за вјеру своју.

Тада, истина не бјеше међу њима оних неколико поунијаћених Дишничана. Али 6. октобра, када црква наша у Дишнику слави своју храмовну славу, дођоше и они! Да вам је било видјети. Блиједа лица, мутних упалих очију, као да их савјест изгриза, погледали су у свештеника и са неким трзањем тијела и

немиром у души слушали његове ријечи и живу жељу своје рођене мајке православне цркве.

Унијатски жупник Сегеди, којег је само Дрохобецки довео, сад види у што је дошао, те непрестано пише своме старјешини, да је све изгубљено и да њему нема станка у Дашнику. А и како ће бити када нико жив неће с њиме ни да ријеч проговори.

Напоредо с овом вијести долази нам и друга из Пригомеља. Тамо одбија сваки унијатин да се он поунијатио. Чекали су и чекали да дођу обећани попи, па кад не долазе, — тешко унијатском жупнику. Један је пишо и у Крижевце, па кад од старешине чу, да од новаца нема ништа, али да ће њему дати 10 фор. — ту биједе и грдње и пљувања у лице, свашта само не ништа узвишена.

Дрохобецки је тражио што је добио, али не ријешено да се с истим средствима не ће и други пут послужити, па још рећи, да је унија од Бога.“ — (Боже прости!)

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Св. Архијерејски Сабор.**) Краљевине Србије држи своја заседања, почам од 22. септембра о. г. до прошле недеље, под председништвом Његова Високопреосвештенства г. Митрополита *Михаила*.

(**Школски Савет**) држао је прошлог четвртка своје седнице пре и после подне под председништвом Његове Светости, патријарха, преузв. господина *Георгија Бранковића*. Присутни су били чланови: вприч. г. протојерезитер *Јован Ворота*, г. г. *Стеван Лагић*, *Др. Никa Максимовић*, *Теофил Димић* и заменик главног школског референта г. *Никола Ђ. Вукићевић*.

(**Број српских вероисповедних основних школа и учитеља.**) По најновијим званичним податцима у Угарској има, како „Ш. Л“ јавља, 403 српске вероисповедне основне школе са толико учитељских снага, и 12 српских вероисповедних забавишта са 12 забавиља. Од учитељских снага су 299 учитеља, 104 учитељице и 12 забавиља. — У Хрватској и Славонији само у 17 црквених општина постоје српске вероисповедне школе са 37 одељених школских разреда, у којима делају 37 учитељских снага, и то 25 учитеља и 12 учитељица. И тако у целој Митрополији Карловачкој имамо 440 школа са толико учитељских снага, од којих су 324 учитеља а 116 учитељица. Али зато се ипак не сећају Фонда св. Саве!

(**Успех Православља**). Противници Православља чешће већ нападаху на православну цркву, да је она црква неинсијонарска, те да према томе нема ни духа животног. Истина је, да се православна црква при своме мисијонарском раду не служи средствима, која би тај њен рад истакла у овом смислу, како то видимо да чешће биза код других вероисповести, али ипак тај њен рад полако али стално напредује. У мају о. г. прођоше два руска мисијонара крајеве Перзије и Турске, у којима живе несторијани, и у току једног месеца дана обратише у св. Православље до 500 породица, отприлике 2500 душа. Ево како о томе пише Лондонска презитеријанска „Дневна Хроника“: „Недавно је под утецајем руских свештеника, знатан број Сиранца, и у том броју скоро све презитеријанске проселите и многе присталице римске цркве, најавили жељу, да приме православну веру, и није немогуће, да ће читава та црква, која броји до 300.000 душа, пре него што се надамо, сједињити се с црквом, с којом је прекинула везе пре четрнаест векова.“

(**Прелазак у Православље**). Као што јављају „Гласник Српске Цркве“, у Сењском Руднику (Србија) прешли су у Православље два римокатолика, а 14 њих најавили су жељу да желе прећи. —

(**Архимандрит Нифонт Дучић**) одликован је по књазу бугарском орденом I реда (звезда с лентом) за грађанске заслуге, као књижевник и академик.

(**Ванредна седница Новосадског варошког предстаништва**) држана, у суботу, 11. о. м. под председништвом градоначеловиковим, сазвана је била само ради једног предмета, а то је решавање о уступању празног варошког земљишта на Хану за зидање тамошње срп. вел. гимназије. Како је за решавање таког предмета нужно, да у скупштини буде присутна натполовична већина свију чланова, — а то је 52 — то је градоначеловик, отворивши скупштину, пре свега дао пребројати присутне, и нашло се, да их има само 50, но пре него што је бројање тако рећи завршено, дођу накнадно још 3 члана, те је тако у скупштини био довољан број за решавање. Но сад се догоди чудо и покор, какав још никад досад у политичкој скупштини варошкој није био. Представници Несрби са председником тамошњег крал. суда дром Владиславом Девићем на челу, свега њих 13 на броју, подигоше се и без иједне речи изађоше из дворане, те осујетише решавање овога по просвету тако важног предмета. Срби су овим неумесним и неуљудним понашањем Несрба представника до крајности оторчени били, и градоначеловик хоради напреки закључак, да се предмет, који је на дневни ред стављен био, због недовољног броја чланова

не може решивати, и тако закључи скупштину, заказавши нову напредну седницу на дан 29. окт (10 новембра) у 4 сахата после подне, када ће овај предмет поново на дневни ред стављен бити. — Опште је мишљење, да су се представници Несрби овом приликом за то тако показали, јер им је намера, да осујете уступање споменутог кућишта за задање српске гимназије. Заиста далеко смо дотерали, да у Новом Саду не може ни за новце да се добије од народа празно кућиште, на коме би се српска гимназијска зграда подигла; а још је жалосније, да се од стране Несрба представника тако поступа према једном просветном заводу. „Бранич“.

(**Књижевно одељење „Матице Српске.**“) дошло је 9. (21.) октобра о. г. своју редовну седницу под председништвом друштвеног председника А. Хаџића. У ту седницу дошло је било преко двадесет и пет чланова, које из места, а које са стране. Седница је трајала од 3 до 7 сахата у вече. Од многих и многих предмета напоменућемо само неке важније. Учињен је поклон покојном члану књижевног одељења Илији Округићу-Срезкоју и др. Милан Савић умолен је, да му говори у славу и спомен. — Узет је на знање извештај књижевног одбора о своме раду и о раду пододбора за издавање „Књига за народ“ на задужбине Петра Коњевића. — На расписане награде стигла су четири новорпсна дела: „Жртва“, „Пут к срећи“, „Смрт краља Данила“, и „Мученик“ — На основу једногласног мишљења чланова: Јована Грчића и Радивоја Врховца није досуђено ни једноме од тих дела расписана награда. — На основу мишљења чланова Јована Вучковића и Саве Петровића досуђена је награда од 150 фор. делу Владимира Димитријевића с натписом: „Зашто се у нас Назарепство шири и како би то могли спречити“. — Према оцени члана: Јована Грчића не прима се поправљена трагедија Андре Гавриловића с натписом „Момир“. — Одређене су награде за распис из фонда Јована Наке Великосентиклушког, па је примљен предлог књижевног одбора, да се расписују награде и за преводе класичних дела. — Предложене се скупштини награде за распис из фонда Јована Остојића и жене му Терезије. — Примљен је предлог књижевног одбора о награђивању оцена дела, која се приме за „Књиге за народ“. — Примљен је предлог управног одбора о измени основног писма за стипендијску задужбину Петра Костића и поднеће се на одобрење скупштини. — Према напомени Његове Светости Патријарха српског упућени ће бити питомци стипендијске задужбине Нестора Димитријевића, да морају бар на три предмета колоквовати. — Дозвољено је А. Секулићу, питомцу Шафарикову и питомцу Романовићевом М. Боројевићу, да смеју узајамне своје стипендије. — Примљен је у начелу већ пре тога усвојен предлог члана А. Сандића, да се уведе „Бранич српскога језика“ као прилог Летопису, са особитом пагинацијом. На тај начин, по мишљењу предлагачевом, одужићемо се на најлепши начин бесмртној сени Вука Ст. Караџића Недробан предлог о томе поднеће изаслани одбор, у који су ушли још и чланови: Јован Живановић и Радивој Врховац. — На два упражњена места у стипендијској задужбини Павла Јовановића предложиће се скупштини за избор ови молиоци: Миливој Матић. Марко Јаковљевић, Петар Путник, Бранислав Крнопачини, Милош Милошевић и Емилијан Цветковић. — На једно упражњено место из задужбине Петра Костића предложиће се скупштини ради избора ови молиоци: Димитрије Конић, Стеван Костић, Павле Станивић, Марко Јаковљевић, Сима Грчић, Петар Марковић, Милорад Мијатовић, Сава Петковић. — У стипендијској задужбини Симе Ђорђевића остало је једно место упражњено. На то место предложиће се скупштини за избор ови молиоци: Миливој Матић. Марко Јаковљевић, Петар Путник, Милан Малбашки, Марко Токин, Јован Стојић, Бранко Дејановић. — На једно упражњено место у стипендијској задужбини Нестора Димитријевића поднеће се скупштини овај тројни предлог: Тодор Мирков, Васа Чарићанин, и Војислав Алмажан. — На једно место у стипендијској задужбини Гавре Романовића предложиће се скупштини ради избора ови: Јефта Ђаковић, Глигорије Арапицки и Жарко Арадски. — На два места у стипендијској задужбини Васе Јагановића и жене му Сарамфиле за трговачку струку предложиће се скупштини за избор ови молиоци: Србислав Јеврић за прво место, а за друго: Војин Мучењић, Ђорђе Васић, Жарко Арадски. Јефта Ђаковић и Јован Грковић; — на једно место за обртничку струку предложиће се скупштини за избор ови молиоци: Јефта Ђаковић. Ђорђе Васић, Јован Грковић, Живко Келић; — на два места за економску струку ови молиоци: Јован Симоновић, Глигорије Арапицки, Ђорђе Васић и Јован Грковић.

(**Српкиња — учитељица у Америци.**) Госпођица Мефила Митровић, ћерка Марка Митровића, адвоката је у Сан-Франциску за учитељицу градске женске школе. Г-ђица Митровић је прва Српкиња, која је у Америци овако часно звање постигла, што је иначе врло тешко.

(**Напредак у Богословији Београдској.**) Богословски Савет у Београду одлучио је: да се ове

године, као допуна Догматичком Богословљу, предаје на тамошњој Богословији и Апологетика у III, и Патрологија у III и IV разреду. Ову одлуку богословског Савета, по предлогу Његова Високопреосвештенства г. Митрополита *Михаила*, усвојио је и министар просвете Апологетику, по два часа недељно, предаваће г. Петар Протић, а Патрологију, по два часа недељно у дотичним разредима, предаваће г. Стеван Веселиновић, професори Богословије. Срећно и у напред!

(**Слободно зидарска ложа у Угарској**). Орган пучке странке у Угарској Alkotmány саопштава, да је слободна зидарска ложа у Угарској дозвољена и статут њезин под називом „Символичка велика ложа угарска“ потврђен 8. (20.) јануара 1886. решењем угарског министарства унутрашњих послова под бр. 2223. VII.

§. 3 тог статута гласи: „Седиште Символичке велике ложе угарске“ јесте у Будимпешти. У њезин делокруг спада цело подручје Угарске круне. Она може у сваком месту земље подизати слободно зидарске ложе или друге, акаде се оне како му драго слободно зидарске задруге“.

Клаузулу потврде на статуту потписао је државни тајник Бењицки, а министар унутарњих послова беше тада Коломан Тиса.

Члан те ложе је, као што веле, и председник друштва св. Саве у Београду г. Светомир Николајевић; и уз њега и још по неки високоумни блаженрани Срби.

(**„Értesítés и — „Србобран“**). Неко је опет лепо навео „Србобран“ на танак лед. Купио у Српској Манастирској Штампарији тисканица под називом „Értesítés“, достанио „Србобрану“, и овај — написа „огању“ белешку у 119 броју свом, која ће, осим накости нечије против именоване штампарије дуго и горко сведочити нечије незнање у „Србобрану.“

Да га исправимо.

„Értesítés“ је тисканица за састав породичних пописница *у Угарској*. Прописана је била по угарској надлежној власти, наручивана така била досад и у Српској Манастирској Штампарији као и у другим штампаријама, купована и употребљивана досад *у Угарској*. Какве ће одсад те тисканице опти, то ће знати писац „Србобранов“. Јер он зна и оно што нико не зна, а не зна ни оно што иначе и обични људи знаду. Ето, он н. пр. у „Értesítés-у“ види и повреду „закона кр. Хрватске и Славоније, запостављање српског језика *не само* мађарском већ и немачком.“ Чудо да није видео још и урок: немирима у Сјеничку и Плашком, а и унији у Пригожељу и Дишнику. Хе, шта ћемо, кад он још ни то не зна, да су за кр. Хрватску и Славонију прописане друге тисканице за састав породичних пописница, а „Értesítés“ за угарску само, и да се оне могу у поменутој — ради Brotneida немима тако, тако ћирској — штампарији „приморавања“ набавити у свако доба, као што их и набављају свештеници на Тројединце. Шта је *овом нехоли* биле, те је поручио у наручбини својој и „Értesítés“ за то управа те штампарије не може одговарати. Али можда је само зато учинио то, да се „Србобран“ популаризује и односно белешком својом.

За Тројединцу је влада прописала образац пописница, и то — латиницом. Постоји наредба, да се те пописнице и од српских православних парохијских звања примају, *у сврху рекламација војних*, издавати латиницом. Тих тисканица могао је свештеник у своје време добити, према потреби, код дотичних политичких власти бесплатно. Српска Манастирска Штампарија их нема на своме сложишту само ћирилицом штампане. А да о томе увери и сл. уредништво „Србобрана“ послала му је један егземплар уз исправак његове белешке.

Summa summarum, „Србобран“ се могао и овом приликом уверити, да нађа увек: „испећи на ражњу.“ —

(**Добротворна Задруга Српкиња Карловкиња**) приређује на дан св. Димитрија 26. октобра (6. новембра) о. г. забаву у Срем. Карловцима. Програм забаве је ово: 1. „Језерце“ од Топаловића, пева мушки збор гимназијски. 2. „Што се боре мисли моје?“ од А. Калуза, свира на гласовиру ђа. М. Спиришак. 3. „Моја суза“ од Ф. Шуберта, пева ђачица. Вида Милошевића. 4. Три слике из Горског Вијенца Петра Петровића Његоша, приказују госпођице Милана Стојановићева и Мара Хаџинова и чланови богословске и гимназијске ђачке омладине.

(**Цариградска патријаршија**) делом под утицајем својих потреба, делом побудама са стране, решила је у последње време, да предузме читав низ статистичких и историјских описа патријархата, који ће свакако бити од врло велике користи по саму патријаршију. Тако је по предлогу турске владе издана наредба по свима епархијама о прикупљању података о свима градовима и селима сваке епархије, према чему ће турска влада давати дозволу за отварање свих добротворних и учевних завода. На молбу руског археолошког института у Цариграду саставља се подробан опис свих данашњих и негдашњих манастира у крајевима сваке епархије. Данас се врло мало зна о стању манастира у патријаршији

Бар се званични орган патријаршијски „Црквена Истина“ тужи, да већ од неколико година нема патријаршија никаквих рачуна о стању ставропигијских манастира у појединим епархијама, а којих нмаде у читавој патријаршији до 70.

(**Нова папина енциклика**). Говори се, да папа спрема и трећу енциклику, о социјализму, у којој ће расправљати о правима радника на користи, које потичу из њиховог рада, потврђујући тако основе хришћанског социјализма, које је већ развијао у једној од пређашњих енциклика. Тврде, да ће та нова енциклика Лава XIII. произвести необичан утисак и начинити много ларме у католичком свету. С друге се стране опет прича, да ће папа својом енцикликом помоћи тежње хришћанских социјалиста, јер, вели, да не одобрава њихов рад, што се види и из енергичних мера против вође белгијских хришћанских социјалиста, опата Данса, које је предузео дечански архиепископ, а папа их потпуно одобрио.

(**Статистика прелаза у безверје**) у Угарској за г. 1896 показује, да је, поводом прослављеног закона о безверју, тих прелаза било у прошлој години 3990. Прелазе те учиниле понајвише чланови сељачког и нижих сталежа. А међу њима 2295 протестаната, 923 католика, 717 православних и 27 Јевреја. По полу 1809 мушких и 2181 женских. Као што се види закон о безверју најваше се свети протестантизму, и за то ови сад и протестују највише против њега и траже ревизију црквено-политичких реформа и по њима донесених закона. А ко је у своје време најпише захтевао и бранио и славио те законе? Протестанти. На сасвим је и право, да сад протестују и резонују. Човек се учи памети док је жив.

(**Ретког.**) Француски пуковник Стереових дао је оставку на својој служби у нахери, да се посвети свештеничком чину, за који се сад спрема у бискупском семеништу Аггас. Пуковник је, растајући се са друговима, рекао: „желим да будем Христов војник“. Стереових био је један од најдаровитијих официра француских и много је писао у војничкој струци.

(**Нахадни избор**) посланика на народно-црквени Сабор обављен је 15. (27.) о. м. *у Сгапарском срезу*. Свештенички кандидат радикалне странке парох *Александар Тошић* добио је 61 глас, против проте Купусаревића који је добио 49 гласова: кандидат Др. *Сима Павловић* 72, Мита Ђорђевић 21, Грађански 21 глас.

(† **Јереј Павле Ковачевић**) парох Ст. Кањишки преминуо је 15. (27.) октобра о. г. Рођен је био 1833 г. Лака му земља и вечни спомен!

(† **Јереј Јоаким Анастасијевић**), парох у Шиду, преминуо је 16. (28.) октобра о. г. у 55. својој години. Бог да му душу прости!

Од администрације.

Чекали смо све досада, не би ли се наши дужници сетили, да нам подмире своје дугове, којих има већ и од три године. А јер и даље чекати не можемо, приснљени *њиховим немаром*, предали смо их суду. Нека се, дакле, ниједан од поштованих дужника ради тога не потужи на нас, кад добије позив на суд. Ми смо били и сувише трпљиви и обазриви. Жеље ли пак избећи бар даље трошкове, нека нам пре рочишта судског подмире наша потраживања.

Нове књиге.

Изашли су на штампе:

„Србобран“

народни српски календар за г. 1898. Година шеста. Уредио га Игњат И. Дамић. Издање Српске Штампарије у Загребу. Цена 40 новч. или 1 динар. —

„Велики Орао“

илустровани српски народни календар за г. 1898. Уз прнпомоћ срп. књижевника, *уређује Андрија М. Матић* гимназ. професор. Издање српске књижаре и штампаре Браће М. Поповића у Н.Саду. Цена 50 новч. или 1 динар.

Каква је наша автономија?

Од *Дра Милана Димитријевића* (Прештампано из листа „Наше Доба“ — 1897) у Новом Саду. Штампарија Ђорђа Ивковића.

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН ЗА СРПСКЕ ПЧЕЛАРЕ

Бр. I. и 2. — **Год. II.**

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

ЊЕГОВА СВЕТОСТ ПАТРИЈАРАХ СРПСКИ

ГЕОРГИЈЕ БРАНКОВИЋ

Главни уредник: **Јован Живановић** | Одговорни уредник: **Иван Машировић**

Садржај првог броја: Мајор Хрушка — О зимовању и узимљавању пчела — Практична вредност залишних матица — Тућице — Одговори — Набирци.

Садржај другог броја: Др. Александар Михајловић Бутлеров — Практична вредност залишних матица — Наши манастари и пчеларство у прошлости — О узроцима опадању пчеларства — Пчеларство с хришћанскога гледишта — Набирци.

ПОЗИВ.

Позивају се сва она господа, која су ма у ком добу из књижнице митрополијско-патријарашке књиге на послугу примила, да у року од месец дана, почам од првог увртења овог позива, потписаном неодложно исте књиге доставе, јер ће се иначе те књиге морати судским путем од њих изискати.

Синђел **Димитрије Бранковић**
библиотекар.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 194 1—2

Српска православна црквена општина у Ср. Карловцима издаје своју гостиону „Код Пророка“ кброј 837. и 841½ од 1. фебруара 1898. год. на три године под закуп.

Дражба ће се одржати 9. (21.) новембра 1897. год. у 2 сата по подне у просторијама гостионе.

Услови се могу на дан дражбе дознати.

Председништво.

СТЕЧАЈ. 192 2—3

На упражњено место *благајника* у српској правосл. црквн. шк. општини *новосадској*, овим се расписује стечај, коме рок истиче након три седмице рачунајући од првог увртења у „Српском Сиону“.

Плаћа је 600 фор. коју ће изабрани благајник примати у месечним оброцима у напред.

Дужности су набројане у правилима за чиновнике ове општине, која може добити сваки компетенат.

Изабрани благајник дужан је положити каућију у износу двоструке своје годишње плаће у готовом новцу или у вредносним папирима, који су на берзи примани.

Молбенице с документима ваља послати потписаном председнику.

Избор благајника важиће до првог општег избора општинског чиновништва.

Из седнице црквеног одбора срп. правосл. црквн. шк. општине у Новоме Саду 3. (15.) октобра 1897.

К. Миловановић — **П. Попадић**
перовођа. — председник.

СТЕЧАЈ. 190 3—3

Смрћу бивше овд. учитељице Видосаве Пајтићеве постало је једно учитељичко место на овд. српској вероисповедној школи упражњено, на које се овим поново стечај отвара.

Плаћа учитељице је 400 фор. за држање повторне школе 40 фор. за грејање и чишћење школе 60 фор. у име писаћег паушала 10 фор. осим тога уживање слободног стана и баште.

Дужности учитељице прописане су Високом Шк. Уредбом од 1872. год.

Изабрана учитељица дужна је примити разред односно разреде, које јој м. шк. одбор доделиће буде.

Молбенице са нужним сведочбама снабдевене, имају се до 21. окт. (2. нов.) т. г. потписаном шк. одбору поднети.

Из седнице м. шк. одбора држане у Турији 28. септ. 1897. год.

Школски одбор.

Ad K. 540. ex 1897. 193 2—3

СТЕЧАЈ.

На три упражњена места у стипендијској закладн пок. Петра Божића свако са стипендијом од годишњих 150 фор. ав. вр. расписује се овим стечај.

Молбенице поткрепљене потребним сведоџбама о свршеним наукама, о имовинском и здравственом стању, као и крсним листом молитеља ваља код подписане епархиске власти до искључиво 2. (14.) новембра 1897. поднети.

Молбенице поднесене услед стечаја под бр 333 ex 1897. узеће се при одлучивању у обзир тако, да дотични компетенти не требају нових молбеница поднашати.

Компетовати могу на стипендију из горње закладе Срби источно-православне вере, припадници православне српске епархије темишварске, који се уче у срп. великој гимназији карловачкој, на којој академији или на којем универзитету.

Првенство имају рођаци оснивачеви, ако су источно православне вере.

Из седнице епархијске конзисторије држане у Темишвару 6. (18.) октобра 1897.

Епарх. конзист. темишварска.

СТЕЧАЈ. 189 3—3

Услед решења Слави. епарх. шк. одбора бачког од 7. (19.) септ. 1896. г. бр. ШО. 228/зап. ex 1896. и одлуке Високославног народно-црквеног Школског Савета од 7. (19.) марта 1897. г. бр. ШС. 394. и 437/21 ex 1897., постало је у овој општини једно учитељско место, на овд. српској вероисповедној школи упражњено, на које се овим стечај отвара.

Плаћа учитеља је: 300 фор., за држање повторне школе 40 фор. за грејање и чишћење школе 60 фор. у име писаћег паушала 10 фор. и уживање 16 дниптр. ланаца (22 кат. јутра) оранће

земље на коју сам учитељ плаћа кр. порез, еквиваленат и друмарину; — ка томе још и ужинање слободног стања и баште.

Изабрани учитељ дужан је Високом кр. шк. Уредбом од 1872. год. све прописане предмете предавати у оном разреду, односно разредима, које му шк. одбор доделио буде; осим тога, дужан је при свима св. црквом прописаним богослужењима у цркви за једном певницом појати, са чега се жели, да је компетенат — поврај осталих способности — и добар појац, што ће се при избору у обзир узети.

Молбенице са нужним сведоџбама снабдевене, имају се до 21. окт. (2. нов.) т. г. потписаном шк. одбору поднети.

Из седнице м. шк. одбора држане у Турији 28. септ. 1897. год.

Школски одбор.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

181 3—3

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ

СВЕШТЕНИЧКОГ ОДЕЛА И ЦРКВЕНИХ ЗАСТАВА КРОЈАЧ

НОВИ САД, ДУНАВСКА УЛИЦА, „КОД ЗЛАТНЕ ГОМБЕ“ БРОЈ 11.

Част ми је пречасној господи свештеницима до поводног знања ставити, да сам за **јесење хаљине** врло лепих и добрих за шање **штофова** набавио као: **первијена, доскина** и **камгарна** у свима ценама; тако исто и за **зимске хаљине** као **дејаке** са лепом фином поставом, **добром израдом** и **најумеренијим ценама**. Исто тако примам само на израду, када муштерија сама материју купи.

Част ми је и славним црквеним општинама до поводног знања ставити, да **одежде, литије, барјаке, стихаре, налоње** и све друге ствари, које у кројачку струку спадају, израђујем по најумеренијим ценама, а старије ствари примам на оправку.

Цене сам попустио у свему. Мустре на углед шаљем фрај и франко.

С поштовањем **Стева Писаревић.**

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА

ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по волји и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушцима провиђена звона,

која имају дуготрајнији, свежљивији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на више има увек готових на стоваришту.

52 12— Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 44.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 26. октобра 1897.

Организациони штатут
православне романске цркве у Угарској и Ердељу.

(Наставак).

~~Чланак II.~~

Парохијски одбор.

§. 17.

Парохијски одбор је тело, које је из средине синода изабрано, ради заступања црквене општине у спољашним пословима, ради руковања и управљања црквеним, школским и закладним газдинским пословима.

§. 18.

Чланови парохијског одбора бирају се на 3 године, но могу поново изабрани бити.

§. 19

Парохијски одбор састоји се у парохијама до 1000 душа из 10, до 1500 из 15, до 2000 из 20, до 2500 из 25, а од преко тога броја из 30 чланова.

Отац и син, дед и унук, браћа, таст и зет не могу бити заједно чланови одбора.

Парох, односно парохов заменик природни је члан одбора; а где сада више пароха има, најстарији по службовању.

§. 20.

Пошто се парохијски одбор установи, бира себи председника и бележника. Председник се бира из одборске средине; а бележник може бити и друга која погодна личност, који, ако није члан одбора, има само саветујући глас.

§. 21.

Одбор држи седнице своје по потреби, но редовно сваке године крајем месеца јула и децембра, да би могао извештаје своје о црквеном, школском и закладном покретном и непокретном иметку, као и годишње рачуне и прорачун о наступајућим годишњим потребама црквеним, школским и закладним, поднети парохијском синоду, који се има држати, јануара месеца (§. 12).

§. 22.

За ваљаност закључака парохијског одбора захтева се присутност апсолутне већине чланова и већина гласова.

Ако су гласови на једнако подељени, одлучује глас председников.

§. 23.

У делокруг парохијског одбора спада:

1. Сачињава инвентаре и држи евиденцију о црквеном, школском и закладном покретном и непокретном иметку. Инвентар се сачињава у три примерка, од којих се један код парохијског старатељства, други код одбора чува, а трећи се подноси конзисторији;

2. Стара се, да се црквено, школско и закладно покретно и непокретно имање у целости одржи;

3. Држи у добром стању црквене, школске и закладне зграде;

4. Снабдева цркву са потребним иконама, освећеним судовима, књигама и другим за богослужење потребним средствима, — школу пак са потребним намештајем и справама;

5. расписује стечај у споразуму са протопрезвитером, односно школском управом, ради попуњавања места за пароха, парох. помоћника, ђакона, професора и учитеља;

6. према договору са протопрезвитером, саставља именик кандидата, који су на места пароха, парох. помоћника, ђакона, професора и учитеља компетовали;

7. даље, набавља потребна средства за евентуално грађење и оправљање цркве, школе, парохијског дома и других закладних здања, и о томе подноси извештај парохијском синоду;

8. саветује се о начину прибављања потребних средстава за дотацију пароха, парох. помоћника, ђакона, професора и учитеља, и о томе подноси извештај парохијском синоду;

9. одређује услове, по којима се старатељи при издавању под закуп црквених, школских и закладних непокретнина имају управљати;

10. одређује начин за смештање црквеног, школског и закладног новца;

11. прегледа на крају године рачуне старатељства, и подноси их парохијском синоду;

12. бира певце, звонаре и остале црквене и школске послужитеље.

За певце се могу само оне личности бирати, који од протопрезвитера покажу сведоџбу оспособљења;

13. пази на побожност и моралност парохијских чланова; даље са моралним средствима и мањим црквеним казнама настоји, да се глупи обичаји и разузданост искорене, те ради успоставе побожности и моралности затражује помоћ од протопрезвитера, а по потреби и од епископа;

14. брани, на основу закона, углед и добар глас цркве и општине;

15. у свима по цркву, школу и закладу корисним пословима подноси предлог и жалбу протопрезвитеру и тим путем епархијској конзисторији;

16. потпомаже сиротну децу са школским књигама у похађању парохијске школе;

17. оснива парохијску књижницу ради олакшања читања корисних књига;

18. води записник о сваком послу, списе држи у реду, и чува их у писмохрани.

Чланак III.

Парохијско старатељство (епитропија).

§. 24.

Парохијски старатељи су они мужеви у парохији, којима је црквено-општински, школски и закладни иметак поверен.

§. 25.

Старатеље бира парохијска скупштина између најзаслужнијих мужева црквене општине.

Ови један с другим не могу бити до 6-ог степена у крвном и до 4-ог степена у тастбинском сродству.

§. 26.

У парохијама до 1000 душа бирају се два, до 2500 душа три, најпосле у парохијама од преко 2500 душа четири старатеља.

Старатељи бирају се на три године, но могу по ново бити изабрани.

§. 27.

Позив парохијских старатеља је овај:

1. Примају, по инвентару од парохијског одбора цео покретни и непокретни црквени, школски и закладни иметак, и рукују њиме у смислу закључка парохијског синода и одбора;

2. Чувају под требравијем црквено, школско и закладно покретно добро, наиме: повчане своте, вредн. папире и обвезнице;

Од ових кључева парохијске благајнице чуваће се по један код сваког старатеља.

Где су само два старатеља, тамо чува трећи кључ парох — а где сада више пароха има — онај парох, који на то одбором буде одређен.

При отварању и затварању благајнице морају сва три лица, код којих се три кључа налазе, присутна бити, и они су за стање благајнице солидарно одговорни.

3. воде записник о примању и издавању;

4. воде дневник о стању парохијског иметка. Овај се дневник има у два примерка водити, и један се у благајницу ставља, а други остаје код старатеља;

5. подносе парохијском одбору крајем сваке године исправне рачуне о црквеном, школском и закладном примању и издавању, и одмах се подвргавају тачном прегледању благајнице, које би парохијски одбор евентуално одредио;

6. није им слободно без дозволе парохијског одбора, односно синода, никакав у прорачуну не предвиђени издатак чинити;

7. настојавају око тога, да се црква, школа и друга здања као и црквена порта, школско двориште и двориште парохијског дома, па и гробље, у добром стању налазе;

8. Исплаћују редовно црквеном и школском особљу, саромасима и стипендистима њихове пристојбе.

§. 28

Где више црквених општина заједнички издржавају једну или више школа, тамо се из њихових одбора бира један школски одбор, овај одбор пак бира школско старатељство, и по томе:

1. Оваки школски одбор састоји се из три члана, који су из дотичних парохијских одбора и од истих изабрани.

2. Школско старатељство на сличан начин састоји се из четири члана.

3. Избор овог (школског) одбора гласи на 6, а избор старатеља на 3 године.

4. Школски одбор и старатељство у школским пословима има исти делокруг, који парохијским одборима и старатељима припада.

Глава II.

Протопрезвитерат.

§. 29.

Протопрезвитерат је заједница више црквених општина, на челу којег у црквеним, школским и закладним предметима стоји протопрезвитер. Протопрезвитер има становати у оном месту протопрезвитерата, које је за црквене општине у том протопрезвитерату најпогодније.

§. 30.

Послови протопрезвитерата обављају се путем

1. протопрезвитератског стола,
2. протопрезвитератског синода,
3. протопрезвитератског одбора, и
4. протопрезвитератског старатељства.

Чланак I.

Протопрезвитератски стол.

§ 31.

Протопрезвитератски стол је у црквеним стварима она власт, која у овим стварима у опште, а у ниже наведеним стварима поназоб сачињава првостепену власт у митрополији.

§ 32.

Протопрезвитератски стол састоји се осим протопрезвитера или заменика му, као председника, из шест свештеника као чланова са правом гласа, — даље из брапитеља брака и једног бележника, који саветујући глас имају.

Последња двојица могу бити и парохијски помоћници, ђакони или из световног реда. У дужност бележника спада: вођење записника, израда писмених послова и извода, и надзор над писмохраном.

§. 33.

У делокруг протопрезвитератског стола као првостепене власти спада:

1. Расправља и евентуално решава међусобне распре свештенства, жалбе црквених општина, претеране намете штоларних пристојаба и друге од свештеника проузроковане злоупотребе, ускраћивање штоле и других законитих свештеничких берива од стране црквених општина или појединаца;

2. расправља и евентуално решава у канонском делу веридбене и брачне распре;

3. надзирава тачно вођење матрикула и других парохијских записника; расправља друге црквене и свештеничке дисциплинарне ствари, које су од конзисторије протопрезвитератском столу као првостепеној власти упућене; — прегледа избор пароха, парох. помоћника, ђакона и других црквених личности.

4. пази на владање црквених лица.

§. 34.

За допадање ваљаног решења нужно је, осим председника и бележника, да су четири члана присутна,

§. 35.

Чланови протопрезвитератског стола не могу бити између себе у крвном сродству до 6-тог и у тастбинском сродству до 4-тог степена, нити могу учествовати у оним расправама, у којима су са парбеном страном у сродству истог степена.

§. 37.

Протопрезвитератски стол држи своје седнице редовно сваког месеца, по у хитним случајевима може држати и ванредне седнице.

§. 37.

Жалбе од протопрезвитератског стола на епархијску конзисторију могу се уложити за 14 дана. Доцније уложене жалбе не узимају се у обзир, закључак протопрезвитератског стола извршив је, изузев са бракоразводом свршене брачне парнице, које се имају дотичној конзисторији уреда ради поднети.

Наставиће се

Доказ Божјег бића кретањем свијета

Од М. Мишола.

С француског превео **Јован Узелац** свештеник.

(Свршетак.)

III.

Понајприје, физика одбацује то бесконачно и вјечно мијењање, по ком би се свијет кретао, и могао се у будућности кретати без свршетка и почетка. Међу сјајним теченивима модерне знаности, најдрагоцјенија је и најљепше наде пружа мислиоцима (који се с филозофском знаности баве), механичка теорија топлоте или термодинамика. Полазећи с гледишта да је топлота нека врста кретања најмањих дјелића материје, те по том би промјена топлоте у кретање, и кретања у топлоту био прелаз из једне врсте кретања у другу, — пита се, не би ли се термичке теорије могле свести мехолици, т. ј. процијенити топлоту у кретањима, које механика може мјерити; другим ријечима процијенити калорије у килограметре[4] и килограметре у калорије.[5] То је пошло за руком, и могу се по апстрактним омјерима броја, изразити омјери и еквиваленти топлоте и рада т. ј. кретања молекуларног и кретања маса. Охрабрени тим првим резултатом, прешли су своја испитивања на звук, свијетло, и на електрицитет; и већ се надају, ма да остаје још много непозната, растумачити, да ће свести све појаве физичке, па и кемичке, на форме и на кретања.

По том ће све знаности, којима је предмет анорганичка материја, замијенити механика, кад постане општом физичком знаности.

Таким мишљењем и у том правцу, јако се баве физичке знаности. Хоће ли, и у ком ће времену то постићи, тешко је предвиђети. Ми мислимо, да можемо казати, да главна тачка све те теорије, наиме, промјена кретања у топлоту и топлоте у кретање, може се сматрати непријепорном. Факта, на која се ослањамо јесу многобројна и различита. Ево једног обичног примјера:

Тане избачено из топа или пушке кад пане, угријало се је као да долази из усијане пећи. Како то? Кад је стављено у топ, било је ледено можда као лед. Откуд се је дакле угријало? Отуд, што се кретање, које угријева његову масу, кад се уставило, није уништило, већ измијенило. Од кретања масе хитац је учинио кретање молекуларно, т. ј. кретање топлоте. Хоћете ли јаснијих доказа, за најобичније искуство? Шта сте учинили ви, кад ударајући неки тврди предмет, угријете и предмет и чекић? Промијенили сте из кретања

[4] јединица радње којом дижемо један килограм један метар високо. Прим. прев.

[5] јединица топлоте. Прим. прев.

у топлоту. Узмите путнички влак. Одкуд му кретање, које ће вас са највећом брзином однијети? То је топлота угљена, која се у локомотиви промијенила у кретање.

„Па кад је тако, — рећи ће атеисте, зашто не би свијет по том мијењању ступао кроз цијелу вјечност. Космос би тако, игром својих битних сила реализовао то кретање вјечно, које је запамало толико сањара и за којим је трчало толико не сретних истраживача“. Да, ал и за њих и за космос, апсолутно вјечно кретање само је неостварени и лажни сан.

Заиста промјене, које се збивају у свијету, неизједначују се потпуно. Има тих трансформација, које се не повраћају више. Свако кретање даје коначно топлоту, али реципроцитет није потпун; јер особито при трењу ил ударцу, губи се један дио топлоте; а да не може произвести кретања. Кретање или видљива енергија, претрпи, дакле, неки стални губитак на рачун молекуларног кретања или топлоте. Приписимо сунчаном систему тај закон, ког је Клаузије открио и назвао законом entropie. Кретање звијезда, које сачињавају наш систем, умањује се непрестано због свог претварања у топлоту, те ослабљава стално и једном ће га пестати. Не има сумње, да је то вријеме још веома далеко, али ми полахко ступамо к њему, јер се неизмјерна снага троши; а и наше, на мали број вијекова ограничено искуство, не даје нам о том сумњати. Ако је тај закон знанствено истинит, резултат, ког ће у будућности произвести јест несумњив; али ни М. Clausius, ни М. Hirn, ни Mayer, оснивајући термодинамике, ни мало не сумњају у егзистенцију закона entropie и његових неизбјежних посљедица.

Имам пред собом текст М. Clausiusa и могао бих вам га цитирати, но волим позвати се на други авторитет, да укажем јавно штовање двојици одличних људи, који су животом својим јасно доказали, да човјек у исто вријеме може бити искрени научењак, дубоки фил зоф и искрени вјерник.

Ево што је о том питању, којим се бавимо, писао пред двије године М. Dupre, доцент факултета знаности у Ренесу. Резумирање тих закључака узећу од Tome Henri Martina, ког ви сви знате, бар по његовим списима и чијем сте се огромном енциклопедичком знању дивили.

Свађајући мисли М. Duprea, свога колеге и пријатеља, каже он о будућности физичкој у васиони, пошто је формулирао закон entropie: „Дакле, цијели систем тјелеса у кретању, тежи релативном миру маса, из којих се састоји, а то ће постићи у неком коначном времену, након ког ће, сва релативна кретања свију маса, претворив се у топлоту или молекуларна кретања, постајати у масама у миру, и никакво кретање тих маса, не ће се моћи више произвести због природних узрока.

Но, ако се неки систем тјелеса може кретати само у неком ограниченом времену, и ако то кретање мора престати, то је због истог узрока то кретање морало и почети.

Та консеквенција је озбиљна; и ми ју као М. Martin понављамо: „сума кретања, кад се испрши у неком коначном времену, не може егзистирати бесконачно“, а то ће рећи, да је физичко кретање почело у свијету. Атеисте дакле, своју хипотезу вјечног и бесконачног кретања не могу ослањати на механичку теорију топлоте. Термодинамика не само да не потпомаже ту хипотезу, већ ју обара. Оружје, које су зграбили, да се боре против истине, сломило се у њиховим рукама и њих рањило.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Луг Станишић** парох.

(Настаиак.)

Да докажу, да је крст знамење греха, назарени приводе и место из св. писма. На да прочитамо место то: „Христос је нас искупио од клетве законске поставши за нас клетва, јер је писано: проклет сваки, који виси на дрвету.“

Ко је, дакле, проклет — Христос? Не — ми смо проклети; али је Христос распевши се за нас на крст „постао за нас клетва“, и тиме „нас искупио од клетве законске“, али уједно проклетство крстом, и на крсту уништио, тако, да ни Он под клетвом остао није. — На кад је Христос приковав на крст наше грехе, тиме „нас искупио од клетве законске“: је ли он тиме учинио дело по себи грешно? Грешно ли

је зар дело туђе грехе на крст прикивати, туђе грехе крстом уништити? Грех ли је зар то — другога од греха ослободити?

Не, то грех није, и бити не може. А кад прикивање наших греха на крст није дело грешно: онда ни крст, који потсећа на дело њему извршено, знамење греха бити не може. — Збиља! Је ли назареним мрско оно место, где су се они каква зла, беде и невоље ослободили? Ако је њима то место мрско, нама је то место и одвише мило и драго. А хоћемо ли већега зла, горе беде, теже невоље — од греха? И ми гледајући на крст, на красно дрво са радошћу и уживањем, а срцем и душом пуном благодарности велимо: ето, то је дрво, на коме је наш добротвор, наш Спаситељ грехе наше приковао, уништио.

Ако назарени мисле, да ми у речима Христовим: „Ко не узме крст свој и не пође за мном, није Мене достојан“ под „крстом“ подразумевамо збиља „какав крст од дрвета“ — онда им се чудити морамо; онда им рећи можемо: имате очи, а не видите, имате разум, а не мислите. — Та кад би ми у место томе под „крстом“ подразумевали „какав крст од дрвета“: онда би назарени морали видети на једнога од нас, како је збиља узео некакав „крст од дрвета“, па га носи. А кад тога не видеше, како су онда на тако што могли и помислити, а још више, како су могли, тако што веровати?!

И ако ми, не мислимо, да се у горњим речима Христовим под именом „крста“ има разумети „какав крст од дрвета“ — ипак нам то ништа не смета, да ми крст, и то крст „од дрвета“ поштујемо, пред њим се клањамо и њега целивамо.

„У св. Писму реч — црква употребљава се у двојаком смислу: врло се често њом назива заједница људи и наиме заједница сједињена савезом вере; а који пут сам храм Божји, куда се сакупљају верни ради заједничкога богослужења“ (Макаријево „Догматичко Богословије“ у Шевићевом преводу, други део, стр. 159. под 37.) Да наведемо место св. Писма, где се именом и називом „црква“ означава „заједница људи сједињена савезом вере“: „А кад дођоше и сабраше цркву, казаше све, шта учини Бог с њима . .“ (Дела IV., 27.); место пак на коме се „црквом“ означава „сам храм Божји, куда се скупљају верни ради заједничкога богослужења“: „И уђе Исус у цркву Божју и изгна све, који продаваху и куповаху по цркви“ (Мат. 21; 12).

Кад, дакле, реч и име „црква“ има два значења, те се именом тим један пут означује нешто видљиво — друштво оних, који у Христа верују, а које друштво — у целини — ми својим очима видети не можемо: за што да онда не би могли мислити, па и веровати, да се и „крст“ у св. Писму у двојаком значењу употребљује; те да се именом „крст“ једном означава нешто видљиво — крст „од дрвета“, на коме је Христос разапет; а другом, да се именом „крст“ означава нешто видљиво — оне муке и страдања, које је Христос на красном дрвету поднео и претрпио?

Питање је само: има ли доиста у св. Писму таких места, која би тој мисли и вери нашој за основ служити могла?

Место св. Писма, у коме се именом „крст“ означава нешто невидљиво — муке и страдања Христа Спаситеља — јесте оно исто, које назарени у свом приговору наводе: „Ко не узме крста свога и не пође замном, није мене достојан“ (Мат. 10., 38). — Али има у св. Писму такових места, у којима се под именом „крст“ никако „трпљење и страдање“ Христово разумети не може. Тако: 1.) Христос је „понизио сам себе поставши послушан до саме смрти, а смрти крстове. (Филиб 2., 8.) Овде под „смрћу крстовом“ не можемо разумети „смрт трпљења и страдања,“ него само смрт, коју је Христу „крст“ да како „од дрвета“ — задао. Узимо ли, да се под „смрћу крстовом“ има разумети „смрт трпљења и страдања“: онда би под „смрћу крстом“ могли разумети сваку смрт, јер код сваке смрти човек „трпи и страда,“ а не би могли разумети само смрт Христову на крсту. —

2.) Христос је дошао „да помири с Богом обоје у једном телу крстом, убивши непријатељство на њему“ (Ефес. 2., 16.) Овде се изриком каже, да је Христос „убио непријатељство на крсту“; па хоћемо ли — у смислу назаренскоп — мислити и веровати, да је Христос „убио непријатељство на трпљењу и и страдању“ своме? — Не! Он је трпљењем и страдањем својим могао „убити непријатељство“; али га није могао убити *на* „трпљењу и страдању“ своме; него је „убио непријатељство на крсту“ тј. на крсту „од дрвета“. А

какво је то „непријатељство“, у чему се оно састоји? То „непријатељство“ јесу — греси наши, или боље, јесте оно „проклетство“, које смо ми гресима својима на себе навукли, и које је „проклетство“ — по признању и учењу самих назарена — Христос „убио“, односно приковао на крст.“ да како „од дрвета.“ —

3). „Реч је крстова лудост онима, који гину; а нама, који се спасавамо, сила Божја“. (I. Кор. 1., 18.) — Да се „под речју крстовом“ не може разумети само реч о „трпљењу и страдању“ Христовом, него и реч о „крсту“ у строгом смислу речи, т. ј. о дрвету на ком је Христос разапет — то јасно сведоче наведена два места св. Писма; да ми у крсном дрвету видимо и гледимо „силу Божју“ — то је речено; да у дрвету — по Божјој вољи — може бити „сила Божја — то је доказано. Остаје још да видимо, која „реч крстова“ може бити и јесте „лудост онима, који гину“; да ли „реч крстова“ у смислу „трпљења и страдања“, или „реч крстова“ у смислу поштовања онога дрвета, на ком је Христос разапет? — Апостол вели: „ми проповедамо Христа разапета. Јеврејима саблазан а Грцима безумље“ (I. Кор. 1., 23.) Ако је већ проповед о распећу Христовом могла изгледати, те доиста и изгледала „Јеврејима саблазан, а Грцима безумље“: онда је поштовање онога дрвета, на коме је „Христос разапет“, Јеврејима и Грцима, — и то „онима, који гину“, који, дакле ни веровати могли нису, да је тај на крсту „разапети Христос“ и био и бити могао истинити Божји Син и прави Бог — морало изгледати правом „лудошћу“. Док би „трпљење и страдање“ за Христа, и односно за Бога, Грцима, а још више Јеврејима могло бити и појмљиво и разумљиво, јер и код Јевреја за Бога и веру многи „ругање и бој подносише, па још и окове и тамнице; каменьем побијени бише, искушани бише, од мача умреше; идоше у кожусима и у козјим кожама, у сиротињи, у невољи, у срамоти“ (Јевр. 11., 36.—37.); али поштовања онога дрвета, на коме је божанство мучено, тога баш никако схватити не могоше, а најмање то умесним и богоугодним сматрати могоше. —

На, ето, баш и сами назарени крста само с тога не поштују, што им доиста изгледа „лудост“ поштовати оно дрво, на коме је Христос „претрпео најгрозније муке, и на њему издахнуо“; њима поштовање и клањање крсту изгледа толико исто неумесним и лудим, колико и поштовање и клањање обичним — вешалима; с тога и сматрају и називају крст — вешалима.

Рекох већ, да се крст може сматрати у неколико и вешалима, јер је Христос на њему доиста „најгрозније муке претрпео“; јер крст беше средство за мучење, као и обична вешала; с тога св. црква и поји: „Обешен на дрво, једини силни, сву си тварь усколебао.“ (Стиховња стихира — 4. гласа).

На умимо, дакле, крст као вешала. Али запитајмо: ко је на та вешала имао бити разапет? — Христос? Не! јер за какво зло, за какав би грех имао бити обешен? На тај крст имали смо бити разапети управо — ми; али место нас — узеп наше грехе — разапео се Христос. Али се разапео тако, да — осим претрпелих на крсту мука — ништа изгубио није; на против добио је, јер је тиме извршио вољу Оца свога небескога, ради чега је и слао на земљу. Он је, истина, на крсту „издахнуо“, на крсту душу своју испустио, душу своју положио, али не тако, да је за навек изгуби, него да ју опет узме; као што сам то сведочи у св. Писму: „За то ме Отац љуби, јер ја душу своју полажем, да је опет узмем. Нико је не отима од мене, него је ја сам од себе полажем. Власт имам положити је и власт имам узети је опет. Ову сам заповест примио од Оца свога.“ (Јов., 10. 17.—18.)

На кад је тако: зар да не поштујемо баш и она вешала, на која се други неко, а ради нас, обесити дао? Зар да са радошћу и ужиавањем не гледамо на оно дрво, на коме је неко својевољно, а без икакве штете, напротив за добит нашу, за нас муке мучио? — А поштујући крст ми тиме не ћемо да покажемо и докажемо, колико се радујемо, што је Христос на њему мучен; напротив, ми тиме хоћемо да засведочимо, колико смо му благодарни, што је за нас грозне муке мучио, и колико нам је жао, што смо га ми својим гресима на те муке ударити могли. Поштовање крсна дрвета ми бисмо чисто ради — бар колико толико — учествовати у крсним мукама Христовим; поштовањем крсна дрвета ми бисмо чисто ради у неколико олакшати крсне муке Христове.

А да крст и није оно, што је и свако оруђе за мучење, што и свака вешала, пока-

зује и доказује то, што на њему не беше разапет и мучен обичан злочинац; а да Христос обичан злочинац не бе сведочи то, што га ми поштујемо и славимо — а никад и ником ни на ум падало није, да поштује и слави онога, који је на крст разапет, на вешала обешен бити имао А кад Христос није обичан злочинац: онда ни крст није и бити не може — обична вешала. Него је крст дрво на коме је разапет Бог и које је дрво поприскано и тиме освећено пресветом крвљу Сина Божја. —

Још нешто. Клањајући се крсту, синови св. наше православне цркве ово певају: „Крсту твоме клањамо се, владико, и славимо твоје свето васкрсење.“ Крст нас, дакле, не потсећа само на муке и страдања, него и на васкрсење Христово; јер да не би смрти, не би ни живота; да не би крста, не би ни васкрсења. Крст је, да рекнемо, почетак, а васкрсење свршетак нашега спасења: па ако нам је жао весели и радосни свршетак, не може нам бити мрзак ни тужни и жалосни почетак; јер је то у свези, јер је то целина.

Наставиће се

Одговори на питања из пастирске праксе.

Реферат јереја **Светозара Грубача.**

I.

„Смије ли православни свештеник познату формулу: Крщаєтсѧ рабъ (раба) божій (ийскъ) во имѧ Отца, аминь. И Сына, аминь. И сватаго Дѣха, аминь. Нынѣ и присно, и во вѣки вѣковъ, аминь, *произносити скраћено:* Крщаєтсѧ рабъ (раба) божій (ийскъ) во имѧ Отца, и Сына, и сватаго Дѣха, нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ, аминь? *Ако не смије, ко је дужан да изговара реч* „Аминь“ *— да ли свештеник сам или ко други?*“[1]

И ако, на први поглед, изгледа да ово питање нема за нас стварне важности ипак смо врло благодарни брату, који тражи да се ствар у јавности расчисти. Кад би се могло и смело рећи, да је прости комодидет и ништа друго назвао овакву праксу, можда би и питање ово изгубило нешто од своје вредности. али како је ту посреди још и нешто друго, добила разматрање наше скроз консервативни карактер, а то је, код решавања оваких питања, једна од најважнијих страна.

У историји чиноследовања крштења[1] има већ у IV. и V. веку сасвим поудана сведочанства да је реч „Аминь“ била у употреби при форми крштења, као и за то, да се та реч редовито додавала после сваког лица св. Тројице Така формула може се наћи у *Севера натријарха Антиохијскога*,[2] и у доцније обележена је код *Јована Мосх*,[3] *Теодора Чтеца*.[4] а има јој трага и даље до VIII. века.[5] Од VIII.—X. века важи пак формула у свом скраћеном виду: **Крщаєтсѧ Н. во имѧ Отца и Сына и сватаго Дѣха.** Ту не налазимо више реч „Аминь“ после појединих лица св. Тројице, па ни закључних речи: **Нынѣ и присно, и во вѣки вѣковъ, аминь.**[6] Полазећи даље од X —XI. века ступа познати додатак поново у праксу[7] а у XI V. веку видимо, поред оне из VIII.—X. века, употребу потпуне савремене формуле, премда без додатка: **Нынѣ и присно, и во вѣки вѣковъ, аминь.**[8] Тако је било и у XV. веку,[9] ма да је нађено и скраћених формула н. пр. код *Симеона Солунског* и др. Тек у XVI. веку добила је формула крштења сталан савремени облик,[10] премда још и у то време јавља се по где где пређашња пракса из VIII.—XI. века.[11]

У руској цркви избија формула крштења у савременом потпуном облику први пут у XV.[12]

[1] А. Алмазовъ: Ист. чиноп. крещ. и муѵоѵ. стр 338.

[2] Curs. Compl. Theologiae Tom. XXI. col. 1199.

[3] Prat. Spirit. cap. CLXXVI.; Curs. Compl. Patrol. Ser. Graec. Tom. LXXVII. par. III. col. 3045.; Луг. Дух. въ русск. пер. М. 1848. стр. 187. 287.

[4] Извлеч. изъ д. истор. кн. II. гл. XXV.; Curs. Compl. Patrol. Ser. Graec. Tom. LXXXVI I. col. 196—197.; въ русск. пер. Спб. 1854. г. стр. 523.

[5] Tornelius: De baptismo. Curs. Compl. Theolog Migne T. XXI. col. 347.–348.

[6] Goar: Εὐχολ. pag. 292.—295.

[7] Εὐχολ. ркп. Румянц. Муз. Сев. собр. Nr. 474, 50.—51.

[8] Исто. Nr. 472. л. 216. об. 217.; Тжткомъ ркп. синод. библ. Nr. 279. л. 229—230.

[9] Εὐχολ. ркп. М. синод. библ. Nr. 280. л. 95. об.

[10] Goar: Εὐχολ. pag. 290.

[11] Εὐχολ. ркп. Синод. библ. Nr. 343. 12.—14.; ркп. Рум. Муз. Сев. собр. Nr. 473. л. 17. об. 18.

[12] Требн. ркп. Солов. библ. Nr. 1085. л. 180.

* Честити и вредни писац ових одговора, г. *Светозар Грубач*, парох у Брњашници, (пошта Гаревци), примио је вољно на себе стални реферат под овом рубриком. Упоређивању поштоване читаоце на то, колико их, да се питањима из пастирске праксе, у погледу њих би били у недоумици, изволе што чешће обраћати било непосредно на г. Грубача, било на ово уредништво. Питања ваља, са односним објекцијама, врецизно формулисати. Ур.

за тим у XVI.[13], а у XVII. веку већ је уведена у сва штампана издања.[14]

Така су ето историјска факта у прошлости праксе грчке и руске цркве. На томе основу почива и формула у свим данашњим нашим требницима и ту ваља тражити почетак и извор њезин. Кад не би у питању нашем, како смо горе казали, стајало посреди ништа друго, било би и ово доста да нас убеди, да смо дужни држати се древношћу утврђеног устава у официјелној књизи.

Тиме, дакле, није ствар свршена. *Унијати* употребљују при крштењу скраћену формулу без речих „**аминь**“.[15] То су нашли код *Латина*[16] па тако мора да и код њих буде. Код нас није тако. Црква је наша начисто са тим питањем. *Петар Могила* одговорио је на латинско-унијатске приговоре *архиманд. Сакковича* овако: „Кажеш да, кад свештеник облива дете водом или кад га погружава у воду, — произноси трипут: „**аминь**“. Одговарам: то чинимо не ради тога, што без тикратног произношења „**аминь**“ крштење не би било дејствително, него је то црква наредила за то, да се тиме јасније назна и трикратно погружење и тројачност св. Тројице. Латинска форма крштења когда би имати сву силу и без речих „*ego*“ и „*amen*“, али кад би свештеник с намером изостависо коју било од тих речи, смртно би сагрешио као преступник црквене уредбе (читај о томе *Scrutinium Sacerdotale Fabii Incarnati fol. 26. Tract. 2 Par. primae*). *Тако би сагрешио и наш свештеник, кад би с намером изостависо што што је установила св. црква.*“[17]

Довде смо решили први део питања, а сад ваља да одговоримо: *ко је дужан да изговара реч* „**аминь**“?

Православно исповедање вере католичанске и апостолске цркве источне“, у одговору на 102. питање, каже: „. . . . свештеник изговара ове речи: **ѥ҃ ймѧ Ѻ҃тца, аминь. И Сы҃на, аминь. И ст҃аг҃w Дх҃а. аминь.** („**Ямнь**“ треба да изговара кум.)[18] У грчком, латинском и немачком тексту гласи то место: „εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς ἀμήν καὶ τοῦ Υἱοῦ ἀμήν καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀμήν (ὁ ἀνάξιος ἐφέλει προτρέψειν τὸ ἀμήν) — In nomine Patris Amen. Et Filii. Amen. Et Spiritus Sancti. Amen. (Nota. Susceptor, sive pater lustricus respondet: Amen.) — Im Namen des Vaters. Amen! und des Sohns. Amen! und des heiligen Geistes. Amen! (Amen muss der Taufpathe sagen.)“[19]

Објашњавање овако утврђенога правила нашли смо у књизи *архијепископа Вениамина*. Ту је речено: „Овде ваља знати, да је трипут „**аминь**“ напштампано у требнику између лица св. Тројице, ради тога, да га произносиоци *кум и прасушни*, који су сви скупа и при сваком погружењу дужни произносити „**аминь**“, за знак, да исповедају оно што се свршава, као што бива и код постригања чтеца и појца. . . Да се пак избегне мешање, боље је кад се у руским требницима та реч (**аминь**) штампа другим мастилом трипут између лица пресвете Тројице, него ли кад се она отштампа једним мастилом и једнаким словима са осим божанским речима.“[20] Све ово оправдано је и почива на јаком основу, који је положио још *св. Кирил Александријски*.[21]

Остаје још у питању закључни додатак: **Нынѣ и присно, и во вѣки вѣковъ, аминь.** „Ако прем ове речи — вели *архијепископ Вениамин* — нису Христове, но свештенике, после како је нарекао речи Христове, смије их придодати да њима означи своју жељу и молење, да благодат, саопштена у крштењу, пребуде на оном који се крсти у све векове. Оно четврто и завршно овде „**аминь**“ не односи се више ни на једно лице св. Тројице, него је само закључак довршеног молења“,[22] и произноси га *сам свештеник*.[23]

Тиме је ето питање расправљено и довољно мотивирани одговор гласи: *православни свештеник не смије изоставу формулу произносити у скраћеном облику, јер би то била према обреду унијатском.* — „**Ямнь**“ *у*

[13] Чтен. въ общ. истор. и древн. 1860. г. кн. II. отд. III., стр. 34.

[14] Филаретъ (серон): Опытъ слич. чинов по кн. над. при нерк. пати патр. М. 1875. г. стр. 26.

[15] Требн. почаевск. стр. 21.

[16] Ritual. Sacrament. стр. 17.

[17] Λάβος, стр. 15.

[18] „Истина“, год. III., стр. 264.

[19] Ὀρθόδοξος ὁμολογία τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τῆς ἀνατολικῆς, стр. 166.

[20] Нови Скрижаљ, гл. VI. § 15. стр. 357.

[21] Толк. на 12 гл. Ев. Јованна.

[22] Нови Скрижаљ, гл. VI. § 16. стр. 357.—358.

[23] К.-Никольскій: Пособ. къ изуч. уст. богосл. прав. пер. стр. 632; Н. Сильченковъ: Прав. рук. при отвор. приход. требъ, стр. 16.; С. В. Булгаковъ: Прав. рук. къ совер. богослуж. прав. цер., стр. 106.

трн пут изговара кум и присутни, а четврти пут — сам свештеник.

„Српске задруге побожних људи“

(Писмо уреднику „Српскога Сиона.“)

Поштовани Господине уреднпче! У 36. броју „Сиона“ од ове године, а међу белешкама, спомињу се „Српске задруге побожних људи“. По тој белешци означена је цел тих задруга као племенита, и претпоставља се, као да ће такс задруге сузбити секту назаренску. Бојати се само да оне и нехотице не постану опасне већ само због тога, што се чланови тих задруга називају међусобно евангелицима, а то би их могло одвести у заблуду евангелиста протестаната. С тога се упозорује свештенство да буде на опрезу.

И овде има таковпх задруга. Чланови нетих се заиста одликују ревношћу у похађању црквеног богослужења, и у опште спољним изражавањем побожности. Изглед им је смеран, повучени су у себе тако, да се већ на први поглед могу познати. По казивању њихову сва им је брига и мисао на то управљена: Како ће овде на земљи по вољи божјој живети, да би се могли спасти. Вредни су и трезвени. Организације за сад немају никакве. Главно им је то, што се у недељне и празничне дане после подне скупљају код једног или другог члана; ту читају и „тумаче“ св. писмо, певају познатије црквене песме и тропаре, читају животе св. угодника божјих и „путовање поклоничково с овог света на онај“, од Јована Буњана, што је са енглеског превео Чедомиљ Мијатовић. То чине с тога, јер држе, да ће тако богоугодније провести недељни и празнични дан, него када би изишли на сокак међу људе, где се празни и већином богомрски разговори воде. Недељом и празником чувају се обичних тешких послова.

Ово би заиста биле светле црте тих задруга, и кад би на томе само остало, онда би се могли с правом надати, да ће оне бити устук назаренима. Али није утешно то, што су неки између њих отишли већ и даље и што су већ загазили у секташтво, те се бојати, да оне, место да буду устук назаренству, не постану ћуприја, преко које се међу ове лакше доспева. — Има наиме овде код нас друштванце једно, свега њих пет-шест, а било их је пре неколико година више, који су већ застранили. И они су додуше у цркви при сваком богослужењу редовно, скрушено и предано се моле, шта више неке делове св. литургије клечећи слушају, али, по уставу и обичају св. наше цркве на обвезно целивање крста или икона, нити на мироносање не приступају никада; тако исто не иду за литијом, када се у поља носи. Њих овде зову богомољцима. Тумачећи на своју руку св. писмо, они се, веле, боје целивати иконе и часни крст, јер да је то рукотвор људски. То своје држање бране свим оним местима из св. писма, на која се и назарени позивају. Признају, да су иконе добре ради побожног сећања на оне догађаје или лица, која су на икони представљена, шта више, они и сами држе иконе по својим кућама, али их само не смеју да целивају. Они у томе тако далеко иду, да се радије не причешћују, само да, приликом исповеди, не морају целивати крст и Христову икону. Мене су, кад сам овамо дошао, молили једанпут да им дозволим, да се исповеде и причесте, али да не морају целивати. Разуме се, да им то нисам могао по вољи учинити. Више сам пута у проповедима својим одвраћао од тог њиховог застрањења, а и куће су к мени долазили, али их нисам могао све одвратити. Већина је послушала реч моју, те сада, као и остали народ приступа к целивању и мироносању, али њих неколико остадоше при своме, и молили су ме, да се не љутим на њих, него да их оставим на миру, јер да они никако не смеју иконе целивати. Осим тога неколико њих неће никако да једу крв од заклапих животиња, а то и назарени не раде, а на основу неких места из св. писма, која се сасвим на нешто друго односе. Било је шта више некада и то, да нису хтели примати анафору. —

Као што се види ови су већ застранили, и у заблуди својој остају тврдокорни и не помаже им разлог. Јасно је, да су у томе, имајући за пример назарене, застранили. Рекао бих с тога, да се већма треба бојати тога, да не оду и даље у својевољном тумачењу св. писма и да се не изједначе односно не слију са назаренима, него да ће се можда због назива свога са евангелистима протестантима изједначити. А и било је случајева, да су од њих неки к назаренима прешли. — С тога се не може довољно напрепоручивати нашем свештенству, да будним оком прати све појаве у својој парохији, да своје дужности савесно и тачно испуњава, да пази на себе, да му се не би могло рећи: врачу исцели се сам. Особито по оним местима треба да

је свештеник опрезан, где, било да има таких задруга побожних људи, било назарена. Никада не треба да испушта из вида чланове таких задруга, него да их упућује, да се у нејасним им стварима увек на њега, као Богом позваног учитеља и тумача св. писма, обраћају, а они то радо чине, кад виде, да свештеник хоће да побожност њихову и љубопитство задовоља. Само тако би се могли надати, да ће такве задруге бити устук назаренама, а ако се оставе саме себи, лако се може догодити то, да буде последња лаж гора од прве. И опет велим: будимо на опрезу!

У Мокрину, 16. октобра 1897.

с одличним поштовањем

Григорије Стајић свештеник.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Школски Савет**) у седници својој од 16 октобра о. г. решио је између осталих и ове предмете: — Угарски министар богочасти и јавне наставе шаље 40 снезака описа грба већала угарске круне ради расподељавања подручним школама. — Услед извештаја школског одбора Будимске епархије у стварн сарадника веронаучних школа будимске епархије, које не могу плаћати учитеље, учињено је расположење, да у крајњем случају свештеници, уз извесну награду, држе учитељско обављају — Прочитан је извештај о броју ученика и ученица у препарандије и у више девојачке школе. На Сомборској препарандији примљено је у I. разреду 30, у II. 37. у III. 28. и у IV 33, свега 128 приправника, од којих су 125 православне Српкиње и 3 Мађарице; мушких приправника примљено је: у I. разред 20 у II. 23., у III. 15. и у IV. 16. Свега 74. — У пакрачкој препарандији примљено је: у I. р. 14., у II. 12., у III. 18 и у IV. 16. Свега 60. — У вези са тим извештајем прочитан је извештај и о отварању интерната на пакрачкој препарандији. У тај интернат могло је бити примљено само 42 приправника, а за сада средства не допуштају још, да приправници добијају храну, него имају само стан, огрев и осветљење у интернату. Имућнији приправници плаћају за ово три форинта месечно. У том интернату има 4 велике собе за разреде, 1 велика дворана за појање, кабинет са збирком разних учила и дворана за професорски збор. Досадањи привремени професор и управитељ исте препарандије Никола Шумоња постављен је за сталног професора.* — На извештаја за више девојачке школе види се, да је у вишој девојачкој школи у Новом Саду у I. разред уписано 52, у II. 39., у III 30. и у IV. 45. свега 166. — У сомборској вишој девојачкој школи уписано је у I. р. 23, у II. 19, у III. 13 и у IV. 15. Свега 67. — У панчевачкој вишој девојачкој школи примљено је свега 78 ученица. — На расписани стечај за математику и природне науке у панчевачкој вишој девојачкој школи пријавила се једина оспособљена компетенткиња Исидора Секулића, која је и кандидована. — Поводом представке управе више девојачке школе у Новом Саду, да се нада окружна наредба о томе, да свршене ученице могу још једну годину слушати исту школу, одлучено је, да така наредба није потребна, пошто свакој слушатељици стоји на њену поновити разреде у истој школи. — У ствари суспензије учитеља В. Ст. на Б. потврђена је одлука епарх. школског одбора темишварског. Примљена је и за школе прописана, почињући од шк. године 1898./9., српска граматика учитеља Јов. Благојевића и читанка учитеља Мите Ђорђевића, од којих је прва препор. чена саборском одбору за награду. — Подељено је 10 стипендија по 80 фор. годишњих за приправнике у сомборској препарандији, а 15 стипендија исто тако са 80 фор. у пакрачкој и горњокарловачкој препарандији. — Школски Савет свршио је своју седницу истога дана у вече, а решио је свега 90 предмета.

(**Архидијецезални Административни Одбор**) држао је своју седницу 20. а Конзисторија 21 овог месеца, под председништвом Његове Светости патријарха, преузвишеног господина *Георгија Бранковића*.

(**Радња епархијских власти у Темишвару.**) *Конзисторија* држала је редовну месечну седницу своју дана 6. (18.) октобра 1897. под председништвом преосвећеног господина *Никанора Поповића*, епископа дијецезана, и решила је у истој, осим осталих, и ове важније предмете: Уает је на знање односни отпис високог кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе у Будимпешти, којим је поделен искушенику манастира Св. Ђурђа Сретену Јовановићу опрост година, које му недостају за ступање у хоноашки чин и за рукоположење за ђакона и пресвитера, и известиће се о томе отпису управа споменутог манастира знања и даљег поступања рада. — Известиће се јереј Захарија Стојановић, парох у Варјашу, о односном отпису спо-

*А не као што „Браник" јавља за — сталног управитеља. Ур.—

меиутог високог министарства, гласом кога високо исто није обвазило учинити никакког расположења у ствари његове односне молбе ради ослобођења његовог од плаћања односом мировинском уредбом прописаних прииоса у мировински фонд за удовице и сирочад свештенства митрополије карловачке. — Известиће се о односним отписима споменутог високог министарства у предмету подељења државне прииомоћи из дотације вотиране уставним путем за цели источно-православне цркве у Угарској: црквене општине у Лукареву, Ечки и Гаду, за тих удове попадије: Петровића Василија, Кристина Филиповић, Кристина Таназевић, Анастасија Буља и Мина Алексијевић рођ. Гаћански. — Известиће се удова учитељица Кристина Коњевић о односном отпису споменутог високог министарства, да се из горе споменуте дотације не подељују прииомоћи удовим учитељицама већ само: црквеним општинама, свештеницима и свештеничким удовицама, и овима свакоме само један пут у години без обзира на годину, за коју је дотична дотација вотирана. — Упутиће се у смислу односног отписа споменутог високог министарства срп. прав. парохијско звање у Меленцима, да на односном месту у матицама крштених забележи на основу склопљеног грађанског брака позакоњење вапбрачно рођене деце Живе Нешића и Саре Јованов. — Познаће се јерej и протопамесник Драгољуб Живковић парох модошки, да се изјасни у предмету износа биљега прилепљених на једно њиме издано породично извешће. — Расписаће се услед односне наредбе високословног саборског одбора ианово стечај ради попуњења трију упражњених стипендијских места у закладе пок Петра Божића с годишњом стипендијом од 150 фор зв. вр. — Известиће се питомац споменуте стипендијске закладе Васа Стајић о томе, да га је високословни саборски одбор одбио с молбом ради дозволе, да може и као слушалац које гимназије ван Сремских Карловаца у питању стојећу стипендију уживати. — Узет је на знање односни извештај о рукоположењу спрпеног богослова Обрада Брусиног за ђакона и пресвитера и издано је сходно упутство срп. прав. парох. звању у Меленцима ради вршбе истог пресвитера у обављању свештенпчко-парохијских дужности пре уведења у парохију, подељену му у администрацију — Упућен је јерej Исидор Николић, администратор парохије у Биру на савесно и јасно обављање свих свештенпчко-парохијских дужности у тој општини, да би се одузео повод подизању сваке тужбе против њега ради тога. — Упућује се надлежна политична власт на обавест, којој политичној општини припадају бегејски виноградн зеленачки, да би се одредити могло, да ли је зеленачко свештенство дужно обавити парохијске дужности у тим виноградима. — Одбијен је јерej Георгије Вујић, администратор парохије у Арадгају с његовим захтевом, да му јеромонах Исидор Михајловић плати неки износ у име из јерархијског фонда наводно прекомерно примљене прииомоћи као бивши администратор парохије Арадгајске. — Учињено је сходно расположење ради установљења околности, ко је дужан платити порезне заостатке, који терете још актуалну парохијску сесију у Биру. — Одређена су навршења у предмету обављеног избора пароха у Ченеју у томе правцу, да ли су се дотични компетенти свештенпци учинили кривицима недозвољених кортешких чина. — Издано је путем надлежног окружног проте вел. бечкеречког услед његовог на основу обављене протопресвитерске визитације стављеног предлога сходно упутство црквеним општинама, истом протопресвитеру подручнима, у погледу позлаћења путира, набавке св. мира и увеза црквених књига. — Саопштиће се срп. прав. црквеној општини у Биру, да ће се њезина односна молба у погледу пристављања јој таковог лица за свештеника, које би могло уједно и учитељске дужности у тамошњој вероисповедној школи вршити, уважити, чим то могуће буде. — Узет је на знање односни извештај о предаји парохијског звања у Шурјану од стране јеромонаха Митрофана Шошкошанова јеромонаху Исхиријону Гаћанском, о чему ће се известити и високословни саборски одбор ради дознаке на исплату односне прииомоћи из јерархијског фонда. — Дозвољено је срп. прав. црквеној општини у Печки, да може продавати и црквене столове у певницама изузев у свакој певници по један сто потребан за дотичне црквене поједе. — Познаће се црквена општина у Арадгају, да предложи штедионичке књижице о плодоносно уложеној односној државној прииомоћи, подељеној јој за оправку тамошње цркве. — Упућен је администратор протопресвитерата арадског, да извиди стране потражпвања јереја Георгија Вујића против јеромонаха Исидора Михајловића у предмету отштете због необдржавања уговора односећег се на уживање актуалне парохијске сесије у Наћфали. — Одбијен је јерej Димитрије Којић с његовом односном молбом ради преиначења једнога решења, што га је донео епархијски административни одбор у своме делокругу о томе, у који плаћевни разред да се уврсти срп. прав. парохија у Срп. Боки. — Издаће се на изјашњење јеромонаху Митрофану Шошкошанову против

њега поднесена пријава јеромонаха Исидора Михајловића, адм. парохије у Наћфали ради буњења тамошњих верних против овога потпљега. — Одбијена је срп. прав. црквена општина у Наћфали с молбом ради стављања ван крепости пријашње једне решидбе, донесене у ствари накнаде писаћег прибора за вођење парохијског знања бившем администратору тамошње парохије јереју Георгију Вујићу. — Издаје се на пријашњење јеромонаху Милутину Јосићу, администратору парохије у Црној Бари против њега поднесена пријава због увреде нанесене тамошњем црквено-општинском председнику. — Позиваће се јерej Јован Цуцић, парох у Карлову, да се пријасни, кога жели за личног парохијског помоћника себи узети. — Издаће се на пријашњење свештенству кетфељском пријава тамошње црквене општине због наводне физичне неспособности оба тамо намештена свештена лица за обављање свештеничко-парохијских дужности. — Постављен је јерej Иван Алексић, систематизовани парохијски помоћник у Срп. Св. Петру срп. прав. катихетом за срп. прав. учениће у женском самостану у Нерјахошу. — Позваће се црквена општина у Мехали, да назначи стварнички еквивалент тамошњег свештеника ради расписа стечаја у сврху сталног попуњења тамошњег парохијског места. — Позваће се јеромонах Спиридон Оберкнежевић, администратор парохије у Станчеву, услед односне молбе јереја Јелисеја Бинеу адм. парохије у Краљевцу, на пријашњење, да ли жели с оним последњим проженути место свога службовања.

(**Скупштина епархије Бачке.**) сазвана је за дан 13. (25.) новембра о. г. у Нови Сад. Административни Одбор епархије Бачке установио је овај дневни ред за ту скупштину 1. Призивање св. Духа у саборној цркви новосадској, у 9 сати пре подне. 2. Састанак чланова епарх. скупштине под председништвом најстаријег члана у дворани „Матице Српске“. 3. Избор изасланства, које ће Његово Високопреосвештенство госп. Епископа-Дијецезана у седницу позвати. 4. Отварање седнице. 5. Предаја веровница изабраних чланова. 6. Избор верификационог одбора. 7. Извештај верифик. одбора. 8. Конституисање скупштине: а) избор потпредседника б) избор перовођа. 9. Извештаји: а) епарх. конзисторије б) епарх. административног одбора в) епарх. школског одбора. 10. Избор чланова за епарх. управу: а) на упражњена места у конзисторији. б) на упражњена места у администр. одбору. в) на сва места у школском одбору. 11. Избор епарх. бележника. 12. Извештај епарх. конзисторије, административног и школског одбора о свом пословнику. 13. Предлози епарх. административног одбора за: а) Правила епарх. фонда б) Пословник епарх. скупштине. в) Протумачење чл. V., VI., VII XI. Епарх. Уређења од 29. маја 1871. г) Крепање места референта за конзисторију и административни одбор. д) Зидање епископске резиденције. е) Представку на сабор ради распростирања одредбе чл. IV. Епарх. Уређења од 29. маја 1871. и § 126. Школ. Уредбе од 1872 и на проф. колегије виших девојачких школа. 14. Предлози појединих чланова, који су председнику пајкасне за 24 сахата пре састанка скупштине поднесени. 15. Изашкање 4 члана ради оверовљења записника. 16. Затварање седнице.

(**Управни одбор „Матице Српске“**) имао је своју седницу 18 (30.) октобра о. г. под председништвом А. Хаџића, председника друштвеног. Од многих и многих предмета споменућемо неке знатније. Председник јавља, да је према одлуци управног одбора са члановима, на то умољеним, заступао „Матицу Српску“ и у Бечу и у Београду, приликом преноса Вукових костију на Беча у Београд. — Предложиће се скупштини, да се стипендија за вајарство и уметност из задужбине Гавре Романовића повиси на 500 фор. а стипендија за економске, трговачке или обртничке школе на 400 фор. — Предложиће се главној скупштини, да се стипендије из задужбине Павла Јовановића повиде од 500 на 600 фор. — Како је стипендијски фонд Гедеона Дунђерског (Геце) толико нарастао, да ће се г. 1898 моћи издавати 4 стипендије, свака по 500 ф., јавиће се скупштини, да ће та стипендијска задужбина моћи ступити у живот г. 1898. и да ће се у своје време расписати стечај за споменуте стипендије. — Извештај фискала друштвеног дра Илије Вучетића о парницима, подниће се скупштини с извештајем управног одбора. — Позваће се српска црквена општина у Суботици, да од сада шаље „Матици“ одмах све награде, које су већ расписане и које ће се расписивати на задужбине Јована Остојића и жене му Терезије рођ Зозукове. — Узет је на довољно знање извештај повереника друштвеног у Вршцу Милана Ј. Георгијевића и члана Пере Мариновића, да су дали поправити све поправке гроба покојне добротворке Јулијане Обрадовићке на Вршца. — Упућен је књиговођа Аркадије Марковић, да са „Народном задругом у Карловцима“ на чисто изведе рачуне о каматама за улог фонда Анастасије Коларовићке на Карловаца. — Узет је на знање извештај председников, да му није поднесен никакав предлог за скупштину по смислу пословног реда. — Издато је неколико зајмова на пупиларну сигурност.

(**Главна скупштина „Матице Српске“**) одржана је у прошли четвртак. Скупштина је била добро посећена, а рад њезин текао је глатко и брзо, тако, да је завршена још до подне око $11^1/_2$ сах. У стипендијској закладу Симе Ђорђевића изабран је за питомца *Миливој Матић* из Новог Сада слушалац технике у Будимпешти. У стипендијској закладу Павла Јовановића изабрани су: *Марко Јаковљевић* из Карловаца абитуријент карловачке гимназије и *Петар Путник* из Сентомаша техничар у Бечу. У стипендијској закладу Петра Костића изабран је *Димитрије Кошлић* из Чересвића. У стипендијској закладу Гавре Романовића, за економску струку изабран је *Емгорије Арамишић* из Ердевика, свршио гимназију у Вишковцима. У стипендијској закладу Васе и Сарафиле Јагодовића изабрани су за трговачку струку: *Србислав Јеврић*, из Јамине ученик реалне гимназије у Митровици и *Војин Мудачевић* из Осека ученик више трговачке школе у Осеку. У истој закладу за занатлијску струку изабран је *Јефта Баконовић* из Вел. Бечкерека ученик грађанске школе у Вел. Бечкереку. У истој закладу за економску струку: *Јов. Симоновић* из Иришг слушалац на економској академији у Бечу и *Ј. Грковић*, из Руме реалац у Митровици. У стипендијској закладу Нестора Димитријевића, предложена је Његовој Светости патријарху српском трој на кандидација, а предложени су: *Тодор Марков* из Чуруга ученик V. разреда срп. вел. гимн. у Новом Саду, *Васа Царићевић* из Иришг ученик V. разр. у карловачкој гимназији и *Војислав Алмажан* из В. Бечкерека учен. III. разреда у бечкер. гимназ.

(**Награђено проповеди**). Св. Архијерејски Сабор Краљевине Србије решио је, да награди и II књигу проповеди уредника овог листа, протојереја *Јована Јеремића*, која ће за који дан ући у штампу. Цена II. књзи биће 70 новч. Претплата се шаље писцу.

(† **Јереј Кузман Милојевић**) парох у Старој Палањци преминуо је дана 21. окт. о. г. Био је парохом у Ст. Палањци пуних 30 година. Лака му земља и вечан спомен! —

(† **Стеван Ристић**), адвокат, патрон српске Велике гимназије у Карловцима, бивши начелник града Карловаца и витез ордена Франца Јосифа I. преминуо је 21. октобра о. год., после дугог и тешког боловања, а сарањен је сутра дан. При опелу у саборној цркви, благонаходео је начелствовати Његова Светост патријарх, пресувшени господин *Георгије Бранковић*, уз асистенцију четир архимандрита, три протојереја, четири јереја, те патријарашког протођакона и ђакона.

У цркви се опростио са покојником, сишавшени говором, управитељ гимназије г. *Василије Вујић*, а на гробу у име свију, којима је покојник био добротвор, г. *Стеван В. Поповић*, управитељ Текелијанума, и врло дирљивим говором. Све то, као и многобројна сјајна пратња, било је доказом: великог поштовања и уважења, што га је врли покојник уживао у свима слојевима грађанства Карловачког. Покојник је био први председник српске читонице у Карловцима, први начелник града Карловаца, а 22 године асистенат код народно-црквених фондова. Завршио је свој земаљски живот у 79 година. Лака му земља и вечан спомен!

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

С Т Е Ч А Ј. 192 3—3

На упражњено место *благајника* у српској правосл. црк. шк. општини *новосадској*, овим се расписује стечај, коме рок истиче након три седмице рачунајући од првог увртења у „Српском Сиону“.

Плаћа је 600 фор. коју ће изабрани благајник примати у месечним оброцима у напред.

Дужности су набројане у правилима за чиновнике ове општине, која може добити сваки компетенат.

Изабрани благајник дужан је положити каућију у износу двоструке своје годишње плаће у готовом новцу или у вредносним папирима, који су на берзи примани.

Молбенице с документима ваља послати потписаном председнику.

Избор благајника важиће до првог општег избора општинског чиновништва.

Из седнице црквеног одбора срп. правосл. цркв. шк. општине у Новоме Саду 3. (15.) октобра 1897.

К. Миловановић
перовођа.

П. Поповић
председник.

Ад бр. К 858 501 ex 1897. 199 1—4

С Т Е Ч А Ј,

Овим се расписује стечај на упражњену парохију IV. разреда при св. Теодоровској цркви у Иригу. Молитељи имају своје прошено инструјисане молбенице, путем надлежних протопрезвитератских звања, до искључно 20. новембра по старом 1897. овој конзисторији поднети.

И седнице архидијецез. конзисторије држане у Карловцима 21. октобра (2. новембра) 1897.

Архидијецезална конзисторија.

Ад бр. К. 861, 878 523. ex 1897. 200 1—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњену системизовану парохију III. разреда са интеркаларом до 4. (16.) децембра 1897. и на упражњену парохију II. разреда — обадве у Шиду — овим се стечај расписује.

Компетенти имају своје биљеговане и прописно инструјисане молбенице до искључно 20. новембра по старом 1897., путем надлежних протопрезв. звања, овој конзисторији поднети.

Из седнице архидијецез. конзисторије држане у Карловцима 21. октобра (2. новембра) 1897.

Архидијецезална конзисторија

Ad AO. 528 зап. ex 1897. 195 1—3

СТЕЧАЈ.

На место бележника при управи епархије бачке овим се расписује стечај.

Компетенти, који морају имати богословску а по могућству и правничку спрему и који не смеју имати уз ово још какво стално звање, имају своје ваљано инструисане молбенице епарх. административном одбору бачком до 11. (23.) новембра о. г. поднети.

Из седнице епарх. административног одбора бачког држане у Нов. Саду 17 (29.) октобра 1897.

Председништво.

Бр. 171 ex 1897/8. 196 1—1

ОБЈАВА.

Потписана управа издала је 17. (29.) октобра 1897. на основу дозволе Његове Светости, Преузвишеног Господина *Георгија Бранковића*, патријарха српског, од 15. (27.) октобра 1897. М. 360. ex 1897, госп. администратору парохије у Руми Димитрији Зековићу дупликат његове апсолуторне свједоџбе, пошто му је изгубљена првобитна свједоџба, која је 20. јула (1. августа) 1890. под бр. 11/IV ex 1889/90 издана била.

Управа правосл. срп. богословског училишта у Карловцима 17. (29). октобра 1897.

Протопрезвитер Јован Вучковић.

СТЕЧАЈ. 197 1—3

Услед оставке ново-изабраног учитеља г. Михаила Радовановића овим се, на једно од новоустановљених учитељских места, расписује стечај.

Плата је учитељу: 500 фор.; стан у натури; у име свога огрева 50 фор. и за писаћи прибор 7 фор.

Дужности учитеља су прописане Школском Уредбом.

Компетовати могу они, који су српску Учитељску Школу сомборску са добрим успехом свршили и испит из мађарског језика положили.

Рок стечају траје до Ваведења, 21. нов. т. г.

За српски правосл. Школски Одбор.

У Мокрину 22. октобра (3. нов.) 1897. год.

Ник. Николајевић перовођа. Михаил пл. Рибички председник.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 194 2—2

Српска православна црквена општина у Ср. Карловцима издаје своју гостиону „Код Пророка“ кброј 837. и 841½ од 1. фебруара 1898. год. на три године под закуп.

Дражба ће се одржати 9. (21) новембра 1897. год. у 2 сата по подне у просторијама гостионе.

Услови се могу на дан дражбе дознати.

Председништво.

Бр. 267. Е. 198 1—3

СТЕЧАЈ.

Овијем се расписује стјечај на мјесто професора за пастирско богословље, литургику с тумачењем литургичких књига, омилитику и педагогику са методиком, у православном богословском заводу у Задру.

С овијем је мјестом скопчана годишња плата од 1000 фор. и 250 фор. додатка службовања, и послије свако пет година службе 200 фор. повишице. Послије тридесет година службе мировина у износу достигнуте плате.

Који желе добити ово мјесто, имају да докажу, да су, послије положеног испита зрелости на једној гимназији, свршили богословске науке у једном јавном православном богословском заводу, да су аустријски поданици и да су беспријекорног моралног и политичког владања.

Дотични натјецатељи имају се подврћи писменом стјечајном испиту и усменом пробном предавању при богословском заводу у Задру. За тај испит и пробно предавање одређују се дани 15—17 (27—29) јануара 1898. године. Од писменог испита и усменог пробног предавања могу бити ослобођени они натјецатељи, који су своју способност засвједочили или као учитељи или као списатељи по богословскијем наукама.

Молбенице, поткрепљене нужним исправама, имају се поднијети потписаном епископу до 26. новембра (8. децембра) о. г.

У Задру, 15. Октобра 1897.

Епархијски епископ

Никодим.

Ad K. 540. ex 1897. 193 3—3

СТЕЧАЈ.

На три упражњена места у стипендијској закладе пок. Петра Божића свако са стипендијом од годишњих 150 фор. ав. вр. расписује се овим стечај.

Молбенице поткрепљене потребним сведоџбама о свршеним наукама, о имовинском и здравственом стању, као и крсним листом молитеља ваља код подписане епархиске власти до искључиво 2. (14.) новембра 1897. поднети.

Молбенице поднесене услед стечаја под бр 333 ex 1897. узеће се при одлучивању у обзир тако, да дотични компетенти не требају нових молбеница поднашати.

Компетовати могу на стипендију из горње закладе Срби источно-православне вере, припадници православне српске епархије темишварске, који се уче у срп. великој гимназији карловачкој, на којој академији или на којем универзитету.

Првенство имају рођаци оснивачеви, ако су источно православне вере.

Из седнице епархијске конзисторије држане у Темишвару 6. (18.) октобра 1897.

Епарх. конзист. темишварска.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

194 2—3

СРПСКА ШТАМПАРИЈА У ЗАГРЕБУ

јавља да је изишао из штампе

ВЕЛИКИ СРПСКИ НАРОДНИ ИЛУСТРОВАНИ И НАЈЉЕПШИ

КАЛЕНДАР

„СРБОБРАН“

УРЕДНО

ИГЊАТ Н. ДИМИЋ

ЗА 1898. ГОД.

ЦИЈЕНА:

40 новчића или 1 динар

КАЛЕНДАР „СРБОБРАН“

уређен је у родољубивом и српском духу и правцу. — Он доноси преко **24 најодабранијих књижевних радова**, од наших најбољих књижевника и песника. У њему ће читаоц наћи осим красних приповедака и народних пјесама, приповједака правих приповједача из народног живота, и прошлости, још и поучних чланака из живота, историје, из народне привреде. Календар „Србобран“ доноси поучне саставе: „Шта сваком Хришћанину ваља знати из области православне цркве“, најважније податке о православном Српству на свих крајева и т. д. Осим књижевног и забавног дијела доноси календар „Србобран“ **50 најљепших слика** са свију Српских крајева, — знаменитих људи, и Срба родољуба, и 7 слика на јавне радозивајуће ствари. Нарочито споменимо двије дивне илустрације од нашег чувеног сликара **Паје Јовановића**: „**Краљевић Марко и Вила**“ и **Бошко Југовић**, кад предводи војску на Косово, које је нарочито народно за календар „Србобран“.

КАЛЕНДАР „СРБОБРАН“

доноси све слике израђене у чувеном и првом бечком уметничком заводу Ангерер и Гешл, те би пристале и за календар напредњег народа. Осим забавних и поучних ствари календар „Србобран“ доноси најпотпунији и по забучном реду састављени списак сајмова (вашара) на цеде Троједнице, Далмације, Босне и Херцеговине, Истре, Међумурја, Угарске и Србије. — Календар „Србобран“ намијењен је српском народу, и како га српски народ буде на и умоља са онолико љубави уношно и читао, са каквом је србинском љубављу и пожртвовањем он издан, онда ће и овогодишњи календар проширити круг својих читаоца те из године у годину све љепши и усавршенији бивати. Зато се обраћамо са молбом како на наше пословође растуривање, и на сву пр. г. свештенике, г.г. учитеље, трговце, ратаре и на сваког појединог брата и честита Србина, да поради у своме мјесту и околици да календар „Србобран“ што више продре у **српски народ** јер је он једино њему намијењен!

182 3—3

МИХАЈЛО АЛФЕЛДИ

СВЕШТЕНИЧКИ, ЦРКВЕНИ И ЦИВИЛНИ КРОЈАЧ

У НОВОМЕ САДУ, ДУНАВСКА УЛИЦА БР. 24.

НА ПОВОЉНО ЗНАЊЕ. — Част ми је до повољног знања ставити сл. црквеним општинама и преч. господи свештеницима, да сам отворио

КРОЈАЧКУ РАДЊУ

за црквено и свештенично одело, (у Дунавској улици бр. 24.) и примам све у ту струку спадајуће послове, као за цркву: **одежде, стихаре, ђачке и ђаконске, налоње**, и т. д.; исто тако за господу свештенике: **мантије** горње или доње, **мантереса, камилавке, појасеве** и т. д. Даље примам на изради: **неба, литије и барјаке**. Као дугогодишњи дјеловођа код пок. Соколовића и Св. Миловановића, стекао сам искуства, да сам у стању сваку, како најмању тако и најпосебнију поруџбину примити и на захтевање најтачније, најбрже и по врло умереној цени извршити. Исто тако примам и оправке црквеног и свештеничког одела.

Исто тако јављам п. н. публици, да примам и **грађанско цивилно одело** и израђујем строго по наруџбинама, најтачније и најсолидније а по врло умереној цени.

С особитим поштовањем **МИХАЈЛО АЛФЕЛД**, кројач.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 45.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 2. новембра 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, Архиепископ Карловачки, Митрополит и патријарх српски Георгије Бранковић, благоизволео је на дан св. Димитрија ове године протођакона Дра Георгија Летића произвести за архиђакона; а протођакона Георгија Марјановића рукоположити за презвитера (свињела).

Одлука односно наредба

српског православног народно-црквеног саборског одбора у предмету извршења одредјења §. 26. I. Б. прав. кр. рескрипта од 10. августа 1868., упућена архидијецезанској и свима епархијским конзисторијама и архидијецезанском и свим епархијским административним одборима.

С. О. 5620./1877. ех 1897.

Српски православни народно-црквени саборски одбор овај донео је у седници од потписаног дана и под горњим бројем и саопштава *(напомиње)* знања, управљана и односно извршења ради ову одлуку:

„Обзиром на одредјење тачке 6. §-а 22. саборског устројства, потврђеног превишњом одлуком од 14. маја 1875, по којој је саборски одбор, као народно-црквена автономна највршна, контролна и надзорна власт, дужан, да пази, да се народно-црквене уредбе у свему тачно извршују, те и властан, да у тај смер и потребне одлуке доноси и наредбе издаје; обзиром даље на то, што §. 26. одс. I. Б. прев. кр. наредбе од 10. августа 1868. наређује, да удовица пароха, односно протопрезвитера и његова малолетна, неухлебљена деца, имају после смрти његове за годину дана уживати половину свију парохијских прихода с тим ограничењем, да се такво стање може одржати само дотле, док не ступи у живот „јерархијски фонд", који ће за удовице и сирочад своју, а за целу јерархију (митрополију) имати основати протопрезвитри, пароси, системизирани и лични помоћници и ђакони, једном речи парохијско свештенство, као што се §-ом 25, одс. I. Б. горехваљене кр. наредбе наређује; обзиром пак на то, што је српским православним народно-црквеним сабором на седнице од 18 (30.) новембра 1892. сачињена и превишњом одлуком од 10. јуна 1895. најмилостивије потврђена *„Уредба о мировинском фонду за удовице и сирочну децу српског православног свештенства у округу српске митрополије карловачке"* те и исти фонд услед одлуке и наредбе овога саборскога од-

бора од 21. августа (2. септ.) 1895. бр. зап. 1162. већ са 1. јануаром 1896. године у живот ступио, услед чега губи крепост одређење наведеног §-а 26 одс. I. Б. прев. кр. уредбе од 10. августа 1868. године; а не мање и најпосле обзиром још и на то, што је за две године дана парохијско свештенство ове митрополије имало времена, да постане учесником у чланству упитнога митрополијскога мировинскога фонда, те да тако обезбеди своје, којима је обезбеђење потребно — изрекли, да почињући са 1 јануаром 1898. (по старом календару) престаје наведеним §-ом 26. узаконьено право на уживање половине свих парохијских прихода за годину дана, онии удовицама и малолетној, неухлебљеној деци протопрезвитара, пароха, системизованих и личних помоћника и ђакона, чији мужеви односно очеви 1. јануара 1898. односно после тога дана премину с тим, да се наведено право једногодишњега уживања половине свих парохијских прихода оних лица, која су до 1. јануара 1898. постала удовима односно сирочадима, овом одлуком нетакнуто оставља; према том наредити, да се на парохијама, које се смрћу пароха и т. д. управне од 1. јануара 1898., има *издавати потпуна допунска дотација довичним новопостављеним душепопечитељима* тако, да исти уз остале парохијске приходе примају потпуно и приномоћи из јерархијскога фонда, које су у допуну дотације им дозвољене и одобрене; одлуку ову знања, управљања и односно извршења ради како архидијецезанској и осталим епархијским конзисторијама, тако и архидијецезанском и осталим епархијским административним одборима, као и књиговодству и благајници подручних народно-црквених фондова и заклада доставити.“

Из седнице српског православног народно-црквеног саборског одбора држане у *Карловцима* дне 22. септембра (4. октобра) 1897. г.

Георгије с. р.
Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станимић** парох.

(Наставак.)

Назарени се не крсте, јер би их то „могло само потсећати на претрпљене муке Христове“. Па зар је то „потсећање“ некорисно, штодьивно или чак и грешно? А није ли зар и добро и нужно, да се ми што више и што чешће сећамо, и чиме само то бити може потсећање на „претрпљене муке Христове“, а тиме управо на она доброчинства, која је Христос нама учинио? Сећајући се чешће „претрпелих мука Христових“ — сећамо се онога, што је Христос за нас поднео, што је Христос нама учинио, те ћемо тако лакше на уму имати оно, што и колико Христу дугујемо. Да је „потсећање на претрпљену муку и труд нужно, јер је добро и корисно, сведочи апостол, који вели својим ученицима: „За то гледајте и опомињите се, да три године дан и ноћ не престајах учећи са сузама свакога од вас“. (Дела. 20, 31.) Па кад је апостол Павле могао потсећати своје ученике на свој трогодишњи дано-ноћни труд при поучавању: Зар да се ми метањем на себе знака крста часнога не смемо „потсећати на претрпљене муке Христове“, а које је Он баш за нас претрпео?

Назарени у нашем метању на се крсног знака хоће да виде и гледају неки „жиг“, а према речи новозаветног пророка: „И видех другу звер... и би јој дано, да... учини све, мале и велике, богате и сиромашне, слободьаке и робове, те им даде жиг на десној руци њиховој или на челима њиховима...“ (Откр. 13., 11.—16.).

Пре свега: метање на се крсног знака није жиг, јер се жиг на тело утискује, те се увек види; а крсни се знак руком само мође, те се и не види. Приведено место св. Писма не односи се на нас, синове православне цркве, већ и због тога, што се ту јасно каже, да је жиг дат „на десној руци или на челу“; међу тим ми кад на себе крсни знак мећемо стављамо десну руку са прописано склопьевим прстима не само на чело, него и на сред груди, као и на десно и лево раме. Но баш кад би се крсни знак на тело видьиво утиснуо, те жигом постао, па само на десну руку или чело ставио — и онда то не би био „жиг зверин“. Јер чији би „жиг“ био крсни знак — „зверин“, или Исус-Христов, односно „јагњетов“? На кога потсећа крст — на „звер“, или на „јагње“? Ко је био на крсном дрвету „звер“ или „јагње“? Ко је „на крсту претрпео најгрозније муке“ — „звер“, или „јагње“?

Јасан, а уједно и тачан одговор на та пи-

тања дају нам сами назарени, који кажу: „Христос је на крсту претрпео најгрозније муке“; а метање крсна знака „потсећа на претрпљене муке Христове“. А кад је тако, онда крст и крсно знамење није „жиг зверин“, него — ако баш хоћемо тако да назовемо — „жиг јагњетов“ знак Христов. А ми се знака тога не стидимо, јер немамо узрока и разлога, да га се стидимо. —

Наводећи и ређајући својим ученицима, шта ће све претходити и какви ће знаци бити Христова „доласка и послетка века“ — Христос рече: „И тада ће се показати знак сина човечијега на небу“ (Мат. 24., 30.). Тај „знак сина човечијега“, односно Исуса Христа — по учењу и вероваљу св. наше православне цркве — биће „крст Христов (Макаријева Догматика у Шевићевом преводу — II. стр. 342.). А збиља, шта би друго и било и бити могао тај „знак сина човечијега“? — Да је нами тај „знак“ познат, и да нам познат бити мора — то је јасно и разумљиво, јер у противном случају, како би и по чему би ми могли познати, да је то „знак сина човечијега“?

Кад „неки књижевници и фарисеји“ рекоше Христу: „Учитељу! ми би ради од тебе знак видети. А он одговарајући рече им: род зли и прељуботворни тражи знак; и не ће му се дати знак, осим знака Јоне пророка. Јер као што је Јона био у трбуху китовом три дана и три ноћи: тако ће бити и син човечји у срцу земље три дана и три ноћи. (Мат. 12., 39.—40.) Дајући књижевницима и фарисејима „знак“ Христос им даје њима добро познати знак „знак Јоне пророка“: према томе и „знак сина човечијега“, који ће се појавити на „послетку века,“ а „при „доласку“ Христовом“ мора бити нама, односно свима људима добро познати „знак“. Знак тај не може бити „тридневно пребивање у срцу земље“, једно што нам се знак тај не показати не може; друго што би то био у неколико и „знак Јоне пророка“. Дочим је крст искључиво „знак сина човечијега“, на коме је Христос Спаситељ разапет био, и на коме је нас ради и нашег спасења ради „Христос најгрозније муке претрпио.“ Што је пак крст знак страдања Сина Божја, то ништа не смета, да се крст „знаком сина човечијега“ сматрати може; јер је и „знак Јоне пророка“ био знак страдања, будући је и Јона „у трбуху китовом“ свакако страдао, јер га је Бог за казан „у трбух китов“ и бацио.

А сад још коју о крсном знаку, односно о метању на се крсног знака. У одељку „о св. предању“ чусмо већ, како св. Василије велики каже, да „догмате и проповеди, које су у цркви сачуване, једне ми имамо из написане науке, а друге смо примили тајно из повереног нам Апостолскога предања“; па ређајући оно, што је црква „примила тајно из Апостолскога предања“ св. Василије велики започиње: „Као (да најпре споменем о предмету, који је први и најопћији) оно, што се знаком крста знаменују они, који наду своју полажу у име Господа нашега Исуса Христа, ко је путем писма научио?“ (91. прав.).

Св. Василије велики написао је књигу о Духу светоме, на које је узето и изнађено његово 91. правило, около 375. године; па, ето, у том тако рано написаном делу каже се, да је „знамењање знаком крста“ — „предмет први и најопћији“, другим речима, Хришћани су у времену пре 1500 година метали на себе знак крста, или краће „крстили су се“, као што то ми и данас чинимо. Па да је знамењање крсним знаком било „жиг зверин“ — Хришћани га свакако не би употребљавали. Или ћемо зар само и помислити, а камо ли веровати моћи, да назарени данас боље разуму приведено место из „Откривења“ Јованова, него што га је разумео св. Василије велики, који је од времена апостолског удаљен био са нешто више од 200 година, те који је могао бити, па доиста и морао бити са трећим или четвртим прејемником апостолским, и од њега слушати науку апостолску. — Дело св. Василија морало је бити познато учитељима црквеним, на другом васионском сабору (381. г.) сакупљеним, јер је на том сабору био и епископ „Хеладије Кесаријски, насљедник Василија великог“ (Правила с тумачењима — Панчевачко издање од 1880. год. стр. 187.) На да је реч Василијева у делу томе о неком „свеопћем“ обичају „знаменати се крсним знаком“, била непознита, и да то не беше обичај православни — оци сабора тога свакако би реч и науку Василијеву осудили и одбацили, исто онако, као што су својим 8. правилом осудили неки „нови чин, који се уводи противу црквених установа и противу правила светих Апостола.“ А кад се оци другог васионског сабора

и не дотичу обичаја „знаменати се крсним знаком“ — то је онда знак, да је њима обичај тај врло добро познат, да је то обичај који се не противи „црквеним установама и правилима св. апостола“, те да се и они сами тога обичаја придржавају и крсним знаком знаменују.

Ми смо ево навели јасан и врло стари доказ, да су први Хришћани — као и ми православни — мећали на себе знак крста часнога: а нека нам назарена покажу и докажу, да Хришћани првих векова тога чинили нису — и ми ћемо им се поклонити и покорити.

* * *

Крст је дрво, на коме је Христос нас ради разапет; крст је дрво, на коме је Христос нашег спасења ради „најгрозније муке претрпео“; крст је дрво, на коме је Христос наше грехе приковао и уништио; крст је жртвеник, на коме је Христос сâм себе — а за нас — Богу, Оцу своме на жртву принео; крст је дрво, које је Христос својом божанском крвљу попрскао, тиме га осветио и у њега божанску силу унео; крст је „знак сина човечјега“, који нас потсећа на оно, што је Христос за нас поднео и нами учинио, и шта и колико ми Христу дугујемо: те крст и крсно дрво потпуно је достојно, да га поштујемо, да се пред њим клањамо, да га благодарним срцем и побожном душом целивамо. А као што је поштовање крста старо и давнашње, исто је тако и мећање на себе знака крста часнога стародавно, потиче још из првих времена цркве Христове; те како знамење то није „жиг зверин“, него знак „јагњетов“, знак Христов — то се ми знака тога и не стидимо и стидити не морамо и не можемо.

Наставиће се

Организациони штатут
православне романске цркве у Угарској и Ердељу.

(Наставак).

Глава II.

Протопрезвитератски синод.

§. 38.

Протопрезвитератски синод је заступство свештенства и црквених општина у протопрезвитерату, на тај начин, да је у том свештенство са једном трећином, а црквене општине са две трећине заступљено.

У протопрезвитерату са више од 20.000 душа број чланова је у протопрезвитератском синоду од стране свештенства 12, а од стране црквених општина 24; но тамо, где је број душа мањи од 20.000, од стране свештенства 8, а од стране црквених општина 16.

§. 39.

Синоди, на којима се бира протопрезвитер, састојаће се из двапут толико чланова.

§. 40.

Чланови протопрезвитератског синода бирају се на три године, и могу бити поново изабрани.

Црквене чланове протопрезвитератског синода бира окружно свештенство на месту у ту сврху одређеном; за световне чланове пак протопрезвитерат се дели на толико срезова, колико се чланова има у смислу § 38. изабрати.

У синод. ради избора протопрезвитера, бирају се у сваком изборном срезу по два световна члана.

Бирач је сваки онај, који у §. 6. прописана својства има.

Епархијска конзисторија је власна, да у погледу вођења и извршења избора учини нужна расположења, док епархијски синод друкчије не расположи.

§. 41.

За чланове протопрезвитератског синода могу само они бити изабрани, који у §. 6. прописана својства имају.

§. 42.

Приликом сазива протопрезвитератског синода, који се на 14 дана пре има објавити, дужан је председник и оне предмете објавити, који ће се на синоду расправљати.

§. 43

Да протопрезвитератски синод може доносити ваљана решења, нужно је, да осим председника барем већина чланова учествује.

§. 44.

Ради вођења писмених послова, бира синод из своје средине или ван исте, бележника, који може бити свештеник или световњак.

Протопрезвитератски синод држи се једанпут сваке године прве или друге недеље месеца фебруара; при сазиву имају се одржати прописи §. 42

У журним случајевима може се сазвати и ванредно, кад ванредно држање синода протопрезвитер или две трећине чланова ради расправе каквог важнијег црквеног, школског, или закладног посла за потребно сматрају.

О држању ванредног протопрезвитератског синода има се и епархијска конзисторија известити.

§. 46.

Протопрезвитер као председник, односно заменик му у синоду, одговоран је за одржање доброг реда као и за то, да се у § 50. означени предмети са страхопоштовањем и пристојношћу расправљају, и да се закључци на црквеним установама, на наредбама епископа, епархијске конзисторије и синода оснивају.

Ако би се протопрезвитератски синод у такове послове упуштао, који му у делокруг не спадају, или би се добар ред поремећено тако, да се ни на опомену председникову успоставити не би могао, онда је дужан председник записник закључити и синод распустити, те известити епарх. конзисторију ради даљег поступања.

§. 47.

Члановима је слободно засебно мишљење поднети и захтевати, да се то у записник уврсти, али само у року од 24 сата на писмено предано засебно мишљење слободно је примити и у записник уврстити.

§. 48.

Председник истиче ред расправних предмета, услед чега се има сваки предлог једног или више чланова пријавити председнику, који у споразуму са синодом истакне ред и време за расправу предлога.

§. 49.

Записник протопрезвитератског синода, по оверовљењу његовом, потписује председник и бележник.

Исто тако ови потписују изводе.

§. 50.

Послови протопрезвитератског синода јесу:

1. протопрезвитератски црквено-газдински, школски и закладни послови;

2. бирање протопрезвитра, бирање чланова за протопрезвитератски стол, бирање професора и учитеља за окружне школе и подношење изборног чина епархијској конзисторији;

3. унапређивање школске ствари у протопрезвитерату, и

4. старање око одржања црквеног угледа и црквене автономије.

§. 51

За држање протопрезвитератског синода, на којем се нов протопрезвитер бира, именова ће епарх. конзисторија повереника, и њега како на сазивање тако и на одржање протопрезвитератског синода овластити.

§. 52.

На дан избора епархијски повереник врши службу Божју ради призивања Светога Духа и држи сходно изборном чину састављени говор.

§. 53.

После службе Божје састају се чланови протопрезвитератског синога или у цркви, или пак у којој дворани, и путем изасланства из своје средине позивају повереника на отварање синода. Повереник долази, заузима председничку столицу, држи говор бирачима, и затим предаје бележнику конзисторијално пуномоћство на прочитање. После тога обавља оверовљење бирача, и приступа избору позивајући чланове по реду на гласање.

Акламација се не прима, него само тајно гласање.

Сваки бирач предаје писмену гласаницу поверенику, који преброји примљене гласанице, отвори их и гласно прочита.

Она три лица, која су највише гласова добила, приказују се епархијској конзисторији, која од ове тројице једног именује.

Изабрани, односно именовани мора бити способан и заслужан на пољу црквеном и школском.

§ 54.

Новоизабрани односно именовани протопрезвитер, пре него што би отпочео своје званично деловање, има се пријавити епископу-дијецезану ради рукопроизведења и примања синђелије. О свему томе извешћује се протопрезвитерат епископском окружницом, и нови протопрезвитер отпочиње своје деловање.

§. 55.

Избор чланова протопрезвитератског стола, окружних професора и учитеља у протопрезвитерату обавља се под председништвом протопрезвитера.

За избор горепоменутих меродавна су по §. 53. прописана правила, а ради попуњења професорских и учитељских места објављује стечај протопрезвитер у споразуму са протопрезвитератским одбором. По истеку стечајног рока протопрезвитер у споразуму са поменутим одбором саставља именик стеченика, и приказује га синоду, који на основу тога путем избора па свако место по три, за наставу у смислу закона оспособљена и на наставном пољу заслужна лица, препоручује и изборне списе подноси дотичној конзисторији ради именовања.

Члан III.

Протопрезвитератски одбор.

§. 56.

Протопрезвитератски одбор је оно између чланова протопрезвитерата изабрано тело, које извршује закључке синода, а позвано је на то, да заједничким црквено-газдинским, школским и закладним пословима целог протопрезвитерата изближе руководи и управља.

§ 57.

Чланови овог протопрезвитератског одбора бирају се на протопрезвитератском синоду на три године и могу поново изабрани бити.

§. 58.

Овај одбор састоји се у протопрезвитератима до 20.000 душа из 6, а у онима од преко 20.000 душа из 12 чланова, од којих се једна трећина из црквених, две трећине из световних лица бира.

§. 59.

Председник је одбору протопрезвитер односно његов заменик.

§. 60.

Одбор бира сам своје манипулационо особље.

§. 61.

За доношење ваљаних закључака нужно је, да су присутни осим председника 4 односно 8 чланова. Ако су гласови наједнако подељени, решава глас председников.

§. 62.

Одбор држи сваке године редовно 4 седнице и то: месеца јануара, априла, јула и октобра; у хитним случајевима може и више пута заседавати.

§. 63.

Послови у заједничким протопрезвитератским стварима истоветни су са пословима парохијског одбора и црквене скупштине.

Члан IV.

Протопрезвитератско старатељство.

§. 64.

Ради руковања трошковима, који су на подмирење црквених и школских потреба за цео протопрезвитератски округ нужни, као и ради управљања црквеним и школским закладама, које ће се за цео протопрезвитерат евентуално основати, поставља се протопрезвитератско старатељство.

Ово старатељство састоји се из 4 старатеља и два заменика, који се у протопрезвитератском синоду на 3 године бирају; делокруг им је пак за цео протопрезвитерат једнак са пословима парохијских старатеља.

§. 65.

Тамо, где се општине ради издржавања вишег наставног завода из два или из више протопрезвитерата удруже, бира се средишни школски одбор из одбора удружених протопрезвитерата, а овај из средине своје, према § 28., бира средишно старатељство.

Наставиће се

Дописи.

Бршљаница, 21. октобра 1897. Врло поштовани господине уреднче! Примио сам ваше писмо од 15. о. м. Пре свега хвала вам на честитци и жељи вашој односно полученља ове парохије, у коју сам, ето, пре неколико дана прешао, да живим и делујем у њој. Особито су лепе оне ваше жеље: „Дао вам Господ доста снаге, да успехе постигнете, на славу Његове Истине, у св. Православљу сачуване и проповедане, на корист тамошњег нашег милог народа, на утеху свију нас, који рањеним срцем пратимо сваки лелек св. Православља и Српства, тамо окруженог птицама грабежљивим.“

Ви би, дакле, хтели да знате шта је са унијом у Дишнику? На то питање шаљем Вам ова-

као одговор: Оно неколико јадника и данас тумара колебајућ се у души својој, но ова је прилика да ће грижа савести, коју уз помоћ Божју, надам се пробудити у њима, доскора одржати победу над похлепом за новцем и окајати за инат учињено грешно дело.

О тој унији говори се и пише се прилично доста, но ко је хтео да истину изнесе пред читаоце, да говори о Дињичкој унији онако како ствар у истину стоји, није могао друкчије писати, него баш онако како је у „Србобрану“ писао г. прота *Јован Вучковић*, ректор у богословији Карловачкој, син Бршљаничке парохије, врло угледна личност и човек, коме је овде и старина мајка и родбина и својта, а сам је не једанпут особно био у Дињнику, да види и испита целу ствар.

До данас није унија овде заузела веће димензије, а како сада код нас ствари стоје брзо ће и утрнути. Ради се ревно и сваки је часак златан за нас. У суботу 18. о. м. посетио је ову парохију Високопреосвештени Господин Дијецезан наш *Мирон*. Коначно је у парохијском дому где је у друштву пратње своје, месног пароха и учитеља тихо вече провео, а сутра дан у недељу, после св. јутрења, са дивном поуком Његова Високопреосвештенства спојеног, богослужења, од 8—10½ сати провео је истрагу, испитао приговоре народне и саслушао црквену скупштину. Том приликом ступише пред Његово Високопреосвештенство и два поунијаћена брата наша: *Станко Бакић* и *Илија Опачић*. Лепим речима и снагом ретке Своје тактике оставио је г. Епископ у срцу њиховом леп утисак и тиме нама знатно олакшао даљи рад и деловање. После кренуо је високопреосв. Господин Дијецезан, у пратњи интелигенције и осталог народа, пут Дињника и тамо одслужио св. Архијерејску литургију у дупком пуној цркви, поучио народ свој и утврдио га у вери дедова његових, а по том пратио се у Бршљаницу, одакле је тек после 4 сата отишао у Вуковје на конак. Народ је свуда радосно сретао и поздрављао свог доброг владику, а тиме показао, да је веран св. цркви својој православној, па онда имену и роду српском.

И на јутрењу у Бршљаници и на литургији у Дињнику лепо су и складно у славу Богу појали, поред нашег доброг учитеља г. *Љубомира Скорупана*, млади учитељски приправници наши, које је Његово Високопреосвештенство из Пакраца повело. Лепо то појање учинило је дубок утисак на душу добрих мојих парохијана.

Ето тако стоје код нас ствари, у Христу љубезни брате, и ја знам, да ми је намењена озбиљна и тешка задаћа, али знам, из досадање праксе моје, и то, да су благост и љубав најбољи покретачи с којима треба у народ ући, та „љубав је — веле — завршење закона“ или како песник каже:

„Љубав срећу ствара, згрева;
Лепша су јој врата
Од жежена злата.“

Ко је то кадар сачувати у срцу своме, ко се таким цвећем закитити може, уверићете се, да му је свако на и најтврђе срце широм отворено; јер љубав тражи и добија поверење, а поверење гради благостање народно.

Оволико пишем вам о тој ствари, да се уверите е се и овде ради, а какви ће бити плодови тога рада, то је у Божјој руци. Ако Он даде, да плода доброг буде, не ћу пропустити да Вам то не јавим.

Узгредно саопштићу вам још нешто на умирење ваше и других честитих родољуба читаоца „Срп. Сиона“, да видите, да овде не стоје ствари наше баш тако лоше и да се уверите колико вреди свесно српско свештенство. Недалеко одавде лежи *парохија Вуковје*. Честити парох г. *Никола Вујатовић* делује тамо већ више година на корист Православља и Српства. Хвале вредни рад његов крунише *брига око спасавања православних српских посеја*. Мене је врло интересовало да сазнам што више о томе колико леном и корисном толико теготном и одважном деловању његовом. Ја сам о свему добро обавештен, па како је мени мило било, кад сам видео да је тај човек много уредно за народ свој, држим, да ћете и ви исто тако радосно примити извештај овај. Г. *Вујатовић* прекупио је 7 поседа римокатоличких. Од тога је 4 предао у руке православних Срба своје парохије, а 3 су му још и данас на бризи. Даље купио је 8 поседа из руку православних и тиме сачувао е су дошли опет у руке нашега народа, који ту данас, Богу хвала, живи несео и задовољан. Парохијални дом, вредан 6000 фор., бригом и настојањем његовим купила је православна српска црквена општина тамошња за 1250 фор., па и то се бригом његовом свршило без сваког распореза међу парохијане. Осим тога, како сам дознати могао, остаће г. парох Вујатовић после своје смрти црк.

општина у Вуковју своју лепу кућу недалеко од парохијалне цркве у вредности од 2000 фор.

Ето видите такав је тај честити свештеник, на њје чудо што га народ зове *својим добротвором*. Ми се радујемо вољи и раду његовом, а Бог драги нека га још дуго поживи на корист цркве и народа оне мале парохије, коју не хтеде, премда је имао прилике, оставити, и коју је, отворено кажемо само он до данас сачувао од туђег елемента — насељавања странаца.

Све ово, што сам вам овде јавио, држим, да ће утешити рањену душу оних православних Срба, који стрепе због немиле појаве у оним крајевима, — а сада остајте с Богом и српски вас поздравља

Ваш у Христу брат
Светозар Грубач
парох.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Крсно име Његове Светости**) патријарха српског, преузвишеног господина *Георгија Бранковића* прослављено је и ове године „Богу молећи, крсно име славећи.“ У дворској капели, посвећеној Богу на славу и великомученику св. Димитрију у спокен, одслужено је у очи празника бденије, а на дан самог празника св. литургија, на којој је началствовао св. патријарх *Георгије*, и благоизволео извршити произведење и рукоположење о којем у званичном делу чинимо саопштење.

После св. литургије примала је *Његова Светост* честитке свију корпорација Карловачких.

У 1 час после подне отпочео је свечарски обед, пре којега је освећена, у присуству преузвишеног домаћина и многобројних гостију, свечарска водица. На столу је горела воштаница између свечарског колача и кољива.

У одређено време сечен је колач, а преломише га, на жељу преузвишеног домаћина, високопреосвештени господин епископ Бачки *Герман Опачић* и умировљени фелдмаршал преузв. г. *Лемајић*. После извршеног обреда сечења колача нуђено је кољиво, а *Његова Светост* наздравила је у славу Божју и свога крсног имена, те у здравље својих милих гостију. Захвалив се на овој здравици, поднигао је високопреосвештени г. епископ *Герман Опачић*, уз речиту, красну и срдачну здравицу, чашу у здравље преузвишеног свечара и домаћина: Његове Светости господина патријарха *Георгија*.

На појутарје служена је у дворској капели св. литургија с парастосом.

(**Расправа код кр. курије**) у парници Марије Поповић (Јоте Грујић) против срп. народ. црк. фондова и наследника пок. Стевана Анђелића ради дужних 12.000 фор. а. вр. с. н. н., одржана је дана 23. окт. (4. нов.) о. г. Поводом исте саопштава „Браник“ и ово: „Има неких осам година, како познати Јован (Јота) Грујић води парнице са народним фондовима а у последње време и са наследницима пок. Стевана Анђелића. Познато је, да је Јота Грујић на основу неких облигација покојног патријарха Гершана Анђелића путем суда огромне своте добио и тиме останину пок. Гершана Анђелића готово сву исцрпео.

Једну од новијих парница подигао је Јован Грујић пре две године, а као тужитељ фигурирала је Марија Поповић из Београда, дочим је Јован Грујић на тој облигацији као сведок потписан. Наиме на једној обвезници у форми даровног писма пок. патријарх Гершан Анђелић изјављује, да је негдашњи новинар Ђорђе Поповић својим новинарским радом стекао заслуге према српској јерархији и цркви, према отаџбини и самој особи патријарха, те пошто он никакве награде неће да прима то се патријарх обвезује према супрузи Ђорђа Поповића, Марији Поповићки, за васпитање сина њеног Миленка са 12.000 фор. као своток, која је нужна за васпитање, чим пети у новосадску или карловачку гимназију ступи, а исту своту може Марија Поповић код ма којег суда сумарним путем утужити. У овој парници кр. котарски суд новосадски досудио је Марији Поповић исту своту *безусловно* са каматом и трошковима. Но кр. судбени сто новосадски, као апелациони суд решио је прво, да се списи у тој ствари кривичном суду предаду; но услед утока тужитеље кр. курија променила је то решење и упутила апелациони суд, да по новом сумарном поступку, без обзира на кривични поступак, пресуду донесе. Крал. судбени сто новосадски донео је пресуду, с којом је тужитељку са тужбом одбио, пошто је установио, да је потпис патријарха Анђелића фалзификат. Заступник тужитеље поднео је по новом сумарном поступку ревизиону молбу на кр. курију, те је дана 23. окт. (4. новем.) била усмена расправа у Будимпешти код кр. курије *и на основу проведене расправе одбила је кр. курија ревизиону молбу тужитељке.*

Расправа код кр. курије као и донесена пресуда

од велике су важности и занимања, јер означују обрт у парницама Јована Грујића, те стављају границу даљем оштећењу српских народних фондова, јер иста изгубљена парница значи за Јована Грујића, да ће морати изгубити и друге две истоветне парнице, свака по 12.000 фор., а имаће ушпиа и на велику парницу од 80.000 ф., која је код кр. судбеног стола новосадског као редовна оштетна парница у течају“.

Да је ова парница с таким повољним резултатима окончана, припада велика заслуга адвокату *Др. Павлу Јанковићу*, који је као заступник наследника пок. Стевана Анђелића, парници овој умео дати сасвим нов правац, него којим су дотле вођене сличне парнице против народно-црквених фондова. Заслуга је та велика, као што је велика и штета коју су претрпили наши фондови од досадашњих парница Јотиних, као што је и велика опасност, која је претила, и сад већ иначе прети, фондовима и од најновијих тих парница. Нека је г. Др. П. Јанковићу хвала и у име општег интереса српског, на труду, умећу и вештини правничкој и родољубивом осећају, којима је водио и успешно иавео и докопао ону парницу Марије Поповић односно Јотину.

При расправи код кр. курије у истој парници говорио је и заступник народно-црквених фондова њихов фискал г. *Др. Полит*. Свој говор на тој расправи споменуто је у 126. бр. „Бранника“.

(Радња епархијских власти у Темишвару). *II. Административни одбор* држао је редовну месечну седницу своју дана 7. (19.) октобра 1897. године под председништвом високопреосвећеног господина *Никанора Поповића*, епископа дијецезана, и решио је у њој, између осталих, ове важније предмете: Узета је на знање односна наредба високославног Саборског Одбора у Карловцима у предмету поступка, при избору чланова за епархијске скупштине и за поједине епархијске одсеке. — Дано је сходно упутство српској православној црквеној општини у Куманима у предмету захтева политичне општине месне, да јој се уступи неки залишни посед; уједно је узет с одобрењем на знање избор новог црквеног општинског председника, затим два скупштинара и два црквена одборника у истој црквеној општини, као и закључак исте црквене општине о комасацији црквене земље у Највишу. — Одобрени су односни изводи са пр. правог црквене општине у Темишвару граду у предмету издавања под најам вандражбеним путем неких просторија у Макри-Стојковићкином закладном дому. — Снабдевен је заиорком одобрења од стране епархијске власти предрачун трошкова потребних за оправку црквених прозора у црквеној општини Мало-Бечкеречкој и послане се истој општини на даље поступање ради полученја државне припомоћи у споменуту сврху. — Дозвољено је црквеној општини у Варјашу, да може обавити дати и накнадно као потребне обављене оправке на тамошњем црквеном здању за своту од 500 фор. и без одржавања јефтиибене дражбе. — Умољење се надлежна политична власт за проведење опрве у корист срп. прав. црквене општине у Вел. Св. Миклушу ради никасовања разних потраживања исте црквене општине; исто тако ради никасоваља дужног парохијала у корист срп. прав. свештенства у Варјашу. — Дозвољено је срп. прав. црквеној општини у Јозсепову, да може подићи код сегединско-чонградске банке зајам од 16000 фор. на тамошњу црквено-општинску земљу с тим, да се исти зајам из прихода исте земље течајем педесет година амортизирати имаде. — Узет је на знање извештај администратора протопрезитерата арадског о томе, да је црквена општина у Печки подигла мсничии зајам од 200 фор. и исплатила тражбину јереја Димитрија Ћирића, пароха у Тиса Св Миклушу у име накнаде за бир. — Продужен је мандат црквено-општинским органима у црквеној општини Санадској а дано је истој општини сходно упутство ради обнове истих органа. — Упућен је протојереј Милош Рајковић, парох Врањевачки, да има на лицу места у Модошу пребројавање срп. православних душа тамошњих установити број душа, које спадају у тамошњу српску православну парохију, да би се установити могло, у који плаћевни разред иста парохија спадати имаде. — Упућена је срп. прав. црквена општина у Меленцима, да имаде учинити нужне кораке ради смештања свих својих дугова код једног новчаног завода, коме би се ти дугови по унапред сачињеној отплатној основи кроз извесни број година из прихода непокретног црквено-општинског иметка и евентуално из прираста на појединс верне отплаћивати имали; за проведење којег посла стављени су на расположење истој црквеној општини члан епархијске управе Паја пл. Еремић и епархијски фискал др. Светозар Димитријевић. — Одобрен је односни кључ за разрез парохијала у Срп. Боки и упућена је иста црквена општина, да имаде своје црквено-општинске некретнине безусловно и на даље осигуравати код за то одређеног јој осигуравајућег друштва. — Известиће се срп. народно учитељство у Срп. Елемиру, да ће се приђањени нереди у крилу црквене општине тамошње извидити, чим од Панте Стефановог затражени предујам за покриће трошкова односног изасланика послан буде. — Упућује се

црквена општина у Бега Св. Ђурђу, да обави избор новог црквено-општинског председника свога. — Издаће се на одговор јереју Светозару Павловићу, пароху у Јозенову изјашњење црквене општине тамошње на тужбу споменутог јереја у предмету опправка тамошњег парохијског стана и накнада одузетог једног комада свештеничке баште. — Поднеће се високославном Саборском Одбору извештај у ствари разреза саборских трошкова и верозаконског приноса у Јозеновачкој црквеној општини. — Издаће се на одговор црквеној општини Јозеновачкој изјашњење надлежног окружног проте на тужбу исте црквене општине због неприпадно и прекомерно од исте општине узиманог протопрезитерског процента. — — Издаће се на изјашњење црквеној општини у Беодри тужба надлежног окружног проте због неисплате му путних трошкова насталих поводом протопрезитерске визитације. — Одобрени су односни закупни уговори склопљени на основу јавно одржане дражбе у предмету издавања под закуп за економску годину 1897./8. залишних парохијских сесија у Малом Бечкереку и Кетфељу, и позвани су дотични закупници, да у даном им року половину односне закупнине безусловно у епархијски фонд уплате. — Позвани су окружни протопрезитер Вел. Кикиндски Ђорђе Влаховић и члан епархијске управе Риста Телечки, да проведу истрагу поверену им још године 1896. у црквеној општини меленачкој и поднесу извештај свој о резултату својих извиђења. — Дано је сходно упутство црквеној општини у Јозенову о одношају њезином према месном свештенству и уништен је један закључак исте црквене општине, којим је она изрекла негодовање једном свештеном лицу тамошњем због наводно неприпадно узимане наплате за издавање матичних извода. — Поднеће се високославном Саборском Одбору у Карловцима на даље поступање исправљени инвентари срп. прав. црквене општине у Чакову. — Дозвољено је срп. прав црквеној општини у Куманима, да може обуставити исплаћивање припокоћи годишње двама гимназијалцима због слабих материјалних прилика исте црквене општине. — Упућена је црквена општина у Срп. Пардању да покуни у свом делокругу парохијал дужни тамошњем свештенику, да се не би морала водити овр ка путем политичне власти. — Одобрен је односни на основу одржане јавне дражбе склопљени закупни уговор у предмету издавања под закуп у економској години 1897./8. актуалне парохијске сесије у Малом Бечкереку — Снабдевене су потребном клаузулом одобрења и послане се на даље званичење високославном Саборском Одбору у Карловцима обвезанице издане срп. прав. црквеним општинама у Биру и Печки врху дужних саборских трошкова и верозаконског приноса. — Извештаје се кр. уг. финанцијално равнатељство у Араду о судбини бивше повчане свештеничке фундације, стојеће у руковању срп. прав. црквене општине тамошње с умољењем да од исте фундације као одавно већ непостојећи камати порез не прописује, а прописани до сад порез споменуте врсте отпише. — Поднеће се високославном Саборском Одбору на надлежно решење уток окружног проте Велико-Бечкеречког против једне одлуке епархијске власти у предмету берива јереја Жарка Стакића, администратора двеју парохија у Вел. Бечкереку. — Издаће се сходно упутство срп. прав. црквеној општини у Беодри у предмету разреза саборских трошкова и верозаконског приноса и у предмету кува градилишта за вероисповедну школу. — Дозвољено је срп. прав. црквеној општини у Толвадији подигнуће мањичког зајма у износу од 150 фор. а. вр. ради исплате једног дуга, који терети тамошњу црквену земљу, и дано јој је сходно упутство ради отплате тога дуга. — Узет је на знање извештај администратора протопрезитерата арадског о одстрањењу нереда у крилу срп. прав. црквене општине у Печки и позваће се ова црквена општина, да поднесе у своје време извештај о обављеној обнови црквено-општинских органа својих. — Упућене се црквена општина у Срп. Св. Мартону, да поврати Јоци Поповом становнику мокринском противпописано на његову земљу у Срп. Св. Мартону разрезану и инкасовану своту од 13 фор. а. вр. — Даће се сходно упутство јереју Георгију Вујаћу, администратору парохије у Арадгају у предмету потраживања његовог у име накнаде за мањкајућу му парохијску сесију у нарави. — Снабдевен је клаузулом одобрења исказ црквене општине у Срп. Рији о разним потраживањима њезиним против појединих општинара и послаће јој се исти исказ на инкасовање односних дугова путем административне овршне. — Узет је с одобрењем на знање рад скупштинске седнице срп. прав. црквене општине Темишварско-Фабричке, одржане дана 2. (14.) септембра 1897. — Узета је на знање појава окружног протопрезитера Вел. Кикиндског Ђорђа Влаховића, да се он није обвезао давати у епархијски фонд доживотно сваке године 50 фор., већ само један пут за свагда приложити у исти фонд своту од 50 фор, и да ће он овај износ тећајем 1898. године у два оброка исплатити. — Позваће се јереј Михајло Матејић, сист. парохијски помоћник у Вел. Кикинди, да поднесе изјашњење

затражено од њега у ствари тужбе проте Ђорђа Влаховића због накнаде школарних прихода. — Сталъен је ван крепости закључак црквене општине у Тиса Св. Миклушу, којим је она синаила своје свештенику плату са 700 на 500 фор. годишње, и упућена је иста црквена општина да до решења тога питања по на то позвания факторима има издавати своје свештенику плату у досад издаваном му износу. — Решено је да се од 1. новембра 1897. има свештеник у Соки плаћати са 400 фор. годишње у новцу. — Упућена је срп. прав. црквена општина у Фењу, да има водити бригу о томе, да се тамошњем свештенику стане на расположење за свако литургично богослужење потребне му просфоре; уједно је познана иста црквена општина, да се њојсни на потраживање јеромонаха Самуила Поповића ради накнаде огрева и писаћег прибора за вођење парохијског звања. — Одобрени су најамни уговори, што их је склопила црквена општина у Вел Бечкереку у предмету издавања под њом неких просторија у црквено-општинским кућама бр. 602 и 1507/10. — Дозвољена је срп. прав. црквеној општини у Дињашу конверзија зајма од 8000 фор. осигураног на тамошњој црк. општинској земљи, који би се имао амортизовати у годишњим оброцима течајем педесет година. — Упућена је црквена општина у Меленцима, да у даном јој року обави избор деловође. — Издана је на њезиньење надлежном окружном проти тужба црквене општине Башахидске због прекомерно узиманог протопрезвитерског процента.

(**Митрополитски Црквени Савет**) сазван је у своје седнице за 11. (23.) новембар.

(**Др. Јован Туросман**) професор на Великој Школи у Београду стављен је у стање мира, којом приликом је одликован орденом св. Саве II. степена.

(**За ректора Велике Школе**) у Београду изабран је академски савет исте школе *Дра Војислава Бакића*, на место Јована Жујовића, који је дао оставку.

(**Распис свештенству Скопљанске Митрополије.**) Као што јавља „Цариград. Гласник“ упутио је администратор Скопљанске митрополије г. *Архимандрит Фирмилијан* на подручне окружне протопрезвитере овај распис (окружницу): „Дошавши на управу Скопљанске Митрополије, ја сам дошао у здрављу, част и славу нашег моћног Цара и Господара Њ. Ц. В. Султана, за чије се здравље и величину искрено Богу молим, да помоћу царских власти: живим и радим, трудим се и бринем за наше добро, срећу и напредак. Као православном свештенику и администратору Скопљанске Митрополије мени је нарочито поверено старање о нашој светој цркви и свештенству, о школама и учитељима, и ја њеју никада жалити никаква труда, да мојој светој дужности тачно одговорим. Но, да бих у овоме успео мени је потребна братска помоћ свеје браће свештеника. Та помоћ састоји се у томе: да сваки брат свештеник сваћа буде на своме послу тачан и уредан, побожан и кротак, као што то наређују и свети канони и црквена правила. Због тога наређујем:

1. Да свештенство тачно и редно врши црквено правило у храмовима Божјим и домовима хришћанским;

2. Свештенички чин строго захтева, да сваки свештеник сваћа буде чист и пристојно одевен, и за то је сваки свештеник дужан, да пази како на чистоћу свога тела тако и на своје пристојно одело;

3. Да строго пази на свој живот и понашање, како у дому своме тако и у парохији;

4. Да се са учитељима лепо слаже и братски потпомаже живећи у миру и љубави.

5. Да се нико од свештеника не усуђује, *да неразведену жену од мужа венчава за другога човека*.

Овај распис наволите, господине прото, саопштати подручном вам свештенству на потпис, а наређујемо вам, да строго пазите на извршење овде наложених наредаба.

Браћа свештеници наћи ће у мени сваћа доброг искреног брата и пријатеља, али дужност налаже: да се добри свештеници и одликују, а крвци и лоши казне.

Ви ћете ми, Господине Прото, у што краћем року поднети тачан извештај за ваш делокруг. У томе извештају мора бити:

1. Име и презиме, и године старости сваког свештеника;

2. Свештеникове способности и владање.

3. Име парохије и колико домова има?

4. Има ли парохија цркву?

5. Има ли црква све црквене утвари?

6. Ко је цркву подигао и кад, и има ли каквих старина и знаменитости?

7. Има ли црква имања, колико и каквог?

(**Утецај школе и штампе на васпитање.**) Професор Alfred Conillère у једној теми, која носи наслов: Како утиче школа и штампа на васпитање омладине? долази до оних закључака: Главна је погрешка нашег научнога система та, што се одвише дели интелектуално и рационално образовање, које се велика предност полаже за развитак етичкога образовања. Задатити чињенице, имена и године, не значи још дати духу мисли и осећања, која ће

растерати зло. Учитељи нека не развијају разум на на рачун свесности. Полутавство је врло штетно. О религији нека мисли шта ко хоће, али се мора признати, да је она најјача потпора моралности. Хришћанство је најјача брана противу свих зала и свију страсти.

(**Књижевно одељење „Матице Српске“** држало је 25. октобра (6. нов.) о. г. своју седницу, коју је председавао А. Хаџић, председник друштвени. Председник поздравља чланове и позива их, да изберу потпредседника књижевног одељења на годину дана. Бира се једногласно за потпредседника др. Стеван Павловић, досадањи потпредседник. — У књижевни одбор бирају се ови чланови: Аркадије Варађанин, Јован Грчић, Милан А. Јовановић, Никола Јокимовић, Стеван Лекић, Стеван Милованов, Сава Петровић, др Милан Савић на места; а са стране ови чланови: Радивој Врховац, Јован Вучковић, Милутин Јакшић, Ђоје Магарашевић. — У одбор за издавање „Књига за народ“ на задужбине Петра Коњевића бирају се: Др. Ђорђе Дера за председника, а за чланове: Александар Сандић, Паја Марковић Адамов, Аркадије Варађанин, Стеван Милованов. — Узети су на знање и равнање скупштином одобрени прорачуни за г. 1898. на књижевне цели за фонд матични, Накни, Коњевићев. — Узето је на знање, да је скупштина одобрила предложене награде из фонда Накиног и Остојићевог и да је дала овлашћење књижевном одељењу и одбору у погледу издавања награда. — На захтевање праћена су дела писцима, и то: 1. „Кућа у Срему“, — дру Радивоју Симоновићу; и 2. „Зашто се у нас назаренство шири“ Владимиру Димитријевићу, де их поправе према оцењивачким примедбама. — Узет је на довољно знање допис Његове Светости преузвишеног господина патријарха српског, Георгија Бранковића, да је прихватио предлог књижевног одељења у погледу питомца Димитријевићеве задужбине Милана Будисављевића. — Према прописима поновљена је одлука, да се рукописи неиграђених дела не могу вратити писцима. — По предлогу члана дра Илије Огњановића решено је, да се нађа књижица, у којој ће у кратко описане бити слике народних добротвора и књижевника у дворани Матичиној и тај посао поверен је секретарима, да га изврше.

(**Добротворна Задруга Српкиња Карловкиња**) приредила је на дан св. Димитрија ову забаву у корист своје благајнице. Забаву је благоволело посетити и Његова Светост, преузвишени господин патријарх *Георгије*.

Програм је изведен врло добро. Певање мушког збора гимназијског, како на овој забави тако и на св. литургији истога дана, под управом г. *Душана Котура*, показало је, да зборном управља стручњак. Гђа *Милена Спермакова* изненадила нас је управо својом свирком на гласовиру, нарочито лепом техником и грацијозним тоном. Гђица *Вида Милошевић* отпевала је својим умиљатим и пријатним гласом сасвим прецизно „Моја суза“ од Шуберта. И једна и друга задужиће нашу захвалност унек, кад год се појаве суделовањем на нашим забавама.

На овој забави видесмо и чусмо, што се на позорници још видело и чуло није: три слике из *„Горског Вијенца“* Владике песника Његуша. Вредни тајник Добротворне Задруге, аранжер те представе, г. професор *Милутин Јакшић*, показао је, да се поезија и филозофија, пуна дивних и оштроумних сентенција, које се тако богато преливају у „Горском Вијенцу“, може са насладом слушати и са позорнице, а да у „Горском Вијенцу“ има и поја, па и радње, које су Србину миле и на „даскама“. На још Србину, ком је „Горски Вијенац“ познат на читања и разумевања. „Бранково Коло“ истим поводом пише и ово: „Ко зна „Г. Вијенац“, неће, наравно, помислити, да ће се, валда, на позорници наћи више драматичности него што је збиља има (или боље рећи нема) у том спеву; али ова дивна дикција, овај класични српски језик богате мудрости слушa се с позорнице као ахомија виших сфера, које српском срцу годе тако мило, тако својски и узвишено. Па када би поједине тако слике приказивале највећање снаге, на позорници декорисаној као што ваља (а декоратеру ето дивне прилике да се покаже мајстором), „Горски Вијенац“, тај најлепши венац српске поезије, продро би и популарисао би се као мало које толико пута приказивано дело. А када би се нашао делија, да, на основу овога спева, изради драму, подобан да очува врлине, које крунишу поезију владике Рада, добили бисмо најкласичнију српску драму. Fortes fortuna iuvat“!

У приказивању поменутих слика суделовале су ђице Мара Хајдинова (сестра Батрићева) и Милана Стојановићева (стара Црногорка), затим г. г. богослови и гимназисте: Јован Бута (Владика Данило), Панта Бикицки (Хајдија Стеван), Сава Петковић (Вук Мићуновић), Гед. Вурдела (Вук Мандушић), Ђ. Обрадовић (Кнез Раде и војвода Батрић), Т. Суша (Кнез Роган), Душ. Чудић (Војвода Драшко), П. Пушић (гуслар) Вл. Милутиновић (Сердар Вукота), Драг. Драгојевић (Сердар Иван), Ст. Добричић (Мустај-Кадија), Љ. Теодоровић (Скендер-ага), Л.

Ристић (Хаџи-Аџи-Медовић), П. Трбојевић (Ризал Осман), Н. Јанковић (Једно момче) и другопоклац Богољуб Кујунџић (ђаче). Држање и приказивање свију њих било је добро; сви су заслужили признање, као што су сви показали не само добру вољу, да своју улогу вољано испуне, него управо љубав и одушевљење. Томе је без сумње допринео пијетет према бесмртном Песнику и српски частољубива понос, који краси нашу богословску и гимназијску омладину, а у ком су се осетили још јачи и већи — као синовци, војводе и сердари. Но нарочитог помена заслужују гђице Мара и Милана. Прва је своју туговању навела оригинално, управо уметнички, како гестом тела, тако гестом и мелодијом свога гласа, којима се, сасвим појмљиво, придруживале сузе у многим очима пажљиве публике. Нарочитог помена заслужише од мушкараца г. г. Бута, Вукићки, Добричић, Суша, Петковић, Милутиновић и мали Босанац Кујунџић; а Војвода Драшко (Чудић) дуго ће се спомињати. Евала им свима. Таки нек су увек на сваком послу! А највећа хвала г. *Јакшићу*, који не пожали ни труда ни умења, да покаже: е се може кад се хоће!

Сад још једно треба. Ако и наша сиротиња, ради које је забава приређена, узима разлога, да каже Добротворној Задруги *и своје хвала*, (а велика би јој била на овој зими и њезиној невољи,) онда би могли сасвим задовољни рећи: евала и Добротворној Задруги Српкиња Карловчкиња! — р —

(**Народни добротвори**) У Вршцу је недавно умро *Љуба Недељковић* тамошњи уважен грађанин. Покојник је хтео да оснује закладе за помагање Срба трговаца и занатлија. Но ту његову замисао остварила је његова удова *Јулијана*. Она је основала закладу од 30.000 фор., која ће стојећи под управом „Матице Српске“ имати материјално да потпомогне Србе-трговце, који буду имали Српкиње за жене и који се буду обвезали, да ће у ком већем месту Угарске, у ком Срби живе, трговачку или обртничку радњу отпочети. Заклада ступа по смрти удове Недељковић у живот. — Осим тога је Недељковићка завештала закладе у корист многих грађанских филантропских и просветних завода. — Нека је слава нар. добротворима.

(**Професори богословије.**) Ц. и кр. заједничко министарство за Босну и Херцеговину, именовало је јеромонаха *Августина Бошњаковића* за редовног, а јереја *Станка Жупанског*, до сада пароха у Клеканру, са привременог професора, на богословском училишту у *Рељеву* у Босни.

(**Назарени пред мин. председником**). Једна депутација Назарена дошла је мин. председнику, да га моли, да се Назаренима дозволи, да се према закону о слободи вероисповести црквено органишу. Но не добише повољна одговора, пошто се учење назаренско о употреби оружја коси са државним законима. Када је мин. председник питао назаленство, шта би Назарени чинили, да непријатељ нападне отаџбину, одговорио је вођа депутације: „Бог нас не би оставио, он би нам помогао и заштитио нас,“ те ни за овакав случај не хтедоше признати употребу оружја.

(† **Јорђе Максим Јакшић**) парох у Тиса Хиђошу преминуо је 22. октобра о. г. после дуге болести у 64. години свога живота. Покојник беше угледан и интелигентан српски свештеник, савестан и ревностан служитељ Божјег олтара и цркве своје, а добар пастир и учитељ своме народу. Покојник је био рођена брат пок. српском песнику Ђури Јакшићу, а страц г. Милутину Јакшићу професору богословије и г. Милети Јакшићу професору на попашкој школи у манастиру Хопову. Био је и посланик на народно-црквеном Сабору нашем. Са врлим покојником опростио се у дирљивом говору његов капелан јереј г. Јован Продановић. Лака му земља и вечан спомен!

Изјава

Бр. Вк. 271. ех 1897.

Славном уредништву „Српског Сиона“

Ср. Карловци.

Новосадска „Застава“ од 1. Октобра о. г. бр. 150. донијела је вотицу под насловом: „*Немири у Тројединци*“, у којој се, ни више ни мање, ван ово каже: „на оних крајева у Тројединци, где су избили немири, пишу нам, да је немирима у Сјеничаку, осим стеклима и владике Грујића, у неколико повода дао и тамошњи свештеник, који није бирао средства, да се умири владу, те да дође до државне припомоћи. У ту цел је о изборима истакао на цркву мађарску заставу . . . .“ и т. д.

„Застава“ нема ријечи, да обавијести, да умири, него ето баш још већма да распири оне кобне, од душмана нашијех убачене бајке, које јој српски, православни народ њезин у Горњој Крајини морално и финанчки убијају.

— То гадно, незрело, недостојно и бунтовничко писање о Преосвећеном Председнику Епархијске Конзисторије ове, — као да би Он био узрок буни у Сјеничаку, ђе су и три

невина живота људска на жртву пала; — и као да би парох сјеничачки, јерej Михајило Николић, који је — узгред буди речено — код избора посланика за срп. народ. црквени Сабор о. год. баш са радикалном странком и гласао, кадар био на цркву наџесити „мађарску заставу“, „да се умили влади, те да дође до државне (sic!) припомоћи“, које он ни искао није; — писање тако рајешила је данас Конзисторија ова *пријеки са гнушањем.*

Са гнушањем, али и са раном у срцу, да се још може наћи српскијех листова, који се, на још у ово по нас критично доба, са толико блата набацују на Архијереја Цркве православне и Поглавицу највеће Дијецезе у Митрополији нашој

Нек размисле, ако су размишљати кадри, да ли се тако служи мисли Православља и Срйства.

На сједнице Епархијске Конзисторије, држане у *Плашком*, 9. (21.) Октобра 1897.

Члан Епарх. Конзисторије
П. Г р б а
протојерej и парох клупшички.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Намеравам штампати *другу књигу* својих проповеди.

Молим браћу свештенике, да ме у тој намери потпомогну, како би је и навести могао.

Који брат има *прву књигу*, купиће сигурно и другу. А који нема ни прву, може је набавити код мене заједно с другом.

Цена првој књизи била је 60 новч.; цена другој биће 70 новч., а обема заједно, с поштарином 1 фор. 20 новч.

Друга књига неће бити мања ако не буде већа од прве. Формат биће исти.

Претплату ваља слати или пријављивати до конца октобра о. г. потписаноме.

Једанаеста књига иде скупљачима претплате као дар.

У Карловцима —

Протојерej **Јован Јеремић.**

ГЛАС ИЗ ЦРКВЕ

проповиједи проте Јована Вучковића

проф. богослов. училишта карловачког.

— **Цена је књизи 1 круна.** —

Добити се може у **Срп. Манастирској Штампарији.**

БРАНКОВО КОЛО

ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ

ВЛАСНИК И УРЕДНИК

ПАЈА МАРКОВИЋ АДАМОВ

III. год.	У Срем. Карловцима	Бр. 44.

САДРЖАЈ:

Милета Јакшић: *На брегу* (Песма.) — Стеван М. Матијашић: *Трофимца Агнеша Јанковићева* (Роман.) 19. — Драг. Ј. Илић: *Досијеј.* — И. Руварац: *Montenegrina.* — *Ковчежић:* Књижевни прикази. Књижевне бележке. Просветни и друштвени гласник. Позориште.

„*Бранково Коло*“ излази сваког четвртка уредно на великом табаку 63/95 сп. Стр. 1121—1152. Цена је листу за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину, и Црну Гору на годину 5 *фор.* За Јаке 3 ф. 50 нов. годишње. За Србију и остале земље 6 фор. на годину.

СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПАРИЈА

У СР. КАРЛОВЦИМА

КЊИГА ЗА НАРОД:

ЈОВАН ДАМАСКИН

ИЗВОД ИЗ ПОЈЕМА

ГРОФА А. К. ТОЛСТОЈА

ПРЕПЕВАО

поп ЛУКА ПОПОВИЋ

парох панчевачки

ЦЕНА 3 НОВЧИЋА

СВЕТЛЕ СЛИКЕ

ИЗ СРПСКЕ БОРБЕ ЗА КРСТ ЧАСНИ

НАПИСАО

ДРАГУТИН Ј. ИЛИЋ

Цена 15 новч. или 2 гроша

ХАЏИ-ЂЕРА

СВЕТЛА СЛИКА ИЗ СРПСКЕ БОРБЕ

ЗА КРСТ ЧАСНИ

НАПИСАО

Драгутин Ј. Илић

Књига садржи 15 штампаних табака или 242 штампане стране — Цена 1 фор.

ДЕКАМЕРОН сто прича

од сто најславнијих писаца светске

књижевности

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. 267. Е. 198 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Овијем се расписује стјечај на мјесто професора за пастирско богословље, литургику с тумачењем литургичкијех књига, омилитику и педагогику са методиком, у православном богословском заводу у Задру.

С овијем је мјестом скопчана годишња плата од 1000 фор. и 250 фор. додатка службовања, и послије свако пет година службе 200 фор. повишице. Послије тридесет година службе мировина у износу достигнуте плате.

Који желе добити ово мјесто, имају да докажу, да су, послије положеног испита зрелости на једној гимназији, свршили богословске науке у једном јавном православном богословском заводу, да су аустријски поданици и да су беспријекорног моралног и политичког владања.

Дотични натјецатељи имају се подврћи писменом стјечајном испиту и усменом пробном предавању при богословском заводу у Задру. За тај испит и пробно предавање одређују се дани 15—17 (27—29) јануара 1898. године. Од писменог испита и усменог пробног предавања могу бити ослобођени они натјецатељи, који су своју способност засвједочили или као учитељи или као списатељи по богословскијем наукама.

Молбенице, поткрепљене нужним исправама, имају се поднијети потписаном епископу до 26. новембра (8. децембра) о. г.

У Задру, 15. Октобра 1897.

Епархијски епископ
Никодим.

С Т Е Ч А Ј. 201 1—3

Оставком гђце Софије Арнотове остало је и поново овдашње учитељичко место упражњено, на које се овим стечај расписује.

Плата је: за редовну школу 300 фор., за повторну 40 фор., које ће у месечним оброцима примати.

Стан врло леп и угодан. Огрева колико нужно буде.

Дужности су вис. школ. уредбом прописане.

Рок стечају истиче на шест недеља од првог увртења.

Молбенице треба на мес. шк. одбор управити.

Из седнице Тиса Св. Миклушког мес. школског одбора држане дана 5. (14.) окт. 1897. год.

Школски Одбор.

С Т Е Ч А Ј. 197 2—3

Услед оставке ново-изабраног учитеља г. Михаила Радовановића овим се, на једно од новоустановљених учитељских места, расписује стечај.

Плата је учитељу: 500 фор.; стан у натури; у име свога огрева 50 фор. и за писаћи прибор $\frac{1}{7}$ фор.

Дужности учитеља су прописане Школском Уредбом.

Компетовати могу они, који су српску Учитељску Школу сомборску са добрим успехом свршили и испит из мађарског језика положили.

Рок стечају траје до Ваведења, 21. нов. т. г.

За српски правосл. Школски Одбор.

У Мокрину 22. октобра (3. нов.) 1897. год.

Ник. Николајевић, парохијски намјесник. Михаил пл. Рибички, председник.

Ad бр. К 858 501 ex 1897. 199 2—3

С Т Е Ч А Ј,

Овим се расписује стечај на упражњену парохију IV. разреда при св. Теодоровској цркви у Иригу. Молитељи имају своје прописно инструјиране молбенице, путем надлежних протопрезвитератских звања, до искључиво 20. новембра по старом 1897. овој конзисторији поднети.

Из седнице архидијецез. конзисторије држане у Карловцима 21. октобра (2. новембра) 1897.

Архидијецезална конзисторија.

Ad бр. К. 861, 878 523. ex 1897. 200 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњену системизовану парохију III. разреда са интеркаларом до 4. (16.) децембра 1897. и на упражњену парохију II. разреда — обадве у Шиду — овим се стечај расписује.

Компетенти имају своје биљеговане и прописно инструјиране молбенице до искључиво 20. новембра по старом 1897., путем надлежних протопрезв. звања, овој конзисторији поднети.

Из седнице архидијецез. конзисторије држане у Карловцима 21. октобра (2. новембра) 1897.

Архидијецезална конзисторија.

Ad АО. 528 зап. ex 1897. 195 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На место бележника при управи епархије бачке овим се расписује стечај.

Компетенти, који морају имати богословску а по могућству и правничку спрему и који не смеју имати уз ово још какво стално звање, имају своје ваљано инструисане молбенице епарх. административном одбору бачком до 11. (23.) новембра о. г. поднети.

Из седнице епарх. административног одбора бачког држане у Нов. Саду 17. (29.) октобра 1897.

Председништво.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ЛУЈ ТАУШ

ХРИШЋАНСКО-ПОЗЛАТАРСКИ АТЕЉЕ

ЗА СРП. ПРАВОСЛ. УМЕТНОСТ

НОВИ САД, ДУНАВСКА УЛИЦА, КОД „ЗЛАТНОГ КРСТА.“

Препоручује своје сопствене израде као фабрикант и стручњак за сваковрсне црки. послове и црк. утвари. Поставља неке дворедне иконостасе, Христове гробове, тронове са и без икона, а прима да позлаћује старе и већ постојеће као и да очисти и обнови иконе. Имам на стоваришту црквених утвари, **рипида, кандила, путира, ветохљебница, чирака, кадионица, кивота, венчаница, ручних крстова**, за цркву **полијелеја** од шлифованих кристали, као и од бронзе и гвожђа са позлатом. Затим: **литија**, школских и свих надружних **застава**, сваковрсних светлих и црних **одежда, барјана, неба**, дворских и трапезних **застирача, стихара**, за преч. г.г. свештенике плавих и црвених **појасева, икона** на плеху (целивање) и на платну, **палштаница, целивача** на плеху (кашрано) по 1 фор. 60 н., **оквира** за целивање иконе, све уз **солидну послугу** и **стручњачку цену.** На захтевање шаљем шаљем мустре с предрачуном за веће црквене послове. Примам старе путаре на позлату, као и рипиде и друге црквене утвари. — Због тесноћног простора у мојој радњи нијам на продају готове тронове Матере Божије и владическе, те их препоручујем слав. општинама, које их требају, а дајем их по најумеренију цену и на отплату.

Нарочито објављујем и стављам на знање, да ми је једна фабрика из Француске уступила сребро за **барјане и бронате, лампас** на **одежде** да **продајем по фабричној цени.**

202 **Шаљем мустре на захтев.** 1—

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушцима провиђена звона,

која имају дуготрајнији, сниженији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 13— **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 46.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у суботу 8. новембра 1897.

Организациони штатут
православне романске цркве у Угарској и Ердељу.

(Наставак).

Глава III.

Манастири.

§. 66.

Манастир је пребивалиште оних црквених лица, која су се по канону свечаним заветом удружила, да живот свој у потпуној умерености, сиромаштву и послушности проводе.

§. 67.

Манастир садржава у себи с једне стране црквено-општинске захтеве; с друге стране пак равноправан је са протопрезвитератом, и као такови је само епархијској власти потчињен.

§. 68.

Манастир се може основати и остварити само дозволом дотичног епископа, а оснивач је обвезан осигурати за издржавање манастира потребне изворе прихода.

§. 69.

Манастири се не могу претворити у световњачка пребивалишта.

§. 70.

Монаси заједно са осталим особљем манастирским стоје непосредно под надзором манастирског настојатеља, посредно пак под влашћу епископа односно архиепископа.

§. 71.

Ко жели монахом постати, дужан је себе подврћи канонском испитивању. По што је за примање у монашки ред од манастирског синода заслужним пронађен, пријављује га манастирски настојатељ епископу односно архиепископу, на које получује архијерејски благослов.

§. 72.

Монаси дужни су заједно са њиховим настојатељима без обзира на рукоположење и рукопроизводење строго и савесно набљудавати црквена правила.

§ 73.

Манастирски послови врше се путем манастирског синода, у којем сви јеромонаси имају решавајући глас, — јерођакони пак учествују саветујућим гласом као слушаоци и као бележници.

§ 74.

Председник је манастирском синоду на-

стојатељ, који је уједно дужан при саветовањима добар ред одржавати. У случају смрти настојатеља бира синод привременог председника између јеромонаха.

§ 75.

Бележник се бира између јеромонаха, јерођакона или монаха, који води записник и остале писмене послове.

§ 76.

Записник и изводе потписује настојатељ, а бележник премапотписује.

§ 77.

Закључци се доносе већином гласова, при једнако подељеним гласовима решава глас председников.

Засебно мишљење прима се и прилаже списима само онда, ако је на писмено поднесено, и то у року од три дана, јер се доцније поднесено не прима. Но може се захтевати и продужење рока, које се укратити не сме; у противном случају може се на епископа жалба поднети.

§ 78.

Сваки манастир мора имати једног економа (намесника), који у смислу закључака синодских и по упутству настојатељевом рукује газдинским пословима манастирским. Економ је дужан у евиденцији држати имовно стање манастирско, и о томе крајем сваке године исправан рачун синоду подносити.

§ 79.

Послови манастирског синода распростиру се како на вероисповедне, црквене и дисциплинарне, тако и на газдинске ствари.

Ови послови су следећи:

1. Одређује посебице сваком јеромонаху, јерођакону, монаху и економу односне послове;

2. прима питомце у манастир;

3. испитује питомце пре ступања им у монашки ред;

4. подноси молбе епископу ради примања питомца у монашки ред;

5. саветује се и решава о унапређењу питомца за јерођакона, а јерођакона за јеромонаха, и пријављује их епископу;

6. рукује и држи евиденцију о манастирском иметку, и у ту сврху инвентарише цело имање манастирско, ово се пак од времена на време и то сваке године бар једанпут има ревидирати;

7. саветује се и решава о редовним годишњим издацима манастирским, за чега је епископско одобрење потребно;

8. расправља и установљује ванредне издатке;

9. прегледа и епархијској конзисторији подноси економске рачуне са примедбама или без истих;

10. са гледишта вероисповедног, моралног и наставног држи манастирску школу у добром реду;

11. настоји, да се успостави побожност и моралност код једног или другог јеромонаха, јерођакона или монаха, или пак дотичног блажије кажи. Ради одмерења веће казни има се ствар поднети епархијској конзисторији, која о томе коначно решава;

12. саветује се у погледу којег разватног питомца и казни га, а и искључује га из манастира. Оваки случај има се саопштити манастирима митрополијске области;

13. бира између манастирског братства, или из другог којег манастира или пак између епископских достојанственика настојатеља, који се избор по канонским правилима под председништвом епископа дијецезана обавља

Изабрани настојатељ пријављује се епископу, који га, ако налази, да сва својства за настојатеља има, потврђује, и произваља га за игумана односно за архимандрита.

§. 80.

Дужности су манастирског настојатеља следеће:

1. да строго испуњава монашке опште дужности, и настоји, да и монаси имају пред очима опште дужности.

Настојатељ дакле има безпрекорним начином живота свога у сваком погледу добрим примером предњачити;

2. да гаји љубав према цркви, т. ј. да не пропушта уредно и тачно похађати службу Божју;

3. да настоји, да се служба Божја сваком приликом правилно обавља и да се појање и читање са побожношћу и одушевљењем извршује;

4, да настоји, да цело манастирско

особље уредно и тачно похађа службу Божју. Да се монаси дакле за време службе Божје не употребљују на други посао;

5. да при ручку и вечери заједно са осталима учествује; од којег прописа само у особито ванредним случајевима може одступити;

6. наређује, да се о ручку живот светих или други који црквени говор прочита, као што то типик наређује;

7. да се из манастира без довољног узрока не удаљује, нити допушта, да монаси без његова знања и дозволе из манастира излазе;

8. да се усавршава у каноњским, догматичним и црквено-повесничким наукама;

9. да настоји, да се монаси усавршују у црквеним наукама, појању и познавању живота светих;

10. да савесно рукује манастирским иметком, и да удеси, да се за економа најбољи монах постави;

11. да чешће држи предавања са монасима ради њихова образовања и запта као и ради поправљања у моралу једног или другог монаха, који на то повода даје својим владањем;

12. да у одржању запта у манастиру набљудава довољну истрајност и пажњу, по што тако и трпељивост и скромност;

13. да пази, да манастирска школа у добром реду буде, и да се за учитеље најспособнији монаси пристављају.

§. 81.

По што оснивачи манастира при оснивању ових светих места стављају жеље своје на писмено, одређујући уједно и извесне дужности, које се без сваке пренаке имају испуњавати: дужан је настојатељ удесити, да се основно писмо манастирско на монашком синоду сваке године бар једанпут прочита, и то дѣлом ради тачног испуњавања дужности, које су оснивачем манастира за фундацију стављене.

§. 82.

У погледу веридбених и брачних ствари оних верних, који због недостатка своје цркве манастирској цркви принадлеже, изашиље епархијска конзисторија најближи протопрезвитератски стол.

§. 83.

У претходном параграфу поменути верни немају никаквог права мешања у манастирске послове.

§. 84.

Женски манастири су једнаки са мушким манастирима, те је по томе позив женских манастира и игуманијâ истоветан са позивом мушких манастира, мушких монаха и настојатеља. (Наставиће се.)

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станинић** парох.

(Наставак.)

V.

О светим т. ј. молитвеним временима

Дужност „беспрестаног молења Богу“ тиче се посебног молења Богу, односи се на појединог Хришћанина. Међу тим дужност та не тиче се и тицати се не може јавног, општег, заједничког богослужења, пошто је душа човекова — којој је једина рана молитва — обложена телом, које потребује материјалну рану, а за ту се ваља човеку побринути, и исту спремити. За то и вели Господ Бог преко изабраника свога Мојсија народу Израиљском: „Шест дана ради, и сврши све послове своје. А седми је дан одмор Господу Богу твојему; тада немој радити ни једнога посла, ни ти, ни син твој, ни кћи твоја, ни слуга твој, ни слушкиња твоја ни живинче твоје, ни странац, који је међу вратима твојим. Јер је за шест дана створио Господ небо и земљу, море и што је год у њима; а у седми дан почину; за то је благословио Господ дан од одмора и посветио га.“ (II. Мој. 20., 9.—11.)

Но осим „седмога дана“, осим суботе, беше још и других дана, које је и опет „благословио Господ и посветио их;“ а то су т. зв. празници или празнични дани. Па како у старозаветној, исто тако и у новозаветној цркви има осим „седмога дана“ још и празничних дана, који су и опет Богу на молитву посвећени. Новозаветна црква проширила је и увећала све друге дане т. зв. „светачким данима“ т. ј. данима намењенима успомени Божјих изабраника и угодника; но о тим данима опширније говорити не ћемо, дотаћи ћемо их се још, кад будемо говорили о „поштовању светих.“ А рећи ћемо коју више: 1.) о седмом дану т. ј. суботи, односно недељи; и 2.) о празницима.

1.) О св. недељи.

Одредив „шест дана“ за рад и набавку свега за живот нужнога и за одржање тела потребнога — један и то седми дан оставио је Бог и посветио себи и души човековој, од Бога даровању. Шест дана дао је Бог човеку за рад, што је и Бог за шест дана силом речи своје радио, док је овај свет створио (I. Мој. гл. 1.); а „у седми дан почину Бог од свих дела својих, која учини; и благослови Бог седми дан и посвети га.“ (Исто, 2., 2—3). Тај седми, Богу и спасењу душе, посвећени дан, није смео ни требао човек ничим радити, него га је у богоугодним делима проводити и провести имао.

Седми дан или субота држан је и светкован кроз цео стари завет. Доласком Христовим, а у новом завету замењен је суботни дан са даном недељним, те је празновање пренето са суботе на недељу. А за што је у нов. завету субота недељом замењена? За што је светковање са суботе на недељу пренето? — На то нам питање даје одговора „Православно исповедање“ у одговору на 60. питање у трећем делу своме: „Ми Хришћани, у место суботе, празнујемо дан недељни тога ради, што се у дан недељни, васкрсењем Исуса Христа, Господа нашега, свршило обновљење света свијета и ослобођење рода човечијега из ропства ђаволскога,“ и даље још и за то, „што је Христос Господ од суботе, као што св. Писмо говори: „Јер је господар и од суботе син човечји“ (Мат. 12, 8.). Ако је дакле Христос Господ и од суботе, то је по разуму, да је субота пренесена на дан недељни, колико с тога, што Христос не подлежи никаквом потчињавању, толико с тога, што је Христос у овај дан, а не у други који дан васкрсао из мртвих, и јер је у овај дан васпостављен и обновљен свијет, пошто му је даровано вјечно спасење.“ (Шевићев предов. у Истини“ за 1888. год. стр. 556—557.)

Како осми дан недељни светковати ваља, и шта нам тога дана чинити треба, то нам каже у II. одељку споменути Филаретов „Пространи Катихизис“: У празничне дане ваља поименце ово чинити: 1.) Долазити у цркву ради заједничке богомоље и ради поуке у науци Божјој. 2.) Исто тако ваља код куће занимати се молитвом и читањем, или побожним разговорима. 3.) Посвећивати Богу неки део из своје имовине, и употребљавати га на потребе цркве и њезиних слушалаца, а и на доброчинства сиромасима; осим тога, ваља посећивати болне и сужње и љубав хришћанску у делима исказивати“ (Стр. 143)

Но ни суботе није св. наша провосл. црква по све напустила; тако се у том истом „Катихизису“ вели: „У православној цркви субота се не празнује као потпун празник, али се ипак разликује од осталих дана, једно у спомен створења света, а друго, као продужење правилног празновања“ (140). А чиме се разликује субота од осталих пет седмичних дана? У чему се састоји, чиме се исказује одлика та? — 1.) У суботу, осим једне једине — велике суботе“ — не сме се обдржавати строг пост — **εἰσοδικὸς** “ (Апост. правило 66, и Трул. сабора правило 55.) 2) Уа часни пост, т. зв. „четрдесетницу“ или „Ускршњи пост, литурђија чреће освећених дарова не свршава се суботом, баш као ни недељом. (52. прав. „Трул. сабора). Иначе суботом Хришћани „морају радити“, а не као недељом светковати. (29. прав. Лаод. сабора).

И назарени светкују недељу. Држећи се строго и дословце (буквално) св. Писма назарени не би могли светковати недељу, него суботу; јер је субота седми дан за који се у св. Писму изричнo вели, да је Богу посвећен и да га држати и светковати ваља. Изричне заповеди о томе, да празновање суботе напусти а празновање недеље прихвати и држати треба — у св. Писму нема. С тога је са свим јасно и нејмљиво то, што је вероначелник наших назарена празновање недеље назвао „људском измишљотином“; јер празновање недеље збила људи установише, а из извесних и важних узрока, који су напред наведени Али је код назарена неразумљиво и несхватљиво ово двоје: 1.) Како и за што је већ сам вероначелник назаренски, Самуило Фрелих недељом најчешће и највише проповедао; тако се вели, да је „недељом проповедао и по дваред, па и по тријед?“ („Назаренство“ стр. 89.) Или је зар то чињено због тога, што је тада највише слушалаца имати могао, јер је недељу „државна црква“ светковала? — 2.) Но још је неразумљивије и непојмљивије то, како су назарени могли примити и прихватити светковање недеље, кад је то њихов вероначелник крстио и назвао — ничим другим — него простом

„људском измишљотином“?! Или су зар „ученици над учитељем својим“ (Мат. 10. 20.) те боље разумеше св. Писмо од учитеља свога; па размишљајући дубље и зрелије о светковању недеље, исправише заблуду учитеља свога, и примише и прихватише учитељем својим осуђену „људску измишљотину“?!

Истина, има у св. Писму спомена о недељи и дану недељном; али је све то доста нејасно; из тога се јасно и поуздано о светковању недеље и напуштању суботе закључити не да и не може. Тако св. апостол Јован у „Откривењу“ свом спомиње „дан недељни“ (1., 10.). Св. апостол Павле, дајући „уредбу за милостињу светима“ вели: „Сваки први дан недеље нека сваки од вас оставља код себе и скупља колико може, да не бивају збирања кад дођем“ (I. Кор. 16, 2.) Ово место св. Писма као да више говори за прављење суботе, а не недеље; јер се каже, да се „скупљање“ започиње са „првим даном недеље“, а завршује се зар са последњим даном недеље, односно седмице; а последњи дан у седмици јесте дан за прављење, а то би била онда субота. У осталом ово место св. Писма говори о „скупљању милостиње светима“, и то о скупљању „код себе“ те из места овога ничега поузданога о светковању недеље извести и закључити не можемо. Понајјасније би биле речи св. апостола и јеванђелиста Луке: „А у први дан недеље, кад се сабраше ученици, да ломе хлеб. . .“ (Дела 20., 7.) Како је „ломљење хлеба“ једна од најважнијих и најпречих дужности празничних дана: то би нам ово место доста јасно сведочило о прављењу „првог дана недељног“ т ј недеље. Али како с друге стране апостоли са свима верним „сваки дан бијаху једнако једнодушно у цркви, и ломљаху хљеб по кућама, и примаху храну с радости и у простоти срца, хвалећи Бога, и имајући милост у свију људи“ (Дела, 2., 46—47): то ми из првонаведеног места „Дела апостолских“ (20., 7.) и опет ничега тачнога и поузданога извести и закључити у стању нисмо; на име, не знамо, да ли су апостоли „први дан недеље“ прављали исто тако као и остале пет седмичних дана; да ли мање од суботе, или као суботу; а најмање из тога места можемо извести и закључити, да су апостоли недељу прављали и поштовали више него суботу; а напуштање суботе, и строго прављење једино недеље, из тога места баш никако извести и доказати не можемо.

Да светковање недеље, поред свега тога, што св. Писмо спомиње недељу, и недељни дан, ипак не беше јасна ствар, сведочи то, што су дуго времена баш сами Хришћани суботу, а не недељу светковали, или су бар суботу тако исто, као и недељу светковали, или су бар суботом тако исто, као и недељу светковали. А што није било, ни јасно бити могло у прва времена цркве Христове и првим Хришћанима — то после више од 1500 година још је мање из самога св. писма јасно могло бити Самуилу Фрелиху и његовим назарењима.

Требало је дакле Хришћанима дати бољу и јаснију сведоџбу о томе, да се у цркви Христовој не субота, него недеља прављати има; другим речима, требало је св. Писмо о прављењу недеље тачно и јасно протумачити, односно посведочити, да св. Писмо говорећи о недељи и недељном дану мисли ту управо на строго прављење једине недеље. На то, што је требало, и учинили су св. оци, пастири и учитељи првих времена цркве Христове на поменоме сабору у Лаодикији, на коме се око 343. год. искупише „многи епископи Мале Азије“ („Зборник правила“ стр. XXXXIV.), те изрекоше и утврдише, да „Христијани не морају слиједити обичајима јудејскима, и суботу светковати, него морају у тај дан радити; недељу морају особито почитовати. . .“ (правило 29.)

Вредно ће бити навести и из тумачења овога правила по што-шта: „Ово правило осврћући се на то, што су нека још и тада (половина IV. вијека) слиједили Јудејима у светковању суботе, осуђује тај протухришћански чин и наређује, да хришћани морају особито штовати недељу. . . Основна мисао код првих Хришћана при одређивању светковних дана, која је уједно била и средишна тачка свега хришћанскога живота састајала се у томе, да треба у свему слиједити распетоме и ускрснуломе Исусу Христу: слиједити му у смрти његовој тиме, што се покајањем требало удостојити плодова те његове смрти, а слиједити му опет у васкрсењу, да којером у њега и силом његовом васкрсне и човјек за нови и свети живот, који започиње овдје на земљи и завршује се на небу. Отуда је потекао природно у хришћанској свијести дан васкрсења

Христовог, као дан радости и дан светковања. Ова је мисао нашла израза већ првих дана постојања Христове цркве. . . . У посланици Варнаве спомиње се изричио недјеља, као дан радости, у који вијерни славе успомену васкрсења Христова; а у Игњатијевој посланици Магнезијанима наводи се, како и Јудеји, који се обратише у Хришћанство, имају суботу да недјељом замијене. Као што је субота била биљег Јудејства, тако је сада недјеља била символ новога живота, коме је Христовим васкрсењем темељ положен.“ (Правила с тумачењима“ II. стр. 89.)

Да би нам важност овога правила била јасна; те потреба светковања недеље, место суботе, очевидна; и уверење о истинитости, да је још у прва времена цркве Христове, светковање суботе укинуто, а празновање недеље одређено, па и држано — потпуно; треба рећи и напоменути, да је сва правила Лаодикијског помесног сабора потврдио и утврдио васионски т. зв. „трулски сабор“ и то својим 2. правилом.

Замењивање суботе са недељом и односно напуштање светковања суботе и потребу празновања недеље св. Писмо нам напомиње, а св. предање утврђује. Ево нам и опет доказа, да назарени не толико нехотице, него управо под морање примају св. предање и то баш оне „цркве“, од које они бегају и којој се ругају. Истина ова, да се назарени држе предања наше св цркве, у толико је јаснија и очевидија, у колико вероначелник њихов, Самуило Фрелих, на основу нејасности св. Писма, светковање недеље сматра и назива „људском измишљотином.“

Четврти међународни старокатолички конгрес.*

У 40. броју „Српског Сиона“ о. г. донели смо по „Црквеном Веснику“ кратак извештај о четартом међународном старокатоличком конгресу. Како је сада протопрезвитер И. Јанишев, — који је био изасланик читаоцима „Српског Сиона“ већ познате комисије, установљене од руског св. Синода, да ради на уједињењу Старокатолика и Православних, — штампао у истом листу опширнији извештај о раду дотичног конгреса, а поглавито о суделовању Православних на њему, мислимо, да ћемо угодити читаоцима „Српског Сиона“, ако исти извештај донесемо у српском преводу. Јанишев је као изасланик комисијин понео собом и одговор исте на „Мишљење“ Ротердамске старокатоличке комисије, која постоји у чистој свести, и предао га њезином председнику, немачком старокатоличком епископу Веберу. Пошто је „Српски Сион“ прошле 1896. г. донео „Извештај Петроградске комисије св. Синоду“ (бр. 46. и 47.) и мишљење Старокатолика о истом извештају (бр. 49. и 50.) ми ћемо донети сада и тај одговор Петроградске комисије на „Мишљење“ Ротердамске комисије, јер ће се из њега понајбоље моћи увидети, колико је мисао о уједињењу корачнула напред, и како су у осталом незнатне разлике, које нас деле једне од других.

Јанишев пише:

Када сам дошао у Беч, још пре него што се отворио конгрес имао сам срећу да се састанем с неким својим старим друговима још из духовне академије, а који сада служе ван отаџбине, и са другима земљацима, који су сви са разних страна дошли на конгрес. Беху то: протојереј А. П. Мальцев из Берлина, протојереј Т. Н. Кардасевић из Будим-Пеште, Аљенков из Дрездена, Хекен из Берлина, генерал-лајтнант А. А. Кирјејев и А. И. Поповицки из Петротрада, професори: М. Е Красножен из Јурјева и А. В. Керенски из Казана. Сви ти земљаци, мање или више, већ познати с мишљењима представника Православља и Старокатолицизма, које сам био штампао, не могаху знати, какво је становиште заузела Петроградска комисија према старокатоличким назорима, а међутим у личном додиру с члановима конгреса могаху се дотаћи и тих назора. С тога се одржао код мене један састанак, да их упознам у оригиналу са одговором наше комисије, а уједно и са мојим преводом истога на немачки језик.

Пре свега да набројимо оне православне, који су, осим споменутих, долазили на седнице конгреса Тако: српски епископ Никанор Ружичић из Београда, који је неко време живео на страни; нарочито из

* Ради других стварн изостало. — Ур.

Макед није дошавши представник српског митроп лита Михаила, с писмом Његова Високопреосвештенства, бивши директор српске богословије и гимназије у Скопљу архимандрит Иларион Весић, који се прошлог Ускрса лично подвргао свима опасностима у епископском питању у Скопљу; парох посланичке цркве у Бечу протојерej А. В. Николајевски и два псаломшчика исте цркве; парох српске цркве у Бечу Михаило Мишић, најпосле псаломшчик наше православне цркве у Карлсруу М. А Кедров, који је такође дошао на конгрес — то би били сви православни, који су били на Конгресу. Од њих се само четворица; епископ Никанор, архимандрит Илариов, А. А. Кирјејев и А. И. Поповицки истакоше својим радом на Конгресу, о чему ће бити спомена на своме месту. Не директног, али ипак врло корисног и значајног удела узео је и у овом, као и у свима осталим старокатоличким конгресима, учени испитивач и неуморни преводилац наших богослужбених књига на немачки језик, парох наше посланичке цркве у Берлину А. П. Мальцев. И у Келну, Луцерну, Ротердаму јављало се сваки пут с каковим својим изданьем на немачком језику, па тако је и у Беч донео неколико примерака недавно изданог четвртог тома свога превода богослужбених књига, те их у згодним приликама раздавао сад овом сад оном члану конгреса или коме од његових гостију, који су заузимали виђеније место у својим црквама. Јам сам и неочекивано, осим обичног поздрава, држао на конгресу и један мали говор и учинио једну изјаву у току расправе. Цртајући прилике, које су ме изазвале да говорим, изнећу читаоцима, који нису лично упознати са старокатоличким конгресима, процедуру рада Бечког конгреса и његов садржај на ма то било само у оним цртама. Ко би хтео да чита подробнији извештај, наћи ће га у старокатоличком народном листу „Altkatholisches Volksblatt“, бр. 37. и даље, који излази у Бечу.

У вече истога дана, када сам се срео с поменутим земљацима, наиме 19. (31.) августа, беше прво упознаване између чланова конгреса, који су дошли са разних страна, и између представника аустријских Старокатолика и специјално Бечке старокатоличке општине. То беше у тако званој Ronachersaale-и, врло угодној и, према сличним дворанама у Келну, Ротердаму, чак раскошној дворани Ту се сабраше, изузевши немачког старокатоличког епископа Вебера, који се задржао у Кобленцу ради открића споменика, сви највиђенији представници Старокатолика из Холандије, Немачке, Швајцарске, а понајвише из Аустрије, на онда гости на конгресу из Енглеске, Америке, Италије, Немачке, свега до 200 људи. Домаћини овог претходног састанка беху по обичају председник и чланови месног одбора, који је припремао све, што је потребно за конгрес, а први говорник, који је поздравио све присутне — администратор (Bisthumsverweser) аустријских Старокатолика Чех. У том поздраву је указивао с особитим нагласком — као на једну од најважнијих срхва старокатоличког покрета — за све теснье и теснье зближаваье западне цркве са источном, — зближаваье не на основу римског потчиньена једне цркве другој, него на основу тврдог исповедања и чувања учења васељенске цркве, а на основу живота у духу истине и љубави. Специјално од Бечке старокатоличке општине поздравили су конгрес: председник месног одбора Фајгенмилер и једна парохијанкиња ђа Новак.* Од прекрасних стихова, у којима је изразила свој поздрав скупу, аустријска цензура је ипак забранила две строфе, које се односе на Рим и његов лажан одношај према богооткривеној истини. Затим су говорили поздраве, које је наизменце прекидала вокална и инструментална музика, представник швајцарских Старокатолика, бивши председник Луцерског конгреса Филнин, и после њега Фан-Тил, председник холандске семинарије у Амерсфорту, који је говорио у име холандског архиепископа Гула, који је такође био на конгресу. Када је Фан-Тил довршио свој говор, об-

* На том претходном скупу беху и неке парохијанкиње Бечке старокатоличке општине; тако исто управитељке старокатоличких добротворних задруга, а од Рускиња једна позната високоуважена списатељка, из ближег друштва — госпођа Новикова, сестра генерал-лајтнанта А. А. Кирјејева.

ратно се мени чешки посланик у аустријском државном парламенту и дао разумети, да од нас — гостију на конгресу и пре свега од представника православне цркве збор очекује какав год поздрав. Ево неколико речи, које сам том приликом изговорио на немачком језику:

„Велика милина обузима душу човекову, када присуствује на збору, који је одушевљен тежњама хришћанском миру, хришћанској истини и слободи, уједињењу у вери и љубави. Да та велика, једина истинита блага на земљи налазе симпатије, — или не, — да се високо, према своме достојанству, цене на истоку и у мојој домовини, то доказује присуство приличног броја представника Православља с истока и далеког севера. Рећи ћу још и више од тога. У Петрограду постоји комисија, уређена св. Синодом, чија је сврха, да разгледа питање о могућности сједињења Старокатолика с источном православном црквом. Као члан те комисије, на чијим су последњим седницама учествовали, међу осталима, два архиепископа и један епископ — чланови св. Синода, имам налог како од комисије, тако и од Првенствујућег члана св. Синода Високопреосвештеног митрополита Палладија, да искрено поздравим Бечку старокатоличку општину и све чланове међународног старокатоличког конгреса и да изразим молитвену жељу, да свемогући Господ Бог помогне својом преизобилном благодаћу све племените у истини хришћанске тежње Старокатолика!“

После мене је говорио англо-амерички епископ Хел (Hale) у име читавог англо-америчког епископата, који је учествовао на седницама Ламбетске конференције у Лондону, на којој је било од 200 епископа, и која тек што је завршила своје седнице. Та англо-америчка конференција или сабор званично је изјавила своју жељу заједнице (interkommunio) са самим Старокатоличима у Немачкој, Швајцарској и Аустрији (значајно је, што је пређутао о холандској цркви) и своје симпатије и соколење појединих бораца против Рима у Француској, Италији, Шпанији, Португалији. Садржај тога на енглеском језику реченога, те према томе за већину пера-зумљивог говора изнео је на немачком језику епископ швајцарских Старокатолика Херцог, који је са своје стране додао неколико речи о познатом минхенском ученом моралисти Хиршеру, који је још пре 50 година предсказао о расколу у недрима римске цркве и о неопходности његовој за очување истинитог Христовог учења на западу. Затим су поздравили скуп: Reverend White из Оксфорда у име примаса Енглеске, архиепископа Кентерберијског и у име старог пријатеља Старокатолика — епископа Салисберијског; врло добро познати у свем ученом свету протестантски историчар Ниполд — у име евангеличког савеза у Немачкој и — на моје превелико чудо — у име српског митрополита Михаила и већ споменутих представника српске цркве, који су такође били на овоме збору, а с којима се на жалост нисам могао пре видети, те су међутим предали Ниполду своје пуномоћије (у последњој седници конгреса су, као што ћемо видети, исправили ту конфесионалну, ако се тако може рећи, неправилност); старокатолички свештеник из Пасаве лиценцијат Гец (Goetz) говорио је у име базарских Старокатолика, које је он у извесним одношајима изједначивао са аустријским, наиме у односају притиска од стране нечасних паписта. То је још млад, учен свештеник, који је, живећи у Немачкој, изучио словенски и руски језик, написао веома озбиљно дело о св. Кирилу и Методију, пред конгресом проживео читав месец дана у Кијеву, о Кијевској лаври написао велик чланак у додатку Минхенској Allgemeine Zeitung (бр. 183. 1897. г.) и сада спремио реферат за конгрес о значају славенских првоучитеља за неправославне Словене. Он с благодарношћу спомиње о Кијевској духовној академији, о њеној библиотеци и музеуму, не говорећи већ о њеној врховној власти и особито о владици-митрополиту, који му је дао могућност да живи у лаври и да из близа види православно манастирско богослужење. Претпоследњи на том вечерњем претходном скупу говорио је веома активни и угледни адвокат у Швајцарској Вајбел — члан савета луцернског кантона, а последњи г. Сипек, најстарији члан Бечке

старокатоличке општине који је доста дирљиво причао из историје њеног постанка и тешког живота. Пошто се прочитао брзојав од професора Бункофера, који тек што се одрекао Рима и сједињо са Старокатолицима, завршен је овај доста дуги, али веома живи скуп (Наставиће се.)

Одговор на питања из пастирске праксе.

Реферат јереја **Светозара Грубача.**

II.

„Има ли у цркви нашој „чинопоследовање“ за предбрачни испит? Ако нема, греше ли они свештеници који читају неке молитве и свршују испит у епитрахиљу?“

Цел је предбрачног испита: „да се може добити уверење, да постоје сви предуслови, који се захтевају за законити брак и да нема никаквих брачних сметња; другим речима, да се добије уверење, да дотични могу у свему по закону ступити у брак, заведен је у цркви предбрачни испит (examen sponsorium).“[1]

При такој интенцији ми сви добро знамо каке су дужности наше при свршавању предбрачног испита, а има и позитивних инструкција, које нас на то упућује.[2] У питању је, дакле, само церемонија испита, и кад то питање решимо решићемо и нашу тему.

У руској цркви може се и данас наћи помесна пракса, да се благосиљају младенци пре обручења и венчања. Благослов тај зове се тамо „просваташе.“ Поредак „чинопоследовања“ није стално утврђен за то није у Требнику ни отштампан. Све што се зна о томе почива само на усменом предању и није строго обвезно. Отад *Сильченков* пише овако: „Кад призову свештеника да благослови женика и невесту, или на т. з. „просваташе.“ тада се *може* свршити молитвословље овим редом: — Метнув на се *епитрахиљ*, свештеник тријут благослови приклоњене и понешто сближене главе женика и невесте и даје сваком у руку по једну свећу. После обичног „возгласа“ пева се: **Царю небесный**, . . . за тија произноси се кратка сугуба „јектенија,“ за здравље женика и невесте и за родитеље њихове који су их васпитали. Даље чита се молитва у којој се моли за срећан свршетак отпочетога (брачнога) дела. Та молитва *може* да буде иста она што је отштампана на почетку еванђеља (еванђеље овде узима се, назначено ради црк. потребе): **Господи Іисусе Христе Сыне единородный . . . к њој додаје се „возглас“: Яко Ты еси благословляяй и освящаяй всяческая . . .** На кратком отпусту могу се узети и свети нарохијског храма. При другом пак благосиљању, или на т. з. „обручењу“, *могу* се поновити исте ове молитве или се додаје још к њима појање показних тропара: **Помилуй насъ, Господи, помилуй насъ . . .** који ће бити место молитве на отпочето дело, већ и тако сада близо своме крају“.[3]

Довде говорио је отац *Сильченков* доста проблематично ослањајућ се на пастирска писма протојереја *Попова*, на онда примећује: . . . „поредак благосиљања, узет из књиге протојереја *Евг. Попова*, вероватно употребљује се у крајевима њему познатима, но у другим местима благосиљање бива само једанпут и у онаком поретку каки смо ми себи дозволили овде привести, држећи, да боље одговара цели, по томе, што молитва, која се овде чита, јасно показује на оно дело ради кога молимо благослов божји.“ Ево и тога поретка. „По доласку свештеника у кућу невесте ради благослова — вели отац *Сильченков* — жених и невеста стану близо један до другога; свештеник, узев на себе *епитрахиљ* и ставши испред њих пред иконама, отпочне: **Благословенъ Богъ нашъ . . .** па онда чита (сам или ко од присутних) **Царю небесный . . .** и друге почетне молитве, за тим, по „возгласу“ на **Отче нашъ**, тропаре: **Помилуй насъ, Господи, помилуй насъ . . .** после тога сам свештеник чита прву молитву обручења: **Боже вѣчный разстоящимъ совокупивый ихъ соединяяй . . .** (види у Требнику чин обручења) и, при речима: **Самъ благослови и рукы твоя сія (њихъ)**, обратив се к женику и невести, благослови обоје истодобно општим благословењем. Потом, по свршетку молитве, чита се **Достойно естъ . . .** и бива кратки отпуст на којем женику и невести даје крст ради целивања.“[4]

[1] Др. И. Милаш: Прав. црк. право, § 154. стр. 511.

[2] Исто, стр. 541—542.; Руч. ев ис. књига Митрополита Михајла, стр. 98.—109.; „Срп. Сион.“ год. II. број 23. стр. 368—371.

[3] Письм. по наст. Богосл. протојер. Евг. Попова ч. III. стр. 81.

[4] И. Сильченковъ: прак. рук. при отпр. приход. требъ стр. 72.—73.

Ето тако би имало бити то „чинопоследовање“ за предбрачни испит. Ми смо уверени, да и неки наши свештеници свршују испит или сасвим овако или са неком изменом па за то и међу на себе епитрахиљ.

„Чинопоследовање“ *протојереја Попова* а и оно *оца Сильченкова* није црква православна *санкционисала*, није дозволила да уђе у општу употребу, па за то *није му ни у требнику места уступила*. А да је тако уверава нас и професор историјско-филолошког института и магистер богословије *Хојнацки*, који каже: „има још обичај у неким крајевима да се свршују тако звана предбрачна „просвећенія“, на која нередко позивају и свештенике, па том приликом свршују они и нека особита последовања *сасвим непозната у уставу* (упореди писма из пастир. богословља протојер. Е. Попова ч III. стр. 81.). Но то је ради тога нарочито и *противно уставу*, — а ако би се баш морало што при томе свршити, нека се не свршава ништа друго осим простог молебна за здравље, *без сваког сувишног умегања и додавања, да се не саблажњују вернн нарушавањем чина црквеног*.“ [5]

Тако је. А сад да видимо има ли разлога који ће да оправдају становиште ово? Блаженопочивши *патријарх српски Герман* узео је ствар овако: „три су, узраво рећи, четири чињенице, које брак — односно женидбу и удадбу — сачињавају; а те су: *испит, навештај, обручење* и *венчање*. Узимајући ствар са чисто црквеног гледишта, прве две су чињенице припготовљајуће, трећа утврђавајућа, а четврта закључавајућа брак; и тек само последње две спадају у категорију духовну, тајинствену, прве пак две никако... Испит је „εχσαμεν“ и ништа више, и бива свагда *ван* цркве без *молитве*, без благословења... Обручење је пак сасвим нешто друго, а ово не ваља мешати са испитом. Обручење није тек проста најава — заветовање — већ је узајамно обећање — заветовање — будућега брака, молитвама и благословењем утврђено, и бива *у правилу у цркви*, као и венчање... С тога је и обручењу, а не испиту, давала црква свагда, па даје и данас апроксимативни брака карактер, и по томе је и изгледало као нека тајна, никако пак испит; те с тога у колико испит нема никаквих последица правних, нити грађанских, нити каноничних, у толико обручење има и једних и других. Напоследку следи отуда још и то, да *испит има бити проста од свакe церемоније црквене*. Ово последње изречено приметих за то, што се по где који страна и код нас налазе свештеници, који испит младенаца под *епитрахиљом* и у *одежди* предузимају и свршавају. Приликом испита бивају обично код нас, и то на више места и узајамна горња обећања — заветовања — преговори и уговори, односећи се на будуће по већој части материјално стање жељених у брак ступити. Где дакле тога има, и где се све то сврши и угласи, ту је, истина Бог, и обручење; но *обручење грађанско*, које црква разликује од *обручења свога*, што га је у уставу своме (види требник) прописала, и које места има и имати може не за испитом *одмах*, много више са испитом *заједно*, но тек после навештаја, — ако овај није међу тим надлежно одпуштен, — и то једино из обзира важних последица, више каноничних него грађанских.“ [6]

Одговор, дакле, на стављено питање овакав је: *у цркви нашој нема „чинопоследовања за предбрачни испит, јер нема ни потребе за то, па, по томе, греше они свештеници, који мешају испите са обручењем, мећу на себе епитрахиљ и читају неке молитве.*

[5] Прак. руков. для священ. служ. при совер. св. таин. Отд. IX. § 71. стр. 39.

[6] „Беседа“ 1868. г. број 35. стр. 275. – 277.

Епархијска скупштина у Вршцу.

Скупштина је одржана 30. октобра о. г. Пошто је у скупштину дошао на то изасланом депутацијом високопреосвештени господин епископ *Гаврило Змејановић*, отворио је исти скупштину подужим говором, ког још немамо у автентичном тексту. За потпредседника изабран је *Др. Паја Марјановић*, за перовође парох *Димитрије Шајић* и учитељ *Мита Клицић*. Високопреосвештени епископ именовао је потпредседником конзисторије вреч. г. протопрезвитера Вршачког Александра Стојадиновића, те изјавио, да ради слабога здравља не може даље председавати скупштини и удалио се из скупштинске дворнице. По одласку високопреосв. г. епископа заузео је председничко место потпредседник Др. Марјановић.

По предлогу члана скупштине Павла Јовановића усвојен је овај дневни ред:

1.) Извештај појединих одеска епархијске управе; 2.) извештај о стању епарх. фонда; 3.) избор кандидационог одбора; 4.) избор чланова за поједине одеске епархијске управе; 5.) избор епарх. бележника; 6.) избор ревизора; 7.) избор ревизора; 8.) предлози и интерпелације; 9.) избор одбора за оверовљење записника.

Извештај под 1.) враћен је епархијској управи, да га опширно састави, штампа и достави скупштинарима, бар 14 дана пред други скупштински састанак, који ће бити 5. фебруара 1898. — За преглед епархијског фонда изаслан је одбор од три лица, који ће и свој извештај о прегледу свом поднети другом скупштинском састанку. У тај ревизиони одбор изабрани су: г. г. Паја Николић, Мита Клицин и Јован Ђурић. — У кандидациони одбор, који ће скупштина предложити на избор чланове и чиновнике епархијских власти, изабрани су: протопрезвитер Ал. Стојадиновић, пароси: Сава Цвејић, Венијамин Радованчев и Светозар Разумењић, те световњаци: Миша Михајловић, Милан Мандровић, Паја Јовановић, Јован Цвјански, др. Сава Банић и Аћим Васић. — Потпредседник др. Марјановић позива скупштину, да реши, да ли да се попуњују или са свим обнове епархијски одеци. — Др. Ненадовић је за попуњавање упражњених места. — Др. Божески предлаже да се извнова обави избор свију чланова епархијских одеска, *јер да наредба Саборског Одбора у том погледу издана* (види 41 бр. „Срп. Сиона“) *не веже скупштину, (!) пошто је та наредба само упутство а не закон. Али то упутство да није меродавно, јер законе тумачи само Сабор.* — Предлог тај потпомажу Др. Бранко Илић и Јован Ђурић. — Др. Ненадовић је за то, да се скупштина обрати Сабору, да протумачи епархијску уредбу у том погледу, а сад да скупштина приступи само попуњавању испражњених места у одеседима. — Паја Николић и парох Лука Поповић потпомажу тај предлог. — Др. Славко Милетић предлаже такође, да се сада одбори само попуне, али да се скупштина обрати Сабору протестом против наредбе Саборског Одбора, која наређује попуњавање, а молбом, да Сабор одреди обнову епархијске управе. — Др. Божески у интересу слоге одустаје од свога предлога и би примљен предлог др Сл. Милетића. — У седници, после подне одржаној, изабрани су, на предлог кандидационог одбора; за чланове:

1. *у епархијску комисторију:* свештеници Вен. Радованчев, Јован Малушев, Димитрије Шајић, Јов. Станковић, Пет. Димитријевић, Сава Цвејић, и Пера Стефановић, световњаци: др. Милан Гађански, др. Мљан Божески, др. Сава Банић, др. Стева Јовановић, Коста Гренчарски и др. Коста Хаџи.

2. *у административни одбор:* свештеници Душан Радуловић, Алекс. Стојадиновић, Дим. Шајић, Сава Цвејић и Св. Разумењић; световњаци: Јован Цвјански, Коста Поповић, Паја Николић, Свет. Драгоровић, Др. Стев. Јовановић, др. Лаза Ненадовић, др. Сава Банић, др. Милан Божески, др. Милан Гађански, Мил. Ђорђевић, Миша П. Михајловић, Петар Новаковић и Јоца Недељковић.

3. *у епархијски школски одбор:* Макса Пантелић, Мита Клицин, Ђока Поповић, Душан Томић, Милан Мандровић, Никола Брашован, др. Коста Хаџи, др. Стев Јовановић, др. Војин Манашевић, Милан Ђорђевић (Перлеа), Милош Крстић, те свештеници Александар Милошевић, Вел. Спермак и Мита Дровњак.

После подуже дебате, закључено је, на предлог учитеља Мите Клицина, *да се умоли Сабор, да административно судским властима забрани одузимање бирачког права због оскудице у црквеној свести. (!)* — Досадањи архивар епархијски Ника Николић постављен је за сталног архивара са платом од 400 фор. и с правом на мировину. — Избор осталих епархијских чиновника одложен је за други скупштински састанак и расписање се нов стечај на та места. — Изречено је поверење Петровданском Сабору на одлучном држању његовом.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Радња архидијецезалних епархијских власти.) *I. Административни Одбор* у седници од 21. октобра о. г., под председништвом Његове Светости, преузвишеног господина, патријарха *Георгија*, решио је, међу осталим, и ове предмете: — Узето је на новољно знање, да је кр. угар. министарство богочастија и јавне наставе подарило црквеној општини у Бечњечу, ради оправке тамошњега храма, прилозом од 300 фор. из земаљских средстава, те је о томе извештен президијалним путем председник исте општине Аурел Мон. — Узет је на знање извештај управе манастира Фенека, да је услед оводборског налога манастирске грунтовне и катастралне поседовне ли-

стопе исправила. — Одобрен је на јавној дражби склопљени уговор међу управом манастира Кувеждина и У. В. из Лежимира у погледу продаје овоме шумске сече од 10 јутара за цену од 1800 фор. — Ради решитенције расуштена је црквена скупштина у црквеној општини Белегишу и „права црквено-општинска поверена привременом одбору од 11 чланова, до даљег овостраног расположења. — Расуштена је црквена скупштина у црквеној општини Рача-Босут и одређена организација нове скупштине и црквеног одбора. — Поводом поднесене тужбе против председника црквене општине и црквеног одбора у Кр., одређена је истрага на лицу места. — Поводом поднесене пријаве одређена је истрага у ствари избора председника црквене општине у Чепину. — Решене су многе молбе, којима се моли оворшно истеривање парохијала. — Одбијен је уток А. Л. против избора $^1/_3$ скупштинара у црквеној општини у Земуну, а А. Л. упућен, да у будуће са неоснованим уткима овом одбору не досађује. — Није одобрен избор 60 скупштинара у црквеној општини у Руми, те је нов избор одређен. — Одобрени су разни купо-продајни уговори. — На молбу председника црквене општине у Григуревцима да се разреши од председничких дужности, а пошто су у сврху избора новог председника повсно сазиване скупштине остале безуспешне, јер се чланови скупштински нису у скупштину одазвали нису — то је председником тамо именован парох Ђ. М., до избора новог председника, а досадањи разрешен је по властитој молби од председничких дужности. — Одобрени су разни рачуни неких црквених општина. — На молбу црквене општине у Беочину изаслан је овоепархијски рачунски ревизор, да изврши стање црквено-општинске благајне и исту у ред доведе. — Није одобрен распорез по душама у црквеној општини Мирковци, у сврху подмирења дужног вероисповедног прилога, пошто би тим распорезом сиромашнија класа јако била оптерећена. — Утоци против изводборског решења спроведени су вел. Саборском Одбору.

II. Конзисторија у седници од 22. октобра о. г. под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија*, решила је, међу осталима и ове предмете: Узет је на знање високи наветај Његове Светости, да је патријаршког архиђакона и професора богословије Димитрија Бранковића рукоположио за презитера. — Одлука св. Архијерејског Синода од 29. јула 1897. бр. 30. Син. у предмету решења питања о правилном произношењу знамења часног крста објављена је епоподружном свештенству, управама манастирским и катихетама на кр. средњим училиштима у Архидијецези. — Узета је на знање одлука вел. Саборског Одбора, да ће се умировљеном пароху Иришком Стевану Молоњеву у течај ставити мировина од дана, кад на његово место друго свештено лице пристављено буде. Тим поводом уњућена је црквена општина у Иригу, да онамо приношење новац ради расписа стечаја на умировљењем истога јереја Ст. М упражњену тамо парохију, расис којег стечаја је закључен. — Узета је на знање одлука истог Саборског Одбора, да ће се исто тако у течај ставити и мировина умировљеном пароху Нештинском јереју Душану Ђорђевићу, те је закључено на парохију у Нештину стечаји расписати, а црквена општина тамошња је позвана да онамо приношење таксу за расис стечаја. — Узет је на знање извештај управе манастира Шишатовца, да је тамошњи јеромонах о. Јоаникије Јовановић по добивеном отпусту коначно у Србију отишао, којим поводом се против њега заподенута дисциплинарна парница обуставља. — Парохија у Купинову подигнута је на IV. у III. плаћевни разред. — Привремени администратор парохије у Ст. Бановци јеромонах о. Арсеније Јеремић премештен је на администрацију парохије у Шуљам, дочим је тамошњи привремени администратор парохије јеромонах о. Јустин Којић премештен на администрацију парохије у Ст. Бановци. — Узет је на знање извештај окружног протопрезвитера Митровачког Авакума Стајића, да је дана 12. (24.) октобра о. г. нановa оправљену капелу св. Пантелија посвећену на т. зв. Шуљанској водици, као и саму водицу, по постојећим прописима осветио. — Умољена је кр. жупанијска област, да поводом овамо учињене притужбе против немарности учитеља у III. и тамошњег школског одбора, у погледу црквених обвеза и дужности, у свом делокругу поступак одреди. — Узето је привремено расположење окружног протопрезвитера у погледу администровања парохије Рача-Босут после смрти тамошњег привременог администратора парохије јеромонаха о. Германа Стајића. — За привременог администратора парохије у Ришици постављен је јеромонах о. Иларион Коларовић, досадањи привремени администратор парохије у Лединцима; а за администратора ове постављен је јеромонах о. Василијан Поповић. — Закључак црквеног одбора у Добановцима, којим се моли ова Конзисторија, да се тамошњи парох због старости и слабости своје у мир стави — одбијен је осим осталих разлога као неоснован тим пре, што расправљање предмета ове природе не спада у делокруг црквеног одбора.

— Реплика конзисторијалног фискала у дисциплинарној парници против јереја П. Н. у III. задата је овоме на дуплику. — Избору пароха у Иригу присуствовали су јереји: Лука (Даве) Мишић, Ђорђе Коларовић, Јован Протић, Жарко Ђукић, Евгеније Давјанов, Григорије А. Николић, Манојло Радошевић и Димитрије Зековић. — Избору пароха у Малој Иванци присуствовали су јереји: Ђорђе Иванић, Симеон Бабић и Милош Поповић. — Познато је црквена општина у Иванци на најсавесније, да ли је њима једнаког компетента на тамошњу упражњену парохију, јереја Миливоја Борића, за свога пароха прихвати — Полагању стечајног испита присуствовали су јереји: Стеван Велендерић, Никола Пујаковић, Лазар Рапковић, Илија Шумановић и Јован Ластовица. — Донесена су решења у разним брачноразводним парницама.

(**Настава у св. Православљу у Горњој Крајини**). „Србобрану“ пишу испод Велике Капеле: „У среду 15. (27.) окт. био је овде испит из веронауке са ваншколском Сричади, у присуству конзисторијалног изасланика проте Милоша Лалића. Милина је било погледати преко 100 сакупљених момчића и девојчица у храму Божјем, како лијепо казују молитве и причају главне основе вере и цркве своје. Сричад су показала да су окрепљена св. истином, да знају истину поштовати, те да ће лаж моћи одбити Тако се ето препорађа наша младеж, она се спрема и наоружава, па кад одрасте, доћи ће колико сотона у апостолском обличју, — умеће их одбити и спријечити да се учини што шкоди Српству и св. Православљу. Само тако напред, па да нас види добри Бог!“ А чија је то заслуга? Епископа Михаила.

(**30 година професорског рада**). *Др. Ђорђе Дера*, професор у српској гимназији у Новом Саду, толикогодишњи члан Књижевног Одељења Матице Српске и књижевник српски, и *Гргогорије Барушовић*, професор негда у српској гимназији у Новом Саду, а сада у Карловцима, — напунили су 1. октобра тридесет година свога професорског рада

(**Стечајни парохијски испит**) у Архиђецези Карловачкој обављен је пред испитном комисијом са свима за испит пријављеним кандидатима, и сви су испиту задовољили.

(**Архимандрит Пиѣфор**) бивши администратор Скопљанске Митрополије, кој је Цариградски патријарх прогнао био на оток Патмос, тобоже ради непокорности, помилован је, те сада именован за референта у српским стварима код Цариградске Патријаршије.

(**Протосинђел Викторије**,) бивши уредник „Мира“ и „Весника Српске Цркве“ а професор Богословије у Београду, који је био у своје време прекинуте за професора гимназије у Нишу, постављен је опет за професора у Богословији Београдској

(**Српска женска учитељска школа у Горњем Карловцу, шк. год. 1896/97.**) Од управе исте школе примили смо ове податке: По службеним подацима, поднетим Школском Савету, било је крајем т. шк. године у целом заводу 53 приправнице.

По *расподелби и вероисповеди* било је ово стање:

I. разр. имао је:	9 правосл.,	4 рк.,	1 еванг.	= 14
II. „ „ „	8 „	5 „	— „	= 13
III. „ „ „	11 „	4 „	— „	= 15
IV. „ „ „	11 „	— „	— „	= 11
Укупно	39 „	13 „	1 „	= 53

По *успеху у науци* оцењене су приправнице овим општим оценама:

I. разр.	7 с одлик.,	4 с првим ред.,	3 с других ред.
II. „	6 „	6 „	„	1 „	„
III. „	8 „	7 „	„	— „	„
IV. „	5 „	6 „	„	— „	„
Свега	26 „	23 „	„	4 „	„

По *владању* оцењене су приправнице овако:

I. разр.	11	примерно,	1	похвално,	2 уредно
II. „	7	„	4	„	2 „
III. „	13	„	1	„	1 „
IV. „	9	„	2	„	— „
Свега	40	„	8	„	5 „

По *завичају* било их:

Из Хрватске (24 правосл., 11 р-кат., 1 еванг.)		36
„ Славоније	све православ.	4
„ Угарске		3
„ Фијуме		2
„ Босне и Херцеговине		6
„ Истрије (р-кат.)		2

По *занимању очевом* било је кћери:

Чиновника	14
Обртника	13
Учитеља и професора	8
Трговаца	7
Официра	6
Свештеника	4
Земљеделаца	1

Испиту зрелости подвргло се 11 приправница, од тих проглашено је 5 зрелим с одликом, 4 зрелим, а 2 упућене су на накнадне испите.

У другом броју донећемо податке за шк. год. 1897/8 о истом заводу нашем.

(**Римо-католички конгрес**) отворен је 31. октобра (11. новембра) о. г. у Будимпешти, под пред-

сединитвом угарскога примаса Васарија. Примас је отворио конгрес подужим говором у ком је обележио задатак конгреса и автономије угарских римо-католика, којој има конгрес да донесе устројство, као и начела на којима то устројство треба да се донесе.

Пошто је пре свега дао израза непоколебивој верности конгреса према Њег. Величанству и прочитао оно место из кр. највишег отписа, где се конгрес упозорује, да према променьеним односима а обазирући се строго на највиша патронска и надзорна права као и устав римокатоличке цркве, конгресни операт од год. 1870/71 по ново уме у претрес, нагласно је у свом говору, да неки потребу и право римокатоличке автономије траже у равноправности и реципроцитету католичке и других законом признатих вероисповеди, други опет мисле то да нађу у 2. тачци 9. §-а 43. зак. чланка од год. 1895, која такођер зајемчава автономију свакој конфесији, којој је организациони штатут одобрен.

Но примас упозорава, да римо-католици не стоје према Њег. Величанству у истом односу, као припадници других конфесија, и с тога се морају обазрети на оно, на што и кр. отпис указује:

1. на непроменљиви устав римо-католичке цркве и непоколебиве односе њихове ка црквеног поглавици, папи;

2. да главар државе њима није само краљ као другима, него и највиши заштитник (патрон.)

По црквеном уставу сва црквена власт у потпуности својој, дакле potestas ordinis et jurisdictionis припада црквеном сталежу. Ове власти не може се црквени сталеж одрећи, нити ју може с другима поделати. Не сме дакле ни разговора бити о томе, да и световни елеменат добије буди каква учешћа у вршењу ове власти, јер би то значило поруштити и уништити црквени устав, који је божанствене природе.

Цел автономије не може дакле бити да ограничи или окрњи сталешку и јурисдикциону власт црквене јерархије.

Цел и задатак автономије може бити само тс, да с обзиром на права речених фактора води бригу о спољним пословима цркве, о имању, заводима, васпитању и наставн, те да о свему томе донесена правила дода уставу црквеном, али без и најмање повреде истога, а тиме римо-католичку свест окрепи, како би римо-католичка вера ону потпору и заштиту, коју је пређе добивала од државе, нашла сада у скупу свих римо-католика

Позивајући се на то, да ни Етвеш ни ни Деак нису ствар друкчије схватали, вели примас, да конгрес не сме бити синод, који би хтео да расправља начела вере, али не сме бити ни парламенат, који би хтео да представља римо-католичку цркву, јер је то неоспорно задржано „soli episcoporum ordini“, само сталежу епископском.

Примас за тим прелази на патронатска права Краљева и доказује, да су то такова лична права Њег. Величанства, која се без Његова саизволења на другог не могу пренети. С тога је несумњиво, да само ли од највишег решења Њег. Величанства зависи, како ће се у будуће према променьеним околностима ова патронатска права вршити, коме и у ком обиму ће се неки делокруг од овог права уступити, које је до сада Његовој највишој особи било придржано. Примас решење овог питања сматра за понајтеже, но он се узда, да ће мудрост конгреса и овде повољна начина наћи.

Лако ће се удовољити и праву врховног надзора, јер пошто се делокруг автономије искључиво простире на црквене ствари, то не може у њему бити ни најмање опасности по устав или друштвено стање у отаџбини.

При крају беседе своје опомиње је примас чланове да славу своју не траже у победи једнога над другим, него у победи свете ствари.

Говор примасов је пажљиво саслушан и живим одобравањем пропраћен.

У првој седници конгреса изабрани су привремени бележници и верификациони одбор.

После ове седнице држане су разне конференције.

Сутра дан је одржана друга седница, у којој је прочитан извештај верификационог одбора и скоро сви посланици верификовани. Затим се приступило конституисању, те је за световног председника изабран гроф Јулије Сапари. Затим је изабран одбор од 27 лица, да у смислу превишње одлуке од 29. новембра 1895. изради нацрт за устројство автономије, те је конгрес одложен, док овај одбор не сврши свој посао.

(† **Јеромонах Варнава Ивановић**) преминуо је 1. новембра о. г. у манастиру Привиној Глави после дугог боловања. Бог да га прости!

(**Исправак**). У званичном делу у 45. бр. о. л. погрешно је у односној одлуци односно наредби Саборског Одбора отштампан број С. О. 5620. а треба 5020; што се овим исправља.

(„**Српски Сион**“) излази са 46. бројем данас место сутра, ради данашњег празника.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad C. O. 4124./1465. ex 1897. 203 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се отвара стечај ради попуњења једнога места у стипендијској закладе пок. Гавре Романовића од 300 фор. годишњих. Стипендију ову могу получити сиромашни ученици српске народности и православне вере, који су доброг владања, марљиви и добро се уче на средњим или свеучилишним школама; ну сродници оснивачеви имају првенство.

Питомци ове закладе слушају своје науке у отачаственим заводима у Угарској и Хрватској и Славонији; али их могу уз благовремено получену дозволу од вис. кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе слушати и у иноземству.

Молитељи треба да поднесу своје молбенице *саборском одбору у Карловцима* најдуже *до 1. (13.) децембра 1897.*; а ваља да приложе уз молбеницу: крштено писмо, школску сведоџбу, лечничку сведоџбу и сведоџбу сиромаштва и односно сведоџбу о сродству.

У Карловцима 1. (13.) новембра 1897.

Председништво

срп. прав. нар. црк. саборског одбора

С Т Е Ч А Ј. 204 1—1

Услед оставке местне забавиље упражњено је место на општинском забавишту, на које се овим расписује стечај са роком до 18. (30.) нов. т. г.

Плаћа је 300 ф., што ће се месечно унапред исплаћивати и 100 фор. станарине док се стан не сазида.

Молбенице како са сведоџбом о оспособљењу, тако исто и о знању српског језика имају се упутити на председника надзорног одбора г. Ладислава Блазека.

Бач-Фелдварац, 2. (14.) нов. 1897. год.

Надзорни Одбор.

Бр. 267. Е. 198 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Овијем се расписује стјечај на мјесто професора за пастирско богословље, литургику с тумачењем литургичнијех књига, омилитику и педагогику са методиком, у православном богословском заводу у Задру.

С овијем је мјестом скопчана годишња плата од 1000 фор. и 250 фор. додатка службовања, и послије свако пет година службе 200 фор. повишице. Послије тридесет година службе мировина у износу достигнуте плате.

Који желе добити ово мјесто, имају да докажу, да су, послије положеног испита зрелости на једној гимназији, свршили богословске науке у једном јавном православном богословском заводу, да су аустријски поданици и да су беспријекорног моралног и политичког владања.

Дотични натјецатељи имају се подврћи писменом стјечајном испиту и усменом пробном предавању при богословском заводу у Задру. За тај испит и пробно предавање одређују се дани 15—17 (27—29) јануара 1898. године. Од писменог испита и усменог пробног предавања могу бити ослобођени они натјецатељи, који су своју способност засвједочили или као учитељи или као списатељи по богословскијем наукама.

Молбенице, поткрепљене нужним исправама, имају се поднијети потписаном епископу до 26. новембра (8. децембра) о. г.

У Задру, 15. Октобра 1897.

Епархијски епископ

Никодим.

С Т Е Ч А Ј. 201 2—3

Оставком ђце Софије Арнотове остало је и поново овдашње учитељичко место упражњено, на које се овим стечај расписује.

Плата је: за редовну школу 300 фор, за повторну 40 фор., које ће у месечним оброцима примати.

Стан врло лен и угодан. Огрева колико нужно буде.

Дужности су вис. школ. уредбом прописане.

Рок стечају истиче на шест недеља од првог увртења.

Молбенице треба на мес. шк. одбор управити.

Из седнице Тиса Св. Миклушког мес. школског одбора држане дана 5. (14.) окт. 1897. год.

Школски Одбор.

Ad бр. К. 861, 878 523. ex 1897. 200 3—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњену системизовану парохију III. разреда са интеркаларом до 4. (16.) децембра 1897. и на упражњену парохију II. разреда — обадве у Шиду — овим се стечај расписује.

Компетенти имају своје биљеговане и прописно инструјиране молбенице до искључиво 20. новембра по старом 1897., путем надлежних протопрезв. звања, овој конзисторији поднети.

Из седнице архидијецез. конзисторије држане у Карловцима 21. октобра (2. новембра) 1897.

Архидијецезална конзисторија.

СТЕЧАЈ.

205 1—3

По решењу Сл. Епарх. Школског Одбора бачког, бр. ШО. 1507/240 ex 1897 расписује се стечај на ново установљеном срп. прав. вероисповедном забавишту.

Плата је забавиља 300 фор. слободан стан са пространом баштом и огрев. Помагачица је плата 120 фор.

Рок стечају је 30. нов. (12. дец.) ког ће се дана и избор обавити.

Из седнице управног одбора срп. прав. црквене општине, држане у Кању 2. (14.) нов. 1897.

Управни Одбор.

Ad AO. 528 ван. ex 1897. 195 3—3

СТЕЧАЈ.

На место бележника при управи епархије бачке овим се расписује стечај.

Компетенти, који морају имати богословску а по могућству и правничку спрему и који не смеју имати уз ово још какво стално звање, имају своје ваљано инструисане молбенице епарх. административном одбору бачком до 11. (23.) новембра о. г. поднети.

Из седнице епарх. административног одбора бачког држане у Нов. Саду 17 (29.) октобра 1897.

Председништво.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

194 3—3

СРПСКА ШТАМПАРИЈА У ЗАГРЕБУ

јавља да је изишао из штампе

ВЕЛИКИ СРПСКИ НАРОДНИ ИЛУСТРОВАНИ И НАЈЉЕПШИ

КАЛЕНДАР

„СРБОБРАН“

УРЕДИО **ИГЊАТ И. ДИМИЋ** ЗА **1898.** ГОД. ЦИЈЕНА: **40 новчића или 1 динар**

КАЛЕНДАР „СРБОБРАН“

уређен је у родољубивом и српском духу и правцу. — Он доноси преко **24 најодабранијих књижевних радова**, од наших најбољих књижевника и књижевница. У њему ће читаоц наћи осим красних цртица и народних пјесама, приповједака правих приповједача из народног живота, и прошасти, још и поучних чланака из живота, историје, из народне привреде. Календар „Србобран“ доноси поучне састаке: „Шта сваком Хрватићанину ваља знати из области православне цркве“, најважније податке о православном Српству на свих крајева и т. д. Осим књижевног и забавног дијела доноси календар „Србобран“ **50 најљепших слика** из свију Српских крајева, — знаменитих људи, и Срба родољуба, и 7 слика за лакше разумијевање ствари. Нарочито споменимо двије дивне илустрације од нашег чувеног сликара **Паје Јовановића**: **„Краљевић Марко и Вила“** и **Бошко Југовић**, кад предводи војску на Косово, које је нарочито израдио за календар „Србобран“.

КАЛЕНДАР „СРБОБРАН“

доноси све слике израђене у чувеном и првом бечком умјетничком заводу Алтерер и Гешл, те ће бити пристале и за календар напредњег народа. Осим забавних и поучних ствари календар „Србобран“ доноси најновијих вијести и по набучком реду састављени списак сајмова (вашара) за целе Тројединце, Далмације, Босне и Херцеговине, Истре, Међумурја, Угарске и Србије. — Календар „Србобран“ намијењен је српском народу, и ако га српски народ буде ма и упоза са оволико љубави узимао и читао, са каквом је српинском љубављу и пожртвовањем он издан, онда ће и овогодишњи календар проширити круг својих читаоца те ни године у годину све већим и усавршенијв бивати. Зато се обраћамо са молбом како на наше вриједне растурначе, и на сву пр. г. свештенике, г.г. учитеље, трговце, ратаре и на сваког пријатеља брата и честита Србина, да поради у своме мјесту и околици да календар „Србобран“ што више продре у **српски народ** јер је он једино њему намијењен!

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За странс земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 47.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 16. новембра 1897.

Организациони штатут
православне романске цркве у Угарској и Ердељу.

(Наставак).

Глава IV.

Епархија.

§. 85.

Епархија је скуп више парохија, протопрезвитерата и манастира, на челу са епископом, који је у смислу канона посредно и непосредно дужан унапређивати побожност и просвету народну.

§. 86.

Послови епархије обављају се путем:

1. епархијског синода,
2. епархијске конзистирије.

Чланак I.

Епархијски синод.

§. 87.

Епархијски синод је заступство епархије, који се састављ из заступника епархијског свештенства и народа, а састоји се осим епископа дијецезана, односно архијепископа, из 60 чланова, од којих су 20 од свештеничког и 40 од световног реда. Војничка граница у епархији Карансебешкој бира у оних 40 световних чланова 10 заступника.

§. 88.

Чланови епархијског синода бирају се на три године, и могу бити по ново изабрани.

§ 89.

Епархијски синод држи се редовно једанпут сваке године у недељу Св. Томе; у хитним случајевима може се и напредно сазвати.

§ 90.

Сазив синода обавља епископ-дијецезан, односно архијепископ, а у случају упражњености епископске (архијепископске) столице, дотична конзисторија.

§. 91.

Чланови епархијског синода бирају се овим начином:

а) Свака епархија дели се на 20 сразмерних изборних срезова.

б) У сваком изборном срезу бирају се 3 заступника, т. ј. један свештеник и два световњака, и то свештеник од свију свештеника, а световњаци од свију чланова

парохијског синода у том изборном срезу; у ту сврху нак

в) епархијска конзисторија поставља за сваки изборни срез по два повереника и то: једног повереника из свештеничког реда за свештенике, а једног повереника из световног реда за световњаке.

г) Уреченог дана састају се свештеници на одређеном месту, и под председништвом конзисторијалног повереника изабрав два одборника и једног бележника, одмах приступају избору, који се врши или јавним, или пак — на захтев једне трећине бирача — тајним гласањем. Онај, који добије већину гласова, проглашава се заступником, и добива на то од повереника, одборника и бележника потписану веродајницу. О избору води се записник који се од поменутих потписује и епархијској конзисторији знања ради подноси.

д) Ради избора световног посланика састају се црквене општине у парохијским синодима. Овакви синоди састављају се тако, да бирачи изаберу председника, два повереника и једног бележника.

Приступајући избору, сваки бирач гласа уједанпут на два посланика. Гласање је јавно, но на захтев 20 бирача може бити и тајно са гласаницама.

Акламација није дозвољена.

е) О избору се води записник, у који се уписује сваки глас, а у случају тајног гласања прикључују се истом и гласанице.

ж) При завршетку гласања закључује се записник у присуству бирача, и по установљењу и проглашењу изборног резултата потписује се од председника, повереника и бележника, и по што је печатом једног повереника снабдевен, предаје се једном повереннику, да га у своје време конзисторијалном повереннику однесе.

з) У уречено време и на одређеном месту састају се сви повереници, који су од синода изборних срезова изасланн, и доносе собом у смислу тачке запечаћене изборне записнике. Овде под председништвом конзисторијалног повереника у заједничком присуству конституишу једно тело за пребројавање гласова, и бирају бележника за вођење записника.

Конзисторијални повереник у присуству свих сакупљених отвара записнике изборних тела, и гласно их прочита, и пошто су гласови пребројани, уврсте се у записник.

Она два лица, која су највише гласова добила, одмах се проглашују заступницима, и добијају веродајницу.

Ако су двојица једнако гласова добила, решава између њих коцка, која се одмах на лицу места обавити има.

Конзисторијални повереник и остали чланови потписују како записник о пребројавању гласова тако и веродајнице.

Записник подноси повереник конзисторији, а веродајнице предаје у руке изабраних заступника.

и) бирач је, и може изабран бити, сваки онај, који има у §. 6. наведена својства.

ј) Установљење изборних срезова, по могућству у праведном сразмеру, одређивање изборног места за свештенство, одређивање места ради пребројавања гласова за световњаке, именовање повереника, и расположења што се односе на избор — до даљег расположења епархијског синода — спада у делокруг епархијске конзисторије.

к) Избори се обављају на шест седмица пре недеље Св. Томе, а наређују се и истичу се тако, да између избора и пребројавања гласова као и између овога и отварања синода мора постојати рок барем од 8 дана.

§. 92.

Председник је синоду епископ, односно архиепископ, у случају препреке или упражњења пак дотични местозаступник.

§. 93.

На дан отварања епархијског синода држи се литургија ради сазивања Светог Духа.

§. 94.

Када се чланови синода на одређеном месту сакупе, председник пре свега саставља у сразмерном броју привремено бележништво из најмлађих чланова и свечаним говором отвара седницу.

На то се обавља верификовање чланова, од којих, ако се половина оверови, бирају у потребном броју редовне бележнике, и тиме је синод састављен.

§. 95.

Овако састављени синод пре свега установљује унутарњи пословни ред.

§. 96.

Послови епархијског синода су ови:

1. Стара се у смислу закона о слободи вероисповести и о одржању црквене автономије;

2. бира епископа и пријављује га архијерејском синоду; (у погледу избора архијепископа види: одредбе, које се односе на избор митрополита);

3. води надзор о епархијским покретним и непокретним добрима и фондовима;

4 решава о овим добрима и фондовима према одређеној сврси;

5. бира чланове епархијске конзисторије;

6. саветује се и чини што је потребно у корист народне просвете у епархији помоћу основних, вишких, гимназијалних, реалних, вероучевних и васпитних училишта;

7. саветује се и чини потребна расположења у погледу дисциплине епархијског свештенства и народа;

8. набавља потребна средства за унапређење васпитања и образовања школске младежи и за отклоњење евентуалних препрека у том послу;

9. потпомаже сиромашне цркве и школе;

10. стара се помоћу стипендија о образовању и спреми оних способних лица, која намеравају у црквену и наставну службу ступити;

11. одређује скупљање прилога у црквене, школске закладне и човечанске сврхе;

12. саветује се о отклоњењу оних тешкоћа, које би се у извршењу којег канона или у остварењу црквених установа показале;

13. установљује годишњи прорачун, прегледа рачуне старатељског савета и определује плате из епархијских фондова;

14. награђује научна дела ма које врсте црквене и школске науке;

15. заокружује изборне срезове и чини нужна расположења гледе обављања избора за епархијски синод.

Додатак.

Избор епископа.

§. 97.

Епископа бира епархијски синод између оних мужева који су за то место способни.

§. 98.

За време упражњености епископске столице врши епархијске послове конзисторија у складу са црквеним установама; избегавајући сваку обнову или промену, настоји, да се избор епископа за три месеца дана обави, и чини што је потребно да се епархијски синод у речену сврху сазове; упутство иште од митрополита, који ће се такође постарати, да се упражњена епископска столица за три месеца дана попуни, а и потпомагаће дотичну конзисторију у овој њеној тежњи.

§. 99.

Изборном руководи митрополит или на то овлашћени му мандатар.

§. 100.

У вече избора држи се бдење по духовном типикону, а на дан отварања синода држи се литургија у смислу истог типикона.

§. 101.

По свршетку литургије отвара председник синод за овај чин сходним говором.

Затим, по што се синод на начин, који је у §. 94. прописан, конституисао, приступа се к' избору.

§. 102.

Избор се обавља тајним гласањем. Сваки бирач напише на једном листу име онога којега сматра, да је достојан за епископско достојанство; и на позив председников ставља своју гласаницу у ону то одређени суд. По што су сви чланови синода гласали, председник и бележници, који са два из синодске средине изабрана одборника заједно сачињавају орган за прикупљање гласова, преброје гласанице, једну по једну гласаницу вади из суда, у којем су биле, и премештају их у други суд, пак ако се број гласаница слаже са бројем бирача, онда председник пред очима бележника и одборника вади гласанице по реду из суда, чита написана имена гласно; бележ-

ници непрекидно бележе гласове; и пошто је резултат избора по извршеном извиђају гласања на синоду објављен, уврштује се у записник.

Изабраним се сматра онај, који је апсолутну већину гласова добио.

Председником, бележницима и одборницима потписани записник доставља се архијерејском синоду на канонску расправу и ради поднашања Његовом Величанству у цели најмилостивије потврде.

§. 103.

Седнице изборног синода су јавне; но синод може са важних обзира и тајне седнице држати.

При тајним седницама публика не може присуствовати.

§. 104.

Митрополит, ако је лично руководио изборним синодом, сазива епископе на место избора, да одмах одржи архијерејски синод ради синодске расправе о избору новог епископа, и да се како изборни чин, тако и мишљење архијерејског синода поднесе Његовом Величанству, ради највише потврде новоизабраног епископа.

Ако пак митрополит није учествовао у изборном синоду, онда одмах по пријему изборног извештаја без одлагања сазива архијерејски синод у своју резиденцију, и њему предаје изборни спис на канонску расправу.

§. 105.

По што је највиша потврда приспела, митрополит посвећује новог епископа у смислу црквених правила; снабде га са митрополитском грамотом, и именује митрополитског мандатара, који новог епископа уводи у епархију, и митрополитску грамату у саборној цркви при почетку литургије прочита. Литургију држи нов епископ уз потребну асистенцију свог свештенства. Са највишег места потврђени епископ полаже заклетву верности пред Његовим Величанством.

§. 106.

Пошто је епископ по инвентару предузео од епархијских старатеља газдинску опрему епископије, дужан је именовати економа из световног или из монашко-свештеничког реда, који ће имати дужност пазити на газдинску опрему и рачуне водити о примањима и издавањима епископа.

Економ је одговоран епископу, а овај епархијском консисторијалном старешинском савету за све оно, што је на употребу примио.

Зато је потребно, да се газдински покретни и непокретни иметак уз инвентар преда економу, исто тако, као што је и епископу предан.

Ако епископ не би хтео држати економа, има право митрополит њега на то присилити.

Економ је дужан епископско добро у целости одржати и за време упражњености епископске столице.

§. 107.

Пошто је епископ примио од епархијских старатеља епископијске црквене украсе, поверава их на старање својем протођакону или својем капелану тако, да се од тих украса ништа изгубити песме и да се чисто држе; и пошто је за ове украсе епископ одговоран, и изгубљене мора накнадити, има се инвентар о томе у добром реду држати, а оне ствари, које су честом употребом, или због застарелости искварене и неупотребљиве, имају се у инвентару забележити.

§. 108.

Епископ, односно архиепископ, може само о половини свог иметка тестаментарно располагати; ако пак без тестамента умре, цело имање његово припада епархији. Ако је дакле оставио тестамент, онда по одбитку дугова и потребних трошкова, имају се његови легати само до половине иметка његовог исплатити.

§. 109.

Цела књижница преминулог епископа припада у властитост епархије и придодаје се епархијској књижници.

(Наставиће се).

Школске књиге и Школски Савет.

Под тим насловом излаже у „Српском Сиону“ чланак из опште познатог нам способног пера, износећи начин за остварење по нас спасоносне замисли.

О томе нека буде слободно, г. уреднице, и мени коју рећи.

Садањи дух и ток наставе наших вероисповедних школа заиста је тако хетерогеничан, да би унификација од преке потребе била. Учитељство у последњим деценијама напредујући знатним кораком, вољно је тај напредак и реализовати; ал не имајући ослоница, калауза с пола — чини то сваки по своме индивидуму, ограничавајући се ли на своју школу. Тако нађе ево данас читав шар наставног градива, начела и обуке му. Просто: колико школа толико врста једног и другог; а у таким околностима тешко младом почетном наставнику, јао надзорнику при инспицираљу, а није благо ни тенденцији српских вероисповедних школа.

Оно, могу неки ово стање школства нам за прелаз к' сталној новој епохи сматрати, но ја мислим, да би се ово стање за тако само онда и онде могло гледати, где се поред индивидуалног напретка за Аријаднин конац извесни, свима познати аутори узимају. А је ли код нас тако? Истину рећи: не! те за то се усуђујем изрећи, да ја данашње нам стање, и поред личног напретка многих, ипак болесним сматрам; а за узрок те абнормалности држим са г. Нешковићем: досадањи начин писања школ. књига, а сем тога и неорганизацију учитељства нам.

Код нас писац школ. књига не имајући, строго узев, специјалан наставни план, нема на шта да се дидактично подупире; не имајући општа признаната методична упутства предавању појединих наставa, нема чему да се прилагоди; а не имајући прилике, да свој опробани начин покаже, о практичности истога остале убеди: написав учебник по својим субјективним начелима, преда га у живот, принуђен, својом личношћу ь абстрактним мотивима. остале о практичности дела убеђивати, а они њему то поверавати или пак при употреби истог учебника опет по своме плану и начину кројити.

То беше — и јесте — начин писања наших књига за основне школе; а такав начин никад не води концентрацији обуке што је по нас врло штетно.

За то баш, да сем једнообразности наставе, никакве ине користи немамо од предлога г. Нешковића — ипак би га ваљало с радошћу акцептирати, те да то по школу важно дело Школ. Савет у своје руке узме. Ово пак да чини са следећим скромним допунама на поменути предлог:

Први посао „одабраних од Школ. Савета“ да је света дужност, установити епархијска учитељска удружења; те би се већ самим овим актом ближе дошло једнообразности наставе. Затим, иницијативу дати за остварење једне оригиналне или сретно преведене, но свакако ваљане опште дидактико-методике. Даље, израдити специјалан настав. план за све могуће околности основне школе; ово поднети епарх. учитељским удружењима да као практичари своје реченице у сагласју једних и других исто устројити по захтеву савремене педагогије и животне потребе.

После свршеног и остареног овог рада а „на темељу предложеног и усвојеног плана расписао би Школ. Савет стечај за састављање школ. књига. У њему би се потанко све објавило, чега се писци — према односном плану — морају придржавати“. Но по моме мњењу, ваљало би овај стечај доставком и епархијским учит. удружењима доставити, а у стечају дотичног писца обвезати, да по свршеном делу исти учебник има прво приказати удружењу ком припада, упознавши дотичне чланове са употребљеним наставним начелима и циљем, а такође и образложити све то; даље да је дужан поменуто дело за предмет дискусије поднети, те ће удружење дотичан учебник са својим резолуцијама заједно поднети „од Школ. Савета одабраним“, који ће као ауторитети „критички и знаначки“ прегледати, учебник без промене примити или дотичног писца упутити, да према примедбама поправи и поново поднесе односно, при састављању читанака упутити више њих компетената, да ју заједнички израђују.

Подношење дотичних учебника епарх. удружењима сматрам за нужно из узрока: што би тим чином напредовање учитељства јако одскочило; што тако учебник не би учитељству из небуха пао, већ би се оно са начелима и циљем истога добро упознало, услед чега би реализовање истога много лакше и целисходније било; што би се иначе огроман посао „од Школ. Савета одабраних“ знатно смањио, преостављи им, да само као знаци ствар прегледају и што би из узрока: више људи више знају, до бољих, целисходнијих књига дошли.

Ово на записао г. Нешковића гледе из-

давања књига ради директног побољшања школства нам. А на изложено му индиректно-материјално — средство, за које је штовани господин заиста стручњачки пројект донео, немам примедбе.

П. Терзин.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише Југ Станимић парох.

(Наставак.)

2) О светлим празницима.

Да изабрани народ Божји, народ Израиљски није светковао само седми дан, суботу, а ради спомена на Божји „отпочинак“ у седми дан по створењу света за шест дана; него да је — по Божјој одредби — светковао и друге дане, а рад спомена и сећања на овај или онај важан догађај из прног и ранијег живота свога — то није нужно доказивати, на то није потребе многих речи трошити. Треба рећи и навести само, шта је казао Бог преко изабраника свога Мојсија синовима Израиљевим: „То су празници Господњи, које ћете празновати на саборима светим, да принесете жртве огњене Господу: жртву паљеницу и дар и жртву захвалну и налеђ, све кад је чему дан, *осим субота Господњих* и осим дарова ваших и осим свијех завјета ваших и осим свијех добровољнијех приноса ваших, које ћете давати Господу.“ (Ш. Мој. 23., 37.—38.) Овде се лепо и врло јасно разликују празници од „субота Господњих“ и других „завјетних“ дана.

А који су и какви су то „празници Господњи“?

„Три пута преко године светкуј ми. Празник пријеснијех хљебова држи; . . . и празник жетве првина од труда твојега, што посијеш у њиву својем; и празник бербе на свршетку сваке године, кад набереш труд свој с њиве“. (П. Мој. 23., 15.—16.) Празник „пријеснијех хљебова“ назива се иначе „пасха Господња“ (Ш. Мој. 23., 5.—6.); празник „жетве првина“ назива се „празником седмица“ (П Мој. 34., 22.) или „празником недјела“ (V. Мој. 16, 10.) а празник „бербе на свршетку сваке године“ празником „сјенића“. (ст. 13.)

Да наведемо смисао и значај празника ових, другим речима, да кажемо, за што су се они празновали.

Да би приморао Фарзона на попуст народа свога, синова Израиљевих, намисли Бог поморити „све првенце у земљи Мисирској, од човјека до живинчета“ (П. Мој. 12., 12.) Те ноћи, када ће Господ побити првенце Мисирске имала је свака породица народа Израиљског појести јагње „на ватри печено, с хљебом пријеснијем и зељем горким“ (8.)

А како ће Фараон под теретом жалости усљед помора свих Мисирских првенаца још те исте ноћи отпустити народ Израиљски (31.) то је Бог преко Мојсија наредио народу Израиљском, да буде за полазак спреман; с тога и рече Бог: „а овако једите (јагње) опасани, обућа да вам је на ногу и штап у руци, и једите хитно, јер је пролазак Господњи“. (11.) Крвљу тога, т. зв. пасхалног јагњета имали су синови Израиљеви „покрошити оба довратка и горњи праг на кућама, у којима ће јести“ јагње (7.) И „крв та биће знак на кућама“ народа Израиљског, те кад Господ ноћи те буде морио првенце Мисирске „кад види крв, проћи ће“ кућу ту, те у њој „не ће бити помора“. (13.) — На кад је све то тако учињено, и кад народ Израиљски изађе из земље Мисирске, и кад синови Израиљеви бише доста далеко од домашаја силе и осете Фараонове, тада „Мојсије рече народу: памтите овај дан, у који изидосте из Мисира, из дома ропскога, јер вас руком крјепком изведе Господ оданде... И казаћеш сину својему у тај дан говорећи: ово је за оно „што ми је учинио Господ, кад сам излазио из Мисира. И нека ти буде као знак на руци твојој и као спомен пред очима твојима, да ти закон Господњи буде у устима... За то први закон овај на вријеме, од године до године.“ (Исто, 13., 3. и 8.—10.) — Смисао и значај празника „пасхе Господње“ јесте подсећање на Мисир, на „дом ропски“, као и на сва у „дому“ тоже претрпљена и сношена зла, за тим, подсећање, да је „Господ руком крјепком“ извео народ свој из тога „дома ропскога“, те благодарност Господу за све оно, „што је учинио Господ“ људима својима.

Када је Господ избавио народ свој ропства Фараонскога, а Он га је пренео, па и одвео у земљу обећану, за коју се „заклео оцима“ народа свога (Исто, 13.. 5.) Али пре него што ће синови Израиљеви доћи у земљу ту, рече Господ Мојсију: „Кажи синовима Израиљевим, и реци им: кад дођете у земљу, коју ћу вам дати, и станете жети у њој, тада

донесите сноп првина од жетве своје к свештенику; а он нека обрће сноп пред Господом, да би вам се примио; сутра дан по суботи нека га обрће свештеник .. По том од првога дана по суботи, од дана кад принесете сноп за жртву обртану, бројте седам недјеља пуних; до првога дана по седмој недјељи набројте педесет дана; онда принесите нов дар Господу. Из станова својих донесите два хљеба за жртву обртану... то су првине Господу.“ (III. Мој. 23., 10.—11 и 15—17.) То и тако имали су чинити синови Израиљеви не само онда, када буду први пут жели у земљи обећаној, него то беше „уредба вјечна од кољена до кољена“; (14.) те су синови Израиљеви и ту „уредбу“, као и „закон о пасхи“ имали „вршити на пријеме, од године до године“. — Смисао и значај „празника жетве „првина“ или „празника седмицâ“, односно „недјеља“ јесте тај, да опомиње и подсећа синове Израиљеве на то, да их Господ није тек само извео из Мисира, избавио „из дома ропскога“, где су се мучили и патили; него да им је дао и довео их у земљу плодну и богату, у „земљу, у којој тече млијеко и мед“ (II. Мој 13., 5.); те да за то благадаре Господу; а у знак благодарности те, да оделе познати део од богатога дара тога и да га принесу Господу.

„А кад Фараон отпусти народ, не одведе их Бог путем к земљи Филистејској, ако и бјеше краћи... него Бог заведе народ путем преко пустиње на црвеном мору“. (II. Мој. 13, 17.—18.) — Два су узрока и разлога, за што не поведе и не одведе Бог изабрани народ свој из Мисира правце у земљу обећану; а на име: 1.) што би народ Израиљски, који се ропством у Мисиру разњежио и некушним постао, „кад види рат, покајао се и у Мисир се вратио“ (17.) и 2.) што је Бог другим путем и разним невољама хтео, „да окуша народ“ свој, да ли ће „хтети ходити по закону“ Божјем (Исто 16., 4.) И да како, да то беше врло мудра уредба Божја. Јер кад Мојсије из „пустиње Фаранске посла људе, да уходе земљу Ханаиску“, земљу обећану; те кад се људи „послије четрдесет дана вратише из земље, коју уходише“, те рекоше и посведочише, да у земљи обећаној „доиста тече млијеко и мед“, али додаше, да је „јак народ, који живи у оној земљи, и градови су им тврди и врло велики“ (IV. Мој. 13., 1.—3. и 26—20.) — „тада се подиже сав збор и стаде викати, и народ плакаше ону ноћ. И викаху на Мојсија и на Арона сви синови Израиљеви; и сав збор рече им: камо да смо помрли у земљи Мисирској, или да помремо у овој пустињи! За што нас води Господ у ту земљу, да погинемо од мача, жене наше и дјеца наша да постану робље“. Није ли боље да се вратимо у Мисир“. И рекоше међу собом: да поставимо старјешину, па да се вратимо у Мисир.“ (Исто, 14., 1.—4.) — А како и колико је народ Израиљски „ходио по закону“ Божијем, и колико је веровао речи Божијој показује и доказује најбоље то, што су синови Израиљеви „десет пута кушали“ Бога (22.); што су услед разних неудаћа сваки час устајали и викали на Мојсија и на Арона, а како Мојсије и Арон бише Божји изабраници и Богом постављене воће народа, то се вика та и не тицаше управо Мојсија и Арона, него „Господа“ (II. Мој. 16., 8) Од свих побуна синова Израиљевих против Мојсија и Арона, и односно против Бога, највише је разљутило Бога горе наведена побуна услед извештаја оних људи, који су уходили обећану земљу; на име то, што је народ Израиљски слушајући о „јачини“ становника земље обећане поверовао, да ће ју заузети моћи, чиме је јасно доказао, да је заборавио на сва она дивна дела Божја учињена у корист и за љубав његову, и што је посумњао у испуњење заклетвом потврђене речи Божје, да ће дати народу своме земљу обећану. С тога и рече Господ: „Тако ја жив био, и тако сва земља била пуна славе Господње, ти људи, који видјеше славу моју и знаке моје, што сам учинио у Мисиру, и у овој пустињи, и кушаше ме већ десет пута, и не послушаше ријечи моје, не ће видјети земље, коју са заклетвом обећах оцима њиховијем, не ће видјети ни један од онијех, који ме увриједише... У овој ће пустињи попадати мртва тјелеса ваша... А дјецу вашу, за коју рекосте, да ће постати робље, њих ћу одвести и они ће познати земљу, за коју ви не марите... А дјеца ваша биће пастири по пустињи четрдесет година, и носиће кар за прељубе ваше, докле не испропадају тјелеса ваша у пустињи.“ (IV. Мој. 14., 21.—23. и 29. и 31.—33.) Осуђени на четрдесетогодишње жалење и лутање по пустињи синови Израиљеви, да како, не имадоше и имати не мо-

госте сталних и утврђених обиталишта, него живиште у привременим сеницама. За то установљавајући „празник бербе на свршетку сваке године“ или „празник сеница“ — и вели Господ Бог преко изабраника свога Мојсија синовима Израиљевима: „Празнујте тај празник Господу седам дана сваке године законом вјечним од кољена до кољена... И под сеницама будите седам дана, ко је год рођен у Израиљу нека буде под сеницама, да би се знало натражје ваше, да сам ја учинио да живе под сеницама синови Израиљеви, кад сам их навео из земље Мисирске.“ (Ш. Мој. 23., 41.—43.) — Смисао и значај „празника сеница“ јесте тај, да подсети и опомене синове Израиљеве на то, да оци њихови због неверовања речи Божјој и кушања Бога Израиљева за четрдесет година луташе по пустињи живећи под сеницама; те многи од њих и помреше, а други млађи тек после дуге патње и невоље у земљу обећану дођоше; те по томе, да им речи Божјој тврдо веровати вала; а ако их баш каква непогода и невоља и задеси, нека гледају у њој вољу Божју, па нека на Бога не вичу и не ропћу, него нека му се моле, да их зла избави.

Од сва три празника старозаветна понајважнији је био „празник пасхе“. То дознајемо од туда, што је месец, у који је падао празник тај, имао бити „почетак мјесецима, и први мјесец у години“ (II. Мој. 12., 2.); јер је празник тај подсећао на избављење „из Мисира, из дома ропскога“, те на почетак бољег и срећнијег живота народа Божјег. То дознајемо још и од туда, што и ако су синови Израиљеви дужни били „три пута преко године излазити пред Господа Бога“ (II. Мој. 23., 17.); али кашње, када Израиљци имађаху храм Божји само у Јерусалиму: то свакако због удаљености храма завео се обичај, бар један пут „преко године изаћи пред Господа Бога,“ и то о празнику пасхе, што се потврђује тиме, да Исусови „родитељи њихови сваке године у Јерусалим о празнику пасхе“. (Лука 2., 41.—42.) То дознајемо најпосле и од туда, што је и сам Христос долазио у Јерусалим о празнику пасхе заједно са својим ученицима, тако да за време свога трогодишњег учитељевања није пропустио ни једне године, а да није дошао у Јерусалим на празник пасхе (I. год.: Јов. 2., 13. — II. год.: 5., 1—Ш. год. 6., 4. и IV. пасха кад је страдао: 11., 55. и 12., 12.); а једанпут је био у Јерусалиму о „празнику грађења сеница“ (7., 2. и 10.) — Христос је долазио на празнике старозаветне у Јерусалим из два разлога: једно што је тада у Јерусалиму бивало највише народа, којима је Он своју божанску науку проповедати, и тако исту и у удаљеније крајеве ширити могао; а друго и за то, да би „испунио закон и пророке.“ (Мат. 5., 17.) да покаже и докаже, колико се и као Бог, али у телу човечијем, покорава одредбама законским и колико је вољан и спреман испуњавати их.

Наставиће се

Четврти међународни старокатолички конгрес.

(Наставак.)

Организација конгреса, т. ј. избор председника, потпредседника, секретара, обавила се другога дана после његова састанка без икаквих инцидената у овом виду: Филипи — председник; Бендел и Фан-Тил — потпредседници; Вајбел, др. Кунерс, саветник народне просвете (Schulrath) из Берлина и свештеник Шпинделар из Габлонца — секретари. Седнице конгреса, којима су, према још пре установљеном програму, била посвећена три дана: среда, четвртак и петак 20. 21. 22. августа (1. 2. и 3. септембра), делиле су се по обичају на јавне, на које је могао долазити свако, когод је хтео, и унутрашње, у којима су учествовали само Старокатолици и од њих позвани гости. Прве, којих је било две, одржане су у веће: једна, одређена за говоре искључиво духовних представника старокатоличке и пријатељских јој цркава, беше у Бечкој евангеличкој цркви, јер је много пространија него црква Бечких Старокатолика; друга, одређена за пропаганду, — у галерији нове Бечке раскошне већнице на Ringstrasse. Унутрашњих седница конгреса беше три; оне су одржане из јутра, после литургије, у дворани старе градске већнице, која се налази у непосредном суседству са старокатоличком црквом (Salvatorkirche). О литургијама, од којих су две биле свршене у евангеличкој цркви, а последња заупокојна у Salvator-

kirche, можемо приметити само то, да су спојене с проповеђу и да је у никеоцариградском символу вере, када је био читан*, испуштено filioque.

Прво пеколико речи о јавним седницама. Говорници на њима беху: а) Гул, архиепископ холандске цркве, б) Хел, англо-амерички епископ: и један и други, сваки својим начином и силом убеђења, говораху о начелима Старокатолицизма и о неопходности борбе за њих; в) швајцарски епископ Херцог је с благодарношћу споменуо аустријског цара Јосифа II, чије су идеје, у своје време раширене на швајцарском земљишту, послужиле као жива клица старокатоличког покрета у Швајцарској; г) немачки епископ Вебер, који је једва на ову седницу могао стићи у Беч, посветио је свој говор аустријским Старокалолицима, одавши им дужан данак дивљења и благодарности за њихово јунаштво и сталност; најпосле д) администратор Чех, захваливши претходним говорницима, молитвом је завршио овај врло озбиљни и за Старокатолике назидавајући скуп.

У дворани нове Бечке већнице, где беше особито много посетилаца, Фан-Тил је донео врло интересантан извештај о постанку и јачању старокатоличке општине у Паризу, која је пресла у духовну зависност од холандског архиепископа; недагог др. Кунерс изнео је дивну расправу о педагошком значају ступања у старокатоличку општину за индивидуум и за породицу; А. И. Поповићки, уредник „Паломника“, као представник религиозне штампе, прочитао је на француском језику написани говор, пун симпатија према Старокатоличима; историчар професор Ниполд говорио је о Јосифу II, о значају тежња уједињењу цркава, о значају аустријске књижевности за Немачку у религиозном односају. Пређашњи римски мисијонар Dom Miraglia причао је на латинском језику о положају Старокатолика у Италији: поносита фигура говорникова у талијанском плашту, жар његова говора, необична живост његовог погледа, гестикулација, покрети, обратише на себе особиту пажњу публике. Адвокат Вајбел, нацртавши развитак старокатоличког покрета у Европи, особито се трудио да истакне дужности, које потичу отуда за сваког, неравнодушног према религиозним и нравственим интересима и за сваког мисаоног човека. Посланик Бендел, који је председавао на овом скупу због болести Филипи-а на завршетку је са задовољством саопштио, да старокатолички покрет у Аустрији не слаби, него да јача, исказао је наду на успех у ствари сједињења црквá и уверење, да ће с постанком нацијоналних цркава процветати у Аустрији и нацијонални живот.

Да пређем сада на три тајне седнице конгреске, које се нас ближе тичу.

У програм тих седница беше ушло расправљање конгреса о 8 тезиса и 9 предлога (Anträge).

На првој седници, одржаној у среду, на којој је пре свега био образован горе споменути састав бироа конгреског, беху расправљена само два тезиса. Први, изнет и опширно мотивисан од адвоката Вајбела, тицао се јединства цркава и исказивао је одбијање и немогућност сједињења са садашњом ватиканском црквом и погодбе, под којима се може замислити то сједињење; други, донет и тако исто подробно мотивисан од администратора Чеха, беше такође управљен против ултрамонтанства и ватиканизма, као против опасних израштаја на телу Христове Цркве, који немају ничега заједничког са њеном суштином. Ради краткоће ја ћу изнети смисао тих говора својим речима. Карактеристика папизма у његовој историји и савременом положају, коју донеше референти, да би раскрили и потврдили своје тезе, не беше ништа ново за оне, који су познати с историјом цркве и са старокатоличком литературом. Примање тих тезиса не би се ни најмање тицало нас православних, да не изађоше, поводом првог тезиса, представници англо-америчке цркве (епископи Сајмур и Хел и свештеник Јајт) с предлогом, по поруци Ламбетског сабора, да се обнове конференције у Бону, сличне онима, што су тако одржане 1874. и 1875. г., ради разгледања разлика, којима се, независне од Рима цркве сдвајују једна од друге. Тај

* У католичкој литургији не чита се свагда симвод вере.

предлог, који беше с великом симпатијом саслушан од конгреса, бар према моме мишљењу, у неколико је закасњио, ако не за англикане, а оно за нас православне. Да ће бар наши руски богослови опет пожелети да дођу у Бон и при том не ради Старокатолика, него ради англикана, зато писам могао стојати добар, те сам зато лично од себе дао ову изјаву.

„И ако потпуно симпатишем с предлогом, учињеним на жељу тако високог авторитета за англикане, као што је Ламбетски сабор, ипак сматрам као своју дужност да искажем своју личну сумњу, да ли ће представници источне цркве наћи за потребно и пожелети, да учествују на тим новим конференцијама у Бону. 1874. и 1875. г. дођоше они у Бон из Цариграда, из Атине, из Србије, Молдавске и Влашке, а да већ и не говоримо о Русима. Неки од тих, што су били у Бону, учествоваше после на немачким, а касније и на интернационалним старокатоличким конгресима. Православно-богословске појмове о спњим основима Православља и о појединим тачкама, у којима се разликује од папства и протестантизма, изнели смо већ не једаред пред Старокатолике и усмено и путем штампе; па на што нам онда нове конференције? Јуче сам узео себи слободу саопћити конгресу, да су не од стране приватних личности, него од стране пуномоћника руског св. Синода предузети неки одношаји са старокатоличком комисијом, и при томе је, колико је мени познато, саопћено све битно, што Старокатолици пре свега треба да имају пред очима, ако желе каноничке заједнице с нама: могу ли после тога наши богослови на новим конференцијама казати што ново? За мене је, признајем, сумњиво, да ли су за Старокатолике корисна бесконачна расправљања о догматима вере? У осталом попављам, да те сумње ја исказујем, имајући у виду само нас — Русе, и исказујем опет само као своје лично мишљење“.

Против предлога англикана говорио је тако исто Камински, један од старокатоличких свештеника; али како се он у своме говору дотакао догматичног учења о личности Исуса Христа, прекинуо га је председник, а швајцарски епископ Херцог пожурио се да објасни, да ће учествовање на тим конференцијама имати сасвим приватан карактер: у Бон ће доћи само они, који лично желе, и одговараће за своја мишљења или убеђења, сваки сам за себе, слично томе, као што они, који стављају своје чланке у „Revue internationale de Theologie“, добровољно их стављају и одговарају за њих. Професор Ниндд је додао са своје стране, да би он желео раширити задаћу нових конференција у томе смислу, да се оне не ограничавају само на догматичка питања, него да се занимају и практичним питањима савременог живота; „покојни Делингер“, рече, „који је руководио бонским конференцијама, признавао је, да су оне биле zu dogmatisch“. Против таковог схватања англиканског предлога није се имало шта рећи и он је примљен од конгреса једногласно.

У четвртак, на другој тајној седници конгреса, од осталих шест тезиса не дође до расправе, због недостатка времена, само последњи. Претпоследњи, седми, предложен од епископа Вебера, чији смисао беше, да главна задаћа Старокатолицизма састоји више у позитивном назидању верних учењем, богослужењем, дисциплином, него у полемици против повреда тих страна црквеног живота, беше примљен без препирке. Тако је исто примљена и допуна, коју је предложио епископ Херцог, да се тим тезисом не искључује потребна настава, било то у школи, било са катедре, у томе, чиме се једна црква одликује од друге. Шести тезис, који се односио на филозофију Гинтерову, беше сасвим одбијен од конгреса, јер не спада у његов делокруг.

Остала три (3, 4, 5) тезиса, што дођоше до расправе на овом скупу, беху у тесној вези међу собом, и ако их предложише разни автори, те посташе предметом живе распре на конгресу, и за нас су од особитог интереса. Донећемо им текст у оној редакцији и оним редом, како их је примио конгрес:

3. „Старокатолицизам се држи принципа националне цркве. Не дајући никаква повода цепању он, признајући пуно право свакој националности, тежи да убла-

жи њихове противности и, без уштрба по народносне особине, да потпомогне очување мира и слоге међу народностима. То је за њ могуће благодарећи томе, што се он, према Христовој заповести, не меша у политику, него се напротив само о томе стара, да би истина све јаче и јаче сијала, да би љубав све више и више пламтела“ (референт свештеник Товија).

4. „По својим догматима и дисциплини старокатоличка је црква куд и камо више, него данашња римска, једно с оним духом и оном вером (ist eins mit dem Geiste und Glauben), у каковима су Кирил и Методије ударили темељ словенским црквама. Кад би се дакле Словени католици одделили од Рима и основали од њега слободне, у духу својих апостола, цркве, то би био само повратак религијозном становишту (zu dem religiösen Standpunkte) оснивача словенских цркава. Повративши се духу и вери Кирила и Методија, Словени католици нашли би уједно с тим изгубљену, историјски доказану везу с православним источним црквама“ (референт — горе споменути свећеник Пасавске епархије, лиценцијат Гец — Goetz).

5. Удаљен од сваке политике и сваке политичке партије, стојећи једино и искључиво на земљишту религије, IV. интернационални старокатолички конгрес изјављује, да осуду и спаљење Јована Хуса и Јеронима Прашког, које је извршио Констански сабор, он осуђује, као меру некатоличку и нехришћанску. Даље изјављује, да Чеси имају право и религијозну дужност приступити оснивању националне цркве, која би одговарала старој католичкој цркви, и да, прихвативши такав основ, они поступају сагласно са својим религијозним предањима“ (референт професор Мишо — Michaud, уредник Revue internationale de Theologie). (Наставиће се.)

Епархијска скупштина у Новом Саду.

У прошли четвртак одржана је скупштина епархије Бачке под председништвом високопреосвештеног госп. епископа *Германа Опачића*.

Скупштина је текла по дневноме реду, што га је установио епархијски Административни Одбор Бачки, и то овако: 1. Призивање св. Духа у саборној цркви Новосадској у 9 сати пре подне. 2. Састанак чланова епарх. скупштине под председништвом најстаријег члана у дворани „Матице Српске“. 3. Избор изасланства, које ће Његово Високопреосвештенство госп. Епископа-Дијецезана у седницу позвати. 4. Отварање седнице. 5. Предаја верованица изабраних чланова. 6. Избор верификационог одбора. 7. Извештај верификационог одбора. 8. Конституисање скупштине: а) избор председника б) избор перовођа. 9. Извештаји: а) епарх. конзисторије б) епарх. административног одбора в) епарх. школског одбора. 10. Избор чланова за епарх. управу: а) на упражњена места у конзисторији б) на упражњена места у административном одбору в) на сва места у школском одбору. 11. Избор епарх. бележника. 12. Извештај епарх. конзисторије, административног и школског одбора о свом пословнику. 13. Предлози епарх. административног одбора за: а) Правила епарх. фонда. б) Пословник епарх. скупштине. в) Протумачење чл. V., VI., VII. и XI. Епарх. Уређења од 29. маја 1871. г) Крепирање места референта за конзисторију и административни одбор. д) Зидање епископске резиденције. е) Представку на сабор ради распростирања одредбе чл. IV. Епарх. Уређења од 29. маја 1871. и § 126. Школ. Уредбе од 1872. и на проф. колегије виших девојачких школа. 14. Предлози појединих чланова, који су председнику најмање за 24 сахата пре састана скупштине поднели. 15. Изашиљање 4 члана ради оверовљења записника. 16. Затварање седнице; — с том изменом, да се је на предлог пароха Божидара Поповића предмет под 12 узео у претрес одмах после извештаја под тачком 9.

После свршеног призивања св. Духа, а по 2 тачци дневног реда тога, заузео је, на састанку скупштинских чланова, председничко место најстарији члан Стеван Чавић, те одмах предложио, да се изашље изасланство, које ће високопреосвештеног Дијецезана позвати и довратити у скупштину. Јован Михајловић учитељ у Ст. Бечеју предложи, да високопреосвештеног Дијецезана поздрави, при доласку Његову, протопрезвитер Јован Борота, чега се овај и примио, изјавив, да ће, према својој природи, бити врло кратак.

Високопреосвештени Дијецезан г. епископ *Герман* буде при доласку свом поздрављен од скупштинара и свију присутних устајањем са

седнића и бурним усклицима: живео!

Поздрављен од протопрезвитера Јована Бороте високопреосвештени г. епископ прочита свој говор.

Говор овај би поздрављен са бурно: живео!

Изабран буде, акламацијом, верификациони одбор од 9 лица, који је испитао предане верознице.

Парох Иван Јелчић као известилац тога одбора реферише, да су предане свега 63 верознице, међу којима су две учитеља Мите Ђорђевића, пошто је исти на два места изабран. Против 57 верозница нема и не може бити приговора, те предлаже у име верификационог одбора, да се избор 57 скупштинара верификује дочим избор петорице скупштинара из Сомборске црквене општине да се не верификује.

Поменути 57 скупштинара буду верификовани, и одмах се приступило конституисању скупштине.

Скупштинар Јустин Шимић предлаже за потпредседника да се изабере учитељ у Сенти Душан Стојшић, а за перовође ђакон Велько Миросављевић, Милан Стојшић и Душан Пејић.

Парох Мане Грба предлаже, за потпредседника управитеља гимназије Васу Пушибрка. Већином гласова буде примљен избор по предлогу Јустина Шимића.

Вођена је подужа дебата о верификацији Сомборских скупштинара, те усвојен предлог верификационог одбора да се исти не верификују.

После верификације читани су извештаји под 9. после којих су чињене неке примедбе о неким поступцима епархијских власти, те су исти извештаји узети на знање.

О даљем раду епархијске скупштине саопштићемо у идућем броју. За сада јављамо, да је скупштина обавила избор чланова у конзисторију и административни одбор само на она места, која су упражњена остала. У епархијски школски одбор изабрани су, према привр. Епархијској Уредби, чланови на сва места. Скупштина је решила, да се трајање мандата скупштинског одреди на шест година.

Први дан је скупштина трајала од 10 сахата пре подне до $^{2}/_{4}1$ после подне, а настављена је од $^{1}/_{2}4$ после подне до $^{1}/_{2}12$ ноћу; за тим је сутра дан завршена у $^{1}/_{2}12$ пре подне.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Митрополитски Црквени Савет**) држао је своје седнице 11., 12. и 13. новембра нсд. председништвом Његове Светости, преузвишеног господина патријарха *Георгија*. Присутни су били: високопреосвештена господа епископи: *Мирон Николић* и *Михајло Грујић*, г. г. протопрезвитери *Јован Бароша*, *Јован Вучковић* и *Василије Константиновић*, те г. г. *Др. Ника Максимовић*, *Др. Стеван Павловић* и *Лаза Обрковић*.

(**Избор пароха.**) У Малој Вашици (Митровачки протопрезвитерат) изабран је за пароха једногласно јереј *Ђорђе Иванић*. То је онај исти свештеник, против којега дизаху дрвље и камење и ради којега се неки покушше играти улице у — Моровићу. То је онај исти свештеник, ради којег је долазило изасланство из Мале Вашице у Карловце, да његово постављање за администратора тамошњој парохији представи као врло опасно и погибељно... И ето, после шестомесечног његовог свештеништвања у тој истој Малој Вашици — бива тај исти свештеник једногласно биран за пароха! Не само довољно задовољштине за истог свештеника, но и много поуке у томе свему има за све оне, који су у Моровићу дизали немир, и у Малој Вашици предвађали погибељ ради јереја Иванића. Многе поуке је у томе и за оне, који су по јавним листовима разним прекорима набацивали се на претпостављене црквене власти и тражили драконске мере против тога истог свештеника. Да је било по вољи свију тих, тај свештеник је имао бити вађда и каменисан. Претрпео је доста ради туђе але воље. Добио је у својој новој парохији и црквеној општини — најлепшу задовољштину, као што је његов једногласан избор за пароха у Малој Вашици, која је од Моровића удаљена тек $^{3}/_{4}$ сахата, најбољи и очигледнији доказ, да је поступак црквене власти гледе јереја Иванића био увек коректан и разнишљен, те и праведан.

(**Исправак.**) У стечају на упражњене парохије у Горњем Ковиљу уплатила је, путем уредништва овога листа, трећи оброк свог прилога „Фонду св. Саве“ у своти од 10 фор.

(**Исправак.**) У стечају на упражњене парохије у Шиду штампано је, да су односне парохије II. и III. разреда, а треба: II. и V. разреда.

(**Српска женска учитељска школа у Горњем Карловцу шк. год. 1897/8.**) Ове шк. године уписало се у целом заводу 59 приправница.

По *разредима и вероисповеди* ово је стање:

I. разр. има	10	правосл.	8	р-кат.	—	еван.	=	18
II. „ „	10	„	3	„	1	„	=	14
III. „ „	7	„	5	„	—	„	=	12
VI. „ „	11	„	4	„	—	„	=	15
Свега:	38	„	20	„	1	„	=	59

По *занимању* има их:

Из Хрватске — — — — — — —	42
„ Славоније — — — — — — —	4
„ Далмације — — — — — — —	1
„ Угарске — — — — — — —	2
„ Фијуме — — — — — — —	1
„ Босне и Херцеговине — — — — — — —	7
Истрије — — — — — — —	2

По *занимању очевом* има кћери:

Чиновника — — — — — — —	21
Обртника — — — — — — —	13
Трговаца — — — — — — —	8
Професора и учитеља — — — — — — —	7
Официра — — — — — — —	5
Свештеника — — — — — — —	2
Земљеделаца — — — — — — —	2
Лечника — — — — — — —	1

Нада јако у очи калени број кћери срп. свештеника, али кад се узме у обзир материјално стање наших свештеника у овој дијецези, онда је и то разумљиво.

(**Т. Паја Јовановић.**) познати наш уметник сликар, насликао је у најновије време слику: „Бошко Југовић“ по певању народне песме. Слика је изложена у Београдској касини, а откупио ју је Официрски Дом за 3000 динара.

(† **Јереј Василије Пауновић**) пајстарији, по годинама, свештеник дијецезе Пакрачке, парох у Ратковцу, крај Нове Градишке, сахрањен је 7. (19.) новембра о. год. у 82. години својој. Са покојником опростио се, у посмртном говору капелан Новоградишки јереј В. Свилар. Лака му земља и вечан спомен!

(† **Јован Лазаревић**) грађанин Карловачки и куратор српске велике гимназије у Карловцима преминуо је 13. новембра, а 14. и. м. сахрањен уз велико саучешће гимназије и грађанства. У цркви се опростио с њим у име гимназије професор Св Коларовић сходним говором.

Покојник је изабран за куратора гимназијског у 24. години својој и као такав ревно послужио гимназији 11 година. Лака му земља и вечан спомен!

(**Гнев „Католичког Листа“**) просто се против нашег уредника поводом његова чланка „Језуитска дрскост“. Ко губи има права да се љути. Ко истину не воле гневи се на њу, а погрђује свакога, ко истину каже. Каквога дрскост све је бешња као оно инија, кад јој станеш на реп. Језуитизам, као вештина у скривању мисли и осећаја, уме да се претвара и у гневу свом; али и он бива какав јест, кад га ногом згазиш. Као такав испунио је и три ступца 47. броја „Католичког Листа“ и доказао, сам собом, колико је „ugladjenosti i fanatizma na Iln naše domovine“, а у ступцима његових. Да ли може бити суровијег тона од онога у чланку „Католичког Листа“, остављамо, мирне душе, да просуђује сваки, који прочита тај чланак.

Ако је наш чланак и био оштар, његову оштрицу заслужила је „Језуитска дрскост“. Али, у њему нема личних погрда, у њему нема нечистина. Оштрина нашег чланка је названи и основани протест увређеног православног и српског покоља, који у одбрани својој неће малаксати, а пред баналним погрдама „Језуитске дрскости“ увек ће се осећати блажен, смејући се и гневу и јароста и „угађеној“ суровости језуитске сурдите немоћи.

Ништа друго не би учинили ни сада, тих пре, јер се „Католички List“ испекао на жеравици нашег захтева „да нам изнесе из историје *хрватске* римокатоличког свештенства светле примере оне узвишене и велике „самозатаје“, којом се разметне, да би „izbrani katolički popovi služiti kao dobar i liep primjer pravoslavnom sveštenstvu.“ У место да *то* учини „Kat. L.“ се разметне са сличним примерима „medju svećenstvom katoličke crkve“. Част овоме, где заслужује. Али ми хоћемо те примере међу *хрватским* римо-католичким свештенством. „Kat. List“ нам их није навео. Одсекјали би се, дакле, и томе и свему другоме у „Kat. L.“, да се он у грдњи својој на нашег уредника није повзао на поједине свештенике па и на свештеничке зборове, који да осуђују начин полемизовања уредника овог листа. Колика је то част за дотичне наше свештенике са зборa у Кикинди, да их је „Католички List“ прикио у своје друштво, остављамо њима на расуђење. Ми указујемо само на језуитизам, који греје своје срце не само под реверендом него и капутом. Тактика, коју наводи „K. L.“ против нашег уредника, иста је, коју су изводила њему слична браћа по Горњој Крајини против извесне узвишене особе, ради својих добро познатих циљева. Тако се народу показивао „Србобран,“ „Врач Погађач“, да се тамошњем српском неуком свету сугерира огорчење против „мађаронства“ и „издајства“ црквених великодостојника, односно, да се потврди истинитост тврдњи стеклишких агитатора, у истом правцу казиваних.

У овом пак спорном случају, позива се „Kat. L.“ на Кикиндски свештенички збор. Тако уме „језуитска дрскост“, то јој је занат. Али хоће ли та дрскост покренути наше српске кругове, да о тој тактици њезиној и њезиним циљевима од сада води више рачуна? То ће време показати. „Kat. L.“ показао се већ сада сличним са тактиком агитатора по Сјеничаку и Плавском. Ради тога нек му је просто све друго.

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН ЗА СРПСКЕ ПЧЕЛАРЕ

Бр. 3. Год. II.

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

ЊЕГОВА СВЕТОСТ ПАТРИЈАРАХ СРПСКИ

ГЕОРГИЈЕ БРАНКОВИЋ

Главни уредник: Јован Живановић — Одговорни уредник: Иван Машировић

Садржај: Зимовање пчела под земљом. — О јестаственим ројевима. — Жеђ. — Дописи. — Књижевност. — Набирци. — Одговори.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad C. O. 4124./1465. ex 1897. 203 2—3

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај ради попуњења једнога места у стипендијској заклади пок. Гавре Адамовића од 300 фор. годишњих. Стипендију ову могу получити сиромашни ученици српске народности и православне вере, који су доброг владања, марљиви и добро се уче на средњим или свеучилишним школама; ну сродници оснивачеви имају првенство.

Питомци ове закладе слушају своје науке у отачаственим заводима у Угарској и Хрватској и Славонији; али их могу уз благовремено получену дозволу од вис. кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе слушати и у иноземству.

Молитељи треба да поднесу своје молбенице *саборском одбору у Карловцима* најдуже *до 1. (13.) децембра 1897.*; а ваља да приложе уз молбеницу: крштено писмо, школску сведоџбу, лечничку сведоџбу и сведоџбу сиромаштва и односно сведоџбу о сродству.

У Карловцима 1. (13.) новембра 1897.

Председништво

срп. прав. нар. цркв. саборског одбора.

Бр. Ек. 279. ex 1897. 208 1—3

СТЕЧАЈ

расписује се на парохију II. разреда у Тржићу, протопрезвитерата плашчанскога

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 31. децембра о. г. по старом календару.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 6. (18.) новембра 1897.

Михаил
Епископ.

СТЕЧАЈ. 207 1—3

На упражњено место учитеља и учитељице при четвороразредној одељењој мушкој и женској школи срп. пр. вероисповедној у Пирошу овим се стечај отвара.

Плата је учитељу и учитељици посебице: 300 фор., за пофорну школу 40 фор., за писаћи прибор 5 фор., за огрев 21 фор., учитељ ужива стан у нарави без подрума, а са пространом баштом, учитељица пак у име станарине 50 фор. За непровођење и са овим скопчане дужности, као састављање црквено-школских рачуна и др. имаће изабрани учитељ 30 фор., од укопа 75 нов., од парастоса 50 нов. где позван буде. Осим тога учитељ ужива 3904□ оране земље, на коју све терете сносити има, пошто је пак ова земља решењем овомесне црквене општине, за ову економску годину под закуп издата, то ће изабрани учитељ припадајући му део добијати у месечним оброцима у напред.

Како учитељ тако и учитељица обвезани су школ. уредбом прописане предмете предавати, дечу у црквеном појању а учитељица још и у ручном раду обучавати, учитељ пак за десном певницом сваґда појати,

Компетовати могу саме они, који су сомборску учитељску школу са успехом свршили и беспрекорног су моралног владања. Жеља је општине да учитељ буде ожењен учитељицом, што ће се при избору јако у обзир узети, и они имају првенство, те буду ли изабрани, у том случају станарина учитељице од 50 фор. отпада.

Ваљано инструисане молбе, ваља најдуже до 14. децембра 1897. по ст. кал. школском одбору општине пирошке послати.

Из седнице школ. одбора држане у Пирошу 6. новембра 1897. год.

Јован Шијачки
председник.

Бр. 472. ex 1897. Еппо. 359. 206 1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на учитељско место у срп. нар. вероисповедној мешовитој школи у Кетфељу са следећим беривима: *четири стотине фор.* у готовом, *четири ланца земље* (на коју учитељ порез плаћа) и 3 хвата дрва уз слободан стан са две собе, кујне, подрума, коморе итд.

Компетовати могу само они, који су с успехом свршили срп. нар. вероисповедну учитељску школу у Сомбору, те који добро владају мађарским језиком.

Прошено прошвење молбенице имају се управити на месни срп. нар. вер. школски одбор у Кетфељу.

Рок стечаја траје од првог увршћења овог огласа у „Срп. Сиону“ *шест недеља.*

Из седнице епарх. школ. одбора држане у Темишвару 5. (17.) новембра 1897. године.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ.

205 2—3

По решењу Сл. Епарх. Школског Одбора бачког, бр. ШО. 1507/240 ех 1897 расписује се стечај за ново установљеном срп. прав. вероисповедном забавишту.

Плата је забавиљи 300 фор. слободан стан са пространом баштом и огрев. Помагачица је плата 120 фор.

Рок стечају је 30. нов. (12. дец.) ког ће се дана и избор обавити.

Из седнице управног одбора срп. прав. црквене општине, држане у Кању 2. (14.) нов. 1897.

Управни Одбор.

СТЕЧАЈ.

201 3—3

Оставком ђаце Софије Арнотове остало је и поново овдашње учитељичко место упражњено, на које се овим стечај расписује.

Плата је: за редовну школу 300 фор., за повторну 40 фор., које ће у месечним оброцима примати.

Стан врло лен и угодан. Огрева колико нужно буде.

Дужности су вис. школ. уредбом прописане.

Рок стечају истиче на шест недеља од првог увршћења.

Молбенице треба на мес. шк. одбор управити.

Из седнице Тиса Св. Миклушког мес. школског одбора држане дана 5. (14.) окт. 1897. год.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ.

197 3—3

Услед оставке ново-изабраног учитеља г. Михаила Радовановића овим се, на једно од новоустановљених учитељских места, расписује стечај.

Плата је учитељу: 500 фор; стан у натури; у име свога огрева 50 фор. и за писаћи прибор 7 фор.

Дужности учитеља су прописане Школском Уредбом.

Компетовати могу они, који су српску Учитељску Школу сомборску са добрим успехом свршили и испит из мађарског језика положили.

Рок стечају траје до Ваведења, 21. нов. т. г.

За српски правосл. Школски Одбор.

У Мокрину 22. октобра (3. нов.) 1897. год.

Ник. Николајевић Михаил пл. Рибички
перовођа. председник.

Ад бр. К 858 501 ех 1897. 199 3—3

СТЕЧАЈ,

Овим се расписује стечај на упражњену парохију IV. разреда при св. Теодоровској цркви у Пригу. Молитељи имају своје прописно инструиране молбенице, путем надлежних протопрезитератских звања, до искључиво 20. новембра по старом 1897. овој конзисторији поднети.

И седнице архидијецез. конзисторије држане у Карловцима 21. октобра (2. новембра) 1897.

Архидијецезална конзисторија.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ПРАВОСЛАВНИМ СРПСКИМ

ЦРКВЕНИМ ОПШТИНАМА

И ГОСПОДИ СВЕШТЕНСТВУ.

Част ми је до знања ставити, да на мом стоваришту, у великом избору имадем материје, као у свилених и вуненим као н. пр. за одежде, небо, епитрахиље, путире, илоње, стихаре, и све што истој потреби припада, као и порто и фронџе за ограду барјака и одежда.

За г.г. свештенике разноврсних материја за горње и доње хаљине које зготовљавам по својим властитим кројачима: као и сваке потребне боје **појасева**, у великом избору на стоваришту имам.

А уз то сваком мануфактуром као чојом, кратком и курентном робом из првих производа богато снабдео сам се.

Особито примећујем, да на стоваришту разне врсте и квалитета **у великом избору** свесвим нових изготовљених **одежда** како црних тако и у разноврсним бојама и разноврсних за себних готових **илоња** и црквених **барјака** имам.

Писмене наручбине исодложно се отправљају.

Цена је умерена, а послуга тачна.

Најпосле вала да вележопштовану публику пажљивом учиним, да ја као властник и газда од своје трговине целу радњу сам руководим и управљам: а тиме и јаметво вележопштованим купцима дајем, да ће у сваком обзиру поузданије послужени бити него у трговинама, где то није случај.

На захтевање шаљем од горенаведених материја, мустре бесплатно и франко.

С поштовањем

Г. ГЕОРГИЈЕВИЋ

209 1—1 код „Златне диве" у **НОВОМ САДУ** на главној пијаци број 7. у сопственој кући.

ЛУЈ ТАУШ

ХРИШЋАНСКО-ПОЗЛАТАРСКИ АТЕЉЕ

ЗА СРП. ПРАВОСЛ. ЦРКВЕНУ УМЕТНОСТ

НОВИ САД, ДУНАВСКА УЛИЦА, КОД „ЗЛАТНОГ КРСТА.“

Нарочито објављујем и стављам на знање, да ми је једна фабрика из Француске уступила силу на барјаке и брокате, лампас за одежде да продајем по фабричној цени.

Препоручује своје сопствене израде као фабрикант и стручњак за свакојаке црк. послове и црк. утвари. Поставља нове дворедне иконостасе, Христове гробове, тронове са и без икона, а прима да позлаћује старе и већ постојеће као и да очисти и обнови иконе. Има на стоваришту црквене утвари, **рипида, кандила, путира, петохљебница, чирака, надноница, ћивота, венчаница, ручних крстова**, за цркву **полијелеја** од шлифованих кристала, као и од бронзе и гвожђа са позлатом. Затим: **литија**, школских и свих надружних **застава**, свакојаких светих и црних **одежда, барјака, неба**, дворских и трапезних **застирача, стихара**, за преч. г. г. свештенике плавих и црвених **појасева, икона** на плеху (целиване) и на платну, **плаштаница, целивача** на плеху (каширано) по 1 фор. 60 нов., **оквира** за целиване иконе, све уз **солидну послугу и стручњачку цену**. На захтевање шаљем мустре с предрачуном за веће црквене послове. Примам старе путире на позлату, као и рипиде и друге црквене утвари. — Због тесноћног простора у којој радим имам на продају готове тронове Матере Божије и владичанске, те их препоручујем слав. општинама, које их требају, а дајем их по најумеренију цену и на отплату.

202 **Шаљем мустре на захтев.** 2—4

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, прибијено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по волји и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушцима провијена звона**, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала; **прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа**. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 13— **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. **Број 48.**

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: **Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.**

УРЕДНИК: **Протојереј Јован Јеремић.**

У Ср. Карловцима у недељу 23. новембра 1897.

Организациони штатут
православне романске цркве у Угарској и Ердељу.

(Наставак).

Члан II.

Епархијска конзисторија.

§ 110.

Епархијска конзисторија је стални управни и правосудски орган целе епархије у црквеним, школским и закладним пословима.

§ 111.

Природни председник конзисторије је епископ, односно архиепископ.

§. 112.

Чланови су конзисторије делом редовни, делом почасни; сви имају наслов „конзисторијални приседник“, и имају решавајући глас.

Конзисторијални приседници не могу бити у крвном сродству до шестог, — нити у тасбинском сродству до четвртог степена.

§. 113.

Конзисторија се дели на три засебна савета и то су:

1. ужи црквени,
2. школски, и
3. старатељски савет.

§. 114.

Сваки савет самостално вршећи послове у својем делокругу под општим именом „епархијска“ односно „архидијецезална конзисторија“.

§. 115.

Ужи црквени савет састоји се из редовних (плаћених) и почасних чланова, који су искључиво црквеног реда; и из једног правобранитеља брака, који може бити и световњак.

Чланови школског и старатељског савета су исто тако редовни (плаћени) и почасни, и то, једна трећина је од црквеног а две трећине су од световног реда.

Опредељење броја чланова појединих савета поверава се дотичном епархијском синоду.

У сва три савета врше писмене послове један плаћени тајник, који може бити од црквеног или световног реда, даље бележник, најпосле један архивар и потребан број писара.

Епархијска конзисторија има и својег

фискала, који је уједно и бранитељ брака.

§. 116.

Како редовне тако и почасне приседнике бира епархијски синод.

На присединчка места у ужем црквеном савету бира епархијски синод тајним гласањем и апсолутном већином гласова потребан број чланова, и подноси избор епископу, односно архијепископу, на потврду.

Попуњавање присединчких места врши се на исти начин и код друга два савета; но с том разликом, што се она лица, која су апсолутну већину гласова добили, одмах сматрају и проглашују коначно изабранима.

Присединци ужег црквеног савета бирају се доживотно, а присединци друга два савета на време изборног периода синодског (§. 88.), но могу бити по ново изабрани.

§. 117.

Конзисторијални присединци треба да су потпуно способни и заслужни на црквеном и школском пољу; а од чланова старатељског савета, који имовином рукују, захтева се још и потребна гаранција.

§. 118.

Епископ-дијецезан, односно архиепископ, као редован председник конзисторије, може између чланова црквеног реда именовати заменика, који у случају препреке или одсутности епископа, односно архиепископа, уместо њега председава, а у случају његове смрти врши са конзисторијом црквене послове до избора новог епископа.

Ако епископ умре без да је заменика (викара) именовао, то ће дотичне послове вршити најстарији редован присединк из црквеног реда.

У случају потребе може епископ у школском и старатељском савету поверити председништво и којем присединку из ових савета, и то како од црквеног тако исто и од световног реда.

§. 119.

Бранилац брака, као и писарско особље именује редовно председништво, а фискала и тајника бира конзисторија у пленарној седници са апсолутном већином гласова од сва три савета присутних чланова.

§. 120.

Конзисторијални присединци, бранилац брака и тајник полажу заклетву на савесно вршење послова, деловање им је стално, и само због тешког преступа могу бити дисциплинарним путем суспендовани или коначно одпуштени.

Фискал и писарничко особље могу се према околностима изменути.

Додатак.

Послови разних конзисторијалних савета.

А.

Ужи црквени савет.

§. 121.

Послови су овог савета:

1) решава у предметима, који се односе на светиње и на типикон;

2) пази на црквено морално-владање свештенства, монаха и народа;

3) стара се о освећењу и снабдевању цркава потребним иконама, сасудима, светлошћу и књигама;

4) пази, да се записници крштених, венчаних и умрлих по пропису воде;

5) стара се, да парохијски, протопрезвитерски и монашки синоди дужности своје по одредбама овог организационог штатута врше;

6) наређује, да протопрезвитери сваке године подносе конзисторији попис окружног свештенства и народа;

7) пази, да се нове цркве у смислу канона граде;

8) изашиље стално повереништво ради испитивања оних лица, која се имају на свештенички чин подићи (види § 13.).

Лице, које се има испитивати, полаже пристојбу од 20 форинти, која се пристојба само у случају исказаног сиромаштва може стинути.

9) суди о преступима свештенства и народа, који се на црквене дужности односе;

10) решава у другом степену у оним предметима, који су са протопрезвитерских столова призвани, и који су уреда ради поднесени;

11. предузима епархијску управу по

сле смрти епископа; о смрти епископа извештава митрополита и земаљску власт; стара се, да у епархији добар ред опстоји до доласка новог епископа, и да се од дана епископове смрти најдаље за три месеца дана сазове епархијски синод ради избора епископа.

Б.

Школски савет.

§. 122.

1) делује у интересу доброг одржања и умножења вероисповедних мањих и већих школа;

2) стара се о набавци најбољих школских књига, и подноси их епархијском синоду на одобрење;

3) стара се о моралном напретку и држању професора и учитеља;

4) препоручује епархијском синоду ради награде оне књижевнике, који су на наставном пољу издањем каквог дела себи заслуге стекли;

5) чини што је потребно, да се православна младеж, која комуналне школе похађа, из науке вере поучава, православну цркву похађа, и за време поста причешћује; следователно:

6) поставља ученицима вероучитеља ма у којој школи, и отклања препреке, које би у том погледу настале;

7) одређује рок за испит оних лица, која се за професорско или учитељско место ишту;

8) у ту сврху именује испитно поверенство од три члана;

9) пази, да у вероисповедним гимназијама само такови професори буду постављени, који су у погледу стручних им наставних предмета (из језикословља, математике, природних наука и историје, из класичних и отаџбених језика као и из романске књижевности) своју способност пред дотичним поверенством довољно засведочили;

10) пази, да се за професоре на богословском заводу такови људи постављају, који су положили испит из веронауке, педагогије, канонског права типикона и црквеног појања; за професоре на педагошком заводу пак такови, који су положили испит из педагогије, типикона и црквеног појања

11) пази, да се на вишим и основним школама само они богослови или васпитачи унапређују, који су богословски или педагошки научни течај свршили и из педагошких наука са добрим успехом испит положили.

12) испитани се имају строго класификовати са оценом „изврстан“, „добар“, „довољан“ и „недовољан“;

13) дозвољава испитаноме, који је „недовољну“ оцену добио, да испит понови, но које се дозволити не може у случају, ако је дотични и по други пут добио „недовољну“ оцену.

§. 123.

Школски савет по могућству ће настојати, да како црквене општине тако исто и молитељи на професорска и учитељска места строго одрже у претходном параграфу тачке 7—11. установљене прописе; у тој цели од случаја на случај поучи ће црквене општине у том правцу, да у свом интересу поступају, ако извршују наредбе више школске власти, која такова правила у интересу унапређења народног образовања установљује.

§. 124.

Школски савет потврђује професоре и учитеље на дотична им места. Овом приликом обраћа највећу пажњу на то, да избор професора и учитеља у смислу овог организационог штатута обављен буде.

§. 125.

Они, који се имају испитати за професора богословских, гимназијских и педагошких наука плаћају пристојбу од 20 форината, а учитељски кандидати за реалне, више и народне школе плаћају пристојбу од 10 форината.

Ова пристојба се само у случају исказаног сиромаштва може отпустити.

§. 126.

Из испитних пристојаба оснива школски савез благајницу, која је својина епархијског школског фонда.

§. 127.

Ради прегледања школа изаћиће школски савет из своје средине од времена на време једног или два повереника.

§. 128.

Школски савет ће настојати код па-

рохијских и протопрезвитератских синода, да црквене општине подижу школе и станове за професоре, односно учитеље, где школе и станови недостају, и да им према тешкоћи њиховог задатка односе плате одређују.

§. 129.

Школски савет испуњава свој задатак у смислу од епархијског синода добивених напутака и наредаба; према томе је дужан испрпљив извештај подносити епархијском синоду о стању школа и наставе, и на основу прибављених података предлоге стављати ради побољшања школа.

§. 130.

Школски савет одређује учитељске договоре за време одмора сваке године, и на тај договор именује поверенике из професорског и учитељског сталежа, који у смислу упутства школског савета подносе овоме извештај о резултату тих договора.

§. 131.

Најпосле: школски савет расправља и решава дисциплинарне послове професорске и учитељске.

В.

Старатељски савет.

§. 132.

Послови су овог савета:

1. Управља и рукује епархијским покретним и непокретним имењем, и пази на црквене украсе и драгоцености, на књижнички и економски прибор, као и на епископијске, односно архијепископијске фондове;

2. саставља инвентар о целом горепоменутом имењу;

3. саставља годишњи прорачун, и приказује га епархијском синоду ради установљења;

4. води тачан рачун о годишњем приману и издавању, и подноси га епархијском синоду на прегледање;

5. бира из своје средине благајника и контролора.

§. 133.

Новчане и папирне вредности као и исправе непокретног имања и фондова чувају се у благајници под тројебравијем. Један кључ чува члан савета, који је од самог савета на то одређен, други кључ чува благајник, а трећи контролор.

§ 134.

За штете, које из нехатности или из погрешке у епархијском имању проистичу, одговоран је председник старатељског савета са председницима.

§. 135.

Старатељски савет пази ће, да се иметак у целости одржи, и настоја ће, да се иметак умножи, и подноси ће предлог у том правцу епархијском синоду; а у ту сврху пази ће, да се камате, закупнине и други приходи редовно уносе, и расположење главнице у штедионицу или у државне папире плодоносно уложе.

Смештање новца код приватних може се дозволити само уз првенствено грунтовно осигурање на хипотеку од трогубе вредности.

§. 136.

У време умирања епископа, односно архиепископа, сваки савет конзисторије изашиље из своје средине два члана ради очувања оних тренутака, у којима је епископ преминуо, а по наступу смрти ради запечаћења шкрињи и соба као и ради потребне припреме за достојан погреб.

Следећег дана изасланици старатељског савета у присуству горепоменута четири конзисторијална члана инвентаришу иметак и списе преминулог, оделивши оне ствари, које припадају у својину епархије од оних ствари, које припадају у својину епископа.

Из овог последњег имења исплаћују се дугови и легати и допуњују се оне драгоцености, украси, књижница и економски прибор, које су у животу преминулог изгубљене, или искварене.

§. 137.

Пошто је нови епископ изабран, предаје му старатељски савет приликом инсталације, на инвентар, црквене украсе и драгоцености, књижницу и остали економски прибор.

(Наставиће се).

Поука

на Ваведење у храм Божје Матере.

О помоћи болесној и сиромашној дјеци.

Написао: протојереј Петар Смирнов.

Данас се с радошћу сјећамо, како су родитељи Пресвете Дјеве Марије, извршујући обећање, које су дали прије Њена рођења, увели Је као дјевојчицу од три године у храм Божји, при чему се показало Њезино велико достојанство и предодређење и открила се тајна нашег спасења.

Откриће те тајне и достојанства Богоматерина — јесте чин Божје мудрости и моћи. Каква је била намјера Маријиних родитеља, кад су давали своје обећање и извршивали га? Намјера им је била, да Јој даду, по њиховој искреној и живој вјери, најбоље васпитање. Шта им је могло бити драже — од једине шћерке, шћерке пламених молитава, која им је јављала анђеоску чистоту душину? Али они се ето одричу среће видјети Је, Њом се наслађивати, само да би поуздање сачувала тамо, под сјеном храма, дивне врлине Своје душе и развили се Њени дарови и силе као што је требало.

С тога, не ћемо погријешити, кад назовемо данашњи свијетли празник у првом реду празником дјеце и њихова доброга хришћанског васпитања.

„Ево наслеђства од Господа — дјеца“ вели пјесник псалмова (127., 3.). Дјеца — то су тијело и крв наша, то је наш дио, то смо ми сами, као да смо се на ново у њима родили. Дјеца — то је наша нада; јер смо ми у животу већ претрпили искушења и пад, а она су још чиста; на њима је будућност и миле отаџбине и свете цркве. Ко би могао погодити, какве се душевне силе крију у души овога или онога дјетета и какво може бити на овоме свијету!

Христос нам је заповједио, да особито волимо дјецу и о њима се бринемо. „Гледајте,“ Он вели „да не бисте презрели ни једнога од овијех малих, јер вам кажем да њихови анђели на небу увијек гледају лице мојега Оца небеског (Мат. 18; 10.). Као што се чини, дјеца су тако слаба и без заштите, — да их је лако увриједити, али имају своје моћне заштитнике анђеле (чуваре), који су свагда пред Божјим лицем. „Не ће мој Отац, да погине један од овијех мали,“ говори Господ, а ево како цијени милост и помоћ, која се да дјеци; ко прими једно такво дијете у моје име, тај мене прима. Узети дијете под свој кров, то је исто као примити у своју кућу Самога Господа Исуса Христа.

А у какву су стању у нас многа дјеца? Познато је, да већи дио човјечанства умире у дјетињству, па чак и каткад у онијем породицама, гдје се чине особите мјере, да се отхране. А гдје не знају за те мјере отхрањивања здравља дјечјега и живота? Гдје су мати и отац сами тако приморани, да нарочито нијесу у стању не само да их васпитају, већ да их и хране? Гдје су дјеца бачена, да тако кажемо, на вољу судбини и окружена примјерима разврата? Гдје су невољали људи каткад, ужасно је и споменути, сами родитељи, па се служе дјецом за корисне циљеве, да би ослањајући се на природјену свима нам љубав и сажаљење према дјеци, просили милостиње, које послије воде у невољао, грјешан и лијен живот? На жалост било је много примјера таквог немилосрдног поступања с дјецом и они су свакоме познати. Колико се зла тиме уноси и у друштво и у државу, колико од тога трпи света црква, колико стрижеља небеског гњева лети на ту несрећну земљу због тога презирања мале дјеце. Не ћемо говорити о погибли њих самих, јер је за сваког од нас Господ пролио на крсту крв Своју. А њих је, малу дјецу, Господ примао с особитом љубављу, метао на њихове главе Своје пречисте руке и благосиљао их.

Прије петнаест година овдје у Петрограду пристало је неколико лица да склопе друштво за помагање убогe и болесне дјеце. Средства су друштвена с прва била врло ограничена, али је Господ благословио добар рад. У даљње су доба на неколико мјеста установљене *јасле*, гдје сиромашне матере, полазећ на рад, доносе своју дјецу, и ту се васпитавају и чувају; подигнута су разна уточишта, школе, трпезарије — за дјецу школског узраста; проналазе се особите мјере, да се дјеца заштите од сурова поступања с њима и отиу околини, која их квари; води се брига о болесној дјеци, а особито оној, која болују од хроничних болести, о сакатој и слабоумној; показују се мјеста, гдје се могу носити обољела дјеца и гдје им се бесплатно даје, лијекарски савет и

лекарије; особита је брига обраћена на бољу дјечју храну, н. пр. да је свјеже и добро млијеко, које се продаје на трговима, и друга средства њихове хране; уједно се помаже и сиромашним дјетињим материма. Рад заиста, напредује и расте, али је и потреба за помоћ дјеци велика, непрестана, без одлагања. И што више тај рад напредује, све се више показују путеви, којима се долази до милости и помоћи дјеци.

Света црква, од својих првих дана васпитачица сиротих и несрећних, узела је потпомагање убогој и болесној дјеци под своју заштиту и црквена је власт одобрила посебан тас за скупљање новца у црквама у моћ њихову, а уз то је показан данашњи дан тога скупљања као дан, који најбоље одговара томе по својој свечаној успомени.

Приступите од свег срца томе раду помагања невољној дјеци жртвом, колико ко може учинити. Она ће послужити правоме добру, највећој потреби, коју је особито заповједио Господ Спаситељ и послаће на вас и на вашу дјецу Божји благослов и одобравање небеске Царице.*

С руског **С. Славков.**

* И ако је ова проповед изговорена на далеком Северу, прилике у погледу сиротне деце исте су тамо као и код нас. Невоља је свуде невоља. Можда и ова проповед кога поведе хришћанском размишљању о невољи сиротне деце и добрим делима, којима се та невоља утишава. — Ур.

О назаренима и њиховом учењу.

Папас **Југ Станишић** парох.

(Наставак.)

Доласком Христовим наступила је промена: стари завет Бога са човеком замењен је новим заветом. Христос је и дошао за то, да „укине прво, а постави друго“ (Јевр. 10., 9.) Дакле: не уништење и престанак, него промена.

Остављајући друго, да видимо, како је било са празницима. У старом завету беше овај „закон за пасху: ниједан туђин, да је не једе. А сваки слуга, купљен за новце, кад се обреже, нека је једе. Дошљак или најамник да је не једе. (П. Мој. 12., 43.—45.) Како је Христос дошао на земљу, да спасе не само чланове избранога народа, него и свакога човека из незнабожаца: то је имао установљен бити такав празник, у коме ће моћи учествовати синови свакога народа на земљи; требало је установити пасху, коју ће моћи празновати и туђин и дошљак, а без купа за новац, и без обрезања.

И доиста установљен је у новозаветној цркви такав празник: празник Христова васкрсења — по песмама св. цркве православне — и назива се „пасхом,“ и то „новом пасхом“; јер као што је старозаветна пасха подсећала на налазак народа Израильског из Мисира, и на ослобођење његово од ропства Фараонског; тако је новозаветна пасха подсећала на васкрс Христов из гроба и на ослобођење васколиког рода људског од ропства греховног, за то св. правосл. црква и пева о васкрсу Христовом: „Празнујмо смрти умртвљење, адово разрушење, другога вечнога живота почетак..“ (тропар 7. песме „канона“). У старом завету о празнику пасхе имала је свака породица изабранога народа заклати по једно јагње; у новом завету, а о пасхи првој, заклано је за све људе само једно јагње. У старом завету узимало се и клало се јагње из реда и рода животињског; у новом завету заклано је јагње из реда и рода људског, заклан је Христос, који се „као човек, јагњетом назвао“ и који је „као једногодишње јагње . . . вољно за све заклан био“ (тропари четврте песме). Св. наша православна црква у својој песми вели, да је „Христос нова пасха, жртва жива, јагње Божје, које узима грехе света.“ (Прпев на 9. песми).

Нећемо се дотицати и осталих празника Христових св. наше цркве православне; доста је и то, што рекосмо и наведосмо о „дану васкрсења“, том „празнику над празницима, и слави над славама“ (Стихира 5. гласа, која се поји на „Слава и нынѣ“ а после стихира „ны χвалитєχъ“ и стихира „пасхе“). Јест, доста је и то, па да дознамо и да се уверимо, да ли и колико има право св. наша прав. црква, када се сећа и празнује поједине знатне и важне а по живот цркве корисне и спасоносне догађаје из живота Христа, Божјега Сина.

Треба само да видимо и да се уверимо, је ли св. наша прав. црква одмах у почетку живота свога доиста празновала дан Христова васкрсења, као што ми то данас чинимо. —

„Ако који епископ, или презвитер, или ђакон буде светковао св. дан Пасхе пре пролетне равноденице заједно са Јудејима, нека се свргне“ (7. апостол. правило). Из овога правила јасно дознајемо и тврдо се уверавамо,

да су Хришћани првих векова цркве Христове „светковали св. дан Пасхе“; али да Хришћани не светковаху старозаветну пасху, него другу, нову пасху, показује и доказује и опет само правило, у коме се изриком забрањује Хришћанима светковати своју пасху онда и онога дана, када и Јудеји празнују старозаветну пасху.

„На темељу.. 1. и 2. правила I. васионскога сабора, који се позивље на Апостолска правила, као на такова, која су свима члановима сабора, дакле епископима, свега Христјанскога свјета тога доба, позната, ми можемо закључити, да је сборник Апостолских правила у данашњем облику своме и у данашњој количини правила морао појавити се и обште познатим у свој цркви бити при свршетку III. вјека, или најдаље, првих година IV. вјека“ („Правила с тумаченьма“ од год. 1878. стр. 17.—18.)

Кад су „апостолска правила“ око свршетка III. века већ у зборник скупљена била — онда је јасно, да су та правила још и много раније у цркви постојати морала; управо да правила та допиру чак до века апостолскога, као што се и признаје и потврђује, да су правила та и потекла од апостолскога предања и да су се чувала по усменоме предању код пријемника Апостолских“ („Зборник правила“ 1886. год. стр. XX.).

Први васионски сабор, који је држан 325. год. у Никеји, и на коме је било 318 светих отаца т. ј. епископа првих времена цркве Христове, имао је између другога да се позабави и са питањем о прављењу пасхе, те је још тачније и јасније определио време, када треба светковати Христово васкрсење, него што је то одређивало 7. апостолско правило. Тако оно правило одређује, да се „св. дан Пасхе не сме светковати прије пролетне равноденице“; али не каже тачно и изриком, када после исте „равноденице“. Међу тим оци првог васионског сабора установише и одредише, „да се Пасха мора светковати у Недјељу, која прва пада послије прве пролетне ужбе, а ако та Недјеља падне заједно са јудејском пасхом, тада је треба светковати слиједеће Недјеље“. („Зборник правила“ 1886. стр. XXV.—XXVI.)

Како 7. апостолско правило, тако и први васионски сабор имао је да заглади и отклони „разлику, која је постојала у светковању пасхе међу различним црквама од најпрвих времена христијанства“, а која је „створила била толико неприлика у Христовој цркви, и толико је досадних распра међу појединим црквама изазвала била, да су, по рјечима Епифанија и Евсевија, Христјани постали били предметом смјеха за погане.“ („Правила с тумаченьма“, II. 1880. стр. 100—101.). Дакле: у најранијим временима, у првим вековима цркве Христове било је разлике у времену прављења пасхе међу појединим дедовима, међу разним помесним и областним црквама: али цркве, односно деда једнога црквенога, који пасху не светковао није, тога не беше.

Ето нам јасног и очитога доказа, да је празник васкрсења Христова био и да се светковао још од најранијих времена цркве Христове, још у добу апостолском.

„Епископ, или презвитер, или ђакон који се клони меса или вина у дане празничне, јер се гнушава, а не ради праве уздржности, нека се свргне. . .“ (Апост. прав. 53.). Осим празника пасхе било је у првим вековима цркве Христове и других „празничних дана“. У тумачењу овога правила читамо; „Празнични дани, које правило спомиње, могли су бити они, који су се светковали у оно прво хришћанско доба, кад су два правила у писму издана, а то би, по свједочби Епифанија, били: Божић, Богојављење, Ускрс и Духови.“ („Правила са тумаченьма“, I. 1895. стр. 122.)

Кад смо показали и доказали, да је и у најранијем времену цркве Христове у истини било празника, кад смо неке од тих празника тек по имене споменули, а о празнику пасхе Христове и коју више навели, — да видимо сада; како назарени мисле и вјерују о празницима.

(Наставиће се.)

Четврти међународни старокатолички конгрес.

(Наставак.)

Четврти тезис о св. Кирилу и Методију беше изнет с особитим одушевљењем и енергијом. „У догматичком одношају“, тако је међу осталим отприлике говорио Геч, „словенски су апостоли стајали на земљишту седам васељенских сабора тако исто, као што стоје и Старокатолици; про-

тив Filioque Методије је устајао тако исто, као и Старокатолици. То исто треба рећи и у питању о значају папе у цркви: Цариградски патријарх је заузимао на истоку исти такав положај, какав и папа на западу. И у другим тачкама, према којима је Рим штитио тако звана благочастива мишљења, словенски се апостоли не слагаху с њим. Они створише словенску националну цркву; Методије је, не гледећи на забрану папину и на закон о латинском црквеном језику, бранио до своје смрти словенску литургију. За живота Методијева папе никада не потврдише те литургије; она је уведена у употребу код словенских народа против воље Рима. Ако је после папа допустио ту литургију у знак особите милости, као н. пр. у последње време у Црној Гори и Србији, то је само у тој свези, да примами себи поједине народе, а у срећнијим приликама да опет одузме од њих. што је допустио, као што се то догодило с Истром и Далмацијом. Словенски су апостоли бранили националне цркве на истом основу, на ком стоје и старокатоличке. Римска црква слави Кирила и Методија као свеце, али дело његово загушује.“

Овом последњом ставком Гец је завршио свој реферат, који је примљен од конгреса с пуно симпатија. У изјавама у погледу све три ове тачке узимали су удела многи чланови конгреса. Општи смисао тих изјава је тај, да у Чешкој и Моравској влада непријатељско расположење према римској цркви особито стога, што она непрестано уноси политику у своје храмове; на границама пак, где се Словени додирују с Немцима, исти Рим потхрањује међусобну мржњу међу тим народима; несумњиво у многих постоји жеља, да имају своју националну цркву, независну од Рима. Уопше се ова друга тајна седница конгреска одликовала особитом живошћу.

За ручком, који је према програму био после тога скуна, живост конгреса не беше ослабила. Здравице, које се према немачком обичају свршаваху усклицима: hoch, беше доста; неке од њих на самом почетку ручка тицаху се и нас православних. Већ у првој здравици у славу владаоца земаљског — цара аустријског епископ Вебер је споменуо и име руског цара; а швајцарски епископ Херцог је своју здравицу директно посветио представницима пријатељских односа Старокатолицима и пре свега источној православној. Спомињући при том о свом личном иступању из римске цркве и присједињењу Старокатолицима причао је, како се у то време први пут срео с А. А. Кирјејевим и са мном на Келнском (не интернационалном) конгресу, те позвао све Старокатолике, да нам благодаре, што остасмо стални у симпатијама према њима. Морао сам на то одговорити и сасвим сам отворено изјавио скупу, шта ми улива симпатије према старокатоличком покрету. А како сам и код куће не једном чуо питања, зашто, ни од кога неопслан, путујем у туђину, те се морим по старокатоличким конгресима, то ћу бити слободан да овде изнесем свој говор.

„Зар је могуће,“ рекох „несимпатисати старокатоличком покрету? Зар је могуће, да ико, ко је и најмање упознат са Речју Божјом и историјом старе цркве и који није без осећаја поштења и здравог смисла, — зар је могуће, да он, просто као човек, остане равнодушан, кад јасно види, да се неправда, да се јавна лаж издаје читавом свету за истину, откривену самим Богом, за такову истину, чије би непризнавање подвргло човека проклетству, осуди на вечне муке? Зар није срамота за стари цивилизовани запад, наиме за католички запад, што је 1870. г. у лицу најзнатнијих и најпросвећенијих својих јерараха испочетка се у неколико кренуо у обрану Христова јеванђеља, али је наскоро по том и стидно пао на колена и поклонио се ономе, што су сами јерарси пред свима проповедали као лаж? Зар је могуће после тога не симпатисати од свег срца Христњанима, људима од науке и поштења, који напустише своје јерархе, — који са самопрегоревањем усташе у обрану Христовог Јеванђелија и који ево већ више од 25 година носе на себи, као оно стари подвижници, све, само вама познате тешке последице вашег великог предузећа? За нас, источне и руске Христњане, ви спасавате веру у постојање на католичком за-

наду поштене богословске науке и истинито-хришћанског правца, удаљеног од језуитизма и политике.

„Не могу да не симпатишем с вама ни као Хришћанин, који свесно верује: збиља оно земљиште, на коме сте се ви, принуђени тражити хришћанску истину, заустављи, јесте једино тврдо и здраво, богато несумњивим сведочанствима о томе, како је усвојено и уведено у живот света Јеванђелије и у чему се састоји наше временито и вечно спасење! Без старе цркве седам васељенских сабора за нас не би било хришћанске истине, као што не би било на свету ни Хришћанства уопше.

„И као патрнота ја се потпуно радујем зближењу с вама, јер знам, да за руски, као и за сваки други народ, само је онда могућан нормалан раст и свестрано развиће његових сила и благостања, када он живи не повучен у себе, него напротив када, чувајући тврдо своју индивидуалност, одржава поштене односаје с другим народима, уме да цени њихове особине, достојне уважења, а уједно кад уме и друге да примора, да њега цене.

„А особито сада, после данашње седнице, не могу да вам као Словен не изразим дубоко саучешће: одиста сви ти тезиси и одушевљени говори о св. Кирилу и Методију, о Јану Хусу и Јерониму Прашком, те жеље, да код Словена католика поникну цркве њихових светих просветитеља, то убеђење, да такове цркве чине битну погодбу националне самосталности и независности од Рима, све то задире у најдубље и животне потребе словенског света, јесте нешто нама потпуно сродно и у највећем степену мило. Стога из словенског срца кличем конгресу, његовом високозаслужном председнику и свој старокатоличкој високопреподобној јерархији не немачко hoch него руско „ура“ !“

Поштo је конгрес одобрио постање националних, од Рима независних цркава, морало је на себе обратити пажњу у таковој римокатоличкој и много-националној држави, као што је Аустро-Угарска. У вече истога дана, када је била описана седница конгреса, појавише се о њој уводни чланци и у клерикалним (Das Vaterland, Morgenblatt 243) и у национално-либералним (Ostdeutsche Rundschau такође 243 бр.) новинама. Под натписом: „Die altkatholische Basis“ чланак првих новина напомиње, да старокатоличка посвећења (Weihe) још не дају права управе и јурисдикције старокаточким епископима и, највишим позивањем на Флорентијски сабор, као да он има какког значаја за Старокатолике, хоће да докаже, да њиховој јерархији недостаје оно, што је битно, наиме: пуномоћ од наше на управу црквом, јер папа има пуноћу власти у хришћанском свету и јесте једини извор и давању црквених пуномоћија. Уводни чланак у Ostdeutsche Rundschau заинтересовао се сасвим другом страном дела. Под натписом: Der Altkatholicismus und der deutschnationale Gedanke, те новине поимење набрајају све оне, који су учествовали у расправи о националности цркава, и све, не изузимљући ни председника ни потпредседнике конгреса, кори, да заборављене на своју рођену народност и да не схватају, у корист каковог племена и какве расе раде. Особито се напада на поштеног Геца. „Тај Неман“, веле новине, „ради у корист панславизма (!); можемо замислити, како је обрадовао православне Русе, ма да они и не показаше тога.“*

У истом чланку је међу осталим исказана и овакова мисао: „Исти Старокатолици, који тако ревно потпомажу напредак православно-словенске националне цркве, вероватно би устали свим силама против оних својих једноверaца, који би замислили, да се приближе националној цркви, која већ постоји у Немачкој — протестантизму.“* Изнашањем конгресу те мисли националнолибералних новина започела се трећа и последња тајна седница његова.

Последњи по програму осми тезис, који досад беше не расправљен: „Старокато-

* Шта ће на све то да каже тек „Katolički List“ Загребачки? А хоће се и послушати! Ур.

* Разуме се, јер Старокатолицизам и не ће сјединьење са протестантизмом него са Православљем; и жели да националношћу своју цркву и не мора та тражити у протестантизму, јер та рађа и обилно даје св. Православље. Само та нема у напиму, и зато га се ратосиљу многи. А иде време — „и ту је век“ — да ће то учинити и други народи, не само словенски, којима ће, у пробуђењу тежња за истинитим Хришћанством нагнати постати националност папских цркава, него — римски напипам. Осим ово све то не спречи високоученост оне „Katoličkog Lista“. Ур.

лицизам је по својој суштини истинито-конзервативан и истинито либералан; систематски спроведен он је измирење цркве и државе, ауторитета и слободе“, — беше веома добро с православног гледишта растумачен од епископа Вебера; али у препискама, које повикоше у погледу тога тезиса, политички термини: „конзервативни“, „либерални“ не беху признати за умесне и редакција тезиса беше измењена; на жалост се не сећам буквалног њеног текста, а у немачкој штампи до сад нисам могао наћи што тачније и подробније упуће о тој последњој седници конгреса.

Од 9 у програму забележених предлога (Anträge), који су се имали расправити на конгресу, последњих пет, који су се тицали неких мисијонарских материјалних потреба Старокатолицизма, и не дођоше до расправе, јер свећеник Мен (Mehr из Фрајбурга у Брезгау), који их је предложио, не могаше из неког узрока доћи у Беч; значајнија су прва четири, које је реферисао епископ Херцог, а тичу се благодарности уреднику Revue Internationale de Theologie за његов труд; посете Бернског богословског факултета од стране кандидата свештенства; материјалне потпоре достојних свештеника римске цркве, који желе прећи у старокатоличку и др., — они беху примљени у општ редакцији, у каквој су предложени. Из разјашњења, којима је епископ Херцог мотивисао своје предлоге, заслужује пажњу од њега саопћени факт, да је папа Лав XIII. одмах после својих енциклика о сједињењу, прво источне а затим и англиканске цркве с римском, одредио и на истоку и у Енглеској скупљање повца за издржавање духовних лица, која би желела оставити своје цркве и потчинити се римској и да је осим тога уредио две семинарије за васпитање и спрему римских свештеника из уроћеника, једну у Атини, а другу у Бугарској.

Последња тачка у програму рада конгреса беше слушање читања писама, брзојава, што су дошли на конгрес, а уједно су могли, који су хтели чинити слободне усмене изјаве. Од писмених изјава конгрес беше особито обрадован посланицама Цариградског патријарха, митрополита Василија такође из Цариграда, и митрополита Филарета из Албаније. Прекрасно (на немачком језику саопштени брзојав од уредништва „Церков. Вѣстника“, а тако исто брзојав од Теодора Кондурас, беху примљени од конгреса са живим саучешћем. Архимандрит Иларијон из Скопља, а за њим преосвећени српски Никанор ступише са усменим изјавама. Први је на српском језику с одушевљењем прочитао сјајни говор у име српског митрополита Михаила; А. А. Кирјејев беше још пре превео исти говор на немачки језик и превод је прочитан одмах после Иларијона и примљен је с усхићењем. Са саучешћем је саслушао конгрес и преосв. Никанора, који је говорио на немачком језику. Не ћу набрајати множину брзојава, које је добио конгрес из Холандије, Немачке, Аустрије и Швајцарске.

Када се прочиташе брзојави паста савеговање о времену и месту будућег V. интернационалног конгреса. Одређен је за 1899. г. у једном од јужних градова Немачке, говорили су за Минхен и Пасаву; коначан избор града је остављен представницима немачких Старокатолика.

При завршетку конгреса, на предлог професора Бендела, изречена је искрена благодарност узвишеном председнику Филији-у, који је од своје стране изрекао кратак говор; у последњим речима је с дубоком побожношћу призивао благослов Божји на дело Старокатолицизма.

(Свршиће се.)

Одговор на питања из пастирске праксе.

Реферат јереја **Светозара Грубача.**

III.

„Три су покреба, односно опела: 1.)* По*слѣдованїе мертвенное мірскихъ тѣлъ; 2.)* Послѣдованїе мертвенное надъ скончавшимсѧ їерейскимъ *и 3.)* Чинъ погребенїѧ мірскаго.

Осим тога има: Оукладъ w провожденїи оусопшихъ на сѣтїю пасхѹ, и по нюю свѣтлюю недѣлюмый.

* Ми би казали *четири*, јер је брат, која пита, изоставио погреб монашки: Послѣдованїе неѣдиное мовахово. (Вел. Требник.) Писац

Да ли се на **сѣтіе пасхѣ, и ко всю свѣтлѹю недѣлю** *опојава једнако: и мирјанин, и свештеник и младенац? Ако не — у чему је разлика!*“

Светли и велики празник васкресења Христова доноси општу радост живима и мртвима. Небеса весеље се, земља се радује, празнује сав свет, видими и невидими, јер Христос уста, весеље вечно.[1] Радост та пада у целом богослужењу празника. Може ли да буде већег весеља, веће славе за потомство Адамово него кад **смерти празднѣмъ оумрщвлѥніе, адово разрѹшеніе иногѡ житіа вѣчнагѡ начало**?[2] За то је празник тај, по речима св. Јована Златоуста, залог мира, узрок помирења, истребљење врагова, разрушење смрти, пропаст ђавола Тога дана сединьују се људи са са анђелима и узносе величанствене песме Богу.[3] Има ли даље, иако разлога да буде невесео? Нема. „Пакао враћа узнике, земља шаље погребене на небо, небо их прима и предаје Господу.“[4]

Црква наша имала је све то на уму, кад је први пут наредила, да се на опела, које се — по потреби — свршује на сам празник или преко целе светле седмице, изостави оно, чему се даје израза болу у тузи за умрлима. Погреб такав добија светли и торжествени вид за то је потребно да се у поретку „**послѣдованіа**“ што шта измени. Ето тако је постао: **Оукази w провожденіи оусопшихъ на сѣтіе пасхѣ, и ко всю свѣтлѹю недѣлю кыкаемый**, у којем... **мало что ѿ обычнагѡ оусопшихъ пѣніа поетсѧ, величества ради и чести весь нагѡ праздника.**

Овиме хтели смо казати, да „**Оукази**,“ о коме говоримо, вреди за *свако* опело: *мирско, свештеничко, монашко* и *младеначко*. Но како је „**Оукази**,“ *један*, а опела су *четири*, сасвим је природно, да се односна „последовања“ морају „**указу**“ томе применити.

Одговарајућ на горње стављено питање послужићемо се овде готовим одговором отштампаним у једној руској књизи.[5] То место у преводу гласи овако: „Упоредимо, ради примера, чин погреба свештеника са чином погреба умрлих на св. Пасху, и покажимо, што се у чину опела свештеничког ими изменити ради славе самог празника, а што у њему има остати непромењено. Само се по себи разумева, да почетак погреба свештеника, као и почетак сваког богослужења у дане св. Пасхе, има се применити слави празника Васкресења Христова, и потоме почињаће се онако, како је речено у чину погребења на св. Пасху. После **Благословенъ Богъ нашъ**, место **Трисвятаго, Христосъ воскресе** и даље редом, као што показује чин погребења на св. Пасху, носећ тело свештеника у епитрахиљу и певајућ канон празника: **Воскресенїя день** . . . и тако даље све до читања апостола и еванђеља. По икосу: **Самъ единъ есн безсмертный** . . . и после **Елицы во Христа крестистесѧ** ваља, почињући од првога апостола до самога канона, све читати и певати као што је установљено у чину погребења свештеникова. Место канона: **Волною морскою** . . . у том чину, ради славе празника, пева се канон св. Пасхе, додајућ к томе по 3. и 6. песми оно, што је написано у опелу свештеничком. По 9 песми канона празника долази ексапостилар празнични: **Плотїю усньвъ**. . ., па онда све остало до краја, како стоји у последовању погреба на св. Пасху, јер при крају у чину погреба свештеника има примедаба, које се односе на опело мирско, а у погледу овога последњега има потанко и тачно изложено у „указу“ што се свршује од еванђела, па даље до краја.

И тако опело свештеничко у пасхалну седмицу свршује се по чину погреба за свештенике, али са изменама и применама слави празника св. Васкресења Христовог, које ваља позајмити из „указа“. „*То исто вреди и за остала опела, која су у Требнику. И у њима, оно што се битно односи на једно или друго, н. пр. што се односи на младенце ваља сачувати по извесном чину за такав погреб. а остало, особито почетак и свршетак, позајмљује се из чина погреба на св. Пасху.*“

---

[1] Канонъ праздника.

[2] Исто.

[3] Слово 72

[4] Св. Амвросије Медиоланскн. Слово 52.

[5] Сводъ указ. и за мѣт. по вопр. наст. прак. стр. 234; Упореди: Рук. д. с. и. 1878. г. т. III. стр. 310—312.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Св. Архијерејски Синод.**) У седницама св. Архијерејског Синода, концем јула о. г. држаним, предузети избор епископа на обудо-

вљену дијецезу Будимску остао је без успеха. Пошто су од тројице кандидата на двојицу, и то испред. г.г. *архимандрита Митрофана Шевића и архимандрита Луксијана Богдановића*, пало на сваког *три гласа*, то је Његово Величанство повратило св. Синоду изборни чин с тим, да у продужењу седнице јулског састанка св. Синодског продузме поновни избор, ако је могуће једногласно или са већином гласова, који би пали на једнога кандидата, које *Његова Светост* преузвишени господин патријарх, по припадајућем Му праву, као такове поставн. Седнице св. Синода, сазвала је *Његова Светост* за идући понедељак 24. новембра (6. децембра) т. г. У ове седнице није изаслан кр. повереник.

(**Са епархијске скупштине Бачке**) нешто навештају у прошлом броју придодати, да предложени пословник није примљен. — Проф. Милан Стојшић предложио је, да се чланови конзисторије и административног одбора са свих пасова изаберу, а пареце закључак, да мандат ових епархијских одсека траје докле и мандат ове скупштине. — Прота Јован Борота препоручује предлог административног одбора, да се само упражњена места у тим одсецима имају попуњавати, јер је најпшши автономни орган, Саборски Одбор, у том правцу недано наредбу, и јер би се премашењем предлога проф. Стојшића могла довести у опасност законитост епархијских власти, те по томе и цела епархијска управа ставити се изван автономног јој оквира. — Јован Михајловић одрече Саборском Одбору право коначног тумачења автономних закона и сматра потребним, да се епарх. скупштина обрати Сабору ради односног тумачења. — Јован Благојевић, и ако му је проф. Стојшић говорио на срца, и ако тумачење Саборског Одбора сматра неправилним, али ради неумесних последица, које би у данашњим неподесним автономним приликама могле наступити примљен предлога проф Стојшића, предлаже да за сад попуне упражњена места у конзисторији и административном одбору и број чланова у оба одбора појачи на 30; да мандат ових одбора траје дотле, докле и ове скупштине и да се представком обрати Саборском Одбору, да своју наредбу о тумачењу повуче натраг. — Проф. Стојшић одустаје од свог предлога и предлог Ј. Благојевића би примљен. — На предлог учитеља Косте Шијачког изабран је кандидациони одбор, и то: прота Ј. Борота, прота Милош Шапић, парох Божа Поповић, учитељ Душан Стојшић, парох Мита Лазић, Јован Петровић, Јустин Шимић, учитељ Јован Михајловић, Петар Попадић, Ђока Милетић, парох Ђорђе Ивановић, Стеван Чанић, Емил Михајловић, Коста Михајловић. — Под председништвом високопреосвештеног г. епископа Дијецезана саветовао се овај одбор пун сахат, и пошто је седница скупштинска поново отворена, буду на предлог кандидационог одбора изабрани: I. *у конзисторију:* Од свештенства: Архимандрит Анатолије Јанковић на Ковиља, парох Божидар Поповић на Новог Сада, парох Иван Јелчић на Ст. Бечеја, парох Александар Тошић на Парага, парох Ђорђе Ивановић на Вилова, парох Мита Лазић из Товаришева, парох Стеван Кирић из Фелдвара, парох Младен Јосић из Мартоноша, парох Лазар Шешић из Сегедина и парох Милутин Гавриловић из Сомбора. Од световних: др. Емил Гаврила из Новог Сада и Душан Стојшић из Сенте. II. *У административни одбор*, на пет упражњених места и на шест нових. Од свештенства: прота Јован Борота из Старог Бечеја, парох Божидар Поповић из Новог Сада, парох Иван Јелчић из Ст. Бечеја, Јаков Велко Миросављевић из Новог Сада; од световних: Влајко Јеремић из Мартоноша, Сава Поповић из Ст. Палапке, Милан Јустин Шимић из Мола, Ђока Милић из Новог Сада, Пера Попадић из Новог Сада, Коста Шијачки из Ст. Футога, др. Стеван Павловић из Новог Сада, (који је поднео оставку као досадашњи члан овог одбора, али та је скупштина поново изабрала). III. *У епарх. школ. одбор* од свештенства: парох Божидар Поповић из Новог Сада и Александар Тошић из Парага; од учитељства Јован Михајловић из Ст. Бечеја и Кузман Миловановић из Новог Сада; сем тога: Др Емила Гаврила из Новог Сада, Јов. Благојевић из Сомбора, Јован Радић из Суботице, Мита Ђорђевић из Новог Сада, Влада Стратимировић из Новог Сада, Миливој Каракашевић из Сомбора, Александар Сандић из Новог Сада, Јустин Милан Шимић из Мохола и Ника Ђорђевић из Баје. — Надаље решила је скупштина ове предмете: Избор бележника епархијског није обављен, него ће се поново расписати стечај. Ревизору је остала плата на шест стотина форината. Члановима епархијских одбора са стране надаваће се дневнице, чим фонд нарасте толики, да их може наплаћивати. Прорачун за овај фонд установљава епарх. скупштина. — У пословнику епарх. скупштине установљено је, да идући одбор предлаже дневни ред, а епарх. скупштина га утврђује. — Предлог административног одбора, да се протумаче чланци у епарх. уређењу, да ли могу учитељи бити световни заступници у епарх. скупштини и да ли могу бити свештеници изборници, није решен зато, што је председник тврдио, да право

тужачења прилаза само Сабору. Скупштина је изрекла мишљење, да се остане при досадашњој пракси. — Крепрање места епарх. референта за конзисторију и административни одбор усвојено је, а плата за исто да се потражи од Саборског Одбора. — Задање епископске резиденције једногласно је прихваћено и најтоплије препоручено Саборском Одбору. — Преко предлога, да се односе одредбе Епарх. уређења и Школске Уредбе распростру и на професор. колегије виших девојачких школа прешло се на дневни ред. — Саборској већини изражено је повереље за рад и истрајно држање на прошлом Сабору. — Донесено је решење, да се пошље представка Саборском Одбору, да пожури састанак Сабора. — Закључено је, да се епарх. скупштина сазове 1899. год. у колико је могуће између Ускрса и Духова. — Скупштина је изрекла, да мандат њен траје шест година. — Решено је, да се наплаћаји епарх. одбора у будуће за времена штампају и пре скупштине члановима разашљу. — Решено је, да се установе роковн за пријаве код епарх. власти, а умољене су и митрополитске власти, да то исто учине. Док то не буде, да се објави досадашња пракса у томе код епарх. одбора. — Расписаће се стечај за чиновнике епархијске и подиети скупштини на избор. — Изјављена је записничкн захвалност високопреосвештеном г. епископу Дијецезану што је вољно руководио рад ове скупштине и с њом надржао прн дан до поноћи и сутра дан до подне. — Изабрано је четир члана за оверовљење записника и скупштина је завршена у петак у подне.

(**Дел пример.**) Црквена скупштина у Новом Саду решила је, да се свештеничке плате пароха Новосадских наједначе тако, да се све парохије подигну у II. платежни разред, а парохија у којој је парох протопрезвитер, да и даље остаје I. разреда.

У истој седници скупштинској уведена је у записник захвалност многогодишњој учитељици овдашњој ђи Милени Миловановој, која је умировљена, на труду и раду јој учитељичком, а узета на знање захвалност исте учитељице, којом је захвалила на досадашњем свом положају и предусретљивости од стране општине према њој.

(**Гимназијска зграда у Новом Саду.**) У своје време јавили смо како се поново варошко представништво у некадањој „Српској Атини“, у Новом Саду, у питању молбе српске црквене општине, да откупи од вароши „Хански плац“ за задање српске велике гимназије. Наиме, у првој седници варошког представништва онеиогућено је доношење представничког закључка у питању те молбе. У другој седници подпео је магистрат предлог, према предлогу варошког економског одбора, да се у горе означену сврху уступи „Хански плац“ по цени од 15 фор. по квадратном хвату, уз још побочне услове. Овај предлог магистратски усвојен је био са 40 против 21 глас. Но вел. жупан је на то изјавио, да и ако је предлог добио већину *присутних гласова*, мора се знак, у смислу општинског закона сматрати, да је одбијен, јер за исти морала би бити већина *свију представника*. Срби представници су пријавили против тога поступка свој приговор или уједно и прекинули преговоре са варошким представништвом.

Сутра дан, 30. октобра о. г., држао је патронат гимназијски своју седницу, у којој је решено, да се нова гимназијска зграда подигне на земљишту, где се гимназија сада налази, јер је услед закључка обновароиског представништва Ханско земљиште сасвим непало на комбинације. Тога ради ће се откупити Стаматовићева и Вукичевићева мала кућа, срп. црквена општина ће поклонити кућу, коју је оставно пок. Герески, а ако буде могуће, откупиће се и Петровићкина кућа. Све те зграде су у суседству садањег гимназијског земљишта, те ће се порушити заједно са зградом економата владичанског, која је већ сасвим срп. вел. гимназије, и тако ће се добити довољан простор за задање једне леие, простране зграде.

Црквена скупштина Новосадска, у својој седници од 16. новембра о. г., усвојила је предлог црквеног одбора да се уступи кућа Герескова (бр. 1884) за задање гимназије, а на место ње, да се оснује фонд од 4000 фор. за помагање спротиње, чему је до сад служила поменута кућа. Скупштина је црквена усвојила и предлог о откупу кућа Вукичевићеве и Стаматовићеве за цену од 15.000 фор.

И тако је питање о месту, на ком ће се градити нова гимназијска зграда у Новом Саду, решено, кожда и боље, него да се варошко представништво показало праведним и уважавним, а за културу способним.

Патронат гимназијски ће расписати наскоро дражбу за задање гимназијске зграде, те ће најбољем плану, који стигне, бити одређено 500 фор., а други план биће награђен са 200 фор. Градња ће се отпочети на пролеће, како би се у новој згради, која ће бити снабдевена новим намештајем и осталим потребним стварима, могла на јесен 1898. отпочети предавања.

Срећно да Бог да!

(**За учитељицу**) у средњој варошкој школи у Новом Саду изабрана је *Даринка Калићева* учитељица Кикинска са 69, против 13, односно 2 гласа, које су гласове добиле З. Томићева и К. Срећковићева.

(„**Сједињење црквa.**“) Као што јављa „Српски Вјесник“ у Мостару, протурује се по Босни и Херцеговини Србима вест: о „сједињењу црквa“. Какво би то „сједињење“ имало бити не треба погађати. Исти лист вели: да „по касадама, чим латинка дође у кућу православну, прва јој је ријеч: „Липо, сад ћете и ви папу вировати а цркве ће се сјединити“. Из каквог извора ти гласови потичу најречитије казује то „вировање у папу“. Но до год је то „вировање у папу“ темељ сједињењу црквa, као што у истину јест на страни папиних следбеника, дотле сједињења не може бити, а остаће само доказ, да папини следбеници хришћанско сједињење никад нису ни хтели. Вест пако „Срп. Вјесника“ сведочи такође: да постоји „језуитска дрскост“. —

(Унијати угарски и папа). Римски папа издао је одредбу, којом забрањује служење литургије на мађарском језику у угарским грчко-католичким бискупијама Мункачкој и Кресјевој и налаже дотичним бискупима, да имаду спалити све црквене књиге, штампане на мађарском језику. Бискупи су прогласили папину одредбу свима подручним жупницима, но обратили су се паши са молбом, да опозове исту одредбу, јер да је следбеницима грчко-католичке цркве у Угарској већ од сто година овамо дозвољена била мађарска литургија. На ту молбу стигао је одговор папин, те папа не само да није задовољно тој молби, него је укорео бискупе што настоје померити *једнство цркве* (!) дочим теже за капонизацијом мађарског језика. Као што јављају, сад се спрема депутација од 100 грко-католика, која ће Његову Величанству подастрети молбу ради посредовања код папе, да се уздржи у крепости мађарска литургија.

Честити роде српски!

Чуо си јамачно да има, на најзадњијем дијелу простране Митрополије Карловачке, једно скромно селце српско — на међи Крањске, а на домаку силом поунијаћеног Жумберка — а зове се *Мариндо*, окружено са свију страна иновјерним и инонленим елементима; али можда нијеси чуо, да је то исто Српско мјесто доживјело своју гладну годину, услијед грозне и незапамћене туче, која га је 21. Јулија о. г. у црно завила.

Па, иако нијеси чуо, ево ти јављамо тај прни глас, и лијепо те молимо, прискоши даром новчаним, ма најмањим; не би ли ова сиротиња Српска што лакше претурила ову гладну годину.

А како је велика глад овладала у Мариндолу, могао би вићети, Србине брате, кад би око подне завирио у школу мариндолску, јер ту би угледао у то доба биједни призор, ђе око 50 дјечице, „све од српске крви и колена“, стружу коријен (мерлин), а да их ко год запита, зар им је то сва храна, добило би одговор: *„да имамо доста и коруна, добро би било.“*

Поводом тих чемерних призора и љуте глади закључио је овомјесни црквени одбор, ма да је Србин спор на молење, братски замолити — путем српских новина — родољубиви и богатији српски свијет, да притече у похоћ сиротињи нашој; па за то напрпујући тај закључак обраћамо се још једном топлом молбом теби, честити роде Српски, и молимо те:

Помисли на Бога, сјети се, да ће Најпреведнији Судија на оном свијету, а на страшноме суду, најприје рећи ове ријечи: „Ходите благословени Оца мога и примите царство, које вам је приправљено од постања свијета; јер *огладнех и дадосте ми да једем.*“ (Мат. гл XXV. ст. 34—35.) а народ наш вели:

„Крајцарак је мален дарак,
Ал' голема задужбина.“

Задовољи, Србине брате, маленим даром својим племенити нагон побожне душе своје, па учини дјело истинске љубави хришћанске; одазови се гласу срца свога, на помоћи Србину брату своме; покажи живу вјеру своју на дјелима, дјелима милости тјелесне!

Мариндо, дана 12. (24.) новембра 1897.

Прилоге прима преч. г. Михајло Медаковић мјесни свештеник последња пошта Netretić via Karlovac.

У име српског православног црквеног одбора:

Председник:
Михајло Медаковић
администратор парохије.

Перовођа:
Петар Петровић
учитељ.

Одборници:
Павао Селаковић
Никола Милић-Јанковић.

Нове књиге.

Фенелонов Телемак с француског превео *Стефан Живковић* 1814. год. За српску младеж прерадио *Душан Вукић* српски народни учитељ у Осеку. Издање књижаре М. Каракашевић.

Гуслар срп. народни календар и **Српски великокобчкоречки календар** за 1898. Година четврта. Издање српске књижарице Грчића и Краљева у Вел. Бечкереку.

„ДЕКАМЕРОН“ сто прича од сто најславнијих писаца светске књижевности. Свеска једанаеста. Књига друга.

ПЕСМАРИЦА

ЗА

ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРОИСПОВЕДНЕ СРПСКЕ НАРОДНЕ ШКОЛЕ

према наставној основи изданој од вел. Школског Савета

израдио

Александар Јорговић

учитељ у срп. вишој девој. школи новосадској

У ноте стављене су ове песме, за:

Први разред 1. Весело сам дете, 2. Ми смо деца весела, 3. Тичија песма. 4. Пчелица. — *Други разред*: 5. Ми смо деца весела, 6. Станови 7. Пчела, 8. Завет, 9. Голуб седи на стрејици, 10. Хајд у школу!, 11. Млади занатлија I, 12. Млади занатлија II. — *Трећи разред*: 13. Мио ми је цветак, 14. Боже благи, Боже свети!, 15. Песме божићне I., 16. Песме божићне II, 17. Слава прамалећа, 18. Сунце се рађа, 19. Јутрењи радови, 20. Пчела и голуб, 21. Поточара, 22. Народна пиша, 23. Мајска песма, 24. О косидби, 25. Завет, 26. Песма ковачу. — *Четврти разред*: 27. У пролеће, 28. Цвиј, 29. Домовина, 30. Голуб, 31. Пролеће, 32. На уранку, 33. Где птичице, 34. Србин, 35. Српкиња, 36. Песма тежачкова, 37. Гусле, 38. Мајска песма, 39. Позив ђака на игру. — Ова је песмарица решењем Вел. Школског Савета од 17. (29.) августа 1896. бр. Ш. С. 298/196 за школску књигу при настави у певању за српске народне школе одобрена; а решењем Вел. Одбора бр. 4512/1597. ех 1896. одређен јој је дар од 200 фор. а. вр. Цена је књиги 30 новч. Издање и штампа Српске Манастирске Штампарије у Срем. Карловцима, којој ваља наручбине слати.

НОВО ИЗДАЊЕ

ПРВЕ НАСТАВЕ У ВЕРИ

од **Н. Ђ. Вукићевића.**

Приређено према одлуци св. Синода од 29. јулија 1897. бр. С. 30. изашло је из штампе, што се овим часном свештенству и господи учитељима до повољног знања ставља.

Панчево, 15. новембра 1897.

Књижара Браће Јовановића.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad E. 1368. I. 189. ex 1897. 211 1—3

СТЕЧАЈ

На парохију V. разреда у *Великом Средишту*.

Интеркалар траје до 8. (20.) јуна 1898., а рок пријављивању 21. децембра о. г. по ст. к.

Епарх. конзисторија вршачка.

Ad E. 1605. I. 177. ex 1897. 210 1—3

СТЕЧАЈ

На место систем. парох. помоћника са платом V. разреда у *Ченти*.

Компетенти нека се прописаним начином пријаве до 21. децембра о. г. по ст. кал.

Епарх. конзисторија вршачка.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 212 1—2

Дана 4. (16.) децембра т. г. у 9 сахати у јутру издаваће управа манастира Војловице своје рибољов „Тополу“ на 3 или више година на јавној дражби у манастиру.

Лицитациони услови могу се у свако доба код манастирске управе увидити. Најманјук 10% од навикане цене.

У манастиру Војловици 17. (29.) нов. 1897.

Управа манастира Војловице.

СТЕЧАЈ. 205 3—3

По решењу Сл. Епарх. Школског Одбора бачког, бр. ШО. 1507/240 ех 1897 расписује се стечај ва ново установљеном срп. прав. вероисповедном забавишту.

Плата је забавиљи 300 фор. слободан стан са пространом баштом и огрев. Помагачица је плата 120 фор.

Рок стечају је 30. нов. (12. дец.) кад ће се дана и избор обавити.

Из седнице управног одбора срп. прав. црквене општине, држане у Кању 2. (14.) нов. 1897.

Управни Одбор.

СТЕЧАЈ 212 1—3

На упражњено учитељско место у Мехали код Темишвара овим се расписује стечај: плата је 500 фор. за писаћи прибор 10 фор., за школску послугу 24 фор., за повторну школу 40 фор., 6 хвати дрва од којих су 2 хвата за школу, 4 и по јанаца земље и башта ван села, на које учитељ порезу и све општинске трошкове плаћа. Од великог погреба где буде позван 1 фор., од малог 50 нов., слободан стан у школском здању од 3 собе. кухиње, подрума и шупе.

Изабраном учитељу у дужност спада све по закону прописане предмете предавати, децу у црквеном појању учити, при сваком богослужењу, као и у време поста при пређеосвећеној литургији и часовима певницу држати.

Уз ту плату дужан је ако се оснује певачко друштво као коровођа њим управљати и чланове певању учити, при сваком одборској и скупштинској седници као и у школском одбору перо водити, и црквене рачуне концем године састављати.

Компетовати могу само оспособљени учитељи, и који су и из мађарског језика испит положили.

Молитељи нека се обрате са инструјисаним молбеницама и документима на председништво. Рок стечаја траја ће од првог увртења шест недеља. Пошто се тражи добар певач то нека изволе молитељи бар један пут доћи и у овдашњој цркви појати, јер ће такови као и они који су вешти музици имати првенство.

Из одборске седнице срп. правосл. школске општине држане 16. (28.) новембра 1897. год. у Мехали.

За перовођу: Сава Игњја
Иван Брашован шк. председник.

Бр. 472. ех 1897. Еппо. 359. 206 2—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на учитељско место у срп. нар. вероисповедној мешовитој школи у Кетфељу са следећим бервиама: *четири стотине фор.* у готовом, *четири ланца земље* (на коју учитељ пореза плаћа) и 3 хвата дрва уз слободан стан са две собе, кујне, подрума, коморе итд.

Компетовати могу само они, који су с успехом свршили срп. нар. вероисповедну учитељску школу у Сомбору, те који добро владају мађарским језиком.

Прошсно прошвање молбенице имају се управити на месни срп. нар. вер. школски одбор у Кетфељу.

Рок стечаја траје од првог увршћења овог огласа у „Срп. Сиону“ *шест недеља.*

Из седнице епарх. школ. одбора држане у Темишвару 5. (17.) новембра 1897. године.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 207 2—3

На упражњено место учитеља и учитељице при четвороразредној одељеној мушкој и женској школи срп. пр. вероисповедној у Пирошу овим се стечај отвара.

Плата је учитељу и учитељици посебице: 300 фор., за поотворну школу 40 фор., за писаћи прибор 5 фор., за огрев 21 фор., учитељ ужива стан у нарави без подрума, а са пространом баштом, учитељица пак у име станарине 50 фор. За неровођство и са оним скопчане дужности, као састављање црквено-школских рачуна и др. имаће изабрани учитељ 30 фор., од укопа 75 нов., од парастоса 50 нов. где позван буде. Осим тога учитељ ужива 3904□ орање земље, на коју све терете сносити има, пошто је пак ова земља решењем овомесне црквене општине, за ову економску годину под закуп издата, то ће изабрани учитељ припадајући му део добијати у месечним оброцима у напред.

Како учитељ тако и учитељица обвезани су школ. уредбом прописане предмете предавати, деду у црквеном појању а учитељица још и у ручном раду обучавати, учитељ пак за десном невицом свагда појати.

Компетовати могу само они, који су сомборску учитељску школу са успехом свршили и беспрекорног су моралног владања. Жеља је општине да учитељ буде оженьен учитељицом, што ће се при избору јако у обзир узети, и они имају првенство, те буду ли изабрани, у том случају станарина учитељице од 50 фор. отпада.

Ваљано инструисане молбе, ваља најдуже до 14. децембра 1897. по ст. кал. школском одбору општине пирошке послати.

Из седнице школ. одбора држане у Пирошу 6. новембра 1897. год.

Јован Шијачки
председник.

Ad C. O. 4124/1465. ex 1897. 203 3—3

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај ради попуњења једнога места у стипендијској заклади пок. Гавре Адамовића од 300 фор. годишњих. Стипендију ову могу получити сиромашни ученици српске народности и православне вере, који су доброг владања, марљиви и добро се уче на средњим или свеучилишним школама; ту сродници оснивачеви имају првенство.

Питомци ове закладе слушају своје науке у отачественим заводима у Угарској и Хрватској и Славонији; али их могу уз благовремено получену дозволу од вис. кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе слушати и у иностранству.

Молитељи треба да поднесу своје молбенице *саборском одбору у Карловцима најдуже до 1. (13.) децембра 1897.*; а ваља да приложе уз молбеницу: крштено писмо, школску сведоџбу, лечничку сведоџбу и сведоџбу сиромаштва и односно сведоџбу о сродству.

У Карловцима 1. (13.) новембра 1897.

Председништво
срп. прав. нар. црк. саборског одбора

Бр. Ек. 279. ех 1897. 208 2—3

СТЕЧАЈ

расписује се на парохију II разреда у Тржићу, протопрезвитерата плашчанеког.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 31. децембра о. г. по старом календару.

Из седнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 6. (18.) новембра 1897.

Михаил
Епископ.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукониси уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукониси се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 49.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: **Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.**

УРЕДНИК: **Протојереј Јован Јеремић.**

У Ср. Карловцима у недељу 30. новембра 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Високопреосвештени господин епископ Горњо-Карловачки Михаило Грујић благоизволео је, по надлежном каноничком овлашћењу, дана 25. новембра о. г. произвести професора Богословије ђакона Гаврила Ананијева за протођакона, а професора Богословије Милутина Јакшића рукоположити за ђакона.

Високопреосвештени господин епископ Вршачки Гаврил Змејановић благоизволео је, по надлежном каноничком овлашћењу, дана 26. новембра о. г. рукоположити професора Богословије ђакона Милутина Јакшића за презвитера, а слушаоце IV. године Богословије произвести за чтеце.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Организациони штатут православне романске цркве у Угарској и Ердељу.

(Наставак).

Г.

У опште.

§. 138.

Сваки конзисторијални савет под горе-установљеним председништвом, уз суделовање од бар четири приседничка члана, већином гласова решава у предметима, који му у делокруг спадају. Ако су гласови на једнако подељени, одлучује глас председников.

§. 139.

Одлуке разних савета одмах се извршују, изузев оне, против којих се може призив чинити, и које се у случају призива имају на коначно решење митрополијској конзисторији поднети.

§. 140.

Пленарна седница епархијске конзисторије састоји се из свих приседника разних савета, у колико ови због одсутности или због другог којег узрока нису препречени суделовати.

У пленарној седници бирају се они званичници, којих избор конзисторији припада. У истој седници чине се потребна наређења у погледу избора за епархијски синод и народно-црквени сабор, и расправљају се спорови, који би из овог посла настали, у колико не спадају у делокруг дотичних заступничких тела.

§. 141.

Верске и чисто духовне ствари решава епископ односно архиепископ коначно.

Д.

Особено.

§ 142.

Великоварадинска конзисторија остаје и у будуће у делатељности, и у свему се има равнати по одредбама овог организационог штатута.

Глава V.

Митрополија.

§ 143.

Митрополија је канонски скончана заједница више епархија ради одржања јединства у црквеним установама и заједничким интересима; а са митрополитом на челу сачињава митрополијску црквену област.

§ 144.

Митрополијски послови врше се путем:

1) народно-црквеног сабора (митрополијски синод);

2) митрополијске конзисторије;

3) архијерејског синода.

Чланак I.

Народно-црквени сабор.

§. 145.

Народно-црквени сабор је заступство целе митрополијске црквене области угарских и ердељских православних Романа.

§. 146.

Народно-црквени сабор састоји се из 30 црквених и 60 световних заступника; следователно, свака епархија шаље у народни сабор 10 црквених и 20 световних посланика. Од световних посланика епархије карансебешке спадају десеторица на војничку границу.

§. 147.

Председник сабора је митрополит; у случају препрека његова председавања најстарији епископ по службовању.

§ 148.

Свака епархија дели се на 20 изборних срезова, и сваки изборни срез бира по једног световног, а свештенство једног, из два среза спојеног изборног тела, црквеног посланика и то на начин, који је за избор посланика епархијског синода прописан (§ 91.).

Заокружење изборних срезова, до даљег саборског расположења, поверава се епархијским конзисторијама.

§ 149.

О ваљаности избора, у случају приговора, одлучује сабор.

§ 150.

Сабориски посланици бирају се на период од три године, а по истеку овога објављују се нови избори најдаље за три месеца дана.

Ако за време једног изборног периода који посланик умре, или је дао оставку, или је изгубио право на пасиван избор, објављује се нов избор на остало време саборског периода.

§ 151.

Сабор сазива у смислу зак. чл. 9. од 1868. године, уз претходну пријаву Његову Величанству учињену, митрополит, а у случају упражњености митрополијска конзисторија. Сазив се обавља од части путем упућених окружница на епархијске конзисторије, од части пак путем оних новина, у којима се митрополијски званични послови редовно објављују.

§ 152.

Сабор се сазива редовно једанпут сваке године, наиме оног 1. (13.) дана месеца октобра, који у прву годину после избора пада; у случају потребе и више пута.

§ 153.

Пословни ред установљује сабор.

§ 154.

У делокруг сабора спада:

1., стара се за одржање вероисповедне слободе и православне романске црквене автономије;

2., уређује и врши све црквене, школске и закладне послове за целу митрополију;

3., бира митрополита и приседнике митрополијске конзисторије.

Додатак.

Избор митрополита.

§ 155.

Ради избора архијепископа-митрополи-

та саставља се сабор из 120 посланика тако, да архидијецеза учествује са половином од гореозначеног броја, а остале епархије заједно са другом половином, следовательно према садашњем броју епархија, архидијецеза шаље 60, — а епархија арадска и карансебешка шаљу свака по 30 посланика, који се по § 148. бирају. По себи се разуме, да у овом случају архидијецеза у сваком својем изборном срезу бира по два посланика, и ако мандат за претходни сабор изабраних посланика још није престао, онда се нови избори обављају само ради допуне још недостајућег броја.

У тако, ради избора митрополита, састављеном сабору епархијски епископи ако нису посланици, немају гласа при избору митрополита.

§ 156.

Сабор за избор митрополита сазива митрополијска конзисторија по смрти митрополита најдаље за три месеца дана по истим оним правилима, која су за редован сабор у § 151. установљена.

§ 157.

При избору митрополита држи се овај ред:

1. У вече избора у три сата по подне састају се чланови синода у саборној цркви и од митрополијске конзисторије изасланог повереника позивају путем изасланства на претходни састанак.

Овај, дошав, прочита списе, који се односе на преминулост митрополита и на избор новог митрополита, с тим позивом, да следећег дана, у 9 сати, сваки члан донесе собом листић, на којем ће се садржати име онога, којега желе изабрати за митрополита.

Овом припремном чину следује бденије по духовском типикону;

2. Следећег дана у 9 сати поново се састају чланови у цркви, и позивају митрополијског повереника, који, по призивању Светог Духа, заузме председничко место и отвори седницу са сходним говором, на који говор један, на ту цел означени саборски члан, одговара.

3. Затим повереник позове најмлађе чланове, да се привремено приме бележничког часништва, а затим следује оверовљење чланова и избор бележника као и три члана за пребројавање гласова у смислу саборског пословника.

4. Ако се покаже, да из архидијецезе с једне стране, или из осталих епархија с друге стране, више од половине бирача има, онда се из претежне стране коцком искључује толико чланова, колико је потребно за одржање паритета између двеју странака.

5. На крају председничког стола стоји један суд, на који она три члана за ревизију гласова пазе тако, да се сваки бирач лако и у реду може приближити, бирачи пак све дотле, док се не прозову, дужни су на својим местима мирно седити, да се не би ред пореметио.

6. По обављеним припремама, прозива велики бележник по списку саборске чланове, да увијене гласанице по реду и све до краја непрекидно стављају у суд.

7. Пошто су листићи предани, повереник изброји из суда изваћене листиће и ставља их у други сличан суд.

Ако број листића не одговара броју бирача, онда се исти спале и униште, и саборски чланови позивају, да друге листиће приправе и по одређеном реду у суд ставе.

8. Ако се број листића са бројем бирача слаже, онда повереник појединце вади их из суда, отвори их, гласно прочита уписано име, и предаје листић пребројачима гласова, да га у списак гласатеља, који се у три примерка води, уврсте, листићи се пак једно на друго на стол стављају.

9. Уврштење гласова у списак прегледа се, резултат се објави, и листићи се одмах сагору у цркви.

10. Ако при првом избору ниједан кандидат добио апсолутну већину гласова, онда повереник обавља ужи избор између оне двојице, који су највише гласова добили, а ако је између бираних други и трећи добио једнако гласова, онда се ужи избор обавља између она три кандидата, који су највише гласова добили.

Ужи избор обавља се на исти начин, као и први избор.

11. Ако су сви гласови на два једнака дела подељени, онда по претходном саве-

товању саборских посланика обавља се нов избор следећег дана. Ако би се гласови и онда на две једнаке части поделили, онда се трећи избор обавља трећег дана, пак ако ни овом приликом не би било резултата, онда решава коцка између оне двојице, између којих су сви гласови на једнако подељени били.

12. На кога по горенаведеном начину падне апсолутна већина гласова, тога повереник проглашује изабраним архијепископом и митрополитом.

13. Сабор подноси Његову Величанству председником и великим бележником потписани акт о избору, ради најмилостивије потврде изабраног архијепископа-митрополита.

14. Сабор оставши сакупљен чека, док не стигне превишња одлука о потврди.

15. Кад ова стигне, нови митрополит, ако је епископ, уваља се од сабора у митрополитску столицу; ако је пак митрополит између обичних свештеника изабран, онда се изабрани подвргава каноничном испитивању архијерејског синода, пак ако је за достојног пронађен, посвећује се, и од митрополијске конзисторије уводи се у митрополитску столицу.

16. Нови митрополит по приспелости превишње потврде полаже заклетву верности пред Његовим Величанством.

(Свршиће се.)

Доказ Божјег бића кретањем свијета.

Од М. Мишела.

С француског превео Јован Узелац свештеник.

(Настављ.)*

IV.

У опће, кад човјек не би знао, да су двије хипотезе њима неопходно нужне, и да је њима свако средство добро дошло, морао би се чудити, што атеисте вјерују у могућност вјечитог кретања, а уз исто вријеме са одушевљењем прихваћају теорије најслободнијег еволуционизма. Заиста, свака еволуција, сваки развитак претпоставља неку реалну полазну тачку, која може бити веома далеко, далеко; али та тачка не може се смјестити и релеговати у неизмјерну бесконачну прошлост без икаква почетка, а то се је атеистама већ више пута пребацило.

Да можемо растумачити садање стање свијета, морамо свакако претпоставити, да је за његов развитак требало времена, много времена. Наши ученьаци, кад срачунавају трајање епохе геолошке, и пред њом развитка планетарног, не оскудијевају на времену. Они узимају године и вијекове пуним шакама, и рачунају на милионе, и то им је весеље. Најумјеренији не задовољују се ни са 25 милиона година, да прорачунају вријеме и размак између текућег стања земље и епохе садашње. Други хоће 75 милиона, неки опет 100 милиона година; и ни мало не попуштају од свог рачуна. Нек' им је на вољу. Ми се не ћемо њиховим рачунима ни мало противити, шта више, можемо им казати: Узмите господо још више вијекова, бар то не кошта ништа.

Нек узму, од воље им је, још сто милиона година, ако им је потребно; и нек додаду још толико милиона година, за размак, који је протекао између гасовитог и текућег стања земље Ми не ћемо то ни тврдити ни порицати; него ћемо се само с једним питањем задовољити. Ал ипак не ћемо признати, да се иде до бесконачности у прошлости.

Прелијетајућ, дакле, у мислима те милионе година, који застрашују и саму фантазију, долазим до епохе у којој је гасовито стање још трајало, и у којој је оно, што је имало постати нашом земљом, било расплињено у неизмјерној свемирској маглици, од које је постао сунчани систем. Физичари нам описују те маглице, као гомилу неизмјерно растањене материје, у којој се елементи налазе у двоструком кретању: једно је кретање привлачивости, које опредјељује све појаве свијетла и топлине, које отуд настају; а друго је кретање од импулса, који је претходно концентрирању свију маглица у једну хомогену масу. Морало је, дакле, бити већ кретање у свијету. Откуда то кретање? Питам ли то физичке знаности, не ћу добити одговора. И сама механика ћути. Дошав више или мање извреним индукцијама до маглице, она се уставља и не тражи ништа

* Вид 44. бр. „Срп. Сиона“ о. г.

даље. Сва њезина амбиција била би, да доведе садашње стање свијета из почетног стања маглице и њезиних сила, рачунајућ то по законима комуникације кретања. То је иначе неки идеал савршености, од ког је знаност изванредно далеко, и за којим она тежи без наде, да ће га икад постићи. Али филозофска мисао иде даље и тежи много више. Залуду хоће приставе позитивизма, да се ту уставе; залуд им се причиња, да та мисао поставља неразрјешива питања, она ипак силно пита двије ствари: 1. Одкуд долазе маглине и њихово кретање? 2. Ма какав био њихов постанак, да ли је кретање, које покреће атоме маглице, увијек постојало? Атеисте мисле, да је тако. Али ако је то кретање увијек постајало, зашто данашњи развитак није постао прије? Ех шта! Кроз бесконачно вријеме, било је то тобожње кретање стерилно у каосу; свијет је тако рекућ тапкао на мјесту за цијеле вјечности; и ето на једном, без икаква познатог или непознатог узрока, маглица се почиње правилно окретати око своје осн, и еволуција почиње, да се не прекида више и без да скрене са пута свога, приводити космос до тачке савршенства, на којој га сад видимо! Може ли се такова хипотеза заиста дозволити? Није ли то прије, до апсурдности невјероватни роман? Зашто тај развитак није настао прије? Зашто се није већ свршио, кад је почео (по мишљењу атеиста) пре 200 милиона година? Је л' то вријеме било прекратко свијету? Та он је имао на расположењу вјечност, т. ј. бесконачно вријеме. Дал' му је недостајала воља? ал су силе, које га крећу случајне и раде нужно на исти начин, у истим околностима. Дакле, ако се свијет креће вјечито, то би се од оног часа, од ког почиње његов развитак, морао исти савшим довршити. Хоће ли они још даље? Хоће ли узети још сто милиона година на бесконачно трајање, које један свијет оставља за собом. Ту нам не ће умаћи. Ми ћемо их увијек пратити и увијек ћемо их питати: Зашто не раније? Не само, да то питање не ће никад ријешити, него ћемо доказати, да је свако ријешење не могуће, и да је хипотеза еволуционистичких атеиста апсурдна.

Закључимо дакле слободно, да са вјечитим кретањем не има за свијет могућег развитка, и да се двије хипотезе не могу сјединити, а да се Бог може лахко напустити; и да се неопходно мора бирати између те двије хипотезе Но атеисте су присиљени прихватити еволуционизам. Иначе сав свијет данас држи, да се је васиона формирала мало по мало, под утицајем извјесних сила, прогресом заганим ал трајним, каквог ствара истинита еволуција, и који ништа несагласна не има са интервенцијом Бога створитеља и провидности. То је најбољи закључак космографије, геологије и палеонтологије. Дакле у име тих знаности, као и у име термодинамике треба одбацити, као немогуће вјечно кретање свијета

V.

Ставимо сад ту хипотезу пред математичаре, и пренесимо питање на терен апсолутног. Ми ћемо, ако је наша аргументација дозвољена, доказати, да је постулат атеистички не само лажан, већ очигледно апсурдан.

Заиста, ако се материја креће од вјечности, то сума тих прошлих кретања, или (што на исто излази) сума часака њиховог сукцесивног трајања сачињава неки опредијељени и заиста бесконачни број; али хипотеза броја опредијељеног и уједно бесконачног јест апсурдна; дакле, не би се могло допустити, а да се не ради против разума, да је кретање материје вјечито; већ се напротив мора устврдити, да има први моменат, кад се је почела кретати!

1. Ми знамо, да се је више чланова друштва св. Томе Аквинског (V. Annales de philosophie chretienne 1889). препирало о ваљаности овог доказивања бића Божјег из немогућности бесконачног броја; ал ми га ипак узимљемо, јер у приговорима против њега нијесмо ништа нашли, што би уздрмало наше осиједочење. У опће, сав свијет је признао немогућност неког броја истинитог и бесконачног. Само у хипотези свијета вјечног каже се, да сукцесивни моменти његовог тоталног трајања, не би дали неки број. А зашто не? Зар прошло трајање свијета не сачињава неки тоталитет? Зар се тај тоталитет не састоји од скупа сукцесивних момената? Ако ти сукце-

сивни моменти сачињавају тај тоталитет, то будућ су сви стварни и опредијељени, они су разумљиви и у опредијељеном квантитету, тако, да свака интелигенција, која би подједно познавала тоталитет и сукцесивне моменте, из којих се исти састоји, видила би неопходно, колико дијелова има у свему; једном ријечи приказао би се тоталитет као број. Број је заиста, како каже св. Тома: „множина измјерена јединицом“. Дакле има нека интелигенција, која подједно познаје тотално трајање свијета, све сукцесивне моменте, који га сачињавају и односе, по ком су ти моменти надовезујући се један за другим формирали тоталитет; једном ријечи нека интелигенција, за коју би већ минуло трајање свијета, био неки бесконачни број: а то је интелигенција Божја. Каже се, да за интелигенцију божју, релација између тоталитета и његових дијелова, не би била релација броја него нека друга релација о којој ми не имамо ни појма. У оваком случају, зар Бог не би видио колико се пута ти моменти, који су њему сасвим познати, садржавају у том тоталитету, кога сачињавају. Ако да, онда је њему тоталитет познат као број. А како би рекли не.

Промотримо тај силогизам. Горња, ставка је јасна. Збројте у мислима, часове вјечног трајања, то јест бесконачног; ви ћете имати број бесконачан, и тај бесконачни број је сасвим опредијељен, јер се говори о неком прошлом трајању, чији су се моменти реализовали и које опредјељује свој задњи час. Нек ми се не пребаци трајање без свршетка, чију нам перспективу отвара бесмртност душе. Заиста, поштo она не ће никад свршити, не ће она никад дати неки бесконачни број година. Тај број постао би бесконачан на свршетку вјечности, која према хипотези не ће никад свршити, јер онда не би ни била ниште вјечност.

Вјечност будућа „à parte post,“ како је називају сколастички филозофи, јест неко трајање коначно, које ће без престанка расти, стунајући према неком реалном бесконачном трајању као према некој идеалној међи, према којој иде, а никад је не стиже. Али вјечност у прошлости, јест бесконачно реализовано, опредијељено трајање; дакле оно ће се приказати неким стварно бесконачним бројем. А је ли такав број могућ? Очигледно не, и сваки разуман човјек одговориће негативно на то питање, ако се страсти не уплету; јер онда се мора двоумити и сумњати.

Један од највећих, а можда и највећи математичар овога вијека, много се бавио с овим питањем, тако тешким ал и интересантним; и доказао је на више начина немогућност и апсурдност неког стварног бесконачног броја. Он полази у свима доказима од ове по себи очигледне идеје, да се не може замислити неки број већи од броја бесконачног. „Претпоставите вели он. Cauchy, природни низ растућих бројева до бесконачности. Збројте их сад у мисли и ви ћете имати суму бесконачно већу од тако званог бесконачног броја. Дакле онај није бесконачан; а хоће ли бити овај? Не. Заиста сад претпоставите да сте их, мјесто што сте их прибројили, помножили, дижућ на другу, трећу десету потенцију, ви ћете имати тобожњих бесконачних сума, све већих једних од других. Дакле ниједна није највећа па и она највећа, јер се још увијек може помножити.

Ето заиста основног разлога немогућности неког бесконачног броја: Неки, по хипотези бесконачан број, не може бити надмашен, ниједан реални број не може бити бесконачан, јер се може увијек помножити. Заиста, трајање свијета умножава се сваки дан са двадесет и четири сата. Ако је дакле било бесконачно јуче, ви ћете данас имати бесконачност умножену, повећану. Ал је немогуће, да нека бесконачност расте; дакле јучерашње минуло трајање свијета није било бесконачно. Да ли ће бити сутра? Не; јер ће се прекосутра опет повећати.

Допустите господо, да се послужим језиком математичким, и да формулирам на неки разумљивији начин овај доказ. Под X разумијеваш минуло трајање свијета. За 100 година свијет ће трајати $X + 100$. Ако је X бесконачан, као што ниједан број не може надмашити бесконачног броја, ми ћемо за 100 година морати одмах поставити чудновату једнаџбу: $X = X + 100$; то значи, да нека реална количина повећана са сто јединица није постала већа;

другим ријечима она се јест и није умножила. То је контрадикција и очити апсурдум. Кад се та једначба дозволи, мораће се сви цртежи аритметике и логике бацити на ватру, промијенити разум и ићи у лудницу, тражити професоре за нове генерације.

Међутим ми тврдимо као математички доказану истину, немогућност истинито бесконачног броја и вјечитог кретања. Ми то одбацујемо у име знаности физичке, ми имамо сад право назвати то апсурдним у име знаности математичке. Дакле између сата еадашњег и првог часка, кад се је свијет почео кретати не има неког бесконачног броја вијекова, година, дана, па и самих секунада. Размак, који нас дијели од тог првог часка, јест заиста огроман; он може бити ужасан и за саму фантазију. Он може, јер надилази наше схватање, бити назват морално бесконачан, бесконачно релативан за нас, ал није реално, апсолутно бесконачан; једном ријечи, он је ограничен, а то нам је баш важно у овом питању. Дакле био је први моменат, кад се је свијет почео кретати. Ако има неоспориво знанствене истине то је та. Разним путевима, а свака са својим средствима, до тог нас је довела физика, термодинамика космографија геологија и права математика.

VI.

Пут је био можда веома дуг и тежак, али важност резултата учиниће нам пријатну ту дужину и надокнадиће нам труд. Заиста ми смо стигли, гдје смо хтјели. Бог је ту близу нас, и да га сретемо, треба само један корак.

Пренесимо се мислима к' оном првом моменту, кад је прва маглица, која је имала постати *космос*, инаугурирала покрет. Па нек је та маглица постојала већ прије, или нек је створена тај час (то ћемо касније развидити), она прелази, тако рекућ из мира, да се почне кретати. Обратимо се сад атеистама и запитајмо их, како се је догодио тај прелаз из мира у покрет. Они морају да одговоре. Изабрати између три слиједеће хипотезе: ил се је маглица сама покрепула; ил је импулс добила од другог покретача; ил је њезин покрет учин без узрока. Не има друге ни познате а ни могуће хипотезе.

Коју ће изабрати атеисте?

Хоће ли узети прву? Хоће ли рећи, да се је сама од себе почела кретати, осјећајућ се, да је дорасла за кретање. Они би то хтјели, неколико су пута то срамежљиво назначили. Тако читамо у писмима Молешота слиједеће:*

„Једна од најодличнијих својстава материје јест моћ, да се у повољним околностима сама покрене.“

Мора ли се то чудо резоновања узети озбиљно? Ја би по мом мишљењу волио видити тај чудноватн напад, душевни дефект једног атеисте и његово изазно средство, који не може ни макац даље, а воли, да одговори погрдом него здравим разумом.

Ма како било, наш учени доктор није нам се сјетио казати, које су то „повољне околности“ у којима се је материја покренула сама од себе. Тај заборав вриједан је сажалења; јер ако је факт истинит, паши архитекти морали би водити рачуна о томе, да не поставе наше куће и цркве „у повољне околности,“ које би им допустиле, да се саме покрену, и да се с нама или без нас сентиментално прошећу.

Господо, опростите ми ту шалу; ал то је скоро једини одговор на оно, што сте чули. Ми би свакако, прије озбиљне расправе, радо чули на која се аутентична факта ослоња Молешот, да је у такој контрадикцији са законом инерције, једним базисом модерне механике и физике. По том закону, могу тјелеса, посредством снаге чврстоће, приопћивати си ударцем покрет једна другима; ал ниједно ни друго није узрок спонтапог кретања. Кад би било другачије, питам вас, што би било од закључака знаности и закона, који их производе? Што би било од предвиђења, основаних на тим законима? Они би очигледно изгубили карактер практичне користи. Шта би било, на примјер од рачуна астропомских, када би небеска тјелеса, ослободив се закона инерције могле, не знам по ком закпису, сами са њихове путање, па да лутају по простору. Консеквенције хипотезе Молешотове веома су јасне и не требамо више о њима говорити.

Атеисте се дакле и преко воље морају

* (Lettres) Lettres sur la circulation de la vie.

одређи наде, да могу растумачити кретање свијета са иницијативом саме материје. Ал им онда остају само двије могуће хипотезе: Кретање (материје) универзе долази од имануза једног свемогућег покретача, или је то учи без узрока. То су двије алтернативе, међу којима мора разум бирати.

Његов избор брзо ће бити готов, ако није потамнио од страсти и мржње према Богу, коју страсти рађају. Разум, без самоубиства не би могао допустити ни само једног јединог учина без узрока; другим ријечима, да ништа не може почети без узрока, на био то премјештај једног најнезнатнијег атома. А како се може то допустити, кад се говори о читавом свијету?

Дакле, господо, сваки разум, који не жели утонути у бездан лудости, мора се винути првом покретачу. Сваки разум, који не ће сам себе да поништи, мора признати неко Биће, које има непсказану моћ, која је кадра, да се вине неизмјерним простором, и да у неком неизмјерном времену покрене свијетове безбројне, који сачињавају Универзу. Једи м ријечи, Бог постоји и Његова је егзистентинција тако јасна, као и свијет, који се креће; као разум људски, који констатује то кретање и опредјељује законе, а да свему нађе узрок, извор, мора се уздићи Богу, првом покретачу.

Зрмања 1897.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станишић** парох.

(Наставак.)

„Код назарената нема разлике међу празничним и обичним, непразничним данима. Нема у њих ни малих ни великих светаца, — они у целој години не светкују никакав дан, никакву успомену из Христова живота, или Његове цркве. Једино се недељом уздржавају од каквога рада; а против нашега светковања појединих дана наводе: Мат. 3., 15.; Гал. 4., 9, 10.; Исаија 1., 14.; Амос 5., 21.; 8., 10.“ („Назаренство“ стр. 148.)

Нема сумње, да назарени тако верују и уче о празницима цркве Христове с тога, што се они држе, или бар хоће да се држе строго св. писма; на како у св. писму нема ничије заповеди: празнуј дан Христова рођења, васкрсења, вазнесења и др., то они и неће да знају за те празнике.

Казујући и доказујући, да се у најранијим временима цркве Христове светковао дан Христова васкресења, засведочавасмо то св. предањем: апостолским правилом и одредбом првог васионског сабора. Ако се икад и игде могосмо ослонити и поуздати у св. предање: то у питању о празницима цркве Христове могосмо и смедосмо пуну веру поклонити св. предању. А за што? За то, што се ту не говори ни о каквој потанкости или скривености; требало је просто рећи и навести, да ли Хришћани, осим недељних дана, још какове дане, а по примеру старозаветне цркве, држе и светкују; а то је сваки видети и знати могао. Но ево ћемо покушати, да на основу св. писма докажемо, да је у првом, апостолском веку у цркви Христовој било — празника.

Као што знамо назарени немају и не држе ни једног празника. Докажемо ли ми на основу св. писма, да је у првој цркви Христовој био ма само и један једини празник — показаћемо и доказаћемо, колико је истина, да се назарени држе св. писма, и колико права имају, кад празнике не светкују.

Једном дође св. апостол Павле у Ефес, ка Ефеским Хришћанима; „а кад га они молише, да остане код њих више времена, не хтеде, него се опрости с њима говорећи: нала ми, макар како било, овај *празник*, што иде провести у Јерусалиму; него, ако Бог буде хтео, вратићу се опет к вама. (Дела, 18., 19—20). Какав је то празник, који је ваљало св. апостолу Павлу провести у Јерусалиму, дознаћемо из даљих глава „Дела апостолских“. Кад је дошао ск. апостол Павле у Милит знајући за жељу Ефеских Хришћана, да да га не би задржали, намисли проћи мимо Ефес, да се не би задржао у Азији; јер хоћаше, ако буде могуће, да буде о *тројичину дне* у Јерусалиму“. (20., 15—16.) Дакле, празник, који је св. апостол Павле рад био провести у Јерусалиму, а због којега је обишао Ефес хитећи у Јерусалим, беше „тројичан дан.“

О том истом празнику спомиње и сам св. апостол Павле у првој посланици својој Коринћанима: „А у Ефесу ћу остати до тројичина дне; јер ми се отвориле велика и богата врата, и противника има много.“ (16., 8. 9.)

Упозорив на тај празник назарене запи-

там их: за што је св. апостол Павле желио и хитао да тога празника буде у Јерусалиму? На што они одговоре, да је „тројичан дан“ био празник, и да је апостол хитао у Јерусалим због народа, који ће се о празнику томе слећи у Јерусалим, а коме ће он науку Христову казивати моћи. На питање: чији је то празник? — одговоре да не знаду, чији је. На питање: је ли било у Јевреја празника „тројичан дан“? — одговоре: није било.

О томе, чији је празник „тројичан дан“; и да ли нам само св писмо казује то, — о томе више кују, ниже. А за сада, да видимо, стоји ли то, да је св. апостол Павле хитао у Јерусалим, што ће о празнику „тројична дне“ затећи многи народ, коме ће казивати реч Божју.

Назарени и сами признају и исповедају, да празник „тројична дне“ не беше јудејски празник; а баш да су они то рећи и тврдити хтели, св. писмо би их у лаж утерало, јер св. писмо врло јасно и парником каже: „Три пута у години нека дође свако мушко пред Господа Бога твога; на празник пресних хлебова (или „пасха“), на празник недеља и на празник сеница.“ (V. Мој. 16., 16.) Три су, дакле, празника, а у том броју није празник „тројична дне“; у опште у св. писму старога завета о „тројичном дну“ спомена нема, а то је онда гласна и јасна сведоџба, да „тројичан дан“ није био јудејски празник.

А кад је тако, онда је опет то још гласнија и јаснија сведоџба, да св. апостол Павле није у Јерусалим хитао и хитати могао због народа, који ће онде затећи, те да му каузје реч Божју; јер се о „тројичину дну“ народ, бар јеврејски народ, није у Јерусалим скупљао, пошто му ни празник био није.

Кад празник „тројичан дан“ није био јудејски празник, онда је то морао бити празник — незнабожачки.

Је ли могуће то веровати? Је ли могуће веровати, да су незнабожци имали и празновали „тројичан дан“, т. ј. дан, када се св. Тројица прослављала?! Та о св. Тројици не имаћаху тачна и јасна појма ни сами Јудеји, па зар да га имадоше незнабожци, који и не знадоше за Бога живога, Бога истинога, него се клањаху лажним боговима: животињама, небеским телима и разним другим стварима, а који тек једва и слутише о „Богу непознатоме.“ (Дела 17., 23.)?!

Но да идемо чак тако далеко, да мислимо, па и верујемо, да је празник „тројична дне“ био незнабожачки празник, онда опет настаје питање: је ли само и мислити, а камо ли веровати, да су незнабожци славили свој празник у јудејском граду, у Јерусалиму?! Нису ли они зар могли, па и морали славити свој празник код своје куће у средишту свога народа, где би их се свакако, више скупило и скупити могло, него у удаљеноме Јерусалиму? Истина, да су незнабожци долазили у Јерусалим, да се у храму Соломоновом „Богу моле“; јер се Соломон после освећења њим подигнутога храма између другога и за ово Богу молио: „И странац, који није од твога народа Израиља, него дође из дальне земље имена твога ради, кад дође и помоли се у овом дому, ти чуј с неба, из стана свога, и учини све, за што повиче к теби онај странац, да би познали име твоје сви народи на земљи, и бојали се тебе као народ твој Израиљ, и да би знали, да је име твоје призвано над овим домом, који саздах“; (I. Цар. 8., 41—43.); али то беше увек о празнику јудејском. Тако нам св. јеванђелист Јован казује и сведочи, да су „неки Грци дошли на празник, да се моле Богу.“ (12., 20.) Па како „тројичан дан“ не беше празник јудејски, то ни незнабожци нису на празник доћи могли.

На онда: је ли било нужно, да св. апостол Павле у Јерусалим долази и ту тражи незнабожце, да им казује реч Божју! Та све да је „тројичан дан“ био незнабожачки празник и да су га незнабожци у Јерусалиму славили, ипак св. апостол Павле није ни морао, а баш ни требао доћи на празник у Јерусалим, да ту казује незнабожцима реч Божју из ова три узрока: 1) што ако „тројичан дан“ и беше незнабожачки празник, али то беше, свакако, празник само једног незнабожачког племена, јер разна незнабожачка племена имаћаху разне богове, те разне и празнике; а кад то беше празник само једног незнабожачког племена, онда у Јерусалиму о празнику томе и није било много народа; свакако је у Јерусалиму могло и морало бити много мање народа, него колико је то св. апостол Павле могао наћи у њиховој домовини, будући је, без сумње, више народа дома остало, него што је у Јерусалим на празник отишло; сам св. апостол Павле вели, да му се у Ефесу „отворила ве-

лика и богата врата, и противника има много“; на за што да остања та „велика и богата врата“, и те „многе противнике“ и да иде у Јерусалим, где и не зна хоће ли и колико ће народа затећи. — 2) није нужно било, да св. апостол Павле иде о празнику у Јерусалим, да онде незнабошцима казује реч Божју, пошто је у Јерусалиму већ било оних, који би незнабошцима реч Божју казивати могли, и који су — исто тако као и св. апостол Павле — реч Божју казивати морали, па и хтели; кад је св. апостол Павле о „тројичну дну“ дошао у Јерусалим, а он је онде нашао „Јакова и старешине“. (Дела 21., 18.) — 3) св. апостол Павле ради казивања речи Божје није ни смео ићи у Јерусалим, пошто он у Јерусалиму реч Божју успешно казивати могао не би, једно што би многи могли сумњати у истинитост његовог апостолства, јер су га до мало пре знали као жестока гонитеља ученикâ и последователя Христових; а друго и за то, што би му Јудеји у проповеди речи Божје много сметати хтели, више него другим ученицима Христовим, а из освете, што је напустио веру отачку, и примио Христијанство. А да је све то тако, чујмо сведоџбу самога апостола Павла: „А догоди се, кад се вратих у Јерусалим и мољах се у цркви Богу, да постадох изван себе, и видех га где ми говори: похити, те изиђи из Јерусалима, јер не ће примити сведочанства твога за мене. И ја рекох: Господе! сами знаду, да сам ја метао у тамнице и био по зборницама оне, који те верују... И рече ми: иди; јер ћу ја далеко да те пошљем у незнабошце.“ (Дела, 22., 17—21.) А бојећи се освете Јудејске и говориште и молиште ученици св. апостола Павла, „да не иде горе у Јерусалим“ (21., 4. и 12.). И кад је дошао св. апостол Павле у Јерусалим неки „Јудеји, што бијаху из Азије, побунише сав народ, и метнуше руке на њ“ (27.)

Кад се све наведено у обзир уме, онда се јасно види, и смело и тврдо закључити може, да св. апостол Павле није о „празнику тројична дне“ ишао и ићи могао у Јерусалим, да онде искупљеном народу казује реч Божију.

А сад да видимо и чујемо, чији је и какав је то „празник“ био тај „тројичан дан“.

(Наставиће се).

Четврти међународни старокатолички конгрес.

(Свршетак)

Одговор Петроградске Комисије у немачком преводу предао сам председнику Ротердамске комисије, немачком епископу Веберу, 2. септембра, у присуству швајцарског епископа Херцога у Hôtel Metropole у Бечу, где оба епископа имађаху свој стан за време конгреса.

8. септембра 1897. П. И. Јапошев.

Одговор Петроградске Комисије на „Мишљење“ Ротердамске Комисије у питању о сједињењу Старокатолика с православном црквом.

I. О Filioque

1.) Ротердамска комисија није изрекла своје мишљење о битној тачци учења православне цркве о Св. Тројици. С тога очекујемо афирмативан одговор, да ли Старокатолици примају ово догматичко учење о Св. Тројици православне источне цркве:

Верујемо, да је Отац узрок Сина и Духа: Сина кроз рођење, а Духа Светога кроз исходјење. Отац рађа Сина и изводи Светога Духа, а Син се рађа од Оца, и Дух Свети исходи од Оца. И тако штујемо једно начело и признајемо Оца једним узроком Сина и Духа.

2.) С љубављу поздрављајући с учењем православне цркве сагласну изјаву Ротердамске комисије о том, да је Filioque незаконито унето у западни символ, сматрамо као неопходно за сједињење Старокатолика с Православнима, да све старокатоличке опћине уклоне тај незаконити уметак из символа вере и из катихизиса, само ако има опћина, које још до данас то не учинише.

3.) Слажући се са мишљењем Ротердамске комисије, да се човечје размишљање односно божанствене тајне Тројичности природно врти у таковим представама и изразима, који се не могу признати за потпуно згодне, те да се с тога могу и усавршавати, ми не можемо признати као правилан закључак, који се отуда изводи, да су неправедна сва ограничења, која се стављају око догмата, кога се црква држи. Ми држимо, да се богословска мишљења

или апстракције, тицале се оне којег му драго догмата, могу допустити и желети само утолико, уколико служе његовом разјашњењу и разумном усвојењу. У противном случају се морају избегавати.

4.) Богословско мишљење о Сину, као о другом Узроку или Саузроку Светога Духа, мора се избегавати стога, што не служи разјашњењу догмата о Светој Тројици; напротив потреса учење о једном начелу (ἀρχή) или о једном узроку (αἰτία) у Тројичности, — лично својство Оца — усваја, и ако у ограниченом смислу, Сину, да буде тим начелом или узроком, и на тај начин меша до неког степена очинство са синовством. Предлажући, да се избегава таково представљање и изражавање, понављамо четврту ставку, примљену од Бонске конференције 1875. г. на седмој седници, која гласи: „одбацујемо свако представљање и сваки начин изражавања, у ком би се налазило примање два начела (Principien, ἀρχαὶ) или узрока (αἰτίαι) у Тројичности.“ (Bericht über die vom 10. bis 16. August 1875 zu Bonn gehaltenen Unions-Conferenzen, vom Dr. Reusch, Bonn 1875. S. 81).

5.) С тим наиме ограничењем ми и остављамо богословском размишљању, да односи назоре о просијању Светога Духа кроз Сина, на које наилазимо код св. отаца и учитеља, и на вечни живот Божанства, не истоветујући при том појмове: ἔκλαμψις, φανέρωσις etc с појмом добијања бића — ὕπαρξις, које се код св. отаца и учитеља не ставља у зависност од Сина, него од Оца, него само примајући учење Откривења о вечности Тројичког живота и о предодређењу од вечности створења света и економији спасења при суделовању три Лица Пресвете Тројице.

II. О св. Евхаристији.

Предлажемо, да се прими ово учење православне источне цркве о св. Евхаристији:

1.) Хлеб и вино у св. Евхаристији по освећењу прелажу се, непостижним за нас начином, у Тело и Крв Господњу истинито, право и битно (vere, realiter et substantialiter).

2.) Стога верујемо, да причасници примају под видом хлеба и вина истинито Тело и истиниту Крв Господа нашега Исуса Христа, и при том правим и тварним начином, тако да Пречисто Тело и Крв Господња улазе у уста и утробе причасника како благочестивих, тако и нечестивих, правима на спасење, а последњима на осуду.

3.) Ма да у једно и исто време бива много свештенодејстава на свету, али нису многа Тела Христова, него једно Тело Његово и једна Крв пребива у свима појединим црквама верних. И то не стога, што тело Господње, које се налази на небесима, силази на жртвенике, него стога, што хлеб предложења, спреман посебно у свима црквама, и кроз освећење претворен и пресуштаствљен постаје једно и исто с Телом, које је на небесима (Посл. Источ. Патр. чл. 17.)

4.) Исповедамо, да је св. Евхаристија жртва истинита милостива, која се приноси за грехе свих у вери живих и умрлих.

III. Учење о седам васељенских сабора.

Ми никако не мешамо символске књиге с учевним руководствима, али при свем том живо желимо, да се у учевним руководствима Старокатолика без изнимке излаже учење седам васељенских сабора као јасан доказ тога, да они примају не само број сабора, него и само њихово учење

IV. О посвећењу холандских старокатоличких епископа.

Ми потпуно схваћамо сву тешкоћу, у какву је била постављена током историјских догађаја холандска црква почетком XVIII. века, принуђена, да ради установљења своје јерархије прибегне канонићким неправилностима. Али узимајући у обзир, да је Утрехтска јерархија добила свој почетак од епископа под забраном, а по том и одлученог, и руководећи се канонима васељенске цркве, и на даље тврдимо, да је ова јерархија канонички неправилна а исто је тако неправилна и старокатоличка јерархија, која је постала из ње, и да се питање о њеној истинитости и признању њеном за закониту може решити само гла-

сом цркве, када се Старокатолици обрате њој с исповедањем своје вере и с изјавом својих искрених жеља, да буду примљени у заједницу и опћење с њоме.

V. Литургија.

Пошто је Ротердамска комисија изјавила, да Старокатолици догматички или принципијелно немају ништа рећи против жеља руске комисије, то ми сад можемо само изразити жељу, да се та изјава што је могуће пре оствари у реалности.

Антоније,
архиепископ филадски с. р.

С руског превео М. В. Ј.

Један прилог за животопис Герасима Радосављевића.

Високопречасни господин прота Димитрије Руварац приопћио је био у „Гласу Истине“ од године 1889. у бр. 21—24. и од год. 1890. у бр. 3—4. чланак под натписом: „Старине и прилози за црквену историју и црквени живот српскога народа“, те је у истом чланку под II саопћио списак рукоположених свештеника и ђакона у пакрачкој епархији од 1743—1754., и у том списку под бр 31 наводи се *Герасим Радосављевић*, родом из Кобаша, пострижник обитељи хоповске, стар 25 година, рукоположен за свештеника 21. новембра 1747. у Пакрацу у светотроичком храму. Том пак приликом исправља г. Руварац писца чланка „Пакрачки епископи“ (Narodne Novine od 1889. br. 92), који истога у том чланку назива: Герасим *Радосав*, и за којега вели, да је био егзарх пакрачкога епископа Софронија Јовановића, а г. Руварац вели, да се исти звао: *Радосављевић*.

Госп. Дим. Руварац имаће право; јер ево још неких доказа — осим од њега тамо наведених — за његову тврдњу. У протоколу умрлих манастира Хопова под бр. 29., као на даље и у протоколу манастира Шишатовца у години 1771. уписан је исти у оба протокола под именом: *Герасим Радосављевић*. Из онога записа под бр. 31. тога списка види се где је рођен, кад, где се постригао и кад је постао јеромонах; а из речи пак г. Руварца видимо, да је „постао доцније митрополитским егзархом.“

Из записа протокола хоповског и шишатовачког могу овде навести још неке податке за животопис Герасима Радосављевића.

Протокол тај хоповски — као и шишатовачки и уопће сви такови манастирски протоколи, што су се почели водити г. 1753. по налогу митрополита Ненадовића — дели се на два дела, у првом су уврштени постриженици манастира Хопова и накнадно су уведени из другог којег протокола, и тај протокол, што се почео водити 1753., неки постриженици већ од год. 1706. па на даље; а у другом делу протокола уписани су умрли и ту почиње годином 1748.

Исти Герасим Радосављевић био је постриженик манастира Хопова, па за чудо није уврштен у броју постриженика хоповских

Из тих записа протокола хоповског и шишатовачког имамо ове податке за животопис Герасима Радосављевића. Беше родом из Славоније из села Кобаша. Служио је при епископу славонском Никифору Стефановићу (1722 до 1743.), и беше питомац његов; а по смрти владичиној беше код наследника му епископа Софронија Јовановића (1743—1757.) егзархом његовим у Осеку. По смрти епископа Софронија Јовановића беше у истој тој служби егзархској код архиепископа и митрополита Павла Ненадовића (1749—1768.) и то у Осеку; а по смрти пак Ненадовићевој беше неко време у истој тој служби егзархској и код митрополита Јована Ђорђевића (1769—1773.). Год. 1770. априла 1. на велики четвртак произведе га митрополит Ђорђевић за архимандрита манастира Хопова. Год. 1771. пошље га митрополит Ђорђевић по сремској епархији — по протоколу шишатовачком — да побира приход митрополитски, а по протоколу пак хоповском „послат бысть отъ Архіепископа по сремской епархіи нѣкую наредбу по указу царскомъ съ єдинимъ солгабировомъ чинити.“ На томе путу, разболи се у селу Шуљму од пришта у грлу, свршивши у манастар Шишатовац, где се одмах први дан по доласку му исповеди и причести светих тајни од тадашњег архимандрита истога манастира Поповића, те пошто „фелчери никоимъ образомъ помоћи не могли єму, и тако 4 дни свеликомъ муком 24 сата немъ био мучно се“ — пресели се из овога у вечити живот 5. марта 1771. у 50 години живота свога и би

сахрањен у манастиру Шишатовцу у капели св. апостола Петра и Павла, што се налази у гробљу манастирском.

При опелу и спроводу његову учествоваше многобројан народ и велики број свештенства обојега реда, те се поимење од свештенства спомињу: архиепископски придворни: *Јован Јовановић* протосинђел и *Данило Богдановић* егзарх; на даље од манастира Гргетега два брата, од манастира Врдника *Спиридон* игуман са једним братом, од манастира Јаска игуман *Теодосије*, од манастира Бешенова два брата, од манастира Привине Главе *Данило* игуман, *Јосиф* протопрезвитер шидски, *Марко* протопрезвитер нештински, свештенства манастирског и из околних села педесет два; у паради 24 свештеника и 4 ђакона, а на челу им архимандрит шишатовачки Вићентије Поповић.

Од фамилије имаћаше рођеног брата Николу оберлајтнанта у регименти Палфиној.

На свирци наређо је био, да се у Шишатовцу сахрани и „успомену писатиса 100 форинти; а манастиру пак Хопову, по стрицу своме, оставља књиге и „одћање“ за спомен.

Приопћио **Митрофан Шевић**
архимандрит хоповски.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Св. Архијерејски Синод**) Седницама св. Архијерејског Синода, које су држане прошле недеље, а довршене у среду, присуствовала су сва господа високопреосвештени епископи, под председништвом Његове Светости, преузвишеног господина патријарха *Георгија*. Св. Синод обавио је избор епископа обудовљеној дијецези Будимској, и свршио више важних послова, који се тичу црквених и црквено-просветних потреба наших.

(**Школски Савет**) сазван је у седнице за 9. (21.) децембар о. г.

(**Саборски Одбор**) сазван је у седнице за 11. (23.) децембар о. г.

(**За протопрезвитера**) Плашчанског изабран је г. *Сава Касановић* конзисторијални бележник у Плашком. На дан св. Архаћела о. г. благоизволео га је произвести на степен протопрезвитера високопреосвештени господин епископ Дијецезан *Михаило Грујић*.

(**Неженљен свештеник.**) Професор Богословије г. *Милутин Јакшић*, о чијем рукоположењу јављамо у званичном делу, примио је свештенички чин без претходног ступања у брак. Г. Јакшић је трећи код нас пример неженатог свештеника. Год. 1887. рукоположени су за свештенике неженени: данашњи високопреосвештени господин епископ Горњо-Карловачки *Михаило* и окружни протопрезвитер Плашчански г. *Сава Касановић*.

(**Григорије Николић**) искушеник манастира Хопова и свршени питомац монашке школе у манастиру Хопову, који је пре ступања у први разред монашке школе 1893—4. шк. године претходно свршио четири разреда основних школа у Иригу и по том провео шест година као манастирски ђак у ман. Хопову, ступио је у истом манастиру у недељу 23. новембра (5. дек.) о. г. у монашки чин, те га је по претходно добивеној дозволи и архипастирском благослову Његове Светости преузвишеног господина *Георгија Бранковића*, православног архиепископа карловачког, митрополита и патријарха српског, истога дана на светој божанственој литургији постригао у чин мале схиме високопречасни господин архимандрит хоповски Митрофан Шевић, под монашким именом *Георгије*. Нови монах Георгије већ је трећи, који је замонашен од осморице свршених питомаца 1896—7. шк. год. новоотворене монашке школе у манастиру Хопову. —ћ.

(**Прелазак у св. Православље**) Из Чепина нам јављају: да је на дан св. Архаћела, баш на храмовни тако дан, прешла у св. Православље, из римокатоличке вероисповести, девојка Варвара Раух. За кратко време ово је четврти прелаз у Чепину из римокатоличке у православну вероисповест.

(**Бугари би хтели Хиландар.**) Жички епископ Сава посетио је 13. новембра о. г. манастир српски Хиландар на Светој Гори, те упутио тамошње братство, да има живети и радити се по правилнику св. Саве. Калуђери — Бугари, који су неком узурпацијом заузели Хиландар, дрско одговоре епископу Сави, да је Хиландар бугарски манастир те по томе, да ни епископ Сава, нити Срби немају никаквог права располагања у том манастиру; шта више упуте епископа Саву, да се уклони из Хиландара. Овај је све то јавио Њег. Високопреосвештенству митрополиту Србије господину Михаилу и замолио га за даља упутства; која још нису позната. Но међутим су бугарски калуђери у Хиландару пошли и даље у намери својој, да Хиландар сасвим бугаризују и себи присвоје. Позваше наиме бугарског кнеза Фердинанда, да дође у Хиландар и од њих га прими у бугар-

ску властитост. Чувши то краљ Србије Александар I. позвао је одмах бугарског дипломатског посланика у Београду Георгијева и јавио му: да би походу кнежеву у Хиландар сматрао особном увредом против себе. — После ове Краљеве најаве, кнез бугарски неће походити Хиландар, а сигурно ће се и тамошњим узурпаторима бугарским окретати рукави.

П О З И В

на конституирајућу главну скупштину акционара „СРПСКЕ ДЕОНИЧАРСКЕ ШТАМПАРИЈЕ У ЗАГРЕБУ“

која ће се одржати

дана 24. (26.) децембра 1897. год.

у Загребу, у Гранд-хотелу, Илица у 10 с. пре подне.

Дневни ред:

1. Избор тројице акционара за прегледање рачуна и констатирање да је основна главнина од 50.000 фор. уплаћена.
2. Установљење друштвених правила.
3. Закључак о конституисању друштва.
4. Подјељење разрешнице осниваčком одбору.
5. Избор управног и надзорног одбора.
6. Закључак о куповини и преузимању „Српске штампарије у Загребу“, њезином накладништву и осталим пословима.

Загреб, 20. нов. (2. дец.) 1897.

Осниваčки Одбор.

П. н. господину

ЛУДВИКУ ТАУШУ

хришћанско позлатарски атеље за срп. прав. цркв. уметност

у Новоме Саду.

Потписани наредио је код Вас једну школску Заставу (барјак) од тешке бијеле јапонске свиле, који је успомени пок. Лазара В. Трифковића трговца из Пријавора намјењен, а од Срба православних грађана, свештенства и тежака, напоји српској школи приложен.

Исти је барјак тако лијепо израђен, да нас је његова љепота чисто задивила. Иконе св. Саве и св. Ћирила и Методија, израђене су на њему по чисто православном типу; а особито на широкој српској тробојници извезена златом 104 слова ремек су дјело израде, те се дичити можете, да сте такав умјетник и вјештак у овом послу, што Вам све на част као стручњаку служити може.

Ради тога, што сте поднуно све приложнике са израдом реченог барјака задовољили, налазим се побуђеним Вама овим изрећи најтоплију захвалност и признање.

За приређивачки одбор

У Пријавору 30. Септембра 1897.

Председник:

Л. Ј. ОПАЧИЋ свештеник

администр. протопрезвитерата.

†

Јавна захвалност

Приликом смрти мога незаборављеног супруга

Јована Лазаревића

указано ми је, на места и са стране, и усмено и писмено, толико милостиво и пријатељског саучешћа у мојој тешкој жалости, да се у велико побуђеном осећаю, да јавно дадем израза својој дубокој захвалности и сталном признању.

Пре свега одајем тронутим срцем и благодарном душом, уз скромно целивање свете архипастирске десинице своју најдубљу захвалност Његовој Светости, преузвишеном господину патријарху и митрополиту **Георгију Бранковићу**, који је милостиво снисходно предложити високославном Патронату српске вел. гимназије Карловачке, да ми високости Патронат писмено израз саучешћа приликом смрти мога незаборављеног супруга, као куратора исте велике гимназије.

Захваљујем од свег срца високопречасној господи протојерејима: *Јовану Вуковићу* ректору богословије, *Василију Константиновићу* гимн. патрону, *Јовану Јеремићу* уреднику „Срп. Сиона.“ пречасној г. г. јерејима: *Димитрију Бранковићу* синђелу, *Георгију Поповићу* надлежном пароху, *Јовану Живковићу* проф. богословије, *Стевану Јовићу*, *Павлу Машировићу* гимн. катихети и г. јерођакону: *Данилу Пантелићу*, који су наволели при тужном свештенодејству опела учествовати и тим својим одликовањем тугу нам блажити.

Захваљујем најтоплије славном професорском збору наше Карловачке гимназије, који је изнијео корпоративно са свима својим ученицима, заједно са ученичким потпалим ликом при опелу и пративи учествовати, а поимење благодарим велеученом г. професору *Светиславу Кољировићу*, који је онако дирљиву и утешну беседу изговорио у саборној цркви над одром покојникових.

Захваљујем не мање уредно славном збору гимназијских старатеља, управном одбору Сремско-Карловачке Задруге за међусобно помагање и штедњу, па и осталим месним корпорацијама и појединим оданим и грађанима и пријатељима мога незаборављеног супруга, који су наволели, било личним учешћем и пошћењем покојника до цркве и до гроба, било писменом најавом, било мотањем венца на одар, било место венца предлагањем новца месној потпаражетву на раздељење међу месну сиротињу — изјавити своју наклоност и љубав према покојнику, те тиме и мој и целе породице тугу ублажити и утехе нам прибавати.

Свима и сваком, који се овом тужном приликом мога незаборављеног супруга сетише, нека је од мене топла и уредна захвалност.

У **Ср. Карловцима** 15. (27.) Новембра 1897.

Зорка удова **Лазаревић** рођ. *Савчевић*

у име своје и целе ожалошћене породице.

НОВО ИЗДАЊЕ
ПРВЕ НАСТАВЕ У ВЕРИ
од П. Т. Букићевића.
Приређено према одлуци св. Синода од 29. јунја 1897. бр. С. 30.
изашло је из штампе, што се овим часном свештенству и господи учитељима до новољног знања ставља.
Панчево, 15. новембра 1897.
Књижара Браће Јовановића.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад бр. Е 1579. II. 79 ex 1897. 214 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Према решењу славне епарх. скупштине поново расписује се стечај на место епархијског бележника у Вршцу са годишњом платом од 600 фор. авр.

Молитељи, који треба да имају богословску и правну спрему и да мађарским језиком потпуно владају, нека поднесу своје правилно снабдевене молбе потписаној власти до 20. децембра по старом календару ове године.

Епархијска управа вршачка.

Ад бр. Е. 1579. II. 79 ex 1897. 215 1—3

С Т Е Ч А Ј.

На место епархијског прегледача рачуна са годишњом платом од 600 фор. авр.

У књиговођству потпуно извежбани молитељи нека се пријаве до 20. децембра ове године по старом календару.

Епархијска управа вршачка.

Ад бр. Е. 1579. II. 79 ex 1897. 216 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на место епархијског одветника у Вршцу са годишњом платом од 300 фор. авр.

Оспособљени одветници нека се пријаве до 20. децембра по старом календару ове године.

Епархијска управа вршачка.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 212 2—2

Дана 4. (16.) децембра т. г. у 9 сахати у јутру издаваће управа манастира Војловице своју риболов „Тополу“ на 3 или више година на јавној дражби у манастиру.

Лицитациони услови могу се у свако доба кодманастирске управе увидити. Пићманлук 10% од извикане цене.

У манастиру Војловици 17. (29.) нов. 1897.

Управа манастира Војловице.

Ад Е. 1368 I. 189. ex 1897. 211 2—3

С Т Е Ч А Ј

На парохији V. разреда у *Великом Средишту*.

Интеркалар траје до 8. (20.) јуна 1898., а рок пријављивању 21. децембра о. г. по ст. к.

Епарх. конзисторија вршачка.

Бр. 472. ex 1897. Еппо. 359. 206 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај на учитељско место у срп. нар. вероисповедној мешовитој школи у Кетфељу са следећим беривима: *четири стотине фор.* у готовом, *четири хања земље* (на коју учитељ пореза плаћа) и 3 хвата дрва уз слободан стан са две собе, кујне, подрума, коморе итд.

Компетовати могу само они, који су с успехом свршили срп. нар. вероисповедну учитељску школу у Сомбору, те који добро владају мађарским језиком.

Прописно провиђене молбенице имају се управити на месни срп. нар. вер. школски одбор у Кетфељу.

Рок стечаја траје од првог увршћења овог огласа у „Срп. Сиону“ *шест недеља*.

Из седнице епарх. школ. одбора држане у Темишвару 5. (17.) новембра 1897. године.

Школски Одбор.

С Т Е Ч А Ј. 207 3—3

На упражњено место учитеља и учитељице при четвороразредној одељској мушкој и женској школи срп. пр. вероисповедној у Пирошу овим се стечај отвара.

Плата је учитељу и учитељици посебице: 300 фор., за пофторну школу 40 фор., за писаћи прибор 5 фор., за огрев 21 фор., учитељ ужива стан у парни без подрума, а са пространом баштом, учитељица пак у име станарине 50 фор. За неповољство и са овим скопчане дужности, као састављање црквено-школских рачуна и др. имаће изабрани учитељ 30 фор., од укопа 75 нов., од парастоса 50 нов. где позван буде. Осим тога учитељ ужива 3904□ оране земље, на коју све терете сносити има, пошто је пак ова земља решењем општине црквене општине, за ону економску годину под закуп издата, то ће изабрани учитељ припадајући му део добијати у месечним оброцима у напред.

Како учитељ тако и учитељица обвезани су школ. уредбом прописане предмете предавати, децу у црквеном појању а учитељица још и у ручном раду обучавати, учитељ пак за десном певницом свагда појати.

Компетовати могу само они, који су сомборску учитељску школу са успехом свршили и беспрекорног су моралног владања. Жеља је општине да учитељ буде ожењен учитељицом, што ће се при избору јако у обзир узети, и они имају првенство, те буду ли изабрани, у том случају станарина учитељице од 50 фор. отпада.

Ваљано инструисане молбе, ваља најдуже до 14. децембра 1897. по ст. кал. школском одбору општине пирошке послати.

Из седнице школ. одбора држане у Пирошу 6. новембра 1897. год.

Јован Шијачки
председник.

Бр. Ек. 279. ex 1897. 208 3—3

СТЕЧАЈ

расписује се на парохију II. разреда у Тржићу, протопрезитерата плашчанскога

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 31. децембра о. г. по старом календару.

Из седнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 6. (18.) новембра 1897.

Михаил
Епископ.

Ad E. 1605. I. 177. ex 1897. 210 2—3

СТЕЧАЈ

На место систем. парох. помоћника са платом V. разреда у *Ченти*.

Компетенти нека се прописаним начином пријаве до 21. децембра о. г. по ст. кал.

Епарх. конзисторија вршачка.

СТЕЧАЈ

212 2—3

На упражњено учитељско место у Мехали код Темишвара овим се расписује стечај: плата је 500 фор. за писаћи прибор 10 фор., за школску послугу 24 фор., за повторну школу 40 фор., 6 хвата дрва од којих су 2 хвата за школу, 4 и по јанаца земље и башта ван села, на које учитељ порезу и све општинске трошкове плаћа. Од великог погреба где буде позван 1 фор., од малог 50 нов., слободан стан у школском здању од 3 собе. кухиње, подрума и шупе.

Изабраном учитељу у дужност спада све по закону прописане предмете предавати, дечу у црквеном појању учити, при сваком богослужењу, као и у време поста при пређеосвећеној литургији и часовима певницу држати.

Уз ту плату дужан је ако се оснује певачко друштво као коровођа њим управљати и чланове певању учити, при свакој одборској и општинској седници као и у школском одбору перо водити, и црквене рачуне концем године састављати.

Компетовати могу само оспособљени учитељи, и који су и из мађарског језика испит положили.

Молитељи нека се обрате са инструјисаним молбеницама и документима на председништво. Рок стечаја траја ће од првог увртења шест недеља. Пошто се тражи добар певач то нека изволе молитељи бар један пут доћи и у овдашњој цркви појати, јер ће такови као и они који су вешти музици имати првенство.

Из одборске седнице срп. правосл. школске општине држане 16. (28.) новембра 1897. год. у Мехали.

За неровођу:
Иван Брашован

Сава Игњија
пк. председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично уређено звоњење, проширено са круном од кованог гвожђа, тако уређеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушцима провиђена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на више има увек готових на стоваришту.

52 15— Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 50.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 7. декембра 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Св. Архијерејски Синод православне српске Митрополије Карловачке благоизволео је досадањег привременог професора на православном српском Богословском Училишту јереја Милутина Јакшића именовати сталним професором на истом училишту.

Високопреосвештени господин епископ Горњо-Карловачки Никанор Грујић благоизволео је пароха у Муњави, јереја Милутина Вукелића, одликовати црвеним појасом.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Организациони штатут

православне романске цркве у Угарској и Ердељу.

(Свршетак)

Чланак II.

Митрополијска конзисторија.

§. 158.

Митрополијска конзисторија је највиши управни и правосудски орган у целој црквеној области.

§. 159.

Митрополијска конзисторија састоји се из:

1. митрополита као председника,
2. епархијских епископа,
3. извесног броја почасних приседника, које сабор између одличних црквених и световних лица изабере.

§ 160.

Ова конзисторија дели се на три савета, наиме:

1. ужи црквени,
2. школски, и
3. старатељски савет.

§ 161.

Сваки савет у свом делокругу решава самостално под општим именом „митрополијска конзисторија".

У сваком савету председава митрополит — а у случају препреке најстарији епархијски епископ.

§ 162.

Избор председника, ма за који савет, обавља народно-црквени сабор на начин, који је у § 116. у погледу избора конзисторијалних приседника прописан, и на време у истом параграфу одређено.

У ужи црквени савет бирају се шест приседника искључиво из свештеничког реда; у школски и старатељски савет пак такође по шест приседника, но у једној трећини од црквених, а у две трећине од световних лица.

У §. 112. наведене препреке, које из крвног и тазбинског сродства проистичу, имају се и код ове конзисторије пред очима држати.

§ 163.

Код митрополијске конзисторије (црквеног савета) поставиће се и бранилац брака.

Бележничке и све писмене послове врши код сва три савета један тајник и потребно писарско особље.

Најпосле постави ће се један фискал, који је уједно и бранилац брака.

§. 164.

Тајника и фискала бира митрополијска конзисторија у пленарној седници апсолутном већином гласова присутних чланова од сва три савета. Бранноца брака као и писарско особље именује митрополит.

§. 165.

У §. 120 садржане одредбе важе и за особље ове конзисторије.

§. 166.

Међу послове ужег црквеног савета спада коначно решавање оних предмета, у којима се призив може уложити и у којима је призив уложен.

§. 167.

Позив је школског савета: да управља општим школским пословима целе митрополијске области, да одржава јединство и једнообразност у школским и вероисповедним установама митрополије, и најпосле да коначно решава у оним дисциплинарним стварима професора и учитеља, у којима је призив против решења епархијског школског савета уложен.

§. 168.

Позив старатељског савета односи се на руковање оних фондова, који, као такови, припадају митрополији.

Одредбе, које се односе на епархијски старатељски савет, меродавне су и за овај савет.

§. 169.

Сваки савет решава већином гласова. У ужем црквеном савету барем шест, а у друга два савета осим председника бар по четири члана имају присуствовати.

§. 170.

Пленарна седница митрополијске конзисторије састоји се из оних чланова појединих савета у колико ови чланови због отсутности или због којег другог узрока нису препречени суделовати.

Пленарна конзисторија бира тајника и фискала и чини све што је потребно у погледу сазива народно-црквеног сабора и избора саборских посланика.

Чланак III.

Архијерејски синод.

§. 171.

Архијерејски је синод састанак епископа под председништвом митрополита, у којем се расправљају црквене, духовне, верске и веронаучне ствари.

§. 172.

Митрополит је дужан сазвати архијерејски синод сваке године једаред, а епископи су дужни у синоду учествовати.

§. 173.

За ваљаност решења архијерејског синода потребно је, да је синод од митролита сазван, и да су у синоду епископи учествовали.

§. 174.

Послови су архијерејског синода:

1. Каноном испитивању подвргава епархијским синодом изабраног епископа;

2. расправља сва питања о вери, светињама и обреду, те их у смислу канона решава;

3. саветује се и решава о побожности и моралу митрополијског свештенства и народа;

4. саветује се о веронаставним и васпитним заводима ради унапређења њихове сврхе и науке;

5. саветује се о способности оних лица, која се за свештенички чин спремају, и о томе подноси извештај и народно црквеном сабору у тој цели, да се потребна сред-

ства узајамном сагласношћу црквене управе и народа испослују;

6. чува црквену автономију и брани ју против сваког покушаја, који би миру и свётињи цркве загрозио.

Крајњи додатак.

§. 175.

Званичан језик је у свима црквеним, школским и закладним пословима — уз одржање у крепости §. 9. зак. чл. 9. од 1868. — како изнутра тако и с поља романски језик.

§. 176.

Овај организациони штатут ступа у крепост одмах по обнародовању.

Када овлашћујемо Нашег угарског министра богочасти и јавне наставе, да ову Нашу одлуку спроведе, нарочита Нам је воља, да се Наше највише надзорно право у пословима православне цркве у пуној мери очува, као и право општег законодавства у наставним пословима неповређено одржи.

У Шенбруну 28. маја 1869.

Фрања Јосиф с. р.

Барон **Јосиф Етвеш** с. р.

Проповед

у недељу Самарјанке.

Јеванђеље по Јовану гл. 4. ст. 5—43.

(Текст Јеванђеља на српски.)

Драгоцени спомен доброте срца, човекољубља и мудрости Господа нашег Исуса Христа јесте данашњи разговор његов са женом Самарјанком на Јаковљевом студенцу! Заиста, кад посмотримо начин и пут, који је Спаситељ за живота свога употребљавао, само да што достојније, душевне и праве поштоваоце Бога васпита. Дивити се морамо оној божанственој нади његовој, која је још тада испуњавала душу Богочовека, као и средствима, којих је примена изазивала онакав преображај у свету. „*Ко пије од воде, коју ћу му ја дати, не ће ожеднети до века; него вода, што ћу му ја дати, биће у њему извор воде, која тече у живот вечни.*“ (Јов 4—14).

Сваки увидети мора, да је Спаситељу, када је горње речи рекао, лебдио пред очима цео човечански род са његовим највишим и најузвишенијим душевним потребама. Земаљском и божанственом материјом обрађени човек, овај двоструки створ, који има и две постојбине, два царства, једно, које види и осећа, а друго, које само замишља, дакако, да као такав мора имати двојаких потреба... Потребе једне за које се стара земља да човека задовоље, али и потребе, које, пошто су духовне природе, само се духовним путем и постићи могу. Све донде док човек себе потребама тима не задовољи, сличан је жедноме, који ужоран тражи извор, који би га освежио. Али и ове душевне потребе, оне нису, као што је познато, ни близу једнаке природе и величине и обима; има потреба, које рад подизања дух црпи са извора људског знања и вештине и жељ своју употребом свога знања, искуства и проналаска на основу свог образовања и мишљења задовољава. Али има још једна врста жеђи, која је узвишеније природе, има узвишених потреба духа човекова, које само на највиши и најчистијег извора, који је надземаљског порекла, црпети могу. Човек, тек што је прво доба узраста достигао, и дух природе његове у њему делати почео, упознаје своје више опредељење, уверава се, да се у њему два света, видљиви и невидљиви сударају.

На који је то извор, са кога сваки по својој потреби црпети може, да жеђ своју загаси? Који је то закон, по којем ми у разним фазама живота нашег себе и потомство своје крепимо и снажимо? Хришћанство је то, Христова спасоносна вера је извор тај, која је по тексту данашњег св. Јеванђеља, *извор вечног живота*.

Духовног човека највиша потреба и пожуда — шта је? С правом запитати можете ви, љубазна браћо, и тражити јасног и чистог обавештаја. — *Истина* је то — истина која дух човечји крепи и снажи, која вољу добру придобија, доноси му у подузећу и намерама сигурности и добру вољу, која ге лишава несносног сумњичења и протусловља, укроћује немир. Кад не би ово био смер, за што би онда Христос говорио: „*Ја сам рођен и дошао да вам покажем истину*“ (Јов. 4—5). А ко би у безумљу своме хтео да запита: „*шта је то истина?*“ томе доиста онда највиша душевна потреба човечја није јасна и

осетна. Па ако је истина највећа потреба, то је онда *Христова вера и његово „Јеванђеље* онај благодетни спасоносни извор, који душевне и телесне потребе човечје задовољава. — Која друга вера на свету, која школа мудраца и филозофа кадра је поднићи се тиме? Све оне истине, које нам се у св. Јеванђељу казују тако су јасне, да у њих нико посумњати не може.

„*Ми знамо, коме се молимо*“, можемо с Христом рећи, — ми знамо коме, шта и зашто верујемо! Јасна и неоспорна мора бити истина у коју сваки верује. — Као год што је лебац, који свс храни, и вода, која сваког освежава, сваком телу потребна, тако се исто и душевна храна и душевно пиће, које ми са извора вере наше црпимо, мора са сваком уредбом слагати. А не иште се надуто знање; не тражи се мртво признање, не проста сигрячка, не ваздушан појам у плиткој памети људској, који му је неко време угодан, те га у слатким земаљским сновима љуљушка, те заборавља онај други свет, а навикава га да му молитва као празне речи прелећу преко усана. Није то сврха вере наше. Већ она хоће, да од нас створи разумне, достојне и праве поштоваоце Бога. Чујте, браћо, како данашње св. Јеванђеље учи: „*Иде време, и већ је настало, кад ће се прави богомољци клањати оцу духом и истином, јер отац хоће таковпх богомољаца*“ (Јов. 4—23). — Јест. вера нас васпитава за разумна створења; жива вера наша чини нас људима; вера хоће од нас да створи достојне поштоваоце Бога, који му се моле духом и истином. Зато је Христос по данашњем тексту рекао: „*сваки ко пије од ове воде, коју ћу му ја дати, не ће ожеднети до века*“ (Јов. 4—14). С тога нас на другом месту позива речима: „*Ко је овде жедан, тај нека приступи мени и нека пије; а ко у мене верује, од тога ће потећи вере живе реке*“ (Мар. 5—10). — А и ја вам велим, да вам вера само угушује зле пожуде и мисли у вама, те исповедити морате, да се ни на коју страну обраћати не можете, до на извор вечног живота. Нигде на другом месту, у другом чему, нема спасења, само у нашој вери, па ма и сами анђели проповедали друго јеванђеље од нашег.

Да се ове наше тврдње — праве и сопствене речи Христа Спаситеља нашег — оснивају на извесној претпоставци, ко од вас сме и може посумњати? Ако су речи ап. Павла (Кор. 2—14.): „*Телесан човек не разуме што је од духа божјег, јер му се чини лудост и не може да разуме, јер треба духовно да се разгледа*“, ако су ове речи основане, то да како да телесан човек учење и науку вере своје не може да поими и цени. То онда по себи излази отуд:

а.) да се људи духовно образовати морају, да могу упознати праву веру. „Прави духовни поштоваоци су они, који се моле духом и истином. „*Бог је Дух!*“ Хоћете ли, браћо, да му се молите, то молитве ваше морају бити њега достојне, треба да му се молите — духом и истином. А колико њих имаде, који Бога само устима и спољним неким знацима славе и величају? Зар их мало данас има, који су се одали телесним сластима и уживањима само, на презревши веру своју, уједно изгубили уверење о њеној спасоносној моћи, те су из привидне вере у безверје прешли. Зар се из примера данашњег доба не уверавамо, да слабо и болесно човештво, које телу више места даје, него души, те веру своју преобрће, напушта и оналожавана? То су они, за које апостол Павле вели: „*Да им је Бог света овог ослепио разуме неверника, да им не засветли видело Јеванђеља славе Христове, који је обличје Бога*“ (II. Кор. 4—4). Као год што се сваки човек духовно све више уздизати мора, тако се исто захтева:

б.) да се и сама вера све више и више освећује, да се она свето схваћа, ако је Хришћанин рад, да све своје потребе задовољи. Јер у одећи и судовима лежу њене истине; у таквим судовима пружио је божанствени Учитељ своје небесно пиће савременицима својима; одевени одећом благодати носили су и распростирали апостоли његови његово благо широм целога света, од апостола примише рукоположени свештеници, служитељи и војници Христови науку и распростирали је даље; на уста њихових примаше људство поуке у вери и закону. Многи су чврсти и стални остали у својој вери, али је многи данас и говором и понашањем доказао, да није прави Хришћанин. Јер човек, који више на пусте речи и празнин осећајима верује, него духу своме; човек, који се робски свом болесном телу и уму подаје, такав, да како, да није прави поштовалац Бо-

га. Дух је, који човека оживотворава, а тело није од користи, реч само убија, а који речи обожавају само, ти духовно пропадају. Вера не треба да је само у речима, већ жива, у духу и истини, јер дух, који речима душе, може једино живот човека задовољити.

Бива ли све ово што рекосмо, то се онда можемо надати:

а) *да ће вера Христова једино побеђивати свет и на даље.* А и која друга вера могла би задобити свет? Да ли застрашена и несносна религија Мојсијева, која, и ако о једном правом и истинитом Богу учи, ипак је све остало основано на људском уму. Време је њу већ давно избрисало и осудило! Спасење више никада не ће поникли од Јудејаца. Или можда лажна слика Мухамедова, која вера, у место да дух човечји уздиже и освећује, она га на против тупи и везује роиским ланцима слепог сујеверја, те сласти и свако уживање баш одржава? О! Ову ће време већ осудити и сбрисати! Или сањарије и мудровање светских мудраца, који природу претварају у Бога, који хоће да створе Христианство без Христа, — слику без душе — што је све плод њиховог болесног ума и фантазије, гадног самољубља? О! Ови нам копају и буше *бунаре, у којима воде нема!* Христианство са њеним истинитим и божанственим начелима и опет ће победити и овај слободни либерализам, који се данас у свету одомаћио. Христианство ће и надаље служити човештву као извор вечнога живота. Наступиће најпосле и то време, када ће се прави богомољци молити и клањати Оцу духом и истином! С тога се крепимо,

б) надом, да ће права и истинита вера Христова, да ће једина, света саборна и апостолска црква наша одржати победу над свима другим црквама, над сваком другом вером и учењем. Као год што су се у доба Христово — по сведочанству данашњег Јеванђеља — препирали о месту где се ваља Богу молити, тако се исто у сва времена поједине вероисповеди бориле о ово или оно своје начело, које се односи на спољну самоуправу, на форму и облик. Препирало се и препире и данас још је ли вода у одводним судовима чистија и боља, или она, која непосредно тече са извора, па свака страна више и више тврди: *„Овде је Христос!“* Ми, браћо, као православни Христиани, имамо непосредне са правог извора текућу воду живота: Јер је наша црква православна. А православном зове се с тога, што се у њој сачувала у целости и задржала до данашњег дана истинита и права вера. Но бива на жалост и код нас, да нам се извор тог нашег живота замути, да појединци напуштају тај прави и истинити извор, заборавс своју св. православну веру, на траже да загасе жеђ своју на туђем, лажном не правом и нечистом извору. Јест, браћо моја православна, има и међу нама таквих заблуделих синова, који мрак више љубе од светлости, који мутну и нечисту воду претпостављају чистој и свежој води; који прљавим судовима и лажној науци више верују, него своме чистом истинитом, јасном и бистром извору вечног живота. Па да ли се црква православна чега бојати мора? Историја, та учитељица живота, даје нам на то одлучног одговора: Не! Јер било је и биће одметника, било је и биће јереси свакојаких, било је и биће борбе светских власти са духовним светом, било је и биће покушаја претапања, али све то ништа не помаже, јер светлост побеђује мрак, истина надвлађује лаж. За то ви, браћо, који сте верни и одани синови свете наше православне цркве, не малакшите, не двоумите. Већ приступајте одано и од сада нашем чистом и истинитом извору! Крепећи се Срби са тог извора, ето, и држали се кроз толика тешка и бурна времена. Наша је вера само онај извор, са кога тече живот вечни. Чувајте тај извор — *веру вашу!* Кад год сте жедни приступајте са правом искреном побожношћу томе извору, те крепећи се и снажећи се водом са вашег извора, старајте се и паштите се, да се тако снажни, чврсти и крепки одржите до последњег издисаја вашег. Амин!

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станимир** парох.

(Наставак.)

У старославенском преводу „тројичан дан“ назива се; „**день пѧтьдесѧтный**“ „Тројичан дан“ је, дакле, празник, који се црквеним језиком назива „**пѧтьдесѧтница**“ или „**сошествїе стаго Дха**“, који се српски назива „Силазак св. Духа“ или краће и обично „Духови.“ Да су „Духови“ — „тројичан дан“ сведочи песма црквена, која се тога празника у св. цркви поји, и у којој се св. Тројица

слави, а које почетак гласи овако: „Ходите људи, да се поклонимо тријичноме божанству, Сину у Оцу, са светим Духом . .“ (Стихира на „Слава и нынѣ“ и то на „Господи воззахъ“).

Да су наши „Духови“ тај „тројичан дан“ казује и немачки превод, коме се тај дан, и односно тај празник назива: „Pfingstfest“, а то је празник „Духова“. Казује то и превод на мађарском језику, где се тај дан и празник назива: „Pünkösi napja“; а то су и опет наши „Духови“.

Ако већ наши српски назарени у „празнику тројична дне“ не могу и неће да виде наших „Духова,“ али се је чудити, да немачки и мађарски назарени не ће ништа да знаду о том великом празнику хришћанском, кад се у њиховом преводу св. писма „тројичан дан“ назива баш оним истим именом, којим се код њихових сународника тај хришћански празник назива. —

Но да баш и наши српски назарени знати и уверени бити могу, да је „тројичан дан“ празник, који св наша правосл. црква под именом „празника силаска св. Духа,“ или „Духова“ прославља — ево доказа. —

Сказив једном приликом у мене св. писмо са упоредним (паралелним) местима неки се од овдашњих назарена похвали, да имају и они таково св. писмо „с цитацијама“; те ако не знају, а ради би били знати, какав је и чији је то „празник тројична дне“: онда ће их те „цитације“ томе научити. У „Делима апостолским“ у глави 20-тој, а стиху 16-ом крај назива „тројичан дан“ — „цитација“ упућена на „Дела апостолска“ главу 2-го стих 1-ви На да прочитамо како тај 1., тако и следећа 3 стиха те 2. главе: „И кад су навршили педесет дана бијаху заједно сви апостоли једнодушно. И у једанпут постаде huka с неба, као духање силнога ветра, и напуни сву кућу, где сеђаху; и показаше им се раздељени језици, као огњени; и седе по један на сваког од њих. И напунише се сви Духа светога, и стадоше сви говорити другијем језицима, као што им Дух даваше, те говораху.“ Празник „тројична дне“, који се у „Делима апостолским“ гл. 20. ст. 16 спомиње, описује се у прва четири стиха. 2. главе исте књиге; а у тим се стиховима — као чусмо — описује „Силазак светога Духа“ на апостоле у виду „огњених језика“. А то је догађај из живота првих дана цркве Христове, а који догађај слави св. наша мати црква о празнику „Силаска св. Духа“, или „празнику Духова.“

„Празник тројична дне“ је дакле, „празник силаска св. Духа.“ Ето нам јасна и громогласна доказа из св. писма, да је у првим данима цркве Христове било празника, или бар да је био један празник, празник силаска св. Духа“.

Рекосмо већ, да би нам доста било, да на основу св. писма покажемо и докажемо, да је у првим вековима цркве Христове био ма само и један празник, па да се увиди и призна лажност назаренског учења о томе, да у цркви Христовој празника бити не сме, те ни било није. Но ми ћемо поћи још даље, те ћемо показати и доказати, да је морао постојати у цркви Христовој још један празник. —

Чусмо већ, да је Дух свети у виду „огњених језика“ сишао на апостоле, „кад се навршило педесет дана“. Питање је сад; од када се „навршило педесет дана“? какав је важан догађај служио као граница, или као полазна тачка при рачунању времена тога?

На то питање не налазимо одговора у другој глави „Дела апостолских“; али га налазимо у првој глави исте књиге: „Пред којима (т. ј. апостолима) и по страдању своме показао себе жива многим и истинитим знацима, и јавља им се четрдесет дана, и говори о царству Божјему“. (ст 3.) И овде се, дакле, броје дани, те је набројано четрдесет дана; а ти дани започињу се бројати од онога дана када је Христос „по страдању своме показао себе жива апостолима, које изабра“ (2.) А који је то дан? „А по вечеру суботном на освитак првога дана недеље дође Марија Магдалина и друга Марија да огледају гроб. И гле земља се затресе врло; јер анђео Господњи сиђе с неба, и приступивши одвали камен од врата гробних и сеђаше на њему. . А анђео одговарајући рече женама: не бојте се ви; јер знам, да Исуса распетога тражите. Није овде; јер устаде, као што је казао. Ходите да видите место, где је лежао Господ. Па идите брже, те кажите ученицима његовим, да је устао из мртвих.“ (Мат. 28., 1, — 7.) „А кад би у вече онај први дан недеље, и врата бијаху затворена где се

бијаху ученици његови скупили од страха Јеврејскога, дође Исус и стаде на среду и рече им: мир вам. И ово рекавши показа им руке и ребра своја. Онда се ученици обрадоше видевши Господа." (Јов. 20., 19.—20.)

Догађај, дакле, од кога су апостоли стали рачунати време; дан, од кога су апостоли отпочели бројати и оних 40. као и оних 50 дана јесте — дан васкресења Христова из мртвих. —

На ако је силазак светога Духа за ученике Христове био важан и радостан догађај; ако је дан силаска св. Духа у првој цркви Христовој био и бити мора „празничан дан", дан радости и весеља духовног: онда је, свакако, и васкресење Христово морало бити за ученике Христове, ако не још и више, а оно бар толико исто важан и радостан догађај, као и силазак св. Духа; ако је већ дан силаска св. Духа био и бити могао празничан дан, онда је и дан васкрса Христова у првим данима цркве његове био и бити морао дан празничан, дан радости и весеља духовног. Или је зар само силазак св. Духа важан и радостан догађај, а то није и бити не може — васкресење Христово, које је управо основ и темељ догађају силаска св. Духа; јер да Христос не устаде из мртвих, зар би послао и послати могао Духа светога?! Или је зар педесети дан за прву цркву Христову био и бити морао празничан дан; а први дан, од којега се рачунати, са којим са бројати започиње да није, бити не може и не сме дан радости и весеља духовног?! Има ли човека, има ли Хришћанина, који то веровати сме, који то веровати — може?!

И тако би могли у питању о празницима све корак за кораком гонити назарене, и освајати стопу по стопу земљишта њихова. Да се само дотакнемо још неких важнијих догађаја из живота Христова и првих дана цркве његове. 1.) О рођењу Христовом „анђео Господњи јавља (пастирима) велику радост, која ће бити свему народу"; а „мноштво војника небеских хвали Бога говорећи: Слава на висини Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља" (Лука 2., 9.—14). — 2.) О крштењу Христовом „отвара се небо" и јављају се чулним начином сва три Божанска лица: чује се глас Бога Оца: „ти си син мој љубазни, који је по мојој вољи"; Бог син као човек крштава се у реци Јордану; а Бог Дух свети слази „као голуб" на сина који се крсти. (Мар. 1., 9.—11.) — 3.) После Христова узнесења на небо ученици његови „вратише се у Јерусалим с великом радошћу"; (Лука 25, 52.) те по повратку томе у Јерусалим, а са „горе, која се зове Маслинска . . пођоше се у собу", и отпочеше „једнодушну молитву и молење" (Дела 1., 12.—14.)

И где? Сви ти догађаји за прве Хришћане да нису били и бити могли догађаји важни и радосни; а дани, кад се збише важни и радосни догађаји те, да нису бити могли и смели, те да већ у првим временим цркве Христове доиста нису ни били дани празнични, дани радости и весеља духовног; онако као што је био празнични дан — „тројичан дан": дан силаска св. Духа?! Хоћемо ли, можемо ли веровати то?!

И ако би овде, а са до сад наведеним могли завршити питање о празницима, ипак то учинити не ћемо; осврнућемо се и на она места св. писма, која назарени против празника наводе, да се не би можда помислило, е од тих места навалице бегамо, јер нас, тобоже туку у главу. Од тих места навешћемо најјаснија, која би — бар по мишљењу и вероваљу назаренском — изричио празнике забрањивала. —

Од свију тих места најјасније је ово: „Мрзим на ваше празнике, одбацио сам их, и не ћу да миришем светковина ваших. Ако ли принесете жртве паљенице и приносе своје, не ћу их примити, и не ћу погледати на захвалне жртве од угојене стоке ваше." (Амос 5., 21.—22.) Овде Бог изрично каже, да „мрзи на празнике и светковине" и да му не требају „жртве паљенице и жртве захвалне." —

Ова мржња на празнике и на светковине, као и на жртве паљенице и жртве захвалне не значи и значити не може — укидање празника и престанка жртвоприношања. Тиме, што је Бог исказао своју мржњу на празнике и светковине и да му не требају жртве паљенице и жртве захвалне — Бог није рекао и рећи није могао, да народ Израиљски престане светковати празнике и о празницима приносити прописане жртве Јер ако је Бог то рећи хтео, како је онда могао преко Мојсија наложити народу Израиљском, да празнике имају „празновати законом вечним од кољена до кољена."

Па зар да Бог оно, што је данас установио и одредио, то да сутра укида?

Та мржња на празнике и на светковине, као и на жртве паљенице и жртве захвалне тиче се и односи се на време, када је живио пророк Амос. Амос је вршио пророчку службу у народу Израиљском „на 780 година до рођења Христова“ („Упутство за читање св. писма“ — 156) Ако је Бог са приведеним речима пророка Амоса доиста хтео укинути празнике и светковине и обуставити приношање жртава паљеница и жртава захвалних: онда је питање: чине су се синови Израиљеви од времена пророка Амоса па до рођења Христова, односно до основања цркве Христове спасавати и спасти могле? Бог је преко Мојсија казао синовима Израиљевима, шта да раде, какве жртве да принесу Богу онда, кад згреши који од, и то кад згреши „свештеник помазани,“ или сав збор синова Израиљевих,“ или „поглавар“, или „ко из простога народа“ (Ш. Мој. гл. 4. ст. 3., 13., 22. и 27.); па ако се укидају жртве — чиме ће се ти грешници спасти, шта ће учинити, да сперу са себе, а пред Богом погрешку своју? — Је ли пак било начина и средстава, да се грешници и без приношања жртава пред Богом оправдају: онда је питање: зашто је Бог и одредио, да грешници жртвама себе од учињених погрешака перу, те је за разне грешнике разне жртве одредио? — Ако је Бог доиста мрзио празнике и светковине: зашто је онда установио и одредио, да се празнује „пасха“ и једе пасхално јагње за спомен изласка из земље мисирске; да се светкује „празник недеља“ за успомену на улазак у земљу, у којој је текло „мед и млеко“; да се држи „празник сеница“ за сећање на лутање по пустињи и живљење под сеницама, а због непослушања речи Божје и буњења против Бога Израиљева?

Остављајући назареннма одговор на питања та, ми ћемо рећи и навести, за што је мрзио Бог на празнике и светковине, на жртве паљенице и жртве захвалне синова Израиљевих. Још одавна, много и много пре времена пророка Амоса показао је и доказао Бог, какве му жртве нису миле и за што их мрзи. Кад оно синови Адама и Еве, Кајин и Авељ, хтедоше принети Богу жртву, а за грехе својих родитеља. „Кајин принесе Господу принос од рода земаљскога; а Авељ принесе од првина стада свога и од њихове претилине. И Господ погледа на Авеља и на његов принос, а на Кајина и на његов принос не погледа.“ (I. Мој. 4., 3.—5.)

Ево нам јасна и врло лепа доказа, да Бог на један те исти начин угађања Богу, који врше два лица, не гледа једнако: Авељеву жртву воли и прима ју, а на Кајинову жртву мрзи, те је не гледа. Ако би Бог у опште на жртву мрзио, он ни на Авељеву жртву не би погледао, нити би је примио; Но Бог Авељеву жртву прима, а на Кајинову и не гледа. А за што то? За то, што Кајин и Авељ нису једнаким срцем Богу жртву принели. Авељ је жртву своју од срца Богу принео, што доказује избор „приноса“, јер је принео Богу жртву „од првина стада свога и од њихове претилине“; а Кајин своје жртве није од срца принео, јер је „принео Господу принос од рода земаљскога“, али свакако не од првина рода тога. Кад се Кајин расрдио, што му Бог жртве примио није, те му се лице променуло рече му Господ: „што се срдиш? што ли ти се лице променило? Не ћеш ли бити мио, кад добро чиниш? а кад не чиниш добро, грех је на вратима“ (ст. 6.—7.) Кајин баш и кад је жртву приносио, није добро чинио, јер му срце не беше онаково, каквим срцем жртву приносити треба.

Петар Петровић

бивши парох Ново Свето-Ивански.

(Њему на славу и част, нама на дику и науку.)

„Помажё нам тзог и всѣмъ к братіи моей.“

Рад сам, читаоче драги, да ти у ретцима овим опишем — баш и слабим пером и невештом руком — живот човека, који, са неких лепих и одличних особина и врлина својих, доиста није заслужио, да му се са слабим и трошним телом уједно и име и спомен међу браћом сарани и забораве преда; да ти опишем живот свештеника, са којим се наства његова, а са којим се и ми, као Срби, дичити и поносити можемо; да ти пацртам и пред очи ставим — ма и бледу — слику слуге Божјег, чија дела и рад многоме од нас за углед и науку послужити могу.

Говорећи о животу и раду Петра Петровића могао бих рећи коју и о самом Новом Светом Ивану, као месту, у коме је нети свештеник

знатан део века, а већи део свештениковања свога провео, служећи ревно и савесно Богу и народу своме — тако рећи — све до издисаја свога. О томе би могао, па ваљда и требао рећи коју тим више и пре, што је о тоте и сами покојник писати хтео, јер су нам његова остали податци, који се односе на историју тога села маленога. Но о том — ако добри Бог животом подари и здрављем послужи — рећи ћу коју другом приликом у овом, или у другом ком листу српском. — За сада ћу говорити само о Петру Петровићу, као негдашњем угледном и одличном свештенику српском.

Прво питање, које ћеш ми, драги читаоче, ставити, биће без сумње: ко и одакле беше пок. Петар Петровић; а за тим ћеш одмах знати хтети: какав беше.

На прво ће ти питање дати одговора запис на надгробној му плочи, а још више његова автобиографија, која — жали Боже — није ми у целини до руку дошла, и најпосле њиме изведено родословље породице „Петровића“.

А какав беше пок. Петар Петровић, знаћеш, кад ти кажем, у каквој успомени живи он и данас међу српским-православним становништвом Новога Светога Ивана; а да је покојник и заслужио, да у толикој и такој успомени живи код своје пастве, код својих парохијана, засведочиће ти окружница, којом је окружни протопоп Арадски објавио подручном му свештенству смрт његову; а да ни окружни протопоп претерао није, но да му је одао само оно, што је покојник и заслужио — показаће ти и доказати дела његова.

Држим, да ће најбоље бити, да ти, читаоче драги, одмах овде наведем, каква је успомена Ново-Свето-Иванских Срба на преминулог свештеника и пароха свога, Петра Петровића; и да ти прочитам окружницу, којом је смрт његова свештенству арадског протопопијата обзнањена; а дела ћу му после навести и изрећати.

Ново-Свето-Ивански Срби — да како старији — што 'но се каже, „са пуни уста“ изговарају име његово; са неким поносом и уживањем спомињу они свога „поп-Перу“ и знају доста штошта лепога о њему причати, и кад их когод за то замоли, сваки се од њих са највећом готовошћу и радошћу молби одазива.

А ево шта каже протопоп Арадски у окружници својој отпуштеној дана 1. марта 1872. под бр. 104.: „Ради вечног спомена умрлог јереја, Петра Петровића, са своје способности и разборитости чувеног пароха Н. Ст. Иванског, који је у 64. години живота свога од удара (шлага), дана 14. фебруара о. г. у Господу представио се, а 15. фебр. т. г. погребен чину своме сходно, уведите Чествости Ваше ове речи у записник циркуларни и спомените га при првој Литурђији у свакој цркви. Вјечна му памет биза!! У осталом и т. д. (Не знам, зашто се овај, у истини леп, и свакако Хришћански обичај објављивања смрти неког свештеника свем свештенству дотичног протопрезвитерата и спомињања умрлога свештеника при првој литурђији од стране у животу пресестале браће тога протопопијата — изоставио и напустио.)

На ето тога, код своје пастве и парохијана у тако живој и милој успомени задржаног; и „са своје способности и разборитости чувеног пароха Н. Ст. Иванског“ — рад сам описати живот и изрећати дела.

*

На сред Ново-Свето-Иванског гробља, одмах до великог крста гробљанског је био каменити крст са записом, од кога наводим оно, што је овде нужно: „Овде леже земни остаци Петра Петровића пароха Ново Ст. Иванског. Он је рођен у Санади г. 1808. VIII./24., за свештеника произведен год. 1837. X./22.; а престао се год. 1872. II./14. . . . . “

Кратке податке ове о животу пок. Петра Петровића проширићу и допунити његова автобиографија и друге белешке и записи, који ми до руку дођоше.

Пок. Петар Петровић, рођен је — као што већ чујемо — „у Санади мјесту на ријеци Тиси лежећем“, и то у Банату, а родио се „године 1808. августа 24. у понедељак.“ Отац му „Стефан“ беше и неки трговац и занатлија и ратар, а „служио је и цркву.“ Матери му беше име „Стана (Станка), која се родила у Црној Барри“ и опет у Банату, а не врло далеко од Санади. Он беше у својих родитеља по реду четврто, а прво мушко дете.

Но чујмо, како нам пок. Петар сам живот свој описује.

„Дјетињство своје провеосамь у мјесту рођења до 13-те године, гди сам се учио књизи на матерњем језику; а г. 1821. мјь октовр. одведе ме отацъ у Карловце Сремске на књигу. Стрицъ мој Дионисије, у послѣдству названый Стефанъ, служијоје тада код Митрополита Стратимиро-

вића као камердінеръ, и о своме трошку издржавао ме је са одећомъ и квартиромъ и препитаніемъ. — Ступимъ дакле одма у нормалну млађу классу, при учитељу Лазару Грујићу, родомъ из Парабућа. Обе классе Нормалне Српске за 2 године свршимъ, и съ концемъ године 1823. о ваканціи пошлѣтме Стрыцъ съ Ђокомъ Вукајловићемъ, кой с тада Богословію свршио и у Вуковар враћао, у Винковце, гди самъ код гдина Баумајера, Јосифа Михайловића за 1. Годину обыталище и препитаніе имао, и најстарију классу нѣмачку Oberschule посѣћавао, о чемъ види свидѣтелство школско. — 1824. Мца Септ. вратим се у Карловце и ту дођемъ у другу Гимназіятну классу, при професору Павлу Јовановићу, у послѣдству поставшемъ Митрополиту Београдском. — Треће классе професоръ мој быо Тома Вонновић, IV. Лукић Васа, V. и VI. классе Гаврюрје Лазић и Јаша Герчић скупа и директоръ. — 1829. свршимъ Гимназіумъ и те исте есени ступимъ у Богословію, у коіой учитељи были су: Евгеније Јоанновић, друге године опетъ реченый и Арсеније Стојковићъ; треће године: Јеротије Мутибарић и оба речени. — 1832 изићемъ из Богословије, прођемъ се по Фрушкой Гори, по Манастыри, у коима самъ обычно сваке Године време ваканција провео . . . . . и кад се исте Године вратим дома добијем од Директора Г. Луке Кенгелца Асеигнацію под 22. окт. 1833. у недѣлю, а 25. у среду дођем у Надеј пресвитиће за учитеља, а 4. Новм. у Субботу пресѣлимсе са свимъ.“

Држим, да ће те занимати, драги читаоче, ако ти наведем, каква му, као учитељу, беше плата.

„Овде с тада (т. ј. у Надеју) учитељска плата была:

1. Од обштества	110 в. в.
„ спанлука	50 „
„ цркве	10 „
	170 ф.
2. Кибли жита	30 Metz.
3. „ сѣна	12 „
4. фунти соли	30
„ свећа	12
1 фат дрва	1

500 снопа трске или 6 фати сламе и 2 ланца земљ.“

Овде свршује његова автобіографија, од које ми само три листића обичне осмине до руку дођоше.

Које и какове је науке пок. Петар Петровић учио и свршио — чућемо већ од њега самога; но сумње нема, да би вредно било знати, како је он те науке савршавао и свршио. На то би нам питање његове свѣдоџбе одговорити могле, које је он — свакако — све сачувао и као свештеник их код себе имао, јер чућемо и видесмо, како нас у својој автобіографији упућује на једну своју школску свѣдоџбу. И ако његових школских свѣдоџаба при руци немам: ипак рећи могу и смем, да је пок. Петар вредан и марљив ђак быо и добро се учио. Да то рећи, да то тврдити смем, даје ми основа и разлога то, што га је његов стриц о свом трошку школовао; чега му стриц — свакако — не би чинио, да је пок. Петар рђав ђак быо и лоше се учио. За то ми даје основа и разлога даље још и то, што претпостављена му старешина, окружни протопоп свѣдочи, да он беше човек „чувен са разборитости“, да он беше свештеник одличне „способности“; а разборитост и одлична способност претпоставља вредна ђака, добра ученика.

Но да наставимо живот пок. Петра Петровића; да видимо, куд је из Надеја отишао, и шта је после с њиме было.

На то нам питање даје одговора ова свѣдоџба:

„Да клирікъ Петръ Петровичъ, Дѣтскопастирникъ Кочарскій во днешнимъ празднованомъ засѣданіи Консисторіалномъ, Гдинъ пароховъ Меленачкомъ, Живоинъ Василіевичъ за спомоществованіе опредѣленъ есть, симъ свидѣтелствуемъ.

Къ Темишкарѣ изъ засѣд. Консисторіалнагѡ дне 2-w 8-крна 1837. торжествованіагѡ.

Издано чрезъ Протодіакона
М. П. Емиліана Кенгелца с. р.
Закаѣт. Консистор. Нотарія“

Из свѣдоџбе ове дознајемо, да је пок. Петар Петровић под јесен 1837. год. быо учитељ Бочареви (место, као и Надеј, у Банату), и да је у конзистор. седници епархије Темишварске, одржаној 2. Октобра 1837. одређен за помоћника пароху Меленачком, Живојину Василијевићу.

У рукама ми је читула пок. Петра Петровића; то је дугачка и узана артија, половина табака, но не дужом, него по преко пресечен. На половини прве стране те артије наводе се под бројевима имена умрлих; цела друга страна (дужом) подељена је на три рубрике: 1. „Кто и что єѣ“ (т. ј. умрли); 2. „Когда и гдѣ родисѧ“ и 3. „Когда и гдѣ оумре.“

На првој страни под бр. 4. наведен је „Ie-

рей, Живоних.“ На другој страни, у првој рубрици под бр. 4. наведено је: „Василијевичь, пароχъ миланчкій, тастъ мой.“

Дакле свакако под јесен 1837. оженио се пок. Петар Петровић ћерком пароха Меленачког, Василијевића, по имену Маријом, и одмах је, још те јесени конзисторијално одређен за помоћника тасту.

Колико је пок. Петар у Падеју учитељевао, и да ли је из Падеја одмах у Бочар, и када је у Бочар за учитеља дошао — не знам; но како је почетком Новембра 1833. у Падеј за учитеља дошао, и како је већ у јесен 1837. као Бочарски учитељ за капелана своме тасту одређен био — изгледа, да ни у једном од наведених места дуго учитељем био није, а вероватно, да осим речена два, још у другом каквом месту и није учитељевао. —

У рукама ми је и нека бележница пок. Петра; то је свеска од 4 листа обичне осмине. У тој свесчици бележио је он: годину, месец, дан и сат кад је и који је зуб извадио. Но прва белешка гласи: „1837. Октоврїа 24. къ Недѣлю, вечтврътый дакли дїаконствa дань — Церкв, а 26. Окт. на Ѳ. кн. Димитрїа: кторъ и послѣдній, као дїаконъ, 8 каѳедралной темишварской Церкви, читахъ Літѵргїю.“

Дакле: 2. Октобра 1837. био је конзисторијално одређен за спомоћника своме тасту; у четвртак, 21. Октобра исте године био је рукоположен за ђакона; а уторник, 26. Октобра, на св. Димитрију исте године рукоположен је за презитера.

Под 3. бр. већ споменуте читуље сломиле се „Архїерей Максимъ“; у првој рубрици на на другој страни под бр. 3. наведено је: „Малинлекичъ, Сѣкшкі темишкарскій, кой ми и рѣкоположіо.“ Рукоположен је у Темишвару у у саборној цркви. —

Колико је у тастa капеланисао — не знам. Но биће, да је одмах после смрти тастове — умрло 9. Априла 1838. — дошао у Деску јер у „Родословљу породице Петровића“ вели за свога оца Стевана, да је „4. Марта 1843. умрло у месту Дески, где се као Гостъ код Сына нашао.“ Како му отац, осим њега мушке деце имао није, то је пок. Петар тај син. —

Ту, у Дески затекла га је бурна, 1848. година. Дошао ми је до руку и један, и то 10-ти лист, неког протокола „in folio.“ У том протоколу бележио је он ствари и догађаје важне по њега и његову породицу, или бар и од опште важности. Тако је на том 10-ом листу оставио „Будућност, и Потомству на Сиомен“ неке податке из народног покрета од 1848.—9. год. Жали Бог што се цео тај протокол, или бар више листова његових сачували нису, те би — можда, а и вероватно — и више што-шта из тог народног покрета чули и дознали. А његове речи, његов суд би нам — свакако — добро дошао, јер то беше строг судија, код кога не беше „лицеѣрнїа“; прочитао сам једну белешку његову, у којој је он изрекао дост опширан, па и неповољан суд о својима, — о Србима. У осталом и ово мало података извешћу и штампаћу — ако дâ Бог други пут, шат се нађе, које чисто зрнце, шат се чује, што се још знало није. —

Ту, на том 10. листу, навео је, куд је он са својима „ходио и бродио у време покрета, и то одъ 1. февр.до Августа 1849. Године.“ Већи део тога времена провео је, које у Карловцима, које „у чистном манастирѣ хопокѣ“.

На том листу је и „Назначење оног Новца, који је у покрету имао и потрошіо“. Пошто је навео, колико је он сăм готова новца имао, колико је од кога добио, колико је за продате ствари примио, и колико се и коме задужио, додаје и завршује: „свега дакле за време Покрета у Славу Ѣаволеску потрошно самъ . . . 229 ф. 43 н. у Сребру.“

Своје „хођење и броћење“ завршује: „У Хопову смо се задржали до 18. Авг. 1849. и овог дана опростивши се са светы Отцы, вратимо се у Банатъ.“ — У Банат, али где у које место? да ли опет у Деску, одакле је избегао, или у које друго место? — Да то питам, примећава ме једна белешка његова, по којој је он био 16. фебруара 1850. „у мѣстѣ Орослâмошъ“ (и опет у Банату.) Да ли је он из Хопова управо у Орослâмош дошао, и колико се у Орослâмошу бавио, и да ли је ту свештеничку службу вршио — не знам.

Год. 1850. Октобра 27-ог дошао је у П. Св. Иван, да ли из Деске, или из Орослâмоша — не знам. Ту га је нашла и смрт, 14. фебруара 1872.

Ожењен је био — као што рекох — Маријом ћерком Живојина Василијевића, пароха Меленачког, са којом је само једну кћер, Јелену, имао.

(Свршиће се).

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Радња архидијецезалних епархијских власти.)

1. Административни Одбор у седници својој, држаној 27. новембра о. г., под председништвом Његове Светости, преузвишеног господина, патријарха *Георгија*, решио је осим осталих и ове предмете: — Узета је на знање одлука вел. Саборског Одбора, којом је рачун управе манастира Хопова од год. 1891. коначно одобрен. — Наложено је црквеној општини у Јакову, да парохијал за год. 1898. распореже према повишеној класи тамошње парохије из IV у III разред. — Узет је на знање извештај надлежног окружног протопрезитера, да је у црквеној општини у Белегишу, по добивеном налогу, разрешено постојећу црквену скупштину и управу црквено-општинских послова поверио привременом црквеном одбору од 11 лица, који је себи једногласно изабрао за председника тамошњег пароха Св. Мауковића, пошто се С. Б. због својих приватних послова председништва примити није могао. — Одобрен је обновљени избор црквено-општинских скупштинара и одборника у Сусеку. — На притужбу пароха у Габошту, да тамошња црквена општина не ће парохијски дом да окречи, те поводом питања исто пароха, колико је пута дужна црквена општина парохијски дом окречити, решено је позвати исту општину, да има парохијски дом сваке године с пролећа и јесени с поља окречити и нужне поправке у њему учинити дати, те трошак око тога у прорачун сваке године уврстити. — Поводом извештаја администратора протопрезитерата Вуковарског о извођењу тужбе Б. П. и др. из Осека, против тамошњег црквено-општинског управи, те поводом поновне три тужбе против исте управе, којима моле да се врху наведених тужбених напода истрага на лицу места спроведе решено је одредити истрагу против исте управе и против у притужбама наведених црквено-општинских чланова и члановима истражне комисије именовати протојереја Илију Перкањанског и овогодишњег рачуноревизора Душана Николајевића. — Поводом одржане расправе међу црквеном општином у Руми и тамошњим парохом М. Ш. у предмету установљења стандарине односно еквивалента за исту — установљена је та стандарина у напосу од 300 фор. годишње од времена, кад се је исти парох из бившег парохијског дома иселио, те је наложено црквеној општини, да му ту стандарину има исплаћивати у тромесечним оброцима унапред све дотле, док други парохијски дом, који ће одговарати решкрипту-алним прописима, не купи или не сагради. — Донесена су разна решења у предмету прегледаних црквено-општинских рачуна. — Позване су црквене општине, које дугују приносе за епархијски фонд, да исти до конца ове године уплате, јер ће се иначе против њих овршним путем поступати. — Одбијен је уток Ј. И., Д. М. и др. из Моровића против обављене организације целокупне црквене скупштине, те исте организација, уз односно упутство, одобрена. — Одобрен је уговор у погледу оправка цркве у црквеној општини Чепинској. — Уколена је кр. жупанијска област у Вуковару ради овршног истеривања дужног парохијала у црквеној општини Нерадинској и Лединачкој. — Одбијена је као неоснована пријава С. К. златара и дворесца из Кикинде, поднесеног против завључка црквеног одбора у Бежанији, којим је радња новог иконостаса у тамошњем храму предана Луки Алексијевићу из Н. Сада, а не њему. — Одобрен је прорачун црквене општине у Инђији, Марковци, Шимановци, Гргуревци, Прхову, Черевићу, Михаљевци и Баноштору за г. 1898.

II. *Конзисторија* у седници својој од 28. новембра т. г. под председништвом *Његове Светости*, решила је, осим осталих, и ове предмете: Поводом високог отписа Његове Светости, преузвишеног господина патријарха Георгија, да је постраженика Георгија Марјановића, протођакона и конзисторијалног бележника у С. Андреји, за презитера чино и правилно рукоположио, известиће се о том управа манастира Кувеждина; тако исто и управа манастира Бешчина о рукопроизведењу протођакона и професора Богословије Дра Георгија Летића за архиђакона. — Обавестиће се управа Богословског Училишта, да је висока кр. земаљска влада, одео за богоштовје и наставу У. М., богослову I год. у Карловцима годишњу стипендију од 300 фор. из закладе Пантелије Јовановића код кр. земаљске благајне у течај ставила; с позивом, да јој ista управа коначем сваке школске године има обавештаја чинити о владању и научном напретку истога питомца. — Известиће се умировљени парох у Мањелошу јерej Стеван Вукосављевић, да му је вел. Саборски Одбор у течај ставио и на исплату доживчно годишњу пировину од 400 фор. почињући од 1. (13.) септембра 1897. — Издаће се наредба у погледу духовности катихизовања у парохијама где је више свештеника. — Решено је расписати стечај на упражњену парохију у Лединцима. — Препоручена је подручном свештенству набава I и II књиге проповеди, које је написао протојереј Јован Јеремић. — Поводом молбе умировљеног пароха Иришког Сте-

вана Моловања, да се избор пароха на његовој парохији при св. Теодоровској цркви остави in suspenso све дотле, док не стигне решење његова рекурса, што га је Њ. Величанству поднео, — а пошто је у смислу § 4. IV одс. конзистор. системе у овом дисциплинарном предмету пресуда МЦСавета ради извршења овој конзисторији већ достављена, те услед тога није овај духовни суд више надлежан самостално расположење са горњом молбом чинити — то исту као ненадлежно овамо поднесену молитељу повратити. — Оболелом пароху у Сурдуку Илији Јанковићу додељен је на његову молбу, ради испомагања у вршењу душепопечительских дужности јеромонах Венијамин Јеличић, пошто је од администрације парохије у Шашинцима разрешен. — Поводом молбе јереја Л. Б. системизованог парохијског помоћника у О., да се стане на пут наводно неприпадајућем му навику: „систем. парохијски помоћник“, пошто је он на парохијско место компетовао и овоконзисторијалним решењем за пароха а не систем. парохијског помоћника потврђен, — решено је, молитеља са његових антирешкриптуалним захтевом одбити са разлога, што у О. постоји само једна црква, у чијем опсегу у смислу § 1 и 2 I. А. прев. кр. рескрипта од 10. августа 1868. постоји једна парохија са једним само парохом, за какнос се према § 31. I. Д. горе-хваљеног рескрипта има по рукоположењу старији јереј, аналогно § 3. I. d. истог рескрипта, сматрати. — За пароха у Илинци потврђен је јереј Миливој Борић, досадашњи администратор парохије у Краљевцима, а администрација ове парохије додељена је јереју Григорију А. Николићу, протопрезвитератском капелану у Митровици. — Упућен је администратор протопрезвитерата Вуковарског, да обави избор пароха у Шиду. — Упућен је администратор Карловачког протопрезвитерата да обави избор пароха при св. Теодоровској цркви у Иригу. — Потврђен је избор јереја Ђорђа Иванића за пароха у Малој Вашици. — За пароха на парохији при св. Успенској цркви у Иригу именован је јереј Лука Дане Мишић администратор парохије у Врдинку. — Врдничка парохија додељена је у администрацију братству манастира Врдника (Раванице). — За испомагање у вршењу душепопечительских дужности у парохији Ривичкој придељен је оболелом јереју Константину Милутиновићу — јеромонах Иларион Коларовић, — а оболелом пароху у Негославцима јереју Сави Поповићу — јеромонах Севастијан Перић. — Упућен је конзисторијални бележник, да састави, ради једнообразности, код свих подручних парохијских звања, нацрт за записник, у који би се од 1898 г. имали случајеви верозаконских прелаза засебно уносити. — Донесено је нет бракоразводних пресуда, које гласе на развод брака.

(**Седнице бачких епархијских власти**) одржаће се у првој половини овога месеца и то административни одбор 10. (22.), конзисторија 11. (23.) а школски одбор 12. (24.) децембра. У ове седнице позвани су *сви* чланови, пошто ће се том приликом имати за административни одбор и конзисторију установити ред турнуса, којим ће у току 1898. чланови у седнице долазити, а непозабрани школски одбор опет конституисати. Непосредно после овога одржаће дотични одсек конзисторије и административног одбора, а тако исто и школски одбор, своју редовну седницу, у којој ће се предузети текуће послови.

(**Српске школе у Турској**). По „Статистици“, коју је прибрао и приредио М. В. Веселиновић, на српском и француском језику, а штампао оне године у Београду, било је српских школа у Турској (Старој Србији и Маћедонији) школске године 1895 – 96. свега 137 мушких и 20 женских, са 5995 ученика и 836 ученица, а са 199 учитеља и 39 учитељица.

(**Пољска националиа црква у Америци**). Пољаци у Америци прегоше, да се ослободе управе ирландјанских епископа, које подржава папа, и да оснују своју националну цркву. На чело тога покрета стао је енергични ксендз Антоније Козловски и тако га је мудро повео напред, да је, поред свих препрека од стране паписта, основао општину од 30.000 душа, која према смислу самога покрета носи на себи тип старокатоличких општина. За главу своје општине изабраше Козловског и америчка влада га потврди за епископа њеног. Ради посвећења се обратише на старокатоличке епископе у Европи, који оних дана одржаше састанак у Бону под председништвом архиепископа Гула. Пошто разгледаше документе, које је поднео Козловски, и испиташе његов curriculum vitae, признаше га за достојна епископског чина, који је и примио 9. (21.) новембра у Берну из руку три старокатоличка епископа у цркви преосвећеног Херцога, епископа швајцарског. — Козловски је човек још млад и енергичан. Родом је из руске Пољске, где је свршио гимназију затим је отишао у Рим, ступио у колегијум пропаганде, и отишао у Америку. Овде је дошао до уверења о неоснованости и незаконитости догмата личне непогрешивости папине, те се заједно с многим својим једноверницима одрекао Рима. Козловски ће се чврсто држати пута, којим иду и Старокатолици, те је нада, да ће се и његова општина временом при-

сједињити Православљу. Ево Пољаци први показаше пут, како да се Словенство ослободи јарма папистичког и да се поврати у крило праве спеславенске матере-цркве православне, па ма то било и кроз Старокатолицизам.

(**Одликован**). При завршетку листа дознали смо, да је Његова Светост, преузвишени господин патријарх *Георгије*, благословљено пароха Земунског јереја Николу Савића именовати почасним протојерејем.

(**У Немачкој**) се све више шири обичај спаљивања мртваца. Против тога је издала ханноверанска конзисторија подручном свештенству наредбу, да је т. з. ватрено сахрањивање (Feuerbestattung) противно хришћанском обичају, основаном на Новом Завету, и да пастори не смеју званично учествовати на сличном погребу, јер би се то могло тумачити, као да црква одобрава такав начин сахрањивања. Инак им остаје дужност да сироте покојникове теше речју јеванђеском.

(**Духовни концерат**) приређује панчевачко српско црквено певачко друштво 14. (26.) децембра о. г. Програм је: певање црквених песама руских композиција а од српских: Мокрањчево „Хвалите“ и „Возбранној“ те Тоналовићев „Ирмос Благовештенски“.

(**Конгрес протестантских богослова**) одржао се у Стокхолму приликом уметничко-занатлијске изложбе од 19—31. августа. Конгрес је био уопће врло слабо посећен. Од говорника се одликовао Сабатје с темом: „Религија и савремена култура“ и Сосеј: „Компаративна историјска испитивања у области религије и вере.“

(**Православна црква у Тиролу**). У купатилу Меран у Тиролу, подигли су Руси православну цркву, да без ње нису кад се тамо наваде на лечењу. Та је црква сад освећена, а освећење је извршио руски прота Николајевски из Беча.

(† **Максим Лудајић**) умировљени кр. судац и члан епархијског школског одбора Будимског, преминуо је 28. новембра о. г. у Српском Ковину, у 80 години својој. Врли покојник био је врло угледна личност и поштована са својих лепих врлина и чистог родољубља; бивао је и посланником на народно-црквеним Саборима. Бавио се много истраживањем историјских старина наших, и у том правцу радио доста у разним листовима. Био је сарадник „Глас Истине“ и овог листа. Лака музе иља и свето спомен!

(† **Олга Бубало**) предња учитељица и честита Српкиња, супруга учитеља Манојла Бубала у Сађиловцу, преминула је 25. новембра о. г. При опелу опростио се с њоме у сходном говору, парох Петровоселски г. јереј Јован Трбојевић. Лака јој земља и вечни спомен!

Именик

даровалаца припомоћи срп. правосл. црквеној општини у Срп. Вел. Св. Миклошу за исплату цркве Румунима

(у 1896. години и до I/V. 1897.)

Преузв. Г. гр. Коломан Нако од В. Св. Миклоша 500 ф. Преузв. кр. уг. министарство богочасти и јавне наставе 200 фор. Срп. правосл. црквена општина у Пешти 50 фор. Г. Васа Павловић трговац у Београду 50 фор. Јован Левковић занатлија одавде 5 ф. Јеромонах Хаџи Арсеније Јеремић из Ст. Пазова скупно 9 ф. 50 н. Паја Недељков. из ст. Паланке 7 ф. 55 н. Срп. православне црквене општине: у Ст. Бечеју 5 ф. у Н. Саду 10 ф. у Чакови 10 ф. у Избишту 3 ф. 75 н. у Паичеву 10 ф. у Ади 20 ф. у Чуругу 10 ф. у В. Бечкереку 15 ф. у Шандору 5 ф. у Иригу 12 ф. у Ст. Сланару 5 ф. у Сенти 10 ф. у Св. Андрији 5 ф. у М. Чанаду 10 ф. у Суботици 13 ф. у Срп. Падеју 10 ф. 85 н. у Шапици 5 ф. у Зекуну 5 ф. у Лазу 5 ф. у Печки 5 ф. у Вуковару 10 ф. у Осеку 10 ф. у Молу 21 ф. у Сомбору 5 ф. Г. Јоца Д. Радић из Суботице 5 ф. Павле Вујић из Сенте 2 ф. Павле Јеремић из Вел. Кикинде 10 ф. Великокикиндског дистрикта I. штедионица 10 ф. Пера Прекајски 2 ф. Перлеска срп. штедионица 10 ф. искупила 4 ф. 62 н. снега 14 ф. 62 н. Сент-Андрејска штедионица 10 ф. Евген Дунча 5 ф. искупно 18 ф. снега 23 ф. Светозар Поповић М. Чанад 5 ф. Милош Гедош 2 ф. скупно Арса Гедош у М. Чанадя 6 ф. 50 н. Народна штедионица Т. Бечеј 5 ф. Окр. газдинска штедионица и I. штедионица у месту, свака по 20 ф. Централни кредитни завод у Н. Саду 15 фор. и скупно 9 ф. снега 24 ф. Јован Новаковић прота у Араду 10 фор. Снега 1.222 ф 27 н. а. вр.

Сима даровалима нека је овим путем од стране обдарене општине изречена најтоплија благодарност.

Под једним молимо и све остале српске родољубе који нас се до данас не сетише, да нас својим милодарима потпомогну, као и оне црквене општине које решише послати нам своју припомоћ а не пославше, да би нас се сетиле јер време пролази а плаћање се приближује.

Из седнице срп. правосл. црквене скупштине држане у Срп. Вел. Св. Миклошу 15. (27.) Априла 1897.

Стеван Најбински
перовођа.

Јоца Мартинов
председник.

Од администрације.

Ради равнања саопштавамо, да смо утужили од својих дужника *само тражбине наше до кон-*

ча г. 1897. Ко од поштованих претплатника није подмирио претплату и за ову годину, молимо да то одмах учинити изволи *јер бемо после нове године утужити и тражбине на ове године.*

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad бр. E 1579. II. 79 ex 1897. 214 2—3

СТЕЧАЈ.

Према решењу славне епарх. скупштине поново расписује се стечај на место епархијског бележника у Вршцу са годишњом платом од 600 фор. авр.

Молитељи, који треба да имају богословску и правну спрему и да мађарским језиком потпуно владају, нека поднесу своје правилно снабдевене молбе потписаној власти до 20. децембра по старом календару ове године.

Епархијска управа вршачка.

Ad бр. E. 1579. II. 79 ex 1897. 215 2—3

СТЕЧАЈ.

На место епархијског прегледача рачуна са годишњом платом од 600 фор. авр.

У књиговођству потпуно вичућани молитељи нека се пријаве до 20. децембра ове године по старом календару.

Епархијска управа вршачка.

Ad бр. E. 1579. II. 79 ex 1897. 216 2—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на место епархијског одветника у Вршцу са годишњом платом од 300 фор. авр.

Оспособљени одветници нека се пријаве до 20. децембра по старом календару ове године.

Епархијска управа вршачка.

Ad E. 1368. I. 189. ex 1897. 211 3—3

СТЕЧАЈ

На парохију V. разреда у *Великом Средишту.* Интеркалар траје до 8. (20.) јуна 1898., а рок пријављивању 21. децембра о. г. по ст. к.

Епарх. конзисторија вршачка.

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију IV. разреда у *Лединцима* овим се стечај расписује.

Компетенти имају своје прошено биљеговане и ваљано инструиране молбенице путем надлежних протопрезвитерских звања овој конзисторији до укључиво 31. децембра по ст. 1897. припослати.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловцима 28. новембра (10. децембра) 7897.

Архидијецезална Конзисторија.

Ad K 917./618. ex 1897. 218 1—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у *Нештину* овим се стечај расписује.

Компетенти имају своје прошено биљеговане и ваљано инструјиране молбенице путем надлежних протопрезвитерских звања овој конзисторији до укључиво 31. децембра по ст. 1897. припослати.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловцима 28. новембра (10. децембра) 1897.

Архидијецезална Конзисторија.

Ad E. 1605. I. 177. ex 1897. 210 3—3

СТЕЧАЈ

На место систем. парох. помоћника са платом V. разреда у *Ченти.*

Компетенти нека се прошеним начином пријаве до 21. децембра о. г. по ст. кал.

Епарх. конзисторија вршачка.

СТЕЧАЈ 212 3—3

На упражњено учитељско место у Мехали код Темишвара овим се расписује стечај: плата је 500 фор. за писаћи прибор 10 фор., за школску послугу 24 фор., за поотворну школу 40 фор., 6 хвати дрва од којих су 2 хвата за школу, 4 и по лањаца земље и башта ван села, на које учитељ порезу и све општинске трошкове плаћа. Од великог погреба где буде позван 1 фор., од малог 50 нов., слободан стан у школском здању од 3 собе. кухиње, подрума и шупе.

Изабраном учитељу у дужност спада све по закону прописане предмете предавати, деку у црквеном појању учити, при сваком богослужењу, као и у време пэста при прећеосвећеној литургији и часовима певницу држати.

Уз ту плату дужан је ако се оснује певачко друштво као коровођа њим управљати и чланове певању учити, при сваком одборској и скупштинској седници као и у школском одбору перо водити, и црквене рачуне концем године састављати.

Компетовати могу само оспособљени учитељи, и који су и из мађарског језика испит положили.

Молитељи нека се обрате са инструјисаним молбеницама и документима на председништво. Рок стечаја траја ће од првог увртења шест недеља. Пошто се тражи добар певац то нека изволе молитељи бар један пут доћи и у овдашњој цркви појати, јер ће такови као и они који су вешти музици имати првенство.

Из одборске седнице срп. правосл. школске општине држане 16. (28.) новембра 1897. год. у Мехали.

За перовођу: Сава Игњија
Иван Брашован шк. председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, проширено са круном од коованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,** која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од коованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од коованога гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 16— **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

ЛУЈ ТАУШ

ХРИШЋАНСКО-ПОЗЛАТАРСКИ АТЕЉЕ
ЗА СРП. ПРАВОСЛ. ЦРКВЕНУ УМЕТНОСТ
НОВИ САД, ДУНАВСКА УЛИЦА, КОД „ЗЛАТНОГ КРСТА.“

Нарочито објављујем и стављам на знање, да ми је једна фабрика на Француске уступила свилу за **барјане и брокате, лампас за одежде да продајем по фабричној цени.**

Препоручује своје сопствене израде као фабрикант и стручњак за свакојврсне цркв. послове и цркв. утвари. Поставља нове дрворезне иконостасе, Христове гробове, тронове са и без икона, а прима да позлаћује старе и већ постојеће као и да очиста и обнови иконе. Имам на стоваришту црквених утвари, **рипида, кандила, путира, петохлебница, чирака, кадионица, ћивота, венчаница, ручних крстова,** за цркву **полијелеја** од шлифованих кристали, као и од бронзе и гвожђа са позлатом. Затим: **литија,** школских и свих задружних **застава,** свакојврсних светлих и црних **одежда, барјана, неба,** дворских и трапезних **застирача, стихара,** за преч. г. г. свештенике плаших и цревних **појасева, икона** на платну, **плаштаница, целивача** на платну (целивање) и на платну. **плаштаница, целивача** на плеху (целивање) по 1 фор. 60 нов., **оквира** за цилиндре иконе, све уз **солидну послугу и стручњачку цену.** На захтевање шаљем мустре с предрачуном за веће црквене послове. Примам старе путире на позлату, као и рипиде и друго црквене утвари. — Због тесноћног простора у мојој радњи имам на продају готове тронове Матере Божије и владичанске, те их препоручујем слав. општинама, које их требају, а дајем их по најумереније цену и на отплату.

202 **Шаљем мустре на захтев.** 3—4

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 51.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 14. декембра 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Одлука

Српског православног народно-црквеног Саборског Одбора у погледу уживања парохијског стана за време упражњеног парохијског места.

(Свима епархијским властима.)

Ад. С. О. 4901/1896. ex 1897.

У решење честьејшом епархијском конзисторијом Бачком предложенога питања о уживању парохијскога стана, односно еквивалента за пети, по смрти пароха или окружнога протопрезвитра, као пароха, донео је овај Саборски Одбор и доставља знања, управљања и односно извршења ради свима овоимитрополијским епархијским властима ову одлуку:

„Обзиром на то, што се из одређења §§-а 10., 12., 17, 18. и 26. одс. I. Б. прев. кр. рескрипта од 10. Августа 1868., јасно види, да се под парохијским приходима не може подразумевати и стан у парохијском дому односно „сараћмеран еквиваленат“ за њ; нарочито пак из § 20. где изричио стоји, да ће лични помоћник уживати „половину прихода парохијских за живота пароха“, који без сумње ужива цео стан, односно еквиваленат, и који није дужан па ни не дели ни с ким стан у парохијском дому, односно еквиваленат за такав; и обзиром на то, што се из одређења § 18. мора основано изводити, да парохијски дом (односно еквиваленат) иде на уживање оном свештенику, који води парохијско звање, дакле пароху, окружном протопрезвитеру, као пароху, и најпосле администратору парохије — пређи, да — и дотле, док овдашњом начелном одлуком од 22 септембра (4. окт.) 1897. бр. С. О. $\frac{5820}{1897}$ обележено стање потпуно не наступи, кад у опће ни половина прихода не ће долазити у питање — стан у парохијском дому, односно у недостатку таквога сразмеран еквиваленат за пети, припада искључиво пароху, окр протопрезвитеру, као пароху, и најпосле по смрти њиховој администратору парохије, а никако удовици или сирочадима пок. пароха, односно окр. протопрезвитера, најмање пак администратора парохије.“

Из седнице срп. прав. нар. црквн. Саборског Одбора, држане у Карловцима 23. септембра (5. октобра) 1897.

Георгије с. р.
Патријарх.

Наредба

Архидијецезалне Конзисторије, којом се забрањује свештеницима обичај делења запаљених црквених свећа за време богослужења.

(Свима окружним протопрезвитерима.)

К. 834/608 ех 1897.

У неким црквама постоји обичај, да свештеник за време читања св. Евангелија на јутрењу, литургији или бденију, по црквеном тутору или црквењаку дели одличнијим и старијим парохијанима запаљене црквене свеће.

Пошто је такав обичај у једној цркви проузроковао саблажњив призор, који ради светиње места и ради присутне младежи и осталог побожног света заслужује највећу осуду, одлучила је ова Конзисторија, у седници својој од потписаног дана и под горњим бројем, свему подручном свештенству у будуће забранити вршење тога обичаја, који уз моралну још и материјалну штету цркви нанети може.

Услед тога не пропустите Пречасност Ваша ову наредбу подручном свештенству знања и строгог вршења ради с тим саопштити, да при гореспоменутим случајевима верни своје сопствене свеће за време читања св. Евангелија запалити могу.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије држане у Карловцима 28. новембра 1897.

Георгије с. р.
Патријарх.

Наредба

Архидијецезалне Конзисторије у погледу дужности катихизовања у парохијама где је више свештеника.

(Свима окружним протопрезвитерима.)

К. 1020/593 ех 1897.

Поводом тим, што је у једној парохији између два свештеника настала распра о томе, коме од њих спада у дужност катихизовати младеж у основним школама, решила је ова конзисторија у седници својој од потписаног дана и под горњим бројем, у опште наредити, да у свим оним местима, у којима постоје два свештеника, старији по рукоположењу има у III и IV. разреду, а млађи у I и II. разреду, осим пучких школа веронауку предавати, а где нису разреди одељени, ту најмање једне године један, друге године други да катихизује. У местима где има више од два свештеника, ту ће се поучавање у вери у разредима разделити тако, да у вишем разреду најстарији, а у следећим нижим по рукоположењу редом млађи свештеници катихетичну дужност врше.

О чему не пропустите Пречасност Ваша подручно Вам свештенство известити с позивом, да се горње наредбе под теретом тешке одговорности строго има придржавати.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловцима 28. новембра 1897.

Георгије с. р.
Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Проповед на св. Николу.

У данашњем св. Јеванђељу, богољубазни Хришћани, чули сте, како је Господ наш Исус Христос, у оно време, док је био на земљи, изабравши себи 12 апостола, изашао с њима на место јавно, и многи народ из целе Јудеје, Јерусалима и из приморја Тирска и Сидонска, који дођоше, да га чују и да се излече од различитих болести својих и мучени од нечистих духова. И сав народ гледаше, да га се дотакне, јер сила из њега излажаше и исцељаваше све.

На када, богољубазни Хришћани, помислимо на тај силни народ, који је патио тада од премногих душевних и телесних болестица, зар да не помислимо и да не рекнемо: блажен ти је то и срећан народ био, јер је имао у средини својој правог лекара за све своје немоћи и напасти, за све болести и страдања, а у лицу Господа нашег Исуса Христа. А где како је данас? Зар је могло бити већих беда и невоља, него што су у данашње време наше; зар данас не владају премногe боље душе и тела нашег, зар данас не страдава народ и здрављем и у животу своме, зар може више пропадати имањем, него што данас бива, зар не дави зло са свих страна? У оно време лечио је Спаситељ свако зло и невољу, а данас тко ће да помогне, кад видимо да нема Спаситеља у средини народа?

Али, богољубазни Хришћани, који тако мисли и ћачајва, тај вара сам себе, тај не ће да призна истину, јер тај треба да зна, да је сам крив, што нема помоћи у беди

и невољи својој, а тај страдава и болује, тај нати данас, јер не тражи правог лекара, који је једини силан и моћан исцелити сваки недуг у човеку.

Не мислите нити верујте, да је данашњи народ лишен праве помоћи у ма каковој беди и невољи. Није, и заиста није! Спаситељ наш Господ Исус Христос, који је онда сам собом лечио болесне и мучене, који је онда давао снагу и здравље бедном и невољном, тај исти Спаситељ лечи и данас, оздравља болесногa, подиже малога, крепи немоћног и даје ономе који нема.

Али као што чусте данас, народ у оно време страдава, болује, трпи и сноси свако зло, али тражи праве помоћи, тражи Спасителя, иде за њим, слуша науку његову, верује у моћ његову, следује животом својим поуку његову и где, свакога од таковних оздравља Господ, сваки нађе помоћи и утехе, сваки се избавља од беде и невоље!

На зар да нам није јасно: зашто да данас народ толико страдава, а помоћи нема“? Зато, богољубазни Хришћани, јер данас не идемо за Господом нашим Исусом Христом, јер не гледамо и не тежимо, да га се дотакнемо, па да нас исцели.

Но рећи ће когод: „тће је Он — на небу — а ми на земљи“!

Али не варајте сами себе, признајте, да не тражите Господа, признајте да се не обраћате њему, па ћете увидети, зашто немате данас праве помоћи у злу и невољи вашој, јер необорива је и света истина, да се Спаситељ наш узнесао на небо, али је и света истина, да је Он и данас међу нама и у народу, само што је онда видим био човеку, а данас невидим својим божанственим телом.

Зар Спаситељ не вели: **Придите ко мнѣ вси трѣждающіисѧ и обремененіи и азъ оупокою вы.“** Зар није међу нама, кад сам говори: **„Идѣже бо єста два или трїе собрани во имѧ мое, тѣ всмь посредѣ ихъ“**?

А друго, ево вам овога светога дома Божјег, „дома молитве“ који је подигнут да чува св. науку Господа нашег Исуса Христа, да извршује најсветију заповед његову!

Да, богољубазни Хришћани, у овоме светоме храму налазе се они исти лекови, она иста моћ и снага, она сила, која је онда исцељивала бедне и невољне, тужне и жалосне.

У овоме св. храму ступа човек у заједницу с Богом, сједињује се са Господом нашим Исусом Христом, кад човек прима св. тајну крштења, а тко се у Христа крсти, у Христа се облачи, т. ј. постаје чист и без греха. Овде човек прима дарове св. Духа и плодове тих дарова, кад прима св. тајну миропомазања. Овде се човек сједињује са Христом, а помирује с Богом, кад прима св. тајну причешћа, јер прима тело и крв Христову а за опроштење својих грехова и невоља. Овде скида човек терете са грешне душе своје у св. тајни покајања. Овде милостиви Бог излива даре и благодат Своју, чрез стројитеље св. тајана, а преко слугу св. олтара његова. Овде добија човек благослов Божји за миран, веран, срећан и спокојан живот на земљи, кад ступа у св. тајну брака. Овде се лече болестице и невоље, греси се опраштају у св. тајни јелеосвећења, као што вели св. апостол Јаков: **„Болитъ ли кто ѡ васъ, да призоветъ презвитєры церковныѧ и да молитвѣ сотворатъ надъ нимъ, помазавше его єлеемъ во имѧ Гдне и молитва вѣры спасетъ болѧщаго и воздвигнетъ его Гдь: и аще грѣхы сотворилъ есть, ѿпѹстатсѧ емѹ.“**

Ето видите богољубазни Хришћани! И данас је Господ наш Исус Христос међу нама; да, и данас човек има праве помоћи у свакој нужди и беди, само човек треба да тражи Господа, да га се дотакне па да поможен и исцељен буде, а наћи ће га најпре у овоме св. храму, у св. тајнама, које се овде свршују, у св. Јеванђељу, науци Спасителевој, а све за мир и напредак народа на земљи, а за вечно сједињење с Богом после овога живота.

Зато и ви, богољубазни Хришћани, на глас звона, кад звони и зове на молитву, оставите све на страну, дођите, молите се Богу, том једином, који право помоћи може, који даје и који одузима, тражимо ли га, или га заборављамо.

Верујте у моћ Господа, његове цркве и делом веру посведочавајте.

Ј. Матић,
парох.

Богати и сиромаси

међу Израиљћанима за време земног живота Исуса Христа.*

„Јеванђеље се проповеда сиромасима“ Да би се могле тачно разумети те речи Исуса Христа треба пре свега да разјаснимо друштвени и религиозни значај (положај) јеврејског народа у тој епоси. Јеврејска религија је постала врло компликована под утецајем свештеника, књижника и фарисеја. Дух старих пророка са својим моћним и слободним надахнућем, заменуло беше бојажљиво законодавство, које је захватило јеврејски живот, те му сасвим сметаше. Јевреј не могаше ни корака, а да се није бојао, е ће се оскврнути дотакнув се јела, ствари или нечистих људи. Отуда поничe, да је морао себе непрестано жртвама чистити, молитвама и разноврсним прањем. Закон је са својим прописима, суботама, празницима, церемонијама и традиционалним дејством, здраво сметао и теретио оне, који су желели себе спасти строгим извршењем закона.

„Књижници и фарисеји“ — говори Исус Христос, вежу бремена тешка и незгодна за ношење и товаре на плећа људска (Мат. 23. 4.) С тога те несрећне, који, стењу под својим бременом дозива Исус Христос к себи говорећи: „Ходите к мени... јер је јарам мој благ и бреме је моје лако.“ (Мат. 11. 28—30).

С тога, да би се тачно извршили сви разноврсни прописи закона, не беше довољно само добра воља; за то потребно беше извесно имање и могућност, да слободно може располагати са својим времененом. Само богати и људи не оптерећени послом могаху потпуно испунити прописе закона. И тако само ти људи могаху се много боље спасти, него они који ништа не поседоваху. Сиромах човек, који је принуђен, да се брине за себе и за своју породицу, сваки час је осећао да мора или нарушити закон или напустити сваки рад, те тиме остати без насушног хлеба.

Он беше у мучном и грозном процену. Морао се решити или за једно и друго. Можете се мислити, какву је унутарњу борбу произвело то стање ствари и како је страдао сиромах човек.

Представите себи благочестивог Израиљчанина. Он ће се пошто по то решити да служи Богу. Он жртвује своје време, свој новац, само да изврши све прописане обреде. Његов рад пак страда ради тога Несавесни конкуренти тиме се користе, За тим настаје немање и сиромаштво у његовој породици, и на послетку постане „сиромах“. —

Таки је жалостан удес постигао огромну већину људи ниског порекла, који постадоше сиромаси ради оданости закону, кога тумачише књижници и фарисеји. То нам разјашњује за што је реч „сиромах“ постала синонимна речи „благочестиви“. Наиме благочестије тих несретних довело их до сиромаштва, а сиромаштво њихово беше знак њихове светости. Али у исто доба беше сиромаштво и знак патријотизма. У то доба стењаше јеврејски народ под теретом туђинштине. Он беше римски поданик оптерећен порезом и разним наметима. Прави патријота се није мирио са непријатељем. Пошто се не могоше противити своме удесу, то је он чинио све из оданости према Јехови и у нади на будућу награду. То беше узрок оне жртве, којој извршити беху митари, који узимаху под закуп у римских велможа царинарска звања, те независно притискиваху своју браћу сугрђане. И тако сиромаси у исто доба сматраху се као свети и као патријоте. Сиромаштво их окружаваше као каква копрена.

Али такав поглед на сиромаштво зависно је искључиво само од положаја, у ком се налажаше на род у то доба. Обично се сиромаштво сматрало већом несрећом, него десет египатских казни. У њему гледаху прст Божји.

Тако је уверење потекло по природи из религиозне идеје, коју је усвојио израиљски народ. Он сматраше религију, као узајамни уговор, као неки споразум

* Из Revue Chrétienne 1895. N. 3. Marg. V. E. Ménè, goz. Les riches et les pauvres en Israel du temps de Jesus-Christ.

утаначен с Богом, који дели доброчинства. Бог обвезан беше да излива свој благослов на Израиљанс, и обвезан беше да награди земним благом сваког, који испуњава Његове заповеди, и казни нарушитеље тиме, што их лишава сваког блага. С тога гледишта сиромаштво сматрало се знаком божаственог одрицања. Исто се тако може разумети да је богати Израиљанин држао себе за врсног Божјег служитеља, који заслужује небесна благослова, који добија достојну награду.

Али да са свим умири своју савест богат Израиљанин дужан беше, да се побрине за своју мање привилегисану браћу, као и за оне сугрђане, који беху сиромаси услед тешких времена, услед верности закону, и оданости приликама избраног народа.

Давати милостињу таким сугрђанима држало се за благочестиво дело, то је значило „справедљивост“. Ето, зашто се у оне милостиња изказивала речју „справедљивост“. „Пазите, да правду своју не чините т. ј. милостињу, пред људима“; (Мат. 5. 1.) то нам разјашњује важност, какву је опште милосрђе и деленье милостиње добило у религиозној пракси Израиљана. За богаташе милостиња беше средство, којим се чистише тешки и мази греси према ближњему, исто као и тешки пороци, који често спроваћаху трговину и новчану операцију. Жртвујући новац у корист тих невољних, који беху жртва свога благочешћа, делимично искупљиваху богати Израиљани своје грехе. „Милостиња ослобађа од смрти и чисти од сваког греха“ вели књига Товит, једна најкарактеристичнија књига у тој епоси. (гл. IV. II. XII. 9) И тако се богати није ништа устручавао у руковању својих дела (рада), те користећи се новцем свога благостања, још га хвалише за његову дарежљивост, наслађавао се овде на земљи спокојством своје савести и падао се блаженству у будућем животу.

Нама, је познато, како је силно поразио Исус Христос ту ташту и дражбену великодушност „Кад дајеш милостињу, не труби пред собом, као што чине лицемери по зборницама и по улицама, да их хвале људи. А ти кад дајеш милостињу, да не зна левака твоја што чини десница твоја. Тако да буде милостиња твоја тајна; и Отац твој који види тајно, платиће теби јавно“. (Мат. VI. 2—3—4.) —

Мало час речено показује нам односај Исуса Христа према богатима и богатству То што он пориче није превласт над земаљским благом. Прича, на пример, о „талантима“ доказује нам противно (Мат. XXV. 14—30 — испореди Лук. XVI. 10—12). Међу друговима Христовим беше и богатих људи, као Никодим и Јосиф Ариматејски. И ако је рекао Христос богатомо младићу, да прода све своје имање и да за њим пође, то је он искључиво у том случају имао у виду педагошке цели, што би погрешно било узимати као општи принцип Исус Христос не осуђује богатство таково, већ грабљивост и неситост, а пароčито лицимерство оних, који користећи се својим благом, неправедно приграбљеним, ради своје таште славе и егоизма држаху, да ће помоћу милостиње дотаћи се неба. На њих се и односе пароčито речи Христове. „Не можете служити Богу и мамону“ (Мат. VI. 24 Лук. XVI. 13) Дакле, узевши у обзир услове оне епохе, може се разумети односај Исуса Христа према земаљским благама и његово строго осуђивање богатих.

На тај начин и може се разјаснити Његово страдање заједно са несретнима у свету овом, не само са онима, чије страдање је скончано са благочестијем, него и са масом ниског порекла, којима тежак положај сметаше, да извршују прописе закона, те које с тога књижници и фарисеји називаху „грешницима“.

Таковић људи ниског порекла, који постепено осиромашише и који у тако жалосном положају беху, да се одржаваху милостињом, мора се претпоставити, да их много беше међу Израиљанима. Они зарађиваху хлеб у зноју лица свога и представљаху масу народности, наиме оне, што ми данас простим народом називамо.

Принуђени да изаберу или сиромаштво или нарушење закона, они изабраше ово последње, те навукоше на себе мржњу зилота. Фарисеји јавно избегаваху општење

с њима, те с тога називаху себе „одељенима“ (фарисеј на јеврејски значи „особени — одељени“), „Него народ овај, — говораху они — који не зна закона проклет је.“ (Јов. 7. 49.)

Међу тим бедним без сумње беше благочестивих који страдаху што не могаху строго извршити прописе закона и који свом душом тежиште, по могућству, да служе Богу. Али бреме живота свесмим их угњетаваше. Ти људи беху двојином спромашиџи, јер су лишени били земаљских блага и душевног спокојства. Исте испорећиваху митарима, који се користише гадном славом и с људима порочна живота. И нико и не помишљаше од религиозних народних вођа и од титуларних светих, да им пружи руку помоћи.

Исус Христос је узео те у заштиту.

(Свршиће се.)

О назаренима и њиховом учењу.

Пише Југ Станишић парох.

(Наставак.)

Дакле: жртва, коју неко приноси срцем чистим и вере пуним, Богу је угодна и Бог је прима; а жртву, коју неко приноси Богу, али срцем нечистим и празним, на такову жртву Бог и не гледа. С тога и вели цар и пророк Давид: „Жртва је Богу дух скрушен, срца скрушена и понижтена не одбацујеш, Боже.“ (Псал. 51., 17.) А када се „приноси Господу принос у правди“ тада ће „угодан бити Господу принос Јудин и Јерусалимски, као у старо време и као пређашњих година“. (Малах. 3., 3.—4.)

А да народ Израиљски у време пророка Амоса није држао празника и светковина, као што је то Бог преко Мојсија заповедио; нити је приношао жртава својих у правди“. сведочи то, што Бог преко избраника свога, пророка Амоса, говори и налаже народу своме, синовима Израиљевим: „Нека суд тече као вода и правда као силан поток“ (5., 25) А како „суд није текао као вода, нити је правда текла као силан поток“*) што је показивало, да срце синова Израиљевих није било пуно вере у Бога Израиљева — то је Бог и мрзио на празнике и на светковине њихове, нити је примао жртве паљенице и гледао на жртве захвалне. —

А да Бог преко пророка Амоса исказаном мржњом својом на празнике и светковине, и на жртве паљенице и жртве захвалне није хтео укинути празника, нити обуставити приношења жртава у народу своме, сведочи и доказује то, што су празници и светковине држане, а жртве приношене и у времену после пророка Амоса, па су ти празници били Богу мили, а приношене жртве Богу угодне.—

Амос је вршио пророчку службу у изабраном народу Божјем „за време Озије, цара Јудина и за време Јеровоама, сина Јоасова, цара Израиљева.“ (1., 1.) После Озије царовао је некад Јудом 16 година син му Јотам. (II. Днев. 27., 1.) После Јотама царовао је над Јудом и опет 16 година син му Ахаа (28., 1.) На 32 године после Озије, кад већ свакако не беше више у животу пророка Амоса, зацари се над Јудом праунук Озијин, а син Ахазов, Језекија, који „чињаше, што је право пред Господом“ и који „сазва свештенике и Левите и рече им: чујте ме Левити, освештајте се сада и осветите дом Господа Бога отаца својих, и изнесите нечистоту из светиње. Јер загрижшише оци наши и чинише, што је зло пред Господом Богом нашим, и оставише га; и одвратише лице своје од шатора Господњега и окренуше му леђа; и затворише врата од трема, и погасише жишке, и кадом не кадише, нити жртава паљенице приношише у светињи Богу Израиљеву. За то се разгневи Господ на Јуду и на Јерусалим, те их даде, да се потуцају, и да буду чудо и подсмех, како видите својим очима. Јер ето падоше оци наши од мача, и синови наши и кћери наше и жене заробише се за то. Сада дакле наумио сам задати веру Господу Богу Израиљеву, да би се одвратила од нас жестина гнева његова. Синови моји, не оклевајте више, јер је вас изабрао Господ, да стојите пред њим и служите му. и да му будете слуге и да му кадите.“ (29., 1.—10.) На како је цар Језекија желио, тако Левити и учинише: „Тада заклаше говеда, и свештеници узевши крвљу њиховом покропише олтар; и заклаше јагањце, и крвљу њиховом покропише олтар. И по том доведоше јарце за грех пред цара и пред збор, и они метнуше руке своје на њих. И

*) него „продавање праведника за новце и убога за једне опанке, јер презреше закон Господњи и уредбу његових не држе.“ (2., 4. и 6.)

заклаше их свештеници и очистише крвљу њиховом олтар на очишћење свему Израиљу, јер цар заповеди, да се за сав народ Израиљев принесе жртва паљеница и жртва за грех.“ (ст. 22.—24.) Још „посла Језекија к свему Израиљу и Јуди, и написа књиге синовима Јевремовијем и Манасијиним, да дођу у дом Господу Богу Израиљеву.“ И скупи се у Јерусалим мноштво народа, да празнују празник пресних хлебова другога месеца, и би сабор веома велик. По том заклаше пасху четрнаестог дана другога месеца; и свештеници и Левити постидевши се освешташе се, и унесоше жртве паљенице у дом Господњи. И услиша Господ Језекију, и сачува народ“ (30., ст 1., 13., 15. и 20.)

А све ово не би бити могло, да је Господ у истини мрзио на саме празнике и светковине, и да је желео, да се обуставе жртвоприношења.

Но рећи ће се можда: јесте, тако је било и бити морало у старом завету, јер се синови Израиљеви само светковањем празника и приношењем жртава од греха очистити могли; али тако није било и бити није смело у новом завету, када је — по речима Христовим — требало служити Богу и молити се духом и истином“ (Јов. 4., 24.); с тога у цркви Христовој није бити смело, па доиста није ни било празника, као што сведочи св. апостол Павле, који вели: „А сад познавши Бога, и још познати бивши од Бога, како се враћате опет на слабе и рђаве стихије, којима опет изнова хоћете да служите? Гледате на дане, и месеце, и времена и године“ (Гал. 4., 9.—10.)

Но ово место св. писма не доказује, да у Христовој цркви није смело бити празника, па да доиста није ни било. Овим се речима апостоловим ономиње Хришћани, да не чине ово двоје:

1.) Да не служе лажним боговима. Да је доиста тако, сведочи тај исти апостол, у истој посланици својој, па чак и у истој глави, а у стиху осмом где се вели: „Али тада не знајући Бога служисте онима, који по себи нису богови“, који дакле беху лажни богови. По себи је јасно и разумљиво; да је апостол Хришћанима, који „познавши Бога и још познати бивши од Бога“, морао забрањивати и одвраћати их, да се не „враћају на слабе и рђаве стихије“ и да „изнова служе онима, који по себи нису богови.“

2.) Да не држе јудејских празника Да је доиста, тако сведочи и опет тај исти апостол, али у другој једној посланици својој, где каже: „Да вас, дакле, нико не осуђује за јело или за пиће, или за какав празник, или за младине, или за суботе; које је све било сен од онога, што ишаше да дође, и тијело је Христово“ (Колош. 1., 16.—17.) Чији се „празници, младине и суботе“ овде подразумевају — није нужно доказивати. А да Хришћани нису смели држати јудејске празнике — то је по себи јасно и разумљиво. А да забрана држати јудејске празнике не садржи у себи уједно забране, да се хришћански празници одржати и светковати могу и морају — то је јасно и разумљиво. Да је пак у цркви Христовој, већ одма у почетку живота њена, доиста било празника — доказује и сведочи „празник тројична-дне“, који није био јудејски, а незнабожачки празник ни бити могао није; према томе је „тројичан дан“ био и бити могао и морао сам хришћански празник, празник цркве Христове, и баш ради тога празника хитао је св. апостол Павле у Јерусалим.

После свега реченога следи јасно и непобитно: да је одмах у првим временима цркве Христове било празника, да су те празнике држали и светковали апостоли Христови и први Хришћани; и на послетку, да смо — по примеру апостола и првих Хришћана — и ми дужни те празнике поштовати и светковати.

Петар Петровић

бивши парох Ново Свето-Ивански.

(Њему на славу и част, нама на дику и поуку.)

(Свршетак.)

Као свештеник и служитељ Божјег олтара беше поп-Петар тачан и савестан. Причаху ми старији људи, да је сваког свеца, празника, па и недеље служио св. литурђију. Скоро никад, но свакако врло ретко, и то из врло важног узрока, одслужио би и одржао у те дане „часове“, што је — на жалост — код доста свештеника данашњих, — скоро рећи, — обично и правилно. Да ли је и свакодневна служења држао, — не знам; но ако и није, није му замерити, јер док не имађаше своја сопственога дома, стан му је обично, од цркве подобро удаљен био, а ни властита му кућа близу цркве не беше. Осим тога, бар кад је у Н. Св. Иван дошао, беше већ постарији,

преко 40 година, а иначе беше пун, и — што во се каже — „тежакчовек“. А шта више, малена срп. прав. општина Нов. Св. Ивањска није могла ни онда, баш као ни у каснија времена држати редовна, одрасла и добро напајађена црквењака, који би му при свакодневним службењима помагати могао.

Но какав тек беше пок. поп Петар као званичник, као водилац парох. звања.

Да дознаш, какав је неки званичник у отправљању свога звања и вршењу својих дужности: тачан и савестан, ил' нехатан и небрежљив — загледај му само у књиге, које води, и оне ће ти бити најчистије огледало, најјаснија слика његове тачности и савесности.

На загледај ли, драги читаоче, у званичне књиге у матице, које је пок. Петар Петровић водио, ти ћеш се морати чудити и дивити оној тачности, онаковој савесности У његовим матицама је све тако марљиво тачно, јасно, чисто, читко и лепо вођено и бележено, да ти је милина и уживање гледати у те матрикуле. Сваки појединн случај — крштења, венчања и смрти — уведен је сав, у целини; све су рубрике тачно и правилно испуњене; нема ту ни једнога „dtto“, или другог каквог знака, којим се опстовање горњега означује; нема ту скраћених речи; не можеш наћи, — а бар једног случаја — на коме би ма и најмања и најслабија траг журбе и нехата уочити и опазити могао. А како је — што но се каже — „лепу руку“ имао, како му је облик слова и писмена диван и правидан био; па како је опет при убележавању и уважању појединих случајева марљив и пажљив био: то му у протоколима влада така једнообразност, да би човек помислио, е појединн случајеви нису у књиге убележавани од времена на време, него да су сви случајеви једнога те истога дана у матице уведени. Не треба ни да напоминьем, да му је при крају живота рука прећашњу верну службу у неколико одрекла; старост му је и у матицама трага оставила: рука му не беше тако чврста и поуздана, као пре.

Још једно, споменa вредно. Од 27. октобра 1850, кад је у Нов. Св. Иван дошао, па све до дана смрти му, 14. фебр. 1872, дакле за цело време од преко 20 година, само је једно крштење и једно венчање у његовој парохији други свештеник обавио, па и то му — колико се закључити може — беху гости, те их је за извршење тих дужности умолио, или му се они сами за замену понудише.

А то је врло лепа сведоџба; то је знак, да је он своју — и ако малену — парохију врло ретко и на кратко време остављао, и то без сумње из само веома важних узрока, и кад је то пре крека потреба била; а на дуже времена није ју остављао — никад и никако! На жалост, данас није редак случај, да свештеник и већу парохију, бројније стадо оставља на дуже времена, а из не баш врло важних узрока и неопходних потреба.

Као што је матрикуле, тако је и остале књиге: „Описаније народно“, „записник окружних наредаба“, па и „записник трикратног оглашења“ са највећом тачношћу и марљивошћу водио; што — на жалост — ни пређе не беше, а ни данас свуда случај није, нарочито, што се тиче „записника трикратног оглашења“, којега у многим општинама и парохијама и нема, а ако га и има, а он је јасна и гласна сведоџба крајњег нехата и немара.

Такав сто беше покојник у вођењу својих званичних књига. Ваистину, да је тако сваки свештеник своје званичне књиге водио: тада ни највећа злоба и пакост не би могла уважење грађанских матрикула предлагати и неопходну потребу истих правдати и бранити на основу том, што је — тобоже — неки свештеник у матрикуле — сланину завијао!? Тврдо уверен, да тога било није, уверен сам, да у том погледу свуда није, као што треба да је.

Не знам, кад и које године, но се врло добро сећам, да је сада блаженоупокојени патријарх Герман приликом једног богословског испита неког свештеника из Срема хвалио, и истога нама богословима за углед представљао и износио. А за што? За то, што је исти свештеник имао и држао једну књигу, у коју је бележио, шта је који од његових парохијана овда-онда учинио добра или зла, тако, да му је иста књига давала и пружала верну и јасну слику моралног живота сваког његовог парохијанина.

Ако је тај и такав свештеник за похвалу: онда је и наш покојник хвале вредан, јер је и он то и томе слично чинио. Такових бележака његових наћи се може доста у „Описанију народном“; а ко зна, да ли он није и посебну књижицу на ту цељ имао? У осталом свака његова књига пуна је занимљивих и корисних записа и бележака.

Но има још нешто, због чега је покојник осо-

бито заслужно, да му се име са похвалом спомене, и што га одликује и узноси изнад осталих свештеника.

Ми се дичимо и поносимо нашим старим калуђерима и свештеницима, и одајемо им сваку хвалу и пуно признање на њихову труду, који показаше и уложише у преписивање црквених и богослужебних књига.

На кад ти наши стари свештеници и калуђери заслужују хвалу и признање за то, што хтедоше цркве и богослужбене књиге преписивати онда, када их је на то пре нужда гонила и силила, јер штампе и штампаних књига не беше, а и што беше, то беше скупо и прескупо, да их сваки свештеник, а баш ни свака црква за се прибавити не могаше: онда је и наш покојник заслужно не мању хвалу и признање на уложеном труду у преписивање црквених и богослужебних књига, и то онда, када томе не беше големе невоље, када је штампа већ у велике радила, а штампаних књига црквених беше довољно, те се могаху набавити за доста малену цену; него та је на преписивање црквених књига приволевала и гонила једина вредноћа и добра воља, а можно још и то, да себи, одвојено својој цркви, или боље малој српској општини, у којој је свештеник био, коју крајцару уштеди.

Таквих радова његових има више.

1.) Најлепше му дело те врсте јесте — без сумње — „Ѳѵ҃ологіѡнъ“, који је данас својина потписаног. Доиста је вредно видети ту књигу, која има 240 минејским словима с тада непознатих страна велике осмине; да ју опишем — доста бих места у овом цењеном листу запремио. Рећи могу и смем, да је то књига — што по реч — да с' прекрстиш, па да ју целиваш; коме сам ју год до данас показао, сваки ју је са дивљењем и поштовањем посматрао.

„Ѳѵ҃ологіѡнъ“ или „Требникъ“ тај јесте извод из великог требника Петра Могиле. На 3-ћој страни је минејским словима, овај запис: „Нача҃лникъ й Совѣршитєлю, Є҃диномꙋ слав҃нѣмꙋ Богꙋ, й прекл҃гословєнной Влч҃ицѣ Бц҃ѣ, й присноꙋ҃дѣѣ Мр҃іи, й всѣмъ Сѣ҃тымъ: вждꙋ ѿ менѣ ко дѣлан҃іи сі҃мъ трꙋдн҃йшагѡсѧ, чі҃сть, слав҃а й поклоненіе, ѿ нн҃ѣ ко безконі҃чныя вѣки вѣкѡвъ: ам҃инь.“ Испод тога, скоро по дну стране је потпис му, да како курзивом: „Петръ Петровић, пресвутер.“

Књигу је ову покојник написао у манастиру Хопову, „идѣже“ — као што у наслову вели — „ѿ дні҃ зі҃. мц҃а м҃а҃, до дні҃ нѳ҃. мц҃а авг҃ста, гѡда҃ а҃ѱѵ҃м҃д҃. благодар҃нѣ й полѣзнѣ прослав҃их.“

2.) Нека врста „Анђелогіона“, или „Цѣтослова“. Књига „in folio“ велика, са 12 светитељских служаба. И ова је књига врло лепо и марљиво израђена.

3.) Три „Прмологіи“ празничке, са још неким стварима. Ту је и „Стихира свима всѣмъ сѵ҃тителемъ сербскимъ“ Творење Іѡанна Гѡрг҃ієвича архіѣпкпа карловачкагѡ, къ лѣто ҂а҃ѱѳ҃.“

Држим, да ће бити вредно, да ју испишем.

„Глас҃ 6. Сѵ҃ти сербскіи просвѣтители, оучит҃ели, и прпдѣвнѣ: кралн, царѣе, кнази и деспоти: Сѵмѣшне немања мироточе, сакко ракнославнѣвый, арсенїе чѕ҃дотворче, стефане перовѣнчание, владыславе и сакко вторый с дѣчистїемъ всѣхвалнымъ Преславный краліе милѵтин с нпкодпмемъ, дѣпѣломъ и Єѵфрпмомъ со Єѵстратїемъ. Въ премѕ҃дрости прединый и страданїй адамнте свѣтлый, и кланїи чѕ҃дотворн стефане, дечанѡмъ славо: царю ѳроше, ѿраслѧ чѣна и сѣ҃а: преславне и великій княже лазаре, иже проліа кровь свою за вѣ҃ру, отечество и достоѧнїе твоѳ, слава тебѣ. Всѣхвалне цѣнце и велике кнагинье, деспотице восп҃ениѧ: Єлень, анастасїю и анґелинѣ. Сѵ҃ти и славнїй деспѡти: Гѡрг҃іе, стефане, маѳѣе и іѡанне, сурмїйскїм и крѣшедолскїм обители славо! Во бранѣхъ славни воини стефане цнлиневичѣ, великій цѣлевичне, приходмнымъ къ тебѣ вѣ҃рою. Сѣ҃тый петре корншкїѵ, іѡаннкіе девичкій, прпхоре пшанскїй, іѡанне рплькій гавріїле лепенскій, іларіѡне осогонскій: прпносѣпне и сѣ҃тый василіе новый, зауолмійскій архіѣрею и чѕ҃дотворче: пхже всѣхъ васъ прославлающе, потмъ и славимъ, іако великіа столпы и представители рода сербскагѡ, кѵтноспшгѡ, оумплснню просащи васъ: да молите хѵ҃та бѵ҃а, спастисѧ дѧшамъ нашымъ.“

Испод те стихире примећује и додаје:

„Блюди: да поѣтсѧ стихира сія, и кромѣ праздника сѣ҃тыхъ чрквныхъ, и частше на оутрени, на первомъ часѣ: іако да православнїй изъ нея болше оусѣкдатъ свои ѡ нпхъ къ бѵ҃ѣ мѣтвенники.“

4.) Књиги „Послѣдованїѧ молебныхъ пѣнїй“ додао је 34 листа и на њима написао више разних „послѣдована и молитава.“ Ту је, као и у прпзваведеном „Ѳѵ҃ологіѡнѣ“ — „Правило, на памати всѣхъ ѿ вѣка оугодншихъ православныхъ хѵ҃тіанъ совершаемой и творимой.“

У том „правилѣ“ је „ектенїа за оусопшихъ“ такова, какове ја у црквеним књигама — које су бар мени до руку дошли могле — нашао нисам. У овдашњој цркви има велики Требник, штампан 1698. год. за патријарха руског, Адријана; но у том требнику ни тога правила, па да како ни такове јектеније не нађох. У великом типику, код месопусне суботе; као и у оба дела октоиха, а у суботу 1-ог и 5-ог гласа има „послѣдованїе ѡ оусопшихъ“; но ни ту јектенија за мртве није тако потпуна, као у реченом правилу.

Како правила тога нема ни у свима великим типицима, него само у типику Петра Могиле, од кога ће по нашим црквама, свакако, мали број примерака бити; а како је јектенија за умрле у том правилу боља и потпунија од јектеније у нашим црквеним књигама: то држим за вредно, да ју наведем:

„Єщѐ молимсѧ ѡ оупокоєнїи дш҃ъ оусопшихъ рабѡвъ бж҃їихъ: бл҃гочестивыхъ царей и царицъ: стѣйшихъ патрїарховъ: прeсщ҃eнныхъ митрополитѡвъ, архїепископѡвъ и єпⷭ҃кпѡвъ: сщ҃eнникѡвъ и монахѡвъ православныхъ: прeснопомнимыхъ создателей, ктиторѡвъ и приложникѡвъ, отецъ и братїй стѣгѡ храма сегѡ: и всѣхъ ѿ вѣка пристависшихсѧ, здѣ лежащихъ и повсюдѹ православныхъ хр҃тїанъ: и т. д.“

Тако је исто и у „возгласѣ“; а у молитви „Бж҃е дх҃ѡвъ“, на дотичном месту, није тако, већ онако, како је то у нашим црквеним књигама обично, на име: „... прeснопомнимыхъ создателей, прaотецъ, отецъ и братїй нашихъ, здѣ лежащихъ, и всѣхъ ѿ вѣка помершихъ повсюдѹ православныхъ хр҃тїанъ: и т. д.“

5.) Малом требнику, штампаном у Будиму 1821., — који је сада својина потписаног — додао је 19 листи на којима је, између другога исписао и „Послѣдованїе молѳнна за вола҃щаго.“ Таковога „послѣдованїа“ ја бар у црк. књигама нашао нисам. Ово је „послѣдованїе“ потписаноме врло добро дошло, јер се тога „послѣдованїа“ у даним случајевима придржава. Можда би вредно било, да се цело то „послѣдованїе“ штампа, како би — при другом издању — и у „Дополнителни требник“ ући могло?

6.) Примедбе и записи по скоро свима црк. књигама, а нарочито по вел. типику цркве Ново-Свето Ивановске. И ове примедбе и записи, као и све напред наведено, писане су минејским словима, и то лепо, чисто и читко. Те примедбе и ти записи узети су већим делом из „пролога“ и говоре и наводе по што-шта из живота овог или оног светитеља, и наводе се под месецом и даном дотичног светитеља. Као је „пролог“ ретка књига црквена, а „житија светих“ још и рeђа, — то су те примедбе и ти записи врло добро дошли ономе, који је рад, да по што-шта дозна из живота овог или оног светитеља.

Но тих је примедаба и записа много, а да се све испишу, требало би доста места и простора листа овога. Навешћу само три, и то не пролошка записа.

а.) На другој страни 13. листа вел. типика, на доњем рубу је овај запис: „рѣ҃. Сѣдмагѡ собора: Ижѡ не подобаетъ мѷрскимъ, повелѣвати сщ҃eнникѡмъ входити во сѳ҃тилище, или ѥ҃ кѳюлюко вещь, даже до мала: но своею волею, егда восхощетъ, и возмнитсѧ имъ літѵргїсати и пѣти.“ Шта значи ово: „рѣ҃. Сѣдмагѡ собора“ — не знам.

б.) На другој страни 429. и првој 430. листа вел. типика, и опет на доњем рубу:

„Сданъ книжаръ ѵ Гетингѹ раздѣлѣ е книгѵ ѵ своей книжарницы ѵ 4 разреда; ѵ I-ом подъ наслономъ: хѣѳ҃ и честь: стое книгѵ за православе, мѣкаре и свештенике: ѵ II. нема хѣѳ҃, нема ни чести: стое книгѵ за логїке, метафїзїке и ѵчителѣ; ѵ трећемъ разредѹ подъ наслономъ: честь, а хѣѳ҃ нема; книгѵ за поете и математїкере; а ѵ IV. разр. под наслономъ: хѣѳ҃, а чести нема: книгѵ за адвокате, Економе и Технике.“

в.) На првој страни празног листа до стражњих корица, и опет у вел. типику, је запис: „Христосъ васкресе изъ мртвыхъ, самртнымъ самрти поправи, и сѣштымъ на гробѣ животъ дарова. — Овое из 17-гѡ вѣка око половине пѣкано просто ѿ вакѵ едне ѵ Сланди, за літѳмъ.“

Судећ' по рукопису, ово није запис пок. Петра Петровића.

*

Него, драги читаоче, има доказа и трагова и усмених и писмених, да и тај „чувени парох“, та верна и ревна слуга Божјег олтара беше — човек; да, човек, са обичним људским гресима, манама и недостатцима.

„Шта? Свештеник са гресима, манама и недостатцима?! Та то ...“

Пре него што би, читаоче драги, судио и осуђивао пок. Петра Петровића, стрпи се и допусти, да те подсетим и да ти наведем једну причу јеванђелску; па после чини како ти је воља.

Једном књижевници и фарисеји доведоше ка Христу жену ухваћену у прељуби и кушајући га рекоше му: „учитељу, ова је жена ухваћена сад у прељуби; а Мојсије нам у закону заповеди, да такове каменем убијамо; а ти шта велиш? Христос сагнув се писаше прстом по земљи и не гледајући их; а кад га једнако питаху, исправи се и рече им; који је међу вама без греха, нека најпре баци камен на њу. Па се опет сагне доле и писаше по земљи. А кад они то чуше, и покарани будући од своје савести излажаху један за другим почевши од старешина до последњих... А кад се Исус исправи и невидевши ни једнога до саму жену, рече јој: жено! где су они, што те тужаху? Ни један те не осуди? А она рече: ни један Господе! А Исус јој рече: ни ја те не осуђујем, иди, и одселе више не греши.“ (Јов., 8., 2—11.)

Е па сад, драги читаоче, суди и осуди покојника; узми камен прекора и осуде, и баци се њиме на име и спомен пок. Петра Петровића.

Но, — што стојиш? што оклеваш? — Шта велиш? Човек си, — грешан си?

Па кад си човек, кад си грешан и ти, а ти немој грешну човеку судити. Да, немој судити. Остави „сѣдѧ сѣдѝи сѣдити хотѧщемъ всѣмъ праведнѡ.“

А баш и кад би хтео судити и осуђивати пок. Петра Петровића, не би ли ти по сред твога суда грмуо „апостолъ Іаковлевъ“: „Ты кто еси сѣдяй чюждемъ рабѣ“;

Да, читаоче драги, не суди туђем слузи! Та пок. поп-Петар „своемъ Гдеви стоитъ или падаетъ.“

И — „станетъ же,“ јер „любочастникъ“ је „владыка“, и „щедръ и мѣтникъ Гдь“ а „силенъ бо есть Бѣгъ поставити его.“

Та кад је Христос помиловао жену у прељуби ухваћену, зар да не помилује и пок. Петра Петровића, који је не само греха, него и врлина имао?

Па за то, читаоче драги, пожели и реци са мном заједно мом земљаку и сељаку:

Вечна ти памет — оче Петре!

Слава ти и част одличан свештениче, примерни аваничниче, марљиви трудбенике на књиви црквеној!

Што с' згрешио, Бог ти опростио;
За врлине, — дивно наградио:
Рајском слашћу и вечном радошћу!

Тараш, 1898. **Југ Станикић-Сападац**

Поучна изјава.

У прорачунском финанцијалном одбору угарском, ставио је посланик Фењешш питање и у ствари католичке автономије.

Министар Влашић одговорио је, и изјавио овако:

„Конгрес за уређење автономије састао се, те је изасло одбор од 27 лица, да изради организационни штатут, па га је унутно, да се код компетентних фактора информира и нужна дата прибере. А компетентни фактори могу бити, наравно, само епископат и влада. Строго узевши, влада је дужна, да се по свом званичном положају изјасни, тек кад јој се поднесе автономни штатут. Али пошто влада искрено жели, да се и католичка автономија оствари, те је вољна са свом готовошћу да ради у интересу успеха, то је она спремна, да одбор од 27-рице по мени извести о становишту владином, а особито о оном садржају с којим се по назору владе мора автономија снабдети, да се доведе у склад интерес и цркве и државе. Природно је, да влада може пружити претходно оријентовање само о оним нормама, које би организационни штатут поставио с обзиром на свезу између државе и цркве; а с обзиром на оне норме, које би одређивале о томе, какав би се утецај у унутарњем животу цркве препустио католичком световном елементу на прилике од световна значаја, *ту је позвот епископат*, да даде претходна оријентовања.

Што се тиче облика, како да дође влада у дотицај са одбором 27-рице, морам изјавити, да ја тај облик само тако замишљам, да ја на молбу одбора 27-рице његовим одасланим повереницима, евентуално члановима одбора за редакцију штатута дадем темељна разјашњења; но ја, наравно, не могу присуствовати седницама одбора 27-рице, јер тамо нема за мене места, а сигурно то ни одбор не жели. А од ближега објашњења о томе, које је становиште влада, у погледу на одређење оквира и садржаја католичке автономије заузела, нека ме поштовани одбор за сада дispenзује. Али је инак моја дужност, да изјавим, да је влада још пре састанка конгреса своје становиште у обсежном меморандуму, што је одређен за сасвим интимну употребу, саопштила кнезу примасу, и, као што сам ја информисан, био је кнез примас (Васарн) тако добар, да са тим меморандумом упозна и епископат. Толико се инак осећам обвезан, да изјавим пред

поштованим финанцијалним одбором, да тај меморандум ставља принцип, да се организациони штатут мора снабдети с таквим садржајем, који ће уставно вршење врховног патронатског права у његовој целости сачувати, те неће бити нужно, да се наши основни закони, а наиме они у погледу именована прелата, § 6. зак. чл. III. од 1848, и у погледу на верски школски и универзитетски фонд, § 7. зак. чл. III од 1848 и зак. чл. XXX од г. 1883, што се тиче средњих школа, — мењају.

Не може бити сумње, да би измена ових закона извргла јавни живот Угарске тешким потресима, који политичком животу Угареске нису ни најмање нужни. А сигурно је, да се и без промене тих закона може створити католичка автономија са садржајем, који је кадар да се одржи, па би она могла уметути се у низ наших институција, а да се ове не руше.

Са радошћу сам опазио, да саветовање, по коме би се католичка автономија могла извести у оквиру постојећих закона, деле и меродавни људи различите партајске боје, те се могу надати, да ће, при узајамном предусретању, испасти нам овом приликом за руком, да решимо оно ведеважно тугаљиво питање, које захтева са свију страна, присебитост и умереност.“

Назвали смо ову изјаву поучном; поучном — и за нас Србе, с обзиром на организационо уређење наше автономије. У чему је све та поучност, о том ћемо накнадно казати у засебном чланку. За сада истичемо то, да и ова изјава доказује, да је наш Саборски Одбор сасвим коректно, мудро и родољубиво поступао, кад је својим предходним споразумевањем са државном влашћу и Јерархијом израђивао свој предлог за Устав, ког је поднео Петровданском Сабору. Он је, дакле, прешао процедуру, коју министар препоручује католицима, односно конгреском њиховом одбору 27-рице, и коју је овај и усвојио.

Поступак Саборског Одбора гледе те процедуре био је код нас, у своје време, осуђиван, али је тај поступак нашег Саборског Одбора, из добро промишљених и схваћених интереса наше автономије чињен, увек имао на својој страни разлог, који ће после изјаве г. министра бити сасвим јасан сад и онима, који га до сад, међу нама, не хтедоше признати.

Препоручујемо горе саопштену изјаву највећој пажњи наших читалаца и нашег јавног мњења. Не треба је олако прелазити, а још мање чинити је се невешт, јер многоме многе научити може.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Школски Савет**) држао је своје седнице прошлог уторника под председништвом Његове Светости, преузвишеног господина патријарха *Георгија*. Присутни су били вирећ. г. протопрезвитер *Јован Борота* и г.г. *Др. Михаило Полит, Стеван Лазић, Теофил Димић*, те заменик главног школског референта г. *Никола Т. Вукићевић*.

(**Саборски одбор**) држи од прошлог четвртка своје седнице под председништвом Његове Светости, преузвишеног господина патријарха *Георгија*. Присутни су: високопреосв. г. епископ Пакрачки *Мирон*, преузв. г. *Данило Станковић*, вирећ. г.г. архимандрит *Иларион Руварац*, и протопрезвитер *Ђорђе Влаховић*, те г.г. *Миша ил. Рогулић, Др. Никола Максимовић, Др. Теодор Недељковић*.

(**Питање интерконфесионалних односаја**) у краљевинама Хрватској и Славонији као да се ближи своме решењу. Извештени смо из Загреба у тој ствари о овоме: „При расправи прорачуна за богоштовје и наставу у прорачунском одбору сабора краљевина Хрватске и Славоније, повео је у прошлу среду, 11. (23.) о. м. *у име Срба заступника на том сабору*, народни заступник *др. Т. Недељковић* реч: о уређењу интерконфесијоналних односаја у Хрватској и Славонији, нагласивши, да је уређење тих односаја од веоме велике важности за здрав развитак друштвених односаја у народу Хрватске и Славоније. У животу често бива да следбеници једне вероисповести прелазе у другу, да се склапају женидбе између припадника разних вероисповести, одакле се рађају деца, која се имају и верски васпитати; сви ти послови као и други послови, који носе на себи верско обележје, нису код нас уређени законом, него се обављају начином, који изазива раздраженост и огорченост, не само између дотичних странака, него и у ширим круговима народа.

У Угарској су ти односаји уређени били већ 1868. г. зак. чл. 48 и 53. Мора се признати, да је Угарска увек либерално поступала при уређењу тих односаја, и интересовани наши кругови држе, да би те односаје ваљало и код нас уредити бар онако, како је то Угарска учинила већ 1868. год. зак. чл. 48 и 53.

Поводом покушаваног верског конвертирања у

Пргомељу и Дишнику, народни заступници на сабору краљевина Хрватске и Славоније, који су чланови српског клуба, дошли су до уверења, да је уређење тих односаја тако *хитна ствар*, да су они готови сами изготовити законску основу о тим стварима, но почем су чланови српског клуба уједно и чланови народне странке, то сматрају за своју дужност, да пре свега упозоре високу кр. земаљску владу, да је уређење интерконфесионалних односаја у Хрватској и Славонији веома хитна ствар, те да је наиме, да она сама изволи узети иницијативу у тој ствари и што скорије предложити сабору законску основу о уређењу тих односаја.

Његова Преузвишеност бан *гроф Кует-Хедерварн* изволео је на то изјавити, да и земаљска влада увиђа, да је такав закон веома потребан и да се нада, *да ће влада скорим и закониту основу о томе сабору краљевина Хрватске и Славоније предложити*“.

Као што, ето, видимо, наши Срби посланици предлаже и у питању уређења интерконфесионалних односаја у Тројединци, са свога, ове године утаначеног, програма — на дело.

Пресшност, хитност и потребу закона о тим односајима наглашавано и ми. Благодарни смо Србима посланицима, српском клубу и г. Др. Надьковићу, да су у горњем питању заузели одлучан положај. Тако и подобаје. Нарочито смо им благодарни, *што су и покушавано верско конвертирање у Пргомељу и Дишнику нагласили као један, не мали, разлог донашању хитственог закона.*

Не мање смо захвални, већ сад, изјави Његове Преузвишености господина Бана, гроф Кует-Хедерварија, којом је у што скорији изглед ставио предложење хитствене и тако потребне законске основе.

(**Изјава кр. уг. министра председника**.) У прорачунској седници финанцијског одбора угарског сабора, код наслова: „Министарско председништво“ признао је Буро пл. Бурковић „добру волу“ министра-председника код поступања са стварима српске црквене аутономије у последњи годинама. Говорник према „свом конзервативном становишту“, није био споразуман са свима мерама и покушајима, који су употребљавани за уређење те ствари. Жељено успеха нема до сад, те је наступила нека „вештачка пауза“. Говорник пак моли министра, да настави уређење српске црквене аутономије са жељеном стрпљивошћу и истрајношћу. — На то је преузв. барон Банфи одговорио да, строго узето, решење питања српске црквене автономије не оте-

шњавају противности међу владом и Србима, него у главном оне између духовног и световног елемента. Министар не мисли да питање скине дефинитивно с дневног реда, и само ако је могуће, он ће га решењу привести. Но сва његова настојања узалудна су, док духовни и световни елементи не увиде, да решење питања леже у њихову интересу.

(**Женска учитељска школа сестара милосрдница у Загребу шк. год. 1897/8**). У ову школу уписало се у почетку ове шк. године 35 Српкиња. По разредима беше их у:

I.	II.	III.	IV.	— Течај за забавните
12	5	11	6	1 ученица.

Међу овима ученицама беше у I. разр. једна, која ће до Божића полагати исти разред и онда прећи у II разред.

По *дијецезама* стоји број ученица овако:

	I.	II.	III.	IV.	Забавните	Укупно.
Архидијецеза:	2	2	3	1	1	9
Пакрачка:	—	1	3	1	—	5
Горњо Карлов.	10	2	5	4	—	21

Врло озбиљна појава!

(**У част „Katoličkog Lista“**.) На расправи пред судбеним столом у Загребу — поводом тужбе против уредника „Kat. Lista“ — рекао је Др. Фрања Сиевец у част тога листа и његова уредника и ово: „Ја држим, у осталом, славни суде, да је управо пронија кад обзориши говоре да су за слободу, особито садашњи уредници „Obzora“ и „Katoličkoga Lista“, где им сваки број даше толиком неспокојношћу, да су свећеници, *добри свећеници* проглашали њихове листове *револвер штампом*“. „Мотиви његових нападаја нису верски, то је само палика; прави мотиви то су политички. На кад уредник „Kat. Lista“, каже, да је он као крштанин, као верни син своје цркве, морао написати инкриминирани чланак и написати га оваковим тоном, — онда му ја одвраћам на то, што ми је рекло више људи: Кад би крштанство или кад би само католицизам био онаки, каки је у новије доба поступак „Katoličkog Lista“, онда би људи, којима је у истину стало до вере, а нису гледе тога индиферентни, били присиљени оставити такову веру и потражити другу. Исто тако је добро рекао један свећеник, да последња опатица, која негује болеснике и обавља друга дела милосрђа, више чини за крштанство, — него овакови апологете крштанства.

То је рекао бивши ректор Загребачког свеучилишта и сада професор истог и потпредседник земаљског сабора — *Др. Сиевец*.

„Katolički List“, односно његов уредник, до-

посебн у 47. бр. свога листа одговор нашем уреднику поводом његова чланка „Језуитска дрскост“, није ни помишљао за то, да ћемо, тако брзо и хтео згодно, моћи слоништити, што о њему „његови“ мисле и суде.

„Kat. List“ и његов уредник цилитнули се на нас најновом једном нашег свештеника, који је хтео себе популарисати, те можда том најавом доћи и до посланичког кандата. а ми ето, само региструјемо шта о „Kat. Listu“ и његовом уреднику рече, тако гласно и јавно и пред судом — један Др. Спевец и што о њима говоре „*добри свећеници*“.

Добро је и то, а и још много шта на говора Дра Спевца, запамтити (види 239 бр. Nar. Novina). Злу не требало. —

НОВЕ КЊИГЕ.

Парница Марије Поповић из Београда (Јована Грујића из Н. Сада) против српских народ. црк. фондова и наследника пок. Стевана Анђелића ради 12.000 фор. с. пр., приказана у главнијим актима и описом судских исправа по *Др. Павлу Јанковићу* адвокату, заступнику наследника пок. Стевана Анђелића у тој парници. Штампа Српске Манастирске Штампарије. 1897. Цена 25 новч.

Организациони штатут *православне романске цркве у Угарској и Ердељу*. Издање и штампа Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. 1897. (препштампано из „Срп. Сиона“) Цена 25. новч.

Обе ове књижице могу се набавити и у Срп. Манастирској Штампарији, а препоручују се саме собом. —

Мали приповедач. *Збирка прича за дјецу.* Из енглеских писаца превео *Никола Т Буриħ* учитељ. Друго поправљено издање. — У Комисионалној накладн књижаре Вилима Лорин-а у Броду н. С.

Јавна захвалност.

Високоучени Господин Др. Владимир Николић, одвјетник у Земуну и наш бивши заступник на земаљском и државном сабору, изволео је овомјесној нашој ск. срп. прав. цркви врло лијепо и скупоцјено небо поклонити; и то после обављених избора на земаљски сабор, што истога још ленше карактеризе.

На што, угодна је дужност потписанима, да се на овом крупном и лијепом дару, у име своје и у име све ове срп. прав. црквене општине господину Др. Владимиру Николићу и његовој племенитој госпођи Ленки најтоплије захвале и од свемогућег Бога свако добро и срећу им пожеле, као што ће се и наша св. мати црква, а с њоме уједно и сва ова црквена општина, с кољена на кољено, за њих и њихову дјецу, као за „плодоносиће и добродјеће свитаго храма нашего“ свагда топло Богу моли и с највећим пијететом их се сјећати.

У Петрову-Селу-Личком, дне 25. јула 1887.

У име срп. прав. црквене општине:

П. Шорак председник. Јово Трбојевић парох.

Јавна захвала.

Господар Урош Рацковић и супруга му Јулка Радојчић рођ. становници Дарђански, поклоните нашој св. цркви два метална посребрена чирака на св. часну трапезу у вредности од 40 фор.

У име српске православне општине Илочанске најтоплије им захваљујемо, желећи им срећне, здравља, дуга и задовољна живота и да им Свемогући овај лепи дар хиљадама пути накнади. Живили!

У Илочку, 21. новембра 1897.

Милан Недић председник. Исидор Бошњак парох м. бојско-шајкашки и здмин. илочански.

„МАЛА КАТАВАСИЈА“

наша одобрена је и прописана

ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

како нашим вел. Школским Саветом, тако и вис. кр. зем. владом у Загребу.

П. н. Господи учитељима и слв. црквено-школским општинама.

Сазнитавамо, да смо спремили довољан број „Мале Катавасије“ за основне школе, како би могли задовољити све наруџбине, које нам стигну, а које и очекујемо.

У препоруку нашег издања „Мале Катавасије“ приводимо ево и оцену стручног њиловог и познатог часописа „Новог Васпитача“.

У II. свесци оногодишњој оцењује „Нови Васпитач“ наше издање овако:

„У VIII. ком. „*Књижевног Прегледа*“ нашег од прошле године приказасмо ону књижицу, а после тога замолисмо једног од наших врсних стручњака, да напише кратки реферад о тој књизи за наш лист. У место формалног реферада, стиже нам од истог господина писмо, у коме је — по своме суду — истакао оне добре стране „*Катавасије*“, ради којих она *заслужује право место међу својим другима*. То место из писма овако гласи:

1.) Ова је књига потпунија од свију досадањих; јер има за вечерње, јутрење и литургију све најважније ствари, које су школској младежи нужне, и то све у правилном реду.

2.) У њој су тачно исправљени текстови у свима пропавшим песмама о великим празницима и поправљене су оне многе погрешке у њима, које су мирисале на проту-православно порекло, као н. пр. „**безъ горѣча зачата**“ у песми божићној „**Ликѣй днесь Сіонѣ!**“ и т. д.

3.) У овој катавасији попуњена је једна празнина, која се налази у свима досадањим књигама те врсте; а то је, уврштени су тропари и кондаци за све оне свеце, о којима се обично у нас Срба „Крсно име“ слави. Тако је дана прилика, не само сваком ђаку, него и његовим родитељима и старијима, да о свом свечарству могу научити и отпојати тропар свога кућног патрона, који је главна карактеристика српског племена у опће, а особито међу туђинцима.

Најпосле, сравни ли се та катавасија са свима досадањим њеним другарицама, свака свештеник и учитељ моћи ће одмах на први поглед видети, у чему и колико је она боља, потпунија и сређенија од свију осталих. Врло је лако навести баш и поимење све њене предности и преимућства.

Према свему овоме, књига је заиста у својој врсти до сада *најбоља* и *најпотпунија*.“

Молимо п. п. господу учитеље и сл. црквеношколске општине, да нас потпомогну својим наручбинама, јер само тако ће се стати на пут увлачењу у школе ваше и таких катавасија, које на школу нису.

Садржи осам табака. — Цена је 20 нов. — На више са рабатом.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ 218 1—3

На упражњено учитељско место у Болману овим се расписује стечај: Плата је у готовом новцу 340 фор. за редовну и пофторну школу, 21 фор. за пофторну школу из политичне општине, 32 фор. у готовом новцу за огријев учитељски, 10 фор. за перовођство, од великог потреба 20 новч. од парастоса 40 новч. од рјенчанице 20 новч. Осим тога уживаће 7.^{40}□ хв. кат. ланца земље, на коју учитељ порезу плаћа. Даље стан из 2 собе, куће, подрума, штале и коморе, осим тога уз стан учитељски и врт са повр̀ће. Изабраном учитељу у дужност спада све по закону предмете предавати, дјецу у црквеном појању учити, и при сваком богослужењу десну црквеницу држати. Компетовати могу само оспособљени учитељи, и који су из мађарског језика испит положили. Компетенти, нека се обрате са инструисаном молбом и свједочбама на црквеношколског председника. Личне пријаве узеће се у обзир. Рок је стечају од I-ог увртиења у „Срп. Сиону“ 6 недеља.

Из одборске сједнице срп. прав. општине, држане у Болману 9. децембра 1897. год.

Стеван Марковић, правомоћни учитељ и перовођа. Исо Дорић, црква. шк. председник.

Ad бр. Е. 1579. II. 79 ex 1897. 216 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на место епархијског одветника у Вршцу са годишњом платом од 300 фор. авр.

Оспособљени одветници нека се пријаве до 20. децембра по старом календару ове године.

Епархијска управа вршачка.

Ad К. 923, 924./595. ex 1897. 217 2—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију IV. разреда у *Лединцима* овим се стечај расписује.

Компетенти имају своје прописно биљеговане и ваљано инструисране молбенице путем надлежних протопрезвитератских звања овој конзисторији до укључиво 31. децембра по ст. 1897. припослати.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловцима 28. новембра (10. децембра) 7897.

Архидијецезална Конзисторија.

Ad К 917./618. ex 1897. 218 2—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у *Нештину* овим се стечај расписује.

Компетенти имају своје прописно биљеговане и ваљано инструјиране молбенице путем надлежних протопрезвитератских звања овој конзисторији до укључиво 31. децембра по ст. 1897 припослати.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловцима 28. новембра (10. децембра) 1897.

Архидијецезална Конзисторија.

Ad бр. Е 1579. II. 79 ex 1897. 214 3—3

СТЕЧАЈ.

Према решењу славне епарх. скупштине поново расписује се стечај на место епархијског бележника у Вршцу са годишњом платом од 600 фор. авр.

Молитељи, који треба да имају богословску и правну спрему и да мађарским језиком потпуно владају, нека поднесу своје правилно снабдевене молбе потписаној власти до 20. децембра по старом календару ове године.

Епархијска управа вршачка.

Ad бр. Е. 1579, II, 79 ex 1897. 215 3—3

СТЕЧАЈ.

На место епархијског прегледача рачуна са годишњом платом од 600 фор. авр.

У књиговођству потпуно извежбани молитељи нека се пријаве до 20. децембра ове године по старом календару.

Епархијска управа вршачка.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за пресливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупном од коване гвожђа, тако удешеном, да се звона по волји и лако могу кретати, ако би се на једном месту излизало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене израђена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушцима провиђена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма надједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем косе за звона од коване гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од коване гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 17— Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

ЛУЈ ТАУШ

ХРИШЋАНСКО-ПОЗЛАТАРСКИ АТЕЉЕ

ЗА СРП. ПРАВОСЛ. ЦРКВЕНУ УМЕТНОСТ

НОВИ САД, ДУНАВСКА УЛИЦА, КОД „ЗЛАТНОГ КРСТА.“

Нарочито објављујем и стављам на знање, да ми је једна фабрика из Француске уступила свилу за **барјаке и брокате, лампас** за **одежде** да **продајем по фабричној цени.**

Препоручује своје сопствене израде као фабрикант и стручњак за спаковрсне црк. послове и црк. утвара. Поставља нове дрворезне иконостасе, Христове гробове, тронове са и без икона, а прима да поваљује старе и већ постојеће као и да очисти и обнови иконе. Има на стоваришту црквених утвари, **рипида, кандила, путира, петохљебница, чирака, кадионица, ћивота, венчаница, ручних крстова**, за праву **позлићења** од милеанског кристали, као и од бронзе и гвожђа са позлатом. Затим: **литија**, школских и свих надружних **застава**, свакопрсних светлих и црних **одежда, барјана, неба**, дворских и трапезних **застирача, стихара**, за преч. г. г. свештенике плавих и црвених **појасева, нивоа** на плеху (целиваче) и на платну, **плаштаница, целивача** на плеху (кампирано) по 1 фор. 60 нов., **сиџира** за целиваче иконе, све уз **солидну послугу** и **стручњачку цену.** На захтевање шаљем мустре с предрачуном за веће црквене послове. Прихвата старе путире на позлату, као и рипиде и друге црквене утвара. — Због тесногног простора у мојој радњи нијам на продају готове тронове Матере Божије и владичанске, те их препоручујем слав. општинама, које их требају, а дајем их по најумереније цену и на отплату.

202 **Шаљем мустре на захтев.** 4—4

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, сточајови и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у **Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног редр ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. VII. Број 52.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у среду 24. децембра 1897.

БОЖИЋЊА ПОСЛАНИЦА ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ ГЕОРГИЈА БРАНКОВИЋА

ГЕОРГИЈЕ ПРВИ

по Божјој милости и вољи народа, православни Архијепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, Његова Ц. и Ап. Крал. Величанства ФРАНЦА-ЈОСИФА ПРВОГ, прави тајни саветник, кр. угар. великашког дома члан, преизредних ордена: ц. и кр. гвоздене круне првог степена највиђер, крал. српског св. Саве првог степена, као и Књажества црногорског Данилова реда првог степена великокрстник и т. д. и т. д.

пречасном православном свештенству оба реда, и побожном православном српском народу богохраниме архидијецезе Карловачке, прељубазној пастви својој духовној, шаље уздрављ поздрав и патријаршки благослов.

„Мнѣзи єѕтѫ кысѣцы и слáвни: но кротких ѿкрыкáѥтсѧ тáйны. Йкѡ вели҃м сила Гдⷭнѧ и смирéнными слáвитсѧ."

(Сир. З. гл. ст. 19. 20)

Блажен дан, у који се Исус Христос на земљи родио и са човештвом сродио, показује нам Сина Божјег, који је замало оставио славу небесну, у облику човека понижена и крајње незнатна, о ком је велики пророк Исаија то пре векова народу своме обзнанио; показује нам Га под бременом сваке оскудице, без и најмање власти земаљске и човечје, без крова, где би главу своју склонити могао, а ипак је Он дошао био на земљу, да произведе оно, што ни један син земаљски, према снази својој, није кадар био ни помислити да учини; дошао да подигне малаксало човештво, и не само да му среће овога живота утемељи, него да му и настављено у вечности биће славним и блаженим учини.

Богољубазни! Кад размотримо распоред силе власти и богатства, који на земљи постоји, помислили би смо, да је само одаренима тиме с неба дано, изливати

благодет на све стране, где се појаве, задовољавати ближње своје, и чинити их потпуно сретнима и честитима; а они, који оскудан век векују, на којима нема спољашње сјајности и изобиља, да нису кадри ни сами себе, ради запостављеног удеса свог, утешити и задовољити, а камо ли подизати срећу својих сатрудника на земљи.

Истина је, да су они, којима је Бог дао голема спољашња добра, велику власт и обилато богатство, највише кадри оснивати благостање, одликовати напредак умни, наравствени и материјални, свога рода и осталог човештва; да им је могуће оставити лепо име по свршетку благотворне улоге, која им је за биће земаљског у део пала, које ће им лепо име многозрачно трептити у идућим вековима тим више, што дуже трајали буду плодови насађених од њих врлина. Последице богоблагословене радње бацају јаку светлост на узвишеног раденика, и кадре су прекрити гдекоју ману, што је у животу за њих принуда била.

Али то не бива свакада тако. Многи високи и силни, којима је у руци власт и сакупљено силно благо, који могу засејати њиву среће, благостања и напретка, гладног, болног, неодевеног и необразованог, немају свести свога задатка, своје свете дужности; они су сами себи кумир, који је средиште њихових мисли и њиховог старања; нужда и невоља других није кадра ганути срце њихово, горчина суза несретне душе није им кадра разнежити душу; они не мисле на могући нагли преврат судбе човечје и дан, кад се и они могу обзирати за руком добротворном; а добар и похвалан глас, код савременика, дично име код потомства, чини им се празна реч без икакве вредности и значаја. На утеху човештва признаћемо радо, да је било и да ће бити свагда таковиx, што годе уму и срцу људи, и воде среће њиховој. Но такова тежња, такови рад није ограничен искључиво на оне, у којих је власт, господство и богатство.

Бог је улио племените мисли и тежње и у срца оних, који често залажу снагу своју у борби са потребама живота и губе дане своје у тим напорима и бригама. Дивота душе њихове поводи их, да налазе залишних тренутака и за напор и бриге у корист других, којих умна и морална снага није дорасла замашном подузетку од благотворних плодова и високе цене.

Величајну слику за свагдашње подражавање представљају народима хришћанским живот и дела Христа Спасителя, Који је у дане понижења Свога на земљи благодетна дела вршио. Зраци Божанства Његова били су заклоњени и прекривени, и само кад и кад затрептили су у Његовом незнатном, худом и оскудном појаву; као муње из тавног облака. И у том пониженом и презреном стању донео нам је и насадио највећу просвету, која је овај свет препородила, а донео је за нас и највећу жртву, коју човек дати може: пречисту крв Своју у горкој муци на крсту. — Тим тешким путем ходили су и Апостоли Христови. Они су расађавали биљку свете вере по свима крајевима познатога света, поред највеће опасности за живот и безбедност своју; и њихово стање било је худо и чемерно, али је живи и непрскидиц пожртвовни рад њихов донео благословен и стоструки плод. И предузимачи труда њиховог напредовали су у светој радњи својој уз патњу, ширили су просвету хришћанску у прогонство, појали су славу имена Божјег кријући се по тамној ноћи и по пећинама, али је света вера ипак корена дубоко хватала. Њиховом је заслугом црква Христова пропојала, и тек после векова мучног рада прехватила је утрућене раденике рука,

која влада покрајинама земље, да могоше одахнути и утешно и весело обазрети се, на насађени виноград Божји.

Тко не живи у срећном положају, да може по вољи располагати добивеном власти и обилним иметком, тога окружавају многобројне препоне, прече му изведење племенитих намера, које је засновао једино из љубави к' човештву, без обзира на своје удесно биће на овоме свету. Нема сумње, да је тешко одважити се на таково големо дело човеку, који се има морити за потребе своје и својих рођених; — нема сумње, да је мало њих, који с чистим човекољубивим побудама раде умно и телесно за општу човечју корист. Али такови врли пријатељи и добротвори човештва зато и задобивају љубав и поштовање, и живу бескрајно у спомену света, а уз то их за труде и напоре наплаћује савест утехом, радости и задовољством, наплатом сталнијом и вечитијом, него што је пролазно благо земаљско, које бежи часком у друге руке, и које по речима Спасителевим, једе рђа и тати поткопавају и краду.

Велеуман човек са знањем, које се односи на Бога и што је Божје, и окићен озбиљним и корисним наукама напредујућег човештва, може, ако је и у скромном положају, многу корист донети другима, који нису одарени јаким виделом умним, ако не закопа у земљу богодани талант, него га држи свету на видику, па нуди и узајмима свакој жељној и оскудној души. Умно благо може небројене множине људи задовољити, нити се даје као злато и сребро истрошити. Њим се служе и користују појединци и народи, па опет остаје и потомству читаво и неокрњено.

Сјајан ум и чисто срце човеково, ма како скроман и низак ступањ у реду људи он заузима, у стању је много пута више добра учинити, него они, у којих је господство и богатство; јер добри савети и поука угледна човека тим су крепчији и сталнијега дјејства, што не излази од приморавања, које веома често производи притворство у извршавању више наредбе и трају донде, док се око моћног надзора не успава и не промене предмет пажње своје. — А ум и срце човека, који животом и понашањем својим назоре и излив мисли властитим потврђује, свакад ће лако наћи одзива код људи, у којих је душа склона на добро, и само не знаду наћи пута и начина, којима ће се примаћи бољој срећи и напретку. — Деца требају учитеља за развитак умних сила и за питомост срца, али и већина одраслих осећа потребу других, који их могу научити, шта им ваља чинити, да изврше дужности према Богу, роду и народу свом и држави у којој живе, те дужности према себи и осталом човештву; како ће им племе и народ бити напредњији и задовољнији, како ће их живот под небом веселити, и како ће мирном душом и поуздањем корачати у други очекивани свет.

Поред користи, коју такав угледан човек умном снагом, одважном вољом и марљивом радњом сам доноси, може у великој мери бити од помоћи другима, и утецајем на оне, којима је Бог дао спољашња средства, али која код њих леже неплодна. Он ће њима моћи осладити навику добротворства, окренути мисли њихове на потребе других људи, на потребе за одржање живота и здравља, а и на потребе за образовање ума и срца, чиме се одликује човек од свега, што на земљи има живота и осећања.

Богољубазни! — Кад нас је Бог до овог дана живе одржао и дао нам времена, да се обазремо на прошлост, да своје мане упознамо, да о њима размишља-

вамо, да их осудимо и за предстојеће време живота боље тежње и намере усвојимо, које нас не ће пред Богом, светом и нама самим постиднима учинити, — не могу на ино, него да вам речем из срца и душе: Здраво вам дошли велики благи дани, које сте очинском милости Божјом и овај пут живи дочекали; а здраво провели и ову годину, што наступа, у љубави и слози братској, у узајамном потпомагању добром речи и добрим делом, у разумном и корисном раду и труду, у славу Божју, а на корист, срећу и унапређење свете православне нам цркве, драге нам домовине и милог нам народа српског. Амин! —

Дано у *Ср. Карловцима* године 1897. од рођења Христова а Патријаршества нашега осме.

Горепоменути смирени Патријарх

Георгије Бранковић

Божићња радост и милост.

Слава въ вышнихъ Богѣ! јер нам даде, да и опет дочекамо мили дан.

Слава въ вышнихъ Богѣ! кличе деветнаест стотина година Христов свет, јер је то дан, кад се целом свету родио Искупитељ и Спаситељ; кад се над тешком грешности и невољом људском најљупкије осмехнула бескрајна милост и умилостивила неисцрпна доброта Оца небеског.

Деветнаест векова понављају се, увек једнаким усхитом, весели гласи радосних усклика: **слава въ вышнихъ Богѣ** — Христос се роди! Родио се Јединац неба и земље, да измири ово двоје и човека са Творцем, те човека поведе путем, који је Богу мио, који вољи Божјој годи, а човека спасењу води.

Родио се **единородный, иже ѿ Отца рожденный прежде всѣхъ вѣкъ. Свѣтъ ѿ свѣта, Богъ истинный ѿ Бога истиннаго, рожденный, не сотворенный, единосѣщный Отцѣ имже вся быша.** Који је нас ради људи и нашег ради спасења сишао с неба и ваплотио се од Духа Светог и Марије Дјеве, и постао човеком. Који је за нас распет био, за време Понтијског Пилата, и страдао и погребен био! И Који је васкрсао у трећи дан, као што је било писано. И Који се вазнесао на небо и сео с десне стране Оцу, а Који ће и опет доћи у слави, да суди живим и мртвим, а Чијем царству нема краја.

И како да се не радујемо Рождеству Твоме Христе Боже наш, кад се сви сунчамо на сунцу правде Твоје, на топлоти љубави Твоје, на светлости истина Твојих!

И зато је радост Божићња велика, да је премерити не можемо; и зато се запажља увек и непрестано траје, да' људи без ње пису и неће бити.

О слатка радости Божићња! Ти простиреш сламу и у колеби и у двору, а палиш воштаницу у богатству и сиротињи. Спремаш колач ма га испросила, ломиш чесницу ма ју сузом земних и људских брига замесила. О чаробна радости! у којој се и расплакана душа осмејкује, у којој и ојађено срце заиграва.

Јер Христос се родио *свима и ради свију*. Христова жртва — спасла је и спасава све људе. Христова паука је добро свију нас. Христова љубав грли цео свет. Христова правда теши, Христова заштита храбри и Христова помоћ крепи свако срце и душу, која се на топлоти истините вере у Њега загрејала, на сунцу Његових истинних просветила, и на извору наде у Њега напојила.

Да, за све и ради свију нас родио се Христос. И рад' оних, који су мали и незнатни, потиштени и оскудни. И за оне, који данас прикључују ма и жижак тињајући, па још са душом која јеца, са срцем које се пена, у мислима очајања пред зјалом немаштине, невоље и јада сиротињског.

И ради њих се родио Христос, Син Божји! И ради тих „малих“ попео је

Крст, узишао на Голготу и на њој мучен и распет испустио душу. И ради њих је васкрсао, вазнесао се на небо, и сео с десне стране Оцу Своме. И ради њих ће доћи да суди живим и мртвим. И ради њих је оставио науку Своју — да љубимо ближње своје као саме себе. И ради њих је основао Цркву Своју са њезином сирхом божанском. И ради њих сија Сунце правде, љубави и милости Божје.

Зато се и они данас радују и певају песму Божићње радости — *Рождество твое Христе Боже нашъ*. Сетимо се зато и њих. Певају и они, као и сви други, који нису јадом опасани, ни сиротињом сломљени. Али је ипак њихова песма друкча, радост њихова другог израза.

Та песма није гласна, она можда и не допире до изнемогла грла. Она се шапутом диже небу, правце — из очајне душе и сломљена срца.

Радост њихова се не разлеже, него се тијо разлева, помешана с уздисајем, на крили леких пада у милост Божју, по тајанственим каналима душа њихових.

Така је песма тешке сиротиње у Божићњој радости; сиротиње *и наше*.

Она нам и излази пред очи, са свом њезином тугом и јадом. Ње се баш данас сећамо, јер је у Божићњој радости срце најмилостивије, — свију вас, православни Срби, који ово ушчитате — и сиротиње се своје сетите. А треба да је се сетите, јер Божићња радост *и милости чини*.

А велик је данас број оних, који милости требају. Велик је број сиротиње и међу нама Србима; тешка и љута, голема је невоља њезина. Ко ножеви у срце, допиру нам до ушију гласи са толиких страна овомитрополијског Сриства, о јаду и невољи, па и самој *глади*, којом сиротиња кидише на многе домове наше браће по Срему, Бачкој, Банату, Горњој Крајини и Славонији. На пшенично брашно и не помишља; ретко се њиме и заранила. Ал' ју је и кукурузње изневерило, јечменица обманула, а с по неког краја, који корењем глад утољује, чује се лелек: „да имамо доста и корјена, добро би било“.

О сиротињо, неодевена, неогрејана, на још и глађу изморена — сиротињо тешка, нигде те не било!

Али кад те бива, да л' за тебе и помоћи има?! Одговорите на то ви, који помоћи можете. Нисте једни, много вас је, а да сиротињи љутој на разне начине помогнете, и ти Србине, и ти Српкињо милостивог и доброга срца.

Ево нас вама, баш на данашњи дан. Ево нас склопљених руку, пригнутих колена, плачних очију, очајног хришћанског, православног, српског и братског вапаја: помозите невољи браће своје — помог'о вам Бог!

Велика је невоља њихова, али има нас и без невоље; убојствена и смртна је глад њихова, а има нас и преситих; многе су сузе њихове, али по једну сваки од нас да им утаремо, који суза тих немамо, — барем их сузе неће угушити.

Не ћемо вам набрајати начине ни показивати путеве, којима то можемо учинити. Милостиво срце, хришћанска душа, српска и братска љубав ће наћи брзо и начина и пута. Сваки у свом месту има сиротиње љуте — *данас јој још* помоћи може. А коме је Бог дао и више, нек се обазре и по даље и на шире, нека милошћу и добрим срцем својим допре, да на сваком крају осуши по коју сузу.

Ето згоде, да угодимо Богу, а браћи својој покажемо, е без браће нису. Ето згоде — не било је никад такве — да докажемо, е српски и хришћански умемо и говорити и творити.

Сиротињо српска не малакши! Чувај душу и образ и у сиротињи својој. Уздај се у Бога и у браћу своју — која срца и душе имају; а ти нису без такве браће. Не очајавај: и теби се Христос роди!

Богаштино српска, велика и мала, браћо Срби, који можете и другоме нешто дати — дајте брзо, сетити се сиротиње српске у Божићњој радости. Сиротиња је тешка, ал' ју је лакше сносити крај добрих срдаца и љубави братске.

Сваки дарак ваш сузу ће убрисати, а вашој души миља дати. Свака помоћ, коју данас учините — умножиће радост вашу, срећу вашу, приближиће вас Богу.

И ви ћете у блаженству душе своје, у миру савести своје, а с поносом испу-

њене дужности и учињене милости Божићње, осетити у пуној сласти Божићну радост, која је највећа у љубави и милости према ближњем. Спојите са Божићном радости и Божићну милост, и ви ћете веселије клицати:

Христос се роди!

Проповед

У недељу пред Рождеством Христовим.

Јеванђеље по Мат. гл. 1. ст. 1—18.

Прерадио: **Милан Попадић.**

Сами почетак јеванђелске књиге, јесте почетак радости. Јер ево ми православни Хришћани, чусмо данас родословље Христа Сина Божјега, Начелника благочастиве вере наше. Ово родословље започиње свети јеванђелист Матеј са праоцем нашим Авраном, а свршава са Јосифом мужем Маријином, од које се роди Исус Христос. Из тога јасно увидети можемо, да смо ми у вери сагласни са најстаријим мужевима, који су у благочашћу прослављени, да се света вера наша није јучер појавила, него тада, кад је и само биће људи започело, да је она та иста од самога почетка света Тако је веровао Мојсеј и Давид. и сви који су у старом завету били, тога истога богоштовања држао се Аврам; тим путем к спасењу пшао је и Адам са свима праоцима, који су још пре потопа били; по тим стопама вере и ми данас ходимо. Таква вера и све старе: оце, праоце и браћу нашу с нама сједињава, па и нас старима чини. Таква вера, ма да је кроз различите фазе живота свога пролазила, као на пример: доба повоја и детињства свога, младићко и зрело доба своје; то је пак свагда све људе у једно тело општинства православнога везивала, па и данас везује и спаја. О дивнога превасходства вере наше! Као што цар и пророк Давид вели: „Свему савршеноме видех крај; али је заповест Твоја, Боже, веома широка“ (псал. 119 96).

Но пошто пак ово расуђивање о вери, не само да је само по себи важно, него још и за наше утврђење у вери и утеху корисно; то са духом кротости у исто ум свој заронимо и темељито га прочуимо.

Истинита вера јесте баш вера стара; јер је још први човек Бога штовао, и докле се год за злим духом повео није, чинио је све оно, што је Творац од њега изискивао, и што је потребно било да блаженство задобије. Такво богоштовање ваља да буде истинито, јер је исто још првоме човеку од самога Бога откривено; па шта више оно је и најстарије, јер пређе њега није ни било никаквога богоштовања. По томе је дакле и свака новина у вери неоправдана и грешна.

А какво је пак то најстарије богоштовање било, и у чему се оно састојало; то се види из речи апостола Павла. који вели: „без вере није могуће угодити Богу; јер онај који хоће да дође к Богу, ваља да верује да има Бога и да плаћа онима који Га траже“ (Јевр 11. 6). То је битна сила богоштовања. Али у овим кратким речима апостоловима много се садржи. Јер ко верује да има Бога, тај уједно мора и то веровати: да је Он свемогућ, милосрдан и праведан. По свемогућству своме Бог нас заштићава и од свакога зла брани; по милосрђу своме утврђује у нама наду на спасење, а по правди пак својој изискује од нас савршену светињу, која је сходна са светом вољом Његовом. Но пошто се пак сваки човек, по урођеној му слабости и немоћи, свагда пред лицем Божјим грешним осећати мора; то је онда он свагда к милосрђу Божјем прибегавати морао, и за темељ вере своје то начело постављати: да нас Бог, не по нашим заслугама, но по јединоме милосрђу Свом спасава.

И тако би дакле правда захтевала, да ми као грешници од Бога заслужену казну добијемо, јер правда Божја никада наружена бити не може. А на који пак начин може Бог помиловати нас, а да и свога правосуђа не наруши; — то човек својим умом постићи не може. Зато је Бог недостатак овај Својим откривењем допунити благоизволео. А то откривење, које је тако мало уму човековом постижно, састоји се у овом: Бог је објавио: праоцима, оцима и пророцима, да ће у своје време, кад тело човечје на себе прими, учинити помирење правосуђа са милосрђем.

Зар ови чланци вере, богољубазни Хришћани, нису ти исти, на којима се и Богом благословено Хришћанство утврђује? Јер праоци и оци наши веровали су у Бога и својства Божја, веровали су да ће Христос доћи да избави људе, и том су се вером оправдали. Тако је Бог још првом човеку Адаму објавио, да ће се од његова семена родити Онај, који

ће сатрти главу тамне греховне власти, — ђавола. Овај радосни глас кроз њега целом је потомству његовом саопштен био; а после тога ово је Јеванђеље често и Авраму и његовим последователима у вери — понављано било. Ово исто тајанствено обећање садржи се у старом завету и оличено је у различитим: жртвама, тајнствима и церемонијама. Видите укус и мирис наше праве и истините вере, који се по свима вековима разлива.

Ма да је светлост вере ове у различита времена помрачивана бивала, као што је то било у време потопа, у време Аврама и Мојсија и доцније, кад је тама идолопоклонства скоро сву земљу покривала, те сила греха у свету овладала; то ипак благост Божја није пропустила, а да ове недостатке не исправи, и да онај страшни мрак греха, заблуде и незнања са душе човекове не разгони и не уништи. За ово дело употребљавао је Бог Своја милостива доброчинства, којима је он избранике Своје у изобиљу обасипао и тиме их у вери утврђивао. Бог је употребљавао и казне, којима је казнио нечестиве и упорне грешнике, те их тиме на пут прави изводио. Но осим свега тога Он је употребљавао и живе речи великих и просвећених људи, као што су: Ноје, Сим, Аврам, Мелхиседек, Мојсеј, Давид, Зороавељ, сви пророци и остали, чија су имена у светом писму написана и који су људе учили, да Бога и праву, истиниту веру познају.

Но сва средства ова, ма да су сама по себи силна била, ипак нису нити бујицу безакоња, нити пак повређену природу човекову сасвим исцелити могла. Сваки је стењао под игом греха, сваки је у истини са сузама оне речи Давидове завапити могао: „нема здравога места на телу моме, нема мира у костима мојима од греха мога; агрчио сам се и погурио веома, вас дан идем сетан“ (псал. 38. 3, 6). Због чега је нужно било и оне пророкове речи често наговарати: да нам Господ није оставио мало остатка, били би као Содом, изједначили би се са Гомором (Исаија 1. 9).

Ова нада Израиљева, која је још заостала била; ово благословено семе у плаченној долини ове земље наше, сазрело је и свога плода донело тек тада; кад се, по речима апостоловим: „Бог јави у телу“ (I. Тимот. 3. 16). Овај, који је често и на различите начине кроз пророке и друге просвећене људе свет исправљао, — тај је напослетку сам велико дело ово на себе примио и с нама о тајнама вечнога царства лично беседити почео; и примивши вид слуге дошао је на земљу, као Бог у телу човечјем да нас спасе.

Кроз овога божанственога Посредника и Спаситеља и ми смо се, љубазни моји, од пропасти избавили, и нама, који смо у тами и сенци смртној били, засија светлост разума и истинитога богопознања. Као што о томе и апостол овако говори: „оправдавши се дакле вером, имамо мир с Богом кроз Господа свога Исуса Христа, кроз Кога и приступ најбољем вером у ову благодат у којој стојимо, и хвалимо се надањем славе Божје“ (Римљ. 5. 1, 2).

До чега нас доводи све ово расуђивање наше о томе? Доводи нас до тога тврдога уверења, да је ова вера наша, вера свију времена, да је вера свију старих, да је почетак њезин божанствен, развијање њезино чудно и дивно, да је крајња сврха њезина — живот вечни. Ова вера, ма да је у различитим приликама кроз различите фазе живота свога пролазила; то је ипак сваглa само једно тело и један дух била, који је дух њу оживљавао и светом чинио. Промењули су се обреди или церемоније и други спољашњи видови њезини, али суштина вере остала је непромењена. Му укрепљавајући се са вером овом путујемо заједно са Авраном у земљу обећану, са Давидом искушења побеђујемо, а на лествици врлина заједно са Јаковом узилазимо. Ми заједно са свима најстаријима светима, по речи апостоловој: „сви једно јело духовно једеми и једно исто пиће духовно пијемо; јер су о они сви пили од духовне стене, која је за њима ишла: а стена беше Христос (I. кора 10. 3, 4).

Много би времена требало, кад би ми за потврду истинитога сведочанства овога сва места из светога Писма приводили. Зато ћемо бар само нека од њих навести. Сам Спаситељ кроз Свето Јеванђеље своје уверава нас, да неће уништити стару веру, те говори: „не мислите да сам Ја дошао да покварим закон или пророке: нисам дошао да покварим, него да испуним (Мат. 5. 17). Тако исто и свети апостол много пута исказује и потврђује, да наука његова не садржи ништа друго, него оно исто, што закон и пророци у себи садржавају. Као што и вели: Сведочим и малом и

великом, не казујући ништа осим што пророци казаше да ће бити, и Мојсеј“ (Дела ап. 26 22). Још исти апостол расуђујући о оправдању вером у Исуса Христа доказује: да је Аврам још пре закона био богоштовалац и и да се ничим другим оправдао није, него само вером у Христа који ће доћи. При томе је он ту веру своју тако прослављао, да и ми, ако хоћемо да се оправдамо, треба да се на ову веру оца нашега Аврама угледамо. Тако исто говори св. апостол Павле и о свима светима и праведнима мужевима још од самога Адама: „да су они сведочанство вером добили, које је вере начелник и свршитељ сам Христос“ (Евр. 12. 2).

И ако свети апостол Павле објављује: да сви ови свети, ма да су иначе вером украшени били, ипак не примише обећања (Евр. 11. 39); али то тако разумети ваља, да они тога Спаситеља, који је њима обећан био нису телесним очима видели, него су Га само очима вере своје посматрали, целивали Га, Њему се радовали и Њиме се спасавали. А осим свега тога, премудри Господ, част ову предака наших овако је с нама поделио. Њима је спаситељ обећан био, а ми смо се пак удостојили, да обећање ово и испуњено видимо; Они су веровали у онога који ће доћи, а ми се пак клањамо Ономе Који је дошао, као што и апостол вели: јер Бог нешто боље за нас одреди, да не приме без нас савршенства“ (Евр. 11. 40).

Али опет може когод навести оне речи апостолове: „Старо прође, гле, све ново постаде“ (II. кор. 5. 17).

Доиста, је то прошло, што је старо било, али није вера прошла, која никад остарити не може. Прошли су различити обреди, чинови и други спољашњи облици њезини, који су у различита времена као подлога вери служили; али сам темељ вере остао је непроменљив. Прошла је детињска слабост, а наступила је мушка снага и крепост; но при свима променама овима састав њезиног тела свагда је неповређен и непроменљен остао.

Ове наше тако важне науке, јесте сврха, да праву истину покажемо онима, који у дубљину Светога Писма заронили нису, те мисле, да је наша православна вера тек са доласком Исуса Христа на свет овај започела; и да она пре тога времена никако ни постојала није. Ми би те људе ово запитали: Какво је било богоштовање пре доласка Христова на земљу — истинито или неистинито? Ако кажемо: неистинито; то шта ћемо онда рећи о Авраамовој вери, на коју да се угледамо позива нас свето Јеванђеље? Шта ћемо да речемо о благочашћу пророка? Шта ли о оној старој песми цара и пророка Давида? „Зна се у Јудеји за Бога, у Израиља је велико име Његово“ (псал. 76. 1). Ако ли је пак пређашње богоштовање истинито, те по томе и сама вера наша, која је од тога богоштовања произилазила — права и истинита, то је ли онда потребно нову веру уводити? Није потребно, побожна браћо моја, јер је вера наша у доба пророка као и у доба Христово, као једна и иста вера истинита и православна постојала и као таква ће до века постојати, као што то и апостол са овим речима засведочава: „Исус Христос јуче је и данас онај исти и на век“ (Евр. 13. 8)

Он је крајеуглни камен, који је и законску сенку и јеванђеоску благодат и једну целину цркве своје сједињио.

То је дакле несумњиво, да је вера наша доласком Христовим на земљу од неких кривих мишљења и заблуда очишћена, те је таква свом светлошћу својом засијала; а по разорењу царства јудејскога, по целом свету распространила. Јер у место тога, што су Јудеји песму Господњу међу јерусалимским зидовима певали, то сада ми, сви народи, певамо нову песму Господу, — пој Господу сва земља, и не само у Јерусалиму, него се свуде клањамо Оцу небеском: духом и истином“ (Јов. 4. 23.)

Свима овима доброчинствима и даровима обасуо је нас наш божанствени, благи Спаситељ, чији се дан рођења на земљи и јављања Његова у телу приближује. Приправимо се, љубазни моји, да достојно примимо у средину свесу Спаситеља свога, који ће се на земљи родити; да би и Он, као и онај Витлејемски вертеп и наших душа спроманство присуством Божанства Свога обогати. Амин.

Богати и сиромаси

међу Израиљћанима за време земног живота Исуса Христа.

(Свршетак)

На велику саблазан свију представника официозног и одређеног благочестија, Христос је општио с тим „изгубљеним овцама

народа Израиљског". Његова проницавост увела је у тој маси остављених људи почетке божанственог живота, великy тежњу духовног препорођаја. Он је чуо тешке уздахе кајућих се грешника, који стењући под теретом свакидашње нужде могаху обратити Богу само своје сузе. Учасник у страдању; мишљаше, да је он позван: „да јави Јеванђеље сиромасима, да исцели скрушене у срцу, да проповеда заробљенима, да ће се отпустити, да отпусти сужње. (Лук. IV. 18.)

Ево човека, говораху књижници и фарисеји, који се дружи с грешницима и једе с њима, он је друг митарима и грешницима. Никада се још таково што није видело. То беше противно свима правилима тадањег религиозног живота.

То држање Исуса Христа наговештавало је нов положај, противан већ постојећем у савременом јудејству, у односају према закону Мојсеовом и исковним предањима синагоге. Исус Христос раскинуо је стари формализам и утврдио значај унутарњег живота човечјег. „Јер вам кажем, да ако не буде већа правда ваша, него књижника и фарисеја, не ћете ући у царство небеско".

„Тешко вама књижници и фарисеји, лицемери, што чистите с поља чашу и зделу, а изнутра су пуне грабежа и неправде (Матеј V. 20. XXIII. 25. Лук. XI. 39.)

Буквално вршење правила закона Христос је заменуо побожним односајем према Његовој духовној мисли. „Чули сте како је казано старима: не убиј јер ко убије биће крив суду." А ја вам кажем, да ће сваки, који се гневи на брата свога ни за што бити крив суду". (Мат. V. 21. 23.)

Његов слободан однос према закону Суботе исто је тако карактеристичан као и тежња Његова да појача нараствени елеманат свештеног кодекса. „Чули сте да је казао: *око за око, зуб за зуб.* А ја вам кажем, да се не браните од зла... Чули сте да је казано: љуби ближњега свога и мрзи на непријатеља свога. А ја вам кажем: љубите непријатеље своје и молите се Богу за оне, који вас гоне. Да будете синови Оца свога, који је на небесима". (Мат. V. 38 и след.) Но још нешто више беше. Исус Христос вама таког значаја, као његови сугрђани. Раслабљеноме, кога му приведоше вели Он: „Чедо опраштају ти се греси твоји". Те су речи саблазниле присутне. „Зашто тако Бога хули", говораху књижници. Они мишљаху, да само један Бог, ако је њему тако угодно, може непосредно праштати грех, ослобађати од „очистителних" обреда, које закон прописује. Али Исус Христос никада не поричући жртвеног култа, о ком говори. Он с највећим поштовањем, у толико не мање показује непосредно божаствено опроштење. Његове речи у том погледу не подлеже ни најмањој сумњи. Митар који кличе: „Боже милостив буди мени грешном", отишао је оправдан кући својој; покајаног блудног сина прима раширеним рукама у наручја Своја без икаквих „очистителних" обреда. (Лук. XVIII. 9. 14. XV. 11. и след.)

Са таким учењем Исус Христос, не бојећи се гнева и проклетства званична чувара закона и предања, могаше се одлучно обратити к маси народа „и изиђи на раскршћа и улице градске, на путеве и међу ограде, те позвати на вечеру сиромахе и кљасте слепе и богаљасте." (Лук. XIV. 21. и след. Мат. XXII. 9. и след.)

Јеванђеље се проповеда сиротима.

Сада је јасно зашто ученици Христови већином беху људи из простог писког сталежа. А тиме се разјашњује и сиромаштво првобитне јерусалимске цркве. Без сумње покушај, који не беше увек — да се уведе опште имање, напрен беше држању његова не трајног положаја, но управо ми не знамо у каковом се размеру практиковало то опште имање, које у осталом не беше безусловно и узакоњено. Свакако већина црквених чланова беше у почетку сиромашна, тако да у место што би се рекло, да се први Хришћани у опће користили својим имењком, могло би се рећи, да се у опште користили својим бедним стањем. Они по могућству помагаху један другога у нужди, да би се тиме испуниле пророчке речи Мојсеове. „У твојој средини неће бити сиротога" (Втор. 3. V. 4) Лука нам такође говори: „Јер ни један међу њима не беше сиромашан". (Дјан. IV. 34). —

Ето како беше хришћанска црква у почетку свога постанка. Она не сачињаваше општину са новим култом. Први Хришћани и на даље иђаху у храм, приношаху жртве и строго испуњаваху све прописе закона Левита. Они се ипак више, одликовали особитом ревношћу у том погледу, што им је прибавило наклоност у простог народа. Та малена хришћанска општина не састављаше уједно и нову школу, у којој би се предавало мистичко скривено учење, са свим непознато до тога доба, основано на нова божаственa откровења, заводећи богословску науку, која је узвишена над истом, а која се проповедала у синагоги. Догматичке препирке беху њој не познате. Чланови те општине читаху Стари Завет и друге свештене књиге, побожно чуваху учење Исуса Христа, спомињаху догађаје из Његова живота, смрти и васкрсења, продужише духовно живети с Њим и сваки дан очекиваху Његов долазак. —

Јерусалимска црква беше једино братство надахнуто духом Исуса Христа, — братство, које је по Његову примеру продужило јеванђелску проповед бедним, и које се попуњавало несретнима из овога света. Братство то продужаваше дела свога Учитеља. У исто улажише кршћењем. Тајанствено ломљење хлеба сједињавало је чланове братства међу собом и везивало их с невидимом главом. То беше једна породица. Породица Исуса Христа.

Апостол Павле беше јако прожман тим духом у то време, када проповедаше следеће: „Нема ту Јеврејина ни Грка, нема роба ни господара, нема мушкога рода ни женскога, јер сте ви сви једно у Исусу Христу. (Галат. III. 28. Колос. III 11.)

Његова јеванђелска проповед такођер беше управљена бедним: „Јер погледајте звање своје браће, да нема ни много премудрих по телу, ни много силних, ни много племенитих. Него што је лудо пред светом оно изабра Бог да посрами премудре; и што је слабо пред светом оно изабра Бог да посрами јако. И што је неплеменито пред светом и уништено, изабра Бог, и што није, да уништи оно што јест (Кор. I. 26—29.)

Бог хоће, да се сви спасу и да дођу у познање истине. (I. Тим. гл. II. 4). —

Такав беше савршен нови принцип за цео свет. Људи мислише само о себи самима, а Грци беху велике аристократе. Они узимаху у обзир само изабране. Нижу класу презираху. Најмања брига о народном стаду сматрала се знаком гадног тона. Класична древност не имађаше осећања за сиротњу.

Проповедајући Јеванђеље Исус Христос је учинио почетак велике религиозне и нравствене реформе, која је преобразила лице света. Оно је разјаснило неизмерну вредност душе човекове и једнакости, и беше квасац, који је ускисао и подигао цело тесто. Оно се у јерусалимској цркви открило општењем иметка, у другим пак црквама открило се као дух солидарности, зближивши богате и сироте, господаре и робове, учене и неучене, прост народ и цвет благородног сталежа. Слично томе, као што је постојала хришћанска слобода и хришћанско братство, постојала је хришћанска једнакост. Све је ишло за тим, да се оснује на земљи царство Божје. Јеванђеље беше спасоносна сила не само за будући живот, већ и за садањи. Јеванђеље је представило конкретну и практичну форму, дух братског јединства и узајамне братске помоћи, о чему сањаху тада многи умови.

Кад би и наше савремене сањалице (социјалисте) који су тако удаљени од хришћанског духа, имале и најмање појма о духовним силама, које управљају у опште животом, онда би они очекивали обнову света и спас не од атеизма и материјализма, већ од Јеванђеља Христова.

На историјској светлости познали би они, да је дух света овога туђински, не религиозан, и врло аристократски, те по томе увек раља тиранију силних и угње тавање слабих. Исто би се тако научили да разликује право, истинито Јеванђеље од лажног, на онима, који живећи у задовољству гледају на религију као на неку вишу полицију, која им чува њихове поседе. Човек који се брине само о личној користи свога иметка јесте егоиста. Он гњечи и потискује у животној борби слабога и

не зна на жалост. Томе нас не учи Христанство. —

Својом проповеђу Јеванђела сиромасима, својим животом и својим самопожртвованьем Исус Христос је унео у друштвени живот народа, почетак препорођаја и почетак божанственог живота — почетак правог братства свију људи пред Оцем небеским. „Бог хоће да се сви људи спасу“, то беше основно начело живота првобитне цркве. И хришћанска црква прими своју свету мисију само у том случају, ако остане верна томе духу свога божанственог Основача.

Јарковац. Септ. 1897. С руског.

Ђорђе пл. Бога,
парох.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Извештај о радњи епархијских власти у Вршцу.**) I. Епархијска *конзисторија* вршачка држала је 8. (20.) децембра своју редовну седницу, на којој је решено 50 предмета. Као н. пр.: умољене се високо кр. уг. министарство богочасти и јавне наставе за дозволу, односно наређење погрешних матрикуларних записа неких при парохијским црквама у Вршцу, Панчеву и Великом Гају. — Расписаће се стечај на упражњену парохију IV. класе у Јасенову. — Свршени богослов Свет. Вламкалић закључен је за администратора парохије у Омољици; а јерохон. о. Емилијан Станковић за администратора парохије у Марковцу. — Дозвољено је полагање стеч. испита за пароха адм. парохије у Мражорку јер. Вас. Обреновом. — Узета су на знање извешћа високопреосв. господ. Дијецезана о рукоположењу свршв. богослова: Влајка Николиног и Петра Максиног. — За администратора парохије у Дентн именован је јером. о. Серафим Лазић. — Издата је похвална сведоџба о службовању Влад. Димитријевићу, катихети пештанском, као бившем епарх. бележнику. — За другог катихету на ком. осн. школама у Сефкерину постављен је јер. Свет. Поповић, тамошњи администратор. — Препоручена је за набавку епарх. свештенству књига: Проповеди протојереја Јована Јерковића. — Наређени су дисциплин. испађаји у Л. и Ц. Ц. — Узете су на знање уплате у свешт. удов. мир. фонд од јереја В. Н. у С. и јереја В. С. у Д. и т. д.

II. Епархијски административни одбор држао је сутра дан 9. (21.) дец. седницу, која је решила 90 предмета. Међу њима: Позвате су последњи пут неке црквене општине да обвезнице врху дугова верозаконског прииоса и сабор. трошкова за најкраће време потпишу, иначе ће се против њих оврха безобзирце спровести. — Поднете су велеславном Саб. Одбору молбе неких црк. општина за опрост тих дугова. — Узете су на знање и извршене се седа приспеле другостепене одлуке односно наредбе високославног Саб. Одбора, као н. пр. о успостављању у част и звање председника црк. општине у Панчеву. — Упућена је црк. општина у Варадину, да по одлуци Саб. Одбора, намири потраживања свога бившег душестаратеља. — Упућена је црк. општина у Ујму, да у смислу налога Саб. Одбора преда на ужкиање парох. стан своме пароху. — Упућена је општина у Сакову да према наређењу Сабор. Одбора исплати из црк. благајне заостали бир своме пароху. — Извештени су неки утемељени у Б. да им је Саб. Одбор. одбио против обнове тамошње црквене скупштине предати уток и по њиној наредби због неуредног начина писања укорени. — Издата је начелна одлука за црквене општине у погледу рока, докле имају своје прорачуне и рачуне подносити. — Узети су на знање многи седничии закључци појединих црк. општина. — Наређена је реорганизација црк. општине у Кусићу и у Церпаји. — Допуштено је црк. општини у Иланци, да од 1. јан. своје свештенство из прихода земаља својих наплаћује. — Имају се штампати напути за пословник епарх. скупштине и епарх. администр. одбора и сврсходно члановима епар. скупштине разаслати. — Циркулирање се наредба председништва угар. министарства, односно Њег. Величанства као поржавина у погледу парох. плате и стаиарине. и т. д.

Д. Ј.

(**Саборски Одбор**) у седницама својим, које је држао од 11.—15. (23.—27.) децембра о. г. пре и после подне, решио до 1200 предмета. Осим других и ове: Са хвалежалношћу поштовањем узета је на поволно знање преписка захвалница на честитци именована Његова Величанства. — Поводом отписа високог министарства богочасти и јавне наставе у предмету дозбе Срба и Румуна у Срп. Великом Св. Миклушу, пожурена је епархијска власт у Темишвару, да у овом предмету већ захтевани извештај, нарочито пак о стању тамошњих редукцијом упражњених сесија, поднесе. — Замољене се кр. земаљска влада у Загребу, да омогући стипендистима Путникове закладе, који су родом из Тројединце, а не

знају мађарски језик, да могу слушати хеделшписке науке и у другој поли монархије Аустрије. — Поводом молбе неких црквених општина ради обуставе овршног истеривања заосталих саборских трошкова и верозаконског прииоса, упућене су исте, да заостале дуговине обезвређеном својом осигурају, пак ће се оврха обуставити. — Молби професора српског правосл. Богословског Училишта у Карловцима, да им се место деценала даје квинквенал, није се могло удовољити с обзиром на односну одредбу у том погледу највишег кр. Рескрипта. — Професору, који на истом Училишту предаје руски језик одређен је годишњи хонорар за исто предавање. — Манастиру Фенеку није одобрен тражени зајам, јер постоји већ један, још неисплаћен. — Дозвољени су некојим свештеничким рокови од 2—3 године, ради уплате улога у свештеничко-удовички мировински фонд, а молбе, које су на већи рок гласиле, одбијене су. — Поводом тим, што се у неким црквеним општинама Будимске епархије нашло, да потпредседничке и нероводне дужности једна и иста особа врши, наређено је, да се те дужности у особама имају одделити, јер су неспојиве, те се не дозвољава да их једна особа врши. — На молбу црквене општине у Дунавском Сечују, уступљено је истој, само на употребу, тамошње земљиште епископске куће, да може на том земљишту подићи парохијски дом. — Стипендија закладе Гавре Адамовића од 300 фор. подарена је Петру Марковићу слушаоцу филозофије у Загребу, а тиме упражњена стипендија у закладн Ђ. Сервијског од 105 фор. подарена је Будиславу Цвијановићу ученику III. гимн. разреда. На поднесену кандидацију Темишварске Конзисторије подарена је стипендија у закладн Петра Божића Инзиу Луцићу из Мокрина, правнику у Загребу, Душану Алексићу из Арада, слушаоцу сликарске академије у Минхену и Кости Десимировићу из Срп. Вел. Св. Миклуша, ученику грађанске школе. — Поводом оставке епитропа у Вршачкој епархији учињена је наредба за попуњење тиме упражњених места епитропских. — Пошто је дворна романска делегација, после дугог чекања и пожуривања, одговорила, да на предлог Саборског Одбора у погледу брисања 10% акте не може пристати, јер јој је тај 10% прилог црквених општина за издржавање учитеља нуждан, а и зато, што би романска митрополија *во свом штатугу* могла ту ствар, кад би хтела, и у свом властитом делокругу решити, — то ће се учинити засебна представка од српске стране на Његово Величанство ради опроста српских општина од прописивања акте. — Прихваћен је деган поклоњног протв П. Кокотовића на Г. Косића од 30 фор., што га је завештао свештеничко-удовичком фонду. — Поводом саопштења жупанијске области Торонталске, да не пристаје на захтевану предају Кикиндско-дистриктског фонда, који је на допуну плате професора препарандије Сомборске одређен, упућен је фискал, да о тој ствари правно мњење своје поднесе. — Пошто се надзвањем зајмова испод 300 фор. многе неприлике, како у погледу манипулације, тако и у погледу овршног поступка указале, то се зајмови испод 300 фор. неће више надавати код срп. нар. црк. фондова. — Дозвољене су приномоћи за штампање књига и то: Милану А. Јовановићу за „Историју новог века“ 150 фор., Ј. Благојевићу за „српску граматику“ 100 фор. и М. Ђорђевићу за „читанку“ 50 фор. — Укинуто је решење епархијског административног одбора Бачког у погледу разрешења црквене општине Сомборске. — Узети су на знање извештаји одборских чланова: архимандрита Илариона Руварца и Мише пл. Рогулића, те протопрезитера Ђорђа Влаховића и Др. Ника Максимовића, о прегледању манастира, те су према тим извештајима учињене потребне наредбе, а у манастиру Бођану, који је врло опао, учињене се потребне оправке. — Извештај фискалов о довршеној парници Марије Поповић (Ј. Грујића) узет је на знање. — Усвојени су, са малим изменама, фискалови нацрти за основна писма: Гавре Вишовића, Вићентија Костића, Александра Стојшића, Прокопија Миладиновића и сина му Милоја, за две фундације Данила Бањанина, Пере и Јулијане Јовановић. — Одобрено је зајмова око 240 хиљада ф. — Први књиговођа поднео је прорачун за год. 1898. за све фондове и фундације, односно за све потребе. Прорачун исказује потребу са 373.979 фор. 56 нов., а покриће са 319,829 фор. 91 нов. По томе би био суфицит 145,850 фор. 35. нов. Но ово важи укупно за све фондове и фундације, а гдекоји фондови према великим потребама не показују велики напредак у иновчу, особито клирикални фонд, који је првобитно намењен само за издржавање Богословије и делимице Карловачке Гимназије, а који сада има са великим свотама да потпомаже обе српске гимназије и све више девојачке школе. У колико дотичне вароши, у којима се налазе девојачке школе, не умогоме основати фондове за издржавање тих виших девојачких школа, а у колико ће се морати зидати богословски семинар, чије ће издржавање стати годишње преко 30.000 фор., то се субвенција виших девојачких школама неће моћи давати. — Први књиговођа поднео је опширне прорачуне за све мана-

старе. Ти прорачуни подвргнути су подробном испитивању, те је многи прорачун у потребама редуциран, особито код оних манастира, који су се задужили. — Први књиговођа поднео је рачун професора Новосадске Гимназије ради попуне накнаде њихових плата. Овај рачун је ректификиран, те натпшату враћен. — Према томе, што се сваком годином, услед прираста многих фундација, посао код управе фондова у огромном сразмеру умножава, те је потреба умножења чиновника све већа, тако, да ови у старим просторијама већ немају места, то је закључено, кад се већ не може за сада зидати ново веће здање, где би била сва звања и простор за саборску дворану, — да се на старом здању подигне још један спрат, где би се звања могла сместити и ако је могуће и скромна дворана за Сабор начињена. У том погледу дато је упутство, да се завште мишење и план од стручњака.

(**Књижевни одбор „Матице Српске“**) држао је 16. (28.) децембра о. г. своју редовну седницу под председништвом А. Хаџића, председника друштвеног. Од многих предмета, који су у тој седници расправљени, споменућемо неке важније. Председник чињећи помен преминулом члану књижевног одељења Максиму Ђудајићу, једном од најстаријих књижевника српских са старих добрих времена, предлаже, да се унпше у записник туга за губитком тог члана старинара, и да се позове књижевно одељење, да одреди кога од својих чланова, који ће говорити у спомен тог свог члана. Предлог се прима и чланови књижевног одбора устајањем са својих места одају почаст спомену покојног члана. — Узет је на знање извештај одбора за надавање „Књига за народ“ на задужбине Петра Ковачића о раду му. — На расписане награде за драме стигла су ова позоришна дела: 1. „Но команди“. Шаљива игра у 3 чина, с песмама, од непознатог писца, с мотом: „Кождо од дјел својих или постидитеја или прославитеја“. — 2. Спомоница српска краљица“. Драма у 5 чинова, од непознатог писца с мотом: „Der Meister ist einseitig. Wir schaffen nicht was wir wollen, sondern was wir können, also müssen — müssen, weil wir es können. Hans Hopfer“. Умољене се чланови Јован Грчић и Радивој Врховац, да у своје време поднесу своје мишљење о споменутим делима. — Надаи је одбору за „Књиге за народ“ рукопис Душана Ђурића с натписом: „Горштак“ или „Планински дух у Индији“, који је по А. Ортмеду прерадио. — По препоруци секретара прихваћен је за „Летопис“ чланак Драгутина Ј. Илића „Сеоба Србаља“, слика Паје Јовановића. — По препоруци секретареој прихваћена је за „Летопис“ приповетка „Приморска обличја: „Пијеро и Дзонца“ од С. Матавуља. Умољене се чланд др. Лаза Костић да оцени превод Шекспирове драме „Коријолана“, коју је с енглеског превео Антон Кресни. — Умољене се чланд Милутин Јакшић, да оцени списе Душана О. Поповића Момира: I. Добој-Добор; II. Бјелопоље-Биличпоље; III. Јањ-Јанка-Јањића; IV. Врандук Брандук. Списи су историјски, етнографски, а тичу се Босне и Босанаца у старо доба. — По препоруци секретаровој прихваћени су за „Летопис“ ови састанци: 1. „Моје симпатије“, од Марка Цара, оцена дра Каменка Суботића. — 2. „Најновије слике П. Јовановића“ од П. Лагарића. — По хвалењу члана М. Јакшића прихваћена је оцена Ст. Станојевића на дело: „Историја Срба“ по домаћим и страним изворима и писцима нарадио Милан. С. Убавкић. — Узет је на знање извештај секретарев, да је Змај-Јован Јовановић пре оцене усво матраг своје песме: „Сноховатице Змајовице“. Свеска III. — Узет је на знање допис Његове Светости Патријарха српског, *Георгија Бранковића*, да је упражњену стипендију на задужбине пок. Нестора Димитријевића у паносу од 150 фор. подарио на другом месту предложеном Василију Царићевићу, ученику V. гим. разреда у Карловцима. — Његова Светост Патријарх српски навештава на допис овога друштва, да су оправке гроба и надгробног споменика народног добротвора пок. Нестора Димитријевића у В. Бечкереку коначно завршене, достојно покојнутог народног добротвора. — Неки од осталих предмета били су административне природе, а неки тицали су се питомаца оних стипендијских задужбина, које стоје под управом Матичином.

(† **Петар Грујић и Милица Грујић, рођена Милошевић**) *родитељи* високопреосвештеног господина *Михаила Грујића*, Епископа Горњо-Карловачког, преминули су у размаку од једнога дана у Петрињи. Покојница је издахнула 13. (25.), а покојник 14. (26.) децембра. Покојник је учитељовао пуне 42 године у Горњој Крајини у мјестима Мљиноги, Бовању, Краљевчанима, Петрињи, Двору и Мајури, а последње дане живота провео је умировљен у Петрињи. Био је узор савесна учитеља и родитеља, и уживао свуда опште поштовање. Уз велико саучешће корпорација и грађанства сахрањено је обоје у светониколајевском гробљу Петрињском. Оканлошеном благодарном срцу и племенитој синовској души Његова Високопреосвештанства нека је мелем и оно живо саучешће, којим Његова преосграња и Њему тако одана Дијецеза, заједно са свима мно-

гина паван ће. дели Његов синовски бол. Честитим покојницима нека је лака земља и вечни спомен!

(**Одликовање**) Његово Високопреосвештенство г. епископ Бачки, *Герман Опачић*, благоизволео је одликовати црквеним појасом јереја *Младена Јосића* пароха у Мартоношу и јеромонаха *Михаила Милошевића* катихету на срп. пол. гимназији у Новом Саду.

(**Катихетски испит**) пред односним испитним поверенством положио је, дана 15. и 16. о. м., вамесни вероучитељ у Загребачким кр. средњим и стручним школама г. *Димитрије Витковић*, те је једногласно оспособљен за вршење вероучитељске службе у средњим школама.

(**Како страначки бијес цијепа народ**). Читамо у Србобрану ово: Из једнога писма из Турије у Бачкој, упућена на једног проповједника братске слоге, вадимо ове редове: „Дође ми, да свиснем кад видим до чега доводи неспоразум, да се рече и свађа најодговорнијих синова за његово добро. Код нас се завадио пријатељ са пријатељем, кум са кумом, брат са братом. Страшно је то и помислити! Онде има радикално и либерално *коло*, у којима ратарске девојке играју; радикални и либерални *бариџус*, и у који иду једни, не сметају други ни завиратн. Чак су и *цркву поделили* на двоје, те на једном месту стоје радикали, а на другом либерали. Зар то није грозно“? — Грозно је, аз' су грозни и они, чијег рада је та појава плод. Тој појави ваља више пажње обратити; лечити је и сузбијати је у љубави за народ, а не за странке.

(**Из Северне Америке**) стижу, како који дан, све радосније вести о успеху св. Православља међу тамошњим унијатима из Галиције. Недавно је тај покрет продро и у Тексаз, један од најудаљенијих крајева Уједињених Држава. Неколико православних рудара довеше правосл. свештеника, да задовоље њихови религиозно-нравствене потребаја, додаваши, да има међу њима „два—три“ унијата, који би примили Православље. Кад тамо дође архимандрит Теоктист, наће, да се та „два-три“ човека састоје управо од 44 човека, који изјавише жељу, да се врате у прадедовску веру, и одмах би приступљено делу. Кад их је архимандрит запитао, да ли је њихова намера искрена и поштена, одговорише: „Ми желимо, да будемо православни, одричемо се папства, унијатства и њихових заблуда. Прихватајући свету православну веру радо и добровољно ми се обвезујемо, да ћемо своју децу тако васпитати, како би се она могла молити Богу православно и по књигама црквено-православним, а не по унијатским. Молимо вас, оче, да напишете нашу покорну молбу Његову Преосвештенству Николају, да нам пошље те књиге, а ми ћемо, даће Бог, моћи платити за све, што је потребно за наш духовни живот.“ При том са сузама у очима целивање св. Крст и Јеванђеље, а мисионар их је кропио св. водом. После вечерња сви се исповедише, а сутра дан на литургији сви приступише св. тајни причешћа побожно и као што треба, радосни, што се опет нађоше у крилу своје рођене мајке — св. црквe православне.

(„**Пчолица,**“) лист, што га је уређивао познати књижевник наш г. *Мита Нешковић*, жупанијски школски надзорник у Беловару, а који је г. 1894. морао престати ради службених послова свога уредника, наставиће опет од нове године, два пут месечно. Цена му биће 80 новчића или једна круна и 60 филера. Вересије нема. — Препоручујемо најтоплије тај лист, који је за прошлог надзирања свог умео својом вањском садржином стећи леп број не само претплатника него и добротвора. Претплату ваља слати на уредника његовог у *Беловар — Хрватска*.

(„**Katolički List**“) лист и опет се љути и једи. Ми забележили само: шта је о њему рекао јавно на суду Др. Спевец, — а он? Онако по његовски, заварава траг. Правда се противхришћанским назорима дра Спевца и „Тасиним дневником“. Нити смо ми говорили о тим назорима, које, разуме се, и ми осуђујемо; нити смо ми равнодушни пред појавама које бележи г. Таса. Али о томе није реч, него ономе, што је о „Kat. Listu“ рекао Др. Спевец. Но тај лист, још мало, па ће рећи, да смо ми криви и тим појавама, па и томе што дра Спевца не мога од Рељана и Тибињанске школе одвратити ни сва учености високоучених светила у „Katoličkom Listu“. Каква је „Језуитска дрскост“ још ће и то рећи. А шта она није све казала! Само још није доказала, да Др. Спевец није о „Katoličkom Listu“ и његовом уреднику рекао — истину. А о томе је сад реч.

Нове књиге.

Назначо је на штампи: **Шематизам** српске православне Архидијецезе Сремско-Карловачке са календаром за г. 1898.

Издање Архидијецезалне управе. Срп. Карловци. Штампа Српске Манастирске Штампарије. 1897.

По статистичком прегледу тога Шематизма било је г. 1897. у Архидијецези 97 пароха, 38 администратора парохије, 5 системизованих, 3 протопрезитерата а 11 личних поћођника. Свега свештеника мир-

ских 154. Монашких манастирских свештеника 52. Српских православних домова 29.085; брачних парова 36.026, душа 174.414. —

Јавна захвала.

Србима Мариндолцима, који летос љуто пострадаше од туче, послао је милодаре овај честити и дарежљиви српски свијет:

По 10 фор. Његово Високопреосвештенство, Господин Епископ Боко-Которски Герасим Петрановић, Сава Орловић, игуман у ман. Јаску (Сријем). — По 5 фор. Г. Г. Евген Думча, у Сент-Андрији, Штедиона у Сент-Андрији, Александер Будисављевић, пуковник у Осијеку — Серафим Винчић, управитељ ман. Велика Ремета у Сријему. — По 3 фор. Г. Г. Јован Вукелић, парох у Дубравама и Петар Мрвош, ц. кр. капетан, Цељ (Cilli). — По 2 фор. гђа Анка Шкорић, из Загреба; гђа Милева Брдар из Будим-Пеште и г. Никола Вуковић, умировљени официјал у Загребу.

Г. Никола Балота, трговац из Бјеловара, сакупио је приликом опроштајне вечери Срба Бјеловарчана са прев. г. Доситијем Кутузовим, бившим бјеловарским капеланом и катихетом, своту од 32 фор. а. вр.

Дароваше ова господа. По 5 ф. Љубомир Бакић, посједник; Никола Марић, трговац; и Никола Балота трговац. — По 4 фор Доситије Кутузов, администратор парохије Горње-Средице. — По 3 ф. Дионисије Сепер, шумар. — По 2 ф. Милан Стошић, капелан; Никола Томић, умир. кот. престојник; Бошко Бребериа, књиговођа и Димитрије Мантуловић, поречки официјал. — По 1 ф. Тоно Благојевић, контролор и Антоније Орлушић, посједник.

Г. Илија Вурдела, трговац из Огулина, сакупио је своту од 6 фор. и 70 новч.

Дароваше ова господа: По 1 ф. Манојло Орловић, умировљени капетан; Сима Гомирац, трговац; Лука Шкрбић, трговац; и Илија Вурдела, трговац. — По 50 новч. Миле Грубор, парох; Бранко Лаћевић, путник из Загреба; Антон Хљеб, гостионичар; Димитар Таталовић; Тимотија Тадић, поштански подчиновник; а Никола Вујновић, бирташ, 20 новч.

Г. Ђорђе Ристивојевић, веледосједник из Јарка на Сави, сакупио је 6 фор. и 20 новч.

Дароваше ова господа: По 1 ф. Ђорђе Ристивојевић; Светолик Жмејановић, парох; и Јово Критовац. — По 50 новч. Никола Влајковић, начелник; Милан Војновић бележник; Лаза Говорчиновић; Душан Ристивојевић; Тоша Никетић и Миливој Дивјак; а Марко Матијевић 20 новч.

Г. Евген Думча, градоначелник у Сент-Андрији сакупио је 4 фор. и 50 новч.

Дароваше ова господа: Г. Георгије Марјановић, свињеч 1 фор. а по 50 новч. ова господа свештеници: К. Чупић; Коста Николић; Ђорђе Голуб; Сима Костић; Стеван Милић; Јован Игњатовић и Јакон Д. Поповић.

Г. Милан Николић, ликвидатор Српске Банке, сакупио је 4 фор. — 3 ф. даровали су чиновници Српске Банке; а 1 ф. господин Петар Сучевић.

Г. Исидор Спасојевић, админ. парохије, у Горњем Товарнику, сакупио је 2 фор. — 1 ф. дао је сам г. сакупљач; а 1 ф. госпођица Даринка Симић.

Г. Милан из. Оклобџија, кр. лугар, сакупио је 20 фор. и 50 новч.

Дароваше ова господа: По 2 ф. Сима Златковић, трговац. — По 1 ф. Никола Дошен, кр. судац; Данило Шорак, трговац и Милош Обрадовић, кр. поштар. — По 50 новч. Никола Дукић, трговац; Исак Витас, учитељ у миру; Милан Миличевић, рав. учитељ; Јелена Обрадовић; Марија Рашета; Данило Тишма, опћ. бележник; Никола Поповић, опћ. благајник; Раде Тојагић, акцесиста; Милош Медић, канцелиста; Јован Владковић; Марко Кута; Лазо Ђукић; Дмитар Милеуснић; Ђуро Рапајић судски подворник; Милан из. Оклопница, кр. лугар; Јандрија Косановић, бирташ; Јован Тадић, ковач; Вид. Владковић и Ђуро Рашета гостионичар. — По 30 новч. Анка Кордић; Раде Ђукић; Н. Н.; Раде Гроздановић; Никола Петровић и Лазо Владетић лугар. — По 20 новч. Сава Дивјак опћински дневничар; Ђукан Милеуснић, кројач; Јово Косановић, кројач; Јован Рашета (Пушић); Стојан Жигић; Перица Ђукић, (Бечанин); Милан Богуновић; Дане Рашета, бирташ; Ђуро Тојагић, пекар; Сока Кесановић, пригледниковица; Тоде Поповић; Сава Владковић-Милошева; Илија Милошевић и Јован Бјелобаба из Мутилића. — По 15 новч. Станко Илић и Дако Бајић.

По 10 новч. Дане Косовац; Раде Јурић, обадва из Мутилића; Илија Дивљак; Петар Обрадовић; Никола Павичић и Миле Башета (Вајкар.)

Васо Есаповић, жељезнички чиновник, из Бедекленице, даровао је 1 ф. а г. Никола Славић, трговац из Петриње, такође 1 ф. — **Свега скупа 129 фор. и 90 новч.**

Сиима вриједнијем сакупљачима и племенитијем дародавцима нека је овијем путем изречена најтоплија хвала у име сиротиње Мариндолске.

У име српског православног црквеног одбора:

Мариндо, на Никол-дан 1897.

Перовођа:
Петар Петровић
учитељ.

Предсједник:
Михајло Медаковић
администратор парохије.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад К. 923, 924./595. ex 1897. 217 3—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњену парохију IV. разреда у *Лединцима* овим се стечај расписује.

Компетенти имају своје прошено биљеговане и валано инструиране молбенице путем надлежних протопрезитератских знања овој конзисторији до укључиво 31. децембра по ст. 1897. припослати.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловцима 28. новембра (10. децембра) 7897.

Архидијецезална Конзисторија.

Ad K. 917./618. ex 1897. 218 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у *Нештину* овим се стечај расписује.

Компетенти имају своје прописно биљеговане и ваљано инструјисане молбенице путем надлежних протопрезвитератских звања овој конзисторији до укључиво 31. децембра по ст. 1897. приповлати.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловцима 28. новембра (10. децембра) 1897.

Архидијецезална Конзисторија.

СТЕЧАЈ 218 2—3

На упражњено учитељско место у Болману овим се расписује стечај: Плата је у готовом новцу 340 фор. за редовну и пофторну школу, 21 фор. за пофторну школу из политичне општине, 32 фор. у готовом новцу за огријев учитељски, 10 фор. за перовођство, од великог погреба 20 новч. од парастоса 40 новч. од вјенчанице 20 новч. Осим тога уживаће 7,60□ хв. кат. ланца земље, на коју учитељ порезу плаћа. Даље стан из 2 собе, куће, подрума, штале и коморе, осим тога уз стан учитељски и врт за поврће. Изабраном учитељу у дужност спада све по закону предмете предавати, дјецу у црквеном појању учити, и при сваком богослужењу десну пјевницу држати. Компетовати могу само оспособљени учитељи, и који су из мађарског језика испит положили. Компетенти, нека се обрате са инструисаном молбом и свједоџбама на црквено-школског председника. Личне пријаве узеће се у обзир. Рок је стечају од I-ог увртнића у „Срп. Сиону“ 6 недеља.

Из одборске сједнице срп. прав. општине, држане у Болману 9. децембра 1897. год.

Стеван Марковић Исо Дорић
приврмени учитељ и перовођа. црк. шк. председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешење звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по волји и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на више има увек готових на стоваришту.

52 18— Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. За Србије права претплата књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног редр ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

ГXI
УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. Бр. 15636

СРПСКИ СИОН

НЕДЕЉНИ ЛИСТ

ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА

ГОДИНА VII.

1897.

ВЛАСНИК:

ЊЕГОВА СВЕТОСТ, СРПСКИ ПАТРИЈАРХ

Георгије Бранковић

УРЕДНИК:

ПРОТОЈЕРЕЈ Јован Јеремић

У КАРЛОВЦИМА

ШТАМПА СРПСКЕ МАНАСТИРСКЕ ШТАМПАРИЈЕ

1897.

САДРЖАЈ

Званични део.

Наредбе, окружнице, отписи и записници.

Наредба кр. хрв.-слав.-далм. земаљске владе, одјела за богоштовље и наставу, од 13. сијечња 1897. број 4237/1896., у погледу начина прославе празника св. Сава по грчко-источној школској младежи при овоземаљским пучким школама. Стр. 17.

Правила о употреби списа митрополијско-патријаршке и народно-црквене архиве. Стр. 18.

Високи отпис преузвишеног кр. угарског министарства богочасти и јавне наставе у предмету преношења именовања Лукијана Богдановића архимандрита и настојатеља манастира Бешчина за администратора Будимске епископије. Стр. 85.

Окружница Архидијецезалног Административног Одбора поводом опажених мана у управи подручних црквених општина. Стр. 101.

Наредба високопреосвештеног господина епископа Пакрачког Мирона Николића бр. 15/през. ех 1897 о свештеничким братским саборима приликом свештеничких исповеди. Стр. 117.

Окружница Архидијецезалног Административног Одбора од 18. фебруара 1897. бр. А. О. 119. зап. ех 1897. у погледу одмеравања пристојба на куплење, добивене и наслеђење непокретности црквених општина. Стр. 149.

Окружница Епархијске Конзисторије Бачке од 3. (15.) марта 1897. бр. Ad К. 327./37. ех 1897. у погледу уписа подручних свештеника за чланове општег хировинског фонда. Стр. 165.

Окружница Епархијске Конзисторије Бачке од 3. (15.) марта т. г. бр. Ad К. 375./51 ех 1897. у погледу поступка при матрикулским исправкама. Стр. 233.

Окружница кр. уг. министра богочасти и јавне наставе у ствари поступања, који се има одржавати при накнадним матрикулским убележењима и матрикулским исправкама. Стр. 233.

Превишња одлука Његова ц. и апостолског кр. Величанства од 20. маја 1897. у предмету сазива српског православног народно-црквеног Сабора, достављена у званичном препису Његовој Светости преузвишеном господину патријарху уз високи отпис преузвишеног господина кр. уг. министра-председника од 24. маја 1897. бр. 8955./М. П. Стр. 313.

Окружница-наредба Његове Светости г. патријарха српског Георгија, којом се архидијецезалним и осталим овомитрополијским епархијским административним одборима објављује превишња одлука о сазиву Сабора и наређује поступак око избора. Стр. 314.

Предлог српског православ. народно-црквеног Саборског Одбора за народно-црквени Устав источноправославне српске цркве у опсегу српске митрополије у земљама угарске круне. Стр. 377. 393. 410. и 425.

Високи отпис преузвишеног г. кр. угарског министра-председника, којим се саопштава превишња дозвола за сазив св. Архијерејског Синода. Стр. 409.

Окружница Архидијецезалне Епархијске Конзисторије од 12. августа 1897. бр. К. 576/369. ех 1897. у погледу подмиривања путног трошка и дневница конзисторијалним изасланицима приликом увађања у парохију. Стр. 605.

Наредба Његове Светости, преузвишеног господина Георгија, патријарха српског, од 2. (14.) септембра 1897. бр. М. 298. ех 1897. о издавању дупликата од богословских сведочаба. Стр. 621.

Окружница срп. прав. нар. црк. Саборског Одбора, упућена свима епархијским административним одборима, у предмету сазива епархијских скупштина и трајања мандата чланова епархијских власти. Стр. 685.

Наредба православног српског светог Архијерејског Синода, упућена архидијецезанској и осталим епархијским конзисторијама у предмету проналажења знамења часног крста. Стр. 717.

Одлука односно наредба српског православног народно-црквеног Сабора Одбора у предмету извршења одређења §. 26. I. Б. прев. кр. рескрипта од 10. августа 1868., у погледу интеркалара ових свети пароха. Стр. 749.

Одлука српског православног народно-црквеног Сабора Одбора у погледу уживања парохијског стана за време упражњеног парохијског места. Стр. 845.

Наредба Архиђецезалне Конзисторије, којом се забрањује свештеницима обичај дељења записаних црквених свећа за време богослужења. Стр. 846.

Наредба Архиђецезалне Конзисторије у погледу дужности катихизовања у парохијама, где је више свештеника. Стр. 846.

Именовања, руконалагања, произведења, одликовања и остала саопштења. Стр. 1. 17. 37. 117. 149. 165. 233. 249. 265. 314. 329. 377. 409. 425. 481. 533. 585. 669. 701. 717. 749. 813. 829.

Незваничан део

Архипастирске посланице

Божићња посланица Његова Високопреосвештенства Господина Мирона Николића, Епископа Пакрачког. Стр. 1.

Божићња посланица Његова Високопреосвештенства Господина Никанора Поповића, Епископа Темишварског. Стр. 19.

Божићња посланица Његова Високопреосвештенства Господина Михаила Грујића, Епископа Горњокарловачког. Стр. 37.

Божићња посланица Његова Високопреосвештенства Господина Германа Опачића, Епископа Бачког. Стр. 53.

Божићња посланица Његова Високопреосвештенства Господина Гаврила Змејановића, Епископа Вршачког. Стр. 69.

Ускршња посланица православног епископа далматинског и истријског Никодима. Стр. 297.

Божићња посланица Његове Светости, Господина патријаха српског Георгија Бранковића. Стр. 861.

Проповеди

Беседа високопреосв. господ. епископа Вршачког *Гаврила Змејановића*, при посвећењу свећеника Душана Гајића на дан св. оца Николаја год. 1896. стр. 3.

Реч о св. Сави. Говорио у Панчеву на дан св. Саве *Лука Поповић*, парох. стр. 55.

На оминја св. Јована Златоустога. На прву посланицу Коринћанима, оминја прва. *Вк.*, стр. 86.

Реч против: псовке и клевете. Говорио у Панчеву *Лука Поповић*, парох стр. 89.

Проповед у недељу месопусну. *Михаило Ракић*, парох Доловски. стр. 107.

Проповед о спреми за св. причешће. *Михаило Ракић*, парох Доловски. стр. 152.

Проповед у трећу недељу Часног Поста. (Постом приближујмо се Богу и ходимо путем крста Христовог). *Михаило Ракић*, парох Доловски, 198.

На велики петак. Од др. Крела. Превео с немачког *Милан Поповић*, у Редљеву, стр 235.

Проповед о св. иконама и поштовању истих, стр. 265

Реч на летњег св. Николу. Говорио у Долову *Михаило Ракић* парох. стр. 285.

Проповед о љубави према непријатељима По нем. од *Стевана Стевановића*, пароха, стр. 319.

Беседа на Спасов-дан. *Јован Петровић*, кр. проф. и катих., стр. 352.

Проповед о „лажним учитељима". *Јеремић*, стр. 553.

Проповед на успеније св. Богоматере. На слави црквеној у манастиру Лепавини говорио *Светозар Грубач*, парох Горњо-Средички, стр. 622.

Беседа на рождество пресв. Богородице. Говорио у св. богородичној цркви Земунској *Сава Тодоровић*, кр. проф. и катихета, стр. 653.

Поука на Ваведење у храм Божје Матере. О помоћи болесној и спроћној дјеци. Написао протојереј Петар Смирнов. С руског *С. Славков*, стр. 801.

Проповед у недељу Самарјанке (Јов гл. 4. ст. 5—43), стр. 831.

Проповед на св. Николу. *Ј. Матић*, парох, 846.

Проповед у недељу пред Рождеством Христовим превео Милан Попадић, стр. 866.

Говори

Реч проф *Јована Живановића*, о св. Сави у дворишта срп. вел. гимназије у Карловцима, страна 41. 57.

Реч над смртним одром Кузмана Мунчића од *Жарка Стаикића*, стр 94

Говор *Дре Нике Максимовића*, држан на бирачком збору у Суботици, стр. 400.

Говор *Његове Светости*, преузв. г. патријарха српског *Георгија Бранковића* у седници саборској од 3. (15.) јула 1987., стр. 441.

Говор *Стевана Малешевића* у саборској седници од 11. (23.) јула 1897., стр. 502.

Опроштајна реч *Његове Светости*, преузв. г. патријарха *Георгија Бранковића* при одлажају Сабора, 26 јула 1897., стр. 513.

Реч *проф. Ђорђа Магарашевића* на пастетосу приређеном у Карловцима у спомен Вуку Ст. Караџићу, стр. 688.

Расправе

Кратки историјски преглед црквеног песништва. Написао *Ј. Д.*, стр. 8. 22 и 43.

Српска православна црква св. Ђурђа у Варађдину. Написао *Лазар Богдановић*, парох Варађдинско вел.-кањишки. стр. 75 91. 110. 126. 143. и 156.

Значај црквеног обреда у питању о сједињењу цркава. С руског превео *М. В. Јов.*, стр. 121. 141. 149. и 170.

Коме да верујемо? Написао јереј *Светозар Грубач*, стр. 123.

О назарењима и њиховом „чењу. Ниште *Јус Стаикић*, парох. 167. 197. 242. 269. 287 304. 321. 338. 382. 536. 556. 573. 588. 656. 669. 703. 737. 750. 767. 786. 802. 820. 833. 850.

О благодатном огњу „Нур". Саопштио *Ст. С. Илкић*, стр. 239.

Исток и одношај запада према њему. Написао Николај Кочубеј. С руског превео *С. Славков*, стр. 281. 316 и 354.

Православна српска епархија Темишварска, стр. 349. и 368.

Православни српски епископи Темишварски, стр. 351.

Сечуј некад и сад. Написао јереј *Димитрије Јанковић*, стр. 385. 402 и 535.

Разночтеніе въ скаріинныхъ церковно-словенскихъ книгахъ, *Јован Живановић*, стр. 521.

Дока Божјег бића кретањем свијета. Од М. Мишела, с француског превео *Јован Ускоци*, свештеник, стр. 701. 736. 816.

Исовка. Написао *Мита Нешковић*, стр. 705.

Одговори на питање из пастирске праксе. Реферат јереја *Светозара Трубача*, стр. 740. 773. 806.

Четврти међународни старокатолички конгрес, с руског превео *М. В. Ј.*, стр. 770. 788. 803 и 822.

Богати и сиромаси међу Израиљанима за време земног живота Исуса Христа, с руског превео *Ђорђе н.к. Бета*, стр. 848. и 868.

Чланци.

На нову годину. Од Уредника, стр. 6.

Школски Савет и школске књиге. *Мита Нешковић*, стр. 70.

Архијерејезални пензијони свештенично-удовички завод. Од Уредника, стр. 103.

Дисциплина у нашој автономној управи. Од Уредника, стр. 133.

Познајмо и отклонимо узроке, и нестаће последица. Од Уредника, стр. 181.

Caveant consules! *Б.*, стр. 186.

Зар истина — реакција, а грдња и денунцијација разлог? Од Уредника, стр. 203. и 224.

Треба ли приступити организаторној радњи на предстојећем Сабору? Од Уредника, стр. 213.

Одазив на позив. *Б.*, стр. 217. 250.

Христос Васкресе! Од Уредника, стр. 234.

8,600 примерака „Харфе Сиона". *Владимир Димитријевић*, стр. 290

Чији су легати бившег свештенично-удовичко-сиротинског фонда архијерејезе Срем. Карловачке? *С. Д—к.*, стр. 255.

Ево одговора. — Ур. — стр. 256.

Наша завршна. *Б.*, стр. 270.

Сабор. Од Уредника, стр. 315.

Наше опозиције. Од Уредника, стр. 332.

Из „Србобрана" стр. 336.

Проглас наших здружених опозиције. Од Уредника, стр. 345.

Наши опозиционари свештеници. Од Уредника, стр. 365.

Сабор је одгођен. Од Уредника, стр. 514.

Саборски Одбор. Од Уредника, стр. 569.

Проглас 60-рице народних заступника. — Од Уредника, стр. 585. 605. и 624.

После Пештанских конференција. Од Уредника, стр. 637.

Један говор — много погрешака. Од Уредника, стр. 641.

Пређа потреба уџбеника за религиозну наставу на средњим школама. *Иван Машировић* гимн. катихета, стр. 655.

Језуитска дрскост. Од Уредника, стр. 723.

Школске књиге и Школски Савет. *П. Терзин*, стр. 784.

Божићња радост и милост. Од Уредника, ст. 864.

Лепа Књижевност.

Продаја *Драг. Ј. Илић*, стр. 59.

Са опела младеначког. † *Ив. М. Поповић*, стр. 109.

Разни састављи.

Његова Светост, патријарх Георгије добротвор лепе књижевности и вештине. Од Уредника. стр. 21.

Дан св. Саве у средишту српске Митрополије Карловачке. стр. 45.

Једно решење ради знања и равнања, стр. 93.

Записник збора, одржаног у Илачи 2. фебруара 1897., стр. 95.

Карловци, 12. (24.) фебруара 1897., стр. 113.

Записи о смрти Пакрачких епископа Никифора Стефановића (1722—1743.) и Софронија Јовановића (1743—1757.) Прилично архимандрит *Митрофан Шевић*, стр. 153

О постанку јерменске (арменске) цркве. *Л Б.*, стр. 155.

Православна панихида у Енглеској. С руског *М. В. Јов.*, стр. 166.

Назаренство односно безверје у Срп. Цркви у Темишварској епархији. стр. 202.

Интерпелација и одговор у стварн сазива народно-црквеног Сабора, стр. 219.

Ожалдинь. Велика Недеља. С француског, стр. 252.

Неверни Тома. Лекција из Библије. *Радивој Поповић*, стр. 258.

Превишња одлука. стр. 314.

Карловци, 23. маја 1897. г. стр. 329.

Поступак при набору заступника на српски православни народно-црквени сабор. стр. 330.

Карловци, 5. јуна 1897. стр. 361.

Кандидати српске православне народно-црквене автономне странке, стр. 361.

Архипастирска посланица Олфордианца. С руског превео *С. Славков*, стр. 380.

Именик набраних заступника за српски православни народно-црквени сабор у г. 1897, стр. 403.

Карловци, 20 јуна (2. јула) 1897. г.) стр. 404.

Церемонијал, по којем се на српски православни народно-црквени Сабор изасилани краљевски Повереник има дочекати. стр. 419.

Карловци, 23. јуна 1897. стр. 420.

Отварање Сабора. стр. 431.

Карловци, 29. јуна 1897. стр. 432.

Свечани ручак у патријаршком двору на дан отварања Сабора. стр. 434.

Отварање св. Архијерејског Синода стр. 446.

Сабор. стр. 448. 462. 481. и 533.

Адреса српског народно-црквеног Сабора. стр. 461

Протупредлог дра Нике Максимовића у седници саборској 11. јуна. стр. 474.

Нацрт правила за оснивање друштва „Конвикта архидијецезалног православног свештенства у Ср. Карловцима.“ стр. 418.

Одлука Саборског Одбора у погледу броја изборника за избор заступника на народно-црквени Сабор. стр. 539.

Канонизација светитеља код римо-католика и откриће св. моћиј код православних. стр. 558.

Писма Цариградског патријарха Константина. стр. 559.

Из програма „Српског Клуба.“ стр. 593.

Конференција код министра председника. стр. 609.

Разговор са Његовом Светости патријархом Георгијем. стр. 628.

Конференција код министра председника. стр. 628.

Заставином „Дикирећанину.“ □ стр. 645. 661. 675. 710.

Разговор с једним Русом од Уредника. стр. 657.

Конференција код Његове Светости, патријарха српског Георгија Бранковића. стр. 663.

Четврти међународни старокатолички конгрес. „Ц. В.“ *М. В. Ј.* стр. 673.

Конференција код Његове Светости патријарха. стр. 687.

Пренос Вукових костију. стр. 691.

Осушење „суве радосинце.“ стр. 726.

„Српске задруге побожних људи.“ *Григорије Стајић*, свештеник. стр. 742.

Епархијска скупштина у Вршцу. стр. 774.

Епархијска скупштина у Новом Саду. стр. 791.

Један предлог за животопис Герасима Радосављевића. Прилично *Митрофан Шевић*, архимандрит хоповска. стр. 824.

Поучна најава. стр. 855.

Животописи.

Петар Петровић бивши парох Ново Свето Ивански. Од Луга Станишића. стр. 836. и 851.

Дописи.

Вршац, на дан првоученика св. Стевана 1896. стр. 26. — *Ср. Карловци*, 15. јан. (Прослава св. Саве), стр. 48. — *Из Гомирског дистрикта.* стр. 77. — *Из Беловарa.* (Пргомељска унија). стр. 259. — Из Баната. стр. 291. — *Плашки* 16. (28.) сент. 1897. г. стр. 673. — *Брњанинца* 21. октобра 1897. стр. 754.

Књижевне оцене и прикази.

По поводу преласка въ католичество књижны слепы Черногорской. А. Александрова (професора славистике Универзитета). Казань. Типо-литографија Императорскаго Универзитета 1896. стр. 25. Ј. Д. стр. 77.

Васељенска Патријаршија и српско црквено питање. Поводом писма Њ. С. Васељенскога патријарха Константина V. Њ. В. П. српскому Автокефалному Митрополиту Михаилу. Од архимандрита Н. Дучића. Београд. Државна штампарија Краљевине Србије 1897. Цена ½ дин. = стр. 665.

Разне изјаве и позиви.

Стр. 25, 540, 589, 592, 613, 647, 648, 561, 875.

Белешке.

У 1. броју. Архијерејска литургија. На дан св. архиђакона Стефана. Саборски Одбор. Радња архидијецезалних епархијских власти. Добротворна Задруга Српкиња Карловкиња. Прослава у Црној Гори. † Јереј Јован Дикић. Игорева црква.

У 2. броју. Честитање нове године св. патријарху Георгију. На дан св. Богојављења. Из Темишвара. Радња епархијских власти у Новом Саду. Високопреосвећени Палладије митрополит Петроградски и Лагошки. Из Моноштра. Оспособљени учитељи и учитељице, свршени приправници или приправнице. За пок. јерођакона дра Симеона Мајсторовића. Српска банка у Загребу. Гимназијска беседа у Карловцима.

У 3. броју. „Матица Српска“. Управа манастира Беочина. Из Св. Андрије. Двадесетогодишњица. Патронат монашке школе. Радња епархијских власти у Темишвару. Архимандрит Фирмилијан. † Иван М. Поповић. † Јереј Лазар Јовановић.

У 4. броју. Седнице епархијских власти у Архидијецези. Радња епархијских власти у Темишвару. Избор пароха у Сомбору. Избор пароха. Прослава св. Саве у Цариграду. Пренос костију Вука Стеф. Караџића. За поплављенике у Босни и Херцеговини.

У 5. броју. Његова Светост, патријарх српски Георгије Бранковић. Радња архидијецезалних епархијских власти. Радња епархијских власти у Темишвару. Куратори Карловачке гимназије. За пароха у Сомбору. Гимназијска беседа у Карловцима. У корист поплављеника. Управни одбор „Матице Српске.“ Књижевни одбор „Матице Српске“.

У 6. броју. Радња епархијских власти у Вршцу. Радња епархијских власти у Н. Саду. Останка Цариградског патријарха Антима VII. Прослава 50-годишњице препорођаја српске књижевности. Важније наредбе кр. уг. министарства гледе нових државних закона. Jaus Religion. † Јереј Кирил Обрадовић.

У 7. броју. Високопреосвештени г. епископ Вршачки Гаврило Жмејановић. Из патријаршког двора. Седнице архидијецезалних епархијских власти. Останку патријарха Антима VII. Избор пароха. Нови православни мисионари у Северној Америци. Електрично осветљење у цркви. Запис из једног протокола манастира Хопова о куги у Сриму 1795. † Лазар Дапчки. Исправак.

У 8. броју. Каљава клевета. Саборски Одбор. За администраторе парохија. Из Загреба. Православље у Америци. Слика „Сеоба Срба.“

У 9. броју. Збор у Банашшту. Диспензација од пивенства код грађанског брака. Школе у Русији. Нови Index папске цркве. „Српско народно позориште.“

У 10. броју. Школски Савет. Архидијецезални епархијски одбор. Избор пароха. Радња архидијецезалних епархијских власти. Први шематизам епархије Темишварске. Ноћасни доктор богословије. „Православно црквено право.“ † Сава Вјелановић.

У 11. броју. Рођен дан Његове Светости, Канонична визитација. Депутација на Вршца код Његове Светости. Саборски Одбор. Школски Савет. Радња епархијских власти у Темишвару. Радња епархијских власти у Новом Саду. Певачка дружина „Станковић“.

У 12. броју. Његова Светост. Седнице архидијецезалних епархијских власти. Архидијецезални епархијски школски одбор. Саборски Одбор. Покрет за унију у Беловарској епархији. Избор пароха. Парастос. Избор васељенског Цариградског патријарха. Новосадска црквено-школска општина. Нови лист.

У 13. броју. О сазиву народно-црквеног Сабора. Радња епархијских власти у Темишвару. Радња архидијецезалних епархијских власти. „Ламбетска конференција“.

У 14. броју. Царска милост. Његова Светост. Са Карловачке гимназије. Интерпелација г. Јагића Православље у Америци.

У 15. броју. Његова Светост. Избор Васељенског Цариградског Патријарха. Јерej Павле Милин. Народна забава. Српска православна црквена општина у Панчеву. Распростирање конфискованог листа.

У 16. броју. Његова Светост. Саборски Одбор. Митрополитски Црквени Савет. Из Скопља. Проповедање. Г. Стеван В. Поповић. † Јеромонах Теофан Жакић. Одгођена скупштина.

У 17. броју. Манастирски настојатељи. На Ђурђен дан. Саборски Одбор. Радња епархијских власти у Н. Саду. Српкиње Сокборкиње — своје патријарху. „Политичка Кореспонденција“.

У 18. броју. Кондоленција. Добротвор народне просвете Саборски Одбор. Митрополитски Црквени Савет. Свештенство Митровачког протопрезвитерата. † Јерej Димитрије Малетић. † Јерej Василије Крстић.

У 19. броју. Његова Светост. Радња архидијецезалних епархијских власти. Радња епархијских власти у Н. Саду. Испит зрелости. Душан Поповић. Међународни старокатолички конгрес. Препос Вукових костију. † Славко Недељковић. Награђена композиција.

У 20. броју. Превишња захвала. Предивне слике за Перлеску цркву. Радња епархијских власти у Вршцу. Одговор Цариградског патријарха Митрополиту Србије.

У 21. броју. Архидијецезални Административни Одбор. Радња епархијских власти у Н Саду. Епархијски Административни Одбор бачки. Испити на срп. прав. богословском Училишту у Ср. Карловци. Избор митрополита Тулапско-Зворничког.

У 22. броју. Школски Савет. Превишње именовање Тузланско-Зворничког митрополита.

У 23. броју. Конференција народних заступника. Архијерејска литургија. Свештенство Кореничког протопрезвитерата — своме Епископу. Саборски Одбор. Радња епархијских власти у Темишвару. Српски православ. народно-црквени Сабор. Прелазак у Православље. Изборно оружје наших опозиција. † Јерej Јован Марковић.

У 24. броју. Избор посланика. Радња епархијских власти у Темишвару. Г. Евген Дунча. Испит на Богословији Карловачкој. Стечајни испит. Пчеларски курс у Карловцима. † Александар пл. Николић од Рудне. † Јерej Стеван Булић.

У 25. броју. Његова Светост. Богословија у Карловцима. Гимназија у Карловцима. Испит зрелости. Новосадска гимназија.

У 26. броју Кр. повереник. Отварање Сабора. Архидијецезални Административни Одбор. Архидијецезална Конзисторија. Замонашен. † Јерej Добривој Моловић. † Ђура Радичевић.

У 27. броју. Саборска Одбор. Коалиране народне странке. Избор пароха, Овогодишњи испит зрелости у Карловачкој гимназији. Ради својих претплатника.

У 28. броју. Седница архидијецезалне конзисторије. Од белеђинштва епарх. конзисторије бачке.

У 29. броју. Св. Архијерејски Синод. Преузвишени кр. повереник. На Сабора. † Јерej Александар Кенгелац.

У 30. броју. Кр. повереник. Подверење. Код кр. Повереника. Конзисторија у Мостару. Историјски догађај за далматинску епархију. Царско одликовање. Др. богословије протофаком Георгије Летић. Испит на монашкој школи у Хопову. Гласови. † Павле Балта. † Јерej Никола Мандојковић-Рајко.

У 31. броју. Св. Архијерејски Синод. Саборска седница. Архидијецезална Административни Одбор. Школски Савет. Преузв. г. Данило Станковић. Нов подбан. Секретар кр. Повереника. Избор пароха. Са патријаршког двора. Вршачке српске школе. Митрополит у Скопљу. Чешка православна црква у Бечу. Црквени Сабор. Чудне намере. Из Сабора. Г. Жарко Савић. † Др. Душан Ружић. Исправак.

У 32. броју. Св. Архијерејски Синод. Његова Светост. Кр. Повереник. Одлазак из Карловаца. † Барон Милош Бајић. Митрополит Тузлански. На лечнички конгрес у Москви. † Љубица Радишићка. Дубока старост.

У 33. броју. Превишњи рођен дан Архидијецезална конзисторија. Са Карловачке гимназије. У Задарској православној Богословији. Прослава Вишњићева. Смртна осуда над Исусом Христом.

У 34. броју. Школски Савет. Са погреба барона Милоша Бајића. Радња епархијских власти у Темишвару. Педесетогодишњица.

У 35. броју. Школски Савет. Радња епархијских власти у Н. Саду. Извештај епархијске власти у Вршцу. Избори за епархијске скупштине. Конференција. За катихету. „Српски Пчелар“. „Наше Доба“. Алој.

У 36. броју. Архидијецезална Конзисторија. Призивање св. Духа. Старокатолички конгрес у Бечу. Избор пароха. Српске задруге побожних људи. Наивност и уображење. Нова ракетла.

У 37. броју. Епархијска скупштина. У богословију Карловачку. Против безверја. Старокатоличка општина у Карлсруу. Православни Чеси у Бечу.

„Британско и иностранo библијеско друштво“. Свештенство ријатске епархије у Русији. Богословско књижевно друштво „Слога“ у Ср. Карловцима. Папа Лав XIII. весник.

У 38. броју. Саборски Одбор Архидијецезалне епархијске власти. Парастос барону Бајићу. Архимандрит Фирмилијан. Прослављени интересланте. Немири у Хрватској.

У 39. броју. Свечан парастос барону Бајићу. Патронат монашке школе у манастиру Хопову. Пренос Вукових костију. У великој гимназији Карловачкој. Догматика барона Ј. Живковића. † Игуман Доситеј Филиповић. † Јеромонах Герман Стајић.

У 40. броју. Превишњи имен-дан. Саборски Одбор. Радња архидијецезалних епархијских власти. Изабран за катихету. Избори за епархијску скупштину. „Слога“ наших либерала и радикала. Управни одбор „Матице Српске“. Богословија у Задру. Добротворна друштва у Америци. Стање свих фондова под управом „Матице Српске“ за год. 1896. „Србобран“. Сасвим сумремено. Конференција.

У 41. броју. Изасланици Његове Светости. Саборски Одбор. Радња епархијских власти у Темишвару. „Застава“.

У 42. броју. Високопреосвештени епископ Далматински Др. Никодим Милаш. Школски Савет. Јереј Милош Парента. Учитељ гимнастике на Карловачкој гимназији. За професора. Пронесена вест. Манастир „Благовештење Пресвете Богородице“ у Побужју. У спомен Вуку. Исправак.

У 43. броју. Св. Архијерејски Сабор. Школски Савет. Број српских вероисповедних основних школа и учитеља. Успех Православља. Прелазак у Православље. Архимандрит Никифор Дучић. Ванредна седница Новосадског паровког представништва. Књижевно одељење „Матице Српске“. Српкиња — учитељица у Америци. Напредак у Богословији Београдској. Слободно-зидарска ложа у Угарској. „Ergesiités“ и — „Србобран“. Добротворна Задруга Српкиња Карловкиња. Цариградска патријаршија. Нова папина енцикликa. Статистика прелаза у безверје. Реткост. Наквадни набор. † Јереј Павле Ковачевић. † Јереј Јоаким Анастасијевић.

У 44. броју. Школски Савет. Архидијецезални Административни Одбор. Радња епархијских власти у Темишвару. Скупштина епархије Бачке. Управни одбор „Матице Српске“. Главна скупштина „Матице Српске“. Награђене проповеди. † Јереј Кузман Милојевић. † Стеван Ристић.

У 45. броју. Крсно име Његове Светости. Расправа код кр. курије. Радња епархијских власти у Темишвару. Митрополитски Црквени Савет. Др. Јован Туроман. За ректора Велике Школе. Расписе свештенству Скопљанске Митрополије. Утецај школе и штампе на васпитање. Књижевно одељење „Матице Српске“. Добротворна Задруга Српкиња Карловкиња. Народни добротвори. Професори Богословије. Назарени пред кин. председником. † Јереј Максим Јакшић.

У 46. броју. Радња архидијецезалних епархијских власти. Настава у св. Православљу ~~у~~ Горњој Крајини. 30 година професорског рада. Стечајни парохијски испит. Архимандрит Никифор. Протосинђел Виктор. Српска женска учитељска школа у Горњем Карловцу. вик. год. 1896/7. Римо-католички конгрес. † Јеромонах Варнава Ивановић. Исправак. „Српски Сион“.

У 47. броју. Митрополитски Црквени Савет. Избор пароха. Прилог „Фонду св. Саве“. Исправак. Српска женска учитељска школа у Горњем Карловцу вик. год. 1897/8. Г. Паја Јовановић. † Јереј Василије Пауновић. † Јован Лазаревић. Гнев „Католичког Листа“.

У 48. броју. Св. Архијерејски Синод. Са епархијске скупштине бачке. Леп пример. Гимназијска зграда у Новом Саду. За учитељицу. „Сједињење цркава“. Уништи угарски и папа.

У 49. броју. Св. Архијерејски Синод. Школски Савет. Саборски Одбор. За протопрезвитера. Нежењен свештеник Григорије Николић. Прелазак у св. Православље. Бугари би хтели Хиландар.

У 50. броју. Радња архидијецезалних епархијских власти. Седнице бачких епархијских власти. Српске школе у Турској. Пољска напредовала црква у Америци. Одликован. У Немачкој. Духовни концерат. Конгрес протестантских богослова. Православна црква у Тиролу. † Максим Лудајић. † Олга Бубало.

У 51. броју. Школски Савет. Саборски Одбор. Питање интерконфесионалних односаја. Нијава кр. уг. министра председника. Женска учитељска школа сестара хилосрдница у Загребу вик. год. 1897/8. У част „Католичког Листа“.

У 52. броју. Радња епархијских власти у Вршцу. Саборски Одбор. Књижевни одбор „Матице Српске“. † Петар Грујић и Милица Грујић рођена Миловић. Одликовање. Катихетски испит. Како страначки бијес цијепа народ. Из Северне Америке. „Пчелица“. „Католички Лист“.

Прилози на Фонд „св. Саве“. Стр. 15. 51. 66. 83. 542. 600.

Одговори уредништва. Стр. 14. 114. 211. 278. 373. 405. 425. 600. 617. 682.

Одговори администрације. Стр. 14. 83. 146. 211. 437. 506. 666. 730. 842.

Читуља. Стр. 66. 310. 599.

Исправци. Стр. 343. 633. 682.

За поплављенике у Србији и Црној Гори. Стр. 66.

Књижевне вести и позив на претплату. Стр. 33. 66. 99. 114. 146. 178. 192. 263. 278. 293. 311. 326. 343. 358. 373. 390. 436. 506. 525. 543. 562. 579. 599. 617. 633. 649. 682. 714. 730. 761. 794. 810. 827. 858.

Позиви, најаве, објаве и јавне захвале. Стр. 14. 33. 34. 83. 99. 115. 130. 192. 229. 263. 278. 358. 579. 617. 666. 682. 698. 714. 731. 761. 810. 826. 842. 858.

Табеларни искази о кретању односно животу српског православног народа у протопрезвитерату ланчког (1896). Стр. 263.